

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 01134

DER OYTSER FUN DER
YIDISHER SHPRAKH

Nahum Stutchkoff

*Permanent preservation of this book was made possible
by The Nicholas Warren Foundation
in memory of
Jeanette, Charles & David Goltman*

FUNDING FOR THE CORE COLLECTION OF YIDDISH LITERATURE
WAS MADE POSSIBLE IN PART BY A GRANT FROM THE
DAVID AND BARBARA B. HIRSCHHORN FOUNDATION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

דער אוצר פֿון דער ייִדישער שפּראַך

דער אוצר פֿון דער ייִדישער שפּראַך

פֿון

נחום סטוטשקאָוו

אונטער דער רעדאַקציע פֿון

מאַקס וויינרניך

ייִדישער וויסנשאַפֿטלעכער אינסטיטוט—יִוואָ

דאס אַחריות פֿאַר די וויסנשאַפֿטלעכע שטאַנדפּוינקטן
וואָס ווערן אַרויסגעזאָגט אין די אויסגאַבעס פֿון ייִוואָ
טראַגן די מחברים גופּא

Copyright 1950 by NAHUM STUTCHKOFF
Printed in the United States of America

געזעצט און געדרוקט בײַ די ברידער שולזינגער, 21 איסט 4טע גאַס, ניו-יאָרק, נ.י.

א י נ ה א ל ט

אַרײַנפֿירנדריקער טײל :

IX	אַ וואָרט פֿרײַער פֿונעם רעדאַקטאָר
XVII	הקדמה פֿונעם מחבר
XIX	אַרײַנפֿיר צום „אוצר“
XXVII	ביבליאָגראַפֿיע
XXXI	דער סדר פֿון די גרופעס לויט באַגריפֿן
XLIII	אינסטרוקציעס פֿאַרן באַנוצער
LVI	ראַשׁי־תּיבֿותן, קירצונגען און סימנים
730—1	דער וואָרטי־מאַטעריאַל גרופעסווײַז
932—731	זוכצעמל

אַרײַנפֿירנדיקער טייל

א וואַרט פֿריער פֿונעם רעדאַקטאָר

מיר מעגן דאָס אָנגעמען פֿאַר אַ סימבאָל פֿון אונדזער נישט-געבראַכענעם קאַלעקטיוון ווילן צום לעבן, וואָס דווקא אין די יאָרן פֿון דעם גרויסן אומגליק פֿאַר אונדזער פֿאַלק האָט זיך געפֿונען אַ בעל־כוח צונויפֿצונעמען די צעשאַמענע אוצרות פֿון אונדזער שפּראַך. אין נחום סטומשקאָוון האָבן זיך פֿאַראייניקט ליבשאַפֿט צו מאַמע-לשון, פֿאַרשטאַנד פֿאַר גענעראַליזאַציעס און פֿאַר פרטים, אומפֿאַרמאַטערלעכע התמדה און פּראַקטישקייט בניּם דורכפֿירן דעם אָנגעמערקטן פּלאַן. און זאָל מיר דערלויבט זײַן אַרויסצוזאָגן מיין פּערזענלעכע פֿרייד, וואָס מיר איז באַשערט געווען זיך מצרף צו זײַן צו נחום סטומשקאָוון אויפֿטו, אַרײַנצופֿירן אין דעם ווערק די וויסאַלע קראַפֿט פֿון ייוואָ און צו העלפֿן דערברענגען עס צו דער איצטיקער מדרגה פֿון שלמות.

לאַמיר דאָ פֿאַרמולירן עטלעכע פּרינציפּן, וואָס אויף זיי איז אויפֿגעבויט אַט דער אוצר ייִדישע ווערטער, אויסדרוקן און שפּריכווערטער.

אין דער פֿאַרם ווי דער באַנוצער באַקומט איצט דעם אוצר פֿון דער ייִדישער שפּראַך, אַ בוך פֿון טויזנט זײַטן זאָרגעוודיק דורכגעמאַכט אין דער סטרוקטור, איז עס בלי שום ספֿק די גרעסטע פֿאַרענדיקטע דערגרייכונג פֿון דער ייִדישער לעקסיקאָגראַפֿיע זינט יהושע-מרדכי ליפֿשיצעס ווערטערבוך-אַרבעט פֿון דריטן דריטל נינצנטן יאָרהונטערט. ליפֿשיץ איז געווען דער פּיאָניר וואָס האָט געדאַרפֿט דורכלייגן דעם וועג, מיט וועלכן מיר גייען נאָך הײַנט, און אויפֿן מהלך זעען מיר זײַן גרויסקייט אַ סך בעסער איידער זײַנע בני־דור. אָבער הײַנט זײַנען מיר אין אַ גילקלעכערן מצב: די ייִדישע שפּראַך-וויסנשאַפֿט איז שוין אַ ישׁ, אַ סך פֿונדאַמענטאַלע באַגריפֿן זײַנען שוין אינגע-שמעלט, אַ סך ווערטער-זאַמלונגען ליגן אָנגעשפּיכלערט; האָט זיך געבעטן אַ ווערק וואָס זאָל דעם גאַנצן אָנגעוואַקסענעם מאַטעריאַל צונויפֿנעמען און אויססדרן לויט איינהייטלעכע פּרינציפּן. אין דעם אוצר פֿון דער ייִדישער שפּראַך זעען מיר צום ערשטן מאל דעם ייִדישן וואָרט-אינווענטאַר בהספּם מיט די דערקענטענישן, צו וועלכע די ייִדישע שפּראַך-וויסנשאַפֿט האָט זיך דעראַרבעט, און געשטיצט אויף און דורך דעם אויטאָריטעט פֿון ייוואָ. דער אוצר איז דעריבער נישט נאָר אַן אויסהילף בניּם געפֿינען דעם פּאַסיקן ייִדישן וואָרט-מאַטעריאַל, וואָס דאָס אַליין וואָלט שוין געווען גענוג צו פֿאַרויכערן אים אַ כפֿבֿודיקן פּלאַץ אין אונדזער ליטעראַטור; ער איז פֿאַר איינס אַן אַפּשפּיגלונג פֿון אַ געוויסן עטאַפּ און אַ געוויסן דרך אין דער אַנטוויקלונג פֿון דער ייִדישער שפּראַך.

אין די קנאַפּע הונדערט יאָר וואָס זײַנען אַוועק זינט ליפֿשיצן דעם גרויסן ראשון האָבן זיך אויסקריסטאַליזירט בני אונדז צוויי באַגריפֿן: פּלל-שפּראַך און קולטור-שפּראַך. אַנצוהערענישן דערויף האָבן מיר נאָך בני ליפֿשיצן גופּא; אין שפּעטערדיקע ווערטער-

ביכער קומען זיי אַרויס בולטער; אינעם אוצר זײַנען זיי שוין דער באַזים פֿונעם גאַנצן געבײ.

ב ל ל - ש פ ר א ד

די עלטערע ייִדישע ליטעראַטור, צום גרעסטן טײל געשאַפֿן אויף מערבֿ-ייִדישער מעריטאָריע, האָט בֿירוּש געהאַט אַ געשריבענע פֿלל-שפּראַך, און ס'קאָסט דעם פֿאַר-שער הײַנט אַ הײַפּש ביסל מי אַרויסצושײלן פֿון אונטער דער דאָזיקער אויסגעגלעמער שרײַבשפּראַך דאָס גערעדטע לעבעדיקע לשון פֿונעם מחבר. אָבער אין יענעם פעריאָד וואָס זלמן רײזען האָט אַזוי שײן פֿאַרפֿיקסירט אונטערן נאָמען „פֿון מענדעלסאַנען ביז מענדעלען“ איז די אַלטע מערבֿ-ייִדישע ליטעראַרישע נאַרמע צעבראַכן געוואָרן, און אַפֿילו אַזעלכע מאַלענטירמע שרײַבערס ווי אַקסענפֿעלד אָדער עטינגער אַפּערירן דער הײַפּט מיט זײַער דיאַלעקט: אויב זיי האָבן בכלל אין זײַנען אַ פֿלל-שפּראַך לאַזט זיך דאָס קוים-קוים אָנזען. ליפֿשיץ דער לינגוויסט-נאַוואַמאַר איז אַרויסגעקומען מיט דער וויזיע פֿון אַ נײַער פֿלל-שפּראַך, דאָס מאַל שײן געוויינטלעך אויף אַ מיזרח-ייִדישן יסוד, און מענדעלע — זײַן מיטצײַטלעך און אין טײל זאַכן אַ סבֿראַ אויך זײַן תּלמיד — האָט אונדז די קאַנטורן פֿון דער דאָזיקער פֿלל-שפּראַך אָנגעצײכנט אין זײַנע ווערק.

דער ערשטער שטאַפּל פֿון אַן אויפֿגעוואַכטן חוש פֿאַר פֿלל-שפּראַכיקייט איז דאָס רובֿ אַ נעגאַטיווער: אַ ליטוויש-ייִדישער דיכטער וועט שײן וועלן אויסמײַדן צו גראַמען טױט: ברייט און אַ פּויליש-ייִדישער — ביטער: מומער, און אַפֿילו אַ ייד פֿון אַ גאַנץ יאַר וועט זיך שײן אין שרײַבן היטן פֿאַר ענק אָדער כֿעב גײן, הגם אין רײדן מיט אייגענע מענטשן וועט ער זיך אַ מאַל אַרויסכאַפֿן מיט די דאָזיקע פֿאַרמען.

דער צווייטער שטאַפּל פֿלל-שפּראַכיקייט איז שײן אַ פּאַזיטיווער: מען נעמט יאָ אַרײַן ווערטער פֿון אַנדערע דיאַלעקטן און מען פֿאַראייגנט זיי. ווען מיר רײדן וועגן די מקורים פֿון אונדזער פֿלל-שפּראַך און וועגן דעם וואָס די פֿאַרשיידענע דיאַלעקטן האָבן צוגעטראָגן צום שותפֿישן פֿאַרמעג איז אַוודאי וויכטיק צו וויסן, אַז אויסטערליש וואַקסט פֿון פּוילישן ייִדיש, דערונטערדיק פֿון ליטווישן און קאַיאָר פֿון אוקראַינישן; אָבער פֿאַרן אוצר פֿון דער ייִדישער שפּראַך, וואָס ער האָט פֿאַר זײַן בֿירוּשן אַביעקט די פֿלל-שפּראַך, זײַנען דאָס אַלץ סתּם ייִדישע ווערטער. אויף דער פֿלל-מדרגה פֿון ייִדיש זײַנען שײן ניט — נישט אָדער אַלמער — שאַפֿע — שאַנק ניט קײן דיאַלעקטישע וואַריאַנטן, נאָר סטיליסטישע.

דאָס הייסט ניט, אַז דיאַלעקטישע ווערטער וואָס זײַנען נאָך ניט „פֿאַרפֿלמט“ גע-וואָרן דאַרף מען אויסמײַדן. פֿאַראַן ייִדישע שרײַבערס וואָס מײַנען אַזוי, האָבן זיי דערמיט אַלײן גוזר געווען אויף זיך שפּראַכיקע דער. דער גאַנג דאַרף זײַן פּונקט קאַפּויר. פּרינציפּיעל קען יעדער העקוואַרט נתעלה ווערן, עס איז נאָר געווענדט אין דעם צײַנד-פּוח פֿון דעם יחיד וואָס ברענגט אַט דאָס העקוואַרט צום פֿלל. דעריבער איז יעדער וואַרט פֿון אַ דיאַלעקט פּאַטענציעל אַ וואַרט פֿון דער פֿלל-שפּראַך, און אין אוצר וועט דער באַנוצער געפֿינען פֿיל הונדערטער ווערטער וואָס זײַנען געצײכנט מיטן סימן,

אז זיי זינגען דיאלעקטיש. הלוואי זאלן די דאזיקע ווערטער וואס גיכער געפינען זייער גואל.

קולטורשפראך

בשכנות מיטן באגריף פלל-שפראך ליגט דער באגריף קולטורשפראך. אונדז איז דאך ניט גענוג צו קענען זיך צוזאמענריידן, אדער דורכשרייבן, מיט מענטשן פֿון פֿאַר-שיידענע געגנטן. מיר נייטיקן זיך אין אַ שפראַך וואָס זאָל דינען פֿאַר אַלע באַדערפֿע-נישן פֿון היינטיקע ייִדן, און זי דאַרף קענען מיטגיין מיט ייִדן אין זייער אַנטוויקלונג. איז דעריבער ניט גענוג געווען, זי זאל קענען אַפּמאַלן דאָס לעבן פֿונעם מיזרח-אייראָ-פּעישן שמעטל אַדער פֿונעם אימיגראַנט ביז ער גרינט זיך אויס. די ייִדישע שפּראַך דאַרף זײַן כּפּוּח אַרויסצוברענגען די דערגייונגען פֿון פינקטלעכע וויסנשאַפֿטן און די איבערלעבונג פֿון רעליגיעזן עקסמאַז; זי דאַרף טויגן פֿאַרן פּאַטאַם פֿונעם נבֿיאַ פּונקט ווי פֿאַרן לערנערִישן פּילפּול, זי דאַרף קענען דינען פֿאַר ליכטן פֿלירט ניט ווינציקער ווי פֿאַר פּילאָסאָפּישע חקירות, און זי דאַרף האָבן דעם אַדעקוואַטן סטיל און ווערטער-מאַטעריאַל צו מאַלן דאָס ייִדישע לעבן אין ארץ-ישׂראל אין רב עקיבֿאס צייטן און אין ישׂראל הייַנט. ווייטער דאַרפֿן מיר פֿרעמדן שטייגער און פֿרעמדע אידעעס אויך קענען איבערגעבן אַזוי, עס זאָל אויסקומען ניט ייִדישלעך-קליינשטעמלדיק און ניט פֿרעמד-ווערטערדיק-אַרעם, נאָר ייִדיש און רייך.

אַ שטרעבונג צו שאַפֿן אַזאַ אַוניווערסאַל ייִדיש האָבן מיר געהאַט אין אַלע צייטן: די תּנך-פֿאַרטייטשונגען און די געטלעכע לידער, די מוסר-ספֿרים און די אַנהייבן פֿון וויסנ-שאַפֿטלעכע שריפֿטן וואַרצלען נאָך אין דער עלטערער תקופֿה פֿון אונדזער ליטעראַטור, און אַפֿילו באַמיינונגען צו מאַכן ייִדיש מסוגל צו באַשרייבן פֿרעמדס זעען מיר אַזש זינט דעם בבֿא-בוך דורך הורוויצעס צפֿנת פענח ביז דיקס נאַוולעכע דערציילונגען פֿון דער גרויסער וועלט. אָבער ספּעציעל נעמט זיך די עקספּאַנסיע פֿון ייִדיש אין אַלע ריכטונגען אַנזען אין דער ליטעראַטור זינט די קלאַסיקערס, און אַזוי ווי מענדעלע סימבאַליזירט פֿאַר אונדז די פּלל-שפּראַך אַזוי איז די קולטורשפּראַך סימבאַליזירט דורך פּרצן. זשיט-לאַווסקין וועט דער שפּראַך-היסטאָריקער געוויס אַרויסהייבן באַזונדער. ווייטערדיקע מיינלשטייגער אין דעם אויפֿשטייג פֿון אונדזער קולטורשפּראַך זינגען די ייִדישע פּובלי-ציסטיק, די איבערזעצונגען פֿון פֿרעמדע שפּראַכן, די פֿולע ייִדישע שולן אין מיזרח-אייראָפּע, יהוּאַשעס תּנך אויף ייִדיש, דער ייוואַ. דער אומקום אין דער צווייטער וועלט-מלחמה האָט פֿאַרהאַלטן דעם באַרג-אַרויף און אין אַ סך פּרטים אונדז אַפּגעוואַרפֿן צוריק. דאַרף מען ניט נאָר לעבן סתּם מיט בטחון, נאָר אויך זען אַפּצוגעווינגען צוריק וויפֿל עס לאַזט זיך דורך וויסיקע באַמיינונגען. אין וואַסער ריכטונג די דאָזיקע באַמיינונגען דאַרפֿן גיין ווייסן מיר. דער אַוצר פֿון דער ייִדישער שפּראַך איז דאָ אַ פּעסער אַנשפּאַר, און גיט נאָר אַ קוק, ווי רייך, ווי בייגעוודיק, ווי ייִדיש אַריגינעל אין דער סטרוקטור פֿון די פֿאַרמען און אין די בילדער עס איז אונדזער וואַרט. געוויינטלעך, מער ווי דעם וואַרט-מאַטעריאַל האָט זיך דער אַוצר לכתּחילה נישט אונטערגענומען צו געבן; מער-

ניט ווען ניט ווען קענען מיר עפעס אָפּלערנען וועגן פֿאַרמען און קלאַנגען (א שטייגער ווען מיר טרעפֿן זיך מיט דובלעטן אין לשון רבים, מיט וואַריאַנטן אין גראַמאַטישן מין, מיט נוסחאות פֿון דעם טיפּ געשווירן/געשוואָרן). עס וועלן דאַרפֿן קומען ענלעכע פּוללדיקע אַרבעטן וועגן דער קלאַנגען-סיסטעם, וועגן מאַרפֿאָלאָגיע און סינטאַקס, וועגן סטיל און מעטריק, וועגן דער געשיכטע פֿון ייִדיש. לאַמיר האַפֿן, אז דער ייוואָ וועט דאָס אויך זײַן ביכולת צו געבן במהרה בימינו. דער „אוצר“ גופא וועט אויך בלי ספֿק ווערן אַן אויסגאַנגפּונקט פֿאַר אַ סך פֿאַרשונגען וועגן דעם ייִדישן ווערטער-אוצר און וועגן אַלגעמיינע פּראָבלעמען פֿון לינגוויסטיק, אַ שטייגער וועגן דעם מהות פֿון סינאַנים אָדער וועגן דער שניכות צווישן וואָרט און באַגריף.

נ א ר מ י ר ו נ ג

בלל-שפּראַך, און קולטורשפּראַך אַוודאי, מיינט נ א ר מ ע . אויף אַ פּרימיטיווער מדרגה איז סוף-בל-סוף אַלץ איינס, ווי אַזוי מען רעדט, און וואָס מען דעררעדט ניט קען מען דערמאַכן מיט די הענט אָדער דערציען מיט די פּלייצעס. אויף אַ העכערעך מדרגה מוז די שפּראַך זײַן סטאַנדאַרדיזירט אין אירע קלאַנגען, אין איר גראַמאַטישער סטרוקטור און אויך אין איר ווערטער-אוצר; די אַמפּליטודע פֿון וואַריאַציעס מוז זײַן אַ באַגרענעצטע. ווי אַזוי אַ נאָרמע שאַפֿט זיך אין פֿאַרשיידענע שפּראַכן דורך פֿאַר-שיידענע פֿאַקטאָרן איז פֿון די אינטערעסאַנטסטע ענינים אין דער פֿאַרגלייכיקער לינג-וויסטיק, און ניט ווינציקער אינטערעסאַנט איז צו זען, ווי ווייט עס קען גיין די נאָרמי-רונג און ווי אַזוי אַפֿילו די באַשעפֿערס פֿון דער נאָרמע זײַנען באַגרענעצט דורך אַן עד-פּאַן. וועגן ייִדיש איז וויכטיק צו וויסן, אז ניט געקוקט אויפֿן פֿעלן פֿון אַ מלוכישן אויטאָריטעט, ניט געקוקט אויף אַזוי פֿיל פֿונצענטרישע טענדענצן האַט זיך בײַ אונדז יאָ געשאַפֿן אַ גאַנג נאָרמעס, הגם ניט אַלע מאַל זײַנען זיי שוין פֿאַרמולירט; צײַטנווייז ווערט מען פֿאַרהיטשט, ווי ווייט די פֿאַראיינהייטלעכונג האַט מצליח געווען, און מען מעג אָפּלערנען דערפֿון, אַז בײַ די באַנוצערס פֿון דער שפּראַך, אַפֿילו אויב זיי ווייסן דאָס ניט, איז פֿאַראַן אַ ווילן זי צו דערהאַלטן און צו הייבן. דער אוצר גיט אונדז אַן אַ שיעור מאַטעריאַל צו שטודירן אַט די פֿאַראיינהייטלעכונג, און איינצײטיק וועט ער אויך ווערן אַ סמימולאַנט אין דעם דאָזיקן פּראַצעס, וואָס אַן אים קען קיין ווידערוויקס און ווייטערוויקס פֿון ייִדיש ניט געמאַלט זײַן.

קלאַסיפֿיקאַציע און קוואַליפֿיקאַציע

די קלאַסיפֿיקאַציע פֿונעם וואָרט-מאַטעריאַל על-פי גרופּעס, ווי מיר געפֿינען זי אינעם אוצר, האַט אַ גרויסע פּראַקטישע ווערדע, ווי ס'ווערט געגעבן צו פֿאַרשטיין אינעם „אַרײַנפֿיר“. זי איז אויך אַ האַנטיקער מיטל צו דערגרונטעווען זיך, אין וואַסערע ספֿע-רעס מיר האַלטן שוין ווייט און אין וועלכע מיר זײַנען נאָך הינטערשטעליק, הגם זיכער וועט קיינער ניט מיינען, אַז מיט דער שאַפֿונג פֿונעם אוצר זײַנען מיר פּטור פֿון דער עוּבְדָא אויפֿצובויען אויסטײַטש-ווערטערביכער און פֿאַרטייטש-ווערטערביכער אין סדר פֿון אַלף-בית.

אין אונז איז צום ערשטן מאל אין אַ ברייטערער מאָס דער ווערטער-מאַטעריאַל נים בלויז קלאַסיפֿיצירט, נאָר אויך קוואַליפֿיצירט (אַדער דיסקוואַליפֿיצירט) געוואָרן. פֿאַראַן ווערטער וואָס זײַנען געצײכנט מיט אַ קליין (v), וואָס דאָס מײַנט: נים רעקאַמענדירט; אַנדערע ווערטער האָבן אַ שטערנדל (*), וואָס דאָס מײַנט: ווילגאַר, אַדער אַ רינגעלע (°), וואָס דאָס איז אַ סימן אויף: נים (אַדער נאָך נים) אַרײַן אין דער קולטורשפּראַך. ווײַטער זײַנען פֿאַראַן צוגאַבן ווי דיאַלעקטיש, קלעזמער-לשון אַזאָ"וו, וואָס זײַ זײַנען אַלע אויסגערעכנט אין דער רשימה ראַשי-תיבֿותן, קירצונגען און סימנים. אַט זײַנען די מאַטיוון פֿאַר דעם אויסגעקליבענעם גאַנג.

ד ע ט ש מ ע ר י ז מ ע ן

לאַמיר אָנהײבן פֿון דעם באַשנימפּערלעכסטן ווילדגראַז פֿון טיפּ „יעצט“, „אימער“, „אירגענד וועלכער“. דער גרעסטער טײל שרײַבערס און רײדערס וועלן די דאָזיקע ווערטער נים ניצן. וואָלט די ערשטע עצה געווען זײ בכלל נים אַריבערצולאָזן איבער דער שוועל. אָבער ס'וואָלט נים געטויגט. ראַשית וואָלטן אַנדערע געקאַנט מײַנען, אַז מען האָט די ווערטער פּשוט פֿאַרוען; ווי שײך, אַז דער אונזר זאַל נים האָבן אין זיך פֿעליקייטן אויך? אַנדערע, ווען זײ באַגעגענען אַזױנע ווערטער אין עפעס אַ טעקסט, וואָלטן נים געוואָסט, ווי אַזױ צו פּסקען. דאַרף מען, הײסט עס, יאָ האָבן די ווערטער אין אונז, פּדי צו וואַרענען קעגן זײ; און אַזאָ וואָרן-סיגנאַל איז דער קליין. און ס'איז פֿאַראַן נאָך אַ מעם דערבײַ: אַפֿילו די דאָזיקע פּסולע ווערטער קענען אויסגענוצט ווערן מיט אַ ספּעציפֿישער סטיליסטישער פּוונה; נים אַ טראַכט למשל וועגן אַזױנע אויסדרוקן אינעם אַמעריקאַנער ייִדיש ווי „קרעפֿטע“ צי „מיט געזענגע, מערשע און טענצע“, אַדער וועגן אליעזר שײַנבאַרגס צוקלער סאַמע אין פּינמל אַרײַן: „די פּינצטערע קרעפֿטן, זײ ווירקן נאָך יעצט?“

אַנדערע ווערטער וואָס גײען אין דער קאַטעגאָריע דײַטשמעריש קען מען דאָך אַוואַדאי נים סתם אינגאַרין. אַז „נידערלאַגע“ פֿאַר מפּלה טױג נים וועט מען מסתמא גרינג פּועלן; וועגן „געפֿאַר“ פֿאַר ספּנה איז מען אַ סך מער מחולק; דערפֿאַלג האַלט זיך פֿעסט, על כל פּנים פּל-זמן קיין פֿולער עקוויוואַלענט דערפֿאַר איז נאָך נישט. פֿאַראַן גאַנצע קאַטעגאָריעס ווערטער, וואָס מען איז שוין פֿון זײ פּטור געוואָרן, אַ שײַגער די וואָס הײבן זיך אָן אין דײַטש אַדער אין ענגליש מיט miss- און וואָס מען האָט גע-פּרוּווט אַריבערפֿלאַנצן אויך צו אונדז; אָבער בנױגע די ווערטער אויף-לאָז אַדער-לאָזיק זײַנען מיר נאָך נים אַזױ זיכער, און די דאָזיקע אומזיכערקייט פֿון דער שפּראַך אויף אַ געוויסן שטאַפל מוז זיך אַפּשפּיגלען אין אַזאָ שפּראַך-מאַנומענט ווי דער אונזר.

קוואַלן פֿון שפּראַך-באַרײַכערונג

על אַחת כּמה וכמה האָט נים געקאַנט זײַן קיין רײד וועגן פֿאַרבּראַקירן אין הורט די אַנדערע קאַטעגאָריעס געצײכנטע ווערטער. מיט אַלע פּיטשעווקעס האָבן מיר גע-נומען בײַ אונדזערע שניידערס, אַרײַנפֿאַרן מיטן דישל אין דער שיסל לאַקשן אַרײַן

בײַ די בעל־עגלות, האָקן אַ טשיניק בײַ די קלעזמערס — איצט איז דאָס אונדזער אלעמענס. פֿאַר דער קולטורשפּראַך דאַרפֿן מיר ניט בלויז דאָס לומדישע ייִדיש און דאָס וויסנשאַפֿטלעכע און ניט נאָר דאָס לשון פֿון די יוסטע בעל־בתים און פֿון דער אַרבעטער־באַוועגונג; מיר דאַרפֿן אַלץ וואָס מיר פֿאַרמאַגן גוטס אין וועלכן ס'איז ווינקל פֿון אונדזער ייִדיש. אַרבעט־מען פֿונעם חומש־מיטש האָבן נאָך אויך אַ שאַנס אויפֿצושטיין צו אַ נײַעם לעבן. אַפֿילו ווילגאַרע ווערטער, ווייסן מיר דאָך פֿון דער געשיכטע פֿון שפּראַכן, ווערן דערהויבן אין זכות פֿון אַ שרײַבער אָדער אַ סימאָציע; און געוויס זײַנען קאַנדי־דאַטן פֿאַר דער קולטורשפּראַך ווערטער און אויסדרוקן וואָס זײַנען פֿאַראַן אין אונדזערע פֿאַך־לשונות און אַפֿילו אין הענטשקע־לשון. אויסשליסן זיי וואָלט געהייסן מינערן פֿון דער קולטורשפּראַך אַ סך מיגלעכקייטן פֿון באַרײַכערונג. די דאָזיקע ווערטער „פֿון הינטערן פּלויט“ שטייען אין דער זעלביקער שײַכות צו דער קולטורשפּראַך ווי די דיאַלעקטישע ווערטער צו דער פּלל־שפּראַך. און נאָך איידער זיי האָבן זוכה געווען דערהויבן צו ווערן קענען זיי שוין צו ניץ קומען גוט אין צוגעפּאַסטע סימאָציעס. דער סימן מוֹבָהק פֿון קולטורשפּראַך איז חלילה ניט מאַנאַטאַנקייט און בלוטאַרעמקייט, נאָר פֿילקאַליריקייט. ווען עס איז די צוגעפּאַסטע סימאָציע קען מען פֿאַרויס ניט אויס־מאַרקירן; דער באַנוצער אַליין וועט לויט זײַן שפּראַך־חוש און שפּראַכ־וויסיקייט (צו־זאַמען מעג מען עס אַנרױפֿן: שפּראַכטאַקט) באַשליסן. דורך אַרײַנקלערן זיך אין דעם מאַטעריאַל פֿון אַוצר קענען מיר אונדזער שפּראַך־חוש און שפּראַכ־וויסיקייט שאַרפֿן אָן אַ שיעור, מיר זאָלן צוקומען וואָס נעענטער צום אידעאַל פֿון אַ שפּראַך וואָס איז אי פּינקלעך לגבי דער כּוונה, אי שײַן אין דער פֿאַרעם, אי אינדיווידועל דורך איר אויס־מײַדן דעם אַרעמאַנסקן פּאַפּירענעם שאַבלאַן.

באַצײַונג צו סלאַוויזמען

פֿאַראַן צוויי קאַמעגאַריעס ווערטער, די גערינגלע און די אַמעריקאַניזמען, בײַ וועלכע עס בעט זיך אַ כּיסל אַ מער פּרטימדיקער אַנאַליז.

דאָס רינגלעל (°) בײַ אַ וואָרט מײַנט, ווי ס'איז שוין געווען דערמאַנט, אַז אַט דאָס וואָרט איז ניט (און אַנדערע וועלן אַפֿשר בנוגע טייל ווערטער זאַגן: נאָך ניט) אַרײַן אין דער קולטורשפּראַך. בײַם אַרײַנקוקן אין אַוצר וועט זיך אַרויסווייזן, אַז צום גרעסטן טייל זײַנען דאָס ווערטער פֿון סלאַווישן אַפּשטאַם, ווי °רעשען, °גאַווענדע אדג"ל. ביז 1939, ווען אונדזערע ייִשובֿים אין די סלאַווישע לענדער האָבן אויסגעזען אַזוי אַניזן פֿעסט, איז אונדזער באַצײַונג צו די סלאַוויזמען געווען אַ סך אַ שטרענגערע. צו־לאַזן אַפֿילו נאָענט צו דער קולטורשפּראַך °רעשען און °גאַווענדע האָט געקאַנט באַ־טײַטן עפֿענען טיר און טויער פֿאַר אַ לשון אין דעם סטיל פֿון „די דערעוועס פּאַכנען מיט אַ פּריאַטנעם זאַפּאַך“; און די דאָזיקע טענדענץ פֿון סלאַוויזירן ייִדיש אינעם ווערטער־אוצר, הגם די גאַס האָט זי געטראָגן מיט זיך, איז אַפּגעוואַרפֿן געוואָרן פֿון דער גאַנצער מאַדערנער אַנטוויקלונג פֿון ייִדיש. מענדעלע אַליין זאַל עס זײַן דער באַשעפֿער פֿון דער פֿאַרמל „פֿאַניע לאַ יזכר ולא יפקד“, און אַפֿילו די סאַוועטישע

ייִדישע שפראַכפֿאַרשונג, אויב ניט די סאָוועטישע שפראַכיקע רעאלימעט, האָט זיך אין גרונט געהאַלטן בײַ אַם דעם פֿלל. אָבער הייַנט איז גאַר עפעס אַנדערש: לינגוויסטישע מענדענצן זײַנען גאַנץ אַפֿט אַ קאַרעלאַט פֿון סאַציאַלע פֿאַקטן. צוליב דער אײראָפּע־שער קאַטאַסטראַפֿע און צוליב דעם וואָס עס איז געשען מיט דער ייִדישער ליטעראַטור אין סאָוועטן-פֿאַרבאַנד אין 1949, צו אונדזער אומגליק, אַפֿילו קײן מעאַרעטישע מיגלעכקײט פֿון אַ סלאַווישער פֿאַרפֿלייצונג אין ייִדיש מער ניטאַ. די באַרײַכער-מיגלעכקײטן וואָס סלאַוויש קען אונדז געבן זײַנען אָבער געבליבן. איז כאַמש מיר וועלן הייַנט נאָך ניט אַרײַננעמען ״רעשען און ״גאַווענדע אין דער קולטורשפראַך אַרײַן קען אָבער געמאַלט זײַן, אַז אַ ביסל שפּעטער זאַלן די מומחים און מִפֿונקײט שוין ניט זײַן אַזעלכע מחמירים. אַט זעען מיר דאָך, ווי פֿאַר אונדזערע אויגן האָט זיך געבײַטן די באַצײונג צו אַזױנע ווערטער ווי נאַראַיען, יאַווען זיך, לאַגאַדנע. דער אַוצר האָט געמאַן וואָס ער האָט געדאַרפֿט טאַן אויף דעם הייַנטיקן עמאַפֿ פֿון אונדזער שפראַך-געשיכטע: ער האָט די דאָזיקע ווערטער ניט רעקאַמענדירט, ער האָט זיי אויסגע-טײלט — אָבער ער האָט זיי געבראַכט.

אַמערײקאַניזמען

פֿאַרקערט דאַרף מען טײַטשן דעם פֿסוק בנוגע אַמעריקאַניזמען, וואָס זיי זײַנען געצײכנט מיטן צוגאַב [אַמ]. וואָס מער מיר גײַען אינעם אַוצר פֿון די ערשטע מער אַכסמראַקטע גרופּעס צו די קאַנקרעטערע, אַלץ גרעסער ווערט די צאַל אַמעריקאַניזמען. פֿאַרצײכנט זײַנען זיי מיט אַ ברייטער האַנט, אָבער קודם פֿל לשם אינווענטאַריזאַציע, און בשום אַפֿן דאַרף דאָס שמיין זײערס אין אַוצר ניט אַנגענומען ווערן ווי אַ רע-קאַמענדאַציע אָדער אַפֿילו נאָר ווי אַ הײַר. אַדראַ, אַפֿט מאַל שמייען זיי ממש ווי אַ וואַרענונג, און לעבן זיי שטייט דער פֿלל-שפראַכיקער עקוויוואַלענט.

די „רעגעלע“ ייִדישע רײדשפראַך אין אַמעריקע איז פֿאַרפֿלייצט מיט טײַטשער ענגלישע ווערטער, פֿון וועלכע דאָס קולטורעלע ייִדיש דאַרף ווײַכן. יאַ, מען דאַרף וויסן, אַז אין אַמעריקע האָבן ייִדן אַרויסגעבראַכט אַזױנע ווערטער ווי „פֿײַנטנער“ און „קאַר-פענטנער“, אָבער עס האַלט ניט דערבײַ, מען זאַל זיי קענען אַרײַננעמען אינעם גדר פֿון קאַרעקטן ייִדיש. און ס'איז ניט שײַך צו פֿרעגן קשיות, אַז אויב סטאַליער פֿון סלאַוויש איז פֿשר, טאַ מיט וואָס איז „קאַרפענטנער“ פֿון ענגליש טרייף. מעאַרעטיש איז דאָס גערעכט, מעאַרעטיש קענען אַלע ווערטער זײַן גוט; אָבער שטאַרקער אײדער דער אַכסמראַקט לאַגישער צוגאַנג איז דער היסמאַרישער. ייִדיש איז אַלע יאַרן געוואַקסן ווי אַן אײראָפּעטישע שפראַך, אין אַמעריקע איז ייִדיש אַ יונג געוויקס, און די שיכט מקפידים אויף ייִדיש איז דאָ דין בײַז גאַר. אַפֿילו דאָס אַמעריקאַנער ענגליש האָט געדאַרפֿט גאַר אַ לאַנגע צײַט בײַז וואַנען עס האָט זיך עמאַנציפּירט פֿון בריטישן ענגליש און געפֿונען אײגענע מאַסן אין זיך. די ייִדיש רײדנדיקע אַמעריקע וועט קענען שמעלן אויף איר דעת הקהל, ווען ס'וועט זײַן אַן אַנזיכטיקער קולטורשפראַכיקער קהל, ניט פֿרײַער; און הלואי זאַל נאָר האַלטן דערבײַ, וועלן ייִדיש-רײדערס מיט דער אײראָ-

פּעישער קולטור-טראַדיציע געווים איינשטימען מיטן גאַנצן האַרצן, אז זייערס זאָל איבערגיין.

צוריק גערעדט איז אָבער קלאַר, אז אויף פֿאַרשיידענע שטאַפלען פֿון ריידן און שרייבן איז אונדזער באַציונג צו אַמעריקאַניזמען שוין היינט אַ פֿאַרשיידענע. אַחוץ דער „רעגעלער“ שפּראַך, וואָס זי איז אַ פֿענאַמען פֿון דיסאינטעגראַציע, זיינען פֿאַראַן לכל-הפּחות נאָך דרני שפּראַכשטאַפלען: די קאַרעקטע שפּראַך אויף אַ מער היימישן שפּייגער; די קולטורשפּראַך פֿאַר אַמעריקע גופּא; די קולטורעלע פּלל-שפּראַך פֿאַר יידן איבער דער גאַנצער וועלט. אין דער היימישעלעכער קאַרעקטער שפּראַך קענען מיר ניצן אַזוינע ווערטער און אויסדרוקן ווי אַלרײַט, אַנגיין מיט דער אַרבעט, גוט אַפּ, באַדערן, ביזי בני קלאַקס, טראַבל, פֿייקער אדג"ל. אָבער אין דער קולטורשפּראַך, אַפֿילו ווען זי איז נאָר אויסגערעכנט אויף אַמעריקע און נישט מער, קלינגען אַט די שפּראַך-עלעמענטן פּראַסמלעך. מיר וועלן אָבער אויף דעם דאָזיקן שטאַפל יאָ ניצן אַזוינע ווערטער ווי יוניאָן אַדער פּובליסיטי, און כאַטש מיר וועלן בשום אופֿן ניט זאָגן, אז שיקאַגאָ ליגט „וועסט“ פֿון ניריאָרק (דאָ מוזן מיר זאָגן: אויף מערב) און מיר וועלן לחלוטין פֿאַרבראַקירן „סטריט“, וועלן מיר אָבער ניט געפֿינען קיין סירכא אין: וועסט 123סטע גאַס. געווים וועלן מיר ניצן, אַפֿילו אויף דעם שטאַפל פֿון פּשוטער קאַרעקטקייט, יאָד און סימפּאַטיקער, ניט „אינאָדיין“ און „סימפּאַטיזער“. אָבער לאַיער וועלן מיר אַוודאי זאָגן, אין דער קולטורשפּראַך אויך, ווען מיר ריידן וועגן דעם שכנס איידעם אין ברוקלין, און ס'איז אויך רעכט בני אַ מישפּט (אַדער אַ פּראַצעס, אָבער ניט קיין „טרייעל“) אין וואַשינגטאָן; טאַמער גייט אָבער וועגן דעם דרייפֿוס-פּראַצעס אַדער דעם בייליס-פּראַצעס, וועלן מיר ניצן ניט אַנדערש דאָס פּלל-שפּראַכיקע וואָרט: אַדוואַקאַטן. וואָס בכלל ניט און וואָס יאָ, און וואָס יאָ אויף וואָסער שטאַפל — דאָס דאַרף אונדזער שפּראַכטאַקט אונטערזאָגן. פֿון פֿאַל צו פֿאַל קענען זײַן חילוקי-דעות צוליב אונטערשיידן אין אינדיווידועלן געשמאַק; אָבער די מאַסן זיינען מאַסן.

שיקט הוספֿות און תיקונים

לאַמיר פֿאַרענדיקן מיט אַ וויכטיקן ענין וואָס איז שייך ניט צום אַוצר אין זײַן איצטיקן געשטאַלט, נאָר צו זײַן פֿונאַנדערבוי אויף להבא. אויסשעפֿן אַ שפּראַך איז אוממיגלעך, און זיכער וועלן אַ סך באַנוצערס האָבן פֿאַרצולייגן הוספֿות און תיקונים. איז צו זיי די בקשה: לאַזט ניט אייערע אויסבעסערונגען בני זיך, שיקט זיי צו צום ייוואָ. מישט דאָס ניט אויס מיט אַנדערע זאַכן, אויב איר קאַרעספּאַנדירט מיטן ייוואָ וועגן אַנדערע זאַכן אויך; דאָס אַלץ וואָס איר האַט צו זאָגן וועגן אַוצר שרייבט אויף באַזונדערע בויגנס פּאַפּיר און שרייבט צו: פֿאַרן אַוצר פֿון דער ייִדישער שפּראַך. איר וועט דערמיט העלפֿן מאַכן נאָך רייכער און נאָך בעסער די ווייטערדיקע אויפֿלאַגעס פֿונעם אַוצר, וואָס וועלן געווים קומען.

הקדמה פֿונעם מחבר

אַלץ וואָס דער מחבר האָט צו זאָגן וועגן דעם אוצר גופא, וועגן זיין אינהאַלט, צוזאַמען-
שטעל אַזױו וועט דער לייענער געפֿינען אין דעם „אַרײַנפֿיר צום אוצר“. דאָ בלויז אַ פֿאַר
באַמערקונגען פֿון פֿערזענלעכן כאַראַקטער.

אַ ווערטערבוך ווי דער אוצר, וואָס דאַרף דינען ווי אַ פֿאַרלאָזלעכער קוואַל פֿאַר שפּראַך-
אינפֿאַרמאַציע, איז מחייב דעם מחבר צו אַ גרויסער מאָס וויסנשאַפֿטלעכע פינקטלעכקייט.
וואָלטן מיר געהאַט אַ ייִדיש אַקאַדעמיש ווערטערבוך, אויף וועלכן ער וואָלט זיך געקענט סומך
זיין אין פֿאַל פֿון אַ ספֿק, וואָלט זיין אַחריות נישט געווען אַזוי גרויס; אַן אַזאַ ווערטערבוך וואָלט
אויף דעם מחבר אַליין געדאַרפֿט פֿאַלן די גאַנצע אַחריות. צום גליק איז דער אוצר געשאַפֿן
געוואָרן אין ניו־יאָרק, וווּ עס געפֿינט זיך די צענטראַלע פֿון דעם ייִדישן וויסנשאַפֿטלעכן אינ-
סטיטוט, און זיין וויסנשאַפֿטלעכער דירעקטאָר ד״ר מאַקס ווינערניך האָט איבערגענומען די רע-
דאַקציע פֿון דעם אוצר און דעם מחבר טיילווייז פֿון דער דאָזיקער אַחריות באַפֿרייט. דער נאָמען
ד״ר ווינערניך, ווי אַ פֿאַרשער און קענער פֿון ייִדיש, איז צו גוט באַקאַנט דער ייִדישער וועלט,
אַז מען זאָל דאַרפֿן זאָגן, וואָס זיין רעדאַקציע מיינט פֿאַר דער וויסנשאַפֿטלעכער פינקטלעכקייט
פֿון דעם אוצר. דער מחבר האָלט אָבער פֿאַר זיין אַנגענעמען חובֿ צו זאָגן, אַז דער אינטערעס
וואָס ד״ר ווינערניך האָט אַרויסגעוויזן צו דער אַרבעט ביים אוצר נאָך לאַנג איידער זי איז געווען
פֿאַרענדיקט, די דערמוטיקונג, די קאַאָפּעראַציע און די פּראַקטישע אַנווייזונגען וואָס ער האָט
באַקומען פֿון אים אין משך פֿון דער אַרבעט האָבן אַ סך געהאַלפֿן, אַז דער אוצר זאָל נישט בלעבן
קיין פּלאַץ, ווי אַ סך אַנדערע פּלענער פֿון דעם מין, נאָר ווערן אַ ממשותדיקער פּאַקט. פֿאַר דעם,
און פֿאַר די חידשים אַן אַ צאָל פֿון אומדערמידלעכער אַרבעט וואָס ער האָט אָפּגעגעבן אויף דער
רעדאַקציע פֿון דעם אוצר, זאָגט אים איצט דער מחבר זיין עפֿנטלעכן און האַרציקן ייִשר-פּה.

אַ דאַנק אויך די פֿריינד גבֿריאל ווינערניך און ד״ר י. ראָזין פֿאַר דער הילף וואָס זיי האָבן
דעם מחבר געגעבן, דער ערשטער ביים צוזאַמענשטעלן די גרופּע מאַטעמאַטיק, דער צווייטער
ביים קאַנטראַלירן די גרופּע כעמיע. די פֿאַכגרופּעס דרוק און איינבינדערן זינען צוזאַמענגע-
שטעלט געוואָרן מיט דער הילף פֿון אַן אַנקעטע וואָס דער מחבר האָט פֿונאַנדערגעשיקט צו ייִדישע
זעצערס און איינבינדערס אין ניו־יאָרק; אַלע וואָס האָבן געענטפֿערט אויף דער אַנקעטע האָבן
פֿאַרדינט אַ דאַנק פֿון דעם מחבר.

אַ וואָרט וועגן פּובליקירן דעם אוצר. עס איז פֿאַר דעם מחבר אַ גרויסער כּבֿוד, וואָס אַזאַ
חשובֿע אינסטיטוציע ווי דער ייִדישער וויסנשאַפֿטלעכער אינסטיטוט — ייִוואָ האָט גענומען אויף
זיך אַרויסצוגעבן דאָס ווערק. אָבער דער בודזשעט פֿון ייִוואָ איז צום באַדויערן זייער באַגרענעצט,
און על-פּי הכרח קען זיין פֿאַרלעגערישע אַרבעט פֿאַרנעמען דערין נישט מער ווי אַ טייל; דערצו
האָט נאָך די נייטיקייט צו זעצן דאָס בוך מיט מאַנאַטיפּ, פּדי צו קענען אַרײַנברענגען נקודות,
מער ווי פֿאַרטאָפּלט די פֿאַרויסגעזעענע הוצאה. איז דערפֿאַר ווער ווייסט ווי לאַנג עס וואָלט גע-
דויערט, ביז דער אוצר וואָלט געקענט דערזען די ליכטיקע שנין. צום גליק האָבן זיך דעם
מחברס פֿערזענלעכע פֿריינד פֿאַראַינטערעסירט אין דעם אוצר-פּראַיעקט און האָבן צו דער
באַגרענעצטער סומע וואָס דער ייִוואָ אַליין האָט געקענט אַרײַנגיבן אין דעם בוך צוגעטראַגן
זייער פֿינאַנציעלע שטיצע און געמאַכט מיגלעך, אַז דאָס בוך זאָל קענען אָפּגעגעבן ווערן אין דרוק.

זיי האָבן כשר פֿאַרדינט, אַז זייערע נעמען זאָלן דאָ דערמאָנט ווערן לשבֿח. אין דער ערשטער ריי וויל דער מחבר דאַנקען זײַן ליבן פֿרײַנד הענרי גרינפֿילד, פֿאַרוואַלטונגס־דירעקטאָר פֿון ראַדיאָ־סטאַנציע WEVD, ווי אויך דעם דירעקטאָר־ראַט פֿון דער סטאַנציע מיט פֿ' אַדאָלף העלדן בראַש פֿאַר עטאַבלירן דעם אוצ־פֿאַנד און פֿאַר גיבן אים זייער הילף און קאָאָפּעראַציע. אַ באַזונדערס גרויסן ישר־פּוּח זאָגט דער מחבר זײַן איבערגעגעבענעם פֿרײַנד, דעם ליבהאַרציקן העמאַן קוירש, ווי אויך מ״ר אַנזיק אַלבערטן, פּרעזידענט פֿון דעם ייִדישן סאַניטאַריום אין ברוקלין, פֿאַר דעם לייבן־חלק וואָס זיי און זייערע פֿרײַנד, די דירעקטאָרן פֿון דער אינסטיטוציע, האָבן בייגעשטענעט צו דעם פֿאַנד. שטיצערס פֿאַר דעם אוצ־פֿראַיעקט האָט דער מחבר אויך געפֿונען אין זײַנע לאַנגיעריקע פֿרײַנד מאיר קילסאָן, הערמאַן יאַנגליב, אין די אייגנטימערס פֿון דער מאַנישעוויץ־קאַמפּאַניע און אין דער סטומערס בייקינג קאַמפּאַני. זיי אַלעמען זאָגט איצט דער מחבר אַ האַרציקן ישר־פּוּח. אַ דאַנק אויך דער ייִדישער אַקטיאָר־יוניאָן, דער אַמאַלגאַמייטעד דזשאָינט באַרד, ד״ר שלמה סעמאַן, ל. מ. שטיין (שיקאַגאָ) און חזן משה גענטשאַוו פֿאַר זייערע ביישטייערונגען צום פֿאַנד. אויף דער ווענדונג פֿון שמואל ניגערן, פֿאַרזיצער פֿון דעם אוצ־קאַמיטעט, האָבן זיך אָפּגערופֿן הונדערטער ייִדן פֿון די פֿאַראייניקטע שטאַטן און קאַנאַדע און אַרבעטשיקט אין פֿאַרויס זייערע באַשטעלונגען אויפֿן אוצ־אַ, אַ טייל אויך מיט קלענערע ביישטייערונגען צום פֿאַנד. זיי אַלע האָבן פֿאַרדינט דעם מחברס אויפֿריכטיקן דאַנק. אמת, אַז נאָך דער גאַנצער הילף וואָס דער מחבר האָט באַקומען פֿון זײַנע פֿרײַנד האָט ער נאָך אַליין געדאַרפֿט פֿון זײַנע אָפּשפּאַרונגען צוטראַגן אַ היפשע סומע צו די דרייסיק טויזנט דאָלאַר וואָס עס האָט געקאָסט דאָס אַרויסגעבן דעם אוצ־אַ, אָבער אַזוי פֿירט זיך בײַ ייִדן מקדמונים און דער מחבר פֿון דעם אוצ־אַ איז נישט קיין יוצא מן הכלל.

צו לעצט אַ דאַנק די זעצערס, דעם מעטראָנפּאָזש און אַלע וואָס האָבן זיך עוסק געווען בײַם דרוקן דעם אוצ־אַ; אַ באַזונדערן דאַנק די ברידער שולזינגער פֿאַר דער מי וואָס זיי האָבן זיך געגעבן אַרויסצוברענגען דעם אוצ־אַ אַזוי שיינ ווי מיגלעך.

ווען די אַרבעט אויפֿן אוצ־אַ איז אַנגעהויבן געוואָרן, האָט קיינער פֿון אונדז אין זײַן ערגסטן קאַשמאַר נישט געקענט חלומען, אַז מיט אַ פֿאַר יאָר שפּעטער וועלן מיר איבערלעבן דאָס גרעסטע נאַציאָנאַלע אומגליק אין אונדזער געשיכטע. ווען די אַרבעט איז געווען פֿאַרענדיקט זײַנען מיר שוין אַלע געווען אַבליים און געזעסן שבעה נאָך אונדזערע ברידער און שוועסטער אין אייראָפּע, וואָס זײַנען פֿון עמלקן פֿאַרשניטן געוואָרן פֿון דער ערד. מיט זייער אומקום איז טרוקן געוואָרן דער קוואַל, פֿון וועלכן מיר האָבן געשעפט אונדזער גיסטיק חיות, איז צו שטויב געוואָרן דער באַדן וואָס האָט אונדז גענערט מיט זײַנע ייִדישע זאַפֿטן, דער מחבר האַלט פֿאַר אַ גרויסער זכיה, וואָס אויף זײַן גורל איז אויסגעפֿאַלן אָפּצוראַטעווען בכתב אַ טייל פֿון דער גרויסער שפּראַכיקער ירושה וואָס זיי האָבן אונדז איבערגעלאָזט. דער מחבר האַפֿט, אַז דער אוצ־אַ פֿון דער ייִדישער שפּראַך וועט זײַן אַ סטימול פֿאַר דער ווינטערדיקער אַנטוויקלונג פֿון ייִדיש און פֿאַרן המשך פֿון אונדזער ייִדישער נאַציאָנאַלער קולטור. ער האַפֿט, אַז אונדזער פֿאַריתומט מאַמע־לשון וואָס שוועבט איצט אין דער לופֿטן און זוכט אַ היים וועט זי געפֿינען אין אַלע עקן פֿון דער וועלט, וווּ נאָר עס לעבן ייִדן, און אַז מיר וועלן אָפּהיטן און ווינטער אַנטוויקלען מיט דער גרעסטער פּיעטעט די ירושה וואָס אונדזערע קדושים האָבן אונדז איבערגעלאָזט.

ניו־יאָרק, יאַנואַר 1950.

נחום סטויטשקאָוו

אַרײַנפֿיר צום „אוצר“

דער אַרײַנפֿיר – אַ שליסל צום „אוצר“

אַ פֿופֿצן יאָר האָט געדויערט די אַרבעט אויף צונויפֿנעמען דעם מאַטעריאַל פֿון „אוצר“, אויס־שטעלן אים אין געהעריקן סדר, אויסוועצן און אָפֿדרוקן אים. איצט איז דער בנין פֿאַרטיק. דער אַרײַנפֿיר איז דער שליסל, מיט וועלכן דער מחבר עפֿנט פֿאַרן באַנוצער די טירן פֿונעם בנין. דאָ ווערט דערקלערט, פֿון וואָס פֿאַר אַ מאַטעריאַל דער בנין איז געבויט, ווי אַזוי ער איז קאָנ־סטרוירט, ווי אַזוי די חדרים זײַנען אויסגעלייגט און וואָס אין זיי געפֿינט זיך, אַזוי אָו ווען דער באַנוצער וועט דאָרפֿן עפעס נעמען אין בנין זאָל ער גלײַך קענען צוגיין צום געהעריקן אָרט און געפֿינען וואָס ער דאַרף.

היפּערט נישט איבער דעם אַרײַנפֿירנדיקן טײל פֿון „אוצר“ (LVI—VII). לײענט אים מיט קאַפּ. עס וועט זיך אײַך שפּעטער באַצאָלן מיט אײַנגעשפּאַרטער מי און צײַט, ווייל די דאָזיקע פרקים וועלן אײַך געבן אַ פֿולע השגה וועגן די צילן, דער סיסטעם און דער נוציקייט פֿונעם ווערק.

די צוויי צילן פֿונעם „אוצר“

דער „אוצר“ האָט צוויי צילן:

ראשית, אײַנצוזאַמלען אין איין שפּײַכלער דאָס שפּראַכיקע האָב און גוטס וואָס האָט זיך בײַ אונדו אָנגעקליבן פֿון דורות און ווערט כּסדר רײַכער, והשנית, צו שאַפֿן פֿון דעם אָנגעקליבענעם מאַטעריאַל אַ שפּראַך־אינסטרומענט, אין וועלכן דער ײִדיש־דער און ײִדיש־רײַכער האָט זיך שוין לאַנג גענייטיקט. פֿון קלאַרקייט וועגן וועלן מיר די דאָזיקע ביידע צילן פֿונאַנדערטיילן און וועגן יעדערן פֿון זיי רײַדן באַזונדער.

דער „אוצר“ ווי אַן אינווענטאַר פֿון דער ײִדישער שפּראַך

באַטראַכטנדיק דעם „אוצר“ ווי דעם ערשטן גרויסן אינווענטאַר פֿון דער אײַנגעפֿונדענער בעל־הבת־שקײט וואָס הייסט ײִדיש איז דער מחבר געגאַנגען מיט דעם דרך פֿון דעם ערלעכן אינווענטאַרירער און האָט פֿאַרשריבן אַלץ וואָס ער האָט געפֿונען אין דער בעל־הבת־שקײט.

אין דעם „אוצר“ איז פֿאַרצײכנט:

א) די שפּראַך פֿון דער ײִדישער לײטעראַטור און פרעסע.

ב) די שפּראַך פֿון אַלע צווייגן וויסנשאַפֿט.

ג) די שפּראַך פֿונעם למדן און די שפּראַך פֿון דער ײִדישער טראַדיציע בכלל, סײַ אין איר חסידישן סײַ אין איר מתנגדישן וואַריאַנט. אָט דאָס לשון איז אויך פֿולל די תורה־ווערטלעך, די מאמרי חוץ, די שפּריכווערטער וואָס אונדזערע טאַטעס און זידעס פֿלעגן ניצן אין וויער העב־רעישאַרמישן אַרייַנאַל.

ד) דיאַלעקטיזמען און פֿאַקאָלטיזמען – ווערטער און אויסדרוקן פֿון דער שמועסשפראַך, וואָס זײַנען געניצט געוואָרן אויף אַ באַרענעצטן שטח פֿון דער ייִדישער שפראַך־טעריטאָריע. צו זיי קענען אויך צוגערעכנט ווערן די אַמעריקאַניזמען אין ייִדיש-אי די וואָס זײַנען שוין אַרײַן אין אונזער קאָרעקטער שפראַך („ביזנעס“, „שאַפּ“ אדג״ל) אי די פֿיל הונדערטער ווערטער וואָס מען הערט טאַגרטעגלעך אין דעם „רעגעלעך“ ייִדיש.

ה) דאָס שפּעט־לשון-ווערטער און אויסדרוקן וואָס ווערן געניצט אויף אויסצודריקן שפּאַט, איראַניע, ביטור און פֿאַראַכטונג צו זאָכן און מענטשן.

ו) זשאַרגאָנען: דאָס קלעזמער־לשון, די קצבֿים־שפראַך און אנדערע פֿאַך־לשונות, ווייטער די גבֿים־שפראַך (דאָס אַזוי גערופֿענע הענטשקע־לשון).

ז) אַרכאַיזמען-ווערטער און אויסדרוקן פֿון דער עלטערער שפראַך, וואָס היינט ניצט מען זיי שוין ווייניק. אַהער דאַרפֿן אויך אַרײַנגערעכנט ווערן די חומש־טײַטשן.

ח) פֿראַזעאָלאָגיע: אידיאַמאַטישע אויסדרוקן, פֿאַרגלײַכונגען און ווערטלעך-קורץ, די אַלע עלעמענטן וואָס גיבן דער שפראַך מער קאָליר און כאַראַקטער, פֿאַרגרעסערן איר אויסדריק־לעכקייט און בילדערשיקייט, און צו לעצט

ט) שפּריכווערטער.

דעם מחבר פֿון דעם „אוצר“ פֿאַלט אַפֿילו נישט אײַן צו טראַכטן, אָ מייט דעם בוך וואָס ליגט איצט פֿאַר אײַך איז די עשירות פֿון ייִדיש שוין אויסגעשעפט; אַוודאי זײַנען נאָך דאָ טויזנטער ווערטער, אויסדרוקן, אידיאַמען, ווערטלעך און שפּריכווערטער וואָס דאַרפֿן נאָך געזאַמלט און פֿאַרשריבן ווערן. דער „אוצר“ איז בלויז אַ התחלה וואָס דאַרף פֿסדר פֿאַרגרעסערט און דער־אַנצט ווערן.

ווי האָט דער מחבר גענומען דעם מאַטעריאַל פֿאַרן „אוצר“, פֿון וועלכע קוואַלן האָט ער אים געשעפט? אָן ענטפֿער אויף דעם וועט דער באַנוצער באַקומען, ווען ער וועט איבער־לײַענען די ביבליאָגראַפֿיע וואָס געפֿינט זיך מיט אַ פֿאַר זײַן ווייטער. אין דער רשימה פֿעלט אָבער אײַן מין מקורים, ווייל עס איז געווען אוממיגלעך ווי אַלע אויסצורעכענען: די ייִדישע לייט עראַטור, אָנהייבנדיק פֿון די קלאַסיקערס מענדעלע, שלום־עליכם און פּרץ און ענדיקנדיק מיט די וואַרטמייסטערס פֿון היינט. מיט דער פּען אין האַנט איז דער מחבר דורכגעגאַנגען די וויכטיקסטע שאַפֿונגען פֿון דער אַלטער און נייער ייִדישער לייטעראַטור, און פֿון דאַרטן האָט ער גענומען דעם גרעסטן טײַל מאַטעריאַל פֿאַר דעם „אוצר“.

מיט דעם אָנגעקלײַבענעם מאַטעריאַל איז דער מחבר דערנאָך צוגעטראָטן צו דעם צווייטן טײַל פֿון זײַן אַרבעט: אויסצושטעלן אים אין אַזאַ סדר, אָ פֿון אים זאָל זיך שאַפֿן אַ בוך פֿון פּראַקטישן נוצן, אָן אינסטרומענט פֿאַר שפראַך־אינפֿאַרמאַציע און שפראַך־באַרײַכערונג.

דער „אוצר“ ווי אַ שפראַך־אינסטרומענט

שפראַך איז אַן אינסטרומענט, דורך וועלכן דער מענטש איז ביכולת אַרויסצוברענגען, איבערצוגעבן און צו פֿאַרפֿינקטלעך עכן זײַנע געדאַנקען און געפֿילן. וואָס העכער דער מענטש שטײַגט, אַלץ רײַכער, פֿולער און קאָמפֿליצירטער ווערט זײַן שפראַך. פֿאַרגלײַכט די שפראַך פֿון אַ גײַס־

טיק אָפּגעשטאַנענעם מענטשן מיט דער שפּראַך פֿון דעם הויך אַנטוויקלטן מענטשן. די שפּראַך פֿון דעם ערשטן איז אַ פּראָסט האַמעטנע שטיק געצײג, די שפּראַך פֿון דעם צווייטן אַ קינסטלע־רישער אינסטרומענט, אויף וועלכן ער קען אויסשפּילן די שווערסטע ניגונים. נישט אומזיסט ווערט דער וואָס קען שפּילן אויף אַט דעם אינסטרומענט באַטיטלט מיטן נאָמען וואָרטקינסטלע־ר.

שפּראַך האָט אָבער איין חסרון לובי אַנדערע אויסדרוקמעדיזםס, ווי לֵאמיר זאָגן מאַלערײַ, און דעם וואָרטקינסטלע־ר איז ערוער ווי אַ שטייגער זײַן חבר דעם מאַלער. בשעת ווען דער מאַלער לער האָט תמיד גרײט אונטער דער האַנט זײַן מאַטעריאַל, זײַן פֿאַרבן־קעסטל, איז דער וואָרטקינסטלע־ר אַנגעוויזן אויפֿן זכרון, וואָס ער איז נישט תמיד פֿאַרלאָזלעך און אַפֿט אַ גרויסער צולעהכעיסניק. אַ מאַל ווילט זיך געבן אַ משל אָדער אַ בילד, און אויפֿן זײַנען קומט בלויז דער פּראָזאַישער אויסדרוק; און פֿאַרקערט קען טרעפֿן, אַז אַנשטאַט דעם דירעקטן, קאָנקרעטן וואָרט וואָס בעט זיך זאָל אַינפֿאַלן בלויז אַ מליצהדיקע אַרומשרײַבונג. בלויז געצײלטע וואָרטקינסטלערס קענען זיך באַרימען, אַז די ווערטער פֿליסן בײַ זיי פֿון זכרון ווי אַ קוואַל. אַ סך פֿון זיי וואָלטן געקענט דערצײלן וועגן די חבֿר־לידה וואָס זיי מאַכן דורך, ביז זיי זעען זייער ווערק אין דער פֿאַרענדיקטער שלמותדיקער פֿאַרעם ווי עס גייט צום דרוק.

אָבער נישט נאָר בײַם קינסטלער, נישט נאָר בײַם פּראָפֿעסאָנעלן שרײַבער אָדער איבערזעצער איז די שפּראַך אַ מכשיר. דער מענטש פֿון אַ גאַנץ יאָר דאַרף אויך שרײַבן אָדער צוגרײטן זיך צום רײַדן, און אויך פֿאַר אים איז אַפֿט מאַל גאַנץ וויכטיק, ווי אַווי אויסצודריקן זײַנע געדאַנקען און געפֿילן. און אַן אַנדערש מאַל ווילט זיך דערמאַנען אַ וואָרט אָדער אַ ווערטל גלאַט אַווי, פֿון הנאה וועגן. אַט זײַנן ייִדן און פֿאַרברענגען, און דער שמועס קומט אַרויף אויף דעם היימישן לעבן פֿון אַ מאַל. זאָגט איינער: „איר געדענקט די חלה וואָס די מומע זעלדע פֿלעגט באַקן אויף הושענא־רבה, ווי האָט זי געהייסן?“ ער קען זיך באַין אופֿן נישט דערמאַנען.

דער ערשטער ענטפֿער וועט זײַן: אַז מען זוכט אַ וואָרט זאָל מען זיך אַינקוקן אין אַ ווערטער־בוך. אָבער אין אַ סיטואַציע ווי די וואָס מיר האָבן דאָ אויסגעמאַלט קען אַ ווערטערבוך העלפֿן גאַנץ חײַניק. אין אַ ווערטערבוך זוכט מען אַ וואָרט וואָס מען האָט, נאָר מען ווייסט נישט, אָדער מען ווייסט נישט גענוג פּינקטלעך, דעם טײַטש דערפֿון. דאָ איז אָבער פֿאַרקערט: דעם טײַטש ווייסט מען, נאָר מען ווייסט נישט דאָס פּאַסיקע וואָרט, און אַ וואָרט וואָס מען ווייסט נישט קען מען נישט זוכן אין ווערטערבוך.

אַן אַנדער הילאָסיפֿיקאַציע

פֿאַראַינטערעסירטע אין דעם ענין שפּראַך האָבן זיך פֿאַרטראַכט: אפֿשר וואָלט געווען אַ סבֿרא, מען זאָל די ווערטער פֿון דער שפּראַך אויסשטעלן נישט נאָכן אַלף־בית, נאָר אויף זאָ אַווי אָפֿן ווי עס זײַנען אויסגעלייגט די פֿאַרבן בײַם מאַלער אין קעסטל, לויט זייער קאָליר, דאָס מיינט: לויט זייער באַט זײַט. למשל דער ייִד וואָס קען זיך נישט דערמאַנען אין דעם נאָמען פֿון דער חלה זאָל קענען עפֿענען אַ בוך און געפֿינען אַ צעטל פֿון אַלע מיני געבעקסן: „חלה“, „קוילעטש“, „קײַטקע“, „באַנדע“, „שטריצל“, „באַרכעס“, „לײַטער“, „פֿויגל“, „ציפּצעניזע“ אַווי־ו; און לײַענענדיק דעם צעטל זאָל ער זיך אַנשטויסן אין דעם וואָרט וואָס ער זוכט: „לײַטער“. אויפֿן וועלכן אָפֿן זאָלן זײַן אויסגעשטעלט אַלע ווערטער און אויסדרוקן פֿון דער שפּראַך. ווען

איינער אַ שטייגער זוכט אַ וואָרט, אָן אויסדרוק, אַ פֿראַזע וואָס האָט צו טאָן מיט שיינקייט צי מיט מיאוסקייט, מיט רייכקייט צי מיט אַרעמקייט זאָל ער אין דעם בוך געפֿינען באַזונדערע רשימות פֿאַר זיי, און אין די רשימות זאָל זײַן אויסגערכנט אַלץ וואָס די שפראַך פֿאַר-מאָגט פֿאַר די באַגריפֿן.

דער ערשטער וואָס האָט זיך דערטראַכט צו אַזאַ מין ווערטערבוך, ווי די ווערטער פֿון דער שפראַך זאָלן זײַן אויסגעשטעלט נישט לויטן אַלף-בית נאָר לויט זייערע באַטײַטן, איז געווען דער ענגלישער פֿיטער מאַרק ראָזשע. נאָך כמעט פֿופֿציק יאָר עסקן זיך אַרום דעם ענין האָט ער אין 1852 אַרויסגעגעבן אַ קליין ביכל אונטערן טיטל *Thesaurus of English Words and Phrases*, ווי דער גאַנצער סכּום ענגלישע ווערטער און פֿראַזעס וואָס ער האָט צונויפֿגעקליבן איז אויסגעשטעלט געוואָרן אין טויזנט גרופּעס. נאָך ראָזשעס טויט אין 1869 האָבן זײַנע ליטעראַרישע יורשים דאָס דאָזיקע ביכל געהאַלטן אין איין פֿאַרגרעסערן און דערגאַנצן, ביז עס איז אויסגעוואַקסן צו דעם וואָס עס איז היינט, איינס פֿון די פֿאַפּולערסטע העלפֿביכער פֿאַר דער ענגלישער שפראַך. ראָזשעס אויפֿטו האָט זיך אַרויסגעוויזן פֿאַר אַזוי נוציק, אַז ער האָט געפֿונען נאָכטויערס אין אַנדערע שפראַכן. אין ייִדיש איז „דער אוצר פֿון דער ייִדישער שפראַך“ דאָס ערשטע בוך פֿון דעם מין.

קלאַסיפֿיקאַציע לויט באַגריפֿן

לויט דער קלאַסיפֿיציר-סיסטעם וואָס ווערט געניצט אין דעם „אוצר“ גייען ניט די ווערטער באַזונדער פֿאַר זיך, נאָר יעטועדער וואָרט ווערט אַרײַנגעשטעלט אין אַ געוויסער גרופּע. בדרך משל קען מען זאָגן, אַז לויט אַט דער סיסטעם פֿון קלאַסיפֿיקאַציע איז אַ וואָרט נישט קיין פֿאַר-וואָרלאָזטער יתום וואָס בלאַנקעט אַרום עלנט, אָן אייגענע. אַ וואָרט איז ווי אַ מיטגליד פֿון אַ משפּחה, און די משפּחה האָט אַ היים, ווי אַלע וואָס געהערן צו איר טויליען זיך איינס צום אַנדערן און העלפֿן איינס דאָס אַנדערע.

ווי אַזוי געפֿינט מען אויס, צו וואָסער משפּחה אַ וואָרט געהער? לויטן באַטײַט אַדער לויט די כאַראַקטעריסטישע אייגנשאַפֿטן. לויטן באַטײַט: „באַנק“ איז אַ שטיק מעבל, אויף וועלכן מען זיצט, געהער עס צו דער משפּחה מעבל; „באַנק“ איז אָבער אויך אַ פֿינאַנץ-אינסטיטוציע, בכּן געהער עס אויך צו דער משפּחה קאַסע. לויט כאַראַקטעריסטישע אייגנשאַפֿטן: אַ „מעסער“ איז שאַרף, אַ „שער“ איז שאַרף און אַ „קאַסע“ איז שאַרף, געהערן זיי אַלע צו איין משפּחה שאַרפֿקייט. „ברויט“ עסט מען, „פֿלייש“ עסט מען און „קוגל“ עסט מען, געהערן זיי אַלע צו איין משפּחה שפּײַז. אָבער מען קען טייל פֿון די דאָזיקע ווערטער אַינגלידערן נאָך אין אַנדערע גרופּעס אויך. ווען אַ ייִד זאָגט: „דאָס איז מײַן ברויט“ מיינט ער אַפֿט מאָל ניט ברויט ממש, דאָס געבעקס וואָס הייסט ברויט, נאָר ער באַנוצט דאָס וואָרט ברויט אין אַריבערגעטראַגענעם זינען און מיינט: „דאָס איז מײַן פרנסה, פֿון דעם לעב איך“; איז לויטן אַריבערגעטראַגענעם זינען געהער דאָס וואָרט „ברויט“ צו דער גרופּע הכנסה. אַ „מעסער“, האָבן מיר געזאָגט, איז שאַרף, און דעריבער געהער עס צו דער משפּחה שאַרפֿקייט. „מעסער“ איז אָבער אויך אַ מאָרד-געצייג, ובכּן געהער עס אויך צו דער משפּחה וואָפֿן, ווי עס געפֿינען זיך זײַנע קרובֿים, ווען אַפֿילו חמטע קרובֿים, ווי: „שווערד“, „חלף“, „שפּיז“, „שטילעט“ און „ו.ו. דער היוצא לנו איז, אַז איין און

דאָס זעלביקע וואָרט קען לױט זײַן ערשטיקן באַטיט געהערן צו איין גרופע, לױט זײַן אַריבער-געטראָגענעם זינען אָדער אַבסטראַקטן באַטיט צו אַ צווייטער גרופע, לױט זײַנע כאַראַקטע-ריסטישע אײַגנשאַפֿטן צו אַ דריטער גרופע און אַסאַציאַטיוו צו אַ פֿערטער.

דאָס וואָס ס'איז דאָ געוואָנט געוואָרן וועגן אײַנציקע ווערטער גילט אויך פֿאַר אַלע אַנדערע עלעמענטן פֿון דער שפראַך: אײַדאַמען, פֿראַזעאַלִאָגיע, ווערטלעך און שפּריכֿווערטער. די פֿראַזע „עס וואָרפֿט אים דאָס קדחת“ וועט איר געפֿינען אין דער גרופע קאַלִטִיט, איר וועט זי אָבער אויך קענען געפֿינען אין דער גרופע פֿעס, ווייל אַ פֿעסן וואָרפֿט עס אויך ווי אין קדחת. דאָס שפּריכֿוואָרט: „אַז דאָס מײַדל קען ניט טאַנצן וואָנט זי, די קלעזמער קענען ניט שפּילן“ וועט איר געפֿינען אין דער גרופע אומפֿעלִיט; איר וועט עס אָבער אויך קענען געפֿינען אין דער גרופע תּירוץ, ווייל דאָס זעלבע ווערטל קען געוואָנט ווערן וועגן אײַנער אָדער אײַנעם וואָס וויל זיך אַרויסדרייען פֿון עפעס מיט אַ תּירוץ. די ריכטיגייט פֿון ייִדיש וויזט זיך ספּעציעל אַרויס אין דער צאָל טײַטשן און בײַטיטשן וואָס ייִדן האָבן אַרײַנגעלייגט אין די ווערטער און אויסדרוקן פֿון זײַער שפראַך.

די סיסטעם גרופעס אין „אוצר“

„דער אוצר פֿון דער ייִדישער שפראַך“ איז אײַנגעטיילט אין גרופעס, וואָס יעדערע האָט איר נאָמען, און זיי זײַנען אויסגעשטעלט לױט לױפֿיקע נומערן, פֿון 1 ביז 620 א. אַ רשימה פֿון די אַלע גרופעס איז געגעבן אויף זײַן XLII—XXXI.

די וואָס זײַנען באַקאַנט מיט ראָזשעס ווערק און ווייסן, אַז דאָרטן זײַנען פֿאַראַן טויזנט אַווינע גרופעס, וועלן פֿרעגן: וואָס איז געוואָרן מיט די איבעריקע עטלעכע הונדערט גרופעס, צי זײַנען זיי דורכגעלאָזן געוואָרן? דער ענטפֿער איז: ניין, זיי זײַנען נישט דורכגעלאָזן געוואָרן, מערניט דער מאַטעריאַל איז איבערגרופירט. ווען מיר וואָלן ניצן דעם פֿריערדיקן משל קענען מיר וואָגן, אַז אַ טײל משפּחות זײַנען באַזעצט געוואָרן אין בשותפֿותדיקע גרעסערע דירות.

צוליב וואָס דאָס איז געטאָן געוואָרן וועט דעם באַזעצער ווערן קלאָר פֿון דער ווייטערדיקער אילוסטראַציע. דרײַ משפּחות, וואָס אַלע דרײַ האָבן זיי צו טאָן מיט שרעק, ווײַנען בײַ ראָזשע אין באַזונדערע דירות. זיי זײַנען: שרעק, פּחדנות און אַנשרעק. לאָגיש איז די צעטיילונג אַ באַרעכטיקטע. שרעק איז אמתע שרעק, ווען ס'איז דאָ פֿאַר וואָס זיך צו שרעקן; פּחדנות איז איבערגעטריבענע שרעק, אָדער שרעק אַן אַ רעאַלן גרונד—דער מענטש שרעקט זיך, ווייל ער איז בטבע אַ שרעקעדיקער, אַ פּחדן; אַנשרעק איז שרעק וואָס ווערט אָנגעוואָרפֿן, כּדי יענעם איבערצושרעקן.

אָבער כאַטש לאָגיש איז די צעטיילונג פֿון די דרײַ באַגריפֿן אַ באַרעכטיקטע האָט דער מחבר אײַנגעזען, אַז עס וועט זײַן פּראַקטישער זיי צו פֿאַראײַניקן. סײַ אמתע שרעק, סײַ אײַמאַגענערע און סײַ אַנשרעק ווערן אויסגעדריקט אין ווערטער אָדער פֿראַזעס ווי: עס קלאַפט אים אַ צאָן אין אַ צאָן, עס ציטערן אים הענט און פֿיס, אַ קאַלטער שווייס באַפֿאַלט אים, האָר און נעגל שטעלן זיך קאַפּויער, דאָס האַרץ קלאַפט אים ווי בײַ אַ גלן, דער חיים טובים האָט זיך אים אָפּגעריסן און צענדלינגער אַנדערע. ווען שרעק, פּחדנות און אַנשרעק וואָלן זיך געפֿינען, אַווי ווי בײַ

ראָזשע, אין באַזונדערע גרופּעס וואָלט אויסגעקומען אַרומצושיקן דעם באַנוצער פֿון איין גרופּע צו דער צווייטער. מיט פֿאַראַייניקן די דרײַ באַגריפֿן אונטער איין גרופּע מײַדן מיר דאָס אויס, און פֿאַר איינס געווינען מיר נאָך עפעס: דער באַנוצער האָט אַלע דרײַ שאַטירונגען פֿון שרעק אויף איין אָרט, און דאָס מיינט, אַז ער האָט אַ ברייטערן אויסוואַל מאַטעריאַל, אַ מער אַרומגעמענדיקן; איז אים גרינגער זיך צו אַרײַענטירן און צו געפֿינען וואָס ער דאַרף. בײַ ראָזשע האָט מסתּמא דער דאָזיקער מאַטיוו ניט געהאַט אַזאַ ווערדע, מחמת אַפֿילו די נײַסטע באַאַרבע־טונגען גיבן אָן אַ שיעור ווינציקער פֿראַועלאַגײַע איידער אונדזער „אוצר“ און קיין שפּריכ־ווערטער זײַנען בײַ ראָזשע כּמעט אין גאַנצן נישטאָ.

אַט דעם מעטאָד פֿון קאָנצענטראַציע האָבן מיר אָנגעווענדט בײַ נאָר אַ סך קרובֿישע גרופּעס וואָרט־מאַטעריאַל, וואָס האָבן זיך געלֶאָזט פֿאַראַייניקן אָן שאַדן פֿאַר דער סיסטעם, און דער סך־הכל איז, אַז מיר האָבן דעם מאַטעריאַל געגעבן ווינציקער צעברעקלט און מיר שפּאַרן אײַן אַ היפש ביסל פֿון יענע איבערשיקונגען, פֿון וועלכע ראָזשעס בוך לײַדט אַזוי שטאַרק.

פֿאַרשטייט זיך, אַז אין גאַנצן אויסמײַדן איבערשיקונגען איז אוממיגלעך אין אַ בוך פֿון דעם טיפּ ווי דער „אוצר“. פּונקט ווי ווערטער זײַנען צוליב די אָדער יענע טעמים פֿאַראַייניקט אין משפּחות, אַזוי זײַנען פֿאַראַן משפּחות וואָס זײַנען אַזוי געקניפט און געבונדן צווישן זיך, אַז זיי קענען מיט רעכט פֿאַררעכנטן ווערן ווי מיטגלידער פֿון איין שײַט. אַט זײַנען לֶדונמא אַזויע גרופּעס: גוט האַרציקייט, פֿרײַגיביקייט, מילדקייט, הילף, פֿרײַנדשאַפֿט, לייבע אַאִוו. אַפֿילו דאָס נישטגעניטע אויג קען זען די קרובֿישקייט צווישן זיי. איז קען טרעפֿן, אַז אַט די קרובֿישקייט זאָל דעם באַנוצער פֿאַרפֿירן, אַז אַנשטאָט צו ווכן דאָס וואָס ער דאַרף בײַ גוט־האַרציקייט זאָל ער פֿאַרבלאָנדזשען צו פֿרײַנדשאַפֿט, אָדער פֿרײַגיביקייט. אַט דאָ קומען אונדז צו הילף די איבערשיקונגען. כּדי דער באַנוצער זאָל אָן איבעריקער צײַט־פֿאַר־שווענדונג קענען פֿאַרריכטן זײַן טעות וועט ער אָפֿט אין אַ גרופּע געפֿינען אַ צוויי־דרײַ ווערטער פֿון קרובֿישע גרופּעס און אָפּשיקונגען צו זיי. ליתר חיובק דערמאָנען מיר צום סאַמע סוף פֿון אַ גרופּע אַלע גרופּעס וואָס האָבן נאָר אַ וועלכע ס'איז קרובֿישע שײַכות צו דער געגעבענער גרופּע. די אינסטרוקציעס פֿאַרן באַנוצער, וואָס קומען באלד נאָכן איצטיקן אַרײַנפֿיר (LV—XLIII) וועלן אײַך גרינג אויסלערנען די טעכניק פֿון גיין פֿון איין גרופּע צו דער צווייטער.

צו די גרופּעס לײַט באַגריפֿן נעמט דער „אוצר“ אויך אַרײַן אַ צאָל פֿאַכגרוּפּעס און אַ צאָל חיסני־שאַפֿטלעכע גרופּעס. צו די פֿאַכגרוּפּעס געהערן שניידערײַ, סטאַל־יערײַ, אַגריקול־טור און אַנדערע. אין זיי וועט דער באַנוצער געפֿינען אין אַ לֶאָגישן סדר אַלץ וואָס האָט אַ שײַכות צו די פֿאַכן. צו די חיסנשאַפֿטלעכע גרופּעס געהערן מאַטעמאַטיק, אַנאַטאָמיע, אַסט־ראַנאָמיע, כּעמיע, זאָאָלאָגיע און אַנדערע. מיר האָבן געפֿונען פֿאַר נײַטיק אויף די דאָזיקע חיסנשאַפֿטלעכע ווערטער און אויסדרוקן צו לײַגן מער אַכט איידער דאָס איז געטאָן אין פֿרעמדשפּראַכיקע ווערק פֿון דעם מיין: אונדזערע ביזאציטיקע ווערטערביכער זײַנען נישט קיין פּולע, און ווען אַ ייד וויל חיסן טערמינען פֿון אַ געוויסן פֿאַך אָדער נעמען פֿון פֿײַגל צי געוויקסן האָט ער כּמעט נישט ווי צו ווכן. דאָס קען שטאַרק דינען אַפֿילו דעם פּראַפעסיאָנעלן שרײַבער.

יעדער גרופּע באַגריפֿן פֿאַר זיך איז אײַגעטיילט אין קאַטעגאָריעס, און דער סדר איז אַזאַ: סובסטאַנטיבן, ווערבן, אַדיעקטיבן, אינוואַריאַנטן (אדווערבן, פּרעפּאָזיציעס, קאָנוגאַזיעס,

אינטערעקציעס), פֿראַזעֶאָלאָגיע, שפּריכֿווערטער. אין די קאָטעגאָריעס גופא זײַנען די ווערטער און פֿראַזעס אויסגעשטעלט ווי חײַט מיגלעך אין אַ לאַגישן סדר.

דער זעלביקער מעטאָד פֿון אויסמיידן איבערחורונגען, וואָס איז אָנגעווענדט געוואָרן בײַם צונויפֿשטעלען די גרופּעס לױט באַגריפֿן, איז אויך געניצט געוואָרן אין די גרופּעס גופא, און דאָס איז געווען אַ סגולה צו מאַכן דעם מאַטעריאַל מער איבערבֿליקלעך. מער פרטים וועגן דעם וועט איר געפֿינען אין די „אינסטרקציעס פֿאַרן באַנצער“ (זו' LV—XLIII). פֿאַרבֿינדענדיק ווילט זיך אויך צוגעבן, אַז נאָר דורך אַט דער סיסטעם פֿון סיסטעמאַטיש דורכגעטראַכטע שפּאַרונגען איז מיגלעך געווען אַרײַנצופּרעסן אין אַ בוך פֿון טויזנט זײַטן דעם גאַנצן רײַקן מאַטעריאַל וואָס איז אַרײַן אין „אוצר“.

אויסשפּראַך

בײַם אײַנגעשטעלטן גאַנג פֿון דער ײִדישער אַרטאָגראַפֿיע, ווי די העברעיִזמען ווערן אויסגע־לײַגט אויפֿן טראַדיציאָנעלן שטייגער, איז ספּעציעל וויכטיק געווען אָנצווײַזן די אויסשפּראַך: דער „אוצר“ דאַרף דאָך דינען ניט נאָר דעם שרײַבער, נאָר אויך דעם רײַדער פֿון ײִדיש. די העבֿרעיִזמען זײַנען דעריבער אין גאַנצן טעקסט געזעצט מיט נקודות אונטערן באַטאָנטן טראַף; דאָס ווײַזט אָן פֿאַר אײַנס אי דעם וואַקאַל פֿון דעם דאָוויקן טראַף, אי דעם אַקצענט פֿונעם וואָרט.

בײַ אַ סך אַנדערע ווערטער איז צוגעשטעלט אָן אַקצענט (') אויף צו חזיון, וואָסער טראַף אין דעם וואָרט ס'איז באַטאָנט; אַ שטייגער „גויסקע“, „גויילע“. דער דאָוויקער סימן איז, פֿאַרשטייט זיך, נאָר אָן אָנױז אויף דער אויסשפּראַך; בײַם שרײַבן דאָס וואָרט דאַרף מען דעם אַקצענט ניט שטעלן.

קוואַליפֿיצירונג פֿונעם שפּראַך־מאַטעריאַל

מיר ווײַלן, האָבן מיר געוואָגט, האָבן אין אײַנעם דעם גאַנצן אינווענטאַר פֿון דער ײִדישער שפּראַך, אָבער עס איז קלאָר, אַז ניט בײַ אַלע געלעגנהייטן קען מען ניצן אַלע ווערטער און אויסדרוקן וואָס זײַנען שײַך צום ענין. פֿון ײִדן וואָס זײַנען ניט מקפּיד אויף זײַער לשון קענען מיר הערן „נאַכבאַר“ אָדער „וואָרום?“ אָדער „אירגענד וועלכער“, אָבער דער וואָס וויל רײַדן אָדער שרײַבן קאַרעקט ײִדיש וועט די ווערטער ניט ניצן, סײַדן ער וויל כאַראַקטעריזירן עמעצן וואָס איז ניט אָפּגעהיט אין זײַן שפּראַך. פֿאַר „פֿאַרשליסן“ איז פֿאַראַן אַ וואָרט „סוגרן“, אָבער ס'איז אַ גבֿיש וואָרט, און דעריבער וועט איר עס ניט ניצן אין אַ קאַרעקטן שמועס. „ושלֿאַב“ אויף אַ נײַטיד איז פֿון קלעזמער־לשון; איר וועט עס ניצן, אויב בכלל, איז נאָר אין אַ ספּעציעלער סיטואַציע. אָבער אין „אוצר“ ווי אין אָן אינווענטאַר האָבן, פֿאַרשטייט זיך, די אַלע ווערטער געמוזט זײַן פֿאַרצייכנט, און אזוי איז מיטן ווילגאַרן וואָרט „מוקערלע“ פֿאַר מוטער, מיטן אַר־כאַישן וואָרט „פֿראַלע“ פֿאַר באַבע, מיטן פֿאַקאָלן וואָרט „רעשען“ פֿאַר באַשליסן, מיטן הומאָ־ריסטישן שפּריכֿוואָרט „אַז מען רײַבט זיך אויס ווערט מען אַ שמאַטע“.

די זעלביקע פּראָבלעם שטייט אויך בנוגע דער גרויסער צאָל אמעריקאַניזמען וואָס האָבן פֿאַר־פֿליצט די „רענעלע“ ײִדישע רײַדשפּראַך אין אמעריקע און זיך טײַלװײַז אַרײַנגערירטן אויך אויף

די העכערע שטאַפֿען פֿון אַמעריקאַנער ייִדיש. די ווערטער זײַנען אַרײַנגעשטעלט אין „אוצר“, זײַל ער דאַרף דאָך געבן אַ בילד פֿון דעם גאַנצן ייִדישן שפּראַך־אינווענטאַר, הגם דעם גרעסטן טײל פֿון די דאָזיקע ווערטער ניצט מען נישט אין קאַרעקטן ייִדיש.

צום ערשטן מאָל וועט דער באַנוצער פֿונעם „אוצר“ געפֿינען טויזנטער ווערטער און אויסדרוקן נישט נאָר קלאַסיפֿיצירט, נאָר אויך קוואַליפֿיצירט. בײַ טײל ווערטער איז בפֿירוש אָנגעוויזן (דורכן סימן ז), אַז זײ ווערן נישט רעקאָמענדירט אין דער קולטורשפּראַך. אין אַנדערע פֿאַלן באַנוגט זיך דער „אוצר“ מיט צוטיילן דאָס וואָרט אָדער דעם אויסדרוק צו אַ באַשטימטן קלאַס (אַמעריקאַניזם; שפּעט־ישן; קלעזמער־ישן; דיאַלעקטיש; גנבים־ישן אאִוו), און לױט דעם „זו דער חמר שטייט“ וועט שוין דער באַנוצער פֿונעם „אוצר“ אַלײַן באַשליסן, ווען ער קען יאָ און ווען נישט ניצן דעם געגעבענעם שפּראַך־עלעמענט. נאָך די „אינסטרוקציעס פֿאַרן באַנוצער“ איז אויף לױט געגעבן אַ פּרטימדיקע אויפֿקלערונג וועגן דעם באַטייט פֿון די פֿאַרשידענע ראַש־חֵיבוֹת, קירצונגען און סימנים וואָס ווערן געניצט אין דעם „אוצר“.

דער „אוצר“ איז אַ העלפֿבוך

איר טאַרט קײן מאָל נישט אַרויסלאָזן פֿון אויג, אַז דער „אוצר“ איז אַ העלפֿבוך, נישט קײן פֿערנבוך. דער „אוצר“ דיקטירט נישט דעם באַנוצער, וואָסער וואָרט אָדער אויסדרוק צו ניצן. מערנישט אין טײל פֿאַלן וואָרנט ער אָדער ער גיט דיסקרעטע עצות, בדרך־פֿלג גיט דער „אוצר“ בלױז דעם מאַטעריאַל, אַזוי ווי דער פֿאַרבן־פֿאַבריקאַנט גיט עס דעם מאַלער. דער „אוצר“ פּרעזענטירט אַ סכּום ווערטער און אויסדרוקן וואָס מיר פֿאַרמאָגן אין ייִדיש אַרום דעם אָדער יענעם באַגריף. דעם אָפֿקלײַב פֿון די ווערטער – וואָס און ווען יאָ צו ניצן, וואָס און ווען נישט צו ניצן – דאָס לאָזט דער „אוצר“ איבער צום שפּראַך־חוש און צו דער שפּראַכ־וויסניקייט פֿונעם באַנוצער. אויב איר טרעפֿט אַ וואָרט וואָס איז אַמך אין גאַנצן נישט באַקאַנט, איז בעסער עס נישט צו ניצן; פֿרײַער דערפֿרענט זיך. אָבער דעם שפּראַך־חוש דאַרף מען אַנטוויקלען, די שפּראַכ־וויסניקייט דאַרף מען אויסברייטערן, און דאָס קען מען דערגרייכן דורך אַרבעטן מיטן „אוצר“.

לײענט דעם „אוצר“, שטודירט דעם „אוצר“. וואָס מער איר וועט זיך אין אים פֿאַרטיפֿן, אַלץ מער וועט איר באַנעמען דעם חן, די טרעפֿיקייט און די ייִדישקייט פֿון דער ייִדישער שפּראַך, אַלץ מער פֿרייד וועט איר האָבן פֿון די שאַפֿונגען אין דער דאָזיקער שפּראַך און אַלץ מער מײַסטער וועט איר ווערן אין ניצן אַלײַן אַט דעם ווונדערלעכן מכשיר.

ביבליאָגראַפֿיע

1. אייבעלסאָן, ד"ר פּאָול, הויפּט־רעדאָקטאָר, ענגליש־ייִדישעס ענציקלאָפּעדישעס ווערטערבוך, היברו פּאַבלישינג קאָמפּאַני, ניריאַרק, 1924
2. אלגעמיינע ענציקלאָפּעדיע, דובנאָו־פּאַנד, פּאַריז, באַנד 1, 4, 1935
3. אַלפּאַבעט, 5, „מאַטעריאַלן צו אַ אידיאָטיקאַן פֿון שטעטל פּיאַסקי“, ייִדישע פּילאָלאָגיע, 1, פּאַרלאַנג קולטור־ליגע, וואַרשע, 1924
4. אַסטריאַב, אַל, „עקספּערמענטאַלע געאַמעטריע, ייִדיש: מ. גאַראַכאָו, מלוכה־פּאַרלאַנג פֿון אוקראַינע, קיעוו, 1926
5. אַפּאַטאַשו, י. „הומש־ווערטער“, ייִדישע שפּראַך, יוּזאַ, ניריאַרק, 1, 1941
6. אַפּאַטאַשו, י. „פֿון מיין לעקסיקאָן“, ייִדישע שפּראַך, יוּזאַ, ניריאַרק, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 1941
7. אַשכּנזי, שלמה, „אויס דעם פּאַריסאָווער פּאַלקלאַר“, ייִדישע פּילאָלאָגיע, 6, 2, פּאַרלאַנג קולטור־ליגע, וואַרשע, 1924
8. באַטש, ג. געוויקסן, טיילן 1, 2, ייִדיש: א. גאַלאַמב, פּאַרלאַנג קולטור־ליגע, וואַרשע, 1922
9. באַטשאַמסקי, ש., ביים קוואַל, פּאַרלאַנג די נייע ייִדישע פּאַלקסשול, ווילנע, 1920
10. בורטיאַנסקי, י., דאַס געוויקס און זינע נוצן, פֿיג קולטור־ליגע, קיעוו, 1929
11. ביבער, ישראל, זאַפּלאַג, טייל 1: אַנשדוהדיקע, טייל 2: שדוהדיקע, פּאַרלאַנג „פּרינד פֿון דער ייִד“ גימנאַזיע ביים צב"ק, ווילנע, 1934
12. ביבער, ישראל, אַנאַטאָמיע: פּיזיאָלאָגיע און היגיענע פֿון מענטש, פֿיג צישאַ, ווילנע, 1940
13. ביבער, ישראל, פּרילינג (באַטאַניק), י. כּמונער־פּאַנד, וואַרשע, 1936
14. ביבער, ישראל, אילוסטרירטער קאַטאַלאַג פֿון נאַטור־היסטאָפּטלעכן מוויי און בוג־הינקל אין דער ייִדישער גימנאַזיע ביים צב"ק אין ווילנע, ווילנע, 1939
15. ביילין, ש., „פּאַראַלעלענישן“, שריפּטן, 1, קאַטעדע פּאַר דער ייִדישער קולטור בי דער אַלאַוקראַינישער היסטאָפּטלעכער אַקאַדעמיע, קיעוו, 1928
16. ביילין, ש., „אַנעקדאָטן, רעדנאַרטן, גלזיכווערטלעך, שפּריכווערטער“, צייטשריפּט, 11, 11, אינוויסקולט, מינסק, 1928
17. בירנבוים, שלמה, פּראַקטישע גראַמאַטיק דער ייִדישן שפּראַכע, וויק, 1915 [1919]
18. בירנבוים, שלמה, אַ ביטל טערמינען פֿון דער לופּט־מלחמה, ייִדישע שפּראַך, יוּזאַ, ניריאַרק, 1, 5, 6, 1941
19. בן־אורי, א., ייִדיש־העברעאיש ווערטערבוך, פּאַרלאַנג „ספּר“, וואַרשע, 1935
20. בערנשטיין, איגנאַץ, ייִדישע שפּריכווערטער און רעדנאַרטן, וואַרשע, תּרס"ח
21. גאַלאַמב, א., וואַסער־געוויקסן, צענטראַלע ייִדישע שול־אַרגאַניזאַציע, ווילנע, 1923
22. גאַלאַמב, צבי־ניסן, מלים בלשוני, העברעאיש־ייִדישעס ווערטערבוך, ווילנע, 1910
23. גאַלאַמב, צבי ניסן, מלים בלשוני, העברעאיש־ייִדישעס ווערטערבוך, ווילנע, 1910
24. גולנפּול, עקיבּא, לקסיקאָן פֿון פּוּל־קלורי העבֿרי, קאַנאַס־ניר־יאַרק
25. גילגייטש, י., אונזער פּלאַרע, טייל 1: ביימער און קוסטעס, ווילנע, 1923
26. גראַמב, מ., „גאַסן־און־הויפּר־עקלאַמע“, פּילאָלאָגיע שריפּטן פֿון יוּזאַ, 11, ווילנע, 1929
27. גרונוואַלד, מ., „שפּריכווערטער און ווערטלעך פֿון דוקלע (מיטן־גאַליציע)“, ייִדישע שפּראַך, יוּזאַ, ניריאַרק, 1, 1944
28. גרויבּסקי, יהודה, ילין, דוד, המלון העבֿרי, הוצאת דבֿיר, תּל־אביב
29. גרינבוים, ה., „ווערטער אויף שלאַנג“, פּילאָלאָגיע שריפּטן פֿון יוּזאַ, 1 (לאַנדווירבוך), ווילנע, 1926
30. דושמאַן, ל., „פּאַר־לשונות: 1. פֿון קצבֿים־לשון, 2. קלעזמער־לשון, 3. קלעזמער־לשון“, צייטשריפּט, 11, 11, אינוויסקולט, מינסק, 1928-1926
31. דייַוידסאָן, לייבוש, אַ בניטל שפּריכווערטער פֿון פּוּל, ייִדישע שפּראַך, יוּזאַ, ניריאַרק, 1947
32. דרייאַנאָו, א., ייִדישע ווערטלעך און רעדנאַרטן, יובילעאום־אויסגאַבע פּרינד, נומ' 37, 40, 41, 1912
33. דשאַמאַן, ב., אַסטראָנאָמיע, עדיקיישאַנאַל קאַמי פֿון אַרבעטער־רינג, ניריאַרק, 1913
34. פּאַשטיין, ד., שאַמעס, 5, טעאָריע פֿון ליטעראַטור. פּאַעטיק, מלוכה־פּאַרלאַנג פֿון אוקראַינע, כאַראַקאָו, 1930
35. פּאַראַקווי, אַלפּסנדר, ייִדיש־ענגליש־העברעאישער ווערטערבוך, ניריאַרק, 1925
36. פּאַפּאָו, הרב אַהרן, אוצר דברי חכמים ופתגמים, הוצאת דבֿיר, תּל־אביב, תּרצ"ד
37. פּאַרש, ל., אַ פּעקל ווערטער און אויסדרוקן פֿון פּילזשיק, ייִדישע שפּראַך, יוּזאַ, ניריאַרק, 1944
38. פּאַרש, ל., „פֿון די לעקסיקאָלאָגישע זאַמלונגען פֿון ווילנער לערער־סעמינאַר“, פּילאָלאָגיע שריפּטן פֿון יוּזאַ, 1 (לאַנדווירבוך), ווילנע, 1926

39. וואַכשטיין, ד"ר בערנהארד, די אויסברייטערונג פֿון איגנאַץ בערנשטיינס לעבנסווערק, פֿילאָלאָגישע שרייַטן פֿון יוּזאָ, וו, ווילנע, 1926, 1928
40. זינבערג, י., אַ פעקל ווערטער פֿון דער אַלטער קראַקע, יודישע שפראַך, יוּזאָ, ניריאַרק וו, 1, 1942
41. זינבערג, ד"ר מאַקס, דאָס קורלענדער יודיש, שטאַפּלען, פֿאַרלאַג וואַסאַק, בערלין, 1923
42. זינבערג, ד"ר מאַקס, טרעבן : אַ לעקסיקאָלאָגישער עטיוד, צענטשריפֿט, וו אינוואַסקולט, מינסק, 1926
43. זינבערג, ד"ר מאַקס, וועגן די דעטשישע עלעמענטן אין יודיש, צענטשריפֿט, וויוו, אינוואַסקולט, מינסק, 1928
44. זינטער, שמואל, קאַרטנשפראַך, פֿילאָלאָגישע שריפֿטן פֿון יוּזאָ, ו (לאַנדווירבוך), ווילנע, 1926
45. זינבערג, שמואל, צו דער טערמינאָלאָגיע פֿון מלאַכות, פֿילאָלאָגישע שריפֿטן פֿון יוּזאָ, וו, ווילנע, 1928
46. זינטער, שמואל, פרוּז פֿון אַ וואַלאַנאָוער אידיאַטיקאַן, יודיש פֿאַר אַלע, וו, 12, יוּזאָ, ווילנע, 1939
47. זינער, מ., די ראַלען פֿון שפראַכפֿאַלקלאַר אין דער יודישער ליטעראַטור, שריפֿטן, וו, קאַטעדער פֿאַר דער יודישער קולטור ביי דער אַלאָוקאַנישער וויסנשאַפֿטלעכער אַקאַדעמיע, קיעוו, 1928
48. וויסענשאַפֿטליכע ב. וו., באַטאַניק, לערנבוך פֿאַר דער מיטלשול, 65 לערינאַר, מלוכה-פֿאַרלאַג פֿאַר נאַצי מינד אין אוסטרי, באַראַקוועוו, 1933
49. זאַלודאָוסקי, מרדכי, געאַמעטריע, 5"ג קולטורליגע, ביאָליסטאָק, 1919
50. זאַרעצקי, א., גאַדינער, ש., וואַראַקי, י., טערמינאָלאָגישער מאַטעריאַל, יודיש, פֿאַלקס-קאָמיסאַריאַט פֿאַר בילדונג אוסטרי, באַראַקוועוו, 1923
51. זאַרעצקי, א., פראַקטישע גראַמאַטיק, פֿאַרלאַג שול און בוך, מאַסקווע, 1927
52. זאַטניק, ישעיה, זומשפֿאַלקלאַר, וואַרשע, 1937
53. טויב, ישעיה, מאַטעריאַל צו אַן אידיאַטיקאַן פֿון לויחטיש, פֿילאָלאָגישע שריפֿטן פֿון יוּזאָ, וו, ווילנע, 1929
54. טויבש, לייבל, תלמודישע עלעמענטן אינס יודישן שפריכוואַרט, ווין, תרפ"ח
55. טערמינאָלאָגיע פֿון פֿיזיק, [סעפּאַראַט פֿון זשורנאַל] נייע שול, ווילנע, אַקטאָבער, 1920
56. טערמינאָלאָגיע פֿון כעמיע, [סעפּאַראַט פֿון זשורנאַל] נייע שול, ווילנע, נאַנעמבערג-דעצעמבער, 1920
57. טערמינאָלאָגיע פֿון געאַמעטריע און טריאַנגאַמעטריע, [סעפּאַראַט פֿון זשורנאַל] נייע שול, ווילנע, יאַנואַר, 1921
58. טערמינאָלאָגיע פֿאַר מעטאַלורגיע, יודישע שפראַך, קיעוו, ג' 22-21, 1930
59. טרייאַקס, י., די יודישע זשאַראַגען (גנבים, כליזמר און בעל-עגלה-זשאַראַגען), ביי אונדז יודען, פֿאַרלאַג פּנחס גראַובאַרד, וואַרשע, 1923
60. יאַפּע, יודא א., דער סלאַווישער עלעמענט אין יודיש, פּנסק, וו, אַמעריקאַנער סעקציע פֿון יודישן וויסנשאַפֿט-לעכן אינסטיטוט, ניריאַרק, 1928-1927
61. יאַרמאַלינסקי, ד"ר אַבראַם, אַ צושטייער צום יודישן וואַרט-אָוצר, פּנסק, וו, אַמעריקאַנער סעקציע פֿון יודישן וויסנשאַפֿטלעכן אינסטיטוט, ניריאַרק, 1929
62. יונג און יונג, דער קליינער געאַמעטער, יודיש : אל. אַלשוואַנגער, פֿאַרלאַג וואַסאַק, דרעזדן, 1921
63. יודישע טערמינאָלאָגיע, יודישע טערמינאָלאָגיע, וו אינוואַסקולט, מינסק, 1926
64. יודיש פֿאַר אַלע, וו, 14, יוּזאָ, ווילנע, 1938-1939
65. כּץ, י., טערמינאָלאָגיע פֿון סטאַליעריש, פֿילאָלאָגישע שריפֿטן פֿון יוּזאָ, ו (לאַנדווירבוך), ווילנע, 1926
66. כּץ, שלום, פֿון פֿאַלקסמיל, שפריכווערטער, פֿאַרלאַג "טאַראַנטאָ", טאַראַנטאָ, 1940
67. כראַפּאַוסקי, ז., פֿאַלקלאַר-זאַמלונג, צענטשריפֿט, וו, וויוו, אינוואַסקולט, מינסק, 1928-1926
68. לאַנגער יצחק-שמעון, ווערטער פֿון קעלץ, יודישע שפראַך, יוּזאָ, ניריאַרק V, 3, 1945
69. לאַנדוי, ד"ר אַלפֿרעד, הוספֿות און באַמערקונגען צו דער יודישער פֿילאָלאָגיע, 3-1, יודישע פֿילאָלאָגיע, 64, פֿאַרלאַג קולטורליגע, וואַרשע, 1924
70. לאַנדוי, ד"ר אַלפֿרעד, מלואים צו מן ווינרעכט שטאַפּלען, יודישע פֿילאָלאָגיע, 1, פֿאַרלאַג קולטורליגע, וואַרשע, 1924
71. לאַנדוי, ד"ר אַלפֿרעד, באַמערקונגען צום יודישן פֿאַלקלאַר, פֿילאָלאָגישע שריפֿטן פֿון יוּזאָ, ו (לאַנדווירבוך), ווילנע, 1926
72. לאַנדוי, ד"ר אַלפֿרעד, די סלאַווישע עלעמענטן און השפּעות אין יודיש, פֿילאָלאָגישע שריפֿטן פֿון יוּזאָ, וו, ווילנע, 1928-1929
73. לייבל, דניאל, אַ ביסל מאַטעריאַל צו אַ יודישן ווערטערבוך, פֿילאָלאָגישע שריפֿטן פֿון יוּזאָ, ו (לאַנדווירבוך), ווילנע, 1926
74. לייבל, דניאל, עטימאָלאָגישע נאַטיצן, פֿילאָלאָגישע שריפֿטן פֿון יוּזאָ, וו, ווילנע, 1929
75. ליפּשיץ, י. מ., יודעס-רוסישער ווערטערבוך, זשיטאָמיר, 1876
76. לעבעדיגעווען, ק. פ., אַלגעבער, יודיש : מ. ספּיוואַק, אַלאָוקאַנישער מלוכה-פֿאַרלאַג, קיעוו, 1923
77. לעהמאַן, שמואל, גנבים און גנבה, ביי אונדז יודען, פֿאַרלאַג פּנחס גראַובאַרד, וואַרשע, 1923
78. לעהמאַן, שמואל, די קינדערעלטש, ביי אונדז יודען, פֿאַרלאַג פּנחס גראַובאַרד, וואַרשע, 1923

79. לעהרער, לייבוש, „פֿון פּוילישן דיאַלעקט“, ייִדישע שפּראַך, יוּזאָ, ניריאַרק, וו, 2, 5, 6, 1942; ווו, 2, 1, 6, 4, 1943
80. לעמאַן, י, פֿון אַלכעמיע ביו אַטאָם־פֿיזיק, ייִדיש: ג. אַלטשול, פֿיג קולטור־ליגע, וואַרשע, 1929
81. לערער, משה, „מאַטעריאַלן פֿאַר אַ כעלעמער אידיאַטיקאַן“, פֿילאָלאָגישע שריפֿטן פֿון יוּזאָ, I (לאַנדבוך), ווילנע, 1926
82. לערער, משה, „פֿון פּויליש־ייִדישן ווערטער־אוצר“, פֿילאָלאָגישע שריפֿטן פֿון יוּזאָ, וו, ווילנע, 1928
83. מאָב, א, פּאָליטישע־עקאָנאָמיש ווערטער־בוך, פֿאַרלאַג פּאָליטיש־עקאָנאָמיש, וואַרשע, 1930
84. מאָהלער, ד״ר רפֿאל, „ייִדיש אין סאַנץ“, ייִדישע שפּראַך, יוּזאָ, ניריאַרק, וו, 3, 6, 1946
85. „מאַטעמאַטיק: 1. אַריטמעטיק; 2. אַלגעברע“, ייִדיש: א. זאַרעצקי, פֿאַלקס־ענוציקלאָפּעדיע, ירוסקעציע, קינעז, 1921
86. „מאַטעמאַטישע טערמינאָלאָגיע“, ייִדישע טערמינאָלאָגיע, 2, ייִדישער אַפֿטייל, אינסטיטוט פֿאַר וויסנשאַפֿט־דישער קולטור, מינסק, 1926
87. מאַליניאַק, פֿישל, „ווערטער און אויסדרוקן פֿון ברעזשניץ“, ייִדישע שפּראַך, יוּזאָ, ניריאַרק, וו, 2, 1944
88. מאַראַשעס, יוסף, איידישע פֿאַלקס־ווערטער־בוך, פֿאַרלאַג „די צייט“, ניריאַרק, 1921
89. מאַרק, יודל, „ייִדישע אַנגליציזמען“, יאַרבוך פֿון אַמאָפּטייל, וו, יוּזאָ, ניריאַרק, 1938
90. מאַרק, יודל, „אַ זאַמלונג פֿאַלקס־פֿאַרגלעכן“, ייִדישע שפּראַך, יוּזאָ, ניריאַרק, וו, 3, 6, 1945
91. מאַרק, מענדל, „דעראַנצונגען צו דער זאַמלונג פֿאַלקס־פֿאַרגלעכן“, ייִדישע שפּראַך, יוּזאָ, ניריאַרק, וו, 3, 6, 1946
92. מאַרק, מענדל, „אַפֿסטע פֿאַרגלעך־אַביעקטן“, ייִדישע שפּראַך, יוּזאָ, ניריאַרק, וו, 1947
93. מילער, ש, „חומש־ווערטער“, ייִדישע שפּראַך, יוּזאָ, ניריאַרק, ו, 6, 1941
94. מעריסאָן, י, א, די פֿיזיאָלאָגיע פֿון מענטשן, בילדונג־קאָמיטעט פֿון אַרבי־רינג, ניריאַרק, 1925
95. נאַבל, ד״ר שלמה, חומש־טיטש, יוּזאָ, ניריאַרק, 1943
96. נאַבל, ד״ר שלמה, „טיטש־ווערטער“, ייִדישע שפּראַך, יוּזאָ, ניריאַרק, ווו, 3, 1943
97. סאַקאַלאָוסקי, מ, באַטאַניק, ייִדיש: ל. פּרוסמאַן און י. שטשופּאַק, צענטראַלער פֿאַרלאַג פֿאַר די פֿעלקער פֿון פֿאַרעײַניקטן קינעז, 1928
98. סלוצקי, ב, „דער לעקסיקאָן פֿון מענער־שנייערע“, צייטשריפֿט, ו, אינוויסקולט, מינסק, 1926
99. סלוצקי, ב, „טערמינאָלאָגיע פֿון קרעדיט־קאָאָפּעראַציע“, די ייִדישע שפּראַך, קינעז, ו, 13, 14, 1929
100. ספּיוואַק, ד״ר חיים און יהוּאַש, איידיש ווערטער־בוך, פֿאַרלאַג יהוּאַש, ניריאַרק, 1911
101. ספּיוואַק, ד״ר ח, „דער קאַפּ אין ייִדיש“, צייטשריפֿט, ו, אינוויסקולט, מינסק, 1926
102. ספּיוואַק, ד״ר חיים, „אַלטע און נייע ווערטער אין יהוּאַשעס ייִדישן חומש“, פֿילאָלאָגישע שריפֿטן פֿון יוּזאָ, וו, ווילנע, 1928
103. עלענט, יהודה, „אידיאַטיזמען“, ביי אונז יודען, פֿאַרלאַג פּנחס גראַבאָרד, וואַרשע, 1923
104. עלענט, יהודה, דער וואונדער־אוצר פֿון דער ייִדישער שפּראַך, 1. דאָס דאַווענען, 2. מלאַכות און בעלי־מלאַכות, 3. ייִדישע מאַכלים, 4. דער מענטשלעכער קערפּער, וואַרשע, תרע״ה־תרע״פּ
105. פּימענאַוואַ, ע, כאַיעס, קאַפּײַ פֿיג קולטור־ליגע, וואַרשע, 1930
106. פּיראַזשניקאָו, י, איידישע שפּריכ־ווערטער, ווילנע, תרס״ח
107. פּערפֿעקטאַוויטש, ג, העברייאַזמען אין איידיש, ריגע, 1929
108. פּרילוצקי, נח, דאָס געוועט, פֿאַרלאַג קולטור־ליגע, וואַרשע, 1923
109. פּרילוצקי, נח, מאַמע־לשון, פֿאַרלאַג קולטור־ליגע, וואַרשע, 1924
110. פּרילוצקי, נח, „שפּעט־לשון“, ייִדישע פֿילאָלאָגיע, 6, 1, פֿאַרלאַג קולטור־ליגע, וואַרשע, 1924
111. פּרילוצקי, נח, לעהמאַן, שמואל, „ייִדישע שפּריכ־ווערטער, גלייכ־ווערטלעך, רעדנסאַרטן און צונעמענישן וועגן לענדער, געגנטן, שטעט און שטעטלעך“, נח פּרילוצקיס זאַמליכער פֿאַר ייִדישן פֿאַלקלאַר, פֿילאָלאָגיע און קולטור־געשיכטע, ו, נייער פֿאַרלאַג, וואַרשע, 1912
112. פּרילוצקי, נח, לעהמאַן, שמואל, אַרכיו פֿאַר ייִדישער שפּראַכ־וויסנשאַפֿט, ליטעראַטור־פֿאַרשונג און עטנאָלאָגיע, נייער פֿאַרלאַג, וואַרשע, 1926-1933
113. „פֿון פֿאַלקס־מוילע“, די ייִדישע שפּראַך, קאַטעדרע פֿאַר ייִדישער קולטור פֿון דער אוקראַינישער וויסנשאַפֿטלעכער אַקאַדעמיע, קינעז, ו, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 1927; ג, 11, 12, 1928; ג, 15, 16, 17, 18, 1929
114. צומוער, מ, יאַ, זאַלאָגעיִע, מלוכה־פֿאַרלאַג פֿאַר די נאַציאָנאַלע מינדערהייטן אין אויסטײַר, קינעז, 1936
115. קאַזאַקעוויטש, ה, „נאַמענקלאַטור פֿון פּוילגען“, די ייִדישע שפּראַך, קינעז, 6, 5, 1927; 11, 12, 1927
116. קאַנטאַראַוויטש, 5, פֿרעמד־ווערטער־בוך, וואַרשע (?)
117. קאַסאַווער, מ, „מלחמה־טערמינאָלאָגיע אין אונדזערע צייטונגען“, ייִדישע שפּראַך, יוּזאָ, ניריאַרק, ו, 1, 1941
118. קאַפּעלקין, וו, צייגער, א. זאַלאָגעיִע, אוקראַינישער מלוכה־פֿאַרלאַג, קינעז, 1923

119. קארטבינע, ל. ד., פאולאנע, נ. מ., יאקאולעו, וו., זאזלאגיא, צענטראלער פֿעלקער־פֿארלאג פֿון פֿס"ר, כאראקא, 1929
120. קוויטני, י., "רעדנסארטן מיט האנט און אירע טיילן", שריפטן, ו, קאטערדע פֿאר דער יידישער קולטור בנ דער אלאוקראינישער היסנשאפֿטלעכער אקאדעמיע, קיעוו, 1928
121. קלמאנאוויטש, ז., "דער יידישער דיאלעקט אין קורלאנד", פֿילאָלאָגישע שריפטן פֿון יוואָ, ו (לאַנדווירבוך), ווילנע, 1926
122. קראַגיאַנס, וו. ט., גראַדליניקע טריגאַנאַמעטריע, יידיש: ש. דאָלגיאַנאָ, צענטראַלער פֿעלקער־פֿארלאַג פֿון פֿס"ר, מאַסקווע, 1929
123. קרישטאַל, ס. ב., "די פֿאַר־טערמינאָלאָגיע פֿון אַ שוֹסטרער", ציטשעריפט, ווױו, אינוויססכולט, מינסק, 1928
124. ראָזענ, י. בער, "אַ זאַמלונג אידיאַמאַטישע אויסדרוקן", יידישע שפראַך, יוואָ, ניריאַרק, וי, 6, 1946
125. ראָזענצוויג, יעקב, "פּיאַסקער ברכות און קלות", יידישע פֿילאָלאָגיע, 2, פֿאַרלאַג קולטור־ליגע, וואַרשע, 1924
126. ראָבקינד, ס., שקליאַר, ה., יידיש־רוסישער ווערטערבוך, היסנשאפֿט־אַקאדעמיע פֿון ווסיט, מינסק, 1940
127. רבֿינצקי, י. ה., ביאַליק, ח. נ., ספֿר המשלים והפונגמים, הוצאת דביר, תל־אָבֿיבֿ־בערלין, תרפ"ד
128. רובינשטיין, שמואל, "שפריכווערטער און רעדנסארטן", פֿילאָלאָגישע שריפטן פֿון יוואָ, ו (לאַנדווירבוך), ווילנע, 1926
129. רובינשטיין, שמואל, שריפטן פֿון אַ יידישן פֿאַלקלאָריסט, יבֿ־לאַקאַמיטעט, ווילנע, 1938
130. ריבקינד, יצחק, דער קאמף קעגן אַזאַרטשפּילן בנ יודן, יוואָ, ניריאַרק, 1946
131. שווייד, מאַרק, "אַקטיאָרן־שפראַך", פּנקט, ו, אַמעריקאַנער סעקציע פֿון יידישן היסנשאפֿטלעכען אינסטיטוט, ניריאַרק, 1927-1928
132. שמזיל, פּראָפֿ אַטאַ, באַטאַניאַ, מאַסקווע, 1920
133. שמזיל, פּראָפֿ אַטאַ, דער מענטש (אַנאַטאָמיע), יידיש: ז. רייזען, פֿאַרלאַג ש. שרעבערק, ווילנע, 1921
134. שמזיל, פּראָפֿ אַטאַ, זאַלאָגיאַ, יידיש: ד"ר איסעל, פֿיג ב. קלעצקי, ווילנע, 1924
135. שפּיגעל, שמעון, "דער יידישער וואַרטאָוואַר", בנ אונז יודען, פֿאַרלאַג פּנחס גראַובאַרד, וואַרשע, 1923
136. שפּירן, צבי, "די ראַלע פֿון נעמען אין אונדזער מאַמע־לשון", פֿילאָלאָגישע שריפטן פֿון יוואָ, וו, ווילנע, 1928
137. "שפריכווערטער וואָס ס'איז פֿאַר צו ניצן", יידישע שפראַך, ו, 6, 1941; וו, 1, 2, 3, 5, 6, 1942; וו, 1, 2, 3, 4, 6, 1943; וו, 2, 3, 6, 1944; וו, 3, 1945
138. שקליאַר, ג., "יידיש־רוסישע שפראַכלעכע פֿאַראַלעלן", לינגוויסטישע זאַמלונג, ו, אינוויססכולט, מינסק, 1933
139. שקליאַר, ה., "די סאַוועטישע נייבילדונגען אין יידיש", לינגוויסטישע זאַמלונג, וו, וויסרוסישע היסנשאפֿט־לעכע אקאדעמיע, מינסק, 1934
140. שרפֿשטיין צבי, אוצר המלים והניבים, הוצאת שילה, תל־אָבֿיבֿ, תרצ"ט
141. תורה, נביאים וכתובים, יידיש: יהוָש, יהוָש־פֿאַרלאַג געזעלשאַפֿט, ניריאַרק, תש"א

דער סדר פֿון די גרופעס לויט באַגריפֿן

.25 פֿאַרמערונג	.1 זיין
.26 פֿאַרמינערונג	.2 ניט־זיין
.27 איבערבלייב	.3 ממשות, מאַטעריע
.28 איינמיניקייט	.4 אומממשות, גייסט
.29 פֿאַרשיידנמיניקייט	.5 סוביעקטיווקייט
.30 פֿאַרבינדונג	.6 אָביעקטיווקייט
.31 אויפֿבינדונג	.7 צושטאַנד
.32 גאַנצקייט, אַלצקייט	.8 שייכות
.33 אומאַנצקייט	.9 אומשייכות
.34 טייל	.10 זעלביקייט, ענלעכקייט
.35 קאַמפּאַנענט, איינשליסונג	.11 היפּוך
.36 פֿרעמדקערפער, אויסשליסונג	.12 אַנדערשקייט
.37 אָרדענונג	.13 אָריגינאַל, מאַדעל
.38 אומאָרדענונג	.14 אימיטאַציע, קאָפּיע
.39 פֿאַרדעמ(די)קייט	.15 פֿאַסיקייט
.40 נאָכדעמ(די)קייט	.16 אומפֿאַסיקייט
.41 אָנהייב	.17 צאָל, מאָס, מדרגה
.42 מיטן	.18 גלײַכווערטיקייט
.43 ענד, פֿאַרענדיקונג	.19 אומגלײַכווערטיקייט
.44 אומפֿאַרענדיקונג	.20 גרויסקייט
.45 הַמשך	.21 קלײַניקייט
.46 הַפֿסקה, אָפּשטעל	.22 מיטל־קייט
.47 זאַמלונג	.23 סופּעריאָריטעט
.48 צעשפּרייטונג	.24 אינפּעריאָריטעט

49. קראָס	75. פֿאַרגאַנגענקייט, אַלטקייט
50. אַלגעמיינקייט	76. איצטיקייט
51. באַזונדערקייט	77. קומעדיקייט
52. נאַרמע, מינהג	78. איינציטיקייט
53. אויסנעם	79. קיינמאָל (י) קייט
54. מאַטעמאַטיק	80. אַלטקייט
55. מעסטונג	81. נייקייט
56. נוליקייט	82. טאָג
57. איינסיקייט	83. נאַכט
58. צווייקייט	84. יונקייט
59. דרייקייט	85. פֿוליעריקייט
60. פֿיריקייט	86. עלטער
61. פֿינף, זעקס אַזוו	87. פֿרייקייט
62. האַרבֿקייט	88. שפעטיקייט
63. באַ(ג)ליטונג	89. צייטיקייט
64. איבערחורונג	90. אומצייטיקייט
65. מערצאַליקייט	91. אָפֿטקייט
66. קליינצאַליקייט	92. זעלטנהייט
67. גרויסצאַליקייט	93. שינוי
68. אומענדלעכקייט	94. אומקער
69. צייט	95. פֿאַרבֿייט
70. צייטאַפֿשניט	96. חילוף
71. צייטמעסטונג	97. בייטעוודיקייט
72. אַנאַכראָניזם	98. אומבייטעוודיקייט
73. לאַנגדויערדיקייט, אייביקייט	99. געשעעניש, צופֿאַל
74. קורצדויערדיקייט,	100. באַשערטקייט
צייטוויליקייט	101. סיבה

128 . שפיץ	102 . רעזולטאַט
129 . דנאָ	103 . אַטריבוציע
130 . ווערטיקאַלקייט	104 . קראַפֿט
131 . האַריוואַנטאַלקייט	105 . אומקראַפֿט
132 . הענגיקייט	106 . שאַפֿונג
133 . אַנשפּאַר	107 . צעשטערונג
134 . פּאַראַלעלקייט	108 . געשפּרייט, אָרט
135 . איבערדריוונג	109 . געגנט
136 . דרויסנדיקייט	110 . פּאַזיציע, סבֿיבֿה
137 . אינעווייניקייט	111 . בייזייקייט, באַזעצונג
138 . באַדעקונג	112 . אַוועקווייניקייט, באַזייטיקונג
139 . אונטערלייגונג	113 . געבוי
140 . מחיצה	113 ^a . הויזמאַלערײַ
141 . אַרומצוימונג	114 . ווינונג
142 . אַרומליניע	115 . מעבל, סטאַליערײַ
143 . ברעג	116 . אינוווינער
144 . גרענעץ	117 . גרויספּאַרנעם
145 . פּאַרנטקייט	118 . קליינפּאַרנעם
146 . הינטנקייט	119 . ווייטקייט
147 . זייטיקייט	120 . נאָענטקייט
148 . אַנטקעגנדיקייט	121 . אינטערוואַל
149 . רעכטקייט	122 . שיכט
150 . לינקייט	123 . פּאָדעם
151 . פּאַרעם, סימעטריע	124 . הויכקייט
152 . אומפּאַרעם, אַסימעטריע	125 . נידעריקייט
153 . גלייכקייט	126 . טיפּקייט
154 . קרומקייט, משופּעקייט	127 . ניט-טיפּקייט

182 . רעגרעסיע	155 . ווינקל־דיקייט
183 . אימפּולס, שטויס, קלאַפּ	156 . קרײַזיקייט, קויליקייט
184 . צײַונג, אַרויסצײַונג	157 . געוויקל־טקייט
185 . צוצײַונג	158 . בול־טקייט
186 . אָפּשטויסונג	159 . פֿלאַכקייט
187 . אַנקום, דערנענטערונג,	160 . אויסגעוהיל־טקייט
דערשײַונג	161 . שאַרפֿקייט, שפיציקייט
188 . אָפּגאַנג, דערווײַטערונג,	162 . טעמפּקייט
פֿאַרשווינדונג	163 . גלאַטקייט
189 . אַרײַנגאַנג	164 . אומגלאַטקייט
190 . אַרויסקום	165 . געקניטשטקייט
191 . אַרײַנטו	166 . אָפּנקייט, עפֿענער
192 . אַרײַנעם	167 . פֿאַרמאַכטקייט, פֿאַרמאַכער
193 . אַרויסשטויס	168 . באַוועגונג
194 . דורכגאַנג	169 . אומבאַוועגונג
195 . אַרױפֿשטײַג	170 . גײַן, פֿאַרן אַזױ
196 . אַראָפּשטײַג	171 . איבערגאַנג
197 . הײַבונג	172 . איבערטראַג
198 . נידערונג	173 . פֿערד־אוך־וואַגן
199 . שפּרונג	174 . אײַזנבאַן
200 . טונק	175 . אויטאַ
201 . דרײַונג, צירקולירונג	176 . שיף
202 . וויגונג, וויברירונג	177 . (אַ) עראָפֿלאַן
203 . וועלט, ערד	178 . וועג
204 . געאָלאָגיע, בערגערײַ	179 . ריכטונג
205 . מעטאַל־באַאַרבעטונג	180 . אָפּוויכונג
206 . שווערקייט, וואַג	181 . פּראָגרעסיע

234. נִקְבָּה	207. לײַכטיקייט
235. יײד	208. האַפֿטיקייט
236. נײַטײד	209. אומהאַפֿטיקייט
237. שטאַם	210. געדיכטיקייט
238. אַפּשטאַמלער	211. שײַטערקייט
239. קָרוֹב	212. האַרטקייט
240. אַנאַטאַמיע	213. ווייכקייט
241. בײַאַלֶאַגײע, פֿײַאַלֶאַגײע	214. עלֶאַסטישקייט
242. לֶעבן	215. רײַבונג
243. טױט, מָת	216. מאָלונג
244. מאָרד	217. שמעלֶאַצונג, מעטאַלורגיע
245. קבֿורה	218. כעמיע
246. זאַאַלֶאַגײע	219. לֶופֿט, ווינט
247. בעלֶייחִים	220. גאַז
248. בעלֶייחִים־הַאָדעוואַגײע	221. אײל
249. באַטאַניק, וועגעטאַציע	222. שױם
250. געוויקסן	223. נאַסקײט, וואַסער
251. אַגריקולטור	224. טרוקנקייט
252. שפּירעוודיקייט	225. יבֿשה
253. אומשפּירעוודיקייט	226. געוואַסער
254. וואַרעמקײט, וואַרעמונג	227. זומפּ
255. קאַלטקײט, קילונג	228. רער
256. ברענונג	229. געבורט
257. לֶעשונג	230. פֿרוכפּערדיקייט
258. שפּײַז, געטראַנק	231. אומפֿרוכפּערדיקייט
259. שחִיטה, קצָבֿות	232. מענטשהייט
260. קאַכן	233. זָכר

288. טויבקיט	261. באַקן
289. ליכטיקייט	262. ברויען
290. פֿינצטערקייט	263. פֿליס
291. דורכזיכטיקייט	264. עסן, טרינקען
292. אומדורכזיכטיקייט	265. רייכערן
293. קאָליריקייט	266. הונגער, תּענית
294. אָנקאָליריקייט	267. טעם
295. ווייס	268. באַטעמטקייט
296. שוואַרץ	269. אומבאַטעמטקייט
297. גרוי	270. שאַרפֿטעמיקייט
298. ברוין	271. זיסקייט
299. רויט, פּורפור	272. זויערקייט
300. גרין	273. ריח
301. געל	274. אָנריחדיקייט
302. בלווי	275. גוטער ריח
303. אַראַנוש	276. שלעכטער ריח
304. פֿאַרשיידנפֿאַרביקייט	277. קלאַנג, אָפקלאַנג
305. זעעוודיקייט	278. אָנקלאַנגיקייט, שטיילקייט
306. בלינדקייט	279. קראַך
307. אָנבליק	280. געשריי, געטומל
308. אינטעלעקט	281. בעלי־חיים־קולות
309. געדאַנק, אידעע	282. גרילציקייט
310. טעמע	283. מוויק
311. נייעריקייט	284. מוויקשטיק
312. אומנייעריקייט	285. מוויקער
313. אויפֿמערקזאַמקייט,	286. מוויקאינסטרומענטן, שטים
אַפּגעהיט(ט)קייט	287. הערעוודיקייט

340. נאַרישקייט	314. אומאויפֿמערקזאַמקייט,
341. קלאַרקייט	ניט־אַפּגעהיט(א)קייט
342. משׁוּעַת	315. פֿאַרשונג
343. געדענקלעכקייט	316. עקספּערעמענטירונג
344. פֿאַרגעסלעכקייט	317. פֿאַרגלֿיכונג
345. פֿאַרויסזאָגונג	318. דערװײזונג
346. פֿאַנטאַזיע	319. תּנאַיקייט
347. זינען, פֿאַרשטענדלעכקייט	320. מיגלעכקייט
348. אומזינען,	321. אוממיגלעכקייט
אומפֿאַרשטענדלעכקייט	322. געװיסיקייט
349. פֿאַרטײטשונג	323. סֶפֶק
350. שלעכטפֿאַרטײטשונג	324. װיכּוּחַ, פֿילפּוּל
351. סֹד, אומאַנזעעװדיקייט,	325. ענטפֿער, אָפּפֿרעײַ
פֿאַרהױלונג	326. אורטייל
352. אַנזעעװדיקייט, אַנטפּלעקונג	327. פֿאַראורטייל
353. אינפֿאַרמירונג	328. אויסגעפֿינן
354. שִׁיחַ	329. גלױבן, מײנונג, השׁפּרָה
355. קאַרעספּאַנדענץ, פּאַסט	330. אומגלױבן
356. טעלעפֿאָן, טעלעגראַף, ראַדיאָ	331. אײנשטימונג, צושטימונג
357. אַרויסזאָגונג	332. ניט־אײנשטימונג, נעגירונג
358. שְׂבֹעָה	333. װיסן
359. לערנונג, לערע	334. עס־האַרצות
360. לערער, תּלְמִיד	335. פּינקטלעכקייט
361. לערך־אַנשטאַרט	336. טָעוּת
362. אָמַת, תּמִימוֹת	337. טרױם
363. שָׁקֵר, פֿאַלשקייט, שװינדל	338. אַבסורד
364. גוזמא	339. קלוגשאַפֿט

391. אויסקלײַב	365. צײַכן
392. בכּוונדיקייט	366. רעקאָרד, רעקאָרדירונג
393. אומבכּוונדיקייט	367. אָפּמעקונג
394. מאָטיוו, אײַנפֿלוס	368. אָפּבילדונג
395. אוממאָטיווירטקייט	369. שפּראַך
396. אָפּראַטונג	370. נאָמען, צוֹנאָמען
397. פּלאַן	371. גראַמאַטיק
398. צוגרײַטונג	372. שטים
399. אומצוגעגרייטקייט	373. רײד
400. אונטערנעמונג, פּרוּוו	374. אױפֿן רײדן און שרײַבן
401. פֿירונג, מעטאָד, וועג	375. שווייגעדיקייט, שטומקייט
402. פֿאַרמיטלונג	376. רײדפֿעלער
403. מיטלען, רעזערוו, פֿאַרגרײַטונג	377. שריפֿט
404. אויפֿהיטונג	378. דרוק
405. פֿאַרניצונג	379. בוך, צײַטשריפֿט
406. באַניצונג	380. אײַנבינדערײַ
407. אומבאַניצונג	381. לײטעראַטור, פּרעסע
408. שלעכטבאַניצונג	382. פּאַעזיע
409. נײַטיקייט, נוציקייט,	383. טעאַטער
פּראַקטישקייט	384. פֿאַטאָגראַפֿיע, קינאָ
410. אומנײַטיקייט, אומנוציקייט,	385. ווילן, וויליקייט
אומפּראַקטישקייט	386. מוז, אומוויליקייט
411. גוטקייט, פּערפֿעקציע	387. באַשלאָסנקייט, עקשנות
412. שלעכטקייט, חסָרון	388. אומבאַשלאָסנקייט
413. וויכטיקייט	389. קאַפּריזונעקייט,
414. אומוויכטיקייט	איבערקלײַבערישקייט
415. רײַנקייט	390. חרָטה

443. שוועריקייט	416. אומריינקייט
444. לייכטקייט	417. אויסשיידונג
445. שטערונג	418. געזונט
446. קאָאָפּעראַציע, הילף	419. גבורה
447. קעגנ(ע)נערשאַפֿט, מחלוקת	420. קראַנקייט
448. פאַרטיי, אָרגאַניזאַציע	421. שוואַכקייט
449. אַרויסרוף	422. געזונטנוציקייט
450. פאַרמעסט	423. געזונטשעדלעכקייט
451. אָפּצאָלונג	424. פאַרבעסערונג
452. מלחמה	425. פאַרערגערונג
453. בעל-מלחמה	426. היילונג, באַניונג
454. וואָפֿן	427. רפואה
455. שָׁלוֹם, פֿשרה	428. סם
456. הערשאַפֿט	429. סכָּנה, ריזיקע
457. אומהערשאַפֿט	430. וואַך, שוץ, שוצמיטל
458. עצה	431. וואַרענונג
459. פאַרוואַלטער, פֿירער	432. אַנטרינונג
460. פאַרשטייער, פאַרטערטער	433. טעטיקייט, פֿלייס, אַנשטרענגונג
461. רעזיגנירונג	434. אומטעטיקייט, פֿוילקייט
462. באַפֿעל	435. באַשעפֿטיקונג
463. אַנולירונג	436. מעכאַניק, טעכניק
464. שטרענגקייט, צוואַנג	437. פֿעיקייט
465. מילדקייט	438. אומפֿעיקייט
466. פֿאָלגעוודיקייט,	439. געלאַסנקייט
אונטערטעניקייט	440. אַייליקייט
467. אומפֿאָלגעוודיקייט,	441. מידקייט
וידערשטאַנד	442. פֿרייע צייט, רו

495. דערפֿאַלג, געווינ, נַצְחון	468. באַדינונג
496. אומדערפֿאַלג, אַנווער, מַפְלָה	469. פֿרײַהייט, באַפֿרײַונג
497. גוטער מַצב	470. פֿרײַהייט-באַגרענעצונג
498. שלעכטער מַצב	471. פֿאַרשלאָג
499. מיטעלער מַצב	472. בְּקָשָׁה
500. פֿרײַז	473. אָפּוּאָג
501. שטײַער	474. צוואַנג, אָפּמאַך, תּוּנְאִי
502. טײַערקייט	475. באַוואַרעניש
503. וואָלוטקייט, הַנְחָה	476. אײַגנס, באַזײַך
504. פֿרײַגיבֿיקייט	477. שוּתְפּוֹת
505. קאַרגשאַפֿט, גײַציקייט	478. אײַנלאָונג
506. שפּאַרעוודיקייט	479. געבונג
507. פֿאַרשווענדער־ישקייט	480. אָפּגעבונג
508. געמיט, געפֿיל, פֿילעוודיקייט	481. נעמונג
509. אומפֿילעוודיקייט,	482. גנְבָה, גוֹלָה
קאַלטבלוט־קייט	483. גנְבָ, גוֹלֵן
510. הייסבלוט־קייט, כּעַס	484. האַנדל, סחורה
511. פֿאַרגעניגן, זאַרגלאַזיקייט, פֿרײַד	485. האַנדל־ספּלאַץ, הענדלער
512. לײַד, זאַרג, טרויער	486. געלט
513. פֿאַרלײַכטערונג	487. קאַסע
514. פֿאַרווײַלונג, ספּאַרט	488. בוכפֿירונג
515. טאַנץ	489. הכְנָסָה, באַקום
516. אַזאַרטשפּיל	490. הוּצָאָה
517. קינדערשפּיל	491. הַלְוָאָה
518. וויץ, שפּאַט	492. חוּב
519. לאַנגווייליקייט,	493. צאַלונג
איבערגעזעטיקט־קייט	494. ניט־צאַלונג

547. ענינות	520. שיינקייט
548. הכנעה	521. אומשיינקייט
549. חוצפה	522. באַקלײדונג
550. באַרימערײַ	523. נאַקעטקייט
551. יום־טובֿ, פאַראַד	524. וועבערײַ, שניט־סחורה
552. פֿרײַנדשאַפֿט	525. גאַרבערײַ
553. אומפֿרײַנדשאַפֿט, שינאה	526. שניידערײַ
554. געזעלשאַפֿטלעכקייט	527. שוסטערײַ, באַשוכונג
555. אָפגעזונדערטקייט	528. שערערײַ
556. איידל־קייט	529. פּוץ
557. אומאיידל־קייט	530. מאַדע
558. ווינטשונג	531. אָנשטעל
559. שעל־טונג	532. פֿשוטקייט
560. לײַבע	533. גוטער געשמאַק
561. לײַבעניש, לײַבלינג	534. שלעכטער געשמאַק
562. רוג	535. האַפֿענונג, דערוואַרטונג
563. זיווג	536. אומגעריכטקייט
564. פֿרײַלידיקייט	537. אַנטווישונג
565. גרושה, אַלמנה	538. ייאוש
566. גוטהאַרציקייט, רחמנות	539. שרעק, פּחדנות, אָנשרעק
567. שלעכטהאַרציקייט, אַכנריות	540. מוט, אײַנשטעל־ערשקייט
568. דאַנק	541. באַגער, שטרעבונג
569. אומדאַנק	542. דערווידער
570. קינאה, אײַפֿערזוכט	543. ווונדער
571. נקמה	544. ייחוס, טיטל, שם־טובֿ
572. פאַרגעבונג	545. געמײנער גראַד, שם־נרע
573. יושר	546. גאווה, אײַנגערעדטקייט

574. אומיושר
 575. באַרעכטיקטקייט
 576. אומבאַרעכטיקטקייט
 577. פֿליכט, פֿליכטטונג
 578. פֿליכטפֿאַרזעצונג
 579. ניט־געבונדנקייט
 580. כְּבוֹד
 581. אומכְּבוֹד
 582. בֵּיטוּל
 583. לֵוִיב
 584. קריטיק
 585. חניפֿה
 586. רכילות, קְשׁוּן־הָרַע
 587. באַשולדיקונג, מסירה
 588. פֿאַרטײַדיקונג, תִּירוּץ
 589. פֿאַרראַט
 590. פֿאַרקויפֿטקייט
 591. אומשולדיקייט
 592. שולדיקייט
 593. חרטה, תשובה, תיקון
 594. אינגעהאַלטנקייט, נירות
 595. שיכרות, משקה
 596. צניעות, שעמעוודיקייט
 597. אויסגעלאַסנקייט
 598. געזעצלעכקייט, היתר
599. אומגעזעצלעכקייט, אַיסור
 600. יוריסדיקציע
 601. מישפט
 602. פֿאַרמישפטונג
 603. באַפֿרײַונג
 604. באַשטראַפֿונג
 605. באַלײַונג
 606. גאַט
 607. מלכות שמים
 608. שאול תחתיה
 609. תורה (יידיש)
 610. תורה (ניט־יידיש)
 611. אמונה, פֿרומקייט, צבֿיעות
 612. אמונה (ניט־יידיש)
 613. אומגלײַבן, אַפּיקורסות, שמד
 614. עבודה זרה
 614* מיטאַלאַגיע
 615. כִּישׁוּף
 616. אַקולטיוזם
 617. קהילה, כִּלְיִקוּדש
 618. גלחות
 619. גאַטסדינסט (יידיש)
 619* גאַטסדינסט (ניט־יידיש)
 620. געבעטהויז (יידיש)
 620* געבעטהויז (ניט־יידיש)

אינסטרוקציעס פֿאַרן באַנוצער

די אַרגאַניזאַציע פֿון דעם ווערק

1. דער „אוצר פֿון דער ייִדישער שפראַך" שטעלט זיך צונויף פֿון דריי אָפטיילונגען:

- א. אַרײַנפֿירנדיקער טײל (זו' LVI—VII).
- ב. דער וואָרטמאַטעריאַל גרופּעסוזיו (זו' 1—730).
- ג. זוכצעטל (זו' 731—932).

2. האָט אין זײַנען, אַז די זײַטן פֿונעם בוך, וואָס וועגן זײ רעדט זיך דאָ, זײַנען אָנגעוויזן אונטערן טעקסט, מיט דינע ציפֿער. די נומערן וואָס זײַנען געשטעלט מיט שוואַרצע ציפֿער איבערן טעקסט, אָנהײבנדיק פֿון ז' 1, האָבן אַן אַנדער פֿונקציע; וועגן דעם וועט קומען צו רײד אין די נאָענטסטע פֿאַראַגראַפֿן.

די נומערירטע גרופּעס לײט באַגריפֿן

3. דער טעקסט מיטן שפראַך־מאַטעריאַל ממש (זו' 1—730) איז אײַנגעטיילט אויף גרופּעס לײט באַגריפֿן, יעטוועדער גרופּע מיט איר לײפֿיקן נומער פֿון 1 ביז 620 א. אַ פֿולע רשימה פֿון די דאָזיקע אַלע גרופּעס, פֿונקט אין דעם זעלביקן סדר ווי זײ קומען אין „אוצר", וועט איר געפֿינען אויף זו' XXXI—XLII. אין טעקסט גופּא, אָנהײבנדיק פֿון ז' 1, שטייט ביים אָנהײב פֿון יעטוועדער גרופּע איר נומער און נאָמען. די נומערן פֿון די דאָזיקע גרופּעס זײַנען אויך געשטעלט איבערן טעקסט מיט שוואַרצע ציפֿער; דאָס מאַכט אײַך גרינגער אָפּצוהוכן די גרופּע וואָס איר דאַרפֿט. אויב איר זוכט אַ שטייגער דעם נאָמען פֿון עפעס אַ חבֿערשן בנד און איר וויסט נאָדער איר האָט אײַסגעפֿונען אין דער רשימה אויף זו' XXXI—XLII, אַז די גרופּע באַקאַנט ייִדונג איז נומער 522, קענט איר באַלד אײַמשינן דעם נומער 522, קוקנדיק אויף די שוואַרצע ציפֿען איבערן טעקסט, און דורכגיין דעם גאַנצן מאַטעריאַל אין דער גרופּע, ביז וואָגען איר וועט זיך אַנשטויסן אויף דעם וואָרט וואָס איר דאַרפֿט.

4. הייסט עס אויב מיר געדענקען דעם נומער פֿון דער גרופּע קענען מיר גיין גלײַך צום טעקסט מיטן שפראַך־מאַטעריאַל ממש. דאָס רובֿ מוזן מיר אָבער אָנקומען צו דער דריטער אָפטיילונג פֿונעם „אוצר", צום זוכצעטל (זו' 731—932). דער זוכצעטל העלפֿט אונדז צוקומען צו דעם וואָס מיר זוכן אַפֿילו אויב מיר ווייסן ניט פֿאַרויס די שייכדיקע גרופּע אָדער גרופּעס.

דער זוכצעטל

5. אין זוכצעטל (זו' 731—932) זײַנען, ווי אין סתּם אַ ווערטערבוך, אײַסגעשטעלט לײטן אַלף־בית צענדלינגער טײַטונטער זוכווערטער. לעבן דעם זוכוואָרט שטייט אַ נומער וואָס ווײַזט, אין וואָסער גרופּע דאָס וואָרט געפֿינט זיך.

איר זוכט אַ שטייגער דאָס וואָרט לופֿט, אָדער אַ וואָרט וואָס האָט אַ שמכות צו לופֿט; מישט איר אויף אין זוכצעטל אונטערן אות ל און איר זעט: לופֿט 219. יעמאָלט זוכט איר אָפּ די גרופּע 219 אין „אוצר", און דאַרטן געפֿינט איר וואָס איר דאַרפֿט.

6. אַ סך ווערטער און אויסדרוקן האָבן צו עטלעכע טײַטשן, געפֿינען זײ זיך ממילא אין „אוצר“ עטלעכע מאָל, דאָס הייסט אין עטלעכע גרופעס. אויב אַזױ שטייט גיט ס'רױב קיין נומער ביים זוכוואָרט גופא, נאָר אונטערן זוכוואָרט קומען, מיט קלענערע אותיות, עטלעכע אונטערווערטער מיט נומערן; פֿון צווישן זײ זוכט איר אָפּ דאָס וואָס איר דאַרפֿט.

איר טראַכט אַ שטייגער ווען אַ מענטשן, אַז ער פֿירט זיך אויף ווי אַ גראַבער זינג, אָבער דער אויסדרוק קומט אײַך אויס צו שאַרף און איר זוכט אַ ווייכערן. ווען איר מישט אויף אין וואַסער אונטערן און דאָס וואָרט גראַב געפֿינט איר גיט לעבן דעם קיין נומער. אָבער דערפֿאַר קומען אונטער גראַב, מיט קלענערע אותיות, עטלעכע אונטערווערטער מיט נומערן, דהײַנו:

דיק 117

אומאידל 557

ווצפּהדיק 559

נאָריש 340

שליכטער געשמאַק 534

עם־האַרציש 334 אא"וו.

דאָס וואָס איר זוכט איז שײַך צו אומאידל, דעריבער וועט איר איצט אינגאָרין אַלע אַנדערע אונטערווערטער און זיך אַ ווענד טאָן צו דער גרופע 557; דאָרטן וועט איר געפֿינען וואָס איר דאַרפֿט.

7. געדענקט, אַז די אונטערווערטער אין וואַסער זײַנען גיט קיין דירעקטע אָפּטייטשונגען פֿונעם אייבער־וואָרט, נאָר בלױז אַן אַנזוהערעניש אויף דער גרופע באַגריפֿן, וואָס איר זוכט.

אויב איר געפֿינט אַ שטייגער אונטערן אייבער־וואָרט, אַבסטראַקט דאָס אונטער־וואָרט, געדאַנק 309, איז דאָס נאָר אַן אַנזוהערעניש, אַז דאָס וואָס ס'איז שײַך צו, אַבסטראַקטער געדאַנק וועט שטיין אונטער דעם נומער 309, אָבער עס מײַנט גיט, פֿאַרשטייט זיך, אַז געדאַנק איז אַן אָפּטייטשונג פֿון אַבסטראַקט.

ווי אַזױ צוצוקומען צו זוכווערטער

8. דער זוכצעטל איז כולל אַ וואָסער פֿינפֿטל פֿון דעם גאַנצן שפּראַך־מאַטעריאַל וואָס דער „אוצר“ פֿאַרמאָגט. אין וואַסער זײַנען אַרײַנגענומען אַלע מער אַנגענומענע עלעמענטן פֿון דער בלל־שפּראַך (אַחוץ אַ געוויסער צאָל ניט־רעקאָמענדירטע ווערטער, וואָס ווען זײ קומט צו רײד אויף ו' 734). די אַלע ווערטער זײַנען געוויינטלעך פֿאַראַן אין טעקסט אויך, אָבער אינעם טעקסט זײַנען נאָך אויך פֿאַרצײכנט צענדליגער טויזנטער טערמינען פֿון פֿאַרשיידענע וויסנ־שאַפֿטן, פֿאַכווערטער פֿון מלאַכות, לֶאָקאַלע ווערטער, קלענערע ווערטער, גנבֿישע ווערטער אא"וו. די דאָזיקע אַלע שפּראַך־עלעמענטן זײַנען אין וואַסער גיטאָ. אויף צו געפֿינען זײ דאַרפֿט איר אויסקלײַבן ווי אַ זוכוואָרט אַ וואָרט פֿון דער בלל־שפּראַך, וואָס לױטן באַטייט איז עס נאָענט צו דעם וואָס איר דאַרפֿט.

דאָס וואָרט קונע־עמל שטייט גיט אין וואַסער, אָבער איר קענט עס אָפּזוכן, ווען איר וועט קוקן אין דער גרופע, וואָס צו איר פֿירט אײַך דאָס זוכוואָרט „נאָר“. דאָס אַמעריקאַנער וואָרט זײַנע שטייט גיט אין וואַסער, וועט איר עס געפֿינען אונטער „אַרגאַניזאַציע“. דעם איר אַנזוהערעניש דרוק קלענערע די קאַפּאַטע וועט איר געפֿינען דורכן זוכוואָרט „גוט־האַרציקייט“, דאָס פֿאַכ־וואָרט ציהאַרמאַניקע דורכן זוכוואָרט „אינסטרומענט“, דאָס שער־ערשע וואָרט, פֿילדעמאַניע דורכן זוכוואָרט „געלט“, דאָס ווילנאַרע וואָרט סמיקעדיק דורכן זוכוואָרט „מעוברת“.

9. דאָס אייגענע איז, ווען איר חילט געפֿינען אַ גאַנצע פֿראַגע, אַ פֿאַרגלִיך, אַ ווערט אָדער אַ שפּריכ־וואָרט; אַווינע שפּראַך־עלעמענטן געפֿינען זיך אינעם „אוצר“ אין די צענדליגער טויזנטער. אויף אָפּצוהוּבן אַזאַ שפּראַך־עלעמענט דורכן ווכצעטל קלִיבט אויס ווי אַ ווכוואָרט אַ וואָרט פֿון דער כּלִל־שפּראַך, וואָס קען אַיך אַרױפֿפֿירן אויפֿן וועג.

אויב איר זינט אַ שטייער פֿאַראַנטערעסירט אין אַן אויסדרוק אָדער אַ ווערט וואָס איז שײַך צו אַרעמקײט באַפֿט אַן דאָס ערשטע בעסטע וואָרט וואָס האָט צו טאָן מיט אַרעמקײט: אַרעמאַן, קבצן, אַביון, דלות אדגל. די אַלע ווכערטער שטייען יאָ אין ווכצעטל, און זײ וועלן אַיך אַלע פֿירן צו דער גרופּע 498. שלעכטער מצב, וואו איר וועט געפֿינען דאָס וואָס איר דאַרפֿט.

10. אויב איר האָט אַ טעות געהאַט און פֿאַרבֿאַנדזשעט ניט אין דער ריכטיקער גרופּע, האָט איר אין טעקסט גופֿא אַ סימן - מיט אַן אָפּשיק צו אַנדערע נומערן, און צום סאַמע סוף פֿון כּמעט יעטוועדער גרופּע געפֿינט איר: „וען אויך...“, וואָס דאָס וועט אַיך שוין געוויסן צופֿירן צום פֿאַר־סיקן וואָרט אָדער אויסדרוק. וידער אַ מאָל: האָט איר זינען, אַז דער נומער נאָכן סימן - אין טעקסט אָדער נאָך די ווערטער „וען אויך...“ באַטייט אַלע מאָל די גרופּע לױט באַגריפֿן, קיין מאָל ניט די זינט אינעם בוך.

אין דער גרופּע 498. שלעכטער מצב געפֿינט איר אַ שטייער אין פֿאַרשידענע ערטער אָפּשיקן: ירידה, געבראַכנקײט, געפֿאַלנקײט אַזױ - 496; וואָרפֿן זיך ווי אַ פֿיש אין וואַסער - 443; מאַטערן זיך, מוטשען זיך אַזױ - 612 אדגל. צום סאַמע סוף פֿון דער גרופּע שטייט וידער: „וען אויך קליינצאָליקײט“, 66, דונער 266, בקשה 472, הוצאה 490, חוב 492, ניט־צאָלונג 494, אומדערפֿאַלג 496, לײד 512. אויב די גרופּע 498. שלעכטער מצב האָט אַיך ניט גענוג פּונקט דאָס וואָס איר האָט געווכט וועט איר עס אַזדאָי געפֿינען אין איינער פֿון די גרופּעס, צו וועלכע מען האָט אַיך אָפּגעשיקט.

11. אין ווכצעטל האָט דער סימן - אַ ספּעציעלן באַטייט אין שײַכות מיט די ניט־דעקאַמענ־דירטע ווערטער; וועגן דעם קומט צו רײד אויף ז' 734.

די איינאַרדענונג אין יעטוועדער נומערירטער גרופּע

12. אינעווייניק אין יעדער נומערירטער גרופּע איז דער מאַטעריאַל איינגעטיילט אין קאַטעגאָריעס: ס (סובסטאַנטיב), ון (=ווערבן), אָדל (=אַדיעקטיב), אינוו (=אינוואַריאַנטן), וואָס דאָס מיינט: אַדווערבן, פּרעפּאָזיציעס, קאָנונקזיעס, אינטעריעקזיעס), פֿראַזן (=פֿראַזעאַל־גע) און שפּר (=שפּריכ־ווערטער). ווען ניט ווען טרעפֿט, אַז אין אַ גרופּע זײַנען פֿאַראַן ניט אַלע קאַטעגאָריעס; טײל מאָל זײַנען צוויי קאַטעגאָריעס צונויפֿגענומען אין איינעם.

13. בדרך־כּלל דאַרפֿט איר, פֿאַרשטייט זיך, אַ סובסטאַנטיב ווכן צווישן די סובסטאַנטיבן, אַ ווערבן צווישן די ווערבן אַזױ, און דאָס איז טאַקע דער געדאַנק פֿון פֿונאַנדערטיילן אין קאַטעגאָריעס. אָבער ס'איז פֿאַר אַיך בשעת מעשה אויך צו כאַפֿן אַ קוק אין די אַנדערע קאַטעגאָריעס, וועל דאָס קען אַיך צופֿירן צו אַן אויסדרוק וואָס וועט אַיך זײַן מער צום האַרצן.

איר טראַכט אַ שטייער, אַז עמעצער איז געוועזן צו אַ פֿאַנטאַזיאַר, אָבער דאָס וואָרט פֿאַנטאַזיאַר זאָר געפֿעלט אַיך ניט, און איר חילט עס פֿאַרבליטן מיט אַן אַנדער וואָרט. די גרופּע 346. פֿאַר טאַזיע האָט אין דער קאַטעגאָריע ס (=סובסטאַנטיב) נאָך סובסטאַנטיבן פֿון דעם מיט וואָס איר ווכט: בעל־חלומות, בעל־דימיון, טרויער, ווייאַנער אַזױ, און ס'קען זײַן, אַז איינס פֿון די דאָ:

דיקע הערטער העט אַמך דינען. אויב איר העט אָבער כאַפֿן אַ קוק אויף דער קאָטעגאָריע ווּ (-) הערבֿן) אין דער זעלביקער גרופע קען אַמך אַ מאָל קומען אויפֿן זינען איבערצופֿורעמען אַמער גאַנצן זאַץ און בעסער צו ניצן אַ הערבֿאַלע קאָנסטרוקציע: ער לעבט ווי אין חלום, ער לעבט אויפֿן עולם־התּוהוּ, ער שוועבט אין די וואַלקנס אַאָ״וו. איז דעריבער: קודם חוכט אין דער קאָטעגאָריע ווהין אַמער וואָרט געהער; אָבער פֿאַרועט ניט די אַנדערע קאָטעגאָריעס אויך.

14. אין אַ סך גרופעס זײַנען פֿאַראַן אין איין קאָטעגאָריע אָפּשיקן (דורך אַ -) צו אַן אַנדער קאָטעגאָריע פֿון דער זעלביקער גרופע; אין אַזעלכע פֿאַלן דאָרף מען אַרײַנקוקן אויך אין דער קאָטעגאָריע ווהין דער אָפּשיק פֿירט.

די גרופע 425. פֿאַר ער גערוונג אַ שטיינער הייבט ויך אָן: ס׳ פֿילקייט, צעפֿאַלנקייט, טוכלעקייט אַאָ״וו - אַדי; דאָס מיינט, אַז סובסטאַנטיוון אויף קייט קענען געפֿורעמט ווערן פֿון די העכער הונדערט אַדיעקטיוון וואָס שטייען אין דער זעלביקער גרופע אונטער אַדי. אין גרופע 445. שט ער וונג האָבן מיר: ס׳ שטערונג, אָפּהאַלטונג, פֿאַרהאַלטונג אַאָ״וו - וו; דאָס מיינט, אַז סובסטאַנטיוון אויף זען קענען געפֿורעמט ווערן פֿון אַ גרויסער צאָל פֿון יענע ווערבֿן וואָס שטייען אין דער זעלביקער גרופע אונטער וו.

די איינאַרדענונג אין די קאָטעגאָריעס ס, וו, אַדי און אינוו

15. אינעווייניק אין יעדערער פֿון די קאָטעגאָריעס ס (=סובסטאַנטיוון), וו (=ווערבֿן), אַדי (=אַדיעקטיוון) און אינוו (=אינוואַריאַנטן) ווערן געניצט דריי מינים אָפּטייל־צייכנס: קאָמע (,) פֿינטל־קאָמע (;) און פֿינטל־ (.)

16. מיט אַ קאָמע (,) ווערן אָפּגעטיילט ווערטער וואָס זײַנען צווישן זיך גאַנץ גאַענט אין באַ- טײַט. אַ קאָמע איז אויך געשטעלט אויף פֿונאַנדערצוטיילן עטלעכע אַדיעקטיוון וואָס זײַנען אַלע שייך צו דעם זעלביקן סובסטאַנטיוו.

אין גרופע 544. ייִחוּס, שם-טוּב, טיטל אַ שטיינער געפֿינען מיר אונטער ס אָפּגעטיילט מיט קאָמעס: ייִחוּסדיקייט, אַדל־קייט, נאָבל־קייט, אַריסטאָקראַטישקייט אַאָ״וו; אויפֿקום, דער-הייבונג, אויפֿריכטונג אַאָ״וו; קלאָס, קאָסטע, גראַד, וואַל, ראַנג, דרגא, מדרגה אַאָ״וו. דאָס זײַנען אַלץ ווערטער וואָס זײַנען זייער גאַענט צווישן זיך אין באַטייט, און פֿון צווישן זיי דאַרפֿט איר אויס-קלעבן דאָס וואָס עס טוט אַמך צום בעסטן.

אין גרופע 287. הער ער ווי די קייט געפֿינען מיר אונטער ס: שאַרפֿער, אַבסאָלוטער, איידע-לער, דעליקאַטער אַאָ״וו געהער. דאָס באַטייט: שאַרפֿער געהער. אַבסאָלוטער געהער, איידע-לער געהער, דעל־קאַטער געהער אַאָ״וו, וואָס פֿון צווישן די אַלע וועט איר זיך אויסקלעבן די קאָמבינאַציע ווערטער, וואָס איז אַמך צום פּאַסיקסטן.

17. מיט אַ פֿינטל־קאָמע (;) ווערן אָפּגעטיילט ווערטער, אַדער גרופעס ווערטער, וואָס זײַנען צווישן זיך רעלאַטיוו וויטער אין באַטייט.

אין גרופע 363. שקר, פֿאַלשקייט, שווינדל האָבן מיר אונטער וו: ניט זאָגן דעם אמת; זאָגן לין, לייגענען; משקר זיין; לייקן, לאַקן; טשאַקען, פֿליעטשען אַאָ״וו. אין גרופע 377. שרייבט האָבן מיר אונטער אַדי: גראַפֿיש, שרייבֿטלעך, בכּתב; שרייבעריש, סופֿריש; געסופֿרט, געכתיבֿט, געזוקט, געטרײַבֿט, פֿערלדיק, געפֿערלט אַאָ״וו. אין גרופע 331 אַבסאָלוט־מאָנ, צושייט־מאָנ האָבן מיר אונטער אינוו: אָמן וכן יהי רצון; פֿאַר וואָר; געוויס, ויכער אַאָ״וו. די פֿינטל־קאָמע באַצייכנט דאָ אַלע מאָל אַ גרעסערן פֿונאַנדערשייד איידער די קאָמע.

18. מיט א פינטל (.) ענדיקט זיך א פאראגראף, וואָס דאָס מיינט, אַז אינעם ווייטערדיקן פאראגראף גראַף, אַפילו אויב ער געהער נאָך צו דער ועלביקער קאָטעגאָריע ס. וו. אַדי. אינוו. קומען שוין ווערטער וואָס זינען אַ סך ווייטער אין זייער באַטייט.

19. דאָרטן וווּ צווישן די סובסטאַנטיוון גייען נעמען פֿון טוונגען אָדער צושטאַנדן און נעמען פֿון פּערזאָנען קומען די נעמען פֿון פּערזאָנען אַלע מאָל שפּעטער און כּמעט אַלע מאָל אין אַ באַזונדער פּאַראַגראַף.

אין גרופע 85 פליעריקייט א שטייגער גייען די ווערטער פליעריקייט צמיטיקייט, דער-וואַקסנטיקייט אַזא״ח, און דערנאָך דער צווייטער פּאַראַגראַף הייבט זיך אַן מיט: בחור, בחולה, יונגפּרוי אַזא״ח. אין 189. אַר זינגאַנג האָבן מיר אין ערשטן פּאַראַגראַף: אַרמניונג, אַרבי דרינגט אַזא״ח, און דער צווייטער פּאַראַגראַף הייבט זיך אַן: אַרמניער, אַמניער, יוצא ויכנס אַזא״ח.

20. אַפֿט שטייט ביים אָנהייב פּאַראַגראַף אין קאַנטיקע קלאַמערן [] אַ מיין קעפל צו דעם סכּום ווערטער וואָס קומען נאָך דעם.

אין דער גרופע 289. ליכטיקייט א שטייגער הייבט זיך אַן דער צווייטער פּאַראַגראַף אין ס מיט די אייגענטיקע ווערטער: וקחאָל פֿון ליכט, און נאָך דעם גייען: זון, זבנה. שטערן אַזא״ח. אין דער גרופע 527. שוסטער 2, באַשוכונג האָבן מיר אונטער ס אוינע אַמע-קאַנטיקע ווערטער ביים אָנהייב פּאַראַגראַפֿן: (מכשירים), (פּרין-מכשירים), וטיילן לעדערן, וטיילן שידן אַזא״ח. צום אַפֿסטן באַגעגנט זיך פֿון אוינע פּאַראַגראַפֿן קעפלעך דאָס וואָרט (פּאַר-גלעכונגען).

די איינאָרדענונג אין די קאָטעגאָריעס פֿראַז און שפּר

21. אינעווייניק אין די קאָטעגאָריעס פֿראַז (=פּראָפּאָזיציע) און שפּר (=שפּריכֿווערטער) ווערן געניצט בלויז צוויי מינים אָפּטייט-צייכנס: פינטל־קאַמע (:) און פינטל (.) אַ פינטל־קאַמע טיילט פּונאָדער די אויסדרוקן און זאַצן גופּא; מיט אַ פינטל ענדיקט זיך אַ פּאַראַגראַף, וואָס דאָס מיינט, אַז אינעם ווייטערדיקן פּאַראַגראַף, אַפילו אויב ער געהער נאָך צו דער ועלביקער קאָטעגאָריע, קומען שוין אויסדרוקן וואָס זינען אַ סך ווייטער אין זייער באַטייט.

22. אין די אויסדרוקן און זאַצן גופּא, וואָס זינען אָפּגעטיילט פֿון אַנאָנד דורך פינטל־קאַמעס, טרעפֿן אַנדערע צייכנס אויך, ווי קאַמע, פינטל, פּרעגזיכּן אַזא״ח; אָבער דאָס זינען אָפּ שטעל־צייכנס וואָס זינען שייך צו יעטוועדער ווערטער־פּאַרבינדונג באַזונדער, און אַפילו אויב די ווערטער־פּאַרבינדונג ענדיקט זיך מיט אַן אַנדער אָפּשטעל־צייכּן קומט ערשט דערנאָך אַ פינטל־קאַמע אויף אָפּצוטיילן די דאָזיקע ווערטער־פּאַרבינדונג פֿון דער נאָכדעמדיקער.

אין גרופע 258. שפּר 1, בעטראַנג געפֿינען מיר אַ שטייגער אונטער פֿראַז: ביים ווייטער, וועסטו געפֿינען קען; גאָרישט אז אויך אַן אַכילה? די פינטל־קאַמע נאָכן וואָרט קען טיילט אָפּ איין ווערטער־פּאַרבינדונג פֿון דער צווייטער; די קאַמע און דער פּרעגזיכּן זינען שייך צו די ווערטער־פּאַרבינדונגען גופּא.

אין גרופע 360. לערער, תלמיד געפֿינען מיר אונטער שפּר: אַ מלמד בלביט אַ מלמד; מלמד' מאַכט: מער לערנען, מער דלות; תּו רבּוּן, האָבן די רבּוּן געלערנט-האָבן ווי טאַקע גע-קענט, אָבער דו לערנסט ניט, קענסטו ניט. בלויז די פינטל־קאַמעס טיילן אָפּ די ווערטער־פּאַר-

בינדונגען פֿון אַנאָנד; אַלע אַודערע צייכנס זײַנען אָפּשטעל־צײכנס וואָס זײַנען שײך צו די
ווערטער־פֿאַרבינדונגען טאָא.

23. אַפֿט שטייט בײַם אָנהײב פֿאַראַגראַף אין קאָנטיקע קלאַמערן [] אַ מײן קעפּל צו דעם סכּום
אויסדרוקן וואָס קומען נאָך דעם.

אין גרופע 350. שלעכט פֿאַרטיטשונג האָבן מיר אונטער פֿראַו אַ קעפּל; ועם־
האַרצישע טײטשן. אין גרופע 496 אומדערפֿאַלג, אָנווער, מפּלה האָבן מיר אונטער
שפּר די קעפּלעך: [שלימול], [וירד], [אָנזער].

געצײכנטע ווערטער

24. טײל ווערטער אָדער אויסדרוקן האָבן לעבן זיך אַ סימן: אַ קליין (v), אַ רינגעלע (o)
אָדער אַ שטערנדל (*). טײל אותיות, ווערטער אָדער אויסדרוקן זײַנען אַרײַנגענומען אין האַלבע
לײַנות () אָדער אין ווינקלדיקע קלאַמערן (). טײל ווערטער אָדער אויסדרוקן האָבן פֿאַר זיך,
אָדער נאָך זיך, אַ פֿאַר אותיות אָדער אַ וואָרט אין קאָנטיקע קלאַמערן [].

25. אַ קליין (v) איז אַ סימן, אָ דאָס וואָרט אָדער דער אויסדרוק ווערט נישט רעקאָמענדירט אין
דער קולטורשפּראַך. טײל מאָל קען זײַן, אָ עס איז גאַנץ פֿאַרשפּרייט; אָבער אַ מענטש וואָס
איז מקפּיד אויף זײַן שפּראַך און סטײל דאַרף עס פֿאַרט אויסמײדן.

אין גרופע 156. קרײַז־קײט, קײַל־קײט אַ שטייגער געפֿינען מיר אונטער ס: ז קול
(מיטן טײטש קײל); אין 328. אויסגעפֿינ אונטער וו: ז לײן, ז דערפֿינדן; אין 339. קלױב
שאַפּט אונטער אַדײ: ז פֿאַרנופּטיק; אין 370. נאַמען, צונאַמען אונטער אינוו, פֿראַו:
ז אָגענאַטער. דאָס זײַנען אַלץ ווערטער וואָס ווערן נישט רעקאָמענדירט.

26. אין דעם נאָענטסטן קאָפיטעלע פֿון אונדזערע אינסטרומנטציעס (פונקטן 35 א"וו: „ווי אַווי
צו געפֿינען דעם פֿאַסיקסטן פֿאַרבײַט“) ווערט אָנגעוויזן, ווי אַווי אָפּצווייבן אין „אוצר“ עפעס
בעסערס אײדער די דאָזיקע נישט־רעקאָמענדירטע ווערטער אָדער אויסדרוקן.

די צום מערסטן פֿאַרשפּרייטע נישט־רעקאָמענדירטע ווערטער זײַנען אַרײַנגענומען אין ווכצעל
אײך. צו די דאָזיקע ווערטער איז אָבער נישט צוגעגעבן קײן נומער פֿון אַ גרופע, נאָר אַנשטאָט דעם
איז פֿאַראַן דער סימן <; דער סימן שיקט אָפּ צו אַן אַנדער ווכוואָרט אין ווכצעל, וואָס דורך
אײם וועט איר צוקומען צו אַ קאַרעקט וואָרט.

27. אַ רינגעלע (o) איז אַ סימן, אָ דאָס וואָרט איז נישט (אַ מאָל מעג מען האַלטן, אָ נאָך נישט)
אָנגענומען אין דער קולטורשפּראַך, הגם אין טײל געגנטן, אָדער בײַ געוויסע סאָציאַלע שיקטן,
איז עס אַ גײַק וואָרט.

אין גרופע 422. געוונט צײַקײט אַ שטייגער געפֿינען מיר: 0 קראַוואַנקע, 0 סוראַוויצע;
אין 425. פֿאַרערגערונג געפֿינען מיר: 0 ראָסט, 0 רושאַ, 0 אירושאַ; אין 492. חוֹב געפֿינען
מיר: 0 נײַעדאַמקעס. דאָס זײַנען אַלץ ווערטער וואָס זײַנען אין דער קולטורשפּראַך נישט אָנגענומען.

28. אין דעם נאָענטסטן קאָפיטעלע פֿון אונדזערע אינסטרומנטציעס (פונקטן 35 א"וו: „ווי אַווי
צו געפֿינען דעם פֿאַסיקסטן פֿאַרבײַט“) ווערט אָנגעוויזן, ווי אַווי אָפּצווייבן אין „אוצר“ גלײַכ־
ווערטיקע ווערטער און אויסדרוקן וואָס טױגן יאָ פֿאַר דער קולטורשפּראַך.

29. א שטערנדל (*) איז א סימן, או דאָס וואָרט אָדער דער אויסדרוק איז ווילגאַר.

אין גרופע 239. קרוב א שטייגער האָבן מיר אונטער אַן צווייטן פאַראַגראַף: *משפּחא, *משפּחער, *משפּחערע אַזו"ח, וואָס דאָס זינגט אַלץ ווילגאַרע ווערטער פאַר משפּחה; דאָרטן גופא אונטער שפּר האָבן מיר: *איטלעכע משפּחה האָט זיך איר געסרחה.

30. האַלבע לבנות () זינגט אַ סימן, אָדער אַז דער אות, אָדער די אותיות, אָדער דאָס וואָרט, אָדער די ווערטער וואָס זינגט אַייגענליכט מען יאָ געניצט ווערן אָדער ניט געניצט ווערן; ביידע וואַריאַנטן זינגט קאַרעקט אין דער קולטורשפּראַך.

אין גרופע 446. קאַפּעראַציע, הילף א שטייגער האָבן מיר: שטיצע, (מיט)באַטיי-ליקטער, פיקוח נפש (אוי) דוחה שבת, אין האַנט וואָס די צווייטע (און ביידע זינגט חס). דאָס מינט, אָן ביידע וואַריאַנטן זינגט קאַרעקט: שטיץ, שטיצע; באַטייליקטער, מיטבאַטייליקטער; פיקוח נפש דוחה שבת, פיקוח נפש איז דוחה שבת; אין האַנט וואָס די צווייטע, אין האַנט וואָס די צווייטע און ביידע זינגט חס.

31. ווינקלדיקע קלאַמערן () זינגט אַ סימן, אָדער דאָס וואָרט, אָדער די ווערטער וואָס זינגט אַייגענליכט זינגט אָן עקוויבאַלענט פאַר דעם וואָרט, אָדער די ווערטער וואָס קומען פאַר דעם.

אין גרופע 444. לייכטיקייט א שטייגער געפינגט מיר אונטער אַן זייכער (גלאַטער) ווען; די צווייטע חכמה פֿון פֿעדערן שליסן (פֿון קאַרטאָפֿל שילדן). אין 472. בקשה האָבן מיר: פֿאַלן (צופֿאַלן) צו די פֿיס (צו דער ערד). דאָס הייסט, אָן מען קען נאָך, און מען קען אויס-קלייבן דעם עקוויבאַלענט וואָס איז מער צום האַרצן; גלייכער ווען, גלאַטער ווען; די צווייטע חכמה פֿון פֿעדערן שליסן, די צווייטע חכמה פֿון קאַרטאָפֿל שילדן; פֿאַלן צו די פֿיס, פֿאַלן צו דער ערד, צופֿאַלן צו די פֿיס, צופֿאַלן צו דער ערד.

32. קאַנטיקע קלאַמערן [] זינגט אַ סימן, אָדער דאָס וואָרט, אָדער די ווערטער וואָס זינגט אַייגענליכט זינגט אַ דערקלערונג. אויב די דערקלערונג אין [] קומט פֿריער פאַר אַ סכּום ווער-טער אָדער אויסדרוקן, איז זי שייך צו אַלע ווערטער אָדער אויסדרוקן.

אין די פֿריערדיקע קאַפיטלעך פֿון אינדזערע אינסטרומענטן, (די אַינזערענטן אין די קאַטע-גאָריעס אַ, וו, אַדי און אַינוו) און די אַינזערענטן אין די קאַטעגאָריעס פֿראַג און שפּראַך איז שוין געווען אָנגעוויזן, אָן אַפֿט שטייט אין קאַנטיקע קלאַמערן אַ דערקלערונג ווי אַ מין קעפל ביי אַנאַייב פֿון אַ פאַראַגראַף. אַ מאָל קומט אַזאָ דערקלערונג אין מיטן פאַראַגראַף אויך.

אין גרופע 174. אַזויב אַן האָבן מיר אונטער אַ: אַווערערדישע באַן, אַווערערדישע, סאַבחי ווי-יאָרקן, אַווערערונג וואָנדיקן, מעטראָ ופּאַריז, מאַסקווען. דאָס הייסט, אָן אַווערערדישע באַן און אַווערערונג זינגט די פֿלע-ווערטער, אין דער צייט וואָס די ווערטערדיקע דריי ווערטער ווערן געניצט אין דער קולטורשפּראַך בלויז בנוגע יענע שטעט וואָס זינגט דערמאָנט אין די קאַנטיקע קלאַמערן.

אין גרופע 193. אַרויסשטויס האָבן מיר צווישן אַינוו: וביח אַ קיש; אַ קאַטאַ; אַפּשיק!; אַפּרודזשעס!; וואַסיע; ווירן אַזשעס!; יקש!; ופֿערדן הַמְטאַ!; האַמאַ!; וואָ!; דאָס הייסט, אָן די ערשטע 5 אַפּטערבאַיאַסרופֿן זינגט שייך צו בעלי-חיים בכלל, זיי זינגט דאָ ניט ספּעציעל-צירט; די ווערטערדיקע צוויי (אַזשעס!; יקש!) זינגט נוגע אַ חויר, און די לעצטע דריי (הַמְטאַ!; האַמאַ!; וואָ!) זינגט שייך צו פֿערד.

33. אין קאַנטיקע קלאַמערן זינגט אויך אַייגענומען אַ צאָל כאַראַקטעריסטיקעס פֿון ווער-טער אָדער אויסדרוקן אין דער פֿאַרעם פֿון קירצונגען:

[א] איז דער טײַטש: אַמעריקאַניזם. ס'איז אַ סימן, אַז דאָס וואָרט אָדער דער אויסדרוק ווערט געניצט אין דער „רעגעלער“ רייזשפראַך אין אַמעריקע. דערפֿון איז אָבער כּלל נישט געדוונען, אַז אַזאַ וואָרט אָדער אויסדרוק קען פֿרײַ אַרײַנגעפֿירט ווערן אין דער ייִדישער קולטורשפראַך אַפֿילו אין אַמעריקע גופּא. אין דעם נאָענטסטן קאַפּיטעלע פֿון אונדזערע אינסטרומנטן (פּונקטן 40 א'ו: „אַמעריקאַניזמען“) ווערט אָנגעוויזן, ווי אזוי אָפּצוּזוכן אין „אוצר“ עפּעס בע־סעראַ איידער די דאָזיקע ווערטער אָדער אויסדרוקן.

[ב] איז דער טײַטש: גבֿים־לשון. ס'איז אַ סימן, אַז דאָס וואָרט אָדער דער אויסדרוק איז פֿון דעם ייִדישן גבֿים־זשאַראַגן, פֿון דעם אַ"ג הענטשקע־לשון.

[ג] איז דער טײַטש: דיאַלעקטיש. ס'איז אַ סימן, אַז דאָס וואָרט אָדער דער אויסדרוק איז אין דער ייִדישער כּלל־שפראַך נישט אַרײַן (אָדער נאָך נישט אַרײַן).

[סא] איז דער טײַטש: סאָוועטיש. ס'איז אַ סימן, אַז דאָס וואָרט קומט פֿון דעם ייִדיש פֿון סאָוועטן־פֿאַרבאַנד.

[קל] איז דער טײַטש: קלעזמער־לשון. ס'איז אַ סימן, אַז דאָס וואָרט אָדער דער אויסדרוק איז פֿון דעם לשון פֿון די ייִדישע קלעזמערס.

[שפ] איז דער טײַטש: שפּעט־לשון. ס'איז אַ סימן, אַז דאָס איז אַן אָפֿלאַכערישער אָדער אַיִר־ראַנישער שפראַך־עלעמענט.

34. נישט־געקירצטע כאַראַקטעריסטיקעס וואָס שטייען אין קאָנטיקע קלאַמערן זײַנען קלאַר פֿון ויך אַלײַן.

ס'ווערן געניצט אַ שטייגער: וואַרעניטעניץ, ובראָייל, ופּוילן און; וקאַטאַריש, וקנידעריש, וקנעזיש, ושאַנדעריש, ושערעריש, ותג'ן.

ווי אזוי צו געפֿינען דעם פֿאַסיקסטן פֿאַרבייט

35. אַ פֿאַרבייט פֿאַר אַ וואָרט אָדער אַן אויסדרוק וואָס געפֿעלט אײַך נישט דאַרפֿט איר זוכן בשכּנות מיט אַט דעם וואָרט אָדער אויסדרוק.

אין דעם קאַפּיטעלע פֿון אונדזערע אינסטרומנטן, דער וזכּעטל־האַט איר שוין געהאַט אַ דונאַ, ווי אַזוי אָפּצוּזוכן אַ פֿאַרבייט־וואָרט פֿאַר גראַבער יונג, אויב דער דאָזיקער אויסדרוק איז אײַך אויסגעקומען צו שאַרף. מען דאַרף אָפּזוכן אין וזכּעטל דאָס וואָרט „גראַב“: אונטערן אייבער־וואָרט גראַב געפֿינען מיר אַן אונטער־וואָרט „אומאידל 557“; אין דער גרופּע 557. אומ איידל קייט געפֿינען מיר: שלעכט דערצויגענער, אומבאָרווער, אומגעווענער; פּראַס־טע וואָך, גראַבע וואָך; גראַבער יונג, גראַבער נפשׁ, גראַבער פֿליגל; גראַביאָן, גרוביאָן, כאַס, פּויער, מוזשיק...; חיה, בער, אומראַס, ווילדע ציג; סטאַטיק ושאַפּ; לאַבּוּ, זשליק...; באַרבאַר, וואַנדאַל, אויטאָ, תּשעוּד־באַב; נישטגעשליפֿענער דימענט. צווישן די אַלע וועט איר געפֿינען עפּעס וואָס טוּיג אײַך. אויב איר זינט באַמת אין כּעס וועט איר אָפּשר זאָגן: פּראַסטע וואָך; אויב איר ווילט אַרויסברענגען איראַניע, וועט איר אָפּשר זאָגן: סטאַטיק; שלעכט דערצויגענער וועט מער אונטערשטריכן די ווירקונגען פֿון דער סבֿיבָה און נישטגעשליפֿענער דימענט קען אײַך נאָר העלפֿן אַרויסחבֿן אַ שטיקל באַהאַלטענע סימפּאַטיע צום בעל־דבר.

אנדערע פֿאַלן דוונאַ וועט איר געפֿינען אין אַנדערע קאַפּיטעלעך פֿון אונדזערע אינסטרומנטן ציעס.

36. אויב דער „אוצר“ האָט געצייכנט אַ וואָרט אָדער אַן אויסדרוק מיט אַ קליין (i), וואָס דאָס איז אַ סימן, אָו ס'איז ניט רעקאָמענדירט אין דער קולטורשפראַך און מען דאַרף עס אויסמיידן, וועט איר זייער אַפֿט געפֿינען עפעס בעסערס אין דעם גבול פֿון די זעלביקע פינטל־קאָמעס אָדער ניט ווייט דערפֿון:

אין דער גרופע 290. פֿינצטער קייט איז זעבלי געצייכנט מיט אַ קליין. אָבער באַלד פֿאַר דעם שטייט געפֿל און ס'איז קלאָר, אָו דאָס איז דאָס רעקאָמענדירטע וואָרט. אין 299. רויט, פֿור פֿור איז זויטלעך ויך געצייכנט מיט אַ קליין, אָבער אזוי ווי לעבן דעם שטייט ווערטער אַן סימנים: רייטלעך ויך, פֿאַרייטלעך ויך איז קלאָר, אָו דאָס זינען די קאַרעקטע ווערטער. דאָס אייגענע, ווען מיר האָבן אין 315 פֿאַרשוונ: אַנפֿרע, זאַנפֿראַגע, אינטערפֿעלאַציע: דאָס ערשטע און דאָס דריטע וואָרט זינען קאַרעקט, מערניט וואָס אינטערפֿעלאַציע. וו. לן מיר ניצן אין אַ מער פֿאַרמעלן זינען, אַ שטייגער ווען עס רעדט ויך ווען אַ פֿאַרלאַמענטאַרשער פֿראַצע דור: זאַנפֿראַגע ווערט ניט רעקאָמענדירט און מען דאַרף עס אויסמיידן.

אין גרופע 322. געוויסיקייט געפֿינען מיר: ... באַזיין, אַפֿאָדיקטיש, אומפֿעליק, זאמ פֿעלפֿאַר... אומצוהייטשטיק, זאמצוהייטטיק; אַנספֿקריק, בליספֿקריק, אַנצוהייטליק, זצוהייטפֿעלאַ, זאמצוהייטפֿעלאַטיק. דעזיירט, אַנטשיידן, אומאַפֿרעלעך, אומאַפֿווענדלעך, זאמזייערערשפֿרעכלעך... דאָס הייסט, אָו די געצייכנטע ווערטער זאמפֿעלאַבאַר, זאמזייער דיטיק, זצוהייטפֿעלאַ, זאמזייערפֿעלאַט, זאמזייערפֿעלאַטיק, זאמזייערשפֿרעכלעך ווערן ניט רעקאָמענדירט אין דער קולטורשפראַך און מען דאַרף זיי אויסמיידן. פֿאַרבייטן זיי קען מען גרינג דורך די אַנדערע ווערטער וואָס שטייען פֿריער פֿאַר זיי, דהיינו (אין דעם זעלביקן סדר): אומפֿעליק, אומצוהייטשטיק, אַנספֿקריק, בליספֿקריק, אַנצוהייטליק, אומאַפֿרעלעך, אומ אַפֿווענדלעך.

די צום מערסטן פֿאַרשפּרייטע ניט־רעקאָמענדירטע ווערטער זינען אַרבעטעמען אין וואַסער און אַרבעטעמען אין וואַסער און אַרבעטעמען אין וואַסער און אַרבעטעמען אין וואַסער.

37. דאָס אייגענע איז שייך צום געפֿינען פֿאַרבייטן פֿאַר ווערטער אָדער אויסדרוקן וואָס זינען געצייכנט מיט אַ רינגעלע (o), וואָס דאָס איז אַ סימן, אָו דער שפראַך־עלעמענט איז ניט אַנגענומען אָדער נאָך ניט אַנגענומען אין דער קולטורשפראַך.

אין גרופע 365. צייכן האָבן מיר אַ שטייגער: געבוירן־צייכן, לעבערעל, פֿרימעטע, פיט טעלע. אין 370. גאַמען, צוואַמען האָבן מיר: פֿאַמיליע־נאַמען, דעטשער נאַמען, פֿאַמיליע, צונאַמען, פֿראַזיסקע, פֿראַזיסקע. אין 448. פֿאַרטיי, אַרגאַניזאַציע האָבן מיר: קרמל, פֿרואַשאַק, רינגעלע. די ווערטער מיט אַ רינגעלע טויגן ניט פֿאַר דער קולטורשפראַך, אָבער בשכּוּת מיט זיי וועלן מיר גרינג אַפּוּזן גלעכערטיקע ווערטער וואָס טויגן נאָ.

38. דאָס אייגענע איז שייך צום געפֿינען פֿאַרבייטן פֿאַר ווערטער אָדער אויסדרוקן וואָס זינען געצייכנט מיט אַ שטערנדל (*), וואָס דאָס איז אַ סימן, אָו דער שפראַך־עלעמענט איז אַ ווילנאַרער און ממילא איז קיין עלעמענט פֿון דער קולטורשפראַך.

39. דאָס אייגענע איז שייך צום געפֿינען פֿאַרבייטן פֿאַר ווערטער אָדער אויסדרוקן וואָס זינען געצייכנט מיט [יאַ], [אַ], אָו אָו.

אַמעריקאַניזמען

40. אויב דער „אוצר“ האָט געצייכנט אַ וואָרט אָדער אַן אויסדרוק מיט [אַ], וואָס דאָס איז אַ סימן, אָו ס'ווערט געניצט אין דער ייִדישער ריישפראַך אין אַמעריקע, איז דער קאַרעקטער

פארבייט דאס רוב געגעבן אין דעם גבול פון די ועלביקע פינטל-קאמעס אדער ניט ווייט דערפון.

אין דער גרופע 106. שאפלינג האבן מיר: ... בויער שטעלער, אינשטעלער, ... ארכי טעקט, קאנטראקטאר, בילדער (אמ), דעם פארבייט פאר בילדער דארף מען ווכן צווישן די פריערדיקע סובסטאנציות.

אין דער גרופע 258. שפיי, געטראנק האבן מיר: מאראן, פאמערנאן, אפעלסין, אפליצין, אראנש, ארענדוש (אמ).

אין דער גרופע 373. רייך האבן מיר: און, רעדע אדרעס הארט, מאווע, ספיטש (אמ); ... פירטראג, פארטראג, פארטראג, רעפערענט, לעקציע, לעקטור (אמ)

אין דער גרופע 436 מעכאניק, טעכניק האבן מיר: שטעלברעט, זשאלברעט, שויטשבאנד (אמ), שויצבאנד (שפ), שאלטברעט איז ניט רעקאמענדירט. הייל סאיז דייטש; שויצבאנד איז א שפאטווארט; דער טערמין אין דער יידישער קולטורשפראך איז שטעלברעט. דורך אייגענישן ויך אין ניצן דעם, אוצר' וועט איר אויסגעפינען, הייל טעע עקויוואלענטן עס זיינען פארן פאר די אמעריקאניזמען וואס זיינען אין אונזער כלל-שפראך ניט אגענומען.

41. אין זייער פיל פאלן שטייט אין דעם גבול פון די ועלביקע פינטל-קאמעס בלויז דער אמע-ריקאניזם מיטן קולטורשפראכיקן עקויוואלענט פאר אים. דא איז דאס פארבייטן גאר גרינג.

אין גרופע 109. געגנט: לאנד, קאנטרי (אמ); אין גרופע 115. מעבל, סטאליער 2: מעבל, פוירניטור (אמ); אין גרופע 228. רער: אפטי, סינק (אמ); אין גרופע 380. אבי בינדער 2: דרעטלער, סטיפלער (אמ); אין גרופע 427. רבואה: כירורגיע, סורדזשערי (אמ) ... הארעמפלאש, האטוואטער-באטל (אמ); אין גרופע 475. באווארעניש: קבלה, רעטיט (אמ); אין גרופע 493. צאלונג: ראטע, אינסטאלמענט (אמ) ... שכירות-ליסטע, פיר ראל (אמ); אין גרופע 605. באלייגונג: סטיפענדיע, סקאלערשיפ (אמ).

42. אפילו ווען דער אמעריקאניזם איז פון דעם ועלביקן שורש ווי דער יידישער עקויוואלענט דארפן מיר זיין געווארנט און אין דער יידישער קולטורשפראך ניצן די יידישע פארעם, ניט די פארענגלישטע.

אין די זייערדיקע דוגמאות איז די ערשטע פארעם די קולטורשפראכיקע, די צווייטע די פאר-ענגלישטע: גרופע 96. חילוף: קאסירן וא טשעקו, קעשן (אמ); גרופע 109. געגנט: שטאט, סטייט (אמ); גרופע 320. מיגלעכקייט: שאנס, טשענס (אמ); גרופע 360. לערער, תלמיד: פרינציפאל, פרינציפאל (אמ) ... דעקאן, דין (אמ) ... גרופע 459. פארואלד-טער, פירער: דעפארטמענט, דעפארטמענט (אמ); גרופע 472. בקשה: אפעל, אפיל (אמ); גרופע 448. בוכפירונג: קאנטע, אקאונט (אמ); גרופע 497. גוטער מצב: גאלדמינע, גאלדמינע (אמ); גרופע 536. אומגעריכטקייט: סורפריז, סורפריז (אמ); גרופע 551. יום-טוב, פאראד: אפלאדיסמענטן, אפלאו (אמ); גרופע 598. געוועזענע כייט, היתר: ליצענץ, ליסענס (אמ).

אויסלייג

43. דער אויסלייג אין דעם גאנצן ווערק איז, פארשטייט ויך, אין גאנצן בהסכמ מיט די, תקנת פון יידישן אויסלייג, וואס דער יידישער וויסנשאפטלעכער אינסטיטוט—וואס האט פובליקירט אין ווילנע נאך יארן צווייטונג אין 1937 און וואס זיינען ווינט דעמאלט עטלעכע מאל איבערגע-דרוקט געווארן.

יעדער איינער וואס וויל פולקום באהערשן אין שריפט די יידישע קולטורשפראך דארף ווערן בקי אין די אויסלייגהקנות פון יידיש; פאר אן אינטעליגענטן מענטשן איז דאס פון די גאר גרינגע זאכן. דער יידיש שיקט ארויס די בראשור מיט די אויסלייגהקנות פון די יעדערן ווער עס ווענדט זיך צו אים וועגן דעם.

די וואס זענען נאך ניט באהאוונט אין די אויסלייגהקנות פון יידיש דארפן וויסן זיין, און בדרך כלל זענען די תקנות געבויט אויף דער אוי גערופענער, גייער ארטאגאראפיע, מערניט וואס אין געוויסע פונקטן איז אריינגעטרעטן געווארן מער איינהייטלעכקייט און אויסנעוואלטיקייט. און זענען עטלעכע פון די ענינים וואס די אויסלייגהקנות האבן רעגולירט:

(א) ס'איז דרוקן ס'אין שרייבן דארף מען שטרענג אפהיטן דעם אונטערשייד צווישן דריי מינים אלף: א (שטומער אלף), א (פתח אלף), א (קמץ אלף). א שטייער: אומבאהאלפן, אימאגא. (ב) ס'איז דרוקן ס'אין שרייבן דארף מען שטרענג אפהיטן דעם אונטערשייד צווישן " צוויי יודן (און זי פתח צוויי יודן), א שטייער: (איך) וויין - (א גלאז) וויין; (תמר א) טייטל - (דעם מלמד) טייטל; (איך) מיין - (אין) מיין; (אין) גיין; (אין) גיין - (אלט און) גיין. די ענדונגען הייט און קייט ווערן אלע מאל געשריבן אן פתחן.

(ג) אויב א צווייטע אלף איז ניט מער ווי דריטראפיק שרייבט מען אים אין איינעם; אויב ער איז מער ווי דריטראפיק שרייבט מען אים מיט א מקף (ד). די צאל טראפן דארף מען באשטימען לויט דער קיצצטער פארעם פונעם צווייטע אלף, און דעמאלט בלייבט שוין די אינאיינעמדיקע שרייבונג אפילו אויב די צאל טראפן פארגרעסערט זיך דורך א סופיקס אדער אן ענדונג. א מקף (ד) שטעלט מען אין א צווייטע אלף ווען די צאל טראפן איז קלענער ווי דריי, אויב איינער פון די עלעמענטן אין צווייטע אלף איז א העברעזיש אדער א פרישנאמען אדער דאס ווארט "גיט". ווערטער מיט פרישנאמען אדער סופיקסן רעכענען זיך ניט פאר צווייטע אלף, און די פרישנאמען און סופיקסן ווערן געשריבן אין איינעם מיטן עצם ווארט.

א שטייער:

ביבערקאפ, ווערטערבוך, לויגלעך, ריידמאשין, שטורעמווינט, שפראכסיסטעם; ביבער-געשעפט, ווערטער-באהעפט, לויגל-פערספעקטיוו, ריידאפאראט, שטורעם-לויגל, שפראכ-סיסטעם, אויב אין טעקסט שטייט: פארשטעל(ונג)קראפט מיינט דאס: עס זענען מילדעך ביידע פארמען, פארשטעל(ונג)קראפט און פארשטעל(ונג)קראפט, און ביידע זענען אין גאנצן קארעקט; נאך דאס ערשטע דארף מען אויסלייגן אין איינעם, וויל דער צווייטע אלף האט ניט מער ווי דריי טראפן, און דאס צווייטע מיט א מקף, וויל די צאל טראפן אין צווייטע אלף איז גרעסער ווי דריי. פאלקסערער-פאלקסערערשאפט, שרייבמאשין-שרייבמאשין, ברייטהארציק-ברייט-הארציקייט, גרויסהאלטער-גרויסהאלטער.

דרשהגעשאנק, חגיגיגעלע, ישיבה-בוהר, כלהמתנות, פורים-קילעטש, שער-בלאט. הערצליג, מעדעם-קלוב, פריש-ל, רענטגען-שטראלן. גיטהי, גיטוטער, גיטענישאפט, גיט-בארעכונגקייט.

אומפארשטענדליכע, איבערמאזא, אנוואלענען, אנטקענטראן, בייבאשעפטקייט, פארויס-געפיל; משונענער וויין, הימלא, זידעש.

אנדערע כללים וועט איר ארויסדיינען פון גיין דעם. אזער אדער פון באקענען זיך מיט דער בראשור, תקנות פון יידישן אויסלייג גאט.

44. אין די "תקנות פון יידישן אויסלייג" איז אנגעוויזן א צאל ווערטער וואס מען מעג שרייבן אויף עטלעכע אופנים, ווי ווער עס וויל, און שום חילוק אין פשוט.

אס זענען די וואיקע טאפעלע שרייבונגען, ווי זיי שטייען אין דער תקנה 150 על-פי אלף-בית: אויסגעוועבט-אויסגעוועפט; אנווערן; אנווערן-אנווערן; באקאנט-באקאנט; באקענט; באקענען-באקאנען; בלאג-בלייג; געבארן-געבוירן; גרא-גרוי; דאנערשטאג-דאנערשטיק; דינסט

טאָג-דינסטיק; דערמאָנען-דערמאָנען; וואַרן-ווערן; וואַרן-וואַרעם (מחמת); ווייטאָג-ווייטיק; ווייט-ווייט; ווייט-ווייט; זיין (איר) זיט-זענט, (מיר, זיי) זינען-זענען; טאָג-טון, געטאָג-געטון; זייען: געלייגן-געלייגן; מאַנטאָג-מאַנטיק; מיגלעך-מעגלעך; מע-מען (איך מ', אָבער נאָר פֿאַר אַ וואַקאַל וואַרטאַמין) פֿאַרן ווערב, מען נאָכן ווערב; נוצן-ניצן; (צו) נוצן-נוצן (צו) ניץ (קומען); (נאָר)ניט- (נאָר)נישט; פֿאַרלייגן: פֿאַרלייגן-פֿאַרלייגן; געפֿאַרן-געפֿאַרן; קאָנען-קענען; קיניג-קיניג; קלויבן-קלויבן; קלעבן-קלעבן; רייזן-רייזן; געפֿאַרן-געפֿאַרן; קאָנען-קענען; גערעדט, און בלויז: די רייזן; געשחאָרן-געשחאָרן; שערן: געשאַרן-געשאַרן; שרייען: געשרייען.

גלײַך באַרעכטיקטע פֿאַרמען, אָן שום חילוק אין פּשט, האָבן מיר אויך אין: ער הייסט-ער הייסט; יאַרד-יַרד, יאַרדן-יַרדן, יאַרדיים.

45. אין „אוצר“ זיינען אָפֿט אָנגעוויזן ביידע פֿאַראַלעלע שרייבונגען. טייל פֿון די דאָזיקע ווער-טער מיט גלײַך באַרעכטיקטע שרייבונגען באַגעגענען זיך אָבער אזוי אָפֿט, אָו ס'איז געווען אומ-מיגלעך יעדער מאָל אָנצוווייזן ביידע וואַריאַנטן. דער באַנוצער דאַרף דעריבער וויסן זײַן, אָו אַפֿילו אויב אין טעקסט שטייט נאָר איין אויסלייג-וואַריאַנט מעג מען פֿרײַ ניצן דעם צווייטן וואַר-יאַנט אויך, אויב נאָר ער איז פֿענאָליזירט אין די אויסלייג-קונטן.

דאָס איז שײַך אַ שטייגער צו אַווינע טאַפֿעלע פֿאַרמען ווי רייזן-רייזן.

46. פֿאַראַלעלע שרייבונגען, ביידע גלײַך באַרעכטיקט, קענען לױט די אויסלייג-קונטן געמאַלט זײַן אויך אין ראַשייטיבנות. דער באַנוצער פֿונעם „אוצר“ דאַרף דעריבער וויסן זײַן, אָו אויב אַפֿילו אין טעקסט שטייט נאָר איין פֿאַרעם, מעג ער ניצן דעם אַנדערן וואַריאַנט אויך.

די תקנה 24 לייגט זיך: „אויב ראַשייטיבנות זיינען געוואָרן פֿעסטע ווערטער, מעג מען זיי אויס-לייגן אָן שטריכעלעך; בעשט ... רשי: ... (דרײַ מאָל) חי, רמח (אבֿרים), תּרפּט (אלֿפים) ... שם, תּנך.“ אָבער בעשט, רשי אַזאָו זיינען אויך קאָרעקט.

47. בנוגע דער שרייבונג פֿון וואַקאַליקע פֿאַרמען אין העברעיִזמען האָט דער ייִוואָ לַעַת־עַתָּה קיין בינדנדיקע נאָרמעס ניט איינצעטעלֿט. דער „אוצר“ האָט זיך דאָ דעריבער געהאַלטן בײַ דער פֿראַקטיק פֿון די „יוואָבלעטער“ די לעצטע יאָרן. מען דאַרף אָבער האָבן אין זײַנען, אָו אַ געוויסע ניט-איינהייטלעכקייט איז נאָך דאָ געבליבן, בעיקר אין צוויי פּונקטן:

(א) דער באַנוץ פֿונעם מקף (י), ווען ביידע טיילן פֿונעם צווייפֿעהעפֿט זיינען העברעיִזומען.

ביז דער ייִוואָ וועט איינצעטעלֿן בינדנדיקע תקנות זיינען מיגלעך וואַקלונגען אין אויסלייג אַווינע ווערטער ווי: גמילות חסד-גמילות חסד, היתר הוראה-היתר-הוראה, השארת הנפש-השארת הנפש, חיובת הקבר-חיובת-הקבר, לשון הרע-לשון הרע, מדיכא תיתי-מדיכא-תיתי, מקום פר-נסה-מקום-פרנסה, מלכות שמים-מלכות-שמים, עץ הדעת-עץ-הדעת, תורת משה-תורת-משה. ביידע מיני שרייבונגען מעגן מיר האַלטן פֿאַר קאָרעקט.

גוט אַכטונג, אָו די דאָזיקע פֿאַראַלעלע שרייבונגען, מיט און אָן אַ מקף, זיינען באַרעכטיקט נאָר אויב ביידע טיילן פֿונעם צווייפֿעהעפֿט זיינען העברעיִזומען. אויב בלויז איינער פֿון די טיילן איז אַ העברעיִזום מוז קומען דער מקף, אַ שטייגער: חַגְרִיבֿעלֿע, יתומים-היו, כּש־שִׁטִּין, מעשה-בוך, צדקה-פּוּשְׁקֵע, קהל־שטיבל; בויך-סבֿרא, וואַל־ד־מלן, מיל־חלל, מעסט־מכשירים, קינדער־מעשה, שטייער־הנחה.

(ב) דער באַנץ פֿונעם י אויף צו באַצייכענען דעם י־קלאַנג אין באַטאָנטן טראַף.

דאָ רעדט זיך ווען דעם אויסלייג פֿון יענע העברעיִזמען, וואָס אין דער העברעיִשער טראַדיציע
 גלאַט זיינען פֿאַראַן צוויי וואַריאַנטן, די אַ' מלא־פֿאַרמען (מיט י) און חסר־פֿאַרמען (אָן י). אונדזער
 אַינפֿיר איז:

דאָרטן וווּ דער י־קלאַנג קומט אין אַ ניט־באַטאָנטן טראַף הערט דער י בדרך־כלל ניט
 געשטעלט: בכורים, השמר והוזהר, התפעלות, זכרון, מלחמה, משפחה, מתבודד, נצחון, נתעלה
 הערץ, פֿלגש, שבוילת, שנוען, תשבחות.

דאָרטן וווּ דער י־קלאַנג קומט אין אַ באַטאָנטן טראַף הערט דער י בדרך־כלל יאָ געשטעלט:
 איבוד־ממון, איסור, בילבול, ביקור־חולים, גילגל, דיבור, דיקדוק, הידור, הילוך, חידוי, זילוף,
 חילוק, חיוק, טיפש, טירחה, פיבוד, כיוון, לימוד, מידבר, מיסחר, מישפט, נגלה, ניסתר, סיבה,
 סידור, סימן, עיקר, פֿילפול, צידקות, קיבוץ, קינאה, רישעות, שינוי, שימחה, שינאה, תיקון.

גיט אַכטונג, אַז וויל ס'איז איסור, בילבול, גילגל, דיבוק, מידבר, סידור, קיבוץ אַז'וּ בלִיבט
 שוין דער י אויך אין לשון רבים: איסורים, בילבולים, גילגלים, דיבוקים, מידבריות. סידורים,
 קיבוצים אַז'וּ.

48. בכדי צו פֿאַרגרינגערן דאָס לייענען זיינען אַלע העברעיִזמען אין טעקסט געזעצט מיט
 נקודות אונטערן באַטאָנטן טראַף.

פֿאַרשטייט זיך, אַז דאָרטן וווּ ס'איז פֿאַראַן אַן אונטערשייד איז אָנגעוויזן די י: די ש ע אויסשפראַך,
 ניט ווי מען שטעלט אין דעם דאָזיקן וואָרט די נקודות אין העברעיִש: מִלֵךְ (ניט מֵלֵךְ), תֵּן (ניט
 תוֹן), חתונה (ניט חתונה). אויב אָבער דאָס ועלביקע וואָרט באַגענגט זיך אין אַ גאַנצן זאַץ וואָס
 איז אַריבערגענומען געוואָרן אין ייִדיש אַרבען קען געמאָלט זיין, אַז די אויסשפראַך אין ייִדיש גלאַט
 זאָל זיין מער אויפֿן העברעיִשן שטייגער, און יעמאָלט איז דאָס גענומען געוואָרן אין אַכט בבב
 שטעלן די נקודות. אַ שטייגער: זֶז, אָבער לָדור ודור.

דער סדר פֿון אַלף־בית

49. בהסכּם מיט די אויסלייג־תּקנות זיינען די אותיות ב—ב, כ—כ, פ—פ, ש—ש, ת—ת פֿאַררעכנט
 אין „אוצר“ פֿאַר באַזונדערע אותיות. דעריבער איז דער אַלף־בית אין ווכצעמל אויסגעשטעלט
 אין אַזאַ סדר: א, ב, ג, ד, ה, ו, ז, ח, ט, י, כ, ל, מ, נ, ס, ע, פ, פֿ, צ, ק, ר, ש, ש, ת, ת.

50. א, א, אַ; ו, ו; וי; י; י; יי רעכענען זיך ניט פֿאַר קיין באַזונדערע אותיות אין אַלף־
 בית.

בלויז ווען עס דאַרפֿן אויסגערעדט ווערן גאָכן אַלף־בית ווערטער, וואָס די דאָזיקע וואַריאַנטן
 זיינען דער איינציקער חילוק צווישן זיי, ווערט אַינגעשטעלט דער סדר וואָס איז דאָ געגעבן. אַ
 שטייגער: פאר, פאָר; מאַן, מאָן; אַקס, אַקס; מין, מין.

ראשית-יבותן, קירצונגען און סימנים

אא'ו	און אזוי חמטער
אדי	אדיעקטיב
אינח	אינחאריאנט, אינחאריאנטן
נא'ן	ארץ-ישראל
נאמ	אמעריקאניזם
נארכ	ארכאזים
נב'ת	בעל-חי, בעל-יחיים
נע	נבנים-לשון
נדיאל	דיאלעקטיש
ח	הערב, הערבן
ל'י	לשון יחיד
ל'נ	לשון נקבה
ל'ר	לשון רבים
ס	סובסטאנטיב, סובסטאנטיבן
נסאח	סאָזיעטיש
פראז	פראזעאָלאָגיע
קאמפ'	קאמפאראטיב
קל	קלעומער-לשון
שפ	שפעט-לשון, איראָניש
שפר	שפריכחאָרט, שפריכחערטער

v ניט רעקאמענדירט אין דער קילטור. שפראך

o ניט אָנגענומען אין דער קולטורשפראך

* ווילנאָרער אויסדרוק

() דאָס אַינגעריינגלטע מעני יאָ גענוצט ווערן אָדער ניט געניצט ווערן

(>) דאָס אַינגעוויינקלטע איז אַן עקזיזאַלענט פֿאַר דעם וואָרט אָדער די ווערטער וואָס קומען פֿאַר דעם

- איז גלײַך צו

← זען: אין ווכצעטל שיקט דער סימן אָפּ פֿון אַ נײַ־רעקאָמענדירט וואָרט צו אַן אַנדער ווכחאָרט.

אלע הוספות און תיקונים שיקט צום ייִואָ, מיטן צושריפֿט

„פֿאַרן אוצר פֿון דער ייִדישער שפראַך“

אויפֿן אָדרעס :

ייִדישער וויסנשאַפֿטלעכער אינסטיטוט — ייִואָ

535 וועסט 123סטע גאַס, ניו־יאָרק 27, נ״י

YIDDISH SCIENTIFIC INSTITUTE—YIVO

535 West 123rd Street, New York 27, N. Y.

דער וואָרט-מאַטעריאַל גרופּעסווייז

1. זיין

טאזיע, מיראזש, לופטבילד, וויזיע, כימערע, לופטשלאָס ← 346; פֿיקציע, לעגענדע, מיטאָס

← 381.

דָּבָר שלאַ באַ לעולם; דאָס טעלערל פֿון הימל; ספֿר פראַל(ל)ניק; פֿינפטער שוילחן פֿרוך; סוכה־שער; ביצה שלאַ נלדה ביום טוב; אַ לונגראן־לעבער אונטער (אויף) דער נאָז; אַ קינד אין בויך; פֿויגל־מילך; אינדיק־זוימען; מוקנשמאַלץ; קאַטשקע־פֿר טער; באַצערעס פֿידרעך מיט לאַקרעצע אַאָ"וו ← 363.

וו: ניט זיין, ניט האָבן קיין עקסיסטענץ, ניט זיין בְּנימצא אַאָ"וו ← 1.

אַדי: ניטאַיק, ניט־בְּנימצאדיק, ניט־בְּנימצאאות־דיק, ניט־פֿאַראַנענדיק, ניט־עקסיסטי־ר דיק, אומגעוועזן, אומגעבוירן, אומבאַשאַפֿן; גאַרנישטיק, נוליק, פוסט, ליידיק, הויל, בלאַנק, בלוז.

אומרעאַל, אומווירקלעך, אירעאַל, איר דעאַל, אילוזאָריש, וויזיאָנעריש, כימעריש, לעגענדאָריש, מיטיש, פֿאַבולאַר, פֿיקטיוו, אימאַגינער.

אינוו, פֿראַז; ניטאַ; ניט בְּנימצא; ניט במ־צִיאות; ניט פֿאַראַן, ניט פֿאַראַנען, ניט פֿאַרהאַנדן; עס איז אויפֿן הימל (אויפֿן בודעם) אַ יאַריד; עס הימלט; עס הייבט זיך ניט אָן; לאַ הִיוּ דבָּרִים מעולם; לַהֲדִים; לאַ הִיה וְלאַ נִבְרָא; עס איז נישט געשטויגן און נישט געפֿלויגן; לאַ דובים וְלאַ יַעַר אַאָ"וו ← 363; עס האָט זיך

ס: דאָיקייט, ווירקלעכקייט, אַקטועל־קייט, רעאַל־קייט אַאָ"וו ← איר; דאָס זיין, באַ־שטאַנד, עקסיסטענץ, קאָעקסיסטענץ, סוב־סיסטענץ, לעבן, רעאַליטעט, הויה, מצִיאות, ישׁ, פֿאַקט, יטאַטואַך; דער אַבסאָלוט; אַנטאַ־ל־אַגיע.

וו: זיין, עקסיסטי־רן, געפֿינען זיך, באַשטיין, אַטעמען, לעבן; האָבן עקסיסטענץ; זיין בְּנימצא, זיין במצִיאות; זיין באַמת, זיין בפועל ממש ← 362.

אַדי: דאָיק, זיין, עקסיסטי־רנדיק, במצִיאות־דיק, בְּנימצאדיק, הויהדיק, ווירקלעך, פֿאַקטיש, יטאַטואַבלעך, יאַקטועל, רעאַל, וואַר, אַמתדיק, פֿאַזיטיוו, אַבסאָלוט. אינוו: פֿאַראַן, פֿאַראַנען, פֿאַרהאַנדן; דע פֿאַקטאַ.

זען אויך: ממשות, 3, לעבן 242, אַמת 362.

2. ניט־זיין

ס: ניטאַיקייט, אומווירקלעכקייט, אומרעאַל־קייט אַאָ"וו ← איר; דאָס ניט־זיין, אומעק־סיסטענץ, אומרעאַליטעט, אירעאַליטעט; ניהיליזם.

גאַרנישט, נול, בלאַנק, בלוז, בליז, ליידי־קייט, פוסטקייט, וואַקוום.

אידעע, קלום, אילוזיע, איינבילדונג, פֿאַר־

פֶּאָרפֿלייִשן, פֶּאָרקערפּערן, אינקארפּאָרירן,
פּערזאָנלייִצירן.

אַדִי: סובסטאַנציעל, ממשותדיק, אָנטאַפיק,
קאָנקרעט, מהותיק, עצמדיק, ישיק,
עפעסדיק, זאָכיק, זאָכלעך, פֿונדאַמענטאַל,
יסודיק, יסודותדיק, מאַסיוו, סאָליד, יזועונ־
טלעך.

פֿיזיש, גופיש, קערפּערלעך, מאַטער־
יעל, נשמותדיק, מנושמדדיק, חומרדיק, ערדיש,
שטאַפֿיק; מאַטעריאַליסטיש, סאַמאַטיש.
אינוו: ממש; בפועל ממש; בממשות; אוש.

זען אויך: זיין 1, סוביעקטיווקייט 5, האַפֿטיקייט 208, אַמט
362, וויכטיקייט 413.

4. אומממשות, גייסט

ס: אומממשותדיקייט, אוממאַטעריעל־קייט,
גייסטיקייט אַאָו־ו־אָד; אויסקערפּערונג,
פֶּאָרגייסטיקונג; התפשטות הנשמות; אומסוב־
סטאַנציאַליטעט, אַבסטראַקציע.
לופֿט, עטער, זיפֿנבלאַז, פֶּאָראַיאַריקער
שניי, שאַטן, קלום אַאָו־ו־אָד 2; עורבא פֿרח,
חלום יעוף, עפֿר ואפֿר, אש און שטויב, תּוהו
ובוהו.

אוממאַטעריאַליטעט, אימאַטעריאַליטעט,
אַצילות; רוחניות, גראַכוויניעס [פֿ]; עולם
הדימיון, עולם העליון.

נשמה, זעל, וויל, נשמה יתרה, נשמתין ער־
טיף־אין; פּסיכע, פּנעזומע, פּערזענלעכקייט,
פּערזאָנאַליטעט, אינדיווידואַליטעט; איך,
צווייטער איך, איבעראַיך; אונטערזויסיקער
(אומזויסיקער), אונטערבאַזוסטויניקער, אומ־
באַזוסטויניקער, פֶּאָרבאַרגענער, פֶּאָרהוילע־
ער, העכערער) איך; ענאָ, סופּערענאָ, אַל־
טער ענאָ; גייסט, דערשיינונג, פֶּאָנטאַומע, אַס־
טראַלער קערפּער.

וו: ניט האָבן קיין ממשות, קיין אָנהאַרט, קיין
האַפט; זיין אָן אַ יסוד, אָן אַ באַזע, אָן אַ
פֿונדאַמענט.

אויסגעלאָזט (אויסגעלאָזן) אַ בוידעם (אַ האָן,
אַ טיך); בדל־יכא שאַני.

שפּר: דריי זאָכן ועט מען קיין מאַל ניט: אַ
קליינעם טודרוסל, אַ וויסן ושערעבטשיק
און אַ יידן פֿון יוכאָוויץ.

זען אויך: אומממשות 4, אַזעקווי־קייט 112, פֶּאָנטאַויע
346, שפּר 363.

3. ממשות, מאַטעריע

ס: ממשותדיקייט, ישיקייט, מאַטעריעל־קייט
אַאָו־ו־אָד; סובסטאַנציאַליזירונג מאַ־
טעריאַליזירונג, פֶּאָרקערפּערונג אַאָו־ו־ו־
הגשמה, התנשמות; סובסטאַנציאַליזם, סוב־
סטאַנציאַליטעט; סובסטאַנץ, ממשות, מהות,
יש, עפעס, עצם, זאָך, חפֿץ, אַרטיקל, זקעגנ־
שטאַנד, זידינג, אָביעקט, יסוד, באַזע, באַזיס,
פֿונדאַמענט.

פֿיזישע נאַטור, מאַטעריעלע עקסיסטענץ,
מאַטעריאַליזם, מאַטעריאַליטעט, גופניות,
נשמות, חומריות; שטאַף, מאַטעריע, על־ע־
מענט, גוף, קערפּער, חומר, קאַרפּוס, דומם,
מאַסע, פֿלייש, פֿלייש און בלוט, בשר ודם,
באַשעפֿעניש, בריאה, נפֿש, בעל־חי, זועון,
פּערזאָן.

קאָנקרעציע, קאָנקרעטיואַציע, מאַטער־
יאַליזאַציע, סובסטאַנציאַליזאַציע, רעאַלי־
זאַציע, זאַקטואַליזאַציע, אינקארפּאָראַציע,
אינקארנאַציע, פּערזאָנלי־קאַציע.

נאַטור־פֿילי־אָסאָפֿיע, עקספּערימענטאַלע
פֿילי־אָסאָפֿיע; סאַמאַטיזם, סאַמאַטיק, סאַמאַ־
טאַָגויע.

מאַטעריאַליסט, סאַמאַטיסט, סאַמאַטאַ־
לאָג, סובסטאַנציאַליסט.

וו: האָבן אַ ממשות ־; קענען אָנטאַפֿן מיט
די הענט; פֶּאָרממשותן, קאָנקרעטיוזירן,
סובסטאַנציאַליזירן, רעאַליזירן, זאַקטואַלי־
זירן, מאַטעריאַליזירן, פֶּאָרגופֿן, פֶּאָרלייבן,

הַרְגֵל, רַגְלֵי, רַגְלֵי, גַעְזוּינְהֵיט, גַעְזוּינְשֶׁאָפֶט, אֵינְגֶאָרְט, אֵינְדֵאָקְרָאָוִע, אֵינְדֵאָסִינְקֶרָאָוִע אַאָו"ו - 51; פֵעִיקֵיט, טֶאָלְעֶנט, טֶאָלְאָנט, גַע־רֵעֶנְק, פֶרִי, מַתְנֵה, פִישֶרֶן אַאָו"ו - 437.

וּ: זַמֵן אֵינְגֶעבֹוירֵן - אָר; זַמֵן אֵין בֶלוֹט, זַמֵן אֵין דִי בֵינֶער, זַמֵן דִי צוּוֵיטֶע נֶאָטוּר.

אַדִי: סוּבֵעִקֶטִיוּ, נִיט־אַבֵעִקֶטִיוּ, אֵינְעוּוֵי נִיקֶסט, יֵאֵינֶרֶלֶעך, יֵאֵינֶר(עֶר), אֵימֶאָ נַענט; נֶאָטִירֶלֶעך, נֶאָטוּרֶאָל, נֶאָטוּרֶעל.

קוּאַלִיטֶאָטִיוּ, אַיִכּוֹתֶדִיק, מַהוּתִיק, אֵינְדִי ווִידוּעֶל, פֶערוּאָנְעל, פֶערוּענֶלֶעך, אֵיגֵן, אֵיגֵב טֵימֶלֶעך, אֵינְגֶאָרְטִיק, כֶאָרֶאָקְטֶעריִסְטִיש, אֵי דֵאָסִינְקֶרָאָטִיש אַאָו"ו - 51.

סוּבֵסטַאָנְצִיעֶל, תּוֹכִיק, עֵיקֶרֶדִיק, קַעֶרֶב דִיק, עַצְמֶדִיק, תְּמַצִיתֶדִיק, עֶסֶענְצִיעֶל, זַוּעוּב טֶלֶעך, עַנדֶאָגֵן, אֵינְסֵטִינְקֶטִיוּ, גַעבֹוירֵן, אֵינְ גַעבֹוירֵן, יֶאָנְגֶעבֹוירֵן, מֵיטְגַעבֹוירֵן, אֵינְגֶע פֶלֶאָנְצֶט, (בִ)יֶרוּשֶהֶדִיק, גַעִירֶשֶנט, פֶאָרִירֶשֶנט, אֵינְגֶעוּאָקֶסֶן, אֵינְגֶעוּאָרְצֶלֶט, אֵינְגֶעקֶאָרֶע נֵיעֶט, אֵינְגֶעוּעֶבֶט, אֵינְגֶעוּעֶסֶן, פֶאָרְקֶער פֶערֶט, אֵינְגֶעפֶלֶישֶט; פֶונְדֶאָמֶענְטֶאָל, רֶאָדִי קֶאָל, קֶאָנְסֵטִיטוּצִיאָנְעל, אומֶאָפֶטִיעֶוּדִיק, אומֶאויֶסֶהֵיֶלֶעוּדִיק, אומֶאויֶסוּאָרְצֶלֶדִיק.

אֵינּוּן: אֵין זִך (זֶפֶאָ); בַעֶצֶם; אֵין תּוֹך; אֵין גֶרוּנט; אֵין עַצֶם; יֵאֵין פֶאָקֶט; נִיט אֵויס צוּהֵיֶלֶן; נִיט אֵויסצוּאָרְצֶלֶן.

פֶרָאָו: תּוֹכּוּ פֶכּרוּ. שֶפֶר: אֵין תּוֹך אֵו אַ לֶאָך. זַען אֵויך: מַקְשֶת 3, בּוּאָנְדֶערֶקֵיט 51, וּיכֶטיקֵיט 413, פֵעִיקֵיט 437, פֵלִיעֶוּדִיקֵיט 508.

6. אָבֵיעֶקֶטִיוּקֵיט

ס: אָבֵיעֶקֶטִיוּקֵיט, אֵויס(ו)אֵינְקֵיט, דֶרוּסֵב דִיקֵיט, נִיט־עַצְמֶדִיקֵיט אַאָו"ו - אָבֵיעֶקֶטִיוּקֵיט.

חִיצוּנוּת, דָאָס אֵויסוּוֵינְקֶסטֶע, דָאָס דֶרוּסֵנְדִיקֶע, יֵדָאָס אֵויסֶעֶרֶלֶעכֶע, דָאָס אֵויבֶאוּפֶיקֶע, יֵדָאָס אֵיבֶערֶפֶלֶעכֶלֶעכֶע

וּפֶאָרְגֵל־יִכוּנְגֶען הָאָבֵן אַ מַקְשֶת וּי דַער גוֵישֶער גַאָט, וּי דִי גוֵישֶע אמוּנֵה (נֶאָמֵנֵה); הָאָבֵן אַ הָאָפֶט וּי אַ פֶמֶף פֶון אַ נִיסֶל, וּי אַ בֶלֶאָו פֶון אַ דוּדֶע, וּי אַ מַעֶשֶה מֵיט אַ צִיגֶלֶע אַ וּיִסֶע, וּי אַ קִינֶדס טֶרֶע, וּי אַ זֶפֶץ פֶון אַן אָרֶטֶער יֵדֶענֶע, וּי טֶרִינֶעס מַצִיאֵה.

אֵויסקֶערֶפֶרֶן, פֶאָרְגֵיטִיקֵן.

אַדִי: אומֶמַקְשֶותֶדִיק, אָנְמַמַקְשֶותֶדִיק, אומֶסוּב־סטַאָנְצִיעֶל, אָבֵסטֶרַאָקֶט, שֶאָטֶנְדִיק, סוּב־יעֶקֶטִיוּ, אומֶמַאָטֶעריֶעל, אֵימֶאָטֶעריֶעל, אומֶקֶערֶפֶרֶדִיק, אָנְקֶערֶפֶרֶדִיק, אָנְטֵיפֶזִיש, אֵיבֶערֶפֶזִיש, סופֶערֶפֶזִיש, מַעֶטַאָפִזִיש, גֵיס־טִיק, פֶסיכִיש, פֶערוּאָנְעל, אֵיבֶערֶרֶדִיש, אֵי בַעֶרֶנֶטִירֶלֶעך, נִיט־עֶרֶדִיש, אָסֶאָמֶאָטִיש.

שֶפֶר: דִי נֶשְמָה לֵיגֶט טִיף; דִי אֵיגֵן זַינֶען דַער שֶפִיגֶל פֶון דַער נֶשְמָה.

זַען אֵויך: נִיט־זַיֵן 2, אומֶהָאָפֶטִיקֵיט 209, אֵינְטֶעלֶעקֶט 308, פֶאָנְטֶאָוִע 346, אומֶוּיכֶטיקֵיט 414.

5. סוּבֵיעֶקֶטִיוּקֵיט

ס: סוּבֵיעֶקֶטִיוּקֵיט, אֵינְעוּוֵינְקֵיט, תּוֹכִיקֵיט אַאָו"ו - אָר; סוּבֵיעֶקֶטִיוּקֵיטֶעט.

דָאָס אֵינְעוּוֵינְקֶסטֶע, פֶנימִיוּת, אֵינְהָאָלֶט, תּוֹכֵן, נֶאָטוּר, טֶבַע, טֶבַעוּת, אֵינְעוּוֵינְקֶסטֶע נֶאָטוּר, סוּבֵסטַאָנְץ, זַוּעוּן, פֶרינְצִיפֶ, אֵימֶאָ נַענְץ.

קוּאַלִיטֶעט, אַיִכּוֹת, מַהוּת, אֵיך, עַנָאָ, אֵינְ דִיוּדֵיוּטֶעט, אֵינְדִיוּדֵאוּאָלִיטֶעט, פֶערֶסֶאָנְאָלִי טֶעט, פֶערוּענֶלֶעכֶקֵיט; סֶאָלִיפֶסִיוּם.

עֵיקֶרֶדִיקֶער (וּיכֶטיקֶער, זַוּעוּנטֶלֶעכֶער) טֵייל; עַצֶם, תְּמַצִית, עֵיקֶר, תּוֹך, קַעֶרֶן, יֶאָר דַער, יֶאָדֶרֶע, בֶרַענְפּוֹנְקֶט, פֶאָקֶוס; שֶלִיסֶל, מַאָרְך, זֶאָפֶט, קֶלִיאָק, עֶסֶענְץ, קוּוֵינְטֶעסֶענְץ, עֶלִיקֶסִיר, עֶקֶסטֶרַאָקֶט, הֵיפֶאָסֶטַאָוִיס; רוקֶבֶן בֵינֵן, לֶעֶבֶנסֶבֶלוֹט, לֶעֶבֶן, הָאָרְץ, נֶשְמָה, זַעל, זֵיֶל גֵיסֶט.

כֶאָרֶאָקֶטֶער, טַעמֶפֶרֶאָמֶענט, שֶטימוּנג אַאָו"ו - 508; (אֵינְגֶעבֹוירֶענֶע) אֵינְגֶושֶאָפֶט,

נאָטור, כאַראַקטער, סטיל, טיפ, שניט
מאָדעל.

מאָדוס, מאָדאָליטעט, דיאָטעזיס; פֿאַוע,
פֿאַזיס.

ציט, געלעגנהייט, אַקאַזיע, קאַניונקטור,
קריזיס, סיבה, צופֿאַל, טראַף, אינצידענט.
וו: זיין אין אַ לאַגע, אין אַ צושטאַנד, אין אַ
הייט אאָ"וו ← ס; שטיין, געפֿינען זיך, באַ-
ציען זיך, פֿאַרהאַלטן זיך.

אַדי: קאַנדיציאָנעל, באַדינגיק, אָפּהענגיק,
געווענדט, פֿאַרהעלטענישמעסיק, פֿאַר-
העלטנישמעסיק, מאָדאָל, געלעגנטלעך, צו-
פֿעליק, אינצידענטאַל.

אינוו, פֿראַז; לויט; כּפֿי; נאָך; וועדליג;
פֿאַדליג; ווי די זאָך איז; ווי די מעשה
איז; ווי די זאָך שטייט; ווי דער ווינט בלאָזט;
בײַ געלעגנהייט; בײַ די באַדינגונגען; בײַ די
תּנאים; אונטער די אומשטאַנדן; ווי עס מאַכט
זיך; ווי עס גיט (זיך אויס); ווי עס פֿאַסירט;
ווי עס טרעפט; כּהנױה; ווי עס קען געבן; ווי
עס קען טרעפֿן.

8. שײכות

ס: שײכותדיקייט, אָנגעהערקייט, קרובֿיש
קייט אאָ"וו ← אדי; שײכות; סמיכות;
סמיכות־הפרשה, סמיכות־הפרעגלעכץ [ש];
נאָענטקייט, קירבות, קרובֿשאַפֿט, אָנקער;
אַפּראַקסימאַציע.

באַריר, גייעה, מגעזומשא, באַציונג, באַ-
צוג, יחיוניכט, רעפֿערענץ, צירוף, צוזאַמענ-
בונד, צוזאַמענהאַנג, קייט, פֿאַרבינדונג, פֿאַר-
קייטלונג, אַסאַציאַציע; ערך, פֿאַרגלעך, פֿראַ-
פֿאַרציע, יפּראַפֿאַרץ, פֿאַרהעלטעניש, רע-
לאַציע, רעלאַטיוויטעט, ראַטע, ראַציע.

צווישנאַנדיקע (קעגנזייטיקע) שײכות
(פֿאַרבינדונג); צווישנשײכות, צווישנבאַציונג,
קעגנבאַציונג; קאַרעלאַט, קאַרעלאַציע; שײ-
כות־סיסטעם, גערעם.

← אדי; שײן, אויסזען אאָ"וו ← 307; אַביעק-
טיוויזאַציע.

וו: אַביעקטיווירן; זאָנען אויסערלעך, זאיי-
בערפֿלעכלעך אאָ"וו ← אדי.

אַדי: אַביעקטיוו, ניט־סוביעקטיוו, אויסוויי-
ניקסט, דרויסנדיק, זאויסערלעך, זאוי-
סער(ער), עקסאַגען, אויבנאויפֿיק, זאייבער-
פֿלאַכיק, זאייבערפֿלעכלעך; ניט־אינדייווידו-
על, ניט־פּערזענלעך, ניט־אייגן, ניט־תּוכיק, ניט-
עיקרדיק, ניט־צמדיק, ניט־תּמצידיק, ניט-
סובסטאַנציעל, ניט־עסענציעל, זאומוועזן-
טלעך, זייטיק, צופֿעליק, אינצידענטאַל,
פֿרעמד(לעך), סעקונדער, צוגעגעבן, צוגע-
טשעפעט, אייגענפֿלאַנצט; פֿאַקטיש, זאַקטועל,
פֿאַזיטיוו, רעאַל ← 307.

זען אויך: ממשות 3, דרויסנדיקייט, 136, אָנבליק 307,
אומוויכטיקייט 414.

7. צושטאַנד

ס: שטאַנד, צושטאַנד, סטאַטוס, לאַגע, פֿאַ-
זיציע, קאַנדיציע, פֿלאַץ, פּונקט, אַרום,
אַרומרינגלונג, זאומגעבונג, מיליע.

באַשטאַנד, מצב, מעמד, הייט, פֿאַלֿאַ-
זשעניע, אומשטאַנדן, באַדינגונגען, תּנאים,
זייט, פֿאַרהעלטענישן, רעזשים.

שטימונג, דיספּאָזיציע, טעמפּעראַמענט,
געוויינטשאַפֿט, געוויינהייט.

געשטאַלט, פֿנים, אויסזען, מראה, קאַמ-
פֿלעקציע, ליכט, אַספּעקט.

רעם, ראָם, יראָם, לבוש, שטאַמפּ,
שטעמפּל, זסטעמפּל, שאַבלאַן, טראַפֿאַרעט.
סטרוקטור, געוועב, קאַנסטיטוציע, צו-
זאַמענשטעל.

פֿאַרעם, יפּאַרמע, פֿאַסאַן, געבײַ, (געבוי,
קאַנסטרוקציע).

וועג, דרך, אופֿן, שטייגער, סטרי, זאַרט,
מאַניער, טאַן, שטעלונג, האַרטונג, באַציונג,
פֿאַוע.

9. אומשיכות

ס: אומשיכדיקייט, ניטפֿארבונדנדיקייט, אָפֿ געזונדערטקייט אַאָ״ו - אַרײַ; אומשיכות, אומפֿאַרגלײַך, וויטער כאַפֿ, בוידעם־קלֿאַץ; דיספֿאַפֿאַרציע, דיסאַסאַציאַציע אַאָ״ו - 31. וו: ניט האָבן קיין שײכות, קיין צוזאַמענהאַנג; ניט אַנגיין, ניט באַרירן, ניט געהערן, ניט אַנקערן זיך, ניט קומען צו, ניט האָבן צו טאָן מיט אַאָ״ו - 8; זיין ניט צו דער זאַך, זיין ניט צום ענין, זיין ניט צום פֿונקט; זיין פֿרעמד פֿון, זיין ווייט פֿון; קלעפֿן זיך ווי אַן אַרבעס צו דער וואַנט אַאָ״ו - 16.

אַדײַ: ניט־שייך, אומשיכדיק, אומשיכותדיק, ווייט, פֿרעמד; אָפֿגעזונדערט, ניטפֿאַר־בונדן, איזאַלירט אַאָ״ו - 31; אומאַפֿהענגיק, זעלבֿשטענדיק, צופֿעליק, פֿאַרויכ(ד)יק, עפֿי זאָדיש. אינוו: פֿאַר זיך.

פֿראַז: פֿתח בכד וסיים בחבית (בראָקשן); אָנגעהויבן מיט קידוש און געענדיקט מיט קדיש; עס קלעפֿט זיך ניט אַ וואָרט צו אַ וואָרט; גראַם שטראַם מאַך מיר אַ ליעטניק (אַ האַרמידער); הערט אַ מִשֶׁל!; אַ מִשֶׁל קאַ־באַק!; אַ מִשֶׁל פֿחרס הנשבר; אַ מִשֶׁל (אַ גרײַ כּונג) אַנטקעגן אַ טאַרבע פֿלעקער; אַ מִשֶׁל צו הנוכה־לעמפֿלעך; אַ מִשֶׁל: דעריבער גייען קאַטשקעס באַרוועס און גענדו אָן פֿלודערן; אַ מִשֶׁל: דעריבער גייען די גענדו באַרוועס און די קאַטשקעס אין רויטע שיכלעך; אַ מִשֶׁל: איבער דעם באַזוט מען הֶמָן און מען קלאַפֿט שופֿר; אַ מִשֶׁל: ווייל דאָס לעבל ברויט איז קיילעכ(ד)יק, גייען דערפֿאַר די קאַטשקעס באַרוועס; אַ מִשֶׁל: אַז אַ טאַרבע פֿלעקער איז קיילעכ(ד)יק איז די לָבָנָה (איז אַ לעבל ברויט) שפיציק; אַט אַזוי ווי אַ קליאַמקע איז קיילעכ־ (ד)יק, אַזוי איז אַ קוגל שפיציק; אַז ציבעלע איז ביטער, איז קרוטשקע רויט; אַ קאַסע מיט אַ לוח און אַ סליחה מיט אַ פֿייערציג; הודו

וו: האָבן אַ שײכות מיט (צו), האָבן אַ צוזאַמענ־האַנג מיט, זיין אין פֿראַפֿאַרציע מיט (צו), זיין אין פֿאַרהעלטעניש מיט אַאָ״ו - ס; זיין שייך צו, זיין גויע צו, זיין נאָענט צו אַאָ״ו - אַרײַ; אַנגיין, האָבן צו טאָן מיט, דרייען זיך אַרום, קומען צו, באַלאַנגען צו, געהערן צו, קערן צו, אָנגעהערן צו, אַנקערן זיך צו (מיט), זיין אין דער זעלבער קאַטעגאָריע מיט, זיין אין זעלבֿן קלאַס מיט, ענטפֿערן צו, (פֿאַר)גלײַכן זיך מיט, יאַנבאַטרעפֿן, יאַנבאַטרעפֿן, אָפֿהענגען אין (פֿון), צוזאַמענהענגען מיט, באַרירן, יאַנבאַציען זיך צו, בינדן זיך מיט, אַסאַצייירן זיך מיט, קומען אין באַטראַכט.

אַדײַ: שייכדיק, שייכותדיק, געהעריק, אָנ־געהעריק, אָנקעריק, רעספּעקטיוו, אָפֿ־העניק, באַלאַנגיק; נאָענט, קורבֿיש, אַפֿראַק־סימאַטיוו; באַצײיק, צוזאַמענהעניק; פֿאַר־גרײַכיק; (ל)פֿערכדיק, לִפֿי־פֿערכדיק, פֿראַ־פֿאַרציעזעל, פֿאַרהעלטענישמעסיק, רעלֿאַ־טיוו, צווישנאַנאַנדיק, יקענזײטיק, קאַרע־לֿאַטיוו.

אינוו: אין שײכות צו; אין צוזאַמענהאַנג מיט; אין פֿאַרבינדונג מיט - ס; שייך; באַצײיק; בנויע; וואָס גויע; וואָס (איז) שייך; וואָס ס'זע־הערט; וואָס קער זיך אָן מיט; וואָס אַנבאַ־לאַנגט; באַשר (בכף); וועגן; פֿון וועגן; דער־וועגן; פֿון; דערפֿון; פֿון דעם; פֿונעם; דע־רויס; ד(ע)ראַן; פֿראַ; אום; איבער; אָן; מכוח; אודות; זעל דבֿר; גרײַך; לַיבֿי; פֿלֿפי; פֿונד; (אַ)קעגן; אַנטקעגן; אין פֿאַרגלײַך; אין פֿראַפֿאַרציע; יאַן פֿראַפֿאַרצן; אין פֿאַרהעל־טעניש; בערך; לִפֿי־ערך; נאָכן ערך; לִפֿי־ערך; כִּפֿי־ערך; פֿראַ ראַטאַ; צווישנאַנאַנד; איינער דעם אַנדערן; איינס דאָס אַנדערע; אַנאַנדער; זיך; האַ בהאַ תִּלִּיא.

זען אײַך: זעלבֿביקייט 10, פֿאַסיקייט 15, פֿאַרבינדונג 30, אַלגעמייניקייט 50, נאָרמע 52, נאָענטקייט 120.

מעווען, שמעקן מיט; וועלן זיין ענלעך אויף, פֿאַרקוקן זיך אויף, גיין אין די פֿוסטריט פֿון. אַדי: אידענטיש; ריכטיק, פונקט, אַקוראַט אַזױ װ װװ װװ װװ; ענלעך, לעבנס־ענלעך, נאַטורגעטריי, פֿאַדאַבע, פֿאַכאַזשע.

פֿאַרגלײַכונגען ענלעך ווי צוויי (איין) טראָפּן וואַסער, ווי איין מאַמע וואַלט זיי גע־ האַט, ווי פֿון איין פֿורעם גענאַסן, ווי פֿון איין שטיק געשניטן, ווי פֿון איין (און דעם זעלבן) טייג געקנאַטן.

אינוו, פֿראַז: האַמאָ, אינאַ פֿרעמקסן־עשריבן אין איינעם מיטן וואַרט; דאָס זעלבע; דאָס זעלביקע; דער זעלבער; דער זעלביקער; דאָס אייגענע; דער אייגענער; די אייגענע; דאָס נעמלעכע; דער נעמלעכער; די אייגענע זאַך; די זעלבע (זעלביקע) זאַך; איינער און דער זעלבער; איינס און דאָס זעלבע; זעלבסט; זעלבער; גלײַך; געגליכן צו; גע־ ראַטן אין; איין; איינס; אַרץ איינס; אַלץ־ איינער; איינערליי; (ע)גאַריק; עגאַל; איין (ז)גאַל; גאַנץ עגאַל; אַזעלכער; אַזעלכענער; אַזוינער; אַזוינע; אַזעטיקער; אַ! נדאָס איז דאָס; (אַט) אַזוי; אַז; דיטאַ; סאַמע; ממש; גיפֿאַ; ניט אַנדערש; ניט קיין אַנדערער; הוא הדין; היינט הך; עס איז לֵא מַעֲלָה וְלֵא מוֹרִיד; עס איז ניט מַעֲלָה און ניט מוֹרִיד.

בצורת; נאַקשטאַרט; מיינס גלײַכן, זיינס גלײַכן אַזױװ; מײַן זגאַל, זײַן זגאַל אַזױװ; ווי; אַזוי ווי; אַזוי וואָס; זאַלס; בתור; בתורת; יאַק; עלעהיי; כמו; כּשם; אַלץ; מעשה; קוואַזי; אַזוי צו זאַגן; וכדומה; און פֿדומה; דאָס גלײַכן; דעס(ט) גלײַכן; אדוּגל; דאָס יעניץ לֵאקש בוידעם ציבעלע.

דעם טאַטנס זינדעלע; דער טאַטע מיט די ביינער (האָט דיך געלֵאזט גריסן); אַב מלֵאכה; טאַטנס זיטן; ניט אונטערצושיידן; ניט גערוקט אויף אַ האָר; עס זאָל פֿעלן אַ האָר; אויפֿן אונץ; פֿון אויג; אויסן אויג; ווי קאַפּאַנע.

אין באַד, שמיץ אין יאַנאַוויץ; אַ שמיץ אין יאַ־ נאַוויץ (שעמעניץ). הינדא אין באַד אַרײַן. שלשה דברים איז צוויי זאַכן; דאָס איז גאַרניט שײַך; איינס מיטן דריטן איז ניט קיין מחותן; ס'איז רב בער, גאַר ניט דער; ווי קומט אַ פּאַטש צו גוט־שבת?; וואָס האָט אַ פּאַטש צו יקום־פורקן?; ווי קומט אַתה הראית צו דער אַרענדע?; ווי קומט הודו אין מיקווה אַרײַן (אין באַד אַרײַן)?; ווי קומט הודו צו כּוש?; וואָס גלײַכסטו הודו צו כּוש? הודו איז אויבן און קוש... אונטן (הינטן); ווי קומט הָמון אין דער מוהנשמה אַרײַן?; ווי קומט עשו אין קריאת־שמע אַרײַן?; ווי קומט דער קאַשטאַן אין שולחן־ערוך אַרײַן?; ווי קומען די ריבן אין דעם זאַק?; מה לַתְּבִין אַת הַכֶּר?; ווי קומט דער קרבן צו דעם מוֹבַח?; מה ענין שְׁמִיטה אַצל הר סיני?; מה לַכֹּהֵן בְּיַת־הַקְּדוֹת?; וואָס האָט דער פֿהן אויפֿן ית־הקְדוֹת צו טאַן?; הַגֵּם שְׂאוֹל בנְבִיאִים?; יאַ אַ חתונה, ווי קומט אָבער דער הונט דערצו?; ווי קומט דער חויר אויפֿן ית־עולם?

וען אויך: היפוך 11, אַנדערשקייט 12, אומפּאַסיקייט 16, אויפֿבינדונג 31, באַזונדערקייט 51, אויסנעם 53, שלעכט־פֿאַרטשטונג 350.

10. זעלביקייט, ענלעכקייט

ס זעלביקייט, אידענטישקייט, נעמלעכקייט, ענלעכקייט, גענליכנקייט אַזױװ ← אריאון איינ; צוזאַמענטרעף, צוזאַמענפֿאַל; אידענטי־טעט, אידענטי־פּיקאַציע.

נאַענטע (שטאַרקע) ענלעכקייט, משפּחה ענלעכקייט, לעבנס־ענלעכקייט אַזױװ; אַ פֿאַטאַגראַפֿיע פֿון; אַ קאַפּיע פֿון; שידוך, פֿאַר (קלײדער), זיווג, צוילייג; ברודער, שוועס־טער; צווייטער איך, אַלטער עגאָ.

ווי זיין אידענטיש, גלײַך, ענלעך אַזױװ ← ארי; צוזאַמענפֿאַלן, צוזאַמענטרעפֿן זיך, אידעני־טיפּיצירן זיך; אויסזען ווי, ענען, ענדלען, סאַ־

אָקעגשטעלִיק, אַנטיפּאָדש, סתִירֵהדיק, ווי דעראַנאָנדיק, װידערשפּרעכיק, דערווידער־דיק, אַיפכאַמסִתּבראדיק, אַנטיטעטיש, אַנטי־פּאָזיטיוּט.

אַינװ: קאַנטער; קאַנטרע; אַקעגן (ושע); ידאָ־קעגן; דערקעגן; אַמער; לֵהיפּוך צו; װאָס געגנטייל; אין קעגנפּאַל; אַדרבא; אַ דראַבינע [שפּ]; דוּקא; דִיִקאַ.

פּראָז: קו געשאַרן, באַק געמאַלִקן.

וען אויך: אומקער 94, קענען געראַשאַפּט 447.

אַיין יִהיִרְצוּן; אַלץ איין װיסִטױב; מען קען זײ בײַדן אויף איין שאַל אַפּוּעגן; דער זעלבער גױ נאָר אַן אַנדער היטל; די זעלבע יענטע נאָר אַנדערש געשלייערט; דער אייגע־נער מאַכֵל נאָר אין אַן אַנדער שיסל.

וען אויך: שִכּוּחַ 8, פּאַסיקייט 15, גלִיכְחוּעֵרטיקייט 18, אַלגעמײניקייט 50, נאָרמע 52, איבער־וּרוּג 64, פּינקט־לעכיקייט 335.

11. הֵיפּוּךְ

ס: הֵיפּוּכְדִיקייט, סתִירֵהדיקייט, פּאַרקערט־קייט אַאָװו - אַד; (פּונקט דער) הֵיפּוּךְ, צווייטער עקסטרעם, אַנטיפּאָד, יקעגנזאַץ, קאַנטראַסט, דאָס פּאַרקערטע, אַפּאָזיטיוּט, גאַטיוו, אַנטיטעז; עולם הֵפּוּךְ, פּאַרקערטע זעלט; פּאַרקערטע יאָרן; פּידרעך, קאַפּיד־רעך, לֵאקירדע.

סתִירָה, קאַנטראַדיקציע, ווידעראַנאַנד, װידערשפּרוך, תּוּהִידִסִתּרִי, אַיפכאַ מסִתּב־רא; אַנטי־אַנטיע.

והיפּוכיסוּ טאָג און נאַכט; שוואַרץ און חַיט; לִיכט און פּינצטערניש; פּייער מיט וואַסער; אַ באַרג מיט אַ באַרג; אַ וואַנט מיט אַ וואַנט; אַ בוידעם מיט אַ בוידעם; קאַטשערע־לֵאפּטעט; צוויי ווענט; הָדוּד מיט כּוּש; זומער מיט ווינטער; מילִכִּיקס מיט פּליישִיקס; שִבֵּת הַגְּדוּלָּה און קורץ־פּרייטיק.

אַיפכאַמסִתּבראַניק, משה קאַפּוּי(ער), מאַטל פּאַרקערט.

וּ: זײַן אין סתִירָה, סוּתֵר זײַן זיך, קאַנטראַס־טירן, װידערשפּרעכֵן זיך; שטעכֵן אין די אויגן; אַקעגנשטעלֵן; מאַכֵן פּאַרקערט, קאַפּוּי(ער) אַאָװו - אַד; איבערקערן, איבער־דרייען, מאַכֵן מיט די פּיס אַרויף.

אַדִי: פּאַרקערט, פּונקט (גראַד) פּאַרקערט, אומגעקערט, אומגעווענדט, פּאַרדרייט, איבערגעדרייט, קאַפּוּי(ער); הֵיפּוּכְדִיק, קאַנטראַסטיש, קאַנטראַדיקטאַריש, יקעגנזעלֵךְ,

12. אַנדערשקייט

ס: אַנדערשקייט, אומעלעכקייט, פּאַרשייד־קייט אַאָװו - אַד; עפעס אַנדערש, אַן אַנדער זאַך, אַן אַנדער סאָרט, ניט דאָס (זעלבע), ניט קיין פּאַר (קליידער), ניט קיין שידוך, ניט קיין זיווג, פּון אַן אַנדער טייג געקנאַטן אַאָװו - 10.

וואַריעטעט, וואַריאַנט; אַן אַנדערער, אַחר; הֵבֵדֵל, אונטערשיד, אונטערשיד, דיפּער־רענץ; חֵיזוּק, חֵילֵאָק [שפּ]; נִפְקאַמינאַ; שײַנו, אַבעראַציע, אַפּוּיגוּנט, אַפּוּיכּוּנט אַאָװו - 93; שאַטירונג, ניוואַנס; דיסטינקציע, דיס־קרימינאַציע; מאַדִיִפּיקאַציע, וואַריאַציע, די פּערענציאַציע.

וּ: זײַן אַנדערש, ניט־עלעך אַאָװו - אַד; ניט האָבֵן קיין ענלעכקייט צו, אונטערשיידן זיך, ניט שטימען מיט, ניט האַרמאָנירן מיט אַאָװו - 16.

מאַכֵן אַן אונטערשיד; אונטערשיידן, די פּערענצירן, דיסקרימינירן, וואַריירן, מאַדִיִפּיקאַציע, אַפּוּיגן, אַפּוּיכּוּן.

אַדִי: ניט־עלעך, ניט־אידענטיש, ניט־גלִיך, איינציק, אומפּאַרגלִיכְלעך, אַנדער(ער), גרונט אַנדער(ער), אַנדערשיק, פּאַרשיידן, פּאַרשיידן, פּאַרשיידנדיק; דיסטינקטיוו, דיס־קרימינאַטיוו, דיאַקריטיש.

שפר: ניש אַרץ וואָס גלאַנצט (בראַנקט) איז גאַלד; ניש אַרץ וואָס בלישטשעט איז גאַלד: למשל אַ ליסינע [ש1].

14. אימיטאַציע, קאָפּיע

ס: נאָכמאַכונג, נאָכטוונג, פּעלשונג אַאָ"ו; נאָכמאַכערײַ, נאָכמאַכעניש, נאָכקרימעײַ, נאָכקרימעניש, אָפּשפּעטערײַ, אָפּשפּעטעניש אַאָ"ו - ו; אָפּשפּאַט, געשפּאַט, געשפּעט; מימיקריע.

אימיטאַציע; קאָנטראַפּאָקציע, פּאָדלאָג, זיוף, פּלאַגיאַט; סימולאַציע; דופּליקאַציע, רעפּראָדוקציע, טראַנסקריפּציע.

קאָפּיע, אָפּשריפּט, דובליקאַט, דופּליקאַט, אָפּדרוק, אָפּצוג, אָפּטוס, רעפּליק, טראַבסעריו, פּאַקסימילע, פּאַקסימיליע; גלאַנצונג, גלאַנצעניש, דמות, דימיון, בילד, אָפּבילדונג, צייכענונג, אידאָסטראַציע אַאָ"ו - 368; פּאַראַפּראָז, פּאַראַדיגמע; רעפּעטיציע; פּאַראַדיע, טראַוועסטיע, בורלעסק, קאַריקאַטור, קאַרטון [א1]; עכאָ, אָפּקלאַנג, רעפּלעקסיע, אָפּולאַנץ, אָפּשין, אָפּשפּיגלונג, שאַטן.

אימיטאַטאָר, נאָכטוער, נאָכמאַכער, נאָכשפּעטער, נאָכטאַנצער, מימיקער, פּאַראַדיסט; קאַפּירער, קאָפּיסט, רעפּראָדוקטאָר אַאָ"ו - 377; מאַלפּע, פּאַפּוגי; פּעלשער, זיפּן, קאָנטראַפּאָקטאָר אַאָ"ו - 363.

וו: אימיטירן, פּערזאָניפּיצירן, פּאַראַדירן, נאָכשפּעטן, נאָכשפּאַטן, נאָכקרימען, איבערקרימען, איבערמאַכן, איבערמישן, (נאָכ)מאַלפּעווען, אָפּלאַכן, מימיקירן, שאַר-זשירן, טראַוועסטירן, קאַריקירן, קאַריקאַטורע-ווען, בורלעסקעווען, שפּילן טעאַטער אַאָ"ו - 383; נאָכטאַן, נאָכמאַכן; נאָכמאַכן (נאָכטאַן) ווי אַ מאַלפּע, ווי אַן אַבעזיאַנע; אָפּלערנען זיך פּון; טאָן פּונקט ווי; נאָכטאַנצן; מאַדעלירן לויט; שאַבלאַגניווערן; פּאַטאַגראַפּירן; רעפּע-טירן; נאָכזאָגן ווי נאָך אַ סיידור; נאָכריידן,

אינוו, פּראָז: אנדערש; (ווייט) ניש דאָס; ווייט דערפּון; עס איז גאַר קיין פּאַרגלעך ניש (קיין דימיון ניש); עס איז ניש דאָס דאַרף און עס איז ניש די קרעטשמע; עס איז אַן אונר טערשייד ווי פּון טאָג צו נאַכט; פּרחוק מיוזח ממערב; ווי פּון מיוזח ביו מערב; ווי פּון הימל ביז צו דרערד; עס איז דיר ניש צו גלייכן; לַהַבְדִּיל; הַמְבְדִּיל; עס איז קיין לַהַבְדִּיל ניש צו זאָגן; עס איז לַהַבְדִּיל בֵּין קוֹדֶשׁ לְחוֹל (בֵּין טוּמְאָה לְטוּהָרָה); עס איז לַהַבְדִּיל אַרְף הַבְּדִלוֹת (באַרְף אַלְפֵי הַבְּדִלוֹת); עס איז פּקוּף בַּלְּבָב אָדָם; נישפּרטישקעם. שפר: אַ חִילוּק איז אַ הויז.

וען אויך: אומשכּוח 9, אומפּאַסיקייט 16, אומגלייכ-ווערטיקייט 19, באַזונדערקייט 51, טענות 336.

13. אַריגינאַל, מאַדעל

ס: אַריגינאַל, ניש קיין אימיטאַציע; פּראַטאַ-טיפ, אַנטיטיפ, פּראַטאַפּלאַסט, סטאַנ-דאַרד, מאַדעל, מוסטער, פּאַראַנאָן, אידעאַל, פּראַבע, פּראַבקע, סאַמפּל [א1], עקוועמפּלאַר, שטאַמפ, שטעמפּל, שאַבלאַן, מאַטריין, נעגאַ-טיוו, קלישע, טראַפּאַרעט; פּורעם, פּאַרמע, צייכענונג; שניט, וויקראַיקע, פּאַטערן [א1]; דוגמא, פּאַרבילד, טעקסט, פּאַרשריפּט, פּיר-שריפּט, אַפּאַר, אַפּיר, פּירגריזל, שורהגרוס; מַשַׁל, ביישפּיל, פּאַראַדיגמע.

מוסטערונג, מאַדעלירונג, שאַבלאַגניווע-רונג, סטאַנדאַרדיזירונג; סטאַנדאַרדיזאַציע. וו: זיין (דינען) ווי אַ מוסטער, ווי אַ מאַדעל אַאָ"ו - ס; זיין למופת; אַוועקשטעלן לַדוגמא; מוסטערן (מוסטערעווען, מאַדעלירן, שאַבלאַגניווערן) לויט; סטאַנדאַרדיזירן.

אַדי: אַריגינעל, עכט (ווי בורשטיין), אַמת, שטשירע, איינציק, מוסטערדיק, מוס-טערהאַפּט, אידעאַל, קלאַסיש, נישקאָפּירט, נישאימיטירט אַאָ"ו - 14; פּראַטאַטיפּיש, שעפּעריש.

זאנטשפרעכען; פֿאַרטראַגן זיך, אַרונטערגיין, צוזאַמענגיין, קומען צו; אָנשטיין, צושטיין, צוזאַמענפֿאַלן, אויסהאַלטן, פּאַסטן (זיך), קלײַדן, שיקן זיך; זײַן איינס מיט, גלײַכן זיך, זײַן אַ שידוך מיט, זײַן אַ פֿאַר (זיווג) מיט < 10. ופֿאַרגלײַכונגען זײַן ווי באַשערט, ווי אַ זיווג מן השמים, ווי געבוירן איינער פֿאַרן אַר דערן; פּאַסן ווי אַ ציג און אַ בערדל, ווי אַ מלמד און אַ טײַטל, ווי אַ פֿידל און אַ סמיטשיק; פּאַסן ווי אַ יידענע אַ שייטל, ווי האַבער אַ גאַנדו, ווי אַ בײַטש פֿאַר אַ פֿויל פֿערד, ווי אַ הענטש קע; לײַגן ווי אויסגעגאַסן, ווי אָנגעמאַסטן.

זײַן אין פּאַסיקן עלעמענט, אין פּאַסיקן פֿלאַץ; זײַן אין סעזאָן, זיין צײַט; אַרײַנפּאַסן זיך, זײַן דער ריכטיקער מענטש אויפֿן ריכטיקן אַרט.

ברענגען אין האַרמאָניע, אין איינקלאַנג אַזױו < 5; אויסשטימען, האַרמאָניזירן, אַרײַן פּאַסן, צופּאַסטן, אָנפּאַסן, אַדאַפּטירן, אַקאַ מאַדירן, קאָאַרדינירן, צופּאַרן, צומעסטן, אָנ מעסטן, צוויכן, צוקלײַבן, אונטערקלײַבן, צור פּראָווען.

אַדי: פּאַסיק, צופּאַסיק, צופּאַסעוודיק, צר פּאַסלעריש; זאנטשפרעכיק, ענטפֿער דיק; פּראָפּאַרציאָנעל, מסוגל, זגעאייגנט, דינלעך, טויגלעך, עפֿול, שיקלעך, אָנווענדלעך, האַרמאָניש, אויסגעשטימט, איינשטימיק, אויסגעהאַלטן, אויסהאַלטעוודיק, קאַנסעקוענט; צוגעפּאַסט, צוגעפּאַרט, אָנגעמאַסטן, צוגעמאַסטן, אויסגעגאַסן אַזױו < 11.

אינוו, פֿראַז: אויפֿן אַרט; צום פּונקט; צו דער זאַך; אין עלעמענט; אין סעזאָן; זיין צײַט; ער איז אין זײַן סטיכע.

זען אויך: שײכות 8, זעלבליקייט 10, גלײַכזעריקייט 18, אַלגעמײַנקייט 50, נאָרמע 52.

16. אומפּאַסיקייט

ס: אומפּאַסיקייט, אומהאַרמאָנישקייט, אומ- צוגעפּאַסטקייט אַזױו < 11; דיספּאַ-

נאָכפּלאַפּלען, נאָכפּלױדערן, נאָכדערציילן, נאָכקלעפען אַזױו < 373.

קאַפּירן, דופּליצירן, דובליקירן, דובלירן, רעפּראָדוצירן, קאָפּירן, אַרונטערנעמען אַ קאָפּיע, נאָכצייכענען, נאָכמאַלן, טראַנסקרי- בירן, אָפּשרײַבן, נאָכשרײַבן, אָפּקלאַפּן, אָפּ- צײַען אַזױו < 377.

פֿעלשן, פֿאַלסײַציגן, מױף זײַן, סימלירן אַזױו < 363.

אַדי: גענאַרט, געמלאַכהט, געקײנצלט, אומ- עכט, ישׂטוטשע; נאָכגעמאַכט, נאָכגע- קרימט, נאָכגעשפּעט אַזױו < 11.

אינוו: פּסעוודאַ [פּרעפּיקס געשריבן אין אייעם טיפּ וואָרט].

שפר: טו וואָס איך זאָגן, אָבער ניט וואָס איך טו; קוק נאָך וואָס אַנדערע מאַכן, קלער נאָר וועגן אייגענע זאַכן; אַז מען וויל נאָכטאָן לײַטן, מוז מען זיך וואַרפֿן אויף אַלע זײַטן; קויפּסט שײַך פֿאַר זיך, טאָ מעסט זיי ניט אויף פֿרעמדע פֿיס.

זען אויך: שָקר 363, אָפּבילדונג 368, שריפּט 377, טע- אַטער 383, שפּאַט 518.

15. פּאַסיקייט

ס: פּאַסיקייט, שטימיקייט, צוגעפּאַסטקייט אַזױו < 11; צופּאַסונג, אויסשטימונג האַרמאָניזירונג אַזױו < 11; פּאַר, שידוך, זיווג אַזױו < 10; דָבֵר בעתו.

הסכּם, האַרמאָניע, איינקלאַנג, אוניסאָן, גלײַכקלאַנג, צוזאַמענקלאַנג, סימפּאָניע, אַ קאָרד, קאָנסאָנאַנץ, אַסאָנאַנץ, פּראָפּאַרציע, פּראָפּאַרץ, אַקאַמאַדאַציע, אַדאַפּטאַציע; האַרמאָניזאַציע, קאָאַרדינאַציע, אַסימילאַציע; צופּאַסעוודיקייט, צופּאַסלעיקייט, צופּאַסלע- רערי; צופּאַסלער.

ז: זײַן אין הַסכּם מיט, אין האַרמאָניע מיט, אין איינקלאַנג מיט אַזױו < 5; האַרמאָנירן מיט, שטימען מיט, איינשטימען מיט, ענטפֿערן,

סכום, וויפל־קייט, סומע, באַטרעף, סך, סך־הכל, סך־הכולל, קיימאָן.

דאָוע, מאָס, קוואַטע, קוואַרום, רעקאָרד, מאָסע, זימענגע, הויפֿן, רעזערוו, זאָפּאַס, סטאַק [אָס]; אינווענטאַר, ראַטע, ראַציע; עפעס.

גראַדאַציע, הדרגה, מדרגה, גראַד, זרנג, שטאַפֿל, זשטופֿע, טרעפֿל, ראַנג, טשין, סקאַלע, לייטער; שטאַנד, שטעל, סטאַדיע, פֿאַגע, פּאַזיציע, פֿלאַץ, אָרט, סטאַטוס.

גרענעץ, פּונקט, צייכן, סטאַנדאַרד, מעס־טער, מאָסשטאַב, מעסטשטעקן.

מין, סאַרט, קאַליבער, שווערקייט, וואָג, זעוויכט, שטאַרקייט, קראַפֿט, ווערט, ווערטיקייט, ווערדע, וויכטי־קייט; וואַלוטע.

ספֿערע, געביט; (גע)שפּרייט, זרוים; שטח, גרייך, שווינג, קאָמפּאַס, אַמפּליטודע, די־מענסיע, מהלך, שטרעקע, וויטיקייט, אַרומ־נעם; פֿאַרנעם, זאָמפּאַנג, הִיקף; ראַדיוס, דיאַמעטער, דורכמאַס, דורכמעסטער, אַריי־נעם, קאַפּאַציטעט, טאַנאַוש.

גרייס, פֿאַרמאַט, לענג, הייך, גרעב, דיק, ברייט, פֿור־קייט.

אַדי; צאָליק, פֿמותדיק, קוואַנטיטאַטיוו, באַ־טרעפֿיק, מאָסיק, גראַדיק, דיאַמעטראַל, דיאַמעטריש אַזױ"ו < 0; באַגרענעצט, זבאַ־שרענקט.

אינוו: האַנט פֿור, היטל פֿור, אָרעם פֿור, מויל פֿור, לעפֿל פֿור, פּינגערהוט פֿור; פּיל־ווייניק; מער־ווייניק; מער (אַדער) וויי־ניקער; פּיל־וויניציק; נישקשה; נאָענט צו; אַפּראָקסימאַטיוו; זאָמגעפֿער; אַן ערך; בערך; אין דעם ערך; פֿאַרהעלטענישמעסיק; (אַ)קעגן; אַ וועלכע; עפעס וואָס; ביי; אַ זצוואַנציק מענטשן; אַקערשט; (א)אַקאַרשט; כּמעט, שײַער; שײַער־שײַער; שײַער; שײַער; שײַער; בלויו; קוים; נאָר; פּאַק; אַרץ.

אונטער פֿאַר; פּחות מ...; פּחות; לאַ

פּאַרציע, אומהאַרמאַניע, דיסהאַרמאַניע, די־סאַנאַניז, דיסקאָרד; פּסלות; שקר מיט שלי־מול, ניט קיין פֿאַר (קליידער), ניט קיין שידוך, ניט קיין ויזוג אַזױ"ו < 15.

זי: זיין ניט פּאַסיק, ניט האַרמאַניש אַזױ"ו < אדי; דיסהאַרמאַנירן; זיין אין קאָנפֿליקט מיט; זיין ניט אויפֿן אָרט (ניט צו דער צייט, ניט אין טאַן, ניט אין כאַראַקטער, ניט אין איינקלאַנג, ניט אין האַרמאַניע, ניט אין פּראָפּאַרציע); ניט פּאַסן, ניט קליידן, ניט שיקן זיך.

פֿאַרגלײַכונגען פּאַסן ווי מײַנע צרות, ווי לאַקערען צו פֿלעצל, ווי אַ פּאַטש אין גוט־שבת, ווי אַ הויקער צו דער וואַנט, ווי אַן אָקס מיט אַ פֿערד אין אַקער־וועגעלע, ווי פֿעפֿער אין נאָו, ווי רויך אין די אויגן; פּאַסן (קליידן) ווי דעם הונט אַן אַרבע־פֿנפּות (צײַה־פֿנפּות), ווי אַ חויר אוירינגלעך (אַ נאָרינג, אַ נאָזבאַנד, אַ האַלדד־באַנד, אַ קרענצל, אַ זאָטל), ווי אַ קו אַ זאָטל, ווי אַ קאָזאַק אַ זשופּיצע (צײַצית), ווי דער רבי־צין אַ ספּאַדיק, ווי פֿאַר אַ ידענע אַ בלאַט גמרא, ווי אַ קוימען־קערער אַ צילינדער (שלישי), ווי אַ גוטן־ידן דאָס קדחת, ווי אַ בע־דער צו זיין אַ בורר.

אַדי: אומפּאַסיק, ניט־פּאַסיק, ניט־זעגעפּאַסט, ניט־ענטפֿערדיק, זיט־אַנטשפּרעכיק, ניט־האַרמאַניש, ניט־אויסהאַלטעוודיק אַזױ"ו < 15. פֿראַז: כּשושנה בין החוחים; נום זהב באף חויר; ער איז ניט אין זיין סטיכע (אין זיין עלעמענט).

שפּר: דריי זאַכן פּאַסן ניט, אָבער זיי שאַטן ניט; אַז אַן אַלטער מאַן נעמט אַ בתולה, אַ טרונק בראַנפֿן נאָכן עסן און אַז מען שלאַגט דאָס וויב.

זען אויך: אומשכּח, 9, היפּוך, 11, אַנדערשקייט, 12, אומ־גלײַכזעריטיקייט, 19, באַזונדערקייט, 51, אויסנעם, 53.

17. צאָל, מאָס, מדרגה

ס: צאָל, מיספּר, מגין, ציפֿער, פֿמות, קוואַנ־טום, קוואַנטיטעט, קאָנטיניגענט, אינהאַלט,

גירן, באַלאַנסירן, שאַפֿן אַ באַלאַנס, טיילן דעם אונטערשייד, דעקן, קאָמפּענסירן.
אָדי: גלײַכגרויסיק, גלײַכזײטיק, גלײַכזײטיק, גלײַכבאַטײטיק, גלײַכזײטיק, עקוויװאַ-
 לֵענט, אַדעקוואַט, גלײַכמאַסיק, גלײַכמעסיק,
 גלײַך באַרעכטיקט, גלײַכזאַגיק, גלײַך שווע-
 ריק, גלײַך גילטיק, גלײַך קרעפטיק, עקווי-
 פּאַטענציעל; סימעטריש, קאָאָרדינירט, באַ-
 לאַנסירט אַאָ״ו ← 11.

אינון: גלײַך אויף גלײַך; שווה בשווה; האַלב
 און האַלב; כמעט דאָס זעלבע; נישט מער
 נישט ווייניקער; אַזוי גוט ווי.

זען אויך: שמיכות 8, זעלבטיקייט 10, פּאַסיקייט 15, פּאַר-
 בייט 95

19. אומגלײַכזײטיקייט

ס: אומגלײַכטיק, אומסימעטריש, נישט קיין
 פּאַר.

וו: זיין נישטגלײַך, נישטאַדעקוואַט אַאָ״ו ← אַדי;
 נישט פּאַסן, נישט פּאַרן זיך; האָבן דעם
 ייִתרון, ׀ דעם פּאַרצוג אַאָ״ו ← 23.

אָדי: נישטגלײַך, נישטאַדעקוואַט, נישטסימעט-
 ריש, נישטגלײַכמאַסיק אַאָ״ו ← 18.

זען אויך: אומשמיכות 9, אַנדערשקייט 12, אומפּאַסיקייט
 16, סופּעריאָריטעט 23, אינפּעריאָריטעט 24.

20. גרויסקייט

ס: גרויסקייט, (גע)וואַלדיקייט, מעכטיקייט,
 אימפּאַזאַנטקייט אַאָ״ו ← אַדי; ריזיקייט,
 מגושמדיקייט אַאָ״ו ← 117; מאַסע, חמרים,
 בערג ← 67.

אָדי: גרויס; גרויס ווי מיניע לייַדן, ווי מיניע
 צרות, ווי מיין דלות, ווי מיין וויטאַג, ווי
 מיין פּיין; היפש, נישקשהדיק, באַטייטיק,
 חשיבותדיק, וואַגיק, וואַזשנע, וויכטיק, אָנווע-
 עוודיק, עמיניענט אַאָ״ו ← 413.

גראַנדיעז, קאָאָסאַל, (גע)וואַלדיק, גוואַל-

פּחות; לֵכֶל הפּחות; ווייניקסטנס; זאַם וויי-
 ניקסטנס; צום ווייניקסטן; צום ווינציקסטן;
 צו מינדסט; העכסטנס; זעל־לֵפּנים; כּמה;
 פּיל(2); ווי פּיל; וויפּיל(ט); וויפּילדיק; אין
 גאַנצן; אַרום און אַרום; האָבן מיר אַזוי גרויס
 ווי; צוואַמען; אין סך־הפּל; בסך־הפּל; בס״ה;
 כּך וּכּך אַזוי פּיל; און אַזוי פּיל; כּהנה וּכּהנה;
 טיילווייז; טראַפּנווייז; קאָפּיקאַפּ; צו ביס-
 לעך; ביסלעכווייז; שטיקערווייז; שטיקלעכ-
 ווייז; דרגותווייז; מדרגותווייז; בהדרגה; טריט-
 ווייז; טריט ביי טריט; מאַלע פּאַמאַלע; אין
 (ביז) אַ געוויסן גראַד; ביז אַ באַשטימטער
 מדרגה.

שפר: כמעט האָט אַ מאַל דעם טיטש פֿון
 גאַרניט.

18. גלײַכזײטיקייט

ס: גלײַכזײטיקייט, גלײַכגרויסיקייט, גלײַכ-
 מאַסיקייט אַאָ״ו; גלײַכונג, קאָאָרדינירונג,
 באַלאַנסירונג אַאָ״ו; ניוועלאַציע, קאָאָרדי-
 נאַציע ← 11.

גלײַכטיק, גלײַכהייט, ניוואַ, פּאַר, פּאַר,
 פּאַריטעט, גלײַכזײטיק, גלײַכזײטיקונג, עק-
 וויװאַלענץ, גלײַכזאַג, גלײַכזײטיקייט, לייב-
 ראַציע, באַלאַנס, מישקולֵת, עקוויִליבריום,
 עקוויפּאַטענץ, סימעטריש; גלײַכע שפּיל,
 טי [18].

וו: זיין גלײַך מיט, באַשטיין קעגן, געשטיין
 פּאַר, זיין קוויט מיט, שטיין גלײַך מיט,
 שטיין (זיין) אויף איין הייך מיט, שטיין (זיין) אויף
 איין פּלאַך מיט, שטיין (זיין) אויף איין מדרגה
 מיט, שטיין (זיין) אויף איין פּוס מיט, האַלטן
 טריט מיט, נישט אָפּשטיין פֿון, נישט בלייבן הינ-
 טערשטעליק אַקעגן, (אויס)גלײַכן זיך מיט.

ברענגען אין גלײַכזאַג (גלײַכגעוויכט),
 צוריקשטעלן די גלײַכזאַג (גלײַכגעוויכט),
 גלײַך מאַכן, גלײַך שטעלן, ניוועלירן, גלײַכ-
 שאַלטן, (אויס)גלײַכן, פּאַרן, פּאַסן, קאָאָרדי-

אָדי: קליין; קליין ווי דעם מענטשנס הייל, ווי דאָס ביסעלע גליק (מול), ווי מין גליק (מול), ווי דעם ידנס גליק (מול); קליינלעך, נישטיק, מיזערנע, ליכט, באַשיידן, קאַרג, אַרעם, מאָנער, שוואַך, באַשרענקט, באַגרע- נעצט, אומבאַמערקלעך, קוים באַמערקעו- דיק, באַדייטונגסלאָזיק, אומבאַשטימיק, אומזיכטיק אַזו"ו - 414.

וען אויך: אינפֿעראַריטעט 24, טייל 34, קליינצאָליקייט 66, קליינפֿאַרנעם 118, אומזיכטיקייט 414, המונישקייט 545.

22. מיטלקייט

ס: מיטלקייט, מיטלמעסיקייט, מיטלצאָלי- קייט אַזו"ו - אַדי; מיטל, מיטלמאַס, מיטלצאָל, דורכשניט, דורכבאַנק; מאָדע- ראַציע, האַלבוועג.

אָדי: מיטלער, מיטלצאָליק, מיטלמאַסיק, מעסיק, מיטלמעסיק, מיטלשטופֿיק, דורכשניטלעך.

אינוו: אין דורכשניט; אין דורכבאַנק; דורך ס'באַנק; קאַפּ אויף קאַפּ.

וען אויך: מיטן 42, פֿירונג 401.

23. סופֿעריאַריטעט

ס: מערווערטיקייט, העכערקייט, גרעסער- קייט אַזו"ו - אַדי; אויסצייכענונג, איבער- שטייגונג, איבערוועגונג אַזו"ו - וי; סופֿעריאַרי- טעט; אייבערגאָנגעוואָלד, אייבערהערשאַפֿט, סופֿרעמאַציע, הענעמאַניע אַזו"ו - 456; מעלה, פֿאַרצוג, יתרון, רבוּתא, בכורה.

דאָס העכסטע, די העכסטע הייך, די העכסטע מדרגה, קלימאַקס, שפיץ, קולמיניר- פונקט, זעניט אַזו"ו - 128.

איבערצאָל, איבערמאַס, איבערוואַגן, רע- קאָרד, מאַקסימום; גרעסערע (גרעבערע) העלפֿט; ליבנטיל, מערהייט, מערצאָל, מאַ-

דאַונע, אומגעהייער, אומגעהויער, גוומאדיק, שטאַרק, מעכטיק, אימפֿאַנירנדיק, אימפֿאַ- זאַנט, מאַיעסטעטיש, סובֿלים, אויסטערליש, מערקווערדיק, מערקוויירדיק, באַמערקווער- דיק, פֿענאַמענאַל, קאַפיטאַל, עקסטרעם, ווילד, אומגעוויינטלעך, עקסטראַאַרדינער, אומפֿאַרגלייכלעך, אומבאַשרייכלעך, אומ- גלייבלעך, ווונדערלעך, חידושימדיק, (פֿילאי) פֿלאַימדיק, שטוינענדיק, לעגענדאַריש אַזו"ו - 543.

אימהדיק, מאזימדיק, מוראדיק, פֿחדימ- דיק, שוידערלעך, גרויליק, פֿאַרכטיק, פֿאַרכ- צום [אַרכ], שרעקלעך, ביז, סבֿנותדיק.

אינוו: זייער; שייך; העכסט; הויפט; לעצט; דורך; רעכט; גריינלעך; גרייליק; אין אַ גרויסער מאַס; אָן אַ פֿאַרגלייך; איבער אַלע מאַסן; נישט צו באַשרייבן; נישט אויסצודערציילן; צום שטוינען; צום באַווונדערן; נישטאָ קיין ווערטער דערפֿאַר; מי ידבר ומי יספר; עס איז גאָנעוואָלד צו שרייען; סבֿנות; סבֿנותנפֿשות; עס איז עק וועלט.

וען אויך: סופֿעריאַריטעט 23, גאַנצקייט 32, גרויסצאָלי- קייט 67, אומענדלעכקייט 68, גרויספֿאַרנעם 117, היכי טיקייט 413, ווונדער 543, ייחוס 544.

21. קלייניקייט

ס: קלייניקייט, קטנות, באַגרענעצטקייט, באַ- שרענקטקייט, אַרעמקייט אַזו"ו - אַדי; ווייניקייט, ווינציקייט, נישטיקייט אַזו"ו - 66; ברעקלדיקייט, פֿיצלדיקייט אַזו"ו - 118.

געדאַנק, אידעע, שאַטן, פֿאַרדאַכט, חשש, חשד, שִמְץ, נוֹפֿך, שטויב; פֿונק, ניצוץ, שין, שטראַל, פֿיניקל, גלימער - 289; בליק, קוק; פֿלעק, פינטל, קוצו של יוד, שמיץ, שפּריץ, פֿינגער, גאַרניט, נאַרישקייט, קינדערשפּיל, באַ- גאַטעל, שיבוש, לֶאָבּוּע, באַבקע, שמאַנצע, שמאַכטע, שהיפהי, קיין און שפּיץ - 414; שטיקל, שפּאַן, שפּליטער אַזו"ו - 34.

אָדי: מערווערטיק, סופער־אַר, יִתְרוֹנדיק; מאַקסימאַל, אָפטימאַל, טראַנסצענדענער טאַל, סופער־אַטיוו, איבערוועניק, איבער־וועגדיק, העכער שטייענדיק; אויסגעצייכנט, אויסדערוויילט, אויסנעמיק, אויסנאַמיק, אומ־פאַרגלײַכלעך, איבער(אייבער)מענטשלעך. ערשטרייניק, סאַמאַראַדנע, ערשטראַנגיק, ערשטקלאַסיק, ערשטסאַרטיק, סובלים, קפּריסינדיק אַאָװו - 411.

בעסער; בעסער ווי געוויינטלעך; בע־סער ווי גוט; בעסער ווי געווינטשן; בעסער וואָס בעסער קען (שוין) גיט זײַן; לײַבער(שט); ענדער; שענער אַאָװו; גרעסער; העכער; מער(ער); מיין; בעסט; לײַבסט; שענסט; גרעסט; העכסט; אייבערשט; פּאַדערשט; ערשט; װױסערסט; מערסט; מײַנסט, װױסטיסט [און אנדערע סופער־לאַטיין].

אינון: היפער, סופער [פרעפיקסן געשריבן אין איינעם מיטן וואָרט]; ס'ױב; דאָס ױב; על־פּי ױב; צום מערסטן; מערסטנס; מערסטן טײַל; מײַנסטנס; צום מײַנסטן; װאַם מערסטן; װאַם מײַסטן; מײַנסטן טײַל; מער פּאַר אַלץ. הויפט; אַרצע; אַרכי; איבער; איסער; פּאַר; באַװנדערס; פּאַר עקסעלאַנס; אָפּט־מוס; נעק פּלוס אולטראַ; גוט־אַ מחיה־אַן אַנטיק; גוט־בעסער־פּשש! [שפ].

זען אויך: גרויסקייט 20, גרויסצאָליקייט 67, גרויספּאַר נעם 117, הויכקייט 124, שפּײַץ 128, גוטקייט 411, וויכ־טיקייט 413, ייחוס 544.

24. אינפֿעריאָריטעט

ס: מינערקייט, מינערוערטיקייט, אונטערנע־אַרדנטקייט, קלענערקייט אַאָװו; אָפּנע־שטאַנענדיקייט, הינטערשטעלדיקייט אַאָװו - אײ; אינפֿעריאָריטעט. די קלענסטע מדְגוה, דאָס גידעריקסטע, דאָס ערנסטע, ובורית, דאָס ווייניקסטע, דאָס

יאָריטעט, רביים, רױב מנין, רױב בנין, רױב מנין ורױב בנין, רױב דעות, רױב קוס אַאָװו.

דאָס בעסטע, דאָס שענסטע און בעסטע, דאָס סאַמע בעסטע, עידיית, זעמלמעל, סולת, בחיר, שפּײַגל, צימעס, שמאַלץ, סמעטענע, דאָס אייבערשטע פֿון שטייטל (פֿון דער מילך, פֿון די כריין), פֿון דער ערשטער וואַסער - 544; פֿון די גוטע די בעסערע, דאָס בעסטע פֿון די עָשׂר מְכוֹת [שפ]; מובחר, מובחר מן המובחר, מובחר שבמובחר, משופּרי דשוֹפּרי, לַעֲיֵל אֲוֵלֵעֵי־לֵא; נומער איינס, פּערווע (סאַרט), פּרימע, פּערווע שבּפּערווע, פּרימע שבּפּרימע, אַװוּנס און אַװֵלֵכעס, נױטאַ אַװֵלֵכעס.

יחסן, פּער, עלײט אַאָװו - 544; פּרינץ פֿון, איבערמענטש, אייבערמענטש, יחיד בדורו, יחיד בְּדָרָא, יחיד במינו, אוניקום, איינער אין דער וועלט, איינער אין אַ מדינה, איינער אין טווינט, אַחד מאַלץ, די קרוין (פֿון דער אילר מינאַציע), נױטאַ אַװֵלֵכער; אויסנעם, אויסנאַם, חוץ, אַנטיק אַאָװו - 411; אויסגעצייכנטלעך [סאַװ], רעקאַרד־ברעכער, טשעמפּיאַן.

ו: האָבן דעם יִתְרוֹן, די מַעֲלָה אַאָװו - ס; אויסצייכענען זיך, פּרעוואָדיין; שלאַגן (ברעכן) דעם רעקאַרד; געווינען; איבער־שפּײַצן, קולמינירן.

זמן אין די ערשטע (פּאַדערשטע, פּאַרני טיקע) רײען; שפּײַלן די ערשטע פּײַדל; זמן בעסער (גרעסער, העכער) פֿון (פּאַר, אײ דער); זמן דער ערשטער, דער בעסטער, דער גרעסטער, דער העכסטער; זמן איבער דעם סטאַנדאַרד; זמן איבער אַלע, איבערגיין, איבעריאַגן; איבערשטייגן (בפּפּל כפּפּליים); איבערוועגן, איבערוואַקסן; אויסוואַקסן מיט אַ קאַפּ העכער; זאיבערטערעפֿן; אַריבעריאַגן, אַריבערעגן אַאָװו; פּאַרטונקלען, שטעלן אין שאַטן; לַאָזן אין הינטערגרונט; פּאַרשטעקן ויע־נעם) אין גאַרטל (אין אַרבֿל, אין די פּאַטרע־כעס); אויסשאַקלען (אויסטרײסלען) [ינענעם] פֿון אַרבֿל; זמן אַן אַ פּאַרגלײַך (אַן קאַנקורענץ).

צול'יג, צול'אג, אויפ'לאג, ןדאָדאָטיק, צול'אָג, צוואַץ, צוועצ'ל, צוועצעכץ, צושטייער, ביל' שטייער, צוטראַג; צושפיל', צושמעל'ץ; פריק' לאַד, צודאַטן, צוגעהער, אַקסעסואַרן; עקס' טרע, ביל'אָגע, אַפענדיקס, קאָדיצייל, צר' שראַק, מיל'ואים.

הכרעה, איבערוואַג, איבערוואַג, איפער' וואַג, עוּדף, ווערך, קויפ, באַרג, סמיטשיק, שמיציק, שמיצ'ל, צוגיס, צושיט.

וו: ווערן מער(ער); מערן זיך, נתרבה ווערן, ווידמענען זיך, פֿרוכפערן זיך, פֿלאַדיען זיך, פֿלאַדזשען זיך, פֿישלען זיך; צוקומען, צופליסן; (צו)וואַקסן.

נפֿאַרגלייכונגען וואַקסן ווי קראַפֿעווע (אין אַ גערעטעניש), ווי גראַז, ווי שוועמל'עך נאָך אַ רעגן; צעבליען זיך ווי דער גאָרטן נאָך אַ רעגן, ווי רויזן, ווי מאַן.

מאָכן מערער; פֿאַרמערן, פֿאַרגרעסערן אין צאָל, פֿאַרטאָפֿלען, פֿאַרדרייפֿאַכן, פֿאַר' פֿילפֿאַכן אַז'וו; פֿאַרנוואַנען; צוועבן, חיבורן, אַדירן, מוסף זיין, נאַל'יען, בייטראַגן, צוטראַגן, צוברענגען, צולייגן, באַלייגן, אויפ' לייגן, צוועצן, צושטעלן, צולאָזן, צופירן, צר' וואַרפֿן, אויפֿוואַרפֿן, צוטאָן, צוגיסן, צושיטן; דערגעבן, דער'לייגן, דערפירן אַז'וו; פֿרי' באַווען, ןדאָבאווען; צורעכענען, אַרויפֿרע' כענען, מצרף זיין צום מנין, העכערן ודעם פֿרייז; געבן אויף איינפֿאַל, (דער)געבן צום רומל.

אַדי: צוגאַבל'עך, צוגאַביק, צוועביק, צר' גיביק, נוּספֿדיק; פֿריש, ניי.

אינוּן: צוואַמען (מיט); דערצו; דערצו נאָך; חוץ דעם; אַחוץ דעם; זאויסער; זאויסער דעם; חוץ לָזֶה; נוּסף לָזֶה; לָבֵד; לָבֵד זֶה; מלָבֵד; עקסטערע; הינט; אַפֿאַרט; בראַש; גופֿא; אַליין; אַפֿילו; באַדי; בלוּז; איבע' ריקנס; חוץ לְחֵשְׁבוֹן; בְּצִירוּף; מצורף לָזֶה; בתורת הוספֿה; ועל פֿולם; צום אַלעמען; צו די צרות; ביי; דערבני; מיט; נאָך;

מינדסטע, מינימום; קלענערער טייל, מינאַרי' טעט, מיעוט, מינוד'ערהייט.

וו: זיין קלענער (ערגער, נידעריקער) פֿון (פֿאַר, איידער); זיין אונטערגעאַרדנט, זיין אונטער יענעם, זיין אונטער דעם סטאַנדאַרד, זיין פֿאַרטונקלט פֿון, זיין פֿאַרשאַטנט פֿון, שפּילן די צווייטע פּילד, אַפֿשטיין, בלייבן הינטערשטעליק, פֿאַרלירן גרונט; ניט קומען צו יענעם קנאַפֿל (פֿאַדעשווע); ניט האָבן אין קאָפּ וואָס יענער אין נאָגל (אין מינדסטן נעגע' ל'ע, אין פּיאַטע, אין קל'יענעם פּינגער פֿון ליינקן פֿוס); ניט פֿאַרמאָגן (ניט חיסן) יענעם שיחת' חול'ין; ניט ווערט זיין יענעם נאָגל; דאַרפֿן (מעגן) ביי יענעם די שטיח'ל פּוצן, די הרובע (פעטשערע) הייצן; ניט פֿאַרמאָגן יענעם מיסט (שטויב, אַפֿקראַצעכץ); ניט פֿאַרמאָגן וואָס יענעם מיסט איז ווערט; זיין אַ הונט קעגן יענעם.

אַדי: מינערווערטיק, אונטערגעאַרדנט, אינ' פֿעריאַר, ערגער, אַרגער, קלענער, נידע' ריקער, ווייניקער, מינער, מינימאַל, צווייט' ריייק, צווייטקלאַסיק, צווייטראַנגיק; אַפּגע' שטאַנען, הינטערשטעליק; קלענסט, ערגסט, נידעריקסט, מינדסט, אונטער; צום ווייניקסטן; סוב [פרעפּיקס געשריבן אין איינעם מיטן וואָרט].

וען אויך: קלייניקייט 21, קלייניגצאָליקייט 66, קליינפֿאַר' נעם 118, נידעריקייט 125, שלעכטקייט 412, אומזיכט' קייט 414, המונישקייט 545.

25. פֿאַרמערונג

ס: (פֿאַר)מערונג, צוגעבונג, צוקומונג אַז'וו
 ← וו: הוספֿה, חיבור, אַדיציע, צירוף, צר' קומ(עניש), צוואַקס, צוואַקס, אַנוואַקס, צר' פֿלוס, אַנטוויקלונג, ווידמענונג, ווידמעניש, פֿרוכפערדיקייט, פֿרוכטיקייט, פֿריה ורביה, פֿרוכט, פֿליד.

צוגאַב, צושלאַג, צוטו, נוּפֿך (משל'ל), אַנעק' סיע, פֿריבאווקע, ןדאָבאווקע, ןנאַבאווקע,

27. איבערבלייב

ס: איבערבלייבונג, איבערבלייבעניש, איבערבלייבעכץ, ענבות, שיניים (פון א גוטן יידן), אפדריבלעך, פוריםברעקלעך, פתח ← 410; שארית, רעליקוויע, נשאר, נשאר הייב, נ"ח, סאלדא, זאלדע, באלאנס, מחק, דיפע רעניץ (מאטעמאטיק), שריד, שריד ופליט, זאראי דיק, איבעריקס, איבערפלוס, מותר, ייתור, מבריח, רעשט(ל), קולטור־רעשטל, רעשטע, רעשטקע, רעמאנענט; רעמניצע ל"ר רעמניצעס [אס].

וו: אפשטעלן זיך, בלייבן, איבערבלייבן, איבעריק בלייבן, פאראיבעריקן, אפ־פאלן, אויס(ב)לייבן, פארבלייבן; לאזן, איר בערלאזן, לאזן אויף דורך־ארץ, איבערלאזן אויף זאריביק.
וען אויך: אומנצייטיג 410.

28. איינמיניקייט

ס: איינמיניקייט, איינהייטלעכקייט, איינפארעמדיקייט אא"וו ← איד; אומגעמיש, אוניפארמיטעט.
וו: זיין (ווערן) איינס (אוינפארם אא"וו) ← איד; זיין פריי פון; מאכן איינס (אוינפארם); אסי מילירן, אויסגלייכן, פאראיינהייטלעכען ← 18.
אָדִי: איינפארעמדיק, אוניפארם, גלייך, איינמיניק, זאיינארטיק, גלייכמיניק, גלייכ־ארטיק, איינהייטלעך, איינטיפיק, אויסגע־האלטן, קאנסעקווענט, ריינסארטיק, רייב בלוטיק, איינערליי, איינציק, עלעמענטאר, הויל, פור(ע), לויטער, ריין, העל; קלאַר, זויבער, ניט־געמישט, ניט־קאמבינירט, ניט־געפערשט.

אינוו: פון איין שטיק; מעור אַחד: פון דעם זעלבן שטיק; פון איין טייג געקנאטן; איינס (מיט); בלוזי; רך; אייטל; בלתי; נאָר; נייערט; פאק; גאלע; סאמע.

מער(ער); ווייטער; אַנדערע; און; אויך; אויכעט; און אויך; פלוס; קן; אי; און אווי ווייטער; אא"וו; וגומר; וגו'; וכולי; וכו'; עטצעטערא.

פֿראָו: פון דעם דערפֿל איז געוואָרן אַ שטעטל.

שפּר: נאָך איז ביים גלח אין אַרבֿל; פון צו קומעניש טוט דער קאָפּ ניט וויי; צו הערינג באַדאַרף מען קיין זאַלץ און צו גריונן קיין שמאַלץ.

וען אויך: זאַמלונג 47, מאַטעמאַטיק 54, גרויסאַליקייט 67, גרויספֿאַרנעם 117, טייערקייט 502.

26. פֿאַרמינערונג

ס: (פֿאַר)מינערונג, (פֿאַר)קלענערונג, רעדער צירונג אא"וו ← וי; אַפּשלאַג, חיסור, טוב־טראַקציע; רעדוקציע, הנחה, דיסקאָנט ← 503; חסר, נחסר, חסרדיקייט.

וו: מאַכן ווייניקער; ווייניק(ער)ן, (פֿאַר)מינערן, רעדוצירן, פֿאַרקלענערן אין צאָל, קלענערן, אַראַפּציען, אַרונטערציען, אַראַפּ־רעכענען, אַרונטעררעכענען, אַראַפּנעמען, אַרונטערנעמען, אַפּשלאַגן, מנכה זיין, מחסר זיין, חיסורן; דיסקאָנטירן, טאַרעווען ← 503. אַפּשעפּן, אַפּגיסן, אַפּשוּימען, אַפּמעלקן, אַפּטרינקען, אַפּוּפּן, אַפּוּיגן, אַפּשיטן, אַפּ־סטרעכעווען, אויסדינען ומאַכן דינערן.

ווערן ווייניקער אין צאָל; אַפּקומען, איר בערנעמען זיך, אַפּרינען, אַפּטרייפּן, אַפּקאַפּען, אַפּפּליסן, אַפּפּליצן אא"וו ← 118.

אָדִי: חסרדיק, רעדוצירט, געמינערט, פֿאַר־מינערט, געקלענערט, פֿאַרקלענערט אא"וו ← וי.

אינוו: אָן; אַנעט; בלא; בלי; בלית, מינוס; אַ [פּרעפּיקס נעשרייבן אין איינעם מיטן וואָרט].

וען אויך: מאַטעמאַטיק 54, קליינאַליקייט 66, קליינ־פֿאַרנעם 118, האַלדליקייט 503.

29. פֶּאָרשײדנמיניקייט

ס: פֶּאָרשײדנמיניקייט, פֶּילמיניקייט, אַלער־
 פֶּייקייט אַאָװװ - אָד; (בלוט)מישונג, קריי-
 צונג, פֶּאָרונג אַאָװװ - װ; געמיש, מישמאַש,
 מישעניגע, אויסמיש(עניש), אַסימילאַציע;
 מיקסטור, תערובות, שעטונג, פֶּלֶאָים; האַלב־און
 האַלב, הערמאַפֿראַדיט, אַנדרויגונס, היבריד;
 מאָזאַיק.

פֶּל (ה)מיני, פֶּל הסאַרטן, אַלע סאַרטן, פֶּל
 המינים שהוא, פֶּל מאַמינים שהוא [ש]; קאַשע;
 אַ קאַשע פֿון וְכֵל מאַמינים שהוא [ש]; קאַשע
 מיט באַטשווענע (מיט באַרן־צימעס, מיט
 באַרשט און מיט לֶאָקשן, מיט מאָן, מיט נעכ־
 טיקע טעג, מיט לֶעבערלֶעך); אַלער־מיני
 קיטניות, שאַר יֶרקות, שאַיע־טאַיע, ביגאַס, לֶיי
 געמינע, פֶּרפס מיט קיסליצע, בוידעם מיט
 פֶּאַליצע, לֶאָקש בוידעם פֶּאַליצע, לֶאָקש בוי־
 דעם ציבעלֶע, האַצע־קלאַצע, שורי, שור־בור
 (ומֶפֿליא לֶעשות); דיון־דאַן; דאַס און יענץ;
 דאַס יענץ טאַיע סאַיע; און וואָס ניט; נחם
 תֵּבָה; זשוק און זשאַבע; הימל און ערד און
 סטרוטשע באַב אַאָװװ - 32.

וו: מישן, פֶּאַרמישן, אויסמישן, צומישן, ביי־
 מישן, צוואַמענמישן, אויפמישן, צונויפ־
 מישן; צונויפֿגיסן, צונויפֿשמעלצן, קרייצן,
 פֶּאַרן אַאָװװ - 30.

אַדי: פֶּאַרשײדנמיניק, פֶּאַרשײדנאַרטיק,
 פֶּילמיניק, פֶּילאַרטיק; צווייפֿאַרעמדיק,
 דרייפֿאַרעמדיק אַאָװװ; פֶּאַרשײדנפֿאַרעמדיק,
 פֶּילפֿאַרעמדיק, פֶּילגעשטאַלטיק, מאָזאַיש;
 צווייערליי, ביייערליי, דרייערליי, פֶּירערליי
 אַאָװװ; אַלערליי, אַלערהאַנט, פֶּלערליי, פֶּאַר־
 שיידענערליי, פֶּילערליי, מערערליי, אַנדער־
 ערליי, נאָכערליי; אַסימילאַטיוו.
 איננו: וואָס; וואָסער; וואָס פֶּאַר אַ; סאַראַ;
 סאַרנע.

וען אויך: באַזונדערקייט 51, אויסנעם 53.

30. פֶּאַרבינדונג

ס: פֶּאַרבינדנקייט, פֶּאַראַייניקטיקייט, באַ
 האַפֿטנקייט אַאָװװ - אָד; פֶּאַרבינדונג,
 פֶּאַראַייניקונג, באַהעפֿטונג, אויפֿצירונג, אַר־
 גאַזירונג אַאָװװ; צובונד, צוואַמענבונד, צונויפ־
 בונד, אַנשלוס אַאָװװ - װ; אייניקייט, אַחדות,
 צירוף, באַהעפֿט, התקשרות, התדבקות; אַד־
 העזיע, קאָהעזיע, אַמאַלגאַם, אַנעקסיע; אוני־
 פֶּיקאַציע, אַסאַציאַציע, אַרגאַניזאַציע, קאַנסאַ־
 לֶידאַציע, קאַרפֿאַראַציע, קאַאַליציע, בלאַק,
 פֶּעדעראַציע, קאַנפֿעדעראַציע, אַמאַלגאַ־
 מאַציע, צעמענטאַציע, אַלוטינאַציע; בונד,
 אוניע, תְּבָרָה אַאָװװ - 448.

ובינדמיטלען באַנד, האַרבאַנד, שטערני
 באַנד אַאָװװ - 522; באַנדאַוש, בינדע, בינט,
 ליגאַמענט, ווינדל, וויקלשנור; באַנדעראַל;
 פעטליע, שלייף, שלייפֿקע, וויאַן, פֶּאַוועד,
 קרעמפעלעץ, פֶּאַשינע וצווייגן; קנופ, קניפל,
 קשר, קשר של קימאַ; רונג, פענטע, קייט;
 שטריק, שנור, גאַרטל אַאָװװ - 123; שפּילקע,
 האַרשפּילקע, זיכער־שפּילקע, זיכער־גאַדל,
 (א)אַגראַפֿקע, שטעקגאַדל, האַרנאַדל, פֶּאַד־
 וואַינע שפּילקע; האַק, האַקל, הוק, האַקן,
 האַטשיק, העקל, קרוק, קרוטשיק, זאַבעל,
 דריידל, קלויטשקע, פֶּאַרמייער; מענעלע,
 וויבעלע; קלאַמער, קליאַמער; פֶּאַפּיר־
 קלאַמער, קלעמער(ל), וועשקלאַמער, שראַגע;
 דרעטלער; שנאַל, שנאַל, שפּאַנגע, ספּראַג־
 דזשקע, פּראַזשקע, קנאַפּ אַאָװװ - 526; נאַגל,
 טשוואַק אַאָװװ - 205; שרויף, גווינט אַאָװװ
 - 205.

נקלעפּמיטלען קלעפעכץ; קליי, מאַס־
 טיק, גומיאַראַביק, פּאַפּ, קלעסטער; ביינער־
 קליי, פּישיקליי, הויזן־בלאַן; ריזיקליי, לאַם,
 סטאַליערקליי, סטאַליערשער קליי, טישלער־
 קליי, שוסטערקליי, בירליים, בערלייב; קיט,
 צעמענט, לייים, גיפּס; קלעפּאַלץ וקליי וואָס
 קלעפּט אַלץן.

מיט צר; צווייפֿירן, צווייפֿקאָמפּאָנירן, צווייפֿ גלידערן, צווייפֿשטעלן, צווייפֿועצן, צווייפֿ שליסן, צווייפֿיגסן; צווייפֿיבנדן, צווייפֿטשע פּען אַזױוּ ← ווערן מיט צר; אָנעקסירן, אָנשליסן (ויך), אָנהענגען (ויך), אָנוועצן (ויך); אָנבינדן, אָנקניפּן אַזױוּ ← ווערן מיט צר; אויפֿקאָמפּאָנירן, אויפֿסילע(ווען), אויפֿצילעווען, אויפֿציען (ווי פּערל אויף אַ שטור), אויפֿבינדן, אויפֿקלעפּן, אויפֿטשעפּען אַזױוּ ← ווערן מיט צר; סקאָמפּאָנירן יען זיך, סקאָמפּאָנייען זיך, מתחבר זיין זיך, צושטיין צו, פּרילאָנטשען זיך, צולאָנטשען זיך, צונאָדזשען זיך, אַינקויפּן זיך אין, מצטרף זיין זיך, אַסאָצירן זיך, מאַכן חבּרותא, כּורת ברית זיין אַזױוּ ← 552.

אַדי: פֿאַראַייניקט, פֿאַרבונדן, באַהאַפֿטן, אויפֿצירט אַזױוּ; צוזאַמענגעבונדן, צווייפֿעלשאַסן, אָנגעשלאָסן אַזױוּ ← וי; אומצע שיידלעך, אומאַפּרסייטלעך, אומאַפּונדערלעך, אומצעטילעוועדיק אַזױוּ ← 31.
קלעפּיק, קלעפּעדיק, קלייק, קלייקע, קלעפּקע, ליפּקע.
אינוו: מיט; צוזאַמען; אין איינעם; בינאַנד; האַנט אין האַנט; אַקסל בײַ אַקסל.

זען אויך: אַיבשליסונג 35, הַמְשָׁך 45, זאַמלונג 47, נאַענט קייט 120, הילף 446, פאַרטיי 448, שְׁלוּם 455, שחפּות 477, פֿרענדשאַפֿט 552, יונו 563.

31. אויפֿבינדונג

ס: איזאָלירטקייט, אָפּגעריסנקייט, אָפּגע בראַכנקייט אַזױוּ ← אײ; אומבאַהאַפֿטן קייט, אומפֿאַרבונדנקייט, אומפֿאַראַייניקטקייט אַזױוּ ← 30; אויפֿבינדונג, שנידונג, רייסונג אַזױוּ; אָפּשייד, אָפּריס, צענעם, צעפֿאַל, פֿונאַנדערפֿאַל אַזױוּ ← וי; סעפּאַראַציע, די סאַציאַציע, סעגרעגאַציע, איזאָלאַציע; די סעקציע, אָנאַטאָמיע, אַנאַליז; שיידליכע. שניט, אינציווע, נאַסיעקע; פֿלאַכשניט, פֿענגשניט, קרייצשניט, קייזערשניט אַזױוּ;

אויפֿיקאַטאָר, אַמאַלאָנאַמאַטאָר; פֿאַר־בינדער, פֿאַרבּינדלעך, פֿאַראַייניקער, קלע פּער אַזױוּ ← וי.
וו: זיין (ווערן) פֿאַראַייניקט, פֿאַרבונדן אַזױוּ ← אײ; צוזאַמענהאַלטן, צוזאַמענהענגען, צוזאַקסן, צוזאַמענוואַקסן, צווייפֿוואַקסן, צר שטיין; מאַכן פֿאַראַייניקט; פֿאַראַייניקן, באַ העפֿטן, אויפֿצירן, אַלירן, קאָנסאָלירן, קאַרפּאָרירן, קאַנפֿעדערירן, קאַלירן, רינגלעך וואַסן; פֿאַרן, מווגן זיין, קרייצן, בינדן, בוקסירן, באַנדאָשירן, פּענטען; ופּערדן סטרענגאַזשעווען, פּריפּאַגעווען; העפֿטן, גייען, בראַשירן, קאַרטאָנירן, צעמענטירן, אַמאַלאָנירן, פֿענירן.

צופאַרן, צוטאָן, צולאָנטשען, צובינדן, צר שטורעווען, צוגאַרטלען, צוביטעווען, צר טשעפּען, צוקניפּן, צוקניפֿלען, צושליפּן, צר קנעפֿלען, צושפּיליען, צושפּילקעווען, צר האַקן, צוהעקלען, צושנאַלן, צוקלאַמערן, צר קייטן, צוקייטלען, צודראַטעווען, צודראַטעווען, צר צודרעטלען; צושטיקעווען, צווייען, צר שטעפּן, צוסטריגעווען, צוריגעווען, צושטעכן אַזױוּ ← 526.

צושלאָגן (ווי מיט אַ נאַגל צו דער וואַנט), צוקלאַפּן, צוהאַקן, צונאַגלען, צושטוואַקעווען, צושטוועקעווען, צוגוויינטעווען, צר גיטע(ווען), צולעסטיקן, צולעסטעווען, צר קרעמפּעווען, פּאַמאַציעווען, צושטיפֿטעווען, צודרייען, צושרויפּן; צוקלעבן, צוקלעפּן, צוקליפּן, צוקליפּערצן, צולעפּען, צוקלייען, צוקלייסטערן, צופאַפּן, צוקייטעווען, צר שמעלצן, צוטאָפּיען, צוטריפּן, צושוויסן, צר סקליעפּען, צופאַרען, צושמידן, צוקאַחען, צולייטן, צוגיפּסירן, צוגיפּסעווען, צופּירן.
פֿאַרבּינדן, פֿאַרקניפּן, פֿאַרשנירן, פֿאַר־שטורעווען אַזױוּ ← ווערן מיט צר; צוזאַמען שטעלן, צוזאַמענשליסן, צוזאַמענעווען, צוזאַמענאַקסן, צוזאַמענקנעטן, צוזאַמענפּרעסן, צר זאַמענבינדן, צוזאַמענקייטלעך אַזױוּ ← ווערן

אָז"ו" - 107; צעשיידן זיך, צעגיינ זיך, צעפֿאַרן זיך אָז"ו" - 48.

אויפֿלֿייזן, אויפֿלֿאַזן, אויפֿבֿינדן, אויפֿ־שנורעווען, אויפֿקניפֿן אָז"ו" - אויב; פֿונאַנד דערשיכטן, פֿונאַנדערצווייגן, פֿונאַנדערבינדן אָז"ו" - אויב; איבערשניידן, איבערברעכן, איבערשפֿאַרטן, אָז"ו" - אויב; לויז מאַכן, באַפֿרײַען, אויסשפֿאַנען אָז"ו" - 469.

פֿלֿאַצן, לֿאַפֿנסן, פֿוקען, פֿוקען, פֿענר קען, טרעסנען, טריסנען, טרעשטשען, טראַש טשען; [אם] קרעקן, באַסטן; צעשפּרונגען ווערן, צעזעצט ווערן, קריגן די פֿלֿאַץ; אָפֿ־שפּרינגען, אָפּשטיין, אָפֿפֿאַלן; פֿונאַנדערפֿאַלן, צעפֿאַלן (אויף שטיקער).

נפֿאַרגלײַכונגען אָפּהאַקן (אָפּשניידן) ווי מיט אַ מעסער; פֿלֿאַצן ווי אַ פֿענכער, ווי אַ פֿאַ־כיר, ווי אַן אָנגעצויגענע סטרונע, ווי אַ קעסל־פּויק, ווי אַ זײַבלֿאַז, ווי אַ קאַץ.

אָדײַ: צעטיילט, איזאַלירט, אָפּגעזונדערט, צעריסן, צעשניטן, צעבראַכן אָז"ו"; טײַל־עוודיק, שײַדעוודיק אָז"ו" - וי; לויז, פֿרײַ, סעפֿאַראַט, נײַט־פֿאַרבונדן, נײַט־צוגעשטאַנען, אומבאַהאַפֿטן, אומפֿאַראַייניקט - 30.

אינון: באַוונדער; פֿאַר זיך; אָפֿאַרט; טײַלס; צום טײַל; טײַלווייז.

וען אויך: אויסשליסונג 36, הפֿסקָה 46, צעשפּרייטונג 48, צעשטערונג 107, קלײַנפֿאַרנעם 118, פֿאַרערגערונג 425, קענען גערשאַפֿט 447, פֿרײַהײַט 469, אומפֿאַרמײַנד־שאַפֿט 563.

32. גאַנצקײַט, אַלצקײַט

ס: גאַנצקײַט, אַלצקײַט, דורכויסקײַט אָז"ו וי - אַד; דערגאַנצונג, דערפֿילונג, קאַמ־פֿלעטירונג אָז"ו" - וי; השֿלָמָה.

דאָס גאַנצע, טאָטאַליטעט, אײַנס, אײַנטע־גער, אײַנטעגראַל, פֿלֿר, סומע, סכּום, באַטרעף; ברוטאַ־סומע, גראַססומע, טאָטאַלע סומע, טאַ־טאַל, סך־הפֿל, סך־הכּוּלָל, די אונטערשטע שורה, דער אַרום־און־אַרום; הורט; קערפּער;

ריס, גוט־וואַלדריס, פֿליק, טשעפּ, בראַך; ברוך, האַק, שפֿאַרט, רײַז, שפּילטער, שפֿלֿר־טער, סקאַבקע, פֿלֿאַץ, פּוק, טרעשטש, פּוגע.

וו: טײַלן, זונדערן, ראַיאָנירן, פֿאַרצעלירן, סעקציאָנירן, אַנאַליזירן, סעפֿאַרירן, סענר רעגירן, דיסאַצײַרן; שניידן, פֿאַלמעסן, אַנאַ־טאַמיוסירן, לֿאַנצירן, האַלבירן; שניצן, שניצן, שניצלען, שניקערן, פֿידלען, טשערעבען, כײַט־כען וי; מֿלֿן, מֿלֿע זײַן, שעטקעווען, שאַטקע־ווען, טעסעסען, טשעשען, קאַסען, פֿאַסעווען, רעקעווען, קנודיען, שערן, זעגן; רײַסן, האַדערן, קאָדערן, פֿליקן, קורע זײַן, טרענען, (ה)לומען, ברעכן, האַקן, פֿלעטן, שפֿאַרטן, שפֿליטערן, שפּילטערן, סקאַלען, סקאַבען.

אָפּטײַלן, אָפּוונדערן, איזאַלירן, אָפּצווייגן, אָפּשיידן, אָפּרענעצן, אָפּשפֿאַנען, אָפּוואַרטלען, אָפּבֿינדן, אָפּגאַרטלען, אָפּשנירן, אָפּשנירעווען, אָפּפּענטען, אָפּקניפֿן, אָפּסיטען, אָפּקניפלען, אָפּקנעפלען, אָפּשפּילעווען, אָפּשנאַלן, אָפּ־שײַפֿן, אָפּפֿלעכטן, אָפּהאַקן, אָפּהעקלען, אָפּסילען; אָפּקײַטן, אָפּקײַטלען, אָפּפֿלעס־טיקן, אָפּשליסן; אָפּקלעבן, אָפּקלעפּן, אָפּ־קלײַען, אָפּקלײַסטערן, אָפּפאַפּן, אָפּוויקן, אָפּפֿרײַטן, אָפּקײַטעווען, אָפּשמעלצן, אָפּדרייען, אָפּשרײַפֿן, אָפּטשעפּען; אָפּטרייסלען זיך, אָפּ־לֿאַנטשען זיך, אָפּנאַדזשען זיך, אָפּקומען.

אָפּטרענען, אָפּשניידן, אָפּרײַסן, אָפּ־ברעכן, אָפּהאַקן, אָפּשפֿאַרטן, אָפּשפֿליטערן - 118.

צעטיילן, צעצווייען, צעפֿירן, צעפֿער־טלען אָז"ו; דעצימירן, צעצענטלען, צע־פֿליישן, צערײַסן, צעשניידן, צענעמען (אויף שטיקער), צעלייגן; צעגיסן, אויסשענקען נמשקה, צעפֿירן; צעגלידערן, צעצווייגן, צע־שפּאַרן, צעשפּרייזן, צעסילען, צעמאַכן, צע־פֿליזן, צעוועגן, צעבײַסן, צעגריזשען, צעפּיקן, צענאַגן; צעבינדן, צעשנורעווען, צעקנעפלען אָז"ו" - אויב; צעברעכן, צעהאַקן, צעקלאַפּן

פֿוֹר, שטאַק פֿוֹר, פֿוֹר מיטן אויג; אָנגע-
פֿיִלֵט, אָנגעשטאַפֿט, אָנגעשלאָגן, אָנגעשטויסן,
אָנגעפּאַקט, פֿוֹר געפּאַקט, אָנגעפּאַקעוועט, אָג-
געפּיקעוועט, אָנגעשפּיגעוועט, אָנגעשפּיקעוועט,
אָנגעפּראָפּט, פֿוֹר געפּראָפּט, אָנגעשאַטן, אָנגע-
גאַסן, אָנגעפּרעסט, אָנגעטאַסעוועט, אָנגעדאַפּ-
טשע(ווע)ט, אָנגעטאַפּטשע(ווע)ט, אָנגעזאַפּט
אַזו"ח < 11.

פֿאַרגלײכונגען פֿוֹר ווי אַן אויג, פֿוֹר ווי
אַ פּויק.

אַינז, פֿראַז: אין גאַנצן; בסך־הכל; בס"ה;
אַרום און אַרום; ווי ער (זי) שטייט און גייט;
גמור; גמרי; בשלמות; פֿוֹר; פֿחלוטין; דור-
כויס; דורך און דורך; (ב)ראשו ורובו; מיט
האַרץ און נשמה; מיט לייב און לעבן; מיט
לייב און זעל (זייער); מיט לייב און בייער; מיט
הענט און פֿיס; מיט האַרדז און נאַקן.

ברוטאָ; אָנגראָ; הורטאַם, הילים, אַהר
פֿאַם; אָנזלע; אין אָנזל; האַלסייל וואָס; אין
אַיין קופּע; אין אַיין קלומפּ.

פֿון אַרף ביז תּוֹ; פֿון אָנהייב ביזן סוף;
פֿון אַדון עולם ביז ערליי; פֿון טאַזל ביז טאַזל;
מדאַשקע לַדאַשקע; פֿון אויבן ביז אונטן; פֿון
קאַפּ ביז די פֿיס; פֿון ברעג צו ברעג; פֿון ענד
צו ענד; פֿון אַיין ענד ביזן אַנדערן; פֿון האַר
ביז גאַר; פֿון דן ביז באַרשבע < 108.

ביז אַ האַר; ביזן ביזן; ביז די אויערן; ביזן
האַרדז; ביזן ברעג; ביז (צום) לעצט; ביז דער
שפענטע; ביזן פֿויגל; ביז גאַר; עד הַרמה;
עד לַפֿ"ק; אין יעדן פּרָט; אין אַלע פּרָטים;
אַזוי וויט ווי מיגלעך; מיט אַלע זיבן (זיבעצן)
גליקן; מיט אַלע פֿליטערלעך; מיט אַלע תּגין;
מיט אַלע הידורים; מיט אַלע זיבן (זיבעצן)
זאַכן; מיט אַלע פּינשטשעווקעס; מיט אַלע
שאַלעמויזן; מיט אַלע (זייע, אירע אַזו"ח) צור
באַהער; מיטן גאַנצן קלאַפּערגעצעמ.

אַלע; אַילע; אַל; אַל די; אַלדע; אַל
דאַס; אַלעמען; אַיינס און אַיינס; שטיק און
שטיק; אַיינער און אַלע; וְכֵן פֿת דִּלְיָה; פֿל

די לענג און ברייט פֿון, אַרף און תּוֹ, אַלפּאָ און
אַמעגאַ, קאַמפּלעט; אַנסאַמבל, קאַלעקטיוו,
מאַסע, קלומפּ אַזו"ח < 47.

וו; זיין אַ גאַנצקייט, זיין פֿון אַיין שטיק, זיין
מעור אַחד; פֿורעמען (פֿאַרמירן, צוזאַ-
מענשטעלן, זיבן) אַ גאַנצקייט; אינטעגירן
< 35.

אויפּזאַמלען, צונויפּקלײַבן, צוזאַמענע-
מען אַזו"ח < 47.

זיין (מאַכן) פֿוֹר (קאַמפּלעט, אין גאַנצן
אַזו"ח) < אַרד און איינ; פֿאַרפֿוֹרן, דערפֿוֹרן, דער-
געבן, דערברענגען, דערפֿירן, דערשיטן
אַזו"ח; דערגאַנצן, פֿאַרגאַנצן, ממלא זיין,
משלים זיין, פֿאַרוועטעווען, קאַמפּלעטירן,
אַפּמאַכן, גוט מאַכן, אויסשטוקעווען.

אַנפֿילן, פֿאַרסאַרען (מיט ערד); פֿאַר-
ליידיקן; אָנפוישן, אָנפּאַקן, אָנפּאַקעווען, אָג-
פּיקעווען, אָנשפּיקעווען, אָנשפּיגעווען, אָג-
פּיטשקען, אָנשטאַפּן, אָנשטופּן, אָנפּראָפּן, אָג-
שטויסן, אָנדאַפּטשען, אָנטאַפּטשען, אָנטרייס-
לען, אָנטרעס(עווען), אָנפּרעסן, אָנגיסן, אָג-
שיטן, אָנטאַסעווען, אָנהויפּן, אָנוואַלען, אָג-
וואַלגען, אָנהורבען, אָנשיכטן, אָנבערגלען,
אָנקויפּן, אָנלייגן, אָנהאַטען, אָנווערבעווען,
אָנפּראַטען, אָנשלאָגן, אָנזאַפּן.

פֿאַרגלײכונגען אָנפּרעסן (אָנפּאַקן אַזו"ח)
ווי אין אַ זאַק, ווי די הערינג.

סומירן, אונטעררעכענען, מאַכן (אונטער-
ציען) אַ סך־הכל (די אונטערשטע שורה), פֿאַר-
סכהלעךען.

אַדי; גאַנץ, אַבסאָלוט, פֿוֹרקום, זי פֿוֹרקומען,
פֿוֹרשטענדיק, אידעאַל, פֿחלוטיגדיק,
דורכויסיק, אַלזייטיק, גאַר, אַלץ־אַרומנעמענ-
דיק, אַלץ־אַרומכאַפּנדיק, סך־הכל־דיק, סך־
הכל־דיק, טאַטאַל, קאַמפּלעט, אויסגעבונדן;
אַיינציק, אינדיזידועל; אומבאַשעדיקט, ניט-
צעשטערט, ניט־צעבראַכן < 107; ניט־צעטיילט,
ניט־אַפּגעזונדערט < 31; אומפֿאַרקירצט, אומ-
פֿאַרמינערט, אומפֿאַרקלענערט < 26.

קע אָן אַ טיר, ווי אַ דאָרף אָן אַ הונט, ווי אַ רב אָן אַ שטאַט (אָן אַ רביצין), ווי שׂימחת־תּוֹרָה אָן בראַנפֿן, ווי אַ חתונה אָן קלעזמער, ווי קלעזמער (ווי אַ פֿידל) אָן אַ סמיטשיק, ווי אַ חזן אָן אַ קאַמערטאַן, ווי אַ שמייסער אָן אַ בייטשער, ווי אַ יידענע אָן אַ צאַינהאַרציגייט.

אַדל, אינווי: ניט אַרץ; ניט אין גאַנצן; ניט פֿול; ניט קאַמפֿלעט; ניט־פֿולקום; יוניט־פֿולקומען; ניט־פֿולשטענדיק; פֿעלעוודיק; פֿעלדיק; קורץ; האַלב און האַלב; ניט אַלע 32; ניט גענוג; ווייניק אַזױן 66.

וען אויך: טייל 34, אומפֿאַרענדיקונג 44, קליינצאָליקייט 66, שלעכטקייט 412.

34. טייל

ס: טייל, סעגענט, חלק, גורל; [אין מאַטע, וויש; אויסקומעניש, פֿאַרציע, דאָוע, קוואַט, טע, צוטיילונג, ראַציע, פֿאַיאַק, באַגע, ראַטע, צאָל, פֿראַצענט.

אַפטיילונג, דיוויזיע; אונטעראַפטייל, סובאַפטייל, סובדיוויזיע; דעפֿאַרטעמענט, ראַיאָן אַזױן 109.

גליד, מיטגליד, מעמבער [אין], פֿליגל, אָרט, צווייג, אַפּצווייג, ברענטש [אין], רינג, פֿילד־יאַלע; פֿאַרטיי, סעקטע, פּת, פּיתח, סעקציע, סעקטאָר, פֿראַקציע.

[בוך] באַנד, כּרָך, כּבֿא, מסכתא, סדרה, פֿרשה, פֿרק, קאַפּיטל, פֿסוק, פֿראָוע, פֿערן, פּאַסאַוש, פֿאַראַגראַף, אַפּוואַן, אַפּשניט, סעף, אַרטיקל, פּאַסטן, רובריק, שפּאַלט, קאַלומ (נע), עמוד; עפּיזאָד, פֿראַגמענט 381.

שטיק, כּמאַל, בראַק, ברעקל, ביסן 66; ברוכטייל, ברוכשטיק, אַפּבראַך, אַפּשניצל, אַפּדריבל, אויסשניט, אַפּריס, אַפּנאַס, אַפּנוס, שטראַם, שטראַמקע, סטראַמקע, סקאַלקע, שאַרבן, שערבֿל; וערדן שראַל, קרידע, גרודע, (הטרודע, קאַמט), הליבע, קלומפּ; וטיגט מיי רע, ימיערע; [פֿרוכט] קאַפּ, קעפּל, הויפּטל,

וכל; כּל וְכָךְ [אין]; פֿון ערשטן ביזן לעצטן; אַרט און יונג; יונג און אַרט; גרויס און קליין; קליין און גרויס; קינד און קייט; לאַנד און לייט; זשוק און זשאַבע; גאַנץ קהל הקודש; גאַנץ קעקעלע קהל; אַנשים נשים וטף; מנער ועד זקן; בנערינו ובוקנינו; פּולס אַהולאַם; כּל ישׂראֵל אין איין קלומפּ; הימל און ערד און סטרוטשע באַב; מער ווי טאַטע־מאַמע פֿעלן ניט אויס.

אַרץ; כּמעט אַרץ; אַלציניקעס; אַלעס; אַרדינג; אַלצדינג; אַלדאָסינג; אַלציניקעס דינג; אַרץ מיט אַנאַנדער; אַרץ אין דער וועלט; כּל דאָס...; כּל ה־; כּל דבר שורש; וואָס אָן אויג קען זען; וואָס אָן אויער קען הערן; וואָס אַ מויל קען אַרויסריידן; וואָס אין דער קאַרט; וואָס דו ווילסט הערן און געדענקען; וואָס דאָס האַרץ געלויבט; מקרני ראַמים עד ביצי פּינים; שער און איין; האַק און פּאַק; סאַק און פּאַק; פּאַק און פֿול; דאָס זעקל מיטן פּעקל; דאָס טעפּל מיטן גרעפּל; בּכֿל־מכֿל־כֿל; הכֿל־בּכֿל; הכֿל־פּאַקל [אין]; הכֿל־בּאַשר־כֿל; הכֿל־בּכֿל באַשר כֿל; הכֿל בּכֿל מְכֿל פֿלעקל; יעדעס פּיצל (פּיצעלע).

וען אויך: אינשליסונג 35, פֿאַרענדיקונג 43, זאַמלונג 47, גרויסצאָליקייט 67, איינסיקייט 67, גוטקייט 411.

33. אומגאַנצקייט

ס: אומגאַנצקייט, פֿעלעוודיקייט, קורצקייט אַזױן 47; ניט פֿולע מאָס (וואָג); פֿעלער, חיסרון, דעפּעקט אַזױן 412; דוּחק, מאַנגל אַזױן 66.

ווי זיין ניט פֿול, ניט קאַמפֿלעט אַזױן 47; פֿעלן, ניט דערגיין אַ טייל.

נפֿאַרגלייכונגען זיין (בלייבן) כּזאַן בלי רועה, ווי אַ שאַף אָן אַ פּאַסטער, ווי אַ שייגעץ (פּאַסטער) אָן אַ פֿיפּל, ווי אַ הונט (בער) אָן אַן עק, ווי אַ האַן אָן אַ קאַם, ווי אַ שטוב אָן אַ דאַך, ווי אַ קלויסטער אָן אַ גראַק, ווי אַ קליאַמ־

קומען אונטער, אַרונטערפֿאַלן אונטער; זיין
 צוזאַמענגעשטעלט פֿון, זיין צונויפֿגעשטעלט
 פֿון, זיין געפֿורעמט (פֿאַרמירט) פֿון אַזױז
 אַזױז; באַשטיין פֿון, האָבן אין זיך, אַינשליסן
 אין זיך, פֿולד זיין, האַלטן אין זיך, אַנטהאַלטן;
 זיין אַינגעשלאָסן אין, זיין ניכטל אין, זיין אַרײַ-
 גערעכנט אין, זיין פֿאַררעכנט אין, זיין אַרײַ-
 געציילט אין, זיין פֿאַרוויקלט אין, שטעקן אין,
 זיין געדעקט מיט אַזױז אַזױז.

אַינשליסן, אַרײַנגעמען, אַרומגעמען, פֿולד
 זיין, אומפֿאַסן; אַרײַנלאָזן, צולאָזן, אויפֿנע-
 מען, אַרײַנרעכענען, פֿאַררעכענען, אַרײַ-
 ציילן, מצרף זיין נצו אַ מנין, סובסמירן, אינ-
 טעגירן, אַינקערפֿערן, אַינלעבן, אַינ-
 פֿליישן, אַינקאַרפֿאַרירן, קאַפֿאַטירן, דעקן,
 פֿאַרוויקלען.

קאַמפֿאַרירן, צוזאַמענשטעלן, צונויפֿ-
 שטעלן, צונויפֿנעצן, צונויפֿשליסן, קאַמפֿילירן,
 קאַמבינירן, קאַנסטיטירן, אַרגאַניזירן, פֿורע-
 מען, פֿאַרמירן, ביילדן, בויען, מאַכן, פֿולדן,
 סינטעטיזירן - 30.

אַדי: אָנגעהעריק, צוגעהעריק; קאַמפֿאַ-
 נירט, צוזאַמענגעשטעלט, צונויפֿגעשטעלט,
 צונויפֿגעזעצט, צונויפֿגעשלאָסן, קאַמפֿילירט,
 קאַנסטיטירט, געפֿורעמט, פֿאַרמירט, אַגע-
 בילדעט, געמאַכט, באַשטייענדיק (פֿון); אַינ-
 געשלאָסן, ניכטל, אַרומגענומען, (אַפֿי-אַרומ-
 געמ(ענד)יק, פֿולדדיק, אַינשליסיק, אַרײַנגע-
 רעכנט, פֿאַררעכנט, אַרײַנגעציילט, סובסר-
 מירט, אינטעגירט, אַינגעקערפֿערט, אַינגע-
 פֿליישט, אַינגעלעבט, אַינקאַרפֿאַרירט, גע-
 דעקט, פֿאַרוויקלט.

אינון: צווישן; מאַנג; אונטער; דערונטער;
 דערינען; דעריין; בתוכם; עַד ועד בכפֿל.
 שפֿר: אַין בכפֿל אַלאַ מה שבפֿרט.

וען אויך: שׁכות, 8, פֿאַרבינדונג, 30, טייל, 34, נאַרמע, 52,
 אַרײַנגעם, 192, שותפות, 477.

היפֿטל, היפֿטל, ציינדל; [צוקערן] קלעצל,
 קאַסקע, ווערפֿל; [מלבוש] קליין, פֿיקל, שריץ,
 לאַסקע, צוויקלע, צוויקלע, פֿאַלגע, דרים
 אַזױז - 526; [והאַרץ] שׁיט, שׁיטל, שטשאַפֿע,
 פֿליאַכע, פֿלאַכע, פֿאַליע, פֿאַליענע, ליפע,
 פֿייל, שאַקעלע, שפֿאַן, שפֿענדל, שיבער,
 שיווער, שפֿילטער, שפֿילטער, סקאַבקע, קינע-
 רע; [וברויט] (ומוציא, לחמא, חתיכה, פֿע-
 געץ, פֿלייש, פֿוית, רעפֿטל, ריפֿטל, לוסטע,
 פֿידע, קוסע, סקאַבורע, ליאַמפע, סנעכע,
 שקידע, סקיבע, פֿרענטל, אַקאַריעץ, אַקאַרי-
 טשיק, סקאַריעק, סקאַרע, (ס) קאַרינקע, זׁיטל,
 ראַזשאַק, שפֿיץ, קרוטקע.

וען אויך: אויפֿבינדונג, 31, אַינשליסונג, 35, אומאַנאַטיט
 33, קליינאַפֿליקייט, 66, קליינפֿאַרנעם, 118.

35. קאַמפֿאַנענט, אַינשליסונג

ס: אַינשליסונג, אַרײַנגעמונג, אַרומגעמונג
 אַזױז; צוזאַמענשטעלונג, צונויפֿשטעלונג,
 פֿורעמונג אַזױז - 11.

אַינשלוס, אַרײַנגעם, אַרומנעם, אויפֿנעם,
 אַרײַנלאָזן, צולאָזן, אינטעגראַציע, אינקאַרפֿאַ-
 ראַציע, סובסומציע.

קאַמפֿאַזיט, קאַמפֿילאַציע, קאַמבינאַציע,
 קאַנסטיטוציע, קאַנסטרוקציע, בילדונג, בוי,
 געבוי, געבוי, פֿאַרמאַציע, אַנאַטאַמיע, געוועב,
 סטרוקטור, אַרגאַניזאַציע, פֿולד, כפֿל, סינטעז.
 קאַמפֿאַנענט, טייל, באַשטאַנדטייל, מיט-
 גליד, שותף, אינטעגראַל, אינטעגראַלער טייל,
 אינטעגראַנט; אינהאַלט, תוכן, תוך, מהות, באַ-
 שטאַנד, עלעמענט, מאַטעריע, שטאַף, צוגע-
 הער, צובאַהער; צוגעהעריקייט, אָנגעהערי-
 קייט.

וו: זיין (פֿורעמען, פֿאַרמירן, בילדן) אַ טייל
 פֿון; געהערן צו, צוגעהערן, אָנגעהערן,
 באַלאַנגען צו - 8; רעכענען זיך צווישן, ציילן
 זיך צווישן, אַרײַנגיין אין, אַרונטערגיין אונטער,

36. פֿרעמדקערפער,

אויסשליסונג

ס: אויסשליסונג, עלִימינירונג, באַזײטיקונג
אָװװ - װ; פֿרעמדקײט, נײַט־אַנגעהער־
קײט אָװװ - אַדײַ.

אויסנעם, אויסשטראַך, אויסשטריך, אויס־
שניט, עלִימינאַציע; אָפּוואַרף, פֿאַרוואַרף,
פּסלֹות, אויסלֶאַז, דורכ־לֶאַז, השּׁמטָה.
פֿרעמדקערפער, פֿרעמדער קערפער
(עלִעמענט, שטאַף אָװװ) - 35; פֿרעמדער
(דרייטנדיקער, זײַטיקער) מענטש; (טשיזשע)
יאַלד [קל]; פֿרעמד געבאַרענער, אַלאַכטאַן;
אויסלֶענדער, עמיגראַנט, גרינער; אַרײַנדריי־
גער.

װ: אויסשליסן, עלִימינירן, באַזײטיקן, אויס־
מעקן, אויסשטרייבן, אויסשניידן, אויס־
בראַקירן, פּסלֶען, אָפּוואַרפֿן, פֿאַרוואַרפֿן, אָפּ־
לײַגן אין אַ זײַט; אָפּוונדערן, אָפּשטײלן אָװװ
- 31; דעקלאַסירן; אַרויסוואַרפֿן, אַרויס־
שטויסן אָװװ - 193.

אויסנעמען, נײַט אַרײַנעמען, נײַט אײַנ־
שליסן, נײַט אַרײַנרעכענען, נײַט אַרײַנלֶאַזן, נײַט
צולֶאַזן אָװװ - 35.

אויסלֶאַזן, אַרויסלֶאַזן, דורכ־לֶאַזן, פֿאַרװען,
פֿאַרקוקן, פֿאַרפֿעלן, דורכ־פֿעלן, מאַנקירן,
פֿאַרבייגן (פֿאַרקײטישן) װאַ דאַווענען; איבער־
היפּערן; זײַן אויסגעשלאַסן פֿון, אויסבלײַבן.
זײַן פֿרעמד, נײַט זײַן קײן טײל פֿון אָװװ
- 35; נײַט אָנגעהערן צו, נײַט צוגעהערן צו, נײַט
אַנקערן זיך מיט אָװװ - 8.

אַדײַ: אויסגעשלאַסן, עלִימינירט, באַזײטיקט
אָװװ - װ; נײַט־אַרײַנגערעכנט, נײַט־אײַנ־
געשלאַסן אָװװ - 35; אויסשליסלעך, אויס־
נעמיק, אויסגענומען.

פֿרעמד(לעך), זײַטיק, דרויסנדיק, נײַט־
אַנגעהעריק, נײַט־צוגעהעריק; [קל] יאַלדיש,
װײַטיש; פֿרעמדלענדיש, אויסלֶענדיש, אויס־
לֶענדער(יש), װאַגראַניטשנע.

אינון: חוץ; אַחוץ; יֵאוּסער; ם(אַ)פּרײַטש;
מיט דעם אויסנעם פֿון; עַד װאַ עַד בכֶּלֶל;
אין דער פֿרעמד; אין אויס(ל)לאַנד; מעבֶּר לַיַם.

זען אויך: אומשײכות 9, אויפֿבינדונג 31, אויסנעם 53,
אַרויסשטויסן 193, אומגעװעצלעכקײט 599.

37. אַרדענונג

ס: אַרדנטלעכקײט, מעטאַדישקײט, אײַנגע־
שטעלטיקײט אָװװ - אַדײַ; אײַנאַרדענונג,
אַראַנזשירונג, אײַנשטעלונג אָװװ - װ; אַראַנ־
זשעמענט, סידור, סאַטיראַזוקע, אַלאַקאַציע,
דיספּאָזיציע.

אַרדענונג, סדר; סדרה־עולם, סדרה־יום,
טאַגס־דר, טאַגאַרדענונג אָװװ; פֿאַראַנדיק,
פֿאַראַדיק, פּאַזשאַנדיק, (סאַציאַל)עקאָנאָמיע;
סטרי, םסטראַי, לאַד, טאַלֶק, רעזשים, דיס־
ציפּלֶין; פּלאַן, פּראַגראַם אָװװ - 397.

שורה, צײַל, רײ, ראַנד, ש(ע)רענגע, לאַ־
װע, פּאַסמע, אָנאַניק, אָנאַקע, אַטשערעד(ע),
אַטשערע, קאַטשערע [ש]; לַיַן [אַ]; סעריע,
ציפּלֶל.

סיסטעם, מעטאַד, רוטין; אַראַנזיאַציע,
רעזולטאַציע, אינסטאַלאַציע, קאָאַרדינאַציע,
גראַדאַציע, גראַדואַציע, מעטאַדזיאַציע, סיס־
טעמאַטזיאַציע, קאַטעגאָריאַציע, קאָד־פֿי־
קאַציע, קלאַסיפֿיקאַציע; טאַקסאָנאָמיע, טאַק־
סאַלאַגיע.

אַרדענער, מסדר, סאַטירער, איבער־
קלײַבער; קלֶערער װאַייערן; פעקער, פּאַ־
קער, פּאַקירער; אינסטאַלאַטאָר, קלאַסיפֿי־
קאַטאָר, אַראַנזיאַטאָר אָװװ - װ.

װ: זײַן אין אַרדענונג; זײַן אויפֿן אַרט; ברענ־
גען אין אַרדענונג, אײַנפֿירן אַן אַרדענונג,
אַרדענען, אײַנאַרדענען, (גלײַכ)סדרן, מסדר
זײַן, אַראַנזשירן, אײַנלאַדעווען, אײַנפּראַזען,
יאַנרײַכטן, אײַנרײַכטעווען, אײַנסטראַיען, אײַנ־
סטאַלירן, אינסטאַלירן; אַנשטעלן, אָנסטראַיען
[פֿילדל].

אומאָרדענונג, אומסדר, דעוואַרגאָניזאַציע, דיסאָרגאָניזאַציע, כאָאָס, ווירואַר, אַנאַרכיע, בעולאָד, אַ שיף אָן אַ רודער, תּוּהוּוּבּוּהוּ, עולם־התּוהוּ, קטב־מרי־י; איבערקערעניש, רעוואָלוציע, פּוטש, הריסות, ערד־ציטערניש, סדום־עמורה, משיחס צייטן.

אויפֿלויף, איבערגעלויף, איבערגעלאָף, איינגעלויף, איינגעלאָף, שילע־רגעל־ליף, שילע־רגעל־לאָף, געווימל, סומאַטאַכע, סראָד, רוכע, זאווערוכע, שטורעם, בהלָה, מהומה, מבוכה, קאָנפּליע, אויפֿריי, אומרוען, עקס־צעסן, רייאַט [אס]; פּאַניק, פּאַגראָם, אַוואַנטורע, טומל, וורדעגארדע, האַלבעורדע, קאָלעבליק אַאָ״ו < 280; אַרגיע, וואַקאַנאַליע, שוואַרץ־פּרי־טיאַג, שוואַרץ־שבת.

(געפּלאַנטער, פּלונטער, פּלאַנטע, פּלאַנט־טענינע, שויבער, גאַקירדע, הידרעך־פּירדעך, האַרן־קאַרן, האַרעם־קאַרנעם; מושב־הקדש, שטאַל, געלענדער, מעמד, באַשטאַנד, היינע; צעמישעניש, מיש־מאַש, געמיש, מישענינע אַאָ״ו < 29.

אַרדענונג־שטערער, דעוואַרגאָניזאַטאָר, דיסאָרגאָניזאַטאָר. וו: מאַכן אָן אומאָרדענונג (אַ כאָאָס, אַ מושב־אַאָ״ו) < 0; . דעוואַרגאָניזירן, דיסאָרגאָניזירן, צעדרייען, צערודערן, צעטעכערן, צע־טויטשען, צעבערקען, צעטשאַכערן, צע־טאַרען, צעקאַטערן אַאָ״ו < 107.

אַנמאַכן אַ געמיט (אַ מושב־, אַ חתונה); אַנ־מאַכן חושך, (אַ)קערן מעשים, איבערקערן אַ וועלט, איבערקערן (אַלין) מיטן קאַפּ אַראָפּ און מיט די פֿיס אַרויף; קערן סדום ועמורה; איבערקערן ווי סדום ועמורה; אַנוואַרפֿן, אַנ־של־ידערן, צעוואַרפֿן, צעשל־ידערן; אַנוואַרפֿן ווי אין אַ הקדש, ווי אין אַ שטאַל, ווי אין אַ מושב־; צערייען; צערען ווי אַ תּוּזר (אין גאַרטן); צעגראַבלען, צענישטערן; קאַפּווען, סקאַנפּלושען, צעטומלען, מַלְל־ב־זֶנ, פֿאַר־באַדאַמוט(ש)ען.

אַינטײלן, אויסטיילן, ראַציאָנירן. אויספֿורעמען, אויספֿאַרמירן, רעגולירן, ירעגלען, גרופירן, קאָאַרדינירן, גראַדירן, מע־טאָדיזירן, סיסטעמאַטיזירן, (אַ)סאָרטירן, סאָר־טעווען, איבערקלעבן, פֿונאַנדערקלעבן, קלאַ־סירן, קלאַסיפֿיצירן, קאָדיפֿיצירן, קאַטאַלאָג־גירן, אַלפֿאַבעטיזירן.

פּלאַצירן, דיספּאַנירן, איינשטעלן, אויס־שטעלן, צעשטעלן; איינזעצן, אויסזעצן, צע־זעצן; איינלייגן, אויסלייגן, צעלייגן; פּאַקן, פּאַקירן, פּאַקעווען; איינפּאַקן, אויפֿבינדן ואַ פעקלן; צונויפֿלייגן, צוואַמענלייגן.

צו רעכט מאַכן, צוקלעבן, צורוימען, צוראַמען, צוראַמען; צוקעמען, צוקאַמען; צור־בעטן, פֿאַרבעטן ואַ בעטן; צוגלעטן, פֿאַר־גלעטן ודי האַרן.

אויפֿפּלאַנטערן, אויפֿפּלאַנטערעווען, אויס־פּלאַנטערן, אויספּלאַנטערעווען, אַפּפּלאַנטערן, אַפּפּלאַנטערעווען; אויפֿפּלעכטן, צעבערשטן, אויסקוילן, אויסשעכעווען, אויסטאַסעווען.

אַדי: אַרדנטלעך, רייק, סיסטעמאַטיש, מע־טאָדיש, פּלאַנמעסיק, רעגולער, רעגל־מעסיק, ריכטיק, קאַרעקט < 335; כּסדרדיק, נאַכאַנאַנדיק, איבעראַנאַנדיק; איינגעאַרדנט, אַרגאָניזירט, איינגעשטעלט אַאָ״ו < 11.

אינוו, פֿראַז; כּסדר; נאָך אַנאַנד; איבער־אַנאַנד; אין אַרדענונג; אויפֿן ריכטיקן פּלאַץ; איינס נאָכן אַנדערן; ענטפֿערן על ראַשון ראַשון ועל אַחרון אַחרון; ווי עס דאַרף צו זיין; כּשורה; כּדבֿעי; פּנת משה וישׂראל. זען אויך: אַלגעמיניקייט 50, נאַרמע 52, איינמיניקייט 28, פֿאַרעם 151, רעקאָרד 366, פּלאַן 397, באַלעל 462.

38. אומאָרדענונג

ס: צעמישטקייט, כאָאָטישקייט, צעשויערט־קייט, אומאָרגאָניזירטקייט אַאָ״ו < אדי; צעמישונג, צעטומלונג, צעשויערונג אַאָ״ו; צעמישעניש, צעטומלעניש, צעדרייעניש אַאָ״ו < 11.

וּ: זִינן (קומען, גיין) פֿאַר (אַפֿריער, זיבעפֿאַר, צו ערשט, צום ערשטן, דער ערשטער); פֿאַרויסקומען, צופֿוירקומען; פֿאַרכאַפֿן (פֿאַר־לויפֿן) דעם וועג; פֿאַרויסגיין, אַרויסרוקן זיך; אַרויסשטעלן זיך, אויפֿברעכן ומיליטערן; זיין אין פֿראַנט (אין דער שפיץ, בראַש); פֿירן; ווייזן דעם וועג; האַבן דאָס ערשטע וואָרט.

אַדי, אינון: פֿאַרויס; פֿאַרויסיק; אין פֿאַר־רויס; אין פֿראַנט; בראַש; אויפֿן פֿאַר־דערשטן פֿלאַך; אין פֿאָדער־גרונט; פֿאַר־פֿריער; אַפֿריער; אויף צו פֿריער; צו פֿויר־פֿריער(דיק); ערבֿ; אויף דער שוועל פֿון; צו ערשט; צום ערשטן; פֿאַר אַלעמען; קודם; קודם־פֿל; קודם־פֿל; קודם המעשה; קודם פֿל דבר; איידער וואָס ווען; קודם־פֿל־הקוד־מים (הקודמס); מוקדם; פֿרעלימינאַר; אַפֿ־ריאַריש.

פֿראַז: ווי געזאַגט; ווי פֿריער (ווי אויבן) גע־זאַגט; ווי פֿריער (ווי אויבן) דערמאַנט; הניזכר ליעיל, הניזכר; פֿניזכר ליעיל, פֿניזכר.

וען אויך: אָנהייב 41, פֿאַרגאַנגענקייט 75, פֿרייקייט 87, סיבה 101, פֿאַרגאַנגענקייט 145, פֿאַרויסוועגן 345, צוגע־גרייטקייט 398.

40. נאַכדעם(די)קייט

ס: נאַכדעם(די)קייט, נאַכגייקייט, נאַכקומי־קייט, ווייטערדיקייט, שפּעטערדיקייט, אַפֿאַסטער־יאַרי, פֿאַסטער־יאַריטעט; סוקצעס־יע, סעקווענץ, סובסעקווענץ.

נאַכגייער, נאַכפֿאַלגער, נאַכשלעפֿער, נאַכשטופֿער, נאַכקריכער, נאַכטענצער, נאַכ־לויפֿער, נאַכקומער, עפּיאַנן, ירש, נאַכקומענ־שאַפֿט; אָנהענגער, חסיד, צובאַמקער, צובאַמ־קער, אַמין־זאַגער - 331; סאַטעליט, שאַטן; [סאַון] עקזוס, עקיסט; אָנהענגער־שאַפֿט.

נאַכוואַרט, שלוסוואַרט, אויסלֶאָג, צו־שריפֿט, נאַכשריפֿט, פֿאַסטסקריפֿט, שני"ף ונישר; ניט פֿאַרגעסן, עיקר שכחתי; קאַדיציז, אַפּענ־

פֿאַרדרייען, פֿאַרוויקלען, פֿאַרפּוטען, פֿאַרפֿלאַנטערן, פֿאַרפֿלונטערן, צעקנוילן, צע־פֿלאַנטערן, צעפּוטען, צעקנוידערן, צעקנאַ־דערן, צעשויבערן, צעפּאַטלען, צעפֿלאַשען, צעפּודלען, צעקודלען, צעקאָדלען, צעקאַש־מערן, צעקלאַטשערן.

מאַכן (פֿאַרקאַכן) אַ קאַשע; צעמישן, צע־מאַנטשען, צעבויטען, צעבויטשען, צעקליצען, צעקלייצען, צעקלאַיטשען, צעקלאַטשען, צעקאָדויטשען, צעבורען, צעסיטען; פֿאַר־קלאַפּוטשען, פֿאַרקלאַפּעצקען.

אַדי: כאַאָטיש, גיט־אַרגאַניזירט, זיסטעמ־פֿאַז, זפֿלאַנגלֶאָן, אומסיסטעמאַטיש, אומ־מעטאָדיש, אומרעגלמעסיק, אומרעגולער, קאָנפּוּז; צעטומלֶט, צעמישט, צעדרייט, אָנגע־וואַרפֿן אַזו־ו - ו.

פֿראַז: עס טוט זיך (עס קערט זיך) אַ וועלט־
- 280; *מען גיסט און מען פּישט נשלעכטע
בעל־הביתשיקייט.

וען אויך: פֿאַרשידנמיניקייט 29, באַוונדערקייט 51, אויס־נעם 53, צעשטערונג 107, אומפֿאַרעם 152, געטומל 280.

39. פֿאַרדעם(די)קייט

ס: פֿאַרדעם(די)קייט, פֿריער(די)קייט, פֿאַ־רויסיקייט אַזו־ו - אַד; פֿריאַריטעט, אַ־פֿריאַרי, אַפֿריאַריזם; אַנטעצעדענץ, פֿרעצע־דענץ, פֿרעצעדענט.

פֿאַרמאַרש, פֿאַרויסמאַרש; פֿאַרגייער, פֿאַרלויפֿער, פֿאַררייטער, אויסרייטער, אַוואַני־גאַרד; פֿירער, וועגפֿירער, זפֿראַוואַדיק; וועגווייזער, מֶדריך, מורה דרך - 360; הע־ראַלד, אָנזאַגער, מֶשֶׁר, בשורה־זאַגער; פּיאַ־ניר, זפּיאַנער, חֶלּוּץ; פֿאַרקעמפֿער.

פֿאַרוואַרט, פֿיר־וואַרט, פֿאַררעדע, וואַרט־פֿריער, וואַרט פֿאַרויס, אַרײַנפֿיר, אַרײַנפֿיר־וואַרט, אינטראַדוקציע, זאיינלֶייטונג, הקדמה, מְבוּא, פֿאַרבאַמערקונג, פֿרעאַמבֿל; פֿראַלֶאָן, פֿאַרשפּיל, פֿרעלוד(יע), אווערטור.

וּ: אָנהייבן, באַגוינען [אײן], אָנפֿאַנגען, מתחיל
 זײַן; נעמען (נעמען זיך, לאָזן זיך, גײן)
 עפעס טאָן; אָנהייבן פֿון אָנהייב (פֿון אַלף־בֿית,
 פֿון בראשית, פֿון מה־טובֿו, פֿון בְּרוּךְ־שֵׁאָמַר):
 מאַכן אָן אָנהייב, אַ (י אָן) התחלה, דעם ערשטן
 טראָט אַזױ ״ו״ ׀; נעמען די איניציאַטיוו; אָב
 הייבן אויף ס׳נײַ, איבערקערן אַ נײַ בלאַט; זײַן
 דער ערשטער, דער איניציאַטאָר אַזױ ״ו״ ׀;
 לײַגן דעם פֿונדאַמענט (דעם ערשטן שטייג);
 עפֿענען; ברעכן דאָס אײַן, ברעכן גרונט;
 אויפֿהייבן דעם פֿאַרהאַנג; אינוויירן; האַלטן
 בײַם אָנהייב (בײַ פּיעטריקאָז, בײַ מה־טובֿו,
 בײַ אַחד מי יודע); האַלטן פֿון פֿאַרנט.
 אַדײַ: תּחִילַת־דִּיק, התחלהדיק, ערשטיק,
 עלעמענטאַר, רודימענטאַר, ז אורשפּרינג
 לעך, פּרימיטיוו, אַריגינעל; אָנהייבעריש, אָב
 פֿאַנגעריש אַזױ ״ו״ ׀.

אינוו: ערשט; ס׳ערשטע; ערשטנס; צו־
 ערשט; צום (אַלעם) ערשטן; אַלער
 ערשטנס; איין מאָל; דאָס איז איין מאָל אַוועק.
 ראשית; ראשית־בֿר; ראשית־פֿל; ראשית־
 חכמה; תּחִילַת; לכתחילה; מעיקרא; אין אָב
 הייב; אין אָנפֿאַנג; אין דער התחלה; אויפֿן
 ערשטן קוק; אין פֿלוג; לכאורה; פֿון געבוירן
 (אַן); פֿון געבורט; פֿון געבוירנהייט (אַן); פֿון
 מוטער־ליב (אַן); מִבְּטֵן אָמו; מִבְּטֵן וּמִלִּידָה;
 אין די וויקעלעך.

שפּר: פֿל התחלות קשות; יעדער אָנפֿאַנג
 איז שווער (און גרינג נאָכהער); אַ גוטע
 התחלה איז (שוין) אַ האַלבע אַרבעט; אַ שלעכ־
 טע התחלה ברענגט צו אַ מִפְּלֵה (צו אַ בײַן
 סוף); אַז די ערשטע שורה איז קרום געשריבן,
 טויג דער גאַנצער ברייז אויף כּפּרות; די ערש
 טע פֿלוימען זײַנען ווערעמדיק; ווער עס זאָגט
 אַלף, מוז זאָגן בֿית; ווער עס זאָגט אַ, מוז אויך
 זאָגן בע.

וען אויך: פֿאַרדעמקײט 39, סיבה 101, פֿאַרנטקײט 145,
 איסנעפֿין 328, צוועגרייטקײט 398

דיקס; נאָכשפּיל, עפּילאָג, פּאַסטלודיע;
 שרעפֿע(ע), של(י)ומפּער, נאָכשלעפּעניש, וויידל.
 וו: זײַן (גײן, קומען) נאָך (דערנאָך, הינטער,
 פֿון הינטן אַזױ ״ו״) ׀; נאָכגיין; נאָכגיין
 פֿוסטריט; נאָכגיין ווי אַ שאַטן, ווי אַ הונט, ווי
 אַ קו אַ קאַב; נאָכקומען, נאָכצײַען, נאָכפֿאַרן,
 נאָכפֿאַלגן, נאָכשלעפּן זיך, נאָכשטופּן זיך, נאָכ־
 קריכן, נאָכטאַנצן, נאָכשפּרינגען, נאָכלױפֿן,
 נאָכפֿלײַען, נאָכיאָגן; יאָגן זיך ווי אַ קאַץ נאָך
 אַ מויז.
 אַדײַ, אינוו: נאָכדעמדיק; נאָכגיין; נאָכ־
 קומיק; ווייטער; דערנאָך; נאָך דעם;
 ז נאָכהער; אויף דעם; דערויף; אַחר המעשה;
 ווייטערדיק; ז פֿאַלגנדיק); אַפּאַסטעריאַריש;
 סובסעקווענט; (באַלד) נאָך; פּאַזוטערנע;
 הינטער; פֿון הינטן.
 פֿראַז: טוו (נאָך אים)!

וען אויך: ענד 43, קומעדיקײט 77, שפּעטיקײט 88, רעוול־
 טאַט 102, הינטקײט 146.

41. אָנהייב

ס: תּחִילַת־דִּיקײט, ערשטיקײט, אַריגינעלעקײט
 אַזױ ״ו״ ׀; אָנהייב, אָנהייבנס, התחלה,
 התחלת־הספֿר, אָנפֿאַנג; פּאַטשאַטיק, פּאַטשאַג־
 טיק; אַלף, אַלפֿאַ; אַבעצע, אַלף־בֿית; מִבּוֹא,
 רִישָׁא, ראש־פּרָקײם; עלעמענט, רודימענט;
 ז אורשפּרינג, פֿונזאַנען ׀ 101; קנאַספ, גע־
 בורט.
 עפֿענונג, ז דערעפֿענונג, אַרײַנטריט, אַרויס־
 טריט, אויפֿטריט; אינוויוראַציע; איניציאַטיוו;
 ערשטער בליק, פֿלוג; ערשטער פּרוּז, ז ערש
 טער פֿאַרווּך, ערשטער טראָט, ערשטער
 אַרײַנפֿאַר, ערשטער אַרויספֿאַר, ערשטער
 אויפֿטריט, דעביוט.

אָנהייבער, אָנפֿאַנגער, מתחיל, פֿריץ;
 צניף, מלופּס־קינד ׀ 360; ערשטער, איניציאַ־
 טאַר; אויפֿטוער, מחדש ׀ 328; פּיאָניר, ז פּיאָ־
 נער, פֿלרין; דעביוטאַנט.

42. מיטן

פֿאַז, אויסגאַנג, קולמיניר־פּונקט, קרויס, ווענד־פּונקט, קערפּונקט; עק וועלט.

לעצטער אַקט, עפּילאָג, אַפּאַטעאָז, פּאַר־האַנג; תּוֹ, אַמעגאַ, עושה שְׁלוֹם, עָלִינוּ; עקס־טרעם, לעצטער, אַחרון (שבאַחרונים), לעצטע שבֿלעצטע; קולמינאַציע, עקזעקוציע, ליקוו־דאַציע; פּאַרענדיקטע אַרבעט, פּעט־אַקאַמ־פּלי; אַרויסקום, רעוולוטאַט, אַחרית־בֵּר
← 102.

ו: זיין געענדיקט, אָפּגעטאַן אַזױו־וּ ← אַר; קומען צו אַן ענד, צו אַ סוף אַזױו־וּ ← ס; ענדיקן זיך, אויס ווערן, אויסלאָזן זיך, אויס־נעמען זיך, איבערנעמען זיך, טאַגן, אָפּלױפֿן; אויסגיין, עקן זיך אַזױו־וּ ← 243; האַלטן ביים סוף, (ביי עָלִינוּ, ביי עושה שְׁלוֹם אַזױו־וּ) ← ס.

מאַכן אַן ענד, אַ סוף אַזױו־וּ ← ס; ענדיקן, אָפּענדיקן, פּאַרענדיקן, אָפּעקן, אָפּשליסן, מסיים זיין, גומר זיין, פּאַרחתמענען, קאַנטשען, אויסהאַבן, אָפּהאַבן; קולמינירן, קרוינען, שפּיצן, אָפּשפּיצן, אויסשפּיצן; דערפּירן (ברענ־גען) צו אַן ענד (צו אַ סוף, צו אַן עק אַזױו־וּ) ← ס; קומען לידי גמ־ר; באַזאַרן, דערפּילן, (אַפּ)טאַן, י־דערליידיקן; דורכטראָגן, דורכפּירן, דורכ־זעצן, (אויס)פּעלן, פּועל יוצא זיין, אויסחירקן, אויססטאַרען זיך, אויסכלאַפּאַטשען, אויספּירן, י־אויספּעלנען, אויפּטאַן, זאַהאַדען, ספּראַווען זיך מיט, דערגרייכן דעם ציל, פּאַרווירקלעכן, מַגִּישׁ זיין, רעאַליזירן, צו שטאַנד ברענגען, צו וועגן ברענגען; פּאַרטיק מאַכן, אָפּפּאַרטיקן (זיך), י־רעפּאַרען זיך, אָפּטאַן, אָפּמאַכן, אָפּ־אַרבעטן, אָפּפּראַווען, אָפּפּאַרען זיך, אופּאַרען זיך; ליקווידירן, אָפּפּטרן, אַראָפּפּטרן, פּטרן (אַן עסק), אָפּשלאָגן כּפּרות, איבערקומען; אָפּברעכן, אָפּהאַקן, אָפּשניידן אַזױו־וּ ← 46.

אַדי: סופּיק, ענדלעך, ענדגילטיק, לעצט־גילטיק, י־שליסלעך, קאַנקלזיוו, קולמינאַ־טיוו, קלימאַקטיש, קריטיש, עקסט, עקסטרעם, לעצט, אַלער לעצט; געענדיקט, דערפּירט, אָפּגעטאַן אַזױו־וּ ← ו.

ס: מיטנקייט, מיטלקייט, צענטראַלקייט, (קאַ)צענטרישקייט אַזױו־וּ ← אַר; צענטראַ־ליזירונג, קאַנצענטרירונג אַזױו־וּ ← ו; צענטראַ־ליזאַציע, קאַנצענטראַציע.

צענטער, מעטאַצענטער, מיטן, מיטל־פּונקט, צענטראַל־פּונקט, קערפּונקט, שווער־פּונקט, דרייפּונקט; דריקפּונקט, י־דורקפּונקט; שלאַגפּונקט, וויגפּונקט; זאַמל־פּונקט, זאַמל־אַרט, זאַמל־פּלאַץ, צענטראַל־ע, מַרְכּוּ, ברענ־פּונקט, פּאַקום, קאַנצענטער, טרעפּפּונקט, באַגען־פּונקט, באַגענענונגס־פּונקט, האַלב־וועג, מיטוועג; מעדיעם.

מיטשטיק; אַקס, פּאַל, פּאַלום, האַרץ, נשמה, רוקנבין, נאַפּל, מאַרד, קערן, יאַדער, יאַדרע, תּוֹך; די רעכטע געדיכטע.

ו: זיין אין צענטער, זיין אין מיטן אַזױו־וּ ← אינו; זיין אין ברען, זיין אין פּיער; מאַכן צענ־טראַל, צענטראַליזירן; ברענגען צו אַ מיטל־פּונקט, קאַנצענטרירן.

אַדי: צענטראַל, צענטערדיק, צענטריש, מיטל, מיטלסט, פּאַקאַל, האַמאַצענטריש, קאַנצענטריש, קאַנצענטראַטיוו.

אינו: אין צענטער; אין דער מיט; אין מיטן; אין רעכטן מיטן; אין מיטן ויאמר; אין מיטן ויבֵר; על אַם הֶדְרֵךְ; על פּרשת דְרָכִים.

וען אויך: מיטלקייט 22, זאַמלונג 47, אינטערנאַל 121.

43. ענד, פּאַרענדיקונג

ס: ענדלעכקייט, ענדגילטיקייט, לעצטגילטי־קייט, פּאַרענדיקטיקייט אַזױו־וּ ← אַר; ענ־דונג, שליסונג, פּאַרענדיקונג, אָפּשליסונג אַזױו־וּ ← ו; אָפּשלוס, אָפּשלאָס, סוף, סיפּא, ענד(ע), שְׁלוֹם, אויסנעם, סידוק, גמ־ר, סיום, קאַנקלזיוויע, פּינאַל(ע), קאַדע; ציר, תּכּלִית, טאַלֵק, ברעג, גרענעץ, גרונט, קץ, עק, לעצטער קלאַפּ, טויטקלאַפּ, קידע־גראַס; קרוין, שפּין, אויס־

ניט טאָן; ניט דערפֿירן, ניט דערגרייכן דעם ציל
אאָו"ו - 43; בלײַבן אין מיטן, בלײַבן האַלב
וועג, בלײַבן הינטערשטעלדיק, אָפּשטיין; טאָן
אַ האַלבע אַרבעט.

אַדי: אומפֿאַרענדיקט, ניטגעענדיקט, ניט-
דערפֿילט, זינטדערלײַדיקט, ניטאָפּגע-
טאָן, ניטדורכגעפֿירט, ניטדורכגעוועזט, ניט-
דערפֿירט, הינטערשטעלדיק, האַלב פֿאַרענ-
דיקט, האַלב אָפּגעטאָן, ניטפֿאַרטיק, רוי.
שפּר: אַ נאַרקן ווייזט מען ניט קיין האַלבע
אַרבעט.

זען אײך: אומאנצאָקייט 33.

45. הַמֶּשֶׁךְ

ס: הַמֶּשֶׁכְּדִיקײט, דורכויסקייט, ניטאיבער-
געריסנקייט אאָו"ו - אײ; הַמֶּשֶׁךְ, קאָנטי-
ניטעט, וויטערערגעשפּין, וויטערגאַנג, אָנאַנג,
צוזאַמענהאַנג, אָנהאַלט, פֿאַרט(ט)זעצונג.

שורה, צײַל, רײ, ראַנד, (נאַדענע) קײט,
לײניע, שטור, פֿאַדעם, פּאַסמע, סעריע, ציקל
- 37; סדרה, קרייז, ליסטע, צוג, פּראָצעסיע;
שטאַפֿלונג, סקאַלע.

וו: האָבן אַ הַמֶּשֶׁךְ; פֿורעמען (פֿאַרמירן,
שאַפֿן, זיבירן אאָו"ו) אַ רײ, אַ שורה אאָו"ו
- ס; זיין געבונדן מיט, צוזאַמענהענגען, שליסן
זיך, צײען זיך, גיין נאָך, קומען נאָך, ממשך זײַן,
זאַנגײן, אָנהאַלטן, פֿירן ואַ מעשה, וועבן, שפּײ-
נען, פֿאַרט(ט)זעצן, זקאָנטיניוירן.

אַדי: הַמֶּשֶׁכְּדִיק, ניטאיבערגעריסן, אומ-
אונטערגע(נע)בראַכן, אומאיבעררייסלעך,
אומאויפֿהערלעך, אָנהאַלטעוודיק, באַשטענ-
דיק, פֿסדרדיק, דורכאַנאַנדיק, דורכויסיק,
וויטערדיק.

אינוו: פֿסדר; דורכויס; ניט איבערצורײסן;
רק; וויטער; איבער אָנאַנד(ער); דורך
אָנאַנד(ער); פֿאַר איין גאַנג; מיט איין צי; מיט
איין צוג; אָן אַן אָפּהאַלט; אָן אַן אויפֿהער;
בלײַ הַפֶּסֶק - 46; אַלץ אין איינעם; אַ מײרע
אַראַפּ, אַ מײרע אַרויף.

אינוו, פֿראַז: מַהֲחֵל וְעַד פֶּלֶה; יַד גְּמִירָא;
לִסּוּף; צום סוף; צום שלום; צו לעצט;
צום לעצטן; אַחרי כִּכְלוֹת הַכֶּל; אויס; גאַר;
אַ סוף; אַ סוף אָן עק; פֿאַרטיק; פֿיקס און
פֿאַרטיק; פֿאַרטיק די שפּײל!; פֿאַרטיק די
פּײל!; מען זעט שוין אַרויס דעם פֿויגל (דעם
סוף); יוצא!; אָפּגעטאָן!; באַסטאַ!; געענ-
דיקט!; פֿאַרפֿלעקלט!; אָפּגעקעט!; גע-
סעטלט! [אײ]; אויסגעשפּילט!; שוין פֿון שול
און פֿון קלײז; אַלץ פֿאַרביי!; אַראַפּ פֿון
מאַרק!; פֿטור (אַן עסק)!; תּם וְנִשְׁלַם; חֲנוּק
חֲנוּק (נחתוּק); ביז אַהער און נישט וויטער!
יַד כַּאֲן אומרים בשבת הַגְּדוּל; יַד כַּאֲן אומרים
עם באַבע האַדל [פּ]; אַ פֿלעק(ע)ל(ע) אַרײַן,
אַ פֿלעק(ע)ל(ע) אַרויס, די מעשה איז אויס;
אַ בער אָן אַן עק, די מעשה איז אַוועק.

שפּר: אָפּגעטאָן איז אָפּגעטאָן; לֵאָד ווען דו
וועסט זיך לײַן שלאַפֿן; אַ מען קומט
איבער די פֿלאַנקען, באַקומט מען אַנדערע גע-
דאַנקען; פֿון יענער זײַט פֿלאַנקען האַט מען
אַנדערע געדאַנקען - 443; אַ קויל וויקלט זיך
אויך אויס; אַ קויל האַט אויך אַן עק (אַן ענד);
אַלץ נעמט אַן עק, אַפּילו דער „פּי הנה כחומר“;
אַ דער סוף איז גוט איז אַלעס (אַלץ) גוט; סוף
הוכיח על תחילתו; טוב אחריתו דבר מראשיתו;
צום לעצטן קומט דאָס בעסטע; אַחרון אַחרון
ניכבד; אַחרון אַחרון חֲבִיב; דער לעצטער
מאַכט די טיר צו; דעם לעצטן בײַסן די הינט.

זען אײך: נאַכדעמקײט 40, הַפֶּסֶק 46, רעוולטאַט 102,
הינטקײט 146, טויט 243, דערפֿאַלג 495.

44. אומפֿאַרענדיקונג

ס: אומפֿאַרענדיקטקייט, אומדערפֿירטקייט
אאָו"ו - אײ; האַלבע אַרבעט; אומפֿאַר-
ענדיקונג.

וו: זײַן ניטפֿאַרענדיקט, ניטפֿאַרטיק אאָו"ו
- אײ; ניט פֿאַרענדיקן, ניט דערפֿילן, ניט
דורכפֿירן, ניט דורכגעצן, ניט דערלײדיקן.

טרעפעניש, ראנדעווי; צוזאמענפאל, צונויפ־פאל, צוזאמענשטויס, קאלזיע; צוזאמענקום, צונויפקום, צוזאמענקונפט, צוזאמענפאר, צרנויפפאר; (אייגעלאך, (אייגעליך, אָנגע־לאך, אייגעלויך, אויפגעלויך, צונויפלויך, צונויפלעלאך, צוזאמענלויך, צונויפלפלי, צרזאמענפלי, צוזאמענפלוס, צונויפלפלוס אא"וו

שפר: ווי וואסער איז געלאפן, דארט וועט עס וויטער לויפן.
וען אויך: ציט 69, לאנדוויערדיקייט 73.

46. הפסקה, אפשטעל

ס: אפשטעלונג, אויפהערונג, איבעררייסונג אא"וו - "אפשטעל, אפהאלט, אויפהער, סטאפ, סטאפ [איי]; זאפברעך, אפהאק, אפשניט, אפואץ, אפועץ, זאונטערברעך, איבערשלאג, איבעררייס, איבעררייס; הפסקה, הפסקה, אינטערמיסיע, אנטראקט, אינטער־מעצא, פויזע, פאזע, צווישנדל, צעזור; רוי, אפרו, שטילשטאנד אא"וו - 169.
וו: אויפהערן, (אפ)האלטן, סטאפן [איי], שטאקן, אפשטיין, בלייבן שטיין - 169; מפסיק זיין, אויסריידן ואין דאווענען; זאיינ־שטעלן, אפשטעלן (ויך), פויזירן, זאפברעכן, אפהאקן, אפשניידן; זאונטערברעכן, איבער־האקן, איבערשלאגן, איבעררייסן, אריינפאלן אין די רייד; מעכב הקריאה זיין, מעכב זיין די קריאה.

צוזאמען, פארזאמלונג, אסיפה, אסיפה, מיטינג, זאבראניע, קאנפערענץ, סכאדקע, אקאדעמיע, קאנווענט, קאנווענציע, קאנווענשן [איי], קאנקלאוו, קאנגרעס; זיצונג, סעאנס, פלענום, פראקציע, קאקוס [איי].

זאמלארט, זאמפלאץ, זאמלפונקט, טרעפפונקט, באריפונקט, ברענפונקט, פלאקס, פלאראייניקונג(ס)פונקט, איזבארנע פונקט, סבארנע פונקט, פריסטוטווע; לאקאל, קאנפערענץזאל, צענטער - 42.

זאמלונג, קאלעקציע, געלזאמלונג, אנהאלט, סקלאדקע; פניום, איינזאמלונג; נאכ־זאמלונג, נאכקלייב, נאכלעז, קקט; אונזאמלונג, אוצר, שאץ.

אינוו, פראז: מיט הפסקות; מיט אינטער־וואלן; בסירוגין; ספאמאדיש; א מאל איבער א מאל; הער אויף!; האלט!; שטיי!; סטאיי!; (ט)פרו!; גענוג!; זאל זיין!; באסטא!; האדומיע!; פטור!; פטור אן עסק!; גארניט!; דאטסאל! [איי]; לאזן מיר שטיין דעם בן־מלך און נעמען זיך צו דער בת־מלכה.

קאנצענטראציע, צומצענטרישקייט, צענטריפעטענץ, צענטריפעטאלקייט.
(א)קומולאציע, אגרעגאט, אגרעגאציע, אגלאמעראט, אגלאמעראציע, קאנגלאמעראט, קאנגלאמעראציע, קאנגרעגאט, קאנגרעגאציע, מאביליזאציע, קאמפילאציע.

וען אויך: ענד 43, אינטערהאל 121, אומבאוועגט 169, טויט 432, איינלא 478.

47. זאמלונג

ס: אונגעזאמלטיקייט, קיבוצישיקייט, קאנצענטרירטיקייט אא"וו - אה; אונזאמלונג, איינזאמלונג, אויפברענגונג אא"וו; קאנצענטרירונג, גרופירונג, צוזאמענקומונג אא"וו; צונויפ־קומעניש, צוזאמענקומעניש, צונויפלויפעניש אא"וו - "באגעגענונג, באגעגעניש, טרעפונג,

מענטשן געזעמל, קהל, קהילה, פולד, ציבור, זעמינדע, גמיע, עדה, פלל, עולם, פובליק(ום), פובליקע, זאראמאדע, זאראמאדע־דע, זאראמאדע, זאראמידע, מיר, הארדע, הארדייע, האלאטע, טוטשע, רעדל, המון(ים), מאסע, זענענע, פעבל, פעול, אספסוף, געהינטעכץ, זובראד, ערברב; מאב, קראוד [איי], הושטשע, סטיסק, סזיסק, געטלאק, דער־שטיקעניש; געזינדל, האויע, פלוימע, רעמל, גערימל, קרייזל, קלייזל, קרוזשאק, שבט, קלאן, בת, ביתה, חדר, כנפייה, מסיבה, גע־

אָננין אויף, אָנפֿאַרן אויף, אַרויפֿפֿאַרן אויף, אָנשלאָגן זיך אין, אָפֿשלאָגן זיך אין, אָנשטויסן זיך אין, אָנקלאָפֿן זיך אין, צונויפֿשטויסן זיך מיט, צונויפֿפֿאַלן מיט; קומען צו אַ צוואַמענ-שטויס (צו אַ קאָליזיע) מיט.

זאַמלען (זיך), מאַספֿה זיין (זיך), מתאַספֿה זיין זיך, אָנזאַמלען (זיך), אַינזאַמלען (זיך), פֿאַר-זאַמלען (זיך), אויפֿזאַמלען (זיך), צונויפֿזאַמלען (זיך), אויפֿנעמען (זיך), צונויפֿנעמען (זיך), אָגס-קלייבן (זיך), אויפֿקלייבן (זיך), צונויפֿקלייבן (זיך); אָנקומען זיך, צונויפֿקומען זיך, צוואַמענ-קומען זיך; אויפֿגיין זיך, צונויפֿגיין זיך, צוואַ-מענגיין זיך; אָנלויפֿן זיך, אויפֿלויפֿן זיך, צונויפֿ-לויפֿן זיך, צוואַמענלויפֿן זיך; אָנפֿאַרן זיך, אויפֿפֿאַרן זיך, צונויפֿפֿאַרן זיך, צוואַמענפֿאַרן זיך; אָנפֿליסן, צונויפֿפֿליסן, צונויפֿשטראַמען; אָנפֿליען זיך, אויפֿפֿליען (זיך), צונויפֿפֿליען (זיך), צוואַמענפֿליען (זיך).

אָפֿאַרגלײַכונגען צונויפֿקומען זיך (צונויפֿ-פֿאַרן זיך) ווי אויף אַ יאַריד, ווי צו אַ גוטן ייִדן, ווי גנבים אין דער שטיל, ווי קעץ אין אַ לִבְנֵה גאַכט.

גורפֿירן (זיך), קאַנצענטרירן (זיך); מאַ-ביליזירן; האַלטן (מאַכן) אַ פֿאַרזאַמלונג, מיר טינגירן; איינרופֿן (אויפֿרופֿן, פֿאַררופֿן, צור-נויפֿרופֿן, צוואַמענרופֿן, אויספֿויקן) אַ פֿאַר-זאַמלונג; אויפֿפֿירן, צונויפֿפֿירן (ווי אַ שדכן אַ וואַנט מיט אַ וואַנט); צוואַמענפֿירן; אויפֿ-טרײַבן, צונויפֿטרײַבן, צוואַמענטרײַבן; אויפֿ-יאַגן, צונויפֿיאַגן, צוואַמעניאַגן.

(אַ)קומולירן, אַגרעגירן, אַגלזאַמערירן, קאַנגלזאַמערירן, קאָלעקציאָנירן, קאַמפֿילירן; (תבואה) סטיגענעזען, סקירדעזען; צונויפֿ-נעמען, צונויפֿזוכן, צונויפֿכאַפֿן; אויפֿברענגען, צונויפֿברענגען, צוואַמענברענגען; אויפֿטראַגן, צונויפֿטראַגן, צוואַמענטראַגן; אויפֿשלעפֿן, צור-נויפֿשלעפֿן, צוואַמענשלעפֿן; אויפֿשאַרן, צונויפֿ-שאַרן, צוואַמענשאַרן; אויפֿקערן, צונויפֿקערן, צוואַמענקערן; אויפֿקראַצן, צונויפֿקראַצן, צור-

ועל(ש)שאַפֿט, אונטערנאויזן; קערפערשאַפֿט, קאָלעקטיוו, קבוצה, קיבוץ, קיבוץ-גליות; חברה, חברה, חבורה, חברותא, קאַמפֿאַניע, קומפֿאַניע, גרופע, פֿאַרטיע, פֿרעיאַדע, קאָהאַרטע, קליקע, באַנדע, כאַריאַסטרע, כאַפֿטע, קאַמאַנדע, וויסע חברה, זגרייע, זהרייע; [וי] שייקע, קאָלייקע, פֿעקל; [איי] גענג, באַנטש; קאַראַוואַן, שרָא, מאַנשאַפֿט, טרופע, אַנסאַמבל, פֿערסאַנאַל, סטאַף [איי]; אַרמי, לעיגאַן, מחנה אַאו"ח - 453.

[בעל-חיים] טשערעדע, סטאַדע, הער-טע, (הורטע), הערששאַפֿט, טאַבון, סטייע, כאַמאַרע, טשאַטע, טייטשקע, שאַר, געווימל, ראַי, שוואַרעם, שוואַרעם.

[סחורה] אַסאַרטימענט, ראַמש, רומל; [איי] לייַן, רענס; [בעטגעוואַנט] גאַנג, געריכט, גערעכט; [פֿליים] גאַרניטור, גאַרניטער, באַ-שטעק, געדעק, סערוויז, זאַץ, זעצל, סעט [איי]; [קאַרטן] פֿעשל, טאַליע, דעקע (ע) - 516; [פֿאַר-שידנס] האַרמע, הורמע, הורבע, הויפֿן, ברי-לע, גלעבע, פֿיראַמידע, באַרג, קלומפֿון, קויפֿ, קופע, קוגע, קוטשע, בורט, פֿאַק, פֿאַ-קעט, פֿאַסילקע, פֿונדל, פֿאַלאַזשע, טשוק, טויק, באַלן, בונט, בינט, בינדל, קלומיק, קניפל, באַנדל [איי]; היפֿל, גיפֿל, זשמוט, זשמיד, זשמעניע, גאַרשט, האַנט; [ביכער] שטויס, וואַרשטע; [געלט] טיטל, רולאַן, ראַל-קע; [תבואה] סטערטע, סטערדע, סקירדע, סטויג, מענדל, גאַרב, פֿענק, סנאַפֿ, קאַפֿנע, קוליע, אַקאַלאַטע; [וואַלד] אַרעם, (ב)ע-רעם, (ב)ערעמיע, ברעמעניע, באַרעמע, קויר-דוע, שטאַבעל.

זאַמלער, מאַספֿה, קאָלעקציאָנער, קאָלעק-טאַר, קענוועסער [איי]; אַקומולאַטאַר, איינ-זאַמלער, צונויפֿרופֿער אַאו"ח - 11.

ווי: באַגענענען זיך מיט, (אויפֿ)טרעפֿן זיך מיט, צונויפֿטרעפֿן זיך מיט, צוואַמענטרעפֿן זיך מיט, אָנטרעפֿן זיך מיט, מודמן זיין זיך מיט, טרעפֿן זיך פֿנים אַל פֿנים מיט, זען זיך מיט;

באִינש פֿוגע; אַ באַרג מיט אַ באַרג קומט זיך
ניט צונויף, אָבער אַ מענטש מיט אַ מענטשן יאָ.
וען אויך: פֿאַרבינדונג 30, אַנשליסונג 35, מיטן 42, פֿאַר-
גרייטונג 403, פֿאַרטיי 448.

48. צעשפּרייטונג

ס: צעשפּרייטקייט, צעוואַרפֿנקייט, ספּאַראַ-
דישקייט אַאָ"וו ← אַי; צעשפּרייטונג, צע-
גייונג, צעפֿליסונג אַאָ"וו ← וי; דיספּערסיע, די-
פּוויע; דעצענטראַליזאציע, דעמאָביליזאציע;
פֿונצענטרישקייט, צענטריפּונקט, צענטריפּונקט,
צענטריפּונקטקייט.

וו: דעצענטראַליזירן, דעמאָביליזירן, צע-
לָאָן; צעגייזן זיך, צעשפּרייטן זיך, צעזע-
גענען זיך, צעשיידן זיך, צעקריכן זיך, צעלויפֿן
זיך, צעפֿאַרן זיך, צעפֿליען זיך, צעשווימען
זיך, צעשטראָמען זיך, צעפֿליסן זיך, צע-
שטרייען זיך, צעקליקען זיך.

צעטרעבן, צעיגן, צעזיען, צעוואַרפֿן,
צעשלימדערן, צעשיטן, צעשמעצן, צעשמעסן,
צעפּאַטשן, צעטרענציען, צעטראַגושרין ← 507;
צעבלאָזן, צעווייען, צעפֿלאָשען, צעקערן;
צעשפּרייטן, צעפֿליעסקען, צעגיסן (זיך), צע-
רינען; צעגעבן, צעטראַגן, צעפֿירן, צעשליפען,
צעשיקן; צעזעצן, צעשטעלן, צעלייגן, צערוקן,
צעשטופֿן, צעשפּאַרן; פֿונאַנדערגיין זיך, פֿונ-
אַנדערלָאָזן, פֿונאַנדערזעצן, פֿונאַנדערקלייבן
אַאָ"וו ← ווערבן מיט צע.

פֿאַרגלֿייכונגען צעשפּרייטן זיך איבער
אַלע שבעה ימים (זיבן ימען); צעגייזן ווי רויך;
צעקריכן זיך ווי ווערעם, ווי מייז אין די נאַרעס;
צעלויפֿן זיך ווי די מייז, ווי אַ טשערעדע אָן אַ
הונט, ווי קינדער פֿאַרן קאַנטשיק; צעפֿאַרן זיך
ווי ברזגעזען מחותנים; צעקליקען זיך ווי גיס, ווי
אַרבעס, ווי בעבלֿעך; צעטרעבן ווי וואַנצן,
ווי אַ טשאַטע הינט, ווי מיט בייטשן, ווי מיט נאַ-
גינקעס; צעבלאָזן ווי פֿעדערלֿעך, ווי שטרוי
אויפֿן ווינט.

זאַמענקראַצן; אויפֿשקראַבען, צונויפֿשקראַבען,
צוואַמענשקראַבען; אויפֿגראַבען, אויפֿגראַב-
לֿען, צונויפֿגראַבען, צוואַמענגראַבען; אויפֿ-
וואַרפֿן, צונויפֿוואַרפֿן, צוואַמענוואַרפֿן; אויפֿ-
וואַליען, צונויפֿוואַליען; אויפֿשיטן, צונויפֿשיטן;
אויפֿבערגלֿען, צונויפֿבערגלֿען; אויפֿזעצן, צו-
נויפֿזעצן; אויפֿרוקן, צונויפֿרוקן; אויפֿפּאַקן,
צונויפֿפּאַקן; אויפֿדריקן, צונויפֿדריקן; אויפֿ-
קוועטשן, צונויפֿקוועטשן; אויפֿשטופֿן, צונויפֿ-
שטופֿן; אויפֿשטיקן, צונויפֿשטיקן; אויפֿפרעסן,
צונויפֿפרעסן.

פֿאַרגלֿייכונגען צונויפֿנעמען ווי די סנאָי-
פּעס, ווי ביי בדיקת־חמץ; צוואַמענשליפען ווי
יידן אַ מנין; צוואַמענשאַרן ווי די זאָגען; צו-
נויפֿשטופֿן ווי הערינג אין אַ פֿעסל, ווי אין אַ
באָד, ווי אין פּריסטוטווע צום פּריזיוו; צו-
נויפֿשטופֿן זיך ווי צו הערן דעם קעלעמער מגיד.
מאַכן אַ זאַמלונג, אַ סקלאַדקע אַאָ"וו ← ס;
אויפֿלייגן זיך, צונויפֿלייגן זיך, צוואַמענלייגן
זיך; אויפֿמאַכן, צונויפֿמאַכן, צוואַמענמאַכן;
אַרויסגיין מיט אַ טיכל (מיט אַ רויטער) פֿאַר-
טשייען; אויפֿקלאַפֿן, צוואַמענקלאַפֿן; אויפֿ-
שלאָגן, צונויפֿשלאָגן, צוואַמענשלאָגן; אויפֿ-
בעטלען, צונויפֿבעטלען, צוואַמענבעטלען;
אויפֿשנאָרן, צונויפֿשנאָרן, צוואַמענשנאָרן; אויפֿ-
זשעברען, צונויפֿזשעברען, צוואַמענזשעברען;
אויפֿליימען, צונויפֿליימען, צוואַמענליימען; איינ-
מאַנען, אויפֿמאַנען, איינמאַנען, איינמאַנען;
לֿעקטן [אס]; איינמאַסירן, קענוועסן [אס].

אַדי: חבֿרותאדיק, מסיבהדיק אַאָ"וו ← ס;
המוניש, קיבוניש אַאָ"וו; צומצענטריש,
צענטריפּעטאַל; אָנגעהויפֿט, אָנגעהויפֿנט, אָנ-
געוואַמלט, אָנגעקלייבן אַאָ"וו ← וי.
אינוו: בציבור, בכנופֿיה, בקאָמפּאַניע, בחבֿ-
רותא אַאָ"וו; רעדלֿעכווייז, כאַפּטעסווייז,
פֿיתותווייז אַאָ"וו.

שפּר: ברובֿ עַם הדרת מלֿך; אַ קופּע איז
אַ קליפּה; די וועלט איז אַ קליינע, אַלע
באַגעגענען זיך; טורא בטורא לאַ פֿוגע, איניש

נעראַליזירן, אוניווערסאַליזירן, פֿאַרשפּרייטן, פֿאַרבּרייטערן.

אַדי: אַלגעמיין, פּוּללדיק, יפּאָואַלנע, אַל־זיטיק, פֿיל־זיטיק, ניט־ספּעציפּיש, אומ־פּערזאָניק, אומפּערזענדלעך, אַבי וואָסער, אַבי וועלכער, יבאַליביק, שטייגערש, אָנגענומען, אַלגעמיין אָנגענומען, ווייט (ברייט) פֿאַר־שפּרייט, עפּידעמיש, אוניווערסאַל, טראַנס־צענדענטאַל; פּאַנסלאַזיש, פּאַנאַמעריקאַניש אאַו"ו.

אינוו: אין אַלגעמיין; בכּל־; בדרך פּלֶּט; אין פּוּללֶּט; אין פּלֶּטיות; איבער הויפט; דערהויפט; ווייט און ברייט; איבעראַל וויאַלן; יאיבעראַל; אומעטום; אַלע - 32; איט־לעכער; יעדערער; יעטועדער; יעדער־איינער; ניט קיין חילוק ווער; אַבי ווער; ווער־ניט איז; ווער עס זאָל ניט זיין; אַ ליאָדע ווער; אַ געוויסער; עמעצער; אַלע סאָרטן; וואָס אַ...; פֿל המיני...; וואָס עס זאָל ניט זיין; ווי עס איז; ווי דאָס זאָל ניט זיין; זיהיה מי שזיהיה.

וען אויך: גאַנצקייט 32, נאַרמע 52.

51. באַזונדערקייט

ס: באַזונדערקייט, איינקייט, ספּעציפּישקייט אאַו"ו - אר; אינדיחידוואַליזירונג, טיפּיזיר־רונג, אויסטיילונג אאַו"ו - ו; אינדיחידוואַלי־זאַציע, טיפּיזאַציע, ספּעציפּיקאַציע, דעטאַלי־זאַציע; ספּעציאַליטעט, דיסטניקציע; אַזאַ־לַציאַניום, סעפּאַראַטיום.

אינדיחידוואַליטעט, אינדיחידוויטעט, פּער־זאַנאַליטעט; אַריגינאַל, טיפּ; כאַראַקטער, טבע, נאַטור, בלוט, מעלה, אייגנשאַפט; איינ־געבוירענע (מיטגעבוירענע) אייגנשאַפט; קוואַ־ליטעט; יאיגנאַרט, יאיגנטימלעכקייט, באַ־זונדערהייט; קענט, מערקצייכן, קענצייכן, שטריך, כאַראַקטער־שטריך, יכאַראַקטער־צוג, יכאַראַקטער־אייגנטימלעכקייט, כאַראַק־

מידן זיך, אויסמידן זיך, פֿאַרבּייגן, פֿאַרבּילאָזן.

אַדי: צעזייט, צעשפּרייט, צעלֶּאָזט, צע־וואַרפֿן, צעפּלֶּאָסן, צעשוומען; אויסגע־מידט, אויסגעמיטן אאַו"ו - ו; פֿונצענטריש, צומצענטריש, צענטריפּונאַל, צענטריפעטאַל; ספּאַראַדיש, ראַדיאַל.

פֿראַז: צעזייט און צעשפּרייט; מפורז ומפורד; זך בלה זך בלה; איינער אין מירע, דער אַנדערער אין ווירע; איינער (דער) אין ליסע, דער אַנדערער (און דער) אין סטריסע.

וען אויך: אויפּבנדונג 31, אויסשליסונג 36, פֿאַרשווער־דערישקייט 507.

49. קלאַס

ס: קלאַס, גראַד, קאָטעגאָריע, סאָרט, אַסאָר־טימענט, גאַטוניק, מאַרקע, טיפּ, כאַראַק־טער.

מין, גענוס, געשלעכט, סעקס, זוגאַל, זאַרט, יגאַטונג, סוג, גדר, בחינה; ראַסע, ספּאַראַדע; שטאַם, צווייג, משפּחה, שבת, קלאַן; שטאַנד, גילד(י)ע, יסאָסלאַווע, שייכט, שעכטע, ספּערע, פּונקציע, קאַסטע.

אַרדן, פּאַרטיי, סעקטע, גרופּע, פּת, פּיתא, שול(ע), קליקע, פּנופּיה, קליזל, קרייז, קרווּשאַק. אינוו: בבחינת; אין דער בחינה פּתן.

50. אַלגעמיינקייט

ס: אַלגעמיינקייט, פּוּללדיקייט, אומפּער־זאַניקייט אאַו"ו - אר; פֿאַראַלגעמיינערונג, גענעראַליזירונג אאַו"ו - ו; גענעראַליזאַציע, גענעראַליטעט, אוניווערסאַליטעט; פּוּללֶּט; פּאַנאַמעריקאַניום, פּאַנהעלעניום, פּאַנסלאַזיזם אאַו"ו.

וו: זיין אַלגעמיין, פֿאַרשפּרייט אאַו"ו - אר; מאַכן אַלגעמיין; פֿאַראַלגעמיינערן, גע־

דעטאָר; בַּרְחַל בַּת הַקַּטְנָה; בַּרְחַל בַּת הַנַּאֲקָטָע [וַיְנַעַמְלָעךְ; גַּרְמִילְעךְ; גַּרְמִילְיָק; אויסגענומען; אַחוּץ; דְּוֹקָא (דאָס)].

איך; מַיְנַעַר; מִיַּן חַיִּינִיקִיט; עַר; זַי; יַעַנַר; יַעַנַע; יַעַנֶץ; יַעַדְרַעַר(ר); דַּעַר; דַּי; דָּאָס; דַּעַר יַעַנִיקַעַר; דַּעַר דְּוִיקַעַר; דַּי דְּוִיקַעַר; דָּאָס דְּוִיקַעַר; קָאָטָאָרִי וועלכער; מַיְנַסַּט הַאָלְבֵן; פּרָאָ מַעַנַע; פּרִי מַעַנַע; דַּיְנַסַּט הַאָלְבֵן, אִירַסַּט הַאָלְבֵן אַאָו"ו; פֿון מַיְנַעַר(ע)ט וועגן, פֿון אִיר(ע)ט וועגן אַאָו"ו; פֿון מִיַּן זַיט, מַצְדִּי; פֿון אִיר זַיט, פֿון זַיט אַאָו"ו.

52. נאַרמע, מִיְנַהג

ס: נאַרמאַלקייט, רעגלמעסיקייט, געוויינט(ט)-לעכקייט אַאָו"ו - אַר; רעגלירונג, נאַר-מירונג, צוגעוויינט, אַקלִימאַטִירונג אַאָו"ו - וי; נאַטוראַלִיאַצִיע, אַקלִימאַטִיאַצִיע.

נאַרמע, נאַרמאַליטעט, רעגולאַריטעט, זאַך-אַרדענונג, סטאַנדאַרד; נאַרמאַלער (גע-וויינט)לעכער, נאַטירלעכער שטאַנד (זאַכ-באַשטאַנד, צושטאַנד); זעלבסטפאַרשטענד-לעכער זאַך, דָּרְך־הַטָּבַע, נאַטור־געזעץ, נאַטור-שטאַנד, מאָדעל־שטאַנד; נאַטירלעכער (גע-וויינט)לעכער גאַנג (לויף, וועג, אַיַנשטעל); יַרעגל; אויסגעטראָטענער וועג(ן) דָּרְך, שְׁלִיאָך, גרונט); טאַג־טעגלעכקייט, דָּבַר בְּכָל יוֹם, זאַכעדיקער גאַנג.

אַלטער וועג, אַלטע שויל(ע), דער נוהג שבעולם, דער דָּרְכוֹ שֶׁל עוֹלָם; סדר, קבֿלה, מסורה, טראָדיציע; פּרעזעדענט; הערשער דיקער געזעץ, אווס, מאָדע, פֿאַסאָן; פֿאַרעם, פֿאַרמאַליטעט, פֿאַרמאַליזם, קאָנווענציאָנאַל־טעט, קאָנווענציאָנאַליזם; פֿאַרמאַליסט; מִיְנַהג; מִיְנַהג־ישׂרָאֵל, מִיְנַהג־קדמונים, מִיְנַהג־ישׂן, מִיְנַהג ותיקין, מִיְנַהג־הַמְדִּינָה; מִיְנַהג־אַשכּנז, מִיְנַהג ספֿרד; מִיְנַהג שטות; אַיַנפֿירונג, האַסלע ואַיַנפֿירן, תִּיקון; שטייגער, יַאַרט, וועג [אַיַן, דָּרְך, גאַנג, מאָדוס, לעבנס־שטייגער, שטייגער

טעריסטיק, אַיַדאַקראַזיע, אַיַדאַסינקראַזיע. שטייגער, אַופֿן, יַאַרט, סטרי, סטראַי, מאַניר, טאַן; האַלטונג, שטעל, אַליר, גאַנג, הַיִלְדֵךְ, יַפּאַכאַדקע.

גרימאַסע, מינע, מינאַריע, קנדרל, סינע, פֿאַסטעווקע, פֿאַסטעמקע, פֿיסטעמקע, מִידה; שלעכטע מִידה, מִידה מוּנָה; צאַנטע; זיטן, ניקן, ניטן, קפּצאַסות, קפּצעלעך; תּוּעָה, הַעוּיָה; פֿוֹיַעַר (משווענע, קעזישע) תּוּעוֹת (הַעוּיּוֹת); מאַנעריזם.

פֿרט, דעטאָר, יַדעטאָר, אַיַנצלהייט, ניאָנס, דִיקדוק, דִיקדוק־עניוּת, פֿיצל, אָפֿ-שניצל; קריפערלעך, פּיוֹשטשעווקעס; קָל דָּבַר שוּרש.

וו: אַיַדחידוּאָלִיאַזירן, כאַראַקטעריזירן, טיפֿי-זירן, אויסטיילן, אויסשיידן, אויסזונדערן, דיסטִינגירן, דיפּערענצירן, ספּעציפֿיצירן, באַ-שטימען, באַצייכענען; אַרַיַנגיין אין פֿרטים, (אַין אַיַנצלהייטן); אָנגעבן די פֿרטים (די אַיַנצלהייטן); דעטאָלִיאַזירן; ספּעציאַליזירן (ווי).

אַדִּי: אַיַדחידוּדעל, פּערוואַניק, פּערוועלעך, פּערוואַנעל, אַריגינעל, טיפֿיש, רעפּרע-זענטאַטיוו, ספּעציפֿיש, אַיַנגדיק, יַאייגנאַרטיק, יַאייגנטימלעך, כאַראַקטעריסטיש, אַיַדאַקראַ-טיש, אַיַדאַסינקראַטיש, קריטיש; באַזונדער, אַיַגן, ספּעציעל, סעפּאַראַט, פּריוואַט, עקס-טרע, אומפֿאַרביטלעך, אומפֿאַרגלייכלעך, יַבישפּילרַאָו, אויסשליסלעך, דיסטִינקטיוו; אויסגעטיילט, אויסגעשיידט, אויסגעזונדערט, דיסטִינגירט, באַשטימט, באַצייכנט אַאָו"ו - וי; געווייניק), פֿרטימדיק, אויספֿירלעך, יַפּאַ-דראָבנע, דעטאָלִיאַזירט.

אַיַנוּ, פֿראַו; באַזונדערס; באַזונדערש; מיוחד; לחוד; פֿאַר זיך (גופּא); אין זיך (גופּא); אַיַנציקוויי; זאַן און פֿיר (פֿאַר) זיך; אין דעם פֿרט; בָּדָרְך פֿרט; בֿפֿרט; בֿפֿרטיז; אין אַלע פֿרטים; מיט אַלע פֿרטים; מיט אַלע פּיוֹשטשעווקעס אַאָו"ו - ס; בֿפֿרוטרוט; אין

טראַדיציאָנעל, קאַנאָניש, באַשטענדיק, רוטי
נירט, עטאַבלירט, אינגעפֿירט, אינגעשטעלט,
פֿעסטגעשטעלט, (אַלגעמיין) אָנגענומען, פֿאַר-
שטאַנען, אָנדרערקענט, וויל (גוט) באַקאַנט,
ווייט (ברייט) פֿאַרשפּרייט, אַלטגעלעך, טאַג
טעגלעך, וואַכעדיק, געווינט, אינגעבוירן,
מיטגעבוירן, אינגעוואַרצלט, אינגעקאַרע-
נייעט, סקאַרבאַזע, קאַזיאָנע, באַנאַל, אויסגע-
דראָשן, טרויוואַל, אָפּגעדראַשן, אַלט, פֿאַר-
מעל, טעכניש, פֿאַרמאַל.

אינוו, פֿראַו: פֿנהוג; פֿךרך; בךרך; לויט;
נאָך; נאָכן...; וועדליג; זפּאָדליג; כּפּי;
עלפּי; אָן אויסנעם; פֿמיד דאָס ועלבע; כּךרך
העולם; כּךרך פֿל האָדס; פֿנהוג שבּעולם;
ווי געוויינט)לעך; ווי דער שטייגער איז; ווי
עס פֿירט זיך; ווי די וועלט פֿירט זיך; כּדין;
כּדת; כּדת משה וישׂראל; כּהכּה; כּמינהוג
ישׂראל; בטבע; בךרך הטבע; מיט אַ דרך
הטבע; עלפּי דרך (חוקי) הטבע; לויטן גע-
זעץ; לויט דער מאָדע; אַל-אַמאָד; הכּל
כּאשר לכּל; פֿאַרשטייט זיך; אַזוי פֿירט זיך;
ווי גאָט הייסט און ווי גוטע פֿרומע לייט הייסן;
מינהוג אַבותיהם בידיהם; עס שטייט גיט אין זיין
(איר אַזו"ח) מאַמעס סידורל; ער איז נאָך אַלץ
אויפֿן אַלטן גאַסטינעץ; עס ציט דעם בער אין
וואַלד אַרין.

שפּר: הַרגל נעשה טבע; אַ געווינהייט איז די
צווייטע נאַטור; דאָס הינדל ווערט מיט
דעם שעכטן געווינט; דער אָקס איז געווינט
צום חלף; די מוק געווינט זיך מיט דעם
האַמער; מַצוות אַנשים מלומדה; אַז מען גע-
ווינט זיך צו צו אַרות, לעבט מען מיט זיי אין
פֿריידן; מען זאָל גיט געפרוּווט ווערן צו וואָס
מען קען געווינט ווערן; מען זאָל גיט געפרוּווט
ווערן מיט דעם, צו וואָס דער מענטש קען זיך
אַלץ (צוגעוויינען; צו גוטס געווינט מען זיך
גיך צו; דאָס גוטע ווערט מען באַלד געווינט.
עולם כּמינהוג נהוג (דעריבער זעט טאַקע
די וועלט אַזוי אויס); איטלעכער גייט מיט זיין

לעבן, מאָדוס וויווענדי; פֿיר, פֿירונג, פֿירעכץ,
אויפֿפֿירונג, שניט, הַנהגה, הַתנהגות, נימוס.
געווינהייט, געוויינט)שאַפט, געוויינט,
פֿריוויטשקע, הַרגל, רגילות, טבע, (צווייטע)
נאַטור, אינגעבוירענע (מיטגעבוירענע) אינג-
שאַפט; רוטיק.

וו: פֿירן זיך, נוהג זיין זיך, באַגיין זיך, אומגיין,
האַנדלען, אויפֿפֿירן זיך, באַנעמען זיך,
פֿאַרהאַלטן זיך; גיין (פֿירן זיך, נוהג זיין זיך
אַזו"ח) לויטן געזעץ (לויט די רעגלאַציעס,
לויטן שולחן ערוך); האַלטן זיך ביי די אָנגענו-
מענע מינהוגים; נאָכטאָן דעם ביישפּיל פֿון, נאָכ-
גיין נאָך, טאָן ווי מען טוט (ווי אַנדערע טוען);
גיין אין די וועג פֿון, גיין אין די דרכים פֿון; גיין
אויפֿן אויסגעטראַטענעם וועג (שליאַך); גיין זיין
(איר אַזו"ח) אָקסנטריט; גיין אין דער מאַמעס
שיך; גיט אַרויסגיין פֿון זיין (איר אַזו"ח) ראַש
חודשסידורל (פֿון דער מאַמעס סידור); דריי-
ען זיך אויף איין פּלאַץ; ריכטן זיך לויט, צו-
פּאַסן זיך צו - 15; זיין אין דער מאָדע (אין
פּליאַר) - 530; פּלאַגן די געזעצן (דעם מינהוג);
בייגן זיך צו די געזעצן; שטעלן אויף דער
חוקה; גיין (שווימען) מיטן שטראָם; גיין עס פֿל
הנערים.

מאַכן זיך אַ געווינהייט, ממציא זיין, (צו)-
געוויינען זיך, אינגעוויינען זיך, אינטרענען זיך
[אס]; פֿאַרהאַרטעווען זיך, איבערשאַלפֿן זיך
מיט די אַרות; אינגוויינען זיך, אינגלעבן זיך,
אַקלימאַטזירן זיך, נאַטוראַליזירן זיך, אינג-
וואַרצלען זיך, אינגקאַרענייען זיך, לאָזן וואַרצ-
לען; אַסימילירן זיך, אַמעריקאַניזירן זיך, פּאַ-
לאַניזירן זיך אַזו"ח.

נאַרמירן, נאַרמאַזירן, רעגולירן; אינג-
פֿירן אַ מינהוג, אַ געזעץ אַזו"ח - 5; ווערן אַ
מינהוג, אויפֿקומען, אַרין אין דער שוסטערנאַס.
אַדל; נאַרמאַל, נאַרמאַטיוו, אַרדנטלעך, רע-
גולער, רעגלמעסיק, נאַטורעל, נאַטיר-
לעך, געוויינט)לעך, מאָדיש, (סאַציאַל)שטיי-
גערשיש, קאַנוענציאָנעל, אַרטאָדאָקסיש,

והג; איטלעכער גייט מיט זיין ווייטאג [ש];
הכל כמינהג המדינה; אין משנין ממינהג
המדינה; מינהג ישראל תורה; מינהגן של
ישראל תורה; מינהג עוקר דין; א מינהג
ברעכט א דין; מינהג מטל ה'כה.

אנל'ת לקראת הלך בנימוסא; אויף וואס
פאר א וואגן (פור) מען זיצט, אוא ניגון זינגט
מען; אויף וואס מען זיצט פאר א וועגלע.
אזוי זינגט מען דאס ניגעלע; אויף וועמענס
וואגן מען זיצט, אוא ליד זינגט מען; ווי די שול
איז, אזוי שפרינגט מען קדוש; אין וואס פאר א
קריו (שול) מען דאונט, אוא קדושה זאגט מען
(שפרינגט מען); אין וואסער וואסער מען
שווימט, די טרינקט מען; ביסטו אין באד,
דארפסטו שוויצן; ווען מען קומט צו קראען,
דארף מען קראקען ווי זי; מיר מוזן נאכטאן
דער וועלט, ניט די וועלט אונדו; א מען וויל
נאכטאן לייטן, מוז מען זיך ווארפן אויף אלע
זייטן.

וען אויך: ש"כ"ח, 8, זעלביקייט 10, פאסיקייט 15, איינ-
מיניקייט 28, באפעל 462, געוועזענעקייט 598.

53. אויסנעם

ס: אומגעוויינלעכקייט, אויסנעמיקייט, עקס-
צענטרישקייט אאו"ו - אד; עקסצענטרי-
זיטעט, עקסטראוואנאן, עקואטיק, עקואטי-
ציום; אנאמאליע, זאבנארמאליטעט, זאירע-
גולאריטעט.

אויסנעם, אויסנאם, זאויסנאמספאל, זיצא
מן הכלל; יחיד במינו, איינציק אין זיין מין,
אוינקום, אוינקאט; יחיד בדורו, חד בדרא;
אינער אין א מדינה, אינער אין טויזנט, אחד
מאלף; אריגינאל, חושימניק, טשודאק, קרענק
נאין, מאדנער נפש, פארזעניש, גאטס געזענגס,
גאטס גאשעכעניש; מאנסטער, בריה משונה,
מאדנע היה, מאנקאלב; לא הא ורא הא; ניט
דאס און ניט דאס; ניט פיש ניט פלייש; פאר א
הונט צו קליין פאר א קאץ צו גרויס; טומטום,

אנדרווינוס; ספינקס, הידרע, כימערע; מאג;
סטראזיטעט; קוריאז, זקוריאזיטעט אאו"ו
- 543.

וו: זמן אנדערש, אומגעוויינטלעך אאו"ו
- אד; ניט גיין מיט (אין) דעם אויסגעטרא-
טענעם ווען - 52; ברעכן א מינהג; אפגע-
ווינען זיך פון, אנטווינען זיך פון.

אדרי: אנדערש, אומגעוויינטלעך, אויסער-
געוויינטלעך, אויסערארדנטלעך, אויס-
גענומען, אויסנעמיק, אויסנעמלעך, אומפאר-
גלייכלעך, זביישפיללעך; אומרעגולער, זאי-
רעגולער, אומרעגלמעסיק; אנארמאל, זאב-
נארמאל, אומנארמאל; אונטערנארמאל, סוב-
נארמאל; איבערנארמאל, סופערנארמאל;
אנאמאליש, אנאמאליטיש; עקסטראארדי-
נער, באזונדער, אומקאנווענציאנעל, אומפאר-
מעל, אינפארמאל; מאדנע, משונה, ווילד,
טשודנע, טשיקאזע, מארקאטנע, גריילעך,
גרייליק - 543; זעלטן, ראר, ביזאר, פרעמד-
לעך, פריקרע, אויסלענדיש, עקואטיש, זאג-
דערבאר, זונדערבאר, אויסטערליש, (בא)-
מערקווערדיק, פאנטאסטיש, עקסטראווא-
גאנט, עקסצענטריש, גראטעסק, איבערנא-
טירלעך.

אינוו: חוץ לדרך הטבע; שלא כדרך הטבע;
למעלה מן הטבע.

וען אויך: אומש"כ"ח, 9, אנדערשקייט 12, אומפאסיקייט
16, פארשידנמיניקייט 29, וונדער 543.

54. מאטעמאטיק

ס: מאטעמאטיק, לימודיות, חכמת-החשבון,
חשבון; ריינע (העכערע) מאטעמאטיק;
אריטמעטיק; אלגעברע, העכערע אלגעברע;
געאמעטריע - ווייטער; קאלקולוס, טעאריע
פון פונקציעס, טעאריע פון צאלן; סטא-
טיסטיק.

אופן, גאנג, מיטל, מעטאד; אינדוקטיווער
(קיינסטלעכער) מעטאד, השערה-מעטאד, פא-

(באַשטימטע, גענעבענע) גרייס; אומבאַזויסטע (אומבאַשטימטע, געזוכטע) גרייס; אָפהענגיקע, (אומאָפהענגיקע) גרייס; פאַראַמעטער; עקווי-וואַלענטע (גלײַכווערטיקע) גרייס; נאַענטע (אומגעפֿערע, בערךדיקע, אָנערכדיקע, קײַלעכדיקע, זרונדע) גרייס; אַפּראָקסימאַציע; מאַקסימום, מינימום; דורכשניט, מיטלצאָל; אַריטמעטישער (געאָמעטרישער, האַרמאָנישער) דורכשניט.

נומער, נומעראַל, ציפֿער; אַראַבישע (אינדישע), רוימישע (לאַטיינישע, גלײַכישע) ציפֿער; באַטרעפֿיקע (אומבאַטרעפֿיקע) ציפֿער; אות, אַנרוף, נוף, זעראַ, איינס, פי, אומענדלעכקייט; צאָלן־סיסטעם, צווייער־סיסטעם, צענער־סיסטעם, דעצימאַל־סיסטעם; צייכן, סימבאָל, אַנצייכן, מאַטעמאַטישער צייכן; צאָלצייכן, ציפֿער ← אייבן.

צונאָב (חיבור, צוויפֿלײַג) צייכן, פֿלוס, (+); אַראַפֿענס־ (חיסור) צייכן, מינוס, (-); כֿפֿל־צייכן, (·) (×); חילוק (טייל) צייכן, (÷); וואַרצל צייכן, ראַדיקאַל צייכן, (√); גלײַכ־צייכן, אַפּמאַך צייכן, (=); אומגלײַכ־צייכן, (≠) (<) (>); חזיוער, ציגער, אינדעקס; מדרגה (גראַד) חזיוער, עקספּאָנענט, פּאָטענץ חזיוער; וואַרצל חזיוער; פּראָגרעסיע חזיוער; קלאַמער, זקלאַמער; פֿיגוריקע (פֿיגורירטע, קאַנטיקע, קמלעכדיקע, זרונדע, געקייטלעטע) קלאַמערן; האַלבע לִבְנוֹת.

ברוכצאָל, בראַכצאָל, תּשׁבּוֹרַת, זדראַב; קירצעוודיקע (פֿאַרקירצלעכע, אומקירצעוודיקע, אומפֿאַרקירצלעכע, רעדוצירטע, עכטע, אומעכטע) ברוכצאָל; ציפֿער, נומעראַל; טאַר; טיטער, טייל חזיוער, דענאַמינאַטאָר; קלענערונג (פֿאַראַיינפֿאַכונג, פֿאַרקירצונג, רעדוקציע) פֿון ברוכצאָלן; געשטאַפֿלטע ברוכצאָל, שטאַפֿל פֿון אַ געשטאַפֿלטער ברוכצאָל; דעצימאַלע (צענטלדיקע, געצענטלעטע) ברוכצאָל, דעצימאַל־ברוך, דעצימאַל (צענער)־תּשׁבּוֹרַת; ענדלעכע (אומענדלעכע, פּעריאָד

ריסלייגמעטאָד, אינטויטיווער (גראַפֿישער) מעטאָד; מאַטעמאַטישע אינדוקציע. רעכענונג, קאָלקולאַציע, חשבון ← 488; ציילונג, ספֿירה; שטעקל־רעכענונג, שטאַב־רעכענונג, ראַבדאָלאָגיע; פֿינער־רעכענונג, דאַקטיאָנאַמיע; נומערירונג, נומעראַציע, באַצייכענונג; שריפֿטלעכע (אַותיקע, זבוכ־שטאַביקע) באַצייכענונג (נומעראַציע); אינטער־פֿאַירונג, אינטערפֿאַלאַציע; עקסטראַפֿאַלי־רונג, עקסטראַפֿאַלאַציע.

צאָל, מיספר, מנין; קארדינאַל־צאָל, סתּם־צאָל, סכּום־צאָל, וויפֿלקייט־צאָל; אַר־דענונגצאָל, סדר־צאָל, אַרדינאַל; ברוכצאָל ← ווייטער; גאַנצע צאָל, אינטעגער; צוויפֿלעוועז־טע (געמישטע) צאָל; גראַדע (גראַדיקע) צאָל; אומגראַדע (אומיקע) צאָל, אום, לישקע; איינציפֿערדיקע (צווייציפֿערדיקע אַזױ) צאָל; פֿאַקטאָריאַל; אַבסטראַקטע (אַבסאָלוטע) צאָל; קאָנקרעטע צאָל, זאַכצאָל, נאַמענצאָל, מאַסנצאָל, נאַמען, צאָלנאַמען, מאַסנאַמען; פֿשוטע (איינפֿאַכע) צאָל; צוויפֿלעוועזע צאָל, פֿאַרשיידנדיקע (פֿאַרשידנמייניקע, זפֿאַרשיידנאַרטיקע, קאָמפֿליצירטע) צאָל; צווישן זיך (קעגנזייטיק) פֿשוטע (פֿרעמדע) צאָלן; כּוֹל־צאָל; קלענסטע טיילעוודיקע (שותּפֿישע) קלענסטע כּוֹל־צאָל.

גרייס, סכּום, וויפֿלקייט, קוואַנטיטעט, סך, קיימאַרן; פּאָזיטיווע (געגאַטיווע, מעסטעוודיקע, ראַציאָנעלע, איראַציאָנעלע, רעאַלע, ווירקלעכע, נישווירקלעכע, אימאַגנערע, קאָמפֿלעקסע) גרייס; קאָמפֿלעקסצאָל, מאַדולוס (פֿון קאָמפֿלעקסצאָל; ענדלעכע גרייס; אומענדלעך קליינע (צום נוף שטרעבנדדיקע, אינפֿיניטעסימאַלע) גרייס; אומענדלעך שטייגנדיקע (אומענדלעך גרויסע) גרייס; אומענדלעכקייט; אַבי וואַסערע (אַבי וועלכע, זבאַליביקע, סתּמיקע, פֿאַרענדערלעכע, אומקאָנסטאַנטע) גרייס; וואַריאַבֿל; שטענדיקע (קאָנסטאַנטע) גרייס; קאָנסטאַנט; באַזויסטע

ציונג; צעלייגונג, צעגלידערונג, צעברעקליך
(ונג); גרופירונג פֿון גלידער; פֿאַראייניגונג
(פֿאַראיינאַרטיקונג, אויסגלייכונג) פֿון קאָעפּי-
ציענטן; אונטערשטעלונג, פֿאַרבײטונג, סוב-
סטיטוציע; באַפֿרײונג, עלימינאַציע; דער-
גאַנצונג ביז אַ פֿולן קוואַדראַט.

גליד, טערמין, אויסדרוק; איינגליד, מאָ-
נאַם; צווייגליד, בינאַם; דרייגליד, טרינאַם;
פֿילגליד, פּאָלינאַם; איינמאָטיקער (אויסנע-
שטעלטער, געאָרדנטער) פֿילגליד; מיטל-
גליד, פֿאַרגליד, נאַכגליד; נידעריקסטער
(עקסטער, יונגסטער, עלטסטער, ענדעכער)
גליד; קאָעפּיציענט; אומבאַשטימטער קאָ-
עפּיציענט; קאָעפּיציענט פֿון פּראָפּאַרציאָנעל-
קייט; דעטערמינאַנט.

גלייכונג, יעקוואַציע; אָתיקע, יבוכשטאַ-
ביקע, אָרגעבראַישע, אָרגעברישע, ראַציאָ-
נעלע, איראַציאָנעלע, ראַדיקאַלע, קוואַדראַט-
טישע, פֿולע קוואַדראַטישע, אומפֿולע (פֿעלי-
קע) קוואַדראַטישע, קובישע, ביקוואַדראַטישע,
טראַנסצענדענטאַלע, עסקפּאַנענטאַלע, דיפֿע-
רענציאַלע, צווייגלידערדיקע, דרייגלידער-
דיקע גלייכונג; וואַרצל פֿון אַ גלייכונג; צוויי-
יקער (איבערגעחורטער) וואַרצל; סיסטעם
פֿון גלייכונגען, גלייכונגען מיט שותפישע וואַרצל-
לען, אומצוגעפּאַסטע (אומצוזאַמענדיקע, אומ-
פּאַריקע) גלייכונגען; גלייכבאַטרעפּיקע (עק-
ויוואַלענטע) גלייכונגען; אַנאַליז פֿון (אומבאַ-
שטימטע) גלייכונגען, תנאָרגלייכונגען; אומ-
גלייכקייט; זעלביקייט, נעמלעכקייט, אידענ-
טיטעט; פּאַרמל ל"ד פּאַרמלען, פּאַרמולע.

פּראָפּאַרציע; פּראָפּאַרץ; אַריטמעטישע
(געאָמעטרישע, געדורגענע, געשטאַפּלטע,
שטאַפּלדיקע) פּראָפּאַרציע; קייטפּראָפּאַר-
ציע; זייטיקע גלידער פֿון אַ פּראָפּאַרציע,
מיטלסטע גלידער פֿון אַ פּראָפּאַרציע; האַר-
מאַנישע (צווייפּלגעזעצטע, קאָמפּליצירטע)
פּראָפּאַרציע.

פּונקציע; פּונקציאָנעלע אָפהענגיקייט,

דישע, ריינע פּעריאָדישע, געמישטע פּעריאָ-
דישע) ברוכצאָל; פּעריאָד פֿון ברוכצאָל; באַ-
גרענעצטע געזענטלטע ברוכצאָל; דעצימאַל-
פּונקט.

אַפּעראַציע; אַקט; דירעקטע (פּאַרקער-
טע) אָפּעראַציע.

חיבור, צווייפֿלייג, אַדיציע; חיבור (צו-
נויפֿלייג) צאָל, סומאַנד; סומירונג, סומאַציע,
פֿאַרסקהפֿלונג; סומע, סךהפֿל, סךהכולל,
אונטערשטע שורה, טאָטאַל.

חיסור, דאָס אַראָפּנעמען, סובטראַקציע;
חיסור-צאָל, גאַנצצאָל, פֿולצאָל; געמינערטע
צאָל, מינוענד; מינערער, פֿאַרמינערער, פֿאַר-
קלענער-צאָל, סובטראַהענד, אַראָפּנעמער;
דיפֿערענץ, איבערפֿלוס, איבערבלייב, אונ-
טערשייד, רעשט.

פֿפֿל, מערונג, מולטיפליקאַציע; פֿפֿלער,
מערער, פֿאַרמערער, מולטיפליקאַטאָר; גע-
פֿפֿלטע צאָל, מולטיפליקאַנט; פֿפֿל-צאָל, גע-
מערטע צאָל, מיטמערער-צאָל, פּאַקטאָר,
באַשטאַנדטייל; לינעאַלער פֿפֿלער (מערער),
צאָל-פֿפֿלער, צאָלמערער, עלעמענטאַרער
פֿפֿלער (מערער), שותפישער פֿפֿלער (מע-
רער), מיטפֿפֿלער, מיטמערער, דערגאַנץ-
פֿפֿלער, הוספֿהפֿלער, אינטעגיריר-פֿפֿלער
(מערער); פּראָדוקט.

חילוק, טיילונג, צעטיילונג, ידיוזיע;
חילוק (טייל-צאָל, דיזידענד; טיילער, די-
וויאָר, טייטער, שותפישער) גרעסטער טייל-
לער; טיילערט, טיילצאָל, וויפֿלער, קוואַצ-
יענט, שותפישע קלענסטע טיילצאָל; טייל,
חלק; רעשט, איבערבלייב; דירעקטער (גע-
קייטלסטער) חילוק; טיילעוודיקייט (פֿון צאָלן).

מדרגה, גראַד, ישׂטופֿע; דערהייבונג,
מדרגה (גראַד) דערהייבונג; יסוד פֿון אַ מדר-
גה; קוואַדראַט, צווייטע מדרגה; קוב, דריי-
טע מדרגה; וואַרצל, ראַדיקאַל; קוואַדראַט-
וואַרצל, צווייטער וואַרצל, דריטער וואַרצל;
קובוואַרצל, קוביקוואַרצל; וואַרצל-אויס-

פשוטער (איינפֿאַכער, איינציקער, צוויי־קער, צוויי־פֿאַכער, דריי־קער, דריי־פֿאַכער, פֿיף־פֿאַכער, איבערגעזוּרטרער, איטערירטער) אינטעגראַל; קאָמבינאַציע, פּערמוטאַציע, איבערשטעלונג; משמעותדיקייט, וואָרשמיר לעכיקייט; שאַנס.

געאָמעטריע, חכמת־המדֿידה; פֿלאַך־געאָ־מעטריע, פֿלאַכיקע געאָמעטריע; געשפּרייט־געאָמעטריע, רויס־געאָמעטריע, געשפּריי־טיקע געאָמעטריע, סטערעאָמעטריע, גאַנצ־מעטריע; אַלגעבראַישע (אַלגעברישע, אַנאַלי־טישע) געאָמעטריע; אַנאַליטישע פֿלאַך־געאָ־מעטריע, אַנאַליטישע רויס־געאָמעטריע אַזױו; טריאָנאָמעטריע; גאָדל־ניקע טריאָנאָמעט־ריע, ספּערישע טריאָנאָמעטריע, פּראַיעקציע־געאָמעטריע; דעסקריפּטיווע (דיפּערענציאַל־ע, אייקלידישע, זעחוקלידישע, נייט־אייקלי־דישע, טראַנסצענדענטאַלע) געאָמעטריע.

טעאָרעם, זאַץ, פּראָפּאָזיציע, פּאַרשלאַג; גרונט־טעאָרעם, הויפּט־טעאָרעם; הילף־טעאָ־רעם, לעמע; טיילן פֿון דער טעאָרעם; השְׁעָרָה, הִפּאָטעז, דאָס געגעבענע; אויספֿיר, מסקנא, שלום; אומגעקערטע (הִיפּוכדיקע, זקעגנעצלעכע) טעאָרעם; אַקסיאָם, יגרוּנט־זאַץ, פּאַסטוראַט; דעפּיניציע; דערווײַזונג, זבאָווז; אויפֿבוּי, אויפֿשטעלונג, קאָנסטר־ירונג, קאָנסטרֿוקציע; אַפּלייגונג פֿון אָפּשניטן; איבערשטעלונג, איבעררוקונג, פּאַראַלעל־לעך איבעררוקונג; אַרויפֿלייגונג, דעקונג, צונויפֿנאָס, צונויפֿנט, צונויפֿסונג, צונויפֿפּאַל, צוואַמענפֿאַל; דרייִונג ראַטאַציע.

פּונקט; מיטנפּונקט, מיט־פּונקט, צענ־טער; אינצענטער, אַרומצענטער, אַרטאַצענ־טער; שווערפּונקט; באַרירפּונקט, שניטפּונקט, פּוספּונקט, שנידפּונקט, איבערשנידפּונקט, דורכשנידפּונקט, דאַכפּונקט, שפיצפּונקט, שפיץ, עק; גרונטפּונקט, פּוס (באַױס) פֿון אַ פּערפּענדיקולאַר, איבערבייגפּונקט, פּונקט

פּונקציאָנעלע פֿאַרהעלטעניש; לינעאַלע (די־רעקטע, פּאַרקערטע, אומגעקערטע, בֿפֿירושע, אומבֿפֿירושע, געדרונגענע, שטינגדיקע, פֿאַלד־דיקע, אומיקע, גראַדיקע, גראַדע, איינבאַ־טרעפֿיקע, פֿילבאַטרעפֿיקע, איינטישטיקע, פֿילטישטיקע, גאַנצע, ברוכצאָליקע, ראַצי־יאָנעלע, איראַציאָנעלע, ראַדיקאַלע, אַנאַ־ליטישע, טראַנסצענדענטע, טראַנסצענדענטאַ־לע, אומאיבעררייסלעכע, איבעררייסלעכע) פּונקציע; פּונקציע פֿון אַ צווייטער מדרגה, פּונקציע פֿון אַ העכערער אָרדענונג; ספּעצי־יעלע פּונקציע; עמפּירישע פּונקציע; אַרוי־מענט פֿון אַ פּונקציע; באַטיט (ױנען, באַטרעף) פֿון אַ פּונקציע; קלענסטער (גרעסטער) באַ־טיט פֿון אַ פּונקציע; גרענעץ, גבול; קרייט־שער באַטיט פֿון אַ פּונקציע; מאַקסימום (מיני־מום) פֿון אַ פּונקציע; לימיט פֿון אַ פּונקציע; צוויקס, אָנוויקס, אינקרעמענט; אומאיבער־רייסלעכיקייט, קאָנטיוויטעט פֿון אַ פּונקציע; ריס אין קאָנטיוויטעט; דיסקרימינאַנט.

לאַגאַריטם; לאַגאַריטמיק, לאַגאַריטמ־רונג; יסוד (באַױע) פֿון לאַגאַריטמען; מאַ־דולוס, לאַגאַריטמעך־מאַדול, צענער־לאַגאַ־ריטמען, בריגס לאַגאַריטמען; נאַטוראַלע (אַפּירישע) לאַגאַריטמען; כאַראַקטעריסטיק, מאַנטיסע, אַנטי־לאַגאַריטם.

שורה, ריי; פֿונאַנדערויגענדיקע ריי; צר־ניפּגייענדיקע (אויסרעכנלעכע) ריי; ריי מיט שטענדיקע צייכנס, ריי מיט בֿיטעוודיקע צייכנס; אַריטמעטישע (אַלגעברישע, אַלגעב־ראַישע) ריי; (נאַטוראַלע) צאָל־ריי; בינאָמי־יאַלע ריי; לאַגאַריטמישע (האַרמאָנישע) ריי; סעקוענץ, פּראַגרעסיע; אַריטמעטישע (געאָ־מעטרישע) פּראַגרעסיע; דיפּערענציאַל־רעכענונג (חשבון), אינטעגראַל־רעכענונג (חשבון); דיפּערענצירונג, דיפּערענציאַציע; דיפּערענציאַל; פֿלוקסיע, דערוואַטיוו; אינ־טעגירונג, אינטעגראַציע; אינטעגראַל; באַ־שטימטער (אומבאַשטימטער) אינטעגראַל;

ראַטאַציע־אַקס; דירעקטריסע, דירעקטריקס, אַסימפּטאַם.

חינקל; שאַרפֿער (שמאַלער, טעמפּער, ברייטער, גראַדער, ירעכטער, גלייכער, פֿר לער) חינקל; פעריגאַן; שערווינקלען; גער קרייצטע (איבעראַנטקענדיקע, ווערטיקאַלע, שכינישע, צענטראַלע, איינגעשריבענע, פּאַל־אַרע, איינזייטיקע, אַנטקענדיקע, אינעווייניק סטע, אויסווייניקסטע, דרויסנדיקע, יאויסער־לעכע) ווינקלען; ביזווינקל, ביזלייגנדיקע ווינקלען; פֿאַרפֿול־ווינקל, דערנאָך־ווינקל, פֿאַר־מער־ווינקל, גרונטווינקל, היפּווינקל, דאַכ־ווינקל, שפיצווינקל; צווייטע־ווינקל (דריי־ווענטלדיקער, פֿיל־ווענטלדיקער) ווינקל; קערפּער־ווינקל, געשפּרייט־ווינקל, רוימווינקל, ספּערישער ווינקל.

גראַד, יגראַדוס, מינוט, סעקונדע, טער־ציע; ווינקל־גראַד, בוינגראַד אאו"ח; ראדיאַן. פֿיגור; ענלעכע (קאָנגרוענטע, דעקיקע, גלייכע, גלייכווערטיקע, גלייכגרייסיקע, גראַד־לויניקע, אַריינגעשריבענע, איינגעשריבענע, אַ רומגעשריבענע) פֿיגור.

פֿילעק, פֿילקאַנט, ווינקלער, פּאַליגאָן; רעגולמעסיקער (אויסגעבויגענער, איינגע־קנייטשטער, פּוקלער, אויסגעפּוקלטער, אויס־געבויכטער, ספּערישער) פֿילעק.

דרייעק, משולש, טריאַנגל, טריגאָן; שאַרפּווינקלדיקער (שפיצווינקלדיקער, טעמפּ־ווינקלדיקער, ברייטווינקלדיקער, גראַדווינקל־דיקער, ירעכטווינקלדיקער, פֿאַרשיידנזייטיקער, רעגולמעסיקער, גלייכווייטיקער, גלייכ־ווינקלדיקער, גלייכלענדיקער, גלייכאַקס־דיקער, ספּערישער) דרייעק.

פֿירעק, קוואַדראַנגל, טעטראַגאָן, טעטראַגראַם; גראַדעק, ירעכטעק, רעקטאַנגל; קוואַדראַט, מרובע, סקווער, קאַראַ; פּאַראַ־לעגאַראַם; ראַמב, דימענט, לעקעך, לאַ־זענע; טראַפּעציע, טראַפּעץ; גראַדעקיקע (גלייכאַקסלדיקע) טראַפּעציע; ראַמבאָיד;

פֿון אינפֿלקסיע, מערקווערדיקער פּונקט, צווייפּונקט; סוף־פּונקט, ענדפּונקט; פּאַקוס, פּאַלסוס, אָנהייב (אויסגאַנג) פֿון קאַאַרדינאַטן; ריכטונג; פּאַזיטיווע (נעגאַטיווע, די זעלבע, פּאַרקערטע, אַנטקענדיקע, יקענגעוועצטע) ריכטונג; מיטן זייגער, אין דער ריכטונג פֿון זייגער־וויזער; קעגן זייגער, קעגן דער ריכ־טונג פֿון זייגער־וויזער.

לויניע, גראַדע לויניע; גראַדע ל"ר גראַדעס, האַל־בוראַדע, שטראַל; אַפּשניט, באַגרענעצטע גראַדע, הַמשך; פּאַרלענגערונג פֿון אַ גראַדע; קרומע (געמישטע, געבראַכענע, געקנייטשטע, אומאיבערגעריסענע, האַריוואַנטאַלע, ווערט־קאַלע, גענייטע, אַפּענע, געשלאַסענע, פּאַר־מאַכטע, פּאַראַלעלע, פּערפּענדיקולאַרע, נאַרמאַלע, אַרטאַגאָנאַלע) לויניע; אָנבײַ פֿון אַ לויניע, אַרומגעמערדיקע לויניע, העלפֿלויניע, י־הילפֿלויניע; געאַמעטרישער אַרט, לאַקוס; פּולס; וועקטאָר, בינטל (פֿון) לויניעס ← קרומע.

ולויניע אין אַ קאַנטעקסטן זייט, קאַנט; גרונטזייט, באַזיס; זייטיקע זייט, לענדן, אַקס־לען, קאַטעטן; ביזלייגנדיקע זייטן, ביזווייטן; אַנאַלאָגישע (איינזייטיקע, יאיינאַרטיקע, גליי־כע, איינזייטימיקע, ענטפֿערדיקע, יאַנט־שפּרעכיקע) זייטן; זייטן (שטראַלן) פֿון אַ ווינקל.

הייך; גלייכזייטלדיקע לויניע, ביסעקטאָר, ביסעקטריסע; מיט־לויניע, מעדיאַן; היפּאַטע־נו, דיאַגאָנאַל, אַל־כסון, אַפּאַטעם; אַרומנעם, אַרומקרייז, אומקרייז, פּערימעטער, האַל־פּערימעטער; ראַדיוס, שטראַל; דיאַמעטער, דורכמאַס, דורכמעסטער; סטרווע, כאַר־דע, יקאַרדע; לויניע פֿון די צענטערס, צענ־טער לויניע, צענטראַלע (באַריינדיקע) לויניע, באַריי־לויניע, טאַנגענט, שניידנדיקע לויניע, שנייד־לויניע, סעקאַנט; אַקס; גרויסע (קלויניע) על־פּאַקס; אַקס פֿון סימעטריע, אַקס פֿון דריינג (ראַטאַציע), דרייאַקס, ראַטיאָאַקס,

געשפרייט, רויס; האַלבגעשפרייט, האַלב-
רויס, באַרענעצטער טייל פֿון געשפרייט
(רויס); פֿאַרנעם, יאומפֿאַנג, היקר; קלל פֿון
אַ קערפּער.

ווענטלער, פֿילװענטלער; פּריזמע; רעגל-
מעסיקע (גראַדע, געניימע) פּריזמע; פֿאַראַ-
לעלאַפּיעד, גראַדעקיקער פֿאַראַלעלאַפּי-
פעד; קוב, ראַמבאָעדער, ראַמבאָעדראַן;
פּיראַמידע; דריװענטלדיקע (פֿירװענטל-
דיקע, געשניטענע אַזױ"ו) פּיראַמידע; דריי-
ווענטלדיקער (פֿירװענטלדיקער אַזױ"ו) פּי-
ראַמיד; פּריזמאָיד, פּריזמאַטאָיד; פֿירװענט-
לער, טעטראַעדער; פֿינפֿװענטלער, פענטאַ-
עדער; זעקסװענטלער, העקסאַעדער אַזױ"ו.
קויק, קויל, קיילעך, יקויל, יספּערע;
קוילסעקטאָר, (קויל)סעגמענט, קוילשיכט, קייל-
לעכשיכט; צילינדער, גראַדער צילינדער,
קרייזצילינדער; קאָנוס, גראַדער קאָנוס,
קרייזקאָנוס, געשניטענער קאָנוס.

איבערפֿלאַך; איבערפֿלאַך פֿון אַ דריי-
ונג (ראַטירונג), ספּערישער (קויליקער, קויל-
פֿאַרמיקער) איבערפֿלאַך; קוילגארטל,
(קויל)זאָנע; צילינדרישער (קאָנישער) איבער-
פֿלאַך; עלפּיסאָיד, פֿאַראַבאָלאָיד, היפּער-
באָלאָיד; קאָאַרדינאַטן; גראַדליניקע (דע-
קאַרטס, קאַרטעוואַנישע, גראַדװינקלדיקע,
אומגראַדװינקלדיקע, פּאַלאַרע, ספּערישע, צי-
לינדרישע) קאָאַרדינאַטן; אַבסציסע, אָרדי-
נאַט, מאָדולוס, אַמפּליטודע; אָנהייב (אויס-
גאַנג) פֿון קאָאַרדינאַטן, אַקס פֿון קאָאַרדינאַטן,
קאָאַרדינאַטןאַקס, פּאָלוס פֿון קאָאַרדינאַטן;
קוואַדראַנט, אַקטאַנט; אָנבײַג פֿון אַ ליניע.

[טריאַנגאַמעטריע] סינוס, קאָסינוס, טאַנג-
גענס, קאָטאַנגענס, סעקאַנס, קאָסעקאַנס;
אַרקסינוס, פֿאַרקערטער סינוס, אַרקקאָסינוס,
פֿאַרקערטער קאָסינוס, אַרקטאַנגענס, פֿאַר-
קערטער טאַנגענס אַזױ"ו.

[מכשירים] ווירע, ליניע; לאַגאָריטמישע
ווירע, רוקווירע, אויסגעריכטע (אויסגעשטימ-

פֿינעק, פענטאַגאָן, פענטאַגראַם; זעקסעק,
העקטאַגאָן, העקסאַגראַם; זיבנעק, העפטאַ-
גאָן, העפטאַגראַם; אַכטעק, אַקטאַגאָן אַזױ"ו;
קרייז, ראַד; אַרייַנגעשריבענער (אַרומגעשרי-
בענער) קרייז; האַלבער קרייז, האַלבקרײַז;
אַרייַנגעשריבענע (אַרומגעשריבענע אַזױ"ו)
ראַד; באַרירונג פֿון קרייזן (רעדער), טאַנגענץ;
אויסװייניקסטע (אינעװייניקסטע) באַרירונג;
טאַנגענטער (גרויסער) קרייז; קאָנצענטרישע
קרייזן; בויגן, קרייזאויסשניט, סעקטאָר, סעג-
מענט פֿון קרייז, קרייזסעגמענט, רינג.

קומע ל"ר קומעס; אַלגעבראַישע (אַל-
געברישע, טראַנסצענדענטאַלע, אַפענע, גע-
שלאָסענע, פֿאַרמאַכטע) קומע; קאָנישע
סעקציע, עקסצענטריטעט פֿון אַ קאָנישער
סעקציע.

קרייזליניע, עלפּיס, פֿאַראַבל, פֿאַראַ-
באָלע, היפּערבאָלע, גלייכװייטיקע היפּער-
באָלע, קובישע פֿאַראַבאָלע, סינוסאָיד,
ציקלאָיד, טראַכאַיד, עפיציקלאָיד, היפּאַציק-
לאָיד, אינוואַלוט, עוואַלוט, עוואַלוענט;
אַזאַל, קאַרטעוואַנישע אַזאַלן; ספּיראַל; אַר-
כימעדישער (לאַגאָריטמישער) ספּיראַל; קאַר-
דאָיד, פּאַסקאַלס שניק, טרידענט, פּאַליום,
קאַטענאַריע, אַסטראָיד, העליקס, שרױפֿ-
ליניע; טראַיעקטאָריע; דעגענערירטע קרומע.
פֿלאַך, פֿלאַכקייט, פּליין, פּלוין, פּלאַטע,
פּעלד; האַלבפֿלאַך, האַלבפּליין; פֿאַראַ-
לעלער (פּערפּענדיקולאַרער, זיך צוואַמענ-
גיסנדיקער) פֿלאַך (פּליין).

[פֿלאַך אין אַ קאָנטעקסט] ווענטל, זײַטי-
קע ווענטלעך; שטח (פֿון אַ פּיגור); איבער-
פֿלאַך (פֿון קערפּער); זײַטיקער (אַרומיקער,
פּולער) איבערפֿלאַך; באַרירנדיקער פֿלאַך,
טאַנגענטאַלער פּליין, שניטפֿלאַך, שניט-
דיקער פּליין; דיאַגאָנאַלער (דיאַמעטראַלער)
פּליין; קערפּער, קאָנגרוענטער קערפּער
אַזױ"ו; דרייקערפּער, ראַטיר-קערפּער, קער-
פּער פֿון דריינג (ראַטירונג).

נהגה; ארויסציען א וואַרצל, ראדיצירן, שטעלן
אונטערן ראדיקאל; צעלייגן, אַנאַליזירן, צע-
גלידערן, צעברעקלען, צעבייטן; האַלטן אין
זיך (יאַנטהאַלטן, כּוֹלֵל זײַן) אַ פּאַקטאַר; פּאַר-
בייטן, איבערשטעלן, אַנטערשטעלן, דער-
גאַנצן, באַווייטיקן, עלימינירן, אויסשליסן, באַ-
פּרײַען, צווייפּציען, גרופּירן, איבערגרופּירן,
פּאַראַייניקן, קאַמבינירן, צווייפּועצן, קאַמפּ-
ליצירן, קייטלען, צווייפּונסן, צוואַמענגיסן, די-
פּערענצירן, אינטעגרירן, דאַגאַריטמירן; פּאַר-
בייטן די בייטעוודיקע (פּאַרענדערעלעכע);
אויסדריקן איין אומבאַקאַנטע דורך דער צוויי-
טער; צוגלייכן, פּאַרגלייכן; אויסדריקן דורך
אַ פּאַרמל; פּונאַנדערוויקלען אין אַ ריי אַזױ;
גלייכן זיך; איינקלאַמערן, איינשליסן אין
קלאַמערן, פּאַרמאַכן די קלאַמערן, אַרויס-
שטעלן (אַרויסנעמען, אַרויסטראַגן) מחוץ די
קלאַמערן; עפּענען (אויפּמאַכן) די קלאַמערן;
פּאַרלענגערן (קלענערן, קירצן, פּאַרקירצן,
רעדוצירן, באַגרענעצן, פּאַראַיימיניקן, פּאַר-
איינאַרטירן, פּאַראַיינפּאַכן) אַ ברוכצאָל;
אויסשליסן אַ גאַנצע פּון אַן אומעכטער ברוכ-
צאָל; ברענגען די ברוכצאָלן צו איין טיטער
(צו אַ שותפּישן טיטער); אויסגלייכן די טי-
טערס; באַפּרײַען דעם (טייל)ווייזער פּון ראַדי-
קאַלן; ראַציאָנאַליזירן; אויסוויקלען אין אַ גע-
שטאַפּלטער) ברוכצאָל; שטרעבן (דערנעב-
טערן זיך) צום גרענעץ (צום גבול); איבער-
חורן, איטערירן.

קאַנטראַלירן, איבערקוקן, רעוויזירן, ווע-
ריפּיצירן, מאַכן אַ פּרוּוו, אויספּרוּוו, טשעקן
[אס].

געאַמעטריען דעפּינירן, דערווייזן, יבאַ-
ווייזן, בויען, אויפּבויען, אויפּשטעלן, בילדן,
קאַנסטרוירן, צייכענען, אַנמערקן, אַפּמערקן,
אַפּלייגן, אַרויפּלייגן, ברעכן, שניידן, אַפּהאַקן,
איבערווקן, דעקן, צווייפּלאַלן, צוואַמענפּלאַלן,
נייגן, בייגן, אַנבייגן, אויסבייגן, קנייטשן, קאַרבן,
אויסשפּיצן, דרייען, ראַטיירן; ציען (דורכפּירן)

טע) ווירע; רעכנמאַשין, רעכנפּאַראַט, קאַל-
קולאַטאָר; רעכנבינדלעך, סטשאַט, אַבאַק
(וס), רעכנברעט, רעכנטאַוול, סקאַלע; נומע-
רירמאַשין, ציילמאַשין, נומערירשטעמפל,
נומעראַטאָר, דיפּערענץ-מאַשין.

טאַבעלע, חיבור-טאַבעלע, מער-טאַבע-
לע, פּפּל-טאַבעלע, פּיטאַגאָראַסעס פּפּל-טאַ-
בעלע, טאַבעלע פּון פּראָפּאַרציאָנעלע צאָלן,
דאַגאַריטמישע טאַבעלע, פּירציכנדיקע (פּניפּ-
ציכנדיקע אַזױ) טאַבעלע.

מאַטעמאַטיקער, רעכענער, בעלי-חשבון,
רעכנמייסטער, ראַכמייסטער, ראַכמיסטער;
אַריטמעטיקער, אַדגעבראַיסט, געאַמעטער,
סטאַטיסטיקער; אַרכימעדעס, אייקלידעס,
פּיטאַגאָראַס, פּטאָלאַמי, פּטאָלאַמעוס.

וו: ציילן, חשבונען, רעכענען, קאַלקולירן;
אַנצייילן, אַפּצייילן, איבערצייילן, אויס-
צייילן, צוויילן, דערצייילן, אויפּצייילן, צווייפּ-
צייילן, נאַכצייילן; באַחשבונען, אויסחשבונען
אַזױ; איבעררעכענען, דורכרעכענען, באַ-
רעכענען, אויסרעכענען, אַגרעכענען, אויפּ-
רעכענען, צווייפּרעכענען אַזױ; פּאַרבייגן די
פּינער.

באַשיידן (ילייזן) אַן אויפּגאַבע; אינטער-
פּאַלירן, עקסטראַפּאָלירן; פּאַרקליינענדיקן
וּאָ סומע; אויספּירן (דורכפּירן) אַן אַפּע-
ראַציע (אַן אַקט); צוגעבן, חיבורן, אַדירן, צר-
נויפּלייגן, צוואַמענלייגן, מוסיף זיין, צורעכע-
נען, מצרף זיין, פּאַרגרעסערן אויף (מיט);
סומירן, אונטעררעכענען; מאַכן (אונטערציען)
אַ סך-הכל (די אונטערשטע שורה); פּאַרסכ-
הכלען.

אַראַפּנעמען, אַרונטערנעמען, חיסורן,
אַראַפּרעכענען, אַרונטעררעכענען, אַרונטער-
ציען, (פּאַרמינערן; פּפּלען, מערן, מולטי-
פּליצירן, טאַפּלען, פּאַרדרייפּאַכן, פּאַרמערן
אויף (אין) . . . מאָל; טיילן, חילוקן, פּאַרקלע-
נערן אויף (אין).

אויפהייבן (דערהייבן) אין גראַד (אין מד-

מינימאל; שותפיש; צוואמענדיק, אומצוואמענדיק; רעקורסיאָנער, העלפֿי, זיילפֿס, פֿונקֿ ציאָנעל; איינציק, פֿילפֿאַך; באַטמיטיק, איינ־באַטמיטיק, איינטימטיש, פֿילבאַטמיטיק, פֿיל־טימטיש; באַטרעפֿיק, אומבאַטרעפֿיק; איינבאַטרעפֿיק, גלייכבאַטרעפֿיק, גלייכווערטיק, עקוויבאַלענט; שטימנדיק, פֿאַלנדיק; איבער־רייסלעך, אומאיבעררייסלעך, הַמשכֿדיק, נאַכאַנאַנדיק, ניטאיבערגעריסן; דירעקט, אומפֿאַרמיטלט, אוממיטל־באַר; בפֿירוש, אומבפֿירוש; באַשטימפֿערלעך, געמיינט, היפּוכ־דיק, פֿאַרקערט, זיקענעוועלעך; לינעאַל; פֿול, אומפֿול, פֿעליק.

איינגלידיק, מאַנאַמיש; צווייגלידיק, בינאַ־מיש; דרייגלידיק, טרינאַמיש; פֿילגלידיק, פּאַ־לינאַמיש; קוביש, ביקוואַדראַטיש; רעגולמע־סיק, אומרעגולמעסיק; טראַנסצענדענט(אַל), עקספּאַנענטאַל, לֶאָגאַריטמיש, האַרמאָניש, אַנאַליטיש; געשטאַפֿלט, שטאַפֿלדיק; דיפֿע־רענציאַל, ציקליש, באַגרענעצט.

געאַמעטריען ליניק, גראַדליניק, פּאַראַ־לעל, צווישנאַנדיק (זיקענטיטיק) פּאַראַלעל, פּערפֿענדיקולאַר, צווישנאַנדיק (זיקענטי־טיק) פּערפֿענדיקולאַר; אַרטאָגאָנאַל, נאָר־מאַל, ווערטיקאַל, האַריוואַנטאַל, גלייכווייטיק; מעסטעוודיק, אויסמעסטעוודיק, מיטמעסט־לעך, מיטמעסטעוודיק, אומדורכמעסטלעך, אומדורכמעסטעוודיק; גראַד, האַלב־גראַד; גלייך, קרום; אָפֿן, פֿאַרמאַכט, געשלאָסן; שפיציק; שאַרף, טעמפּ; ברייט, שמאַל; גע־קרייצט, איבעראַנטקענדיק; ווינקלדיק, גלייכווינקלדיק, גראַדווינקלדיק, אומגראַד־ווינקלדיק, רעכטווינקלדיק, ברייטווינקלדיק, שמאַלווינקלדיק, שאַרפֿווינקלדיק, טעמפּ־ווינקלדיק; עקיק; עקעכ(ד)יק; גראַדעקיק, רעכטעקיק, רעקטאַנגולער, זעקעכעוואַטע; פֿילעקיק, פּאַליגאָנאַל; דרייעקיק, משולשדיק, טריאַנגולער, טריגאָנאַל; פֿירעקיק, קוואַדראַט־גלעך, טעטראַגאָנאַל; פינפעקיק, פענטאַגאָ־

אַ ליניע; אויפֿשטעלן אַ פּערפֿענדיקולאַר, אַראַפֿלאַזן אַ פּערפֿענדיקולאַר; באַשרייבן (אַריינשרייבן, אַריינצייכענען, אַרומצייכענען, אַרומשרייבן) אַ קרייזליניע; אויסגלייכן (רעק־טיפֿיצירן) אַ קומע; קוואַדראַטירן אַ פֿיגור. באַשטימען, דעפֿינירן; דערזיין, זיבאַ־זיין; דערוצירן; ברענגען (דערפֿירן) צו אַן אַבסורד.

אַדי; מאַטעמאַטיש, אַריטמעטיש, אַלגעב־ראַיש, אַלגעבריש, געאַמעטריש; סטאַ־טיסטיש; אַקסיאַמאַטיש, תּאָניק, משמָעותדיק, השפֿעהדיק, היפּאָטעטיש; אומוויק, אַבסור־דיש; עמפֿיריש; אויסרעכנדלעך; געציילט, גערעכנט, געקשונט אַאָ"ו; געחבורט, גע־חיסורט, געכפֿלט אַאָ"ו ^ס.

פוללדיק; סך־הכוללדיק, סך־הכוללדיק, טאַטאַל, סומאַר(יע), סומאַריש; טיילעוודיק; גלייך, אומגלייך, גלייכרײטיק, זעלביק, נעמדלעך, אידענטיש, נאַטוראַל; גראַדיק, אומגראַדיק, אומיק; פּאַזיטיוו, נעגאַטיוו; ראַציאַ־נעל, אומראַציאַנעל, ראַדיקאַל; ווירקלעך, געדוכט, אימאַגינער; אומענדלעך, אינפֿיניטע־סימאַל, אומבאַגרענעצט; איבעריק, זיבער־פֿליסיק; נאַענט, זאומגעפֿער, בערכדיק, פֿלי־ערכדיק, אַפּראַקסימאַטיוו, דורכשניטלעך; נומעריש, ציילעוודיק, צאָליק, סכומיק; ציפֿערדיק; איינציפֿערדיק, צווייציפֿערדיק אַאָ"ו; צענטלדיק, געצענטלט, דעצימאַל; טליק; באַשיידט, זעלייזט; באַשיידלעך, זיזיעוודיק, אומבאַשיידלעך, זאומליזיעוודיק; פּראַפּאַרציאַנעל, גלייך פּראַפּאַרציאַ־נעל, אומגלייך פּראַפּאַרציאַנעל; קאָנסטאַנט, אומקאָנסטאַנט; בייטעוודיק, זפֿאַרענדער־לעך; אָפּהענגיק בייטעוודיק (זפֿאַרענדער־לעך); אומאָפּהענגיק בייטעוודיק (זפֿאַרענ־דערלעך); אָפּהענגיק, אומאָפּהענגיק; געדרונגען, סתּמיק, אַבי וואַסער, אַבי זעלכער, זיבאַ־לייביק; באַזוסט, באַשטימט, געזעבן; אומבאַ־זוסט, אומבאַשטימט, געזוכט; מאַקסימאַל,

מאָס, געמאָס, מידה, מעסטער, מאָס-
שטאַב, סקאַלע, סטאַנדאַרד, מעסטגרייס,
ימאָסגרייס, מעסטאיינס, ימאָסאיינס; נאָר-
מאַלמאַס, דעצימאַל-מאַס אַאָװ; צייטמאַס,
געשפּרייטמאַס, ירויממאַס, פּריזומאַס, ווערט-
מאַס, געלשמאַס, וואַגמאַס, יגעוויכטמאַס,
שאַצמאַס אַאָװ; מעטראָלאָגיע, נְחמַת-
הַמְדִידָה; מאָסן-סיסטעם.

[מעטרישע לענגמאַסן] מילימעטער; צענ-
טימעטער, סאַנטימעטער; דעצימעטער, מע-
טער, דעקאַמעטער, העקטאַמעטער, קילאָ-
מעטער, מיריאַמעטער, מיקראַמילימעטער,
מיקראָן.

[לענגמאַסן; ליינעאַרע (ליניעאַלע) מאָסן]
צאָל, אינטש [אינ]; פּױס, פּױט [אינ]; יאַרד;
מעטער; קלאַפּטער, פּוילישער קלאַפּטער,
סאַושען; וויאַרסט, ווערסט; מיל, ים-מיל,
געאַגראַפּישער מיל, רוסישער מיל; אַרשין,
אַייל; [וגעהילץ] שטאַם, סטאַם; ווערשקע,
ווערשאַק; טפּח, נְרַת, שפּאַן, שפּרייז; שפינדל;
[טערקיש] פּאַראַסאַנג; [שפּאַניש] עסטאַדאַל.

[קובישע קערפּערמאַסן] קוביק, קוביק-
צאָל, קוביקפּױס, קוביקמעטער, קוביקדעצי-
מעטער, קוביקצענטימעטער, קוביקקלאַפּ-
טער, קוביקאַרשין.

[קוואַדראַטישע מאָסן] קוואַדראַטצאָל,
קוואַדראַטפּױס, קוואַדראַטיאַרד, קוואַדראַט-
מעטער; [ציגל] קלייטל; וליאַנדמאַסן אַר,
העקטאַר, אַקער, מאָרגען, דעסיאַטין, דונאַם;
ושיטמאַסן, תּבֹואה-מאַסן טאַפּ, פעק; פּערטל,
טשוואַרטסקע, טשוואַרטסקע, טשעטוועריק, שעס-
נאַסטקע; קאַר(ע)ץ, קאַרץ, קערצל; שעפל,
בושל [אינ]; [עפּל] סיאַק; [קאַרן] געלעטשקע;
פּיפע; גלאָז; [נידן] פּר, חומר, אַיפּה, סאַה, קב, עומר.

[פּליסיקייט-מאַסן] לייטער, דעקאַליטער,
העקטאַליטער, קילאָליטער, דעציליטער,
צענטיליטער, מיליליטער, מיריאַליטער, מיק-
ראַליטער; פּאַס, פּעסל, טון, יונקער, אַנקער,

נאַל; זעקסעקיק, העקטאַנאַנאַל; זיבנעקיק,
העפטאַנאַנאַל; אַכטעקיק, אַקטאַנאַנאַל אַאָװ.
זייטיק, גלייכווייטיק, איינזייטיק, פּאַר-
שידנזייטיק; ענדעך, אַנאַלאָגיש; ענטפּערדיק,
יאַנטשפּרעכיק; גלייכאַקסלדיק, גלייכלענדיק;
באַזיש; קוואַדראַטיש, מרובעדיק, סקוועריק
[אינ], קאַרייט; אינעווייניקסט, אויסווייניקסט,
דרויסנדיק, יאָיסערלעך; שכניש, ביליגנדיק,
אַנטקעגנדיק, אַנטקעגנליגנדיק, קעגנאיבערדיק,
קעגנאיבערליגנדיק; פּערימעטריש, אַרומיק,
אַרומנעמענדיק, גלייכטיילנדיק, קוועריק, דיאַ-
גאָנאַל, אַלכסונדיק; פּאַרנעמיק, יאָומפּאַנגיק,
היקפּדיק; דעקיק, קאַנגרוענט; קרייזיק; קוי-
ליק, קוילפּאַרמיק, קמלעכנד(דיק), ספּעריש,
פּאַלאַר, עלפּיטיש, אַוואָל; פּאַראַבאָליש,
היפּערבאָליש, ספּיראַליש, ראַטירנדיק; צענ-
טראַל, צענטריש, אינצענטריש, אַרומצענטריש,
קאַנצענטריש, אַרטאַצענטריש, עקסצענטריש;
באַריירנדיק, טאַנגענטיאַל; ראַדיאַל; דיאַמעט-
ריש, דיאַמעטראַל, דורכמעטיק; דיאַמעט-
ראַל צווישנאַנאַדיק (יקעגנזייטיק), דיאַמעט-
ראַל היפּוכדיק (יקעגנעצעלעך); פּלאַטיק, פּליי-
ניק; צווייווענטלדיק, דרייווענטלדיק, פּיל-
ווענטלדיק; פּיראַמידאַל, ציילנדיש, קאַגיש.
אַינוו: היפל? ניט איינס, ניט צוויי אַאָװ;
מער; גרעסער; ווייניקער; קלענער; גענוי
מיט אַ מחק; גענוי מיט אַן ענדף; אַחת ואַחת;
אַחת לאַחת; קומט אַרויס; איז; מאַכט; באַ-
טרעפט; האַבן מיר אַווי גרויס ווי; האַבן מיר אַ
קמאַ קין; אין גאַנצן; אַרום און אַרום; צו-
זאַמען; בוך הפּל, בס"ה; על-פי חשבון; על
סך; כּמנין; בוימטריאַ.

55. מעסטונג

ס: מעסטונג, אויסמעסטונג, געמעסט אַאָװ
← ו: מדידה, מעטאַוש, אַמפּעראַוש, וואָל-
טאַוש; אַלטימעטריע, ספּעריעאַמעטריע ← ב:
די שיכּחתיקע נרופּעס.

56. נוליקייט

ס: נוליקייט, נישטיקייט, פוסטקייט אאז"ו
 ← ארי; נול, זעראָ, נישט.

וו: ניט האָבן גאַרנישט; האָבן אַ מפה (אַ פֿיג,
 אַ קדחת אאז"ו) ← איינ, פראו; קומען מיט
 גאַרנישט (מיט פֿידיקן, מיט פֿידיקע הענט).
 אָדי: נוליק, נישטיק, פוסט, הילף, אויסגע-
 טריקנט.

אינוו: גאַרנישט; גאַלע גאַרנישט; גאַרנישט
 מיט נישט; דרײַ מאָל גאַרנישט; קיין; קיין
 (שום) זאך ניט; קיין סימן; קיין גרעזעלע; קיין
 זכר; קיין שריד ופֿליט; קיין זאָראַדיק; ניטאָ
 דער מין; ניטאָ; ניט צו קריגן.

קייער: קיין אייער ניט; קיין לעבע-
 דיקער מענטש (נפֿש); קיין לעבעדיקע זעל
 (ויל); קיין מוטערמענטש; אַין נם אַחד.

פֿראַז: מכות; מכות (מיט) בכורות; דאָס
 וואָס מען גיט פֿסח; די קלאָג; אַ חולאַת;
 אַ קרענק; אַ קדחת; קדחת מיט פֿשרע פֿאָדעם;
 קדחת (מיט) רביעית; קדחת אין אַ קליין טע-
 פעלע; אַ שטאַרג אין די ציין; אַ פֿיג; אַ פֿיג
 מיט עסיק; אַ פֿיג אונטער אַ דעכר; אַ פֿיג
 אין קעשענע; אַ פֿיג אונטער דער נאָז; פֿיגע
 פֿאָד נאָסעם; צען פֿיגער מיט אַ פֿיג; אַ פֿאָך
 פֿון אַ בייג; פֿון אַ שטיין די וויכע; פֿון אַ
 קנעפל אַ רעשטע; פֿיר וואָכן פֿאַר אַ חודש;
 ער וועט האָבן וואָס צו האַלטן; אַ שיפור האָט
 פֿאַרלוירן, אַ ניכטערער האָט געפֿונען.

שפר: גיקס (גאַרנישט) איז גוט צו די אויגן;
 פֿון נישט ווערט נישט; פֿאַרנט פֿיקס און
 אינעווייניק גיקס.

זען אויך: אוממקשות 4.

57. איינסיקייט

ס: איינסיקייט, אייניקייט, אייניקייט [אַר], איינ-
 זיקייט, אַלייניקייט, איינוואַמקייט, עלנט-
 קייט אאז"ו ← ארי; אינדיווידואַליטעט; יחידות;
 איינס, אַבסאָלוטער איינס, אַרבעטאיינס,

אַנטאַליק; עמער, וועדרע, וויאָדרע; טאַפּ,
 גאַלאָן, קוואַרט, מעטער [קצבֿיש]; האַלבע
 קוואַרט, פֿיינט [אַמ], פֿלאַש; פֿערטל קוואַרט,
 קוואַרט)טירל; שטאַף, האַלבער שטאַף; גלעזל,
 בלעכל; [תיח] בת, היין, לוג, רביעית.
 אַפֿטייקערישע פֿליסיקייטמאַסן דראַם,
 גאַלאָן, מינים, אונץ.

[פֿוויקאַלישע מאָסן פֿאַראַד, אָם, הערין,
 אַמפּער, וואָלט, וואָלט־טאַמפּער, וואַט, דושאַרל,
 הענרי, קולאַמב; אינטעגער, מאָדול, אַנגס-
 טראַם־איינס, דינע), קוואַנט, לאַמבערט;
 פֿאַטאַן; דיאַפּטער, דיאַפּטריק; ערג; קאַ-
 פֿאַריע.

ומעסט־אינסטרומענטן מאָס, מעסט־מכ-
 שיר, מעסטמאַשין, מעסטוויגער, ריכטשנור,
 מעסטשנור, רולעטקע, ווערניער; באַנדמאַס,
 שליאַק, מעסטשטאַק, ריכטשטיק, טעאַמיון,
 שניטמעסטער, שניטשאַבלאַן, שטיכמאַס; מאַר-
 קירשטאַנג, ווירע, ליניע, לינייקע, סקאַלע;
 מעטער, אייל, אַרשין, יאַרדמאַס, יאַרדשטיק;
 מעסטקייט; שטריכמאַס, שטריכמאַס; בלײַ-
 שנור, בלײַוואַג, גרונטוואַג, גרונטוואַגע, זינק
 שנור, זינקבלײַ, זענקבלײַ, לאָט, זינקלאָט,
 פּיאַן, פֿאַגטער; ווינקלער, אַלדידאַדע, ווינקל-
 מעסטער; שרענגמאַס; טראַנספֿאַרטער;
 צירקל, צייכן־צירקל, בויגן־צירקל, שפיצ-
 צירקל, מעסטצירקל, שטאַנגצירקל, מעטער-
 צירקל, פֿראַפֿאַרציאָנעלער צירקל; וואַסער-
 וואַג, וואַטערפּאַס, רייסמאַס; מעסט, מעסטל,
 מעסטגלאָז; אַפּשטריכ־האַלץ; גיוועליר; באַ-
 ראַמעטער, טערמאַמעטער אאז"ו ← בײַ די
 שניכחדיקע גרופּעס; מאָס(ו)בוך.

וו: גראַדירן די סקאַלע; מעסטן, אַפּמעסטן,
 אויסמעסטן, צעמעסטן, דורכמעסטן, איי-
 בערמעסטן אאז"ו; נעמען (אַראָפּנעמען) אַ
 מאָס; אַפּמאַרקירן (אַפּשאַצן) מיטן אויג (אויפֿן
 אויג).

שפר: איין מאָל איז קיין מאָל.

וען אויך: שמכות 8, זעלביקייט 10, פאסיקייט 15, אייבי מיניקייט 28, פֿאַרבינדונג 30, גאַנצקייט 32, אַינשליסונג 35, זאַמלונג 47, אַלגעמיינקייט 50, אַינשטימונג 331, אָפּגעוונדערטקייט 555.

58. צווייקייט

ס: צווייקייט, צווייענדיקייט, טאָפּלִיקייט, יִטאַפּלִטקייט אַזױ װױ אױ; (צע) צווייטונג, י צווייטיילונג, פֿלֿאַונג אַזױ װױ; דובליקאַציע, דופּליקאַציע; דואַליזם; [קאַרטן] צווייטל, צוועטל; דועט, דואַדע, צוויינג, פּאַר, פּאַר־פּאַלֿק, דיעד דאָ באַבאָ, זוג, זיווג; פּאַרקע, דובלעט; דובליקאַטור; דובליקאַט, דופּלִי־קאַט, קאַפּיע װױ 14.

וו: פּאַרן; צעצווייען, י צווייטיילן; פּאַר־טאַפּלען, פֿלֿען, פּאַרצוויפּאַכן, דובלִי־צירן, דופּליקירן, דובלירן, איבערחורן.

אַדי: צווייק, צווייענדיק, צווייאייניק, דואַליסטיש, טאַפּל, יִטאַפּלֿט, יִדאַפּלֿט, פֿלֿי־כפּלֿים, דובעלטאַזע, פּאַדוואַינע, דופּ־לעקס, צוויפּאַכניק, צווייטערע, אַנדערערע. אינוו: צוויי; צווייע [צײַט]; באַקער [קל]; דאָי [קצבײַש]; ביידע; דער און יענער; די און יענע; נאָך אַ מאָל; איבער אַ מאָל; אָבער אַ מאָל; פּאַזוטערנע; נאָך איין מאָל; פּאַר־וויי; באַגאַנד; בײַגאַנד; באַצווייט; בײַ צווייט; אין צווייען; שניט; והשנית; צווייטנס; די, בל, אַמפּי [פּרעפּיקסן געשריבן אין איינעם מיטן וואָרט].

שפר: אין צווייען איז שטאַרקער (און אין דרייען האַלט); טאַפּל איז שטאַרקער (שפּאַרעוודיק); אין טאַפּלען רײַסט זיך ניט; גראַד איז שטענדיק גוט, נאָר ניט בײַ הושענות. וען אויך: אייטאַציע 14, איבערחורונג 64.

59. דרייקייט

ס: דרייקייט, דרייקייט, דרייאייניקייט, יִדרייטליקייט אַזױ װױ; יִדרייטליונג, (פּאַר) דרייפּאַכונג, דריטלונג אַזױ װױ; דריי־

מעסטאיינס, מאָסאיינס אַזױ װױ 55; איינהייט; איינצאָל, קָשׁוֹן יְחיד, סינגולאַר; איינצלנער, אינדיוויד, פּרַט, יְחיד, יְחיד מיוחד; איינציק קינד, בְּיְחיד, בתיחידה, איין און איינציקער, יעדניגאַק, יעדניגאַטשקע; יְחיד בּמִינוּ, אויב־קום; סאָלאַ; מאָנאַד; יתום, יתומה; סינגל־מאַן [אַס] 564.

וו: אויסענצלען; מאַכן איינס, אויפֿיצירן 30. אַדי: איינציק, פּאַראַינצלֿט, ענצל, איינפּאַך, איינפּערזאָניק, איינצאָליק, סינגולאַר, יְחיד־דיש, אינדיווידועל, פּאַרויכדיק, פּריוואַט, אומ־באַטלֿייט, אומגעפּאַרט; אומבאַוויבט, אומ־באַמאַנט, סינגל [אַס] 564; מאָנאַדיש, יתומיש אַזױ װױ 5; אומצעטיילעוודיק, אומאַפּוונדער־לעך אַזױ װױ 31.

אַיין, עלנט, יִאיינואַם, פּאַרלֿאַזן, פּאַר־לֿאַזט, פּאַרוואַרלֿאַזט, פּאַרוואַרלֿייזט, פּאַר־וואַרלֿעסיקט.

פּאַרגלײַכונגען אַיין (עלנט), יִאיינואַם אַזױ װױ אַ וואַלֿקולאַק, ווי אַ דאָרן, ווי אַ באַדיק, ווי אַ בוים (אין פּעלד), ווי אַ האַלץ, ווי אַ דראַנג, ווי אַ טעלעגראַף־סלופ (שטאַנג), ווי אַ שטיין אין פּעלד, ווי אַ מצִבֵּה (אין פּעלד), ווי אַ גרעזעלע אין פּעלד, ווי אַ פּינגער, ווי אַ מצורע, ווי אַ מוחרם ומין, ווי ער פּראַזעט התבדדות, ווי אין אַ מידבר, ווי אין וואַלד, ווי אויפֿן ים, ווי אין מיטן ים, ווי אויפֿן וואַסער; אַלײַן מיט די פֿיר הוענט.

אינוו: אויטאַ, מאָנאַ [פּרעפּיקסן געשריבן אין איינעם מיטן וואָרט]; איין מאָל; איין; אַ; אַן; איינער; אַחד; אָן [קצבײַש]; איינע; איינס; איינסע [צײַט]; קיינער אַחוץ; אַלײַן מיט די (אייגענע) הענט; אייגנס; איינצל; לאַחדים; איינציקווייז; ריי־טיל [אַס]; פּאַר זיך; אין זיך און פּאַר זיך; יִאַן און פּאַר זיך; בײַט רבֿין עצמו; כּשׂאַי לִעצמי; פּער סע; בתיחידות; איינער אויפֿן יאָריד; איין זכּר אין מאָסקווע [שפּ]; גרונם איינער אַלײַן; אָן אַ קינד אָן אַ רינד; ניט קיין קינד ניט קיין רינד; ניט קיין קרובֿ ניט קיין גאָל.

בִּאָקֶר־בִּאָקֶר־סִרְטָאָם; נֶעֱפֹטָא [קצב"ש]; סֶעֶפ־טֶעֱט, הֶעֱפֹטָאדֶע; הֶעֱפֹטָא, סֶעֱפֹטָא [פּרעפּיקסן געשריבן אין איינעם מיטן וואָרט]; אַכְט, אַכְטֶע [ציי"ן]; כּאַט [קל]; אַכְטָא [קצב"ש]; אַקְטֶעט, אַקְטָאדֶע; אַקְטָא [פּרעפּיקסן געשריבן אין איינעם מיטן וואָרט]; נִיין, נִיין־נֶע [ציי"ט]; בִּאָקֶר־בִּאָקֶר־סֶפֶעס [קל]; עֶפֹטָא [קצב"ש]; נֶאָנָא [פּרעפּיקסן געשריבן אין איינעם מיטן וואָרט]; צֶען, צֶענֶע [ציי"ט]; דֶעצֶעם [קל]; דֶעסֶע [קצב"ש]; צֶענדֶלינג, צֶענדֶליק, צֶענטֶליק, מִנִּין, דֶע־קֶאדֶע; צֶענטֶל, מֶעשֶׁר, מֶעשֶׁר מִן הַמֶּעשֶׁר; דֶעקָא, דֶעצִי [פּרעפּיקסן געשריבן אין איינעם מיטן וואָרט]; עֶלְפֶּה, עֶלְעוּע [ציי"ט]; הֶענדֶעקָא [פּרעפּיקסן געשריבן אין איינעם מיטן וואָרט]; צוּעֶלְפֶּה, צוּעֶלְעוּע [ציי"ט]; טוּן; דֶאָדֶעקָא [פּרעפּיקסן געשריבן אין איינעם מיטן וואָרט].

פּוֹפֶצֶן; [אייער] מֶענדֶל, מֶאָנדֶל; אַכְצֵן, ח"י, ח"י מֶאָל ח"; צוּאָנצִיק, צוּחִי צֶענדֶלינג; [קל] רֶאָנצִיק, בִּאָקֶר־דֶעצֶעם; בִּיס [קצב"ש]; פִּיר און צוּאָנצִיק, צוּחִי טוּן; [פּאָפִיר] לִיבֶרע, לִיוּרע, לִיוּרע; פִּינָה און צוּאָנצִיק; רֶאָנצִיק ספּען [קל]; בִּיסֶפֶאַנס [קצב"ש]; דרײַסיק, דרײַ צֶענדֶלינג; סִרְטָאָם־דֶעצֶעם [קל]; טרעיאַנדֶע [קצב"ש]; פּוֹפֶצִיק, הַאַלְבֶּע מֶאָה; ספּעם־דֶעצֶעם [קל]; טרײַאַנדֶע בִּיס [קצב"ש]; זֶעכצִיק, שְׂאָק; [קל] סֶעוּען־דֶעצֶעם, בִּאָקֶר־פִּיקסֶלֶעך־דֶע־צֶעם; זִיבֶעצִיק; [קל] סֶעוּען־דֶעצֶעם, ספּען דֶעצֶעם מיט רֶאָנצִיק; אַכצִיק; ספּען דֶע־צֶעם מיט סרָאָם דֶעצֶעם [קל]; נִינצִיק; ספּען דֶעצֶעם בִּאָקֶר־בִּאָקֶר־דֶעצֶעם [קל]; הונדֶערט, מֶאָה, סְאָטִיע; [קל] דֶעצֶעם־דֶעצֶעם, דֶעצֶעם־דֶעצֶענֶער; [קצב"ש] טָאָס, קֶאָסֶטָאָרֶע; הֶעקטָא, סְאָטִי, צֶענטִי [פּרעפּיקסן געשריבן אין איינעם מיטן וואָרט].

הונדֶערט פִּיר און צוּאָנצִיק, גרָאָס; הונדֶערט פּוֹפֶצִיק, ק״ן; הונדֶערט אַכצִיק; ופֶּאָפִיר] רִיס, רִיו; צוּחִי הונדֶערט און פּוֹפֶצִיק, ר״ן; פִּינוּעף הונדֶערט, ת״ק; טוּיונט, טיש טשע; קִילֶאָ, מִילִי [פּרעפּיקסן געשריבן אין איינעם מיטן וואָרט]; צֶען טוּיונט, מִירֶיאַד; אַלֶף־אָלֶף־פִּים,

איינהייט; מוזמן, טרײַאָ, טרײַאָדֶע, טרײַאָקֶע, טרײַפֶּלֶעט, דרײַלינג, דרײַינג; דרײַטֶל, דרײַטֶחֶלֶק. וו: פֶּאַרדרײַקן, פֶּאַרדרײַפֶּאַכן, דרײַטֶלֶען; דרײַטֶילֶן, דרײַטֶילֶן. אָדִי: דרײַק, דרײַענדִיק, דרײַאייניק, דרײַפֶּאַכִיק, דרײַטֶילִיק, דרײַטֶער, גע־דרײַטֶלט. אינוּ: דרײַ; דרײַע [ציי"ט]; [קל] סִרְטָאָם, טרען; באַדרײַט; אין דרײַען; דרײַטנס; שְׂרִישִׁית; והשְׂרִישִׁית; טרײַ [פּרעפּיקסן געשריבן אין איינעם מיטן וואָרט].

60. פִּירִיקִיט

פִּירִיקִיט, פִּירֶפֶאַכִיק, פִּירֶטִילִי; קייט; פִּירֶפֶאַכונג, פִּירֶטִילונג, (צע)פֶּערט־לונג; טעטראַדֶע, קוואַדראַטור, (בי)קוואַדראַט, קוואַרטעט, פִּירֶלינג, קוואַרטע, קוואַרטל, קוואַדראַנט; פֶּערטֶל, * פֶּערצֶל; פֶּערטֶחֶלֶק. וו: (פֶּאַר)פִּירֶפֶאַכן, פִּירֶטִילֶן, צֶעפֶּערטֶלֶען. אָדִי: פִּירִיק, פִּירֶפֶאַכִיק, פִּירֶטִילִיק, פֶּערטֶער, פֶּערדֶער, געפֶּירט, גע־פֶּערטֶלט. אינוּ: פִּיר; פִּירע [ציי"ט]; [קל] סרָאָם, פּטִיע, פּטִירע; בײַ פֶּערט, בײַ פִּירן, אין פִּירן; פֶּערטנס; טעטראַ [פּרעפּיקסן געשריבן אין איינעם מיטן וואָרט].

61. פִּינָה, זֶעקס אַאָו"ו

פִּינָה, פִּינֶעף, פִּינֶעוּע [ציי"ט]; ספּעם [קל]; פֶּאַנס [קצב"ש]; קוּינֶטֶט, פּענטֶאָדֶע, פִּינֶפֶאַט־לִינג; קוּינֶקוּע, פּענטָאָ [פּרעפּיקסן געשריבן אין איינעם מיטן וואָרט]; זֶעקס, זֶעקסֶע [ציי"ט]; [קל] פּשָׂאָט, קעו, בִּאָקֶר־סִרְטָאָם, בִּאָקֶר־פִּיקסֶלֶעך; סְאָי [קצב"ש]; סֶעקסֶטֶט, הֶעקטָאָדֶע, הַאַלְבֶּער טוּן; סֶעקסָא, הֶעקסָא [פּרעפּיקסן געשריבן אין איינעם מיטן וואָרט]; זִיבן, זִיבֶענֶע [ציי"ט]; [קל] בִּיון, סֶעוּען,

קאמפאניע מיט אא"וו < 552; מיטזיין, מיט האַלטן, מיטגיין, האַלטן פֿוס מיט, מיטקומען, מיטטאָנען, מיטלויפֿן, מיטפֿאַרן אא"וו; נאָכ-גיין, נאָכהענוגען, נאָכשלעפֿן זיך אא"וו < 40; באַטלײטן, אַקאַמפּאַנירן, אונטערפֿירן, אָפֿ-פֿירן, צופֿירן אא"וו.

אינוו: אין באַטלײט; אין קאַמפּאַניע; אין חבֿרותא; עס קל הנערים; זאַלבע צווייט, זאַלבע דריט אא"וו; ביינאַמען מיט; צוואַמען מיט; צוואַזאַמען מיט; אין איינעם מיט; יחדיי; אין אַנאַנד; מיט אַנאַנד(ער); מיט; אויך; האַנט אין האַנט; זײַט בײַ זײַט; אַקסל בײַ אַקסל; זשולטער בײַ שולטער.

זען אויך: פֿאַרבינדונג 30, נאָכדעמקײט 40, איינצײטיקייט 78, פֿרעמדשאַפֿט 562.

64. איבערחורונג

ס: איבערחורונג, רעפעטירונג, רעקאָפיטור-לירונג אא"וו < 11; רעפעטיציע, פּראָבע; רעקאָפיטורלאַציע; אַליטעראַציע, באַטאַ-לאַגיע, טאַוטאַלאַגיע, טאַוטאַפּאַניע, מאַנאַ-טאַגיע; עכאַ, ווידערקול, אָפּקלאַנג, אָפּהילך, ווידערשאַל < 277; אַן אַרטע געשיכטע; אַן אַלט לידעלע; צוונג, רעפּרען, רעפּריין, ביס, אַנקאַר; רעפּראָדוקציע, דובליקאַציע, דופּ-ליקאַציע.

ווידערקער, אומקער, צוריקקער, ווידער-קום, צוריקקום; ווידערוואַקס, ספֿיח.

וו: איבערחורן, איטערירן, רעפעטירן, פּראָ-בירן, רעקאָפיטורירן, ווידערשאַלן; אי-

בערגיין (איבערוואַגן) נאָך אַ מאָל; איבערקײַען, מעלדזגהן; נוקען, בעקען; אָנהייבן נאָך אַ מאָל, אָנהייבן אויף ס׳; ביסירן; האַמערן (פּוויקן, קלאַפּן, האַקן) אין קאַפּ אַרײַן; דולן אין די אויערן, לעכערן די אויערן, מאַכן אַ וואַסער אין אויער, מאַכן מעוכרת אא"וו < 373; נדושען < 519; ווידערקערן זיך צו, אומקערן זיך צו, צוריקקערן זיך צו, ווידער-

אַפֿפֿראַפֿים, אַפֿפֿראַפֿפֿים, אַפֿפֿים ור-פֿבות, ריבוא רפֿבות, ששים ריבוא; מיליאָן, צענטייליאָן; מיליאָסן, מיליע-מיליאָסן; ביליאָן; מיליאָרד; טריליאָן, מיליע-מיליאָן; קוואַדרייליאָן, קווינטייליאָן, סעקסטייליאָן, סעפּטייליאָן, אַקטייליאָן, נאָנטייליאָן, דעצייליאָן.

פּראָז, שפּר; זיבעצן איז פּמנין טוב; אַכצן איז פּמנין חי; חי צום לעבן; הונדערט און הונדערט און איינס איז אַרץ איינס; יש בכלל מאַתים מנה.

62. האַלבקייט

ס: האַלבקייט, האַלבביקייט; האַלבטייליקייט; האַלבירונג, שפּאַלטונג, טיילונג אא"וו < 11; האַלב, העלפֿט.

וו: האַלבן, האַלבירן, צווייטיילן, שפּאַלטן, אָפּצווינגן, גאַפּלען; צעטיילן (צעשניידן, צערייסן אא"וו) אין (אויף) צוויי, אויף (אין) העלפֿט < 31; גיין אין שותפות (אויף העלפֿט) < 477.

אַדי: האַלב(ער), האַלביק, צווייטייליק. אינוו: אויף (דער) האַלב; אויף (דער) העלפֿט; יחלוקן; יחדיי, חצי שלי וחצי שלך; גלייך אויף גלייך; לחצאין; העפּ! טאַקמע!; דעמי, העמי, סעמי [פּרעפּיקסן געשריבן אין איינעם מיטן וואָרט].

זען אויך: צווייטייט 58.

63. באַטלײטונג

ס: באַטלײט, באַטלײטונג, אַקאַמפּאַנימענט. באַטלײטער, אונטערפֿירער, סוויטע, קאַרטעזש, עסקאַרט, קאַנסאַרט; סאַטעליט, מיטגייער, מיטלויפֿער; נאָכגייער, נאָכשלע-פּער, אונטערשטופּער; אָנהענוער, חסיד, שאַטן אא"וו < 40.

וו: גיט זיין אַליין, גיט זיין אין קיין וואַלד; פּאַרן זיך מיט, קאַמפּאַנירן זיך מיט, האַלטן

אינוו: פּאָלי [פרעפּליקס געשריבן אין איינעם מיטן וואָרטן].
וען אויך: גרויסצאָליקייט 67.

66. קליינצאָליקייט

ס: קליינצאָליקייט, ווייניקייט, ניט־גענוגיקייט
אאָוו־ו־ אַר; קליינע צאָל, קליינע מאָס,
האַלבע פּאַרציע, האַלבע דאָזע; דוּחק,
נַחַקוּת, מאַנגל, נויט־רבֿאָדער־פּטיקייט; אומ־
גערעט(עניש), אומגעראַט, הונגער, יַקרוּת.

וו: האָבן אַ ביסל (אַ טראָפּן, אַ קאַפּ, ניט גענוג,
ווייניק אאָוו־ו־) אַר; זיין שלעכט באַזאָרגט
(ישלעכט פּאַרזען, שלעכט באַזאָרגנט); (געניי־
טיקן זיך, שניידן זיך די פּינגער, קוים אויסקומען
(דורכקומען); באַנוגענען זיך מיט ווייניק,
מצמצם זיין זיך מיט, מצמצם זיין זיך מיט;
אויסקומען ווי מיט גאַלד, ווי מיט קרעפּלפּלייש,
ווי אַ ייד מיט קוגל.

זיין ניט גענוג (ווייניק, קנאַפּ אאָוו־ו־) אַר;
בְּטֵל ווערן בששים; פּעלן, אויספּעלן; פּעלן
צום רומל, ניט דערגיין, אָפּגיין, מאַנגלען, ניט
געניגן, ניט קלעקן, ניט כאַפּן, ניט סטייען, ניט
סטאַרטשען, ניט אויסקומען, ניט דורכקומען;
זיין קורץ (ענג) אין סטאַן.

אַדי, אינוו, פּראָוו: קליינצאָליק, קלייני־
מאַסיק, געציילט, באַגרענעצט, שלעגיש,
ראַר, ראַר, זעלטן, דיין, שיטער, לייכט; ניט
גענוג, ניט גענוגיק, זיניט געניגדיק, ניט באַפּרי־
דיקנדיק, ניט אַדעקוואַט; (שפּאַט) ווייניק, היני־
ציק; קאַרגלעך; עטלעכע, זאייניקע, אַ פּאַר,
אַ צאָל, געציילטע, זמאַנכע; נויט־באָדער־פּ־
טיק; מאַגער, אָרעם, קנאַפּ, מצומצמדיק,
בְּצִימְצוּמִידיק; פּעליק; ווינציק וואָס; ווייניק
וואָס; קוים; קוים־קוים; קאַם; קאַם; קוים
אויף דורכצוקומען; בדוּחק; בְּצִימְצוּם; לֹא
זי.

אַ ביסל; אַ ביסינקע; אַ ביסיטשקע; אַ
קאַפּ; אַ קאַפעטשקע; אַ גאַרניט; אַ טשר
טשו; מיקצת; מיקצת מן המיקצת; מיעוט מן

קומען צו, צוריקקומען צו, ווידערוואַקסן;
איבערטאָן (נאָך אַ מאָל); דובליצירן, דופּלי־
קירן, רעפּראָדוצירן.

אַדי: מאַנאַטאַן, טאוּטאַלאַגיש; איבערגע־
חורט, רעפּעטיט אאָוו־ו־ 11.

אינוו: ווידער; ווידער אַ מאָל (און אָבער אַ
מאָל); ווידער און ווידער; אָבער; אָבער
אַ מאָל; אָבער און אָבער; ווידער און אָבער
(אַ מאָל); וויטער; וויטער אַ מאָל; נאָך אַ
מאָל (און נאָך אַ מאָל); אודך; נאָך אַ מאָל
אודך; צוריק; איבער אַ ניס; ביי ניס, פֿון
דאָס ני; פֿון ס'ני; אויף דאָס ני; אויף ס'ני;
איבער אַ ניס אַ קאָן; טאַג איין טאַג אויס, יאָר
איין יאָר אויס - 73; איבער [פרעפּליקס געשריבן אין
איינעם מיטן וואָרטן]; ווי שוין געזאָגט; ווי פּריער
(אויבן) געזאָגט - 39; מיט (אין) אַנדערע ווער־
טער.

פּראָוו: איין מאָל אַ חכמה; דריי מאָל יידיש
קייט; דריי מאָל ייִדן גערעכט [אַר]; דריי
מאָל לייגן גערעדט [שפּ]; ביסט נאָך פֿון מיר ניט
פּטור.

שפּר: צוויי מאָל זאָגט אַ חזן (אַ גלח); חזר
איבער איז טרייפּה; אַ חזיר עסט געקייטע
זאַכן (און אַ הונט כאַפּט רויע); איין מאָל איז
שוין, צוויי מאָל האָט נאָך חן, דריי מאָל האַקט
מען אויס די ציין (ברעכט מען שוין האַלדו און
ביין); אין פֿל חדש פּחת השּמש.

וען אויך: זעלביקייט 10, אימיטאַציע 14, נאָרמע 52, אָפּט־
קייט 91, פּאַנזערוודיקייט 73, אָפּקלאַנג 277, באַזינג
426, פּאַנזערוודיקייט 519.

65. מערצאָליקייט

ס: מערצאָליקייט, מערצאָל, רביס, פּלוראַ־
דיטעט; אַ צאָל, אַ געוויסע צאָל, איינס
אַדער צוויי, צוויי אַדער דריי אאָוו־ו־; עטלע־
כע, אַ פּאַר, זאייניקע, זמאַנכע, געציילטע,
זמערערע.
אַדי: מערצאָליק, פּילצאָליק, פּלוראַל.

מאָס, איבערוואַג, איבערגאָס, ז איבערפֿלוס,
לוקסוס, מותרות, יתרשאַת; צולאָג, איבער-
וואַג, הכרעה אא"וו - 25.

וו: זיין גענוג - ארי און אינו; געניגן, מספיק זיין,
אויסגעבן זיך, קלעקן, סטייען, סטאַר-
טשען, כאַפן, טראַגן, צופרידן שטעלן; האַבן
גענוג - ארי און אינו; האַבן ביזן האַלדו; גיט פֿעלן,
גיט אויספֿעלן; דורכקומען, אויסקומען; זיין
באַזאָרגט מיט, זיין פֿאַרוואַרט מיט, זיין פֿאַר-
זאָהט מיט, זיין פֿאַרזען מיט, זיין באַוואַרנט
מיט; האַבן וויפֿל דאָס האַרץ געלויבט.

האַבן אַ סך, אַ פֿולע - ארי און אינו; שאַרן
מיט פֿאַפֿטעס; גיין אין, באַדן זיך אין; באַדן
זיך ווי אַ שוסטער אין בולבע-קאַשע; שווימען
אין; זיין לוייזיק מיט; האַבן מיט טעלער און
מיט פֿעפֿל; האַבן אויף שיסל און אויף טעלער;
האַבן מיט די הויפּנס (מיט רידלען) צו שאַרן;
האַבן אַ בריק צו מאַכן.

זיין פֿילצאַליק, אַ סך - ארי און אינו; וואַל-
גערן זיך אין די גאַסן (אין בלאַטע, אונטער די
פֿיס); גימושען, שוויבלען, שוויבלען און גריב-
לען, זי ווימלען, זי ווימלען און גריבלען, זי שווער-
מען, קישונען, ראַיען, ווידמענען, שטראַמען,
פֿליסן, גיסן, רעגענען, מבוֹלן, האַנגלען.

זיין צו פֿיל - ארי און אינו; איבערגיין, איבער-
לויפֿן, אַריבערגיין זיך, איבערפֿליסן, איבער-
פֿלייצן, אַריבערגיין איבער די ברעגן.

געבן (מאַכן) צו פֿיל - ארי און אינו; איבער-
געבן, איבערפֿידיונען, איבערפֿוציעווען, אַרי-
בערכאַפֿן די מאָס, איבערציען דעם בויגן
(דאָס שטריקל), אַנציען די סטרונע; איבער-
פֿילן, איבערפֿאַקן, איבערשטאַפֿן, איבער-
לאַדן, איבערלאַסטן, איבערגיסן, איבערשיטן,
איבערוואַלצן, איבערפֿעלען.

אַדי: גענוג, גענוגיק, גענוגדיק, צופֿרידנשטע-
ליק, אַדעקוואַט, זאָט, בשפֿעדיק, שפֿע-
ברכהדיק, נישטשהדיק, ליבעראַל, ספֿאַרטיש;
גרויסצאַליק, פֿילצאַליק, פֿילמאַליק, ריך
(אין צאָל), זאַלרייך, זאַסעווע, מאַסנדיק,

המיעוט; מעשר מן המעשר; אַ מן־המעשרל;
שמניית שבשמינית; אַ פֿולע (אַ סך) מיט נאָך;
עפעס; עטוואָס; כִּי הוּא זֶה; ווי דאָס איז
ווערט; וואָס אַ האַר איז ווערט; וואָס אַ טרונק
וואָסער איז ווערט; אַ שמיר איבער די ליפֿן;
אַ לעק פֿון געדיכטן; אויפֿן שפיץ מעסער;
אויף אַ צאַן; אַ צאַן אויסצוקאַלופֿען; וואָס אַ
קאַץ קען פֿאַרטראַגן אויפֿן עק; אויף אַ רפֿואה;
אויף פעטרישקע; אויף אַ צוקערשטריקל;
אויף אַ שטריקלעך זיך אויפֿצוהענגען; אויף צו
פֿאַרוויסן די קאַשע (דעם באַרשט, די יויך, די
פֿאַמוניצע); אַ טראַפֿ, אַ טריפֿ, אַ טראַפֿן (אין
ים), אַ טיפה מן הים, אַ קראַפֿליע, אַ בריוו, אַ
בריוועלע, אַ טרער(עלע), אַ נעפֿ, אַ ניאַפֿ,
אַ טאַלפֿן, אַן עוקץ, אַ (דזשעבלע), אַ שטויב,
אַ ביסן, אַ זופֿ, אַ פֿעפֿל, אַן עסלעפֿל, אַ מויל-
פֿול, אַ האַנטפֿול, אַ היטלפֿול, אַ פֿינגערהוט,
אַ קווינט, אַן אונץ, אַ לעק, אַ שמעק, אַ שפּריץ,
אַ שמיץ, אַ שמיץ, אַ חשד, אַ חשש, אַ פֿלעק, אַ
האַר(עלע); שוהיפהי; קיין און שפּי; דאָ און
דאָרט; אַבי אַט; צו ציילן (צונויפֿצורעכענען)
אויף די פֿינגער; עס וואַלגערט זיך גיט (אין די
גאַסן); עס גיט זיך גיט אַריבער; דער באַרשט
וועט גיט פֿעט ווערן דערפֿון; דו וועסט גיט
פֿעט ווערן דערפֿון; עס איז קוים די נשמה צו
דערהאַלטן; עס טאַגט שוין; מער האָט מען
גיט געקאַכט; מער איז גיט געוואַקסן; ס'וועט
מערער גיט ווערן; מועט מחזיק אַת המרובה.
שפּר: אַ ביסל שאַט נאָר אַ ביסל.

וען אויך: קלייניקייט 21, פֿאַרמינערונג 26, אומגאַנציקייט
33, קליינפֿאַרנעם 118, אומוויכטיקייט 412, שלעכטער
מצב 498.

67. גרויסצאַליקייט

ס: גרויסצאַליקייט, גענוגיקייט, ז איבערפֿלי-
סיקייט אא"וו - ארי און אינו; זעט, שפֿע
(יבֿכה), געראַט, גערעט(עניש), אַרץ זבֿת חלב
ודבֿש; פֿולע (גרויסע) מאָס (צאַל); איבער-

צו פיל; איבער פיל; אריבער; אריבער
 און אריבער; מיט א סמיטשיק אריבער; איבער
 דער מאָס; איבערן קאָפּ; איבערן האַלדז;
 איבער די אויערן; מער וויפּל מען דאַרף;
 איבער גענוג; מער ווי גענוג; גענוג און גענאָך;
 יזתר מדי; דייוהותר; צד בלי די; עס גייט אים
 גאַרניט אָפּ; עס גייט אים (נאָר) אָפּ פּוילגמילך
 (דאָס טעלערל פֿון הימל, קאָפּוויטאַג); עס
 קריכט פֿון האַלדז; עס רינט (עס גיסט זיך)
 איבערן מויל (איבער דער באַרד); עס איז
 צום צעפּלאַצט ווערן; מאַסנחיו; קיין עין
 הָרע ניט!; עס איז שוואַרץ די גאַס; מען קען
 ניט אַדורכגיין די גאַס; מען קען מיט אַן אויג
 ניט דערוואַרפֿן; מען שטייט אויף קאָפּ (אויף
 די קעפּ, קעפּ אויף קעפּ); עס איז דערשטיקט
 צו ווערן; עס איז געפּאַקט ווי די הערינג (ווי
 הערינג אין אַ פֿעסל); פֿן רבו; אַ גרויסער
 עולם און ניטאָ קיין מענטש.

שפּר: ברובַ עם הדרת מלך; אַז אַ ביסל איז
 גוט, איז אַ סך נאָך בעסער; פֿון איטלעכער
 גוטער זאָך וויל מען אַ סך; בעסער אַ ביסל
 און רעכטס איידער אַ פֿולע און שלעכטס;
 בעסער גוט און אַ ביסל איידער שלעכטס און
 אַ פֿולע שיסל; בעסער צוויי בהמות איידער
 איין ציג; טובַ מעט בכּוונה מהרבה שלא
 בכּוונה; וואָס צו איז איבעריק; וואָס צו טויג
 ניט; וואָס צו (פּיל) איז אומגעזונט; גענייטס און
 געאַרבעטס, געקאַכטס און געבאַקנס איז קיין
 מאָל ניט צו פּיל.

וען אויך: גרויסקייט 20, פֿאַרמערונג 25, איבערבֿלעב 27,
 גאַנצקייט 32, זאַמלונג 47, פּיניג 61, אומענדלעכקייט 68,
 גרויספֿאַרנעם 117, פֿאַרגריטונג 403, גוטער מצב 497.

68. אומענדלעכקייט

ס: אומענדלעכקייט, אינדֿופּיקייט, אַנצאָלֿיִ-
 קייט, אַנמאַסיקייט אַאו"ו - אַי; דער איך
 סוף.
 אַדי: אינדֿופּיק, אַנסופּיק, אומענדלעך, אַנֿ-
 ענדלעך, זענדלֿאוּיק, אינפּיניטעסימאַל,
 א קופּע אַאו"ו - 47.

מאַסנהאַפּטיק, פּול, באַלאַדן, געפּאַקט, אָנֿ-
 געפּאַקט, אַנגעשטאַפּט - 32; איבערמאַסיק, זי
 והותרדיק, איבערגעפּאַקט, איבערגעפּולט,
 איבערגעשטאַפּט, איבערגעלאַדן, איבערבאַ־
 פֿעקערט, זאיבערפֿליסיק; אוממאַסיק, אומֿ-
 צאָליק - 68.

[פֿאַרגלֿייכונגען ווי וואַסער, ווי רעגן
 וואַסער, ווי מילך, ווי האַרץ, ווי הובלשפענער,
 ווי בלאַטע, ווי מיסט (אין די גאַסן), ווי ציגענע
 באַבקעס, ווי מאָן, ווי באַב, ווי ווילדגראַז, ווי
 שוועלעך נאָך אַ רעגן, ווי די בינען, ווי די
 היישעריקן, ווי אַ היישעריק וואַלט באַפּאַלן,
 ווי מערעט(ט)שקעס, ווי אין אַ מורעשניק, ווי פּיש
 אין וואַסער (ם), ווי זאַמד און ערד, ווי זאַמד אין
 ים, כּחול הים, ווי די שטערן אין הימל; ווי פֿאַר
 צען (אַ ראַטע) יוננים, ווי פֿאַר אַ פּאַרק סאָלֿ-
 דאַטן נשפּיחו; ווי נאָך אַ קרענק וועסן; נשיטן
 זיך ווי פֿון אַרבל, ווי פֿון דעם מילנערס הויזן,
 ווי פֿון אַ רֿייויקן בעטלער, ווי טרוקענע קלעפּ.
 אינוו, פֿראַן: צו דער מאָס; ביים גאַנג;
 ביים וועג; צו געניגן; געניגן צו טאָן; צו
 דער זעט; דייט; ניט געקאַרגט; בשופּי; בשפּע;
 מיט דער פּולער (ברייטער, רייכער) האַנט;
 בינד רחבה; בינד גדיבה; פּיד המלך.

אַ סך; אַ פּולע; לָרובַ; לָרובַ ולרביצין
 [שפּ]; נישקשה; אַ שיינ ביסל; אַ רעכט ביסל;
 אַ היפש ביסל; קיין מן המעשר ניט; פמה
 ופמה; מי יודע וויפּל; מיט ספּנת נפּשות; אַ
 וועלט, אַ ים, אַ ירדן, אַ שטראָם, אַ כּמאַרע,
 אַ מבור, אַ מאַסע, אַ באַרג, בערג, חמרים,
 אַן עֿמֿרֿבַ; ווימלעניש, ערד־טרעטעניש; אַ
 גוזמא (רבה); אַ שאַק; שרפּ"ט (אַלֿפּים), תּרפּ"ט
 (אַלֿפּים), טויונטער, מיֿליאָנען, מיֿריאַדן, מיֿלֿע־
 מיֿליאַסן - 61; תּלֿיתֿתֿים, כּפּלֿתֿ(ים)כּפּלֿים,
 טויונט און איינס, אַ שלֿל; אַ מאַטניע, אַ מאַט־
 ניאָ; אַ מַטְמוֹן, אַ קאַסע, קאַסע־קאַסאַעס, אַ
 זדן, אַ פֿאַרמעגן אַאו"ו - 497; אַ באַדניע, אַ
 פּולע שיסל; אַן אַרמיי, אַ רֿעגיאָן, אַן עולם,
 א קופּע אַאו"ו - 47.

שבתו; אין דער צייט וואָס (ווען, פֿון); פֿאַר דער צייט וואָס (ווען, פֿון); בעת; בשעת; ווי; לאַנג; פֿאַרמין; פֿאַרענד; דער וויילע; לעצטע; פֿאַרלויפֿיק; פֿאַר דער האַנט; אַזש ביו; ביו וואַנען (וואַנעט); ביוקל וואַנען (וואַנעט); פֿאַקע וואַנעט; אין דער צווישנצייט; אין צווישן; דערצווישן; אין דעם; אונטער דעסן; אונטער דער צייט; דער וויילע וואָס; בינעם; בינערייבן; ביו (איי דער) וואָס ווען; בין פֿה וכה; בין פֿך ופֿך; אין אַן אַנדער צייט; אַן אַנדער(ט) מאָל; אַן אַנדערש מאָל; הינט אַדער מאָרגן; גיט הינט גיט מאָרגן; פֿריער (אַדער) שפעטער; ווען גיט ווען; ווען גיט אי; ביי אַ געלעגנהייט; עַד מתי?; וויפֿל איז דער שיעור?.

שפּר: די צייט איז טייערער פֿאַר געלט; די צייט איז דער רבי; די צייט איז דער בעסערער דאָקטער (רופֿא); מַה שיעשה הוּמָן לֵא יעשה השֵׁכֶל; די צייט מאַכט גרוי די פּאה און בייט די דעה.

70. צייטאָפֿשניט

ס: פּעריאָדישקייט, סעזאָנישקייט, יאָריקייט אַאָ"וו - איי; פּעריאָדזאָציע; צייטאָפֿשניט, פּעריאָד, תקופֿה, ציקל, ראַטע, מחזור, מחזור קטן, מחזור גָדוֹל, מחזור הַלְבָּנָה; עפֿאַ כע, ערע; דוּר, גענעראַציע, געבירט [אייס]; עלטער, מענטשעלעטער, לעבנסעלעטער; גע- בויךטאָג, געבורטסטאָג; יאָרטאָג, יאָרצייט; גע, סעקונדע, מאַמענט, וויילע, מינוט, שעה, ויגענע שעה, אַ שעה אויפֿן ויגער, ויגער שעה; טאָג, מעת־לַעַת, מענטשנטאָג, וואַכנטאָג, זומערטאָג, הינטערטאָג אַאָ"וו.

טעג פֿון דער וואָך וונטיק, זונטאָג, יום ראשון, יום א'; מאַנטיק, מאַנטאָג, יום שני, יום ב'; דינסטיק, דינסטאָג, יום שְׁרִישׁ, יום ג'; מיט- וואָך, יום רִבְעִי, יום ד'; דאָנערשטיק, דאָנער- שטאָג, יום חמישי, יום ה'; פֿרייטיק, פֿרייטאָג,

אַנמאָסיק, אַנאַליק, אומצאָליק, אומבאַגערע נעצט, אַנערנעצדיק, יגרענעצלאָזיק, אַנ- ברעניק, אומגעצילט, אומצילעוודיק, אומ- צייליק, אומדערשעפֿלעך, אומאויסשעפֿלעך. אינוו: אַן אַ סוף; אַן אַן ענד; אַן אַן עק; אַן אַ ברע; אַן אַ מאָס; אַן אַ צאָל; אַן אַ גרענעץ; אַן אַ גרונט; גיט איבערצוציילן; גיט צו באַרעכענען; אַן אַ רעכענונג; גיט אויסצו- שפּען; אַן אַ שיעור; אַן אַן ערך; גיט אָפּצו- שאַצן; אין שיעור; אין לשער; אין לשער ואַין להגיד; אין לְדַבֵּר סוף; אַד אינפֿיניטום; כּמעַן הוּבֵּע; כּמעַן המתגבר.

וען אויך: אייביקייט 73, געשפּרייט 108.

69. צייט

ס: צייטיקייט, טערמיניקייט, ביהומנימדי- קייט אַאָ"וו - איי; פֿאַרוויילונג, צייט-פֿאַר- טרייבונג אַאָ"וו - וי; (צייט)משך, צייטלענג, צייטגעדויער; צייטדיפֿערענץ; צייטגאַנג, צייטמאַרש, צייטטריט, צייטלויף, צייטפֿלוס, צייטפֿלי, צייטפֿראַגערעס; צייטנבײַט; איבער- צייט, אַנדערציײַט; באַשטימטע (אומבאַשטימ- טע) צייט; לעבנסצייט, לערנצייט, פּרוּוּצצייט, קאַדענץ; טערמין; פֿרעסס וטערמין; זמן, סראַק, סעזאָן, ציי; דאַטע, פּעריאָד, עפֿאַ כע, ערע - 70; צווישנצייט, צווישנזייַל, אינ- טערואַל, אינטערלוד, פּוּזע, פּאַוּזע, הפֿסקה, ביהומנים, אינטערס, אינטעררעגנום, בין מילכא לַמילכא.

וו: פֿאַרוויילן (פֿאַרברענגען, פֿאַרניצן, פֿאַר- ווענדן, פֿאַרנעמען, אויסניצן) די צייט; (פֿאַר)ווימען זיך, (פֿאַר)זאַמען זיך.

אַדי: צייטיק, צווישנצייטיק, צווישנזייַליק, ביהומנימדיק, איבערצייטיק, אַנדער- צייטיק, טערמיניק, אַנטערמיניק, אומטערמי- ניק אַאָ"וו - ס.

אינוו: במשך; אין משך פֿון; אין פֿאַרלויף פֿון; איבער; ווען; אום וְשבת; אונטער וַא

צענוים; זבֿט; יאָרהונדערט, הונדערט יאָרן;
יאָרטויזנט, מילעניום.

אַדֿי: פעריאָדיש, אַפּעריאָדיש, תקופּה־דיק,
ציקליש, שְׁעָה(ד)יק, טאַגעדיק, טעגלעך;
טאַגיק, אינטאַגיק, צווייטאַגיק אַאָוו; מעת־
לְעֵתִיק; וואַכנדיק, וואַכנטלעך, וואַכֿיק; צוויי־
וואַכֿיק, צוויי־וואַכנדיק, צוויי־וועכנטלעך אַאָוו;
אַכטטאַגיק; חודשלעך, חודשדיק, חדשימדיק;
צוויי־חדשימדיק, דריי־חדשימדיק אַאָוו;
מאַנאַטלעך; אָלדֿדיק, תּמוזדיק; מאַיאָוע,
מייק אַאָוו; קוואַרטלדיק, קוואַרטעלאָוע,
סעזאָניק, פֿרילינגדיק, זומערדיק, סלעסטענע,
האַרבסטיק, זיערבסטיק, ווינטערדיק; יאָֿר־
ריק, האַלבֿיאָריק, איינֿיאָריק, צוויי־יאָריק
אַאָוו; יעריק, אייניעריק, צוויי־יעריק אַאָוו;
יערלעך, אייניערלעך, האַלבֿיערלעך, אַל־
יערלעך אַאָוו; שְׁעָה־ענויִם, מינוטנויִם אַאָוו;
אין (אום) דער וואַכן.

שפּר: איטלעכער מאַרן ברענגט זיינע וואַרן;
יעדער טאַג האָט זיינע צרות; מאַנטיק איז
אַ שווערער טאַג; דינסטיק איז אַ גוטער טאַג;
דער מיטוואַך איז לענגער פֿאַרן דאָנערשטיק;
פֿרייטיק איז דער תּחת צייטיק; אין ניסן איז גוט
צו שטאַרבן, אָבער נאָר פֿאַר יענעם (נאָר בע־
סער איר); ראַש־חודש ניסן לייגט מען דעם
קאַנטשיק אונטערן קישן, ראַש־חודש אײר נעמט
מען דעם קאַנטשיק אָפֿיר; ניסן האָט לייב אַ גוטן
ביסן; (ראַש־חודש ניסן איז אַ טייערער ביסן;
ראַש־חודש אײר טרינקט מען דאָס בעסטע
ביר; איטלעכער משוגענער ווערט אום תּמוז
קלאָר (מיזש); משנכנס אָב ממעטין בשימחה;
ראַש־חודש אָלול ציטערט אָפֿילו אַ פֿיש אין
וואַסער; אַז מען בלאָזט ווערט קאַלט; אין
חשוון מאַכט מען חשבון; אין שלבֿט טרינקט זיך
דער אָקס אָן זאָט; שלבֿט שענקט ניט דאָס זיי־
ניקע; שלבֿט ניע בראַט (ניע ברודער); טבֿת און
שבֿט האַלטן דעם פֿרט; טבֿת און שבֿט האַלטן
דעם פֿראַסט; משנכנס אָדר מרבין בשימחה;
ראַש־חודש אָדר לאָזט מען זיך צו דער אָדער;

יום שישי, יום ו', קורץ־פֿרייטיק, ערבֿ שבת;
שבת < 619.

וואַך, ששת־ימי־המעשה, אַכט־טאַג, פֿינפֿ־
טאַג [סאַן]; חודש, מאַנאַט; חודש מלא, חודש
חסר, לְכֹנֶה־חודש, ווּך־חודש; סידערישער
חודש, שטערן־חודש; סינאָדישער חודש; עיבור־
חודש; חצי־חודש, האַלבֿ־חודש; ניי־חודש, יונג
חודש, מולד; סוף־חודש, אַל־ט־חודש.

תּחדשים פֿון יאָרן ניסן, אײר, סיוון, תּמוז,
(מנחם) אָב, אָלול, תּשרי, חשוון, מרחשוון,
כּסלו, טבֿת, שלבֿט, אָדר; אָדר ראשון, אָדר שני,
נאָדר, וויי־אָדר [סאַן]; יאַנואַר, פעברואַר,
מאַרץ, מערץ, אַפּריל, מיי, יוני, זדזשון [סאַן],
יולי, זדזשול [סאַן], אויגוסט, סעפטעמבער,
אָקטאָבער, נאָוועמבער, דעצעמבער; חצי־
אָלול, ספֿירות־צייט, משוגענע נעכט, ספֿירה־
צייט.

טרימעסטער, קוואַרטל, זמן, סעמעסטער,
סעזאָן, סייזאָן [סאַן].

פֿרילינג־לעבֿנאָכט, תקופּת ניסן; האַרבס־
גלֿייכנאַכט, תקופּת תּשרי; זומערדיקע זונען;
שטיל, זומער־זונען־שטיל־שטאַנד, תקופּת תּמוז;
ווינטערדיקע זונענשטיל, ווינטער־זונען־שטיל־
שטאַנד, תקופּת טבֿת; אַלֿקיאָנישע טעג.

פֿרילינג, פֿרייאַר, וועסנע, פֿרילינג־צייט;
זומער (לעב), זומער־צייט, וויבערשער זומער,
אַלטוויבער־זומער, אינדיאַנער זומער, מיט־
זומער, מיטן־זומער; האַרבס־ט, זיערבס־ט,
שפעטיאַר, שפּאַטיאַר, אָסיען, יעסיען, יעשען,
אָסיענצייט, שפעטהאַרבס־ט; ווינטער, ווינטער־
צייט.

האַלבֿיאָר; יאָר, קמלעכ(ד)יק יאָר, לע־
ליק יאָר, קאַלענדאַר־יאָר; טראַפּיש יאָר, ביר־
געריאַר; סינאָדיש יאָר, פֿלאַטאַניש יאָר; זוני־
יאָר, לְכֹנֶה־יאָר; סידעריש יאָר, שטערניאַר;
ליכטיאַר; עיבור־יאָר, שנה מעוקרת; לעבנס־
יאָר, געבוירן־יאָר; שוליאָר, לערינאַר אַאָוו;
פֿינפֿיאָר [סאַן], שמיטה, שבֿיעית, צענדלינג
יאָרן, יאַרצענדלינג, יאַרצענט, דעקאַדע, דע־

קוראנטן; ווויגער, ווויגער, ווויגער, אַנאַלעם, שאַטן
 וויזער, גאַמאַן; וואַסער-וויגער, הידראַסקאַפּ;
 ווינטוויגער, ווינטקאַמפּאַס, קלעפּסידרע;
 זאַמדוויגער, זאַמדגלאַז, שעהענגלאַז; כראָנאַ-
 גראַף; מעסטוויגער, טאַקטמעסטער; וויגער-
 מעכאַניזם|געווערק, ווערק; (שפּרינג)פּעדער,
 שפּרונגפּעדער, ספּרינג [אַ]; טריבפּעדער,
 טריב, גייער, שפּער, שנעק, שנעקראַד, שטיג-
 ראַד; ספּרונושיגע, פּרווושניע, האָר (ספּרוני-
 זשיגע); [טיילן] וויגער|וויזער, שעהעך-וויזער,
 מינוטך-וויזער, מינוטיק; סעקונדע-וויזער,
 סעקונדניק; וואָג, וואָגע; אומרו, פענדל(שטיק),
 פּערפּענדיקל, פּאַמפּעדיקל, פּאַמפּעדיטל;
 ציפּערבלאַט; קאַפּערטע, קופּערטע, קאַפּסל,
 קאַסטן; קוראַנטן; טיקטאַק, גאַנג.

כראָנאַלאָגיע, כראָנאָגראַפּיע, כראָנאָ-
 מעטריע.

כראָנאָלאָג, כראָנאָגראַף, כראָניקער,
 קראָניקער, אַנאַליסט; קאַלענדאַר-מאַכער;
 צייטהאַלטער; וויגער-מאַכער, וויגער-מיס-
 טער, אורמאַכער, וואַטשמייקער [אַ].

וו: באַשטימען (באַרעכענען, מאַרקירן, אָנ-
 געבן) די צייט; פאַרצייכענען, דאַטירן,
 רעגיסטרירן, כראָניקירן; מעסטן די צייט,
 האַלטן טאַקט; אַנציען (אַנדרייען, אָנשטעלן)
 דעם וויגער; שלאָגן (אויסשלאָגן) די צייט.
 אַדי: כראָנאַלאָגיש, כראָנאָמעטריש אַזו"וו
 <ס.

אינוו: פּפּרט נדול, פּפּג; פּפּרט קטן, פּפּק;
 לגלותנו; למיספרם; פאַר קריסטוסן, פּפּק;
 נאָך קריסטוסן, נ"ק; לבריאית-העולם.

פּראָז: וויפּל האַלט (איז) דער וויגער? [שפּ]
 וויפּל איז דער וויגער?—האַלב אויף שפּעט
 (ווי געכטן אין דער צייט, דריי פּערטל אויף
 אַ קאַמוויל).

שפּר: אַ וויגער איז בעסער ווי מוזמן געלט—
 מוזמן געלט גייט אַוועק און אַ וויגער
 שטעלט זיך אָפּ; אַ וויגער וואָס שטייט איז
 בעסער ווי אַ וויגער וואָס שלעכט גייט; אַ זיי-

די תקופה פּאַלט; לייג די האַק אויף די אייער;
 זומער איז אַ גנב; זומער איז אַיטלעכע קאַטש
 קע אַ פּראַטשקע; ווינטער איז צוויי מאָל אין
 דער וואָך שבת; דער שווערסטער פּעץ איז
 אום ווינטער גרינג, דאַס (די) גרינגסטע העמד
 איז אום זומער שווער; וואָס עס גייט אַוועק
 ווינטער אויף הייצונג גייט אַוועק זומער אויף
 נאַרשיקטיגן; אַ טרוקענער זומער און אַ נאַסער
 מיז איז פאַר דער גאַנצער וועלט צו זיי; אַלע
 זיבן יאָר בייט זיך די (דעם מענטשנס) נאַטור;
 אַ נייער מלך מיט נייע גּוּרות, אַ ניי יאָר מיט
 נייע עבֿרות.

71. צייטמעסטונג

ס: צייטמעסטונג; צייטמאַס, צייטדעכענונג;
 יידישע (קריסטלעכע, יזיאַנישע, גרעגאָר-

יאַנישע) צייטדעכענונג; יזיאַנישער (גרעגאָר-
 יאַנישער, רעפּובליקאַנישער אַזו"וו) קאַלענ-
 דאַר; סטאַנדאַרדצייט; דאַטע, דען; יאָר-
 גאַנג; עפּאַכע, ערע, יצייטאַלטער; סטיף,
 פּרט; פּרט נדול, פּרט קטן; מיספר; מיספר
 נדול, מיספר קטן.

לוח, קעשענע-לוח, וואַנט-לוח, לוח-המוץ-
 דות; קאַלענדאַר, קאַלענדער; קעשענע-קאַ-
 לענדאַר, וואַנט-קאַלענדאַר, אַפּרייט-קאַלענ-
 דאַר אַזו"וו; אַלמאַנאַך, צייטדעגיסטער,
 פּינקס, כראָניק, קראָניקע, אַנאַלן; זשורנאַל,
 טאַגבוך; כראָנאָגראַם.

וויגער, יאָר, וואַטש [אַ]; פּגור וויגער
 וואָס שטייט; זכר [שפּ]; ציבעלע; [זי] בימבער,
 טיקטאַק; אָנוע [קל]; צילינדער, סאַווענט,
 כראָנאָמעטער; קעשענע-וויגער, טאַשן-ווי-
 גער, טעשע-וויגער; האַנטוויגער, אַרעם-
 וויגער, באַנוועלעט-וויגער; האַנטוויגער,
 כאַמעט [זי]; קאַמיוויגער, שטאַטוויגער, טר-
 רעס-וויגער אַזו"וו; מינוט-וויגער; מעתלע-
 ער; אַכטענער, אַכטטאַנער; וועקוויגער,
 וועקער, שלאָגער; שפּיל-וויגער, וויגער מיט

אומשטאַרביקייט, אומשטאַרבלעכקייט, אומ-
שטערבלעכקייט; אטאַנאָויע, השָׁאֵרַת־הַנֶּפֶשׁ,
חַי־עוֹלָם.

וו: (גע)דויערן, געדירן, געווערן, אויסדויערן,
איבערדויערן, האַלטן, אָנהאַלטן, אויס-
האַלטן; ויאַרירן שטיין, שטעלן זיך; קיין מאָל
ניט אויפהערן, ניט האָבן קיין סוף (קיין ענד,
קיין עק); לעבן, איבערלעבן, אַריבערלעבן,
מאַריך ימים זיין < 242; זיען זיך, שלעפן זיך,
פאַרזיען זיך, אַוועקזיען זיך.

פאַרגלײַכונגען זיען זיך ווי פֿון סמאַלע,
ווי פֿון פּעך, ווי פֿון קליי, ווי דער ייִדישער גלות.
אַפּזיען, אָפּשלעפּן, פֿאַרלענגערן, פּראָ-
לאַנגירן, אויסזיען, דערזיען, געווינען צייט;
פאַראַייביקן.

אַדי: לאַנגדויערדיק, דויערעוודיק, אָנהאַל-
טיק, אָנהאַלטעוודיק, אומאויפהערלעך,
אומאויפהערעוודיק, אָנאויפהערעוודיק, ניט
איבערגעריסן; לאַנגזאַמטיק, לאַנגטערמיניק,
לאַנגיאַריק, לאַנגלעביק.

פאַרגלײַכונגען לאַנג (גרויס) ווי די נאַכט,
ווי אַ ווינטערנאַכט, ווי דער פֿרימאַרגן, ווי דער
גלות, ווי דער ייִדישער (דאָס ייִדישע) גלות;
ווייט ווי דער קץ.

שעהען לאַנג, טעג לאַנג, וואָכן לאַנג, חדשים
לאַנג, יאָרן לאַנג, דורות לאַנג אאָ"וו; אויסגע-
צויגן, פֿאַרשלעפּט, פֿאַרלענגערט, פּראָלאַנג-
גירט; פֿמידיק, (באַ)שטענדיק, כּסדרדיק, נאַכ-
אַנאַנדיק, כּראָניש, פּערמאַנענט, באַשטייק, אומפֿאַרגייק;
סופֿיק, אומשטאַרביק, אומשטאַרבלעך, יאומ-
שטערבלעך.

אינון: שעה נאָך שעה; טאָג פֿאַר טאָג; טאָג
נאָך טאָג; טאָג אויס טאָג איין; טאָג איין
טאָג אויס; יאָר אויס יאָר איין; יאָר איין יאָר
אויס; טאָג און נאַכט; טעג און נעכט; יומם)
וליליה; ערב ובוקר; בי טאָג און בײַ נאַכט;
בשכּבך ובקומך; ביים לייגן זיך און אויפשטיין;
ביים עסן און טרינקען; אין אלע צייטן; איצט

גערמאַכער איז אַ גנב; דער זיגערמאַכער
איז אַ דאָקטער, אָבער ער דינט ניט דעם
מלאך־המוות; מען זאָל וואַרטן אויפֿן לוחס
פּאַנאָדע וואָלט מען קיין מאָל קיין ברויט ניט
געהאַט.

72. אַנאַכראָניזם

ס: אַנאַכראָניזם, טעות אין צײַטרעכענונג,
מעטאַכראָניזם, פּראָכראָניזם, פּאַראַכראָ-
ניזם, אַנטכראָניזם.

וו: מאַכן אַ טעות אין צייט, ניט ריכטיק דאָ-
טירן; פֿאַרויסדאַטירן, אַנטעדאַטירן;
נאַכדאַטירן, פּאַסטדאַטירן; ניט נעמען אין
אַכט די צייט, ניט רעכענען זיך מיט דער צייט;
דורכלאָזן די צייט, פֿאַרגעסן די צייט.

73. לאַנגדויערדיקייט

איביקייט

ס: לאַנגדויערדיקייט, אָנהאַלטעוודיקייט,
נאַכאַנאַנדיקייט, כּסדרדיקייט אאָ"וו < אײ; אָנהאַלטונג,
פֿאַרזיגונג, פֿאַראַייביקונג, פֿאַר-
לענגערונג, פּראָלאַנגירונג אאָ"וו < ״; פּראָ-
לאַנגזאַמטיק, הרחבת־הזמן; לאַנגדויער, לעבנס-
געדויער; אָנהאַלטנדיקע (ניט־איבערגעריסע-
נע) עקסיסטענץ; פּערמאַנענץ.

לאַנגע צייט, שטיק צייט, לעבנסלויף; הונ-
דערט יאָרן, יאָרהונדערט; טויזנט יאָרן, יאָר-
טויזנט, עאָן אאָ"וו < 70; לאַנגע יאָרן, חיים
אַרוכים, אַריכות־ימים (ושנים), אורך ימים, לאַנג-
לעביקייט, הונטס יאָרן, באַשריבענע (באַשרי-
גענע) יאָרן, אַ שאַק מיט יאָרן, על(ע)ף און נײַד
ציק יאָר, ימים ושנים, כמה שנים, אַ לעבן
(לאַנג), אַ צייט; יובל, שמטה; אַ גאַנץ יאָר, אַ
גאַנץ גייענדיק (קײַלעכדיק) יאָר; אַ יאָר (אַ
טאָג) מיט אַ מיטוואָך; אַ גאַנצע לעכע טאָג, אַ
גאַנצן לײַבן לאַנג טאָג; אַ טאָג אַ יאָר, יום
האָרוך < אײו.

איביקייט, אומענדלעכקייט, אַיך־סוף.

בל"ץ, אויגנבליק, ה'רף-עין; ווונק, פינטל, מאך מיטן אויג, אָטעם; צי מיטן אָטעם, אָטעמצי, ז' אָטעמצונג.

קיצור-ימים, קצרי-ימים, כרת (יאָרן), קור-צע (אָפגעשניטענע) יאָרן (טעג); טל'זומ'טראַג, יום-הקצור, קורץ-פרייטיק; אומפערמאָנענן, איינטאָגפליג, עפעמעריד; זייפנבלאָז, קיקין דינה, קיקין כ'ד'ומו, אַבֶּק פּוּרַח, שטויב, חלום, חלום-יעוף, ציין נוסף, ב'דחמותה.

וו: ניט געדויערן, ניט געדירן, ניט געווערן; ניט אָנהאַלטן (ראַנג); האָבן קורצע יאָרן; געדויערן פֿון אָסתר תּענית ביו פורים, געדויערן (אָנהאַלטן) ווי רב שמואל וואַלס מלכות; אַוועקגיין, פֿאַרביגיין אַז'ו-188; פֿאַרשוונדן ווערן (פֿאַרשווינדן) ווי אַ חלום, ווי אַ שאַטן). אַדי: קורץ; קורץ ווי אַ ווינטערדיקער נאַכ-מיטאָג, ווי דער קורצער פֿרייטיק; קורצ-ציטיק, קורצערמיניק, קורצדויערדיק, קורצווייליק, קורצלעביק, קצרי-מימדיק, אייני טאַגיק, עפעמערש, פֿאַרגייק, אונטערגייק, איבערגייק, שטאַרביק, שטאַרבלעך, זשטער-בלעך; מעטעאָריש, סומאַריש, ספּאַמאָדיש; אומפערמאָנענט, אומבאַשטענדיק, לעצת-עתה דיק, ז'פֿאַרלויפֿיק, דערווייליק, צייטווייליק, פֿראַוויאָריש, טעמפּאָרער; אויגנבליקלעך, ה'רף-עיןדיק, רגע-פֿמימראדיק, מאַמענטאַל, מאַמענטאַן, ספּאַנטאַן, עקספּראַמט; באַלדיק, תּיכפּדיק.

אינוו: באַלד; גל'יך; מ'נד; תּיכף; תּיכף ומ'נד, תּומ"י; רגע פֿמימרא; אויף דער (אויפֿן) שטעל; אויפֿן מאַמענט; אויף דער (הייסער) מינוט; אויף די הייסע ציינער; אויף דערוויילע; לִשְׁעָה; לִשְׁפִישְׁעָה; לעצת-עתה; פֿאַר אַ צייט; פֿאַרן מאַמענט; פֿראַ טעמפּאָרע; כּחלום יעוף.

בעת; אין דעם ווי; בעת מעשה; אין דער צייט; בשעת, בטרען [ש]; בשעת מעשה; ב' דער געלעגנהייט; באותו רגע; די (אותו) רגע; אין דער רגע; אין דעם אויגנבליק; אין דעם

און שפעטער; אין פֿריידן און ליידין; אין ליידין און פֿריידן; אַלע יאָרן; דאָס גאַנצע לעבן; כָּל יְמֵי (וּשְׁנָתוֹ); כָּל יְמֵי חַיִּי.

תּמיד; שטענדיק; שטעטס; זאימער; אַלץ; כּסדר; נאָך אַנאָנד; בתּמידות; בקבֿר עות; אָן אַן איבעררייס; אָן אָן איבערבאַך; אָן אָן אויפהער; אָן אַ סוף; אָן אַן עק; אָן אָן ענד; לשהתקע; אויף תּמיד; אויף שטענדיק; לאורך ימים; לְדוֹר דוֹר; לְדוֹר ודוֹר; לְדוֹרוֹת; לְדוֹר־דוֹרוֹת; אויף דוֹר־דוֹרוֹת; אויף קינדס קינדער; אויף אייביק (און אייביק); אויף עולמות; לעולם ועד; לְזֶכֶר עוֹלָם; לְנֶצַח נְצָחִים; עַד לְחַיִּים; ביז מ'זן לעבן; ביז הונדערט און צוואַנציק יאָר; עַד מָאָה וּשְׁטַרִים שְׁנָה; עַד בֵּיאַת הַגּוֹאֵל; ביז משיח וועט קומען; ביז מ'זן שייך וועט קומען [ש]; עַד שִׁבּוּא אֶלְיָהוּ; עֲדֵי-עַד; עַד סוּף כָּל הַדּוֹרוֹת; ביז צום סוף פֿון אַלע צייטן; ביז צום אַלף הַשָּׁשִׁי; (ביז) אין אַלף הַשָּׁשִׁי אַרְבֵּי.

פֿראַז: עס וועלן נאָך אַ סך וואַסערן פֿאַרבי-לויפֿן; מע קען פֿאַרפֿאַרן קיין מצרים.

שפּר: אין פֿריידן איז אַ יאָר אַ טאַג, אין ליידין איז אַ טאַג אַ יאָר; אַ גרויסער טאַג-און גייט אויך אַוועק; אַ טאַג מיט אַ נאַכט, אַ מעת-לעצת פֿאַרבאַכט; אַבי יאָרן, צרות וועלן זיין (קומען אַרײַן, וועלן ניט פֿעלן); אַבי יאָרן, קיין צרות איז מען ניט זשענדע; אַז מען געווינט צייט, געווינט מען אַ סך.

וען אויך: שפעטיקייט ⁸⁸, אומב'שטענדיקייט ⁹⁸, לעבן ²⁴², געל'אסנקייט ⁴³⁹.

74. קורצדויערדיקייט, צייטווייליקייט

ס: קורצדויערדיקייט, קורצציטיקייט, אומ-באַשטענדיקייט אַז'ו-א'י; קורצדויער, קורצע צייט; איבערגאַנגפֿערטאָד, איבערגאַנג-סטאָדיע; וויילע, קורצע וויילע, ווייליקע, ווייליטשקע; שְׁעָה, זשטונד(ע), חיישעה, מי-נוט, רגע, סעקונדע, מאַמענט, בליץ, אויג-

ריק; אן אלטע מעשה, א מעשה פון יארן, איבערגעשטאנענע גריץ [ש], א מעשה שהיה; קדם, ימ'קדם, קדמת דנא, שנים קדמוניות, געשיכטע, היסטאריע; פארוועלט, קדמות העולם, ששת ימי בראשית, ידאס גרויע אל-טערטום, אוראלט, יאראלטערטום, קדמוך צייט, יאורצייט, פאָרצייט, פאָרהיסטאָרישע (ביזיהיסטאָרישע, פאָרגעשיכטלעכע, ביזגע-שיכטלעכע) צייט; אַנטיקע; בראַנדוצייט, איינצייט, שטיינצייט אַזױו < הייטער כראָנאָלאָגיע. [כראָנאָלאָגיע: ערעס, צייטן אַרבעט-זאָישע (אַרבעישע) צייט; פראָטעראָזאָישע צייט; יאורצייט; אונטערפאלעאָזאָישע (מיטל-פאלעאָזאָישע, אייבערפאלעאָזאָישע) צייט; מעזאָזאָישע צייט, מיטלצייט; קענאָזאָישע (נעאָזאָישע) צייט, נייצייט.

פּעריאָדן, תקופות) פּרעקאַמבריום, ביז קאַמבריום, פּאַרקאַמבריום; קאַמבריום; אַר-דאָווי(צ)אַנישער, סילווישער, דעוואַנישער, שטיינקוילנדיקער, פּערמישער, טריאַשישער, יוראַשער, קרמדיקער, טערציאַלער (טער-ציער, דריטיקער) אונטערטערציאַלער, איי-בערטערציאַלער, קוואַרטאַלער (קוואַטערי-נאַרער, פּערטיקער) פּעריאָד (תקופה).

ועפּאַכעס, סעריעס, פּאַרמאַציעס) קיוואַ טינישע (דורענטישע, הוראַנישע) עפּאַכע; אונ-טערקאַמבריום, אייבערקאַמבריום; אונטער-אַרדאָווי(צ)אַנישע (מיטל-אַרדאָווי(צ)אַנישע, אייבער-אַרדאָווי(צ)אַנישע, אונטערדעוואַנישע, מיטל-דעוואַנישע, אייבערדעוואַנישע, מיסיסיפּי-שע, פענסילַואַנישע, אונטערטריאַסישע, מיטל-טריאַסישע, אייבערטריאַסישע, אונטעריוראַ-שע, אייבעריוראַשע, אונטערקרמדיקע, איי-בערקרמדיקע) עפּאַכע; עאַצען, אַזיאַצען, מיאַצען, פּליאַצען; פּלעיסטאָצען, איינצייט; דילוויום, וורם-פּאַראַמיונג, ריס-פּאַראַמיונג, מינדל-פּאַראַמיונג, נוץ-פּאַראַמיונג; מאַדערנע עפּאַכע, נאַכאיינצייט, אַלוויום.

מיטל-עלטער, ימיטל-עלטער, ימיהביתים;

מאַמענט; די (אותו) מינוט; אין דער מינוט; באוטה שעה; אין דער שעה; דאָ; אין מיטן דערינען; ביי די ווערטער; אווי ווי מיר ריידן; (ב)תוך כך; תוך כדי דיבור; איידער וואָס, (איידער) ווען; צווישן יאָ און ניין; נאָך איידער איך האָב אַרויסגערעדט אַ וואָרט; נאָך איידער איך האָב געהאַט צייט אַ וואָרט אַרויסצוריידן; מיט אַ מאָל, פּלוצעם אַזױו < 536.

פּראָז: ניט לענגער זאָל געדויערן דער יידי-שער (דאָס יידישע) גלות; ניט מער זאָל אָנהאַלטן די גויישע נאַמנה (אמונה); ווייניק יאַרן און פּיל צרות.

שפּר: די צייט שטייט ניט; די צייט פּלויט; די צייט איז ניט קיין ברודער; אַ יאָר איז אין קיין שטעקן ניט אָנעבונדן; הינט דאָ, מאָרגן דאָרטן; הינט רוט, מאָרגן טויט; היום כּאָן ומחר בקבֿר; היום חד ומחר תּרין; חיים כאַפּ, מרדכי טרען [ש]; ניטאָ קיין אייביקע זאָך אויף דער וועלט; דאָס גוטע און דאָס שלעכטע איז ניט אויף אייביק; דאָס גוטע גע-דויערט ניט אייביק, דאָס שלעכטע געדויערט ניט אייביק.

וען אויך: פּרױקייט 87, בײַטעוודיקייט 97, אָפּגאַנג 188, אומהאַפּטיקייט 209, אַזיליקייט 440, אומגעריכטיקייט 536.

75. פאָרגאַנגעניקייט, אַלטקייט

ס: אַמאָליקייט, פּאַרצייטיקייט, אַלטוועלט-קייט אַזױו < אַד; אַפּלויה (פּאַרלויה, אַפּ-פּלוס) פּון צייט < ו; רעטראָספעקט, רעטראַ-ספעקציע.

פּאַראַנגענהייט, (ומן) עבֿר, דער אַמאָל, דער געווען; קדמוניותדיקע (געוועזענע, פּאַר-גאַנגענע, אומגעדענקלעכע, פּריער(ד)יקע, אַ מאָליקע, אַלטע, גוטע אַלטע) צייטן (יארן, טעג); ווייטע פּאַראַנגענהייט; פּאַר צייטנס, (מיט) אַ צייט צוריק, (מיט) יאַרן צוריק, (מיט) יאַרהונדערטער צוריק, (מיט) יאַרטויזנטער צר-

פֿלײַען, פֿאַרשווימען, פֿאַרפֿלײַסן, פֿאַרשווינדן
ווערן, פֿאַרשווינדן, אָפֿלעבן; פֿלעען; זײַן
אַלט (פֿאַרעלטערט, פֿאַרלעגן אַזױ) - אַרײַ;
פֿאַרלײַגן; האָבן אָפּגעלעבט די יאָרן; זײַן
פֿון דער אַלטער שרױט (פֿון אַלטן חדר, פֿון
דער אַלטער גוואַרדיע); זײַן קאַנסערוואַטיוו,
זײַן ניט לױט דער צײַט, שוין זײַן אַרײַן אין
(דער) שוטטערנאַס.

אַדײַ: אַמאָלײַק, בױזאַהערײַק, בױזאַצײַק,
עברדיק, אומגעדענקלעך, קדמוניותדיק,
פֿאַרצײַטיק, פֿאַרצײַטיש, יאָרצײַטיש, פֿאַר-
היסטאָריש, בױזהיסטאָריש, פֿאַרגעשיכטלעך,
בױזגעשיכטלעך, פֿאַרמתושלחדיק, יאַלטער-
טימלעך, יאָראַלט; פֿאַרעקאַסמיש, אַרבעט-
זאַיש, פֿאַרעאַזאַיש, פֿרעקאַמבריש, טריאַסיש
אַזױ; מיטל-עלטעריש, מיטל-אַלטערלעך,
קלאַסיש, אַנטיקואַריש, אַנטיק, יאַנטיטישע,
פֿרימיטיוו, אַרבעטאַלגײַש אַזױ - אָ; יעמאַל-
טיק, דעמאָלטיק, לאַנגאַניק, לאַנגאַנעוודיק,
פֿאַראַיאָריק, פֿאַראַיאָרעדיק, פֿאַראַיעריק,
פֿאַראַיערעדיק, פֿאַראַכטאַטאַניק, נעכטיק, אײַ-
ערנעכטיק, אַנאָמלטיק, אַנאָסטיק, אַקערשטיק;
פֿאַרגאַנגען, פֿאַרלאָפֿן, פֿאַרפֿלײַגן, פֿאַר-
שווינדן, פֿאַרשוועמען, פֿאַרפֿלאָסן, פֿאַרבײַן,
געווען).

אַלט, אוראַלט, ישן (נושן), אַלטלעך,
עלטסט, עלטער(ער), סעניאָר; אַלטוועלטטיק,
אַלטוועלטלעך, אַלטפֿעטעריש, אַלטמאַדיש,
אַלטפֿרענקיש, אַלטשטייגעריש, סקאַרבאַוע,
טראַדיציאָנעל, מסורהדיק, (ב)ירושהדיק;
רעטראַספעקטיוו; אָפּגעלעבט, פֿאַרעלטערט,
אויסגעשפּילט, אויסגעדינט, אויסגעדראַשן, אָפּ-
געדראַשן, אַלט געבאַקן, פֿאַרלעגערט, צוגע-
לעגערט, פֿאַרלעגן, פֿאַרשטאַנען, איבערגע-
שטאַנען; פֿון דער צווייטער האַנט, סעקאַנד-
הענדיק [אַס]; פֿאַרשטאַנען, פֿאַרפֿאַלבת,
פֿאַרועלקט, פֿאַרשימלט אַזױ - 425.

[פֿאַרגלײַכונגען אַלט ווי די וועלט, ווי די
געשיכטע, ווי מעשהבְּרַאשׁית, ווי דער (ייד-

תּקופת־הַמִּשְׁנָה, תּקופת־הַתְּלָמוּד, תּקופת־הַגּוֹאֵר
נים אַזױ; ימֵי־הַכּפֹּרֶה־הַיְהוּדִי־לְעַךְ [שס]; די אַל-
טע וועלט, די וואָס פֿאַר אונדו; דור־הַמּבּוּל,
דור־הַפֿלִגָּה, דור־הַמִּדְבַּר אַזױ; אַדמֵה־רֵא
שונם צײַטן, מתושלחס צײַטן, פֿאַרן מבוּל, פֿאַר
מתתורה; נאַפֿאַלעאַנס צײַטן, מלך־סאַביעצ-
קיס (אַבעצקיס) צײַטן, כמעלניצקיס צײַטן,
באַבע יאַנענס (באַבע האַפּיעס, באַבע לױב-
קעס) צײַטן, חײַם־יואַלס צײַטן אַזױ.

נאַענטע פֿאַרגאַנגענהײַט, די לעצטע צײַט,
ניט לאַנג צוריק, דאָ ניט לאַנג; פֿאַר אַ יאָרן,
פֿאַר צוויי יאָרן אַזױ; לעצטן חודש, אולטי-
מאַ; לעצטן סעזאָן, לעצטע וואָך אַזױ; פֿאַר
אַכט טאַגן, (מיט) אַ פֿאַר טעג צוריק, נעכטן,
אײער נעכטן, אײבער נעכטן [שס]; נעכטן
אײערנעכטן [תּי]; אַנאָמלטי, אַנאָסטן, לעצטנס,
לענגער, לענגסט, קאַרשט, אַקערשט, נאָר
וואָס, אָט אָט.

אַלטיקייט, פֿאַרלעגערטקייט, פֿאַרשימלטי-
קייט אַזױ - אַרײַ; עלטער, אָפּגעלעבטקייט
אַזױ - 86; אַלטוואָרג, לעגער־סחורה, סטאַ-
רײַנע; כּלָאָם, דזשאָנק [אַס], סקראַנדע, שְׁבֵרֵי
כּלֵי אַזױ - 425; אַנטיקן, אַלטערטימער, קדמו-
ניות, אַנטיקוויטעט; אַ וואָך (אַן איבערבלייב, אַ
רעשטל) פֿון דער פֿאַרגאַנגענהײַט; קולטור-
רעשטל; רעליקט, רעליק; רעליקויע; אַר-
כאַיק, אַרכאַיום; טראַדיציע, קבֿלָה, מסורה;
מִינְהַג, מִינְהַג־ישן, מִינְהַג־וּתִיקין, מִינְהַג־קדמונים;
אַלטע שרױט(ע), אַלטער חדר, אַלטע גוואַרדיע;
סטאַטוס קוואַ.

אַרבעטאַלגײַע, יאַלטערטום־פֿאַרשונג, יאַל-
טערטום־חײַסנשאַפֿט, פֿאַרעאַלגײַע, פֿאַרעאַנ-
טאַלגײַע; אַנטיקואַריאַניזם.

אַרבעטאַלגײַע, יאַלטערטום־פֿאַרשער, חוקר
קדמוניות; יאַלטערטום־קענער, פֿאַרעאַלגײַע,
אַנטיקואַר אַזױ.

וו: זײַן פֿאַרגאַנגען (פֿאַרבײַ, געוועזן, פֿאַר-
בײַיק אַזױ) - אַרײַ; פֿאַרגײַן, אָפּגײַן, פֿאַר-
בײַיגן, פֿאַרבײַזיגן, אָפּלײַפֿן, פֿאַרלױפֿן, פֿאַר-

דאָס װאָס ס'איז אַװעקגעװאַנגען קומט שױן ניט צוריק; װאָס עס איז פֿאַרפֿאַלן זאָל ניט באַנג טאָן; צײַטן בײַטן זיך; אַװוי ווי די צײַטן, אַװוי זײַנען די לײַטן; נח היה צדיק בדורותיו; פֿתח בדורו כשמואל בדורו; פֿתח בדודע כשמואל בטרובע [פֿל]; אין (פֿל) הָדש תחת השמש; װאָס דאַרפֿסטו דעם גאַנער, אָ דײַ גאַנדו גיט שמאַלץ.

װאָס אַלט איז גיט נײַ; מיט אַלטע זאַכן קען מען גיט פֿיל מאַכן; אַ שקראַב קען שױן שקראַ בעדיקער גיט װערן; אײדער אַ גײער שאַרבן איז גלײַכער אַן אַלטער טאַפֿ; בעסער אַן אַל־טער שאַרבן אײדער אַ גײער טאַפֿ; אַן אַלטער שאַרבן לעבט איבער אַ גײער טאַפֿ; די אַלטע זעק װעלן נאָך איבערלעבן די גײער זעק; ביז דו װעסט בויען אויף דאָס נײַ, בלײַב דעם אַלטן געטרײַ — גײַטיק 81.

זען אויך: פֿאַרדעמקײט 39, עלטער 86, שפּעטיקײט 88, פֿאַרערנערונג 425.

76. איצטיקייט

ס: איצטיקייט, הינטיקייט, הינטציטיקייט אַאָװ — אײַ; קעגנזאַרט, (ומן) הווה; דער היינט, דער איצט; איצטיקער (היינטיקער) טאַג; איצטיקע (היינטיקע) צײַט; אונדזער צײַט; איצטיקער מאַמענט; דאָס מאָל; היינאַר, הייער; דער צוואַנציקסטער יאַרהונדערט. אַדײַ: איצטיק, איצטערדיק, הינטיק, היינט צײַטיק, הווהדיק, קעגנזאַרטיק, היי־יאַריק, הייעריק; אַקטועל.

אינױ: איצט, איצטער(ט), יעצט, (אַ) צינד, (אַ) צינדער, צונד, אַצונדער(ט), איצונד, איצונדערט, יעצונד; (ביי) היינט צו טאַג; איצט אַ; ערשט; איצט ערשט; אַט ערשט; ביי(ם) היינטיקן טאַג; כהיום; בימינו; פונקט אין דער צײַט; פונקט אין דעם מאַמענט; דערווייַל; לעַת עתה, לעַע; פֿאַרלױפֿיק; פֿאַר דער גאַנט; אײדער װאָס װען.

שער) גלות, ווי דאָס (ײַדישע) גלות, ווי אַ דעמב, ווי מתושלח, ווי (דער אַלטער) תרח, ווי דער באַבעס מעשה, ווי אַ באַק, ווי דער מאַרק זייגער, ווי אַ שלורע, ווי אַ צעריסענער קאַמאַש, ווי אַ שמאַטע, ווי אַ װאַרד.

אינױ, פֿראַזן; אַ מאָל; גיט היינט געדאַכט; געװען אַ צײַט; פֿאַר מײַן זכרון; איין מאָל; ויהי; ויהי היום; אַ מאָל איז געװען(ן); איין שיינעם פֿרימאַרגן; איין שיינעם (העלף) טאַג; נישט װוּ נישט װען; ביום ההוא; בײַמים ההם; בזמן הנה; העט װען; יעמאַלט, דער מאָלט, דעמאַלס, דאַמאַלס(ט), דענצמאַל, דענסטמאַל; זדאן, דען נײַאלן; פֿריער; איי־דער; דערנאָך; ווי באַרד; בשעתו, בשעתם; בדורו, בדורים; פֿון לענגאַן; זינט, זײַט, צײַט, מַכמה יאַרן; פֿון אַבֿות־אַבֿותינו, פֿון אַבֿות־אַבֿותים; פֿון דור(ים)־דורות; זינט די װעלט איז באַשאַפֿן (געװאָרן); זינט איך לעב; זינט איך שטיי אויף מײַנע פֿיס; מַששת ימי בראשית; מקדמת דנאָ; פֿון נאַפֿאַלעאַנס צײַטן אַאָװ — ס; װען נאַפֿאַלעאַן איז נאָך געװען אַ יונגער; װען קאַטערינע איז נאָך געװען אַ מײַדל; װען די באַבע איז נאָך געװען אַ מויד; װען מײַן באַבע איז געלעבן געװאָרן מיטן ערשטן קינד; פֿאַרן אַלטן פֿראַנצויז; נאָך דער ערשטער שר־פה; פֿאַר דער כאַל־יערע; די מעשה האָט שױן אַ באַרד; דער פֿסח איז שױן אויף יענער זײַט ראַגאַטקע.

ביז אַהער; ביז איצט; ביז דער צײַט; עד עתה; עד הנה; עד היום; עד הווה; ביז היינטיקן טאַג; אַװשר; בדיעבד; לשעבֿר; לאַחר־המעשה; פֿאַסט פֿאַקטום, עקס פֿאַסט פֿאַקטאַ; אַװעק; אַריבער; פֿאַרבײַ; שױן; גיטאַ מער; גיט צוריקצוברענגען; בצוואה, בקבֿלה, על־פֿי מסורה, על־פֿי טראַדיציע, איש מפי איש.

שפּר: װאָס געװען איז געװען; מה שעבֿר עבֿר; מאַי־הווה הווה; נאָך אַ מאָל היינט איז גיטאַ; אַ מאָל איז געװען און היינט איז גיטאַ;

מיד; תיכף; תיכף־זמיד, תומי; זאראו; זא;
רעס; אַט אַט; מנייה וביה; די טעג; אין גיכנ;
בקרוב; בקירוב; לאַתער; במהרה; במהרה
בימינו, בקרב הימים; בקרב השנים; בעגלא
ובומן קריב; אין איינעם פון די טעג; הינט
אָדער מאָרגן; מיט דער צייט; זעווענטועל,
סוף פֿל סוף; פון איצט אָן; מהיום והלאה;
מכאן ואילך; אויף ווייטער; פון הינט אָן און
ווייטער.

פֿראַן: ס'וועט אַרויסקומען אויף מאָרגן; עס
איז אויף גַד גדוד יונדו; עס איז אָן עסק
אויף יאָרן; עס איז אַ יאָר־משאָזמתן; עס וועלן
נאָך אַ סך וואַסערן אָפֿלויפֿן; פּאַנסקי פּאַ
טשעק; אי זשידאָווסקי זאָראָ; עס איז שוין
געווענטער ווי ווייטער.

שפּר: עס טויג ניט תיכף און באַלד, ווען מען
מוז שרײַען געוואַלד; אַ ייִדישער זאָראָ
איז ווי אַ פּוילישער דאָליבאָג און ווי אַ רוסי־
שער סייטשאַט.

וען אויך: נאָכדעמקייט 40, פֿרײַקייט 87, באַשערטקייט
100, פֿאַרויסוועג 345, האַפֿעטונג 535.

78. איינציטיקייט

ס: גלײַכצײַטיקייט, סינכראָנישקייט, סינכראָ
ניזם, איינציטיקייט, אינאָכראָניזם; סיני
כראָניזאַציע; צוואַמענפֿאַל (צונויפֿפֿאַל) אין
צײַט; מיטצײַטלעך, בְּדָגִיל, בְּדָדוֹר.

וו: אויספֿאַלן (צונויפֿפֿאַלן, צוואַמענפֿאַלן) אין
צײַט; גײן (קומען) צוואַמען מיט, האַלטן
טריט מיט, סינכראָניזירן, אינאָכראָניזירן.

אַדײַ: גלײַכצײַטיק, סינכראָניש, איינציטיק,
אינאָכראָניש, צוואַמענפֿאַליק, צונויפֿפֿאַ
ליק; איינעלעטערדיק, איינדוריק, מיטצײַטיק,
מיטצײַטלעריש, קאַנטעמפֿאַרער.

אינוו: (איין) דעם ועלפֿן טאַג; בו ביום; באותו
(היום); אין דער זעלבער צײַט (שעה), מינוט
אזו"ו, אין די זעלבע יאָרן; אין זעלפֿן אַטעם
(מאַמענט אזו"ו); צו גלײַך; פֿאַר איינס.

שפּר: אַם לאַ עכשוו אימתי?; בעסער הינט
אַן איי אידער מאָרגן אַ הונ; אַנדערע
צײַטן, אַנדערע לײַטן.

וען אויך: אומגעריכטיקייט 536.

77. קומעדיקייט

ס: קומעדיקייט, לֶהבאָדיקייט, שפּעטערדי־
קייט אזו"ו < אַדײַ; צוקונפֿט, דער וועט־
זײַן; ווייטע (נאָענטע) צוקונפֿט; (ומן) עתיד,
עתידות; די שפּעטערדיקע טעג (יאָרן אזו"ו);
די (אַ)קומענדיקע (די זיך דערנענטערנדיקע,
די פֿאַרשטייִקע) טעג (יאָרן) אזו"ו; אימינענץ;
דער מאָרגן, דער צומאָרגנס, דער איבער־
מאָרגן, דער איבעראַכטטאַג, דער איבעראַ־
יאָר אזו"ו; עווענטואַליטעט; נאָכצײַט, נאָכ־
וועלט, יום־הדין, משיח־צײַט, ימות־המשׁיח,
ביאת־הגואַל, אַלף־השׁשי, מילעניום; צוקונפֿט־
מוזיק, היילכתא למשיחא.

אַדײַ: קומעדיק, ז (צו)קינפֿטיק, שפּעטער־
דיק, ווייטערדיק, לֶעֲתִיד־בֹּאֲדִיק, פֿאַר־
שטייִק, אימינענט, מאָרגעדיק, איבעראַכט־
טאַגיק, איבעראַיאָריק, באַלדיק, עווענטועל.
אינוו: אַ מאָל; ווען עס איז; אין דער צר־
קונפֿט; לֶהבאָ; לֶעֲתִיד (לְבֹא); בוּה
ובבאָ; דאָס וואָס האַלט אין קומען; הבאָ עֲלֵינוּ
לְטוֹבָה, הבע"ל; ווען משיח וועט קומען; ווען
מײַן שׁיך וועט קומען [עס]; אין צווייטן גילגול;
לכשיבנה בית־המיקדש; באַחרית־היָמִים; אין
ספּע.

שפּעטער; שפּעטער צו; ז שפּעטער אַהין;
נאָך דעם; ז נאָכהער; דערנאָך, דערנאָכדעם,
דערנאָכטן; אַם ירצה השׁם, מירצעשעם, מער־
טשעם; אַז אַט (דער איבערשטער) וועט שענ
קען דאָס לעבן (דאָס שטיקעלע געוונט);
לכשרחוב; איודע וואָך; איודעס יאָר;
אויף ס'יאָר; נאָך (איבער) הונדערט און צוואַנ
ציק יאָר; לאַחר מאה ועשרים שנה.
באַלד; ווי נאָך; ז אזוי גיך ווי; גלײַך;

געבאקן; נאָואָטנע; נײַ געקומען, נײַ געבוירן, נײַ געעפֿנט אַאָװװ.

פֿראַן: עס איז נאָר וואָס אַרויס; נײַ ערשט, נאָר וואָס פֿון דעם אויחן; נאָר וואָס פֿון דער נאָדד; נאָר וואָס פֿון דער הון; נאָר וואָס פֿון איי (אַרויסגעקראַכן); ערשט (פֿון דער איי) אויסגעפֿיקט; נאָך נײַט געפרוּווט; נאָך נײַט פֿאַרווכט; נאָך נײַט אָנגעהויבן; נאָך נײַט גענוצט (געניצט); נאָך נײַט אָנגעטאַן; נאָך אין האַנט נײַט געהאַלטן; עס איז נאָך פֿון נעכטן; נײַט ערהײט, פֿרישערהײט אַאָװװ; נעאַ [פֿרעפֿיקס געשריבן אין איינעם מיטן וואָרט].

שפּר: נײַ איז געטרײַ; וואָס עלטער איז קעל-טער, וואָס נײַער איז געטרײַער; וישן מפּני חדש תּוּצִיאֵו; צו איטלעכן נײַעם ליד קען מען צופאַסן אַן אַלטן נײַגון.

זען אויך: אַנדערשקײט 12, אַריגינאַל 13, יונקײט 84, באַנײַונג 426.

82. טאַג

ס: טאַגיקײט, אינדערפֿרײַקײט, בײַטאַגיקײט אַאָװװ < אײ; מאַרגנרויט(ס), מאַרגנד שטערן, טאַגליכט, טאַגלעך, אויראַרע; זונד אויפֿגאַנג, זונשפּראַך; אָנבראַך (אײַנבראַך, אָנברוך) אויף טאַג; אין דער פֿרי, באַנינען, פֿאַר טאַג, פֿאַר טאַג מיט אַ פֿאַמטערנוע, *פֿאַרצטאַג, *פֿאַרצלאַך, *פֿאַרצע דראַנע, *פֿאַרצע פֿראַנע, *פֿאַרשטמאַרטש; שליאַם [ט]; גאַנץ פֿרי, ווען גאַט אַליין שלאַפֿט נאָך, ווען די שידים גײַען נאָך אום אויף די קוראַטש קעס.

אַ שפּראַך (אַ בליאַסק, אַ בראַג, אַ שטיק) אויף טאַג; קאַיאַר, כּיאַור, כאַור, כאַור הבוקר, כּעלֹות הבוקר, כּעלֹות השחר, כּלחֹך השור; השכּמה, פֿרימאַרן, פֿרימאַרגנס, מאַרגנפֿרי; טאַג, גרויסער טאַג; פֿאַרמיטאַג, מיטטאַג, מע-רידיאַן, פֿאַסטמערדיעם, בײַטאַג, האַלבער טאַג, האַלבטאַג, מיטאַנצײט, נאַכמיטאַג, נאָכ-וואַרעמעס.

79. קיינמאַל (י) קײט

ס: קיינמאַל (י) קײט; שווענטע ניגדע. אינוו: קיין מאַל נײַט; אין קיין שום צײַט; מאַרגן (פֿורײם) נאָכן קוגל; מאַרגן נאָך דער גרינער קויף; מאַרגן (שבת) נאָכן קאַלטן קוגל; חוּל־המועד שבוּעות; חוּל־המועד פֿורײם; נאָך שבת דינסטאַג; ווען עס וועט זײַן (געפֿאַלן) דרײַ טעג ראַש־חודש; ווען אין הימל וועט זײַן אַ יאַריד; ווען דער מאַנדל־שטעקן וועט בליען; ווען טשוועקעס וועלן בליען; ווען בײַ מיר וועט אויסוואַקסן האַר (פֿירעשקעס) אויף דער דאַפֿאַניע.

80. אַלטקײט

(וען פֿאַראַנגעקײט 75)

81. נײַקײט

ס: נײַקײט, פֿרישקײט, מאַדערנקײט אַאָװװ < אײ; נײַעס, נײַע זאַך, דְּבַר חֹדֶשׁ, נײַצײַטיקס, נאָואַאַרע [נײַפֿרוכטן]; נאָווענע, חידוש, דאָס פֿעצטע (וואָרט), די פֿעצטע מאַדע, דער פֿעצטער פֿאַסאַן, אַ פֿרישע באַנדע; די נײַע וועלט, די הײַנטיקע, דער דור הַחֹדֶשׁ, דער נײַער דור; מאַדערניזם, צײַטגײַסט; מאַדערני-זאַציע, אינאָואַציע; מאַדערניסט.

וו: מאַכן נײַ, באַנינען אַאָװװ < 426; מאַדער-ניירן.

אַדי: נײַ, שפּאַגל נײַ, שפּיגל נײַ, פֿונק נײַ, פֿינק נײַ, נאָגל נײַ; פֿריש, גרין, רוי, יונג < 84. [פֿאַרגלײַכונגען] נײַ ווי דער באַנינען, ווי אַ שפּיגל; פֿריש ווי גראַז, ווי אַ בלעטל, ווי נאָר וואָס פֿון אויחן אַרויסגענומען, ווי נאָר וואָס פֿון דער נאָדד.

צאַפֿלידיק, פֿריש און צאַפֿלידיק; בתּוֹלֶה-דיק; הײַנטיק, הײַנטוועלטיק, הײַנטוועלטיש, נײַוועלטיש, מאַדערן, הײַנטמאָדיש, נײַמאָדיש, נײַמוידיש [אײ], פֿעצט, נאָואַטאַריש; נײַ (פֿריש)

84. יונקייט

ס: יונקייט, יונגלעכקייט, אומצײטיקייט, אא״וו - אר; קינדשאַפֿט, עופֿעלעשאַפֿט, יונגשאַפֿט, יונגלשאַפֿט, דערוואַקסלינגשאַפֿט, דערוואַקסנשאַפֿט, כּחורשאַפֿט, מיידלשאַפֿט, בתולהשאַפֿט, יונגפֿרוישאַפֿט; יונגט; צאַרטע (גאַלדענע) יונגט; בליצייט, לעבנס־פֿריילינג; קינדהייט, קינדערייאָרן; יינגלשע (מיידלשע) יאָרן; חדר־יאָרן; שולע־טער.

קינד, בייבי [אײס]; עופֿעלע, אינפֿאַנט, נפֿש, באַשעפֿעניש, מענטשעלע, * פּיסקליאַ, * פּיס־קליאַטע, נפֿלע, װיראַדעק, מִפּילע, מִפּיל־קינד, זיבעלע, זיבעטל, נײַגעבוירענער, װאַרעם, קימפעטקינד, תּינוק בן יומו, רך הנמול, װיקל־קינד, װיקינד, װיגלינג, װיגעדיק קינד, ברוסטקינד, קינד בײַ דער ברוסט; בראַק, ברעקל, פּיצל, ברויז, ברייזעלע, נאַגעלע, מאַנגן, קעצעלע, מײזעלע, קליינער, שרץ, שראַץ, שקאַץ, יאַטל, * שטשעניאַק, סידון, כאַדאָק, שגעק, װעוריק, * פּידסװיניק, פּענדריק, קאַראַפּוויק, פּופּציק, פּוואַק, פּיו(שיק, צײק, שװישק, פּינדוריק, פּינוריק, פּיטיק, פּראַנצול; קונדס, װײסער חברהניק - 517; * סמאַרק, * ראַצער, * פּישער, אַלטער) קאַפּ, אַלט געמיט, באַנעמעניש; יונג, יינגל, כּחור(ל), יונקא נרבינס קינד; באַי, באַייטשיק(ל) [אײס]; חדר־יינגל, בר־ינגל, שול־יינגל, דרדק־יינגל, אַלף־בית־יינגל, אַלף־ביתניק, צניף, מלופּס־קינד, חומשינגל, חומשניק, גמרא־יינגל - 360; יונגערמאַנגטשיק, קאַװאַלי(ער).

מויד, מאַד, מיידל, שולמיידל, אַגרעס, פּלאַמפּלעצל, יבאַקפּיש, ציגעלע, כּחורטע, בתולה, * צעלעקע, יונגפֿרוי, פּריילין, מאַמועל, באַרישיגע, פּאַניענקע - 234; יונגט [יונגע פֿרוי], בלוט יונגט, יונג צווימעלע, יונג בימעלע, יונגער בוים, יונגער ביין [שׂפּ], יינגלינג, יונג־לעכער, ניט־דערוואַקסענער, דערוואַקסלינג, האַלבדערוואַקסענער, אונטערגעוואַקסענער.

וו: װערן טאַג, טאַגן, אױסטאַגן; בלייבן זיך (שאַרײַען, שאַרײַען, זרײַען, אײַנברעכן, אַנברעכן) אױף טאַג; פֿאַרנעמען זיך אױף טאַג.

אַדי: פֿאַרטאַגיק, אײַנדערפֿרייק, בײַטאַגיק אא״וו - ס
אינוו: הבוקר אור; צו מאַרגנס; דעס מאַרגנס [אײס]; װײט פֿאַראַנקעס; עד אור הבוקר; ביזן װײסן טאַג; אין מיטן (העלף) טאַג; מבעוד יום.

83. נאַכט

ס: נאַכטיקייט, בײַהשמשותדיקייט אא״וו - אר; פֿאַרנאַכט, ידעמערונג, ידעמער־שטונדע, צווישן טאַג און נאַכט, בײַהשמשות, אַונטקער, צו מײנחה, בײַן מײנחה למעריב, צווישן מײנחה און מעריב, שאַרע גאַדושיגע; צו ליכטבענטשן, צו נעילה; פֿאַראַונט, אַקעגן אַונט, קעגננאַכט; אַונטרױט(ס), אַונטגאַלד, (אַונטשטערן; שקיעה, שקיעת־המה, װך אונטערגאַנג, זונפֿאַרגאַנג, זונעצונג, דורכוואַרף, נאָך שקיעה, זמן צאת הכוכבים.

אַונטצײט, אַונט, נאַונט [אײס]; זומער־אַונט, װינטער־אַונט אא״וו; נאַכט; שוואַרץ [אײס]; זומערנאַכט, װינטערנאַכט אא״וו; אױפֿ־דערנאַכט, בײַנאַכט, שטאַקנאַכט, אַ שטיק אין דער נאַכט, בעטצײט, מיטערנאַכט, האַלבע נאַכט, חצות, אַשמורה, װתיקין.
וו: װערן נאַכט, פֿאַרנאַכטלעך זיך, ידעמערן; װון זעצן זיך, אַראַפּזעצן זיך, פֿאַרגיין, אונטערגיין.

אַדי: ידעמערדיק, פֿאַרנאַכטיק, בײַהשמשותדיק אא״וו - ס.
אינוו, פֿראַז; אין אַונט; אױף דער נאַכט; פֿאַר נאַכט; צו נאַכט(ס); אין דער נאַכט; אין מיטן נאַכט; פֿאַרנאַכטלעך; די נאַכט איז צוגעפֿאַן.

דער, וווּ וואָלטן זיך גענומען גרויסע צווח-
פֿנימער?; בײַ אַ נאַר און בײַ אַ קינד איז קיין
סוד נישט פֿאַראַן; בײַ אַ קינד איז די נבואה אין
מויל; אַן אַלטער איז גלײַך צו אַ קינד און אַ
קינד איז גלײַך צו אַ חויר; אַ קליין קינד איז
אַ חויר, אַ גרויס קינד איז אַ וואָלף; וואָס די
אַלטע קמען טוען די יונגע שפּייען; יונג בלוט
טוט ועלטן גוט; קליינע לײַט גייען נישט חײַט;
יונגע יאָרן, נאַרשע יאָרן; גדיים נעשו תּישיש;
זעה הַקטן גִדולִּה יהיה; פֿון קלייניקע ווערן גרוי-
סינקע; אויס קינדער ווערן לײַט (יש) און אויס
לײַט ווערן דראַבעס; אַשרי הַדור שהגדולִּים
נשמעִים לַקטנים.

וען אויך: פֿוליעריקייט 85.

85. פֿוליעריקייט

ס: פֿוליעריקייט, צייטיקייט, דערוואַקסנקייט
אַזױ"ח - אײ; דערוואַקסלעניגשאַפֿט, מיטל-
יעריקייט, מאַנישקייט, מענדלעכקייט, פֿרוי־
קייט אַזױ"ח - אײ; מאַטוריעט, בגרות; מילך-
טער-עלטער, חתונה-עלטער אַזױ"ח; סימני
נערות, שפּייערערות, סימני בגרות; סימני נכרות,
חתימת־זקן; מיטעלע (בעסטע) יאָרן; דאָס
שענסטע עלטער.

בְּחור, בתולה, יונגפֿרוי אַזױ"ח - 84; אַ
הונט פֿון אַ יאָר; ברי־מצוה, בעל־מצוה, בר־
עונשין, חתן־בְּחור, דערוואַקסענער; פֿאַלנער
(סטאַלער) מענטש; אַלטער (פֿאַרזעסענער,
מאַרצאַווער) בְּחור; אַ בְּחור אין די יאָרן; אַ
בְּחור אין שידוכים, אַ בְּחור צו לײַטן; בְּלה
מויד, בְּגורת, בְּגרת; דערוואַקסענע, ביז דער
וואַקסענע, איבערעוואַקסענע; אַלטע (פֿאַר-
זעסענע) מויד; אַ מויד אין די יאָרן, אַ מויד אין
שידוכים, אַ מויד צו לײַטן; מאַן, יײַד אַזױ"ח
- 233; אַ יײַד מיט אַ באַרד, אַ טאַטע פֿון קינד
דער; אַ פֿערציקער, אַ פֿופֿציקער; בְּךְ
אַרבעים, בְּחמשים אַזױ"ח; פֿרוי, דאַמע
אַזױ"ח - 234.

קליינזאַרג, קינדזאַרג, יונגזאַרג, יונג
בלוט, עלטס קטן, יונגער דור, תּינוקות של בית
רבן, שרײַונגט, אויפֿוואַקסנדיקער דור.

ח: זמן יונג - אײ; בלייען; בלייען ווי אַ בלוט,
ווי אַ (שיינע, לייכטיקע) רוי; צעבלײַען
זיך, פֿונאַנדערבלײַען זיך, וואַקסן, אונטער-
וואַקסן; זיך אַ רוק טאַן (זיך אַ כאַפֿ טאַן, זיך
אַ הייב טאַן) אויף די פֿיס; אַרויסגיין אין דער
וועלט, וואַקסן אין שטויבער אַרײַן, וואַקסן ווי
אויף הייזן; יערן זיך, יאָרן זיך, גיין אין... טן
יאָר; מאַכן זיך יונג, יינגלען זיך.

אַדי: קינדיש, קינדער(יש), אינפֿאַנטיש, יונג,
בלוט יונג, יונגטרעך, אומצײטיק, יאָמ
רייף, אומאַנטוויקלט, האַלב דערוואַקסן, נאָך
פֿון דר'ערד נישט אויפֿגעוואַקסן; מינעריאַריק,
מינעריעריק, אומפֿוליעריק; מייַדלש, יינגלש,
בְּחורש אַזױ"ח - פ.

פֿאַרגלײַכונגען יונג ווי אַ גרעזעלע, ווי אַ
בימעלע, ווי אַן עופֿעלע, ווי אַן ערשט געבוירן
קינד.

אינז: בלוט און יונגט; בלוט און מילך; קליי-
נערהייט, יונגערהייט; קינדזײַט, יינגלזײַט
אַזױ"ח; פֿון קינדזײַט אַן; מנערוי; מעשה
יינגל; מעשה ילדות.

פֿראַז: דער מאַמעס מילך לײַט אים נאָך
אויף די לײַפן; ער האַלט זיך נאָך בײַ דער
מאַמעס פֿאַרטעך; ער האַט נאָך מילך אויף די
וואַקסעס; עס איז אים נאָך נאָס הינטערן אויער;
ער קען זיך נאָך רעכט די נאָז נישט אָפּווישן; ער
איז נאָך אַן אַ חתימת־זקן.

שפּר: אַז אַ קינד פֿאַלט, שטעלט דער מלאך
די הענט אונטער; אַלע קינדער זינען
קליינערהייט קלוג, נאָר דאָס רובֿ בלײַבן זיי
ביים קינדערשן שכל; אַז אַ קינד כאַפט איז
עס אַ חכמה, אַז אַ גרויסער כאַפט גיט מען אים
איבער די הענט; ווען אַ קינד וואָגט אַ חכמה,
שטופֿ עס אַרויס, ווייל עס קען באַלד וואָגן אַ
נאַרשיקייט; קינדער און נאַראַנים וואָגן דעם
אַמת; ווען עס וואָלטן נישט זמן קיין קליינע קינד

געוואקסענע מויד איז ווי א פֿאַראַיאַריקער
לוח.

וען אויך: יונקייט 84, עלטער 86, נֶכֶד 233, נֶכְדָּה 234.

86. עלטער

ס: אַלטקייט, באַטאַנטקייט, באַיאַרנטקייט,
אַפּגעלעבטקייט אַאָו"ו - אַר; עלטער,

זיקנה, סעניאָריטעט; צווייטע יוגנט, צווייטע
קינדשהייט; לֶאָנְנֶע (געשענקטע, געשאַנקענע, גע-
באַרגטע) יאַרן; קיים אַרויכים, אַריכתימים
(ושנים); נאַסטאַלֶאָגיע.

אַלטער, אַלטינקער, אַלטיטשקער, זיידע,
זָקן, ישיש, יגרוי, פּאַטריאַרך, עלטערער
מענטש (ייד); אַ מענטש (אַ ייד) אין די יאַרן;
וועטעראַן; זעכציקער, זיבעציקער אַאָו"ו; בן
ששים, בן שבעים אַאָו"ו; טפֿלן, גינאַמניק,
סטאַרוך, סטאַראַזימניק, פּרעסטאַרעץ; סמאַ-
ר(יק) [קל]; אַלטער שטורמאַק, אַלטער קראַפּ,
אַלטער שקראַב, אַלטער טשערעפּ, אַלטער
שאַרבן, (אַלטער) דושאַד, אַלטער ספּאַדיק,
אַלטער יצמח, סטאַנער יוגנט, וויסער חֲבֵרָה
ניק וגרוי, אַלטער תּרַח, אַלטער אַשמדי, זָקן
אַשמאַ; שְׁבִירֵי כֶּלִי, צעבראַכענער שאַרבן,
סקראַנדע; עובר כּטל; [ש] עובר זאָטל, עובר
באַצווענע.

אַלטע, אַלטינקע, אַלטיטשקע, באַבע,
באַביצע, באַבקע, יידענע, אַלט מענטש, סטאַ-
רוכע; בת שבעים, בת שמונים אַאָו"ו; [קל]
סמאַריכע, סמאַריטשקע; אַלטע שקרעמבע,
אַלטע שקראַנד(ל)ע, אַלטע קרעמפע, אַלטע
טפֿלה; אַלטע לייט, אַלטוואַרג.

וו: זיין אַלט (גרוי, צעקנייטשט אַאָו"ו) - אַר;
זיין אין די יאַרן; אַלט ווערן, עלטערן זיך,
פֿאַרעלְטערן זיך, געעלְטערט ווערן, פֿאַרעלְ-
טערט ווערן, האָבן אַריכתימים, מאַריך ימים
זיין, לעבן הונדערט מיט צוואַנציק יאַר, זיין
זאַט מיט יאַרן, אַנלעבן זיך.

אַדי: אַלט, אַלטלעך, געעלְטערט, פֿאַר-
עלְטערט, באַטאַנט, באַיאַרנט; גרוי, גראָ,

וו: צייטיקן זיך, צייטיק ווערן, זרייף ווערן,
זרייפֿן; אויסבילדן זיך, אַנטוויקלען זיך,

עלטער ווערן, וואַקסן אין גרויען צאַפּ (אַרמין),
קומען אין די יאַרן, שטיין אין שידוכים, ווערן
אַ מענטש (אַ מאַן, אַ פֿרוי); סטאַטקעווען זיך,
אויסטאַן די קינדערשיכלעך, אַנטאַן לֶאָנְנֶע
הויזן.

אַדי: (סעקסועל) צייטיק, גרויס, אַנטוויקלֶט,
דערוואַקסן, זרייף, איבערגעוואַקסן; פֿול-
יעריק, פֿוליאַריק; בגרותדיק, מעניש, מאַניש,
מענער(יש), מענלעך, באַבערדרט; פֿרוייש,
פֿרויענדיק; מיטלֶיעריק, מיטליאַריק, גע-
סטאַטקעוועט.

אינוו: ראוי לבִּכְרָה; ראוי לחופּה; בחצי
ימיו.

פֿראַז: ער איז שוין ניט קיין ינגעלע; עס
שפּראַצט אים שוין (עס שיט זיך אים שוין)
אַ בערדל; וַאֲלְטֶער כּחורן אַ האָן פֿון כּפֿרות,
אַ חויר פֿון קאַליד; ער איז שוין לֶאָנְנֶע אַריבער
דעם פּרייוו; ער איז שוין די דריטע בֶּר-
מיצוה; ער איז אַנגעשטאַפּט מיט יאַרן ווי אַ
קול מיט שטרוי; וַעֲלֶטֶער אַיידער יענער אַליין
זאָגט אָן שְׁבֵתים און אָן ימים טובים; אַחוץ
גווייטע שְׁבֵתים און ימים טובים; איך בין אויף
איר ברית ניט געווען; וי האָט זיך איבערגעגעסן
מיט אַפֿיקומנס; זי איז שוין נאָך שלשים; זי
מעג שוין הערן (שפּילן) קלעזמער (מוזיק); זי
מעג שוין גיין אין באַד אַרמין (אין מיקוה אַרמין);
זי איז געראַטן אין די אַמהות.

שפּר: מיידלעך געדענקען דעם טאַג ווען
זיי זינען געבוירן און פֿאַרגעסן דאָס יאַר
ווען זיי זינען געבוירן; מאַליאַטער מיידן לֶאָכּן
אַיידער מען קיצלט זיי; הינקעדיקע בחורים
וויילן אויך ניט קיין מאַליאַטער מיידן; אַ מיידל
נאָך שלשים מעג שוין הערן שפּילן; נאָך שלשים
מעג מען שוין דאָס שטערנטיכל אַנטאַן; אַן
אַלטע מויד איז זיכער פֿאַר אַ יוגן טויט; אַן
אַלטע מויד איז געגליכן צו אַ פּאַסטערעסטאַנט
בריוו - קיינער קומט ניט נאָך איר; אַן איבער-

אַלט; צו וואָס מען געווינט זיך אין דער יונגט, בײַ דעם בלײבט מען אויף דער עלטער; ווי מען איז געווינט אין דער יונגט, אַזוי טוט מען אויף דער עלטער; ווי (מען איז) צו זיבן, אַזוי (איז מען) צו זיבעציק; אין דער יונגט אַ בהמה (אַ קאַשקעלע), אויף דער עלטער אַ פֿערד; ווער עס איז אין דער יונגט אַ זולדזוסבא, ווערט אויף דער עלטער אַ קראַנקער בעט־לער; פֿון אַ שײכור אין דער יונגט ווערט אַן אַרעמאַן אויף דער עלטער; אַז מען היליעט צו פֿיל אין דער יונגט בעטלט מען אויף דער עלטער; יונגע שפּילערס – אַלטע בעטלערס; אין דער יונגט אַ לינגער, אויף דער עלטער אַ נבֿ; אין דער יונגט אַ נבֿ, אויף דער עלטער אַ בעל־חשׁוּבָה; (ווער עס איז) אַ קינד ביז צוואַנציק, (דער בלײבט) אַ שוטה ביז הונד דערט; וואָס מען מאַכט קאַליע אין דער יונגט קען מען אויף דער עלטער גיט פֿאַרריכטן; גוטע יאָרן רופֿן זיך אָפּ אויף דער עלטער; אַז מען גרייט זיך אַן אין דער יונגט האָט מען אויף דער עלטער; וואָס מען כאַפט אַרײַן אין דער יונגט איז אויף דער עלטער ווי געפֿונען; וויל מען אַלט ווערן, זאָל מען אויף דער נשמה און גוף אַכטונג געבן.

„וקנה“ מאַכט: זיפֿצן, קרעכצן, ניסן, הוס(ט); אַלטע לײט ועצט מען אין דער זײַט; אַן אַלטן איז גוט צו באַהאַלטן; סבא בבֿיתא פּאָחא בבֿיתא, סבֿתא בבֿיתא סימא בבֿיתא; *אַן אַלטער יײד אין שטוב איז אַ ברכה, אַן אַלטע יידענע אין שטוב איז אַ געסכָחה; אויף דער עלטער איז מען אַ מין נודניק; אַלטע לײט זאָלן גיט געבוירן ווערן; אַז מען איז אַלט איז מען גיט יונג; וואָס עלטער (ווערט מען) אַלץ קעלטער; בעסער אַלטער ווײַן איידער אַלטע פּוּחות; אַלטע לײט טראַגן די אויגן אין קעשענע און די פֿיס אין די הענט; ס'איז גיטאָ דער פֿערד־און־חאָגן וואָס זאָל די יונגע יאָרן דעריאָגן; אַלט זאָל מען ווערן, אָבער גיט זײַן מען וויל זיך עלטערן, אָבער מע וויל גיט זײַן

גראָוו, וויס, באַשײט; אייגעוויפֿט [ס]; צע־קנייטשט, גערונצלט, צעקאַרטשעט; אָפּנע־לעבט, אָפּנעפֿאַרן – 425; אַן ציינער, אַן צייניק; זקניש, באַביש אַזױו – ס.

נפֿאַרגל־מכונען אַלט ווי מתוּשֶׁלַח, וויס (גרוי) ווי אַ טוב, ווי שניי אַזױו – 295, 297. אינוו: אַלטערהייט; לעַת זיקנה; לָסוף ימיו. פֿראַן: ווי אַלט זײַט איר עד מאַה שָׁנים (ביז הונדערט און צוואַנציק)?; ער איז נאָך רויט הינטער די אויערן גיט אַזױו אַלט; אַ קאַפּ מיט גרויע האָר און מיט גרינעם שכל; ער איז מיט אַ מיטוואַך עלטער פֿאַר דיר; ער האָט מתוּשֶׁלַחס יאָרן; ער געדענקט נאָך די פֿראַג צויון (דעם אַלטן פֿראַנצויון); עס שיט זיך שוין פֿון אים זאַמד (פרוכנע); ער שמעקט שוין מיט קבֿרות־בלעטלעך (מיט בעזעמבלעטלעך, מיט צידוק הדין); ער איז שוין מיט איין פֿוס אין קבֿר; דעם אַלטן וואָלט מען שוין געמענט באַ־האַלטן.

שפּר: מפּני שְׁבַח תְּקוּם; זקן זָה שְׁקֵנָה חֲכָמָה; ביישׂוּשׁ חֲכָמָה; זקני תלמידי־חכמים קָל זמן שמוקנינים דעתם מתישבת עליהם, זקני עם־האַרץ קָל זמן שמוקנינים דעתם מטרופֿת עליהם; וואָס קומט אַרויס פֿון אַ גרויען קאַפּ ווען דער שכל איז גרין?; אַ ציג האָט אויך אַ באַרד און איז פֿאַרט נאָר אַ ציג; בּינן ילָדים סמִירָה וסמִירָת זקנים בּינן; אַן אַלטער ברעכט (אַלטע צעלייגן) און אַ יונגער בוינעט (און יונגע בוינען) איז נאָך גיט גלֿיך; זאָרגן און יאָר מאַכן גרוי די האָר; אין די גרויע האָר דערקענט מען די יאָר; די ערשטע גרויע האָר איז אַ פּאָוועסטקע פֿון מלאך־המוות; גרויע האָר זינען קבֿרות־בלעטלעך; זאָל זײַן גראָ, אַבי ס'איז דאָ; מיט די יאָרן ווערן שוואַכער די צייַן און דער זקרון; די צײַט מאַכט גרוי די פֿאה און בײַט די זעה; וויל איז דעם וואָס ווערט באַגליקט אויף דער עלטער; וויל איז דער עלטער וואָס האָט גיט פֿאַרשעמט די יונגט; ווי מען יונגעהייט זיך האַלט, אַזױ ווערט מען

הינט באזאָרגן; [ש] לייג ניט אָפּ אויף מאָרגן
 וואָס דו קענסט טאָן איבער מאָרגן; וואָס
 דו האָסט הינט צו עסן עס מאָרגן, וואָס דו
 האָסט מאָרגן צו טאָן טו הינט; אָפּלייגן איז
 נאָר גוט קען; אָפּלייגן איז ניט אָפּגעזאָגט; אָפּ-
 געלייגט איז ניט אָפּגענויגט; אָפּגעלייגט איז אָר
 געלייגט; פֿל הקודם זכה; פֿאַרשפּעטיקט אַ
 שעה, פֿאַרלוירן אַ יאָר; יש מחר שהוא לאַחר
 זמן; עבֿר יומו (זמנו) בֿטֿר קרבֿנו; אַז די צייט
 איז פֿאַרביי איז מען פֿטור פֿון קרבֿנות; אַז מען
 קומט ניט צו דער צייט מוז מען עסן וואָס איר
 בעריק בלֿמבט; ווער עס קומט פֿריער דער
 מאָלט פֿריער; אַז מען קומט (אָן) נאָך עלייג
 שפּיט מען אויס און מען גייט אַהיים; אַ פֿאַמיר
 ניצע גיסט זיך אויך אַליין אַריבער.

וען אויך: טעטיקייט 433, אמליקייט 440, אומעריכטיקייט
 536.

88. שפּעטיקייט

ס: שפּעטיקייט, שפּעטצייטיקייט אַאָו"ו - אַדי;
 שפּעטיקונג, פֿאַרווימונג, אָפּלייגונג אַאָו"ו;
 אָפּלייגעניש, פֿאַרשפּעפּעניש, פֿאַרציעניש - וו;
 נידחה, הייקע.
 וו: (פֿאַר)שפּעטיקן זיך; זיין (קומען) שפּעט
 (ניט צו דער צייט); עבֿר קריאת־שמע זיין;
 קומען אַ מינוט פֿאַר ליכטבענטשן, קומען צו
 אַשרי (צו עלייג, צום אויסשפּיען, צו אויס־
 שפּיעניש); קומען נאָך אַדיר אַדירנו; אַרייני-
 פֿאַרן מיטן דישר (דימקסל) אין שבת אַרין
 (מיטן דישר אין לכּו נרננה אַרין, מיט די
 האַלֿאַבליעס אין לכּה דודי אַרין, מיט די
 האַלֿאַבליעס אין מינחה אַרין, מיטן דישר אין
 דער שייסל לֿאַקשן; מאַכן אַ שניט (אַ שטאַך)
 אין שבת אַרין.

אויסקלייבן זיך, אויסשלאָפֿן זיך, אויס-
 קוועטשן זיך, אויסקראַצן זיך, אויסמלאָכהנען
 זיך; נעמען זיך צייט, ניט אמלֿן זיך < 439;
 זוימען זיך, זאַמען זיך, ווילן, מערליעווען.

אַלט; אַז מע וויל ניט אַלט ווערן, זאָל מען זיך
 יונגערהייט אויפהענגען; מינע שוואַים זאָלן ניט
 אַלט ווערן; פֿאַר יונגט לעבט מען ניט, פֿאַר
 עלטער שטאַרבט מען ניט; אָפּט פֿירן אַלטע
 פֿערד די פֿעלעכעך פֿון די יונגע; אַ יונגער
 קען שטאַרבן, אַן אַלטער מוז שטאַרבן; קיין
 אַלטער יידענע גיט מען ניט קיין פֿעטע יויך;
 בעסער פֿריער שטאַרבן אין דער היים איידער
 אויף דער עלטער אין הַקדש.

וען אויך: פֿאַראַנגענקייט 75, פֿליעריקייט 85, פֿאַרער-
 גערונג 425, פֿליקייט 437.

87. פֿרייקייט

ס: פֿרייקייט, פֿריצייטיקייט, ביצייטנדיקייט
 אַאָו"ו - אַדי.

וו: זיין (קומען) ביי צייטנס (פֿרי, פֿאַר פֿרי
 אַאָו"ו) - אַדי און אינו; פֿעדערן זיך; זיין,
 (קומען) ביי צייטנס (זאין צייט אַאָו"ו); באַזיין,
 אַנציען, אַוספּיען, פֿאַספּיען, אַ(ד)אַנזשען;
 זיין (קומען) פֿאַר דער צייט; כאַפֿן די פֿיש פֿאַר
 די נעץ; מקדים זיין זיך; פֿאַראַניען זיך; ניט
 אָפּלייגן, ניט לֿאַזן חמצדיק ווערן; אַריינכאַפֿן;
 געווינען (פֿאַרשפּאַרן, אַינשפּאַרן) צייט.
 אַדי, אינוו: פֿרי; פֿאַר פֿרי; פֿריצייטיק;
 צייטיק; ביצייטנס(דיק); זאין צייט; ביי
 דער ערשטער געלעגנהייט; ניטאָפּגעלייגט;
 אומאָפּלייגלעך; אַן אָפּלייג; בליי אַיחור; אומ-
 געזאַמט; אומפֿאַרזאַמט; לאַ יאחור; פינקט-
 לעך; צו דער רגע; צו דער מינוט; עקואַקט;
 פֿאַר דער צייט; יבעפֿאַר דער צייט; פֿריער
 אויס; זגורע; פֿאַרטערמיניק; פֿאַרויס; אומ-
 צייטיק; פֿאַרדערצייטיק, פֿאַרצייטיק; צו
 פֿרי; פֿאַר אַרע היוּמס; פֿאַר מתחֿתורה; פֿאַר
 מתקלעפּ [ש]; איידער; אַיי; אַ שעה פֿאַר
 ליכטבענטשן; אַ שעה פֿאַר שולקלאָפֿן.

פֿראַז: טו אַן דעם קאַפּעליוש און זאָג לכּה
 דודי.

שפּר: לייג ניט אָפּ אויף מאָרגן וואָס דו קענסט

אַנכאַפּן זיך אין דער געלעגנהייט; האָבן אַ געלעגנהייט, צו פּאַס קומען, צו נוצן (ניצן) קומען, אונטעררוקן זיך אונטער דער האַנט. אַדי: צייטיק, צייטלעך, ביצייטנסדיק, רעכטצייטיק, צייטמעסיק, געלעגן.

אינוו, פּראָז; אַנב; (ב) דרך אַנב; אַנב-אורחא; פּאַרבגייענדיק; מחשבותן; אַפּ-ראַפּאַ; דאָס דערמאָנט מיך; אַז מיר ריידן שוין דערפּון; אַז מיר האַלטן שוין דערבײַ; אַז ס'איז שוין געקומען צו רייד; אַנטקעגן דעם וואָס איר זאָגט; פּאַר איינס; מיט איינס; פּאַר איין וועגס; אין איין וועג; פּאַר איין גאַנג; בדרך הַיְיִכָּה; אַז דער הַדָּרְך יִלְכֵט; גוט אויסגע-רעכנט; פּונקט צו דער צייט; פּונקט אין צייט; פּונקט צו דער מינוט; בכדי שיעשה; איצט אָדער קיין מאָל ניט; אין דער רעכטער צייט נאָר בײַ צייטנס; כאַפּ אַרײַן!

שפּר: שמיד (קלאַפּ) דאָס איינן קל זמן ס'איז הייס; גיס בויםל אויפֿן קאַמפּ אַזוי לאַנג ער ברענט נאָך; באַק ווי לאַנג (קל זמן) דער אויוון באַקט; מען מוז די קלונה מתדוש זמן אַזוי לאַנג זי שטייט.

וען אויך: דרייַקייט 87, נוציקייט 409.

90. אומצייטיקייט

ס: פּאַרשפּעטיקונג, פּאַרזאַמונג; אומצייטי-קייט; שלעכטע (אומגינציקע, אומגינס-טיקע, אומפּאַסיקע, שלעכט אויסגערעכנטע) צייט; בייזע (שלימדדיקע) שעה. ון: זיין (קומען) צו שפּעט, נאָך אַלעמען אַאָוו - אַדי; פּאַרווימען (פּאַרזאַמען, פּאַרזאַ-מען, פּאַרשפּעטיקן, פּאַרשאַפֿן, פּאַרפֿעלן, דורכלאָזן, פּאַרפּאַסן, פּאַרנאַכלעסיקן, פּאַר-שפּילן) אַ געלעגנהייט (אַ שאַנס); אַרויסלאָזן פֿון האַנט; פּאַרלירן (אַוועקוואַרפֿן) אַ געלעגנ-הייט; עובר זמן זיין, מעביר זמן זיין, מאַחר זמן זיין; קומען נאָך מתחילה; קומען נאָך אַלע היומס; * מאַכן אַ קאַנע נאָכן טויט; פּאַרמאַכן

מאָרד זיין; מאַכן שהיות (הכנות, מחזקות); הייען זיך, קוועטשן זיך; קראַצן זיך (ווי ער וואַלט געדאַרפֿט אַרײַן באַצאָלן); ייִשובֿן זיך; ציען די נשמה, ציען די עץמות; מאַרקירן צייט, פּאַרלירן צייט, מאַרודיען, באַלאַמוטשען.

וואַרטן, האַרן, אויפּוואַרטן, אונטער-וואַרטן, אויסוואַרטן, צוואַרטן, אָפּוואַרטן, איבערוואַרטן; וואַרטן אויף דרך-אַרץ; וואַרטן עד יעבור זעם; אויפּהאַלטן, אויפּציען, פּאַר-ציען, פּאַרשלעפּן; פּאַרציען אין דער לאַנגער באַנק אַרײַן; לאָזן עס גיין דערזייל, לאָזן הענגען, לאָזן אויף שפּעטער, לאָזן אויף דער לעצטער מינוט; אָפּלייגן, אָפּפּירן, אָפּשלעפּן, אָפּציען, מדחה זיין, מאַכן אַ נידחה.

אַדי, אינוו; שפּעט; שפּעטיק; שפּעט צייטיק; זוּימעוודיק; ניט-פּינקטלעך; ניט צו דער צייט; זינט אין צייט; שפּעטסטנס; צום שפּעטסטן.

שפּר: בעסער שפּעטער איידער גאַרניט; [שפ] בעסער שפּעטער איידער גאַרניט" האַט געזאָגט אַ ייד וואָס האָט פּאַרשפּעטיקט צום צוו; פּאַטשעקל פּוקס, פּוידע פּאַ פּלינטע

[שפ]

וען אויך: אומטעטיקייט 434, געלאַסנקייט 439.

89. צייטיקייט

ס: רעכטצייטיקייט, ביצייטנסדיקייט, צייט-מעסיקייט אַאָוו - אַדי; געלעגנהייט, אַקאַזיע, שאַנס, קאַזינוקטור, יקאַזינוקטור; גוטע (גינציקע, גינסטיקע, גאַלדענע) געלעגנ-הייט; פּרײַ פּעלד; רעכטע (ריכטיקע, געלעך-גענע, פּאַסיקע, צונגעקליבענע, גוט אויסגעקליר-בענע) צייט; שעת-הפּושר, שעת-דצון; גוטע (מולדדיקע) שעה; די העכסטע צייט, ווענד-פּונקט, קערפּונקט, דרייפּונקט, קריזיס; צת לעשות, דָּבַר בַּצְהוּ.

ון: זיין (קומען) אין דער ריכטיקער צייט; אויסנוצן די געלעגנהייט (דעם שאַנס);

די שטאַל נאָך דער גנבה; ווערן קלוג נאָך אַלעמען.
אַדי, אינוו: אומצייטיק; ניט־צייטלעך; נאָך דער צייט; אומגעלעגן; מאַלאַפּראָפּאַ, צו שפעט; נאָך אַלעמען; אַחר־המעשה; פּאַסט פּאַקטום, אַחרי כּכּלוֹת הפּל' ← 43; נאָך אַלע מעשיות; נאָכן יאָר.
פּראָז: שוין פּון שול און פּון קלייזל.
 וען אויך: ענד 43, אַנאַכראָניזם 72, פּרייקייט 87, שפעטי־קייט 88, אומנוציקייט 410.

וען אויך: קורצווערדיקייט 74.

91. אַפּטקייט

ס: אַפּטקייט, פּרעקווענץ, שכּיחדיקייט; פּאַראַפּטערונג.
וו: פּאַראַפּטערן.
אַדי: אַפּט, זייער אַפּט, אַפּטלעך, שכּיחדיק, ניט־זעלטן, איבערזורעוודיק, שְׁעָהִיק, זשטונדיק, טעגלעך, טאַג־טעגלעך, נעכטלעך, נאַכט־נעכטלעך, וועכנטלעך, וואָך־וועכנט־לעך.
אינוו: שכּיח; אַפּט מאַל; אַפּטער; עפּ־טער(ס); אַ מאַל; טייל מאַל; זמאַנך מאַל; צו מאַל; צו ווײַלן; אַ סך מאַל; סשאַסעם; צייטנווייז; פּאַראַן צייטן וואָס; פּון צייט צו צייט; יעדער(ר) גגע; יעדער(ר) סעקונדע; יעדער מאַמענט; יעדער(ר) מינוט; יעדער(ר) שעה; יעדן טאַג; וואָס גאָט גיט אַ טאַג; יעדער(ר) נאַכט; יעדער(ר) וואָך; אַלע טאַג; אַלע ווײַלע; אַלע מאַל; אַלע מאַנטיק און דאַנערשטיק; בײַ גע־לעגנהייט.

וען אויך: נאַרמע 82, איבערזורונג 64, דאַנדווערדיקייט 73.

92. זעלטנקייט

ס: זעלטנקייט, ראַרקייט, ראַרקייט, ניט־אַפּטקייט.
אַדי: זעלטן (ווען); ראַר, ראַר; ניט אַפּט.

93. שינוי

ס: איבעראַנדערשוונג, איבערגעשטאַל־טונג, איבערפּורעמונג און; איבערבליט, איבער־דריי, איבערבויען און; ״; בײַט, שינוי, שינוי גיכר, זענדערונג, דיווערסיע, ווענדונג, (אַפּ־ניג, אַפּווייכונג), אַבעראַציע, אינפּלעקסיע, איבערבראַך, אינבראַך, ברוך, איבערגאַנג, וואַריאַציע, מאַדיפּיקאַציע, מאַדולאַציע, טראַנספּיגוראַציע, טראַנססובסטאַנציאַציע, מעטאַסטאַזיס, גילדל־נשמות, מעטעמפּסי כאַז; מעטאַסאָמאַטוס, מעטאַבאָל, מעטאַ־באַליזם, קאַטאַבאָליזם; כעמישער פּראַצעס, כעמיע, כימיע, אַלכעמיע, אַלכימיע.

איבערקערעניש, רעוואָלוציע, מהפּכה, השתּנות, קאַנווערסיע, אַסימילאַציע, מעטאַ־מאַרפּאַז, גילדל, איבערקער, פּאַרקער, פּאַרוואַרפּונג, פּאַרוואַנדלונג, אומוואַנדלונג, טראַנספּאַרמאַציע, טראַנספּאַרמזיס; איבער־געבוירונג, איבערגעבורט, רעגענעראַציע; רע־אַרגאַניאַציע, רעפּאַרם, רעפּאַרמאַציע, רע־קאַנסטרוקציע.

וו: מאַכן אַן איבערבייט, אַ שינוי און; ס; בײַטן, איבערבײַטן, אומבײַטן, אַנדערשן, איבעראַנדערשן, אומאַנדערשן, זענדערן, זאמענדערן, זאבערענדערן, זפּאַרענדערן, זאומוואַנדלען, פּאַרוואַנדלען, מושג ויין, טוישן

94. אומקער

ס: אומקער, ווידערקער, צוריקקער, איבער-
 דריי, אומדריי, צוריקדריי, אומווענד, צר
 ריקווענד; ווידערקום, צוריקקום, צוריקפאל,
 רעצידיוו; אינווערסיע, רעטרואספעקציע, רע-
 אקציע, רעגרעסיע; רעצידיוויוס, אטאוויוס;
 דרייפונקט, קערפונקט, ווענדפונקט; ווידער-
 אויפבו, צוריקאויפבו, רעסטאוראציע
 ← 426.

וו: אומקערן זיך, ווידערקערן זיך, צוריק-
 קערן זיך; אומדרייען, צוריקדרייען, אומ-
 ווענדן, צוריקווענדן, ווידערקומען, צוריק-
 קומען; ווידער געשען, ווידער טרעפן זיך,
 ווידער פאסירן, ווידער פארקומען; צוריק-
 פאלן.

אָדי: רעטרואגרעסיוו, אטאויסטיש, רעצידי-
 וויסטיש.

אינוו: ווידער; צוריק; קאַריק.

וען אויך: איבערזענדונג 64, איבערטראַג 172, רעגרעסיע
 182, באַנונג 426, אָפּגעבונג 480.

95. פאַרבייט

ס: פאַרבייטונג, (שטעלע) פאַרטרעטונג אא"וו
 ← ו; אומבײט, אָפּבײט, איבערבײט, פאַר-
 בײט, סובסטיטוציע, אויסוועג; מײשמור, שײכט,
 שײט [אײס]; סובסטיטוט, סוראַגאַט, עקוויזאַ-
 לענט, ערזאַץ; כּפּרההאַן, כּפּרההון (הינדל),
 שְׁעיר לעזוֹזל, שְׁעיר המשתלח; בײמקום,
 מַמְלֵא אֲמֻקוּם, מַמְלֵא אֲמֻקוּמו, פאַרטרעטער,
 שטעלע-פאַרטרעטער, זאַם [סאַם] ← 460.

וו: זמן אַ סובסטיטוט פאַר, זמן אַ בײמקום
 פאַר, זמן אַ כּפּרה פאַר אא"וו ← ס; מַמְלֵא
 מְקוּם זמן; אויספילן (פאַרנעמען) דעם פּלאַץ
 פֿון אַרײניגן אין די שײך פֿון; פאַרטרעטן, פאַר-
 בײטן, איבערבײטן, אָפּבײטן, אָפּוועקסלען,
 אַיבערװעקסלען, בײטן הענט, מאַכן פּלאַץ
 פאַר, זעבן פּלאַץ צו, מאַכן אַ װעג פאַר.

נײל; אומווענדן, געבן אַ װענדונג צו, אָפּװײכן
 פֿון; איבערקערן, אומקערן, איבערדרייען,
 אומדרייען, אומזאַרפֿן, מײפֿך זמן; איבער-
 רײסן (איבער) ברעכן) מיט דער פאַרגאַנגענ-
 הייט; מאַכן אַ רעוואָלוציע, רעוואָלוצי-
 יאַניזירן, מאַכן אַן איבערקערעניש, איבער-
 קערן, אומקערן; איבערמישן (איבערבלע-
 טערן) אַ נײ בלאַט; בײטן דאָס געשטאַלט (די
 פאַרעם) פֿון, פאַרוואַרפֿן אין, איבערמאַכן,
 איבעראַרבעטן, אומאַרבעטן, אומגעשטאַל-
 טייקן, איבערגעשטאַלטיקן, מעטאַמאָרפֿאַ-
 זירן, איבערפֿורעמען, איבערפֿאַרמירן, רע-
 פֿאַרמירן, טראַנספֿאַרמירן, איבערמאַדעלירן,
 רעמאַדעלירן, איבערגעבערן, רענעווערירן,
 מאָדולירן, מאָדיפֿיצירן, וואַרײן, איבער-
 פֿאַסאַנירן, טראַנספֿיגורירן, איבערבויען, אומ-
 בויען, רעקאָנסטרוירן, איבערקאָנסטרוירן, אי-
 בערגינסן, איבערשמעלצן, רעאַרגאַניזירן, אי-
 בערפֿאַנירן, איבעראַרדענען, איבערשיכטן,
 איבערגרופֿירן.

ווערן אַנדערש, איבעראַנדערשן זיך, בײטן
 זיך, טוישן זיך נײל; זענדערן זיך, איבער-
 קערן זיך, איבערדרייען זיך, איבערוואַרפֿן זיך,
 איבערקוליען זיך, איבערקנידלען זיך ← 613;
 נעמען אַ װענדונג; אָננעמען די פאַרעם (דאָס
 געשטאַלט, די נאַטור, דעם כאַראַקטער) פֿון,
 אַסימילירן זיך, נײפֿך װערן, אָננעמען אַ נײ גע-
 שטאַלט, בײטן זיך מיט די ראַלעס; איבער-
 געבוירן װערן; פאַרוואַנדלט װערן אין, מוגלג
 װערן אין, פאַרוואַרפֿן װערן אין, פאַרקערט
 װערן אין, אויפֿלייזן זיך אין, אַנטװיקלען זיך
 אין.

אָדי: איבערגעאַרבעט, איבערגעביטן, אי-
 בערגעקערט אא"וו ← ו.

אינוו, פֿראַז; עס באַקומט זיך אַ; מײ נשמתה?;
 מײ יום מזומים?.

וען אויך: אַנדערשקײט 12, פאַרבײט 95, חילוף 96,
 בײטעוודיקײט 97.

שפר : א חילוף איז א חלף; ווער עס האט ריב זיך צו ביטן איז ניט קיין ערלעכער מאן.

וען אויך: פֿאַרבייט 95, רעטריבויע 451, האַנדל 484.

97. בייטעוודיקייט

ס : בייטעוודיקייט, אומפערמאָנענטקייט, אומ-סטאַבילִקייט אַאָ״וו - אַדײ; פֿלאַטערקאַפּ, פֿליאַדער, שמעטערלינג, פֿלאַטער, כאַמע-לעאַן, יקאַמיליאַן, קאַלידאָסקאַפּ, קוועק זילבער, מזל, גלגל החזור.

וו : זיין ניט־סטאַביל, ניט־פערמאָנענט אַאָ״וו - אַדײ; בייטן זיך, זענדערן זיך; שווימען מיטן שטראָם; באַוועגן זיך, ציטערן, פֿלאַטערן, וויגן זיך, שאַקלען זיך, וואַקלען זיך אַאָ״וו - 202; פֿאַרגיין, פֿאַרפֿאַלבן, פֿאַרוויאַנען, פֿאַרוויאַלען, פֿאַרווערקן אַאָ״וו - 74.

אַדײ : בייטעוודיק, פֿאַרענדערלעך, אומ-שטעטיק, ניט־סטאַביל - 98; ניט־גע-שטעלט, ניט־געזעצט - 388; ספּאָמאָדיש, פֿליאַדערדיק, פֿלאַטערהאַפּט, אומרויק, רי-רעוודיק, באַוועגלעך, וואַקלדיק אַאָ״וו - 202; שטאַרביק, פֿאַרגיין, אומפערמאָנענט אַאָ״וו - 74.

וען אויך: קורצווערדיקייט 74, שיני 93, וויברירונג 202, אומהאַפּטיקייט 209, אומבאַשלאָסנקייט 388, קאַפּ-ריוועקייט 389.

98. אומבייטעוודיקייט

ס : אומבייטעוודיקייט, אומפֿאַרענדערלעכ-קייט, (באַ)שטענדיקייט, סטאַבילִקייט אַאָ״וו - אַדײ; סטאַטוס קוואַ (אַנטע); שטאַר-קייט, פֿעסטקייט, האַפּט, באַשטאַנד, קיום - 208; דעמב, אַיזן, שטאַל, פֿונדאַמענט; סטאַבילִזאַציע, פֿיקסאַציע.

וו : זיין אומבייטעוודיק (אומפֿאַרענדערלעך, באַשטענדיק, סטאַביל אַאָ״וו) - אַדײ; מאַכן אומבייטעוודיק, סטאַבילִזירן, פֿיקסירן.

אינוו : בימקום; (אַנ)שטאַט; שטאַטס ודיאלן; אויפֿן אָרט פֿון; קווי פּראַ קוואַ.

שפר : ווי מען דאַרף (האַבן) זאָלן טויג ניט קיין צוקער; ווי מען דאַרף (האַבן) צוקער טויג ניט קיין זאָלן; דער מענטש זינדיקט און דער האָן איז די כּפֿרה; קהל קריגט זיך און דעם שמש שמייסט מען; אַלע גלידער ווילן ריידן און די צונג (אַליין) שטעלט מען אַרויס. וען אויך: חילוף 96, פֿאַרטרעטער 460.

96. חילוף

ס : בייטונג, אויסבייטונג, אַאָ״וו - וו; בייט, חילוף, סטעכע, שטעכע(ע), טשעכע; האַ-קוספּאַקוס; איבערבייט, אומבייט, אויסבייט, פֿאַרבייט, אָפּבייט; ודיאלן טויש, אויסטויש אַאָ״וו.

וו : מאַכן אַ חילוף (אַ בייט אַאָ״וו) - ס; געבן און נעמען; אָפּגעבן אין חילוף; בייטן, חילופֿן, זוועקלעך, סטעכעווען, שטעכעווען, טשעכעווען, מינצעווען; קאַסירן ואַ טשעקן, קעשן [אַס]; איבערבייטן, אומבייטן, אויס-בייטן, אויסבייטלעך [שפּ], אויסשטעכעווען; פֿאַרבייטן (די יצרות); אָפּבייטן, צעבייטן, צעמינצעווען; ודיאלן טוישן, אומטוישן, פֿאַר-טוישן אַאָ״וו.

מאַכן אַ חילוף אַנסיכה אויף אַהללה; בייטן געלט אויף געלט; וואיסבייטן שלעכטס אויף שלעכטס, שלעכטס אויף ערגערסן אויס-בייטן אַ שוך אויף אַ לאַפּטשע, שילע נאַ שוויי-קע, אַ הוסט אויף קדחת, דובינו נאַ לוטשינו, שופרות אויף קאַנעבינדלעך, אַ פֿאַראַיאַריקן לוח אויף אַן אָפּגעשמיסענער הושענא, פֿאַלשע סיגנאַציעס אויף גענעבעטע פֿערד, אַ נאַר אויף אַ נאַר (און צוצאָלן אַ גילדערן רענדל), אַ קרענק אויף אַ הוסט וקערענסקירובל אויף אַסטירובל, קרענק אויף אַרות וקערענסקי-רובל אויף צאַרישן רובל, מחשבה בעצה ודומע־רובל אויף סאַוועטישן רובל.

האנען קומען, קומען צו דער האנט, קאפוי(ער) קומען, באטאָן; אויסלאָזן זיך, אויסדרייען זיך, מקוים ווערן, אויסקומען, צוגיין, פֿאַרגיין, פֿירגיין, אויסגיין, פֿאַלן אויפֿן גורל פֿון, געפֿאַלן, חל וזמן, באַפֿאַלן, פֿאַרפֿאַלן, אויספֿאַלן, אַראַפֿפֿאַלן (פֿון הימל), פֿאַרלויפֿן, באַגעגענען, אָנשלאָגן זיך אין, אָנשטויסן זיך אין, טאָן זיך, אָפֿטאָן זיך, אָפֿשפּילן זיך.

אינוו: פֿך הוה; מעשה שהיה פֿך היה; בדידי הוה עובדא; על־פי סיבה; על־פי מיקרה, על־פי טראַף; ווי עס טרעפט; ווי עס פֿאַסירט אאז״ו; כהנויה; דברים כהותים.
פֿראַז: עס קען געבן (עס קען צופֿאַלן) די שוואַרצע בראַנד.

שפּר: עס זאָל זיך ניט טרעפֿן וואָס עס קען זיך טרעפֿן; עס זאָל אזוי ניט טרעפֿן ווי עס טרעפט זיך; ווי עס מאַכט זיך איז גוט (איז רעכט); אַחר־המעשה העלפֿט קיין חרטה ניט; אַחר־המעשה איז יעדערער אַ חכם; אין משיבין לאַחר המעשה; אויף אַ מעשה פֿרענט מען קיין קשיה ניט; אַ גוטער פֿאַל קומט במילא.

וען אויך: באַשערטקייט 100.

100. באַשערטקייט

ס: באַשערטקייט, באַווערטקייט, אומפֿאַר־מייַדלעכקייט אאז״ו - אר; באַשערונג, באַווערונג; מזל, גורל, דאָליע, מערכה, שיק וואָל, חלק, טייל, גור, גורה, גאָטוואַך, הימלוואַך, גאָטס ווילן, השגחה, השגחה פֿרטיית, השגחה פֿרֿיית; באַשטימונג, פֿרעדעסטינאָציע, קייס־מעט, דאָס רעדן, נלגה־חוזר; פֿאַטאַליטעט, פֿאַטאַליזם, פֿאַטאַליסט; קומעדיקע געשעע־נישן, קומעדיקייט, עתידות, צוקונפֿט - 77; עווענטואַליטעט; וואָס עס דאַרף (מוז) קומען; וואָס ס'איז אָנגעגרייט (אָנגעשריבן); וואָס דער שיקוואָל האָט גרייט - אר; לעתיד לָבוא, עולם־הבאָ; יום־הדין.

וו: קומען, אָנקומען, אויספֿאַלן, באַשערט

אַדי: אומבײַטעוודיק, אומפֿאַרענדערלעך, שטעטיק, סטאַביל, סטאַביליזירט, פֿיק־סירט, געשטעלט, געזעצט, דויער(עו)דיק, דויערהאַפֿטיק, פֿערמאַנענט, אָנהאַלטעוודיק, אויסהאַלטעוודיק, האַפֿטיק, פֿעסט, פֿעסט־שטייענדיק, שטאַרק, שטאַנדערהאַפֿטיק, פֿאַראַנג־קערט, אײַגעוואַרצֿט - 208; אומבאַוועגלעך, אומאויפֿהערעוודיק, אומאויפֿהערלעך, אָנ־אויפֿהער(די)ק, באַשטייִק, אומפֿאַרגייעק, אומ־פֿאַרגעגלעך, אומאויסלעשלעך, אומצעלאַך־לעך, אומאויפֿלײַזלעך, אומפֿאַרפֿאַללעך, אומפֿאַרוועל־קלעך, אומצעשטערלעך, אומ־שטאַרבֿיק, אומשטאַרבֿלעך, אומשטערבֿלעך אאז״ו - 73.

וען אויך: לאַנגדויערדיקייט 73, האַפֿטיקייט 208, באַ־שלאַסנקייט 387.

99. געשעעניש, צופֿאַל

ס: עווענטואַליטעט; גאַנג (לויף) פֿון געשעע־נישן; זאַכלויף, פֿאַקט, יטאַטואַך, געגע־בענע דאַטן (פֿאַקטן); טועכץ; דערשײַנונג, באַגעגעניש, פֿאַרלויפֿעניש, געשעעניש, פֿאַר־קומעניש, צוקומעניש; טרעפֿעניש, באַטראַפֿ־לעניש [ש]; אַפֿערע, אַוואַטורע, וואַנטורע, ווענטורע, איבערלעבונג, איבערלעבעניש, ידערלעבעניש; אויסגאַנג; סדרה; מעשה; מעשה שהיה, אַמתע מעשה שהיה [ש]; אַקציע, אַקציע־מעשה, פֿאַסירונג, עפּיזאָד, אינצידענט, סצענע; ידערפֿאַרונג; סיבה, פֿאַל, פֿאַר־פֿאַל, צווישנפֿאַל, צופֿאַל, צופֿעליקייט, טראַף, סולושטש, עקסידענט [ש], מיקרה, פֿענאָמען; אומשטאַנד; ווענדונג פֿון אַ געשעעניש.

וו: האָבן אָן איבערלעבעניש, יא דערפֿאַרונג אאז״ו - 5; דורכמאַכן, איבערלעבן, דורכלעבן; געשען, פֿאַסירן; טרעפֿן, באַטראַפֿ־לען [ש]; נאַראַווען, געבן, אויסגעבן זיך, מאַכן זיך, פֿאַרקומען, פֿירקומען, קומען, אָנ־קומען, צו טייל קומען, צו האַנט קומען, צו

זמן, באווערט זיך - ארי; דערנענטערן זיך, פֿאַרשטיין, ניגור זמן, הענגען איבערן קאַפּ; באַשערן, באַווערן.
 אַדי: באַשערט, באַווערט, באַשטימט, אַנגעצייכנט (מן השמים), אַנגעשריבן, פּרע-דעסטינירט, פֿאַרחתמעט; אַנגעגרייט, אומ-אויסמיידלעך, אומפֿאַרמיידלעך, אומאַפֿ-ווענדלעך, אומקאָנטראָלירלעך, ניגור; פֿאַ-טאַל, בלינד; פֿאַרשטייק, נאַענט.
 פֿראַז: אַזוי מוז זיין; אַזוי איז אַנגעשריבן; אַזוי איז אַנגעצייכנט אַזױ; אַזוי איז אין די קאַרטן; מען קען ניט העלפֿן נאַם; עס איז ניט צו אַנטוויפֿן פֿון; עס איז ניט אויסצומיידן; עס איז ניט אַפּצווענדן; עס איז ניט צו קאָנ-טראָלירן; עס איז ניטאַ קיין הילף צו; ס'איז פֿתּוב וְחָתוּם; זיין גורל איז פֿאַרחתמעט; מען קען די הענט ניט אונטערלייגן - 420.

זמן, באַווערט זיך - ארי; דערנענטערן זיך, פֿאַרשטיין, ניגור זמן, הענגען איבערן קאַפּ; באַשערן, באַווערן.
 אַדי: באַשערט, באַווערט, באַשטימט, אַנגעצייכנט (מן השמים), אַנגעשריבן, פּרע-דעסטינירט, פֿאַרחתמעט; אַנגעגרייט, אומ-אויסמיידלעך, אומפֿאַרמיידלעך, אומאַפֿ-ווענדלעך, אומקאָנטראָלירלעך, ניגור; פֿאַ-טאַל, בלינד; פֿאַרשטייק, נאַענט.
 פֿראַז: אַזוי מוז זיין; אַזוי איז אַנגעשריבן; אַזוי איז אַנגעצייכנט אַזױ; אַזוי איז אין די קאַרטן; מען קען ניט העלפֿן נאַם; עס איז ניט צו אַנטוויפֿן פֿון; עס איז ניט אויסצומיידן; עס איז ניט אַפּצווענדן; עס איז ניט צו קאָנ-טראָלירן; עס איז ניטאַ קיין הילף צו; ס'איז פֿתּוב וְחָתוּם; זיין גורל איז פֿאַרחתמעט; מען קען די הענט ניט אונטערלייגן - 420.
 שפּר: דאָס רעדל דרייט זיך; עס איז אַ גלגל החוזר; לאַזו פֿל אָדום זוכה; מיט אַ ליי-טער אויפֿן הימל קען זיך קיינער ניט באַוואַרע-נען; אַ מענטש ווערט מיט קיין זאַק ניט געבוירן; וועמען צו ברויט, וועמען צו טויט; פֿאַר וועמען אַ ברויט, פֿאַר וועמען אַ טויט; מען איז טאַקע ניט ווערט, אָבער ס'איז אַזוי באַשערט; גאָט באַשערט דעם טרינקער זיין וויין, דעם שפינער זיין פֿלאַקס און דעם נגיד אַ ברית אום יום-כיפור; וואָס גאָט טוט באַשערן קען קיין מענטש ניט פֿאַרווערן; וואָס (עס איז) באַשערט דאָס (איז) באַווערט; וואָס פֿון גאָט באַשערט (איז) פֿון לייטן ניט פֿאַרווערט; וואָס עס איז באַ-שערט איז באַגאַלט [שפּ]; אַז ס'איז באַשערט איז קיין חכמות ניטאַ; אַז ס'איז באַשערט שיקט ער באַדי צו מיטן וויינט; אַז ס'איז באַשערט קלעפט זיך; אַז ס'איז באַשערט (אַ צרה) קומט עס אַליין אין שטוב אַרײַן; אַז ס'איז באַשערט דאָס גרויסע געווינס קומט עס אין שטוב אַרײַן; אַז ס'איז באַשערט איינעם דערטרונקען צו ווערן ווערט ער דערטרונקען אין אַ לעפֿל וואַסער; אַז ס'איז איינעם באַשערט דערטרונ-

וען אויך: קומעדיקייט 77, מינלעכקייט 320, אומוילי-קייט 386, אַזאַרטשפּיל 517, אַינשטעלערשיקייט 540.

101. סיבה

ס: סיבהדיקייט, סיבותדיקייט, אַ אַרואַכלעכ-קייט, קויוואַליטעט; פֿאַראַרואַכונג; טעלעאַגראַפֿיע.
 סיבה, אַ אַרואַך, גרם, גורם, פֿאַקטאָר, פֿאַראַרואַכער, פֿאַטער, מוטער; גרונט-סיבה, ערשטע סיבה, סיבה ראשונה; נאַענטע (ווייטע) סיבה; די סיבה פֿון אַלע סיבות; השתלשלות הסיבות; קייט (פֿון) סיבות, סיבות-קייט; דער פֿאַרוואַס, דער פֿאַרוואַס און פֿאַר-ווען, דער וואַרום, דער פֿונדאַמענט.
 אָנהייב, אַנפֿאַנג, אַ אַרשפּרונג - 41; שורש, וואַרצל, קאַרען; נזע, שטאַם; קנאַספּ; ווי-מען, זרע, קערנדל; איי; עמבריאַן; עלע-מענט; קעמערל, צעל; שליסל; מקור, קוואַל, קוועל; שייסל; האַנט; ברונעם, פֿאַג-טאַן, רעווערוואַר.
 השפּעה, אַינפֿלוס, ווירקונג; אַנשטויס, מאַטיוו, באַוועגער, באַוועגונד - 394;
 טריבּעדער, ספּרונושינע, פּרווושניע; ווענד-פּונקט, קערפּונקט, שווערפּונקט, שטיצפּונקט.
 וו: זמן די סיבה פֿון, זמן דער וואַרצל פֿון, זמן דער מקור פֿון אַזױ; שולדיק זיין אין, פֿאַראַנטוואַרטלעך זיין פֿאַר, טראַגן די אַחזריות

וואקסן פֿון, אַרויסקוועלן פֿון, אַרויסשטראַמען פֿון, אַרויספֿליסן פֿון, אַרויספֿליצן פֿון, קומען בירושה פֿון; ברענגען רעוולטאַטן; שניידן די פֿרוכט, שניידן וואָס מען האָט פֿאַרזיט; אָג-שלאָגן.

אַדי: פּעולהדיק, פּועל־יוצאדיק, תּכליתדיק, עפּעקטיוו, ווירקעוודיק, רעוולטאַטיוו.

אינוו: נִמצא; הייסט עס; עֲלִיפֿן; בִּכֿן; יֵאָלוֹא; אין רעוולטאַט פֿון; אין קאָנסעק-ווענץ פֿון; יֵפּאַלגלעך; אַווי אַו; געוויינט-לעך; נאַטירלעך; במִלְאָ; (יוערבסט)פֿאַר-שטענדלעך; פֿאַרשטייט זיך אַו; מוֹבֿן מֵאַלִי; פֿטור נו!

פֿראַו: מיצווה שהומן גֵרמא.

וען איך: ענד 43, שאַפּונג 106, אָפּשטאַמלער 238.

103. אַטריבוציע

ס: צושרייבונג, צורעכענונג, אָנהענונג אַאו"ו
- ו"; אַטריבוציע, אַטריבוט.

וו: מאַכן שולדיק פֿאַר, מאַכן פֿאַראַנטוואָרט-לעך פֿאַר, צושרייבן צו, צורעכענען צו, אָנהענגען אין (יאָן), האָבן צו פֿאַרדאַנקען (פֿאַר); באַגרינדן, באַצייכענען, אַרויסרוקן, אָנגעבן די סיבה פֿון; אָנווייזן אויף דער סיבה פֿון; זאָגן ווי אַווי עס קומט; אויסגעפֿינען די סיבה פֿון; *זען פֿון וואַנען די פֿיס וואַקסן; גע-פֿינען דעם אָמתן שולדיקן פֿון; ענטפֿערן פֿאַר, אָפּגעבן זיין וואָס פֿאַר, זיין (טראַגן) די קאָנסעקווענצן פֿון.

אינוו: פֿאַר וואָס; פֿאַר וואָס און פֿאַר ווען; מִפְּנֵי מָה; ווי אַווי; ווי איז עס; וואָס עפּעס (איז מיטן דרינען)?; פֿאַר וואָס עפּעס?; ווי אַווי קומט עס?; וואַרום?; (הלמאָי)?; הוּת; הַנֶּם; אַווי ווי; ווילען; באַווייל; מַחמַת; דערפֿאַר וואָס; צוליב דעם וואָס; אַ דאַנק (דעם וואָס); צו דאַנקען (און לויבן); צו פֿאַרדאַנקען; באַשר; באַשר בִּכֿן; וואַרעם; וואַרן; דער-פֿאַר; זָכֿן; בִּכֿן; לָשֶׁם; עֲלִיפֿן; דעריבער;

פֿאַר, האָבן אַ האַנט (אַ פֿינגער) אין, פֿאַרזייען די זוימען פֿון, גורם זיין, פּועל יוצא זיין, ברענ-גען צו, יֵבאַאורזאַכן, יֵפּאַראורזאַכן, מאַכן אַו, באַווען, לֵאָזן (ברענגען) אין באַווענונג, צו-שטייער געבן צו, זיין אַ שותף צו.

אַדי: סיבהדיק, סיבותדיק, קוואַל, יֵאור-וואַלעך.

וען איך: אָנהייב 41, שאַפּונג 106, שטאַם 237, מאַטיוו 392, פֿאַרמיטלונג 402, באַנער 541.

102. רעוולטאַט

ס: אַרויסקומונג, אַרויסקולונג, אַרויסשפּראַך-צונג אַאו"ו; אַרויסקום, אַרויסוויקס, אַרויסשפּראַך אַאו"ו - ו"; רעוולטאַט, פּעולה, פּועל־יוצא, יֵדערפֿאַלג, ווירקונג, עפּעקט, קאָנסעקווענץ, תּוֹדָה; סוף, סוף דָּבָר - 43; שפּיץ, תּכלית; דער היוצא זיין, דער היוצא (זיין) מדבֿרִיטו (מִנְה); דעריואַציע; ירושה, טעלענאָניע; אָפּשטאַמלער, אָפּשטאַמלינג - 238.

אַרבעט, פֿרוכט, שניט, פֿלאַד, פֿליד; באַ-שאַף, שאַפּונג, יצירה, פֿראַדוקציע, אויסאַר-בעטונג, קרעאַציע; ווערק, אויפֿטו, דער-גרייכונג; בנין - 113; פֿראַדוקט, מלאַכה, מאַ-כער, געאַרבעטס, מעשה יְדִי, פֿאַבריקאַט, האַלבֿפֿאַבריקאַט.

וו: האָבן זיין אָפּשטאַם פֿון, שטאַמען פֿון, אָפּ-שטאַמען פֿון, אַרויסשטאַמען פֿון; אָפהענ-גען פֿון, באַווירקט זיין פֿון, באַדינגט זיין פֿון; זיין דער רעוולטאַט פֿון, זיין דער אַרויסקום פֿון, זיין דער פּועל־יוצא פֿון - ס; רעוולטירן פֿון, קומען פֿון, אַרויסקומען פֿון, באַקומען זיך פֿון, אויפֿקומען פֿון, ווערן פֿון, יֵאַנטשטיין פֿון, אַרויסגיין פֿון, אַרויסשפּרינגען פֿון, אויספֿיקן זיך פֿון, אויסוויקלען זיך פֿון, אַרויסוויקלען זיך פֿון, אַנטוויקלען זיך פֿון, אויסשילן זיך פֿון, אַרויסשילן זיך פֿון, אַרויסשפּראַצן פֿון, אַרויסבֿליען פֿון, ניצמח ווערן פֿון, אַרויס-

עלעקטראמאטארישע קראפט אא"וו; אר
 בעטפוח, פראדוציר-כוח אא"וו; פאטענץ,
 פאטענציאלטיטעט; יכולת, פעיקייט, מיגלעכ-
 קייט; בעלי-כוחות, בריכות; ענערגיע - 433;
 פיזישע (דינאמישע, פאטענציעלע, בפועל-
 דיקע, קינעטישע, שטראליקע אא"וו) ענערגיע;
 מעכאניק, סטאטיק, דינאמיק, קינעטיק.
 [פזיק] פיזיק, חכמת-הטבע; עקספערי-
 מענטאלע פיזיק, אסטראפיזיק, אגראפיזיק
 אא"וו; פיזיקער.

אטאם, יאן, עלעקטראן, פראטאן, ניי-
 טראן; פאזיטיווער עלעקטראן, פאזיטראן;
 אלפא-טיילעכע, קערן, יאדער, נוקלעוס;
 אטאמוואג, אטאמיגעוויכט, אטאמישער נומער,
 אטאמישער געביי (געבוי); יאניזאציע; ראדיא-
 אקטיוויטיט, ראדיא-אקטיוויטעט; נאטירלע-
 כע (קינסטלעכע) ראדיא-אקטיוויטעט; אטאם-
 לערע; אטאמאלאגיע; אטאמיטעאריע, אטאם-
 היפטעו; אטאמישע (אטאמיסטישע) טעאריע;
 ראדיקאל, איזאטאפ, מאלעקול; קריסטאל.
 קרישטאל.

עלעקטריען עלעקטריע; עלעקטריצי-
 טעט; פאזיטיווע (ענאטייווע) עלעקטריע;
 עלעקטראפאזיטיוו, עלעקטראנענאטייוו;
 עלעקטריזירונג, עלעקטריזאציע; עלעקטרי-
 פיקאציע, עלעקטראפיקאציע; דורכפירער,
 קאנדוקטאר; נישט-דורכפירער, איזאלאטאר;
 דיעלעקטריק; עלעקטרישע שפאנונג; אג-
 לאדונג, אויסלאדונג; גאלוואנישער עלעמענט,
 גאלוואנישע קייט; עלעקטרישער שטראם,
 עלעקטרישער טאק; גלייכשטראם, דירעקט-
 טער (גאלוואנישער) שטראם, דיסי [א]; ביי-
 טעוודיקער (י פארענדערלעכער) שטראם,
 אומדירעקטער (פאראדישער) שטראם, אגאנץ-
 שטראם, בייטשטראם, זעקס-שטראם, איידי-
 [א]; עלעקטראד, אגאד, קאטאד; עלעקט-
 רישע באטעריע (י באטאריע), אגאנץ-בא-
 טעריע, אקומולאטאר; שטענדיקער, בייטעווד-
 דיקער (י פארענדערלעכער) ווידערשטאנד;

איבער דעם; פאר דאס; צוליב דעם; יאקאש;
 (דער) דאָרעם; דאָדורך; דערמער; דע-
 רימער; דרומער; בזכות זה.
 פראָן: דאָ מוז עפעס שטעקן; אָט דאָ (דאָס)
 איז די צָרה; אָט פֿון וואָנען עס שטינקט
 דער העכט; דאָ ליגט דער הונט באַגראָבן; על
 אַלה אַני בוכיה; דערויף קלאַגט דער מקוֹנן
 (דער נביא, [ש] דער ממקומך); פֿאַר וואָס? -
 פֿאַר שבת [ש].

שפּר: יעדער וואָרעם האָט אַ דאָרעם; און
 מען האַקט האַלץ פֿאַלן שפּענער; און מען
 קלינגט איז חגא; און די קעסט קליינען, שאַקלט
 זיך דער בוידעם; און מען זייט אינדיקעס
 וואַקסן נאַראַנים; קיינער קען קיין הינדל נישט
 שעכטן און ס'אָל נישט גיין קיין בלוט; עס פֿאַלט
 נישט דער שפּאַן ביז ס'איז עפעס דעראַן; עס
 פֿאַלט נישט די שפּין ביז עס ליגט נישט עפעס דע-
 רין; אַלע קוימענס שמעקן מיט רויך.
 וען אויך סיבה 101.

104. קראַפֿט

ס: קראַפֿט, כוח; טרייב-קראַפֿט, הייב-קראַפֿט;
 צוציקראַפֿט, צוצינג-קראַפֿט, כוח-המושך,
 גראַוויטיר-קראַפֿט; פֿונצענטער-קראַפֿט, פֿונ-
 צענטרישע קראַפֿט, צענטריפֿוגאלע קראַפֿט;
 צומצענטרישע (צוצענטרישע) קראַפֿט, צענ-
 טריפעטאַלע קראַפֿט; באַווער-כוח, טרייב-
 כוח אא"וו; שלאַנקראַפֿט, שלאַג-כוח, אימ-
 פּולס; פּאַראַלעל-אַגראַם פֿון קרעפטן; קראַפֿט-
 מאַמענטן; קדמוך-קראַפֿט, אור-קראַפֿט,
 נאַטור-קראַפֿט; סטיכישע (עלעמענטאַרע)
 קראַפֿט; יונגט-קראַפֿט, מענער-קראַפֿט, כוח
 גברא; לעבנס-קראַפֿט, לעבעדיקע קראַפֿט,
 וויטאַלע קראַפֿט; יונגט-כוח, מענער-כוח
 אא"וו; וויטאַליטעט, וויטאַליזם, חיות, חיות,
 כוח הדם, כוח הַנֶּפֶש - 419; רעכטע האַנט,
 רעכטער (אויסגעשטרעקטער) אָרעם; נערוו-
 קראַפֿט; אַרבעט-קראַפֿט, פּראָדוציר-קראַפֿט
 אא"וו; וואַסער-קראַפֿט, עלעקטרישע קראַפֿט,

אָדִי: פּאָטענט, פּאָטענציעל, סטיכיש, זי סטיי, כײַש, אָדִיש, פּיזיקאַליש, עלעקטריש, מאַגעטיש, אינדוקטיוו אָזױװ - ס.

וען אויך: האַפטיקייט 208, אַמנולוס 394, געוונט 418, גבורה 419, טעטיקייט 433, הערשאַפֿט 456.

105. אומקראַפֿט

ס: אומקראַפטיקייט, אימפּאָטענטקייט, אומי טויגעוודיקייט אָזױװ - אײ; אומקראַפֿט, קראַפֿטאַנווער, אימפּאָטענץ; קאָסטראַציע, סטעריליזאַציע; מענער־שוואַכקייט, עלטער־שוואַכקייט אָזױװ - 420.

קצור כוח, חסר כוח, קצק יד, שבר־כֶּלֶי, צעבראַכענער שאַרבן אָזױװ - 420; אימפּאָטענטער, ישען על בֵּיתוּ; סָרִיס, איינז, איינזכאָיד, יעוונז, קאָסטראַט, פֿאַרשניטער נער, * אויסגעשניטענער.

וו: ניש זיין ביד (ביכולת, בפּוֹח); ניש זיין אין שטאַנד (זי אימזשטאַנד); ניש האָבן ביד (ביכולת, בפּוֹח); ניש האָבן די מיגלעכקייט (מעגלעכקייט); ניש האָבן די פֿעיקייט; ניש זיין ביי זיך אין דער האַנט; ניש קענען; זיין אומקראַפֿטיק, אימפּאָטענט אָזױװ - אײ; טויגן; מאַכן אומקראַפֿטיק, אימפּאָטענט אָזױװ - אײ; אַנטקראַפֿטיקן, אָפּטייטן (די קראַפֿט), אָפּשניידן די פֿליגל; בינדן די הענט (הענט און פֿיס); פֿאַראַליזירן, ליימען; דיסקוואַליפֿי צירן; מָסָרס זיין, פֿאַרשניידן, * אויסשניידן (די אייער), מצקין, קאָסטריין; סטעריליזירן; ובעל־יִתִּיּים אויסלייגן, כראַשירן, כאַראַש טשעווען.

אָדִי: אומקראַפֿטיק, קראַפֿטלאָז, אימפּאָטענט, ניש־טויגעוודיק, אומפֿעיק, אַנטקראַפֿטיקט, קאָסטריט, סטעריליזירט, פֿאַרשניטן, * אויסגעשניטן, כראַשירט, כאַראַשטשע־וועט; שוואַך, קראַנק, שלאַבעריק אָזױװ - 420.

וען אויך: אומהאַפטיקייט 209, קראַנקייט 420, אומהערשאַפֿט 457.

(עלעקטראַ) דורכפֿיר־עכקייט, אינדוקטאַנץ, אינדוקטיוויטעט, אינדוקציע; צווישאַנאַנדיקע (קעגנזייטיקע) אינדוקציע, אַלייך (זעלבסט־) אינדוקציע; אינדוקטיווע בינדונג; פֿונק אָפּשטאַנד; עלעקטרישע וויברירונגען; עלעקטראַמאַגעטישע (העראַזיעע) כוואַליעס; קורצ־שלוס, שאַרט סוירקייט [אײ].

[עלעקטרישע מכשירים] אינדוקטיר־ (אינזיציר־) אַפּאַראַט, אינדוקטאַר; שפּול פֿון אַלייך־אינדוקציע; אָפּהאַלטשפּול; טראַנס־פֿאַרמאַטאַר, איבערפֿורעמער, טראַנספֿאַר־מירער; קאָנדענסאַטאַר, קאָנדענסירער, קאָנדענסער [אײ]; ליידענער פֿלאַש; עלעקטרישער אויסגלייכער, אָסצילאַטאַר; דע־טעקטאַר; עלעקטרו־זירמאַשין; עלעקטרי־שער בויגן; עלעקטראַמעטער, גאַלואַנאָ־מעטער, פּאָטענציאַמעטער, וואַלטמעטער, וואַטמעטער, אַמפּערמעטער, אַממעטער אָזױװ.

מאַגעטיזם, דיאַמאַגעטיזם, פֿאַראַמאַגנעטיזם, ערד־מאַגעטיזם; ערדישער, אינדוקטירטער (אינזיצירטער) מאַגעטיזם; עלעקטראַמאַגעטיזם, מאַגעטאַ־עלעקטריציטעט; מאַגעטיש פֿעלד; מאַגעטיק.

[מאַגעטישע מכשירים] מאַגעט, מאַגעס; נאַטור־מאַגעט, פֿעלד־מאַגעט, דיאַמאַגעט, פֿיראַמאַגעט, עלעקטראַמאַגעט; מאַגעטישע נאָדל, נייגאָדל, אַסטאַטישער ווייער, בוסאַל; מאַגעטיזירער, מאַגעטאַמעטער, מאַגעטאַ־גראַף אָזױװ.

וו: האָבן (באָזיגן) די קראַפֿט (דעם פּוֹח); האָבן בפּוֹח (ביכולת); האָבן די מיגלעכקייט; זיין בפּוֹח (ביכולת); זיין אין שטאַנד (זי אימזשטאַנד); זיין ביי זיך אין דער האַנט, קענען, באַזיין, באַהייבן, פֿאַרמאַגן, פֿאַרמאַכן, באַהויפטן; [אײ] אַפֿאַרדן, דער־פֿאַדערן; געווינען אין קראַפֿט; געבן קראַפֿט אָזױװ; מאַגעטיזירן, מאַגעטירן, עלעקטיר־וירן, אינדוקטירן, אינזיצירן.

106. שאַפּונג

פֿירן מן הכוח אַל הפועל; מוליד זיין, געבערן; געבן לעבן, אַרויסרופֿן צום לעבן; באַפֿרוכט פֿערן, באַפֿרוכטן, באַשטיבן; פּראָפּאָגירן.

גריןדן, גרונטפֿעסט(יקן), (פֿאַר)גרונטיקן, מיסד זיין; לייגן דעם פֿונדאַמענט (דעם ערשטן שטיין); פֿאַרלייגן, פֿאַרפֿירן, עטאַבלירן; שטעלן, איינשטעלן, איינריכטן, איינסטאַלירן, איינסטאַלעווען, איינפֿונדעווען.

בויען, סטראַיען, בילדן [אַ], קאָנסטרוירן; פֿורעמען, פֿאַרמירן, בילדן; אויפֿבויען, אויפֿשטעלן, אויפֿריכטן; צונויפֿשטעלן, צוואַמענשטעלן; אויפֿוועצען, צונויפֿוועצען; קאָמפּאָנירן; אָרגאַניזירן; אויספֿורעמען, אויספֿאַרמירן, אויספֿאַרמעווען; אויסבילדן, אַנטוויקלען; אויפֿברענגען, אויפֿכאָווען, אויפֿהאַדעווען, אויפֿציען, דערציען, מנדל זיין; מייסטערן, מייסטערעווען; טאָן, טון, מאַכן; פּראָווען, ריכטן, רעכטן; אויסאַרבעטן, אויספֿאַרטיקן; פֿאַבריצירן, פּראָדוצירן, מאַגן פֿעקטשורן [אַ], אינדוסטריאַליזירן; פּאַדראַדעווען.

אַדי; גענעראַטיוו, פֿאַרמאַטיוו, קאָנסטרויקטיוו, פּראָדוקטיוו; אינדוסטריעל; שאַפֿעריש, אויפֿטועריש, אויפֿטויקן, אויסגעפֿינעריש, דערפֿינדעריש, פּראָדוצירעריש אַזױוּ; אַזױוּ געמאַכט, אייגן געמאַכט, היימיש, סוואַרסקע; באַשטעלט.

שפּר: אַ רוסישער פּאַדראַטשיק גייט אין קאָללאַשן און האָט ניט אַ גראָשן; אַ נאַרן ווייזט מען ניט קיין האַלבע אַרבעט; אַ טאַטן ווייזט מען ניט קיין האַלבע אַרבעט [אַ].

זען אויך: פֿאַרמערונג 25, אַינשליסונג 35, פֿאַרענדיקונג 43, סיבה 101, רעזולטאַט 102, אויסגעפֿין 328, באַשעפֿטיקונג 435, געוויזן 495.

107. צעשטערונג

ס: צעשטערערישקייט, וואַנדאַלישקייט, אַרונטערערישקייט אַזױוּ; צעשטערונג, פֿאַרוויסטונג, פֿאַריכטונג אַזױוּ; פֿאַל,

ס: גרינדונג, געבערונג, פּראָדוצירונג אַזױוּ; באַפֿרוכפֿערונג, באַפֿרוכטונג, באַשטיבונג, אינקובאַציע, פּראָפּאָגאַציע.

באַשאַף, שאַפֿונג, קרעאַציע, יצירה, געבורט, גענעראַציע; עוואָלוציע, אַנטוויקלונג; וועלטבאַשאַף, מעשה־בְּרַאשִׁית, קאָסמאָגאָניע; גענעטיק, גענעזיס, ביאָגענעזיס אַזױוּ; געאַנענע, ביאָגעניע אַזױוּ.

פֿאַרמאַציע, קאָנסטרוקציע, בוי, אויפֿבוי, אויפֿשטעלן, צונויפֿשטעלן, צוואַמענשטעלן, געבוי, סטרוקטור, אַרכיטעקטור; אינסטיטוט.

פֿאַבריקאַציע, מאַנאָפּאַקטור, אַרבעט, פּראָדוקציע; גרויספּראָדוקציע, קליידפּראָדוקציע אַזױוּ; אינדוסטריע; שווערע (לייכטע) אינדוסטריע, הוידיאנדוסטריע אַזױוּ; אינדוסטריאַליזם, אינדוסטריאַליזאַציע.

שאַפֿער, שפּעפּער, באַשאַפֿער, באַשעפֿער, בורא, יוצר, גענעראַטאָר, פּאַטער, מוטער, אויטאָר, אָרגאַניזאַטאָר; אויסגעפֿינער, דערפֿינדער 328; אויפֿטוער, אַרויסברענגער, אָריינברענגער, אָריינפֿירער, איינציאָטאָר; פּיאַניר, פּיאַנער, קלויזן; גרינדער, מיטגרינדער, גרונטלייגער, גרונטפֿעסטיקער, מיסד, בויער, שטעלער, איינשטעלער, צונויפֿשטעלער, אָרגאַניזאַטאָר, אַרכיטעקט, קאָנסטרויקטאָר, בילדער [אַ] אַזױוּ; פּראָדוצירער, גרויספּראָדוצירער, קליידפּראָדוצירער, פּראָדוצענט, פֿאַבריקאַנט, פֿאַבריקאַטער [אַ], מאַנאָפּאַקטוריסט, מאַנאָפּעקטשורער [אַ]; אינדוסטריאַליסט, אינדוסטריאַל, אינדוסטריעלער; אַרבעטגעבער; אַנטערנעמער, קאָנטראַקטאָר, קאָנטראַהענט, קאָנטראַגענט, דזשאַבער [אַ]; אונטערפֿאַבריקאַנט, פּאַדראַטשיק, קבלן, לוינקעטניק; אַרבעטער 435.

זען אויך: פֿאַרמערונג 25, אַינשליסונג 35, פֿאַרענדיקונג 43, סיבה 101, רעזולטאַט 102, אויסגעפֿין 328, באַשעפֿטיקונג 435, געוויזן 495.

אַפּמאַכן, אויסמאַכן, צעמאַכן, איינטאָן
[תי'ן] : צו רעכט מאַכן, חתונה מאַכן ; צו גרונט
ריכטן ; ניט לָאָזן אַ שטיין אויף אַ שטיין ; אָפּ-
ווישן פֿון דער ערד ; פֿאַרוויסטן ; פּונאַנדער-
לָאָזן, צעלָאָזן, יאויפֿלִיין ; באַווייסיקן, עלימיר-
נירן ; אָפּשאַפֿן, בְּטֵל מאַכן ← 463 .

פֿאַרטייליקן, אויסטייליקן, פֿאַרניכטן, אויס-
ראַטן, פֿאַרלענדן, פֿאַרשנידן ; פֿאַרחתמענען
דעם גורל פֿון ; מאַכן אַ סוף צו ; אָפּווישן, אויס-
מעקן ; אָפּרוימען (אָפּראַמען) פֿון וועג ; לִיקוּחֵי-
דירן ; אומברענגען, אויסשטיקן, אויסדישען,
אויסמאַרדן, אויסקילען אַזױ ← 244 ; אויס-
וואַרצלען ; אויסרייסן מיטן וואַרצל ; אויסקאַ-
רענייען, אויסקאַרטשעווען, אויסקוילען,
אויסקערן, עוקר (מן השורש) זיין, מעקר זיין ;
פֿאַרצוקן, פֿאַרצערן, פֿאַרשלינגען .

צעשניידן (אויף שטיקער), צעפּאַסעווען,
צעקאַטעווען, צעפּערטרען, דעצימירן, צע-
פֿליישן, צעפֿליישלען, צעטרייערן, צע-
בוטשערן [אַס] ; צעשאַטקעווען (צעשטעקעווען)
ווי קרויט ; צעקאַראַוואַשען, צעקאַראַדאַשען ;
צערײַסן (אויף שטיקער, אויף שטיקשטיק-
לעך) ; צעפֿלייקן, צעהאַדערן, צעקאַדערן,
צעטעכערן, צעפּאַנאַכען, צעהאַראַפּאַלציען ;
צעברעכן (אויף פּיץ-פּיצלעך) ; צעשטעכן,
צעלָאָמען, צעהלומען, צעקנאַקן, צעוועצן, צע-
כמאַלען, צעטראַסקען, צעטרעסקען, צע-
שפּילטערן, צעשפּילטערן, צעשפּילטיערן,
צעשמעטערן, צעשיסן, צעפּיצלען, צעבראַקן,
צעברעקלען, צעשטיקלען, צעקרישען, צע-
קרישלען, צעדראַבען, צעדריבלען, צעדרייב-
לען, צעדרומשקען, צעדרווען, צעטראַש
טשען, צעטרישטשען, צעקלאַפּן, צעשלאָגן,
צעהאַקן (ווי קרויט) ; צערײַבן, צעמאַלן, צע-
שטויסן, צעשטויבן (ווי דער ווינט), צעפּול-
ווערן ; צעמורשן, צעמורשען, צעמורשטן, צע-
מערשטן, צערײַבן (אויף אַש, אויף מאַץ) ; מאַכן
קרעפֿפֿלייש פֿון ; צעטרעטן (אונטער די
פּיס) ; צעטרעטן ווי שטויב, ווי פֿאַר(ע)ך, ווי

צואַמענפֿאַל ; איינבראַך, צואַמענבראַך ← וי ;
אַרונטעררײַסאַרבעט ; צעשטערונגדיסט, צע-
שטערגיסט .

איבערקער(עניש), חורבן, תֵּל, רויַן ; שיפֿ-
בראַך, זיפֿברוך, האַוואַריע, אַבראַזיע ; קאַ-
טאַקליזם ; פּאַגראַם ; אונטערגאַנג, אומקום,
פּאַהיבעל .

מִשְׁחִית, בעל־מִשְׁחִית, וואַנדאַל, מחבֿל,
מלאַח־חבֿלה ; צעשטערער, פֿאַרדאַרבער,
פֿאַרניכטער ; הוידיאַיינזאַרפֿער ; פֿאַרטיילי-
קער, פֿאַרלענדער אַזױ ← וי .

ווי : ווערן צעשטערט, צעבראַכן אַזױ ; איינ-
פֿאַלן, צעפֿאַלן (ווערן), פּונאַנדערפֿאַלן ;
צעפֿאַלן (ווערן) ווי אַ קאַרטשטיבל, ווי טרר
קענע (לויזע) ריטלעך ; איינגעבראַכן ווערן,
צואַמענברעכן, צונויפֿברעכן ; לייַן אין
שטויב ; ווערן אַ תֵּל (אַ חורבן, אַש און רויך) ;
ווערן צו נישט ; עֵבֶר וּבְטֵל ווערן ; ווערן בְּטֵל
ברובֿ (בְּטֵל בששים, בְּטֵל בשיסל [שס]) ; נעקר
ווערן, כִּלְהֵ וּנְאֻבֵד ווערן, גיין צו גרונט ; אומ-
קומען, פֿאַרגיין, אויסגיין, אונטערגיין, אויסגע-
רווען ווערן, אָפּטאַן זיך ; אַוועקקומען, שטאַרבן
אַזױ ← 243 .

צעשטערן, צעריגעווען, איזריגעווען, אונ-
טערגראַבן, צענישטערן, צענישטשען, אונטער-
ברענגען, אַרונטערברענגען, (צע)רויַנירן ; מאַכן
אַ פּאַגראַם, פּאַגראַמירן, צעגראַמירן ; צע-
טראַגן, איבערקערן, אומוואַרפֿן, צעוואַרפֿן,
איינזאַרפֿן, איינברעכן, איינלייַגן, אַוועקלייַגן,
צעלייַגן, איינזאַלגערן, צעוואַלגערן, איינ-
וואַלען, צעוואַלען, דעמאַלירן, אויפֿרייסן,
אַרונטערייסן, חרובֿ מאַכן, מַחריבֿ זיין ;
אַנמאַכן אַ חורבן (חורבנות) ; מַחריבֿ עוֹלָמוֹת
זיין .

מאַכן צו נישט (צו גאַר נישט) ; מאַכן אַש און
בלאָטע (אַ באַרג מיט אַש, עֵפֶר וּבְאֶרֶ) ; מאַכן
תַּחַת חֵרֵב (תַּחַת נשתי [שס]) ; מאַכן אַ סַך־פֿל,
(אַ תַּכְלִית) ; מאַכן אַ תֵּל־עוֹלָם ; מאַכן אַש און
רויך ; מאַכן גלִיבֿ מיט דער ערד .

← 251; וויךשטח, תחום־שבת, מקום, מקום
מיוחד, רשות הַחֵיד, רשות הרבים, דָּלָד (אמות)
עַל דָּלָד (אמות); ד' עַל ד'; שטעל, ווינקל,
עק, פֿלעק, פונקט, פינטל.

אָדִי: געשפּרייטיק, שפּרייטיק, רוימיק, גע-
רוימיק, געראַמיק, רחבותדיק, פּראָ-
סטאַרנע; אַרײַנעמיק, אַרומנעמיק; אַיִן־סופּיק,
אומענדלעך ← 68.

אַינױ, פּראָז: אומעטום; אַלערט וועגן ן־אַיִן,
איבעראַל ן־אַיִן; ז איבעראַל; לײַנס און
רעכטס; רעכטס און לײַנס; דאָ און דאָרט
(און אומעטום); אויף טריט און שריט; אויף
שריט און טריט; אויף יעדן קער און ווענד;
וויט און נאַענט; נאַענט און וויט; וויט און
ברייט: ערגעץ; ערגעטשיק ן־אַיִן; ערגעץ וו;
וו־ניט וו; דיש נייע דיש; דעשניע דעש; [ש] פֿיר
וואַכן הינטער וואַרשע; וו עס איז; וו עס זאָל
ניט זײַן; ערטערווייז.

אונטער דער וו; תחת השמש; אויפן פנים
פֿון דער ערד; וואַל־דאַיִן וואַל־דאַיִס; איבער
דער גאַנצער וועלט; איבער דער גרויסער
ברייטער וועלט; איבער אַלע שבעה ימים;
איבער בערג און טאָל; איבער דער לענג און
ברייט פֿון; בְּכָל תּפוצות ישׂראֵל; בְּכָל תּפוצות
הגולה; פֿון דער וועלט; פֿון גאָר דער וועלט;
פֿון דער גאָרער וועלט; פֿון אַלע ווינקעלעך
פֿון דער ערד; פֿון אַלע אַרבע פֿינות; מאַרבע
פֿינות האַרץ; פֿון אַרבע פֿינות העולם; מסוף
העולם ועד סופו; מקצה העולם ועד קצהו;
פֿון הימל ביו (צו) דער ערד; פֿון מִזרח ביו
מערב; פֿון רוים ביו ירושלים; ממצרים ועד
הנה; פֿון הודו ביו פוש; פֿון דן ביו באַרשבע;
פֿון ברוך שאַמר ביו אַדון עולם; ווי וויט דאָס
אויג קען זען; אויף יענער זייט וועלט אַזױ
← 119.

וען אויך: מדרגה 17, אומענדלעכקייט 68, גענט 109,
פּאַזיציע 110, ווינונג 114, גרויספּאַרנעם 117, חשקייט
119, וועלט 203, יבשה 225, אַגריקולטור 251.

חורים אַ ווינגאַרטן; צעטאַפטשען, צעטראַ-
טעווען, צעדריקן, צעקניקן, צעקוועטשן;
עובר זיין אויף בל תשחית.

אָדִי: צעשטערלעך, צעשטערעוודיק, אומ-
פּאַרייכטלעך, צעשטערעריש, אַרונטער-
רייסעריש, וואַנדאַליש אַזױ ן־ ן־ ן־; צעשטערט,
פּאַרדאָרבן, צעמאַלן, צעטראַטן אַזױ ן־ ן־.
אַינױ, פּראָז: קרוב; קרוב וְקָרַב; קרוב
ומוחרב; ניט בלײַבן אָבן עַל אָבן.

וען אויך: טויט 243, מאָרד 244, אומנעזיקייט 410, פּאַר-
ערגערונג 425, אַנדלירונג 463, שלעכטהאַרציקייט 567,
באַשטראַפונג 604

108. געשפּרייט, אַרט

ס: גערוימקייט, געראַמקייט, רחבותדיקייט
אַזױ ן־ אַיִ; רחבות; רחבת ידים; גע-
שפּרייט, שפּרייט, רוים; אַפּענער (פּרײַער,
ליידיקער) שטח; פּוסטקע; ליידיקייט, לער-
קייט, וואַקום; אומבאַגרענעצטער (אומענד-
לעכער, זענדלעכער) געשפּרייט (רוים); אומ-
ענדלעכקייט, אַיִן־סוף; אַפּגרונט, תּהום.

אַרט (רוים) פּאַר באַוועגונג; באַוועגונג-
שפּרייט, שפּיל־געשפּרייט; שטח, ערד־שטח,
שטרעקע ← 119; אויסשפּרייט, עקסטענסיע,
עקספּאַנסיע; גרייך; שווינג; אַקאַמאַדאַציע;
פּאַרנעם, אַרײַנעם, אַרומנעם, הֵיקָה, ז אומ-
פּאַנג; ספּערע, פּעלד, געביט, אַרענע.

הימל, עטער, האַרזאָנט, ערד, ערד-
קלעך, ערדקויל, גלאַבוס, פּדור־האַרץ,
וועלט, וועלט־טייל, ערד־טייל, באַדן, גרונט
אַזױ ן־ 203; יבשה, קאַנטינענט, מדינות־הים,
ערגעצלאַנד; מידבר, וויסטעניש, ווילדעניש,
ז ווילדעניש, סטעפ ← 225; לאַנד, מדינה,
אימפּעריע ← 109.

באַגרענעצטער (גע)שפּרייט; אַרט; ווייך
אַרט, געבוירן־אַרט אַזױ ן־; פּלאַץ; בוּפּלאַץ,
אַרבעט־פּלאַץ אַזױ ן־; פּלאַץ; [א] פּלאַט,
לאַט; נחלה, ערד־חלק, פּאַרצעלע אַזױ ן־

שטאַט, פּאַרטשטאַט, פּאַבריקשטאַט; [תיך]
 שפּיכערשטאַט, טאָכטערשטאַט; אוניווערסי-
 טעטשטאַט, רעזידענץ(שטאַט), קרייזשטאַט,
 קרוינשטאַט, הויפטשטאַט; מעטראָפּאָליע;
 פּרָך גֵדוּף; שמעלצטאַפּ; עיר-הבירה, עיר-
 (ה)מלוכה; עיר ואם בישׂראל; מְקוֹם פּרָנסה.
 שטעטל, קלײַנשטעטל; פּראָווינץ, סבֿי-
 בות; נייַשטאַט, אַלטשטאַט, טפֿל מְקוֹם, ביי-
 שטאַט, פּערשטאַט, פּאַרשטאַט, סלאָבאָדקע,
 עקשטאַט, אויסנשטאַט; אַראָפּשטאַט, דאַנטאַן
 [אַ]; אַרויפּשטאַט, אַפּטאַן [אַ]; [אַ] איסטסייד,
 וועסטסייד; [לאַדאַן] איסטענד, וועסטענד;
 שטאַטמויער; (שטאַט)טויער, בראָם; אַקראָ-
 פּאַל(יס).
 קוואַרטאַל; שטאַטקוואַרטאַל, ווינקוואַר-
 טאַל, היזער-קוואַרטאַל אַזױו; קאַלִיגניע,
 ןדזשעלניצע, ינאָכבאַרשאַפּט, שכונה, געטאָ;
 קוואַרטל, קוואַרטאַל, בלאָק [אַ]; ראָג, עק
 גאַס, ווינקל, קאַרנער [אַ]; דיסטריקט; וויני-
 דיסטריקט; פּאַליציי-דיסטריקט; געריכט-
 דיסטריקט, יור(ו)דעקע; סטאַן, רעזויר, קאַמי-
 סאַריאַט; אוטשאַסטאַק; יבאַצירק; י שטאַט-
 באַצירק, י דאַרפּבאַצירק, י שולבאַצירק, י גע-
 ריכטבאַצירק אַזױו; י אונטערבאַצירק.
 דאַרף; פֿישערדאַרף, לאַגערדאַרף [תיך];
 קראָל, אַיל, סטאַניצע, ראַנטשאַ, קאַלִיגניע,
 יישוב, מושב; מושב, קבוצה ואַרץ-ישׂראל;
 סעטלמענט [אַ]; זומערפּלאַץ, דאַטשע; [אַ]
 רעזאַרט, קאַנטרע.
 הויף, גוט, נחלה, פּאַסעסיע, אימעניע, מאָ-
 יאַנטיק, עסטייט [אַ] ← 251; מאָרק, מאָרק-
 פּלאַץ, סקווער, פּלאַצ, פּיאַצאַ, עספּלאַנאַד,
 טעראַסע, מאַנעזש, פּלאַצדאַרעם, אַרעניע;
 גאַרטן; שטאַטגאַרטן, לוסטגאַרטן, שפּאַציר-
 גאַרטן, פּאַרק, י טירגאַרטן, זאַגלִיגישער
 גאַרטן, זאַפּאַרק, זאַג, זו [אַ]; באַטאַנישער
 גאַרטן; דאַכגאַרטן.
 אַדי; ראַיאַניקער, יראַיאַנער; רעגיאַנעל,
 פּראָווינציעל, טעריטאָריעל, קאַלִיגניאַל,

109. געגנט

ס; געגנט, ראיאָן, רעגיאָן; מְקוֹם, אָרט, קאַנט;
 גבול, רשות, מחיצה, פּעלד, טראַקט;
 ערדשטח, לאַנדשטח, געביט, ספּעריע; קאַמ-
 פּאַספּונקט, קלימאַט, מערידיאַן, גאַרטל, זאַנע
 אַזױו ← 203.
 לאַנד, קאַנטרי [אַ]; געבוירן-לאַנד, י גע-
 בורטלאַנד; מוטערלאַנד, פּאַטערלאַנד, היימ-
 לאַנד; דיאַספּאַרע, זלִות-לאַנד; אימפּעריע,
 מדינה, מלוכה, ריך ודיטשלאַנד, קיניגרייך;
 טעריטאָריע, שליסל, קלויטש; קאַלִיגניע, פּראָ-
 ווינץ, דאַמיניאַן, קאַנטאַן; שטאַט, סטייט [אַ];
 קרייז; פּרימלאַנד; קלויטערשע מלוכה, פּויפּ-
 סישע מלוכה, י קירכנשטאַט; פּרינציפּאַליטעט,
 מאַרקזאַט, הערצאָגשאַפּט, י הערצאָגטום,
 גרויסהערצאָגשאַפּט, י גרויסהערצאָגטום, אַר-
 ציהערצאָגשאַפּט, י ערצהערצאָגטום; פּירשטני-
 שאַפּט, י פּירשטנטום; קלײַבפּירשטנשאַפּט,
 קורפּירשטנשאַפּט, י קורפּירשטנטום, עלעק-
 טאַראַט; גרויספּירשטנשאַפּט, י גרויספּירשטני-
 טום; גראַפּשאַפּט, לאַנדגראַפּשאַפּט, מאַרק-
 גראַפּשאַפּט, פּאַלאַטינאַט.
 תחום; תחום המושב, יידישער תחום,
 טשערטאַ אַסיעדִראַסטי; אַרץ-ישׂראל [גוטע
 געגנט]; סדום, סדום-זעמורה [שלעכטע געגנט];
 מלך אַביינס גיטער ואַרעמע געגנט].
 רוסלאַנד אַקרוג, אַבֿראַסט, גובערניע,
 גענעראַל-גובערניע, אייעזד, וואַלאַסט;
 [פּוילן] וואַיעוואָדעשאַפּט, י וואַיעוואָדסטווע,
 פּאַוויאַט, גמינע; [אַמ] קאַונטי, באַראָ, וואַרד;
 [פּראַנקרייך] אַראַנדיסמענט, דעפּאַרטעמענט;
 ואינדיע טאַלוק; [טערקיי] סאַנדזשאַק, ווילאַ-
 יעט; היעראַרכיע, עפּאַרכיע, פּאַראַפּיע,
 פּראַכויע [ישראל]; קהילה, י געמיינדע, מוני-
 ציפּאַליטעט, קאַמונע.
 שטאַט, מְקוֹם, פּרָך, ראַשטי [קל]; היימ-
 שטאַט, געבוירן-שטאַט, י געבורטשטאַט, פּראָ-
 ווינצשטאַט, גרענעצשטאַט, האַוונשטאַט, האַפּנ-

איר זענט אַ כעלעמער? – בינט איר קלוג! ווארשעווער וויבער האָבן גלאַטע (הארטע) ליבער; ווילנער טויטע ריידן פיל לעבעדי-קער ווי ווארשעווער לעבעדיקע; אין נייטרע טאָר מען ניט זאָגן קיין שמעיִש־ראָל; גאַנץ קוטנע איז איין טליח; דרײַ זאָגן זייענע דאָ אין לעמבערג: פֿאַלשע צדות, שוואַרצער רעטעך און בלויע פופקעס; ווילנע איז ירושלים דליטע און דימער – ירושלים דבלאָטע; קעלעמער ציגן קענען אויך אַ בלאָט גמרא; פֿון שקודער פֿאַרפֿל־צימעס קען מען קיין וועטשערע ניט מאַכן; אין העליטש איז דרײַ טעג ראַש־חודש; אין באַגאַרע קרייען די חוירים; אין זשאַנער טראַקטירט מען מיט וויבער; ווילקאָווישקער הענער טויגן נישט אויף כפֿרות; אין טעלדז איז מען אויך מחלֿל שבת; אין סקווירע איז איט־לעכער אַ חסיד, אין יאַרמאָליניץ איז איט־לעכער אַ גנב; רב קרוב, איר זענט ניט פֿון לעני טשנע? – איר זענט אַליין אַ גנב; אַ גאַרודער ייד קויפט ניט קיין פֿערד; אַ גאַרודער פֿערד־גנב האָט אויך מורא פֿאַר גאַט; ווען ניט די לוק־ניקער יידן, וואָלטן די שקצים קיין שטיינער ניט געוואָרפֿן; לאַצקעווער קהל פֿאַרמאַגט איין פֿאַר הויז; דער גרעסטער לאַצקעווער נגיד האָט ניט מיט וואָס שבת צו מאַכן; אין מעווע־ריטש שטאַרבט קיין עושר ניט; צען מיל פֿון (אַרום) אַדעס ברענט דער גיהנום; גאַט זאָל אָפהיטן פֿאַר בערדיטשעווער נגידים און פֿאַר אומאַנער חסידים, פֿאַר קאָנסטאַנטינאָווער משרתים און פֿאַר מאָהליווער אַפיקורסים, פֿאַר קאַמענעצער כאַדאַטייעס און פֿאַר אַדע־סער הולטייעס; אין אַמעריקע לעבט מען מען זאָל עסן, אין רוסלאַנד עסט מען מען זאָל לעבן; אַוירא דאַרץ־ישׂראַל מחכים; מציון תצא תורה.

אַ ליטוואַק האָט אַ צלם אין קאַפּ (איז אַ צלם־קאַפּ); אַ ליטוואַק איז אַ גנב; אַ ליטוואַק נעמט זיך אונטער אַפֿילו אַן אַם צו זיין; מיט אַ ליטוואַק שרעקט מען קינדער; ווי אַ ליטוואַק

קאַמונאַל, מוניציפאַל, גענוטלעך, קאַנטיש, שטאַטיש, דאַרפֿיש אַזױו – ס. אינז; אויפֿן לאַנד; אויפֿן יישוב.

פֿראַז: עס איז ניטאָ קיין הונט אין דאַרף און קיין מויו אין הויז; אַמסטערדאַמער גיל־יונות און בערשאַדער טליחים; טאַטע מאַמע כאַפּ די קאַץ וואָפֿלאַכעניש פֿון אַדעס; אַ בריי־טער מוח און אַ שמאַלע קישקע וליטוואַקן; איר שפּילט זיך מיט די ליטוואַקעס? אין ליטע עסט מען יום־כיפור וואַרעמעס.

שפּר: די וועלט איז אַ גרויסע און ס'איז זיך ניטאָ ווי אַהינצוטאָגן; סדנא דאַרעא חד הוא; די גאַנצע וועלט איז איין שטאַט; גאַנץ אַשכּנז איז איין שטאַט; חן מקום על יושביו; המקום גורם; פֿון אַ מקום לויפט מען ניט; פֿון אַ מקום קומט מען ניט צוריק; ווי הינט בילן דאַרט איז אַ מושב (דאַרט ווינען מענטשן); אַ וואַרעם ליגט אין כריין און מיינט, אַז ס'איז קיין זיסערס ניטאָ; * ווי אַדם הראשון האָט ניט גע־פּיטשט איז קיין שטאַט ניט; אַז שקצים מיט מאַן איז אַ מאַכל איז פיפּיחוקע אַ טיכל; אַז קרופֿ־ניק איז אַן אַכילה איז איישישאַק (כאַנדריקעווד קע) אַ קהילה; אין דער שטאַט ווי מען איז גע־בירן פֿעלט תּמיד אַ חודש וחודש אייר; מען זאָגט אַלעמען, דו!; אין דער אייגענער שטאַט פֿעלט דער חודש אייר; אַ קליין שטעטל איז ווי אַ לאַמטערנע; איטלעכע שטאַט האָט זיך איר משווענעס; ישיבת כּרבים קשה.

אין פּוילן איז אַרץ קרום – נאָר די טרעפּ זינען גלח; אין פּוילן איז קיין ברכה; אין קיניגרייך פּוילן איז נישט צו הוילן וואָפּצונעמען; אַ בראַך איז צו פּוילן, אַז טשטערי וואָטי איז פּיר גילדן; אין פּוילן גייען די וויבער אין די הויזן; אַ וואַרשעווער איז נאָר קלוג ביז (צו) די ראַגאַטקעס; אַ לעמבערגער איז נאָר אַ חכם ביז צום שראַנקען; אין בראַד זינען אַלע חכמים – גייט ער איבער די שראַן, איז ער אַ נאָר; די כעלעמער זינען נאָר קיין נאַראַנים ניט, נאָר אַלע נאַרישקייטן טרעפֿן זיך ביי זיי;

111. בִּיזְיוֹיִיקִיט, באַועצונג

ס: בִּיזְיוֹיִיקִיט, זאַנווענדִיקִיט, זאַנווענוגִיט; באַועצטִיקִיט, פֿאַרנומענִיקִיט אַאָ״ו - אר; באַועצונג, פֿלאַצִירונג, פֿאַדונג אַאָ״ו - ו; פֿאַקאַצִיע, דיספּאָזִיצִיע, אינסטאַלִיצִיע, (רע)אַקּוּפּאַצִיע, קאַלִאַניזאַצִיע, בּוֹנִי־האַרץ; אַקּוּפּאַצִיע; טּוֹזאַצִיע, נאַטוראַלִיצִיע, פֿאַקאַלִיצִיע; אַמעריקאַניזאַצִיע, פֿאַלִאַניזאַצִיע אַאָ״ו; עמ - באַרקאַצִיע.

בִּיזְיוֹיִיער, בִּיזְיוֹיִענדִיקער, בִּישְׂטִיער, בִּיזְיוֹיִיער; קאַלִאַניזאַטאָר, אַקּוּפּאַטאָר אַאָ״ו; קאַלִאַניזִירער, אַקּוּפּירער, פֿאַרנעמער, באַזעצער, באַזווינער אַאָ״ו - ח.

וו: בִּיזְיוֹיִע, דאַזן, דערבִּי זמן, זמן אַנווענדִיק; זמן אויפֿן אָרט, זמן אויפֿן פֿלאַץ; בִּישְׂטִיער, בִּיזְיוֹיִע, בִּיזְיוֹיִע; זמן אין געשפּרייט (אין רוים); בִּיזְיוֹיִע; אַמנזן, אונטערזמן, איר בערויזן אַאָ״ו; וקל פּאַבען, פּראָבען, פּריבִּיר זען; געפֿינען זיך אין, אַמנעפֿינען זיך אין, פֿאַרזאַגערן זיך אין, שטעקן אין, וואַרצִיען אין, טאַרטשען אין, אַרומגעגען אַרום, וואַלִיען זיך אין, וועלגערן זיך אין, טריקען זיך אין, טאַרגלען זיך אין, פֿאַרברענגען אין, צוברענגען אין, וויילן אין, הינטען אין, היצען אין, שטיין אין, ויצן אין; * סעקן אין, * סיקן אין, לִיגן אין, * באַלִיען אין.

וּפּאַרגלִיכונגען לִיגן ווי בײַם טאַטן אין ווינגאַרטן (אין ווינהויז), ווי אַ פֿייגעלע אין נעסט.

ווינען, רעזידירן, לעבן, ויצן; שטיין, אַמנזן, שטיין, האַרבעריקן, אויפהאַלטן זיך; פֿאַזשירן, ווינען קאַמאַרנע; קוואַרטירן, האַלטן סטאַב ציע; האַלטן שבת, טאַגן, נעכטיקן, זומערן, ווינטערן, זימעווען, יום־טובֿן, יאַרן; אַנוואַרע - מען זיך אין, אויפֿסען אַ זעקל זאַלץ אין.

פֿאַרקלִיבן זיך (פֿאַרוקן זיך, פֿאַרשטופֿן זיך, פֿאַרשלאַגן זיך, פֿאַרהאַקן זיך, פֿאַרגאַבן זיך, באַגראַבן זיך, פֿאַרקריכן) אין; פֿאַרטראַגן

איז געווען זאַל מען אויסברענגען דאָס אָרט; ווי אַ לִיטוואַק גייט דאָרט וואַקסט קיין גראַז ניט; אַ לִיטוואַק שטאַרבט ניט; אַ לִיטוואַק טוט תּשׁוּבָה נאָך פֿאַר דער עבֿרה; דריי זאַכן זיינען נאָכן טויט שענער ווי בײַם לעבן; אַ בוריק, אַ ראַק און אַ לִיטוואַק; ווען גלייבט אַ לִיטוואַק? - ווען ער צײַלט דריי מאַל איבער; די פּוילישע האַלטן דעם פֿאַטער [אויסשפּראַך מיט אַ] בּכָּבֶד - די לִיטווישע הענגען דעם פֿוטער אויף דער וואַנט.

זען אויך: געשפּרייט 108, פּאָזיציע 110, ווינונג 114, אַרומ-צוימונג 141, גרענעץ 144, וועלט 203, יבשה 225, אַגרי קולטור 251.

110. פּאָזיציע, סבֿיבה

ס: פּאָזיציע, סיטואַציע, ריכטונג, פֿאַקאַלִיר טעט, פֿאַקאַציע; סטאַטוס, שטאַנד, שטעל(ונג), אַספּעקט; אָרט, אָרטשאַפֿט, פּונקט, פֿלעק, פֿלאַץ, מקום, קאַנט, געגנט, אומגעגנט, סבֿיבה, אומגעבונג, אַרומיקִיט, אַרום, אַרום-אונדאַרום, אַטמאָספֿער, מיליע, סאַקאַלִיציע, שכוּנה, שכנישאַפֿט, נאַכבאַרשאַפֿט; טאַפּאַ-גראַפֿיע; דאַקִיט אַאָ״ו - אר.

וו: זמן, געפֿינען זיך, לִיגן. אַדי: דאַיק, דאַרטיק, אַרטיק, פֿאַקאַלִיר, אַרומ(ע)דיק, היג.

אינוו: ווי; אַוו; פֿון וואַנען; פֿון וואַנעט; דאָ; אַדאָ; דאַדערט; הי; דאָהי; הינען; ער-געץ דאָ; דאָ אַרום; פֿון דאַנען; פֿון דאַנעט; דאָרט; דאָרטן; אָ; אַן; אַט; אַטאַ; ערגעץ דאָרט; פֿון דאָרטן; פֿון דאָ און דאָרט; אין דער געגנט פֿון.

פֿראַז: ווי? [ש צו אַ נודעם פֿרעגער] - אויף יענער זייט דאָרטן; פֿיר (דריי) וואַכן הינטער וואַרשע; קעגן איבער די ניין טעג.

זען אויך: צושטאַנד 7, געשפּרייט 108, נאַענטקײט 120, מתיצה 140, ריכטונג 179.

וואַרפֿט אַ שטיין דאָרט איז ער דאָ; ווי מען ווייט
 אים ניט דאָרט וואַקסט ער אויס (גיט ער אויף);
 ויש ווערטערשפּיל ווינען-ווינען ער וויינט ווי
 מען שלאָגט אים; ווי פֿרייט איר זיך? .
 שפּר: דאָרט ווי מען איז איין מאָל איז מען
 צוויי מאָל.

וען אויך: זמן 1, געשפּרייט 108, גענוט 109, ספּיכה 110,
 ווינען 114, אַנקום 187, אַרבינטו 191.

112. אַוועקווייַקייט, באַזייטיקונג

ס: אַוועקווייַקייט, ניט־ביזוייַקייט, אַפּוועזונ
 (די־קייט אַזױו - אַר; אומבאַוועצטקייט,
 ליידיקייט, פּוסטקייט אַזױו - אַר; אַפּוועזונ
 הייט; אַבסענטעזיס, אַלבי; פּוסטעניש, וויס־
 טעניש, וואַקוום; באַזייטיקונג, אַפּרייניקונג,
 אויסלאָדונג אַזױו - ו; עלימינאַציע.
 אַנהיימיקער, היימלאָזער, דאַכלאָזער,
 באַדנלאָזער.

וו: ניט זמן אין געשפּרייט (אין רוים); ניט דאָך
 זמן, ניט ביזמן, זינט אַנוועזנדיק זמן; ניט
 ביזיצן, ניט ביזווינען; אַפּוזן, אַוועקומן,
 אַוועקבלייבן; זיבן אַפּוועזנדיק, זשינען מיט
 זיבן אַפּוועזנהייט.

זמן אַן אַ היים; זמן היימלאָז; זמן אַן אַ
 דאָך (איבערן קאָפּ); זמן דאַכלאָז; זמן אַן אַ
 באַדן אונטער די פּיס; זמן באַדנלאָז; זמן פֿאַר־
 וואַגלע; וואַלגען זיך (אומוואַלגען זיך) ווי אַ
 הונט.

זיין פּוסט (וויסט, ליידיק אַזױו) - אַר;
 פּוסטעווען, וויסטעווען; מאַכן פּוסט, ליידיק
 אַזױו; צונעמען פֿון פּלאַץ, מַפְנֵה מְקוֹם זמן;
 באַזייטיקן, עלימינירן; אַפּרוימען, אַפּראַמען,
 אויסרוימען, אויסראַמען, מַבְעֵר זיין, מַבְעֵר
 קָמֵץ זמן, בודק קָמֵץ זמן, קָמֵץ בַּטְלֵען; אַפ־
 לאָדן, אויסלאָדן, אויסלאָדענען, אויסלאָדען,
 ווען, אַפּלעגערן, אויסלעגערן, אַפּלאַגערן,

ווערן, פֿאַרשלאָגן ווערן; אַנשלאָגן אין; פֿאַר־
 וואַרפֿן ווערן, פֿאַרשלידערט ווערן, פֿאַריאַגט
 ווערן, פֿאַרטריבן ווערן, פֿאַרוואַגלט ווערן,
 מגולגל ווערן; בלייבן, פֿאַרבלייבן, באַרוען
 נתיח; פֿאַרלענערן זיך.

פֿלאַצירן (זיך), אַינפֿלאַצירן (זיך), לאַך־
 קירן (זיך); (אַפּ)לעגערן, (אַפּ)לאַגערן, אויפֿ־
 שלאָגן (אַ)לאַגער, ביוואַקירן, קעמפּן [אַפּ];
 עטאַבלירן (זיך), אַינפֿונדעווען (זיך), (אַינט־
 געסטן (זיך), (אַינטגעסטיקן (זיך); אַינגאַדיען
 זיך, זאַנאַדען זיך, זאַנאַדיען זיך; אַינקוואַר־
 טירן (זיך), אַינסטאַלירן (זיך), אַינסטאַלירן
 (זיך), אַינאַרדענען (זיך), אַינהוויטען (זיך), אַיני
 אַרטן (זיך), אַינמאַסטען (זיך), אַינמעסטען
 (זיך), אַינמאַשטען (זיך), אַינמיעשטען (זיך);
 פֿאַמעסטען זיך, פֿאַמעשטען (זיך), אומיעש־
 טשען (זיך), איזמיעשטען (זיך); (גע)רוימען
 זיך; באַזעצן (זיך), סעטלען (זיך) [אַפּ], קאַלאָאַ
 נזירן (זיך); אורבאַניזירן זיך, אַינשטאַטיקן
 זיך; באַפֿעלקערן.

אַינברוגערן זיך; אַינקערפּערן זיך, אַיני
 גלידערן זיך; אַינזאַרצלען זיך, אַינפֿלאַנצן
 זיך, אַינקאַרעניען זיך; לאָזן (שלאָגן) וואַרצ־
 לען; לאַקאַזירן זיך, נאַטוראַליזירן זיך, אַק
 לימאַטיזירן זיך, אויסגרינען זיך; אַמעריקאַני
 זירן זיך, אַנגליזירן זיך אַזױו.

באַהויזן, באַווינען; פֿאַרנעמען, אַקופּירן;
 פּלאַצירן, שטעלן, ועצן, פֿלאַנצן, שטעקן,
 לייגן, דעפּאַנירן, אַהינטאַן, באַשטאַטן; לאָדן,
 לאָדענען, לאָדעווען, לאָדנעווען, גרווען, גרי
 ווען, פֿאַרפֿראַכטן, עמבאַרקירן.

אַדי: בייזיק, זאַנוועזנדיק, זיביוועזנדיק,
 ביישטייק, בייזיק אַזױו; באַזעצט, באַ־
 וויינט, באַפֿעלקערט אַזױו - ו.

אינוו: אין פּערזאָן; אין בייזמן פֿון; זי אין דער
 אַנוועזנהייט פֿון; במעמד; להשתקע;
 להשתגע [ש].

פֿראָז: הני; באַשר הוא שם; גם אני בחלומי;
 ווי צוויי דאָרט איז ער אַ דריטער, ווי מען

סטוקא, אָזשור; טינקעוואַניע, פּלאַסטערונג
[א]; מאַלערײַ ← 113 א.

[בוירמאַטעריאַלן האַלץ ← 115; סטאַ
לאַחאָניע; באַליק, באַל(ט)עק, באַלקן, קראַק
ווע, באַנטע, באַנטינע, פּאַרשט, ברוס, לייט
גער, בערווענע, בערווענע, אַבאַפּאַליק, ושע
ראַחל, זשערעוול; פּונדאַמענט־באַלקן, קווער
באַלקן, שפּאַנבאַלקן, זאַמיט, שטיצבאַלקן,
אונטערשפּאַר(ע), שפּאַרע, שפּעהע, בינד
באַלקן, מויער־לאַטע, אונטער־לידבאַלקן,
טראַנבאַלקן; אייבער־לאַג, צווייטאַחור; סלופ;
לאַמטערן־סלופ, טעלעגראַפּן־סלופ אַאו״ו;
סטויפּ(ע), סטופ, סטאַלב, טאַרץ, טאַראַן,
טומבע.

דראַנג, קלאַניצע, קלאַץ, בלאַק, פּלאַקן,
באַסיק, באַמע, טיטשקע, פּאַלקע, דריל(ע)ך,
דרוק, דריק(ע), שטאַנג, שטאַב(ע), פּרענט,
צאַנקען, פּיל, פּאַליע, פּאַל; שפּאַל(ע), קלעצל,
אונטער־לאַג, שוועל, רעלס, שיינע, פּלאַכע;
ברעט, בלאַט אַאו״ו ← 115.

ציגל; ליימציגל, דאַכציגל, קלינקער,
גאַנטע, קאַכל, קאַכליע, קיכל, קאַפּל,
קאַפּליע, טאַפּליע, דאַכלקע, דאַכעווקע, דאַ
כווקע, טשערעפיצע; שינדל; דאַכשינדל,
דאַכברעט, דאַכפּאַן, דראַניצע, לעשטישקע;
טינק, זינקע, פּלאַסטער [א]; קאַלכואַסער;
גלעזערשער קיט, גלעזערקייט.

[מכשירים] מויער־קעלניע, וואַפּנע־מול־
טער, וואַפּנע־שעפּל; לאַפּעטקע, שפּאַטל;
גלאַזקעסטל, טרעגל; דימענט ← 161; גע
שטעל, ריישטאַוואַניע, רושטאַוואַניע, קאַזלע,
מישטרייניק, סקאַפּלאַד [א].

[דער בנין בנין, געבני, געבנידע, געמאַך,
פּאַסטראַיקע, בילדינג [א]; שול־בנין, ווירט
שאַפּט־בנין אַאו״ו; ראַטונדע, דאַם; הימל־
קראַצער, וואַלקן־קראַצער; פּיתוסזרעמסס,
פּימסן און ראַמסן [א]; פּאַרכעס אָן יאַרמל־
קעס [א] דעכער אָן היזערן; ביי־בנין, ביי
געבנידע, פּליגל, צובוי, צוועבוי, האַרבעריק,

אויסלאַגערן; אויספּאַקן, אויסליידיקן, אַפּ־
ליידיקן; אויסליידיקן זיך ווי אַ פּוסטע פּאַס;
אויסלעך, אַפּרייניקן, אויסרייניקן, אויסשאַרן,
אויסטרעסען, אויסטרייסלעך, אַפּקערן, אויס־
קערן; אויסקערן ווי מיט אַ בעועם, ווי
מיסט.

אַדי: ניט־ביזניס, אַפּוועזנדיק, זיט־אַנוועזנ
דיק, אַפּווייזיק, אַוועקווייזיק, אַוועקשטייזיק,
אַוועקבלייביק; פּאַרוואַגלע, הימלאַג, דאַכ־
לאַג, באַדנלאַג; ניט־פּאַרנומען, ניט־באַזעצט,
ניט־באַזווינט, ניט־באַפּעלקערט אַאו״ו ← 111;
ליידיק; ליידיק און לויז; ליידיק ווי אַ באַראַ
באַן; פּוסט ווי אַ פּושטשאַק; הויל, בריוז,
בלאַנק, פּריי, וואַקאַנט, פּוסט, וויסט, לער;
וויסט און לער [גיח]; וויסט און פּוסט.

אינוו: ניטאַ; נישטאַ; ניט דאָ געדאַכט [ש];
[קל] אַניי, נעסקעם מטיט; ערגעץ אַנ
דערש; ניט דאָ און ניט דאָרט; (איין) ערגעץ
ניט; קיינער; קיינער אין דער וועלט; קיין
לעבעדיקער מענטש (נפּש); קיין לעבעדיקע
זעל (ווייל); קיין מוטערמענטש; קיין זכר; קיין
שרייד ופּלייט ← 27.

פּראַז: וווּ האַט אַ הונט אַ הויז? ער וועט
דאָרט ניט אויפּעסן קיין טון וואַלץ.

וען אויך: גיטזימן 2, איבערגאַנג 171, איבערטראַג 172,
אַפּגאַנג 188, אַרויסשטויס 193.

113. געביי

ס: בויונג, מויערונג, אויפשטעלונג אַאו״ו ← ו;
בוי, געבוי, געבני, אויפּבוי, אויפשטעל,
קאָנסטרוקציע; שטיינגעבוי, האַל צגעבוי אַאו״ו;
מויערווערק, שטאַקווערק; אַרכיטעקטור, בוי
קונסט; טעקטאַניק, אַרכיטעקטאַניק, סטרוק
טור; בויפּלאַן, נעאַראַמע.
ודי מלאַכה [מוליאַרקע, ציגל־ליינער];
טשעסלעריי, טעסלעריי, טשעשלעריי; סטאַ
לייעריי ← 115; שינדל־מאַכעריי; פּאַרקעט
אַרבעט; שטוקאַטור, שטוקאַטור־אַרבעט,

טרוימ־טויער אא"וו; קאָליטקע, פֿערטעלע, פֿערטש, פֿערטקע, פֿאַרטקע, פֿורטקע.

פֿענצטער; דובל־פֿענצטער, טאָפֿל־פֿענצטער, פֿליגל־פֿענצטער, רויזן־פֿענצטער, גראַטע־פֿענצטער, לוויער־פֿענצטער, לאָזענע־פֿענצטער; דאָכ־פֿענצטער; [שיף] אילומי־נאָטאַר, אָקסנאויג, לוועט; [טיילן פֿענצטער] פֿענצטעררעם, פֿענצטעררָם, קוואַטיר; פֿענצטער־ליסט, פֿענצטערברעט; פֿוטרינע; פֿענצטעררוים; פֿענצטערשטריק; שויב, טאָפֿ־ליע, רויט; שפּיגל־שויב, מילכשויב; וויטראַוש; אייבער־לופֿט, לופֿטשיק, פֿערטעלע, פֿערטש, פֿאַרטקע, קוקער; לָאָדן.

טרעפּ, שטיגן; שטאַפֿל, שטאַב־ליע, סטאַב־ליע, סטאַב־ליע, סטאַפֿניע; פֿאָדערשטע (פֿאַראַדנע) טרעפּ, פֿאָדערטרעפּ, פֿירטרעפּ; שנעקטרעפּ, שווינד־טרעפּ; וויקל־טרעפּ, עס־קאַלאַטאַר; שוועל; בריקל, סטופּ [אײ].

גאַניק; הענגגאַניק, פֿאָדערגאַניק, וועראַני־דע, פֿאַרטש [אײ]; אַלטאַנקע, גאַלעריע, זאַגל־יאַרקע, זאַגל־עריע; [געבעטהויז] כאַר, אָרגל־כאַר, טריפֿאַריום; באַלוסטראַד(ע), פֿאַראַ־פעט, פֿאַרענטש, געלענדער, טרעפּזעלעני־דער.

זייל, פֿיליאַר, פֿילאָסטער, קאַלאַס, קאַלאָמונע, קאַלאָנע, אָבעליסק; הויפטזייל, טרעפּנוזייל, שטיצזייל, וואַנטזייל; יאַנישער זייל, טרוימ־פּוֹזייל אא"וו; צמוד התוּך; קאַלאַ־נאַד(ע), אַרקאַד(ע).

דאַך, אָפּדאַך, שטרעכע, סטריכע, סטרע־כע; געוועל־בונט, זסקלעפעניע; אייבערדעק, גיבל־דאַך, שפיצדאַך, זאָטל־דאַך, ציגל־דאַך, שינדל־דאַך, שטרוידאַך, שטרויע(ר)נער דאַך, איבערדאַך; [נסוכה] שלאַק [פֿליגל]; סכֿך, כּוּינעס, פּולקאַשקעס; חופּה, באַד־דאַכין; טאַבערנאַקל.

[בויסטיילן] אַמפּיר, גאַטיק, רענעסאַנס, ראַקאַקאַ, באַראַק, ראַמאַנעסק, רוימיש, מאַ־רעסק, מורישי, מורינישי, דאַרישי, יאַנישי, סאַראַ־

פּריסטראַיקע, וועגל, אַנעקס; סקעלעט, לאַמטערן; פֿאַסאַד.

טורעם, באַשניע, וועזשע; קלויסטער־טורעם, זיכרכ־טורעם, גלאַק־טורעם, קאַמי־פּאַנילע, קאַלאַקאַלינע, זוואַניצע, קרייצ־טורעם; מעטשע־טורעם, מינאַרעט; פּאַגאַ־דע; וואַכטורעם; איי־פֿל־טורעם; קופּאַל.

פֿונדאַמענט, יסוד, באַזע, באַזיס, פּיעדעס־טאַל, זיפּידעסטאַל, אונטערבוי, אונטערגעבוי, אונטערגעב־פּאַדמורוּחקע; ווינקל־שטיין, גרונטשטיין, עקשטיין, אָבן־פּינה, אָבן־וויח, קרן־היסוד, בינדשטיין, געוועל־בשטיין, אָבן־פּוחל, אָבן־חומה, אָבן־קיר, קראַגשטיין.

וואַנט, שידוואַנט, בלינדע וואַנט; מויער, פֿיער־מויער, קאַפּיטאַל־נע וואַנט; פֿראַמוגע, פֿאַרמיגע וואַנט, נישע; גאַרן, שטאַק, טשוואַק [אײ], עטאַוש, פֿלאַר [אײ]; קעלער, ביסמענט [אײ]; גרונטגאַרן, אונטערשטאַק, פֿאַרטער, דאַנטטער [אײ]; אַנטרעסאַל, בעלעטאַוש, מע־זאַנין; אייבערשטער גאַרן, טאַפֿפֿלאַר [אײ]; סטעליע, סופּיט, פּוֹלאַפּ, פּאַלאַפּ, פּאַלעפּ, באַלקן, באַלטן, בעליק, בעלקע, פּלאַפּאַנד; פּאַד־אַגע, פּאַד־אַגע, בריק, די, פּאַל, פּאַר־קעט, זיפּוסבּוידעם, פּיסאַצקע, פּאַמאַסט, פּלאַר [אײ].

טיר, דעילע [אײ]; שויבטיר, פֿאָדערטיר, פֿאָדערשטע טיר, פּאַראַדנע טיר, הינטערטיר, דרויסנטיר, גאַסנטיר, הויזנטיר, פֿליגל־טיר; זאַ־פּאַסנע טיר, בלינדע טיר, דרייטיר, האַלב־טיר; [שיף] פּאַל־טיר, לוק(ע); אָבן־האַב־ניוס טירן אַ סך טירן.

[טיילן טירן] קוואַטיר, טיררעם, טיר־ראַם, טירגעשטעל; טיר־פֿליגל, פּאַנעל; פּוֹט־רינע, וואַרצאַבע; אייבערשטע (אונטערשטע) וואַרצאַבע; פּריטעל־קע, פּריטאַל־קע; ביי־שטידל, שפּאַנע, אושאַק, נאַדוּיריק, טיר־געזימס; שאַניר, זאַוועסע, געלענק, אַנגל; הענטל, קליאַמקע; טירקל־אַפּער, טיר־קלעפל; מוזוה; טויער, בראַם; שטאַטטויער,

רעווען, שאַרעווען, אויסשאַרעווען; אויס-
קלעפן; פראַווען, אַפראַווען; טינקעווען, שטר-
קאטורעווען, אַשוורירן; גלעווערן, קיטעווען;
אַפּקרייזלען, אַפּקרייצלען (גלאַז); שינדלען.

אַדי; גאַרנדיק, עטאַזשיק, זעטאַזשע; צוויי-
גאַרנדיק, דרייגאַרנדיק אַזױ; צוויי-
שטאַקיק, דריי־שטאַקיק אַזױ; סמוליאַרסקע,
סעסליאַרסקע, בויעריש, אַרכיטעקטאַניש
אַזױ ס.

שפּר: ווער עס בוי(ט)ט און ווער עס ווינט.
וען אויך: הוימאַלערע 113 א, וויינג 114, סטאַלערע 115.

113 א. הוימאַלערע

ס: מאַלונג, שמירונג אַזױ; מאַלערע, שמי-
רערע אַזױ; מאַליעוואַניע, מאַל-
יאַרקע; טאַפעציראַרבעט, טאַפעצירערע.
נמאַטעריאַלן ווייס, ציגנקהייס, בלאַנחוס,
גריק, שענרויט, בערלינער רויט, קרעפרויט,
שוואַרץ, אוגער, געל, שייטגעלב, כראַמגעלב,
אומבראַ, ציגאַבער אַזױ סאָליד 295—303;
גרונט, גרונטפאַרב, קאַליר, קאַלעיר [יאַל];
לאַק, ווינער לאַק, עמאַללאַק, שעלאַק, שער-
ליאַק, לאַציע; פּערנעץ, פּאַקאַסט, וואַרניש
[אַ]; לאַקיר, עמאַל, אַמאַליע, ענעמל [אַ];
פּאַליטור, טינקטור; שלאַמקרייד; שפּאַליר,
שפּאַליער, טאַפעטן, טעפּער־טאַפעטן, וואַנט-
פּאַפּיר, אַבאָיעס, אַביטשעס.

אַרבעטטיילן לייסט, מוסטער, שאַב-
לאַן, דעסן, שלאַק, שלעקל, זאַקל, לאַמפּער-
יע, לויפּערל; ראָועט, ראָועטקע; פּריי, קאַר-
ניז, יגאַרניז, גו(ט)זימס; מיטלשטיק, עקשטיק
נאָן סופּיט; פּאַצעטאַ, ווענקאַ, פּלינט(וס).

[מכשירים] פענדול, פענדוליק, טשע-
טשאַק, שלעפּער, שטילאַווע, סקיוואַווע;
באַרשט, לאַחאָווען, ראָוואַווען; בונט-
שטריך, שטריכציער, דורכציער, האַלקאַ,
שניר; בראַמזיער, פּלאַטע, שוואַם, שפּאַכטל,
פּימס, גלאַפּאַפּיר, יגלאַפּאַפּיר.

צעניש, קאַריניש, פעלאַוויש, טאַסקאַניש,
ראַמאַניש־ביזאַנטיש, רוסיש־ביזאַנטיש, קאַמ-
פּאַזיטסיטל; באַסאַוש, טראַפּושטיין, סטאַ-
לאַקטיטן; מאַזאַיק.

אַרכיטעקטאַנישע עלעמענטן בויגן, אַר-
קע, געוועלב, שפיצבויגן, שפיצגעוועלב, גע-
וועלב־צוויקל, פּילאָן, פּאַרטאַל, פּאַרטיק,
פּראַנטאַן, פּרייז, ווינעטקע, קאַרניז, גו(ט)זימס,
ראָועט(ט), אַבאַקוס, שפּאַרנאַפּ, מאַדיליאַן,
מוֹליאַן, פּעריסיטל, טראַכיל, אַרכיטראַו,
אַרכיטוואַלט, קאַפיטאַל, טריגריף, קראַקעט,
שעוואַן, אהרנס שטעקן, פּעסטאַן, טראַני-
סעפט, מעטאַפע, ענטאַבלעמענט, פּאַלמעט,
פּרעסקאַ, אַראַבעסק, טעלאַמאַן, אַטלאַנט,
באַרעליעף; גענעץ, סטראַפּקעס.

ציגלאַרניע, ציגל־פּאַבריק, ציגל־זאַחאָד,
ציגעלינע, ברענערע, קאַכעלינע; שינדלאַר-
ניע, שינדלערע, שינדל־פּאַבריק, קלינקאַרניע.
בוימ־סטער, אַרכיטעקטאַר; בויער,
בילדער [אַ]; קאַנסטרוקטאַר; מוליער, ציגל־
לייגער, בריקלייער [אַ]; ציגל־קנעטער; ליימ-
טרענער, וואַפּע־טרענער; בוי־אַרבעטער, בוי-
וואַגער, מויערער; שטיין־מויערער, ציגל־
מויערער אַזױ; טעסער, טעסלער, טשעס-
לער, טשעשלער, צעסלער; סטאַליער ← 115;
פּלאַטיק, קאַרפּענטער [אַ]; דאַכדעקער,
דאַכשלענער, דאַך־באַשלענער, שינדלער,
שינדל־דעקער, שטרוידעקער; שטוקאַטורער,
פּלאַסטערער [אַ]; טינקעווען, ליימער;
מאַליער ← 113 א; ציגלער, ציגל־מאַכער, ציגל־
ברענער, ציגעליניק; שינדלער, שינדל־מאַכער,
גאַנטאַוויק; ווענער, שפּאַלטער, בובלער,
פּונאַוושטיק.

ו: [אַרבעט־פּראַצעסן] בויען, סטראַיען, קאַנ-
סטרוירן, בילדן [אַ]; בעטאַנירן, אונטער-
בויען, אונטערטאַן; אויפבויען, אויפ־שטעלן;
מויערן; איבערלייגן (איבערשטן) אַ שטוב;
אַרויפ־ציען אַ גאַרן (אַ שטאַק); זען, טעסען,
טשעשען, טשעסליעווען, טשעשלעווען; פּוט-

אֶפְיִינִיעַ; קָאָמְעִינִיעַ, קָאָקְלִינִיעַ [ש]; שְׁכֵנִים הוּיז, [א] אַפֶּאַרְטֵמֵנְט־הוּיז, טֵעֵנִעֵמֵנְט־הוּיז; פֶּאַלְאָץ, פֶּאַלְיִ, פֶּאַלְאָסְט; שְׁלֶאָס; רִיטֶער־שְׁלֶאָס, שְׁטֵינְשְׁלֶאָס אַאָ״וו; בעל־וועדער, שְׁאַ־טאַ, בורג; פּוּסְטֶקע, חוּרְבֶה, מִפּוּלֶת, פֿלִיעֶר־פּאַסְטֶקע, טרוש־שְׁטאַָבֶע, סְלֶאָם [א].

באַראַק, באַראַקן, קאַזאַרמע, קאַשאַרן, קאַזעמאַט; געצעלט, נאַכ־טעגצעלט, פֶּאַלְאָט־קע, אוהל, שְׁאַלְאַש, צַרְיָה וְאַרְץ־יִשְׂרָאֵל; באַ־לֶאַנְאָן, טאַבערנאַקל, טענט [א], וויגוואָם [ב] אינדיאַנער; לֶאַנער; ציגיינער־לֶאַנער, זומער־לֶאַנער, פֿלִיטיִם־לֶאַנער אַאָ״וו; מְחַנֶה [ג]; ביזוואַק, קעמפ; לֶאַגע־רדאַרף [ד]; עֶרֶד־שְׁטִיבֶל, גריבעלע, לֶעפִיאַנקע, זעמל־יאַנקע, פּערעביצע, קליניע, קאַרין, יורטע, איגלו, סאַקליע; הייל, גראַטע, מֶעֶרֶה; בְּדִידֶה־שְׁטִיבֶל, מתבודד־שְׁטִיבֶל, התבודדות־שְׁטִיבֶל, ערמיטאַוש; טראַנשעע, פֿוקסלֶאַךְ ← 452; באַ־העלטעניש, מְקוּם־מִקְלֶט, בונקער, מאַליניע, מֶלִינֶה ← 430; [ז] בטוחה־שמיר, וַיְצִיב־

פֶּאַרְמַהוּיז, פֿריציש הוּיז, כּוּטֶער, פֶּאַ־זענדע; זומער־ווינונג, זומערהוּיז, זומער־שְׁטִיבֶל, ווילע, דאַטשע; [א] קאַטעדוש, באַג־גאַלֶאַ; בִּידֶל; גאַרנטבידל, גאַרטנשטיבל, לופֿטשטיבל, שאַנטבידל; סוכה, פֶּאַוּלִיאַן, קיאַסק, אַלטאַנקע, בעסיעדקע, בודקע; וואַלד־שְׁטִיבֶל, געיעגה־זיל, יאַגדה־זיל.

פֶּאַלְקֶסהוּיז, קלוב־הוּיז; י קלֶאַב; הֶאַ־טעל; זומער־האַטעל, הֶאַטעל „קאַך־אַלִיין“ [א], הֶאַטעל „דע וואַנץ“ [ש]; רומינהוּיז [א]; אַפּרוּהוּיז, סאַנאַטאַריע, סאַניטאַריום [א]; פעני־סיאַן, פֶּאַנְסִיאַן, אינטערנאַט, באַרְדינֶהוּיז [א]; גאַסט־הוּיז, גאַס־טֵינֶעץ, גאַסט־הוּיף, אַכְסִינֶה, וואַיאַוד, אַיינפֿאַר־הוּיז, קרעטשמע, קרע־טשעם, קאַרטשמע וואַיל, פֶּעל־דֶקרעטשמע, האַרבֶעריק, טוריס־טֶך־היים, גאַספֿאַדע, פֶּאַד־ווערקע, קאַראַוואַן־סאַרי, כאַן; הַכְּנֶסֶת־אַורחים, אַורחים־הוּיז, הַקְּדֶשׁ, אַרע־הוּיז, היים, הֶאַום [א], פֿרייט, נאַכ־טאַוּיל, נאַצֶלענ,

[בעל־מלאכה] מאַלער, מאַלירער, מאַל־יאר, מאַליאַוש; שטוב־מאַלער, הויזמאַלער, מאַלער, מאַלֶעיר [ש]; פֶּאַרבער; שמירער, פֶּאַטשקאַוש; קאַלכער, קאַלכענער; שאַב־לֶאַגירער, פֶּאַליטורער, לֶאַקירער, עמאַלי־רער; פּיינט־ער [א]; שפּאַלירער, טאַפעטן־קלעפער, אַביטשעס־קלעפער, פּייפּע־הענ־גער [א].

וו; נאַרבעט־פּראָצעסן מאַליעווען, מאַלן, פֶּאַרבן, שמירן, שטריכלען, שטריכלען, פּיינטן [א]; פענדזלען, י פּיינזלען; אונטער־פּירן; מאַזשען, לֶיאַפען, פֿליאַסקען, וואַל־גאַזשען, קוואַטשען, פֶּאַטשקען, שמערגען, שמירגעווען, סמאַרגלען, טערכענען; גרונטירן, גרונטעווען, לֶייגן אַ גרונט; וויסן, קאַלכן; שפּאַליען, שפּאַכלעווען, שפּאַקלעווען, קי־טייען, מאַוירן, מירמלען, מאַרמירן, מאַרמאַ־רירן, שֶׁלֶפֶן; אַנש־מירן, אויסשמירן, אַפ־שמירן, באַשמירן, צושמירן אַאָ״וו; אויסקלעפּן, אויסטאַפעצירן, אויסשפּאַלירן אַאָ״וו.

וען אויך: קאַלירן 295—303.

114. וווינונג

ס: ווינאַרט, ווינפֿלאַץ, ווין; ווין־שטח, וויני־דיסטריקט; אויפֿהאַלט־אַרט, ווינשאַפֿט, ויץ, מושב, רעזידענץ, אַדרעס; היים, געבוירן־הוּיז, יגעבורטהוּיז, פֶּאַטערהוּיז, פֶּאַטערשטוב; דאַס אַרט וווּ מײַן וויגל איז געשטאַנען; בנין, געבִידע ← 113.

וווינונג; צוואַמענוווינונג, שכנות; דירה, כּירע [ש]; דירה־מלוכה, געהי; [א] אַפֿאַרט־מענט, פֿלעט; [קל] ראַשטע, סחוצעכץ, רים; מְקוּם־מְנוּחָה; אַן אַייגן ווינקלעל; אַ פֿלאַץ וווּ דעם קאַפּ אַוועקצולֶייגן (אַנצושפּאַרן); אַ דאַך־איבערן קאַפּ; אַן אַפֿדאַך; די פּיר ווענט; הוּיז, וווינהוּיז, הייז, הייזקע, שטוב, שְׁטִיבֶל־שְׁטִיבֶל־טשינע, כאַטע, כאַלפּע; הילצערן הוּיז, סטור־קאַהוּיז, ברוינשטינהוּיז אַאָ״וו; מויער, מײַערל,

וּנְאֻם שְׂרָעָה, וּנְאֻם שְׂרָעֻשְׁקָה, פְּשִׁיטוֹלֵיִק; וְנֹאכְטֵלֶעֱגוֹעֶר, סַטְאַנְצִיע, קווארטיר, שטיי פֿלאַץ, לְאָוּשִׁי.

וְנֹאכְטֵלֶעֱגוֹעֶר, שְׂרָעָה, שְׂרָעֻשְׁקָה, קְאָמֶער, אַלְקֶער; וְשִׁיף קְאָבִינֶע, קְאָוִיטֶע; וּבְאָן קוֹפֶע, קְאָמֶפּאַרְטֶמֶענט [א]; וְתַפְסִיחַה קְאָמֶער, ז צֶעל; וְשִׁפִּיטְאָל פּאַלְאַטֶע, וואָרד [א]; געמאַך, פּאַָ קְאָ; אַנְפִּילְאָדוּעוּ.

וּווינצימער, וווינקאמער, וווינשטוב, מיטל־שטוב, לִיִּוּיִגֶרוּם [א]; וואָל, גאַסטצימער, סאַָ לְאָן, סאַָלְיָאן, סאַָלִיע, באַשטע; פֿראַנטרום, פּאַרְלֶאָר [א].

אויפֿנעם־צימער, ז אויפֿנאַמ־סי־צימער; שְׂרָעֶפֶשְׂטוּב, שְׂרָעֶפֶצִימֶער, שְׂרָעֶף־חֶדֶר, אַל־קֶער, אַלְקָוִו, קעמערל, ספּאַלְנִיע, גאַסט־צימער, בעדרום [א]; אונטעראויחן, הינטערן אויחן; עסשטוב, עס־חֶדֶר, עסצימער, עסן־צימער, ספּאַלְאָוּע; [א] דִּיִּוּיִגֶרוּם, דִּיִּנֶעט; קִיך, קאַכשטוב; [א] קִיטשן, קִיטשענעט.

אַרבעט־צימער, קאַבִינֶעט, ז גאַבִינֶעט, שטודיר־צימער, לֶעֶרן־סאַָלִיע, שרײַב־צימער, שרײַבשטוב, לִיִּען־צימער, ביבליאָטעק; רִיִּי־כער־צימער, ביבליאָר־צימער, שפּיל־צימער, מוויק־צימער, סטודיאָ; טוואַל־עט־צימער, בוֹדוואַר, קלייד־ער־צימער, גארדער־אַב־צימער, אַנטר־צימער; באַד־צימער, וואַש־צימער, וואַנֶע־צימער, באַטרום [א]; בִּית־הַכִּיסָא - 416; זונ־צימער, סאַָלְאַרִיּוּם; קִינֶדֶר־צימער, נויסערי [א].

בִּיִּצִימֶער, בִּיִּקְאָמֶער, הַאָנטשטיבל, זעבנצימער, סִידְרוּם [א]; דורכאַנגנצימער; הינטערצימער, הינטערשטיבל, בעקרום [א]; חֶדֶר מִיּוּחַד, ייִחוד־שטיבל, בִּדְיֶה־שטיבל, פֿלֶה־צימער, דען [א].

פֿאַרהוּיז, פֿירְהוּיז, הוּיז, הַיּוּזל, פֿעדער־הוּיז, פֿאַדֶּערהוּיז, פֿעדֶערהַיּוּז, פּאַדשעניע; קאַרידאַר, וועסטיבל, קולואַרן, הַאָל, לְאַבִי [א], פֿאַָיע; אַטריּוּם; פּאַדֶּערשטוב, פּאַדֶּער־צימער, פּאַר־חֶדֶר, פּאַר־צימער, וואַרטוואַל, 113 פֿאַרגרײַטונג 403, שוצמיטל 430.

115. מעבל, סטאַליעריי

ס: הַאָלְצֶאַרבעט, געהיל־אַרבעט, הַאָלְצ־וואַרן; סטאַליעריי, סטאַליאַרקע; טיש

וּווינצימער, ווייניגרום [א]; פֿערעדינע, פֿשעדינע, פּרוּדור, פּאַלִיש.

פּיִדאַטיק, פּענטהויז [א]; דאַכ־צימער, דאַכ־קאַמער, דאַכ־שטיבל, גאַרנשטיבל, בוי־דעמ־שטיבל, בוי־דעם־קאַמער, אייבערשטיבל, מעוואַנין, איידעמ־שטיבל, סאַָל־קע, מאַנסאַר־דע, פּאַצֶיעיאַט־קע, אַפּסטערז [א]; בוי־דעם, באַרן; פּאַרטער, בעל־עטאַוש; אַנטרעסאַָל, סוטעריניגעוּעוּ, פּאַדוואַל, קעלֶערשטוב, ביי־ס־מענט [א].

קאַמער; רומפֿל־קאַמער ופּאַר אַל־ט וואַרן, שפּיִז־קאַמער, פּראַוויאַנט־קאַמער, שפּיִז־וואַרניע, הַאָלְצֶקאַמער, הַאָלְצֶשטעל־בל, בונקער ופּאַר קוּיִלֶן, קלאַדאַוּקע - 403; קע־לֶער, פּאַדוואַל, סקל־עפּ, תּבֵה [א]; [א] ביי־סמענט, סעלֶער; אַיִז־קעלֶער, לְאָדוואַניע; פּרִזִּבּע, פּיִדאַשיק, וואַוואַליקע, וועראַנדע, באַל־קאַן, גאַניק, פּאַרטיקאַ; פּאַרטש [א]; בריקל, סטופּ [א].

הויף, חֶצֶר וּבַיִם רְבִיץ, פּאַדוואַר, פּיִד־וּיִרֶע, געוויף, געהויף, געהעפּט, פֿיר־הויף, דורכהויף, הינטערהויף, יאַרד [א].

שפּר: איטלֶעכער הונט אויף זיין גרונט; איט־לֶעכער וואַרעם הַאָט זיין לְאָך; דִּירֶה נְאִה, אַשֶׁה נְאִה וּפְלִים נְאִים מִרְחִיבִים דְּעֵתוֹ שֶׁל אָדָם; אַלֶּע דִּירוֹת זִינען שוועסטער און ברידער; אויף אַ שטוב בויען און אַ קינד אויסגעבן איז דאָ בײַ גאַט אַ באַוונדער אוצר; אַז מען הַאָט אַן אייגענע דִּירֶה און אַ קו הַאָט מען פּרִנסֶה אַן מי; אַז מען הַאָט אַ הוּיז הַאָט מען צוויי דאַנות; דִּירֶה־זעלט טאַמער וועט מען לֶעבן און קבֿורה געלט טאַמער וועט מען שטאַרבן.

זען אויך: געגנט 109, פּאַזיציע 110, בִּיזִיקייט 111, געבב 113, פֿאַרגרײַטונג 403, שוצמיטל 430.

זעג, טראַטשועג, צילינדערזעג, גוימסועג, פאַר
נעלזעג, לאַכזעג, שליסל־לאַךזעג, קרייצזעג,
באַנדזעג, קערבזעג, פּאַרפּוסזעג, קלובזעג,
גראַטזעג, שטיכזעג, לויבזעג, לאַבזעג, שראַטזעג,
פּאַפּערעטשנע זעג, מאַלאַזובקע; שינדלזעג;
גערטנערזעג, שטיינזעג, מאַרמאָרזעג אַאָ"וו;
נטיילן זעג זעגנעשטעל, זעגערס, ציין, העפּט,
שטיי; באַק, זעגבאַק, זעגבֿלאַק, קאָזלע, זעג
באַק, זעגרוב.

הובל, הובעל, העבל; פּונאַניק, פּונאַנקע,
רובאַניק, שליכט, אַלקער, פּאַרשניידער,
ציקליניע, דובל; פּוצהובל, פּאַליריהובל,
גלעטהובל, פּעדערהובל, רייסהובל, שיפּ־
הובל, פּאַרצהובל, פּעלשהובל, באַנקהובל,
גרוטהובל, שלאַכטהובל, נוטהובל, צאַנהובל,
שערכהובל, שפּייכרהובל, לייסטרהובל, קאַר
נידהובל, גוימסהובל, קיטהובל; באַנדער
הובל; הובל־מאַשין; דלאַט, דלוטע אַאָ"וו
← 205; שרויף, צוואַנג ← 205; לאַס, לייב,
סמאַליקע, בייץ, מעבל־פּאַליטור.

[מעבל] מעבל, פּוירניטשור [אַ]; גאַרני
טור, גאַרניטער, סעט [אַ].

בעט; הימל־בעט, סאַפּעבעט, רוקבעט,
טאַנבעט; בעטל, באַנקבעטל, באַגעטל [אַ],
באַמבעטל, איינלייבעטל, צווייפּלייגבעטל,
אויפּשטעלבעטל, פּעלדבעטל, סעקבעטל,
שלאַפּבעטל, צוילייגעטל, שלאַפּבאַנק; סך־ום
בעטל, שפּילקעבעטל; געלעגער, געלענדער
[אַ]; וויזגעלעגער, קאַסטןגעלעגער, שטרוד
געלעגער; אויפּלאַויזן, הינטער־אויזן; טאַפּ־
טשאַן, גאַרע, קאַיקע, פּאַל; קינדערבעטל;
וויגל), הענגוויגל; שפּאַנבעטל, הענגבעטל,
הענגל־בעטל, האַמאַק; (די) טראַג, טראַגבעטל,
טראַגע, גאַסליקע, סטרעטשער [אַ]; פּאַלאַב
קיין; [נטיילן בעטן] רעם, ראַם, ראַם, בעט־
רעם, בעטנעשטעל, טאַרעדדיקע; פּלאַטע;
הויפט; צוקאַפּנס; צופּוסנס; מאַטראַץ, לופּט־
מאַטראַץ, שטרוימאַטראַץ, שטרויזאַק, שעניק,
טויפּיאַק; פּאַסטשעלע, פּאַסטשילקע, געבעט,

לער; טאַקער; באַנדער; סטאַליאַניע;
טאַקאַניע.

[מאַטעריאַלן] געהיץ, בויהאַץ, לאַמ־
בער [אַ]; בעריאַזע, בערעזע, בערקענע
האַץ, בערקנהאַץ, יעלעהאַץ; קליאַן,
יאַווער; ראַביניעהאַץ, דעמבנהאַץ, דעמב,
טענענהאַץ, בוקסנבוים־האַץ, בוקסנהאַץ,
בוקס; פּימסנהאַץ, צעדעהאַץ, רויט־
האַץ; מאַכאַן, מאַהאַן, מאַהאַני, טאַמבאַס־
קאַר; קאַראַלדהאַץ, טשעטשאַטקע, עבני
האַץ, געל(ב)האַץ, ברוינהאַץ, פּידלהאַץ,
קאַרקהאַץ אַאָ"וו ← 250; ביעל; פּרוכנע;
ברעט, פּאַרשט, פּלאַטזע, טערמיצע [פּון דילן],
לאַטע, צאַליחוקע, שאַליחוקע, פּלאַנקע; פּאַ־
ניר, פּאַניער, פּורניר; שליכט, טשעטשאַטקע,
גרושקע, שטרייף, אַטשיק; פּאַנעל, טאַפּליע,
ושילקע, דיכט, דיקט, געשפּערטע דיכטן,
קלעיאַנקע.

[נטיילן] לייסט, טראַגלייסט [פּון מאַט־
ראַץ], באַק, צאַקל, סונעסקע, צאַרנע, קאַ־
ניעטשניק, טשעפּיקל, פּיליאַנג, פּאַפּערעטשקע,
ליאַמפּעריע, קימפּער, פּליינט(וס), שפּראַץ;
שפּאַלטשפּאַן, קליין, שייבער, שפּאַן, שפּאַנקע,
שפּאַנקע, שפּליינט, שפּאַנל־סט; פּוגע, רינע,
אַלקער, געלענק, פּעלש, נוט, שליין, פּינגער,
ציניק, פּאַרץ, צאַפּן, שלאַס, שוואַל־בנעק.

[באַצירונגען] באַלאַסטער, קעלשטאַס,
קוואַקשטיין, קאַרני, גאַרני, פּוקליע, ראַזעט־
קע, דוצקע, קאַלומנע, פּאַרטאַפּלונג, וואַליק,
שטיצע, גאַלקע.

[מעסט־מכשירים] ווינקל־מאַס, ווינקל־שטיק,
ווינקל־מעסטער, שמיגע, גערונגווינקל, גערונג־
קעסטל; צירקל, שפּיצצירקל, טיילצירקל,
קראַנצירקל, שטאַנגצירקל, בוינגצירקל,
צייכצירקל, שטרייכמאַס, שטרייכמאַס,
קרעפּליאַדע, שטאַרצליאַדע.

[מכשירים] הובל־באַק, דרייבאַק, טאַ־
קער־מאַשין, טאַקמאַשין, טאַקאַניע; באַבקע.
זעג; האַנטזעגל), שוויפּזעג, פּוגזעג, קאַרניר

קרעדענץ, געפעס־אלמער, סודניק, סער־
וואנטקע; שפייזשענקל, ספריס־שענקל, שבת־
שענקל אאו"ו; [ומיילן שאפען] פאסטאמענט,
ספוד, בלייטראם, ווירע, צאגלי־סט, רוקוואנט,
ביישטאס, קראנץ, ציער, קליאמרע, קאפ;
הענער, װועשל־קע.

עטאזשערקע, שיפאניר, שיפאניער(קע),
געשטעל(ע)כר; פאליצע, פאך, גראטקע,
פאךקע, פורקע, טאפטשאן, באנטע; טעלער־
פאליצע, ביכער־פאליצע אאו"ו.

קאסטן, באנקקאסטן, קופערט, צעדער־
קופערט, באניע, קאליע, סקריניע, תבה [וי];
[אם] טראנק, קייס, באקס.

שפיגל, ווארצאדלע, מאטריניצע [קל];
האנטשפיגל, קעשענע־שפיגל, יטאשן־שפיגל,
וואנטשפיגל, טואלעט־שפיגל, טרומא; שפיגל־
גלאז; פאלינע.

[בעל־מלאכה] האלצארבעטער, האלץ־
באארבעטער; האלצער; מעבל־ארבעטער;
סטאליער, סטאליאר; [ש] סטוילער, סטאל־
יערוק; טישלער; שפיגל־מאכער; טאקער,
ידרעקסלער; קאסטן־מאכער, קופערט־מא־
כער; מאטראצן־מאכער, מאטראציניק; באג
דער, בעדנער ריימאכער, רייפער.

וו: ווארבעט־פראצעסן זען, שוויפן, שנייצן,
שטארצזען, דרושזען, דרושנע זען,
פארפוסזען; הובלען, הובלעווען, העבלע־
ווען; טעסען, טשעשען, טשעשלעווען, טשעס־
לעווען; ציקלינעווען, אלקערן, פוצן, צאנע־
ווען, נוטעווען, פוגעווען, אפשליסן, רונדיקן,
פאנירן, פורנירן, פינירן; אויסטאקן, יאויס־
דרעקסלען, אפטאקן, ארומטאקן; פאקאס־
טירן, ביצן, לאקירן.

אדי: סטאליעריש, יסטאליארסקע, טאקע־
ריש, יטאקארסקע אאו"ו - ס.

שפר: אין א קרומען שפיגל איז די נאז אין א
זייט.

וען אריי: מעטאל־באארבעטונג 205.

אונטערלייג, אונטערבעט, איבערבעט; בעט־
געוואנט; גערעכט; בעבעכעס; קישן, קאפ־
קישן, פוכקישן, יאשיק, שויל־קישן, לופטקישן;
פויך.

סאפע, קאנאפע, אטאמאן, דיוואן, שער
לאנג, קושעטקע, לעזשאנקע; [אם] דעוועני
פארט, לאנדוש, (סטודיא)־קאושט, סעטי;
שויל, טשער [אם]; בענקל, פאטעל, פאטער־
שויל, וואל־טער־שויל, קרעסלע, יועסל, לעני־
שויל; הסב־בעט; טראן, קרוינשויל; פייסא־
(ה)מלוכה, פייסא־המלכות; טאבורעט(קע),
טשאשקע; ליגשויל, רעדלשויל, פארשויל,
ווילטשער [אם]; וויגשויל, שאקלשויל, ראקער
[אם]; איינלייגשויל, טראגשויל; קינדערשויל,
סטאליקע; [קימפעטארין] בראכשויל, ברויכ־
שויל; [ומיילן שויל] אנלען, רוקן, רוק(א)־
ווענטל, פארענטשנע, ספינקע, זאדיק, בעק
[אם]; געזעס, זיץ, זיצפלאץ, ברעטל, סיט [אם];
פילסלעך.

באנק, װאזוקע, בענקל, סוויצעניע [קל],
פליישיקע באנק, פליישיבאנק, מילכיקע באנק,
גארטנבאנק, שטיינבאנק, קלאגבאנק [בית־
עולם]; אפרובאנק, שבת־באנק אאו"ו; פיאנע־
בענקל, פוסבענקעלע, אונטערבענקעלע;
שוסטערבענקל, דרייפוס.

טיש; עסטיש, קיכטיש(ל), אויפשטעל־
טיש, איינלייגטיש, ברידזשטיש; שרייבטיש,
בירא, בירקע, קאנטארקע, סעקרעטער,
דעסק [אם]; ריינעטיש; ווינקל־טיש(ל); טוא־
לעט־טיש, וואשטיש, נאכטיש אאו"ו;
שטענדער, סטענדער, ליינשטענדער, שרייב־
שטענדער, פורט, ליינפורט, שרייבפורט;
[ומיילן טישן] טישקעסטל, שופלאד, ביללאד,
טישלאד, טישלעדל, דראער [אם]; בלאט,
דעק; קליאפע, לאפע, איינזאצברעט; פייס,
שטאלן.

שאפע, שאף, שאפקע, שאנק, שראנק, אל־
מער, װשאף, קליידערשאנק; [אם] לאקער,
קלאועט; קאמאד, בופעט, קרעדענץ, שויבן

116. אינוווינער

ראנט; גרינער; דעקלאראנט; בירגער, מיט
בירגער; פריואט-בירגער, ציווילער; וועלט-
בירגער, קאסמאפאליט; מלוכהלאזער, אג
מלוכהדיקער, אפאטריד; כן-עיר, לאנדסמאן
ל"ר לאנדסלייט, קאמפאטריאט.

בירגערשטאנד, בירגערשאפט, אונטער-
טאנשאפט, פאדאנסטווע; באפעלקערונג;
שטאטישע, מעשטשאנסטווע; ישוב, קאלאני-
יע, סעטלמענט [א]; הראמאדע, גראמידע,
מיר אאו"ו - 47.

אדי, אינוו; שכניש, שטאטיש, ציוויל, ביר-
גערלעך אאו"ו - 5; געבירטיק פון, א
לאנדסמאן פון אאו"ו; איש, אנשי.

פראז; דריצן פאר שכנים און איין פאר שיך;
דעם שכנס ציג שלאגט דעם בעלה הביתס
קו אין די פיס; בעסער א ריכער שכן איידער
אן ארעמער בעלה הבית.

וען אויך; זאמלונג 47, ווינונג 114, מענטשהייט 232.

117. גרויספארנעם

5: גרויספארנעמייטי, גרויסקייט, ריזיקייט,
טיטאנישקייט אאו"ו - אד; (גע)וואלדיר
קייט, מוראדיקייט, אומגעזעהערקייט אאו"ו
- 20; גרייס; פולע גרייס, לעבנסגרייס, אב-
סאלוט; אימפאנדעראבילע; פארגרעסערונג
- 11.

מאהינע, מאכיניע, פאסטומענט, קארפא-
ראציע, באנדורע, נפוחזאך; משא, בארג;
פיתום ורעמסס, פיימסן און ראמסן [ש].

ריו, גיאנט, טיטאן, ציקלאפ, מאמוט,
הערקולעס, קאלאס, גורומגו, עוג מלך הבשן,
עוג מלך הבאטשאן (הלאקש) [ש], גלית, כונפיר
לים, גארגאנטוא, מאנסטער, וואלפיש, לוחית;
אטלעט, אטלעטישע פֿיגור (קאנסטיטוציע);
יון, סאלדאט, העלפאנד; [ש] ילד, וויקליקינד,
עופעלע; בחור, בחורילע, באכטור, יונג, יונג
גאטש, יאט, כן, כן-בקר, בייבאק, קערל, יא
לעך, לעפאק, פאכאליק, בורגערלעך, ווער-

5: אינוווינער, באווינער, רעזידענט; אד-
רעסאט; שטאט-אינוווינער, שטאטיד;
שטאטמענטש ל"ר שטאטלייט; יאטישער [קל];
שטאטיקער, מעשטשאנין ל"ר מעשטשאנעס;
גרויסשטאטיקער; שטעטלידיקער, קלייני-
שטעטלידיקער, פראווינצער, פראווינציאל,
גויבישע שליפעלעך [ש]. פראווינציעלע פרוי-
ען; גיישטעטער, ארטשטעטער, פערשטעטער,
הינטערשטאטיקער, עקשטאטיקער, אויסנ-
שטאטיקער; [א] דאנטאנער, אפטאנער, איסט-
סיידער, וועסטסיידער, סלאם-אינוווינער;
יישובניק, דארפסמאן, דארפסייד, פארמער,
פערמער, קאלאניסט, סעטלער [א]; גרענעץ-
אינוווינער, בירגערלעך; בערג-אינוווינער,
בערגמאן ל"ר בערגלייט; וואלד-אינוווינער,
פאלישוק; סטעפא-אינוווינער, סטעפמענטש,
סטעפעוויניק; אינדול-אינוווינער; הייל-איני-
ווינער, טראגאלידיט; ערעמיט, הערעמיט,
גויר.

שכן, מיטשכן, ברמיצר, ברמיצרא; טע-
נענט [א]; לאקאטאר, סובלאקאטאר, קא-
מאניק, קאמעניק, קאמאריניצע, קאקלניצע
[ש]; לאזשירער, פאסטאליאלען; [א] באר-
דער, רומער; קווארטיראנט, סובקווארטי-
ראנט, מיטקווארטיראנט, מיטווינער, צוואמענ-
ווינער, בעטיחבר, מיטשלעפער; גאסט, קור-
גאסט, קורארטיק, באדגאסט, זומערגאסט,
פאנסיאנער, דאטשניק, מאיאזניק, ליעטניק,
קעמפער [א]; ווינטערער, יום-טובניק ניישוב-
ניק; אורח, הקדשניק.

נולד, געבירטיקער; אינגעבוירענער, היי-
מישער, אינהיימישער, ארטיקער, ארטגעביר-
טיקער, היגעבוירענער, היגלענדער, איגלענ-
דער, אבאריגען, אויטאכטאן, נייטיו [א];
חושב, ארטגעזענער, נרתישב, אינגעזעסע-
נער, אינוויציקער; נכתב, צוגעשריבענער;
נאטוראליזירטער, אינגעבוירגערטער; אימיג-

יונישער הינטן; א גידער ווי בײַ אַ קאַלבאַס-
ניקס הונט (ווי בײַ אַ קאַלבאַסנעם הונט) אַזױװ
← אײ.

וו: זײַן גרויס, ריזיק אַזױװ ← אײ; זײַן (ווי) אַ
דעמב די גרייס; זײַן לאַנג, הויך; האָבן
לאַנגע פֿיס ווי (בײַ) אַ בוטשאַן; דערלאַנגען
ביז, ציען זיך ביז, גרייכן ביז.

מאַכן גרויס (גרעסער); גרעסערן, פֿאַר-
גרעסערן; מאַכן לאַנג (לענגער); לענגערן,
לענגערן, פֿאַרלענגערן; צולאַזן (אַריסלאָזן)
זאַפּאַס [שײַדערש]; אונטעראַרבעטן, צוזאַרבעטן,
אונטערמאַכן; צוועצן, צוגעבן, אונטערגעבן,
צושטוקעווען, אונטערשטוקעווען; אויסציען,
אויסשטעקן, אויסשטרעקן, צעשטרעקן, אויס-
שפּאַנגען, אויסשפינען; אויסציען זיך ווי אַ
דראַנג, ווי אַ טעלעגראַף־סלאָפּ.

ווערן לאַנג (לענגער), הויך (העכער);
וואַקסן, שעפעטיען; זצײַן שניידן זיך; בליען,
צוויטען אַזױװ ← 250; וואַקסן אונטער די
הענט; וואַקסן אָן רעגן; וואַקסן ווי אויף הייזן;
געבן זיך (טאַן זיך) אַ רוק (אַ הייב, אַ כאַפּ אויף
די פֿיס); אויסוואַקסן, אויפֿוואַקסן, אונטער-
וואַקסן, צוואַקסן, איבערוואַקסן.
זײַן ברייט; נמלבושים הענגען ווי אַ זאַק;
ושיך אַרומפֿאַרן.

זײַן פֿעט (דיק, גראַב אַזױװ) ← אײ; זײַן
פֿאַרגאַסן מיט שמאַלץ.

ווערן (מאַכן) ברייט (ברייטער); ברייט
לען זיך, אויסברייטערן זיך; שפּרייטן זיך,
אויסשפּרייטן זיך, פֿאַרשפּרייטן זיך, צע-
שפּרייטן זיך; צעצווייגן זיך, צעגאַפֿלען זיך,
צעפֿלינערן זיך; צעלאָזן זיך, צעבלענען זיך;
[שײַן] צעבלענען זיך ווי שימל, ווי אַ פֿאַרד; פֿונר
אַנדערלאָזן זיך, צעפֿלייצן זיך; צעהענגען,
פֿונאַנדערהענגען; אויסשפּאַרן, צעשפּאַרן;
ושיך אויסטרעטן.

ווערן (מאַכן) דיק (דיקער); פֿעטן; פֿאַר-
דיק(ער)ן, פֿאַרזירען, פֿאַרגרעבערן, אויס-
פּאַשען, אָפּפּאַשען, אויסקאַרמענען, אָפּקאַר-

געלעץ, בריטאַן, זשאַב, כלאַפּ, בורלאַק,
איוואַן; מויד, מאַד, מוידורע, מוידטשיסקע,
מוידעץ, כַּחורטע, כּחורכיכע, באַנדע, דושידע,
ביז גערעטעניש, ביז באַשריגעניש; אַשה,
נקה, מאַטראַנע אַזױװ ← 234.

לאַנגקייט, שלאַנקייט, געוויקסיקייט אַזױװ
← אײ; פֿאַרלענגערונג, שפּאַנונג, אויסציונג
אַזױװ ← וי; לענג, וויקס, געוויקס, גידול, גידולע,
שטאַלט, שטעל, געשטעל.

(לאַנגער) דראַנג, דראַנגאַטש, דראַנגליע,
רויזאַק, לאַגראַן, (לאַנגער) לאַקש, הויכער
באַלדעס, גרענאַדיר, יאַלאַפּ, יאַלאַפּאַטראַן,
דאַנדאַל, סטיבן, בעלקומה, גידול, גידולניק,
לויב, דרוואַל, שטיידרראַהו, אַנדערשטאַלכך
כּחורדיקער.

ברייטקייט, פֿעטקייט, דיקייט, בייַכיקייט
אַזױװ ← אײ; גרעב, קאַרפּולענץ; אויסבריי-
טערונג, פֿאַרגרעבערונג, פֿאַרדיקערונג אַזױװ
← וי; ברייט, דיאַמעטער, קאַליבער, ראַדיוס,
דימענסיע, געמעסט, שפּרייט, געשפּרייט, צע-
שפּרייט, אויסשפּרייט, הײַקף, אַרומגעם, אַומר
פֿאַנג, צענעם, פֿונאַנדערנעם, אַרייַנעם, קאַפּאַ-
ציטעט, טאַנאַוש, עקספּאַנסיע, עקסטענסיע;
שטח, פֿאַרנעם, רחב־ליידים; גרייך, שוונג אַזױװ
← 108.

בעל־בשר, בעל־גוף, באַלץ, בולץ, בולץ,
צאַק, בויך, בוצאַק, בוצעפֿלאַק, בעץ, לאַטאַ-
פעטניק, טאַלפּאַס, טאַלפּוס, הומפיק, פּוכי
ליק, פּוואַק, פּענצאַק, קאַלאַדע, פּאַס, פּעסל,
לאַלעכע, דולבע, פּעצענע, פּליאַודרע, קלונר
טע, קאַדיניע, פּרת־הבשן; גראַבע (אַפּגע-
פּרעסענע, חוירשע) מאַרדע; גראַבבליכיקער,
פּוואַטער, אַפּגעפּרעסענער אַזױװ ← אײ.

פּווע, פּעמפּיק, פּאַניץ, פּיפּקע, טרעמבע,
טרעמבוך, טרעלבוך, טרעלבוך, טרעלפּאַס,
קענדיאַק, קענדיכע, קאַלבן, קאַלדאַן,
כעמפּער, איינשיט.

נפֿאַרגלייכונגען אַ בויך ווי אַ פּרנס, ווי
אַ קעסל־פּויק; אַ פּנים ווי אַ טעלער, * ווי אַ

ברייט (ווי דער ים), ברייטלעך, גופיק, מעניש, פלייציק, ברייטפלייציק, ברייטביינער-דיק, יאָדערדיק, פֿעט, פֿעטלעך, דיק, דיק און שטיק, דיקלעך, גראָב, מגוּשם גראָב, גרעבלעך, קאַרפּולענט, פֿעש, פֿיישט נאַרן, פּלומפּ, קרעמ, פּע, פּולכנע, פּולכלע, פּוכנאַטע, פּאַלנע, פּאַשנע; פֿלישיק, באַלייבט, פּוללייביק, שווערלייביק, פֿעטלייביק, דיקלייביק, בייכיק, דיקבייכיק, גראָבבייכיק, פּוזאַטע, ברוסטיק, ברייטברוס-טיק, בוועמדיק; אויסשפּרייטעוודיק, עקסטעני-סיו; צעשפּרייט, צעצווינגט, צעגאַפּלט, צע-לאָוט; צעפּלייצט, צעשפּאַרט; [שיך] אויסגע-טראָטן; פּאַרדיקט, פּאַרושירעט, אויסגעושי-רעוועט, אויסגעפּאַשעט, אָפּגעקאַרמעט, אויס-געפּילט.

אויפֿגעווייזן, צעווייזן, צעשווימען, צע-רעפּעט, אָנגעפּוישט, פּאַרקוואַלן, אָנגעקוואַלן, אויפֿגעבלאָזן, אָנגעבלאָזן, געדראַלן, געשוואַלן, אויפֿגעשוואַלן, אָנגעלאָפּן, אויפֿגעלאָפּן, אָנגע-בראַקניעט, אָנגעבראַניאַעט, אויפֿגעטראָגן; אָפּגעפּרעסן, געפּאַקט, געפּאַקעוועט, געפּיקע-וועט, געשפּיגעוועט, געשפּיקעוועט, אָנגענאַסן, (אויס)געסקלאַרעוועט.

פֿאַרגלײַכונגען דיק (פֿעט, גראָב אַאַ"ו) ווי אַ יחון, ווי יורע, ווי יורקע, ווי יורקעס הונט, ווי (אַ) יאַפע, ווי יעקע, ווי דער שוּרהֶר, ווי אַ רוסישער אָקס, ווי אַ דֶבר־אַחר, ווי אַ תּוּזר (בֶּן חוּזר), ווי אַ קאַבאַן, ווי אַ געשטאַפּטע גאַנדו, ווי אַן אינדיק, ווי אַ בודע, ווי אַ בודקע, ווי אַ טולע, ווי אַ סלופּ, ווי אַ קלאָץ, ווי אַ בוים, ווי אַן אויוון, ווי אַ פּאַס, ווי אַ פּעסל, ווי אַ בעטשקע, ווי אַ צעבער, ווי אַ פעמפּיק, ווי דער בַעל־טאַקסע, ווי געלע די נבאטיע; צעוואַקסן (אָנגעבלאָזן, געשוואַלן אַאַ"ו) ווי אַ מעוּכרתע, ווי אין ניינטן חודש, ווי אַ באַרג, ווי הֶרהֶר, ווי דעם גלחס בויך, ווי אויף הייוון, ווי אַ ראַש־טשינע, ווי טייג אין דיזשע, ווי אַ בלאָוואַק, ווי אַ פענכער, ווי אַ פּאַכער, ווי אַ פּוכיר, ווי אַ גלעזערנע פּוליע, ווי אַ שופּר, ווי אַ לאָגל, ווי

מענוען, אויספֿיטערן, אויסשטאַפּן; אויספֿילן; נעמען (אַרויפֿנעמען) פֿלייש (לײַב) אויף זיך; וואַקסן אין דער ברייט ווי אַ פּוּריסקוילעטש; ווערן גרעבער ווי לענגער; אויפֿוירן, אויפֿ-פּוישן, אָנפּוישן (זיך); אויפֿקוואַלן, אויפֿקוועלן, אָנקוועלן; קוועלן ווי אַ בולקע אין דער מילך; אויפֿבלאָזן זיך, אָנבלאָזן זיך, אָננודערן זיך, (גע)שוועלן, אויפֿשוועלן, אָשוועלן, אָנגעדראַלן ווערן, געשוואַלן און געדראַלן ווערן, פּוכניען, פעכנען, אויפֿגיין; [בלאָטער] אָנציען, אָנרייסן, אויפֿלייפֿן; אויפֿלויפֿן ווי אַ באַרג; אויפֿגעלאָפּן ווערן, אויפֿגעטראָגן ווערן, אָנבראַקניען, אָנ-בראַניאַען.

אַדי: גרויס, גרויספֿאַרנעמיק, מאַסיוו, מגושמ-דיק, קרופּע, בוינע, אָנוועעוודיק, קאַלאַ-סאַל, ריזיק, גיגאַנטיש, טיטאַניש, ציקל־אַפּיש, אַטלעטיש אַאַ"ו <ו; מוראדיק, גוואַלד־אָווע, אומגעהייער אַאַ"ו <20.

פֿאַרגלײַכונגען גרויס ווי די וועלט, ווי די ערד, ווי דער הימל, ווי דער יסֶהֶדוּל, ווי אַ פֿעלד, ווי אַ הויף, ווי אַ שטאַל, ווי אַ פּאַלאַץ, ווי אַ קלויסטער, ווי אַ באַרג, ווי אַ דעמב, ווי אַ מויער, ווי כּבֿל, ווי גינווה, ווי רויב, ווי דער שוּרהֶר, ווי דער לוּחַתן, ווי אַן אַדלער, ווי אַ העלפּאַנד, ווי אַ פֿערד, ווי אַ ריו, ווי עוג מלך הַבֶּשֶׁן, ווי עוג מלך הַבְּאָטשאַן (הלאַקש) [שפּ], ווי גוגזמנג, ווי אַ גוי, ווי אַ פּויער, ווי אַ שיי געץ, ווי אַ קאַפּ, ווי אַ צעבער, ווי אַ קירבעס, ווי באַב, ווי (אַ) האַגל; נאַגרעסן ווי עפּל.

לאַנג, לענגלעך; געשפּאַנט, צעצויגן, אַר-געצויגן, אויסגעצויגן; הויך, שלאַנק, סטרימקע, לאַנגפֿיסיק, הויכוויסיק, געוויקסיק, אויסגע-וואַקסן, אויפֿגעוואַקסן אַאַ"ו.

פֿאַרגלײַכונגען לאַנג (אויסגעצויגן, הויך) ווי אַ דראַנג, ווי אַ סאַסנע, ווי אַ טעלעגראַף-סלופּ, ווי אַ חוטם, ווי אַ לאַקש, ווי אַ לולב, ווי אַ סטרונע, ווי אַ לאַקס, ווי די מגילת, ווי דער ראַשֶׁהשֶׁנהדיקער מוסף; הויך ווי אַ בויך.

118. קליינפארנעם

ס: קליינפארנעמייקייט, קלייניקייט, פיצלדי-
 קייט, ברעקלדיקייט, קורצקייט אא"וו
 ← אר: פֿאַרקלענערונג, רעדוצירונג, פֿאַרקיר-
 צונג אא"וו ← ו: אַטראַפֿיע, אינוואָלוציע.
 מיניאַטור, נְעִיר־אַנפֿין; קעשענע־פֿאַרמאַט,
 זטאַשד־פֿאַרמאַט; מיקראַקאָסמאַס; אַטאַם,
 מאַלעקול, עלעקטראָן; קאָרפּוסקל, קערנדל,
 זערנע, זעמדל; בראַקקן, ברעקל, פּיצל, פּי-
 צינקע, פּיטשינקע, שטיקל, שטיקעלע, שטינד-
 קעלע [ש], מאָן, מאָנעלע, קריש, קרישקע,
 נאַנץ, נאַנצעלע, נונץ, בריוון, ברייעלע,
 נאַגעלע, שטוטשקע, שניאַטשקע, שפּיל־קע-
 קעפל, טרזומטל, פֿאַרפֿל, באַנומעניש; קינד,
 עופֿעלע, צוציק, שווישיק אא"וו ← 84.
 ליליפּוט, קאַרליק, ננסל, בֿדננסל, נגאַם,
 פיגמלי, קאַרדופֿל, קורדופ, קוז, קוצאַק,
 קוצעפינדריק, קוצעדופֿע, קוצעלאַפע, קוראַ-
 לאַפע, קוראַלאַפּניק, פֿערטל עוף, מויו, מויוז,
 פֿליג, שרעטל, וואָרעם, מורעשקע, שרימפּ [אַי];
 ← פֿאַרגלייכונגען אַר.
 דאַרקייט, מאָנערקייט, דינקייט אא"וו
 ← אר: קאַפּילאַריטעט.
 דאַרעניש, כאַרט, כאַרט, דאַנדאַל, פינ-
 דיע, כראַנדיע, סנאַסקע, כרישטש, כחעטשקע,
 פּינאַליצע, סטראַסאַטן, זשמיע, שאַרבן,
 סנאַסט, סקעלעט, אַ שטודיע אין אַנאַטאָמיע,
 שאַטן, סוכאַטיק, סוכאַטיצע, פּיזרה, גרינער
 שפּיק, פֿאַרדאַרטע ורוע, דראַפּאַטש, אויסגע-
 ווייקטער (געמאַרינירטער) הערינג, אויסגע-
 ווייקטע צורה, אויסגעווייקט פּנימל, אויסגע-
 ווייקט פענעצל [ש]; גורגרת דרבי צדוק ← 420.
 שמאַלקייט, ענגקייט, ענגעניש, ענגשאַפֿט,
 געדריק, געטלאַק, זלד (אַמות) על זלד
 (אַמות), ד' על ד', אַ שפּאַן אויף אַ שפּאַן.
 פֿאַרשמעלערונג, פֿאַרענגונג, פֿאַרענגערונג,
 פֿאַרדאַרונג אא"וו; אינצי, אינלויף, איננעם
 אא"וו ← ו.

אַ פּוּריסקוילעטש, ווי אַ שוואַם, ווי אַן אָנגע-
 ווייקטער שוואַם, ווי מולניעס, ווי אַ זשאַבע, ווי
 אַ פֿעטער, ווי אַ ברונזער מחותן, ווי אַ טעל-
 דוער קתן, ווי אַ געשוויר, ווי אַ מכה (אויף אַ
 פּרישטש), ווי פּראָצענט.
 אינוו: לענג אויס; אין דער לענג; פּאָזע; אין
 דער ברייט; אין דער היך.
 פֿראַו: נישקשה פֿון אַ; קיין עין הרע ניט; אַ
 שפּאַר אַ ביסל!; אין פּאַלעסיע וויקלט
 מען אַזאָ קינד; מען קען הרגענען אַ גוי מיט אַזאָ
 קינד; לאַנג בין הימל און שטינקט נאָך שיםל;
 קורץ און דיק און איין שטיק; זי שפּאַרט פֿון
 קליידל אַרויס; זי קען אין דער טיר נישט
 אַרין; מען קען מאַכן פֿון איר צוויי; ער גייט
 אין זימן גרעב ניט אַרין; ער איז ניט קיין איבער-
 געפֿאַלענער; ער איז אַ צדוק [ש] צו דיקן; ער
 האָט די שווינסקע סוכאַטע; ער זעט אויס ווי
 אַ מלווה ברבית, ווי אַ פּראָצענטניק; נאָכן
 פּופיק זעט מען ווי גרויס דער אינדיק איז; איך
 זאָל עס פֿאַרמאַן וואָס מ'זן בויה קאַסט מיך;
 ניט קוק וואָס ער איז גראַב, ער איז טאַקע גע-
 זונט אויך; [ברייטער בַגד] ס'איז מאַמע גיב מיר
 נאָך פֿאַרפֿל.
 שפּר: ניט אין גרויס איז די גבורה; וואַקסן אין
 דער לענג קאַסט קיין געלט ניט; דריי זאָכן
 וואַקסן איבער נאָכט: פּראָצענט, זירהגעלט
 און מיידן; מרבה בשר מרבה רימה; וואָס אַ
 גראַבער בויה קאַסט וואָלט איך געוואָלט
 פֿאַרמאַן, וואָס ער איז ווערט זאָלן מיינע
 שוואַים פֿאַרמאַן; אַ דאַרער לעבט איבער
 צען פֿעטע; ביז דער פֿעטער ווערט מאָנער
 גייט דער מאָנערער צו גרונט [ש] גייט די
 מומע צו קינדן; פֿון על חטא ווערט מען ניט
 פֿעט.

וען אויך: גרויסקייט 20, פֿאַרמערונג 25, נאַנצקייט 32,
 זאַמלונג 47, גרויסצאָליקייט 67, אומגענדלעכקייט 68,
 פּוּליעריקייט 85, געשפּרייט 108, חזקייט 119, היכ-
 קייט 124, היכטיקייט 413, גבורה 419.

וויך, וואַמאַרען וויך, אָפּצערעווען וויך, אויסצערן וויך, אָפּציען ויך, אָפּנעמען, אויס- אידלען ויך; אַראָפּפּאַרן (אַראָפּניין) פֿון לייב (פֿון פּנים); אָפּפּאַלן, איינפּאַלן, אָפּקומען, אַראָפּקומען, אַרונטערקומען, אַרונטערפּאַרן, אַרונטערלאָזן ויך; איינגיין (פֿון טאַג צו טאַג); פּאַרלירן וואָג.

מאַכן דאַר (דין, מאָנער אַזױ"ו) < אַרױ; פּאַרדינען; ווערן ענג, שמאַל אַזױ"ו < אַרױ; ועצן ויך, איינלויפֿן, איינשרומפֿן, איינגעשרומפֿן ווערן, צווייפּונגעשרומפֿן ווערן.

מאַכן ענג (ענער), שמאַל (שמעלער); פּאַרשמאַלן, פּאַרשמעלן; קאַנדענסירן; ווייניג- ריש | אייננעמען, אַרױיננעמען, שמעלן, פּאַרנע- מען; איינציען, צווייפּציען, צוואַמענציען, אייב- שטייפֿן, פּאַרשטייפֿן, איינפּרעסן, פּאַרפּרעסן, איינקלעמען, פּאַרקלעמען, איינשטעמען, איינשטימען, פּאַרשטעמען, פּאַרשטימען, איינקוועטשן, איינדריקן, פּאַרדריקן, צוואַמענ- דריקן, צווייפּדריקן; ענגען ויך, פּאַרענגען ויך. אַדי: קליין, קלייניק, קליינישק, קלייב- טשיק, קלייבלעך, מיוערנע, ברעקלדיק, פּיצלדיק, פּיצניק, פּיטשעמאַנטישק, מאָניק, נאַנציניק, מאָנציניק, מאָנטשיניק, מאָרנע, דראָב- נע, דריבנע, טלומטלדיק, שרעטלדיק, קוים- אָנווענדדיק, אומבאַמערקלעך; קורצפּיסיק, קורצוויקסיק, קליינזוויקסיק, מיניאַטורנע, זעיראַנפּינדיק, פּאַרטאַטיוו, מיקראָסקאָפּיש, קלייפּוטיש אַזױ"ו < ס.

פּאַרגלײַכונגען קליין (שפּ גרויס) ווי אַ קאַרליק(ל), ווי אַ קלייפּוט, ווי אַ מפיֿקינד, ווי אַ מפיֿלע, ווי אַ זיבעלע, ווי אַ מויו, ווי אַ מילב, ווי אַ מורעשקע, ווי אַ פּליגעלע, ווי אַ פּלוי, ווי אַ מוק, ווי אַ ווערעמל, ווי אַ שרע- טעלע, ווי אַ הונט פֿון אַ יאַר, ווי אַ הונט זיצנ- דיק, ווי אַ לונג און לעבער פֿון אַ פּלוי, ווי אַ סאַראָקע אויף אַ חויר, ווי אַן איי, ווי אַ גענדון איי, ווי אַ (וועלטשענע) נוס, ווי אַ ניסל, ווי אַ רעסל, ווי אַ בעבל, ווי אַן אַרבעס(ל), ווי אַ

ווי זיין קליין (פיצלדיק, ברעקלדיק אַזױ"ו) < אַרױ; זיין אַזױ די גרייס; זיין אַ מינוט די גרייס; ווערן קליין (קלענער); אָפּפּאַלן, אַטראָפּירן, אַטראָפּירט ווערן, אויפּהערן וואַקסן; מאַכן קליין (קלענער); פּאַרקלענערן, רעדוצירן, פּאַרקארליקן; ווערן קורץ (קיר- צער); אַפּדאַרן, אָפּפּוילן.

מאַכן קורץ (קירצער); מקצר זיין, (אייט) קירצן, אָפּקירצן, פּאַרקירצן; אַמפּוטירן, אָפּ- שניידן, באַשניידן, מלע (זיין); פּסלען, אָפּ- שניצן, אָפּשניצן, אָפּשאַטקעווען, אָפּקאַסען, אָפּטשערעבען, אָפּהובלעווען, אָפּטעסען, אָפּווען, אָפּשלייפֿן, אָפּפּלייזן, אָפּטאַקן, אָפּ- טאַטשען, אָפּשערן, אָפּבורעווען, אָפּברעכן, אָפּברעקלען, אָפּקירצלען, אָפּקירצלען, אָפּ- רייסן, אָפּפּליקן, אָפּשלייסן, אָפּקלייפֿן, אָפּ- שטישען, אָפּצופֿן, אָפּדריקן, אָפּשמעלצן, אָפּהאַקן, אָפּקלאָפֿן, אָפּקאַקן, אָפּפּלייזן, אָפּ- לופֿען, אָפּלושטשען, אָפּשאַבן, אָפּקאַלופֿען, אָפּגראַבלען, אָפּקראַצן, אָפּדראַפּען, אָפּ- סקראַבען, אָפּשקראַבען, אָפּרייבן, אָפּברענען, אָפּסמאַליען, אָפּווענגען, אַראָפּעסן, אָפּבײַסן, אָפּגרייזשען, אָפּפּיקן, אָפּנאַגן, אָפּסמאַקען, אָפּ- לעקן.

זיין דאַר, מאָנער אַזױ"ו < אַרױ; זיין הוילע ביינער (אַ הויפֿן ביינער, הויט און ביי, הויט און ביינער, הויט און לייב); זיין אַראָפּ פֿון לייב (אַראָפּ פֿון פּנים); האָבן איינעפּאַלענע (אייב- געוונקענע) באַקן; האָבן אַ פּנים ווי משה גרונים (ווי אַן אויסגעסמאַטשקעטער שלחמנות); זיין גלאַט ווי בײַ אַ זיידן, ווי בײַ אַ באַבען; האָבן אַ האַרץ ווי אַ לאָקשנברעט.

ווערן דאַר, מאָנער אַזױ"ו < אַרױ; אייב- דאַרן, אויסדאַרן, פּאַרדאַרן, פּאַרדאַרט ווערן, פּאַרדערען, איינטריקענען, אויסטריקענען, איינקוואַרן, איינשישען, איינסאַכניען; פּאַר- בליען, פּאַרפּאַרבן, פּאַרוויאַנען, פּאַרוויאַלען, פּאַרווענדלען, פּאַרצוויטען, פּאַרוועלקן; אָפּ- מאָנערן (וויך), אויסמאַנערן (וויך), פּאַרמאַנערן

סוכאטע אַרײַן, ווי ער וואָלט געפֿאַסט העפֿסקות (תעניתים), ווי פֿון היציק שלאָפֿקייט; (הענט) ווי צוויי שטעקעלעך; ענג אַ שפּילצן קעפל ניט אַרײַנצוואַרפֿן; ענג ווי אין באָד, ווי אין הַקדש, ווי צו כפֿרות, ווי צו קַל־נְדִיר, ווי צו נעִיִּה, ווי צו סְלִיחות, ווי צו תְּשִׁלָּי, ווי אויף אַ חַתונה; שמאַץ ווי אַ קלאַטקע.

פֿראַן: זיי זינען גרעסער ניט געוואַקסן; ער קען גיין אונטערן טיש שפּאַצירן; ער קען אין אַ האָוניסל קדוש שפּרינגען; מיט איין בלאַז פֿאַלט ער אַוועק; הויך און דאַר און שמעקט מיט נאַר.

וען אויך: קלינקייט 21, פֿאַרמינערונג 26, אומגאַנצקייט 33, קליינצאָליקייט 66, זינגקייט 84, נאַענטקייט 120, נידעריקייט 125, אומוויכטיקייט 414, קראַנקייט 420.

119. ווייטקייט

ס: ווייטקייט, פֿאַרוואַרפֿנקייט, אָפּגעלעגענקייט אַאָו"ו ← אַר; ווייטעניש, אָפּשטאַנד, דיס־טאַנץ, מהלך, לאַנגער מהלך, מהלך רב, מרחק, ווייטער מרחק, מרחק רב, שטרעקע; אויס(ט)לאַנד; העק, פֿאַרוואַרפֿן (גאַט־פֿאַר־לאַזן) ווינקל, יקרייזניקל; שטיק וועג; האַר־וואַנט; אַנטיפּאָדן; גרייך; עקסטענסיע; (געט־שפּרייט, רויס, שטח אַאָו"ו ← 108; ווייטמעס־טער, טעלעאָמעטער.

ניטהיגער, פֿרעמדער, אויסלענדער.
וו: זיין ווייט, אָפּגעשיידט אַאָו"ו ← אַר און אַזנז; גיין ביז, (אויס)שפּרייטן זיך ביז, גרייכן ביז, ציען זיך ביז; האַלטן זיך ווייט פֿון, האַלטן זיך אין אַ דיסטאַנץ פֿון; אָפּשטיין, אַוועקשטיין; פֿאַרגיין, אָפּגיין.

אַדי: ווייט; ווייט אָפּגעשיידט; אָפּגעטיילט, באַזונדער, אָפּאַרט, ווייט גייענדיק, ווייט גרייכנדיק, ווייטגרייכיק; פֿרעמד, דערוויי־טערט, אָפּגעווייטערט, פֿרעמדלעך, אָפּגע־פֿרעמדט; אָפּגעווייטערט, אָפּגעריסן, אָפּגע־לעגן, אומצוטריטלעך, אומצוגענלעך; אויס־לענדיש, טראַנסאַטלאַנטיש, טראַנסאַקעאַניש

גרייפעלע, ווי אַ פֿעפֿערל, ווי אַ מאָנצ(עלעט), ווי אַ מאָנכעלע, ווי אַ מאָנדעלע, ווי אַ דרוי־בעלע, ווי אַ קנעפל, ווי אַ פינגערל, ווי אַ נאַגל, ווי אַ פינגעררוט, ווי אַ שפּילקעקעפל, ווי אַ שטיבעלע, ווי אַ גראַשן, ווי אַ קאַפּיקע, ווי אַ מינט, ווי אַ רגעלע, ווי אַ גענעץ, ווי אַ מימור־לדוד, ווי אַ טרומטערל (אין אַ קרייז סידורל), ווי אַ פּוּת, ווי אַ פֿיג אונטער אַ דעכעלע.

קורץ: אָפּגעשניטן, אָפּגעהאַקט, אָפּגע־ריסן אַאָו"ו ← י.

שמאַץ, ענג, צפֿופֿימדיק, קאַמפּאַקט; דאַר (די בינער צו ציילן), קוואַר, מאָנער, דין, קאַפּילאַר, דינוכנע, איידל, צאַרט, דעליקאַט, פּיין, שטשופֿלע, סמוגלע, שלאַנק; אומבאַ־לייבט, דאַרטי־פּיק, דאַרטי־לייביק, מאָנער־לייביק, בייניק, ביינערדיק, שווינדויכטיק, העקטיש, דעריק, מאַראַסטיש, מאַראַומיש, קאַנסאַמפּטיוו [אַ]; אָפּגעמאַגערט, אָפּגעצערט, אויסגע־הונגערט, אָפּגעצויגן, פֿאַרמאַרעט, אונטערגע־ריסן, אויסגעווייקט, איינגערומפּן, איינגע־דאַרט, איינגעטריקנט, אויסגעדייזערט, אויס־געמאַרכעוועט, אויסגעסאַכניעט, אויסגעשישעט אַאָו"ו ← י.

נפֿאַרגלײַכונגען דין כּחוט השּׁערה; דין (דאַר, אויסגעטריקנט אַאָו"ו) ווי אַ האַר, ווי אַ פֿעדעמל, ווי אַ סטרונע, ווי פֿלאַקס, ווי אַ שטרוי(עלעט), ווי זיפּפּאַפּיר, ווי גלאַז, ווי רויך, ווי אַ שטרויאַק, ווי אַ שטעקן, ווי אַ שפּאַן, ווי אַ שפּילז, ווי אַ שפּענדל, ווי אַ קינעלע, ווי אַ טוט־פּיק [אַ], ווי פּאַפּיר, ווי אַ בלעטעלע, ווי אַ פּוועלע, ווי אַ לאַקשנברעט, ווי אַ האַדער, ווי אַן אומרו, ווי אַ דערבע, ווי אַ סוכאַרנקע, ווי אַ סעכערלע, ווי אַ סקאַרינקע, ווי אַ פּייג, ווי אַ גרוגת דרבי צדוק, ווי אַ כאַרט, ווי אַ כאַרט, ווי אַ הונט (אין די גיטע), ווי אַ פּיטקופּנע הינדל, ווי אַ (צעקוועטשטע) וואַנץ, ווי אַ פֿלאַג־דערקע, ווי אַ פֿלאַג־דרע, ווי אַ קאַפּטשאַנקע, ווי אַ פּאַג, ווי רב צדוק, ווי אַ מענקע, ווי אַ דער־ניק, ווי אַ סוכאַטניק, ווי פֿון סוכאַטע, ווי די

שפּר: פֿון ווייטן נאַרט מען לייטן.

וען אויך: צעשפּרייטונג 48, פֿאַראַנגענקייט 75, געשפּרייט 108, אַוועקווייט 112, גרויספֿאַרנעם 117, פּראָ גרעסיע 183, אָפּאַנג 188.

120. נאַענטקייט

ס: נאַענטקייט, דערביינקייט, צוטריטלעכ-קייט אַאָ"וו - אַר; קירבֿות; אַפּראָקסי מאַציע; קורצער מהלך; שפּאַן, טריט, שפּרונג, שפּרונגעוועג, קאַצנשפּרונג; קירצערער (גענערטערער) וועג; שאַרטקאַט נאַמ].

שכּנות, נעקסטדאַר [אַמ]; שטובֿ-אונקאַ-מער; שטובֿ-אונקאַלער; אַ שטוב מיט אַ קאַ-מער; די אַנדערע טיר; אַ טיר לעבן אַ טיר; שכּנישאַפֿט, שכּונה, ינאַכבאַרשאַפֿט, סכּיבֿה, מיליע, אומגעבונג, אומגעגנט, אומקרייז, אַקאַליציע - 110; דער נאַענטער אַרום; אינלאַנד.

קאַנטאַקט, באַריר; באַריר־ליינע, באַריר-פּונקט.

שכּן, נעקסטדאַריקער [אַמ]; היגער, אינערלעך.

וו: זיין (געפֿינען זיך) נאַענט (ביי אַאָ"וו) - אַר אינע; גרענעצן זיך; קומען אין באַריר (אין קאַנטאַקט); באַרירן, קאַנטאַקטירן, צושטיין, צוזאַמענגיין זיך - 187.

אַדי: נאַענט, צוטריטלעך, צוגענגלעך, האַנטיק, ביליגנדיק, שכּניש, שכּנותדיק, היגלענדיש, קרויב, אַפּראָקסימאַטיוו.

פֿאַרגלײַכונגען נאַענט ווי דאָס העמד אויפֿן לייב, ווי פֿון דער האַנט צום מויל, ווי מיט דער האַנט צו דער־לאַנגען, ווי פֿון זיקהל ביז פּקודי, ווי פֿון תּפֿסה ביז עזה, ווי דער טויט, ווי דער מלאַך־המּוּת.

אינוו, פֿראַן; לעבן; לעם; פּאָוע; פּאָוע; לעבן; ינעבן; דערנעבן; פּאַריטש; בשכּנות; אין שכּנות; אין דער נאַענט; פֿון (דער) נאַענט; צו דער האַנט; ביי דער זייט

פֿאַרגלײַכונגען ווייט (שפּ נאַענט) ווי די שטערן, ווי די הָרי חושך, ווי דער יסדה־קרח, ווי דער פֿיסא־הפֿכּוד, ווי פֿון הימל ביז (צו) דער ערד, ווי דער הימל פֿון דער ערד, ווי פֿון מיוּרח ביז מערבֿ, פּרחוק מיוּרח ממערבֿ, ווי זפֿון פֿון דרום, ווי פֿון הודו ביז פּוש, ווי פֿון דן ביז באַר־שבֿע, ווי דער גיהנום פֿון גי־עדן, ווי ביז ברַאָד, כּמטחוי קשת, ווי דאָס מזל, ווי דער טויט, ווי אַן אַן עק.

אינוו, פֿראַן; ווייט און ווייטער; העט ווייט; ווי ווייט; העט העט; הען ווייט; קודאַ! אָדם הראשון איז דאָרט ניט געווען; * אָדם הראשון האָט דאָרט ניט געפּישיט [אַמ]; אויפֿן האַריוואַנט; ווי ווייט דאָס אויג קען זען (כאַפֿן); ניט צו כאַפֿן מיטן אויג; ניט צו דערגרייכן מיטן אויג (מיטן אויער).

ווייט צווישן; ווייט אַוועק; אַ שטיק וועגס פֿון; פֿאַר אַ מײַל; מעבֿר ליים; אין אויסלאַנד; אין חוץ־לאַרץ; מחוץ לתחום; מחוץ לעיר; אין דער פֿרעמד; אויס(ער)ן שטאַט; אַרויס דער שטאַט; פֿון נישתי; איבערן באַרג; אי בערן גרענעץ; איבערן בריק; אויסן וועג; ווייט פֿון אַ יישובֿ; ניט צוצוקומען; ניט צו דער גרייכן; ווער ווייס וווּ; אין מרחקים; אין מדינות הים; אין ווייטע מקומות; אין עק וועלט; אין דער ווייטער וועלט; ווי די וועלט האָט אַן עק; אויף יענער זייט וועלט; אויף יענער זייט סמבטיון; אין די (הינטער די) הָרי חושך; היינטערן אַרון חושך [שפּ]; וווּ דער שוואַרצער פֿער פֿער וואַקסט; וווּ דער לייבער שבת־קודש גייט אַוועק; אין אַלדע גוטע יאָר; אין אַלדע שוואַרץ יאָר; אין דער ערד אויפֿן דעק; אין גושן; אין האַצעפֿלאַץ; אין האַצעמעכאַ; אין בויבעריק; אין פּטשאַטש; אויס רייסן; פֿון אויסרייסעניש; אין אויסרייסעניש.

ניט צו דער האַנט; נישט־האַנטיק; ניט אין קאַנטאַקט; פֿון ווייטנס; פֿון דער ווייטנס; אַן; דאָרטן; איבער; אויסער; מחוץ; טראַנס [פּרעפֿיקס געשריבן אין איינעם מיטן וואָרט].

בערעסטע ← 250; שאַל, שאַלעכץ; (אַפּ) שיר
 לעכץ, לושפּיקע, שקאַרלוב; עפּל-שאַלעכץ,
 נוסשאַלעכץ, ציבעלע-שאַלעכץ, מאַראַנצן
 שאַלעכץ, פּאַמעראַנצן-שאַלעכץ אַאָוו; קאַר-
 טאַפּל-שאַלעכץ, לופּינע, אַביערקעס; אייער-
 שאַלעכץ, שעל [אַ]; גרויפּן האַדענע; שויט,
 אַרבעסשויט, סטרוטשע; גראַכחיניע.

וו: אַרויפלייגן אַ שייכט; שייכטן, שעכטעזען,
 סטראַטיפּיצירן; אַראַפּנעמען אַ שייכט;
 אַראַפּנעמען די הויט; שינדן, אַפּשינדן, אַראַפּ-
 ציען, אַראַפּנעמען; שילד, אַפּשילדן, לושטשען,
 אַפּלושטשען, לופּען, אַפּלופּען; שוימען; נילאָ
 שאַמען, שאַמען; אַפּשעפּן, אַפּהייבן; אַפּשטיין,
 שויפּן זיך.

אַדי: שייכטיק, שייכטנדיק, זשיכטנאַרטיק,
 בלעטער(ד)יק, געבלעטערט, פּאַכיק
 אַאָוו ← ס און וו.

זייט ביי זייט; טעט אַ טעט; אויג אויף אויג; ביי
 דער מאַמעס פּאַרטעך; ניט זייט; ביי; דער-
 ביי; ביי דערביי נילאָ; האַרט ביי; ענג ביי;
 ביי דער טיר; אויפּן שוועל; פּאַר די אויגן;
 אונטער די אויגן; אונטער דער האַנט; אונטער
 דער נאַז; אויפּן שפיץ זונג; אַרום; אַט אַט;
 נע(ע)נטער!; אַהער צו!.

שפּר: קויפּסטו אַ הויז, פּרעגן זיך נאָך ווער זיי-
 נען דיניע שכנים; אַ גוטער שכן איז בעסער
 ווי אַ שלעכטער קרוב; בעסער אַ גוטער שכן
 איידער אַ שלעכטער קרוב; אַז עס ברענט
 ביים שכן ביסטו אויך אין ספּנה; טוב לצידיק
 טוב לשכנו; אין אדם דר עם נחש בכפויה;
 בעסער גוטס פּון זייטן איידער שלעכטס פּון
 נאָענטן.

זען אויך: זאַמלונג 47, קומעדיקייט 77, סביבה 110, קליינ-
 פּאַרנעס 118, אַנקום 167.

123. פּאַדעם

ס: פּיברע, פּיברין, פּאַווער, פּעידעמל; פּאַ-
 דעם; וואַלפּאַדעם, פּאַקפּאַדעם, ני-
 פּאַדעם, פּשרע פּאַדעם אַאָוו; באַזל, ביזל;
 וואַלששקע, בלאַטשקע, וואַלששקע, וואַלששקע;
 גאַרן, גאַרעס, אַיזונגאַר, פּראַזשע, פּשענדזע,
 קאַרקאַס, מאַקאַראַ, צווערן, קאַטן [אַ];
 דרים; פּאַסמע; אַדער, סטרונע; שטריקוואַרג;
 שטריק, קאַנאַט, קאַבל, בוקסיר, סטראַפּע,
 ליאַמקע, פּאַסטראַניק, פּאַזידע, לינע, ליאַסאַ,
 ליין [אַ], שפּאַנאַט, שפּאַגעט, שטריקל, שוור,
 וויקלשנור; שנירל; פּאַלדנשנירל, שנוראַ-
 וואַדלע; דראַטווע; לענטע, טאַשמע, באַנט,
 באַנד, ריבן [אַ]; קרייצבאַנד, באַנדאַזש, בינ-
 דע, בענדל, סטראַקע, טרעסט, גאַלן אַאָוו
 ← 526; פּאַס, ליאַמפּאַס, שטריף; שלעפּך
 טרענער; קאַנט, אַקאַלישקע, (אַ)קריקע,
 ברענד, ליסטל, ליאַמע, ליאַמאַזקע, קראַמ-
 קע, שטריפּיק, שטריפּליק, פּרענגל, סטושקע,
 גרפּיק, קאַשניק ← 526; גאַרטל, גורט, אַרומ-

121. אינטערוואַל

ס: אינטערוואַל, צווישנאַרט, צווישנשפּרייט,
 צווישנגעשפּרייט, צווישנרוים; שפּאַלט;
 פּעלדונשפּאַרט, שלונד, שרונט, קלעם,
 קלופּט, זשוכט; שפּאַרע, שפּאַרונע, שפּרייז,
 אַפּשטאַנד, ליק, לאַקון, בלייז, שניט, ריס,
 ברעך, זברוך, רייץ, קראַץ, שראַם; דורכגאַנג;
 קלל, עפּענונג ← 166.

זען אויך: מחיצה 140, אַפּקייט 166.

122. שייכט

ס: שייכטיקייט, שייכטנדיקייט, בלעטער(ד)י-
 קייט, געבלעטערטיקייט, פּאַכיקייט;
 שייכטונג, סטראַטיפּיקאַציע; שייכט, שעכטע;
 אייבערשיכט, מיטלשיכט, אונטערשיכט;
 סטראַטע; סופּערסטראַטע; פּאַך, פּלאַסט,
 בלאַט, וואַרשטע, זסליאַ, לאַג, פּיל(ע)ם,
 דיק, שניט, פענעץ; גאַרן, שטאַק ← 113.
 קאַרע, קאַרק, ליקע, לוב, ליפ, באַרק,

דיק, עמינענט, געהויבן, דערהויבן, באַרגאָרין
פֿיק, איבערשט, ווייט גרייכנדיק, ווייטגרייכיק.
[פֿאַרגלײַכונגען] הויך ווי דער הימל, ווי
די שטערן, ווי די כמארעס, ווי די וואָלקנס, ווי
דער אַדלער פֿליט, ווי אַ קלויסטער, ווי דער
קופּאַל פֿון קלויסטער, ווי אַ טעלעגראַף־סלופּ,
ווי אַ טעלעגראַף־שטאַנג, ווי דער בוידעם, ווי
דער סקליעפּ, ווי די סטעליע, ווי די וואַנט, ווי
אַ מויער, ווי אַ סאַסנע, ווי אַ סאַסנאווער וואַלד,
ווי אַ לייטער.

אינון: אין דער הייך; אין דער הויך; אויבן;
אוינון; אפסטערן [אין]; העט אויבן; העט
העט!; איבערן קאָפּ; איבער די אויערן; הע-
כער הייזער; אין דער לופטן; אין די וואָלקנס;
עד לֵב השמים; אין פערספעקטיוו; אַרויף;
אַרויף צו; העכער צו; איבערווערטס; באַרג
אַרויף; שטראַם אַרויף; אַרויף באַרג; אַרויף
שטראַם; איבער; צוקאָפּנס.

וען אויך: געבט 113, שפיץ 128, ווערטיקאַלקייט 130,
אַרויפֿשטייג 195, הייבונג 197, יבשה 225.

125. נידעריקייט

ס: נידעריקייט, אונטערשטקייט אַזױוּ < אַרױ;
די נידער; אונטערטייל; קעלער < 113;
נידערונג.

וו: זיין נידעריק, זיין אונטער; קריכן, פּוּזען,
פּוּזשען [ריאַל]; לײַגן, וואַלגען זיך;
נידערן, אַראָפּבייגן זיך < 196.

אַדי: נידעריק, אונטערשט(ער), אונטער(ער).
אינון: אונטער; פון אונטן; אַראָפּ; אַראָפּ צו;
אַראָפּ צו צו [ריאַל]; באַרג אַראָפּ; אַראָפּ
באַרג; שטראַם אַראָפּ; אַראָפּ שטראַם; אַרונ-
טער; דערונטער; אַנידער; אין דער נידער;
דאַנסטערן [אין]; גלײַך מיט דער ערד; בײַ
דער ערד; בײַ די פֿיס; אונטער דער ערד;
אונטער די פֿיס; צופּוסנס.

וען אויך: טיפּקייט 126, האַרױנאַטאַלקייט 131, אַראָפּ-
שטייג 196, נידערונג 198.

באַנד, שלומפּערפּאַס, שאַרף, אַבי; פּאַיעס, פּאַ-
סיק; [אין] בעל־ט, סטראַפּ, רימענוט, רעמענוט,
רימענדל, רימעטל, לעדערל, רישפע, סטרע-
מען; רצועה; באַגאַזשיק; האָר, וואָלעס;
ביבערהאַר, באַבריק, ציגנהאַר, קעמל־האַר,
חױר־האַר, שטשעטינע, פֿערדנהאַר, סטרונע;
מענטשנהאַר < 528; שפינוועב, שפינועוועב,
שפינעכץ, געשפּין, פּוּטינע, פּאַוועטינע, זור
מער־פֿעדעם, אַלול־פֿעדעם, אַרץ־שׂאָל־
פֿעדעם, אַלטווייבער־זומער; קאַנאַפֿליע,
פּאַסקעניע; פֿלאַקס, קוויעלע, קודזעל;
פּאַקל־ע, ווערג, האַנעף, פּאַקויליע, פּאַקל־ע
לע; קל־אַטשע, קאַרפּע, פֿלייטוך, קאַסטרע;
זינד־פּאַדעם; רױזיד, פעל, גרעזע.

דראַט, קופּער־דראַט, אַיינדראַט, שטאַל־
דראַט, מעש־דראַט אַזױוּ; בינדראַט, קאַנ-
טאַוּקע; שטריקוואַרגער, שטריקמאַכער;
זינדנוואַרגער, זינדשפינער.

124. הויכקייט

ס: הויכקייט, טורעמדיקייט, געהויבנקייט
אַזױוּ < אַרױ; העכערונג, הייבונג, טורעמונג
אַזױוּ < וו; הייך; אַבסאָלוטע הייך, מאַנהייך;
הויכעניש; אַדלער־שוונג; עמינעניץ; שפיץ,
זעניט אַזױוּ < 128; הויכער אַרט; הויכלאַנד,
באַרג < 225; טורעם, קופּאַל < 113.

בימה, מזבּח, הייכן [היִיך]; בעל־מִימַר,
באַלעמער, בעלעמער, באַלעמעמער, אַלמע-
מער, מימבאַר; טריבונע, עסטראַדע, קאַ-
טעדע, סצענע, בינע, פּאַדיום, עקסעדע,
פּלאַטפּאַרמע, פּלאַטפּאַרמע; פּיראַמיד(ע),
פּערעמאַד [אין]; הייכמעסטער, אַלטימעטער.
וו: זיין הויך, טורעמדיק אַזױוּ < אַרױ; הייכן
זיך, העכערן זיך, טורעמען זיך; שוועבן;
הייבן זיך איבער, אַריבערהענגען, אַריבער-
קוקן; גיין אויף שטאַלצן (זשטעלצן, שטאַל-
צעס); גיין אויף די שטיפקעס; אויפֿהייבן זיך,
שטייגן < 195.

אַדי: הויך, הימל הויך, טורעמדיק; אַנזעען

סוף, ברעג, גרענעץ ← 143; פֿאַרענדיקונג, קולמינאַציע.

וו: פֿאַרענדיקן זיך, קרוינען (קולמינירן) אין. זען אויך: סופעריאָריטעט 23, היכקייט 124, גרענעץ 144.

129. דנאָ

ס: דנאָ, באַדעם, דעק, דעניק, גרונט, פֿאַן, ערד, באַדן; וּטְמָרְן געלעגער, בעט; נאָדיר.

זען אויך: אָנשפּאַר 133.

130. ווערטיקאַלקייט

ס: ווערטיקאַלקייט, שטייקייט אַאָוו ← איר. וו: זיין ווערטיקאַל; שטיין גלײַך, שטיין שטראַם; האַלְטֵן הויך דעם קאַפּ.

וּפּאַרגלײַכונגען דינען (סלושען) ווי אַ הונט; שטיין אויף איין פֿוס ווי אַ בוש; שטיין גלײַך ווי אַ זעלנער; שטיין ווי אויף דער וואַך; שטיין ווי אַ דראַנג, ווי אַ טעלעגראַף־סלופּ; מאַכן ווערטיקאַל; אויפֿזעצן זיך; געבן זיך אַ כאַפּ; אויפֿשטעלן זיך (מלא קומת); אַזעק שטעלן (זיך), אויפהייבן זיך, אויפֿריכטן זיך.

אַדי: שטייק, ווערטיקאַל, קוממיותדיק, פּערפּענדיקולאַר, גלײַך, שטראַם.

אינוו, פֿראַז; אַרויף; אין דער הייך; אויף די פֿיס; קוממיות; בעמידה; דיבאַם; שטאַרצאַם; יעמוד!; ער שטייט ווי ער וואַלט אַראַפּגעשלונגען (איינגעשלונגען) אַ שטעקן (אַ בעזעם).

זען אויך: גלײַכקייט 152, אַרויפֿשטיג 195, הייבונג 197.

131. האַריוואַנטאַלקייט

ס: האַריוואַנטאַלקייט, לייגיקייט, פֿלאַכקייט אַאָוו ← איר; טויטער פֿלאַך.

וו: זיין האַריוואַנטאַל; זיצן, לייגן; לעגערן, לאַגערן; זיצן אָנגעלענט, זיצן אויף די

126. טיפֿקייט

ס: טיפֿקייט, אונטערערדיקייט, תְּהוּמִיקֵיט אַאָוו ← איר; טיפֿעניש, נידערניש, פֿאַר־טיפֿונג; די טיף; תְּהוּם, ים־גרונט, ים־אַפּגרונט, ים־באַדן, ים־דעק, ים־דנאָ, אונטערגרונט; אונ־טערערד, שאול (תּוּחִיהוּ); מעמקים; קעלער, גרוב; טיפֿמאַס, טיפֿמעסטער; בלײַשטר, בלײַוואַג, לאַט אַאָוו ← 55.

וו: מאַכן טיף; פֿאַרטיפֿערן, גראַבן אַאָוו ← 160.

אַדי: טיף, אונטערערדיק, אונטערערדיש, תְּהוּמִישׁ, תְּהוּמִיק, ממעמקיםדיק; פֿאַר־זונקען, איינגעזונקען, באַגראַבן.

וּפּאַרגלײַכונגען טיף ווי דער תְּהוּם, ווי דער אַפּגרונט, ווי דער ים (אוקענוס), ווי דער טיך, ווי די וויליע, ווי דער ברונעם (די קער־ניצע), ווי אַן אויג, ווי דאָס האַרץ.

אינוו: אין דער טיף; איבער די קני; ביזן האַלדז; איבערן קאַפּ; אַ מאַן די טיף; אַן אַ גרונט; ממעמקים.

זען אויך: נידעריקייט 125, אויסנעהוילטקייט 160.

127. ניט־טיפֿקייט

ס: ניט־טיפֿקייט, פֿליטקעקייט, פֿלאַכקייט. אַדי: ניט־טיף, פֿליטקע, פֿלאַך, פֿלאַטשיק, אויסנעטריקנט.

אינוו: ביז די קנעכל; ביז די קני; נאָר די פֿיס אַפּצונעצן.

זען אויך: פֿלאַכקייט 159.

128. שפיץ

ס: שפיץ; שפיץ באַרג, באַרגשפיץ, טורעמ־שפיץ אַאָוו; דאָס העכסטע; די העכס־טע הייך; אַפּאַגיי, זעניט, קאַפּ, קעפל, קרוין; קלימאַס; קרוינפּונקט, ענדפּונקט, קולמי־נירפּונקט, קערפּונקט, ווענדפּונקט; ענד,

שפאציר־שטעקן, וואַנדער־שטעקן, וואַנדער־
שטאָק; (ס) צעפטער, הערשערשטאָק, שבת־
מושלים; וטיילן שטעקן סקיווקע, סקאָזוקע,
גאַלקע; שטאַלצ(ע), כאַדוליע; קוליע, קרוק,
קריקהאַרץ, קאַוילע, קראַטש [אס].

ו: שטיצן (ויד), אונטערשטיצן, גרונטפֿעס־
טיקן, באַוירן, פֿונדאַמענטירן, שטיברע־
ווען, אויפֿהאַרטן, אונטערהאַרטן, אָנשפּאַרן,
אונטערשפּאַרן, אָנערענען (ויד), אונטערלענען
(ויד), אַנלייגן ויך, רוען אויף, באַרוען אויף,
זיצן אויף, שטיין אויף, גיין אויף, לייגן אויף,
טרעטן אויף; געבן שטיץ (שטיצע); אונטער־
שטעלן די הענט; אונטערשטעלן אַ פֿריצע;
אונטערבאָפּן.

אַדי: באַוויש, פֿונדאַמענטאַל, שטיציק, אָנ־
לעניק אַזױ״ו ס.

אינוו: אין, אָן, אויף.

וען אויך: געבט 113, דנג 123, הילף 446.

134. פאַראַלעלקייט

ס: פאַראַלעלקייט, פאַראַלעליזם, גלייכ־
לויפֿיקייט; קאָנצענטרישקייט, קאָנ־
צענטריציטעט; גלייכלויפֿונג, גלייכריכטונג;
גלייכלויף, פאַראַלעל; פאַראַלעלע ליינע,
פאַראַלעל־ליינע.

וו: זיין פאַראַלעל, גלייך אַזױ״ו; גיין אין אַ
גלייכער ריכטונג; גיין זייט ביי זייט (שורה
ביי שורה, פֿריצע ביי פֿריצע, אַקסל ביי
אַקסל).

אַדי: פאַראַלעל, גלייך, גלייכלויפֿיק, קאָנ־
צענטריש.

וען אויך: זעלביקייט 10, אימטאַציע 14, פאַסיקייט 15,
זכטיקייט 147, סימעטריע 151.

135. איבערדריינג

ס: איבערדריינג, איבערקערונג אַזױ״ו
א־; אינווערסיע.

קאַרטעטשקעס; לייגן פֿלאַך, לייגן אויסגעצויגן,
לייגן אויסגעשטרעקט, לייגן אויף אַלע פֿיר
א־; פֿלאַך לייגן, אויסלייגן, אומלייגן.

אַדי: האַרזאָנטאַל, זיציק, לייגיק, פֿלאַך,
פֿלאַטישק, אויסגעצויגן, אויסגעשטרעקט,
נאָנדיק.

אינוו: אין דער ברייט; אויף אַלע פֿיר; ראַ־
קעס; ראַטשקעס; אויף דער פֿריצע;
אויפֿן רוקן; אויפֿן בויך; פֿלאַזעס; מסובין.

וען אויך: פֿלאַכקייט 159, אַראַפּשטיגן 196, גידערונג 198.

132. הענגיקייט

ס: הענגענדל; הענגיקייטלע; הענגער,
שראַגע, װעשלקע; טראַלד, טראַלב,
פֿראַנדז, פֿראַנג, פאַמפּאַנע, קאַטעס, קוטאַס,
קוואַסט, קיליצע, צויט; ציציזית.

וו: הענגען, אַראַפּהענגען, אַרונטערהענגען,
אָנהענגען, נאָכהענגען אַזױ״ו; נאָכבאַמב־
לען ויך, נאָכשלעפּן ויך, טאַלעפּען ויך, שלעמ־
פערן ויך, שלאַמפּערן ויך.

133. אָנשפּאַר

ס: אָנלעניקייט, שטיציקייט אַזױ״ו א־; אָנ־
לענונג, שטיצונג אַזױ״ו װ; באַזע, באַויס,
פֿונדאַמענט, יסוד, אָנסאַזאָניע, גרונט, גרונט־
לאַגע, גרונטפֿעסטיקייט; באַדן, בעט; פיע־
דעסטאַל, געשטעל, אונטערגעשטעל, פאַסטאַ־
מענט, פאַסטומענט, פֿלינטוס; זייל, סלופּ,
באַלקן אַזױ״ו 113.

שטיץ, שטיצע, שטיצפונקט, שטאַטיוו,
פּאַדפּאַרע, פּאַדפּאַרקע, שטיברע, פידסטאַוו,
סופּאַרט [אס]; אָנהאַרט, אָנהאַלטפונקט, אונ־
טערהאַלט, אויפֿהאַלט, אָנשפּאַר, אונטער־
שפּאַר, אָנלען, אונטערלען, ספינע; פֿיס,
שטאַלן; הינערשע פֿיס ושואַכער אָנשפּאַרן.

שטעקן, שטאַק, שטעקל, פאַלקע; יאַמש־
שטאַק, באַמברשטעקן, טראַשטש, טראַשטשינע,

אָדי: אינעווייניק(סט), דרינענדיק, הינענדיק, אינער(ער), אינערלעך.

אינוו: אין; אינעם [=אין דעם]; אינטערן; דערין; דערניען; הינען; דרינען; אין דרינען; מלגו; אינטראַ [פרעפיקס געשריבן אין אינעם מיטן וואָרט].

וען אויך: טוביעקטיחקייט 5, מתיצה 140, אַרומצוימוג 141, אַרטיט 191.

138. באַדעקונג

ס: באַדעקונג, באַלייגונג, פאַרהילונג אַזױן
← וי; טופיצערײ, טאָפּעצירערײ, טאָפּע-

ציראַרבעט; דעק, באַדעק, פאַרדעק, צור
דעק; באַצי, באַציעכץ, באַצוג; היץ, געהילץ,
אַינהילץ, הילע; אייבערצייג, אייבערשטאַף,
אייבערשלאַק, איבערשלאַק, ווערץ; באַלאַג, באַלייג, באַוואַן, באַשלאַג, באַשלעג.

טופיצער, טאָפּעצירער.

וויסגרעט, וויסציג, וועשציג, בעטציג,
בעטוועש; איבערצי, איבערצוג; ציך, ציכל,
בעטציך, קישנציכל; אינשיט; מעבלציך,
מעבל-באַצי, מעבל-באַצוג, טשעכאַץ, טידי
[אַי]; לילעך, ליערלעך [פּ]; פאַקלאַדע,
פלאַכטע, קאָפּע, בעדספרעד [אַי]; טישציג,
טישוועש, געדעק, פּריבאַר; טישטעך, געשוירן
טישטעך [פּלייש], סערוועט, צווייל, צוועלץ,
צוועלכיגע; חלה-טישטעכל; מַצה-טישטעכל.

[בעטגעוואַנט] איבערבעט, פּערענע, פּוך-
פּערענע; דעק, בעטדעקע, צודעק, קאַלד(ע)-
רע, קאַץ; [אַי] קוויילט, בלענקעט; קילים,
פלעד, ריזעדעקע; קאַבריק, קאַברעץ, באַ-
ראַניצע.

טעפּעך, גאַבעלען, גאַבעלין; קאַוואַר;
[אַי] קאַרפּעט, ראַג; קאַמפּטוליקאַן, בערגאַ-
מאַט; מאַטע, צינאַחקע; טרעטער, שאַבער,
קראַצער, סאַלאַמאַנקע, ראַגאַווע, רעדנע,
רעדנעטשקע; לינאַלעום, אויל קלאַד [אַי].

וו: באַדעקן, פאַרדעקן, צודעקן, אינדעקן;
באַציען, אָנציען, איבערציען; פאַר-

וו: (אומ)דרייען, איבערדרייען, אויסדרייען;
(אומ)קערן, איבערקערן, אויסקערן, אויס-
קערעווען, אויסבריקען; איבערקלען, איבער-
קלעיען; (אומ)ווענדן, (איבער)מישן,
(איבער)בלעטערן, אומבלעטערן; (איבער)-
ניצעווען, (איבער)ליצעווען.

אינוו: מיטן קאָפּ אַראַפּ; מיט די פּיס אַרויף.
פּראַו: * קאָפּ אין דר'ערד, פּיס אין קלויס-
טער.

וען אויך: היפּוך 111, שינוי 93, אומקער 94, קעגנענער-
שאַפּט 447.

136. דרויסנדיקייט

ס: דרויסנדיקייט, אויס(ו)ווייניקייט, אויסער-
לעכקייט, אויבנאויפיקייט אַזױן ← אײ;
חיצוניות; פּעריפּעריע; דרויסנווייט, אויסנמייל,
דער דרויסן, דער אויסן, דער אויבן, דער
אויבנאויף; אייבערפלאַך, איבערפלאַך,
אייבערפלאַך, אייבערשיכט, סובסטראַט;
פּנים, געוויכט; פּאַצעט, פּאַסעט, שלוף; הויט
← 138.

אָדי: דרויסנדיק, דרויסיק, אויסנדיק, אויס(ו)-
ווייניקסט, מחוציק, מחוצנע, איבער-
(ער), איבערלעך, אויבנאויפיק, אייבער-
פלאַכיק, אייבערפלאַכלעך, ווערקאַוואַט-
קע; סובסטראַטיש, פּעריפּעריש.

אינוו: אויסן; דרויסן; פּון אויסן; אין דרויסן;
פּון דרויסן; מחוץ; אויבן; פּון אויבן;
אייבערווערטס.

וען אויך: אָביעקטיחקייט 6, ספּיכה 110.

137. אינעווייניקייט

ס: אינעווייניקייט, אינערלעכקייט; דער
אינעווייניק, פּנים, תּוך; לַפְּנֵי־פְּנִים;
געדערעם, אינגעווייט, אינגעווייד, קישקעס,
בעבעכעס, פּאַטרעכעס; זאַפּט, מאַרץ,
קליאַק, האַרץ, בלוט ← 5.

וואנט, שידוואנט, צווישנאנט, פֿיערוואנט;
מויער, שטאַטמויער.

אַקאַפּ, שאַנץ, שיסגראַבן, שווצגראַבן,
טראַנשעע, טרענטש [אס] < 452; גראַבן, פֿאַסע;
דאַמבע, גרעבלע, הרעבלע, זאָואַראַויע,
פערעסיפּ, ווערף, דייק [אס].

פֿירעאַנג, פֿאַרהאַנג, פֿיר(ה)אַנקע, גאַרדין,
גַרְדִּין [שס], פֿאַרטיער; יריעה, פֿרוכט; זאַויע־
סע, פֿאַויליאַן, יאָנאַויעס, קויטן [אס]; שיר־
מע, בעטשיימע, פֿאַראַוואַן, שפּאַניער־ווענטל,
שפּאַניש ווענטל, שעפּערעניע, סקרין [אס];
רולעטן, ראַלעטן, ווענעציאַנישע ראַלעטן;
שטאַרן, זשאַרן, זשאַליון.

וו: מאַכן אַ מחיצה; אַפּצאַמען, אַפּצוימען,
אַפּגרויען, אַפּגרענעצן, אַפּשאַליעווען,
אַפּטיילן, אַפּוונדערן, אַפּשיידן, סעפּאַרירן,
ראַיאַנירן, סעקציאָנירן; צעשיידן, צעצאַמען,
צעצוימען, פֿונאַנדערשיידן, פֿונאַנדערגרע־
נעצן; איבערצאַמען, איבערצוימען, איבער־
שאַליעווען; פֿאַרצאַמען, פֿאַרצוימען, פֿאַר־
גרויען, בלאַקירן, בלאַקאַדירן, באַריקאַדירן.
אינוו: צווישן; צעווישן; צישן; אינטער [פרע
פֿיקס נעשריבן אין איינעם מיטן וואָרט].

וען אויך: סבֿיבֿה 110, אַרומצוימונג 141, גרענעץ 144,
אַרבינטו 191, שטערונג 445, קעגנענערשאַפֿט 447,
מלחמה 462, פֿרעיהייט־באַגרענעצונג 470.

141. אַרומצוימונג

ס: אַרומצוימונג, אַרומנעמונג, אַרומהילונג
אאַוו: אַינצוימונג, אַינרינגלונג, אַינ־
שליסונג אאַוו: אַרומצאַם, אַרומצוים, אַרומ־
בוי, אַרומנעם, אַרומכאַפּ, אַרומבאַנד, אַרומ־
היל אאַוו < וו.

רעם, ראַם, יראַם, רעמל; גערעם, אַינ־
פֿאַס; בילדערעם, פֿאַספֿאַרטו, פֿריים [אס];
פֿוטרניע, וואַרצאַבע, קוואַטיר אאַוו < 113;
האַלבע לִבְנָה (, רינגעלע, קלאַמער; קאַר־
טיקע קלאַמערן [, ווינקלדיקע קלאַמערן (,)
פֿאַרענטעו; מאַמר המוסגר.

שפּרייטן, איבערשפּרייטן; באַהענגען, באַלייגן,
אַרויפֿלעבן, באַשלאַגן; הילן, היליען, אַינהילן,
אַרומהילן, דראַפּירן; וויקלען, אַינזויקלען,
אַרומזויקלען; אַינראַפֿן, אַינטויליען (וויך),
אַיננורען (וויך), אַינפֿעקלען (וויך) < 522.

אינוו: אויף; איבער; אַינ; אַינעט.

וען אויך: פֿאַרהיילונג 351, באַקלִידונג 522.

139. אונטערלייגונג

ס: אונטערלייגונג, אויסשטאַפונג, אויספֿילונג
אאַוו < אַי; טאַקסידערמיע; אונטער־
לייג, אונטערלייגן, אונטערבעט < 115; אונטער־
שלאַק, אונטערשטאַף, (אונטער)פֿוטער, פֿיר־
טשעווקע, פֿאַדשעווקע, פֿידקלאַדקע, פֿאַד־
קלאַדקע, וואַטע אאַוו < 526; וואַטן־מאַכער,
וואַטל־מאַכער.

וו: אונטערלייגן, אונטערגעבן, אַרונטערטאַן,
אונטערשלאַגן מיט, אונטערפֿוטערן מיט,
וואַטעווען < 526; בעטן, אַנבעטן, אויסבעטן,
אונטערגעטן, מאַכן אַ הַסְבִּיבֿעט, אונטער־
מאַסטען, אונטערשפּרייטן; אויסשטאַפֿן, אויס־
פֿילן < 32.

וען אויך: גאַנציקט 32, מעבל 115, באַדעקונג 138, שני־
דער 526.

140. מחיצה

ס: אַפּצאַמונג, אַפּטיילונג, אַפּגרענעצונג אאַוו
< וו; מחיצה, אַפּשייד, צווישנשייד, אַפֿ־
טייל, אַפּצאַם, אַפּצוים, פֿאַרצאַם, פֿאַרצוים,
בלאַקאַדע, באַריער, בראַם, בופֿער, קאַרדאַן,
באַריקאַדע.

צוים, צאַם, צאַם, גדר, פֿלוּיט, פֿאַרקאַן,
פֿאַרקן, פֿלאַנקען, פֿאַרענטש, באַלוסטראַד;
גראַטע, קראַטע, רעשאַטקע; קוסטצוים, פֿלע־
קערצוים, פֿאַליסאַד; שטאַכעט, שטאַקעט,
שאַסטאַקאַל; שטעכדראַטצוים; שלאַבאַן,
סלאַמבאַן, שלאַגבוים < 144; צוימשטעקל;

143. ברעג

ס: ברעג, באַרטן, באַרט, ראַנד, זויס, זויס, קאַנט, קראַנט, בל(א)אַנד, של(א)אַק, באַר דער נאַם; שטאַרץ, ברעם, פֿליגל, (א)קרעקע, פֿיאַמע, קראַמקע, קרעיוול; סטריכע ונדאַן. וו: מאַכן אַ ברעג, אַ זויס; פֿאַרווימען, אַרומ ווימען אַזו; אַרומברענעווען, פֿאַר ברעמען, באַברעמען, אַפֿפֿיאַמעווען, קאַנטע ווען, אַרומבל(א)אַנדען, באַקרעיון.

וען אויך: גרענעץ 144, זמטיקייט 146.

144. גרענעץ

ס: באַגרענעצטקייט; באַגרענעצונג, הגבלה; גרענעץ, גבול, זאַץ, לימיט, געמאַרק, תחום, קאַרדאַן, דעמאַרקאַציע; דעמאַרק ליניע, דעמאַרקאַציע-ליניע; גרענעץ-ליניע; מעזשע; רוביקאַן; שטאַטגרענעץ, צאַלגרע-נעץ, שטאַטטויער, צאַלטויער, ראַגאַטקע, שלאַבאַנט, שראַנק, שראַנקען, סלאַמבאַן, שלאַבובים, קאַלועראַט; גרענעץ-סימן, גרע-נעץ-צייכן, גרענעצשטיין, גרענעץ-גראַבן; צירוב.

וו: מאַכן אַ גרענעץ; (באַ)גרענעצן, געמאַרקן, אַפּמאַרקירן, אויסמאַרקירן.

אַדי: גרענעצדיק, באַגרענעצט, מאַרקירט.

אינוו: ביו; ביו קיין; ביוקן; ביוקל; ביו וואַנענט; ביוקן וואַנען; ביוקל וואַנען; ביוקל וואַנעט; ביו דאַנען; צד פאַן (און מער איז ניט פֿאַראַן); צד הנה; ביו אַהער; ביו אַהין; אַזוי ווייט און ניט ווייטער; נעק פֿלוס אויטראַ; נאָן פֿלוס אויטראַ ← 43.

וען אויך: ענד 43, פֿרעיהייט-באַגרענעצונג 470.

145. פֿאַרנטקייט

ס: פֿאַרנטקייט, פֿאַדערשטקייט, פֿעדערשט-קייט אַזו; פֿאַדערזייט, טיטלזייט,

הויף ל"ר הייף, הויפֿן; געהויף, געהייף, געהעפֿט, אַבאַרע, רשות, העק.

וו: אַרומצאַמען, אַרומצוימען, אַרומגרוינען, אַרומגרענעצן, אַרומהויפֿן, אַרומגראַבן, אַרומברעטערן, אַרומשאַרעווען, אַרומבויען, אַרוממויערן, אַרומקרעיון, אַרומרינגלען, באַר רינגלען, פֿאַרינגלען, פֿאַרענטעיוון, איינ-רינגלען; אַרעמעמען אין האַלבע לִבֿנות (אין קלאַמערן); אַרומגעבן, אַרומטאַן, אַרומ(באַ)-לייגן, אַרומשטעלן, אַרומזעצן, אַרומשטעקן, אַרומנעמען, אַרומפֿאַסן, אַרומכאַפֿן, אַרומ אַרעמען, אַרומהאַלדן.

אַרומבינדן, אַרומגאַרטלען, אַרומשנורע ווען, אַרומדראַטעווען, אַרומשפינען, אַרומ פֿלעכטן, אַרומהענגען, אַרומהייבן; אַרומזוימען, אַרומזיימען, אַרומברעמען, אַרומליאַמעווען, אַרומבל(א)אַנדען, אַרומרעמלען, באַרעמלען, אַרומראַמען, אַרומרייפֿן, אַרומקלאַמערן, אַרומבליימען, אַרומפֿלאַנצן.

אומצאַמען, אומרינגלען, אומגאַרטלען אַזו; ווערבן מיט אַרומ; איינצאַמען, איינקלאַ-מערן, איינשליסן אַזו; ווערבן מיט אַרומ. אַדי: אַרומיק; אַרומעדיק.

אינוו: אַרום; אַרומעט; רונד אַרום; אַרום און אַרום; פֿון אַלע זייטן; גרינג אַרום נאָרן.

וען אויך: איינשליסונג 35, ספֿיכה 110, מחיצה 140, קרעיו קייט 156, שטערונג 447, פֿרעיהייט-באַגרענעצונג 470.

142. אַרומליניע

ס: אַרומליניע, אויסנליניע, אומריס, אומ-שאַרף; קרעיוליניע, קאַנטור-ליניע, אומ-קרעיו, אומפֿאַנג, הויף, צירקומפֿערענץ, פֿערימעטער, פֿעריפֿעריע; קאַנטור, סילועט, פראַפֿיל; רעליעף, בולט; זאַנע, גאַרטל, באַנד, פאַס, זגורט.

וען אויך: איינשליסונג 35, ספֿיכה 110, מחיצה 141, פֿאַדעם 151, קרעיוקייט 156, אַנבליק 307.

אָדי: זײַטיק, איינזײַטיק, צווייזײַטיק, דרייזײַטיק, פֿירזײַטיק, אַזײַטיק, פֿילזײַטיק, אַלזײַטיק.

אינוו: רעכטס און לינקס; בײַ דער זײַט; בײַ זײַט(נס); באַקעם; אויף אַ זײַט; פֿון דער זײַט; זײַט בײַ זײַט; מצד־צדדים.

וען אויך: ברעג 143, רעכטקײט 149, לינקקײט 150.

148. אַנטקעגנדיקייט

ס: אַנטקעגנדיקייט, קעגנזײַט, אַנטקעגנדיקע זײַט, אַנטיפּאָד; מירוח און מערב; צפֿון און דרום.

אָדי, אינוו: אַנטקעגן, קעגן; פּאַרעטש אַקעגן; קעגן איבער; גראַד איבער; דריבן; איבערן וועג; אַן פּאַס; פֿנים אַלץ פֿנים; אויג אין אויג; אויג אויף אויג; אַ נאָז קעגן אַ נאָז; וויאָווי.

וען אויך: היפּוך 11, אומקער 94.

149. רעכטקייט

ס: רעכטקייט, רעכטע האַנט, רעכטע זײַט. **אָדי:** רעכט. **אינוו:** רעכטס!

150. לינקייט

ס: לינקייט, לינקשאַפֿט, לינקע האַנט, לינקע זײַט; (אויס)געלינקטקייט; געלינקטער. **אָדי:** לינק, געלינקט. **אינוו:** לינקס.

151. פֿאַרעם, סימעטריע

ס: איינפֿאַרעמדיקייט, סימעטרישקייט, פּראָפֿאַריציאָנעלעקייט אַזײַטיק אַזײַטיק; פֿורעמונג, פֿאַרמירונג, (גע)שטאַלטיקונג, געשטאַלטונג, מאַדעלירונג אַזײַטיק אַזײַטיק.

פֿאַרנט, פֿאַרנט, פֿאַדערונט, פֿאַסאַד, פּראָסצעניום; פֿאַדערטייל, פֿאַדער־חלק, פֿעדער־חלק, פֿנים, געזיכט, זאָנגעזיכט, שליק, פֿאַצעט; קאַפּ נמעדאַל, מטבֿען.

וו: זײַן (שטיין) אין פֿאַרנט, פֿון פֿאַרנט אַזײַטיק אַזײַטיק. ← אַרײַ און אינוו.

אָדי: פֿאַרנטקייט, פֿאַרנטקייט, פֿאַדערשט, פֿעדערשט.

אינוו: פֿאַר; פֿאַר; זיבעפֿאַר; פֿון פֿאַרנט; אין פֿאַדערונט; פֿאַדער־זיבעכטס; פֿאַר די אויגן; פֿאַר דער נאָז; פֿאַרן פֿנים; אין פֿנים.

וען אויך: פֿאַרדעמ(די)קײט 39, אָנהייב 41, דרויסנדיקייט 136.

146. הינטנקייט

ס: הינטנקייט, הינטערשטקייט, הינטערשטע־ליקייט; אויספֿאַל, צוריקפֿאַל, אָפּשטאַנד; דער הינטן, הינטערזײַט, הינטערגרונט, גרונט, פֿאַן, הינטערטייל, הינטער־חלק, אַחור; רוקן, פֿלייצע, ספּינע, זאָדיק, זאָדיק, טייליק.

וו: זײַן פֿון הינטן; בלייבן פֿון הינטן; בלייבן הינטערשטע־ליקייט; אָפּשטיין, צוריקבלײַבן, צוריקשטיין, אויספֿאַלן, צוריקפֿאַלן.

אָדי: הינטער, הינטערשט, הינטערשטע־ליקייט, גאַנדיק.

אינוו: נאָך; הינטן; אָהינטן; אָהינטער; הינטערן [=הינטער דעם]; פֿון הינטן; הינטער־זיבעכטס; הינטער־זיבעלעך [אײַ].

וען אויך: נאָכדעמ(די)קײט 40, ענד 43.

147. זייטיקייט

ס: זייטיקייט, איינזייטיקייט, צווייזייטיקייט אַזײַטיק אַזײַטיק; זייט, קאַנט, האַנט, פֿלאַנק (ען), באַקע(ס), פֿליגל, פּראָפּיל; מירוחזײַט, מערבֿזײַט, צפֿוןזײַט, *פֿוןזײַט, דרוםזײַט. **וו:** זײַן אויף אַ זײַט; זייטיקן ויך, זייטלעך ויך; קאַנטעווען.

פֿאַרעמדֿיק; דעפֿאַרמירן, פֿאַרקריפֿלען, ציע קרימען, ציעלאָמען ← 154; צעפֿאַטשקען, ציע דרייען, צעקנוילן ← 425.

אַדי: אומפֿאַרעמדֿיק, אומפֿאַרמיק, אָנפֿאַר־מיק, פֿאַרעמלאָז, אומגעפֿאַרעמט, ניט פֿאַרמירט ← 151; אומסימעטריש, אַסימעטריש, אומפֿראָפֿאַרציאָגעל, אומרעגלמעסיק, אומ־רעגולער, אירעגולער, אָנאַמאַליש, אומגע־לומפערט, אומבאַלומפערט וואָלן, משונהדיק, גראָטעסק, אַמאַרפֿיש, אָנאַמאַרפֿיש; ניט־גלייך, קרום, קרום און לאָם, צעקרימט, צעלאָמט, סוטילעוואַטע, הויקערדיק אַאָו"ו ← 154; דע־פֿאַרמירט, פֿאַרקריפֿלט, צעדרייט, צעקנוילט אַאָו"ו ← 425.

וען אויך: אויסגעם 53, קרומקייט 154, פֿאַרערגערונג 425, אומשיינקייט 521, שלעכטער געשמאַק 534.

153. גלייכקייט

ס: גלייכקייט, גראַדקייט, גלייכליינקייט אַאָו"ו ← אַר; דירעקטע (גלייכע) ליניע; לופֿטליניע.

[מכשירים] אויסגלייכקע, וואָלן, וואָלען, וואָלן, דאַמפֿֿֿאָלן, וואָלצמאַשין, וואָלצ־געשטעל; וואָלצער, וואָלקער. וו: מאַכן גלייך, גראַד אַאָו"ו ← אַר; אויס־גלייכן, אָפֿגלייכן, אָפֿראַוואַניען, ניווע־ליין; מאַכן גלייך מיט דער ערד; ריכטן, אויפֿריכטן, גלייכשטעלן, גראַדשטעלן; אויפֿ־בייגן, אָפֿבייגן ← 154; אויפֿהויקלען, אָפֿהויקלען ← 157; אויסקנייטשן, אָפֿקנייטשן ← 165; אויס־גלעטן, אָפֿגלעטן ← 163.

אַדי: גלייך, גראַד, יגראַד, גראַדלייניק, די־רעקט, שטראַם; אומגעבויגן, אומגע־קרימט ← 154; אומגעקנייטשט, אומגערוניצט ← 165.

נפֿאַרגלייכונגען גלייך ווי אַ חירע, ווי אַ טאַפֿאַל, ווי אַ סאָסנע, ווי ער ווי אַאָו"ו וואָלט אַינגעשלינגען אַ שטעקן (אַ בעזעם). וען אויך: פֿאַרעם 151, גלאַטקייט 163, ריכטונג 179.

פֿאַרעם, פֿורעם, פֿאַרמע, פֿורמע; רעם, ראַם, יראַם, גערעם; ליבֿוש, גוס, צייכענונג, שטאַמפֿ, שטעמפֿל, פּאַנץ, מאָדעל, פֿיגור, געשטעל, (גע)שטאַלט, סטאַטור, טיפֿ, שניט, פֿאַסאָן, בוי; געבוי, געבוי, סטרוקטור, קאַב־סטרוקציע, פֿאַרמאַציע, קאַנפֿאַרמאַציע, פֿיגור־ראַציע, קאַנפֿיגוראַציע; מאָרפֿאַלאָגיע, מאָר־פֿאַמעטריע.

סימעטריע, טאַבעלעטיר, רעגולאַריטעט, אוניפֿאַרמיטעט, גלייכקייט, פֿראָפֿאַרציע; אייריטימיע, אייריטימיק.

וו: פֿורעמען, פֿאַרמירן, אויספֿורעמען, אויס־פֿאַרמירן, פֿאַרמען, פֿאַרמעווען, אויס־פֿאַרמעווען; זיבֿלדן, אויסזיבֿלדן, מאָדעלירן, שטאַלטיקן, געשטאַלטיקן, קריסטאַליזירן, פֿאַסאַנירן, אויסאַרבעטן, אויסקלעפֿן, אויס־קנעטן, אויסליעפען, אויספֿלעכטן, אויסגיטן, אויסקלאָפֿן, אויסהאַמערן, אויסהאַקן, אויס־שטאַמפֿן, אויסשטעמפֿלען, אויסשניצן, אויס־טאַקן, אויסדרעקסלען, אויסשניידן, אויס־צייכענען; בויען ← 113.

אַדי: פֿאַרמאַטיוו, געשטאַלטיק, גלייך, סי־מעטריש, פֿאַראַלעל, באַלאַנסירט, רע־גולער, רעגלמעסיק, פֿראָפֿאַרציאָגעל, איזאָ־מאַרפֿיש, אייריטימיש, איינפֿאַרעמדֿיק, אוני־פֿאַרם, איינפֿאַרמיק, גלייכפֿאַרמיק, גלייכ־מאַסיק; שייך, קלאַסיש.

וען אויך: איינשליסונג 35, אָרדענונג 37, נאָרמע 52, שאַפֿונג 106, געבוי 113, גלייכקייט 152, אָפֿבילדונג 368, שניט־קייט 520, מאָדע 530, נוער געשמאַק 533.

152. אומפֿאַרעם, אַסימעטריע

ס: אומפֿאַרעמדֿיקייט, אומסימעטרישקייט, צעדרייטקייט אַאָו"ו ← אַר; אומפֿאַרעם, דעפֿאַרמיטעט, דעפֿאַרמאַציע, אַמאַרפֿיום, אָנאַמאַרפֿאַציע, אַסימעטריע, אומפֿראָפֿאַרציע. וו: זיין קרום, אומפֿאַרעמדֿיק אַאָו"ו ← אַר; זיין אַרויס פֿון (דער) פֿאַרעם; מאַכן אומ־

154. קרומקייט, משופעקייט

ס: קרומקייט, אומגלײַכקייט, אינגעבויגעקייט, אא״וו; משופע(ד)קייט, שטאָציקייט, קאָסעקייט אא״וו ← אר״; קרימונג, בייגונג, נייגונג אא״וו ← ״.

קרומע ל״ר קרומעס, טראַיעקטאָריע; הכרעה, בייג, בויג, נייג, זניג, אויסבייג, אַמב בייג, אָפנייג, קאָדענץ, דיזוערגענץ, קאָנווער גענץ, דריי, ווענד, אָפּווענד, שוונג, זיגנאָג, הניהערל, לענקעטקע, איקסמיקסדריקס; קאָטשערע.

שיפוע, דיאָנאָגאַל, אַנטיפּאַראַלעל, אַלכסון, האַלבער אַלכסון; אַלכסון פֿון אַ דרייעק (משולש); אָפּהאַנג, אָפּדאַך, סטריכע, שראַמע; פֿאַל, אַראָפּפֿאַל, ספּאַד, אָפּריס, קאָפּיש, יאַרוס; אַראָפּבייג, אַראָפּגאַנג, אָפּ שטייג, אַראָפּשטייג, אַראָפּבאַרג, באַרגאַראָפּ, אַראָפּשטראָם, שטראָם-אַראָפּ, אָפּגרונט; אויפֿשטייג, אַרויפֿשטייג, אַרויפֿגאַנג, אַרויף-באַרג, באַרגאַרויף, אַרויף-שטראָם, שטראָם-אַרויף.

וו: זיין קרום (לָאָם, משופע, קאָסע אא״וו) ← אר״; מאַכן קרום; קרימען, פֿאַרקרימען, אויסקרימען, צעקרימען אא״וו; פֿאַרקרומ-לעכן; קאָסען (ויד), אָנקערן (ויד) אויף אַ זימט, לענען ויד; בייגן, אויסבייגן, אַמבבייגן, נייגן; בוקן ויד, הויקערן ויד, האַרבען ויד, אויפֿ-האַרבען ויד, אַמנהאַרבען ויד, אַמנהאַרבייען ויד; קאָרטשען ויד, דרייען ויד אא״וו ← 165, 157; אויסדרייען דעם האַלדו ווי אַ שלשלת.

אַדי: קרום, לָאָם, אומגלײַך, אומגראַד, קרומ-לײַניק, זיגנאָיק, הניהערלדיק, האַקנפֿאַר-מיק, העקלפֿאַרמיק אא״וו; געקרימט, פֿאַר-קרימט, אויסגעקרימט, צעקרימט, פֿאַרלאַמט, צעלאַמט, הויקערדיק, געבויגן, פֿאַרבויען, אויסגעבויגן, איבערגעבויגן; גע-הויקערט, איינגעהויקערט, איינגעהאַרבעט, איינגעהאַרבייעט; געדרייט, געווענדט, גענייגט.

קאָסע, אוקאָסנע, סקאָסע, משופעדיק, קווער, זימטיק, זשיף, זשרעג, שטאַציק, זשטימל, אויפֿשטייגנדיק, אַראָפּשטייגנדיק, אַראָפּפֿאַלנדיק, אַראָפּהענגענדיק.

פֿאַרגלײַכונגען קרום (גלײַך [שוו]) ווי צוויי קרומע, ווי אַ שופֿר, ווי אַ קאָטשערע, ווי אַ קרוק, ווי אַ האַטשיק, ווי אַ קרומער לײַטער; איינגעבויגן (אויסגעבויגן אא״וו) ווי אַ ווערבע, ווי אַ פּרוטיע, ווי אַ כליסטיק, ווי אַ ביימל אין ווינט, ווי אַ הושענאָד-בהביימל, ווי אַ לולב בײַ די נענעיעס, ווי אַן אָפּגעשלאָגענע הושענא, ווי אַן אַלטער בעטלער, ווי אַן אַלטע באַבעצע, ווי דער חזן ביים פֿאַלן כּוֹרעיס, ווי צו כּרכו, ווי צו מזדים דרבנן, ווי צו קאָסטראַי, ווי אַ הויקער, ווי אַ האַרביטש, ווי אַ האַרבאַטער, ווי דער לדות, ווי אַן אַרעמער ברודער.

אינון: משופע; באַלכסון; נאָסקאָס; אין אוקאָס; אויף אַ זימט.

זען אויך: אומפֿאַרעם 162, קרימקייט 156, געוויקלטיקייט 157, געקרימטשטיקייט 165, אָפּווענדונג 180, דרייזונג 201.

155. ווינקלדיקייט

ס: ווינקל, עק, קאַנט, ראַג, קאַרנער [אַמ]; קלין, שפּיץ אא״וו; רעכטעק, דרייעק, פֿירעק אא״וו ← סאָטעמאַטיק 54.

156. קרייזיקייט, קויליקייט

ס: קרייזיקייט, קויליקייט, קיילעכדיקייט, רונדיקייט אא״וו ← אר״; קרייזונג, רונדונג, וועלכונג אא״וו ← ״.

קרייזפֿאַרעם, קרייזליניע; פֿאַראַלעל-קרייז, אומקרייז, פּעריפֿעריע; קרייז, ראַד, רעדל, קיילראַד, רייף, עיגל, צירקל, קורס, ציקל, ציקלאַיד, עפיציקל, עפיציקלאַיד; רונג, רייג; קאַרדאַן, קראַנץ, גירלאַנדע, באַנד, גאַרטל, שליף, יאַרוס; האַלבעצירקל, האַלבעקרייז, האַלבע לָבנה, פֿאַדקעווע, בויגן,

157. געוויקלטקייט

ס: געוויקלטקייט, געדריידלטקייט, גרייזלדיק
 קייט אא"וו ← א; וויקלונג, דריינג, קרייז
 לונג אא"וו ← ו; רינגל־פארעם, שרויפל־ניע,
 שלאנגען־ליניע, ספיראל־ליניע; געשפין,
 געוויבל, געדריי, גערינגל, געדריידל, גע-
 פלעכט, געוויקל, געווינדל, געראל, געקניפל,
 געקריוז, געקרייזל, געגרייזל ← ו; גרייזל,
 קרייזל, קרויז, ראק אא"וו ← 528.

קניפל, קניל, וויקל, קלומביק, קאטושקע,
 שפול, שפולקע, מאטיק, מאטקע, קלעצל,
 קאלערל, רארקע.

שפינער, שפינמאשין, פארשפין־מאשין,
 שפינדל, שפונדע, שפונדשטול, שפינשטול,
 קודעליניע, ווערעטענע, פראלקע, פראסליניע,
 וואל, שפינוואל, עפענסנוואל, לעמער־וואל,
 אנגארע־וואל, מאהער, קרעוועוואל, אלפא-
 קא, קעמל־וואל, בלווואל, תכלת, מינעראל-
 וואל, אונטער־וואל אא"וו.

וואלקעמער, וואלבערשטער, וואל־סאר-
 טירער; שפינער, וואל־שפינער, פלאקסשפינער
 אא"וו; שטריק־ווארגער ← 123.

וו: שפינען, צווערנען וויזן, דרייען, פלעכטן,
 רינען, דרינגען, דרענגען, דריידלען,
 שלאנגלען (ויך), וויקלען, אויפ־וויקלען, ווינד-
 לען, ראָלן, שפוליען, סיטען, מאטען; וויגערן
 אָנציען; קניילן, קניילען, רינגלען, גרייזלען,
 קרייזלען, קרויזן, פרייזרן, אַנדולירן; ופלע-
 דערן צוקן.

נפאָרגל־יכונגען דרייען זיך (אויפ־דרייען
 זיך, צונויפ־דרייען זיך אא"וו) ווי אַ בייגל, ווי אַ
 שלאַנג, ווי אַ וואָרעם, ווי אַ קעצעלע, ווי אַ
 רייף, ווי אין שלאַף.

אַדי: ספיראל־ליק, ספיראל־יש, ספיראל־
 פארמיק, ספיראל־ארטיק, שרויפל־ניק,
 שרויפל־ארטיק, גרייזלדיק, קרייזלדיק, גרייזל-
 ארטיק, שלאַנגיק, שלאַנגיק, שלאַנגארטיק,
 מויערקעפלדיק, מושלדיק, מושל־פארמיק,

געוועלבל, אַרקאָדע, סעקטאַנט ← 54; ציקלאָ-
 גראַף, ציקלאָמעטער.

קויל־פארעם; קיילעכדיקער (רונדער)
 קערפער; ספערע, ספערע־איד, קיילעך, קויל,
 קיילע, פֿדור, באָל, באָל [אם], קיילעכל,
 קויל, קוגל, גלאָבוס, באָלעם, פילקע ← 514;
 פיל, קניפל, באַנקע, גאַלקע, ראָל, וואָל,
 וואָלן, צילינדער, צילינדראָיד, קרוין; האַלבל-
 קויל, האַלבל־קילעך, האַלבל־פֿדור, האַלבל-
 קוגל, העמיספֿערע, עליפס, עליפס־אָיד ← 54;
 אַוואָל, האַלבל־אַוואָל, איי, קאַנוס, קאַנאָיד;
 היטל צוקער.

וו: מאַכן קיילעכדיק, רונד אַוואָל ← אדי; ציר-
 קלען, אויסצירקלען, אָפצירקלען, קרייזן,
 אומקרייזן, קורסירן; פאַרקייילעכן, פאַר-
 קיילעכ(די)קן, רונדן, רונדיקן, אויסרונדיקן,
 אָפּרונדיקן, טאַקן, ידעקסלען, ראָלן,
 קניילן, (גע)וועלבלן, סקליעפּעווען.

אַדי: קיילעכ(די)ק, רונד, רונדיק, רונדעכ-
 (די)ק, קרייזיק, קרייזפארמיק, ציילדיק,
 צירקלדיק, רינגיק, רעדלדיק, פּעריפֿעריש;
 האַלבל־קילעכ(די)ק, האַלבל־רונדיק, האַלבל־בֿנה-
 דיק, גראָקנדיק, בויגנדיק, בויגן־פאַרעמדיק,
 י בויגנארטיק, געוועלבליק, געוועלבלט, קאַנקאַוו.
 קוילדיק, קויל־פאַרמיק, קיילעכ־פאַרמיק,
 י קוגלאַרטיק, ספֿעריש, ספֿעראָידיש, צילינד-
 ריש, צילינדראָידיש, העמיספֿעריש; פּערהדיק,
 פּערה־פאַרמיק, באַרנדיק, שוואַמען־פאַרמיק,
 באַבליק, באַבאַרטיק אַוואָל; עליפטיש, האַלבל-
 עליפטיש, עליפס־אָידיש, אייפֿאַרמיק, איירונ-
 דיק, לענגלעך־קיילעכ(די)ק, אַוואָל, י אַוואָל-
 גע, קאַנסודיק, היטל־צוקערדיק; מעשה קויל,
 מעשה שוואַם, מעשה באַרן אַוואָל.

נפאָרגל־יכונגען קיילעכ(די)ק (רונד אַוואָל)
 ווי אַ ראָד, ווי אַ מצה, ווי אַ בייגל, ווי אַן עפל,
 ווי אַ ריבן, ווי אַ קניידל, ווי ציגענע באַבקעס, ווי
 אַ פֿעסעלע, ווי אַ טונגל, ווי געלט, ווי אַ ליגן.

וען אויך: מאַטעמאַטיק 54, סביבה 110, קרומקייט 154,
 געוויקלטקייט 157, דריינג 201.

159. פֿלאַכקייט

ס : פֿלאַכקייט, פֿלאַטשקייט, פֿלאַטסקעקייט
 אַאָ"ווּ - אַד; פֿליין; פֿלאַך, ז פֿלעך;
 פֿלאַטש, פֿלאַץ [ראַל]; פֿלאַטע, פֿלאַטקע,
 פֿלעטער, דיסק, טאַזל, טאַבלעט(קע); פֿליטע,
 פֿליטקע.

וו : מאַכן פֿלאַך - אַד; (אויס)פֿלאַכן, קאַמ־
 פֿלאַגירן; אויספֿלאַטשן, צעפֿלעטש(ע)ן,
 אַינפֿלעטש(ע)ן.

אַד: פֿלאַך, פֿלאַכיק, פֿלאַטשיק, פֿלאַסקע,
 פֿלאַסקע, שילדנדיק; צעפֿלעטשט, צע־
 פֿלעטשט; אַיננעפֿלעטשט, אַיננעפֿלעטשטעט.
 [פֿאַרגלײַכונגען פֿלאַך ווי אַ פֿליאַנדער;
 פֿלאַך (גלײַך) ווי בײַ אַ זיידן, ווי בײַ דער באַ־
 בען, ווי אַ פֿאַקשנברעט.

וען אויך: גידעריקייט 125, ניטריפֿקייט 127, האַרײַגן
 טאַפֿקייט 131, גלאַטקייט 163.

160. אויסגעהוילטקייט

ס : אויסגעהוילטקייט, געקאַרבטקייט, געלע־
 כערטקייט אַאָ"ווּ - אַד; אויסהוילונג,
 אויסקאַרבונג, לעכערונג אַאָ"ווּ - וי; בורעניגע,
 פֿראַסקאַפֿ(קע); פֿאַראַזיטעט.

פֿאַך, פֿלע, חור, גרוב, קבר; זאַמדגרב,
 טויטגרב אַאָ"ווּ; גראַבן, פֿאַסע, קראַטער,
 קעסלגרב, קאַטלאַזאַן; ראַי, ראַוו, ריוו,
 ריווטשאַק; [שאַסיין וויבאַי(ע)]; שאַנץ, טראַג־
 שעע, טרענטש[אין]; פֿאָסלאַך - 452; קאַ־
 נורע, הונטלאַך, נאַרע, נירקע, פֿראַמוגע, נישע
 - 113; קאַנאַל, יאַר, קאַנאַוע, רין, רינווע,
 רינדעווע, רינטשאַק; בייט, בעט, גראַדקע,
 באַראַונע - 251; הייל, מערה, גראַטע, אַלטאַ־
 מירע, קאַטאַקאַמבע; מינע, טונעל, שאַכט(ע),
 טונעלשאַכט, טונעל־שאַכטע.

פֿאַרטפֿונג, אַינדרוק, אַינדריק, גריבע־
 לע, קאַרב(ן), רינע, פֿאַרץ, פֿונע, מופֿטע, נוט,
 שריץ, אַלקער, ציניק, גאַרע, אַטאַרע, אוטאַרע;

ז מושל־אַרטיק, אַראַבעסקנדיק, זאַראַבעסקנ־
 אַרטיק, פֿאַברייניטש; קרויזיק, פֿאַקנדיק,
 פֿאַקיק; געשפונען, געדרייט, געפֿלאַכטן, גע־
 דריידלט, געשענעלט, געוויקלט, געראַלט,
 געקנוילט, גערינגלט, געגרינגלט, געקרינגלט,
 געקרויזט, געצוקט.
 אַינוו: אַרום און אַרום; גרינג אַרום [אײַן].
 וען אויך: קרומקייט 154, קרײַזיקייט 156, דריינג 201.

158. בולטקייט

ס : בולטקייט, פוקלעקייט, אויסגעפוקלט־
 קייט, רעלעפֿקייט אַאָ"ווּ - אַד; אַרויס־
 שטאַרצונג, אַרויספוישונג, אַפֿשטיינג אַאָ"ווּ
 - וי; רעלעפֿע, באַרעלעפֿע, האַרעלעפֿע, הויכ־
 רעלעפֿע; דיאַגלײַף.

בערגל, הרודע, גרודע, בויך, הויקער,
 פוקל, קויפ, סוק, סעק, אויסווקס, געשויר,
 געשוילעכץ, ביייל, גוו, פאַק, גולקע, פיפקע,
 סטרופ אַאָ"ווּ - 420.

וו : זיין בולט, פוקלע אַאָ"ווּ - אַד; אַרויס־
 שטאַרצן, אַרויסטאַרטשען, אַרויסטאַר־
 טשען, אַרויסשטאַרן, אַרויספוישן, אַרויסבײַלן,
 אַרויסשטעקן, אַרויסטרעטן; אויפֿשוועלן, אויפֿ־
 לויפן; מאַכן בולט, אויסבויכן, אויספוישן,
 אויפֿבלאַזן; אויסהאַמערן, אויסשטאַמפֿן אַאָ"ווּ
 - 368.

אַד: בולט, רעלעפֿע, אויסגעבויכט, פוקלע,
 אויסגעפוקלט, קאַנוועקס, אַרויסטאַר־
 טשיק, אַרויסטאַרטשיק, אַרויסשטאַריק, אַרויס־
 שטאַרציק, אַרויסגעפוישט, אַרויסגעבײַלט, גע־
 שוואַלן, אויפֿגעבײַלזן, אויפֿגעלאַפֿן; באַרגיק,
 בערגלדיק, גרודעוואַטע, בײַכיק, הויקערדיק,
 פוקלדיק, קויפיק, סוקעוואַטע, סענקעוואַטע,
 גוועוואַטע, גולקעוואַטע, לעקעכעוואַטע, פיפֿ־
 קעוואַטע, סטרופעוואַטע.

וען אויך: גרויספֿאַנגעם 117, הויכקייט 124, ווערטיקאַל־
 קייט 130, אַפֿבײַלדונג 368.

פֶּאָרְמִיק, זענפֿאַרמיק; אויסגעגראָבן, אויס־געשניטן, אויסגעביסן אַאָ״ו; פֶּאָרטיִפֿט, גע־קאַרבט, אויסגעשטשערבעט אַאָ״ו; לֶעכער־ (ד)יק, פֶּאָרָאָ, פֶּאָרעז, געלֶעכערט, געאַלט־
 ←״ו; געשטופֿט ווי אַ מצה, ווי אַ ריבאַצן.

זען אויך: אינטערוואַל 121, געקניטשטיקס 165.

161. שאַרפֿקייט, שפיציקייט

ס: שאַרפֿקייט, שניידיקייט, שפיציקייט אַאָ״ו
 ← איד; שאַרפֿונג, שלײַפֿונג, שפיציקונג
 אַאָ״ו ←״ו; שפיץ; באַרגשפיץ, פֿעלדונשפיץ
 אַאָ״ו; צאַן, האַרן, פֿלייך; שנייד־אינסטרומענט,
 שנייד־פֿ.

מעסער, ספּין; ברויטמעסער, מוזיאַר־מעסער; קיכמעסער, אוסאַק, קאַלעדאַטש, קאַלאַדאַטש; טראַנזשיר־מעסער, פֿרוכטמע־סער, שיללמעסער, פֿישמעסער, אויסטער־מעסער, טייגמעסער, שאַבמעסער, האַקמע־סער; קעשענע־מעסער, יטאַשן־מעסער, פֿעדער־מעסער, פּענעמעסער, איינלייג־מעסער, קניפּער, קניפּיק; פּאַפּיר־מעסער, שניצמעסער, שפּאַלטמעסער, פּילע אַאָ״ו; שטאַפּעליק [טעמפּ מעסער]; [אין האַכטלינג, צייגניער, טינעפֿתל, סעמער, פֿעדער, זשוליק, פּויגל, מאַכל, העכטל; גאַלמעסער, ראַזיר־מעסער, בריטנע; גאַלקלינגל, מעסער, רייזאַר [אַס]; תְּרַף ← 259; מוהל־מעסער; שינדמעסער, יענער־מעסער, יאַגד־מעסער; גלעזער־פּאַרן שניידמעסער, דורכשנייד־מעסער, באַשלאַגמעסער, אויסמאַך־מעסער, ריצמעסער, באַגלייטמעסער, גלאַזשניידער, דימענט, קיטמעסער; [שוסטער־פּאַרן] שוסטער־מעסער, לֶעדער־מעסער, ביומעסער, ראַנד־מעסער, וויצענץ; [כירורגיע] סקאַלפּיר־מעסער, סקאַלפּעל, לאַצעט, שנאַפּער; קלינגל, שאַרף; גערטנער־מעסער, קאַסע, סערפּ אַאָ״ו ← 251; שווערד, שפיץ ← 454; האַק, העקל, סקליוט, שפיצהאַק, האַקמאַשין,

והאַרן שרונט, שרינט, שטענעלע; סקאַט, שפּאַלט, שניט, איינשניט, ראַץ, ריץ, קריץ, שטשערב, פּוימה.

[מכשירים] גראַבאַייזן, שפּאַדלע, לֶאָ־פעטע, רידל, ריסקאַל, זאַסטופּ, שופֿל, שאַוּל [אַס], אַקער־אַייזן, גראַבליע אַאָ״ו ← 251; גראַבמאַשין, ערדשעפּער, גרעכער, גראַבער, באַנער; עקסקאַוואַטאָר, מינרער.

וו: גראַבן, ריען, ראַיען, רויען, אַקערן, קאַפּיען, בורען, נורען, ניאַרען; מינרן, מינעווען; גרונטעווען, אונטערגראַבן; לֶבְנֵה מלֶאכּהנען [אַס]; רידלען, שופֿלען, שאַוּלען [אַס]; אויספּאַרען, אויספּאַרקען, אויספּורקען, אויס־דויבען, אויסדאַלבען, אויסדוֹלבען; אויס־פּיקען, אויסדושאַבען, אויסדושובען, אויס־קאַלופּען, אויסגראַבליען, אויסדראַפּען, אויס־קראַצן, אויסקניפּן, אויסקראַבען, אויסשאַבן, אויסעסן, אויסעצן, אויספּרעסן, אויסגרויזשען, אויסבייסן, אויסשניידן, אויסטעסען, אויס־טשעשען, אויסטאַטשען.

איינדריקן; קאַרבן, קאַברירן, איינקאַרבן, אויסקאַרבן; איינטיפּן, פֶּאַרטיפּן, פֶּאַרטיפּערן; איינשניידן, שניצן, ראַדירן, טאַטוירן, צייעלירן, גראַווירן; ראַצן, ריצן, ריטשען, קריצן, איינ־קריצן, אויסקריצן; איינפּלייזן, אויספּלייזן; פּונעווען, נוטעווען, פּאַלצן, שליצעווען, אַל־קערן, פֶּאַרהאַקן; אויסטשערבען, פּוּגם זיין; ציינדלען, גלידערן.

לֶעכערן, פּערפּאַרירן; צעלֶעכערן ווי אַ זיפּ; בויערן, ענבערן, דרילן, דרילעווען, דרעלעווען, לֶעכלען, צעלֶעכצן, נאַדלען, אַלן, שפּיזן, שטעכן, פּעצן [אַס], רעדלען, שטופֿ־לען, אויסהוילן, אויסשליפּן, אויסשטאַמעווען, אויסהאַקן, אויסברענען; אויסרייבן (דורכ־רייבן) אַ לֶאָך.

אַדי: הויל, געריפּסט, גריבערדיק, שקיעדיק, קאַנקאַו, אייגעפּאַלן, אייגעוונקען, קאַרביק, קאַרבעוואַנע, צאַקיק, שטשערביק, שטשערבאַטע, גענאַפֿט, געצינדלט, גאַפֿ־

פִּיץ, ווי אַ פּיקע, ווי אַ שפּיז, ווי אַ שווערד;
שפיציק ווי אַ דאַרן.
שפּר: סכּין מסוכּן ביד חכם מִפְּלִשְׁתֵּי ביד
שוטה; מיט אַן אויסגעשטשערבעטן מעסער
שניידט זיך ניט בעסער.
וען אויך: ברעג 143.

162. טעמפּיקייט

ס: טעמפּיקייט, שטומפּיקייט אַזױװ - אר.
וו: מאַכן טעמפּ, אָפּטעמפּן, פֿאַרטעמפּן,
אָפּשטומפּן, פֿאַרשטומפּן (יקן).
אַדי: טעמפּיק, טעמפּלעך, טומפּיק,
טומפּלעך, שטומפּיק, שטומפּלעך.

163. גלאַטקייט

ס: גלאַטקייט, געשליפּנקייט, פּאַלירטקייט
אַזױװ - אר; שריף, גלאַנץ, בליאַסק
אַזױװ - 289; גלאַז, שפיגל, אייז, גליטש, זייד,
סאַמעט, אַטלעס.
[מכשירים] פֿיץ, שרייבמאַשין, פּאַליר-
מאַשין אַזױװ - 205 פּאַליר-שיפּער, פּאַליר-
שטיין, שרייבפּולחנער, פּאַליר-פּולחנער, צינאַש,
שמערגל, שמירגל, שמערגל-פּאַפּיר, זאַמד-
פּאַפּיר, רייבפּאַפּיר, גלאַזפּאַפּיר, זגלאַספּאַ-
פּיר; גלאַזור, פּאַליטור, פּאַליוע.
וו: מאַכן גלאַט, גלאַנציק אַזױװ - אר; פֿיץ,
שרייפּן, פּאַלירן, פּאַלישן [אַס], פּוצן,
גלאַנצן, גלאַנצירן, שרייבעווען, גלעטן, אָפּ-
גלעטן, אויסגלעטן; פּרעסן, פּלעטן, מאַנגלען
אַזױװ - 526; הובליעווען, טאַן אַזױװ - 115;
אויפּבּייגן, אויסגלייכן אַזױװ - 153; איילן,
זאַל בן, שמירן, וועקסן, וויקסן, וואַקסן, וועקס-
לען, פּראָטירן, פּראָטעריזן, פּאַטירן, לאַקירן,
נאַזייפּן, פּאַליטורן, גלייזן, גלאַזן, גלאַזירן,
סמילעווען, פעכן; פּאַרלאָן מיט פעך.
אַדי: גלאַט, גלאַטיק, גליטשיק, אָנהאַריק;
גלאַנציק, געשליפּן, פּאַלירט, געוועקסט

אַפּהאַקער; באַנדערהאַק, איזוהאַק, איז
האַקער, איזשפּאַלטער, באַרדע; טופּיצע
[טעמפּע האַקן]; [טיילן האַקן] אָבוך, הענטל,
טאַפּרישטשע, טאַפּאַריסקע, האַקשטיי; שער
- 526; שערמעסער [תיז]; שנייצער, שנויץ,
שנייצשער, קנויטןשנייצער, ליכטפּוצער;
ועג, הובל - 115; דלאַט, דלוטע, עקבויער,
פּרעווער - 205; נאָדל - 526; אָל - 527;
שפּילקע - 30; נאָגל, טשוואַק - 205; ראַזשאַן,
סטראַמליאַק, שטעכער; צאָגשטעכער, טוט-
פּיק [אַס]; אויערשטעכער.
[שאַרף-מכשירים] שרייבשטיין, שרייבשטיין,
שאַרפּשטיין, איילשאַרפּשטיין, שרייבפּרעדל,
וועטשטיין, וועצשטיין, גלעטשטיין, גלאַטשטיין,
וועקסשטיין, פּלעטשטיין, גלאַטאַיזן, גלעט-
אַיזן, שאַרפּאַיזן, טאַטשילע, טאַטשידלע;
שאַרפּאַסיק, שטרייכרימען; אָסלע, סטאַל-
קע, מאַרמולקע.
שאַרפּער, שרייפּער; מעסערשליפּער,
שערשליפּער אַזױװ.
וו: זיין שאַרף [שניידיק, שפיציק אַזױװ] - אר;
שניידן ווי אַ מעסער; נעמען ווי אַ גאַל-
מעסער; מאַכן שאַרף, שפיציק אַזױװ; שאַרפּן,
שרייפּן, וועצן; נאָלמעסערן אויסציען, אָפּ-
ציען; [האַרף] שטעלן; שפיצן, צושפיצן, פּאַר-
שפיצן, פּאַרשניצן; מאַכן אַ שאַרף (אַ שפיץ).
אַדי: שאַרף, שאַרפּלעך, שאַרפּקאַנטיק,
שניידיק, שניטיק; שפיציק, שפיצעדיק,
שפיצעדיק, שפיציקלעך, שאַרפּשפיציק; צו-
געשפיצט, פּאַרשפיצט, שפיצאַסטע; שטעכיק,
שטעכעדיק, נאָדלדיק, נאָדל-פּאַרמיק, זנאָדל-
אַרטיק; שפּיזיק, שפּיזפּאַרמיק, דאַרנדיק,
דאַרן-פּאַרמיק, צאַניק, צאַנעדיק, צאַנאַרטיק,
צאַנפּאַרמיק; פֿיץ, פֿיץ, פֿיץ, פֿיץ-פּאַר-
מיק, שטערנדיק, שטערן-פּאַרמיק, האַרנדיק,
האַרן-פּאַרמיק; קאַניש, היטלצוקערדיק, קו-
פּאַרדיק, קופּאַלאַרטיק, קופּאַל-פּאַרמיק.
[פּאַרגלייכווען] שאַרף ווי אַ מעסער, ווי
אַ הַרף, ווי אַ גלאַמעסער, ווי אַ בריטווע, ווי אַ

קארטש, מאַרשטשקע, קרייזל, קנויט, קניט, קנאָדער, אינבייג, פאַרבייג, אָפּלייג, אַטוואָל, ווים, זיים; געלייגטע (געמאַכטע, אָנגעקליבענע) פּעלברעך (פּעלדלעך); פּאַלצמאַשין; פּאַלצער. צער.

וו: קנייטשן, בייגן, ווימען, זיימען, פּאַלצעווען, פּאַלצבן, פּאַלצעווען, פּעלברעך, פּאַלדן, פּאַלדעווען, פּעלדלעך, רונצלעך, קאַטשען, קאַטשען, שרומפן, קאַרטשען, מאַרשטשען, קרייזלעך, קנויטל, קניטל, קנאָדערן; ברעכן [שניידערש]; קאַרטשען זיך ווי אַ יידענע אין ווייען; איינקנייטשן, איינבייגן אַזױ, צעקנייטשן, צעבייגן אַזױ, פאַרבייגן, פאַרקנייטשן אַזױ, אויפֿקנייטשן, אויפֿקנייטשן אַזױ; אומשלאָגן, אָפּלייגן; צונויפֿלייגן; מאַכן אין צווייען; איינעמען פּאַלצבן (פּאַלדן); אויפֿקלייבן (אָנקלייבן, אָנציען) פּאַלצבן (פּאַלדן).

אַדי: קנייטשיק, פּאַלביק, פּאַלדיק, רונצלידיק אַזױ; געפֿינגערט, געקנייטשט, גערונצלט, געמאַרשטשעט אַזױ; סױו; צעקנייטשט ווי אַ געבראַטענער עפֿל. ווען אויך: אומפֿאַרעם 152, קרומקייט 154.

166. אָפֿנֿקייט, עפֿענער

ס: אָפֿנֿקייט, לויקייט, ניט־צוגעשטאַנענֿקייט אַזױ; אויפֿעפֿענונג, אויפֿשליסונג, אויפֿברעכונג אַזױ, אויפֿריס, אויפֿבראַך, אויפֿפּראַל אַזױ; וי.

עפֿענונג, פּתיחה, לאַך, קלל, מויל; מוויזל לאַך, שריסל־לאַך אַזױ; אייזלאַך, פּאַלֿאַנקע, פּראַלֿיוקע; שפּונטֿלאַך; שוויסֿלאַך, פּאַרע; [ז] ידֿֿנֿקב, דלֿֿתהֿֿנֿקב; אַ לאַך ווי אַ טויער. שריסל; פּויסטשֿריסל, שטאַקשֿריסל, שטאַרצשֿריסל, צירקלֿשֿריסל, ביישֿריסל, פּוסטער שֿריסל, שרויפֿןֿשֿריסל, רערךֿשֿריסל, קייטשֿריסל, רייגלֿשֿריסל; האַקשֿריסל, גבֿיםֿ שֿריסל, נאַכשֿריסל; [ז] דייטשֿפּוריס, דלֿֿתה, דילֿֿדלֿֿתה, דוב(ע)לֿֿטווקע, באַריק, מאַסקאַס; שריסלֿרייג; [ט] ילֿן שֿריסלן שֿריסלֿמויל, פּו.

אַזױ; וינדדיק, זינדנאַרטיק, סאַמעטיק, סאַמעטאַרטיק; צאַרט, ווייך, זאַנפֿט, גלייך 153.

פּאַרגלֿייכונגען גלאַט ווי אַ גלאַטע צונג, ווי זינדנס, ווי סאַמעט, ווי אַטלֿעס, ווי פּלייש, ווי אַ קעז, ווי אַ ברעט, ווי אַ לאַקשנברעט, ווי געהובלט, ווי אַ פּרעסל, ווי אַ שפּיגל, ווי אייז, ווי אויפֿן אייז, ווי אַ גליטש, ווי אַ קאַטאַק, ווי אַ ליגן, ווי אַ לינגערס צונג, ווי דעם גלחס פּלייך, ווי אַ דאַלאַגניע, * ווי אַ הינטן; גליטשיק ווי אויף אַן איי, ווי אויף אַ גלאַז. איינז: גליטשיק ווילקלֿקות.

וען אויך: גיטֿפּייט 127, פּאַרעם 151, גליכקייט 153, פּלאַכקייט 159.

164. אומגלאַטקייט

ס: אומגלאַטקייט, שאַרסטיקייט, מאַטקייט אַזױ; אַרי.

וו: מאַכן שאַרסטיק; אָפּמאַטעווען. אַדי: אומגלאַט, ניט־גלאַט, ניט־געשליפֿן, ניט־פּאַלירט אַזױ; 163; שאַרסטיק, שאַר־סטקע, שאַרסקע, שערסקע, קאַר(ו)אָווע, מאַט, רוי; מאַכיק, מאַכנאַטע, באַוואַקסן, האַריק, פּעדערדיק, פּוכיק, וואַליק, וואַרסיק, באַר־וויק; בערגלֿדיק, גוועוואַטע 158; שטשער־באַטע, געצינדלֿט 160; געקנייטשט, גערונצלט 165.

וען אויך: אומפֿאַרעם 152, קרומקייט 154, בולטקייט 158, אויסגעהילטקייט 160, געקנייטשטקייט 165.

165. געקנייטשטקייט

ס: געקנייטשטקייט, גערונצלטקייט, פּאַלבי־קייט אַזױ; קנייטשונג, ביינונג, רונצ־נונג אַזױ; וי.

קנייטש, אייזגיב, וויגיב, לונג, לאַג, פּאַליק, פּאַלב, פּאַלֿבאַנע, סקלֿאַדקע, פּאַלד, קאַנ־טרעפּאַלד; אומשלאָגן, באַגעט, רונצל, שרומפּ,

שלאַס, ברומשלאַס, אַלאַרס־שלאַס, קאַמבי
נאַציע־שלאַס, שייבשלאַס; [ו] פֿלאַטע פּתיחה,
תּוֹלָה; סקאַבע, סקאַבעל, סקובעל.

ריגל, רוק, (פֿאַר)רוקער, פֿאַרריקל;
גראַטע, קראַטע; טירריגל, פֿענצטער־ריגל,
שפינגאַלעט; קייטל; פֿאַרלייגאַיינ, פֿאַר־
שפּאַרשטאַנג, זאַוואַלע, פּרענט; שער [ו].

שטאַפּער, שטאַפּיק, שטאַפּקע, שטעפּסל,
פּראַפּן, פּראַפּקע, קאַריק, שפּונט, צאַפּן, פֿאַר־
שטעקל, פּיסטאַן, ברעטעלע; דעקל, שטערצל
אַו"ו - 263.

וו: אויפהענגען אַ שלאַס; פֿאַרשליסן, (צו)־
שליסן, אָפּשליסן; סוגן [ו]; פֿאַרמאַכן,
צומאַכן, פֿאַרשפּאַרן, אָפּשפּאַרן, צושפּאַרן,
פֿאַרריגלען, צוריקלען, פֿאַרקייטלען, צוקייט־
לען, פֿאַרלייגן, צוטאַן; פֿאַרלאַדענען; צווייגן
(צולענען) וָ טיר[ו].

פֿאַרקלאַפּן, פֿאַרהאַקן, פֿאַרהאַמערן,
פֿאַרדעמערן, פֿאַרנאַגלען, פֿאַרטשוואַקעווען,
פֿאַרטשוועקעווען, פֿאַרשטיפּטעווען, פֿאַרקלי־
נעווען, פֿאַרניטן, פֿאַרניטעווען, פֿאַרדרעטלען,
פֿאַרדראַטעווען, פֿאַרדראַטעווען, פֿאַרקאַווען;

פֿאַרשמירן וָן אויזן; פֿאַרמויערן; פֿאַר־
דרייען, פֿאַרשריפּן, פֿאַרלייטן, פֿאַרחתמענען,
פֿאַרויגלען, פֿאַרשטעמפלען, פֿאַרפעטשאַ
טעווען, פֿאַרפּלאַמבירן, פֿאַרפּראַפּן, פֿאַר־
פּראַפּקעווען, פֿאַרקאַרקן, פֿאַרקאַרקעווען,
פֿאַרשטאַפּן, פֿאַרשטעקן, פֿאַרשפּונטעווען,
פֿאַרדיכטעווען, פֿאַרדעכטווען, פֿאַרקייטע־
ווען; פֿאַרנייען, פֿאַרצירעווען, פֿאַרמערעווען,
פֿאַרשטשאַבען, פֿאַרשטעפּן, פֿאַרלאַטען

← 526; פֿאַרפּאַפּן, פֿאַרקלעפּן, פֿאַרקלייען;
פֿאַרקעפּלען, פֿאַרשפּיליען; פֿאַרקיסנען,
פֿאַרוואַקסן, פֿאַרסטרופען; פֿאַרדעקן, צו
דעקן; צוקלאַפּן, צוהאַקן, צוהאַמערן, צו
ניטעווען אַו"ו - ווערבן מיט פֿאַר־; פֿאַרשטעלן,
פֿאַרהאַטען, (פֿאַר)בלאָקירן, (פֿאַר)בלאָקאַ
דיין, פֿאַרהאַלטן, פֿאַרהאַמעווען, פֿאַרטאַמע־
ווען אַו"ו - 445.

טערקע; דושקע, צינגל, בערדעלע; וניביש
ברעכעצייגן ברעכאַיינ, פּאַלקע, צדיק,
אַנקלשטיפּט, שאַבער, שיעהבער; עפענער,
פּראַפּריציער, קאַרקצייער, גריצער - 263.

וו: זיין אָפּן, לויז - אַר; אָפּשטיין, אַוועקשטיין,
ניט צושטיין; מאַכן אָפּן; (אויפֿ)עפענען,
צעעפענען, אויפּמאַכן, אויפּפּרעקן; אויפּנייגן
וָ טיר[ו]; אויפּפּראַלן, צעפּראַלן; אויפּשליסן,
אָפּשליסן, אויפּשפּאַרן, אָפּשפּאַרן, אויפּריגלען,
אַפּריגלען, אויפּקייטלען, אָפּקייטלען, אויפֿ־
חתמענען, אויפּוויגלען, אויפּשטאַפּן, אָפּשטאַפּן,
אויפּשפּונטעווען, אָפּשפּונטעווען, אויפּקאַרקע־
ווען, אָפּקאַרקעווען, אויפּברעכן, אויפּהאַקן,
אויפּקלאַפּן, אויפּשלאַגן, אויפּרייסן, אויפֿ־
שניידן, אויפּשפּאַלטן, אויפּשטעכן, אויפּבאַיסן,
אויפּקראַצן, אויפּפּיקן, אויפּגראַבן, אויפּראַיען,
אויפּרויען, אויפּרייען, אויפּפּאַקן, צעפּאַקן,
אויפּוויקלען, צעוויקלען, אָפּשטעקן, אויפֿ־
דרייען, אָפּפעטטיקן, אָפּהאַלמעווען, צע־
שפּרייטן; [ו] נאַלן, פּתיחהנען; מאַכן אַ לאַך,
בויערן - 160.

אַדי: אָפּן, האַלב אָפּן, פּראַל אָפּן; ניט־צווע־
שלאַסן, ניט־פֿאַרמאַכט אַו"ו - 167; לויז,
אַפּגעשטאַנען, ניט־צוגעשטאַנען; צוטרילעך,
צווענגלעך, דורכדרינגלעך.

(פֿאַרגלייכונגען) אָפּן ווי אַ טטאַדאַלע, ווי
די טירן ביי אַבְרָהָם־אָבִיבּו, ווי אַ (גוט) האַרץ.
אַינז: [אַפּן] נאַסטשען, נאַסטיעזש.

וען אויך: אינטערהאַל 121, אויסגעהיילטיקייט 160, אַנט־
פּלעקונג 352.

167. פֿאַרמאַכטיקייט,

פֿאַרמאַכער

ס: פֿאַרמאַכטיקייט, פֿאַרשלאַסנטיקייט, פֿאַר־
חתמעטיקייט אַו"ו - אַר; פֿאַרמאַכונג,
פֿאַרשליסונג, פֿאַרשטאַפּונג אַו"ו - וי.
שלאַס, הענגשלאַס, הענגשלאַס, קלאַפֿ־
שלאַס, קנאַקשלאַס, פּעדערשלאַס, בלאַט־

רושטאָנד, שטילשטאָנד; פּויע, פּאָוע; אי-
מאַביליטעט, אימאַביליטאַציע; סטאַטיק - 436.
וּן: זיין אומבאַוועגט, רוּק, שטיל אַזו"ו - אר;
רוען, ראַסטן, פּויערן, פּאָוירן; אַפּ-
שטעלן זיך, פּאַרהאַלטן זיך; שטיין; שטיין
שמונה-עשרה; זיצן, ליגן; ניט באַוועגן זיך, ניט
רירן זיך, ניט מאַכן קיין טראַט אַזו"ו - 434;
אַנטשטיין, פּאַרשטאַרט ווערן, פּאַרגליווערט
ווערן, אַפּשטאַרבן אַזו"ו - 509; בלייבן שטיין,
בלייבן זיצן, בלייבן ליגן; ליגן איינגעלייגט;
שטראַנדן, פּאַראַנקערן; אַפהאַקן, אַפּשנעידן,
אַפּברעכן, איבעררייסן וַא טעטיקייט אַזו"ו
- 46; מאַכן אומבאַוועגלעך; ברענגען צו אַ
שטילשטאָנד.

אַדי: אומבאַוועגט, באַוועגונגסלאָז, אימאַ-
ביל, אימאַביליזירט, סטאַטיש, אומבאַוועג-
לעך, אַנטשטאַנען, שטאַר, פּאַרשטאַרט, פּאַר-
גליווערט, פּאַרשטאַרבן, אַפּגעשטאַרבן, טויט;
רוּק, מנוחהדיק, שלוהדיק, שבתדיק, שטיל,
זאַטישע, לינד, געמאַך, זאַפּט(יק), לאַגאַדנע.
אַפּאַרגלייכונגען טויט ווי די וואַנט, ווי אַ
שטיין, ווי אַ שטיק ליים, ווי צען מאָל געשטאַרבן.
פּראַז: שטיל; גאַסס באַשעפּענישן רוּען;
שבת איבער דער גאַנצער וועלט; ניט
געהאַנדלט ניט געוואַנדלט.

וען אויך: העסקה 46, באַוועג 111, אומטעטיקייט 434,
רו 436, אומפּילעוודיקייט 509.

170. גיין, פּאַרן אַזו"ו

ס: גייונג, וואַנדערונג, איינוואַנדערונג, אויס-
וואַנדערונג, וואַגלונג אַזו"ו, גייעניש, וואַג-
לעניש, וואַנדערניש אַזו"ו - ו; מיגראַציע,
אימיגראַציע, עמיגראַציע; וואַנדערשאַפּט,
פּילגרימשאַפּט; וואַנדער-לעבן, וואַנדערלויסט,
נאַמאָדזום, האַבאַזום, וואַנאַבונדזום; (ים)
שיפּערע, נאַוויאַציע; רייטערע, רייטקונסט.
שפּאַן, שפּרייז, טריט, שריט, טראַט; גיבלי-
שע טריט, שנעלטריט, פּוסטריט, מילנטריט,

אַדי: פּאַרמאַכט, פּאַרשלאָסן, פּאַרהאַקט
אַזו"ו - ו; הערמעטיש (פּאַרמאַכט),
שטילנע, אומצוטריטלעך, זאמזוגענגלעך,
אומדורכדרינגלעך; וואַסערפּעסט, וואַסער-
זיכער, פּיערפּעסט, פּיערזיכער, לופּט-
פּעסט, לופּטזיכער אַזו"ו.
אינוּ: צו; סגור ומסוגר; פּאַרשלאָסן אויף
זיבן שלעסער.

וען אויך: מתיצה 140, שטערונג 445.

168. באַוועגונג

ס: באַוועגלעכקייט, מאַבילקייט, רירעוודי-
קייט אַזו"ו - אר; באַוועגונג, מאַביליטעט;
אַלייך-באַוועגונג; אייביקע באַוועגונג, פּערפּע-
טום מאַבילע; לאַקאָמאַציע; מאַביליזאַציע;
אומר; באַוועגרכוז, באַוועגראַפּט אַזו"ו
- 104; באַוועגשפּיל; באַוועגונגלעך, קינע-
טיק, קינעמאַטיק, טעלעקינעוויס; דינאַמיק,
דינאַמיום - 436; גאַנג, לויף, פּלי אַזו"ו - 170;
פּלייץ, פּלוס, שטראַם, פּראַנרעס, עוואַלוציע;
קאָדעניץ.

וּן: זיין אין באַוועגונג; באַוועגן זיך, רעגן זיך,
רירן זיך; גיין, פּאַרן אַזו"ו - 170; פּליסן,
שטראַמען, פּלייצן, לויפּן, ריזען אַזו"ו
- 226; ברענגען אין באַוועגונג, באַוועגן - 436.
אַדי: באַוועגלעך, מאַביל, קינעטיש, דינאַמיש;
רירעוודיק, אומרויק - 508; לויפּיק,
גיין, פּליסיק, שטראַמיק אַזו"ו - 226.

וען אויך: קראַפּט 104, באַזוטיקונג 112, גיין, פּאַרן 170,
אימפּולס 183, חיבריונג 202, געוואַסער 226, טעטי-
קייט 433, מעכאַניק 436, פּילעוודיקייט 508

169. אומבאַוועגונג

ס: אומבאַוועגלעכקייט, פּאַרגליווערטקייט,
טויטקייט אַזו"ו - אר; אומבאַוועגונג; רו,
ראַסט; טויטע (אַלימפּישע) רוּקייט; מנוחה,
שלוה, זענפּטיקייט; טויטפּונקט, טויטשטאַנד,

צווישנדיקע פאסאזשיר אא"וו; ים-פאָרער, מאַרינער; רײטער, באַרײטער, פֿאַרײטער, אויסרײטער, ווערכניאָק, זשאָקיי; שווימער; פֿלײער ← 177.

[רײזע־מכשירים] באַגאָזש, רײזע־באַגאָזש, געפּעק, רײזע־געפּעק, האַנטגעפּעק, כּלײגולד; רײטמאַנטל, רײטקאַסטיום, רײטקלײד, פֿלעד, רײזע־מאַנטל, שטויבמאַנטל אא"וו ← 522; (האַנט)רעניצל, סאַקוואַיאָזש, טשעמאַדאַן, וואַל־זיו(ע), קלומיק, טלומיק, טעקע; [אַס] סעטשיל, גריפּ; רײזע־טאַש, רײזע־טאַש, רײזע־זאַק, וועג־זאַק, רוקזאַק, פּראָוויאַנטזאַק, שעפּעטל(ע); קופּערט, טראַגק [אַס], קאַסטן, יאַשטשיק, סוט־קייס [אַס], גלאַדסטאַן; באַגאַזשיק רימקען.

ווענהוּצאַות, פֿאַרגעלט, פֿאַרפּרייט, פֿור־געלט, אַריבערפֿאַר־געלט, שכר־ענלה, פֿור־מאַנקע, פֿאַסטגעלט; בילעט; [אַס] טיקעט, פֿער; שיפּסקאַרטע; פֿאַרפֿלאַן, צוגפֿלאַן, רײזע־פֿלאַן; רײזע־האַנטבוך, בעדעקער; וועגוויזער.

וו; גיין, הוֹלכּן, הִלכּענען, האַקן, כּיליען [קל]; שפּאַצירן; [שפ] שפּאַנצעלירן, שפּאַנצע־נירן; גיין שפּאַצירן; שפּאַצירנס גיין; איבער־גיין זיך, דורכגיין זיך, אויסגיין [אַס]; גיין הייטע [קידעריש]; שפּאַנען, שפּרייזן, שרייטן, טראַ־טעווען; פּאַסירן, מאַרשירן, דעפֿילירן, דע־מאַנסטירן, פּאַראַדירן, מאַניפֿעסטירן.

דאַפּטשען, טאַפּטשען, דעפּטשען, טאַפּען, טופּען, טופּצען, טראַמפּלען, טיאַפּקען, טרעטן, טאַלעפּען, טאַלאַפּקען, טאַלאַפּען, בראַדושען, שלאַמפּערן, פֿלעטשערן, טשאַפּען, שלאַפּען, שלאַפּען, צלאַפּען; [פֿערד] פּאַד־קעווען; גיין צו פּוס; גיין אויף די קאַראַטש־קעס; גיין אויף די שפּיץ פּינגער, שפּיצפּינגערן; נאַכטוואַנדלען; [פֿערד] שטרייכן זיך.

וואַגלען, צייען, וואַנדערן, וואַנדערעווען, וואַנדלען, בלאַנקע(ווען), נעז־נדעווען, שנאַרן, קאַלענדערעווען, לעטען, רודעווען, שמיען, שאַלאַפּיען; [אַס] טרעמפּן, טרעמפּעווען;

גענדונטריט אא"וו; סטעפּ [אַס]; טליס [פֿערד]; פּאַסאַנג [ושיראַן]; געטראַמפּל; פּאַסאַדע [רײטן]; גאַנג, הִלכּה; שפּאַצירגאַנג, פּראַ־מענאַד; הייטע [קידעריש]; וואַק [אַס]; מאַרש, מאַרטש [אַס]; דעפֿילאַד, פּראַצעסיע, צוג; טריומפּצוג, פּאַקלצוג אא"וו; פּאַראַד, קאַ־וואַלקאַד, דעמאַנסטראַציע, מאַניפֿעסטאַציע, פּאַכאַד; גילגול־מחילות; נאַכטוואַנדלונג, לֶר־נאַטיום, סאַמנאַבוליום.

רײזע, נסיעה, יאָודע; פּוסרײזע, ים־רײזע, לוסטריזע אא"וו; פּאַסאַזש; עקספעדיציע; [אַס] טריפּ, דרייט, רײד, היטש; אַהינדזוריק, זרונדריזע; טור, טורנע; אַרויספֿאַר, פֿאַר־אַרויס, אויספֿלי, אויספֿלוג, מאַסאַוויק [סאַווי], מאַסאַוויקע, מאַיאָוויקע, מאַיוויקע, עקסקורסיע, עקסקורירשן [אַס].

גייער, פּוסגייער, האַקער, דורכגייער, פֿאַרביגייער, שפּאַצירגייער; איבערכאַפּ־פֿאַרער, אונטערפֿאַרער, היטשהייקער [אַס]; עקסקורסאַנט; מאַניפֿעסטאַנט, דעמאַנסטראַנט; וואַגלער, וואַנדערער, וואַנדלער, וואַנדער־ווער, וואַנדראַוויק, וואַנדראַוויש(ש)שיק, נאַ־מאַד, בעדוין, באַהעם, אַוואַטוריסט, וואַנדער־פּויגל; היימלאַזער, אורח; נעז־נדיק, נאַר־ונדיק [שפ]; איביקער ייד, אַהאַסווער; גלֶות אַפּריכטער, גלֶות־פּראַווער; עזֶה־הַגֶּל, פּיל־גרים, פּילגער; נאַכטוואַנדלער, לונאַטיקער, זלונאַטיק, סאַמנאַבוליסט; וואַגבונד, באַס־יאַק, בראַדיאַגע, ציגייער, באַקיער; [אַס] האַ־באַי, טרעמפּ, לויפּער, באַמער(קע); (אַרומ־שלעפּער, אַרומטרייבער, אַרומלויפּער, שלענדערקע אא"וו - ו; אַרח־פּרחי; באַסע־קאַמאַנדע.

פֿאַרער, דורכפֿאַרער, פֿאַרביפֿאַרער; נוסע, וועגמאַן, רײזעמאַן, וועגפֿאַרער, טוריסט; מיגראַנט, אימיגראַנט, עמיגראַנט; רײזנדער, געשעפּט־רײזנדער, קאַמירואַיאָזשאַר, אַגענט ← 485; קאַראַוואַן; משולח; פּאַרשוין, פּאַסאַ־זשיר, שוואַק; בלינדער פּאַסאַזשיר, האַו;

ווי א גראף; שווימען ווי א קאטשקע, ווי א פיש
(אין וואסער); גליטשן זיך ווי איבער א שפיגל.
אינוו: צו פוס; פער אקס; געזונד; ווער
דראווע; אונטער וועגנס.

פראן: די ערד ציטערט אונטער אים; א שד
זיצט אין אים; די שטוב איז אים גיט צו
דער האנט; ה'ך י'ך וער וועט גיין; ס'איז
ויסעו ויחטו; מי ומי ההולכים?; איך בין נאך
גיט אזא גביר איך זאל גיין צו פוס וא שאד די
שיך; אויסגעוואנדערט אלע לענדער און
אהיימגעקומען אן היזן און אן העמדער.

שפר: אשרי יושבי ביתך; אשרי יושבי ביתך
איז דער בעסטער האנדל; צען מאל
טראכטן, איין מאל פארן; אויף גיט גיין און גיט
פארן זאל מען קיין חרטה גיט האבן (האט מען
קיין חרטה גיט); ווען מען פארט וויסט מען,
ווען מען קומט צוריק וויסט מען גיט; אז מען
זיצט אין דער היים צערייסט מען גיט קיין
שטיוול; ווי מען פארט אריין דארט מוז מען
בלבבן; אומעטום איז גוט און אין דער היים
איז (נאך) בעסער; וויל איז דעם וואס זיצט
אין דער היים; האלט דיר דעם כבוד און ויך
אין דער היים; דאס שענסטע גיין איז אז
מען זיצט אין דער היים; דער שענסטער
שפאציר איז פאר זיין אייגענער טיר; גיט צו
עסן גיט צו טרינקען-נאר אין שטוב צו זיצן;
אז דער שטיין ליגט אויף איין ארט ווערט ער
אויך באוואקסן מיט גראז; די ציגעסט דא גראז
און דארט גראז; אז דער האן קריימעט
קריימעט ער אומעטום; אז עס רענט רענט
אומעטום; בעסער א נאענטער גראשן איידער
א ווייט קערבל; זיצסטו גוט, טא רוק זיך גיט;
ערד איז אומעטום ערד; מען קען אומעטום
באגראבן ווערן; בעסער איך אין שטוב און די
ליכטער איבער דער וועלט איידער די ליכט
טער אין שטוב און איך איבער דער וועלט;
דארט איז גוט ווי מיר זינען ניטא; די פיס
טראגן ווהיין דער קאפ זאל רוען; אז דער
ווארעם זיצט אין כריין מיינט ער, אז ס'איז קיין

טעלעבענדען זיך, טראגן זיך, דראלען, שלייען
זיך, שאטייען זיך, טשעהייען זיך, קאטייען זיך,
שליאנדעווען זיך, ארומקאלעווען, טענדלען
זיך, טליקען זיך, ריפען זיך; פלאנטערן זיך
צווישן די פיס; פלאנטען זיך, דרייען זיך,
רודלען זיך; (ארומ)בניאקען זיך, (ארומ)וואל-
גערן זיך; (אויס)מעסטן די גאסן; ארבעטן ביי
דער פירמע, שטיינטרעט און מעסטגאס;
עולה רגל זיין; אפריכטן גלות.

כאפן א יאודע; פארן; וקלן ראלן, סטרא-
זשען; קאטייען זיך; פארן פער אקס; פארן
נאשפיץ; ריין; באריין ודי וועלט; מאכן א
רייע; מיגירן, אימיגירן, עמיגירן; פארן
זיך אין וועג (אריין); מאכן א ווייטן וועג; אויס-
פארן (אויסוויין) א וועלט.

שליטלען זיך; ריטן; פארן ריטנדיק;
שווימען; שווימען נאונדיק, שווימען א בענקע-
לע, גיין טריטוואסער, גיין וואסערטריט, גיין
פראש-פראש, גיין קוממיות; לייגן קלאפטער
(לאבעס); גיין שטילע טריט; ראלן זיך, קא-
טייען זיך; רעדלען זיך, סקייטן וואסן; גליטשן
זיך.

זעלען, שיפן זיך, שיפלען זיך, קורסירן,
קרייסירן; רודערן, רודלען, שטייערן, נאווי-
גירן, פילאטירן; פלייען, שוועבן, פלאטערן
← 177.

אויסשפאנען (אויסוואנדערן, אויסגיין) א
סך (א וועלט) אאו"ו; אגניין זיך, אגפארן זיך,
אנשפאצירן זיך אאו"ו; אומגיין, אומפארן,
אומשלייען זיך אאו"ו; ארומגיין, ארומפארן,
ארומלויפן, ארומטאנצן, ארומקריכן, ארומ-
טרייבן זיך, ארומשליפען זיך אאו"ו; דורכ-
פארן זיך, דורכלופטערן זיך, דורכשפאצירן
זיך אאו"ו; איבערגיין זיך, איבערפארן זיך,
איבערשליטען זיך אאו"ו; דורכטראגן זיך;
דורכשניידן (דורכקרייצן) ודעם ים אאו"ו.

ופארגליכונגען מארשירן ווי אן אמתער
זיין; טופען ווי א פערד; ציען ווי די יידן אין
מצרים; טראגן זיך ווי א הון מיט אן איי; פארן

טראָן זיך, איבערפעקלען זיך, איבערכאָפן זיך, איבערוידלען זיך, איבערנבענען זיך, איבערשמוגלען זיך; אַריבערוואַנדערן, אַריבערקלײַבן זיך אַזױ; אומפלאַצירן זיך, אומזעצן זיך אַזױ ווערן מיט איבער.

זען אויך: באַזײטיקונג 112, גיין, פֿאַרן 170.

172. איבערטראָגן

ס: (אַריבער) טראָגונג, (אַריבער) שיקונג, (אַריבער) פֿירונג אַזױ; אָפּשיקן, אָפּפֿירן, אָפּפֿירן טראָגן אַזױ; עקספעדיציע, טראַנספּאָרט; פֿאַרטראַנספּאָרט, וואַסער־טראַנספּאָרט, פֿאַרטראַנספּאָרט אַזױ; טראַנספּאָרטאַציע, טראַנסלעאַציע, טראַנספּאָרטאַציע, טאַציע; צושטעלונג, דעפּליווערי [אָ]; פֿאַסט־אַרבעט.

פֿראַכטבריוו, מֶשֶׁא־בריוו, פֿראַכטצעטר, פֿאַקטורע, (באַן) דובליקאַט, שפּיל־אַדונג־שײַן, פֿאַדשײַן, נאַקלאַדניע; טראַנספּאָרטקאַנטאַר. עקספעדירער, עקספעדיטאָר, טראַנספּאָרטירער, טראַנספּאָרטלער, פֿראַכטער, פֿראַכטשאַזש, שפּיליטער, קאַמיסיאָנער, (אַט) פּראָוויטער; האַלפֿ־עקספעדיטאָר, שרפּער; צושטעלער, אָפּגעבער, איבערפֿירער, איבערברענגער, איבערשיקער אַזױ; "ע."

טרעגער, ווערעוויק, עקספּרעסמאַן; מֶשֶׁא־טרעגער, גאַסמענטש, גאַסקע־טרעגער, פֿאַסטטרעגער, באַל־אַסט־טרעגער, באַגאַזש־טרעגער, פּעקל־טרעגער, געפּעק־טרעגער, פּאַרטער [אָ]; קויל־טרעגער, צײַטונג־טרעגער אַזױ; אַגלאַדער, גרוואַזשטיק; בריוו־טרעגער 355.

מֶשֶׁא־בַּהֲמָה, פֿאַסט־בַּהֲמָה, פֿערד אויף מֶשֶׁא, פֿאַסטפֿערד, אָקס אויף מֶשֶׁא, פֿאַסט־אָקס; אייז, קעמל, מויל־אייז; חמור לִמֶשֶׁא; וו: טראָגן, טאַסקען, טאַרכענען, דושוויגען; ברענגען, דערלאַנגען; פֿירן, שיקן, לייערן, לייערן, עקספּעדירן; טרײַבן [פּליטן]; שפּילן;

בעסערס (ויסערס) ניטאָ; אַ פֿישער) זוכט וו טיפּער, אַ מענטש וו בעסער; אויף אַן אויס־געטראַטענעם וועג וואַקסט גיט קיין גראַז; אַפֿילו אַ פֿייגעלע פֿליט דורך פֿאַזט עס אויך אַ פֿעדער; מֶשֶׁנָה מְקוֹם מֶשֶׁנָה מוֹל (אַ מֶאָל צום גוטן, אַ מֶאָל צום שלִימול); מִי בֵּאֵשׁ וּמִי בְמִים—ווער עס פֿאַרט און ווער עס גייט צו פֿוס; אַז מען האָט גיט קיין טוס מוז מען גיין צו פֿוס; איידער אַזוי צו פֿאַרן איז שוין בעסער צו פֿוס צו גיין [ווען לױיה]; בעסער שלעכט געפֿאַרן איידער גוט געגאַנגען; וואָס מען קען געפֿינען אונטער וועגנס וואָל מען גיט מיטגעמען; אַז מען פֿאַזט זיך אין ווייטן וועג וואָל מען מיטגעמען פֿאַרש ופֿאַס, פֿעבנס־מיטל, געלט, שליסל; ברויט אונטער וועגנס איז קיין מֶשֶׁא גיט; אַ וואַיאַזשאַר טאַר גיט נעמען קיין שײַן ווייב; אַלע גוטע שווימערס ווערן דערטרונקען.

זען אויך: באַזעצונג 168, איבערגאַנג 171.

171. איבערגאַנג

ס: איבערגינג, איבערוואַנדערונג אַזױ, איבערגאַנג, איבערוואַנדער אַזױ; איבערפלאַצירונג, שײַנ־מקום; טראַנספּאָרטיציע, טראַנויט, רעפּאַטריאַציע.

וו: איבערגיין, איבערשפּאַנגען, איבערשפּרינגן, איבערשײַטן, איבערטערען, איבערשטייגן, איבערמאַרשירן, איבערוואַנדערן, רעפּאַרטירן (ויך), איבערציען זיך, איבערקלײַבן זיך, איבערפֿירן זיך, מֶשֶׁנָה מְקוֹם זײַן; איבערלויפֿן, איבערשפּרינגען, איבערקריכן, איבערקלעטערן; איבערשלעפּן זיך, איבערוואַרפֿן זיך, איבערקאַטשען זיך, איבערקליקלען זיך; איבערפֿאַרן, איבערשווימען, איבערשיפֿן זיך, איבערשיפֿלען זיך, איבערזעגלען, איבערפֿלען.

איבערזעצן זיך, פּערעמיעשטשען זיך, איבערפלאַנגן זיך, איבערשטעלן זיך, איר בערווקן זיך, איבערפלאַצירן זיך, איבער-

דריגעשפאן, טראַיקע; פֿאַרוואַרן; פֿור, וואָגן, יאָדע וואָגן; איבערגעכאַפטע פֿור, געלענג הייט; עגלה, ראָל וואָל; פֿייטער-וואָגן, רעדל-וואָגן, דראַגאָנער וואָגן, דראַבינע, דראַבינע, דראַבע, דראַבקע, דראַבינאַסטער וואָגן; בינדיווע, טעלינע, בריקע, פֿורגאָן, (דאָרבע, אַראַבע, מאַשאַרע; מִשאַוואָגן, מִשאַפֿור, פֿאַסטוואָגן, פֿאַסטפֿור, טראַנספֿאַרט וואָגן, פֿאַקאָונער וואָגן, פֿאַדוואַדע, פֿלאַט פֿאַרמע, באַגאַשוואָגן, פֿיווער-וואָגן; פֿיכוואָגן, געהילף-וואָגן, קוילף-וואָגן, מיסטוואָגן, מיסט פֿור, רעקלאַמע-וואָגן אַו"וו.

בויר, נחם תְּבֵה [שפ]; דיליזשאַנס, באַרע, ביַדאַרקע, בודקע, קיביטקע, בעטקע, פֿאַע-טאָן, טאַמבור-וואָגן; דראַזשקע, גומקע, דריי דע, פֿיאַקער, בריטשקע, פֿיכאַטש, פֿיניע-וואָגן, פֿיניקע; קאַפֿאַסקע, קאַפֿאַס, קאַפֿעס, שאַ-ראַבאַן, נאַטאַטשאַנקע, קאַבריאַלעט; קאַראַט, קאַרעט, קאַרעטע; קאַטש, וויקטאַריע, פֿאַנדאַ, פֿענדער, טאַראַנטאַס, עקיפֿאַוש, פֿאַרקע, קערידוש [איס]; פֿאַסטוואָגן, תְּפִיסה-וואָגן, פֿאַט-רוי-וואָגן, פֿאַליצי-וואָגן; רייטוואָגן; רייטוואַך [תיך]; שפּייטאַלי-וואָגן, אַמבולאַנס, קעטש, גיכע הייף, פֿאַגאַטאַווע, יסקאַרעפֿאַמאַשטש. מאַרקוועגעלע, שטופּוועגעלע, שטופּלקע, האַנטוועגעלע, שראַגן, פּושקאַרט [איס]; קינדער-וועגעלע, פּעראַמבולאַטאַר, בייביקערידוש [איס]; גייזעגעלע, גאַנוועגעלע; טאַנגאַ, רייק שאַ; פֿאַלאַנגקן.

שליט, שליטן; קאַרעטער שליטן, שטול-שליטן, גרינווע, טאַבאַנאַן.

קאַראַוואַן, אַבאַן, וואַלקע, שיראַ. וטיילן וואָגן ראָד; קאַפּ, שפּאַקע; שינע, אַבאַד, רייף, ראַדפֿעלדן, ראַדביקסל, ספּיצע, שפּיציע, שפּיכע, שפּאַכט, כפּריכע, שפּריך; קלעצל, בוקשע, קרייאַליניצע; ושליתן פֿאַד-ריעזע, פֿאַדריזע, גליטשער; אַקס, אַקסל, פֿינענע, אַרטשיק; אַקספֿעלע; דישר, די-שער, דימקסל, אַטאַסע; האַלאַבליע, אַלאַב-

באַוואַרן; געלט איבערווייזן, אַנווייזן; ובריוח אויפֿלייגן, באַלייגן.

איבערגעבן, איבערלייזערן, איבערענטפֿערן; איבערשיקן, טראַנספֿאַרטירן, איבערשיפֿן; טראַנספֿירן; איבערנעמען, איבערטראַגן, איבערברענגען, איבערפֿעקלען, איבערשמוגלען, איבערשוואַרצן, איבערנעמען, איבערפֿירן, איבערשליפֿן; איבערזעצן, פֿערע-מיעשטשען, איבערפֿלאַנגן, איבערשטעלן, טראַנספֿאַגירן, איבערלייגן, איבערשאַרן, איבעררוקן, איבערשטופֿן, איבערטרייבן, איבערייאַגן, איבערקליפֿען, איבערקאַטשען, איבערוואַרפֿן, איבערשלידערן, איבערשמיסן; איבערשיכטן, איבערשיטן, איבערלאַסטן, איבערלאַדן; איבערגיסן, איבערפֿאַמפֿען, איבערפֿלאַמפֿן, איבערליידיקן.

צוטראַגן, צוברענגען, צודערלאַנגען, צרפֿירן, צושיקן אַו"וו; אַפּשיקן, אַטפֿראַווען, אַפּטראַגן, אַפּברענגען, אַפּפֿירן אַו"וו; אונטערשיקן, אונטערלאַדן, אונטערטראַגן, אונטערפֿירן אַו"וו; יאומשטעלן, יאומזעצן, יאומלייגן, יאומשיכטן אַו"וו; אומטראַגן, אומפֿירן, אומשליפֿן אַו"וו; אַרומטראַגן, אַרומפֿירן, אַרומשליפֿן אַו"וו; אַוועקטראַגן, אַוועקפֿירן, אַוועקשליפֿן אַו"וו; צעטראַגן, צעשיקן, צעפֿירן אַו"וו ← ווערן מיט איבער; טראַגן באַראַג טשיק (בראַנציק).

וואַרגלייכונגען אומטראַגן זיך (אַרומטראַגן זיך) ווי אַ קאַץ מיט אַ מויז, ווי אַ הונט מיט אַ בייז, ווי אַ הונ מיט אַן איי, ווי מיט אַ טאַרבע, ווי דער רבּונו של עולם מיט דער תּורה, ווי פֿרעהס טאַכטער מיט דער שטול, * ווי אַבֿרהם מיט דער מליכה; אַרומשליפֿן ווי אַ סוטה.

וען אויך; באַזייטיקונג 112.

173. פֿערד-אויך-וואָגן

ס: פֿערד-אויך-וואָגן, פֿערד-אויך-בודקע, פֿערד-אויךגעשפּאַן, פֿערדגעשפּאַן; צווייגעשפּאַן;

[פֿערדדֿהֿלֿבֿשֿהֿן שפּאַנצֿיג ןיחֿד], ןגע שפּאַן,
געשלידער, ןאוביאַר, אָפּריש, ןאופראַוש,
ןראַספּאַניע; כאַמעט, ןכאַמאַנט; פּאַד־
פּינקע; זאַטל, פּאַקוואַטל, קווערזאַטל, פּרויען־
זאַטל, האַרניש; זאַטל־דעקע, זאַטל־גאַרטל,
זאַטל־רימען; לֿיאמעץ; שפּאַרן; זאַטל־נאַכ־
הענגער; נאַזֿרימען, האַלדורֿימען, שפּרונג־
רימען, נאַשעֿלניק, נאַשֿלניק, ברוסטֿרימען,
לענדֿרימען, זילן, פּאַסטראַניק, פּאַסטראַמ־
קעס, אָבעדֿריקעס; שטיגֿרינג, שטיגֿרימען,
סטערעמען, סטרעמעניע; שטיגֿביגל; בויכ־
גאַרטל; צוימל, צֿימל, קעלדוּשע; געביס,
צוימגעביס; שלייע, לֿייץ, לֿייצע, לֿייטש,
ווישקע, וואַשקע, וואַשקע; אָברוט, אָבראַטש,
אָברוטש, קולבאַצקע; סופּאַנעס; קאַלענע;
דערע, פּערדדערע, הונקע; פּאַפּאַנע, טרענול;
פּאַדקאָווע, פּידקאָווע; קאַרעטע, זשלוּיב,
זשאַלאַב, שאַף, שעפל.

פּורמאַן, בעֿלֿעֿנֿלה, בינדיווּשניק, דראַש־
קער, דראַשקאָוש, איזוואַוטשיק, סטראַושמאַן,
ראַלניק ןקלן, פּאַרטשיק, סטאַנגרעט, טשומאַק,
קאַלֿיישטשיק; בעֿלֿעֿנֿלה מיט כריין ןלֿמדן;
חֿברה בייטש; לֿאַסטפֿירער, פּראַכטפּורמאַן,
עקספּרעסמאַן [אַי]; מאַקאָואַן; זאַמדֿפֿירער,
וואַסערֿפֿירער אַאָןו; אַקסדֿטרֿיבער;
שטאַלֿיונג, שטאַלֿקנעכט, פּערדקנעכט, פּערד־
יונג, שטאַלֿדינער, קאַניוך, קאַניאַוש, גרום;
סמאַראַואַן, שמאַראַואַן, רעמיזניק; טאַבונ־
שטשיק, פּערדהענדלער, קאַניאַוש, לֿיווע־
ראַנט.

וואַגנֿמאַכער, קאַרעטניק, קאַרעטֿמאַ־
כער; סטעלֿמאַך; זאַטלֿמאַכער, זאַטלער,
רימער, כאַמעטניק, כאַמאַנטשיק.
ןו: ןאַרבעטֿפּראַצעסן שפּאַנען, איינשפּאַנען,
אויפּשפּאַנען, צונויפּשפּאַנען, אָפּשפּאַנען;
איבערשפּאַנען, אויסשפּאַנען; פּאַרצעמען;
זאַטלען, אַנוואַטלען, באַזאַטלען; איינכעמולען;
האַמעווען, פּאַרהאַמעווען, האַלמעווען, פּאַר־
האַלמעווען, טאַרמאַזירן; שמידן, אונטער־

לֿיע; קלאַניצע, האַלמע, טאַרמאַן, ןוואַגן־
ברעמוע; רעסאַרן; סטיל(ן)גאַווע, סטיל(ן)
וואַנע, סוואַרען, דראַגע, דוהע, וואַסינג, וואַ־
סאַנג; קאַלדע, שאַסקע, קעלניע; פּולקאַשקע;
בוכטע, פּאַלבוּישקעס, רעשטעוואַניע, צוואַר־
טעס; פּלאַנדעקע, בויד וואַיבערדעקן; וואַגני־
טרעפּל, שטיגער.
וואַוואַווע, סטאַניע; פּאַסטסטאַניע,
פּאַסטווי.

פּערד, קאַשע [קֿינֿעֿרֿיש], סטראַם ןקלן;
סוס לֿר סוסים; לֿוסוּחי; איידעמל אויף
האַבער; חיה, אַדלֿער, פּויגל; נבֿלה, פּוּרה,
קלעמפע, פּעל; פּערדאַק, פּערדאַטש, פּער־
דאַטשינע; קלֿיאַטשע, מאַמע, מאַטקע, שטוטע,
מאַטשערע, שוועסטער, קאַביֿלע, שקאַפע,
צעריסענע שפּיל; אַנער, ןאייערמאַן, וונענט־
נער; לֿאַשיק, קאַשקע, זשערעבעץ, זשערעב־
טשיק, קיוזשיק; שפּאַנפּערד, פּאַסטפּערד,
פּערד אויף מַשא, מַשא־פּערד, שרעפּפּערד,
לֿאַסטפּערד, פּאַקפּערד, אַרבעטפּערד,
אַקערפּערד; מילפּערד, דעפּטאַק; קריגס־
פּערד, אַרטיֿלֿעריע־פּערד, קאָוואַלֿעריע־
פּערד; זאַטלֿפּערד; פּערד אויף האַדעווען,
אויפּצֿיפּערד, ןצוכטפּערד; געוועטפּערד,
לֿויפּפּערד, ןריסאַק; [מינים פּערד] בערבער־
פּערד, מערין, טאַנגום; קאַרליֿקפּערד, פּאַני;
ןקאַלֿירן בורע, גניאַדער, גניעדֿאי; קאַרער,
שימל, סיוואַק; קיטל ןווייס; געלער ןמאי,
דעריש, בולאַן; שעק; גריטשאַק; שרעק;
שפּאַק; סטראַקאַטש; געשפּאַן, טראַקע, ראַל;
טים [אַי]; שפּיצאַק ןפּערד פּאַרויסן, אויף דער
לֿייטש ןרעכטסן, אויף דער האַנט ןלינקסן,
דראַנושיק, דראַנושעֿליק ןדאַס דריטע פּערד;
פּייערדיקע סוסים; פּערד ווי די לֿייבן, ווי די
אַריות; אַ לֿולב מיט אַן אַתרוג; ןהאַרן גריווע,
כאַלקע.

זאוואַד, טאַבון; אַנערדעפּאַ; פּערד(ן)
שטאַל, קאַניוּשע, רעמיזע, סטאַניע, סטייבל
[אַי].

174. אייזנבאן

ס: קאמוניקאציע, וועגפארקער; קאמוניקאציע מיטל, פארקער מיטל; באך קאמוניקאציע, אויטא קאמוניקאציע, לופט קאמוניקאציע, באנפארקער, אייזנבאך פארקער; ליניע; (אייזן) באך ליניע, צוויי ליניע, מאגיסטראל ליניע (אייזן); באנעץ, אייזן באך פונקט, באנקופ, קניפל; פלאנט, באן פלאנט.

באן, אייזנבאן, צוג, קאליע, פאטשאנג, פאיעוד, טשוהונקע, [א] פלפער; [איי] טריין, ריילראד; קליינבאן, קאליקע, צווייגבאן; פארבינדבאן, הוידעבאן, הוידעצוג, צופירצוג, שאטל [איי]; שטריקבאן, הענגבאן, קאבלבאן, עלעקטרישע באן, איינרעליסקע באן, פלדד באן, מלחמה באן אייזן; פאנצערצוג, ברא נעוויק; פאסאזשיר צוג; פאסט צוג, פאטש טאווער פאיעוד; שנעל צוג, עקספרעס צוג, קוריער צוג, בליצ צוג; שלעפ צוג, פראכט צוג, משא צוג, לאסט צוג, טאווארנער פאיעוד, פייכ צוג; שטאטבאן, גאטנבאן, טראמיי, טראם, פערד (אייזן), קאנקע, קאליקע, טראי [איי]; אונטער ערדישע באן, אונטערבאן, סאבי ווי גיירארק, אונטערגונט וואנדאן, מעטרא וואריו, מאסקווע; איבער ערדישע באן, איבערבאן, איבערבאן, עלעוויטעד, על גייר יארקן.

ראל מאטעריאל; וואגאן, וואגאנטעקע, קאר [איי]; וואגאן ערשטע קלאס, וואגאן צווייטע קלאס, וואגאן דריטע קלאס, פאסאזשיר וואגאן; שלעפ וואגאן, פולמאן, סליפער [איי]; וואגאן דרעסטאר, רייכער וואגאן, סאלאך וואגאן, לוקסוס וואגאן, אבסערויר וואגאן; פאסט וואגאן; באגאזש וואגאן, פראכט וואגאן, משא וואגאן, קוילד וואגאן, פראוויאנט וואגאן, תבואה וואגאן, מילכ וואגאן, קיל וואגאן, קעל טערו וואגאן, ציסטערנע וואגאן, טאנק וואגאן, פלאטפארם וואגאן; טעפלושקע, סאראק

שמידן, איבערשמידן; קאווען, אונטערקאווען, אייזן; באקלייען; אגשפארן; אינטרעסירן, דרעסירן, טרענירן, אויספארן, איינפארן, איינרייטן, אויסרייטן; אפוארפן פאסאזשירן; גיין אויפן דראגשיק (פערד); בעלענדהווען, פארמאנעווען.

שפר; גיט אלע פערד האבן איין גליק; א ווייב און א פערד באגוט מען גיט אוועק; אין חכמה וואין עצה נגד א שלעכט פערד; דער וואג העלפט גיט ווען די פערד זינען פירות; שמיס דאס פערד מיט האבער, גיט מיט דער בייטש; טרייב גיט דאס פערד מיט געשריי נאר מיט האבער און היי; בראנפן רעדט, האבער פארט; א קעמל טרינקט מען אן מיט וואסער איידער ער שלעפט די משא; לא תחסום שור בדישו; דער וואגן רוט זיך אפ ווינטער, דער שליטן רוט זיך אפ וומער, דאס פערד קיין מאל גיט; דאס פערד הארעוועט און דער וואגן רוט זיך אפ; מען קען גיט וויסן ווי א וועג שטעלט זיך; א גוטער שליטעג איז א גוטער וואגאנעג; און מען פארט אין מיטן האט מען א גאלדענעם שליטן (א, און מען פארט אין עק האט מען א וואגן מיט דרעק); א וואגן איז א וויגער, א שליטן איז א פגור; און מען נעמט זיך פיר לויפט דאס פלנפטע אליין נאך [שפ]; געפאשעט (געפייטערט) איז געפארן; אומגע קערט הייסט אויך געפארן; און דער בעלענדה איז א שליטעג איז דער נגב א בריה; א בעלענדה פארט אזוי לאנג מיטן פנים צו די פערד ביי ער ווערט אליין א פערד; ווי דער בעלענדה וויל אזוי דרייט ער מיטן דישל; און מען וויל אפטאן דעם בעלענדה א שפיצל גייט מען בייס וואגן צו פוס; און ביי א בעלענדה פארט א פערד ווערט ער א מלמד; וואס קען ווערן פון א שמיסער? גיט מער ווי א בעלענדה; לייז אונדז אויס, נאט, פון גלות און פון די בעלענדות!

יאָץ; מֶשֶׁא־אויטאָ, פֶּראַכטאויטאָ, פֶּאַסטאויטאָ,
עקספּרעס, טראַק [א]; טראַקטאָר, קאַטער-
פילער [א]; פּאַנצער-וואָגן, געפּאַנצערטער
וואָגן; אויטאָ-מאַרקע; גאַראַזש.

[טיילן אויטאָ] מאָטאָר; גאַומאַטאָר, בענויך
מאַטאָר, דיזל־מאַטאָר, פֶּאַרברעך־מאַטאָר;
באַטעריע; ציילנדער, ציילנדער־קאַפּ; שאַסי,
קאַראַסעריע, רעם, ראַמע; אַקס; הינטער-
שטע (פֶּאַדערשטע) אַקס; דרייאַקס; ראָד,
שטייערראָד, זילענקראָד, קרוינראָד, שוונג
ראָד; קילער, איינקופּלונג, געשווינדקייט-
קאַסטן; וואָל, זענגוואָל, קאַרדאַנוואָל;
אויסגלייך־מעכאַניזם, דיפּערענציאַל; קירע-
ווערשטאַנג, קערעווערשטאַנג, קירעווער, קערע-
ווער; וואָלאַן; הייבער, האַנטהייבער, פּוסי-
הייבער, פעדאַל; האַנטקנאָפּ; פּוסיקנאָפּ,
טרעטער; צינדער, צינדער; טאַרמאַו,
ברעמוע, ברייקס [א]; לופּטטאַרמאַו, דאַמפּ-
טאַרמאַו, הידראַולישער טאַרמאַו, נויטטאַר-
מאַו, טאַרמאַו־פּויק, פּוסיטאַרמאַו, האַנטטאַרמאַו,
טאַרמאַו־שטאַנגען, טאַרמאַו־דראַטן; רע-
סאָרן, פעדערן; אַקומולאַטאָר, רעווערוואַר;
פּלאַטן; טראַנסמיסיע; רייב־מעכאַניזם; פֶּאַר-
גיכערער, אַקצעלעראַטאָר; ראַדיאַטאָר,
ווענטילאַטאָר; שמיר־אינסטאַלאַציע, עלעק-
טרישע אינסטאַלאַציע; לופּטרייפּן, שוצרייפּן,
באַלאַנצירייפּן, באַלאַנשיך, גומישך; לופּטערען;
קאַנטאַקט־ברעכער, קאַנטאַקט־סעקטאָר,
קאַנטאַקט־שרויף; גענעראַטאָר, מאַגעטאַ;
דעמפּער; פּונקטשטעפּסל, אייל־פּילטער;
גאַוואַליך־מעסטער, גאַומעסטער; גיכמעסטער,
טאַקסאָמעטער; ווינטשויב, ווישער; ויצ-
פּלעצער.

רייטוועגעלע, ראָדוועגעלע, ראָדווער,
וועל־אַסיפעד; ציקל; מאַנאַציקל; ביציקל (נעט),
ביסיקל [א]; קוואַדריציקל, הידראַציקל;
מאַטאָ(ר)ציקל, מאַטאָרסייקל [א].

ראָדוועריסט, וועל־אַסיפעדיסט, ציקליסט,
מאַטאָ(ר)ציקליסט.

טשעלאָויעק וואָסעם פֶּאַשאַדיי; אָפּטייל,
קופּע; וואָגן־טרעפּל, אונטער־פּיסל.

פֶּאַקאַמאַטיוו, פֶּאַראַוויק, פֶּאַראַוואָ;
רעלס, זשינע; שפּאַל, שוועל; שטעל, סטרעל-
קע, סוויטש [א]; סעמאַפֶּאַר; בוּפּער.

סטאַציע, סטאַנציע, (רייל־ראָד)־סטיישן
[א]; איבערוועץ, פּערעס(א)אַדקע, אָפּשטעל,
זפּיסיסטאַניק, זפּאַלוסטאַניק; סטאַנציע „מע-
קען“; וואָקואַל, פֶּאַקסאַל, דעפּאַ, זבאַנהויף;
וואַרטאַל; בוּפּעט; באַגאַוּש־ציימער; פֶּראַכט-
סטאַ(א)ציע, זטאַוואַרנע סטאַנציע; פּעראַן,
פּלאַטפֶּאַרם, פּלאַצפֶּאַרמע; דעבאַרקאַדער;
בילעט, טיקעט [א]; באַנבילעט, רייל־ראָד-
טיקעט [א]; צוריקבילעט, רעטורבילעט;
אהיך־צוריקבילעט, ראַונד־טריפּ־טיקעט [א];
פֶּאַרשיין, ליטער; צייט־טאַבעלע; אָפּפֶּאַר-
סינגאַל.

אַינזבאַנגעוועלשאַפּט; באַנער, אַינז-
באַנער, אַינזבאַנאַר־בעטער; מאַשיניסט, מאַ-
טאַרמאַן; איבערשטעלער, סטרעלאַטשניק;
פֶּאַקאַמאַטיוו־פירער; (אויחן)־הייצער, קאַ-
טשענגאַר; דיספּעטשער [א]; טאַרמאַו־רער,
זברעמוער; וואָגן־פירער, וואָגן־באַ(א)ליי-
טער; קאַנדוקטאָר, אייבערקאַנדוקטאָר, קאַנ-
טראַלער, קאַנטראַליר, זקאַנטראַליאַר;
סטאַציע־שעף, זנאַטשאַלניק סטאַנציע; בוּפּע-
טשיק.

175. אויטאָ

אויטאָ, אויטאָמאָביל, מאַשין, קאַטערינקע
[א]; [א] אַטאַ, אַטאַמאָביל, קאַר; דאַמפּ-
אויטאָ, מאַטאָר־אויטאָ, בענויך־אויטאָ; פֶּאַקאַ-
מאָביל, עלעקטראַפֶּאַקאַמאָביל; פּאַסאַזשיר-
אויטאָ; טאַקסי, [א] טעקסי, קעב, טעקסי-
קעב; לימוזין, סעדאַן, קופּע, לאַנדאַלעט,
בערלינע.

בוס, אַמניבוס, טראַליבוס, באָס [א]; דורכ-
שנייד־בוס, קראַסטאַנבאַס [א]; אימפּער-

176. שיף

קאַרועט, באַרקאַס; פֿייערשיף, האַכשיף;
 זעלנערשיף, טראַנספּאָרטשיף; אַמוניציע־שיף,
 פּראָוויאַנטשיף, באַזאָרגשיף, טענדער [אײן];
 טאַנקשיף, טאַנקער; שפּיטאַלשיף, האַספּיטאַל־
 שיף; קאַרטעלשיף; פּריזאָטיר; סובּמאַרין,
 טונקשיף, אונטערזאָסערשיף, ארשיף; פֿלאַג
 שיף, אַדמיראַל־שיף, קאַמאַנדערשיף.

[טײַלן שיף] דעק, פּאַלובע; (שיפֿ)נאַז,
 נאַזטייל, שאַנדעק, אייבערדעק, פֿאַדערדעק,
 פֿאַרדעק, צווישנדעק, קוואַרטערדעק; טאַקל־
 זאַרג, באַק; קאַזוטע, קאַבינע; טראַפּ, שצ־
 טיר, לוקע; אילומינאַטאָר, אַקסנאויג, לונעט;
 האַרמאַטן־לאַך, האַרמאַטן־פּענעטראַר; שיפֿ־
 קיך; פּראָוויאַנט־קאַסטן, ברויטקאַמער אַזױ:
 זעגלבוים, זאַגל, מאַסטבוים, מאַסט, פֿאַר־
 מאַסט, הויפטמאַסט, רעזערוומאַסט; זעגל,
 פּאַראַסטע, זעגל־טויך; פֿאַדערזעגל, אונטער־
 זעגל, סקוועל, שטורעםזעגל; זעגל־שטריק,
 שטריק־לייטער, סטראַפּע, טראַס; זעגל־האַקן,
 זעגל־האַק; רודער, שטייער־רודער, שטייער־
 ראָד, שיפֿ־רודער, שטור, שטור־רודער, קערמע,
 קאַרמע, העלם; רודער־לאַך, רודער־קייט,
 שטייער־שטריק; וועסלע, וויאַסלע; אַנקער,
 יאַקאַר, אַנקער־האַלץ, אַנקער־קייט; באַל־אַסט
 אײַן, טאַנאַזש; קאַמפּאַס, שיפֿ־קאַמפּאַס, ים־
 קאַמפּאַס, אַסטאַטישע נאַדל; ים־זשורנאַל,
 שיפֿ־זשורנאַל, שיפֿ־טאַגבוך, לאַג [אײן].

פֿלאַטבאָזע, האַזן, האַפּן, פּריסטאַן,
 דעבאַרקאַדער; הויפט־האַזן, ים־האַזן, עקס־
 פּאַרט־האַזן אַזױ; פּאַרט, היימפּאַרט אַזױ;
 לאַנדונג־פּלאַץ; אַנקער־פּלאַץ, אַנקער־רווט;
 ווערף, שיפֿ־ווערף; באַסיין, דאַק, טרוקנ־אַק,
 באַסיינדאַק; עלייג ושיפֿ־פּאַבריקן.

ים־צייכן; באַיע, שפּינדל־באַיע, שפּינקאַפֿ־
 בלאַק; אַנקער־צייכן; ליכט־טורעם, ליכט־
 טורעם, מאַיאַק; וועג־ריס, רייד.

ים־מאַן ל״ר ים־לייט; שיפֿ־מאַנשאַפֿט,
 שיפֿ־סלייט; קאַפּיטאַן, שיפֿ־קאַפּיטאַן, קעפּטן
 [אײן], סקיפּער, שקיפּער, קאַמאַדאָר; שיפֿ־

ס: פֿלאַט, פֿלאַטייליע, מאַרינע, אַרמאַדע;
 קאַנואַי, סקאַדראָן, עסקאַדע, עסקאַד־
 ריליע; האַנדל־ספֿלאַט, קריגס־פֿלאַט, אונטער־
 זאַסער־פֿלאַט, טונק־פֿלאַט אַזױ.

שיף, דאַמפּער, דאַמפּשיף, אַקרענט, פּאַ־
 ראַכאַד, קאַראַבל, סטימער [אײן]; לויטן;
 תּוֹבָה, אַרנאַ [לענעדאָרשן]; זעגלשיף, זעגל־ער,
 גיכעזעגל־ער; יאַכט, יאַכטשיף; אַמזיאַכט;
 קליפּער, מאַטאַרשיפֿל, אויטאָשיפֿל; פּאַסאַ־
 זשירשיף, שווימענדיקער פּאַלאַץ (האַטעל);
 האַנדלשיף; פּאַסטשיף, פּאַקעטשיף, דעפּעשן־
 שיף; פּראַכטשיף, פּראַכטער, משאַשיף,
 לאַסטשיף, באַרקע, באַרוזשע, בערלינע,
 שקונע, קוילנשיף; פּאַראַם, פּראַם, פֿערי [אײן];
 אַמזיאַשיף, אַמזיברעכער; ציישיף, שלעפּשיף,
 בוקסיר; זאַסערשיפֿל; ליכטשיף; קאַטער,
 צאַלשיף, נויטישיפֿל, ראַטירשיפֿל, רעטונגשיפֿל;
 רויבערשיף, פּיראַטן־שיף; שקלאַפּנשיף, גאַליע,
 גאַלער; פּישערשיפֿל, זאַל־פּישערשיפֿל, ליונער;
 קאַצנשיף, גאַליאַט, שאַלופּע, שליופּקע; ברע־
 טערשיפֿל, שיפֿל, לאַדקע, שפּאַצירשיפֿל,
 קאַנדל, רודערשיפֿל, מולטער, קוילעטש
 שיפֿל, מערדערשיפֿל, דושעהובקע; ליבע;
 גאַנדאַלע, גליסער, טרעקשוט, טוקאַנג, אומ־
 יאַק, קאַיאַק, קאַיק, סאַיק, סאַמפּאַן, זאַמפּאַנע,
 יאַליק, קאַנו, צאַלנע, פּראַאַ, פּיראַג, אַרירעם.
 געוהילצט־רייבן פּלייט, פּלאַט, טראַטווע,
 ספּלאַז, פּאַס, מעסער.

נקריגשיפֿן קריגשיף, דרעדנאָוט, פּאַנ־
 צערשיף; קרייצער, קרייסער, טאַרפעדע־שיף,
 טאַרפעדע־פּאַנגער, טאַרפעדע־צעשטערער,
 קאַנאָניקע; צעשטערשיף, צעשטערער,
 דעסטראָיער [אײן]; מינען־טרעגער, מינען־
 ליינער; סובּמאַרין־יענער, סובּמאַרין־אַנער;
 מוטערשיף (פּאַר) עראַפּלאַנען, קעריער
 [אײן]; שווימענדיקע באַטעריע, שווימ־באַטעריע,
 באַמבעשיף; פּרינאַטע, פּרענאַט, פּרינאַטאַן,

(א) עראַפּלאַן; ברִימפּ, באַלאַן, לופּטבאַלאַן, צעפעלִין, דירישאַבֿל; לופּטפּלאַט, לופּט־אַרמאַדע, לופּט־עסקאַדע.

וטײַלן (א) עראַפּלאַן סקעלעט, גוף; טרײַב־אַפּאַראַט, טרײַב־שרוף, פּראַפעלער; קאַנטראַל, סטאַבֿיליזאַטאָר, סטאַבֿיליזירער; פּליג־בלעטל; ויצהיז; לאַנדונג־שאַסי, לאַנדונג־טריבע; באַלאַנעט, לופּטצימער; קויש, קויבער; הויכ־פּירער, ווייט־פּירער; נאינ־סטרומענטן אַלטיגראַף, אַלטימעטער, הייכ־מעסטער; אַנעמאָסקאָפּ, סטאַטאָסקאָפּ; באַראַגראַף, קימאַגראַף; זעטרויב, פּעריסקאָפּ; ראַדאַר.

לופּטליניע, לופּטוועג; לופּטריזע; סטאַרט; פּלי, פּלינג, געפּלויג, שוואַרעם; הויכ־פּלי, אַנאַפּשטעל־פּלי; פּליפּראַקטיק; טונק, טוק, יטויך, נאַוטונק, גליטש, שפּין, טויטע שרייפּן; לאַנדונג.

לופּטבאַוע, טרעפּסטאַנציע, פּליהאַון, פּליהאַפּן, פּליפּאַרט, אַעראַפּאַרט, פּליפּלאַן, אַעראַדראַם, לאַנדונגסנוט; אַנאַר; אַנקער־קאַבל, אַנקערמאַסט.

פּליער, לופּטפּליער, לופּטשווימער, פּילאָט, אַוויאַטאָר, פּלאַנעריסט, (א) עראַ־פּלאַניסט, נאַוויגאַטאָר; אויסשפּירער, אויס־קוקער; באַמבאַרדירער; באַלאַך־פּליער; באַלאַניסט.

אַסאַוויאַכים [סאַוו]; אַוויאַפּאַבריק. וו: סטאַרטירן, פּליען, שוועבן, שווערמען, האַלטן זיך אין דער לופּטן, פּליגלען, פּלאַנירן, גליטשן זיך, טונקען, יטויכן, נאַו־טונקען, שפּיען, לאַנדן.

178. וועג

ס: וועג, מאַרשרוט, באַן, קאַליע, קאַליע, ראָוד [אַם], דרייף [שיף]; איבערפּאַר, פּאַסאַזש, שאַסי, טראַקט, שטראָן, גאַסטינעץ, גאַשטינעץ, שליאַך; שטעג, סטעזשקע, נאַבי,

יונקער, שיפּקאַדעט, שיף־פּליציר; לאַצמאַן, באַצמאַן, שטייערמאַן, שטייערער, שטורמאַן, אונטערשטורמאַן; רודערער, זעגל־מייסטער, פּילאָט; מאַטראַס, ימאַטראַן, סייל־אַר [אַם]; זעגלער, מאַרינער; שיף־קאָנטראַלער, שיפּ־דינער, שיפּקוכער, שיף־אַרבעטער אַנאָוו; שיפּער, איבערשיפּער, לאַדאַטשניק, פּראַמער, פּאַראַמער, פּאַראַמטשניק, גאַנדאַליר, באַר־קאַראַל.

געוהילצטרייבן פּליטך־טריבער, פּליט־ניק, שטייניק, פּליס, פּליסאַק, קאַנזשאַרטיק, וואַשעוויק.

האַונד־מייסטער, האַונד־משניח, האַונד־אויפ־זעער, האַונד־וועכטער, האַונד־אַרבעטער, דאַך־אַרבעטער אַנאָוו; אַרמאַטאָר, שיף־באַזיצער, שיף־אייגנטימער, קאַפּער, פּרוואַטיר; שיפּ־בויער.

177. (א) עראַפּלאַן

ס: לופּטפּליצירי, לופּטשווימער; פּילאַציע, אַוויאַציע, אַעראַנאַטיק, אַעראַנאַווי גאַציע, אַעראַסטאַטיק, פּלאַנעריזם; אַעראַ־דינאַמיק, אַעראַמעכאַניק.

לופּטשיף, לופּטמאַשין, פּלישיף, פּלי־מאַשין, פּלי־אַפּאַראַט, (א) עראַפּלאַן, אַעראַ־נאַוט, אַעראַסטאַט, פּלאַנער, אַוויאַנעטקע; מאַנאַפּלאַן, ביפּלאַן, מולטיפּלאַן, גיראַפּלאַן, לאַנדפּלאַן, טראַקטאָר־אַעראַפּלאַן; אַמ־פּיביע, אַעראַשליטן, וואַסערפּלאַן, הידראַ־פּלאַן; אַרניטאַפּטער, העליקאָפּטער; ווייט־פּליענדיקער (ווייטגרייכדיקער, ווייטגרייכ־קער) (א) עראַפּלאַן; קאַמף־אַעראַפּלאַן, קעמפּער־אַעראַפּלאַן, שלאַכט־אַעראַפּלאַן; אויסשפּיר־אַעראַפּלאַן, אויספּאַרש־אַעראַ־פּלאַן; נאַכ־אַעראַפּלאַן, יענער־אַעראַ־פּלאַן, יענער; באַמבער, באַמבער־אַעראַפּלאַן; טונקבאַמבער, יטויכ־באַמבער; צעשטערער; געפּאַנצערטער (אַעראַפּלאַן, פּאַנצער־אַעראַפּלאַן; פּלאַט־

אינון: על אם הדרך; על פרשת דרכים; אונטער וועגנס.

פראָז: עס שטעלט זיך אַ וועג; שפּר: וווּ מען גייט פֿיל וואַקסט ניט קיין גראָז; אויף אַן אויסגעטראַטענעם וועג וואַקסט ניט קיין גראָז; דער גלייכסטער וועג איז פֿול מיט שטיינער; דער קורצער וועג איז גאָר פֿענער.

179. ריכטונג

ס: ריכטונג, (די) ריכט, צייל, פונקט, ליניע, ריכטליניע; וועג, שטעג, קורס, מאַרשרוט, גאַנג, לויף; בייגונג, נייגונג, ווענדונג, שטרעמונג, טענדענץ; אַנצײל, שטייערונג, קירעוואַניע, קערוניק, וויראַוש; אַנגעצײלטקייט, צײל-אַנגעווענדטקייט, צײל-באַשטימונג, צײל-אַמב-שטעלונג; צײל-ברעט, מעטע; קאַמפּאַס; טונקל קאַמפּאַס, ים-קאַמפּאַס, שײקאַמפּאַס אַאַו"ו; קאַמפּאַספּונקט, קאַרדינאַלער פּונקט; אַזימוט, קאַלײמיר-ליניע; לופֿטליניע, פּויגל וועג.

וו: גיין (ציען, לויפֿן, פֿאַרן אַאַו"ו) אין דער ריכטונג צו; זיין אויפֿן וועג צו, בייגן (גיין, ווענדן, ריכטן) די טריט צו, ציילן צו, צײלעווען צו, שטייערן צו, פֿירן צו; אַנווייזן (אַצײגן) דעם וועג צו; האַלטן דעם קורס; גיין גלייך צום פּונקט; גיט אַפּווייזן פֿון וועג (פֿון צײל); באַצײכענען (באַשטימען) דעם וועג (דעם קורס); אַנשטעלן דעם צײל; אויסלייגן דעם מאַרשרוט; אַריענטירן זיך; זען ווײזן דער פּויגל פֿליט; זען ווײזן דער ווינט בלאָזט; גיין אין אַ גלייכער (גראַדער, דירעקטער) ליניע.

אַדי: אַנגעווענדט, צײלגעווענדט, גלייך, גראַד, דירעקט.

אינון: צו; צום; קיין; איבער; קעגן; דורך; אַהער; אַהער צו; אַהער צו צו; אַהין; אַהין צו; אַהין צו צו; מיטן פּויגל וועג.

האַטקע ווײזן, בראַד, גאַנג; בייזעג, זײטיקער וועג, הײטערזעג, דורכזעג, דורכגאַנג, דורכ-פֿאַר, קרייזזעג, אומזעג; אויסגעטראַטענער (געשלאַסענער) וועג (אַסטיניען); גיזעג, שפּאַר-צירזעג, פּראַמענאַד, פֿאַיאַושע, שטראַנד, וואַסער-פֿראַנגט, ביטש [אַס]; באַרטנוזעג, ברע-טערזעג, באַרדוואַק [אַס]; וואַלדוועג, שאַטנ-וועג; וואַסערזעג, פֿאַרזעג, וואַנגזעג, שניזעג, שלײט(ז) וועג; אַ שלײטוועג(ס) ווי אַ ברעט, ווי אַ טיש, ווי אַ טישטעך; רײטוועג, שאַסלייזעג, קייזערזעג, דֶרדֶהמלך; פּאַסטוועג, פּאַטש-טאַזער טראַקט, פּאַטשטאַזער שלײך; מיט-וועג, פֿרשט-דרכים, שײדוועג, וועגעשײד, שײד פֿון וועג; אַנוועיקייט, בעודאַראַ-זשיצע.

וועגזייכן, ריכטזייכן, וועגזייזער, וועג-אַנווייזער; מײל־זייכן, מײל־סלופֿ, מײל־זײל, מײל־שטיין.

גאַס, בולוואַר, אַלעע; אַרקאַדע, זײלנ-גאַנג; הויפטגאַס, הײטערגאַס, קווערגאַס, געסל(קע), ליק(ל); זאַויליק, זאַויליצע; [אַס] סטריט, עוועניו; פֿאַרזעג, ברוק; גיזעג, טראַטאַר, לאַזע, פּאַטשענע, פּעשעכאַד; סײדוואַק [אַס].

בריק; קאַלאַנען-בריק, הענגל(ל)בריק, קייטנבריק, באַלקנבריק, הײבבריק, דריי-בריק, ראַלבריק, (אויפֿ)ציבריק, פּאַנטאַנבריק; שײבריק, קלאַטקע, גאַנגברעט, שײברעט, אַריבערגאַנג; וואַדוקט, אַקוועדוקט.

ווענגבו, שאַסלייזע-בו, בריקנבו; ברוקיר-וואַרג, ברוקיר-מאַטעריאַל; ברוק, אַספּאַלט; נאַטירלעכער (קינסטלעכער) אַספּאַלט; שטיי-נער ← 204; אַספּאַלטברוק, פּעכברוק; ברוקיר(יר) שטיין; ברוקיר-מאַשין; וועמעסטער, אַדאַמעטער; ברוקאַוויק.

וו: מאַכן אַ וועג; פֿלאַנטען, פֿלאַנטירן, פֿלאַנטערזעגן, האַטען, אויספֿאַרן, אויס-טרעטן, אײנטרעטן, אויסרײטן; ברוקירן, פֿלאַסטערן.

180. אַפּווייכונג

ס : אַפּווייכונג, אַפּקערונג, אַפּטרעטונג, אַפּ נייגונג, אַפּווענדונג אַאָװװ; װאַנדערונג, װאַנלונג, בלאַנדזשונג אַאָװװ ׀; אַװעקציי, אַבעראַציע, דעװיאַציע, דיווערגענץ, די װערסיע, דעװאַריענטאַציע, דיסאַריענטאַציע; אומװעג, זיגנאַ.

װ : ניט גיין גלייך (גראַד, דירעקט); גיין אַן אַ ריכטונג (אַן אַ ציל, אַן אַ װעג, אַן אַ שטעג) ← 179; גיין (שווימען) מיטן שטראַם; גיין װהיין די אויגן טראַגן; גיין אויף גאַטס באַראַט; דרייען זיך, זיגנאַגעװען; גיין זיטיק, זיטלען זיך; קריכן װי אַ בלינד פֿערד; אַפּטרעטן זינענעם דעם װעג; אויסמיידן; מאַכן אַ װעג פֿאַר; אַפּגיין (אַפּשפּרינגען) אין אַ זיט; אַרויס גיין פֿון קאַליע; בייטן דעם קורס (די ריכטונג); אַפּטרעטן פֿון װעג (פֿון ציל); אַפּבייגן, אַפּווענדן זיך, אַפּווייכן פֿון װעג (פֿון ציל); אַראַפּגיין פֿון דרך הישר; פֿאַרנעמען זיך אין אַ זיט (אויף אַן אַנדער װעג); אַפּקערן זיך (פֿאַר קערן זיך, אַװעקקערן זיך) פֿון װעג; פֿאַרדרייען זיך (אויסדרייען זיך, אַװעקדרייען זיך) פֿון װעג; פֿאַרקערװען זיך (פֿאַרקירעװען זיך, אַפּ קערעװען זיך, אַפּקירעװען זיך) פֿון װעג (אין אַ זיט); פֿאַרלירן זיך; פֿאַרלירן דעם װעג; אַראַפּשלאַגן זיך פֿון װעג (פֿון שליאַך); בלאַנדזשען, דושען, בלאַנקע(װען), בלאַנדען, װאַנדלען, װאַנדערן, װאַנדערעװען, װאַלען, טעלעבענדען (זיך).

זען אויך: שניי 93, קרמיטיק 156.

181. פּראָגרעסיע

ס : פּראָגרעסיע; פּראָגרעס, פֿאַר(ט)שריט, פֿעדערונג; פֿאַרויסמאַרש, אַװאַנס. װ : גיין; זיין אויפֿן װעג; גיין װיטער; גיין פֿאַרויס; זיין פֿאַרווערטס; שפּאַרן זיך (שטופֿן זיך, שופֿן זיך) פֿאַרויס; ניט אַפּשטיין;

גיין מיטן שטראַם; געװינען גרונט; פּראָגרעסירן, אַװאַנסירן; מאַכן פּראָגרעס; מאַכן זיך (דורכ־לייגן זיך, דורכשניידן זיך) אַ װעג; האַבן על־בויגנס.

אַדי : פּראָגרעסיוו, פֿאַרויסיק, פֿאַרנטיק, פֿאַר(ט)שריטלעך.

אינוו : פֿאַרויס; פֿאַרווערטס!; װיטער!; מאַרש!; הימלאַ!; סאַפּ!

זען אויך: המשך 45, באַװעגונג 168, גיין, פֿאַרן 170.

182. רעגרעסיע

ס : צוריקטרעטונג, צוריקצויגן, צוריקפֿאַלונג אַאָװװ ׀; הינטערטריט, צוריקבאַװען גונג; רעגרעס, רעגרעסיע; רעמיגראַציע, רעעמיגראַציע; אַהיימי, אַהיימאַנג, אַהיימ פֿאַר; צוריקגאַנג, צוריקמאַרש, צוריקצוג, צוריקציי, צוריקטראַט, צוריקטריט, צוריק פֿאַל, צוריקפֿראַל, צוריקשטויס, צוריקרװע, צוריקפֿאַר, צוריקלויף; קאַריקאַנג, זריק גאַנג, קאַריקאַמאַרש, זריקמאַרש אַאָװװ ׀; אַפּטרעט, אַפּטריט, אַפּשפּרונג, אַפּפֿאַל, אַפּ פֿלייץ, אַפּפֿלוס, אַפּלויף.

רעפֿלעקס־באַװעגונג; רעפֿלעקס; צוריק װירקונג, רעאַקציע, רעטראַאַקציע; אַפּפֿלאַפּ, אַפּשלאַג, אַפּשפּאַר; (שפּרינג)פֿעדער, ספּרונג זשינע, פֿרוזשינע; גומי; בומעראַנג.

װ : גיין צוריק; גיין הינטערװיטלעכטס (הינטערװערלעך) אַװװ; מאַכן הינטערטריט;

רעגרעסירן; פֿאַרקער(װען) (פֿאַרקירעװען) זיך צוריק; [אין השיבנו הרכענען; מאַכן השיבנו נאַזאַד; פֿאַרקערן (פֿאַרקערעװען, פֿאַרקירען) װען דעם די של האַלאַבליעס, די ליציעס]; גיין (פֿאַרן) אַהיים; צוריקגיין, צוריקמאַרשירן, צוריקטרעטן, צוריקציען זיך, צאַפֿען, צוריק פֿאַלן, צוריקפֿאַרן, צוריקלויפֿן, צוריקשטראַך מען, צוריקשפּרינגען, צוריקשווימען, צוריק פֿליען אַאָװװ ← 170; קאַריקאַיין, קאַריקאַ מאַרשירן, קאַריקאַטרעטן אַאָװװ ← װערבן מיט

פעטשע, טעדעמעטשע, טויטש, בויקער, לוישע, לישע, די; כליאפ, נאכליאפ; פלייך, ליאונ, ליאסק, כליאסק, כליוסק, כליושטש, כליעשטש; וואליע, וואלגער, וואלגאזשע; ווארף, שרידער, טלימע, טאלעץ, שאט; שמיץ, פיצקע; זארקע, זארגע, זענק, סמערגע, פויץ, צופ.

שלאג, הרגע, הרג, נהרג, ניווק, ממיית; [נ] טשעק, טשיק, טאק, קיף; מערדער, מוזיק; שעדיק, מעק, דעק, טאפ, טונק; סמאליע, וויש, ריב, שמיר, לייג, קלונג, פייף, צוואג, בענטש, צי, שינד, ליפוע, פליק, שניט, טרען, קיל, טריבער, פאלמעס; שטיק, דושע.

פאטש, ליאפ, פליאסק, פראסק, פלעם, פלאם; פארפאר, מתנתיד, חתימתיד, חתימה, חתמו; ליאמוווקע, ליאמעווקע, בינטל פייגער; שמיץ, צימבל, פיצקע, טשאכטש, כוואשטש, משפנתא; מלקות; גאב, פייבד, פסק, חלק, חורה, עליה, צדהלירך; קולאק, פידקולאק, קנאבל, גבערנאטאר, בראנאז, לעטקע, בארנע, יאטקעקלאץ, קאפשטיק, קאפיקשן, פאטיילעשטיק, הינטערקלעצ, פוטערקלעצ, בענקלע, מתןבסתר; לעמפל, לאמטערנע; פור, שלשלת; טרוקענע (נאסע) קלעפ; קלעפ ווי האגל, ווי האלץ, ווי שפענער, ווי שטיינער, ווי דךשהגעשאנק; פיערדיקע (פולישמונהדיקע) פעטש.

קוועטש, קניפ, שטשיפ, פידעלע, שטשי פאלקע; דראפ, צאראפ, גראטש, קרעל, ראץ, קראץ, קריץ, גראבל. געשלאגענער, געשמיסענער, צעקאליע טשעטער אאו"ו - 11.

וו; געבן אימפעט, געבן אימפולס; פארמעסטן זיך, זאמיערען זיך, זאמאכעווען זיך, ראד מאכעווען זיך; צעפירן די הענט.

שטופן, שטויסן, שופן, פושן [אין]; דרענגען; פערען, פורען, פירען, שפארן; רוקן, שארן, שיבן; שטארקען, שטורכען, טערעכען, שטער- כען, טורען, טארען, טארקען, סטורקען,

צוריק; אפטרעטן; אפפאלן; אפפאלן ווי א שישקע פון א בויס; אפשפרינגען; צוריקפאלן, צוריקווייכן; אפפליסן, אפפלייצן, אפלוויפן; אפקלאפן, אפשלאגן.

אדי, אינוו; רעגערעסיוו, צוריק, קאריק, קריק; צוריק וועסן; הינטערוויילעכטס; הינטערוערלעך [אין]; זריקווערטס; אויף הינטן; אויף צוריק!; צוריק!; נאואד!; השיבנו נאואד!; אהיים!; אמי! [קל]; רעטרא [פרעפיקס געשריבן אין איינעם מיטן ווארט].

וען אויך; אומקער 95, עלאסטישקייט 214.

183. אימפולס, שטויס, קלאפ

ס: שטויסעניש, שטופעניש, ווארפעניש אאו"ו, שטויסער, שטופער, ווארפער, אאו"ו - 11; אימפולס, אימפעט, האסט, שוונג, זאמאך, ראזמאך, שלאגכוח, שטויסכוח, שטויסבאוועגונג.

(גע) דראנג, געדרענג, געטלאק; שטויס, שטופ, שופ, פוש [אין]; פערע, פורע, פירע, שפאר; רוק, שאר, שיב; שטארג, שטארקע, שטורכע, שטערכע, טערכע; טורע, טארע, טארקע; סטורקע, סטארקע, שטארקע; יאג, טרייב; טויץ, טויץ; טויק, טייק; שניעל, שנאל; דריגע, בריקע, קאפליע, קיק [אין]; בוקע, בוצקע, דוצקע, דורקע, באדע, באדושע, דושאב.

קלאפ, קנאק, קנאל, זעץ, האמער, קראך, האק, שאס, באמבארדע, (גע)שמעטער; דראג, טראסק, טשאסק, טרעסק, טראמאס, טאראמאסק, טראמאסק, טאראמאטש; זבענק, בראודענק; כמאליע, טשמעליע, טרוק, טליק; טיאך, טיאכקע; באכע, בוכענצע, בוכע, בוכטשע; זבאך, (ח)באכקע, דושאך, דושך, דושוכניע; שטיכע, שטויסל, טראנטש, מארפאלץ, מירעטש, רומאק, ליגע, פארנאל, שרויף, סטיס, סטיסאק, טעלעפע; טערע- בענץ, טעלעבענץ, בעלעבענטש, טעלע-

שטשימען, קניפן, (ש)טשיפען, לאַפטשען.
 דראַפען, צאָראַפען, גראַטשען, קרעלן,
 ראַצן, קראַצן, קריצן, גראַבלען; (ס)קאַליע-
 טשען, קאַליטשען, פֿאַרווינדן.

געבן אַ גאַב (אַן ע'ליה, אַ חלק אַז"ו) - ס;
 געבן אַ רייב (אַ האַק, אַ שאַס אַז"ו) אין די
 צייַן (אין מאָרדע אַז"ו); געבן אַ יאָג אין די
 געהירן; געבן אַ מעק (אַ בענטש) איבערן קאַפּ;
 געבן אין קאַרק (אין קאַלנער, אין קראַנק); געבן
 האַלדו און נאַקן; געבן ווטרי שע; געבן איבער
 די הענט (איבער דער מאָרדע אַז"ו); געבן
 מיט עפעס איבערן קאַפּ; געבן מיט אַן אָבוך
 (אַ באַמע) איבערן קאַפּ; מאַכן אַ פֿידעלע;
 מאַכן אַ פֿאַרנאַ (אונטער די אויגן); שטעלן אַ
 גובערנאַטאָר; אַנדרייען אַן אויער; אויסדרייען
 אַ פֿור (אַ שלשלת); געבן קושן די מזוזה; מאַכן
 אַ משנכנס; מאַכן אַ משפּנתא; לייגן אַ חתימה
 אויפֿן פּנים; אַרויפֿלייגן (ווייזן) אַ בינטל פֿיני-
 גער; לייגן אַ קנייטל; צוֹלייגן אַ לייאַמוזיקע
 (ליאַמעווקע); באַאַרבעטן, באַקליידן, באַלייגן,
 צוֹלייגן; שלאַגן אַ שעה אַ מייל (אַ מינוט צום
 טויט, ברויזן און בלאַ, בלאַגן און בלאַ,
 בלאַגענבלאַ, ווינדל ווייך, מכות רצח, מכות
 מרדות).

אַרייַנכמאַליען, אַרייַנפֿאַרן, אַרייַנלייגן
 אַז"ו; אַרייַנשטעקן אַ הרגע; אַרייַנפֿאַרן
 (פֿאַרפֿאַרן) אין באַק (אין די עתודים, אין די
 לְחֵיִם, אין די צייַן, אין מאָרדע) אַז"ו; אויס-
 פֿאַטשן, אויסנהרגן, אויסמקלען אַז"ו; אויס-
 ניקערן; אויסמעסטן מיט אַ פֿלאַקן; אויסשמירן
 די פֿאַדראַגע מיט; דורכקלאַפֿן, דורכבויקערן,
 דורכקאַטעווען אַז"ו; אַפּשטעקן, אַפּמעסטן,
 אַפּהיימען; אויסדרייען (אַפּהאַקן, צעברעכן)
 די הענט (הענט און פֿיס); ברעכן אַ בייַן (די
 עצמות, רוק און לענד); דעקן איבער די בייד
 דעלעך; אויסטאַפֿן די בייַנדעלעך; רייַבן
 (קלאַפֿן, אונטערשלאַגן) די ווייטן; מאַכן ברויזן
 און בלאַ (בלוי); נעמען פֿאַרן קאַפּ; אָנשלאַגן,
 אָנהרגענען, אָנמיטן אַז"ו; אָנברעכן (אַר

סטאַרקען, שטאַרקען, שטאַרגען; יאַגן, האַנען,
 טרייַבן; טוצען, טיצען, טוקען, טיקען; שנעלן,
 שנאַלן; דריגען, בריקען, בריקעווען, קאַפּ(ל)ען,
 קיקן [ס]; בוקען, בוצקען, דוצקען, דורקען,
 באַדען, באַדושען, דושאַבען, בוצקענען; זיך;
 מאַכן באַראַן-בויך.

קלאַפֿן, קנאַקן, ועצן, האַמערן, האַקן,
 קנאַלן, שיסן, פֿייערן, באַמב(אַרד)ירן, שמער-
 טערן; דראַוגען, טראַסקען, טרעסקען, טראַ-
 מאַסען, טאַראַמאַסקען, טראַמאַסקען, טאַראַ-
 מאַטשען; זבענקען, בראַדענקען; כמאַליען,
 טשמעליען, טלוקען, טליקען, טיאַכען, טיאַכ-
 קען, באַכען, באַכקען, זבאַכען, זבאַכקען,
 בוכען, בוכטשען, דושאַכען, דושוכען, דושוכ-
 נייען, טראַנטשען, טעלעפען, טערעבענצען,
 טעלעבענצען, בעלעבענטשען, טעלעפעטשען,
 טעלעמעטשען, טויטשען, קאָדוויטשען, קאַר-
 קעווען, בויקערן, קרוישקענען, לושען, ליישען,
 דילן; כליאַפען, פֿלייכען; לייאַגען, לייאַסקען,
 כליאַסקען, כליזסקען, כליזשטשען, כליזש-
 טשען; וואַליען, וואַליאַען, וואַלגערן, וואַל-
 גאַושען; וואַרפֿן, שריידערן, טלימען, שיטן;
 שמייסן, שמיגן, פֿיצן, פֿיצקען; זאַרקען, זאַר-
 גען, וענקען, סמערגען, צופֿן, פּוצן.

הייבן אַ האַנט; אַרויפֿלייגן אַ האַנט; וואַשן
 זיך צו; דערלאַנגען, מכבד זיין; שלאַגן, הרגע-
 נען; הרגענען שלאַגן; הורגן, נהרגן, ממייתן;
 נאַטשעקן, טשיקען, טאַקן, קיפֿן; מקלען,
 דורסן, דורס זיין, מערדערן, מוזיק זיין, מוזיקן,
 גיזוקן, שעדיקן, בעלדברן; מעקן, דעקן,
 טאַפֿן, טונקען, סמאַליען, ווישן, רייַבן, שמירן,
 לייַגן, קאַטייען, קליינגען, פֿיפֿן, צוואַגן, בענטשן,
 ציען, שינדן, ליפען, פֿלייקן, שניידן, טרענען,
 קליידן, טרייבערן, פֿאַלמעסן; דושען, שטיקן,
 פֿאַטשן, ליאַפען, פֿליאַסקען, פֿראַסקען,
 פֿלעמען, פֿלאַמען; פֿאַרפֿאַרן; מלקהן,
 שמייסן, צימבלען, פֿאַסעווען, קאַטעווען, פֿיצ-
 קען, קוטטעווען, גאַטעווען, בעזעמען, שינדן,
 ליאַפען, טשאַכטשען, כוואַשטשען; קועטשן;

א שטעכעדיקער אָקס; שְׁלָאָן ווי הַמְנַעַן, ווי אַ הונט; שניידן (האַקן) ווי אין קרויט, ווי אין פּר טער; צעפאַטשן ווי אַ משוּגַען קעלבל; שמיסן ווי אַ פּויער, ווי אַ הַדְר־זינגל, ווי אַ גַב; צע-קלאַפּן ווי אַן עפּל, ווי אַ וויניקן עפּל; צע-קוועטשן (צעדריקן) ווי אַ וואַנץ, ווי אַ לויז, ווי אַ גאַרנישט, ווי אַ יאַדע, ווי שפּאַנגעלעס (זשור ראַוינעס), ווי אַ (האַרטע) נוס; צעטרעטן ווי אַ וואַרעם אונטער די פּיס; צערײַסן ווי אַ הערינג, ווי אַן אויסגעווייקטן הערינג; קורע פּדג זמן; צעביסן ווי אַ קַלֶב, ווי אַן עפּל, ווי אַ פּלוי; צעשטעכן ווי אַ זיפּ; צעקרעלן ווי אַ חויר, ווי אַ דָבָר אַחר, ווי אַ קאַץ.

קריגן (לײַזן) אַ נהרג אַ וויש, אַן עזיה אַאָז"ו ← ס; קריגן געשלאָגן, געהרגעט אַאָז"ו; פאַרוואַכן אַ האַנט; ניווק ווערן, געניווקט ווערן, נהרג ווערן, ברעכן דאָס געניק, האָבן ריסוק אַברים, קלײַבן די ציינער; אַרויס מיט אַן עוולה; אַפּרייסן אַן עוולה.

אַדי: אימפּורסיוו, אימפּעטיק, אימפּעטפּול, האַסטיק; געשלאָגן, געהאַקט, געוואָרפּן אַאָז"ו ← יו.

פּראָזן: די הענט לײַגן גיט אין קימפעט; מיטן מויל (מיט דער צונג) מענסטו אַפּילו אַ רינשטאַק אויסראַמען, אָבער די הענט לײַגן צו רו; ער האָט דיך געשלאָגן? רוף אים הינט שלעגער; ער שלאָגט און שרייט געוואַלד.

שפּר: אַז מען גיט גיט נעמט מען, אַז מען שלאָגט לויפּט מען; וואָס מען כאַפט אַרײַן איז פאַרפּאַלן; אַ פּאַטש איז לײַכטער צו באַ-קומען ווי צו געבן; אַ פּאַטש אַפּילו נאָך זיבן יאָר געדענקט זיך; אַ פּאַטש פאַרגייט, אַ וואַרט באַשטייט; כאַפט מען אַ פּאַטש, באַקומט מען נאָך אַ שונא דערצו; וואָס איז דער חילוק אויב דער נאַר שלאָגט אַדער דער חכם שלאָגט – ווי טוט עס דאָך.

וען אויך: באַשטראַפּונג 604.

קלאַפּן) די ביינער; שניידן אַ לעדער; אַנלייגן אין קאַלנער; אַנרײַבן אַ מאַרדע; אַנבאַגראַבן; אַפּשמיסן, אַרײַנהאַקן, אַרײַנליאַפּען, אַרײַנ-פּיצקען אַאָז"ו; אַפּצײלן (אַרײַנצײלן) אַחת ואַחת; אַריבערלײַגן; מאַכן אַ באַד; מאַכן פּאַר אַ נבֿיא.

צעשלאָגן, צעקלאַפּן, צעפּאַסעווען, צע-מיתן, צענהרגן, צעביילן אַאָז"ו; צעקײַלן און צעביילן; צעטרעטן מיט די פּיס; צעקוואַשען, צעקאַראַדאַשען, צעטרושטשען, צעקנאַקן, צערײַבן, צעקוועטשן; צעדראַפּען, צעראַצן, צעגראַבלען, צעקרעלן; צעקאַלײַעטשען; אויסרײַסן שטיקער פּלײַש; אויסרײַסן די ציינער (די האַר פּון באַרד); אויסשלאָגן (אויב טערשלאָגן, אונטערהאַקן, אַרויסנעמען, אויס-שטעכן) אַן אויג (די אויגן); מאַכן אַ בלוי אויג (אַ לעמפּל); מאַכן (בלויע) לאַמטערנעס אויב טער די אויגן; שטעלן ליכטלעך אונטער די אויגן; צעשניידן אויף שטיקער; [אַן אַרײַנרוקן (אַרײַנשיבן) אַ מעסער (אַ העכטל), דורכפּעצן, פּלומפּלען, מאַכן כיק כיק, מאַכן קודל דע פּי; שינדן (אַראַפּנעמען) די פּעל; טרענען פּאַסן (די אַדערן); רײַסן פּאַסנוזיוו; אויפֿ-טרענען (אויפּשניידן) דעם בויך; אויסשרויפּן אַ פּוס; אַרויסלאָזן די געדערעם (די קישקעס); צעדמען, צעבלוטטיקן; צעזושען ווי אַ חויר; באַבלוטטיקן, באַדמען; באַמאַלײַעווען מיט דער רויטער יויך (וופּ); (צע)פּלעטן (שפּאַרטן, עפּענען, אַראַפּנעמען) דעם קאַפּ (דעם מוח); אַפּשלאָגן אַ לונג; מאַכן ופּון עמעצן אַ קעוויק (קרעפּל פּלײַש, אַ גל שר עצמות); מאַכן פּאַר אַ קאַלדיקע; מאַכן פּאַר אַ קדוש; מאַכן מיט אַ קאַפּ קירצער; איבערשניידן דעם האַלדז; זאַטשמעלרײַען, דערטשמעלרײַען, דערדישען, זאַדישען, צודישען; צו רעכט מאַכן; פּיקסן [אַס; טאַן עמעצן זמן רעכט; אַוועקטראַגן אויף לײַכעכער; אַרויסטראַגן אויף דרײַ שפּענדלעך.

פּאַרגלײַכונגען שטיסן זיך ווי אַ באַק, ווי

184. ציונג, אַרויסציונג

ס : ציונג, שלעפונג; אַרויסציונג, אַרויסשלע-
פונג; ציעניש, שלעפעניש; צי, שלעפ,
פליק, ריס, צופ, שטשופ אא"וו - ו; עקס-
פאַרט, זעקספאַרטאַציע.

וו : ציען, שלעפן, טערעפען, שאַרפען, טאַר-
כענוען; צופן, שטשופען, שטשיפען,
סקובען, פליקן, שלייסן, סיפען, ציפען,
ניקערן, יעטן, פאַלע(ווען), פעלע(ווען) - 251;
רייסן, ריפען, טריפען, טריפלען, דריבלען.
וויגן, זייגן, נאַגן, שטמאַקען, סמאַקען,
סמאַטשקען, סמאַקטשען, שמאַקצען; פאַמפען,
פומפן, פלומפן; צאַפן, מעלן; שעפן; טונר
קען; פישן.

אַרויסציען, עקסטראַהירן; אַרויסדרייען,
אַרויסשרויפן, אַרויססילען, אַרויסהייבן,
אַרויסמאַכן, אַרויסשאַרן, אַרויסקערן, אַרויס-
נעמען, אַרויסקריגן, אַרויסדערטאַפן, אַרויס-
באַקומען, אַרויסקלײַבן, אַרויסטראַגן; אַרויס-
רופן, אַרויסנאַרן, אַוועקנאַרן; אַרויספירן,
עקספּאַרטירן; אַרויסברענגען, אַרויסדער-
לאַנגען; אויסשרויפן, אויסשאַרן, אויסקערן
אא"וו; אַפירציען, אַפירשלעפן, אַפירטאַסקען
אא"וו; אַפצאַפן, אַפשטעכן, אַפוייגן אא"וו;
אַוועקציען, אַוועקשלעפן, אַוועקטאַסקען
אא"וו - ווערבו מיט אַרויס; אויסוואַרצלען, אויס-
וואַרטען, אויסקאַרענייען, אויסקאַרטשעווען
אא"וו - 107.

פאַרגלײַכונגען שלעפן ווי אַן אייזל, ווי אַ
פּערד, ווי אַן אַקס דעם יאָך, ווי אַ קאַץ אַ מויז,
ווי אַ קאַץ אַ קעצעלע; צופן ווי אַ קינד דער
מאַמעס פאַרטעך, ווי אַ ציג פֿון אַ שטרויענעם
דאָך, ווי אַ ישיבהניק די באַרד, ווי אַ בעל-
הביתל דאָס בערדל.

פֿראַן : שלעפ נישט, ס'איז נישט קיין פּגל;
שלעפ מיד, איך בין (גי) גערן.

וען אויך: אַרויסשטיס 173.

185. צוציונג

ס : צוצייען, מאַנגעטישקייט אא"וו - אר;
צוציונג, אַטראַקציע; צוצייכונג, צוציר-
קראַפט, כוח-המושך, מאַנגעטיס אא"וו - 104;
גראַוויטעט, גראַוויטאַציע; בעל-חיי-מאַנגעטיס,
מעזמעריום; מאַנגעט, מאַנגעס.

וו : ציען זיך צו, גראַוויטירן; צוציען, מאַגן
נעטיזירן.

פאַרגלײַכונגען ציען ווי מיט צוואַנגען, ווי
אַ מאַנגעט (צו אַייזשטאַל), ווי דאָס פּערד צו
דער טאַרבע, ווי דעם שיכור צום פֿלעשל,
ווי צו דער שמד, ווי אַ זומער-פֿייגעלע צום
פֿלאַם.

אַדי : צוצייען, צוציענדיק, יאַנציענדיק, אַט-
ראַקטיוו, מאַנגעטיש.

וען אויך: קראַפט 104, נעמונג 481

186. אַפּשטויסונג

ס : אַפּשטויסונג, אַפּטרייבונג, אַוועקטוונג
אא"וו; אַפּשפּאַר, אַפּשטויס, אַפּטרייב,
אַפּיאַג אא"וו - ו; אַפּשטויסקראַפט, אַפּשטויס-
כוח, אַפּשטופּקראַפט, אַפּשטופּכוח אא"וו.

וו : אַפּשטויסן, אַפּשטופּן, אַפּוואַרפֿן, אַפּ-
שלײַדערן אא"וו - ווערבו מיט אַוועק;
זיין (בידיים), מדחה זיין; מרחיק זיין, מרחק
זיין, דערווייטערן, אַפּווייטערן; אַוועק-
מאַכן, אַוועקטאַן, אַוועקפּטרן, אַוועקשאַפֿן,
אַוועקראַמען, אַוועקוואַרפֿן, שלאַגן כּפּרות,
אַוועקשלײַדערן, אַוועקשמײַסן, אַוועקשמײַצן,
אַוועקהאַקן, אַוועקנאַקן, אַוועקלאַפּן, אַוועק-
שלאַגן; אַוועקשאַרן, אַוועקערן, אַוועקרוקן,
אַוועקקײַלען, אַוועקשיטן, אַוועקניסן, אַוועק-
וואַשן, אַוועקשווענקען, אַוועקפֿלייצן, אַוועק-
בלאַגן; אַוועקטרייבן, אַוועקיאַגן, אַוועקשטופּן,
אַוועקשטויסן, אַוועקשטורכען, אַוועקשנעלען;
אַוועקשיקן, אַוועקפּעקלען.

וען אויך: אויסשליסונג 36, אַרויסשטיס 193.

187. אָנקום, דערנענטערונג, דערשיינונג

ס: אָנקומונג, צוקומונג, איינרוקונג אא"וו; אָנקום, צוקום, צופאַר אא"וו < י; דער־שיינונג, וויינגעבונג, יאָווקע; אומקער, צוריק־קער, רעט(ע)מיגראַציע.

וו: קומען צו גיין, קומען צו פֿאַרן, קומען צו פֿליען אא"וו < 170; וקל פּשילעכען, פּשיכלען; אַהיימקומען, אומקערן זיך, צוריק־קערן זיך, רעט(ע)מיגירן; קומען צו אַ ברעג, אינשיפן זיך, אויסשיפן זיך; אַראַפּגיין (אַרוי־טערגיין, אויסשטייגן, אַרויסזעצן זיך) פֿון שייף; איינרוקן; ואַעראַפּלאַן אַראַפּלאַזן זיך, אַרונטערלאַזן זיך, לאַנדן, לאַנדיקן, ערדיקן; אָנקומען, אָנגיין, אָנציען, אָנטראַגן זיך, אָנרוקן זיך, אָנדריייען זיך, אָנרױפֿן, אָנפֿאַרן, אָנשווימען, אָנפֿליען, אָנפֿלייצן, אָנפֿליסן.

דערגיין, דעררױפֿן, דערפֿאַרן, דער־פֿליען, דערשווימען, דערשטייגן, דערקלע־טערן, דערפּוויזען, דערקריכן, דערשלעפּן זיך, דערשטופּן זיך, דערקייקלען זיך, דער־קלעבן זיך, דערשלאַגן זיך, דערגרייכן, דער־ביווען זיך, דאַביווען זיך; פֿאַרגיין, פֿאַרפֿאַרן, פֿאַרקריכן, פֿאַרשלעפּן זיך; צושלאַגן זיך, צור־קריגן זיך, צור־יסן זיך; אָנגרייכן, אָנשלאַגן, אָנשפֿאַרן, אָנהאַקן; אַראַפּקומען, אַראַפּכאַפּן זיך, אַראַפּפֿאַרן, אַראַפּפֿאַזן זיך; אַריבערגיין, אַריבערקומען, אַריבערכאַפּן זיך, אַריבער־רױפֿן, אַריבערשפּרינגען, אַריבערפֿאַרן.

גענען, גענענען, דערנענטערן זיך; צוגיין, צוקומען, צושפּאַנען, צושפּרייזן, צרטרעטן, צואייזן, צורױפֿן, צויאַגן זיך, צולאַזן זיך, צושפּרינגען, צופֿאַרן, צופֿליען, צושיפֿן זיך, צושיפֿלען זיך, צושווימען, צוגלייטשן זיך, צופֿלייצן, צופֿלייסן, צושטראַמען, צור־קריכן, צופּוויזען, צוקלעטערן, צושלעפּן זיך, צוהייקען, צומאַכן זיך, צושאַרן זיך, צוראַטש־קעווען זיך, צורוקן זיך, צושפּאַרן זיך, צושטופּן

זיך, צושטויסן זיך, צופּערען זיך, צושלעכן זיך, צוינגענען זיך, צוקייקלען זיך, צוקוילערן זיך, צוקאַטשען זיך; אונטערגיין, אונטערקומען, אונטעררױפֿן, אונטעריאַגן זיך, אונטערשפּרינגען, אונטערפֿאַרן, אונטערפֿליען, אונטער־שווימען, אונטערקערן זיך, אונטערשאַרן זיך, אונטערוקן זיך, אונטערדרייען זיך, אונטער־קייקלען זיך, אונטערינגענען זיך, פֿאַרינגענען זיך; אַיינאַגן, אַניאַגן, דעריאַגן.

דערשיינען; קומען צו קלום; ווייזן זיך, באַווייזן זיך, אַ ווייזן געבן זיך; דורכואַרפֿן זיך, דורכמישן זיך; פֿאַראַטן זיך, וואַרפֿן זיך (פֿאַלן) אין די אויגן; ווייזן די אויגן (דאַס פֿנים); קומען פֿאַר די אויגן; יאַווען זיך, אַפּיאַווען זיך, דערנעמען זיך; אַרײַנשטעלן זיך, שטעלן זיך פֿאַר; מעלדן זיך, מעלדעווען זיך, איינמעלדן זיך, יאַנמעלדן זיך, פֿאַרמעלדן זיך, פּרעזענטירן זיך; אַפּיריגין, אַפּיריקומען, אַרויסקומען, אַפּירשפּרינגען, אַרויטשפּרינגען; אַרויסקריכן פֿון באַהעלטעניש; אַויפֿטייכן, אַרויפֿטייכן; אַרויטשטעלן זיך, אַרויטטרעטן, אויסוואַקסן, אַרויפֿשווימען; נתגלה ווערן, אַנטפֿלעקן זיך, אויסגעבן זיך, דורכברעכן די וואַלקנס < 352. ופֿאַרגלײַכונגען אַראַפּלאַזן זיך ווי די היישערדיקן; צוגיין ווי אַן אונטערלעקער, ווי אַ חניפֿותניק, ווי אַ גנב (אויף די שפּיץ פֿינגער), ווי אַ קאַץ צו סמעטענע, ווי אַ באַק צו אַ שפּיגל, ווי צום אייגענעם קאַמאַד, ווי אַן אַמתער בעל־הבית; צושפּרינגען ווי אַ ווילדער, ווי אַ משוגענער, ווי מען וואַלט אים אָפּגעברייט דעם עק; אויסוואַקסן פֿון אונטער דער ערד.

פֿראַז: הינט בילדן, מחותמים (סוחרים) פֿאַרן! זען אויך: נאַענטקייט 120, אַרײַנגאַנג 188, אַנטפֿלעקונג 352.

188. אָפּגאַנג, דערווייטערונג, פֿאַרשווינדונג

ס: אויסוואַנדערונג, אָפּמאַרשירונג, דער־ווייטערונג אא"וו, אָפּגאַנג, אָפּמאַרש, אָפּ־

גנבֿענען זיך, אַרויסכאַפֿן זיך, אַרויסגליטשן זיך, אַרויסשלייבן זיך, אַרויסרוקן זיך, אַרויסשאַרן זיך, אַרויסראַטשקעווען זיך, אַרויסקאַראַטשקען זיך, אַרויסקאַראַבקען זיך, אַרויסקאַראַטשקען זיך, אַרויסקאַפֿען זיך, אַרויסדראַפֿען זיך, אַרויסחילקלען זיך, אַרויספֿאַנטען זיך, אַרויס־פֿאַנטערן זיך, אַרויסדרייען זיך, אויסחיליען זיך, אויסדולן זיך, אַרויסרייסן זיך, אַרויס־באַפֿרייען זיך, אַרויסראַטעווען זיך, אַנט־לויפֿן < 432.

דערווייטערן זיך, אַפּווייטערן זיך, מרחיק זיין זיך, מתרחק זיין זיך, צוריקציען זיך, אַפּטאַן זיך פֿון, אַפּרייסן זיך פֿון, אַפּלאַנטשען זיך פֿון, אַפּטשעפֿען זיך פֿון, אַפּוויצן פֿון, אַפּבויען פֿון, אויסשפּאַנען זיך פֿון, אַראַפּקריכן פֿון אַנאָוו < 31; אַפּפֿליסן, פֿאַרפֿליסן, אַוועקפֿליסן, אַפּפֿלייצן, אַפּשטראַמען, אַוועקשטראַמען; אַפּרוקן זיך, אַפּטראַגן זיך, פֿאַרנעמען זיך, אַפּטפּראַווען זיך, אַפּירכאַפֿן זיך; (אַליי) באַ־זייטיקן זיך; (אַוועק) גיין פֿון (אויס) די אויגן; נעמען דעם דרך (דעם וועג, די וואַר); נעמען דאָס פּעקל מיטן זעקל; נעמען די פֿיס אויף די פֿלייצעס; לֶאָזן זיך אין וועג אַריין; קושן די מוזה; מאַכן מֶרֶמְקוּם [אַ], זאָגן גוד־בֿי [אַ].

אַרויסקלֶפֶן זיך, (אַרויס) ציען זיך, אויס־פֿירן זיך; נִיאַל קרויסטענען זיך, קרויסקענען זיך; עוקר דירה זיין, מוֹפֿן [אַ].

צעשיידן זיך, אַפּשיידן זיך, נעמען אַפּשייד, נעמען רשות [אַ], (גע)זענענען זיך, אַפּגעזענע־נען זיך, צעזענענען זיך.

פֿאַרשוונדן ווערן, פֿאַרשווינדן, נִיאַל פֿאַר־שווינען, אַנטשווינדן; נעלם ווערן, קֶלֶה (וּתְאֵבֶד) ווערן, אויסגערונען ווערן, פֿאַרלוירן ווערן, פֿאַרפֿאַלן ווערן (אונטער די הענט), באַגראַבן ווערן, פֿאַרכאַפּט ווערן, איינגעזונקען ווערן, ניט אַהיימקומען אויף שבת, (אויס) פֿעלן זיך, אויסגיין זיך, אַנטקומען, אַהינטאַן זיך, אַהינ־קומען, אויסן בלייבן; ניט ווערן (ניט סטימען)

פֿאַר, אַפּרייען, אַפּלויף, אַפּפֿלי אַנאָוו, אַוועק־גאַנג, אַוועקמאַרש, אַוועקציי, אַוועקפֿאַר אַנאָוו, אַרויסגאַנג, אַרויסמאַרש, אַרויספֿלי אַנאָוו < י; עמיגראַציע, עוואַקואַציע, גירוש, אויסוידלונג וואונטער די דייטשן אין דער צווייטער וועלט־מלחמה; פֿאַרשווינדונג, פֿאַרפֿאַלעניש, פֿאַר־כאַפֿעניש; אַפּשייד, שיידונג, געזעגעניש, (גע)־זענענען, אַפּגעזענענען, פֿרישה. אויסוואַנדערער, עמיגראַנט; אַפּפֿאַר־פֿלאַץ, אַפּפֿאַרפֿאַרט.

וו: אַפּויין, אַפּמאַרשירן, אַפּאליין, אַפּלויפֿן, אַפּוואַנדערן, אויסוואַנדערן, עמיגרירן, אויסרוקן, עוואַקירן זיך, מַפֿנה מקום זיין; אַפּפֿאַרן, אויספֿאַרן [אַ], אַפּרייזן, אַפּרייטן, אַפּשווימען, אַפּשיפֿן זיך, אַפּרודערן, אַפּוועגלען, אַפּשיפֿלען זיך, אַפּפֿלייען, אויספֿלייען, אַפּ־שוועבן.

אַוועקגיין, אַוועקהילפֿן, [אַ] אַוועקבלייען, אַנטבלייען; אויסגיין [אַ], אַוועקשפּאַנען, אַוועקשפּאַצירן, אַוועקמאַרשירן, אַוועקשעפֿען זיך, אַוועקקריכן, אַוועקקלייען זיך, אַוועק־אליין, אַוועקלויפֿן, אַוועקשפּרינגען, אַוועקציען, אַוועקטראַגן זיך, אַוועקפּעקלען זיך, אַוועק־פּאַקן זיך, אַוועקלֶאָזן זיך, אַוועקוואַנדערן, אַוועקקנאַקן, אַוועקפֿליינען, אַוועקפֿאַרן, אַוועקרייזן, אַוועקוועגלען, אַוועקשיפֿן זיך, אַוועקרודערן, אַוועקשווימען, אַוועקשיפֿלען זיך, אַוועקרייטן, אַוועקפּאַטשן, אַוועקפֿלייען, אַוועקשוועבן; אַוועקמאַכן זיך, אַוועקרוקן זיך, אַוועקקריגן זיך, אַוועקכאַפֿן זיך, אַוועק־דרייען זיך, אַוועקשאַרן זיך, אַוועקגנבֿענען זיך; אַוועקגיין אָן אַ זיגעוונט; פֿאַרלֶאָזן, פּרעסירן, שלאַגן פֿרות מיט.

אַרויסגיין, אַרויסטרעטן, אַרויסשפּרייזן, אַרויסמאַרשירן, אַרויסלויפֿן; אַרויסלֶאָזן זיך (אין וועג); אַרויספֿאַרן, אַרויסוואַנדערן, אַרויס־שווימען, אַרויסשיפֿן זיך, אַרויספֿלייען, אַרויס־שוועבן, אַרויסקריכן, אַרויספּויען; אַרויסמאַכן זיך, אַרויסנאַרן זיך, אַרויסגנבֿענען זיך, אַפּ־

189. אַרְיִינְגאַנג

ס: אַרְיִינְגִיּוּנ, אַרְיִינְדִרִינגִוּנ, אַרְיִינְוואַנדִערִוּנ
אָאָו"ו, אַרְיִינְגאַנג, אַרְיִינְקוּם, אַרְיִינְטִרעט,
אַרְיִינְטִרִיט, אויפֿטִרִיט, אויפֿטִרעט, אַרְיִינְקער,
אַרְיִינְבראַך, אַרְיִינְברוּך, אַרְיִינְרִיט אָאָו"ו
← ו: עמיגראַציע, עָלִיָה.

אַרְיִינְגִיער, אַיִנְגִיער, יוצא וניכנס, באַ
זוכער, גאַסט, אורח, נִיער פֿנים, פֿנים תּוֹשׁוֹת,
פֿנים חֲשׁוֹת [שם] ← 554; אַיִנְוואַנדִערער, אַר
מיגראַנט, עוֹלָה לְרֵי עוֹלָיִם [א"י], גרינער, נִי
געקומענער, אַרְיִינְדִרִינגער, אַרְיִינְברעכער
אָאָו"ו ← ו.

וו: אַרְיִינְגִיין; האָבן אַן אַרְיִינְגאַנג; האָבן אַ
דְרִיס־הַרְגֵל; אַרְיִינְקומען; ווייטִירן,
באַזוכן; מאַכן אַ ווייט (אַ באַזוך); קומען צו
גאַסט; קומען מיט אַ ווייט (מיט אַ באַזוך);
אַפּשטאַטן אַ ווייט (אַ באַזוך); אַרְיִינְכאַפּן זיך
מיט אַ ווייט; אָפּגעבן (אַפּצאַלן) אַ ווייט;
מאַכן זיך אַ פֿיסל (אַן אַרְיִינְגאַנג); געפֿינען דעם
וועג; אַרְיִינְשטעלן אַ פֿיסל; פֿאַרנאַד(ו)יען זיך,
פֿאַרנאַרְאָווען זיך; אָפּטרעטן; מאַכן אַן אָפֿ־
טרעט (אַן אָפּטִרִיט); אַרְיִינְשמעקן, אַרְיִינְפֿאַלן
אָאָו"ו ← 554.

אַרְיִינְלֶאָזן זיך, אַרְיִינְשטעלן זיך, אַרְיִינְ
טרעטן, אויפֿטרעטן, אַרְיִינְשפּאַצירן, אַרְיִינְ
מאַרשירן, אַרְיִינְלויפֿן, אַרְיִינְשפּרינגען, אַרְיִינְיאַן
זיך; אַנקומען, אַנרוקן אָאָו"ו ← 187; אַרְיִינְ
שטיגן, אַרְיִינְעצן זיך, אַרְיִינְפּעקלען זיך,
אַרְיִינְלייגן זיך, אַרְיִינְציען זיך, אַרְיִינְקלֶייבן זיך,
אַרְיִינְמופֿן [שם], אַרְיִינְוואַנדִערן, אימיגרירן;
אַרְיִינְשטראַמען, אַרְיִינְפֿליסן, אַרְיִינְגיסן זיך,
אַרְיִינְשיטן זיך; אַרְיִינְשאַרן זיך, אַרְיִינְגעבן זיך,
אַרְיִינְמאַכן זיך, אַרְיִינְדִרִיען זיך, אַרְיִינְכאַפּן
זיך, אַרְיִינְשמוגלען זיך, אַרְיִינְגענוען זיך,
אַרְיִינְשלייכן זיך, אַרְיִינְגאַרן זיך, אַרְיִינְבאַווען
זיך, אַרְיִינְפֿלאַנטערן זיך, אַרְיִינְפֿלעכטן זיך;
אַרְיִינְוואַרפֿן זיך, אַרְיִינְוואַלִיען זיך, אַרְיִינְקריכן,
אַרְיִינְפויען, אַרְיִינְשלעפֿן זיך, אַרְיִינְראַטשקע־

אונטער די הענט; אַוועקגיין מיטן וואַסער
(מיטן ווינט, מיטן שטויב, מיטן רויך).

פֿאַרגלִיכִוּנען אַוועקגיין (אַוועקפֿליען,
פֿאַרשווינדן) ווי דער נעכטיקער טאָג, ווי אַ
(ויסער) קלום, ווי אַ שאַטן, ווי אַ רגעלע גליק,
ווי אַ פֿיגעלע פֿון שטייג, ווי אַ פֿיגעלע פֿאַר אַ
שפּאַרבער, ווי רויך, ווי דער רויך פֿון קוֹי־
מען; אַיִנגעוואַקען ווערן ווי קורח; ציעניען
(ציערונען ווערן) ווי נֶדן, ווי רענ־וואַסער; פֿאַר־
לִיין פֿון די אויגן; ניט אָנווען ווי דעם נעכטיקן
טאָג.

פֿראָז: פֿי פּאַ פּאַ – ער איז שוין נישטאָ; ער
איז שוין אין פֿוקסנלאַנד; אַוועק דער
פּוֹגֵל; אַוועק אָן אַ וועג און אָן אַ שטעג;
אַוועק וואַינט; ווילד אינטו; הֶדֶךְ מִשֶׁה מְרַדְכִי;
אַ גוטן טאָג מיט דער קאַפּאַטע; איך האָב
שוין געוואַלט לֶאָזן אויספּוּיקן; אַ גוטן טאָג;
אַ גוטע נאַכט; אַ גוטן תּוֹמִיד; אַ גוטן שבת;
אַ גוטן יום־טוֹב אָאָו"ו; האָט מיר אַ גוטן זייט
זיך [שם]; האָט מיר אַ גוטן זייטשיק [שם]; זייט
מיר און האָט מיר; האָט מיר און זייטס
מיר; אַדיע; צום זען זיך (אין גיכן); יאָוּיף
וידערזען; יצום וידערזען; אַ רעוואַר;
לִהתְרַאוֹת וַאֲיִ; זייט געוונט; פֿאַרבֿלייבט
געוונט; זייט געוונט און שטאַרק; גייט געוונט־
(ערהייט); פֿאַרט געוונט(ערהייט); קומט גע־
וונט; אַ גליקלעכע רעזיע; באַן וואַיאָזש; ברוך
אַתָּה בְּצֵאתְךָ; הָשֵׁם יִצְרִיחַ דֶרֶךְךָ.

שפּר: אויס די אויגן, אויס דעם האַרצן; ווייט
פֿון די אויגן, ווייט פֿון האַרצן; דאַלי אַטשי
דאַלי סערדצע; לֶאָז דאָס קאַלֶב לויפֿן – עס
וועט זיך אויסהונגערן, וועט עס אַליין קומען
אַהיים; ווען ציען זאָל זיין אַ גוטע זאָך וואַלט
עס אין קניות ניט געשטאַנען ווערטערשפּיל;
ציען – ציין; דריי מאָל געצויגן איז ערגער ווי
איין מאָל אָפּגעברענט.

וען אויך: אַרויסקום 190, דורכגאַנג 194, אַנטרינג 432.

ו: אַרײַנטאַן, אַרײַמאַכן, אַרײַלייגן, אַרײַ
געבן, אַרײַנזעצן, אַרײַנשטעלן; צולאָגן
[שײַדערײַש]; אַרײַנשטוקעווען, אַרײַנפראַווען,
אַרײַנפאַקן, אַרײַנאַרבעטן, אַרײַנבויען, אַרײַ
מויערן, אַרײַנוועבן, אַרײַנשפּייען, אַרײַנעווען,
אַרײַנשטעפּן, אַרײַנהעפּטן, אַרײַנשטריקן,
אַרײַנפּלעכטן, אַרײַנזויקלען, אַרײַנקלעפּן,
אַרײַנקלייען, אַרײַנקלעסטערן, אַרײַנקלעטן,
אַרײַנשמעלצן, אַרײַנמישן; אַרײַנקלאַפּן, אַרײַ
האַקן, זאַנאַדזשען נאָ טשוואַקן, אַרײַנקאַקן,
אַרײַנשלאָגן, אַרײַנשרויפּן, אַרײַנדרייען, אַרײַ
יאַגן, אַרײַנטריבן, אַרײַנזאַרפּן, אַרײַנפּוצן,
אַרײַנשלידערן, אַרײַנטיצען, אַרײַנזאַלייען,
אַרײַנקלעיען, אַרײַנקאַטשען, אַרײַנקוילערן,
אַרײַנבאַלעמען.

אַרײַנפירן, אימפּאַטירן; אַרײַנקערן,
אַרײַנשאַרן, אַרײַנרוקן, אַרײַנשיבן, אַרײַ
שפּאַרן, אַרײַנשטופּן, אַרײַנפּערען, אַרײַנדריקן,
אַרײַנקוועטשן, אַרײַנפּרעסן, אַרײַנגראַבן,
אַרײַנפּלאַנצן, אַרײַנשטויסן, אַרײַנשנעלן,
אַרײַנסייען, אַרײַנצילעווען, אַרײַנפּעדעמען,
אַרײַנשטעקן, אַרײַנשטעכן, אַרײַנטערקענען,
אַרײַנשטאַפּן, אַרײַנפאַקן, אַרײַנשטיטן, אַרײַ
שאַקלען, אַרײַנטרייסלען, אַרײַנטרעסען;
אינטערפּאַלירן, אינפּליטירן; אַרײַנגיסן,
אַרײַנשענקען, אַרײַנשפּריצן, אינאַקלירן;
אַרײַנשפּרענקלען, אַרײַנשפּרינקלען; אַרײַ
בראַקן, אַרײַנברעקלען; אַרײַנהויכן, אַרײַ
עטעמען, אַרײַנבלאַזן, אַרײַנזויען; אינטאַן,
אינזעבן, אינפּלאַנצן, אינפּעדעמען אַזױ
← ווערבו מיט אַרײַ.

וען אויך: פאַרמערונג 25, אינשליסונג 35, אַרײַמאַנג 189.

ווען זיך, אַרײַנטאַראַבאַניען זיך, אַרײַנקלעיען
זיך, אַרײַנקוילערן זיך, אַרײַנקאַטשען זיך;
אַרײַנפאַרן, אַרײַנקערן, אַרײַנקערעווען, אַרײַ
קירעווען, אַרײַנזעגלען, אַרײַנשיפּן זיך, אַרײַ
שוועמען, אַרײַנשיפּלען זיך.

אַרײַנדריינען; מאַכן אָן אינזאַויע; אַרײַ
רייסן זיך, אַרײַנברעכן זיך, אַרײַנרוקן זיך,
אַרײַנשיבן זיך, אַרײַנשפּאַרן זיך, אַרײַנשטופּן
זיך, אַרײַנשטויסן זיך, אַרײַנפּערען זיך, אַרײַ
דריקן זיך, אַרײַנקוועטשן זיך, אַרײַנפאַקן זיך,
אַרײַנפּרעסן זיך, אַרײַנעסן זיך, אַרײַנשניידן
זיך, אַרײַנהאַקן זיך; אינגיין, אינזאַנדערן,
אינברעכן זיך אַזױ ← ווערבו מיט אַרײַ.

[פאַרגלײַכונגען] אַרײַנפאַלן ווי אַ היישע־
ריק, ווי אַ יוחן אין סוכה, ווי אַ גאַט מיט אונדז;
אַרײַנבאַפּן זיך ווי אַ טכויר אין אַ הינערשטיג.
וען אויך: אַנקום 187, אַרײַמט 191, אַרײַנעם 192.

190. אַרויסקום

ס: אַרויסקומונג, אַרויסיגייט אַזױ, אַרויס־
קום, אַרויסגאַנג אַזױ ← ו; עמיסיע.
ו: אַרויסקומען, אַרויסיגין, אַרויסזאַקסן,
אַרויסבלייען, אַרויסשפּראַצן, אַרויסגראַזן,
אַרויספּיקן זיך, אַרויסשילן זיך, אַרויסזויקלען
זיך, אַרויסשפּרינגען, אַרויסשטראַמען, אַרויס־
פּלייצן, אַרויספּלייסן, אַרויסשפּריצן, אַרויס־
ריגען, אַרויסקאַפּען, אַרויסטריפּן; [רויך]
אַרויסזעצן, אַרויספּלאַנצן, אַרויסבוכען, אַרויס־
וואַליען; איסזאַקסן, אויסבלייען, אויסזויקלען
זיך אַזױ ← ווערבו מיט אַרויס.

וען אויך: אַפּאַנג 188, אַנטרינג 432.

191. אַרײַנטו

ס: אַרײַנטונג, אַרײַנמישונג, אַרײַנשפּריצונג
אַזױ, אַרײַנטו, אַרײַנמיש, אַרײַנשפּריץ
אַזױ ← ו; איניקעציע, אינאַקולאַציע, אינ־
פּווע, אינפּליטראַציע, אינטערפּאַלאַציע.

192. אַרײַנעם

ס: אַרײַנעמונג, צולאַזונג, אויפּנעמונג אַזױ;
אַרײַנעם, אַרײַנפירן, אימפּאַרט, אַרײַ
טראַגן, אויפּנעם, זאָפּנאַם, קבלת־פּנים,
אַרײַנלאַזן, צולאַזן אַזױ ← ו; אינהאַלציע.

אַרויסמשלָחן, משלָח זמן, אַרויסעסן, אַרויס-
ביסן, אַרויסדאָען, אַרויסבאַגלייטן, אַרויס-
הייסן, אַרויסבעטן, אַרויספֿירן, אַרויסעצן,
אַרויסשטעלן, אַרויספֿטרן, אַרויסרייכערן,
אויסהאַבן.

אַרויסוואַרפֿן (ווי אַ מויז) אויף צוויי (דריי)
שפענדלעך; אַרויסוואַרפֿן אַכטקאָנטיק; ניט
לאָזן אויף די אויגן; טריבן האַלדז און נאָק;
מכבד זמן מיט השיבנו נאָאָד; געבן דעם וועג
(דעם דרך, די האַנקע); געבן אַ פֿור מיט אַ
גלעקל; געבן אין קאַרק; געבן האַלדז און נאָק;
געבן אַ ועץ אין ווי הייסט מען עס; געבן אַ
פֿאַסירצעטל (אַ פֿאַסירשניץ); הייזן דעם וועג
(דעם דרך, די טיר); עפֿענען מיטן קאַפּ די
טיר; אַראָפּוואַרפֿן פֿון אַלע טרעפּ.

אַרוישישיקן, פֿאַרשיקן, דעפֿאַרטירן,
אַרויסווייזן, אויסווייזן וואונטער די דייטשן אין
דער צווייטער וועלט־מלחמה, אויסלייזערן,
אַרויסגעבן, איבערענטפֿערן; עקספֿאַרטירן.
אויסקוועטשן, אויסדריקן, אויספרעסן;
וועשן אויסרינגען, אויסדרינגען, אויסדרענגען,
אויסדרייען; אַרויסקלאָפֿן, אַרויסהאַקן,
אַרויסקנאַקן, אַרויסקלאָפֿן, אַרויסביטשעווען,
אַרויסברעכן, אַרוישישפֿאַרן, אַרויסרוקן,
אַרוישישיבן, אַרוישישאַרן, אַרויסקאַטשען,
אַרויסקלאָקען, אַרויסקערן, אַרויסטרייסלען,
אַרוישישאַקלען, אַרוישישטן, אַרויסיגן; אויס-
שלאָגן, אויסברעכן, אויסקערן אַז״ו ← ווערן
מיט אַרויס.

פֿאַרגלײכונגען אַרויסוואַרפֿן פֿחַס
הנישבר, ווי (אַ שטיק) מיסט; אַרויסטרייבן ווי
אַ פֿלעב, ווי אַ הונט, ווי אַ צויג, ווי אַ חויר; אויס-
קערן ווי מיט אַ בעזעם, ווי מיט אַן אַזערנעם
בעזעם, ווי מיט אַ באַרשט; אַרויסיגן ווי אויפֿן
הנט, ווי אויף אַ חויר אַ פֿאַמוניצע.
אינוו: אַרויס(עט)!; אוועק(עט)!; אוועק פֿון
מיניע אויגן!; גיי פֿון דאַנען!; גיי פֿון וואַגען
דו ביסט געקומען!; גיי אין דיין רובֿ אַרײַן!; גיי
(מיט די הינער) שלאָפֿן!; גיי בײַ די הינער!

אימפֿאַרטירער, אימפֿאַרטער, יאימ
פֿאַרטיראַר.

ווי: אַרײַנגעמען, אויפֿגעמען, מקבל פֿנים זײַן,
אַרײַנלאָזן, צולאָזן, אַרײַנגעטן, אַרײַנ-
רופֿן, אַרײַנגאַרן, אַרײַנגאַווען; אַרײַנגענגען,
אַרײַנטראַגן, אַרײַנשלעפֿן, אַרײַנטאַסקען,
אַרײַנציען, אַרײַנפֿירן, אַרײַנפֿירן, אימפֿאַרטירן,
באַציען, אַראָפֿברענגען, אַרײַנשמוגלען, אַרײַנ-
גנבענען.

אַרײַנגעמען, איינגעטעמען, אינהאַלירן;
אַנאַפֿן (וויך) מיט, איינאַפֿן, אַבסאָרבירן, אַד-
סאָרבירן, אַנציען (וויך); ווייגן, זייגן, נאַגן, סאַקן
[אַ], טשאַקען, סאַקען, סאַקען, סאַקען, סאַקען,
קען, שליינגען, טרינקען ← 264.

אינוו: אַרײַן!; ווער איז דאָ?; קאַם אין! [אַ].
וען אויך: איינשליסונג, אַרײַנטו, 191, געוועלשאַפֿטלעכע
קייט 554, אַידלקייט 556.

193. אַרוישישטויס

ס: אַרוישישטוינג, אַרוישישטוינג, אַרויס-
שיקונג אַז״ו; אויסגאַס, אויסבראַך,
אַויסברוך אַז״ו ← ווי; דעפֿאַרטאַציע, יאויס-
וויי; גלות; עוויקציע, עקמיסיע, מוצעטל
[אַ]; עקספֿאַרט, יעקספֿאַרטאַציע; עקס-
פֿאַרטיר(ער), יעקספֿאַרטיראַר; וויקידיילע.
ווי: אַרויסוואַרפֿן, אַרוישישלידערן, אַרויס-
שמייסן, אַרוישישמיצן, אַרוישישזאַרגען,
אַרוישישזאַרקען, אַרוישישציפֿן, אַרוישישפּונ, אַרויס-
זבענקען, אַרוישישטראַסקען, אַרוישישטראַסקען,
אַרוישישטראַמאַסען, אַרוישישטראַמאַסקען, אַרויס-
שמעטערן, אַרוישישטופֿן, אַרוישישפּושן [אַ],
אַרוישישטויסן, פֿאַרשטויסן, אַרוישישפּערען,
אַרוישישטאַרען, אַרוישישטורען, אַרוישישטורקען,
אַרוישישטערקען, אַרוישישטאַרקען, אַרוישישטער-
קען, אַרוישישטורכען, אַרוישישבריקע(ווען),
אַרוישישעלעפּען, אַרוישישמיתן, אַרוישישהגענען,
אַרוישישנהרגן, אַרוישישטרייבן, דורכטרייבן, פֿאַר-
טרייבן, אַרוישישאַגן, דורכשאַגן, פֿאַריאַגן.

דורכרייזן, דורכפארן, דורכרייטן, דורכשליטן
 לען זיך, דורכשיפן זיך, דורכדרינגען, דורכ-
 דרענגען זיך, דורכרייסן זיך, דורכברעכן זיך,
 דורכגלייטשן זיך, דורכשווימען, דורכפלייען,
 דורכשוועבן, דורכפלאטערן, דורכאלייזן,
 דורכלייפן, דורכשפרינגען, דורכטראגן זיך,
 דורכיאגן זיך, דורכטרייבן, דורכקלייבן זיך,
 דורכקריגן זיך, דורכשלאגן זיך, דורכרייבן
 זיך, דורכפרעסן זיך, דורכשפארן זיך, דורכ-
 דריקן זיך, דורכקוועטשן זיך, דורכשטופן זיך,
 דורכשטויסן זיך, דורכשאגן זיך, דורכרוקן
 זיך, דורכקריכן (ווי אַ מויז), דורכקאטשען זיך,
 דורכקלייען זיך, דורכדרייען זיך, דורככאפן
 זיך, דורכנבענען זיך, דורכשמוגלען זיך,
 דורכשלייבן זיך.

דורכפירן, דורכשליפען, דורכקלאפן,
 דורכהאקן, דורכווארפן, דורכוואלגען,
 דורכשליידערן, דורכשמייסן, דורכשיסן,
 דורכשטעקן, דורכצילעווען, דורכסילען,
 דורכוועבן, דורכפלאעכטן, דורכנאדלען,
 דורכאלייזן, דורכהעפטן, דורכדרעטלען, דורכ-
 גייען, דורכשטעכן, דורכפעצן [א], דורכלע-
 כערן, דורכענבערן, דורכבויערן, דורכפיקן,
 דורכשפיון, דורכגראבן, דורכבייסן, דורכוועגן,
 דורכפלייזן, דורכברענען, דורכעסן, דורכ-
 פראעסן, דורכפלייזן, דורכזשאווערן; דורכ-
 פליכטן, דורכנעצן, דורכנאפן, דורכנעמען;
 דורכטרייפן, דורכקאפען, דורכשפריצן; דורכ-
 זייען, דורכזייערן, דורכפליטערן, דורכזיפן;
 דורכניסן, דורכרינגען, דורכרענגען, דורכ-
 שטראמען, דורכפלייצן, דורכפלייסן, דורכ-
 זעצן, דורכשווענקען, דורכוואשן; דורכשנייען,
 דורכלייכטן, דורכבלאנקען, דורכבלייצן,
 דורכשטראלן.

אדורכגיין, אדורכזייען, אדורכשנייען
 אא"וו ← ווערן מיט דורכ.
 אד"י: דורכיק, דורכדרינגלעך, דורכגענג
 לעך, דורכפירלעך, דורכברעכיק,
 דורכרייסיק, דורכפלייציק אא"וו ← וי.

גיי קיין גושן!; גיי אויף באַקשט!; גיי שניגעס
 פוצן!; פאַר אין גאַס אַרײַן!; טו דיר אַרײַן
 שמאַלץ אין טאַפּ און פּוטער (טער) אויפן
 קאַפּ!; גיי (*דאַסן) אויפן לעבערײַם!; גיי
 אַרויס, מען רעדט דיר אַ שידוך; גיי!-קום
 ביידע; גענומען און געגאַנגען!; טראָג זיך אָפּ!
 פאַרנעם זיך!; רוק זיך!; פאַשאַל!; וואָן!
 פאַשאַל וואָן!; יחנע וואָן, ישמעאל וואָן!; הָלַך
 משה מְרדכי!; וישלח מיט די פּיסלעך!; לָכֵה
 דודי!; דיין פֿוס זאָל ביי מיר נישט געדאַכט
 ווערן!; דיין וואַניע זאָל זיך דאָ נישט געפּינען!
 דיין פֿוס און דיין גליד זאָל זיך דאָ נישט גע-
 פּינען!; זייט מוחל און פֿאַרט מיר מיינע טרעפּ
 ניט אַרונטער!; ברוך שפּטריני!; פֿטור אַ חמץ!
 וב"ח אַ קיש; אַ קאַטאַ!; אַפּשיק!; אַפּודזשעס!
 זאַסיע!; [חזיר] אַזיטש!; יוקש!; [פֿערד]
 הייטאַ!; הייטאַ!; וואָן!

פֿראַז: מע קען קיין חזיר ניט זיין — אַז מען
 הייסט גיין דאַרף מען גיין; איך האָב נאָך
 די מזווה ניט געקוישט.
 שפּר: פֿטריניש איז געלט ווערט.

וען אויך: אויסשליסונג 36, באַזייטיקונג 111, איבערטראַג
 172, אַפּשטויס 186, באַשטראַפּונג 604.

194. דורכגאַנג

ס: דורכגינג, דורכפאַרונג, דורכזינג אא"וו
 ← וי; דורכגאַנג, פאַסאַזש, דורכצי, דורכ-
 צוג; טראַנסמיסיע, דורכפיר; דורכרייזע,
 דורכפאַר, דורכלויף; דורכשטאַך, דורכהאק,
 דורכשלאַג, דורכרייס, דורכבראַך, דורכ-
 ברוך, דורכפלייז, דורכפֿלוס, דורכשטראַם,
 דורכנאַס, דורכנוס, דורכשניין, דורכגאַנג,
 דורכלויכט; דורכוועג, דורכהויף; דורכלאָז
 פּונקט; דורכלאָז-אַגער.

וו: מאַכן זיך אַ וועג; דורכגיין, דורכזייען,
 דורכשפּאַנגען, דורכשפּרייזן, דורכטרעטן,
 דורכשפּאַצירן, דורכמאַרשירן, דורכקרייצן,
 דורכשניידן, דורכוואַנדערן, דורכבלאָנדזשען,

פֿאַרגלײַכונגען קלעטערן ווי אַ קאַץ
 אויפֿן דאַך, ווי אַ מאַלפּע, ווי (וויילדער) זימן;
 אַרויפֿקריכן ווי אַ הון אויף דער לאַקטע.
 זען אויך: הויכקייט 124, ווערטיקאַלקייט 130, פּראָ-
 גרעסיע 181, הייבונג 195, שפּרונג 199.

196. אַראַפּשטייג

ס: אַראַפּינדערונג, אַראַפּשטייגונג, אַראַפּ-
 פֿאַלונג אַאָ"וו; אַראַפּונג, אַראַפּשטייג,
 אַראַפּקום, אַראַפּהאַנג, אַראַפּפֿאַר, אַראַפּ-
 שטראָם, אַראַפּפֿליץ, אַראַפּפֿלוס, אַראַפּבייג,
 אַראַפּפֿאַל אַאָ"וו <">; פֿאַל; זשטורץ, ערד-
 זעץ, ערדפֿאַל, ערדשטורץ; לאַזניע; קאַ-
 דעניץ; פֿאַרבייג, פֿאַרנייג, קניקס, קאַצנבוקל,
 סאַלאַם, פֿורעיס.

וו: (אַראַפּ)נידערן, אַפּשטייגן, אַראַפּשטייגן,
 אויסשטייגן, אויסזיצן, אַראַפּניין, אַראַפּ-
 לאַזן זיך, אַראַפּקלייבן זיך, אַראַפּקומען,
 אַראַפּטרעטן, אַראַפּמאַרשירן, אַראַפּלייפֿן,
 אַראַפּיאַגן זיך, אַראַפּאַיילן, אַראַפּשפּרינגען,
 אַראַפּפֿאַרן, אַראַפּשוימען, אַראַפּפֿלייען,
 אַראַפּנבֿענען זיך, אַראַפּשלייבן זיך, אַראַפּ-
 כאַפֿן זיך, אַראַפּדראַפען זיך, אַראַפּקריכן,
 אַראַפּשליעפֿן זיך, אַראַפּשאַרן זיך, אַראַפּרוקן
 זיך, אַראַפּגלייטשן זיך, אַראַפּקוליען זיך,
 אַראַפּקוילערן זיך, אַראַפּקמקלען זיך, אַראַפּ-
 קאַטשען זיך, אַראַפּשליידערן זיך, אַראַפּוואַרפֿן
 זיך, אַראַפּשליידערן זיך, אַראַפּוואַליען זיך,
 אַראַפּהרגענען זיך, אַראַפּנהרגן זיך; אַראַפּ-
 פֿליסן, אַראַפּשטראַמען, אַראַפּריגען, אַראַפּ-
 קאַפען, אַראַפּטרייפֿן, אַראַפּשפּריצן.

אַרונטערגיין, אַרונטערלאַזן זיך, אַרונטער-
 שטראַמען אַאָ"וו <ווערן מיט אַראַפּ-
 (פֿאַר)בייגן זיך, אַראַפּבייגן זיך, אַרונטער-
 בייגן זיך; בייגן דעם קאָפּ (די קני); בייגן זיך
 אין דרייען; גייגן זיך, פֿאַרנייגן זיך, אַראַפּנייגן
 זיך, קלייאַניען זיך, פֿאַלן פֿורעיס, קניען;
 האַרבע(ווען) זיך, האַרבייען זיך, הויקערן זיך,
 קאַרטשען זיך.

אינוו: דורך; אַדורך; דורך און דורך;
 טראַנס [פּרעפֿיקס געשריבן אין איינעם מיטן וואָרט].
 זען אויך: באַזטימונג 111, גיין, פֿאַרן 170, איבערגאַנג
 171, איבערטראַג 172, אַפּגאַנג 188.

195. אַרויפֿשטייג

ס: שטייגונג, קלעטערונג, שטאַפֿלונג, שטייג-
 רונג אַאָ"וו; אויפֿשטייג, אויפֿגאַנג, אויפֿ-
 שוונג, אויפֿשטעל אַאָ"וו <">; הדרגה.
 ליטער, רעדל, דראַבינע; טרעפֿן
 ליטער, רוקליטער, זיבליטער, פֿלייער-
 ליטער, ראַטירליטער, זרעטונגליטער;
 ליטערוואַגן; ליטערוטרעפל, שטאַבליע;
 טרעפֿ, שטייגן <113.

וו: שטייגן, שטאַפֿלען, שטייגערן, קלעטערן,
 הייבן זיך, הויכן זיך, העכערן זיך,
 טורעמען זיך; וואַקסן; הייבן זיך, זי הויבן זיך,
 אויפהייבן זיך, דערהייבן זיך, אונטערהייבן
 זיך; גיין אויף שטאַלצן (אויף די שטיפֿקעס);
 אַרויפֿשטעלן זיך, אַרויפֿזעצן זיך; אויפֿשטייגן,
 אויפֿשטעלן זיך; שטעלן זיך אויף די פֿיס;
 אויפֿשפּרינגען, אויפֿריכטן זיך, אויפֿזיצן,
 אויפֿזעצן זיך; אויפֿפֿלייען, אויפֿפֿאַטערן,
 אויפֿשזעבן; אַפֿירטונקען, אַפֿערטונקען,
 זי אויפֿטויכן, זי אַרויפֿטויכן.

אַרויפֿניין, אַרויפֿקומען, אַרויפֿלאַזן זיך,
 אַרויפֿקלייבן זיך, אַרויפֿשלאַגן זיך, אַרויפֿכאַפֿן
 זיך, אַרויפֿשאַפֿען, אַרויפֿמאַרשירן, אַרויפֿ-
 שפּאַרן זיך, אַרויפֿשטויסן זיך, אַרויפֿשטופֿן
 זיך, אַרויפֿאַיילן, אַרויפֿלייפֿן, אַרויפֿיאַגן זיך,
 אַרויפֿשפּרינגען, אַרויפֿנבֿענען זיך, אַרויפֿ-
 שלייכן זיך, אַרויפֿמאַכן זיך; אַרויפֿקלעטערן,
 אַרויפֿקריכן, אַרויפֿשליעפֿן זיך, אַרויפֿשאַרן
 זיך, אַרויפֿרוקן זיך, אַרויפֿראַפֿלען זיך,
 אַרויפֿראַטשקענען זיך, אַרויפֿקאַראַבקען זיך,
 אַרויפֿקאַראַטשקען זיך, אַרויפֿדראַפען זיך,
 אַרויפֿגראַבלען זיך, אַרויפֿקמקלען זיך, אַרויפֿ-
 קאַטשען זיך; אַרויפֿפֿאַרן, אַרויפֿפֿלייען,
 אַרויפֿשוימען, אַרויפֿצייען זיך.

וואָס ציטטו זיך אויס? קיינער גלייבט דיר סײַ
ווי סײַ ניט; אַ שיינע ריינע כּפּרה דער קאַפּ,
דאָס געזונט איז טייערער.

שפּר: ווען אַ קינד פּאַלט, שטעלט דער מלאַך
די הענט אונטער; [שפּ] אַ געפּאַלענעם

העלפּט גאָט.

וען אויך: באַזעצונג 111, נידעריקייט 125, האַריזאָנטאַל-
קייט 131, נידערונג 198.

197. הייבונג

ס: הייבונג, אויפּהייבונג, אויפּריכטונג אַזאָוו
← וי; עלעוואַציע; הייב־כּוח, הייב־קאַפּט,

הייבער־כּוח, הייבערקאַפּט ← 104.

הייבער, הייבלקע, ליחוער, קרעמפעליין;
ליפּט, עלעוואַטאָר, עלעוויטיאָר [אַס], ווינדע,

הייבמאַשין, הייבראַד אַזאָוו ← 436.

וו: הייבן, יוהיבן, דערהייבן, אויפּהייבן,
אונטערהייבן, אויפּטראַגן; [בגדו] פּאַר-

הייבן, פּאַררייסן, פּאַרשאַרצן, פּאַרהאַלען;
הייכן, דערהייכן; הויכן, דערהויכן; מעלה

זיין; העכערן, אויפּריכטן, אויפּזעצן, אויפּ־
שטעלן; אַרויפּזעצן, אַרויפּשטעלן, אַרויפּטאַן,

אַרויפּלייגן; אַרויפּהייבן, אַרויפּזיען, אַרויפּ־
כּישוף; אַרויפּבעטן, אַרויפּרופּן, אַרויפּזווייגן;

אַרויפּלייגן, אַרויפּטרייבן; אַרויפּכאַפּן, אַרויפּ־
ברענגען, אַרויפּטראַגן, אַרויפּפירן, אַרויפּ־

דערלאַנגען, אַרויפּגעבן, אַרויפּשיקן; אַרויפּ־
שלעפּן, אַרויפּשאַרן, אַרויפּקערן, אַרויפּרוקן,

אַרויפּשאַרן, אַרויפּשטויסן, אַרויפּשטופן,
אַרויפּקייקלען, אַרויפּקוילערן, אַרויפּקאַלערן,

אַרויפּקאַטשען; אַרויפּוואַרפּן, אַרויפּשליי־
דערן, אַרויפּשיסן.

וען אויך: הויכקייט 124, ווערטיקאַלקייט 130, אַרויפּשטיגן
195, שפּרונג 199.

198. נידערונג

ס: אַראַפּדריקונג, אַראַפּשטויסונג, אַראַפּ־
נידערונג אַזאָוו; אַראַפּדרוק, אַראַפּשטויס,

אַראַפּנעם אַזאָוו ← 10.

לייגן זיך; לענערן, זלאַנערן; אַוועקלייגן
זיך, אַנידערלייגן זיך, אַנידערבאַליען זיך,
אַנידערוואַליען זיך; צעלייגן זיך; אויסציען
די פּיס (די ביינער); אויסשטרעקן זיך, צע־
שפּרייטן זיך.

נפּאַרגלייכונגען צעלייגן זיך (אויסציען

זיך אַזאָוו) ווי בייַם טאַטן אין ווינגאַרטן (ווייַר
הויו), ווי אויפּן אויוון, ווי אויף דער הַס־

בעט, ווי אַ מאַנאַרכ(ע), ווי אַ שָררה, ווי אַ
(גרויסער) פּריץ, ווי אַ גראַף, ווי אַ (פּאַרך)

מאַיאָר, ווי אַ חויר אין קרויט (אין גאַרטן, אין
גרינס), ווי אַ פּלאַכע, ווי אַ סאַפּ, ווי אַ געהרגע־

טער, ווי פּאַר אַ גראַשן.

זעצן זיך, אַוועקזעצן זיך, אַנידערזעצן זיך
אַזאָוו; פּאַלן, אומפּאַלן, אַוועקפּאַלן, אַנידער־

פּאַלן אַזאָוו; פּראַלן; אויסגלייטשן זיך; איבער־
קערן זיך; אויסציען אַ פּאַלקע; פּאַרלירן די

גלייכזאַג (ידעם גלייכזעוויכט), שטאַמפּערן,
שטאַלפּערן, שטרויכלען, געשטרויכלט ווערן.

נפּאַרגלייכונגען פּאַלן (אויסציען זיך) ווי
אַ בלאַט פּון בוים, ווי אַן אַראַפּגעזעגטער בוים,

ווי הובלשפּענער, ווי זענעכץ, ווי פּון הימל,
ווי פּון אויבן, ווי פּון באַלקן, ווי פּון דער

סטעליע, ווי פּון דאַך, ווי שטערן (שטיינער) פּון
הימל.

זינקען, זעצן זיך, פּאַרזינקען, אַראַפּזינקען,
אַיינזינקען, אַיינגעזונקען ווערן, זאַריזעט ווערן,

אַיינרוזענען, פּאַרטרינקען, דערטרונקען
ווערן, גיין צו גרונט, אונטערגיין.

נפּאַרגלייכונגען זינקען ווי בליי, ווי אַ
שטיין אין וואַסער, ווי אין אַ טיפּער בלאַטע;

אַיינזינקען (אַיינגעזונקען ווערן) ווי קורח; אונ־
טערגיין (גיין צום גרונט) ווי אַ שטיין.

אינוו: אַראַפּ; אַראַפּעט; אַראַפּצו; אַראַפּ
צו צו; אַרונטער; אַראַפּ באַרג; אַראַפּ

שטראַם ← 125.

פּראַז: נפּאַלן בוידעם בוידעם, אויס
בוידעם; געפּונען אַ זעמעלע?; אַ גע־
פּאַלענער בעל־הבית; צאַל אַפּ פּאַרן אַרט;

א שד, וי א חוצפהניק, וי אן עזות מחוצף פנים,
ווי א ליידיקע פאָס.

אַדי: שפרונגיק, י שפרונגארטיק, שפרינג
גע(ח)דיק, העצקע(ח)דיק, האָפסלידיק
אאָו"ח < יי.

אינוו: האָן!; האָפ!; העפ!; האָפאָ!
האָפצאָ!; האָפליאָ!

וען אויך: הויכקייט 124, ווערטיקאלקייט 130, אַרויפ־
שטיג 195, הייבונג 197.

200. טונק

ס: טונקונג, טוקונג, י טויכונג < יי; טונק, טוק,
י טויך, טבי'ה, אימערסיע.

טונקער, טוקער, י טויכער, וואַסער־
טונקער, ים־טונקער, י (אונטער)וואַסער־קר־
כער.

וו: טונקען זיך, אונטערטונקען זיך אאָו"ח;
טוקן זיך, אונטערטוקן זיך, טובלען זיך,
טובל זימן זיך, י טויכן, גרונטעזען, גורקעזען,
מאָכן אַ נאָריק, געבן יענעם אַ קעפל.

וען אויך: נידעריקייט 125, טיפּקייט 126, האַרזאָנטאַל־
קייט 130, אַראָפּשטיג 196, נידערונג 198.

201. דרייונג, צירקולירונג

ס: דרייונג, קרייונג, וואַלצירונג אאָו"ח < יי;

דרייבאָוענג, ראַטיר־באָוענג, קריינד
באָוענג, קרייזלויף, טור, אַרומגאַנג, הקפה,
אָבכאָד; צירקולאַציע, ראַטאַציע; עוואָל
לוציע, רעוואָלוציע, קאָנוואָלוציע; דריי־
קראַפֿט, דרייכוח; דרייגיקייט; גיראַ־
סטאַטיק.

געשפּין, געראַל, געדריי, געווייבל,
שחינדל, וואַל(ע)ץ; געקמקל, געקיקל, גע־
קוילער, געקאָלער, געוואַלגער, געוועלגער;
קאָושעליק, קאָושל'קע, קאָפּ־איבער־אריבער;
פירועט, סאַלטאַ מאַרטאַלע, סאַמערסאַלט
[איי].

וו: מאַכן נידעריק (נידעריקער); אַראָפּ־
נידערן, אַראָפּלאָזן, אַראָפּעצן, אַראָפּ־
שטעלן, אַראָפּלייגן, אַראָפּרוקן, אַראָפּראַמען,
אַראָפּשאַרן, אַראָפּקאַטשען, אַראָפּקליקלען,
אַראָפּקוילערן, אַראָפּקאָלערן, אַראָפּשטופן,
אַראָפּשטויסן, אַראָפּציען, אַראָפּוואַשן, אַראָפּ־
שווענקען, אַראָפּגיסן, אַראָפּשיטן, אַראָפּווייען,
אַראָפּטרייסלען, אַראָפּטרעסען, אַראָפּשאַקל־
לען, אַראָפּמאַכן, אַראָפּטאַן, אַראָפּבייגן,
אַראָפּקוועטשן, אַראָפּדריקן, אַראָפּפּרעסן,
אַראָפּדרייען, אַראָפּברעכן, אַראָפּקלאַפּן,
אַראָפּהאַקן, אַראָפּשלאָגן, אַראָפּפּאַטשן,
אַראָפּשיסן, אַראָפּשנעלן, אַראָפּבעטן, אַראָפּ־
רופּן, אַראָפּהייסן, אַראָפּשיקן, אַראָפּווייזן,
אַראָפּפּירן, אַראָפּטרייבן, אַראָפּיאָגן, אַראָפּ־
וואַרפּן, אַראָפּשלידערן, אַראָפּוואַליען,
אַראָפּהרגענען, אַראָפּנהרגן; אַראָפּנעמען,
אַפּהייבן, אַראָפּהייבן, אַראָפּכאַפּן, אַראָפּ־
שלעפּן, אַראָפּנבענען, אַראָפּטראָגן, אַראָפּ־
ברענגען, אַראָפּדערלאָגען; אַראָפּרייסן.

אַרונטערלאָזן, אַרונטערועצן, אַרונטער־
שלאָגן אאָו"ח < ווערן מיט אַראָפּ; אַנידער־וואַרפּן,
אַנידערשלידערן, אַנידער־וואַלגערן; אומלייגן,
אומוואַרפּן, אומשטויסן, י אומשלידערן, אומ־
וואַלגערן.

וען אויך: נידעריקייט 125, טיפּקייט 126, האַרזאָנטאַל־
קייט 131, אַראָפּשטיג 196.

199. שפרונג

ס: שפּרינגונג, שפּרינגעניש, שפּרונג אאָו"ח < יי;
פּערד(ט)שפּרונג, קורבעט.

וו: שפּרינגען, טאַנצן < 515; טענצלען, האָפען,
האַפּסען, האָפּסלען, האָפּקענען(ע), העפען,
האַצקען זיך, העצקען זיך, האַטשקען זיך,
היפּן, היפלען, היפען.

פּאַרגל־מכונגען שפּרינגען ווי אַ פּלוי, ווי
אַ ציג (אויפּן דאַך), ווי אַ האָז, ווי אַ קאַץ (אין
פּנים), ווי אַ מויז איבערן צימבל, ווי אַ רוח, ווי

פער, געשטאלפער; ריר, קער, וועקונג, זרענונג, ציטער, פלאטער, שוידער, דראָזש, דראָשטש, דרעשט(ש)עס, דריושקעס, סקרן; קאָנוולזסיע, ספאָמע, קראַמפּ, זקראַמפּ, פֿיבער, קדחת, נִכְפּה, פּאַראַקסיום, אָנפּאַל, אַטאַק, זאַטאַקע; טיק; שאַקל, טרייסל, צאַפּל, וואָרף, שלידער, שמיץ, מאַרדעווע, געפּאַרפּל, געבאַרבל; שפרונג, טאַניץ.

באַווענונג; האַרמאָנישע (ריטמישע, פּערי־סטאַטישע אַאָ״ו) באַווענונגען; זשעסט, תנועה, תנועה־לע, זשעסטיקולאָזיע, מאַך, פּאַך, ווי, שוונג, צוק, נוק, שופּ, שיבער, פֿיר, הייב, צי, קוועטש; כיראָנאָמיע; שטורעם, רעש, בורע, צעברוי; גערודער, קאַך, טומל
← 280.

אומרו, צעוועקטקייט, אויפֿרענונג, אויפֿ־ריר, אויפֿרודערונג, אויפֿטרייסלונג, זדער־שיטערונג אַאָ״ו ← 508; נוינסשאַפּט ווען ערדציטערנישן סייסמאָלאָגיע, סייסמאָגראַפֿיע; נאָינסטרומענטן סייסמאָסקאָפּ, סייסמאָגראַף, וויבראַסקאָפּ, וויבראַמעטער.

וו: באַוועגן זיך אַהין און צוריק (אַרויף און אַראָפּ, אַהער און אַהין, אַהין און אַהער); קומען און גיין; צופֿליסן און אָפּפֿליסן; הייבן זיך און פֿאַלן; פֿלוקטוירן; כוואַליען זיך, פֿאַליען זיך.

וויגן זיך, הוידען זיך, באַמבלען זיך, העצקען זיך, האַצקען זיך, האַטשקען זיך, שפּרינגען, טאַנצן; וואַקלען זיך, וואַקעווען זיך, שוואַנקען, שטאַמפּערן, שטאַלפּערן; טעלע־בענדען זיך, פּלאַנטע(ר)ן מיט די פֿיס, פֿאַלן פֿון די פֿיס; שטיין (זיצן) אויף משקולת.

שאַקלען זיך, טרייסלען זיך, טרעסען זיך; צאַפּלען זיך, ציטערן, פֿלאַטערן, שוידערן, דראָען, דראָען, דראָזשען, דריושען, דראָשטשען, דרעשטשען; כאַפּן דרעשט(ש)עס, (דריושקעס אַאָ״ו) ← 255; טאַמלען, סקרוכען, פֿיבערן, ספּאַמירן, וויברירן, פּאַלפּיטירן, טרעמולירן; וואַרפֿן זיך, שלידערן זיך, שמיצן

וו: צירקולירן, ראַטירן, שפּינען, ראַלן, קרייזן, מאַכן הקפות, וואַלן, וואַלצן, וואַלצעווען, שווינדלען, ווירבלען; דרייען (זיך), וואַנען (זיך), וויצען (זיך), וויינען (זיך); אַרומקרייזן (זיך), אַרומדרייען (זיך), אַרומוויצען (זיך), אַרומוויינען (זיך), אַרומוואַנען (זיך), אַרומגיין; גיין הקפות; אַרומלויפֿן, אַרומפּאַרן, אַרומוועגלען, אַרומטאַנצן, וואַלצירן; מאַכן (באַשרייבן, אַרומשרייבן) אַ ראַד (אַן עיגול, אַ קרייז, אַ צירקל).

קייקלען זיך, קוילקען זיך, קוילערן זיך, קאַלערן זיך, קאַטשען זיך, קאַטשען זיך, קוילען זיך, וואַליען זיך, וואַליאַען זיך, באַ־לעמען זיך, וואַלגערן זיך, וועלגערן זיך; שלענגלען זיך, דריידלען זיך, קאַרטשען זיך, קנייטשן זיך; איבערקוילען זיך, איבערקייקלען זיך אַאָ״ו; אומקייקלען זיך, אומוואַליען זיך אַאָ״ו; מאַכן קאָושל־קעס; מאַכן קאַפּ איבער אַריבער.

פּאַרגל־כּונגען דרייען זיך ווי אַ דריידל, ווי אַ ווערפֿל, ווי אַ וואָרעם, ווי אַ שלאַנג, ווי אַ טענצער, ווי אַ דייטש אויפֿן קאַריק, ווי רש״י אין בהעלותך, ווי אַ מעקלער בײַ אַ געשעפּטל, ווי אַ חזן אויף גערײַך, ווי אַ חזיר אויפֿן גליטש, * ווי אַ פּאַרץ אין ראָסל; אַרומדרייען זיך ווי אַ חתן אַרום אַ פֿלה.

אינוו: אַרום און אַרום; קאַפּ איבער אַריבער. ווען אויך: קרייזיקייט¹⁵⁶, געוויקלטיקייט¹⁵⁷.

202. וויגונג, וויברירונג

ס: וויברירונג, וויגונג, ציטערונג, שאַקלונג אַאָ״ו; וויגעניש, ציטערניש, שאַקלעניש אַאָ״ו ← ״; וויבראַזיע; בלוטשאַג, פּולס; פּאַלפּיטאַזיע, טרעמולאַזיע; דאָס קומען און גיין; צופֿלוס און אָפּפֿלוס, הייב און פֿאַל, פֿלוקטואַזיע.

געוויג, געהוידע, געבאַמבל, געהעצקע, געהאַצקע, געהאַטשקע, געוואַקל, געשטאַמ־

בויטשען, קאלאָטשען, קאלויטשען, קאדויטשען
אאָו"ו < 38.

מאַכן אַ באַוועגונג (אַ זשעסט) < 0; זשעס־
טיקולירן, מאַכן מיט די הענט, פּאַכן, פּאַכען,
ווייען, וויידלעך, שווינגען; הייבן אַ האַנט, פּאַר־
מעסטן זיך, זאַמיינערען זיך; גוקן, צוקן, שופּן,
שיבערן; אַ פּיר טאַן מיט די אַקסלען; הייבן
(ציען, קוועטשן) מיט די פּלייצעס (באַרקעס).
אַדי: ציטערדיק, פּלאַטערדיק, צאַפּלדיק,
וויגעדיק, כוואַליעדיק, פּאַליעדיק, שאַקל־
דיק, וואַקלדיק, הוידעוודיק; קאַנוולסיוו,
ספּאַזמאטיש, ספּאַזמאָדיש, אומרויק, שטורעמ־
דיק, שטורמיש, בריוויק, קאַכיק, וודיק, וידיק;
באַוועגט, צעשטורעמט אאָו"ו < 0; סייסיש.
אינוו: (אַהין און צוריק; אַרויף און אַראָפּ;
אַראָפּ און אַרויף; אויף און אָפּ; אָפּ
און אויף; אַהין און אַהער; אַהער און אַהין;
אַריין און אַרויס; אַרויס און אַריין; זיגזאַג,
זיגזאַג.

פּראָז: עס טרייסלט אים הענט און פּיס (דער
פּופיק, די הויט); עס וואַרפּט אים איינ־
וויז (די ניכפה); עס וואַרפּט אים דאָס ניין־
יעריקע קנחת אאָו"ו < 539.

זען אויך: אומאַרדענט 38, בייטעוודיקייט 97, לופּט 219,
באַוועגט 168, פּליעוודיקייט 508.

203. וועלט, ערד

0: וועלט, הימל און ערד, אוניווערס, אַל־
וועלט, וועלטאַל, קאָסמאָס; מיקראָ־
קאָסמאָס, מאַקראָ־קאָסמאָס, מענאַקאָס; דער
באַשאַף, די ציירה, די נאַטור.
הימל, בלויע יאַרמל־קע; הימל־געוועל־ב;
וועלט־קיי־לעך, וועלט־קויל, וועלט־קויק, וועלט־
רונד; וועלט־געשפּרייט, וועלט־טרוים, הימל־שער
אַקעאַן, פּירמאַמענט; די ספּערעס, ידי ספּערן.
הימל־קערפּערס, הימל־שע קערפּערס,
גלגלים; די זון, דער מאַרגן־שטערן; פּוטער־
פּאַס; שטערן; פּעסטשטערן, פּיקסטערן;

זיך, מאַרדעווען זיך, פּאַרפּלען זיך; טערע־
פעסטשען, טאַראַפעטשען; [פּערד] פּאַטשן
מיטן זאָד; האָבן קאַנווילסיס (די ניכפה) אאָו"ו
< 0; ציטערן אין די הויזן (אין די פּלודערן
אאָו"ו) < 539.

פּאַרגל־כּונגען שאַקלען זיך (ציטערן) ווי
ביים דאַווענען, ווי ביים לערנען, ווי ביי דער
שמונה־עשרה, ווי אַ לויב, ווי אַיער (אַיר) ביים
טיך, ווי אַ בלאַט, ווי אַ גרעוועלע אין ווינט (אין
פּעלד), ווי אַ פּאַקשן־קוגל, * ווי ביים מלמד די
קילע; גיין (וואַקלען זיך) ווי אַ שיכור; גיין
(קאָטשען זיך) ווי אַ קאָטשקע; ציטערן (צאַפּלען
זיך, וואַרפּן זיך, טרייסלען זיך אאָו"ו) ווי אַ פּיש
אין וואַסער, ווי אַ פּיש אויפּן זאַמד, ווי יורקעס
הונט, ווי אַ הונט אין די נין טעג, ווי אַ הונט פּון
קייט, ווי אַ האַז, ווי אַ געקוילעטער האַז, ווי אַן
אַקס פּאַר דער שחיתה, ווי ביים מלאך־המזות
אין די הענט, ווי פּאַר דער גסיסה, ווי אַפּוועריסן
זיך פּון אַ קייט, ווי אין היץ, ווי אין קנחת, ווי
אין פיבער, ווי די ניכפה וואַרט אים געכאַפּט,
ווי ער וואַרט האַבן די פּאַליקע, ווי פּאַר קעלט,
ווי פּאַר אַ שררה; טרייסלען (זיך) ווי אַ בויס,
ווי אַ לויב.

זיין באַוועגט (אַנטוועקט, צעוועקט, דער־
וועקט, אויפּגערעגט) אאָו"ו < איר; רירן זיך,
זרעגן זיך; שטורעמען, בושעווען, בריווין; גיין
כאַדאַראָם < 280; קאַכן, זידן, בולבען, וועלן
זיך, בולקען, טשוואַלעווען, צוואַלעווען,
קלעקטשען, טויטשען; יירן, יוירן, יערן,
זיגערן, בריווין, בראָזן, בורען, מוסירן, פּער־
מענטירן, שפּילן, בלעווען זיך, שוימען,
פינען, קרעלן; פּולסירן, שלאַגן, דפּקן,
דופּקן, קלאַפּן, טיקען.

מאַכן באַוועגט; באַוועגן; ברענגען אין באַ־
וועגונג; אויפּרודערן, אויפּרירן, צערירן, אויפ־
שטורעמען, אויפּטרייסלען, צעטרייסלען, אויפ־
אויפּשיטערן, צעשיטערן, זדערשיטערן, אויפ־
טראָגן; אויפּקלאַפּן, אויפּשלאַגן; שאַקלען,
טרייסלען, טרעסען, טאַר(אַ)מאַשען, בויטען,

לאדום, טעטיס, דיאָנע, רעע, טיטאָן, טעמיס, היפעריאָן, יאָפעטוס, פֿעבע [סאַטורן].

[דרומדיקע קאָנסטעלאַציעס] דער אויוון, דער איינהאַרן, דער אינדיאַנער, דער אַלטאַר, דער אָקטאַנט; די שיף אַרנאָ (דער גרונט באַלקן, דער מאַסט, דער הינטערטייל, די זעלען); דער בויגן־שיסער, דער בעכער, דער גאַלד־פֿיש, דער גרענעך־פֿויגל, דאָס געזעץ, דער דרומדיקער דרייעק, דער האָז, דער גרויסער הונט, דער קליינער הונט, די הידרע, דער וואָרף, דער וואָלפֿיש, די וואַסער־שלאַנג, דער זייגער, דער זשוראַו(ל), די טויב; דער טויקאָן, דער פֿעפֿער־פרעסער; דער טיך, דער טישבאַרג, דער טעלעסקאָפּ, דער יענער־ריו, דער כאַמעלעאָן, די זאָפּטאַמפּע, דעם מאַלערס געשטעל, דער מיקראַסקאָפּ, די געץ, דער סעקסטאַנט, דער סקולפּטאָר, דעם סקולפּטאָרס געזיג, די פּאַוע, דער קליינער פּוקס, די פֿליג, דער דרומדיקער פֿיש, דער פֿליג־פֿיש, דער פֿעניקס, דער קענטאַווער, די קאַמפּאַסן, די קראָ, דער קראַנץ.

[צפֿונדיקע קאָנסטעלאַציעס] דער אָד־לער; די געפענטעטע פֿרוי, אַנדראָמעדע; דער גרויסער בער, דער קליינער בער, בערעניקעס האָר, דער דעלפֿין, דער דראַקאָן, דער צפֿונדיקער דרייעק, די געיעגהינט, הער־קולעס, דער זשיראַף, די יאַשטשערקע, דער לאַשיק, דער לוקס, דער קליינער לייב, די לירע, סאַביעסקיס שילד (פּאַנצער), דער פּאַסטוך, פּערסעוס, דער פֿורמאַן; די פֿייל, דער בויגן־שיסער, מזל קשת; דאָס פֿליג־פֿערד, קאַסיאָפּעע, דער קיניג, די צפֿון־קרוין, דער שוואַן, די שלאַנג, דער שלאַנגען־טרענער. [קאָנסטעלאַציעס פֿון זאָדיאַק] דער אָקס, מזל שור (די היאָדן, די פֿליעאָדן); דער באַ־ראַן, דער באַק, מזל טגה; די וואָג, די וואַגשאַל, מזל מאַזנים; די יונגפֿרוי, מזל בתולה; דער לייב, מזל אריה; דער סקאַרפּיאָן, מזל עקרב; דער וואַסער־טרענער, דער עמער, מזל דג; דער

שטערן פֿון ערשטער גרייס, שטערן פֿון צווייטער גרייס אא"וו; טעלעסקאָפּישע שטערן; טאַפֿל־שטערן; געשטערן, שטערן־גרופּע, שטערן־קרייז, שטערן־בילד, שטערן־בינטל, שטערן־הויפּל, פֿלעיאָדע; קאָנסטעלאַציע, מזל ל"ר מזלות; דרומדיקע קאָנסטעלאַציעס, צפֿונדיקע קאָנסטעלאַציעס; זאָדיאַק, יטיר־קרייז; פֿלאַנעט, פֿלאַנעטאַיד, אַסטעראַיד; לָבָנָה, סאַטעליט; נַמֵּץ לָבָנָה, נַמֵּץ־לָבָנָה, מזל־ד; האַלבע לָבָנָה; פֿערטל לָבָנָה, מעניסק; ניגוד; קאַמעט, כּוֹכַבא דְשָׁבִיט; וטיילן קאַמעטן קערן; בַּיְהִי(ע), קאַפּ; עק, בעזעס; העליאָקאַמעט; פּעריאָדישע קאַמעטן, טעלעסקאָפּישע קאַ־מעטן; עניקעס (דאָנאַטיס, בילאַס, האַלייס) קאַמעט; מעטעאָר, מעטעאָריט, אוראַנאָליט; פֿאַלשטערן, פֿאַלנדיקער שטערן, שיסנדיקער שטערן; באַלידן, מעטעאָרן־רעגן, טרערן פֿון הייליקן לאַזערענטיוס.

מילכוכועג, מילכשטעג, מילכגאַס; גאַלאַקסיע, גאַלאַקטישער קרייז; אַרביט, עקליפּטיק; קאַסמאָספֿער, כּראַמאָספֿער, פּאַטאָספֿער, אַרמילאַר־ספֿערע; אַספּעקט, פּאַוע, פּערי־העליום, אַפּהעליום, אַפּסידן, פּעריגיי, אַפּאָגיי, אַפּעקס, אַפּאָזיציע, אַוימוט, טריקאָטייל, סיוזיגע, פּרעצעסיע, פּאַראַלאַקס, נייגווינקל, קאַמוטאַציע־ווינקל, אינקלינאַציע; זוננליי, קאַראָנע, שטראַלן־קרייז, אַרעאָל; זונפֿלעק, שטערן־וואַלקן, שטערן־נעפל, געפֿל־פֿלעקן, נעבולע, אומברע, שאַטנבענדער.

[פֿלאַנעטן־משפּחה] מערקור; ווענוס, (סאַוונטי־שטערן, מאַרן־שטערן, זינאָרד־שטערן, פּאַלאַר־שטערן, העספּערוס, פּאַספּאַרוס, נוגה; מאַרס, מאַדים; יופּיטער, צדק; סאַטורן, שבתאי; אוראַנוס; געפּטון; די ערד; ופֿלאַ־נעטאַידן] צערעס, מעטיס, אירענע, וויקי טאַריע.

[לָבָנּוֹת, סאַטעליטן] אַריעל, אימבריעל, טיטאַניע, אַבעראָן וואַראָנוס; פּאַבאָס, די־מאַס [מאַרס]; יאָ [יופּיטער]; מימאַס, ענצע־

סאָלסטזיצאלע פונקטן; ליניעס; גארטל-
ליניע; מיטאָרליניעס, מערידיאָן ליניעס,
מערידיאָנען; איזאָבאָרישע, איזאָטערמישע,
איזאָפּיעסטישע ליניעס; קרייזן; פּאָראָלעל-
קרייזן, פּאָלוס קרייזן, שעהען קרייזן; גראַדן.
ערד-באַשרייבונג, געאָגראַפֿיע; טאָפּאָ-
גראַפֿיע; געאָמאָרפֿיע, געאָמאָרפּאָלאָגֿיע,
געאָטעקטאָניע, געאָפּייק, געאָדעזיע, געאָ-
גנאָזיע, געאָפּאָניק, געאָרגיק; געאָלאָגֿיע ← 204;
מאָפע, קאָרטע, אַטלאַס; גלאָבוס, גלאָב;
געאָראַמע, קאָסמאָראַמע; קאָרטאָגראַפֿיע.
אַדי: וועלטיש, אַלוועלטישעך, אוניווערסאַל,
קאָסמיש, הימליש, פּלאַנעטאַריש, ער-
דיש; פּאָלאַר, עקוואַטאָריאַל; קאָסמאָלאָגֿיש,
אַסטראָנאָמיש אַאָוו ← 205.

שפּר: תּוֹלָה אַרץ עַל בְּיָמָה; דוֹר הוֹלֵךְ
וְדוֹר בָּא (והאַרץ לעולם עומדת); די
וועלט איז אַ גלגל החזור; די וועלט איז אַרעדל
און עס דרייט זיך; די וועלט דרייט זיך און
מיר דרייען זיך מיט; די גלגלים דרייען זיך און
מיר דרייען זיך מיט; די וועלט רוקט זיך ביז זי
ווערט פּאַרריקט; סדנא דארעא חד הוא; די
גאַנצע וועלט איז איין שטאָט; אַ שיינע וועלט,
אַ ליכטיקע (וועלט), אָבער ווי פּאַר וועמען;
די וועלט איז שייך, נאָר די מענטשן מאַכן וי
מִיאוֹס; הֵבֶל הַבָּרִים, די גאַנצע וועלט איז אַ
חֵלום; די גאַנצע וועלט איז אַ חֵלום און דער
טויט איז דער פֿיתרון, נאָר בעסער אַ גוטער
חֵלום איידער אַ שלעכטער; די וועלט איז
געגליכן צו אַ פיפּקע; די וועלט איז קמלעכ-
דיק אַווי ווי אַן איי.

די זון שנינט גלחך אויף אַרעם און ריך;
די אייגענע זון מאַכט לימונט וויס און דעם
ציגינער שוואַרץ; די זון וואַרעמט ווי אַ שטיף-
מאַמע; נאָר איין מאָל איז די זון שטיין געבליבן.

זען אויך: געשפּרייט 108, געגנט 109, יבשה 226, געאָ-

לאָגֿיע 204.

די פֿיש, מזל זיגים; דער ראַק, דער קרעבס,
מזל סרטן; די ים-זיג, דער שטיינבאַק, מזל גדי.
קאָסמאָלאָגֿיע, אוניווערסאַלאָגֿיע; אַס-
סטראָנאָמיע, תּכּוּנָה, חֵכּמַת התּכּוּנָה; העליאָ-
לאָגֿיע, סעלענאָלאָגֿיע, אוראַנאָלאָגֿיע, קאָ-
מעטאַלאָגֿיע; קאָסמאָגראַפֿיע, אַסטראָגראַפֿיע
אַאָוו; קאָסמאָמעטריע, אַסטראָמעטריע
אַאָוו; סידעריזם.

ואינסטרומענטן טעלעסקאָפּ, העליאָס-
קאָפּ, אַסטראָסקאָפּ, ספעקטראַסקאָפּ, קאָס-
מאָסקאָפּ אַאָוו; העליאָמעטער, העליאָסטאַט,
סעקסטאַנט, אַסטראָלאָב; אָבסערוואַטאָריע,
פּלאַנעטאַריזם, זונאַריזם, קאָמעטאַריזם).
אַסטראָנאָם, תּוֹכֵן.

וּדי ערדוּ די ערד, ערדקויף, ערדקמילעך,
ערדקויק, ערדקוגל, גלאָבוס, כּדור האַרץ,
כּדור העולם, גלגל החזור; די וועלט, די
וויסע וועלט, גאָטס וועלטלע, עולם ומלואו,
כּוֹלֵי (כולא) עֲלֵמָא, עולם התחתון, עולם
השפּל, עולם השקרא; אַ וועלט מיט וועלטעלעך.
האַרזיאָנט; זעניט, שפיצפונקט, שייטל-
פונקט; נאָדיר, פּוספּונקט; אַמעריקע-זייט,
אַנטיפּאָדן; אַטמאָספּער, לופּטדעק, לופּט-
צודעק; טראָפּאָספּער, סטראַטאָספּער, היד-
ראָספּער; שטיינספּער, ליטאָספּער ← געאָלאָגֿיע
204.

אַקס; פּאָל, פּאָלוס; צפּונדיקער פּאָלוס),
צפּון-פּאָלוס), זנאָרדפּאָל; דרומדיקער
פּאָלוס), דרום-פּאָלוס), זידפּאָל; עק
וואַטאַר, גלייכער, גלייכטיילער, קו המשווה;
זאָנע, פּאַס, גאַרטל; הייסע זאָנע, טראָפּיק,
טראָפּישע זאָנע, טראָפּיק פּון ראַק, טראָפּיק
פּון שטיינבאַק, סובטראָפּיק; קאָלטע זאָנע,
מעסיקע זאָנע, געוויקסן-זאָנע, (שטילע) לופּט-
זאָנע; נאָדע, קניפּל; אויפשטייגנדיקע (אַרונ-
טערשטייגנדיקע) נאָדע; פונקטן; גלייכנאַכט-
פונקטן, עקווינאַקטאַלע פונקטן; גלייכנאַכט
פּון האַרבסט, גלייכנאַכט פּון פּריילינג;
זונשטיף פונקטן, זונען-שטילשטאַנד-פונקטן,

204. געאלאגיע, בערגעריי

ס: געאלאגיע; געשיכטלעכע (היסטארישע), דינאמישע, פיזיקאלישע, פיזיאָגראַפֿישע, סטרוקטורישע (סטרוקטוראלע) אַאָװװ געאָלאָגיע; קאָטאָסטראַפֿיום, מעטאָמאָרפֿיום, קאָטאָמאָרפֿיום; סעדימענטאַציע, קריסטאַליזאַציע, סטראַטיפֿיקאַציע.

ערד־אייבערפֿלאַך, ערדקארע, ערדשאַף, ליטאָספֿער ← 203; שיכט, סטראַטע, סופֿער־סטראַטום), סובֿסטראַטום); טויטע נאַטור, דומם. מינעראַל (ק)װעלט.

ווילקאַן, פייער־שפייער, שפֿייפֿיער, פייער־שפֿייענדיקער וווילקאַן; אַקטיווער, וואַ־כיקער, טעטיקער, שלאַפֿעדיקער, אויסגע־לאָשענער (פֿאַרלאָשענער) וווילקאַן; בלאַטע־ווילקאַן, סאַלֿפֿאַטאַר, גייער; וטיילן וווילקאַן קאַנוס; לעפֿצונג, קראַטער; פֿאַראַזיטישער קראַטער, פֿאַראַזיטן־קראַטער; שפּאַלטן, פֿומאַראַלן; וווילקאַנאָלאָגיע.

ווילקאַן־מאַטעריאַל, פֿיראַקלאַסטיק; לאַ־ווע, לאַוועפֿלוס, מאַמע; באַזישע לאַוועס, באַוואַלטן; זויערע לאַוועס, קריאַליטן; ווויל־קאַנישע באַמבעס, לאַפֿיין, סקאַריע; ווויל־קאַנישער וואַמד, ווויל־קאַנישער שטויב, ווויל־קאַנישע בלאַטע, טוף; אַטמאָספֿערישע אָפּוואַצן (סעדימענטן); אַביסישער מאַטעריאַל; פֿאַר־מאַציעס ← 75.

שטיינער, פֿעלדן; געשטיינען; אָפּוואַצ־שטיינער; פייערֿפֿעלדדיקע (פֿרימיטיווע, פֿונ־דאַמענטאַלע), מעטאָמאָרפֿישע (קריסטאַליזאַציע), אַמאָרפֿישע (ניט־קריסטאַליזאַציע) שטיי־נער; אַגרענאַטן, גלאַמעראַטן, אַגלאַמעראַטן, קאַנגלאַמעראַטן; קדמונד־שטיין, יאָרשטיין, פֿאַלֿעאַליט; מעטעאָר־שטיין, מעטעאָריט, הימל־שטיין; לופֿט־שטיין, אַעראַליט; אונטער־וואַסער־שטיין; וואַמד־שטיינער, לימ־שטיינער אַאָװװ; וואַמד־שטיינדלֿעך, גרוז, גריס, זשוויר; וואַלֿגערשטיין, פֿעלד־שטיין, ברעכשטיין,

בראַכשטיין, יברוכשטיין, האַקשטיין, ברוקיר־שטיין, בראַקשטיין.

[מינים שטיינער] אָבסידיאַן, גלאַזשטיין; קאַלכשטיין, ליאַס; אַלאַבאַסטער; אייזן־גראַנאַט, אַנדעסיט; טאַלקשטיין, באַוואַלט, אַדיניט, טראַפּ; זיישטיין, פֿעטשטיין, זיפֿ־שטיין, סטעאַטיט; דונערשטיין, בראַנטאַליט; גנייס, אַרטאַגנייס; גראַניט, גראַניטשטיין; שר־ווער, שיפֿער, שווערשטיין, שיפֿערשטיין, גראַ־פֿאַליט; טאַוו־לישווער, גריפֿ־לישווער; לימ־שווער, אַרגיליט; בליישטיין, גראַפֿיט; פֿלו־מבאַג; דאַלֿאַמיט; גרינשטיין, דיאַריט; מירמל, מירמל־שטיין, מערמל־שטיין, מאַרמל, מאַרמאַר, מאַרמאַרשטיין, מאַרמער, ימאַרמאַר, מאַרבֿל [אײַ]; שלאַנגענשטיין, סערפענטין; פֿימסנשטיין, פֿימס, פעמוזע, פּומיס; קלינגשטיין, פֿאַנגאַליט; קוואַרצפֿעלדן, קוואַרציט; פייערשטיין, קיול־שטיין, קרעמען, קרעמנישטיין; צעמענט־שטיין; העלישער שטיין, לאַפֿיס; אייז־שטיין־נער ← 529; סטאַלֿאַקטיטן, סטאַלֿאַגמיטן.

וטיילן שטיין מאַסיוו; בלאַק; טאַוֿל, פֿלאַטע; פֿליאַדרע; שלאַק.

ליטאָלאָגיע, פעטראָלאָגיע.

[קריסטאַל־אַגראַפֿיע] קריסטאַל, קרישטאַל; צווילינג־קריסטאַל, קאַמער־קריסטאַל, קריס־טאַליטן, קריסטאַל־אַידן; קריסטאַל־פֿאַרעם; קריסטאַל־פֿלאַכן (פֿליינען); קריסטאַל־סיס־טעמען; רעגולערע (קובישע), מאַנאַקלינישע, טריקלינישע, ראַמבֿישע, טעטראַאַנאַלע, העק־סאַנאַנאַלע אַאָװװ סיסטעם; סימעטריע; עלעמענטן פֿון סימעטריע, מדרגות (גראַדן) פֿון סימעטריע, פֿלאַכן (פֿליינען) פֿון סימעטריע, צענטערס פֿון סימעטריע, אַקסן פֿון סימעטריע; אויס(ו)ווייניקסטע, אָנוועוודדיקע, אינעווייניק־סטע סימעטריע; העכסטע סימעטריע; אַקס; הויפטאַקס, ביאַקס; ווערטיקאַלע, האַרי־וואַנטאַלע אַקסן; קריסטאַל־גענען; קובישער, איינפֿאַכער קובישער, פֿלאַכצענטערדיק קובישער, געשפּרייטצענטערדיק קובישער

קאדמיע; קאלשפאט, קאלציט; אַפיקאַל-
ציט; לאַבראַדאַליט, פֿעלד־שפּאַטאַיד.

אַרץ, רודע; איינאַרץ, איינשטיין, זשע-
לעוויאַק; צינאַרץ, בלִינאַרץ, קופּעראַרץ
אַאו"וו.

קוילן; שטיינקוילן, שוואַרצע דימענטן;
האַרטע שטיינקוילן, אַנטראַציט; ווייכע שטיין-
קוילן, ביטומען; מאַגערע, פֿעטע שטיינקוילן;
ברוינע קוילן, ליגניט; שווערקוילן; שפּילטער-
קוילן, שפּליטערקוילן; קאָקס, פּרעסלעך,
בריקעטן; טאַרף, מאַקוק, מאַקוקע; מעטאַלן
← 217; מינעראַלאָגיע.

פרווישטיין, פּרובירשטיין, אַבן בוחן;
פרווינאַדל, פּרובירנאַדל, פּרווישטיפּט, פּרו-
בירשטיפּט.

[פֿאַרשטייערונגען פֿאַרשטייערונגען, אַני-
מאַלע רעשטן; פֿאַסיליע, פֿאַסיל;]בעל־
חיים[זאָלאָליטן, איכטיאַליטן;]בייערן[בעלעמ
ניט, פֿינגערשטיין;]צייץ[אַדאַנאַליט, אַני-
דאָליט;]פּאָספּאָדראָקן[איכנאָליט;]בייערן[
דענדריט, דענדראָליט, בוימשטיין;]בלומען
אַנטאָליט;]געוויקסן[פּיטאַליט, ספּערמאַליט,
עאַפּיט; קאַרעל, קרעל, קאַראַל; איידל-
קאַראַלן, ים־פֿעכער, ליטאַפּיט אַאו"וו ← 246;
פּאַלעאָנאָטאַלאָגיע; מוטער־פּערל, פּערל-
מוטער, מוטל־פּערל, פּערלאָמוטער; האַרני-
שטאַף; פּישבין, פֿעדערבין, העלפּאַנד-
בין.

[מינעריץ] קוואַל, פֿעלד, באַסיין; גאָלד-
קוואַל, זילבערקוואַל אַאו"וו; גאָלדפֿעלד,
זילבערפֿעלד אַאו"וו; גרוב, גרובן, מינע, שאַכט
טע; באַנאַנע; מינעשטעטל, קעמפּ; קוילני-
גרוב, גאָלדגרוב אַאו"וו; קוילן־מינע, גאָלדמינע
אַאו"וו; קוילן־שאַכטע, גאָלדשאַכטע אַאו"וו;
]טיילן מינע[בעט, געלעגער; אַדער; צווייג
אַדער, אַדערצווייג, אַפּאַפּי; נאַפּטקוואַל;
בויער־טורעם, ענבער־טורעם; שטיינהאַקערני.
נאַטור־פֿאַרשער, נאַטור־קענער, נאַטוראַ-
ליסט; געאָלאָג, מינעראַלאָג אַאו"וו; שטיין-

גענעלן; אַקטאַעדער־גענעלן; קריסטאַלאָגראַפֿיע.

מעטאַלן; איידל־מעטאַלן, טייַערע מע-
טאַלן, ניט־מעטאַלן אַאו"וו ← 218.

מינעראַלן; פּרימיטיווע (פּאָנאָמענטאַלע),
מעטאַמאָרפּישע אַאו"וו שטיינער־מינעראַלן;
שטיינפֿורעמענדיקע (שטיינפֿאַרמירנדיקע), לי-
מיקע מינעראַלן; אָפּאָזשטיינער־מינעראַלן;
מינעראַלע שיכטן, מינעראַל־שיכטן, באַרג-
מינים; אָפּגעזעצטע, אָפּגעבראַכענע אַאו"וו
באַרג־מינים; מינעראַלער כאַמעלעאָן (י קאַ-
מיליאָן).

ליימערד, קוילערד, קוילנור, קאַלכערד
אַאו"וו; פֿאַרזעל־נערד, קאַאַלן, צימאַליט,
שאַמאַט; אַלוינערד; איטריע, איטערערד;
מאַגעזיע אַאו"וו ← 218.

[משפּחות מינעראַלן] קאַרבאָנאַטן, סול-
פֿאַטן, כלאָריטן, פֿאָספּאָריטן, באַראַטן, באַ-
ריטן, זעאַליטן, עפּידאָטן אַאו"וו.

[מינים מינעראַלן] אַובעסט, זאַובעסטאַס,
באַרגפֿלאַקס, שטיינפֿלאַקס, באַרגקאַרק; אַד-
בעסטאַיד, אַמיאַנט; בויקסיט, באַקסיט;
בלענדע, האַרנבלענד, בלענדע־אַרן; רוביני-
בלענד; פּעכבלענד, פּעכשטיין; צינקבלענד,
ספּאַלעריט; גיפּס, סעלעניט, געאַקראַניט,
גראַפּיט; רויטצינק; טאַרק, טאַלקיט, טאַר-
יאַניט, טורמאַלין, טיטאַניט, טעטראַהעדריט,
ים־שוים, מערשוים, מערשאַם; יאַספּער, כאַל-
קעדאַניע, כאַלקאַציט, כראַמיט, לימאַניט,
מאַגעזיע, מאַגעזיט, מאַלאַכטיט, מאַליבדעניט;
ברוינשטיין, מאַגנאַן, מאַראַנאָעץ; גלימער,
מיקע, יסלידע, זמאַריענאָל, זמיקע [זמ];
סידעריט, סמאַליט, סמיסטאַניט; קאַלכשטיין,
פּיזאַליט; פּיראַטיט, פּיראַלויט; שוועבלקו,
אייזנקו, קאַלשטעדאַן, פּיריט; אַרסענאָפּיריט,
כאַלקאָפּיריט; צינאַבער; קוואַרץ, באַרג-
קרישטאַל, אַגאַט; קרניד, קרניט; שוועבל;
שטיינזאַלץ, האַלאָאייד; פֿעלד־שפּאַט; פּערל-
שפּאַט, בליישפּאַט; דימענטשפּאַט; צינקשפּאַט.

האמער; שטאבהאמער; דאמפהאמער; גלאט
האמער, שליכטהאמער; [שטיינברעכער]
פראשט, ראמבאק, טראמבאזוקע; האקשטאנג,
בראכשטאנג, ברעכער.

צוואנג, אבצווענגע, שטשיפע, קלעשטש,
קלעשנ(י), קלעם, קלובע, קלופ; פלאכ-
צוואנג; קניפצוואנג, קניפער; רונדצווענגל;
טשוועקצוואנג, נאגלצוואנג; דראטצווענגל;
קניפצווענגל, פינצעט; בייסצווענגל; קעפל-
ציער, ניטריקוועטשער.

שרויף, שרייפל, גוינט, שרובע; האלצ-
שרויף, דיפערענציאל-שרויף, מיקראמעטער-
שרויף, ארכימעטישער שרויף אא"וו; שרויפ-
שטיק, שרובשטיק; פאראלעל-שרויפשטיק,
קלאמער-שרויפשטיק אא"וו; שרויפלניע,
שרויפוויקל; קאנטערמוטער, מוטערל, מר-
טערקע, מאטערקע, שרויפמוטער, מוטער-
שרויף, גינקע, פליגל; ניפל ווער באהעפט;
שרויפצוואנג, שרובצענגע, שרויפ-ציער,
שרויפן-שליסל, מוטער-שליסל, סקרודריזער
[א8]; רערן-שליסל, רערצוואנג, זשאבע, דאמ-
קראט, סקרודושעק [א8].

בלעכשער; שניידאזין, פרוע, פרווער;
פרעומאשין, פרווער-מאשין; שיענק-פרעווער,
ועגל-פרעווער, דיסקן-פרעווער, פראפיל-
פרעווער, פאון-פרעווער, מאדעל-פרעווער,
פראנטאלער פרווער אא"וו; שרויפן-שניידער,
גוינטשניידער, רערשנייצער, באקן-אנשניידער,
שניידבאק; שניידקלובקע; אינזעגל; נאגל-
שטאמפ; קלעפל-מאשין, שטאנצמאשין, לאכ-
מאשין, קאנטמאשין, קוילשנייט-מאשין.

דראט, דרוטע, דראטע, דראטעט;
שטאמאזין, שטעמאזין, שטאמזיע, לאריביט,
גריטיק; דורכשלאג, דורכשלאק, דורכ-
קלאפער; מיסל, מיסט; קריצמיסטל;
זובילע; שאבער; קערנער.

ענבער, עקבויער, בויער, בויערער, באר,
דרעל, דריל, גריצער; שפיצבויער, שנייד-
בויער, ברוסטבויער, צענטער-בויער, צענטך

קענער, לאפדיסט; בארג(בערג)-אינושעניר,
מינע-אינושעניר; נאמלער, נאמליסט; בער-
גער, מינער; קוילדגרעבער, מינע-ארבעטער,
שאכטיאר, קוילד-האקער, אפאקאטשער; שטיי-
האקער, שטיינברעכער; מירמל-ארבעטער,
מירמל-שניידער, מירמל-שניידער אא"וו;
גאלדדענער, גאלדזוכער; גאלדגרעבער,
גאלדוואשער.

זען אויך: וועלט 203, מעטאל-באארבעטונג 205, מעטאל-
לויגע 217, כעמיע 218.

205. מעטאל-באארבעטונג

ס: שמידונג, באגילטונג, פארזילבערונג אא"וו
← ו; שמידערע, אינושמידערע, גאלד-
שמידערע אא"וו; גאלדארבעט, דראטארבעט,
קופער-ארבעט אא"וו.

קווינע, שמידערע, האמארניע; שלאסערע,
שלאסארניע; שלעפפארביק, שלעפערע, שלע-
פארניע.

נארבעטמכשירים] שמידאויוון; הארנע,
הארן, בלאזאק, בלאג; קאוואדלע, זאמ-
באס, אמבעס, שמידאזין, שפעראק, פען;
טעסט, גליטאפ, לייטאפ, לייטאיוועלע;
לייטאינסטרומענט, לייטאזין, גליטאזין; פרועס,
שרויפפרעס, יסטאנאק, זשאם, טיסקעס;
ריכטברעט, ריכטפליטע, שפאנבלעכל;
שאבערברעט, שאבער-פליטע; פלאטע,
פליטע, פליטקע, פלעטל, דיסק, שייבע,
בלעכל, בלייכע; שיע, רייקע, בריסע,
פלאטווע, קלעצל, פרוענטל; ריכטאזין,
מארקיראזין, ווינקל-אזין, רונדאזין, באל-
אזין, ציאזין, פארציער, אגזיער; האטשיק,
קייטל, שליסל, קאלבע, שיעער, סקאבל;
שפארהאקן, שפארריגל.

האמער, לאס, דאבניע, באבע, באבעצע;
האנטהאמער, וועההאמער, קלאפהאמער,
שמידהאמער, פלעטהאמער; שפיצהאמער,
קילדאף; רונדהאמער, ניטהאמער; פוקל-

גאָלדשליַמפּער; צינקער, בראַנדזירער, פֿאַר-
זילבערער, שטאַמפּירער אַאָ״ו - י״.
ו״: נאַרבעט-פּראָצעסן שמידן, קאַווען,
האַמערן; אָפּשמידן, אויסשמידן, אַרומ-
שמידן אַאָ״ו; שטאַמפּן, שטאַמפּירן, שטאַמ-
פּעווען; באַשלאָגן, פּלאַקירן, בראַגירן,
פּאַנצערן; פּלאַטירן, פּלאַטינירן, פּלייטן [אַם];
ווייסן, צינקען, צינקעווען, צינקעווען;
(באַ)גילדן, (באַ)גילטן, באַגאַלדן, פֿאַרגאַלדן;
(פֿאַר)זילבערן, (פֿאַר)ניקלען, ניקלירן;
בראַנדזירן; גיפּסירן, גיפּסעווען; עמאַלירן,
גלייזן, גלאַזן, פֿאַרגלאַזן, גלאַזירן; (פֿאַר)לייטן,
(פֿאַר)ליטעווען, פֿאַרלייטן, פֿאַרציניען, פֿאַר-
שמעלצן; שוועבלען; קערנעווען, פּרעזירן,
שאַברעווען, שליכטעווען, פּליילן, שליפּן,
פּאַלירן, פּאַלישן [אַם] - 163.

שפּר: אַ קופּערשמיד איז דער פּער צווישן
שמידן.

וען אויך: גלאַטקייט 163, מעטאַלורגיע 217.

206. שווערקייט. וואָג

ס: שווערקייט, וואָגיקייט, שווערוואָגיקייט
אַאָ״ו - א״ד; פּרעסונג, דריקונג, באַ-
לאַסטונג, באַשווערונג אַאָ״ו - י״; הכּבּדה;
שווערפּונקט, שווערקראַפּט; גראַוויטעט,
גראַוויטאַציע; דרוק; לופּטדרוק, אַטמאָ-
ספּערישער דרוק, דאַמפּדרוק אַאָ״ו.

מאַסע, בליַ, שטיין, באַרג, באַמבע, דודע,
פּול, יאָך, יאַרמאָ, אָבויע, שווערגעוויכט,
שווערעניש, מַשא, מאַס [בעלגליש]; שווערע
מַשא, מַשא כּבּדה, לאַד, געלאַדעניש, לאַסט,
פּראַכט, קאַרגאָ, גרוו, פּאַקלאַזשע, באַגאַוש,
געפּעק, באַלאַסט, טאַנאַוש, טאַרע.

וואָג, געוויכט; קענוואָג, קענגעוויכט;
נאַרמאַל וואָג; געטאַוואָג; ברוטאַוואָג, שפּאַרגע;
איבערוואָג, איבערוואָג.

[מכשירים צום וועגן וואָג, וואָגשאַל, שאַל;
דיפּערענציאַל-וואָג, דעצימאַל-וואָג, גראַדוואָג,

בויער, האַנטבויער, האַנטדרייל, בויגנדריל,
ספּיראַל-בויער; באַרשטאַנג; דרעלבויען;
קאַרבע, הענטל; בויערמאַשין, באַרמאַשין,
דרעלמאַשין.

פּיל; דרייקאַנטיקע, פּירקאַנטיקע, שפיצ-
עקיקע, טעמפּעקיקע אַאָ״ו פּיל; רונדפּיל.
האַלברונדפּיל, פּלאַכפּיל, מעסערפּיל,
קרעצלפּיל, שליאַטפּיל, רייספּיל, האַלבי-
רייספּיל, רייבפּיל, נאַגלפּיל, נאַדלפּיל,
שליכטפּיל, שליפּפּיל, פּאַלירפּיל; פּאַליר-
אַיזן, שליפּרעדל, פּאַלירראַד; פּאַרפּרעס-
מאַשין; שליפּמאַשין, פּאַלירמאַשין; פּאַליר-
שיפּער, פּאַלירשטיין אַאָ״ו - 163.

טשוואַק, טשוועק, צוויאַך, צוויאַק, צוואַך,
צויעך, נאַגל, ניט, נישטיפּט, באַרט [אַם];
שטיפּט, פּלעקל, שפּאַל, שפּיל, האַקן, האַבער-
טשוועקל, לאַזן, ברייטנאַך; פּאַדקעווענאַגל,
אוכנאַל, אופּנאַל, אָכנאַליע; שפּאַננאַגל,
פּראַסטנאַגל, שינדל-נאַגל, זאַטל-נאַגל, טאַפּע-
ציר-נאַגל אַאָ״ו.

שיידוואַסער; שליאַגליט, שליאַגליט;
בלאַטמעטאַל, פּאַלגע, מעטאַלענע פּאַלגע;
צינפּאַפּיר, צינבלאַט, בלאַטצין, צינפּאַליע;
זילבערגלייט, ברענזילבער, זילבערבלאַט,
זילבערפּאַפּיר; גאַלדוואַסער, גאַלדגרונט;
ברענגאַלד, ליישנאַלד, שוימנאַלד, בלאַט-
נאַלד, גאַלדפּאַליע, גאַלדפּאַפּיר; גלייז,
עמאַל, עמאַל.

מעטאַליסט, מעטאַלאַריבעטער, מעטאַל-
באַארבעטנדיקער; שמיד, קאַוואַל, קאַוואַל-
טשיק, האַמערקלאַפּער; פּערדשמיד, אייז-
שמיד, נאַגלשמיד, מעסערשמיד, וואַפּנשמיד
אַאָ״ו; דראַטשמיד, דראַטאַריבעטער, דראַט-
טאַרשניק; בלעכער, בליאַכאַוש; שליאַסער,
שליסער; בראַנדזאַריבעטער, בראַנדזאַוויק;
קופּערשמיד, מיניעשאַוויק; גלאַקןהענגער;
קעסלשמיד, קעסלער, קעסל-מאַכער, קאַט-
ליער; זילבערשמיד, זילבער-שליסער; גאַלד-
שמיד, גאַלד-האַמערער, גאַלדאַריבעטער;

פֿרובירֿוואָג; וואַסערֿוואָג, אַרעאַמעטער; געלֿטוואָג, קלֿיינוואָג, ציטערֿוואָג; שטאַנגוואָג, רוסישע וואָג, בעזמער, בעזמען, קאַנטער, קרעמיסל; וואָגמאַשין, וואָגֿאויטאַמאַט; צייגלֿ ופֿון וואָג; געוויכט; געוויכטער, געוועכטער; פֿודניק; וואָגשטיין [מ׳].

געוויכטמאַסן דראַם; אונץ, אָנס [א׳], יֿאונציע; לויט, זאָלאָטניק, דאָליע, שיבער; פֿונט, שיפֿפֿונט, קנאַפער פֿונט; טשוואַרטקע, קאַרץ, קערצל; פֿוד; צענטנער, צענטער [ד׳]; קילֿאָצענטנער, מעטערֿצענטנער, בערקאַוויץ 401 פֿוד, טאָן; גראַן, סקרופֿל, קווינט, קווינטאַל; גראַם, ג; מיריאַגראַם; מילֿי גראַם, מג; צענטיגראַם, צג; דעציגראַם, דג; דעקאַגראַם, דקג; העקטאַגראַם, הג; קילֿאָ, קילֿאָגראַם, קג; קאַראַט, גראַד, דראַכמע, אַבאַל, פֿודער.

געוויכטמאַסן דראַם; אונץ, אָנס [א׳], יֿאונציע; לויט, זאָלאָטניק, דאָליע, שיבער; פֿונט, שיפֿפֿונט, קנאַפער פֿונט; טשוואַרטקע, קאַרץ, קערצל; פֿוד; צענטנער, צענטער [ד׳]; קילֿאָצענטנער, מעטערֿצענטנער, בערקאַוויץ 401 פֿוד, טאָן; גראַן, סקרופֿל, קווינט, קווינטאַל; גראַם, ג; מיריאַגראַם; מילֿי גראַם, מג; צענטיגראַם, צג; דעציגראַם, דג; דעקאַגראַם, דקג; העקטאַגראַם, הג; קילֿאָ, קילֿאָגראַם, קג; קאַראַט, גראַד, דראַכמע, אַבאַל, פֿודער.

ו: זיין שווער; אַראַפּוועגן, גראַוויטירן, פּרעסן, קוועטשן, דריקן; אָנוואַרפֿן זיך אויף, אָנלייגן זיך אויף, אָנוועצן זיך אויף; ליגן אויפֿן האַלדו (קאַרק) בײַ; צוקוועטשן ווי אַ מטבע צו אַ בײַל; מאַכן שווער; באַשווערן, באַשוועריקן, מכביד זיין, באַלאַסטן, לאַדן, באַלאַדן, אַנלאַד(עווען), אָגנרוועוען; אָנ הענגען אַ משא; וועגן, אָפּוועגן, אויסוועגן, אויסטאַרעווען, צעוועגן, צוועגן, איבערוועגן. אַדי: שווער, שווערלעך, יֿפּלומפּ; וואָגיק, שווערוואָגיק, בלייערן, געוויכטיק, מאַסיוו, האַמעטנע, פּאַקאַונע; פּודיק, פּודאַווע.

וען אויך: באַזטיקונג 112, קליינפֿאַרנעם 118.

208. האַפֿטיקייט

ו: זיין שווער; אַראַפּוועגן, גראַוויטירן, פּרעסן, קוועטשן, דריקן; אָנוואַרפֿן זיך אויף, אָנלייגן זיך אויף, אָנוועצן זיך אויף; ליגן אויפֿן האַלדו (קאַרק) בײַ; צוקוועטשן ווי אַ מטבע צו אַ בײַל; מאַכן שווער; באַשווערן, באַשוועריקן, מכביד זיין, באַלאַסטן, לאַדן, באַלאַדן, אַנלאַד(עווען), אָגנרוועוען; אָנ הענגען אַ משא; וועגן, אָפּוועגן, אויסוועגן, אויסטאַרעווען, צעוועגן, צוועגן, איבערוועגן. אַדי: שווער, שווערלעך, יֿפּלומפּ; וואָגיק, שווערוואָגיק, בלייערן, געוויכטיק, מאַסיוו, האַמעטנע, פּאַקאַונע; פּודיק, פּודאַווע.

ו: זיין שווער; אַראַפּוועגן, גראַוויטירן, פּרעסן, קוועטשן, דריקן; אָנוואַרפֿן זיך אויף, אָנלייגן זיך אויף, אָנוועצן זיך אויף; ליגן אויפֿן האַלדו (קאַרק) בײַ; צוקוועטשן ווי אַ מטבע צו אַ בײַל; מאַכן שווער; באַשווערן, באַשוועריקן, מכביד זיין, באַלאַסטן, לאַדן, באַלאַדן, אַנלאַד(עווען), אָגנרוועוען; אָנ הענגען אַ משא; וועגן, אָפּוועגן, אויסוועגן, אויסטאַרעווען, צעוועגן, צוועגן, איבערוועגן. אַדי: שווער, שווערלעך, יֿפּלומפּ; וואָגיק, שווערוואָגיק, בלייערן, געוויכטיק, מאַסיוו, האַמעטנע, פּאַקאַונע; פּודיק, פּודאַווע.

וען אויך: מעסטונג 55.

207. לייכטיקייט

ו: זיין שווער; אַראַפּוועגן, גראַוויטירן, פּרעסן, קוועטשן, דריקן; אָנוואַרפֿן זיך אויף, אָנלייגן זיך אויף, אָנוועצן זיך אויף; ליגן אויפֿן האַלדו (קאַרק) בײַ; צוקוועטשן ווי אַ מטבע צו אַ בײַל; מאַכן שווער; באַשווערן, באַשוועריקן, מכביד זיין, באַלאַסטן, לאַדן, באַלאַדן, אַנלאַד(עווען), אָגנרוועוען; אָנ הענגען אַ משא; וועגן, אָפּוועגן, אויסוועגן, אויסטאַרעווען, צעוועגן, צוועגן, איבערוועגן. אַדי: שווער, שווערלעך, יֿפּלומפּ; וואָגיק, שווערוואָגיק, בלייערן, געוויכטיק, מאַסיוו, האַמעטנע, פּאַקאַונע; פּודיק, פּודאַווע.

ו: זיין שווער; אַראַפּוועגן, גראַוויטירן, פּרעסן, קוועטשן, דריקן; אָנוואַרפֿן זיך אויף, אָנלייגן זיך אויף, אָנוועצן זיך אויף; ליגן אויפֿן האַלדו (קאַרק) בײַ; צוקוועטשן ווי אַ מטבע צו אַ בײַל; מאַכן שווער; באַשווערן, באַשוועריקן, מכביד זיין, באַלאַסטן, לאַדן, באַלאַדן, אַנלאַד(עווען), אָגנרוועוען; אָנ הענגען אַ משא; וועגן, אָפּוועגן, אויסוועגן, אויסטאַרעווען, צעוועגן, צוועגן, איבערוועגן. אַדי: שווער, שווערלעך, יֿפּלומפּ; וואָגיק, שווערוואָגיק, בלייערן, געוויכטיק, מאַסיוו, האַמעטנע, פּאַקאַונע; פּודיק, פּודאַווע.

ניט האָבן קיין קיום (קיין תקומה, קיין באַ-
שטאַנד); ניט באַשטיין; ניט האַלטן זיך; שטיין
אויף משקולת; ניט (גע)דויערן, ניט געווערן,
ניט אָנהאַלטן, ניט אויסהאַלטן; אָפּשטאַרבן,
פאַרגיין, פאַרפֿליען, פאַרפֿאַרבן, פאַרוועלן
אָנ"ו < 107.

[פֿאַרגלייכוונגען האָבן אַ האַפֿט ווי אַן
אייער-קיכל, ווי דער פֿאַראַיאַריקער שניי,
ווי אַן אויסגעבלאָזענע איי, ווי אַן איבערגע-
ברענטע שטרוי, ווי אַ סקריפֿ פֿון אַ טיר, ווי אַ
הויך פֿון אַ דודע, ווי משה דעם לינגערס
שבועה; ברעכן זיך (ברעקלען זיך) ווי גלאָז,
ווי אַ טייגעכץ; האַלטן זיך ווי שפינוועבס, ווי
מיט ניכטערן (פֿשרן) שפּייעכץ, ווי אויף
הינערשע פֿיסלעך, ווי אַ ליגן אויף איין פֿיסל.
אַדי: אומהאַפֿטיק, אומדויערהאַפֿטיק; ניט
שטאַרק, ניט-פֿעסט אָנ"ו < 208; שוואַך,
שלאַף, איידל, דעליקאַט, צאַרט, ווייך, פֿיין,
שלאַבעריק; גלעזערן; צערטיילעך, צע-
ברעכלעך, צעשטערלעך; ברעכיק, ברע-
כעוודיק, שפּאַלטעוודיק, שפּליטערדיק,
שפּליטערדיק, שיט(עווד)יק, קרוכע, קרוכלע,
קרוכקע, מערביק, זמירביק, רייש, סיפקע,
סכראַמשקע; פֿאַרגייק, צעלאָלעך, זאויפֿ-
לייזעך, אויסלעשעך, באַוויגלעך; שטאַר-
ביק, שטאַרבלעך, שטערבלעך אָנ"ו < 74.
פֿראַז: עס איז קוק מיך אָן און ריר מיך נישט
אָן; עס וועט אויסהאַלטן פֿון אַסתר-תּענית
ביז פורים.

וען אויך: קורצדויערדיקייט 74. בנטעוודיקייט 97. אומ-
קראַפֿט 105. צעשטערונג 107. שוואַכקייט 421.

210. געדיכטקייט

ס: געדיכטקייט, סאַלידיקייט, קאַמפּאַקטקייט
אָנ"ו < אַדי; פֿאַרגעדיכטיקונג, פֿאַר-
געדיכטערונג, פֿאַרפֿירונג, פֿאַרגלייזערונג
אָנ"ו < 11; קאַנדענסאַציע, סאַלידיפֿיקאַציע,
עמולסיע; קאַנדענסאַטאַר, קאַמפּרעסאַר.

פֿאַרטיפֿיצירן; אינמאַצעווען, פֿאַרמאַצעווען,
פֿאַרקרעפעווען, פֿאַרקרעמפעווען.

אַדי: שטאַרק, אייזן שטאַרק; פֿעסט, אייזן
פֿעסט, פֿעלדון פֿעסט; האַרט, שטיף,
פֿול־שמונהדיק, מאַצע, קרעפקע; סאַליד,
פֿונדאַמענטאַל, מאַנומענטאַל; קעגנשטעליק,
זוידערשטאַנדספֿעיק; אָנגעריכט; אומצע-
ברעכלעך, אומצעלעזלעך, זאמאויפֿליזלעך,
אומצעשטערלעך, אומאויסלעשעך, אומבאַ-
זיגלעך אָנ"ו; שטאַרק מויער אייזן; האַפֿטיק,
שטאַרקאַפֿטיק, קרעפֿטיק, דויערדיק, דויער-
האַפֿטיק, באַשטענדיק; קיומדיק, קיומיסטיש;
שטאַנדעאַפֿטיק, באַשטייק, אָנהאַלטעוודיק,
אויסהאַלטעוודיק, לעבנס־פֿעיק, עקסיסטענץ-
פֿעיק; אומפֿאַרגייק, אומשטאַרביק, אומ-
שטערבלעך אָנ"ו < 73; באַפֿעסטיקט,
אינגעוואַרצלט, פֿאַרוואַרצלט, פֿאַרפֿעסטיקט,
פֿאַרשטאַרקט, פֿאַרמאַצעוועט אָנ"ו < 11.

[פֿאַרגלייכוונגען שטאַרק (געוונט) ווי אַ
מויער, ווי צעמענט, ווי מויער און צעמענט, ווי
שטאַל, ווי אַ שטיין, ווי אַ סקאַלע, ווי אַ בויס,
ווי אַ קלאָז, ווי אַ קירבעס < 419; פֿעסט ווי
די ערד, ווי מעשה בראשית.

פֿראַז: ליתר תּוקף (ועז); ליתר תּיווק.
שפּר: יעדער זאָך איז שטאַרק ביז אַ צייט
(ביז עס צערייסט זיך).

וען אויך: לאַנדויערדיקייט 73, אומבנטעוודיקייט 98,
קראַפֿט 104, גבורה 419.

209. אומהאַפֿטיקייט

ס: אומהאַפֿטיקייט, שוואַכקייט, שלאַפֿקייט
אָנ"ו < אַדי; אומבאַשטאַנד; שפינוועבס;
זייד, גלאָז.

וו: אומהאַפֿטיק, שוואַך אָנ"ו < אַדי; ניט
האַבן קיין האַפֿט; ברעכן זיך, ברעקלען
זיך, פֿלאַצן, קרישלען זיך, שיטן זיך; צעפֿאַלן
(זיך) אויף שטיקער; צעקריכן אונטער די הענט
(אונטער די פֿינגער); זיין געבויט אויף זאַמד;

לעס; מיט מעסערס צו שניידן; מע קען עס שניידן מיט אַ מעסער.
 וען אויך: גאַנצקייט 32. זאַמלונג 47. גרויסגאַליקייט 67.
 אַפּטקייט 91, האַרטקייט 212.

211. שיטערקייט

ס: שיטערקייט, לויזקייט, פאַרעווקייט אַאָ"וו
 ← אַר; פאַראַויטעט.
 וו: זיין שיטער; שיטערן זיך; מאַכן שיטער;
 (פאַר)דינען, (פאַר)דינערן.
 אַדי: שיטער, לויז, דיך, ראָר, ראָר, זעלען,
 פאַרען, פאַראַן, פאַריש, ניטגעדיכט,
 ניטקאַמפּאַקט אַאָ"וו ← 210; פֿיין, צאַרט,
 הייל, דורכויכטיק, שוואַמיק, אויפגעבלאָזן.
 [פאַרגלײַכוועגן שיטער ווי וואַסער, ווי
 דעם אַרעמאַנס יויך, ווי שניי.
 וען אויך: צעשפּרייטונג 48, קליינגאַליקייט 66, זעלען
 קייט 92, וויכטיקייט 213.

212. האַרטקייט

ס: האַרטקייט, אומבייגיקייט, שטימפּקייט
 אַאָ"וו ← אַר; פאַרהאַרטונג, פאַרהאַרטע-
 רונג, פאַרשטיינערונג, פאַרשטאַרונג אַאָ"וו
 ← וו; ווילקאַניזאַציע, קריסטאַליזאַציע.
 וו: ווערן האַרט (פאַרביינערט, פאַרשטיינערט)
 אַאָ"וו ← אַר; אַפּויצן (אַינשלעפֿן, אַפּלינג)
 אַן אַבֿר; טערפען, פאַרשטאַקן, פאַרשטאַרן,
 פאַרקליאַקנען.
 מאַכן האַרט; (פאַר)האַרטעווען, (פאַר)-
 האַרטערן, (אַ)שטאַלן, (אַ)שטאַלעווען, ברע-
 נען, ווילקאַניזירן, קריסטאַליזירן; (פאַר)-
 שטימפֿן, אַנקראַכמאַציען, אַנקראַכמעלן; מאַכן
 שטימפֿ; אַנציען, (אַ)שפּאַנען.
 אַדי: האַרט, פֿעסט, סאָליד, מאַסיוו; שטימפֿ,
 אַנגעקראַכמאַציעט, אַנגעקראַכמעלעט;
 אַנגעצויגן, (אַ)געשפּאַנט; שטאַר; אומבייגיק,
 אומבייגעוודיק; איזערן, שטאַל(ער)ן, שטייניק,

פֿעסטער (סאָלידער) קערפּער; קאַנדענ-
 סאַט; (דאָס) געדיכטע, די רעכטע געדיכטע,
 געדיכטעניש; מאַסע, מאַסקע; גלייזער, דרייל,
 פעטשאַ, קאַסעין; אַפּואַן, גרונט, הושטשע;
 דעקאַפּואַן, הייזדאַפּואַן; קאַזעאַפּואַן,
 זשור; מאַלצאַפּואַן, סינטער; קאַלכאַפּואַן,
 קעסלשטיין; צאַנאַפּואַן, שטיין אַאָ"וו; אַטמאָ-
 ספֿערישע אַפּואַן.
 וו: זיין געדיכט, קאַנדענסירט אַאָ"וו ← אַר;
 ווערן געדיכט; עמולסירן; פֿירן, גע-
 פֿירן ווערן, סטאַיען, געסטאַיעט ווערן, ועצן
 זיך, אַפּוועצן זיך, סטאַלירן זיך, אַפּשטיין זיך,
 איינשטיין זיך, איינשטעלן זיך, אַנטשטיין;
 נמילדן אַפּקאַכן זיך, צונויפּקאַכן זיך, צונויפֿ-
 האַקן זיך, איינקאַכן זיך, אַפּוידן זיך, גערווען
 ווערן, גערינען.
 מאַכן געדיכט; פאַרגעדיכטיקן, פאַר-
 געדיכטערן, פאַרדיקן; [מילדן] איינדיקן; קאַנ-
 דענסירן, סאָליד(פּיצי)רן, עמולס(פּיצי)רן;
 איינדאַפּטשען, איינטאַפּטשען, איינטרעסען;
 אַנפֿילן, אַנשטאַפּן, אַנפּראַפּן, אַנפּאַקן, אַנ-
 פּיקעווען, אַנשפּיקעווען, אַנפּייטשקען, אַנשיטן,
 אַנשטויסן, אַנטאַסעווען, אַנטאַפּטשען; אַרײַנד
 קוועטשן, צונויפּקוועטשן, צונויפּפּרעסן, צר-
 נויפֿדריקן אַאָ"וו ← 32, 47.
 אַדי: געדיכט, דיק, פֿעסט, קאַמפּאַקט, גע-
 פרעסט, שטימפֿ, סאָליד, מאַסיק, מאַסיוו,
 אומדורכדרינגלעך, דרייליק, דרילעוואַטע,
 דרילאַרטיק, געפֿרוירן, פאַרגלויזערט, גע-
 סטאַיעט, געזעצט, (גע)סטאַלירט, אַפּוועשטאַ-
 נען, איינגעשטאַנען, איינגעשטעלט, אַנטשטאַנען,
 אַפּגעקאַכט, אַפּגעזאַטן, גערווען; קאַנדענסירט,
 סאָליד(פּיצי)רט, עמולס(פּיצי)רט; אַנגע-
 פֿילט, אַנגעשטאַפּט, אַנגעפּראַפּט אַאָ"וו ← וו.
 [פאַרגלײַכוועגן אַנגעזאַטן ווי מיט בלייב-
 געדיכט ווי טייג, ווי ליים, ווי אַ צימעס, ווי אַ
 (סאָלדאַטסקע) קאַשע, ווי אַ מאַמעליגע, ווי
 בעבלעך, ווי סמעטענע, ווי גיפּס, ווי רשיכּתבּ.
 פֿראַז; געדיכטע לופּט, שמוץ איבער אַ

אָדי: ווייך, ווייכלעך, שלאָף, צאַרט, פּוכיק, פּוכקע, פּעכקע, טייגיק, ליימיק, פּליישיק; ופּליישן מערביק, ימירביק; שוואַמיק, שוואַמע־דיק, זשואַמאַרטיק, געבמטלט, קאַשעדיק, בייגיק, בייגעדיק, יביגואַם, נאַכביק, נאַכ־געביק, (גע)שמיידיק; אָפּגעלאָוט, אָפּגעלאָזן; פּלאַסטיש, פּלעקסיש; קנעטיק, קנעטעוודיק, מאַטשיק, האַלב פּליסיק, האַלב געפּרוירן.

וּפּאַרגל־מכונגען ווייך ווי טייג, ווי אַ ראַש־טשינע, ווי וואַקס, ווי פּוטער, ווי פּוטער, ווי קאַשע, ווי אַ קעזל, ווי וואַרניטשקעס, ווי אַ האַניקטייגל, ווי טייגלעך, ווי אַ פּלוים, ווי סאַמעט, ווי זייד, ווי אַ פּערענע, ווי אַן איבער־בעט, ווי חוהלעס בעט, ווי כראַמענע לעדער, ווי שאַווראַגענע קאַמאַשן, ווי אַ גענדון לעכל.

וען אויך: שייטערקייט 211, עלאַסטישקייט 214, זומפ 227, אייט 221.

פּעלדויק, בייניק, ביינערדיק; דיקהויטיק, פּאַרהאַרטעוועט; געשטאַלט, געשטאַלעוועט, געברענט, ווילקאַניזירט, קריסטאַליזירט; פּאַרשטיינערט, פּאַרביינערט, פּאַרשטאַרט, פּאַרקליאַגעט, פּאַרשטאַקט.

וּפּאַרגל־מכונגען האַרט מויער אייזן; האַרט ווי (אַן) אייזן, ווי שטאַל, ווי שטיין, ווי מירמל(שטיין), ווי קיזל־שטיין, ווי פּעלדז, ווי מאַרמאָר, ווי גראַניט, ווי בייז, ווי (אַ) מויער, ווי אַ ציגל, ווי צעמענט, ווי אַ זייד, ווי אַ פּאַ־דעשווע, ווי יוכט; [ש] ווייך ווי אַ ליימענער די(שע)ל; שטייף ווי אַ ברעט; אָנגעצויגן (אַס־געשפּאַנט) ווי אַ סטרונע, ווי אַ זיינער, ווי אַ טראַליעס.

וען אויך: געדיכטיקייט 210.

213. ווייכקייט

ס: ווייכקייט, פּוכיקייט, בייגיקייט אַאָ"וו
 ← אַר; פּלאַסטיק; פּלעקסיע.

וואַקס, ביינעוואַקס, אינסעקטן־וואַקס, געל־וואַקס, יאַרע וואַקס, יאַרע־צוואַקס, זוימענ־וואַקס, זאַמענוואַקס, בוימוואַקס, ערדוואַקס, ווענע; (ל)אַק, בורשטיגלאַק, טריי(פּ)וואַקס, טריף, זיגל־לאַק, יסורגוטש; אַמבער, אַמברע; פּוצוואַקס, שוואַקס, שוכוואַקס, וואַקסע, וואַר־וועל; קיט; וואַקסשטענגל; וואַקסאַבויג(י)ע; לייים, טעפּער־ליים, מאַדע־ליר־ליים, פּלאַסטע־ליין, ציגל־ליים, ווייס־ליים, לויולקע־ליים, מערגל־ליים, גרויוואַקע; וואַפּנע, סערוואַקע; בלאַטע, זומפ ← 227; טייג; קאַשע; קוואַטש, גוואַטש; שוואַם, ישוואַם, לייקע, גובקע, גאַמקע, ספּאַנדזש [אַ].

וו: זיין ווייך; שניידן זיך ווי לעקעך; שמירן זיך ווי פּוטער; בייגן זיך, נאַכגעבן, נאַכ־לאָזן; מאַכן ווייך; צעווייכן, פּאַרווייכן; קנעטן; צעמאַטשען, צעקוואַטשען, צעקוואַטשקען, צעקוואַטשען, ממעך זיין; מאַכן אַ קאַשע; קנעטן ווי מיט די פּיס אין לייים, ווי די לעצטע מויער.

214. עלאַסטישקייט

ס: עלאַסטישקייט, פּעדעריקייט, ציעוודיקייט, נאַכביגיקייט אַאָ"וו ← אַר; עלאַסטיציטעט; רעפּלעקס; ספרונשיגע, יפרוושניגע, שפּרינג־פּעדער; פּייביין.

גומי, גומע, גומילאַסטיק, קויטשוק, גוטאַ־פּערטשע, ראַבער [אַ]; גומקע, רעזינע; בענואַגומי, בענואַזן, אַקאַציע־גומי, לאַזאַר־גומי, וויינשיל־קאַרשן־גומי, צעראַסין, אַגימע־גומי, פּעכגומי, מעסיקטיגומי, קאַטש־גומי, סאַרקאַ־קאַל, ווילקאַניט, סאַנאַפּען, באַקעליט, עבאַ־ניט, אַראַביק.

וו: זיין עלאַסטיש, נאַכביגיק אַאָ"וו ← אַר; ציען זיך, פּעדערן, פּידערן [יִיאַל]; נאַכ־געבן, נאַכגיבן [יִיאַל]; נאַכלאָזן; אָפּשפּרינגען, צוריקשפּרינגען.

וּפּאַרגל־מכונגען ציען זיך ווי פּעך, ווי פּאַטעקע, ווי ציראַפּ (סירופּ), ווי ווערעם, ווי (פּון) קליי, ווי (פּון) גומילאַסטיק.

אָדי: עלאַסטיש, פּעדער(די)ק, פּידער(די)ק

מאַרמאַנסקע מעל; פּאַסלעידנע מעל, פּאַ-
סלעידקע; קאַרנמעל; וויצנמעל, זעמלמעל,
סולת, מעושיסיטקע; גריסקעמעל, האַבער-
מעל, גערשטנמעל, קוקרוועמעל, נוסמעל,
אַרבעסמעל, מאַניאַקמעל, קאַרטאַפּלמעל;
קראַכמאַלמעל, קראַכמ(ע)ל, אַראַרוט; מילכ-
מעל; מַצהמעל; קמח פּסח, שמירמעל;
גריץ, קאַשע ← 258; ריבעכץ, שאַבעכץ,
וויסקראַב, וויסקראַב.

[מאַל־מכשירים] שטייפל, שטייפל, שטויסל, מער-
זשער, מערוזש; שטאַמפּ, סטעפּקע, סטופּע,
טוקאַטש, מאַקאָהינע; קאוועמילכ, פּלייש
מילכ, פּעפּערמילכ; גראַנולירמאַשין;
פּולוועריאַטאָר; ריבאַיין, ריבאַיז, ריב-
אַיין, טאַרקע; האַקברעטל, קרוישיק.

מיל; שטיינמיל, ווינטמיל, וויאַטריק,
ויעטריק; וואַסערמיל, פּיציעבינע; דאַמפּ-
מיל, דאַמפּמיל; טרעטמיל, פּערדמיל; האַנט-
מיל, זשאַרנע; קאַשעמיל, רייזמיל, גרויפּמיל,
גרויפּנדיסער, גרויפּאַרניע, קרויפּאַרניע,
קרויפּאַדיאַרקע, דראַטש; וטיילן מיל סנאַסט;
מילשטיין, זשאַרנע; אייבערשטער מילשטיין,
לויפּער, ווערכניאַק; אונטערשטער מילשטיין,
ליגער, ספּידינאַק; בייטליקאַמער, בייטל-
קאַסטן, בייטלמאַשין, זיפּמאַשין, צילינדער-
זיפּ; קויש; מילראַד, וואַסערראַד, טורבין,
סטאַטקע, אונטערגאַסדראַד, אויפּגאַסראַד;
קירציע; מילדאַמבע, הרעבליע, גרעבליע,
סטאַוידלע; ליטאַקע; מאַלגעלט, מליזע.

מילנער, בייטלער, מיטניק, מיטניטקע;
דראַטשעוויק, גרויפּער, קרויפּעניק, קרויפּע-
ניצע; מעלער, מעל־סוחר, מעלענדלער.
וו; מאַלן, צעמאַלן, אָפּמאַלן אַזו; שאַ-
טעווען, שרעטעווען, פּולוועריירן, צע-
פּולווערן, צעפּודערן, צעשטויבן, גראַנירן,
גראַנולירן, אַטאַמיירן; צעשטויסן, צעבראַקן,
צעברעקלען, צעדראַבען, צעקרישען, צע-
קרישלען, צעשטיקלען, צעשפּילטערן, צע-
שפּילטערן, צעפּיצלען, צעלאַמען, צעהאַקן,

וויאַלן; ציעוודיק, נאַכגיביק, נאַכגעביק,
נאַכלאַזיק.
וען אויך: רעגרעסיע 182.

215. רייבונג

ס: רייבונג, שאַבונג, רייבעניש, שאַבעניש
אַזו ← 11.

וו: רייבן, מאַסירן, מאַסאַזשירן; מוליען;
שאַרן, שאַרעווען, שעריזען, שאַרן, שאַר-
קען, סקראַבאַטשען, שקראַבען, שקראַבען,
סקראַבען, שייצערן, שאַבן, הובלע(ווען),
פּאַליין; קראַצן (ויד), שיבערן (ויד), טשוכען
(ויד), טשאַכען (ויד), טשעכעווען (ויד); ריצן,
קריצן, דראַפען, גראַבלען; פּייזן, זעגן.

פּאַרגל־ייכונגען רייבן ויך אין וואַנט ווי אַ
חזיר; קראַצן ויך ווי אַ בעטלער, ווי אַ לייז-
קער, ווי אַ חזיר אין פּלאַנקען, ווי אין הַקדש.
וען אויך: גלאַטקייט 163, אומגלאַטקייט 164.

216. מאַלונג

ס: צעמאַלנדיקייט, צעשטויבטיקייט, זאַמדיקייט
אַזו ← 11; צעמאַלונג, צערייבונג, פּול-
וועריירונג אַזו ← 11; פּולוועריאַציע, אַטאַ-
מיזאַציע, גראַנולאַציע; טחינה.

זאַמד, זעמדל, זאַמדקערנדל ← 204;
שטויב, שטויבל, שטייבל, פּול, קאַרוש, קורוש,
פּאַר(א)ך, פּראַך; מיעל, מיאַל; פּולווער,
פּראַשיק, פּודער, פּודער, פּודער [מס]; מעל-
שטויב, ציגלשטויב, קוילנשטויב, פּילשטויב,
פּילעכץ, שלייפּשטויב, שלייפּעכץ, אָפּילקעס,
שלאַק; אייזשטויב, בליישטויב, דימענטשטויב;
זעגשטויב, (גע)זעגעכץ, פּאַלאַווינעס, טראַ-
טשינעס; האַלצמעל; טאַלקע, טאַלקפּודער,
פּעדערווייס, רייפּודער, פּערל־פּודער, פּערל-
ווייס; אייל־בערטפּודער, אָליויל; ביינער-
מעל, מוהלמעל, פּרוכנע.
מעל; נאַמאַל, מאַלעכץ; פּערווע מעל,

שמעל צטאָפּ, שמעל צטיגל; בעטאָך מישמאַשן, בעטאָניערקע; קווינע, האַרנע אַזױװ ← 205. [מעטאַלן אַיזן; גאַסאַיזן, גוסאַיזן, טשר הון, טשוונן, טשאַוון; ווייס, גרוי אַזױװ אַיזן; וויסער, גרויער אַזױװ טשוהון; באַווישער אַיזן, רויאַיזן, פֿלוסאַיזן, שפּיגל-אַיזן; פֿאַסי פֿאַר-אַיזן, כּלאַר אַיזן אַזױװ; קאַלטרעכיק אַיזן, גאַלחאַניזירט אַיזן, צוויישוועבלידיק אַיזן; מאַנעטאַיזן, בעסעמער-אַיזן; באַך אַיזן; קערנער-אַיזן, פֿאַדעס-אַיזן; טאַויל-אַיזן, בלאַטאַיזן; פּאַסאַיזן, וואַלצאַיזן; שמידאַיזן, באַנדאַיזן, פֿלאַכאַיזן, שניע-אַיזן, שטאַבאַיזן, שטאַנגען-אַיזן, קוואַדראַט-אַיזן; שלאַסאַיזן, קעסל-אַיזן, פּאַנצער-אַיזן אַזױװ; אַיזנשוים; אַיזנוואַרג, זאַליאַ; אַיזנברעך, זיברוכאַיזן.

זיברוכאַיזן. שטאַל; גאַסשטאַל, גוסשטאַל, פֿלוסשטאַל, טעסטשטאַל, טיגלשטאַל, פֿייערשטאַל, בלאַט-שטאַל; פֿאַרהאַרטעוועטער שטאַל, ניט-פֿאַר-האַרטעוועטער (אַפּגעווייכטער) שטאַל, מאַגנעטישער שטאַל, בעסעמער-שטאַל, אַיזן-שטאַל; כּראַמשטאַל, וואַלפֿראַמ-שטאַל; צע-מענטשטאַל, גערבשטאַל, דמשק-שטאַל, זיל-בערשטאַל; ניקלשטאַל, אינוואַר.

בלעך; אַיזנבלעך, זינבלעך, מעשבּלעך, קופּערבלעך, שפּיאַלטרעבלעך, וויסבלעך, שוואַרצבלעך, דאַכבלעך; בלעך; האַרטבלעך, וואַלפֿבלעך; האַרנבלעך, כּלאַרבלעך; פֿאַספֿאַר-בלעך; זיין, בדייך; האַלבעין, גראַנדירטער ציין; צינק; פּלאַטינע; ניקל, קופּער-ניקל, ניקעלין; קופּער; רויטקופּער, וויסער קופּער, פּרינצמעטאַל; מעש, זמעסינג, ברעס [אַיס]; וויסמעש, טאַמבאַק, טאַמפּאַק, טאַמבעקע; אַלומיניום; באַרנוד; גאַלד, זינגאַלד, פֿיני גאַלד, זעה טהור; זינגאַלד, עלעקטרום; בול-יאַן; זילבער; אַיזן-זילבער; האַרדזילבער, כּלאַרזילבער; זינזילבער, ניקלזילבער; קוועקזילבער; אייטעקטיש געשמעלץ; וויסי מעטאַל, רויטמעטאַל, בריטישער מעטאַל,

צעקנאַקן, צעזעצן, צעשלאַגן, צעקלאַפּן, צעדרוגען, צעמורשן, צעמורזשען, צעמורשטן, צעמאַרשטן, צעמערשטן, צערזיבן, צעשאַבן ← 107.

פֿאַרגלעכונגען צערזיבן ווי אויף אַ ריב אַיזל, ווי אויף מצהמעל; צעברעקלעך ווי אַ מצהקעלע, ווי אַן אייער-קיעל; צעשטויסן ווי פֿעפּער; צעשטויבן ווי דער ווינט.

אַדי: פּולווער(דיק), פּולווערפֿאַרמיק, פּולוועראַרטיק; זאַמדיק, מעליק, שטוי-ביק; צעמאַלן, צעשטויבט, צעקרישט, פּול-ווערזירט אַזױװ ← 107. שפּר: קורזש איז אַ נבּ. זען אויך: צעשטערונג 107.

217. שמעל צונג, מעטאַלורגיע

ס: שמעל צונג, גיסונג, צעלאַונג, זאויפֿל ייוונג, בעסעמירונג אַזױװ; אַפּנאַס, צעשמעלין, צעלאַן, זאויפֿלייז אַזױװ ← 107; געשמעלין, אַמאַלגאַם; אַמאַלגאַמיר-מעטאַד; בעסעמער-פּראַצעס; מעטאַלורגיע, עלעקטראַמעטאַ-לורגיע, הידראַמעטאַלורגיע, פּיראַמעטאַ-לורגיע אַזױװ.

אַיזן-אינדוסטריע, גלאַז-אינדוסטריע אַזױװ; אַיזן-פֿאַבריקאַציע, גלאַז-פֿאַבריקאַציע אַזױװ; גיסאַרניע, גיסעריי, שמעלצער-ריי, געווערק, פֿאַבריק, זאָוואַד; אַיזן-גיסעריי, שטאַל-גיסעריי אַזױװ; אַיזן-געווערק, שטאַל-געווערק אַזױװ; אַיזן-פֿאַבריק, שטאַל-פֿאַבריק אַזױװ; אַיזן-זאָוואַד, שטאַל-זאָוואַד אַזױװ; גלאַז-הוטע, הוטע, היט; וואַרן גראַדיר-הויז.

[מכשירים] ברענאוויזן, גליאוויזן, שמעלצ-אויזן, טעסטאוויזן, טיגל-אויזן, שוויסאוויזן, רודניע, טשעלישטשע, מאַרטען, וואַגראַנקע; גלאַזאוויזן, קאַלכאוויזן; קאַלכגרוב, ראַסע, גראַסע; טעפּער-אויזן; זאַלצאַן; טריקן אויזן, קילאוויזן; טעסט; שמעלצקעסל,

גראָקן־מעטאַל, לייטמעטאַל אַזױוּ 204 ← 205, 218; פֿלוס, שלאָק.

גלאָ; וואַסער־גלאָ, איינגלאָ, טאָוו־גלאָ, שויבנגלאָ, טאַפֿליע־גלאָ, פֿענצטער־גלאָ, גאַרטנגלאָ, שפּיגל־גלאָ אַזױוּ; גלאָזמאַסע, גלאָזשלאָק; גלאָזוואַטע, גלאָזשויב, גלאָזשטויב. קאַלך, קאַלעך, כּלאָרקע; ליימקאַלך, שטיינקאַלך, געברענט קאַלך; עסעריק (עציק) קאַלך; צעמענט, שטיינקייט; נאַטיר־לעכער, הידראָו־לישער, פּאַרטלע־ענדישער אַזױוּ צע־מענט; פּאַרצע־ליי־צעמענט; ליים, קאַאַלין, ציימאַליט, שאַמאַט, פּאַרצע־ליי, פֿאַיאַנס; בע־טאַן, איינ־בעטאַן, קאַנקריט [אײן].

מעטאַל־אַרבעטער, איינ־אַרבעטער, שטאַל־אַרבעטער, מעטאַליסט, מעטאַל־אַור־יעץ, גיסער, שמעלצער, קאַכער, אַמאַלאַג־מאַטאַר; איינ־קאַכער, שטאַל־קאַכער אַזױוּ; מעטאַל־גיסער, איינ־גיסער, שטאַל־גיסער, גלאָק־גיסער אַזױוּ; גלאָזגיסער, גלאָזבלאָ־זער, גלאָזמאַכער, גלאָזש־ליפֿער; קויל־ברע־נער, קאַל־כּרענער, וואַפּניק, וואַפּע־לייק; מעטאַל־פרוּווער; מעטאַלורג.

ווּ; צעגלין, לאָזן, טייען, צערניען, צעשווימען; פּאַרנל־מכונען צעגלין ווי שניי, ווי וואַקס, ווי פּוטער (אויף דער ווץ), ווי גרויזן (אין מויל), ווי זאַל־צוואַסער, ווי צוקער אין אַ גלאָז טיי; מאַכן פֿליסיק; צעלאָזן, צעשמעלצן, צע־טאַפּיען, יאָפֿלֿייזן; גיסן, אָפּיסן, אויסגיסן; מעטאַל־זירן, לעגירן, אַמאַלאַמירן, בעסע־מעריזירן, גאַל־וואַגירן; וואַל־צעווען, וועל־צעווען.

אַדי: בלֿייק, בלֿיען, בלֿיערן; גאַלדיק, גאַלדן, גילדערן אַזױוּ 5.

זען אויך: געאַלאָגיע 204, מעטאַל־באַאַרבעטונג 205, כעמיע 218, גאַז 220.

218. כעמיע

ס: [וויסנשאַפֿט] כעמיע, כימיע; אַלגעמיינע, אַנאָליטישע, טעאָרעטישע, פֿיזיקאַלישע,

פּראַקטישע, אָרגאַנישע, אומאָרגאַנישע (אַנ־אָרגאַנישע) אַזױוּ כעמיע; ביאָלאָגישע כעמיע, ביאָכעמיע; מיקראָכעמיע, טערמאָכעמיע, געאָכעמיע, פּאַרמאַקאָכעמיע, עלעקטראָ־כעמיע, פּאַטאַכעמיע אַזױוּ; אַגריקולטור־כעמיע, אַגראָכעמיע; זאָכעמיע; אַלכעמיע, אַלכימיע.

מאַטעריע, סובסטאַנץ, קערפּער, שטאַף; גרונטשטאַף, קדמון־שטאַף, יאָרשטאַף.

[מינים שטאַפֿן איינפֿאַכע, קאַמפּליצירטע, איינהייטלעכע, גלײַכמיניקע (יגלײַכאַרטיקע) האַמאָגענע, העטעראָגענע, ריינע, צוויפֿלוגע־שטעלמע (צוואַמענגעזעצטע), פּאַלימאַרפֿע, האַרטע (סאַלידע, פֿעסטע, קרישטאַלישע, קריסטאַלישע), פֿליסיקע, גאַזיקע, על־אַסי־טישע, ניט־עלאָסטישע, פֿעטע, טויטע, מינע־ראַלע, אָרגאַנישע, אומאָרגאַנישע (אַנאָרגאַ־נישע), אַנהידרישע, אַמפֿאַטערישע אַזױוּ שטאַפֿן.

פֿליסיקייטן; מיישיקע, ניט־מיישיקע פֿליסי־קייטן; גאַזן ← 220; מעטאַלן; גרינגע (לייכטע, רעאַקטיווע), שווערע (ווייניק־עראַקטיווע, גאַר־ניט־אַקטיווע), איידעלע, ניט־איידעלע, האַלב־איידעלע מעטאַלן; ניט־מעטאַלן, אַמעטאַלן; אַלקאַלישע ערד־מעטאַלן, אַלקאַלי־מעטאַלן, סטרוקטור פֿון אָרגאַנישע פּאַרבינדונגען; ציקלישע, איאָציקלישע, אַליציקלישע, הע־טעראָציקלישע סטרוקטור; קייטן, זייטקייטן, טאַפֿל־בינדונגען, פּשוטע (איינפֿאַכע) בינדונגן; גען; אַטאָם־סטרוקטור; עלעקטראָן, פּראָטאָן אַזױוּ ← 104.

[כעמישע עלעמענטן אוראַניום (אוראַן), איטעריביום, איטרויום, אייזן, אייראָפּיום, איר־ליניום, אינדיום, אירידיום, אַלאַבאַמין, אַלר־מיניום (אַלומין), אַמעריקיום, אַנטימאָניום (אַנטימאָן), אָסמיום, אָרגאַן, אָרסען, באָר, באַריום, בייסמוט (וויסמוט), בלֿי, בעריליום (בעריל), בראָם, גאַדאָליניום, גאַלד, גאַליום, גערמאַניום, דיספּראָזיום, האַלמיום, האַפּניום,

וואַרעמקייט, טעמפּעראַטור; ספּעציפֿישע וואַרעמקייט, אַטאָם-וואַרעמקייט, ספּעציפֿישע אַטאָם-וואַרעמקייט, צעל־וואַרעמקייט, אויפֿ-רייס-וואַרעמקייט, פֿאַרברען-וואַרעמקייט; וואַרעמקייט-עקספּאַנסיע; נאַרמאַלע טעמפּע-ראַטור; שמעלצפּונקט, פֿירפּונקט, זידפּונקט; קריטישע טעמפּעראַטור, צינד־טעמפּעראַטור; צענטסיגראַד (צעלזיוס), פֿאַרנהייט, רעאַמיור; אַבסאָלוטע טעמפּעראַטור.

וואָרומען, גערוים; דרוק; נאַרמאַלער, קריטישער, אָסמאַטישער דרוק; דאַמפּדרוק, פאַרערדרוק.

אוינגשאַפֿטן פֿיזיקאַלישע, כעמישע אייג־שאַפֿטן; געדיכטקייט; אַבסאָלוטע, רעלאַ-טיווע געדיכטקייט; צעלזאָעוודיקייט, (אויס)-מישעוודיקייט, (אויס)שפּרייטעוודיקייט, צרזאַמענדיקעוודיקייט, עלאָסטישקייט, האַרטקייט, שמידעוודיקייט, פֿליסעוודיקייט, קלע-פעוודיקייט, אויסוועפעוודיקייט; עלעקטרישע, טערמישע דורכפֿירעוודיקייט (דורכפֿירלעכ-קייט, דורכפֿיר־פּעיקייט); כעמישע נייגונג; אַקסידיר־קראַפֿט.

וואַלענץ (ווערט, ווערטיקייט); פּאָזיטיווע, נעגאַטיווע וואַלענץ; הויפטוואַלענץ, סעקונ-דערע וואַלענץ, העלפּוואַלענץ; נוֹל־וואַלענץ, זעראַ-וואַלענץ.

כעמישע רעאַקציע; פֿילקומע, ניט־פֿיל-קומע, אומקערלעכע (באַלאַנסירטע), ניט־אומקערלעכע, פּלוצעמדיקע, שטורעמדיקע רעאַקציע; זייערסדרעאַקציע; אַלקאַלישע (באַזישע), יאָנישע רעאַקציע; טערמישע די־סאַציאַציע; קאַטאַליטישע ווירקונגען; כע-מישע ענערגיע.

געוועזן, טעאָריעס, היפּאָטעזן דאָס גע-זען פֿון דערהאַלטונג פֿון שטאַף; דאָס געזען פֿון עקויוואַלענטע (פֿאַרבינד־) פּראָפּאַרציעס; דאָס געזען פֿון פֿילפֿאַכיקע פּראָפּאַרציעס; דאָס געזען פֿון קאָנסטאַנטע וואַגפּראָפּאַר-ציעס; דאָס געזען פֿון קאָמבינירטע וואַגן;

העליום, וואַלפֿראַם, וואַנאַדיום, וואַסערשטאָף (הידראָגען), ווירגניום, וויערשטאָף (אַקסיגען), זילבער, טאַליום, טאַנטאַלום (טאַנטאַל), טאַר-יום, טוליום, טיטאַניום (טיטאַן), טעלוריום (טעלור), טערביום, יאָד, כּלֶאָר, כּראַמיום (כּראַם), לאַנטאַנום (לאַנטאַן), לוטעציום, ליט-יום, מאַגעזיום, מאַזוריום, מאַליבדען, מאַנגאַ-נעז (מאַנגאַן), נאַטריום, ניאָביום, ניקל, נעאָן, נעאָדימיום (נעאָדים), נעפטוניום, סאַמאַריום, סטראַנציום, סיליציום, סעלעניום (סעלען), סקאַנדיום, פּאַלאַדיום, פּאַלאַניום, פּלאַטין, פּלוטאָניום, פּראָטאַקטיניום, פּראַסעאָדימיום, פּאַספּאָר, פּלוואַר, צין, צינק, צירקאָניום (ציר-קאָן), צעזיום, צערויום, קאָבאַלט, קאַדמיום, קאַליום, קאַלציום, קוילדנשטאָף (קאַרבאָן), קופּער, קיוריום, קסענאָן, קריפטאָן, ראַדאָן (גייטאַן), ראַדיום, ראַדיום, רובידיום, רוטעניום, רעניום (באַהעמיום), שוועבל, שטיקשטאָף (גיטראָגען).

וסיסטעמען עלעמענטן נאַטירלעכע סיס-טעם (פֿון) עלעמענטן; דאָבערניערס טריאַדן; ניוֹלאַנדס אַקטאָועס; פעריאָדישע קלאַסי-פּיקאַציע פֿון עלעמענטן, פעריאָדישע סיס-טעם, מענדעלעיעווס און לאַטאַר מיערס פעריאָדישע סיסטעם; אַקטיווע, ראַדיאָאַק-טיווע, אינערטע, פֿרייע, כעמיש פאַרבונדענע עלעמענטן; עלעקטראָפּאָזיטיווע עלעמענטן (מעטאַלן), עלעקטראָנעגאַטיווע עלעמענטן (ניט־מעטאַלן); באַזישע עלעמענטן; זייערס־פּורעמענדיקע עלעמענטן; איבערגאַנג־עלע-מענטן, אויזאָטאָפּן; ומשפּחות־עלעמענטן נאַטירלעכע משפּחות, האַל־גען־משפּחות (האַל־גענען) ← 204.

וואַג, געוויכט; וואַגאָניס, וואַגפּראָפּאַר-ציע, וואַגפּאַרהעלטעניש; מאַלעקולאַרע וואַג, פּאַרמול־וואַג; אַטאָמוואַגטאַבעלע; כע-מישע גרײַכוואַג; קאָנסטאַנטע, ניט קאָנסטאַנטע וואַג; כעמישע גרײַכוונגען; כעמישע קרוב־שאַפֿט (אַפּיטיטעט).

[כעמישע אָפּעראַציעס] כעמישער פּראָג
 צעס; כעמישע, מעכאַנישע אָפּעראַציע; צר
 גרייטמעטאָד, רייניקונג) מעטאָד אַאָ"וו; אָק
 סידאַציע, רעדוקציע, פּאַרברענונג, פּאַרוויי
 פּונג, פּאַראַשונג; פּאַרקווילונג, קאַרבאָניאַציע;
 יאַניאַציע, ניטירונג, ניטראָזירונג, סולפּירונג,
 סולפּאַנירונג, אָנוויערונג, בראַמירונג, יאַדירונג,
 דעבראַמירונג, כּלֶאָרירונג, צענטריפּוגירונג,
 אַלקאַליזאַציע, אַקאַהאַליזאַציע; ווירונג, יע
 רונג, פּערמעטאַציע; עסטעריפּיקאַציע, קאַנ
 צענטראַציע, קריסטאַליזאַציע, סובלימאַציע,
 פּילטראַציע; דעסטילאַציע, דיסטילאַציע;
 פּראַקציאָנירטע דעסטילאַציע, וואַקוּם־דע
 סטילאַציע, פּאַרע־דעסטילאַציע; דעניטרי
 פּיקאַציע, דעקאַרבאָניאַציע, דענאַזאַציע, דע
 פּלענמאַציע, פּאַלימערזיאַציע, אינאַקולאַציע,
 פּיקסאַציע, טיטראַציע; שפּאַלטונג; הידראַ
 ליוֹ(רונג, הידרירונג, דעהידירונג; קאַנדענ
 סאַציע, פּרעציפּיטאַציע, אָפּוועצונג, סעדרי
 מענטאַציע; קאַאַגולאַציע, פּאַרגליזערונג;
 אָסמאַ, דורכזאַפונג; עלעקטראַאָסמאַ, עלעק
 טראַפּאַראַז; ועטיקונג, איבערוועטיקונג; עמול
 סיע, דיפּוֹזיע, דורכמישונג; אינווערסיע, דע
 פּרעסיע, רייבונג, פּריקציע; אויספאַרונג,
 אויסדאַמפונג אַאָ"וו ← 220; הידראַליז, עלעק
 טראַליז; פּאַטענציאַמעטריע, רעפּראַקטאַ
 מעטריע, אַצידימעטריע, אַלקאַלימעטריע
 אַאָ"וו.

וכעמישע פּאַרבינדונגען אומאַרגאַנישע
 (אַנאָרגאַנישע), אַרגאַנישע, אַליפּאַטישע, אַראַ
 מאַטישע פּאַרבינדונגען; העטעראַציקלישע,
 ציקלישע, אַליציקלישע, פּאַליציקלישע, איאָאָ
 ציקלישע פּאַרבינדונגען.
 זיערסן; נאַרמאַלע, שטאַרקע, שוואַכע,
 קאַנצענטרירטע, איינבאַזיקע, צוויבאַזיקע,
 דריבאַזיקע זיערסן; פעטזיערסן; באַועס
 (לויגן); זאַלצן; באַזיקע (אַלקאַלישע) זאַלצן;
 ניטראַלע זאַלצן; וויערע זאַלצן, וויערזאַלצן;
 ערשטיקע, צווייטיקע (בינאַרע), דרייטיקע

דאָס עמפּירישע געזעץ; אָסטוואַלדס פּונאַר
 דערפּירגעזעץ; הענריס געזעץ; דאַלטאָנס
 געזעץ וועגן טיילווייזן דרוק; גראַהאַמס געזעץ
 פֿון דיפּוֹזיע; באַילס (מאַריאַטס) געזעץ,
 טשאַרלס געזעץ, געזעץ פֿון גיי־ליסאַק;
 אַטאָמישע טעאָריע, מאַלעקולאַרע טעאָריע,
 קינעטישע טעאָריע, קאַאַרדינירטע טעאָריע,
 וואַלעניזטעאָריע, פּלאַגיסטאַנטעאָריע.

כעמישע נאַטאַציע; סימבאָל, צייכן;
 פּאַרמל ל"ר פּאַרמלען, פּאַרמולע ל"ר פּאַר
 מולעס; נומערישער סופּיקס; כעמישע קאַלי
 קולאַציעס; כעמישע נאַמענקלאַטור.

כעמישע צעלאָזונגען; קאַלאַידע צעלאַ
 זונגען, אַמתע צעלאָזונגען, סטאַנדאַרד־צע
 לאָזונגען; נאַרמאַלע, ניטראַלע, סאַלידע,
 פּליסיקע, גאַזיקע, מאַלאַרע, געזעטיקטע,
 איבערגעזעטיקטע, קאַנצענטרירטע, פּונאַר
 דערגעפּירטע, אַלקאַלישע (באַזישע) צעלאַ
 זונגען; וויערע, אַרגאַנישע, וואַסערדיקע
 צעלאָזונגען; צעלאָזער; דאָס צעלאָזטע;
 צעלאָזימילען; כעמישע מישונגען (פּאַרבינ
 דונגען, פּאַראַייניקונגען, קאַמפּאָזיציעס, צר
 נויפּשטעלן, צונויפּזאַצן); מעכאַנישע, אַרגאַ
 נישע, אומאַרגאַנישע (אַנאָרגאַנישע), צווייטיקע
 (בינאַרע), דרייטיקע (טערנאַרע), ניט־אויס
 וועפעוודיקע אַאָ"וו מישונגען (פּאַרבינדונגען,
 צונויפּזאַצן אַאָ"וו); פּיזיקאַלישע, כעמישע
 בייטונגען; כעמישער פּאַרבייט (כעמישע פּאַר
 טרעטונג); כעמישער פּונאַנדערליי; כּלֶאָר
 פּאַרבינדונגען, האַלאָידישע פּאַרבינדונגען,
 שוועבל־פּאַרבינדונגען אַאָ"וו.

כעמישע עקוויואַלענטן; עקוויואַלענטן
 פֿון אַ באַזע (פֿון אַ זיערס, פֿון אַ זאַלץ);
 רעאַגענט, רעאַקטיוו; רעדוציראַגענט, אָק
 סידיראַגענט, קאַטאַליטישער אַגענט; אַניאָן,
 קאַטיאָן; עלעקטראַליטן, דורכפירערס; ניט
 עלעקטראַליטן, ניט־דורכפירערס; קאַטאַ
 ליסט; פּאָזיטיווע, נעגאַטיווע קאַטאַליסטן;
 אַנטיקאַטאַליסטן; קאַלאַידן, קריסטאַלאַידן.

פּאַפּיר; געשטעל, שטאַטיוו; כעמישואַרג, כעמיקאַליעס.

כעמיקער, כימיקער; לאַבאָראַנט; כעמי שער אינושעניר; אַלכעמיקער, אַלכימיקער. וו: נאַרבעט־פּראָצעסן פאַרבינדן, פאַר־ אייניקן, קאַמבינירן, צונויפֿשטעלן; צע־ לייגן, צעלֶאָזן, שפּאַלטן, צעפֿירן, פֿונאַנדער־ פֿירן; אַקסידירן, רעדוצירן, כלאָרירן, האַלֶאָג־ געניזירן, הידרירן, בראַמירן, יאָדירן, קאַרבאָ־ ניזירן, יאָניזירן, ניטירן, ניטראָזירן, סול־ פֿורירן, סולפֿאַניזירן, אַרקאַליזירן, אַל־ קאַהאַליזירן, ניטראַליזירן, פֿערמענטירן, קאַנצענטרירן, קריסטאַליזירן, פּרעציפּיטירן (אַפּוּעצן), סובלימירן; איינזאַמפֿן, איינפֿאַר (רעווען); פֿילטרירן, דעסטילירן (דיסטילירן), דענטריפּיצירן, דעקאַרבאָניזירן, פֿאַרווייפֿן, עסטעריפּיצירן, דעהידירן, דעהאַלֶאָגע־ ניזירן, דעבראַמירן, דענאָזירן, דעמאָדאַרירן, פּאַלימעריזירן, פּיקסירן; דורכזאַפֿן, זעטיקן, איבערזעטיקן, עמולסיפּיצירן; מישן, דורכ־ מישן, דעפּוזירן, דיפּונדירן; הידראַליזירן, עלעקטראַליזירן; אַקטיוזירן, יאַקטיוזירן, רעאַקטיוזירן אַז״ו < 5.

אַדי: ווערטיק, וואַלענט; איינווערטיק, אוניוואַלענט; צווייווערטיק, ביוואַלענט; דרייווערטיק, טרייוואַלענט; מינערווערטיק, העכערווערטיק אַז״ו; איינהיטלעך; גלײַכ־ מיניק, גלײַכאַרטיק, האַמאַגען; העטעראַגען; אַקטיוו, רעאַקטיוו, ראַדיאַאַקטיוו; אַרגאַניש, אומאַרגאַניש (אַנאָרגאַניש); טערמיש, עקוואַ־ טערמיש, ענדאָטערמיש; אויטעקטיש; אַטאָ־ מיש, מאַלעקולאַר; כעמיש, כימיש, מיקראַ־ כעמיש, אַגראַכעמיש אַז״ו < 5; גאַזיק, פֿלֶיר־ סיק, פֿליסעוודיק, גיסיק; געדיכט, האַרט, סאָליד, פֿעסט, קרישטאַליש, קריסטאַליש; עלאַסטיש, ניט־עלאַסטיש, פֿעדעריק, ניט־ פֿעדעריק; קלעפּעוודיק; צעלֶאָזלעך, צע־ לאַעוודיק, שמעלֶצעוודיק, צעגייטעוודיק; מישיק, מישעוודיק, אוממישיק, אוממישעוודיק;

(טערנאַרע) זאַלצן; טאַפּעלע זאַלצן; אַרגאַ־ נישע, אומאַרגאַנישע (אַנאָרגאַנישע) זאַלצן; קאַמפּלעקסזאַלצן.

אַלקאָהאָלן, אַלדעהידן, קעטאָנען, עס־ טער, פּענאָלן, קוילד־וואַסער־שטאַפֿן, קוילד־ הידראַטן, פאַראַפּינען, אַלֶעפּינען, אַצעטי־ לענען; מעטאַל־אַרגאַנישע פאַרבינדונגען, אַזאַ־ פאַרבינדונגען, הידראַז־פאַרבינדונגען; אַמי־ נען, אַלקאָלֶאָדן, פּראָטעינען, צוקערן, האַר־ מאַנען, וויטאַמינען, כינאַנען, פֿעטסן; פֿיל־ טראַט, דעסטיטאַט, ענדפּראָדוקט.

כעמישע לאַבאָראַטאָריע; וואַגימער, רעאַגענט־צימער, טונקל־קאַמער.

מכשירים, אפּאַראַטן וואַג, פֿעדערוואַג; טערמאַמעטער; געוויינטלעכער טערמאַ־ מעטער, בעקאַנטערמאַמעטער; רעפּראַקטאַ־ מעטער, פּאַלאַרימעטער, קאַלאַרימעטער, פּאַטענציאַמעטער, מאַנאָמעטער, הידראַמע־ טער (שפּינדל), פּיקנאָמעטער, סטאַגאָמאַ־ מעטער; פֿאַרגרעסער־גלַאָז, שפּאַקטיוו, רופּע, מיקראַסקאָפּ; שטייסל, מערושער, ריבשאַל; פּיסטיל; פּאַרצעל־ייִשיסעלע; בעכער־גלַאָז, כּוירעט; גלאַזשטעקל, גלאַזטרײַבל, זייגער־ גלַעזל; קאָרבע, סלאַי; ערלענעמיע־קאַל־ בעס, נוטשן; פּראַקציאָניר־קאַלאָנעס; ברע־ נער; ספּירטברענער, בונזענס ברענער, אוי־ ערס ברענער, מעקער־ברענער, מיקראַ־ברע־ נער; עלעקטרישער אויוון, גאַזאויוון, טריקן אויוון, דאַמנע, אַלעמביק; טיגל; רעאַגענז־ גלַאָז; רעאַגענט־פּלאַש, וואַלפּס פּלאַש; פּרר־ בירערל, פּרובירטריבל, רעטאַרטע, פּיפּעט; פּרובירגלַאָז, פּרובירל; זייער, לייקע, טרעכ־ טער; אַפּשײַד־לייקע, אַפּשײַד־טרעכטער; פֿילטער; פֿילטער־פּאַפּיר; פּאַרעזע פּלאַטן, אַסבעסטנעצן; דעסטיליר־אַפּאַראַט, דעסטי־ ליר־פּלי, דעסטיליר־גלַאָז, דעסטיליר־פּלאַש; צענטריפּונג; קילער, קמל־עך־קילער שלאַנג־ קילער; אויטאָקלאַוו; וואַסערבאַד, זאַמד־ באַד; לאַקמוס־פּאַפּיר, קורקוס־פּאַפּיר, קאַנאָ־

אינעטעמונג, אינהאלאָציע; אויסטעמונג, אויסעטעמונג, פאַרע; אַטעמצי, אַטעמציג; הויך, כּוּך, בלאָז, פּוּך, צי; (אַטעם) איבער-כאַפּ, אַטעם-פּוּזע; נאָס, ניס; שלוקערץ, שלוקעכץ; (אַפּ) גרעפץ; בויכווינט, * פּאַרץ, * נפּוח, * נפּיחה.

וויסנשאַפֿט אַראַלִיג, אַראַנאָמיק, אַראַסטאָמיק, אַראַדינאָמיק; וועטערקענט-שאַפֿט, מעטעאָראָלִיג; בראַנטאָלִיג אַאָוו.

אינסטרומענטן לופֿטמעסער, אַראַ-מעטער, באַראָמעטער, באַראָגראַף, באַראָ-סקאָפּ, ווינטמעסער, אַנעמאָמעטער, וועטער-מעסער, קלימאָטאָמעטער; אינספּיראַטאָר, רעספּיראַטאָר; אַטעם-אַפּאַראַט, אַראַפּאַר; פּאַכער, פּעכער, ווייער, וואַכֿליער, פּען [אָן]; לופֿטערער, ווענטילאַטאָר, ווענטילאַטאָר; בלאָזמאַשין, לופֿטפּאַמפּע, לופֿט־עוואַלואַטאָר; וועטערגלאָז, ווינטפּאַן, וועטערפּאַן, וואַלקנ-פּענדל, וועטערהאַן, ווינטהאַן; שטורעם־סיגנאַל, וועטער־סיגנאַל; ווינטמאַפּע, ווינטקאַרטע, וועטער־קאַרטע, שטורעם־קאַרטע.

וועטער־דעפּאַרטעמענט, וועטער־ביראָ, וועטער־סטאַציע; וועטער־באַריכט, וועטער־נפּיאַות, וועטער־נפּיאַ. וו: בלאָז, בלעזלען, פּוּשן, ווייען, פּלאַשען, וויכערן, שטראָמען, שטורעמען, בושעווען, דרייען, בריוון.

לופֿטערן, אויסלופֿטערן, אויסוויטערן, אויסוועטערן, דורכלופֿטערן, איבערלופֿטערן, ווענטילאַטאָר; פּאַכען, פּעכערן, פּעכלען, אַפּמאַכען.

הויכן, הויכען, הויכקען, כּוּכען; אַטעמען, עטעמען, אינאַטעמען, אינעטעמען, אינהאַלירן [וויך] פּאַרציען; שמעקן, נויכען, שניפּען, שניפּלען, וואַנכען, פּאַרשקען, פּאַרסקען, שמאַרען, סמאַרען; אַטעמען (עטעמען) שווער, דיכען, דעכען, דישען, זשיפען, זשאַפען, סאַפען, סאַפען, פּאַשען, זשאַווען, זשאַווערן.

צוזאַמענדריקעוודיק, (אויס) שפּרייטעוודיק, שמידעוודיק, אויסוועפעוודיק, דורכפּירעוודיק, דורכפּיר־פּעיק; עלעקטראָפּאָזיטיוו, עלעקטראָנעגאַטיוו; געוועטיקט, איבערגעווע-טיקט; אַקסידירט, רעדוצירט אַאָוו - וו.

וען אויך: געלאָגט 204, מעטאַל־באַארבעטונג 205, מעטאַל־ווייע 217, גאַ 220.

219. לופֿט, ווינט

ס: לופֿטיקייט, ווינטיקייט, שטורעמדיקייט אַאָוו - אַי; בלאָזונג, לופֿטערונג, ווענטיר-זירונג אַאָוו - וו; ווענטילאַציע.

לופֿט, עטער; אַטמאָספּער, אַראַספּער; לופֿטמאַסע; אַטמאָספּערישע לופֿט, פּרישע לופֿט אַאָוו; דער דרויסן; ים־לופֿט, צוגלופֿט; לופֿט־דרוק, ווינט, לופֿטבלאָז, לופֿטשטראָם, לופֿטצוג, צוגווינט, שטאַנג; פּריש, לופֿט, לינד ווינט; בריוו; מערבֿ־ווינט; מיזרח-ווינט, פּאַסאַט (ווינט); צפּון־ווינט, צפּונות; ינאַרדווינט, מיסטראַל; דרום־ווינט, זעפּיר; קעגנווינט; לאַנדווינט, ים־ווינט; טרוקנווינט, טריקנווינט, סוכאַווי, הייסער ווינט, הייסווינט; זאַמדווינט; ווינטבראָך, ווינטשטויס; וויכער, געוויכער, ווינע, זאַווייע, שטורעמווינט, וויבֿל־ווינט, אַנטיציפּלאָן, סמערטש, שקוואַל, פּאַרטונע; מעטעל, מעטעליציע, מיאָטעליציע, שניי־שטורעם, (שניי־)זאַווערוכע, שניי־געוויטער, פּורגע; געוויטער, אומגעוויטער; שטורעם, צע־בריוו, בורע; בליצ־שטורעם, דונער־שטורעם, דונערבליץ; געוויטער־שטורעם, ים־שטורעם, וויבֿל־שטורעם; זאַמד־שטורעם, סאַמום, סימון, מאָנסון, ציקלאָן, הוריקאַן, אַרקאַן, אוראַגאַן, כאַמסין, האַרמאַטאַן, טיפּון, טאַר-נאַדע, טראַמאַנטאַן, סיראַקאַ; שטורעם־שטח, שטורעם־צענטער.

וועטער, קלימאַט, פּאַגאַדע, אַויר; שלעכטער וועטער, אומוועטער; וועטערביט, אַטעם, אַטעמונג, עטעמונג; אינאַטעמונג,

לופט, מעפֿיטיס; העליום, נעאָן, אַרגאָן אַזױ
 ← 218.

דאַמפּ, דאַמף, פּאַרע, סטים [אַ]; גע-
 זעטיקטער, איבערגעהיצטער אַזױ דאַמפּ;
 אָנהויך, אָנרויף, אויפֿרויף.

רויך, טשאַד, סוואַנד, קאַפּעטש.

פּנעוומאַטיק, פּנעוומאַטאָלאָגיע; גאַד-
 פֿירונג, גאַזלײטונג; דאַמפֿפֿירונג, דאַמפֿ-
 לײטונג; גאַזאַנאַטאַלט, גאַסטאַנאַציע, גאַזאַווינע;
 פּנעוומאַטישער קאַבינעט.

אינסטרומענטן גאַזאַסקאַפּ, פּנעוומאַטאָ-
 סקאַפּ; גאַזאַמעטער, וואַפּאַרימעטער, פּנעו-
 מאַטאַמעטער אַזױ ← 218.

וון: דאַמפּן, דאַמפֿן, אויסדעמפּן, אויסדאַמפֿן;
 פּאַרען, אויספּאַרען; וועפּן, אויסוועפּן,
 אַפּשאַלן, אויסשטיין זיך; פּרייען, פּרייען,
 שוויצן; רייכערן זיך, זעצן, וואַלען, קאַפּ-
 טשען; [פֿלייש, פֿיש] רייכערן, אויסרייכערן,
 וויאַנדולען, ווענדולען, סמוקן [אַם]; טשאַדען,
 טשאַדזשען, סוואַנדזשען; גאַזיפֿיצירן, סובֿ-
 לימירן, דעסטילירן אַזױ ← 218.

אַדי: גאַזיק; גאַזעוודיק, גאַזפּאַרמיק, גאַד-
 אַרטיק; דאַמפֿיק, דאַמפֿיק, פּאַריק,
 פּאַרנע, פּאַראַווע; פּרייק, פּרייק; רויכיק,
 רייכערדיק; טשאַדיק, טשאַדנע. ⁰ טשאַדנע.

וען אויך: כעמיע 218, לופט 219.

221. אייל

ס: אייליקייט, בויםלידיקייט, פֿעטקייט,

שמאַליציקייט, קלֿבֿדיקייט, פּעכיקייט
 אַזױ ← אַי; איילונג, זאַלבונג אַזױ ← 138
 אין וי.

אייל, אַלײ, אַלעיק, אַליווע; געשלאַגענער
 אייל [נידן]; סאַטאַטייל, געוויקסדאָייל,
 פֿלאַנצנאָייל; בויםל, שמן זית (נך); אַליוואַייל,
 אַליווקע; פּאַרמענאָייל; לינאָייל, לינאָווימעך;
 אייל, קאַנאַפֿליע-אייל, זאַמענאָייל, סימיעאָייל;
 (פֿעלד)ריבֿדאָייל, מאַנדלֿאָייל, מאַנאָייל,

קייכן, פּרייכן, פּראַכן; שעפּן (כאַפּן) לופט;
 כאַפּן (אַפּכאַפּן, איבערכאַפּן) דעם אַטעם;
 אַפּאַטעמען, אַפּעטעמען, אַפּושיפען, אַפּדיכען,
 אַטדיכען; דיגען (סאַפען, פּרייכן אַזױ) ווי
 אַ גאַנדז; הוסטן, הוסן, קייכן, כעכלייען, פּיר-
 כען, פּירקען; פּאַרגיין זיך, פּאַרקייכן זיך,
 פּאַרדיגען זיך; ניסן; שלוקערצן, שלוקעכצן,
 איקען; גרעפּצן, גרעפּסן, אַפּגרעפּצן; אַרויפֿ-
 גרעפּצן, אַרויפֿשלאַגן, אַרויפֿהאַדען, אויפֿ-
 שטייען; גרעפּצן ווי אַ הויז; לָאָן לופטן),
 *פּאַרצן.

אַדי: לופטיק; לופטעוודיק, לופטאַרטיק,
 לופטפּאַרמיק; ווינטיק, שטורעמדיק,
 שטורמיש; עטעריש, אַטמאָספֿעריש אַזױ
 ← 5.

אינוו, פּראַז: אין דער לופטן; אויפֿן לאַנד;
 אויף דער פֿרישער לופט; אין קאַנטרי
 [אַם]; היק!; אַפּטשי!; גענאָסן ביי דעם אַמת;
 לישוועתך קוויטי; גיב זיך אַ צי בייס אויער;
 ושלעכטער וועטערן אַן עברה אַ הונט אַרויס-
 צוטרייבן; אַן עברה אַ שלעכט פּערד אין וועג
 אַרין צו טרייבן; אַן עברה אַ שלעכטע ווייב
 (אַ שלעכטן מאַן, אַ גנבֿ) אַרויסצוטרייבן; מען
 זאָל טרייבן אַ הונט מיט אַ שטעקן, וועט ער
 אויך ניט גיין; גאַט קריגט זיך מיט דער ווייב
 [דווער; קינעריש].

וען אויך: גאַז 220.

220. גאַז

ס: אויסדאַמפּונג, אויספּאַרונג אַזױ ← וו;

גאַזיקייט, דאַמפֿיקייט, רויכיקייט אַזױ
 ← אַי; גאַזיפֿיקאַציע, וואַפּאַריזאַציע, סובֿלֿי-
 מאַציע אַזױ ← 218.

גאַז; איידעלע (אינערטע) גאַזן; נאַטיר-
 לעכע, גענעראַטיווע, ברעניקע אַזױ גאַזן;
 לופטגאַז, וואַסערגאַז, האַלצגאַז, איילגאַז,
 שוועבלגאַז, אַמאָניעגאַז, בלויגאַז, זומפּגאַז,
 טשאַדגאַז, קנאַלגאַז, ליכטגאַז אַזױ; שטיק-

[אמ] ; פאָלִיטור, טינקטור, שער־יאַק, שעל־אַק, לאַציע.

אייל־פּאַבריק, אייל־אַרניע, אַליאַרניע ; אייל־פּרעס, אייל־קעלטרער ; סמאָלע־פּאַבריק, סמאָל־אַרניע ; טערפּענטניצע, טערפּענטי נאַרניע ; אייל־פּערד, אייל־קוואַל, נאַפּטקוואַל ← 204 ; אייל־רער, אייל־קעסל, אייל־רעזער־וואַר ; רער־ליניע, פּיפּל־ליניע [אמ] ; אייל־מעס־טער, אַלעאַמעטער.

סמאָלע־מאַכער, סמאָלע־ברענער, סמאָל־יער ; פעכטר־ביער, נאַפּט־ער ; אייל־שמעקער ; אייל־קרעמער, אייל־הענדלער, אַלייניק ; מאַשאַוש.

וו : טרייבן סמאָלע, טערפּענטין אַאָוו ; אייִן, זאַבן, שמירן, בוימלען, וואַקסן, סמיל־עווען אַאָוו ← 138.

אַדי : בוימלדיק, שְׁמֵן־יודיק, אייליק, פּעט, שמאַצ־ציק, חל־בדיק, חל־בן, פעכיק. [פּאַרגל־כּונגען] פּעט ווי אַ טשאַלנט, ווי אַ העלדול אין טשאַלנט, ווי אַ קוגל, ווי אַ קישקע, ווי אַ קניידל.

וען אויך : באַדעק 138, רפּואה 427.

222. שוים

ס : שוימיקייט, בלעז־דיקייט, יויריקייט אַאָוו וו ← אר ; בריוונג, יוירונג, פּערמענטירונג אַאָוו ← וו ; פּערמענט, פּערמענטאַציע ; בורע־ניע, בורטשער־י ; זימאָלאַניע, זימאָטעכניק ; זימאָמעטער, זימאָסקאַפּ.

שוים, שאַם, שאַם, פּיאַנע, פּיענע, פּינע ; זייפּנשוים, זייפעכץ, מידלענעס, מינדלענעס, מולניעס, מילניעס, מילניקעס ; בלעזל, בלע־זערל, פּוּזיר ; וואַסערבלעזל, בולבע ; זייפּך בולבע, זייפּבלאַז ; הייוון, וויינהיייוון, ביהיייוון אַאָוו ; הייוונשלײַם.

וו : בלעזלען זיך, שוימען, פּינען, קרעלן, בולבען, בולקען, ציישן, זידן, קאַכן אַאָוו ← 260 ; יירן, יוירן, יערן, זערן, פּערמענטירן,

צימירנאייִל, סעזאַמאייִל, קימלאייִל ; נוסאייִל, קאַקאָס(נוס)אייִל ; מוסקאַטאייִל, מירטנאייִל ; נענעל־ער־אייִל, ינעל־קנאייִל ; טייאייִל, לאַ־ווענדל־אייִל, מאַראַנצ־אייִל, ווערעמקרויט־אייִל, עטעראייִל, פּוּלראייִל, טימיאַנאייִל, סאַספּאַראַס־אייִל, ראַפּסאייִל, סינאַפּור־אייִל, טעראייִל, טערפּענטין־אייִל, קאַמפּעראייִל, טונגאייִל, מאַקאַסאַר־אייִל, פּראַוואַנס־אייִל, ענעסאייִל ; ריצנאייִל, קאַסטאַראייִל, קאַס־טאַרקע ; מינעראַל־אייִל, אַנטראַצעדאייִל ; טראַן, יטראַן, פּישאייִל, פּישטראַן, וואַל־פּיש־טראַן, לעבערטראַן, קאַדל־יווער־אויף [אמ] ; האַראייִל, זאַל־באייִל ; באַלזאַם, טאַלו ; אַלעין ; מאַקוך, זשמײַכע, אייל־קוכן, אייל־קיכל, ליני־קוכן ; רויאייִל, אויף [אמ] ; שטיינאייִל, פעט־ראַל(עום), פעטראַליום, קעראַסין, נאַפּט, ינאַפּטאַ, גאַוע, ראַפע ; בענואַל, בענואַלין, גאַוואַלין, בענוין אַאָוו ; שמאַץ, פּעטס, חל־ב, פּוטער אַאָוו ← 258 ; וואַל־פּעטס ; בערני־פּעטס, ספּערמאַצעט ; אויג, פּעטסטראַפּן.

שמירעכץ, מאַוט, מאַשטש, קרעם, זאַלב, לינימענט [אמ] ; קאַלדקרעם, וואַועלין, גלי־צערין ; סטעאַרין, פּאַראַפּין ; זשעלאַטין ; פּאַמאַדע, פּיקסאַטוואַר ; באַנדאַלין ; ברי־זאַב, ציניקוואַרב אַאָוו ← 427 ; פעך ; קדמוך־פעך, יאָרפעך ; האַל־צפעך, זשיוויצע ; מינעראַל־פעך ; מאַל־טריע, דאַמאַרין, קאַפּאַל, אַפּאַפּאַנאַקס, עלעמי, קיסליען, קאַלאַפּאַניט, פעכגראַנאַט, קאַלאַפּאַניום, קאַלאַפּאַניע, קאַניפּאַל(יע) ; אַלונט, טיפּ־ו־סקייט, גאַלאַבאַן, חל־בנה ; טער, קויל־טער, טראַנשמירעכץ ; סמאָלע ; מאַוע, מאַזש(ע), וואַרוויין, וואַגך שמירעכץ, סמאַר, דושענע(כ)ץ, דיאַד, דייעט, דיאַגאַט, דעגעט, סמאַראַוידלע, שמאַראַ־ווידלע ; פעכטאַפּ, מאַוניצע ; שוסטערפעך, וועצע ; אַספּאַלט ; נאַטירלעכער, קינסט־לעכער אַספּאַלט ; טערוואַסער ; אווע [פעכ־שטאַף] ; לאַקיר, לאַק, ווינער־לאַק, עמאַל־לאַק, גלאַזור, פּאַלייווע ; פּאַקאַסט, פּערנעץ, וואַרניש

אין פוטער, ווי משה אין טשערעט, ווי די
מיצרים אין ים־סוף, ווי נחם תבה, ווי נאך א
באד, ווי ב"א חסיד דער ש"ר ראש, ווי אויס
געצוואַנגן אונטערן רעגן.

טריפיק, רעגנדיק, ריזנדיק, שפרייך,
שפריציק, גיסיק, פליסיק, פליסעוודיק,
שפרודלדיק, פליציק, שטראַמיק, כוואַליע-
דיק, פאַליעדיק, פליסיק, קוואַליק, קוועליק
אאָ"ו - ס אַו"ו.

שפר: היט דין פאַר פליער און גלייב גיט
דעם וואַסער; וואַסער איז אַ גנב; די
שטאַרקסטע משקה איז וואַסער ופאַרפלייצונג.

וען איר: געוואַסער 226, וומפ 227.

224. טרוקנקייט

ס: טרוקנקייט, אַנוואַסערדיקייט, פאַרדאַרט-
קייט אאָ"ו - אַר; טריקענונג, ווישונג,
דאַרונג אאָ"ו - ו; אויסטריקענונג, דרענאַוש;
אינסולאַציע; טריקעניש, טרוקעניש, פאַר-
טריקעניש, אויסטריקעניש, יבשה, פאַסעכע,
פסעכע; עצירת־גשמים, הונגער־אַר; דוחק
אין וואַסער, וואַסער־דוחק, וואַסער־מאַנגל.

וו: זיין טרוקן; גיט פאַרנעצן זיך; גיין צווישן
די רעגנדלעך; ווערן טרוקן; (אַפֿ)טריקע-
נען זיך; אַינגעטריקנט ווערן, דאַרן, פאַרדאַרן,
אַינדאַרן, סעכענען, סאַכניען, אַינסאַכניען,
אויססאַכניען, קוואַרן, אַינקוואַרן, טשאַכנען,
אויסדיינען, אויסדעווערן, אויסשישען, אויס-
מאַרבעווען אאָ"ו - 118.

מאַכן טרוקן; אויסטריקענען, אויסווישן;
וועשן אויסדרינגען, אויסדרייען, אויסדריקן,
אויסקוועטשן; אויסקוועטשן ווי אַ גאַסן האַנ-
טעך, ווי אַ ציטרין, ווי אַ לימענע; [טייך] דרע-
נירן, דרענאַזשירן, אַפשטעכען; אויסווייען,
אויסטויבן, אויספרייען.

אַדי: אַנוואַסערדיק, וואַסער־לאַז; וואַסער-
זיכער, וואַסער־פּעסט; טרוקן, דאַר,
קוואַר, דאַר און קוואַר; פאַרבאַקן, פאַרבאַקט;

אויפן וואַסער, ווי (בלוט) פֿון אַ חוּזיר; וַשטאַר-
קער רעגן רעגענען (גיטן) ווי פֿון (מיט) עמערס,
ווי פֿון (מיט) צעבערס, ווי פֿון אַ צאַפּן, ווי פֿון
אַ (דורכגעלעכערטער) פֿאַס, ווי פֿאַר אַ גייעם
מבור.

נמשקה צוגעבן וואַסער, וועסערן, פֿאַר-
וואַסערן, אונטער־וואַסערן, מימען; צעפֿירן,
פֿונאַנדערפֿירן; אַפשטען, אונטערשטען.

מאַכן גאַס, פֿיכט - אַר; מאַכן אַ קאַגל
אַילענד [אַס]; באַפֿיכטן, באַטרערן; באַ-
וואַסערן, באַוועסערן, איריגירן; באַטויען,
באַראַסען; [שניידען] געצן, שטעמפֿלעווען,
דעגאַטירן, דעקאַטירן; אויסמאַטשען; דורכ-
נעמען מיט וואַסער; ווייקן, אַינזוייקן, זאַטע-
רען; לויגן, זאַליען, שוועבלען; אַינזאַפּן,
אַינזויגן, אַיננעמען, דורכנעמען, אימפּרעגנירן;
אַפּרעטירן; אַנזיען פֿיכטקייט.

שפּריצן, שפּרייען, שפּרענגען, שפּרינקלען,
שפּרענקלען; בריווען, בריסקען, פֿאַרסקען,
ליאַפען, כליאַפען, פליזכען, כליאַסקען,
כליזסקען, פליעסקען, פליזסקען, פליזשקען,
פֿאַליזשקען, פֿאַליאַסקען, פֿלונטשען; ריקאַ-
שעטירן; לֶאָזן (מאַכן) קאַטשקעלעך אויפֿן
וואַסער; באַגיסן, באַנעצן, באַשפּריצן אאָ"ו;
אַפּגיסן, אַפּנעצן, אַפּשפּריצן אאָ"ו; אויפֿגיסן,
אויפֿקוואַרן, אויפֿפֿליצן אאָ"ו; פֿאַרשווימען,
פֿאַרטרענקען, פֿאַרטרינקען, פֿאַרפֿליצן
אאָ"ו; אַיננעצן, אַינזאַפּן אאָ"ו; אויסשפּריצן,
אויסגיסן אאָ"ו; אַנגיסן, אויסשענקען, אויס-
בוטלעווען אאָ"ו; צעגיסן, צעשפּריצן, צע-
פֿליעסקען אאָ"ו; דורכנעצן, דורכשטראַמען,
דורכגיסן אאָ"ו; וואַשן, שווענקען אאָ"ו - 415.
אַדי: וואַסערדיק; פֿיכט, ווילגאַנטע, וואַכ-
קע; טוייק, ראַסיק; גאַס, גאַסלעך, פֿיטש
גאַס, פֿליטש גאַס, גאַס - אויסצודרייען (צום
אויסדרייען); גאַס דורך און דורך.

פֿאַרגלֿיכונגען גאַס ווי אַ האַן, ווי אַ
קאַטשקע, ווי אַ קאַץ (וואַס איז אַרויס פֿון וויער-
מילך), ווי אַ שמאַטע (לופּעטע), ווי אַ וואַרעניק

שלונו, הארבע, יקלופט, שלוכט; שיל, באסין; טיכבאסין, פעלדוךבאסין. פליין, פלוין; פלאכלאנד, פלאכגרונט, פלאטא, טעראסע; פעלד, לאן, לעוואדע, חיוע, לאנקע, פאשע אאו"ח - 251; סטעפ, פערעיע, פריירי, סאוואנע, פאמפא; ווילדער-ניש, טונדרע, טיגע; מיידר, מיידר, שמם, וויסטע, וויסטעניש, וויסטעניש [אין], פוסטינע, פושטשע; געוועמדן, זאמדן, פויסקעס, פיאסי קעס; וינקעוועמדן, וינקוואמדן.

הויכלאנד, בארגלאנד; לאנדשפיץ; בארג; געבערג, יגעבירג; (טרווע, סאפקע, בערטע; בארגקייט, בערגקייט; געשלייפלטע בערג; סיעניט, אינדולבערג, סיערא; ולקנתה רינג בערג; זאמדבארג, דיונע; פארבארג, בארג שפיץ, בארגמאסיו, הויפטמאסיו, בארגפלאך, בארגפאס, בארגרוקן, מעושע; אפהאנג, אראפהאנג; שיפוע; בארגפוס, בארגצופוסנס, פאדויל; בארגשפאלט; אלימפ, אלפן, קרי חושך. פעלדו, סקאלע, ריף; קאראלפעלדו, קרידפעלדו אאו"ח; פעלדונקייט; פעלדונר ריף, קאראלריף; פעלדונרוקן, פעלדונבאנק; פעלדונריין, פעלדונשפאלט, יארוס; פעלדונ בעקן, פעלדונקאדער, פעלדונגרונט, שטיינ פעלד - 204.

זען אויך: געשפרייט 108, געגנט 109, וועלט 203, אגרי קולטור 251.

226. געוואסער

ס: ים, זמער, אקעאן, אוקענוס; שבעה ימים; ויבן ימען; תהום, אפגרונט, טיפעניש; ים-פלאך, ים-שפיגל, וואסער-שפיגל, געהייב פון ים; ים-באסין. ים-פאס, וואסערפאס, ים-גאס, ים-האלדו, ענגפאס, איינפאס, איינפאס, גאלף; אויסגאס, אויסגוס, ביי [אין]; לימאן, מויל, אריינפאל, איינבראך, פלארד, בוכטע, בעכטע, לאנגע, ים-קאנאל.

פוינע; אויסגעטריקנט, פארדארט, פאר-קווארט, אויסגעסאכניעט, אויסגעדייווערט, אויסגעשישעט, אויסגעמארקעוועט אאו"ח - 118.

נפארגלייכונגען טרוקן (דאר, אויסגע-טריקנט אאו"ח) ווי גראן, ווי ביין, ווי פעלער, ווי פעך, ווי צונטער, ווי האלץ (אויף דער זון), ווי א קלאץ (אויף דער זון), ווי שוועבעלעך, ווי הובלינקעס, ווי שפאן, ווי שפענער, ווי שפענדלעך, ווי קינעלעך, ווי סקאל (ק)עס.

225. יבשה

ס: יבשה, לאנד, טריקעניש, געטריקן, טרוקן לאנד, פעסטלאנד; ערד, ערדקארע, ערדשאץ; גרונט; באדן; קדמונגרונט, יאור-גרונט; אנטערגרונט, אנטערבאדן, אנטער-שיכט, דעליוויום; ווילדלאנד; טיפלאנד, הינטערלאנד; וואלדלאנד, טארפלאנד, זומפ-לאנד, אגארלאנד, אקערלאנד, גארטנלאנד, גראזלאנד אאו"ח - 251; ערדבאדן, אקער-באדן, שווארצבאדן, שווארצערד, זטשערנגא-זיאם, קרקע-בתולה אאו"ח - 251; זאמדגרונט, ליימגרונט, שטיינגרונט, ווילקאנגרונט; זאמד-באדן, ליימבאדן אאו"ח; סאלפאטארא - 204; מאכערד, גארטנערד, קיזערד, רויערד, פריערד, ליימערד אאו"ח.

קאנטינענט; דעלטע; איסטמוס, לאנד-האלדו; לאנדפאס; קאפ, בארטנשטארן, שטארן; אַאויס, אַאזע; לאנדשאפט; אינדול, וויספע, קעמפע, געמפע; זאמדבאנק; אינדול-גרופע, ארכיפעלאג; האלבאינדול, לאנדצונג, לאנדפלינגער; אטאל; ברעג, בארטן, ברעג-ליניע, ים-ברעג, שטראנד, וואסערפראנט, פלאוש, פלאזשע, [אין] קאוסט, ביטש; מאל, אגניט. נידער, נידערארט, נידעראנד; טאל, עמק, טאלגענט; קדמונטאל, יאורטאל, קעסלטאל, לענגטאל, שפאלטטאל; קלעם, קלעם.

ווערן; פֿאַריאַטלען זיך, פֿאַרפעקלען זיך; זמן מעוברת, זמן טראָגעדיק - אַי; טראָגן, שוואַנגערן, שווענגערן; ובעל־יחיים סמיקען, קוואַקען; זמן אויף דער ציט; זמן אין די הויכע תּדשים; זמן קרוב־למקח; אויסטראָגן; ובעל־יחיים אויסזיצן, אויסלענגען.

לייגן זיך (לייגן) אין קימפעט; זיצן אויף דער (אויפֿן) בראַכשטול; גיין צו קינד; נעמען (צונועמען, אָפּנעמען) אַ קינד; איבערקומען; *סעקן, *צעסעקט ווערן; האָבן, געבוירן, יגעבערן, געווינען, מוליד זמן, געבן לעבן, ברענגען אויף דער וועלט; קינדלען; ובעל־יחיים, אויך ווילגאר וועגן מענטשן אָפּלייגן זיך, קעלעבן זיך, ציגלען זיך, ציקלען זיך, שעפּסלען זיך; ווונטן צימקלען זיך; וקאַפּן קעצלען זיך, קאַציען זיך; געבוירן ווערן, געבאָרן ווערן, גולד ווערן, קומען אויף דער וועלט, דערזען די ליכטיקע שנין; ובעל־יחיים אויספירן זיך, אויספיקן זיך, אויסקריכן, לינען, פֿאַרגולמען זיך, פֿאַרלעלען זיך; מפּיל זמן, מפּלען, אָפּ-וואַרפֿן.

אַדי: מעוברת, טראָגעדיק, טראָגעוודיק, שוואַנגער, פֿאַרפעקלט, *סמיקעדיק, *ביכלדיק; קעלביק, ציגלדיק, קעצלדיק, צימקלדיק.

פֿראַז: כּרסה בין שניה; *ביי איר איז שוין דער בויך אויף דער נאָז; נעוברתע פֿלה *מיט דעם פֿולן בויך צו דער מגילה; *אַ מולד-טובֿ פֿאַרן הריאת.

230. פֿרוכפּערדיקייט

ס: פֿרוכפּער(די)קייט, פֿרוכטיקייט, מערעוודיקייט, פּראָדוקטיווקייט אַאז"וו - אַי; פֿרוכפּערונג, ווידמ(עטונג), מערונג אַאז"וו - וי; פּראָדוקטיוויטעט, ווידמעניש, פֿריהזרביה, מולטיפּליקאַציע, פּראָפּאַנאַציע, רעפּראָ-דוקציע; אָרץ וְבַת הַלֵּב ודבֿש. באַקינדלסטער(ר), קינדערדיקער(ר), קינד-

געשפּרייט, לופּטרוים; לופּטהאַלטער, לופּט-זאַק; גאַזער, גאַזערעטאַרטע, פיפעט(קע); דאַמפּרער, דאַמפּרער; רויכער, פֿייעררער, ל(י)וכטע, קוימען, שאַרשטיין, צוגלאַך, צוגוטר. וו: קאַנאַליזירן, אַסעניזירן.

229. געבורט

ס: אַוויל־אַציע, אייערונג, אייער־אוישמיד; באַכפֿרוכפּערונג, באַפֿרוכטונג; ובעל־יחיים אייערלייג; אַלייך (יעלעבסט) באַפֿרוכ-פּערונג; באַליפּונג, פּעקונדאַציע, פּערטילי-זאַציע, אינקובאַציע; טראָגעדיקייט, טראָגעוודיקייט, מעוברתדיקייט, שוואַנגערשאַפט; קימפעט, שווימפעט [ישן]; ווייען, געבורט-ווייען, תּבֿל־ידיה; נאַכווייען, נאַכווייענישן; בראַכשטול; שטערנישס וסגילה; יולדת-קוויטל, קימפעטבריוול, שיריה־מעלות; גע-בורט; פּריגעבורט, מפּיל, אַבאַרט; ובעל־יחיים פֿאַרוואַנדלונג, מעאַטמאַרפֿאַז; פּולע, ניט־פּולע פֿאַרוואַנדלונג; אויסקריך.

טראָגעדיקע, טראָגעוודיקע, מעוברתע, שוואַנגערע, *סמיקעדיקע; קימפעטאַרין, גע-ווינערין, האָבערין; שווערע האָבערין, מקשה-יילד; ערשטלייג; ובעל־יחיים ברימאַשין, אינקובאַטאַר.

עמבריאָ, פּעטוס, עובר, וולד; וקאַלב - קצבים בן־פקוע, בעמבעקוע, נשמה; יוצא־דולפֿן, טאַמאַטאַקאַס; ואינסעקטן אָפּפּרעסער, רויפּ(ע), ראָפּוכע, מאַסקע, לאַרווע; קאַפּעקל, שליייער, פענדראַק; גולמל, לעלע, נימלע, אימאַג; דאַס אָרט, נאַכגעבורט, שליה; ובעל־יחיים אַמניאָן, קאַקאַן; וויסנשאַפטן עמבריאָלאָגיע, סילפּאַלאָגיע.

וו: באַפֿרוכפּערן, באַפֿרוכטן, טראָגע(ו)דיק מאַכן, מעוברת מאַכן; *מאַכן (צושטעלן) אַ בייכר; פֿאַרפעקלען; פּוקד עקרות זמן; ובעל־יחיים שלאַגן רויג, לייגן אייער; פֿאַרגיין (פֿאַרנומען ווערן) אין טראָגן; טראָגעדיק

אַדִּי: אומפֿרוכפּער(ד)יק, יאומפֿרוכטבאַר, יפֿרוכטלאָזיק, אומפֿראָדוקטיוו, אומ־שעפֿעריש, סטעריל, פֿאַרוואַרפֿן, פֿאַרלאָזן, וויסט, עקרהדיק, זקרידיק, אַנקינדערדיק, אומקינדערדיק, קינדערלאָז.
שפּר: אַן עקרה פֿאַרט צום רבין קיין סאַדע־גורע; אַלע בעזדיעטיגעס האָבן ליב (פֿיינט) קינדער; עס קען נישט ווערן צען ווען עס איז איינס ניטאָ.
וען אויך: אומקראַפֿט 105.

232. מענטשהייט

ס: מענטש; אָדם קדמון, יאורמענטש, פֿאַר־מענטש, היילנמענטש, טראָגלאָדיט, פֿרי־מאָרגןמענטש, מאַלפּונמענטש, היילבערגער מענטש, נעאַנדערטאַלער מענטש, פֿאַרשטאַנ־דיקער מאָדערנער מענטש; [שפ] מאַנטש, מאַטש, מעש; [קנייעריש] דושידוואַלע; אַנטראָ־פּאַס, האַמאַ סאַפּיענס; עולם קטן, מיקראָ־קאָסמאָס; אָדם, איש, בֿרִינֶש, מענטשנקינד, מענטשנוון, בֿךאַדם, ילוד־אַשה, מוטערמענטש, בֿהיר־היזיריים, בֿהיר־ה', בֿךתמותה, מיט־מענטש, נֶפֶשׁ, נשמה, זייל, זעל, זעבן, ימענטש־לעך ווען, מענטשלעך באַשעפֿעניש, בריאה, קרעאַטור, לעבעדיקער (נֶפֶשׁ), בֿשר־וָדָם; [שפ] בֿשר וָגַיִם, בֿשר וָדָם; פֿלייש און בלוט, חיותים; שטאַרביקער, שטערבלעכער, שטאַרבשטאַפֿיקער; חָרָס הַנֶּשֶׁבֶר, *טיפּה סרוחה; הערמאַפֿראָדיט, אַנדרוֹגינוס, אַנדר־גינע, טומטום, היברידי, נולד מהול; ערד־באַוווּינער, וועלטבירגער, קאָסמאָפּאָליט.
יחיד, אינדיוויד, פֿאַרשוינ־לִר פֿאַרשוינען, פֿאַרשוינים [שפ]; פּערזאָן, פּערסאָנאַזש, סוב־יעקט, אַסאַבע, בעל־דָבַר, מאַנדאַמר; איינער, איינע, ער, זי, יענער, יענע, אימעציער, עמעצער, ערגעץ אַ, מיר, מען, מע; צוויי, דריי אַזױ אירע; צוויי, דריי אַזױ וויערע; צוויי, דריי אַזױ אונדויערע.

לערין, קינדלדיקע; פֿראָדוקטיווער, פֿרוכ־פּער(ד)יקער אַזױו < אױו.
וו: זיין פֿרוכפּער(ד)יק, פֿראָדוקטיוו אַזױו < אױו; געבן (ברענגען) פֿרוכט; מוציא פֿרות זיין; מערן זיך, נתרבה ווערן; ווידמענען זיך, פֿרוכפּערן זיך, פֿרעכפּערן זיך [יִצִיל]; קינדלעך < 229; פֿלאָדיען זיך, פֿלאָדושען זיך. [פֿאַרגלײַכונגען] קינדלעך ווי אַ קבצן, ווי אַ (רַב־מִיט אַ) רביצין, ווי אַ קאַץ, ווי גאַט האַט געבאַטן, ווי אין פֿסוק שטייט, ווי דער פֿסוק הייסט.

מאַכן פֿרוכפּער(ד)יק, מאַכן פֿראָדוקטיוו; פֿאַרמערן; בריען, אויסבריען, זאַנאַרען, פֿלאָדעווען, אויספֿלאָדיען, אַנפֿלאָדושען; רע־פֿראָדוצירן, מולטיפֿליצירן, פֿראַפּאָגירן.
אַדי: פֿרוכפּער(ד)יק, פֿראָדוקטיוו, פֿרוכטיק, פֿרוכט־ברענגענדיק, פֿרוכט־טראָגנדיק, יפֿרוכטבאַר; שפּאַרעוודיק, מערעוודיק; פֿריהזרביהדיק, פֿלאָדעוודיק, פֿלאָדגע, פֿלידנע, רעפֿראָדוקטיוו.
וען אויך: געבורט 229.

231. אומפֿרוכפּערדיקייט

ס: אומפֿרוכפּער(ד)יקייט, אומפֿרוכפּערקייט, יאומפֿרוכטבאַרקייט, יפֿרוכטלאָזיקייט, אומפֿרוכטיקייט, אומפֿראָדוקטיווקייט, אומ־שעפֿערישקייט אַזױו < אױו.
זקרי, אַנקינדערדיקער, אומקינדער־דיקער, בעזדיעטיג; עקרה, אַילונית, אומ־טראַכטערין, אַנקינדערדיקע, אומקינדער־דיקע, בעזדיעטיגע; פֿאַרוואַרפֿערין.
וו: זיין אומפֿראָדוקטיוו, זיין אומפֿרוכפּער־דיק אַזױו < אױו; נישט זיין פֿראָדוקטיוו, נישט זיין פֿרוכפּער(ד)יק אַזױו < 230; נישט טראָגן קיין פֿרוכט, נישט האָבן קיין קינדער; פֿאַרוואַרפֿן ווערן; ווערן אומפֿראָדוקטיוו; אויסקינדלעך זיך, אַפּקינדלעך; [פֿירן] פֿאַרלאָזן זיך, נישט געבן קיין מילך; מאַכן (זיך) אומפֿראָ־דוקטיוו, אַפּטרייבן.

שפר: אדם איז אַ מענטש און אַיש איז אַ מענטש און אַגוש איז אַ מענטש און גַבֵר איז אַ מענטש (אַ מענטש צו אַ מענטשן איז ניט גלײַך); אַ מענטש איז אַ מענטש וויײַל ער איז אַ מענטש; יעדער מענטש איז אַ גאַנצער עולם־קטן; אַ מענטש איז ווי דער שאַטן וואָס פֿאַר־גייט; אַ מענטש איז שוואַכער פֿון אַ שטרױ און שטאַרקער פֿון אַיזן (פֿון אַ שטיין); אַ מענטש איז געבעך ניט מער ווי אַ מענטש (און אַ מאָל דאָס אויך ניט); אַ מענטש איז ניט קיין מַלְאָך; אַ מענטש איז ניט קיין פיפקע; דער מענטש איז געויליכן צו אַ שניידער (אַ שניידער לעבט און לעבט און שטאַרבט און אַ מענטש אויך דאָס אייגענע); אַ מענטש איז געויליכן צו אַ קאַלאַשן פֿאַרויסער; דרײַ זאַכן זיינען פֿאַרשיידן ביים מענטשן – דאָס קוֹל, דאָס פֿנים און די זעה; דער מענטש איז אין זיך אַרײַן פֿאַרנאַרט; דער מענטש טראַכט און גאָט לאַכט; דער מענטש דענקט און גאָט לענקט; דער מענטש טראַכט אונטן און גאָט פֿאַרט [שפ] פֿאַרקעט אַויבן; מותר אָדם מן הבהמה אִין; אַם הראשונים כמל־אַכים, אָנו כחמורים.

קול המון כקול שדי; אַחרי רבים להטות; אַ צוויי זאָגן שיכור דאַרף דער דריטער גיין (זיך לייגן) שלאָפֿן; אַ די וועלט זאָגט זאָל מען גלייבן; אַ מען זאָגט משוגע גלייב; אַ די גאַנצע וועלט איז משוגע בין איך אויך (חײל איך אויך זיין) משוגע; די וועלט איז ניט משוגע; דער עולם איז ניט קיין גולם; דער עולם איז אַ גולם; עולם־גולם; אַל תפֿרוש מן הציבור; וואָס עס וועט זיין מיט פֿל ישראל וועט זיין מיט רב ישראל; וואָס עס וועט זיין מיט דער פֿלה וועט זיין מיט אַלע; יחיד ורבים–הִלְכָה פֿרבים; אַ רבים פֿירט שטענדיק אויס; מיט אַ רבים טאָר מען ניט אַינזיסן (זיך ניט אָנהייבן); אַ יחיד קעגן קהל פֿאַרלירט אַלע מאָל; אַ כפֿרה אַ יחיד פֿאַר אַ רבים; עס איז ביטער און שלעכט ווען דער רבים איז אומגערעכט; אַ עס קומט אויף קהל אַ מכה קומט אויפֿן יחיד אַ

מענטשהייט, מענטשהייט, מענטשנאָטום, מענטשן־געשלעכט, מענטשן־קין, מענטשן־עכער מין, מענטשן־עכע ראַסע, דער מין מענטש; ראַסע; קאַזאָאָר, מאָנאָלישע, סעמיטישע אַאָ״וו ראַסע; פֿאַלק, נאַציע, אומה, אומה וְלָשׁוֹן; נאַציאָנאַליטעט; נאַציאָנאַליזם, פֿאַל־קיום, קאָסמאָפֿאָליטיזם; דור, געבירט, זעבורט, גענעראַציע; באַלעקערונג, פֿאַפּר לאַציע; פֿאַלקסשיכט; קיבוץ, ציבור, פֿלִלִי, רבים, זעמיינשאַפֿט, עולם, עולם־גולם, לייט, פּובליקום; משה, *משה תחת; קהל, זע מינדע, זעה, המוֹדְעִים אַאָ״וו < 47; געזעל־שאַפֿט, זעזעלשאַפֿט, וועלט; פֿאַליטישע קערפּערשאַפֿט, מליכה, זשאַט אַאָ״וו < 109. וויסנשאַפֿט אַנטראָפּאָלאָגיע; פּוֹיושע, קולטורעלע אַנטראָפּאָלאָגיע; מענטש־וויסנ־שאַפֿט, ראַסן־לערע, עטנאָלאָגיע, גענעאָלאָגיע; געזעלשאַפֿט־קענטעניש, געזעלשאַפֿט־קענטעניש; סאַציאַל־אַלע וויסנשאַפֿט, סאַציאַלאָגיע, סאַציאַלע פּסיכאָלאָגיע, וויסנשאַפֿט פֿון קולטור און פּער־זעלעכקייט אַאָ״וו.

אַנטראָפּאָלאָג, עטנאָלאָג, סאַציאַלאָג, סאַציאַל־פּסיכאָלאָג. וו: פּערזאָנליכייט, פֿאַרמענטשן־עכען; פֿאַר־קערפּערן, פֿאַר־לייבן(יקן), פֿאַרוואַפֿן < 3. אַדי: מענטשן־עך, מענטשיש; פּערסאָנאַל, פּערסאָנעל, פּערזענלעך, פּערזאָנליק, פּאַרשייניק, פּאַרשיינלעך; יחידיש, אינדי־חידועל, אינדיחידועל; לייטיש, עולם־געזעלשאַפֿטלעך, עפּנטלעך, סאַציאַל; פֿאַל־קיש, פֿעלקערלעך, פֿאַלקסטימלעך, פֿאַלקס־מעסיק, נאַציאָנאַל, פּאַפּולער; עטניש, סאַצי־יאָלאָגיש, אַנטראָפּאָלאָגיש אַאָ״וו < 5.

אינוו, פֿראַז; מעשה מענטש; בצורת אדם; מישטיינס געזאָגט אַ מענטש – בלוט און ווערמיך; אַ מענטש ווי אין באַד אויפֿן פֿאַל; מ'איז דאָך ניט מער ווי אַ מענטש; דער מענטש איז דאָך נאָר אַ בשר־זך; וַמֵּע וַאֲנֹת; ענט־פּער: מע איז אַ ציג.

ש'לעכט; דאָס אייביק ווייבלעכע; די בעסערע רע העלפט; דאָס ווייבערפאלק; פרויענשאַפֿט, יונגפֿרוישאַפֿט, מיידלשאַפֿט, בתולה שאַפֿט, מיידלשאַפֿט; פֿאַרטענאָלאָגיע.

זי, נקבה, חוה, חוהס טאכטער, דאָס מענטש, יידישע טאכטער, יידיש קינד, שלא עשני, שעשני פרצונו, קליידל, אשה, ערווה, ווייב; [ש] ווייבעראָ, וואַבעריע; וב"ח זי, ווייבערלע; ווייבספֿאַרשוי; ווייבסלייט, נשים; פֿרוי, פֿר'; פֿלוי [ש]; פֿרויענציימער, יידענע, יידעטשינע; יענטע; דאָמע, ליידי, מאַדאַם, מיסעס, מר"ס, דאָנאַ, סיניאַראָ, מאַטראָגע.

מויד, מוידורע, מוידעץ, מוידטשיסקע, מיידל, מיידלשינע; יונגפֿרוי, בתולה, בחור-טע; פֿרייליך, פֿריל'; [ש] פֿריילעך, פֿראַנזע-לע; מאַמוזעל; [ש] מראַמוזעל, נאַמוזעל; מאַ-דעמואַזעל, דעמואַזעל, פֿאַנע, פֿאַנעלע, פֿאַניענעקע, באַרישינע, מיס, סיניאַריטאַ; [ש] יאַלדעווקע, קליפֿט, יאַטעכע; פֿילצל [ארכ]; [קל] זאָך, שאַכטל, שעכטל, שעכטע, שעכ-טווקע, כעשטל, שניאַטשקע, צווי, צוועניכע, צאַווי.

אַדי; נקביש, ווייבער(י)ש, ווייבלעך, פֿרוייש, פֿרוילעך, פֿרויענדיק, פֿרויענהאַפֿטיק, יונגפֿרוייש, יונגפֿרוילעך, מיידלש, דאַמיש, דאַמסקע אַז"ו < 5.

פֿראַז; אַ ווייבערשע נשמה; לאַנגע האָר און קורצער שכל.

שפֿר; אַ מאַנספֿאַרשוי און זי אַ גלאַז, אַ נקבה און זי אַ טאַפֿ; אַ מיידל און זי אַ סאַמעט (אַטלעס) (אַדרבא-גיב אַ גלעט); אַ מיידל און זי אַ זינדן טיכל-אַז עס ווערט נאָר אַ פֿלעק קען מען עס מיט זיבן זיפֿן ניט אויסוואַשן; אַ מיידל און זי אַ האַנטעך (-יעדערער ווישט זיך אין איר); אַלע מיידלעך זינען קלות ווערטער-שפיל; פֿרות; אַ מיידל דאַרף זיך פּוצן פֿאַר פֿרעמדע בחורים און אַ ווייבל פֿאַרן אייגענעם מאַן; ווייבער האָבן דריי זעץ: אַן איינזאַץ, אַן אַפּוואַץ און אַן אויפּוואַץ; דאָס בעסטע פֿערד

בלאָטער; די גאַנצע וועלט איז אַ קניפֿל (-מען ציט פֿאַר איין עק, רופֿט זיך אַפֿ דער אַנדערער).

זען אויך: זאַמלונג 47, יונקייט 84, פֿליעריקייט 85, עלטער 86, נכר 233. נקבה 234, ייד 235, ניטייד 236.

233. זכר

ס: זכרשקייט, מאַנסבילשקייט, מענערשקייט, מענישקייט אַז"ו < ארי; מין זכר, מענער-געשלעכט; דאָס מענלעכע (דאָס שטאַרקע) געשלעכט; נכרות.

זכר, מאַן; וב"ח ער, מענלעך; מאַנסביל, מאַנספֿאַרשוי, מאַנסבאַפֿלוי [ש]; ער, דושענ-טלמען פֿר דושענטלמענער, דושענטללייט; קאַוואַלער, קערל, ייד, בחור, בחורליע, בחורעץ, באַכטויר, בוכטשיק, בן, בן-בקר, לעפֿאַק, פֿאַכאַליק, ווערגעלעץ, ביבאַק < 84; יונגער-מאַן, יונג, יונגאַטש, יינגל, יינגלשינע, באַיטשיק [ש]; יאַט, יאַלד; [קל] צאַווע, צווע, טשיזשע; הער, ה', מיסטער, מ"ר, סעניאַר.

אַדי; זכרש, מאַניש, מענער(י)ש, מענלעך, מענסקע, מאַנסבילש, בחור(י)ש, יינגלש אַז"ו < 5.

שפֿר; אַ בחור מיט אַ זכר שייט זיך; אַ בחור אַן אַ חית זעט אויס ווי (האַט אַ פֿנים פֿון) אַ פּיעס [בור]-פּיעס, הונט; פֿון אַ בחור און פֿון אַ העכט מאַכט מען אַלערליי גערעכט; אַ בחור און אַ מיידל זינען ווי אַ האַנטעך (-יעדערער ווישט זיך אין זיי); בעסער האָבן צו טאָן מיט אַ שד אַידער מיט אַ שדקע.

זען אויך: יונקייט 84, פֿליעריקייט 85, עלטער 86, מענטשהייט 232, ייד 235, ניטייד 236.

234. נקבה

ס: נקבישקייט, פֿרויישקייט, מיידלשקייט אַז"ו < ארי; מין נקבה, פֿרויעןגעשלעכט, דאָס צאַרטע (דאָס שינע, דאָס שוואַכע) גע-

בני ישראל, אַחב"י, די קינדער (פון) ישראל, פנסת ישראל, קל ישראל, פלל ישראל, יעקב, בית יעקב, יהודה, בית יהודה, עם עולם, עם סגולה, דאָס אויסדערוויילטע פלאַק, עם הספר, עם חכם ונבון, עמא פניוא, צאן קדשים, רחמנים בני רחמנים, מאמנים בני מאמנים; עשרת השבטים, בני משה, די רויטע יידעלעך; בנות ישראל, בנות ציון; יידישקייט, דאָס פינד טעלע ייד.

עברי, יהודי, יהודית, ישראל, בן ישראל, בת ישראל, איוראעליט, כןברית, באשניטער נער, ייד; יידענע, יידישקע, יידיש קינד; יאָ הודי, אַשפּנוי; ספּרדי, פּרענק, ירושלמי; פּוילישער, איטשע מייער; רוסישער, רוסיאק; (געבראַטענער) ליטוואַק, צלם קאָפּ; ליט וואַטשקע, פּוּטקאַטשקע [ש]; רומענישער, מאַמעליגע; גאַליציאַנער, געשטראַפּטער, גילי [ש]; אַ ייד פּון ייִדנאָנד, אַ ייד מיט די ביינער, אַתּה־בּחֲרַתְּ(נו)ניק; יודאק, ייִדליק, ייִדלאַק, ייִדלשניע; זשיד, זשידיגע, זשידאק, זשי דאָוקע, שיני [ש]; אייביקער ייד, אַהאַסווער. גר, גרטע, גרצדק, אַבְרָהָם, בְּרָאבְרָהָם, נעאַפּיט, פּראָזעליט.

ו: ייִדישן, פּאַרייִדישן, מנייר זמן (ויך).

אַדי: ייִדיש, ייִדישעלעך אַאָ"ו - ס.

פּראָז: עברי אנכי; דער קולל ליגט אים אויפן פנים; דער צלם אלקים ליגט אים אויפן פנים; ספּק ייד, ספּק קריסט; אַ גויִישע גשמה; די שמד ליגט אים אויפן פנים; ער האָט גיט קיין צלם אלקים; עס איז אַראָפּ פּון אים דער צלם אלקים; ער האָט אין זיך גיט קיין ייִדישן אָדער; איך האָב געווען פּאַרן צוויי ייִדן מיט אַ ליטוואַק; מי פּעמך ישראל; הקול קול יעקב והימים ידי עשו.

שפר: ישראל ואורייתא חד הוא; לא אלמן ישראל; אין בנות ישראל הפקר; קל ישראל חברים; חברים קל ישראל; קל ישראל אחים (אבער יעדערער איז אַ פּריץ); קל ישראל בני מלכים הם; קל ישראל ערבים זה

דאַרף האָבן אַ בייטש און די פרימסטע נקבה— אַ מאַן; נשים יעמן קלות (עליהן); נשים יעמן קלות—וויבער ווינען גענודו; ווינען און לאַכן ווינען ביי וויבער ליכטע זאכן; אַלע וויבער האָבן ירושה פון זייער מוטער חוהן; פאַרן טויט האָט אָדם אָנגעזאָגט; גלייבט גיט חוהן; איין פרוי זאָגט גיט אַ צווייטער, דיין פנים איז אינגעריכט; אַ פּרוי(ענצימער) האָט גיין און גינציק נשמות; אַ נקבה האָט עלף און גינציק נשמות אין בויך; גאַלד פּראָבירט מען מיט פלייער, אַ פּרוי—מיט גאַלד; וויבער פירן צום גוטן אָדער צום בייזן—ס'ווי פאַרפירן זיי; אין חכמה לאַשה אַלאַ בללך; חכמת נשים— קעלבערנע ביצים נויט בנימצא; דער פרויס שכל איז דאָס צירונג, דעם מאַנס צירונג איז דער שכל; וויבער האָבן לאַנגע האָר און קורצן שכל; אַ פרוי ברענגט אַרויס מער(ער) אין אַ קרעכץ איידער אַ מאַנספאַרשין אין גאַנצן „על חטא“; אַל תרבה שיחה עם האשה; אַ נקבה איז ווי אַ קאַטשקע; (שבעה דברים בגולם)— אַ יידענע האָט גיין מאָס רייד; בשעתן שווימען מוז מען שווינגן—דערפאַר ווינען וויבער פּטור פון שווימען; בשעתן גאַלן די בערד קען מען גישט רעדן—דערפאַר וואַקסט גישט קיין באַרד ביי די וויבער; וויבער רעדן אַלע אין איינעם—זיי ווייסן פרייער, אַז ס'איז גיטאָ וואָס צו הערן; דיווקע נאָ ברית גיע כאָדיט; אַז מען לאָזט אַ זכר מיט אַ נקבה אַליין אין הויז קומט קיין גוטס גיט אַרויס.

זען אויך: יונקייט 84, פּוילעריקייט 85, עלטער 86, מענטשהייט 232, ייד 235, גיט ייד 236.

235. ייד

ס: יידן, די יידן, דאָס ייִדישע פּאַלק, דאָס ייִדנטום, דאָס יודענטום; דאָס יידענע— טום [ש]; דאָס אַרבפּאַלק [יידן]; ישראל, עם ישראל, דאָס פּאַלק ישראל, אומה הישראליית, שאַרית ישראל, ישראל סבא, ישראליק, אַחינו

טאָג? – אויפן צווייטן טאָג נאָך קדחת; א ייד, אָז ער צעברעכט א יין פֿוס און א יין האַנט, זאָגט ער: אַ גליק, וואָס איך האָב דעם אַנדערן אויך ניט צעבראַכן; דרײַ ייִדישע תּענוגים: אַ פֿרייעכער בית־עולם, אַ וואַרעמע מיקוה און אַ ליכטיקע פֿלֶגנ; יאה עניוּתא לישׂראל.

אַ ייד קען אַלע מלאַכות: פֿסח איז ער אַ בעקער, שבוּעות אַ גערטנער (גערטענירער), תּשעה־באַב אַ זעלנער (אַ בעל־מלאַמה), סוכּות אַ בוימייסטער, חנוּכה אַ בלייגיסער, ראַשהשנה אַ שופֿר־בלאָזער; אַ ייד און אַ וואַלף גייען ניט אַרום ליידיק; אַיידער דער ייד גייט אין מאַרק אַרײַן קאַסט אים אַלץ וואַלף; דער ייד האָט צײַט נאָר געליט צו פֿאַרלירן און קראַנק צו זײַן; דעם יידן פֿעלט תּמיד אַ טאָג; וואָס טוט ניט אַ ייד צוליב פֿרנסה (– ער שמדט זיך און ווערט אַ מסור).

ווי אַ לאַבן ברויט איז קיילעכיק, אַזוי זײַנען ייִדישע צרות לאַנג; דער ים איז אָן אַ גרונט און ייִדישע צרות אָן אַ ברעג; וווּ ויהי איז אַ צרה (אויף יידן); קאַלי בידאַ, טאַ דאַ זשידאַ; דעם ייִדנס שימחה איז מיט אַ ביסל שרעק; דעם ייִדנס ברירה איז אַ שײַנע גוּרה; וואָס העלפֿט דעם ייִדנס יללות, אָז מען בלייבט סײַ ווי אים גלות; אין מוֹל לישׂראל; אַ ייד האָט ניט קיין מוֹל; אַיטלעכער ייד האָט זיך זײַן פֿעקל; דעם יידן מײַדט קיין אומגליק ניט אויס; וווּ עס פֿאַלט אַ שטיין טרעפֿט ער דעם יידן; פֿון אַ יידן האָט מען דאַס גענאָר; גוט איז אַ יידן אַ טובה צו טאָן זאַפּצונאַרן; אַתּה בחרתּוּ מִפֿל העמים" מאַכט רשי: דער ייד ליגט אין דער ערד און באַקט בײַל.

דעם יידן מיטן וואַנדער־שטעקן געפֿינט מען אין אַלע עקן; וווּ מען וואַרפֿט אַ שטיין דאָרט טרעפֿט מען אַ יידן; ברעך אויף אַ זעמל, שפּרינגט אַרויס אַ ייד; גאָט זאָל אָפהיטן פֿון ייִדישער חוצפה, ייִדישע מײַלער און ייִדי־שע קעפּ; פֿון ייִדישע רײַד קען מען זיך ניט אַפּוואַשן אין צען וואַסערן; אַ ייד האָט אַכט

בוּה; היה אָדם בצאתך ויהידי באהלך; פֿל ישׂראל ישׂ פֿהם חלק לעולם הבא; ישׂראל אַף על פי שחטא ישׂראל הוא; אַפֿילו ריקנים שבך מלאים מיצוות כרימון; סאַראַ טײַער פֿאַלק יידן זײַנען–אַפֿילו ווען זײ שמירן די רעדער דאַווי(ע)נען ווי; וואָס מיר זײַנען זײַנען מיר, אַבער יידן זײַנען מיר; אַלע יידן האָבן אײַן שכל; אַלץ איז בײַ יידן צו ווייניק, נאָר שכל האָט אַיטלעכער גענוג; אַ ייד–וואָס ער איז קיין נאָר איז ער ניט; אַ ייד האָט אמונה; אַ ייִדישע נשמה קען מען ניט שאַצן; אַ ייִדישע קישקע איז ניט אַפּוואַשאַן (קען מען ניט שאַצן); ייִדישער חן איז אומעטום שײַן; צווישן יידן ווערט מען ניט פֿאַרפֿאַרן; לאָזן זיך יידן מערן, וועט זײַן וואַלף פֿאַסטערנאַק.

מרובים צרכי עמך; צרכי עמך ישׂראל מרובים; עמך ישׂראל צריכין פֿרנסה; אַ ייִדנס פֿרנסה איז גוּן וואַחה און זײַן גליק איז אַ מערכה; אָן נסים קען אַ ייד ניט לעבן; ייִדיש עשירות קומט מיטן ווינט און גייט אַוועק מיטן רויך; ייִדיש עשירות איז ווי אַ בינטל שטרוי; ייִדיש עשירות איז ווי אַ מאַרצאַווער שני (ווי שני אין מאַרץ); ייִדישע פֿרנסות און ייִדישע עשירות איז אַן ערב־פֿסחדיקער שני אונטערן שליסן; ייִדיש עשירות מישטינס געזאָגט: פֿון תּעניתים ווערט מען רײַך; אַ ייִדיש לעבן מיר שטיינס געזאָגט: טשאַסאַם ס'קוואַסאַם, פֿאַראַי ס'וואַדאָי; אַז אַ ייד האָט אַ טשעריק האָט ער ניט קיין ציבעלע, אַז ער האָט אַ ציבעלע האָט ער ניט קיין טשעריק; אַ ייִדיש גליק איז אַ שײַנע לוויה; אַ ייִדנס גליק איז ווען ער קומט צו ברכו; אַ ייִדישער תּענוג איז אַ קילער תּשעה־באַב; אַ ייִדישער תּענוג איז אַ גרינגער תּענית; אַ ייִדיש געווינס איז דער גורל צו קדיש; אַ ייִדישע ירושה איז אַ גילדענע אַדער; וואָס ירשענען יידן?– צרות און מערידן; אַ ייד, אַז ער פֿאַרמאָגט מערידן און אַ שָׁבֵר, איז ער פֿטור פֿון תקיעות און שְׁבָרִים; ווען זײַגט אַ ייד? – ווען ער איז הונגעריק; ווען האָט אַ ייד אַ גוטן

עשו און יעקב קענען זיך קיין מאָל ניט אויסגלײַכן; עשו האָרט זיך פּאַד-באַקעס און זאָגט צו יעקב: „הלעיטני נאָ“; און דער ייד פֿיפֿט און דער פֿרייץ קראַצט זיך אונטערן אויער איז אַ שלעכטער סימן; עשוּקע ציילט און יעקב צאָלט; בעסער אַ ייד אָן אַ היטל איידער אַ גוי מיט אַ היטל; בעסער אַ ייד אָן אַ באַרד איידער אַ באַרד אָן אַ יידן ← 611; פֿל המיצר לישׂאֵל נעשה ראש; אַ ייד איז דאָס קלענסטע באַשעפֿעניש, אָבער איטלעכן גרויס אין די אויגן; דער גרעסטער בילבול בײַ די אַנטיסעמיטן איז-אַחַדוּת בײַ יידן; און יידן רייסן זיך איז אַ שימחה בײַ די הַמַּנְס; די אַנטיסעמיטן זינען קלאַר אין ייִדישע דינים, ווייל זיי לערנען שטענדיק מיטן יידן דעם „נד חֲנֻקָה“; און בײַ גוים איז אַ קערמעשל שלאָגט מען יידן; דו שלאַגסט מײַן יידן, וועל איך שלאָגן דיין יידן; און דער ייד איז גערעכט כאַפט ער ערשט רעכט קלעפּ; „אַתָּה בחרתנוּ מִכָּל הַעַמִּים“—און פֿאַרן שייגעץ האָסטו מורא. ווי עס קריסטלט זיך אַזוי יידלט זיך; בעסער אין גויִשע הענט איידער אין ייִדישע מילער; אַ ייִדישער עיִן־הָרַע איז ערגער פֿון אַ גויִשן פֿישוף; גאָט זאָל אָפהיטן פֿאַר גויִשן כּוֹח און פֿאַר ייִדישן מוֹח; גאָט זאָל אָפהיטן פֿאַר גויִשע הענט און פֿאַר ייִדישע קעפּ; גאָט זאָל אָפהיטן פֿאַר ייִדישער גאווה און פֿאַר גויִשער גאווה; בעסער דאָס ייִדישע קעפּל איידער דער גויִשער קאָפּ; דאָס ייִדישע גלות איז גרעסער פֿון דעם גויִשן; ווינען זאָל מען צווישן יידן, האַנדלען צווישן גוים; לעבן זאָל מען צווישן גוים, שטאַרבן זאָל מען צווישן יידן. אַ ייד לעבט פֿון אַנווערן, אַ גוי פֿון פֿאַר־דינען; אַ גוי איז קליינערהייט קליין און גרויסערהייט גרויס, אַ ייד—פֿאַרקערט; אַ גוי פּאַפֿט, אַ ייד כאַפט אַ דרעמל, אַ גוי פֿרעסט, אַ ייד נעמט עפעס אין מויל אַרײַן (כאַפט אַ ביסן), אַ גוי וויפּט, אַ ייד נעמט אַ קאַפּיטשקע (דערפֿאַר איז אַ גוי סאָלאָוויאַן, וואַראַביאַן און

און צוואַנציק פּראָצענט פּחד, צוויי פּראָצענט צוקער און זיבעציק פּראָצענט חוצפה; נעם אַ יידן אונטערפֿירן, וואַרלט ער דיך אַרויז פֿון וואָס; ווי אַ יידן אַ פֿינגער, וויל ער די אַנצע האַנט; פֿאַר אַ יידן איז אַלץ צו ווייניק; בײַ רב יעקבן איז אַלץ אַ סחורה, אַפֿילו עשוּקעס בכורה; דעם יידן שאָט ניט אַזוי זיין אייגענער גלות ווי דעם אַנדערנס עשירות; מיט אַ יידן איז גוט קולף צו עסן—נאָר ניט פֿון איין טעלער; מיט אַ יידן איז נאָר גוט אין שול אַרײַן צו גיין (צו שפּרינגען קדושה); מיט אַ יידן איז גוט עסן קולף, דאָו(ע)נען פֿון איין סידור און ליגן אויף איין בית־הקברות; און מען פֿאַרטשעפּט אַ יידן אַ העקלע וויל ער, מען זאָל אים אָפּמאַכן אַ גאַנצן קאַפּטן; אַ יידן טאָר מען ניט געבן דאָס געבאַטענע געלט; רוב גבוי ישׂראֵל; מען טאָר אַ יידן ניט חושד זיין—ווייל ער איז געוויס אַ גנב; גנבֿעט אַ גוי—הענגט מען דעם גנב, גנבֿעט אַ ייד—הענגט מען דעם יידן.

איטלעכער ייד האָט זיך זיין שולחן־ערוך (און זיין שניען); דער ייד ענטפֿערט תּמיד פֿאַרקערט; זאָגט מען אים שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם, ענטפֿערט ער: עֲלֵיכֶם שְׁלוֹם; אַ ייד איז אַ מיל־דער; פֿאַר אַ גוטמאַרגן צעוואַרלט ער זיך און ווינטשט אײַך אַ גוט־טאָג; יידן זינען גרויסע פֿיל־אַנטראָפּן; פֿאַר אַ גוטמאַרגן גיבן זיי אַ גוט־טאָג; „נעשה ונשמע“—אַ ייד זאָגט אַלץ צו; דער ייד איז פֿון פֿסדר אָן אָן אײַש מלִחְמָה; שטענדיק שלאָגט ער זיך מיט דער דעה; דער ייד שלאָגט זיך מיט דער דעה און שיסט מיט דער ראַיה; דער ייד שלאָגט און שרייט גער וואָלד; ייִדישע קעפּלעך; קלאָגן און וויינען און עסן ווייטער קרעפּלעך; אַ ייד קען ניט אויסהאַלטן קיין רוב טובות; אַזוי איז שוין בײַ אונדזערע יידן דער מינהג: טאָמער איז בײַ זיי יאָ אַ מאָל אַ סדר פֿרעגן זיי: מַה נִשְׁתַּנֵּה; טאָמער איז בײַ יידן אַ מאָל אַ סדר טוט ער אָן אַ העמד אויף דער קאַפּאַטע, טרינקט וויין און פֿאַרביסט מיט כריין.

די ניטיידישע וועלט, אונדזערע שכנים; חסידי אומות העולם.

פֿראַן: (בב זיי) בניהם.

שפּר: תְּלוּי הָאֵט דָּאָס מוֹל; אַ גוֹי הָאֵט מוֹל; אַ גוֹי אִיז אַ גוֹי בַּלְיִבֵט אַ גוֹי בַּלְיִבֵט אַ גוֹי; עמֶלֶק בַּלְיִבֵט עמֶלֶק; אַ גוֹי בַּאֲקוּמֵט נִיט קִיין דְּרַךְ-אָרֶץ בִּיז עַר כֹּאפֵט נִיט דַעם ערשטן פֿאַטש; אויף אַ שְׂעֵכֶטן גוֹי טאַר מען אויך קִיין נְקָמָה נִיט בעטן; דער גוֹי אִיז צוּם וָלוֹת נִיט געווינט; דער גוֹי אִיז אָסור, אָבער זײַן וואָרט אִיז פֿשר; דער גוֹי אִיז טרײַף, אָבער זײַן גראַשן אִיז פֿשר; דער גוֹי אִיז טרײַף, די שיקסע אִיז פֿשר; עַם חֲסִיד תַּתְחַסֵּד—מען דאַרף וויסן, ווי מיט אַ גוֹי צו האַנדלֶען; אַלע חֲכָמוֹת קוּמען אַרויס פֿון דִיטש—און אַלֵיין בַּלְיִבֵט עַר אַ נאַר.

ציגינער זינען גַנְבִים; דאָ וווּ דער צײַ ציגינער שטייט אַיך, דאָרט גַנְבֵט ער נישט (רירט ער נישט); דו ווילסט, מען וואָל דיך נישט באַ גַנְבֵנען?—זוּיין צווישן ציגינער; אַיך ציגינער גַנְבֵט נִיט בײַם אַנדערן; דעם ציגינער קומט נאָך רעשט אַרויס (צען אַרויס); אַז מען שפּײַט דעם ציגינער אין פֿנים זאָגט ער: עס רעגנט; ווען זיגט דער ציגינער?—ווען ער וויל עסן ← שפּר י"ד 235.

וען אויך: אַנזווינער 116, מענטשהייט 232.

237. שטאַם

ס: פֿאַטערישקייט, פֿאַטערלעכקייט, מוטער־רישקייט, מוטערלעכקייט, טאַטע־מאַמיש־קייט אַאָ"וו ← אַי; פֿאַטערשאַפֿט, מוטערשאַפֿט; קוואַטערשאַפֿט; אַדאַפֿציע.

שטאַם, אַפּשטאַמונג; פֿאַטערשטאַם, מוטערשטאַם, פֿאַמיליע־שטאַם; ייִחוס־בריוו, שטאַמצעטר, מוֹגֵלֶת־יוֹחַסִין; ייִחוס־קייט, גאָל־דענע קייט, שְׂשֵׁלֶת־יוֹחַסִין; שטאַמבוים, פֿאַמיליע־בוים, גענעאַלאָגישער בוים; גענעאַלאָגיע; שורש, וואָרצל, ווע, מְקוּר; ראַסע,

אַ ייִד-סאָלאָוויטישק, וואָראַבייטישק; אַז דער ייִד אִיז הונגעריק זיגט ער, דער גוֹי שְׂאָגט זײַן ווייב; אַ פֿריץ הָאָט אִין זײַנען פֿערד און הינט, אַ ייִד הָאָט אִין זײַנען ווייב און קינד. קשים גרים לישראל כספחת; פֿאַר אַ נַר טאַר מען קיין גוֹי נִיט שְׂעֵלֶטן.

וען אויך: אַנזווינער 116, מענטשהייט 232.

236. ניטייך

ס: ניטייך, אַינו ישראל, אַחר, אָדום, עמֶלֶק, קְדוּחַ, עפּו"ם; אומבאַשניטענער, ניט־גע־מלטער; נוצרי, נוצריטע, קריסט; גוֹי, גוֹיעֶץ, גוֹיעֶטשינע, גוֹיע, גוֹיעטע, גוֹיקע, שייגעץ, שיקסע, עשו, ערל, ערלטע, ערלטה, כפֿרהניק, כפֿרהניצע, איוואַן זלאָדי; נילן זשלאָב, זשלאָב־בעכע, זשלאָבעווקע, זלאָביקע; זשמאַגע; שבת־גוי(ע), שבת־פּויער(טע).

רוס, פֿאַניע, פֿאַניע גַנְב, פֿאַניע קוואַס, קאַצאַפּקע, קאַצאַפּניאַק, מאַסקאַל, מאַס־קעוויטער; אוקראַינער, כאַכאַל, קאַזאַק, קאַזאַטשקע; פּאַליאַק, פּליאַק(ע); לעט, יאַפע; ליטווינער, קלומפע; דייטש, יעקע, שוואַב, זאַקס עמֶלֶק, דייטש ממוזר, דייטש קראַפ, דייטש אינדיק, דייטשעלע גַנְב, יעקע נאַר, *יעקע פּאַץ, יעקע גַנְב מיטן טאַפּ קאַווע; עסטרייכער, קיר"ה, קיר"ה מאַק, קיר"ה וויידל, קיר"ה פּלאַקן; פּראַנצויז, פּראַנצעהויז, *פּאַרצויז; ענגלענדער, דזשאַן בול; איר־לענדער, אַירישמען, [אס] בייץ, בייצימער; אַמעריקאַנער, יענקי, אַנקל סעם, ברודער יונתן; טאַטער, קדר; טערק, תּוֹגֵר, פֿעטער ישמֶעאֵל; אַרמענער, מַחֵה, תּמַחַה; נענער, שוואַרצער, שחור, שחורטע; ציגינער, ציגאַן, ציגינער־באַנדע, ציגינער־געזינדל; וויסער; געלֶהוויטיקער; מאַנגאָל; טונקלֶהוויטיקער; מורין, מורינצע, מורינקע; נאַראַפּ, מר־לאַטקע).

די אומות (העולם), די גוים, דאָס גײַעס,

געבורט, פאטאמסטווע; פרוכט, פלאַד, פליד; געזינד, געזינט, הויזגעזינד, הויזגעזינט, הויזגעבוירענע, בני־בית, פאמיליע, האזיע, פלוימע, וויב־אויך־קינד; מינע, דינע און אונ־דוערע.

צווייג, אפצווייג, אפשטאמלער, אפשטאמ־ליינ; קינד, גאטס גאב, גאטס בענטשונג, גערעטעניש, זרע, זרע קודש, זרע קדושים, זרע המלכות, זרעא חיי וקיימא; שטיפקינד, קווא־טערקינד, טויפקינד; געפינדל, געפינדלייג, פינדל־קינד, בן־אברהם; אדאפטירט קינד; קעסטקינד, קעסטניק; האַדעוואַניק, האַדאָוואַניק, וויכאָוואַניק, וויכאָוואַניק, דערצויגלייג, צוכט־לייג; האַדעוואַניצע, וויכאָוואַניצע, וויכאָוואַניקע; געניגעבוירענער; אויסגעטראַגענער; צווי־לייג; דריי־לייג, דריי־לייג; פיר־לייג; פינעטלייג. וון, זינדל, זונטיק [ש], *זונדערלאַ; בן־ל״ר בניים; בן, בנאק, בנעלע; בן־קיר; בן־הרב; (מאמעס) קדיש, קדישניק; [ש] בן־עדר; פירער; בן־חיה, איין און איינציקער, איין אויג אין קאפ (אין שטערן), יעד(י)נאק; בכור, ערשטלייג; ערשט־פרוכט, ערשט־קראַפט, ערשט־געבוירענער; בכור־שטה; בכורה, בכורה־שאַפט; מייניק, בן־זקונים; לעצטלייג, פאָסקרעבען, פאָסקרעביק, ווישקראַביק, וויסקראַביק; שטיפֿון; טויפֿון; אַדאָפטירטער זון; איידעם, שוויגערזון; [ש] גאָאידעם, שדים, היידאמאק, יאָדימיק; איידעם אויף קעסט.

טאָכטער, טאָכטיקע, טאָניע, *טאָכטער־לאַ, *ואָך, *זאָכעניש, *זאָכערלע, *זאָכלע, *זאָכטער, *זאָכטער־לע, *זאָכטערע; [קל] שאַכ־טע, שעכטע, שעכטל; בת־חידה, איין און איינציקע, יעד(י)נאָצקע; בכורטע, בכוריצע; בת־ישׂראל, בת־לוי, בת־פֿהן, בת־פֿגנת, באַס־קע הענעס [ש]; בת־קדושים; בת־הרב; בת־זקונים, מייניקע, מייניצע; שטיפֿטאָכטער; שוור, שוויגער־טאָכטער; טויפֿטאָכטער; אַדאָפטירטע טאָכטער.

פאראדע, בלוט; שבת, קלאַן, משפחה, פאָמיליע, הויז, ייחוס, געבירט; שטאמפאָטער, אורפאָטער, שטאמזיידע, זיידעס־זיידע, אורזיידע, פאטריאַרך; שטאממוטער, אור־מוטער, באָבעס־באָבע, אורבאָבע, מאַט־ריאַרך; אַבות־אַבותים, אַבות־אַבותינו, קדמונים; אמהות.

פאָטער, (מין) אַבי, טאטע, שמאטע [ש], פאָ, פאָפא, פאָפאשע; [א] אַלד מען, דאָדי, דעדי; *פאָטעראַ, *פאָקער־לע; [קל] זבראַם; בעל־משפחה, בעל־מטופל; שטיפֿטאטע, שטיפֿפאָטער, לעטער; אַדאָפטיר־פאָטער; קוואַטער; טויפֿפאָטער.

מוטער, מאַמע, יאָמע [ש], מאַ, מאַמאַ, מאַמעשי, מאַמאַשע, מאַטקע, געבענטשטער בויך; [א] אַלד ליידי, מאַם, [קל] בראַמאַעכע, זבראַמעכע; *מוטעראַ, *מוקער־לע; שטיפֿ־מאַמע, שטיפֿמוטער; [ש] שטאַכמאַמע, מומע, גלות־שטיפֿמאַמע; אַדאָפטיר־מוטער; קוואַ־טערשע, קוואַטערין; טויפֿמוטער.

שווער, שווערעניש [ש]; אימערשווער; שוויגער; [ש] שמיגער, געשוויר; אימער־שוויגער; ע־טערן, טאַטע־מאַמע, פאָטער און מוטער, שטיף־ע־טערן; שווער־אויך־שוויגער, שוויגער־ע־טערן.

זיידע, טאַטנס־טאַטע, עלטער־פאָטער, האַרלע [א], זבראַם־זבראַם [קל], גרענפאָ [א]; עלטער־ע־טער(ע־טער)־זיידע; באָבע, עלטער־מוטער, פֿראַלע [א], גרענמאַ [א]; עלטער־ע־טער(באָבע); זיידע־באָבע, אורע־טערן, פֿאַרע־טערן.

אַדי; פאָטער(י)ש, פאָטער־לעך, מוטער(י)ש, מוטער־לעך אַז״ו ס.

שפּר: ← אַפּשטאַמלער 238.

וען אויך: קרויב 239.

238. אַפּשטאַמלער

ס: זור, נאָכקום, נאָכקומערשאַפט, נאָכ־קומענשאַפט, געבירט, גענעראַציע, נאָכ־

שפּר: וטאַטע־מאַמע, זיך, טעכטערן אָז מען האָט קינדער, געזונט און געלט קען מען זיך ניט ווינטשן קיין שענערע וועלט; קינדער און געלט איז אַ שיינע וועלט; דער פּראַצענט איז אַ מאַל טייערער (ליבער) פֿון קרן; צו קינדער און צו גאַט האָט נאָך קיינער ניט דער־ליינט; נחת פֿון קינדער איז טייערער פֿון געלט; בעסער געזונט געהערט איידער קראַנק געזען; בעסער צו זען לייט איידער צו הערן פֿרייד; גאַט זאָל אָפהיטן צו האַבן איין קינד און איין העמד; אַלע אונדזערע שונאים זאָלן האַבן (איין אויג), איין קינד און איין העמד; איינס איז קיינס; קינדער און גלעזער האָט מען קיין מאַל ניט צו פֿיר; נאָך אַ קינד, נאָך אַ ברויט; ביי פֿאַטער און מוטער איז קיין קינד ניט איבעריק; זאָל זיך אַזוי מאַכן אַ קליידעלע ווי עס מאַכט זיך אַ מיידעלע; אַזאַ זאַרג זאָל זיין מיט כּספּנו ווי עס איז אַ זאַרג מיט זרענו.

וואָס אַ קינד זאָגט איז אַרץ אַ חכמה; אַז אַ קינד זאָגט אַ חכמה זאָל מען עס באַלד אַוועקשיקן; קלוגע קינדער האַבן קורצע יאָרן; ווען די קינדער זינען יונג דערציילן די על־טערן זייערע חכמות, ווען די עלטערן זינען אַלט דערציילן די קינדער זייערע נאַריש־קייטן.

אַז מען האָט קינדער אין די וויגן דאַרף מען זיך מיט לייטן (מיט דער וועלט) ניט קריגן; אַז מען האָט קינדער אין די וויגן דאַרף מען לאַזן לייטן צו פֿרידן; אַז מען האָט אַ קינד אין וויקל זאָל מען שוין אַוועקלייגן אַ צוויקל (ליינט מען אַוועק אַ צוויקל); קליינע קינדער פֿאַלט קיין הונט ניט אָן; אייגענע קינדער לאַזט מען אויף שפעטער; אַז דאָס קינד שוויגט שטייסט זיך די מוטער ניט אָן, אַז עס איז הונגעריק; פֿאַרקויפֿן קען אַ קינד, אַפּקויפֿן קען אַפֿילו קיין פֿאַטער אויך ניט; איינער טראַגט אַ קינד פֿאַרקויפֿן, דער אַנדערער בעט עס אָן געלט.

איטלעכער ייד האָט אַ סך מיליאָנען;

אייניקל, שטייניקל [ש]; אוניק, אַניק, נכד, נרבינס אייניקל, אוראייניקל, אוראוראייניקל, קינדסקינד, קינדסקינדסקינד.

יתום, יתומה; האַלבער, קליינעכדיקער, לעבעדיקער, ביטערער יתום; האַלבע אַאָ"וו יתומה; יתום קטן.

ממור, ממור בן הנידה, ממוריך, ממורוק, ממוראק, בענקארט, אומגעזעצליכער קינד, *ביסטרוק, *בוסטרוק, באַסטאַרד, בענקאַץ, באַנק, ווינטערדיקער קורח.

אַדי: קינדיש, קינידיש אַאָ"וו ← ס.

אינוו: בך, בת, איבך, ברב, ברבי, בהרב. פֿראַז: עס יערן זיך רינדער, עס קומען צו קינדער; מינע קינדער זינען גאַטס ווינ־דער; עקודים נקודים וברודים: אַלע ייִדישע קינדער זאָלן אַזוי געראַטן; אַ ציטעריק קינד,

פֿון זיבן איינער געבליבן; אַ ציטעריק קינד, פֿון זיבן קוים עלף געבליבן [ש]; אַ בדיחיד

אויפֿן אַנדערן צענדלינג; דער טאַטע וועט דיר מיטברענגען אַ גילדן ניקסל און אַ זילבערן פֿיקסל (און אַ זילבערן וואַרטאָווייל); מיר

זינען גאַר אַ קליין געזינדל; איך און ער, שווי־גער און שווער, געצל און פֿיוול, בריינע און טריינע, ברוך און שלמה וכדומה; מיר זינען

גאַר אַ קליין געזינדל; ברוך און זרח, אַ יינגל און אַ מיידל און אַ פֿאַר קלענערע און אַ פֿאַר גרעסערע; דער טאַטע אַ קרעמפּער און דער

זון סתם אַ חויר; אַז דער באַק איז דער טאַטע און די ציג איז די מאַמע, וואָס זשע קאַסט צייג־פֿלייש?; טו אַ קינד גוטס!; האַדעווען טעכטער

אויף לייטיש געלעכטער; קאָך איך אַ גוטע וועטשערע, טראַגט אָן דער רוח דעם טאַטן;

אוי מײַן ליבער פֿאַטער, ווי ווער איך דוין שוין פֿטור!; האָט אַ הונט אַ טאַטן?; זאַ שונר באַ־קלאַגט זיך: אַז גיי איך פֿאַוואַליע, זאָגט מען, איך

קריך, גיי איך געשווינד, זאָגט מען, איך צערײַס די שײַך; זאַן איידעם באַקלאַגט זיך: אַז גיי איך

גײך, צערײַס איך די שײַך, גיי איך פֿאַמעלעך, בין איך אַ לַמך

געראַטן; דער ערשטער קוילעטש איז תמיד (קומט תמיד אַרויס) מיט אַ חסרון; דאָס ערשטע קינד (מיידל) וואַרפֿט מען אין פֿייער; די ערשטע פֿלוימען זיינען ווערעמדיק; אַ בן־יחיד איז נישט קיין פֿאָדער; אַ בן־יחיד איז אַ האַלבער משומד; אַ בן־יחיד איז אַן עקשן; אַ בן־יחיד זאָל מען מייַדן. אַ בתי־חידה זאָל מען זוכן; אַ פּוילישן בן־יחיד זאָל מען שטייען, אַ דייטשישן בן־יחיד זאָל מען פֿרייען; די בתי־חידה זאָל מען פֿרייען. דעם בן־יחיד זאָל מען שטייען; דאָס צווייטע ווייב און אַ בתי־חידה פֿירן אַלצייַ דינג אַויס; איטלעכע בתי־חידה האָט זיך איר תּנודל (מאַכט זיך איר תּנודל צו רעכט); די אייער פֿערנען די הינער; די אייער ווילן זיין קליינער ווי די הינער; די אייער זיינען טאַקע קליינער ווי די הינער, אָבער זיי ווערן באַלד פֿאַרשטונקען; יפה כּוח הֵבן מכוּח האָבן.

קינדער האָבן איז לייכטער ווי קינדער דערצײען; אַ קונץ איז צו קוילן סחורה און צו האָבן קינדער, נאָך אַ גרעסערע קונץ איז סחורה צו פֿאַרקויפֿן און קינדער מנדל צו זיין; קינדער האָבן איז שווער, אָבער זיי מנדל צו זיין נאָך מער; טאַטע־מאַמע איז אַ קונץ צו זיין, און אַלע מענטשן נעמען זיך עס אונטער; אייִ דער מען איז מנדל אַ קינד ווערט מען אָן דאָס געווינט; קינדער מנדל צו זיין מו מען האָבן קורחס עשירות און שמשון הגיבורס גבורה; ווער עס וויל האָבן זיין קינד זאָל זיין גוט, שלאָגט ער עס מיט דער רוט; אַז מען שלאָגט אָן אַ קאָדקע איז זי שטאַרקער; מאַמעס טרערן און טאַטנס שטיץ קומען אין לעבן שטאַרק צו ניץ; פֿון דער מוטערס קלאָפֿ ווערט דעם קינד נישט קיין לאַך אין קאַפּ; בעסער דאָס קינד זאָל זיינען איידער די עלטערן זאָלן זיינען; קוש דעם קאַנטשיק וואָס שמיסט דיך; קושן זאָל מען דאָס בייטשלאַ וואָס שלאָגט אין דער יונגט; די מאַמע שעלט, אָבער עס טוט איר ווי דאָס האַרץ; נישט דאָס איז די רעכטע מוטער וואָס האָט געבוירן, נאָר די וואָס האָט דערצויגן;

אויף אַן אייגן קינד זיינען עלטערן בלינד; פֿאַ־ טער און מוטער האָבן גלעזערנע אויגן; ביי אַ מאַמען זיינען גלעזערנע אויגן; ביי יעדער מאַמען זיינען אירע קינדער די געראַטנסטע; ביי אַ מאַמען איז נישט קיין מיאוס קינד; טאַטע־מאַמע דאַרפֿן דאָס קינד נישט לויבן, וויל קיינער וועט זיי נישט גלייבן; אויף גוטע קינדער מעג מען (יענעם) מקנא זיין; אַ גוט קינד זייגט ביי צוויי אַמען; אין דעם בעסטן קינד פֿאַרגעסט מען; איטלעכס קינד ווערט געבוירן מיט זיין מויל; נדן קענען עלטערן געבן, אָבער נישט קיין מויל; עלטערן קענען אַלץ געבן, נאָר נישט קיין מויל; פֿאַטער־און־מוטערס ברכה ברענגט דעם קינד הצלחה.

אַשרי מי שְׁבוּנוּ וְכָרִים; אַז עס ווערט גע־ בוירן אַ זון איז אַלע ווינקעלעך ליכטיק, אַ טאַכטער־איז חושך; זיבן זין ברענגען אַ שטול אין נדן־עידן, זיבן טעכטער־אַ שטול אין גיהנום; האָט מען זין, איז וויל־האַט מען טעכ־ טער, מאַכן זיי הויף; בעסער אַ זון אַ בעדער איידער אַ טאַכטער אַ רביצין; ווער עס האָט מיידלעך, דער האָט די פֿיס געשוואַלן, ווער עס האָט זין, דער האָט די פֿיס אויף שטאַלן; אַ זון נאָכן טויט, אַ טאַכטער בייַם לעבן; אַ טאַכטער אין דער גוים, אַ זון נאָכן טויט; בנים איז די גרעסטע מכה; בנים איז אויך אַ גוטע מכה; אַ טאַכטער איז ווי אַ וואָלף; מיט אַ טאַכטער האָט מען דאָס גאַנצע לעבן צו טאָן; דרייַ זאָכן וואָקסן איבער נאַכט: רוןחים, דירה־ געלט און מייַדן; אַז די מייַדן שלאָפֿן וואָקסן זיי, אַז זיי וואַכן־עסן זיי; אַ מיידל איז אַ שטיין (אַ בַּבְלִי־סחורה); אַ מיידל איז ווי אַ לענער־ סחורה; אַ שיינע טאַכטער איז אַ האַלבע־ פּרנסה; פֿינף טעכטער־פֿאַרגייט דאָס געלעכ־ טער; אַז מען האָט טעכטער פֿאַרגייט דאָס געלעכטער; וו עס זיינען דאָ פֿיל מייַדן דאַרט זיינען דאָ פֿיל רייַדן; אַן אויסגעגעבענע טאַכ־ טער איז ווי אַן אָפּגעשניטן שטיקל ברויט.

דער ערשטער קוילעטש קומט אַרויס נישט

האגט און זינען אויך ניט גלייך; ניט פון יעדער טראָגן ווערט געבוירן פינחס בן אלֶצֶוֹר בן אַהֲרֹן הַפֶּהֱן; אין די קטורת איז דאָ קלִבְנָה אויך; מהרִסִּיךְ ומחריִיךְ מִמֶּךָ יֵצְאוּ; איידער אַזוינע קינדער אויסהאַדעווען איז בעסער דערשטיקן זיי קלייניגקערהייט; דורך אַ שלעכט קינד קומען די עלטערן צו זינד; און מען האָט פֿון אַ זון שאַנד רוקט מען אים אַרײַן אין געוואַנט (אין סאַלדאַטן); אַזוי ווי מען טאַר ניט געטרויען קיין קאַץ קיין סמעטענע, אַזוי טאַר מען אַ מאַמען ניט געטרויען, אויב זי האָט אַ זון אַ גנב; בְּכִסּוּרֹת וּמִזְרָה יִגְדֹל צֶלֶת שׁוֹם סוֹפּוֹ.

פֿאַר־לירן ציין און האָבן קינדער מאַכט אַלט געשווינדער; אַ קינד איז אַ קליין מלוכה; לע; אַ קינד איז עלטער פֿון אַ קיסר; אַ מאַמע איז אַ מיטער. אַ קינד איז אַ מאַסקעוויטער; אַ קינד איז ערגער ווי אַ גולן און מען דאַרף (מען מוז) נאָך טאַנצן אויף זיין חתונה; עלטערן לערנען אויס די קינדער ריידן און קינדער די עלטערן-שוויגן; צער בניים איז ערגער פֿון צר־לחם; אַ קליין קינד (איז) אַ שפּילעכן, אַ גרויס קינד (איז) אַ מילעכן; קליינע קינדער, קליינע צרות (ואַרגן), גרויסע קינדער, גרויסע צרות (ואַרגן); קליינע קינדער, קליינע פֿריידן, גרויסע קינדער, גרויסע ליידן; קליינע קינדער לֶאָזן ניט שלאָפֿן, גרויסע קינדער לֶאָזן ניט לעבן; ביי קליינע קינדער איז שלעכט צו עסן, ביי גרויסע קינדער איז שלעכט צו גיין; עס דיך אָן איידער די קליינע קומען, טו דיך אָן איידער די גרויסע קומען; שלאָף זיך אויס ביז די קינדער ווערן גרויס, עס זיך אָן ביז די קינדער קומען אָן; טאַטע־מאַמע מוזן פֿון קינדער לערן ליידן; אַ קינד איז אַ שונא; און דער זון האָט חתונה גיט ער דער ווייב אַ כתובה און דער מאַמע אַ גט; און פֿאַטער און מוטער באַדאַרפֿן אַנקומען צו קינדער איז זיי ביידין ביטער; איידער אַנקומען צו קינדער וואָל מען בעסער שטאַרבן; איין פֿאַטער (איין מאַמע)

בעסער אַ פֿאַטש פֿון אַ טאַטן איידער אַ קוש פֿון אַ פֿרעמדן; דער טאַטע האָט געשמיסן ניט פֿאַרן שפּילן, נאָר פֿאַרן אַפּשפּילן; אַ שלעכטע אַם איז פֿאַרן קינד סם.

מעשה אַבות סימן לְבָנִים (יעשו בָּנִים); מעשה אַבות יִרְשׁוּ בָּנִים; דאָס עפעלע פֿאַלט ניט ווייט פֿון ביימעלע; ווי די גענדו אַזוי די גריוון; משוגענע גענדו, משוגענע גריוון; און עס קומט אַרויס פֿון אַ קאַץ מאַכט עס מיאָ; טאַטע־מאַמע ווי די רוחות, קינדער ווי די שדים; און פֿאַטער און מוטער זינען שדים קומען אַרויס קינדער ווי די רוחות; יאַקי טאַטקאַ, טאַקיע דושעצקאַ; און דער טאַטע איז אַ בעל־שם איז דער זון אַ גולם; און דער טאַטע איז אַ פֿורמאַן פֿאַרשטייט דער זון איינצושפּאַנען; און דער טאַטע איז אַ לֶיץ איז דער זון אַ פֿאַד־לייץ; דער טאַטע אַ וואָרף, דער זון אַ הונט; פֿון אַ שלעכטער מוטער איז דער זון ניט קיין גוטער; און די מוטער איז אַ קו איז די טאַכטער אַ קאַלב; דאָס עפעלע געראַט נאָך דעם שטאַם, דאָס קינד נאָך דער אַם; טיערע סחורה וואַקסט פֿון דער ערד אַרויס; אויף שוואַרצער ערד וואַקסט די בעסטע תבואה; פֿון אַ גע־מיינער בולבע קומט אַרויס די פֿינסטע לֶאָט־קע; די זין זינען תמיד אין דער מאַמעס ברידער געראַטן; זכות־אַבות איז קיין קאַ־טאַוועס; (פֿאַר) טאַטע־מאַמעס זינד ליידיט (קומט אַפ) דאָס קינד; טאַטע־מאַמעס זינד שלאָגן דאָס קינד; טאַטע־מאַמע זינדיקן, און די קינדער קומען אַפ; און די עלטערן זינען נאָ־ראַגנים ווערן די קינדער גול־נים; ווען די מאַמע האָט האַלט געהאַט יוננים טאַר די טאַכטער ניט אַרויס פֿון שטוב; ווען דער טאַטע איז גע־ווען אַ מערגעניק האָט די טאַכטער אויסגע־ריסענע יאַרן; די מאַמע מעג נאַשן, דער טאַטע מעג שיכורן; קינדער פֿון איין טאַטן און איין מאַמען און זינען ניט גלייך; אין אַ טיך זינען דאָ פֿאַרשידענע פֿיש; ביימער אין וואַלד זינען אויך ניט גלייך; פֿינף פֿינגער אין איין

איידער אן אַרעמע מוטער; אַ רייכן טאַטן
איז פּדאָי צו באַגראָבן, אַן אַרעמען איז ניט
פּדאָי צו האָבן; אַ יתום טאָר מען ניט שלאָגן;
אַ יתום שלאָג! אויב ער איז ניט ווערט, וועט
ער ווערט זיין; *אַ יתומה איז אַ מיצווה צו
קיצען; אַ יתומה איז אַ וואָלדעלע משקה;
אַ בְּדוֹקוּנִים איז אַ פֿאַרטיקער יתום; אַז דאָס
קינד איז טויט, הערט די קוואַטערשאַפֿט אויף;
דאָס קינד איז געשטאַרבן, די קוואַטערשאַפֿט
איז אויס; איידער צו האָבן און גראָבן איז שוין
בעסער גאַרנישט צו האָבן; בעסער נישט צו
האָבן איידער צו באַגראָבן; אַז מען פֿאַרלירט
אַ טאַכטער וויינט מען ניט אויפֿן גַדן; ווען
אַלע קינדער זאָלן בלייבן לעבן וואָלט גע-
קאָסט אַ רענדל אַ ווייץ; דור הוֹרֵךְ ודור באַ
(והאַרץ לעולם עומדת); עס שטאַרבט קיין
דור ניט אויס; מיר איז גוט—איך בין אַ יתום.
[אייניקלעך] פּראָצענט פֿון קינדער איז
טייערער ווי פּראָצענט פֿון געלט; אַן אייניקל
האַט מען ליבער ווי אַן אייגן קינד; אַן אייניקל
איז אַ ימחשמוניקל.

[שטיפֿמאַמען] אַז דער טאַטע נעמט די
מומע ווערט ער אַ פֿעטער; מיט דער מאַמען
איז דער טאַטע אַ פֿאַטער, מיט דער מומען
איז ער אַ פֿעטער; אַז דער טאַטע נעמט
(שלאָגט) די מאַמע, גייען די קינדער טאַנצן;
אָווי ווי ס'איז ניטאָ קיין בעזעם אָן ריטער, אָווי
איז ניטאָ קיין גוטע שטיפֿמיטער; אַ שטיפֿמוטער
איז אַ שטאַכמוטער; אַ שטיפֿמיטער גיט שייטער;
אַ שטיפֿמוטער גיט דעם שטיפֿקינד דאָס ערשטע
פֿון דער טיי און דאָס לעצטע פֿון דער קאַזע;
פֿאַר אַ גוטער שטיפֿמוטער שטייט אַ גאַלדענער
שטול אין גַדען; אין גַדען איז נאָך ניטאָ קיין
שטול פֿאַר אַ גוטער שטיפֿמוטער.

[ממורים] ממור תלמיד־הכם קודם לפהך
גדול עם־האָרץ; רוב ממורים פיקחים; אַז אַ
מוטער שרייט אויפֿן קינד „ממור“ מען מען
איר גלייבן; אַז עס וואָלטן געווען ווייניקער
חורים וואָלטן געווען ווייניקער ממורים; זאָל

קען אויסהאַלטן צען קינדער און צען קינדער
קענען איין פֿאַטער (איין מאַמע) ניט אויס-
האַלטן; איין טאַטע צען קינדער דערנער,
צען קינדער איין טאַטן איז שווער; איין מאַמע
קען צען קינדער צופֿרידן שטעלן, אָבער
צען קינדער ניט איין מאַמע; אַז דער טאַטע
שענקט דעם וון לאָכן ביידע, אַז דער וון שענקט
דעם טאַטן וויינען ביידע.

עס איז ניטאָ קיין געטרעיערס ווי אַ מוטער;
די בעסטע געפֿעלעך ווינען דער מאַמעס; די
וואַרעמסטע בעט איז דער מאַמעס; אויף דער
וון איז גוט צו ויצן און לעבן דער מאַמען איז
גוט צו ווינען; אַ מאַמע איז ווי אַ מזווה; אַ
מאַמע איז אַ קנעכט (דער טאַטע איז שטענדיק
גערעכט); אַ מאַמע איז אַ פֿאַקרישקע; זי
דעקט צו דעם קינדס חסרונות און דעם מאַנס
בזיונות; אַ מוטער מוז האָבן אַ גרויסן פֿאַרטעך
די חסרונות פֿון די קינדער צו פֿאַרדעקן; אַ
מאַמע האָט אַ קאַנזאַקאַפּ; אַ מאַמעס האַרץ
איז אַ נַבִּיאַ; וואָס אַ קינד זאָל ניט דערריידן,
וועט די מוטער אים פֿאַרשטיין; אַ קוש דעם
קינד איז אָווי גוט ווי דער מאַמען; בעסער
ביים טאַטן ברויט איידער ביי זיך קוילעטש;
בעסער צו געבן דעם קינד מיט דער וואַרעמער
האַנט איידער מיט דער קאַלטער; אַז די על-
טערן גיבן ניט די קינדער אין שייך נעמען זיך
די קינדער שפעטער אין די זאָקן; פֿאַר געלט
באַקומט מען אַרץ—נאָר ניט טאַטע־מאַמע; פֿבד
אַת אַבִּיך ואת אמך; מען טאָר ניט ויצן אויפֿן
טאַטנס אָרט; אַז מען האָט אַ טאַטן אַ הונט
מען מען אים זאָגן אַפּודזש (וואָגן).

ויתומים] אַ קינד אָן אַ פֿאַטער איז אַ האַל-
בער יתום, אָן אַ מוטער אַ גאַנצער יתום; דער
פֿאַטער איז געטרעיי ווען די מוטער שטייט דער-
ביי; אַז דער טאַטע איז דערביי קען די מאַמע
זיין געטרעיי; אַז אַ קינד פֿאַרלירט יונגערהייט
די מיטער איז אים נעבעך זייער ביטער; אַ
קינד אָן אַ מאַמקע איז ווי אַ טיר אָן אַ
קליאַמקע; בעסער פֿאַרלירן אַ רייכן פֿאַטער

סמבטיון; מין גרעסטע יומא דפגרא, וען מין שחיגער קארטשעט זיך אויף פאדאגערע.
וען אויך: קרוב 239.

239. קרוב

ס: קרוב־שקייט, לײַבלעכקייט, נאָענטקייט אאױו - אױ; קרוב־שאַפֿט, בלוט־קרוב־שאַפֿט, מיט־קרוב־שאַפֿט; ברודערשאַפֿט; שוועסטערשאַפֿט; משפּחה־שאַפֿט, קירבנות, אַפּיניטעט; אַנגאַציע.

משפּחה, *משפּחתא, *משפּחתערײַ, *מש־פּחתערע, * (ט)שימפּוכע, *געסךחה; פּאַמיליע, פּאַמיליא [שׂ]; סעמיסטוע; אייגענע; אייגן פּלייש און בלוט.

קרוב, קרובה, קרובהטע, *קורוועטע; לײַבלעכער, נאָענטער (לײַבלעכער) קרוב; לײַבלעכער, אייגענער, בלוטאייגענער, משפּחה (קרוב), פּריינט(ל), קנעפּל, שמעלקע (שבשמעלקע), אַנקער; שאַר־בשר, ש״ב; עצם מעצמי וכשר מבשרי; גואל (הדם); ווייטער קרוב, שליש בשרישי, חמישי ברביעי, שמיני בשמיני - פרא.

ברודער, (מין) אחי, בראטאָק, בראטאָן, בראטישיק; לײַבלעכער ברודער, צוילינג ברודער, שטיפֿברודער, מילכברודער; שוועס־טער, בראטאָניכע [קל]; לײַבלעכע שוועסטער, צוילינגשוועסטער, שטיפֿשוועסטער, מיט־כ־שוועסטער; שוואַגער, אָגער [שׂ], שוואַגער־יק שוועגערין.

פֿעטער, יאָנקל; קאַטער פֿעטער, על־טער־פֿעטער, מאָגערער פֿעטער [שׂ]; מומע, יטאַנטע; קאַלטע מומע, עלטער־מומע; (גע)שוועסטער־קינד, קוויין, קווינע, קאָזן [שׂ]; שני בשני, גליד־גע)שוועסטער־קינד, שני בשלישי; ערשטער קוויין, צווייטער קוויין; פּלימעניק, פּלימעניצע; שוועסטער־קינד, ברודער־קינד, שוועסטער־קוין, ברודער־קוין, ינעפֿע, ינעפֿיו [שׂ]; ברודער־טאָכטער, שוועסטער־טאָכטער, יניס [שׂ].

זיין פֿון אַ קאָזאַק, אַבי אויף לאַנגע יאָר (אַבי צו געזונט); לאַז עס זיין פֿון אַ טאַטער, אַבי עס האָט אַ פֿאַטער; לאַז עס זיין פֿונעם טיחול, אַבי עס הייסט פֿיחול.

שווער־און־שוויגער, איידעם, שנירן אַ זון איז דאָס געזינט, אַ טאָכטער איז אַ קינד, אַ שונר איז אַ חינוך, אַן איידעם איז אַ הינט; אַ זון ווי ער געראַט, אַן איידעם ווי מען וויל; אַן איידעם אין שטוב איז אַ שונא אין שטוב; אַן איידעם איז ווי אַ טשאַלנט; איטלעכער איידעם איז אַ שטיק שווער; פֿון אַן איידעם אויף קעסט לאַכט דער שווער פֿון ציינווייטאָג; אַז מען טוט מיטן שווער, שלאַפֿט מען (ויצט מען דערנאָך) מיטן בער; אַז מען קוקט אַרויס אויפֿן שווערס שטיחל גייט מען באַרועס; אַ גוטן שווער איז שווער צו באַהאַבן, אַ שלעכטן שווער איז שווער צו באַהאַבן; וואַידעם ער עסט ניט, נאָר ער פֿרעסט, ער טרינקט ניט, נאָר ער וויפֿט, ער שלאַפֿט ניט, נאָר ער פּאַפֿט; (אַן איידעם) אַ לערנער האַלט שווער־און־שוויגער פֿאַר די הערנער; אַ שונר מיט אַן איידעם זינען אַ פֿאַר שדים; אַ גוטע טאָכטער איז אַ גוטע שונר; די טאָכטער שטראַפֿט מען, די שונר מיינט מען; צו דער טאָכטער רעדט מען און די שונר מיינט מען; מען זאָגט דער טאָכטער און (מען) מיינט די שונר; אַז מען איז אין פֿעס אויף דער שונר שרייט מען אויף דער טאָכטער; אַז מען קריגט זיך מיט דער שונר איז מען שָלום מיט דער דינסט; באַד־דער זון זאָל שטאַרבן, אַבי אַ מכה דער שונר אַ מאַן; אַ שוויגער מיט אַ שונר פֿאַרן ניט אויף איין פֿור; צווישן אַ שוויגער און אַ שניר געהערט) אַן איזערנע טיר; אַ שוויגער און אַ שונר אין איין הויז זינען ווי צוויי קעץ אין איין זאַק; די שוויגער האָט פֿאַר געסן, אַז וי איז אַליין אַ מאָל געווען אַ שונר; אַ בייזע שוויגער טריבט צום גוט; די בעסטע חתומה טובה איז איבערלעבן די שוויגער מיט איר פֿעה־לשון; אַז מין שוויגערס באַק כאַפֿט אַ ריקודל איז פֿאַר מיר אַ שורה־גרוס פֿון

א גוטער פֿרײַנד איז בעסער פֿון אַ פֿרײַנט; אַ גוטער פֿרײַנד איז קיין פֿרײַנט ניט און אַ גוטער ייד איז קיין ייד ניט; אַ ברודער אַ שונא איז אַ שונא אויפֿן פֿעבן; פֿון אַן אייגענעם האָט מען דאָס גענאַר; אין אַ פֿעטער האָט מען אַ הײַתּר; פֿאַר דעם נאָענטסטן קרוב וואָל מען ניט זיין פֿאַר; זײַ (מיר) ניט קיין קרוב און איך וויל ניט זיין דיין פֿאַר; זײַ מיר ניט קיין פֿעטער און נײַ מיר ניט קיין שײַך; מענסט זיין אַ קרוב מיט מיין טעלער, אָבער ניט מיט מיין קעשענע; איר זענט טאַקע אַ קרוב מיט מיר, אָבער ניט מיט מיין יויד; וווּ עס איז דאָ אַן אַרעמאַן איז ער מײַנער אַ קרוב; אָדום קרוב פֿעצמו, וווּ אַ פֿאַר אַן ער מײַנער אַ קרוב; די קרובים דער קענט מען, אַז זײַ ווערן רײַך; רײַכע קרובים זײַנען נאָענטע קרובים, אַרעמע קרובים זײַנען ווײַטע קרובים; אַרעמע (אומגעבעטענע) קרובים זעצט מען אונטערן אײַוון; מען קען זיך אַרײַן אויסקלײַבן, אָבער ניט קיין משפּחה; אין די קטורת איז דאָ הַלְבֵּנָה און אין דער פֿלײַב סטער משפּחה איז פֿאַראַנען אַ משומד; *איטלעכע משפּחה האָט זיך איר געסֿרַחה; אַ משומד אין דער משפּחה קומט אויך אַ מאָל צו נײַן; נײַטעט מיין ברודער, הענגט מען דעם זײַב.

וען אויך: שטאַם 237, אָפּשטאַמלער 238.

240. אַנאַטאַמיע

ס: אַנאַטאַמיע; נאַרמאַלע, פֿאַטאַלאָגישע, טאַפּאָגראַפֿישע, פֿלאַסטישע, פֿאַרגלײַכיקע (פֿאַרגלײַכנדיקע) אַאָוו אַנאַטאַמיע; זאַטאַמיע, מיאַטאַמיע, אַרטעריאַטאַמיע, דערמאַטאַמיע אַאָוו; סקעלעטאַלאָגיע, מיאַלאָגיע, גאַסטראָלאָגיע, אַרטעריאַלאָגיע אַאָוו; סקעלעטאַגראַפֿיע, מיאַגראַפֿיע, אַרטעריאַגראַפֿיע אַאָוו; אַנאַטאַמישער אַטלאַס, קערפּער, יקאַרפּוס, גוף, חומר, פֿלײַב, קערפּל [אײַס]; קערפּער־געבוי, קאַנסטײַטוציע;

וו: אַנקערן זיך, צוקערן זיך, אָנגעהערן זיך, צוגעהערן זיך, קרובֿן זיך, משפּחהנען זיך, קנעפלען זיך.

אַדי: קרובֿיש, פֿיבלעך, נאָענט, ברודער(יש, ברודערלעך, שוועסטער(יש, שוועסטער־לעך; משפּחהדיק, אײַן; געקניפט און געבונדן; פֿעטערש, מומיש אַאָוו^ס.

פֿראָוו: ווײַטע קרובֿים] פֿערדס בײַטשס שטעקעלעס פֿערדס בײַטשס שטעקעלעס; פֿאָדקעווע; קוס בײַטשס פֿערדס שטעקעלעס; פֿערדס פֿוס פֿאָדקעוועס אײַניקלס נאָגל (טשוועקל); פֿערדס פֿוס פֿאָדקעוועס טשוועקלס קעפל; פֿערדס פֿוס פֿאָדקעוועס אײַניקל; מיין ווידנס האָן האָט אין זיין באַבעס הויף אַרײַנגעקרייט; מיין פֿערדס בײַטשס שטעקעלע איז געווען בײַ זיין ווידנס וואָגן אַ פֿלעקעלע; מיין באַבע און זיין ווידע לײַגן אין דר'ערד אַלע בײַדע; ער מײַנט, אַז שמעלעקע איז זיין פֿעטער, און איך מײַן, אַז שמעלעקע איז מיין פֿעטער; עס בלײַבט אין דער משפּחה.

שפּר: אַלע יידן זײַנען משפּחה; אײַגס איז ניט פֿרעמדס; בלוט איז ניט קיין וואַסער (קיין קרופּניק); אַ קרומע מומע, פֿאַרט אַ מומע; כאַטש אַ קרומע, פֿאַרט אַ מומע; אַן אַ נאָו, פֿאַרט אַ פֿעטער; ווי גאָט גיט, אַבי אין אײַנעם; בינד מיך אויף אַלע פֿיר, נאָר וואַרף מיך צווישן אײַגענע; דער וואָס רעדט אויף דער משפּחה האָט ניט קיין ברכה; אין דעם איז ניט קיין ברכה וואָס רעדט אויף זיין משפּחה; געוואָרענע איז ניט געבאַרענע; געוואָרן איז ניט געבאַרן; געוואָרן איז געטרייער ווי גע־באַרן; משפּחה ווערט נאָר גערעכנט אין דער לענג, אָבער ניט אין דער ברייט; *אַ שוואַגער איז קיין קרוב ניט" זאָגט דער פֿיטוואַק, וואַרעם וועמען איך וועל בעטן, וועט ער שלאָפֿן מיט מיין שוועסטער"; בעסער זיך אָנצוגעהערן מיט דער רביצין אײַדער מיטן רב; בעסער אַ גוטער שכן אײַדער אַ שלעכטער קרוב; אײַן גוטער פֿרײַנד איז בעסער פֿון צען קרובֿים;

וטיילן קאָפּ שטערן; ופאַרגלייכונגען אַ שטערן ווי פֿון (בײַ) אַ מיניסטער, ווי פֿון (בײַ) אַ רײַשגלױתא, ווי אַ פֿאַקשנברעט; קינבאַק, קײער, אַנגל, װװשטאַקע, פֿאַשטשעקע, װסקרױע; באַק לײַר באַקן; בעקעלעך ווי מאַראַנצן (פֿאַמעראַנצן); באַקן־קישעלעך, באַקנטשאַן; וב״ח באַקן־זעקעלעך; קין, בערדל, מאַרדע, מאַרדעטשקע, געמבע, גאַמבע; פֿנים־ווינקל, אינטעליגענץ־ווינקל; פֿראַפֿיל; קאַליר פֿון פֿנים, געזיכטפֿאַרב, קאַמפֿלעקציע; שטריכן פֿון פֿנים, געזיכטשטריכן, געזיכטצוגן; געזיכט־אויסדרוק; חַמַּת־הַפֿרָצוּף, פֿיזיאָנאַמיק.

וועאַרגאַן, זעװיש־אַרגאַן אויג; דאַס נאַ־קעטע אויג; אויגן, עינים, אויגענעס, אויגאַנעס, קוקערס, גלַצערס, שליפֿיעס, באַל־אַכעס, באַל־עכעס; [קל] זיקרעס, מאַטעריאַליטיקעס; גאַליעס [ג]; וב״ח פֿאַצעטן־אויגן, פֿאַצעטירטע אויגן, געזאַויגן, פֿונקטאויגן, זעװערלעך; מאַנדל־אויגן, אַקסנאויגן, פֿשרע אויגן; שיינע, ברויע, שוואַרצע אַאָװ אויגן; זעשװעטע אויגן; אויגן פֿייער פֿלאַם; מַמְזוּר־שע, גע־ממזרטע, גיבישע אַאָװ אויגן; מיאוסע, פֿאַר־קוקטע, געשוואַלענע אויגן; אויסגעלופֿעטע, פֿאַרגלֶאַצטע, פֿאַרגלֶייזטע, אַסאַט־אַפֿייטע, גלֶעזערנע אַאָװ אויגן; גלֶעזעוואַיע, רוצחישע אויגן; ופֿאַרגלייכונגען אויגן ווי דימענטן, ווי בורשטיין, ווי קאַרשן, ווי שפֿאַנגעלעס, ווי מאַג־דלען, ווי די עפֿל, ווי די טויבן, ווי בײַ אַן אַדלער, ווי בײַ אַ קאַץ, ווי בײַ אַ קאַב; אויגן (וואָס ברענען און לייכטן) ווי די הַבֶּדֶלֶת.

וטיילן אויגן (אויגן־ברעמען, שטערן־ברע־מען; אויגן־לעפֿלעך, אויגן־דעקלעך, אויגן־שטאַרן, אויגן־קלאַפֿעס; (אויגן־זייעס; איי־בערשטע, אונטערשטע זייעס; אויגעפֿל, אויגן־בעכער, אויגן־שפּיגל; אויגן־ווינקלען; אויגן־שפּאַלט, אויגן־אַך, זעלֶאַך; אויגן־הייטל, לעדערהייטל, זייטל, זייטל־הייטל, סקלֶערע; האַרנהייטל, קאַרנעע; געפֿעהייטל; רעגן־ביגן־הייטל, איריס; שוואַרצאַפֿל, אויגן־

פֿיגור; אייבערקערפער, מיטן־קערפער, אונטערקערפער; טול; וב״ח פֿאַדער־הילק, פֿאַדערטייל, פֿריידיק, פֿרייד; קערפער־הילק, גוף־הילק.

גליד, אַבר, אַרגאַן; כּמו־אַרגאַן, אַרגאַנעל; אַבר־המדולדל; רמ״ח אַברים. סיסטעם; גערװן־סיסטעם, בראַנכיאַלע סיסטעם, פֿאַרדײַסיסטעם, אויסשייד־סיסטעם, בלוטגעפֿעס־סיסטעם, ליימפֿעס־סיסטעם, ליימ־פֿאַטישע סיסטעם אַאָװ; אַפֿאַרט; פֿאַרדײַ־אַפֿאַרט, באַווער־אַפֿאַרט, אַטעם־אַפֿאַרט; אורין־אַפֿאַרט, בעל־יימים; טרערן־אַפֿאַרט, שוין־אַפֿאַרט אַאָװ; וב״ח זאַמל־אַפֿאַרט, גילט־אַפֿאַרט אַאָװ; אַרגאַן; שפּיר־אַרגאַנען, מויל־אַרגאַנען, רייד־אַרגאַנען, שפּראַכ־אַרגאַנען, פֿאַרדײַ־אַרגאַנען, שפּייז־אַרגאַנען, אויסשייד־אַרגאַנען, ריין־אַרגאַנען, העל־פֿאַרגאַנען, הילפֿס־אַרגאַנען אַאָװ.

קאַפּ; פֿאַדערקאַפּ, הינטערקאַפּ; לייב־קאַפּ; ופֿאַרגלייכונגען אַ קאַפּ ווי אַ שויט, ווי אַ קעפֿל קרויט, ווי אַ דייזשע, ווי אַ זעבער, ווי אַן עמער, ווי אַ טשאַלֶנטאַפּ, ווי אַ פֿאַקשנ־טאַפּ, ווי אַ טאַרלע, ווי אַ פֿאַגעלע.

פֿנים, געזיכט, זאַנגעזיכט, פֿרצוף, פֿאַר־זענערע, פֿרצוף־פֿנים, קלֶס־ת־פֿנים, פֿסל־פֿנים, פֿלעם־אַלֶקיס, מראה, מראית־עין, אויס־זען, װיד, פֿיזיאָנאַמיע; פֿינימל; [שפ] פֿענעצל, פֿייטשעניו; מאַרדע, טראַבע; קרום פֿנים, זייערע וועטשערע; קעלבערנע, אויסגעווייק־טע, הינטישע, גיבישע אַאָװ צורה; מזה־פֿנים. ופֿאַרגלייכונגען אַ פֿנים (אַ צורה, אַ פֿרצוף אַאָװ) ווי אַ רויט עפעלע, ווי אַ גורגת־דרכ־בי־צדוק, ווי אַן אויסגעסמאַקטשעטער שלח־מנות, ווי אַ פֿיג אונטער אַ דעכעלע, ווי אַ טעלער, ווי אַ פֿאַקשנ־טאַפּ, ווי אַ דייזשע, ווי אַ זעבער, ווי אויף צו לֶהכעיס, * ווי אַ הינטן מיט צוויי אויגן, * ווי אַ יונישער הינטן, ווי בײַ אַ זולן, ווי בײַם בריסקער מלאך־הממות, ווי קורטע; אַ פֿנים ווי משה גרונים.

שפירהערנד; פלאטעדיקע, געקועכטע, געפֿעדערטע, געקעמלטע טאפערלעך (הערנד דלעך); שמעקגריבעלעך, שמעקועקעלעך, פילערס, וואַנצעלעך.

מויל, מיל(ע)כר, מיל(ע)כן; פיסק, פיסקאטש, פֿרעסער, יאפע, טשאפע; וּלן באַריאַלניק, באַריאַנסקע; קיטש(ט); וּב"ח שנוק, שנויץ, רילע, ריץ, ליטש, שנאַבל, דושוב, מוילרער; זאַמל־אַפּאַראַט; קערבל, קוישל, שאַכטל; בערשטל; זויערל, זויענאַפל, זויערער; ליפּטאַפּערל, קינבאַקטאַפּערל. קייער־טאַפּערל; גיפּטאַפּאַראַט; גיפּטשטע־כער, שטעכערל, שטעכל; גיפּטועקל, גיפּט־בייטל, גיפּטהאַטער, גיפּטזאַמלער; גיפּט־קאַנאַל.

[טיילן מויל] מויל־עפֿענונג, מויל־הילל, מויל־היי; ליפ, לופ(ע); לעפֿצן, וואַרנעס; אונטערשטע ליפ, אונטערליפ; אייבערשטע ליפ, אייבערליפ; צונג; וּב"ח לעקער, צינגל; צונגבאַוע, צונגרוקן, צונגאַנד; צונגשפיץ, שפיץ צונג; צונגהערנער; טעם־וואַרצעלעך, צונגוואַרצעלעך; פֿאַדעמדיקע, שוועמלדיקע, עיגלדיקע, בעכערדיקע טעם־וואַרצעלעך; טעם־בעכערלעך, טעם־קעמערלעך; גומען; האַרטער, ווייכער גומען; גומען־בויגן, גומען־זעגל; גומענצינגל, צינגל, אווולע.

געביס; צאַן; ציין, ציינער, שנים; דער־ווייליקע ציין, מילכציין; (באַ)שטענדיקע ציין; פֿאַדערשטע, אייבערשטע, אונטערשטע ציין; רייסציין, בייסציין, האַקציין, שנמידציין, וואַל־פֿ־ציין, עקציין, רייבערס; אויגנציין; באַקציין; שכל־ציין, חכמה־ציין; קייערס; פֿערדישע, *אויסגעפֿאַרצטע (*אויסגעפֿאַרצענע) ציין; ציין ווי פֿערל, ווי ביי אַ זעג, ווי ביי אַ העל־פֿאַנד; וּב"ח נאַגציין, שטיצציין, פֿליישציין, שטויס־ציין, שלאַגציין, גיפּטציין, קיפּלעטלעך, קייערס.

[טיילן צאַן קרוין; וואַרצל, פעניאַק, פעניק; העלדול; קרוינאויסוואַקס, בערגעלע;

שוואַרצל, פופילע, קליין מענטשעלע; נעצ־הייטל, רעטינע; פֿאַדערשטע, הינטערשטע קאַמער; בינדהייטל, קאַניוקיוו(ום); וּב"ח גלאַוהייטל, גלאַוספּיראַל, שימעהייטל; לינדו; אויגלינדו, קרישטאַללינדו. קריס־טאַלין־לינדו; לינדוראַנד; אויגפֿלעק, געלער־פֿלעק, בלינדער־פֿלעק; גלאַומאַסע, גלאַו־קערפער, פיגענטשיכט; באַוועגאַפּאַראַט; אויגאַקס, פֿליאַקס, אָפּטישע אַקס; חוש־קעמערל, זעקעמערל, זעוואַרצל; טרערני־זעקל, טרערניקלעך, טרערנפּונקטן, טרערני־גאַנג, טרערן־קאַנאַל, טרערן־רינעלע.

[הער־אַפּאַראַט, (גע)הער־אַרגאַן, הער־חוש־אַרגאַן] אויער, עווער [ריאל]; אויערן, אַוּנים; הינטישע אויערן; אויערן ווי זעק; וּב"ח וויכעס.

[טיילן אויער] דרויסנדיקער, מיטלסטער אויער; אינעווייניקסטער אויער, לאַברינט; לאַפ, (אויער)לעפֿל; אויער־מושל, קאַכלעע; אויערגאַנג, געהערגאַנג; אויער־הילל; פּויק־הייטל; פּויקהייל, אייסטאַכיוס־דער; געהער־בינדלעך; העמערל, קאַוואַדלע, בייגל; גלייכוואַרגאַנג; גלייכוואַרבויגנס, אַמפּול־קעס; גלייכוואַרשטיינדלעך, סטאַטאַליטן; אויערשנעק, שנעקנאַנג, פֿענצטערל; הער־שטעקעלעך, הערקעמערלעך.

[שמעקאַרגאַן] נאָז, חוטם, נויאַניע, טראַג־בע, טראַמבע, שמעקער; [יש] שופֿר, קוילעטש, סקיווקע, סטאַמבולקע; געטאַקט נעז; אַדלערנאַז; קאַרטאַפֿ־נאַז, בול־בענאַז, בול־בעוואַטע נאַז; אווערקע־נאַז; [פֿאַרגלײַ־כונגען אַ נאַז ווי אָפּגעטאַקט, ווי אַ שופֿר, ווי אַ קוילעטש, ווי אַ האַרן, ווי אַ פּיקע, ווי אַ באַרג, ווי אַ באַדניע, ווי אַ באַנדיע.

[טיילן נאַז] נאַזרוקן; נאַזפֿליגלען, נאַז־מושלען, נאַזלעכער; נאַז־הילל, נאַוהייל, נאַזקאַנאַל, נאַזגאַנג, נאַזשיידוואַנט, נאַוהערלעך; ריח־קעמערלעך, שטיצקעמערלעך; וּב"ח טאַפּ(שמעק, שפּיר)אַרגאַן; טאַפּערל, האַרן,

אונטערשטער גארטל, בעקןגארטל;
בעקן, טאז, פעל'חיס; וב"ח בעקנדל, שני-
טייל; סטאן, טארניע, קרייצי(טייל), פאסניצע,
קריזשעס, יקשיזשעס; היפטן, באקעס, קלר
בעס, לענדן, דיך; שענקף; איבערשענקף,
אונטערשענקף; שויס, פאדעליק; ובהמה
באקע, באטשקע, זיטל, פלאנקען.

ברוסטקאסטן, ברוסטקארב, ברוסטקאל,
ברוסטגעפעס; הארץ; הארצברעטל, הארצ-
זעקל, הארצבייטל, הארצגריבל; הארצ-
קאמערן; לינקע, רעכטע הארצקאמער;
רעכטע פאדערקאמער, רעכט פאדערקארץ,
אוריכל; לינקע פאדערקאמער, לינק פאדער-
הארץ, ווענטריקל; הארצקלאפעס, י הארצ-
קלאפאנעס, הארצטיריעך; צווייטייליקער
(ביקוספידאלער, מיטראלער) דעקל; דריי-
טייליקער (טריקוספידאלער) דעקל; הארצ-
שפיץ.

מילך; וב"ח מילך, גיץ, גייעץ; לעבער;
וב"ח אומע, פינגער-לעבער; גאלבלאז, גאל-
פענכער, גאלפאכיר, גאלזעקל; נירן; וב"ח
גיר, נערקע; בייגירן, ינעבנירן; וטיילן נירן
גירךקארע, גירנפעטס, גירךבעקן, גירךשיסע-
לעך, וונדערנעץ; מאלפיגישע געפעס, מאל-
פיגישע קנילעכלעך, מאלפיגישע פיראמידן;
אוריךפארעס, אוריךפירער, אורינרער, אוריך
קאנאל, אורעטער, מאלפיגישע קאנאלן;
אוריךבעכער, אורינבלאז, וואסערבלאז,
אוריךפענכער; השתנה-פארעס, השתנה-
פירער אאו"ו, השתנה-בעכער, השתנה-פענ-
כער אאו"ו.

בוך; וב"ח בייכל, בויכבייטל; פעמפיק,
פאנגן, פיפקע, טרעמבע, טרעמבוך, טרעל-
בוך, טרעלפאס, קענדינאק, קענדיכע, קאל-
דאן, קאלדן, קאלבן, כעמפער, איינשיט,
בית-קיבור; א בויך ווי (בי) א פרנס, א בויך
ווי א קעסלפויק; נאפל, פופיק; לעפעלע;
בויכגעגנטן; בויכגעפעס, בויך-הלל; אבי-
דאמען, אונטערלייב; מענשע, מענוסע, מע-

ווארצעלע, צאנפולפע; צאנהייל, אלזעאל;
נערוקאנאל; [צאנשטאפן] דענטיין, עמאל,
צעמענט; צאנפלייש, אסל(יע, יאסל(יע,
דיאסלע, דואנאלע, ושאנסלע.

האלדו; גיידער, וואליע; (גארל)-
קנאפ, אדמס עפל; גארגל, הארלע, גאר-
דושאל, גערדיק, יראכן; שפיזערער, שלונג,
שלונד [ארכ], וושט, בית-הבליעה; וב"ח קראגן,
קרוגן; געשלענג, סימנים; שפיזפירער, שפיז-
קאנאל; אטעמוועג, לופטוועג; אטעמרער,
לופטרער, טראכעע; אטעם-עפענונג, אטעמ-
לעכער, סטימוען; קעל, לינקע קעל, גראטיס;
קעלקאפ, גארגלקאפ; קעלדעקל, שטימדעקל,
עפילגאטיס; שטימארגאן, לארינגס; שטימ-
שפאלט, שטימבענדער, שטימסטרונעס;
והיישעריקן קלאנגראפארט; בראגן, בראג-
כעס, בראגכיאל, אלזעאלן; לונג; וב"ח
ריאה, לונג און לעבער; רעכטע, לינקע לונג;
לונגעךמאסע, לונגעךגעפעס, לונגעכעלזלעך,
לונגעךעמפיזעס; לופטזעקל, לופטקעמערל;
וב"ח ושאברעס, זשעברעס, יקימען; פלעטל-
זשאברעס; אינעווייניקסטע, אויסווייניקסטע
זשאברעס; פישפענכער, שווימפענכער, שווימ-
בלאז, שווימבלעזל, לופטבלאז, בולבע, גנב;
לאקסען, קסען.

אקסל, פלייצע, שולטער, בארקע;
אקסל-גארטל, איבערשטער גארטל; נאקן,
האלדו און נאקן; געניק, האלדו און געניק;
פאטיל(ניצע, קארק, רוקן, רוק און לענד,
רוקןגעשטעל, רוקןגעפעס.

טארסא; ברוסט; וב"ח פאדערברוסט,
מיטלברוסט, היטערברוסט; בוועם, פאזוכע;
ברוסט, אפל, * ציץ, * ציצל, * ציצקע; [קיינערש]
טיטי, טיטע, טיטקע; שפיל [שטערש]; בוועם,
הארץ, ביסט; * דדים; [קל] בולקעלעך, ספיאל
כעס, בירגאלן, קרעליקעס; ובהמה אייטער,
מיולעך [קצביש]; אן אייטער ווי א צעבער;
מילכווארצל, ברוסטווארצל, ברוסט(א)אפל,
ברוסטיפל, פיפקע.

עשוס הענט, איזערנע הענט, איזערנע ידים;
גנבישע הענטעלעך; הענט ווי ביי א שמיד, ווי
ביי א בורלעך; [ב"ח] לאפע, לאפקע, פאנג
ארעמס, בריקערפער; פליגל, פלעדערן,
שווינקאלבעס; פאדערשטע פליגל, פאדער-
פליגל; הינטערשטע פליגל, הינטערפליגל.

[טיילן האנט] האנטפלאך, האנטפליך,
דלאניע, דאלאניע, טענער נארי; האנטליניעס;
לעבנסליניע, קוההיים; געזונטליניע, מול-
ליניע, קוההבוד, קוההפרנסה; פויסט, קר
לאך, קוליק; האנטווארצל; מיטנהאנט, מיטל-
האנט; ארעם; אונטערארעם, איבערארעם,
פאדערארעם; עלנבוין; פינגער; דער מאך
מעס גאפעלעך [געפעלעך]; גראבער פינגער;
דוימען, דוימאיל, אגודל, גוי, לינקאקער
[ש]; ווייפלינגער, טייטפלינגער, צייגפלינגער;
אינדעקס, אצבע, פוטערשמירער [ש]; מיטל-
סטער פינגער, לאנגער פינגער, לאנגער גלח
[ש], גראבער גוי, אמה, קמיצה; גאלדפינגער,
גאלדרינגער; קליינער פינגער, קליינפינגער,
מינדסטער פינגער, יוד, זרת; שפיצן פינגער,
פינגערשפיצן.

אונטערשטע ענדגלידערן פוס; כילניק
וקל; סערלעפוי; א פוס ווי א קלאץ; פיס,
רגלים, גייערס, פויטאלעס; פלאכפיס,
פלאטשפיס; [טיילן פוס] פוסגעשטעל; מיט-
פוס, מיטלפוס; אונטערהיפט, ווייכפלייש,
איקרע, ליטקע, פאלקע, פולקע; פוסווארצל;
פייטע, פיינטע, גאלער; קנעכל, קנאפל,
קולנע; [ב"ח] קאפטיטע; פוסויל, פוסטריט,
טראט; אונטערשטע פינגער, פוספינגער;
שפיץ פינגער, ציפקעס, טשיפקעס; [ב"ח] פיס-
נאגעס, פיסנאגעס, פיסנאיעס; עכטפילעך;
כמ'פילעך, פאלשפילעך, זינפילעך,
פסעוודאפאדיעס; ווארצלפילעך, גייפס,
שפרינגפיס, שווימפיס, בייפס, זעבנפיס,
גראבפיס, קיערפיס, קינבאקפיס; פלוס-
פלעדערן, פלאספלעדערן, פלעדערפלאסן,
רודער-פלעדערן; אומיקע, גראדיקע [פאריקע]

נוסקע; פארדייטראקט, פארדייטקאנאל,
געדערעס-קאנאל.

אינגעווייז, געדערעס, בעבעכעס, בני-
מעיס; מאגן; מאגנדעק, מאגנארניפיר, מאגן
ארויספיר; קישקעס; קורצע גראבע (דיקע)
קישקע; צוועלפפינגער-קישקע, דוואדענעם;
לאנגע דינע קישקע; ארויפגייענדיקע, אראפ-
גייענדיקע גראבע (דיקע) קישקע; ספארעמ-
דיקע קישקע, בלינדע קישקע, הינטערשטע
גלייכע (גראדע) קישקע; ענדקישקע, [ב"ח]
קלאקאקע; צוגאב-קישקעלע, קליין קישקעלע,
אפענדיקס; [כמה-קצבים] קישקעס, בייגעלעך,
טאבעכעס, פאטרעכעס, פליאקעס; אביל-
יאקע, ראזשע, בערעניע, גייען, גרינשיק,
גריישל, עלנבוין, טריבוך, טריבעך, טרעבוך,
טרעמבוך, טרייבעך, אויסכשרס, פאטשע-
רוכעס, פאטשעראבאקעס; רעקטום, כרפשתא;
ארויספירעפענונג, אנוסעפענונג, אנאלע
עפענונג; אנוס, פריטבעת; [ב"ח] קראפ,
וואליע, פאדערמאגן; מוסקל-מאגן, פופיק,
דריזןמאגן; פישמאגן, קסען, לאקסען; ערש-
טער מאגן, פאנס; גרויסער מאגן, לאבמאגן,
וואמפ; קיימאגן, איבערקיימאגן; נעצמאגן,
מיקערל, צעפציכע, טשעפטשיכע; פארדיי-
מאגן; בלאטמאגן, בלעטערמאגן, ביכל,
סידור, קנייע; דריטער מאגן; האגיקמאגן,
פעטמאגן.

הינטן, הינטערהילק, אונטערהילק, הינטער-
טייל, *הינטערשטער, אָחור, אָחוריים, *תחת,
געזעס, זיעער, זיעפלייש, דיקפלייש, מחילה,
דער באַרף (מחילות); דער וויטס מיר מוחל;
דער ווי היסט מען עס; ביתהמאכלת;
*מאָרש; [קל] וואַרואַק, ווערואַק, סאלעפ;
[בקה] הינטערפלייש, הינטערהילק, אונטער-
הילק, הינטערטייל, זאָד, זאָדיק, טיליק; באַקן,
*תחת-באָקן.

ענדגלידער, עקסטערעמיטעטן איבער-
שטע ענדגלידער; האנט, יד, לאפע; [קל] זא-
בערע, (אראבישקע; פליפטר [ש]; הענט, ידים;

אָוואַרע; מוטערשטאַק; אייערזעק, פּאָליק
 לען, אייער-לאַגער; [ב'ח] אייער-יגראַפּאַראַט,
 אייער-יירער-לעך.

וסקעלעטן געבין, סקעלעט; ביין, קנאָך,
 יקנאָכן; פּיטבין, יגרעט; וויכבין, וויכ-
 בינדל, וויסבין, כראַמסקע, כראַמסקע,
 יכריאַשטש, יקנאַפּל, קאַרטיילעדזש [אס];
 בייער, עץמות; לאַנגע, קורצע, קיילעכדיקע
 (ירונדע), פּלאַכע בייער; גרונטבייער, פּוּנ-
 דאַמענטאַלע בייער; בייטלבייער, אָנשפּאַר-
 בייער; קאָפּבייער; שאַרבן, קאָפּשאַרבן,
 שאַרבןקעסטל, מוחיקעסטל, ישיידל, ימאַרכ-
 שיידל, יגעהירןשיידל; שאַרבנדאָך; שאַרבנ-
 בייער; שטערנבין; שליפּנבייער; פּעלדוני-
 ביין, נאַקנבין, קליבבין, פּנים-בין, זיפּבין;
 קינבייער; אייבערשטער קינבין, אייבער-
 קייער; אונטערשטער קינבין, אונטערקיייער;
 יאַכבייער, יטשטאַקעס, פּאַשטשעקעס, יסקו-
 לעס; יאַכבויגן; נאַבבייער; טרערנבינדלעך;
 גומענבייער; צונגבינדל, קנאַפּבינדל, אַקער-
 ביין, ברוסטבין; וב'ח ברוסטרינגען, סענ-
 מענטן.

רוקנבין, שדרה, חוטהשדרה, מאַרכבין,
 וואַרבליין, רוקנסטרונע, כאַרדע, רוקנזייל,
 שדרהזייל, אַקס; מאַרעטע [בדמה-קצבש];
 שדרהרינגען, וואַרבלען, כוליעס; וואַרב-
 בויגנס; האַלדוואַרבלען; אַקסליטרעגער,
 דרייער; ברוסטוואַרבלען; לענדוואַרב-
 גאַרטל-כוליע; קרייצוואַרב-ל, עקוואַרב-
 עקרודימענטן; ריפּנבייער, ריפּן, ירעברעס,
 יזשעברעס; אַמתע, פּאַלישע, אַפּענע (פּרימע),
 האַלבע, איבערגעשניטענע ריפּן; אַקסלבלע-
 טער, לאַפּעטקעס; קאַם; שליסבין, בעקנבין
 גער; שויסבין, קרייצבין; זיצבין, שאַנדבין,
 ענדגליד(ער)בייער; אייבעראַרעם-בין,
 אונטעראַרעם-בין; שטראַלביין; עלנבין,
 עלנבויגן-בין; עלנבויגןשפיץ, אַלעקראַנאַן;
 מיטלהאַנט-בייער, האַנטוואַרבליינדלעך,
 האַנטפּלאַכבין-לעך; פּינגערנבייער, פּינגער-

פּלוספּעדערן; פּאָדערשטע, הינטערשטע
 פּלוספּעדערן; רוקןפּלוספּעדערן, ברוסט-
 פּלוספּעדערן, בויךפּלוספּעדערן, עקפּלוס-
 פּעדערן, אונטערעקפּלוספּעדערן, אַנאַלע
 פּלוספּעדערן; פּלוספּעדער-שטראַלן; פּלעט-
 חעס, שווימפּלעטלעך; עק, וויידל, *שוואַנץ,
 זנב, קוצע, קאָדע.

געשלעכטטיילן געשלעכטטיילן, גע-
 שלעכטגלידער, געשלעכט-אַרגאַנען, סעקסור-
 עלע אַרגאַנען; וב'ח געשלעכט-אַפּערלעך;
 געבורט-אַרגאַנען, פּאַרמערונג-אַרגאַנען;
 שאַנדגליד, חרפה, *פּישמאַשין.

נוכרו פּעניס, גליד, אַרגאַן, אַבר, מילח,
 נכרות, וכרות, גיד, אַמה, קַחם הקדוקל, כּחור,
 יונג, קלייער, שטיקל, קעקע, קליינער, פּאַמפּ,
 פּימפל, פּעמפל, וויידל, זנב, ויזתא, *שוואַנץ,
 *פּאַץ, *פּעצקע, *פּיי צדיק, *שמאַק, *שמעקל,
 שין מם קוף, שמואל מרדכי קלמן, שבת מקרא
 קודש, *סאָפּ, *סאַלעפּ, *קוטאַס; ואַקסן פּאַ-
 שיק; וטיילן קעפּל, ראַש הגוויה; ערלה,
 עטרה, פּאַרהויט; ביצים, *אייער; מאַסקאַק
 לעס [קל]; טעסטיקלען; (*אייער)בייטל,
 (*אייער)זעקל; זוימען-דריין, געשלעכטיקע
 (רעפּראָדוקטיווע) דריין; זוימען-געפּעס,
 זוימען-פּענכער, זוימען-לאַגער, זוימענבלאָז,
 זוימענבלעז; ספּערמאַטישע שונר; ספּערמע-
 שטאַק; זוימען-קאַנאַל, זוימענאַנג, זוימען-
 פּירער, זוימען(אַרויס)וואַרפּער.

[נקבה] בית-קיבול, אוהו מקום, שאַנד-
 פּלייש, (כשר) ערווה, מקום התורפה, שפּיל,
 *זיענע מעשה, זאָך, *בויע, *שמאַנדע, *פּירגע,
 קאָטע; [קל] ריפּקע, סאַכמע, סאַלעפּניצע;
 קוטניצע [בדמה]; טראַכט, מוטערטראַכט,
 מוטערלייב, הייבמוטער, געבויר-מוטער, גע-
 בער-מוטער, אוטערוס; פּרויען-אָדער, מוטער-
 אָדער, קליטאַר; דאַס אַרט, מוטער-קוכן,
 פּלאַצענטע; בתולה-הייטל, בתולים; שיד,
 מוטערשייד, וואַגינע; אייפּירער, אייערפּירער,
 איידורכפּירער, אייער-קאַנאַל; אייערשטאַק,

דלדיקע, בענדערדיקע, פלאַכע, בעכערדיקע
מוסקלען; ביימוסקל, בייגער; שטרעק-
מוסקל, שטרעקער; שפאַנמוסקל, עפאַנער,
טענסאַר; עפענער, שליסער, דרייער; טרייב-
מוסקל, צופירער; אָפּפּאַימוסקל, אָפּפּירער;
סינערגיסטן, אַנטאַגאָניסטן; העלפּמוסקלען,
הילפּסמוסקלען, געהילף־מוסקלען.

שטערן־מוסקל, שליפּן־מוסקל; אויגן־
מוסקלען; גראַדע (יגראַדע), משופּעדיקע
(ישׂיפּע, יקאַסע), קיילעכדיקע (ירונדע),
שטראַליקע אויגן־מוסקלען; פּני־מוסקלען,
מימיק־מוסקלען, וויינמוסקלען, ברוגמוס-
קלען; פּויקיהייט־מוסקל (ואיערו); ואיגן
צילאַר־מוסקלען, צילאַר־קערפּער; האַלדד-
מוסקלען; נאַקן־מוסקל; ראַמבמוסקל, מויז-
מוסקל, גאַרגל־מוסקל; ברייטער, לאַנגער
רוקן־מוסקל; טראַפעז־מוסקל, קאַפּישאַן;
גרויסער, קליינער ברוסטמוסקל; געציינדל-
טער מוסקל, ריפּן־מוסקל, צווישניפּן־מוסקל;
אַטעם־מוסקלען; דיאַפּראַמע, ברוסטבויכ-
היטל; פּאַפּילאַרע מוסקלען (וואַרן).

בויך־מוסקולאָטור, בויכפּרעס; משופּע-
דיקע (ישׂיפּע), קווערע בויך־מוסקלען; מאָגן־
מוסקלען; קיילעכדיקער (ירונדער) מוסקל,
קאַרדיע; טויערהיטער, פּילאַרוס; גירן־
מוסקל, שליסמוסקל; לענדן־מוסקלען, היפּט-
מוסקלען; גרויסער, מיטעלער זיצמוסקל;
אייבערשענקל־מוסקל, שניידער־מוסקל, בייג-
מוסקל; גראַדער (יגראַדער), זייטיקער
שענקל־מוסקל; לייטקע־מוסקל.

ענדגלידער־מוסקלען; דעלטיע־מוסקל,
אַקסל־מוסקל; צווייקעפּיקער מוסקל, ביי-
צעפּס; דרייקעפּיקער מוסקל, טריצעפּס;
ווענדמוסקל, שטראַל־מוסקל, לאַנגער האַנט-
פּלאַך־מוסקל, פּינגער־שפּאַנמוסקל, פּינגער-
שטרעקמוסקל; הויטמוסקלען, האַרמוסקלען;
מוסקל־בענדער, פּלעקסן, קאַסע, קאַסקע,
קאַשקע, זיילע, סוכאַוּזילע; אַכילעסעס
שור (באַנד).

פּאַלאַגע; היפּטביינער, שינביינער; פּאַדער-
שטער (גרויסער) שינבין; הינטערשטער שינ-
בין; פּילבין, לייטקעבין, פּולקעבין; דיכ-
בין, רוע ובח; מיטל־פּוסביינער; קניביינדל,
קנידעקל, קנידיסק, קנישעלע; קנעכל-
ביינער, טראַטביינער, פּוסוואַרצ־ביינער;
טראַטוואַרצ־בין, פּיאַטעבין, קולנע, שפרונג-
בין, קנעכלבין, קנאַפּל־בין; [בסה-קצבש]
קעפּל־ביינער, קעפּל־קנאַכן, פּאַפּערקע־ביינער,
זאָדקנאַכן, קאַראַל, מאַרכבין.

ביינער־אויסוויקסן, קליקעס, איבער-
ביינדלעך; פּני־ביינראַויסוויקס, יאַכבין
אויסוויקס, אונטערקיינער־אויסוויקס, שליפּן-
אויסוויקס, גומען־אויסוויקס, אַקסל־אויסוויקס,
ראַב־אויסוויקס, געלענק־אויסוויקס; [ב"ח]
האַרן; האַרנבלאַט, האַרן־צאַפּן; ועופּות קאַם,
קראַם.

ביינדלעך, מאַרן־הלל, מאַרכהייל; בייך-
פּאַרטיפּונג, אַפּטיר, זאָולקע, פּאַנטאַנעל;
בלויז, לאַקן, זייקן; ביינקאַנאַל; מאַרכקאַנאַל,
האַוערישער קאַנאַל, שְדֵר־ה־קאַנאַל, רוקן-
מאַרן־קאַנאַל; שאַרבננעט; קראַנצנאַט,
שאַרבננאַט, פּילנאַט, קַמ־נאַט.

בייך־פּאַרבינדונג, גענלידער, צווייפּונג־ידע-
רוג; געלענק, שלאַס, (גע)שליס, געשלאַס;
באַוערלעכע, אומבאַוערלעכע, געמישטע
געלענקען; קיילעכדיקע, איינאַקסיקע (ציי-
לינדרישע), צווייאַקסיקע (עליפּטישע), פּיל-
אַקסיקע געלענקען; דרייגעלענק, האַנטגע-
לענק, דיכגעלענק, היפּטגעלענק, קניגעלענק,
פּוסוואַרצ־געלענק; געלענק־בייטל; געלענק-
שמיר, שמירהויט; געלענקבענדער, ליגאַ-
מענטן; אַסטעאַלאַגיע; דעסמאַלאַגיע.

[מוסקולאָטור] מוסקולאָטור, מוסקל־בוי,
מוסקל־געבוי; מוסקל־שיכט, מוסקל־ביינדל,
מוסקל־פּיבערס, מוסקל־פּעדעם; [טיילן]
מוסקלן קאַפּ, בויך, עק; קווערגעשטרעמטע,
גלאַטע, ווייליקע (אַנימאַלישע), אומווייליקע
(וועגעטאַבילע), קיילעכדיקע (ירונדע), שפּיי-

פראַסטאַטע; צוגאַבריו, היפּאַפּיו(ים); מוח־שישקע, עפּיפּיו(ים); וב"ח גיפּטדריון, וואַקס־דריון, שפּינדריין; זייד־אויסשיידנדיקע דריון, זיידשיידריין.

[נערוון־סיסטעם] אַנימאַלע (תּיהישע) נערוון־סיסטעם; צענטראַלע, אויס(ווייניקסטע) אַויסערלעכע, פּעריפּעריע, אויטאָנאָמע, סימפּאַטעטישע, פּאַראַסימפּאַטעטישע נערוון־סיסטעם; גענערע.

נערוון־קעמערל, נעווראַן, יניראַן, דענדראַן, גליאַקעמערל, פּיראַמידן־קעמערל; פּלאָומע־אויסוואַקסן, דענדריטן, נעוורטן, ינירטין; נערוונקיט, נעווראַגליע; מאַרכשייד, מייעלין; שוואַנישע שייד; נערוון־פּיבערס, נערוון־פּעדעם, פּיבּיריין, אַקסאָנען; פּאָדער־שטע, הינטערשטע הערנער; פּערדעק, ענד־פּלעכטן, נערוון־געפּלעכטן, אַנאַסטאָמאָזן; נערוונעץ, נערוונער; נערוון־גרופּע, נערוון־בינטל, נערוונקיפּל, גאַנגליע; וב"ח שלונג־קיפּל, ברוסטקיפּל, בויכקיפּל, נערוון־קיטעלע.

באַוועגנערוון; מאָטאָרישע, צענטרי־פּאָגאַלע, פּונצענטרישע נערוון; שפּיר(פּיל־)נערוון; סענסאָרישע, צענטריפּעטאַלע, צומ־צענטרישע (אַצצענטרישע) נערוון; סעקרעטאָ־רישע, בלאַנדזשענדיקע, דרייטיליקע נערוון; בלאַנקערוון, צוגאַבערוון; מוח־נערוון) צענטערס (אַצצענטערן); באַוועג־אַוועגונג) צענטער, רעפּלעקס־צענטער, אַסאָציאַציע־צענטער, אָפּטישער צענטער, הערצענטער; ריידצענטער, שפּראַכצענטער; שרייבענ־טער; האַרצענטער; פּאַרגיכערנדיקער (אַפּטשעלערנדיקער), אָפּטשעלנדיקער האַרצענטער; אָטעם־צענטער, עטעם־צענטער; לונגע־צענטער, ברעכצענטער.

פּנינערוון, אויגערוון, אָפּטישע נערוון, זענערוון, זעבערגעלעך, צאַפּנדלעך, שטעקע־לעך; אויג־באַוועגנדיקע (אויג־מאָטאָרישע) נערוון; ריח־נערוון, שמעקנערוון; טעם־נערוון,

בלוטגעפּעסן בלוטגעפּעס, בלוטטראַגן־דיקע געפּעסן; אָדער, עדערל; בלוטאָדער, קאַפּילאַר; רויטבלוט־אָדער, אַרטעריע; טונקל־בלוט־אָדער, ווענע; שם"ה גידין; אַנאַ־נימע אַרטעריע; צווינג־אַרטעריעס; הויפט־אַרטעריע; גרויסע אַרטעריע, אַאַרטע; טעמפּאָראַלע אַרטעריע, קינבאַק־אַרטעריע, טרער־אַרטעריע, אַקסיל־אַרטעריע, נאַקן־אַרטעריע, לונגע־אַרטעריע, בראַנכיאַלע אַרטעריע; האַרץ־אַרטעריע, פּולמאָנאַרע אַרטעריע; לעבער־אַרטעריע, ניר־אַרטעריע; וב"ח שלאָף־אַרטעריע; הויפטווענע, גרויסע ווענע, פּאַרטאַלע ווענע; אייבערשטע פּוסטע (הויצע) ווענע, אומקער־ווענע, אויג־ווענע, האַלדז־ווענע, לונגען־ווענע, בראַנכיאַלע ווענע; לעבער־ווענע, טויער־ווענע, דורכפּירערל, דורכפּיר־קאַנאַל, ניר־ווענע; שפּרונג־אָדער, אַסטראַגאַלוס; שלאָג־אָדער, פּולס, דפּק; רוקן־אָדער, מאָגן־אָדער; קראַמפּאָדער, קראַמפּ־אָדער; פּאַרברייטערטע אָדערן, זשילאַקעס; וב"ח שינאָדער, גיד הנשׂה; אַנגיאָלאָגיע.

לימפּגעפּעסן, לימפּאַטישע געפּעסן; לימפּ־זעקל, לימפּ־דורכגאַנג, לימפּ־קאַנאַל, לימפּ־רער, לימפּ־טעלע.

[נדריון] דריו, דריוז, גיל, גלענד [אַס]; וב"ח זאַלאָזעס, זאַלאָקעס, גריואַלן; מאַנדל־דריון, מאַנדלען, זאַוילקעס, זאַוילקעס; מאַנדלען ממש (אַיינטלעכע מאַנדלען); גאַרגל־ (יראַכך) מאַנדלען.

אויסשיידריין, אויסשיידנדיקע דריון; הויטדריון, שוויסדריון, שפּייכע־צדריון, שליימ־דריון, טרערנדריון, מילכ־דריון, אָדרענאַלע דריון, פּעטדריון (חלב־דריון), בלוטדריון, לימפּדריון; קראַפּדריו, פּאַראַטיד־דריו; שילדדריו, ביישילדדריו, טיראַיד גלענד [אַס]; ברוסטדריון, קאַרדישע דריון, פּילאָרישע דריון, געדערעס־דריון; בויכדריו, אונטער־מאַנדל־דריו, פּאַנקרעאַס; גראַשיצע, גראַסיצע;

ושפין קרעם; וקאץן קרעץ; וראקן שער(ל);
 ולאָנוסטן שערג; ווערן שפאָרן.

האַר; האָרוואַרצל, האָרפולפּע; האָר-
 ציבעלע, האָרקעפּעלע, האָרזעקל; וב"ח
 פּעדערן, פּוך, פּעך [ריאל]; שפּראַכפּעדערן,
 עקפּעדערן, שטייערפּעדערן; דעקפּעדערן,
 שווינגפּעדערן, פּאַכפּעדערן; [טיילן פּעדערן]
 שטאַם, פּאַכער, מאַקסע, פּענקע; שטענגל,
 פּענע; פּאַו; שפּיץ פּעדער.

שפּר: דער געוונטסטער מאַן איז דער מן
 אַבּות; * צו דער שפּיץ ברוסט האָט אים
 לעכער אַ גלוסט.

וען אױך: ביאָלאָגיע 241.

241. ביאָלאָגיע, פּיזיאָלאָגיע

ס: ביאָלאָגיע, מיקראַביאָלאָגיע, פּיטאַביאָ-
 לאָגיע, טעקטאָלאָגיע (מאָרפּלאָלאָגיע),
 מעטאַמאָרפּלאָלאָגיע, אַראַנאָלאָגיע, סעקסאָ-
 לאָגיע; ביאָדינאַמיק, ביאָנאָמיע אא"וו; דאָר-
 וויניום, מענדעליזום, לאַמאַרקיום, וויסמאַניום
 אא"וו.

ביאָלאָג, פּיזיאָלאָג אא"וו.

אַראַנאָישע וועלט; אַראַנאָישער קערפּער,
 אַראַנאָיום; אַראַנאָישע נאַטור, אַראַנאָישע גע-
 זעצן, אַראַנאָישע עוואָלוציע; אַנימאַליזם.

פּלאַנע, ביאָפּלאַנע, קדמוןפּלאַנע,
 אורפּלאַנע, פּאַטאַפּלאַנע, פּראָטאַפּלאַנע,
 אַרכיפּלאַנע; עקטאַפּלאַנע, מעטאַפּלאַנע,
 ענדאַפּלאַנע; כעמישע פּראָטאַפּלאַנע,
 ליפּינעס, ליפּאָידן; פּלאַנעפּלאַנע.

קעמערל, זעל; לעבעדיקע, אַנימאַלע
 קעמערלעך; געוויקסן(פּלאַנצן)קעמערלעך;
 פּעסטע, באַוועגלעכע קעמערלעך; אויסשייד-
 קעמערלעך, אויסשיידנדיקע קעמערלעך;
 באַשיצנדיקע קעמערלעך, עפיטעל-קעמער-
 לעך, ביינקעמערלעך, מוסקל-קעמערלעך,
 פּעטסיקעמערלעך, פיגמענטיקעמערלעך,
 נערוודןקעמערלעך, בלוטקעמערלעך; וויס-

צונגערוון, אונטערצונגערוון; (גע)הערנערוון,
 הערשטעקעלעך; צאַנגערוון.

מאַרך, געהירן, שפיגן [בהמה]; מוח-מאַסע,
 מאַרכמאַסע, מוח-בלעזלעך, מאַרכבלעז-
 לעך, קאַפּמאַרך, רוקנמאַרך; רויטער (געלער)
 ביינמאַרך, קליאַק; האַרמאַרך; מוח; פּאַ-
 דערשטער גרויסער מוח; מיטל-מוח; פּאַר-
 לענגערטער מוח, מעדולאַ אַבּלאָגאַטאַ;
 הינטערשטער קליינער מוח; פּראָנטאַלער
 טייל, שלייפּנטייל, שאַרבנטייל, נאַקנטייל;
 צערבראַלע האַלבקוילן (העמיספּערן); מוח-
 קאַמערן, ראָלאַנד-שפּאַלט, סילוויס-שפּאַלט,
 פּאַרטיפּונען, קניישטן, ציסטערנעס; וואַראַל-
 בריק, לעבנסבוים; נעוואַלאָגיע, נייראַ-
 לאָגיע.

(הויטן) הויט, הייטל, מעמבראַן, הילע,
 עפיטעל; וב"ח פּעל, לעדער, שקורע;
 [קביש] קאַפּאַטע, נאַסאַסיק, פּאַרטעך; פּאַנ-
 צער, מושל-דעקל, שנעקהויז, ושאַבע-שיסעלע,
 מייערקעפּל; אייבערהויט, עפידערמיס;
 אונטערשטע לעבעדיקע הויט; אייבערשטע
 אָפּגעשטאַרבענע הויט, האַרנשיכט; הויט ממש
 (זאייגטלעכע הויט), לעדערהויט; בינהויט,
 האַרנהויט, פּעריאַסטעום; קאַסקעהייטל;
 מוסקלהויט, סאַרקאָלעם; אינגעוויידהויט,
 סערעזע הויט, פּאַריעטאַל, וויסצעראַל;
 בויכהויט, בויכפּעל, פּעריטאַנעום; ברוסט-
 פּעל; האַרצהויט, ענדאַקאַרדיום, פּעריקאַרד-
 יום; לונגענהויט, פּלעוורע; נעצהויט, גריי-
 זשיק; אויסשיידהויט, אויסשיידנדיקע הויט,
 שליימהויט; רוקנביידהויט; שפינוועבסהויט,
 שפינועוועבסהויט; בלוטגעפּעסעהייטל, געפּעס-
 הייטל, אַדערהייטל, ענדאַטעל; נערוונהייטל,
 נעוואַנהויט, נעוואַרילעם; שמירהויט; אַטעם-
 עפיטעל, דריזןעפיטעל, האַריקער עפי-
 טעל; שוויסקאַנאַל, שוויספּאַרע, שוויס-
 לעכל.

נאַגל, פּריעה-נאַגל; לְבָהלע; נעגל ווי
 ביי (פּון) אַ קאַץ; וב"ח טלאָ; זקלאָ, זקלוי;

בלוט, *רויטע ייד, *יוכע, *יוסניק,
 *יושניק; געבליטן. דמים; העל רויט בלוט,
 ארטעריאל בלוט; טונקל בלוו רויטלעך
 בלוט, ווענאָבלוט; בלוטפלאַומע; בלוט-
 סערום, בלוטפליסיקייט; בלוט-סראָוועטקע;
 בלוטפליבין; בלוטקערפערל, בלוטקייקלע,
 בלוטקאָרפוסקל; ווייסע בלוטקייקלעך,
 פּאָנאָציטן; רויטע בלוטקייקלעך, עריטראָ-
 ציטן; בלוטפענעצלעך, טראַמבאָציטן; בלוט-
 טעלעריעך, פּלאַטעלעטן; בלוטוואַסער,
 לימפּע; פּלאַסטישע לימפּע, לימפּה- (לימפּע-)
 פּליסיקייט; בלוטסטראָפּן; העמאָטאָלאָגיע,
 העמאָטיק.

פּיזיאָלאָגיע; בעל-חיי-פּיזיאָלאָגיע, פּאָר-
 גלייכיקע פּיזיאָלאָגיע און'ו.

[פּיזיאָלאָגישע פּונקציעס] בלוט-צירקוּר
 לאַציע, ליבענספּונקציע; האַרצקרייז, גע-
 קרייז, קרייזלויף; בלוטפלוס, בלוטשטראָם,
 בלוטדרוק; שלאָגדרוק, פולס, דפּק, ידופּק;
 האַרצשטויס, האַרצאימפּולס, פּאַלפּיטאַציע,
 סיסטאָל, דיאַסטאָל; האַרצקלאָנגען; נערוון-
 רייז, נערווןקאָנטראָל, נערווןאימפּולס;
 פּאַרדיונג, פּערמענטאַציע, אַקאָמאָדאַציע,
 אַדאַפּטאַציע, אָסימילאַציע, דיסימילאַציע;
 מעטאַבאָליזם, אָנאַבאָליזם, קאָטאַבאָליזם;
 קריטישע יאָרן, געפערלעכע יאָרן, קרימאָק
 טעריזם; אויסשיידונג, סעקרעציע, אינקרעציע,
 עקסקרעציע; מילך-אויסשיידונג, לאַקטאַציע.
 זאַפּטן, עקסטראַקטן, פּערמענטן, דיאַס-
 טאָן; זייערסן, ווערקייטן, זאַלצן; פּליסי-
 קייטן, אויספלוסן, אויסשיידונגען, סעקרעטן,
 אינקרעטן, עקסקרעמענטן, פּראָדוקטן, אָפּ-
 פּאַלפּראָדוקטן.

מוחפּליסיקייט, אויגפּליסיקייט, זע-
 פּורפּורפּליסיקייט, טרערךפּליסיקייט, לאַביר-
 רינטפּליסיקייט, רוקןפּליסיקייט, געלענק-
 פּליסיקייט, פּאַרדיונגפּליסיקייט; נערווער-
 (כעמישער) אויספלוס; דרוקאויספלוס;
 שוויסאלי, הויטאלי; קערנזאַפּט, פּאַרדיר-

בלוטקעמערלעך, לעוואָציטן, לייקאָציטן;
 רויטבלוטקעמערלעך, לימפּקעמערלעך,
 לימפּקעמערלעך און'ו; מענלעך קעמערל,
 ספּערמאַטאָזאָאָן; אייקעמערלעך, אָאָציטן.

[טיילן קעמערל] קעמערל-הימל, קע-
 מערל-מעמבראַן; קעמערל-יוואַנט; ציטאָזאָם,
 ציטאָפּלאָומע; צענטראָל-קערפער, צענטראָ-
 זאָם; כאַנדריאָזאָמען, מיטאַבאָנדיע; וואַקוּ-
 אָלן, געוואַרג, גענעץ, כראַמאַטינדעז, גאַלג-
 אַפּאַראַט; פּלאַסטידן; יאָדער, קערן, נוקל-
 לעוס; קערנדל-הילע, נוקלעאַרע מעמבראַן;
 נוקלעאָזאָמען, נוקלעאָפּלאָומע, כראַמאַ-
 זאָמען; כראַמאַפּיליקערנדלעך; קערנדל,
 נוקלעאָן, נוקלעאָן; פּלאַזמאָזאָמען, קאָריאָ-
 זאָמען; אינטערצעלולאַר-שטאַף, צווישנשטאַף,
 קעמערל-זאַפּט, ענערגיד; זיגאַט, האַמאָזיגאַט,
 העטעראָזיגאַט; אַנאַפּאַז, מעטאַפּאַז, פּראָפּאַז,
 טעלעפּאַז.

דירעקטע (אַמיטאָטישע) צעטיילונג, אַמי-
 טאָ; אומדירעקטע (קאָריאָקיינעטישע) צע-
 טיילונג, קאָריאָקיינען, מיטאָז; קוויסטאַדיע,
 ספּירעם; שטערך-סטאַדיע; צווייטערן-
 סטאַדיע, דיאַסטער; אָאָזאָמיע; קעמערל-
 טעאָריע, קעמערל-פּרינציפּ; ציטאָלאָגיע.

פּאַרישוונג, גענוס; די גענע, דער גען;
 ירושהגענוען, ירושה-טרעגער; גענעטיק.

געוועב; קעמערל-געוועב, מעריסטעם;
 נערווןגעוועב, געוועב; אָדער-געוועב,
 פּאַרענכימ; סאָמאַטישע געוועבן, מוסקל-
 געוועבן, בינדגעוועבן; פּעדעמדיקע בינדגע-
 וועבן, ביינער-בינדגעוועבן, וויכטיג-בינד-
 געוועבן; בלוטגעוועב, לימפּגעוועב, פּעטס-
 געוועב, צאָנגעוועב, הויטגעוועב, עפיטעל-
 געוועב, איבערדעקגעוועב, צודעקגעוועב;
 אָנשפּאַרגעוועב, איבערגאַנג(ס)-געוועב; מאַט-
 ריץ; היסטאָלאָגיע, היסטאָגראַפּיע, היסטאָ-
 נאָמיע.

פּעטס, פּעטסקערפער, פּעטסשטאַף;
 פּריי, נייטראָל, אַנימאַל פּעטס (בעל-חיי-פּעטס).

ספערמאטאָידן, ספערמאטאָאָידן; ענדאָ-
ספערם, פערספערם.
אייעלע, אָוום; [ב"ח] רויג, רויג, איקרע,
גרענע; [טיילן אייעלע] מאָרל, מאָדולע;
בלעזל, באַסטולע; גאסטרוולע, ענטאָדערמע,
ענדאָדערמע, עקטאָדערמע, מעזאָדערמע;
אַאָספאָרע; געלע קערפערס; אַוואַלאַגוע.
אַאָלאַגוע.

וען אויך: גאַטאָמע 240, רעבן 242.

242. לעבן

ס: רעביקייט, רעבעדיקייט, וויטאָקייט
אָו"ו ← אַר; רעבן, עקסיסטענץ, זמן;
רוח-חיים, נשמת-חיים, רעבנסאָטעם, רעבנס-
הויך; רעבנסכוח, רעבנסקראַפֿט, וויטאַלע
קראַפֿט, חיות, חיות; וויטאַליזם, וויטאַליטעט,
וויטאַליזאַציע; מקור-חיים, רעבנסקוואַל;
רעבנסואַפֿט, רעבנספֿונק, רעבנספֿאַם; אַג-
מאַטום, זאָזם; סימבאָ; פאַראַזיטום.
לאַנגלעביקייט, חיים אַרויכים, אורח-ימים,
אַריכַת ימים (ושנים) ← 73; דאָס אייביקע רעבן,
אומשטאַרביקייט, אומשטאַרבֿלעכקייט, אומ-
שטערבֿלעכקייט; השאָרת הנפֿש, אַטאַנאַסיע.
וו: רעבן, זמן, באַשטיין; זמן ביים רעבן;
אַטעמען, עטעמען, זשיפען; עקסיסטירן;
אַרומגיין אויף גאָטס ערד; דערהאַלטן זיך
ביים רעבן; רעבן אויף יענעם חשבון,
פאַראַזיטירן; דערלעבן, דערהאַרן, זוכה זמן;
אויסלעבן זיך; דורכלעבן; אַרמיגלעבן, אַג-
לעבן זיך, האָבן אַריכַת-ימים (ושנים), מאַריך
ימים (ושנים) זמן, מאַריך ימים וְנָשִׂים זמן [שפ];
אַפֿלעבן (אויסלעבן) די יאַרן, מוזיאַ שנתו זמן,
משלים שנתו זמן; באַלעבן, ווידער באַלעבן,
צוריק(קריק) באַלעבן ← 426; געבוירן ווערן
← 229.
אַדי: רעביק, רעבעדיק, וויטאַל, זאָעטיש,
רעבנס־פֿעיק, לאַנגלעביק, אומשטאַרביק,
אומשטאַרבֿלעך, אומשטערבֿלעך.

ונג)אַפֿט, מאָנואַפֿט, געדערעסזאַפֿט, דריזן
אַפֿט, פאַנקרעאַטישער זאַפֿט; פֿאַרדייִונג-
פֿערמענטן; אַרגאַניזירטע, ניטאַרגאַניזירטע
פֿערמענטן; חוצקעמער־דיקע (אויס)ווייניק-
סטע, יאויסערלעכע, עקסטראַצעלולאַרע
פֿערמענטן; אינקעמער־דיקע (אינג)ווייניק-
סטע, יאויסערלעכע, אינטערצעלולאַרע פֿער-
מענטן.

[פֿערמענטן, זאַפֿטן אָו"ו] אַמילאַ, אינ-
ווערטאַ, מאַרטאַ, לאַקטאַ, ליפֿאַ, טריפֿאַ,
פעפֿטאַ; ציטאַ, צעלולאַ; ענטראַקיינאַ;
טריפֿסין, סטעאַפֿסין, ערעפֿסין, פטיאַלין,
רענין; אַדנעאַלין, עפינעפֿרין; אַמילאַפֿסין,
גאַסטרין, גליאַדין, כאַלעסטרין, לאַנאַלין,
לענומין, רעציטין, מוצין, מיאַצין, סטערקאַ-
בילין, סטערקאַרין, פעפֿסין, פעקטין, קאַסעין,
קריסטאַלין, קרעאַטין; גלוקאָן, מאַלטאַ,
צעלולאַ; טאַרטאַריק, פֿיבריינאַגען, מאַליק;
ענוים, ענדאַענוים, עקאָענוים, אַנטיענוים;
[בלוט] אַצידאַ, העמאַטין, גלוטען, גלוטינין,
העמאַגלולטינין, העמאַגלאַבין, פאַראַגלאַב-
לין, העמאַליין; וויסלשטאַף, אייוויסל,
אַלבומין; אַלבומינאָידן; אַליראַן, אַנטיגען;
צוקער, אינווערטירטער צוקער; אינאַסיט,
דיאַן, לאַקטאַ; קראַכמאַל; אַגימאַלער
קראַכמאַל; גליקאָגען; פראַטעין; אַגימאַלע
פראַטעיגען, געוויקסן־פראַטעיגען; אַמין,
אַמיד, פעפֿטאַן, גלאַבולין; וויטאַמין; האַרמאָן;
געשלעכטיקע האַרמאָגען; סעקרעטין, אינ-
סורין; אַנדראַסטעראָן, טעסטאָסטעראָן;
טעעלין, אַעסטראָן; פראַגעסטראָן, פֿרעג-
נאַנדיאַל; פיגענט, כראַמאַטין; אַכראַמאַטין,
לינין; ביליווערדין, בילירובין; מילכזייערס;
מילכעסענץ, לאַקטעין; וויגעבוירענען חויר-
מילך; גאַל, גאַלזייערס, גאַלזאַרץ; פֿעטס-
זאַץ; אוריגושטאַף; אוראַבילין, פֿאַספֿאַר-
אריע; ועמבריאָן שאַפֿאַסער.

זוימען, זרע, *זווע; ספערמע, זוימען
פֿעדעם, זרע־פֿעדעם, ספערמע־פֿעדעם,

243. טויט, מַת

ס: שטאַרביקייט, שטאַרבֿלעכקייט אַאָװ
 ← ארױ; אומקום, אונטערגאַנג ← 244; טויט;
 נאַטירלעכער, אומנאַטירלעכער טויט; מיתה
 משונה; גרינגער (לִיכטער) טויט; מיתת־נישקה,
 מיתה בנשיקה; פֿלוצעמדיקער טויט; הונגער־
 טויט, העלדנטויט, מאַרטירער־טויט אַאָװ;
 יונגער טויט, כֶּרֶת (יאָרן), אָפּגעשניטענע יאָרן;
 פֿריצייטיקער טויט, טויט פֿאַר דער צייט.

פֿטירה, הסתלקות; דער סוף, דער פֿינאַל,
 דער שלום, די ענד; פֿאַרכאַפּעניש, אַינגעמען־
 ניש, פֿגירה, מיתה, סמיק; טויטנבעט; טויט־
 פֿאַל; טויט־ראַטע; שוואַגענליד; לעצטער
 אַטעם; טויטשטמפֿקייט, ריגאַר מאַרטיס;
 יום המיתה, יום הפֿטירה; גסיסה ← 420; מלאך
 המוות, מלאך (ה)דומה, מלאך דראַנג [ש].

מַת, מַת־מיצווה, בר־מינ; פֿעטער מַת,
 פֿעטער בר־מינ; גיפֿטר, גרויסער גיפֿטר;
 שוכן עפֿר; טויטער, *גינאַמניק; פֿאַרשטאַרבע־
 גער; טויטגעבוירענער; (טויטער) קערפּער,
 אַבֿיאַבֿוֹת־הטומאה, *פֿגור, סקעלעט, בינער,
 געביין, געשטיין, עצמות היבֿשות, רעליקויע,
 מומיע, ערדישער איבערבֿלייב, ערד, אַש,
 שטויב; שפּיץ פֿאַר די ווערעם (פֿאַר די פֿיש);
 וב־חַ נבֿלה, פֿאַדלע, פֿגירה, סטערװע, שונד.
 וו: שטאַרבֿן, אויסשטאַרבֿן, צעשטאַרבֿן אַאָװ;
 אויפֿהערן צו זיין; אָפּלעבֿן (אויסלעבֿן)
 די יאָרן; אויספֿעלן, אויסגיין, פֿאַרגיין; פֿאַר־
 גיין אין דער אייביקייט; גיפֿטר ווערן, נסתלק
 ווערן, נתבקש ווערן (בישיבֿה של מעלה);
 פֿרחה נשמתו ווערן; שטאַרבֿן בנשיקה, שטאַרבֿן
 מיתת־נישקה.

קומען צו גאַט; גיין (אָועקגיין) פֿון דער
 וועלט; פֿאַרשניטן ווערן פֿון דער וועלט;
 פֿאַרענדיקן די טעג (די יאָרן); אָועקגעבֿן
 (אויסהויכן) די נשמה; אויסהויכן דעם (לעצטן)
 אַטעם; אויפֿהערן צו אַטעמען; צומאַכן די
 אויגן; צומאַכן (מיט) אַן אויג; אַינשלאַפֿן;

פֿראַז: פֿרֿיזמן שהנשמה בקרבי; פֿרֿיזמן די
 אויגן זינען אָפֿן; פֿרֿיזמן די פֿיס טראַגן;
 פֿרֿיזמן מען שטייט אויף די פֿיס.

שפּר: מַה אָנו (וּמָה חיינו; הַבֿל הַבֿלִים—די
 וועלט איז אַ חלום; די גאַנצע וועלט איז
 אַ חלום (און דער טויט איז דער פֿיתרון); די
 גאַנצע וועלט איז אַ חלום—נאָר בעסער אַ גוטער
 חלום איידער אַ שלעכטער; דאָס לעבֿן איז
 נישט מער ווי אַ חלום—אַבער וועק מיך נישט אויף;
 הפֿל הַבֿל—און געהבֿלט מוז דאָך ווערן; דאָס
 גאַנצע לעבֿן איז אַ מַחֲמָה; דאָס גאַנצע לעבֿן
 איז נאָר פֿאַר אַבאַס וועגן ווערטערשפּיל;
 אַבֿין; דאָס לעבֿן איז ווי אַ קינדיש העמדל;
 אויסן קורץ, אינעוויניק שמוץ; דעם מענטשנס
 לעבֿן איז (חי) אַ יאַרד; דאָס לעבֿן איז די
 גרעסטע מציאה, מען קריגט עס אומויסט.

בעל כֶּרֶחך אַתָּה חי; בעל כֶּרֶחך אַתָּה
 חי—מיט געוואַלד לעבסטו און מיט געוואַלד
 צערייסטו אַ פֿאַר שטיוח; שיטער איז דיין
 ברֿי, און לעבֿן איז כּדאי; געקלעבט, אַבי גע־
 לעבט; דער מענטש מוז לעבֿן פֿון טשיקאַוועס
 וועגן; בעסער אַז עס גלוסט זיך צו לעבֿן איי־
 דער מען מוז לעבֿן; מען וואַלט געקענט לעבֿן,
 נאָר מען לאָזט נישט.

מַה יתאונן אָדם חי?; אַז מען לעבט דער־
 לעבט מען (זיך אַלץ); אַז מען וועט לעבֿן און
 געזונט זיין וועט מען האָבֿן דעם סימן; איידער
 מען ווערט אַלט זיבעציג יאָר קומט אַלץ פֿאַר
 די אויגן; לעבעדיקערהייט קען מען נאָך
 האָפֿן; אַז מען לעבט קען מען זיך וען; אויף
 אַ לעבעדיקן קען מען זיך דערוואַרטן; אַז מען
 לעבט האָט מען אַ האַפֿענונג... צו שטאַרבֿן;
 פֿרֿיזמן עס רירט זיך אַן אַבֿר קלערט מען נישט
 פֿון קבֿר; אַז עס גייט צום לעבֿן פֿאַרפֿעלט
 נישט קיין יאָרן; מער מען לעבט, מער עסט מען;
 אַז נאָט לאָזט לעבֿן מוז ער דערצו מַעוֹת געבֿן;
 דער מענטש וואָל נאָר אַזוי לאָנג לעבֿן, אַזוי
 לאָנג ער קען זיך אַלײן דערנערן.

וען אויך: 121, אייביקייט 73, געבורט 229, ביאָלאָגיע 241.

[שם] עָלִיו הַשְּׁנֹאבֵל, עָלִיו הַשְּׁאֲלֵעֵכֶן, עָלִיו
הַפֶּאָקְרִישְׁקֵ; וְזָרְנוּ לְבִרְכָה; וְזָרְ; וְזָר צִדִּיק
לְבִרְכָה; וְזָרְ; וְזָר צִאָפִיק לְ(נֹע) סֶרְחָה [שם];
זָכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ; זִ"ע; וְזָכוּתוֹ יָגֵן וְאַנְחָה [שם];
הַרְיִי כְּפָרַת מִשְׁכָּבוֹ; הַל"מ.

פֶּרְאָז; בְּרוּךְ דִּין אֲמַת; [שם] בְּרוּךְ דִּין קְלָאָפ;
ה' נְתָן וְה' דָּקַח; גָּאָט הָאָט גִּעוּעֵבֶן אֹן גָּאָט
הָאָט גִּעוּמֵעֵן; וְוָאָס מֵאָכַט עֵר? עֵר הָאָט שׁוּין
אָפּוּעֵמֵאָכַט (אָפּוּעֵבױט, אָפּוּעֵטֵאָנְצֵט, אָפּוּעֵ-
דֵאָנְקֵט); עֵר אִיז שׁוּין אַ הֶלֶךְ לְעוֹלָמוֹ; עֵר אִיז
שׁוּין עָלִיו הַשְּׁלֹום; עֵר אִיז שׁוּין אִין דְּעֵר הַיִּים;
עֵר אִיז שׁוּין אויפֿן עוֹלָם (הַאֲמַת); עֵר אִיז שׁוּין
זִינְס אִיבֵעֵרְגֵעוּקוּמֵעֵן; עֵר הָאָט שׁוּין זִינְס סְלוּוֶשׁ
בֵּע אָפּוּעֵדִינְט; עֵר לִיגְט שׁוּין אִין דְּעֵר וְוָאָר-
הַיִּיט; עֵר לִיגְט שׁוּין מִיטן פּוּפִיק אַרוּיף; גִּיטֵאָ
מֵעֵר-וְיָמוֹת; עֵר הָאָט זִיךְ שׁוּין גוּט אויסגֵע-
שְׁלֵאָפֵן; עֵר הָאָט שׁוּין גֵּעִבִיטן עֵטלֵעֵכֶע מֵאָל
תְּכִרִיכִים; מֵעֵן גִּיין שׁוּין אִין זִינְע שִׁיך; מֵעֵן
עֵסֵט שׁוּין אִירֵע בִּיגֵל; עֵר הָאָט זִיךְ שׁוּין לֵאָנֵג
אִיבֵעֵרְגֵעוּקֵרֵט אויף יֵעוּעֵר זִיט; צו לֵאָנֵע
(לְעֵבֵעֵדִיקֵע) יָאָר! וְזָל עֵר זִינְס חִיטֵט אָפּוּעֵ-
שׁיידֵט; דִּיר (אִיךְ אַאָ"וו) צו לְעֵנֵעֵרֵע יָאָר;
לְהַבְדִּיל בֵּין הַחַיִּים וְהַמֵּתִים; לְהַבְדִּיל בֵּין
הַמֵּתִים וְבֵין הַחַיִּים; וְזָל זִיךְ אִים דֵאָרְט (ק) גִּרִיג
שְׁלֹוקֵרְצֵן; צִי זִיךְ פֶּאָרֵן אויֵעֵר!; גִּיפֵטֵר פִּיפֵ-
טֵעֵר, אָבִי עֵר לְעֵבֵט (אֹן הָאָט פֶּרְנֶסֶה) (אָבִי עֵר
לְעֵבֵט, אִיז דֵאָנְקֵעֵן גָּאָט); וְזִי דְּעֵר לְעֵבֵט מֵעֵן
שׁוּין אֹועֵקְצוּשְׁטֵאָרְבֵן.

שְׁפֵר: פִּירֵעֵרֵלִי מֵעוּטֶשֶׁן זִינְעֵן גִּלְיִךְ וְזִי
גֵעֵשְׁטֵאָרְבֵן: אָן אָרֵעֵמֵאָן, אַ מְצוֹרֵע, אַ
בְּלִינדֵעֵר אֹן אַ בְּעוּדֵיעֵטִיגִיק; פֶּלֶן וְוָאָס מֵעֵן
רֵעֵדֵט קוּמֵט מֵעֵן (אָלֶץ) אַרוּיס אויפֿן טוּיט;
אָלֶץ דֵרִיט זִיךְ אַרוּם בְּרוּיט אֹן טוּיט; אֹו מֵעֵן
דְּעֵרמֵאָנֵט זִיךְ אִין טוּיט אִיז מֵעֵן גִּיט זִיכֵעֵר מִיטן
לְעֵבֵן; וְיִנְט דָאָס שְׁטֵאָרְבֵן אִיז אויפֿגֵעוּקוּמֵעֵן
אִיז מֵעֵן מִיטן לְעֵבֵן גִּיט זִיכֵעֵר; דִּי שְׁרֵעֵק פֶּאָרֵן
טוּיט אִיז עֵרְעֵר וְזִי דְּעֵר טוּיט אָלֶיין; אֹו אִיין
וְזִיבֵל שְׁטֵאָרְבֵט אִין (דְּעֵר) קִימֵפֵעֵט שְׁיֵעֵט זִיךְ
דָאָס אַנדֵעֵרֵע וְזִיבֵל אִין מִיקוּוֶה אַרְיֵן צו גִיין;

אַנטשְׁלֵאָפֵן וְעֵרֵן מִיטן לְעֵצֵטן שְׁלֵאָף; שְׁטֵאָרְבֵן
מִיט אַ יוּנֵג טוּיט; שְׁטֵאָרְבֵן בִּלֵא עֵתוֹ (בִּלֵא
יֹומוֹ); שְׁטֵאָרְבֵן מִיט אָן אֹומנֵאָטִירֵלֵעֵכֵן טוּיט;
הָאָבֵן פֶּרַת יָאָרֵן; אֹועֵקְקוּמֵעֵן, אֹועֵקְפֵעֵקֵלֵעֵן
זִיךְ, אִיבֵעֵרְפֵעֵקֵלֵעֵן זִיךְ, אֹועֵקְרוּקֵן זִיךְ,
אֹועֵקְשֵאָרֵן זִיךְ, אֹועֵקְפֵאָרֵן, אָפֵטֵרֵאָגֵן זִיךְ,
אוּיסניִסן זִיךְ, אוּיסגֵלִיטֶשֶׁן זִיךְ, עֵקֵן זִיךְ; גִּיט
סֵטִיעֵן, גִּיט וְעֵרֵן; עֵנְדִיקֵן זִיךְ; בִּלְיֵבֵן אויפֿן
אָרֵט; אָפּדֵאָנְקֵעֵן; מֵאָכֵן דֵאָמִינֵאָ; פֶּאָלֵן אִין
דִּי הֵאָלֵאָבֵלִיעֵס; קִמֵּעֵן יוּנְעֵרֵהִיט דִּי עֵרֵד;
מֵאָכֵן אַ שְׁטֵאָרְבֵ (אַ סִינֵם); מֵאָכֵן דֵעֵם (דִּי)
קוּנֵץ; לִיגֵן (גִּיין) אִין דְּעֵר עֵרֵד (אֹן בֵאָקֵן
בִּיגֵל); קִלְיֵן דִּי עֵרֵד; אוּיסצִיעֵן דִּי פֵאָדֵקֵע-
וּועֵס; אוּיסצִיעֵן דִּי פִּיס (אויף דְּעֵר בֵאָקֵן);
*פֶּאָרוּאָרְפֵן מִיט דִּי פִּיס; לִיגֵן מִיט דִּי פִּיס צו
דְּעֵר טִיר; אֹועֵקְלִיגֵן דִּי לְעֵפֵל; *פֶּאָרֵלִיגֵן
(אַנְלִיגֵן) מִיטן קָאָפּ; אוּיפֿהֵעוּנְעֵן דִּי פִּיס אויף
דְּעֵר וְהֵאָרְאָדֵע; אֹועֵקְפֵאָרֵן אויף יֵעוּעֵר וְעֵלֵט
(אִין דִּי זֵאָמֵדְבֵעֵדֵעֵר); אֹועֵקְגִיין אַ בֵאָרוּעֵר
סֵעֵר צו גָאָט; אַרִיבֵעֵרְפֵעֵקֵלֵעֵן זִיךְ אויף יֵעוּעֵר
וְעֵלֵט (פֶּלֶן וְוָאָנֵעֵן מֵעֵן קֵעֵן קִיין בְּרוּיחֵל גִּיט
שְׁרִיבֵן, וְזִי מֵעֵן עֵסֵט גִּיט קִיין רֵעֵטֵעֵךְ מִיט
שְׁמֵאָלֶץ); אָפּוּעֵבֵן דִּי קֵאָפֵאָטֵע; אָפּוּאָגֵן דִּי
עֵטלֵעֵכֶע גִּלְ(דֹן); *אִינְנֵעֵמֵעֵן, *אָקֵאָלִייעֵן,
*פֶּאָרוּאָרְפֵן, *מֵתֵן, *מֵת וְעֵרֵן, *דִּי כְּפֶרֶה
וְעֵרֵן, *פֶּאָרְכֵאָפֵט וְעֵרֵן, *אִינְנֵעֵמֵעֵן אַ מֵיֵתֵה
(מִשׁוּנֵה); *אִינְנֵעֵמֵעֵן אַ כְּפֶרֶה (אַ פִּגִּירֵה);
*כֵאָפֵן דִּי פִּגִּירֵה; קִרִיגֵן דֵעֵם שְׁלֵאָק (דִּי אָפֵאָ-
פֵלֵעֵקֵצִיע) ← 420; וְקֵלָן פֵאָטֵשְׁאָכְנִיעֵן, פֵאָ-
טֵשְׁעֵכְנִיעֵן, פֵרִיטֵשְׁאָכְנֵעֵן; וּבִחֵן פֶּרֵן, צֵעֵפֶגֶרֵן
אַאָ"וו; קֵרֵאָפִירֵן, פֶּאָלֵן, אַגִידֵעֵרֵלִיגֵן זִיךְ.

וּפֶאָרְגֵלִיכְנוּגֵעֵן אוּיסניִין וְזִי אַ לִיכֵט;
שְׁטֵאָרְבֵן וְזִי אַ נֵאָר (וְזִי אַ שׁוּטֵה), וְזִי אַ יִיד, וְזִי
אַ צִדִּיק; פִּגֵרֵן וְזִי אַ הוּנֵט.

אָדִי: טוּיט (וְזִי אָלֵע טוּיטֵע), אֹומבֵאָלֵעֵבֵט,
טוּיטִגֵעוּבִוּרֵן, טוּיטֵלֵעֵךְ, שְׁטֵאָרְבִיק,
שְׁטֵאָרְבֵלֵעֵךְ אַאָ"וו ← ס א ו ן .

אַינֵוו: לֵאָחֵר מוֹתוֹ (מוֹתֵה אַאָ"וו); נִשְׁמֵתוֹ עֵדֵן;
נֵע; עָלִיו הַשְּׁלֹום; עָלִיֵה הַשְּׁלֹום; עֵה;

איז ווי אַ סטאַליער: היינט לעבט ער, מאָרגן שטאַרבט ער; דער מענטש איז געגליכן צו אַ שנידער: אַ שנידער שטאַרבט און אַ מענטש שטאַרבט אויך; דאָס לעבן איז ווי שמונה-עשרה: מען שטייט, מען שטייט, ביז מען גייט אויס; די גאַנצע וועלט איז אַ חלום, און דער טויט איז דער פּיתרון; דעם מענטשנס יאָרן פֿליען איבער ווי אַ חלום, און כאַפט מען זיך אויף, ליגט מען אין דר'ערד; פֿלייב'נס בוכים, מלאַך־המוות באַ לעיר; אַו אַ הונט וואַיעט איז איינער געשטאַרבן; דער מלאַך־המוות האָט אַ סך אויגן; דער מלאַך־המוות קוקט נישט אין לוח; דער מלאַך־המוות האָט איבער שלעכטס קיין שליטה נישט; דער מלאַך־המוות האָט תּמיד אַן אויסרייד (אַ תּירוץ); דער מלאַך־המוות שעכט און בלייבט גערעכט; מיט דעם מלאַך־המוות טרייבט מען נישט קיין קאַטאַזעס; דער מלאַך־המוות זאָרט זיך נישט (פֿרעגט נישט), צי דער נויטער האָט תּכריכים.

פֿאַר דער צייט שטאַרבט מען נישט; לאַ אַמות פּי אַחיה—אַו ס'איז נישט באַשערט צו שטאַרבן שטאַרבט מען נישט; קיין מענטש גייט נישט פֿאַרלאָרן ביז עס ענדיקן זיך נישט זינע יאָרן; ווי מען קען נישט לעבן מיט געוואַלד, אַווי קען מען נישט שטאַרבן מיט געוואַלד; מען שטאַרבט נישט פֿריער ביז מען קומט נישט צוריק אויף דער ערשטער מדרגה; אַ יונגער קען שטאַרבן, אַן אַלטער מוז שטאַרבן; שטאַרבט מען יוני גערהייט, איז עס אויף דער עלטער ווי גע-פּונען; בעסער פֿריער שטאַרבן אין דער היים איידער אויף דער עלטער אין הקדש; אַו מען שטאַרבט זאַלצט מען נישט איינ (נאָר מען באַ-גראַבט); אום ניסן איז גוט צו שטאַרבן, אָבער נאָר פֿאַר יענעם (*אָבער בעסער איר) ווער-טערשפּיל: איר-אייז; זעל פֿרחך אַתּה תּי זעל פֿרחך אַתּה מַתּ; לעבן איז ליכט, שטאַרבן איז שווער; בעסער טאַמער איידער פֿאַמער נאָמער—רוסיש: געשטאַרבן; בעסער צו לעבן און ווייניק האָבן איידער צו זיין אין גאַנצן

פֿאַרוואָרג דאָס לעבן און געדענק דעם טויט; פֿאַרן טויט ווערט אַלע מאַל בעסער; פֿאַרן טויט געלעבט זיך; פֿאַרן טויט זאָל זיך נישט געלעבטן; אַו מען פֿאַלט צום טויט פֿורעם העלפֿן שוין נישט קיין דאָקטוירים; גאָט גיט נישט דעם טויט אין די הענט (ווייל אַנט וואַלט זיך איטלעכער גענומען דאָס לעבן; ווען חוה וואַלט נישט עסן אין נאָרדן וואַלטן מיר נישט גע-וויסט פֿון דעם) טויט; זיבן זאַכן פֿאַרקירצן די יאָרן: פֿעס און קינאה, פּאווה און גאווה, רכי-לות, זנות און לידיקייט; וואָס אַ טאָג איז מען גע(ע)נטער צום גרוב; מי יחיה ומי ימות; וועמען צו ברויט, וועמען צו טויט; היום פּאן ומחר בקבר; ערשט געלעבט, שוין געשטאַרבן, ערשט געשטאַרבן, שוין באַגראָבן; קיינער ווייס נישט, וועמענס מאָרגן עס איז (וועט זיין); דער מענטש איז נישט צום איבערנעכטיקן; דער טויט קלאַפט נישט אין (דער) טיר; צום שטאַרבן דאַרף מען קיין לוח נישט האָבן; אַו ס'איז באַ-שערט דער טויט העלפֿט נישט קיין רייד.

אייביק לעבט מען נישט; סוף אָדס קָמות; עפֿר אַתּה ואַל עפֿר תּשובּ; הכּל הולך אַל מְקום אַחד; יעדער מענטש טאַנצט זיך זיין טאַנץ, און אַלע קומען צו איין טאַנץ; אויף רעגן און אויפֿן טויט האָט מען נישט וואָס גאָט צו בעטן; פֿון צוויי טויטן איז נישט צו ליידן און איינעם איז נישט צו מידן; שטאַרבן שטאַרבט מען נאָר איין מאַל; פֿאַרן טויט קען מען זיך נישט באַהאַלטן; פֿון דעם טויט און פֿון אַ חוב אַנטגייט מען נישט; פֿאַרן טויט און פֿאַרן זללות קען מען זיך נישט באַוואַרענען; פֿון טויט קען מען זיך נישט אויסקויפֿן; מען זאָל זיך קע-נען אויסקויפֿן פֿון טויט, וואַלטן די אַרעמע-לייט שוין פֿרנסה געהאַט; דער טויט איז אַ ראַיעלער סוחר; דער טויט קלייבט נישט איבער.

אַ מענטש איז געגליכן צו אַ סטאַליער; אַ סטאַליער לעבט (און לעבט) און שטאַרבט און אַ מענטש לעבט און שטאַרבט; דער מענטש

מען ויך ניט פֿאַרלאָזן; אַז מען זאָגט געשטאַרבן גלייב; אַז מען זאָגט געשטאַרבן, איז באַגראָבן; מיצווה לקיים דברי הַמֶּת; קְלִימָן דער מֶת ליגט אין שטוב טאָר מען וועגן זיינע חסרונות ניט רייַדן; קְלִי זמן דער מֶת ליגט פֿאַר די אויגן גלוסט ויך וויינען; אַ טויטן זאָל מען דעם אַמת נאָכזאָגן; אַחרי מות קדושים (אַמור); נאָכן טויט ווערט מען קְשׁוֹב; אויף דער מצבֿה זיינען אַלע ייִדן שייַן (קוקט יעדערער אויס שייַן); אַלע פֿערישע־שלוֹמס זיינען גוט; אַלע פֿלות זיינען שייַן, אַלע מתים זיינען פֿרום; אויפֿן גוטן אָרט זאָגט מען איטלעכען (גיט מען יעדערן) אַ גוט וואָרט; דרייַ זאָכן זיינען נאָכן טויט שענער ווי בייַם לעבן; אַ בוריק, אַ ראַק און אַ ליטוואַק; וואָס די ערד דעקט צו מוז פֿאַרגעסן ווערן; אין אַ טויטן מוז פֿאַרגעסן ווערן.

וען אויך: מאָרד 244, קבֿורה 245, קראַנקייט 420.

244. מאָרד

ס: פֿאַרטייליקונג, פֿאַרשנידונג, פֿאַרלענדונג אַאָוו - "ו; מאָרד; רויבמאָרד, מענטשן-מאָרד, לוסטמאָרד, יוסטיצמאָרד, מאַסנמאָרד, פֿאַטערמאָרד, מוטערמאָרד, ברודערמאָרד, שוועסטערמאָרד, עלטערן-מאָרד, קינדער-מאָרד, קיניגמאָרד, נביא־מאָרד; ליניטשער, ליניטשינג [אָס]; בלוטשולד; מערדער, רציחה, רצחנות; דועל; אַנטזאָט, פֿאַרווך; גיפֿט-מישונג; עקועקוציע, קעפּונג, הינריכטונג; אורטייל־אויספֿירונג; עלעקטראַקוציע; ליק־ווידאַציע; טעראָר, טעראָריזם; באַרבאַריום; מענטשן־פֿרעסער, קאַניבאַל־זיס; בלוטדאָר-שטיקייט, מאָרד־לוסט, מאָרדמאַניע; מולך; הריגה, שחיטה, ראַובאַי; אָרגאַניזירטע שחיטה, מלחמה, פֿאַגראַם, בלוטבאַד; בלוט־פֿאַרגיסונג, שפּיכת־דמים; שלאַכטפֿעלד; יאַטקע, שעכטהויז - 259.

טויטקלאַפּ, רחמנות־קלאַפּ, לעצטער קלאַפּ, קרדע־גראַס; רחמנות־מאָרד, אייטאָ

באַגראָבן; בעסער שלעכט געלעבט איידער גוט געשטאַרבן; אַ לעבן אין גויט איז נאָך אַלץ בעסער ווי דער שענסטער טויט; אַלץ פּדאי, נאָר לעבן צו בלייבן; בעסער צען מאָל פֿאַר דאַרבן איידער איין מאָל געשטאַרבן; דאָס ערנסטע לעבן איז בעסער פֿון דעם בעסטן טויט; בעסער אַ לעבעדיקער הונט ווי אַ טור־טער לייב; אויף אַ טויטן לייב שפּרינגען האָזן; עס איז גיטאָ קיין שלעכטע מוטער און קיין גוטער טויט; בעסער אין דעם ווייטן לאַנד איידער אין טיפֿן זאַמד; בעסער ווי אַ פֿיש אויפֿן זאַמד איידער ליגן אונטערן זאַמד; בעסער צו גיין איבערן לאַנד איידער צו ליגן אונטערן זאַמד; איידער אַזוי צו פֿאַרן איז שוין בעסער צו פּוּס צו גיין [לְהוֹיָה]; אַ גוטער טויט איז בעסער ווי אַ שלעכט לעבן; בעסער אַ זיסער טויט איידער אַ ביטער לעבן; עסן איז דאָס לעבן, שטאַרבן איז דער טויט.

שטאַרבן האָט מען אַלע מאָל צייט; שטאַרבן פֿאַרווימט (פֿאַרוואַמט) מען ניט; חתונה צו האָבן, צו קנעלן און צו שטאַרבן פֿאַרווימט מען ניט (פֿאַרשפּעטיקט מען ניט); מען זאָל גאַרניט דערלעבן צו שטאַרבן; מיטן שטאַרבן באַגראָבט מען ויך נאָר.

פֿער אַגי בחי, קל־חומר במיתתי; מען נעמט קיין זאָך גיט מיט; בּיפּו יבּוא, בּיפּו יצא; גאַלד און וילבער לאָזט מען שטיין, און דער אייבערשטער הייסט צו ויך גיין; גאַלד און וילבער לאָזט מען שטיין—און מען רופֿט, מוז מען גיין; תּכריכים האָבן גיט קיין קעשענעס; תּכריכים מאַכט מען אָן קעשענעס.

דער טויט באַזימט דעם אַמת; נאָכן טויט קומט אַרויס דער אַמת; דער טויט דערלייזט פֿון אַלע פֿרות; דער טויט איז גיט קיין נקמה (, נאָר אַ וויגאַדע); נאָכן טויט העלפֿט שוין גיט קיין תּשוּבָה; נאָכן טויט מעג מען מיט מיר אונטערשפּאַרן אַ פֿלויט; אַלע מתים האָבן איין פֿנים; טויטע מאַכן גיט קיין טעותים; אַ טויטער מאַכט קיין קריג גיט; אויף מתים טאָר

(פֶּאָר־סַמַּען, פֶּאָר־גִּיפֶטֶן, פֶּאָר־גִּיפֶטֶיקן; פֶּאָר־צוֹקן; אויסמאַרדן, אויסקוילען, אויסשעכטן אַאָז״ו; אָפּקוילען, אָפּטייטן, אָפּסמען אַאָז״ו; אַוועקהרגענען, אַוועקקוילען, אַוועקמיתן אַאָז״ו; צעדושען, צעקוילען, צעסמען אַאָז״ו.

געבן טויטשטראַף; שיסן, דערשיסן, שטעלן צום ווענטל; הענגען, אויפהענגען, אויפֿהאַנגען, געבן די תּלִיה; פֶּאָרשטייען, געבן סקילִה; דערוואַרן, דערווערן, געבן הֶנֶק; פֶּאָרברע־נען, געבן שרֶפּה; קעפּן, (אַר)אַפּהאַקן דעם קאַפּ, גילאָטינירן; קרייציקן, קרייצן, צו־שלאָגן צום קרייץ; וְהִנְרִיכְטֶן; געבן די עלֶעק־טרישע שטול (די עלֶעק־טריק־טשער [אַם]; לִינְטֶשׁן; דעצימיין; צעפֿערטלען; פֶּאָר־קאַטעווען (פֶּאָרשמיסן, פֶּאָרשמיצן) צום טויט; לִיקוּוִידִירן; אויספֿירן אָן אַטנאַט; מאַכן אַ סוֹף צו; געבן אַ טויטקלאָפּ; געבן דעם לעצטן קלאָפּ (דעם רחמנות־קלאָפּ); צונעמען (אַפֿ־נעמען) דאָס לעבן; אַוועקשיקן (איבערשיקן, אַריבערפּעקלען, עקספּעדירן) אויף יענער וועלט; שטילמאַכן, קלאָטמאַכן; אַוועקלייגן; לאָזן אויפֿן אָרט; אומברענגען; באַזייטיקן, אַראָפּראַמען פֿון וועג; פֶּאַרטייליקן, אויס־טייליקן, פֶּאַרשניידן, פֶּאַרלענדן, אויסראַטן, צענישטן, פֶּאַרניכטן, אָפווישן פֿון דער ערד; אויסרייסן מיטן וואַרצל, עוקר מן השׁורש זיין אַאָז״ו < 107; פֶּאַרגיסן בלוט (ווי וואַסער), שופֿך דם זיין; גיין (באַדן זיך, בראַדושען, קיילען זיך) אין בלוט; טעראָריזירן; פּאַג־ראַמירן; מאַכן אַ ציגענעם טויט (אַ ציגענע פּגירה); דערגיין דעם עק; מקיים פּסק זיין; מאַכן מיט אַ קאַפּ קירצער

[בעל־יחיים] פֶּאַלן, קיילן, בוטשערן [אַם]; וְצוֹף אַראָפּדרייען דעם קאַפּ (דאָס קעפּל); נפֿערדן אומוואַלגען; [לויזן קניקן; [יין אָפֿ־קליידן, פֿירן וואָפּסמען פֿערדן].

שטאַרבן ניט מיטן אייגענעם טויט; שטאַרבן (מיט) אָן אומנאַטירלעכן טויט (מיט) אַ מאָר־טירער־טויט, (מיט) אַ העלדנטויט; שטאַרבן

נאַויע; מיתה, טויטשטראַף; מיתת־בֵּית־דין, אַרבע מיתות בֵּית־דין; סקילִה, שרֶפּה, הֶרֶג, הֶנֶק; דערשיסונג, קרייציקונג, פֶּאַרשטיינג אַאָז״ו < ו; אַליינמאַרד, זעלבסטמאַרד, אַלייך פֶּאַרניכטונג; האַראַקירי, סעפּוקו, סוטע.

וּמאַרד־אינסטרומענטן תּלִיה, גאַלאָגן, עשאָפֿאַט, גילאָטיניען, שייטער, שייטער־הויפֿן, קאַסטער, קאַסטיאַר, אויסאַדאַלע, טויט־שטול, עלֶעקטרישע שטול, עלֶעקטריק־טשער [אַם]; טויטן־קאַמער; שווערד, ביקס אַאָז״ו < 454.

גולן, רוצח, וואַלד־גולן, רוצח־הער, בריוֹנאַ, הורג נפֿש, הורג נפֿשות, קטלן; מערדער; רויבמערדער, יוסטיצמערדער, פֶּאַטערמערדער אַאָז״ו < אויבן מאָרד; אומ־ברענגער, פֶּאַרטייליקער, פֶּאַרלענדער, פֶּאַר־צוקער, פֶּאַרשניידער, אויסראַטער, פֶּאַר־ניכטער אַאָז״ו < ו; קוילער, שעכטער, שוחט, קיילער, חוֹרִים־שלענער, קצב, בוטשער [אַם]; טויטשלענער, בלוט־פֶּאַרגיסער, ראָובאַניק, באַרבאַר, פּאַגראַמשטיק, לִינְטֶשׁער; אַטנ־טאַטאַר; באַנדיט, אַפּאַש, גענוסטער; תּלִין, קאַט, הענקער, עקוועקוטאַר, קרייציקער; מענטשן־פֿרעסער, קאַניבאַל; מאַניאַק, מאַנאַ־מאַניאַק; מלאַך־המוות, מלאַך־חבֿלה; היצוֹל, הִנְטֶר־טִיבֶער, הִנְטֶשֶׁל־ענער; ראַצן־כאַפּער, מִינְך־כאַפּער; קעצכאַפּער, קאַצע־לאָפּ.

אַליינמערדער, זעלבסטמערדער, מאַבד צעמוֹל־לֶעֶת.

הורג, הרוג; טאַפֿלעניק; דערטרונ־קענער, געהרגעטער, געשאָסענער אַאָז״ו < ו. ו: מערדערן, (דער)מאַרדן, מאַרדעווען, טייטן, טויטן, קוילענען, שעכטן, שלאַכטן, קיילן, רוצחענען, הרגענען, נהרגן, הורגן, ממותן, טויטשלאָגן, דערשלאָגן; דער־מאַלעווען, זאַמאַלעווען; דערשטעכן, דער־דריקן, דערשטיקן, זאָדושען, דערדושען, זאָדושען, דערטרינקען, דערטרענקען;

[מכשירים] טהרה-ברעט, עגלה, טויטך
 וואָן, קעטש, טראָגע, מיטה, קאטאָפּאָלק,
 אָרון, אָרון-המת, אָרון של מת, טויטך-קאסטן,
 מתים-קאסטן, טרונע, טרומגע, סאַרקאָפּאָג;
 קרשים, גוֹלֵל.

ואיסריכטונג תכריכים, סיווע, סאָווע,
 טויטך-לייזעך, מכנסים, אַבנט, מצנפת, קיטל,
 טלית, אָרץ-ישׂראל-ערד, שער-בלעך, געפעלע.
 לווייה, הלויית-המת, פּיונעראַל [אין], פּאָג
 ושעב, * פּאָכער; טויטנגלאַק, טרויער-מאַרש,
 טרויער-פּראָצעסיע.

ומתעסקים ערנוואך, טויטנוואך, תהילים
 זאָגער; חברה-קדישה, ח"ק; חברה גמילות
 חסד של אמת, חוש"א; מתעסקים, מאַלאַך
 טשעס, נושאי המיטה, חברה לווייה; (חברה)
 נושאים-מאן, שמש; אַנדערטייקער [אין]; באַל-
 זאמירער; קברן, קברות-ייד, קברות-מאן,
 קברותניק, (בא)גרעבער, טויטג-רעבער;
 לווייהניק; געדונגענע זיבערן זייערין, קלאַך
 גערין, קלאָמוטער; הספד-מאָכער, ספדן.

קבורה; יוסה-קבורה; גמילות חסד של
 אמת; באַערדיקונג, * באַגרעבעניש, סתימת
 הגולש; קבורת חמור; קרעמאָציע, פּאַר-
 ברענונג; קריעה; הספד, קדיש, צידוקה-דין,
 מעבר יבוק, אַל מלאַ רחמים, מלא, קדיש
 יתום, רבנן-קדיש; אַבֵּל-סעודה, סעודת-
 הבָּרָאָה; [קריסטלעך] לווייה-סעודה, קבורה
 מאַלצייט; גיחוס-אַבֵּלים.

קילשטיבל, טויטנשטיבל, קברות-שטיבל,
 מתים-שטיבל, טהרה-שטיבל, אוהל; טויטך
 קאַמער, מאָרג.

לעצטער רופלאַץ, אייביקע רו; בית
 עולם, בית-עלמין, בית-אַלמן [ש]; בית
 הקברות, בית-חיים, בית מועד לכֵל חי,
 דאָס פּעלד, דאָס גוטע אָרט, דאָס הייליקע
 אָרט, דאָס ריינע אָרט, ציין, סעמעטערי
 [אין]; [קריסטלעך] צווינטער, צמענטער, צמענ-
 טאָזש, בעסמענטאָזש, מאָהילניק, קלאַד-
 בישטשע, קאַפּעל; מתים-שטאַט, נעקראָפּאַ-

על קידושהשם (על קדושת-השם, על קידוש
 השם); פּאַלן אַ קרבן; גיין צו דער עקדה (צו
 דער שחיטה); אומקומען, אונטערגיין; אומ-
 געבראַכט ווערן; בלייבן אונטער די הענט;
 אַוועקגיין כאַפּן פּיט נדערטרונקען ווערן;
 פּאַלן ווי פּליגן, ווי שפענער, ווי שטרוי.

נעמען זיך דאָס לעבן, באַגיין זעלבסט-
 מאַרד, מאַכן זיך דעם טויט; אַנטאָן זיך אַ
 מיטה (אַ לעבעדיקע) מעשה; באַגיין אַ מעשה;
 מאַכן אַ סוף צו זיך; מאַכן אַ סוף צום לעבן;
 דערשיסן זיך; אַרײַנשיסן זיך (אַרײַנגאַן זיך)
 אַ קויל אין קאַפּ; (אויפ)הענגען זיך; דער-
 שטעכן זיך; דערטרינקען זיך, דערטרענקען
 זיך; פּאַרסמען זיך, פּאַרגיפּטיקן זיך; איבער-
 שניידן זיך דעם האַלדז; פּאַראַגאָן זיך, נעמען די
 געז [אין]; אַפּטאַן האַראַקירי (סעפּוקו, סוטע).
 אַדי; רציחיש, רצחניש, גוֹניש, מערדעריש,
 מערדערלעך, טייטלעך, בלוטדאַרשטיק,
 הענקעריש, תּלײַניש אַאָ״ו ^ו און ^ו.

אינון; פּדי להמית.
 פּראָן; פּלאַן לטבח יבֵּל; איך נעם אַ מעסער
 און גיי זיך הענגען [ש]; זיינע הענט זיינען
 אינגעטונקט (אינגעטונקען) אין בלוט; מיינע
 הענט האָבן פּאַרגאָסן דאָס דאָוויקע בלוט.
 שפּר; הַבָּא לַהַרְגוּך, השכם והרגו; פּאַראַגאַסן
 בלוט רוט נישט; בלוט שוויגט ניט; על
 דאַטפּת אַטיפּיך וסוף מטיפּיך יטופּין; אַראַפּ
 דער קאַפּ, אַראַפּ דער ווייטאַג; אַבי געזונט,
 דאָס לעבן קען מען זיך אַליין נעמען; אַז דו
 ווילסט דיך שוין הענגען הענג דיך אויף אַ
 גרויסן בוים.

וען אויך: צעשטערונג 107, טויט 243, מלחמה 462, באַ-
 שטראָפּונג 604

245. קבורה

ס: אָפּהייבונג, פּאַלמעסונג, באַזאָמירונג
 אַאָ״ו ^ו ^ו; טהרה; אויטאָפּסיע, אַב-
 דוקציע, נעקראָפּסיע, פּאַסטמאַרטעם.

זמן ריסן קריעה; זאָן קדיש; מאַכן אַ מלאַ
(אַן) אַל מלאַ רחמים).

האַלטן (אַפּריכטן, נוהג זיין) אַבְלוּת; זיצן
שבעה; אָנטאָן טרויער־קליידער; גיין אין
טרויער (אין קלאָג, אין זשאַלאַב); מזכיר נשמות
זיין; פּראַווען (אַפּריכטן) יאַרצייט; שטעלן
(אויפֿדעקן) אַ מצבֿה; מנחם אָבֿל זיין ← 513.

פּראַזן; חבֿל על דאַבֿדין וְלֹא משִׁתְּחַח; שר
וּגְדוֹל נֶפֶל בישׁוֹרֵא; נֶפֶלָה עֶטְרַת ראשֵׁנוּ;
געפֿאַלן איז די קרוין פֿון אונדזער קאָפּ; אַזאַ
בוים! ס'האַט אים קיין מאָל אַ פּינגער ניט ווי
געטאַן; אַ בייער עיך־הרע האָט אים אויפֿגעגעסן;

ביי אים האָדעווען זיך ניט קיין קינדער; מען
קען די הענט נישט אונטער־לייגן; קיין ינגערע
זאַלן ניט שטאַרבן; צדקה תְּציל ממוּת; צדק
לְפָנָיו יִהְיֶה וְשִׁים לְדָרְךָ פֶּעֶמְיוֹ; וּזוֹ דַעַר
מענטש ווערט געבוירן און וו ער ווערט פֿאַר־

לוירן; פֿון אַ ליכטיקער שטוב אין אַ פּינצ־
טערער גרוב; נְסַתָּם הַגּוֹלֵל; בִּלְע הַמּוּת
לְנֶצַח; שְׁלוֹם לְעַפְרוֹ; ינוח בְּשָׁלוֹם עַל מִשְׁכְּבוֹ;
זאַל ער ליגן אין זיין רו; זאַל אים די ערד גרינג

זיין; דערמיט זאַל שוין די ערד פֿאַרשלאָסן
ווערן; אַ גוטער בעטער (אַ גוטע בעטערקע)
זאַל ער (זי) זיין פֿאַר אונדו; אַ גוטער מליין (אַ
גוטע מליצה, אַ גוטע מליצטע) זאַל ער (זי) זיין
פֿאַר אונדו; ער (זי) זאַל זיך מיטן פֿאַר אונדו;

אַ ליכטיקן גייערן זאַל ער (זי) האָבן; ער זאַל
דאַרט רוען און פּרווען [ש]; אין גייערן רוט
ער; אין גייערן ראַיעט ער [ש]; מען דאַרף
נאָך אים זאָגן ברוך שְׁאָמַר וּוְעֵרַטֶר שְׁפִילֵי;
אומאַר - פּויליש: געשטאַרבן; געשטאַרבן,
באַגראָבן, אַראָפּ פֿון מאַרק.

שפּר: תְּבַרַח קדישה טרינקט, ווייל דער טוי־
טער שטינקט; אַ מוכר־ספֿרים איז ניט קיין
לָמַדן, אַ חֵלֶפֶן איז ניט קיין עושר און אַ קבֿרות־
ייד איז קיין צדיק ניט; דאָס גוטע אָרט איז אַ
גבֿ; אַ מַת פֿון בית־חיים (בית־עלמין, בית־
עולם) טראַגט מען ניט צוריק; אַזוי לאַנג דער
מענטש לעבט איז אים די גאַנצע וועלט צו

ליס; גאַלאַטע; קרעמאַטאַריע; קורנאַן,
קורהאַן; שורה; ראַור(ס)אַד; קלאַנגבאַנק;
מקום־קבֿורה; קרקע, קבֿר, קבֿר־ישׁוֹרֵא,
קבֿראַבֿות, ברודער־קבֿר, מאַהילע, קאַטאַ
קאַמבע; מערת־המכפֿלה; רחלֿס קבֿר;
קריפטע, סקלעפּ, אורנע, אָסואַר.

מצבֿה, שטיין, זיילשטיין תּוּר, אַבעליסק,
דענקמאַל, מאָנומענט, געדענק, געדענקשטיין,
מעמענטאַ מאַרי; מאַנאַליט, טריליט, דאַלמען;
טורבאַן־מצבֿה, מצבֿה־אורנע; אוהל, מערה;
קבֿר־שטיבל, קבֿרים־שטיבל, שטיבל־מצבֿה,
מאַוואַליי, מצבֿה־טעמפל, פּאַנטעאַן; מצבֿה
אויפֿשריפט, עפיגראַף, עפיטאַף; פֿה נטמן, פֿה
נקבר, פֿ; תּהי נֶפֶשׁ (נֶפֶשׁה) צרורה בצרור
החיים, תּנצבֿה; מצבֿה־אויפֿדעקונג.

שטיינשניידער, מצבֿה־שלעגער, מצבֿה־
קריצער.

אַבְלוּת, אַבְלוּת שבעה, אַבְלוּת שלשים,
שבעה, שלשים; טרויער, טרויערצייט, טרוי־
ערטע; טרויערשטאַנד; טרויערקליידער,
טרויערבגדים, זשאַלאַב, טרויערבאַנד, טרוי־
ערצייכן; נעקראָלאַג, טויטליד; אַזכָּרה,
הזכָּרה, אַזכָּרת־זשמות, זכּור; רעקוויעם;
אַזכָּרה־אַונט, טרויער־פֿאַרזאַמלונג, טרויער־
אַקאַדעמיע, מעמאַריאַל; יאַרצייט.

תּוֹם, יתּוּמה, אַלמן, אַלמנה, קדיש, קדיש
זאַגער, קדישניק, געדונגענער קדיש; אַבֿל,
אונן, שבעה־זיצער; בעל־יאַרצייט, קבֿראַבֿות־
ניק.

וו: אָפּהייבן; טאַן ועמעצן זיין רעכט; מטפֿל
זיין זיך אַרום; מתעסק זיין זיך אַרום;
מטהר זיין, אויסריכטן, פֿאַלמעסן, באַלזאַמירן,
מלִוּוה זיין, באַנאָלייטן, גיין צו דער לוויה, גיין
נאָך דער עגלה, אָפּגעבן דעם לעצטן כְּבוֹד;
באַהאַלטן, באַערדיקן, באַגראָבן, מקבֿר זיין,
קוֹבֵר זיין; ברענגען צו קבֿורה (צו קבֿר ישׁוֹרֵא);
באַגראָבן קבֿורת חמור; קרעמירן, פֿאַרברע־
נען; מִסְפִּיד זיין, מאַכן אַ הספד, באַהספֿדן;
באַוויינען, באַקלאָגן; בעטן מחילה ביי; קורע

רעם, פלאַכע ווערעם; וקלאַסן וועדיקע
ווערעם, דרייחוערעם; באַנדווערעם, סטענענע
ווערעם; צווייזווערעם; האַריקע ווערעם;
פּיל־האַריקע, ווייניק־האַריקע; פּיאָווקעס,
פּיאָווקעס [ראַל].

טיפ גלידער־פּיסיקע בעל־יחיים; וקלאַסן
פּיל־פּיסיקע; אינסעקטן, אינוועקטן; וסוב־
קלאַסן נידעריקע אינסעקטן; העכערע אינ־
סעקטן; אַנפּ־גליד־דיקע אינסעקטן; פּיל־גליד־דיקע
(באַפּ־גליד־טע) אינסעקטן; ורייען גראַד־פּיל־גליד־
דיקע; איינטאָג־פּיל־דיקע, עפעמערדיג; ליבעלעך;
נעצ־פּיל־גליד־דיקע, שוויקע; שופּ־פּיל־גליד־דיקע,
פּלאַט־טערלעך, מאַטלעס; טאַג־פּלאַט־טערלעך;
נאַכ־פּלאַט־טערלעך; [משפּחות] שוועבערס,
ספּינקסן; שפּינערס; סאַווע־פּלאַט־טערלעך;
שפּאַנערס; ביי־פּלאַט־טערלעך; האַלץ־בויער־
ערס; בערן־פּלאַט־טערלעך; מאַלן; וריין האַרט־
פּיל־גליד־דיקע, זשוקעס; [משפּחות] בלאַט־
פּיל־ערדיקע; לוי־פּשו־שוקעס; שווימערס; באַ־
גרעבערס, קברנים; שנעל־זשוקעס; באַק־
זשוקעס; האַלב־קויל־עווד־דיקע; דרוקערס,
העל־פּאַנט־זשוקעס; בלאַט־זשוקעס; אייל־זשור
קעס; שוואַרצ־זשוקעס; וויכ־זשוקעס; ורייען
הויט־פּיל־גליד־דיקע; צוויי־פּיל־גליד־דיקע, פּליג;
וואַנזנדיקע; לימד־אויפ־פּאַראַזיטן; פּרייט־
דיקע, פּרייט־סן; פּליי; טיכ־מיל־בן, וואַסער־
מייסטער; [וקלאַסן] ראַקעדיקע; [וסוב־קלאַסן]
נידעריקערע ראַקעס; העכערע ראַקעס;
ווייען וואַנזנ־פּיסיקע; שפּיצע־קע־דיקע; שטיי־
אויגיקע; בלאַט־פּיסיקע; רודער־פּיסיקע, פּלוס־
פּיסיקע; מושל־ראַקלעך; ויצא־ויגיקע; וקלאַסן
שפּינעדיקע, שפּינען; ורייען שפּינען; סקאַר־
פּיאָנען; מיר־בן, צעקן.
טיפ מאַלוסקן (וויכ־לייביקע); [וקלאַסן]
בלעטל־זשאַברעדיקע; בויכ־פּיסיקע; קאַפּ־
פּיסיקע; ורייען מושלען, מיערקע־פּלעך,
מויערקע־פּלעך; שנעקן.
טיפ מאַלוסקאַידן; [וקלאַסן] מאַך־בעל־
יחיים; אַרע־מפּיסיקע, בראַכי־פּאַפּדן.

קליין, נאָכן טויט איז אים דער קבר גענוג; אַ
שטוב אַן פּענצטער איז קיין דירה ניט און אַ
קאַפּאַטע אַן קנעפּלעך איז קיין בּוּד ניט;
אויף דער מצבה זינען אַלע יידן שייך; אַ חייב
באַרעבן איז ווי אַ ציבעלע עסן—די אויגן וויי־
נען, אָבער דאָס האַרץ לאַכט.

וען אויך: טויט 243, מאַרד 244.

246. זאַאל־אַניע

ס: זאַאל־אַניע, פּאַלע־אַזאַאל־אַניע, עקאַל־אַניע,
אינסעקט־אַניע, אַרניטאַל־אַניע, איכטיאַ־
ל־אַניע, מאַמאַל־אַניע, אַמפּיביאַל־אַניע, פּאַראַ־
זיטאַל־אַניע אַאו"ח; עמבראַל־אַניע; זאַאַנאַמיע;
זאַאַנאַפּיע, אינסעקט־אַנאַפּיע, אַרניטאַנאַפּ־
יע אַאו"ח; זאַאַל־אַנ, איכטיאַל־אַנ, זאַאַנאַפּ,
איכטיאַנאַפּ אַאו"ח.
וקלאַסיפּיקאַציען טיפּ פּשוטסטע (איינ־
פּאַכטסטע) בעל־יחיים (קדמון־בעל־יחיים,
י־אור־בעל־יחיים); וקלאַסן בייטש־דיקע
בעל־יחיים, בייטש־אינפּו־אַריעס; וואַרצל־
פּיסיקע בעל־יחיים; ספּאַרנידיקע בעל־יחיים,
ספּאַרן־בעל־יחיים, י־ספּאַראַחיקעס; אויפּאַס־
בעל־יחיים, אינפּו־אַריעס.
טיפּ געדערעס־הויליקע בעל־יחיים (גע־
דערעס־הויליקע בעל־יחיים, ליבהויליקע
בעל־יחיים, ליבה־הויליקע בעל־יחיים);
וקלאַסן הידראַענלעכע בעל־יחיים, קראַ־
פעווע בעל־יחיים; קאַראַל־פּאַליפּן, בלומען־
בעל־יחיים; קאַם־מעדוועס, רודער־פּאַליפּן.
טיפּ שוואַמען (י־נאַמקעס); וקלאַסן קאַל־כ־
טיפּ שטעכל־הויליקע בעל־יחיים (נאַדל־הויל־
טיקע בעל־יחיים); וקלאַסן ים־שטערנס; ים־
שטעכל־ערס, ים־נאַדל־ערס; ים־פּושקעלעך,
האַל־טאָריעס; ים־לייזעס.
טיפּ ווערעם; וסוב־טיפּן קיילעכ־דיקע
ווערעם, י־רונדע ווערעם; רינגווערעם, רינגל־
ווערעם, רינגל־ווערעם־דיקע; פּלאַט־שיקע ווע־

247. בעל־יהיים

ס: בעל־יהיים־קיניג־ימך, בעל־יהיקניג־ימך,
פֿאַנוע; בעל־יהי, חי, חיהלע, יחוען,
לעבעדיקע זאך, באשעפֿעניש, בריאה ליד
ברואים, בריאות; יבשהדיקע בעל־יהיים, ים
(וואַסער) בעל־יהיים, באַרדמינים אַא״וו 4 יא
אַלאַיע 246.

זגאַר, יאַרט, מין, טיפ, קלאַס; ריי, אַרדע־
נונג; משפּחה; ראַסע, יפּאַראַדע.
[פּשוטסטע, איינקעמערלידיקע בעל־יהיים]
אייגלענע; גרינע אייגלענע, בלוט־אייגלענע;
וואַל־וואַקס, קמקעלע; ים־ליכטערל; אַמעבע;
דיזענטעריע־אַמעבע; גלאַביגערינע; זוך־בעל־
יהיים; שטראַלן־בעל־יהיים, ראַדיאָאַריעס;
פּאַראַמינע־פּערן; נומליטן; מאַלאַריע־פּאַראַ־
זיט, פּלאַזמע; פּאַנטאַפּעלע, שטעקשיכל,
פּאַראַמעציע; גלעקעלע, קאָלאָניאַל־גלעקע־
לע; סטי־אַניכיע; שוּפּרל, סטענטאַר.

וְיִיב־ (געדערעם)־ללדיקע בעל־יהיים
ויסוואַסערדיקע הידרע; ים־וואַסערדיקע היד־
רע; גרינע הידרע; מעדווע; וואַרצל־מיל־
מעדווע; ליכטנדיקע מעדווע; אויער־מעדווע,
אוירעליע; קאָראַל־פּאַריפּ, קרעל; מאַדדע־
פּאַרן־קאָראַל; איידעלער קאָראַל; בוימ־
קאָראַל; אַקטאָפּוס, ים־פּאַריפּ; אַקטיניע,
ים־לייליע, יסדויו, ים־אַנעמאָן; בעראַע;
שוואַם, יגאַמקע, יובקע; ויסוואַסער־שוואַם,
טיכשוואַם, יטיכנאַמקע; ים־שוואַם; אַסקעטע;
באָדיאַנע; פּאַרשטיינערטער שוואַם; גריכ־
שער שוואַם.

[שטעכל־הויטיקע בעל־יהיים] ים־שטערן;
ראָוער ים־שטערן; שלאַנגען־שטערן; אַראַנזש־
רויטער קאַמשטערן; ים־נאָדלער, ים־שטעכל־
לער, ים־ואוגערקע, האַלאַטוריע; טרעפּאַנג.
[ווערעם] וואַרעם, יפּופּע; ווערעם, מאָדן;
רען־וואַרעם, ערד־וואַרעם, רינג־וואַרעם;
קאָרן־וואַרעם; עפּל־וואַרעם; האַלצ־וואַרעם;
קרויט־וואַרעם; בוכוואַרעם אַא״וו; לעבער־

טיפ סטרוועדיקע בעל־יהיים (כאַרדע־
דיקע בעל־יהיים, קנאַפּנבינערדיקע בעל־
יהיים); וסובטיפּן אַנשאַרבנדיקע; שדרהדיקע,
רוקנבייניקע; וקלאַס פּיש; וסובקלאַס צוויי־
אַטעמדיקע פּיש; ורייען בינערדיקע; בינער־
שופּנדיקע; וויכבינערדיקע; קמלעכמוי־
ליקע, ברייטמיל־ליקע; גאַנפּיש; שטערפּיש;
גאַנאָידן־פּיש; וקלאַס אַמפּיביעס (וואַסער־
ערדישע בעל־יהיים); ורייען עקו(עד)יקע; אַנ־
עקו(עד)יקע; אַנפּיסיקע; וקלאַס רעפּטיליעס
(קרייכדיקע בעל־יהיים, בויכקרייכערס); ורייען
שופּנדיקע, שלאַנגען; עקדישן; שילדקרויטן,
י־שילדקרעטן; קראַקאָדילן; ניהי־אַשטשער־
קעס; דינאָזאָוערס; פּיש־אַשטשערקעס;
פּליענידיקע יאַשטשערקעס; וקלאַס פּייגל;
וסובקלאַסן אַן ברוסטקאַמען; מיט ברוסט־
קאַמען; וריין שפּערלידיקע, שפּערלען; ומש־
פּחות פּינקען; שוואַלבן; ווייבייס; קראַען;
טרילערס; ורייען רויב־פּייגל; טוקערס,
י־טויכער־פּייגל; לויפּערס; זעגלערס; קלע־
טער־פּייגל; קוקאָחקע־פּייגל, קוקאָחקעדיקע;
הינער־פּייגל; ומשפּחות פּאַזאַנען, פּעלדהינער,
אויערהינער; ורייען טויבן, רענד־פּיערס;
בושרדיקע, שטאַלצנפּיסיקע; שווימ־פּייגל,
גענדופּייגל; וקלאַס מילכוויגערס, וויגערס;
וסובקלאַסן קלאַקעדיקע, אייער־לייגדיקע;
ניט־פּיל־צייניקע, שנאַבלערס; ורייען נאָוערס;
האַנטפּליגלדיקע, פּלעדערמיז; אינסעקטן־
פּרעסנדיקע; רויבער־בעל־יהיים; רודער־
פּיסיקע, פּלעטווע־פּיסיקע, פּלוספּיסיקע;
ומשפּחות קעץ; הינט; מאַרדערס; היענעס;
בערן; ורייען וואַל־פּישידיקע, ציינערדיקע,
אַנציינערדיקע; בימלדיקע, פּלאַצענטאַרע,
אַנפּלאַצענטאַרע; טלאַיקע, גראַדטלאַיקע,
ניט־גראַדטלאַיקע; שנוקיקע, חוטמדיקע; פּרי־
מאַטן, מאַלפּעס; האַלבמאַלפּעס.

וען אויך: בעל־יהיים 247, בעל־יהיים־האָדוועאַניע

[פלאטערלעך] פלאטערל, באבעלע, באבעטשקע, שוועבער, שווערמער, ביר-ברוזער, פלעדערל, וויסל, שמעטערל, שמעטערלינג, פארכל, פערכל, זומער-פייגעלע, מאטע, מאטיי; טאגפלאטערל; נאכטפלאטערל, אונט-פלאטערל.
 [מינים פלאטערלעך] קרויטפלאטערל; לאנקע-פלאטערל; הייפלאטערל; קראפע-וועפלאטערל; ריבן-פלאטערל, קליין קרויט-פלאטערל; ציטרין-פלאטערל; רעוועדע-פלאטערל; אולמע-פלאטערל; וויס פלאטערל, וויס בוים-פלאטערל; אוירארע-פלאטערל, באויער-פלאטערל, מארגרויט-פלאטערל; אטלעס-פלאטערל, פלייש-פלאטערל; גאלד-פלאטערל; שימעריר-פלאטערל; אדמיראל-פלאטערל; אפאל-פלאטערל; מאכאן; קאלימע; אויגן-פלאטערל, סאטיר; גאלדאייגל; דוקאטן-פלאטערל; שאך-פלאטערל; טרויער-פלאטערל, טרויער-ניצע, אבליניצע; פערל-מוטער-פלאטערל, פערל-מוטערניצע; פאחעאייגל; טאנפאחע-אייגל; שוואל-בנעק; פוקס-פלאטערל, קליינער פוקס, גרויסער פוקס; צע-פלאטערל; בלוי-לינג; ליפע-שוועבער; טאפאל-שוועבער; סאנסע-שוועבער; שלעדער-שוועבער; פויגל-מילך-שוועבער; וואל-מילך-שוועבער; נאכטפאחע-אויג; טויטנקאפ; טויבן-פלאטערל; פלנה-פלאטערל; ליגסטער-פלינקס; זייד-שפינער; רינגעדיקער זיידשפינער, רינגזייד-שפינער; קאקאן-שפינער; רינגל-שפינער; סאנסע-זיידשפינער; דעמבז-זיידשפינער; איי-לאנט-שפינער; ווינטער-שפינער; פראצעסיע-שפינער; זעלנער-שפינער; מאנאך-שפינער, מאנאשקע-שפינער; גאלדעק; זינגניט-זינג; קרויטסאחעלע; ארבעס-סאחעלע; קלייג-סאחעלע; ווינטער-סאחעלע; סאחע-פלאטערל, ארדנבאנד-פלאטערל; רויט ארדנבאנד-פלאטערל, בלוי ארדנבאנד-פלאטערל, געל ארדנבאנד-פלאטערל; גאמא-פלאטערל,

הארעם, לעבער-וויגער; וויסע טורבעלאריע; שווארצע טורבעלאריע; סטרווע-הארעם, דראט-הארעם; קינדער-הארעם; טריבן, האר-הארעם; פענכער-הארעם, פינעלע; קייל-הארעם, ירונד-הארעם, אסקאריד; מענטשלעכער אסקאריד, פערד-אסקאריד; אקסיר; עכינאקאק; דרי-הארעם; הערמיל-רויט, תולעת שני; גיץ, גימעץ, באנד-הארעם, סטענגע-הארעם, סאליטער, גליסטע; בריי-טער באנד-הארעם, באוואפנטער באנד-הארעם, ניט-באוואפנטער באנד-הארעם; אקסן-סאליטער, שעפסן-סאליטער, תוירס-אליטער, קייט-לעך-סאליטער; מאגן (בוך, אינגעווייד) הארעם, אקיל-אסטע; שארף-הארעם; פיאור-קע, נראל פיאורקע, פויקע; לאנדפיאורקע, ים-פיאורקע, פישפיאורקע, שנעקפיאורקע, פאלשע-פערדישע פיאורקע; מעדיצינישע פיאור-קע, בלוט-זיערקע.
 ואינסעקטן-וועלטן אינסעקט, אינעקט, שרץ, שקץ ל"ר שרצים, שקצים; שקצים ורמשים; פאראויטן; קדמון-אינסעקטן, שטעכ-אינסעקטן, סיפאל-אינסעקטן, געזעלשאפט-לעכע אינסעקטן אאו"ו; אינסעקטן-רעגן; אינסעקטאריען).
 גראד-פליגל-דיקע אינסעקטן גריל; שטוב-גריל, הויזגריל; טשירקון, צירקון; ערדגריל; מולט-הארעם-גריל; פלדגריל; גראזגריל, גראז-האפער; וואלדגריל; בויםגריל, ציר-קאדעט; פליגל-עסער; רויט גראנערל, בלוי גראנערל; היישעריק; שפרינגע-הישעריק; שפרינגער(ל), פלדל-פערדל, גרינער היישעריק, גרין פערדל, בלאטה-הישעריק; וואג-דערה-הישעריק; טראקאטע; סאראג-טשא.
 פרייס, פרוסאק, פראנצויז, רוס, טארא-קאן, קניפער, שאבע, שוואב, קאקארוטש [אם]; געלער פרייס, שווארצע פרייס; קעלער-פרייס; אויער-הארעם, אויער-שטעכער, אויער-לעפעלע.

גליזשוק, ברענער; גאלדזשוק; בראנדזעלע;
 זונזשוק, זונקעלע; זשוזשעלעצע.
 והויטפליגדיקע אינסעקטן מוראשקע,
 מורעשקע, מערישקע, מערעטשקע, מערושקע,
 מארעווקע; ארבעטמוראשקע, זכרמוראש
 קע, נקבהמוראשקע; רויטע מוראשקע,
 שווארצע מוראשקע; וויסע מוראשקע, טער-
 מיט; וואלדמוראשקע, האלץמוראשקע;
 טארףמוראשקע; האניקמוראשקע; מוראש
 קע-קו; שפיךמוראשקע; קריגסמוראשקע;
 פיער-מוראשקע; מוראשניק, מוראזיי
 ניק.

וועספ, אָסע; האָרנבין, האָרנעט; האָר
 נישע, שערשען; האָרניסוועספ; זאמדוועספ;
 האָלצוועספ; פאפירוועספ; סאָסנעבלאָט
 וועספ; ריבנבלאָטוועספ; האָניקוועספ;
 פּערדוועספ; גאלוועספ; אייערוועספ; פּרעס-
 וועספ; גאלדוועספ; גולוועספ; דעמבונל-
 וועספ; רוינדגולוועספ.

בין; זכר, טרימל, דראָן, טרוטינע;
 אַרבעטבין, אַרבעטערבין, אַרבעטערין;
 ביניכע, מוטער, בינעךמוטער, מאַטקע, ירע-
 זערומאָטקע, בינעךקייניגין, מלכה; האָניגבין,
 ערדבין, גאָרטנבין, מויערבין.

רייטער; ריינדרייטער; רייטערבאָגער-
 בער, רייטערקברן; זענער; ברויטווענער,
 תבואהזענער; טויבנעק; כאַמעלעאָפּליג;
 אַרפּיאָן.

פּליגן פּליג, פּליגעלע, שטעכפּליג,
 ביספּליג, מפּיעלע; שטוביקע פּליג, צימער-
 פּליג; מייפּליג; בלויפּליג; גאלדפּליג; פּיכענע
 פּליג, ריינדערנע פּליג, קופּליג, שאַפּפּליג, שעפּ-
 סענע פּליג; אָקסנפּליג; פּערדפּליג, פּערדישע
 פּליג; בלינדפּליג, סגינהור; הונטפּליג, הונ-
 טענע פּליג; פּליישפּליג; בלויע פּליישפּליג,
 גרויע פּליישפּליג; גרינע פּליישפּליג, נבלה
 פּליג; מיסטפּליג; צינדערפּליג, פּייערפּליג;
 בלומענפּליג, קרויטפּליג, קארשנפּליג, קער
 פּליג, פּעדערפּליג, יענערפּליג; שוועבפּליג,

זימלפּלאַטער; ליישפּלאַטער; בלוי-
 קעפּ; אַגרעסשפּאַנער; שטעכלשפּאַנער;
 סאָסנעשפּאַנער; פּראָסטשפּאַנער; עפּלפּרע-
 סער(קע); וועספּפּלאַטער, אָסעפּלאַטער;
 האָלץבויערער; האָלצהעקער; געל בער-
 פּלאַטער, ברוין בערפּלאַטער, פּורפור
 בערפּלאַטער.

מאָל, מאָיל, מול, מאַט; קליידערמאָל;
 פּוטערמאָל, פעלצמאָל; פּעדערמאָל; קרויט-
 מאָל; עפלמאָל; עפּל-וויקלער; בויגעשפּינס-
 מאָל; תבואהמאָל; צייגנערמאָל; זעקס-
 פּעדערמאָל.

וושוקעסן זשוק, באָנק, באַבעלע; מייזשוק,
 מייבאַבעלע, קלעמער, כרושטש; יוניזשוק;
 הירשזשוק, הירשל; טיגערוזשוק; נאָוהאַרץ
 זשוק; רויזשוק; מיסטזשוק; לָבנהמיסטזשוק;
 קנאָקער; זאָמדליפּער; גאלדענער לויפּער;
 גאלדזשוק; שפּרינגזשוק, שפּרינגפּוס; רויב-
 זשוק, שלייערלרויבער; שווימוזשוק; וואַסער-
 ליבהאָבער; וואַסערקניפּער, שוואַרצער
 וואַסערזשוק; געלראָנד; דרייער, דריידל;
 בלאַטדרייער; באַגרעבער, קברן; קליינער
 באַגרעבער (קברן), גרויסער באַגרעבער
 (קברן), שוואַרצער באַגרעבער (קברן);
 (תבואה)שגעלער; באָקוושוק; העלדנבאָק;
 פּיזמעבאָק; משה רבינוס קיעלע (פּערדעלע);
 גאָטס בהמהלע (קיעלע); מלך משיח;
 קאָרעעסער; קאָרעדרוקער; לאַנגעזל;
 העלפּאַנדל, העלפּאַנטל; בוריקלאַנגעזל,
 עפּללאַנגעזל, פּלוימעךלאַנגעזל; תבואה
 העלפּאַנדל, יאָדלעהעלפּאַנדל; אַרבעסזשוק;
 נוסוזשוק, נוסבויערער; אָפּפּרעסער, בלאַט-
 עסער; עפּלפּרעסערין; בוריקושוק; קאָר-
 טאַפּלבלאַטזשוק, טאַפּלבלאַטזשוק, אָל-
 כעבלאַטזשוק; תבואהזשוק, ווייזשוק,
 שפּייכלערזשוק; ערדפּלוי; קרויטפּלוי;
 טויטךפּרעסער, נבלהפּרעסער; איילזשוק;
 וואַסערזשוק; שפּאַנישע פּליג; מעלזשוק,
 מעלביאַבעלע; לייכטזשוק, לייכטביאַבעלע;

נישער סקארפיאן; ביכער-סקארפיאן.

מילב, מולב; צוואנגמילב, צעק, קל(ח)עשטש; יבֿושה-מילב, וואסערמילב, פוטערמילב, תבואה-מילב, שפּימכֿערמילב, קעזמילב, הונטמילב, פּוילמילב, וואָלפּמילב, ושוקמילב; קרעצמילב, וואָנרע.

וואָלפּמילב; וואָנרע. וואָלפּמילב; וואָנרע. וואָלפּמילב; וואָנרע. וואָלפּמילב; וואָנרע. וואָלפּמילב; וואָנרע.

מושל, מיערקעפּל, קלאָם; טייכמושל; ים־מושל; אויסטער; עסאויסטער, ווידושי-ניער אויסטער אַאָוו; אויסטער-מושל, שטייב-בויער-מושל, האָלצבויער-מושל; אַנצאַניק מושל, אַנצינדל, אַנאָדאַנט; מאָלער-מושל, טייטל-מושל, קאממושל, אַרבעס־מושל, קניקל־מושל; אויער-מושל, ים־אויער; פּערל־מושל, פּערל־אויסטער, טייכפּערעלע, ים־פּערל־ניצע.

זעק, סלימאַק, שלימאַק, שלימאַק, קלעצעלע, ראָליע, פּוילע־רוילע; הוילער ערדשעק; גאַרטנשעק, אַריאַן; אַקערשעק, לאָנקעשעק, וועגשעק, וואָלדשעק, בוימשיעק, דאַרנשעק; טרויבשעק, וויינערשעק; שוועלשעק; בלאָטשעק, וומפּשעק, טעלערשעק; פּאַרצעל־שעק, פּורפּל־שעק, טורעמשעק, אויערשעק, הערנערשעק, שטעכל־שעק; קויר, מטבֿע־שעק; דעקל־שעק, קאַנוסשעק; טיגערשעק, וואָסערשעק, איישעק, שיפּלשעק; סעפּיע, טינטפּיש; אַק־טאַפּוס, אַכטפּוס; אַרגאַנאַווט.

וואָקעסן ראַק, יקרעפּס, וואָמאַר, לאָג גוסט, היישעריקראַק, לאָבסטער [אַס]; טייכ־ראַק, ים־ראַק; קראַב, קרעוועטקע; גראַנאַט־קראַב, מאַיאַקראַב; דאַונראַק; שילדראַק; נויירראַק, ראַקפּרוש, ראַקמאַנאַך.

נקליינע ראַקלעך, פּלאַנקטאַן ראַקל; מושל־ראַקל, קאַטשקעראַקל; קאַרפּעסער, אַקוועסער; ים־פּאַק; ים־לויז; ציקלאָפּ, דאַפּיע, וואָסערפּלוי; נעסטל, נאַסטל,

בלאָטלויזפּלויז; שוועדישע פּלויז, העסענער פּלויז; ווילדניע, ווילדנע פּלויז; צעצע.

מוק, מיק, שטעכמוק, קאַמאַר, קאַמער, קאַמאַרניצע, פיזשיק, מאָסקיטאַ; פּיבערמוק; מאַלאַריעמוק, אַנאַפּלעס; יתוש [לענע דאָיש].

לויז־לויז, פּינע־לויז, פּינע, הוילע, יאַקל, סטיס [קל], טשיריק [שערעיש]; אומפּלייט, אַקן מיט קאַלדאַניקעס [שערעיש]; קאַפּלויז, האָרלויז; קליידערלויז, מלבושים־לויז; פּווישטלויז, פּליצלויז; מענדעוועשקע, מאַל־דעוועשקע, מאַנדעוואָשקע; רינדלויז, הינער־לויז, פּעדערלויז, קיינלויז, לייב־לויז, געוויקסן־לויז, פּלאַנצלויז; בלאָטלויז, גראַוואַניז; רוינבלאָט־לויז, וואָלבלאָט־לויז; גראַוואַניז; טרויב־לויז, וויינשטאַק־לויז, פּילאַקסערע; האָלצ־לויז; שילד־לויז; קאַשעניל; פּלויז, ברונעטקע [אַ]; וואָמדפּלויז; וואָסערפּלויז; וואַניז; בעטוואַניז, געלענער־וואַניז; קרויט־וואַניז; ברויטוואַניז; בולבעוואַניז, קאַרטאַפּל־וואַניז; יאַנדעוואַניז; פּיערוואַניז; שוימציקאַד, שוימציקאַדע; וואָסער־וואַניז; וואָסער־סקאַר־פּאַן; רוקן־שוימער, גלאַדיש; וואָסער־מעסטער, וואָסער־מייסטער.

גליידערפּיסיקע בעל־רייזן שטיינוואַרעם, שטיינוקריכער; האָלצ־וואַרעם; סקאַלאַ־פּענדערע; קויל־אייזעלע; קיוואַק; פּערציק־פּיס; טויזנטפּיס.

פּאַרשיידענע אינסעקטן וואָסער־שפּינ־גער; צוקערנאַסט, צוקער־אינסעקט; איינ־טאַגפּלויז, עפעמער; לייבעלע, יסטערקאַזע; וואָסער־לייבעלע; וואָסער־מיידל; גלעזער; קעמל־פּלויז; שלאָמפּלויז; גאַלדאָויז; מוראַשקע־לייב; סקאַרפּיאַך־פּלויז; שנייפּלויז; שפּין; שטוביקע שפּין, הווישפּין; וואָסער־שפּין; צל־שפּין, קרייזשפּין; פּוילג־שפּין; טרעכטערשפּין; ראָדשפּין; טאַנצשפּין, טאַנצ־דיקע שפּין; היישנידער; טאַראַנטל, טאַראַנט־טוילע; קאַראַקורט; סקאַרפּיאַן; אַפּריקאַ־

וואסערערדיקע בעל־יחיים, אמ־פֿיביעסן
פֿראָש ל"ר פֿרעש, זשאָבע, ליוהאַשקע; ברוינע
פֿראָש, גראָופֿפֿראָש; גרינע וואַסער־פֿראָש;
זומפֿפֿראָש; בוימפֿראָש, קוואַקע; בלעטער־
פֿראָש; גרויע פֿראָש; אַקסנפֿראָש; שפיצ־
נאָזיקע פֿראָש; קומקע; וואַרדזשאָבע;
קנאַבלזשאָבע; וויקלזשאָבע; טריטאַן;
קאַמטריטאַן; שוואַרצער טריטאַן; געפֿלעקטע
סאַלאַמאַנדרע; פֿייער־סאַלאַמאַנדרע; פֿראָ-
טי; אַקסאַלאַטל.

וויזענדיקע (קריכיקע) בעל־יחיים, שטויב־
קריכערס, זוחל־רעפֿר, רעפֿטייליעסן שלאַנג,
זומי; בראַכשלאַנג; ברענשלאַנג; קופּער־
שלאַנג; ברילנשלאַנג, קאַברע; האַרנשלאַנג,
שפֿיפֿון; באַאַשלאַנג; קלאַפּערשלאַנג; טיגער־
שלאַנג; פּיפּערשלאַנג; צלם־שלאַנג, קרייצ־
אַטער; רינגשלאַנג; אַטערשלאַנג; נאָטער,
יעכידנע; געוויינטלעכער נאָטער, שטיקער־
נאָטער; אַנאַקאַנד(ע), ריונשלאַנג; פּטעראַ-
דאַקטיל; פֿליישלאַנג, פֿליענדיקע שלאַנג,
דראַקאָן, טראַך [איז]; ליינדך־וואַרעם, פּיפּער־
נאָטער; באַזיליסק; הידרע; נחש הקדמוני.

עקדיש; פֿלינקער עקדיש; גרינער עקדיש;
זאַמדעקדיש; באַרגעקדיש; סקאַרפּיאָן; כאַ-
מעלעאַן, יקאַמיליאָן.

שילדקרויט, שילדקרעט, שטערעפּאַכע;
יאַשטשער, יאַשטשערקע, יאַשטשעריצע;
אַליגאַטאָר; וואַראַנע; שלייכל; געלבייכל;
אייכל, פּוח [יז]; קראַקאַדיל; האַטעריע;
איכטיאַזאַווער, דינאַזאַווער, אַטראַנאַזאַווער,
מעגאַלאַזאַווער, פּאַרעאַזאַווער; אינאַזאַדאַן.
עופּות און פֿיגלן עוף ל"ר עופּות, געפּויגל,
געפּליגל, געפּליגלטע; פּויגל ל"ר פּויגל; פּויגל;
פּויגעלע, עופּעלע, פּיסקל־אַניק, פּיסקל־ענאַק,
פּיסקל־אַטע; פּויגל־מוטער; געסטפּויגעלע,
געסטויצער; אינגעוועסענע (באַוועסענע) פּויגל;
געסטויפּערס; וואַנדער־פּויגל, נעזנדע פּויגל,
איבערפּלייפּיגל; גוטפּליינדיקע פּויגל,
קריכנדיקע פּויגל, לויפּנדיקע פּויגל; שפּיל־

פּייכטל, אייזעלע; וואַסער־אייזעלע, מויער־
אייזעלע, קעלעראַייזעלע, פּישייזעלע,
ענבעראַייזעלע.

פּישי, יריב; ומינים אַקון, פּוירטש [איז];
העכט, פּייק [איז]; ל(י)עשטש, ברים [איז]; מיי-
פּישי, מוטער־הערינג, שעד [איז]; וויספּישי, רויט־
אייגל; פּלאַטקע, פּלאַטע, פּלאַטווע, פּלאַטי-
צע, פּלאַטשע, פּרעצע, וואַבלע, דאַרט [איז];
פּלאַנדערקע, בוט, קאַמבאַלע, קאַמבעלע,
פּלאַונדער [איז]; מאַקאַרעל, מאַקרעל, סקומר
בריע; סענדאַק, סאַנדעק, סודעק, סודאַק,
זאַנדער [איז]; לאַקס, ציאַנגע, סיאַנגע, סעמען
[איז]; בעלעריביצע; סניעטקע; גרינדל; קאַרפּ,
אוקרייקע; קאַרעס, קאַראַס, קאַראַש,
קאַרעש; שליינען, טענטש [איז]; שליאַמערל,
וויזן; שטער, באַליק, בעלוגע, וויזנפּישי,
סטוירדושן [איז]; שפּאַגע; שטערנשטער; סעור
ריונע; שטינקע, סטינקע, סטינט, סמעלט [איז];
יערש; גרויסקאַפּ; שניידער־פּישי; זאַמדפּישי;
שטיינגרונטל; פּישיקערבל; סאַזאַן; קאַמסאַ;
קעפּאַל; באַרזש, באַרש, בעס [איז]; שטער-
לעד, סטערלעד, סטערליאַד; נאַלים; פּאַ-
רעל, סטראַנגע, טראַוט [איז]; לאַקספּאַרעל;
טאַראַן, צערטל; טונפּישי; פּוטערפּישי; ראַכר
פּישי; געלפּישי; שמערלינג, שמערל(ע); וועלש,
וועלס, קאַצפּישי, סום; שעלפּישי, העדאַק [איז];
שטאַקפּישי, קאַד [איז]; סעל(ע)ווע; וועלאַן;
הערינג; ומינים הערינג סאַלאַקושקע, בעשענ-
קע, פּוואַנקע, אַסטראַכאַנער הערינג, קער-
טשער הערינג, זאַלאַם; קילקע; סאַרדינקע;
סאַרדעל; שערפּישי; שערגפּישי; קיילקאַפּ;
ניינאויג, לאַמפּרעטע; האַמערפּישי; בלוּפּישי,
שטוצקאַפּ; וואַנגפּישי; לַבְּנֵה־פּישי; ווילפּישי;
ווענגער יאַלפּישי, איל [איז]; מאַרענע, סיאַיל
[איז]; נאַדלפּישי, ים־נאַדל; מערלאַן, וויטלינג;
פּליגלפּישי; גאַלדפּישי; ים־פּערדל; ים־קאַטער,
ים־קאַץ, קאַצפּישי, שטעכלפּישי, פּישישטעכלער;
הייפּישי, חיה־פּישי, שאַרק [איז]; לוחיתן; לאַג-
צעטפּישי; טייכמינגאַן.

שואַרַב, שוועלבעלע, גאָסטעזחוקע, זלאַ-
סטאָטשקע; פֿענצטערשואַרַב, קוימענשואַרַב,
ברענשואַרַב, נאַכטשואַרַב, טורעמשואַרַב,
סטעפּשואַרַב, ים־שואַרַב אַאָװ.

פֿינק, זיאַבליק; באַרגפֿינק, שניפֿינק,
גראָפֿינק, גאַלדפֿינק אַאָװ; שטיגליץ, גיר-
ליץ, ציזיק, זיזיק, טשיזשיק, טשיזשליק,
שטיזליק, עלעגאַנט, פֿראַנט; שפּערל, וואַרַאָ-
ביי(טשיק); היימיש שפּערל, שטובֿשפּערל;
פֿעלדשפּערל, שטיינשפּערל אַאָװ; ווער-
גער, טיראַן; בויממזעלע, פּיקמזעלע;
גימפּל, שנייערל; סילזויע, גראָזמוק; אי-
וועלע, אַריאַל(ע), פּיראַל; ציטערעקל;
קרייצשנאַבל; ציטרין־פּויגל; רויטהעלדודל;
שלומפּערל; זויביי, בלו־פּויגל, זסיניצע,
זסיקאַרקע, זבֿוימזויע; זאַנגעקל; קראָ(ע),
ראַב, וואַראַנע, גאַפע, קאַניע; זאַטקראָ,
תבואה־קראָ, גראַק; באַרגקראָ, דוילע, גאַווע;
שטיינקראָ; סאַראַקע, אַגלאַסטער (אַי); סאַי-
קע; קאַחקע; קערך־מסער; בושל, שטערך,
זשטאַרך, בושיק, בושעליכע, בוטשאַן,
באַטשאַן, באַציאַן; זשראַחו(ליע), זשאַרעו,
זאַרעו; זאַפֿליע, טשאַפֿליע, רענער, וויד-
האַפּ; פֿישכאַפּער; שנעפּ; וואַלדשנעפּ; זומפּ-
שנעפּ, בעקאַס; קורנישנעפּ אַאָװ; קיבעץ,
פּיגרעץ, גורגור; זומפֿליפּער; זאַרך, זלער-
כע; וואַלדלאַרך, פֿעלדלאַרך, אויערלאַרך
אַאָװ; טרילערל, פֿעלדטרילערל, בוימ-
טרילערל, טשובאַטע טרילערל; דרעסלער,
דראַסל; זיגנדרעסלער, שוואַרצער דרעסלער,
ראַבינעדֿרעסלער, פֿינגֿדרעסלער אַאָװ;
נאַכטיגאַל, סאַרַאָווי; לויבֿפּימעלע, לויבֿ-
זינגער, מאַזיאַחוקע; קאַנאַריק; קאַמענקע;
קוקאַחוקע, קוקו, זאַויליע; דודל־פּויגל.

[רויבֿפּימל] אַדלער; פּישאַדלער, סטעפּ-
אַדלער; זאַדלער, ביינברעכער; קיניג
אַדלער אַאָװ; בוסאַר; לאַנקע־בוסאַר,
אַדלער־בוסאַר אַאָװ; גייער, קאַרשון; הר
גייער, אייער־גייער, הינערגייער אַאָװ; גריף,

פּויגל, זינגפּויגל, שרי־השירימניק; זשומפּייגער
לע; וואַסער־פּויגל, שווימפּייגל, זומפּפּייגל,
ים־פּייגל אַאָװ.

הזן, *כפּרה; [זן] כפּרהגיצע, כפּרהגיטש
קע; קוואַקע, קוואַקטשע, קוואַטשע, קוואַטש
קע, קוואַקובע, קורטשענטע, זקורצענטע,
קורטשיקל; [אַז] טשיקן, טשיקעלע, ספּרינג
טשיקן, פּויליע; שטוביקע (היימישע) הזן;
וואַלדהזן; פֿעלדהזן, קוואַפּאַט(ע); פֿעלדזונהזן;
סטעפהזן, פּרייריהזן [אַז]; וואַסערהזן; טמכי
הזן; זומפהזן; פּערל־הזן; שנייהזן; רעבהזן;
בערקהזן; העולהזן; כינסקע הזן, קאַכיניצע;
קאַלאַקוטסקע הזן, האַמבורגער הזן, באַנקווע
הזן, טערקישע הזן; ראַדאַמילענדער הזן,
קאַרמאַזינע; יאַוואַנער הזן; זענהאַרן, גרינד
פּיסל; אויערהאַן, אויער־טעטרע; האַן,
רוסטער [אַז]; גאַל(אַנאַנסק)ער האַן; מי-
נאַרקע; קאַפהאַן; צוויק.

קאַטשקע, קאַטשער, ענטל, ענט(ע), גאַג;
שטובענטל; אַמדערענטל, באַרגענטל;
טרויערענטל, האַפּקע; ווילדענטל; קרעכצ-
ענטל; זאַבראַדאַרער ענטל; ים־ענטל,
קוואַקענטל.

גאַנדו, ראַבעכע [קל]; גענדזער, גאַנער,
גאַנשער; שטוביקע גאַנדו; אַמדערגאַנדו;
רויטגאַנדו, קאַוואַקע; קראַפּגאַנדו, פּעליקאַן;
ווילדע גאַנדו, גרויגאַנדו; טראַפּגאַנדו; טעלפֿל-
גאַנדו, באַקל־אַן; שנייגאַנדו, וואַחאַ; שוואַן,
זלאַבאַנדוש.

אינדיק, ענדיק, אינדיטשקע, ענדיטשקע,
טוירקי [אַז].

פּאַזאַן, אַידל־פּאַזאַן, גאַלד־פּאַזאַן אַאָװ;
פּאַווע; זפּאַחליץ; טויב; שטובטיב, וואַלד-
טויב, ים־טויב, וואַנדערטויב; זאַכטיב, רינגל-
טויב; שליערטויב, נאַנעטויב; פּאַחעטויב,
וואַליעטויב, פֿעלדזוטויב; טערקל־טויב,
זטירקל־טויב, טורקל־טויב, טורטל־טויב; מייו,
מעווע; אַימיייו, בירגער־מסער; ים־מייו,
זילבערמייו אַאָװ.

אוהו; פלין; פיווי; קאניק; קארמאראנט,
באקלאן; פלאמינא; ענאטע; קאפרע;
קאנדאר.

לענענדארישע פליגל פֿעניקס, ברויכני,
זיו, שאנטעקלער, בראשית־פֿיגל, קדמוך־פֿיגל,
י אורפֿיגל, ארכעאפֿטעריקס; פיפער־פֿיגל.
היימישע (פֿארהיימישטע, שטוביקע, גער־
שטוביקטע) בעלי־חיים; גראד(געוויקסן)עסנר
דיקע בעלי־חיים, פֿליישעסנדיקע בעלי־חיים;
מעלה־גרהדיקע בעלי־חיים, איבערקייזערס;
אלצפֿרעסערס, אַמניואַרן; הויל־פֿוסט)
הארנדיקע בעלי־חיים אַזױן ← וואַלאַיע 246,
לאַסט־בעלי־חיים ← פֿעראוואַן 173.

פֿיך, זי; הויזפֿיך, אַרבעטפֿיך, האַרנפֿיך,
נח, רינד, רינדפֿיך, יונגפֿיך, קליינפֿיך, מיזכ־
פֿיך; בהמה, (בהמה) וס; בידלע, סקאָטינע,
שטומע צונג, מורע; לאַבאַטע, שוטע; נבֿלה
נמאָנערע בהמה.

קו, בהמה, שטוביקע קו, קו אויף פֿאַשע,
קעלביקו, מילכקו; יאַלעווע קו, יאַלעווקע,
יאַלאַוועץ; טעלעצע, קיעלע, פֿערועסקע;
אַלדעניקו, האַלענדער קו אַזױן; קאַלבי,
קעלבי, זויגקאַלבי; בֿדפֿקועה, [קבֿיש] בֿך
בקייע, בעמבעקוע, נשמה; אַקס, עקסל, בייק,
בייק, וואַלאַי, בוהיי, בול [אי]; שפֿאַנאַקס,
יאַכאַקס, לאַסטאַקס; שטאַפֿאַקס; שטידאַקס,
שטיראַקס; בולפֿאַקס, פּולפֿאַקס, פּולפֿאַקס,
בולפֿ; אויעראַקס, וויזלטיר, ביזאַן, וויענט,
זשובער; גרונצאַקס; שעפֿאַקס; מוסקוסאַקס;
זעבו; יאַק; וואַסעראַקס, נילפֿערד, היפֿאַ
פֿאַטאַם, זבעהעמאַט; שור המויק, שור
המועד; שור הבר.

שעפס, שאַף, יונגשאַף, לאַם, לעמעלע;
באַרגשעפס, פֿעלדונבערגשעפס; מעדינאַ
שעפס, מעדינאַס; גרויסהאַרן; ציג, קאַזע,
ציגעלע, ציקעלע; סאַרנע, סערנע, געמוע;
זעמשיג, שאַמאַ; קעמל־ציג, אַנגאַרע־ציג;
קאַשמיר־ציג; בערגציג; לאַמע; אַלפֿאַקאַ;
בעזאַר־ציג; באַק, טריק; ציגבאַק, צאַפ,

ז האַביכט, האַפֿיכט, עזניה; אַמשל, אַמסיל,
קוראַלאַפֿניק, תּחמס; שפֿאַרבער, יאַסטרעב,
יאַסטער; נאַכטשפֿאַרבער, וואַכטל־שפֿאַרבער,
הינער־שפֿאַרבער אַזױן; פֿאַלק; בוימפֿאַלק,
טורעמפֿאַלק, איידל־פֿאַלק, טויבפֿאַלק,
וואַכטל־פֿאַלק אַזױן; ווערגפֿאַלק, באַלאַבאַן,
גאַלאַגאַן; סאַווע, אייל, זאַילע, פּוהאַטש;
שטאַקאַייל; שרייער־סאַווע, זומפֿאַווע, נאַכט־
סאַווע אַזױן; שוליק; רויטפֿיסל; מויזן־פֿרע־
סער; בינעך־פֿרעסער; פֿליגן־כאַפֿער; אויס־
טער־פֿישער, אויסטער־פֿאַנגער; פֿישפֿרעסער,
שֿך; ריינד, פֿעליקאַן.

פֿאַרשיידענע פֿליגל פֿיקהאַלץ; וויסער
פֿיקהאַלץ, שוואַרצער פֿיקהאַלץ, בונטער
פֿיקהאַלץ אַזױן; פֿיקער; קלייבער; פֿאַפּונג,
פֿאַפּונע, פֿאַלע; אַראַ; אַראַראַ; פֿאַראַקייט;
קאַיק; וואַכטל; וואַכטל־קייג, קרעקס;
האַלקע, גאַלקע; הענפֿל, קאַנאַפֿלינגל;
בלויער; עקבלויערל, הויבבלויערל, טענעך
בלויערל אַזױן; אַמער, ציפע; צוימאַמער,
גרויאַמער, שנייאַמער אַזױן; גאַרטן־פֿיגל,
אַרטאַלאַן. אַוסיאַנקע; שוואַרצןגעווקע,
טשערנושקע; קויצל, סיטש; טשעטשיק; פֿליגן־
פֿיפֿער; וואַדל־פֿיפֿער; רענדל־פֿיפֿער, רע־
זשאַנקע; שפֿאַטפֿיגל, שפֿעטערל; פינגוין;
וואַסער־לויפֿער; וואַסער־טרעטער; ים־
טוקער; ים־פֿאַפּונג, פֿאַפּונג־טוקער; שטורעם־
פֿיגל, שטורעם־טוקער; שטרויס, שטרויס־פֿיגל,
בת־היענה; אַפֿריקאַנער שטרויס; נאַנדו; עמו;
קיווי; קאַוואַר; איביס; גֿעדן־פֿיגל; קאַקאַדו;
אַלבאַטראַס; דרייהעלדל; זינדעק; פֿייער־
עקל; רויטעקל; גאַלדעקל; רויטקעפֿל;
רויטל־מל, מאַלינאַווקע; קרייצשאַנאַבל, צלם־
שאַנאַבל; וויסברעם; בוימלויפֿער; וויגש־
פֿיגל; בלומען־פֿיגל, קאַליברי, קאַליבער;
קנאַקניסל; שפּינדל־ידלער; שטיינחאַלקער;
שנידער־פֿיגל; זומער־שנידערל; ברער;
לויפֿער; זאַמד־פֿיגל, זאַמדערל; אַלקע;
ווי, קאַה; וויסע ווי, רויטע ווי; רעגער;

שעפסנהונט, שאַפּשטאַל־הונט, דיַטשישער שאַפּ-
הונט; דאָג, דיַטשישער דאָג; סאַנבערנאַר,
סאַנבערנאַרדינער, סענט־בערנאַרדער הונט;
בוֹלדאָג; ענגלישער בוֹלדאָג; פּוֹדל, טאַקסע,
דינגאַ, מאַפּס; טעריער, דאַקסטעריער,
ערדי־טעריער; פּאַקס, פּאַקסטעריער,
לעווערטקע; וואַכטל־הונט, ספּאַניעל; שפּייץ;
כאַרט, כאַרט, ווינטהונט; פּרייהונט; ניו־
פּאַונדלענדער הונט, וואַסערהונט, וואַסער-
קריכער, שווימער; עסקימאָסישער הונט,
פּאַל־אַרהונט; אויסטראַליער ווילד־הונט; קיניג
קאַרלס הינטל, לייבהונט; רוסישער (סיבירער)
וואַל־הונט, היענע־הונט, הירשהונט; שאַ-
קאַל.

פּוקס, פּוקסיכע; רויטער פּוקס, זילבער-
פּוקס; וויסער פּוקס, פּאַל־אַרפּוקס; קאַראַ-
נאַן; וואַלף, רב־וועלף, וואַלפּיכע; בילד-
וואַלף, פּרייהוואַלף, אייראָפּעיִשער וואַלף;
אינדישער וואַלף, קאַלזין; זעברעוואַלף.

[משפּחה קעץ] קאַץ, קעצל, קאַטינקע,
קאַט, קאַטער; שויסקעצל; שטוביקע קאַץ;
אַנגאַרע־קאַץ; ווילדע קאַץ, ווילדקאַץ, וואַלד-
קאַץ, ריש; פיזעמקאַץ; ווילדקאַץ, דעלונדונג;
ציבעטקאַץ, טיגערקאַץ, סערוואַל; פּאַנטער-
קאַץ, פּאַרדל־קאַץ, אַצעליאַט; אַפּריקאַנער
קאַץ, בוֹל־אַנער קאַץ, גענעט, לוקס, מאַרגי,
באַלו.

לייב, רב־לייב, ליב, ליביכע, ליבינטע;
יונגלייב [הילד].

טיגער, יאַגאַר; פּומע, קווגאַר; פּאַר-
טער(ע), באַרס; לעמפּערט, לעאַפּאַרד;
שניילעמפּערט; קיניגטיגער, טורקעסטאַנער
טיגער.

היענע; געפּאַסיקטע (געשטרע־פּטע) היענע;
געפּלעקטע היענע, טיגער־וואַלף; ברענהיענע,
ביברעגיקע היענע; ערדוואַלף, פּראַטעל.

בער, רב־בער; ברוינער בער; וויסער
בער, אייבער, פּאַל־אַרבער; גרויער בער,
זילבערנער בער, גרויליכער; שוואַרצער

קאַזיאַל, שאַפּבאַק, ווידער, באַראַן; וואַלד-
באַק; שטיינבאַק, איבעקס.

חזיר, נַב־אַחר, שוויץ, קוויטש, קוויטשער,
„דאָס וואַס קוויטשעט“; חזירטע, חזיר־מוטער,
ליאַכע; שטוביקער חזיר, יאַרקשירער חזיר,
בערקשירער חזיר אַנאָ״ו; וואַלד־חזיר, ווילד-
דער חזיר, קאַבאַן, וואַפּער, וויפּער, וויפּער,
יעבער, וויפּעש; האַרד־חזיר; בער־חזיר;
יס־חזיר; פעקאַרי; באַרסוק.

איזל; חמור; ל־אַסטאַיזל, חמור ל־משא;
יונגאיזל; איזלטע, זאיזעלין; שטוביקער
איזל, וואַלד־איזל, מויל־איזל, אויאַטישער
איזל, נובישער איזל; אַפּריקאַנער איזל,
זעברע; קולאַן, דושיגיטי; קיאנג; אַנגאַנער;
קעמל, זעברליד; איינהויקערדיקער קעמל,
רייטקעמל, דראַמעדער; צווייהויקערדיקער
קעמל; חיקונג; פּערד ← פּעראַווואַן 173.

הירש, הערש; אינד, הינד, זאינדין,
זיירשקן; דאַמהירש, רעהירש, רעבאַק, איי-
דעלער הירש, רויטהירש; צפּונדיקער הירש,
רעניפּער; פּאַל־אַרהירש; שפּרינגהירש; גאַועל,
אַלגאַועל; גו; נאָוהאַרן, רינאַצעראַס; אינ-
דישער נאָוהאַרן, אַפּריקאַנער נאָוהאַרן; לאַש,
לאַס, ערק, זאיילטיר; אַנטי־לאַפּ; עלאַן;
קלינבאַק; טאַפּיר; אינדישער טאַפּיר, אַמערי-
קאַנער טאַפּיר; זשיראַף.

געוויילד, ווילדוואַרג, ווילדפּרעט [אַרן];
חיה, זייר, ברוט, בעסטע; ביזע חיה, חיה
רעה, ווילדע חיה, רויב־חיה, פּאַרצוקחיה.

[משפּחה הינטן] הונט, פּל־ל־ר פּל־ב־ים,
סאַבאַקע; וקל סאַהאַן, סמוריאַן; פּיעס,
פּיאַס, בריטאַן; צויג, הינטיכע, סוקע;
[מינין] שטוביקער הונט, הויפּהונט, קייטהונט,
וואַכהונט, שלייטהונט; שפּיל־הינטל, שויס־
הינטל, צוציק, שטוטשקע, פּאַפּי [אַס]; מצריים־
הונט והונט וואַס בילט ניט; לאַקערהונט,
לויקערהונט, שפּירהונט, בלוטהונט, פּאַליצי-
הונט; יעוערהונט, געיערהונט, זיאַגהונט;
פּאַינטער, סעטער; שעפּערהונט, שאַפּהונט,

אויער-פלעדערמויז, גרויסאויער; ים-פלעך דערמויז.

[אינסעקטן-פֿרעסערס] שפיצמויז, גרע-בער(מויז), גראָבמויז; מולטוואָרעם, ימויל-וואָרף, קרעט, קראָט, קריט; שטעכלער, נאָדלער, איזשאַק(שטעכאַק), יאַוש, יאַושיק, יאיגל, שטעכל-חוויר; סויבל; טאַקס, דאַקס, באַרסוק; שטינקטאַקס, טעלעדו; נערץ, נאַרקע; מוראַשקע-פֿרעסער.

העלפֿאַנד, העלפֿאַנט; אינדישער העלפֿ-פֿאַנד, אַפֿריקאַנער העלפֿאַנד; מאַמאַנט, דינאַטעריום, מאַסטאָדאַן.

מאַלפֿע, בוּשאַן, בוּשאַנע, אָבעזיאַנע, יאַף, מאַנקי [אַ]; ברייטנעזיקע, שמאַלנעזיקע, הינטקעפיקע, מענטשנדיקע מאַלפֿעס; אַראַנג אַוטאַנג, וואָדמענטש; שימפּאַנזע, גאַרילע, גיבאַן; פּאַוויאַן, באַבון; מאַנדרייל, גרינע ים-קאַץ; שררער, שררמאַלפֿע; מאַנאַט, מאַקאַ קאַ, קאַפּוצינער מאַלפֿע, באַרבאַרימאַלפֿע, אַיי-אַי; מאַקי, לעמור, מאַקי דער נייטוטער. [בייטלדיקע בעליחיים] קענער, קענער, קענער, ענטלנאַ, אַפּאַס, דיידעף; בייטלדיקער שטשור, בייטלשטשור; יעכידנע.

זאַנאַרעמע בעליחיים פּויליאַק, פּוילי-טיר; דרייפֿינגערדיקער פּוילער; מוראַשקע-בער, יורומי; פּאַנצערניק, פּאַנצער; ענטל-שנאַבלער; מוראַשקע-נאָדלער.

נפֿלעטוועפֿטיקע בעליחיים יסהונט, פֿישהונט, פֿאַקע; ים-פֿערד; ים-יקו, ים-אַקס, וואָלראַס, ראָזמאַרינע, מאַרוש; קאַטיק; יסהעלפֿאַנד, ים-לייב, ים-בער, ים-פּאַנטער, ים-לעמפּערט, ים-ביבער אַאַוו.

[וואָלפֿישדיקע בעליחיים, וואַסער-חוויר גערס] וואָלפֿיש, יקיט; ים-ריו, בלויער וואָלפֿיש; איינהאַרן-וואָלפֿיש, נאַרוואַל; פּאַלאַר-וואָלפֿיש, איזוברעכער; פּאַטוואַל, דעלפֿין, קאַשעלפֿאַט.

פּראַו [קיינדיש] בוטשאַן, בוטשאַן, דיין שטוב ברענט; די שוואַלבן האַבן דאָס בית

בער, שוואַרצבער, באַריבאַל; קאַזקאַוער בער.

[נגאָערס] מויז, מיזל, מיאוסקייט, ראַץ, יראַט, פּאַצוק, שטשור, שטשער, שטשאַר; שטוביקע מויז, פֿעלדמויז, וואָלדמויז, וואַסער-מויז, וואַנדערמויז; סיבירער מויז, לעמינג; עניפֿטישע מויז, פֿרעהס מויז, איכנימאַן; בלינדמויז, קוילמויז, שפּרינגמויז, שנויצמויז; בושמויז, בייטלמויז; ליזלמויז.

וועווערקע, וועווריק, וועוויאַרקע; פֿלי-וועווערקע; פּריירי-וועווערקע; פֿיי, האַרמל, האַרמעלע, יערמעלין, יאַרנאַסט, יגראַ נאַסט; זיסעלע, זיסלמויז, סוסליק, ערד-וועווערקע; האַמסטער; פֿילער, מערמל, ימורמלטייר, בייבאַק, סורקע; וועווערקע-מויז; שלאַפֿמויז, פעפֿער, אַלפֿןפעפֿער, פֿיי-זיבןשלאַפֿער.

האַ, יזיעץ, זייטשיק; האַזיכע; ערדהאַ; אַלפֿנהאַ, שנייהאַ; וויסער האַ, גרויער האַ, ברויער האַ, שפּרינגהאַ.

קיניגל, קוניקל, קראַליק, קרוליק; פֿעלדן-קיניגל, חילדן-קיניגל, וואָלדן-קיניגל, זילבער-קיניגל, האַרמל-קיניגל; פּראַנצייזיש, ענגליש, פֿלאַנדריש, בעלגיש, בלוי ווינער, אַנגאַרער אַאַוו-קיניגל; צויס-קיניגל, ווינטער-קיניגל.

מינק; ביבער, באַבער; פיזעם, וועכע-כאַליע, מאַסקרעט [אַ]; שאַפּ, שופּ, יענאַט, ראַקון [אַ].

[משפּחה מאַרדערס] מאַרדער; שטר-ביקער מאַרדער, וואָלדמאַרדער, שטיינ-מאַרדער; וואַסער-מאַרדער, ווידרע; טייכ-הונט, ים-פּאָקס; אַטער; פֿישאַטער, ים-אַטער; חויעלע; שניי-חויעלע, פּרעט-חויעלע; טכויר, שעשקע, יאַלטיש, יאַלטיס, [אַ] סקונק, סקאַנק.

פֿלעדערמויז; נאַכט-פֿלעדערמויז, אַונט-פֿלעדערמויז; וואַמפֿיר-פֿלעדערמויז; פֿליגל-הונט, פֿלעדערהונט, קאַלאַנג; פּאַדקעווענאַ;

טרײַבן פֿון דער קהילה; ניט פֿון בלאַזן זיך
ווערט דער אינדיק פֿעט.

וען אויך: וואָלאַגניע 246, בעלי־חיים־האָדעוואַניע 248.

248. בעלי־חיים־האָדעוואַניע

ס: שטוביקונג (פֿאַרהיימישונג, שטובונג) (פֿון
בעלי־חיים); האָדעוואַניע, האָדיח־לע, ציִונג,
אויפֿציִונג, צוכט, ציכטונג; בהמות־פֿיך)
האָדעוואַניע, בהמות־איִופֿציִונג, בהמות־
צוכט, בהמות־ציכטונג; חנירים־האָדעוואַניע,
חנירים־ציִונג אַאָ״וו; עולות־האָדעוואַניע,
עולות־ציִונג אַאָ״וו; פֿיגל־האָדעוואַניע, פֿיגל־
ציִונג אַאָ״וו; טויב־האָדעוואַניע, טויב־ציִונג
אַאָ״וו; פֿישהאָדעוואַניע, פֿישיִונג אַאָ״וו;
בינעך־האָדעוואַניע, בינעך־ציִונג אַאָ״וו; זינד־
ציִונג, זינד־וערעם־קולטור, סעריקולטור;
פֿערד־האָדעוואַניע, פֿערד־ציִונג אַאָ״וו; דרע־
סירונג, טרעסירונג, טרענירונג; פֿאַרונג, קריי־
צונג, בריִונג, מעטיאָציע, פֿאַנגאַמיע; וואָאָ־
טעכניק; טרעמאַטאָלאַגיע.

פֿיכור־שטאַפֿט; מילכור־שטאַפֿט, מיל־
כערײַ; בינעך־חירשטאַפֿט, בינערײַ; פֿויגל־ערײַ
אַאָ״וו; פֿיכפֿאַרם, פֿיכפֿערמע; מילכפֿאַרם,
מילכפֿערמע; מילכיקערײַ, מעל־קערײַ,
פֿאַכט, פֿאַקט, מלעטשאַרניע, דיירי [אױ];
קעזקאַכערײַ, קעזערײַ; עולות־פֿאַרם, עולות־
פֿערמע, טשיק־פֿאַרם [אױ];

[בנינים] שטאַל, סאַרײַ, אַבאַרע, פֿערד־
שטאַל, קאַנישונע, רעמיוע, סטאַניע, סטייבל
[אױ]; אַגע־רדעפֿאַ; קושטאַל; חנירים־שטאַל,
כֿליעו; שאַפֿשטאַל, שעפֿסנשטאַל, פֿראַפֿוס־
ניצע, קאַשאַרע, שאַפֿנעהעפֿט; פֿסאַרניע;
הינערשטיג, לאַקטע, הינערשטאַל, הינערהויז,
קורניק, קאַטוך, קוטשע, קיטשע, עולות־הויף;
סעדעלע, סידעלע, שאַדעלע, נאַסיעדעלע,
הינערשטאַנג; טויבנשלאַק, שלאַק, טויבנשטיבל,
טויבנהייזל, קאַלומבאַריום); פֿויגל־הויז,
(פֿויגל־שטיג, קלעטקע, קלאַטקע; נעסט,

המיקדש געלאַשן (און די שפּינען האָבן פֿיער
געטראָגן; באַטשאַן, באַטשאַן, גאַנאַגאַ).

שפּר: בעסער פֿון אַ גוטער קו די גאַרינע
איידער פֿון אַ מאַגערער די ברוסט;
בעסער צוויי בהמות (קו) איידער איין ציג; קל־
זמן די בהמה לאָזט זיך מעלדן פֿירט מען זי
ניט צום שוחט; וואָס קומט אַרויס פֿון דער
גוטער קו וואָס גיט אַ סך מילך, אָז זי שלאַגט
דערנאָך דאָס שעפֿל אַרויס; ווי דער בהמה,
וואָס נאָר בשעתן פֿגורן איז זי אַ בהמה ווען מען
קוילעט זי בלויז צוליב דער פֿעל; אָז דער
שעפֿס הערט, קעווע צור״ וינגען און דאָס קאַלב
„אַקדמות״ זאָגן מעג מען זייער פֿלייש אַוועק־
וואַרפֿן; פֿון אַ קאַרגן גבֿיר און פֿון אַ פֿעטן
באַק געניסט מען ערשט נאָכן טויט; דו באַק,
יאַ דו ביסט הייליק, אַבער וואָס שטינקסטו
אַווי?; סוף בהמה לשחיטה; ניטאַ אַווי אַרעם
ווי אַ הונט און אַווי ריך ווי אַ חזיר; וווּ הינט
בילדן, דאָרט חוינען מענטשן (דאָרט איז אַ
מושב); אָז אַ הונט בלייבט וואָל מען אַרויסגיין
זען; פֿלבים בוכים—מלאך־המות כאַ לעיר,
פֿלבים משחקים—אַליהו הנביא באַ לעיר; אַלע
הינט און אַלע יונגים האָבן איין פֿנים; פֿון אַ
הונט קען מען אַפֿילו קיין גוטן פֿעלדן ניט מאַכן;
אַ הונט גייט מען אויס דעם וועג; מיטן בעסטן
הונט איז ניט גוט קיין עסקים צו האָבן; עס איז
ניטאַ קיין גוטער הונט; אַ הונט בלייבט אַ הונט;
ווען איז בײַ אַ הונט אַ יום־טובֿ? ווען מען צע־
ברעכט אים אַ פֿוס; אַ קאַץ איז אַ גנב (אַ מזיק);
פֿאַר אַ קאַץ קען מען זיך ניט באַהאַלטן; אַ
קאַץ וואָל האָבן פֿליגל, וואָלט זי אַלע פֿייגעלעך
אין דער לופֿט אויסגעוואַרגן; אַ מויו איז אַ גנב;
ניט די מויו איז דער גנב, נאָר די לאַך איז דער
גנב; אַ וואָרעם איז אַ גנב; אויף אַ שלאַנג טאָר
מען קיין רחמנות ניט האָבן; אַ דאַנק דיר,
גאַט, פֿאַר דינע ברואים!; איבער אַ האַן מיט
אַ הון איז חרוב געוואָרן אַ שטאַט; דער מענטש
זינדיקט און דער האַן ווערט די פֿפֿרה; אַ
גאַנדו וואָס הערט די מגילה וואָל מען אַרויס־

אַרענדאָטאַר, (אַרענדאָר, אַרענדאָר-
שטיק, חוֹכר, מוֹכסן, פּאַכטער, פּאַקטער,
פּאַכטשאַזש, מילכפּאַכטער, שוויגער, מילכ-
מאַן, מילכיקער.

וּ: וואַרבעט־פּראָצעסן (פּאַר)־שטוביקן, (פּאַר)־
היימישן, ידאָמעסטיקירן, יציטן; פּלאַ-
דושען, פּלאַדיען, פּלאַדעווען; והינערן בריען,
זעצן; פּאַרן, פּאַליעווען, צולאַזן, קרייצן;
האַדעווען, ציען, אויפציען, מנדל זמן, אויפ־
ברענגען; האַמעווען, צוימען, צאַמען; דרע-
סירן, (אַינטרעסירן, טרענירן; אויספּאַרן,
אַינרייטן, אויסרייטן, אינברעכן; פּיטערן,
פּאַשען, שטאַפּן אַזױ 258; מעלקן, אויס-
מעלקן; אָפּשמאַנטן; (אויס)שלאָגן פוטער.

שפּר: עס קען זיין אַן ערלעכער שענקער
און אַ שעפּער אַ גיב.

וען אײך: זאָלאָגייע 246, בעל־תּים 247

249. באַטאַניק, וועגעטאַציע

ס: באַטאַניק, פּאַלעאָבאַטאַניק; פּיטאַלאָגייע;
געוויקסן־אַנאַטאָמיע, פּיטאַטאָמיע; גע-
וויקסן־פּיזיאָלאָגייע; פּיטאַביאָלאָגייע, פּיטאַ-
כעמיע; עקאָלאָגייע, פּיטאַגעאָגראַפּיע;
פּיטאַפּאַלעאָטאָלאָגייע, פּיטאַפּאַטאָלאָגייע;
פּאַמאָלאָגייע, אַלגאַלאָגייע, פּונגאַלאָגייע אַזױו;
באַטאַנאָגראַפּיע, פּיטאַגראַפּיע, אַלגאַגראַפּיע
אַזױו; פּיטאַנאָמיע, טאַקסאָנאָמיע, סיסטע-
מאַטיק.

באַטאַניקער, פּיטאַלאָג, אַלגאַלאָג אַזױו.
[קעמערל] זאַמען (ווימען, וריעה)־קע-
מערל, יצעל; ספּאַרע; [קעמערל]־געבוין
קעמערל־זאַפט, זאַמענהייטל, זאַמען־קאַפּסל,
זאַמען־שאַלעכץ; זאַמען־שילדל, זאַמען־שופּע-
לע; זאַמען־קאַרב, זאַמען־שאַר, זאַמען־שאַם;
זאַמען־מילך; זאַמען־אייכלע; פּראַטאַפּלאָזמע,
קערן, יאָדער; זאַמען־געבויר־לינג, עמבריאָן,
עמבריאָ; עמבריאָן־זעקעלע, זאַמען־זעקעלע,
ספּערמאַטאָפּאַר; כראָמאַטין; כראָמאַזאָם;
כלאָראָפּילי־גריפּעלעך; ציטאַלאָגייע.

פּויגלנעסט, שוואַל־בנעסט אַזױו; נידאַלאָגייע;
לייבגורב, בערלאָגע, געלעגער, ווינטער־נאַרע.
בינענעסט, בינשטאַק, פּאַסינקע; דאָדאַן־
בינשטאַק, גלעזערנער בינשטאַק אַזױו;
מאַטקע־קעמערל, האַניקקעמערל, האַניק-
שטאַק; וואַקסעמערל; האַניקשויבן, האַניק-
שײבלעך; האַניקסאַט, בינוועבס; פּלאַסטער;
מוראַשניק, מערעטשניק, מוראַזווייניק, מורעש-
קענעסט, מורעשקע־בערגל; לייקע ואין
מורעשניקן; מויז(ל)־לאַך, מייזל־לאַך, מולט-
וואַרעם־לאַך, מיל־וואַר־פּלאַך; וויואַר(יום);
זאָלאָלאָגישער גאַרטן, יטירוגאַרטן, זאָאָפּאַרק,
זאַגאַן זו [אײס]; מענאַזשעריע, זווערינעץ;
טעראַר(יום); אַקוואַר(יום).

[מכשירים] בריאווון, ברימאַשין, אינקר
באַטאַר; מעלקמאַשין, מעלקרערל, מילך־אַפּ-
ציער; סעפּאַראַטאָר; מאַסליאַנקע, מאַסניצע,
קאַלאַטויקע, בויקע, קאַדושקע, פוטער־פּרעס,
פוטערקע; מילכמעסטער, לאַקטאַמעטער;
מעלקשעפּל, מילכעמער, מילכקאַן, פידר-
שאַפּיק, דויניצע, דויניצע, דאָיאָנקע; מעלק-
בענקל; קעזער־סל, קעזערקל, קעוויק.

האַדעווער, ציער, אויפציער, יצוכטער,
יציכטלער; בהמות־פּיך(האַדעווער, בהמות־
ציער, יבהמות־צוכטער, יבהמות־ציכטלער;
שעפּסך־האַדעווער, שעפּסך־ציער אַזױו;
חזיר־האַדעווער, חזיר־ציער אַזױו; חזיר-
ניק; טויבן־האַדעווער, טויבן־ציער אַזױו;
טויבענער; עופות־האַדעווער, עופות־ציער
אַזױו; עופענער, בריער, קורניק; בינעך
האַדעווער, בינעך־ציער אַזױו, בינער, פּאַ-
סיטשניק; טרענירער, צוימער; אַקסן־צוימער,
לייב־צוימער; (פּאַר)־שטוביקער, (פּאַר)־היי-
מישער; זאַטעכניקער.

פּאַסטוך, הערט [אײס], יזירט, ישעפּער;
פּאַסטוכערין, פּאַסטושקע, ישעפּערין; טשע-
רעדניק, טשאַבאַן; קיפּפּאַסטוך, ציגל־פּאַסטוך,
חזיר־פּאַסטוך אַזױו; פּיך־פּיטערער; פּיכ-
טרייבער, קאַבאָי [אײס]; שעפּסך־שערער.

קאַרע, באַרק, בערעסטע, באַסט, ביכל,
 ליקע, שטעכלקע, קאַריק, קאַרק; וטיילן
 קאַרען קאַריקשיכט, קאַריקשאַכט; לוב, ליפ;
 וויקסשיכט, קאַמביים; לובפּעדעם, לובפּיכער;
 הויט, הייטל, עפידערמיס; הילד, גילד; העמדל,
 שופ(ל), שאַל, שאַלעכץ, שויט, סטרוקע,
 סטרוטשקע; הויטשטאַף, צעלולאָן.

האַלץ; קערנהאַלץ, זאַפּטהאַלץ. האַלץ-
 לייב, האַלצקערפער, האַלצשטאַף; האַלץ-
 לייב-פּעדעם, האַלצפּראָנדו, פּיכער, האַלץ-
 פּאַוער; געלעס- און פּעדעם-בינטלעך;
 האַלצלעייגעלעסן, זיפּטרייבל, האַלצלעייב-
 טרייבל; אַרויפליקער, אַראַפּיקער שטראַם;
 האַלצמאַרך, האַרץ; יאַררינגען, האַלץ-
 רינגען; האַרצשטראַלן, האַלצמאַרכשטראַלן;
 פּלייאַדע.

בלאָט, בלעטל; בלעטער, געבלאָט;
 פּרוכטבלאָט, ציבעלע-בלאָט, לאַרבערבלאָט
 אַאָ"וו; בלומענבלעטל, טיילבלעטל אַאָ"וו;
 בייבלעטל, בייבלומבלעטל, בייזאָרצלדיק
 בלאָט, וואַרצלבלאָט, דעקבלאָט, דיקבלאָט;
 שטענגלבלאָט, הויכבלאָט; צייגנבלאָט; קרוינד-
 בלעטל, געוועלע; וויקלבלעטל, בעכערלע-
 בלעטל, (בלעטער)ראָזעט(ע); בלאָטפּלעטל,
 פּלאַסטיניקע; בלאָטפּלאַך; בלאָטאַדער,
 בלאָטנערוו; מילכקואַפּטאַדער; בלאָטבאַזיס,
 בלאָטווייכלייב, בלאָטפּאַכוע, בלאָטשיידל;
 בלאָטשפור, בלאָטשנאַר, בלאָטקאַרב, בלאָט-
 שראַם, בלאָטלעפּל, בלאָטשפּעלל, בלאָט-
 מייכלל; בלאָטשטיי, בלעטערפּליסל.

וּפּאַרעם פּון בלאָט געפּעדערט, גלאָט
 ראַנדיק, געוועט, געלעפּעט, געטיילט, צע-
 האַקט, געציילדל, געפּינגערט, געדריטל,ט,
 געשטיילט, געקאַרבט, פּינגערדיקגעלעפּעט,
 פּינגערדיקגעטיילט, פּינגערדיקגעהאַקט, פּע-
 דערדיק געלעפּעט, פּעדערדיק געטיילט,
 פּעדערדיק געהאַקט, נאַדלדיק, לינעאַל, לאַנד
 צעטיק, עלפּטיש (אַזאַל), פּיליק, האַרצעדיק,
 גירנדיק, קייזעכ(ד)יק, שילדיק, אַלעדיק,

דערנעראַגאַנען, באַשפּיזאַראַנען;
 פּאַרמעראַראַנען.

וואַרצל; זאַנגוואַרצל, ציבעלע-וואַרצל,
 רויךוואַרצל אַאָ"וו; הויפטוואַרצל, זוגאַב-
 וואַרצל; זיטוואַרצל, בייזאָרצל, ינעבנד-
 וואַרצל; איבערוואַרצל, אַטעם-וואַרצל,
 לופּטוואַרצל; וואַרצל-פּאַרעם שפּינדלדיקע,
 ריבנדיקע, פּאַדעמדיקע, באַרדיקע, אַקסיקע,
 בינטלדיקע, רעטעכדיקע, צעצווינגטע וואַר-
 צלען; וואַרצל-סיסטעם; וטיילן וואַרצל-
 געלעסבינטל, דורכפּיר-געלעס, זייגטייל,
 דורכפּירטייל, וואַקסנדיקער טייל; וואַרצל-
 שטאַנג, וואַרצלפּיסל, וואַרצל-קנייטלעך;
 וואַרצל-הייטעלע, וואַרצל-הייבל; וואַרצל-ציכל,
 וואַרצל-הייטל, וואַרצל-קאַרע, וואַרצל-הערל,
 וואַרצל-פּעדעם; וואַרצל-פּרוכט- וואַרצל-
 דרוק.

שטענגל; בלומען-שטענגל, באַבשטענגל,
 גראַזשטענגל אַאָ"וו; גלייכשטייענדיק שטענגל,
 קוילשטענגל; וויקל-שטענגל, וויקלע; קרי-
 כיק שטענגל, קלעטער-שטענגל, ריינגשטענגל,
 זייגשטענגל, האַרציק שטענגל, אונטערערדיש
 שטענגל; זאַנג; שטרוי, שטאַפּסל, סטערנ(ע);
 צווייג; לאַרבערצווייג, איילבערצווייג אַאָ"וו;
 זיינצווייג, הענגל; יעלייק, לאַזע; ראַקטיע,
 פּרענדול, בייטשן, קעצעלעך, טשעפּקע;
 איידלצווייג, שטיינצווייג, אַפּפּירצווייג, אַפּ-
 לייער; אויסלויפּער, סטאַלאַן, וואַרצל-ראַנד-
 קע; אויסגעזויגענער, געקירצטער אויס-
 לויפּער; רוט, רייטל; הושענאָריטל, הערבע-
 רייטל, ערב-הדיטל; קייטלרוט, שפּראַצריטל;
 פּרוטיע, פּרוטקע; זראָזע; וויצע, וויצקע,
 היטשע, היטשקע; כראַסט [פּאַרדאַרטע
 צווייגן]; אַקוויראַייגל, שטענגל-קויל, קרוין,
 קריינדל, זונגקריינדל; שטאַם; שטאַמבינטל,
 קאַרטש, גלאַמפּ, קאַרפע, שטומפּ, קלאַמב,
 קנאַט, פּיען, פּעניע, פּעניק, פּעניאַק, פּניאַק;
 סוק, סענק; ציבעלע-טעצל, ציבעלע, טעצל,
 שעכלל.

ליפ; צאפן, זויגאפנדל, פיטום, נעקטאר-
 דריזל, בלומענטרייב; בלומענוואלסט,
 בלומעדהאניק, נעקטאר; פרוכטקערפער,
 וויכלייב; בלומענשיידל, שידדוענטל; פרוכט-
 שטעקל, פרוכטפייסל, בלומענקווייטנפייסל;
 פרוכטפלעכטל, קנימלעכל, קריינדל; בלד
 מעדהילע, וויקלהילע, בלומעדהאנייהל,
 וויקלהאנייהל, בלומעדהאנייהל; בלומענבעט,
 בלומענשוים, בלומענפליי; בלומענשטאנד,
 פרוכטשטאנד.

געוועב; פורעסגעוועב, אויסבילדגע-
 וועב, דורכפירגעוועב; מעכאניש געוועב;
 שוואמיק געוועב; שטאכעטך (פאליסטאדן,
 גראטן)געוועב.

זוימען, זאמען, זאט, זריעה; גרויפ, גרייפל,
 זערנע; זוימען (זאמען, זריעה)קערנער; זנא-
 סיניע נאסעניע; זיינוימען, זיאנעזוימען,
 פלאקסווימען, סימיע; ראפס, רעפאק, רעפיי-
 ניק; פאסטעך-בייטל; זענעפטזוימען, טאבעק
 זוימען אא"וו.

באשטויבונג; אלטיךבאשטויבונג, אויטא-
 גאמיע; פרעמד-באשטויבונג, אלגאמיע; זוינט-
 באשטויבונג, אנעמאפיליע; אינסעקטן-בא-
 שטויבונג, ענטאמאפיליע; קרייך-באשטויבונג,
 קינסטלעכע באשטויבונג, העליאטראפיע;
 קאפריפיקאציע.

זענעטאציען בלייקייט, צייטיקייט,
 זרייפיקייט אא"וו - אר; בליונג, שפראצונג,
 זאקסונג אא"וו; שפראץ, בלי, אויפבלי אא"וו
 - א; קנאספונג; באבלעטערונג; באאדערונג,
 אינערזאציע; בלעטער-אפפאל; געוויקסן-
 שלאך; זענעטאציע, געוויקסיקייט; געוויקסן-
 לעבן, זפלאנצן-לעבן; בלעכץ, בליישטאנד,
 בלייצייט, צוויט; זוקס, אויפזוקס, אויסזוקס,
 אויסזאקס, זידערזוקס, זידערזאקס, זריסט;
 זענעטאטיזע פארמערונג.

געוויקסן-קראנקייטן באנד, זשאזער,
 ראסט, שיימל, פיליעכץ; תבואה-בראנד,
 ברויטזשאזער, ברויטראסט אא"וו; טרויב-

לירעדיק בלאט; איינפאך, צווייפאגעשטעל
 (צוזאמענגעזעצט) בלאט; אנטקעגנשטעליק
 בלאט, איבעראנגאנדיק בלאט, זיצנדיק בלאט;
 בלעטער-שטעלונג, בלעטער-לאגע; בלעטער-
 מאזאיק; בלעטער-סיסטעם, געבלעטער.

געבלום, געבלים, בעזעמל, לאקנקרייזל,
 קארבונעבלום, קעפלגעבלום, הענגלגעבלום,
 שילדיק געבלום; בליונג, קלייד, בלומענקלייד,
 פרוכטקלייד, געבלום-שירעם; בלומענ-
 אקס.

קנאספ, קנאפ, אייגל, שפראצאייגל,
 בוטאן; גערמע, זקיים; זוימען-קנאספן; הוילע
 קנאספן, צוגעדעקטע קנאספן, אנטקעגנדיקע
 קנאספן, ספיראלע קנאספן; בלאט(בלעטער)-
 קנאספן, פרוכטקנאספן, געמישטע קנאספן,
 ארויסשפראץ-קנאספן, קניילקנאספן, שפיצי-
 קנאספן; קנאספנבלעטלעך, קנאספנושופ, דעק-
 שופל, גריפל, מערושל, פעסטל; אונטער-
 שטעליק פעסטל, אייבערשטעליק פעסטל;
 פעסטל-זייעכל; קניפל, פרוכטקניפל, ספא-
 ראניע, אחריוזם; אונטערשטעליק, אייבער-
 שטעליק, מיטלשטעליק פרוכטקניפל; איי-
 נעסטיק פרוכטקניפל, צווישנקניפל; איי-
 קעמערל; זוימען-ארנינגונג; בלומענשטייב,
 שטייבעלעך; ספארן, ספארנונגל; שטייב-
 פעדעם; מענדלעכע אראנען, אנטערידיע;
 זייבלעכע אראנען, ארכעגאניע; שטייב-
 געפעס; שטייבעלעך, שטייבבייטל, שטייב-
 קיישל; שטייבקישעלע, שטייבקעמערל,
 שטייבטרייב, פוכערל, זוימען-טרענער.

בליונג; עפל-בליונג, אראנזשן-בליונג
 אא"וו; בלייט, פיפקע, גוויק, שפראץ, שפראצ-
 לינג, ערשטשפראצל, פארשפראצל; פליכט-
 שפראצל, ראסטקע; שפראצלאק, זאקלעל,
 שפראצשייטל.

פרוכט, געפרוכט, בלאטפרוכט; געשלא-
 סענע פרוכט; בעכערל, האניקבעכערל,
 בלומען-בעכערל, שטייבטרענער; מילכל,
 פיסקל; ליפ, ליפעלע; אייבערליפ, אונטער-

נאָדל בויםיקע, סטעפּנדיקע, עפּל בויםיקע, פּויל בויםיקע, פּערדקאָשטן געוויקסן, קלייאַנענדיקע, שטיינברעכעדיקע, שפינדל בויםיקע אאָ"וו.

נמשפּחות שוועמלעך עסעריקע (יעס באַרע) שוועמלעך, גאָסטראָמיצעטן; גיפטיקע שוועמלעך, באַסידיאַמיצעטן; ראַצ(מעל טוי) שוועמלעך, סאַפּראַפּליטן; פּאַראַויט שוועמלעך, פּאַראַזיטן; זעגשועמלעך, אַסקאָמיצעטן; אַלגעשועמלעך, פּיקאָמיצעטן; הייז שוועמלעך, רערשועמלעך, פּלעטלדיקע שוועמלעך, בערשטל שוועמלעך, האַסער שוואַמיקע שוועמלעך אאָ"וו.

והיימישע סיסטעמאַטיקן בלומען געוויקסן, ציבעלע געוויקסן; שטויבלום, פעסטלבלום; טרייבלבלום, סימעטרישע בלום, אומרעגלמעסיקע בלום; איבערפעסטלדיקע, אַרומפעסטלדיקע בלומען; געפּליטע בלומען אאָ"וו; איינשטויביקע, צוויי שטויביקע געוויקסן; אומגעשעלעכטיקע, איינגעשעלעכטיקע, צוויי געשעלעכטיקע געוויקסן; איינאַריקע, צווייאַריקע געוויקסן; ווינטשטויביקע געוויקסן, שיינגעוויקסן; איבערערדישע (איי בערשטע) געוויקסן אאָ"וו.

וו: וועגעטירן, אָנעמען זיך, צונעמען זיך, אויספיקן זיך, קנאַספּן זיך, קנאַפּן זיך, שטענגלען זיך, בליען, צוויטען, קוויטלען זיך, שפּראַצן, ניצמח ווערן, נולד ווערן, אַרויסקומען, אַרויסשיסן, אַרויסגראָן; גרינען; וואַקסן, אויפהייבן זיך, אויפּוואַקסן, צעוואַקסן זיך אאָ"וו; שעפעטיען, געדייען; אויפּגיין, דערגיין, צייטיקן זיך, צייטיק ווערן, זייפּן, זייף ווערן; לאָזן וואַקסן, פּאַרלאָזן.

אַדי: בלייק, שפּראַציק, אויפּגיין, גיין, רוי, אומצייטיק, אומרייף, צייטיק, זייף, צייטיק, אויף (דער) גיך, זשעלערייף, איבערצייטיק, איבעררייף.

וען אויך: געוויקסן 250, אַגריקולטור 251.

טוי, מעל טוי, ווינטרויב שימל; עפּל פּוילעכין, באַרפּאַך.

סיסטעמאַטיקן אָפּטיילונג; אונטער אָפּטיילונג; קלאַס; מיין; זגאַל, זאַרט משפּחה.

אָפּטיילונגען בלומיקע געוויקסן, טאַלאַ פּיטן; אָנבלומיקע געוויקסן, פּטערידאָפּיטן; ווימען געוויקסן, ספּערמאַטאָפּיטן; ספּאַרן געוויקסן, בריאַפּיטן.

אונטער אָפּטיילונגען וואַסער וויקסן, אַלגן; שוועמלעך, פּונגוסן; דעקווימיקע (ווימען פּאַר דעקטע) געוויקסן, גימנאָספּערם; הויזווימיקע (נאַקעטווימיקע) געוויקסן, אַנגיאָספּערם.

וקלאַסן איינטייליקע (איינזוימענטייליקע) געוויקסן; צווייטייליקע (צווייזוימענטייליקע) געוויקסן; פּלעדערידיקע (פּאַפּאַראַט אַרטיקע) געוויקסן, פּאַרדעוויקסן; מאַכן; קעסטל (שאַכטל) שטרייג געוויקסן; באַקטעריעס; ריישעס, פּלעכטן.

נמשפּחות האָנעפּוסיקע (ראָנוקל); נאַכטשאַטנדיקע, מאַטל (עבלומיקע (באַב געוויקסן), קאַרבּלומיקע (קאַמפּאָזיטן), קרייצ (צילם) בלומיקע, שירעמבלומיקע, ליפּן בלומיקע (לאַביאַטן), רויזנבלומיקע, פּילכנדיקע, ווינשטאַקעדיקע, תּבואהדיקע (שטרוי גראַן), יאָנעדעדיקע, דיקבלעטערדיקע, זיינענדיקע, אָנטשעפּיקע אאָ"וו; אַמאַריץ געוויקסן, איריס געוויקסן, אַמאַראַנט געוויקסן, אַרכידעע געוויקסן, פּרימל געוויקסן, ליליע געוויקסן, אייביקנרין געוויקסן, בעכער געוויקסן, ברוינזאַרץ געוויקסן, עריקע געוויקסן, מעלדע געוויקסן, קאַנאַביס געוויקסן, קיר בעס געוויקסן, מאַנגעוויקסן, דריגעוויקסן אאָ"וו.

נמשפּחות בייערן אייל בירטנדיקע, אול מענדיקע, אַנאַקאַרדן געוויקסן, באַרבאַריסנדיקע, בעריאָנגדיקע, בוקענע, נידען בויםיקע, ציינעלעטערדיקע, האַרטפּרענטיקע, הושענה בייערדיקע, זומער פּייגלדיקע, ליינדדיקע,

250. געוויקסן

ס: געוויקסן דוועלט, פלאנצן דוועלט; געוויקסן קיניגרייך, פלאנצן קיניגרייך; פלארע; געוויקס, געוועקס, פלאנצן; טיי געוויקס, באוילדגעוויקס אאו"ח, טייפלאנצן, באוילד-פלאנצן אאו"ח; צומח, צמחים, פרוכט; תבואת השדה, ווידאטיק; פארם פראדוקטן, פערמער פראדוקטן, אגראר-פראדוקטן אאו"ח; זומער-געוויקסן, הארבסטגעוויקסן אאו"ח; פרי ל"ד פרות; פעלדפרות; שפעטפרוכט; יקשה געוויקסן, יםגעוויקסן, אינדוסטריעגעוויקסן, קולטורגעוויקסן, ווילדגעוויקסן, ווילדוויקס, ווילדוואקס אאו"ח; פלאנצן, פלאנצן.

[תבואה געוויקסן, ברויטגעוויקסן תבואה, ברויט; קערנער תבואה, וריעה תבואה; זומער תבואה, זומער ברויט; ווינטער תבואה, ווינטער ברויט; חדש; זשן, שפעטיקע תבואה; טבל; פרוכטקערנער, ברויטקערנער; ווייץ; ווייכע ווייץ, הארטע ווייץ, זומער ווייץ, ווינטער-ווייץ; שפעלץ, שפעלט; קארן; שווארצקארן, פריילינג קארן, יארענע, יארקע; זומער-קארן; ווינטער-קארן, זימענע, אומע; מיש-קארן; פאסליד; גערשטן; גריקע, רעטשקע, הרעטשקע, גרעטשקע, בוכווייץ, באקוויט [א]; פערסישע גריקע; הירוש; פראסע; מאגיאק; מאיס, טערקישע ווייץ, קוקורווע, קוקורויץ, אינדיש קארן, קיקעס, קיעכעס, קויכעס, שטעקלעך, פשאנקעס, פשעניטשקעס, פאפוע) שויעס, פאלענטע, סוויטקארן [א]; סנאפ, גארב אאו"ח - 47; קלענען, מעקענע, אט רעמבעס, פאלאווה, סובער, אשצע, שפריי.

געשפיינט און אייגעוויקסן למן, ל"אן, פלאקס; געקריזלעטער למן, אליווייקער למן, בלינדער למן; קאנאפליע, קאנאפיע, האנף, פענקע; פעסטלידיקע קאנאפליע, שטויבפעדעמדיקע קאנאפליע; באוילד, ביחיל, בומוואל, צמר גפן, קאטן [א]; קאנאביס, קענאבי, קאנאטיק, קענדיר, יוטע.

וגרינסן גרינס, גרינסן, גארטנווארג, גרינ-ווארג, גרינצייג, געקעכטס, ירקות, געמיזע, קטניות, יארסקע, וועדזשעטיביבלס [א]; קיכ-גרינס, גארטנגרינס; שויטנדיקע געוויקסן, שויטנפרוכט, הילופרוכט; שויטל; מינים גרינסן - שפ"ה 258.

מאן; מאן אליווייקער, אליווייקער מאן; אקערמאן, הארנמאן, שלאפמאן, אפיוממאן; מאנקעפל, מאקעווקע.

וגראון און קרימעכערן גראו, גרינס, גרינ קלייד, גרינע קאלדרע; גארטנגראו, לאנקע-גראו אאו"ח; גראוגעוויקסן; קרימעך ל"ד קרימעכער, קרימעכץ ל"ד קרימעכצער.

[פייטערגראוון האבער; קאנישינע, קאני-טשינע, קאניסינע, קלעווער, טשעטשעוויצע, וויקע; וויוער, לייצערנע, אלפאלפא; טימא-פייגראו, טימאפליעווקע, קאלבנגראו; עס-פארצעט, מעלילאט; האפן, האפניקע; האפך שטעקן.

[מיסטגראוון מיסטגראו, סארינאק; אומ-גראו, ווילדגראו; קיצע, קיצקע; שטרוינגראו, דערניונע, בוריאן; אומקרימעכץ, אומקרויט; מיטליציע, מעטליציע; שליפגראו, לאפוכ-בלעטער, מיסטל, ליכטל, קריכווייץ; מייש, מוויךקארן, קארן שוועסטער; ווילדע מערן; ווילדער רעטעך; פעלדריבן, חזירשע ריבע-לעך; שלאנגענגראו, חזירשע בעבלעך; נאס-טורציע, נאסטורציום, קרעס(ע); שטיי-קרעס(ע), ווינטערקרעס, ווינטערקרעסע; סוויריפקע, סווירעפקע; זונטוי, מיקראפטיס. וויפטיקע גראוון אטראפא, בינגלקרויט; בערנטריט, בערנפוס, בערן-לאפע; וויגריב, ציקוטע, סטראמאניע, הינטישע פעטרישקע, געפלעקטער קאניום; שנעודגראו, שנעודקרויט; וויטערגראוון ווערעמקרויט, אבסינט; זאמדלעפער, פלעפערקרויט, מויער-פלעפער; פלעפערגראו, פלעפערפלאנצן; ביטערפליסל, ביטער-ווארצל; ביטערוויים; ביטערגראו, פיאלע, פיאלון, ביטער-פיאלע, פאלון, פאלין;

לאַטשיקעס; קרויעלעך; פּאַליטשקע, פע
טשערציע, טשערעמע(ט)כע, לויבעניק, טשעפּ
טשיק, נעזנדיק, קורי, לופין, פּאַטשוליי.

וטיכגראָן טאַטראַק, טאַטריק, טאַטאַר-
ניק, טאַטאַרסקע זיליע, (ס)טראַסטינע, טראַס-
צענע, טראַשטש, טראַשטינע, קאַמיש,
טשערעט, אַטשערעט, אַר, אַיער, עפּיי,
פּליושניק, פּונאַלעסניק, בליושטש, פּליושטש,
פלעשטש, שאַווער, (ד)זשאַווער, לויביסטיק,
ליבשטעקל, סמוקעס, ליעפעכע, פּליפלעך,
קוויטשערס, פּיטששולקעס.

ובלומען בלום; וראַל בלום, בלום;
בלימל, בלימל, קוויטל, צאצקע, קוויאַט,
קוויטקע, צוויט; פּעלדבלום, האַרבסטבלום,
פּרוכטבלום אַזו"ח.

מנינים בלומען ערשטלינג, פּריבלום,
שליסלבלום, פּרימל, פּרימולע, פּרילינגריי-
פעלעך, משווענע גרופּעלעך, פּרימראָן [אַ];
פּוכבלימל, לופטל, בעזערל, ליבנאַן,
מענערטרמייט, פּרויעקטרמייט; טולפע,
טולפּאַן; פּליכל, פּיאַלקע, וואַלעט; דריי-
פּאַרביק פּליכל, גאַהעס איגעלעך, קנה-
לעס איגעלעך, אַניוטעס איגעלעך, ברידער-
לעך, ברודערלשועסטערל, אַמנונדקומר,
מאַמעשטיפּמאַמע, שטיפּמוטערל, מוטער-
שטיפּמוטער, פּאַנויס [אַ]; קאַרנבלום, קאַרן
שועסטערל, כאַבער; רויז, ראַוע; ליליע,
געלע לייליע, טאַגלייליע, האַרלאַטשיק, סמאַלי-
נאַס; איריס, שווערדלייליע; נאַרציסלייליע,
אַמאַריליס [אַ]; געלע נאַרציסבלום, דאַפּאַ-
דיל [אַ]; נעגעלע, ינעלקע, פינק [אַ]; גאַרטן
נעגעלע, קאַרנישן [אַ]; ווינטבלום, ווינט-
געלע, ווינטרויז, אַנעמאַנע; געלע, גלאַקני-
בלום, גראַמפּאַנדי; מייגעלע, מייכוסעלע,
מייבלום, טאַגלייליע, לאַנדיש, ליילי אַז די
וואַלי [אַ]; שניידעלע, וואַלדסליילע, סנאַר
דראַפּ [אַ]; אַגרימאַניע; אימאַרטעל; פּוקס-
עקל, אַמאַראַנט; אַמעטיסט; שטערנבלום,
אַסטער, אַסטער; אַרכידעע; בענאַניע; באַלי-

ווערמוט, ביטערויס, פּרויעקמאַנטל; בריעכץ,
קראַפעווע, פּאַקשיוע; קאַלטע, בלינדע,
טיבע, שטייע, ברעדיקע (ברייקע), ברענענ-
דיקע קראַפעווע.

ואַראַמאַטישע גראָן אונערקעגראָן,
אונערקעגרינס, קראַפּ, אוקראַפּ, קריפּ,
קאַפּער; פּענכל, באַרעטש; קימל, קמיניק;
פּעלדקימל, שוואַרצקימל; טימיאַן, בינענ-
קרויט; מינט, מינץ, פּעפּערמינץ, מיענטע,
מיאַטע; אינגבער; סענעסבלעטער; נאַרד;
מירע, מור; גרענעלענער; וואַגיל, וואַגעל-
יע; ויסוואַרצל, לאַקריץוואַרצל; קובעבע;
דראַגאָן, עסטראַגאָן; גליאַנדער, קאַריאַנדער;
מעליסע, דאַפּנע, לאַרבערבלעטער, רייכער-
בלעטער.

ורפּוואהגראָן וואַלעריאַןוואַרצל, וואַ-
לעריאַנע; רומאַניק, ראַמאַשקע; האַמבור-
גער טיי, באַלואַמגראָן; היילבאַלואַם, באַל-
זאַם פּון גלעד; סאַלאַפּ, אויגוטריסט; סאַר-
סאַפּאַרילע, פערילע; אַדאַניס; אַלהייילער,
הייללאַץ, היילגראָן, ווינדקרויט; די זיבן
מנינים.

[פּאַרשיידנס] אַלגראָן, סטעפּישער גראָן;
גאַפּלגראָן; האַבערגראָן; הונטגראָן, קוועקע;
פּינערהוטגראָן; פּלאַקסגראָן, פּלאַקסוויי;
רייגראָן, רייטגראָן, שלוקערצגראָן, וואַנצגראָן,
טויגראָן; שאַלפּיי, שאַלויי, שאַלוייע, שאַלויי,
סאַלביי, פּאַדעלדאַק, וועגבלאַט; טעשלי-
קרויט; האַזונקרויט; נאַכטשאַטן; שוואַרצ-
וואַרצל, מאַלוייע, סענע; פּיריי, פּאַריי;
ערנפּרייז, וועראַניקע; וובראַווקע; טשעמערי-
צע, שימעריצע; לאַבעדע, מעלדע, גענדונפּוס;
האַנענפּוס, האַנפּוס, ראַנונקל; שוואַלבנקרויט,
פּיבערקרויט, לינגעטקרויט; וואַלפּלייך,
צענטאַריע; ליבנשלונג, נוסהעלפּאַנדי,
קאַל באַויג, טויזנטבלעטל, צינגבלאַט, קאַמביע,
פּוטערשטויסל; ענעס, אַניס; ווינטערגריין,
ווינטערשאַפּאַנער, ליבעפעלעך, דוּקאיים, פּיור-
ניק, באַבקעס; פּישעלעך, שלענגעלעך; קאַ-

קוסטן, קוסטעס; געקוסט; שטרויך, יגע-
 שטרויך, קשאק, בוש; דאָרנקוסט; קוסטאַר-
 ניק; בלעטערבוים, עסבוים, פֿרוכטבוים,
 פֿרוכטאַווער בוים, אויבסבוים, געווינצבוים
 אאָ"וו; יאַלעווער בוים, לידיקער בוים וָאָן
 פֿרוכטן; פֿלאַנצלינג, פֿלאַנס; בייערשול.
 [פֿרוכטבייער] עפֿלבוים; באַרנבוים,
 בערנעבוים; מאַראַנצבוים, פֿאַמעראַנצ-
 בוים, אַפֿעלסינענצבוים, אַראַנזשנצבוים; ציטריני
 בוים, פֿלוימענבוים, אַפֿריקאַנצבוים, פֿערשקע-
 בוים; קאַרשנבוים, ווינשנבוים; פֿינגערבוים,
 סיקאַמאַר; מאַנדלבוים; טייטלבוים, טייטל-
 פֿאַלמע; באַקסערבוים; איילבערטבוים,
 אַליוודבוים, איילבוים, עץניח; ווינשטאַק;
 מילגרוימבוים, אַנאַאָסבבוים, באַנאַנע-
 פֿאַפֿאיע-בוים; נוס(ו)בוים, יאַרושער; וועלי-
 שער (וועל(ט)שענער) נוסבוים, וואַלנאַט [אַ];
 קאַקאַסבוים, מוסקאַטבוים; קעסטנבוים,
 קאַשטנבוים, איידל-קאַשט(אַ); ציקאַריע-בוים,
 צימרינגבוים, טייבוים, קאַוועבוים, מאַרמע-
 לַאד-בוים, שאַקאַלַאד-בוים אאָ"וו.
 [האַלצבייער] דעמב, ידוב, יאיכע,
 אייכנבוים, אַלון, אָק [אַ]; זומערדעמב, ווינ-
 טערדעמב, וואַלנאַיעדעמב, זומפֿעדעמב,
 שטינדעמב; קאַריקדעמב, פֿראַפֿנדעמב;
 רויטער דעמב; אינדישער דעמב, טעאַק;
 סאַסנע, פֿריאַדע, פֿינ [אַ]; ווימוטער-סאַסנע,
 אַמעריקאַנער סאַסנע; פֿעכסאַסנע, פֿיניע;
 באַרינע, וויילד פֿינ [אַ]; שבוועות-בוים, בער-
 יאַזע, בערעזע, בערק, בערקנבוים, יבירקע,
 יבירקל, בורטש [אַ]; טרויערבערק, טרויער-
 בעריאַזע; אייבנבוים, טאַקסוס; אייביק-
 גרין; יאַדלע, יעלאַווער בוים, נאַדלבוים,
 סכֿר-בוים, טענענבוים, טאַנענבוים, פֿויר [אַ];
 וויסע יאַדלע, פֿיכטע, פֿיכטע; ניטל-בוים,
 יאַלקע, כֿאַינקע, קריסמעסבוים [אַ]; טאַ-
 פֿאַליע, הימלבוים, יפֿאַלבוים, פֿאַפֿלאַר
 [אַ]; ציטער-טאַפֿאַל, אָסינע, אָסינאַווער בוים,
 עספע, עספֿנבוים, אַספע, אַספֿנבוים, אַספֿען

זאַמין; געאַרגינע, דאַליע [אַ]; געראַניום,
 בוש-שנאַבל; געראַרדיע; היאַצינט, מאַרצ-
 בלום; העליאַטראַפּ; ושאַנקיל; טובעראַו;
 בלייכבלום, אַספֿאַדיל; פוטערבלום, בלעני-
 דעניש, גאַדקאַפּ; פֿעפֿערבלימל, פֿערד(ו)-
 פֿוס; זיפֿ(ו)בלום, זאַפֿלאַר; פֿעכבלימל;
 שעפֿסנבלום; קובלום, דאַנדעלייגן [אַ];
 לונגענבלום; לעבערבלימל; הָרום-בלום;
 שלאַפֿמיצל; מאַסקנבלום; ווונדערבלום,
 פֿאַראַקלאַק [אַ]; פֿלינגכאַפֿער; קינינגליט;
 קיזערקרוין; כרוזאַנטעם, גאַדבלום; מאַג-
 נאַליע; מימאָ; נאַסטורציע; פֿאַרטולאַק;
 פיקאַריע, ושאַבניק; פֿעאַניע, פּיאָן; פֿעטוניע;
 קאַמעליע, רעזעדע, מיניאַנעט; טויזנטבלעטל,
 האַניסאַקל [אַ]; שלאַנדערל, מאַרינינגלאַרי
 [אַ]; זאַפֿרען, קראַקוס; מאַרגאַריטקע, גענדוני-
 בלימל, גאַנדוציבעלע, גענדודן-ציבל, דייו
 [אַ]; קוש מיד; פֿאַרגעס מיד ניט, פֿאַרגעס-
 ניטל, יעדענקמירל; ריר מיד ניט אָן; מאַט-
 יאַלע, מאַצייקע; טויבקעפֿל, כאַכלאַטקע;
 לאַווענדל, לאַווענדער [אַ]; לעווקאַיע; מאַג-
 בלום; קימלבלום, טשערניטשקע; זונבלום,
 זונשין, זונרויז, זומערגלאַנץ, טאַבעקבלום,
 סאַנישניק, סאַניטשניק, יפֿאַד) סאַלנעטשניק;
 באַווינע צווייט; יאַסמין, ושאַסמין; בעז, מי,
 יפֿלידער, יסירען, ליילאַק [אַ]; ליפֿעווע
 צווייט, ליפֿעווע קוויאַט, טערנעסליחוקע,
 לימבלאַסאַם [אַ]; אַקאַציע; וויסע אַקאַציע,
 ראַביניע; געלע אַקאַציע, פֿיפֿערלעך, קאַראַ-
 נאַן, טשיליניע; איידל-חיים.
 [וואַלד און וואַלדגעוויקסן] וואַלד, וועלדל,
 יונגוואַלד, אַלטוואַלד, קדמוך-וואַלד, יאור-
 וואַלד, סעלחאַס, רעזערוואַט; אונטער-וואַלד,
 וואַלד-אונטערבעט; אונטער-וויקס, נאַכוויקס,
 ווידער-וויקס, ספֿיח; כוואַראַסט; אייבער-
 שיכט, אייבער-וויקס, בויםקרוין, בויםשפיץ;
 ערשטער, צווייטער, דריטער, פֿערטער
 (אייבערשטער) יאַרוס.
 בוים לִר בייער; פֿריסאַדע; קוסט לִר

דאַרנבוים; װיסדאַרן, שפּיצדאַרן; רױנקוסט, דאַרנרױז, הונטרוינדשטאַק, װידרוינדשטאַק; דיסטל; אַקערדיסטל; װירדיסטל; סָה. דאַרן, טערנע, שטעכלקע, האָסטציע; רױר, ראָר; שטעקעלע, רױרטשטעקל, דער־שטעקל, באַמבוס; זאַמדרויר, װאַלדרױר, גע־װירצױר; צוקעררויר, צוקערשטעקל; יאַמש, יאַמששטאַק, יַם־שטעקן, װאַסערשטעקל, ם טראַסטניק, ם שטשינע; שײף, אַרונדאַ.

[ביימער־געװויקסן ביימער־פּרוכט, בלאַט־פּרוכט; אױבס, פּרוכט, פּירות; זומער־אױבס, װינטער־אױבס, שבת־אױבס אַאָװ ׀ ← שפּ׳ 258; פּאַל־פּרוכט, אַפּאַדקעס; קערנ(קערל, ביינדל־פּרוכט; דעמבנוס, יאַיכל, װירנוס, װירשענוס, זשאַלדוויט), זשאַלאַדע, זשאַלעב; האַול־נוס, האַונוס, האַונוס, האַזישער נוס; בוקנוס, אַרעקאַנוס, צעדערנוס, אײנוס, (פּערד־קאַשטן, קעסט, לאַמפּערטנוס, העל־פּאַנדבייך נוס; אַפּפּירנוס, פּורגירנוס; ברעכנוס, סטריכ־ניגוס; פּימפּערנוס, טױטער קאַפּ; צױבער־נוס; טװלנוס, דולמאַן; גאַלישנוס, גאַליש, גאַלעפּל, טױטנוס; קאַזעבעל, רױצנעבעל אַאָװ; צאַפּן, בױק, שישקע, קאַלטענוס, אַנאַאָסגאַלן, בערעלע, השּעה־באַ־קעמעלע, קיבע, שטעכלקע, שטאַכלקע, בערועלע, קנאַקלע, באַדיק, בודיק, באַדיאַוקע.

[ביימער־זאַפּט געװיקסן־זאַפּט, געװיקסן־זאַפּט, זעקטאַר, סאַקאַזיק, װינקוואַסאַק, שרע, סטאַראַקס, קוואַסין, זשיזיע, סאַג־דאַראַק, טאַקאַמאַהאַק, פּאַלמיטין, לימאַנין, אַספּאַראַגיין, טעין, קאַפּעין, טעאַבראַמיין, װאַניל־עקסטראַקט; סירופ, קוליאַק; מאַג־סירופ, רױז־סירופ, קליאַנסירופ אַאָװ.

[שװאַמען־שװאַם, י שװאַם, שװיט, שװעמל, ם גריבע, ם גריבקע, מאַרכל, טריפל, טרופ־זיע, בעבקע, בעטקע, פעטשעריצע; זשאַווער, שימל; ןטיילן־שװאַם פּלעטל, היטעלע; ןמינים פּוטער־שװעמל, מאַסליאַנקע; פּעפּער־שװעמל, פּעפּער־לינג, קושװעמל; אײער־

[אַ]; װערבע, װשענאַבױם, י אײווע, י װידע, י װידנבוים; װיסע װערבע, זילבער־װערבע; רױטע װערבע; טרױער־װערבע; ליפע, ליני־דע, לינדנבוים, לינדען [אַ]; אַשבוים, עשע־בוים, עשנבוים, קלאַרבוים, יאַסען, יאַסינע, יאַשינע, אַש [אַ]; אַלכע, אַליכע, אַלדער [אַ]; בוקנבוים, בוכנבוים, ביטש [אַ]; בוקסבוים, בוקסנבוים, בוקשפּאַן, באַקסטרי [אַ]; קליאַן, קלען, קלינינע, געװערבוים, אַצער, מיפּל [אַ]; טוטנבוים, מױל־בערבוים, מױל־פּערבוים, מאַל־בערי [אַ]; מיספּלבוים, מעדלאַר [אַ]; ראַ־בינע, פּױגל־בוים; קונפּבוים, אולמע, עלם [אַ]; צעדערבוים, צעדער; רױטבוים; פּלאַטאַנעך בוים, פּלאַטאַן; האַרנבוים, ראַב; לערנבוים, לאַריקס; באַרבאַריס; האַרטפּרענט; יאַסאַ־קאַר; פּאַלמע, פּאַלמענבוים; פּעכער־פּאַלמע, קאַקאַס־פּאַלמע, שטעכפּאַלמע, אײל־פּאַלמע, טױל־פּאַלמע, װינפּאַלמע; ציפּרעסן־בוים; ןדעך־בוים; סאַנדאַלבוים, קאַרל־בוים; אײקאַליפּטוס; קאַדיק, װאַכהאַלדער־בוים; סומאַק; טאַמאַריסקן־בוים; הדיסי־בוים, הדיס, מירטנבוים; פּערדקאַשטן־בוים, קעסטנבוים, קעשטנבוים; האַזל־בוים; ביזעמבוים, אַבעל־מאַסק; פּױלבוים, פּױגל־קאַרשנבוים, טשע־רעמו(ע)כע; באַמבוסבוים; רױרקוסט; גומי־בוים, קױטשוקבוים; זינדנבוים; לאַרבערבוים; קאַמפּער(קאַנפּער)בוים; מױבוים, בעזבוים; טולפּנבוים; געגעלעך־בוים.

[קוסטן אַלעאַנדער, רױז־לאַרבער; ליגוסטער; ספּירעע; אַקאַנטע; געניסטע; מאַנגאַליע; אַקאַציע, פּייערקוסט; זילבער־קוסט; דרױבל־אַטקוסט, קאַנישניע־קוסט; פּינגערבלאַט; קאַלינע־ביימל, שלימל, שניי־קױל, מאַרשעלדער [אַ]; שפּינדל־בוים, סטראַ־בעריבוש [אַ]; מאַליניק, רעסבעריבוש [אַ]; שאַלאַמוקסנע־בוים; האַלונדער־בוים; בױנע, באָן, עלדער [אַ]; זינדנבוים, מאַרווע; פּעפּער־בוים, פּעפּערקוסט; אַרבעסבוים, אַרבעס־קוסט; באַחלבוים, באַחל־קוסט; באַבבוים;

מעדהאָדעוואַניע, בלומעןערטנער, בלומע
ר, בלומענצוכט; גערטנער, גערטענירע
ר; לאַנדשאַפֿטגערטנער, זינגערטנער
אָו; בייערהאָדעוואַניע, בייער, וועל
דער, בויםצוכט, וואַלדצוכט; וואַלד
אינדוסטריע, געהילףאינדוסטריע.

אַגראַר־ווירטשאַפֿט, לאַנדווירטשאַפֿט,
תבואה־ווירטשאַפֿט, קערנער־ווירטשאַפֿט,
וואַלדווירטשאַפֿט; נאַטורעלע (נאַטוראַלע),
אינטענסיווע אָו ווירטשאַפֿט; דרי־פֿעל
דער־סיסטעם, פֿיל־פֿעלדער־סיסטעם אָו.
אַגראַר־ווירטשאַפֿט, אַגראַטעכניק, אַגראַ
נאַמע.

אַרבעט־פּראָצעסן ערדאַרבעט, עבֿודת
אַדמה, לאַנדאַרבעט, פֿעלדאַרבעט, ערד
באַאַרבעטונג; קולטיוואַציע; פּאַרבעטערונג,
אַמעליאָרירונג, אַמעליאָראַציע; באַוואַסערונג,
איריגאַציע, באַפֿיכטונג; באַמיסטיקונג, באַ
גיטיקונג, פֿערטיליאַציע; אויפֿאַקערונג, דורכ
אַקערונג, באַך; פֿרי־אַקערונג, האַרבסט
אַקערונג אָו; אַקערצייט; יעטונג, דורכ
יעטונג אָו "ו; זייטונג, פֿאַרזייטונג; פֿרילינג
פּאַרזייטונג, ווינטער־פּאַרזייטונג אָו; פּאַרזייטקאַמ
פּאַניע; זייפּאַנד, זריעה־פּאַנד; זייצייט, זריעה
צייט; פּלאַנצונג, באַפּלאַנצונג; באַוועלדערונג,
באַוואַלדונג, באַוואַלדיקונג; צוועצונג, טשעפּ
קע; [א] גרעפּטונג, הרפּכה; צונויפֿקרייצונג,
קאַפּולירונג, קאַפּולאַציע; אַקולאַציע, אינאַקר
אַציע, אינאַיגלונג; שניט; שניטצייט; אַקער
שניט, ווייצשניט, היישניט אָו; סאַנאָזשעניץ,
סענאָזשעניץ, סענאָקאַס; אַראַפּנעם, האַרב
סטונג, פּעז, פּעז; דרעשוניג; גאַרבוניג; סילאָ
רוניג, סילאָסירונג, קעלטערונג; וואַלדהאַקונג.
לאַנד; אַגראַרלאַנד, אַקערלאַנד, גראַד
לאַנד, סטעפּ, פּרירי אָו "ו; 225; באַדן,
ערדבאַדן, גרונט, קרקע; פּרימבאַדן, אַשיקער
באַדן, אונטערקרקע, אונטערבאַדן; קרקע
בתורה, צעלעץ; שוואַרצבאַדן, טשערנאָזאַם,
הומוס; אַקערבאַדן אָו; ערד, קוילערד,

שוועמל, יידיש שוועמל, בראַטשוועמל,
איידיששוועמל, שאַמפּיניאָן; וויסשוועמל,
שטיינשוועמל, באַראַחיק; שוואַרצשוועמל,
בערעזע־שוועמל; רויטשוועמל, רויטקעפּל;
געל שוועמל, האַרנשוועמל; בעכערשוועמל,
קאַרטאַפּל־שוועמל, רויזשוועמל, זיינשטאַק
שוועמל; מאַכשוועמל, פּלאָן; הירששוועמל;
פּוקסשוועמל, פּייטשקע; פּלינגשוועמל,
מוכאַמאַר; דונערשוועמל, רענגשוועמל,
וואַסערשוועמל, איילשוועמל, הוטשוועמל,
פּאַלנשוועמל, שטובשוועמל, מיסטשוועמל,
שטיבשוועמל, פּויליץ שוועמל; בלעטער
שוואַם, פּיערשוואַם.

קריכ(נד)יקע געוויקסן פּלעכטגראַן,
פּייניק, קלעטער־פּאַדעם, סטעפּנהאַר,
שלענדערל; טייל־פּאַדעם, קוסקוטע; קרי
כער, וואַנטפּלעכט, צויענדרייער, פּלאַקס
דרייער, אַקער־דרייער, ווילדע ווינטרויבן,
ווילדטרויבן; וואַסערקרעס, ברונעמקרעס;
פּיאַנעס.
פּלעדערגראַן, פּעדערגראַן, פּאַפּאַראַט,
פּאַפּאַראַטניק, פּאַרן, פּאַרן־קרייטער,
פּילדפּאַרן, פּינגער.
מאַך, זימעך; האַרמאַך; איסלענדישער
מאַך, הירשמאַך, הירשנמאַך; טאַרפּמאַך;
בערנמאַך.

וען איך: באַטאַניק 249, אַגריקולטור 251, שפּע 258.

251. אַגריקולטור

ס: אַגריקולטור, פּעלדקולטור, באַדן־קול
טור, גרונטקולטור; בלומען־קולטור,
האַרטיקולטור, וואַלדקולטור אָו; תבואה
האַדעוואַניע, פּעלדער, פּאַרמער, אַקער
בוי, פּעלדצוכט; ווימערהאַדעוואַניע, קער
נערהאַדעוואַניע, ווימענער, פּלינגער,
זוימענצוכט, קערנערצוכט; טאַבעקהאַדע
וואַניע, טאַבעקער, זאַבעקצוכט; פּרוכט
האַדעוואַניע, סענער, פּרוכטצוכט; בל

הויף אאז"ו ← 114; פארמהויז, כוטער, פריציש הויז.

יישוב, מושב, סעטלמענט [אין], קאלאניע, קבוצה אאז"ו ← 109; דארף, קראץ, ארץ, סטאניצע, ראנטש(א) אאז"ו ← 109; [סאן] קאל-וירט, ראטווירט, סאווירט, קאלכאז, סאזוכאז, קאמבין.

אינווענטאר, רעמאנוט; טיטער, לעבע-דיקער אינווענטאר; תבואה, געוויקסן, פרוכט אאז"ו ← 250; גארב, סטויג, סטערטע אאז"ו ← 47.

ובאמיסטיקונג נאטירלעך, מינעראליש (קינסטלעך) מיסט; קונסטמיסט; שטרוימיסט, נאזאז, נבל, קייש מיסט, קויק, (א) נאז, ני; גאמלקע; פערטיליזאטאר, פרוכפער; מערגל-ערד, גואנא, ביינערשטויב, אסטעאליט, צינא-מיד, קאמפאסט.

ווירטשאפטבנינים טויק, טאק, דרעש טאק, דרעשארייע; זאהן, זאגן, קלוייע, פאלאזוניק; שטאדאל, סטאדאלע, סטאדעלע, שאפע, פאז(ו)עטקע, שיער; שפייכלער, שפאכליער, שפעכליער, אמבאר, מאנאזין; תבואהשייער, תבואהשפייכלער, קארך שיער, קארךשפייכלער אאז"ו; היישיער, אדרייע, הייבידעם, פוייע, קארךקעלער; קעלטער, סילא(ס); זאסי(ע)ק.

לראנדווירטשאפטלעכע מכשירים אקער, אקעראיזן, בוקער, פוקער, סאכע, סטריהע, סאבאן, פלוג, פלוזשאק; ראיאל(פלוז), הובל-פלוג; עקסטרפאטאר; אקערוועגעלע, אקערוואלץ; סאפע, סאפקע, סאפאליק, האקער, באהאקמעסער, קולטיוואטאר; האנטקולטיוואטאר, האנטייעטער, יעטהעקל; יעטמאשין; גראבאיזן, ברעכאיזן, שפיצהאק, קירקע, מאטיק(ע), זובע, קריקע, שאבאיזן, שאבער, סקרעפער, ראספאשקע; בנאראנע, ראלע, ראלע; רידל, ריסקאל, שפאדל(ע), סאכאר; שיפ, שופליק, שויפל, מיסטשויפל, אגשיטער, ארומשטער; גאפל, וידלע, וילע;

מאכערד, רויערד, פריערד, פערעלאג, זאליעז, זיבורית; ושטיק ערד] שאץ, קרידע, גודע, (ה)רודע, קאמו(ע), הליבע, קלומפ; ערדפאנד; ערדגעזעלשאפט; [סאן] ערדקאם, פאלקאמערד.

ערדשטח, ערדאפשטיט, ערדחלק, פאר-צעל(ע), דעליאנקע, פאה [אין]; פארווישטח; פעלד; בראכפעלד, ברוכפעלד, בראך; ארייע, זימיוזיע; תבואהפעלד, זייגענפעלד, קארנפעלד, האפנפעלד, רייזפעלד, הייפעלד אאז"ו; פרוזפעלד; לאנקע, פאזשניע, בא-לאניע, לעוואדע, ויויע, לאן, פאשענפעלד, טראזניק, פאפאר, טאלעקע, וויהאן, געמיי-זעכץ, געמוזיעכץ, סטערנע; גראזלאנקע, וואסערלאנקע, פלייצלאנקע אאז"ו; פיסער-פעלד, פיסערבאווע, פיסערפלאץ, הייד-פלאץ, טרעטפאשע.

גארטן, אגאראד, באשטאן, באקטשי, פאליסאדניק; גרינסגארטן, קרויטגארטן, האפנגארטן אאז"ו; בלומענגארטן, רויזן גארטן אאז"ו; סאד, פרוכטגארטן; אגליזן גארטן; זיינבערג, זיינגארטן; אראנושערייע, ניז באיארע, פרוס; באטאנישער גארטן; זיינער-גארטן, ווארעמהויז, אראנושערייע, אראנושערייע; זיטריבהויז; ספעקט(ע), שפעקט(ע), טרייבקאסטן; הערבאריום).

בייט, גראדקע, באראנע, גרובנדל, ראזטשיק, ריוזשיק, ראזאר; בלומענבייט, גרינסבייט אאז"ו; מיסטבייט, פאריק; בעט; בלומענבעט, קווייטנבעט אאז"ו.

פלאנטאציע; צוקער-פלאנטאציע, קאזע-פלאנטאציע, טייפלאנטאציע, טאבעקפלאנ-טאציע אאז"ו; גוט, פאסעסיע, מאיאניק, לאטיפונדיע, נחלה, אימעניע, עסטייט [אין] אאז"ו ← 476; פאלוארק, פולוארק; פאכט (גוט), חפירה; פארם, פערמע; עקספער-מענט(יר) פארם, מוסטער-פארם, פרוז-פארם אאז"ו; כוטאר, כוטער, פוטער; הויף, געהעפט, געהויף, אבארע; פריצישער

פּוֹלְאָוּנִיק; מִיט־פּוֹיעֶר; [נִיאָן בְּעִלְגוּף, קָר
לָאָק, סְאָוּרִטְנִיק, קְאָל חוּרִטְנִיק, סְאָוּכְאָוּנִיק,
קְאָל כְּאָוּנִיק; פּוּאָנִיר, פּוּאָנִי(ס)ער; קְאָל אָנִיסט;
נִיאָן חֶלּוֹץ, חֶלּוּצָה, קְבוּצָה הַנִּיק.

טראַקטאָריסט; (פֿאַר)וּיער; שניטער,
היינטיגער, הייקאָסער; האַפְדֶּקלִיבֶּער;
(גאַרב)בינדער; דרעשער; פֿלֶאָקסֶקעמער,
פֿלֶאָקסֶבֶרשטער.

גערטנער, גערטענירער, אָנאָרְאָדִנִיק,
באַשטאַנטשיק; פֿרוכטגערטנער, אויבסגערט-
נער, פֿרוכטער, סעדער, סאָדניק, סאָדעניק,
סאָדאָוּנִיק; בלומעןגערטנער, פֿלֶאָרִיסט,
האַרטיקולטוריסט.

חירטשאַפֿט־אויפֿווער, עקאַנאַם, שאַפֿער,
פּריקאַשטשיק, ציוואָן; חירטשאַפֿט־טוער;
אַגריקולטוריסט, אַגראָנאַם; ערדמעסטער,
לאַנדמעסטער, פֿעלדמעסטער, קאַמאַרניק,
פֿלאַנמ־מסטער; קולטיוואַטאָר, (אַ)מעליאַ-
ראַטאָר.

ערדבאַזיצער, גוטבאַזיצער, פּריץ, פּריצָה,
פּריצטע, פּאַסעסאָר, פּאַמיעשטשיק, שליאַכ־
טשיץ, שלאַכונדרע [אַס] אַאָ"ו ← 544; פֿעאַ-
דאַל, פּאַטראָן, סווערען, וואַסאַל.

פֿלאַנצער, פֿלאַנצטאַטאָר; האַפְדֶּקלִיבֶּאַנ-
צער, צוקער־פֿלאַנצער אַאָ"ו, טיי־פֿלאַנצטאַ-
טאָר, צוקער־פֿלאַנצטאַטאָר אַאָ"ו.

[וועלדער] בימערער, בויס־האַדעווער,
בוימציער, בוימער, בוימצייכטלער; וואַלד־
ציער, וועלדערער, וואַלדצייכטלער; וואַלד־
אויפֿווער, ליעסניק, ליעשניק, ליעסניטשע,
ליעשניטשע; וואַלד־סוּחֶר; וואַלד־שרייבֶּער,
שאַפֿער ל"ר שאַפֿאַרעס; געהילצער, לאַמ־
בערדושעק [אַס]; האַלצהעקער, וואַלדהעקער,
האַלצוועגער, וואַלדוועגער, טראַצער, פּיל־
שטשיק.

וו: נאַרבעט־פּראַצעסן האַדעווען תּבֹואַה
(פֿרוכט, קערנער, ווימען, בלומען, טאַ-
בעק, ביימער אַאָ"ו); טאַן (אַינטאַן, אויסטאַן)
ערד; באַאַרבעטן, קולטיווירן; (אַ)מעליאַ-

היינאַפֿל, מיסטנאַפֿל אַאָ"ו; גראַבליע, גראַב־
ליע, האַרקע; היגראַבליע, מיסטגראַבליע
אַאָ"ו; וויער, ווימאַשין, וויעלקע, וויעלקע,
רייזיעלקע; וויקאַרב, וואַראַטשיק; טראַק־
טאָר, רויפֿטראַקטאָר, צוויילעמעשניק, אַס־
פּיראַטאָר, טרייער; בינדמאַשין, אַל־ייִבִּינֶה
דער, סאַמאַוואַקע; היינאַלדער, שטרוי-
וואַרפֿער, סאַמאַסקידקע; [נטיילן סילאַ(ס)]
גאַריע, אַל־ייִד־שלעפֿער; פּאַקפּרעס, היפּרעס;
לייברעכער; שניידגעצייג; קאַסע, סערפּ,
שניטמעסער, וואַטקע, היינטיגער, גראַוּשני-
דער, הייקאָסילקע; שניטמאַשין, שניידמאַשין;
היינטיגמאַשין, קאַסמאַשין; דרעשמאַשין,
דרעשער, האַרמאַנטשין, דרעשוואַלץ, דרעש-
שטענגל, ציפּ, צעפּ, ביטש; וויעלקע, פּוצ־
מאַשין, ויפּמאַשין, פֿאַכטל, פּיכטל; סאַרטיר־
מאַשין; שטרוישניידמאַשין, שטרוישניידער,
שטרויהאַקער, (ס)עטשקאַרייע; ליניקלאַפֿער;
פֿלֶאָקסֶקאַם, גרעמפֿליע; גאַרטנשער, גאַרטן-
מעסער, גערטנער־מעסער, צווייגמעסער;
שפּריצקענדל, (גאַרטן)שפּריצער, שפּריצ־
מאַשין; גאַרטנעץ; [אַרבעס, באַב] צישטעקן,
טיטשקע.

[וועלדער] פּאַרייע; בוימאַרייע; זענע-
ר, זעגמיל, זעגאַוואַד, טאַרטאַק.

פּויערטום; אַרעם־פּויערטום, דאַרפֿישע
אַרעמשאַפֿט; מיט־פּויערטום; בְּעִלְגוּפֿנטום
[נִיאָן]; האַמאַדע, גראַמידע, מיר אַאָ"ו ← 47.
ייִשוּבניק, דאַרפֿסמאַן ל"ר דאַרפֿסליט;
פּאַרמער, פֿערמער, לאַנדווירט; ערדאַרבע-
טער, פֿעלדאַרבעטער, פֿעלדמענטש, אַקער־
מאַן, אַקערער, אַקער־בוייער; פּויער, מוּשִׁיק;
פֿעל־אַך; גאַליק, זשלאַב, כּלאַפּ; פּויער־גוי,
פּויער־גויע, פּויערטע, פּיערטע; פּויער־שיי-
געץ, דאַרפֿשיגעץ; פּויער־שיקסע, שיקסאַכע;
דאַרפֿסיונג, מאַטשיק; באַטראַק, פּאַראַביק,
פּאַכאַליק, אַרדינאַרטשיק; איניצ־פּויער;
לאַנדאַרעמער, ערדלאַזער, אָנערדיקער, אַנ־
פֿערדיקער אַאָ"ו פּויער; העלפֿטיקער,

חוש ל"ר חושים; חוש־אָרגאַן; טאַפ־חוש, חושה־מישׁוש; וטאַפ־אָרגאַנען האַנט, פֿינגער, צונג; ובעל־חיים שפיר־אָרגאַן, פֿיל־אָרגאַן, פֿיל־האַרן, טאַפ־האַרן, טאַפער־אָז"ח ← 240. טאַפ, ריר, באַריר, אָנריר, מאַץ, קאַב טאַקט, מאַניפּולאַציע, טשעפּ, פּאַרקע, גראַב־, גלעט, קיצל, קאַציקל, לעק, קוש.

וז: זמן שפיריק, זמן שפירעוודיק, זמן פֿילעוודיק, זמן סענסיטיוו אָז"ח ← אד; האַבן די חיס(עווד)יקייט אָז (פּוּ); שפירן, פֿילן; אויפ־נעמען, יעמפֿינדן, אַנטפֿינדן [אירן] מיט די חושים; טאַפּן, מאַצען, פֿינגערן; גיין (י־קריכן) מיט די הענט; רירן, באַרירן, אָנרירן, קאַב טאַקטירן, צושטעקן זיך; טשעפען, פּאַרקען, גראַבֿלען; גלעטן, קיצלען, קאַציקלען; ריבן, מאַסירן, מאַסאַזשירן; מאַניפּולירן; קושן, לעקן; ביסן, קראַצן; רייצן, ברענען, פֿרירן. אַדי: שפיריק, שפירעוודיק, פֿילעוודיק, סענסיטיוו, אַלערגיש, סענסועל, חיסיק, חיסעוודיק, באַחוּסטיניק, באַחוּסט, אויפ־נעמיק, יעמפֿינדלעך, אַנטפֿינדלעך [אירן], אַמ־דריקלעך, אַמ־דרוקספּור, שאַרפֿשפיריק, שאַרפֿפֿיליק.

זען אויך: קראַנקייט 420, פֿילעוודיקייט 508, לייך 512.

253. אומשפירעוודיקייט

ס: אומשפיר(עווד)יקייט, טעמפּקייט, פֿאַר־שטאַרטקייט, פֿאַרטויבטקייט, פֿאַרשטיי־נערטקייט, פֿאַרשטאַרבנקייט אָז"ח ← אד; פֿאַרטויבונג, פֿאַרשטאַרונג, פֿאַרשטיינערונג אָז"ח ← ו.

שלאַף, קאַמאַ, לעטאַרגיע, הינערפֿלעט; טראַנס, היפּנאָז, היפּנאַטישער צושטאַנד; גע־לימטקייט, פּאַראַליז, פּאַראַליטש; אַגמאַכט, חלשות אָז"ח ← 420.

שלאַפּמיטל, שלאַפּטרונק, שלאַפּנעטראַנק; פֿאַרטויב־מיטל; נאַרקאָז, אַנעסטעזיע, עטער, קאַקאָן, נאַוואַקאָן, אַפּיום, יאַפּיאַט, מאַרפּיום,

ריירן; באַוואַסערן, באַוועסערן, איריגירן, באַ־פֿיכטן; צוואַשטשען; (באַ)מיסטיקן, באַ־גיטיקן, פֿערטילזירן; אַקערן, ראַלען, בוקערן, פּוקערן, (באַ)ראַנעווען, סאַפען, סאַ־פעווען; גראַבליעווען, פֿאַרוואַל־אַטשען, גראַבן, שוואַלען; בייטן; יעטן, פעלן, פעלעווען, פעלענען, פיעלען, פּאַלען, פּאַלענען, פּאַלעווען, פּאַלעווען, פּראַשעווען, דורכרייסן; אויס־וואַרטען, אויסניקערן, אויסוואַרצלען, אויס־קאַרטשעווען, אויסקאַרענייען; זייען, זעצן, פֿלאַנצן; פּאַרפֿירן אַ גאַרטן; באַוועלדערן, באַוואַלדיקן, באַוואַלדן; צוועצן, מרביב זמן, (ש)טשעפען, גרעפֿטן [אז]; צונויפֿקרייצן, קאַ־פּולירן; (אי)אָקולירן, אַינאַייגלען; שניידן, קאַסירען, אַראַפּנעמען, האַרבסטן, אויסקלייבן ודי צייטיקע פֿרוכטן; גאַרבן, סטויגעווען, סקירדעווען, בינדן; דרעשן, מאַלויצען, מאַלויטשען, מליטשען, האַרמאַנעווען; וזייען, זיפּן; סילאַירן, סילאַסירן, קעלטערן.

אַדי: לאַנדווירטשאַפֿטלעך, מעדיאַראַטיה, אַגראַריש, אַגראַנאַמיש, אַגריקולטורעל, ס־כלאַפּסקע, מוּזשיצקע, ייִשובֿניקש, פּוּי־עריש, פּריציש אָז"ח ← ס.

שפּר: ניטאַ קיין ערגערע זאַרג חי פֿעלדזאַרג; אַ פּויער האַט דעם רבונו של עולם פֿאַר אַ שותף; עובד אַדמתו ישבע חם; אין דער סאַכע ליגט די מוֹל־בֿרכה.

זען אויך: באַטאַניק 249, געוויקסן 250.

252. שפירעוודיקייט

ס: שפירעוודיקייט, פֿילעוודיקייט, סענסיטיוו־קייט אָז"ח ← אד; שפירונג, פֿילונג אָז"ח ← ו; סענסיביליטעט, סענסיטיוויטעט; אַלער־גע; שפיר, געפֿיל; חיסיקייט, חיסעוודיקייט, באַחוּסטימן; אויפֿנעמונג, שפירונג, יעמפֿינדונג, אַנטפֿינדונג [אירן]; געוויירווערונג, סענסאַציע; פּערצעפּציע; אַפּערצעפּציע; אַמ־דרוק, רושם, אימפרעסיע.

וירט, כלאַראַפּאַרמירט, נאַרקאַטיזירט; פּאַר-
טויבט, באַטויבט; געפּלעפּט, אוסטאַפּיעט,
אַסטאַפּיעט, פּריטשמעליעט, זאַטשמע-
ליעט; פּאַרטשאַדעט, פּאַרוואַנדזשייעט,
פּאַרגאַרעט; היפּנאָטיש, לעטאַרגיש אַאָוו
← ס און ו.

וען אויך: קראַנקייט 420, אומפּילעוודיקייט 509.

254. וואַרעמקייט, וואַרעמונג

ס: וואַרעמקייט, לעבלעכקייט, מיידקייט
אַאָוו; הייסקייט, היציקייט, ברענעדיקייט
אַאָוו ← אד; וואַרעמונג, הייצונג אַאָוו ← ו;
ליבע וואַרעמקייט, בלוטוואַרעמקייט, אַטאַם-
וואַרעמקייט אַאָוו; קאַלאַריע.

היץ, חמימה; געבונדענע, טראַפּישע,
אַפּריקאַנער, יאַפּריקאַנישע, בענגאַלער,
בענגאַלישע, אינדיאַנישע, ברענעדיקע, דריקנ-
דיקע, שטיקנדיקע אַאָוו היץ; שטיקעניש,
דערשטיקעניש, דוך, דוכאַטאַ, פּאַרענינע,
פּאַרעניצע; זומערהיץ, זאַמדהיץ, קאַכהיץ,
באַקהיץ, זידהיץ, שמעלצהיץ אַאָוו; בלוט-
היץ, פּיבערישע היץ, פּיבער.

ברען, ברי, בראַט, זיד, זאָט, בראַנד,
פּייער, שרפה, פּלאַם-פּייער, גיהנום-פּייער,
העליש פּייער, ווילקאָן, פּלאַם, פּלאַקער, גלי,
אַנגלי, יגלוט; רויטגלי, רויטגלוט, וויסגלי,
וויסגלוט; וואַרעמקייט-כוואַליע, הייסע
כוואַליע, הייסע לופּט; סוכאַווי, סיראַקאַ,
סאַמום, כאַמסין.

טעמפּעראַטור-העכערונג, טעמפּעראַטור-
צוקום; קריטישע, אַבסאָלוטע אַאָוו טעמפּע-
ראַטור; זיד-טעמפּעראַטור, שמעליץ-טעמפּע-
ראַטור אַאָוו; צעלזיוס, רעאַמיוס, פּאַרעני-
הייט, צענטיגראַד, אַבסאָלוט, אַבסאָלוטער
נול; ברענפונקט, קאַכפונקט, זידפונקט,
שמעלצפונקט אַאָוו; טערמאָפּיקאַציע.

וויסנשאַפּט טערמאָלאָגיע, טערמאָטיק,
טערמאָסטאַטיק, טערמאָדינאַמיק, קאַלאַריק,

נאַרקאַטין, כלאַראַפּאַרם, לאַודאַנוס, כלאַרע-
טיל, לאַכאַז אַאָוו ← 427, 220.

וו: זיין אומשפּיר(עווד)יק, זיין אומפּיל(עווד)יק,
זיין טעמפּ, זיין אַפּגעשטאַרבן אַאָוו ← אד;
זיין אַן חושים; ניט האַבן די וויס(עווד)יקייט אַז
(פּת); זיין טויט צו; זיין ווי אַ נעכטיקער; ליגן
אין הינערפלעט; זיין אין אַ קאַמאַ אַאָוו; ניט
שפּירן, ניט פּילן אַאָוו ← 252.

ווערן אומשפּיר(עווד)יק; אַינטשאַדען זיך,
אַינטשאַדזשען זיך, פּאַרטשאַדען זיך, אַר-
טשאַדען זיך, אַינטוואַנדזשען זיך, פּאַר-
טוואַנדזשיען זיך, פּאַרגאַרען זיך.

מאַכן אומשפּיר(עווד)יק; פּאַראומשפּירן;
פּאַרטויבן, באַטויבן; פּלעפּן, פּריטשמעליען,
זאַטשמעליען, פּרייה(לישען); געבן מיט אַ
דראַנג (דובינע, באַמע, אַבוך) איבערן קאַפּ;
אוסטאַפּיען, אַסטאַפּיען; פּאַרהאַרטעווען,
שטאַלן, פּאַנצערן, פּאַרשטיינערן, פּאַר-
גליזערן, פּאַרפּירן, פּאַרשטאַרן; אַפּטעמפּן,
אַפּשטומפּן; אַפּטייטן; פּאַראַליזירן, אַפּנעמען,
ליימען; אַינשלעפּ(ער)ן, פּאַרשלעפּ(ער)ן,
פּאַרשליפּן וויאַל; פּאַרהייפּנאָטיזירן; עטערי-
וירן, כלאַראַפּאַרמירן, נאַרקאַטיזירן, אַנעס-
טעוירן.

אַדי: אומשפּיר(עווד)יק, אומפּיל(עווד)יק,
אומפּילבאַר, זגעפּיללאָזיק, ניטאויפּ-
נעמיק, אומעמפּינדלעך, זעמפּינדונסלאָזיק,
ניטסענסיטיוו, אומבאַרירט, אַנזייטאַנדיק,
זווייטאַנלאָזיק, זשמערצלאָזיק; פּאַראַלי-
זירט, פּאַראַליטיש, געליימט, שלאַקיריק,
אַפּגענומען; טעמפּ, אַפּגעטעמפּט, שטומפּ;
פּאַרפּירן, פּאַרגליזערט; שטאַר, פּאַר-
שטאַרט; פּאַרהאַרטעוועט, פּאַרשטאַקט, פּאַר-
שטיינערט, געשטאַלט, געפּאַנצערט, פּאַר-
טערפּנעט, פּאַרקליאַקעט; טויט, אַפּגעטייט,
פּאַרשטאַרבן, אַפּגעשטאַרבן; אומוויס(עווד)יק,
באַוויסלאָזיק, אומבאַוויסט, אַינדרוקס-
לאָזיק; פּאַרשלעפּ(ער)ט, אַינגעשלעפּ(ער)ט,
פּאַרשליפּט וויאַל; פּאַרהייפּנאָטיזירט; עטערי-

ליע, רער; פראמוגע, פארמיגע, אשורובע; פידפיל, פאדפיטשניק, קאטוך.

אויךמאכער, אויךשטעלער, מוליער, גאנטשאַר.

אויךמכשירים פֿיערבאָק, פֿיערציג, פֿיערגעציג, פֿיעראיין, שאראיין, פֿיער לעפל, פֿיערצוואַנג, פֿיערשירעם וקאמין; קאטשערע, קאטשעבע, אויךגאָפּל, ווילקע; פאָמעלע, פאָמעליק, פאָמיעטקע, אויךרבע זעם, קעררוש; אַשקאָסטן, אַשפּאַן, זשליקטע אא"וו ← 261.

הייצוואַרג, הייץמאָטעריאַל, הייצשטאָף; האָרץ; ברענהאַרץ, הייצהאַרץ, קלאַפּטער האָרץ; שייטל, שטשאַפע אא"וו ← 34; אָרעם, ברעם, ברעמעניע אא"וו ← 47; גלאַז נייע, האַלאָזנייע, האַלאָזשקע, פּאַנעלע; קוילן, אַנטראַציט, טאָרף אא"וו ← 204; הייסע קוילן; פֿיערקויל, זשאַר; אַש, האַלצאַש, קוילנאַש, צונטער, זאָלע, זאָרקע, פּריסיק, זשיזשעליצעס; אייל, ברענאיייל אא"וו ← 221; גאַז, ברענגאַז, הייצגאַז אא"וו ← 220; עלעק טרייע, עלעקטריציטעט ← 104; האַלצ־שטאַל, האַלצ־סקלאַד, האַלצ־קאָמער; קוילך לאָגער, קוילנסקלאַד; קוילןקאָסטן, בונקער; קוילןקאַרב.

הייצער, איינהייצער, אויךהייצער, קאָ טשעגאַר.

וון: זיין וואָרעם, זיין הייס אא"וו ← 87; ברענען, פאָליען, פּלאַמען, פּלאַקערן, סמאָליען, קאָכן, באַקן, באַטן, זשאַרען, ברדען, גליען; דערהיזן וך, צעהיזן וך; זיין אין שוויס, שוויצן, פּרזען, פּרייען, פּרעגלען וך; אָפּניין מיט שוויס; ציענין (צעשמאַלצן ווערן) פון היץ; זיין אין פֿיבער; פֿיבערן; ווערן וואָרעמער; [פּראָסטן] אָפּלאָזן, לאָזן, נאָכלאָזן, אָפּשלאָזן.

[פּאַרגלײַכונגען ברענען (גליען אא"וו) ווי אַן אויזן, ווי אין (אַ) גיקנעם, ווי אויף (הייסע) קוילן, ווי אויף פּאַקן, ווי אין טיפּוס, ווי אין

געאָטערמייע, דיאָטערמייע, איזאָטערמייע אא"וו.

אינסטרומענטן טערמאָרעגלאָטאָר; טערמאָמעטער, גראַדוסניק, רייקע, טראַליס; דיפּערענציאַל־טערמאָמעטער, מינימאַל־טערמאָמעטער, מאַקסימאַל־טערמאָמעטער אא"וו; באַדן־טערמאָמעטער, וואַסער־טערמאָמעטער, וואַנע־טערמאָמעטער, לוּפּט־טערמאָמעטער אא"וו; קאָלאָרימעטער, פּיראַמעטער אא"וו; טערמאָסטאַט, טערמאָגראַף, טערמאָסקאָפּ אא"וו.

הייצונג, באַהייצונג; צענטראַלע הייצונג, צענטראַל־באַהייצונג; דאַמפּ־הייצונג, דאַמפּ־באַהייצונג; גאַהייצונג, גאַרבאַהייצונג אא"וו. אויזן, (ה)רובע, פּעטשקע, פּעטשענע; ציגל־אויזן, קאָכל־אויזן, קאָפּל־אויזן, צוג־אייזעלע; קאָכאויזן, קיכאויזן, ענגלישע קיך; פּליטע, רענדוש [אין]; בראַטאויזן, באַקאויזן, קוימען־אויזן; האַלצ־אויזן, קוילן־אויזן, אייל־אויזן, גאַזאויזן, גאַפּליטע, געזערענדוש [אין]; עלעקטרישער אויזן; קאָנאָפּאַראַט; לאַמפּ־אויזן, קעראַסינקע, פּרימוס, ספּירטאָזקע; קאָזע־ברענער; בראַטער, קוואַרער, טאַסי טער [אין]; וואַפּל־איזן, בראַטאייזן, קוילנפּאַן, בראַזיר [אין]; הייצקעסל; אינדוסטריעלע אויזנס ← 217; קאָמין, קאָמיניק, פֿיערפּלאַץ, היימבראַנד; ראַדיאַטאָר, רעגענעראַטאָר; פּוסי־וואָרעמער, פּוסי־וועלע, וואָרעמשיין; טערמאָספּלאַש; וואָרעמפּלאַש, האַטוואָטער באַטל [אין]; פֿיערטאָפּ.

[טיילן אויזן] פּוסי־עקעליק, פּריפּעטשיק; קוימען, שאַרשטיין אא"וו ← 228; צוגלאַך, ציקטיר; פֿיערלאַך, פֿיערקע; פּונקעניפּ; אויךדעקל, קוימען־דעקל, קוימענברעטל, קאָפּע, טשאַלנטברעטל, פּאַקרישקע, זאַסי־לינקע, זאַסלאַנקע, יושקע, ווישקע, שיבער, (אויך)פּאַרוקער; רושט; פּאַד, פּעטשערע, פּעטשורקע, יאַמקע, שבתניק; רוקע, ריטש; פּוסערוב; דוכאָזקע, דושניק, קאָכלע, קאַפּ־

הימל; עס באַשלאַגט אַ שווייס; גאָט האָט אַרויסגעלאָזן די וון פֿון פֿוטערפֿעסל (פֿון פֿוטערפֿאַס, פֿון פֿוטערפֿאַס [ש]).

שפּר: אַז מען הייצט אין באָד ווערט וואַרעם אין (דער גאַנצער) שטאַט; פֿון אַ שטיל עבֿרי ווערט ניט וואַרעם אין חדר; וואָס עס גייט אַזעק הינטער אויף הייצונג גייט אַזעק זומער אויף נאַרישקייטן.

וען אויך: ברעטנ 256.

255. קאַלטקייט, קילונג

ס: קאַלטקייט, קילקייט, פֿראַסטיקייט אַאָ"ו
 ← אַי: קילונג, פֿירונג, גליחערונג אַאָ"ו
 ← ו: קעלט, קרייה; קאַלטער (שווערער) הינטער; ביטערע, בייסיקע, עסער(ר)יקע, שניי־דיקע, דורכגענוענד(יקע), דורכדרינגענד(יקע), אומברחמנותדיקע, סיבירער, סיבירישע, אַרקטישע אַאָ"ו קעלט; קילער הינט, קאַל־טער הינט, בריי; פֿירפֿונקט, נו; טעמפע־ראַטור־פֿאַרקלענערונג.

איז; שנייאיז; איזגאַנג, טרייבאייז, אַיז־דעק, (איז)קרייז, איזמאַסע, גלעטשער, אַיז־פֿאַס, איזבאַרג, איזפֿעלד, איזשטראָם; אַיז־זאַגע, קאַלטע זאַגע; איזזאַפֿן, איזליכטל, איזשרויף, סטרעמפֿל, טריפֿלקע, איזזעפֿל, סאָסורקע, איסיקל [אַי]; ואויף שויבן פֿראַסט־ביימער, פֿראַסטבלומען, בערן.

געפֿריה, (גע)גליחער, שנייגליחער; פֿראַסט, ווינטער פֿראַסט, טויפֿראַסט, פֿראַסט־טוי, זילבער־פֿרעסטל; פֿירפֿרעסטל, מאַרג־פֿרעסטל, פרימאַראַזיק.

שניי; פֿעטער שנייער; שנייצודעק, שניי־פֿעלד, שניי־ליניע, שנייער, שנייבאַרג, שנייקאַשע, שנייהויפֿן; קויל־שניי, באַלעם שניי, שנייבאַלעם, שנייקויל, שנייבאַל, שנייפֿירקע; שנייעלע, שניי־פֿליטער, שנייגפֿל, סנעזשקע, פֿליאַכע; שנייפֿאַל, פֿאַרשיטעניש, לאַזניע, זאַחייע, חיוזע, מעטעל, מעטעליצע, מאַטעליצע, שניי־

קנחת, ווי אין היציק שלאַפֿקייט, ווי אין העליש פֿיער; שוויצן ווי אַ ביבער, ווי אַ חויר, ווי אין מרחץ, ווי אין באָד, ווי פֿאַר אַן עקועקוציע (אַ זאַקוציע); מאַכן וואַרעם, הייס אַאָ"ו; טער־מאַפֿיצירן; וואַרעמען, אָנוואַרעמען, אויס־וואַרעמען אַאָ"ו; הייצן, אַמנהייצן, אָנהייצן אַאָ"ו; פֿאַרען, אויספֿאַרען, צעפֿאַרען אַאָ"ו; אָפֿברעין ווי מיט וואַר.

אַדי: וואַרעם, בלוטוואַרעם; לעבלעך, [דעל] לוי, לוי־לעך; מילד, לינד, זומער־דיק; הייס, בלוט הייס, זוּדיק הייס; תּמוזדיק, חמימהדיק, פֿיערדיק, ברענענדיק, טראַפֿיש, ווילקאַניש, פֿלאַקערדיק, פֿלאַמענדיק, ברי־יק, גלייך, גלוטיק, קאָכיק, קאָכעדיק, זוּדיק, זוּדיק, באַקעדיק, היציק, פֿיבעריש, שוויציק; שטיקיק, שטיקעדיק, דריקעדיק, דריקנדיק, שווער, דושנע, פֿאַרנע, דעמפֿיק, פֿאַרעדיק; צעוואַרעמט, צעזליט, צעהיצט, צעפֿיבערט, צעברענט, צעפֿלאַמט, צעפֿלאַקערט, צע־קאָכט; פֿאַרשוויצט, צעשוויצט, צעשוואַצט [ש]; צעיאַכמערט; צעפֿאַרעט, אויסגעפֿרייזט, צעפֿרייזט, צעפֿרייזט, צעשמאַלצן, צעגאַנגען אַאָ"ו ← ו: קאַלאַריש, טערמיש, איזאָטערמיש אַאָ"ו ← ס.

נפֿאַרגלייכונגען קאָכעדיק ווי אַ סאַמאַ־וואַר; וואַרעם (הייס אַאָ"ו) ווי די וון, ווי אויף דער וון, ווי קוילן, ווי די ליבע, ווי אין מרחץ, ווי אין באָד אויף דער אייבערשטער באַנק (פֿאַלע), ווי אין באָד אויפֿן אייבערשטן פֿאַל, ווי אין די וואַרעמבעדער, ווי אין אַן אייער, ווי אונטער אַ פֿערענע, ווי אונטער דער מאַ־מעס פֿערענע, ווי אויפֿן אויחן, ווי אין אַ קרעטשמע, ווי אין אַ וואַטאָן ליבל, ווי אין פֿרישטן, ווי אין תּמוז, ווי אין אַ פֿאַסעכע, ווי אין אַן אויחן, ווי אין אַ קאַלכאויחן, ווי אין גי־הום, ווי פֿיער וואָלט געפֿאַלן פֿון הימל.

פֿראַז: הייס אַז מען קען צעגאַנגען (צע־שמאַלצן) ווערן; עס איז קיין טראַפֿן לופֿט נישטאַ; עס האָט ויך אָנגעצונדן אַ פֿיער אין

שטאַרט, אָפּגענומען, פֿאַרקאַלייעט אַאָז"ו
← ה'; קאַרט איז, איז קאַרט.

פֿאַרגלײַכונגען קאַרט ווי (אויף) איז, ווי
אויף דרויסן, ווי אין אַ פּוסטינע (פּוסטקע), ווי
אויפֿן ים־הקרח, ווי אין אַ פֿאַדאַזניע, ווי אַ מת,
ווי די האַנט (דער שטערן) פֿון אַ מת; וואַרעם
ווי בײַ אַ טויטן דער קאַפּ (* דער הינטן, * דער
פֿחת).

פֿראַן: עס איז קיין דוך נישטאַ; עס איז ניש
טאַ קיין כּוך און קיין דוך; עס נעמט אַ
פֿראַסט; די פֿענצטער זינען פֿאַרקאַוועט מיט
איז; זינט גאַט האַנדלט מיט פֿראַסט איז נאָך
אַזאַ פֿראַסט ניט געווען; עס איז קאַרט-כאַטש
וועלף (הינט) צו טרײַבן; עס איז קאַרט-כאַטש
נעם און טרײַב דאַרט אום וועלף (הינט); עס
פֿאַרגייט זאַשפּערעס; עס קלאַפט אַ צאַן אין
אַ צאַן; עס וואַרפֿט אין קדחת; עס נעמט
אַדורך די ביינער (ביזן מאַרך פֿון די ביינער);
עס פֿאַרגייט אונטערן האַרצן (אונטער די נעגל);
ס'איז ווי אַ סוכה: צילתה מרובה מחמתה;
[קייטריש] גאַט שיט אויס די פֿעדערן פֿון דער
איבערבעט.

שפּר: אָפּפֿירין פֿירט מען אָפּ אַ הינטן, ניט
אַ קאַפּ; אַז דער פֿראַסט נעמט שטאַרק
ברעכט ער באַלד דעם קאַרק.

וען אויך: פֿעשוונג 257.

256. ברענונג

ס: פֿיערדיקייט, פֿלאַקערדיקייט, ברענע-
דיקייט אַאָז"ו ← אר'; ברענונג, פֿלאַקערונג
צינדונג אַאָז"ו; ברען, אינברען, אַנברען, אויפֿ-
פֿלאַם אַאָז"ו ← ה'.

פֿיער, [קייטריש] זושזע; פֿלאַם פֿיער,
גיהנום־פֿיער, העליש פֿיער; פֿיערשפּיער
דיקער באַרג, ווילקאַן; קראַטער; פֿיער-
שטיק, פֿיערוזיל, עמוד־האַש; פֿלאַם, פֿלאַ-
קער; פֿונק, גיצוץ, פֿלעמל, צאַנק; סמאַל,
סמאַלינעס, האַד; שרֿפה, בראַנד, פֿיער,

זאָוערוכע, טרײַבשני; האַגל, האַגל־קערנער;
האַגל־וואַלקן.

דראַוש, דראַשטש, דרעשטעס, זאַשפּע-
רעס, גענדוענע הויט; פֿראַסטביס, פֿראַסט-
בייל; צאַךקלאַפעניש, ציטער, שוידער אַאָז"ו
← 202.

[קיל־מכשירים] איזומאַשין, קיל־מאַשין,
קיל־אַפּאַראַט; קיל־קאַמער, קיל־צימער, איז
קאַמער, איזצימער, קעלטער, איזקעלער,
איזגורב, פֿאַדאַזניע; איזשאַנק, איזקאַסטן,
איזבאַקס [אין], פֿרידזשידער, רעפֿרידזשע-
ראַטאַר; קיל־אויחן, קיל־וואַגאַן, אָפּקילער,
איזקילער, וואַסער־קילער, מיל־קילער, וויי-
קילער. עמער איז, איזעמער, איזעקל, איז
פעכער, אַמאַניע; לופֿטקילער, ווענטילאַטאַר,
ווייער, פֿאַכער, פעכער, וואַכילער, פֿען [אין].

וו: זיין קאַרט, זיין קיל, זיין פֿראַסטיק אַאָז"ו
← אר'; פֿירן, (ס) קאַלייען, אָקאַלייען,

פֿאַרקאַלייען; פֿאַרשטאַן; גליווערן, סטאַיען;
ציטערן (טרייסלען זיך, שוידערן, דראַזשען
אַאָז"ו) פֿאַר קעלט ← 202; כאַפּן דריזשקעס,
כאַפּן דרעשטעס אַאָז"ו ← ס; זיין (ווערן) ברוין
און בלוי (ברוין און בלאַ, בלאַנע בלאַ) פֿאַר
קעלט; זיין (ווערן) אַ שטיק איז; זיין (ווערן)
שטיף פֿאַר קעלט; אויסגיין פֿאַר קעלט.

מאַכן קאַרט; שטעלן אויף איז; קילן,
אָפּקילן, אויסקילן אַאָז"ו; קעלטערן; אויס-
ריפען; לופֿטערן, איבערלופֿטערן, דורכ-
לופֿטערן, אויסלופֿטערן, ווענטילירן; פֿאַכען
אָפּפֿאַכען, פעכערן, פֿעכלען, אָפּווייען,
אָפּבלאַזן אַאָז"ו ← 219; דערפֿרישן זיך, דער-
קוויקן זיך, אַטכאַיען זיך; אויסבלאַזן ווי אַ
הייסע יויד, ווי אַ הייסן רעטשיטשניק.

אַדי: קיל, קיל־בלעך, קיל־וואַטע [אין]; לעב-
לעך, [ריאן] לוי, לוי־לעך; פֿריש, לופֿטיק;
קאַרט, ביטער קאַרט, ניטבאַהייצט; ווינטער-
דיק, שנידיק, ביסיק, פֿירנדיק, פֿראַסטיק,
איזיק; געפֿרוירן, געפֿראַרן, געפֿאַרצעוועט,
פֿאַרפֿרוירן, פֿאַרפֿראַרן, פֿאַרגליווערט, פֿאַר-

פּאָזשאַר, רויטער האָן; קרעמאַטאַריע, שײַ
טער, שײַטערהויפּן, קאָסטער, °קאָסטיאַר,
אויטאָדאַ-פּע; פּאַרברעךן פּראָצעס, אָקסי-
דאַציע, קרעמאַציע, קאַרבאָניאַציע; פּיראַ-
פּאַגוע.

ברענוואַרג, ברעךמאַטעריאַל, צינדשטאַף,
ברענעכץ 254 ←; צינדעהאַלץ, צינדלעהאַלץ,
צינדל, קין, קינדלע, קינדלע, קינדלע, לר
טשינקע, שקאַלע; שוועבעלע, קינדל, סירניקל,
זאַפּלע, זיידענע פּאַלע [שײַ], מעטש [שײַ];
זינטשוועבעלעך, זיכערשוועבעלעך, שווע-
דישע שוועבעלעך אַזאַ״ו; (אַזאַ צינדער, צינדער
אַנצינדער, זאַפּלאַניצע, טאַמער פּאַרט [שײַ];
פּיערשוואַם, הופּקע, היפּקע; קרעמען, קרעמ-
ניעשטיין, פּיערשטיין, קריסיליע, שטאַלרינג.
אונטערצינדער, שרפּהמאַכער, שרפּע-
נער, רציחהשרפּענער, נישורף [שײַ]; פּיראַ-
מאַניאַק.

זו: ברענען, פּאַליען, שרפּענען, נעצן [שײַ];
פּיערן, פּלאַמען, פּלאַקערן, קנאַקן, זשאַ-
רען, זשאַרקען; סמאַליען, זענען, רייכערן,
טליען, קליען, טליען, קאַיען, גלימען, פּילי-
יערן, פּלימען, פּלעמלען, צאַנקען; צאַנקען
זיי אַ ליכט (צו נעיליה), זיי ביי דער גסיסה, זיי
די לעצטע האָלענען.

זיין אין פּלאַמען; אַנצינדן זיך, אַנכאַפּן
זיך; אויפּפּלאַמען, אויפּפּלאַקערן, אויפּצאַ-
קען אַזאַ״ו; צעברענען זיך, צעפּלאַמען זיך,
צעפּלאַקערן זיך אַזאַ״ו; פּונאַנדערברענען
זיך, פּונאַנדערפּלאַקערן זיך אַזאַ״ו; צוברענען,
צושאַרען, צוסמאַליען אַזאַ״ו; אָפּברענען,
אָפּשאַרען, אָפּסמאַליען, אָפּזענען, אָפּזענען
אַזאַ״ו.

מאַכן (אויפּשאַקן, אַנלייגן, אונטערלייגן,
צעלייגן, פּונאַנדערלייגן אַזאַ״ו) אַ פּיער;
צינדן, אַנצינדן; נפּאַפּיראַס פּאַררייכערן, אַג-
רייכערן, זאַקידרעווען [ליל]; אַגריבן אַ שווע-
בעלע; צעבלאַזן (פּונאַנדערבלאַזן, אויפּפּאַ-
כן [ען], אויפּפּעכערן) אַ פּיער; צעפּלאַמען

פּאַרברענען) אַ פּיער; פּאַרסמאַליען,
פּאַרצערן, פּאַרשרפּענען, פּאַרסמאַליען,
פּאַרקוילן אַזאַ״ו; אָקסידירן, קאַרבאָניזירן;
קרעמירן; פּאַרברענען אויף אַש; אונטער-
צינדן, מאַכן אַ שרפּה, מאַכן בוראַמאָריהאַש,
אַפּלאַזן אַ רויט הענדל אויפּן דאַך.
אַדי: פּיער(ד)יק, פּלאַם פּיער(ד)יק, חויל-
קאַניש; אומאויסלעשלעך; ברענע(ו)דיק,
ברעניק, ברענעזודיק, ברענפּליק, פּאַר-
ברענלעך; פּלאַמיק, פּלאַמעדיק, שרפּעדיק,
פּלאַקער(ד)יק, אויפּפּלאַמלעך, אַנצינדלעך,
רייכערדיק; שרפּהדיק, פּאַזשאַרנע, אונטער-
צינדעריש; פּאַרברענט זיי קויל.

שפּר: עס איז שלעכט די מנפּה, אָבער עס איז
גוט די שרפּה; נאָך אַ שרפּה חערט מען
רייך; שפּיל דיך גיט מיט פּיער; פּיער איז אַ
גנב; זיי איז צו דער שטוב ווי דאַס פּיער
ברענט אינעוועניק; אַז עס ברענט ביים שכן
ביסטו אויך אין סכּנה; אַז מען דאַרף האָבן
פּיער זוכט מען עס אין אַש.

זען אויך: האַרעמקייט 254.

257. לעשוונג

ס: לעשוונג, אויסלעשוונג, דערשטיקונג אַזאַ״ו
← 11.

[מכשירים] לעשער, פּיערלעשמאַשין,
לעשאַפּאַראַט; זאַסער-פּאַמפע, °נאַסאַס;
אַעראַפּאַר; (לעש)שפּריצער, קישקע, °שיקאַוד
קע, זאַסער-קישקע, פּיער-קישקע; פּיער-
האַק, פּיערהאַקן; לייטער-זאַקן.

פּיערדעפּאַרטעמענט, פּיער(לעשער)
בריגאַדע, פּיער(לעשער)קאַמאַנדע; פּיער-
לעשדעפּאַ, °פּאַזשאַרנע דעפּאַ.
לעשער, פּיערלעשער, פּיערמאַן, °פּאַ-
זשאַרניק, °סטראַזשאַק; אויסרייטער.

זו: לעשן, אויסלעשן, אָפּלעשן אַזאַ״ו; אַמי-
טושען, פּאַרטושען, פּאַרטושקען, פּאַר-
דושען, צודושען, דעמפּן, פּאַרטרעטן, דער-

[א]ן; פֿירנעריכט, פֿאַרנעריכט, פֿאַרשפּיז;
צווישנשפּיז; הויפטנעריכט, פּיעס דע רעזיס
טאַנס; בייגעריכט, ינעבונגעריכט, צושפּיז,
סײַדדיש [א]ן; נאַכנעריכט, נאַכשפּיז, נאַכעסן,
דעסערט; צימעס; קאַמפּאַט.

זיסער טיש, געוואַלצענער טיש; צר
בײַסונג, פֿאַרבייסונג, פֿאַרבייסעכץ, ביס,
לײַכטער ביס, װאַקוסקע, פּריקוסקע, אַרזשע
[קל]; סענדוויטש, סאַנדוויטש; פֿלייסענער
וויטש, קלובסענדוויטש אַאַװװ; ברויט מיט
פוטער, פוטערברויט, פוטערבראָד, קאָ
נאַפּקע; פּיבּוד.
געבעקסן געבעקס, געבעק, געבעקל,
געבאַקנס, באַקוואַרג, באַקוואַכן, געבעקוואַכן;
פוטערגעבעקס, פאַשטעטןגעבעקס, צוקער
געבעקס אַאַװװ.

ברויט, פֿחם, דאַנע, גאַטס גאַב; פֿת
עפּױם; הייזנברויט, לאַנגברויט, רונדברויט,
פּידפּאַליק; פֿלדברויט, וויסברויט, בולקע,
ווייצנס, ווייצנברויט; שוואַרצברויט, ראָעווע
ברויט, ראָעווע ברויט, ראָעווענע ברויט,
קאַרנברויט, קומיסברויט, סאַלדאַטסקע
ברויט; קאַלדוואַרער ספּאַנדזשקיק [א]ן [א]ן;
געבײַטלטװע (פּעטלעוואַנע) ברויט; קאַרנע
געבײַטלטװע (קאַרןגעבײַטלט) ברויט; בײַטל-
ברויט, געמישטװע) ברויט, סיטנע (שיטנע)
ברויט, סיטניצע, האַלב סיטנע ברויט, האַלב
זינדענע (האַלבזינדן) ברויט, פּאַמפּערוניקל
[א]ן; היימיש ברויט, קימלברויט, קלײַער
ברויט, גערשטנברויט אַאַװװ; [קל] קרעל, אַק
רעל, אַקריל; ברויט מיט וואַלץ; טרוקן ברויט,
ברויט מיט נישט, ברויט מיט צונג; לאַבן,
לעבל, ברויט, ברייטל, קוקל, סיקע, פּאַלל-
ניצע, זייגער [א]ן.

פֿלד, קוילעטש, קיטקע, באַנדע; געלע
פֿלד, זיסע פֿלד; קידוש־פֿלד, פֿחם־מישנה, באַר-
כעס, ברכות, בערכעס; דאַטשער, טאַטשער;
הבֿלד־פֿלד; פֿלד־זעמער; געפֿלאַכטענער
קוילעטש, שבת־קוילעטש, פּורים־קוילעטש,

שטיקן, אויסבלאָזן; פֿאַרלעשן זיך, אויסגיין,
אויסברענען.
אַדי; לעשיק, פֿאַרלעשלעך, אויסלעשלעך
אַװװ - װ.

וען איר: קאַלטיקייט 255.

258. שפּייז, געטראַנק

ס: עסן, עסנוואַרג, עסעכץ, שפּיז; שפּיז
וואַרג; אַראַגנישע, ניט־אַראַגנישע שפּיז;
ניטראַגענע (פּראָטעיין) שפּיז אַאַװװ; שפּיז
אַרטיקלען, שפּיז־פּראָדוקטן, שפּיז־מיטלען,
לעבנס־מיטלען, מיטל־סלעבן [א]ן, קעסט,
קאַשט, פֿילכול, האַדיולע, פּאַפּאַס; שפּיז
אינדוסטריע.

נער, נערונג, ינאָרונג, צערונג, לאַבונג,
נערוואַרג, נערשטאַף; נערוועדיקייט, ינאַר-
האַפּטיקייט; נערזערט, טוק, חיות; אונטערלען.
ושפּיז־וויסנשאַפֿטן סיטאַלאַגיע, טרעפּסאַ-
לאַגיע, גאַסטראַלאַגיע, גאַסטראַנאָמיע.
הספּקה, אויפֿהאַלט, אונטערהאַלט; אויס-
האַלטונג, אַלימענטן, מזונות; פּראָוויאַנט,
פּראָוויזיע, פּוראַש, פּריפּאַסן, אַרדינאַריע;
ראַציע, באַנע, פּאַיאַק, כאַרטש, וואַלווקע
נאַרעסטאַנטן; פּילנעס, פּילנאַסט; צדה
פֿירך.

עס, פֿרעס, אַכילד; מאַכל, מאַכלים;
חמץ; פּאַדעם; בשר־זונגים; מן; פּאַשע; זקני
רשׁי קאַשע, ניאַם־ניאַם, האַם, האַמעניו.

מאַלצייט, מאַל [א]ן; אַנבייסן, איבער-
בייסן, פּת־שחרית, פֿרישטיק, ברעק־פֿעסט [א]ן;
וואַרע(ע)מעס, פּאַדוואַרעמעס, פֿאַרוואַרעמעס,
לאַנטש [א]ן; מיטאַג, מיטאַגעסן, דינער; נאַכ-
וואַרעמעס, פֿירע, נאַכמיטאַג־צובייס, פֿעשפּער,
זייזן, יאָזן, קאַטרער [פּראַנקרייך]; וועטשערע,
אַזונטברויט, אַזונט־עסן, נאַכטעסן, נאַכטמאַל-
צייט, קאַלאַציע, סאַפּער [א]ן; של־סיסעודות,
מִזְוֵה־מִלְכָּה אַאַװװ - 619.

געריכט, מאַכל, גאַנג, פּאַטראַווע, קאַרס

קוכן, מאַנדל־קוכן, פֿעפֿער־קוכן, פֿעפֿער־נוס
 קוכן, שמאַנטקוכן, האַבער־קוכן, האַניק־קוכן,
 אייער־קוכן, קעזקוכן, פֿלחמיר־הניק, מלכות־
 ברויט, מלכות־ברייטל; פֿעקעך; קאַרדל־ע
 קער, האַניק־לעקעך, צוקער־לעקעך, באַזשניק
 [מל]; [א] קייק, ספּאַנדושקייק; טאַרט; סטע
 פּאַניע; מאַנדל־טאַרט, עפּל־טאַרט, עקל־ער;
 פּל־אַדן; חתך־פּל־אַדן, פּוּריס־פּל־אַדן; באַק
 לאַזאַ, שטרודל, קאַרוש, קאַשניק, באַבקע,
 פּאַשטעט, פֿרומער טאַטע, אַקניס, ראַדיש,
 רודיש, האַראַכע־חוניק, פּלאַר־אַרקע, סעטיען,
 מאַרציפּאַן, טשאַסטע; פּיאַנאַזע, טאַר
 טאַזע, שאַקאַל־אַדאַזע טשאַסטע; וויי
 טשאַסטע; פּיראַג, פּיראַזשקע.

קיכל; פּוטער־קיכל, קעזקיכל, שוואַמ
 קיכל, עפּל־קיכל, יאָדע־קיכל, קוקלע, סטאַ
 ניק, פּיעטקע, פּאַמעלע; האַניק־פּריץ, האַניק
 קיכל; זכּר־קיכל, אייער־קיכל, ענעס (אַניס)
 קיכל, בוראַ־מיני־מוזותל, מאַנדל, מאַנעלע,
 שטעפּנט, נאַנטל, אַזעלע, אַזנטל, קישעלע,
 שקצים מיט מאַן, גאַטס ברויט; מאַנדל־ברייטל,
 מאַנדל־ביגעלע; הַמְד־טאַש, הַמְנ־טע, פּוּריס
 גרעט; פּרעפּיצע, יאָדערל, לעקעכל, טערטל,
 מאַקאַני, קאַרושיק, חיקעלע, האַניק־טייגל,
 מאַקאַ(אַ)אַנע, פּירעזשקע, פּאַמפּושקע, פּאַר
 טשיק, פּאַנטשקע; וואַפּל; מאַפּין [א].

ביסקוויט; סאַדע־ביסקוויט, ים־ביסקוויט,
 שיפּ־ביסקוויט, הונט־ביסקוויט אַז״ו; גאַלעט,
 סוכאַר, סעכער, צוויבאַק, הערבאַטיק, פע
 נעצל, קרעקער [א].

גרינס גרינס, גרינסן, גרינוואַרג, גאַרטנ
 וואַרג, גרינציג, געמיזע, קטניות, שאַר
 ירקות, גאַרטנ־רוכט אַז״ו ← 250.

קאַרטאַפּל, קאַרטאַפּליע, בולבע, בולזע,
 ערדעפּל, יאַבקע, באַראַבאַליע, באַראַבוליע,
 מאַנדעבערע, מאַנדיבורקע; גרעלן, זשעמי
 קעס, גימזאַקעס, באַראַבאַנעס; יונע קאַר
 טאַפּל, סקאַראַס־פּייקעס; אַלטיחוקעס [מל];
 זיסע קאַרטאַפּל, באַטאַטע, סויט־פּאַטייטאַ

שלש־סעודות־קוילעטש, שאַלעשידעס־קויל
 לעטש, קוואַטער־קוילעטש אַז״ו; פֿלחמיר־
 ניק; בייגל־חלה, שליס־חלה, סעודה־חלה;
 הענט, לייטער, פּוּריגל, ציפּצעניזע; ראַגאַל,
 שטריצל, פּאַדסקרעביק, ליפּקע [מל]; ובאַ
 פּוצונגען דריידל, לייטערל, פּלעכטל,
 קיטקע, קרוטקע.

וטייל ברויט, חלה (אַ)קרמעץ, נאַקרמעץ,
 סקרמעץ, קרמיטשיק, אַקרמיטשיק, נאַקרמי
 טשיק, ראַזשאַק, ראַזשיק, סקאַרע, סקאַרינקע,
 שפיצל, זימט, וליפּעץ, שישקע, זאַקאַלעץ;
 שטיק, פּת־חם, מוציא, המוציא, המוציא מיט
 האַניק, פּוּת, פענעץ, ביסן, רעפּטל, ריפּטל,
 פּרענטל וּלעקעך, כּמאַל, חמּיכה, שקידע,
 סקיבע, חמאַ, לאַכמאַניע, פּידע, פעצענע,
 פּליטש, לוסטע, ליאַמפע, סקאַבורע, קוסע,
 סנעכע.

בולקע, קילבע [מל]; רויזן־בולקע, בוימל־
 בולקע, פּוטער־בולקע אַז״ו; מאַטולקע,
 באַנדע.

זעמל; זעמעל־עך, קלעמעל־עך [מל], ראַלס
 [א]; פּוּזנער, רויזן, פּאַרל־עך, פּאַרקעס,
 פּראַנעלן, פּראַנאַליעס, פּראַנאַברויט, גלאַטע,
 מאַנטוחקעס, מאַנעמעל־עך, קיזערקעס,
 זשליקל־עך, קיסל־אַסל־אַדקעס.

בייגל, ראַגאַל, ראַגעלע; אייער־בייגל,
 פּוטער־בייגל, מאַנדל־בייגל אַז״ו; פּרעצל;
 [א] דאַנט, קרו־ער.

פלעצל; קאַזע־פלעצל, רויזן־פלעצל,
 לאַקרעץ־פלעצל, פּלאַמפּל־עצל, פּאַדפּאַליק,
 פּידפּאַליק, גריסקע, ציבעל־עפל־עצל, אַגרעס־
 פּלעצל, ביאַליס־טאַקער פּלעצל, קניזשע,
 מאַלאַיע; מזה־פלעצל, מזה, אומגעזימערט
 ברויט, אומגעזימערטע קוכנס, ח־סעני; מזה
 שמורה, מזה־שמערגע [מל]; אייער־מזה; גע
 לע (געשמירטע) מזה; אפּיקומן.

קוכן; מאַקוכן, קאַרטאַפּל־קוכן, ציבע
 לע־קוכן, ביאַליס־טאַקער קוכן, עפּל־קוכן,
 פּוטער־קוכן, גערשטן־קוכן, אינגער (אימבער־)

לעך, גרינע אַרבעסלעך, גרינפּיס [אַ]; קאַ
מעסאַרבעס, צוקעראַרבעס, צוקערזאָגער
אַרבעס, נאַהיט, בוינע גרויסע אַרבעס; באַב,
באַבקע, באַבעלע, בעבל, ביבער, פּאַסאַליע,
קוואַשאַלע, רוסישער באַב, טערקישע בעב
לעך, צוקערבאַבעס, געשריבענע פּאַסאַליעס,
ביטשעס; סאַיעבאַב; לינדון, זלינון; ריז,
האַבערריז.

גרויפן, גריץ, גריציע, גרעציע; קרופּניק;
גערשטענע גרויפן, גערשטנגרויפן, גאַנלעך,
פּערלגריץ, פּערלגרויפן, צעלקעס, פענצאַק,
פענטלעך, קיטיע; האַבערנע גריץ, האַבער
גריץ, האַבערגרויפן, האַבערגריציע, האַבער
מעל־קאַשע, אָוטמיל [אַ]; מאַנעגריץ, מאַנע
קאַשע, מאַנעגרויפן, פּאַרינע [אַ]; מלכס גריפּ
לעך, מלך־גריפּלעך, פּאַטשעראַנע, סעמאַ
לינע; רעטשענע גרויפן, יאַדרעצעס; שוואַרצע
קאַשע, הימן, האַדן, טאַטערקע; דינע קאַשע,
האַדלע; סאַנע; מעל - 215; קאַרטאַפּל
מעל, מצה־מעל; מצה־דייבעכץ, רייבעכץ,
רייבברויט.

פּיש, פּישריבע, [קל] סאַחרי, סאַרוי; מינים
פּיש - 247; וטיילן פּישן קאַפּ, מיטל־שטיק,
וויידל, עק; געפּילטע פּיש, פּיש אין זויערן,
זיסזויערע פּיש, מאַרינאַד, מאַרינאַט(ע), פּיש
קיידילעך, האַלקעס, קייקעלעך; לאַקסען,
קסען.

געזאַלצנס; הערינג, ליטוואַק, לאַזאַיע
סאַבליע [קל]; אולי, שמאַלצהערינג, מילכי
הערינג, ביסמאַרק־הערינג, קיפּע־הערינג,
מאַטיעס־הערינג, שאַממיקע, מילכנער(פּיש),
רוינג־הערינג; מאַרינירטע, געזענדולטע, גע
וואַנדולטע, גערייכערטע, געשטוטעטע אַזווח
הערינג; פּיטלינג, קאַפטשאַנקע; געהאַקטע
הערינג, קראַצבאַרשט [חסידיש]; וטיילן הע
רינג קאַפּ, וויידל; מילך, מילך, רויגן; איקרע,
קאַחיאַר; לאַקס; שוויאַזע, קילקע, פּוטער
פּיש, שפּראַט, סאַרדעל, סאַרדין, אַנטשאַוס,
אַנטשאַוויס אַזווח - 247.

[אַ]; טאַמאַט, טאַממייטאַ [אַ]; פּאַמידאַר, פּאַק
לאַזשאַן, פּאַטלאַזשאַן, באַטלאַזשאַן, טרייפּע
נער עפל.

בוריק, צוויק; גאַרטן־בוריק, שפּיזבוריק,
פּעלדבוריק, צוקערבוריק, פּיטערבוריק
אַזווח; וטיילן בוריקן בוריקבלעטער, היטש
קע, נאַטשענע; באַטווינע, אַטשענע, צוויקל.
מער, מייער; בריקעו, ברוקווע, ברוטש
קע, יברוצקע, ברוקנע, קרוטשקע, שפרוט,
יספרוט; ריבן, ריבעלע, גריזינע, גריזשיניע,
סעטענע, צוקערריב; קאַרפּאַל, טוירניפּ [אַ];
פּעטרישקע; פּאַסטערנאַק; רעטעך, (ראַש) -
חודשרעטעכל, רעדסיס; קילערריב, קילי
ראַבי, קאַלראַבי [אַ].

קרויט, קעבעדוש [אַ]; געוויינטלעכ(ע)
קרויט, בלעטערקרויט, שלייטקרויט, בריסע
לער קרויט, סאַוואַיער קרויט אַזווח; בלומער
קרויט, קאַלאַפּיאַר, קאַליפּלאַוער [אַ]; וטיילן
קרויטן קאַפּ, קעפל, הויפטל, הייפטל, היפטל;
קאַטשאַן, כראַפּקע, גל(א)מפּ.

סאַלאַט, שאַלאַטן; ספּאַרושע, שפּאַרגל,
אַספּאַראַגוס [אַ]; שפּינאַק, שפּינאַט, ספּינאַטש
[אַ]; סעלעריע, סעלדערי, סעלערי [אַ];
שטשאַו, שטשאַויע, שטשאַוועל, שטשאַווי,
צוויי, קוואַסעץ.

ציבעלע, ציבורים [פּ]; גרינע ציבעלע,
סטיבן, שאַלאַט, שטשיפּיאַר, ציבעלמסקע,
ציבעכעס, אַטשיבקעס, סטרולקעס; עקלעך;
קראַנץ [ציבעלעס]; ערד־באַרנע, אַרטישאַק;
אייער־געחיקס, אייערווקס, אייערפּרוכט,
יאייערפּלאַנץ, ענפלענט [אַ].

ראַבאַרבער, ראַבאַרבערוס, רובאַרב
[אַ]; קנאַבל; וטייל קנאַבלן ציינדל, הייפטל;
פּעפּערל, פּאַרציי; אווערקע, אוועריק, גורק,
אונעראַק, זאַוואַנזקע; כריין; זענעפּט, האַר
טשיצע, גאַרטשיצע; וויסער, שוואַרצער,
ענגלישער, פּראַנציזישער אַזווח זענעפּט;
פּעלדזענעפּט.

אַרבעס; גאַרטן־אַרבעס, פּריינג־אַרבעס

דעמפסט, געדעמפעכץ, אינזידעכץ, געדינס;
ראַסטביך, שניצל, ווינער שניצל, קאַרביס
בראַטן; גראַש; אונגערישער גראַש, ראַגו;
זראַוע, זאַראַוע [אַ]; גרויךזראַוע; קאַטלעטן,
קאַנטלעטן, קאַנקלעטן, האַמבורגער, קראַ
קעטן, קאַרנאַצלעך, קלאַפּס, שטישפּיקעס,
מיטבאַל [אַ]; קרעפּלפּלייש, פּראַקעס, האַ
לובצעס, האַלאַבצעס, קאַפּיקסיציע, פּרי
קאַסע; קאַדע; געפּילט העלדול (העלדוע-
לע), מענדלע, געפּילטע קישקע; לעבערקעס,
געהאַקטע לעבער(לעך); [אַ] טשאַפּ סוי,
טשאַו מיין.

עוף, הון, טשיקן [אַ], קאַפהאַן; גענדוס,
גענדול, יתומה [חסידים]; קאַטשקע, אינדיק,
ענדיק, טוירקי [אַ], טייבעלע אַאָוו - 259;
[אַ] עוף פּאַדערק, הינטערק, בייליק,
ברוסט, פּאַרקע; אייבערשטוע, אונטערשטוע
פּערטל; פּיסעלעך, פּליגעלעך, דרויב, גאַרגל
(גערגעלע, לעבער(ל), פּופּיק(ל)).

שמאַרץ, פּעטס; טוקעווע (טוקענע)
שמאַרץ, טוקעשמאַרץ, באַקעסשמאַרץ; חויר-
שמאַרץ, חויר-פּעטס, סאַלע, סאַדלע; הינער-
שמאַרץ, הינערפּעטס, הינערשע) שמאַרץ,
הינערשע) פּעטס, טשיקנפּעט [אַ]; גענדוענע
שמאַרץ, גענדוענע פּעטס, גענדונשמאַרץ,
גענדונפּעטס; געוויקסן-פּעטס, פּלאַנצנפּעט,
זענדושעטייבל-פּאַט [אַ]; גרויך, גריבענעס,
סקוואַרקעס, סקוואַרקעס.

גערייכערטס; דאַרע קישקע, דאַר פּלייש,
חורשט, קאַלבאַסע; אויפּשניט, [אַ] קאַרנר-
ביך, ראַוסטביך; רולאַדע, ראַדדביך [אַ];
סאַלאַמי, טשיקנסאַלאַמי, באַלאַגע; קנאַבל-
חורשט, בלוטחורשט, לעבער-חורשט; צונג;
שינקע, װעטשינאַ, האַם [אַ]; סאַדלע, סאַלע,
סלאַנינע, זייטס, זייטל, בייקאַן [אַ]; חורשטל,
פּראַנקפורטער, בראַטחורשטל, פּרעגל-
חורשטל, [אַ] הייס הינטל, האַטדאַן.

[געקעכטס] קאַשע, קאַשקע, לעמעשקע,
פּוטרע, ביגאַס; אַרבעסוופּ, שליימופּ, שוואַ

געקעכטס, געקאַכטס, מַחיה, פּאַטראַווע,
געריכט; זאַט, אַנגעברענטס, אינגעברענטס,
אינגערען; געדישעכץ, געדעמפעכץ; גע-
בראַטנס; שמעלצעכץ, פּאַררישעכץ; אַ
לעפל חאַרעמס, אַ לעפל חאַרעם וואַסער, אַ
לעפל געקעכטס; קי און שפּי, מוון סעודה
אַחת, סעודה שאַינה מספּקת; באַדניע.

מאַרציפּאַנעס, דעליקאַטעס, שפּעציאַל,
לאַקעטקע, נאַש, נאַשער, נאַשביסן, נאַשוואַרג,
לעקוואַרג, לעקער, פּאַסמאַצקע, פּריס-
מאַצקע, ליינעמינע, אינדישע פּוילנעסטן,
מעטעמים, מעדנים, מעדני-מלך, מאַכל, מאַכל-
מלכים, מלכות-געריכט, פּוילמילך, קלעב-
ודלש; טיערער, טוער, געשמאַקער ביסן;
געטערשפּיז, אַמבראַווע; גראַבע אַכיליה,
מייקעכץ.

פּליישיקע מאַכלים, פּלייששפּיזן, פּלייש-
פּראַדוקטן, פּליישיקס, דבר מן החי; פּאַרעווע
מאַכלים; מילכיגע מאַכלים, מילכשפּיזן,
מילכפּראַדוקטן, מילכיקס, מילכחאַרג;
קאַרס; טרייפּס, טרפּות, טריפּות, לייקס.

פּלייש; קאַלבפּלייש, קעלבערנס; רינד-
פּלייש, רינדערן פּלייש, רינדערנס; רויט-
פּלייש; שעפּסנפּלייש, שעפּסנס אַאָוו - 259;
ברוסט, קאַלבסברוסט; פּלאַנקען, פּלייש;
פּלאַקפּלייש; ביפּשטיק, ביפּשטעקס, לעד-
וויצע; [אַ] סטייק, מינוטסטייק, סוירלאַיך
סטייק, לעבערסטייק, לעמטשאַפּ; צונג, לונ-
גען, לונגעלעך, מילץ, זעמפלעך, פּליאַקעס;
גאַרגעציקעס, גראַשיצע, קראַשיצע, סוויט-
ברעד [אַ]; מאַרך; ביין; מאַרכביין; קאַסע,
האַרפּלאַקס.

זופּנפּלייש; געהאַקט פּלייש; עסיקפּלייש,
זויערפּלייש, פּלייש אין זויערן, זויס-און-זויערן,
מאַרינאַד, מאַרינאַטע; האַניקפּלייש, קאַפּט-
לעך; געפעקלט פּלייש, ראַסלפּלייש; געפּיל-
טע פּריפּלוע; בראַטנס, געבראַטנס, בראַטן,
טאַפּ-געבראַטנס, פּאַטראַוסט [אַ]; זויער-
בראַטן; געדישעכץ, געדעמפּט פּלייש, צונג-

מיט נישט; דינע זופ, בוליאן, קאנסאמע; דיקע
(געדיכטע) זופ, קורצע יוך, פיורע; בראט-
יוך, בראטנופ, געבראטענע יוך, זווע,
ושוזע, טונק, מוזשקע, גרייחי [אס]; פישיוך,
באבייך, פלוימענייך אאו"ח; סאס; טאמאטך
סאס, פעפערסאס אאו"ח.

לאקשן מיט יוך, יזופ מיט נודל, באבע-
לעך מיט קליסקעלעך, באבעלעך מיט ריז,
שאבעלעך מיט פערפל, באבעלעך מיט שיל-
גערלעך, באבעלעך מיט פערפל.

בארשט, בארשטש, זויערס, קרויט; קרויט
בארשט, קאפוסטע, קאפושניאק; בוראקאווער
בארשט, דייזשעבארשט, באטווינע, באטש(ו)וע-
נע, ראסל, קריפ; שטשאוו, קוואטעץ ← אויב
גייס; וואלכישער בארשט, קליינעבארשט
אאו"ח.

פעטשא, פעטשע, פעצא, פוס, פיס; גע-
שטעלטע (פארגליווערטע) פיס; קרימזלפוס,
גרייטלפוס, פוסטאגע, פוסטאהע, דריליע,
דרעלע, גארעיוטע, אישקעס, כאלאדעץ,
שטודינג, זשעלע, געגליווערטס, געגליווערעכץ,
קוואשענע.

טשאנט, טשאנט, שאלע(ט)ט [דיאל]; קוגל,
קיקל, קויל, קעזל; געבלעטערטער, געקנע-
טענער אאו"ח קוגל; לאקשןקוגל, מאנדל-
קוגל, ראזשינקע-קוגל, עפל-קוגל, קרעפל-
קוגל, ריזקוגל, פאטעקע-קוגל, פריפלוע-קוגל,
גמרא-קוגל, סירופ-קוגל, פראסטקוגל, קאר-
טאפל-קוגל, פאטייע-קוגל [אס]; ריבעכץ;
מוסקאטקויל, באבעמיל; גנב והעלדור אין
טשאלט, פארך ומעלצודעק פון קוגל.

צימעס; מערדצימעס, טיקאטענעס, דר
קאטן, (גאלדענע) רענדלעך; פאסטערנאק
צימעס, ראזשינקע-צימעס, עפל-צימעס, בארך
צימעס, פלוימען-צימעס, שעפטאל-צימעס,
צימעס-נאהיט, פאסאליע-צימעס, (שקודער)
פארפל-צימעס, הושענאך-בהדיקער צימעס
אאו"ח; קאמפאט, עפל-קאמפאט, פלוימען
קאמפאט אאו"ח.

מענופ, פרוכטזופ; פלוימענופ, פאמעלע;
גרינסזופ, וועדזשעטיבל-סופ [אס]; קרופניק,
קאשעפאניע, קוטיע, אינברען, קוליש, קאליש,
פיסנער קאליש, זשעמיקע-גריץ, פישגריץ,
פישקארטאפל, פוסטע פיש; קארטאפל אין
די שאלן (אין די מונדירן), קארטאפל מיט
נישט; צעריבענע קארטאפל, קארטאפל-
קאשע, קאשע-בולבע; אולניק, ציבורניק,
ציבורניצע; מאמעליגע, קוקורווע-קאשע,
גריזשיק; מעלבריי, פריואריק, זאציערקע,
מאש [אס]; פיראוו; בנאל-ראבעשקעס, קאפאל,
מחיה, מיכע, געבראקטס, מצה-בריי, מצה-
דיקס; כאלאדעץ.

לאקשן, אקסן [אס]; בראדער לאקשן,
ברייטע לאקשן (מיט קעז), איבערגעווארפענע
לאקשן, אייערלאקשן, מאקאראני, ספאגעטי,
ווערמישעל, פרימזל [אס]; קלויסקעס, קליס-
קעס, קליצקעס, אינגעלינגטע קליסקעס,
באבעדזשואדע ופון הירושן; בלאט לאקשן;
פארפל, פערפל, מצה-פארפל; שילגעלעך,
שילקערכער [דיאל], טשיפקעלעך, קרעפינקעס,
טריפל, טריפקניידל, הויזבלאון, כרידקע
(מיט יוך).

פודינג; מעלשפייז; ברויטפודינג, רייז
פודינג, פלוימעןפודינג אאו"ח; גוטמאן; טייגל,
טיגעכץ; לאקשןטיגעכץ; קניידלעך, קנויטן.
לאטקע; קארטאפל-לאטקע, מצה-לאט
קע אאו"ח; בלינצע, מלינצע, פלינדז, בלין,
כרעמזל, באבעלע, פאמפושקע, פאנטשקע,
רעטשאניק, קארזשיק, אלדאדיע, מוישקע,
מאנשקע, שאלטענאסע, ווארטוט, ווערטליק,
פאלירטשיק, ווארעניק, פוילער ווארעניק,
ווארענטשקע, ווארניטשקע; קראפ, קרעפל,
קרעפכין, המךקרעפל; פאשטעט, פיראג;
פלישפיראג, פלישקוכן, (פליש)קוילעטש,
פאלניצע, קניש, קאשניק; סרחס קניידלעך,
צרותקניידלעך, האלקע, האלעשקע, לא-
קערדע, קולאהע, טאפיקאק.

יוך, זופ, סופ, יוכע, יוקע, ישקע; זופ

אילבערט, אילבערל, מאסלינע, אָליח, אָליחוקע.

ארבונ, קאון, קאונענע, וואסער-מעלאָן, וואָטערמעלאָן [אס], אָן עס און אַ טרינק, מען עסט און מען טרינקט און מען וואָשט זיך; דיניע, מעלאָן, קירבעס, קאבאק, באַניע, קאָ לאַבאָש, פּלוצערן, טיקווע, פּאַמקין [אס]; קאַנטאַרופּ, קענדעלאָפּ [אס], פּאַפּאַיע.

נוס; וועל(ט)שענע (וועלישע, ווילשענע) נים; קאַקאָסניס, פוטערניס, ערדניס; פּיסטאַשקעס, פּיסטאַשטאַ [אס]; אָרץ-ישראַליניס, פּינאַטס [אס]; בראַזילער נים, פעקאַניס, בעטלניס, מושקאַטניס, קאַפרע, ביזעסקערן, נישעסערקע נים ← געוויקסן [250]; יאָדער, יאָדרע, יאָדערע, יאָנדרע, יאָדרע; בינדל, קערל, קערן; באַניע-קערן, דיניע-קערן, קירבעס-קערן, טאַבעק-קערל, סעמעטשקעס, ריוון.

יאַנדעס [שואַרצע (בלויע) יאַנדעס, אָזשענעס, אָזשעניצעס, טשערניצעס, פּלאָמ-בירן, [אס] בלאַקבערי, בלובערי; ערדיאָנדעס, רויטע יאָנדעס, טרוסקאון(ק)עס, פּאַועמקעס, פּאַזשעמקעס, פּיליניצעס, קלובניק(ע), דרען, סטראַבעריס [אס]; מאַלינעס, ראַסבעריס [אס]; ראַבינע, ראַב, שאַלאַמוקסנע, קוויטשן, סוירויסיבערי [אס]; מאַכיאַנדע, באַראַחוקע, ברוסלינע, ברוקנע, ברוסניצע, פּיאַניצעס, קראַנבערי [אס]; זשוראַחינעס, שפּאַנעלעס, זשאַראַכלינעס, זשערעכלינעס, קליחוקע, האַקלבערי [אס]; אַגרעס, קרעזדאַר, קריצ-דאַר, שטעכל-יאַנדע, נאָדלי-יאַנדע, גוסבערי [אס]; ווימפּערל, ווימפּערל, שטענעלעך, פּאַרעטשקעס, פּורעטשקעס, סמאַראַדינעס; שואַרצע, רויטע, חיסע ווימפּערלעך; קאָ ראַנט [אס].

וויילדע יאָנדעס [זומפּיאַנדע, בויכע; האַלונדערי-יאַנדע, עלדערבערי [אס]; זייפּ-יאַנדע, זילבערי-יאַנדע, בערן-יאַנדע, טייאַר-דע, ווינטערי-יאַנדע, ווימפּיאַנדע, שניי-יאַנדע; וואַלפּישע יאַנדע, וואַנבערי [אס]; מירטל-

[פּרוכט] אויבס, פּרוכט, פּרות; שבת-אויבס, זומעראויבס, ווינטעראויבס און"ח. עפל; ווינעפּל, צוקער-עפל, גאליער-עפל, יאהאַנעס-עפל, ווינטער-עפל, אָרץ-ישראַל-עפל, פּינעפּל, שלאַפּעפּל, קרימער-עפל, טולער (טולסקע) עפל, פּאַפּינקעס, אָליונע (נאָליונע) עפל, סיערע, אַפּאַרטן, טשערנאָהון, מעקינטאַש, אַנטאַנאָוקעס, אַנטאַניווקעס, בעלאַסלאַדקעס, פּאַפּיראָוקעס, ראַנעטן, וואַלדעפּל, ווילדע (דושיטשקע) עפע-לעך, סדום-עפל.

באַרנע, באַר, בערנע, בירן, גדויל; ווינ-באַרנעס, וויניווקעס, ציטרינאָוקעס, שמאַל-צ-באַרנעס, בערעס, מאַנאַרעטקעס, צוקרוו-קעס, סאַפּיזשאַנקעס, בערגמאַטן, קאַרמע-ליטן, יאַ(ר)אַנעלן, גוטעס, דיושעס, פּאַנעס, שאַרעבערעס, וואַלדבאַרנעס, ווינטער-באַר-נעס, יענאַל-קעס, לענאַל-קעס, בערעטשקעס, יום-כיפור (פּל-גדרי) באַרלעך, קלרות-באַר-לעך.

מאַראַנין, פּאַמעראַנין, אַפּעלסיין, אַפּליצין, אַראַנוש, אַרענדוז [אס]; בלוטמאַראַנין; מאַנ-דאַרינקע, טאַנושערין, פּאַמעראַנטשווקע, ציטריין, לימנע, זלימאַן; אַתרוו; גלעדן עפל; באַאָנע(ע); אַנאַנס, פּינעפּל [אס]; גרייפּ-פּרוכט, גרייפּפּרוט [אס].

פּלויס, מאַרמל-קע, פּשיאַרקע, ליבישקע, גרענאַדין, באַשמאַלאַ; צוקער-פּלוימען, עמער-פּלוימען, אייער-פּלוימען, טשערקוסן; פּערש-קע, פּאַרושעך, פּאַרושעך, פּערדוזאַך, פּער-סיק, פּערישקע, נעקטאַרין, פּייטש [אס]; אַפּרי-קאָ, מאַרל, שעפּטאַל, שאַפּטעלאַ, שפּאַנקע, אָזשעניצע, שאַל-קעזיצע.

קאַרש, קערש, יקירש, חיינשל, טשע-רעשניע, גאַנעלע, טשערי [אס]; ווינטרויבן, טרויבן, באַמען, גרייפּס [אס]; ראַזשינקעס, צמוקים, קישמיש, קישניש. פּיג; טייטל; מאַנדל; קעשט, קעסט, קאַשטאַן; באַקסער; מילגורים, יגראַנט(עפל);

טשיקמארקעט [אז]; פרוכטגעוועלעך, פרוכט-
האנדלונג, פרוכטסטאר [אז]; פישקראם, פיש-
מארקעט [אז]; וורשטקראם, וורשטהאנדל,
וורשטגעשעפט, וורשטארניע, דעליקאטעסן
(סטאר) [אז]; צוקערניע, קאנדיטעריי, קאנ-
דיטערסקע; מילכקראם, מלעטשאַניע,
דיירי [אז]; סאָדע־פּאַנטאַן, זעלצער קראָם,
סעלצערקראָם, סאָדע־וואַסער(קרעמל, זעל-
צאַניע, סעלצאַניע, נאַשעוועלעך, נאַשאַר-
ניע, קענדיסטאַר [אז]; קאַוויאַניע, רעסטאַ-
ראַן אַזױװ - 264.

שפּיזע־ענדלעך, שפּיזקערעמער, בשמים
קרעמער, קאַלאַניאַל־ענדלעך, באַקאַל־
ענדלעך (קרעמער), באַקאַל־ניק, באַקאַל־
(שטיק), אַפטייקער, [אז] גראַסער, גראַסערי-
מאַן, גראַסערי־ליידי, שפּיזאַרבעטער, שפּיז-
לער; שפּיז־פּאַראַראַגער, שפּיז־צושטעלער,
פּראַוויאַטירער, פּראַוויאַנט־מיסטער, מחלק
וישיבה.

פישער, פּישהענדלעך, פּיליער; פּישיד,
פּישי־דענע; עופות־ענדלעך, קורניק, קוראַ-
לאַפ, קוראַלאַפּניטשקע, קוראַלאַפּניצע, גענוד-
לערקע; קצב, פּליישער - 259; וורשט-
מאַכער, קישקע־מאַכער, קאַל־באַסניק, דעל־
קאַטעסניק, דעליקאַטעס־הענדלעך; חוירניק;
צוקער־בעקער, צוקערניק, קאַנדיטער; זעל-
צערמאַן, סעלצערמאַן, גאַזאָניק [אז]; קוואַס-
ניק; מילכיקער, מילכוכאַרגער, מילכהענד-
לער, מילכמאַן, קראַוויאַש; פוטערניק,
פוטערהענדלעך, קעוהענדלעך; אַזעהענד-
לער, אַזמאַן; סעדער, סאַדאַזניק - 251;
פרוכטהענדלעך, פרוכטמאַן, אויבשהענדלעך;
עפּלייד, עפּליידענע, עפּל־טרענער, עפּל־
פּאַרקויפּער; באַבעסניצע, אַרבעסניצע;
ציבורניק; אייערניק, אייער־סאַרטירער,
(אויס)קלאַרער, (אויס)קלערער.

אַדי: עסעוודיק, עסעריק, יעסבאַר, נעריק,
נערוודיק, ינאַרהאַפטיק, זעטיק, שטאַ-
פיק; היימיש, פּליישיק, פּליישדינג [אז];

פּרוירנס, אַיסעס [אז]; טוטי־פּרוטי, סאַנדי,
שאַרלאַטרוס.

טי, שוהאַ [קל]; אַגלעזל וואַרעמס; צויער-
טאַטשניטי, פעקאַטי, פּערלטי, ברוסטטי,
של(א)אָטי, של(א)זעווע טי, ציגלטי, קאַמילך
טי אַזױװ; שפּעציע, רומיאַניק, רומאַשקע,
ראַמאַשקע, מאַטע [אַרגענטיען]; באַוואַרקע,
באַסמאַרקע [ש], טי מיט מילך; הייס
וואַסער, זוד, אַקרעפּ, אַקריפּ, וואַר, קיפּיאַ-
טאַק; סענס, סעניץ, עסעניץ; קאַזע, י קאַפּע,
י קאַפּע, קאַקע [ש]; [קל] שוורמים, שוואַרץ-
מיטווייס; שוואַרצע קאַזע, ווייסע קאַזע;
ציקאַריע, שטינקאַריע [ש]; קאַקאַ, קאַקאַ-
קאַקאַ [אז]; שאַקאַלאַד, י טשאַקאַלאַד, י טשע-
קאַלאַדע.

קוואַס, ברויטקוואַס אַזױװ; פרוכטזאַפּט,
אַוואַזאַזע וואַסער; מאַראַנאַן־זאַפּט; מאַ-
ראַנאַך־וואַסער, אַראַנאַשאַד; ציטינינאַפּט, ציט-
ריך־וואַסער, לימאַנאַד, לימאַנאַדע, אַ קאַרטס
און אַ גוטס; קאַרנאַזאַפּט, וויינשלאַזאַפּט, פּלוי-
מענזאַפּט, עפּל־זאַפּט; אַנאַסאָדזאַפּט, פּינ-
עפּלידשוס [אז]; פּערשקעזאַפּט; טאַמאַטך
זאַפּט, פּאַמידאַרן־זאַפּט, טאַמייט־דזשוס [אז];
גרייפּ־פרוכטזאַפּט, אַפּריקאַסאָדזאַפּט אַזױװ;
עפּל־קוואַס, סידער, סידער [אז]; באַרנקוואַס,
קוואַשע, באַרלעכויך; סאַק ועסעניץ פּון
פרוכטזאַפּט.

געוונג פּון בעל־יחיים פוטער, (גע)פּיטער,
פּראַווש, קאַרמע, פּאַפּאַס; היי, לאַנקעהיי,
שפּעטהיי, גראַנדאַזע היי אַזױװ; האַבער;
פּראַסע; סעטשקע, סיטשקע, שעצקע, אַב-
ראַק; דראַנק, פּאַיע, פּאַילע, פּילע; פּויגל-
זאַט; הונטיקוויט.

שפּיזקראָם, שפּיזגעוועלעך(ל), בשמים
קראָם; פּראַוויאַנט־מאַנאַזין, קאַלאַניאַל־
האַנדל, באַקאַל־קראָם, באַקאַל־ניע קראָם
(קלייט); שפּעצער־געוועלעך, טרוקענע אַפּ-
טיק, קאַנטין [מיליטער], גראַסערי [אז];
יאַטקע, שאַר [יאל], בוטשערי־סטאַר [אז];

אז מען עסט אויף דעם בייגל, ווו בלייבט די
לאך? וענטפערן—אין קעשענע.

פון אלע מילכיגע מאכלים איז דאס בעסטע
טע א שטיקל פלייש; דאס בעסטע מילכיקס
(אין די נין טעג) איז א שטיקל פלייש; קאלב-
פלייש איז האלב פלייש, טויבנפלייש איז גאר
קיי פלייש ניט; אז ס'איז נישטא קיי פלייש
גריזשעט מען ביינער; הצפור לא בתר-אן
עוף איז קיי פלייש נישט ווערטערשפיל:
בתר-בשר; א האן איז א שפאן; א הון
איז גוט צו עסן וואלבענאגן—איך און די הון;
צו הערינג באדארף מען ניט קיי וואלץ און
צו גרייז קיי שמאלץ; כריין איז גוט פאר
די צייט, וויך איז גוט פארן בויך; אין א טשאלנט
און אין א שידוך קוקט מען ניט צו פיל אריין;
דער קוגל געראט נאך די געסט; דער קוגל
וויינט—און מיר קוועלן; ווער עס עסט פיל
קוגל מוז טרינקען פיל ביר; ווער עס עסט לאנג
קוגל דער לעבט לאנג; קרעפלעך אין תלום
איז אלץ ניט קיי קרעפלעך, נאר א תלום;
די בעסטע קשיה אויף דער וועלט איז קאשע
מיט יויך; א מאמעליגע מישט מען מיט א
דריק, מען שניידט זי מיט א שטריק און דער-
נאך בענטשט מען זי א פלייג; צו בארשט דארף
מען ניט האבן קיי צייט; ציינער בלייבן ציינער,
אפילו ווען מען עסט מיט זיי בלויז קאשע;
בעסער צו עסן הינערשע יויך מיט הייצערנע
לעפל איידער קרופניק מיט זילבערנע לעפל;
בשר ודגים איז אן עונג שבת, אין דער וואכן
איז עס אויך ניט שלעכט; אז ס'איז נישטא קיי
פיש איז הערינג אויך פיש (איז מען יוצא מיט
הערינג); במקום שאין איש איז הערינג אויך א
פיש; א הערינג איז גוט פאר צען פארשויך, א
הון קיים אויף צוויי; קרויט איז גוט פאר די
ווערעם; קרויט פילט די הויט; פון ברויט
מיט קרויט ווערן די באקן רויט; אויב מעקענע
איז א מאכל, איז סראוועטקע א ייכל; פאר
א הונגעריק בייכל איז קירבעס אויך א מאכל;
די ערשטע פלוימען זיינען ווערעמדיק; אלע

מילכיק, מילכדיגע וואס; פארעוועט, מיניך
וואס; קשר, טרפה, טרייף; תמצדיק; פסח
דיק.

פראן: פלייש א ביסל, קאשע א פולע שיסל;
פלייש צום שטאט און וופ צו וואט; דאס עסן
בלייבט קיים קלעפן אין דער פאן; ביי דעם
עסן קען מען קיים דעם הונגער פארגעסן; וואס
קלעקט פאר א וועלנער (סאלדאט) א מצה?
עס קען דער קאפ הארט ווערן עסנדיק; פריי
זיך, קישקע, וועסט עסן קרחת; שרה, עפעס
א גוטער בארשט? וענטפערן—אט, אבי אן
עס; * מען נארט דעם אייגענעם תחת; — וואס
הילסטו? כאלעמיטקעס, צי כאלעמיטקעס?
נישט; תלה מיט קעו, תלה אן קעם; אודך איז א
בארשט; בייס ווייטער, וועסטו געפינען קעו;
גארנישט איז אויך אן אכילה?; מיט וואס עסט
מען עס? וענטפערן—מיט צונג; עס וועט מער
בלייבן; וואס שטייסטו? וענטפערן—שטייענדיק
וועט מער אריין; פי פא פא, מער איז שוין
נישטא (קיינערש); מיר אז מען דערלאנגט פלייש,
עס איך אויף ווערטערשפיל: אף-עוף; וואל
דאס שאטן אלע קראנקע; ווו איז די קאץ און
וו איז די פוטער?

שפר: אז מען באקט ברויט (אין אויח) איז
די גאנצע שטוב וואט; אז ס'איז דא א דאך
טער אין שטוב זיינען אלע געזונט, אז ס'איז דא
ברויט אין שטוב זיינען אלע וואט; אז די בעל-
הביתטע איז א ברייטע באקט זי ברייט (קיי-
לעכדיק) ברויט; בעסער שווארץ און פעכקע
איידער ווייס און לעיעפעקע; דער ערשטער
קוילעטש קומט ארויס ניט געראטן (איז תמיד
מיט א חסרון); פאר גויט עסט מען ווייס
ברויט; לחם-ברויט פאטייטעט דאס הארץ;
פון ברויט איז מען געזונט און רויט; ברויט
ווערט ניט ניימאס; א סקיבע ברויט פארטרעבט
די גויט; אז מען רעקעט (קנידועט) ברויט
רופט מען (פארבעט מען) די גויט; געזונט וואל
זיין דער וואס האט אויסגעטראכט בייגל עסן;
ערשט פון דעם דריטן בייגל ווערט מען וואט;

פֿאַדערטייל, פרייד, פריידיק; הינטערפֿלייש, הינטערחלק, טייליק, זאָד, זאָדיק; זיטל, פֿלאַנקען, באַקע, באַטשקע; אויערן, חוכעס; צונג, פֿעקער; שלונג, שלונד, ווּשט, געשלענג, סימנים; מאַגן, וואַמפּ, טדעפטשיכע צעפֿצייע, מיקערל, בלאַטמאַגן, בלעטער-מאַגן, ביכל, סידור, קניעה; מענוסע, מענושע, מע-נוסקע; גיאה, לונגאוואַלעבער, שלינגל, נגב; מיץ; לעבער, פֿינגערלעבער, אומע; אינד געווייד, געדערעם, בעבעכעס, טאַבעכעס, פֿאַטרעכעס, פֿלאַקעס, טריבוכ, טריבעך, טרעבוכ, טרעמבוכ, טריבעך; קישקעס, בייגעלעך, גרייטל, גרייזיק, גרייזיק; אָבד ליאַקע, ראַווישע, בערענויע, עלנבוין, גאיעץ; וואַפֿלאַל פֿאַטשערוכע, פֿאַטשעראַבקעס, אויספֿערס; פריפֿלוע; עק, וויידל, שוואַנץ, נגב, קוצע, קאָדע; פֿאַשיק געשלעכטאַבֿר אַקסו; געשלעכטאַבֿר בהמה קומניצע, קיט ניצע; אייטער, מיזלעך; שדרה, רוקנביין, חוטהשדרה, מאַרעטע; אָדערן, ווידן; שינד אָדער, גידהנשה; קאַסע, קאַסקע, צאַפּ, ושלעס, קאַנדזשילעס; מאַנדלען, זאַחלֿקעס, זאַלֿאַזעס, זאַלֿאַקעס, גריזאַלן; פֿוסנאָגע, פֿוס-נאָגע, פֿוסנאָיע; קאַפּיטע; טלאָ, קלאָ, קלוי; ביינער, מאַרכביינער, קעפֿלביינער; קעפֿל-קנאַכן, זאָדקנאַכן, קאַראַל אַאו"ח; מאַרך, שפיג; פֿעל, לעדער, קאַפּאַטע, שקורע, נאַ-סאַסיק; הויט, פֿאַרטעך.

שוחטות; קצבות; שחיטה; שחיטת עופות, שחיטת דקות, שחיטת גסות; שחיטת חוץ; טריי בערונג, פענדולֿאַווקע; שאלה; סירכה; שחיטה געלט; חוקה פֿעדערן; טאַקסע, קאַ-ראַבקע, קעסטל. שחיטה שטיבל, שעכטהויז, שעכטיאָטקע, קוילערשטוב, שלאַכטהויז, קילֿאַרניע, בוינע, סקאַטאַבוינע, רעזניצע; פֿראַיעקט; קרע-וואַוניע, סאַלֿהאַן; יאַטקע, שאַר, פֿליישמאַרק, נאַיט בוטשערשאַפּ, טשיקדמאַרקעט; יאַטקע-קלאַץ, האַקקלאַץ; פֿליישבאַנק; (מכשירים)

ציבעלעס זינען ביטער; ציבעלע מיט קנאַבל זינען ליבלעכע ברידער; האַבן מיר ניט גע-וואַלט עסן מן אין דער מידבר, מוזן מיר אַצינד עסן ציבעלע; אַז מען וויל ניט עסן קיין מן מוז מען עסן ציבעלע; ברויט אָן פֿאַוידלע קען מען עסן, פֿאַוידלע אָן ברויט אַוודאי; אַ גע-שוואַלענער מעג אַלֿצידינג עסן; אַ גוטן ביסן ווילט זיך יעדערן געניסן; אַ גוטער ביסן קאַסט טייֿער; אַ גוטער ביסן לייגט זיך אין מאַגן; איין מאַלֿציט קען מען מיטן קייסער אויך מיט-האַלטן; בעסער גוט געגעסן איידער שלעכט געהאַט; איידער (צו) שטאַרבן פֿון הונגער איז שוין בעסער (צו) עסן געבראַטנס; ס'איז נאָך אַ נס, וואָס דער מאַגן איז ניט פֿון גלאַז; אין בויך זינען קיין פֿענצטער ניטאָ; דער מאַגן (די קישקע) האָט קיין פֿענצטער ניט; דער מאַגן איז אַ גרויסער (דער גרעסטער) בעלֿסוד; דער מאַגן האָט אַ סוד בעסער ווי דאָס האַרץ; אַ גוטער מאַגן קען פֿיר פֿאַרטראַגן; אַ מאַגן איז ווי אַ וואַגן-וואָס מען זאָל ניט אַרמיר לייגן מוז ער פֿאַרטראַגן; דער בעסטער מאַגן איז דער מְגוֹדֿאַבות.

וען אויך; בעלֿיֿתים 247, געוויקסן 250, שחיטה 259, קאַכן 260, באַקן 261, עסן, טרינקען 264, פֿאַרגעניגן 511, געוועלשאַפֿטלעכקייט 554, משקה 595.

259. שחיטה, קצבות

ס: שעכטונג, טרייבערונג, שינדונג אַאו"ח - ו. די בהמה קצב[יש] בהמה, שטיקל, מאַר-מולקע, לאַבאַטע; בהמה דקה, דקה; בהמה גסה, גסה; דקות; גסות; פערעלע אַקסו; פערדון, מיקיניק וינג קעלבלז; בֿרֿפּקוע, בעמבעקוע, נשמה; ומאַגערע בהמה גבלה, לאַרנע; והינקעדיקע בהמה בוקע; וקראַנקע בהמה לילקע, פישערקע, פֿורקע, דיבוק, מאַכטוכטער, לייכטע, מוכע, בראַנבאָזשע, נאַקאַזע, פֿאַן, אָניצע. אַנאַטאַמיע קצב[יש] טול; פֿאַדערחלק,

הינער פֿעטס; גענדזענע שמאַרץ, גענדזשמאַרץ
אאָװ.

שוחט, שוחט ובודק, שױב, שעכטער;
[קצבֿיש] אַנץ, רב אַנצֿל, קיטֿינצעס; קצבֿ, פֿליי־
שער, העקער, טבח [ארץ ישראל], ספיאַשניק [קל],
בוטשער [אײס]; קצבֿ־יונג, העקער־יונג, פֿליקער־
יונג; [שם] קצבֿניאַק, קישקע־טרייבער, קצבֿישע
קישקע; קרעוואַזניק ואין שעכטהויז; חזיר־ים
קצבֿ, חזירניק, קיזער; מאַכֿ־טרפֿותניק, [אײס]
חטאַת ל״ד חטאֿתים; מַנְקֿר, טרייבערער, טריי־
באַטש, טרייבעטשער; פֿליקער; בעל־טאַקסע.
וו: שטעלן [אַגשטעלן, פרוּזן, איבערזען] דעם
חֿרף; מאַכן אַ קאַרב ופֿאַרן שעכטן;
שעכטן, קויזען, שראַכטן, קמלן, בוטשערן [אײס];
[שם] מאַכן כֿיק, מאַכן קודל־דע־פֿי, פֿלומפלען,
מאַכן אַ רויטע לענטע, אַראַפֿדרייען דאָס
קעפֿל; שניידן אין עק ובֿשר־חוץ; גאַפלען
וטרייף מאַכן; קויזען אויף טרפֿות; בֿד־
קענעזן, בֿדקעזען, פרוּזן די ריאה; טרייבערן,
אויסטרייבערן, מַנְקֿר זיין, ניקערן, אויסניקערן;
שינדן; אונטערשטעכן ואַפֿטיילן דעם פריידיקן;
אַרויסוואַרפֿן דעם אינעווייניק ודי קישקעס;
וקישקעס אַראַפֿלאָזן, קערן, שליאַמעזען,
איבערשליאַמעזען; אויסשילן ובֿינערן; מאַכן
אַ מעסאַסקע ופֿאַרבייטן אַ טרייפֿה ריאה אויף
אַ כֿשרערן; אַרײַנרוקן אַן עץמה ואַפֿנאַרן דעם
קוּנה.

אַדֿי: שוחטיש, קצבֿיש, חֿלֿבֿדיק, שמאַרציק
אאָװ ← ם און ן.

שפֿר: אַ שוחט טאַר קיין פֿגימה נישט האָבן;
אַ כּחור טאַר קיין שדכן נישט זיין און אַ הונט
טאַר קיין קצבֿ נישט זיין; אַזוי ווי די תורה האָט
קיין גרונט נישט, אַזוי האָט קצבֿות קיין גרונט נישט;
די תורה איז געגליכן צו קצבֿות: אַזוי ווי קצבֿות
האָט קיין גרונט נישט, אַזוי האָט די תורה קיין
גרונט נישט [שם]; זאָל גאָט אויסהיטן פֿון דרײַ
פֿייען ופֿישער, פֿליישער, פֿורמאַן; פֿון דרײַ
פֿייען קומט נישט אַרויס קיין צידיק.

וען אויך: מאָרד 244, בעלֿיחיים 247, שפֿיז, געטראַקן 258.

חֿרף, שחֿיטה־מעסער, שעכטמעסער; עופֿות־
חֿרף, זָקֿה־חֿרף, גִסֿה־חֿרף; זמטל ופֿון חֿרף;
פֿגימה; מיסקע ובלוטשיסל; וואַלצאַזוקע,
בלאַזעקל, קרימפֿלהאַרץ, קאַמפֿעלענין,
סאָלדאַט.

פֿלייש, כֿשר, וקלן שפֿליאַכע, ספיאַכע;
כֿשר פֿלייש, כֿשר כֿשר; טרייפֿה (טרייף) פֿלייש,
טרפֿות, נבֿלה; אַבֿר מן החי; כֿשר חוץ, כֿשר
מן החוץ, מחוצנע פֿלייש; וקראַנג פֿליישן כֿשר
בלוי, פֿאַרפֿל, נבֿלה; אַקע פֿלייש; אַקסנר
פֿלייש; קעלבערנוט פֿלייש, קאַרבו־פֿלייש;
רינדערנס, רינדערן פֿלייש, רינדפֿלייש;
שעפֿנסנס, שעפֿנסנפֿלייש, שאַפֿנספֿלייש; הירשר
פֿלייש; געוויילד: פֿערדערן פֿלייש, פֿערד־ו־
פֿלייש; חויר, חויר־פֿלייש, כֿשר קוויטש; וזפֿר
פֿלייש, זיספֿלייש, רויטפֿלייש, האַק־פֿלייש
אאָװ.

נחֿלקים פֿליישן ברוסטפֿלייש, פֿליי־
לעדוויצע, סוירלין [אײס]; [אײס] סטייק, טשאַפֿ,
לעמטשאַפֿ; פֿלאַנקען, גריף, גרייפֿפֿלייש, שפֿאַג
דרע; ריפֿ, דינע ריפֿ, וויכע ריפֿ, רייזנריפֿ;
פֿלעטשע, פֿלעטשקע; פֿאַדל־אַזיע וקאַפֿ;
האַלדוּשטיק, גאַרינע; פֿאַדהרודיק; גראַשיצע,
קראַשיצע; קאַסע, קאַסקע; זאָדיקפֿלייש,
אַגעניוּזוקע, קריזשאַזוקע, פעטשעניע; קאַטש־
קע [פֿוס]; פֿאַפֿערקע; פֿוסנאַגע, האַליניקע;
דראַבישקע וקאַפֿ, פֿוס, לונג און לעבערן.

צוף; גענדזנס, גענדזפֿלייש; אַדירקע,
אַבֿדיריק; לאַמטערן ואַנדז אַן די אינעווייזן;
פֿאַדערחֿלק, פֿאַדערטייל; הינטערחֿלק,
הינטערטייל; בייֿליק; העלדול, מעגעלע,
פּופֿיק, פֿליגעלעך, פֿיסלעך; דרויב, דראַב,
פֿאַדראַביק.

שמאַרץ, פֿעטס, חֿלב, וויסע, קאַלך;
פֿלאַט ודיקע שמאַרץ; אַליע וואַדשמאַרץ;
טוקענע (טוקעזע) שמאַרץ, טוקנשמאַרץ, באַ־
קעסשמאַרץ, באַקֿחֿלב; האַרצשמאַרץ; חויר־
שמאַרץ, סאַלע; עופֿות־שמאַרץ, פֿלאַסטער,
אינערס; הינערנע שמאַרץ, הינערשמאַרץ,

260. קאַכן

ס : קאַכונג, זידונג, בראַטונג אַז"ו; ווד, זאָט, אַנזאָט, אַפּזאָט, אַפּקאַך, אויסקאַך אַז"ו
 ← 114.

קאַכקונסט; קאַכבוך; רעצעפט, רעסיפּי
 [118]; קיכאַרבעט; קיך, קאַכשטוב אַז"ו
 ← 114.

קוכער, י קוכאַר, י קעכער, י קאַך, שעף, אונטערשעף, איבערשעף, קולניאַר, קוק [118]; קעכין, קעכנע, קוכטע, י קוכאַרקע, קיך יידענע, קאַך יידענע; [119] קאַכטשיק, קאַפּיר טשיק; וקל סקאַלניק, סקאַלניצע, סקאַלניטש קע.

ו: צוטשעלן; קאַכן, אויפּקאַכן, אויסקאַכן, אַפּקאַכן, איבערקאַכן, אונטערקאַכן, אייך קאַכן, אָנקאַכן, דורכקאַכן, דערקאַכן, צו קאַכן, צעקאַכן, צוזאַמענקאַכן, צונויפקאַכן; שמערגלען.

ומילך וועלן, אויפּוועלן, אַפּוועלן אַז"ו; פּרען (פּרעיען), אינפּרעיען, אויספּרעיען אַז"ו; ברען, אַפּברעיען, איינברעיען אַז"ו; זידן, אַפּ זידן, איבערזידן אַז"ו; [120] פּרעיען, אַפּ בראַטן, איינבראַטן אַז"ו; ראָסטן [121]; דעמפּן, איינדעמפּן, אויסדעמפּן אַז"ו; שמאַרן, איינשמאַרן, אויסשמאַרן אַז"ו; דושען (דישען), איינדושען, אויסדושען אַז"ו; ופּרוכטן באַקן, אַפּבאַקן, אויסבאַקן אַז"ו; ואַרבעסן פּראַזשען, איינפּראַזשען, אויספּראַזשען; [122] צעלאַקן, פּרעגלען, איינפּרעגלען, אויספּרעגלען אַז"ו; וואַרעמען, צוואַרעמען, אַנזואַרעמען אַז"ו; ברוינען, איינברוינען, צוברוינען אַז"ו; [123] פּאַרען, אויספּאַרען, דורכפּאַרען; שמעלצן, פּאַר שמעלצן, צושמעלצן אַז"ו; [124] באַרשטן פּאַר ווייסן, אַנזשלאַקן, דורכשלאַקן, איבערשלאַקן אַז"ו; [125] פּאַרפּאַרען, פּאַרשיטן, אַנציען; וטשאַלנטן שטעלן, פּאַרווקן, פּאַרשמירן; ומאַלינעסן אַנגרייטן אויף הילף (מון) וואַל

נישט דאַרפּן; [126] אַפּברעיען, איינזייקן, אויסזאַלצן, אַפּזיסן, איינפּעקלען, איינמאַכן אַז"ו; וקישקען פּילן, שפּיגעווען, שפּיקעווען; וקאַקשן וועלגערן, וואַלגערן, אויסוועלגערן, אויסוואַלגערן; וויךן שוימען, אַפּשוימען; מאַכן אַ פּיאַנע.

ואין קאַכן בולבען, בולקען, טשוואַלע ווען, קלעקטשען, טויטשען; [127] גערונען ווערן, אַפּוידן זיך, צעקאַכן זיך, אַפּקאַכן זיך, צונויפקאַכן זיך, ברענען; פּאַרפּלעווקענען זיך, פּאַרפּלעווקענען זיך; אויסלויפּן.

אַדי: אויסגעקאַכט, פּאַרברייט, פּאַרברענט אַז"ו ← 11; רוי, קיז רוי, האַלב רוי, האַלב געזאָטן, ניטדערקאַכט; קוכעריש, קעכניש אַז"ו ← 115.

פּראַז: בנורת חי, די קוידלעך זיינען פּאַר בנ: חזק חזק, דער קוגל איז געשמאַק.

שפּר: אַל תּבּשל בקדרה שבּשל בה חבּרך; אַז מען לייגט אַרײַן געפּינט מען (געמט מען אַרויס); אין שיסל קען ניט זיין מער ווי אין טאַפּ; אַ קעכין פּאַרדאַרבט זיך ניט; מיט אַ קעכין איז גוט צו שלאַקן בלאַט; אַז אַ קעכין שטאַרבט באַגראַבט מען זי הינטערן אויזן.

זען אויך: וואַרעמקייט 254, שפּיז, געטראַנק 258, באַקן 261.

261. באַקן

ס : בעקערײ, בייקערי [128]; ברויטבעקערײ; מצה־בעקערײ, פּאַדריאַד; צוקער־בעקערײ אַז"ו; ברויטזאַוואַד ופּאַיזן.

ומאַטעריאַלן ראַשטשינע, אַנפּריש, האַלב־זויער, פּילזויער; טייג, זויערטייג, געזייערטער טייג; מיינע, מיינערע; חלה; וויסקראַב, וויש קראַב, פּאַסקרעביק, פּאַשליעדקע; פּאַרבאַק, זאַקאַלעץ; מצה־זאַסער, מים שְׁלוּ; הייזן, הייזנשטיק, הייזן־פּראַשיק, באַקפּראַשיק, באַקסאַדע; געשמאַק וואַפּטן.

ומכשירים דייזשע, דייזשע, קנעטשעפּל;

262. ברוען

ס : ברײערײ, ברוערײ, בירברוערײ, ברױ
 הויז, ברײהויז, ברױז לײד ברײזער; ברע-
 נערײ, ברױנפֿךברענערײ, ברױנפֿךטרײבערײ,
 ברױנפֿךפֿאַבריק, ברױנפֿאַרניע; דיסטילערײ,
 ברוערײ [אס]; גראַלניע, גוראַלניע, גאָזשעלניע,
 מעלצהויז, מעלצערײ; ווינהויז; פראַפּיר
 נאַציע; רעקטיפּיקאַציע.

[מכשירים] קעלטער [ארכ]; ווינפּרעס;
 ברױפֿאַס, דיסטיליר-אַפּאַראַט, דיסטילירגע-
 פּעס; לײווער; קילרערל, דיסטילאַטאָר, רעק-
 טיפּיקאַטאָר, ווינאַמעטער.

מאַלץ, האָבערמאַלץ, בירמאַלץ, מאַלצ-
 עקסטראַקט; געברײ, ברײע, בראַהע, בראַגע,
 מיזשע, זאַטשער.

ברײזער, ברײער, ברױער, בירברױער,
 ברױזער, ברענער, ברוער [אס]; ברױזאָרגיק,
 גראַלניק, גוראַלניק, גאָזשעלניק; דיסטיר-
 לירער, דיסטילער [אס]; ברױנפֿךמאַכער,
 ברױנפֿךטרײבער; ווינמאַכער, וויניק; מעל-
 צער, מאַלצמאַכער; בירפֿאַרוזכער, ווייך
 פֿאַרוזכער אַזױ; טרעטער, ווינטרעטער.
 וו: ברײען, ברױען, טרײבן, מעלצן, מאַלצן,
 רייכערן, ברענען, דיסטילירן, רעקטיר-
 פּיצירן, לײטערן, קלערן, קלאָרן.

זען אויך: משקה 695.

263. פֿלים

ס : פֿלי, פֿליטשינע; פֿלים, געפֿעס, געשיר,
 פֿאַסודע; קאָך-פֿלים, סערוויר-פֿלים;
 פֿלישיקע, מיכיקע, פֿאַרעווע, פֿשרע,
 טרײפֿהנע, יום-טובֿדיקע, פֿסחדיקע, חֲמֻצֵי-
 אַזױ פֿלים; הילצערנע, ערדערנע, טשע-
 רעפענע, פֿאַליווענע אַזױ פֿלים; גראַניט-
 געפֿעס, שטיינגעפֿעס, פֿעלדגעפֿעס, לאַגער-
 געפֿעס אַזױ; איינזאָרג, קופּערזאָרג, בלעכ-
 זאָרג, גלאַזזאָרג; פֿאַרצעלײ, פֿאַיאַנס, פֿאַר-

ברױטדיזשע, קנעטדיזשע; קריזשיק ופֿון
 דיזשען; מולטער, טייגמולטער, בייט; דעקל,
 קראַצער, קאַפּיטש, טאַמברעט, קאַבילקעס;
 קנעטמאַשין, טייגל-מאַשין; טייגעסער; שטופֿל,
 רעדל, מצהרעדל; שטרײכערל, שמירערל;
 בלעך, באַקבלעך, פֿאַן, באַקפֿאַן, באַקשיסל;
 לאַפּעטע; ברױט-לאַפּעטע; ברױטברעט,
 זעמלברעט, פֿאַסאַד; גאַרנעגל; לעש זעעבער
 וואַסערן; שאַרער, ווילקע, גריקע אַזױ

← 256.

בעקער, קעקער [שס]; ברױטבעקער,
 זעמל-בעקער; צוקער-בעקער, צוקערניק;
 מצה-בעקער, טאַרטבעקער, פֿאַשטעטן-בע-
 קער אַזױ; וואַסערגיסער(קע), קנעטער,
 וועלגערקע, וואַלגערקע; רעדלער, מצה-
 רעדלער; זעצער, שיבער; ברױטשיבער,
 זעמלשיבער אַזױ; בעקערוונג, העלפֿער,
 עקספעדיטאָר [שס]; טשאַלנטיבעקערן.

וו: וואַרבעט-פֿראַצעסן איינמאַכן, ראַשטשי-
 נען, קנעטן, אויסקנעטן, פֿאַרקנעטן אַזױ;
 דורכאַרבעטן; וועלגערן, אויסוועלגערן;
 וואַלגערן, אויסוואַלגערן; שטופֿלעך, רעדלעך;
 באַלײשן, באַשמירן [חלה]; שיבן, זעצן; באַקן,
 אויסבאַקן, דורכבאַקן אַזױ; פֿאַרברױנען,
 פֿאַרניטעווען, צױניטעווען; פֿשרן דעם אויוון;
 נעמען חֲלֵה.

אַדי, אינוו; געזייערט, אומגעזייערט, חֲמֻצֵי-
 דיק, פֿסחדיק; טייגיק, קנעטיק; געבאַקן,
 געבאַקט; פֿריש געבאַקן; פֿריש פֿון אויוון;
 אויסגעבאַקן ווי אין אויוון; פֿאַרברױנט, פֿאַר-
 ניטעוועט; מערביק, טרײגע, קרוכיק, קרוכ-
 לע, קרוכקע, פּוכקע; אָפּרינידיק; ניטדער-
 באַקן; רױ, קיז רױ; [ווייך] סקאַליסטע,
 זאַקאַליסטע; בעקעריש, קנעטעריש אַזױ

← 5.

שפר: יעדער נאַר קען מאַכן אַ מצה
 בעקערײ.

זען אויך: וואַרעמקייט 254, שפּיז, געטראַנק 255, קאַכן

260.

כוסע; כּוּס שׁל בְּרַכָּה, כּוּס (שׁל) אֲרִיָּהוּ, אֲרִיָּהוּ
הַנְּבִיאַס כּוּס; קוּפֵל, הַאֲלֵבֵע, דְּרִיזוּדֵע; קַעֲלֵי
שִׁיק, גַּאֲרֵקֵע, לִיאַמְפֵקֵע, קְרוּטִשְׁאָק, קְרֵר
טְשִׁיק(ל), קוּאָטִירֵל, טְרִינִקוּהָאָרְן; גִּלְאָוּהֶאֲלֵי
טַעַר; שְׂאָל, שַׁעֲלֵ(ע)כֵל, קוּבִיק, יִטְאָס(ט),
יִפִּילִיזִשְׁאָקֵע, יִטְשִׂאָשְׁקֵע, קָאָפֵע [אַס]; שִׁיק
כֵּלִי.

[וואַסער־כֵּלִים] וואַסער־כֵּלִי; צִיסְטֵרְנֵע,
רַעזֵרֵרוּוואָר, וואַסער־האַלְטֵר, טאַנק, רַע־
זֵעֵרוּטאַנק, וואַסער־טאַנק, טשאַן; [וואַסער־
טַרענער] קאַראַמיסֵל(ע), קאַראַמֵסֵלֵע, קַרֵע־
מִיס, נאַסֵע, נאַשַׁעֲלֵע, נאַסֵצֵע, נאַסְטִשְׁע, פִּיר
דַע, טראַכט, שאַנְדֵרֵע, יאַך, אַ פֶּאָר וואַסער;
עמֵער, שַׁעַפ, כֵּלִי, קוּבֵעֵל, צַעבֵער, צוּבֵער,
ראַשְׁקֵע, וואַסער־קאַן; שַׁאָף, שַׁעֲפֵל.
פֶּאָס, פֶּאָסֵקֵע, כֵּלִי, באַרְעֵלֵע, באַרְעֵלֵקֵע,
באַרִיִקֵע, באַרִילֵעכֵן, באַרְעֵלֵעכֵן, באַרֵל
[אַס], קאַדֵקֵע, קאַדוּשְׁקֵע, טוּן, וואַסער־טוּן,
קוּיף, קִיפֵל, בוט, טשאַפ, סאַלאַנקֵע, קאַדֵעפ;
האַנט־פֶּאָס, כִּיור; וויינ־פֶּעסֵל, בִיר־פֶּעסֵל, אַר־
קֵער, אַנטל, אַנטאַלִיק; מאַריני־פֶּאָס, ראַסֵל־
פֶּאָס אַאָו; [וועשן וויינ־פֶּאָס, דְּרוּבֵעז, זְלוּקֵי
טַע, זְלוּקֵטִינֵע, זְשִׁליקֵטֵע, זְשִׁליקֵטֵע, באַדִינֵע;
נְטִילֵן פֶּאָס] רִיף, אַבֶּאָד; קֵלֵעֶפֶקֵע, קֵלִיפֵקֵע,
קֵלִיאַפֵקֵע; שְׁפוּנט־אַך, צאַפֿנֶלֶךְ; צאַפֿן,
שְׁפוּנט, שְׁטַעפֿסֵל.

קְרוּג, קְרִיגֵל, לֶאָדִיש, לֶאָדִיש, לֶאָדִישִׁיק,
לֶאָדִישְׁקֵע, לֶאָדִישְׁטִשְׁקֵע, הַאֲלֵאָטִשְׁקֵע, הַאָר־
לֶאָטִשְׁקֵע, קאַן, קוּפֵל(יק); אַיִל־קְרוּג, אַיִל־
גַעֲפֵעס, אַמְפּוֹרֵע, אַמְפּאָרֵע.

[קאַך־און קיך־כֵּלִים] קַעסֵל, קַעסֵל־כֵּלִי,
וידֵקֵעסֵל, קאַכֵקֵעסֵל, וואַסער־קַעסֵל, פֶּעֵל־דֵר־
קַעסֵל, לֶאָעֵר־קַעסֵל אַאָו; פִּישְׁקֵעסֵל, ראַגֵר
דַעַל, ראַנדֵל.

סאַמאָואָר, טיימאַשִׁין, *פִּישְׁמאַשִׁין [שפ];
קאַלֵער סאַמאָואָר; קאַנֶפֶאָרֵק [פֿון סאַמאָואָר];
טייאַן, טשִׁיניק, דְּרוּמל, (ה)לִיאַק, (ה)לִיאַק,
גִּלְיאַק, כֵּלִיאַק, לִיאַטִשְׁקֵע; קאַוּעֵטאַפ, קאַ־
פִּייניק.

צַעֲלֵי־וואָרְג, פֶּאָיאַנסוואָרְג; כֵּלִי־כֵסֶף, זִיל־בַּעַר־
וואָרְג; וואַרשֵׁווער זִיל־בַּעַר.

קַרֵעֵדֵענין, סַערוּוִיז, גאַרניטֵער, גאַנג, גַע־
דַעק, פֶּריבאַך, סַעט [אַס]; טיש־סַערוּוִיז, טיש־
גַעֲפֵעס, טיש־סַערוּוִיז, טייגֶעֲפֵעס, קאַוּעֵס־סַערוּוִיז,
דַעסֵער־סַערוּוִיז אַאָו; גאַפֿ־לֵעֲפֵל, גאַפֿ־
מַעסֵער; עסוּיל־בַּעַר, זִיל־בַּעַר.

לֵעֲפֵל, באַריאַניק [קל]; עסֶלֶעֲפֵל, זוּפ־
לֵעֲפֵל, טראַנוּשִׁיר־לֵעֲפֵל, טיילֶעֲפֵל, קאַוּעֵ־
לֵעֲפֵל, דַעסֵער־לֵעֲפֵל; טיילֶעֲפֵלֵע, קאַוּעֵ־
לֵעֲפֵלֵע, דַעסֵער־לֵעֲפֵלֵע אַאָו; גאַפֿ־
גַעֲפֵלֵע; מַעסֵער < 161.

שיסל; מאַקֶרֶטֵע, מאַקֶרֶטֵע, מאַקֶטֶרֵע,
זוּפֿשיסל, טַערינֵע, לִיאַכֵענֵע, לֵעֲכאַנקֵע, לֶאָט־
קַע, פּוּנְשִׁיסל, מַעֲדוּנִיצֵע, באַק, וואָזֵע, פֶּאָל־
מַעסיק, פִּילִימיסקֵע, פִּילִמַעס, פִּייֶערֶקֵע;
אַ שיסל ווי אַ דִיזִשֵׁע, ווי פֶּאָר אַ פֶּרֶעסֵער.

טַעֲלֵער, פֶּלייט [אַס]; פֶּלֶאָכֵער, טיפֶּער
אַאָו טַעֲלֵער; קֵליאַש; קַעֵרֵה; שַׁאָל,
שַׁעֲלֵעכֵל, טַעֲצֵעֲלֵע, טאַס, ספּאַדֵקֵע, ספּאַדיק,
פּאַדֵסטאַוּקֵע, פֶּאַר־פּוּרֵקֵע, סאַסֵער [אַס].

פֶּלֶאָש, פֶּלֶעשֵׁל; בוטל, באַטֶליע, ביטֶלֵע,
ביקֶלֵע, בוטֶעֲלֵקֵע, בוטֶילֵקֵע, ביטֶעֲלֵיע, באַטֶל
[אַס]; מאַגאַפֶּאַלֵקֵע, קְרוּטִשְׁקֵע, שְׁקאַלִיק; גאַנ־
שַׁעַר, גראַפֿיני(ק), קאַראַפֿיני(ק); פֶּלֶאָכֵע;
שְׁטאַף, סִפּאַן, הייבֵער, לִיזֵעֵר, פִּיאַלֵע;
פֶּעֵל־פֶּלֶאָש, קאַנטין; לִיאַטִשְׁעק וּפֶּלֶאָש מיט
שְׁטרוּיז; באַלֶּאָן; טַעֵר־מאַסֶפֶּלֶאָש; זויגֶפֶלֶעשֵׁל,
ראָזִשְׁקֵע, מיזיוקֶל; פֶּאַר־פּוּמֶפֶּלֶעשֵׁל, שְׁמַעֶק־
פֶּלֶעשֵׁל, פֶּלֶאָקאַגֶנטִשְׁקֵע; לֶאָגֶל; פֶּלֶאָשֶׁךְ
גַעֲשֵׁטֵע; נְטִילֵן פֶּלֶאָשן נאָן, נַעוּל, רִילִצֵע,
פִּיסק, הַאֲלֵדוּל, הַעֲלֵדוּל, דוּשׁוּבִיק; סֶלֶאִי,
דוּשְׁאָר [אַס].

טְרִינִק־כֵּלִי, קַענֵדל, קוואַרט, קוּעֵרטֵל,
בֶּלֶעֲכֵל, שַׁעַפ, שַׁעֲפֵער, קוּבִיק, שְׁטאַף; גִּלְאָוּ,
גִּלְעוּל; טייגֶלֶאָוּ, וויינגֶלֶאָוּ, בִיר־גֶלֶאָוּ, פּוּנְשִׁגֶלֶאָוּ
אַאָו; פּוּלִיעֵ; שְׁנאַפֿסֶגֶלֶעוּל, לִיקֵער־גֶלֶעוּל,
קִידוּשֶׁגֶלֶעוּל אַאָו; בַּעֲכֵער; רֶבִיעִית
בַּעֲכֵער, קִידוּשֶׁבַּעֲכֵער אַאָו; באַקאַל, כּוּס,

דאָס עסן, די אַכילֵה; דאָס טרינקען; דאָס
עסן און טרינקען, אַכילֵה ושְׁתִּיה; צערונג,
מחיה; זעט.

אַן עס, אַ פֿרעס, אַן אַכֵל, אַ נאָש, אַ ביס,
אַ קֵץ, אַ גרוֹשע; אַ לֵעק, אַ נאָג, אַ שטמאַקע,
אַ סמאַקע; אַ טרונק, אַ זופּ, אַ שלונג, יאַ שלוק
אַאָ"ו ← ו.

דיעטע; מילכדיעטע, באַגרענעצטע דיִע־
טע אַאָ"ו; דערנע־סיסטעם, נערונג־סיסטעם,
ינאַרונג־סיסטעם; דיעטעטיק; מאַסטיקאַציע;
פֿאַרדִינג, איבערקאָנוג; אייפּעפּסיע, פעפּ־
טיק; סאַרקאָפּאַגיע, גאַלאַקטאָפּאַגיע, איכטיאַ
פֿאַגיע אַאָ"ו; מענטשן־פֿרעסערִי, קאַניבאַ־
לִיזם; וועגעטאַריאַניזם; עפיקורזים.

ועס־ און טרינק־פֿלעצערן רעסטאָראַן,
רעסטאָראַציע; [ש] רעסטאָיאַציע, רעסטאַ־
רייצע; עסאַריע, פֿרעסאַריע; באַריאַליע
[קל]; פֿשרער רעסטאָראַן, מילכיקער רעסטאַ־
ראַן אַאָ"ו; קעלער־רעסטאָראַן, קאַפּער־רעס־
טאָראַן אַאָ"ו; קיר, גאַרקיר, °קוכמִיסטער־
סקע; ביליקע קיר, טאַגיאַק; זופּיקר, פֿאַלקס־
קיר אַאָ"ו; כאַרטשעווינע; קאַוויאַריע,
יטשאַסטקאַריע, קאַפּל, קאַוועהויז, קאַווע־
שטיבל; שענק, באַר אַאָ"ו ← 595; קיבע־
צאַרינע; קנִיפּיע; טייהויז, טשינע; קאַפּע־
טעריע, אויטאָמאַט; פּאַנסיאָן, פענסיאָן, באַר־
דינהוויזן[א]; האַטעל, זומער־האַטעל; גאַס־
הויז, איינפֿאַר, איינפֿאַרהויז, אַכטיאַ, קרעטש
מע, האַרבעריק, פּאַדויערקע, בופּעט אַאָ"ו
← 114; צוקערניע, קאַנדיטעריִי, קאַנדיטער־
סקע; באַנקעטואַל, באַנקעט־צימער, עסשטוב,
עסציימער, [א] דיניג־רום, דינעט ← 114;
קאַראַליין.

טאַבלִדאַט, אַלִא קאַרט; אייראָפּעיִשער,
אַמעריקאַנער פּלאַן; שפּיזקאַרטע, שפּיז־
צעטל, מעניו.

עסער; קליינער עסער, מיטעסער;
נאַשער, פֿרומע נאַשערקע, לאַסון, לאַסאַכע;
טועעסער, קעסטניק, קעסטקינד; פּאַנסיאַ־

טאַפּ, מאַקעטער, בונקע, טשאַלנטטאַפּ,
דוניצע, דיניצע, (ה)לִאָדיש, לִאָדאַך, קוגל־טאַפּ,
קוגל־ניק, קוגל־שאַרבן, קויל־שאַרבן, טער־
לִעטשקע, טשעראַפּקע, טשאַרלע־טשקע,
לִאָקשנטאַפּ, טשונון, טשוהן, גראַפּן, גרעפּל,
גראַף, סאַנאַן, טאַנאַן, פֿאַרעווינק.

[טיילן טאַפּ] פּאַקרישקע, דעניק, דעקל,
שטאַרץ, שטערצל, קליאַפּע, קאַל־פּיק.

בראַט־בלי, בראַטפֿאַן, בראַטקעסעלִע,
בראַטער, ראָסטער [א]; בראַטשפּיז, פּלייש־
שפּיז; קאַסטרוֹל, פּאַמווע, סקאַו(אַ)ראַדע,
סקאַווערדע, פּאַטעלִינע, פּאַטעלִקע, ריין־
ראַן, פּאַן, פּענדל; בעקן.

שאַטקעוויצע, האַקברעטל, קריזשיק;
לִאָקשנברעט; זאַלצברעטל, אָפּ(אַ)לקע;
וויקשאַפּ(ט), קאַשיק; קאַטשלִקע, וועלנער־
האַליץ, וואַלגער־האַליץ; דאַר(כ)שלאַק; סאַפּע
ולִעפּל, שעפּלעפּל, פּאַלִאָגיק, שוימלִעפּל,
מישלִעפּל, קאַכלִעפּל, קאַכִליע, כאַכִליע.

[פֿאַרשידענע מכשירים] עפּענער; פּראַפּן־
ציער, קאַריקציער, גרייצער, ציפּראַפּן,
°קאַרק־ציער; צוקערצווענגל; קנאַקניסל,
°נוטקנאַקער; ציטרינפּרעס; זאַלצמעסטל,
זעלצערל, סאַלינע, סיליאַרקע, זאַלצפּושקע;
פּעפּערניצע, פּעפּערל, פּעפּער־פּושקע;
כרייניק, כרייניצע, כריינוווקע, כריינאַווקע;
זענעפּלניצע, גאַרטשיטשניצע; טייקעסטל, טיי־
פּושקע, באַקטש, שאַרי; קאַווע־פּושקע;
צוקער־פּושקע, צוקערניצע, °סאַכאַרינע;
ברויטניצע, °כליעבניצע; שפּיזקעסטל, פּוס־
דערקע.

וען איך; רעזערב. 403.

264. עסן, טרינקען

ס: זעטיקייט, פֿרעסערישקייט, אומדערזעט־
לִעכקייט אַאָ"ו ← אַי; לִאָבונג, שפּיזונג,
נערונג אַאָ"ו; עסערִי, פֿרעסערִי, שליינערִי
אַאָ"ו ← ו.

נאָגן, סאַקן [אָס]; זויגן, זייגן; זופן, לאַפטשען, שלינגען, זשוקן; טשמאַקען, סמאַקען, סמאַטשקען, סמאַצקען, שמאַקצען; (פּאָ) סמאַ קע(ווע)ן זיך, קוויקן זיך; קוויקן זיך מיט חלשות; לאָבן זיך, לאַקאַמען זיך, באַלעקן זיך; אַרומלעקן (אויסלעקן) דעם טעלער; דערגרונטעווען זיך ביזן פּויגל; לעקן די פינגער - 268; אַפּשטייען דאָס האַרץ ועסן זיך ערסן.

עסן ווייניק; עסן מפות מיט בכורות; עסן קדחת אין אַ קליין טעפעלע; עסן קרענק און בענטשן רצה; פאַרוזכן, טועם (טעם) זיין; מאַכן (אַ) שהחיינו (אַ) ברכה; צובייסן, פאַרבייסן; פאַרבייסן מיט קדחת; פאַרבייסן מיט אַ הונט אַ ווייסן; פליישיק מאַכן זיך; איבער-כאַפּן דאָס האַרץ (דעם הונגער); אונטער-לענען זיך (דאָס האַרץ); שטילן דעם הונגער; דערהאַלטן דאָס חיות (די נשמה); ברעכן אַ תענית; אַפּפאַסטן; פאַרפאַסטן (זיך); כאַפּן עפעס אין מויל אַרײַן; כאַפּן אַ זאָט (די זעט); געבן (טאָן, אַרײַנכאַפּן אַזױ"ו) אַ קני, אַ ביס אַזױ"ו - 5; געניסן, נהנה זיין.

האַלטן פֿון דער אַכילה; זיין לָהוט נאָך דעם פֿרעס (נאָך דער אַכילה); פאַסטן הפֿ-סקות [אָס]; עסן אַ סך; פאַשען זיך, כאַווענען זיך, פליטערן זיך; גיסן גאַלד אין האַלדז; האָבן אַ קישקע אָן אַ דנאָ; עסן צעזעצטערהייט; פֿרעסן, פֿרעסן און זויפֿן; רײַבן, טלוקען, פּוצן, האַקן, לופּען, ליפּען, שפּאַרן, שטאַפּן, שטופּן, פאַקן, שיבן, רוקן, שנײַדן, שאַרבּען; רײַבן מיט פּוונה; רײַבן לָשם ייחוד; רײַבן (פּוצן) די סעודה; רײַבן אין בשלח אַרײַן; רײַבן אויף וואָס די וועלט שטייט; רײַבן און שווינגן; עסן (קמען, שלינגען אַזױ"ו) אויף ביידע באַקן; שפּאַרן (פאַקן) אין די באַקן; אָנשטאַפּן (אַנפּילן) די קישקע (דעם חומר); אָנעסן זיך ביז דרייצן; עסן מיט די אויגן; קָשר מאַכן, צו רעכט מאַכן; אַינשלינגען, פאַרשלינגען, פאַר-שליקן; אַרײַנעסן, אַרײַנאַכלען, אַרײַנקמען,

נער, באַרדער [אָס]; אייביק קעסטקינד, איי-דעם אויף קעסט; פאַראַויט, טראַמבעניק; גרויסער עסער, פֿרעסער, זולל וסובאַ, אַכלן, אַכלער, הלעיט(ונ)ניק, שטאַפּער, פאַקער, שיבער, קייער, שלינגער, רייבער, פּוצער, *חזיר, וועפּריק, קלזחומר, הינער-פֿרעסער, באַריאַליק [קל]; צעלאָזן מויל, צעלאָזענער פּיסק; קָשרער האַלדז, צעלאָזענער (טריפה נער) האַלדז; געשמדטער האַלדז; קָשרע, טריפהנע, געשמדטע, צעלאָזענע אַזױ"ו קישקע; גיבישע קישקע; גורמאַנד, עפיקור; ווענטאַרי(אַ)ער; מצהשמורהניק; תּברה פֿרעס.

אויסגעהאַלטענער, געקעכלטער, אָפּנער געסענער אַזױ"ו - 11.

טרינקער, טייטרינקער; בירטרינקער אַזױ"ו - 595.

שפּײַזער, קאַרמאַק, זייגעדיקע פֿרוי, זייג פֿרוי, זייגערין, זייגער-מאַכערין [אָס]; אָם, נאָם, מאַמקע, צווייגערין, גורס [אָס].

רעסטאַראַטאַר, גאַרקיער, קייטערער [אָס]; האַטעלמאַן, גאַסטעווער, בעלאַכסינא, בעלימחיה, קרעטשמער, שענקער - 595; בופּעטשיק; סאַרווער, סאַרווערין, סאַר-ווערקע, דערלאַנגער, קעלנער, ווייטער [אָס]; אייבערסאַרווער, הויפטסאַרווער, הויפט-קעלנער, העדווייטער [אָס]; [קל] סקאַליניק, סקאַליניטשקע, סקאַליניטשיכע.

וו: נערן זיך, דערנערן זיך, שפּײַזן זיך, צערן זיך; גיין צום טיש; אָנבײַסן, איבערבייסן, פֿרישטיקן, ברעקפֿעסטן [אָס]; מיטאַגן, מיטיקן; מאַכן אַ סעודה, אַ שווער אַזױ"ו - 554.

עסן, אַכלען, פאַפּלען, פּופּלען, האַמען [קייטריש]; [קל] באַרייען, בערייען, באַריאַלן; נאַשן; דושובען, דושאַבען, פּיקן, פּיקען; קנאַקן [קערלעך]; בייסן, גרויזשען, טאַטשען; קמען, זשניצען, טשואַקען, טשמאַקען, מעלה-גרהן, מעלה גרה זיין; כראַמקען, כראַמקען, כראַפּטשען, כראַפּטשען, כראַסטען; לעקן;

טאַן (געבן) אַ זופּ, אַ טרונק אַזױ; אַיננעמען
 ומעדיצין; זופּן, נעפּן, ניפּן, גיסן (אין זיך),
 כליאַבען, כלייבען, כליאַפטשען, כליעפטשען,
 זשליאַקען; שוועכן אַזױ - 595; אַנטרינקען
 זיך, אַנופּן זיך אַזױ; צוטרינקען, צוּפּן
 אַזױ; נאַכטרינקען, נאַכוּפּן אַזױ; פֿאַר-
 טרינקען, פֿאַרוּפּן אַזױ; אַרונטערזאָשן,
 אַרונטערשווענקען.

אַפֿאַרגלייכונגען טרינקען זיי אַ פֿערד, זיי
 אַ פֿיש, זיי אַ פֿאַרשטער, זיי אַ פֿאַרשמאַכ-
 טער; אַנוּפּן זיך זיי אַ פֿאַס, זיי אַ פּויק;
 גיסן זיי אויף אַ שטיין, זיי אויף אַן אויון.

געבן צו עסן (צו טרינקען); שפּייזן, נערן,
 דערנערן, קאַרמענען, האַדעווען; געבן טעג,
 געבן קעסט; אויסהאַלטן, אויפֿהאַלטן נייענעם;
 אַנקאַרמענען (דעם שוואַרץ־יאַר); אונטער-
 האַדעווען; אויסקאַרמענען אויף איין זייט
 (אויף דער לינקער זייט); קעכלען, קיכ-
 לען, פּילעווען, פּילעווען, אוּפֿלען, צווען;
 שטאַפּן, שטאַפּן און קראַפּן, שטופּן; פּיטערן,
 פּאַשען, אויספּאַשען; פֿעטן, פֿעט מאַכן,
 פּייסטן [איר]; פּאַיען, אָנפּאַיען.

אַפֿאַרגלייכונגען שטאַפּן זיי אַ גאַנדו, זיי אַן
 אינדיק אויף פּסח, זיי אין אַ לעכערדיקן זאַק.
 געבן די ברוסט; געבן צו זיינן; זייגן, אָר
 זייגן, פֿאַרויגן, צווייגן, ניאַנטשען, נירסן [אייס];
 שטילן ומייט דער ברוסט; פֿאַרויסן (פֿאַר-
 שטאַפּן) דאָס מויל (דעם פּיסק, דעם האַלדו,
 * די האַרלע).

עסן עמעצנס ברויט (און זאַץ); עסן טעג,
 עסן קעסט; זיצן אויף קעסט; אָפּעסן אָפּ-
 פֿרעסן יענעם דעם קאַפּ; עסן צו זאָט (צו דער
 זעט); עסן לשוּבע; זעטן זיך, אַנוועטיקן זיך,
 אַנוועטן זיך, אַנזאָטן זיך; צעקלען; פֿאַרדעיען,
 פֿאַרדייען; איבערקאַכן.

אַדי: פֿרעסעריש, פֿרעסיק, פֿרעסעריק,
 זולד וסובאַש, חוירש, אומדערזעטלעך,
 זאַט, ניטהונגעריק - סאון.

[אַפֿאַרגלייכונגען, שפּן הונגעריק זיי אַ גאַנדו

אַריינרייבן אַזױ; אויפֿעסן, אויפֿשלינגען,
 אויפֿאַכלען אַזױ.

אַפֿאַרגלייכונגען עסן זיי אַ פּייגעלע, זיי אַ
 טייבעלע, זיי די מלאַכים ביי אַבֿרהם־אַבֿינו;
 נאַשן זיי אַ קאַץ; קמען זיי אַ ציג אַ לילעך;
 גריזשען זיי אַ מווי, זיי אַ חויר, זיי אַ הונט;
 טשאַמקען זיי אַ חויר; מעלה־גרהן זיי אַ בהמה,
 זיי אַ קאַרב; קוויקן זיך זיי דער אייזל מיטן
 קוקעריקו; אויסלעקן זיי אַ קאַץ; באַלעקן זיך
 זיי אַ קאַץ; עסן (פֿרעסן, אָנעסן זיך, אַריינעסן
 אַזױ) זיי אַ זאַלף, זיי אַ בהמה, זיי אַ פֿערד,
 זיי אַ חויר, זיי אַ דִבֿראַחר, זיי אַ זיפּער (זאַר-
 פּער), זיי אַ קאַפּהאַן, זיי אַ (נוטער) גוי, זיי אַ
 פּויער, זיי אַ יוּן, זיי צען יוּנים, זיי אַ פּורמאַן,
 זיי אַ בעל־עגלה, זיי אַ שמיסער, זיי אַ גראַבער
 יונג, זיי אַ גראַבער נַפֿש, זיי אַן אומבַתְרבותער,
 זיי אַ פּראַסטער חידוקים, זיי דעם רבינס משרת,
 זיי נאָך אַ קרענק, זיי נאָך אַ תּענית, זיי פּורים
 צו דער סעודה, זיי אַ קעסל־פּויק, זיי ער זאַלט
 שוין דריי טעג ניט געגעסן, זיי פֿאַר צווייען, זיי
 פֿאַר דרייען, זיי פֿאַר צען, זיי אָן זיך, זיי ניט
 אין זיך, זיי ער זאַלט קיין צייט ניט געהאַט, זיי
 אין פּוסק שטייט; איינשלינגען זיי אַ העל־פּאַנד,
 זיי אַ גאַנדו, זיי אַ גאַנער, זיי אַ פֿיש, זיי אַ שליימען,
 זיי אַ העכט, זיי דער לוחית, זיי קליאַצקעס,
 זיי קרעפּלעך, זיי הייסע (קאַלטע) לאַקשן,
 זיי הייסע קניידלעך, זיי הייסע פֿאַרפֿל, זיי
 הייסע האַלישקעס; שניידן (האַקן, רייבן אַזױ) זיי
 זיי אין קרויט אַרמין, זיי אין קעז אַרמין, זיי אויף
 אַ סעודת־מיצוה; געקעכטסן זופּן זיי ייך, זיי
 קאַלטן ראָסל, זיי זאַסער, זיי זיין, זיי בראַנפֿן;
 באַפֿאַלן (אַנפֿאַלן, צוּפֿאַלן, צוכאַפּן זיך) זיי אַ
 הונגעריקער זאַלף, זיי הונגעריקע היישעריקן,
 זיי אַן אַרעם־בַּחור צו לאַטקעס, זיי צו הייס
 ברויט, זיי צו אַ הייסער בולקע, זיי צו אַ הייסן
 פּאַפּעלייק; אויפֿעסן זיי אַ (הייסע) יאַגדע, זיי
 אַ בער אַ יאַגדעלע, זיי אַ צוקער־לעקכל; אַג
 עסן זיך זיי מיט באַב.

טרינקען; לעשן (שטילן) דעם דאַרשט;

עס (רייב) מאַטיע!; קימען איז קיין הַבֵּל נישט; קימען איז נישט הַבֵּל; הַבֵּל איז נאַריש, קימען איז דער עיקר; אַכילֵה איז די בעסטע תּפִּילָה ווערטערשפּיל; אַכילֵה-אוּחִילָה; אַכעלע באַכעלע באַפֿע איז די בעסטע מלָאכָה; מאַגנ פֿרייד גייט איבער אַלע פֿרייד; זאָט קישקעלע, פֿריילעך מערשעלע; אַז דער מאַגן איז זאָט איז דער גאַנצער גוף לוסטיק; אַז די מויו איז זאָט איז (איר) דאָס מעל ביטער; אַז עס איז דאָ אין טאָפּ איז דאָ אין קראָפּ; אַז מען לייגט אַרײַן אין די ציינער געפֿינט מען אין די ביינער; מען דערקענט נאָך די באַקן ווי די ציינער קנאַקן; ווען די ציינער קנאַקן ווערן רויט די באַקן; ווי די טויטע (די מתיים) עסן, אַזאַ פֿנים האַבן זיי; זופּע די קרופּע קריגע די קראַפֿט; כּוּחַ געפֿינט מען (זאָל מען זוכן) אין (דער) שייסל; תּוֹרָה אין חוּמֵשׁ, געזונט אין שייסל; גע-זונט און פֿאַרגעניגן זאָל מען זוכן אין שייסל; שליינג שטיקער, וועסטו ווערן דיקער; נישט פֿון בלאָזן זיך ווערט דער אינדיק פֿעט; פֿון על קטא ווערט מען נישט פֿעט; אַם אַין קמח אין תּוֹרָה-וואָס פֿאַר אַן עסער אַזאַ טוער; אַם אַין קמח אין תּוֹרָה-אַז מע וועט מכות עסן וועט מען קדחת קענען; אַז מען עסט נישט איז מען נישט זאָט; אַז מען האָט נעכטן געגעסן איז מען היינט נישט זאָט; אין זכות פֿון לעבן עסט מען; גוט עסן איז געלט אויף פֿראַצענט; איידער דעם דאָקטער אַ צווייער איז בעסער זיך אַ שאַק אייער; בעסער דעם בעקער ווי דעם רופֿא (דעם דאָקטער); האַמעניו איז נייטיקער ווי אַ קאַפּאַטקעלע; איידער (צו לייגן) אין פּישקע איז בעסער (צו לייגן) אין קישקע; דער זאַטער גלייבט נישט דעם הונגעריקן; אַ קעמל טרינקט מען אָן מיט וואַסער איידער ער שלעפט די מֵשָׂא; טרייב נישט דאָס פֿערד מיט געשריי, נאָר מיט האַבער און היי; שמייס דאָס פֿערד מיט האַבער, נישט מיט דער בייטש; בראַנפֿן רעדט און האַבער פֿאַרט; פֿתּ במלח תּאכל וּמֵים במשורה תּשתה; דבֿש מצאת אכול

אין אַ זאָק האַבער, ווי דעם מילנערס הונט (חזיר, הינער), ווי אַ ייד צום אַפֿיקומן, ווי פֿורים נאָך דער סעודה.

פֿראַז: ער איז נישט אַנצוועטן; מיט אַכילֵה הייבט זיך אָן זיין יוצר ווערטערשפּיל; אַכילֵה-אוּחִילָה; אין הילכות עסן איז ער אַ גרויסער לַמֶּדֶן; ער האָט אַ גוטן בית־קבּוּל; ער האָט אַ קישקע אָן אַ דאָג; ער האָט אַ מאַגן ווי קהלס באַקאוויזן; ער איז כּוֹלֵו קישקע; דער שוֹר־הַבֵּר איז אים ווייניק; ער וואָלט אייגענעווען דעם שוֹר־הַבֵּר; ער וואָלט אויפֿגעווען דעם שוֹר־הַבֵּר מיט די לַאֲפֻטְשֵׁס; ער וואָלט אויפֿגעווען (אייגענעווען) אַן אָקס מיט די הענדער (אַ פֿערד מיט די פֿאַדקע-וועס); ער איז אַ קנאַפּער עסער-וויפֿל ער עסט איז אים אַרײַן קנאַפּ; שלשה שאַכלו-ער עסט פֿאַר דרייען; ער איז פֿאַרבי און עסט פֿאַר דריי; ער עסט און טרינקט און זאָט קיין קדיש נישט; ער עסט און עס עסט אים; ער קען שוין פֿאַר אַ הונגעריקן באַשטיין; עס האָט ביי אים אַ ווערדע ווי ביי אַ פֿערד אַ צוקער-לעקעכל; וואָס קלעקט פֿאַר אַ זעלנער (סאָל-דאָט) אַ מצה?; ער האָט נאָך נעבעך אין מײַן מויל נישט געהאַט; ער לעבט שוועטעם דוכעם; מן השֵׁפֶה ולחוזן-פֿון דער סקאַוואַראַדע גלייך אין מויל; המוציא לַחם מן האַרץ-עס ווי אַ פֿריץ; עסן בייז זאָט, אַרבעטן בייז שווייס; וואַכּלֵת ושִׁפֶּעַת וּבְרֵכַת-וואַלסט אַפּעסן און אַפּ-שווערן און אַנטלויפֿן; ויאכלו-מאַכט רשי; מען האָט געקנאַקט ווי די היישעריקן; ער גיט (ער חייט) זיין פֿערד אַ האַ אין סידור.

שפּר: דער ערגסטער מאַנער איז דער אייגענער מאַגן; אין אַ קישקע קען מען קיין פֿאַל באַנע נישט מאַכן; אַ לעבעדיקע זאָך בעט עסן; אַלץ קען דער מענטש פֿאַרגעסן, נאָר נישט עסן; צו לייד און צו פֿרייד מוז מען עסן; אַך אַך-און עס ווילט זיך דאָך; אַדם יסודו מעל וסולו לעפֿר-בינתים כאַפּט מען אַ בליינ-טשיק; קַל וּמֵן שהנשמה בקרבי-מאַכט רשי;

קער דער קאָפּ; עס און בענטש און זי אַ מענטש.

אַ נאַשער איז אַ גיב; זאָג דער קאָץ, אָו די בלינדע קאָסט אַ גילדן, נאַשט זי פֿאַרט; עס איז גוט צו זיין אַ קאָץ, ווען די בעל־הביתטע לָאָט לעקן פֿון טאַץ; אָו די בעל־הביתטע איז אַ קאָץ איז די קאָץ אַ בעל־הביתטע; אַ קאָץ זאָל מען פֿאַר קיין סאַרווער נישט מאַכן; פֿאַר אַ קאָץ קען מען זיך נישט (אויס)באַהאַלטן.

וען אויך: שפּיז, געטראַנק 258, קאָכן 260, באַקן 261, פֿאַרענעגן 511, געזעלשאַפֿטלעכקייט 554, שיכרות 595.

265. רייכערן

ס: טאַבעק, טאַבאַק; טערקישער, חירדזשער ניער, אינדישער אַאָ"וו טאַבעק; בלע טערטאַבעק, לֶאָקשֶׁד־טאַבעק; טיטן, טוטין; מאַכאַרקע, דאַרפֿסטאַבעק, זשילקע; מיאַל־טאַבעק; קייטאַבעק, טשירטאַבעקאַ [אס]; שמעקטאַבעק, שופֿטאַבעק; מאַקובע, בער־גאַמאַט.

לירקע, פֿייקע, פֿייף, פיפקע, פֿיפּ [אס], סרחהנער [אס]; טשיביק, ציבור, ציבעך; ליר־קע־ציביק, ליר־קע־ציבעך; וואַסער־פיפקע, נאַרגילע, קאַליאַן; [טייזן לירקען לירקע, אַטיפקע, אַנטיפּקע.

ציגאַר, סיגאַר, האַל־אַזעשקע [אס]; פֿאַפּיר ראַס, פֿאַפּיראַשטשינע [אס], סיגאַרעט, ציגאַרל, ציגאַרקע, ציהאַרקע, פֿאַפּישל, באַנקרוטקע, ציגאַר טיטן; [קילן פֿינקל, ריצל, קאַדראַל, קודראַליניק, דוליעץ, דולצער; רויך [אס]; ביבעלע, ביבורע־פֿאַפּיר, ביבורקע, רייכער־פֿאַפּיר; גילדעט, הילזע, טריבל; קערטל, קורטקע, קערטקע, קאַלקע, שטאַפּס; שרובּקע.

ציגאַרן־שפּיץ, ציגאַרן־פּיסקל, פֿאַפּיראַסך האַלטער, מויל־שפּיץ, ימונדשטיק; פֿאַפּיראַס־ניצע, פֿאַרטסיגאַר; פֿאַרטאַבאַק, טאַבעק בייטל, קאַפּשיק; טאַבעק־שקעטלע, טאַבעק

דייך; אַן איבעריקער ביסן קען פֿאַרשאַטן; פֿון איבערעסן (ויך) כאַליעט מען מער ווי פֿון נישט דערעסן; מען מעג עסן, אָבער נישט פֿרעסן; אַ פֿרעסער (אַ זולל וסובאַ) איז אַ גיב; ווער עס איז יונגער־הייט אַ זולל וסובאַ ווערט אויף דער עלטער אַ קראַנקער בעטלער; כַּאָכיל־תּכּם כֶּךָ תּוּרְתּכּם—ווער עס עסט ווי אַ פּויער לערנט ווי אַ פּויער; אַ גוי פֿרעסט, אַ ייד כאַפט אַ ביסן; פֿון אַ פֿולע טיי טרינקען קען מען אָפּבריען די קוי; איידער האַרצ־חייטאַג בעסער בויכ־חייטאַג נאַ שאַד אַרײַסער וואַרפֿן; ווער עס עסט אין צייט איז אַ לייט; אָו מען וואַשט זיך צום עסן קומט אַרײַן די ברכה; האַוכל בשוק דומה לפֿאַרשוק (לפֿל־ב); ווער עס עסט אויף דער גאַס קען קיין צדות נישט זאָגן; אַין מסיחין בסעודה; אָו מען עסט טאַר מען נישט ריידן; גוט צעקייט איז האַלב פֿאַרדייט; מער מען לעבט, מער עסט מען; ווען דאַס מויל זאָל נישט דאַרפֿן עסן וואַרט דער קאָפּ אין גאַלד גענאַנען; ווען דער פּיסק זאָל לייגן אין דרערד וואַרט דער קאָפּ גענאַנען אין גאַלד; דער האַרדו האַט אַ קליין לעכל און פֿאַרשלינגט דאַס (אַ) הויז מיטן דעכל; אויפֿנאַשן קען מען אַ גאַנצן מאַיאָנטיק; פֿון אַ טיש אַרײַן ווערט מען נישט זאָט, עס מוז זיין וואַס אויפֿן טיש אויך; פֿון איין טיש ווערט מען נישט זאָט; קרענק גענעסן, קדחת געבענטשט; אָו מען עסט קדחת טרינקט מען רביעית; אָו ס'איז נישטאָ קיין פֿאַפּו גייט מען ליריו; די חייב עסט גוט בשעת זי ליגט אין קימפעט, דער מאַן—בשעת ער עסט אין סופּה, ביידע עסן גוט ווען זיי זיינען ביי יענעם אויף אַ שײַמחה, ביידע עסן קרענק בשעת ס'איז ביי זיי אַ שײַמחה; אומעטום איז גוט הילף, נאַר נישט ביי דער שיסל; דער ערשטער ביסן איז אַן עגבער; דער טעם ליגט אין די שפּיץ פֿינגער; צוויי מאָל אַ ביסן עסט מען נישט; מיט צוויי ממלער עסט מען נישט; אָו דער מאַן איז פֿיל איז דער קאָפּ דול; וואַס פֿולער דער בויך אַלץ ליידי

ניט קיין געגעסענער, הונגעריקער, פֿאַר-
שמאַכטער אַאָװװ - אַדי.

ווּ : זיין הונגעריק, זיין פֿאַרשמאַכט - אַדי און פֿראַז ;
האַבן צוקער זיין ; אַראָפֿקומען פֿון הונגער-
לאַנד ; וועלן (חלשן, שטאַרבן) עסן ; הונגערן,
צוהונגען, אויסהונגען זיך, צערן זיך, מאַך
רענען זיך, פֿאַרמאַרענען זיך ; ניט עסן ;
פֿאַסטן, האַלטן תּענית, פֿראַווען תּעניתים,
פֿאַסטן הפֿסקות ; (לאָזן) איבערזען (איבער-
כלאַנען, איבערקלעמען) דאָס האַרץ ; * פעכ-
נען אויפֿן פֿיסק ; אויסגיין פֿאַר הונגער, אויסגיין
מיט די פֿוחות ; אויסשפּייען די גשמה ; שטאַרבן
פֿון הונגער, פֿגן פֿון הונגער (ווי אַ הונט) ; גזר
תּענית זיין.

זיין דאָרשטיק ; דאָרשטן, דאָרשטן,
שמאַכטן, שמאַכן, לעכצן ; לעכצן נאָך וואַסער
ווי אַן אינד (אײס).

אַדי : הונגעריק, טייט הונגעריק, פֿאַרהונ-
גערט, פֿאַרזעלט, פֿאַרזערט, פֿאַר-
מאַרעט ; דאָרשטיק, דורשטיק, פֿאַרשמאַכט ;
ניכטער ; אומדערזעטלעך.

פֿאַרגלײַכונגען הונגעריק ווי אַ גאַנדו,
ווי אַ הונט (אין די זיין טעג), ווי צען הינט, ווי אַ
בער, ווי אַ וואַלף (אין וואַלד), ווי נאָך אַ תּענית ;
הונגעריק אַז מען הערט אַזש אין זיין (אין קראַך-
קע).

אינוו, פֿראַז : ניכטערעהייט ; אויפֿן ניכ-
טערן מאַגן ; עס דערגייט אים ניט די
קישקע ; עס רינט אים (עס לויפט אים איבער,
עס גייט אים איבער) די סמאָהע (די שממע,
די שפּיטעכץ, די סלינע, די סלינע) ; דאָס
האַרץ איז אים אַוועק (פֿאַרשמאַכט) ; עס גייט
איבער (עס חלשט, עס טאַמלט, עס קלעמט,
עס נאָגט, עס ציט) דאָס האַרץ ; עס ציט דאָס
האַרץ צו דער ערד ; עס חלשט (עס נאָגט)
אונטערן טלית־קטן (ביים לעפעלע) ; עס איז
טונקל (שוואַרץ) פֿאַר די אויגן ; ביסט הונגעריק ?
-לעק זאַלץ, וועט דיר דאָרשטן.

שפּר : הונגער איז אַ בייזער בעל־הבית ; דער

פּושקעלע, טאַבאַקערקע, טאַבאַקירקע,
שקוטל, שקעדעלע, האַרץ־פּושקעלע, ראָזשיק ;
ציגאַרן־שניידער ומכשירן.
צי, פּוה, ישלוק ; שמעק.

טאַבעק־פֿאַבריק ; טאַבעק־פֿאַרקויף, טאַ-
בעקמאַנפֿאַל, טראַפֿיק, דיסטריבוציע ;
פֿאַפֿיר־אַסמאַכער (קע), פֿאַפֿיר־אַסניק, פֿאַפֿיר-
ראַסניצע ; ציגאַרן־מאַכער, סיגאַרמייקער [אַ] ;
טאַבעקשטיסער ; טאַבעקהענדלער, טאַ-
באַטשניק, טראַפֿיקאַנט, דיסטריבוטאָר.
רייכערער, [אַ] סמוקער, סמאָקער ; טאַ-
בעקשמעקער.

ווּ : רייכערן, יריכערן, רייכענען, פֿאַפען,
פֿאַפקען, פֿיפקען, פֿאַליען, קאַפּטשען,
קורען, סמוקן [אַ] ; וקלן קודרען, קודרעווען,
פֿינקלען, ואַקידרעווען ; פֿאַרצייען (דעם רויך) ;
רייכערן ווי אַ קוימען ; אַגרייכערן (אַקורען)
ווי אַן אַ קרעטשמע ; קמען ; שמעקן.

266. הונגער, תּענית

ס : הונגעריקייט, דאָרשטיקייט, פֿאַרשמאַכט-
קייט אַאָװװ - אַדי ; הונגער, צוקער זיין ;
דאָרשט, ידורשט, לעכצונג, גאַרונג, חולשת-
הלב.

אַפעטיט, [שפ] אַפּטייק, כיפעטעק ; וואַל-
פֿישער אַפעטיט, הייסהונגער, בולמוס, בול-
מוס־אַכילה, בולמייע.

תּענית, פֿאַסטטאַג ; גרינגער, שווערער,
געבאַטענער אַאָווו תּענית ; תּענית מוקדם,
תּענית גִּדְחָה, תּענית חִיד, תּענית־ציבור,
תּענית צדיקים, תּענית בכורים, תּענית חלום ;
ותּעניתים יום פֿיפור, יו"פ, יום פֿיפור קטן,
יוכ"ק, תּשעה (ט') באַב, עשרה (י') בטבת,
שבעה עשר (יז) בתמוז, תּענית אַסתר, אַסתר
תּענית, צום גדליה, כ' סיון, ט"ו בסליו, ו' אדר,
שני חמישי ושני, בה"ב ; די זיין טעג ; הונגער-
קוראַציע ; פֿאַסט, פֿאַסטציט, מיזערערע-
חאָך, מאַסלעניצע ; ומחמדישו ראַמאַדאַן.

267. טעם

ס: טעם; טעם-חוש, חושה-טעם, געשמאק
 חוש; געשמאק, אראמאט, פלימוואר [אט];
 בייטעם, בייגעשמאק; פארטעם, פארגע-
 שמאק; נאכטעם, נאכגעשמאק; ווידערטעם.
 וו: פארווכן (פלין) א (דעם) טעם.

268. באטעמטקייט

ס: באטעמטקייט, טעמעדיקייט, ווילטעמ-
 קייט אא"וו - א"; לאבונג, דערקוויקונג,
 דערקוויקעניש, מחיהניש, חיות, גענוס, חידוש.
 גוטער (געשמאקער) ביסן; עפעס רעכטס,
 חטיבה, מאכל, מאכל-מלך, מאכל-מלכים,
 מלכות-זעריכט; מעדד-עולם, מעדנים, מעדני-
 מלך, מעדני-מלכים; מטעמים, מארציפאנעס;
 דעליקאטעס, שפעציאל, לעקערע, זלעקער-
 ביסן, נאשערע, לאקעטקע; פאסמאצקע,
 פריסמאצקע; קרל ודלש, ראזשינקעס מיט
 מאנדלען, פויגל-מלך, געבראטענע טיבער
 לעך; געטערשפייז, אמבראזיע; געטער-גע-
 טראנק, נעקטאר.

וו: זיין באטעמט, זיין געשמאק אא"וו - א";
 שמעקן, באקומען, פאליובען; צעגין אין
 מויל (איבער אלע גלידער, איבער אלע
 אברים); פאסמאקעווען זיך, קוויקן זיך - 511;
 האבן טעם גיידן, האבן דעם זיבעטן טעם
 (טויזנט טעם, דעם טעם פון זיין, אלע טעמים);
 האבן א טעם ווי א שטיק שורה-בך, ווי לויזן
 מיט כריין.

אדי: באטעמט, געשמאק, טעמעדיק, וויל-
 טעמיק, זאפטיק, פולזאפטיק, ריך, גע-
 ניסלעך, אפעטיטלעך, אפעטיטנע, מאכל-דיק,
 מעדנדיק, חיותדיק, מחיהדיק, מחיה-נפשות-
 דיק, דערקוויקנדיק, לאביק, טעם-גיידנדיק,
 געטלעך, חידושדיק, חידושלעך, חריפותדיק,
 וויל-שמעקע(מ)דיק, אנגענעם, אנגענעם, איי-
 גענמען, איינגענעמען.

הונגער קען צו אלץ ברענגען; הונגער קען
 ניש קיין געבאט; א דער מאגן איז ליידיק איז
 דער מוח אויך ליידיק; א דער מאגן איז לער
 איז דער שלאף שווער; א מען ליינט זיך אן
 וועט שערע איז נידעריק צוקאפנס; א מען
 ליינט זיך ניש געגעסן (ניש קיין געגעסענער)
 שטייט מען אויף ניש געשלאפן (ניש קיין גע-
 שלאפענער); א מען ליינט זיך הונגעריק שטייט
 מען אויף שלעפעריק; א מען ליינט זיך ניש
 געגעסן ציילט מען די סטאל-אחאניעס; ווער
 עס ליינט זיך הונגעריק שלאפן דעם קלומען
 זיך בעטלערס; א הונגעריקן גייט (קומט) ברויט
 צו קלום; א שלעפעריקן לאזט מען איבער,
 אבער ניש א הונגעריקן; ווען זינט דער צי-
 גינער? (ווען זינט א ייד?) - ווען ער איז הונגע-
 ריק; איינער האט ניש קיין אפעטיט צום עסן,
 דער אנדערער האט ניש קיין עסן צום אפעטיט;
 איינער ווערט קראנק פון איבערעסן זיך, דער
 צווייטער פון ניש דערעסן; מען שטארבט
 ניש פון הונגער, נאר פון כבוד; פון הונגער
 שטארבט מען נאר אין א הונגעריק; איידער
 שטארבן פון הונגער איז שוין בעסער עסן גע-
 בראטנס; פאר א הונגעריק בייכל איז קירבעס
 אויך א מאכל; תעניתים זיינען דא דריי: מאגן
 און חייב, א לאנגער און א קורצער, א שוואר-
 צער און א חמיסער; ווען ניש דער בה"ב וואלטן
 יידן אויסגעגאנגען פון הונגער; בעסער צען
 מאל עסן איידער איין מאל פאסטן; א גוטער
 עסער איז א שלעכטער פאסטער (אבער א
 גוטער ארבעטער); פון צו פיל עסן קען מען
 שטארבן, פון צו פיל פאסטן קען מען
 שטארבן; עס איז גוט צו פאסטן מיט א פאלקע
 פון א גאנצן און מיט א פוסבוטעלעקע; מיט
 קידוש לכהן קען מען זיך ניש אפפאסטן; דער
 ערשטער ביסן איז אן ענבער, דער צווייטער
 מאכט א לאך, דער דריטער שרייט: גיב
 נאך.

וען אויך: תשובה 593, מירוח 594.

קעווע געקאכט אין ויס און וויער, ווי מין שלר
מוז וואלט זיך געקאכט אין טאפ, ווי לאקרעץ,
ווי קובעבע מיט אינדיקווימען, ווי קובעבע
מיט לאקרעץ, ווי כצפיתח בנפת.

זמן ניט צום הארצן, זמן ניט נאך דער
שמיע; זמן פיוזעם, זמן דערווידער; אפרופן
זיך, אפשלאגן זיך, קופערצן, גיין צוריק, בא-
ליידיקן דעם געשמאק אאו"ו ← 542; ווערן
אומבאטעמט, ווערן ניטגעשמאק אאו"ו; אויס-
וועפן זיך, אויסשטיין זיך, אפשאלן; מאכן אומ-
באטעמט; [משקה] וועסערן, פארוואסערן,
אונטערואסערן, מימען, אפשמדן; צעפירן
(פונאנדערפירן) מיט (אין) וואסער; דענא-
טורירן.

אָדִי: אומבאטעמט, אנטעמיק, יטעמלאָ, פֿלאַך, שוואַך, מילד, אויסגעוועפט, אפ-
געשאַט, פֿארשטאַנען, וואסערדיק, געמימט,
פֿארוואסערט; ניטגעוואַלצן, ניטגעפֿעפֿערט,
ניטגעשמאַלצן, פֿאַס(ט)נע, פֿיסנע; אומגעניס-
לעך, אומאַפֿעטיטלעך; ניטבאַטעמט, אומ-
געשמאַק, ניטגעשמאַק, ביטער, ביטערלעך;
ביטער גאַל, גאַליק, יעלקע, יאַלקע, פֿריסנע,
טוכלע, סטעכלע ← 425; פֿירקע, סםהמחזת
דיק, מיגלדיק, דערווידערדיק, עקלדיק,
אַפֿשטויסיק אאו"ו ← 542.

[פֿאַרגלײַכונגען ביטער ווי גאַל, ווי סם,
ווי גיפֿט, ווי פֿילן, ווי אַ רפֿואה, ווי ווערמוט,
ווי פֿיאַלע, ווי פֿיאַלן, ווי כריין, ווי פֿעפֿער,
ווי פֿאַרציו, ווי גראָו; פֿירקע ווי לאַקרעץ;
זיס ווי קאַשקע, זיס ווי מײַנע צרות; מְתוּק מוֹנָת.
פֿראָו: ס'אַ מאַכל ווי אַ מויד מיט אַ בייכל;
ס'איז ניט אין מויל צו זעמען; ס'איז אויפֿן
הונט אַרויסצוגיסן; מין מאָן קען דאָס ניט
פֿאַרטראָגן; עס נודושעט דערפֿון; עס קערט
ברעכן דערפֿון; עס קערט די גאַל; עס כאַפֿט
אַן אַ ניטגוטקייט; מען קען זיך זען מיטן
טויט (מיט דער עלטערבאַבען אויף יענער
וועלט), מיט קראַקע און לעמבעריקן.

זען אויך: דערווידער 542.

[פֿאַרגלײַכונגען געשמאַק ווי אַ (המוציא
מיט האַניק, ווי אַ וויניקער עפל, ווי אַ
כצפיתח, ווי כצפיתח בדבֿש.

אינוו: גוט; אויסגעצייכנט; וויל ווי די וועלט
אאו"ו ← 411; אַ מחיה!; אַ מאַכל!; אַ
חריפות!; מחיה נפֿשות!; כצפיתח בדבֿש!
פֿראָו: עס לאָזט זיך עסן; מען קען זיך דער-
מיט ניט פֿאַרסמען; שטאַרבן פֿון דעם
קען מען ניט; וועסט עס ניט אויסשפֿייען; עס
נעמט אָן אַ יצירהרע; עס איז פֿאַרן קיסר צו
שטעלן; דער מלכות (דער קיסר) מעג עס
עסן; האַסט עס אין הָלוֹם ניט געזען; האַסט
עס אין דיין באַבעס (ביי דער באַבען אין)
קימפעט ניט געזען.

זען אויך: שאַפֿטעמיקייט 270, וויסקייט 271.

269. אומבאטעמטקייט

ס: אומטעמיקייט, אומבאטעמטקייט, וואסער-
דיקייט, שלעכטטעמיקייט אאו"ו ← אר;
שלעכטער טעם, ווידערטעם, נאכטעם; ביי-
טערניש, גאַל, סם, סם המוות, מייקעכץ, גראָו,
הויל(ע) וואסער, מיסאחרונים(וואסער); [שפ
ווען ווען בורדע, הוילע בוריקעסיראָסל,
* פֿישעכץ; געשניטענע, געמלטע, אפגעשמדטע,
געמימטע משקה.

וו: זמן אומבאטעמט, זמן ניטגעשמאַק, זמן
ביטער אאו"ו ← אר; זמן אָן טעם, זמן אָן
טעם און אָן ריח, זמן אָן טעם און אָן ראם, זמן
אָן טעם און אָן גראם, זמן אָן זאלץ און אָן
שמאַלץ; ניט האָבן קיין ייִדישן טעם, ניט האָבן
קיין טעם און קיין ריח; האָבן דער באַבעס טעם.
[פֿאַרגלײַכונגען האָבן אַ טעם ווי פֿאַמור
ניצע (וואסער), ווי משה גראם, ווי אַ מויד אָן
אַם, ווי מײַנע צרות, ווי מיקוהוואסער, ווי
טוקוואסער, ווי פֿון דער פֿרה־אדומה, ווי דער
סאָק פֿון דעם אַלטן בעל־דרשער, ווי אַלטע
ווילן, ווי אָן אַלטע פֿאָדעשווע, ווי אָן אַלטע
שקראַבע, ווי פֿאָדעשווע אין האַניק, ווי אַ פֿאַר-

270. שאַרפֿטעמיקייט

ס: שאַרפֿטעמיקייט, האַרבקייט, חרִיפֿותדיִקייט
קייט אַזױז ← אײ; געווייזן, בִּשְׂמִים, צױרִי
געהער, צובאַהער, פּרױפּראַזע; זױבן מױנים;
ומױנים געווייזן לֶאָרבערבלעטער, ענגל־
געווייזן, נעגעלעך, זעלען, קובעבע, פיזעס,
טריאַק, זאַפּרען; צימרינג, צימבריק, קאַניל;
אינגבער, אימבער; מושקאַט; קימל, מיאַטע,
מוסענטע, פּעפּערמינן; עניס, אַגיס; טימיאַן,
צענעס, צענעשקע ← 250.

פֿאַרבראַקעכץ, וופּנגרינס; צושמאַק,
פּריסמאַק; ציבעלע; קנאַבל; קראַפּ, קריפּ,
אוקראַפּ, אוקריפּ, אונערקעגרינס; פּעפּער;
רויטער, טערקישער, שפּאַנישער, ענגלישער
אַזױז פּעפּער; פימענט, פּאַפּריקע ← 250;
זאַלץ, מֶלַח; טישזאַלץ, קאַכזאַלץ, וויערזאַלץ,
ציטרינזאַלץ; זאַלצזאַטער; ים־זאַטער;
לײַק, ראַפּע; שמעלצעכץ, ריישעכץ, פֿאַר־
זיטעכץ; זענעפּט, גאַרטשיצע, יִהאַרטשיצע,
מושטאַרד(ע), מאַסטאַרד [אַס]; כּריין, מֶרוֹר;
חרוֹט.

בִּשְׂמִים־קראַם, שפּעצערפֿ־געזעלב;
בִּשְׂמִים־קרעמער.

וו: זמן געווייזט, זמן האַרב, זמן שאַרף אַזױז
← אײ; לֶאָפּטשען (שטיפלען, בייסן) בײַ
דער צונג; רייזן (קיצלען) דעם גומען (דעם
אַפּעטיט).

פֿאַרגעבן, צוריקטן; (פֿאַר)ווייזן, צר
ווייזן, צופּראַזען, צוגעבן אַ (צום) טעם;
פֿאַרפּראַזען, פֿאַרבראַקן; צושמעלצן, פֿאַר־
ריישן; פֿאַרוויסן, אַנשלאַגן, איבערשלאַגן;
באַטעמען; פּעפּערן, צופּעפּערן; זאַלצן,
באַזאַלצן, צוזאַלצן; אַינזאַלצן, אַינפּעקלען,
אַינשטעלן, אַינזייגן אַזױז ← 272.

אַדי: שאַרפֿטעמיק, האַרב, האַרבלעך (מחיה),
שאַרף, ברענענדיק, חרִיפֿותדיק, שטאַרק,
קרעפּקע, מאַסטקע, באַהאַרצט, עס(ער)יק,
ביסיק, טערפּקע, פּיקאַנט, פּעפּער(די)ק,

זאַלציק, פּעקלעזאַנע; (צו)געווייזט, פֿאַר־
פּראַזעט, פֿאַרגעבן, צוגעריכט, פֿאַרבראַקט,
פֿאַרשמאַלצן, פֿאַרריישט, פֿאַרוויסן, איבער־
געשלאַגן, געפּעפּערט, געזאַלצן, האַלב גע־
זאַלצן, מאַלעסאַלע, אַינגעשטעלט, אַינגע־
לײַגט, אַינגעפּעקלט.

זאַלצ־זיכונגען שטאַרק ווי בראַנפֿן;
האַרב(ער) ווי כּריין; געזאַלצן ווי הערינג, ווי
ראַפּע, ווי לײַק, ווי טרערן, ווי דער ים־המלח,
ווי אַנגעזאַלצט, ווי אַ קאַפּטשאַנקע, ווי מאַלע־
סאַלע פּיש, ווי לֶוֹטס ווייב, ווי בײַ מיר אויפֿן
האַרצן.

פֿראַז: עס איז הוילע ראַפּע; מען קען זיך
זען מיטן טויט (מיט דער באַבען אויף
יענער וועלט); מען קען דערזען קראַקע מיט
לעמבעריק.

זען אויך: וויעריקייט 272.

271. זיסקייט

ס: זיסקייט, צוקערדיקייט, זיניקייט אַזױז
← אײ; מתיקות.

צוקער; רערצוקער, ראַרצוקער, רויר־
צוקער, סאַכאַראַז; רייב־צוקער, בוריק־
צוקער, האַבער־צוקער, גערשט־צוקער,
מאַלצצוקער, טרויב־צוקער, דעקסטראַז;
פֿרוכטצוקער; פֿרוקטאַז, לעזוואַז; טייטל־
צוקער; סאַרבין, מאַניט; האַניק־צוקער,
קראַכמאַל־צוקער; קאַנדל־צוקער, צוקער־
קאַנדל; סאַכאַרין; (צוקער)ראַפּינאַד; היטל־
צוקער, שטיקצוקער; היטל; קלעצל, שטיקל,
ציגעלע, ווערפּל, קאַסטקע; גאַנזלירטער
צוקער, מעלצוקער, מעלעץ, זאַמדצוקער,
שיטצוקער, מאַנטשקע, מאַנטשינקע, פֿאַרין;
קאַנפּעקטן, צוקערזאַרג, זיסזאַרג אַזױז
← 258; צוקער־פֿאַבריק, צוקער־זאַוואַד,
צוקאַרינע, צוקערמיל, (צוקער)ראַפּינערע,
האַניק; וואַלדהאַניק, ווילדער האַניק,
וויזן־האַניק, ביינעך־האַניק; סטעליניק, פּלעצל,

די באָבע (פֿון יענער וועלט) (קראָקע מיט לעמבעריק).
וען אויך: שאַרפֿטעמיקייט 270.

273. ריח

ס: ריחדיקייט, (גע)רוכיקייט; שמעקונג, שפירונג, פילונג אא"וו - " ; שמעק, ניח, שניפֿל, שפיר, פֿיל, ריך; אַסמאַלאַגעיִע; חוש הריח, שמעקחוש, שפירחוש, שמעקער; ריח, (גע)רוך, [איר] שמאַכט, שמוכט; [בעל־תינין] שפור.

וו: האָבן (ארויסגעבן פֿון זיך) אַ ריח (אַ (גע)רוך); אָפגעבן זיך, נאָכגעבן זיך; טראָגן, דערטראָגן זיך; געבן די שמוכט [איר]; פֿילן אַ ריח (אַ (גע)רוך); האָבן אַ נאַז (אַ שמע־קער); הערן, דערהערן, ריכן, שפירן, דער־שפירן, פֿילן, דערפֿילן, שמעקן, דערשמעקן; ניוכען, וואָנכען, שניפֿלען; אַינעטעמען, אַינ־אַטעמען.

אַדי: ריחדיק, (גע)רוכיק.

פֿראַז: עס הערט זיך.

וען אויך: גוטער ריח 275.

274. אַנְרִיחֵדִיקֵיט

ס: אַנְרִיחֵדִיקֵיט, אַנגע(רוכ)יקייט אא"וו - איר.
וו: ניט האָבן קיין ריח (קיין (גע)רוך); זיין אויסגעזעפט, זיין אָפגעשאַלט אא"וו - 269.

אַדי: אַנְרִיחֵדִיק, אַנגע(רוכ)יק, יִרְיחֵלְאָ, (גע)רוכלְאָ, אויסגעזעפט, אָפגעשאַלט.

וען אויך: שלעכטער ריח 276.

275. גוטער ריח

ס: שמעקע(נ)דיקייט, דופֿטיקייט, אַראַמאַ־טישקייט אא"וו - איר; גוטער, אָנגענעמער, איידעלער ריח; ווילגערוך, ריח־ניחוח; (גע)דופֿט, אַראַמאַט; בלומענדופֿט, בְּשָׂמִים־דופֿט אא"וו; בלום, בוקעט - 259.

האַניקשויבן אא"וו - 248; פֿאַטעקע, מאַלאַ־סעס [איר]; סאַק, סירופ, סיראַפ, צירופ, זירופ [ריאל]; קוליאַק; אַלטי־סירופ, קליאַנסירופ, מאַנדל־סירופ אא"וו - 250; לַאַקֶרעץ, ליפּעץ.
וו: מאַכן זיס; (פֿאַר)זיסן; צוקערן, אָפצוקערן, פֿאַרצוקערן; טרינקען פריקוסקע.

אַדי: זיס, זיסלעך, מתיקותדיק, האָניק זיס, זיס האָניק, האָניקדיק, צוקער זיס, צוקער־דיק, לַאַקֶרעץ זיס, לַאַקֶרעצדיק, פריקרע זיס, סאַכאַריניק, ביטער זיס; געזיסט, פֿאַרויסט, געצוקערט, פֿאַרצוקערט; וזיניק.

ופֿאַרגלִיכונגען זיס ווי צוקער, ווי קאַנדל־צוקער, ווי צוקער־קאַנדל, ווי לַאַקֶרעץ, ווי ליפּעץ, ווי האָניק, ווי סטעלניק, ווי פֿאַטעקע, ווי סיראַפ (צירופ), ווי אייגעמאַכטס, ווי (האַניק)לעקער, ווי טאַרט, ווי אַ קיכל, ווי אַ (האַניק)טייגל, ווי מאַנדל־לעך, ווי אַ פֿירעשקע, ווי (מערך)צימעס, ווי סעטענע, ווי מאַנדל־ען, ווי כאַל־וואַ, ווי הון, ווי די וועלט.

פֿראַז: עס איז מתוק מדֿבֿש.

וען אויך: באַטעמטקייט 268.

272. זויערקייט

ס: זויערקייט, זייערלעכקייט, הייליקייט אא"וו - איר; עסיק, זייענעסיק, צוקער־עסיק; עסיק־טראַפֿנס, עסיק־עסעניץ; מאַיאַ־געז, זיניגרעט, ראָסל.

וו: זיין (ווערן, מאַכן) זויער; זויערן, צווייערן, זייערן, איינזיערן; שטעלן, איינשטעלן, קוואַסען, מאַריגירן, איינמאַריגירן, איינמאַכן, ראַשטשינען.

אַדי: זויער, זויערלעך, זויער עסיק, הייליק, יִאִיִּלִּיק.

ופֿאַרגלִיכונגען זויער ווי עסיק, ווי אַ לימענע, ווי אַ ציטרין, ווי (דער פֿאַראַיאַריקער) ראָסל, ווי איבערגעשטאַנענער קוואַס.

פֿראַז: עס ווערט הייליק אין די ציין; עס ווערן הייליק די ציין; מען קען דערזען

מיאוסער, איבלדיקער, ניט-אָגענעמער
אא"וו ריח (גוטרוך); געשטאַנק, שטינקעכץ,
שטונק, געסרחה, אַויר, עיפוש, סמראָד,
טראַנץ.

שטינקער, שטונק, שטינקפאַס, סרחענער,
טכויר.

וו: האָבן (מאַכן) אַ שלעכטן, מיאוסן, איבל-
דיקן, ניט-אָגענעמען אא"וו ריח (גוטרוך);
שטינקען, אַוירן, סרחענען, שרפּענען, עיפושן,
מסריח זיין, וקלן נאַטכיגען, ווערען; אַנלאָזן,
אונטערלאָזן.

אַדי: שטינקע(ו)דיק, צאַפן) שטינקע(ו)דיק,
אַוירדיק, עיפושדיק, מעפּיטיש; אָגעלזאָט,
אונטערגעלזאָט; פאַרשטונקען, פאַרעפיפּושט;
אָגעשמעקט, אָגעשלאַגן, פאַרשלאַגן, (פּריס-
טוכלע, מוכל, פאַראַמלעצט, דומפיק, פאַר-
דומפן.

פּראָז: עס שמעקט אונטער; עס הערט זיך
(עס טראַגט, עס שלאָגט) ווי פּון אַ נבֿלה,
ווי פּון אַ טכויר (שעשקע, שישקע), ווי פּון אַ
וואַנץ, ווי פּון אַ מיקוּה (טוק), ווי פּון אַ פּראָווי
(בית-הביסא); חכם בבֿילה, שטינקער ביום;
שמעק אָפּ דיין חלָק און גיי אַוועק.
שפּר: הָדס שטינקט די גאַנצע וואַך, און
שבת-צונאַכטס שמעקט זי.

וען אייך: אָנריחדיקייט 274.

277. קלאַנג, אַפּקלאַנג

ס: קלינגע(ו)דיקייט, הילכע(ו)דיקייט, אַקוס-
טישקייט אא"וו - איר; קלינגונג, הילכונג;
קלינגערט, קלימפערט אא"וו - יי.

קלאַנג; גלאַנקלאַנג; סאַנאַנץ, ווילקלאַנג;
אַסימילאַציע פּון קלאַנגען; קלאַנגבאָאָרע;
טאַן, אַקצענט אא"וו - 372; קלונג, געקלאַנג,
געהילף, געשאַל, געבימבל, גערימפל, גע-
דרימפל, געגרימפל, געשקרימפל, געברומל,
געברומקע, געקלימפער, געברעמוע, ראָד,
גאַדע.

בשמים, געווינדן, געווערן, קטורת, ווי-
רעך, רייכערוואַרג, רייכערנעגל, נעגעלעך,
רייכערציגל, לאַדאַן, נאַרד, מירע, טריפּ-
געווינדן, האַריק, צענעס, צענעשקע, מוסקווס),
מאַשוס, פאַטשור, פּיעס, בעראַמאַט, באַל-
זאַם; פּייערפּאַן, ווירעכפּאַן, קאָדוילע, קאָ-
וידלע, רייכערליכט; בשמים-פּושקע, בשמים-
שקעטלע, בשמים-בעכער, בשמים-שמעקער,
בשמים-ביקסל, בשמים-ביקס(ל), בשמים-הָדס,
הָדס-פּושקע, הָדס(ל).

פאַרפּום, פּערפּומע, שמעקעכץ, עסענץ,
אַדעפּאַרי, קעלניש (וואַסער), אַדעקאַלאַן;
שערישן זיסע, שימשאַנס, כאַמשאַן, *קלאַפּ-
פּאַרץ; רויך-וואַסער, רויזנאַיי, רויך-עקס-
טראַקט, לאַווענדער-וואַסער, לאַווענדל-
וואַסער, פּאַמאַדע, פּיקסאַטואַר, מאַנדל-
פּאַסטע; שמעקויף, שמעקעדיקע ויף - 415;
פאַרפּום-פּלעשעלע, פּלאַקאָנאָטישק, שמעק-
פּלעשעלע; צעשטויבער, פּולוועריזאַטאַר;
שפּריצער; פאַרפּום-קעסטעלע, פאַרפּום-
האַלטער.

פאַרפּומעריע, בשמים-קראַם, אַפּטייק
קראַם; בשמים-מישער; פאַרפּומער.
וו: האָבן אַ גוטן, אָגענעמען, איידעלן ריח
(גוטרוך); שמעקן, פאַרשמעקן, דופּטן;
שמעקן מַחיה נפּשׁות; שמעקן ווי אַ רויז, ווי אַן
אַתרוג; מַקטיר זיין קטורת; רייכערן קטורת;
אויסרייכערן, אַראַמאַטיזירן, אויסשפּריצן,
פאַרפּומירן.

אַדי: דופּטיק, וויל-שמעקע(ו)דיק, ריח
ניחוחדיק, אַראַמאַטיש, בשמיםדיק, באַ-
שמעקט, באַלזאַמיש; גערייכערט, אויסגע-
שפּריצט, פאַרפּומירט.

וען אייך: ריח 273.

276. שלעכטער ריח

ס: פאַרשטונקענקייט, עיפּושדיקייט, אָגע-
שמעקטקייט אא"וו - איר; שלעכטער,

278. אָנקל אַנגיקייט, שטיל קייט

ס: קלאַנגלאַויקייט, (טויט)שטילקייט, שאַ-
שטילקייט, נאַכטשטילקייט אַאָ"ו - אַד;

שעפטשעניש, שושקעניש, מורמלעניש אַאָ"ו;
שעפטשער, שושקער, מומלער, מורמל-
לער אַאָ"ו; געמומל, געמורמל, געשושקע,
געשעפטשע, געפליסטער; [אַר] געלוישפער,
געליספער; געמונקל, געפערפל אַאָ"ו - וי;
שטילקלאַנג, אונטערטאָן; קיל דממה דקה.

וו: ריידן שטיל; ריידן מיט אַן אַנגעהאַלטע-
נעם (פאַרהאַלטענעם) אָטעם; ריידן מיט

אַן אונטערגעדריקטער שטיי; ריידן צווישן די
ציי; דורכזיען (צווישן) די ציי; שעפטשען,
שושקען, מומלען, מורמלען, מונקלען, פּרעפּ-
לען, פליסטער; [אַר] לוישפערן, ליספערן;
באַר(א)מאַטשען; אונטערוואַגן, סופּלירן; זאָגן
אויפן אויער, זאָגן בּסוד, סודען זיך, אַיגרוימען
די מיי אַ סוד.

ריידן (זינגען) צאַרט (וויך, געדעקט) - אַד;
באַמקען, באַמקען, צובאַמקען, אונטער-
באַמקען - 283; וואַרקען, טאַרקלען, טערק-
לען, מיאקען, מיאען, מורליקען, קאַנגיקען,
ניאקען, מורקען, בורטשען, וואַרטשען,
ברומען, צישן, זומען, זשומען, מרוקען,
פישטשען, פּיפּצען, שטשעבעטשען אַאָ"ו
- 281.

נפאַרגלעכונגען וואַרקען (טאַרקלען,
טערקלען) ווי אַ טויב, ווי אַ פאַרליבט פאַרל;
פישטשען ווי אַ פּייגעלע; מורליקען (מיאקען)
ווי אַ קאַץ, ווי מאַרצאַווע קעז, ווי קעץ אין
צייט פֿון פאַרן זיך; וואַרטשען (בורטשען) ווי
אַ בייזע שוויגער, ווי אַ מכשפה.

שאַרכען, שערכען, שורשען, שעלעשטשען,
ריזלען, בורבלען, זשורטשען, קלעקטשען,
בורבלען אַאָ"ו - 282.

גיין שטיל; גיין ווי אַ שאַטן ביי דער וואַנט
(ווי אונטער דער וואַנט); גיין אויף די שפיץ
פּיינער (אויף די שטישפּקעס); שפיצפּיינערן;

עכאַ, אַפּקלאַנג, אַפּהילך, נאַכקלאַנג,
וידערקלאַנג, איבערקלאַנג, נאַכקיל, וידער-
קיל, בתּקיל, רעזאָנאַנץ, רעזאָנאַנס; רע-
פּלעקציע.

גלאַק, גלעקל, וואַנאַק; קלויסטער-
גלאַק, קירכנגלאַק, טורעמגלאַק, מאַרקגלאַק,
גועוואַדגלאַק, שטורעמגלאַק, ליאַרעמגלאַק,
פּיעראַלאַרעמגלאַק; שליטנגלאַק, צירגלעקל,
האַמערגלעקל, וויגערן קוראַנטן; טירגלעקל,
עלעקטריש גלעקל, טישגלעקל, האַנטגלעקל,
הויגלעקל, רופּגלעקל; [טיילן] גלאַקן קלעפּל,
קלעפּער; גלאַקנשטריק; גלאַקטורעם, קאַמ-
פּאַנילע; קאַמפּאַלאַגאָיע.

קלאַנגען וויסנשאַפֿט [אַקוסטיק, דיאַקוס-
טיק, קאַטאַקוסטיק, פּאַניק, דיאַפּאַניק, קאַטאַ-
פּאַניק; פּאַנעטיק, פּאַנאַלאָגאָיע, פּאַנעמיק;
ווינסטרומענטן עכאַמעטער, פּאַנאַמעטער,
רעזאָנאַטאָר, קאַלידאָפּאַן.

וו: אַרויסגעבן (אַרויסברענגען, פּראָדוצירן)
אַ קלאַנג; קלינגען, גלעקלען, רינגען [אַס];
הילכן, שאַלן; רימפלען, דרימפלען, גרימפּ-
לען, שקרומפלען, ברומבלען, ברומקען,
קלימפּערן, בימבלען, ברעמוזען, קווינקוילירן;
קלינגען (הילכן) אין די אויערן ועכאַ, אַפּ-
קלינגען, אַפּהילכן, אַפּגעבן זיך, הערן זיך.

נפאַרגלעכונגען קלינגען ווי אַ גלאַק, ווי
אַ זילבערן גלעקל, ווי אַ דונער, ווי דער האַרן,
ווי דער שופּר של משיח, ווי אַ גוטע בשורה;
הילכן ווי אַ פּאַס, ווי אין אַ קלויסטער (אַ
היפּלה).

אַדי: קלאַנגיק, קלאַנגעוודיק, הילכיק, היל-
כע(ח)דיק; אַקוסטיש, פּאַנעטיש, פּאַנעמיש
אַאָ"ו - ס.

אינו: קלינג קלאַנג!; בייס באַם!; בייס באַם!.

זען אויך: איבערזעצונג 64, שטילקייט 278, קראַך 279,
געשריי 280, בעל-ימים-קולות 281, טיילצייט 282,
מוזיק 283, שטים 372.

קלאפ, קנאק, האק, זעץ, טראסק, טרעסק, טראמאסק, בראג, דראג, טערעבענץ, טראך, טאראראך, בוך, זענק, זבענק, בראד דענק אא"וו ← ח"א 183; קלאפער, בראד גער, האקער אא"וו ← ח"א 375.

געצימבל, געראגער, געגנעגער. וואיפריסמאטעריאלן פולדער, שיס פולדער, ניטראגליצערין, ניטראצעלולאז, סאלפעטער, סעלעטרע, סעליטרע, פיראק סיין, דינאמיט, פיראליט, טערמיט, יאחזיט, מעליניט, געלעניט, קארדיט, טעראריט, ליי דיט, טאלען, טריניטראטעלען, טרעןטי (אס); באמבע, שיסגעזער ← 454.

וו: אויפרייסן, עקספלאדירן, אויספלאצן, ארויספלאצן; שיסן. פֿייערן, באמבאר דירן, דונערן, דעטאגירן, שמעטערן, קראכן, קנאלן, קלאפן, קנאקן, זעצן, האקן, טראסקען, טרעסקען, טרעשטשען, טראמאסען, טראמא מאסקען, דזשאכטשען, לייגען, לייסקען, כליאסקען, בראגען, דראגען, טערעבענצען, טראכען, טראכקען, טאראראכען, בוכען, לישען, ליישען, זענקען, זבענקען, טראזבענקען, טיאכען, טיאכקען, טופען, טיאקען ← 183; באמבירן; אויסשיסן, אויסבוכען, ארויסבוכען, אויסזעצן, ארויסזעצן אא"וו.

פויקן, פֿיילען, צימבלען, דרינשען, באראבאניען, באראבאגעזען, טאראבאניען; גראגערן, גרעגערן, גרייגערן, קאלעקאקענען, קאלעקאטקענען, קאלעקאטשען, קלאפערן, שטארן, דרומלען.

פֿארגלייכונגען קלאפן ווי א באראבאן, ווי א קאלעקאטקע ווי מיט א פראגליניק (קול־טעזע), ווי מיט א זעלנערהאלץ (האלגער האלץ), ווי א זייגער. ווי דער ווינט מיט די לאדנס, ווי צו סליחות, ווי דאס הארץ ב"א גולן; קנאלן ווי א בייקס, ווי דער דונער; זעצן ווי א האמער.

אינוו: בוך!; בעך!; באץ!; זעץ!; זעג!; בעג!; קנאק!; בום!; פאך!; פייפאך!;

דערשטיקן (דעמפן, דעקן, אפֿלעשן, אפֿטייטן, אפֿטויטן) א קלאנג.

שטימאכן; פארשטאפן דאס מויל; פיסט טעזען, שאקען, שיקען; זמן שטיי; שחמץ, שטומען אא"וו ← 375.

אדי: אקלאניק, קלאנגלאז, גערוישלאז, רעזאנאנצלאז; קלאנגליכער; אומהער רעזודיק, קוים הערענודיק; שטיי, נידעריק, מאט, שוואך, געדעקט, געשטיקט, היזעריק, דומפ, דעמפ, געדעמפט, שבתדיק, (באזאכט, לייט, גלעטנדיק, צארט, ווייך, זאנפטיק), לאנדע; טויט שטיי, טויב שטיי, שטאק שטיי, זאטישע, טויט; מומלענדיק, מורמלענדיק, שעפטשענדיק אא"וו ← ח"א.

פֿארגלייכונגען שטיי ווי די זאגט, ווי א גב, ווי שבת נאכן טיש, ווי צו דער שטייער שמונהעשרה, ווי אין ריזען פאר שופר בלאזן, ווי נאך קבורה, ווי (אין) אן אויער, ווי א זאג סער, ווי דער טויט, ווי אויף א ביתהקבורות (בית עולם), ווי אין א קבר.

אינוו: אין א זייט; אפארט; בלחש; פיאנג; פיאניסימא; סאטא האטשע; שטייער הייט; שש!; הוש!; שא!; שא קיטש!; שטיי זאג זמן! ← 375.

פֿראז: עס גלעט דעם אויער; קוים האס מען הערט; ער האט מורא, ער זאג ניט אויפֿהעקן די מיי; שבת איבער דער גאנצער העלט; אין קול ואין עונה; דער בעל־תפילה איז געזאגען אין מיקוה אריין; שטיי אז קיין פארע הערט זיך נישט; שטיי אז מען קען הערן א פֿעדער (א שפילקע) צו דער ערד פֿאלן.

וען אויך: אומבאוועגט 169, בעל־תפילה קולות 281, גיל־צייקט 282, שחמץ (ח) דייקט 375.

279. קראך

ס: אויסבראך, אויסברוך; אויפרייס, אויפֿרייס; עקספלאזיע, אימפלאזיע; דער טאנאציע, שאס, זאלפ, באראזש, באמבארדע ← 452; דונער, געשמעטער, געקנאל, געקראך;

ראַטאַטאַ!; ראַטאַפּלאַ!; טיק טאַק!; קליפּ
קלאַפּ!

וען אויך: אימפּולס 183, קלאַנג 279, געשרי 280, גריל-
ציקייט 282.

280. געשריי, געטומל

ס: געקויטשערײ, געריטשערײ, געהאזקערײ
אאָװװ; געקויטשעניש, געריטשעניש, גע-
האזקעניש אאָװװ; טומלערײ, קאָכערײ, רוי-
שערײ אאָװװ; טומלעניש, קאָכעניש, רוישעניש
אאָװװ - ״.

געשריי, יובל־געשריי, קרינגעשריי,
גוזאַלדגעשריי, חייגעשריי, יאַמער־געשריי
אאָװװ; (גע)וואַלד, געפילדער, (גע)ליאַרעם,
(גע)קויטש, געיאָכץ, געוויכץ, געריטש, גע-
רעזע, געבריל, געזאַץ, געהילף, (גע)ברום,
לייבנברום, געביל, געהאזקע, געבעטש.

קול, קולות, קול־קולות, קולות וב־קיים,
אַ קול פֿון אַן עשו; האַלאַס, הוק, היק, יעלה,
ויצעקן, וידבר־ויצעקן, וידבר ויצקו[ם];
רוף, יאַמעררוף, שאַלרוף, שלאַכטרוף, וועק
רוף, זאַרעס; (גע)שאַל, טרומ(פ)ייטששאַל,
טרומ(פ)ייטסינגאַל, פּאַנפּאַר, טוש; תקיעה,
שפּרים, תרועה, תקיעה גדולה.

געטומל, גערודער, (גע)רעש, גערויש, גול,
קאָך, האַרמידער, טאַראַראַם, טאַראַראַך,
הרהאָ, װום, סומאַטאַכע, מהומה, בהלה,
אויפֿריר, ערד־ציטערניש, שטורעם, דולעניש,
בור(א)זעריע, באַזאָריע, ווען, קאַלעבליק,
האַלעבורדע - 38; געהודיע, געהודזשע,
רוזשע־בוזשע, חיוּ, כאַ וקל; יאַריד, (ש)זאַר-
צע גראַטשקע, בערזע, רייאַט[ים], גיהנום,
בינשטאַק, מערעשניק, מורעשניק, סמבטיון,
חתונה(קע), סקאַנדאַל, גורדעגאַרדע, גאַ-
לעריע, גאַליאַרקע, גיהנום־טומל, חד־ידיא,
לעבעדיקע וועלט; פּאַנדעמאָניום; אַ ליאַ-
רעם אָו הימל עפֿן זיך; אַ ליאַרעם חיי אין
הקדש (חיי אין באַד).

שרײַער, ליאַרעמער, קויטשער, גאַרגל-
ריטער, גראַער, בילער, טומלער, טומל-
מאַכער, סקאַנדאַליסט, טאַראַראַמשטיק
אאָװװ - ״.

וו: שרײַען, פּיסקעווען, (גע)וואַלדעווען, פּיל-
דערן, ליאַרעמען, האַלאַסעווען, יאַכצן,
יייכצן, הוקען, היקען, טיוקען, שאַלן, גראַנערן,
קאַלעקאַטקעווען, יעלהן, ויצעקן, ריטשען,
קויטשען, סקאַזשען, רעווען, היילן, הוילן,
ברילן, וואַיען, יוטשען, בעטשען, ברומען,
בילן, האזקען.

טומלען, רודערן, רעשן, דונערן, שטורע-
מען, אַנמאַכן אַ ווינט, װמען, רוישן, קאָכן,
וידן, האַרמידערן, טאַראַראַמעווען, יאַרידע-
ווען, סומאַטאַכעווען; אויפֿרירן (אויפֿמאַכן)
די שטאַט; גראַטשקעווען, הודיען, הוושען,
הודושען, דרענען, טויטשען, ראַסלען, פּראַס-
לען.

צעשרײַען זיך, צעקויטשען זיך, צעפּיל-
דערן זיך אאָװװ; שרײַען אויף די צייַן, אויף
די אייבערשטע פֿליים, אויף דער אייבערשטער
(העכסטער) אַקטאַווע, אויף וואָס די וועלט
שטייט; שרײַען מיט אַלע כּוחות (מיט באַנר
מענע קולות); אַרויסשרײַען פֿון זיך די לונגען;
רייסן דעם האַלדז (דעם גאַרגל, די קישקעס);
רייסן זיך אויף די (גלייכע) ווענט (אויף די
צייַן); עפּענען אַ מויל (אַ פּיסק), אַ געמבע, אַ
יאַפע; עפּענען דעם (דאָס) מענה־לשון; מאַכן
יעלות (קולות, גורות); צעלאָזן זיך; געבן
דוך; דערלאַנגען פּאַרע.

פּאַרטומלען (פּאַרטיוקען, פּאַרקלאַפּען,
פּאַרדולן, פּאַרהילכן, פּאַרקלינגען, פּאַרטויבן,
פּאַרטאַראַראַמעווען), פּאַרה(ה)לשען, פּאַר-
גלזשען) די אויערן; לעכערן די אויערן (דעם
קאָפּ, דעם מוּח); מאַכן אַ לאַך אין קאָפּ;
ענבערן (הייבן) דעם מוּח; שפּאַלען דעם הימל.
[פּאַרגלייכונגען] שרײַען (רעווען, קחיר
טשען, ריטשען אאָװװ) חיי אַ ווילדזש, חיי אַ
געשונדענער, חיי אַ געקוילעטער, חיי אַ גע-

קען קומען פֿון קאַפּ; דער קאַפּ דרייט זיך; דער קאַפּ ווערט אַזש דול; די שייבן טרייסלען זיך אַזש; הוק סטוק אַ ניַעמאַ טאַלַק; שרײַ ניט, וועסט אויפֿוועקן גאַט!; צעקה הנַערה—שרײַ צעזעצטערהייט!

וען אויך: אומאַרדענג 38, קלאַנג 277, קראַך 279, בעלי־חיים־קולות 281, לײַד 512.

281. בעלי־חיים־קולות

ס: רעווע, (גע)רעווע, (גע)רעווערײַ, (גע)רעווער־ניש אַזױ"ח; (גע)זשום, (גע)זשומערײַ, (גע)זשומעניש אַזױ"ח ← י.

וו: נחיהו רעווען, ריטשען, ברילן, הילן, הוילן, ווימערן, פּיסקעווען, וואַיען, ברר מען; ופֿערדן הירושען, העשען; והונטן בילן, האַוקען, הויקען, קנור(ע)ן, סקאַזשען; נחירין יוטשען, כרוסוקען, קוויטשען, גרוזן; ופֿירן בעקען, מעקען, מוקען, בעטשען, מיטשען, מרוקען, בלעקען, בלעקען, בלעקען, בלעקערען, בלעקעכען; וקאַזן מיאַקען, מייר קען, מיאַוען, ניאַזקען, קאַזניקען, מורקען, בורטשען; והון קוואַקען, קוואַקטשען, קר דאַכטשען, קאַכאַדאַטשען, סאַקאַטשען; ואַגדון גאַנערן, גאַנערן, גענגען, גאַנערן, גאַ גאַטשען, קאַלעקאַטשען, שנאַטערן; והאַן קרייען, קוקערקען, קוקאַרעקען; ואינדיקן האַלדערן; ופּוילן שמוצערן, צוויטשען, צויר טשערן, צוויטערן, סוויסטשען, שוויטשען, טשירקען, טשיריקען, פיפטשען, פּיטשען, פּיטשען, פּיסקען, פּיפּסען, טרעלן, טרילן, טרילערן, טערעל־ייקען, שטשעבעטשען; וטויבן וואַרקען, טאַרקלען, טערקלען; ושאַבען קוואַקען; וקראַן קראַקען; וגרילן גרילן, גרילען; ווהי שערקען צירקען; ואינסעקטן ושוזשען, זשויען, זשומען, זשומושען, זומוען; ושלאַנג שיעפּען, ציישען; מאַכן בע, מע אַזױ"ח; בילן אויף דער לַבְנָה.

אַדײַ: האַוקע(ס)דיק, ברומע(ס)דיק, ושמע(ס)־דיק, טריליק אַזױ"ח ← י.

שאַכטענער (חזיר), הי מען קוילעט אַ חזיר, הי אַ חזיר וואָס מען דריקט צו צו דער וואַנט, הי אַן אַקס צו דער שחיטה, הי אַ גוי, הי אַן אינד, הי אין אַ מאַנהויז; ברילן (ברומען אַזױ"ח) הי אַ לייב, הי אַ בער, הי אַ געקוילער־טער אַקס, הי אַ גולן; בילן (וואַיען, סקאַזשען) הי אַ הונט (אויף דער לַבְנָה), הי אַ וואַלף, הי אַ חונט אין קוימען; שאַלן הי אַ טרומפּוֹייט, הי אַ שופּר, הי דער שופּר של משיח; קאַכן (הודושען, רודערן) הי אין אַ חסידאַרניע, הי אין אַ חב"דניצע, הי אין אַ חסידיש־טייבל, הי אין באַד, הי אין אַ מיל, הי אין אַ הוטע, הי דער סמבטיון, הי אין אַ גיהנום, הי אין אַ גרדענגאַרדע, הי אין אַ ברויז, הי אין שענק, הי אין אַ בינשטאַק, הי אין אַ מערעשניק, הי אין אַ מוראַשניק, הי אין אַ סאַמאַזאַר, הי אין אַ קעסל, הי אויף אַ יאַרד, הי אויף אַן אַסיפה (אין קהל), הי אויף דער בערווע, * הי ביים בעטלער אונטערן (אונטער דער) העמד; צעהוילען זיך הי אַ ווילדער חזיר.

אַדײַ: שרײַק, פּיסקאַטע, האַלאַסנע, שרײַע־ריש, לײַארעמדיק, טומלדיק, רעשיק, קאַכיק אַזױ"ח ← ס אױו.

אינוו: הויך; אין דער היך (יִהוּיך); בקול; אויף אַ קול; אויפֿן קול; בקול רם; בקול־יִי־קולות; בקולות וברקים; עד לַשָּׁמַיִם.

פֿראַז: לעבעדיק און הויך אַז עס (סע) גייט אַ רויך!; עס טוט זיך חושך; עס איז ליהודים; עס טוט זיך אויף טיש און אויף בענק; עס איז יום־טוב אין דער וואַכן; עס קערט זיך אַ וועלט; עס קאַכט אויף קעסל און פֿליים; עס קאַכט (עס ווינט זיך) די שטאַט; די שטאַט גייט אויף רעדלעך; עס גייט אַ סדרה; דער גיהנום האָט זיך געעפֿנט; די לופֿט איז פֿול מיט זינע (אירע אַזױ"ח) (גע)וואַלדן; ער קען אויפֿוועקן אַ טויטן (פֿון יענער וועלט) מיט זינע (גע)וואַלדן; עס הערט זיך אַזש אין גושן (אין קראַקע); עס קלינגט אַזש אין די אויערן; מען

(ח) פֿון אַ זערה המאורשה, (ח) פֿון אַ מענקע,
 (ח) פֿון אַ פֿיש, (ח) פֿון אַן אָקענע, (ח) פֿון אַ
 שלײַען, (ח) פֿון אַ פּוהאַטש, (ח) פֿון אַ זויערער
 אוועקע, (ח) פֿון אַ וועלגעהרע־אַלץ (וואַלגע־
 האַלץ), (ח) פֿון אַ שטערבאַטע טעפֿל, (ח)
 פֿון אַ ריבאַמין, (ח) פֿון אַ רוקבעט, (ח) פֿון
 אַ (פֿאַרזאַווערטער) זאַוועסע, (ח) פֿון אַ
 פּוסטן (הויזן, ליידיקן) פֿאַס, (ח) פֿון אַ ליי־
 דיקער טון, (ח) פֿון אַ קאַבר, (ח) פֿון אַ חורבֿה
 אַרויס; אַ פֿיסקל ווי דער שוֹר הַניסקל.

שנאַרכער, כראַפער, כראַפּון, פֿיפֿער,
 גרעפצער אַזױ״ח < 281.

וו: גרילן, גרילצן, צישען, שיפען; פֿיפֿן,
 סוויטשען, וויסלען [אס]; שמוצען, שמוֹר־
 צערן, שנאַצן; טשוויקען, כוואַשטשען,
 כליעשטשען; טשמאַקען, סמאַקען, סמאַטש
 קען, שאַמקען, שנאַטערן; זשומען, זשווען,
 זשויען, רוישן; שאַרפען, שאַרען, שאַרקען,
 שאַרכן, שערכען, שאַסקען, שורשען, שעלעש
 טשען; ריזען, רייזען, בורבלען, באַרבלען,
 זשורטשען; פֿליזכען, כליאַפען, לייאַפען,
 פֿליעסקען, כליאַסקען, כליזסקען, כליזשקען;
 צלאַפען, טשאַפען; ווינדזען; קלעקטשען,
 בולבלען, גולגען; ציקען, סיקען; זופֿן; ריידן
 הייזערן; כריפען, כריפּונען, קאַרטאַווען,
 כאַרכלען, שנאַרכן, שנאַרכן, כראַפּען;
 שמאַרען, סמאַרען, פֿאַרשקען, פֿאַרשקען,
 פֿאַרסקען, פֿאַרסקען, פֿירקען, פֿירכען, קיכן,
 פֿרייכן, זשאַפען, שניבן, קאַכיקען; ניסן,
 גרעפצן, *פֿאַרצן; ריבן, שאַבן, זעגן, קראַצן,
 קריצן, סקריפען, ריפען, סקריטשען, סקריצען.
 זינגען פֿאַלש (טריף, וויס אַזױ״ח) < 281;
 פֿאַרסירן, דעטאַגירן, דיסטאַגירן, אַרויס
 (אַראַפֿ) פֿון טאַן; דיסטאַגירן, דיסטאַגירן;
 קוויטשען, ריטשען אַזױ״ח < 281.

פֿאַרגלייכונגען זשווען (זשומען) ווי אַ
 ביז; קרייען ווי אַ האַן (הענדל); כריסוקען
 ווי אַ הויז; כאַרכלען ווי אַ געקוילעטער אַקס;
 כריפען ווי אַן אויסגעדינטער חתן צו נעליה;

אינון: מלל; בעל; מעל; מיאול; קוקול;
 קוקעריקול; האַז האַז!; האַלדער־
 האַלדער!; גאַגאַגאַ!; פֿיקבערוויק!; ציף־
 ציף!; צוויץ!; צוויטש!; טשיר־טשיר!; טשויר־
 טשויר!

וען אויך: געשרי 280, גריל־ציקייט 282.

282. גריל־ציקייט

ס: גריל־ציקייט, רייסיקייט, זגרעל־קייט, אומ־
 האַרמאַנישקייט אַזױ״ח < 281; גריל־צערן,
 כריפּערן, שנאַרכערן אַזױ״ח < 281.

(גע) גריל־ץ, (גע) גריל, (גע) ציש, (גע) שיפע,
 (גע) פֿיפֿן, (גע) סוויטשטש, (גע) טשוויקע, (גע)
 כוואַשטש, (גע) כליעשטשטש, (גע) שמוצער, (גע)
 שמוצער, (גע) טשמאַקע, (גע) סמאַקע, (גע)
 סמאַטשקע, (גע) שאַמקע; (גע) זשום, (גע) זשוועשע,
 (גע) זשויע, (גע) זזומע, (גע) זשומזשע, (גע) רויש,
 (גע) שאַרך, (גע) שערך, (גע) שאַסק, (גע) שורשע,
 שעלעשטשע, (גע) ריזע, (גע) בורבל, (גע) באַרבל,
 (גע) זשורטשע, (גע) כליאַפֿ, (גע) פֿליזכע, (גע)
 כליאַסק, (גע) כליזוסק, (גע) כליזישק, (גע) צלאַפֿ,
 (גע) טשאַפֿ, (גע) קלעקטש, (גע) בולבל, (גע) זופֿ;
 (גע) כריפֿ, (גע) כאַרכל, (גע) שנאַרך, (גע) שנאַר,
 (גע) כראַפֿ; שמאַרע, סמאַרע, פֿאַרשקע, פֿאַר־
 סקע, פֿירקע, זשאַפע, גאַס, גרעפֿץ, *פֿאַרץ;
 געקריץ, געסקריפֿ, געריפע, געסקריטש, געזעג;
 בורעניגע; געקוויטש, געריטש, געקריי אַזױ״ח
 < 281.

אומהאַרמאַניע, דיסהאַרמאַניע, דיסאַנאַנס,
 דיסקאַרד, קאַקאַפֿאַניע, קאַקאַפֿיע; קאַצן
 יאַמער, קאַצן־מוזיק; פֿאַנדעמאַניום.
 אוממוזיקאַישע שטים; קול־אַק; צוגע־
 לענערטע, צוגעלייגטע, צעלעכצטע, וויסע,
 גריל־צנדיקע אַזױ״ח שטים (קול) < 281; היזע־
 ריקייט, כריפּע.

פֿאַרגלייכונגען אַ קול (אַ שטים) (ח) פֿון
 אַ געקוילעטן האַן, (ח) פֿון אַ בת־היענה,
 (ח) פֿון אַן עגלה־ערופֿה, (ח) פֿון שוֹר הַבֿר,

אינסטרומענטאציע, טראנספאזיציע, סינכראַ-
ניזאציע, סינקאפאציע; חירטאזיטעט; מעלאַ-
מאניע; מוזיקאַלאָגיע, מוזיק־לערע; סאָל־
פּעדזשאַ; האַרמאָניע, האַרמאָניע־לערע,
האַרמאָניק; קאָמפּאָזיציע־לערע, קאָנטראַ-
פּונקט; מעלאָדיק, מעטריק, ריטמיק.

נאַטור־סיסטעם, ליינע־סיסטעם; נאַטע־ליר
נאַטן; נאַטור־ליינע, נאַטור־טאַבעלע; שטח, גע-
שפּרייט, רוים, דיסטאַנץ; דאָ (C), רע (D),
מי (E), פּאַ (F), סאָל (G), לאַ (A), סי (B);
דיעז, קרייץ, שאַרפּ [♯], טאַפּל־דיעז; בעמאָל,
פּלעט [♭], טאַפּל־בעמאָל; אויפֿלייז, נאַטר
ראַז, נעטשורעל [♮], בעקאר, קוואַדראַט.

פּונקט; טאַפּל־פּונקט, קאָלאָן; טאַקט
ליינע, טאַקטשטראַך, טאַקטשטריך, בינד־
שטראַך, בינדשטריך, קלאַמער, העלפֿליינע;
שליסל; נאַטור־שליסל; דאָשליסל, חיאָלד
שליסל, סאָל־שליסל, פּי־ד־שליסל, סאָפּראַך
שליסל, דיסקאַנט־שליסל, אַלט־שליסל, טענאָר־
שליסל, באַריטאָן־שליסל, באַס־שליסל, פּאַ
שליסל.

גאַנצע, האַלבע, פּערטל־, אַכטל־, זעכ־
צעטל־, צווייאָנד־רייסיק(ס)טל־, פּיראָוזעכ־
ציק(ס)טל־נאַטע; מוזיקאַלישע, פּונדאַמענט־
טאַלע, אויסגעהאַלטענע נאַטע; שליסל־נאַטע,
פּירנדיקע נאַטע, פעדאַל־נאַטע, אַרנאָל־נאַטע;
שחייגאַטע, פּויזע, פּאַזע; גאַנצע, האַלבע,
פּערטל־, אַכטל־ אַזױ אַזױ פּויזע; גענעראַל־
פּויזע, טריאַלע, טריאַדע; קוואַרטאַלעט;
קווינטאַלעט; סעקסטאַלעט; סעפטאַלעט;
טאַקט; צווייקלאַפטאַקט, צווייפּערטל־טאַקט;
דרייקלאַפטאַקט, דרייפּערטל־טאַקט; פּיר־
קלאַפטאַקט, פּירפּערטל־טאַקט, אַלאַ ברעווע;
דרייאַכטל־טאַקט; פּאַרטאַקט, זויפּטאַקט;
סינקאָפּע.

טאַנאַציע, זיטאַנאַרט; מאָל, מינאָר,
טאַנזשער מינאָר; מאַזשאַר, דור, טאַנזשער
מאַזשאַר; גאַמע, סקאַלע, טאַנפֿירער, לייטער,
טאַנלייטער, מאָדוס, גוסט; דיאַטאָנישע,

שנאַרן ווי דער הונט נאָכן טשאַלנט; גרעפּצן
ווי אַ חויר; זינגען ווי אַ באַק נאָך זיבן, ווי אַ
פּיש, ווי אַן אַקענע, ווי אַן אויסגעווייקטער
הערינג; בלעקעכצן ווי אויף אַ באַגערבעניש,
* ווי אין תּיפּלה, ווי אַ שיכּורער פּויער; שפּילן
ווי אויף אַ גיישקער חתונה.

אַדי; גרילצע(דיק), זגערל, פּאַלש, טרייף,
זייס, פּאַרגאַמט; כּריפּיק, סקריטשיק,
רייסיק, שרייע(דיק), אויער־שפּאַל־טנדיק,
אויער־רייטנדיק; אָפּגעהאַקט, געבראַכן, הויל,
טרוקן, הייזעריק, שטאַק הייזעריק, צוגעלעגן,
צוגעלעגערט, צעלעכצט, כּריפּיק; פּייפּיק,
שנאַרכיק, כאַרכלדיק אַזױ װ װװ; אוממוזר
קאַליש, אוממעלאָדיש, אומהאַרמאָניש, אַריט־
מיש, דיסהאַרמאָניש, קאַקאָפּאַניש; פּאַרסירט,
דעטאַנירט, דיסטאַנירט.

פּאַרגל־מיינונגען טרייף ווי חויר; הייזעריק
ווי די וואַנט, ווי אַ געמיינערטע וואַנט, ווי אַ
לאַדיש, ווי אַ צעריסענער שוך, ווי אַ (טעמפע),
שטומפע) זעג, ווי דער חזן נאָך נעילה.

פּראָז: ער זינגט ווי אַ קו פּייפּט אויף אַ
שטעקן; עס רייסט (עס גרילצט אַזױװ)
אין די אויערן; עס שפּאַלט (עס לעכערט
אַזױװ) די אויערן; עס ראַזשעט דאָס אויער;
עס באַליידיקט דאָס אויער.
אינון; פּיז!; דרר!; כּכ!; האַפּטשי!; בול־
בול; זויפּ!

זען אויך: געשריי 280, בעל־תייסקולות 281.

283. מוזיק

ס: מוזיקאַלישקייט, מעלאָדישקייט, וויל־
קלינגעוודיקייט, חירטאָזישקייט אַזױװ
← איר; אַרקעסטריירונג, אַראַנזשירונג, אינסטרור־
מענטירונג אַזױװ ← װ.

מוזיק; שפּיל; עולם הַימירה; געזאַנג,
גיטה, יאָדל; האַרמאָניע, איינקלאַנג, צוואַמענ־
קלאַנג, מיטשטימונג, קאָנסאָנאַנץ, אייפּאַניע
אַזױװ ← 277; האַרמאָניזאַציע, סימפּאַניזאַציע,
אַרקעסטראַציע, אַראַנזשעמענט, אַראַנזשירונג,

[צייכנס] קאדעניץ-צייכן, אויפשטריך-
צייכן, ליגאטור, פאריטור, אפליקאטור, דאָ-
קאפּאָ, פֿינע, דעלסטאנג, ביס, אַרפעדושיאַ,
סטאָקאָטאַ, טרעמאַלאָ, לאָקאַ, פֿערמאַט(ט)
קאַנטאַ, אַדליביטום, אַטעמפּאַ; פּיטשיקאַטאַ,
פּיטשיטאַטאַ, אָבליגאַטאַ.

מוזיק שול, מוזיקאַקאָדעמיע, מוזיקאַלי-
שער אינסטיטוט, קאָנסערוואַטאָריע; ויגנשול,
געזאַנגשול; מעטאָד; וואָקאַליזאַציע, סאַלמיר
זאַציע; שטים-געניטונג, שטים-אינלערונג,
שטימאייבונג; פֿינגער-געניטונג, פֿינגער-אָמב
לערונג, פֿינגער-אייבונג; באַטאָליטונג, אַקאָמ
פּאַנימענט; מוזיק-באַטאָליטונג, פּיאַנאָ-באַ
טאָליטונג, אַרקעסטער-באַטאָליטונג אַאו"ח;
רעפּעטיציע, פּראָבע, ריהורסל נאַי.

ח: שפּילן, וקלן, זאַבערן, ווערזען; פּידלען,
סמיקען, אַ פּיר טאַן מיטן סמיק; גרימפּ-
לען, ריפּען, (ש)קרימפּלען; רומפּלען, רימפּ-
לען, דרימפּלען, קלימפּען, ברומבּלען,
ברומקען, ברעמוען; בלאָזן; פּויקן, פּיקלען,
דרומל(ען, באַראַבאַניען, טאַראַבאַניען, דריי-
זשען; פּיפּן; צימבּלען; דרייען די קאַטע-
ריקע.

זינגען, שלינגען נאַי, זשאַכען וקלן; גאַרב
לען זיך, גערגלען זיך; רייסן דעם גאַרגל (דעם
האַלדז); זימן אַ קול; (ט)רעלעקען, עפען
נאַסיש, טרעלען, טרילערן, טרעמולירן, זינגען
קאַלאָראַטור, קאַלאָראַטורעווען, ציקלען זיך,
קאַטשען זיך, פּאַרגיין זיך, יאָדלען, טרימקען,
באַמקען, באַמקען, ברומען, פּרעפלען,
סאַלעמייזשען, שאַלעמייזשען, בעטשען,
בלעקען(כ)צן.

פּאַרגל־מכונען זינגען זי אַ שפּיל־פּיגעלע,
זי אַ קאַנאַריקל (אין שטימ, זי אַ צייגנער
זען ער איז הונגעריק; אויסזינגען אַלע ניגונים
זי דער שענסטער חזן, זי דער משורר הַגדול;
ציקלען זיך זי אַ חזן, זי אַ משורר אויף פּאַר-
הער; אָפּקאַקן אַ נמרל.

וואָקאַליזירן, סאַלפּעדושירן, סאַלעמיר-

כראַמאַטישע, מאַזשאַריקע, מינאַריקע, ענ-
האַרמאָנישע, דאָרישע, פּריגישע, ייִדישע, לי-
דישע, מיקסאָלידישע, עאַלישע, יאָנישע נאַמע;
טעטראַקאָרד, העפּטאַקאָרד, אַקטאַקאָרד;
טאָניק, סופּערטאָניק; מעדיאַנט(ט), דאַמיר
נאַנט(ט), אונטערדאַמינאַנט(ט), סובּדאַמיר
נאַנט(ט), אייבערדאַמינאַנט(ט), סופּערדאַמיר
נאַנט(ט); סובּטאָניק, פּירטאַן, פּליטונגסטאַן;
אינטערוואַל; דיאַטאָנישער, כראַמאַטישער,
מעלאָדישער, האַרמאָנישער אינטערוואַל;
סעקונדע; קליינע, גרויסע סעקונדע; טערצע;
קליינע, גרויסע טערצע; קוואַרטע; פּולקומע,
איבערמאַסיקע קוואַרטע; קווינטע; פּאַלשע,
פּולקאָמע, פּאַרמינערטע קווינטע; סעקסטע;
גרויסע, קליינע, סעקסטע; סעפטמימע; אַק
טאַווע; האַלבּע, אונטערשטע, אייבערשטע
אַקטאַווע; קאַנטעראַקטאַווע; דיאַפּאָזאָן, דיס-
דיאַפּאָזאָן; אַקאָרד; גרונדאַקאָרד, סעקונדע-
אַקאָרד, דאַמינאַנטאַקאָרד, מינאַר- (מאַל-
אַקאָרד, מאַזשאַר- (דור)אַקאָרד, שלוסאַקאָרד.
מעלאָדיע; יאָדל; טאַן; אייבערטאַן,
אונטערטאַן, קאַפּטאַן, ברוסטטאַן, מיטל־טאַן,
בייטאַן, ינעבנטאַן; הייך פּון טאַן, טאַנשטאַפּל,
שטאַנשטופּע, שטימונג, שפּיץ, פּיטש נאַי; רע-
גיסטער, רייסטער; קאַליר, טאַנקאַליר, כראַ-
מע, קאַלאָריט, קלאַנגקאַליר, קלאַנגפּאַרב;
טעמבער; קוואַליטעט; בעלקאַנטאַ; דיאַס-
טאַליק; ניואַנס; טעמפּעראַמענט; סטיל;
גוסט, גוסטאַ; טעכניק; אַרטיקולאַציע, אינ-
טאַנאַציע, אַקצענט; דינאַמישער (אַנאָגישער)
אַקצענט; מאָדולאַציע; פּאָזיציע, צעזור,
מעזור; האַרמאָנישע פּראָגרועסיע; ריטעם,
טעמפּאָ, באַווענונג, מוזמענט נאַי.

מאַני(ט)רן, אַרנאַמענטן, אַרנאַמענטיק;
טריל, טאַפּל־קאַפּ, טאַפּל־שלאַנג, איבערקלאַפּ,
איבערשלאַנג, צוואַמענקלאַפּ, צוואַמענשלאַנג,
פּאַרקלאַפּ, פּאַרשלאַנג, אַנקלאַפּ, אַנשלאַנג;
אויפשפּיל, אויפשטריך, שטריך אַרויף, שטריך
אַראַפּ.

אָפֿן, געדעקט; אינטאָניק, צווייטאָניק אאָ"ו;
 איינשטימיק, צווייטטימיק אאָ"ו.
אָדווערבן: [טעמפּאָן אַדאָזשיאָ, אַלעגראָ,
 אַלעגערעטאָ, אַנדאַנטע, אַנדאַנטיאָ, לאָר-
 גאָ, לענטאָ, מאָדעראַטאָ, פּרעסטאָ, פּרעסטי-
 סימאָ, אַטעמפּאָ, אַדליביטום, אַקאָפּעליאָ,
 אַטאַקאָ, סאַטאַרוואָטשע.

ווינאַמיקן דימינוענדאָ, סטאַקאַטאָ, פּאַר-
 צאַנדאָ, פּיאַנאָ, פּיאַניסימאָ, פּאַרטעפּיאַנאָ.
 פּיאַנאָ-פּאַרטע, פּאַרטע, פּאַרטיסימאָ, מעצאָ-
 פּאַרטע, קרעשטשענדאָ.

[כאַראַקטערן אַדושיטאַטאָ, אַנימאַטאָ,
 אַריאָאָ, גליסאַנטע, גראַטעסקאָ, גראַנדיאָאָ,
 גראַציאָאָ, דאָלאָריאָאָ, דאָלטשע, וויאָלענטע,
 וויחאָ, וויחאָטשע, טרעמאַלאַנדאָ, לאַמענטאָאָ,
 לעגאַטאָ, מאַעסטאָאָ, מאַרטשיאַלע, מיסטער-
 יאָאָ, סעריאָאָ, ספּיריטאָאָ, סקערצאָ, סקער-
 צאַנדאָ, פּאַרלאַטאָ, פּיאַטשעוואָלע, פּאַמ-
 פּאַאָ, פּאַנטאַסטיקאָ, פּאָריאָאָ, קאַנטאַבילע,
 קאַפּריטשיאָ, קאַפּריטשיאָאָ, רעלידזשיאָאָ,
 קאָן אַמאָרע, קאָן בריאַ, קאָן דאָלאָרע, קאָן
 פּאַרצאָ, קאָן גראַציאַ אאָ"ו.

אינוו: אין טאָן; אין אוניסאָן; אין איינקלאַנג;
 מיט מתיקות; מיט האַרץ; מיט געפּיל;
 מיט נשמה אאָ"ו; בראָחוּאַ!; בראָחויסימאַ!;
 אַנקאָר!; ביס!; באַם; באַם; ביים; טראַלאַ-
 לאַ!

פּראָזן: עס גלעט דאָס אויער; עס צענייט
 (וויך) איבער אַלע גלידער; זיין פּיידעלע
 רעדט ווערטער; ער האָט דעם חונס מלאַכה
 אין האַנט; אויף בילעטן צו גיין; אַ כּפּרה
 טעאָטער; אַ כּפּרה אַלע חוּנים; אַלזוּ ואַלזוּ
 בנינון מנגנים.

זען אויך: קלאַנג 277 מוזיקשטיק 284. מוזיקער 285.
 מוזיקאינסטרומענטן 286.

וירן: פרוּזן דעם האַלדז (די פּלי); שטעלן
 דעם האַלדז (די פּלי); נעמען אַ שטעל; אויס-
 זינגען, אויסשפּילן; אַנשטעלן (אַנסטראַיען) די
 פּלי; אַנשטעלן אַ טאָן; געבן אַ טאָן; ליינען
 (ווינגען, שפּילן) פּון בלאַט, (פּון געהער); האַלטן
 טאַקט; זעצן ווערטער.

מוזיצירן, מוזיפּיצירן, קאָדענצירן, מאָדר-
 לירן, ניואַנסירן, אינטאָנירן, אַקצענטירן, אַר-
 טיקולירן, פּראָוירן, אימפּראָוויזירן, עקס-
 טעמפּאָרירן, אַקאָמפּאָנירן, באַסולייטן, צר-
 עפּילן, צווינגען, צוהאַלטן, צובאַמקען, צר-
 באַמקען, אונטערבאַמקען, אונטערבאַמקען,
 אונטערכאַפּן, אונטערהעלפּן, אונטערהאַלטן;
 צופּילן.

איינזינגען, איינשטעלן, אויסשטעלן (אַ-
 שטיקל חנוּת); פּראָבירן, רעפּעטירן; דיר-
 גירן, דירישירן; געבן קאָנצערט; קאָנצער-
 טירן; דעבויטירן.

קאָמפּאָנירן, שטעלן אין מוזיק; שרייבן,
 האַרמאָנירן, סימפּאָניזירן, אַרקעסטירן,
 אַראַנושירן, אינסטרומענטירן, טראַנספּאָנירן,
 סינכראָניזירן, סינקאָפּירן.

אַדי: האַרמאָניש, ענהאַרמאָניש, אייפּאָניש,
 סימפּאָניש, סימפּאָנעטיש, ריטמיש, דיאַ-
 טאָניש, כראָמאַטיש, טאָניש, סינטאָניש, מאָנאָ-
 טאָניש, איינקלאַנגיק; מינאָריש, מינאָריק, מאַ-
 זשאָריש, מאַזשאָריק, טעכניש, מעלאָדיש, מוזי-
 קאַליש, קלינגע(ו)דיק, וינגע(ו)דיק, געוואָנגיק,
 אינסטרומענטאַל, וואָקאַליש, טאָנאַל, פּראָ-
 גראַמאַטיש, פּיליהאַרמאָניש; טעמפּעראַמענ-
 טיק, טעמפּעראַמענטפּאָל, שטימונגדיק, שטי-
 מונספּאָל; פּאָרטאָניק, זילבערטאָניק; וויר-
 טואָזיש, קינסטלעריש, חוּניש, ווילקלינגע(ו)-
 דיק, ווילקלינגענדיק; גלעטנדיק, צאַרט,
 לאַשטשע(ו)דיק, ווייך, קלאָר, אויסדריקלעך,
 אויסדרוקספּאָל, האַרצעד(דיק, באַהאַרצט,
 טרויעריק, מאַראַליש, אָגענעם, אָגענעם,
 אייגענעמען, אייגענעמען, געשמאַק, באַטעמט,
 ויס, מתיקותדיק; געקוועטשט, פּאַרסירט;

284. מוזיקשטיק

פאנטאזיע, סקיצע, באגאטעל אידיע, לענדע, מינועט, קאנאן, ראנדאָ, עטיד, שטודיע, פּואַטע, קאָואַטע, קאָואַטינע, סקערצאָ, פּאַראַדיע, עקסטראָואַנאָניע, הומאָרעסקע, קאָפּריטישאָ, עראַטיק, דיזיער טימענט, פּאַפּיר: אַראַטיע קאָואַטע באַלאַדע, פּאַסטאָראַל, מאַרינאָל, סערע נאָדע, סערענאָטע, אַבאָדע, אָדע סאָנעט, עלעמע; קאָפּיט תּהילים, פּסאַלם, פּסאַל-מאָדיע; מיזערע, יאָנטעם, רעספּאַנסאָר יום, אַנטיפּאָן, אַנטיפּאָניע: טראַפּאַר, כאַראַל, הימען, הימע, קאָלענדע, קאָליאָדע, קאָראַל; טראַפּ: תקיעה, תקיעה גדולה, שְׁבָרִים, תּרוּעה; ליטורגיע, הימנאָלאָגיע.

אַפּערע, גראַנדאַפּערע, מוזיקאַלישע דראַמע, קאָמישע אַפּערע, אַפּערע-בוף, אַפּערעטע, בורלעסק, בורלעטע, מעלאָדראַמע, באַלאַדע-אַפּערע; זינגשפּיל, זינגשטיק, דעס קאָנט.

סאָלָאָ, אַריע, בראַזאָר-אַריע, אַריעטע; דועט, טראַג, טערצעט, קואַרטעט, קווינטעט, סעקסטעט, סעפטעט, אַקטעט; כאַר, אַני סאַמבל; מאַנאָדיע, מאַנאָפּאָניע; פּאָליפּאָניע; ליד(ל), קופּלעט, פּאָניע, טשאַסטושקע, דומ-קע, קאָנוָנע, קאָנוָנעט, שאַנסאָן; זינגליד, שלאַפּליד, לייבליד(ס), ראַמאַנס, פּאַלק(ס) ליד, גאַסליד; דאַרפּ(ס) ליד, זינגאַלע; בעטלעריד, קליוואַנער) בעטלעריד; שילעריד, גאַנדאַליע, באַרקאָראַלע; יעגערליד, סאָלדאַט-ליד, זינגליד, מלחמה-ליד; טרינק-ליד, זינגאַטע, סקאַליאָן, ברינדזי; חתונה-ליד, עפיטאַלאַמיע; שיר, נמר, זמירות; שבת-שירל, זאָלעכל, זאַמלר; לידערקאָנג, לידער-ציקל; סטראַפּע, סטאַנצע קופּלעט, געזעץ; רעפּרען, רעפּריין, צוונג, צושפּיל, קאַרוס [אין] אַנקאַר.

(מוזיקאַלישע) קאָמפּאָזיציע, אָפּוס, שטיק, מוזיקשטיק; געזאַנגבוך, לידערבוך, אַלבוּם, אַלבאָם; סידור; אַנטיפּאָנאַל; שטימ(ע),

ס: מוזיק; אַבסאָלוטע, אַטאַנאַלע, פינוראַלע, אינסטרומענטאַלע, סימפּאָנישע, קאָמער-דיקע, דראַמאַטישע, אינזידענטאַלע, רעלי-גיע, קלויסטערשע, זעלטענע, זאָקאַלע אַאָוו מוזיק; האַרמאָניע-מוזיק, קאָמער-מוזיק, קאָנצערט-מוזיק, פּראָגראַם-מוזיק, זינג-מוזיק, טאַנצמוזיק, מיליטער-מוזיק, טרויער-מוזיק, סאָלאָ-מוזיק, טישמוזיק, שולמוזיק, פּאַלקסמוזיק; דזשאָו, דזשע, רעגטימ [אין] מאַרש; מיליטערישער מאַרש, זינגאַרש, חתונה-מאַרש, טרויער-מאַרש, טויטנמאַרש; מוזיקאַלאָגיע, מוזיקאַגראַפּיע; [חתונה-מוזיק] פּרימאַרגעס, דאַברידזיען, דאַבראַנגאָן, זינגאַט אַאָוו ← 563; [טאַנצמוזיק] זאָלץ, פּאַלקע, מאָזורקע אַאָוו ← 515.

מעלאָדיע, מאָטיוו; פּירמאַטיוו, לייט-מאָטיוו, טעמע, אידעע; פּראָזע, פּאַראַפּראָז, פּאַסאַזש, קאָנטילענע, רעפּליק, סעקווענץ; בוטאַד(ע), אימפּראָוויזאַציע, רעטשיטאַטיוו, בראַזאָר(ע), קאָלאַראַטור, פּוּגע, קאָנטראַ-פּוּגע, טאַפּלפּוּגע, מאָדולאַציע, פינוראַציע, זאָריאַציע, רולאַד, אַראַבעסק, קאָדענץ, ריטורנעל, קאָדע, פינאַל.

זינגן, זינגער, זינגער; גמראַזינגן, מסיני-זינגן, סינדיקס, איז-זינגן; סקאַרבאָזער, מאַר-ראַלישער, זאָלעכישער אַאָוו זינגן; מיתה-משה-זינגן; (אויסגעשטעלטע) זאָך; שטייגער, גוסט; חוניש, פּריגיש, מאַטעט.

פּאַרשפּיל, פּירשפּיל, אַרזינפּיר, אינטראַ-דוקציע, פּרעלוד(ע), אווערטור; אינטער-מעדיע, אינטערמעדיע(ע); צווישנשפּיל, אַנטראַקט, אינטערלוד(ע), אינטערמעצאַ; נאַכשפּיל, פּאַסטלוד(ע).

סימפּאָניע; ראַפּסאָדיע; סאָנאַטע, סאָ-נאַטינע; סימפּאָנישע פּאַעמע, טאַןפּאַעמע; טאַנבילד, טאַנמאָלעריד; קאָנצערט, קאָנ-טערטאַ; נאַקט(א)רן, נאַקטורניע, נאַכטמוזיק;

פֿאַרטיע; פּיאָנאַפֿאַרטיע, פֿאַרטיטור, יִקְלֵאָ ווּיראַויסצוג; אַקאַמפּאַנימענט, באַס־לייטונג, אַרקעסטראַציע; טראַנסקריפּציע; טראַנס־פּאַזיציע; האַרמאָניע; פּרימע, אַלט, טענאָר, באַס.

קאַנצערט; פּריזאָנט־קאַנצערט, ליב־האַבער־קאַנצערט; סאָל־אָ קאַנצערט, רי־סימפּֿ [אס]; מוזיקאַל; קאַמער־קאַנצערט, פּאַפּולערער קאַנצערט, פּרִי־וּל־פּֿ־קאַנצערט, פּרימאָרן־קאַנצערט; נאַכמיטאַג־קאַנצערט; מאַטינע; פּרעמיערע.

אַפּערע (וויז), פּיליהאַרמאָניע, קאַנצערט־זאַל אַאָז״ו ← 383.

זען אויך: קלאַנג 277, מוזיק 283, מוזיקער 285, מוזיק־אינסטרומענטן 286.

285. מוזיקער

ס: מוזיקער; אַרטיסט, ווירטואָ; סאָליסט; קאַנצערטיסט; אינסטרומענטאַליסט, שפּיר־לער, מוזיקאַנט, קלעזמער־ל״ר קלעזמער, קלעזמאָרים; פּלִי־מֶר; חתונה־קלעזמער; [שפּ] קלעזמער־וּק, פּי־ל־קראַצער, סקריפּער; [קל] לֵאבֿאַרשניק, לֵאבֿושניק, באַלישניק.

פּיאַניסט, פּיאָנע (קלאַויר־)־שפּילער; פּיאָ־ניצע [שפּ]; פּי־ל־שפּילער, פּי־ל־ער, וויאָליניסט; קאַנצערט־מיסטער; אונטערהאַלטער, אַל־טיסט; טשעליסט, וויאָלינישטעליסט; באַס־שפּילער, באַסיסט, קאַנטראַבאַסיסט; האַרפֿ־שפּילער, האַרפּיסט, יִהאַרפּעניסט; לוטער־שפּילער, לוטניע־שפּילער, לוטיסט, לוטניסט; קאַבואַר, לירניק, ציטרע־שפּילער; באַנדר־ריסט; גיטאַרע־שפּילער, גיטאַריסט; אַרג־שפּילער, אַרג־בלאַזער, אַרג־טרעטער, אַרג־לער, אַרבאַניסט; אַקאָרד־יאַניסט; קאַנ־צערטינע־שפּילער; האַרמאָניקע־שפּילער; קאַטערינשטיק, קאַטערינאַוש, שאַרמאַב־שטיק; קלאַרנעט־שפּילער, קלאַרנעטיסט; האַבאַטיסט; פּאַנאָטיסט; באַסאָניסט; קאַרנע־טיסט; האַרד־בלאַזער, האַרניסט, סינגאַליסט;

די לויים.
זינגער, שליינגער [שפּ], טאַנקיניסט־לער, וואָ־קאַליסט, מעל־אָדיסט, געבענטשטער האַלדו; אַפּערע־זינגער, אַפּערעטע־זינגער, לידער־זינגער, קלייטער־זינגער, פּסאַלמע־זינגער, פּאַל־ק(ס)־זינגער; קופּלעט־זינגער, קופּלע־טיסט; באַל־אָדיסט, גאַס־זינגער, הויפּ־זינגער; קאַבאַרע(ט)־זינגער; יאָד־לער, קרונער [אס]; באַרד, סקאַלד, מײַסטער־זינגער, מינע־זינגער, מינסטרעל, טרובאַדור, טרווער.

חזן, קאַנטאָר, זשאַבאַל־ניק [קל]; ערשטער חזן, חזן ראַשון, אייבערקאַנטאָר; צווייטער חזן, חזן שני, אונטער־חזן; ש״ץ מ״ץ, שאַץ מאַץ; זאַגער, בעל־תּפּילה, של־יח־צִיבור אַאָז״ו ← 617; שלעכטער זינגער ← 282.

פּרימאַדאַנע, פּרימאַדאַניצע [שפּ], סירענע, דיִואַ, זאַנגאַנעט(ק)ע, אַלמאַ, באַיאַדערע; שפּיל־פּויגל, זינג־פּויגל, סאָל־אָווי, נאַכטיגאָל, קאַנאַריק, פּיל־אַמענע; כאַריסטקע, זינגער־זינגערקע, זינגמידל; כאַריסט, זינגער, משורר, משורר הגדול, בולקע מיט פּיש [שפּ], העל־לער, אונטערהעל־לער, אונטערהאַלטער, צובאַמ־קער, צובאַמקער, אונטערהאַמקער, אונטער־באַמקער; מנגן, בעל־מנגן, יודע־מנגן; ליינער, נאַטן־לערעסער; פּל־ניפּ־לֵא, פּל־ניפּ־לֵא; טאַ־לענט; קראַפּט־ל״ר קרעפּטע [טעאטער־לשון].

286. מוזיקאינסטרומענטן,

שטים

ס: אינסטרומענט, פֿלי; מוזיקאלישע אינ-
 סטרומענטן, פֿליִנִּמֶר; סטרונעאינסטר-
 מענטן, סמיטישקאינסטרומענטן, בויגןאי-
 סטרומענטן, סטרונעס; בלאָזאינסטרומענטן,
 טרויבאינסטרומענטן; בלעך־אינסטרומענטן,
 בלעך; מעשאַינסטרומענטן, מעש; האַלץ־
 בלאָזאינסטרומענטן, האַלצבלאָזערס, האַלץ;
 שלאָגאינסטרומענטן; איינסטרומענטן, צוויי־
 סטרומענטן אָנ״ו אינסטרומענטן; אָרגאַנאַ-
 גראַפֿיע, אָרגאַנאַלאָגיע.

וסטרונעאינסטרומענטן פֿיאַנע, פֿיאַנג,
 פֿיאַנינע, קלאַוויר, ראַיאַל, פֿאַרטעפֿיאַנגאַ,
 טאַפֿטשאַן [ס]; גראַנד־פֿיאַנג, קאָנצערט־
 פֿיאַנג, קאָנצערט־גראַנד־פֿיאַנג, בייבי־גראַנד־
 פֿיאַנג [ס]; שפּינעט, שפּינעט, פֿיאַנעט, קלאַ-
 וויר־זימבל, קלאַוויצימבל, וויאָלין־פֿיאַנג,
 פֿיאַנג־אַרגל, מעלאָפֿיאַנג; אַדיאַפֿאָן, סימ-
 פֿאָניאָן, מעלאָדיקאָן, מעטאַלאָפֿאָן, פֿאַנמע-
 לאַדיאָן, אָרקעסטרינע, האַרמאָניכאָרד, קסע־
 נאָרפֿיקע, העקסאַכאָרד, האַרפּסיכאָרד,
 טעטראַכאָרד, מאַניכאָרד, מאַניכאָרדאָן, קלאַ-
 וויכאָרד, קלאַריכאָרד, נאָואַכאָרד, פֿיאַנגאַלע,
 פֿיאַנג־שפּילער [מעכאַנישע פֿיאַנגאַ]; ואינסטר-
 מענטן פֿאַר פֿיאַנג־זעניטונגען דיגיטאַר, כּידאַ-
 פּלאַסט, דאַקטילאָן; פֿיאַנגאַגראַף, מעלאָגראַף;
 פּידל, וויאָלין, פֿינער, [קלאַוויר־פֿליע, הערפּ-
 לייע; סטראַדיוואַריוס, קרעמאָנע; ערשטע
 פּידל; צווייטע פּידל, וויאָלע, וויאָלפּידל,
 אַלט־פּידל, אַלט, אַלטוויקע, אונטערהאַלטער,
 סעקונדע, וויאָלאַ די גאַמבאַ, גאַמבאַ; וויאָלאַנג-
 טשעל, טשעלאַ, באַסוויאָל; באַס, טאַפֿל־באַס,
 קאָנטראַבאַס, וויאָלאָן; האַרף, האַרפּע; וויינט־
 האַרף, װודס האַרף, עאַלישע (אַייאַלישע)
 האַרף; דעדאַכאָרד, טריכאָרד, פענטאַ-
 כאָרד, פּאַליכאָרד; לירע; עאַלישע (אַיי-
 אַלישע) לירע, עפּיאַניאָן; לוטע, לוטניע;

דועט; טערצעט, טריאַ; קוואַרטעט;
 קווינטעט; סעקסטעט; סעפטעט; אַקטעט;
 כאָר; טאַפֿל־כאַר, מענער־כאַר, דאַמענ־כאַר,
 געמישטער כאָר; אַנסאַמבל; זינגער־קלוב,
 זינגער־זעלשאַפֿט, געזאַנג־פֿאַראַיין; הַמיר.
 קאָמפּאָזיטאָר, קאָמפּאָניסט, ליטורגיסט,
 ליטורג־שרייבער, האַרמאָניסט, קאָנטראַפּונק-
 טיסט, אָרקעסטראַטאָר, אַראַנגישירער, טראַנס־
 פּאָנירער, אַקאָמפּאַניסט, אַקאָמפּאַניאַטאָר,
 באַס־לייטער; מוזיק־דירעקטאָר, קאָנצערט־
 מיסטער, קאָפּעל־מיסטער, קאָקלמיסטער
 [ס], קאָפּעליע־מיסטער, בענד־לידער [ס];
 מאַעסטראַ; דיריגענט, דירישאָר, דירישער,
 לידער [ס]; כאָר־דירעקטאָר, כאָר־דיריגענט,
 כאָר־זענעט, כאַרמיסטער, רעפּעטיטאָר,
 קאָרעפּעטיטאָר; באַטאָן, (דירישאָר־)שטע-
 קעלע.

מוזיק־לערער, געזאַנג־לערער, זינג־לערער;
 מוזיק־שילער, קאָנסערוואַטאָריסט; טאַגשטע-
 לער, שטימער, טינער [ס]; אימפרעסאַריאַ,
 דירעקטאָר, דירעקציע; אַ בעל־ן אויף מוזיק,
 דילעטאַנט, מוזיק־ליבהאַבער, מעלאָמאַן,
 מעלאָמאַניאַק [ס]; קלאַקער.

שפּר: טויב ווי די וואַנט און פֿאַר אַ קלעזמער
 פֿאַרגאַנג; וואָס פֿאַר אַ קלעזמער אַזאַ
 חתונה; אַז מען ציילט ספּירע קומט אויף די
 קלעזמער אַ פּגירה; קול באַשה ערוּה; עס
 איז גרינג צו זיין אַ זינגער, ווען מען איז איינער
 אַליין ווי אַ פּינער; ווער עס קען גוט זינגען מוז
 אויך קענען גוט שלינגען; זינגען זינגט דער
 אַרעמער, דער רייכער הערט זיך נאָר צו;
 דריי מענטשן זינגען פֿאַר צרות; אַ חזן, אַ בעט־
 לער און אַ מאַרשעליק; ווען זינגט אַ ייד? — ווען
 ער איז הונגעריק; ווען זינגט דער ציגלנער?
 — ווען ער וויל עסן.

וען אויך: קלאַנג 277. מוזיק 283. מוזיקשטיק 284. מוזיק-
 אינסטרומענטן 286; שפּר' וועגן חנונים ← 617.

פֿאַניקאַן; טראַמבאַן, באַמבארדאַן; סאַקסאַ פֿאַן; פֿמף, פֿמפֿל, פֿיפֿאַק, ווערבֿל, דודע, דודקע, סוויסטאַק, סוויסטשון, וויסל וואָס; פֿאַבריקפֿמפֿל, הודאַק, נודאַק, ליאַרעמפֿמפֿל, סירענע, דאַמפֿמפֿל, דאַמפֿמפֿל אַזױ.

וועלגראַינסטרומענטן פּויק, צימבֿל, באַ ראַבאַן, טשעקאַל וקל; גאַנג, טאַמבור, טאַמ בוראַן; אַלאַרם־פּויק, גוטוואַלדפּויק; אַלט־פּויק, באַספּויק, קעסלפּויק, טימפּאַני, ליטאַור רע, טאַמבורן, בובען; פּייקל, האַנטפּייקל, זימפּייקל, ווערבֿלפּויק, ווערבֿל; פּאַנדעראַ, סיסטרע, טאַמטאַם, טאַמטאַם, זאַבאַמבע; טאַצן, צימבאַלן, קלאַפּטעלער, באַמציקצאַק, באַמבורע; קאַסטאַניעטן, בינדלעך, טריאַנגל, גלעקלעך, ברומאַיזן, מוזיקאַלישע גלעקער, מוזיקאַלישע שטיינער, מוזיקאַלישע גלענער. וועקאָטישע אינטרומענטן קין, טשענג וכי נען, סאַמיסען ויאַפּאַן, בינאַ, ווינאַ, סערינדע ואינדיען, קיסאַר, קאַנטן ואַראַביען, באַנאַנג ויאַוואַן.

וטיילן אינסטרומענטן פֿאַסאַד, פּעדאַל; קלאַוויאַטור, געשליסל; שליסלען, קלאַווישן; טרעמולאַנט; פּיסטאַן, מוילשטיק, מונדשטיק, שוּגבֿל, באַרנע, ביינשפיצל; סטרונע; פֿידל־סטרונע, באַססטרונע, געסטרונע, קווינטע; האַרדז; סמיק, סמיטשיק, בויגן, פֿידל־בויגן; קאַפּסל, סורדינע, סאַרדינע, דעמפּער, מיט וואָס; פֿידל־קעסטל, פֿידל־שאַכטל; מוזיק־שטענדער, גאַנץשטענדער; פּויקשטעקעלע. ומעסטאַינסטרומענטן כאַרדאַמעטער, טאַנאַמעטער, סאַנאַמעטער, טאַנאַמעטער, כראַנאַמעטער, טאַקטמעסטער, ריטמאַ מעטער; קאַמערטאַן, טאַנגאַפֿל, שטימאַפֿל. פֿאַנאַגראַף, גראַמאַפֿאַן, וויקטראַלע, רייד־מאַשין; טאַול, דיסק, רעקאָרד, פֿלאַטע, פֿלי־טע; גראַמאַפֿאָן־דיסק, מוזיק־פֿלאַטע, מוזיק־טאַול, פֿלאַסטניק, פֿלאַסטיקע; עלעקטרישע טראַנסקריפּציע; הילכער, וויכריידער, פֿאַדוספּיקער וואָס.

אַרצלוטונע; קאַבוע, דאַמערע, סופּיליקע, טאַר, ציטער, ציטרע, פּסאַלטער, טעאַרבע, רעבעק, דרימבלקע, ראַטע, באַנדורע, פּאַנ־דורע, באַנדאַרע, טאַמבורע, באַנדאַרעלע, גיטאַרע, באַנדושאַ, באַנדושאַ־ציטרע, מאַנ־דאַלע, מאַנדאַלינע, אוקולעלע, זיקולעלע, באַלאַציקע, ריפֿקע.

ובל־אַינסטרומענטן אַרגל, אַרנאַן; קלויסטער־אַרגל, קירכ־אַרגל, צימער־אַרגל, הויז־אַרגל, ביבל־אַרגל, האַנט־אַרגל; רענאַל, סעראַפּינוע, מעל־אַדעאַן, מעל־אַפֿאַן, פּאַלי־פֿאַן, האַרמאָניפֿאַן, פּאַנהאַרמאָניאַן, אַרקעס־טריאַן; האַרמאָניום, פֿיסהאַרמאָניע, פּוס־האַרמאָניע; קלאַוועאַלין, עאַלין, טעכניפֿאַן, אַקאָרדעאַן, אַקאָרדיאַן; קאַנצערטינע, האַר־מאַן, האַרמאָניקע, האַרמאָשקע; ציהאַר־מאַניקע, צייד־האַרמאָניקע, מויל־האַרמאָניקע, גלאַוהאַרמאָניקע; קאַטערינע, קאַטערינקע, דרייאַרגל, גאַסאַרגל, שאַרמאַנקע, זייער־קאַסטן, שפּיל־קאַסטן, שפּיל־פּושקע, קלאַראַ־בעלע; וואַקפֿמפֿל, אַקאָרינע, דודל־זאַק.

קלאַרינעט, קלאַרנעט, וורשט וקל; באַס־קלאַרינעט, באַסהאָרן; וואַבאַע, יוּהאַבאַי; אַל־טו־וואַבאַע, ענגלישער האַרן, פּאַנאַט, קאַנ־טראַפּאַנאַט, טריטאַניקאַן, באַסאַן, טאַפֿל־באַסאַן; סערפענט; קאַרנעט, קאַרנעט־פּיסטאַן, קלאַפּהאַרן; אַפּיקליד; האַרן; בלאַז־האַרן, פּראַנציזשער האַרן, האַרן־טרומייט, שאַל־טרומייט, אַל־טהאַרן, טענאָרהאַרן, באַס־האַרן; סיגאַל־האַרן, בויגל וואָס; שופּר, חצוצ־רה; פּאַסטעהאַרן, יענעהאַרן, פֿעלדהאַרן, וואַלדהאַרן, אַרפּדהאַרן; פֿלייט, פֿיאַל, שטאַלפּער וקל; אַקטאַו־פֿלייט, פּיפּעראַ, פֿמפּיאַל, טיביע, פּיקאַראַ, פֿלאַושאַלעט; טרומייט, טרומייטער, טראַמייט, טראַמייטער, טרומפּייט, טראַמפּייט, טשיניק וקל; קלאַר־יאַן, דרימבלע; טראַמבע, טרובע, סאַקס־טראַמבע, סאַקסהאַרן, אייפּאַניאַן, סאַמערפֿאַן,

לאָזן זיך דינען; אָנהערן זיך ווי אַ פּוּיק; הערן (האַרכן) מיט קאָפּ (מיט מוּחַ, מיט ביידע אויערן, מיט גרויסע אויגן); אויפּשטעלן (אַנ) שטעלן, אויסשטעלן, אָנשפּיצן, אויפּשפּיצן, אויפּלענען) די אויערן (מויל און אויערן, נאָז און אויערן); האָבן אַ גוטן (דעליקאַטן) געהער (אויער); האָבן אַ קאַמערטאַן אין אויער; האָבן אַן אויער פֿאַר מוזיק.

אַדי: הערעוודיק, האַרבעוודיק; געהערט, געהאַרט.

אינון: הער!; האַרד!; הערט!; הערט זיך איין!; לאָזט זיך (אַיך) דינען!; גיט (שענקט) אַן אויער; שָמעו נאָ רבּוּת(ים)!

פֿראַז: עס הערט זיך; עס לאָזט זיך הערן; עס דערגרייכט (עס דערכאַפט) דעם אויער; וויל צו די אויערן וואָס הערן אַווינס (אַזעלכע ווערטער, אַזעלכע רייז); זיי שוּמע וואָס דער פֿריל איז מגיד; ווילסט גיט הערן, הער גיט, אָבער דעם אַנדערן שטער גיט; פֿאַרשטאַפּ זיך (דיר) די אויערן.

שפר: די אויערן מוזן הערן וואָס דאָס מויל רעדט; איבער דעם האָט גאָט געגעבן דעם מענטשן צוויי אויערן און איין מויל, (פֿד'י) ער זאָל מער הערן און ווייניקער רייזן; קיינער איז גיט אַזוי טויב ווי דער וואָס וויל גיט הערן; ווער עס וויל גיט הערן דער וועט מוזן פֿילן; אָנזיגן לפּותל; ווענט האָבן אויערן, (גאָסן האָבן אויערן [ש]); שיק דײַנע אויערן אין די טויערן (אין די גאָסן); שטיי גיט הינטער דער וואַנט, וועסטו גיט הערן דײַן אייגענע שאַנד; ווער עס שטייט הינטער דער וואַנט דער הערט זיך (אייגענע) שאַנד; אַן אויער הינטער דער וואַנט הערט זיך שאַנד; דער האַרבער הינטער דער וואַנט הערט זיך אייגענע שאַנד; ווער עס זיך דיקט מיט די אויערן דערהערט ער לִסוף זיך שאַנד (אין די טויערן).

[מוזיקאַלישע שטים] שטים, שטימע, קול; קול־נגינה, פֿלי, געמבע; פֿלינגינה; גוטע, שיינע, בוימלדיקע, גאָלדענע, ברייליאַנטענע, קרעפטיקע אַזױו שטים; געלענקל; דונער־שטים, לייב־קול, לייבנמויל, שאַנתאַריה־קול, ברוסט־קול; אַ געמבע פֿון אַ לייב; קול־בכי, קול־בכי, יאָמערשטים; שיינע (פֿינע) פֿלי; אוממוזיקאַלישע שטים ← 282; [מינים שטימען] סאָפּראַנאָ, דיסקאַנט, קוויטשערל, מעצאַ־סאָפּראַנאָ, קאָלאָראַטור־סאָפּראַנאָ, פֿאַל־צעט, קאָפּשטים, אייבערשטים, ביי־שטים, אייבערקול, ביי־קול, פֿיסטל, שיקסע־קול; אַלט, קאָנטראַלט; טענאָר; דראַמאַטישער, לירישער טענאָר; קאָנטרעטענאָר; באַריטאָן, באַס־באַריטאָן; באַס, אונטערקול, קאָנטרע־באַס, באַס־פּראָפּונדע.

דיאַפּאָאָן; שטימבענדער, דיאַפּראַגמע
← 240.

זען אויך: קלאַנג 277, מוזיק 283, מוזיקשטיק 284, מוזיקער 285.

287. הערעוודיקייט

ס: הערעוודיקייט, האַרבעוודיקייט; הער־רונג, האַרבונג; געהער, שמיעה, הער־חוש, חושהשמיעה; שאַרפֿער, אַבסאָלוטער, אי־דעלער, דעליקאַטער אַזױו געהער; קאָ־רעקטער, ריכטיקער, מוזיקאַלישער אַזױו אויער; געבויערטע אויערן; (אויס)הערונג, אוידיציע.

הער־אַפּאַראַט; (טעלעפֿאָן)־טרייבֿל, אויערן־רערל, הילכער, ירופּאַר; מיקראַפֿאָן, מעגאַפֿאָן, דיקטאַפֿאָן אַזױו; סטעטאַסקאָפּ. הערער, אונטערהערער, צוהערער; צר־הערערשאַפֿט, אוידיטאָריע, זאָוידעניץ.

וו: הערן, האַרכן, אויסהערן, אויסהאַרכן, איינהערן זיך, איינהאַרכן זיך; דערהערן, אָנהערן זיך, צוהערן (זיך), אונטערהערן זיך; אַזױו; צולייגן (געבן, שענקען) אַן אויער; פֿאַרנעמען (אויפּכאַפּן) אַ קלאַנג; שוּמע זיך;

288. טויבקיט

ט: טויבקיט, אומהערעוודיקייט, חושימדי
קיט אא"וו - אד.

טויבער, חושים, טויבער חוש, טויבער
יאש, טויבער גלוח, טויבער לאך.

וו: זיין טויב; ניט הערן, ניט האַרכן; הערן
ווי אַ טויבער ידענע דאָס שוּפּר-בלאָזן;
האַבן אַ שווערן געהער; האָבן טויבע אויערן;
ניט האָבן קיין אויער; זיין שווער אויפֿן אויער;
זיין שווער אויפֿן געהער; ניט דעהערן, ניט
דעהאַרכן; פֿאַרהערן; צומאַכן (פֿאַרשטאַפֿן)
די אויערן; מאַכן ויך ניט הערנדיק, מאַכן ויך
(חיי) געשטאַרבן ((חיי) געפֿנט); אַנרוקן אויף
ויך דאָס טויבע היטל.

מאַכן טויב ויענעסן; באַטויבן, פֿאַרטויבן,
פֿאַרקלינגען, פֿאַרווהלושען, זאַגלושען; לע-
כערן די אויערן, מאַכן אַ לאַך אין אויער - 280.
אַדי: טויב, טויבלעך, שטאַק טויב, אומ-
הערעוודיק, חושימדיק; פֿאַרטויבט, פֿאַר-
ליינט.

נפֿאַרגלייכוונגען טויב ווי די וואַנט, ווי אַ
דראַנג, ווי אַ לאַטע, ווי אַ פעניק, * ווי אַ הינטן,
ווי אַ לאַדיש, ווי אַ לאַקשנמאַפֿ, * ווי ייזל, * ווי
די מאַטקע באַסקע.

פֿראַז: לאַ ראַיתי ולא שמעתי; אזוי ווי ער
הערט ניט, אזוי וואָל (עס) אים ניט שאַטן;
אַזוינים דִּהם ולא ישמעו.

שפּר: וואָס אַ טויבער דעהערט ניט דאָס
דערטראַכט ער (טראַכט ער ויך אויס);
אַ אַ טויבער הערט אַ גראַגער מאַכט ער אַ
בִּרְכָה איבער אַ דונער; פֿאַר אַ טויבן גִּלח
קלינגט מען ניט צוויי מאָל.

289. ליכטיקייט

ט: ליכטיקייט, העלִיקייט, בליציקייט אא"וו
- אד; בלענדונג, שיינונג, שטראַלונג אא"וו;
בלענדעניש, שיינעניש, שטראַלעניש אא"וו;
אויפֿשׂיין, אָפּשׂיין, דורכשׂיין, ווידערשׂיין אא"וו

ו; ליכט, שׂיין, מילכשׂיין, שטראַל, ליכט-
שטראַל, בליץ, בלאַזק, גלאַנץ, וואַסער-שפיגל,
וואַסער ודימענטשׂיין; לויסוסטער, פֿעכל,
בלישטש, בליאָסק, שפיגל, פֿינקל, גלימער,
פֿליטער, גלימץ, גלימצער, מילד, שימער,
שימעריר, שעמעריר, בליץ, בלינצל, מינע,
מיגייע, מיטע, בלענד, שווינדל, קליאָוע אא"וו
- ו; פֿונק, פֿלאַם, פֿלאַקער, גלי, פֿלער אא"וו
- 256; ליכטיקייט-כוחאַציע, ליכטשפּיל, ליכט-
שטראַם, ליכטקואַל, ליכטרינג, ליכטקרין,
זונענקרוין, זונען־פֿאַקלעך, ליכטקרוין, שטערן
קרוין, קאָראַנע, אַרעאַל, שטראַל־קרוין; עמאַ
נאַציע, אויסשטראַלונג, ראַדיאַציע, איראַ-
דיאַציע, פֿאַראַרזיאַציע, פֿאַספֿאַטיאַציע,
פֿאַספֿאַרעסציע; רעפֿראַקציע, (איבער)-
ברעכיקייט, דיספּערסיע, רעפֿלקסיע;
ליכטקראַפֿט; ליכטאינס.

קוואַלן פֿון ליכטן זון, לִבְנֵה שטערן,
בליץ, מעטעאָר; טאַגליכט, טאַגשׂיין, ליכטיקע
שׂיין; טאַג, גרויסער טאַג, גאַלדענער טאַג,
לעכע טאַג, אַ טאַג פֿון גאַט, אַ טאַג פֿון מלכס
אוצר; וויליכט, וונגעטשׂיין; לִבְנֵה-ליכט,
לִבְנֵה-שׂיין; זונאוּיפֿאַנג, אַנבראָך, זאַנברוך,
אַינבראָך, באַגינען, אוּראַרע, מאַראַרוּיט
- 82; צפֿון־ליכט, דרום־ליכט, פֿאַלאַרליכט,
פֿאַלאַרע שׂיין, זנאַרדליכט, זאָדיאַקליכט,
סענטעלמאַס פֿלער, אַלפֿוגלי; פֿאַרשפֿלעמל,
פֿאַרפֿירליכט, מיראַזש; קדמוּן־ליכט, זאָר-
ליכט, אור הגנוז, ויח השכינה; שטראַל; וונגעט-
שטראַל, לִבְנֵה-שטראַל, בליצשטראַל, איקס-
שטראַלן, עקסטראַלן [איי], רענטגען־שטראַלן,
עקסרעי [איי], עקסטראַלן, בעקער־שטראַלן,
אַלפֿאַ-שטראַלן, בעטאַ-שטראַלן, קאַטאַד-
שטראַלן, אוּטראַ-וואַלעטע שטראַלן, אַק-
טינישע שטראַלן אא"וו; פֿאַספֿאַר, פֿאַספֿאַט,
פֿאַספֿאַריט; קינסטלעך ליכט, עלעקטריש
ליכט, עלעקטרוֹיע; גאַ, גאַליכט, מאַגעזויס-
ליכט, קאַלצימליכט, דרומאַנד-ליכט,
לאַמפֿ(ס)ליכט.

שניצשער, ליכטצווענגל, ליכטפוצער, ליכט
אָפּשניצער ← 161.

ליכטטורעם, ליכטהויז, ליכטאַרגיע;
סינגאַל־פּייער, סינגאַל־ליכט, סינגאַל־לאַמפּ,
ראַקעט, סינגאַל־ראַקעט; ליכטחאַרפּער, שניב
חאַרפּער, באַשטראַלער, זוכ־ליכט, סוירטש
לייט [אין]; רעפּלעקטאָר, פּראָזשעקטאָר;
(טעאַטער)ראַמפּע, פּוס־ליכט; שפּיר־ליכט,
שפּור־ליכט, ספּאַט־לייט [אין].

ליכטציער, ליכטמאַכער, לעכצער [דיאל];
לאַמפּדאַמאַכער; לאַמפּפּאַנדער; שטורקאַ
צער, פּלאַק־טרעגער; פּייערווערקער, פּייער
חאַרגער, פּייערווערקמאַכער, פּיראַטעכ־
ניקער.

וויסנשאַפּט, אינסטרומענטן אָפּטיק, די
אָפּטריק, קאָטאָפּטריק, פּאָטיק, פּאָטאַלאַגיע,
ראַדיאָלאַגיע, העליאָלאַגיע אַזו; פּאָטאַ
מעטריע, ראַדיאָמעטריע, העליאָמעטריע
אַזו; אַקטיאָגראַף, ראַדיאָגראַף אַזו;
העליאָמעטער, רעפּראַקטאַמעטער אַזו;
ברעכונג־זיער, רעפּראַקטיוער אינדעקס;
אָפּטישע אַקס, אָפּטיאָנאָטישע גלאַז אַזו
← 305.

ז: ליכטן, לויכטן, שניען, ליכטיקן זיך;
שטראַלן, בליצן, בליאָנקען, גלאַנצן,
גלאַנצליען, פּעכלען, בלישטשען, בליאָסקען,
שפּיגלען, פּערלען, פּינקלען, גלימען, גלימ־
צען, גלימצען, פּליטערן, מיגלען, ברייאַב
טעווען, ברייאַיען, ספּידענען, שימערירן,
שעמערירן, שימערן, בלינצן, בלינצלען, מינען,
מיגינען, מיטען, בלענדן, שווינדלען; גילדן
זיך, גאַלדענען זיך, זילבערן זיך, קלערן זיך,
קלאַרן זיך, ליטערן זיך, לויטערן זיך, העלן
זיך, שטערענען זיך; גליען, ברענען, פּלאַמען,
קליאַווען, צאַנקען אַזו ← 256; טאַגן; זריען
(שאַריען, שאַרייען, אָנברעכן, אינברעכן
אַזו) אויף טאַג ← 82; צעשטראַלן זיך, צע־
שניען זיך, צעשפּילן זיך אַזו; אויפּשניען,
אויפּליכטן, אויפּבליצן אַזו; רעפּלעקטירן,

באַליכטונג, באַלויכטונג, אילומינאַציע;
עלעקטרישע באַליכטונג, לאַמפּ(ן)־באַליכ־
טונג, גאַרבאַליכטונג אַזו; הדלקה; שייטער;
קעמפּפּייער; פּאַקלצוג; פּייערווערק, פּייער־
חאַרג; פּיראַטעכניק.

באַליכט־אָפּאַראַט, באַליכטער; ליכט,
[מל] זיקרע, שוויטשניק; וועקסענע, קלבלנע,
יונישע, סטעאַרינענע, סטעאַרינאַווע אַזו;
ליכט; סטאַטשיק; בענטשליכט; שעלטליכט
[אין]; קנוכה־ליכט, נר של קנופה; שבת־ליכט;
נשמה־ליכט, נר־נשמה, יאַרצייט־ליכט,
יום־פּיפור־ליכט אַזו; נר־מיצוה; ששה
נרות, נר תמיד; הבדלה־ליכט, הבדלה;
שמש; שטורקאַץ, שטורקאַרץ, שטאַלקאַרץ,
פּאַקל, בראַנד־האַלץ [אין]; ליכטער, לימל,
[מל] וערקאַליניק, זיקראַליניק; שטייער [אין];
וואַנט־ליכטער, הענגל־ליכטער, קרוינ־ליכ־
טער, לוסטער, לויסטרע, שבתניק, שאַבאַש־
ניק, (ה)עסע, קאַנדעלאַבער, קאַנדעלאַברע,
רערן־ליכטער, ושיראַנדל, שענדעליר; קנוכה־
לאַמפּ; מנורה; לאַמפּ, [מל] שנין, שוויטשיק;
טיש־לאַמפּ, וואַנט־לאַמפּ, הענגל־לאַמפּ, שטיי־
לאַמפּ, בליצל־לאַמפּ, בויגל־לאַמפּ, נשמה־לעמפל,
נאַכט־לעמפל, אַמפּאַל, קאַנעץ, קאַנאַנעץ,
קרוניקל, קאַפּטשערל, פּישמאַשין וקאַליע
לעמפל; קעראַסין־לאַמפּ, נאַפּט־לאַמפּ,
גאַז־לאַמפּ, קאַרביד־לאַמפּ, אַסטראַל־לאַמפּ,
ספּירט־לאַמפּ, גלילאַמפּ אַזו; עלעקטריש
לעמפל, קעשענע־לעמפל, באַטעריע, באַטאַ־
רייקע; לאַמטער, לאַמטערן, לאַמטערנע,
לאַמטערנינע [אין], ליכטאַרגיע, לאַמפּיאַן,
לאַמפּאַדע, פּאַנאַר; שיב־לאַמטערנדל; צויר־
בער־לאַמטערן ← 615; [מל] (ה)עסע; שפּאַ־
רער ובלעכז אין ליכטערן; לאַמפּגעשטעל;
ברענער, פּעכער־ברענער; (גאַז־לאַמפּ)
העמדל קאָשולקע, שאַטקע, ושאַראַווקע;
קוויט; גלאַז, גלעזל; (לאַמפּ)שנין, שנינדל,
צירענדער, ליכטשירעם, לאַמפּשירעם, אַבאַ־
זשור, שיד, קאַלפּאַק, קאַלפּיק, קובעל, שניין,

290. פִּינִצְטֶרְקִיט

ס: פִּינִצְטֶרְקִיט, חוֹשְׁכֵי־קִיט, טוֹנְקֵל־קִיט
 אַאָװװ ← אײ; פֶּאַר־פִּינִצְטֶרְוּג, פֶּאַר־טוֹנְקֵל־
 לױג, פֶּאַר־נעפֿלױג אַאָװװ ← װ; די פִּינִצְטֶרְ,
 פִּינִצְטֶרְנִיש; געדיכטע פִּינִצְטֶרְנִיש, שטאַק
 פִּינִצְטֶרְנִיש; חוֹשֶׁךְ, חוֹשְׁכֵי־נִיש, נְשׁוּכױט, חוֹשֶׁךְ
 וואָפֿל; האַל־ב־פִּינִצְטֶרְנִיש, טוֹנְקֵל־קִיט,
 בלענדועניש.

נאַכט, אָוונט, פֶּאַר־נאַכט, שקיעה, בִּיך
 השְׁמָשׁוֹת, זונ־פֶּאַר־גאַנג אַאָװװ ← 83; װך־אונטער־
 גאַנג, לִבְנֵה־אונטער־גאַנג; לִיקױ חמה, לִיקױ
 לִבְנֵה, עקלִיפּס; זונענ־פֿלעק, אומברע, פּע־
 נומברע.

וואָלֶקן, רעגן־וואָלֶקן, שטורעם־וואָלֶקן,
 וואָלֶקן־מאַסע, וואָלֶקן־ײל, צמוד־העגן, נעפֿל,
 ינעבל, נעפֿל־בויגן, טומאַן, כּמאַרע, פֿאַגע,
 טוטשע; שאַטן, האַל־ב־שאַטן; נעפֿאַל־אַגע.

װ: זײַן פִּינִצְטֶרְ, זײַן חוֹשֶׁךְ אַאָװװ ← אײ;
 פִּינִצְטֶרְן זיך, חוֹשְׁכֵי זיך, טוֹנְקֵלֶען זיך,
 מאַראַקען, מערעשטשען זיך; בִּיד־השְׁמָשׁוֹת
 זיך, ידעמערן; (פֶּאַר)וואָלֶקענען זיך, נעפֿ־
 לען זיך, טומאַנען זיך, כּמאַרען זיך, כּמורען
 זיך, פֿאַגען זיך; זוערן פִּינִצְטֶרְ; ופֿיערן
 אויסגיין, נוזן אונטערגיין, פֶּאַרגיין, זעצן זיך,
 אַראָפּזעצן זיך; [נאַכט] צופֿאַלן אַאָװװ ← 83.
 [פֶּאַר־גלִיכונגען שײַנען (לִיכטן) ווי די
 לִבְנֵה אין תּמוז; אויסגיין ווי אַ לִיכט, ווי אַ
 פֿיערל אין פֿעלד.

מאַכן פִּינִצְטֶרְ; פִּינִצְטֶרְן, (פֶּאַר)פִּינִצְ־
 טערן, פֶּאַרחוֹשְׁכֵי, פֶּאַרטוֹנְקֵלֶען, פֶּאַר־נעפֿלען;
 פֶּאַרשאַטענען, וואַרפֿן אַ שאַטן, שטעלן אין
 שאַטן; פֶּאַרהענגען, פֶּאַרשטעלן; אויסלעשן,
 אויסבלאָזן.

אַדִי: פִּינִצְטֶרְ; שטאַק פִּינִצְטֶרְ, שטאַקעדיק,
 חוֹשְׁכֵי־דיק, שוואַרץ, טעמע; האַל־ב־פִּינִצְ־
 טער, פִּינִצְטֶרְלעך, טוֹנְקֵל, האַל־ב־טוֹנְקֵל, בִּיך
 השְׁמָשׁוֹת־דיק, ידעמערדיק, וואָלֶקנדיק, נעפֿל־
 דיק, טומאַניק, יטומאַנע, כּמאַריק, כּמאַרנע,

אַפּשֿאַגן, אַפּשֿפּיגלען, אַפּשֿטראַלן, אַפּשֿײַנען
 אַאָװװ; ווידערשטראַלן, ווידערשײַנען אַאָװװ;
 דורכ־לִיכטן, דורכ־שײַנען אַאָװװ.

[פֶּאַר־גלִיכונגען שײַנען (לִיכטן אַאָװװ)
 ווי די זון אום תּמוז, ווי די שטערן (אין האַל־בער
 נאַכט), ווי בריִלאַנטן אַאָװװ ← 520; בלאַנקען
 (גלאַנצן אַאָװװ) ווי אַל (אַ)באַסטער, ווי אַ שפּיגל,
 ווי מעשענע לִיכטער, ווי אַ סאַמאָואַר, ווי
 גלאַז אויף דער זון, ווי אַן אויסגעפּוצטער
 שטייף [ש].

מאַכן (אַנצינדן) לִיכט; איזומינדרן, באַ־
 לִיכטן, באַשײַנען, באַזונען, באַשטערענען
 אַאָװװ; פֶּאַספֿאַרי־זיכרן, פֶּאַספֿאַרעסצירן;
 מאַכן (ציען) לִיכט.

אַדִי: לִיכטיק, העל, העל־בלעך, שײַניק, זוניק,
 באַזונט, באַשטערנט, אויסגעשטערנט,
 באַל־לִבְנֵה; דורכ־לִיכטיק, קלאַר, ריין, אַב
 וואָלֶקנדיק, יוואָלֶקנלאַז; שטראַליק, בליציק,
 בלאַנקיק, גלאַנציק, שפּיגלדיק, בליאַסקיק,
 בלישטיק, פֿעכלדיק, פֿינקלדיק, בלענדיק,
 בליצנדיק, שײַנענדיק, לִיכטנדיק, לויכטנדיק
 אַאָװװ ← ס א וו.

[פֶּאַר־גלִיכונגען לִיכטיק (קלאַר, העל
 אַאָװװ) ווי די וועלט, ווי דער הימל, ווי די זון
 (אויפֿן הימל), ווי דער דרויסן, ווי דער טאַג,
 ווי אין מיטן (העלף) טאַג, ווי אין רעכטן מיטן
 טאַג, ווי מילך, ווי אַ בריִלאַנט, ווי וואַסער, ווי
 לעקטרע, ווי אין גלִיכען, ווי אין אַ לויסטרע,
 ווי אַ לִבְנֵה־נאַכט, ווי די שטערן, ווי (בִּימ)
 פֿיער, ווי קרישטאַל, ווי אַ לויסטעריע, ווי אַ
 מנורה, ווי זײַן (איר אַאָװװ) פֿנים, ווי זײַנע (אירע
 אַאָװװ) אויגן, ווי זײַנע (אירע אַאָװװ) ווערטער.
 אינו, פֿראַז: אין דער לִיכטיק; אויף דער
 לִיכטיק; לִיכטיק—פּערל צו קלִיבן;
 השְׁמִים שְׁמִים לֵה'—עס איז אַ הימל פֿון גאָט.

שפּר: די זון שײַנט פֶּאַר איטלעכן אומזיסט
 ← וועלט 203.

וען אויך: טאַג 82, וואַרעמקייט 254, ברענונג 266, דורכ־
 לִיכטיקייט 291, חִיט 295, אַנזעענדיקייט 352.

יאָגוט; ביסט ניט קיין גלעזער(נער); דיין טאטע איז ניט קיין גלעזער.

וען אויך: נאכט 83, לעשנע 257, אומדורכזיכטיקייט 292, שוואַרץ 296, פאַרהוילונג 351.

291. דורכזיכטיקייט

ס: דורכזיכטיקייט, דורכזעוודיקייט, דורכזעיקייט אא"וו ← איד; פלאַרעסצענץ.
וו: זיין דורכזיכטיק; דורכזען זיך, דורכקוקן זיך.

אַדי: דורכזיכטיק, דורכזעוודיק, דורכזעיק, דורכקוקעוודיק, דורכזיכטעוודיק, דורכשנייעוודיק; אַושוויק, אַושוורע; קלאַר, לויטער, רייך ← 289, 415.

וען אויך: לייכטיקייט 289, ווייס 295, אַנזעעוודיקייט 352, רייניקייט 415.

292. אומדורכזיכטיקייט

ס: אומדורכזיכטיקייט, אומדורכזעוודיקייט, אומדורכזעיקייט אא"וו ← איד.
וו: זיין אומדורכזיכטיק; זיין ניט דורכזען, זיין ניט דורכזוקוקן.

אַדי: אומדורכזיכטיק, אומדורכזעוודיק, אומדורכזעיק, אומדורכקוקעוודיק, אומדורכזיכטעוודיק, אומדורכשנייעוודיק; פאַר-וואַלקנט, פאַרנעפלט, טומאַניק, פאַרכמאַרעט, פאַרפאַנגעט, פאַרטומאַנעט, פאַרלאַפן, פאַר-כוכעט, פאַררייכערט, פאַרפראַסטיקט; פאַר-שמירט, ניטקלאַר אא"וו ← 290, 416.

וען אויך: פּינצטערקייט 290, שוואַרץ 296, פאַרהוילונג 351, אומרייניקייט 416.

293. קאליריקייט

ס: קאליר(עווד)יקייט, קאלירטיקייט, פאַרביי-קייט, פאַרבפּויליקייט אא"וו ← איד; קאלאַ-רירונג, פאַרבונג, מאַלונג אא"וו ← יי; קאלאַ-ראַציע; פיגמענטאַציע.

קאליר, פאַרב, צווייט, מאַסט, מאַשטש, קאלאַרייט, קאָמפּלעקציע, מַראה, אויסזען;

כמורנע, כמורע, פאסמורנע, אַנוויק, אַנ-לִינהדיק, שאַטנדיק, פאַגעדיק.

[פאַרגלייכונגען] פּינצטער (חושך, שוואַרץ) ווי ביי נאכט, ווי אין מיטן נאכט, ווי סוף חודש די נאכט, ווי אין אַ סוףחודשיקער נאכט, ווי אין אַ האַרבסטיקער נאכט, ווי אין אַ קוואַרטל נאכט, ווי אין אַ ווינטערדיקער נאכט, ווי אין מצרים, ווי אין די שלשת ימי אפֿלה, ווי אויפֿן בידעם, ווי אין קעלער, ווי אין אַ הייל, ווי אין (א) גרוב, ווי אין דר'ערד, ווי אין (א) קבר, ווי אין טורמע, ווי אין תּפֿיסה, ווי הינטער די הרייחושך, ווי אין גיהנום; שוואַרץ (פּינצטער, חושך) ווי אַ טאַפּ, ווי סאַזשע, ווי רוס, ווי סמאָלע, ווי (א) קויל, ווי אַ האַלאַזשעשקע, ווי אַ פּאַגעלע, ווי אַ גלאַזוניע, ווי אַ קוימען, ווי רויך, ווי פעך, ווי סאַפּיכע, ווי אַ האַלקע, ווי אַן אַנזעטשע, ווי אַלקע, ווי מאַן, ווי המנס פּאַל-קע, ווי די בראַנד, ווי אַ נעגער, ווי אַ מורין, ווי אַן אַראַפּ (אַ נאַראַפּ), ווי אַ טאַטער, ווי אַ ציגיינער, ווי אַ קוילד־ברענער, ווי אַ קרימינקער (קוימעןקערער), ווי דער גלח, ווי אַן עקרה, ווי אַ זשוק, ווי אַ ראַב, ווי אַ קאַטער, ווי אַ פּי-פּערנאַטער, ווי אַ מערעשניק (מוראַשניק), ווי אַן אויג, ווי די נאכט, ווי די ערד, ווי אַ שד, ווי דער טיייל, ווי דער שטן, ווי דער מלאך-המוות, ווי דער טויט, ווי מין פּנים; לייכטיק ווי אין קוימען; קלאַר ווי באַביויך, ווי בלאַטע.

פאַרפּינצטערט, פאַרוחשכט, פאַרשוואַרצט, פאַרטונקלט, פאַרוואַלקנט, פאַרנעפלט, פאַרטומאַניקט, פאַרטומאַנעט, פאַרכמאַרעט, פאַרכמורעט, פאַרשאַטנט; אויסגעלאַשן, אויסגעגאַנגען; פאַרהאַנגען, פאַרשטעלט.

אינוו: חושך; פּינצטער חושך; פּינצטער וחלקלקות; חושך וחלקלקות; אין דער פּינצטער; ביי נאכט; אין שאַטן.

פּראָו: פּינצטער-אַן אַימה (אַ שרעק); אַ פּינצטערניש-כאַטש די אויגן אַרויסצו-נעמען; פּינצטער און גליטשיק און דער מלאך

294. אַנקאַליריקייט

ס : אַנקאַליריקייט, קאַלירלאַויקייט; בלאַס-
 קייט, אָפּגעשאַסנקייט, אָפּגעקראַכנקייט
 אַאָ"וו ← אַי; אַכראַמאַטיום, אַכראַמאַטיאָציע;
 בלייכפולחער, בלייכפולדער.
 וו : זיין (ווערן, מאַכן) בלייך; אַכראַמאַטיזירן,
 בלייכן, אָפּבלייכן, אויסבלייכן, בלייטשן
 [אַי], אָפּוואַשן, אָפּבלאַסן; בלאַסלען זיך, באַ-
 מעליקן זיך; בליאַקעווען, אָפּבליאַקעווען,
 בליאַקירן, אָפּבליאַקירן, אָפקריכן, אָפּשיסן,
 זייניען, זייניאַען, זאַזן, אָפּניין, פֿאַרפֿאַל-
 בן, פֿאַרוועלן, אָפּוועלן, פֿאַרוואַלעט ווערן,
 פֿאַרוואַלעט ווערן.

אַדי : אַנקאַליר(נד)יק, קאַלירלאַ, אַנפֿאַרביק,
 פֿאַרבלאַ, פֿאַראַכראַ, אַכראַמאַטיש;
 בלאַס, בלייך, טויט, טויט בלאַס, טויט בלייך,
 בלייכפֿונדיק, אַנעמיש, אַנבלוטטיק, בלוטלאַ;
 מילכיק, פֿסחדיק; אַשיק; אָפּגעבלייכט, אויס-
 געבלייכט, אָפּגעבלאַסט, אָפּגעבליאַקעוועט,
 אָפּגעקראַכן, אָפּגעשאַסן, אָפּגעזייניעט, יאָפּ-
 געזייניאַעט, געזאַזט, אָפּגענאַנען, געבלייטשט
 [אַי]; פֿאַרפֿאַלרט, פֿאַרוועלקט, וואַלע, פֿאַר-
 וואַלעט, פֿאַרוואַלעט.

פֿאַרגלײַכונגען בלייך (בלאַס) ווי אַ
 זייחונט, ווי אַ זייער, ווי אַ טוך, ווי קאַלך, ווי
 די וואַנט, ווי פֿאַפּיר, ווי אַ לופּענע, ווי די זִכָּה,
 ווי דער שאַטן, ווי אַ מת, ווי אַ טויטער, ווי אַ
 פֿגור, ווי אַ פֿגורה, ווי דער טויט, ווי אין תּכרִי-
 כים, ווי אַ יתום, ווי אַ ישיבֿהניק, ווי אַ דער-
 שראַקענער האָז, ווי אַ גירל, ווי נאָך אַ
 קרענק.

וען אייך : וזס 295, גרוי 297

295. ווייס

ס : וויסקייט, העלקייט, בלאַנדקייט אַאָ"וו
 ← אַי; וויסער, וויסע, בלאַנדין, בלאַנ-
 דינקע.

כראַמאַטיום, כראַמזום; ערשטיקע (פרימערע)
 קאַלירן, גרוטקאַלירן; צוגאַבֿיקאַלירן, דער-
 אַנצנדיקע קאַלירן; סאַלידע, ריינע, פּאָזי-
 טיווע, פרימיטיווע, געבראַכענע קאַלירן;
 צווייטיקע (סעקונדערע), דריטיקע (טערטיע-
 רע) קאַלירן; זאַקאַלע, נאַטורעלע, וואַרעמע,
 קאַלטע אַאָ"וו קאַלירן; מיתהימונהֿקאַליר.
 ספעקטער, פריזמע; כראַמאַטישע דיס-
 פּערסיע; האַרמאָניע; טאָן, האַלבֿטאָן; שאַטן,
 שאַטירונג; לופּטֿפּערספעקטיוו; כראַמאַטיק,
 כראַמאַטאַלאָגיע; ספעקטרישער אַנאַליז;
 כראַמאַטאָסקאָפּ, ספעקטראַסקאָפּ, ציאַנאָ-
 סקאָפּ; קאַלירֿמעטער, ספעקטראַמעטער
 אַאָ"וו.

פֿאַרב, פֿאַרבֿשטאַף, פֿאַרבֿמאַטעריאַל,
 פֿאַרבֿוואַרג, פייגענט, קראַסקע, פיינט [אַי];
 בייַן, בייַצשטאַף, בייַצוואַרג; וואַסערֿפֿאַרב,
 אַקוואַרעל; איילֿפֿאַרב; מעדיום; האַרפֿאַרב;
 גרים, גרימירֿפֿאַרב אַאָ"וו.

וו : קאַלירן, קאַלירירן, פֿאַרבן, מאַלן,
 מאַליעווען, שמירן, שאַטירן, טושירן,
 פֿלעקן, טאַגירן, אילומינירן, אילוסטרירן
 אַאָ"וו ← 113 א, 368.

אַדי : פֿאַרביק, פֿאַרבֿול, קאַלירט, קאַ-
 ליר(עווד)יק, קאַלירפֿול; העל, לייכטיק;
 רייַך, טיף, פֿריש, לעבעדיק, קרעפֿטיק,
 פראַכטיק, פּרעכטיק, פראַכטפֿול, שיין, בריילֿ-
 יאַנט, גלענצנדיק, בלענד(ד)דיק; רייַסיק,
 שרייענדיק, שרייַק, גרעל; שימערירנדיק;
 האַרמאָניש, ווייך, שטייל, זאַנפֿטיק), צאַרט,
 איידל, דעליקאַט, סובטיל, סובטעל, זיס
 אַאָ"וו; רוי, אומהאַרמאָניש, אומעטיק, טונקל,
 שווער, ערנצט, גרוי אַאָ"וו; כראַמאַטיש, פריד-
 מאַטיש אַאָ"וו ← ס.

וען אייך : וזס 295, שוואַרץ 296, גרוי 297, ברוין 298,
 רויט 299, גרין 300, געל 301, בלוי 302, אַראַגוש 303,
 פֿאַרשידנפֿאַרביקייט 304, אָפּבליינדע 368.

אויססאזשען, פֿאַרסאזשען, איינרוסן, פֿאַר-
קאָפּטשען, פֿאַררייכערן; אָפּטריבן, פֿאַר-
טונקלען אַזױ"ח - 290.

אַדי: שוואַרץ, שוואַרצלעך, טונקלפֿאַרביק,
טונקל, פֿינצטער אַזױ"ח - 290; קאַרע,
בלוי שוואַרץ, טונקל שוואַרץ, גאַנצט שוואַרץ,
פֿלאַטן שוואַרץ, כראָם שוואַרץ, קויל שוואַרץ,
פעך שוואַרץ, פעכיק, טינטיק, טשערנאָהוו;
שוואַרץ ווי די ערד, ווי די נאַכט אַזױ"ח - 290.
שפּר: שוואַרץ איז צום האַרץ; שוואַרץ גייט
קיין מאָל ניט אַרויס פֿון (אויס) דער מאָדע.
וען אויך: נאַכט 83, פֿינצטערקייט 290, אומדורכזיכטיג
קייט 292.

297. גרוי

ס: גרויקייט, גראַקייט, סיוועקייט, שאַרעקייט
אַזױ"ח; אַשקאַליר, זילבער-קאַליר אַזױ"ח
← אַר: נייטראַלער, אומעטיקער אַזױ"ח קאַליר.
וו: זיין (ווערן, מאַכן) גרוי (גראַ); גרויען זיך,
גראַען זיך, גרויזן.

אַדי: גרוי, גראַ, גראַח, גרוילעך, סיווע, שאַד-
רע, סירע, העל גרוי, גריז גרוי, ווייס גרוי,
טונקל גרוי, שוואַרץ גרוי, אַשיק, פּאַפּעליאַטע,
אַיזן גרוי, שטאַל גרוי, בלוי גרוי, בלייערן,
זילבער גרוי, זילבערן, שטיין גרוי, שווערשטיין
גרוי, קאַלץ גרוי, קאַלציק, פּערל גרוי, פּערל-
דיק, פֿראַנצייזיש גרוי, מויז גרוי.

פֿאַרגלייכונגען גרוי ווי אייזן, ווי אַ טויב,
ווי דעם זיידנס באַרד, ווי אַש, ווי דער באַגיגען,
ווי דער בייך-שקוּש, ווי דער טאַג אויף דער
לינקער זייט, ווי דער אָונט.

298. ברוין

ס: ברוינקייט, נוסברוינקייט, נוסקאַליר,
ראַסטברוינקייט, ראַסטקאַליר ← אַר.
פֿאַרבחאָרג אומברע, אומבער, ברוינע
אַכרע (אַקער), ביסטער, מומיע, אַודע,
סיענע, בייץ, וואַנדיק ברוין, בראַנפּולחוער.

פֿאַרבחאָרג ווייסשטאַף, צינקווייס, בליי-
ווייס, פֿאַריזער ווייס, כינעזיש ווייס.

וו: זיין (ווערן, מאַכן) ווייס, בלאַנד אַזױ"ח;
אַפּווייסן, אויסווייסן, פֿאַרווייסן אַזױ"ח;
בלאַזשירן, בליטשן [אש]; ווייסלעך זיך, זיל-
בערן זיך, קלערן זיך, קלאַרן זיך, ליכטיקן
זיך, העלן זיך.

אַדי: ווייס, ווייסלעך, מילך ווייס, מילכיק,
זילבער ווייס, זילבערן, פּערל ווייס,
פּערלדיק, שניי ווייס, שנייק, קרעמויק, העל,
העלפֿאַרביק, ליכטיק - 289; בלאַנד, העל
בלאַנד, ביר בלאַנד, אַש בלאַנד, זשאַחער
בלאַנד, רייסאַחזע, בעזש(ענע).

פֿאַרגלייכונגען ווייס ווי מילך, ווי קעז,
ווי סמעטענע, ווי מעל, ווי (פֿריש געפֿאַלענער)
שניי, ווי וואַטע, ווי ווייסע וואַל, ווי פּאַפּיר,
ווי אַ לימלעך, ווי (אַ) לייוונט, ווי אַ טוך, ווי
תּכריכים, ווי דער ווינטער, ווי דער פֿעטער
שנייער, ווי קאַלץ, ווי קרייד, ווי די וואַנט, ווי
זילבער, ווי העלפֿאַנדביין, ווי אַל(אַ)באַסטער,
ווי האַרמל, ווי דער טאַג, ווי שוים, ווי פינע, ווי
אַ בעריאַזע, ווי בעריאַזענע (בערעזענע)
קאַרע, ווי די צייך, ווי אַ טויב, ווי אַ מַת, ווי
דער בעקער, ווי דער מילנער.

וען אויך: טאַג 82, ליכטיקייט 289, דורכזיכטיקייט 291.

296. שוואַרץ

ס: שוואַרצקייט, טינטיקייט, פעכיקייט אַזױ"ח
← אַר.

פֿאַרבחאָרג סורמאַ, מאַסקאַראַ, טינט,
שרייבטינט, דרוק(ער)טינט, דרוק(ער)פֿאַרב,
סופֿרישע טינט, טוש - 377; קויל, פּער,
סמאַלע, סמאַלקע, סאַזשע, רוס; האַלצסאַזשע,
לאַמפּסאַזשע אַזױ"ח; רויך, קאַפעטש; כראַמ
שוואַרץ אַזױ"ח.

וו: זיין (ווערן) שוואַרץ; שוואַרצלעך זיך;
מאַכן שוואַרץ; שוואַרצן, אויסשוואַרצן,
איינשוואַרצן, אָפּשוואַרצן, טינטן, איינסאַזשען.

אַדִּי: רויט, רויטלעך, פֿילבלעך רויט, ריושע; פֿרהאָדומיש, העל רויט, בלאַס רויט, שאַרלאַך רויט; ראָזע, ראָזעווע, רויזן רויט, רוזשעוואַטע; געל רויט, בלוי רויט, לילאַ רויט, פּורפור רויט, ברוין רויט, טונקל רויט, באַרדאַ; שוואַרץ רויט, אינפֿאַררויט, אויטראַרויט, כראַם רויט, גאַלד רויט, בריַל-יאַנט רויט, ציגל רויט, אַלפֿן רויט, פֿלעך רויט, פֿלאַם רויט, הימל רויט, קאַרשן רויט, וויין רויט, צינאַבער רויט, צוויק (טשוויק) רויט, מערן רויט, לאַקס רויט, זשאַווער רויט, ראַסט רויט, איינזראַסט רויט, בלוט רויט; פּאַמס, פּאַנס, פּונץ רויט, פּונצאַווע; פּאַמפֿי רויט, קאַרדינאַל רויט; לייַבקאַלירן, לייַבקאַליריק, פֿליישקאַלירן, פֿליישקאַליריק, בלוטיק, פֿלויט-בלוטיק, בלוטראַנגענאַסן; פֿאַררייטלט, פֿאַר-רויטלט, פֿאַרפֿלאַמט, פֿאַרפֿאַלעט אַאַוו

← 256.

פּורפור, פּורפֿל, פּערפֿל, בלוי־אויך־רויט, בייַסקופּ פּורפור, וויאַלעט, וויאַלקעווע, גרוי וויאַלעט, לייַאַ, לייַאַווע, לאַווענדערש, לאַ-ווענדלש, היאַציניטיש, העל־איטראַפֿיש, פֿלוימ-פֿאַרביק, אַמעטיסטיש.

[פֿאַרגלײַכונגען רויט ווי די זון, ווי אַ הער-ליש) פֿלעך, ווי צונטער, ווי פּונק, ווי גלוט, ווי גליַענדיקע קוילן, ווי גליַענדיקער אַיזן, ווי קופּער, ווי ציגל, ווי קאַמאַש, ווי אַ שוועבעלע, ווי הונט ווילד־פֿלייש, ווי אַן אַפּגעשונדענער הונט, ווי אַן אינדיק, ווי אַ פּויער, ווי אַ בור־לאַק, ווי יעשו, ווי מראה פֿהן, ווי די מראה פֿון פֿהן, ווי אַן עפֿל, ווי אַ מער, ווי מערן, ווי ווימפּער-לעך, ווי מאַלינעס, ווי אַ קאַרש, ווי אַ בוריק, ווי אַ צוויק (טשוויק), ווי אַ צייטיקער אַרבוז (קאַוזן), ווי אַ צייטיקע קאַווענע, ווי צימעס, ווי בלוט, ווי וויין, * ווי אַ יונישער הינטן.

פֿראַז: די צורה ווערט בייַ אים צעשפּרונגען. **שפּר:** אַ געלעך (אַ רויטער) מאַכט ניט קיין פֿעלער; אַ רויטער (אַ געלער) איז אַ גיב (אַ רמאי); אַ רויטן (אַ געלן) זאָל מען יונגער-

וו: זיין (ווערן, מאַכן) ברוין; ברוינען, פֿאַר-ברוינען, צוברוינען; ובאַקן ניטעווען, צו-ניטעווען, פֿאַרניטעווען; בייַצן, בראַנירן. **אַדִּי:** ברוין, ברוינלעך, בורע, גיאַדע, ראַ בעטינע, וויסלעך ברוין, העל ברוין, קעסטן ברוין, קאַשטאַנען ברוין, קאַשטאַנעווע; שאַטין, שאַטען; ברונעט, טונקל ברוין, רוס ברוין, באַרדאַ, געל ברוין, רויט ברוין, פּערפֿל ברוין, פּורפור ברוין, שוואַרץ ברוין, הירשן ברוין, פּוקס ברוין, כאַקי ברוין, זשאַווער ברוין, ראַסט ברוין, קופּער ברוין, נוס ברוין, האַגונס (האַזל־נוס) ברוין, פּאַלמען ברוין, קאַרשן ברוין, מאַהאַאַנאַני (מאַכאַנע) ברוין, צימרינג ברוין, שאַקאַלאַד ברוין, לעבער ברוין; געברוינט, פֿאַרברוינט, אַפּגעברענט [פֿון דער זון]; זונפֿאַרברענט. **פֿאַרגלײַכונגען** ברוין ווי קאַרש, ווי (אַ) לעבער, ווי מאַהאַאַנאַני (מאַכאַנע).

299. רויט, פּורפור

ס: רויטקייט; וואַרעמער קאַליר, לייַבקאַ-ליר, גאַלדקאַליר, ציגל־קאַליר אַאַוו, פּורפור־קאַליר, פּורפֿל־קאַליר, פּערפֿל־קאַ-ליר אַאַוו ← אַי; פֿרהאָדומה, מראה־פֿהן. [פֿאַרבוואַרגט קאַרמין, קאַרמעזין, קרימע-זין, ווערמיליאַן, ווערמיל־פֿאַרב, קאַטשיניל, קערצענעלען, סוריק, אַליוואַרין, רויטע אַכרע (אַקער), צינאַבער, בליַצינאַבער, מיניום, סאַנטאַלין, אַמאַראַנט, אינדיש רויט, ענגליש רויט. ווענעציאַנער רויט, טערקיש רויט, פּאַ-לאַדיום־רויט, קראַפּרויט, אַנאַטאַ, רעאַלאַגאַר; רוזש, לייַפּפּאַמאַדע; רויטע טינט, רויטער קרייד; [פּורפור] אַניל, אַנילין, קיניגפּורפור, פּורפורין.

וו: זיין (ווערן, מאַכן) רויט; רויטיקן זיך, רייטלעך זיך, רויטלעך זיך, פֿאַררייטלעך זיך; פֿלאַמען, פּאַליען, ברענען אַאַוו ← 256; זיין (ווערן, מאַכן) פּורפור (פּורפֿל, פּערפֿל); פֿאַרליפֿן מיט בלוט.

הייט פֿאַרשרײַבן; פֿאַר אַ רויטן זאָל מען זיך היטן.

וען אויך: ברענונג 256, געל 299.

300. גרין

ס: גריניקייט, גרינ(ב)לעכקייט, ים־קאַליר, איילבערט־קאַליר אַזױװ ← אײ.

נפֿאַרבױאַרן רעזעדע־פֿאַרב, סעל־אַדאַן, צעל־אַדאַן, כּלפֿאַר־פֿיל, פֿאַרזיער גרין, זאַפֿט גרין, מינעראַל גרין, בערג גרין.

וו: זימן (װערן, מאַכן) גרין; גרינען, פֿאַרגרינען.

אַדי: גרין, גרינ(ב)לעך, בלו־אויג־געל, בלאַס גרין, העל גרין, טונקל גרין, געל גרין,

מאַט גרין, געלבלעך גרין, בלוי גרין, אַקױאַ־מאַרין, רויט גרין, שױאַרץ גרין, אַנטיקן גרין,

פֿאַטינע, שױאַראַק (שױאַראַג) גרין, עמעראַלד גרין, טירקויז גרין, ים גרין, ים־ױאַסער גרין,

קופּער גרין, שטאַל גרין, כּראַם גרין, אייל גרין, איריס גרין, ביליאַרד גרין, פֿערשקע גרין,

עפל גרין, אַרבעס גרין, איילבערט גרין, אַלזױ גרין, מירטן גרין, ציטרין גרין.

נפֿאַרגלײַכונגען גרין ווי גראַז (אום שױעױט), ווי שאַװער, ווי אַ בלאַט אין פֿרילינג,

ווי אַן אַגרעס, ווי אַן אױגע־קע, ווי אַ קעפל (הייפּטל) קרויט, ווי אַרבעס, ווי מאַך, ווי אַ

זויערער עפל, ווי אַ גרינע פֿאַטלעזשאַנע, ווי אַ יאָדלע (יעלע), ווי אַ גריל, ווי אַ װאַרעם

אויף קרויט, ווי אַ יאַשטשערקע, ווי גאַל, ווי אַן עקרה, ווי די גרינע טױז.

301. געל

ס: געל־קייט; בורשטיק־קאַליר, גאַלד־קאַליר אַזױװ ← אײ.

נפֿאַרבױאַרן גאַמבאַזש, פֿלאַױן, פֿוסיק, סיליק־געל, בלינגעל, קאַדמיומעל, כּראַמ־געל, אינדיש געל, קינינסגעל, געלע אַכרע

(אַקער), אַרפּימענט, אױעראַלין, קסאַנטין, קסאַנטאַפֿיל, אַראַנאַט, אַרלעאַן־פֿאַרב.

וו: זימן (מאַכן) געל; פֿאַרגעלן. אַדי: געל, געלבלעך, געלזיכטיק, בלאַס

געל, גרוי געל, גרין געל, רויט געל, טונקל געל, קױאַרץ געל, קרעם געל, קרעמיק,

גאַלד געל, גאַלדן, גאַלדיק, בורשטין געל, בור־שטיין, זאַפֿרען געל, זאַפֿלאַר געל, ציטרין

געל, לימאָן געל, שליסל־בּלום געל, שטרוי געל, שטרוי־ייק, פֿלאַקס געל, פֿלאַקסן, פֿלאַקסיק,

כּראַם געל, שאַמעױע, לעדער געל, שױעבל געל, זאַמד געל, זאַמדיק; פֿאַרגעלט.

נפֿאַרגלײַכונגען געל ווי די זון, ווי פּוטער,

ווי גענדזענע שױאַרץ, ווי גענדזשױאַרץ, ווי בויםל, ווי אַ גריבענע, ווי האַניק, ווי אַן איי,

ווי אַ געלכל, ווי (יאַרעױע) װאַקס, ווי אַ הל־בּן ליכטל, ווי אַ מער, ווי מערן, ווי אַ ציטרין, ווי

אַ לימענע, ווי אַן אַתּרוג, ווי מעש, ווי גאַלד, ווי זאַפֿרען, ווי זאַמד, ווי אַ קאַנאַריק, ווי אין דער

געלזוכט, ווי אַ מַת, ווי אַ בלאַט נאָך סופּות, ווי אַ בלעטל פֿון אַ ספֿיחה, ווי די געלע טױז,

* ווי דרעק.

וען אויך: רויט 299.

302. בלוי

ס: בלוי־קייט; הימל־בלוי־קייט, װאַסער־קאַ־ליר, הימל־קאַליר אַזױװ ← אײ.

נפֿאַרבױאַרן בלוי, בלאַ, בלוי־עכץ, בלאַ־לעס, בלאַזוס, סינקע, אינדעך, אינדיאַ־בלוי,

אינדיאַטין, תּכּלַת, אַגיל־בלוי, קינינסבלוי, בערלינער בלוי, פּרעסיש בלוי, קאַבאַל־בלוי,

ציאַן, זאַפֿער, סיעניט־בלוי, אַנטאַציאַן, װיד־לאַױריק, לאַױרקע, ליטמוס, לאַקמוס, אױל־טראַמאַרין.

וו: זימן (װערן, מאַכן) בלוי (בלאַ); בלוי־ען, אַנבלוי־ען, אַפּבלוי־ען, אױסבלוי־ען, פֿאַר־בלוי־ען; בלאַען אַזױװ; סינקעױען.

אַדי: בלוי, בלאַ, בלאַז, בלאַז, בלוי־לעך, העל בלוי, בלאַס בלוי, הימל בלוי, אַזור, לאַזור, בלאַנקעט, בלאַנקיטע, װאַסער בלוי,

מאַרציפאַנאַווע, קאַלאַראַווע, קראַסע; רעג-
 בוּיגנדיק, מיניאַנע, קאַלידאַסקאַפּיש; שטרײַ-
 פּיק, געשטרײַפט; געפאַסיקט, פאַסקעוואַטע,
 געפאַסקעוועט; קעסטלדיק, געקעסטלט, קאַ-
 רירט, קראַטענע, פּעריסטע, מאַזאַיש, פּערל-
 דיק, געפּלעקט, געפּינטלט, געשפּרענקלט,
 געשפּרינקלט, ראַב(ע).

אינון: עקודים נקודים וברודים; מיט קעס-
 טעלעך געקעסטלט און מיט שפּרענקע-
 לעך געשפּרענקלט; אַלע קאַלירן פֿון רענג
 בויגן; אין שטרײַפֿן; אין פאַסיקעס; אין קעס-
 טעלעך; אין קראַטן; אין פּינטעלעך; אין
 גראַדניקעס.

וען אויך: קאַליריקייט 293.

גרין בלוי, פּורפור בלוי, טונקל בלוי, גראַנאַט,
 שוואַרץ בלוי, מאַרין בלוי, קאָדעט בלוי, אול-
 טראַמאַרין, שטאַל בלוי, סאַפּיר בלוי, פּערל
 בלוי, קינדער בלוי, האַלבנאַכט בלוי, לופּט
 בלוי, עלעקטרו(ס)ע בלוי, אַטמאָספּער בלוי,
 אַטמאָספּעריש; ברויך־אויך־בלוי, בלאַדאָן
 בלוי, בלאַנע־בלוי, בלאַנע־בלאַ; געבלויט,
 פֿאַרבלויט אַזױ"ו ."

פֿאַרגלײַכונגען בלוי (בלאַ) ווי דער
 הימל, ווי דער ים, ווי דער טײַך, ווי וואַסער,
 ווי אַ בלימל צווישן קאַרן, ווי טינט, ווי אַ מילך,
 ווי אַ מילץ, ווי אַ קעסל, ווי אַ געהאַנגענער, ווי
 אין אַ גרויסן פֿראַסט, ווי מײַנע געשעפטן.

303. אַראַנוש

ס: אַראַנושקאַליר ← אַדי.

פֿאַרבחורג) זונגאַלד, מאַרס־אַראַנוש,
 אַכרע (אַקער), קאַדמיום, אַלייאַרין, מאַנדאַ-
 ריך־פֿאַרב.
 אַדי: אַראַנוש, יאַראַנושעווע, געל און רויט,
 כראַם אַראַנוש, אַלטנאָלדיק, מעשפֿאַר-
 ביק, פֿלאַמפֿאַרביק, אַפּריקאַו־פֿאַרביק, מאַג-
 דאָרף־פֿאַרביק.

304. פֿאַרשייִדנפֿאַרביקייט

ס: פֿאַרשיידנקאַליר(נד)יקייט, פֿאַרשיידנ-
 פֿאַרביקייט, פֿילפֿאַרביקייט, בונטקייט
 אַזױ"ו ← אַדי; קאַלירן־שפּיל, פֿאַרבנשפּיל;
 רענגבויגן; איריאַציע.

וו: פֿאַרבן (מאַכן) אין פֿאַרשיידענע קאַלירן;
 בונטפֿאַרבן, איריווירן, שפּרענקלען,
 שפּרינקלען, פּינטלען, פֿלעקן, פאַסעווען,
 שטרײַפֿן, קעסטלען, קאַלירן.

אַדי: בונט, קאַליר(נד)יק; צווייקאַליר(נד)יק,
 דרייקאַליר(נד)יק אַזױ"ו; פֿילקאַליר-
 (נד)יק, פֿאַרשיידנקאַליר(נד)יק; בונטפֿאַרביק,
 פֿאַרשיידנפֿאַרביק, פֿילפֿאַרביק; פּיסטרע,

305. זעוודיקייט

ס: זעעוודיקייט, זעיקייט אַזױ"ו ← אַדי; זעונג,
 קוקונג, בליקונג אַזױ"ו ← וי; ראַיה; חוש
 הַראַיה, זע־חוש; זעקראַפט; זעעניש, אויגנשן;
 זעפּלעד, יגעזיכטפּלעד, זעקרייז, זעצענטער,
 זעלייניע, יגעזיכט־לייניע, זעווינקל, זעפּונקט,
 קוקפּלעד, קוקווינקל אַזױ"ו.

נאַמאַרע, שאַרפֿע, שטאַרקע, חײַטע
 אַזױ"ו ראַיה; שאַרף אויג; טבֿיעת־עין (פֿון אַ
 תּלמיד־חכם); קוק, בליק, פֿלוג, פּינטל, חונק;
 שאַרפֿער (דורכדרינגענדיקער) בליק; אַד-
 לערבליק; אַ קוק ווי פֿון יאַסע דעם בלינדן
 [שפ].

זער, צווער, צוקוקער, יצושיער,
 ביזער, עדות, יעד־ראַיה, אויג־עדות; ביז-
 זיער, בישטייער, אַבסערווירער, אַכטגעבער,
 יבאַבאַכטער, אַבסערוואַטאָר; קאַץ; רואה
 וַאִינו גִּירָה; גאַפֿער, גאַצער אַזױ"ו ← וי.

אַפּטישע אינסטרומענטן ברייל, בריילן,
 גלעזער, אוינגלעזער, שפּאַקולן; קועטש
 גלעזער, פענסע; האַרנברילן; זונברילן,
 שטויבברילן, שנייברילן אַזױ"ו; [טיילן בריילן]
 האַלאַבליע; גלעזל, אייגל; רעמל, רעם;

אָנמאַטכיניען [קל]; אָנשטעלן ואויף עמעצן א פאַר אויגן (די אויגן); אַינשטימען (אַינעסן זיך) ואין עמעצן מיט די אויגן; גיט אַראָפֿ געמען (גיט אַראָפֿלאָזן) ופֿון עמעצן קיין אויגן; זיך גיט קענען זאָט אָנקוקן; דורכשטעכן (דורכשפּיזן, דורכדרינגען) ועמעצן מיט די אויגן; באַטלײטן מיט די אויגן, נאָכקוקן; אַרויסקוקן ואויף עמעצן די אויגן, אויסקוקן זיך נאָך עמעצן די אויגן ← 535.

אויסקוקן; צווען, צוקוקן; זיין אַ צוקוקער, זיין אַן עדות, זיין אַן עדר־איה; ביזוויינען, זיין דערביי, דערבייזיין; זען מיט די אייגענע אויגן; באַקוקן, וואַרן באַשיען, באַשיינען; אַרומקוקן, באַזען, אַרומזען, אינספעקטירן, באַטראַכטן; שפּיגלען זיך, אָנשפּיגלען זיך; קוקן בשבֿע עינים (מיט זיבן אויגן); זוכן מיט די אויגן; נאָכזען, איבערזען, איבערקוקן, איבערבליקן; דורכזען, דורכקוקן, דורכבליקן; אונטערקוקן זיך, אויסקוקן, נאָכקוקן, שפּיאַנירן, לאַקערן, לוייערן אַזױ"ח ← 351, 352; אַינקוקן זיך, אַב־סערזירן, אַכטגעבן, באַאַבאַכטן; האַלטן אין אויגן (אויפֿן אויגן); האָבן אין אויגן; געבן (האַלטן, וואַרפֿן) אַן אויגן; אַכטונג געבן, אויפֿזען, רואַה זיין אַזױ"ח ← 313; דערזען, דער־בליקן; מאַרקן, מערקן, באַמערקן; וואַן דער קנאַסן, דערקנייען, זאָטשען; אַרויסזען, אַרויס־דערזען, אַנטדעקן, דערקענען, אונטערשיידן, אויסמאַכן; עפֿענען ועמעצן די אויגן.

וּפֿאַרגלײַכונגען קוקן זיין אַ גלח, זיין אויף אַ בער, זיין אַ הונט אויף אַ רבי, זיין אַ פֿלאַך דערקע (בוט) פֿון וועסטל־קעשענען; באַטראַכטן פֿון אַלע זייטן זיין מען באַטראַכט אַן אַתרוג.

אַדײַ; זעיק, זעענדיק, זיזעל ← סאָח.ו.

אַינז; זע!; קוק!; גיב אַ קוק!; אין פֿלוז.

פֿראַז; וצו איינעם וואָס קוקט אַריין קום אַריין און קוק אַרויס; בעיני ראַייתי; אַשרי עיני ראתה קָל אַלה.

שפּר; אַינה דומה שְׁמיעה לְראַיה; איין אויג

אָפּערע־גלעזער, מאַנאָקל, בינאָקל, לֶאָר־געטע, לֶאָרניאָן; לֶינדו, לֶענס וואַס; אַכראַ־מאַטישע, קאָנקאַזע, קאָנוועקסע, ביקאָנוועקסע אַזױ"ח לֶינדו; ברענגלאָז, ברענבריל, זאַמלגלאָז; לופּע, (פֿאַר)גרעסער־גלאָז, שפּאַק־טיח; מיקראַסקאָפּ; טעלעסקאָפּ, אָקולאַר, בינאָקולאַר; קאַטאַפּטרישער טעלעסקאָפּ, רעפֿלעקטאַר; דיאַפּטרישער טעלעסקאָפּ, רעפֿראַקטאַר; פּרזומע־טעלעסקאָפּ, שפּיגל־טעלעסקאָפּ אַזױ"ח; פּעריסקאָפּ, ספּעקטראַ־סקאָפּ אַזױ"ח; וטיילן אויגנשטיק, אַביעקטיוו; אַפּטיק, אַפּטאָמעטריע.

אַפּטיקער, אַפּטאָמעטריסט.

וו; זען; האָבן גוטע אויגן; זען זיין אַ קאַץ אין דער פֿיניצטער; האָבן די אויגן אין קאַפּ; געמען די אויגן אין די הענט; קוקן, קאָקן וואַס, בליקן, לוגן, זשירען, וואַל מאַטכען, מאַטרען; געבן (טאַגן) אַ בליק (אַ קוק); וואַרפֿן אַן אויגן (אַ בליק, אויגן, אייגענע־לעך); אָנקוקן זיך וואַס, אָנזען זיך וואַס סך; אָנשטרענגען די אויגן; צוויינקען, אונטערזינקען, איבער־זינקען זיך, דורכזינקען זיך; געבן אַ פּינטל מיטן אויגן; איבערקוקן זיך, איבערוואַרפֿן זיך מיט בליקן.

גאַפֿן, גאַפּיען, גלאַצן, גלאַצן, גלאַנצן, גלעמדזען, שטירענען, שטאַרן, שפּיזן, אויפֿ־קוקן, אויפֿגלאַצן; אויפֿהייבן די אויגן; פֿאַר־רייסן דעם קאַפּ; אויסשטעלן (אויסלופּען, אויסגלאַצן, אויסגלאַנצן, אויסשיסן, אויסשפּיזן, אויסשטירען, אויסשטשערען, אויססטאַר־טשען, אויסטאַראַטשען, אויסטאַראַטשען, אויסטרישטשען, אויסטאַרעפּען) אַ פֿאַר אויגן (די אויגן); פֿאַרגלײַכן (פֿאַרגלאַצן, פֿאַרגלײַכן) די אויגן; אויסשטעלן (אויסגלאַצן אַזױ"ח) גרוי־סע אויגן (קעלבערנע אויגן, אַ פֿאַר גלעזערנע אויגן, אַ פֿאַר אויגן זיין דער אַרענדאַר אויפֿן אַץ קוצץ, אַ פֿאַר אויגן זיין דער בריסקער מלאַך־המוות); פֿאַרקוקן זיך, פֿאַרגאַפּיען זיך; אָנקוקן, אָנבליקן, אָנזען, אָנפּגימען, אָנגלאַנצן,

ניט וען פֿאַר די אויגן; ניט אָנווען פֿאַר (אין) די אויגן; ניט וען קיין תמונת אַות; טאַפֿן די ווענט, טאַפֿן אין דער פֿינצטער; בלינדוען, שפּילן אין בלינדועקייט (זשמורקעס); זיין פֿינצטער פֿאַר די אויגן; האָבן אַ יאָריד צווישן די אויגן; בליענדן (שווינדלען) פֿאַר די אויגן - 289.

וּפֿאַרגלייכונגען וען ווי אַ פֿלעדערמוז, ווי אַ בלינדע הון, ווי אַ בלינד פֿערד, ווי אַ פֿלאַנדערקע מיט איין אויג; אָנווען ווי דעם פֿינקן אויער (ווי די אויערן).

פֿאַרשטעלן (פֿאַרמאַכן, צומאַכן) די אויגן; ניט קוקן; אַוועקקוקן, אָפּקערן זיך, אַוועק דרייען זיך; פֿאַרקוקן, פֿאַרווען; קוקן ערגעץ אַנדערש; קוקן דורך די פֿינגער.

פּינטלען (בלינקען, בלייצלען, בליינען, בלייצלען, מרוגען, מריגען, מרושען) מיט די אויגן; שיקלען (זשמורען) מיט די אויגן; פֿאַר זשמורען די אויגן; קוקן קיין גושן (קיין גראַנאַו, קיין וויסאַקע); קוקן באַזכסן.

אַדי: בלינד, סגינהורדיק, בלינדעוואַטע, שטאַק בלינד, האַלב בלינד; טאַגבלינד, נאַכטבלינד אַז"ו - 420; בלינד ווי די נאַכט, ווי די וואַנט; איינאויגיק; קורצראַיהדיק, שוואַכראַיהדיק, שוואַכזיכטיק, קורצזיכטיק; ווייטראַיהדיק, ווייטזיכטיק; שיקלדיק, קרומ אויגיק, קאַסאַקע, קאַסע, באַלעכאַטע; באַ ברילט.

אינון: בלינדערהייט; אומגעווען; בלאַ ראַיה. פֿראַז: וואָס ער דערזעט ניט דאָס דערהערט ער; איבער די אויגן זעט ער ניט; ער קוקט מיט איין אויג אין גושן, מיטן אַנדערן אין מצרים; איין אויג אין מצרים, דאָס אַנדערע אויפֿן בית־חיים; אַז ער קוקט אויף די הינער פֿגזן די געגנד (די קאַטשקעס); ער שילט זיך מיט די אויגן; ווי זינען געווען מינע אויגן? די אויגן זינען מיר פֿאַרשטעלט געוואָרן.

שפּר: וואָס דו זעסט ניט מיט די אויגן פֿאַר זיכער ניט מיטן מויל; אַז מען מאַכט צו די אויגן זעט מען אַ רוח; אַ מאַל דאַרף מען

האַט מער גלויבן (באַמנות) ווי צוויי אויערן; בעסער טוט געווען איידער שלעכט געהערט; צו וואָס גלייבן, אַז עס זינען דאָ אויגן; פֿאַר אַנקוקן צאָלט מען קיין נעלט ניט; קוקן מען מען, נאָר ניט גלאַצן; פֿון וען איז נאָך קיינער ניט בלינד געוואָרן; מיט וואָסערע אויגן מען קוקט איינעם אָן אַזאָ פֿנים האָט ער; די אויגן זינען דער שפּיגל פֿון דער נשמה; דאָס אויג איז קליין, דאָך זעט עס די גאַנצע וועלט; דאָס אויג איז אַ קליין לעכל און שלינגט אַין די גאַנצע וועלט; די אויגן זינען גרעסער ווי דאָס מויל; די אויגן זינען ווייטער פֿון האַלדו; די אויגן זעען און דאָס האַרץ וויל; די אויגן זאָלן ניט וען, וואָלטן די הענט ניט גענומען; דאָס אויג דערציילט וואָס דאָס האַרץ מיינט; ווער עס זינדיקט מיט די אויגן, ווערן זיי אים טונקל אויף דער עלטער; אַז דו קוקסט אויף הויכע זאַכן האַלט זיך צו דאָס היטל; וואָס נוצט ליכט און ברייל, ווען דער מענטש ניט זען וויל.

וען אויך: ביזויקייט 111, אַנבליק 307, אָנעוועוודיקייט 352.

306. בלינדקייט

ס: בלינדקייט, סגינהורדיקייט; קורצזיכטיק קייט, שוואַכזיכטיקייט, קאַסאַקעקייט אַז"ו - אַ; די ליכטיקע שטאַר; שוואַכע (גידעריקע, טונקעלע, קורצע) ראַיה; בלייזע (קאַליע) אויגן; שיקלדיקע (קרומע, קאַסאַקע, קאַסע) אויגן.

בלינדער, סגינהור, סליעפֿאַק; בלינדער שד, בלינדער טשאַרט; איינאויגיקער, באַלעכאַטער, קורצזיכטיקער, שיקלדיקער, קאַ סאַקער אַז"ו - אַ.

ח: ניט וען; זיין אָן אויגן; זיין בלינד; זיין בלינד אויף אַן אויג; זיין בלינד אויף די אויגן; זיין געפֿאַלן (געשלאַגן) אויף די אויגן; האָבן פֿאַרגלעזערטע (גלעזערענע, פֿאַרגלייזטע) אויגן; האָבן די אויגן אין דער פֿאַטלייניצע;

אָן אויג צומאַכן; קוק דײַך ניט אום וואָרעם דו
 חעסט ווערן אַ שטיק זאַץ; דער בלינדער
 האָט זינע אויגן אין די שפיץ פֿינגער; מיט איין
 אויג ועט בײַ דיר דער בלינדער מער ווי דו
 בײַ אים מיט צוויי אויגן; אַ בלינד פֿערד
 טרעפט גלײַך אין גרוב אַרײַן; אַ בלינדער
 האָט לײַב צו הערן אַלע ווינדער; אַ בלינדער
 גלייבט, אָו מען זאָגט אים: ער האָט אַ שײַן ווייב;
 וואָס וואָלט דער בלינדער געהאַט צו קלאָגן,
 ווען ער וואָלט דעם וועג געזען?; לײַב עײַז
 לאַ תתן מיכשול; סומא תשוב כמת; אַ בלינד
 דער האָט אַ לײַכטן טײַט-מען פֿאַרשפּאַרט
 אים די אויגן צוצומאַכן; די קאַטשקע קוקט
 גאָר אין אַ זײַט, אָבער אירע אויגן טראָגן
 חײַט.

וען אויך: פֿאַרהוילונג 351, קראַנקייט 420.

307. אָנבליק

ס: חײַזגעבונג, דערשיינונג, פֿענאַמען; פּאָזיר,
 חײַזע, זענונג, פֿאַנטאַם, פֿאַנטאַומע, פֿאַנ-
 טאַומאַנאַרײע, מיראַזש, פֿאַטאַ-מאַרגאַנאַ;
 בילד, געמעל, טאַבלאַ, אימאַזש, פֿאַרשטע-
 לונג, ספּעקטאַקל, סצענע, דעקאָראַציע, פּער-
 ספּעקטיוו, פּראָספּעקט, פּויגל-פּערספּעקטיוו,
 אויסבליק, אַרויסקוק, אַויסזיכט, װײַד,
 דורכבליק, דורכזיכט, וויסע, לאַנדשאַפּט,
 גענוג; אַנטפּלעקונג, אויפֿוויקלונג, אויסשטע-
 לונג; פּאַנאָראַמע, ציקל־אַראַמע אַאָװװ.
 אַספּעקט, פֿאַזע, ווינקל, אויסן, דרויסן,
 לײַנע, קאַנטור, פּראָפּיל, אַומריס, אַומשאַרף,
 פֿאַרעם, פֿיגור, (גע)שטאַלט, שטעל; סילועט;
 באַלײַכטונג, לײַכט, שײַן; אויסזען, פֿאַר-
 שטעל, אויסקוק, אַנקוק, אָנבליק, אַזויכט,
 פֿנים, געזיכט, אַנגעזיכט, פּײַזאַנאַמיע, קאַליר
 (פֿון פֿנים), געזיכטפֿאַרב, קאַמפּלעקציע;
 אויסדרוק, מינע, שטריך, האַלטונג, גאַנג.
 וו: האָבן (כאַפּן) דאָס אויסזען פֿון (דעם אויס-
 זע פֿון, דעם אויסקוק פֿון, דעם אָנבליק פֿון

308. אינטעלעקט

ס: אויפֿגעמיקייט, פֿאַרנעמיקייט, באַנעמי-
 קייט, גײַסטיקייט אַאָװװ-אָר; אויפֿגעמונג,
 אַויפֿפֿאַסונג, אײַנזענונג אַאָװװ-װװ.
 אינטעלעקט, שכל; פּראָקטישער, פּשוט-
 ער, מײַשכֿדיקער, געזונטער, גײַשער אַאָװװ
 שכל; שכל־הַיִשׁר, טראָפּ, זינען, זיין, פֿאַר-
 נונפֿט, פֿאַרנופֿט [אַרײַן], געניס, מענטאַליטעט,
 אינטעליגענץ, אינטעלעקטואַליסם, אינטעלעק-
 טואַליטעט.

אינטעלעקטועלע פֿעיקייטן; דענקפֿעי-
 קייט, טראַכטפֿעיקייט, שאַצפֿעיקייט, אור-
 טײַל-פֿעיקייט, פֿאַרנעם-פֿעיקייט, באַנעם-
 פֿעיקייט, אויפֿנעם-פֿעיקייט, אַויפֿפֿאַסונג
 פֿעיקייט, באַגריף-פֿעיקייט, דערקען-פֿעיקייט,
 אָבסערוויר־פֿעיקייט, באַאַבאַכט-פֿעיקייט,
 אונטערשייד-פֿעיקייט אַאָװװ; ראַציאָנאַליטעט;
 ראַציאָנאַליאַציע; תּפֿיסה, כאַפּ, באַנעם,
 אויפֿנעם, פֿאַרנעם, הַשְׁגָה, באַגריף, קאַנצעפּ-
 ציע, פּערזעפּציע, אפּערזעפּציע; פֿאַר-
 שטאַנד, פֿאַרשטענדעניש, הַבְנָה, דעת, דעה,
 דערקענטעניש, אײַנזען, רעאַליאַציע, אָר-
 יענטאַציע, אַסאַציאַציע, אָבסערוואַציע, דיפּע-
 רענציאַציע, דיסקרימינאַציע, דיסטינקציע,
 מַבְיֹוֹת; חַכְמָה, קלוגשאַפּט < 339; פֿעיקייט,
 טאַלענט, טאַלאַנט < 437; פּסיכישע קראַפּט,
 פּסיכיק.

דענקאַרגאַן, טראַכטאַרגאַן, קאַפּ, קאַפּ-
 שטיק, אײַבערשטיבל, מוח, געהירן, מאַרך,

חייץ (קארן); אַפטיילן דאָס סולת פֿונעם פסולת; דערקענען דעם אונטערשייד, פֿונאַר דערקלײבן זיך, װױסן באַשייד; דערקענען דעם אינדיק נאָכן פּיק (דעם פּױנז נאָך די פֿעדערן); אַרױנטירן זיך, אַרױסבלאָנדזשען; דערגיין אַ טאָלק, דערגיין דעם מײן פֿון; גע- פֿינען דעם שליסל צו; פֿײענען צווישן די שורות; שטויסן זיך, אַנשטויסן זיך, שטויסן זיך מכּוח שטױס [ש]; מִבִּין זײן, צעקײען; [ו]ן קאַ- נײען, טשאַמען; אײנבליסן; פֿאַרשטיין װי אַ ב־דָעת, װי אַ חכם אױפֿן חונק, װי דער חיל- נער גאון (אַלײן); זען טיף; זען דורך; דורכ- זען; זען בחוש, זען מיט אַפֿענע אױגן; זען פֿיכט; זען אין אַ נײַ פֿיכט (אין אַ נײַער שײן); זען אין ריכטיקן קאָליר; עפֿענען די אױגן; דערווען, דערקענען, אױסמאַכן; דערטראַכטן זיך צו < 328; מאַרקן, מערקן, באַמערקן, אָבסערווירן, באַאָבאַכטן; אײנזען, ירעאַזיר זײן.

אַדי: שכלדיק, פֿאַרשטאַנדיק, פֿאַרשטענ- דיק, פֿאַרנונפֿטיק, פֿאַרנופֿטיק [איר]; (בר)דעתיק, ראַציאָנאַל, אינטעלעקטועל, מענטאַל; דענקפֿעיק, אורטייל־פֿעיק, אױפֿנעם פֿעיק, באַנעם־פֿעיק, פֿאַרנעם־פֿעיק, אױפֿ- פֿאַס־פֿעיק, באַגריף־פֿעיק, אונטערשייד־ פֿעיק; אױפֿנעמיק, באַנעמיק אַזױ; דיסקרי- מינאַטיוו, דערקענטעניש־פֿעיק, אָבסערוויר- פֿעיק, באַאָבאַכטונג־פֿעיק; אינטױטיוו, אינ- סטינקטיוו, אידעעל, טראַנסצענדענטאַל, גײס- טיק, פּסיכיש; װױסיק, װױסעװדיק, באַװױסטױניק; אומװױסיק, אומװױסעװדיק, אומבאַװוסט, אומבאַװוסטױניק; אונטער- װױסיק, אונטערװױסעװדיק, אונטערבאַװוסט, אונטערבאַװוסטױניק; מעטאַפֿיזיש, פּסיכאָ- פֿאַגיש אַזױ < 30.

פֿראַז: על־פּי שכל; רמעה מן השכל; איבער דעם מענטשלעכן פֿאַרשטאַנד;

ניט משיג צו זיין; ניט צו פֿאַרשטיין אַזױ.

זען אויך: געדאַנק 309, פֿאַרשונג 315, אורטייל 326, אויס-

טראַכטער [ש]; אױג; שאַרף אױג, טפֿיעת־עין (פֿון אַ מלמד־דַחכם).

נשמה, זעל, זייל, גײסט, פּסיכע, פּנעזומע; פּסיכיק; פּערזענלעכקייט, פּערסאָנאַליטעט, אינדיװידװאַליטעט; עגאָ, איך; װױסיקייט, װױסעװדיקייט, באַװוסטױן, באַװוסטױניקייט; נױט־װױסיקייט, נױט־װױסעװדיקייט, אומבאַװוסט זײן, אומבאַװוסטױניקייט; אונטערװױסיקייט, אונטערװױסעװדיקייט, אונטערבאַװוסטױן, אונטערבאַװוסטױניקייט; פֿאַרװױסיקייט, פֿאַרװױסעװדיקייט, פֿאַרבאַװוסטױן, פֿאַרבאַװוסט זײניקייט; צוװױטער איך, אַלטער עגאָ; סופּער- עגאָ, איבעראיך; איז, עס; אונטערװױסיקער (אונטערװױסעװדיקער, אונטערבאַװוסטױני- קער) איך; פֿאַרבאַרגענער (פֿאַרהױלענער), העכערער איך; צוװױטע װױסיקייט, צוװױטער באַװוסטױן; פֿאַרבאַרגענע (פֿאַרהױלענע) װױ- סיקייט (באַװוסטױניקייט); גײסטיקע צוװױסיקייט; טאַפֿעלע, פֿילפֿאַכיקע פּערזענלעכקייט.

[װיסנשאַפֿט] מעטאַפֿיזיק, פּסיכיאַטריע, פּסיכאָלאָגיע, חכמת־הנפשׁ; פּנעזומאַטאָלאָגיע, אַנטאַלאָגיע; דערקענטעניש־לעזע, עפּיסטע- מאָלאָגיע, גאָסעאַלאָגיע, נאָאַלאָגיע; אידעאָ- לאָגיע; פּסיכישע פֿאַרשונג; פּסיכאָנאַליז; אידעאָליזם, אידעאָליטעט, טראַנסצענדענ- טאַליזם; מענטאַלע, גײסטיקע, מאַראַלישע פּילאָסאָפֿיע; פּילאָסאָפֿיע פֿון שכל, פּסיכאָלאָג, פּסיכיאַטער, פּסיכאָפּיזיקער, מעטאַפּיזיקער.

זו: האָבן שכל (פֿאַרשטאַנד אַזױ) < 30; זיין װױסיק װעגן, זיין װױסעװדיק װעגן, זײַן זיך באַװוסט װעגן; פֿאַרשטיין, משיג זיין, באַ- נעמען, פֿאַרנעמען, אױפֿנעמען, דורכנעמען נאָ געדאַנק; באַגריפֿן, כאַפֿן, תּופֿס זיין, אױפֿ- פֿאַסן, אפּערצעפּירן; מִבְּחין, זיין אונטערשיידן; פּסקענען, שאַצן, אַפּשאַצן, מישפּטן, אורטיילן; דיסטײנירן, דיסקרימינירן, דיפּערענצירן, איר דענטיפּיצירן; צײען אַ רײניע; װױסן װאָס איז װאָס [אין]; אַפּטיילן די פּלעזוע(ס) פֿון דעם

געפין 328, חיסן 333, קלושאפט 339, סאנטאזיע 346, בעיקייט 437.

(דרמיזא); אידעעך וועלט, הויזת-העולם, הימל-זאכן, עולמות העליונים, ספירות העליונות.

פילאסאפיע, פילאזאפיע, פילוסופיה, חכמה, חכמת-יוון; חקירה, מחקר, פאראשונ; פילאסאפיים.

309. געדאנק, אידעע

ס: געדאנקלעכקייט, אידעישקייט, פילא-סאפישקייט אא"וו - אר; דענקונג, טראכ-טונג, קלערונג אא"וו; דענקעניש, טראכטעניש, קלערעניש אא"וו; פאָרשער, זוכער, גריב-לער, אא"וו - ו; קאפארבעט, מוחארבעט, גיסטיקע אַנטרענונג, גיסטיקער פראצעס; שטייגער (אופן) טראכטן, ידענקארט.

וּפּילאָסאָפֿישע מיינונגען, סיסטעמען, שולן גריכישע און גריכישרוימישע פילא-סאפיען יאנישע, ערעאטישע שול; פיטאגא-רישע שול, פיטאגאריזם; אטאמיזם; סאפסטישע פילאסאפיע, סאפסטיזם; עריסטישע, מעגארער שול; סאקראטישע שול, סאקראטיזם; קינישע (יזינישע) פילאסאפיע; קירענאישע, העדאניסטישע שול, העדאניזם; פלאטאניזם; פילאסאפיע פון דעם אבסאָלוט (פון דער אקאדעמיע); אריסטאטעליזם, פילא-סאפיע פון ריצי; פערפאטעטישע שול, פע-ריפאטעטיק; סטאישע שול, סטאציזם; עפי-קוריום; פילאסאפיע פון גארטן; סקעפטישע פילאסאפיע, סקעפטיזם; עקלעקטיזם, עק-לעקטיק; נעאפיטאגאריזם, נעאפלאטאניזם. וּפּאַטריסטישע שולן גנאָסטיציזם, מאַני-כעזים; אַלעקסאַנדרינער שול, אַלעקסאַנ-דריניזם.

אידעעןגאנג, געדאנקעןגאנג; אידעעך לויף, געדאנקעך לויף; אידעעך פֿלוס, יגע-דאנקעך פֿלוס; אידעעך אַסאַציאַציע, געדאַנ-קעך אַסאַציאַציע; היסטארישע, לאגישע אא"וו אידעעך פֿאַרבינדונג (געדאנקעך פֿאַרבינדונג); געדאנקעך טיפֿקייט.

וּסכאַלָאָסטישע פילאסאפיען סכאלאס-טיק, סכאלאסטיציזם; מיסטישע פילאסאפיע, מיסטיציזם; קבלה; פאנטעזיסטישע שול, פאנ-טעזיס; טאמיזם, סקאטיזם, וואלוטאריזם, אדועראיזם.

באַטראַכטונג, התבוננות, מעדיטאַציע; קאַנטעמפּלאַציע, אַינקלערונג; עיון, יישוב, יישוב־הדעת, שיקול־הדעת, איבערלייגונג, שטודיע, ספעקולאַציע, רעפֿלעקסיע, חקירה, מחקר, פאראשונ, חקירות, זאנד, עקספֿלאַ-ראציע; זוכונג, עקאמענאציע - 315; האָר-שפאלטער, מוח־קניישט - 324; אַנאַליז, צע-גלידערונג; אַליין־אַנאַליז, יזעלבסט־אַנאַליז, אַליין־צעגלידערונג, יזעלבסט־צעגלידערונג; עקאמען, חשבון־הנפש; אינטראַספעקציע; אינטראַספעקטיוויזם, אינויכיום; אַ בליק מאַחורי הפרוד.

וּמאַדערנע פילאסאפיען נאָכרעפֿאַר-מאַציע־פילאסאפיע, הומאניזם, ראציאנאליזם, פאליטישע פילאסאפיע, קארטעזיאניזם, ספי-נאזיזם; מאַראַליזם, מאַראַל־פילאסאפיע; אידעאליזם, טראנסצענדענטאַלער אידעא-ליזם, רייבניציזם, בורקלייזם פֿענאַמענאַליזם, פאַנפֿענאַמענאַליזם.

אידעע, געדאנק, רעיון, כאפ, איינפאל, המצאה, שכל; בעלות - 328; אבסטראַק-טער געדאנק, אבסטראַקציע; אויסנעטראַגע-נער (צייטיקער, רייפער) געדאנק; קאנצעפט, נאכגעדאנק, מחשבה, קלער, טראכט, איבער-טראכט, היריהור, דימיון, דימיונות, הוריות; מישקל ראשון, מושכל ראשון; בילד, אימאזש; רמו, דערהער, אַנשפּיל, אַנצוהערעניש, אַנצור-געהערנס, חשש, חשד, שאַטן, סוגעסטיע, רמו

וּמאַדערנע דייטשישע פילאסאפיען קאנט-יאניזם, קאנטיזם, קריטיציזם, נעאקריטיציזם, פֿיכטיזם, שעלינגיזם, העגעליזם, הערבארטיזם,

פֿילֿאַסאַפֿיע; פֿילֿאַסאַפֿיע פֿון געשיכטע, גע-
שיכטע־פֿילֿאַסאַפֿיע, זעשיכטס־פֿילֿאַסאַפֿיע;
איידאָלאָגיע; עפּיסטעמאָלאָגיע, גאַסעאַ-
לאָגיע; טעאַריע פֿון דערקענטעניש, דער-
קענטעניש־טעאַריע; אַנאַליטישער, אינטראַ-
ספעקטיווער אַנאָ"ח מעטאָד.

קאַפּמענטש, מוח־מענטש, בַּעל־מוח, בַּעל־
מחשבות, אינטעלעקטואַל, שיינמיסט; ראַצ-
יאַנאַליסט, ראַציאַנאַלאַזאַטאָר; דענקער,
חִקֵר, חוֹקֵר, מַחְקֵר, פֿאַרשער, זוכער, גריב-
לער; אַנאַליטיקער, אַנאַליסט, אַנאַליזירער;
אַבסערוואַטאָר, אַכטגעבער, באַאָבאַכטער;
האַרשפּאַרטער; עוקר־הרים; פֿילֿאַסאָף, פֿי-
לאָאָף; [יש] פֿילֿוסאָף, פֿילֿאָאָף, פֿילֿאָזאָפּ,
פֿילֿאָסאָפּ; אַריסטאָטעלעסעס קאַפּ; פּאָ-
ליטיקער, לעזשאַנקע־פּאָליטיקער, הינטערך
איווּך־פּאָליטיקער; ריסטאָטעליכע; סאַקראַ-
טיסט, ספּיאַנאַליסט, עוואָלוציאַניסט אַנאָ"ח;
עקלעקטיקער, פּערפּאָטעטיקער, סכאַלאַס-
טיקער, עמפּיריקער אַנאָ"ח ← סובסטאַנציון אויף יום.
וו: קלערן, טראַכטן, דענקען, רעכענען,
דאַכטן; זען, קוקן; ראַציאַנאַליזירן, מע-
דיטירן; קאָנטעמפּלירן, אינקלערן; רעפּלעק-
טירן, מוחן זיך, אַבסטראַהירן, פּסיכאָלאָגיאַזירן,
אַביעקטיווירן; אַסאַצירן (פֿאַרבינדן) אַ גע-
דאַנק; סינטעזירן; חִקֵרֵהֶן, חִקֵרֵהוּעוּן, חוֹקֵרֵן,
חִקֵרֵנען זיך, ספּעקולירן, פֿילֿאַסאָפֿירן, פֿי-
לאָאָפֿירן; צענעמען, צעלייגן, צעגלידערן,
אַנאַליזירן, אַנאַטאַמירן; סובטיזירן, שפּאַרטן
האַר, עוקר הרים זיין; פֿאַרשן, פֿאַרשטן, חוֹקֵר
זיין, בודק זיין, שטודירן, עקואַמענירן, זאָנדרין
עקספּלאַרירן; זוכן, גראַבן זיך, גריבלען זיך,
אַקערן, גרונטעזען אַנאָ"ח ← 315.

אַרבעטן מיטן קאַפּ (מיטן מוח אַנאָ"ח) ← 308;
אַנשטרענגען דעם קאַפּ (דעם מוח, דעם מאַרך
אַנאָ"ח); שְׂכַלְעֵן זיך; פֿאַרנעמען (אַפּגעבן)
דעם געדאַנק צו; דרייען זיך (דולן זיך, ברעכן
זיך, צוברעכן זיך, צעשפּאַלטן זיך) דעם קאַפּ
(דעם מוח, די געהירן); האָבן קאַפּ־ברעכעניש,

שאַפענהויערס פֿילֿאַסאַפֿיע; פֿרוידס טעאַריע,
פֿרוידזיזם, פֿרוידיאַניזם; אינשטינס טעאַריע,
טעאַריע פֿון רעלאַטיוויטעט, וועדליקייט-
טעאַריע, רעלאַטיוויזם.

מאָדערנע פֿראַנצויזישע פֿילֿאַסאָפֿיע
טראַדיציאָנאַליזם, וואָלטעריאַניזם, סעךסימאָ-
ניזם; פּסיכאָלאָגיש־ספּיריטואַליסטישע שול,
פּאָזיטיוויזם, סאָציאַלאָגישע שול, בערנסאָניזם,
עקסיסטענציאַליזם.

מאָדערנע ענגלישע פֿילֿאַסאָפֿיע אַסאַציר-
אַציאָנעלע פֿילֿאַסאָפֿיע, אַסאַציאַציאָניזם;
אוטיליטאַריזם, דאַרוויניזם, עוואָלוציאָניזם,
עוואָלוציאָניסטישע עטיק, ספּענסערס פֿילֿאָ-
סאָפֿיע, אַנאַסטיציזם, אידעאַליזם, סוביעק-
טיווער אידעאַליזם.

מאָדערנע איטאַליענישע פֿילֿאַסאָפֿיע
וויקאַליזם, סענסיזם, עמפּיריזם, קריטיציזם,
אַנטאַלאָגיאָניזם, נעאַסכאַלאַסטיק.

מאָדערנע אַמעריקאַנער פֿילֿאַסאָפֿיע
טראַנסצענדענטאַלע פֿילֿאַסאָפֿיע, טראַנסצענ-
דענטאַליזם; פּראַגמאַטיזם, נייעטישע באַ-
וועגונג, נעאַהעגעלעריזם.

מאָדערנע רוסישע פֿילֿאַסאָפֿיע קריטי-
שער אידעאַליזם, עמפּיריאָקריטיציזם, מאָניזם,
דיאַלעקטישער מאַטעריאַליזם, דיאַמאַט; סלאַ-
וואָפֿאָליזם, מערבֿיזם.

[פֿאַרשיידענע העלעניזם, ביזאַנטיזם, אַנאַ-
טיזם, סינקרעטיזם, סענסואַליזם, סטראַטאַניזם,
איידעמאַניזם, מעטעמפּיריציזם, אינטוויטיוויזם,
קאָנצעפּציאָנאַליזם, אינטוויציאָנאַליזם, איראַצ-
יאַנאַליזם, סוביעקטיווזם, אַביעקטיווזם,
פּאַראַלעליזם, גלייך ווי, פֿלוראַליזם, דעטער-
מיניזם, אינדעטערמיניזם, אַקאָזיאָנאַליזם, נאַמי-
נאַליזם, אינדיפּערענטזם, אינטעלעקטואַליזם,
סובסטאַנציאַליזם, נאַטוראַליזם, רעאַליזם, מאַט-
טעריאַליזם; עקספּערימענטאַלע פֿילֿאַסאָפֿיע,
עקספּערימענטאַליזם; אויפֿקלער־פֿילֿאַסאָפֿיע;
יע; פּראַקטישע, סינטעטישע, אינדוקטיווע,
אימאַנענטע אַנאָ"ח פֿילֿאַסאָפֿיע; אידענטיטעט

אומגין מיט א געדאנק (מיט אן אידעע); האבן אין וינען (אין געדאנק, אויף די געדאנקען); זיין אויף די געדאנקען; זיין אין קאפ; איינזינקען (איינפעלטיקן זיך) אין געדאנק; דערוועקן דעם געדאנק; נעמען אויפן קאפ (אויפן געדאנק, אויף דער מחשבה אאו"ח); ארייננעמען זיך אין קאפ (אין מוח, אין די געדאנקען); פארקלערן (פארטראכטן) אן ענין; קומען אויפן וינען, קומען אויף (אין) די געדאנקען (אין קאפ אריין); באמבלען זיך (דרומלען זיך) אין קאפ; א שלאג (א קלאפ) טאן אין קאפ; דורכגיין (דורכלויפן, דורכבליצען) דורכן געדאנק; האמערן אין געדאנק; איינפאלן, אויספאלן, אויסקומען, סונערירן, סונעסטיין.

אָדִי: טראַכטעוודיק, קלערעוודיק, דענקעוודיק, איבערקלערדיק, רעפּלעקטיוו, מעדיטאַטיוו; קאָנטעמפּלאַטיוו, איינקלערעוודיק; פּאַרשעוודיק, וזכּעוודיק, חקירהוודיק, ספּעקולאַטיוו, עקספּלאַראַטיוו, אַנאַליטיש, אינוויכיסטיש, אינטראַספּעקטיוו, אַבסטראַקט, אַביעקטיוו, אידעיש, געדאַנקיק, געדאַנקענפּול, פּאַרש(ט)עריש, וזכּעריש, גריבלעריש, דענקעריש, פּיראַספּאַטיש, סונעסטיין; פּעריפּאַטעטיש, עקלעקטיש, סכּאַטאַסטיש אַאו"ח - ס פּילאָסאָפּיע; באַדאַכט, באַטראַכט, דורכגעטראַכט אַאו"ח; פּאַרטראַכט, פּאַרקלערט, פּאַרחושט אַאו"ח - " ; פּאַרמוחט; פּאַרטיפּט; פּאַרלירן (פּאַר-וונקען) (אין געדאַנקען).

שפּר: דער מושכל ראשון איז א רוחהקודש. ווען אויך: אינטעלעקט 308, גענעריקייט 311, אויפמערקזאַמקייט 313, פּאַרשונג 315, וויכוח 324, אורטייל 326, אויסגעפּילן 328, מיינונג 329, וויסן 333, קלוגשאַלט 339, געדענקלעכקייט 343, פּאַנטאָיע 346.

310. טעמע

ס: טעמע, הויפטגעדאנק, גרונטגעדאנק, פּיר-מאַטיוו, לייטמאַטיוו, סוושעט, טעזע, טעזיס, מאַטעריע, שטאַף, פּאַל, אַפּערע, אַב-יעקט, ענין, עסק, זאך, יקענשטאַנד, אַנגע-

האַבן זיך צו קראַצן - 512; צונויפּנעמען (צו-זאַמענעמען) די געדאַנקען; קנייטשן (רײַבן) דעם שטערן; פּאַטשן זיך אין שטערן; קלאַפּן זיך אין שטערן; קראַצן זיך אין קאָפּ (אין פּאה, אין דער פּאַטיליניצע).

באַקלערן (באַדאַכטן, באַטראַכטן, באַדענקען) אן ענין; אָנווען, אָנקוקן; נעמען אין אַכט (אין באַטראַכט, יאין אָנבאַטראַכט); פּאַרקלערן זיך, פּאַרטראַכטן זיך; שטעלן זיך אויף, אָפּשטעלן זיך אויף; שטעלן זיך אויף דער אַרץ; אַרײַנקלערן זיך (אַרײַנטראַכטן זיך, פּאַרטיפּן זיך, אַרײַנטיפּן זיך) אין אן ענין; איינדרייגען (אַרײַנדרייגען, מתבונן זיין זיך, אַרײַנגיין) אין אן ענין; אַרײַנקוקן אין; אַרײַנגיין אין תּוך (אין עצם, אין עיקר, אין גרויסע גדולות); אַרײַנלאָזן זיך אין חקירות; פּאַרגיין (פּאַרקריכן) אין הויכע דרכים.

מעין זיין, מהרהר זיין, פּאַרמוחן זיך, פּאַרחושן זיך; פּאַרוינקען אין געדאַנקען (אין מחשבות); מאַכן אַ חשבון־הפּש; אַ בליק טאָן מאַחורי הפּרוּד; שוועבן אין די עולמות העליונים (אין די ספּירות העליונות); הימלע-ווען, קלומען, פּאַנטאָוירן - 346; אַרומקלערן (אַרומטראַכטן, אַרומדאַכטן, אַרומדענקען, אַרומרעכענען) אן ענין; ווען (איבערוואַרפּן) אין געדאַנק; נאַכקלערן (נאַכטראַכטן, נאַכדאַכטן, נאַכרעכענען) אן ענין; דורכקלערן (דורכטראַכטן, דורכדאַכטן, דורכרעכענען) אן ענין; אויסאַרבעטן (אויסהאַמערן) אין געדאנק; איבערקלערן (איבערטראַכטן, איבערדענקען, איבערדאַכטן, איבעררעכענען) אן ענין.

באַקלערן זיך, באַטראַכטן זיך, באַדענקען זיך, באַרעכענען זיך, באַזינען זיך, באַזינקען זיך, באַדאַכטן זיך, אַרומזען זיך, אַרומקוקן זיך; ייִשובּן זיך, באַראַטן זיך, באַראַטן זיך; האָבן אַ ייִשובּ(הדעת); מישב זמן זיך מיט זיך אַרײַן (מיט דער קישן); איבערלייגן זיך, איבערשלאָפּן זיך.

עס קאָכט זיך ביי יענעם אין טאָפּ; שמעקן אין אַלע טעפּ; וועלן וויסן פֿון וואָנען די פֿיס וואָקסן.

אַדײַ: נײַגעריק, טשיקאָווע, טשיקאָווע; טשיקאָווע ווי די מוטער חוזה; וויסן דאָר-טשיק, (וויסן) באַגעריק; פֿאַראַינטערעסירט, פֿאַראַינטריגירט; געשפּאַנט, אָנגעשפּיצט; איך טערעסאַנט, יאַינטערעסנע.

אינוו, פֿראַז: עס רייצט (וועקט) דעם איך טערעס; אויף טשיקאָוועס; וואָס הערט זיך אין שטעטל? אַבֿרהאַמל, וואָס הערט זיך אין דיין קרעמל?; וואָס הערט זיך? ווענטפֿערסן די באַבע יערט זיך, דער מוז קערט זיך, לֹא תרצח, דאָס וואָס מען רעדט, וואָס ס'הערט זיך וואַרפֿט מען אַרויס; וואָס הערט מען אין וואַרשע? ווענטפֿערן די ווייסל ברענט; וואָס הערט מען אין ים? ווענטפֿערן מען כאַפֿט פֿיש; אַלץ מוחסו וויסן?; אַז דו וועסט אַלץ וויסן וועסטו גיך אַלט ווערן; וויסטס וויסן, נעם אַ טוך און וויס (וויסן).

שפּר: ווער עס וויל אַלץ וויסן דער ווערט גיך אַלט.

וען אויך: אייפֿמערקואַמקייט 313, פֿאַרשונג 315.

312. אומנייגעריקייט

ס: ניט־נייגעריקייט, ניט־פֿאַראַינטערעסירט־קייט, גלֿיכגילטיקייט אַאָ"וו - אדײַ; גלֿיכגילטיק, אינדיפֿערענץ, אינדיפֿערענטום; פֿלעג מען, אַפּאַטיע, אינערציע - 509.

וו: זיין ניט־נייגעריק, זיין אינדיפֿערענט, זיין גלֿיכגילטיק אַאָ"וו - אדײַ; ניט האָבן (ניט פֿילן) קיין אינטערעס פֿאַר (צו); ניט אינטער־רעסירן זיך מיט; שטיין אין אַ זייט, גיין זיין (איר אַאָ"וו) וועג; ניט מישן זיך אין פֿרעמדע טעפֿלעך (אין פֿרעמדע געשעפֿטן, אין פֿרעמדע ביזנעס [אַיט]); ניט אַרן, ניט טשעפֿען, ניט אָנגיין; ניט גיין דעראַן (דערין, דערינען); ניט קימערן, ניט אויסמאַכן; ניט מאַכן זיך פֿון; ניט זיין

לעגנהייט, טעקסט; פֿראַגע, שאַלד, קשיה - 315; טאָנפֿראַגע, צייטפֿראַגע, ענינידיומא, אָנגעווייטאָנטע פֿראַגע, מיצוה שהזמן גרמא; מאַקסיס, טעאַרעס, פֿראַבלעם, דיִלעמע; אויפֿנאַבע, פֿאַרשלאַגן, פֿירֿיגן, פֿאַרלֿיגן, פֿראַ פּאַזיציע; באַשלוס, רעזאָלוציע; באַשייד, יִיזונג, ענטפֿער; פּונקט, שטרײַטפּונקט, סִלֿעהמחִלֿוקת, אַרגומענט, אישו [אַי] - 324; מאַטעריאַל (שפּייז) פֿאַרן געדאַנק; מאַטעריאַל צום איבערטראַכטן; פֿאַרשפֿעלד, פֿאַרשגעבט; טעמאַטיק, פֿראַבלעמאַטיק.

וו: זיין (שטיין) פֿאַר דער פֿאַרזאַמלונג; זיין אונטער באַטראַכט; קומען אין באַטראַכט; זיין אויף דער טאַגאַרדענונג (אויפֿן סדר־היום, אויפֿן טאַג־סדר); זיין אַ פֿראַגע וועגן; גיין וועגן; צו (אום) דיסקוטירן; צו (אום) באַשליסן.

וען אויך: פֿאַרשונג 315, וויכוח 324.

311. נייגעריקייט

ס: נייגעריקייט, טשיקאָוועקייט, וויסן דאָר-טשיקייט, פֿאַראַינטערעסירטקייט אַאָ"וו - אדײַ; נייגער, אינטערעס, טשיקאָוועס, יִטשיר קאָוועשטש; פֿאַרשגייסט; שפּאַנונג.

וויסן דאָרשטיקער, טשיקאָווער, בעלֿן, בעלֿ־עסקן אַאָ"וו - 541; גייענדיקער פֿרעג צייכן; נוגע בֿדֿבר, אינטערעסענט.

וו: זיין נייגעריק, זיין טשיקאָווע אַאָ"וו - אדײַ; האָבן אַן אינטערעס אין, זיין פֿאַראַינטער־רעסירט אין, זיין פֿאַראַינטריגירט אין, נעמען אַן אינטערעס אין [אַיט]; אַרן, האַרן, טשעפֿען, אָנגיין, אויסמאַכן, זיין געלעגן, גיין דעראַן (דער־רין, דערינען); גיין אין לעבן, נוגע זיין צו לִחיים; האָבן אַן אינטערעס פֿאַר (צו); איך טערעסירן זיך מיט; וועלן וויסן, זיין גערן צו וויסן, זיין אַ בעלֿן (בעלֿ־עסקן) צו וויסן; טשיר קאָווען זיך; קריכן אין אַלע ענגע לעכער; אַרײַנשטעקן (אומעטום) די נאָז; קוקן אין יע־נעמס טאָפּ (טעפֿל) אַרײַן; וועלן וויסן וואָס

געלעען; זיין אַרץ גל'ך, זיין גאַנץ עגאַל; שלאָגן
 אַ במל' [ש]; אַרן ווי די וואַנט, ווי די קאַץ (פֿון
 מיטוואַך), ווי דער פֿאַראַיאַריקער שניי; זיין
 קאַלט (קאַלטבלוטיק) צו ← 509; זיין ניט קאַלט
 און ניט וואַרעם; ניט געבן אַפֿילו אַ פֿינטל מיטן
 אויג; ניט שטיין אין; ניט זאָרגן זיך וועגן; ניט
 (נאָכ) פֿרעגן זיך אויף; צוקוקן זיך ווי אַ פֿרעמ־
 דער (ווי אַ זיטיקער, ווי ניט אים מיינט מען);
 ניט קלערן (ניט טראַכטן, זינט דענקען) פֿון;
 ניט ליגן (ניט קריכן) אין קאַפּ (אין די אויערן,
 אין דער לינקער פֿאה, אין דער לינקער פֿיאַ
 טע); אַרבייגן אין איין אויער און אַרויסגיין
 פֿון צווייטן; גיין אין איין אויער אַרײַן און פֿון
 צווייטן אַרויס.
 אַדי; גל'מכילטיק, אינדיפֿערענט, ניט־פֿאַר־
 אינטערעסירט, יאינטערעסלאַויק, אומ־
 נייגעריק, ניט־ניגעריק, אומגעלעגן, אומבאַ־
 קימערט, אומבאַזאָרגט, אומבאַרירט, אומ־
 זאָרגעוודיק, יזאָרגלאַויק; לעבלעך, [יאל]
 לוי, לילעך; קיל, קאַלט ← 509; אינערט,
 אַפּאַטיש, יאַפּאַטעטיש ← 439.
 אינוו; פֿראַז; עט!; בע!; ווייס איך וואָס!
 בלאַטע!; נאַרישקייטן!; שטותים ← 414;
 אַ דאָגה מיינע!; ווייטער אַ דאָגה; די לעצטע
 דאָגה; אויך מיר אַ דאָגה!; מײַן באַבעס דאָגה;
 מה לָנו ולצָרה הזאת?; לָמה זֶה אָנכי?; וואָס
 דאַרפֿסטו זיך מישן?; ניט דײַן באַבעס דאָגה!
 אזא דאָגה זאָל זיין מיט; קיין גרעסערע דאָגה
 זאָל ווייטער ניט זיין (זאָל איך ניט האָבן); קיין
 גרעסערן צער (מער קיין צער) זאָל איך ניט
 האָבן; וועמען אַרט עס; האָב איך אַ זאָרג!
 האָב איך אַ פּאַק!; אַ הונט בילט!; עלעהיי
 אַ הונט האָט געבולן!; אַן עסק האָב איך דער־
 מיט!; זאָל עס גיין ווי עס גייט!; און אַז די
 קאַטשקע וועט שרייען זאָל זי שרייען!; עס
 אַרט מיך ניט אויף אַ האָר; עס אַרט מיך (עס
 דערווייט מיר) ביזן קנעפל; אַט צעקראַץ איך
 מיר!; אַט וועל איך מיר קויפֿן אַ זאָרגענ־
 קעלע!; איך וועל זיך ביסן (צערייסן) דעם

וען אויך: קאַלטבלוטיקייט 509, געלאַסנקייט 439

פֿעלץ!; איך וועל זיך אַ ביסל קלעמען און
 אויפֿהערן!; אַ צער איז דאָס, אָבער ניט
 מיינער; אַ דאָגה איז דאָס, אָבער ניט מיינע;
 אַ קאַזע געפֿגרט!; אַ קאַלטע דירה בײַ מיר!
 נײַן איז נײַן; ניט איז ניט; ניט איז אויך רעכט;
 דאַרף מען ניט!; האָב איך ניט געטראַפֿן!
 איז לאַ פֿיצתיל!; איז לאַ צחקהיל!; איז ניט
 געפֿידלט!; איז לאַ פֿידלתי!; איז (האָב איך)
 ניט געטאַנצט מיטן בער!; יהודי בלאַ; איז
 יאַכע ניט קיין פֿלה!; איז אַינה מקודשת!
 איז אַינה מיט די קנישעס! [ש]; בן איך אויס־
 געשטעלט!; איז פֿסול די סוכה!; דאָס איז
 ניט מײַן ציג; עס איז ניט מײַן ציג און ניט מײַן
 תּנוכה־ליכטל; נישקשה; נעווער מיינד! [אס];
 מילא נו, פֿטור; אויב אייך איז ליב איז מיר
 נײַחא; בן איך בדלות!; איז פיקעלן בדלות;
 כאַשר אַבְדתי אַבְדתי; הענג איך ביים קאַפּ,
 הענג איך בײַ די פֿיס; הענגט מען (הינקט מען)
 אויף איין פֿוס, זאָל מען שײַן הענגען (הינקען)
 אויף ביידע; אַז דער רוּח האָט גענומען די קו
 זאָל ער שײַן געמען דאָס קעלבֿל אויך; אַז
 דער הונט האָט געכאַפט דעם בייגל זאָל ער
 שײַן כאַפֿן דעם סידור אויך; מה לָי הכא מה
 לָי הַתּם; זאָל זיין געפֿרעך, טודרוס, לאַקשן!
 גלאַט צי שרפֿ"ט־אַ נַפְקא־מינא; אַרץ איינס
 משה פֿאַרך; אַ ציג אָדער אַ פֿערציקער־אַבי
 ביידע זינען ווייט; אַ קאַץ אָדער אַן אינדיק־
 אַבי אַן עוף אויף שבת; קאַפּ אין וואַנט!; שלאָגן
 דיר קאַפּ אין וואַנט (אין קישן)!; שלאָגן זיך
 דײַן אייגענעם קאַפּ!; הענג זיך און טרענק
 זיך!; עס מאַכט ניט אויס; *אַז עס מאַכט ניט
 אויס נעמט מען ריצנאָייל (קאַטסאַרקע).
 שפּר: עס זינען פֿאַראַן זאַכן, וואָס אַז זיי
 זינען דאָ איז ניט שלעכט און אַז זיי זינען
 גיטאָ איז אויך רעכט; ווי עס מאַכט זיך איז
 רעכט.

313. אויפמערקואמקייט,

אָפּגעהיט(נ)קייט

טײַטלעך) אויף; אָנזחין מיטן פֿינגער (מיטן טײַטל) אויף; עפֿענען די אויגן אויף.

זיין געהיט, זיין געוואָרנט, זיין פֿאַרויכטיק אאָו"ח - אַר; וואָכן - 430; נעמען זיך אין אַכט; אַרומזען זיך, אַרומקוקן זיך; פֿילן (טאַפֿן) דעם וועג (דעם גרונט); אָנגעמען באַוואָרדן מיטלעך; זיין געוואָרנט; אויסמיידן ספֿנות; זיין אויף דער זיכערער זייט [אָס]; היטן זיך (אָפּהיטן זיך, אויסהיטן זיך) פֿון; היטן די ביי גער (די עפֿמות, די טריט, דאָס מויל); האַלטן די צונג אין מויל (הינטער די ציין); מעסטן (וועגן, ציילן) די ווערטער; זיצן שבעה נקיים איבער (אויף).

וּפֿאַרלײַכונגען היטן זיך ווי פֿאַר אַ ביזן (שלעכט) אויג, ווי אין אויג אַ שטאַך, ווי פֿאַר אַ גנב, ווי פֿאַר אַ משוגענעם הונט, ווי פֿאַר אַ פֿייער, ווי פֿון טויט.

זען, קוקן, מערקן, מאַרקן, אָבסערווירן, אַכטגעבן, יבאַבאַכטן; האָבן (האַלטן) אין אויג; האַלטן אָן אויג אויף; האַלטן אויפֿן אויג; ניט לָאָזן פֿון די אויגן; קוקן מיט זיבן אויגן (בשבע עינים); קוקן אויף די פֿינגער; איבער זען, איבערקוקן, דורכקוקן, אינספעקטירן, קאָנטראָלירן; דורכלײַענען, דורכבלעטערן; באַקוקן (באַטראַכטן) פֿון אַלע זײַטן (ווי מען באַטראַכט אַן אָתרוג); האָבן (האַלטן) אָפֿן די אויערן; אָנשטעלן (אָנשפּיצן) די אויערן; נימן (שענקען) אָן אויער; צוהערן זיך צו.

אַדי: אויפֿמערקזאַם, אײַנהעריק, קאָפּהאַל־טיק, מיטקאָפּיק, אָנגעשפּיצט, זאָרגעוודיק, גרונטיק, גרינטלעך, גרונטאַווע, מדיק, סטריקט, פּריטיקלע [אָס]; פּעדאַגאָגיש, פֿאַר־מאַליסטיש, פּיעטעטיש; באַהיט, געהיט, אָפּגע־היט, געוואָרנט, ניוהר, יפֿאַרויכטיק, יאַסטאַ־ראָזשנע, וואַכעוודיק, באַרעכנט, באַקלערט, באַטראַכט, באַדאַכט, באַדאַכטיק, באַזיגט, באַזונען, איבערעלייגט, אויסגערעכנט, ארבערערעכנט, ניט־איבערגעאייילט, מיזשבדיק; קאַלט, קאַלטבילטיק אאָו"ח - 509.

ס: אויפֿמערקזאַמקייט, אָפּגעהיט(נ)קייט, אָנ־געשפּיצטיקייט, אײַנהעריקייט, איבער־געלייגטיקייט, באַוואָרנטקייט אאָו"ח - אַר; איבערלײַזונג, אויסרעכענונג, באַדאַכטונג אאָו"ח - י.

יִשׁוּב־הַדַּעַת, קאַפּ, מוח, אַכט, אַכטונג, אויפֿמערק, אײַנהער, פֿוננה, זאָרג; געוואָרנט קייט, זקירות; איבערקוק, דורכקוק; אויפֿ־זיכט, אינספעקציע; גרונטיקייט, גרינטלעכ־קייט; הקפּדה, דיִקנות; דיִקדוק־סופֿרים, דיִקדוק־עניוּת; פּעדאַגאָגים, פּעדאַגאָגישע; פּיעטעט, פּיעטיזם.

וְהִיר, אָפּגעהיטענער, איבערזעכער טער, געוואָרנטער, אויסזעכענער אאָו"ח - אַר; פּעדאַג, מקפּיד, מְדַקְדָּק, בעל־מְדַקְדָּק, זייקן, מחמיר, מהדר, מהדר מן המהדרין; פּיעטיסט, פֿאַרמאַליסט.

וּ: זיין אויפֿמערקזאַם; שענקען אויפֿמערק־זאַמקייט; אַכטונג געבן; נעמען (לייגן) אַכט; צולייגן דעם קאַפּ (דעם מוח, דעם גער־דאַנק); טאָן מיט קאַפּ (מיט מוח); באַקלערן, באַטראַכטן, באַרעכענען, באַדאַכטן, באַ־דענקען, באַזיגען; איבערקלערן, איבער־טראַכטן, איבערדענקען, איבערדאַכטן, איבעררעכענען; איבערלייגן זיך; נעמען זיך צייט; ניט טאָן איבערגעאייילט; טראַכטן צוויי מאָל; אויסרעכענען, איבעררעכענען, איבער־קלערן, איבערטראַכטן; אַרײַנקלערן זיך, אַרײַנטרַכטן זיך, פֿאַרטיפֿן זיך, אַרײַנטיפֿן זיך אאָו"ח - 309; מקפּיד זיין, מְדַקְדָּק זיין (פּחות השֵׁערוֹת); מְדַיִק זיין, מחמיר זיין, מהדר זיין; איבערזייען דאָס שטריקל; פּראָטיזירן מאַכן אויפֿמערקזאַם אויף; ווענדן (צייען, צוצייען, דערוועקן) די אויפֿמערקזאַמקייט אויף (צו); אָנזחין (אָנצייגן, אָנטייטן, יאַנדייטן,

314. אומאויפֿמערקואַמקייט,

ניט־אָפּגעהיט(נ)קייט

ס: ניט־אָפּגעהיט(ט)קייט, אָפּגעלֶאָזנקייט, נאָכ־געלֶאָזנקייט, נאָכ־לֶעסיקייט, אומבאַרעכנט קייט אַאָ״ו - אר; אומאַכטונג, פֿאַרזענוג, פֿאַר־קוקונג, פֿאַרנאַכלֶעסיקונג אַאָ״ו - ״; הײסוד הײעט; לײכטזיניקייט, לײכטזוק, אינדאָלעניץ, נאָנשאַרַאָנס.

צעטראָגענער (צעלֶפּלויגענער) מֶלאַך; ניט־אָפּגעהיטענער, אָפּגעלֶאָזענער אַאָ״ו - אר. ון: זיין ניט־אויפֿמערקואַם, זיין ניט־אָפּגעהיט, זיין ניט־געוואָרנט, זיין נאָכלֶעסיק אַאָ״ו - אר; ניט שענקען קיין אויפֿמערקואַמקייט; ניט נעמען (ניט לײגן) קיין אַכט; ניט אַכטונג געבן; ניט אויפֿפאַסן, ניט היטן זיך; ניט מקפיד זיין, ניט מֶדקדק זיין; ניט צולײגן דעם קאַפּ (דעם מוֹח); טאָן אָן קאַפּ (אָן מוֹח); ניט באַ־קלערן, ניט באַטראַכטן, ניט איבערלײגן זיך, ניט באַדענקען; ניט אַרײַנגיין טיף, ניט פֿאַר־טיפֿן זיך, ניט אַרײַנטראַכטן זיך אַאָ״ו - 313; באַרירן אויבנאויפֿיק (אויבן אויף, אַגב־אורחא); אָפּווענדן די אויפֿמערקואַמקייט פֿון; אָפּ־ווענדן זיך פֿון, אָפּקערן זיך פֿון, אָוועקקערן זיך פֿון; אויסקערן זיך מיטן רוקן צו; ניט מערקן; זיין בלינד צו; ניט האָבן קיין אויגן פֿאַר; זיין אָן אויגן; אַרומגיין מיט פֿאַרבונדע־נע אויגן; ניט זען, ניט קוקן, ניט באַמערקן; פֿאַרזען, פֿאַרקוקן; אויסלֶאָזן, דורכ־לֶאָזן, איבערשפּרינגען, איבערהיפֿערן, איבער־היפֿלען; אָוועקקוקן פֿון; פֿאַרמאַכן (צומאַכן) אָן אויג (די אויגן); אַראָפּנעמען די אויגן פֿון; קוקן דורך די פֿינגער; איבערמישן, דורכ־בלעטערן; זיין טויב צו; צומאַכן די אויערן; ניט צוהערן זיך צו; ניט (וועלן) הערן; פֿאַר־הערן; ניט טראַכטן פֿון, ניט קלערן פֿון; טראַכטן (קלערן) פֿון עפעס אַנדערש; שלאַפֿן, חֶלומען; זיין ניט הי, זיין ניט קיין היגער, זיין אין די וואַלקנס, זיין אין עולם התוהו; זיין

אינוו, פֿראַן: הער!; זע!; שָמעוּ (נאָ) רבוּת(ים)!; אַכטונג!; זעקס! [נ]; אויפֿ־מערקואַם!; זינט וויסן!; איך וויל, איר זאָלט וויסן (זיין), אַאָ!; דו הערסט, משה, ווי די גויע כראַפּעט?; מיט קאַפּ!; גיב אַכטונג!; השָמר לָךְ (פֿן); זי זײַר ווײַר!; הוהר והוהר!; השָמר והוהר!; נעם די אויגן אין די הענט!; זי רואה!; צוויי הונדערט צען!; דער אָדון איז מֶבִין בִּשְׁשׁוֹן (פֿלעס דְבַר)!.
שפּר; שפּילֶ דעם חֶתן אַ וויינענדיקס-ער האָט זיך זינס אין זינען; ווער עס דערוועט ניט מיט די אויגן דערלײגט מיטן בייטל (מיט דער קעשענע); ווער עס מאַכט ניט אָפֿן די אויגן מאַכט אָפֿן דעם בייטל; מען באַדאַרף זיך היטן פֿאַר פֿינף פֿייען (פֿאַען); פֿאַר אַ פֿאַניע, פֿאַר אַ פֿעלדשער, פֿאַר אַ פֿורמאַן, פֿאַר אַ פֿלישער און פֿאַר אַ פֿישער; מען דאַרף זיך גיכער (מער) היטן פֿאַר מענטשן ווי פֿאַר גאַט; אַ דער מענטש היט זיך היט אים גאַט אויך; פֿריער וועגן און דערנאָך זיך דערוועגן; צען מאָל טראַכטן, איין מאָל פֿאַרן; בעסער צען מאָל מעסטן און איין מאָל אָפּשניידן איידער פֿאַרקערט; בעסער מאַכן אַ קנופּ מיט אַ שלײף איידער אַ שלײף מיט אַ קנופּ; פֿריער געמאַכט און נאָך דעם באַדאַכט האָט שוין ניט איינעם פֿילֶ צרות געבראַכט; אַ מען ברייט זיך אָפּ מיט הייסן בלֶאָזט מען אויף קאַלטן; אַ מען ברייט זיך אָפּ אויף קאַשע בלֶאָזט מען אויף גריקע; נאָר געטראַכט איז נאָך גאַרניט גע־מאַכט; אָפּשר און טאַמער ברענגט קלֶאָג און יאַמער; אַ מען ייִשובֿט זיך צו פֿילֶ נעמט דער אַנדערער דערווייל די פּרנסה אָוועק; ביז סטאַשעו איז זיך מִשֵׁב ווערט ראַקעוּ אַ תּקוּף; בִּין בֶּךְ וּבֶךְ האָט מען ניט ווֶרענקאַך; זוך ניט קיין פּיגמה אויף דער זעג.

זען אויך: געדאַנק 309, פֿאַרויסזענוג 345, צוגעגריטקייט 398, וואַך 430, וואַרענוג 431, געלֶאָסנקייט 439, קאַלט־בלוטקייט 509.

פֶּרָאָגֶע, פֶּרָעג, פֶּרָעגעניש; קלָער, שאַלֶה, קשיה, קשיא, האַרבע קשיה, קשיא, מהנשתנה, די פֶּינפֿטע קשיה צו מהנשתנה ניש; קלָאָךְ קשיה, תמיה, שקלאזטריא, הילכתא, סדרה, געשלידער; פֶּרָאָבלעם, דיִלעמע, טרילעמע, פֶּאָראַדאָקס; אויפֿנאָבע, װאָדאָטשע, טעאָרעם, שווערע הֶכֶה, שווער לערנען, האַרבע (ע) ליעניש, האַרב שטיקל משניות; שאַלֶה־זומעלֶה, שאַלֶה־ותשובֶה; שאַלֶת־חכם, שאַלֶת־נשים אא״ו; ענין, טעמע < 310; גאָרדישער קנופֿ, האַרטע נוס, שווערע קאָרט, פֶּאָרוויקלעטע פֶּרָאָגע < 443; סוד, רעטעניש < 351.

אַנפֿרעג, יאָנפֿראָגע, אינטערפעלאַציע; אַנקעטע; פֶּרעגבוין, פֶּרָאָגע־בוין; נאָכ־פֶּרעג, יאָנכֿפֿראָגע; איבערפֿרעג, יאיבער־פֶּרָאָגע; אויספֿרעג, װדאָפֿראָס; אינטערוויו; עקואַמען, פֶּאַרהער, פֶּאַרהערעניש, הערונג, קרייצפֿאַרהער, דריטער גראַד, טוירד דעגרי [א״ס]; אויספֿאַרשונג, ואַנד, עקספֿלאַראַציע; װסלעידסטווע, װספֿראָוקע; חקירה, חקירה ודרישה, דרישה וחקירה, דין וחשבון; אינקוויזיציע, פֿיערפֿרוח, פֿיערפֿראָבע; שטודיע, אַנאַליז, צעגלידערונג, דיסעקציע < 309; זוכונג, הויזוכונג, רעוויזיע, אָביסקו(ע), חיפוש, בדיקה; אונטערוזוכונג; פֶּאַליצייִשע, געריכ־טיקע אא״ו אונטערוזוכונג; אינספעקציע, איבערקוק, דורכקוק, סמאָט(ר), סמאָטרע; אויסקוק, אויסשפיר, רעקאָנסאַנס, שפּיאָנאַזש. פֶּרעגער, פֶּרָאָגע־שטעלער, קשיה־פֶּרעגער, מקשן; אינטערפעלאַנט, אינטערוויער, אינטערוויערער, אויספֿרעגער, פֶּאַרהערער, עקואַמענירער, עקואַמענאַטאָר; פֿרווער, זר כער, גריבלער, פֶּאַרשער אא״ו < 1; קנור(ע); חוקר־זורש, בוחן־בדק, אויספֿאַרשער, גע־ריכט־אויספֿאַרשער, אונטערוזוכער, סלעידאָ־וואַטעל, אינקוויזיטאָר; צענאָר, קאָנטראָ־ליאָר, אינספעקטאָר, רעוויזאָר; פֶּאַרש אינסטיטוט, פֶּאַרשטאַטאָציע; אַנקעטע־קאָמיסיע, אויספֿאַרשקאָמיסיע, רעוויזיר־קאָ־

אַפּגעלאָזן, זיין נאָכֿלעסיק אא״ו < אר; נעמען לייכט, נעמען קאלט; נעמען זאכן ווי זיי גייען; לאָזן זיין; לאָזן גיין (ווי עס גייט); לאָזן גיין דערוויל, לאָזן הענגען, לאָזן פֶּאַרן, לאָזן לייגן; אָפֿלייגן (לאָזן) אויף שפעטער; פֶּאַרנאָכֿלע־סיקן, פֶּאַרווימען, פֶּאַרזאָמען, פֶּאַרוואַרלאָזן אא״ו < 88; זיך ניט זאָרגן, זיך ניט דרייען קיין קאָפּ, זיך ניט באַדערן [א״ס] אא״ו < 512. אָדי; ניט־אויפֿמערקזאָם, אומאויפֿמערקזאָם, ניט־אָפּגעהיט(ן), אומבאַהיט, אומאָפּגע־היט(ן), זיט־פֶּאַרוויכטיק, זאָמפֿאַרוויכטיק, אומבאַטראַכט, אומבאַדאַכט, אומבאַקלערט, אומבאַרעכנט, אומאויסגערעכנט, אומאיבער־גערעכנט, אומאיבערגעלייגט, ניט־געוואָרנט, יאָכטלאָז, געדאַנקענלאָז; בלינד צו, טויב צו; בלינד ווי די לייבע, ווי אַ מאַמע אויף איר קינד; לייכטזיניק, גרינגשאַציק, אויבנאָויפֿיק, פֶּלאַחר־זדיק, אַנג־אורחאדיק, יאיבערפֿלעכלעך; אָפּגעלאָזן, אָפּגעלאָזט, נאָכגעלאָזן, נאָכגעלאָזט, נאָכֿלעסיק, נאָנשאַלאַנט, אינדאָלענט; פֶּאַר־טראַכט, פֶּאַרקלערט, פֶּאַרחושט, צעוואַרפֿן, צעפֿלויגן, צעשאַטן, פֶּאַרלירן (אין געדאַנקען), יצעשטרייט, יצעשטרויט, פֶּאַרשלאָפֿן, פֶּאַר־הלומט, פֶּאַרטרוימט.

אינון, פֶּרָאָז; בהעפֿרה בעלמא; בהיסוד הַקֵּת; פֶּלאַחר־ז; אַנג־אורחא; ער איז דאָ און זיין נשמה איז דאָרט(ן); דער קאָפּ איז אים אין בויבעריק (אין האַצעפֿלאַך, אין אל די רוחות, אויפֿן עולם התוהו אא״ו); דער קאָפּ אין גושן, די פֿיס אין מצרים.

וען אויך: ריזיקע 429, אַמליקייט 440, קאַטבלוטטיקייט 509, אַמנשטעלערשיקייט 540.

315. פֶּאַרשונג

ס: פֶּאַרשונג, פֶּאַרשונג, פֶּרעגונג, רעוויזירונג אא״ו; זוכעניש, פֶּאַרשעניש, גריבלעניש אא״ו; זוכערײַ, פֶּאַרשערײַ, גריבלערײַ אא״ו < 1.

מיסיע אא"וו; אויסקוקער, לונער, לאַקערער, לויערער, אויסועער, אויסשפירער, מרגל, ראוועדטישק, סקויט; דעמעקטיוו, נאָכ־שפירער, שפיאָן, שפיק, שפיצל, געהיים־אגענט, פּיסקאַל, סיסטעטיק; [אין סמך, מענטע, שחור; פינקערטאָן, שערלאַק האַלמס.

וו: מאַכן אַן אַנדרע (י אַן אַנפראַגע); אַנדרען זיך, אינטערפעלירן, אַנקעטיזירן; נעמען אַן אינטערוויו, אינטערוויוירן; עקואַמענירן, פאַרהערן; נעמען אויפן פאַרהער (אויפן קרייציפאַרהער, אויפן ציהונדער, אויף דער ריף, אויפן צימבל, אויף דער ווענטקע, אויף דער האַצקע, אויף דער עיניו); נעמען צום סמיק; בעטן אַן ענטפער, פאַדערן אַ זיך וקשבן; פּרעגן; פּרעגן אַ שאַל (אַ קשיה אא"וו) < ס; שטעלן (אויפהייבן, אויפֿוואַרפֿן, פאַרגעבן) אַ פּראַגע (אַ שאַל אא"וו); אויס־פּרעגן; פּאַמפּען, מעלן, צאַפּן; אַרומפּרעגן, פּונדערפּרעגן, איבערפּרעגן, נאָכפּרעגן (זיך), יספּראַווען זיך; פּרעגן קיעלעך; פּרעגן בהרם; פאַרלייגן אַ קלאַץ; צודריקן (צושפּאַרן) צו דער (צום) וואַנט.

אָרומקוקן זיך; זוכן, שנאַרן, שאַרן, זיפן; זוכן און זיפן, זיפן און זוכן; מישקעווען, חיפושן; טאַפן, שפּירן, פּילן, *לויזן, בודק זיין, בודק נחמץ זיין, בדיקענען, בדיקעווען; באַזוכן, באַטאַפּן; גראַבן זיך, גריבלען זיך, קאַפּפּיען זיך; אַקערן, גרונטעווען; ראַיען זיך, ריען זיך, נישטערן, נאַרען זיך, ניאַרען זיך, באַברען זיך, פאַרקען זיך; פּיישן; אומזוכן, אומשנאַרען, אומ־נישטערן; אַרומזוכן; אויסקלייגען אַלע גלע־קער (גלאַקן); אַרומשנאַרען, אַרומנישטערן; אַרומחיפושן, אַרומטאַפּן, אַרומבדיקענען, אַרומבדיקעווען; נאָכזוכן, נאָכפאַרשן, נאָכ־גריבלען; דורכזוכן, דורכנישטערן, דורכויפן, *דורכלויזן, דורכפאַרשן, דורכאַקערן; איבערוזוכן, איבערנישטערן, איבערגראַבן, איבערריען; אויסזוכן, אויסשנאַרען, אויסנישטערן, אויספּילן, אויסטאַפּן, אויסבדיקענען,

אויסבדיקעווען; אויספאַרשן, אויספאַרשטן; אויספראַבען; אויספאַפּן, אויספלאַדערעווען; אויסגראַבן, אויסגריבלען, אויסאַקערן, אויס־פּיישן; קוקן בשבע עינים (מיט זיבן אויגן); קוקן אין יעדער לאַך, קוקן אין יעדער יעדן) ווינקל; זוכן מיט די אויגן; אַפּדרייען זיך דעם קאַפּ זוכנדיק.

פאַרגלעכונגען גראַבן זיך (ראַיען זיך, ריען זיך אא"וו) ווי אַ חזיר, ווי אַ מולטוואַרעם, ווי אַ קראַט, ווי אַ הונט; זוכן ווי דער אַרעמער דאָס מויל, (ווי) מיט ליכט, ווי אַ בלינדער אַ קערנדל; בודק זיין פּחוט השערה. מאַכן אַן אויספאַרשונג (אַ חקירה דורשיה) < ס; אַרעגניין אין, אַרעגניקוקן אין; פאַרשן, פאַרשטן, חוקר זיין, חוקר־דורש זיין; זאָנדרין, עקספּלאַרירן; [אין חורשן, בעל־זבן; סליע־דעווען, פּראַבען, פּאַפּן, פּלאַדערעווען, גיין אויף ס'קאַפּ; טאַפּן (אַנטאַפּן) דעם פּולס (דעם דולק); שטודירן, דורכשטודירן, אַנאַליזירן, צעגלידערן, צענעמען, צעלייגן, אַנאַטאַמירן אא"וו < 309; מעסטן, וועגן; רעווידירן, אַרומ־קוקן, דורכקוקן, אונטערוזוכן, פּאַווערייען, סמאַטרעווען, עקואַמענירן, אינספעקטירן, באַזען, באַקוקן, קאָנטראַלירן, דורכקאָנטראַלירן, דורכבלעטערן, צענוורירן; איבערווען, איבערקוקן, איבערגיין, נאָכזען, נאָכקוקן; אויפ־עפּענען (י אויפֿשלאַגן) אַ ספּר.

זוכן; נאָכגיין אַ שפּור (אַ סליאַד, אַ סליד); שפּירן, שמעקן, ניוכען, שנאַפּן, וואַנכען; לאַקערן, לוייערן, לוזן, שפּיאַנירן, שפּיאַגעווען, שפּיען, מרגלען, רעקאַנגאַסצירן; אונטערקוקן זיך, טשאַטעווען, טשיקעווען, לאַוירן, זלאַד־רירן; אַרומשמעקן, אַרומניזוכען אא"וו; נאָכ־שפּירן, נאָכשפּיאַנירן אא"וו; אויסשנאַרען, אויסזען, אויסקוקן, אויסשפּיאַנירן, אויסמרגלען אא"וו.

אַדי: פּרענעריש, זוכעריש, פאַרשעריש, פאַרשטעריש, גריבלעריש, אינקוויזיטאַריש; פּראַבלעמאַטיש, אַנאַליטיש אא"וו < ס.

316. עקספערימענטירונג

ס: עקספערימענטירונג, פרווונג, פרווירונג
 אא״ו - ן; עקספערימענט, פרוו, פראָ-
 בע; קאָנטראָל־פרוּו, פֿײַער־פרוּו, וואָסער־
 פרוּו אא״ו; טעסט, פֿאַרוּך, טרײַעל [אײס];
 נסײן; אויס־פרוּו, עקספערימענטאַציע; עמ־
 פיריק, אינדוקציע, טענטאַטיוער מעטאָד;
 ספעקולאַציע; פרווויזײט; פרווויסטאַנטאַציע,
 עקספערימענטאַלע סטאַטאַציע.

עקספערימענטאַליסט, עקספערימענטיר־
 רער, עקספערימענטאַטאָר, (אויס)־פרוּווער,
 (אויס)־פראָבירער, פֿאַרוּכער.

וו: מאַכן אַ פרוּו (אַן עקספערימענט אא״ו)
 - ס; עקספערימענטירן, פרוּוון, אויס־
 פרוּוון, פרוּבירן, אויס־פרוּבירן, טעסטירן,
 פֿאַרוּכן; ווּכן אַ וועג; טאַפן (פֿילן) דעם
 וועג; טאַפן דעם פּוּלס (דעם דפֿק, דעם דוּפֿק);
 פרוּוון דעם פּוּח (דאָס מוּל, דאָס גליק); פֿער־
 נען ויך שערן אויף אַ פֿרעמדער באָרד; פֿאַר־
 וואַרפֿן אַ נעץ; ווען ווהן דער ווינט בלאָזט;
 נעמען (שטעלן) אויף פראָבע; שטעלן פֿאַר אַ
 נסײן.

אַדי: עקספערימענטאַל, ספעקולאַטיוו, טעג־
 טאַטיוו, עמפיריש.

וען אויך: פֿאַרשונג 315, אנטערנעמענ 400.

317. פֿאַרגלייכונג

ס: פֿאַרגלייכונג, אילוסטרירונג, קאָלאַציאָן־
 נירונג אא״ו - ן; פֿאַרגלייך, גלייכונג;
 בילדערישע, גלייכשטאַפֿדיקע, לאָקאַנישע,
 נידערנדיקע, נענטאַטיווע, עמאַציאָנעלע, פֿרע־
 פּאָזיטיווע, פּאַסטפּאָזיטיווע, שטײַגנדיקע
 אא״ו פֿאַרגלייכונג; גלייכעניש, פֿאַרגלייכע־
 ניש, יקאָמפּאַראַציע; ערך, פֿאַרהעלטעניש,
 אַסאַציאַציע; אַנאַלאָגיע, אַנאַלאָגוז, גורה־
 שוה, קריזחומר, קריזחומר בן בנו של קל־
 וחומר, צדי־שוה שבהם, קאָלאַציע, פֿאַראַ־

אינוּ, פֿראַז: האַ; ווי; וואָס; ווי שייך?
 וואָס איז? וואָס איז דער מער? וואָס
 איז די מעשה? מאַי טעמאַ; וואָס איז די
 סיבה? וועגן וואָס גייט עס? פֿאַר וואָס?
 וואָרום? נאָם; ווי קומט עס? ווי איז דאָס?
 נאָך וואָס? נאָך ווען? נאָכאַפֿ? צו וואָס?
 ווי אזוי? ווער? ווען? ווי? ווהין? וועמען?
 וועמענס? מה טובו של עובר זה? וואָס טוט
 זיך מיט אים? וואָס איז מיט אים דער מער (*די
 קלאַג)? מיטן שטעקן אין דער ברייט; תיקו,
 בלייבט אַ קשיה, וועט משיח קומען און וועט
 פֿאַרענטפֿערן? ווער? ווענטפֿערסן דער ווער
 אַליין, פֿעקיש בער, פֿעקיש דער בער מײַנער
 אַ שווער.

שפר: אַ טאַפ אין וואָגן שאַט ניט; פֿרעגן
 קאָסט קיין געלט ניט; ווער עס פֿרעגט
 פֿיל דעם ענטפֿערט מען פֿיל; ווער עס פֿרעגט
 אַ סך שאַלדן באַקומט אַ סך תּשובּות; אַז מען
 פֿרעגט דערפֿרעגט מען זיך; ווער עס פֿרעגט
 דער בלאַנדזשעט ניט; אַז מען פֿרעגט אַ סך
 בלאַנדזשעט מען ווינציק; בעסער צוויי (צען)
 מאָל פֿרעגן איידער איין מאָל בלאַנדזשען;
 בעסער פֿרעגן אַ שעה איידער בלאַנדזשען אַ
 מינוט; פֿאַר פֿרעגן (פֿאַר אַן אַנמוט) קומט
 קיין פּאַטש ניט; אַ שאַלד־תּכּחם איז אַ האַלבע
 תּשובּה; אויף אַ מעשה פֿרעגט מען קיין קשיה
 ניט; אין מקשין באַגדה; סתּם מקשן עס־האַרץ;
 אַ מקשן פֿאַלט תּמיד אין דער בלאַטע אַרײַן;
 אַז מען פֿרעגט צו פֿיל פֿאַלט מען אין אַ בלאַטע
 אַרײַן; אַז מען ווייס אַליין פֿרעגט מען ניט אַר־
 דערע; אַז מען וויל גוט בודק זײַן (בדקנענען)
 איז אַלץ טרייף; אַז מען פֿרעגט פֿרעגט מען
 זיך אָן מַפּטיר; (אַז מען פֿרעגט) אַ שאַלה איז
 טרייף; אַ האַלבע שאַלה איז טרייף; פֿרעגן
 זאָלסטו פֿרעגן־אַבער ניט גלייבן; די בעסטע
 קשיה אויף דער וועלט איז קאַשע מיט זיך.

וען אויך: געדאַנק 309, טעמע 310, נײַנעריקייט 311, עקס־
 פערימענטירונג 316, פֿעק 323, אומגלייבן 330, סוד
 351, שוועריקייט 443, שטרעבונג 541.

טאציע, באשטעטיקונג, קאנפירמאציע, ווידוי, לעניטימאציע; גאראנטיע; שבועה ← 358;
 (ארויס)זאג, דערקלערונג, באהויפטונג ← 357;
 (דאס) עדות זאגן, עדות (אויס)זאגן, גבית עדות,
 דעפאזיציע; אויפזיין, דערווייזן, מאַניפעסט
 טאציע, דעמאנסטראציע; באווייזן [אם].

שטיין, שטיצע, שטיצפונקט, דערווייזן
 גרונד; באַזע, באַזיס, אָנהאַרט, אָנהאַרטעניש,
 אָנשפּאַר, אָנלען, סמך, סמך מן התורה,
 אַסמכתא (בעלמא), קאָ משמע קין; רעפּע-
 רעניץ, ציטאַט, ציטאַציע; פּאַקט, זטאַטאַך,
 פּאַקטן, שטאַנד פֿון די זאַכן; צושטעלן, עקזיר-
 ביט [אם]; קאָרפּוס דעלִיקטי; עקספּערטיזונען,
 קריטעריע, קריטעריום; אינדוקציע, פרע-
 מיס(ע).

עדות, עדות זאָגער, דעפּאָנענט, עדר־אהיה,
 אויגן עדות, ביישטייער, בייזעער; עדשמיעה,
 אויער עדות; אונטער אויגלער; קרויך עדות;
 פֿשרער, פּסולער עדות; יאָר עדות אַזױ.

וין; באַווייזן; באַווייזן באַזות ומופּתים; באַ-
 ווייזן שוואַרץ אויף ווייס; אויפֿווייזן, דער-
 ווייזן, איבערצייגן, אויסברענגען, אַרויסברע-
 גען, אַרויסשטעלן, אויסווייזן, צייגן, טייטן,
 דעמאָנסטרירן, מאַניפעסטירן; ברענגען באַ-
 ווייזן (ראיות); עדותן זיך מיט, אויספירן זיך
 מיט; זיין אַן עדות; אויסשטעכן די אויגן (אַן
 אויג); פֿירברענגען (פֿאַרברענגען, פֿאַרפֿירן,
 שטעלן) אַן עדות; שטעלן פֿנים אַל פֿנים;
 שטעלן אויג אויף אויג; פֿנימען, קאָנפּראָגנטי-
 עדות זאָגן, מעיד זיין; אָפּגעבן אַ גבית עדות;
 דעפּאָנירן, אַטעסטירן, לעניטימירן, אויטעני-
 טי(פּיצירן); באַשטעטיקן, (גרונט)פּעסטטיקן,
 באַהויפטן, קאָנפּירמירן, פֿאַרזיכערן, גאַראַנט-
 טירן; שווערן ← 358; ווערליצירן, באַגלייביקן;
 באַקערפּטיקן; אונטערשטיצן (באַפּעסטטיקן)
 מיט; שטיצן זיך (סומך זיין זיך, אָנלענען זיך,
 אָנשפּאַרן זיך, באַזירן זיך) אויף; באַגרינדן
 אויף; פֿאַררופֿן זיך (באַציען זיך) אויף; אָפּ-
 שיקן צו; ציטירן; פּעסטשטעלן, פּעסטזעצן.

לעל, פּאַראַלעליזם; מֶשֶׁל, ביישפּיל, דוגמא,
 פּורעם, מוסטער, געמעל, אָנכאַפּ, זפּרימער;
 קאָנטראַסט, היפּוך; אילוסטראציע, געמעל-
 געבונג, ביישפּיל־ווּיזונג; אַלעגאָריע, מעטאָ-
 פּער אַזױ ← 374.

וין; פֿאַרגלײַכן מיט; גלײַכן צו; ציען אַ פּאַראַ-
 לעל צו; לערנען (אַפּלערנען, דרשענען) אַ
 קלײַנזומר; (אַנט)קעגנשטעלן, קאָנטראַסטירן,
 קאָלאָציאָנירן; אילוסטרירן; געבן אַ מֶשֶׁל (אַ
 געמעל, אַ ביישפּיל); מֶשֶׁלען, אָנכאַפּן; שטעלן
 למופת (לדוגמא); שטעלן פֿאַר אַ שפּילגל;
 מוסטרעווען לויט.

אַדי; געגלייכן צו, ענלעך, ענדלעך [דיאל]
 ← 10; אַנאַלאָגיש, קאָמפּאַראַטיוו, מֶשֶׁל-
 דיק, קאָנטראַסטיק, אילוסטראטיוו; אַלע-
 גאָריש, מעטאָפּאָריש, פֿיגוראַטיוו אַזױ ← 374.

אינון, פֿראַז; אין פֿאַרגלײַך מיט; אין קאָנ-
 טראַסט צו (מיט); לִגְבִי; כִּלְפֵי; בערכ-
 דיק; פֿאַרהעלטענישמעסיק; לִמְשָׁל; כדומה
 לִמְשָׁל; היינט; דהיינו; אַ שטייגער; צום ביי-
 שפּיל; צום בליישיפּט [שפּ]; זינאַפּרימער,
 זינאַפּשיקלאַד; בדרך מֶשֶׁל; מֶשֶׁל לְמַה הַדְּבָר
 דומה; צו וואָס איז די זאַך געגלייכן.

שפּר; יעדער מֶשֶׁל האָט זיין זימשל; אַ מֶשֶׁל
 איז (נאָך) גיט קיין ראיה.

זען אויך: שפּכות 8, ענלעכקייט 10.

318. דערווייזונג

ס: דערווייזונג, באַווייזונג, אויפֿווייזונג, באַ-
 גרינדונג אַזױ ← 11; באַווייזן; דרינגדער-
 ווייזן, אומשטאַנד־דערווייזן, אינדיציע־דערווייזן
 אַזױ; ראיה; ראיה מן התורה; ראיה לְדָבָר;
 סכּוּם ראיות; באַצייגעניש, אָזות, מוּפּת, מוּפּת
 חותך, אותות ומופּתים; דערווייזמיל, פּרוויר-
 שטיין, פּרובירשטיין; דערווייזשריפּט, שייין,
 דאָקומענט, צייכן, סימן אַזױ ← 365.
 עדות; מינדלעכע, שריפּטלעכע עדות;
 אויטענטי(פּ)קאָציע; ווערליפּיקאָציע; אַטעס-

י באשר ענקען אויף, לימיטירן, מאכן אפהענגיק פון; קאנדיציאנירן.

אָדִי: באדינגט, באדינגלעך, תנאיִק, קאָר דיציאָנעל, פֿאַרויסגעזעצט, קוואַליפֿי צירט, אפהענגיק.

אינוו, פֿראָז: אזוי; אז; בתנאי; מיט דער פֿאַרשטענדעניש אז; אין דער השערה אז;

אין דער הנחה אז; אָנגענומען (אויסגענומען) אז; גיח אז; איבער הויפט אז; ווער שמועסט אז;

ווער רעדט אז; ווען איז דאָס גערעדט געוואָרן; במה דברים אמורים; ווען; אויב; אויבער;

באָם; באַפֿן; אין פֿאַל; אויב אזוי; אָם פֿן; ידען; אײַ; זעענדיק אז; צוגעבנדיק אז; אָר נעמענדיק אז; נעמענדיק אַלץ אין באַטראַכט;

הינט; נאָך; אַנאַר; אָבער; וונדערן [אַײַן]; ערשט; פֿאַפֿוקי; סִטִּיקאַ; אַלאַ וואָס; אַלאַ מה; אַלאַ מאַי; אַלאַ וואָדען; ויסט; אַויסט;

אַניט; וונסט [אַײַן]; אויב נישט; אַלאַ נישט; באָם לאַ; באָם פֿאַז; דערקען; אַקעגן זשע;

סידן; (אַ)כיבע; כאַבֿל; כיבֿי; פֿהיאַ; פֿלעהי; נישט(מ)מער וואָס; יאַפֿגעזען פֿון; אַפֿ גערעדט דערפֿון וואָס; נישט געקוקט אויף;

נישט קוקנדיק אויף; יטראַץ דעם וואָס; בכֿל זאַת; פֿירי האַי; ווי עס זאָל נישט זײַן; וואָס עס זאָל נישט זײַן; אונטער (ביי) אַלע אומ;

שטאַנדן; יעדן פֿאַלס; אַלן פֿאַלס; על פֿל פֿל פֿנים; בכֿל אופֿן; בכֿל האופֿנים; אפֿילו;

יזאַגאַר; צו מאַל(ט); באַדײַ; סײַ; סידן; צייטן; אַמער; ווען נישט וואָס; כאַטש; כאַטשע;

כאַטשיק; כאַטשבי; כאַטשביק; כאַטש אפֿילו; הַם; דוּקאַ; ווען אויך [אַײַן]; ווי וויל [אַײַן];

אַף־עפֿי (פֿן); אַעפֿ"כ; דאָך; פֿאַרט; נאָך אַלעמען; נאָך דעם ווי; ווי באַד; פֿריטאַ;

פֿון דעסט וועגן; פֿון דען [אַײַל]; פֿון דעסטערט וועגן [אַײַן]; פֿעולס.

העטער־פעטער; ווען די באַבע וואָלט געהאַט אַ באַרד וואָלט זי געווען אַ ווידע (וואָלט זי געדאַונט פֿאַרן עמוד); ווען די באַבע וואָלט געהאַט רעדער וואָלט זי געווען אַן אַמניבוס (אַ

אינוו, פֿראָז: אויפֿן סמך פֿון; באַזירט (באַ גרינדעט) אויף אַזױ"ח ← וי; והראיה; והאָ ראייה; האָ גברא והאָ דסקא; [ש] האָ גברא והאָ צאצקע; [ש] האָ גברא והאָ טראַסקע; ינתי ספר ונחה; נקרא לַנערה ונשאַלָה אַת פֿיה; ס'איז אַ ראייה פֿון דער הפֿטורה; עס איז אַ ראייה פֿון דער אַלטער באַבע הִיה.

פֿאַרגלײַכונגען עס איז אַ ראייה ווי גאַר נישט; עס איז אַ ראייה ווי צוויי (דרײַ, צען) מאַל גאַרניט, ווי צוויי מאַל צוויי איז פעט־רישקע, ווי באַבײַך, ווי אַ טאַרבע פֿלעקער;

עס איז אַ ראייה ווי די באַבע הייסט הִיה. שפֿר: המוציא מחבֿירו עליו הראיה; על־פי שנים עדים יקום דָבֿר; פֿון אַמר אַבֿי איז (נאָך) נישט קיין ראייה; אַ משל איז נאָך נישט קיין ראייה; אַין מביאים (מביאים) ראייה מן השוטים;

פֿון אַ נאַר קען מען קיין ראייה נישט ברענגען; אַ בלעכער און אַ קוימינקער (קוימען־קערער) נעמט מען נישט פֿאַר קיין עדות; אַז דער מענטש פֿאַלט זאָנט אפֿילו די שפֿין אויף דער וואַנט עדות קען אים; אַ שטיין פֿון דער וואַנט זאָנט עדות; פֿאַר אַ שטומען (אַ בלינדן) עדות לויפֿן די גנבים נישט אַזעק; עדות מאַכט פֿסלות.

וען אויך: אַיינשטימונג ³³¹, אַנטפֿלעקונג ³⁵², אַרויסוואַונג ³⁵⁷, שבוּעה ³⁵⁸, צײַכן ³⁶⁵.

וען אויך: אַיינשטימונג ³³¹, אַנטפֿלעקונג ³⁵², אַרויסוואַונג ³⁵⁷, שבוּעה ³⁵⁸, צײַכן ³⁶⁵.

וען אויך: אַיינשטימונג ³³¹, אַנטפֿלעקונג ³⁵², אַרויסוואַונג ³⁵⁷, שבוּעה ³⁵⁸, צײַכן ³⁶⁵.

וען אויך: אַיינשטימונג ³³¹, אַנטפֿלעקונג ³⁵², אַרויסוואַונג ³⁵⁷, שבוּעה ³⁵⁸, צײַכן ³⁶⁵.

וען אויך: אַיינשטימונג ³³¹, אַנטפֿלעקונג ³⁵², אַרויסוואַונג ³⁵⁷, שבוּעה ³⁵⁸, צײַכן ³⁶⁵.

וען אויך: אַיינשטימונג ³³¹, אַנטפֿלעקונג ³⁵², אַרויסוואַונג ³⁵⁷, שבוּעה ³⁵⁸, צײַכן ³⁶⁵.

וען אויך: אַיינשטימונג ³³¹, אַנטפֿלעקונג ³⁵², אַרויסוואַונג ³⁵⁷, שבוּעה ³⁵⁸, צײַכן ³⁶⁵.

וען אויך: אַיינשטימונג ³³¹, אַנטפֿלעקונג ³⁵², אַרויסוואַונג ³⁵⁷, שבוּעה ³⁵⁸, צײַכן ³⁶⁵.

וען אויך: אַיינשטימונג ³³¹, אַנטפֿלעקונג ³⁵², אַרויסוואַונג ³⁵⁷, שבוּעה ³⁵⁸, צײַכן ³⁶⁵.

319. תנאיִקייט

ס: תנאיִקייט, באדינגטקייט אַזױ"ח ← אײַ; באדינגט, באדינגונג, תנאי, פראָזאָזיע, אויס־

נעם, רעזערװאַציע, קאָנדיציע, פֿאַרבאָדינג, הנחה, פֿאַרהנחה, פֿאַרויסזעצונג, באַגרענע־

צונג, באַשרענקונג, לימיטאַציע, סטיפּולאַציע; קוואַליפֿיקאַציע, מאַדיפֿיקאַציע.

וו: אויסנעמען אַ תנאי (אַ באדינג אַזױ"ח) ← ס; מאַכן אַן אויסנעם (אַ רעזערװאַציע אַזױ"ח) ← ס;

ס: באדינגען אויף, פֿאַרויסזעצן, קוואַליפֿי צירן, מאַדיפֿיצירן, מאַדולירן; אָננעמען אז, נעמען אין באַטראַכט אז, באַגרענעצן אויף,

אינו, פֶּרְאָז: עס קען זיין; עס קען געבן;
 עס קען זיך מאַכן; עס קען זיך טרעפֿן;
 עס קען זיך (עס לָאָט זיך) שיקן; עס לָאָט
 זיך רעדן; עס (געשיקט זיך; עס קען געמאַלט
 זיין; עס לייגט זיך אויפֿן געדאַנק (אויפֿן שכל);
 עס פֿאַטוויספּעט זיך אין קאַפּ; עס איז צו
 גלייבן; עס איז צו באַגעמען; עס איז צו באַ-
 גריפֿן; עס איז צו פֿאַרשטיין; עס איז פֿאַרצו-
 שטעלן זיך; עס איז צוצולאָזן; עס איז אַנצו-
 געמען; עס איז צו ריכטן זיך; אָפֿשר, טאַמער
 ← 323; מען קען נאָר ניט וויסן; עס איז אַ יתֿכן;
 עס איז אַ סבֿרא; ציען צו איינס; מסתֿמא;
 מהסתֿם; מן הסתֿם; די משמעות; ס'האָט אַ
 פֿנים; אָט אַ פֿנים; עס קער זיין; עס געהער
 זיין; קענטיק ← 329.
 שפּר: אַלע מעגעלעך זיינען פֿליישיק [שב].

וען אייך: שיני 93, צופֿאל 99, פֿסק 323, השפּרה 329,
 פֿאַרויסזאָגט 345, האָפֿעטונג 535.

321. אוממיגלעכקייט

ס: אוממיגלעכקייט, אוממעגלעכקייט, אומ-
 גלייבלעכקייט, אוממשמעותדיקייט, אומ-
 קענטיקייט, אומזאָרשיגלעכקייט אַזאָז
 ← אר.
 וז: זיין אוממיגלעך, זיין אוממעגלעך; זיין
 ניט־זאָרשיגלעך אַזאָז ← אר; ניט האָבן
 קיין אויסקוק (קיין אויסזיכט, קיין שאַנס); האָבן
 זייניק אויסזיכטן; האָבן אַ קליינעם שאַנס (אַ
 קנאַפּן אויסקוק).
 נאוממיגלעכקייטן זיין אין צוויי פֿלעצער
 אין איין צייט; * טאַנצן מיט איין תּחת אויף צוויי
 תּוונות (אויף צוויי יאָרידן); געבן זיך אַ קוש
 אין שטערן; זעלן דעם פֿאַרך מיט גענעריזשטע
 האָר; מאַכן פֿון שניי גאַמלקעס; בויען שלע-
 סער אין דער לופֿטן אַזאָז ← 410.
 אַדי: אוממיגלעך, אוממעגלעך, ריין אומ-
 מיגלעך (אוממעגלעך), ניט שיקלעך, ניט
 געמאַלט; אומאויספֿירלעך, אומאויספֿירעו-

סאַמאַזאָר; די קאַץ זאָל לייגן אייער זאָלט
 זי געזען אַ הן; אויב אַזוי איז מיטזאָך דער
 ברית; אַז דער צער פֿון טראַגן איז יאָ אַזוי
 גרויס לָאָז זשע כאַטש דאָס קינד האָבן אַ דויער-
 רונג; אַם פֿן, אַז דער צער פֿון טראַגן איז יאָ
 אַזוי גרויס, לָמָה נָה אָנכי?.

וען אייך: אויסנעם 53, שיני 93, פֿסק 323, השפּרה 329.

320. מיגלעכקייט

ס: מיגלעכקייט, מעגלעכקייט; משמעותדי-
 קייט, קענטיקייט, זאָרשיגלעכקייט,
 זאָרשיגלעכקייט, זאָרעגלעכקייט, קרובֿ-
 לאַמתדיקייט, גלייבלעכקייט אַזאָז ← אר;
 יכוּלֿת, פֿאַטענץ, פֿאַטענציאַליטעט, הווא-
 אַמינא; אויסקוק, אויסבליק, אויסזיכט, שאַנס,
 טשענס [אם].

וז: זיין מיגלעך, זיין מעגלעך, זיין געמאַלט,
 זיין זאָרשיגלעך אַזאָז ← אר; זיין קרובֿ
 לאַמת, זיין קרובֿ לַיודאי; זיין בדרך הטבע;
 זיין אין די גרענעצן פֿון מיגלעכקייט, זיין בנדר
 היכולת; טראַגן מיט זיך די מיגלעכקייט; ניט
 זיין אָפּגעפֿרענט; האָבן שאַנסן (אויסזיכטן);
 (געזענדן זיך אין, זיין געזענדט אין ← 323;
 מאַכן מיגלעך, פֿאַרמיגלעכן, פֿאַרמעגלעכן,
 דערמיגלעכן, דערמעגלעכן.
 אַדי: מיגלעך, מעגלעך, געמאַלט, געשיקט,
 שיקלעך, אויספֿירלעך, אויספֿירעוודיק,
 דורכפֿירלעך, פֿאַרחירקלעכבאַר, דער-
 גרייכלעך, צוטריטלעך, צוגעגלעך; דענקעו-
 דיק, גלייבעוודיק, גלייבלעך, גלייבעוודיק,
 צולאָזלעך, פֿאַרשטענדלעך, באַגריפֿלעך,
 נאַטירלעך, קרובֿ־לאַמתדיק, קרובֿ־לאַהשכל-
 דיק, זאָרשיגלעך, אויגעשניגלעך, זאָרענ-
 לעך, זשינבאַר, אָפּווימדיק, משמעותדיק,
 קענטיק, מסתֿמאדיק; פֿעיק, קאַפּאַבל, קאַ-
 פּאַחול, קאַפּאַל, ראוי, עלול, מסוגל, מועד,
 אָנקריטיק, אונטערגעזאָרפֿן, פֿאַדלעגלע,
 גרייך, גרייליק.

322. געוויסיקייט

ס: זיכערקייט, אָנספּקדיקייט, געוויס(ס)קייט, פּאָזיטיב(ס)קייט אַאָז'ח ← טי; זיכערדיקייט, געוויסהייט, ווּדאי, בטוחות; פּאַקט, יטאַטזאַך, רעאַליטעט; דאָגמע, תּורה, תּורת־משה; איבערציינונג, גלויבן ← 329.

וו: זיין זיכער אין, זיין פּאָזיטיב[אין] אַאָז'ח ← טי; זיין מחויב (אויסער) יעדן ספּק (צווייטל); ניט צולאָזן קיין ספּק (צווייטל); זיין אויף אַן אַיזערנער (זיכערער) בריק; זיין אויף אַ גלייכן וועג (שליאַך); מאַכן זיכער; פּאַרוויכערן, איבערצייגן, פּשיקאָנען ← 394; פּיקסירן, דערזוהן, באַזוהן, איפּלוחן ← 318. אַדי: זיכער, גאַנץ זיכער, זיכערלעך, געוויס, פעווע, אויסגעמאַכט, באַשטימט, דער־פּיניטיוו, רעזאָלוט, אַבסאָלוט, פּאָזיטיוו, וואָר־האַפּטיק, פּאַקטיש, ווירקלעך, פּאַרגרונטיקט, באַגרינדעט, דערזוהן, באַזוהן, אַפּאָדיקטיש, אומפּעליק, אומפּעל־באַר, אומפּאַרפּעלט, גאַראַנטירט, איבער(גע)צייגט, אַקסימאַטיש, דאָגמאַטיש, פּראָגמאַטיש, קאַטעגאָריש; אומ־צווייטיטיש, אומצוויידיטיק; אָנספּקדיק, בלייב־ספּקדיק, אָנצווייפּלדיק, צווייפּל־לאָ, אומצווייפּל־האַפּטיק), דעזידירט, אַנטשיידן, אַנטשיידן, אומאַפּפּרעגלעך, אומאַפּווענדלעך, אומווידערשפּרעכלעך, אומבאַשטרייטלעך, אומאַפּליקנדלעך, אומבאַדינגט, אומבאַדינגט־לעך, אומאויסמידלעך, אומפּאַרמייבלעך, אומאַפּניגלעך, אומבייטעוודיק, אומפּאַרענ־דערלעך; אויסדריקלעך, בלייב־שפּראַכן, באַזוהט, באַשטמפּערלעך, שטמ־פּערלעך, אויגעשניצלעך, קלאָר; קלאָר און לויטער, קליפּ און קלאָר; אויבנאויפּיק, יאָונע ויאָסנע, ריץ רויט, בולט אַאָז'ח ← 352; זעלבסט פּאַרשטענדלעך, פּשוט; ראַיעל, סאַ־ליד, (קו)ראַנט, באַוואָרנט, פּאַרל־אָלעך, מאַס־גיביק, מאַסגעבנדיק, אויטענטיש, אויטאָרי־טאַטיוו, אַפּיציעל, אַפּיציעז.

דיק, אומדורכפירלעך; אומצוטריטלעך, אומ־צוגענגלעך; אומדענקלעך, אומדענקעוודיק, קיים דענקלעך; אומדערגרייכלעך, אומבאַ־זיגלעך, זאויסזיכטלאָ; אוממשמעוודיק, אומ־קענזייניק, אומוואַרשניצלעך, אומוואַרענלעך, אומגלייבלעך, אומגלייבעוודיק; אומפּאַר־שטענדלעך, אומבאַגרייפלעך, אומנאָטירלעך, אומדערל־אָלעך, אומצולאָלעך.

אינוו, פּראָז: עס (גע)שיקט זיך ניט; עס גייט ניט; עס קען ניט אָנניין; עס קען ניט געבן; עס קען ניט טרעפּן; עס קען ניט גע־מאָלט זיין; עס לייגט זיך ניט אויפּן שכל (אויפּן געדאַנק); עס פּאַטוויפּעט זיך ניט אין מוח ← 320; עס קען קיין מאָל ניט זיין; אויף קיין פּאַל ניט; באַזן אופּן ניט; עס איז גאַר קיין געמעל ניט; עס איז שווער צו גלייבן; עס איז ניט צו גלייבן; עס איז ניט צו פּאַרשטיין; עס איז ניט צו באַגרייפּן; עס איז ניט צו באַנעמען; עס איז ניט תּולס צו זיין; עס איז ניט משיג צו זיין; עס איז ניט פּאַרצושטעלן זיך; עס איז ניט צוצולאָזן; עס איז ניט אָנצונעמען; עס איז ניט אויסצומאַלן זיך; מען האָט ניט געהערט פּון אזאָ זאַך; עס איז גאַר קיין פּראָגע ניט; עס איז קען שכל הישר; הייב־?; היכא תּימצא?; ניט שוין זשע?; ווי קען עס געמאָלט זיין?; (ווי) געשיקט זיך עס?; שפּילן די גרילן, טאַנצן די וואַנצן.

שפּר: מען קען ניט איבערלויפּן די לָנה; מען קען מיט אַ שפּענדל די חיליע ניט פּאַרשטאַפּן; מען קען מיט אַ לעפל דעם ים ניט אויסשעפּן; די בעסטע הון קען ניט אויס־זיצן צוויי הינדלעך פּון איין איי; פּון איין אַקס קען מען קיין צוויי פּעלן ניט שינדן (זייט מען קיין צוויי פּעלן ניט אַראַפּ); פּון דעם בעסטן קאַרפּ קען מען נאָר האָבן איין קאַרפּקאַפּ.

וען אויך: ספּק 323, יאָוש 536.

323. סָפֶק

ס : אומזיכערקייט, אומבאשטימטקייט, מסופק
דיקייט אא"וו - אר; סָפֶק, סָפֶק־סָפֶקא,
סָפֶקות, צווייפֿל; (אָפֿענע) פֿראַגע; שאַלה,
קלער, איבערקלער, ייִשובֿ־הַדַּעַת, שיקל־
הַדַּעַת, וואַקלעניש, קווענקלעניש, היראה,
פֿיקפּוק, פֿאַרלעגנהייט, דילעמע, רעטעניש.
צווייפֿלער, אַנגאַסטיקער - 330.

וו : זיין אין סָפֶק, זיין אין צווייפֿל אא"וו - ס;
זיין אומזיכער, זיין אומבאשטימט אא"וו
- אר; שטיין אונטער אַ פֿרענצייכן (פֿראַגע-
צייכן); זיין אָפֿן פֿאַר דיסקוסיע; זיין מוטל
בסָפֶק; זיין געווענדט אין; געווענדן זיך אין.
אָפהענגען אין (פֿתּוּ), אָנקומען אין, באַלאַנגען
אין; האָבן סָפֶקות; סָפֶקוּ, סָפֶקענען, מסופק
זיין, צווייפֿלען, מִפְּקֶפֶק זיין, מהרהר זיין;
איבערטריבטן, איבערקלערן אא"וו - 388;
זיין אין אַ דילעמע, זיין אין אַ פֿאַרלעגנהייט,
זיין אין אַ קלעם; גיט וויסן מה יולד יום; זיין
גיט קלאַר בײַ זיך; גיט קענען אויסמאַכן [אין];
גיט וויסן וואָס אויסצומאַכן [אין]; גיט וויסן וווּ
מען איז אין דער וועלט; טאַפֿן (פֿילדן) דעם וועג;
טאַפֿן אין דער פֿינצטער; ציטערן, מורא האָבן
אא"וו - 539; קראַצן זיך אין קאַפּ (אין פֿאה,
אין דער פֿאַטילניצע); קווענקלען זיך; הענגען
אין דער לופֿטן; שווימען; באַלאַנסירן, הענגען
בײַ איין פּוס; גיין אומזיכער; גיין ווי אויף אַ
קלאַטקע איבערן וואַסער, ווי אויף די הינטער-
שטע פֿיס, ווי אויף שפינועבס; בלעבן אין
פֿאַרלעגנהייט; זיין גיט פֿון פֿאַרנט און גיט פֿון
הינטן; בלעבן ווי דער פֿראַשקאַווער רבֿ בײַם
וואַגן; בלעבן (שטיין) ווי יענער בײַ דער
דראַשקע; וואַרפֿן אַ סָפֶק, מיטל סָפֶק זיין;
מאַכן אומזיכער; צעמישן, צעטומלען אא"וו
- 342.

אַדי: גיטזיכער; זיכער ווי אַ וויגרישנער
בילעט, ווי הינט איז חול־המועד פורים
(שבועות); אומבאשטימט, אומגעוויס, אומ-

נפֿאַרגלייכונגען זיכער ווי גאַלד, ווי דער
טויט, ווי מיטן טויט, ווי עס איז דאָ אַ בורא
עולם (אַ גאַט אויף דער וועלט), ווי עולם־הבא,
ווי דער גַנְדֶּדן, ווי תּחִית־הַמֵּתִים; קלאַר ווי דער
טאַג; פֿשוט ווי אויף דער האַנט, ווי צוויי מאָל
צוויי (אוי פֿיר), ווי רשי וואָל ליעבן; אויבן אויף
ווי אויף דער האַנט, ווי אויף אַ טעלער - 352.
אינוו, פֿראַצן; פֿאַר וואַר; בטוח; מובטח;
מובטחני; לחלוטין; גמור; בחיוב; ליתר
בטחון; ליתר שאַת; אַוודאי; בוודאי; קרוב
לודאי; ברי קפי; פשיטא; פשיטא דפשיטא;
בלי סָפֶק; בלתי סָפֶק; בל"ס; אָן צווייפֿל;
איבער יעדן צווייפֿל; נעלה מעל בל סָפֶק;
בלי (בלא) גוזמא; אָן אַ פֿראַגע; עס איז גאַר
קיין סָפֶק גיט; עס איז גאַר קיין פֿראַגע גיט;
אַ שאַלה!; דורכויס; סײַ ווי סײַ; אַווע טאַווע;
בבל אופֿן; יעדן פֿאַרס; אַלן פֿאַרס; פֿאַר
יעדער (יעדן) פּריו; על בל פֿנים; לבל
הפנים; על בל צרה שלא תבוא; צאַנצאַנעס;
צאַנצעלאַמעס; פֿלל וכפֿל; בלי תנאי; בלי
מסקנא; בל"מ; בלי גדר; בל"ג; בלי גדר
ובלי מסקנא; אָן גדר ומסקנא; בלי שבועה;
למען השם; למה"ש; לא ימלט; דחקא; ממש;
ברור כחמה; ברור כשמש; ברור וידוע; פֿת
אויבן אויף; ברוק ומונסה; מויער; זיכער-
לעכן [אין]; כּמוֹבֵן; פֿאַרשטייט זיך; פֿטור
(נח); געוויינטלעך; אַלץ הייסט!; נאָך אַ מיין!
אוי אוי אוי!; אַ כּשֶׁרֶעֶר טאַפּ מיט אַ כּשֶׁרֶן
לעפל; אַ כּשֶׁר טעפל מיט אַ כּשֶׁר שטערצל;
פֿת דעם איז אָפּגערעדט; וואָל איך אַווי זיין
זיכער מיט . . . ווי איך בין זיכער, אַז; ער איז
געקאַוועט אויף אַלע פֿיר; מען קען אויף דעם
מויערן שטעלן; אַוודאי טראַגט וואַסער ווער-
טערשפּיל; אַ וואַדאַן.

שפר: ברי לי איז געלט; ברי ושמה ברי
עדיף; אַ מענטש טאַר זיך פֿאַר קיין שום
זאָך גיט פֿאַרשווערן.

וען אויך: אומבשטימטקייט 98, דערזענונג 318, גליבן
329, אבשטימונג 331, מוז 386, אנטפלעקונג 352.

עודיקיט 351, אומבאָשלאָסנקייט 388, ריווקע 429
פּחונות 539.

324. וויכוח, פּילפּול

ס: וויכוח, דעבאָטע, דיסקוסיע, דיספּוט,
דיספּוטאַציע, פּאַלעמיק, הווייה, שקלא-
וטריוא; חילוקי-דעות ← 332; מיינונגראויסבייט,
געדאַנקען-אויסבייט, זיינונגראויסטייש; סיכ-
סוך, מחלוקת, מחלוקה, שטרײַט, פּלונגתא;
מחלוקת לשם שמים; פּאַפּירענע מלחמה,
ווערטער-מלחמה; פּאַפּירענע שלאַכט, ווער-
טערשלאַכט, ווערטערקאַמף, וואָרטקאַמף;
פּעדערקריג, לאָגאָמאַכיע; ראַנגלעניש, גע-
ראַנגל, ויתרוצו, (האָמפּערניש, (גע)אַמפּערני,
(גע)האַמפּערני; שפּאַרעניש, (גע)שפּאַרעני;
ריסעניש, (גע)ריסעני, אַרגומענטאַציע;
טענה(זימענה), אַרגומענט; פּאַרום, סימפּאָזיום.

דערזינקראַפּט, באַזינקראַפּט, שלאַג
קראַפּט, לאָגיק, דיאַלעקטיק, דיאַלעקטיציזם,
ראַציאָנאַליזם, ראַציאָנאַליזאַציע, חקרנות
← 309; פּאַר און קעגן, פּראָ און קאָנטרע, פּראָ
און קאָן; שטאַרקער פּונקט, שטאַרקער אַרגו-
מענט; שוואַכער פּונקט, שוואַכער אַרגומענט;
מיינו; קאָמ-שמעע פּן, סילאַגיום, פּראָסילאַגיום,
פּאַליסילאַגיום, אינדוקציע, סינטעז, מעטאָ-
טעזיס, לעמע, דיִלעמע, ענטימעס, עמפּי-
רעס, קאָטענגאַרעס, עפּאַגאַג, אַפּאַגאַע.

סאַפּיום, סאַפּיסטיק, קאַזויסטיק, ראַבר
ליסטיק, יעזויסטיק, סכּלאָסטיק; פּילפּול,
חידוד, (דער רעכטער) קוועטש; באַזאַרעניש;
מוח-קנייטש, קנייטשל, אָפּשניצל; אויפּטו,
חידוש, המצאה ← 328; פּשטל, חילוק,
הדרן, האָרשפּאַלטרעני, דריי(ערני) (מיטן
גראַבן פּינער); סאַלעציום, פּאַראַלאָגיע,
פּאַראַלאָגיום, אַלאָגיום; אַנטיאַגיע, סתירה,
זיידערשפּורן, זיידעראַנגל, תּרתיידסתר, אַיפּכא מסתּבא.

אַרנומענטאַטאָר, דיספּוטאַנט, דעבאָטאַנט,
פּאַלעמיקער, חולק, בר- (בעל-) פּלונגתא, לאָגיק

דעזידירט, ניט-דעזידירט, אומאַנטשיידן,
אומאַנטשיידן, פּרעגלעך, ספּקדיק, מסופּקדיק,
זווייפּלהאַפּטיק; אומבאַגרינדעט, אומבאַ-
שטעטיקט, אומאויסגעמאַכט, אומדערזיין,
אומבאַזיין; אָפּפּרעגלעך, אָפּווענדלעך, באַ-
שטרײַטלעך, ניט-פּאַרלאָלעך, אומאַפּיציעל;
אָפּהענגיק, געווענדט; זווייטטישק, זיידע-
טיק, טאַפּליטישק, טאַפּליזיניק; רעטעניש
דיק, זרעטולהאַפּט, עניגמאַטיש, פּראָב-
לעמאַטיש, היפּאַטעטיש, פּאַראַדאָקסאַל;
געפּלדיק, פּאַרשאַטנט, צעשוואַמען, מטושטש,
ניט-קלאָר, ניט-שאַרף אַזױ ← 351; קווענקל-
דיק, וואַקלדיק, הענגעדיק אַזױ ← 388;
קאַנפּוז, צערודערט, צעדרייט, צעדולט,
צעחוטש, צעטראָגן, צעטומלט, זפּאַרלעגן,
צעמישט, צעשרויפּט, צעפּלאַכטן, פּאַרלירן,
פּאַרלאָרן אַזױ ← 342.

פּראָז: עס איז לאַזן דווקא; עס איז נאָך אַ
פּראָגע; עס איז נאָך מוטל בּספּק; עס
איז תּלוי בּדבר; מען קען גאַרנישט וויסן; ווער
קען וויסן?; עס קען זיין ← 320; אַ קשיה אויף
אַ מעשה; מי יודע?; ווער ווייס(ט)?; מי יודע
זי, מי יודע וואָס אַזױ?; גיי ווייס; (איין) גאַט
(איין) גאַט אין הימל, גאַט דער לעבעדיקער,
דער אייבערשטער) ווייס(ט); דער גוטער יאָר
ווייס(ט); דער שוואַרץ-יאָר ווייס(ט); דער
טײַחל ווייס(ט); דער קלאָג ווייס(ט); די כאַל-
יערע ווייס(ט) אים; שדים ווייסן; מסופּקני;
מין פעלץ איז ניט ביי מיר; לאַ האַ ולאַ האַ;
פּאַר אַ הונט צו קליין, פּאַר אַ קאַץ צו גרויס;
ני בע ני מע (ני קוקערקוק); אָפּשער; טאַמער;
פּיליכט; אויף, אויף וואַיף; אויף ירחם;
רבי טאַמער פּאַרקערט?; טאַמער איז געווען
אַ יידענע ווערטערשפּיי; תּמרו.

שפּר: זיכער איז אַ קריכער; זיכער איז מען
נאָר מיטן טויט.

וען אויך: אויסנעם 53, בייטעוודיקייט 97, זולאַל 99
פּאַרשונג 315, עקספּערמענטירונג 316, אומגלויבן 330,
משונעת 342, אומפּאַרשטענדלעכקייט 348, אומאַנער

נען; אָנענומען (אין דער ספֿרא) אָו; נעמען
 דיק אין (באַטר)אַכט אָו; אַרץ אין (באַטר)אַכט
 גענומען; נניח אָו; בשלמא; מה דאך; בכך;
 ובכך; מילא בכך; באשר; באשר בכך; זאל-
 זאָ; ווייל; דערום; דעריבער; דערפֿאַר;
 דערמיעך; הייסט עס; על פֿן; זפֿאַלגלעך;
 ניםצא; ערנאָ; שמע מינה; טאָ; זשע; אזוי
 (ער)נאָך; זי (דען); על-פי ספֿרא; די ספֿרא
 (דער שכל) איז מחייב; דער שכל טראַגט
 אויס; ואם תאמר; פֿל שכן; מכל שכן;
 מכ"ש; לא פֿל שכן; על אחת כמה וכמה; ער
 איז מטהר אַ שרץ בק"ן טעמים.
 שפר; אַ שטעקן האָט צוויי עקן; הסדרן
 קודם לפֿלפֿלן.

זען אויך: געדאַנק 309, פֿאַרשונג 315, אורטייל 326, אויס-
 געפֿין 328, ניט-אַננעמט 332, מחלוקת 447.

325. ענטפֿער, אָפֿערע

ס: ענטפֿערונג, אָפֿווענדונג, דערווידערונג
 אַא"וו - " ענטפֿער, תשובה, תירוצ;
 אָפענטפֿער, פֿאַרענטפֿער, צוריקענטפֿער,
 רעפֿליק, רעפֿארטי; אָפרוף, עכאָ, ווידער-
 קול; אַנטינאַמיע, אַנטיפֿאַניע; אָפֿערע, קעגן-
 טענה, אַרנומענט, קאַנטעראַרנומענט; דער-
 קלערונג; אָפֿוויז, אינווענד, אָפֿווענד, אָפֿ-
 שראָג, אָפֿקלאַפֿ, אָפֿשטויס, אָפֿוואַרף; קעגן-
 גרונד, קעגנעדרוויז, קעגענעדות; די צווייטע
 זייט פֿון דער מטבע; שוואַכער פֿונקט, סתירה
 - 11.

וו: געבן אָן ענטפֿער (אַ תשובה אַא"וו) - ס:
 ענטפֿערן, ענפֿערן [ראַיל], דערווידערן,
 ווידערשפרעכן, דערקלערן; ענטפֿערן על
 ראשון ראשון ועל אחרון אחרון; אָפענטפֿערן,
 פֿאַרענטפֿערן, צוריקענטפֿערן, געבן חזרה;
 געבן אויסנאָב פֿון אַ קעפֿל; ניט שולדיק
 בל"בן קיין ענטפֿער; אָפרופֿן ויך; אינווענדן,
 אָפֿפֿרעגן, אָפֿשוואַכן וועגעמס טענה, אָפֿוויזן,
 אָפֿווענדן, אָפֿקלאַפֿן, אָפֿשלאַגן, אָפֿשטויסן.

קער, דיאַלעקטיקער, סילאַגיסט, סאַפֿיסט,
 קאָזיסט, פֿאַראַרלאַגיסט, בעל-פֿילפֿול,
 מלפֿולפֿ, פֿילפֿוליסט, פֿשטלער, פֿשטל-זאָגער,
 האַרשפֿאַלטער, דרייער, פֿינגער-דרייער,
 אַיפֿכאַמסחבראַניק, מאַטל-פֿאַרקערט, משה-
 קאַפֿוויער.

וו: זיין אין וויכוח, זיין אין דיספוט - ס;
 הייבן (אַרביטראָן ויך) אין אַ וויכוח (אין אַ
 דיספוט אַא"וו); אויפֿהייבן (אַוועקשטעלן,
 דורכלופֿטערן) אַ פֿראַגע; נעמען אַ שטעלונג;
 ווערן אַ צד; האַלטן פֿאַר (מיט); אַרנומענטירן,
 דיספוטירן, דיסקוטירן, דעבאַטירן, פֿאַלעמיר-
 זירן, וויכוחן, מתווכח זיין ויך, נושא ונותן זיין;
 (ה)אַמפֿערן ויך, שפֿאַרן ויך; שפֿאַרן ויך ווי אַ
 באַק, ווי אַן אייזל, ווי אַן אַקס, ווי צוויי אויף
 אַ קלאַטקע; (ה)אַמפֿערן ויך איבער אַ ביצה
 שנוודה (שלא נולדה) ביוסטוב; דינגען ויך;
 שטרעטן, ראַנגלען ויך, רייסן ויך, בוצקען ויך
 - 447; טיצען דעם גראַבן פֿינגער; פֿילפֿולן
 ויך, מלפֿל זיין ויך; חקרענען ויך - 309;
 חכמה ויך, קליגלען ויך, שפֿאַלטן האַר, סוב-
 טיליווירן, דרייען מיטן גראַבן פֿינגער; פֿאַר-
 דרייען (אַרומגיין, אויסמיידן, אויסווייכן) די
 פֿראַגע; ריידן גלאַט אין דער וועלט אַרפֿן
 - 373.

אַדי: דיסקוסיאָנעל, פֿאַלעמיש, אַרנומענטאַ-
 טיוו, דיאַלעקטיש, לאַגיש, פֿאַראַלאַגיש,
 ראַציאָנאַליסטיש, אינדוקטיוו, סאַלעציסטיש;
 סתירהדיק, ווידעראַנאַנדיק, ווידערשפרע-
 כיק, פֿרתידיסטרדיק, אַיפֿכאַמסחבראַדיק,
 אַנטילאַגיש; סאַפֿיסטיש, קאָזיסטיש, ראַבר
 דיסטיש, יעוויטיש, פֿשטלדיק, פֿילפֿולדיק,
 פֿילפֿוליסטיש, מלפֿלדיק; געחכמה, גע-
 קליגט; קליגעריש, פֿיפֿיק - 363; סובטיל,
 האַרשפֿאַלטעריש.

אינוו, פֿראַז; פֿאַר; פֿראַ; קעגן; קאַנטרע;
 היות; בהיות; היות ווי; אזוי ווי; כפֿי;
 היות כפֿי; צוליב דעם וואָס; מחמת דעם
 וואָס; לויט; לאַמיר אָנעמען; לאַמיר רעכע-

דוקציע, ערנאטיום, שמעמיה, געדראנג, (גע) דרינגעניש, (גע)דרינגער, אויספיר, פועל-יצא, לאַגישער אויספיר, טעקווענץ.

שאַצער, אָפּשאַצער, טאַקסירער, אָסער סאַר, מַבִּין, צענואַר, קריטיקער, רעצענווענט; ריכטער, בורר, שְׁלִישׁ, אַרביטער, סופּעראַר ביטער, רעפּעריי [אין] אַאָ"ח - 601.

ו: פּסקענען, מישפטן, אורטיילן, אורטלען, זין זיין; האַלטן די וואַגשאַל; קומען צו אַ באַשלוס (צו אַ מסקנא, צו אַן אויספיר אַאָ"ח) - 5; געפּינען, אַנגעפּינען; קומען צו דער דעה; בלִיבן מוסכּם, בלִיבן בהסכּם (במוסכּם) בולם; אַרײַנברענגען (אַרויסברענגען, אַרויס טראַגן) אַ פּסק (אַ באַשלוס אַאָ"ח); גומר זיין, באַשליסן, רעשען, דעצידירן, דעטערמינירן, מכריע זיין, אָפּפאַסן (ביי זיך), אַנטשיידן, באַ שטימען, פּעסטטטעלן, פּעסטטיקן, ועצן, אָפּ שטעלן, באַטעטיקן [אויס]; [צײַטן] קובֿע זיין, מַגבִּיל זיין, זייגען, זמנען; שאַצן, אָפּשאַצן, טאַקסירן - 500; דורכנעמען (אַ מענטשן); קריטיקירן, צענוורירן; מאַכן אַ דעדוקציע, דעדוצירן; מאַכן דעם (לאַגישן) אויספיר פֿון; ציען די קאָנסעקוענץ פֿון; דרינגען (אויס) דרינגען, אַרויסדרינגען, אַרויסגיין) פֿון; זיין געדונגען, מישמע זיין.

אַדי: קאָנקלוחִי, דעטערמינאַטיוו, דעדוק טיח, געדונגען, דרינגלעך, פּעסט, גע- ועצט, געשטעלט, פּעסטגעשטעלט, געפּעסט טיקט, באַשטימט, אַנטשיידן, באַשלאָסן אַאָ"ח - 11.

אינוו, פֿראַז: מוחלט; בהחלט גמור; עס בלִיבט; עס איז געבליבן; גמנו ונמרו; וואָס בלִיבט? וענטפֿערן געכטיקע וועטשערע. שפּר: מיט זיין אייגענער אײל קען מען די גאַנצע וועלט גיט מעסטן.

וען אויך: אינטעלעקט 308, מיינוג 329, קלוגשאַפּט 339 אויסחאַל 391.

באַשטרימטן, אַנטקעגנשטעלן ואַ טענה; אָפּ פּייקענען, נעגירן - 332; דערזיין (באַזיין) דעם היפּוך (די פֿאַלשקייט) פֿון; דערציילן אַן אַנדער געשיכטע; צומאַכן (פֿאַרמאַכן, פֿאַרשאַפּן) יענעם דאָס מויל.

פֿראַז: איז דער תּירוץ עבֿדים היינוּ. שפּר: יעדער וואָרעם האָט זיין דאַרעם; אויף יעדער קשיה איז דאָ אַ תּירוץ; אויף איטלעכען תּירוץ קען מען געפּינען אַ נייע קשיה; קיין תּשובּה (ענטפֿער) איז אויך אַ תּשובּה (ענטפֿער); אַין משיבֿין לאַחר המעשה; צוריק שיינען איז קיין תּירוץ גיט (גילט גיט); פֿאַר וואָס איז קיין קשיה גיט און וואָרעם איז קיין תּירוץ גיט; וואָס פֿאַר אַ שאַלה אַזאַ תּשובּה; ווי מען בימבֿלט אַזוי קלינגט; ווי אַזוי מען קלינגט אַן אַזוי ענטפֿערט מען; ווי מען בלאָזט אַרײַן אַזוי בלאָזט זיך אַרויס; אַזוי ווי מען שפּילט אַזוי טאַנצט מען; ווי מען האַקט דאָס האַלץ אַזוי שפּרינגען די שפּענער; אַ גוט מאַרגן ברענגט אַ גוט יאָר; וואָס פֿאַר אַ גוט מאַרגן אַזאַ גוט יאָר; וואָס פֿאַר אַ גוט שבת אַזאַ גוט יאָר; ווי דער ברוך הבָּא אַזוי דער ברשותּכם; אויף אַזאַ קדיש געהערט) אַזאַ ברכוּ.

וען אויך: היפּוך 11, אויסגעפֿין 328, נעגירונג 332, פֿאַר- טײַטשונג 349, תּירוץ 588.

326. אורטייל

ס: אורטיילונג, באַשליסונג, דעדוצירונג אַאָ"ח - 11; מישפט, פּסק, אורטייל ל"ר אורטיילן, אורטל ל"ר אורטלען, גמר, גור, גורה, דעק- רעט; באַשלוס, באַשלאָס, זאַנטשלוס, קאַר קלוויע, רעזאָלוציע, געפּין, איינגעפּין, אַנט- שיידונג, וואָטום, וואָטום סעפּאַראַטום, דע- ציויע, החלט, החקטה, רעשעניע, באַשטימונג, פּעסטטטעלונג, פּעסטטיקונג, דעטערמינאַציע, מסקנא, גורתהכתוב; מאַראַל, מוסר-השכל; שאַצונג, אָפּשאַצן, אָפּשאַצונג; קריטיק, קריטי- ציום; טאַקסירונג, ערך, הערכה - 500; דע-

327. פֶּאָראַרטייל

ס: אינומיטיקייט, פֶּאַרטייִשקייט, דאָגמאַטיש קייט אַזױוּ ← אײ; פֶּאַרויסיקער אָפּשאַץ, פֶּאַרויסיקער פּסק, פֶּאַראַרטייל; פֶּאַרויס־קער (פֶּאַרויסגענומענער, פֶּאַרויסבאַשטימטער) אורטייל (באַשלוס); פֶּאַרויסיקע (פֶּאַרויסגע־נומענע, פֶּאַרויסבאַשטימטע) אידעע (קאָג־צעפציע); אײליקער (צוגעאײלִטער, איבער־געאײלִטער) אורטייל (באַשלוס); פֶּאַרויס־אורטייל, פֶּאַרויסבאַשלוס, פֶּאַרויסבאַשטימונג; באַגרענעצטע מיינונגען (געדאַנקען, השָגות אַזױוּ); קלײנע השָגלעך; אײנגערעדטע (אײנגעבילִדעטע) געדאַנקען (אידעעס אַזױוּ); אײנרײדעניש, אידעע־פֿיקס, משׁוגעט; פֶּאַרטיי־גײסט, נשׁיאות־פֿנים, משׁא־פֿנים; קאָקאַלער פֶּאַטריאַטיזם; אומטאָלעראַנץ; צד־דימדיקייט; פֶּאַנאַטיזם, דאָגמאַטיזם; פעדאַנטעריע, פעדאַנטיזם; היפּערקריטיציזם, זאָל־יוז; באַגרענעצטער שִכֵּל (פֶּאַרשטאַנד אַזױוּ); באַגרענעצט (שמאַל, קלײן) קעפּעלע אַזױוּ ← 340.

וו: זײַן אײנומיטיק, זײַן פֶּאַרטייִש, זײַן צד־דימ־דיק אַזױוּ ← אײ; צוגײן מיט אַ פֶּאַרויסיקן אָפּשאַץ; האָבן אַ פֶּאַראַרטייל; פֶּאַרויס־אורטיילן, פֶּאַרויסבאַשטימען, פֶּאַרויסבאַ־שליסן; אָפּפּסקענען (אורטיילן, באַשטימען, באַשליסן) אויף פֶּאַרויס (אין פֶּאַרויס); אור־טיילן (באַשטימען, באַשליסן) אין הײפּוך צו די פֶּאַקטן; פֶּאַלש אורטיילן; צואַמלֵן זיך מיט אַן אורטייל (מיט אַ באַשלוס); זײַן אַ צד; אַג־נעמען פֶּאַר זיכער; זײַן באַזעסן פֿון אַ אידעע־פֿיקס; זײַן באַגרענעצט (י באַשרענקט) אין אורטיילן; גיט זען זײַטער זיי די אײגענע נאָז; זען בלוז אײן זײַט פֿון דער מטבע.

אַדי: אײנומיטיק, פֶּאַרטייִש, קלײנ־דיק, צד־דימדיק, סעקטאַנטיש, פֶּאַנאַטיש, עגאָ־טיסטיש, פעדאַנטיש, דאָגמאַטיש, פֶּראַגמאַטיש; קורצזיכטיק, בלינד, פֶּלאַך, אויבנאוי־פֿיק,

י איבער־פֶּלעכלעך, אײנגערעדט, י אײנגעביל־דעט, ענוואַרציק, קלײנ־לעך, באַגרענעצט, י באַשרענקט, קלײנקעפֿל־דיק, ענקעפֿיק, שמאַל־קעפֿיק אַזױוּ ← 340; אײנגעשפֿאַרט, האַרטעקיק אַזױוּ ← 387.

פֶּראַז: קלײנע מענטשעלעך מיט קלײנע השָגות; אַ קאָפּ זיי אַ שפּיל־קעקעפֿל (די גרייס).

זען אויך: קעות 336, נאַרישקייט 348, עקשנות 387.

328. אויסגעפֿין

ס: אויסגעפֿינערישקייט, דערפֿינדערישקייט, אײנפֿאַרערישקייט, אויפֿטוערישקייט אַזױוּ ← אײ; אויסגעפֿינען, אויפֿדעקונג, אַנטדעקונג, דערפֿינדונג אַזױוּ ← וו; אויסגעפֿין, אויסגע־פֿינס, באַשייד, ענטפֿער, דל־יוונג אַזױוּ ← 349. אויסגעפֿינער, אויפֿדעקער, אַנטדעקער, דערפֿינדער, אויפֿטוער, נאָואַטאַר אַזױוּ ← וו. וו: געפֿינען, אויסגעפֿינען, אָפּגעפֿינען; אויס־זוכן, אויפֿזוכן, אָפּזוכן; געפֿינען אַ שפּור; קומען אויפֿן שפּור (אויפֿן סל־יאַד, אויפֿן סל־יד); אַרויסבלאָנדשען; דערפֿרעגן זיך; דער־שמעקן, דערשנאַפֿן, דערשפּירן, דערטאַפֿן, דערזושן, דערוויסן; אָנקומען אויף, אָנשטויסן זיך אויף; דל־יגן די האַנט אויף; כאַפֿן; קומען (פֶּאַלן) אויף אַ געדאַנק (אויף אַן אידעע, אויף אַ המָצאה אַזױוּ) ← 397; פֶּאַלן אויף אַ פֶּאַל; פֶּאַלן אויפֿן שִכֵּל; פֶּאַלן אויף דער נאָז (שפּו); דערטראַכטן זיך צו, דערקלערן זיך צו; דער־פֶּאַרשטן; דערגראָבן זיך, דערגריבלען זיך, דערגרונטעווען זיך; דערגיין אַ טאָל־ק; דער־קונדיקן זיך ← 353; דערגיין דעם אַמת; עפֿע־גען די אויגן; דערזען; דערקענען, אויסמאַכן, מִפּיר פֿנים זײַן, האָבן הַפֶּרת פֿנים אין; דער־קענען זיי אַ בײזן של־ינער; אויסגראָבן, אויס־גרונטעווען, אויסאַקערן, אויספֿישן, אויסשמעקן, אויסשנאַפֿן, אויסשפּירן, אויסזוכען, אויסזאָג־ען, אויסשנאַר(ע)ן; אויסגעפֿינען (אויסגראָבן)

גלויבן, בלינדער גלויבן, בלינדע אמונה;
רויקער, ניכטערער, פֿעסטער, גוטבאָריג-
דעטער, איינעוואַרצטער אַאָ״ו גלויבן;
נאָמנה; נאָמנות; אָנעם, איבערצייגונג, זיכער-
קייט ← 322; פּרינציפּ, אַנימאָמי, עיקר, דאָר
מע, קרעדאָ, דאָקטרין, דאָקטרינערײַ; קאַ-
טעכזיס, קאַטעכזיס.

(איינ)גלייבעניש, גלייבעכץ, איבערגלויבן,
אַבערגלויבן, אַבערגלויבן; הַבֿל, נאַרישע
אמונה (נאָמנה), זאַבאַבאָנע, פּריכאַמעטע
← 615.

גלייבעכצן אָ מען קוקט דאָס ערשטע
מאָל אויף פּהגים (דוכע)נען ווערט מען בלינד
אויף איין אויג, דאָס אַנדערע מאָל אויף ביידע
אויגן, דאָס דריטע מאָל שטאַרבט מען; אָ
מען קוקט דאָס ערשטע מאָל אויף פּהגים
דוכע)נען ווערט מען בלינד, דאָס צווייטע
מאָל ווערט מען זעעהדיק [שׂ]; אָ מען הענגט
אויף אין שטוב אַ רעדעלע פֿון אַפּיקומן וועט
קיין שרפּה (אומגליק) ניט זיין; אָ מען לייגט
אַרמין אין קאַסטן שטיקלעך אַפּיקומן וועלן די
מיז קיין שאַדן ניט מאַכן אין שטוב; אָ מען
באַגעגט אַ גלח האָט מען אַ גוטע וועטשערע;
אָ אַ גלאָ צעברעכט זיך איז אַ סימן אויף
גוטן; אָ עס דויערט ווערן אויסגעהרגעט די
שדים; מאָנטיק איז אַ שלעכטער טאָג (אַנצור
הייבן אָן אַרבעט); דינסטיק איז אַ גוטער טאָג;
אָ מען קריכט דורך אַ פּענצטער האַקסט מען
ניט; אָ מען גיבעט אָן איי האָט מען זיבן
יאָר דלות; אָ אַ הונט וואָיעט איז איינער
געשטאַרבן; פּלָטים בוכים—מלאך הַמּוֹת באַ
לעיר (פּלָטים משחקים—אלהו הנביא באַ
לעיר).

איינעגלייבטיקייט (אין זיך); אַלײַןאַפּ-
נאַרעריײַ; פאַרבלינדונג; צוטרוי, אַנטרוי,
צוטרויען, קאַנפּידענץ, בטחון, קרעדיט,
טראַסט [אײַ]; בטחונות; אַנטרויבירן.
מיינונג, דעה, יעונונג, ראַציע, עקספּער-
טיז(ע), וואַטום; ניכטערע, אומפאַרטיישע,

פֿון אונטער דער ערד; אַרויסברענגען;
אַרויסבאַקומען פֿון; אַרויסדערטאַפּן פֿון;
אויסנאַרן; אויפֿדעקן, אַנטדעקן, אַנטפּלעקן;
געפֿינען דעם שליסל צו; באַשיידן, דעשיפּ-
ריין, ליין אַאָ״ו ← 349; אויפֿטאַן, מַמְצִיא
זיין, מחדש זיין, דערפֿינדן.
אַדי: איינפֿאַלעריש, אויסגעפֿינעריש, דער-
פֿינדעריש, אויפֿטועריש, נאַוואַטאַריש.
אינוו: איירעקאַ! איך האָב עס! אָט איז
דאָס! אָט אי' דאָס!

פֿראַו: איך וועל אים דערקענען אָן אָפּגע-
שונדענעם; אָ ער דערוועט זיין פֿנים דער-
קענט ער אים אין קול; מוֹלֵדִיקער האָן, מוֹלֵ-
דיקער האָן—פֿאַלסט ניט אויפֿן שכל, פֿאַלסטו
אויף דער נאָז.

שפּר: יעתי ומצאתי; יעתי ומצאתי—תאמין
(יעתי ולא מצאתי—אַל תאמין); אָ מען
זוכט געפֿינט מען; אָ מען וויל קען מען, אָ
מען זוכט געפֿינט מען; וואָס דער מענטש זוכט
דאָס געפֿינט ער; בשלשה דברים אדם יוכר
(מען דערקענט אַ מענטשן) בכוסו, בפּיסו,
בפּעסו; עס איז ליכטער צען לענדער צו
דערקענען איידער איין מענטשן; מען קען
קיין מענטשן ניט דערקענען ביז מען האַנדלֿט
ניט מיט אים; מען קען נישט פֿריער אַ מענטשן
דערקענען ביז מען עסט ניט מיט אים אויף צר
זאַמען אַ פּעסל (אַ פּוד) זאַלץ; מען דערקענט
דעם מענטשן נאָכן גאַנג נאָך; מען דערקענט
דעם פֿריץ נאָך די שטיחל; מען דערקענט
דעם אינדיק נאָכן פּיק; מען דערקענט דעם
פּויל נאָך די פּעדערן; מען דערקענט נאָך
די באַקן ווי די ציינער קנאַקן.

וען אויך: פֿאַרשטשונג 349, אַנטפּלעקונג 352, פֿלאַן 397.

329. גלויבן, מיינונג, השפּרה

ס: גלייביקייט, צוטרוילעכקייט, איבערגע-
ציגטקייט אַאָ״ו ← אַדי; גלייבונג, אָנעמונג,
געטרויונג אַאָ״ו ← ״; גלויבן, אמונה; פֿאַלקס-

אָבערגלייביש; גלייבן אין זאבאָבאָנעס (אין נאַרישקייטן, אין לאַקשבוידעם, אין באַבסקע סגולות, אין באַבסקע רפואות אַא"וו) ← 615; אַריינעמען זיך ועפעסן אין קאַפּ; אַמירירן זיך (יאַמירירן זיך) אַ לונג און לעבער און טער דער נאָז; גלייבן נאָז; אַראַפּשלינגען אַ לייגן.

מיינען; זיין אין (ביי) דער מיינונג; האַלטן אין דער סבָרא; אָפּמאַכן דעם מינד [איש]; אָננעמען (פאַר זיכער); באַטראַכטן ווי אַן אַמת, ווי אַ פּאַקט אַא"וו; גלייבן, טראַכטן, קלערן, רעכענען, פאַרשטיין, האַלטן, געפֿינען, זען, קוקן, אָפּשאַצן, ידענקען; פּאַרויסנעמען, פּאַרויסזעצן; האַבן אַ השָערה (אַ טעאָריע אַא"וו) ← 5; אויסזיין זיך, דאַכטן זיך, דוכטן זיך, מתדמה זיין זיך, אויסנעמען זיך, אויסזען, אויסקוקן, שנייען, פּאַרקומען נדיאל, משער זיין זיך, פּאַרשטעלן זיך; ראַטן, (פרוּחן) טרעפֿן; דערוועגן זיך צו זאָגן; טעאָרעטיזירן, ספּע- קולירן.

אַדי; גלייביק, דאָגמאַטיש; זיכער, פּאָזיטיוו אַא"וו ← 322; בטוח, איבערגעצייגט, פּאַרגלייבט, אַינגעוואַיבט, גלייבעדיק, איבערגלייבעריש, אָבערגלייביק, לייכטגליי- ביק, צוטרויניק, צוטרוילעך, אומחשדימדיק, אומפּאַרדאַכטיק; נאַריש, פּאַרנאַרישט, פּאַר- נאַרט, גרין, קינדעריש ← 362; טעאָרעטיש, אַקאַדעמיש, היפּאָטעטיש, ספּעקולאַטיוו, לכּאֹרעהדיק.

אינון, פּראָזן; בחוקת; על־פי סבָרא; לכּ- אֹרעה; לַמראית עין; כּבִּיראה; כּמדומה (לִי); שניט־ס; זי עס שניט; ווי עס זעט אויס; ווי עס ווייזט אויס; ווי עס קוקט אויס; ווי מיר קומט פּאַר נדיאל; ביי מיר קומט אויס; אין מיין אָפּשאַצונג; לשיטתי; אין (לויט) מיין מיי- נונג; נאָך מיין מיינונג נאָך; אין מינע אירגן; לִפִּי עניות דעת; אַנדערע זאָגן; יש אומרים. שפּר; אַז די וועלט זאָגט זאָל מען גלייבן; אַ ייד האָט אמונה; אַ בעל־מלאַכה איז באַ-

פּעסטע, אייגענזאָרצטע אַא"וו מיינונג; עפּוּטלעכע (געזעלשאַפּטלעכע) מיינונג, דעת- הקהל; קוק, בליק, יאָנויכט; שטייגער טראַכטן, ידענקאַרט; באַנעם, יאויפּלאָסונג, אָנשווינג, שטעל, שטעלונג, באַציונג, אינשטעל, אינשטעלונג, פּאָזיציע; קוקווינקל, זעווינקל, שטאַנדפּונקט, אַריענטאַציע, גאַנג, שיטה, דרך, טעאָריע, שול, סבָרא; בויך־סבָרא; הינטער(ט)- אויחנדיקע סבָרא; קלער, יש אומרים, מאַן דאַמך.

השערה; השערה בעל־מא; טראַף, היפּאָ- טעו, טעאָרעם, קאָנעקטור, ספּעקולאַציע; פּראָפּאָזיציע, חזקה; אָפּשאַצונג, הערכה; הנחה; פּאַרהנחה, פּאַרויסזעצונג, פּאַרויס- נעמונג, פּאַרויסבאַדינג, פּאַרויסלייג, פּעסט- שטעלונג, פּרעמיס(ע); אויסגאַנגפּונקט, אַב- האַלטפּונקט, אַחיהו.

גלייבער, גלייביקער; בעל־בטחון; דאָג- מאַטיקער, דאָקטרינער, סכּאָלאַסטיקער, בעל־סבָרא, טעאָרעטיקער, היפּאָטעטיש, ספּעקולאַטאָר.

וו; האָבן גלייבן (אמונה אַא"וו) ← 5; גלייבן אין, זיין איבערגעצייגט אין, זיין זיכער אין, גיט האָבן קיין ספּק (צווייפֿל); אין; גיט ספּקן, גיט צווייפֿלעך; שענקען צוטרוי; האָבן צוטרוי צו; געטרויען, יטרויען, אָגעטרויען, איינ- טרויען זיך, פּאַרטרויען, יאָנפּאַרטרויען; פּאַרגלייבן זיך אין, איינגלייבן זיך אין; איינ- גלייבן זיך ווי אין גאָט אַליין; גלייבן אויפֿן וואָרט (אויף נאָמוט); גלייבן באמונה שְׁמָה; גלייבן ווי פיק פּויער, ווי דעם רב, ווי אין דער תורה, ווי אין תורת משה, ווי אין תורה מסיני; אָננעמען פּאַר גוט געלט; מיינען אַז ס'איז תורת לאַקשן; שטיצן זיך אויף, סומך זיין זיך אויף, אַנלעגען זיך אויף, פּאַרלאָזן זיך אויף; שטעלן אויף, בויען אויף; בויען ווי אויף פיר טיין; נעמען (האַלטן) ביים וואָרט; לייגן וואָג (גע- וויכט) אויף; זיין פּאַרגלייבט אין; שווערן אויף. זיין גלייבעדיק, זיין איבערגלייביש, זיין

א חשד אויף, חושד זיין, פֿאַרדעכטיקן, מהרהר זיין; דערשמעקן ועפעסן; ניט האָבן קיין צר טרוי, ניט געטרויען, זיניט טרויען; ניט געטרויען פֿון האַנט, ניט געטרויען פֿון דאַנען אַהין; ניט געטרויען זיך אַליין; זיין חשד (פֿאַרדעכטיקט); זיין אונטער אַ חשד, זיזיין אָפֿן צו פֿאַרדאַכט [אט]; אַרויסרופֿן אַ חשד (אַ פֿאַרדאַכט).

אַדי: אומגלייביק, אַפּיקורסיש, מתנגדיש; ספּקדיק, ספּקותדיק, צווייפֿלעריש, וואַקל־דיק, שוואַכגלייביק, סקעפּטיש, פעסימיסטיש, אַנגאַסטיש, קָמה־האַנכדיק, אומצוטרוילעך, חשדימדיק, חשדיק, חשוד, פֿאַרדאַכטיק, פֿאַרדעכטיק, פֿאַרדאַכטלעך, ניט־איבער־געצייגט.

אינוו, פֿראַז: היכי דמי; היכי תּימצא; סלִקא דְעֵתךְ; עס איז ניט גלאַטיק; עס איז נאָך אַ פֿראַגע; מען דאַרף עס נעמען מיט אַ ביסעלע זאָץ; דערציייל מיר מעשיות! דערציייל דאָס דער באַבען!; קוק מיר גלייך אין די אויגן אַרײַן!; אַ פֿוס אויפֿן הימל, אַ פֿוס אויף דר'ערד, (וועל איך דיר אויך ניט גלייבן); אויף דעם בין איך אַ מתנגד; ווער עס גלייבט ניט איז אויך אַ ייד; אַז איך וועל ניט גלייבן וועל איך אויך ניט זיין קיין אַפּיקורס; איך וואָלט עס אייגנס געהאַט וואָס איך וואָלט דיר ניט געגלייבט; פֿאַר זיך און פֿאַר דער קאַץ וועל איך שווערן; גיי (כאַטש) שריי חידוקים, קיינער גלייבט ניט; איך וואָלט זיין אַ געשמד־טער (אַ גוי), וואָלט מען מיר געדאַרפֿט גלייבן; ביסט אַ בטוח, אָבער שיק אַרײַן מזומנים; איך געטרוי דיר אַ הונדערטער, אָבער דער צענער בײַ מיר איז קוואַנטער ווי בײַ דיר; שווער זיך צען מאָר, וועל איך דיר גלייבן אָן אַ שבוּעה [שׂוּ]; גלייבסט ניט—טאָ פֿאַר אַריבער; ווילסט מיר ניט גלייבן—פֿרעג זשע שלמה־לעבן (גיי צו רב לייבן).

שפּר: פֿרעגן זאָסטו פֿרעגן, אָבער ניט גלייבן; זאָג ניט אַרץ וואָס דו ווייסט, גלייב ניט אַרץ וואָס דו הערסט; פֿאַרן טויט האָט

גלייבט; האוּחו ביד־וּכָף מאַמנינים שהוא; דער בעסטער בטוח איז די אייגענע קעשענע; גלייבן זאָל מען, אָבער צום גלייבן ניט קומען; זאָג ניט אַרץ וואָס דו ווייסט, גלייב ניט אַרץ וואָס דו הערסט; אַרץ סימנים זיינען נאַראַנים.

זען אויך: געדאַנק 309, מילדעכקייט 320, געוויסטיקייט 322, אורטייל 326, פֿאַנטאַזיע 346, תּמִימות 362, האַפֿענונג 535, אַמננה 611, קיישיף 615.

330. אומגלויבן

ס: אומגלייביקייט, אומצוטרוילעכקייט, ספּקותדיקייט אַאָ״וו ← אײ; אומגלויבן, ניט־גלויבן; אומצוטרוי, אומגעטרוי; זאומ טרוי; סקעפּטיציזם; פעסימיזם; אַנגאַסטיציזם, מעראַנגאַסטיציזם; ספּק ← 323; חשד, פֿאַר־דאַכט, הירודור.

אומגלייבער, ניט־גלייבער, אומגלייביקער, סקעפּטיקער, זסקעפּטיק; פעסימיסט; אַר־נאַסטיקער, צווייפֿלער, מתנגד, אַפּיקורס אַאָ״וו ← 613; בעל־חשדים; חושד בכשרים. ח: ניט גלייבן; ניט האַלטן פֿון; האָבן אַ ספּק (אַ צווייפֿל אַאָ״וו) ← 323; ספּקן, ספּקער נען, צווייפֿלען; ניט גלייבן די אייגענע אויערן (די אייגענע הענט); ניט גלייבן (ניט געטרויען) פֿון דאַנען אַהין.

פֿאַרגלייכונגען גלייבן ווי אַ הונט, ווי דעם הונט אויפֿן גאַס, ווי יאַשען (יאַשקען) דעם טויבן, ווי דעם בעל־טאַקסע, ווי דעם גלח, ווי דעם צדיק אין פּעלץ, ווי אַ שבוּעה פֿון אַ מאַרק־ידענע, ווי אין אַ קלויסטער, ווי אין יאַשקע פּאַנדרע, ווי אין וויזלען.

אַפּגלייבן; ניט גורס זיין; ניט וועלן גלייבן; אַפּוזאָגן זיך צו גלייבן; אַפּפֿרעגן, אַפּליקענען אַאָ״וו ← 325, 332; צומאַכן (פֿאַרמאַכן, פֿאַר־שטאַפֿן) די אויגן (די אויערן); זיין אומגלייביק, זיין סקעפּטיש, זיין פעסימיסטיש אַאָ״וו ← אײ; וואַקלען זיך; אויפֿהייבן אַ פֿראַגע; אַפּשטעלן זיך אויף; קוקן מיט חשד אויף; וואַרפֿן (האַבן)

זמן אין הספם מיט, זמן אינס מיט, זמן בעצה אחת מיט, זמן בדעה אחת מיט, זמן מיט (ביי) דער זעלבער מיינונג ווי; האַלטן (מיטהאַלטן, סאָלידאַרירן זיך) מיט; האַלטן מיטן מאַך דאָמער (מיטן פּסוק); פּאַרטראָגן זיך; זיין נוטה (געניינט) צו יענעם מיינונג; זייטיקן זיך מיט; נעמען דעם צד (די זייט) פֿון; שטיין אויף דער זייט פֿון; גיין מיט, נאָכגיין (נאָכציען) נאָך; גיין (שווימען) מיטן שטראַם; זינגען אין כאָר (אין אוניסאָן); קומען צו אַ הספם (צו אַ פּאַרשטענ־דעניש, צו אַ טאָרק); מושווה ווערן; מוספם ווערן; פּאַרשטענדיקן זיך, איינפּאַרשטיין זיך; צוזאַמענריידן זיך; צונויפֿריידן זיך (ווי בעלי הבתים); אויפֿריידן זיך; אַנטקעגנעקומען; באַגעגענען (אויפֿן האַלבן וועג וואָס); אַפּריידן, אַפּשמועסן.

געבן די הספמה (די צושטימונג) צו ← ס; אַפּראָבירן, אַקלאָמירן ← 583; מסכים זיין מיט; באַשטיין אויף, אַינגיין אויף; שטימען, איינשטימען, זאיבעראיינשטימען, ביישטימען, מיטשטימען, צושטימען; אָננעמען די מיינונג פֿון; איינזיליקן, באַזיליקן, באַפֿרידיקן, צו־פֿרידן שטעלן, דערלויבן, מיטזיליקן, באַשטיין, באַזיטיקן, גוטהייסן, באַגיניקן, זי באַגיניסטיקן; אָננעמען, אַקצעפּטירן; אָנכאַפֿן זיך (מיט בייִדע הענט); ניט אָפּוואָגן; באַשטעטיקן, קאָנפֿירמירן, סאָנקציאָנירן, ראַטיפֿיצירן; אונטער־שרייבן זיך, אונטערחתמענען זיך, אינדאָרסירן, זשירירן, אַטעסטירן, אַפֿירמירן, בליאַטעווען, אַוטווערושדען, פּאַטווערושדען, באַקרעפֿ־טיקן; צוקלאַפֿן, צושלאָגן; צוגעבן, באַקענען, מודה זיין; אָנערקענען, זאָנדרערקענען; אָפֿ־געבן יענעם דעם גערעכט; פּאַטאַקעווען, צובאַמקען, צובאַמקען, צובאַסעווען, צושמייכ־לען; צושאַקלען מיטן קאָפּ; זאָגן יאָ, באַיאָען; זאָגן אָמין, זאָגן באַם (באַם); נאָכגעבן, מוחל זיין, בייגן זיך, צו־לאָזן.

אַדי: איינשטימיק, זאיבעראיינשטימיק, אייניק, זיק, האַרמאָניש, איינמוטיק, איינשטימיק,

אַדום אָנגעוואָנט; גלייב ניט תּוהוּ; אַל תּאמין בעצמך עד יום מותך; גלייב ניט ביז דו ציילסט ניט איבער; אַז מען מיינט גענאָרט מען זיך; פּבּליהו וחשדוה; האַלט מיך ערלעך און זי מיך חושד; האַלט מיך פּאַר אַ רבֿ און היט מיך ווי אַ גנבֿ; האַלט מיך פּאַר אַ מלאַך און געטרוי מיר ווי אַ גלח; האַלט מיך פּאַרן מלאַך גבריאַל און געטרוי מיר ניט פֿיל; אין אָדום נחשד בדבֿר אַלא אַם פֿון עשהו; מען טאָר אַ יידן ניט חושד זיין (ווייל ער איז געוויס אַ גנבֿ [יש]); החושד בפּשרים לוקה בגופּו; איין גנבֿ גלייבט ניט דעם צווייטן; דער וואָס האָט אַליין ניט קיין נאָמנות גלייבט ניט דעם אַנדערן; צו וואָס גלייבן, אַז עס זיינען דאָ אויגן.

וען אויך: ספּק 323, אַפּפּרענע 325, ניט־איינשטימונג 332, אַפּיקורסות 613.

331. איינשטימונג, צושטימונג

ס: אייניקייט, איינשטימיקייט, איינמוטיקייט אַאָו"ו ← אַדי; איינשטימונג, צושטימונג; באַשטעטיקונג, אינדאָרסירונג אַאָו"ו ← וי; אייניקלאַנג, האַרמאָניע; איינפּאַרשטענדעניש, הספם, הספמה, תּוקף, אָננעם; זשירע; אַקצעפּט, אַקצעפּטאַציע; אַפּראָבאַציע, אַקלאָ־מאַציע ← 583; דעם פּאַלקס שטים, פּאַלקס־שטימען; קאָנפֿירמאַציע, ראַטיפֿיקאַציע, אַטעסטאַציע, סאָנקציע; חתימה, אונטער־שריפֿט ← 365; ווידוי, קאָנפּעסיע, באַקענ־טעניש.

איינשטימער, גוטהייסער, באַזיליקער אַאָו"ו ← וי; באַסאָק; אונטערבאַמקער, צו־באַמקער, נאָכבאַמקער; אונטערבאַמקער אַאָו"ו; פּאַטאַקעווער, פּאַטאַטשקע, יאָזאָנער, אָמן־זאָנער, יעס־מען וואָס, דעפּטאַק; מודה במקצת.

וו: זיין איינשטימיק, זיין איינפּאַרשטאַנען, זיין מרוצה אַאָו"ו ← אַדי, אייני; ניט האָבן קעגן (ידאַקעגן); ניט זיין אין קאָנפּליקט ← 332;

אין קאנפליקט מיט; זיין ניט אייניק, זיין ניט
 אינשטימיק, זיין ניט מרוצה; ניט מודה זיין,
 ניט צוגעבן, ניט אָנערקענען; ניט אינשטימען
 מיט, ניט צושטימען צו, ניט מסכים זיין מיט;
 ניט אָנעמען די מיינונג פֿון; ניט האַלטן מיט;
 האָבן אָן אַנדער מיינונג ווי; צעגיין זיך (פֿונאַר
 דערגיין זיך) אין די מיינוגען; דיסהאַרמאָנין;
 אָפּווייכן, אָפּפּאַרן; אויסזעצן, געפֿינען חסרונות
 ← 584; קוקן קרום אויף; שאַקלען מיטן קאָפּ
 אויף; פֿאַרדרייען די נאָז; הייבן די פֿלייצעס
 (די אַקסערען, די באַרקעס); ציען (צוקן)
 מיט די אַקסלען.

פֿאַרלייקענען; אָפּלייקענען (שטיין און
 בייך) מִכּחיש זיין; דעזאָוויירן, אַבעריין; אַמב
 שטיין (ס'חויטשען) אין די אויגן; אָפּזאָגן, אָפּ
 רופֿן, צוריקרופֿן, צוריקנעמען; זאָגן ניין, פֿאַר
 גייען, נעגירן; שטעלן זיך קעגן, קעגעשטעלן
 זיך; ווידערשפעניקן קעגן, רעוואָלטירן קעגן;
 אָפּאַניין; אָפּשפּאַרן, איבערשפּאַרן, דיס
 פּוטיין ← 324; אָנגרעפֿן; אינזענדן, ווידער
 שפּרעכן, ריידן אַנטקעגן, דערווידערן; אָפּ
 ווייזן, צוריקווייזן, אָפּווענדן, אָפּפֿרעגן, אָפּ
 שלאָגן, באַשטרעטן ← 325; אָפּשרייען, אַרמב
 טראָגן אַ פּראָטעסט, פּראָטעסטירן; מערער
 זיין אויף, (זיך) מתרעם זיין אויף; ריידן קעגן,
 דויערן קעגן, שטורעמען קעגן, שוימען קעגן;
 שרייען חִיּוּקִים (שמעיִשְׁרָאֵל); אָפּוואַרפֿן,
 אַרונטערשטימען, ווידערשטימען, פֿאַרבאַלִּיג
 טירן, פֿאַרבאַלעטירן, פֿאַרגאַלִּקעווען.

אַדי: אומאייניק, אומאיינשטימיק, ניטאַמב
 פֿאַרשטאַנען, ניטאַיינוטיק, ניט־צושטי
 מיק, ניט־מרוצהדיק, אומאיינשטימיק, דיסהאַר
 מאָיש, דערווידערדיק, ווידערשפּרעכיק,
 ניט־צוגיביק; נעגאַטיוו, קעגנ(נעריש, אָפּאָזיצ
 יאַנעל, פֿונדיק, התנגדותדיק, מתנגדיש, אפי
 קורסיש, אַנדערשולייביק, אַנדערשדענקענ
 דיק, פּראָטעסטאַנטיש, סכּוּמאַטיש, מחולק
 דיק, ווידערשפעניק, ווידערשפענסטיק, אָפּ
 ווייכיק, אָפּפּאַרליק, אָפּטריניק, אָפּסטאַטיש.

אינפֿאַרשטאַנען, אַפֿירמאַטיוו, אומדערווידער
 דיק, נאַכגיביק, נוטה (צו), געניגט (צו).
 אינוו: מוסכּם; מרוצה; בהסכּם; במוסכּם;
 (ב)פֿה אַחד; ווי איין מענטש; איינער ווי
 אַלע; אין כאָר; אין אוניסאַן; לִית מאָן דפֿליג;
 לְכָל הַדעות; על דעת הקהל; מסכים!; אָפּ
 געמאַכט!; עס גייט!; יאָ; וראַל יע, ווי; יעס
 [איי]; אַדרבאַ!; מהיכא תִּיתִי!; וועל [איי]; נו;
 איבעריקנס; גוט; פֿיין; (וויער) וויל; רעכט;
 מיט פֿאַרגעניגן; מיטן שענסטן כּבוד; [איי] אָקיי,
 אַרײַט; אַווי איז דאָס; אַמת; אַמת ווי גאַרד;
 זאָל זיין אַווי; אָמן; אָמן סִּלְה; אָמן וכן יהי
 רצון; פֿאַר וואָר; געוויס, זיכער ← 322.

פֿראַן: הודה ולא בוש.
 שפּר: פֿאַר אָמן קומט קיין פּאַטש ניט; מודה
 באַמת פֿטור מקנס; וועמען מען פֿרעגט
 ניט דער מוז מסכים זיין; שתיקה בהודיה.

זען אויך: געוויסיקייט 322, וויליקייט 385, צוזאָג 474, לויב
 583, היתר 598.

332. ניט־איינשטימונג, נעגירונג

ס: ניט־איינשטימיקייט, אומאייניקייט, נעגאַ
 טיחוקייט אַנאָוו ← אַדי; ניט־איינוויליקונג,
 אינזענדונג אַנאָוו ← וו; חילוקי־דעות, מיי
 נונג(ס) פֿאַרשיידנקייט, דיסהאַרמאָניע; קעגנ(ע)
 גערשאַפֿט, התנגדות, ריבונג, שפּאַלטונג, סכּוּד
 מע ← 447; דיספּוט, פֿלוגתא ← 324; אָפּוויי
 כונג, אָפּווייג, אָפּפּאַר, אָפּסטאַזיע.
 פֿאַרנייטונג, נעגירונג, נעגאַציע, שלִּיָה,
 הכפּשה, אָפּלייקענונג, אָנעגאַציע, פּראָטעסט.
 אָפּאַנענט, קעגנ(ע)נער, פֿונד, צד שפּונד;
 מתנגד, אַנדערשולייביקער, אַנדערשדענקענ
 דיקער, אָפּיקורס, מין, הערעטיקער, פּראָ
 טעסטאַנט ← 447; סכּוּמאַטיקער, אָפּטריני
 קער, אָפּסטאַט; אָפּוויגלער; פֿאַרנייער,
 נעגירער, (אָפּ)לייקענער.

וו: זיין קעגן; זיין דערווידער; זיין מחולק
 מיט; זיין אין אָפּאָזיציע קעגן (מיט), זיין

זאָנט זי פּאַליצע, זאָנט זי טאַג, זאָנט ער נאַכט.
שפּר: ניט אַלע מענטשן קענען האָבן איין
דעה; עס איז ניטאָ קיין צוויי גלייכע
מענטשן און קיין צוויי גלייכע דעות; ווען אַלע
מענטשן זאָלן ציען אויף איין זייט וואָלט זיך
די וועלט איבערגעקערט; ניין איז גרינג צו
זאָגן; בעסער זיי אידער לאַ; די ערנסטע
סחורה איז לאַ; אויף ניין זאָל מען קיין חרטה
ניט האָבן (האָט מען קיין חרטה ניט); אויף
ניט האָט מען קיין חרטה ניט, אָבער מיט ניט
קען מען די וועלט ניט דורכקומען.

וען אויך: חיפּוח 324, אָפּערענ 325, קענוענערשאַפּט 447,
אַפּוואַג 473, קריטיק 584, אָפּיקורסות 613.

333. וויסן

ס: שריפטיקייט, עברידיקייט, שריפטיקענעווד
דיקייט, ווילקענעוודיקייט, געלערנטקייט,
באהאונטקייט אא"וו - איד; וויסן, ידיעה,
חכמה, קענטעניש, קענטשאַפּט, ידענות, באַ-
קאַנטשאַפּט, קענערשאַפּט, ווילקענערשאַפּט;
בידונג; עלעמענטאַרע, מיטעלע, העכערע,
אַקאַדעמישע, ידישע, אַלגעמיינע אא"וו בילד-
דונג; וויסן פּאַליטעכער, פּאַליטיאיוודע, פּאַ-
ליטגראַמעטע; אַרפּאַבעטישקייט.

אינטעליגענץ; ערוויצע; אויפּקלערונג,
השקפה, ציוויליזאַציע, קולטור; מרבּות;
השקמה, דערגרייכונג, באהערשונג; קומדות,
קומדעריי, למדנות, גענאַשטע למדנות,
בקיאות, אקאַדעמיום, גאונות, געניאַליטעט,
חריפות, עמקות, טיפּקייט, וויסנשאַפּטלעכער
באַנאַזש.

געלערנטער, וויל געלערנטער, הויך
געלערנטער, קענער, זאַכקענער, שפּרוכקע-
נער וויסן, ווילקענער, וויל קענעוודיקער,
וויל דענקענדיקער, אַלצקענער, ביכער-
קענער, ביכער-וואַרעם, ביכער-פּרעסער,
אויטאָדיאַקט, יודע-פּפּל, וויסער, אַלצ-
וויסער, אַלץ וויסנדיקער, אַלץ וויסנדיקער,

אינוו, פּראַז; מחולק; קענן; בשלייה; ופּיע
פּיקסן געשריבן אין איינעם מיטן וואָרט] אומ, א; ניין;
אַ דאַנק; לאַ; זַמד אַלף; זאַח; נאַו [אם]; לאַ
מיט אַן אַלף (מיט אַ זאַנגער כּף, מיט אַ פּור,
מיט אַ ספּאַדיק, מיט אַ ספּאַדניצע, מיט אַ
שטרעמ, מיט אַ קעסלפּויק, מיט אַ בראַליוד
קע, מיט אַ פּיג אונטער אַ דעכעלע); ניט;
ניטע!; נישט; גאַרנישט; גימרי נישט; פּלז
ניט; דורכויס ניט; וויט דערפּון; אויסגע-
שלאָסן; אונטער קיין שום אומשטאַנדן; אויף
קיין פּאַל; באַין אופּן; באַין ענין וואָפּן; בשום
(ענין וואָפּן); ביי קיין שום אופּן; בשום אופּן
וצד; קיין לאַ תּהיה; דאָס וועט ניט זיין; אַ
מפה!; ניט ביי מאַטיען!; זאָל ער אַווי לעבן!
אַווי זאַנג קרענקט ער!; אַווי זאַנג כאַליעט
ער!; ס'אָ ליגן!; עס הייבט זיך ניט אָן!; דער-
צייל מיר (ניט קיין) מעשיות!; דערצייל עס
דער באַבעק!; אויף דעם בין איך אַ מתנגד;
מיין קאַפּ זאָל מיר ניט קרענקען!; ווי זאַנג
קרענקט מיר שוין מיין קאַפּ ניט!; זאַנט איז מיט
דיר!; חסודש'רום!; חלילה!; חלילה וחס!
חס וחלילה!; גאַט באהיט!; גאַט זאָל אויס-
היטן!; ה' (השם) ישמרנו (ויצילנו)!; גאַט זאָל
שומר ומציל זיין!; גאַט זאָל מציל ומשמר זיין!
אַל תּפתח פּה לּשׁוֹן!; הַס מלּהפּוּיך!; לִית
מאַן דכּר שׁמיה!; לאַ יכּר ולא יפּקד!; לאַ
עלטה על דעתי.

אַדרבא!; פּאַרקערט; פּונקט פּאַרקערט;
גראַד פּאַרקערט; זאָים קענטייל; דווקא
ניין; דזיקא ניין; האָט ניט קיין פּאַראַיבל;
אַנטשולדיקט; עס פּאַרדריסט מיך; עס טוט
מיר לייד; ניט מספּים!; לאַ פּי; לאַ וו הדרך;
יהודי (עברי) בלא!; נעסקעם! וקל!; היינט
זאָנט מען יעד'הויבא-ניין! וועגן איינעם וואָס
זאָנט „ניין“ ניט איבערקלערנדיק; איינער
שרייט אַהי און דער אַנדערער שרייט העטיאָ!
איינער ציט אין קראַקע, דער אַנדערער אין
לעמבעריק; זאָנט ער הודו, זאָנט זי כּוש, זאָנט
ער פּלייש, זאָנט זי פּיש; זאָנט ער בוידעם,

ליצעניאט, אקאדעמיקער, פראפעסאר, מאַ גיסטער, דאָצענט אַאָ"ח < 360; ענציקלאָפּע- דיסט; באַקאַלאַזער פֿון קונסט (פֿון חיסנ שאַפֿט); דאָקטאָראַנט, דאָקטאָר, ד"ר; ד"ר פֿילאָסאָפֿיע, ד"ר (פֿת) יוריספרודענץ, ד"ר יורי אַאָ"ח; דאָקטאָר-מעדיצין, דאָקטער; אַדעפט, סכאַלאַסט; משמש תלמידי חכמים. קומדים, למדנים, מופלגותורה, חכמים ונבונים; די חכמים, די חכמי-ישראל, די קד- מונים, די ראשונים, די אחרונים אַאָ"ח < 609; די חכמי-אומות-העולם, די שבעה חכמי יון; עמדהספר, עם חכם ונבון; אינטעליגענץ, אינ- טעליגענציע; [אינדיע] פונדיט, מונשי, מולחי, גורו; [מחמדאניש] מולאַ, האַפֿיו.

וו: קענען, קאָנען, יכֿען, קנאַסן ניל; חיסן, יודע זיין, יודען; פֿאַרמאַן (האַבן, באַ- הערשן, באַזיגן) חיסן (בילדונג אַאָ"ח); קענען עברי, קענען לערנען, קענען לערנען אַ בלאַט גמרא (אַ פֿרק משניות); קענען זיין באַהאַונט, זיין בקי) אין די קליינע אותיות (אין די שוואַרצע פֿינטעלעך); קענען (אויס)חייניק) ווי אַ ייד אַשרי, ווי אַ וואַסער; קענען אַלע שבע חכמות; חיסן קלאָר; חיסן אויף די פֿינגער; חיסן אויף אויס(ח)חייניק; חיסן וואָס רשי מאַכט; פֿאַר- שטיין מאַי דקאָמרי רבֿן, פֿאַרשטיין מאַי דקאָמרה רביצין [ש]; זיין אין דער היים אין; זיין קלאָר (באַהאַונט) ווי אַ ייד אין אַשרי, ווי דער קבֿה"ש (דער שַבֿט מוסר) אין יענער וועלט.

אַדי, אינוו: שריפֿטיק, שריפֿטקענעוודיק, עברידיק, גראַמאַטנע, אַלפֿאַבעטיש, וויל קענעוודיק, וויל דענקעוודיק, געלערנט, וויל געלערנט, הויך געלערנט, געבילדעט, הויך געבילדעט, [ש] געבולבעט, געבילקע- וועט, געבולצעוועט; געשולט, דיפֿלאַמירט; באַקאַנט, פֿאַמיליער, ניט־פֿרעמד, באַהאַונט, אַנגעלעיענט, באַלעזן, בקי, פֿערעם, קלאָר, מלא ונדוש, מלא וגאָרנישט [ש]; אינטעל־ יענט(יש), אַנגעכאַפט, באַשמירט, אויפֿע-

אַלץ פֿאַרשטייענדיקער; געבילדעטער, הויך געבילדעטער, געבולבעטער [ש], געשולטער; שריפֿטיקער, שריפֿטקענעוודיקער, עברידי- קער, אַלפֿאַבעטישער, גראַמעטנער, געענ- דיקטער, געקאַנטשעטער, גראַדוירטער, דיפֿלאַמירטער.

משכֿיל, וועלטלעכער, אויפֿגעקלערטער, אויפֿגעוירענער [ש]; עפעסחייסער, ביסל- ווייסער, אַנגעכאַפטער; אינטעליגענט, האַלב- אינטעליגענט; [ש] הינטעליגענט, ציליגענט; ציויליזירטער (קולטורעלער) מענטש; איידע- לער מענטש, גייסטיקער אַריסטאָקראַט.

לערנער, וויללערנער, אַ ייד פֿון לערנען, אַ קענער אין די קליינע אותיות (אין די שוואַר- צע פֿינטעלעך), יודע ספֿר, יודע נגן [ש]; בעל־ עברי, בעל־תנך, בעל־גמרא, תלמודיסט; בךתורה, בעל־תורה, בראורין, צורבא־דרבֿן, צורבא־מרבֿן; תלמיד־חכם, [ש]תלמיד־תחת, תענית־קלום; למדן; געשטאַפֿטער (טריפֿה- נער) למדן; קליינער ביבערניק ניל; מלומד, מלומדות(טע); פֿאַליסטראַנט; מושלם, ילדי; בר־סמכא, בר־הכי, אויטאָריטעט; אוטשאַני יעוורי.

אַנגעלעיענטער, באַלעזענער, באַלויזטער [ש]; גייענדיקע שאַנק מיט ספֿרים, גייענדיקע ענציקלאָפּעדיע; באַהאַונטער, בקי, בקי וחרף, בקי בכֿל חדרי תורה, בקי בכֿל חדרי חדרים, בקי בהלכה, בעל־הוראה, צנא מלא ספֿרא, מעין הנובע, מעין המתנבר; תמור נושא ספֿרים; גאון, געניוס, יגעניע, יגעני, גאון הדרו, גאוןעולם, מופת הדרו, יחיד במינו, יחיד בדורו, חד בקרא, גדול, גדול בתורה, גדול בחכמה, מופלג, חכם מופלג, זקן מופלג, צמוד ברול, צמיק, חריף, מגלה עמוקות, עוקר הרים, סיני ועוקר הרים, תורני, מר־בר־ב אשי, מאור (עיני) הגולה, תנא, תנא קמא, תנא ברא; [ש] תנא בארטיק, תנא האץ; גרויסער שטערן.

חיסנשאַפֿטלעך, חיסנשאַפֿטער, ערודיט,

שאַפֿט 339, לערונג 359, לערער 360, שווינדל 363,
פֿעיקייט 438, תורה 609.

334. עַסְהָאַרְצוֹת

ס: עַסְהָאַרְצִישְׁקִיט, אומוויסנדיקייט, פוסט-
קעפּיקייט אַאָו"ו ← אַי; עַסְהָאַרְצוֹת,
אַנאַלפֿאַבעטיום, אומוויסן, אומוויסנהייט;
מאַנגל אין וויסן; אינגאַראַנץ, פֿינצטערניש;
אומקענטשאַפֿט, אומבאַקאַנטשאַפֿט, אומ-
בקיאות; אומקולטור; דילעטאַנטיום, מעראַ-
גנאַסטיק, מעראַגנאַסטיציזם.

עַסְהָאַרְץ (נמור); בור, בור (מ)דאורייחא;
הדיוט, דילעטאַנט, פֿיליסטער; אינגאַראַנט,
אינגאַראַמוס (עט אינגאַראַבימוס); אַנאַלפֿאַ-
בעט, בעזוגראַמאַטנער, האַלב גראַמאַטנער,
אומשריפֿטיקער, אומעבריידיקער, שריפֿט-
לאַזיקער; אינו יודע (שאַיט יודע); יודע שאַינו
יודע; עַם הדומה לחמור; אַנהייבער, אַנ-
פֿאַנגער; פֿינצטערניג; אומוויסנדיקער, אומ-
באַהאַונטער, אַפּגעשטאַנענער, פוסטקעפּיקער
אַאָו"ו ← אַי.

גוי, גויילע, גויסקע, גויעץ, גויע(טע), גוי-
קע; אַוואַט, כליסט, יונגאַטש, גראַבער יונג,
גראַבער יונגאַטש; פוסטיאַק, פושטשאַק, פוס-
טע פֿלי, פוסטע פֿאַס, פוסטער צעבער;
פראַסטאַק, פראַסטאַטשאַקע; פויער, פויער-
קאַפּ, פויערשער קאַפּ, פויעריונג, כלאַפּ,
זשלאַב, איוואַן, מאַטשיק, קובאַ, אַנטעק, באַר-
טיק, יורקע, וואַיטיק; חמור, אייזל, שטומע
נשמה, בופֿלאַקס, בופֿלאַקס; סטויפּ, סטופּע,
באַמאַק אַאָו"ו ← 340; [ש] מכה-לִמְדוֹן, גע-
וונטער לִמְדוֹן, פֿילאָזאָף, פֿילאָסוף.

וו: זיין אַן עַסְהָאַרְץ, זיין אַ גראַבער יונג ← ס;
זיין גראַב, זיין אומוויסנדיק ← אַי; ניט
קענען, ניט יכלען; ניט וויסן (גאַרניט); ניט
אַנהייבן צו וויסן; ניט האַבן קיין השָׁגָה (קיין
באַגריף, קיין אידעע אַאָו"ו); ניט וויסן קיין
צילם פֿאַר קיין אַרף (קיין תּמונת־אֹתוֹת, קיין

קלערט, אויפֿלעוירן [ש]; ציוויליזירט, ציבע-
ליזירט [ש]; וועלטלעך, וועלטיש, עולמיש,
קולטורעל; למדניש, לומדיש, גאוניש אַאָו"ו
← ס.

פֿראָו: ער קען ס'אַנצע סידורל פֿון אויס(ט)-
וויניק; ער איז געלערנט מיט סכּנת-
נפֿשות; תורה וגדולה במקום אַחד; תורה און
סחורה און געפּוצטע שטיחל; זו תורה וזה
שכּרה; ער איז דאָ כּומאַשאַ אי דאָ פֿאַלאַשאַ;
גוט ביר אין אַ שלעכטער פֿאַס; ער קען אַרץ,
נאָר קיין שבת קען ער ניט מאַכן.

שפּר: דברי חכמים בנחת נשמעים; מיצווה
לשמוע דברי חכמים; הוי מתאַבק בעפֿר
רגלי חכמים; ממור תלמיד־הכם קודם לכהן
גדול עַסְהָאַרְץ; דער תלמיד־הכם וויסן וואָס
עס פֿעלט אים נאָך צו קענען; (דאַרט) ווי
תורה דאַרט איז חכמה; אַ ייד אַ תלמיד־הכם
(אַ ייד אַ לִמְדוֹן) גיט זיך אַן עצה; אַ ייד אַ חכם
(אַ ייד אַ לִמְדוֹן) גיט זיך אַן עצה—אַו ער האָט
ניט קיין שטיחל גייט ער באַרוועס [ש]; סיני
ועוקר הרים—סיני קודם (עדיף); יעדער גאַן
האַט זיין שגעון; הסדרן קודם לִפְּלִפְּלִין;
זקני תלמיד־החכמים כִּל זמן שמוקנינים דעתן
מתישבת עליהם; מען זאָל אַ סך וויסן און
וויניק ניצן; אַרץ וואָל מען קענען, גאַרנישט
וואָל מען באַדאַרפֿן; יוסיף דעת יוסיף מְכַאֵב;
אַלע קענערס גייען אָן שטיחל; פֿול אין קע-
פֿעלע, פוסט אין טעפּעלע; וואָס קומט מיר
אַרויס פֿון מיין פויליש רעדן, אַז מען לאַזט מיך
אין הויף גיט אַרפֿן; וואָס קומט אַרויס פֿון
דעם גוטן ביר אין דער שלעכטער פֿאַס (אַו
די פֿאַס איז אַ שלעכטע); וואָס קומט אַרויס
פֿון דעם גוטן קאַפּ, אַז די פֿיס קענען אים גיט
טראַגן; אַל הסתפּל בקנקן אַראַ במה שיש בו;
אַ יודע שאַינו יודע איז אַ האַלבער יודע; אַ
סך לומדים לערנען תּמיד און קענען מכות
נמסכתות: תּמיד, מכות; דער לִמְדוֹן, אַז ער
גרייזט, גרייזט ער האַרב.

יען אויך: אורטייל 326, אויסנעפֿין 328, מיינונג 329, קלוג

בעבֿרתו-געשלאָגן אויף דער עבֿרי; אָן פֿאַד-
 קעוועס וואָן נקודות קען ער קיין עבֿרי ניט;
 ער איז אַ מיטלמעסיקער מענטש-ניט קיין
 גרויסער זַמדן און ניט קיין קליינער עסדאָרף;
 זי קען נאָר אין דער מאַמעס סידור; בַּי אים
 איז יִכבָּה און יִכבָּה אַלץ איינס; ער ווינט אויף
 מִי יחיה; ער איז אויסגעגאַנגען אַלע קלאַסן-
 באַרוועס; ער איז אַ דאָקטער-ער ווייס אַ
 קרענק; ער איז אַ קענער-ער קען גוט עסן;
 ער איז אַ בָּקִי בַשֵּׁם ווי אַ טויבער אויפֿן באַס;
 פֿון דער גאַנצער גמרא קען ער-מכות ווער-
 טערשפּיל; מסכת מכות; ער לערנט תּמיד
 און קען מכות; שבת לערנט ער, מכות קען ער;
 חומש נייע אומיעש, רשי נייע מאַשע, גמרא נייע
 מאַרע; ניט קיין תּורה, ניט קיין סחורה; אַ
 מִבֵּין ווי אַ חזיר אויף הייזן; וואָס נוצט אַ יונג
 מיט שפּאַרן, אַז ער קען ניט ריטן?; וואָס טויג
 דעם פּויער אַ זייער, אַז ער קען עס ניט אָב
 דרייען?; וואָס פֿאַרשטייט אַ פּויער פֿון זאַפֿ-
 רען?; קעדי מאַרינאַ לֶאָקשי יאַדלאַ?; ווי
 קומט אַ רענדאַר זיין אַ מִבֵּין אויף אַ סידילי-
 קאַווער סליחה?; ווי קומט כאַצקע צו האָונ
 פֿעל?; ווי קומט אַ חזיר צו פֿעפֿער?; גי גיב
 צו פֿאַרשטיין אַ בעל־הבית דעם ברטנורא!; גי
 דערצייל אַ הונט; אַ סידילי־קאַווער סליחה
 געדרוקט אין סלאַווישע!; דער הונט איז צו
 קיין פֿלאַדן ניט געווינט; מאַל אויס אַ טויבן
 אַ קלעזמער, אַ בלינדן אַ רענד־בויגן (און אַ
 סריס דעם טעם פֿון ביאה); יאָ טאַבעק-ווי
 אַ נאַז?; גאַרנישט געלערנט, גאַרנישט פֿאַרגעסן.
 שפּר: קאָך אַ פּויער זיס און וויער, בלייבט
 ער אַלץ אַ פּויער; פּויער בלייבט פּויער;
 אַ גוי בלייבט אַ גוי; אַז מען וואַרפט אַ שטעקן
 אין דער וואַנט בלייבט ער שטעקן; אין בור
 יראַ חטא; אַ בַּחוּר אָן אַ חית האָט אַ פֿנים ווי
 אַ פּיעס וּבַחוּר אָן ח: בור; פּיעס-הונט; אָן
 אַרעמאַן קען ווערן אָן עושר, אָבער אָן עס-
 האַרץ קען קיין זַמדן ניט ווערן; אַ ייד אַ זַמדן
 קען קיין חסיד ניט זיין און אָן עסדאָרף קען

צורת־אָות); ניט קענען קיין אַלף (קיין צורת־
 אָות, קיין צורה פֿון קיין אַלף); ניט קענען
 מאַכן קיין אָות (קיין צלם פֿאַר קיין אַלף);
 ניט קענען קיין שטיטל עבֿרי; ניט קענען קיין
 המוציא מאַכן (איבער אַ רעטעך, איבער אַ
 קאַרפּאַל); ניט וויסן (ניט פֿאַרשטיין) מאַי
 דקאָמרה רביצין; *וויסן פֿון אַ תּחת צו וואָן;
 קענען (וויסן) אַ קרענק (אַ חוֹלְאָת, אַ מכה, אַ
 פֿיג, מער פֿון אַ טויטן, ניט מער וויפֿל אַ טוי-
 טער, וויפֿל אַ קאַץ טראַגט אַוועק אויפֿן עק,
 אויפֿן שפּיץ מעסער); זיין באַהאַונט (האַבן אַ
 ידיעה) ווי אַ טערק אין רבֿנך־קדיש, ווי דער
 ייִשוּבֿניג אין דער הִגְדָּה; פֿאַרשטיין זיך דע-
 רויף ווי אַ קאַץ אויף אַקדמות, ווי אַ חזיר אויף
 הייזן, ווי אַ בלינד פֿערד אויפֿן ווונק; זיין גע-
 הרגעט אויף דער עבֿרי, זיין שטומפּיק אויף
 דער עבֿרי, זיין קורץ אין דער עבֿרי; ניט זיין
 אין דער היים; זיין קלאַר ווי אַ גוי אין אַשרי;
 זעצן עבֿרי ווי אַ באַנדער; האַקן אַ שעה אַ
 מיט; זיין געשלאָגן אויף דער פען (אויף דער
 עבֿרי); שרייבן נח מיט זיבן גרייזן.

אַדי: עסדאָרצישי, עסדאָרצדיק, אַנאַלפֿאַ
 בעטיש, °בעזוגראַמאַטונע, אומשריפֿטיק,
 אומעבֿרידיק, ישריפֿטלאָזיק; פּוסט, פּוסט-
 קעפּיק, לערקעפּיק; אומוויסנדיק, אומגע-
 לערנט, אומגעשוּרט, אומגעבילדעט, אומאַנט-
 וויקלט, אומאויפֿגעקלערט, אומבאַלען, אומ-
 באַהאַונט, אומבאַקאַנט; פּינצטער, בלינד
 (און פֿרעמד (צו)); אומקולטורעל, אומציווי-
 ליזירט; הינטערשטעליק, אָפּגעשטאַנען, יצר
 ריקגעשטאַנען; פּראַסט, פּראַסטלעך, פּראַס-
 טאַצקע; באַגרענעצט, באַשרענקט; פֿלאַך,
 אויבאויפֿיק, יאיבערפֿלעכלעך, °ווערכאַ-
 וואַטקע; °האַלב גראַמאַטונע; האַלב געלערנט;
 רוי, האַלב געבאַקן, אָנגעכאַפט, באַשמירט,
 דילעטאַנטיש; גראַביוניש, חמורש, פּויערש,
 פּראַסטאַקיש אַו"ו-ס.

פֿראַז: ער וואָנט עבֿרי ווי אַ וואַסער-נאָר
 דאָס וואַסער לויפֿט און ער שטייט; הַמְכָה

ראו, ריגאָריש, סטריקט, פעלערפֿריי, אָנֵ
פעלערדיק, פעלערלאָזיק, אומפעלערדיק,
וואַרטלעך, ווערטלעך, ווערטערלעך, אָות־
באַותיק, בוכשטעבלעך, טעקסטועל; אַוֵר־
טענטיש, געטרײַ אַאָױױ 10.

וּפֿאַרגלײַכונגען ריכטיק ווי גאַלד, ווי די
וועלט, ווי די זון, ווי צוויי מאָל צוויי איז פֿיר;
פֿינקטלעך ווי אַ זיגער, ווי דער שטאַטזיגער,
ווי די באַנק, ווי אַ גוטער מאַנער.

אינוו, פֿראַז: וואָרט אין וואָרט; וואָרט פֿאַר
וואָרט; ווערבאַטיס; אָותבאַות; לִשונו
ממש; וְהָ לִשונו; ווײַ; גיט מער און גיט ווייִ
ניקער; כמו (פֿמה) שְׁנאַמר; פֿכְתּוּב; כמו
שְׁכַתּוּב; ווי אין פֿסוק שטייט; ווי דער פֿסוק
וָאָגט; בְּהָ הִלְשׁוּ; כּהֲאֵי לִישׁנָא; הֲכִי גֵרְסִינִי;
בְּמַה מְצִינּוּ; גֵרְאָד; גֵרְאָדע; גֵרְאָדע;
ממש; אויף אַ האָר; אויפֿן קווינט; אויפֿן
אונז; בדייק; ריכטיק דרייצן! אָ; אָט
אַווי!; דִבְרִים כּהוּיָתָם; אָט אַווי קאַכט מען
די לֵאקשן; כִּשִׁי איז גיט משוגע; עס איז ווי אַ
שניידער נעמט די מאָס.

זען אויך: געוויסיקייט 322, טרויזם 337, אָמת 362, רעכט־
פֿאַרטיקייט 573.

336. טָעוֹת

ס: אומפֿינקטלעכקייט, אומגעוויקייט, אומ־
קאַרעקטקייט אַאָױױ - אַר; טָעוֹת, פֿאַרזע, פֿאַרזען,
פֿאַרזען, פֿעלער, פֿעלטריט, פֿאַלשער טראַט,
אויסגלייטש, פֿראַמאַך, דעפּטאַק, מיסטיק [אַס].
גרייז, שיבוש, שניאה; טָעוֹת גִּמּוּר, ווילדער
טָעוֹת, רייד־טָעוֹת, בולבע וואַס־אַרש; שרייב־
טָעוֹת, שרייבֿפעלער; דרוק־טָעוֹת, דרוק־
פֿעלער, טָעוֹת הדפּוֹס; דורכלאָז, השְׁמַטָּה,
לאַפּסוס; געשטרויכלטע טוונג; מְקַח טָעוֹת;
טָעוֹת אין חֶשְׁבוֹן, פֿאַררעכענונג; טָעוֹת אין
טַיִטש; אומפֿאַרשטייעניש, אומפֿאַרשטענדער־
ניש, מיספֿאַרשטענדעניש, מיספֿאַרשטייעניש
- 350; קרומפֿאַרשטאַנד; פֿאַלשע אידעע,

קיין אפיקורס גיט זיין; זקני עסהאָרץ פֿל זמן
שמוקינים דעתן מטרופֿת עליהם; אַ רובֿל איז
גיט קיין געלט און אַ גראַבער יונג איז גיט קיין
ברודער; הַדיוט קופֿץ בראַש; אַ שלעכטע
ראַד סקריפעט צום ערגסטן; פֿון לִידיקע
פֿעסער איז דער לִיאָרעם גרעסער; דער
גלאַק קלינגט וויל ער איז פּוסט; אַז גאַט וויל
שטראַפֿן אַן עסהאָרץ לייגט ער אים אַ לִשוֹךְ
קודש־וואָרט אין מויל אַרמין (שיקט ער אים צו
אַ פֿסוק אין מויל); אַן עסהאָרץ טאַר הויך
גיט דאַווענען; אַז מען איז מִכּבֵּד אַן אַרענדאַר
מיט הַגְבָּה וָאָגט ער, ער איז הייזעריק; אַז אַ
יידענע קען גיט דאַווענען ציילט זי כאַטש די
שוויבן אין שול; וואָס דער מענטש פֿאַרשטייט
ווייניקער איז פֿאַר אים אַלץ געזיגטער; מער
גוי, מער מויל.

עסהאָרצישע טייטשן - 350.

זען אויך: גאַרשיקייט 340, פּוֹד 351, אומפֿעיקייט 438.

335. פֿינקטלעכקייט

ס: פֿינקטלעכקייט, ריכטיקייט, פֿרעציוקייט
אַאָױױ - אַר; מאַטעמאַטישע פֿינקטלעכ־
קייט, פֿרעציווע, געטרײַשאַפֿט.
וו: זיין ריכטיק, זיין פֿינקטלעך אַאָױױ - אַר;
פֿרעציוירן; ראַטן, (פֿרווּך) טרעפֿן, צו־
טרעפֿן, אַרייַנטרעפֿן; טרעפֿן אַקוראַט; טרעפֿן
צום סמיטשיק (אין צימבל אַרמין), אין קאַרב
(אַרמין), אין פינטל (אַרמין), אין פֿאה, אין
שוואַרצאַפֿל; טרעפֿן צופֿעליק, שיסן אַ פֿויגל;
אַנכאַפֿן ביים נאַפֿל (פּופֿיק).

מאַכן פֿינקטלעך; פֿאַרפֿינקטלעכן; ווייזן
דעם אָמתן קאַליר (די אָמתע פֿאַרב); אַנרופֿן
דאָס קינד ביים ריכטיקן נאַמען; פֿעסטשטעלן
די ריכטיקייט; לעגטימירן.

אַדי: ריכטיק, קאַרעקט, רעכט, גענוי, פֿרע־
ציו, עקזאַקט, אַקוראַט, אַקוראַטנע,
פּונקט, פּונקטועל, פֿינקטלעך, אַיספֿראַחנע,
מאַטעמאַטיש, וויסנשאַפֿטלעך, שטרענג, ריגאַ־

על־פי טעות; דורך א טעות; ניט געטראָפֿן דאָס אָרט; ניט געטראָפֿן די קרעטשמע; עס איז ניט די קרעטשמע; געטראָפֿן דאָס אָרט! געטראָפֿן די ריכטיקע קרעטשמע!; ער דאַרף (ער מעג) זיך באַגראָבן אַ לעבעדיקער!; זאָל ער אזוי וויסן ווי ער וועט אַהניקומען!; זאָל ער אזוי וויסן פֿון זיין געזונט!.

שפּר: בעסער צען מאָל פֿרעגן איידער איין מאָל בלאַנדזשען; בעסער פֿרעגן אַ שעה איידער בלאַנדזשען אַ מינוט; ווער עס פֿרעגט דער בלאַנדזשעט ניט; אַז מען פֿרעגט זיך בלאַנדזשעט מען ווייניק (וויניק); טעות לעולם חוזר; טויטע האָבן ניט קיין טעות; דער לַמדן, אַז ער גרייזט, גרייזט ער האַרב.

וען אויך: פֿסק 323, פֿאַראַרט 327, אַבסורד 338, פֿאַר טאַזיע 346, שלעכט־פֿאַרט־משונג 350, שָקֵר 363, אומ־רעכט־פֿאַרטיקייט 574.

337. טרויזם

ס: פֿלֶל, אַקסיאָם, יגרונוואַץ, מאַקסיים, מושפֿל ראַשון, טעאַרעם, טרויזם, פֿאַסט־לֶאָט, פּרינציפּ; הַנְּחָה, יִפֿאַרויסוועצונג - 329; פֿאַרמל לֶר פֿאַרמלען; פֿאַרמולע; אַפֿאַ־טעגמע, אַפֿאַט־עגמע, מאַטאַ; לֶאָזונג, פֿאַראַל, דעוויז, האַסלע; קלענוואַרט, שלאַגוואַרט, פֿלוגוואַרט, סלֶאָגאַן [אַס]; עפּיגראַף, עפּיגראַם, אַפֿאַריזם, סענטענץ; גלֶיַכוואַרט, גלֶיַך וואַרט, וואַרטוואַרט, וואַר וואַרט, באַדמאַ, תּוֹרַה ווערטל, מְדַרְשׁ, דֶבֶר־חֻכְמָה, מאַמר, מִימְרָא, עולמס ווערטל, פֿאַלקסווערטל, שפּראַך, שפּרוך, פֿאַראַבל, פּיתגום, מוסר־שפּראַך, מוסר־השפֿל, מאַראַל־לעצט, נִימְשֵׁל; שפּריכ־וואַרט, שפּרעכ־וואַרט, פֿאַרעמע; פֿאַרעמאַ־לֶאָזיע.

שפּרוכ־וואַגער, אַפֿאַריסט, ווערט־לֶאָגער, עפּיגראַמיסט - ס.

פֿראַז: ווי מען זאָגט; ווי די וועלט זאָגט; ווי זאָגט די וועלט?; ווי די חֻמְבֵּער זאָגן;

פֿאַלשער איַנדרוק; פֿאַנטאַזיע, אַילווע, אַלֶיִן־אַפּנאַרע־מ - 346.

ו: זיין אין טעות, זיין אומגערעכט, י האָבן אומרעכט; מאַכן אַ טעות (אַ פֿאַרזען, אַ גרייז אַז'וּ) - ס; משטה זיין; אַרַיִנפֿאַלן אין אַ טעות; טועה זיין זיך; פֿאַרזען, פֿאַרקוקן, פֿאַרפֿעלן, דורכפֿעלן, אויסלֶאָזן, דורכלֶאָזן, איבערהיפּ(ער)ן, איבערהיפּלען; גרייזן; כּיביען; נאָרן זיך, אַפּנאַרן זיך; זיין גענאַרט (פֿאַרפֿירט אַז'וּ) - 363; ניט פֿאַרשטיין, שלעכט פֿאַרשטיין, ימיס־פֿאַרשטיין; באַקומען אַ פֿאַלשן איַנדרוק (אַ פֿאַלשע הַשְׁגָּה, יאַ פֿאַל־שע אידעע); געשטרויכלט ווערן, נִיכְשֵׁל ווערן; פֿאַלן איבערן פֿשט; אַרויסכאַפֿן זיך מיט אַ וואַרט; אויסריידן זיך, פֿאַרריידן זיך; [אַקטיאַיש] מאַכן אַ בולבּע, בולבּען; באַרעכענען שלעכט, פֿאַררעכענען זיך, מאַכן דעם קשבת אַן דעם בעל־הַבַּיִת, פֿאַרפֿלוט(עווען) זיך; בלאַנדזשען, בלאַנקען, אירן [אַרין]; פֿאַר־בלאַנדזשען, פֿאַרבלאַנקען, פֿאַרפֿאַרן; שלעכט פֿאַרפֿאַרן; פֿאַרפֿאַרן אין אַ פֿרעמדער קרעטשמע (אין אַלֶף הַשָּׁשׁ אַרַיִן); פֿאַר־קריכן אין בויבעריק (אין האַצעפֿלֶאָץ); פֿאַר־פֿעלן דעם ציל; ניט טרעפֿן דאָס אָרט; טרעפֿן מיטן פֿינגער אין הימל אַרַיִן; טרעפֿן ווי אַ בלינדע הַן אַ קערנדל, ווי אַ בלינד פֿערד אין גרוב אַרַיִן, ווי אַ האַן דעם רעגן, ווי דער לוח דעם רעגן (דעם שניי, דעם וועטער); טרעפֿן פּסומא באַרובה.

אַדי: טעותדיק, גרייזיק, פֿאַרגרייזט, פֿעלער־דיק, יִפֿעלערהאַפֿט, אומקאַרעקט, אומ־גענוי, אומפּינקטלעך, ניט־עקזאַקט, ניט־ריכטיק; ריכטיק ווי אין קוימען איז לֶיכטיק; ניט־אַקוראַט, פֿאַלש, ניט־אַמתדיק - 363; אַפּנאַרעריש, פֿאַרפֿירעריש, אַילוואַריש; פֿאַרנאַרט, פֿאַרפֿירט; פֿאַרפֿאַרן, פֿאַרקראַכן, פֿאַרבלאַנדזשעט אַז'וּ - ו.

אינוו, פֿראַז: ניט אזוי; עס רעדט זיך (נאָר) אזוי; מער אַדער ווייניקער; פֿיל־ווייניק;

דע, פיזמון, פיזמע, ציקלעלע, בייקע, באַדניע, כאַנדראַניע, שמאַנצע, שמועה, חד-ידיא, קעלבערנע יוצרות, אַ מעשה פֿון אַ ציגעלע אַ ווייסע, אַ מעשה פֿון קיניג אַרטוס הויף נאָרין.

וו: זיין נאָריש, זיין אַבסורד, זיין באַנאַל אַאָוו - אַר; מאַכן אַבסורד; דערפֿירן ביז אַב-סורד; פֿאַרפֿלאַכערן, פֿאַרפֿלאַכן; רייזן נאָרישקייטן; בטלען, ברעדיען, פֿלאַפֿלען, פֿלוידערן אַאָוו - 373; רייזן ניט צו דער זאַך; רייזן פֿון וועג (פֿון היץ); רייזן פֿאַר פֿייער און פֿאַר וואַסער; רייזן (ווי) פֿון אַ הויז לער פֿאַס, ווי אַ יידענע, ווי אַ שוטה, ווי אַן אידיאָט; אַמניריזן וועגעס, ויזן נאָרישקייטן, לעקש בוידעס, אַ קינד אין בויך, פֿייגעלעך אין בוזעס, אַ פֿונג און לעבער אונטער דער נאָז; פֿירונג אַ פֿיפּערנאַטער (אַ שמועה מיט עסיק); טאַן נאָריש; האַבן אין וועגן (קלערן) נאָרישקייטן; קלערן ווי די וועלט דרייט זיך (צי אַ פֿלוי האָט אַ פּופּיק, וווּ די רויכעס פֿון קוימען קומען אַהין, צי די קוליקאָוער בייגל זינען גרעסער ווי די לעמבערגער); קלערן ווי דער אינדיק (דער חכם), ווי די קלוגע גאַנדו, ווי דאָס פֿערד, ווי אַן אַלטער באַק; מאַכן זיך צום נאַר.

אַדי: נאָריש, לעכערלעך, אַבסורד(אַל), שטותיק, אומזיניק, קינדעריש, בטלניש, אומלעאַניש, אַלעאַניש, איראַציאָנאַל, איראַציאָנעל, פֿאַראַדאַקסאַל, סתֿירהדיק, סתֿירותדיק, מאַקאַראָניש, פֿלאַך, באַנאַל, טריוויאַל, פֿראַך ווינציעל, פֿראַווינציעל, אויסגעדראַשן, אָפּגעדראַשן, סטערעאָטיפּיש, סקינזנדיק, אויבנאויפֿיק.

פֿראַז: עס איז גלאַט גערעדט; עס איז רחוק מן השֿכל; ס'איז ניטאָ ווער עס זאָל לעאַן; אַד אַבסורדום; עס איז די מעשה מיטן כעלעמער אויוון; עס זאָל דיר זיין אַר געדרייט; אַז איך דערמאָן זיך, אַז דער זיידע איז כּחורוזו געשטאַרבן, קומען מיר טרען אין די אויגן.

ווי די מאַמע פֿלעגט זאָגן; ווי מען פֿלעגט אַמאַל זאָגן; ווי דאָס ווערטל גייט; עס גייט אַ גלײַכ-וואָרט; עס איז ניט אַזאַ גלײַך וואָרט ווי דער אַמת.

שפּר: יעדער פֿלעג האָט אַ יוצא מן הכֿפֿל; דָּבָר בַּעֲתוֹ מֵה טוֹב; דָּבָר דָּבָר עַל אִפְּנֵי; יעדער (יעטווידער) וואָרט אויף זיין אָרט; יעדער (יעטווידער) ווערטל האָט זיך זיין ערטל; אַ שפּריכוואָרט איז וייער גוט, אַז מען זאָגט עס ווען עס פֿאַסט; אַ שפּריכוואָרט איז אַ וואָר וואָרט; אַ גוט שפּריכוואָרט איז מאַריך ימים; אַ שפּריכוואָרט (אַ גײַש ווערטל) איז להבדיל אַ תּוֹרָה; אַן עולמס ווערטל איז להבדיל אַ גמרא; אין אַ גלײַכווערטל טרעפֿט, אַז מען זאָגט דעם אַמת; פֿון אַ שפּריכוואָרט קען מען זיך ניט באַהאַלטן; איזוהו גיבור? - הפּובּש הגלײַכווערטל; (עס איז) ניטאָ קיין גלײַכערס ווי אַ קרומער לייטער און קיין קרומערס ווי אַ גלײַכווערטל.

וען אויך: געדאַנק 309, גלויבן 329, קלוגשאַפֿט 339, באַ-פעל 462, געזעצלעכקייט 598.

338. אַבסורד

ס: אומזיניקייט, אַבסורדישקייט, באַנאַלקייט, פֿלאַכקייט אַאָוו - אַר; אומזינען, אומזין, איראַציאָנאַליזם, אַבסורד, אַבסורדיטעט, באַ-נאַליטעט, נאַנסענס; שאַבלאַן; קאַטשערע, קרומע זאַך; פֿאַראַדאַקס, מאַקאַראָניק; שטות, שטותער, קינדער, קינדערישקייט, מעשה-ילדות, נאָרישקייט; וויץ, חוזק אַאָוו - 518; הַבֿל, הַבֿלִּיּוּת, הַבֿלִּיהַבֿלִּים; טשעפּר כּאָ, באַלעמוצוטווע, בטלנות, שווענצער, הומבוג - 414; נאָרישע (פּוילע) רייד, דַּבְּרֵי שטות, טיפּשותֿיפה, דַּבְּרִים בטלִּים, פּוסטע דיבורים, גאַלימאַטיע, קוואַטש, מאָווע; נאַקט ייִשׁ אַרבֿל־פּראָווע; ברעד, פֿלוידערע אַאָוו - 373; נאָרישע מעשה, באַבע-מעשה, מעשה-אלקינו, מעשה שבת, מעשה ניסים, כאַס-

שלמה (המלך), אַראַקל, סאַלאַן, נעסטאַר, אַריסטאַטעלעס, אַריסטאַטל, ריסטאַטעליכע; חכם-צתיק, חרוץ-צתיק, חכם מחופם, חכם דע-לוקס [ש], פיק חכם, וועלט-חכם, לאַנד-חכם, מדינה-חכם, חכם להרע, וחכם, חכם בעיניו, חכם לכשריצה; בר-דעת, דעתן, בעל-שכל, בר-שכל, בעל-עצה, בעל-תחבולה, אן אדם; קלוגע יאַרמלקע, קלוג היטעלע; קאַפּ מענטש, קאַפּשטיק; א מענטש מיט אַפּענע אויגן (מיט אַ קאַפּ (אויף די פּלייצעס)); שפיץ-ביי שפיץ-קעפּעלע; פאַרשטייער; וקינדן אַלט געמיט, גערעטעניש; שמד-קאַפּ, שמדילניק, ממוזר (בן הגידה), ממורת, משומד, משומדת (טע), בלאַטער יונג, קליוועץ וקלן; אַ קלוגישט קער; אַ גערייכערטע לילדקע; אַ קלוגער און אַ שיינענדיקער; מבין כל (כלעס וואָס) דבר, מבין דבר מתוך דבר; דור דעה, חכמים ונבונים; חכמי הלעזשאַנקע, חכמים פֿון היי טערן אויוון; עילוי, חריף, עוקר-הרים, גאון, יגעניע אַאָ"ו - 333.

ו: זיין קלוג, זיין פאַרשטענדיק אַאָ"ו - איי; האָבן שכל, פאַרשטאַנד - 0; פאַרשטיין, תּוֹפֵס זמן, צעקלען אַאָ"ו - 308; ויחסן באַ שייד; מבין בשון זמן, מבין כל דבר זמן, מבין כל בשר זמן [ש]; האָבן דעם קאַפּ אויף דער רעכטער זייט; האָבן אַ קאַפּ אויף די פּלייצעס; אויסקלייגן זיך, שכלען זיך, חכמהן זיך, מתחכם זמן זיך; ווערן קלוג, כאַפּן זיך צום שכל, קומען צום שכל, פּאַלן אויפֿן שכל. אַדי: קלוג, קלוגה-אַרציק, קלוגשאַפּטלעך, פּיקחיש, גיסטרעך, אינטעליגענט, פאַר-שטאַנדיק, פאַרשטענדיק, פאַרנופֿטיק, פאַר-נופֿטיק [איי], געשניט, צוואַנע; קליוו וקלן, גע-ביפֿט [איי]; שאַרף, שאַרפֿויניק, שאַרפֿועיק, חריפֿותדיק, חריפֿיש, שפיציק, פאַרשפיצט, איבערגעשפיצט, געשליפֿן, טיף, טיפֿויניק, סובטיל; עילוייש, גאוניש, געניאַל אַאָ"ו - 333; חכמהדיק, שכלדיק, בר-דעתדיק, טרעפֿלעך, רעסאַנדנע.

שפר: אַרעם איז ניט ריך, קרום איז ניט גרייך; אַ מאַל איז די גרעסטע חכמה ניט ריידן קיין נאַרישקייטן; אַ שטות, אַ ס'געראַט, בלייבט (איז אויך) אַ שטות; כאַפּט זיך אַרויס אַ נאַרישקייט, קען מען עס צוריק ניט כאַפּן; אַ נאַרישקייט געדענקט זיך; נאַרישקייטן גע-דענקען זיך; מען מוז זיך אַ מאַל מאַכן צום נאַר.

וען אויך: אוממיזעכקייט 321, נאַרישקייט 340, אומזינען 348, אומחיקטיקייט 414, היץ 518.

339. קלוגשאַפֿט

ס: קלוגקייט, פאַרשטאַנדיקייט, פאַרשטענדי-קייט, געשליפֿנקייט, פיפּיקייט אַאָ"ו - אַר; קלוגשאַפֿט, חכמה, חכמת-שלמה, פּיקחות; שכל, פאַרשטאַנד, תּפֿיסה, הִבְנָה, הִשָּׁה - 308; אינטעליגענץ, סמעקאַלעקע, צמקות, געניאַליטעט, גאונות, חריפֿות, שאַרפֿ זינען, שאַרפֿזין, שאַרפֿזיניקייט, עספּרי, התחכמות.

קאַפּ, קאַפּשטיק, בוידעמשייבל, מוח, מאַרך, געהירן, גיסט; גלייכער, גרויסער, גוטער, ווילדער, מאַנסבילשער, אַפּענער, איי-זערנער, פּיערדיקער, שאַרפֿער, חריפֿות דיקער, גאונישער, יידישער אַאָ"ו קאַפּ (מוח, שכל, פאַרשטאַנד); גמרא-קאַפּ, מהרש"א-קאַפּ, הַגֵּרד־בֶּן־קֵעֶפֶל, שמד-קאַפּ, משומד-קאַפּ, צלם-קאַפּ; מייניסטערשער, גנבֿישער, געשמדטער, ממוזישער, איבערגעשפיצטער אַאָ"ו קאַפּ; שפיצקאַפּ, פּליקאַפּ; אַ קאַפּ אויף רעדער (אויף שרויפֿן); אַ קאַפּ ווי אַ ראַשמדינה, אַ קאַפּ ווי אַ מייניסטער (און הענט ווי אַ שוסטער); שאַרף אויג, אַדלערבלייק; טביעת-עין פֿון אַ חֲמִיד־חכם; אַ יידיש קעפּעלע; קלוגער, פאַרשטענדיקער, איבערגעשפיצטער אַאָ"ו - אַר.

חכם, ווילדער חכם; חכמה, ווילדע חכמה, חכמת, חכמניה, חכמנית; פּיקח,

מענטש לערנען ביו זיבעציק יאָר; שיינקייט פאַרגייט און חכמה באַשטייט; ווי קאָפּ דאָרט איז צולאָג; אַ ממזר קען מען (מען מען) זיין און קלוג זאָל מען זיין; אַ ממזר און אַ גנבֿ-און קלוג זאָל מען זיין; געשמדט און געהאַנגען זאָל מען זיין און שכל מען האָבן; אַ משכון זאָל מען פאַרזעצן און קלוג זאָל מען זיין; גאָט הייסט אויך קיין נאָר ניט זיין.

חכמת אָדם תאיר פּניו; אַ נאָר דערקענט מען אין פּנים, אַ קלוגן אין די אויגן; אויף אַ שיינעם איז גוט צו קוקן, מיט אַ קלוגן איז גוט צו לעבן; מיט אַ קלוגן קען מען אַלץ אויספירן; אַ קלוגער פאַרשטייט פֿון איין וואָרט צוויי; וואָס בײַ אַ נאָר איז אַ דאָרן איז בײַ אַ קלוגן אַ קאָרן; אַ נאָר גיט, אַ קלוגער נעמט; צוויי קלוגע מאַכן דעם דריטן צו נאָר; שכל איז אַ גנבֿ; שכל איז אַ גאָטזאָך; אַז גאָט וויל איינעם דאָס האַרץ אָפּשטייסן גיט ער אים אַ גרויסן שכל; פאַר געלט באַקומט מען אַלץ-נאָר קיין שכל ניט; דער שכל קומט ניט פאַר די יאָרן; דער שכל קומט מיט (נאָך) די יאָרן; די נויט שאַרפֿט דעם שכל; ביישישם חכמה; דער שכל איז אַ קריכער; דער שכל פאַרט אויף אַקסן; שכל און חרטה קומען תמיד צו שפעט; פאַרברענט זאָל ווערן דער שכל וואָס קומט צו שפעט; די חכמה וואָס קומט דערנאָך מעג דערהרגעט ווערן; חכמה דערנאָך איז אַ גוטער בראַך; געבאָרגטער שכל טויג ניט; מיט פֿרעמדן שכל קען מען ניט לעבן; פֿרעמדן שכל קרענקט מען אויס; צווישן אַ חכם און אַ נאָר איז דער אונטערשייד עטלעכע מינוט; פֿון אַ גוטן קאָפּ ביו אַ שלעכטן קאָפּ איז נאָר אַ חילוק אַ גראַשנדיק ריכטל; צו אַ גוטן קאָפּ מוז מען נאָך האָבן אַ גוטן אַחור; הווי פּיקח ושתוק; אַ חכם שוויגט שטייל; סײַ דִּחְכמה שתיקה-אַבער שתיקה אַליין איז ניט קיין חכמה; איזוהו חכם-הרואה אַת הנוֹד; איזוהו חכם-הלומד מִפֿל אָדם; הַחכם צִניו בראשו; הוֹלֵךְ אַת חכמים יחפם; חכם עדיף מנביא;

איבערקלוג, קליגעריש, קלוג ממזר, פיק קלוג, אויסנערסן קלוג, כיטרע קלוג, פיפיק, דורכגעטריבן, ביסטרע, משומדסקע, ממזריש, געממזרט, גנביש אַזוֹ"ח - 363.

נפאָרגלייכונגען קלוג ווי שלמה המלך נאָליין, ווי דער (ליכטיקער) טאָג, ווי די זון, ווי די (גאַנצע) וועלט, ווי אַ מיניסטער, ווי אַ ממזר, ווי אַ הויקער, ווי המנקע, ווי המנקעס קאָפּ, ווי דער טיפּוֹר, ווי דער רוח, ווי ס״ם, ווי די סיטרא אַחרא, ווי דער שוואַרץ-יאָר; שאַרף ווי אַ מעסער, ווי אַ חלף, ווי אַ שער-מעסער, ווי אַ בריטווע.

פֿראַז: קאָפּ, גיב שכל!; דער קאָפּ איז אים אויף אַן אָרט; ער איז קליגער ווי פֿרימער; ער האָט מער אין קאָפּ ווי אין קעשענע; דאָס קעפעלע שפּילט; ער איז נישט קיין וואָל-וועלער; ער איז ניט קיין מלופּסקינד; ער איז ניט פֿון אונטערן אויחן; דער קאָפּ (דער שכל, דער מוח) איז אים ניט אויסגעדאָרט (אויסגעטריקנט, אויסגעוועפט); קיין פּינגער אין מויל דאָרף מען אים ניט אַרײַנגלייגן (אַרײַנגטאָן); ער האָט מער שכל אין פּיאַטע (אין קליינעם פּינגער (פֿון לינקן פּוס)) ווי אַן אַנדער-רער אין קאָפּ; זיין שכל וואָס ער האָט אין קנאַפֿל איז מער ווערט ווי זיין גאַנצער לײַב-אויף לעבן; יענער איז נאָך ניט געבאָרן געוואָרן ווער עס וועט אים נאָרן; דער בלינדער האָט די אויגן געעפֿנט; ווער עס איז שייך-איך בין קלוג; פּוֹלְטו חכמים, פּוֹלְטו נבונים.

שפּר: דאָס ביסל שכל איז ווערט געלט; שכל ברענגט אַ מאַל מער אַמין ווי די הענט; ווי מען דאָרף האָבן מוח העלפֿט ניט קיין כוח; * מיטן אַחור (בינעט) מען ניט דעם בית-המיקדש; ווער עס האָט שכל דעם איז גאָט מוחל; צום שכל באַדאָרף מען ניט קיין מוחל; אַ יײַד אַ חכם מאַכט ויך ניט תּמּעוּאַטע; מען באַגרייט נאָך די קליידער, מען באַוואַלייט נאָכן שכל; בײַ פֿערד קוקט מען אויף די ציין, בײַ אַ מענטשן אויפֿן שכל; שכל זאָל דער

קייט, אומפֿאַרשטאַנדיקייט אַאָװוֹ ׀ ׀ ׀; אומ־
פֿאַרשטאַנד, אומפֿאַרשטענדעניש, אומפֿאַר־
נופֿט, אומדיסטינקציע, אומדיסקרימינאַציע;
גייסטאַרעמקייט, אַרעמקייט פֿון אינטעלעקט;
האַרטע (שווערע) תּפֿיסה; קטנות דמוחין;
אומקלוגשאַפֿט, טיפּשות, שטות, אידיאָטיזם,
אידיאָטיע, אַידיאָטסטווע, אינפֿאַנטיליזם;
קינדער(י)שער, קרומער, פֿאַרקרימטער, פֿאַר־
דרייטער אַאָװוֹ שִׁכֿל.

נאַר, נאַרלי(ע), נאַרטישקע, נאַראַטש;
אַפּגעריסענער (כעלעמער, לייסקער, פּויע־
נער אַאָװוֹ) נאַר; אידיאָט, מאַראַן, דומקאַפּ,
׀ דורען, ׀ דוראַק, בולוואַן, באַלוואַן, פּול נאַס;
שױטה, שטיא, שױטה בן פּיקהאַלץ, שױטה
שבועלס, שױטה נמור, חסיד שױטה, גלאַט
אַ שױטה; טיפּש, טיפּשה, טיפּשטע, טיפּש
שבטיפּשים, פּתלי, פּתלי יאַמין לִכֿל דָּבַר,
פּיל״ד, גולס, חושימ(ניק), לֵאָׁנּוּ, עוֹבֿר־
בִּטֿל, (*שוואַנג)מלָמַד, שמענדע, אַבֿרהמעלע
מלָמַד; יאַק, יאַקע, (משה) יאַקל, יאַקל בן
פֿלעקל, יאַקיש, יעקע, יעקל, יונה (נאַר), משה
יונה, יאַצמאַך, שמענדיק (מיט דער לֵאָׁ׀
טעריע), שמענדערהאַץ, קונע־לעמל, גליע
(נאַר), אורייע (נאַר), שאַקע (נאַר), יענקל דאָב
דיק, גולס מיכֿל, גרונס צדוק, שלומיאַל, חווק;
(אַלטער) תּרח, ויָתאַ, יקנֿ׀, יאַקעהאַז.

אייר, תּמור (נושא ספֿרים), אַפּגעריסן
פֿערד, פֿערדאַטש, פֿערדאַק, פֿערדאַטשינע,
לֵאַשיק; אַקס, ביק, בופֿלאַקס, בופֿלאַקס,
פּופֿלאַקס, שטידאַקס; בהמה, בידלע, ביד־
לֵאַק, מורלע, בהמה בצורת אָדם (בצורת
מענטש, בצורת פֿערד, בצורת קעלבל);
קאַלֿב, קעלבל, קעלבערנע צורה; באַק, ציי;
גאַנדו, אינדיק, (נאַרישע) אינדישקע; מאַפּס,
האַראַגע; געשלייערטע האַנדויע.

שמענדע (פּינצקע), שמענדע מיט עסיק,
שמענדע מיט צימעס, שמויער, שמייער,
שמויש, שמויטע פֿאַן, (אַלטער) שטורמאַק,
באַדע, לֵאַלעכע; * נַבֿ, * ווידל, * שוואַנג.

דער חכם שכלט זיך אפֿילו פֿון דער תּלִיה
אַראַפּ; לאַ לחכמים לָחם; אַלע קענערס
גייען אָן שטיוח; מיט חכמה אַליין גייט מען
ניט אין מאַרק אַרײַן.

וואָס טויג (מיר) די חכמה, אָו (די) נאַריש
קייט גילט; וואָס טויג דער גוטער קאַפּ, אָו די
פֿיס קענען אים ניט טראַגן; אַלע קלוגע גייען
צו פֿוס, אַלע נאַראַנים פֿאַרן אין קאַרעטעס;
אַ מאַל קויפֿט מען דעם קלוגן פֿאַר אַ גראַשן
און דעם נאַר פֿאַר אַ רענדל; דער קלוגער
קיקט ווי דער נאַר באַגליקט; דער חכם פֿאַר־
לירט, דער נאַר געווינט; בעסער מיט אַ חכם
(אַ קלוגן) צו פֿאַרלירן ווי מיט אַ נאַר צו גע־
ווינען; מוֹל מחכים, מוֹל מעשיר; שכל אָן מוֹל
איז ווי אַ רויער ברייאַנט; אָו מען האָט מוֹל
דאַרף מען קיין חכם ניט זײַן; צום גליק באַ־
דאַרף מען קיין חכמה ניט; אין חכמה וואַין
תּבוּנה פֿונד פֿרוי פֿאַרטונע; אָו די הצלָחה
שפּילט גילט ערשט די חכמה.

אָו מען וויל זײַן צו קלוג באַנאַרישט מען
זיך גאַר; אָו מען איז צו קלוג ליגט מען גאַר
אין דר'ערד; לָפּוים חורפֿא שְׁבַשְׁתאַ; אָו דער
חכם גרייזט גרייזט ער האַרב; אָו דער קלוגער
פֿעלט פֿעלט ער ווייט (שטאַרק); אָו דער
קלוגער באַנאַרישט זיך בלייבט ער אויך אַ
נאַר; אַחר המעשה איז יעדערער אַ חכם; פֿאַר
זיך איז קיינער ניט קלוג, פֿאַר יענעם זײַנען
אַלע קלוג; צוויי קלוגע קענען ניט שטימען;
בעסער אַ געוואַנדערטער נאַר איידער אַ היי־
מישער חכם; ביז זיבעציק יאָר לערנט מען
שכל און מען שטאַרבט אַ נאַר; זיבעציק יאָר
לעבט אַ מענטש און שטאַרבט אַ נאַר; מען
לעבט הונדערט יאָר און מען שטאַרבט אַ נאַר.

וען אויך: אינטעלעקט 308, אַפּגעוויטיקייט 313, חיסן 333,
שווינדל 363, פֿעיקייט 437.

340. נאַרישקייט

׀: נאַרישקייט, שוואַכזיניקייט, טעמפּקייט
אַאָװוֹ; אידעעלנאַויקייט, געדאַנקעלנאַזי־

ח'יטשאָק [ח], דוקנפּעלד [שער-יש]; * שׂין מָם קוּף, * שמואל מרדכי קלמן, * שבת מקרא קודש, * שמן משחת קודש, * פא צדיק.

בידאָק, בויקע, בעדושאָק, גאוראָן, ליאַמפע, לעפיק, מאַק, מעקעלע, מאַנץ, סטיי-דער, פענטיוו, פעפקע, פודעלע, פודושעלע, יאַנץ, יאַקטן, יאַלאַפּ, יאַלעך, יאַלאַפּאַטראַן, יאַקמעהון; יינגל, יאַרד, יידענע, לאַפּיטוט, נאַרישער טראַפּ, שטיק האַרץ, דראַנגוילע, פראַפּן, פלאַקן, פלאַכט, סלופ, סטויפ, סטאַלב, סטופע, שטאַבונוע, קאַטשאַן, גל(ח)אַמפּ, לאַקש, בולעך, באַץ, בענדויל, פריץ, * צוקערפאַרך.

תּם, תּמעץ, תּמאַטש, תּמאַך, מענע, מע-גענע, קָמך, (פּשר) לעמעלע, לעמעשקע, פּשרע בהמה, משה רבינוס בהמהלע, משה רבינוס קילעלע, פּשר קילעלע, פּרה אדומה, לעקיש, פעטער, ני בע ני מע (ני קוקעריק), פיפע, כאַלימאַק, טאַכטער, שאַינע יודע לַשואל, געטש, גאַפ, טשמאַ, טשמיינע; [ש] חכם, חכם פון ביליה, חכם פון דער מהזשטנה, חכם פון דער הגדה.

פּויער, מוזשיק, זשאַב, כלאַפּ, איוואַן, מאַטשיק, וואַיטיק, גאורילע, יאַנע, יאַפע, יאַצע; חם, חמיק, כאַמולע; סאַלעפּניאַק, בויז, עברין, טופּיצע, באַמאַן, יויז.

איזלקאַפּ, חמור-קאַפּ, פּערדסקאַפּ, וואַסערקאַפּ, מושבֿ-קאַפּ, מויערקאַפּ; פּער-דישער, גראַבער, שווערער, פאַרשטאַפּטער, קרומער, שלעכטער, גוישער, גוישקער, פּויערשער, יונושער, פּוסטער, טעמפּער, פלאַכער, פלאַטשיקער, קליינער, הינערשער, נאַרישער, שוואַכער, [ש] איבערגעשפּיצטער, גרויסער אַז'ו' קאַפּ (מוז); * אַ קאַפּ אַ מחילה, אַ קאַפּ אַ מושבֿ, אַ קאַפּ מיט גראַכוינעס, * אַ קאַפּ מיט טיינף, אַ קאַפּ פון אַ געפּנרטן מי-ניסטער, אַ קאַפּ אַן מאַרך, אַ זאַפּ אַן אַ קאַפּ; קאַפּ מוז מאַגיסטראַט; אַ קאַפּ ווי אַ ראַטהוויז, ווי אַ באַקדיישע, * ווי אַ תּחת, ווי עשו; אַ גרוי-

סער ווי הייסט מען דאָס; אַ קלאַץ מיט אויגן, אַ שטיק פלייש מיט צוויי אויגן; הויפּנאַר; אַ נאַר מיט אַ כתבֿ, אַ גוֹלם אויף רעדלעך, אַ נאַר ווי דעם דרויער חנוס אינדיק, * דער שוואַנץ פון כעלעמער חנוס אינדיק; ניט קיין גרויסער חכם און ניט קיין קליינער נאַר.

וו; זיין נאַריש, זיין אידיאַטיש אַז'ו' - אר; זיין אַן אַ קאַפּ (אַן מאַרך, אַן געהירן אַז'ו'); ניט באַנעמען, ניט תּופּס זיין, ניט פאַר-שטיין; - 308 פאַרשטיין אַ חוֹלאת (אַ קרענק, אַ מכה אַז'ו'); קוקן מיט די אויגן, הערן מיט די אויערן און פאַרשטיין ווי די וואַנט; תּמען; ניט קענען קיין צוויי ציילן; ניט וויסן ווער עס האַט אים געשלייערט (געטערעכטע); ניט וויסן ווער עס האַט אים געהאַט (ווער עס האַט אים דעם קאַפּ געמאַכט); ניט זען ווייטער ווי די אייגענע נאַז; ניט טראַכטן, ניט קלערן אַז'ו' - 309; קלערן ווי די גאַנדו; ניט דיסקרימינירן, ניט (קענען) אונטערשיידן, ניט וויסן בין ימינו לַשמאלו, ניט קענען אַ צילם פאַר אַן אַרף אַז'ו' - 334; ניט האַבן קיין שכל (קיין פאַרשטאַנד, קיין מאַרך) אין קאַפּ.

נפּאַרגלייכונגען האַבן שכל ווי אַ בהמה, ווי אַ פּערד, ווי אַן אַקס, ווי אַ קו (מיט אַן אייטער), ווי אַן אייזל, ווי אַן אַלטער חמור, ווי די קאַץ (פון מיטוואַך), ווי אַ ציג (מיט אַ בערדל), ווי אַן אַלטער באַק, ווי אַן אינדיק, ווי דעם כעלעמער חנוס אינדיק, ווי אַ גע-קוילעטער האַן; האַבן אויז פיל שכל ווי אין קלויסטער מוזות; האַבן אַ קאַפּ ווי אַ טאַפּ און שכל ווי אַ כלאַפּ.

אַדי: אומפאַרשטאַנדיק, אומפאַרשטענדיק, אידענעלאַזיק, זגעדאַנקענלאַזיק, אידע-עךפּוסט, גיסטאַרעם, זאורטיסלאַזיק, זאומ-פאַרנונפטיק, האַרט-תּפּיסהדיק, שווער-תּפּיסה-דיק, קליינמוזיק, שוואַכויניק; קליינקעפיק, שווערקעפיק, טעמפּקעפיק, גראַבקעפיק, שוואַכקעפיק, פלאַכקעפיק, האַרטקעפיק, שמאַלקעפיק, קרומקעפיק; קליינקעפּלדיק,

אים שיקן נאָכן יקנה'ו (נאָך אַ סופה־שער); מען קען מיט אים ווענט פֿאַרלייגן; וקנינד *ער זאָגט אויף דרעק פּאַפּע; צאָ חכמה טאָ נייע יענאָ, צאָ יענאָ טאָ נייע חכמה; עס איז קיין שום כּךאַדעם ניט; חזוק נאָר אין דער ברייט; חזוק נאָר וויל אויסהונגען כּעלעם; חזוק נאָר האָט אין באַד די פֿיס פֿאַרביטן; חזוק (נאָר) האָט דעם טאַטן (זיין אייגן חזיב) ניט דערקענט; נאָר פֿון באַד אַרויס! וענטפֿערן— וואָס איז מיין גראַשן קיין גראַשן ניט? אַלע נאָראַנים אין באַד אַרײַן! וענטפֿערן— איך בין אָבער ניט קיין נאָר; רב קרוב, איר פֿאַרט ניט קיין כּעלעם! וענטפֿערן— נו, זענט איר דער גרוי־סער חכם; איר זינט אַ כּעלעמער? וענטפֿערן— בינט איר קלוג.

אַז נאָט האָט געטילט דעם שכל ביסטו געשלאָפֿן; אַלע תּולדות יידענע; אַ שמוינער— און פֿאַר זיך טויג ער; יזנה, וווּ נעמט מען אַ סך אַווינע?; כאַטש נעם און מעל־ק אים; בײַ אים איז פֿאַרפּויליעט דער מאַרד ודי געהירן; גראַבע קעפּ און געשוואַלענע הענט; זיבן און זיבן איז ער— און דער קאַפּ איז אײַן; ווען דאָס וואָלט פֿון זײַן קאַפּ אַרויס וואָלט עס אים אַ שטיק געהירן מיטגעריסן; דער קאַפּ איז אין דר'ערד; דער שכל איז בײַ אים אויסגעוועפּט (אויסגעטריקנט); עס פֿעלט אים אײַל (בוימל) אין קאַפּ; עס פֿעלט אים מעבל אין דאָכ־קאַמער; דאָס היטל איז גוט— נאָר דער קאַפּ איז צו קליין; מיין קאַפּ קען איך אויף אים ניט אַרויפּוועצן; איך רייד אַהין און אַהער, און ער שטייט ווי אַ בער; דאָס איז נישט פֿאַר זײַן קאַפּ; זײַן מוח קען עס נישט איבערקאַכן; מען דאַרף אים צעקלענען און אַרײַנלייגן אין מויל (אַרײַן); מען דאַרף זיך מיט אים אָנעסן מיט באַב; עס איז אַ יאָר־משאזמתן מיט אים; ניטאָ קיינער אין דער היים; ער איז געפֿאלן אויפֿן שכל און זיך צעשלאָגן די נאָז; אַהאָ! פּרישאַל תּרח נאָ דרך; זײַ ניט קיין נאָר און פֿאַר ניט אין דאַנדע; אַל תּהיז כּסוס פֿלרד—

שווערקעפֿלדיק אַאָוו; גראַב, טעמפּליק, טעמפּלעך, פֿאַרטעמפּט, טומפּליק, שטומפּליק, שטומפּוויניק, פֿלאַך, פֿלאַטשיק, באַגרענעצט, באַשרענקט, אויבנאויפֿיק, זאייבערפֿלעכ־לעך, קורצוּכטיק; אומקלוג, נאַריש, פֿאַר־נאַרישט, דום; מינערשכלדיק, אינפֿאַנטיל, קינד־דיש, קינדער(יש), אידאַטיש, עובר־כּטלדיק; יינגלש, בהמיש, פֿערדיש, יאָלדיש, וויטיש ויט, מל־מדיש אַאָוו * < 0; ניטדערבאַקן, ניטדער־זאַלצן, ניטדערשפּיצט, ניטדערגאַנגען, ניטדערפֿאַרן, אויסגעוועפּט, ניט איבעריק קלוג; נאַרישעוואַטע, שוטהוואַטע, תּמעוואַטע אַאָוו * < 0.

פֿאַרגלײַכונגען נאַריש (קלוג [שׂ]) ווי אַ חזן, ווי אַ בהמה, ווי אַ פֿערד, ווי דעם פֿערדס עק, ווי אַן אָקס, ווי אַן אײַל, ווי אַ מאַק, ווי אַ ציג, ווי אַן אינדיק, ווי דעם כּעלעמער חונס ציג, ווי דעם כּעלעמער חונס אינדיק, ווי דער חכם פֿון דער מה־נשתנה, ווי ויזתא, ווי יעקע נאָר, ווי אַן אַלטער גוי, ווי יורקעס קאַפּ, ווי אַ קלמך, ווי אַ לעקיש, ווי אַ יאָלד אין קאַפּעליש, ווי אַ קליין (פיצעלע) קינד, ווי אַן עופּעלע אין וויג, ווי די יאַרמל־קע, ווי דער קאַפּעליש, ווי דער ספּאַדיק, ווי די ספּאַדניצע, ווי אַן אונ־טערקלייד, ווי אַ שוואַם, ווי הייס ברויט, ווי דער שטאַטוויגער; טעמפּ ווי אַ (שטיק) האַלץ, ווי אַ פֿלאַקן, ווי אַ שטעקן * < 0.

פֿראַז: חכם בלידה טיפש ביום; חכם בלידה ושוטה ביום; ער איז פֿון די אַרבעה כּנים פֿון דער הגדה; ער איז צום באַרג סיני ניט דערגאַנגען; הויך און דאַר און שמעקט מיט נאָר; אַ נאָר— כאַטש דעם אויוון שפּאַר; אים קען שוין אַפֿילו דער שוּמר־פּתאים אויך ניט העלפֿן; זינט גאָט האַנדלט מיט נאָראַנים איז נאָך אַזאָ נאָר ניט געווען; אַזאָ נאָר האָט גאָט אויך פֿלינט; אונטער דער נאָז וואַקסט שוין און אין קאַפּ איז נאָך נישט פֿאַרווייט; אַ שיינע באַרד־אויפּאַות און ווייניק דעות; אַ קאַפּ מיט גרויע האָר און מיט אַ גרינעם שכל; מען מעג

והָאֵלֶּט גַּעְהָאָט וואָס צו זאָגן וואָלֶט עס גערעדט;
 אָ דער קאָפּ איז אַ נאָר לײַט דער גאַנצער טוף
 טיף אין דר'ערד (מוז דער טוף פֿאַרשוואַרצט
 ווערן); דער ערגסטער קאַליקע איז אַ נאָר;
 אַ נאָר איז אַ קאַליקע אויף אַלע גלידער (אויף
 אַלע אַבריים, אויף אַלע פֿיר); אַ בלינדער איז
 קראַנק אויף די אויגן, אַ שטומער איז קראַנק
 אויפֿן מויל, אַ נאָר איז קראַנק אויף אַלע רמ"ח
 אַבריים; אַז משיח וועט קומען וועלן אַלע
 קראַנקע געהיילט ווערן—נאָר דער נאָר וועט
 בלייבן אַ קאַליקע; אַ נאָר איז אַן אייביקער
 קאַליקע.

אַ נאָר איז אַ גור; אַ נאָר זאָל גארניט גע-
 בירן ווערן; אַ נאָר איז ערגער פֿאַר אַ רשע;
 אַ גוטער נאָר איז אַ פֿשרע בהמה; ביסטו אַ
 בהמה, קיי שטרוי; הייסטו אַליה, ביסטו אַ
 טיפש ביו דער סטעליע; פֿתי יאמין לִכְלִ דָּבָר;
 שבעה דָּררים בגלגלם; אַ גאַנצער נאָר איז אַ
 האַלבער נָבִיא; אַ האַלבער נָבִיא איז אַ גאַר
 צער נאָר; אַ נאָר איז תּמיד אַ בעל־גאווה;
 קינדער און נאַראַנים זאָגן דעם אָמת; ביי אַ
 נאָר און ביי אַ קינד איז קיין סוד נישט פֿאַראַגען;
 פֿאַר אַ נאָר איז נישטאָ קיין סוד; ביי אַ נאָר איז
 לייכט אַ סוד אויסצוגאָרן; אַ נאָר לֵאכט דריי
 מאָל; פֿאַר נאַראַנים זינען קיין תקוה נישט
 געמאַכט; דעם נאָר קען מען קיין טשאַלנטי-
 ברעטל פֿאַרן מויל נישט מאַכן; אַ נאָר האָט ליב
 זיס; אַז נאַראַנים האָבן ליב זיס האָבן די קלוגע
 אויסגעטראַכט; אַין מִבִּיאִים (מִבִּיאִין) רַאִיה
 מן השּׁוּטִים; פֿון אַ נאָר קען מען קיין רַאִיה נישט
 ברענגען; אַ נאָר קען מען נישט אויסגאָרן; אויף
 אַ נאָר איז קיין פֿירוש נישט צו מאַכן; אַ נאָר
 דאַרף האָבן אַ סך שיד; אַ נאָר נאַרט מען
 אַפֿילו פֿון באַד אַרויס; אַ נאָר קען אין גיִעדן
 נישט אַרײַן; אַ קאַפּ אָן שכל איז ווי אַ לֵאמֶפּ אָן
 פֿיער; גליק (מוז) אָן שכל איז ווי אַ לעכער-
 דיקע קעשענע; בעסער אַ קרומער פֿוס איי-
 דער אַ קרומער קאַפּ; אַז מען האָט נישט קיין
 שכל דאַרף מען קיין קאַפּ נישט האָבן; ווער עס

זייט נישט קיין פֿערדישע קעפּ; געלעבט ווי אַ
 נאָר, געשטאַרבן ווי אַ נאָר.
 שפּר: אַלע ווייסן נאַראַנים (דעם נאַרן); אַלע
 נאַראַנים האָבן דאָס חתונה־פֿנים; אַ נאָר
 איז זמן אייגענער מסוד; אַ נאָר דאַרף קיין
 מסוד נישט האָבן; אַן אייזל דערקענט מען אין
 די לֵאנע אויערן, אַ נאָר אין דער לֵאנער
 צונג; אַ גנב בלייבט אַ גנב, אַ שיפור בלייבט
 אַ שיפור—און אַ נאָר בלייבט אַ נאָר; „בנפו
 יבוא בנפו יצא“, מאַכט רשי; גאַפּאַ גאַפּאַן
 שען זאָסטאַניע; ווי דו זאָלסט נישט וואַרפֿן דעם
 שטעקן בלייבט ער אַליץ שטעקן; קאָך אַ נאָר
 אין עסיק און אין האַניק, בלייבט ער אַליץ אַ
 נאָר; אַ שיפור קען זיך אויסשלאָפֿן, אָבער אַ
 נאָר קען נישט קליגער ווערן; אַ קראַנקער וועט
 געזונט ווערן, אַ שיפור וועט זיך אויסניכטערן,
 אַ שוואַרצער וועט ווייס ווערן—און אַ נאָר וועט
 בלייבן אַ נאָר; גיכער וועט זיך דער שיפור
 אויסניכטערן איידער דער נאָר וועט קליגער
 ווערן; אַ נאָר ווערט נישט אַלט (און וואָסער
 ווערט נישט ווערן); אַ גאַרישער קאַפּ ווערט
 קיין מאָל נישט גרוי; ווער עס איז אַ קינד ביז
 צוואַנציק דער בלייבט אַ נאָר (אַ שוטה) ביז
 הונדערט; אַ זיג האָט אויך אַ באַרד און איז
 פֿאַרט נאָר אַ זיג; אַז די קראַ לערנט זיך אַ
 נייעס גאַנג פֿאַרזעסט זי דעם אַלטן; אין דער
 יונגט אַ בהמה, אויף דער עלטער אַ פֿערד;
 אַ בהמה בלייבט אַ בהמה; אַ יידענע בלייבט
 אַ יידענע; יעדער הויף האָט זמן נאָר; יעדער
 חדר האָט זמן נאָר; אַ נאָר האָט קיין שטאַט
 (קיין אַרט) נישט; אַן אַקס גייט קיין אַלמיץ און
 קומט צוריק אָן אַקס; דער אַקס ווייס נישט פֿון
 זיין גבורה; אַ נאָר וואַקסט אָן רעגן; נאַראַנים
 און קראַפּעווע וואַקסן אָן רעגן; אַ נאָר וואַקסט
 ווי אין קרויט אַרײַן; ווי וואַקסן נאַראַנים? — ווי
 מען זייט זיי נישט.

גאָט האָט געזעבן דעם נאָר הענט און פֿיס
 און אים געלאָזט לויפֿן; ביי אַ נאָר זינען די
 הענט און די צונג איבעריק; ווען דאָס פֿערד

קלוגער באהאלט דעם שכל, דער נאָר חיות
 זמן נאָרשיקייט אַרויס; דער קלוגער דער-
 ציילט, וואָס ער האָט געזען, דער נאָר-וואָס ער
 האָט געהערט; דער חכם בוינט אַ שטוב,
 דער נאָר צעברעכט זי; אַ חכם עסט כּדי ער
 זאל לעבן, אַ נאָר לעבט כּדי ער זאל עסן;
 אַ קלוגן זאָגט מען אויפן ווונק, אַ נאָר גיט מען
 מיטן שטעקן; ווער עס נעמט גיט (פּאַרשטייט
 גיט) אויפן ווונק דעם גיט מען מיטן שטעקן (צו
 דעם נעמט מען דעם שטעקן); ווער עס שטויסט
 זיך גיט אַליין, דעם גיט מען אין זיט אַרין;
 ציוק אַ קינד אַ רוט, ציוק אַ נאָר אַ שטעקן;
 דעם קלוגן העלפט אַ וואָרט, דעם נאָר העלפט
 אַפּילו קיין בייטש אויך גיט; וואָס מען קלעפט
 דעם נאָר אַן איז פּאַרפּאַלן; איין נאָר קען מער
 פּרעגן איידער צען קלוגע קענען ענטפּערן;
 איין נאָר קען מער איינקויפּן איידער צען
 קלוגע פּאַרקויפּן; אַז אַ נאָר וואָרפט אַרין אַ
 שטיין אין ברונעם (וואָסער) קענען אים צען
 קלוגע גיט אַרויסנעמען; אַז אַ נאָר וואָרפט
 אַרין אַ שטיין אין גארטן קענען אים צען קלוגע
 גיט אויסוואָרטן; אַז אַ נאָר האָלט די קו ביי
 די הערנער קען זי אַ קלוגער מעלן; באַזוינט
 זיך דער חכם, באַזוינט זיך דער נאָר; צוויי
 פּאַלן צו דאַסט; אַ נאָר צווישן קלוגע און אַ
 קלוגער צווישן נאָראַנים; ווען דער נאָר איז
 גיט מיינער וואָלט איך אויך געלאַכט; אַז דער
 נאָר איז גיט מיינער לאַך איך מיט; אַ פּרעמד
 דער נאָר איז אַ געלעכטער, אַן אייגענער איז
 אַ שאַנד; אַ פּרעמדער נאָר איז כאַכאַכאַ, אַן
 אייגענער איז אַך-אך-אך.

אַין שוטה מרויש; שטויס דעם נאָר אין
 שטייט, זאָגט ער, אַז מען מיינט גאָרניט אים
 נאָר דעם פּעפּער; אַ נאָר און אַ פּערד האָבן
 גיט וואָס צו זאָרן; ווי דעם קלוגן איז ביטער
 איז דעם נאָר (אַלץ) פּריילעך; אַ חלוּם איז
 אַ נאָר, דער טאָג איז אַ האַר; אַ נאָר האָט
 חרות; אַ נאָר האָט אַ שייך חייב; אַ נאָר האָט
 אַ שיינע וועלט; אַ נאָר קלומען זיך נאָרישע

האַט קיין שכל גיט דאַרף קיין געזונט גיט האָבן.
 איזוה שוטה-המאבד את כל מה שנחנים
 לו; אַז אַ נאָר גייט אין מאַרק אַרין (איבער די
 קראַמען) פּרייען זיך די קרעמער; אַ בלינדער
 לויפט און אַ נאָר קויפט, קומען ביידע שלעכט
 אָן; אַז אַ לאַמער לויפט און אַ נאָר קויפט
 קומען ביידע גלייך אָן; אַז מען שיקט אַ נאָר
 די לאַדן פּאַרמאָכן פּאַרמאָכט ער זיי אין דער
 גאַנצער (אין גאַנץ) שטאָט; אַ נאָר גייט אין
 באַד אַרין און פּאַרנעסט זיך דאָס פּנים אַפּ-
 צוואַשן; וואָס טוט אַ נאָר? ער מעסט אין אַ
 רעשעטע וואָסער; וואָס קען מען פּון אַן אַקס
 מער פּאַרלאַנגען ווי אַקספּלייט? אַן אַקס
 שטויסט זיך און אַנדערע; חרש, שוטה וקטן
 פּגיפּען רעה; אַ שיכור, אַ נאָר און אַ וואָגן היי
 גייט מען אויס דעם וועג; מיט אַ נאָר טאָר מען
 קיין חוכה גיט האָבן; אַל תען פּסיל כאַולתו;
 אַ נאָר וועצט מען גיט איבער אייער; אַ נאָרן
 חיות מען גיט קיין האַלבע אַרבעט (טאָר מען
 קיין האַלבע אַרבעט גיט חיות); אַ טאָטן חיות
 מען גישט קיין האַלבע אַרבעט גיט; אַ נאָר
 שיקט מען פּאַרויס; אַ נאָר איז נאָר גוט צו שיקן
 נאָכן מלאכהמחת; נאָרישע הענט באַשמירן
 די ווענט; אַ קלוגן און אַ נאָרן (לויט מען גישט
 קיין פּינגער אין מויל אַרין; אַ נאָר פּאַרשעמט
 זיך חבּר; פּון אַ נאָר האָט מען צער; מיט אַ
 נאָר איז אַן אייביקער צער; אַ טויטן באַזוינט
 מען זיבן טעג, אַ נאָר-דאָס גאַנצע לעבן.

בעסער פּון אַ גראַטש (אַ קלוגן) אַ פּאַטש
 איידער פּון אַ נאָר אַ קוש; בעסער אַ פּאַטש
 פּון אַ חכם איידער אַ קוש פּון אַ נאָר; בעסער
 מיט אַ קלוגן אין גיהנום איידער מיט אַ נאָר
 אין געדן; בעסער מיט אַ קלוגן צו פּאַרלירן
 איידער מיט אַ נאָר צו געזינגען (געפּינגען); בע-
 סער אַ קלוגער רשע איידער אַ גוטער שוטה;
 בעסער בלייבן אַ גוטער נאָר איידער אַ שלעכ-
 טער נאָר; בעסער זיבן אונטער קלוגע אונטער-
 טעניק איידער איבער נאָראַנים אַ קעניג; אַ
 קלוגער פּרעגט, אַ נאָר בלאַנדזשעט; דער

וו: זיין קלאָר, נאַרמאַל אַאָוו - אַר; זיין ביי די חושים (ביי די געדאַנקען, ביי די קלאָרע געדאַנקען, ביים זינען, ביים שכל, ביים קלאָרן פֿאַרשטאַנד); זיין ביי זיך; האַלטן קאַפּ; האָבן דעם קאַפּ אויף די פֿלייצעס (אויף דער רעכטער טער זיט); זען זאַכן אין דער געהערקער פּערספּעקטיוו.

קומען צום שכל (צום פֿאַרשטאַנד); אָפּ-קילן זיך, אויסניכטערן זיך, אויסשפּורן זיך, אויסטשוכען זיך.
אַדי: קלאָר, מיושבֿ (דיק), פּשיטאַמע, פּיש טאַמע, נאַרמאַל, ניכטער, ראַציאָנאַל, ראַציאָנעל.

וען אויך: קלושאַפֿט 339.

342. משוּעַת

ס: צערודערטקייט, צעטומלֿטקייט, צע-טראַנגקייט אַאָוו - אַר; צעמישונג, צע-רודערונג, צעטומלונג אַאָוו; צעמישעניש, צעטומלעניש, צעטראַגעניש אַאָוו - ו; משר-זַעַת, שְׁעוֹן, טירוף, טירוף־הַדְרֵעַת, חול־יְהוָה נִפְשׁ, וְחַגְוִיז, רִיץ, מִישׁ, מַאֲקָאֲלִיעַ, קאַפּשווינדל, בעזוה) אַרְאֻוִיעַ.

פּסיכאָפּאַטיע, לונאַטיזם, אידיאָטיזם, איד-יאַטיע, קרעטיניזם; היץ, דעליריום, דעליריום טרעמענס; פּונועמיקייט, ברעד, היסטעריע, טראַגן, האַלצוינאַציע; סכּוּאָפּרעניע, דע-מעניע, דעמענטיע פּרעקאַקס, פּאַראַנאָיע, פּרעניטיס, ליקאַנטראַפּיע, קאַריבאַנטיזם, טאַ-ראַנטיזם.

פּסיכאָ, נעווראָ, נייראָ; רוח־שטות, מאָיע; הידראָמאַניע, מאָנאָמאַניע, דיפּסאָ-מאַניע, פּאַטאַמאַניע, מאַרפּיאָמאַניע, פּאַנאַ-מאַניע, נימפּאָמאַניע, עראַטאַמאַניע, האַבראַ-מאַניע, פּיראַמאַניע, אַקראַמאַניע, קלעפּטאַ-מאַניע אַאָוו; גרויסקייט־משוּעַת, מעגאַלאַ-מאַניע; מעטראַמאַניע, ענאַמאַניע, טעאַמאַניע, דעמאַנאַמאַניע, דערמאַנאַמאַניע [ש] אַאָוו.

חלומות; אַ נאַר ווערט אַין קלום ריך; רבות מחשבות בלֿב אִישׁ: דורען דומקאָזי באַנאַטע-יעט; פֿאַר דעם איז די וועלט וועמען שכל פֿעלט; שומר פּתאים ה'; איבער אַ נאַר האַלט גאַט זיין רעכטע האַנט; איבער דעם איז די נאַראָנים אוי גוט וויל גאַט איז אַ שומר פּתאים; איטלעכער איז מיט זיין פֿנים און מיט זיין שכל צופֿרידן; איטלעכער נאַר מיינט, אַז ער איז קלוג; איין נאַר איז אַ מִבֵּין אויפֿן אַנדערן; אַ נאַר אויף אַ נאַר פֿאַרשטייט זיך; איין נאַר מאַכט אַ סך נאַראָנים; יעדער נאַר איז קלוג פֿאַר זיך; איטלעכער נאַר האָט (זיך) זיין שכל פֿאַר זיך; אַ נאַר איז געוונט פֿאַר זיך; יעדער נאַר גיט צו זיך אַ שאַר; יעדער נאַר קען מאַכן אַ געבאַר; אַ נאַר, אַ נאַר-און שאַקלֿט זיך; רוף מיך נאַר-נאַר גיב מיר לֿעקעך; רוף מיך יאַשקע, רוף מיך טאַשקע - אַבי גיב די גראַשקע.

אַז אַ נאַר שוויגט ווערט ער אויך גערעכנט צווישן די קלוגע (האַרט מען אים פֿאַר אַ חכם); אַ נאַר קען אויך אַ מאַל זאָגן אַ קלוג וואָרט; וווּ זלֿפֿתן איז אַן עושר איז וזוּתא אַ חכם; דריי מאַל זאָגט מען אויף אַ מענטשן נאַר: ווען ער ווערט געבוירן, האָט חתונה און שטאַרבט; ווען נאָרן וואַלטן גיט עסן וואַלט ברויט געווען וואַלד; נאַרישקייט און שטאַלץ וואַקסן אויף איין האַלץ; אַ נאַרישקייט, ווען זי גיט, בלֿמבט זי פֿאַרט אַ נאַרישקייט; אַז אַ נאַרישקייט געראַט אפֿילו אַ מאַל איז עס פֿאַרט אַ נאַרישקייט; אַז גאַט וויל איינעם שטראַפֿן נעמט ער ביי אים דעם שכל אַוועק (צו); גיט אַלע פֿערד האָבן איין גליק.

וען אויך: עַם־האַרצוֹת 334, אַבסורד 338, תּימּוֹת 362, שָׁקַר 363, אומפֿעיקייט 438.

341. קלאָרֿקייט

ס: קלאָרֿקייט, נאַרמאַלֿקייט, ניכטערֿקייט, ראַציאָנאַליֿטעט; קלאָרער פֿאַרשטאַנד.

דעם קאָפּ (דעם פֿאַרשטאַנד); אַמנידן זיך
אַ קרענק; זיין ניט קיין היגער; ניט זיין בהאַ
עלמא; ניט וויסן אויף וואָסער וועלט מען איז;
ניט וויסן וווּ מען איז אין דער וועלט; בלאַג
דזשען אויפֿן עולם־התּוהוֹ; אומגיין (אַרומגיין)
ווי צו קלום, ווי אויפֿן עולם־התּוהוֹ, ווי אויף
יענער וועלט, ווי אַ נשמה פֿאַרן קבר, ווי אין
הינערפלעט, ווי ברוך אויפֿן יאַרִיד, ווי ער
וואָלט דאָ קיין מאָל ניט געווען; אַרומלויפֿן
ווי אַן זיך, ווי אַן אַ קאָפּ.

מאַכן משוגע, דול אַזױו - אַדי; צעדולן,
רירן, צעטומלען, מבֿלבל זיין; פֿאַרהאַקן
(פֿאַרשלאַגן) די פֿאַמערקעס; צעדרייען, צע
רודערן, צעמישן, קאַפּווען, סקאַנפֿוּזשען,
צעשרויפֿן, צעפֿלעכטן, צעדרינגן (דזשען, צע
דרומשקען, צעשטרודלען, צעטרייטלען,
צעחוּשן; אַראָפּזעצן פֿון טראָפּ; פֿאַרבאַלאַ
מיטשען, פֿאַרבאַלאַמוטשען, פֿאַרקאַלויצען,
פֿאַרקאַלאַטשען, פֿאַרמאַראַטשען; פֿאַרוויל־
דעווען, צעווילדעווען, צעווילדערן.

אַדי: משוגע, משוגעוואַטע; משוגע אויף טויט;
מטורפֿדיק, מיטלע, חסר־דעהדיק;
פּסיכיש קראַנק, גיטטיק קראַנק; אומנאַרמאַל,
אַבנאַרמאַל; גערירט, פֿאַרריקט, דול, וואַג
זיניק, שוואַכזיניק, אידיאָטיש, אימבעצייליש,
פּסיכאָפּאַטיש, לונאַטיש; באַרופֿן, דעררופֿן,
באַנומען, באַזעסן, פֿאַרדיבוקט, באַדיבוקט,
געכאַפט; ווילד, דושיק, צעווילדערט, צע
ווילדעוועט, פֿאַרווילדערט, פֿאַרווילדעוועט;
צערודערט, צעדרייט, צעדולט, צוגעדולט,
צעחוּשט, פּריבלונדע; צעטראַגן, צעטומלט,
צעמישט, קאַפּוועט, סקאַנפֿוּזשעט, מאַרומע,
צעדרומשקעט, צעשטרודלט, צעטרייטלעט,
צעשלאַגן, צוגעשלאַגן, צעשרויפֿט, צעפֿלאַכטן,
צעדרינגן (דזשעט, פֿאַרלירן, פֿאַרלאַרן, ביס־
טרע; כּהול, מבֿלבל, מטושטש, מבֿהלדיק,
אַמאַק, מבֿושמדיק; נעוואַסטעניש, היס־
טעריש, עקסצענטריש, מְרה־שחורהדיק,
מעל־אַנכאַליש, היפּאָכאַנדריש אַזױו - ס.

צערעבראַפּאַטיע, מְרה־שחורה, טעהע,
מעל־אַנכאַליע, היפּאָכאַנדריע, כּאַנדראַ,
נעוואַסטעניע, זינדאַסטעניע, פּסיכאָסטעניע;
בילבול־המוחות, בילבול־הדעות, בילבול־דעת;
עקסצענטרישקייט, עקסצענטריציטעט.

גיטטיק קראַנקער; משוגענער; פֿאַר־
מאַלנער (טשיסטער) משוגענער; מטורף,
חסר־דעה (ניק); אַ חסר־דעה ווי אַן אַמתער
משוגענער; וואַריאַט, לונאַטיקער, פֿאַראַ
נאַיקער, פּסיכאָפּאַט, אידיאָט, אימבעצייל,
קרעטין, מאַניאַק; מאַנאַמאַן, דיפּסאָמאַן,
קלעפּטאָמאַן אַזױו; קלעפּטאָמאַניאַק, זימאַ
נאַמאַניאַק אַזױו - אויבן ווערטער מיט טאַיע.

באַרופֿענער, דערופֿענער, באַנומענער;
דולער, צעדרייטער, צעמישטער אַזױו - אַדי.
אַריגינאַל, טשודאַק, חושימניק, שגעון,
בעל־שגעון, (שטיל) משוגעט [פּערזאָן], טירוף
ופּערזאָן; עקסצענטריקער, קרענק [אס]; משר
גענער הונט, סאַמאַסעץ; צעטראַגענע בריאה,
צעטראַגענער מלאַך, פֿאַרדרייטע שעפּס,
עיקש; משוגענער, צעדרייטער, צעטומלטער
אַזױו קאָפּ (מוח); צעחוּשטער (פּריבלונדער)
נפש; טוימטום, לאַכמאַנדרידל, תּם, שאַינו
יודע לְשואר; נישט קיין היגער.

נעוואַסטעניקער, מְרה־שחורהניק, מע־
לאַנכאַליקער, היפּאָכאַנדער, היפּאָכאַנ
דריקער; ווילדער; ווילדער מענטש, ווילדע
בריאה, פֿרא, פֿרא אדם, פֿרה אדומה [אס];
דיקאַר, דושיקאַן, וואַלדמענטש, אינדיאַנער,
באַשיבוּחוק.

וו: זיין משוגע (דול, צעדרייט אַזױו) - אַדי;
זיין אויסער זיך; ניט זיין ביי זיך; ניט זיין
ביים זינען (ביי די געדאַנקען); האַבן אַ מיש (אַ
מישונג, אַ ריץ, אַ מאַקאַליע אַזױו) אין קאָפּ
(אין מוח, אין די געהירן); קריכן אויף די
גלייכע ווענט, ווילדעווען, צעווילדעווען זיך,
צעשמיצן זיך; ברעדיען - 348.

ווערן משוגע; אַראָפּגיין פֿון זינען (פֿון די
געדאַנקען); יצא מדעתו ווערן; פֿאַרלירן

דערמאָנונג, דערמאָנעכץ, (ד) עראַינערונג,
רעמיניסצענץ, זכרון [ש]; זכרונות, מעמואַרן;
צוריקבליק, רעטראַספעקט, רעטראַ-
ספעקציע.

געדעכעניש, געדעכטעניש, זכר; זכר
לְדָבָר; זכר לְמִקְדָּשׁ, זכר לְחֹרֶבן, זכר לְטִיט;
זכרון דְּבָרִים, מעמאַראַנדום, מעמאַ, דערמאַן;
דערמאָנער, אַנדענק, אָנגעדענק, געדענקעניש,
אַנדענקל, סוועניר, מעמאַריאַל, פּאַמניקל
[אַי]; הוֹכְרָה, אַזְכָּרָה; געדענקטאַג, יאַרטאַג;
יאַרצייט; מעמענטאַ (מאַרי), מעמאַראַביליע;
רעליקוויע; דענקמאַל, געדענקשטיין, סְפֶר־
הזכרונות אַאָז"ח ← 366.

בְּעִלְזָכְרוֹן; בּוֹר סוּד שְׁאִינוּ מֵאָבֵד טִיפָּה.
[וויסנשאַפֿט] מנעמאַניק, מנעמאַטעכניק,
פֿרענאַטיפיק.

מנעמאַניקער, מנעמאַטעכניקער.

ז: געדענקען; וויסן (אויף) אויס(ווייניק);
פּאַמיינטען; האַלטן קאַפּ; אויפהיטן
אין זכרון; אַפּשטעמפֿלען זיך (אַינקרייצן זיך)
אין זכרון (אין די געדאַנקען); געדענקען (אַט)
ווי נעכטן (ווי דאָס וואָרט נעכטן געווען, ווי
היינט); לעבן (זיין נאָך לעבעדיק, זיין נאָך
פֿריש) אין זכרון (אין די געדאַנקען); האָבן
(טראַגן) אין זכרון (אין קאַפּ, אין זינען, אין די
געדאַנקען); לייגן אין מאַגן (אין טעם); בלײַבן
אין זכרון (אין זינען, אין קאַפּ, אין די געדאַנקען);
ניט פֿאַרגעסן; געדענקען אויף קינדס קינדער
(לעולם ועד); ניט קענען אַרויסשלאָגן (זיך,
יענעם) פֿון די געדאַנקען.

דערמאָנען זיך, (ד) עראַינערן זיך; ספּאַמ־
ניענטען; מִזְכִּיר זײַן; קומען (צוריקקומען)
אויפֿן זכרון (אויפֿן זינען, אויף די געדאַנקען).

וועלן זיך דערמאָנען; ריפֿן (קניישטן)
דעם שטערן; פּאַטשן זיך אין שטערן; ברעכן
זיך דעם קאַפּ; דורכוואַרפֿן אין קאַפּ (אין די
געדאַנקען); אַפּפֿרישן (אויפֿפֿרישן) דעם
זכרון; גראַבן זיך (גריבלען זיך, ראַיען זיך,
ריען זיך אַאָז"ח) אין דער פֿאַרגאַנגענהייט;

נפֿאַרגלײַכונגען משוגע ווי אין (רעכטן)
מיטן תּמוז; ווילד ווי אַ ציג, ווי אַ חיה רָעה;
ציעפֿלאַכטן ווי אַ זאַקש.

פֿראַז: עס פֿעלט אים אַ קליעפּקע (אַ מוטער-
קע, אַ שרייפֿל) אין קאַפּ (אין איבער-
שטיבל); עס איז בײַ אים לויז (גערירט) אַ
שרייפֿל (אַ קליעפּקע) אין קאַפּ; ער איז גע-
ריט אויפֿן קאַסטן (אויף דער לעפּטינע);
עס איז בײַ אים גיט אין אַרדענונג אין איבער-
שטיבל; עס קערט זיך איבער דער מוח; עס
איז בײַ אים פֿאַרפֿוליעט דער מאַרך; משוגע
צי שיקור?; משוגע צי חסר־דעה?; משוגע
מטורף פֿי לעולם חסדו; משוגע מטורף און
פֿאַרדרייט נאָר יענעם דעם קאַפּ; מען
דאַרף אים בינדן ווי (אין אינעם מיט) אַ משוֹר-
גענעם; אַנדערע משוגעים שלאָגן יענעם
און ער שלאָגט זיך; ביסטו משוגע—טאַ שלאָג
(ושע) דיר דײַן קאַפּ אין וואַנט און לאָז אַנדערע
געמאַך; ביסטו משוגע—לאָז דיר בינדן.

שפּר: פּראַים בלײַבן פּראַים; אַז מען זאָגט
משוגע—גלייב; איטלעכער מענטש האָט
זיך זיין שגעון; יעדער גאָן האָט זיין שגעון; עיר
עיר וחכמיה, עיר עיר ומשוגעיה; יעדער שטאַט
האָט (זיך) איר משוגענעם; יעדער משוגענער
ווערט אום תּמוז קלאָר (מיושב); איטלעכער
ייד (מענטש) האָט זיך זיין שוילדן־ערון און זיין
שגעון; אַ ייד און אַ משוגענער האָבן מורא פֿאַר
וואַסער וואַסער—שמד־וואַסערן; אַ משוגענער
מעג אַלץ טאַן; אַ משוגענער שלאָגט נאָר יע-
נעם, ניט זיך; אַלע משוגעים שלאָגן יענעם
די פֿענצטער אויס; אַ משוגענער שלאָגט
פֿרעמדע פֿענצטער, נישט קיין אייגענע; אַ
משוגענער האַקט נאָר בײַ יענעם אויס די שוויבן.

זען אויך: אַבסורד 338, נאַרישקייט 340, אומזינען 348.

343. געדענקלעכקייט

ס: געדענקלעכקייט, אומפֿאַרגעסלעכקייט;
זכרון, כּוֹחַ־הזְכָּרוֹן; קאַפּ, מוח; גוטער,
איזוערנער זכרון (קאַפּ, מוח).

געשוואכט) אין זכרון; זיין אָן אַ קאָפּ; ניט האָבן קיין קאָפּ; האָבן אַ קאָצנקאָפּ (אַ קאָץ אין קאָפּ); פֿאַרגעסן; פֿאַרגעסן ווי ניט געווען, ווי קיין מאָל גאַרניט, ווי נאָך אַ שײַמחה, ווי נאָכן איבערבעטן זיך, ווי אין טויט; ניט קענען זיך דערמאָנען; אָפּשטאַרבן (פֿאַרשווינדן ווערן, פֿאַרשווינדן) פֿון זכרון; אַרויסשלאָגן זיך פֿון קאָפּ (פֿון מוח, פֿון די געדאַנקען); אָפּמעקן (אָפּווישן) פֿון זכרון; ניט טראַכטן מער פֿון; מסיח דעת זיין.

אָדי: פֿאַרגעסלעך, אומגעדענקלעך.

פֿראַז: איך האָב עס (עס לײַגט מיר) אויף דער צונג (אויפֿן שפיץ צונג); עס איז מיר אַרויס פֿון קאָפּ (פֿון די געדאַנקען); עס איז מיר אין איין (אין רעכטן) אויער אַרײַן און דורכן צווייטן (דורכן לינקן) אַרויס; כאַטש נעם מיר אַראָפּ דעם קאָפּ (געדענק איך ניט); עיקר שכחתי; שיער ניט פֿאַרגעסן; שײַנפֿ; געפֿאַרן צו דער חתונה און פֿאַרגעסן דעם חתן אין דער היים; אַרע מחותנים האָט מען מיט גענומען אויף דער חתונה און דעם חתן האָט מען געלאָזט אין דער היים.

שפּר: אין דעם בעסטן קינד פֿאַרגעסט מען; ווער עס האָט ניט אין קאָפּ מוח האָבן אין די פֿיס.

זען אויך: פֿאַרגאַנגענקייט 75.

345. פֿאַרויסזאָגונג

ס: נבֿיאות, נבֿיאהשאַפֿט; רוח־נבואה, רוח־הקודש; אַראַקל; העלזעונג, קלאַרעוונג, ווייטזעונג; טעלעפֿאַטיע; ווייטער קוק; פֿאַר־רויסזעונג, פֿאַרזעונג; האַרצזאָגונג, זאָגונג; פֿאַרויסגעפֿילי, פֿאַרגעפֿילי. טרעפֿעניש; וואַרזאָגונג, וואַרזאָגעניש; פֿאַרויסזאָגונג, פֿאַרזאָגונג.

נבואה; פֿאַרויסזאָג, פֿאַרזאָג; פֿראַנגאַו, פֿראַנגאַסטיק, פֿראַנגאַסטיקאַציע; אַנאָג, פֿאַר־צייכן, סימן; גוטער, שלעכטער סימן; סימן

צוריקרופֿן (אויסגראַבן, אויפֿמישן) די פֿאַר־גאַנגענהייט; לעבן אין דער פֿאַרגאַנגענהייט; צוריקטראַכטן, קאַטריקטראַכטן, קאַטריק בליקן, רעמיניסצירן; אויפֿלעפֿענען אַלטע ווינדן.

לערנען פֿון (אויף) אויס(ו)ווייניק; לערנען בעל־פהּ; איינחורן, איינלערנען, איינשטודירן; מאַכן פֿראַבע (רעפּעטיציע); פֿראַבירן, רע־פּעטירן; זוברעווען; איינקריצן (איינשאַרפֿן, איינקאַרבן, איינגראַווירן, זאָנפֿרעגן אַזױ) אין זכרון; מאַכן זיך אַ סימן (אַ צייכן, אַ קניפֿל); פֿאַרשריבן אויפֿן שטערן; אַוועקלייגן אונטערן אויער; פֿאַרגעדענקען; געדענקען אויפֿן קאָפּ (בעל־פהּ).

אָדי: געדענקלעך, פֿאַרגעדענקלעך, אומ־פֿאַרגעסלעך, אומפֿאַרווישלעך, אומאַפֿ־מעקלעך.

אינוו, פֿראַז: אויסן ווייניק, הינען גאַרנישט [שפּ]; ניט אָפּצווישן (ניט אָפּצומעקן) פֿון זכרון; לופֿרון; ליכר עולם; אין אַנדענק; אין מעמאָריאַס; ברוך מזכיר נשכחות; זאָל זיך אים דאָרט גרינג שלוקערצן [שפּ].

שפּר: אַ נאַרישקייט געדענקט זיך; דאָס גוטע געדענקט זיך לאַנג, דאָס שלעכטע נאָך לענ־גער; פֿאַר וואָס פֿאַרמאַכט דער האַן די אויגן בשעת ער קריי(ע)ט? [וענטפֿערן] זאָל די וועלט וויסן, אַז ער קען אויף אויס(ו)ווייניק.

זען אויך: רעקאָרד 366.

344. פֿאַרגעסלעכקייט

ס: פֿאַרגעסלעכקייט, אומגעדענקלעכקייט, פֿאַרגעסונג, שיכחה, אַמנעזיע, פֿאַר־מנעזיע; קורצער (שוואַכער, שלעכטער, קעציר־שער) זכרון; קעצענער (קאַצענער, הינער־שער) מוח; שלעכטער קאָפּ; קאַצן־מוח, קאַצנקאָפּ, זאַבודקע; נח מיטן קאַצן־מוח.

וו: זיין פֿאַרגעסלעך; ניט געדענקען (פֿון דאַנען ביז אַהיץ); געדענקען ווי דורך אַ חלום; זיין שווער אויפֿן זכרון; זיין געשווערט

קאָפּ זאָל לעבן (איך האָב עס פֿאַרויס־געזען).

שפּר: אַ חָלוּם איז אַ האַלבער נָבִיאַ; דאָס האַרץ איז אַ האַלבער נָבִיאַ; איין האַרץ זאָגט דעם אַנדערן; אַ גאַנצער נאָר איז אַ האַל־בער נָבִיאַ; אַ האַלבער נָבִיאַ איז אַ גאַנצער נאָר; ווען אַלע וואָלטן זיין נָבִיאַים וואָלטן ניט געווען קיין ענייִם; אַ מענטש זאָל זיין אַ נָבִיאַ, וואָלט ער קיין מאָל צו קיין צרות ניט געקומען; חָכֶם עָדִיף מִנְבִיאַ; דער לוח טרעפֿט אויך אַ מאָל; דער לוח טרעפֿט אַ מאָל אויך ניט; אַז מען טרעפֿט ניט פֿעלט מען.

וען אויך: קומעדיקייט 77, קלוזשאַפֿט 339, פֿאַנטאַזיע 346, פֿאַרט־שטונג 349, דער־וואַרטונג 535, פֿישף 615.

346. פֿאַנטאַזיע

ס: פֿאַנטאַסטישקייט, אימאַגינערקייט, איל־זאָרישקייט אַאָ"וו - אַז; פֿאַנטאַזיע, אַינ־בילד (וננס) קראַפֿט, פֿאַרשטעל (וננס) קראַפֿט, אויסמאָל־קראַפֿט, פּוּחַ הַדִּמיוֹן, פּוּחַ הַמַּדְמוּה; צעוואַרעמטע, צעהיצטע, הייסע, קאָכעדיקע, פֿייערדיקע, ווילדע, געוואַנטע, שפּיל־עוודיקע, לעבעדיקע, פֿרוכפּערדיקע אַאָ"וו פֿאַנטאַזיע; אימאַגינאַציע, הַשְּׂגוּה, פֿאַרשטעלונג, קאַנ־צעפּציע, דִּמיוֹן; פּוּסְטֵע פֿאַנטאַזיע, אַינ־ריידעניש, אַינ־ריידעכץ; אַינבילדונג, אַינ־בילדעניש; (אַל־יך) גענאַרער־י, (אַל־יך) אָפֿ־נאַרער־י.

אילזויע, מיראַוש, כימערע, כימענקאַרע; שאַטן; לופֿטבילד, פֿאַטאַמאַרגאַנג, וויזיע, זעווג; לופֿטשלאַס, צויבערשלאַס; גילדע(ר)גע פֿייערלעך, טעלעראַל פֿון הימל 2; טויונט און איין נאַכט, לעגענדע, מיטאַס, זימף - 381; פֿיקציע, צוטראַכט, אויסטראַכטונג, אויס־טראַכטעניש, פֿאַבריקאַציע - 363.

חָלוּם; טרוים, טרוימער־י, טרוימעניש; וואַר־חלוּם, חלוּם אויף דער וואַר; גאַלדענע חלוּמות; פּוּסְטֵע חלוּם, ביזער חלוּם אַאָ"וו;

טוב, סימן רע, סימן דצ"ך [ש]; סימן גלות, סימן ברכה; רעגנבוין; צייכן פֿון דער צייט; עיקבות המשיח, עיקבתא דמשיחא.

שטערן־זעער־י, אַסטראָלאָגיע, האַראָ־סקאָפֿיע, אַסטראָסקאָפֿיע.

טערפֿמעדיע [אָנייראַמאַנטיע (חלומות), אַסטראָמאַנטיע (שטערן), אַעראָמאַנטיע (לופֿט), אַריטמאַנטיע (צאָלן), ביבליאַמאַנטיע (ביבֿל), הידראַמאַנטיע (וואַסער); (האַנט) כיראַמאַנטיע, חֲכַמַת־הַיָּד, כיראַגראַפֿיע, כיראַגאָמיע; מע־טעאַראָמאַנטיע (מעטעאָרן), נעקראָמאַנטיע (מתים), קאָטאַפֿטראָמאַנטיע (שפּיגל), קאַרטאַ־מאַנטיע (קאַרטן), קובאַמאַנטיע (בינדלעך), קריסטאַלאָמאַנטיע (קרישטאַל), ראַבדאַ־מאַנטיע (שטעקלעך) אַאָ"וו.

מכשירים) פּוּחַ־חַלּוּמוֹת־רִבּוּך, טרעפֿ־בוך, ספֿר־(ו)גורלות, ספֿר־המזלות; קאַרטן, טייבלעטלעך, האַנטשטריכן - 240.

נָבִיאַ, נָבִיאַה(טע), פֿראַפֿעט, חוזה, זעער, קלאַרזעער, העלזעער, צייכ־זעער, וואַר־זאָגער; אויגור, האַרוספּעקס, אַראַקל; וועטער־נָבִיאַ; שטערן־זעער, אַסטראָלאָג; פֿאַלמיסט; גראַפֿאָלאָג; געדאַנקען־לייענער, טעלע־פֿאַטויסט; נעקראָמאַנט, כיראַמאַנט אַאָ"וו - אויב וועטער אויף יאַטע; טרעפֿערקע, פֿאַרויס־זאָגער, קאַרטן־וואַרפֿער־י, קאַרטן־וואַרפֿער־קע, קאַרטן־לייענער־י, קאַרטן־לייערקע, תּוֹכְנִיק, צייגנער; שפּרעכער, שפּרעכאַרקע, קדר, טאָטער אַאָ"וו - 615.

וו: זאָגן נָבִיאוֹת; נָבִיאַן; פֿאַרויסזאָגן, פֿאַר־זאָגן, פֿראַגאַזירן, פֿראַגאַסטיקירן; פֿאַ־רויסזען, פֿאַרווען; וען אין דער צוקונפֿט אַרײַן; האַבן אַ פֿאַרויסגעפֿיל; פֿאַרויספֿילן; פֿילן אין די ביינער; יאַנען; יאַנען; דער־שמעקן; לייגן (וואַרפֿן, אויסוואַרפֿן) קאַרטן; וואַרוואַגן, טרעפֿן, ראַטן, באַשעעהן, אויס־רעכענען.

פֿראָז; (ח) דאָס האַרץ זאָגט מיר (האַט מיר געזאָגט); הַלְוִיאַי זאָל איך לייגן זאָגן; מײַן

אוממקשותדיק אא"ו 4; אידעאליסטיש, דאנקיכאטיש, (אלייך)גענארעריש, (אלייך) אפנארעריש, אייגענערעדט, אייגענעשמועסט, אייגענעבילדעט.

פארקלומט, פארטרוימט, פארטראכט, פארחושט; אויסגעטראכט, אפגעמאכט, אויסגעוויגן (פון פינגער), פיקטיוו, שעפעריש, אריגינעל; צוגעקלערט, צוגעטראכט, דערפונדן, פאבריצירט, פאבריקירט; פאבולאר, לעגענדאריש, מיטיש, מיפיש אא"ו 381.

פראן: די פאנטאזיע האט זיך ביי אים צעשפילט.

שפר: וואס קלומט זיך א גאנז? וענטפערן האבער; וואס קלומט זיך א הון? וענטפערן פראסע; א קלום איז א נאר און גאט איז א האר; דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין; אין קלום בלא דברים בטלים; א קלום איז ווי א מארשעליק; אין א קלום איז דא א הונד דערטחלק אמת; א קלום איז א האלבער נביא; כל החלומות הולכים אחר הפה; וואס איינער גערן העט דאס קלומט זיך אים אין בעט; וואס מען רעדט ביי טאג דאס קלומט זיך ביי נאכט; וואס ביי טאג געטראכט געפינט מען אין קלום ביי נאכט; אין שלאף זינדיקט נישט דער מענטש, נאר זינע חלומות; וואס וואלט ביים מענטשן טייערער געווען פון שלאף, ווען עס זאלן ניט זיין די בייע חלומות? אן איינריידעניש איז ערגער פון א קרענק; וואס דער מענטש קען אליין איבערטראכטן קען דער ערגסטער שונא ניט אנוויינישן; וואס ערגער מען שטעלט זיך פיר (פאר) אליין בעסער איז; ווי מען נעמט זיך פיר (פאר) אזוי העלפט גאט; וואס טויג דיר דער שיינער קלום, ווען דער פרימארגן איז קאלט?.

וען אויך: אוממקשות 4, אויסנעם 53, געדאנק 309, השגרה 329, שקר 363, ליטעראטור 381, פאעזיע 382, טעאטער 383, געמיט 508.

קאשמאר; האלוצינאציע, טראנס, טראנץ, סאמנאבוליוז; עולם הדימיון, עולם התווה; לאנד פון חלומות, פייעסלאנד, צויבערוועלט; אוטאפיע, מילעניום.

פאנטאסטיק, אריגינאליטעט, אידעאלי טעט, אידעאליזם, אוטאפיום, דאנקיכאטיזם; ראמאנטיק, ראמאנטיזם, יראמאנטיציזם 508. בעל-הלום, בעל-חלומות, קלומער, טרוי מער, שטערן-קוקער; פארבלאנדושטע נשמה, עולם התוהו-הויה; פאנטאסט, בעל-דימיון, פאנטאזיאַר, וויזיאניסט, וויזיאנער; ראמאנטיקער, יראמאנטיציסט, אידעאליסט, אוטאפייסט, דאן קיכאט.

וו: פאנטאזירן, קלומען, טרוימען, גאורד ראניען; אפגעבן זיך מיט חלומות, שפיגען חלומות; קלומען אויף דער וואך; לעבן ווי אין קלום; בויען שלעסער אין דער לופטן; לעבן אויפן עולם התווה (אויפן עולם הדימיון); שוועבן אין די וואַקנס (אין די הימלען, אין די עולמות העליונים, אין די ספירות העליונות); אידעאליזירן; פארקלומען זיך, פארטרוימען זיך, פארטראכטן זיך, פארחושן זיך; זען ווייעס (חיוניות, חלומות אא"ו) 5; מאַלן זיך, אויסמאַלן זיך, פאַרשטעלן זיך, איינבילדן זיך, איינשמועסן זיך, איינריידן זיך; איינריידן זיך אַ לונג און לעבער אונטער דער נאָז; אַרײַננעמען זיך (עפעס) אין קאַפּ אַרײַן; אויסווייזן זיך, דאַכטן זיך, דוכטן זיך, מתדמה זיין זיך, אויסנעמען זיך.

אגשטרענגען די פאנטאזיע; לאָון פריי (אָפּלאָון) די פאנטאזיע; אויסטראכטן (פון קאפּ); שטיקן אַ בילד פון קאפּ; (אויס)זיגן פון פינגער; אפמאכן, באשאפן, פאבריצירן, פאבריקירן, אימפראוויזירן.

אדי: פאנטאסטיש, עקסטרואוואגאנט אא"ו 53; אימאזינער, אימאזיניער, געדוכט, אילואאריש, כימערש, טעאָפּיטיש, היפּאָ-טעטיש, אוטאָפּישי, אוטאָפּיטיש, טרוימערש, וויזיאַנערש, ראַמאַנטיש, אידעאַל; אומרעאַל,

איז ניט משוגע; איך בין נאך דערווייל ניט שיכור; איך האב נאך הינט קיין בראַנפֿן נישט געטרונקען; דער שכל איז מחיב; דער שכל טראַגט אויס.

וען אויך: פינקטלעכקייט 335, פֿאַרטיטשונג 349, אַנט־פֿלעקונג 352, פֿשוטקייט 352.

348. אומזינען,

אומפֿאַרשטענדלעכקייט

ס: זינל־אויקייט, אינהאַלטל־אויקייט, אומ־באַטייטיקייט אַז״ו; אומפֿאַרשטענדלעכ־קייט, אומדערקלערלעכקייט אַז״ו ← א״י; אומזינען, פוסטער קלאַנג, טויטער אַז״ו (יבוכ־שטאַב), פוסטע פֿראַוע; פֿראַוך־שיסער, באַמ־באַסטיק; פוסטע ווערטער, פוסטע דיבורים; פוסטער קאַמפֿלימענט; סתם ווערטער, האַ־קוס־פֿאַקוס, אַבראַקאַדאַברע; סוד, מיסטעריע ← 351; טעריקיש, תּרומ־ל־שון, אַך־קוצץ־ל־שון, מל־אַכיס־שפּראַך, חרטומים־ל־שון; זשאַרגאַן, קינדערוועלש, קינדריש; פוסטע רייד, גאַל־מאַטיע, פֿלוידער־ אַז״ו ← 373.

וו: זיין אָן באַטייט (אָן זינען אַז״ו), ניט האָבן קיין באַטייט (קיין זינען אַז״ו) ← סאז 347; ניט קומען איינס צום אַנדערן; זיין אומפֿאַר־שטענדלעך (קשהדיק אַז״ו) ← א״י; ריידן אומפֿאַרשטענדלעך (אָן אַ זינען); ריידן טער־קיש (תּרומ־ל־שון אַז״ו); ריידן פֿון פֿינגער (פֿון דער הויט, פֿון וועג, אויסן וועג, פֿון היץ, פֿון שלאָף); ריידן ווי אַ דולער (ווי אַ פֿראַ־אַדם); ריידן אין דער וועלט אַרמין; ריידן פֿאַר פֿייער און פֿאַר וואַסער; ריידן ווי פֿון היץ, ווי פֿון פֿייער; פֿלוידערן ווי אַ שיכורער גוי; פֿאַרפֿאַרן (פֿאַרקריכן) אין אַלף השּׁלישי (אַרמין) (אין בויבעריק, אין האַצעפֿלאַץ, אין גושן); קריכן אויף די (גל־מכּ) ווענט; טשאַקען, ברעדיען, בייקען, בולבען אַז״ו ← 373.

אַדײ: אומבאַטייטיק, זיבאַדטייטונגסלאָז; אומ־זיניק, זינל־אָז, אינהאַלטל־אָז; באַמבאַס־

347. זינען,

פֿאַרשטענדלעכקייט

ס: באַטייטיקייט, אינהאַלטיקייט, פֿאַרשטענד־לעכקייט, באַנעמלעכקייט, זבאַגרימ־פֿלעכ־קייט אַז״ו ← א״י; זינען, מײן, טײטש, באַטייט, זבאַדטיטונג; רמוז, אַנשפּיל, אַנצוגנע)הערע־ניש, אַלזײע; צײל, צוועק, וויכטיקייט; תּמצית, סענץ, עסענץ; שכל, געדאַנק, אינהאַלט, גיסט. וו: האָבן אַ מײן (אַ זינען, אָן אינהאַלט אַז״ו) ← ס; טײטן, באַטייטן, זבאַדטייטן, מײנען, אויסדריקן, באַצײכענען, באַצוועקן (עפעס); ווייזן (זיצײגן) עפעס; זאָגן (ריידן) עפעס; טראַגן מיט זיך אַ מײן; זיין פֿאַרשטענדלעך (זיבאַגרימ־פֿלעך אַז״ו) ← א״י; זיין נישט־קרום; זיך לײגן אויפֿן שכל (אויף דער דעה); פֿאַ־טו(ס)פען זיך אין קאַפּ (אין מוח); ריידן מיט אַ זינען; ריידן ווי אַ בר־דעת; ריידן ניט פֿון דער הויזער (פוסטער) פֿאַס (אַרויס); זיין קלאַר; ריידן פֿאַר זיך אַלײן; דערקלערן זיך; לײגן אויבן אויף.

מאַכן פֿאַרשטענדלעך; דעפֿינירן, אויפ־קלערן, פֿאַפּולאַריזירן אַז״ו ← 349. אַדײ: באַטייטיק, זבאַדטייטיק, טאַפֿטטייטיק, צווייטייטיק, זצוויידייטיק, פֿירטייטיק, זפֿילדייטיק, פֿירבאַטייטיק, זבאַדטייטונגספֿול, וויכטיק, ראַציאָנאַל, שכלדיק, אינהאַלטיק, אינהאַלטפֿול, אינהאַלטרייך; פֿאַרשטענדלעך, ועלכסטפֿאַרשטענדלעך; פֿשוט, איינפֿאַך, גאַטירלעך; באַנעמלעך, צוטריטלעך, צר־גענלעך, דערקלערלעך, פֿאַרטייטשטלעך; גראַפֿיש; לײגע)וועדדיק, זלעזבאַר; איינ־טייטיק, זאיינדייטיק, אומצווייטייטיק, זניט־צוויידייטיק; אויסדריקלעך; פֿאַרקלעכט, פֿאַררונדיקט, זאַפּגערונדעט; דירעקט, דיס־טינקטיוו; אָפֿן, קלאַר, באַשטימט, שאַרף, גענוי, בולט אַז״ו ← 352.

אינזן: גאַנץ גלײך; צו פֿאַרשטיין, צו באַ־נעמען אַז״ו; במלואַ מובן המלה; רשײ

משל, במשפיל, אילוסטראציע; שליסל, דע-
שיפירר- (שיפער) שליסל, קאד; אנאליז.

איבערוועצונג, איבערלייגונג, אריבער-
טראגונג, איבערטראגונג, תרגום, העמקה;
וערטערלעכע, אַותבאַותיקע, פּרמע איבער-
ועצונג.

מעטאָפּראָ, פּאָראָפּראָ, פּעריפּראָ,
אַפּאָזיציע, עקספּאָזיציע; פּראָגנאָ, דיאַגנאָ.
[חיסנשאַפּט] סימפּטאָמאַטאָלאָגיע; מיס-
טאָגעניע, הערמענעוטיק; סעמאַנטיק, סע-
מיאָלאָגיע, סעמאַסיאָלאָגיע.

אינטערפּרעטאַטאָר, אויסטייטשער, דער-
קלערער, אויפֿקלערער; רשׁי, רשׁי; מהרשאַ,
מהרשׁאָ; עקספּאָנענט, קאָמענטאַטאָר, פּאָפּר-
לאָריאָטאַר, (בערלי) מסביר, בערליהסכּרה,
מפורש, מפרש לר מפרשים; פּשטן, דרשן,
מגלה עמוקות; סכּאָליאַסט, עקסענעט; פּאָראָ-
פּראַסט, מעטאָפּראַסט; אויסלייגער, פּוּת-
תּלום, חלומות-אויסטטייטשער, צפּנת פענח;
איבערוועצער, איבערלייגער, אריבער-
טראָגער, איבערטראָגער, מעתיק; גלאָסאַ-
ריסט, גלאָסאַטאָר; דאָלמעטש(ער), טאַלמע-
טש(ער), פּירשפּרעכער, דראַגמאַן, מתורגמן.
ו: דעפּינירן, געמאַרקן, מגדיר זיין, גורס זיין;

לייענען; לערנען דעם פּשט; אָננעמען;
אינטערפּרעטירן, טייטשן, מאַכן; אָפּטייטשן,
פּאַרטטייטשן, אַינטייטשן, אויסטייטשן; קאָמענ-
טירן, עקספּאָנירן, מַבאַר זיין, מפרש זיין;
דרשענען, פּשטלען, אַרטייטשן; פּאַר-
ענטפּערן אַ קשיה; אויסריידן [חדרן]; דער-
קלערן, מסביר זיין; מקרב זיין צו דער השגה;
פּאַפּולאַריזירן, געבן צו פּאַרשטיין; פּונאַנדער-
וואָגן; אַרטייטשן אַ פּינגער אין מויל (אַרטיץ);
געבן אַ משל; אָפּמשלען; געבן אַ געמעל,
אילוסטרירן; עפּענען די אויגן (דעם קאָפּ,
דעם מוואָ); (אויס)טלומאַטשען, קלאָר מאַכן,
אויסקלאָרן, אויפֿקלערן, באַליכטן; וואָרפֿן
אַ ליכט אויף; אויסקריסטאַליזירן; געפּינען
דעם זינען (דעם שליסל); לייענען צווישן די

טיש; פּוסט, הויל, לער [אַרץ]; גאַרניט זאָגנדיק,
גאַרניט מיינענדיק; אומפּאַרשטענדלעך, אומ-
באַנעמלעך, אומבאַגריפֿלעך, אומדערקלער-
לעך; צווייטייטשיק, טאַפּלטייטשיק; אומצו-
טריטלעך, אומצוטערטלעך, אומצוגעגלעך;
אומלייטענענדיק, אומלעזבאַר; אומבאַ-
שטימט, אומדיטלעך; קשהדיק, מוקשהדיק;
ניטקלאָר, צעשוואַמען, מטושטש ← 351.

אינוו, פּראָז; קשה; (פּויליש) מוקשה; וואָס
טייטש?; עס מיינט גאַרניט; עס זאָגט גאַר-
ניט; עס באַטייט גאַרניט; עס איז קרום; עס
טראָגט ניט אויס דער שכל (דער קאָפּ); עס
ליינט זיך ניט אויפֿן שכל (אויפֿן מוואָ, אין די
געדאַנקען, אין קאָפּ); עס פּאַטוויפּעט זיך ניט
אין מוואָ (אין קאָפּ); עס איז ניט צו דערקלערן;
עס איז ניט צו דעשיפּירן; עס קלעפט זיך
ניט (אַ וואָרט צו אַ וואָרט); עס קלעפט זיך ווי
אַן אַרבעט צו דער (צום) וואָנט, ווי די רייד פֿון
אַ מטורף ← 9.

וען אויך: ספּק 323, קעות 336, אבסורד 338, נאַרישקייט
340, פּאַרהוילונג 351, רייד 373.

349. פּאַרטייטשונג

ס: פּאַרטייטשונג, אינטערפּרעטירונג, דער-
קלערונג, באַשידונג, לייוונג אַז״ח ← ח;
דעפּיניציע, געמאַרקונג, גדר, הגדרה, באַגריף-
באַשטימונג; גירסא, וואָריאַנט, לייענאַרט;
קאָנסטרוקציע, רעקאָנסטרוקציע; טייטש,
פּאַרטייטש, פּשט, הערסיע; אינטערפּרע-
טאַציע, הסכּרה, קאָמענטאַציע, סכּאָליע;
ענטפּער, תּירוץ, באַטייט, באַדייט; באַשיד,
לייוונג, פּיתרון; פּיתרון-תּלום, תּשבת-תּלום;
אַניראָלאָגיע.

טייטשונאַרט, פּירוש, פּירוש-המלות;
ביאור, תּיבור, דרוש, רמו, סוד; פּשטל, גע-
מאַטערטער טייטש; פעריגראַף; [חדרן] אויס-
רייד (עניש), אויסריידעכץ; דבֿר-תּורה, חידושי-
תּורה, עקסענעטיק; קאָמענטאַר, עקסקורס;

פֿאַרשטיין איינער דעם אַנדערן (איינס דאָס אַנדערע); ניט קענען זיך צונויפֿריידן; צונויפֿ־ריידן זיך ווי צוויי מעגעגעס, ווי אַ שטומער מיט אַ טויבן, ווי אַ שטאַמלער מיט אַ שטומען.

פֿראַז: מען פֿרעגט אים פֿיידרעך (בוידעם), ענטפֿערט ער פֿאַליצע; מען זאָגט אים כריין, ענטפֿערט ער פעטרישקע; מְבֹי מְבֹי—מְבֹי; מְבֹי מְבֹי—מְבֹי לֵאָקשן; טענו חטים והודה לֹו בשעורים (בקליוסקעס, בלֵאָקשן, בנכר־קדשו, בפֿריה ורֵבִיה); גוט מאָרן, געלע!—רעטעך טראָג איך; גוט מאָרן, כאַשע!—רע־טעך טראָג איך—ווי האַלט אין מנין?—דרע־פֿאַר אַ קאַפּיקע; גוט שבת! צי האַט איר ניט געזען אַ האָן אַ שוואַרצן?— בְּרוּךְ חיותם (היזש בַּים)—אַ שטובאַטע—עסט געזונטערהייט—מיט אַ ווייסן עק.

[עםהארצישע טייטשן אַז שְׂרָה ווערטער־שפּיל: עֲשֶׂרָה איז צען איז רֵבִיקָה עלף; אַז וַיִּקְהַל איז אַ קניש איז פּקודִי אַ וואַרעניק; אַז ציבעלע איז ציבוריע איז קנאַבל קנאַבוליע (איז ברויט ברויטוליע); אַז עפל איז אַ קרעפל איז קוגל אַ לֵאָקשנטעפל; אַז בעגלא איז אַ וואָגן איז ובוֹמֵן קריב אַ שליטן; עֲשֶׂרָה בטבת—שְׂרָה איז געלעגן אין דער תּבֵּה; הָהֵם ומתמם עִם תּמִימִים—דער טאַטע מיט דער מאַמען מיט דער מימען; וּבְכֵן ואמרתם וְנַח פֿסת—וּבְכֵן ואמרתם זעכציק פֿלעצל; לְפִיכֵךְ נעמט מען דעם פֿוס [פּוס] אין האַנט אַרײַן; לֹא אָמַר כלום—קלײַם האַט גאַרניט געזאָגט; ממצרים ועד הנה ושם נאסר; גיריה—אַן אָפּגעשניטענע, שוזה—אַ גלייכע; כצפּיחית בדבֿש—ווי אַ כאַל־יעוזע אין עסיק; המפה בעבֿרתו—אַ מפה אין דער זייט; המפה בעבֿרתו—גענהרגעט אויף דער עבֿרי; בעדי עדיים שדיים—ביידע אייִ דעם שדיים; גיפטר פיפטר, אבי ער לעבט און האַט פּרנסה (אַבי ער לעבט, איז דאַנקען גאָט); הבוחן וּבֹדֵק גענוענע סטראָגעס ווער־טערשפּיל; גווי נסְתּוֹרוֹת; הָאֵל לְחַמָּא עֵינֵי—די קאַץ איז געגאַנגען קיין שפּאַניע; בֵּית יַעֲקֹב

שורות; פּונאַדערקלייבן זיך, אויסמאַכן, דע־שיפּירן, דעקאָדירן, יאויפֿלײַן; קאַנסטרוירן, רעקאַנסטרוירן אַ טעקסטן.

איבערזעצן, איבערלייגן, אַריבערטראָגן, איבערטראָגן, מעתיק זײַן; דאַלמעטשן; געבן באַשייד; באַשיידן (אויסלייגן) אַ הֶלּוֹם; פּוֹתֵר (הֶלּוֹם) זײַן.

אינוו, פֿראַז: מאַכט כּוּשׁ; אין פֿוֹלֵךְ זײַנען פֿון (דעם) וואַרט; במלוא מובן המלה; בעצם; איינשטלעך; (דו)היינו; דאָס הייסט; ד"ה; בלע"ז; פֿלומר; קאַמר; אַזוי צו זאָגן; די מעשה איז אַזוי; ינעמלעך; דאָס מיינט דער פֿסוק; דער פֿסוק איז אַזוי צו פֿאַרטייטשן; פֿשוט גערעדט; פֿשטו (פשוטו) כמשמעו; אויף פֿליין יידיש [אײַ]; מיט (יאין) אַנדערע ווער־טער; מפורש; ויש לישב (בדוחק); [יחיד] דאָ שטייט צעריסן.

שפר: אין מקרא יוצא מדי פשוטו; אַ בריוו (איי) ווי מען לייענט אים; עס ווענדט זיך ווי מען לייענט דעם בריוו; מען קען אַ בריוו זינגען, מען קען אַ בריוו לייענען; מען קען קערן דאָס בלאַט ווי מען וויל; מען זאָל אַלץ צום גוטן אויסלייגן; אַז מען ליינט אַרײַן אַ פֿינענער אין מויל־בייסט מען אים אָפּ.

וען אויך: ענטפֿער ³²⁵, פֿאַרויסזאָגונג ³⁴⁵, זינען ³⁴⁷, לע־רע ³⁵⁹, שפּראַך ³⁶⁹.

350. שלעכטפֿאַרטייטשונג

ס: אומפֿאַרשטייעניש, אומפֿאַרשטענדעניש, קרומפֿאַרשטייעניש, שלעכטפֿאַרשטייע־ניש, מיספֿאַרשטענדעניש, מיספֿאַרשטייעניש, מיאוסע פֿאַרשטייעניש [פּ]; שלעכטער, פֿאַל־שער, ניטריכטיקער טייטש; מיסאינטער־פּרעטאַציע.

וו: שלעכט (פֿאַלש, ניטריכטיק) פֿאַרטייטשן (דערקלערן, איבערזעצן); שלעכט פֿאַר־שטיין, קרום פֿאַרשטיין, מיספֿאַרשטיין; געבן אַ פֿאַלשן מײַן (אַ פֿאַלשע אויסטייטשונג); ניט

זערו; דיסקרעציע; באהאלטענער אינפלוס; די מאכט הינטערן טראָן; רעדל־פירער, דראַטן־ציער, שטעקל־דרייער; געהיימע סעקטע; קאמאָרע, מאַפיע.

רעטעניש, רעטול, חידה, יעניגמע, שאַ ראַד(ע), רעבוס, לאַגאָריף, אַנאָגאָ, אַנאָראָם; קרייצוואָרט־רעטעניש, קרייצל; פּלאַנטער, פּלאַנטער, גאַרדישער קנפּ; האַרטער נוס נצו צעקנאַקן; קאַמפּליקאַציע, מיסטיפּיקאַציע; סימבאָליזם; קריפטאָגראַפיע, סטעגאָגראַפיע; געהיימשריפּט, קריפטאָגראַם, שריפּט, קאָד, תּשרק, אַת־בּש, אַיק בכר; צווישן די שורות.

קבֿלה, קאַבאַליסטיק; פּראַקטישע קבֿלה, קבֿלה מעשית; מיסטיציזם, מיסטיק; צאָלך מיסטיק, גימטריא, אַלף־בית־מיסטיק, צירוף, חכמת־הצירוף, צירוף־אותיות, ייחודים וצד רופים; סופי, סופים; סתרי־תורה; רמז, סוד; עזאָטיציזם, עזאָטעריזם, עזאָטעריע, עזאָטעריק; טעאָסאָפיע, טעאָסאָפּים, אַקול־טיוזם, סופערנאַטוראַליזם.

באַהעלטעניש, באַהאַלט, באַהעלטער, פאַרבאַרגעניש, פאַרשטעקפּלאַץ, באַהאַלט־פּלאַץ; אַמבוסקאַדע; וואַלד, ווינקל, לאַך; בונקער, סכראָן, סקריטקע; מלינה[נ], מאַלינע, קראַפּמאַלינע, קבר, קבורה, מקום קבורה; אונטערערד, אונטערגרונט, אונטער־שטראָם, לאַבירינט; לאַקערפּלאַץ, לוייער־פּלאַץ, לאַקעראַרט, לוייעראַרט; לאַקער, לוייער, לונג[נ].

פּינצטערניש, וואַלקן, שאַטן; פאַרהאַנג, פּירהאַנג, פּיראַנקע; שירמע, שעפּערעניע [יאל]; שפּאַניער ווענט; היצע, איינהיץ, שליער, פאַררעק, קאַמפּליאַזש; פאַרקליידונג, מאַסט־קע, דאַמינאַ; מאַסקאַראַד.

ניסתר, נעם; בלינדער פּאַסאַזשיר, האָו; אַנאַנים, פּלוני (בן פּלוני), פּלוני אַלמוני - 370; בעל־סוד, בעל־קבֿלה, קאַבאַליסט, יודעי־חץ; אַלכעמיקער, אַלכימיקער, אַדעפט.

לכו ונלכה-גיט איר און מיר וועלן קומען שפעטער; שובר אויבנים ומכניע נדים-אז מען צעברעכט דעם אויוון שפארט מען אונטער דעם זיידן; ויתאפק, מאכט רשי; המן האט געליטן אויף עצירות; אל תבטחו-דו זאלסט ניט ריטן, בנדיבים-אויף א זאטל, שאין לו תשועה-והאם האט ניט קיין סטרעמעניעס, תצא רוחו-טוט א בלאז א חייט, ישוב לאדמתו-פאלסטו אראפ אויף דר'ערד, ביום ההוא-אין יענעם טאג, אבדו עשתותותיו-קענסטו פאר-ליין דינע הויון; הבחור והמעסער והבכור והמעשרו; הקצר בועם ומאריך אף-א קראץ מיטן בעזעם מאך ארויף; אל תהיו כסוס כפֿרד-זיט ניט קיין פֿערדישע קעפ; למען יזמרך-עס זאל דיר שניידן, כבוד-די לעבער, ולא ידום-און עס זאל ניט בלוטן; ואכלת ושבעת וברכת-זאלסט אפעסן און אפשוערן און אנטלויפן; לעוג-א קוכן, מך-געזאלצן, הבשך-געטריקנט, כי לעולם תסדו; [מלמד] קמה-וואס, זה-דאס, אנכי-איך, וואס דאס איך?.

וען אויך: טעות 336, אומזינען 346, שקר 363.

351. סוד, אומאָנועוודיקייט, פאַרהוילונג

ס: סודותדיקייט, באַהאַלטניש, פאַרשלאָסן קייט אַאוו; ניט־אַנועוודיקייט, אומקלאַר־קייט, אומדייטלעכקייט אַאוו - ארי; פאַר־הוילונג, באַהאַלטונג, באַגראָבונג אַאוו - ו; סוד, סעקרעט, געהיימעניש, געהיימיניס, מיט טעריע; סוד־זאך; דבר הסמוי מן העין, דברים שבצינעה; טיפער סוד, סוד כּמוס, סודי־סודות, ריון, ריון־ריון, ריויעולם; ספּינקס; ספר החתום, א פאַרשלאָסן בוך, א בוך מיט זיבן שלעסער; קבֿלה־ספר, מדרש פּליאה; אַנאַנימיקייט, אַנאַנימיטעט, טעראַ אינקאַניטאַ; שטיצע וועטשערע; באַהאַלטענער מין, באַהאַלטענע פּוניה; הוייערעגעדאַנק; רעזערוואַציע, רע-

אויגן; מיסטיפיצירן; שרײַבן אין שיפער (אין קאָד); שיפּרירן, קאָדירן.

אַדי: סודיק, סודותדיק, סודותפֿול; פֿאַר-סודעט, פֿאַרטרוילעך; געהיים, געהיי-מענישפֿול, געהיימיניספֿול, סעקרעטנע, טײַנע, אַנאַנים; פֿרעמד, אומבאַקאַנט, אומבאַווסט; שטייל; בלאַט וין; דיסקרעט, קאַנפֿידענציאַל, קאַנפֿידענציאַנעל; ניטדער-מאַנט, ניטגעוואָנט, ניטדערזאָגט, ניטפֿאַר-עפֿנטלעכט אַזױ ׀ 352; איינגעהאַלטן, צור-ריקגעהאַלטן, פֿאַרשוויגן, פֿאַרשטיקט, פֿאַר-לייטן, אונטערגעדריקט; פֿאַרטייעט, פֿאַר-גיבעט, פֿאַקערדיק, פֿויערדיק, קעציש.

פֿרויאַט, טשאַסטנע, אָפּגעזונדערט, אָפּגעשלאַסן, איינגעצויגן, צוריקגעצויגן, רעזערווירט; צוגעשפּילעט, צוגעקנעפֿלט; אינטראַווערטירט; איינגעקערעוועט.

פֿאַרהוילן, פֿיניצטער, טונקל, שאַטנדיק, געפֿלדיק; אונטערערדיק, אונטערערדיש; מיסטיש, קאַבאַליסטיש, עוואַטעריש, טראַנס-צענדענטאַל, אָפּאַקאַליפּטיש, מיסטעריעז; סימבאָליש, רעטענישדיק, רעטענישפֿול, ירעטוליאַפֿט, עניגמאַטיש; ניטדערקלערט, ניטאַנטפֿעלקט, ניטבאַשיידט, ניטגעלייזט; פֿאַרוויקלט, פֿאַרפֿלאַנטערט, פֿאַרפֿלונטערט, קאַמפֿליצירט; אומבאַנעמלעך, אומבאַגרייפֿלעך, אומדערקלערלעך, אומדערפֿאַרשלעך, אומאונטערשיידעוודיק; אומדורכדרינגלעך, אומפֿאַרשטענדלעך; אומ(פֿאַר)ענטפֿערלעך, אומלייובאַר; שווער, שווערלעך, פֿאַראַדאַקסאַל, פֿראַבלעמאַטיש; קריפּטאָגראַפּיש, סטעגאָגראַפּיש אַזױ ׀ 353.

פֿאַרדעקט, פֿאַרהילט, פֿאַרשלייערט, פֿאַרהאַנגען; פֿאַרשטעלט, פֿאַרמאַסקירט, קאַמופֿל(אַו)שירט; פֿאַרבלענדט; מיסטיפיצירט; (פֿאַר)שיפּרירט, (פֿאַר)קאָדירט; פֿאַרבאַרגן, באַהאַלטן, פֿאַרבאַהאַלטן; פֿאַרשלאַגן, פֿאַר-רוקט, פֿאַרשטעקט, פֿאַרשטופּט, פֿאַרשלאַסן, באַגראַבן, פֿאַרשאַרט, פֿאַרשאַטן; פֿאַרחתמעט

׀ זיין אַ סוד (אַ מיסטעריע אַזױ ׀) ׀ ׀; זיין ניט אָנווענדליק, זיין באַהאַלטן אַזױ ׀ אַדי.

האַלטן אַ סוד; האַלטן בּסוד; האַלטן אין אומוויסנקייט; פֿאַרהוילן; ניט לאָזן די רעכטע האַנט וויסן וואָס די לינקע טוט; האַלטן פֿאַר זיך; האַלטן די צונג; ניט אַרויסריידן אַ וואָרט ׀ 375; דערשטיקן, פֿאַרשטיקן, אונטערדריקן; ניט לאָזן גיין ווייטער; אויפֿהענגען אַ שלאַס אויפֿן מויל; אַסקען וין; שמיכלען (לאַכן) אין אַרבל; איינהאַלטן זיך; ניט דערציילן, ניט לאָזן הערן; ניט מיטטיילן, ניט אינפֿאַרמירן אַזױ ׀ 353.

זיין (לייגן) באַהאַלטן (פֿאַרבאַרגן אַזױ ׀) אַדי; פֿאַקערן, פֿויערן, לוגן, טשאַטעווען, טשיקעווען, שפּילעווען; (פֿאַר)טייען זיך; ניט געבן (אַרויסווייזן) קיין סימן פֿון לעבן; אָפּקוקן, אָפּפּאַסן, אָפּציפּערן; נאַכשפּירן, נאַכשפּיאַרירן; שליכטן זיך, גיבענען זיך; באַהאַלטן זיך (פֿאַרבאַהאַלטן זיך, אויסבאַהאַלטן זיך) בּחדריחֿדרים; שפּילן זיך אין באַהעלטעניש (באַהעלטערלעך); קרייען זיך; פֿאַרשלאַגן זיך (פֿאַרקריכן) אין אַ לאַך; צוריקציען זיך (אָפּ-וונדערן זיך) פֿון מענטשן ׀ 555.

באַהאַלטן, פֿאַרבאַהאַלטן, אויסבאַהאַלטן, פֿראַטען, פֿאַרבאַרגן, פֿאַרבערגן; באַגראַבן, פֿאַרגראַבן, פֿאַרשאַרן, פֿאַרשטעקן, פֿאַר-שטופן, פֿאַרוויקן; מעלס זיין; וקל] סאַבאַ-נען, סכאַבאַניען, סכאַבאַניען; וין טיש קעווען, פֿאַרמאַלינעווען, מאַכן לינק; פֿאַר-שליסן, פֿאַרחתמענען אַזױ ׀ 167; פֿאַר-דעקן, פֿאַרהענגען, פֿאַרהילן, פֿאַרשלייערן; וואַרפֿן אַ שלייער אויף (איבער); פֿאַרבלענדן, פֿאַרשטעלן; פֿאַרקליידן, פֿאַרמאַסקירן; קאַמופֿל(אַו)שירן; פֿאַרציען (אַראַפֿלאָזן) דעם פֿאַרהאַנג; לאָזן (האַלטן) אין הינטערגרונט (אין שאַטן, אין דער פֿיניצטער); האַלטן אונטערן שטערצל; פֿאַרטונקלען, פֿאַרטושן, פֿאַרנעפֿלען, פֿאַרפֿיניצטערן; פֿאַרבינדן די

הערט ניט און מען זעט ניט; האָט זיך באַהאַלטן און משה ווך מיך; טאַטע באַהאַלט מיך, אָט גייט די מאַמע; זאָל איך אַזוי (ניט) וויסן פֿון ביז (פֿון שלעכטס, פֿון צרות, פֿון אַ ביז שטערנטיכל, פֿון אַ ביזער העטשערע, פֿון פֿאַקשן); זאָלן אַזוי ציגן וויסן אין פֿרעמדע גערטנער צו שפּרינגען; כאַטש נעם מיר דעם קאַפּ אַראָפּ!; ער זאָל אַזוי וויסן פֿון זיין נאָז (פֿון זיין חיות אַאָו'ו); פֿרעגן מיך בְּהָרֵם; פֿרעגן מיך עפעס גרינגערס; השׁוּמֵר אַחֵי אֲנֹכִי?; ווי איך ווייס ניט אַזוי זאָל מיר ניט שאַטן; עס איז געווינטער (גלײַכער, קראַנטער), און מען ווייס ניט.

שפּר: אַין הבִּרְכָה מצויה אַלאַ בְּכִבֵּר הַסְּמוּי מִן הַעֵץ; אין אַ סוד איז קיין בְּרַכָּה וְאִי־זֶה; ווען אַ סוד זאָל זיין אַ בְּרַכָּה וואָלט מען די תּוֹכַחָה ניט אַינגעריימט; אַין מַגִּידִים אַלאַ לְצַנֵּר עֵים; פֿאַראַן זאַכן וואָס מען טאָר אַפִּילוּ דעם אייגענעם מאַן ניט ווייזן; ווי אַ סוד דאָרט איז אַ גִּבְיָה; סודות פֿון חֲדָר זאָגט מען ניט אויס (טאָר מען ניט אויסזאָגן); אַ סוד איז נאָר אונטער פֿיר אויגן (און אונטער פֿיר אויערן); זאָל נאָר וויסן איינע, וועט שוין וויסן די שְׂכָנָה; פֿאַר צווייען איז שוין מער ניט קיין סוד; וואָס דרײַ ווייסן איז ניט קיין סוד; פֿאַר אַ נאָר איז ניטאַ קיין סוד; אַ סוד גייט נאָר אין ווייזן; פֿאַר אַ ווייב איז קיין סוד ניטאַ; זאָג דער ווייב אַ סוד און שנייד איר אויס די צונג; גיכנס יין יצא סוד; וואָס בײַ אַ נישטערן אויף דער (אויפֿן) לונג איז בײַ אַ שיפורן אויף דער (אויפֿן) צונג; איינער האָט עס אויף דער לונג, דער אַנדערער אויף דער צונג; וואָס איך ניט ווייס מאַכט מיר ניט הייס; וואָס איך ווייס ניט האָב איך ניט צו זאָרגן; וואָס מען קען ניט לייקענען פֿאַר גאָט זאָל מען ניט לייקענען פֿאַר מענטשן.

וען אויך: פֿאַרשונג 315, אומזינען 348, פֿאַרשקייט 363, צונאָמען 370, שחטנען/דיקייט 375, אָפּגעוונדערט־קייט 555.

← 167; פֿאַרטונקלעט, פֿאַרפֿינצטערט, פֿאַר־שאַטנט, פֿאַרטושינדט, פֿאַרוואַקנט, פֿאַר־נעפֿלט, פֿאַרכמאַרעט, פֿאַרכמורעט, פֿאַר־פֿאַגעט, פֿאַרטומאַגעט, פֿאַרלֶאָפֿן; פֿאַרווישט, צעשחומען, מוטושט; ניט־אַנוועזענדיק, ניט־קענטיק, ניט־קאָנטיק, ניט־קענטלעך, ניט־מערק־לעך, ניט־בולט, ניט־שאַרף, ניט־באַשטימט, ניט־אונטערשיידלעך; ניט־בִּפְרוּשׁ, ניט־אויס־דריקלעך, ניט־קלאַר; [שׁ] קלאַר ווי דער יאַמפֿאַלער באַרג, ווי באַביויך.

אינון, פֿראַן; ער־פֿי סוד; בִּלְשׁוֹן גִּיסְתָּר; בקוד; בסודיסודות; סוב ראָואַ; בגיבָה; ווי אַ גִּבְיָה אין דער נאַכט; פֿאַרבאַרגענערהייט; אין געהיים; אינקאַנגייטאַ; אין באַהעלטעניש; הינטער פֿאַרמאַכטע (פֿאַרשלאָסענע) טירן; הינטער זיבן שלעסער; בְּחֲדָרֵי־חֲתָרִים; בצניעה; ביחידות; אויגן אויף אויגן; אונטער פֿיר אויגן; בלאַ יודעים; צווישן אַנאַנד; יאונער אַנאַנדער; צווישן זיך; צווישן מיר און דיר; צווישן אונדו (ניט אויף זיך); אַנטרונג; ביניט לבין עצמנו; און קיין האָן זאָל ניט קרייען; אַ פֿויגל טאָר דערפֿון ניט וויסן; קיין בְּךָ־אֲדָם (קיין מוטערמענטש, קיין יִלּוּד־אִשָּׁה) טאָר דערפֿון נישט וויסן; מען טאָר נישט ריידן דער־פֿון; עס זאָל ווייטער ניט גיין; סתום וחתום; שטיל־ערהייט; שטיל־ניקערהייט; בִּלְחַשׁ; סאַטאַ וואַטשע; מיט פֿאַרהאַלטענעם אָטעם; אויפֿן אויער; אַפֿאַרט; אין אַ זייט; אין אַרבל; היינטערן רוקן; בשתיקה; בשתיקה די קלעזמער; שאַ קייטש!; פֿתח שׁין שאַ!; אַל תְּגִידוּ בְּנֵת!; כאַטאַ פֿאַקרישקע ← 375.

אין הינטערזונט; הינטער דער סצענע; הינטער די קוליסן; הינטערן פֿאַרהאַנג; מאַחורי הפּרוּג; אונטערן טיש; אין שאַטן; אין דער פֿינצטער; אין אַ פֿינצטערן ווינקל; הינטער (אונטער) די אויגן; אין אַ כמאַרע; ניט פֿאַר די אויגן; ניט אין פֿאַקוס; ניט צו זען, ניט צו באַמערקן, ניט צו דערקענען, ניט צו באַשטימען, ניט אונטערצושיידן אַאָו'ו; מען

352. אָנוּעוּדִיקײט, אַנטפּלעקונג

מאַסקע פֿון; דעמאַסקירן; אויפֿהייבן (אַראָפֿ-
נעמען) דעם שלײער פֿון; אָפּשלייערן, אַנט-
שלײערן; אויפֿדעקן די חרפה; אויפֿשניידן
דאָס האַרץ: אויפֿהייבן דעם פֿאַרהאַנג; ווײַן
דעם אַמתן קאָליר; אַנרופֿן דאָס קינד מיטן
(ביים) אַמתן נאָמען; דעשיפֿירן, פֿונאַנדער-
שיפֿירן, דעקאָדירן.

אַדי: אָפֿן, אָפּנוואַר, אָפּנוואַרלעך ואײַן,
אַפּנבאַר, אָפּטלעך; נאָקעט, נײַטפֿאַר
שטעלט, אויפֿנעדעקט, אַנטפּלעקט; אויבּר
אויפֿיק, פֿרײַ, פֿראַנק און פֿרײַ; דעמאַנסטראַ
טיח, עפּנטלעך, פּובליטשע; באַקאַנט, באַ
ווסט, יודעדיק; אָנוּעוּדִיק, אָנוּכטיק, אויג
שײַנדעך, באַשײַמפּערלעך; קענטלעך, קאַר
טיק, דערקענטלעך. דערקענוּדִיק, נײַפֿרדיק,
מאַרקלעך, מערקלעך, באַמערקלעך, (באַ-
מערקעוּדִיק; בולט, רעליעף, אָנטאַפּיק,
דײַטלעך, וויראַושע. רײַן רוײַט; קלאַר,
קלאַר און פֿויטער, קליפֿ און קלאַר; בפֿירוש,
אויסדריקלעך, יאויסגעשפּראַכן; דעפּיניטיוו,
זיכער אַאָװ 322.

אפּאַרגלײַכונגען קלאַר ווי דער טאַג, ווי
בורשטיין, ווי דורך אַ שפּאַקטיוו, ווי אויפֿן טע-
לער, ווי בויםל אויפֿן וואַסער.
אינוו, פֿראַז; כפֿרהסיא; ברײַש גלוי; בראש
גלוי; ברבּים; אין די אויגן אַרײַן; פֿאַר
אַלעמען אין די אויגן; בפֿני קהל ועדה; בפֿני
(לפֿני) פֿל עם ועדה; בידועים; על דעת
הקהל; למען דעת; למען ידעו; למען שמעו
וידעו וייראו; ידוע; ידוע לבל; ברור וידוע;
כידוע; ברור כשמש; ברור כחמה; דער סוד
ליגט אויף דער (אויפֿן) גאַס; אַ סוד פֿאַר גאַנץ
בראַד; אַ קינד אין וויג ווייס דערפֿון; די
שוואַבן אויפֿן דאַך זינגען דערפֿון; אַ מינדסט
קינד ווייס דערפֿון; קינד און קייט ווייסן דער-
פֿון; בחוש; יאַווע ויאַסנע; אויף דער האַנט;
אויפֿן טעלער; פֿאַר (אונטער) דער נאַז; פֿאַר
(אונטער) די אויגן; אין פּאַקוס; אין רעליעף;
אין פֿנים; פֿנים אַל פֿנים; פֿה אַל פֿה; (אַט)

ס: נאָקעטקייט, אָפּקייט, קלאַרקייט אַאָװ;
אָנוּעוּדִיקײט, קענטיקייט, נײַפֿרדיקייט
אַאָװ - אר; ווײַונג, אַנטפּלעקונג, אויפֿדעקונג
אַאָװ - װ; התגלות; נײַגלה, יודעזאַך, דַבֿר
ידוע; אָפּענע קאַרט, אָפּענע אָקע, אָפּענער
זעקסאונזעכציק, אָפּענער איינאונדרײַסיק;
אָפֿן בוך; נײַט קיין סוד; מאַניפּעסטאַציע,
דעמאַנסטראַציע, אָפּנוואַרקייט; עקספּאָזיציע,
עקספּאָזע, אויסשטעל, אויסשטעלונג, עקס-
היבּיציע; פּאַקאַז, וויסטאַווע, וויסטאַוועקע;
פּאַנאַפּטיקום, פּאַנאַפּטיקאַן, פּאַנטעכניקאַן.

וו: זײַן אָפֿן (נאָקעט, אַנטפּלעקט, אָפּנוואַר,
אָנוּעוּדִיק, קענטיק אַאָװ) - אר; זען
זיך, אָנוּען זיך, אַרויסזען זיך; זײַן (שטיין, האַבן)
פֿאַר די אויגן (אונטער די אויגן); שטיין פֿאַר
די אויגן ווי (אויף) אַ טעלער, ווי אויף דער
האַנט; זײַן אויסגעשטעלט פֿאַרן אויגן; דורכ-
וואַרפֿן זיך (דורכמישן זיך, שווימען) פֿאַרן אויגן
(פֿאַר די אויגן); רײַדן פֿאַר זיך אַרײַן; פֿאַר-
ראַטן זיך, פֿאַרראַטן זיך; (צו)ציען די אויפֿ-
מערקזאַמקייט פֿון; פּײַגורירן; פֿאַרכאַפֿן דאָס
אויגן; לײַכטן, שײַנען אַאָװ - 289.

מאַכן אָפֿן (אַנטפּלעקט אַאָװ) - אר;
ברענגען צו דער אויפֿמערקזאַמקייט פֿון;
מגלה פֿנים זײַן; ווײַן, יצײַגן, שטיין, שטיטלעך,
דעמאַנסטראַירן, באַלײַכטן; אויסשטעלן, אַרויס-
שטעלן, אַרויסלייגן, עקסהיבּירן; אויפֿהיקלעך,
אויפֿדעקן, אַנטבלויזן, אויסבלײַזן, אַנטפּלעקן;
אויסקרעמלעך זיך, אויספּאַקן זיך, אויספּעק
לען זיך; אַרויסברענגען; אוועקלייגן פֿאַר די
אויגן; אַרויסלייגן אויפֿן טיש (אויפֿן טאַמבאַנק);
אַרויסלייגן (ווי הערינג) אויפֿן טעלער; אויפֿ-
שטעכן דעם בלאַטער; ווײַן (אויפֿדעקן) די
קאַרטן; אוועקלייגן די קאַרטן אויפֿן טיש;
שפּילן אַן אָפּענעם איינאונדרײַסיק (זעקסאונז-
זעכציק); אַראָפּוואַרפֿן (אַרונטעררײַסן) די

קונג, רעפערענץ, סוגעסטיע; סוד; אַ וואָרט אין אויער; שעפטשע, מומל, מורמל אא"וו <11>.

באַריכט, רעפאָרט, ראַפאָרט; דין־ווש בון, סך־הכל; מעמאַראַנדום, פראַטאָקאָל; פֿירטראַג, פֿאַרטראַג, פֿאַרטראַג, ידאָקלאָד; באַריכט־פֿאַרטראַג; באַריכט־קאָמפּאַניע [אייז]; אינטערוויו; נאָטע, דעקלאַראַציע, דערקלע־רונג; [אייז] סטייטמענט, מעסעדוש; עדיקט; ווידוי, קאָנפּעסיע; דער גאַנצער אַמת; פּרטים, ספּעציפֿיקאַציע, גענעבענע, יאַנגאַבן.

אינפֿאַרמאַציע, פּובליקאַציע, קאָמוני־קאַציע, צירקולאַציע; רעקלאַמאַציע, פֿיר־סום, פּובליציטיט, פּובליסיטי [אייז]; באַקאַנט־מאַכונג, מיטטיילונג, פֿאַרקיינדיקונג; הודעה, מסִירת־מודעה, נאָטיפֿיקאַציע, אַוויזאַציע, מעלדונג, לִאָדוויסן, לִאָדגעריסן.

מעלדאָקט, אַנאָגריצעטל; פּראָקלאַ־מאַציע, מאַניפּעסט; נאָטיץ, נאָטיס [אייז]; אויס־רוף, כּרוז, הכּרזה, קול־מבֿשר; צייטונג <379>; מודעה, מודעה רבה, אַנאַנס; [אייז] אַדווער־טיזימענט, עד; אַפּיש, פּלאַקאַט, קלעפּצעטל, קלאַפּסעדרע, קלעפּסידרע, רעקלאַמע, פּאַסטער [אייז]; בולעטין, בולעטען, יבול־ע־טין; פּלוגבלאַט, ליפּלעט [אייז]; פּראָגראַם; שילד, זנאַק, זעקל, וויזעסקע; [אייז] סיין, טרלעט; שילדברעט, פּלאַקאַט־ברעט, מעלדברעט, כּרוז־ברעט; רעקלאַמע־האַנג; אינפֿאַרמיר־בוך, אינפֿאַרמאַציע־בוך, איינקוק־בוך, האַנטבוך; ניס־אַגענטור, טעלעגראַפֿך אַגענטור, אינפֿאַרמיר־ביוראַ, אינפֿאַרמיר־אַגענטור, אינפֿאַרמאַציע־אַגענטור; אַנאַנסך ביוראַ.

אינפֿאַרמירער, אינפֿאַרמאַטאָר; זאַגטער, אַרויסטראַגער <586>; קאָמוניקאַטאָר, קאָמוני־קאַנט, דעקלאַראַנט; אינסינאָטאָר; אויס־רופּער, אַנאַנסירער, אַנאַנסער [אייז], דיקטאָר; שטאַט־אויסרופּער, אויס־רופּער, אויספּויקער; מבֿשר, בשורה־זאַגער, בעל־בשורה, העראַלד,

דאָס איז דאָס! [אייז]; דאָס זעט דאָך אַ בלינדער אויך; עס איז אים אָנגעשריבן אויף דער נאָז. שפּר: אַן אַל (אַ נאָדל) קען מען אין זאַק ניט באַהאַלטן; אַן אַל קען מען אין זאַק נישט פֿאַרבאָרגן, דער שפּין קומט אַרויס היינט אַדער מאָרגן; הימל און ערד האָבן געשווירן, אַז קיין סוד זאָל ניט ווערן פֿאַרלוירן; הימל און ערד האָבן געשווירן, אַז קיין פֿאַרפֿאַלענע זאך זאָל ניט זיין אויף דער וועלט.

זען אויך: אַנבליק 307, דערהוונג 318, געוויסיקייט 322, אויסנעם 328, פֿאַרשטענדלעכקייט 347, אינפֿאַר־מירונג 353, ליכטיקייט 444, פּשוטיקייט 532.

353. אינפֿאַרמירונג

ס: באַקאַנטמאַכונג, פֿאַרעפּנטלעכונג, אינ־פֿאַרמירונג, פּובליקירונג אא"וו <11>; ידיעה, ינאכריכט, אויסקונפּט, ספּראַזוקע, אַוויז; [אייז] קונדעטיטע, שידוך; קאָמוניקאַט, קאָמוניקע; ניס, נייעס; שטיקל ניס; פּרישע, אַלטע, אַלגעבעאַקענע אא"וו ניס; חידוש, חדשות, וואָרט, סענסאַציע, קאָך, טומל, סקאַנ־דאָל, אויפּווען, ניר־צייטונג [אייז], שמועס פּון טאָג, שמועות, שבת־שמועות; אַלטע געשיכטע, סוד בקהל; אַ סוד פֿאַר אַ מיני ליט (מענטשן), אַ סוד פֿאַר גאַנץ בראַד, אַ סוד ביז קיין בראַד, אַ סוד אין (פּון) בראַד, אַ סוד אין באַד אין בראַד.

אַנאָג, בשורה; בשורה טובה, גוטע בשורה, ישועות ונחמות; בשורה רעה, בייע (שלעכטע) בשורה; קלאַנג, קול, גערייד(ערט), גערעד־ערט, גלימל, גלימיע, סלך, רעדעכצן, געזאָגט־געזאָגט, זאָגעכצער און זאָגעכצער, מימרות מיט זאָגעכצן.

אַנצוהערעניש, אַנצוהערנס, אַנצוהערער־ניש; קאָפּוליער אַנצוהערעניש; אַ קלאַפּ אין ויכולו; אַלזויע, אינסינאָציע, אינענדאָ; אַנ־שפּיל, אַנגעבל, רמו, רמיוא, רמו דרמיוא, טיפּ [אייז]; אַוויז, (אַ)ווינק, זאַנדיט, באַמער־

אָפּגעבן אַ באַריכט אַ דין־חשבון אַז״ו;
 ◀ ס; רעפּאָרטירן, ראַפּאָרטירן; נױסן דעקן;
 באַריכטן, ידאָקלאַדעווען, ידאָלאָזשען,
 ◦ דערלייגן; ספּעציפּיצירן, (אָסגעבן פּרטים;
 באַקענען מיט, יפּאַמיליאַריזירן מיט; געבן אַן
 אינטערװיז: דערקלערן, דעקלאַרירן ◀ 357.
 אַרויסגעבן (אַרויסשיקן, אַרויסלאָזן אַז״ו)
 פֿאַר דער װעלט; באַקאַנט מאַכן, אַנאַנסירן,
 פּראָקלאַמירן, רעקלאַמירן, אַפּישירן; נױסן
 בראַדקעסטן, אַדווערטייזן; מַכְרִיז זײַן, מַכְרִיז
 ומודיע זײַן; ◦ אָבאַווען; אויסרופֿן; אַרויס־
 לאָזן אַ קול (אַ קלאַנג אַז״ו); אויסשרייען;
 אויסקלייגען (צעקלייגען, צעפּויקן, פּונאַנדער־
 פּויקן, אויספּויקן אַז״ו) פֿאַר דער װעלט;
 פֿאַרשפּרייטן; צעלייגן אויף טעלע־רעך;
 מאַכן אַ צימעס פּתּ; אָנזאַגן; אָנזאַגן דורך אַ
 גוי; מַבְשֵׁר (בשורה) זײַן; מַבְשֵׁר טוב זײַן.
 טײַלן אַ סוד מיט; פֿאַרראַטן (פֿאַרראַטן)
 אַ סוד; פֿאַרטרויען (פֿאַרטראָווען נױלז) אַ
 סוד; זאַגן בּסוד; זאַגן אויפֿן אויער; אַינזאַג־
 מען (אַינזרוימען) אַ סוד; שעפטשען, שושקען,
 מורמלען, מומלען, מימלען, ליספּערן, לויש־
 פּערן, פֿליסטערן, מונקלען; רײַדן פֿתּ,
 שמועסן פֿתּ, סודען זיך װעגן; זײַן נײַט־דיס־
 קרעט; קוקן זײַ די פּהנים דוכענען; אויסזאַגן
 אַ סוד; דערציילן (אויסזאַגן) פֿתּ חדר; אָפֿ־
 טראַגן, צוטראַגן, פֿאַרמסרן ◀ 587; אויפֿדעקן
 (אַנטפֿעלקן, מַגִּילָה זײַן) אַ סוד; מַגִּילָה סוד זײַן;
 אַרויסלאָזן די קאַץ פֿון זאַק; אַרויסריידן זיך
 (אַרויסכאַפֿן זיך) מיט אַ װאַרט; אויספֿלידערן,
 אויספֿלאַפֿלען, אויסבאַלבען אַז״ו ◀ 373;
 אַרויסברענגען (אויסברענגען) מיט די רײַד;
 מַכְרִיז זײַן; געבן אָנזונגען־הערן, געבן אַן אָנז־
 (גע)הערעניש, אינסינוירן, אָנשפּילן, אָנזינקען,
 יאַנדטן; לאָזן פֿאַרן אַ װאַרט (אַ סונגעטיע);
 סונגעטיירן, סוגעירירן; אַרײַנלייגן אַ פּינער
 אין מויל (אַרײַן); זאַגן אָפֿן, זאַגן אין פֿנים;
 נײַט מאַכן קײן סוד פֿתּ; אויפֿקלערן, עפּענען
 די אויגן אַז״ו ◀ 349; טײַלן זיך מיט; עפּענען

הערלאַרן נױסן; שְׁלִיחַ (פֿון עיפּוש) ◀ 354; אָר
 זאַגער, באַקאַנט־מאַכער, מעלדער אַז״ו ◀ נ;
 רעקלאַמע־אַגענט, רעקלאַמע־קלעפּער,
 אַפּישד־קלעפּער.
 וו: זײַן באַקאַנט (באַװוסט אַז״ו) ◀ אר; זײַן
 אין צירקולאַציע; צירקולירן, קורסירן;
 זײַן אינפֿאַרמירט, זײַן באַקענט (באַקאַנט, באַ־
 קאַנט) מיט אַז״ו ◀ אר; װיסן; װיסן אַרײַ װאַס
 בײַ יענעם אונטערן נאָגל (אין טעפֿל); קנאַסן נױסן.
 װערן באַקאַנט (באַװוסט אַז״ו) ◀ אר;
 אַרויסקומען (אַרויסגיין, אַרויסשפּרינגען) אין
 דער עפּנטלעכקייט; אַרויסבאַװײַזן זיך,
 אַרויטשטעלן זיך; נתיגלה װערן, אַנטפֿעקן
 זיך; אַרומגיין, פֿאַרשפּרייטן זיך, צעטראַגן
 זיך; זײַן אין אַלעמענס מײַלער, זײַן בײַ אַלע־
 מען אויף די ליפּן; איבערגיין פֿון מויל צו
 מויל; פֿאַרשפּרייטן זיך זײַ װילד) פֿײַער;
 אַרויסקומען (אַרויטשווימען) זײַ דער אַמת, זײַ
 אַ סוד, זײַ בויםל אויפֿן װאַסער, זײַ אַ דער־
 טרונקענער; זײַן אַן אָפּענער סוד; זײַן אַ סוד
 פֿאַר גאַנץ בראַד.
 װערן אינפֿאַרמירט; געװאַרען װערן,
 געװירען װערן, ידערפֿאַרן, ידערפֿאַרן,
 דערהויסן זיך, קריגן צו װיסן; דערגיין, אַנט־
 דעקן, אויפֿדעקן, דערקונדיקן זיך; באַקענען
 זיך מיט; נעמען צו קענטעניש; נױסן דערקנייען,
 דערקנאַסן; קריגן װיסן; הערן, אונטערהערן,
 אויפֿכאַפֿן; קומען צו די אויערן.
 מאַכן באַקאַנט (באַװוסט אַז״ו) ◀ אר;
 אינפֿאַרמירן; זאַגן, דאַכטן, דערמאַנען; דער־
 צײַלן, פֿאַרצײלן, אָפּדערציילן, איבערגעבן;
 מיטטיילן, יבאַנאַכריכטיקן; מודיע זײַן, געבן
 צו װיסן, צו װיסן טאָן, לאָזן װיסן, באַװוסיקן,
 פֿאַרשטענדיקן, לאָזן הערן; יאַנקינדיקן, מוסר
 מוֹדֵעָה זײַן, מעלדן, מעלדעווען, אָנמעלדן;
 נאַטיפּיצירן; מעלדן אורבי עט אַרבי; אַװי־
 זירן; ברענגען (אַרויסברענגען) אין (פֿאַר) דער
 עפּנטלעכקייט; מַכְרִסם זײַן; מוציא זײַן; געבן
 פּירסום צו; פּובליקירן, פֿאַרעפּנטלעכן.

א פגור; ס'פליט ניש קיין שפאן, עס זאל עפעס ניש זיין דערפאר; או מען עסט ניש קיין קנאבל שמעקט ניש פון מויל; ווי עס איז א רויך דארט איז א פליער; דארט ווי עס איז א רויך איז א פליער אויך; אן פליער איז קיין רויך נישט; אין ניין חדשים קומט ארויס דער סוד; א וועלט שלאפט ניש; דאס פנים איז דער גרעסטער מסור; דאס פנים זאגט אויס דעם סוד; דער מאגן האלט בעסער א סוד ווי דאס הארץ.

וען אויך: אויסגעפן 328, חיסן 333, פארטמטשונג 349, אנטפלעקונג 352, שליח 354, ארויסזאגונג 357, לערונג 359, שפראך 369, ציטטשריפט 379, פארעסע 381, מקירה 587.

354. שליח

ס: שליחות, מיסיע, גאנג, שיקונג, שאפעכץ, פארטשעניע.

שליח ל"ר שליחים, שלוחים; שליח למקום, שליח מיוחד, שליח מיצווה, שליח פון די מלאכה שרת; משולח, שאלאטן שמש, שיקינגל; ידיעות ברענגער, פאטשטן טרענגער; מוסר כתב זה, מופ"ו; בעטער, פשעפוסניק; פאסלאניעץ, ראזסיזנע, ראזאטסטשיק - 172; שטאפעט, עסטאפעט, קוריער, הע-ראלד, העראלד [א], לויפער, לאפער; פאנעלטרענגער; אנואגער, אויסרופער - 353; עמיסאר, פארלאמענטאריער, דעלעגאט - 460; אמבאסאדע, לענאציע; אמבאסאדאר, געשיקטער, לעגאט, אבלעגאט, אפאסטאל, אפאסטאלישער דעלעגאט, נונציוס, נונטיש; אוריאל, מערקור, איריס.

וו: זיין א שליח; גיין א גאנג; מאכן פאר א שליח, שאפן זיך מיט; שיקן א גאנג (א שליחות), אומשיקן, ארומשיקן, אומיאן, ארומ-יאן, אומטרייבן, ארומטרייבן; שיקן דורך א געלעגנהייט; שיקן א קאץ נאך פוטער; שיקן דורך דער קאץ שלחנות; מאכן די קאץ פאר א סארטער.

פראז: א קרומער שליח און א שטומער

(אויסנסן) דאס הארץ פאר; אויסריידן זיך פאר; אראפריידן זיך פון הארצן פאר; מתנודה זיין זיך פאר; מודה (ומתנודה) זיין זיך פאר; צוגעבן דעם אמת.

אדי: אומדיסקרעט, אינדיסקרעט; אינ-פארמאטיוו, קאמוניקאטיוו; באריכטיק, ספראוועטשנע; דעקלאראטיוו; סענסאציא-נעל, געל; פארעפנטלעכט, אנטפלעקט אאו"ו - 352; רעקלאמירט, פובליקירט, פראקלא-מירט; באזוכט, (ברייט) באקאנט, אינפאר-מירט, חייט באקאנט, גוט באקאנט, אל בא-קאנט, אלגעמיין באקאנט; בארימט, נאטאריש, פארנאנט.

אינו, פראז: מען זאגט; מען רעדט; מען שמועסט; עס הערט זיך; כפי השמועה; ברמיזא; להוי ידוע; (הנה) זיט חיסן; איר זאלט חיסן זיין; ודי למבין; והמבין יבין; סאפיענטי סאט; (ו)די לחכימא ברמיזא; אוי לאונים שפך שומעות; ווי איז צו די אויערן זאס הערן דאס; נאך א נייעס; גאר א נייעס; א נייעס אין שטעטל; ער האט אנט-דעקט אמעריקע; א נייעס-קרוז יאגעלא איז טויט; א נייעס-קאטערינע איז מת; שומר המה-די קאץ איז געפגרט; די שואלן אויפן דאך זינגען דערפון - 352; ער לויפט מיט א טטער בשורה; די קאץ האט זיך אפגעקעצלט; ער הערט ווי די פליי היסן און די זאנגן ניסן; ער האט געהערט א האן קרייען; ער האט געהערט קלינגען און קען נישט נאכ-זינגען; ווי איך האב געקויפט אוי פארקויף איך; אז מען פויקט לאז מען זייער פויקן; א לעק און א לעק און אסור זאל מיר זיין; גוט צו חיסן; די אייטערס) האבן אים אגע-שפארט.

שפר: א גוטע בשורה מאכט פעט דעם ביין; טטע בשורות הערט מען פון דער חייטנס; אינה דומה שמיעה לראיה; א ביזע שמועה איז וואך (פליט חייט); אז מען קלינגט איז חנא; אז מען קלינגט איז א חנא אדער א שרפה אדער

אשר־יצר־צעטערע, נאָט [אם]; צולאָג, צונאָב,
 י־אינלאָגע; גרוס, גריסקע, פֿירגריז; פּאָסט
 סקריפט, צושריפט; שיערניט־פֿאַרגעסן, שנ"פ,
 עיקר שכחתי, ע"ש; נאָטאָבענע.

אָדרעס ל"ר אָדרעסן, אָדרייסים [אם];
 אָדרעס־בוך; אָדרעס־בוֹרָא, אָדרעסני
 סטאָל.

בריוו־שריבער, בריוו־שריבער, קאָרעס־
 פּאַנדענט; אָדרעס־שריבער; אָדרעסאָט;
 אָפּשיקער, י־אָפּענדער.

[פּאָסט] פּאָסט־פּאַרקער, פּאָסט־פּאַרבינ־
 דונג; פּאָסט, פּאָטשט, בריוו(א)פּאָסט; ייִדישע
 פּאָטשט, פּאַנטאָפּל־פּאָסט; שנעל־פּאָסט, אייל־
 פּאָסט, עקספרעס, ספעשל־דעליווערי [אם];
 פּעלד־פּאָסט, לופּט־פּאָסט, פּליפּאָסט, טויבנ־
 פּאָסט, פּנעוואַטישע פּאָסט; פּאָסטצוג,
 פּאָסטשיף; פּאָסט־דעפּאַרטעמענט, פּאָסט־
 אַמט; פּאָסטקאָנטאַר, פּאָסט־אָפּטיילונג, פּאָסט־
 אָפּיס; פּאָסטקאָסטן, פּאָסטקעסטל, בריוו־
 קעסטל, לעטער־באַקס [אם]; מאַרקע, פּאָסט־
 מאַרקע, פּאָסטצייכן, סטעמפּ [אם].

פּאָסטמייסטער, פּאָטשטייטער, פּאָטש־
 טער; פּאָסטמאַן, פּאָסט־באַמטער; בריוו־
 טרענער, פּאָטשטטרענער, פּאָטשטאַליאַן, לע־
 טער־קעריער [אם]; פּאָסטטויב, בריוו־טויב.
 וו: קאָרעספּאַנדירן; קאָמוניקירן שריפּטלעך;
 לָאָן וויסן דורך פּאָסט; שיקן אַ בריוו צו;
 שרייבן צו, אַוועקשרייבן צו; אויפּשרייבן זיך
 (דורכשרייבן זיך, צונויפּשרייבן זיך, איבער־
 שרייבן זיך, איבערבריוו־לען זיך, דורכבריוו־לען
 זיך) מיט; אָנהייבן (אָנהאַלטן) אַ קאָרעספּאַנ־
 דענץ; שטיין אין קאָרעספּאַנדענץ; ועצן (באַמ־
 באַרדירן, פּאַרוואַרפֿן) מיט בריוו; צירקר
 ל־אַרזיירן; (לָאָן) גריסן, שרייבן אַ גרוס; אָפּ־
 שרייבן; שרייבן חשׁוּבָה (ענטפֿער); אָדרעסירן;
 אַוועקשיקן (אויפּלייגן, באַלייגן) אַ בריוו.

אַדי: שריפּטלעך, בריוו־לעך, (פּאָסט) פֿריי־
 פּראַנקאַ.

אינוו: ליידי, לרבי, לאַהובי, לאַהובתי,

שמדלן; מען קען אים (אים איז גוט צו)
 שיקן נאָכן מלאַך־דמוות; אַ טריט־אַ שייט וער
 הייסט זיך באַצאָלן.

שפר: לָר־לָר איז בעסער ווי ש־לָרָר נבע־
 סער גיין אַליין איידער שיקן יענעם; מען
 שיקט דעם שמש און מען גייט אַליין; אַ הונט
 שיקט אַ הונט, אַ רבֿ שיקט אַ רבֿ; אַ מלאַך קען
 אויך קיין צוויי שליחותן ניט טאָן; אַז מען האָט
 ניט אין קאָפּ מוז מען האָבן אין די פֿיס; אַ קאָץ
 שיקט מען ניט נאָך פּוטער (און אַ הונט נאָך
 פֿלייש); אַ קאָץ שיקט מען ניט נאָך קיין סמע־
 טענע; מיט אַ קאָץ שיקט מען ניט קיין שלח־
 מנות; אַ הונט שיקט מען ניט אין יאָטקע אַריין;
 אַ קאָץ זאָל מען פֿאַר קיין סאַרווער ניט מאַכן.

וען אויך: אינפֿאַרמירונג 353, פֿאַרשטייער 460.

355. קאָרעספּאַנדענץ, פּאָסט

ס: קאָרעספּאַנדענץ, בריוו־אויסבייט, בריוו־
 אויסבייט, בריוו־אויסטייש, בריוו־וועקסל,
 אינטערקאָמוניקאַציע, שריפּטלעכע קאָמוני־
 קאַציע.

בריוו, מכתב(ל), איגרתל, גערעסל, מגילה,
 פתיכה [אם], לעטער [אם]; ענטפֿער, שרייבן;
 איינגעטונקענע (איינגעטונקטע) פען; אַנאַנימער
 בריוו, אַנאַנימקע; לאַהוב־בריוו, ייִדידי
 (אַהוב־) בריוו, אַהוב־ייִדידי־בריוו, ייִדות־
 בריוו, ליבעבריוו, ליבעסבריוו, חתך
 פֿל־ה־בריוו, דאַנקבריוו, חילוף־בריוו, פֿאַר־
 טרויבריוו, גלייבבריוו, געשעפּט(ס)־בריוו
 אַאָו; רעגיסטרירטער (ירעקאָמענדיטער,
 יזאַקאָנאַער, יפּאַרעצאַנער) בריוו; אייל־
 בריוו, עקספרעסבריוו; ספעשל־דעליווערי
 [אם]; לויפּבריוו, צירקול־אַרי־בריוו; עפיסטל,
 ענציקליק(ע), רעסקריפט, בולע.

(פּאָסט) קאַרטע, (פּאָסט) קאַרטל, פּאָטשט־
 קאַרט, אָטקריטקע; בילעט, פֿאַרבעטונג,
 פֿאַרבעט־קאַרטל, י־אינלאָדונגס־בילעט;
 ווינטשקאַרטע, (ל)שנה־טובה; צעטל, קויטל,

כוואַליעלענע, לענגווייט; ציקל; פֿרעקווענין;
הויכע, נידעריקע פֿרעקווענין; אויפנעמענער
דיקייט, אויפנעם־פֿעיקייט, קאפּאַציטעט.

ראַדיאָ־אַפּאַראַטור; אַרויסשיקסטאַט־
ציע, שיקסטאַט־ציע, אויסשטראַל־סטאַט־ציע,
טראַנסמיטער [אײ]; אַרויסשיק־אַפּאַראַט;
אַרויסשיק־אַנטענע, אויפנעם־אַנטענע; ראַדיאָ־
לֶאָמפּ, אַרויסשיק־לֶאָמפּ; צווייעלעקטראַ־
דיקער, דרייעלעקטראַדיקער לֶאָמפּ; נעצ־
קרייז, אויפנעמקרייז; אוידיאָן, אוידיאָנעץ,
אוידיאָקרייז, ראַדיאָקופּ; טראַנסמיסיע,
בראָדקעסט [אײ]; טעלעוויזיע.

ראַדיאָ־סטאַט־ציע, סטודיאָ; קאָנטראַל־
צימער; ראַדיאָ־אַפּאַראַט, ראַדיאָ־אויפנעמער,
אויפנעם־אַפּאַראַט; הילכער, הויכרידער,
רופּאַר, מיקראַפּאָן; דרייטיש, דרייפּלֶאָטע;
ראַדיאָ־פּראָגראַם, קאָמערציעלע פּראָגראַם,
ניט־קאָמערציעלע פּראָגראַם; עלעקטרישע
טראַנסקריפּציע, רעקאָרד ← 286; קלאַנג
עלעקטן; אַנאַנס, סקריפּט, ראַדיאָ־סקריפּט,
אַנאַנסירער־סקריפּט.

ראַדיאָ־אינוושעניר, ראַדיסט; ראַדיאָמאַן;
פּראָגראַם־דירעקטאָר; אַנאַנסירער, אַנאַנסער
[אײ], דיקטאָר [אײ]; (פּראָגראַם־שטיצער,
ספּאַנסאָר [אײ]).

וון: קאָמוניקירן (אויפֿרידן זיך, צונויפֿרידן
זיך) דורך אַ טעלעגראַם (דורך ראַדיאָ
אַזױ); טעלעפּאָנירן, אָנקלינגען, אָפרופֿן;
רעדלען, דײַלן [אײ]; טעלעגראַפֿירן, דעפּע־
שירן, קאַבלען, קייבלען [אײ]; קלאַפּן אַ
טעלעגראַם (אַ דעפּעשענט); ראַדירן, לופּטיקן,
(אַרויס)שיקן דורך דער לופּט, טראַנסמיטירן,
בראָדקעסטן [אײ]; ראַדיאָ־פֿיצירן.

זען אויך: אינפֿאַרמירונג 353, שליח 354, פּאַסט 355.

357. אַרויסזאָגונג

ס: דערקלערונג, פֿעסטיקונג, שטעטיקונג,
אַרויסזאָגונג, קאָנסטאַטירונג, קאָנסטאַר

לֶבֶלִי, לוחותי, לֶבָבֹד, (פֿבֿוד) מעלֶתוּ,
מַעֲלַת פֿבֿודוּ, מע״כ, פֿבֿוד (קדוּשת) שֵׁם
תִּפְאַרְתּוֹ אַזױוּ ← 544; גרו יאיר, נ״י; יחיה,
יחי; תחיה, תחי; מיט (גרויס) דרך־אַרץ;
מיט האַרציקע (פֿרינדלעכע) גרוסן; ברנשי
פֿבֿוד, נאום, הקטן, הק'; בתרם דרבינו גרשם,
בחדר׳ג.

זען אויך: אינפֿאַרמירונג 353, שליח 354.

356. טעלעפּאָן, טעלעגראַף,

ראַדיאָ

ס: טעלעפּאָן; ראַדיאָ־טעלעפּאָן, מיקראַ־
טעלעפּאָן אַזױוּ; אויטאָמאָטישע טעלע־
פּאָקסיסטעם; צענטראַלע, געגנט־צענטראַלע;
בשותפותדיקע ליניע; אונטערשטאַטיקע אָפֿ־
טיילונג, אויסערשטאַטיקע אָפּטיילונג; ווייט־
קלונג, לאַנגדיסטענס [אײ].

רעדל, רעדל־בֶּלֶאָט, ציערל־בֶּלֶאָט;
טרייבל, טעלעפּאָן־טרייבל; הערטרייבל, רייד־
טרייבל; קלונג, רעדל־טאָן; טעלעפּאָנגראַם.
טעלעפּאָניסט(קט), רופּער(קט), טעלע־
פּאָניסטין, אָפּערייטאָר [אײ].

טעלעגראַפֿיע; עלעקטראַטעלעגראַפֿיע,
פּאַטאַטעלעגראַפֿיע, סטענאָטעלעגראַפֿיע,
מאַרקאַניגראַפֿיע אַזױוּ; טעלעגראַף; פּונקעך
טעלעגראַף, אַנדראַטיקער (ידראַטלֶאָוער)
טעלעגראַף, ראַדיאָ־טעלעגראַף, שרייב־טעלע־
גראַף, דרוקטעלעגראַף אַזױוּ; טעלעגראַפֿ־
שליסל; מאַרזע־שליסל, מאַרזע־אַל־ף־בֵּית,
מאַרס־שליסל אַזױוּ.

טעלעגראַם, קאַבל, קייבל [אײ], דע־
פּעשענט; קאַבל־טעלעגראַם, קאַבל־דעפּעשענט,
אַנדראַטיקע טעלעגראַם, קאַבל־גראַם, בליץ־
טעלעגראַם, מאַרקאַניגראַם, ראַדיאָגראַם,
ריידיאָ [אײ]; טעלעטיפּ; טעלעגראַפֿ־אַמט.

טעלעגראַפֿיסט, טעלעגראַפֿ־שטיק, הע־
רער.

ראַדיאָ, רידיאָ [אײ]; קלאַנג־כּוואַליעס;

וו: שווערן (ויד); צושווערן, אָפּשווערן (ויד), פֿאַרשווערן זיך; הייליק שווערן; רופֿן גאָט פֿאַר אַן עדות; שווערן באמונה (בב היי ליקע נאמנות, בנקיטת הפֿץ, (יום־כיפור) בב א ספֿרת־תורה, בב באָרד און פֿאות, אין טלית און קיטל); שווערן מיט שבויע־שבויעות (מיט טויטע שבויעות, מיט פֿל השבויעות שבעולֿם); שווערן פֿלויס געביין; אויסציען זיך שווערן דיק; שווערן זיך ווי אַ מאַרק־דענע, ווי אַ גנבטע; געבן אַ שבויעה; אַמנשווערן; באַשווערן. פֿראַן: שווערט אַיך!; בב אַיך געשוואָרן (געשווירן); שווער זיך! [ענטפֿער] מִיין שווער איז געשטאַרבן, מִיין שוויגער מאַטערט זיך; שווער זיך צען מאָל, וועל איך דיר גלייבן אָן אַ שבויעה [ש].

ושבויעותו הֵן שְׁלִי; הֵן צֶדֶק; בהֵן שְׁלִי; בהֵן צֶדֶק (שְׁלִי); בהֵן צֶדֶק; אויף מִיין ערר וואָרט; על אמונתי; באמונה (שְׁלִי); בנאמנות; אויף (מיינע) נאמנות; אויף נאמנות פרנסה; בב מִיין (אויף) הייליקע נאמנות; בחיי ראשי; איך גיב אַיך מיינע ביידע הענט (דעם האַלדז, דעם קאַפּ); ווי איך בין אַ ייד (און טראַג באָרד און פֿאות); אויף (ביי) מִיין ייִדישקייט; גאָט איז מִיין עדות; סהדי בְּמֵרוֹם; ווי איך שטיי תחת השמים; ווי מיר זיצן דאָ תחת כִּיפת השמים; ווי איך האָב הינט טלית און תפֿילין געלייגט; ווי מיר האָבן הינט שבת אויף דער וועלט; ווי דו זעסט מיך אַ לעבעדיקן; ווי דו זעסט מיך אַ שווימעדיקן [ש].

איך זאָל אַזוי געוונט זיין מיט אַיך אין איינעם; דער קאַפּ זאָל אַזוי זיין געוונט [ש]; אויב איך זאָג ליגן זאָל איך קראַנק ליגן; פֿאַר קרענק איך דעם גראַשן (דעם האָר); פֿאַר קרענק איך דאָס אויף מִיין גוף; אויב גיט (אַניט) זאָל מען מיך פֿאַרשטאַפֿן מיט קיט; זאָל אַ בראַנד אין מיינע קישקעס; זאָל פֿון מיר ווערן אַ שטיין (אַ בייך); זאָל מיך גאָט שטראַפֿן אויף מיינע יונגע יאָרן; זאָל איך אַזוי צער (שלעכטס) האָבן; זאָל איך אַזוי קיין צער (שלעכטס)

טירונג, באַהויפטונג אַאָ״ו - ״; זאָג, אַרויסזאָג, אַרויסטריט, וואָרט, דעקלאַראַציע, ענונציע אַציע, גילוי־דעת, חוות־דעת, חיות־דעת; טע זע, פֿאַסטולאָט, דיקטום, סטייטמענט [ש]; שבויעה, אַפֿידיוויט [ש] - 358; קאַנסטאַ טאַציע; עמפֿאַונע; גבית־עדות, דעפֿאַויציע - 318.

וו: זאָגן, פֿעסטיקן, שטעטיקן, באַהויפטן; אַרויסזאָגן (אויסדריקן) אַ מיינונג; זאָר סערן זיך, זאָיסערן זיך, אויסדריקן זיך, באַ מערקן, באַרירן, אַרויסטרעטן; געבן אַ דער קלערונג (אַ דעקלאַראַציע, אַ סטייטמענט אַאָ״ו) - 0; דערקלערן, דעקלאַרירן; אַגאַר סירן עפֿנטלעך; נעמען אַ שטעלונג; פֿאַר זיכערן, מבטיח זיין; קאַנסטאַטירן, זאָנסטאַר טירן, האַלטן זיך ביי, באַשטיין אויף; איבער חורן, באַטאָנען, מַטעים זיין, מַמתיק זיין; אַרויסהייבן, אונטערשטרעכן; פֿאַרמולירן; שווערן - 358.

אַדי: באַשטימט, פֿאַזיטיוו, דעפֿיניטיוו, רע זאָרט, אַבסאָלוט; קלאַר, דמטלעך, אויסדריקלעך, בפֿירוש, זאָיסגעשפֿראַכן, ערנצט, עמפֿאַטיש, אונטערגעשטראַכן; אַנט שידן, אַנטשיידן, קאַטעגאָריש, אַפֿאַדיקטיש, פֿראַקטיש, דאָגמאַטיש, הייליק, פֿייערלעך, פֿאַרמעל, אַפֿיציעל.

פֿראַן: איך וויל, איר זאָלט וויסן; איך מוז אַיך זאָגן; זאָל דאָס געזאָגט ווערן; חכמות אין אַ זייט; איך זאָג עס מיט מִיין גאַנצן ערנצט; איך פֿאַרזיכער אַיך; איך גאַראַנטיר אַיך; איך שטרעך אונטער; איך חור איבער אַאָ״ו; זיט) וויסן; קבלו דעתי; דיקסי!

זען אויך: דערווונג 318, געוויסיקייט 322, שבויעה 358.

358. שבויעה

ס: שבויעה; אַמט־שבויעה, פֿייערלעכע שבויעה, שבויעה דאור־תא; שבויע־שבויעות, טויטע שבויעות.

שפר: שוערן איז ערלעך, האלטן איז שוער-
לעך; אויף דעם וואָס מען שוערט איז
אַפֿט פונקט פֿאַרקערט; אָו מען וואָגט דעם
אַמת פֿאַרשפּאַרט מען צו שוערן.

359. לערנונג, לערע

ס: לערנונג, אויסבילדונג, אויסשולונג, אַנט-
חיקלונג, געניטונג אַאָ״ו ׀-; לערע, לער,
למוד, אינסטרומקציע, אינסטרומקטאָרט;
י(שול)אונטערריכט, עדוקאַציע, דיסציפּלין,
פעדאַגאָגיק, פעדאַגאָגיע, סכאַלאַסטיק, די-
דאַקטיק; אַלײַדבילדונג, אַלײַדאָנטיקלונג.
אינטרעסירונג, דרעסירונג, דרעסור, מוש
טיר; פּראַקטיק, געניטשאַפֿט, געפרוּו, דער-
פֿאַרונג, דערפֿאַרונג, יעקספּעריענץ.

דערציִונג, חינוך; רעליגיעזע, העלטלעכע
אַאָ״ו דערציִונג; הדרכה, גידול (בנים),
האַדעוואַגיע, ׀(ח)כאַוואַגיע; דערציִונגסיס-
טעם, דערציִונגדעזען; קולטורטרעגער, פּראַפּאַגאַנדזיס, פּראַפּאַגאַנדע, אַגיטאַציע,
אַגיטפּראָפּ [אַי].

לעקציע; שטונדע, פּריחאַטשטונדע,
לעסן [אַי], שיעור, אוראַק; דרשה; רעפּע-
ראַט, קאַרעפּעראַט, פּירטראַג, פֿאַרטראַג,
פֿאַרטראַג, לעקטשור [אַי].

תורה, לערע, לערנונג, שטודיע, פֿאַר-
שטודיע, למוד, פּאַך, יקענשטאַנד; באַשײַמ
פּערלעכער למוד, אַנשויונגסלמוד; למודי-
קודש, למודיקוּל; זמטיקע (דרויסנדיקע)
חכמות, חכמות חיצוניות, למודיות, חכמת
יח; דאַקטרין, איזם; חכמה, היסנשאַפֿט;
הומאַניסטישע, הומאַניטאַרע, פינקטלעכע
אַאָ״ו היסנשאַפֿטן.

אַלף-בית, אָנהייב, התחלה, שײַטל עברי,
די קליינע אותיעלעך, גירסא דינקותא, גירסא
ד'איוואַנקוסע [אַי]; פּאַליטעבריי, פּאַליטי-
גראַמאַטע; לייגעשטאַף, לייגעמאַטעריאַל,
לעזעשטאַף.

ניט האָבן (ניט זען אין מיין שטוב); זאָל
איך אַזוי רייך זיין פֿון שלעכטס; זאָל איך
אַזוי ניט (אַסזען קיין בייז; זאָל איך אַזוי זען
גוטס (די העלעט, די שנין); זאָל איך אַזוי זען
אויף מינע אויגן; זאָל איך נאָך אַזוי היסן פֿון
גוטס (פֿון אַ לעבן אויף דער העלעט, פֿון אַ לעבן
צו וואָגן); זאָל איך אַזוי אויפֿגעריכט זוערן;
זאָל איך אַזוי מאַכן אַ טערנע; זאָל איך אַזוי
דערפֿרייט זוערן; זאָל מיר גאַט אַזוי צושיקן
וואָס איך פֿאַרלאָנג; גאַט זאָל מיר אַזוי העלפֿן
ווי איך העל מײַך קערן און ווענדן (בכֿל אַשר
אַפֿנה); זאָל איך אַזוי זיין אין גוטס; זאָל איך
אַזוי געהאַלפֿן זוערן; זאָל איך אַזוי האָבן פֿריי-
לעבקיט אין שטוב; זאָל איך אַזוי האָבן אַ
גוט יאָר; זאָל איך אַזוי זוכה זיין מנדל צו זיין
(פֿירן צו דער חופּה) מינע קינדער; איך זאָל
אַזוי טראַגן מַתּוּת פֿאַר מינע קינדער; איך
זאָל אַזוי אַם ירצה השֵׁם מיין מייניקל מיט אַ
חופּה-קוכן אַנטקעגנטאַנצן; די פֿריי זאָל מיר
אַזוי דינען [אַי]; זאָל איך אַזוי האָבן די פֿריי [אַי].
אַסור (מיר); אַסור חויר; אַסור (חויר)
אויב איך חייס; זאָל איך אַזוי (ניט) היסן
פֿון מינע צרות (פֿון שלעכטס, פֿון בייז,
פֿון אַ בייזער העטשערע, פֿון בייזע זאַקשן,
פֿון מינע טראַגעס); זאָל איך אַזוי ניט
היסן פֿון בייז, גימל און דלד [אַי]; כלעבן!
אַזוי זאָל איך לעבן; זוער זאָל אַזוי לעבן?
—איך זאָל אַזוי לעבן; מיר זאָלן ביידע
אַזוי לעבן; איך זאָל אַזוי אויסלעבן מינע
יאָרן; איך זאָל אַזוי דערלעבן מאַרגן; איך
זאָל אַזוי דערלעבן דעם שהחיינו פֿון פֿסח;
איך זאָל אַזוי דערלעבן (זוכה זיין) צו הערן
שופּר של משיח; איך זאָל אַזוי היינטיקן טאַג
אויסדערלעבן; איך זאָל אַזוי זיין אַ טאַטע (אַ
מאַמע) צו מינע קינדער; איך זאָל אַזוי זיין אַ
לעבעדיקער; זאָל איך געהרגעט זוערן; זאָל
איך באַגראַבן זוערן; זאָל איך שטאַרבן; מיין
טאַטע און מיין מאַמע זאָלן מײַך ניט האָבן פֿאַר
אַ קינד.

לערנען, צוקנעלן, צווייזן; אינטרעסירן, דרעסירן, טרענירן, דרילן, מושטירן, אמר ברעכן, אינזייגן; אויסבילדן, אויספֿורעמען, אויספֿארמירן, אויספֿארמעווען; אויסמענטש לען, אויססוויטשען, אויסשטעלן; אויסשטעלן (מאכן) פֿאר אַ מענטשן (פֿאַר אַ פֿלי); טאָן אַ פעולה אין; כאַווען, אויסכאַווען, אויפֿכאַווען; האַדעווען, אויסהאַדעווען, אויפֿהאַדעווען; דערצייען, אויפֿצייען; איבערדערצייען; מנדל זיין, מנהך (במיצות) זיין, פֿירן (פֿאַרן הענטל), מדרוך זיין; שיקן אין חדר (אין שול אַרײַן) אַאָ״ח.

פֿאַרגלײַכונגען לערנען (קנעלן אַאָ״ח) ווי אַ דרדקירמלמד, ווי (מיט) אַ קליין קינד, ווי (מיט) אַן אַלף־בית־קינד, ווי (מיט) אַ מלופֿס־קינד, ווי מיט אַן אַלטן ייִשובֿניקס באַק; לער־נען ווי אַ בער אין וואַלד, ווי אַ בער טאַנצן, ווי אַן אַקס צו גיין אין שפּאַן; שיטן מיט תּורה ווי אַ ציג מיט באַבקעס.

לערנען זיך; בילדן זיך; אינזשאַפֿן זיך וויסן, דערווערבן וויסן; באַקומען בילדונג; שטודירן, [ש]שטונדירן, שטרולירן, סטאַמ־בירן; קאַפּויענען; ראַיען זיך (גראַבן זיך) אין ביכער; ליגן אויף די ביכער; שליפֿן (שאַרפֿן) דעם מוּח; באַקענען זיך מיט, פֿאַמיליאַרי־זירן זיך מיט; אַנטוויקלען זיך, קולטיווירן זיך; גיין אין חדר (אין שול, אין ישיבה אַאָ״ח); גיין בײַ נאַכט, נאַכט גיין נאין חדר; לערנען תּורה; תּגדרבֿנען; לערנען פֿאַר זיך; קוועטשן די באַנק; לערנען אין בית־מדרש (אין שטיבל אַאָ״ח); אַרײַנקוקן אין אַ ספֿר; שווימען (אונטערטוּנקען זיך) אין (דעם) ים־הַמֶּלֶח; לערנען פֿסוק (סוואַרבע אַאָ״ח); לערנען אויף הוֹרָאָה.

לערנען אַ פֿאַך (אַ פּראָפֿעסיע אַאָ״ח); זײַן (גיין) אין דער לער; צולערנען זיך, אור־טערלערנען זיך; אינזלערנען (אינזשטודירן, אינזחורן, אויסחורן, אויסוברעווען) פֿון אויסווייניק; אינזשאַרפֿן (אינזקריצן) אין

בילדונג; השפֿלה; רעליגיעזע, וועלט־לעכע, אַלגעמיינע אַאָ״ח בילדונג; פֿאַרשול־בילדונג, פֿאַרשול־בילדונג, שול־בילדונג, עלע־מענטאַר־בילדונג, אַנפֿאַנג־בילדונג, מיטלשול־בילדונג; ליבעראַלע, קלאַסישע בילדונג; אוניווערסיטעט־בילדונג, קאלעדזש־בילדונג, טעכנישע בילדונג, פֿאַכ־בילדונג, פֿאַרטיי־בילדונג אַאָ״ח; [סאַ]אַגראַמינימום, טעכמינימום; דערגרייכונג, פּראָגרעס, פעולה, אוספעכע. וו: לערנען יענעם; קנעלן, באַלערנען, אונטערריכטן, אינסטרירן, אינסטרירן טירן; געבן (פּריואַטע) לעקציעס, יגעבן שטונדן; געבן (לייענען) אַ לעקציע (אַ רעפֿע־ראַט אַאָ״ח) - ס; פֿאַרגעבן (אויפֿגעבן) אַ לעק־ציע (אַ שיעור אַאָ״ח); פֿירטראַגן, פֿאַרטראַגן, רעפֿערירן, קאַרעפֿערירן, לעקטורן [אַס]; אַגטירן, פּראָפּאַגאַנדירן; מאַכן אַגיטאַציע (פּראָפּאַגאַנדע); זאָגן אַ שיעור; זאָגן תּורה (חסידות, מוסר, אַ דרשה אַאָ״ח); דרשענען, לאָזן הערן; מרביץ תּורה זײַן (ברבֿים).

בילדן, עדוקירן, שולן, אויסשולן; שאַרפֿן דעם מוּח, אַנטוויקלען, קולטיווירן, ציוויליזירן, ציבעליזירן [ש]; אינזשאַרפֿן, אינזפּרעגן, אמר קריצן, פֿאַרקריצן, אינזפֿלאַנצן, אינזאַרצלען, פֿאַרוויען; צוגרייטן; באַקאַנט מאַכן מיט, פֿאַמיליאַריזירן מיט; אינזלערנען (אמר) חורן, אינזשטודירן, אינזקנעלן, אינזאַקערן מיט; איבערגעבן; טאַלקעווען (גערען, גאַרען, שטאַפֿן, אינזקעען) מיט; אַרײַנטאַלקעווען (אַרײַנקלאַפֿן, אַרײַנהאַקן, אַרײַנדוויבען, אַרײַנדאָלבען, אַרײַנשלאָגן, אַרײַנבויערן, אַרײַנדומען, אַרײַנדורמלען) אין קאַפֿ (אין מוּח); אַרײַנלייגן אַ פֿינגער אין מויל; אַרויסלייגן אויפֿן טעלער; פּאַפּולאַריזירן; אילוסטרירן; מסביר זיין, געבן צו פֿאַרשטיין אַאָ״ח - 349; עפענען די אויגן (דעם קאַפֿ); אַרויספֿירן אויף אַ וועג (אויף אַ דרך); נעמען אין האַנט אַרײַן (אין די הענט אַרײַן); דיסציפּלינירן.

אונטערלערנען, (אונטערקנעלן) מיט; צר־

פֿראַן: עס שפּרינגט פֿון קאַפּ ניט אַרויס; עס וועט פֿון שטערן ניט אַרויס; שטעק אים ניט קיין פֿינגער אין מויל, וואָרעם ער וועט אָפּבייסן.

שפּר: אַ בוים בייגט זיך נאָר ווען ער איז יונג; אַ יונג ביימעלע בייגט זיך, אָן אַלטס ברעכט זיך; (אָווי ווי מען וויגט (איינעם) אײן, אָווי וויגט ער זיך אויס; אַז מען נעמט ניט אַראָפּ דאָס קינד פֿון טיש נעמט עס זיך אַליין אַראָפּ; אַז מען וויל (אַ זאַך) לערנען פֿסדר מוז מען (יונגערהייט) גיין אין חדר; גירסא דינקותא (שם) ד'איוואַקוסע) געדענקט זיך; שלעכטס לערנט מען זיך באַלד אויס; אַיזהו חכם?— הלומד מַפְלָ אָדם; הֵיָה לֹומד מַפְלָ עומד; מַפְלָ מַלְמְדי השפּלתי; אַז מען ריבט זיך אויס ווערט מען אַ שמאַטע (לופיטע) שם; מען לערנט זיך גאַלץ אויפֿן יתומס פֿנים; אויף יענעמס (אַ פֿרעמדער) באַרד איז זיך גוט צו לערנען שערן; אַ גוטער זיץ איז בעסער ווי אַ גוטער קאַפּ; צו לערנען דאַרף מען וואָס מער אַחור; אַ בער אין וואַלד לערנט מען אויך אויס טאַנצן; פּרובירן גייט איבער שטודירן; לערן אויפֿן קול, וועט בלייבן אַלע מאָל; שכל זאָל דער מענטש לערנען ביז ויבער צייך יאָר; אייביק לעבן, אייביק לערנען; זי אַלט ווי אַ קו און לערן זיך צו; ביז ויבעציק יאָר לערנט מען זיך, דערנאָך שטאַרבט מען גאָר אַוועק.

זען אויך: חיסן 333, קלושאַפֿט 339, פֿאַרטמטשונג 349, אינפֿאַרמירונג 353, לערער, תּלמיד 360, לערר אַנשטאַלט 361.

360. לערער, תּלמיד

ס: לערער, לערערין, לערערקע; [אם] טי טשער, טיטשערין, טיטשערקע; ° אר טשיטעל, יאוציטעל, היצעל [שם]; פּאַניע; מדריך, מורה־דרך, דערציער, פעדאָגאָג; דידיאַקטיקער; מַרביץ תּורה (ברביים).

זפּרון; געיטן זיך, איינגעיטן זיך, איינלערנען זיך, יאיבן זיך, יאינאיבן זיך; פּראַקטיקירן, פּראַקטיצירן; צוגרייטן זיך, מכשיר זיין זיך; איינטרעסירן זיך, טרענירן זיך; דורכלערנען, (דורכשטודירן, דורכאַרבעטן) אָן ענין; אַוועק לערנען נאַ צייט; אַנגלערנען זיך; איבערלערנען זען זיך; ענדיקן לערנען, אָפּלערנען, אָפּ שטודירן; נאַשן (אַנשמעקן זיך, אָננעמען זיך, אָפּלערנען זיך) פֿון; אַראָפּנעמען זיך אַ משל (אַ מוסר השפּל); עפֿענען די אויגן; אויסלערנען זיך, אויסשטודירן, באַהערשן, דערגיין; אויסלערנען תּורה פּורה אויף איין פֿוס (צל רגל אחת); האָבן אַ פעולה; כאַפּן דעם שניט (דעם גאַנג, דעם סטרי); אַרויסגיין אויף אַ דרך; אויסבילדן זיך, אויסרייבן זיך, דורכ־רייבן זיך (אויף אַ שמאַטע שם); אויסמענטש לערן זיך, אויססוויטשען זיך; ווערן אַ מענטש (אַ פֿלי, אַ לייט אַאו"ח); פֿאַרפֿורקומען זיך, קונה שפּמות זיין; האַלטן ווייט; האַלטן עקוואַמען; אויסהאַלטן; ענדיקן, גראַדירן.

לייענען, ילעזן, וואָגן; האַלב טראַף לייענען; ציען די שורה; שלאַביזירן, סילאַביזירן; גאַנץ טראַף ליייענען; דרעפטשען, פּרעפֿלען, בעבען; בראַקן (רייבן) עבֿרי; איבערלייענען, יאיבערלעזן, איבערהאַבן, איבערזען; איבער־מישן, איבערבֿלעטערן; דורכלערנען, דורכ־לעזן, דורכגיין, דורכקנייטשן, דורכהאַבן; דורכקוקן, דורכזען, דורכלויפֿן; פֿירלייענען, פֿאַרלייענען, פֿאַרלעזן; פֿאַרלייענען זיך; אַרײַנגלייענען זיך; שליינען ביכער; אָפּלייענען, זען, יאַפּלעזן, אָפּהאַבן; אָפּזען, אָפּקוקן; כאַפּן, מאַלן, ופּן, שליינען; אָפּכאַפּן, אָפּ־מאַלן, אָפּקנאַקן; (אַפּ) שאַלעמויזען, (אַפּ) שאַלע־מידושען; אַוועקכאַפּן, אַוועקקנאַקן, אַוועק האַקן; מַעבֿיר סדרה זיין, מַעבֿיר קריאה זיין.

פֿאַרגלײַכונגען ליייענען (וואָגן) ווי אַ וואַסער, ווי אַ מימור, ווי אַן אַלטן פּיומן, ווי גע־שמירט; אַנגלייענען זיך ווי אַ פּויק.

שולרֶאָט, שולרֶאָט, פּעדאַגאָגישער ראָט, פּעד־ראָט; (פּראָפּעסאַרן) קאַלעניע, בילדונגס־ראָט, שול־פּאַרוואַלטונג, שול־קאָממיטעט; בילדונגס־אַפטייל, קולטור־קאָממיטע, קולטקאָמיטע; פּאַלקאָמבילד [סאָ].

לערערִי, לערערשאַפֿט, אינסטרומנטאַר־שאַפֿט, לעקטאָרשאַפֿט; פּראָפּעסאָרשאַפֿט, פּראָפּעסור, פּראָפּעסאָר־שול, קאָטעדער, קאָטעדערע; דאָצענטור; קנעל, קנעלונג, מעמד, מלמדות.

תלמיד, תלמיד מובהק, שילער, שילערין, קלאַסיק, שקאַלניק; נאַכפּאַלגער; שטר דינדיקער; פּאַרשולניק, פּאַרשולניצע; שול־יינגל, סקולבאַי [סאָ]; שולמיידל, סקולגוירל [סאָ]; פענסיאָנער, פּאַנסיאָנער; סטודענט, סקובענט [סאָ]; שול־חבר, קלאַס־חבר; שול־פירער, מאָניטאָר.

חֲדָר־ייִנגל; תלמוד־תורה־יינגל; אָנהייבער, אָנפאַנגער, נייער, פּרישער, פּריץ, בר־בֵּירֶב (דחד יומא); צניף; אַלף־בית־יינגל, אַלף־ביתניק, ווידקיִינגל, ווידקיִיניג, ווידקיִיניג; דקיִתלמיד, מלופס־קינד; איבערוויִקינד; בענטשער [אין חדר]; חומש־יינגל, חומשיניק, חומש־בחור; גמרא־יינגל, גמרא־בחור; ישיבה־בחור, ישיבה־ניק, ישיבה־מאַן, בחור, אָרעם־בחור, פּאַטראָן, בית־מדרש־בחור, שטיבל־בחור; קנעלער, באַנקוועטשער, קרומער רוקן, טעגעסער, קוגל־פּרעסער; לערניקנד, לערנער, וויללערנער; קלויזיצער, קלויזניק, קלויזער [אירס], קל־יול־בחור; לומד תורה; מתמיד, דעפּטאַק; בטלן, פּרוש; לומדי תורה, עשרה בטלנים.

עקסטערן; אַל־יין־לערנער, אויטאָדי־דאַקט; גימנאַזיסט, רעאַליסט, רעאַל־שילער, סעמינאַריסט, אינסטיטוטניק, אינסטיטוטשיק, ראַבינער־שילער, קורסאַנט, קורסיסטקע, קאַנדידאַט, אָספיראַנט, דאַקטאָראַנט, מאַטריקולאַנט, אַרויס־זאָניק [סאָ], סטיפּענדיאַט, סטיפּענדיאַנט, אַביטורענט, מאַטוריסט, אַב־

הויזלערער, פּריזאַטלערער; שרייבער; רעפּעטיטאָר, חור־בחור; שוללערער, סעמינאַר־לערער, גימנאַזיע־לערער, אַז״ו; פּאַלקסלערער, פּאַכלערער, שפּראַכ־לערער, צייכן־לערער, רייטלערער, טאַנצלערער, טאַנצמייסטער, מוזיקלערער, געזאַנגלערער. רבי, רביצין; מלמד, מלמדטשיניע; מלמדקע, מלמדיכע; תלמוד־תורה־מלמד; ווידקי־מלמד, מקרא־ווידקי; אַלף־בית־מלמד, חומש־מלמד, גמרא־מלמד, איבערוויִקי־מלמד; בעל־מסביר, בעל־הסברה, בעל־פועל, בעל־פּעוליה; באַהעלפּער, בעלפּער, ריישדוכנא; גווערניאָר, גווערנאַנטקע, גובערניאַנטקע, באַנע, קינדער־גערעטער (ין), פּרע־בעליסטין, פּרע־בעליטשקע.

אינסטרומנטאַר, (איינ)טרעסירער, טרע־נירער, קאָוטש [סאָ]; לעקטאָר, פּירטרעגער, פּאַרטרעגער, לעקטשורער [סאָ]; פּאַרלעזער; פּראָפּעסאָר; אָרדנטלעכער פּראָפּעסאָר, אָרדינאַריוס; אויסעראָרדנטלעכער פּראָפּעסאָר, עקסטראָרדינאַרער פּראָפּעסאָר; דאַצענט, פּריזאַט־דאַצענט; פּולער פּראָפּעסאָר, אָסאַצירטער פּראָפּעסאָר, אָסיסטענט־פּראָפּעסאָר, געהילף־פּראָפּעסאָר; עקיזאַמינאַטאָר, עקזאַמענירער, פּאַרהערער.

אויטאָטאָר, פּראָפּאַנאַנדיסט; פּאַפּולאַרי־זאַטאָר; ציוויל־זאַטאָר, קולטור־טרעגער, אויפֿקלערער, אידעאָלאָג; קולטור־טוער; [סאָ] פּאַליטיטוער, קולטורשעף, קולטשעף, שטיבלער.

שול־פּאַרוואַלטער, שול־אויפּוועער, שול־מייסטער (ין); ראַשי־ישיבה, מנהל; פּרינציפּאַל, פּרינסיפּאַל [סאָ]; דירעקטאָר, שול־דירעקטאָר; דעקאַן, דין [סאָ]; סובדעקאַן, פּראָדעקאַן; רעקטאָר; וויצע־רעקטאָר, סוברעקטאָר, פּראָרעקטאָר; טוטאָר, משפּיע, חבר; קוראַטאָר, פּראָזאָסט, פּראָפּאַסט, שול־אינספּעקטאָר; קאַנצלער, טשענסעלעאַר [סאָ].

דירעקטאָריום, דעקאַנאַט, קוראַטאָריום;

דעם רבינס שכר־לימוד צאלט דער רבונז של עולם; לא הקפדן מלמד; פאר דריי האט גאט אנגעגרייט א באוונדער געדון: פאר רבינס, נאמנים און מלמדים—נאר ער שטייט נאך עד היום ליידיק; אז דער מלמד קרינט ויך מיט דעם (דער) חייב איז אך און ווי צו די תלמידים; א מלמד טאר קיין סמעטענע ניט עסן, ווייל ער איז ניט קראנק צו עסן וזיערמילך; קיין מלמדי דות ווארפט מען נישט אוועק; א מלמד בלייבט א מלמד; „מלמד“ מאכט: מער לערנען, מער ידות; אז ביי בעל־עולה פאלט דאס פערד ווערט ער א מלמד; אז דער תלמיד איז א ווילער איז דער רבי אויך א ווילער; מיט א גוטן רבין קען דער ערגסטער תלמיד גוט; ווען דער תלמיד האט ויך געשמדט איז דער רבי דער משומד; ביי שווארצע פינטעלעך וואס מער גויים איז שווערער און ביי האלץ האקן—פארקערט; דאס יאר איז גרויס און דער גוי וואקסט; תנו רבנן, האבן די רבנן געלערנט—האבן זיי טאקע געקענט, אבער דו לערנסט ניט, קענסטו ניט; לא הביישן למד; א שע־מען(ו)דיקער קען קיין למדן ניט זיין; א וועלער איז בעסער ווי א קענער; ווייל נאר, וועסטו זיין א גאון; מיט דער צייט לערנט מען א בער אויך אויס טאנצן; א שיקסע ביי א רב קען אויך פסקענען א שאלה; פאכילתכם כך תורתכם—ווער עס עסט ווי א פויער לערנט ווי א פויער; הוהרו בבני עניים שמהם תצא תורה; אויף שווארצער ערד וואקסט די בעסטע תבואה; וואס תימקע לערנט ניט קען ניט חיים.

וען אויך: חיים 333, קלוגשאפט 339, פארטייטשוונג 349.
לערנען 359, לערן־אנשטאלט 361.

361. לערן־אנשטאלט

ס: לערן־אינסטיטוציע, לערן־אנשטאלט, בילד־דונג(ס)־אינסטיטוציע, דערציאונג(ס)־אינסטיטוציע, בית־הינוד; שול ל"ר שולן, שולע ל"ר שולעס; סקול [אס]; שקאלע; קלאסן, חולצאן

סאלווענט, סאפאמאר, דיסערטאנט, פרייער צוהערער, ארבפאקאוועץ [אס]; געענדיקטער, יגעקאנטשעטער, אויסגעשטודירטער, גראדוירטער, דיפלאמירטער אא"וו < 333; באקאט־לאוער, באטשעלאר [אס]; מאגיסטער, מאסיטער [אס]; אלומנוס ל"ר אלומני, אלאמני [אס]; אלומנא ל"ר אלומנע, אלאמני [אס].

לייענער, לעזער; אותיות־פרעסער, ביכער־פרעסער, ביכער־שלינער, ביכער־ווארעם, ביכערניק.

קינדער, תלמידים, תינוקות של בית־רבן, שילדערשאפט, שוליונגט, סטודענטשאפט, סטודענטנום, שטודירנדיקע יוגנט, אקאדעמישע יוגנט.

לערניונג, לערניונג; קעסטקינד, קעסטניק, האדעוואניק, האדאזניק, וויכאוואניק, וויכאוואנעץ, דערצויגלינג אא"וו < 238.

פראן: ער איז אן עקספעדיטאר—ער עקספעדירט קינדער אין חדר (ארין) ובא העלפער; גיב תחת און גיי ווארעמעס; אז דער הונט האט געכאפט דעם בייגל זאל ער שוין כאפן דעם סידור אויך; רבי לא שגאה, רב חייא מנין ל'1; ילמדנו רבינו; מורה ה'כה בפני רבו; דברי הרב ודברי התלמיד—דברי מי שומעין? ער איז מקיים ותלמוד תורה פנגד כולם וער לערנט אויף א קול; ער לערנט ביי רשין פראנציוויש; ער גייט דייטש מוטער בארוועס; סטראגע געפירט און בארוועס געגאנגען; לא פסיק פומיה מגירסא.

שפר: איטלעכער מלמד איז א שטיק שלימוז (שלימוזניק); דער שלימוז און דער ידות

געמען דעם מלמד צום מוזמן; תחונה האבן; קנעלן און שטארבן פארזאמט מען ניט; דער מלמד ארבעט מיטן טייטל און דער גביר (צאלט) מיטן בייטל; ווען פרייען ויך חדר־יינגלעך? ווען דער רבי ויצט שבעה; א בנאה(עלפער האט א פארעווע קישקע; אז מען וויל נישט דעם בנאה(עלפער ווארפט מען זיין פעקל ארויס; סוף בנאה(עלפער לפאלקע;

קונסטראקאדעמיע; צייכנשר, צייכראקא
דעמיע; דראמאטישע שר; מוזיקשר, מוזיק-
אקאדעמיע, קאנסערוואטאריע; געזאנגשר,
חזנים-שר; טאנצשר, טאנץ-אקאדעמיע,
טאנצקלאס; שוימשר; ריטשר, ריטאקא-
דעמיע; פעכטשר; טונקערשר און; פלאכ-
שר, פראפעסיאנעלע שר, וואו פראפער,
געווערשר; האנטווערקער-שר, אינדוס-
טריעלע שר; שנידער-אקאדעמיע; וואו
פאבאוואשר, ליפונקט; קלאס, אונטערקלאס,
ביתא, כת; שולבאנק.

שרבנין, שולגעבי, שולגעבידע, אוי-
ווערסיטעט-בנין און; קלאסימער, שול-
צימער, לעקציע-צימער; לעקציעזאל, אוידי-
טאריע, אוידיטאריום; שול-ביבליאטעק; אינ-
טערנאט-צימערן, דארמיטארי וואו.

שולסיסטעם, שולווען; שולפלאן, שול-
פראגראם; לערןמעטאדע; עברית בעברית,
דאלטאןפלאן, מאנטעסאריסיסטעם; קורס;
אריינפיר-קורס, לערנקורס; לערןפראגראם,
קוריקולום וואו; שולאויפגאבע, וואדאטשע;
אייגענטיג, זאייבונג, פראקטיק, עקסערסיז,
עקסערסיז וואו; שולארבעט, דיפלאם-אר-
בעט, אספיראנטור-ארבעט; טעזיס, דיסער-
טאציע; עקזאמען, פארהערונג, בחינה,
טעסט, פרוו; אינטריט-עקזאמען, קאנקור-
רענץ-עקזאמען, סיום-עקזאמען, ארויסלאז-
עקזאמען, לעצטער עקזאמען, מאטורע; אי-
מאטריקולאציע; מיינונג, צייכן, באל, אקט-
מעטקע, מארק וואו; דיפלאם, אטעסטאט,
צייגעניש, צערטיפיקאט, סערטיפיקאט.

שולבוך, שולעפט; שול-אויסגאבע; שול-
צייטונג, וואנטצייטונג; לערנבוך, טעקסטבוך,
מעטאדע; אלקיבית, אנפאנגבוך, אנהייבער;
ליענבוך, כרעסטאמאטיע; קאטעכויס, קא-
טעכויס; אויפגעבער, אויפגאבער, אויפגאב-
ניק, וואדאטשניק, רעכנבוך און; אפיר,
אפאר, אמפאר, אויפיר, אויפיר, שורהגרוס,
שורהגרוזל, פירגרוזל, פוריםגרוזל, יום-טוב-

שר; רעליגיעזע, קאנפעסיאנעלע, וועלט-
לעבע און שר; טאגשר, אונטשר, נאכט-
שר, נייטסקול וואו; זומערשר, פרוואטשר,
רעגירונג(ס)-שר, מלוכהשר, קרוינשר,
פאלק(ס)שר און; קינדער-גארטן, וויילדיג,
לעבעלשר; פעניסיע, פעניסיאן, פאנסיאן,
פאנסיאנאט, אינטערנאט, שול מיט אינטערנאט,
בארדינגסקול וואו; צוגרייטשר, צוגרייטונג(ס)-
שר, פריפארטארי סקול וואו.

חדר; יינגל-חדר, מיידל-חדר; וויילדיג-
חדר, איבערווייז-חדר, איבערווייז-חדר, חומש-
חדר, גמרא-חדר; תלמוד-תורה, ת"ת; בית-
ספר; חדר מתוקן, חדר מוסבן וואו; ישיבה,
מתבתא; בית-מדרש, שטיבל, קרוי; מקום
תורה, מרפז רוחני, בית וועד לחכמים.

אנפאנגשר, אנהייבשר, לעמענטארישר,
לעמענטארע שר, קליינשר, פאלקליק-סקול
וואו; נארמאלשר, גרעמער-סקול וואו; מיטל-
שר, הייסקול וואו, זויכשר; פראגמינאזיע,
גימנאזיע, זיגמנאזיע; רעאלשר, ליצי, פרא-
סעמינאר, סעמינאר; אייבערשר, אויזער-
טיטעט, זאויזערזיטעט, קאלעדזש לר קא-
לעדזשן, קאלעדזשעס; אקאדעמיע; טעכ-
ניקום, פאליטעכניקום; ראבינערשר, טעא-
לאגישער סעמינאר; אלמא מאטער; אפטייל,
פאלקלעט; מעדיצינישער, זידישער, פילא-
סאפישער, הומאניסטישער און פאלקלעט;
וואו ארבעטער-פאלקלעט, ארבעטקא-
פיראנטור; קורסן, אונט-קורסן; קאטעדער,
קאטעדערע, וואנדער-קאטעדער, וואנדער-
קאטעדערע; אינסטיטוט; טעכנישער, וויסנ-
שאפטלעכער און אינסטיטוט.

וועטרינארישר; לערער-סעמינאר, לע-
רער-אינסטיטוט; אגריקולטורשר, פארמער-
אינסטיטוט; בארג-אינסטיטוט, בארג-אקא-
דעמיע; אינווענירןשר; האנדלשר, קא-
מערצשר, ביזנעססקול וואו, האנדל-סקאקא-
דעמיע; מיליטערישר, קריג(ס)שר; מאט-
ראסןשר, פלאטאקאדעמיע; קונסטשר,

דיקער, יישובניק, נאָיווער ← אר; יאַלד, פּריץ;
[אן וויטישער יונג, (טערקישער) פּריער.

וו: זיין אַמתדיק (וואָר אַאו"ו) ← אר; וואָן דעם
אַמת; ניט וואָן קיין ליגן; ניט ריידן אויסן
וועג; זיין גערעכט; זיין אַפֿן, זיין אויפּריכטיק
אַאו"ו ← אר; ריידן פֿון האַרצן; ניט אַפּנאַרן;
ניט וויסן פֿון קיין קונצן (פֿון קיין חכמות); וואָן
דעם אַמת אין די אויגן; אַינזשטיין (סוויטשען,
טשוויקען) אין די אויגן; קוקן גלייך אין די אויגן;
פֿאַראַמתן נאָ ליגן; זיין עכט, זיין ראַיעל אַאו"ו
← אר; עומד בדיבור זיין; אָנהאַלטן (אויס)
האַלטן די פּראָבע; זיין נאָיוו; ניט קענען קיין
צוויי צייטן; ניט קענען (ניט וויסן) קיין צורת
מטבע.

אַדי: אַמת. אַמתדיק, וואָר, וואָרהאַפּטיק;
רעאַל, רעאַליסטיש, ווירקלעך, פֿאַקטיש,
יטאַזועכלעך, יאַינזשטיק, ווענטלעך, אַק
טועל ← 1; ריכטיק ← 335; אומאַפּגעפּרעגט,
אומאַפּפּרעגלעך; אַקסיאַמאַטיש, קאַטעגאָריש;
וויסנשאַפֿטלעך, באַגרינדעט, באַוווּן, באַווירט
(אויף פֿאַקטן); פּאָזיטיוו, אַבסאָלוט, זיכער
← 322; אַפֿן אַפּנטלעך, אויפּריכטיק, בִּירוּשׁ,
י אויסגעשפּראַכן, דירעקט, אָפּנהאַרציק; אומד
פּאַרטייש, געוויסנדיק, יגעוויסנדהאַפּטיק;
גלייבֿווערדיק, גלייבֿלעך, פּאַרזאָלעך; אומד
פּאַרדאָרן, ערלעך ← 573; גערעכט, עכט,
רעכט, ריין, ראַיעל, סאַליד.

נאַטורעל, נאַטירלעך; גלייך, גראַד;
אומגעקניצלעך, י אומגעקניסטלעך, אומגעשליפֿן,
אומבאַפּצט, אומבאַפּאַרן, אומבאַפּאַרנט;
ניט־פּאַרשטעלט, ניט־געצווונגען, ניט־אַפּעק
טירט, י ניט־אַינזעבילדעט, ניט־אַיבערגע־
טריבן; אַינפֿאַך, פּשוט; נאָיוו, וויטיש [אן, אומד
שולדיק, תּמימותדיק, גוטמוטיק, אומפּאַליטיש,
כּטָלִישׁ, פּראָווינציעל, י פּראָווינציאַנעל; קינד
דער(יש), צוטרוילעך, ליכטגלייביק, גלייך
בעודיק ← 329.

פֿאַרגלייכונגען אַמת ווי דער טאַג, ווי די
תּורה, ווי תּורת־משה, ווי עס איז דאָ אַ גאַט

גרייך; פּירשריפּט, דוגמא; דיקטאַנדע; טיטל;
טיטלהאַרץ.

שוליאָר, לערניאַר, לערנצייט; סעמעס־
טער, טרימעסטער, זמן, טערמין [אין]; בוך
הומנים, וואַקאַציעס, י פּעריען, י קאַניקולעס
← 442; לערנוגעלט, שכר־לימוד, לימודגעלט,
שולגעלט, רביגעלט, ראַש־חודשגעלט.
שפּר: אַי אַפּשׁר ליבית־הַמּדרש בלאַ חידוש;
יעדער חדר האָט זיין נאַר.

וען אויך: וויסן 333, קלוגשאַפֿט 339, פּאַרט־טשוונג 359,
לערער, תּלמיד 360.

362. אַמת, תּמימות

ס: אַמתדיקייט, וואָרוי־קייט, וואָרהאַפּטיקייט,
עכטקייט אַאו"ו ← אר; אַמת, וואָרהייט,
וואָרעט; ריינער, פּשוטער, אַביעקטיווער,
נאַקעטער, לויטערער אַאו"ו אַמת; אַמת
ימור, אַלף־בית־אַמת; תּורה; תּורת־אַמת,
תּורת־משה; שלֶפֶת אַמת, וואָר וואָרט, טרויזם,
אַקסיאַם, פּרינציפּ, פּילאָסאָפּעם, קיימא לָן;
(אַיזערנער) פֿאַקט, יטאַזואַך; וואָר, ווירק
לעכטיקייט, רעאַליטעט, רעאַליזם, דבֿרים
כהויתם; ניט קיין פּאַנטאַזיע, ניט קיין אַילויע
אַאו"ו ← 1.

תּמימותדיקייט, אַפּנדיקייט, אויפּריכטיקייט,
אומגעקניצלעכטיקייט אַאו"ו ← אר; דבֿרים
היוצאים מן הַלֵּב; נאַטור, פּשוטות, פּשוטות;
תּמימות, אומשולד, צוטרוי, נאָיווקייט, נאָיווי־
טעט, בטלנות; פּראָווינציאַליזם, י פּראָווינציאַ־
נאַליזם.

אַמתער מענטש, וואָרט(ס)מאַן, אַפּענער
אַינאונדרמיסיק (וועקסאונזעכציק), אַפֿן בוך;
אַיש תּם, אַיש תּמים, תּם וישׁר; בטלן, קלויז
ניק, קלויזנער [אין], הינטער(ט)אוינדיקער,
פֿון הינטערן אויזן, לעמעשקע, מסיח
לפּי תּומו; נאַטורקינד, נאַטורמענטש, רוינער
דימענט; גרינער, גרינהאַרן, גרינע חיה, פּראָ־
ווינציאַל, פּראָווענצער [אין], קליינשטעטל־

גוט עדות צו זאָגן; מודה באַמת פֿטור מקנס; אַ קאַטאַוועס איז אַ האַלבער אַמת; אַ האַלבער אַמת איז אַ גאַנצער לײַגן; דער אַמת איז אין די אויגן, דער לײַגן איז הינטער די אויגן; אַמת איז נאָר כּי גאָט און כּי מיר אַ כּיסל; איטלעכער האָט לײַב דעם אַמת, אָבער נישט איטלעכער זאָגט אים; אַלע רימען זיך מיטן אַמת, נאָר קיינער האָט אים נישט; דער אַמת טוט באַנג; פֿאַר דעם אַמת איז מען ברױג; אַמת איז נאָר גוט עדות צו זאָגן; פֿאַר דעם אַמת שלאָגט (שמײסט) מען, (ווייל פֿריער שלאָגט (שמײסט) ער); זאָ פראַוודו ביזט; ווי דעם וואָס (ער) איז גערעכט; קיין לײַג טאָר מען נישט זאָגן, דעם אַמת דאַרף (קען) מען נישט זאָגן; קינדער און נאַראַנים זאָגן דעם אַמת; דער אַמת שטאַרבט נישט, אָבער ער לעבט ווי אַן אַרעמאַן; דער אַמת האָט אַלע מעלות, אָבער ער איז אַ שע מעוודיקער; דער אַמת איז אַ קריכער; דער אַמת איז דער גרעסטער שווינדל; דער אַמת איז געשטאַרבן; דער אַמת איז אין סידור; דער יידענעס מילך איז אַמת וואָסער; דער אַמת שטעקט אין דער יידענעס מילך.

וען אויך: געוויסיקייט 322, גלויבן 329, פינקטלעכקייט 335, טרויזם 337, פֿשוטקייט 532, רעכטפֿאַרטקייט 573, אומשלדיקייט 591.

363. שקר, פֿאַלשקייט, שווינדל

ס: אומאַמתדיקייט, אומוואַרקייט, לייגעריש קייט אַאָ"וו ← איר; שקר, כּוֹב, שוואַ וּשְׁקָר, כּוֹב וּשְׁקָר, שקר וּכּוֹב, כּוֹב כּוֹבִים, אומוואַר- הייט; תּוֹרַת־שְׁקָר; פֿאַלשע תּוֹרָה, פֿאַלשע לערע, פֿאַלשע מיינונג, פֿאַלשע ריכטונג, פֿאַלשע גלויבן אַאָ"וו.

ליגן, לייגנט לײַג, לייגנס, לייגנים; געטאַק טער, קיילעכ(ד)יקער לייגן; אַ לייגן מיט אַ סימן (מיט אַ וואַרט) צייכן; טשאַק [ט]; הומבונ; [איי] האַמבאַג, באַנק; בלייאַנע, שקרנות;

אויף דער וועלט, ווי אַ שהכּל פֿון גאָט, ווי מיר יידן, ווי מערידן [ש]; ראיעל ווי אַן אַפטיק; גערעכט ווי דער דין, ווי דער (די) דיקתורה, ווי דעם רבס פסק, ווי דער פסקדין, ווי שלמה המלך, ווי שלמה המלכס מישפט, ווי גאָטס מישפט.

אינוו, פֿראַז: אַמת וצדק; אַמת ויציב (ונכוך); אַמת ויציב ווי מיין טאַטע איז אַ קצב [ש]; אַמנם פֿון; אויף אַן אַמתן; אויף דער וואַר; אין (דער) אַמתן; אויף צון אַמתן; קרוב לַאֲמַת; טאַקע; טאַקעש; כּלעבן; באַמת; פֿאַר וואַר; פראַוודע; לַמַּעַן הָאֲמַת; פאַק; זאין פֿאַקט [איי]; דעם אַמת געוואָגט; מַה לִּי לְשַׁקֵּר; וואָס אַמת איז אַמת; עס איז נישט אַזוי גלײַך (נישט אַזאַ גלײַכ־ וואַרט) ווי (עס איז) דער אַמת; גענאַסן ביי דעם אַמת!; באַנג פֿידע; פֿון ריינסטן וואָסער; ער האָט נאָך קיין מאָל אַזאַ אַמת נישט געוואָגט; ער איז דער אַמת אַליין; תּוֹכּוּ כּבָּרוּ; ביי אים איז וואָס אויף דער לונג דאָס אויף דער צונג (וואָס געוואָגט דאָס געמיינט).

כּפֿשטות; אין פֿשטות; כּפֿשטות; אַן שפּאַס; אַן חכמות; אַן קונצן; אַן צערעמאַנג יעס; אַן פֿאַלשקייט; פֿשוט גערעדט; פראַסט און פֿשוט; פראַסטפֿשוט; פשוטו כּמשמעו; פראַסטע וואָסטע; בתמימות; בתום לֵב; פֿון האַרצן; אין פֿולן ערנצט.

שפר; ניפֿרים דברי אַמת; אַמת מאַרץ תּצמח; אַמת וואָסט פֿון דער ערד אַרויס; דפֿרים היוצאים מן הַלֵּב נכנסים אֶל הַלֵּב; דער אַמת קומט (שווימט) אַרויס ווי בוימל אויפֿן וואָסער; דער אַמת וועט דעם שקר באַ זיין; דער טויט באַווייזט דעם אַמת; דער שפיגל זאָגט אויס דעם אַמת; ווי אַמת דאַרט איז הצלחה; זאָלן און ברויט וואָסטו (מעג טו) עסן און דעם אַמת נישט פֿאַרגעסן; דעם אַמת האָט גאָט לייב; מיט אַמת קומט מען פֿאַר גאָט; אַז מען זאָגט דעם אַמת פֿאַרשפּאַרט מען (ויך) צו שווערן; דעם אַמת מעג מען זאָגן אַפֿילו דעם (אויפֿן) אייגענעם טאַטן; אויף אַן אַמת איז

כאפשטיגל, כאפקעסטל, פאסטקע,
 כאפקע, װאסאדקע, פאנגערוב, פאגראטע,
 כאפטירל; פאלטיר, ליוק, פאלטויער, פאל-
 גרוב; נעץ, סילצע, סיטקע, פישנעץ, וואליק,
 סאק, ןיעוואָד, נעצואק, ווארפנעץ, שלאַנגעץ,
 שלעפנעץ, צינעץ, פאלנעץ, דראַגע; פויגל-
 נעץ, זאבאָנגע, פליגונעץ, מאַסקיטאָנעץ;
 פליגן-פאפיר, פליגן-פאָנגער, פויגל-קליי;
 ווענטקע, װודע, אַנגל, אַנגל-זיצע; פלאָור-
 ניק, פלאַחטשיק; צונאר, צישפּיז, לאַקער-
 שפּיז, לאַקערל; לאַסאָ, אַרקאָן.
 (געזאָרער, אַפּזאָרער, שווינדלער, פּוּכלער, אַשוסטער, אַזװװ - פּאַלשע מענטשן;
 שווינדל, רמאות, ערמה, באַטרוג, אַבמאַן,
 פּרױ, מאַשענסטווע, קרוטשעלסטווע, אַשוסט-
 ווע, אַפּערע, אַפּיאָרע, אַוואַנטורע; דרי, דרידל,
 פאַרדרייעלע, קרוטשקע, קרוטשיקל, מאַניפּאָרגע,
 קנויא, מינאַריע, בלאָף, קונקל-מונקל,
 איבעלע, געמאַכטע זאַך, מעטאַדע [קצבש]; [אס] פליק, מאַנקי-בינעס; מאַניע-ווער,
 סטראַטאָגעס, קאַמבינאַציע, מאַכינאַציע, מאַניפּולאַציע,
 תּחבּוּלה, סקיס [אס], הסבּרה, איבערסהבּרה, המּצאה, איבער-
 חכמה, איבערקעפל, איבערשפיצל, איבער-
 שפיצל, אויפּטוועניש, אויפּטועכץ, קנייטשל,
 קונץ, פּאַרטל, װיביענ, טריק, טרויק, שפיצל, אַפּשינצל,
 פּינעל, קאַזאַל, שטוקע, שטוטש, קע, שטיקל,
 ממוּרשטיקל, ממוּרז, קאַפּשטיק, שמדשטיק;
 אַ קנפּ און אַ שלייף.
 פּעלשונג, פּאַלסיפּיקאַציע; געלשפּעלשונג,
 פּאַלשמיינער, קאַנטראַפּאַקציע, פּאַדלאַג;
 פּלאַגיאַט, פּלאַגיאַריזם; נקאַרטן שקרות,
 שקרעכץ, מחק - 516.
 [פּאַלשע מענטשן] זיינער; אַ זיינער אין
 אויער אַרײַנצולייגן; שקרן, פּוּבן, פּוּבאַניעץ,
 ברעכן, בליאַזש, טשאַקער, לאַך; פּאַלש
 שווערע, פּאַלשער עדות, יאַרעדות; צבוע,
 צבויאַק, עיטיצבוע, היפּאָקריט, שבת-צבויניק,
 שעפּסל; צדיק אין פעלץ (אין לאַפּטשעס),

מיל-מלאכה, פּיסקמלאַכה; פּאַלשע שבוּעה,
 פּאַלשע אינפּאַרמאַציע, פּאַלשער באַריכט
 אַזװװ; ימיסרעפרעזענטאַציע; האַלבער
 אַמת; דיכטונג, פּיקציע, ידערפּינדונג, אויס-
 טראַכטעניש, פּאַבריקאַציע; קלום.
 באַבע-מעשה, בבא-מעשה, באַבסקע
 מעשה, טוינט (און) איין נאַכט, ציקעלע, מעשה
 אלקינו, אַ מעשה פּון אַ ציגעלע אַ װיסע, כאַס-
 דע, שמאַנצע, בייקע, הוריה, באַדניע, חד-
 גדיא, פּימות, פּימע; אַ פּימות (אַ פּרױ, אַ
 פּאַטש) פּון ראַשחודש קרעמענעץ; פּאַבל,
 קאַזאַלע, קאַזאַטשינע, מיטאַס - 381; ספּר
 פּראָל)ניק, פּינפּטער שולחן-ערוך, סוכה-שער,
 עורבא פּרוּח, דבר שלא בא עולם, אַ נעכ-
 טיקער טאַג, אויפן הימל (בידעם) אַ ינאַריד;
 ביצה שלא נולדה ביום-טוב; אַ לונג און לעבער
 אונטער דער נאַז; אַ קינד אין בויך; פּוסטע
 מילן, באַצערעס, פּידרעך מיט לאַקריצע - 2.
 כּיטרעקייט, דורכגעטריבנקייט, צוויי-
 פּינימדיקייט, פּאַרשטעלעקטיט אַזװװ - אר;
 כּיטראַסט; מאַקיאַוועליזם, טאַרטופּיזם, יע-
 זויטיזם; צבּיעות, היפּאָקריזיע, היפּאָקריטיס
 טווע [אס]; שאַרלאַטאַניזם; אינטריגער; דיפּ-
 לאַמאַטיע, פּאַליטיק, פּאַליטיקאַנער, פּאַליר-
 טיקס [אס].
 סימולאַציע, דיסימולאַציע, פּאַרשטעלונג,
 מיסטיפּיקאַציע, פּאַרבלענדונג, (אויגן)פּאַר-
 בלענד(ו)עניש, אַחזות-עינים, האַקוס-פּאַקוס;
 כּישוף, מאַגיק - 615; גבּישע, הינטישע, פּאַל-
 שע אַזװװ שטיק (גענג); הינטערשיסעלע,
 הינטערפּיסל, כּוך, הינטערזאַנג, הינטערגע-
 דאַק, אינטריגע, פּניה, אַנשטעל, אויסרייד,
 פּיררן; פּוילע, טריפּהגע שטיק; טאַפּלשפּיל,
 טאַפּלזיינען, גבּישע מעשיות; צייגנערישע,
 גבּישע, גראַטע רייד (ריידעלעך); גבּישע
 טרערן, ציבעלע-טרערן, קראַקאַדיל-טרערן;
 אומגעטרישטאַפּט, פּאַלשע פּרינדשטאַפּט, ויחד;
 שמיכל פּון אויגור; חניפּה - 585; מאַסקע,
 מאַשנאַריע, מאַשקאַרע, שלייער, מאַסקאַראַד.

פיקאטאָר, נאַכמאַכער, קאָנטראַפּאָקטאָר,
זייַפן; געלטפּעלשער, פּאַלשמיינצער; פּלאַג
יאַטאַר; יוזן היגול, קאָזאק היגול.

אַפּגענאַרטער, באַשוינדלער, פּאַרפּיר-
טער אַאָ"ו ← אַר; יאַלד, דויל, יאַלד אין קאַ-
פעליש, פּרייער, פּריין, שטומפּ, פּלאַכט, גרינ
האַרן [אַמ], לַמּדן, קרבן, קדוש, פּיושאַן, האָו,
ניגול; דעשטש, העכט, קאַרעסל.

וו: ניט זאָגן דעם אַמת; זאָגן לייגן, לייגערן;
משקר זיין; לייגן, לאַקן; טשאַקען,
פּליעטשען אַאָו ← 373; זאָגן (פּירזאָגן) אַ
לייגן (אַ פּיפּערנאַטער); אויסטאַקן (אַפּטאַקן)
אַ (קמילעכ(ד)יקן) לייגן; אַריינזאַקן אַ גאַלקע;
אַינשטיין אַ לייגן (אַ גראַנדע) אין די אויגן;
שפּיליעזען אין די אויגן; אינשטיין אַ לייגן
שטומפּ [אַ]; האַקן לייגס (שקרים); קלאַפּן מיטן
לַמּד; לַאָזן זשענעס (זשיגעס); באַקן לייגן אַזוי
ווי בייגל; לייגן (זאָגן לייגן) ווי אַ הונט, ווי
דער מדרש; פּאַרלייגען ודעם אַמת; אויס-
טראַכטן, אויסקלערן; (אויס)זייגן (אויסנאַגן)
פּון פּינגער (פּון אַרבל); דערפּינדן, פּאַבר-
צירן; געבן אַ פּאַלשע שבועה; פּאַלש שווערן,
פּאַלש עדות זאָגן, פּאַלש אינפּאַרמירן; פּאַר-
שטעלן (פּאַרבאַהאַלטן, פּאַרהוילן, פּאַרליי-
קענען, אונטערדריקן אַאָ"ו) דעם אַמת.

זיין פּאַלש, זיין ניטערלעך, זיין ניטאויפּ-
ריכטיק אַאָ"ו ← אַר; ניט האַלטן קיין וואַרט;
ברעכן דאָס וואַרט; מאַכן פּון מויל אַ כאַליע-
זע (*אַ הינטן, *אַ הינטער-הילק); אינטריגירן,
פּאַליטיקירן; לעבן ווי אַ פּוקס; הנפּענען
← 585; זיין צווייפּניגמדיק; שיקלען; זיצן אויף
צוויי שטוילן; מאַכן זיך; מאַכן זיך (פּאַר אַ)
הַם, מאַכן זיך תּמעוואַטע; מאַכן זיך פּלאַ ידע,
(ווי קיין מאַל גאַרניט, ווי ניט אים מיינט מען,
ווי געפּגרט); מאַכן זיך ניט וויסנדיק; פּגורן
אין פּעלכל; פּאַרשטעלן זיך, (פּאַר)מאַסקירן
זיך, אַנטאָן אַ מאַסקע; שפּילן טעאַטער, שפּילן
אַ ראַלע, שפּילן אַ טאַפּעלע שפּיל; זיין אויף
אַ פּרעמדן פּאַספּאַרט, באַהאַלטן זיך אונטער

נצדקתך, בצדק וכיו דער קעשענען; פּרומע
קאַץ; גאַטס נב, גאַטס סטראַפּטשע, קרומער
רוקן אַאָ"ו ← 611; סימולאַנט; יעזוּט, טאַר-
טיף, מאַקיאַוועלי; לַבּן (האַרמי), רב יוספּכע;
שלאַנג, קאַץ; וואַרף אין אַ שעפּסענעם פעלץ;
פּאַלשע, פּסולע מטבע; חונף ← 585; אינ-
טריגאַנט, פּאַפּוס [אַפּטאַריש]; פּאַליטיקאַנט, פּאַר-
ליטיקאַנער).

כיטראַק, קלוגישקער; איבערגעשפּיצ-
טער, געממורטער, געשעדיקטער, אויסגע-
מאַכטער, געריבענער, דורכגעטריבענער, גע-
בראַטענער, געביפּטער, פּייקער אַאָ"ו יונג
← אַר; שעלמע, שעלמאַק, ממוזר, ממוזיק,
ממוזאַק, ממורת, ממורטע, משומד, משומדת
(טע); משומדסקער גליד, שמדקאַפּ, צלם
קאַפּ, שמדניק, שמדילניק; גמראַיקעפל;
הבריהמאַן, הברהניק; הברהמאַנטע, כיטער-
קע, בחורטע; געוויקלט קינד, געמאַכטער
קאַפּ; סוחר; אַ יידל מיט אַן אוירינגל; [אַמ] אַ
יידל פּון מיוורי אַ יידל פּון דער סאַוט; פּוקס,
פּויגל; שבעניק, קאַפּאַריניק.

גענאַרער, אַפּנאַרער, פּאַרפּירער, זבאָ-
טריגער אַאָ"ו ← ו; דרייער, דרייקאַפּ, פּאַר-
דרייער; שוויצער, פּלוט, פּלוטיכע, פּליאַ-
דער, וחסל קער; קרוטין, קרוטשעל, קרוטש
קעמאַכער, קונצןמאַכער, גאַרטלענגער;
מיסטיפּיקאַטאָר; שווינדלער, שווינדלאַק,
שווינדלויק, מאַשעניק, אַשוסט, אַבמאַנ-
שטיק; רמאי; אַמתער לַבּן; מאַכער,
מאַכליאַר, סאַכרי, טופּטע, טאַזשע, טאַזשע,
קאַזע, לַמּדן, כויכע; פּאַלשע שניידער; קונקל-
מונקלער, מעטאַדניק [קאַביש]; [קיל] לאַזשאַר,
לאַזשוק; קאַמבינאַטאָר, מאַניפּולאַטאָר, מאַ-
כינאַטאָר, אַפּעריסט, אַוואַנטורניק, אַוואַנטור-
ריסט; בלאַפּער, שאַרלאַטאַן, מאַרקשרייער;
[אַמ] פּייקער, פּאַרפּלאַשער; שולער, געמבלער
[אַמ], אַוואַדטשיק, שקרותמאַכער, שקרניק,
שענקערניק, אויסגעשריבענע האַנט ← 516;
פּאַסיקשפּילער, פּאַסקאַזש; פעלשער, פּאַלסי-

(וויאטראַק); פֿאַרדרייען; קרוטשען, קרוטש
 קענען; מאַכן מיט דער רייף, פּאַסקעווען;
 פּלוצעווען (ווען), פּלייאָרעווען; שווינדלען, מאַ-
 שענעווען, אַפּעריירן, שאַכערן, שאַכערמאַ-
 כערן, סאַכרייען, פּרייערן, פּוצן, חורשן, גע-
 בייען, (אַפּ) כּוויכען, כּוויכלען, פּוכלען, קונקל-
 מונקלען; באַטערקען, באַנעמען; אַרומנעמען,
 אַרומלופּען, אַרומפּוצן; איינזייפּן; איינמאַכן,
 איינדריייען, איינמעסטן, איינזייפּן; פֿאַר-
 מעסטן, פֿאַרטיילן; נישט דערוועגן, צורעכענען,
 אַנרעכענען; אַרנעשלײַערן, אַרנעכאַפּן, אַרנע-
 מאַכן; אויסנאַרן, אויסמאַנטשען, אויסמאַנצ-
 לען, אויסמאַנטשטשען, אויסקאַשפּערן; אַנ-
 פּיפּן, אַנפּוידען; אַפּדאַצן, אַפּדייטשן, אַפּ-
 וויידלען, אַפּדודלען, אַפּטייען, אַפּבאַרען.
 אַרויסשטעלן (אויסשטעלן, ווייזן, געבן) אַ
 פּייג; אויסדריייען (אויסמאַכן) אַן אויער; גע-
 מען אויף דער האַנט; אַנמעסטן (אַנטאָן) אַ הי-
 טעלע (אַ הויב, אַ ספּאַדיק); * אַנמאַכן (*אַנ-
 מלֶאָכהנען) אויפּן קאַפּ; * אַנמאַכן אין היטל
 און אין קיטל; * אַנפּיפּן אין דער באַרד; פֿאַר-
 בינדן דעם קאַפּ; אויסרענען אַן אַרבל;
 אויסטאַן די לעצטע פֿאַר הויזן; לֶאָזן הויל
 נאַקעט (*מיטן הוילן הינטן); טאַן גוטס; אַפּטאַן
 נעמעצן זיין רעכט; פֿאַרדייען נעמעצן; מאַכן
 קלעכ(ד)יק; אַפּקאַכן; אויסשטעלן; שטעלן
 אַ חופּה; שטעלן צום צעטל; מאַכן פֿאַר אַ
 קדוש ← 482; אַראַפּלֶאָזן צו זיך אין קעשענע;
 זייגן, צאַפּן, מעלן; זוכן יאָלדן (קרבנות);
 כאַפּן אַ יאָלד (אַ העכט, אַ קרבן אַזױ"ח) ← 5;
 מאַכן שקרות (קרוטשקעס אַזױ"ח) ← 5; שקרע-
 ווען, טאַן שקר, טאַן שענקער ← 516; פֿאַלשן,
 פֿאַלשטן, פֿעלשן, פֿעלשטן, פֿאַלשעווען, פֿאַל-
 טשעווען; דאַקטערן וביכערן; נאַכמאַכן,
 פֿאַלסיפּיעירן; פֿאַלשמיינצן; פּלאַגיאַירן.
 ווערן אַפּגענאַרט (באַשווינדלט אַזױ"ח)
 ← אַי; אַרנעפּאַלן אין אַ נעץ; אַרײַן זיך נאַרן;
 פֿאַרשלאָגן זיך האַקעבאַקע; לייגן זיך פּייגע-
 לעך אין בוועס; קוויקן זיך מיט חלֶשׁות; כאַפּן

אַ פֿרעמדן מאַנטל; צירן (פּוצן) זיך אין פֿרעמ-
 דע פֿעדערן; אויסגעבן (אַנגעבן) זיך פֿאַר;
 פּרעטענדירן; סימולירן, דיסימולירן; מיס-
 טיפּיעירן; פֿאַרבלענדן (פֿאַרבלענדזען) די
 אויגן; שייטן זאַמד אין די אויגן; וויינען (*פּישן)
 מיט ציבעלעטרערן (מיט קראַקאַדיל־טרערן);
 צופאַרבן (קאַלאָרירן) דעם אַמת.

קלייגן זיך; (איבער)כּיטרעווען (איבער-
 קלייגן, איבערשפּיצן) יענעס; אויסשפּרייטן
 (פֿאַרלייגן, אויפשטעלן) אַ נעץ (אַ פּאַסטקע
 אַזױ"ח) ← 5; אונטערשטעלן אַ פּיסל; פּאַנגען
 (פֿאַרנאַרן, פֿאַרנאַדיען, צוואַדיען, אַרנעבאַווען,
 אַרנענאַרן) אין זאַק אַרײַן (אין נעץ אַרײַן
 אַזױ"ח); פֿאַרפּירן; פּירן אין באַד (אין חדר)
 אַרײַן; אַרויפּפּירן אויף אַ ביטש; אונטערפּירן;
 פֿאַרקויפּן; אַרומגיין; גיין (קומען) אויף ס'קאַפּ;
 מאַכן צו נאַר; האַבן דאָס גענאַר אין; מאַכן
 אַ בער פּון; מאַכן פּודעלע פּון; פּירן פּודע-
 לע; העצקען; נעמען אויף דער העצקע (אויף
 דער האַצקע); נעמען אויפּן זיכער (אויף
 פעווע, אויף גראַנדע); (אַרומ)פּירן בײַ דער
 נאַז; פֿאַרריידן (פֿאַרקווענקען) די ציינער;
 פֿאַרשלאָגן האַקעבאַקע; איינריידן אַ קינד
 אין בויך (פּייגעלעך אין בוועס, אויפּן הימל
 בוידעם) אַ יאַריד אַזױ"ח; איינריידן (אַנהענ-
 גען, צושטעפען) אַ לונג און לעבער אונטער
 דער נאַז; פֿאַרוואַרפּן אַ קלאָץ; איינשלעפּערן
 חיי אַ קינד; פֿאַרווייגן מיט פֿאַלשע האַפּענונגען;
 פֿאַרטיציען (פֿאַרמולירן) די ציינער (דער
 באַבען); באַרען, פּאַפּן.

(גע)נאַרן, אַפּנאַרן; אַפּנאַרן פּון קאַפּ בײַ
 די פּיס (בײַ אַראַפּ, אויפּן גאַנצן פֿראַנט); אַפּ-
 ליגערן, באַטרייגן, פּריצעווען, יאָלדעווען,
 בלאַפּן, פּייקן וואַסן; אונטערפּירן אַ נומער;
 אַפּטאַן אַ שטיקל (אַ שפּיצל אַזױ"ח) ← 5; אַפּ-
 טאַן אויף טערקיש (אויף רייסיש); גיין הינטן
 אַרום; פּלאַנעווען, צוקלערן, קאַמבינירן, מאַ-
 נופּולירן, מאַנאָעוורירן, מאַנאָעוורעווען, לֶאָ-
 חירן, יֶאָוורירן; דרייען; דרייען אַ וויאַדרע

הינטערזעך (אײן); קוואַי; פּמו; פּלומרשט; מפּלומרשט; אויף צו פּלומרשט; (מ)קלאַמפּערשט(ן); בודטאָ (בי); בוצים; ניבי טאָ; יאַקבע; אַקוראַט ווי; גלייך ווי; אַזוי ווי; לײַנים (וועגן); לַמראית עין; מפּני מראית עין; פּון יצא וועגן; אויף צו פּלײַסנס).

וּשְׁקָרָא קו אַזוי געפּלויגן איבערן דאָך און געלייגט (פּאַרלויבן) אַן איי; אַ קו אַזוי געפּלויגן איבערן דאָך און דעם עק (שוואַנג) פּאַרלויבן; עס האָט געזאָלט ווערן אַ מיידל-האַט דער האָן אַ קריי געטאַן, אַזוי געוואָרן אַ ייִנגל; דער טויבער האָט געהערט ווי דער שטומער האָט געזאָגט צום בלינדן; זע נאָר ווי דער הינקע-דיקער לויפט; אַ טויבער האָט געהערט ווי אַ שטומער האָט דערציילט ווי אַ בלינדער האָט געזען ווי אַ קרומער אַזוי געלאָפּן (האַט גע-טאַנצט); וואָס זשע טוט גאָט? אַזוי די גאַנצע מַעשָׁה אַ לייגן; אַמת מיט לייגן צעריבן אַזוי גאָר ניט געבליבן; עס הייבט זיך ניט אָן (און עס לאָזט זיך ניט אויס); לאַ הֵיוּ דְבָרִים מְעוּסִים; לַהֲדַם; לַא הֵיָה וְלֹא יִבְרָא; עס אַזוי נישט געשטויגן (און) נישט געפּלויגן; לַא דוּבִים וְלֹא יַעַר; לַא דוּבִים וְלֹא יַעַר-ניט קיין בער און ניט קיין שוואַרצע יאַגדעס; דו וואָלסט אַזוי זיין (מײַנע שׁוֹנָאִים וואָלן אַזוי זיין) מיט דער נאָז; וואָלסט אַזוי האָבן די נאָז דינע (דין נאַרישן שַׁכְלֵל); וואָלסט אַזוי זיין אין אַייִגנהויף און איך בײַ דער קאַסע; ווי לאַנג קרענקען מײַנע שׁוֹנָאִים; ווי לאַנג ווערט ער אַוועקגעלייגט; צײַט לייגט ער אָן הענט און אָן פּיס; האָבן וואָל ער אַזוי דעם קאַפּ אויף זיך (ווי דאָס אַזוי אַמת); אַבער אַ ווייטער קוק אַזוי דאָס?; שׁפּײַ אים אָן אין פּנים (אַ פּוֹל פּנים); אַ העלפּט גיב דער וואַנט, אַ דריט־הילף אין ים אַרמין, די רעשטע אַרעמע־לייט; בײַ אַיך געשוואַרן ווי אום שבת פּאַרן; אויף זיינע רייד מעג מען בויען אַ קלויס-טער (*קען מען זיך אויסמאַכנהען); ער האָט אַ צונג אָן ביינער; ער קלאַפט מיטן לַמַד און וויל אַ מעמד; ער גיסט אַ מאָל אויף אַ לייגן

אַ קאַזאַק (אַ טאַטער); אָפּנאַרן דעם קרע-מער.

אַדי; ניטאַמת(דיק), ניט־וואָר, לַא זי; ניט־ריכטיק, פּאַלש, פּאַלשט רישל; אומ-וויסנשאַפּטלעך, ניט־פּאַרלאָזעך, ניט־פּאַר-לעסלעך, ניט־באַגרינדעט ← 323; אויסגע-טראַכט, פּאַבריצירט, ידערפּונדן, פּיקטיז; קינסטלעך, געפּעלשט, ניט־עכט, פּסעוודאָ גע-שריבן אין איינעם מיטן וואָרט; לייגעריש, כּוֹכְבִישׁ אַאָוֹו ← ס, פּאַלשע מענטשן.

ניט־געטריי, אומגעטריי, אומטריי, פּאַלש, ניט־ערלעך; ניט־אָפּן, ניט־אויפּריכטיק, ניט־אָפּנהאַרציק, צווייט־טישק, טאַפּלע־טישק, טאַפּלע־זיניק, גלאַטצונגיק, טאַפּלע־צונגיק, דיפּלאַ-מאַטיש, צווייט־טישק, צווייפּינימדיק; צבועקיש, צבועותדיק, צבויאַקיש, צבויאַצקע, צבועיש, היפּאָקריטיש, פּאַלטיש, פּאַלטיטישנע, קע-ציש, יעוויטיש, מאַקיאַוועליש, פּלומרשטיק, לַפּינימדיק, צופּלײַסנדיק; סימולאַטיוז; פּאַר-שטעלט, פּאַרברענדט, פּאַרמאַסקירט אַאָוֹו ← ו; כּיטרע, ישרוי; שאַרף, פּאַרשפּיצט, איבערגעשפּיצט, איבערשפּיציק, קליגעריש, ראַפּינירט, געמזורט, ממוזר(יש), משומדסקע, גיבליש, צייגעריש; קונציק, אָפּגעטאַנען; גע-שעדיקט, אויסגעמאַכט, געריבן, דורכגעטריבן, געבראַטן, געבילט; אײַן לייטיק, הינטערלייט-טיק; פּליפּיק, שעלמיש, וויטיש זי; געבּלאַפּט, בלאַפּעריש, בלאַפּעוואַטע; אָפּנאַרעריש, לייג-נעריש, פּאַרפירעריש, באַטריגעריש, שווינד-לעריש, אַפּעריסטיש, מאַרקשרייעריש, שאַר-לעאַטאַניש אַאָוֹו ← ס, פּאַלשע מענטשן.

פּאַרגלײַכונגען אַמת ווי אין אַ רעשטע וואָסער, ווי תּוֹרַת־לַאָקשן; ריכטיק ווי אין די גאַזעטן, ווי אין בלאַט; ריכטיק ווי אין קוימען אַזוי לייכטיק; פּאַלש ווי די עבּוּדה־זרה, ווי די גויישיקע אמונה (נאַמנה), ווי דער גויישיקער גאָט, ווי תּלוי; פּאַלש ווי אַ שאַנג, ווי אַ קאַץ; כּיטרע ווי אַ גנב, ווי אַ פּויקס. אינוו, פּראָז; הינטן אַרום; הינטערזעלעכץ;

כָּל הָאָדָם כּוֹזֵב—די צונג איז אַ לַיַּנְעֵר, די פֿען
איז אַ לַיַּנְעֵר; אַ לַיַּנְעֵר איז גַּלְמֵךְ צוֹף אַ
שְׂטוּמֵען—ביידע וָגַן נִיט דעם אָמַת; דעם לַיַּר
נערס נאַמֻנֹת איז ווי דעם מְסוּרֵס רַחֲמֵנֹת;
איבער אַ לַיַּנְעֵר מַאֲכֵט מען אַ בְּרַכָּה: שֶׁהַכֹּל
נְהִיָּה בְּדַכְרוּ; אַ לַיַּנְעֵר מוּז הָאָבֵן אַ גוּטן וְפָרוֹן;
הַרוּצָה לְשִׁקֵּר יִרְחִיק עֲדוּתוֹ; דער לַיַּנְעֵר
רעדט זיך זינע לַיַּנְעֵר אַזוי לַאֲנֵי בִּז ער גַּלְמֵבֵט
זיי אַלְמִינ; דעם לַיַּנְעֵר גַּלְמֵבֵט מען אַפִּילֹו אַן
אָמַת (ווען ער וָגַט דעם אָמַת) אויך נִיט; אַ
לַיַּנְעֵר גַּלְמֵבֵט נִיט קִינֵעִם; אַ לַיַּנְעֵר גַּלְמֵבֵט
קִינֵי מַאָל נִיט; מען קוקט אַזוי אין מויל אַרְמִינ
דעם לַיַּנְעֵר ווי דעם וְאָרְזוֹאָנֵער; בעסער וָגַן
„אִיךְ וְחִיס נִיט“ אַיידער בְּלִמְבֵן אַ לַיַּנְעֵר; אַ
לַיַּנְעֵר איז אַ גַּבֵּל און אַ גַּבֵּל איז אַ לַיַּנְעֵר; יוֹב
גַּעֲרַהִיט אַ לַיַּנְעֵר — אויף דער עֲלִטֵער אַ
גַּבֵּל.

[פֿאַלְשִׁקִיט, שווינדל] בעסער אַן ערלֵע
כער פֿאַטש אַיידער אַ פֿאַלְשֵׁער קוש; בעסער
אַ פֿאַלְשֵׁער גוּט־מַאָרְגֵן אַיידער אַן אָמַתֵער
שוואַרץ־אָר (גוּט־יָאָר); גוֹדְלָה אונאַת דְּבָרִים
מאַנאַת מָמוֹן; אַיִן עוֹנֵשֵׁן אֶלָּא אַם פֿן מוהֲרִיִן—
זיי נִיט קִינֵי נָאָר, מען וָאָל דִּיך נִיט פֿאַר־פִּירן;
הָאָב לַיַּב דעם צווייטן און לֵאָז זיך נִיט נאַרן פֿון
דעם ערשטן; פּבְּדָהּ וְחַשְׁנָהּ; אָפּנאַרן איז
קִינֵי קוֹנֵן נִיט (ובִּפְרָט אַ נָאָר); מען נָאָרֵט נִיט
יענעם (קִינֵעִם) נָאָר זיך אַלְמִינ; אַ וועלט נָאָרֵט
מען נִיט; אָפּנאַרן קען מען נָאָר אַיִן מַאָל;
דריי נִיט צו פֿיל, וְאָרֵעִם דו וועסט איבער־
דרייען; מען דרייט מיט יענעם אַזוי לַאֲנֵי בִּז
מען פֿאַרדרייט זיך אַלְמִינ; שְׁקַרֵל באַוויזן זיך;
קרוֹטִשְׁקֵעס באַוויזן זיך; פֿמִיף נִיט דער באַבֵּען,
וועסט נָאָרֵיט הָאָבן; קען מען—מעג מען; טאַן
טאַר מען נִיט, אָפּטאַן מעג מען; קענסט מוילִיִן,
וועסטו נִיט פֿאַר־לִיִן; אַ פֿאַלְשֵׁע וְאָגְשָׁאָל
הָאָט גָאָט אַלְמִינ אויך פֿלִינֵט; אַ יִידן איז אַ מִיצוּהָ
אַ טוֹבָה צו טאַן.

וען אויך: נִיט־זֵיִן 2, אַיִמיטאַציע 14, גלוֹיבן 329, קֵעוֹת
336, אַבסוּרד 338, נאַרִישְׁקִיט 340, פֿאַרהוילונג 351.

אויך; כָּל הַיּוֹצֵא מִפִּי שְׁקֵר; קִינֵי וְאָר וְאָרֵט
קומט פֿון זיין מויל נִיט אַרויס; חוץ שְׂמַע־יִשְׂרָאֵל
קומט קִינֵי וְאָר וְאָרֵט פֿון זיין מויל נִיט אַרויס;
די אויערן הערן נִיט וְאָס דָאָס מויל רעדט;
ער וָגַט נָאָר צוויי מַאָל אין יָאָר לַיַּנְעֵר—וּמוֹעֵר
און חִינְטֵער.

[פֿאַלְשִׁקִיט] קִינֵי פֿינְעֵר אין מויל דאַרף
מען אים נִיט אַרְמִילֵיִנ; אוי ווענט איר אַ גַּבֵּל;
פֿעטער, מען קען אַיִן!; ער קען קִינֵי צוויי
נִיט צײַל; * ער מַאֲכֵט זיך נִיט פֿיִשְׁעֵרִיק [שׂוּ];
אַן אָסֵתֵר מַגְדֵּת—וי מַאֲכֵט זיך תַּמְעוּחֵאֲטֵע; ער
איז אַחַד בְּפֶה וְאָחַד בְּלִב; וְאָס ער וָגַט דָאָס
מִינֵט ער נִיט און וְאָס ער מִינֵט דָאָס וָגַט ער
נִיט; זי קוקט אויף די גרויפן און מִינֵט נָאָר די
פֿאַסאַלִיעס; ער מִינֵט נִיט די הַנְּדָה נָאָר די
קִינִידִלֵעךְ (פֿאַלִירט־שִׁקֵּעס); ער מִינֵט נִיט די
חֵרוֹסֵת נָאָר די אַרְבַּע־כּוֹסוֹת; ער מִינֵט נִיט די
דְרָשָׁה נָאָר די בְּקָשָׁה; מִן הַשֶּׁפֶּה וְלַחוּץ; טוֹבֵל
וְשָׂרֵץ בִּידוֹ; אַ קוש אין פֿיסקל, אַ שְׂטאַךְ אין
הַעֲרֵצֵל.

[שווינדל] שמוֹר לִי וְאֶשְׂמוֹר לְךָ—אִיךְ לֵאָז
מִיךְ גַּענאַרן און דו לֵאָז דִּיךְ גַּענאַרן; עס איז
הִימֵל און ערד און שווינדל; עס איז די מעשה
פֿון דעם יִידן מיטן צִינְיֵנער; דעם צִינְיֵנער
קומט נָאָךְ צען פֿאַרעס אַרויס; הָאָסֵט אויס־
גַּענאַרט די בכורה מיט דער בְּרַכָּה, גִּיב וּשְׁע
כָאָטש דעם טאַפּ מיט לִינְדוֹן!; לֵאָז ער אויך
וויסן פֿון אַ גוּטן ביסן; ער וועט דיר אַרְאָפ־
דרייען דעם מאַרדך מיטן פֿאַרדך, מיט לַיַּב און
לַעבֵן.

שפּר: [וְשִׁקֵּר] שְׁקֵר אַיִן לֹו רַגְלִים; דער אָמַת
הָאָט פֿיס, איז ער אַנט־לֵאָפֵן, דער שְׁקֵר
הָאָט קִינֵי פֿיס נִיט, איז ער דאָ גַעב־לִיבן; דער
שִׁיכּוֹר פֿאַלֵט אַלְמִינ, דעם שְׁקֵר דאַרף מען אַ
שׂוּפּ טאַן; מיט לַיַּנְעֵר קומט מען ווייט, אָבֵער
נִיט צוריק; דער בעסטער לַיַּנְעֵר איז דער אָמַת;
בעסער אַ מִיאוסער אָמַת אַיידער אַ שִׁינְעֵר;
לַיַּנְעֵר; זיבן איז אַ לַיַּנְעֵר (אַכט איז נִיט קִינֵי אָמַת);
אַ גוֹטֵער לַיַּנְעֵר איז אויך אַ מַאָל ווערט גַעלֵט;

—אינע; רבי, איך גיי שעכטן די הינער—ווי? —אינע.

שפר: מען קען מאַכן דעם קלום גרעסער ווי די נאַכט; דער טייל איז ניט אזוי שוואַרץ ווי מען מאַכט אים.

זען אויך: אַבסורד 338, שלעכטפאַרשטונג 350, שקר 363, וויץ 518, באַרימער 550, לויב 583.

365. צייכן

ס: באַצייכענונג, מאַרקירונג, סימבאָליזירונג אַזוי ווי "סִימן, צייכן, אינסייגניע, זנאק, וויעכע, פֿיצע; סימבאָל; עמבאָלעם; טאַטעם; וואַרצייכן, פֿאַרצייכן, סימפּטאָם; סיגנאַל, קעגנסיגנאַל; מאַרקירצייכן, מאַרקצייכן, מערקצייכן, קענצייכן, דערקענצייכן, אונטערשיידצייכן, קענט; שטריך, יגעוויכטצונג, ליינע, כאַראַקטעריסטיק; געבוירנצייכן, דעבערל, פֿרימעטע, פינטעלע; איינשניט, איינדרוק, קאַרב; סימן מוֹבַהק, סימן דצ"ך וישן. ווייזער, צייגער, האַנט, טייטל, אַנזויזער, אַנזייגער; מַראַה־קוֹם, שליס, מפתח, אינדעקס, זוכצעטל, אינדיקאַטאָר, עקספּאַנענט. מימיק, פֿינענערשפּראַך, זשעסטיקולאַציע; באַזעצונג, זשעסט, ווייז, צייג, מאַך, פֿאַך, וויי, שוונג; זאַקסל'ן צי, זוק, הייב, קוועטש; נקאַפּ פֿיר, שאַקל, נייג; קוק בליק, וונק; גרימאַסע, מינע.

וואַרטצייכן, פֿאַרזאָל, פּאַסיב(יר)וואַרט, האַסיב, לע, לִאָזונג, מאַטאָ; קלינגוואַרט, סלאָגאַן וישן; שבוֹלַת; שלִאָגוואַרט, רעפּליק, שטיכּוואַרט. אידענטיפֿיצירצייכן; האַנטשריפֿט, האַנט, פּאַטשעראַק, פּאַטשערקע; (אייגנאַטיקע) חתימה, אויטאָגראַף, אונטערשריפֿט, סיגע, סיגנאַטור; שריפֿטצייכן, מעטקע, מאַגנאַראַם, אָות, בוכשטאַב, ציפֿער; חותם, חתימה, שטעמפֿל, זיגל, פעטשאַט; זשירע, אַטעסי טאַציע, אינדאָרסירונג, אינדאָרסאַציע, אינדאָרסמענט וישן.

זומא 364, דיטעראַטור 381, גיבּה 382, גיבּ 383, אומרעכטפֿאַרטיקייט 574, חגיגה 585, צביעות 611, קישוף 615.

364. גוזמא

ס: גוזמאדיקייט, איבערגעטריבנקייט, באַמבאַסטישקייט אַזוי ווי "איר; איבערטרייבונג, פֿאַרגרעסערונג, אוטירונג אַזוי ווי "הגומה, הפֿלגה, היפּערבאָליסם; גוזמא, היפּערבאָליע, היפּערבֿל; באַמבאַסטיק; אַ שטורעם אין אַ גלאָז וואַסער; גראַטעסק, שאַרוש, בורלעסק, עקסטראַוואַנאַנץ, קאַריקאַטור אַזוי ווי 518 ←

איבערטרייבער, בעל־מוֹם, בעל־גוזמא; באַרימער ← 550.

ווי: איבערטרייבן, מוֹם זיין, מִפֿליא זיין, מִפֿליג זיין, אוטירן; איבערציען דאָס שטריקל (דעם בויגן); איבערכאַפּן (אַריבערכאַפּן) די מאָס; מִפֿריו על המידה זיין; איבערפֿעפֿערן, איבערוואַלצן; אויפֿבלאָזן, צעבלאָזן, צעשמירן; צעלייגן אויף טעלעלעך; פֿאַרגרעסערן, דראַמאַטירן; איבערשאַצן, איבערלויבן ← 583; מאַכן פֿון אַ פֿליג (מילב) אַ העל־פֿאַנד; מאַכן פֿון אַ וואַרט אַ קוואַרט; מאַכן ופֿון עפעס אַ פֿירוש (אַ פֿאַראַד, אַ גאַנצן יש, אַ גאַנצן פֿאַרלאַג, אַ ווען, אַ גאַנץ געשלידער, אַ גאַנץ שפּענצערל, אַ גאַנצן אוכל, אַ גאַנץ מאַכל, אַ דריט געריכט, אַ בראַטן, אַ צימעס, אַ גאַנצן יום־טוב, אַ גאַנצן שלִש־סעודות); מאַכן פֿון אַ האָר אַ גאַר; *מאַכן אַ ווען פֿון אַ ליאָדע פֿאַרץ; שטעלן אַלץ אויף די פֿיסלעך. אַדי: גוזמאדיק, היפּערבאָליש, באַמבאַסטיש; עקסטראַוואַנאַנט; קאַריקאַטוריש, שאַרזשירט; איבערגעטריבן, אוטירט; פֿאַרגרעסערט, דראַמאַטירט; איבערגעפֿעפֿערט, איבערגעוואַלצן, צעבלאָזן, צעשמירט.

פֿראָז: עס איז גיכער ניט־דערטריבן ווי איר בערגעטריבן; הכצעקתה? קוילעט מיר מינע גענדו; קוילע מיר מינע גענדו—ווי? 518?

[שאַנדצייכנס] שאַנדפֿלעק, באַנדצייכן, באַנדמאַרק, באַנד, ברען, אינברען, סטיג מע, קינס צייכן.

נפֿלאַצצייכן לאַנדצייכן, ים־צייכן, גרע־נעץ־צייכן, צירוב, חענצייכן, ריכטצייכן, חער וויזער; גרענעצשטיין, מײַל(א)שטיין, מײַל(א)־סלופ, מײַלפֿאַסט [אײן]; אַנקער־צייכן, באַיע.

ליכטצייכנס ליכטסיגנאַל, פֿייער־צייכן, פֿייער־סיגנאַל; ראַקעט(ע), לאַמפּ, רעפֿלעק־טאַר, פּראָזשעקטאָר, שינוואַרפֿער, ליכט־ואַרפֿער; זוכ־ליכט; פֿראַנטליכט, רוקנליכט; גריליכט, רויטליכט אַאָװ; לײכטטורעם, פֿאַראַ, לײכטהויז, ליכטטורעם.

[וועטער־צייכנס] וועטער־סיגנאַל, שטר רעם־סיגנאַל אַאָװ; פֿליווער, וועטערהאַן, ווינטפֿענדל, וואַלקנפֿענדל.

צייכן פֿון דער צייט; צײַטגײסט, עיקבֿות המשיח, עיקבֿתא דמשיחא.

סימבאָליק, סימבאָליזם; סימבאָלאָגיע, סימפּטאָמאַטאָלאָגיע, סעמיאָלאָגיע, טיפּאָ־לאָגיע; טאַטעמיום; פּאַטאָגנאַמיע.

סיגנאַל־געבער, סיגנאַליסט, סיגנאַלער, סיגנאַליזאַטאָר.

וװ: האָבן (אויף זיך) דעם צייכן (די כאַראַק־טעריסטיק, דעם שטעמפֿל) פֿון; זײַן דער צייכן (סימן) פֿון; שטיין אַנשטאַט (יפֿאַר); סימבאָליזירן.

מאַכן (געבן) אַ צייכן (אַ סימן, אַ סיגנאַל אַאָװ) < 0; סיגנאַליזירן, זשעסטיקולירן, זגעסטיקולירן, זדזשעסטיקולירן; ווייזן, אָנ־ווייזן; וויילן צײַגן, אָנצײַגן; טײַטן, זדיטן, זאַג־דיטן, טײַטלען; מאַכן (פֿאַכען, פֿאַכן, ווייען, שוויגען) מיט דער האַנט; צײַען (צוקן, הייבן, קוועטשן, פֿירן) מיט די אַקסלען; שאַקלען (נייגן) מיטן קאָפּ; קוקן (בלויקן, פינטלען, וויר קען) מיט די אויגן < 202; מאַכן (שטעלן) אַ צייכן, אַ סימן אַאָװ < 0; (באַ)צײכענען, מאַר־קירן, באַנדיקן, באַנזן, (באַנז)מאַרקן,

[מכשירים] שטעמפֿל, זיגל, בלעטל, פּע־שטאַטקע, סטעמפּ [אײן]; דאַטע־שטעמפֿל, נומער־ריש־שטעמפֿל; חותמ־רינג, סיגעט, זיגל־רינג, נומער־שטעמפֿל, ראַבער־סטעמפּ [אײן]; שטעמפֿל־פּרעס.

געבוירן־שײַן, געבורט־שײַן, מעטריקע, מענ־טריקע; פּאַס, פּאַספּאָרט, פּראַשפּאָרט, וויד, פּתיבֿה, סקריפּאָליניע [מלן]; קאַרטע, קאַרטל; ווייט־קאַרטע, קאַרעספּאַנדענטן־קאַרטע אַאָװ; בילעט; ביכל; אַרבעטביכל, מיט־גלידביכל אַאָװ; [סאַן] פּאַרטבילעט, פּראַפֿ־בילעט; טעאַטער־בילעט, באַנבילעט אַאָװ; לײטער, זפּאַרשײַן; פּאַסירשײַן, פּשעפּוסטקע; פּאַספּאָרט; אינטר־קאַרטע (קאַרטל), קאַנטראַמאַרקע; [אײן] טיקעט, פּעס.

פֿאַבריק־צײַכן, מאַרקע, שוצמאַרקע, פֿאַבריק־מאַרקע, טריידמאַרק [אײן]; פּראָבע; זילבער־פּראָבע, גאָלדפּראָבע; עטיקעט, יאַרליק, באַנדעראַל, לײבל [אײן]; פּלאַמבע, בלײַער; מאַרקע, פּאַסטמאַרקע, זפּאַסט־צײַכן, פּאַטשטמאַרקע, זבריומאַרקע; שטעמפֿל־מאַרקע, זערבאַווע מאַרקע, אַקטן מאַרקע; געוואַשענע מאַרקעס; פּילאַטעליע, סימבאָלאָגיע.

[ועמבֿלעמען] מן־דוד, שטערנס און שטרײַפֿן, סערפּ און האַמער, האַקנקרייץ, סוואַסטיקע אַאָװ; פּאַן לײַר פּאַנען, פּענער; פּאַנע לײַר פּאַנעס; באַנער, בוניער [אײן]; פּלאַג, סטאַנדאַרד, שטאַנדאַרד, אַריפּלאַג.

אַדל־צײכנס הערב, זגערב, קריינדל, שילד, הערבשילד, ציפֿרע; העראַלדיק, גע־ראַלדיע.

ראַנגצײכנס מונדיר, ליוורעע; שליפֿע, עפּאָלעט, טרעס(ט)ל, פּאַנאָוע, אַקסל־באַנד, אַרעמבאַנד, אַרעם־בינדע; בענדל, שטרײַף, פּאַסיקל; קאַקאַרדע, קנעפֿל, בלעכל, שטערן, אַדלער.

[ערך־צײכנס] מעדאַל, אַרדן, קרייץ, ערני ברעט; רויטע ברעט [אײן]; טאַבלעט; ערך וויקל.

אָבערליסק, פֿיראַמידען, שטיין, מצֶבֶה, זייל־
שטיין, מעמענטאָ מאָרי; מאָנאָליט, טריליטי,
דאָלמען; אוהל, מאָוואָליי - 245; געדענק־
טאַחל, טאַבלעט; געדענקבוך, געדענק־
בלעטל; צוואה, זטעסטאַמענט.

דאָקומענט, (גע)שריפֿט, געשריפֿטס, רע־
קאָרד, אַקט, אַפֿידיוויט [אַפּ]; גבֿית־עדות,
דעפּאָזיציע, פּאָקאָזאַניע; פּראָטאָקאָל, פּראָ־
טאָקאָל־בוך; אוניווערסאַל; וויס בוך, וויס־
בוך, בלוי בוך, בלויבוך אַאָו; דאָקומענטן
בוך, באַרדעראַ.

טאַחל, רעקאָרד, דיסק, טראַנסקריפּציע,
(מוויק)פּלאַטע, פּלאַסטיקע; מעמאָריאַל,
מעמאָראַנדום; טאַגבוך, לאַגבוך, זשורנאַל;
פּינקס, אַמאַנאַך; כּראַניק, קראַניקע, אַנאַלן;
געשיכטע, היסטאָריע - 381; ייִחוּס־בריוו,
ייִחוּס־צעטל, ספּרייִחוסין; שלש־הייִחוסין;
גענעאַלאָגיע; ספּר הזכּרונות, גאַלדן בוך;
אַרכיוו, מוזיי, שאַצקאַמער, ביבליאָטעק
- 379.

רייסטער, רייסטער, רעגיסטער; אינווער־
טאַר, אויסשטיק; פּאַטענט־רעגיסטער, זאַך־
רעגיסטער אַאָו; נעמען־רעגיסטער, צענו,
סקאָוקע; פּאַנעל, קאָדאַסטער, קאַטאַסטער;
מעטריקע־בוך; אינדעקס, זוכצעטל, זוכצעטל
פּון נעמען, זוכצעטל פּון ענינים אַאָו; מראּהי
מקומות; נאַמען־וויזער; ווער איז ווער;
רשימה, פּאַרצייכעניש, ליסטע, ליסט; זאַמל־
ליסטע, שכירות־ליסטע, צאַל־ליסטע, פּיראַל
[אַפּ], פּאַסט־ליסטע, מיליגליסט [אַפּ] אַאָו;
צעטל, חשבון; סך־הכל־רשימה, סוואַדקע;
פּרינציפּלע, פּרינציפּלע, פּרינציפּלע;
פּראָספּעקט; סינאָפּסיס, קיצור, תּמצית;
פּראָגראַם; מעניו, שפּיזיצעטל; קאַטאַלאָג,
קאַרטל־אינדעקס, קאַרטאַטעק, פּיל [אַפּ];
טאַבעלע; קאַרטאַגראַם.

שמן, צעטל; געוונטשמן, קראַנקשמן
אַאָו; משכּוֹצ־צעטל, לאַמבאַרד־צעטל אַאָו;
קבֿלה, קויט, קויטל, קויטאַנציע, רעציפּיס;

מעטען, נומערירן, לעכערן, באַנדעראַלירן,
אויפֿלעפּן, פּראַנקירן.

חתמענען ויך, אָפּחתמענען ויך, אונטער־
חתמענען ויך, צוּחתמענען ויך, צעחתמענען
ויך; געבן (שטעלן) אַ חתימה; אונטערשריבן
ויך, צעשריבן ויך, פּונאַנדערשריבן ויך;
אַוועקלייגן דעם טאַטן; צייכענען, אונטער־
צייכענען, סינען [אַפּ]; אַטעסטירן, זשירירן,
אינדאָרסירן, ענדאָרסן [אַפּ]; שטעמפּלען,
זטעמפּלען, זטעמפּלען, סטעמפּן [אַפּ],
זיגלען; לייגן אַ פּלאַמבע, פּלאַמבירן.

אַדי; אינדיקאַטיוו, רעפּרעזענטאַטיוו, טיפּיש,
סימבאָליש, סימפּטאָמאַטיש, דיאַקריטיש,
זאָראַקטעריש, כאַראַקטעריסטיש, עמבּלע־
נאַטיש, דעמאָנסטראַטיוו - 51; באַקאַנט,
באַקאַנט, באַקענט, באַזווסט; צו דערקענען
לויט (נאָך... נאָך).

כּראָו; [אַפּ] אַ סימן־אַ לאַקש אויף דער באַרד
(אַ וואַראַנע אויפֿן דאַך, אַ גוי אין אַ גרוי
היטל, די באַבע איז מיט אַ נאָז).

וען אויך; באַזונדערקייט 51, דערווייניג 318, פּאַרויס־
זאַטונג 345, זינען 347, אינפּאַרמירונג 353, וואַרענונג 431,
רעקאָרד 366, פּישוף 615.

366. רעקאָרד, רעקאָרדירונג

ס: רעקאָרדירונג, פּאַרצייכענונג, רעגיסט־
רירונג אַאָו; אַינשרייב, אַריינשרייב,
פּאַרשרייב, אָפּשרייב, אַריינטראַג אַאָו - וו;
רעגיסטראַציע, רעגיסטראַטור; אימאַטריקל־
לאַציע, קאַנסקריפּציע; אינווענטאַריאַציע,
טאַבולאַציע; פּתיבה, וויזע, יאָווקע.

רעקאָרד, זכּר, פּאַמאַנטיק; שפור,
סליאַד, סליד, צייכן, קענט; פּראַך, חשש,
גינצן, לחלוחית; רעשטל, איבערבלייב,
בלייב, רעליקוויע; דרוק, אָפּדרוק; פּינגער־
צייכן, פּינגער־אָפּדרוק; פּוסצייכן, פּוסאָפּ־
דרוק; טראַט; בערטילאָן־סיסטעם; געדענק־
שטיין, דענקמאַל, מאָנומענט, פּאַמאַנטיק,

שפר: מיט אַ שטאַלקע איז ווי מיט אַ האָק; שוואַרץ אויף וויס אַטשי קאַליט; (וואָס עס איז) אָנגעשריבן מיט דער פּען וואָל אויס-האַקן ווער עס קען.

וען אויך: דער חובונג 318, צייכן 365, בוך 379, ליטעראַ-טור 381.

367. אָפּמעקונג

ס: אָפּמעקונג, אָפּווישונג, אויסשטרײַכונג אַאָ״ו ← אַי; מעק, קלעק, מחק.

[מכשירים] מעקער, ראַדירער, (ראַדירט) גומי; קלעקפּאַפּיר, קלעקער, קלעק, פּלייס פּאַפּיר, פּלייצפּאַפּיר, זלעשפּאַפּיר, זלעשער, זעש, נעצקע, בלאַדער [אַס]; זעמדער, בריוור זאַמדל; שוואַם.

וו: מעקן, אויסמעקן, אָפּמעקן, פאַרמעקן; קלעקן, אָפּקלעקן, אויסקלעקן, פאַר-קלעקן, זלעשן, אויסזעשן, אָפּזעשן, פאַר-זעשן; אָפּנעצן; שטרײַכן, אויסשטרײַכן, פאַר-שטרײַכן, פאַרשטרײַכען; אָפּרײַבן, אויסרײַבן, פאַררײַבן; אָפּקראַצן, אויסקראַצן; אָפּ-דראַפּען, אויסדראַפּען; אָפּקריצן, אָפּריטשן; אָפּוואַשן, פאַרוואַשן; אָפּווישן, פאַרווישן; גיט זאַָן קיין סימן (קיין זכר, קיין שריד ופּליט אַאָ״ו) ← 366.

אַדי: געמעקט, געשטראַכן, אָפּגעווישט, פאַר-ריבן אַאָ״ו ← ״.

וען אויך: צעשטערונג 107.

368. אָפּבילדונג

ס: בילדלעכקייט, ענלעכקייט, קינסטלעריש-קייט אַאָ״ו ← אַי; מאַלונג, שניצונג, ראַ-דירונג אַאָ״ו ← ״; פּערזאָנליכקאַציע; (אָפּ)-בילדנדיקע קונסט; שיינקונסט, פּלינקונסט; קונסטאַרבעט, דראַטאַרבעט, קונסטווערק, מייסטערווערק, שעדעווער; אַבסאָלוטע, אַר-כאַישע, אַרכאַיסטישע אַאָ״ו קונסט.

דובליקאַט, דופּליקאַט; צערטייליקאַט, סער-טייליקאַט, באַשטעטיקונג, צייגעניש; היתר, הכשר; אַטעסטאַט, מאַטורע, דיפּלאָם; נרבו סמיכה, סמיכות, היתרהוראה; [שוחט] קבלה; פּאַטענט, טשאַרטער, שיינצעטל, בלעטל, זייצעניץ, ליינסנס [אַס]; ווינשמן, קאַרטאַ פּאַ-ביטו [פּוילן].

[מכשירים] מעכאַנישער רעקאָרדירער, רעקאָרדיר-אַפּאַראַט, רעקאָרדיר; אויפ-נעמער, אָפּנעמער; רעגיסטריר-אַפּאַראַט. סעקרעטאַר, סעקרעטער, שרײַבער, סופּרהאַקער, געדענקער [אַי]; פּראַטאַקאַל-סעקרעטאַר, פּראַטאַקאַל-שרײַבער, פּראַטאַ-קאַליסט, פּראַטאַקאַל-אַנט; סעקרעטאַריאַט; רעקאָרדירער, רעגיסטראַטאַר, רעגיסטראַר; רייסטער-פּירער, צענווס-נעמער, צענוועמער; נאַטאַר, נאַטאַריוס, נאַטאַרעס, רעזיענט, נאַטאַרי-פּאַבליק [אַס]; פּראַטאַנאַטאַר; קראַ-ניקער, כראַניקער, אַנאַליסט, היסטאָריקער ← 381; אַרכיוואַר, אַרכיוויסט, אַרכיוואַ-ריוס.

וו: פאַרשרײַבן, פאַרצייכענען, אויפצייכע-נען, פאַרנאָטיין, פאַרפּיקסירן, (פאַר)-פּראַטאַקאַליין; מאַכן אַן אַקט (אַ פּראַטאַ-קאַל אַאָ״ו); דאָקומענטירן, וויירן, אַיני-מעלדעוועטן, יאָווען, ״אַיאָווען; רעקאָרדירן; אַוועקשטעלן אויפֿן רעקאָרד; כראַניקירן; פאַרשרײַבן שוואַרץ אויף ווייס; פאַרשרײַבן אין ספּרהוכרונת (אַין די קראַניקעס, אין ספּר פּראַל)ניק [אַס]; פאַרשרײַבן זיכר עולם; (פאַר)רעגיסטרירן זיך, אַינשרײַבן זיך, פאַר-שרײַבן זיך, (אַ)מאַטריקולירן זיך, אַיני-מעלדעוועטן זיך, (וואָ) יאָווען זיך; אַינשרײַבן, אַרינשרײַבן, אַרינשטעלן, אַרויפּשטעלן, בוכן, אַרויפּשרײַבן; אַינצייכענען, אַרינצייכענען, אַרינשראַגן, אַינזעטאַריירן, אָפּשרײַבן, אָפּ-צייכענען, אויסשרײַבן, אויסצייכענען; איבער-שלאָגן, נעמען אַינזעטאַר, מאַכן מדידה; טאַ-בולירן, קאַטאַלאָגירן.

פֿאַעלִיזם; דילֶעטאַנטים; אייריטמיע, איי־ריטמיק.

ושרֶן איטאַליענישע, באַלאַגער, פֿלאַג־רענטינער, מיִלאַנער, מאַדענער, פאַרמער, נעאַפּאַליטאַנער, פּאַדוּאַנער, פּאַדוּער, רוימישע, אומברישע, ווענעציאַנער, ענגלישע, פּראַנציזישע, פֿלאַמישע (פֿלעמישע), רוסישע, דײַטשישע, שפּאַנישע, ראַפּאַעלישע אַאָװוֹ שול־בילד, אָפּבילד, אָפּמעל, געמעלענעכץ, געמאַלעכץ, מענטשעלע, קיסר־מענטש, קיי־סער־מענטש, קאַרטײַנע, מאַל־עוואַניע; [אַ] פיקטשור, פיקטשע; גלײַכעניש, דמות, דײַמון, דוגמא, שטאַלט, געשטאַלט, צורה, מראה, תמונה, צלם, אויסוּען, פֿנים, געזיכט, זאַג־געזיכט, קל־סתר־פֿנים, אימאַוש; פֿיגור, שטעל־פּאַזע, פּראָפּיל, קאַנטור, סילוועט; גאַנצע (פּולע) גרייס (לענג); לעבנסגרייס, האַלב־לענג, דרײַפֿערטל, ברוסט, קאַבינעט, ביסט, טאַר־סאַ, קאַפּ.

מיניאַטור־בילד, זשאַנער־בילד, נאַטור־מאַרט, לֶאָנדישאַפֿט, פּיזאַוש, שטיל־לעבן, פּאַר־טרעט, אויטאָפּאַרטרעט; נאַקטורן, נאַכט־בילד; אַקט, נײַ, נײַד; גרופּנבילד; סילוועט, שאַטנבילד; קאַריקאַטור; קאַרטון [אַ]; רע־בוס; דעקאָראַציע; מאַקעט; אייל־בילד, לײַווּנט; אַרײַנגאַל, קאַפּיע, רעפּליק(ע), רע־פּראָדוקציע, אימיטאַציע.

[צײַכונקנסט] צײַכ(ע)נערײַ, רײַסאַוואַניע; צײַכענונג, טראַסע, אַוואָר, אַוואָרע; אַרנאַ־מענט, חײַנעטקע ← 113; דעסן; אײַז־טראַציע, אײַלומינאַציע, ראַנדי־צײַכענונג; מאַנאַ־גראַם, דיאַגראַם, דיאַראַם, נעאַראַם אַאָװוֹ; איכנאַגראַפֿיע, קאַרטאַגראַפֿיע.

גראַווירקנסטן גראַווירונג, שטיכל, ראַ־דירונג, אײַסהאַמערונג, צײַעל־ירונג, טאַטירונג, פּונקטור; שטעמפּל־גראַווירונג, פּלאַטן־גראַווירונג; קופּערשטאַך, קופּערשטיך; שטאַל־גראַווירונג, שטאַל־שטאַך, שטאַל־שטיך; קריי־גראַווירונג, האַלץ־גראַווירונג; האַלב־טאַך־גראַ־

[מאַל־ערײַ] אַבסאָלוטע מאַל־ערײַ, היס־טאַרישע מאַל־ערײַ, פּאַרטרעטן־מאַל־ערײַ, פּאַרטרעטור; פּיזאַוש(לֶאָנדישאַפֿט)־מאַל־ערײַ, זונמאַל־ערײַ, פּערספּעקטיוו־מאַל־ערײַ, ים־מאַל־ערײַ, בלומען־מאַל־ערײַ, וואַנטמאַל־ערײַ, פּרעסקאָמאַל־ערײַ, אַל־פּרעסקאָ, טאַב(ו)־לֶאָ־טור; דעקאָראַטיווע קונסט, סצענישע מאַל־ערײַ, בינע־מאַל־ערײַ, סצענאַגראַפֿיע; קלײַמאַל־ערײַ, מיניאַטור־מאַל־ערײַ, סקיצן־מאַל־ערײַ, שילדן־מאַל־ערײַ אַאָװוֹ; אייל־מאַל־ערײַ, אַקוואַרעל־מאַל־ערײַ, פּאַסטעל־מאַל־ערײַ, טעמפּעראַ־מאַל־ערײַ, סאַושע־מאַל־ערײַ, שטיפּטמאַל־ערײַ, סאַמעט־מאַל־ערײַ, גלַז־מאַל־ערײַ, פּאַרצעל־מאַל־ערײַ, גראַפֿיטאַ־מאַל־ערײַ, עמאַל־מאַל־ערײַ, גיפּסמאַל־ערײַ, וואַקסמאַל־ערײַ אַאָװוֹ; איינפאַרב־מאַל־ערײַ, מאַנאַכראַמי; פּיל־פאַרב־מאַל־ערײַ, פּאַל־י־כראַמי; אַלֶאָפּרימאַ; אַלֶאָגראַפֿיע, סטע־רעאַגראַפֿיע אַאָװוֹ.

צײַכענונג; אויפֿצײַכענונג, פּאַרצײַכענונג; סקיצע, עסקיו, קאַנצעפט, אַנוואָרף, זאַנוואָרף, זאַנטוואָרף, שטודיע, עטיוד, קאַמפּאָזיציע; קריי־צײַכענונג, פּעדער־צײַכענונג, טוש־צײַכענונג, אַקוואַרעל־צײַכענונג, פּאַסטעל־צײַכענונג אַאָװוֹ.

וסטילן בֶּבֶלִיש, באַבילֶאָניש, אַשוריש, זאַסיריש, מיצריש, עגיפּטיש, גריכיש, דאַריש, אַטיש, קאַריניש, יאַניש, ראַמאַניש, ראַמאַ־נעסק, מחמדאַניש, גאַטיש; גאַטיק; לֶוּבאַק, אַנטיק, רענעסאַנס, באַראַק, באַטיק, ראַקאַקאַ, אַמפּיר, טרעטשענטאַ, קוואַטראַטשענטאַ, טשינ־קוועטשענטאַ, דירעקטאָריע, דירעקטאָר־מיטל־צײַט, טעדעסקאַ, טעמפּעראַ; לֶאָפּידאַר־סטיל; סטיליאַציע.

ראַמאַנטים, נײַ־ראַמאַנטים, סימבאָליזם, אידעאָליזם, קלאַסיציזם, רעאַליזם, סוררעאַ־ליזם, נאַטוראַליזם, סופּערנאַטוראַליזם, סע־צעסיע, אימפּרעסיאָניזם, עקספּרעסיאָניזם, אימאַזשניזם, דאָדאַיזם, אַקאַדעמיום, ראַ־

ראמע, פראספעקט, פערספעקטיוו, פערע-
ספעקטיוו; פויגל-פערספעקטיוו; אטמאספער,
ליכט, שאַטן.

סטודיאָ, אַטעליע, וואַרשטאַט; צייכנטיש,
צייכנברעט, מאָלברעט; מאָדעל, מאָדעלקע;
סעאַנס, ויצונג.

[מכשירים] צייכנויך, סקיצירבוך, סקיציר-
בלאָק, סקיצירהעפּט, סקיצירפּאַפּיר, צייכ-
פּאַפּיר, קאַלקע; קאַנווע, לייחונט, קאַלקיר-
לייחונט, קאַלקיר; פענדול, פינול, מאָל-
פענדול; צייכנבלעך, ריטספּעדער, צייכנ-
קרייז, שוואַרצבלעך, צייכנפּאַרב, צייכנטיש,

טויש; וואַסערפּאַרב, אַקוואַרעל, איילפּאַרב
אא"וו ← 293; פּאַרבקעסטל; פּאַליטרע;
גראַווירנאָדל, גראַווירשטיפּט, קריצנאָדל,
שטריכנאָדל, גראַבשטיכל, שפיץ, טאַטיר-
נאָדל, ראַדירשטיפּט; שניצער-געזיג, מאָדע-
לייג-געזיג; שטאַמפּ; פּלאַטע, שטאַלפּלאַטע,

קופּערפּלאַטע; שטיין, מירמל, מאַרמאַר,
בראַנדו; טעראַקאָטע, פּאַרצעלע, פּאַיאַנס.
צייכנשול, צייכנאַקאַדעמיע; מאָלערשול,
מאָלער-אַקאַדעמיע, קונסט-אַקאַדעמיע; מוזיי,
קונסטמוזיי, קונסט-גאַלעריע, בילדער-גאַ-
לעריע; בילדער-זאַמלונג, בילדערבוך, אַל-
בום, אַלבאָם; פינאַקאַטעק, גליפּטאַטעק;
אויסשטעל, אויסשטעלונג; קונסט-אויסשטע-
לונג, בילדער-אויסשטעלונג, עקסהיביציע,
וויסנשאַפּט; עקספּאַנאַט.

[קונסטלערס] קונסטלער, אַרטיסט; באַ-
העמיען; קונסט-האַנטווערקער; מאָלער, מאַ-
לער, מעלער, פיניטער [אמ]; פּאַרטערטן
מאָלער, פּאַרטרעטיסט; אַנימאַליסט; לאַנד-
שאַפּט-מאָלער, פיזיאָמיסט; בינע-מאָלער,
סצענע-מאָלער, דעקאָראַציע-מאָלער, דעקאָ-
ראַטאָר, דעקאָרירער, סצענאַגראַף; מיניאַ-
טוריסט, עמאַליסט; פּערספעקטיוו-מאָלער,
זשאַנער-מאָלער, פּרעסקאַ-מאָלער אא"וו
← אויבן מאלעריי.

צייכענער, פּאַסטעל-צייכענער, אַקוואַ-

ווירונג, מעצאַטינטע, אַקוואַטינטע, לייטאַטינטע;
פּראַצעס-גראַווירונג; רעליעף-אַרבעט.

קסילאָגראַפֿיע, גליפּטאַגראַפֿיע, לייטאַ-
גראַפֿיע, צינקאַגראַפֿיע, דאַקטילאָגראַפֿיע,
סטילאָגראַפֿיע, קאַלקאַגראַפֿיע, עלעקטראַ-
גראַפֿיע אא"וו; סטערעאָטיפֿיע, גראַפֿאָטיפֿיע,
כראַמאַטיפֿיע; פּאַליטיפֿיע, פּאַליטיפֿאַוש;
פּעטראָגליפֿיע, גליפּטיק, אַנאָגליפּטיק, לייטאַ-
גליפּטיק אא"וו; עלעקטראַפּונקטור.

גראַוויר, פּאַטאַגראַוויר, ראַטאַגראַוויר,
עלעקטראַגראַוויר, האַלצגראַוויר; טאַטו,
קריצבילד; קמיע, קאַמעאַ.

[שניצערין] שניצאַרבעט; האַלצשניצערין,
העלפּאַנדבין-שניצערין אא"וו; האַלצשניט,
שניצונג, געשניץ.

[מאָזאַיק] מאָזאַיק, אינטאַרסיע, אינקרוס-
טאַציע.

[סקולפּטור] פּלאַסטישע קונסט, מאָדע-
לייג-קונסט; אַבסאָלוטע פּלאַסטיק; סקולפּ-
טור, שטיינבילד, סטאַטוע, סטאַטועטקע, פּסל,
געץ, געטש, גולם, עפּיגעיִע; וואַקספּאַיגור; טאַק,
יפּופּע, פּאַפּקע, מאַריאַנעטקע; מאַסקע,
מאַשקאַרע; אימפּרעסיע, אַפּדרוק; אַפּפּאַטש;
גיפּסאַפּדרוק, גיפּסאַפּוגוס, גיפּסאַפּפּאַטש.

[שולן אין סקולפּטור] אייגנער, אַטישע,
כיאָסער, פּערנאַמענישע, סאַמיאַסער אא"וו.
[טעפּערקונסט] טעפּערין, מאַיאָליק; קע-
ראַמיק, יסעראַמיק; קעראַמאַגראַפֿיע.

[טעכניק] סטיל, שול, זשאַנער; טאַן,
גרונטטאַן, האַלבטאַן, שאַטן-ליינע, ניואַנס,
שאַטירונג; טעכניק; (גע)שטאַלטונג, בילדונג,
פּורעמונג, פּאַרמירונג; פּאַרעם; פּראַפּאַרציע;
אַקאַדעמישע פּראַפּאַרציעס; בולט, רעליעף,
פּלאַכרעליעף, באַרעליעף, אַרעליעף, הויכ-
רעליעף, מעצאַדעליעף; גליף, אַנאַגליף,
דיאַגליף; מאַניר, מאַניער, אייגנלייט, אייגנ-
אַרט; אויסדרוק, כאַראַקטער; פּראַיעקציע;
אילוסטרירונג; רעטושירונג, רעטוש; אויס-

בליק, אויסקוק, אויסזיכט, לאַנדשאַפּט, פּאַנאָ-

צייכענער, פּאַסטעל-צייכענער, אַקוואַ-

צייכענער, פּאַסטעל-צייכענער, אַקוואַ-

צייכענער, פּאַסטעל-צייכענער, אַקוואַ-

צייכענער, פּאַסטעל-צייכענער, אַקוואַ-

רעאַליסטיש, נאַטוראַליסטיש, קוביסטיש
 אַאַו"ח; אילוסטראַטיוו, אימיטאַטיוו, רעפּראַ
 דוקטיוו, דעקאָראַטיוו אַאַו"ח ← ס; קאַלירפּול,
 האַרמאָניש, ווייך, צאַרט אַאַו"ח ← 293.
 אינוו: אַן פּאַס; אין פּנים; אין פּראָפּיל;
 אין רעליעף; אין גרויסן סטיל.
 שפּר: ב" אַ מאָלער קען אַלץ געמאַלט
 זיין [ש].

זען אויך: אימיטאַציע 14, געבט 113, הוימאַלערע 113 א.,
 קאַלירייקייט 293, דרוק 378, ליטעראַטור 381, פּאָעזיע
 382, טעאַטער 383, פּאַטאַגראַפֿיע 384, פּוץ 529.

369. שפּראַך

ס: שפּראַך, קָשון; גערעדטע (מינדלעכע)
 שפּראַך, רייזשפּראַך; געשריבענע (גע-
 לייענטע) שפּראַך; שרייבשפּראַך, שריפּט-
 שפּראַך, שריפּטלעכע שפּראַך; שוואַרצע
 פּינטעלעך; בילדערשפּראַך ← 377; מאַמע-
 קָשון, מוטערשפּראַך; לאַנדשפּראַך, פּאַלקס-
 שפּראַך, נאַציאָנאַלע שפּראַך; שמועסשפּראַך,
 אומגאַנגשפּראַך, טאַנטעלעכע שפּראַך; פּלִי-
 שפּראַך, קולטורשפּראַך, בינעשפּראַך; קינסט-
 לערישע, היסנשאַפּטלעכע שפּראַך; לעבע-
 דיקע, טיטע שפּראַך; שטום-קָשון, האַנט-
 שפּראַך, פּינערשפּראַך, דאַקטילאָגיע.

יידיש, יידישטייטש, עברייטייטש, ע"ט,
 פּוילישטייטש, הילצערנע טייטש [ש], תּחנות
 טייטש, צאַינהוראַינהייטייטש; קָשון אַשכּנז,
 טייטש, קָשונ; [קל] עבריש, יאַרדיש; דייטש
 (מ) עריש, קאַלחאַריער דייטש, געבראַכן יידיש,
 געהרגעט יידיש; העברעיש, עברית, קָשון
 עברי, שלֵחַ עבר, קָשון(ה)קודש, לה"ק, [ש]
 לאַקשןקודש, קָשוןקילעטש; תּרגום שפּראַך,
 תּרגום-קָשון, אַרמיש, יאַראַמעיש; דושוועזמע,
 לאַדינאַ; קָשון כּנען, יידישטישעכיש, שאַדיט,
 יידישפּראַחאַנסאַליש.

גוייש, קָשון נכרי; רוסיש, קָשון יוז, יוֹגיש,
 יוֹנית, מאַסקעוויטעריש, פּאַגיש [ש]; פּויליש,

רעליזייכענער אַאַו"ח; קאַריקאַטוריסט;
 קאַרטוניסט [א]; ווינעטיסט, אילומינאַטאַר,
 אילוסטראַטאַר, קאַלאָריסט; קאַפּירער,
 קאַלקאָגראַפּירער, נאַכמאַכער, אימיטאַטאַר;
 שמירער.

גראַווירער, גראַוויר; ליניעגראַווירער,
 פּאַטאַגראַווירער אַאַו"ח; מעטאַלישטעכער,
 קופּערשטעכער, ציזעלירער, קריצער;
 שטיינשניידער, שטיינקריצער, מחוקק, מצבֵּה
 קריצער, גליפּטאַגראַפּער; שטעמפּל-מאַכער,
 שטעמפּל-גראַווירער, חותםשטעכער, חתימה-
 שטעכער, שטעמפּל-קריצער; מעדאַליער;
 טאַטווירער; שניצער; האַלצשניצער, האַלצ-
 שטעכער, האַלץ-גראַווירער; מאַזאַיסט;
 סקולפּטאַר, מאַדעלירער, פּיגוריסט, גיסער.
 רעאַליסט, סורעאַליסט, נאַטוראַליסט,
 אימפרעסיאָניסט, עקספרעסיאָניסט, פּוטר-
 ריסט, קוביסט, דאַדאַיסט, ראַפּאַעליסט;
 אַקאַדעמיקער אַאַו"ח ← אויבן שלן.

וו: נאַרבעטפּראַצעסן אָפּבילדן, מאַלן,
 מעלן; אָפּמאַלן, אויסמאַלן, אויפּמאַלן,
 אַנמאַלן אַאַו"ח; כאַפּן די ענלעכקייט; פּאַר-
 טרעטירן; סקיצירן, אַנזואַרפּן, צייכענען,
 שטרייכירן, שטריכלען, שטרעכן, טיפּלען,
 ריסעווען; אילוסטרירן, אילומינירן, עמאַלירן,
 דעקאָרירן, קאַלאָרירן; קעסטלען; נייעלירן,
 בלעכמאַלן; רעפּראָדוצירן, קאַפּירן, אָפּ-
 קלאַפּן, קאַלקירן, אימיטירן, נאַכמאַכן; טאַ-
 גירן, שאַטירן, שאַטענען, ניואַנסירן, רעטושירן,
 מעקן, וואַשן; גראַווירן, ראַדירן, קריצן,
 שטעכן, טאַטווירן; שניידן, שניצן, ביסן, ציזע-
 לירן; אויסשטאַמפּן, אויסקלאַפּן, אויסהאַקן,
 אויסהאַמערן; שטאַלטיקן, געשטאַלטן, פּורע-
 מען, פּאַרמירן, בילדן, מאַדעלירן; אויס-
 קעטן, קלעפּן, לייעפען; אָפּדרוקן, אָפּפּאַטשן,
 אָפּגיסן; פּאַזירן, פּיגורירן; אויסשטעלן.

אַדי; קינסטלעריש, אַרטיסטיש, קלאַסיש,
 בילדעריש, בילדלעך, פּיקטורעסק, מאַ-
 לעריש, פּלאַסטיש, מאַזאַיש, קעראַמיש אַאַו"ח;

וילב, צווייטראַף, י צווייזלב, פילטראַף, י פלי-
 זילב; טראַף-אַינ, טראַף-אַין, טראַף-אַויס;
 קלאַנג; פאַנגעם; וואָרט, אויסדרוק, וואַקאַבל;
 ווערטער, רייד; וואָרצל, שורש, שטאַמוואָרט;
 אָפּשטאַם, דעריהאַציע, דעריהאַטימו; וואָרט-
 אַינ, וואָרט-אַין, וואָרט-אַויס; אָפּיקס, צר-
 שטעל; פּרעפּיקס, פּאַדערטראַף, י פּאַר-
 טראַף, פּאַרשטעל; סופּיקס, נאַכטראַף, נאַכ-
 שטעל ← 371.

אויסלייג, אָרטאַגראַפּיע, י אויסלייגעכץ,
 שרייבונג, י שרייבעכץ; פאַגעטישער, היסטאָרי-
 שער, עטימאָלאָגישער אויסלייג; טראַנסקריפּ-
 ציע, טראַנסליטעראַציע; גירסא, י לייענאַרט;
 כתיב, קרי; קרי ולא כתיב, כתיב ולא קרי;
 מסורה, תיקון סופרים; טעקסטקריטיק.

פונקטור; פונקטאַציע, פונקטואַציע, אינ-
 טערפונקציע, סיטעם אָפּשטעל-צייכנס;
 פונקטירצייכן, אָפּשטעל-צייכן, צעזור, אָפּ-
 שטעלפונקט; פּאַראַגראַף, י אַבאָזץ; פּינטל,
 פונקט; קאַמע, ביישטראַך, ביישטריכל;
 פּינטל-קאַמע, קאַמע-פּינטל, סעמיקאָלאָג;
 טאַפּלפונקט, צווייפונקט, צווייפּינטל, קאָלאָג;
 פּרעגצייכן, י פּראַגע-צייכן; אויסרוף-צייכן,
 אויסגעשריי-צייכן; גענדוק-פּיסלעך, פּיסלעך,
 העקעלעך, ציטיר-צייכנס, לאַפּקעס; פּאַרענ-
 טעז, האַלבע לַבּנות, רינגעלעך, (קללעכיקע)
 קלאַמערן, י סקאַבקע; טירעל, שטראַך,
 שטריך, פּאַסיקל, י געדאַנקען-שטריך, מַקף,
 בינדשטריך, בינדשטראַך, פּאַרבינדער, דע-
 פּיס; אַפּאַסטראַף, אייבערשטריך, אייבער-
 שטראַך; דרייפּינטל; שטערן, שטערנדל;
 שטערך-צייכן, דריי-שטערן, דריי-שטערנדלעך,
 דריי-שטערך-צייכן; קירצונג-צייכן, שטריכע-
 לעך; אָפּשיק-צייכן; אָבעליסק; פּללעכל.
 ראַשית־בית, ר"ת; סופּית־בית; נטריוקן;
 לאַנגאַראַם, כראַנגאַראַם; איניציאַלן; צירוף,
 צירופּי-אותיות.

דיאַלעקט, ריידעניש, הַכּרה, י מונדאַרט;
 ביידיאַלעקט, קאַנטדיאַלעקט, העקל־שון.

לויפּיש [ש]; פּראַנציזיש, פּראַנציזיז(מ)עריש,
 קישן צרפת; רייסיש; שפּאַניש; קישן ספרדי,
 ספרדיש; אונגעריש, קישן הונד; ראַמאַניש,
 קישן; לאַטיין, גלחות, גלחיש; וועלטשפּראַך,
 אוניווערסאַלע שפּראַך; עספּעראַנטאָ, וואָלאַ-
 פּיק, אידאָ; שיבעים קישן.

וואַרטאַן, י שוואַרטאַט, אַרנאָ, סלענג [אי];
 קלעזמער-קישן, לאַבושינסקע; גבּים-שפּראַך,
 הענטשקע-קישן, מאַניפּאַרגע-קישן; קצבים-
 שפּראַך, בעל-עגלה-שפּראַך, שערערשפּראַך
 אַא"וו; שפּעט-קישן; תּרנום, תּרנום-קישן;
 קיודיש, קיודערועל (ס); כּבּל-שפּראַך,
 מלאכים-שפּראַך.

אָות ליר אותיות, י בוכשטאַב, שריפט-
 צייכן, ציפּער, ליטעראַ, ליטעראַ [אי];
 טרויסהאַטיקע אותיות, מאַיוסקל; קליינהאַב-
 טיקע אותיות, מינוסקל; שטומער אָות, שטומער
 אַלף; פּאַנעטיק, פּאַנעטיק, פּאַנאַליאַגע ← 372.

קאַנסאַנאַטיזם; קאַנסאַנאַט; הילכיקע,
 סאַנאַרע, אויפּרייסיקע, דומפּע, רייביקע,
 ליפּיקע (לאַביאַלע), ביידיפּיקע (בילאַב-
 יאַלע), ליפּנציזיקע (לאַביאַלענטאַלע), האַרט-
 נומענדיקע (פּאַלאַטאַלע), פּאַלאַטיזירטע,
 הייכנומענדיקע (וועלאַרע), צאַנפּלישיקע
 (אַלועאַלאַרע) קאַנסאַנאַטן; וואַקאַליזם;
 וואַקאַל, מאַנאַפּטאַנג, דיפּטאַנג, טריפּטאַנג;
 אַפּענער, אַקצענטירטער, ניטאַקצענטירטער
 וואַקאַל; גיקוד; נקודה; פּתח, חטף-פּתח,
 קמץ, חטף-קמץ, חיריק, סגול, חטף-סגול,
 צירה, חולם, מלאָפּום, מלופּם, מלופּן, שוּרוק,
 קיבוץ, חטף, שוואַ, שוואַ נח, שוואַ נע, דגש,
 דגש חוק; טראַפּ, טעמי הקריאה; קוצו של יוד.
 אַלף-בית, א"ב, אַלפּאַבעט; ורוסיש אַל-
 פּאַחויט, אַובוקע; אַבעצע, אייביסי [אי];
 אַלף-בית-טאַול, אַלף-בית-קלעצלעך; האַנט-
 אַלף-בית, פינגער-אַלף-בית, קניפלעך-אַלף-
 בית, טויבשטומער אַלף-בית, פּאַנאַטיפּיע; איר-
 דעאַגראַף, אידעאַגראַם; מאַנגאַראַם, ציפּרע.
 טראַף, הַכּרה, י וילב; איינטראַף, י איינ-

גלאסאר, סינאנימיק, אידיאטיקאן, אגא-
מאסטיקאן, פראועאגראם.

שפראך - געלערנטער, שפראכקענער,
בעל-לשון, לינגוויסט, שפראכלער, שפראכ-
פארשער, פילאָלאָג; גראַמאַטיקער, בעל-
דיקדוק; עטימאָלאָג, לעקסיקאָלאָג, לעקסיקאָ-
גראַף, גלאַסאָלאָג, גלאַסאָגראַף אא"וו - אױבן
ווערטער אויף יאָי; וואָרטשאַפּער, וואָרטגריבלער;
סטיליסט; העברעער, בעל-לשון קודש, בעל-
דיקדוק, חובב שפּת עבר, חובבניק, העברעי-
סט, העבראָיסט; ייִדישיסט; חובב שפּת
ייִדיש [שפ]; סעמיטאָלאָג, עגיפּטאָלאָג אא"וו;
אַריענטאָליסט, סלאַוויסט אא"וו; רוסאַק.

וו: לייענען זיך, מאַכן, לויטן; שרייבן, אויס-
לייגן; פינטלען, שטעלן דעם ניקוד (די
נקודות); שטעלן (מאַכן) אַ פינטל; פונקטירן,
אונטערפונקטירן, מנקד זיין; איינרינגלען,
פאַררינגלען, איינקלאַמערן, שטעלן אין אַ
מאַמר המוסגר, פאַרענטעוירן; שיפּרירן, דע-
שיפּרירן; טראַנסליטערירן; טראַנסקריבירן;
איבערזעצן; אויסדריקן אין ווערטער; גיבן
אויסדרוק צו, געפינען ווערטער פאַר; פּראָ-
זירן, פאַראַפּראַזירן, איבערפאַראַפּראַזירן
[שפ]; עטימאָלאָגיאַזירן, פילאָלאָגיאַזירן; חובבן.
אַדי: שפראַכיק, שפראַכלעך; צווייִשפראַכיק;
פילשפראַכיק, פּאָליגלאַטיש; פּאָנעטיש,
פּאָנעמיש, פּאָנאָלאָגיש; גראַפּיש; מויליק,
מונדלעך, מינדלעך; קאָנסאָנאַנטיש, וואַקאַ-
ליש; אָות-באָותיק, בוכשטעבלעך; טראַפּיק,
זילביק, סילאַביש; אַלפּאַבעטיש; וואַרטיק,
ווערטערלעך, ווערטלעך, ליטעראַל; לעקסי-
קאָליש, לעקסיש; דיאַלעקטיש, אידיאַמאַטיש,
מונדאַרטלעך, אַרכאַיש, זעלטן, קוידריש,
אויסערעליש, אָפּגעלעבט, אַלטפּרענקיש;
סטיליסטיש, לינגוויסטיש, פעריפּראַסטיש
אא"וו; נעאַלאָגיש, פילאָלאָגיש, עטימאָלאָגיש
אא"וו - ס.

אינוו, פּראָז: פּאָ גיישיקע; בלשון פּאָניע,
בלשון יונית, בלשון אשכּנז אא"וו; ווי אַ

פּרעמדווערטער, בלע"ו; העברעיזם, סע-
מיטיזם, גערמאַניזם, דייטשמעריזם, אַנגליציזם,
בריטיציזם, גאַליציזם, לאַטיניזם, איטאַליציזם,
רוסיציזם, אַמעריקאַניזם אא"וו; באַרבאַריזם,
אַרכאַיזם, אַנאַכראָניזם, דיאַלעקטיזם, אידיאַ-
טיזם, אַרנאַטיזם, פּראָווינציאַליזם, פּראָווינ-
ציאַנאַליזם; נייִפּורעמונג, זייבילדונג, נעאַ-
ליזם; פאַראַגראַם, ווערטערשפּיל, וואָרט-
שפּיל, פאַראַנאַמאַסיע; ניוואָרט, ניוואָרט
לויטן פּשט; עטימאָן; זוכוואָרט, שליסל-וואָרט,
שלאַגוואָרט, שטיכוואָרט; שפראַך-אינוועני-
טאַר, לעקסיק, וואַקאַבולאַר, ווערטער-אוצר,
ווערטערשאַץ, וואָרטשאַץ, ווערטער-וואַלד,
ווערטער-לאַגד.

זאַץ; פּראָזע, אויסדרוק, סענטעניץ, פאַראַ-
גראַף, מימרא, פּסוק, טיראַד(ע); פאַראַפּראָז,
פעריפּראָז, אַנטיפּראָז(ע); שרייבמאַניר, רייד-
מאַניר, דיבור, שטייגער רעדן, אויסדרוק-אָפּן,
ווענדונג, ירעדנסאַרט; אידיאַם, אידיאַמאַטיק;
שפראַכבאַנוץ, שפראַכגעברויך, וואָרט-
געברויך; ווערטער-אַפּקלעב; שפראַך-באַ-
הערשונג; פּראָזירונג, פּראָזעאַלאָגיש; איבער-
זעצונג; סטיל, נוסח, נוסח-מדייק, סיגנון, לשון;
קאַרעקטער, הויכער אא"וו סטיל; שפראַכ-
געפיל, שפראַכפּאַראַשטאַנד; וואָרטשאַפּונג,
ווערטער-שאַפּונג - 374.

שפראַך-קענטעניש, שפראַכוויסן, שפראַכ-
פּאַרשונג, לינגוויסטיק, שפראַך-וויסנשאַפּט, פּי-
לאָלאָגיש; שפראַך-פּאַליטיק, לינגוואַטעכניק;
וואָרטפּאַרשונג, עטימאָלאָגיש; גראַמאַטיק
- 371; מאַרפּאַלאָגיש, סעמאַסיאַלאָגיש, גלאַ-
סאָלאָגיש, לעקסיקאָלאָגיש, אַרטאַגעייע, פאַ-
לעאַלאָגיש, דיאַלעקטאָלאָגיש, פּסעוודאַלאָגיש;
אַנגליסטיק, אַריענטאַליסטיק, סעמיסטיק,
גערמאַניסטיק, סלאַוויסטיק; סעמיטאָלאָגיש,
עגיפּטאָלאָגיש, אַשוראַלאָגיש (אַסיראַלאָגיש),
סינאַלאָגיש אא"וו; ייִדישיסטיק, ייִדיסטיק;
ייִדישיזם; העברעיזם, העבראַזם, תּחית-
הלשון.

טערמינאָלאָגיע, נאָמענקלאַטור; נאָמעך פאַרצייכעניש, נאָמעך־חיצער, נאָמעך־ריסטער, נאָמעך־רעגיסטער, זוכצעטל פֿון נעמען; טע־ לעפּאָךבוך, אדרעסןבוך, דירעקטאָריאַם
 ← 366.

נאָמען, קאַפּ, קעפּל, אויפֿ־ שריפּט; אייבערטיטל, אייבערקעפּל, ביי־ טיטל, זעבנטיטל, אונטערטיטל, אונטער־ קעפּל; טיטל־שורה, קאָפּ־שורה, נאָמענבליט, נעמענבליט, נאָמעך־ענדערונג, שינוי־שם.

ווי געבן אַ נאָמען, באַנאָמענען, קרוינען מיט אַ נאָמען; קריטיקן, טויפֿן; רופֿן, אָב־ רופֿן; באַטיטלען, באַצייכענען; באַקעפּלען זצייטונג; פֿורש בשמו זמן; רופֿן זיך, אָנרופֿן זיך, הייסן; אָננעמען אַ נאָמען; משנה שם זמן; צוגעבן אַ נאָמען.

אַדי: נאָמינאַל, נאָמינעל, נאָמענדלעך, ינאַ מענטלעך, גענאנט וואַרן, טיטולירט, טיטר־ לאַר; אָננאָמענדיק, נאָמענלאַז, אָנאָנימיש; סינאָנימיש, האַמאָנימיש, פּאַטראָנימיש אַז״ו
 ← 5.

אינו, פֿראַז: אינקאָניסטאַ; פּסעוודאַ; קוואַ י; תּרום נעמען; תּרו מיט די זיבן נעמען; אַזוי גערופּענער, אַז: יזאָגענאָטער; המכונה; באַקאַנט אונטערן נאָמען; זיי רופֿט מען אים; זיי רופֿט מען עס; וואָס מען רופֿט; זיי הייסט דאָס; זיי הייסט מען עס; מַה שֶׁמֶךְ, מַה שֶׁמֶכּ. שפּר: איטלעכס קינד מוז (דאָך) האָבן אַ נאָמען; משנה שם משנה מזל.

זען אויך: צייכן 365, רעקאָרד 366, שפּראַך 369, גראַ מאַטיק 371.

371. גראַמאַטיק

ס: גראַמאַטיק, דיקדוק, שפּראַכלערע; קיר־ פּיטשניקאָז וואַלטמאַדישע גראַמאַטיק; פאַרמאַליסטישע, פֿונקציאָנעלע, וויסנשאַפֿט־ לעכע, היסטאָרישע גראַמאַטיק; שלי־גראַ מאַטיק.

גוי רעדט ייִדיש; עברית או רוסית; לויטן אַלף־בית; נאָכן אַלף־בית נאָך; אַלפֿאַבעטיש; וואָס דאַרפֿסטו רעדן גויִש, מען וואָל זען, אָו דו ביסט אַ ייד? רעד בעסער ייִדיש, וועט מען זען, אָו דו ביסט אַ גוי.

זען אויך: היסן 333, קאַרעספּאָנדענץ 355, נאָמען, צר נאָמען 370, גראַמאַטיק 371, שטים 372, רייד 373, אולן ריידן און שרײַבן 374, שריפּט 377, דרוק 378.

370. נאָמען, צינאָמען

ס: נאָמען, אָנרוף, װואַניע, באַצייכענונג, טערמין; טעכנישער טערמין, וויסנשאַפֿט־ לעכער טערמין אַז״ו; טעכניש וואָרט, פּאַכ־ וואָרט, פּאַכאָויסדרוק; [שפּראַך] האַמאָנים, סינאָנים, אַנטיאָנים, פּאַראָנים, פּאַליאָנים, עפּאָ־ ניס, נעאָניס אַז״ו ← 371; פּאַרנאָמען, ערש־ טער נאָמען, קליינער נאָמען; פּרענאָמען, אָננאָמען, קאָננאָמען; פּאַטער־נאָמען, פּאַטראַ־ ניס; מוטער־נאָמען, מאַטראַניס; אַנטינאָם, פּאַלינאָם; געקריטיקטער נאָמען, טויפֿ־ נאָמען; פּאַמיליע־נאָמען, דייַטשער נאָמען, פּאַמיליע, צונאָמען, פּראָזויסיקע, פּריזויסי־ קע; האַנדל־סינאָמען, פּירמע.

צונאָמען, צונעמעניש, שפּיצנאָמען; שפּאַט־ נאָמען, שם גאי; ביי־נאָמען, ביי־ טיטל, עפּי־ טעט; צערטל־נאָמען, גלעטנאָמען אַז״ו ← 371; פעננאָמען, פּעדער־נאָמען; פּאַרט־ נאָמען; קינסטלער־נאָמען, טעאַטער־נאָמען; פּסעוודאַניס, פּסי־דאַניס; אָנאָניס, ליינקער שם [נ]; קריפּטאַניס; אַ נאָמען פֿון דער הפֿ־ טורה; אַ נאָמען פֿון דער הגדה; משה פּאַר־ קערט, משה זוך מיר, תּפּנת שבת, יקום פּורקן, ישלח משה; (רב) פּלוני, (רב) אַלמוני, פּלוני בן פּלוני, פּלוני אַלמוני, פּלוני, פּלוני בת פּלוני; רב ייד, רב קרוב, פּעטער, פּאַניע, מיסטער [נ]; רב אַץ, רב קוצץ, רב אַזויק רב יעקעלעס, גרום כאַדאַק, קורטע.

[חפּצים] מין קטניות, שמי־דריי, מאַכער־ייקע, דושימדושיק, קאַקעמייקע, אַכצן און דרייצן.

ערשטער, צווייטער, דריטער, פֿערטער (ביים)
פֿאַל; ווענדונג, וואַקאַטיו; אינסטרומענטאַל;
טוער-נאָמען.

אַדיעקטיוו, ביזוואָרט, אייגשאַפֿט-וואָרט,
שם תואר; פֿשוטער (איינפֿאַכער), אייגנט
לעכער, ניטאייגנטלעכער אַדיעקטיוו; אַד-
יעקטיווירונג; וואָרצלדיקער, אָפגעשוואַכטער,
פֿאַרצויגענער אַדיעקטיוו; שטאַפֿלונג; שטאַפֿל,
פֿאַרנאָכגראַד; פֿאַרנאָכזיכער אַדיעקטיוו;
צווייטער שטאַפֿל, קאָמפּאַראַטיוו; דריטער
שטאַפֿל, איבערשטימיקער אַדיעקטיוו, סופּער-
לאַטיוו; צווייטע־שטיקער, צווייטע־אָפֿטע-
נער, צווייטע־עצטער, הידעראָגאָדיקער,
בייעוודיקער, דעקליניר־לעכער, ניטביגעווער
דיקער, ניטדעקליניר־לעכער אַדיעקטיוו.

אַדווערב, אומשטאַנדוואָרט.

ווערב, טוואָרט, צייטוואָרט; אייגנט
לעכער, וואָרצלדיקער, שטאַרקער, שוואַכער,
פּעריפֿראַסטישער, אומרעגולערער, אומרעגול־
מעסיקער ווערב; ווערבאַלזירונג; נול־פֿאַרעם,
אינפּיניטיוו; פֿאַרטיציפּ, מיטל־וואָרט; גערונד־
יום; ערשטער, צווייטער פֿאַרטיציפּ; פֿאַרטי-
ציפּ פֿון דער איצטיקער, פֿון דער פֿאַרגאַנג-
גענער צייט; צייט; צייט־פֿאַרעם; איצטיקע
צייט, איצטיקייט, הווה, יקענוואָרט; פֿאַר-
גאַנגענע צייט, עבר, פֿאַרגאַנגענקייט, פֿאַר-
גאַנגענהייט; פּעריפֿעקטיווע (לאָגאַניקע) פֿאַר-
גאַנגענקייט; קומעדיקע צייט, קומעדיקייט,
עֶתיד, צוקונפֿט; פּעריפֿעקטיווע (צווייטע)
צוקונפֿט; מאָדוס, שטייגער; דירעקטער
(פֿאַקטישער) שטייגער; געמישטער שטייגער,
באַפֿעל־שטייגער, תּנאי־שטייגער, באַדינג-
שטייגער, פֿאַרלאָגנשטייגער, השַׁעֲרָה־שטייגער,
באַדויער־שטייגער, אימפּעראַטיוו, אָפּטאַטיוו,
קאָנדיציאָנאַל, קאָנזונקטיוו, סוביונקטיוו;
פּערוואָן־פֿאַרעם, פּערוואָנוואָרט; אַקטיווע,
פּאַסיווע פֿאַרעם; כּמו־פּאַסיווער ווערב;
אַפּיקס, פּרעפּיקס, פֿאַרשטעל, צונאָב, ווער-
באַלער צונאָב; סופּיקס; ווערביד.

וואָרט; מאָרפֿעם; באַטייט; פֿאַרמאַלער,
וואָרטקער, מהותיקער, מאַטעריעלער אַנאָו-
באַטייט; באַטייטיק וואָרט, פֿשוט (איינפֿאַך)
וואָרט, פֿאַרעמוואָרט; ווערטער־פֿורעמונג,
וואָרטבילדונג; ווערטער־בייט; סעמאַנטיק.

קלאַנג, פֿאַנעם; איבערקלאַנג, זאמלויט,
מעטאַפֿאָניע; אַסימילאַציע; פֿאַנעטיק, פֿאַ-
נעמיק, פֿאַנאָלאָגיע, אַקצענט אַנאָו - 372;
סיסטעם שריפֿטצייכנס, גראַפֿיק - 377.

פֿאַרעם, סימן; פֿאַרמאַלער סימן; נול־
סימן; בייגונג, אינעווייניקסטע בייגונג, ביינפֿאַל,
דעקלינאַציע, קאָנזונאַציע, סמיכות, מיטשטר
מונג, קאָאָרדינאַציע.

סובסטאַנטיוו, זאַכוואָרט, הויפּטוואָרט,
שם עצם; פּשוטער, איינפֿאַכער, וואָרצל־
דיקער, אייגנטלעכער, דעווערבאַטיווער סוב-
סטאַנטיוו; סובסטאַנטיווירונג; צווייטע־שטי-
קער צווייטע־עצטער סובסטאַנטיוו, צווייטע־אָפֿטע
קאָמפּאָזיט; איבערעוהיפּערטער צווייטע־שטי-
קער באַשטימטיג, הויפּטטיג; פֿאַרנאָמען ל"ר
פֿאַרנאָמענס, פֿאַנעמען; פֿאַרנאָם ל"ר פֿאַר-
נאָמען; פֿירוואָרט, אַגשטאַטוואָרט, במקום
וואָרט, פֿאַרטערעוואָרט; זאַכנאָמען, שטאַפֿ-
נאָמען, אַבסטראַקטער נאָמען, כּלל־נאָמען,
צאל־נאָמען, מאָסנאָמען; זאַמל־נאָמען, קיבוץ
נאָמען, קאָלעקטיוו־נאָמען; פֿאַרצויגענער נאָ-
מען, צערטל־נאָמען, גלעטנאָמען; פֿאַרקלער-
נער־נאָמען, פֿאַרקלענער־וואָרט, דעמינוטיוו,
דימינוטיוו; פֿאַראַכט־נאָמען, ביטול־נאָמען;
מין, גראַמאַטישער געשלעכט; מענלעכער מין,
ערשטער מין, מין זכר; זיבלעכער מין, צוויי-
טער מין, מין נקבה; נייטראַלער מין, דריטער
מין, זאַכלעכער מין, מין סתּם; מין־פֿאַרעם;
איינצאָל, קָשון יחיד, סינגולאַר; מערצאָל,
פּילצאָל, קָשון רבים, פּלוראַל; צווייצאָל,
קָשון ווגי, דואַל; אַרטיקל; באַשטימטער (באַ-
שטימיקער) אַרטיקל, אומבאַשטימטער (אומ-
באַשטימיקער) אַרטיקל; נאָמינאַטיוו, אַקוואַ-
טיוו, דאַטיוו, פּאַסעסיוו, געניטיוו, גענעטיוו;

ארטיקולאציע, האקאליאציע, האקאלאציע; ארטקאלאציע; פארטיקל; בינדווארט, בינדונג, קאנונקציע; העפטווארט, קאפולע; באהילפיק ווארט, העלפּווארט.
 סינטאקס, זאצערע; ווערטערסדר, ריידגלידערונג, סינטאגמע, פראעגליד; באהעפט, ווערטערבאהעפט, עלעמענטארער באהעפט; אינווערטערדיקער, צווייטערער דיקער באהעפט; ביבאהעפט; אפענער, געשלאסענער באהעפט; זאץ; הויפטזאץ, צווישנזאץ; ועלכשטענדיקער, ניט-ועלכשטענדיקער זאץ; ביזאץ, ינעבנזאץ, מאמר המוסגר, באמערקזאץ, אריינגערוקטער זאץ; זאץ-זאץ (זאצן) פארבינדונג; אביעקט, סוביעקט, פּרעדיקאַט, אטריבוט.

גראמאַטיקער, בעל-דיקדוק; יונג-גראמאַטיקער, פּאָנאַלאָג, פּאָנעמיקער, סטרוקטור ראַליסט.
 וו: אַנאַליזירן, פּאַרגלײַכן, פּורעמען, פּאַר-מירן, שאַפּן, יבילדן, פּאַרמאַליזירן, צרניפהעפטן, צווייפּועצן, באהעפטן, קאָאַרדירן, אַסימילירן, סובסטאַנטיווירן, אַדיעקטירן, ווערבאַליזירן, בייגן, דעקלינירן, קאָנזיגירן.

אָדי: גראמאַטיש, גראמאַטיקאַליש, סינטאַקסיש, סינטאַקטיש, פּאָנעטיש, פּאָנעמיש, פּאָנאַלאָגיש, גראַפֿיש, סעמאַנטיש, פּאַרמעל, רעגלמעסיק, אומרעגלער, אומרעגלמעסיק, באשטימיק, אומבאַשטימיק, דעקלינירלעך, אומדעקלינירלעך, מיטשטימיק, קאָאַרדינירט, מעגלעך, וויבילעך, נייטראַל, זאכלעך, סובסטאַנטיוויש, אַדיעקטיוויש, אַדווערביש, אַדווערבאַל, ווערבאַל, פּאַסיוו, אַקטיוו, סוביעקטיוו, אַטריבוטיוו אַזױז - ס.
 ווען אױך: שפּראַך 369, שטים 372, שרייבט 377.

קלאַנגען־סיסטעם, פּאָנעטיק, פּאָנעטיזאציע, זאציע, פּאָנעטיזירונג, פּאָנאַלאָגיש; אַרטאָעפּיע.

וו: ריידן, רעדן; אַרטיקולירן, סילאַביזירן, האַקאַליזירן, פּאָנעטיזירן, אויסרופּן, אויסשרייען, אויסריידן, אויסזאָגן, אויסשפּרעכן; אַרויסריידן, אַרויסזאָגן, אַרויסשפּרעכן אַזױז; אַקצענטירן, באַטאָנען, דריקן, קוּעטשן, באַטראַפּן, שטעלן דעם טראַפּ.

ווען אױך: קלאַנג 277, שטילקייט 278, געשריי 280, שפּראַך 369, רייד 373.

373. רייד

ס: ריידעניש, זאָגעניש אַזױז; ריידער, זאָגע־ר אַזױז; גערייד, געפליידער, געפלאַפּל אַזױז - וו; רייד, שפּראַך, קָשן, מַרפּאָשן, דיבור, דבָּרוּת; מינדלעכער פּאַרקער, מינדלעכע קאָמוניקאַציע; [ש] מיל'מלאַכה, פּיסק מלאַכה; ריידקונסט, רעטאָריק, דיאַלעקטיק, עלאַקוציע, האַמילעטיק.

באַריידעוודיקייט, באַרעוודיקייט, עלאַקוּעניץ; מענהל־שון, ניין מאָס רייד, (ע)שָׁרָה דבְּרִיא [ש]; גאַלימאַטיע; פּלעאַנאָם, טאַוד טאַלאָגיש.

אינוואַריאַנט; פּאַרוואָרט, פּרעפּאָזיציע; פּאַרטיקל; בינדוואָרט, בינדונג, קאָנונקציע; העפטוואָרט, קאָפּולע; באַהילפיק וואָרט, העלפּוואָרט.

סינטאקס, זאצערע; ווערטערסדר, ריידגלידערונג, סינטאגמע, פראעגליד; באהעפט, ווערטערבאהעפט, עלעמענטארער באהעפט; אינווערטערדיקער, צווייטערער דיקער באהעפט; ביבאהעפט; אפענער, געשלאסענער באהעפט; זאץ; הויפטזאץ, צווישנזאץ; ועלכשטענדיקער, ניט-ועלכשטענדיקער זאץ; ביזאץ, ינעבנזאץ, מאמר המוסגר, באמערקזאץ, אריינגערוקטער זאץ; זאץ-זאץ (זאצן) פארבינדונג; אביעקט, סוביעקט, פּרעדיקאַט, אטריבוט.

גראמאַטיקער, בעל-דיקדוק; יונג-גראמאַטיקער, פּאָנאַלאָג, פּאָנעמיקער, סטרוקטור ראַליסט.

וו: אַנאַליזירן, פּאַרגלײַכן, פּורעמען, פּאַר-מירן, שאַפּן, יבילדן, פּאַרמאַליזירן, צרניפהעפטן, צווייפּועצן, באהעפטן, קאָאַרדירן, אַסימילירן, סובסטאַנטיווירן, אַדיעקטירן, ווערבאַליזירן, בייגן, דעקלינירן, קאָנזיגירן.

אָדי: גראמאַטיש, גראמאַטיקאַליש, סינטאַקסיש, סינטאַקטיש, פּאָנעטיש, פּאָנעמיש, פּאָנאַלאָגיש, גראַפֿיש, סעמאַנטיש, פּאַרמעל, רעגלמעסיק, אומרעגלער, אומרעגלמעסיק, באשטימיק, אומבאַשטימיק, דעקלינירלעך, אומדעקלינירלעך, מיטשטימיק, קאָאַרדינירט, מעגלעך, וויבילעך, נייטראַל, זאכלעך, סובסטאַנטיוויש, אַדיעקטיוויש, אַדווערביש, אַדווערבאַל, ווערבאַל, פּאַסיוו, אַקטיוו, סוביעקטיוו, אַטריבוטיוו אַזױז - ס.
 ווען אױך: שפּראַך 369, שטים 372, שרייבט 377.

372. שטים

ס: שטים, שטימע, קול; מוזיקאַלישע שטים - 286; אוממוזיקאַלישע שטים - 282;

טושקע, יענטע־דחאָשע, ויכנע־דחאָשע, תנהי
פעסל, שרה די זאָנערין; אַ קוואַקלע ווי די
מומע צוואַקלע; מאַרק־יענע, מאַרק־זיער
קע, מאַרק־צויג, סעדעכע, באַבעסניצע, פשע־
קופקע ← 485.

שמועסער, מיטשמועסער, שמועסלער;
רעזאָניר, רעזאָניאַר, רעזאָניער; מאַטלער,
קיפלער, קיבעצער; אומר דבר בשם אומר.
לייענער, דעקלאַמאַטאָר; רעציטאַטאָר,
[שפ] רעציטאַמאַר, רעצימאַטאָר; אימפּראָזוי
זאַטאָר, מאַנאַָגיסט, דאָלאָגיסט ← 383.

וו: ריידן, רעדן, זאָגן, מאַכן, זשפרעכן,
לאַמורן, לשונען, דברן, דיבורן, מאַזען;
בעטשען, באַסעזען, סיפען, שיפען, לאַבערן
[קל]; ברעכן די שטיקלייט; עפענען דאָס מויל
(די ליפן); אַנרופֿן זיך, אַפרופֿן זיך; ברענגען
פאַרן מויל; ברענגען איבער (פאַר, אויף) די
ליפן; קומען צום וואָרט (צום פֿוסק); געבן
אויסדרוק צו; קומען (ברענגען) צום אויס־
דרוק; פֿירברענגען, לאָזן הערן, דאַכטן, באַ־
רירן; אַרויסטרעטן, אַרויסזאָגן זיך, אויסדריקן
זיך, זאָסערן זיך; רעדן צו זיך אַליין;
טראַכטן הויך (אויף אַ קול); אויפהיבן די
שטימוע; אַרויסגיין מיטן (ק) לשון; עפענען דאָס
(דעם) מענה־לשון; געבן (דערלאַנגען) לשון
(פאַרע, דוך); אַזעקגעבן אַ פֿימוז; אַזעק־
לייגן אַ מענה־לשון; אַרויסכאַפֿן זיך מיט אַ
וואָרט; אויסריידן זיך; אַרייַנשטעלן (אַרייַ־
וואַרפֿן, דורכוואַרפֿן) אַ וואָרט; אויפֿכאַפֿן
(אונטערכאַפֿן) אַ וואָרט (די רייד); אַרייַנזאָגן;
אַרייַנמישן זיך מיט אַ וואָרט; פֿירזאָגן, פֿאַר־
זאָגן, אונטערזאָגן, סופֿלירן; אַפּריידן, אַפּזאָגן
אַז״וו; דערזאָגן, דערריידן אַז״וו.

זאָגן אַ דרשה, האַלטן אַ דרשה (אַ לעקציע
אַז״וו) ← 5; קומען מיט אַ פֿולן בויך; אַזעק־
לייגן אַ דרשה; האַבן דאָס וואָרט, האַבן דעם
פֿלאַר [אַ]; זרשענען, פּרילן, פּריידיקן,
פּרעדיקן, לעקטשורן [אַ]; געבן דאָס וואָרט,
[אַ] געבן דעם פֿלאַר, געבן אַ שאַן.

זאָגן, רעדען, אַדרעס, וואָרט, מאַזען,
ספּיטש [אַ]; סיום־רעדע, אויסלאָררעדע,
שלוס־רעדע, שלום־וואָרט; פֿירטראַג, פֿאַר־
טראַג, פֿאַרטראַג, רעפּעראַט, לעקציע,
לעקטשור [אַ]; שיעור, דרש, דרשה, הדרן,
פּריידיקן, פּרעדיגט; הינטערזאָגן אַ דרשה;
מוסר; מגידות; דברי־חול, מילי־דעלמא,
שיחת־חולין (של הלמידי־חכמים).
ווענדונג, רוף, אַפעל, אַפּיל [אַ]; אויס־
רוף, צורוף, צווישנרוף.

שמועס, אויסשמועס, דורכשמועס, אונ־
טערהאַטונג, זעשפּרעך, איבעררייד, טענה
(זמענה); גאַזענדע; גאַסן־שמועס, פּאַליט־
שמועס [אַ] אַז״וו.

אוידיענץ, אינטערװוּ, קאַנפּערענץ; טעט־
אַטעט, אויגאויף־אויגשמועס.

רעציטאַציע, דעקלאַמאַציע; מאַנאַָג, זאָגן
אַליינגעשפּרעך; דאָלאָג, דאָלאָג, צוויי־
געשפּרעך; טראַיאָג, דרייַגעשפּרעך.

דיאַלעקטיקער, רעטאָריקער; ריידער,
רעדער, זשפרעכער, דברן, בעל־דברן; פֿיר־
טרעגער, פֿאַרטרגער, רעפּערענט, לעקטאָר,
לעקטשורער [אַ] ← 360; רעדנער; פֿאַלקס־
רעדנער, לויברענדער אַז״וו; אַראַטאָר,
טריבון, מליץ, ספּיקער [אַ]; פּריידיקער,
פּרעדיגער, בעל־דרשן, זרשן, בעל־דרשער,
יאַלאָזער בעל־דרשער, מטיף, מטיף־לאומי,
מגיד, פּיעכאַטנער מגיד; זאָגער, זאָגערין,
זאָגערקע, פֿירזאָגערין, פֿירזאָגערקע.

באַריידעוודיקער, באַרעדעוודיקער;
גרויס מויל; אַ מויל (ווי) אַ בריטאַן; אַ פּיסקל
ווי אַ שור־היסקל; לאַנגע צונג; פּוסטע בלי;
גראַמאַפֿאָן, בריטאַן, בראַטאַן, בלעם, בלעמס
אייז; פֿלוידערזאַק, באַלטון, באַלבעטון,
בויטון, מישער, באַלעמוט; פֿלוידערער,
פֿלוישער, טשאַקער אַז״וו ← 11; קאַלאַ־
קאַטקע, קאַלעקאַטניצע, לעפּטשיכע, באַראַ־
באַליכע, קלאַפּאַטשיכע, קלאַפּאַטירעכע,
מאַטלערקע, מויל־מאַכערין, יענטע, יער־

טענה זיך, צערשענען זיך, צעלאָזן זיך, צע-
פּלידערן זיך אַזױ; אַנרײדן זיך, אַנשמױסן
זיך אַזױ; רעדן געדיכט.

נפּאַרגלײכונגען שיטן זיי פֿון אַרבל, זיי
פֿון אַ (לעכערדיק) זאַק; פּלאַפּלען זיי אַ
זאַסערל, זיי אַ זיגער; רעדן זיי פֿאַר צען,
זיי פֿאַרן טויט, זיי די זיבער וועגן צימעס, זיי
זיבער וועגן אינגעמאַכטס, זיי זיבער וועגן
אַ טייגעכץ; צערעדן זיך זיי צוויי יענטעס;
האַקן זיי אין אַ פּויק, זיי אין אַ צימבל, זיי אין
קרויט (אַרײַן); קלאַפּן זיי אַ באַראַבאַן, זיי
מיט אַ האַמער איבערן קאַפּ; קוזאַקען זיי אַ
קאַטשקע, זיי אַ פּראַש, זיי אַ ושאַבע, זיי אַ הון
ביים לייגן אָן איי, זיי אַ ריבל וואָס זוכט אַ
רבנות, זיי אין זיבערשן בית־מדרש; קאַלע-
קאַטשען (גענגען, גאַנאַטשען) זיי אַ גאַנדו;
קוזאַקטשען (סאַקאַטשען, קודאַכטשען) זיי אַ
הון; אַנרײדן זיך זיי אַ פּויק, זיי אַ צימבל, זיי
נאָך צען יאָר תּפֿיסה.

אַדרעסירן, רעדן צו, ווענדן זיך צו, אַפּע-
לירן צו; רופֿן, צורופֿן, נאַכרופֿן, איבעררופֿן
זיך; צושרײַען; פּיסטעווען; מאַמען, מאַמקען,
זיאַקען.

טענהן, שמועסן; [קל] טירען, טערען;
רעזאָנירן; מאַכן (פּאַרפֿירן) אַ שמועס (אַ טענה,
אַ געשפּרעך אַזױ) < ס; אויסשמועסן זיך,
אויסטענהן זיך; אונטערהאַלטן זיך; פּאַליטי-
קירן, פּאַליטיזירן; קאַנפּערירן מיט; האַלטן
אַ קאַנפּערענץ מיט; איבערריידן, איבער-
שמועסן; אַרומריידן, אַרומשמועסן; יבאַ-
שפּרעכן; דורכריידן זיך, דורכשמועסן זיך;
האַבן אַ מדובר; אויפּריידן זיך, צונויפּריידן
זיך; אינטענהן (טאַקקעווען, קנעלן) מיט;
אַרײַנריידן (אַרײַנטאַלקעווען, אַרײַנטענהן) אין;
נעמען אין אַ זײַט; האַלטן (אַנגעמען) ביים לאַץ
(ביים קנעפל); עפּענען (אויסגיסן) דאָס האַרץ
פֿאַר; פּאַרציילן, דערציילן; אַנדערציילן,
אויסדערציילן; איבערדערציילן; זאָגן אַ זאָך
בשם אומרו.

זײַן באַרידעוויק; ריידן אַ סך; האַבן
נײַן מאָס רייד; האַבן אַ מױל זיי אַ כּאַליעווע,
זיי אַ סטאַדאַלע, זיי אַ טויער; אינגעמען פֿליר-
דער־וואַסער; פּלידערן, פּלוישן, פּלאַשן,
פּלאַפּלען, באַלטימען, באַלאַקען, קאַליאַקען,
זיאַקען, באַלאַבעטשען, באַלאַבאַטשען, בער-
לעמעקען, לעפעטשען, פּיסקעווען, באַטשקען,
פּליעטשען, באַלבען, ברײַען, קוזאַטשען,
טשאַדען, דורען, מאַטלען, קיפּלען, גאַ-
ווענדן, יענטעווען; האַקן, קנאַקן, בראַקן,
שיטן; באַרען, דולן, טומלען, טשאַקען, טור-
קען, מאַראַטשען, קאַלאַטשען, קאַלויטשען,
כּטלען, באַלאַמוטען, באַלאַמוטשען, קלעפּען,
באַלאַהורען, באַהאַמאַליען, ברעדיען, בײַ-
קען; קוזאַקען, גאַנאַטשען, גענגען, סאַקאַטשען,
קודאַכטשען, קוזאַקטשען, גאַנערן, גאַדערן;
גראַגערן, קאַלעקאַטשען, קאַלעקאַטקעווען,
קאַלעקאַצקענען; פּויקן.

קאַלויטשען (לעפעטשען אַזױ) מיט דער
צונג; קלאַפּן מיטן מױל; מאַזאַליען די צונג,
שליפֿן דאָס צינגל, לופּטערן די שפּראַך, בײַט-
לען די זיבערטישע קלימען; דולן (דרייען,
דורען, האַקן אַזױ) אַ קאַפּ (אַ מוח, אַ היטל,
אַ ספּאַדיק, אַ קאַפּטור, אַ דאַשיק, אַ יאַרמלקע,
אַ שלייער, אַ מײַטקע, אַ טשיניק, אַ לאַדן, אַ
פּיעקעליק, אַ קרויזש); האַקן (קלאַפּן אַזױ)
אין קאַפּ (אין מוח); אַנרײדן (אַנזשושען) פּולע
אויערן; אַנרײדן (אַנדורען, אַנטשקויען, אַנ-
פּלאַפּלען, אַנהאַקן, אַנטורקען אַזױ) אַ (פּולן)
קאַפּ; פּאַרקלאַפּן (פּאַרהאַקן, פּאַרמאַראַ-
טשען, פּאַרדרייען, פּאַרדולן, פּאַרטומלען
אַזױ) דעם קאַפּ (דעם מוח, די יאָרן, די טעג
מיט די יאָרן); גרילצן אין די אויערן, לעכערן
די אויערן, מאַכן אַ וואַסער אין אויער; הייבן
(ענבערן, לעכערן אַזױ) דעם מוח (דעם
קאַפּ); מאַכן אַ לאַך אין קאַפּ, מאַכן טראַגע-
דיק (מעוּבַרת); פּאַרריידן צום טויט.

אַוועקריידן; צערעדן זיך, צערעדערן
זיך [ש], צעלאַמירן זיך, צעיאַכמערן זיך, צע-

איך האָב געקויפֿט, אַזוי פֿאַרקויף איך; רע-
לֶאַטאַ רעפֿעראַ.

זאָל ער מיר מוחל זיין; מינע רייד זאָלן
אים ניט צו שווער זיין; זינע אויערן זאָלן מיט
גאָלד פֿאַרהאַנגען זיין; ניט אויסגערעדט זאָל
עס זיין; ניט פֿאַר גאָט אויסגערעדט זאָל זיין;
עס זאָל קעגן נאָכט ניט געדאַכט ווערן; ניט
אַקעגן נאָכט דערמאָנענדיק; גאָט זאָל מיר ניט
שטראַפֿן פֿאַר די רייד; מען זאָל ניט זינדיקן
מיט די רייד.

אַ הן מיט אַ האַן—די מעשה הייבט זיך אָן;
אַ שיינע מעשה, באָר אַ קורצע; אַ ביסל גער-
רעדט און אַ סך געמיינט; אַ קאָפּ מיט אַ מויל,
די מעשה איז אויס; אַ פֿלעקעלע (פֿלעקל,
קלעצל) אַרײַן, אַ פֿלעקעלע (פֿלעקל, קלעצל)
אַרויס, די מעשה איז אויס; אַ פֿלעקעלע
(פֿלעקל, קלעצל) אַרויס, אַ פֿלעקעלע
(פֿלעקל, קלעצל) אַרײַן, די מעשה איז פֿאַן;
זיי איז ניט און אונדז נאָך בעסער, זיי עסן האַניק
מיט אַ פֿאַלאַניק און מיר אויפֿן שפיץ מעסער
(זיי עסן דעם קוגל און מיר לעקן ס'מעסער);
ויפתח (ה') אַת פֿי האַתן; ער רעדט וואָס ער
ווייס; עס קלינגט אויס און די אויערן.

ואיסרופֿן היי! אַהאַי!; ואי סעי!;
ליסן!; וצו בעל־יחיים וויאַ!; מײַן־מײַן;
שאַק!; קיש!; אַקיש!; אַיקש!; טשיפֿטשיפֿ!
ציפֿציפֿ!; שקיץ!; פֿשיק!; (אַפֿשיק קאָטאַ!
← 193.

שפּר: גוצר פֿיז שומר נפֿשו; מוצא שפֿתֿיך
תשמור; חכמים וההרו בדבריכם; אַדוּני
שפֿתי תפתח; ווערטער זאָל מען זאָגן, ניט
צײַלן; דאָס וואָרט אינעם מויל איז אַ האַר-
פֿונעם מויל איז עס אַ נאַר; אַ אידער דאָס וואָרט
קומט אַרויס פֿון דיין מויל ביסט דו דער בעל־
הבית, דערנאָך איז ער דער בעל־הבית; אַ
וואָרט איז ווי אַ פֿילל—ביידע האָבן גרויסע
אַייל; המחת והחיים ביד הגֶשון; דבֿש ותלב
תחת לשונך; די גאַנצע וועלט שטייט אויפֿן
שפיץ צונג; די צונג איז דעם מענטשנס גרעס

אַנעסן זיך מיט; צעזעצט ווערן רעדנדיק;
בל־מבן אָן אַ לונג (אָן לונגען, אָן אַ גאַל); אויס-
שפּינען די לונג (די גאַל); פֿאַרריידן זיך, פֿאַר-
שמועסן זיך, פֿאַרטענהן זיך, פֿאַרפֿליידערן
זיך אַזױ; אַרײַנשמועסן; אָפּשמועסן, אָפּ-
טענהן.

לייענען, ילעזן, זאָגן, מאַנאַלאָגירן, פֿיר-
טראַגן, פֿאַרטראַגן, דעקלאַמירן, רעציטירן,
אימפּראָוויזירן; שאַלעמיוון, שאַלעמיידושען;
אזועקאָגן, אָפּזאָגן, אָפּקלאַפֿן.

פֿאַרנל־מכונגען זאָגן ווי אַ מיזמור, ווי אַ
וואַסער, ווי דעם טײַטש־חומש, ווי פֿון אַ בוך,
ווי פֿון אַ סידור, ווי אַשרי; וזפּן (מאַלן) ווי אַ
מיל; זאָגן אין איין אַטעם ווי די עֶשֶׂרֶת בני־המן.
אַדי: מויליק, מינדלעך, מונדלעך; באַרײַ
דעוודיק, פֿיסקאַטע; רעדנערש, אַראַאַ
טאַריש, מײַדיש אַזױ ← ס.

אינון, פֿראַז: בעל־פה; אָפּאַרט; אין אַ
זײַט; שײך צו ריידן; שײך צו זאָגן; ווי
שײך; קוים צו פֿאַרשטיין [ש]; מַה אומר ומה
אנבר; מַה נאמר ומה נדבר; אין אומר ואין
דברים; אַ פֿלֶס; הכֶּלֶס; יאַלאַ; בקיצור;
אַ קיצור; הקיצור; קיצור הדֶבֶר; בקיצור
הדֶבֶר; קיצור המעשה; אין קורצן; קורץ
גערעדט; קורץ דערפֿון; קורץ פֿון דער זאָך;
קורץ און גוט; קורץ און לאַנג [ש]; קורץ און
שאַרף; מיט איין וואָרט; דער שפיץ איז; דער
תּמציית (דערפֿון) איז; אַזױ לאַנג אַזױ ברייט;
אַזױ קורץ און אַזױ ברייט; וואָס טויג אײַך
גרויס; וואָס זאָל איך אײַך דאָ לאַנג ברייען;
עס איז נאָך ניט קיין מן המעשר; שלשה דברים
—צוויי ווערטער; איך בעט אײַך איבער
אַמערע רייד; איך שלאָג אײַך איבער אַמערע
רייד—איר זאָלט האָבן נחת און פֿרייד; איך
פֿאַל אײַך אַרײַן אין די רייד—מיר זאָלן האָבן
נחת און פֿרייד; איך שלאָג אײַך איבער די
רייד—איר זאָלט פֿאַרגעסן אין (אויף) אַמערע
לייד; וווּ האַלט מען אין די יוצרות?; וואָס
פֿאַר אַ סדרה גייט היינט?; נחזור לענינו; ווי

מען שחיקת, דערפֿאַר זינען זיבער פֿטור פֿון שחיען; בשעתן גאָלן די בערד קען מען ניט רעדן, דערפֿאַר וואָקסט ניט קיין באַרד בײַ די זיבער; דער ערגסטער חודש פֿאַר די זיבער בער איז פֿעברואַר; זיבער רעדן אַלע אין איינעם — זיי ווייסן פֿריער, אָ ס'איז ניטאָ וואָס צו הערן.

אַלע גלידער זינען רעדן און די צונג אַליין שטעלט זיך (מען) אַרויס; די צונג איז ווי אַ פֿעדערנער דישל; די צונג איז ניט אָנגעבונדן אין אַ שטריקל; די צונג איז ניט אין גלות; די צונג איז אַן אַכבעראַש-וי שפּרינגט פֿאַרן שלכ; אויף אַ מויל איז קיין שלאַס ניטאָ; ריידן קאָסט קיין געלט ניט; ריידן איז וואָלל; פֿון וואָס ווערט מען ניט טראָגן (טראַגעדיק); פֿון וואָס טוט מען ניט טראָגן; פֿון וואָס פֿאַרנייט מען ניט אין טראָגן; פֿון אַ וואָרט ווערט ניט קיין לאַך אין קאָפּ; אָ מען רעדט דעררעדט מען זיך.

וען אויך: אינפֿאַרמירונג 363, שטים 372, אַלפֿן ריידן און שרײַבן 374, טעאָטער 383.

374. אַלפֿן ריידן און שרײַבן

ס: עלעגאַנטע, איידעלע, אָפּוועהיטע, קאָ רעקטע אַאַוו שפּראַך; גֶשון חכמים, לֶשוך־לימודים, שֶפֶה־ברורה; רייד (ווערטער) ווי פּערל, ווי גילדע(ר)נע רענדלעך, ווי פֿון אַ ספֿר אַרויס, ווי פֿון אַ בוך, ווי פֿילן, ווי שפּיזן; ביבל־שפּראַך; בלומענשפּראַך; פּאַעטישע פּראָזע; קיילעכ(די)קע, פֿאַרקילעכטע, פֿאַר־רונדיקטע, יאָפּנערונדעטע אַאַוו פֿראָזע; הויך קליינענדיקע (הויך שפּרעכערישע) ווער־טער; דעקלאַמאַציע, רעטאָריק, מלִיצה, באַמבאַסטיק.

האַרטע, האַרבע, שווערע עבֿרי; ווער־טער ווי די קלעצער; ווערטער די ציין צו צעברעכן; ווערטער ווי באַב, ווי מאַן, ווי צייגענע באַבקעס.

מעטאַפֿער, מעטאַפֿאַר; פֿשטער, איינ־

טער שונא; די צונג פֿאַרפֿירט דעם מענטשן צום גליק און צום אומגליק; די צונג פֿירט אַ מאַל דעם מענטשן צו דער תּוֹה; די צונג איז אַן ביינער-און זי צעברעכט ביינער; די צונג האָט אַ שנירל; ניט אַלץ וואָס מען ווייס מען מען וואָס; אָ מען איז פֿריי מיט דער צונג קריגט מען אַ מַתּנתֿיד; אַ וואָרט איז ערגער ווי אַ פּאַטש; אַ פּאַטש (אַ קלאַפּ) פֿאַרנייט, אַ וואָרט באַשטייט; אַ פּאַטש פֿאַרהיילט זיך, אַ וואָרט געדענקט זיך; אַ שטאַך מאַכט אַ לאַך; די אויערן מוזן הערן וואָס דאָס מויל רעדט; אַם כּרוך לָך הִדְבֵר כּבוֹד-אַמְרוּהוּ; וואָס דו זעסט ניט מיט דינע אויגן פֿאַרויכער ניט מיטן מויל; עס איז אַ חילוק צי מען ווייסט וואָס מען רעדט, צי מען רעדט וואָס מען ווייסט; דכּרים היזאיים מן הִלֵב נכנסים אֶל הִלֵב; (כֵּל) האומר דבֵר בשם אומרו מביא גאולה לעולם.

דער שוסטער רעדט פֿון דער קאַפּעטע, דער בעקער פֿון דער לאַפּעטע; וואָס מען רעדט בײַ טאָג קלומט זיך בײַ נאַכט; פֿון וואָס מען רעדט קומט מען אַלץ אַרויס (אַרויף) אויפֿן טויט; ניט אַלץ וואָס מען וואָגט מיטן מויל מיינט מען מיטן האַרצן; האַניק אויף דער צונג, גאָל אויף דער לונג; ריידעלע יאָק ריידעלע, אַבידאַברע מיינעלע; שבעה דכּרים בנולם [ש]; דכּרים בטלים-פּוסטע פֿלים; העטעך און פּעטעך צאָלן (געבן) ניט קיין מַכּס; מרבה דכּרים מרבה שטות, וואָס ווינציקער מען רעדט אַלץ געווינטער איז; אָ מען רעדט אַ סך רעדט מען פֿון זיך; פֿון פֿיל ריידן קומט אַרויס ליידן; ברובֿ דכּרים לאַ יחדֿל פֿשע; געקלמטע איז ניט געשמאַק; איבער דעם האָט גאָט געגעבן דעם מענטשן צוויי אויערן, ער וואָל מער הערן און ווייניקער רעדן.

עשרה קבים שיחה ירדו לעולם, תּשעה נטלו נשים; זיבער האָבן נין מאָס רייד; די ערלעכסטע מאָס היינטיקע צייטן איז די נין מאָס רייד; „הפּצעקתה“ מאַכט רשי; פֿינף ידענעס און איין גאַנדו; בשעתן שחיען מוז

אגראמאטיום, שפראך-קארופציע, סאָלע-
ציום, באַרבאַרזום, שפראַכפּעלער, רייד-
פּעלער, שפראַך-טעות, שרייב-טעות, רייד-
טעות, בולבע [אָסטיאַיש]; געשטרויכלטע טוונג
ופסיכאָנאָליטישן; גראַמאַטישער טעות;
הילצערנע עברי.

וולגאַרע שפראַך, וולגאַריטעט, וולגאַר-
ריזם, שונדוואָרט, ניבול־פּה, חזירי, צווחקייט,
יונישע תורה; געמינע רייד; פּאַרנאָגראַפֿיע;
שלעכטער, גראַבער, פּעטער אַאוֹוו וויץ;
גראַבקייט, ניט־איידלקייט אַאוֹוו - אַדי.

בעל־זשון, רעטאַר, רעטאַריקער, אַראַ-
טאַר; פּה־קדוש, פּה מפיק מרגליות; מאַריך;
מקצר; געשליפֿן מויל, גוטער פּיסק; גלאַט
(געהאַקט, געשליפֿן) צינגל (פּיסקל); פּראַוואַר,
פּראַוועלאַנג, פּראַוול־פּער, פּראַוול־שיסער;
אַ צונג (אַ מויל) (ווי אויף (איינערנע) שרויפֿן,
ווי אַ לאַפּעטע, ווי אַ בליטש, ווי אַ בריטווע, ווי
אַ חלף; אַ מויל־אַש לֶהבּה; אַ מויל־שוועבל
און פּעך; אַ צונג־חֶרבּ חדה; אַ בחור ווי אַ
מעסער; אַ מענטש מיט אַ צאַן; איבערקליי-
בער, וואַרטקלייבער, פּוריסט, אייפּעמיסט;
ניבול־פּהניק; ווערעמדיק, אומגעוואַשן, צע-
לאָן מויל.

וו; ניצן (באַנוצן, יגעברויכן) אַ מעטאַפּער
(אַ היפּערבאָאָ אַאוֹוו) - אַלעגאָריזירן,
פּאַבולירן, איראַניזירן, פּערזאָנליצירן, טיפּי-
זירן, טראַוועסטירן אַאוֹוו - 381; ריידן
(שרייבן) בלומענדיק (מליצהדיק, געצוקט
אַאוֹוו) - אַדי; האָבן אַ צונג אין מויל; האָבן אַ
פּען אין האַנט; פּערלען; ריידן מיטן שבת-
זשון; ריידן איידל; ריידן דורך אַ ווידן טיכל;
ריידן מיט אַ האַלבן מויל; וועגן די ווערטער;
ברעכן די ציין (די צונג); ריידן (שרייבן) גלאַט
(געשליפֿן אַאוֹוו); ריידן ווי געשמירט; ריידן
(שרייבן) קלאַר (דײַטלעך אַאוֹוו); ריידן עברי;
ריידן ווערטער; ריידן מיט באַקציינער (מיט
אַ גאַנץ מויל (ציינער), מיטן פּולן מויל, בּפּה
מלא); ריידן (ווי) פּון סידור, (ווי) פּון אַ בוך,

פּאַכער, געמישטער, קאַמפּליצירטער, גלייכ-
שטאַפּלדיקער, נידערנדיקער, שטייגנדיקער
מעטאַפּער; טראַפּע; מעטאַנימיע, קאַטאַ-
כרעוים, סינעקדאָכע, אַנטאַנאַמאַויע, איני-
ווערסיע, פּאַראַדאָקסאָן, אַנטיטעז, קלימאַקס,
מאַקראָלאָגיע, פּאַראַנאַמאַויע, היפּערבאָאָ (ע),
היפּערבל, עיבאַאָ (ע), עפּאַנאַסטראַפּע, אַקסי-
מאַראָן, פּאַראַטעוים, אַנאַקאָלוט, עליפּסיס),
אַסינדעטאַן, פּאַליסינדעטאַן, אַנאַפּער, סילעפּ-
סיס, אַליטעראַציע; טראַפּאַלאָגיע, באַטאַ-
לאָגיע, טאַוּטאַלאָגיע; איראַגיע, סאַטירע,
טראַוועסטיע, לאַקאָניזם, זלאַקאָניציום.

פּיגוראַטיווע שפראַך; זשון נופל על זשון;
בילד, אימאַזש, מעטאַטעזיס), מעטאַרעפּסיס;
טיפּ, אַנאַגאָ, פּראַוואַפּעע, אַלעגאָריע, אַפּאַ-
לאַנג, פּאַראַבאָאָ (ע), פּאַראַבל; פּאַבל, מְשַׁל,
פּאַרגלייך - 317; אייפּעמיום, זשון נקיה,
זשון סגירנורה; צווייטטישיקייט, טאַפּלטיי-
טישיקייט, טאַפּלזיינען, טאַפּל־באַטייט; אַמפּי-
באָאָ (ע), ווערטערשפּיל, וואַרטשפּיל, קאַ-
לאַמבור, אַנאַגראַם, פּאַראַגראַם; האַמאַנים.
עפּיטעט; אייפּאַנישער, אינווערסירטער,
אַנטיטעטישער, בילדערישער, עמאַציאָנעלער,
שטענדיקער עפּיטעט; רעטאַרישע ווענדונג;
פּראַווע, אויסרוף, פּיגור.

געשמאַק, עלעגאַנץ, דיסטינקציע, ריטעם,
אייפּאַניע; אויסדרוק, כּוח, קראַפּט; וואַרעמ-
קייט, פּייער, היץ, גלי, יגלוט, ענטוויאַום;
באַלאַנס, פּראַפּאַרציע, רעזערוו; פּוריום,
קלאַסיציום; אַרנאַמענט, באַפּוץ, באַצירונג;
עלאָקווענץ; מליצהדיקייט, בלומענדיקייט,
רייכקייט; עלעגאַנטקייט, קאַרעקטקייט - אַדי.
פּשוט מאַמע־זשון, [אס] פּריין יידיש, יידישע
יידיש; פּשוטקייט, איינפּאַכקייט אַאוֹוו - אַדי;
פּראַוואַים; דאָס ריכטיקע וואַרט אויפֿן ריכ-
טיקן אָרט (פּלאַץ).

קיצור; צימצום, סודהציימצום; לאַפּי-
דאַרער סטיל; קורצקייט, קאַמפּאַקטקייט
אַאוֹוו - אַדי; אַריכות, אַרומשרייבונג.

רייך, עלִקְאָקווענט, בריִליאַנט; אַרנאַמענטאַל,
צירלעך, באַצירט, באַפּוצט, געפּוצט, געצוקט,
בלומ(ענ)דיק; רעטאַריש, מליצהדיק, געהויבן,
שבתדיק, הויכסטייליק, ביבליש; (הויך, חויל)
קליינענדיק, דעקלאַמאַטאַריש, באַמבאַסטיש,
קנאַקעדיק, פֿיערדיק, פֿלאַמע(ד)יק; גראַנד־
יאַז, גראַנדיעז, פּאַמפעז.

גלאַט, גלאַטצונדיק, געשליפֿן; ווייך, פֿלי־
סיק, סקלאַדנע, (גע)לייפֿיק, גרינג, ליכט,
אומגעצווונגען, ניטאַנגעשטרענגט; נאַטורעל,
נאַטוראַל, נאַטירלעך, ניטבאַפּוצט, ניט־אי־
בערגעטריבן, ניטאַפֿעקטירט; שיין, פֿיין,
טאַקטיש, אַנשטענדיק, אַפּגעהיט, איידל, גע־
שמאַק, קאַרעקט, גראַציעז, עלעגאַנט, ליב־
לעך; איינגעהאַלטן, רעזערווירט, באַשיידן,
צנועניש, צנועהדיק, צניעותדיק, צוריקגע־
האַלטן, אייפֿעמיסטיש; אַרטיסטיש, אַקאַ־
דעמיש, קלאַסיש; גראַמאַטיש, גראַמאַטנע,
קאַרעקט, ריין, פּוריסטיש, איבערקלייבעריש,
אַפּגעטאַקט, פּערלדיק.

קרעפֿטיק, שטאַרק, לעבעדיק, לעב־
האַפֿטיק; וואַרעם, הייס, גלייך, יגלוטיק,
היציק, ענטוואַסטיש; קערנדיק, שאַרף,
שאַרפֿצונדיק, רייקאַליש, געוואַנט; סענטענצ־
יעז, גראַפֿיש; בייסיק, שניידיק, שניטיק; אי־
ראַניש, סאַטיריש, וויציק, פֿעפֿערדיק, סאַר־
קאַסטיש < 518.

קלאַר, באַשטימט, דייטלעך, וויראַזשנע;
צוטריטלעך, צווענגלעך, פֿאַרשטענדלעך,
לייט(גע)וודיק, לייענבאַר, ילעובאַר; עקס־
פּרעסיוו, אויסדריקלעך, אויסדרוקפֿול;
בפֿירוש, יאָיסגעשפּראַכן, דיסטניקטיוו;
פֿשוט, פּראָסט, פּראָסט (און) פֿשוט, פֿשוט ווי
רשי זאָל לעבן; איינפֿאַך, ניטבאַפֿאַרבן,
ניטבאַפֿאַרבט, ניטבאַפּוצט, ניטצוגעפּוצט,
ניטבאַצירט, אומגעקניצלט, היימיש; שטרענג,
זאַכלעך, קערנדיק, יאָדערדיק, דירעקט.

קורץ, קיצורדיק, בקיצורדיק; ציימצום־
דיק, קורץ געפֿאַסט, בינדיק; קאַמפּאַקט,

ווי אַ פֿרומער ייד אַשרי, ווי (מיט) אַ מעסער;
ריידן (שרייבן) פֿשוט (איינפֿאַך אַז״ו); ריידן
פֿדבר איש אַל רעהו; לערנען פֿשוט גמרא;
אַנרופֿן דאָס קינד ביים (מיטן) אַמתן נאָמען;
ריידן (שרייבן) קורץ (בינדיק אַז״ו); ריידן
(שרייבן) צו דער זאַך (צום פּונקט נאָם), מיט אַ
טאַק; ריידן שיטער; גיט פֿטרין (פֿאַר־
שווענדן) קיין ווערטער; קומען צום פּונקט
(צום פּסוק); לאַקאַניזירן; מאַכן (דאָס) קורץ
(בקיצור); מקצר זמן; פֿאַרקירצן; אַפּהאַקן,
אַפּשניידן, יאַפּברעכן אַז״ו < 118; ריידן
(שרייבן) באַריכות(דיק) (פּרטימדיק אַז״ו);
פֿאַרשפּרייטן זיך, צעשפּרייטן זיך, פֿאַרבריי־
טערן זיך, צעלייגן זיך; צעלייגן אויף טעלער־
לעך; אַרומריידן, אַרומשרייבן, צעשמירן;
אַריינלאַזן זיך אין פֿרטים; דערציילן פֿל דָבֿר
שורש; מאַריך זמן; מאַריך בדיבורים זמן,
מאַריך בדרוש זמן; ציען, שפּיען; ציען אויף
טאַרטורעס; ריידן (שרייבן) שטימף (האַלצע־
וואַטע, אַפֿעקטירט אַז״ו); ריידן ווי אַן אַג־
געצויגענער, ווי מען וואַלט אים אַנגעצויגן, ווי
אויף שטאַלצן; ריידן (שרייבן) גרייזיק (אומ־
גראַמאַטיש אַז״ו); ריידן ווי אַ גוי יידיש, ווי אַ
פּויער, ווי אַן עס־האַרץ, ווי אַ בורדאורמתא;
קאַליעטשען די שפּראַך; הרגענען די צבֿרי;
זעצן ווי אַן אַגראַדניק, ווי אַ באַנדער; פֿאַר־
גרייזן; ריידן גראַב (וואַגאַר אַז״ו); האַבן אַ
ווערעמדיק מויל < 5; * האַבן אַ מויל ווי אַ
מיטטקאַסטן, * ווי אַ פּאַמו(ס)ניצע; ריידן ווי אַן
אַרעסטאַנט, ווי אַ מנוחל; ווילגאַריזירן;
נבלען.

אַדי: מעטאַפֿאָריש, אַלעגאָריש, בילדעריש,
בילדערדיק, יבילדלעך, בילדעררייך,
פּיקטורעסק, פּאַעטיש; פֿיגוראַטיוו, פֿיגוראַל,
אַריבערגעטראַגן, היפּערבאַליש, אַליטעראַ־
טיוו, אַנטיטעטיש אַז״ו < 5; האַרמאָניש,
קליינענדיק, קליינע(נו)דיק, אייפֿאַניש, ריטמיש,
באַלאַסירט, סימעטריש; קללעכ(די)ק, רונד,
פֿאַררונדיקט, אַפּווערונדט, יאַפּווערונדעט;

זונג; מען קען זיך די ציין אויסברעכן; ניט צום דרוקן.

שפר: וואס מען שעמט זיך צו זאגן אויף יידיש זאגט מען אויף זשודקודש; איינער רעדט רוסיש (פּויליש) ווי א ייד, דער אנדערער רעדט יידיש ווי א גוי; אז מען זאגט אויף לאַטין איז דאָ אַ צָרה דערין.

וען אויך: אינפֿארמירונג 353, שטים 372, אופן ריידן און שרייבן 374, טעאָטער 383.

375. שוויגעדיקייט, שטומקייט

ס: שוויגע(ו)דיקייט, פֿאַרשוויגיקייט, פֿאַר-שלאַנסקייט אא"וו; אַנשטימיקייט, שטימ-לאַזיקייט, שטומקייט אא"וו ← איד; (שטיל)-שוויגעניש, שוויגענס, שתיקה; וואַרטקאַרב שאַפֿט; שטומעניש; אפֿאַניע, פֿאַראַפֿאַניע, מיקראַפֿאַניע; אפֿעמיע, אפֿאַיע.

שוויגער, שותק; באַנציע שחינ; אַ מענטש פֿון ווייניק ווערטער; מאַחטשון; שטומע זונג; שטומער, טויבשטומער; שטימורע, שטומאַק, שטומע ליאַליע; שווערע זונג; קאַרגער אויף ווערטער; איינגעהאַלטענער, רעזערווירטער, פֿאַרשלאַסענער אא"וו ← איד.

וו: שוויגן, שטיששוויגן; הערן וען און שוויגן; מאַכן אַ שוויגן; שטומען, מוקן; זיין שטיש; ליגן איינגעלייגט; זיין אָן זשון (אָן אַ זונג); האַלטן די זונג (צווישן די צייך); * האַלטן (דאָס) מויל (* דעם פּיסק); ניט עפענען אַ מויל; ניט אַרויסלאָזן קיין פֿאַרע (קיין דוך); ניט מאַכן קיין שאַלות ומעלות; ניט זאָגן; ניט ריידן; היטן די זונג (דאָס מויל); ריידן אויף שטום זשון; ריידן מיט אַ האַלבן מויל; קוועטשן זיך; מאַכן הם; האַמען; ציען די נשמה (די עצמות); ריידן געציילטע ווערטער; זיין שפּאַרעוודיק (איינגעהאַלטן, רעזערווירט); מעסטן (ציילן) די ווערטער.

אַנטשויגן ווערן; פֿאַרשטומען, פֿאַרשטומט ווערן, אַנטשטומט ווערן; איינעמען שטומעניש; צומאַכן דאָס מויל (די געמבע); פֿאַרבייגן

געפרעסט, קאָנדענסירט; אַפּגעהאַקט, אַפּ-געבראַכן; שפיציק, לאַקאַניש, עקזאַקט, פינקטלעך, עפּיגראַמאַטיש, עלִיפּטיש, סינ-קאַפּיש, איינטראַפּיק, זאיינוילביק.

קינסטלעך, געקינצלט, טעאָטראַליש, אומ-נאַטירלעך, ניטנאַטירלעך, געצוונגען, אָב-געשטרענגט; אויספֿיינערניש, אַנשטעלערניש, פּוסט, אפֿעקטירט, גראַטעסק, אַנגעצויגן, שטיף, געשוואַלן, אַנגעשוואַלן, אויפֿגעבלאָזן, אַנגעבלאָזן, איבערגעטריבן, גוזמאדיק, פּרע-טענציעז, פֿאַרמאַל, פעדאַנטיש.

גענוי, באַריכותדיק, פֿריטימדיק, בפֿרטיזות-דיק, בפֿרטרוט, אויספֿירלעך.

האַרט, קאַלט, וואַכעדיק, טרוקן, ניכטער, פּראַזאַזיש, אַרעם, לאַנגווייליק, טונע, אַנקאַ-ליריק, קאָלירלאָז, איינטאַניק, מאַנאַטאַן.

וואַסערדיק, אויבנאויפֿיק, זאייבערפֿלעכ-לעך, שוואַך, קראַפֿטלאָז, אויסדרוקלאָז.

צווייטטישיק, צוויידייטיק; רעטעניש-דיק, רעטולאַפֿט, ניט-צוטריטלעך; מיסטיש, סודותדיק אא"וו ← 351; געפֿלדיק, ניטקלאַר, אומקלאַר, ניט-שאַרף, אומדייטלעך, אומ-באַשטימט, אומפֿאַרשטענדלעך, אומלייגענעו-דיק, מטושטש, צעשווימען.

אומגראַמאַטיש, ניטעלענאַנט, ניט-איידיש, גראַב, פּויער(יש), רוי, גריצנדיק; וקאַלירן רייסיק, זגרעל; אומגראַציעז, געשמאַקלאָז, ווילגאַר, שמוציק, מיאוס, צייניש, גיבול־פֿהדיק, אומדרוקלעך, אומדרוקעוודיק, זאומדרוק באַר, פֿאַרנאַגראַפּיש.

אינוו, פֿראַז: בִּפְהָ קדשו; מפּיו הקדוש; בְּדֶרֶךְ מלִיצָה; לתפֿאָרת המלִיצָה; מיט פינטעלעך; בקיצור; באַריכות; אין פֿשוטע ווערטער; אין פֿשוטע אויסדרוקן; בְּדֶרֶךְ העֲבָרָה; בְּזֶשׁוֹן נקיה; בְּזֶשׁוֹן סגִינְהוֹר; לאַמר אזוי צו זאָגן; אַיִן פּוּחוּ אֶלָּא בַּפֿה; עס פּערלֶט פֿון זיין מויל; עס שיטן זיך ביי אים פּערלֶט פֿון מויל; ער האָט אַ פֿול מויל מיט זאַפֿט (שׁינאַפֿט); מען דאַרף אים ניט פּיקן די

לאו, נאָר איבער דעם מים אַריבער!; אָסור
לַדְּבַר!; מאַך אַן אַתְּחַתּא!; ויז און קריצע
און שוויג!; שא, כאטע פּאַקרישקע!; שא
קיטש!; פּתח שן-שא!; גיב זיך (דיר) אַ ביס
אין צונג!; ביס זיך (דיר) אַפּ די צונג!; ביס
בעסער אַפּ דיין (שפיץ) נאַרישע צונג!; זאָלן
שוין דינע שוואַים ריידן!.

אַין אומר ואין דברים; אין מלים בלשוני
(בפּי); ס'האָט אים אָפּגענומען דאָס קָשון;
נישטאָ קיין ווערטער-אַ רענדל אַ וואָרט; מען
דאַרף ביי אים קויפּן אַ וואָרט; דער בעל-
תּפִּילָה איז געאָנגען אין מיקוּחַ אַרמין; לֹא
יַחַרץ כָּלֵב לְשׁוֹנוֹ; גיב צונג!; מירקע, גיב קָשון!
זאָג הונט, טייל, מענטש-אַבי רעד אַ וואָרט!
אַ וואָרט אָדער אַ באַקצאַן!; צי מיך נישט
פֿאַר (ביי) דער צונג; איך וויל עס פֿון מיין
מויל נישט אַרויסברענגען; גיי רעד, אַז די צונג
איז אין גלוח; אַ בהמה האָט אַ לאַנגע צונג און
מוז שוויגן; אַן אָקס (אַ בהמה) האָט אַ לאַנגע
צונג און קען קיין שופּר נישט בלאָזן (קיין טאַבעק
נישט שמעקן); אַל תּפּתַח פֿה לְשׁוֹנוֹ; אין אַ גוטער
שעה צו רעדן, אין אַ ביזער (שלעכטער) שעה
צו שוויגן; אוי קי אַם אומר ואוי קי אַם
לֹא אומר; עס איז אַ ווייטאָג צו רעדן-און
שוויגן פּלאַצט די גאַל.

שפּר: אַלע שטומע ווילן רעדן אַ סך; מִלָּה
בסלע ושתיקה בשתיים; מִלָּה בסלע
משתוקא בתרין; רעדן איז זילבער-שוויגן
איז גאַלד; סיג לְחַכְמָה שתיקה; סיג לְחַכְמָה
שתיקה-אַבער שתיקה אַליין איז קיין חכמה
נישט; שתיקה יפּה בשעת התפִּילָה; ווען דאָס
פֿערד וואָלט געהאַט וואָס צו זאָגן וואָרט עס
גערעדט; הווי פּקח ושחוק; אַ חכם שוויגט
שטיל; יפּה שתיקה לְחַכְמִים, קל וחומר לְטִיפֵי
שים; שיינ שוויגן איז שווערער ווי שיינ רעדן;
נישט גערעדט איז אויך גערעדט; קיין תּשובָה
איז אויך אַ תּשובָה; געשוויגן הייסט אויך (איז)
גערעדט; נישט גערעדט איז אויך געשוויגן; דער
וואָס שוויגט מיינט אויך עפעס; שתיקה

(מיט) די ליפּן, פֿאַרבייסן די ציין, צובייסן די
צונג; דערשטיקן (פֿאַרשטיקן) אין זיך; אָפּווישן
דאָס מויל (די וואַנצעס); נישט איבערריידן אַ
וואָרט; נישט ענטפֿערן דאָס אַנדערע וואָרט;
פֿאַרשוויגן; אָנגעמען אַ פֿול מויל מיט וואָסער
(מיט צונג); אָפּהאַלטן זיך (י צוריקהאַלטן זיך)
פֿון ריידן; פֿאַרשטעקן דעם צאַפּן; פֿאַרלירן
דאָס קָשון; בלייבן אָן קָשון.

פֿאַרגלויבונגען שוויגן (שטומען, מוקן
אַזו"ו) ווי די וואַנט, ווי אַ (פֿאַרפֿולטער) פּיש,
ווי אַ פֿלעב, ווי אַ הונט, ווי יורקעס הונט, ווי אַ
מצריים־הונט, ווי אַ קעצעלע, ווי אַ קאָטינקע,
ווי די תּפִּיסה, ווי די צונג וואָרט אין קימפעט
געלעגן, ווי דאָס קָשון וואָרט אים אָפּגענומען,
ווי מען וואָרט אים די צונג אויסגעשניטן.

שטיל מאַכן; איינשטילן; נישט לאָזן ריידן,
נישט לאָזן אַ מויל עפֿענען, נישט לאָזן קומען
צום וואָרט (צום פֿסוק); אָפּנעמען (צונעמען)
דאָס וואָרט; פֿאַרשטאַפּן (פֿאַרמאַכן, פֿאַר-
שפּאַרן) וועמען דאָס מויל; אַרויפֿלייגן (אַר-
טאָן) אַ שלאָס אויפֿן מויל; איבערשלאָגן, אי-
בערהאַקן, אָפּהאַקן; מעכבּ הקריאה זיין;
מעכבּ זיין די קריאה; פֿאַרטייקען; נישט קענען
ריידן; נישט האָבן קיין ווערטער; בלייבן שטעקן
אין האַלדו.

אַדי: אָנשטימיק, אומשטימיק, שטימלאָזיק;
שטום, טויבשטום; פֿאַרשטומט, אַנט-
שטומט; שוויגע(ח)דיק, (שטיל)שוויגנדיק,
פֿאַרשוויגן, אַנטשוויגן, פֿאַרלייטן; קאַרג (אויף
ווערטער), שפּאַרעוודיק, יאיינזילביק, אַיב
געהאַלטן, י צוריקגעהאַלטן, רעזערווירט, פֿאַר-
שלאָסן, צוגעקנעפֿלט; טאַקטיש, טאַקטפֿול;
אַפּאַניש, מיקראַפּאַניש אַזו"ו - ס.

אינוו, פֿראַז; טס!; פּסט!; צייט!; קיטש!
שט!; שאַ!; הוש!; האַדיע!; אַסקען [ש];
נעסקעם [קיל!]; [אם] שאַטאַפּ, שאַראַפּ!; זאָל
זיין שטיל!; קיין פֿאַרע זאָל איך נישט הערן!
מאַך צו דאָס מויל (די נעמבע); לֹאז דיברין!
לֹאז דיבורים!; לֹאז די בוריקעם [ש]; יהודי

ריידן צווישן די ציין; דורכזיען דורך די ציין;
ריידן פֿאַרצויגן; ציען די ווערטער; אויס-
ציען; שאַלעמווין, שאַלעמיידושען.
אַדי; שעפעליאָווע, שטיפעליאָווע, (שטשי-
פעליאָווע, שיפעליאָווע, פֿאַנפֿאַטע, פֿאַנ-
פעוואַטע, היקעוואַטע, יענקעוואַטע, יאַנקאַטע,
מאַמעטליווע, מאַמעטליוואַטע.

377. שריפֿט

ס: שרייבונג, קאָפּירונג, דיקטירונג אַאָו"ח - ו;
שרייבער, ספּורות; גראַפֿישע קונסט,
שרייבֿקונסט, גראַפֿיק; סטילאָגראַפֿיע, צעראָ-
גראַפֿיע אַאָו"ח; אידעאָגראַפֿיע, פּיקטאָ-
גראַפֿיע, פֿאַנגראַפֿיע אַאָו"ח; מאַשיןשרייבונג,
טיפּירונג, טיפּפּריטינג [אָס]; גיכשריפֿט, שנעל-
שריפֿט, קורצשריפֿט, סטענאָגראַפֿיע, בראַכי-
גראַפֿיע, טאַכניגראַפֿיע; ברייַל; שיפּרירקונסט,
שיפּער, געהיימשריפֿט, קאָד, קריפּטאָגראַפֿיע;
חשׂרֿק, אַתֿיבֿש; היעראָגליפֿיק; היעראָגליפֿון,
יעראָגליפֿון; רוועס; צייכנשריפֿט, בילדער-
שריפֿט; פֿלעקשריפֿט, זיקלֿשריפֿט; חר-
טומים־פּתבֿ.

פּתבֿ אַשורי, רוימישע שריפֿט, גאַטישע
שריפֿט; עברי, רשיפּתבֿ, וויבערטייטש,
פֿרויענטייטש; פּרָקיס, וועלישע אותיות; (גע)
כתיבה, כתיבה־אותיות, אותיות מרוכעות;
ראַנדאָ, רונדשריפֿט; קידוש־לָגֿנה־אותיות;
שפיגל־פּתבֿ, שפיגלשריפֿט, פּערלֿשריפֿט; שיי-
שריפֿט, קאַליגראַפֿיע; געמאַשמעטע אותיות;
קאַטשערעס און לֿאַפּעטעס; קאַטשערעס און
פֿאַמעלעס; פֿאַטשקענינע; מלֿאַכיס־פּתבֿ,
קאַקאָגראַפֿיע; ציפּערשריפֿט.

אַריינאַל, מאַנוסקריפּט; פּתבֿ־לֿר
פּתבֿ־דן, פּתבֿ־יד; פּתבֿ, שריפֿט, געשריפֿט(ס),
סקריפּט, פּתיבֿה; פֿאַלימפּסעס; קיבור,
קאַמפּאָזיציע - 381; איינגעטונקענע (אינגע-
טונקטע) פען; דופּליקאַציע, טראַנסקריפּציע;
סטענאָגראַם, קריפּטאָגראַם, אידעאָגראַם, פֿאַ-
נגראַם אַאָו"ח.

כהוּדאָה זַמיאַ; האַסטו-האַלט, הייסטו-
שוויג; הער און זע, קוק און שוויג; עס וואָס
גוט און ווייל און האַלט די צונג אין מויל; מיט
שוויגן פֿאַררעדט מען זיך ניט; אָ מען שוויגט
קריגט מען דעם בעסטן (אַ בעסערן) חֶלֶק;
אַ שוויגע(ו)דיקער באַקומט צוויי חֶלֶקים; פֿאַר
שוויגן קומט אַ מאַל מער שכר ווי פֿאַר רעדן;
אַ מען מאַכט דאָס מויל ניט אויף פֿלייט קיין
פֿליג ניט אַרײַן; אָ דאָס קינד שוויגט-שטויסט
זיך די מוטער ניט אָן, אָ ס'איז הונגעריק;
שוויגן איז גוט, רעדן איז נאָך בעסער; דורך
שוויגן קען מען ניט שטייגן.

זען אויך: שטילקייט 278, פֿאַרהוילונג 351.

376. ריידפֿעלער

ס: ריידפֿעלער, שפּראַכפֿעלער; געשטאַמל,
שטאַמלעניש, לֿאַרפֿאַטטיע; געשטרויכלטע
טוונג ופּסיכאָאַנאַליטישן.
שטאַמלער, פּבֿ־דפּה, פּבֿ־דֿשון, בעל-
לֿשון [ש]; שווערע צונג; זאַיקע, מלֿעקעש,
גענע, שטימורע, שטומע לֿיאַליע, שאַפּעט,
פֿאַנפֿאַטש, האַמוזן.

ז: שטאַמלען; פֿאַרהיקען זיך, זאַיקען זיך,
פֿאַריענקען זיך, פֿאַרהעקערן זיך, פֿאַר-
האַקן זיך, פֿאַרהאַמלֿיעווען זיך, פֿאַרכאַפּן זיך;
קאַליעטשען דאָס לֿשון (די שפּראַך); ניט קע-
נען אַרויסריידן קיין צוויי ווערטער; ריידן
ניט־דייטלעך (אומפֿאַרשטענדלעך); פֿלאַנ-
טע(רן) מיט דער צונג; טאַלאַפּעטשען, בעבען,
בעקען, מעקענען, באַלעמעקען, באַלע-
מעטשען, בלעקעצען, באַלבענען, באַלע-
בעטשען, באַלעבאַטשען, גודערן, שטאַמפּן;
ריידן אונטער דער נאָז; פֿאַנפֿען, שניפֿלען,
מאַמלען, האַמוזען; ריידן פֿון האַלדו, כאַמ-
כען, קאַרטאָוען; האַבן אַ פּויל מויל מיט צונג;
האַבן אַ גראַטשקע אין מויל; שרינגען די ווער-
טער; כאַפּן אַ וואָרט ווי אַ הונט אַ בייַן; ופּפּן;
אַפּהאַקן די ווערטער; קייען די ווערטער;

דיקע טינט; דרוקטינט, דרוקפארב; טינט-
פראַשיק, טינטפולדער.

ווירע, זינענאָל, זיניניקע, רולדער [אַ];
רוקווירע; זעדערזגעשטעל, זעדערקעסטל,
זעדערשאַכטל; פענאָל; שרייבנעסעסער.

פאָפּיר, קלָף [אַ]; [מינים פאָפּיר] שרייב-

פאָפּיר, שרייב; געקעסטל, געווירעט פאָ-

פּיר; פאָסטפאָפּיר, פאָסטשטפאָפּיר, פאָטש

טאַווע פאָפּיר, ברייזפאָפּיר; צייכנפאָפּיר,

נאַטןפאָפּיר, קאָפּירפאָפּיר, גלאַנצפאָפּיר,

רעגאַלפאָפּיר, ראַיאַלפאָפּיר, מאַגילענפאָ-

פּיר, וועלןפאָפּיר; דרוקפאָפּיר, צייטונג

פאָפּיר, ליטאָגראַפֿיעפאָפּיר; געהאַמערט

פאָפּיר; פאַרמעטפאָפּיר, פאַפּירן; שטרוי-

פאָפּיר, שמאַטעפאָפּיר, האַלצפאָפּיר, קרייד-

פאָפּיר, בלייפאָפּיר, פאַרצעלייפאָפּיר,

מירמלפאָפּיר, העלפּאַנדבלייפאָפּיר; גלאַד

פאָפּיר, גלאַווירפאָפּיר, גלאַספאָפּיר; רייד-

פאָפּיר, סאַדעפאָפּיר, לאַקמוספאָפּיר; זייד-

פאָפּיר, טישרפּייפּער [אַ]; אַטלעספאָפּיר,

זעדערפאָפּיר; טאַווירפאָפּיר, קאַרטאָןפאָ-

פּיר; צוקערפאָפּיר, פאַקפאָפּיר; געכוואַ

ליעט פאָפּיר, קאַרווייטעד פּייפּער [אַ]; אייל-

פאָפּיר, וואַקספאָפּיר, טערפּאָפּיר, זאַמדפאָ-

פּיר; פאַפּיראַסיפּאָפּיר, גילדעפאָפּיר, הילדע-

פאָפּיר, רייכערפאָפּיר, ביבעלעפאָפּיר, בי-

בולקע; וילבערפאָפּיר, גאַלדפאָפּיר, כראָמ-

פאָפּיר; פאַפּירמאַסע, פאַפּיעמאַשע.

בויגן, בייגעלע, ברייזבויגן, ברייזביגעלע,

זערטל, אַכטל; ליברע, ליזורע; ריז, רים

[אַ]; וואַסערזייכן, וואַסערלייניע; בלאַנק,

בלאַנקעט; קשבון-בלאַנק, וועקסלבלאַנק;

פאַרמולדאַר, געשעפּטפאָפּיר; קרוינפאָפּיר,

שטעמפלפאָפּיר, הערבפאָפּיר, זיערבאַווע

פאָפּיר; טראַנצפּאַראַט, טראַנספּאַראַנט; קאַ-

פּירפאָפּיר, קאַלקע, קאַרבןפּייפּער [אַ].

העפּט; שולדעפּט, שרייבעפּט, קאַיעט,

ברוליאַן; קאַפּירבון, זשרייבבון, זקאַפּיעבון;

נאַטיציביכל, אַפּריס-נאַטיציביכל; קעשענע-

אַפּיר, אַפּאַר, אַמפּאַר, פּירשריפּט, פּאַר-

שריפּט, שורהגרוס, שורהגרויז, פּירגרויז,

דוגמא; דיקטאַציע, דיקטאַט, דיקטאַנדע,

דיקטאַנט, זדיקטאַווקע; (ערשטער) אַנוואַרף;

שואַרצשריפּט, (דער) אויפּשוואַרץ, קאַנצעפּט,

טשאַרנע, טשערנאַוויק; רייגשריפּט, (דער)

אויפּרילן; אַפּשריפּט, קאַפּיע, דופּליקאַט,

דובליקאַט; טראַנסקריפּט; פּאַקסימילע,

פּאַקסימיליע; אונטערשריפּט, חתימה, אויטאָ-

גראַף; זעדערצי, זעדערצוג, זעדערשטריך,

גונזשטריך, האַרשטריך, פּאַסיקל, שטריןף,

צי, צוג; צוק; גרייז; ווירע, ליניע; אונטער-

שטריך, אונטערשטראַך.

האַנטשריפּט, שריפּט, געשריפּט, פּאַ-

טשעראַק, פּאַטשערקע, כתב, קואַס [אַ];

גוטע, ליניעוודיקע, זיעזבאַרע, שיינע אַאָוו

האַנטשריפּט; פּיין הענטל, אויסגעשריבענע

האַנט, געבענטשטע האַנט; זלעכטע, ניטליי-

נעוודיקע אַאָוו האַנטשריפּט; שווערע האַנט.

[מכשירים] שרייבנעציג, זשרייבציג,

שרייבמאַטעריאַלן, כליפּתיבה, סטיישאַנערי

[אַ]; טינטאוןפּען, טינטאוןזעדער.

פען, שרייבפען, זעדער, הענטלפּענען,

פענע, גענדזענע פען (זעדער); נאַטןזעדער,

שרייבפענדזל; קוואַלזעדער, אייביקע זע-

דער, זפּילזעדער, פּאַונטפּען [אַ]; סקרי-

פּאַלניק [אַ]; סטיאַגראַפּישע פען, סטיל,

סטילאַגראַף; שטאַלזעדער, שטאַלקע, סטאַל-

קע; שרייבפענדל; האַלטער, פענהאַלטער,

זעדער-האַלטער, הענטל, פענהענטל; בליי-

ער, בלייפען, בליי, בלייקע, בלייזעדער,

בלייטשיפּט, שטיפּטל, שרייבשטיפּטל, זקאַ-

ראַנדאַש, פענסל [אַ]; כעמישער בלייזער,

טינטבלייזער, אַנגלייזער, רויטל; בליי-

האַלטער, בלייזער-האַלטער; קריידל, גריפל,

זגריפלע, שרייבגריפל; באַלפּונקטזעדער.

טינטער, טינטאַרן, טינטהאַרן [אַ]; טינט-

האַלטער; טינט; שרייבטינט, קאַפּירטינט,

טוש, גאַלזעשטינט, סופּרישע טינט, אומזענעוו

דראַקען; שרײַבן קאָטשערעס מיט לאָפעטעס
(קאָטשערעס מיט פּאַמעלעס); פּטרן פּאַפּיר;
פּאַרנעזן טינט.

קאָפּירן, דופּליצירן, דופּליקירן, טראַנס-
קריבירן, טראַנסליטערירן; אַרונטערנעמען,
אַפּציען; העקטאַגראַפּירן, מימעאַגראַפּירן;
אַפּשרייַבן, אַראַפּשרייַבן, נאַכשרייַבן, אַרויס-
שרייַבן, איבערשרייַבן; איבערגיין, מעבּיר
בקימוס זײַן; סטענאַגראַפּירן, שיפּירן;
אַפּקלאַפּן (אויף דער מאַשין), מאַשינירן, טי-
פּירן, טיפּפּרייַטן [אױס]; דיקטירן, דיקטעווען;
ווירען, ווירעווען, ליינען, ליינירן; שטריכלען,
שטריכירן, גראַפּירן; שטיין געשריבן; שטיין.
אַדײַ: גראַפּיש, שריפּטלעך, בכּתבּ; שרײַבע-
ריש, סופּריש; געסופּרט, (גע)כּתיבּה,ט,
געצוקט, גענרײַזט, פּערלדיק, געפּערלזט;
קאַליגראַפּיש, מימעאַגראַפּיש, העקטאַגראַפּיש,
סטענאַגראַפּיש אַזױ; אייגנאַטיק, אויטאָ-
גראַפּיש, האַלגראַפּיש.

אַינױ: שוואַרץ אויף ווייס; שלאַ לױזיאַ אַת
הניר חלק.

וען אויך: קאַרעספּאַנדענץ 355, רעקאָרדירונג 366, בוך
379, ליטעראַטור 381.

378. דרוק

ס: דרוק; דרוקאַרבעט, דפּיסה, הדפּסה,
מלאַכּת־הקודש; וואַצדרוק, קלישעדרוק,
פּלאַטנדרוק, האַלצדרוק, טיפּדרוק, אַפּסעט-
דרוק; טיפּאָגראַפּיע, ליטאַגראַפּיע; כּראַמאַ-
טיפּאָגראַפּיע, ליטאַכּראַמיע, קאַלירדדרוק;
סטערעאָטיפּאָגראַפּיע, פּלאַטאַטיפּאָגראַפּיע
אַזױ.

דרוקערײַ, טיפּאָגראַפּיע, דפּוס; זעצערײַ;
שריפּטגיסערײַ; זעצמאַשין, זאַצמאַשין, טיפּאָ-
גראַף; לינאָטיפּ, מאַנאָטיפּ; סטערעאָטיפּ,
לאַנאָטיפּ, עלעקטראַטיפּ אַזױ; דרוקמאַשין,
פּרעס; ליינר-מאַשין, געצמאַשין, ראַטאַציע-
מאַשין; פּאַרבּשטיין; ברעכּטיש.

ביכּל, מעמאָראַנדום-ביכּל, בלאַק, בלאַקנאָט;
קאַרטע, קאַרטל, פּאַסטקאַרטל, פּאַטשט-
קאַרטל, אָטקריטקע.

פּאַפּיר-פּאַבריקאַציע; פּאַפּיר-פּאַבריק,
פּאַפּירמיל; פּאַפּיר-שונידער; פּאַלצמאַשין.
פּאַפּיר-האַלטער, בריווהאַלטער; פּאַפּיר-
הילע; קאַנווערט, קאַפּערטע, ענוועלדאַפּ [אױס];
פּאַליאַ, פּאַפּקע, טעקע, קעקע [שׂ], פּאַקעט,
פּאַליאַרעס, פּאַרטפּעל, פּאַרטפּאַליאַ, זבריוו-
טאַש; (פּאַפּיר) פּרעס.

שרײַבשערבלעך, אָסטראַקאַ; פּאַפּירוס;
פּאַרמעט, וועלום, קלף; מגילה, יריעה; לוח
ל"ר לוחות; שרײַבטאַחל, סטאַבליצע, דאָסקע.
שרײַבמאַשין, שרײַבמאַשינקע, טיפּפּרייַטער
[אױס]; אַדרעסיר-מאַשין, קאַפּיר-מאַשין, קאַפּיר-
פּרעס; קאַפּיגראַף, מימעאַגראַף, זמימאַ-
גראַף, העקטאַגראַף, כּראַמאַגראַף, אַדרעסאַ-
גראַף אַזױ; דיקטיר-מאַשין, דיקטירער;
אויפּנעמער, אָפּנעמער; (פּאַר בלינדע) צעקאַ-
גראַף, נאַקטאַגראַף, סקאַטאַגראַף.

שרײַבער, רײַבער [שׂ]; סופּר, סת"ם;
פּותבּ, פּתבּן, פּתבּא רבּא; שיינשרײַבער,
קאַליגראַף; * שרײַבאַר ל"ר שרײַבאַרעס;
שרײַבבּון, פּאַטשקער, פּאַטשקאַזש, פּאַטשקוין,
שמירער, טינזלער, טענזלער; סטענאַ-
גראַפּיסט), סטענאַטיפּיסט; קאַפּיסט, קאַפּי-
רער, אָפּשרײַבער, איבערשרײַבער, אַקטואַר,
טראַנסליטעראַטאָר; מאַשין-שרײַבער, טיפּי-
רער, טיפּיסט, טיפּיסט [אױס].

וו: שרײַבן, רײַבן [שׂ]; פּתבענען), טינזלען,
טענזלען; [קל] לאַכּמעניען, סקריפען;
אַנשרײַבן, אויפּשרײַבן אַזױ; אָפּשרײַבן זיך
אַלע פּיננער (די פּיננער); נאַטירן, פּאַרצייכע-
נען; אָנוואַרפּן; אויסשטעלן, אויסשרײַבן;
שרײַבן שייַן; שרײַבן געצוקט (פּאַרצוקט);
אויסצוקן, אויסגרייזלען; שרײַבן ווי דער
וואַרעס טאַטשעט; קענען שרײַבן; האַבן אַ
פען אין האַנט; פּאַטשקען, מאַזשנען, מאַדזש-
נען, קוואַטשען, קוואַטשקען, שמירן, ליאַפען.

י שריפטרקאבינעט; איבערשטער, אונטער-
שטער קאסטן.

דרוקפלער, גרייז, שניאה; קאסטנרייז;
הנהה, אויסבעסערונג, פאפראחוקע, תיקון
טעות, קארעקציע, קארעקטיוז, מחק; גר
מעראציע, פאגיאנאציע.

קארעקטע, קארעקטור; אפצונ, אפדרוק;
פרוואפדרוק, קארעקטוראפצונ, גראנקע-
אפצונ, שולדע-אפצונ, געליפרוף [אי]; לעצטע
קארעקטור; מחבר(ים) קארעקטור; קארעק-
טורביגן, פרוואביגן; לאג; אפשניט; מאקר
לאטור.

דרוקער, מדפיס, טיפאגראף, טיפאגראפ-
שטישק, ליטאגראף, ליטאגראפישטישק; זע-
צער, שריפטזעצער [אי]; שטעלער, ברעכער,
אומברעכער, מעטראנפאזש; אויפלעכער,
ליינער, פרעסן-ציער; שריפטגיסער; אילומי-
נאטאר; קארעקטאר, איבערווער, מגיה,
בעל-מגיה.

וו: נארבעט-פראצעסן זעצן, אויפלעצן, אפ-
זעצן, אויפמאכן, אפמאכן, שפייצן, שפאצן,
אויסלייכן, אויספילן, מאכן יוסט (יאסט),
פאריסטעווען; אויפשטעלן, שטעלן עמודים,
אויסברעכן, ווערסטעווען, ווארסטעווען,
אומברעכן; איינשליסן, ריכטן, ריכטעווען;
פאגיינין, נומעריין; אויפלעבן; אפציען;
דרוקן; אפסטעריין; מאטריצירן; ליטאגרא-
פירן; צעשיטן שריפט (א פארמע, זאץ); פאר
נאנדערקלייבן; קארעגירן, קארעקטירן, איר
בערזען, מגיה זיין, (אויס) פארריכטן.

וען אויך: אפבילדונג 368, בוך 379.

379. בוך, צייטשריפט

ס: בוך, ספר; בראשור, פאמפלעט;
קונטרס, העפט; עקזעמפלאר, קאפייע;
איבערדרוק, ינאכדרוק, סעפאראטראפ-
דרוק; אלבום, אלבאם; (איי)קלעפבוך,
בילדערבוך, פארטפאליא; פובליקאציע.

שריפטבורעם, מויל; קעסל; צייטונג
פלאן, צייטונגמאדעל, בוכפלאן, בוכמאדעל;
רעם, ראם, פארמע, געשלאסענע רעם, רעמ-
שלאס; שרייב; גראנקע, גראמקע, שולדע, געלי-
[אי]; מאס, מעסטער, ווירע; צמוד; זאצמאס,
זאצשפייגל, זעצליינע, שפאנע, דורכשוס-ליינע;
ווינקל, ווינקלהאק, העקל, צילינדער; שפייץ,
שפאצע, שפאציע; דיקע, דינע שפייץ; האר-
שפייץ; קוואדראט; עם; האלבוקוואדראט,
ען; (די) ריכט; (ליטאגראפיע) פרוואשטיין,
פרובירשטיין.

שריפט; דרוקשריפט, מעטאלשריפט,
זאץ; לעבעדיקער זאץ, רעווערוואץ, טויטער
זאץ; אפגעגאסענע שורה; צעשאטענע שריפט,
פיי; שריפטמעטאל, בליי; סטערעאטיפן
מעטאל; קאמפליקאט, גאנג.

ומינים שריפטן לאטיינישער (רוימישער)
שריפט; מרובע, קורסיוו, מעשייט, משקט,
כתב משיטא; זאטישע שריפט, פראקטור;
אנטיק; רשיבתב; וויבערטייטש; צאיינה-
וואיינה-שריפט; פרקים; גרויסהאנטיקע
שריפט, מאיוסקל; קליינהאנטיקע שריפט,
מינוסקל; קליין וועליש, גרויסוועליש.

פיר און א האלב פונקט, דימענט; פינף
פונקט, פערף; פינף און א האלב פונקט; זעקס
פונקט, נאנפארעף; זיבן פונקט, מיניאנעט;
אכט פונקט, ברעווייר, בראווייר; ניין פונקט;
צען פונקט, טעקסט, נארמאלשריפט; ערף
פונקט; עלפער (עלעווער) שווארצע, עלפער
(עלעווער) העלע (קליינע); ציצערעץ, קליינע
פייקע; צוועלף פונקט, ציצערעץ, פייקע;
פערצן פונקט, ענגליש; זעכצן פונקט; אכצן
פונקט, לאנג פרימער, קארפוס; גארמאנד;
שווארצע שריפט; פעטיט, סקעלעט.

דיק, גרייס, קעגל; שריפטקארב; זאץ,
אויפזאץ, קאמפאזיציע, נאבאר; האנטזאץ,
מאשניזאץ; אויסשטעל, אויסבראך, אומבראך,
ווערסטקע; מאטריציע, פלאטע; זעצקא-
סע, זאצקאסע, זעצקאסטן, שריפטקאסטן,

אויסגאבע, שול-אויסגאבע אא"וו; אויפ-
לאגע.

ביבליאטעק; עפנטלעכע ביבליאטעק,
פאלקס-ביבליאטעק; איינקוק-ביבליאטעק,
רעפערענץ-ביבליאטעק, האנט-ביבליאטעק;
אוניווערסיטעט-ביבליאטעק, לייען-ביבליא-
טעק, לייבליאטעק אא"וו; ארכיוו; לייענ-
זאל, לייענשטיבל [סאיון]; ביכערמאק; בוכ-
האנדל, בוכהאנדלונג, בוכקראם, בוכגעשעפט,
ביכערקראם, ביכערזגעשעפט; ביכערשאנק,
ביכערשראנק, ביכערשאפע, ביכערזאלמער,
ספרישענקל; גיזה; ביכערדענצל, רא-
ניעץ, סומקע.

צייטונג, בלאט, בלאטצייטונג, גאזעט(ע),
פייפער [אם]; [אר] ניצייטונג, קוראנטן; וואנט-
צייטונג; טאגבלאט, טאגצייטונג, נאכמיטאג
בלאט, נאכמיטאג-צייטונג, אונטערבלאט, אונט-
צייטונג; פלאצצייטונג; פארטיי-צייטונג, אפיצ-
יא; [סאיון] מאסאקוקע, מאסאקויק, פליטיראזש
קע; געלע צייטונג; אילוסטרירטע צייטונג,
ראמאן-צייטונג אא"וו; טאבלאט [אם]; פער-
יאדיק(ע); פעריאדישע אויסגאבע, צייט-
שריפט, זשורנאל, מאגאזין; טעכנישער זשור-
נאל, מאדערניזירט אא"וו; וואכנבלאט,
וואכנשריפט; חודששריפט, חודשניק, מאגאזין-
שריפט; קווארטלשריפט, פערטליאג-שריפט,
קווארטאלניק; בלעטל; פלוגשריפט, פלוג-
בלעטל, געדענקבלעטל, יום-טוב-בלעטל
אא"וו; צוגאב, צולאג, הוספה, עקסטצע,
בילאגע; יארגאנג; אבאנעמענט, אבאנא-
מענט, פרענומעראציע, סובסקריפציע; ציי-
טונג-אגענטור; קיאסק, צייטונגשטעל, (ציי-
טונג)פארלאג וויא"ל, צייטונגסטענד [אם].

ביבליאטעקער ל"ר ביבליאטעקער(ס),
ביבליאטעקאר ל"ר ביבליאטעקארן; בר-
קניסט, אנטיקוואר; ביבליאפיל, ביכערזאמ-
לער; ביבליאמאן, ביבליאמאניאק; ארויס-
געבער, פארלעגער; בוכהענדלער, בוך-
פארקויפער, ביכער-פארקויפער, מוכר

אלף-בית-ביכל, אנהייבער, אפגאבער,
לערנביכל ← 361; סידור, מחזור, תהילים,
תחינה, ספירה, קינה, בענטשערל, בריוון
שטעלער, חומש, תנ"ך, סווארבע, מגילה,
משניות, גמרא, ש"ס, מדרש, מוסר-ספר, קבלה-
ספר, רבנישער ספר; רומל; מליצה-ביכל,
השכלה-ספר, חקירה-ספר, דיקדוק-ספר, גרא-
מאטיק, גראמאטיקע; ספרי חול, ספריים
חזונים, טרייף-סול, טרייף-סול, ספרי
מינים, דייטש-ווארט; מעשה-ביכל, ראמאן,
בא-בוך, פאבל-בוך, סקיצנבוך, וויצנבוך
אא"וו; זאמלונג, זאמל-בוך, אנטאגאליע,
כרעסטאמאטיע; מקורים-בוך; יארבוך; פינקס,
אלמאנאך; געדענקבוך, יזכור-בוך, געדענק-
שריפט, יזכור-בוך; האנטבוך, הילפבוך, טאג-
בוך, ריזעבוך; טעקסטבוך; איינקוקבוך,
רעפערענץ-בוך; ווערטערבוך; ענציקלא-
פדיש(ער) ווערטערבוך, פראעמדווערטער-
בוך אא"וו; לעקסיקאן, קאנקארדאנץ, צרוך,
אוצר, ענציקלאפעדיע.

אינקוואבל ל"ר אינקוואבלען, אוניקום,
יקרה-מציאות; אנאלימ(ער) בוך, פסעוודא-
גראף; פאפוסע, שיימע; אלטע שמות, שפאר-
גאלן; ביבליאפיליע, ביבליאמאניע.
[ביכער] שטויס, ווארשט(ע); גאנג, זאץ,
סעט [אם].

בוכפארעם, פארמאט; קעשענע-פאר-
מאט; אכטל-פארמאט, אקטאו(א); פערטל-
פארמאט, קווארט(א); האלב-פאליא-פאר-
מאט, פאליא-פארמאט, פאליאנט; בונד,
איינבונד ← 380.

באנד, פרוך; בלאט, פרוך, זייטל, זייט,
פיינדש [אם]; גיליון ל"ר גיליונות, ראנד, קאנט,
מארגינעס, שפיגל, זאשפיגל, שריפטשפיגל;
קאלומנע, קאלאנע, צמוד, גראפע, רובריק,
שפאלט, קאלום [אם]; פאדערבלאט, שער-
בלאט, שער, טיטל-בלאט.

פארלעגער; פארלאג; אויסגאבע,
יארויסגאבע; דעלוקס-אויסגאבע, פאלקס-

אִימָן, פֶּאָלִיר־אִימָן, קֶאָשִיר־אִימָן, פֶּאָזִיר־אִימָן;
 אַנְאָטְשִטִימ, שִׁילְד־קְרוֹיט; הַעֲפֹטֶפֶט, הַעֲפֹטֶט־לֶאָד,
 נִיגֶעשִטעל; נִימֶאָשִין, דֶּרֶאָטמֶאָשִין; נֶאָדֶל;
 (אָל; ווִירע, לִיניע; צִירקל; זען; הַאָמער,
 קֶאָשִיר־הַאָמער; מַעסער, קִמְלֶעכ־דיק (רוֹב־
 דִיק) מַעסער, שְׁנִידמַעסער, פֶּאָפּמַעסער;
 שְׁנִידמֶאָשִין; שער; הַאָנְטשער, פֶּאָפּשער;
 פּרעס; הַאָנְטפּרעס, גִילְטפּרעס; פּענדֹל,
 בערשטל; שְׁלִיסל; (ס)עטקע; לִישִמֶאָשִינוֹ(קע),
 גִילְטמֶאָשִינוֹ(קע); דרעטלער, סטיפלער [א].
 אִינְבִידער, פֶּרעפּלִיאַטישק; דרעט־
 לער, סטיפלער [א]; פֶּאָלְצער, פֶּאָזִירער,
 לִישער, פֶּאָרְגֶאָדער, גִילְטער, שְׁנִיטגִילְטער.
 וו: וַאָרבעט־פּראָצעסן בִּינְדן, אִינְבִינְדן;
 בֶּרֶאָשִין; נִיען, אִינְנִיען; אִינְנֶאָלן;
 דורכ־לעכערן, דורכשטעכן, פּער־פֶּאָרִירן;
 דרעטלעך, ספִירֶאָלִירן; פֶּאָלְצן, אִינְנֶען,
 פֶּאָזִירן, קֶאָשִין; שערן, שְׁנִידן; אויס־לֶאָטען,
 צורעכט מאַכן; פֶּאָפּן, קלעפּן; צונעמען, צו־
 נִיפֶלִיגן, צוואַמענטראַגן, פֶּאָרזעצן; אַרִיב־
 שטעלן אין פּרעס, פּרעסן; וואַלְצן; מִירמֶלֶען,
 מאַרמערן; לִישִין, גִילְטן, באַגִילְטן, פֶּאָרְגִילְטן,
 פֶּאָלִיטורן; דרעטלעך, סטיפלעך [א].
 זען איד: בוך 379.

381. לִיטעראַטור, פּרעסע

ס: לִיטעראַטור; שִינע לִיטעראַטור, בעל־עֵ-
 טריסטיק, פִּיקציע; הַשְּׁפֵלֶה־לִיטעראַ-
 טור, קלאַסישע לִיטעראַטור, מאַדערנע לִיטע-
 ראַטור אַאָוו; שְׁנִיד־לִיטעראַטור, וּזְנִיד־לִיטע-
 ראַטור, פֶּאָרְנֶאָר־אָפִיע; פֶּאָלְקֶאָר, פֶּאָלְקֶ(ס)-
 שאַפּונג; קוֹנסט; שונד; קוֹנסטחערק, שעדע־
 חער לִיר שעדעווערס.
 פּרעסע; וּשְׁרֶאָלִיסטיק, וּשְׁרֶאָלִיזם; גע-
 לער וּשְׁרֶאָלִיזם; פּוב־לִיצִיסטיק, מאַמריסטיק;
 רעפּאָרטאַוש.
 חִיבור, קאַמפּאָזיציע, פֶּאָרפּאַסונג, זאַך,
 אויפֶאָזן, קאַמפּילֶאָזיע, צוֹנִיפּשטעלונג;

ספִּירִים, מ'ס; בִיכער־אַגענט; בִיכער־טרעגער,
 פֶּאָקֶטרעגער, פּעקל־טרעגער; צִיטונג(ס)-
 אַגענט; צִיטונג(ס)־הַענדֶלער, צִיטונג־פֶּאָר-
 קוִיפּער; אַבאַגענט, באַשטעלער, פּרענומע-
 ראַנט.
 וו: אַרויסגעבן, אַרויסברענגען, אַרויסלֶאָזן,
 פֶּאָרעפּנטלעכן, פּוב־לִיקירן, מוֹצִיא־לֶאָר
 זִינן; אָפּגעבן אין דרוק; דרוקן, איבערדרוקן,
 ינאַכ־דרוקן; אַרויסגיין, ידערשִינען; פּרע-
 נומערירן זיך; אַבאַגִירן זיך, אויסשרִיבן, סוב־
 סקריבִירן, סובסקריבִירן [א].

זען איד: דרוק 378, לִיטעראַטור 381, פֶּאָזִיע 382.

380. אִינְבִינְדערִי

ס: אִינְבִינְדערִי, בוכבינדערִי, פֶּאָפּלֶאָרִייע,
 פֶּרעפּלִיאַטע.
 וּטִיפּן בוך; בוּיגן; צוֹנִיפּלעגִיטער בּוּיגן,
 קוֹנטרס; שְׁער־בלאַט; רוקן לִיר רוקנס, רוקע־
 נעס; טאַחל, טעוועלעך; ווינקלעך, בראַקעטן;
 ויִלְבערנע, גאַלדענע בלעכלעך; גאַלדענע
 רעם; צעטעלעך; שלעסער; שניט; ק(ר)אַמ־
 שניט, קאַלכשניט, זאַמדשניט, מִירמֶלֶשניט
 (מאַרמערשניט), געשפּריצטער שניט, פֶּאָר־
 שניט, געלשניט, רויטשניט, גאַלדשניט.

ומאַטעריאַלן טאַחל, קאַרדאַן, טעקטור;
 רוקנדעקל, פֶּאָפּדעקל; ברעטער; שפּענער;
 קאַפּיטאַלן, קאַפּיטאַלקעס; פֶּאָרוואַץ; צו־
 דעק(ע); פֶּאָפּ, קלִי, לאַם, קלִיסטער; סטאַ-
 לִיערישער קלִי; קלִיטאַפּ; וואַקס; פֶּאָדעם,
 שפּאַנאַט; דראַט; איבערצוג, אָביציעס; מִירמֶל
 (מאַרמער)־פֶּאָפּיר; לִיחוּנט, מאַמעש, מערלע,
 קלִיעִיאָקע, מאַלעסקין אַאָוו - 524; לע-
 דער; קאַלכ־סלעדער, קאַנינע, סאַפּיאַן אַאָוו
 - 525; קינסטלעך לעדער, לעדערעט, קע-
 ראַטאַל; דרוקשריפּט, אִינְבִינְדער־שריפּט;
 גאַלעש, טינט; רויטע, בלויע אַאָוו טינט;
 לִישִפּאַפּיר, גאַלד, פֶּינְגאַלד, שוויסגאַלד.
 (מכשירים) בִינְדֶל, פֶּאָלְצ־בִינְדֶל; גלעט־

היסטאָריע; פֿאַלקס־מעשה, שבת־מעשה, צויר-
 בער־מעשה, לַיִן־מעשה, מעשה נורא, אַזאַנטור-
 מעשה, כְּבֵאֲמַעֲשֶׂה, בְּאֲבַעֲמַעֲשֶׂה, מַעֲשֶׂה נִפְלְאָה,
 מַעֲשֶׂה נִסִּים; מַעֲשֶׂה־בֶּכֶךְ, סִפּוּרֵי מַעֲשִׂוֹת;
 אַלְעִנְאָרִיעַ, פֿאַבֶּל, מִשֵּׁל, לַעֲנֹדֵד, אַנְדֵּה,
 אַנְדֵּתֵא, זֹאגֵע, סֵאגֵע, סֵקאַקֵע, הָוֵרִיֵּה, בִּיקֵע,
 קאַזאַלֵע, קאַזאַטִישֵׁע; עֵדֵא; רֵאָמֵאָן, אָרֵע־
 מֵאָן [שׂ]; אַזאַנטור־רֵאָמֵאָן, שוֹנְדֵר־רֵאָמֵאָן, בּוֹל־
 וואַר־רֵאָמֵאָן, וועג־רֵאָמֵאָן, רִיטֵער־רֵאָמֵאָן;
 היסטאָרישער, סאַציאַלֵער, שווע־טיקער, אָנ־
 שווע־טיקער, פּסיכאָלאָגִישער אַזױוֹ רֵאָמֵאָן;
 נאַזעלֵע ל״ר נאַזעלֵעס, נאַזעלֵען; אַזאַנטור־
 נאַזעלֵע, פּסיכאָלאָגִישע נאַזעלֵע אַזױוֹ;
 נאַזעלֵע־צִיקל; קורצע דערציילונג, סקיצע,
 עסקיו, אָנוואַרף, שטודיע, עטיוד, עפּיזאָד,
 פּראָנמענט, פֿאַרציכענונג, בילד(ל); וואַרט־
 בילד, שטימונג־בילד, זייטנבילד אַזױוֹ; פֿאַר־
 טרעט; פֿאַנטאַזיע; פֿאַראַדיע, סאַטירע, הר־
 מאַרעסקע, לֵאכער־מַקֵּע אַזױוֹ ← 518; ליד,
 שיר, זעדיכט אַזױוֹ ← 382; דראַמע, קאָמעדי־
 יע, פֿאַרס אַזױוֹ ← 383; מוסר־ספֿר.
 פּערזענלעכער דאָקומענט; ביאָגראַפֿיע,
 אויטאָביאָגראַפֿיע; לעבנס־געשיכטע, לעבנס־
 באַשרייבונג; דאָס לעבן, איבערלעבונגען,
 ידער־פֿאַרונגען; ריזע־באַשרייבונג; זכרונות,
 מעמואַרן; טאַגבוך; ווידוי; געשיכטע, היסט־
 טאָריע; נאַטור־געשיכטע, לֵיטֵעראַטור־גע־
 שיכטע אַזױוֹ; קראַניק(ע), כראַניק, אַנאַלן.
 עסי; מאַנאַגראַפֿיע, אַפּאָלאָגיע, אַפּאָלאָג־
 געטיק; דיסערטאַציע, פֿאַפּיר, טעזיס, צר־
 שטייער, מעמאָראַנדום; לעקציע; קאָמענטאַר,
 פֿירוש, אַנאַליז, איבערבליק, איבערויכט,
 רעזיו [שׂ]; ראַשי־פּרָקִים, קאָפּיטל; שאַלה
 ותשובָה; אַפּהאַנדלונג, טראַקטאַט, סוגיא; אָר־
 טיקל, אָרטִיק [שׂ]; לֵיטֵאַרטיקל, עדיטאָר־
 יאָל; מאַמר; סך־הכל, קריטיק, רעצענויע,
 פֿעליעטאַן; קאַרעספּאַנדענץ; נעקראָלאָג;
 פֿאַשקעויל, פֿאַסקויל; בריז אין רעדאַקציע;
 בינל בריז; בריזקאַסטן; אויפֿרוף, קול־

שריפֿטן, ווערק; פֿאַבֿיל־אַרע, אָנפֿאַבֿיל־אַרע,
 אָרנאַמענטאַלֵע, עפּיסטאָלאָגִישע שריפֿטן;
 אָנאַנימע שריפֿטן; שוואַנעליד, שוואַנען־געזאַנג.
 זשאַנער, שיטה, שול; קלאַסיציזם, פּסעווד־
 דאָקלאַסיציזם, רענעסאַנס, ראָמאַנטיק, ראָ־
 מאַנטים, ראָמאַנטיציזם, אורבאַניזם, נאַטור־
 ראַליזם, רעאַליזם, מאַדערניזם, אימפרעס־
 יאָניזם, עקספרעס־יאָניזם, אימאַזשיניזם, דאָ־
 דאָניזם, אינוויכיזם, איכזם, אינטראַספּעקציע,
 דעקאַדענץ, דעקאַדאַנס; די יונגע; די קיעווער;
 כאַלאַטער; יונג־וילנע; אַלטע, נייע,
 קלאַסישע, מאַדערנע אַזױוֹ שול; טראַדיציע,
 מסורה; נוסח, סטיל ← 369.

טעמע; אייביקע, אַקטועלֵע, עיקרדיקע
 טעמע; הויפטטעמע, ביטעמע, זעבנטעמע
 אַזױוֹ; סחשעט, סיפור־מעשה, פֿאַבֿילֵע,
 פֿלאַט [שׂ]; אומגעוויינט(ל)עכע, פֿשוטע, אייר־
 פֿאַכע, געוויינט(ל)עכע, הינטצייטיקע, היסט־
 טאָרישע, פֿאַנטאַסטישע, קאָמפּליצירטע, רע־
 אַלֵע אַזױוֹ פֿאַבֿילֵע; גוף־מעשה; מעשה
 בתּוֹך מַעֲשֶׂה, אַ מעשה אויף אַ מעשה, געקייטל־
 טע מעשה; געשלידער, צימעסל; רעם, ראָם,
 ראָם, רעמל, גערעם; סיטואַציע; טיפּ; סכּע־
 מאַטישער, פּסיכאָלאָגִישער אַזױוֹ טיפּ; טי־
 פּאַזש; שטייגערטיפּ; פֿאַרשוין, העלד, פּער־
 סאַנאַזש; הויפט־פּערסאָנאַזש, בייפּערסאָנאַזש
 אַזױוֹ; מאַטיוו; גרונטמאַטיוו, פֿירמאַטיוו,
 לייטמאַטיוו; געבונדענער, פֿרייער מאַטיוו;
 סימבאָל, סימואַל, טאַן, גרונטטאַן; פֿראַלאָג;
 עקספּאָזיציע; אַנטוויקלונג; אַפּשפּאַנונג, אַפּביני־
 דונג, פֿאַרענטפּערונג, (אויפֿ)לייזונג; עפּילאָג.
 באַשרייבונג, אַפּמאַלונג, שילדערונג, דע־
 סקריפּציע; כאַראַקטעריזאַציע, כאַראַקטע־
 ריסטיק; טיפּיאַציע, פּערזאָנליכאַציע; סימ־
 באַליזאַציע, אַלֵענאַריזאַציע; סטיליזאַציע,
 פֿאַפּולאַריזאַציע אַזױוֹ ← 1; בילד־ערישקייט,
 פֿאַלקס־מילעכקייט אַזױוֹ ← 41.

פּראָזע; פּאַעטישע פּראָזע; דערציילונג,
 דערציילעניש, מעשה(ל)ע, סיפור, געשיכטע,

שריבער־משפחה; שריבער, ריבער [ש];
 * פיסאָקע, גראַפֿאַמאַן; מקשה זילד [ש];
 מחבר, בעלי־מחבר, פֿאַרפֿאַסער, אויטאָר,
 שריפט־שטעלער, זיטעראַט, זיטעראַטאָר,
 וואָרטקינסטלער, וואָרטמאַלער; שילדערער,
 צייכענער אַזױ"ח; שיינשריבער, פֿינשריי־
 בער, מליץ, מליצה־שריבער, בעל־זשון,
 סטיליסט, ספֿראַדבא; דיכטער ← 382; קלאַ־
 סיקער, רעאַליסט, מאָדערניסט, אימפרעס־
 יאַניסט, דעקאָדענט אַזױ"ח ← ס אויף יים.

פֿראַזע־שריבער, פֿראַזאָיקער; בעל־ע־
 טריסט, דערציילער, נאָוועליסט, ראַמאַנען־
 שריבער, ראַמאַנען־שמירער [ש], ראַמאַניסט;
 סקיצן־שריבער, סקיצלער; הומאַריסט, סאַ־
 טיריקער, פֿאַראַדיסט, אַנעקדאָטיסט; פֿאַבל־
 שריבער, פֿאַבל־דיכטער, פֿאַבוליסט, בעל־
 משלים, אַלעגאָריסט; פֿאַלקלאָריסט, זאַמ־
 לער; ריזיעבאַשריבער; מעמאָרן־שריבער,
 מעמאָריסט; פֿאַמפֿלעטיסט, פֿאַשקעוויילן־
 שריבער, פֿאַסקוויילאַנט.

ביאָגראַף, אויטאָביאָגראַף; געשיכטע־
 שריבער, היסטאָריקער, היסטאָריאָגראַף,
 כראָנאָגראַף, קראָניקער, אַנאָליסט; ביכער־
 קענער, ביבליאָגראַף; זיטעראַטור־היסטאָ־
 ריקער.

עסעיסט, עסייט; קאַמענטאַטאָר; אַפֿאַ־
 זאַג, אַפֿאַלֿאַגעט; אַרײַנפֿירער; קאַמפֿילֿאַ־
 טאָר, צונויפֿשטעלער, צוזאַמענשטעלער;
 באַאַרבעטער, אַדאַפֿטירער, איבערזע־
 צער.

צײַטונגסמענטש, צײַטונגסמאַן, צײַטונג־
 שריבער, פּרעסע־פֿאַרשטייער, זשורנאַליסט,
 פּובליציסט; צײַטונגשמירער, שרייבאַר ל"ד
 שרייבאַרעס; שרייבנקעכט; אַרטיקל־שריי־
 בער, מאַמריסט, פֿעליעטאַניסט, קאָלומניסט;
 איבערבליקער, איבערויכטלער; רעצענז־
 זענט, רעווייער [ש]; קריטיקער, סמֿקֿר;
 נײַסשריבער, רעפּאָרטער, קאַרעספּאָנדענט;
 ספּעציעלער קאַרעספּאָנדענט, מלחמה־קאַ־

קורא, אַפֿעל, אַפֿיל [ש]; אַדרעס, זענ־
 דונג.
 אַרײַנפֿיר, יאַינפֿיר, אַרײַנפֿיר־וואָרט,
 הקדמה, פֿירוואָרט, פֿאַרוואָרט, פֿאַררעדע,
 אַ וואָרט פֿרײער, אַ וואָרט פֿאַרויס, יאַינלײ־
 טונג, פּרעאַמבּל, אינטראָדוקציע; הספּמה;
 התנצלות(התמחבר); דעדיקאַציע, הייליקונג,
 יחידמונג.

קאַפּ, קעפּל, קאַפּף־שורה, טיטל, אונטער־
 טיטל, איבערשריפט, אויפֿשריפט; באַמער־
 קונג, אַנמערקונג, פֿאַרצייכענונג; מראה־מקום,
 הגהה, נאָטיץ, נאָטאַציע, אַנאָטאַציע; אינטער־
 פֿאַלֿאַציע; פֿאַרוויסיקע באַמערקונג, פֿאַר־
 באַמערקונג; ראַנד־באַמערקונג; הערה, זפּוס־
 באַמערקונג, זפּוסנאָטע; צושריפט, נאָכשריפט,
 נאָטאַבענע, רעמאַרקע; זוכצעטל, שליסל,
 מפתח, אינדעקס; דערנאַצונגען, הוספות,
 מילואים, אַפּענדיקס; השמטה, דורכלאָז;
 תיקונים, תיקודטעות, זעראַטאַ; אינהאַלט־
 פֿאַרצייכעניש, תוכהענינים, לוח־המפתחות;
 קאַמפּענדיום, קיצור, אויסצוג, קאַנספּעקט,
 רעזומע; פֿראַספּעקט, סינאַפּסיס; (אַפּ)קיר־
 צונג, אַברעוויאַטור, אַברעוויאַציע; שניט,
 קופּיור, אויסשניט.

אינהאַלט, תוכן; זײַענשטאַף, זלעזע־
 שטאַף; טעקסט, קאַנטעקסט, פּנים; זאַץ,
 פֿראַזע, סענטענץ, פֿאַראַגראַף, סעיף, אַר־
 טיקל, אַפּזאַץ; מִימרא, פּסוק, פּאַסאַזש, אַרט,
 ציטאַט, טיראַדע; קאַפּיטל, פּרק, טייל, חלק,
 אַפּשניט; סעריע, ציקל.

ביכער (זיטעראַטור)־קענטעניש; ביכער־
 קענערײַ; ביכער־וויסנשאַפט, ביבליאָלאָגיע;
 ביבליאָגראַפֿיע; היסטאָריאָלאָגיע, היסטאָר־
 יאַגראַפֿיע אַזױ"ח.

שרייבערײַ, פֿאַרפֿאַסערײַ אַזױ"ח ← ן;
 גראַפֿאַמאַניע; פֿאַרפֿאַסערשאַפט, אויטאָר־
 שאַפט; רעדאַקציע; מחבר־רעכט, אויטאָר־
 רעכט, קאַפּירײַט [ש]; האַנאָראַר, טאַנט־
 יעמע, ראַיאָלטיס [ש].

אַדִּי: לײַטעראַריש, קינסטלעריש, בעלעט־ריסטיש, יבעלעטעריסטיש; דעסקריפ־טיוו, באַשרײַבעריש; גראַפֿיש, בילדעריש, בילדערדיק, יבילדלעך, מאַלעריש, גוט געצייכנט; פּסיכאָלאָגיש, כאַראַקטעריסטיש, טיפֿיש, סוגעסטיוו; שונדיסטיש, אומדרוקלעך, יאומדרוקבאַר; דרוקלעיק, ידוקבאַר; פֿיקטיוו, פֿאַבולאַר; רעאַל, אַקטועל, הײַנט־צײַטיק; לעבנס־געטריי, שטייגעריש, סאָציאַל, סאָציאַלישטיגעריש, פֿאַלקסטײַמלעך; טראַג־דיציאָנעל, פֿאַלקלאָריש, פֿאַלקלאָריסטיש; מיטיש, עפֿיש, לעגענדאַריש, אומרעאַל, פֿאַנטאַסטיש, אַלעגאָריש, סימבאָליש; קלאַסיש, פּסעוודאָקלאַסיש, נאַכקלאַסיש, יפּאָסטקלאַסיש; ראַמאַנטיש, רעאַליסטיש, נאַטוראַליסטיש, מאַדערניסטיש; סטיליסטיש, סטיליזירט; אינטראַספעקטיוו, עקספרעסיאָניסטיש, אינ־ויכטיש, דעקאָדענטיש.

פֿעל־יעטאַניסטיש, הומאַריסטיש, סאַטיריש, אַנעקדאָטיש; עסעיסטיש, עסייסטיש, קריטיש, אַנאַליטיש, קאָמענטאַריש; מאַגאַנאַפֿיש, ביאָ־גראַפֿיש, אויטאָביאָגראַפֿיש, כראָניקאָליש, היסטאָריש, געשיכטלעך; ביבל־יאָגראַפֿיש, כראָניאָגראַפֿיש, היסטאָריאָגראַפֿיש. עפֿיאָדיש, פֿראַגמענטאַריש, קיצורדיק, קאָנספּעקטיוו, סינאָפּסיס, סינאָפּטיש; רעדאָק־ציאָנעל, עדיטאָריעל; שרייַבעריש, מחבריש, שרייַבטשטעלעריש אַאָ״וו - ס.

פֿראַג: ופֿון אַ הסכָּמה אויף אַ ספֿר, יאהגה חכמה! צאָ חכמה טאָ נייע יעגאָ, צאָ יעגאָ טאָ נייע חכמה; עיקר חסר מן הספֿר; חנוק חנוק ונתחוק.

שפֿר: אותיות מחכמות; אַ ספֿר אָן אַ הקדמה איז ווי אַ גוף אָן אַ נשמה; אי סײַפֿאָ לאָ ספֿרא, אי ספֿרא לאָ סײַפֿא; אַ פען האָט צוויי שפֿיצן, מען קען צעשטעכן ויך און יענעם; אַ פֿעדער (פען) איז ווי אַ האַק; די פֿעדער (פען) איז שטאַרקער ווי די שווערד; די פען שיסט ערגער פֿון אַ פֿיל; די צוג איז אַ לײַגער.

רעספּאָנדענט אַאָ״וו; נסיון אַרבקאַר, דאַרפ־קאַר; אַנאַנים; רעדאַקטאָר; שעף־רעדאַקטאָר, מיט־רעדאַקטאָר, געהילף־רעדאַקטאָר, נײַס־רעדאַקטאָר, סיטייעדיטאָר [אס]; פֿאַרוואַלטונג־רעדאַקטאָר, מענעדזשינג־עדיטאָר [אס]; רע־דאַקטיר־קאַלעגוע, רעדאַגיר־קאַלעגוע, ירע־דאַקציאָנס־קאַלעגוע; רעדאַקציע. לײַענער, ילעזער, קורא נִכבד, קורא חֵבִיב; קורא וְחִיב.

וו: שרײַבן; אַ שרײַבן (אַנשרײַבן) אַ ספֿר (אַ חיבור, אַ זאַך אַאָ״וו) - ס; מחבר זמן, פֿאַר־פֿאַסן; באַשרײַבן; באַשרײַבן פֿון קאַפּ בײַ די פֿיס; [שפ] באַקלײַדן, באַליאַפען; אַרומשרײַבן; דערצײַלן, כאַראַקטעריזירן, צײַכענען, פֿאַר־שטעלן, שילדערן, אָפּשילדערן, מאַלן; מאַלן (אַנוואַרפֿן, פּונאַדערװיקלען אַאָ״וו) אַ בילד; אָפּמאַלן, אָפּמעלן; ויזן דאָס לעבן; האַלטן געשפּאַנט; פֿאַראַינטערעסירן; פֿאַבולירן, סימבאָליזירן, סטיליזירן; פֿאַראַדירן, אָפּ־לאַכן; [שפ] פֿאַרגיין אין טראַגן, טראַגן, אויס־טראַגן, גיין שווער צו קינד; אויסשרײַבן ויך; שרײַבן ווען; אויפֿגעמען (באַרירן, באַהאַנדלען, דורכדורכטערן, אַנאַליזירן, באַלײַכטן, דיסקוטירן, דיסקוסירן אַאָ״וו) אָן ענין; אָפּ־שטעלן ויך אויף (וועגן); אַרײַנגיין אין פֿרטים; פּאָפּולאַריזירן אָן ענין; צעקלען (פֿאַרוואַסערן) אָן ענין; דערקלערן, אינטערפּרעטירן, פֿאַר־טייטשן אַאָ״וו - 349; קאָמענטירן, רעוומירן, סומירן, יסומאַריזירן, מאַכן אַ סך־הפֿל; רע־צענזירן, קריטיקירן, אַראַפֿרייסן אַאָ״וו - 584.

צווייפֿשטעלן, צוואַמענטעלן, קאָמפּיר־לירן; איבערזעצן, אַדאַפּטירן, באַאַרבעטן, איבעראַרבעטן; אַרײַנפֿירן, יאַנלײַטן; מתנצל זײַן ויך; אַנמערקן, באַמערקן, נאָטירן, אַנצײַכענען, דערגאַנצן, ציטירן, אינטער־פּאַלירן; מאַכן אַ קיצור; אַרויסשרײַבן, אויס־צײַכענען, אויסציען, קאָנספּעקטירן, סינאָפּ־פֿירן, קאָנדענסירן; רעדאַקטירן, רעדאַגירן.

טערצינע, פענטאָסטיך, אָקטאַווע, אָקטאַסטיך, אָקטאַסטיכאָן; אָטאַוואַ רימאָ, (ריים איך) אַכט געזעץ; בניגון שמואל־בוך; דעקאָסטיך, דע־קאָסטיכאָן; מאָנאָריים, טריפּל־עט, טערצעט, סעקסטעט; מאָנאָמעטער, דימעטער, טרי־מעטער, טעטראָמעטער, פענטאָמעטער, העקסאָמעטער; אָקטאַמעטער; פֿערונטאָקט; פֿאַרטאָקט, יאָופּטאָקט; פֿערונ־פּוס; פֿערונמאָס, מאָס; דיפּאָדיע, טריפּאָדיע, פענטאָפּאָדיע, אַנאָפּעסט, אַנטיספּאָסט.

ריטעם, ריטמישע באַשטימערס; באַטאָ־נונג, אָקצענט, טראָפּ; וואַרט־אינטערואַל, צעזור; קאָמפּאָזיציע; אַנאָפּאָרישע, עפּאָנאָ־סטראָפּישע, עפּיפּאָרישע קאָמפּאָזיציע; רינג־קאָמפּאָזיציע; סטראָפּע, אַנטיסטראָפּע; קאָ־נאָזירטע סטראָפּע; סטאַנצע, צווינג, צווינג־רעפּרען, רעפּרין.

ליד, שיר, יגעדיכט; הימען, הימנע; מיוזור; קינדערליד, פּרילינגס־ליד, פּאַלקס־ליד אַזױוֹ 284; לירישע פּאָעזיע, ליריק; דעסקריפּטיווע, דעקלאַמאַטאָרישע, דראַמאַ־טישע, זינגעוודיקע, פּאַבולאַרע ליריק; רינד־ליריק; ריינע ליריק; פּאָעמע; דידיאַקטישע, עפּישע, ראָמאַנטישע פּאָעמע; געטלעך־ליד; עפיק, עפּאָפּעע, העלדישער עפּאָס, העלדני־ליד, עפּאָס; אָדע; העראָישע, אַנאַקרעאָג־טישע אָדע; אידיאָע; באַל־אָדע; קינה, אַיכה; מאָנאָדיע; אַילאָגיע, פּאַנעגיריק, לויבזעאָנג; סאָנעט; קראָנץ סאָנעטן, סאָנעטן־קראָנץ; ייִדישער סאָנעט; מאָגיסטראָל, פּאַסטאָראָל, עקלאָג, ראָפּסאָדיע, מאָדרינאָל; סאַטירע, סאַטירישע פּאָעזיע, סירוענטע, טריאַל־עט, ראָנאַ, ראָנדעל, ראָנדעל־עט, סעסטינע, לעי, ווירעלעי, ליימעריק, עפּיגראַם, אָקראַסטיך, אַנאַקרעאָנט, אַפּאָלאָג, פּאַבל; בדחנות; גראַם־שטראָם־פּאָעזיע; דיטיראַמב, ידי־פּיראַמב, מאַקאַראָניק; קינדערגראַמען, נויסערי־רימס [א]; גראַמען־ווערטערבוך; אַנטאָלאָגיע; פּראָ־סאָדיע־ווערטערבוך.

די פען איז אַ ליינער; אַ פען איז גוט־אָ מען קען.

זען איר: פֿאַרטשונג 349, רעקארדירונג 366, שפּראַך 369, פּאָעזיע 382, טעאַטער 383.

382. פּאָעזיע

ס: דיכטער־שקייט, פּאָעטישקייט, לירישקייט אַזױוֹ אַר; דיכטונג, ווערסיפּיצירונג אַזױוֹ ״; דיכטערײַ, פֿערון־שרייבערײַ, גראַמערײַ, ווערסיפּיקאַציע; אימפּראָוויאַציע; מעטראָמאָגיע; בדחנות; אינספּיראַציע, רוח־הקודש; מוזע, פּאַרנאַס; פּאָעטישע לייצען; פּאָעזיע, פּיוט, פּיט, שירה.

פּאָעטיק, פֿערונקונסט, גראַמקונסט; פֿערון־לערע, פּראָסאָדיע; מעטריק, ריטמיק; סטיכאָמעטריע, אָרטאָמעטריע.

גראַם, יריים, חרוז; גראַם־שטראַם; אַסאָ־נאָן; אַליטעראַציע; וּמִינִים גראַמען איבער־געוואָרפֿענע, איינמיניקע, איינשלינגענדיקע, אינעווייניקסטע, דיאַלעקטישע, האַמאָנימישע, מענלעכע (איינטראַפּיקע), וויבלעכע (צוויי־טראַפּיקע), דאָקטילישע (דריי־טראַפּיקע), פּינקטלעכע, נישפּינקטלעכע, ריינע, ניש־ריינע, זעלטענע, טאַוטאָלאָגישע, טערנאַרע, טראַדיציאָנעלע, פּאַרשיידנאַקצענטיקע, פּאַר־שידנמיניקע, פּאַרשיידנטראַפּיקע, ריכע גראַ־מען; אָנהייבגראַמען, סוף־גראַמען, מיטל־גראַ־מען, גאַרטל־גראַמען, קרייצגראַמען.

מעטער, מישקל; היפּערמעטער, יאָנישער מעטער; יאַמבוס), טראַכטי, אַנאָפּעסט, דאָק־טיל, ספּאַנדי, אַמפּיבראַכיוס, טריבראַכיוס, באַקבוס, אַנטיבאַקבוס, כאַרי, דיכאַרי, דיט־ראַכטי, פּיריכוס, כאַריאַמבוס).

פֿערו, שורה; וּמִינִים פֿערון סילאַביש־טאָנישער, ריין טאָנישער, סילאַבישער, וויסער, אַלעקסאַנדרינער, אַדאָנישער, סאַטורנישער, לעאָנישער פֿערו; האַלב־פֿערו, העמיסטיך, מאָנאָסטיך, דיסטיך, דיסטיכאָן, קופּלעט,

[אקטיאיש] דאָס ווערקעלע; דראַמאַטיזאַציע, אינסצעניזאַציע; באַאַרבעטונג, איבער-וועצונג, אַדאַפּטאַציע; לייברעטאַ; איינאַקטער, אַקטוווקע, סקעטש [אַ]; איינאַקטיקע, צוויי-אַקטיקע, דרייאַקטיקע אַאַ"ו פּיעסע; שונד-פּיעסע; טרילאָגיע, טעטראָלאָגיע; רעפּער-טואַר.

דראַמע; דראַמע פּמש; סאַציאַלע, פּסי-כאַלאָגישע, סימבאָלישע, עמאַציאָנעלע, סענ-סאַציאָנעלע אַאַ"ו דראַמע; שטייגער-דראַמע, קאָמעדיע-דראַמע, מעלאָדראַמע, מימאַ-דראַמע; טראַגעדיע, טרויערשפּיל; קאָמעדיע; קאָמעדיע פֿון אינטריגעס, קאָמעדיע פֿון הויכן סטיי, שטייגער-קאָמעדיע, יוּטן-קאָמעדיע, לייכטע קאָמעדיע, פֿאַרס-קאָמעדיע; אָפּערע, מוזיקאַלישע דראַמע; קאָמישע אָפּערע, אָפּע-רע-בוך, בורלעסק-אָפּערע, בורלעט; באַלעט; אָפּערעטע, קאָמישע אָפּערעטע; מיסטעריע; מאָראַלשפּיל; לייאַלקעשפּיל, טעקלע-כ-שפּיל, מאַריאָנעטן-שפּיל; פֿאַרס, בורלעסק, שאַרזש, גראַטעסק, פֿאַראַדיע, שאַראַד(ע), עקסטראַואַגאַנץ, אַרלעקינאַד(ע), פּאַנטאַ-מי(ע), בופֿאַנאַד(ע), רעזיו; מאַנאַדראַמע, מאַנאַלאָג, דעקלאַמאַציע; דיאַלאָג, דואַלאָג; פֿאַרשפּיל, פֿאַרהאַנגהייבער [אַ]; אינטער-לודי(ע), צווישנשפּיל, אינטערמעדיע, אינטער-מעדיעט(ע); נאַכשפּיל, פּאַסטמעדיע; דיזער-טיסמענט; מכירת יוסף-שפּיל, אַחשוּרוש-שפּיל, (דוד-און) גֵלית-שפּיל, חנה-און פּינה-שפּיל, פּורים-שפּיל; סעזאַן-פּיעסע; באַמבע [אַ] טיאַיש].

פּראָזע; אייגענע פּראָזע, אַרבל-פּראָזע, אימפּראָוויזאַציע, עקספּראַמפּט, בולבע [אַ] טיאַיש; מאַנאַלאָג, קאַלדרע וגרויסער מאַנאַ-לאָג; רעפּליק, ישיכוואַרט; אַפּאַרט; קופּ-לעט.

סוזשעט, סיפור-המעשה, פּלאַט [אַ]; קיצור, סינאָפּסיס; האַנדלונג; אינטריגע; אַקט, אויפֿציי; סצענע; אויפֿטריט; פּראָלאָג; עפּי-

פּאַעט, פּאַעטעסע, דיכטער, דיכטערין, משורר, פּייטן, ליריקער; הויפֿדיכטער, הויפֿ-פּאַעט, פּאַעט-לאָרעאַט; סאַנעטן-דיכטער, באַלאַדיסט, אידיליסט, ראַפּסאָדיסט, עפּי-קער, ציקליקער, אָלימפּיער, מקון; באַרד, שפּילמאַן, זינגער, טרובאַדור, טרווער, מייס-טערזינגער, מינעזינגער, סקאַלד, מינסטרעל; לידער-שרייבער, לייברעטיסט, ליריק-שרייבער [אַ]; ווערסיפּיקאַטאָר, לידלער, גראַמער, ירימער, גראַמען-זאָגער, גראַמען-פּלעכטער, בַדחן; אימפּראָוויזאַטאָר; מעט-ראַמאַן, ימערטאַמאַניאַק.

וו; דיכטן, באַדיכטן, איבערדיכטן, פֿאַר-דיכטעווען [אַ]; זינגען, באַזינגען; [אַ] באַ-לידלען, באַשיר-השירימען; פּאַעטזיורן; ווער-סיפּיצירן, גראַמען, פּלעכטן, בַדחנען, אימ-פּראָוויזירן.

אַדי, פֿראַז; געגראַמט, יגערמט; דיכ-טעריש, פּאַעטיש, ליריש, עפּיש, עלעגיש, ריטמיש, מעטריש, סאַפּיש, האַמעריש, יאַניש, יאַמביש, דאַקטיליש אַאַ"ו < ; בַדחניש; ניט געדיכט, נאָר שייטער [אַ]; גראַם שטראַם מאַך מיר אַ ליעטניק [אַ].

וען אויך: לייטעראַטור 381.

383. טעאַטער

ס (דער) טעאַטער, בינע, די ברעטער; דראַמאַ-טישע, סצענישע, היסטאָריאַטישע, טעספּישע קונסט; ייִדיש טעאַטער; בינעקונסט, שפּיל-קונסט; (רע) פּרעזענטאַציע, פּערזאָנליקאַציע, אימפּערזאָנאַציע; פּיעסע-שרייבער, דראַ-מאַטורגיע, מימאַגראַפּיע; רייאַלטי; פּראַ-פּעסיאָנעלער טעאַטער, לייבהאַבער-טעאַטער, קונסט-טעאַטער, קליינקונסט-טעאַטער, שונד-טעאַטער, זומער-טעאַטער, מאַריאָנעטן-טע-אַטער אַאַ"ו; דער בעסערער ייִדישער טע-אַטער; וואַדעוועל, וואַריעטע < 514.

שטיק, טעאַטער-שטיק, שפּיל, טעאַטער-שפּיל, פּיעסע, ישישפּיל; [אַ] פּלעי, שאַ;

חיוזט, בוטאַפֿאַר(יע); גרים, שמינק(ע); פּאַר-
רוק, קרעפע; מאַסטיק, קרעפעכץ; מאַסקע;
קאַסטיום; פּרנסה־דעקל.

רעפעטיציע, פּראָבע; גענעראַל־פּראָבע,
לעצטע פּראָבע, דרעסדריהוירסל [אַס]; אויפֿ-
טריט, אויפֿטרעט, אַרויסטריט, דעביוט, גאַסט-
ראַל, גאַסטשפּיל; שפּיל; אַנסאַמבֿל־שפּיל;
דאָס קינצעלע [אַקטיאָריש]; כאַלטורע [סאַו].

אַמפֿוואַ, זשאַנער; ראַל, ראַליעט [אַס];
הויפטראַלע, טיטל־ראַלע, כאַראַקטער־ראַלע,
קאָמישע ראַלע, באַמבן־ראַלע [אַקטיאָריש];
קליינע ראַלע, אויפֿטריט, אַ פּאַר ווערטער;
סינגל טוירן [אַס]; פּאַטער־ראַלע, מוטער־
ראַלע אַאָ״וו.

טרופע; [אַס] קאָמפּאַני, סטאַק־קאָמפּאַני;
אַמאַטאָרן־טרופע, ליבהאַבער־טרופע רגע-
זעלשאַפֿט, פֿאַראַיין; דראַמאַטישער קרייז,
דראַמקרייז; פּערסאָנאַל, קעסט [אַס]; ראַליסט.

אַקטיאָר, אַקטריסע; [אַס] עקטער, עק-
טערקע; [אַס] אַקטיאָרשטיק, קאָמעדיאַנ-
שטיק; אַקטעוירן; אַרטיסט, שוישפּילער;
פּאַלקסאַרטיסט [סאַו]; טעספּיאַנער; קינסט-
לער, יקינצלער, טאַלענט; קראַפֿט ל״ר

קרעפֿטע [אַס]; קאָמעדיאַנט, שפּילערניק [אַס];
פּוירים־שפּילער, פּוירים־שפּילניק; שטערן,
סטאַר, סטאַרינע, [אַס] סטאַריכע, סטאַר־כּע;
ערשטער, צווייטער אַקטיאָר; פּראָטאַגאַ-
ניסט; ליידינגמען [אַס]; ערשטע, צווייטע
אַקטריסע; ליידינג־ליידי [אַס]; טראַגיקער,
יטראַגיק, דראַמאַטישער אַקטיאָר; פּרימאַ-
דאַנע, פּרימאַדאַניצע [אַס], דינאַ; ערשטע,
צווייטע פּרימאַדאַנע; ליבהאַבער; ליב-
האַבער־זינגער; ערשטער, צווייטער ליב-
האַבער; לייב־זאָניק, סטאַרש־לייב־זאָניק [אַס];
פּאַטער־ראַליסט, רעזאַניאַר; ערשטער,
צווייטער רעזאַניאַר; אינטריגאַנט; פּראָס-
טאַק; כאַראַקטער־שוישפּילער(ין); קאָמיקער,
י קאָמיק, קאָמדיען [אַס]; ערשטער, צווייטער
קאָמיקער; בוף; קאָמיקער־בוף; מאַמע;

לאַג; עקספּאָזיציע; קלימאַקס, אַנטיקלי-
מאַקס; אַפּאָטעאַז, יאַפּאַפֿעאַז; טאַבלאַ;
פֿאַרהאַנג; טעקסט; דאָס ביכל [אַקטיאָריש];
רעזשיבוך; סופֿלירבוך, סופֿליאַרקע; צענ-
זורקע; סצענאַר(יום).

רעזשי, רעזשיסור, מייאַנסצענע, אינסצע-
נירונג; אויפֿפֿירונג; פּרעזענטאַציע, פּאַר-
שטעלונג, אויפֿפֿירונג, ספּעקטאַקל; פּרעמ-
יערע; נאַכמיטאַג־פּאַרשטעלונג, מאַטינע [אַס];
ערך־זאָנט, בענעפּיס; בענעפּיט [אַס]; הפּסקה,
אַנטראַקט, צווישנאַקט.

טעאַטער־הויז, טעמפֿל [אַקטיאָריש];
זומער־טעאַטער, אַמפּיטעאַטער, אַפּערע,
אַפּערע־הויז, וואַרעטע, קאַבאַרעט, נאַכט-
קלוב, קאַפּע־שאַנטאַן, בורלעסק, באַל־אַגאַן;
אוידיטאָריע, צוועער־זאַל, צושויער־זאַל;
אַרקעסטער, פּאַרקעט, פּאַרטער, אונטן;
לֵאָזשע; פּאַרקעט־לֵאָזשע, פּאַרטער־לֵאָזשע,
אונטערשטע לֵאָזשע, פּראָסצעניום־לֵאָזשע,
לֵאָזשע בענאַר; אַרקעסטער־צירקל (קרײַז),
יֵאָרוס; אַמפּיטעאַטער, באַלקאָן, באַלקאָני
[אַס]; גאַלעריע, גאַליאַרקע, גאַלערי [אַס];
שטייפֿלאַך, סטענדינגרום [אַס].

הכנסה, סבאַר, יאַנינאַמע; בילעט,
טיקעט [אַס]; סעזאַן־בילעט, קאַנטראַמאַרקע,
פּאַספּאַרטו, פעס [אַס]; בילעטן־קאַסע; [אַס]
באַקסאַפּיס, טיקעט־אַפּיס; פּראָגראַם, טע-
אַטער־פּראָגראַם; אַפּיש, פּלאַקאַט, פּאַסטער
[אַס].

סצענע, בינע; די ברעטער; דרייבינע,
דרייפֿלאַטפֿאַרמע; קובישע בינע, סימולטאַן
בינע; פּאַדיום, עסטראַדע, פּלאַטפֿאַרמע;
פּראָסצעניום; פּאַדערבינע, אַזאַנסצענע;
פּאַסטסצעניום; קוליסן, הינטער־דייקוליסן;
גאַרדעראַבעס; סופֿליר־קאַסטן, קעסטל,
בודקע; פּאַרהאַנג; פֿייער־פּאַרהאַנג, אַסבעסט-
פּאַרהאַנג, צווישנאַקט־פּאַרהאַנג; דאָס לעכל
ואין פּאַרהאַנג; מאַקעט; דעקאָראַציעס;
אויסטאַטונג, אינריכטונג; עלעקטן; רעקל

האַלטער, סצענאַר, אַרײַנשיקער; ראָלע
שרײַבער; סופֿליר, סופֿלער, סופֿליאַר.

(טעאַטער) דירעקטאָר; (טעאַטער) פֿאַר-
וואַלטער, (טעאַטער) אינטענדאַנט, מענע-
דושער [אַ]; אַנטרעפּרעניאַר, אימפּרעסאַריאַ;
געלטגעבער, ענדוש [אַ]; פּערעדאָוואַי; קאַ-
סיר(ער), קעשיר [אַ]; בילדעטי(אַר), אָשער [אַ];
אַפּישן(רעקלאַמע) - קלעפּער; בינע-מאַלער,
דעקאָראַציע-מאַלער, דעקאָראַטאָר; בינע-
אַרבעטער, מאַשיניסט, טעאַטער-סטאַליער;
עלעקטראַטעכניקער, עלעקטרישן [אַ]; קאַסי-
טוימיר(ער); פּאַריקמאַכער, גרימיר(ער); בר-
טאַפֿאַר, רעקוויזיטאָר, פּראָפּערטי-מען [אַ].

דער עולם, דאָס פּובליקום; אויטאָריע,
ֿאוידיעניץ; טעאַטער-באַזוך; טעאַטער-באַ-
זוכער, טעאַטער-גייער, צוקוקער, צוועער,
ֿצושויער; [אַקטאָריש] משה, * משה תּחת, משה
תּוֹ, משה גולם, עולם גולם, די אַזיאַטן, די
יאָרדן, די דוילן, די אידיאַטן, די פּובליק(ע).
וו: אַנשרייבן אַ פּיעסע; דראַמאַטיזירן, באַ-
אַרבעטן, איבערזעצן, אַדאַפּטירן, איבער-
אַרבעטן; אינסצענירן, אינסצעניוירן; אויפֿ-
פֿירן, באַקן [אויפֿפֿירן אַ סך פּיעסעס אין
סעזאָן]; שטעלן, רעזשיסירן, לעקטשורן [מאַכן
לאַנגע דערקלערונגען—אַ]; אויסריכטן, אויס-
שטאַטן; קאַסטומירן; אויסשטעלן די בינע,
מאַכן די בינע; פּרעזענטירן; מענעדזשן די
שמינק [קוהלן זיך].

רעפּעטירן, פּראָבירן; מאַכן אַ ראָלע,
שניידן אַ ראָלע, דורכגיין אַ ראָלע; האַלטן
עמעצנס פּראָזע [פּאַרטערטן]; אַרײַנמיין אויפֿן
גאַנצן זיכער [ניט קענען די ראָלע]; צוגרימירן
(צופּוצן) אַ ראָלע; אינספּיצירן; אַרײַנשיקן;
האַלטן (פֿירן) דעם סצענאַריום); סופֿלירן,
אונטערוואַגן; גרימירן זיך, צוגרימירן זיך, פֿאַר-
גרימירן זיך, שמינקען זיך; קלעפּן זיך אַ באַרד
(אַ נאַז אַזױן); אַרומגיין פֿאַרצווייפֿלט; האַבן
לאַמפֿן־ליבער; קוקן אין לעכץ; אויפֿטרעטן,
אַרויסטרעטן, דעביטירן, גאַסטראָלירן; אַג-

מוטער־דאָליסטקע; ערשטע, צווייטע מאַמע;
קאַמישע מאַמע, קאַמישע אַלטע, (קאַמישע)
סטאַרוכע, לעפּטשיכע; יוגנטלעכע שוין
שפּילערין, אינושענין); סוברעטין, סוברעט-
קע; קאַמישע סוברעטקע; קליינער אַקטיאָר,
קליינע אַקטריסע; גליקלעכער שבת; מיט-
שפּילער, אונטערשפּילער, פֿאַרטערטער,
דובלירער, דובליאַר); מימיקער, פּאַנטאַמ-
מיקער, אימיטאַטאָר, פּאַראָדיסט, טראַנס-
פֿאַרמאַטאָר, אימפּראָוויזאַטאָר; מאַנדריש,
מאַנדריש; פּאַנטאַלאַן, אַרלעקין, פּאַלישיניעל,
פּיעראַ, קאַלאַמבינע; וואַדעויל־אַקטיאָר,
וואַדעוילשטישק; קופּלעטיסט, ליד־זינגער,
לידער, סינגל טוירן [אַ]; דעקלאַמאַטאָר, רע-
ציטאַטאָר, [ש] רעצימאַטאָר, רעציטאַמאַר;
פּירליינער, פֿאַרליינער, אויסטייטשער,
מאַנאַלאָגיסט; קאַנפֿעראַנסיע, מאַסטער אָוו
סערעמאָניס [אַ].

כאַריסט, כאַריסטין, כאַריסטקע, זינג-
מיידל; סטאַטיסט, פֿיגוראַנט, סופּער [אַ];
דעביזאַנט, גאַסטראָליאַר; אַטראַקציע,
אַטרעקשן [אַ]; בענעפּיציאַנט.

טומל [דערפֿאַלגרייכער אַקטיאָר]; קאַ-
יאָף [ניט־פֿאַרגינער]; פּאַפּוס [אינטריגאַנט];
זאַגער; קורלסן־רייסער; קלאָון, פּאַיאָץ,
פּורים־שפּילער, פּורים־שפּילניק, פּורים־
שפּילערניק; פּורצע, דראַנג, קאַטשאַן, שמיט
האַלץ, קאַליקע, בולבעניק; אַמאַטאָר, אַמאַ-
טער, ליבהאַבער, דילעטאַנט; טעאַטראַל,
טעאַטער־ליבהאַבער; פּאַטריאַט.

דראַמאַטורג, דראַמאַטיסט, דראַמע־שריי-
בער, פּיעסע־שרייבער, ליברעטיסט; מחבר,
אויטאָר, פֿאַרפֿאַסער; דראַמאַטיזירער, אי-
בערזעצער, אַדאַפּטירער, באַאַרבעטער, איני-
סצענירער, אינסצעניוואַטאָר; אָפּערעטן־שריי-
בער, שונדיסט, שמירער.

רעזשיסער, רעזשיסאָר, רעזשיסיר; גע-
הילף־רעזשיסער, בינע־פֿאַראַוואַלטער, סטידזש
מענעדזשער [אַ]; אינספּיציענט, סצענאַריום

אַרטיסטיש, קינסטל־עריש; ספעקטאַקל־דיק, עפֿעקטיוו, עפֿעקטיש, דעקאָראַטיוו; מאַל־עריש; שפּיל־עוודיק; אַמאַטאַריש, דיִל־טאַנטיש, שונדיש; דראַמאַטיש, מעל־אַדראַ־מאַטיש, טראַגיש, קאָמיש, טראַגיקאָמיש; מיִש, פּאַנטאָמימיש; אַקטיאָריש, שויִשפּיל־עריש, רעזשיאָאָריש; קאָמעדיאַנטיש, קאָמעדיאַנט־סקע, פּוֹריס־שפּיל־עריש, שאַרוזשירט, גראַ־טעסק, קלאָוויש, פּאַיאַציש, באַל־אַנאַניש אַאָוו
← ס און וו.

אינוו: עקספּראַמפּט, אַפּאַרט.

וען אויך: פֿאַרײַלונג 514, טאַגן 515.

384. פֿאַטאַגראַפֿיע, קינאָ

ס: פֿאַטאַגראַפֿישע קונסט; פֿאַטאַגראַפֿיע; קאָלירן־פֿאַטאַגראַפֿיע, טעלע־פֿאַטאַ־גראַפֿיע, אַסטראַפֿאַטאַגראַפֿיע אַאָוו; ספּעק־טראַגראַפֿיע, העל־יאַגראַפֿיע, ראַדיאָגראַפֿיע אַאָוו; פֿאַטאַגועניע; לִעבעדיקע פֿאַטאַ־גראַפֿיע; קינעטאָגראַפֿיע, קינעמאַטאָגראַפֿיע, קאָלירן־קינעמאַטאָגראַפֿיע, טעכניקאָל־אַר, סטערעאָקינאָ; קלאָניקאָ, קלאָניקאָניאָ.
פֿאַטאַגראַפֿיע, פֿאַטאַ, בילד; [אַיִן־פּיק־טשור, פּיקטשע; (פֿאַטאַגראַפֿישע) קאָרטע; מאַמענט־פֿאַטאַגראַפֿיע, מאַמענט־בילד, אַראַפ־כאַפּ, סנעפּשאַט [אַיִן]; גאַנצע (פּול־ע) גרייס, לִעבנסגרייס, דריִפֿערטל, ברוסט, קאַבינעט, ביוסט, קאַפּ; פּאַזיטיו, דיאַפּאָזיטיו, נעגאַטיו, קלישע.

טעלע־פֿאַטאַ, ראַדיאָגראַם, ספּעקטראַ־גראַם, קינעטאָגראַם אַאָוו; העל־יאַטיפּ, דאַנעראַטיפּ אַאָוו; קינעטאָגראַף, קינעמאַ־טאָגראַף, קינאַבילד, קינאַפֿילם, [אַיִן־מווי, מווינג־פּיקטשור, פּיקטשע; קלאָניפֿילם, קלאָני־גען־פֿילם, רעדנדיקער־פֿילם; שטומער־פֿילם; געצייכנטער־פֿילם; קאָלירטער־פֿילם; קינאַ־לִענטע; סצענאַר, פּיעסע, שלִאַגער אַאָוו
← 383; צייטלופּע, צייטשפּאַקטיוו.

טייל־נעמען; שפּילן, ראַלִיען, נעמען אַ ראַלִיע, עקטן [אַיִן]; אַפּשפּילן, מיטשפּילן, אונטער־שפּילן; פֿאַרטרעטן; אַרײַנפֿאַלן אין אַ ראַלִיע (אומגעריכט); שפּילן צוויי ווערטער; מאַכן אַ סיגל טוירן [אַיִן]; דעקלאַמירן, רעציטירן, מאַנאַל־אַגירן, פּאַראַדירן, אימיטירן, נאָכמאַכן; נאָכשפּילן (נעמען); אימפּראַוויזירן, רעדן פֿון אַרבל, רעדן אַרבל־פּראָזע; דערלאַנגען (איבערן קאַפּ); געבן קאַנצערט וּשפּילן גוט; סטאַרעווען; טראַגן אַ פּיעסע; מאַכן אַ וואַנע וואַיבערשטיגן עמעצן אין שפּילן; דראַמאַטע־ווען, מעל־אַדראַמאַטעווען, איבערשפּילן, רייסן קוליסן, ברעכן בענקלעך, שפּילן פֿאַר דער גאַלִיאָרקע, שפּילן אַווערטים [אַיִן]; מאַכן די קאַמעדיע; מאַכן דאָס קינצעלע; נעמען דעם עולם אויפֿן גאַנצן זיכער; שאַרוזשירן, באַל־אַ־גאַנעווען, קלאָנעווען, בורלִעסקעווען, פּאַיאַ־צעווען, כאַלטורעווען [אַיִן]; מאַכן עמעצן אַ קאַנע וּשלִעכט אונטערשפּילן; נאָכוויין אַ ראַ־לִיע וּנאָכן סופֿליאַר; נאָכוויין נאָכן סופֿליאַר; אַראַפּרעדן די פּראָזע; שווימען (אין אַ ראַלִיע); ברענגען אַ רעפּליק; קומען צום פּסוק; בול־בעווען, כאַפּן אַ בול־בע; איבערקומען די בראַך וּדי ראַלִיע; אויסנעמען; מאַכן סוקצעס, מאַכן אַ היט [אַיִן]; זיין אַ סוקצעס, זיין אַ טומל; אַוועקגיין מיט אַ פּיעסע וּהאַבן דערפֿאַלִט; קריגן אַ האַנט, קריגן אַ דאַנער וּאַפּלאַדיס־מענטן; רעזשיסירן אַ קריטיק; אַרויסלאָזן זיך אַ פּאַסטער וּרימען זיך; פֿאַלן ווי שטרוי וּדורכפֿאַלן; אַנגאַזשירט ווערן; גיין מיטן לִיס וּאַנגאַזשירט ווערן אין זכות פֿון טעאַטער־אַייגנ־טימער [אַיִן]; טראַוועלען אויף דער וויבס (אויף דעם מאַנס) טיקעט וּאַנגאַזשירט ווערן אין זיין אַדער איר זכות [אַיִן]; פּייפּערן אַ הויז וואַיס־טיילן בילִעטן [אַיִן]; אַרײַנגיין אויף אַ פעס וּאָן געלט [אַיִן]; אַנרײַסן, אַנציען; צייען אָן עולם וּדערפֿאַלִג־פּיעסען; וואַקן פֿון טעאַטער (דורכפֿאַלן [אַיִן]).

אַדי: טעאַטראַליש, סצעניש, בינעמעסיק;

נטיה, דיספּאָזיציע, פּאַרלייב; באַגער, פּאַר-
 לַאָג, בעקנות, אַכּוּמאַטע אַאָ"ו - 541.
 פּרִימױליקער, אַכּאַטניק, אַכּוּאַטניק, וואָ-
 לַאָנטיר, וואָלונטיר, וואָלַאַנטער, וואָלַאַנטיאַר
 וּסאַיִן; בעלִין, מעטער, אַמאַטאַר אַאָ"ו - 541.
 וו: זיין וויליק (גענייגט, יגעניגט, נוטה, מרוצה
 אַאָ"ו) - אַר.

אַדי: וויליק, גוטווייליק, וויליקלעך; ווילד-
 וויליק, מוטווייליק, ווילקירלעך; אַכּאַט-
 נע; אַנגעצילט; גוטמוטיק; גערן, גערנוויליק;
 פּרִימױליק, אומגעהייסן, אומגעצווינגען, אומ-
 געבעטן; גענייגט, געשטימט; גרייט, אַנגעברייט,
 י באַרייטווייליק.

אינוו, פּראָז; נוטה; מיט גוטן; ברצון; בכל
 נפשו; מיטן גאַנצן האַרצן; י ביטע (ווייער);
 אַודאי!; זיכער!; מיט פּאַרגעניגן!; מיטן
 שענסטן פּבּוד!; בכלבּוד נדול!; מיטן גרעסטן
 פּבּוד!; מיטן גרעסטן בנין [ש];!; בלל ונפש;
 מיט לייב און לעבן; מיט לייב און זעל (ווייל);
 מיטן גרעסטן הידור הפּבּוד; בתשואת חן;
 אַדרבא; אַדרבא ואַדרבא; אין אונס; פון
 קהל גייט מען דאָך ניט.

וען אויך: אַמנטימינג 331, באַשלאַסניקייט 387, אויסחאַל
 391, פּרִיהייט 469, פּנייה 392, פּאַרשלאַגן 471, באַגער 541.

386. מוּו, אומוויליקייט

ס: אומוויליקייט, אומגעשטימטקייט, געצווינג-
 גענקייט אַאָ"ו - אַר; אומווילן; מוּו, מוּו
 זאָך, הַכּרח, הַכּרחיות, (האַרטע, אַמזערנע)
 נויטווענדיקייט; אומפּאַרמירדלעכקייט; אַיך
 ברירה, פּייתברירה, לעצטער אויסוועג;
 פּליכט, חוב, אַבליגאַציע אַאָ"ו - 577.

וו: זיין אומוויליק - אַר; ניט האָבן קיין חשק
 צו; פּילן זיך מחוייב (פּאַרפּליכטעט);
 זיין ניט גערן צו; זיין ניט אין דער שטימונג (ניט
 אין הומאָר); זיין ניט גענייגט (ניט אויפגעלייגט);
 טאָן ניט גערן; טאָן קעגן ווילן; טאָן מיט אַ
 שווער האַרץ; טאָן געצווינגען (באונס, איבער

אויפנאָמע; מאַמענט-אויפנאָמע, גרויס-
 פּלאַניקע אויפנאָמע, אויסערפּאַקוסדיקע אויפ-
 נאָמע אַאָ"ו; עקספּאָזיציע; רעטוש, רעטור-
 שירונג; קינאַפּיקאַציע; קינאַ-טעכניק; מאַג-
 טאוש.

סטודיאַ, אַטעליע, קינאַלַאַבאָראַטאַריע;
 טונקל־קאַמער; קינאַשטאַט, האַליווד.
 ומכשירים פּאַטאַגראַפּישער אַפּאַראַט,
 פּאַטאַפּאַראַט; קאַמערע, פּאַטאַקאַמערע,
 קאַמעראַ-אַבסקוראַ, קאַסעט(ע); קאַדאַק,
 לייקאַ, קאַנטאַקס אַאָ"ו; פּנעוּמאַטישע וואַנע,
 פּליטער, אַנטוויקלער, פּאַרשטאַרקער;
 פּאַטאַמעטער, סענסיטאַמעטער אַאָ"ו; קינאַ-
 אַפּאַראַט, פּראַיעקטיר-אַפּאַראַט, קינאַפּראַ-
 יעקטאַר, פּראַדוּשעקטאַר וואַי; פּאַרטונקלער,
 אַבטיוּראַטאַר; הילכער; קינעטאָפּאַן, קינע-
 טאַסקאַפּ אַאָ"ו.

קינאַ-טעאַטער, קינאַ, קינעמאַטאַגראַף;
 [פּאַרעלטערן] סינעמאַטאַגראַף, ביאַגראַף, אילוו-
 יאַן; [אַ] מוּווי, מוּווינגפּיקטשור; עקראַן,
 ליילעך, סקרין [אַ]; אַפּאַראַט־קאַמער.

פּאַטאַגראַפּירער, פּאַטאַגראַף, פּאַטאַ-
 גראַפּיסט, פּאַטאַגראַפּיש(ע)טיק; רעטושיר(ער);
 קינאַטעכניקער, קינאַפּעראַטאַר; קינאַ-
 אַרטיסט, טריקיסט, דובליר, סצענאַר-שריי-
 בער אַאָ"ו - 383.

וו: פּאַטאַגראַפּירן, אַראַפּכאַפּן, אַראַפּנעמען,
 אַרונטערנעמען, אַפּטיפּן, אַפּמענטשלען
 [ש]; אַנטוויקלען, אַרויסרופּן, אַרויספּירן,
 פּיקסירן; טושירן, רעטושירן; קינאַפּיצירן.
 וען אויך: אַפּבילדונג 368, טעאַטער 383.

385. ווילן, וויליקייט

ס: וויליקייט, פּרִימױליקייט, גרייטקייט, אומ-
 געצווינגענקייט אַאָ"ו - אַר; ווילן; ווילד-
 ווילן, מוטוויילן, ווילקיר; וועלער, וועלעניש,
 וועלעכץ, רצון; גוטוויילן; פּרייער ווילן;
 שטימונג, הומאָר, לוינע; גיינונג, אַפּעקט,

ניט צו מחמדן גייט מחמד צום בארג; או מען קען ניט (טאָן) ווי מען וויל טוט מען ווי מען קען; או מען קען ניט ווי מען וויל מוז מען וועלן ווי מען קען (מוז מען ויצן שטיי); או עס איז ניט ווי מען וויל מוז מען וועלן ווי עס איז; ווער עס מוז דער קען, ווער עס קען דער מוז ניט; אָמר אַביי: יאָק קאָניע יע מאַיע טאָ פֿישקע מאַכאַיע; האָבן מיר ניט געוואָרט עסן מן אין דער מידבר, מוזן מיר אַצינד עסן צי בעלעס; או מען האָט ניט קיין סוס מוז מען גיין צו פֿוס; במקום שאַין איש השתדל לְהיות איש; במקום שאַין איש איז הערינג (אויך) אַ פֿיש; או ס'איז ניטאָ קיין פֿיש איז מען יוצא מיט הערינג; או ס'איז ניטאָ קיין פֿיש איז הערינג אויך פֿיש; יאָק גיעמאַ ריבאַ טאָ איראַק ריבאַ; או ס'איז ניטאָ קיין אַתרוג בענטשט מען מיט אַ בולבע; או מען האָט ניט קיין אַתרוג בענטשט מען ניט; וואָס טוט קהל אָן אַן אַתרוג—מען בענטשט ניט; או תּשעה באַב איז ניטאָ קיין פֿליי איז מען יוצא מיט וואָנצן; או ס'איז ניטאָ קיין מידן טאַנצט מען מיט שיקסעס; אין אַ מינפה איז אַ ציג אויך אַ בהמה.

וען אויך: אומגעעריקייט 312, אימפּולס 393, איבער-קלעבערישקייט 389, צוואַנג 464, אונטערטעניקייט 466, אַפּוּאַג 473, דער ווידער 542, פֿליכט 677.

387. באַשלאַנסקייט, עקשנות

ס: באַשלאַנסקייט, אַנטשלאַנסקייט, אומ-ביגועוודיקייט, עקשנותדיקייט, אויסגע-האַלטנקייט, אָנוועצילטיקייט, אַינגעשפּאַרטקייט אא"וו - איר; באַשלוס, אַנטשלוס, אַנטשיידונג, ירעוואָלוציע; דעטערמינאַציע, דעספּעראַציע, דעקנות; פֿלייס, התמדה; אויסדויער, געדולד; עקשנות, עקשנות; שטירדעס, סטירדעס, סטערדעס, שטירדות; נצחנות, אַייגנון. ווילן; אַיזערנער ווילן; אַייגוויילן; ווילנס-קראַפֿט; אַליינדבאַהערשוונג, אַליינדקאָנטראָל; אַליינדצוטרוי, צוטרוי צו ויך; מאַראַלישער

געוואָלד, אונטער פּראָטעסט, בעל־פּרחו); גיין ניט גערן; גיין אָן פֿיס; גיין ווי צו דער עקדה (ווי דער אָקס צו דער שחיטה); ניט וועלן; ניט וועלן—ווי איינער וויל ניט שטאַרבן; וועלן—ווי איינעם ווילט זיך טאַנצן; ניט האָבן דאָס האַרץ צו טאָן; פֿאַרוואַרפֿן מיטן קאָפּ; ניט האָבן קיין (אַנדער) ברירה; ניט האָבן קיין אויסוואַל; מוזן; זיין געצוונגען; זיין פֿאַר-מישפט צו; זיין צוגעדיקט צו דער וואַנט ← 464; ניט זיין לִרְצוֹן, ניט זיין צום האַרצן ← 542.

אַדי: אָנווילנדיק, ווילנסלאָזיק, אומוויליק, אומגערן, אומגערוויליק, אומפֿריוויליק, אומגעניגט, אומגעשטימט, געצוונגען, איבער-געוואָלדיק, אומאויסמיידלעך, אומפֿאַרמייד-לעך, בלית־ברירהדיק, אַבלויגאַטאַריש.

אינוו: בהכרח; על פּי הַכרח; על פּי מוז; פֿאַר אַין ברירה; באַן ברירה; בדלית ברירה; ווילנדיק ניט-ווילנדיק; נאָלענס וואָלענס; וואָלענס נאָלענס; אַ ברירה האָב איך?; על פּי (ה)דחק; בשעת הדחק; איבער דאַנק; איבער געוואָלד; באַונס; פֿאַלו פֿאַו שד; על אַפּי ועל חמתּי; לְמורת רוחּי; בעל־פּרחו; לְכשרצה.

פֿראַן: עס הייבן זיך ניט (עס נעמען זיך ניט) די הענט; עס פֿאַלט פֿון די הענט; מען קען זיך נישט העלפֿן; מען קען נישט אַנדערש; כּצאן לְטבַח יובל; מען דאַרף אים בעטן אָן אַ היטל; ער וועט בעסער ווערן; ער וועט זיך לָאָן איבערבעטן. שפּר: אַין ברירה איז אַ גרויסע גוּרה; אַין ברירה—יעדוּש קו סאָביע; או מען האָט ניט קיין ברירה מוז מען (אַפֿלייט) טאָן אַן עֲבָרָה; או מען מוז מען; אַז מען מוז מען; וויט ברעכט אַיזן; או מען קען ניט אַרויף מוז מען אַראָפּ; או מען קען ניט אַריבער מוז מען אַרונטער; או מען קען ניט אַריבער מוז מען אַריבער; או מען קען ניט זיין קיין אייבער דאַרף מען זיין אַן אונטער; או דער באַרג גייט

רוביקאָן; אָפּגעבן זיך (איבערגעבן זיך, איבער-
ענטפּערן זיך) צו; אַרײַניגן דאָס האַרץ אין;
אַרײַנטאָן זיך ראשו ורובו אין ← 433; פּאַלן אין
די האַלאַבליעס; שטאַרבן אין שפּאַן (אויפֿן
פּאַסטן); האַלטן זיך (פּעסט) אין; אָנהאַלטן;
שטיין פּעסט; שטיין שטאַל און אײַזן; אַגריכטן
זיך; באַשטיין אויף; אויסהאַלטן; בלייבן בײַ;
ניט אָפּטרעטן פֿון.

זײַן אײַגענשאַפֿט (פֿאַרעקשנט אַזױ"ו)
← אַר; שטעלן זיך האַרדע; שטעלן זיך שטאַר-
צעם; אײַנשפּאַרן זיך מיט הענט און (מיט) פֿיס;
אײַנשפּאַרן זיך ווי אַ גוי, ווי אַן אײַזל; עקשנען
זיך, אײַנעקשנען זיך, פֿאַרעקשנען זיך; פֿאַר-
נאַרזווען זיך, אײַנטרעסירן זיך, פֿאַרהאַקן
זיך; ניט קענען זיך אײַנבעטן בײַ; זײַן טויב
צו יעדער צעה, זײַן טויב צו פֿאַרשטאַנד; ניט
אויפֿגעבן; ניט נאָכגעבן, ניט נאָכזאָגן; האָבן
(זעלן האָבן) דאָס לעצטע זאָרט.

אַדי: באַשלאָסן, אַנטשלאָסן; אָנגעצילט;
צילבאַזוויניק, צוועקבאַזוויניק;
צילבאַזוויניק; דעפֿיניטיוו, לעצטיגליטיק, ענד-
גילטיק; דעטערמינאַטיוו, רעזאָלוט; אײַג-
ויליק, אײַגזוויניק; זיכער; געדולדיק; פֿלײַסיק,
התמדהדיק; באַשטענדיק, שטאַנדגאַפֿטיק,
אומבאַזעגלעך, אויסהאַלטענדיק, אויסגע-
האַלטן; געשטעלט, געזעצט; אומגעזאַקלט,
ניט־זאַקלדיק; טריזאַלנע; ערנצט, סער-
יעו; איבערגעגעבן, אומפֿאַרמאַטערלעך, אומ-
דערמידלעך; וואַכעדיק; ענערגיש, פּעסט,
שטאַרק, סאַליד, אײַזערן, שטאַלערן; אומ-
בײַגיק, אומבײַגעזענדיק, ניט־נאָכגיביק; עקשניש,
עקשנותדיק, אײַגענשאַפֿט, פֿאַרשאַרט, פֿאַר-
קרקט, נאָטערוואַטע, סטערדיש, שטירדיש;
געברענט, פֿאַרשטאַקט; האַרטנעקיק, קשה
עורפֿדיק; פֿאַרביסן, אײַגענעסן, זאַזענטע;
אומטאַלעראַנט, פֿאַנאַטיש, קנאַזיש, בינאַטיש,
זעלנטיש, דאָגמאַטיש.

פֿאַרגלײַכונגען האַרט ווי אײַזן, ווי שטאַל,
ווי אַ שטיין, ווי אַ פֿעלדן, ווי אַ מיער; אײַגע-

פּוח, מאַראַטישע קראַפֿט; ענערגיע, פּעסט-
קייט, שטאַרקייט; רוקנבײַן, חוטהשדרה;
אײַזן, שטאַל.

אומטאַלעראַנז; פֿאַנאַטיוו, פֿאַנאַטי-
ציוו; זעלנטיש, דאָגמאַטיוו; אידעע־פֿיקס,
מאָנאָמאַניע; פֿאַרטייליניע.

בעל־דעה, דעחן; אַ מײַסטער איבער
זיך; מתמיד; נאַרישער בעל־מאמין, פֿאַנאַ-
טיקער, פֿאַנאַטיק, קנאַזי, ביגאַט, זעלנטיש;
דאָגמאַטיקער, דאָגמאַטיסט; עקשן; גע-
ברענטער, געבראַטענער עקשן; עיקש; קשה
עורף, עם קשה עורף; קשיי; האַרטער פֿאַרשוי,ן
האַרטער בײַן; קאַפּריז; אײַזל; בעל־נצחון;
אײַגענשאַפֿטער, אײַגענעקשנטער, פֿאַר-
ביסענער אַזױ"ו ← אַר.

וו: שטעלן אויף דער דעה; שטעלן אויף זיך;
האַבן צוטריי צו זיך; וויסן וואָס מען וויל;
ניט איבערטראַכטן; ניט איבערקלערן; ניט
וואַקלען זיך; קומען צו אַ באַשלוס (צו אַ
רעזאָלוציע אַזױ"ו) ← ס; באַשליסן, באַשטימען,
אַנטשיידן, דעצידירן, דעטערמינירן; אָפּפּאַסן
בײַ זיך, אָפּמאַכן בײַ זיך; באַשליסן זיך אויף,
אַנטשליסן זיך אויף, רעשען בײַ זיך; צונעמען
(אַראָפּנעמען) די האַנט פֿון האַרצן; (אַננעמען
דעם אָקס פֿאַר די הערנער; אָנשטאַלן זיך;
אַזעקשטעלן דעם פּוס; פֿאַרשטשעמען (פֿאַר-
קריצן) די צײַן; ניט רעכענען זיך מיט קײַן
זאַך; ניט אָפּשטעלן זיך פֿאַר קײַן זאַך; גײַן
ביז אַרונטער; פֿאַרברענען הינטער זיך אַלע
בריקן; מאַכן יעדע אָנטרענונג; אָפּראַמען
(באַזײַטיקן) אַלע שוועריקייטן; איבערקערן
בערג; רײַסן קבֿרים; מעסטן פֿעלד; אויפֿ-
רײַסן דעם אַרודקודש; קריכן מיטן קאַפּ אין
אַרודקודש [ישׁ]; באַזעגן הימל און ערד; אויס-
פֿירן, דורכפֿירן, דורכזעצן, צו שטאַנד ברענ-
גען אַזױ"ו ← 433; קעמפֿן קעגן גורל (שיקואַל);
נעמען אויף זיך; פֿירנעמען זיך ← 400; אָפּלייגן
זיך אויף; שטעלן (מאַכן, ינעמען) אַן אַנט-
שיידענעם טריט (שריט); איבערגײַן דעם

שפארט ווי אן אייזל, ווי א גוי, ווי אן אָקס, ווי אן אָקן, ווי אַ בְּרִיטִי. **פֿראַז:** עס גייט אין נַצחון; מיטן שטעקן אין דער ברייט; איין מאָל פֿאַר אַלע מאָל; זייה מה (איך) שזייה; יעבֿור עֿלִי מה; זאָל זיין וואָס עס וויל; אָן אַ תּירוץ; בְּלִי שום תּירוץ; רעגן אָדער שניי; טויט אָדער רויט; לֵעבֿן אָדער שטאַרבֿן ← 540; תּמות נֶפֶשׁ עִם פֿלִישׁתִּים; יעדן פֿאַל(ס); פֿאַר יעדן פּרִיז; אונטער (ביי) אַלע אומשטענדן; עס מעג מיר קאָסטן קאָפּ און קראַגן (אַכצן און דרייצן); עס מעג דווערן און בלייצן (ברענען און בראַטן); די וועלט מעג אונטערגיין; עס מעגן קומען קַל מַלְכֵי מִזְרַח וּמַעֲרָב; עס זאָל אויפֿגיין מִזְרַח און מַעֲרָב; עס מעגן פֿאַלן שטיינער פֿון הימל; עס זאָל קומען דער נָשִׂיא פֿון בְּבֵר; ער זאָל זיך אָפֿילו שטעלן אויפֿן קאָפּ (מיטן קאָפּ אַראָפּ מיט די פֿיס אַרויף); ער זאָל אָפֿילו גיין מיטן קאָפּ אַראָפּ און מיט די פֿיס אַרויף; מעגן זאָל מיר אָנשיטן אַ פֿולע שטוב מיט גאָלד; מעגן זאָל מיר אָפּגילטן; איך וויל פֿון גאַרנישט (ניט) וויסן; ווי ער וויל זיך; ער איז ניט איבער צוצינגן (ניט אינצובעטן, ניט צו רירן, ניט צו באַוועגן); וועסט אים ניט איבערשפּאַרן מיט דריי (אַכצן) פֿאַר אָקסן; דאָס איז אַ פֿערד פֿון דעם סאָרט יִהְיֶה זאָל יעבֿור; כּאָטש האַק אים אַראָפּ זיין קאָפּ; כּאָטש ברען אים און בראַט אים; כּאָטש האַק אים און בראַק אים; כּאָטש בראַק אים און שנייד אים אויף צען שטיקער; כּאָטש טעסע (אין אים) פֿלעקער; כּאָטש שיס אין אים מיט האַרמאַטן; כּאָטש גיב אים אַ קרענק; ריר דעם מויער; ריר די אונטערשטע בערווענע; שיס אין דער וואַנט אַרײַן; רעד טערקיש; רעד טאַטעריש; רעד צו דער וואַנט; דווקא!; דווקא ניט!; דווקא אַווי (און ניט אַנדערש); אַנדערש ניט ווי דרייצן; מיר ניט, דיר ניט; פּענקען זאָל ער און קלמן זאָל ער הייסן; ער דאַוונט פֿאַר זיך; ער האָט געמוזט האָבן אַ מאָל דעם פּאַרך.

שפּאַר: אַן עקשן איז די גרעסטע קרענק; פֿאַר אַן עקשן איז קיין רפּואה ניטאָ; אַן עקשן איז ערגער ווי אַ קאַליקע (ווי אַ משומד); פֿון עקשנות וועגן גייט מען אַ מאָל פֿון גִּדְעֵדֵן אין גיהנום אַרײַן; אַ בְּרִיטִי איז אַן עקשן און אַן עקשן איז אַ משומד; אַן עקשן פֿאַלֵט תּמיד אין דער בֿלֶאָטע אַרײַן; צוויי האַרטע שטיינער מאַלן ניט; אַ מעגן שפּאַרט זיך אַיַן פֿירט מען אויס; אַן עקשנישער ביסן איז געשמאַק.

וען אויך: אומבֿשטענדיקייט 98, געוויסיקייט 322, פֿאַר אורטייל 327, פּנייה 392, אונטערנעמונג 400, טעטיקייט 433, אַיַנשטעלערישקייט 540.

388. אומבאַשלאַנסקייט

ס: אומבאַשלאַנסקייט, אומאַנטשלאַנסקייט, אומגעוועזענדיקייט, וואַקלדיקייט אַאָ"וו ← אר; וואַקלעניש, קווענקלעניש; פֿאַרלעגנדיג, הייט, אומזיכערקייט אַאָ"וו ← 323; נייטראַל־ליטעט.

קֶמַך, לעמעשקע, *דרעק, מהיכא־תּיחֵי מענטש, אַהיך־און־אַהער־מענטש, וואַקלמענטש; האַלב פֿיטל האַלב טריטל (שמערל); האַלב חיים (יאָקיש) האַלב פֿלויש; סענדערל די יידענע; פֿאַרעווע לאַקשן; אַנדרוגניס; אַר ווילנדיקער, וואַקלדיקער, אַנרוקבֿייניקער אַאָ"וו ← אר; בורידאַנס אייזל.

וו: זיין אומבאַשלאַנסן (ניט־עוואָלוט אַאָ"וו) ← אר; קווענקלען זיך; וואַקלען זיך; זיין אַן (אַ) רוקנבײַן; זיין אַן ווילנסקראַפֿט; ניט האָבן קיין צוטרוי צו זיך; ניט קענען זאָגן יאָ, ניט קענען זאָגן נײַן; זיין ניט־קלאַר בײַ זיך; ניט וויסן דעם אייגענעם געדאַנק; ניט וויסן וואָס מען וויל; ניט קענען שטעלן אויף זיך; ניט קענען באַשליסן (אַנטשליסן) זיך; ניט קענען אָפּמאַכן בײַ זיך ← 387; וועלן און ניט וועלן; שלאַגן זיך מיט דער דעה; דעבאַטירן מיט זיך; קעמפֿן מיט זיך אַרײַן; ייִשוּבֿן זיך, מַשֵׁב זיין זיך, האָבן אַ ייִשובֿ (הַרְעוּת) אַאָ"וו

ולא בארץ; אָדער פֿאַר געוונט, אָדער זי געוונט; אַרץ ווי דער רבי וויל; או קהרה ושלעאַיעט בו, זאָל זמן בו; ויחד תרו. שפר: אין צוויי שעפּלעך גיסט מען ניט אַרין; אָדס שאַן בו זעה אָסור לךחם עליו.

וען אויך: במטעוודיקייט 97, סֶפֶק 323, קאַפּריוועקייט 389, אומטעטיקייט 434, פּחָדוּחַ 539.

389. קאַפּריוועקייט, איבערקלייבערישקייט

ס: קאַפּריוועקייט, איבערקלייבערישקייט, צעבאַלעוועטקייט אַאָו"ו - אר; קאַפּריו, שָנָעוּ, מְשׁוּנָעוּת, טירוף, אָנפֿאַל, אַינפֿאַל, פֿאַג טאַזיע; ווילעכץ, פֿאַרוועלעניש, מאַנקאַליע; קפּצות, קפּציות, קפּצלעך; שטימונג, זלויע, הומאַר, אומער אַאָו"ו - 508.

פֿינשמעקערײַ; פֿאַרפֿינערטער, איבער געטריבענער אַאָו"ו געשמאַק.

קאַפּריוניק, קאַפּריו, עקשן, מטורף, שָנָעוּ, משוגענער, נִכְפֵּהנִיק, עקסצענטריקער; גריל, גילגול, כּאָנכוּ (שע"ש), קרענק [אם]; בְּדָחִידוֹר, בתיחידהקעלע, אַ טאַטנס אַ קינד; ציטעריק קינד; מאַמעס קדיש, מאַמעס פֿאַרטעכניק; אַלטער, בְּדָחִיר(ר), בְּדָחִינוּמִל; פֿאַרצויר גענער געץ, פּיעשטשך אַאָו"ו - 561; צע לֶאָוענער, צעפּיעשטשטעטער, צעבאַלעוועטער, פֿאַרצערטלטער, * אַיִדל געפֿאַטשקעטער אַאָו"ו - אר.

פֿינשמעקער, עסטעט, מלונק, מלניצע, בעל־מלונק, אַסטניס, עפּיקור; אויסקלייבער, איבערקלייבער, אויסטראַכטער, בראַקירער, פֿאַרדרייער אַאָו"ו - ה.

וו: זין קאַפּריווע (משוגע אַאָו"ו) - אר; אַרײַנ געמען זיך (עפעס) אין קאַפּ; קאַפּריווען; בראַקן זיך, ברעקלען זיך; לֶאָון זיך בעטן; מאַכן אַ מענטליק; פֿאַרדרייען דעם קאַפּ (דעם קאַלטן זיין); פֿאַרדרייען מיט דער נאָו;

324 - איבערלייגן זיך; אַפּשטעלן זיך, פֿאַר טראַכטן זיך; טראַכטן צוויי מאָל; איבער טראַכטן, איבערקלערן, איבעררעכענען; אַרײַנקלערן, אַרײַנטראַכטן; מֶפֶקֶק זיין; מהרהר זיין; זיין אין סֶפֶק, זיין אין צווייפֿל, זיין אין פֿאַרלענגעהייט; צווייפֿלען, סֶפֶקן, סֶפֶקענען אַאָו"ו - 323; רײַבן (קנייטשן) דעם שטערן; קראַצן זיך אין דער פֿאַטליניצע; קוועטשן זיך, קנייטשן זיך; זיצענערן, זווייגען זיך; מורא האַבן, ציטערן - 539; דרייען זיך; לאַחירן, באַלאַנסירן, הענגען אין דער לופֿטן, שטיין אויף משקולת; וואַרפֿן זיך אַהין און אַהער; זיין ניט אַהין און ניט אַהער; רײַטן אויף צוויי פֿערד; זיצן אויף צוויי שטולן; פֿאַר לירן זיך; זיין אַרויס פֿון באַלאַנס; זיין ניט באַלאַנסירט; נעמען לייכט, נעמען זיך צייט, הייען זיך; אַפּוואַרטן, אַפּלייגן, אַפּציען; לֶאָון הענגען, לֶאָון אויף שפּעטער, לֶאָון עס גיין דערווייל; פֿאַרמאַכן די אויגן; לֶאָון ניט אַנט שיידן; אַפּהאַלטן זיך פֿון שטימען; ניט שטימען; זיין (בלײַבן) נייטראַל; גיין האַלב וועג; מאַכן פֿשרות (קאַמפּראַמיסן).

אַדי: אַגרוקובייניק, אַגוילנדיק, כאַראַקטער לֶאָון, שוואַכוויליק, אומבאַשטאַסן, אומ אַנטשלאַסן, נייטרוועלוט, אומאַנטשיידן; אומ געזעצט, אומגעשטעלט; אומבאַשטימט, סֶפֶק דיק, אומזיכער - 323; קווענקלדיק, וואַקל־דיק, הענגעדיק, זווייגערדיק, זיצענערדיק; שרעקע(ו)דיק, ציטער(ע)דיק, פּחָדוּחַדיק אַאָו"ו - 539; פֿאַרלוירן, פֿאַרלאַרן, יראַטלאַו, צעטומלט; לעמעכעוואַטע; אַפּאַרטייש, ניי טראַל; פֿאַרעווע, לעבלעך.

פֿראַו: תולדה (תּוֹלָה) בדעת אחרים; אַן בינער; אַ קאַפּ מיט אַכצן זעות; ניט אַהער ניט אַהין; ניט אַהין ניט אַהער; ניט מילכיק ניט פֿלישיק; ניט פֿלישיק ניט מיל־כיק; ני ראַק ני ריבאַ; ני בע ני מע ני קוקער ריקו; *ניט ריכט ער, ניט שטינקט ער; אַ פֿאַטש און אַ גלעט און אַ לעקעכל; לֶאָ בּשָׁמִים

390. חרטה

ס: גרינדהדיקייט, אומבאשטענדיקייט, ביי טעוודיקייט אא"וו ← אר; חרטה; פתח חרטה; אפאסטאזיע; רעצידיחזים; אפארטונזים; ליכטזיניקייט, ליכטזון, גרינע דעה.

משנהבדיבורניק, משנהניק, הפכפך, פלאטערקאפ; פלאדער ← 363; כאמעלעאן, זומער-פליגעלע, פעדער; אגרוקנבייניקער; איבערגעדרייט שלעסל; פעדערנער דישל; אפטרנייקער, רענעגאט, אפאסטאט, משומד, מומר, פראועליט; דעזערטיר, דעזערטאר; רעצידיחזיסט; אפארטוניסט.

וו: זמן אן א רוקנביין; זמן גרינג אין דער דעה; בייטן (ענדערן) די מיינונג; קוקן ווהין דער חזינט בלאזט; האבן חרטה, האבן סוכאטע [ש]; צוריקגעמען, צוריקדרייען, צוריקציען, אפ-רופן, צוריקרופן; אפטרסיילען זיך פון, אפ-ווארפן זיך פון, אפואגן זיך פון; כאפן א טרען; אויפועצן זיך; פארקירעווען דעם דישל; משנה בדיבור (ו) זמן; דרייען מיט דער צונג; קערן דאס בלאט אויף צוריק; לאזן א פתח חרטה; לאזן א קניפל (א שליף) אויף חרטה צו האבן.

אומקוקן זיך, ארומקוקן זיך; אומזען זיך, ארומזען זיך; באטראכטן זיך, באקלערן זיך, באדענקען זיך, בארעכענען זיך; איבער-דרייען זיך, איבערקערן זיך, איבערקוליען זיך, איבערקנידלען זיך, איבערווארפן זיך; בייטן צידדים; איבערדרייען דעם פעלץ (דעם שמויש, דאס היטל).

אדי: גרינדהדיק; משנהדיק, בייטעוודיק, פלארענדערלעך; אומבאשטענדיק, אומ-שטאנדהאפטיק, אומאויסהאלטעוודיק, ניט אויסגעהאלטן, ניט-סטאביל; אגרוקנבייניק, חיך, שואך; אומפלאראנטווארטלעך, אומ-אחרייתדיק, אומפלארלאזלעך; ליכטזיניק, ליכטקעפיק, פלאטערדיק, פלינענהאפטיק,

בריקען זיך, בריקעווען זיך; פיעשטשען זיך, פעסטען זיך, פארציען זיך, איבערנעמען זיך.

ופארגלייכונגען ברעקלען זיך ווי א פאך; פיעשטשען זיך (פעסטען זיך אא"וו) ווי א קליין (פיצעלע) קינד, ווי א בן-חיד, ווי א בתיחידהקע, ווי א בן-קונימל, ווי איינער פון זיבן געבליבן, ווי א קימפעטארין ביים ברית, ווי א טאג נאך דער חתונה, ווי א חזן אויף דער עלטער, ווי אן אכמואטניק, ווי עפעס רעכטס.

זמן איבערקלייבעריש (דיסקרימינאטיוו אא"וו) ← אר; זמן שווער צופרידנזושטעלן; האבן פליגן אין גאז; איבערקלייבן, אויס-טראכטן, בראקירן; ווארפן זיך; פערעבער-דעווען; פארלאנגען נעכטיקע טעג (נעכטיקע וועטשערע, דאס טעלערל פון הימל); נאכ-געבן זיך די שמד.

אדי: קאפריזיק, קאפרינע; משוגע, מטורף-דיק, קרענקי [אין]; עקסצענטריש; היסטעריש; ניט-דיסציפלינירט, ווילד, צעלאזן, דושיק; צעבאלעוועט, צעפיעשטשעט, צער-פעסטעט, פעסטשענע; פארצערטלט, פאר-חזינט; ציטעריק, בן-חידיק, בתיחדיש.

איבערקלייבעריש, אויסקלייבעריש, דיס-קרימינאטיוו, עפיקורעיש; איידל, *איידל געפאטשקעט; דעליקאט, שממדיק, *פאר-פאצקעט.

פראז: אנדערש ניט ווי דרייען; עס שטייט אים ניט אן דער שידוך; א פלה א ברא-קירערקע; די באבע קריינצע-אט לאכט זי, אט חזינט זי; *ער וויל דעם פאך מיט געקרייזלטע האר; לא זי וואס ער האט שווארצע (בלאנדע) האר, וויל ער נאך, אז זי זאלן אים גענערירט זיין.

זען אויך: שינוי 93, בייטעוודיקייט 97, אומחיליקייט 386, אומבאשלאסניקייט 388, ליבלינג 661.

וואָלשטימע, באַראַטשטיים, באַראַטשטימע;
שטימרעכט.

ווייזער, שטימער, בורר, שטימגעבער,
שטייםאָפגעבער; וואַלמאַן, קליבער, עלעק-
טאָר; עלעקטאָראַט; וואַל-באַרעכטיקטער,
שטייםבאַרעכטיקטער; וואַלגעפּסלסטער; אָפּ-
טאַנט; סופּראַזשיסטקע.

וו: האָבן די ברירה (די פּרייזע בחירה, די
דעה אַז'וו) ׀; פּרעפּערירן, געבן די
בכורה, פּאַרציען; וועלן בעסער (ליבער,
ליבערשט); מער גערן זיין; אַרויסזאָגן זיך
פאַר; באַשטימען, אַנטשיידן; מאַכן אַן אָפּ-
קלייב (אַן אויסוואַל); קלייבן, אָפּקלייבן,
אויסקלייבן.

וּפּאַרגלײַכונגען קלייבן ווי (ווערעמדיקע)
אַרבעט, ווי מילביקע פּלוימען, ווי אַ הונט
בינער, ווי אַ בעטלער שמאַטעס, ווי אַן אַלטער
בַחור, ווי אַן אַלטע (אַ פּאַרזעסענע) מויד, ווי
דעם גבירס בתיחידה.

אויסזען, אָפּזוכן, אויסזוכן; וויילן, אויס-
וויילן, ידערוויילן, אויסדערוויילן; אָפּ-
טירן; קאַאָפּטירן; שטימען, וואַטירן; [אַ]ן וווטן,
וואַוטן; אָפּשטימען, איבערשטימען; אויפהייבן
די האַנט; באַלאַטירן, באַלעטירן, גאַלקע-
ווען, וואַרפֿן גאַלקעס, קלפֿן; אַריבער-
שטימען, מאַיאַריזירן, איבעררובֿן.
אַדי: קלייבעריש, איבערקלייבעריש, וויילע-
ריש, בורריש; געוויילט, אויסדערוויילט,
אויסגעקלייבן אַז'וו ׀.

אינוו, פּראַז: בעסער; ליבער; ליבערשט;
ענדער; אידער; צי; אָדער; ענפּער
(ענטוועדער) אָדער; מַמה נפשׁך; מאַגעשעך;
אינס פֿון די צוויי (ביידע); אָדער דאָס אָדער
דאָס; אָדער דער אָדער יענער; אָדער אַהער
אָדער אַהין; אָדער אַהין אָדער אַהער;
(אָדער) אַזוי אָדער אַזוי; (אָדער) מיט גוטן
אָדער מיט בייזן; (אָדער) הענג זיך אָדער טרינק
זיך; (אָדער) זיי געוונט אָדער פּאַר געוונט; צו
מיר די ברירה; אַז מיר ווילן עסן מיר חמץ;

לייכט באַאיינפּלעסט; בייגיק, בייגעוודיק,
בייגזאַם, בייגזאַם, נאַכגיביק; אָפּטרייניק,
אָפּאַרטוניסטיש, רעצידייוויסטיש.

פּראַז: פּליטער־פּלאַטער; בלי חרטה ובלי
דריי; רב נאָטע האָט תּמיד חרטה; אי
געהאַט חרטה, אי געבליבן אין בלאַטע.

שפּר: קיינער האָט ניט קיין גאָטע צו האָבן
חרטה; חרטה (האַבן) איז ניט מעשה סוחר
(איז ניט סוחריש); חרטה איז סוכאַטע; צוריק
גיט מען נאָר ביי עושה שָלוֹם (ביי שמונה
עשרה); צוויי מאָל האָט מען ניט חרטה; אַ
מאָל איז מען אַ יבּנס, כּדי מען זאָל קענען
יזאַ זיין; אויף ניין זאָל מען (קיין מאָל) קיין
חרטה ניט האָבן.

וען אויך: פּאַלשקייט 363, תּשׁוּבָה 593.

391. אויסקלייב

ס: קלייבונג, באַלאַטירונג, וויילונג אַז'וו
׀; ׀; ברירה, אַלטערנאַטיוו, מינו; בחירה,
וואַל, אויסקלייב, אָפּקלייב, אויסוואַל, סע-
לעקציע; פּרעפּערענץ, פּאַרליבע, פּאַר-
צוג, יתרון, בכורה; נאַמינאַציע; וואַלן, ׀ ווי
באַרעס), ׀ באַלטערירונג, עלעקציע,
עלעקשן [אַ]; רעפּערענדום, פּלעביסיטי.

וואַלן; איבערוואַלן, שטיכוואַלן; ערש-
טיקע וואַלן, פּאַרוואַלן, פּרימעריס [אַ]; אָפּטאַ-
ציע, קאַאָפּטאַציע; סופּראַזש, סופּראַזשעטיום;
עלעקטיציום, אָסטראַקזום; אָפּשטימונג, באַ-
לאַט, באַלאַטאַזש, ׀ באַל (אַ)טיראַחוקע, קלפֿי;
וואַלרעכט; אַלגעמיינע, אַקטיווע, פּאַסיווע)
אַז'וו וואַלרעכט; באַראַטערעכט, באַראַט-
רעכט; באַשטימערעכט, באַשליסערעכט;
וויילער־דישימה, וויילער־ליסטע, וואַל־ליסטע;
וואַלאַרנע, שטימקאַסטן; שטימשפּאַלט; וואַל־
צעטל, שטימצעטל, ׀ גאַלקע; וואַלקרייז;
וואַלפּלאַץ, שטימפּלאַץ; (פּאַר) וואַל־פּאַר-
זאַמלונג; (פּאַר) וואַל־קאַמפּאַניע; קוריע.

שטימע, דעה, וואַטום; [אַ]ן ווט, וואַוט;

ציל-באזחיסטזיניק, צילגעווענדט, באצוועקט, תכליתדיק; פֿאַרויס) באַשטימט, פֿאַרויס) באַשלאָסן; אָפּגעמאַכט, דעטערמינירט; באַ קלערט, באַטראַכט, באַדאַכט, דורכגעטראַכט, באַרעכנט, אויסגערעכנט, איבערגעלייגט, קאַלטבלוטיק.

אינו, פֿראַן; בפּיחן; מיט אַ פּיחן; בפּוּנה; בּדעה; בּדעת; אייגס; מיט פֿלייס; צו פֿלייסן; צו ליהכעיס; צופֿלאַכעס [אײס]; ביודעים; בּוּדן; בּמוּד; עקסטערע; עקסטער; נאַראַטשע; נאַראַקעם; מיט דער פּוּנה; מיט דעם צוועק; מיט דעם ציף; דערמיט; פֿרײ; בכּדי; אַז; בכּדי אַז; דערפֿאַר; דערום; דאַרום; דערימעך [אַרײן]; ווייץ; מחמת; מיט אַפֿענע אויגן; אין קאַלטן בלוט.

וען אויך: ענד 43, פֿלאַן 397, אונטערנעמונג 400, שטרע-בונג 541.

393. אומבפיונדיקייט

ס: אומבפיונדיקייט, ספּאַנטאַנקייט, ניט צוגעגרייטקייט אַזױ"ח - אר; יצר לר יצרים; טרייב, טרייב, אַנטרייב; אימפּולס, שטייס; דראַנג אַזױ"ח - 541; קאַפּריז, (פֿאַר) וועלעניש; באַגניסטערונג, אינספּיראַציע, רוּח הקודש, אינטוּיציע; געדאַנקען-בליץ, פּלוּצעמ דיקער געדאַנק; איינפֿאַל, המצאה אַזױ"ח - 397; אימפּראָוויזאַציע.

ח: טאַן אומבפיונדיק (אומחיסיק, בשוגג, אַזױ"ח) - אר; טאַן פֿון זיך אַליין; גאַרניט אויסן זיין; אויפֿבליצן; קומען אויפֿן געדאַנק, איינפֿאַלן - 397; אַרויסכאַפֿן זיך מיט אַ וואָרט; זאָגן וואָס עס קומט אין מויל אַרײַן (אויפֿן זינען); ניט צוגרייטן זיך, ניט איבערטראַכטן אַזױ"ח - 392; אימפּראָוויזירן, עקסטעמפּאַרירן;

האַקן ווי אין קרויט אַרײַן אַזױ"ח - 373. אַדי: אומבפיונדיק, אָנפּוּנדדיק, בשוגג, בשגגה; אומגעוואָלט, אומגעוואָלן, ניט ווילנדיק, אומגעוון, זאומחילקירלעך, ספּאַג-

ער האָט אַ קול, אָבער ניט קיין שטים ובלויז באַראַטערעכט.

שפר: דערויף זינען בײַ ידן דאָ צוויי אָדערן-אָדער יאָ אָדער ניין.

וען אויך: אורטייל 326, ווילן 385, באער 541.

392. בפיונדיקייט

ס: בפיונדיקייט, אָנגעצילטקייט, צילגע-ווענדטקייט אַזױ"ח - אר; צילונג, שטרע-בונג, באַצוועקונג אַזױ"ח - ו; פּוּנה, פּיחן, מיין, פּוּה, דעה, יאַבויכט, אינטענץ, פֿאַרויס) באַשטימונג, באַרעכענונג, דעטערמינאַציע; ציף, לעבנסציל, עיקר-ציל, ענדציל אַזױ"ח; צילפּונקט, ציפֿברעט, מעטע, גאַל [אײס]; ריכטונג, אָביעקט, צוועק, תכלית; ענד, ענד-פונקט - 43; עקסיסטענץ-באַרעכטיקונג, רע-זאָנד'טעטער; טעלעאַלאָגיע; שטרעבונג, אַסט-פּיראַציע, אַמביציע אַזױ"ח - 541.

ח: האָבן די פּוּנה (די אינטענץ); אויסן זיין; טאַן בפּיחן; האָבן בפּוּנה (בּדעה) צו טאַן; וועלן; מכוון זיין, מתכוון זיין זיך, אינטענדירן, יאַבאַבויכטיקן; אויסקומען צו (טאַן); האָבן אין אויג (אין געדאַנק, אין זינען, אין באַ-טראַכט) צו טאַן; טראַכטן (דאַכטן), קלערן, ידענקען, חלומען, ריידן) זען; קלעבן זיך (גיין) טאַן; פֿלאַגירן (פֿלאַגעווען, פּראַיעקטירן) צו טאַן - 397; שטעלן זיך פֿאַר אַ ציף (פֿאַר אַ צוועק); ציפֿן צו, צילעווען צו; מאַרקירן; באַצוועקן; אַרבעטן פֿאַר, פֿאַרנעמען זיך אויף; נעמען זיך אין קאַפּ אַרײַן, יאַפּמאַכן דעם געדאַנק, אַפּמאַכן דעם מיינד [אײס]; באַ-שליסן, באַשטימען - 387; שטרעבן, אַספּירירן אַזױ"ח - 541.

אַדי: בפּיחןדיק, פּוּהדיק, אינטענזיאַנעל; ווילנדיק, געוואָלן, געוואָלט, יגעווענען, יגעוואָנען, מוטחיליק, ווילקירלעך; באַווסט-זיניק, יבאַווסט, חיסיק, חיסעוודיק, צוגעגרייט, (גע)פֿלאַגירט, (גע)פֿלאַגעוועט; אָנגעצילט,

לָאָנְט; פֿאַרבאַטענע פֿרוכט, עץ־הַדְעָת; ביטש, פֿרימאַנקע, פֿריטראַזע; לעקעכל, שוחד ← 363, 590.

אַקטיוואַטאָר, אַקטיוויט; סטימולאַטאָר, אינספּיראַטאָר, ווירקער, גורם; באַוועגער, וועקער, באַגייסטערער אַאָ"וו ← "ו; פֿאַרפֿירער, שטן, יצר־הַרע; אויפֿרייצער, מסית ומדיח, ירְבֵּעַם בֶּן נֶבֶט; פֿראַוואַקאַטאָר; וואַמפּ [א].

וו: זיין אַינפֿלוסיק (אַינפֿלוסרײַך, השפּעה־דיק אַאָ"וו) ← אַר; האָבן השפּעה (אַינפֿלוס אַאָ"וו) ← ס; האָבן אָן אויג בײַ; האָבן וואָג (געוויכט, אויטאָריטעט אַאָ"וו); האָבן (ליגן) אין דער האַנט צו; דאָמינירן אַאָ"וו ← 456; שפּילן אַ (הויפט־ראַלע; פֿירן דאָס רעדל (דאָס קרענצל); דרייען דאָס העלצל; פֿירן בײַ דער נאָו אַאָ"וו ← 459.

געווינען השפּעה (אַינפֿלוס); קריגן די אייבערהאַנט; אַריבערוועגן, איבערוועגן; אַרומוויקלען אַרום פֿינער.

האַבן (אויסנוצן, אויסאִבן) השפּעה (אַינפֿלוס); משפּיע זיין, באַאַינפֿלוסן; געבן אָן אימפּולס צו; שטופן, טרייבן, יאָגן, פרעסן, שטויסן, דרינגען, דרענגען, דוחק זיין, שקאַטע־נען, טאַרען, טורען; אַנטרײַבן, אונטערטרייַבן, צוטרייַבן, אַיילן, אונטעראַיילן, צואַיילן, מורזן זיין; (אַרויס)זעצן די נשמה; נישטן, צווינגען אַאָ"וו ← 464; אַינפֿליסן (געבן) ענערגיע; אַקטיווירן, אַקטיווירן, דינאַמיזירן; באַלעבן, קרעפֿטיקן, שטאַרקן, שטאַלן; וועקן, קאַשקען, אויפֿוועקן, אויפֿטשוּבען; דערוועקן, מעורר זיין, (אויפֿ)מונטערן; באַוועגן, ציען די דראַטן; ווירקן, גורם זיין; באַווירקן, אַינווירקן, אויפֿווירקן, אויכווירקן, פֿועלן, פֿועל יוצא זיין; ברענגען צו; מאַכן אַז.

פֿאַראַינטריגירן; סטימולירן, אינספּירירן, באַגייסטערן, עלעקטריזירן; אַנטוועקן, אַגרען; צוגעבן (אונטערגעבן, אַנמאַכן) (אַ חשק; אונטערגעבן כּוך (פֿייער, היץ); (צוגעבן מוט

טאַן, מעכאַניש, אינסטינקטיוו, בלאַ יודעים, אומבאַווסט, אומחיס (עווד)יק, אומבאַווסט־זיניק; צוועקלאַזיק, נישטגעפֿלאַנט, נישט־געגרייט, נישט־אונטערגעוואָגט; עקספּראַמפּט, עקסטעמפּאַרער, נישט־באַקלערט, נישט־באַדאַכט, נישט־באַטראַכט, נישט־באַרעכנט, נישט־איבערגערעכנט, נישט־אויסגערעכנט, נישט־איבערגעלייגט, אַרויסגעכאַפּט, אימפּראַוויזירט, אינספּירירט, אינטוויטיוו.

אינוו: אויף דער הייסער מינוט; אויפֿן הייסן מאַמענט; תּוֹך פְּנֵי דִיבור; פֿון דער העלער הויט אַאָ"וו ← 536; צופֿעליק; על פי מיקרה; פֿאַרבייגייענדיק, אַגב־אורחאדיק, נֶרְךְ־אַגב־דיק אַאָ"וו ← 89.

זען אויך: מאַטיוו 394, פֿלאַן 397, אומעריכטיקייט 536, באַנער 541.

394. מאַטיוו, אַינפֿלוס

ס: ווירקעוודיקייט, איבערצוגעוודיקייט, אויפֿרייצעוודיקייט אַאָ"וו ← אַר; ווירקונג, באַאַינפֿלוסונג אַאָ"וו; אַנטוועקונג, אַגרענגונג; אַנרייץ, אויפֿרייץ אַאָ"וו ← "ו; אַקטיוויזם. אַינפֿלוס, השפּעה; פֿראַטעקציע, שתד־לָנוּת, פּוּל [א]; ווירקונג, פעוליה, עפֿעקט; באַוועגפּוח, טרייַבקראַפֿט, ווירקונגסקראַפֿט, ווירקעוודיקע קראַפֿט; וואָג, געוויכט, דרוק; אויטאָריטעט, זעה, תּוֹקָף, תּקִיפּוּת; פֿרעס־טיזש, אַפֿלאַמב; העגעמאַניע.

מאַטיוו, טעם, נִימוק, גרונד; באַוועג־גרונד, אַוּוּואַך אַאָ"וו ← 101; יצר לִ"ד יצרים, טרייַב, טרייַב, אַנטרייַב, אימפּולס, שטויס, שטופּ, דראַנג, סטימול, סטימולאַציע; התעוררות, באַגייסטערונג, אינספּיראַציע; עצה, סוגעסטיע; האַניקדיקע ווערטער, זיסע ריידעלעך, חניפּה; מאַנטעניש, אַינריידעניש.

נסיון, רייץ, פֿישוף, מאַגיק; מאַגעט, מאַגרעס, מאַגעטיזם, מאַגעטישער פּוח, מאַגע־טישע קראַפֿט; צוצימיטל, רייצימיטל, סטימור

פֿירערֿיש, מאַגעטֿיש, מאַגיש, פֿישֿפֿדיק; אַנט
וועקט, יאַנגערענט, באַאינפֿלוסט, אינספֿי
רירט, אויפֿגעמונטערט אַזױ"ח - י.

אינון: מטעם; מהאי טעמא; דערפֿאַר; ווייל;
וואָס; צוליב; דערמיט; ידאָמיט; פֿני;

בכני; יאום; מתוך.

פֿראַז: ער קען איבערריידן אַ שטיין (אַ וואַנט,
אַ טויטן).

וען אויך: סיבה 101, לערונג 359, בכיוונודיקייט 392,
אומבכיוונודיקייט 393, פֿאַרמיטלונג 204, הערשאַפֿט
456, פֿירער 459, צוואַנג 464.

395. אוממאָטיווירטקייט

ס: אוממאָטיווירטקייט, מאָטיוולאָזיקייט,
סיבהלאָזיקייט אַזױ"ח - י.

אַדי: אוממאָטיווירט, מאָטיוולאָזיק, אַב
סיבהדיק, סיבהלאָזיק, יאורואַבלאָזיק.

אינון: אָן אַ מאָטיוו; אָן אַ טעם; אָן אַ גרונד;
אָן אַ סיבה; יאָן אַן אורזאך; סתם; גלאַט;

בעלמא; סתם אַזוי (ויך); גלאַט אַזוי (ויך);
אַזוי זיך; אַזוי גיפֿא; גלאַט (סתם) אין דער

וועלט אַרײַן; (אומזיסט און) אומנישט; אָן אַ
פֿאַרוואָס און אָן אַ פֿאַרווען; נייע האַצאָ נייע

פֿאַצאָ - 536; ני סאַלע ני פֿאַלע; אָן טעם
(און) אָן (אראַם); פֿריש און געזונט און משוגע

- 389.

וען אויך: קאַפֿריזעקייט 389, אומגערֿיכטיקייט 536.

396. אַפֿראַטונג

ס: אַפֿראַטונג, אַפֿמוטיקונג, אַנטמוטיקונג,
אַפֿהאַלטונג אַזױ"ח; אַפֿהאַרט, אַפֿשלאָג

אַזױ"ח - י.

ח: אַפֿהאַרטן (אַינהאַלטן, אַוועקהאַלטן,
יצוריקהאַלטן) פֿון; אַפֿווענדן (אַפֿריידן)

פֿון; אַרומגעטירן קעגן; אַפֿעצהענען (אַפֿראַטן)
פֿון; וואַרענען קעגן; אַפֿנעמען (אַפֿשלאָגן)

דעם חשק פֿון (דעם מוט פֿון אַזױ"ח); אַראַפֿ-

(קוראַזש); קוראַזשירן, מוטיקן, דערמוטיקן,
אונטערמוטיקן, אויפֿמוטיקן; קלאַפֿן אין פֿליי

צע; אויפֿמוטערן; געבן האַפֿענונגען; אָבֿ
ריידן צו; איבערריידן, איבערדברן, איבער-

דיבערן, איבערדיברן; אַיגריידן, אַיגשמועסן,
אַיגדרומלען; דיקטירן, אונטערזאָגן; דערמאָ-

נען, דערמאָנען; אַרױפֿברענגען אויף די רייד;
צייען פֿאַר (ביי) דער צונג; אונטערלערנען, אונ-

טערשפֿיילן, צושפֿיילן; אַנצײען, אַנשטעלן, אָבֿ
סטראַיען, אָנדרײַען (ווי אַ זיגער), אָנדרודלען,

אַנפֿאַרמענען, אונטערהייען, אונטערהידען,
אונטערפֿײַערן; אויפֿבוטעווען, יאויפֿהייעלען;

בורען, העצן, אַגרייען, אויפֿרייען, פֿראַוואַצירן
אַזױ"ח - 447; צערייען; צערייען ווי דער

יצרֿהרע, ווי לֿיטית, ווי דער טייל דעם
מלמד; רייען, מאַניען, נאַדזשען, לֿאַקן;

צוצײען, מאַגעטעזירן; פֿאַרנאַרן, פֿאַרפֿירן;
אַריבערנאַרן, איבערגעווינען, איבערצײען;

פֿאַרבלענדן, פֿאַרבישפֿן אַזױ"ח - 615; פֿאַר-
לײַגן אַ נעץ, פֿאַרוואַרפֿן אַ ווענטקע; צוואַנג

גאַלדענע בערג; אַרױפֿפֿירן אויף אַ ביטש;
אַפֿריידן אַ האַנט (פֿוס) אַזױ"ח - 363; ברענגען

צו אַ נסיון; אַפֿגעבן דעם שליסל דעם גנב אין
די הענט (אַרײַן); אַפֿקויפֿן, געבן שוחד - 590.

עצהנען, סוגעסטירן, סוגעריירן; אַינגעבן
פֿיזעם; אַריינגעבן אַ געדאַנק; אַרױפֿפֿירן

(אַרױפֿברענגען) אויף אַ געדאַנק; מאַכן גלייבן;
מאַכן גענייגט צו; איבערצײען, באַצײען, פֿשע-

קאַנען; ברענגען צום שכל; אַינבליידן;
אינאַקולירן, אַינשאַרפֿן, אַינקרייען, אַיג-

וואַרצען, פֿאַרזײען אַזױ"ח - 359.

אַדי: השפֿעהדיק; אַינפֿלוסיק, אַינפֿלוסט
רייך; גערט, אַנערקענט; הענעמאַניש;

וירקעוודיק, ווירקונגספֿול, יוירקואַם, עפֿעק
טיח; וואַגיק, יגעוויכטיק; איבערצײענעוודיק;

סוגעסטיוו, סטימולירנדיק, רייצענדיק, רייצער
דיק, אויפֿרייצ(עווד)יק, באַוועגיק, אימפּולסיוו,

דרינגעוודיק, אַנטוועקיק, יאַנרעגעוודיק,
אַגרייצ(עווד)יק, צוצײיק, צוצײענדיק, פֿאַר-

וואַנטער אַאָ"ח טריט; דריי, דריידל אַאָ"ח
 ← 363; פֿאַרשוערונג, קרד'עטאַ, פּוטש; קאַנ-
 ספּיראַציע, קאַמפּליאַט, אינטריגע; הינטער-
 שיסעלע, הינטערפּיסל, הינטערגאַנג; איין
 האַנט, ידאַחת; אַנרייד; האַסלע; אינטריגעריי,
 מאַקיאַוועליזם.

פֿלאַנען מאַכער, פּראַיעקטן מאַכער, פּלאַן-
 גירער, פּלאַנעווער; סטראַטעג; מאַכיאַנאַטאַר,
 מאַניפּולאַטאָר; קאַנספּיראַנט, קאַנספּיראַטאָר,
 פֿאַרשוערער; אינטריגאַנט, פּאַפּוס [אַקטאַריש];
 פּאַליטיקאַנט, פּאַליטיקאַנער, פּאַליטישן [אַס];
 מאַקיאַוועליסט.

ו: מאַכן (בויען, סטראַיען) פּלענער (פּראַ-
 יעקטן אַאָ"ח) ← ס; פּלאַנען, פּלאַנעווען,
 פּלאַנירן, פּראַיעקטירן, גיין (טאַג); מאַנעווער-
 רירן; אַנמערקן טריט; אַנוואַרפֿן אַ פּלאַן (אַ
 סכעמע, אַ פּראַיעקט אַאָ"ח); אויסמאַרקירן,
 סכעמאַטזירן, נעמען טריט אַאָ"ח ← 398.

קומען (פּלאַן) אויף אַ געדאַנק (אויף אַ
 המצאה, אויף אַ פּלאַן אַאָ"ח) ← ס; כאַפֿן זיך;
 פּלאַן אויף אַ שַכּל (אויף אַ געדאַנק אַאָ"ח);
 פּלאַן אויף אַ פּאַל [שפּ]; פּלאַן אויף דער נאַז
 [שפּ]; צוטראַכטן, צוקלערן; אויסטראַכטן,
 אויסקלערן; אַפּטראַכטן, אַפּקלערן; פּאַר-
 טראַכטן, פּאַרקלערן; דערטראַכטן זיך צו,
 דערקלערן זיך צו.

אינטריגירן, קאַנספּירירן, ברויען; מאַכן
 איין האַנט, מאַכן ידאַחת; מאַכן שטאַם, שליסן
 בלאַט; אויפּריידן זיך, צונויפּריידן זיך; צו-
 זאַמענשלאַגן די קעפּ.

אַדי: איינפֿעליק, איינפֿעלעריש, אויפּטועריש
 אַאָ"ח ← ס און ו.

זען אויך: אַרדעטג 37, שווינדל 363, צוגרייטונג 398,
 מעטאָד 401.

398. צוגרייטונג

ס: צוגעגרייטקייט, אַנגעוואַפּנטקייט, באַ-
 וואַפּנטקייט אַאָ"ח ← אדי; צוגרייטונג, באַ-

שלאַגן פֿון מוט; שווער מאַכן דאָס האַרץ;
 אַפּמוטיקן, אַנטמוטיקן, דיסקוראַזשירן; אַפּ-
 שלאַגן (אַפּקלאַפֿן, אַפּהאַקן, אַפּפּאַטשן) די
 פּליגלען; אַפּקירן, באַרירן; אַפּניסן מיט
 (אַן עמער) קאַרט וואַסער; אַפּטעמפּן (דער-
 שטיקן) דעם חשק (דעם אַפּעטיט, דעם פּאַר-
 טאַג אַאָ"ח) ← 541; פּאַרמיאָסן; אַפּגעוויינען
 פֿון; צוימען; ברענגען צום שַכּל; מאַכן פּאַר-
 טראַכטן זיך.

397. פּלאַן

ס: פּלאַנירונג, פּראַיעקטירונג, סכעמאַטי-
 זירונג אַאָ"ח ← ו; פּלאַן זיך פּלאַנען,
 פּלענער; אַרבעטפּלאַן, בויפּלאַן אַאָ"ח;
 פּראַיעקט, פּראַעקט; סקיצע, סקעטש [אַס];
 אַנוואַרפֿן, צייכענונג, סכעמע, מאַרקיר, בלו-
 פּרינט [אַס], פּראָספּעקט, סקעלעט, (דער)
 אויפּשחאַרץ, טשאַרנע, טשאַרנאַוויק; פּאַר-
 שלאַגן, פּאַרשלאַגן, פּאַרלייגן, פּראַפּאָזיציע;
 רעוואַלוציע; יצה, סוגעסטיע; אַלטערנאַטיוו.
 פּראָגראַם, סדרה'ים, טאַגאַרדענונג,
 אַגענדע [אַס]; פּלאַטפּאָרמע; פּאַליטיק, פּאַלי-
 סי [אַס]; אידעע, געדאַנק, רעיון, באַגריף,
 קאַנצעפט; המצאה, איינפֿאַל, אייבערהמצאה,
 שַכּל, כאַפּ, עובדה; אויפּטו, אויפּטונג, אויפּ-
 טועכץ, אויפּטועניש, זבֿר חדש, חידוש, חידור
 שים; הסברה, אייבערהסברה, אייבעררַחכמה,
 אייבערקעפּל, אייבערשפיצל, קניישטש; קונץ,
 פּאַרטל, װײַבען, טריק, זטרויק, שפיצל,
 אַפּשניצל, קאַפּשטיק, תּחבולה, סקים [אַס];
 מיטל, ספּאַסאַב, פּאַרטל, מאַניפּאַרגע, אויס-
 ווען, פעטנט [אַס]; מיסטערשטיק; קאַמבּי
 גאַציע, מאַכיאַנאַציע, מאַניפּולאַציע; סטראַ-
 טעגיע, סטראַטאַגעם, מאַנאָ(עווערע, מאַנעווער;
 גנבּישער איינפֿאַל; אַ המצאה פֿון פּיקעלער
 חזן; אַ נייער יקום־פורקן.

טריט, שריט; ערשטער טראַט; קלוגער,
 גוטער, ריזיקאַטישער, ריזיקאַנטישער, גע-

זמן צו (בב, אונטער) דער האַנט; זמן האַנטיק; זמן אויפן טיש (אויפן חאַרשטאַט, אויפן קלעצער, אויפן פֿייער, אויף דער קאַזאָדלע).

אַדי: גרייט; גרייט ווי פֿאַרן מלאַך־המוח; מוכן־זומנדיק, צוגעגרייט, אָנגעברייט; צייטיק, זייף, פֿאַרטיק; האַנטיק; אָנגעריכט, צוגעריכט; באַאַרבעט, קולטיוירט, צע־אַקערט; אויסגעריכט, אויסגעשטייערט, אויס־געפראַוועט, אויסגעשטאַט, אויסגעשטאַפֿירט, עקיפירט; אָנגעוואַפֿנט, באַוואַפֿנט.

פֿראַז: ערבֿ־פסחדיקע עמיגראַציע.

שפּר: זעקס שעה זאָל מען בעטן—אַבי איין שעה גוט שלאָפֿן; אַ גאַנצע נאַכט בעטן און אַ שעה שלאָפֿן.

וען אייך: אָרענטונג 37, פֿלאַן 397, מעטאָד 401, פֿאַר־גרייטונג 403.

399. אומצוגעגרייטקייט

ס: ניט־צוגעגרייטקייט, ניט־באַאַרבעטקייט, רויקייט אאִו"ח—א; רויחאָרג, רוימאַ טעריאַל, רויס; קרקע בתולה, רוייערד ← 251; נאַטור, רוייער (נאַטור)־צושטאַנד; עלעמענט, עמבריאָן; עקסטעמפּאָרע, אימפּראָוויאַציע, עקספּראַמפּט.

וו: זמן ניט־צוגעגרייט, זמן רוי אאִו"ח—א; זמן אין נאַטור־צושטאַנד; ניט צוגרייטן זיך; אימפּראָוויזירן, עקסטעמפּאָריין; רעדן פֿון (דער העלער) הויט (פֿון הויזן פֿאַס אַרויס).

אַדי: ניט־צוגעגרייט, ניט־צוגעריכט, ניט־גרייט; חיסט, אומבאַאַרבעט, אומאַנט־וויקלט, אומקולטיוירט; אומגעשליפֿן, אומ־געוובלט, אומגעטעסעט; רוי, גרין, אומצייטיק, יאומרייף; וויד, זיטשקע; ניט־פֿאַרטיק; נאַטוראַל, פרימיטיוו, עלעמענטאַר, רודי מענטאַר, עמבריאָניש; אומגעטראַכט, עקס־פּראַמפּטיק, אימפּראָוויזירט.

אינוו: עקספּראַמפּט, אימפּראַמפּטו.

אַרבעטונג, אויסריכטונג אאִו"ח—ו; הכנה, וואַכיד; קוואַליפֿיקאַציע; פֿאַראַרבעט, צר גרייט־אַרבעט; אַנטוויקלונג, קולטיואַציע, הכשרה.

צוגרייטער, קלויז, פיאַגיר, פיאַנער.

וו: צוגרייטן, אָנברייטן, פּרעפּאַריין; צר באַרייטן, פֿאַרבאַרייטן, אָנריכטן, צר ריכטן, צולאַדעווען; מאַכן שבת; ברענגען אין אָרדענונג, אַראַנזשירן אאִו"ח—37; צייטיקן, זייפֿן; פֿאַרטיק מאַכן; מאַכן פֿלענער; פֿלאַנירן, פֿלאַנעווען; אָנעמען מיטלען, אָט־געמען טריט; ימאַכן ויכער און אַיז; אַנטוויקלען, באַאַרבעטן, קולטיוירן; פֿאַראַרבעטן, מְכשיר זיין; פֿריימאַכן דאָס פֿעלד; באַזייטיקן (אַפֿ־ראַמען) די שוועריקייטן; לייגן דעם פֿונדאָ מענט (די באַוע, דעם ערשטן שטיין, דעם ווינקלשטיין, דעם גרונטשטיין); צוגרייטן אַ וועג (אַ באַוע, דעם פֿונדאַמענט, דעם גרונט); באַאַרבעטן (קולטיוירן, צעאַקערן) דעם גרונט (דעם באַדן, דאָס פֿעלד); אָנוואַפֿענען זיך, באַוואַפֿענען זיך, באַוואַפֿענען זיך; שאַרפֿן (שליפֿן) די ציין (דאָס מעסער, די שווערד, די פֿלייזן); האַלטן טרוקן דעם פּוילער; צעטיילן די ראַלעס; גרייטן זיך לידורן, לתפילה ולמלחמה; פֿאַרקאַשערן (פֿאַרקאַטשערן) די פּאַלעס; גרייטן זיך (אויסריכטן זיך) אין וועג אַרמין; מאַכן זיך גרייט; שיקעווען זיך; מאַכן צוגרייטונגען (הכנות, מלאָכות); מכן זמן זיך; קלעבן זיך, קוועטשן זיך, קראַצן זיך.

נפֿאַרגל־מכונען קלעבן זיך ווי קיין מצרים, ווי ברוך אויפֿן יריד, ווי וויכנע דוואַשע קיין אַמעריקע, ווי אַ גידי אויף אַ קרענק, ווי צו דער חתונה, ווי צום גט.

אויסריכטן, אויסשטייערן, אויסשטאַטן, אויספּראַווען, אויסשטאַפֿירן, עקיפירן; האַלטן זיך גרייט; זמן צוגעגרייט, זמן מוכן ומוזמן; זמן אויף די פֿיס (אויפֿן פּאַסטן, אויף דער וואַך, אין וואַטל, אויפֿן פּאַכאַר); זמן גרייט;

טראָן זאָל קיין גרויסע אַרבעט ניט אָנעמען;
 אַז מען ווייסט) ניט און מען קען ניט נעמט מען
 זיך ניט אונטער; אַז מען האָט ניט וואָס צו פֿאַר-
 לירן מוז מען אַלץ פֿרובירן.

וען אויך: אָנהייב 41, עקספּערמענטירונג 316, טעטיקייט
 433, באַשעפֿטיקונג 435.

401. פֿירונג, מעטאָד, וועג

ס: פֿירונג, פֿירעכץ, הנהגה, התנהגות; בעל-
 הבתישקייט, ווירטשאַפֿט, ווערטשאַפֿט
 [יִשְׂרָאֵל], עקאָנאָמיע, עקאָנאָמיק; לויף, גאַנג,
 אָנגאַנג; אַרומאַנג, האַלטונג, אויפֿפֿירונג;
 ראַלע; האַנדלונג, באַהאַנדלונג, טראַקטירונג
 אַאָו"ו - "א; אָפּעראַציע, מאַניפּולאַציע; אויס-
 פֿירונג, דורכפֿירונג, טראַנזאַקציע.

מעטאָד, פֿלאַן, סיסטעם; רעזשים, אָר-
 דענונג אַאָו"ו - 37; אָפֿן, מאַגיד, י אַרט אַאָו"ו
 - 7; שטייגער טאָן, האַנדלונגס-שטייגער,
 האַנדלונגס אָפֿן, מאָדוס אָפּעראַנדי; מאַג
 (עוורע, מאַנעווער; סטראַטעגיע; דעמאַרש;
 פּאָליטיק, פּאָליסי [אַי]; פּראָצעס, פּראָצע-
 דור; פּראַקטיק, טעכניק, טאַקטיק; קאַמ-
 פּאַניע, קאַמפּיין [אַי].

וועג, טריט, שריט; וועג און מיטלען [אַי];
 מיטל, העלפֿמיטל, הילפֿ(ס)מיטל, ספּאַסאַב
 ל"ד ספּאַסאַבעס; אויסוועג; מאַסמיטל,
 י מאַסרעגל; גלײַכער (גראַדער, י גראַדער,
 דירעקטער) וועג; קורצער וועג; מיטל וועג;
 גאַלדענער מיטל וועג; זרך הממוצע; קרומער
 (אומדירעקטער) וועג; לאַנגער וועג; אומוועג;
 קרייז, וינאַג, שרשלת, לענקעטקע, געדריי.

וו: פֿירן זיך, אויפֿפֿירן זיך, נוהג זיין זיך; באַ-
 נעמען זיך, פֿאַרהאַלטן זיך, באַגיין זיך;
 אָנגיין; אַרומגיין; האַנדלען, באַהאַנדלען,
 האַנטירן, טראַקטירן; אָפּעריין, לאַזירן,
 י לאַזירן, מאַנעווערן, מאַניפּולירן; נעמען
 טריט; אָנעמען מיטלען; אָנווענדן; אויספֿירן,
 דורכפֿירן.

פֿראָז: דער פֿויגל איז נאָך אויפֿן דאָך; עס
 איז נאָך די באַד ניט געהייצט; יעשטשע
 דאַלעקאָ דאָ פֿל חמירא.

וען אויך: אומבקיזנדיקייט 393, אומעריכטיקייט 536.

400. אונטערנעמונג, פרוון

ס: אונטערנעמונג, אַנטערפּריז(ע), קבֿלנות,
 פּאַדריאַד; אונטערנעמענדיקייט, אונ-
 טערנעמונג(ס) גייסט; פרוון, פֿאַרווך; ריזיקע,
 אינשטערע, אַוואַנטור(ע); אַזאַרטשפּיל, געמבל
 [אַי], ספּעקולאַציע, קאָרטנשפּיל, וואַבאַנק
 אַאָו"ו - 540.

אונטערנעמער, קבֿלן, פּאַדריאַטשיק,
 אַנטערפּרעני(אַר, אימפּרעסאַריאַ; ריזיקאַנט,
 אַוואַנטוריסט, קאָרטנשפּילער, אַזאַרטניק,
 געמבלער [אַי] אַאָו"ו - 540.

וו: אונטערנעמען; (אַ)פֿירנעמען זיך, פֿאַר-
 נעמען זיך; אָנעמען זיך; נעמען אויף
 זיך; נעמען אויף די פֿלייצעס; פֿאַרפֿירן אַן
 ענין; אַנגאַזשירן זיך אין אַן ענין; עפֿענען (אַר-
 הייבן) אַ געשעפֿט; אַרייַנטרעטן (אַרייַנשטעלן)
 אַ פֿוס אין; צולייגן אַ האַנט צו; אַרייַנלייגן
 אַ האַנט אין; צוטרעטן צו; נעמען זיך צו,
 טאָן זיך עצות; שאַרפֿן די ציין אויף; פֿאַר-
 שאַרצן דעם דאַשיק - 398; פרוון, פֿרובירן,
 י פֿאַרווך; מאַכן אַ פרוון (י פֿאַרווך); פרוון
 (פֿרובירן) דעם פּוח (דאָס מול, דאָס גליק);
 טאַפֿן (פֿילן) דעם פּולס (דעם דפֿק, דעם וועג);
 וען ווהין דער ווינט בלאָזט - 316; מאַכן אַ
 ריזיקאַליישן טריט; נעמען אַ שאַנס (טשענס [אַי]);
 אַייַנשטעלן, ריזיקירן, ספּעקולירן, געמבלען
 [אַי] אַאָו"ו - 540.

אינוו: לאַמיר; נאַמיר [יִשְׂרָאֵל]; לאַמיר; נאַמיר
 [יִשְׂרָאֵל].

פֿראָז: ווי מען נעמט זיך פֿיר אַזוי העלפֿט
 גאָט; אַז מען נעמט זיך פֿיר לויפֿט דאָס
 פֿינפֿטע אַליין נאָך [אַי]; אונטערנעמען הייסט
 זיך פֿאַרקויפֿט; ווער עס קען ניט פֿיל פֿאַר-

מעקלערײ, סרסרות, שדכנות; אגענטור;
 אינסטרומענטאליטעט; וועגן און מיטלען
 ← 401; היילף, העלפֿקוואַל, היילפֿסקוואַל,
 קאָנטריבוציע, צושטייער ← 446; השפּעה,
 איינפֿלוס, ווירקונג ← 394.

מיטלמאָן, איש הבנים, פֿאַרמיטלער,
 מתווך, אָנברייטער, מעדיום, אָנענט; אונטער-
 האַנדלער, פֿירשפרעכער, שתדלן, סרסר,
 מעקלער, מאַקלייער; פֿאַקטער ל"ר פֿאַק
 טוירים, פֿאַקטאָר ל"ר פֿאַקטאָרס; שדכן,
 ריפּערקע ← 485.

וו: דינען ווי אַ פֿאַרמיטלער; זימן אינסטרר
 מענטאַל; העלפֿן, מיטהעלפֿן, אַרויס-
 העלפֿן, שטיין צו דינסט; געפֿינען (וועגן און)
 מיטלען; נוצן איינפֿלוס; ציען די דראַטן (דאָס
 שטריקל); ווירקן; זען אַז ← 394; מיטלען,
 פֿאַרמיטלען; מעקלערין, סרסרין; אַרײַנגיין
 זיך אין; משתדל זיין זיך; אונטערהאַנדלען;
 פֿאַקטורעווען, שדכנען; צוואַמענפֿירן, צר
 זאַמענברענגען, אויפֿברענגען.
 אַדי: פֿאַרמיטלט, מיטלבאַר.

אינוו: דורך; דורך דעם; דערמיט; פּער;
 על-פי; על-ידי; דורך דער פֿאַרמיטלונג
 פֿון; מיט דער היילף פֿון.

וען אויך: איינפֿלוס 394, ווען 401.

403. מיטלען, רעזערוו,

פֿאַרגרייטונג

ס: פֿאַרגרייטונג, באַוואַרונג, אָנהויפֿע(עטונג
 אַזױ"ו" ← 1; פֿאַרזאַרגונג; פֿאַרזאַרגאַפּעראַ-
 ציע; רעזערוו, זאַפּאַס, אוצר, לאַגער, סטאַק
 [אס]; קוואַל, רעסורסן, זינקע, מינע; מעלדקע
 דיקע קו; קאַסע, פֿאַרמעגן, פֿאַרמאַג, קאַפּי-
 טאַל; רעזערוו-קאַפיטאַל, רעזערווגעלט,
 רעזערוגעלט, זאַלענע, (רעזערוו) פֿאַנד אַזױ"ו
 ← 486; געלטאַפּשפּאַר; קניפֿל, קישקעגעלט,
 (ב)שתיקהגעלט.

גיין גלייך (גראַד, דירעקט); גיין קרום,
 גיין אומדירעקט; גיין אַרום און אַרום; זיג
 זאַגעווען, דרייען זיך אַזױ"ו ← 201; מאַכן אַן
 אומוועג; אויפֿלייגן (אַנלייגן) וועג; גיין איבער
 שכם און איבער יאַזעף; פֿאַרן איבער מאַריש
 קעס גאַרטן קיין ירושלים (קיין אַרץ־ישׂראַל).
 אַדי: גלייך, גראַד, דירעקט; אומפֿאַרמיטלט,
 אוממיטלבאַר; קרום, אומדירעקט, אינ-
 דירעקט; פֿאַרמיטלט, מיטלבאַר; רעקורס-
 יאַנער.

אינוו, פֿראַז: אַרום; מן הצד; פֿון האַנט
 צו האַנט; פֿון מויל צו מויל; פֿנים אַל
 פֿנים; פֿון מויל צו אויער; ווי?; ווי אַזױ?;
 יאַק?; ווי אַרום?; אויף וואָס פֿאַר אַן אַופֿן?;
 ווי קומט די קאַץ איבערן וואַסער?; אַזױ; אַזױ
 אַרום; אַזױערנאַך; אויף דעם שטייער; אויף
 דעם אַופֿן; בנה האַופֿן; אַזױ אָדער אַזױ; אַזױ
 אָדער אַנדערש; ווי אַזױ דאָס זאָל גיט זיין;
 ווי דאָס איז; מיט אַלע (וועגן און) מיטלען;
 פֿאַרביי פֿיטלען אין באַד אַרײַן; פֿון פינסק
 קיין מינסק קיין מאַטעלע אויף שבת; וווּ האַסטו
 דאָס לינקע אויער?; פֿאַלאַק, וווּ איז דין
 אויער?; מיט דער רעכטער האַנט צום לינקן
 אויער.

שפּר: אַז די טיר איז אַפֿן דאַרף מען גיט
 קריכן דורכן פֿענצטער; אַז מען דאַרף
 האָבן פֿיער ווכט מען עס אין אַש; זאָל זיין
 פֿון אַ קאַזאַק-אַבי צום רעבן (אַבי אויף לאַנגע
 יאַר); זאָל עס זיין פֿון טייל-אַבי עס הייסט
 פֿייל; לאַז עס זיין פֿון אַ טאַטער-אַבי עס
 האָט אַ פֿאַטער; אַרויף וואַסער, אַראַפּ
 וואַסער-אַבי אין דרויע אויף שבת; יענעראַל,
 קאַפּעראַל-אַבי עס ראַלט זיך; ריידעלע
 יאַק ריידעלע-אַבי דאַברע מיינעלע.

וען אויך: אַרדענט 37, מינוט 52, פֿלאַן 397.

402. פֿאַרמיטלונג

ס: פֿאַרמיטלונג; פֿאַרמיטלערשאַפֿט, פֿאַר-
 מיטלערײ, אינטערווענץ, שתדלנות;

קאָאָפּעראַטאָר; פֿאַרזאָרגער, פֿאַרגריי-
טער; ליזעראַנט, ליפֿעראַנט; פֿאַדריאַטיק,
צושטעלער, פֿריסטאָוושטיק; פֿראַוויאַנט
טירער, פֿראַוויאַנט-מייסטער; שפּיץ-פֿאַר-
זאָרגער, (שפּיץ) פֿאַרגרייטער, קייטערער [אָ];
סקל־אַדניק, מאַגאַזינער, זאָגער-היזערניק.

וו: אויסהאַלטן; באַזאָרגן, פֿאַרזאָרגן, פֿאַר-
זען; איינשאַפֿן, זאָשאַפֿן; אָפּלייגן, אַזעק-
לייגן; אָנברייטן, אָנגרייטן; פֿאַרגרייטן, צו-
גרייטן; אָנגרייטן אויף הלחצי מען זאָל ניט
(באַ)דאַרפֿן; אָנגרייטן אויף שבת; אָנגרייטן אויף
נאַכן פֿאַסטן (אויף אָפּצופֿאַסטן); מאַכן רע-
זערוון (זאָפּאַסן אַז"ו) ←; רעזערווירן, זא-
פּאַסעווען; פֿאַרשפּייכלערן; אָפּל־אַגערן,
דעפּאַנירן, סטאַרעדוזשן [אָ]; (אייטש)מערן,
(אייטש)שפּייכלערן; אָפּלייגן (אַזעקלייגן אַז"ו)
אין אַ זייט (אויף שפּעטער); אָנהויב(ע)נען,
אַנפֿראַטען, אָנקל־מבן, אָנזאַמלען, אָנטישלייען
אַז"ו ← 47; שפּאַרן, פֿאַראַיבעריקן, סייחן
[אָ]; באַהאַלטן אויף אַ רעגנדיקן טאָג.

פֿאַרגרייכונגען צוגרייטן ווי אויף אַ הויז
גערייך, ווי פֿאַר הונגעריקע, ווי פֿאַר צען
יונים, ווי פֿאַר אַ פּאַלק סאַלדאַטן, ווי פֿאַר
דער גאַנצער ראַטע, ווי צו אַ חתונה, ווי פֿאַרן
מלכות אַליין; צונויפֿשאַרן (צונויפֿשלעפֿן
אַז"ו) ווי אַ מורעשקע, ווי אַ פּייגעלע (אין
נעסט), ווי אַ מויז אין זאָך אַרמין, ווי אַ חזחער-
קע אויף חייטער, ווי אַ בעטלערקע אַ גראַשן
צו אַ גראַשן.

האַבן אין (אויפֿן) זאָגער (אין רעזערוו,
אויף דער האַנט) אַז"ו; שפּייזן, באַשפּייזן;
צושטעלן, פֿראַוויאַנטירן, פֿראַזשירן.

אינוו: פֿון גרייטן; פֿון פֿאַרטיקן; אויף אַלעס
גרייטן.

שפּר: מי שטרח בערבֿ שבת יאכל בשבת;
זער עס גרייט ניט אָן ערבֿ שבת האָט
נישט אויף שבת; אַז מען קאָכט ניט אין דער
חאָכן האָט מען שבת ניט חאָס צו עסן; אַז מען
האַט ניט אויף שבת האָט מען ניט אויף וונטיק;

מאַטעריאַל, שטאַף, צייג, סחורה, וואַרג,
מוניציע, אַמוניציע; ריוואַרג, רוישטאַף,
רוימאַטעריאַל, רויס.

עסנוואַרג, זעבנס-מיטל(ען), מיטל-סלעבן
[אָ]; שפּייזן, בִּשְׂמִים, גראַסעריס [אָ]; פּראַ-
ווייע; פּראַוויאַנט, פּראַזש, פּריפּאַסן; אַר-
דינאַריע; ראַציע, באַנע, פּאַיאָק, רעשן [אָ];
נטורמען וואַרוקע; כאַרטש, פּילנאַסט;
צידה-לְדָרֶךְ; מוזנות, אַלימענטן, אַלימאַני [אָ].
פֿאַרניץ - קאָאָפּעראַציע, זגעברויך - קאָ-
אָפּעראַציע; קאָאָפּעראַטיוו; פּראַדוציר-
קאָאָפּעראַטיוו, פֿאַרקויף - קאָאָפּעראַטיוו;
קאַנסום-פֿאַראַיין.

זאָגער-הויז, סחורה-זאָגער, סטאַרעדוזש
[אָ], דעפּאַ, סקל־אַד, מאַנאָזן, שפּייכלער,
שפּעכלייער, שפּאַכלייער, ווערהויז [אָ];
צעכהויז, אַרסענאַל; ברונעם, רעזערווואַר,
באַסיין; קלייט; פּראַוויאַנט-מאַנאָזן, סחורה
מאַנאָזן אַז"ו; קעלער, סקלייע, פּאַדוואַל;
עלעוואַטאָר, אַמבאַר, שאַפּע, סילאַ(ס), שייער,
פּונויע, הייבידעם אַז"ו ← 251; שפּייכלער-
שטאַט [אָ]; פּראַוויאַנט-קאַמער, שפּייזאַרייע,
שפּייזאַרייע, ספּייזאַרייע; שפּייזקאַמער,
האַלצקאַמער, האַלצשטעלכֿ, קל־אַדאַקע;
אַזקעלער, זאָדאַווייע אַז"ו ← 114.

האַלטער, באַהאַלטער, באַהעלטער, בית-
קיבוץ; שפּאַרקעסטל, שפּאַרקאַסע, נייטקאַסע
← 487; זאַק; פּראַוויאַנטזאַק; זאַנטעך, וואַ-
רעטשיק, סאַקווע, טאַרבע, קאַבורע; קויש,
קאַשיק, קויקע, קויף, קייפֿל, קויבער, קאַרוינע,
קאַרב, בעסקעט [אָ]; ברויטקאַרב, פּיישקאַרב
אַז"ו; פּושקע, פּודלע, פּודלע, פּודעליק,
שאַכטל, שעכט, שעכטל, שקעטל, שקעטעלע,
שקוטל, שקאַטול־קע; קאַראַבקע, קאַרטאַן
(קעסטל); באַניע, נעטעסער; קאַסטן, קו-
פּערט אַז"ו ← 115; פּאַפּירועקל, שקאַרמוץ,
שקאַרמיץ, סקאַרמוטש, טוט, טייטל, פּימפּער,
פּאַפּיר-וויקעלע, פּייפּערבעג [אָ]; שייד,
שיידל, פּוטערפֿאַס, פּוטערפֿאַס [אָ], פּוטליאַר

לייגן; וקרױטן שטעלן; איינמאַכן, איינזאַלן, איינפעקלען, (אייס)בלעכלעך, איינסלאָיען, פֿלעשעלעך, קענען [איי]; טריקענען, זייערן, איינשטעלן; [פֿלייש] קורירן [איי]; מאַרינירן, רייכערן, ווענדזלעך, וויאַנדזלעך.

וען אויך: פֿאַרגרייטונג 403.

405. פֿאַרניצונג

ס: פֿאַרניצונג, פֿאַרנוצונג, פֿאַרברויכונג, פֿאַרווענדונג אאִו"ו <ו>; קאַנסומפּציע, קאַנסומציע; פֿאַרניץ, פֿאַרניץ, אָפּניץ, אָפּניץ; אויסניץ, אויסניץ; פֿאַרטו, פֿאַרברויך, פֿאַר ווענד; גענוס, איינזער; אָפּנאַנג, אויסגאַב, הוצָאה.

פֿאַרניצער, פֿאַרנוצער, קאַנסומענט, פֿאַרברויכער, געברויכער, קאַנסומער [איי]; אויסניצער, אויסנוצער, אָפּניצער, אָפּניצער; געניסער, איינזערער, פֿאַרזערער; פֿאַר טוער, בעל־הוצָאה.

ו: פֿאַרניצן, פֿאַרנוצן, פֿאַרברויכן, קאַנ סומירן; פֿאַרווענדן, אויסניצן, אויסנוצן; אָפּטראַגן, אויסטראַגן אאִו"ו <425>; פֿאַרטאַן; געניסן, איינזערן, פֿאַרזערן; אויסנעבן <490>; פֿאַרשווענדן <507>.

וען אויך: פֿאַרערערונג 425.

אַז מען האָט ניט פֿרייטיק שפּעט האָט מען ניט זונטיק פֿרי; אַז מען גרייט אָן אום זומער האָט מען אויפֿן ווינטער; אַז מען וינגט אום זומער ווינט מען אום ווינטער; גרייט דיר אָן אין דער יוגנט, וועסטו האָבן אויף דער עלטער; נוצר תאַנה יאכֿל פֿריה; הוזרעים בדימעה ברינה יקצורו; אַז מען זייט אין ליידין שניידט מען אין פֿריידן; שלֿח חֿמך על פֿני הַמים (פי ברובֿ הַמים) תמצאנו; ווי דו וועסט זיך לייגן אזוי וועסטו שלֿאַפֿן; ווי מען בעט זיך (ווי מען ווינט אמין) אזוי שלֿאַפֿט מען; וואָס מען קאַכט דאָס עסט מען; ווי מען בראַקט זיך אמין די פֿאַרפֿל אזוי עסט מען זיי אויף; ווי מען ברייט אזוי טרינקט מען; ווי מען שטעלֿט זיך אזוי שטייט מען; וואָס מען זייט דאָס שניידט מען; וואָס פֿאַר אַ וריעה אַזאַ תבואה; אזוי ווי די וריעה אזוי איז די תבואה; ווי אזוי מען (דער מענטש) נעמט זיך פֿיר (פֿאַר) אזוי העלֿפֿט גאַט; פֿון הימל פֿאַלֿט גאַרניט אַראָפּ; אַם אַין אַני לִי מִי לִי (וואָס לאַ עכשוו אימתי); אַז דו זאָרסט ניט פֿאַר דיר ווער וועט פֿאַר דיר זאָרגן?; אויף קיין ניסם טאַר מען זיך ניט פֿאַרלאָזן; *אַז מען פֿאַרלאָזט זיך קריגט מען אַ פֿאַרך; ווייל איז דעם וואָס קומט צו אַ גרייטער שייסל.

וען אויך: זאַמלונג 47, אויפֿהיטונג 404, אייגס 476, ועלֿט 466.

404. אויפֿהיטונג

ס: אויפֿהיטונג, פֿרעזערזירונג, קאַנסער־זירונג אאִו"ו <ו>; פֿרעזערזאַציע, קאַנ־סערזאַציע, קוראַציע; פֿראַפֿילאַקטיק, פֿראַ־פֿילאַקסיס; קאַנסערזון, פֿרעזערזאַציע, קענדירטס [איי].

ו: קאַנסערזירן, פֿרעזערזירן; באַזאָמירן, איינבאַזאָמען; שטעלן אויף אייז; אייז היטן, פֿאַרהיטן, אויפֿהיטן; באַזאָרענען, פֿאַר־זאָרענען; איינבאַהאַלטן, אויפֿבאַהאַלטן, אויפֿהאַלטן, אויפֿבאַזאָרן; [אוגערקעס] אייז

406. באַניצונג

ס: באַניצונג, געברויכונג, אָנווענדונג אאִו"ו <ו>; ניץ, ניץ, באַניץ, באַנוץ, אויסניץ, אויסנוץ; געברויך; דינסט; שימוש, אָנווענד, אָפֿליקאַציע; אויפֿלייאַציע; דיספּאָזיציע; (צו)הייליקונג, חינוך, דעדיקאַציע, זיידמונג. ניצער, נוצער; באַניצער, באַנוצער, פֿאַר־ניצער, פֿאַרנוצער, געברויכער, אויפֿלייקער, זאַטאַר; דעדיקאַטאָר, מחנך, (צו)הייליקער. וו: ניצן, נוצן; באַניצן, באַנוצן, אויסניצן, אויסנוצן, פֿאַרניצן, פֿאַרנוצן, געברויכן,

409. נייטיקייט, נוציקייט,

פראקטישקייט

ס: נייטיקייט, באדערפטיקייט, פאדער-
דיקייט אא"וו; נוציקייט, נוצלעכקייט,
פדאייקייט, פראקטישקייט אא"וו ← אד; נויט;
(שריינדיקע) נויטוענדיקייט; באדארף;
(לעבנס) באדערפעניש; צורך, הצטרכות;
צרכיך ביים, צרכי ציבור, צרכיהפול אא"וו;
הכרח, הכרחיות, מוואך, אימפעראטיוו; א
פראגע פון לעבן און טויט; די רעכטע האנט
← 413.

נוץ, נוצן, טובה; טובתהנאה, טובת-
הפול; ניקה; אינטערעס, דינסט, תועלת,
קארישטש, בענעפיט [א]; תכלית.
פאסיקע געלעגנהייט, פאסיקע צייט;
אפארטוניזם, פראגמאטיזם, פראגמאטיציזם.
אפארטוניסט; בעל-תכלית.
וו: דארפן, באדארפן, (גע)נייטיקן זיך אין;
ברויכן; מוזן האבן; באדארפן אין לעבן;
ארבן (מיטן לעבן); נישט קענען זיך באגיין אן;
נישט קענען לעבן אן.

[פארגלייכונגען דארפן ווי איינער דארף
(ס) לעבן, ווי דער וואס טרינקט זיך דארף
הילף; נישט קענען לעבן ווי א פיש אן וואסער,
ווי א ייד אן מינוחה, ווי א שניידער אן אן עליה,
ווי א פורמאן אן א טרונק בראנפן, ווי א ייד
אן א מסירהלע.

זיין נוציק (נוצלעך, פדאייק); זיין לרצון,
זיין אויפן ארט אא"וו ← אד און אינו; זיין פון
נוצן; טויגן; אגניין; זיין גוט פאר; דינען (דער-
פול) א ציל (א תכלית, א פונקציע אא"וו);
זיין צו דער האנט; טאן א דינסט; טאן א וועלט
מיט גוטס; העלפן; ניצן, נוצן; צו ניץ (נוץ)
קומען; צו פאס קומען; גיין אין קארישטש;
באהעלפן זיך מיט; ציען נוצן פון; האבן
(מאכן) נוצן פון; ציען (ישעפן) ניקה פון;
האבן א טובה פון; מקבל טובה זיין פון; האבן
א טובתהנאה פון; אויסשלאגן פוטער פון;

יוון [א], אנווענדן, אוטיילירן; אפליקירן;
מאכן געברויך פון; טראגן; באניצען; באניצן
(באנוצן) זיך מיט, באדינען זיך מיט; דיספא-
נירן; אפגעבן צו; אפגעבן (שטעלן) צו דינסט;
באשעפטיקן; באשטימען פאר; הייליקן צו, צו
הייליקן צו, מקדיש זיין, מחנך זיין, דעדיקירן,
זיידמען.
אינוו: פלשמיש; קודש.

407. אומבאניצונג

ס: אומבאניצונג, אומבאנוצונג, אומבאניץ,
אומבאנוץ; אבסטינענץ; דיספענסאציע.
וו: נישט ניצן, נישט (בא)נוצן, נישט געברויכן;
נישט אגירן; לאזן צו רו; נישט אנווענדן,
נישט אפליקירן, נישט מאכן קיין געברויך פון,
נישט אוטיילירן; אפהאלטן זיך פון ניצן (נוצן);
באניץ זיך אן; באדרייען זיך (באקראצן זיך)
אן [א]; דיספענסירן; שאנעווען, שווען, אפ-
היטן; רעווערווירן, אפלייגן אין א זייט אא"וו
← 403; אויפהערן ניצן (נוצן); גיין אין ניוועז
← 410.

408. שלעכטבאניצונג

ס: שלעכטבאניצונג, שלעכטבאנוץ, קורמ
באנוץ, מיסברויכונג, מיסגעברויך;
הילול, פראפאנאציע, פראסטיטוציע; שענ-
דונג, פארשוועכונג ← י.
וו: ניצן (נוצן) לרעה; שלעכט (קורם) בא-
ניצן, (באנוצן, פארווענדן); מיסגעברויכן;
ניצן (נוצן) פאר א נישט-ריכטיקן צוועק;
מחלל זיין, פארשוועכן, פאראומהייליקן,
אנטהייליקן, פאראומווערדיקן, אנטווערדיקן;
פאראומרייניקן, מטמא זיין; פארשמוצן;
לעסטערן, פראפאגירן; פראסטיטירן;
איבערניצן (איבערנוצן, אריבערשריימן) פול-
מאכטן; איבערניצן (איבערנוצן) די פוחות,
איבערציען דאס שטריקל, איבערארבעטן
זיך אא"וו ← 441.

410. אומנייטיקייט, אומ-

נוציקייט, אומפראקטישקייט

ס: אומנייטיקייט, אומנוציקייט, ניוועצדיקייט
אאז"ו ← אר; איבעריקע זאך, אומנוציקע
זאך; ווילדפלייש, הונט; איבערבינדל; אומ-
נוציקער מענטש; אפגעדאוונטער; איבעריקע
זאכן; איבעריקס, לוקסוס; טויטער אָות
← 414; אומנוצלעכע, אומנוציקע, אומניסטע,
ארויסגעוואָרפענע אַרבעט; צייטפלאַרשועני-
דונג, צייטאָנווער, אַיבודזמן; בייטול-חורה;
אַ שפּיל מיט עסיק; אַן אַרבעט (אַ שפּיל) פֿאַרן
טײַול; קול קורא במידבר.

ניוועץ, ניוועטש; אַפּפּאַל, אינפּאַל,
פּסולת, פּחת, בראַק; בראַכואַרג, ברעך,
ברוך; איינברעך, ציגלברעך אאז"ו; אַפּ-
שניצלעך, זאַבריעוקעס; אַפּשניצעכץ; גע-
הייץ אַפּפּאַל, שפּענער; זעגשפּענער, זעגל-
שפּענער, עגער-שפּענער, הובלשפּאַן, הובל-
שפּענער, הובלינקעס, סטרושקעס, סטרו-
זשענעס; (האַלצ) זענעכץ, געזענעכץ, טראַטשי-
נעס, פּליינעס, פּאַלזאָווינעס; האַלצמעל,
זענמעל, זעגשטיב; מעטאַל-אַפּפּאַל, מעטאַ-
לעכץ, האַמער-שפּרינגעכץ, פּוס; פּלייטשפּע-
נער, פּלייטשכץ, שלאַק, אַפּפּלייטשכץ, אייזן
פּלייטשכץ, אייזשטיב, שלייטשטיב, פּליי-
שטיב; וטייג ווישקראַב, וויסקראַב, (אויס)-
שאַבעכץ, קרעץ; געוויקסן גראַכויניעס,
קלייפת השום, ציבעלע-שאַלעכץ, אַביערקעס,
קאַרטאַפּל-שאַלעכץ אאז"ו ← 122; ותבואת
קלייען, פּלעוועס, מלעקענע, פּאַלזאָווע, אַט-
רעמבעס; ואַפּזאַין סלזאָווינעס, וואַשטשענעס,
פּאַדאַנקעס, זשור.

וו: זמן אומנייטיק ← אר; קענען זיך באַגין
(וויס) באַדרייען, באַקראַצן; אַן; זמן
אַנגעוואָרפֿן; ניט דאַרפֿן; דאַרפֿן אויף צען
קלאַנג (אויף ערב יום-כיפור, אויף אַ שיינער
ריינער כּפֿרה, אויף כּפֿרות); דאַרפֿן אויף
סים סאָט (טויזנט, טישאַנצע, טישטשע,

פירן צו אַ תּכּלית; ברענגען נוצן; לוינען זיך,
באַצאָלן זיך, קאַנוועירן, אויסטראַגן ← 495;
זיין ווערט די מי (די אַרבעט, די פּראַצע
אאז"ו).

זיין פּאַסיק; זיין צייטלעך; (גע)שיקן זיך
(פּאַסן) צו דער געלעגנהייט (צו דער צייט,
צום סעזאָן, צום געשמאַק).

אַדי: נייטיק, גענייטיק, נויטיק, גענייטיק,
נויטווענדיק; באַדערפּטיק, פּאַדערדיק;
דינגלעך, דרינגעוודיק, דורכויסיק, ברענעני-
דיק, נאַלע, נאַהאַלע, ספּיענענע.

נפֿאַרגלײַכונגען נייטיק ווי אַן אויג, ווי
ברויט, ווי דאָס לעבן, ווי אַ טאַכטער תּחונה
צו מאַכן, ווי אַ פּאַדעס צו דער נאָדל.

נוציק, נוצלעך, נוצברענגענדיק, ווילטער
ענדיק; האַנטיק; טויניק, טויגלעך, טויגעוודיק,
דינעוודיק; (באַ)העלפּיק, באַהילפּלעך; פּאַר-
ווענדלעך; פּאַסיק, צוגעפּאַסט, צופּאַסלעך,
אַדעקוואַט; שיקלעך, צייטלעך, זינסטיק,
געלעגן, געלעגנטלעך; באַקוועם, באַקוועמלעך;
ווערט, כּדאַייק, לוינעוודיק, באַצאָל(עווד)יק,
קאַנוועיריק, אינטראַגוועוודיק אאז"ו ← 495;
פּרוכפּער(די)יק; בילך [איי], בילכער.

פּראַקטיש, זראַטזאָם, זראַטזאָם, אַננעמי
לעך; געשעפּטסטמעסיק; געוונטשן, הינטשנס-
ווערט; צוועקמעסיק, צוועקמאַסיק, תּכּלית-
דיק; פּראַגמאַטיש; אַפּאַרטוניסטיש.

אינוו, פּראַז; דורכויס; עס פּאַדערט זיך;
עס בעט זיך; אַן דעם בין איך ווי אַן אַ
האַנט; פֿון לעצטן נדלות וועל איך עס קויפֿן;
על כּל צרה שלא תבוא; כּדאַי; לטובה;
לטובה (הכּלל); לצורך; צו גונסטן; פֿון
וועגן; צום וויל און בעסטן [איי].

שפּר: אַז מען דאַרף דעם גנב נעמט מען אים
(שניידט מען אים אָפּ) פֿון דער תּלּיה; כּל זמן
די בהמה לאַוט זיך מעלען פּירט מען זי ניש
צום שוּחט.

זען אויך: צייטיקייט 89, טטיקייט 411, היכטיקייט 413,
געוויץ 495.

קִדְחַת, וְהוּא דַעַם רְבִינִים (צִדִיקָס) בְּרַכְהָ, וְהוּא אֶגְוִטִי-רִדְנָס אֶצְוֹאָג, וְהוּא דַעַר רְבִיצִינָס אִינְנַע-מַאכְטִס.

וְיִחוּעַצְדִיקִיטִיטְּ לִינְן וְהוּא שְׁלַעַכְטַע סְחוּרָה, וְהוּא לַעַנְעֵר־סְחוּרָה, וְהוּא אָפּפֶאָל, וְהוּא אֶקּוּפַע (קוּטְשַׁע) מִיטִס; וְזִינְן אַרוֹיסִגְוֹוֹאָרְפִין (אַרוֹיסִגְוֵנְאָסֶן) וְהוּא אִינְן דְרוֹיסִן, וְהוּא אוֹיפֿן הוּנְט, וְהוּא פֶאָרְן הוּנְט, וְהוּא (פַּעַרְלֶ) פֶאָרְ אֶצְוִוִיר.

וְזִינְן גִיט־פֶּרַאקְטִישׁ (גִיט־פֶּאָסִיק, גִיט אוֹיפֿן אָרְט, גִיט אִינְן דַעַר צִיטִט, גִיט אִינְן גַעַשְׁמַאָק)

וְאוּמוּנִיצִיקַע, אוּמוּפֶּרַאקְטִישַׁע מְעִישִׁים רִיטִסן דַעַם שְׁטַרָאָם; כַאָפֿן מִיט דִי הַעַנְט דַעַם הוּנְט; גִינְן מִיטִן קַאָפּ דוּרְךְ דַעַר וּוֹאָג; שְׁלַאָג וְזִיךְ קַאָפּ אִינְן וּוֹאָג; שְׁלַאָג דַעַם קַאָפּ אִינְן אֶשְׁטִי גַעַרְנַעַר וּוֹאָג; קַעַמְפֿן קַעַג וְיִחוּטִמִילִין; אַרוֹיסִגְוֵנְאָסֶן אֶשׁוּיב אֶשׁוּיב פֿון אִינְן פֿעַנְצְטַעַר און אַרִינִי שְׁטַעַלִין אִינְן אֶצְוִיטַעַר; אַרוֹיסִנְעַמַעַן אֶשׁוּיב אוֹיף אַנְטֶאָקֶאָרִיעַ און אַרִינְשְׁטַעַלִין אִינְן שְׁנִיפִי שַאָק; וּזְכֵן דַעַם נַעַכְטִיקִן טַאָג; וּזְכֵן פֿון אֶפֶּאַרְבַּרַעַנְטִן (גַעַפֿגֶרְטִן) פֿעַרְדִי פֶּאָדְקַעוּעַס; וּזְכֵן אֶשְׁפִירַקַע (אֶנְאָדֶל) אִינְן אֶשְׁוֹאָג הִי; וּזְכֵן אֶגְרוֹיפֿ אִינְן אֶשְׁטַעַרַעַר וּפֿ; לַעַרְנַעַן אֶפֶּלַאָקִן טַאָנְצִן; לַעַרְנַעַן דִי בַאָבַע וִינְנַעַן; אוֹיסִמַאָלִין אֶשְׁטַעַם פֿון סַמַעַטַעַנַעַ; *אוֹיסִמַאָלִין אֶסְרִיס דַעַם טַעַם פֿון בִיאַה; פֶּאַרְשְׁפֶאַרְן מִיט אֶשְׁפַּעַנְדֶל דִי ווִילִיעַ; מַעַלְקִן דַעַם בַאָק; אוֹיסִגְוֵנְאָסֶן דַעַם בַאָק און גִינְן צוּם וּוֹאָכַעַרְנִיק נַאָךְ אֶגְמִילוֹת־חַסְד; שְׁטִיטִן וּוֹאָרְץ אוֹיפֿן עַק; בוֹיעַן אוֹיפֿן וּוֹאָסַעַר; שְׁרִיבִין (קְרִיצִן) אוֹיפֿן זַאָמְד (אוֹיפֿן וּוֹאָסַעַר); שְׁטַעַלִין קַאָרְטַנְהִיזֶלַעַךְ; קִילִין וְזִיךְ מִיט הִיטִס וּוֹאָסַעַר; שְׁטוֹיסִן וּוֹאָסַעַר אִינְן אֶשְׁטִיטִס; צוּקְלַעַפֿן אֶבְלַעַטֶל צוּם אָפֿ-צַאָס; מַאָכֵן פֿון שְׁנִי גַאָמְלַקַעַס; וּזְכֵן יוֹשֶׁר בִיטִס פֶּרִיסִטַאָו (בִיטִס קַאָוַאָק); נַאָרְן דַעַם קַאָוַאָק; סַטְרַאָשַׁעַן מִיט שְׁרַגַ; סַטְרַאָשַׁעַן אֶפֶּאַרְבַּרַעַנְטִין מִיט מַחְצִית־הַשְׁקֶל; טַרַאָגִן וּוֹאָסַעַר צוּם בְרוּנַעַס; פִירְן דַעַם בְרוּנַעַס צוּם אָקַס; פִירְן שְׁטַרוֹי קִינְן מַצְרִים; פִירְן דַעַם טִיךְ צוּם פֿעַרְדִי; שְׁלַעַפֿן דִי קו אוֹיפֿן בוֹיַדַעַם; פֶּאָרְן

חֶשְׁעָה וְיִנְצִיק, צַעַן טוֹיוּנְט, צַעַן טִיסִיאַטְשַׁע) כְּפֶרוֹת.

גִיט גִיצִן (גִיצִן); גִיט הַאָבֵן קִינְן גִיצִן פֿון; גַאָרְניט הַאָבֵן פֿון; גִיט בְרַעַנְנַעַן קִינְן גִיצִן; אַרְבַּעַטִן (אַנְשְׁטְרַעַנְנַעַן וְזִיךְ, בַאָמַעַן וְזִיךְ אַאָוִ"ו) אוּמוּיסִט; הַאָרְעוּוַעַן אוֹיף אֶפּוּסְטַעַר וּוַעַלִט; גִיט פִירְן צוּ קִינְן תְּכַלִית; גִיט טַאָג קִינְן גוּטִס; גִיט דִינַעַן (קִינְן צוּוַעַק); גִיט וּוַעַרְט וְזִיךְ דִי מִי (דִי אַרְבַּעַט אַאָוִ"ו); גִיט כְּדַאִי וְזִיךְ, גִיט לִוִינַעַן וְזִיךְ, גִיט בַאָצְאָלִין וְזִיךְ, גִיט קַאָנוּוַעַנִירִן.

גִיט טוֹיגִן; גִיט גוּט וְזִיךְ פֶּאָרְ; גִיט הַעַלְפֿן; וְזִיךְ (וּוַעַרְן) אוּמוּנִיצִיק (אוּמוּנִיצֶלַעַךְ); גִינְן אִינְן גִיחוּעַץ, גִינְן לַאִיבּוּד, גִינְן לַבֶּד.

מַאָכֵן אוּמוּנִיצִיק (אוּמוּנִיצֶלַעַךְ); דִיסְקוּוֹאָרִי פִיצִירִן; רִיבִין (צַעַרִיבִין, פֶּאַרְבֶּטְלַעַן, פֶּאַרְבַּאָמוּטְשַׁעַן, פֶּאַרְבַּאָלַאָקַעַן, פֶּאַרְלַאָדַעַרִן אַאָוִ"ו) דִי צִיטִט; גַאָשַׁעַנַעַן, גִיטִסַעַנַעַן; פֶּאַרְ שוּעַנְדִין (פֶּאַרְסַפַּעַנְדִין וַאִט, סַטְרַאָטְשַׁעַן, זִמַּאָרְ גַעַוַעַן אַאָוִ"ו) גַעַלִטֶט ← 507; צַעַנִישְׁטִיקִן, קַאָרִיעַ מַאָכֵן, זִמַּאָרְטַאָטְעוּוַעַן אַאָוִ"ו ← 425; צַעַבְרַעַכֵן, צַעַשְׁטַעַכֵן, פֶּאַרְניכְטֵן אַאָוִ"ו ← 107; וּפֶאַרְגֶל־יִכוּנְנַעַן-גִיט־נִיטִיקִיטִיטְּ וְזִיךְ גִיטִיק

וְהוּא אֶלַאָךְ אִינְן קַאָפּ, וְהוּא דִרִיט אוֹיג, וְהוּא אוֹיג־וּיטִטִאָג, וְהוּא צַאָנוּוִיטִטִאָג, וְהוּא הַאָרְצִוִיטִטִאָג, וְהוּא קַאָפֿד־רִיעַנִישׁ, וְהוּא אֶפֶּרִישְׁטִישׁ אוֹיף דַעַר נַאָז, וְהוּא אֶגַעַשְׁוִיר אִינְן הַאָלְדוּ, וְהוּא אֶבְלַאָטַעַר צוּ אֶמְכַה, וְהוּא אֶמְכַה בְּצַדוּ, וְהוּא הוּסִט אִינְן אֶקְרַעַנְק, וְהוּא דַעַר פֶּאַרְאִַיאָרִיקַעַר שְׁנִי, וְהוּא אֶפֶּינְפֶטַעַר רַאָד צוּם וּוֹאָגִן, וְהוּא הוּנְט דַעַר פִינְפֿ-טַעַר פּוּס, וְהוּא דִי פִינְפֶטַעַר מוֹיַד, וְהוּא רְבִינוּ תַמַּס תְּפִירִין, וְהוּא מִינְן אוּמוּגִלִיק, וְהוּא דַעַר שְׁלִימוּל; דַאַרְפֿן וְהוּא אֶלַאָךְ אִינְן קַאָפּ, וְהוּא דִרִיטַעַ אוֹיג אַאָוִ"ו.

גִיט־נוּנִיצִיקִיטִיטְּ הַעַלְפֿן וְהוּא גוּט וּוֹאָרְט, וְהוּא אֶגוּט וּוַעַרְטֶל, וְהוּא אָפּשְׁפַרַעַכֵן אַן עִינְהֶרַע, וְהוּא קַאָלְטַעַ פֶּרִיפֶאַרְקַעַס, וְהוּא טוֹיטִן בַאָנְקַעַס (אֶפֶּאַקְרִישַׁקַעַ, אַן אַל מְלַא רַחֲמִים), וְהוּא תְהִילִים צוּ אֶגַעַשְׁוִיר (גַעַשְׁוִילַעַכְץ), וְהוּא פִוִיעַם (וְהוּא אֶפֶּאַפִיטֶל תְהִילִים) צוּ אֶמְכַה, וְהוּא אַן אַפִיקוּמֵן צוּ

אז איך וועל דך דארפן וועל איך נאך דיר
שיקן דעם ברעדער שמש; עס איז קיין מיסחר
(קיין געשעפט, קיין עסק, קיין ביוזעס נאט); נישט;
אומויסט און אומנישט; אן עוולה; אן עברה
(פאר גאט); א ביטערע (עברה; פארפאלן—
שולדיק געווען דעם רוח א גאנג; א קליינע
סירכה און אומויסט די טירחה; די מי איז נישט
ווערט די פראצע נישט).

טענה (שרי) פון הינט ביז מארגן; שרי
הינט, שרי מארגן; כאטש רעד טאטערניש און
טערקיש; גיי שרי חירוקים; טענה (שרי) צו
גאט; רעד (טענה) צום לאמפ; גאדי דא
לאמפי; רעד צום הינט (צום גרעק, צום דא
שיק, צו דער האנט, צו טויבע אויערן); רעד
צו אים און רעד צו דער האנט—אָרץ איינס;
דבר אל העצים ואל האבנים; אמרו לאלהים;
עס העלפט נישט—כאטש שרי חירוקים (כאטש
צערניש זיך).

דאס גאנצע יאר איז זי ליידיק געוועסן
און ערב יום־כיפור האָט זי א זאק אָנגעהויבן;
א גאנץ יאר באַרועס און תשעה־באב אין זאקן;
א גאנץ יאר שיכור און פורים נישטער; אין
מיטן העלן טאָג א נאכטקראַץ.

שפר: רב־זמן; זמן אויף פסח, מעל אויף
שבועות; ווער עס יאָנט זיך נאך א ווינט
כאָפּט א רוח; אַז מען זיינט (עט) ווינט וואָקסט
(שניידט מען) שטורעם; אַז מען זיינט (עט) געלט
וואָקסן נאַראַנים; אַז מען זיינט (עט) אינדיקעס
וואָקסן חנונים (נאַראַנים); עס איז בחינים וואָסער
אין ברונעם אַרײַנצוגיסן, אַז עס קומט נישט אַליין
צו פליסן; איידער פאַרשיטן אַ בלאָטע איז
בעסער זי אויסצומיידן.

זען אויך: אומצמיטיקייט 90, שלעכטקייט 402, אומחיב־
טיקייט 414.

411. גוטקייט, פערפעקציע

ט: גוטקייט, גוטסקייט, ווילקייט, ווערטקייט
אָנױװ אַױ; סטאַנדאַרד; קוואַליטעט;
פּוּל־קוּמקייט, פּוּל־קוּמענהייט, פּער־פּעקציע,

איבערן וואָסער און שפּײַען אין די הענט; שטיין
אין וואָסער און בעטן אַ טרונק; פאַרלירן
פּונטן און צונעמען קווינטן; (אָוועק)וואַרפּן
ברויט און ווכן ברעקלעך; אויפהייבן אַ פּע־
דער און לאָזן פּאַלן דאָס גאַנצע איבערבעט;
יאָגן זיך נאָך אַ פּע־דער און אַרויסלאָזן אַ פּע־
רענע; לאָזן פּאַלן אַ בעטגעוואַנט און אויפהייבן
אַ פּע־דערל; גיין זיבן מיל נאָך אַ טרונק וויער־
מילך; פאַרן קיין אַמדור נאָך אַ שמעק טאַבעק;
ווכן אין קאַוואַרסק דעם גרויסן פּויער וואָס
מאַכט די קליינע בענקעלעך.

אָדי: אומנייטיק, אומנייטיק, אומנייטוועניג
דיק; איבערפליסיק, איבעריק (*ווי ביי אַ
דעוואַטקע דער בוזעס); אָנגעוואַרפּן; ניוועז־
דיק; אומגעברויכלעך, אומפאַרווענדלעך;
פּסול־דיק, פּתּיק, בראַקיק, בראַקאָווע, 0
בראַטשנע, שלאַקיק אָנױװ 0.

אומנוציק, אומנוצלעך, נוצלאָזיק; אומ־
טויגעוודיק, אומדינלעך, אומדינעוודיק; אומ־
פּאַסיק, נישטצוגעפּאַסט, נישט־אָדעקוואַט; אומ־
שיקלעך, אומצמיטיק, אומגעלעגן; נישט־וערט,
נישט־באַדייק, נישט־לויגעוודיק, נישט־באַצאלעווד־
דיק, נישט־קאָנוועניר(נד)יק; אומפּרוכפּער(ד)יק,
אומפּרוכטיק, פּרוכטלאָזיק, ירעוולטאַט־
לאָזיק, יוירקונגסלאָזיק; שעדלעך, שאַדניג
ברענגענד(יק); נישט־האַנטיק, נישט־באַקוועט;
נישט־פּראַקטיש, נישט־ראַטואַם, נישט־אַנגעמעלעך;
נישט־געשעפּטסמעסיק; נישט־געוונטשן, נישט־
ווינטשנסווערט; נישט־תּכּלית־דיק; לאַיב־דיק,
אַרויסגעוואַרפּן, אומויסט, געפּרט, 0 געזמאַר־
געוועט אָנױװ 0.

אינוו, פּראָז: איך דאַרף עס נייטיק אין
טאַפּ אַרײַן; איך גיב עס דיר אָוועק מיט
קנין און מיט מנין; קענסט עס דיר אַינמאַכן
(אַינמאַרינירן) אין וויערן; עס גייט מיר מער
נישט אָפּ צו מיינע זיידענע (יום־טוב־דיקע)
קליידער; כּשׁוּשנָה בין החוחים—זי אַ פּינפּטע
ראָד צום וואָגן; מען שטייט און מען וואַרט
אויף דיר; מען האָט נישט געשיקט נאָך דיר;

ערשטראייק, סאמאראָדנע; ביישפילדאָ, אומ
פֿאַרגלייכלעך; פֿאַרטערעפֿלעך, סופערב;
גלענצנדיק; וונדערלעך, חידושידיק, חידוש
לעך, חידושימדיק, פֿלאַדיק, הפֿלאַדיק,
הפֿלאַ-וֿפֿלאַדיק, באַווונדערונגסווערט;
פֿענאָמענאַל; איבערנאַטירלעך; סובלים,
הימל(י)ש, געטלעך.

ווערטיק, ווערטפֿול, טייער, קאָסטבאַר,
קאָסט(עווד)יק, קעסטלעך נאָיכ; געשעצט,
שאַצבאַר; אומאַפּשאַצלעך, אומשאַצבאַר,
אומשאַצלעך; אומבאַצאַלבאַר; ועלטן, ראַר,
ראַר נאָיכ; אַנטישטנע, יקר-המצאיותדיק;
מייסטעריש, מייסטערדיק, מייסטערהאַפֿט;
פֿולקום, פֿולקומען, פֿולשטענדיק; פֿאַר-
ענדיקט, פֿאַרפֿולקומט; פערפֿעקט, שלמות
דיק; פֿעלערפֿריי, אומפֿעלערדיק, אומפֿע-
לערהאַפֿטיק, פֿעלערלאָזיק, פֿעלקלאָזיק;
אומפֿאַרדאַרבן, אומפֿאַרפֿאַלבוט, אומפֿאַר-
וועלטקט, אומגעשעדיקט, אומבאַשעדיקט אַנאָו
← 425.

אויסדערוויילט, באַגירט, יום-טובֿדיק,
קפֿריינדיק, פֿויגלדיק, חריפֿותדיק, טשאַקנ
דיק; מאַכלדיק, פֿריש, געזונט, געראַטן; גוט
און פֿיין, פֿיק פֿיין; גוט און וויל, וויל און גוט.
[פֿאַרגלײַכונגען גוט (וויל, פֿיין אַנאָו) ווי
די וועלט, ווי דער טאָג, ווי גאַלד, ווי דימענט
אַנאָו ← ס און אַינ; טייער ווי טאַטע-מאַמע, ווי
די תּוֹרָה, ווי חרוֹסֶת; געראַטן ווי געבראַטן,
ווי אַ גרויסע בִּרְיָה, ווי דעם נְיָדֶס קוֹל, ווי
פֿאַר אַ מַלְכוּת, ווי חֲמִצִּיקל אַלײַן.

נישקשהדיק; מעסיק, מיטלמעסיק; צר
פֿרידנשטעלדיק, צולאָזיק; דורכשניטלעך, גע-
וויינטלעך; דערטרעגלעך; אַרנטלעך.
אינוו, פֿראַנץ; טובֿ; טובֿ מאַוד; טובֿ דטובֿ;
טובֿ ותיקלה; הייטב; טיפֿטאַפּ; ווי גע-
העריק; מיטן קנאַק; מיטן טשאַק; ווי עס
(באַ)דאַרף צו זײַן; קאַמילפֿאַך; נומער אַיינס;
פערווע; פערווע סאַרט; פרימע; פרימע
דפרימע; פרימע שבפרימע; מיופֿרי דשופֿרי;

שלמות; גוטע, רעכטע, ווערטיקע, טייערע
אַנאָו זאָך; עפעס רעכטס; חריפֿות; פרימע,
קראַנטע סחורה; איידעלע מאַטעריע, איי-
דעלער עיני; ווערטזאָך, שוועבֿס; דבֿר
ניפֿלא, דבֿר נדוד; טייערער חפֿץ, כֿלי, כֿלי
שלמה; בחיר, יפֿי, צאָצע, תּכּשִׁיט, פער;
טלית שפּוֹלוֹ תּכּלֶת; אָבן טובֿ, צירונג, גאַלד;
עפרות זָהב, גילדע(ר)נע בערג; געשטאַכענע
דוקאַטן; גילדערן פֿינערל; דימענט, ברייל-
יאַנט; אוצר, שאַץ; פימסנהאַלץ, בלום,
אַתּרוג, פיטומל, שפּיגל, כּפּתּוֹר ופֿרח; טייער-
רער, פֿעטער ביסן; חטיבה; זעמלמעל,
סולת, קפֿריסין; ראָזשינקעס מיט מאַנדלען,
מאַרציפּאַנעס, געבראַטענע טייעלעך.
קרעפֿלפֿלייש, אַ זאַק (מיט) באַרשט [ש];
פּויגלמילך, מוקושמאַלץ, דאָס טעלערל פֿון
הימל; סמעטענע; דאָס איבערשטע פֿון כּרײַן
(שטייסל); יחיד במינו ← פֿראַ; דאָס פֿולקומ
סטע, ידאָס פֿולקומענסטע, דאָס שענסטע און
בעסטע; דער פּרײַז פֿון; עליט(ע); מאַדעל,
מוסטער, פֿאַרביילד; אויסנעם, אויסנאַם,
חויץ; זעלטהייט, אַנטיק, יקר-המצאיות;
חידוש, וונדער; ראַריטעט, עפעס ראַרס נאָיכ;
קונסטווערק, מייסטערווערק, מייסטערשטיק,
שעדווער ל"ר שעדווערס.

ווי זיין גוט (פערפֿעקט אַנאָו) ← אַר; אויס-
האַלטן דעם סטאַנדאַרד (די פּראָבע,
דעם עקזאַמען אַנאָו); מאַכן גוט; פערפֿעק
טירן, פֿאַרפֿולקומען, פֿאַרפֿולקומענען; צו
רעכט מאַכן ווי אַ בעל-מלאַכה, ווי אַ מייסטער
אַנאָו ← 437.

אַדי; גוט; וויל קאַמפּ' ווילער, ווילער;
שוויל [שפּיריש]; קאַמפּ' שוויילער; פֿיין, קאַל-
טשאַס [שפּיריש]; גרויסאַרטיק; אויסנעמיק,
אויסנאַמיק, אויסנעמלעך, אויסגעצייכנט;
אויסגעפרוּווט, אויסגעפרוּבירט; עכט, אַמת'
דיק, אומגעפֿעלשט, רעכט, ראַיעל, קראַנט;
קוואַליטאַטיוו; שמייליק; ערשטסאַרטיק,
הויכסאַרטיק; ערשטקלאַסיק, ערשטאַנגיק,

דאָס ניט; בעסער ווי גאַרניט; עס קען דורכ-
גיין; עס קען מיטגיין; עס קען אָנגיין; אַלץ
ווערט געפֿשרט; עס איז ניט איינציג און ניט
אויסאוי; גענוג גוט; ניט קיין גרויסע מציאה;
ניט קיין אויסנעם; ניט אזוי איינציג; ניט אַ
מיט וואָס צו באַרײַמען זיך; ניט צו גוט און ניט
צו שלעכט; עס האָט געקענט (געמעגט) זיין
בעסער.

שפּר: אַ גוטע זאַך האַלט מען פֿאַר זיך; די
מאָגערע פֿון די פֿעטע איז אויך גוט; גאַל-
דענע פֿרים ווערן קיין מאַל ניט שוואַרץ; ריין
גאַלד ושאַווערט ניט; אַז עס קומט אַ פֿלעק
אויף אַטלעס בלײַבט עס דאָך אַטלעס;
בעסער אַ ביסל און רעכטס איידער אַ פֿולע
און שלעכטס; בעסער גוט און אַ ביסל איידער
שלעכט און אַ פֿולע שיסל; בעסער פֿון אַ
גוטער קו די גאַרינע איידער פֿון אַ מאָגערער
די ברוסט; גאַלד לײַכט (שינט) אַרויס פֿון
דער בלאַטע; אויף גוטס איז איטלעכער אַ
מִבֵּין (בערן).

וען אויך: סופּעריאָריטעט 23, באַטעמטקייט 268, ניצן
קייט 409, פֿאַרבעסערונג 424, פֿעיקייט 437, ריינקייט 520.

412. שלעכטקייט, חסרון

ס: שלעכטקייט, שלעכטס קייט, ניט־גוטקייט,
אומטויגלעכקייט אַזױז - אר; אומפּער-
פֿעקציע, אימפּערפֿעקציע; חמץ, שעטנו;
[סחורה] שטיין, כֶּבֶל, סחורה מיט אַ מם [מום],
לעגער־סחורה, וואַרע־אַרע, חֶלְבֵּנָה, יוקס,
שפּימבע דיגנע, שאַכטע די בראַכטע, *טינוף,
*טינופֿת, *טינוף־טינופֿת, *דרעק, *שײַסע,
אַשפּה, מיסט; הויל(ע) גאַלד און פּוסט(ע) זיל-
בער; וואַלדוועלער פּריפּאַריק; קנאַפע (טיערע)
מציאה; דרײַ (צוויי) פֿאַר אַ גראַשן (דיטקע,
גריצער); דאָס (די) בעסטע פֿון די עשר מכות.
חסרון, פֿעלער, דעפֿעקט, פּסול; חסר,
פּנם, פּגימה, סירכה; שפּרענקל, פֿלעק, אומ-
טיידערל אַזױז - 416; אַ פּסול (פֿלעק) אין

לעילא ורעילא; מן המובחר; אזוינס און
אזאס; טשטאָ ניבוד אַסאַבענע; מיט גאַלד
אַפּצווענן; מיט גאַלד צו גלײַך; גלײַך מיט
גאַלד; גאַלד אַלײַן; גאַלד און זילבער; גאַלד,
זילבער און ברייאַנטן; פּערל און ברייאַנטן;
מיט גאַלד באַלײַגט; קרעפֿלעך אַוועקצור
שטעלן; גוט וואָס גוט הייסט; בעסער ווי גע-
ווינטלעך; בעסער ווי (וואָס) בעסער קען
ניט זיין; איינע און (אין) איינע; איינס און איינס;
איינער און אַ רעכטער; איינער אין טויזנט;
איינער אין אַ מדינה; אַחד מאַרף; ניטאַ אַוועל-
כ(ע)ס; ניט אַריבערצושטיגן; ניט אַפּצושאַצן;
קיין מעשה ניט; איינציג; שוין איין מאַל אַ;
פֿון די גוטע די בעסערע; אַ געוואַלד!; גוט-
בעסער - פּשש!; גוט - בעסער - אַן אַנטיק!;
האַסט עס אין חלום ניט געזען; די וועלט
האַט עס ניט געזען; אויף בילעטן צו גיין;
ניט אויף מײַן מיסט געוואַקסן; עס האָט
קיין שאַץ ניט; עס האָט קיין פּרייז ניט;
ניט צו קויפֿן פֿאַר געלט; עס איז ווערט געלט;
עס איז ווערט גאַר דאָס געלט; עס איז ווערט
פֿל געלעטן; עס איז ווערט זיין ווערט אין
גאַלד; עס איז ווערט אַן עולם ומלואו; עס
איז ווערט אַ רובֿ אַ בילעט; עס איז אַטדי
וויסן דאָ מאַל; עס מען האָבן אַ געשמדטן
טאַטן; נאָן פֿלוס אולטראַ; פֿון עקסטן פֿאַס;
פֿון ריינסטן וואַסער; עס איז דאָס זאַרץ פֿון
דער ערד; פֿל טויב; קאַלטן [ש]; אַל דאָס
גוטס; אַ חסרון־די פֿל אַז צו שײַן.

אין גוטן (פּערפֿעקטן) צושטאַנד; אַן אַ
חסרון; אַן אַ שפּרענקלעך; אַן אַ פֿלעק; אַן
אַ פּגימה; אַן אַ סירכה אַזױז; עס איז ניט
פֿאַרברענט און ניט פֿאַרבראַטן, נאָר טאַקע
געראַטן; געראַטן אויף קורצע יאַר; בתּכלית
השלמות; על צד היותר טוב; עצהיוט; בכי
טוב; מה טוב; הרי זה משובח; היטב ומיטב.
נישקשה (ניט) פֿון; גאַנץ גוט; גאַנץ וויל;
*שוואַנץ וויל; ניט שלעכט; ביים וועג; אַן
אזות אַן דיבורים; טיערער פֿאַר געלט איז

עפעלע אַחוץ; עס איז נישט קיין געלט און נישט קיין סחורה; עס האָט נישט קיין טעם און (נישט) קיין ראָם; לאַ מעוקצך וּלֹא מדוֹבֵשׁ—נישט קיין געלט, נישט קיין געזונט, נישט קיין לֵיב און לֵעבן; מען טאָר עס אין האַנט נישט נעמען; עס איז נישט אין מויל צו נעמען; אין הונטס מויל אַרמין!; מען דאַרף עס שוין אַרויסוואַרפֿן אויפֿן מיסט; עס איז גוט אויף אַשר־צַר; [פֿאַלשע מצִיאה] לויף און פֿרי זיך!; האָסט אָפּגענאַרט דעם קרעמער!; עס קאָסט געלט און מען האָט קיין הֵנאה נישט; אי געלט האָט געקאָסט אי קיין הֵנאה נישט געהאַט.

שפּר: דאָס גוטע קען מען נישט אויסברענגען און דאָס שלעכטע נישט איינקאַרן; אויף איין אויג נאָר איז די קו בלינד.

זען אויך: אינפֿעראַריטעט 24, אומבאַטעמטקייט 269, אומנעציקייט 410, פֿאַרערערונג 425, אומפֿעקיקייט 438, אומשיינקייט 521.

413 וויכטיקייט

ס: וויכטיקייט, אָנגעזעענעקייט, אימפּאָזאַנט קייט אַאַ"וו ← אַר; ווערדע, ווערט, ווירדע; וואָג, יגעוויכט, דרוק; באַמייט, באַדמייטונג; קראַפֿט, מאַכט, וואַלדיער; אינ־טערעס; יקאַנסעקווענץ; קאַליבער; פֿאַר־נעם, חשיבות, אָנווען, פּראָמינענץ, דיסטינקציע; ערשטע פּידל, טרומפֿאַקאַרט, קאַזיר, זאַלץ; יֵשׁ, עפעס, סובסטאַנץ; עָצֵם, עָצֵם זאַך, תּוֹךְ זאַך; עָצֵם־הַדְּבַר, עָצֵם־הַעֲנִין; תּוֹךְ, קערן, יאַדער, תּמִצִית, מהות; שורש; עקסטראַקט, עסענץ, קווינטעסענץ; דער פּופּיק פֿון דער וועלט [שׂ]; זאַפֿט, קלייאַק, מאַרד; האַרץ, קאַפּ; דאָס (שוואַרצ)אַפֿל פֿון אויג; הויפט; יסוד, פּונדאַמענט, ירוּנֹד־אַגע, ווינקלשטיין; שליסל; עיקר, שפיץ; פֿאַדערפֿאַלן; עיקר המעשה, עיקר הַדְּבַר, עיקר הענין, גוף הענין; דער גאַנצער עיקר; דאָס סאַמע געדיכטע, די רעכטע געדיכטע; דער הויפטטייל,

דער משפּחה; אַ לאַך; שוואַכער פּונקט; אַליה וקוץ כּה.

וו: זיין שלעכט (נישט גוט אַאַ"וו) ← אַר; זיין גוט פֿאַר חוירים; זיין גוט אויפֿן הונט אַרויסצויסן; נישט טויגן; טויגן אויף קלאַנג (אויף צרות, אויפֿן פֿייער, אין דר'ערד, אין קאַפּ צו שיסן, אויף עַרֵב יום־כּיפור), טויגן אויף צען (ניין און ניינציק, אַכציק שאַק, סעם סאַט, טויזנט, טישטשע, טישאַנצע, ניין טויזנט, צען טויזנט, צען טישטשע אַאַ"וו) פֿפֿרות; נישט ווערט זיין קיין גראַשן (קיין צעבראַכענעם שליינגער), קיין העלער, קיין דיטקע, קיין פּיטאַק, קיין פּיי(עם), קיין סענט נאַס, קיין אויסגעבלאַזן איי, קיין שמעק טאַבעק, קיין שאַס (שושקע) פּולווער, קיין פעטרישקע, קיין ציבעלע; האָבן אַ ווערדע ווי דריי (צען) מאָל גאַרניט, וויפֿל אַ טרונק וואַסער, וויפֿל אַן אווערקע אין קיידאַן; ווערט זיין אויף טרפֿות; ווערט זיין אַ קאַבוע אין אַ לעדערנעם ביטל.

זיין מיט אַ חסרון (מיט אַ פֿעלער אַאַ"וו); זיין אומפּערפֿעקט; זיין אונטערן סטאַנדאַרד; נישט אויסהאַלטן די פּראָבע (דעם עקזאַמען); דורכפֿאַלן; דורכוואַרפֿן, בראַקירן אַאַ"וו ← 410.

אַדי: שלעכט; נישט־גוט, אומגוט; מינער־ווערטיק; נישט־צולאָזיק; נישט־צופֿרידנ־שטעליק, נישט־קוואַליפּיצירט.

אַרעם, געמיין, שפֿל, אַרג, פֿלאַכע, פּאַך־האַנע, פּויל; אומטויג(עווד)יק, אומטויגלעך; אומפּערפֿעקט, אימפּערפֿעקט, אומפּולשטענ־דיק, אומפּולקום, אומפּולקומען; נסרדיק, דעפּעקטיוו, מאַנגלדיק, פֿעלערדיק, בראַ־קאַונע; *דרעקיש, *טינפֿלדיק אַאַ"וו ← ס.

פֿראַז: ס'מוז (ווי גוט עס איז!); עס קוקט אין דר'ערד; עס פֿאַרהיקעט זיך; אַוּאַ יאָר אויף מיינע שוואַמ!; עס איז געלעגן לעבן גאַרד; דאָס גאַלד וועט דערפֿון נישט אָפּפֿאַלן; מען כאַפּט עס אויס! [שׂ]; אַ טויך און דאָס

ראדיקאל, קאפיטאל(נע); ערנצט; קריטיש;
 שמיליק; ערשטקלאסיק, ערשטראנגיק, סאָ-
 מאָראַדנע, גרויס אאָ"וו ← 20; פראָמינענט,
 אָנגעזען, אָנווענדדיק, אָנויכטיק, עמינענט;
 אויסטערליש; יסודיק, יסודותדיק; שורשידיק;
 עצמדיק, תמציתדיק, תוכיך, קערנדיק,
 יאָדערדיק, וועזנטלעך, סובסטאַנציעל;
 פרינציפאל, הויפט, הויפטזאַכעך, עיקר-
 דיק; אינטערעסאַנט, אינטערעסנע, (באַ)-
 מערקווערדיק, (באַ)מערקעוודיק, מערק-
 ווירדיק, מערקווערטיק, געדענקווערדיק,
 באַמערקנסווערט, געדענקלעך, עפאַכע-
 מאַכנדיק; עמפאַטיש, אָנאַכדריקלעך, אַק-
 צענטירט, אַרויסגעהויבן, אונטערגעשטראַכן;
 נייטיק, דרינגענדיק, דרינגלעך, נאַגלע, נאַ-
 האַלנע.

אינוו, פֿראַז; אַ כֿלָּף; הכֿלָּף; דער עיקר
 (איז) אַז; דער הויפט; באַהויפטן [דיאַל];
 בראַש (נאָך); בעיקר; אין דער ערשטער
 שורה (ריי); פאַר עקסעלאַנס; ניט קיין ווער-
 טעלע!; ניט קיין קלייניקייט; ניט קיין שפּי-
 לֶעכֶּץ; ניט קיין שפּאַס; ניט קיין געלעכטער;
 ניט קיין וויץ; ניט קיין קאַטאַוועס; ניט קיין
 המצאה; ניט קיין געשפעטנער עסק; ניט מיט
 דער האַנט אַוועקצומאַכן; אָן אַ געלעכטער;
 אַ געלעכטער אין אַ זייט; חכמות אין אַ זייט;
 דאָס איז אַ שמועס; דאָס האָט וואָס צו זאָגן;
 עס מיינט עפעס [אַס]; עס גייט ניט צו פּוּס;
 אַ ווערטעלע צו זאָגן!; אַ ווערטעלע אויס-
 צוריידן!; אַ קלייניקייט!; אַ ין קלייניקייט!;
 אַ קאַטאַוועס אַ ביסל!; אַ שפּילכעלע!; אַ
 באַוועלע!; טע-טע-טע!; פּש-פּש!; עס
 הייבט אַ מוּח!; עס קערט זיך אַ וועלט!; עס
 נעמט אָפּ די וועלט!; עס לָאָזט זיך אויס די
 וועלט!; עס ברעכט זיך מויערן!; עס איז הימל
 עפֿן זיך!; עס איז מיט הערנער!; מען מעג
 עס אין פינקס (אין די קראַניקעס) פֿאַרשרייבן!
 ← 543.

שפּר: דעם (דאָס) שעפּל פֿון באַד באַרגט מען

דער וועזנטלעכער טייל, די הויפטזאַך; כֿלָּף
 שֶׁל דָּבָר; דער עיקר טייל, די סאַמע סמע-
 טענע, דאָס אייבערשטע פֿון שטייט; הויפט-
 ראַלע, פראָמינענטע ראַלע; הויכפונקט,
 וויכטיקער פונקט; סימן־מוֹבָהק; אָנהאַלט-
 פונקט, קארדינאַלער פונקט; קוועטש, עמ-
 פֿאַזע, יאָנאַכדורק; לעבנס־פֿראַגע, אַ פֿראַגע
 פֿון לעבן און טויט; שווערפונקט; עפעס
 רעכטס; גרויסע זאַך, דָּבָר גוֹדל, דָּבָר חָשׁוּב,
 דָּבָר הַשׁוּוה לְכָל נֶפֶשׁ; חיות־זאַכן, דָּבָרִים בּוֹ;
 ראַשי־פּוֹרָקִים; דָּבָרִים העומדים ברומו של
 עולם; פיתום ורעמסס, פימצן און ראַמצן [אַס];
 גילדע(ר)נע בערג, אָלדדענע שלעסער; הָרִים
 וגבֿעות, אַרעמע גויעס [אַס].

וו: זיין וויכטיק (חשוב אאָ"וו) ← אדי; זיין אַ
 מהות (אַן עפעס, אַ יש אאָ"וו) ← ס; זיין
 פֿון (גרויס) וויכטיקייט; מיטצייטן; האָבן אַן
 אָרט; האָבן פֿאַרדינסטן; מיינען עפעס [אַס];
 זאָגן עפעס; רעכענען זיך; באַטייטן, אָנאַ-
 טשען; האָבן וואָג (יעוויכט); אימפּאַנירן;
 שפּילן די ערשטע פּיִדל.

[פֿאַרגלײַכונגען זיין וויכטיק (האָבן אַ
 ווערט) ווי אַ ביסל וואַסער נאָך אַ תּענית, ווי
 ברויט פֿאַר אַ הונגעריקן, ווי אַ גראַשן פֿאַר אַן
 אַרעמאַן, ווי אַ גוט וואָרט ווען מען איז אין
 גויט, ווי ביי אַ שיפור אַ גלעזל ייש (י"ש)].

זיין ווערט (כדאי) צו באַטראַכטן (צו
 באַמערקן); האַלטן פֿאַר וויכטיק; אָפּשאַצן;
 צוגעבן (יעושרייבן) אַ וויכטיקייט צו; מאַכן
 אַ טומל אַרום; אונטערשטרײַכן, מַטעיעם זיין,
 אַקצענטירן, אַרויסהייבן; דרוקן (שרייבן) מיט
 גרויסע (גאָלדענע, גילדע(ר)נע) אותיות.

אָדי: וויכטיק, וואַזשנע, וואַגיק, יגע-
 וויכטיק; באַטייטיק, באַדטייטיק, באַ-
 דטיגנדיק, באַדטיטונגספֿול, אָנאַטשנע; ווער-
 טיק, ווערדיק, ווירדיק; טייער (ווי די תורה);
 חשוב, כעשעו, חשיבותדיק, קעסטלעך [ארי],
 קעק; השפּעהדיק, אינפֿלוסיק, אינפֿלוסרייך;
 ווירקעוודיק, ווירקזאַם; היטאַל; קארדינאַל,

קאַטאַוועס, שפּאַס, וויץ, געלעכטער, פאַרס, געשפּעט; נאַרשיקייט, מחזקות, טענט-לערע, אומוינגען, שטות, קינדערע; קינדער-שפּיל, שפּיל(ע)כל, שפּילציג; גאַרנישט, קלייניקייט, נישטיקייט, נישטל, נישטיע, שהר-פהי, קיי-אוך-שפּי, קטנות, שיבוש, באַגאַטעל, שמאַנצע, שמאַכטע, שמאַכטעלי, שמאַכנע, לאַבוע, שמינדיק, באַבקע, באַוועלע, האַן, קטלאַ קניא, טשעפּוכאַ, שאַלעמויון, שור-בור, טור-בור, קיטניות, שאַר-ך-קות; קאַלטע וויך, קאַלטער קוגל, קאַלטע לאַקשן, טשאַלנט מיט חזשות; בעבעכעס, דראַוועס, כאַנדראַניעס, לאַכמאַנדראַניעס, שמאַכטעס-בראַניעס, פּרי-כאַמעטעס, זאַבאַבאַנעס, וואַנצן; שיימע, שיר-המעלות, אַשר-יצר-פּאַפּיר(ל), אַלטער שטר-חוב; שפּאַרגאַלן; אַפּגעשלאַגענע (פּסולע) הרשענא; ברַכה לבטלה; חמצדיקער ברכו, וואַכעדיקער גאַנג, וואַכעדיקער מאַכל; חד-גדיא; שיפע זיבעלע, שרגא; פּרוטה, פּחות משוה פּרוטה, דיטקע; טויטער אות (י-בוכ-שטאַב); נוף; לוּפּט, ווינט, רויך; אויסגעבלאַן איי, שרים, זייפּנבלאַו; שפּינוועבס, פּלעדער-וויש, שטרוי; קנעפל, שישקע, שמעק טאַבעקוט; אַ וויכטיקע שמאַטע; אַ לאַך אין ספּאַדיק, אַ לאַך מיט שמאַטעס, אַ קלאַפּ אין הויקער; הַבַּל, הַבְּלִיּוֹת, הַבְּלֵי-הַבְּלִים; בלאַטע; בלאַטע שבבלאַטע; ריישיש וואַסער; אַ סגולה צו קינדער האַבן; אַ מילכיקער נס; אַ שטורעם אין אַ גלאַז וואַסער.

וּן: זיין אומזיכטיק (אומזעריטיק אַז'וּ) - אַדי; נישט מיטציילן; נישט אַרײַנקומען אין פּלל (אין חשבון); נישט קומען אין באַטראַכט; נאָר-נישט וואַגן; גאַרנישט מיינען [אין]; זיין פּון קנאַ-פּער וויכטיקייט (פּון קליינעם ווערט); האַבן אַ ווערט ווי בײַ אַ קאַזאַק אַ בייגל, ווי בײַ אַ פּערד אַ צוקער-לעקעכל; נישט ווערט זיין צו דערמאַנען (צו ריידן דערפּון); ווערט זיין אַן אויסגעבלאַן איי, אַ זיבעלע, אַ רעטעך, אַ שישקע (שמעק, שאַס) פּולווער, אַ שמעק טאַ-

ניט אַוועק; נישט דער טשוואַק איז דער עיקר נאָר דער הענגלעכטער; אַ קאַץ קען אויך קאַליע מאַכן; איבער אַ צוויקל ווערט דער באַרשט קאַליע; אַ מוק קען אויך ווי טאַן; אַ קאַמאַר (פּלוי) קען (וויך) אויך בייסן; דין נאָן קען געשוואַרן ווערן פּון אַ קליינעם מוק; מיט אַ קליין ביינדל קען מען זיך אויך דערווערן; אַ קליינער שטיין קען מאַכן אַ גרויסע ווונד; מען קען בייים ברענן טיך אויך דערטרונקען ווערן; פּון איין שוועבעלע קען אַוועק אַ גאַנצע שטאַט; אַקמאַצא וברַקמאַצא חרוב ירושלים; אַשקּה דריספּק חרוב ביתר; אַתּרנגולאַ ואַתּרנגולאַתּא חרוב טור-מלכאַ; איבער אַ האַן און אַ הון (איבער אַן איי) איז אַ גאַנצע שטאַט (איז דאָס בית-המיקדש) חרוב געוואָרן; אַ קליין איי איז אויך אַ פּפּרה; מיט איין איי קען מען אַ גאַנצע שייסל באַרשט פאַרוויסן; אַז עס ברענט לעשט אַ פּאַמויניצע אויך; אַ בייטש און אַ רצועה זיינען פּון איין פּעל; פּון ועלבן קופּער (איז) דעם רבינס שמירה און להבדיל דעם גלחס צלם; וואַל מען אוי קענען מאַכן פּון קליינע גרויסע ווי מען קען מאַכן פּון גרויסע קליינע; פּון אַן עמער מאַכט מען נישט קיין צעבער; פּון אַ ליילעך קען מען מאַכן אַ קאַפּקע, אַבער נישט פּון אַ קאַפּקע אַ ליילעך; דער אַתּרון קאַסט דאָס גאַנצע געלט - און איבערן לוּב מאַכט מען די ברכה; אַז עס רייסט זיך אַפּ אַ צווייגל וויינט מען, אַז עס פּאַלט אַ בוים שווינגט מען.

זען אויך: גרויסקייט 20, סופּעריאָריטעט 23, נוציקייט 409, ייחוס 544.

414. אומזיכטיקייט

ס: אומזיכטיקייט, אומבאַטטיקייט, אַן ווערטיקייט אַז'וּ - אַדי; טריוויאַלקייט, טריוויאַליטעט, פּריוואַליטעט; טפּל, בייזאַך, זיטיקע זאַך, ינעבנזאַך; קוצו של יוד, דע-טאַלן, דיקדוקי עניות; טריוויאַ, דברים של מה בכך.

זיך!; לאַכסט דאָס; עס וועט דיר צום שידוך
ניט שאַטן; ביז דער חתונה וועט פאַרהיילן
(זיך אויסהיילן); וואָס האָסטו געפונען—אַ
שקראַב אין דיושקע?

זען אויך: קליינטיקייט, 21, אינפערטאַריטעט 24, אומצייטיקייט
410, המונישטיקייט 545.

415. ריינקייט

ס: ריינקייט, ריינט(ל)עכקייט, רענטלעכ-
קייט, זויבערקייט, ציכטיקייט, לויטער-
קייט, קלאַרקייט, לייכטיקייט, פֿעכלדיקייט,
שפּילדיקייט אַזו"ח ← איד; רייניקונג, וואַשוּג,
פּרונג אַזו"ח ← יי; מָקוּם טהור; רייניקונג(ס)-
פּראָצעס; טהרה, טבילה, נטילת ידים;
מאַניקיר, פעדיקיר.

וואַשער, וועשער, פּראָלניע, פּראָטש
קאַרניע, לאַנדרי[אַס]; וויקפּאַס, וויקשאַפּט(ס);
דרובען, זלוקטע, זלוקטיגע, זשליקטע; וואַש
קעסל; באַליע, באַלייע נדיאל; וואַשמאַשין;
וואַשברעטל; פּראָבלניק, קיענקע, קיאַנקע;
וועש, געוועש, גרעט; וואַשטאַג; וואַשגעלט.

וואַשצימער, באַדצימער, וואַנעצימער;
מרחץ, בית־מרחץ, באַד; טערקישע, רוסי
שע, רוימישע באַד; שוויצבאַד, שוויץ, שווי-
צער, גרענדיג־התחנות [ש]; מיקוה, וואַסער,
טויק; [מל] שוואַ, פּלייס; שווימבאַד; קופּאַל-
ניע; שפּריצבאַד, שפּריץ, טושבאַד, טוש, דוש;
זייפּבאַנק, שוויצבאַנק, פּאַל, פּאַלקע; באַד-
געלט; וואַנע, וואַנעניקע, ביטל, פּאַסטרי-
וועץ; שעפּל, ראַשקע, שקאַפּיק; וואַשטיש;
וואַשקאַסטן; וואַשטיסל, באַסיין, וואַשבעקן,
בעקן, וואַסער־בעקן, טאַן, טאַושיק, מאַקרעטע,
שיסל, מעדניצע, מידיניצע; האַנטפּאַס, פּיור;
שוואַם, ליקע; מאַשטאַלקע, קושקע.

שפּריצוואַגן; שפּריצער, גיסער, גיסקאַן,
גיסקענדל.

וואַסער; נעגל־וואַסער, מים ראַשוּנים,
מים אַחרונים, מים אַחרונים־וואַסער [ש];

כעק(ע), אַ שפּי, אַ זעץ אין דר'ערד אַזו"ח
← ס; פּאַרנעמען זיך מיט אומזיכטיקייטן (מיט
נאַרישקייטן); טענדלען זיך, טענדלען, הַבֿלען.
אַדי; אומזיכטיק; אומבאַטיטיק, אומבאַ-
דמיטנדיק, באַדמיטונגסלאָז, גאַרנישט
וואַנדיק; אומזעריטיק, אַנווערטיק, ווערטלאָז;
אומזענטיק, ניט־טובסטאַנציעל; טפּלדיק;
אַנוואַגיק, זעוויכטלאָז; גאַרנישטיק, נישטיק,
קליינלעך; אומאַנווערודיק, אומאַנוזיכטיק;
וואַכעדיק, טאַרטענלעך, אַרטענלעך; הַבֿל-
דיק, פּריוואַל, טריוואַל; אומאינטערעסאַנט,
גלייכגילטיק; לעכערלעך, (גע)שפעטנע; בלאַ-
טיק, לויזיק; פּוסט, לער, אינהאַרטלאָז.

אינו, פּראָז; אַבי; אַבי אַט; אַבי וי; אַבי
ווער; אַבי וואַס; אַבילע; אַבילע ווער;
אַבילע וואַס; אַ ליאָדע ווער; אַ ליאָדע וואַס;
מאַלע; מאַלע וי; מאַלע וואַס; מאַלע ווער;
מאַלע ביוואַיע; ווער עס איז; וואַס עס איז;
וואַס ניט איז; וועלכער עס איז; ווי ניט איז;
אַיך שׂהיה; מַה רעש?; מַה בכך; מאַי פּוֹלי
האַי; באַשר (בכך); הַכּל הַבֿל; ס'איז גאַר-
נישט שבּוגאַרנישט; עס איז קלמ'ן = קאַרטע
לאַקשן מיט נישטן; עס איז אַרויס דער דעק;
איך האָב געמיינט גאַט (דער) וויס וואַס!; וואַס
פּאַר אַ ווערט האָט דאָס!; וואַס פּאַר אַ ראַלע
שפּילט עס!; מאַך שבת דערפּון!; האַסטו
געזען!; *פּישטו געזען!; עס קאַסט מיך
אַ לאַך; חסידים לאַכן דערפּון; אַ קלאַפּ
אין שטאַט; אַן אומגליק אין שטאַט; אַ
גלאַק אין שטאַט; אַ לאַך אין שטעטל!;
אַ לאַך אין הימל!; אַ קלאַג אין די יאָט-
קעס!; וויס איך וואַס; אויך מיר אַן עסק;
די גרויסע תורה; שור בור ומפּליאָ צעשוח;
ניטאָ וועגן וואַס צו ריידן; ניטאָ מיט וואַס זיך
צו באַרימען; איך וועל זיך אויסוויינען דאָס
דריטע אויג; ווי מיט דעם, אזוי אַן דעם;
אַ גליק האָט מיך געטראַפּן!; כ'וויס(ס); פּכע;
עט; שטותים; נאַרישקייטן; בלאַטע; פּש!;
*פּיש!; עטש מעטש; פּיטשפּיר; שטאַ טאַם טוט

פרוירקאם; פֿלאַקסקאָם, וואָלֿקאָם, בערעֿ
 לע; פֿערד(ו)קאָם, גושעבֿלע; ציינשטעכערֿ,
 טוטפיק[אָס]; אויערֿלעֿפעלע, אויערֿשטעֿ
 כער; רוקןֿקראַצער.

טרעטער, מאַטע, צינאָוקע, שאַבער,
 קראַצער, רעדנע, רעדנעטשקע, סאָלאַמיאַנֿ
 קע, כּאָדניק, קאַברעץ, טעפעכלֿ אַאָו"ו ← 238.
 זיפ, רעשעטע, סיטקע; זייער, דורכֿ־
 זייער, דורכשֿלאַק; מיכֿכּוּמיער, צעדעֿלקע,
 וואַראַטשיק; פֿילטער; פֿלופֿטֿפֿילטער, וואַ־
 סערֿ־פֿילטער, פֿילטֿריר־אַפּאַראַט(רמאַשין);
 פֿילטֿרירזעקל, פֿילטֿרירשטיין, פֿילטֿריר־
 פּאַפּיר; פֿיעק, פֿיעק, פֿיעק, פֿיעק, קריינדֿר,
 טרעכטער [אִיכ].

וואַשער, וואַשפֿרוי, וועשין, וועשנע, וועשעֿ־
 רין, וועשערקע, פּראַטשקע; בעדער; ביטֿ־
 מאַכערין; שמייסער, פּאַרטשיק; טוקערין,
 טוקערקע; באַדזוי; מאַניקיריסט, פעדי־
 קיריסט.

געפֿעסֿוואַשער, טעלֿערֿ־וואַשער, דישֿ
 וואַשער [אָס]; שיכּפּוצער, שטיחֿ־פּוצער, בוטֿ־
 בלעק [אָס]; פֿענצטער־פּוצער, גאַמפּפּוצער,
 גאַמטערין־פּוצער; גאַסןֿקערער, גאַסןֿריי־
 ניקער; זאַמדויפּער נבֿים ים; קוימעןֿקערער,
 קוימענקער, קאַמינאַר, קאַמיניאַוש, קאַמעני־
 יאַר; מיסטראַמער, אַפּטרעטראַמער, גאַלדֿ־
 ראַמער, גאַלדֿפֿירער; אַסעניאַטאַר.

ריינער, ציכטיקער, געוואַשענער אַאָו"ו
 ← אַד; שוינער; צוכט; ווערטאַגעס.

וו: זיין ריין (ציכטיק, אָפּגעהיט אַאָו"ו) ← אַד;
 גיין אַרום זיך; פֿעכלֿען, פֿיכלֿען, פּאַכלֿען;
 פֿייכטן, פֿויכטן; שיינען, גלאַנצן, בלאַנקען,
 בלישטשען, בלאַסקען, שפּיגלען, פּערלֿען,
 פֿינקלֿען אַאָו"ו ← 289.

מאַכן (זיך) ריין; וואַשן (זיך); אָפּגיסן
 נעגלֿ־וואַסער; נעמען אַ וואַנע (אַ באַד, אַ
 שפּריץ אַאָו"ו) ← ס; באַדן זיך, טובֿלֿען זיך;
 גיין אין מַרחץ (אין באַד, אין מיקוה, אין וואַ־
 סער אַאָו"ו); גיין טבֿילה; וואַשן זיך ווי אַ קאַץ;

מיקוה־וואַסער, טבֿילה־וואַסער, טוקוואַסער;
 זיינֿוואַסער, וואַסער מיט זיף, צוואַג.

זיף; ווייכע, גרינע, שמעקעדיקע אַאָו"ו
 זיף; סאָדעזיף, פֿלעקנויף, טואַלֿעט־זיף,
 מאַנדלֿזיף, גליצערין־זיף, קאַקאָסנוס־זיף
 אַאָו"ו; זייפּפּראַשיק, זייפּפּולֿווער; זייפּאַש;
 זייפּנשוים, זייפּנבֿלֿעזלֿעך, מידלֿענעס, מיגלֿעֿ־
 נעס, מולינעס, מיליניקעס; זייפּקאַכער, זייפּ־
 זידער, זייפּמאַכער, זייפּמאַכער; וואַשסאַדע,
 סאָדע־פּראַשיק; פּויג, פּיאַק, פּייג; בענוין,
 בענואַל, בענואַלין אַאָו"ו ← 221; שיערזאַמד;
 ציינפּראַשיק, צאַנפּראַשיק, צאַנפּולֿווער, צאַנ־
 פּאַסטע; (מוילֿ)שווענקעכץ.

טיכֿ; נאַזטיכֿ, קעשענע־טיכֿ, ז טאַש(ו)־
 טיכֿ, ז שנופּטיכֿ, פּאַטשיילֿקע, פּאַטשיילֿעכן,
 נאַר־פּאַטשיילֿקע, נאַר־פּאַטשיילֿעכן, שני [אָס],
 הענקעטשע [אָס]; טואַלֿעט־פּאַפּיר, קלאַזעט־
 פּאַפּיר, אַשר־צירפּאַפּיר, אַשר־ציר; האַנ־
 טעך; ראַדהאַנטעך; סערוועטקע, סאָלֿ־
 פּעטקע; סערוועטֿרינג; סטירע, סטירקע,
 (ס)צירקע, שטשירקע, שטשירען, האַנטשירקע,
 האַנטשטשערקע, וואַשלאַפּן, ווישלאַפּן, וויש־
 טוך, געפֿעסֿטיכֿ, פּילקע, מאַפּ [אָס]; וויכעט,
 וויכעטש, וועכטיש, וועכעטש; פֿלעדער־וויש,
 פּעדער־וויש, ווישפּעדער, שטויבער, דאַסטער
 [אָס]; בעזעם, ברום [אָס]; באַדבעזעמלֿ, אויוון־
 בעזעם אַאָו"ו; פּאַמעלֿע, פּאַמעליק, קער־וויש,
 מויעטלֿע, מיטעלֿקע, מיטעלֿיק; בעזעם־
 שטעקן; דערקאַטש, דושערקאַטש, דראַפּאַטש,
 קוואַטש; טעפעך־קערער; שטויבמאַשין,
 שטויבזאַפּער, וואַקוום־קליינער [אָס]; קראַציאַיין.
 באַרשט; קראַצבאַרשט, שיערבאַרשט,
 שטויבבאַרשט; בערשטלֿ; קליידער־בערשטלֿ,
 הוטערשטלֿ, שוכּבערשטלֿ, שמירבערשטלֿ,
 גלאַנצבערשטלֿ, פּוצבערשטלֿ אַאָו"ו; האַר־
 בערשטלֿ, קאַפּ(ו)בערשטלֿ, צאַנבערשטלֿ, צייני־
 בערשטלֿ, נאַגלֿבערשטלֿ; בערשטער, בערשט־
 לער, בערשטמאַכער.

קאַם, קעמלֿ; געדיכט, שיער קעמלֿ;

פאַרגלײכונגען רײן—קאַשע צו האַרפֿן
 (צו בוקן זיך, כאַטש נעם און שפּיגל זיך); רײן—
 אָו מען קען עסן פֿון דער פּאַדלֶאַגע; רײן
 (קלָאַר, זויבער אַאָז״ו) ווי דער טאַג, ווי די זון,
 ווי גאַלד, ווי גינגאַלד, ווי אַ שפּיגל, ווי אַ טע-
 לער, ווי גלֶאַז, ווי אַל(אַ)באַסטער, ווי קריש
 טאַל, ווי די מנורה, ווי וואַסער, ווי פּוך, ווי
 שניי, ווי פֿלאַם פֿייער, ווי אַן אויסגעגליטער
 אויוון, ווי ער־פֿסט, ווי אַ פֿסחדיקע שטוב,
 ווי נאַכן פֿסחדיק מאַכן, ווי אַן אַנגעזימפּטער,
 ווי אַ געטויבלטער, ווי אַ טביל־זום, ווי אַן אַשה
 פֿון טבילה, ווי נאָך אַשר־יצר, ווי נאָך שאר
 ידִיכם, ווי אַ געזאַל־בטער מלֶךְ, ווי כּהנימס
 הענט ביים דוכנען, ווי דער פּה־נודל־בשעת
 עבודה, ווי די שכּינה; אויסגעצוואַנגן ווי אַ בת־
 יחידה, ווי ער־שבת, ווי ער־ב־זום־טובֿ.

אינוו: טהור; קבֿ ונקי; פֿשר; בקדושה
 ובטהרה.

שפּר: רייניקייט היט אַפּ דאָס געזונט; אָו
 איטלעכער קערט פֿאַר זמן טיר איז די
 גאַנצע גאַס רײן; ביים אויסקערן די שטוב
 געפֿינט מען אַלץ; אַפּוואַשן קען מען נאָר דעם
 גוף, (אַבער) ניט די נשמה; אַ שוואַרצע הויט—
 העלפֿט ניט דאָס וואַשן; אין באַד זיך צו שעמען
 איז ניטאָ פֿאַר וועמען; אין באַד זינען אַלע
 גלײַך; אָו מען הייצט אין באַד ווערט וואַרעם
 אין דער גאַנצער שטאָט; אַ באַד איז ווי
 תּשליך; אין דער מיקוה לאָזט מען איבער
 אַלע עבֿרות; אַ בעדער האָט אַ שיינע טאַכטער
 (שיינע טעכטער); דער בערשטער איז צווישן
 בעל־מלאַכות דער ערשטער.

וען אויך: גטער ריח 276, לייכטיקייט 289, זי 295.

416. אומרייניקייט

ס: אומרייניקייט, שמוציקייט, אַפּגעלֶאַזונקייט
 אַאָז״ו ← ארײַ; חוירײַ, שמוצערײַ אַאָז״ו;
 פֿאַראומרייניקונג, פֿאַרשמוצונג אַאָז״ו ← ״;
 טומאה, טומאהדיקייט; טומאת־מַת; אַב־

פּאַלֶישקען זיך, צוואַנג זיך, בעועמען זיך;
 לויזן זיך; נאָח קאַלופּען, דליבען, דלובען,
 דולובען; שניצן; ואויערן אויסמאַכן; ונעגלֶו
 מאַניקירן, פעדיקירן.

זויבערן (זיך), רייניקן (זיך), מטהר זמן
 (זיך), טשיסטען, טשישטשען, קלינען [אַס];
 אויסווישן; פּוצן, שנינען [אַס]; שקראַבען,
 סקראַבען, שיערן, רייבן; רוימען, ראַמען,
 ראַמען; אויפֿראַמען, צוקלײַבן; צוקלײַבן ווי
 פֿאַר דעם גרעסטן גאַסט, ווי אַ חתן וואָלט גע-
 דאַרפֿט אַנקומען; קערן; אונטערקערן, צר-
 קערן; ואויוון אויסאַשן; ונעלדן אויסשטייניקן;
 אַפּווישן; אַפּשווימען; אַפּשטייבן, אַפּפּויליען,
 אַפּפּאַראַשען; לופֿטיקן, לופֿטערן, ווענטי-
 לירן; אויסרייכערן, אויסרייחן, דעזוינפֿיצירן
 אַאָז״ו ← 422.

קאַמען, קעמען; אויפֿקעמען; פֿאַרגלעטן
 (די האַר); ופֿלאַקסן גרעמפֿליען; בערשטן,
 באַרשטן, באַרשטן, בערשטלען; ויפּן, ביט-
 לען; זייען, פֿילטערן, פֿילטירן; לייטערן,
 קלערן, (אויס)קלאַרן; דיסטילירן, ראַפֿינירן.
 וואַשן וועט; כּעכליען, פּראַגנען, זשמיקען;
 זיפּן, לויגן; (אויס)וואַליען; שווענקען, אַפּ-
 שווענקען, אויסשווענקען; אויסקלאַפּן; אויס-
 דרייען, אויסרינגען, אויסדרינגען, אויסדרעני-
 גען; אויסבריען, אויספֿאַרען, אויספרודושען
 ופֿון לייזן.

ריינוואַשן; אויסוואַשן, אויסרייניקן אַאָז״ו;
 אַפּוואַשן, אַפּרייניקן אַאָז״ו; אַרומוואַשן, אַרומ-
 רייניקן אַאָז״ו; דורכוואַשן, דורכרייניקן
 אַאָז״ו; מאַכן על־טהרת הַכּשרות.

אַדי: רײן; קרישטאַלֶ רײן; ריינוטלעך,
 רענטלעך, זויבער, נעט, ציכטיק; לייכטיק
 און ציכטיק; טשעפּקע, פֿאַרוואַשן; לויטער,
 קלאַר, דורכזיכטיק; לייכטיק, בלאַנק, פֿעכל־
 דיק, שפּיגלדיק, פּערלדיק, פּינקלדיק אַאָז״ו
 ← 289; אויסגעוואַשן, אויסגעצוואַנגן, אויסגע-
 רייניקט אַאָז״ו ← ״; אומבאַפֿלעקט, אומבאַ-
 שמוצט אַאָז״ו ← 416.

פּוּס; דָּאָרְט ווו דער קיסר קען קיין ש'ליך ניט שיקן; טואַלעט, אָפּטריט, אָפּטערעט, קלָאָג-זעט, וואַטער-קלאָזעט, וואַסער-קלאָזעט, װײַכאָדִיק, פּאַרטעמאַן, נוזשיק, לאַטרינע, פּרוּזעט, פּראָזוי; [אַ] לאַוואַטאַרי, טאַילעט, באַטרום; נאַכטשולד; מאַטשעוויניק, פּיסואַר, *פּישגריבל, *פּישטאַפּ, נאַכטטעפל, נאַכט־בֿלי, אורינאַל, רענאַל; [טורמע] פּאַראַשע; מיסטגרוב, יאַר, װײַפּאַמאַניע יאַמע; מיסטקאַסטן, סמעט־ניק; מיסטבערגל, מיטהויפּן; (בֵּית)־מושב; פּאַמעשאַף, פּאַמעניצע, פּאַמוניניצע; שפּי־קעסטל, שפּישיסעלע, ספּיטן [אַ]; אַשטעצל, אַששיסעלע, אַשבעכער, װײַפּעלניצע, אַשטריי [אַ]; פּאַפּירקויש, פּאַפּירקאַרב, וויסטבעט־קעט [אַ].

פֿלעק, שפּרענקל, שפּרינקל, פּליאַם, פּליאַמע, קרעפינקע, װײַטנע, אומטידערל; קלעק, קליאַקסע; טינטפֿלעק, בלוטפֿלעק אאָוו.

[אומריינע מענטשן] אומצוכט, אומטשוכט וואַל, צוכט [אַ]; שמוציאַן; חויר, חוירת, חוירטע, חוירניע; ברודאַס, שויבער, שבר, שאַ־בער, שאַבערוואַק, מושב־זאַק, סמאַראַוואַניק, פֿלייטוך, הנידע, נידע, שמאַדער, סאַרג, שליאַך, אַושריאַך, אַכֿליאַפּ, ניעראַכע, שילייע, ליאַרווע, נאַכֿליען, שליאַנדער, שווינטוך, *שטינקפֿאַס, *שטונק, מאַרוואַק, מורוע, מור־ושע, מאַזעפע, שלימפּער, *דרעק, *טינופּת, נבֿלה, הקדש, באַבע, פעצענע, פֿליאַנדער, דריפקע, מאַלעבאַנדע, פֿליאַנדער, פּיאַנאָזע טשאַסטע, שייטעלע פּאַרך; שלימלדיניק, שלימלדיניצע, שלימעוואַריניצע; כּניאַק, פֿליאַס־קענדריינע, צלאַפּ, קאַטשעֿלאַפּ, פּוצעֿפֿליאַק, קאַצמעֿלאַך, ניכֿל, טשאַפּטשאַק, קנורע, כֿלאַ־מידניק, כֿלאַזניק, היוניק, היוניאַק, דראַד־רעך, *סראַק, *שטינקאַטער; סמאַרק, סמאַרקאַטש, ראַצער, ליכטציער, שונאָדער־יונג, שונאָדערנאַו; *קאַקער, *פּישער, שטשאַך, ליאַכער, ליאַכוס, *זיכער, זאַליך; כּראַקער,

הטומאה, אַבּוֹת־הטומאה, אַבֿיאַבּוֹת־הטומאה; מָקוּם טומאה, מ"ט שיערי טומאה.

שמוץ, קויט, ברוד; סאַזשע רוס; רוך, קאַפעטש; אַש; מיסט, אַשפּה, אַפּקערעכץ, מעטיצע; שטויב, פּול, קורוש, קאַרוש, פּאַרעך; שפּינוועבס; בלאַטע, טואַן, זומפּ, שלאַם; טינטערל, פֿעצענע; [וואַסער] אַפּנאַס, פּאַמאַיעס, פּאַמיעס, פּאַמיניעס, פּאַמיניצע־וואַסער, זשמיניע; אַפּפּאַל, פּסולת אאָוו - 410. צואה, אויסשיידונגען, עקסקרעמענטן, אַפּ־פּאַל, סקאַל, *טינוף, *טינופּת, אַפּנאַנג, אויסגאַנג, אויסוואַרפּונג, לעבעדיקע, *קאַקע, *דרעק, *קוצע, *קוצקע, קופּע, הויפּן, פּאַסקודסטווע; פֿיכמיסט, שטרוימיסט, קוענקויט, קייש (מיסט), פּערדיש קויט, (ציגענע) באַבקעס, גאַמלֿקעס, קיויק, קיושאַק; גנאַי, גנאַי, נאַי, נִי, זבֿל, סנאַוואַ; פּויגלֿקויט, הינערקויט אאָוו; *פֿליגלֿקאַקעכץ; *מיינדערעק; השתנה, אורין, שתן, מירנליים, וואַסער, *פּיש, *פּישעכץ, *פּישוואַסער; סציניעס, ציקליניע; שפּיעכץ, שפּייבעכץ, סאַליווע; ליחה, ליחות, לייכעץ, פֿלאַגמע, פֿלעגמע, שליים; סלינע, סלינע, גאַווער, סמאַהע, שמיע; מייקעכץ; סמאַרק, סמאַרק, סמאַרקעכץ, ראַץ, שפּיק, שונאָדער, גיל, ליכטל; שווייס; מאַטעריע, אייטער, ראַפע; אויגמאַטעריע, אויגנקויט; אויערוואַקס; דם נידה; זרע, שכבֿת־זרע; טיפה־סרוחה, פֿלוס, ווע [אַ] - 241.

אומפֿלייט, פּנים, ליני; ליני ווי ביי אַ בעטלער, ווי אין מצרים; פֿליי; וואַנצן; זעציעֿפּער, זאָמוגעציעֿפּער; ניס, ניסלעך, לייד־ניסלעך, ציעמעניעס, גנידעס, נידעס, קאַל־טשאַטשניקעס [שערעיש]; שין, שעלחער, קאַפּ־שופּן, דענדראַף [אַ]; פּאַרך, גרינד; אויסשיט, צרעת - 420.

מושב, היינע - 38; הקדש; שטאַל, חויר־שטאַל, חויר־מאַרק, אויגאַסעס שטאַלן; רינד־שטאַק, קלאַקע - 228; בית־הכיסא, בית־הכבוד; מָקוּם; דָּאָרְט ווו דער מלך גייט צו

אָו"ו; אָנמאַכן אַ חוירשטאַל; אַינטרעטן; אַינריכטן זיך, אַינשמוצן זיך אָו"ו; אַינריכטן זיך ווי אַ שויד, ווי אַ רוח, ווי אַ קוימעך קערער; אויסשוויצן, אויספרעגן, אויספרייען; אויסשמוצן, אויספֿלעקן אָו"ו; מאַכן פֿון עפעס אַ חוירשן פֿוס.

אַדי: אומריין, אומריינטלעך, אומרענטלעך, אומזויבער, אומזיכטיק, אומסאַניטאַריש אָו"ו - 415; שמוציק, קאַראַווע, קויטיק, ברודיק, ברודנע; רויכיק, רוטיק, פֿאַרקאַפֿטשעט; שוויסיק; שלאַמיק, בלאַטיק; מיסטיק, אַשפהדיק; שטויביק; *טינופֿדיק, *טינופֿתדיק, *דרעקיק, *דרעקיש; מושבֿדיק, הַקדשדיק; חוירש; פֿאַסקודנע, עקלדיק, אַפּשטויסנדיק אָו"ו - 542; פֿאַרוואַרלֶאַוט, פֿאַרוואַרלייזט, פֿאַרנענדזעט, פֿאַרגינדיעט, פֿאַרלייזיקט, פֿאַרקאַכן, אומפֿליטיק, ליזיק, אומקרייטיק; פֿאַרעוואַטע, פֿאַרכיק, קאַל־טענעוואַטע, קרעציק אָו"ו - 420; ניטאַפֿגעוואַשן, ניטגעקאַמט, ניטגעקעמט, ניטאויסגעקערט, ניטאַפּעגווישט אָו"ו - 415; פֿאַרזשאַווערט, פֿאַראַקסט, פֿאַרפֿילט אָו"ו - 425; טריב, מוטנע, קאַלעמוטנע, מאַנטנע, פֿאַראומרייניקט, פֿאַראומווערדיקט, פֿאַראומוירדיקט, געפֿסט; אָפּגעלאָזן, אָפֿגעלאָזט, זינאַלעסיק; פֿאַרפֿלעקט, פֿליאַמיסטע, פֿאַרשמאַלצן, פֿאַרשמאַלצעוועט, אויסגערייטעט, צוגעריכט, אויסגעשמירט, פֿאַרשמוצט, פֿאַרברודיקט, פֿאַרמרוזשעט, פֿאַרקויטיקט, פֿאַרשליאַכעט אָו"ו - 11.

[פֿאַרגלייכונגען שמוציק ווי אין אַלטן הַקדש, ווי אין באַד אויפֿן פֿאַל; *אַ מושבֿ ווי בײַ דער רביצין אין בעט; ריין ווי אין אַ סמעטניק, ווי אַ חוירש פֿיסל, ווי די מנורה אין קוימען. אינוו, פֿראַו; טמא; בהוקת טומאה; איבער אַ לעפֿל; מען קען שניידן מיט אַ מעסער; או!; פֿו!; פֿע!; וויסע תפֿילין און שוואַרצע ציצית; פֿון אויבן פּוץ, פֿון אונטן שמוץ; פֿון אויבן זע, פֿון אונטן פֿע; יאָ דאָס קלייד

כאַרקן, שפּיער, גאַווער, פֿאַטשקער, פֿאַטשקן; אָפּגעלאָענער (וואַק); שמוציקער, לייעניקער, ברודיקער אָו"ו - אײַ. וו: זיין אומריין (שמוציק אָו"ו) - אײַ; אָפֿלאָזן זיך; האַלטן זיך ווי אַן אָנעטשע, ווי אַ טריאַפּקע; וואַלגען זיך אין בלאַטע; קריכן אין בלאַטע ווי אַ חויר; ווערן שמוציק (ברודיק אָו"ו); אויסרייען זיך (אויסראַיען זיך) אין שמוץ; אַינציאַרען זיך.

מאַכן אומריין (שמוציק אָו"ו); פֿאַראומרייניקן; פֿאַראומווערדיקן, פֿסלען, מטמא זיין (במוגע ובמשא); באַנבלן; פֿאַרשמוצן, פֿאַרברודיקן, פֿאַרברודען, פֿאַרברודזשען, פֿאַרקויטיקן, צויריכטן (זיך), פֿאַרריינען, פֿאַרגרינען, פֿאַרהראַווען, פֿאַררויזן, פֿאַרסאַרגען, פֿאַרשליאַכען, פֿאַרשלוּמפּערן, פֿאַרשמאַדערן, פֿאַרשמאַנדערן, פֿאַרשליאַנדערן, פֿאַרדריפּען, פֿאַרהקדשן, פֿאַרמושבֿן, פֿאַרדראַקען, פֿאַרדראַטעווען, פֿאַרבלאַטיקן, פֿאַרמיסטיקן, פֿאַרפֿאַסקודיען, פֿאַרפֿאַסקורדען, פֿאַרפֿאַסקודזשען, *פֿאַרטינופֿן, *פֿאַרדאָסן, *פֿאַרקאַקן, פֿאַראַרבעטן, *פֿאַרפּישן, פֿאַראַרצן, פֿאַרסמאַרקען, פֿאַרכראַקען, פֿאַרשפּיען, פֿאַרסליינען, פֿאַרסליינען, פֿאַרזשאַווערן, פֿאַרווערען (קל); פֿאַרשוויסיקן, פֿאַרשוויצן; פֿאַרבלוטיקן; פֿאַרפֿאַטשקען, פֿאַרפּיאַצקענען, פֿאַרקוואַטשקען, פֿאַרשמירן, פֿאַרליאַפּען, פֿאַרמאַזשען, פֿאַרמאַדזשען, פֿאַררייסן, פֿאַררוסן, פֿאַרסאַזשען, פֿאַררייכערן, פֿאַרקאַפּטשען, פֿאַרמורוען, פֿאַרסמאַליען, פֿאַרשמעלצן, פֿאַרפּעצן; פֿאַרפֿלעקן, פֿאַרקלעקן, פֿאַרפּליאַמען, פֿאַרפּיאַטעווען, פֿאַרטענטלען; פֿאַרשפּריצן, פֿאַרשפּרענקלען, פֿאַרשפּרינקלען; פֿאַרשטויבן, פֿאַרפּוליען, פֿאַרפּאַרשען, פֿאַרפּרישען, פֿאַרפּרוקען, פֿאַרסאַרען; יבאַזודלען; באַמייקען, באַגאַווערן, באַשמוצן אָו"ו; *אַנדאָסן, אָנברעכן, אָנמייקענען, אָנמייקערן, אָנמושבֿן, אָנהקדשן, אָנמאַכן

ווערוען ומלך; צוריקגעבן, קאפוי(ער) שלאָגן; אַזעקגעבן צוריק, געבן חוּרה; אויסקערן די (גרינע) גאַל; ברעכן (אויסברעכן) מיט גרינער גאַל (מיט גרין און גאַל); אַזעקגעבן (צוריק געבן) דער מאַמעס מילך; שפּייען, שפּוקן נישט (ווי אַ צייגניגער); כראַקען; גאַזערן, סלינען, סלינען; סמאַרקען, סמאַרקען, ראַצן, שניצן; ניסן; שוויצן, פּרייען, פּרייען אַזױ װױ װױ 254; יאַטרען זיך, יאַטערן זיך, אייטערן זיך; האָבן פּאַלוציע; רואה קרי זיין; האָבן די צייט (די מאַנאַטלעכע, די רעגל); זיצן (פּראַזען) שבעה נקיים; בלוטן, בלוטיקן; אָפּזיין (אָפּ פּלייצן) מיט בלוט; פּאַרלירן בלוט, האָבן (קריגן) אַ בלוט־אויסגוס.
שפּר: בעסער גוט געגעסן איידער שלעכט געהאַט.

וען אויך: אומריינקייט 416.

418. געזונט

ס: געזונט, געזונטקייט; גוטער געזונט־צור שטאַנד; בריאות־הגוף, טאַגס, ווילזיין, בלי.
וו: זיין געזונט (קרעפטיק אַזױ װױ װױ); זיין מיט אַלעמען; זיין בקו הבריאה (בקו הבריאות); האַלטן זיך גוט, אויסזען גוט, פילן זיך גוט, פילן גוט [אױס]; בלייען, זיין אין פּולן בלי; זיין קראַנק ווי אַ גוי [שױ].
אַדי: געזונט; געזונט און שטאַרק; יאַדערדיק, קרעפטיק, פריש, מונטער, בליענדיק, רויטבאַקיק אַזױ װױ 419.
פּאַרגלייכונגען געזונט ווי אַ נוס, ווי אַ ריב, ווי אַ גוי; פריש ווי אַ רויז.
אינוו, פּראַז: בקו הבריאה; בקו הבריאות; בלוט און מילך; דאָס געזונט שפּאַרט אים אונטערן האַרצן; נאָר געזונט, כאַטשביק ריך [שױ].
שפּר: געזונט און פּרנסה איז די בעסטע בקשה; וועלדלעך אַז געזונט איז נישטאַ;

איז שייך, ווי זעט אָבער די ספּאַניצע אויס?
שפּר: בלאַטע איז גלײַך צו כריין־גיט מען אַקערט, גיט מען זייט, עס וואַקסט פּון זיך אַליין; הינט אַ שלומפּער, מאַרגן אַן עגונה.
וען אויך: שלעכטער ריח 276, פּינצערקייט 290, שוואַרץ 296.

417. אויסשיידונג

ס: די נאַטירלעכע באַדערפענישן; באַדער־פעניש, געברויך, צורך; שטול, שטולגאַנג; נקיות; נקבים; נקבים גדולים, נקבים קטנים; לאַקסירעכץ, שילשול, דעזינטעריע, דיזינ־טעריע אַזױ װױ 420; שפּייען, כראַקען, נאָס אַזױ װױ; פּאַלוציע, קרי, נאַכטיקע סיבה, מיקרה זיליה; מענסטראַציע, מאַנאַטלעכע, די צייט, ווסת, זרעגל; בלוטפּלוס, בלוט־פּליסונג, בלוט־אויסגאָס, בלוטשטורץ; צואה, השתנה, פּלעגמע אַזױ װױ 416; דעפּעקאַציע; סאַליואַציע.
וו: גיין אויף נקבים (אויף נקיות, אויף צורך, אויף באַדערפענישן אַזױ װױ); מכן זיין זיך; האָבן (פּראַזען) נקיות; האָבן שטולגאַנג; האָבן דעם מאַגן; אַרויסגיין (פּאַר זיך); אויס־ליידיקן זיך, אָפּוואַרפּן; *קאַקן, *שױסן, *סראַלייען, *דריסקען, *דריפען; מלך ווערוען, טרענען; מלְאָהנען, מאַכן, *דאָסן, אַרבעטן, פּאַסקודיען, פּאַסקודען, פּאַסקודזשען, מיס־טיקן, אָנלייגן; מאַכן אונטער זיך; *האָבן דאָס לויפעניש, *האָבן די טראַטשקע; אָפּפירן, לאַקסירן, שוואַכן, יאָגן; קוועטשן זיך; האָבן סטיסקעס.
משתן זיין, אוריגין; לאָזן אורין, אָפּ־שלאָגן וואַסער, מיל מים זיין; *פיישן, זאָלייען, *זיכן, זיאַכען, שטשאַכען, זיאַרזען; וקל שר־לען, פּליסערן; כאַפּן פייש; נעצן, פּיכטן; נבלע־לייחיים גיסן, אויסגיסן זיך.
ברעכן, אויסברעכן, מייקענען, מייקערן,

גבורהדיק; איזערן, איזן פעסט, שטאַן, שטאַלערן; בלוטפול, פולבלוטיק, בלוט-אָנגענאַסן; רויטבאַקיק, רויטבלוטיק; רויט-ווי אַ רויטשאַק; קערנדיק, יאָדערדיק, יאָד-רעוודיק; פּיצום; מוסקולען, געמוסקולט, איס-געמוסקולירט; געזעצט, געשפיקעוועט, פאַרהאַרטעוועט; אַטלעטיש, גיגאַנטיש, טי-טאַניש, הערקולעסיש אַאָ"ו - < 0; אומבאַצווינג-לעך, אומחידערשטיילעך, אומאויסשעפלעך, אומבאַזיגלעך, אומצענישטלעך.

[פאַרגלייכונגען שטאַרק (קרעפטיק, גע-זונט אַאָ"ו) ווי אַ ריז, ווי עוג מלך הכּשן, ווי שמשון (הגיבור), ווי גלית הפּזישתי, ווי אַ גוי, ווי צען גוים, ווי יעשו, ווי אַ פּויער, ווי יורע, ווי יורקע, ווי אַ שגן, ווי אַ קאַצאַפּ, ווי אַ יישובניק, ווי אַ פּורמאַן, ווי אַ שמייסער, ווי אַ לייב, ווי אַ בער, ווי אַן אַקס, ווי אַ בולפּאַקס, ווי אַ פּערד, ווי צען פּערד, ווי אַ חזיר, ווי אַ חית, ווי אַן איזן, ווי אַ שטיק איזן, ווי אַ שטאַבע איזן, ווי אַ מויער, ווי אַ דעמב, ווי אַ ריב. פּראָז: ער איז נאָך רויט הינטער די אויערן; ער טויג נאָך; די צורה ווערט בי אים צע-שפרונגען; דאָס געזונט שפאַרט אים אונטערן האַרצן; עס גיסט זיך אים (איר אַאָ"ו) בלוט פּון אונטער די נעזל; ער באַשטייט קעגן צוויי; דער שוואַרץ יאָר נעמט אים ניט. שפּר: מיט שכל וועסטו פּאַנגען אַפּילו אַ לייב, מיט גבורה אַפּילו ניט קיין פּליג; גאָט זאָל אַפּהיטן פּאַר גוישע הענט און פּאַר יידישע קעפּ (מיינער); גאָט זאָל אַפּהיטן פּאַר גוישן כּוח און פּאַר יידישן מוח; פּל דאָלם גיב; ווי עשירות דאַרטן איז גבורות.

וען אויך: קראַפּט 104, גרויספאַרנעם 117, געזונט 418, באַנזינג 426.

420. קראַנקייט

ס: שוואַכקייט, שלאַפּקייט, קרענקלעכקייט, שלאַבעריקייט, מומיקייט אַאָ"ו - < אַר; חולשת-הגוף, אַסטעניע, אַטאַגיע, קאַכעקסיע;

אַז מען איז נאָר געזונט איז מען שוין ריך; אַ כּפּרה דאָס געלט, דאָס געזונט איז בילכער (ליבער); ריינקייט היט אָפּ דאָס געזונט; צו געזונט באַדאַרף מען נאָך האַבן ברויט; געזונט ווי געזונט, ווי נעמט מען אָבער בולחע?; אַז אַ מענטש איז געזונט מיינט ער, אַז עס קומט אים אַזוי; ווער עס האָט ניט קיין שכל דאַרף קיין געזונט אויך ניט האַבן; איידער דריי וואָכן קראַנק איז בעסער דריי יאָר געזונט.

וען אויך: גבורה 419, באַנזינג 426.

419. גבורה

ס: שטאַרקייט, קרעפטיקייט, געזונטקייט, פּולבלוטיקייט אַאָ"ו - < אַר; כּוח, קראַפּט; יונגטקראַפּט; מענערקראַפּט, פּאַטענץ, כּוח-גיב; ריינקראַפּט; פּיזישע קראַפּט, וויטאַלע קראַפּט, חיות; כּוח-היב, כּוח-הנפּש אַאָ"ו - < 104; מאַכט, אַמניפּאַטענץ אַאָ"ו - < 456; גבורה, גבורהשאַפּט; טיזשע, שוואַרצע, איזערנע אַאָ"ו גבורה; שמשונס גבורה, יעשו גבורה; איזערנע, גוישע הענט (ביינער). בעל-כּוח, אַמיי-כּוח, אַלם, אַלים, גיב, גיב-אַלים, גיבן, גיב-רוב; שטאַבע איזן, דעמב; גיבור; ווילדער גיבור, גיבור חיל, גיבור כאַרי; אַטלעט, גוואַרדיאַן, האַמאַן; שמשון (הגיבור), גלית; טיטאַן, ריז, גיגאַנט, אַטלעט, הערקולעס; קאַלאַס, ציקלאַפּ אַאָ"ו - < 117; יוזן, סאָלדאַט; יאַט, יונג מיט ביינער, טאַכשעווער יאַלד וינ, שאַלעץ; כּחור; כּחור-טע, נקבה; אַטלעטישער טיפּ (קערפּער); אַטלעטישע קאָנסטיטוציע, אַטלעטישע פּיגור, אַפּעטיטעטער קאַרק אַאָ"ו - < 117; שטאַרקער, קרעפטיקער, געזונטער אַאָ"ו - < אַר.

וו: זיך שטאַרק (געזונט, קרעפטיק) - < אַר. אַדי, איניז; קרעפטיק; געזונט; געזונט יעשו; שטאַרק, שטאַרקאָפּטיק; ריוויק, ריינדיק, ריזעדיק; ריזן שטאַרק, איזן שטאַרק; שטאַרק מויער איזן; געזונט און שטאַרק; קרעפּקע,

חיצע, סוניע; מאיאוע, יאריקע קנחת; קנחת שלישית, קנחת רביעית, העצקע-קנחת, הינטישע קנחת; קארטער פֿיבער, געלער פֿיבער, י שארלאך-פֿיבער; סקארלאטין, שקארלאטין, י שארלאך; הירושפֿיבער, זונ פֿיבער, נערוח-פֿיבער, הערעס-פֿיבער, זונד-פֿיבער, פוילפֿיבער, קימפעט-פֿיבער, מיכ-פֿיבער; זומפֿיבער, מאלאריע; טיפּוס-פֿיבער, טיפּוס, י טיפּ; בויכטיפּוס, אַבדאָמי נאַל-טיפּוס, פֿלעקטיפּוס, אומקער-טיפּוס; פּאָקן; פֿאַלשע פּאָקן, ווינטפּאָקן, הינערפּאָקן, קופּפּאָקן, שאַפּפּאָקן; מאָולען, דייטשע מאָולען [א8].

אינפֿעקציע, צוקלעפונג, אָנשטעקעניש; פּאַראַטיף; בלוט-פֿאַרסמונג, בלוט-פֿאַרגיפֿ-טונג; סעפּסיס, סעפּטיצעמיע, פּיעמיע, טאָק סעמיע, טאָקסיקאָ; בלי-פֿאַרסמונג, סאַטור-ניום; קוועקויל-בער-פֿאַרסמונג אַאָ"וו.

קאַטאַר; הוסט; קייכהוסט, קייכעסט, קאַקל־הוסט, קאַקליש; אַסטמע, יאָדישקע, אַספּיקסיע, דוּשלינע, יאָדעשלייחיקייט, קורצער אַטעם; הייאַסטמע, הייפֿיבער; בראַנכיט; שלוקערץ; קרופּ, גיטער, אַסכרה, דיפֿ-טעריע, דיפּטעריט; לונגען-קאַטאַר, לונגען-פּאַרצינדונג (אַנצינדונג אַאָ"וו), פּנעומואַניע, ניומאַניע [א9]; בראַנכאָפּנעומואַניע, פּלעור ריט; סינוסיט [א10]; שווינדזוכט, סוכאַטע, טשאַ-כאַטקע, די גוטע קרענק, די דאָר, די דער; (ה)עקטיקע; לונגען-פֿלעער, לונגען-פֿלעער, טר בערקולאָ, טעיבע, [א11] טיבי, קאַנסאַמשן; סוכאַגאַרלע; האַלדזשווינדזוכט, לונגען-שווינדזוכט, גאַלאַפּירינדיקע שווינדזוכט; אַפֿ-צערונג, מאַראָום.

מאַנגקראַנקייט, בויכקראַנקייט, חולֿי-מעיִם; מאַנדקאַטאַר, אַבדאָמינאַל-פּאַרצינדונג (אַנצינדונג אַאָ"וו); אַפענדיציט; קאַליט, קאַ-לאַניט; מאַנגזעשויר, אולצער, אַלסער [א12]; ווערעם; בויכוויטאַג, ילֿיבשמערצן, קראַמפּן, קאַליק; ברענעניש, האַרצברענען, האַרצ-

עלטערשוואַכקייט, יאַלטערשוואַכקייט; מינ-נערשוואַכקייט, אַרבושוואַכקייט אַאָ"וו; בלוט-אַרעמקייט, אַנעמיע.

קראַנקייט, קראַנקשאַפֿט, קרענק, חולאַת, מחלה, מיווש, חולשה, כאַראַבע, כאַראַבע, כוואַראַבע; אַרגאַנישע, פּראַפּעסיאָנעלע, קלעפּיקע, אָנשטעקנדיקע אַאָ"וו קראַנקייט; תּחלואים רעים; פֿעלער; משפּחה-פֿעלער; שווערע (פּאַרשלעפּטע) קרענק; אינגערעדטע קרענק, פּאַנסקע כאַראַבע; צוריקפֿאַל, רעציר-דיו; רעצירדיוזים.

מנפּה, עפּידעמיע, פּלאַג, פעסט; שוואַר-צע (בובאַנישע) פעסט (מנפּה); מכה, מכתּ-מדינה; חולשה, עיפּוש, זאָך, זאַכט, יזוכט; כאַלערע, אַזיאַטישע כאַלערע; האַצקע, דָבּר, קטֿבֿמרי, זאַראַוע, פּאַרכאַפּעניש; איבערגאַנג, אונטערגאַנג, אומגאַנג.

(פּיזישער) ווייטאַג (ווייטיק); שמאַרץ, י שמערץ, סינאַליע; קאַפּווייטאַג, בויכווייטאַג, אויגן-ווייטאַג אַאָ"וו; נאַיענדיקער, גריזשענ-דיקער, נאַענדיקער, שאַרפֿער, דורכדרינגענ-דיקער, ברענענדיקער אַאָ"וו ווייטאַג; ווי, ווייען, ווייעניש, נאַכווי, נאַכווייעניש; שטאַך, שטעכעניש, ברעכעניש, גרימעניש, דריקעניש, נאַגעניש, קלעמעניש, שניידעניש, בייסעניש, יוקעניש; לייד, ליידן, ילֿיד, ילֿידן; גע-ברענטע (געבראַטענע) לייד; פּינ, יסורים, אַנגסטן; עיניום (קשים); מאַטעריניש, מוטשע-ניש, מוטשעניע; געבורטווייען, חבֿלֿי-לידה; עינימח, טעם-גיהנום, חיבוטהקבֿר; הינער-פלעט, הימלפֿלעט יראַיל, קאַמע, לעטאַריע; קריזיס; גסיסה, אַגאַניע, יציאתנשמה, יציאת-הנפֿש, לעצטער אַטעם.

ומינים קרענקן פּאַרקינג; קאַטער, *קאַקער; יאַסמאַרק, קאַלט [א13]; גריפּ, גרי-פע, אינפֿלוענצע, אינפֿלוענציע; פּאַרצינדונג, אַנצינדונג, אָנטצינדונג, אינפֿלאַמאַציע; היצ-קרענק, היצקראַנקייט; היץ, פֿיבער; פֿיבע-רישע היץ, גאַר(א)טשקע; קנחת, טרעסע-

ברענוג; איבל, איבלקייט, איבלדיקייט; נודע, נודעקייט, נודאָטע, נודנעסט; ניט-נוטיקייט, שלעכטקייט; מלאָשנעקייט, מלאָס-נעקייט; חלשות, אוממאכט, אַנמאכט; ברעכן, ים-קראַנקייט; אומפלאַרדזונג, אינדיגעסטיע; אַפּעפּסיע, דיספּעפּסיע; האַרט לייב, האַרט-לייב-קייט, פלאַרשטאַפּונג, עזירות, נעצריקייט, קאַנסטיפּאַציע; שילשול, בלוט-שילשול, די-זענטעריע; אָפּן לייב, וויך לייב, וויכלייב-קייט, לויזער מאַק, לויז לייב, לויזלייב-קייט; דריי-געניש, לויפּעניש, *סראַטשקע, האַצקע, ידורכ-פּאַל, לאַקסירעכץ, *א (יא)ריד אין די הויז; כאַלערע, חלירע, כאַלערינקע.

האַרצעפלער, האַרצקראַנקייט; האַרצ-קלאַפּן, האַרץ-קלאַפּעניש, פּאַלפּיטאַציע; אַנ-גינע פעקטאָריס, פּלעביט, אַרטריט, ענדאָ-קארדיט, טראַמבאָן, סקלעראָן, אַרטעריאַ-סקלעראָן, אַדיסאָנס קראַנקייט.

לעבערקראַנקייט, לעבער-פאַרצינדונג (אַנצינדונג אַאָ"ח); גאַלקראַנקייט, גאַל-שטינער; מילצקראַנקייט, מילץ-פאַרצינדונג (אַנצינדונג אַאָ"ח), ספּלעניט; צוקערקרענק, צוקערקראַנקייט, דיאַבעט; נירנקראַנקייט, נירן-פאַרצינדונג (אַנצינדונג אַאָ"ח), נעפּריט; פענכער-פאַרצינדונג (אַנצינדונג אַאָ"ח), פענ-כערקאַטאַר; אורין-פאַרהאַלטונג; אַלבומי-נעריע; ברייטס קראַנקייט; מוטערקרענק.

רעזומאַטזום, רעמאַטעס, רעמאַטזום, רעמאַטאָידעלער, רומאַטזום [א], ברעכעניש; כראַנישער רעזומאַטזום, אַקוטער רעזומאַטזום; רעזומאַטישער פּיבער; שטימפּער האַלדז; נעווראַגיע, פּאַדאַגוע, פעלאַגוע; ראַכטי, ענגלישע קרענק, ריפּוכן; אַרטריט, לומי-באַג [א], איסכיאָס, יאישיאָס, סיאַטיקע [א]; לונק, אויסדריי, וועכנע, אויסליי-קונג.

אויגןקרענק, אויגןקראַנקייט, אויגן-פעלער; שוואַכע ראַיה, קאַפּאַפּסיע; שלעכטע ראַיה, פּאַלאַפּסיע; שאַרפע ראַיה, אַקסיאַפּיע; נידע-ריקע ראַיה, קורזזיכטיקייט, מיאַפּיע; זיכטיקייט, היפערמעטרופּיע; שוואַכ-זיכטיקייט, אַמבליאָפּיע; קרומאויגיקייט, סטראַביזם; קאַלירן-בלינדקייט, דאַלטאַניזם; טאַנבלינדקייט, העמעראַלאָפּיע; נאַכטבלינד-קייט, ניקטאַלאָפּיע; שנייבלינדקייט, ניפּאַ-לעפּסיע; אַסטיגמאַטזום; רעזולערער (רעגל-מעסיקער), אומרעגלמעסיקער אַסטיגמאַטזום; טראַכאַמע, גלאַוקאָמע, אויגן-טריפּער, בלע-נאַרע; טייזאַקסקראַנקייט; איריס-פאַרצינ-דונג (אַנצינדונג אַאָ"ח); נעצהויט-פאַרצינדונג (אַנצינדונג אַאָ"ח), רעטיניט; בינדהויט-פאַר-צינדונג (אַנצינדונג אַאָ"ח), קאַניוקטייט; קאַטאַראַקט, בליינע, בעלעם, בעלמע; בלינד-קייט, אַפּטאַלמיע, גרויע שטאַר, ליכטיקע שטאַר ← 306.

אויערןקרענק, אויערןקראַנקייט; אַטאַ-סקלעראָן; טויב-קייט; טויבשטומיקייט; האַלדז-קרענק, האַלדזקראַנקייט; האַלדז-פאַרצינדונג (אַנצינדונג אַאָ"ח), אַנגינע, לאַרינגיט; צאַג-וויטאַג; לאַך (אין צאַן), פערידעניט; יאַסלע-פאַרצינדונג (אַנצינדונג אַאָ"ח), גינגיוויט; פּיאָרעע, ריזס קראַנקייט, צינגע, סקאַרבוט; מאַנדלען, זאַוולקעס, גריזלעס; פאַרגרעסער-טע מאַנדלען; מאַנדל-פאַרצינדונג (אַנצינדונג אַאָ"ח), דריין-פאַרצינדונג (אַנצינדונג אַאָ"ח), טאַנסיליט; סקראַפּול, שקראַפּול, זאַלאַטוכע, מומס; פּאַליפּ, גאַנגרענע, קאַלסע בראַנד; גוידער, באַועדאַחס קראַנקייט.

נערווןקרענק, נערווןקראַנקייט, נערוון-שוואַכקייט, נערוון-צערודערונג; פּסיכיאָגיע, מַרה-שחורה; פּסיכאָן, נעווראָן אַאָ"ח ← 342; מיגרען; שווינדל, קאַפּשחוינדל; שלאַפּלאָוי-קייט, אינסאַמניע; שלאַפּקרענק, שלאַפּקראַנ-קייט, אַפּריקאַנער קרענק, נענערשע קרענק; שלאַפּחאַנדלונג, שלאַפּחאַנדלערע, סאַמנאַבר-ליזם; ספּאַומעס, קראַמפּן, קרעמפּן; קראַמפּ, קראַמפּ, קראַמפּ, קראַמפּ; קיינבאַקראַמפּ, שניידערקראַמפּ, שרייב-קראַמפּ אַאָ"ח.

אויגןקרענק, אויגןקראַנקייט, אויגן-פעלער; שוואַכע ראַיה, קאַפּאַפּסיע; שלעכטע ראַיה, פּאַלאַפּסיע; שאַרפע ראַיה, אַקסיאַפּיע; נידע-

האַרצעפלער, האַרצקראַנקייט; האַרצ-קלאַפּן, האַרץ-קלאַפּעניש, פּאַלפּיטאַציע; אַנ-גינע פעקטאָריס, פּלעביט, אַרטריט, ענדאָ-קארדיט, טראַמבאָן, סקלעראָן, אַרטעריאַ-סקלעראָן, אַדיסאָנס קראַנקייט.

לעבערקראַנקייט, לעבער-פאַרצינדונג (אַנצינדונג אַאָ"ח); גאַלקראַנקייט, גאַל-שטינער; מילצקראַנקייט, מילץ-פאַרצינדונג (אַנצינדונג אַאָ"ח), ספּלעניט; צוקערקרענק, צוקערקראַנקייט, דיאַבעט; נירנקראַנקייט, נירן-פאַרצינדונג (אַנצינדונג אַאָ"ח), נעפּריט; פענכער-פאַרצינדונג (אַנצינדונג אַאָ"ח), פענ-כערקאַטאַר; אורין-פאַרהאַלטונג; אַלבומי-נעריע; ברייטס קראַנקייט; מוטערקרענק.

רעזומאַטזום, רעמאַטעס, רעמאַטזום, רעמאַטאָידעלער, רומאַטזום [א], ברעכעניש; כראַנישער רעזומאַטזום, אַקוטער רעזומאַטזום; רעזומאַטישער פּיבער; שטימפּער האַלדז; נעווראַגיע, פּאַדאַגוע, פעלאַגוע; ראַכטי, ענגלישע קרענק, ריפּוכן; אַרטריט, לומי-באַג [א], איסכיאָס, יאישיאָס, סיאַטיקע [א]; לונק, אויסדריי, וועכנע, אויסליי-קונג.

אויגןקרענק, אויגןקראַנקייט, אויגן-פעלער; שוואַכע ראַיה, קאַפּאַפּסיע; שלעכטע ראַיה, פּאַלאַפּסיע; שאַרפע ראַיה, אַקסיאַפּיע; נידע-

פֿיפֿט, שטיינאָל, וואָרעמקרענק, דרווע;
גראַזואוּגן, גלעזערנע אויגן.

פֿאַרליקע, עפילעפּסיע, ניכפה, חולֿי-
נפֿל(ים), די שלעכטע זאַך, די שווערע
קרענק, דער רעכטער ענין; וויטוסטאַנץ,
כאַרעע; היסטעריע, היסטעריקע; גערויך
אַטאַק, גערויךאַנפֿאַל; גערוועזער בראַך (אַיינ-
בראַך, י צוזאַמענברוך). קאַטאַלעפּסיע, אַוראַ;
קאַנוויסיעס, פֿאַראַקסיוס; אינפֿאַנטילע
קאַנוויסיעס, די קינדער(ישע זאַך; מאַרך-
פֿאַרצינדונג (אַנצינדונג אַאו'ח), געהירןפֿאַר-
צינדונג (אַנצינדונג אַאו'ח), מעניגיטי; מאַרך-
צעטרייסלונג; געהירןפֿאַרווייכונג.

פֿאַראַרֿי, פֿאַראַרֿיש, געליימסקייט,
שלאַקרייקייט, ביטול־אַברים, שלאַק, לַקוּתאַ;
מאַנאַפֿלעווע, פֿאַרעוויס), היצשלאַק, זונשלאַק,
זונענשטאַך; אַנפֿאַל, אַטאַק, האַרצשלאַק,
אַפֿאַלעקסיע, (אַ)פֿאַפֿלעקציע.

מערידן, העמאַרֿאַידן, גאַלדענער (גיל-
דערנער) אַדער, גילדן־אַדער, כּפֿתּורים,
תּחנותיות; ווינקל־בראַך, לייטנבראַך, י ברוך,
הערניע, גריזשע(ל), שְׁבֵר, געבראַכנקייט,
אונטערוועריסנקייט; *קילע, באַלאַלֿיקע,
זעקס־אוןזעכציק, ראַפּטשור [אַי]; נאַפֿל־בראַך,
מוטערבראַך.

געשלעכטקראַנקייט, ווענערישע קראַנ-
קייט; טריפּער, גאַנאַרעע, פֿיפּער; שאַנקער;
האַרטער, ווייכער שאַנקער; באַמבאַן, מאַנ-
דאַלינע, באַלאַלֿיקע; סיפּיליס, פֿראַנצן,
שיפּל.

די געלע זאַכ(ט), די געלע זעכט, געלזוכט,
וויילס קראַנקייט; וואַסערקרענק, וואַסער-
זאַכ(ט), וואַסערוזוכט; די גרינע קרענק, די
בלייכע זאַכ(ט), בלייכוזוכט, כּלאַראַז; ווינט-
זאַכ(ט), ווינטזוכט; וואַסערקאַפּ, קרייצקאַפּ.
הויטקראַנקייט; בראַנדוויט, האַרנהויט,
אַדיסאַנס קראַנקייט, פֿאַרמעטהויט; אויסשיט,
אויסשיטעכץ, אויסשלאַג, קאַשולֿיע, ווערעד,
וויסיפּקע, רויז, גאַרטלרויז, בעשעכע, עקועס,

צרעת, קרעץ, קרעציקייט, עסיקע,
סויענדזשאַרניע(ס), באַליאַטשקע, בריעכצ-
שיט, ברישיט, קראַפּיוניצע; פֿאַרך, גרינד,
טימעניצע, שחין, די דריטע מפה פֿון מצרים;
אויסגעאַסענער קאַפּ, אַ קרוין אויפֿן קאַפּ;
קאַלטן, קאַלטן, קאַלטענע.

מכה, וונד, קאַנטווע; טראַומע; געשוויר,
געשוועל, געשווילֿעכץ, געשווילֿסט; אַנוויקס,
אויסוויקס, איבערוויקס; אַנרייס, פֿאַק, טשי-
ריק, שטשיריק, נאַריוו, נאַריטעס [ני], גיל,
גילקע, בוועה, פֿיבער־קוכן, סאַזשערֿאַק,
גריזשעל, גריזל(ע); גאַל־געשוויר, זאַניטעצע,
פֿאַראַניכיע; דרוי, דרויז; טומאַר; ראַק,
קאַנסער [אַי]; פֿיסטל, סטריזשאַן; ווילדֿלייש,
הונט, וונדֿפֿלייש; גערשט וואַיפֿן אויגן; בלאַ-
טער, פענכער, פֿאַכיר, בלאַז, פּוויז; צע-
שלאַגענע נאַז, חולֿם נאַז (נו); בלווי אויג, סיניאַק;
קישעלֿעך, קרוהעס וואַנטער די אויגן; ביל,
פרענגע, גוז, גולֿיע, שישקע, קראַפּ, סוק; בראַ-
דעווקע, באַראַדעווקע; מאַזאַלֿיע), הינער-
אויג, נאַנגיאַטקע, זאַנגיאַטקע, אַטשיסק(ע),
קאַרן [אַי]; אַנגעווייטאַנט אַרט; שנאַר, העפּט,
שראַם, סקאַז(ע), צייכן, בליונע, סטרופּ;
שטופּל, פֿאַקצייכן, ריץ, ריטש; געבליבן
פּינטל.

מום, מום נַע; פֿעלער; נאַטור־פֿעלער,
געבוירן־פֿעלער, געבורט־פֿעלער, אַרגאַנישער
פֿעלער; חסרון; בראַק; געברעכעניש,
קאַליעצטווע; האַרב, גאַרב, גאַרב, הויקער,
פּוקל; קלומפּפּיס, קדמאַזאַו־אַפּיס, פּיס ווי
אַ מַרכאַטיפּחאַ; האַונלֿיפּ, געשפּאַלטענע
פּיפּ ← 521.

וועטערינאַריען פֿיך־מגפּה, רינדערפּעסט;
פּוס־און־מילֿיקֿקרענק, מילֿכפּעסט, שוואַרצ-
וואַסער, גרויסקעפּיקייט, שוואַרצ־פּיסיקייט,
פּוס־פּוילונג, חוּיר־פּיבער, טעקסאַס־פּיבער,
האַרן־פּוילונג, הוילֿהאַרנדיקייט, פּיפּיש,
קרעץ, פֿאַרשיזעקייט; פֿערד־קאַטאַר, פֿערדֿ-
קאַטאַר, פֿערד(א)פּאַקן, מישקעס, שטענגל,

האַרבאַטש, האַרבן, האַרבול, קופּרע, קופּריס, קופּראַק, כרוק, פּוקל; קאַליקע, קאַליעקע, גאַטס גאַשעכעניש, צער־בע־לייחיים, קריפּל [אס]; פּאַמער, הינקעדיקער, קוליאַס, קרומער, קרומאַק, קרומאַטש; געלינקטער, ליזאַק; שאַסטיק.

וו: זיין שוואַך (שלאַבעריק אַאָו"ו) ← אַי; זיין שוואַך אין געזונט; זיין נישט אויפגערוימט; זיין ניט אין גאַנצן; זיין ניט מיט אַלעמען; זיין לאַיע־ליכמדיק (לאַ ע־ניו); זיין חולּה; זיין מכּוּלּה; זיין אַראַפּ פֿון פֿנים; זיין גאַר אַראַפּ; זיין אַ הויפּן ביינער; זיין הוילע ביינער אַאָו"ו ← 118.

פֿאַרגלייכונגען אויסזען ווי אַ מַת, ווי אַ בר־מינן, ווי אַ טויטער, ווי אַ פּגירה, ווי אַ צע־בראַכענער לי־ב, ווי אַן אָפּגעשלאַגענער הר־שענא, ווי אַ נעכטיקער, * ווי אַ הַן (האַן) נאָך תּשמיש, ווי אַ מוּז נאָך ער־דציטערניש, ווי אַ בינטל צרות, ווי אַ בייזער יאַר אויף אים, ווי אַ בייזער יאַר אויף דער לינקער זיט, ווי דער שוואַרץ־יאַר (אין מי־ך געקאַכט, אין אַ צי־לייג דער), ווי אַ שעה פֿאַר טאַג, ווי אַ שַד, ווי אַ רוח, ווי אַ מענקע, ווי אַ הערינג, ווי אַן אויסגעווייק טער הערינג, ווי אַ טויטער שלייען, ווי אַ פֿאַר־שטונקענער פֿיש, ווי אַ געפּרטע מוּז (קאַץ), ווי יורקעס הונט, ווי אַ פּגור אומגעוואַשן, ווי אַ פֿאַרשע מטבע, ווי אַן אָפּגעריבענער זעקסער, ווי קורטע אויף דער לינקער זיט.

ווערן שוואַך (שלאַף אַאָו"ו); אָפּשוואַכן, אָפּשלאַפּן; כּי־ליען; אַנטגיין; פֿאַרלירן דאָס געזונט; אויסדינען זיך; ווערן אַן אינוואַליד. זיין (ווערן) קראַנק; פֿאַרקרענקען, פֿאַר־שלאַפּט ווערן, אַוועקלייגן זיך; פֿאַרעסן זיך; זיין אין בעט; זיין צו בעט; זיין אויפֿן קראַנק־בעט; קרענקען, קרענקלען, כאַלייען, כאַליען, כאַראַבען, כּוואַרען, ניכפּהן, זאָכן, כּירען, כאַרייען; אונטערקרענקען, צוקרענקען, אַוועקקרענקען אַאָו"ו.

פֿאַרגלייכונגען קרענקען ווי אַ גבּיר, ווי

סקאַביעס; רייגוואַרעם; קרעצל, פּרישטש, פּרישטשיק, אַה־ה־ך־בה־פּרישטשיק־עך, זינדע, נאַניק, פּיפּקע, פּעפּקע, פּימפּל [אס], וועגנרע, זיימפּערל, טשיריקאַסקעס [שערעיש]; לישיי. פּאַטאַלאַגיאַע, עטיאָלאַגיאַע, נאַסאַלאַגיאַע, זאַפּאַטאַלאַגיאַע אַאָו"ו; טעראַפּעוטיק, דיאַג־נאַסטיק, סימפּטאָמאַטאַלאַגיאַע.

שוואַכער, שלאַפּער, אָפּגעשוואַכטער אַאָו"ו ← אַי; קלוש, חסר־כּוח, קצר־כּוח, קצת חולּה; אַסטעניקער; שוואַכלינג; שוואַכניק, שוואַכליאַק, שוואַכע גוּרה; אָפּגעקראַכענע קאַץ, מִפּיל־קינד, יידענע; געליעניש, גרינער אַגרעס, גרינער שפּיק; פֿאַרוויסט פֿנים, אויס־געווייקט פּנימל, פּסחדיקע (מיל־ליקע) צורה, פּסחדיק (מיל־ליק) פֿנים; (געלער) יוּז; סנאַסט, סקעלעט, חורבּה; פּלג גוף, גבּר קלוש; שברי־פּלי, קרסה־נישבר, שקראַב, צעבראַכענער שאַרבן, אַלטע שקראַנדלע; פּלאַכע מענטשל, דראַכלע, פּליאַגע, פּאַקראַקע; כּערליאַק, כּירליאַק, כּירלון; כּעכליאַק, כאַרכליאַק, זדעכליאַק, כּוועטשקע, כּוועטש, כאַלייערע.

קראַנקער; חולּה לִי חולּינית; פּאַציענט; בע־ליסוריס; היצקראַנקער, האַרצקראַנקער אַאָו"ו; חולּה מסוכּן, בּן מוּת, גוטה לָמות, שעמעניק, גוסס(ער).

פֿאַרקליטער, געליימטער אַאָו"ו ← אַי; אַסטמאַטיקער, פּאַדאַגריקער, ראַכטיקער; שווינדזיכטיקער, געדעריקער, סוכּאַטיק, טשאַכאַטיק, טשאַכאַטאַטשניק, טיביניק [אס]; דיאַבעטיקער; (גילדן) אַדערייז, מעריד, מע־רידאַליניק; געבראַכענער, געברייכטער, גע־ברעכטער, פּש־לי־ך; בלוטאַרעמער, אַנעמי־קער; געוואַסטעניקער; געוואַטיקער; פּאַ־ליקער, עפּילעפּטיקער, חולּה־נוֹפּל; ווענערי־קער, סיפּיליטיקער; מצוּרע, צרעט; פּאַרך, פּאַרכון, פּאַרכוטש, טשעלעטניק; קאַל־טון; שלאַפּוואַנדלער, נאַכטוואַנדלער, סאַמנאַבול; פּאַראַליטיקער; אינוואַליד.

בעל־מום, וויראַדיק; הייקער, גאַרב,

פון קבר; זיין מיט איין פוס אין קבר; האַלטן
 שלעכט (שמאַל); פּאַכן (פּאַכען, מאַכן, שפּילן,
 פינען) מיט דער נשמה (מיטן לעבן); טשאַכענען;
 אויסגיין; אויסגיין ווי אַ ליכט; פּאַרגלייזן די
 אויגן; * פּאַרוואַרפּן (דעם קאַפּ); אַפּשטאַרבן
 מיט אַלע גלידער; זיין פּאַר דער גסיסה;
 גוססן, גוסענען, זיין אין אַ קאַמאַ [אַס]; ליגן
 (אַריינפּאַלן) אין הינערפלעט; זיין קאַרט ווי
 איין, ווי ליאַד; האַלטן ביים שטאַרבן (ביי
 יציאת־נשמה); מאַכן מיט דער גסיסה; זיין
 נע(ע)נטער ווי ווייטער; זיין קרובַ לְמָקוֹחַ.

ווערן קראַנק אויף; אַנגעמען זיך, אַג
 שטעקן זיך, איינשטעקן זיך, פּאַרזאַראַזען
 זיך; קריגן אַ קאַטער (אָ נאַסמאַרק); פּאַר
 קילן זיך, צוקילן זיך; כאַפּן אַ ווינטר (אַ צוג,
 אַ פּאַרקילונג, אַ קאַלט [אַס]); קעטשן אַ קאַלד
 [אַס]; פּאַקן; מאַזלען; האַבן היץ (פּיבער);
 פּיבערן, פּאַרפּיבערן; זיין אין פּיבער; ברענען
 ווי אַ (העליש) פּיבער; גליען ווי אַן אויוון; האַבן
 דאָס קדחת (די גיכפה).

האַבן האַרצברענונג; ברענען אין (אויפּן)
 האַרצן; קאַליע מאַכן (איבערפירן, צו שאַנד
 מאַכן, פּאַרדאַרבן) דעם מאַגן; זיין פּאַרהאַלטן;
 זיין נעצריק; נבעל־יחיים טלוקען; האַבן
 עצירות; האַבן אַ האַרטן מאַגן; זיין האַרט
 לייביק; האַבן אַ לויזן מאַגן (אַ לויז לייב);
 האַבן דיזענטעריע; יאַגן, שוואַכן; האַבן דאָס
 לויפעניש (* די סראַטשקע) ← 417.

הוסטן, נייטל הוסן, היסן; האַקן האַלץ; קליכן,
 קאַכיקען, פּירכען, כעכליען; פּאַרהוסטן זיך,
 פּאַרגיין זיך, פּאַרקליכן זיך, פּאַרדישען זיך;
 האַבן אַ קורצן אַטעם; באַנעמען (פּאַרנעמען,
 פּאַרכאַפּן) דעם אַטעם; שטיקן זיך; פּאַר
 כלייען זיך, פּאַרשלוקן זיך, פּאַרכלישטשען
 זיך, זאַכלישענען זיך; קרעקן זיך; וואַרען זיך,
 ווערען זיך; אַרמין אין דער לינקער קעל.

האַבן רעוואַטזיום (רעמאַטזיום, רע־
 מאַטעס); קראַמפּן, קראַמפּן, ציען, קורטשען,
 קאַרטשען; ספּאַומירן; אויסלינקען (אויס־

אַ גייד, ווי אַ יחסן; קרענקען פּאַר נחת ווי אַ
 קימפעטאַרין.

באַקלאַגן זיך אויף; ליידן פּון; האַבן צו
 טאַן מיט; ווערן נישט גוט; ווערן שלעכט; זיין
 (אַ מינוט) צום חלשן; ציען ביים האַרצן, שלאַגן
 צום האַרצן; [אַס] פּילן איבל, פּילן צום ברעכן;
 איבלען, מלאַיען, מליאַווען, גודושען, גודען;
 פּילן אַ מינוט צום טויט [אַס]; פּאַלן אין אומ־
 מאַכט (אַנמאַכט); חלשן, פּאַרחלשן; בלייבן
 אין חלשות; אויסן בלייבן; בלייבן אונטער
 די הענט; האַבן (ליידן) יסורים (ווייטאַגן אַאָ"וו)
 ← ס; זיין אין ליידן (ליידן); זיין אין יסורים,
 זיין אין ווייטאַגן אַאָ"וו; זיצן (ליגן) אין גע־
 האַקטע ווונדן (צרות); וויי טאַן; ווייטאַגן,
 ווייטיקן, שמאַרצן, שמערצן, גרימען, שטעכן,
 שניידן, רייסן, נאַגן, נאַיען, בייסן, יוקן, סוויענ־
 דזשען; שטעכן ווי מיט נאָדלען (ווי מיט שפּיל־
 קעס); דרייען די ציינער; מאַכן מיט די זייטן;
 רייסן אין אַלע אַבריים; טאַרען די קישקעס;
 צענעמען; צענעמען ווי אַ קדחת; אַנגעמען
 (אַנכאַפּן, פּאַרקאַלופּען, פּאַרקלעמען) ביים
 האַרצן (ביי דער נשמה); קמיקלען (צונויפ־
 דרייען, צונויפּקאַטשען) זיך פּאַר ווייטאַגן;
 דורכמאַכן אַ קריזיס; ליידן, קוועלן זיך,
 מאַטערן זיך, מוטשען זיך, מענטשען זיך; רייסן
 די ווענט; קריכן אויף די ווענט; דורכמאַכן
 (דורכגיין) אַלע שבעה מדורי גיהנום; פּילן
 דעם טעם פּון טויט; אַפּקומען חיבוט הקבר.

אייגעבראַכן ווערן, צונויפּברעכן, יצר
 זאַמענברעכן, אַוועקפּאַלן; פּאַלן אין די האַ־
 לאַבליעס; קריגן (האַבן) אַן אַנפּאַל (אַן אַטאַק,
 אַ האַרצשלאַק, אַן אַפּאַפּלעקציע, דעם דאַמף,
 דעם פּיפּיטש אַאָ"וו); זיין אויס מענטש, זיין
 אויס פּערץ [אַס]; זיין תּרובַ; זיין פּאַרביי; זיין
 תּרובַ־פּאַרביי; זיין מסוכן (נפש); זיין אין
 סכּנה; נישט האַבן קיין גאַנצן אַבר אין זיך;
 האַבן פּל הקראַנקייטן שבעלם; זיין אויפּן
 טויטנבעט; זיין אין שאַטן פּון טויט; זיין אויפּן
 שוועל פּון טויט; זיין אויפּן שוועל (ברעג, ראַנד)

אינוחאלידיש; מיד, מאט, מיד און מאט, אויס געשעפט אאז"ח ← 441.

ופאָרנליכונגען שוואַך (שלאַף אאז"ח) ווי נאָך אַ קרענק, ווי נאָך אַ לאַנגן פּעניוּת, ווי אַ זיבעלע, ווי אַן עופּעלע, ווי אַ (קליין) קינד, ווי אַ קימפעטאַרין, ווי אַ פּליג, ווי אַ מוק, ווי אַ גוסס, ווי אַ געטייטער, ווי אין קייטן; בלאַס (ברייך אאז"ח) ווי דער טויט, ווי אַ טויטער, ווי די וואַנט, ווי קאַלך, ווי אַ טוך, ווי ליַחנט, ווי אַ גריל אאז"ח ← 294; גרין ווי (אַ) גראַן, שוואַרץ (חושך) ווי די ערד אאז"ח ← 296, 300, 301.

קראַנק, שלאַף, אומגעזונט; פּאַרשלאַפּט, פּאַרקרענקט; קרענקעוודיק, קראַנקעוודיק, קרענקלעך, קראַנקעוואַטע [ש], חוּלהדיק, חוּלהוואַטע; אומפּאַס, שמעכטיק, לאַעליכמ דיך; אומ(אויס)היללעוודיק, אומ(אויס)הילל באַר, אומקורירלעך, אומקורירבאַר; טויט קראַנק; האַלב טויט; האַלב לעבעדיק; גער טראַפּן; פּאַרביי; קורבדיק, מסוכנדיק, גער פּערלעך, קריטיש, פיטקופּנע והינדל; נוטה לימותדיק, גוססדיק.

אַראַגיש; כראַגיש; אַקוט; עפידעמיש; קלעפיק, אַנשטעקיק, סעפּטיש, זאַראַליזש; פיבערדיק, פיבעריש; איבלדיק, חלשותדיק, נודנע, מלאַסנע, מלאַשנע; וויכליכטיק, לויד ליביק, כאַלערישנע; האַרטליכטיק, נעצריק, עזירותדיק, פּאַרהאַלטן; אַפּעפּטיש, דיספּעפּטיש; יאָדעשליזשע, דוכאָויטשנע; שווינדזיכטיק, טובערקולעזע, טשאַכאַטנע, טשאַכאַטע טעטשנע, דעריש, געדעריק, מאַראַזמיש; קאַטאַריש; טיפּוסדיק, טיפּאָז; שקראַפּלדיק, סקראַפּולטישנע, זאַלאַטושנע; געלויכטיק, וואַסערזיכטיק אאז"ח; ווענעריש; סיפּיליטיש; רעוואַטיש; דיאַבעטיש, ראַכטיש אאז"ח ← 5.

נערווען, נערוועיש, נערוואַטיש, נערוואַסטיש; היסטעריש; קאַנוולזסיוו, ספּאַמאַטיש; חוּלהנופּלדיק, עפּילעפּטיש; אַפּאַפּלעקטיש;

קעכלעך, אויסוויכנען, אויסוועכנען, אויס דרייען, פּאַרשטויכן, יאָיסלענקען אַ פּוס (אַ האַנט); אַפּויזן (אַינשעלעך) אַ פּוס; אַנמיר לירן (אַנומלירען, פּאַרשטעכן, פּאַרסקאַבען) אַ פּינער (אַן אַבר); זיין (ווערן) פּאַרוואַנדעט (פּאַרוואַנדט); פּאַרוואַנדן זיך, צעקלאַפּן זיך, צעשלאַגן זיך אאז"ח; געשוירן אַגרייסן, אַנציען; געשוואַלן ווערן; ווצרעטן אויסשטען זיך, צעוואַרפּן זיך, אויסשלאַגן, אַרויסשלאַגן; באַפּרישטשעט ווערן, אויסגעשטאַן ווערן (ווי אַ פּאַנצער); האַבן סיפּיליסי (די פּראַנצן, די פּראַנצויזן, די פּראַנצעהויזן [ש]), דאָס שיפּל, פּאַרן אויף אַ שיפּל.

זיין (ווערן) געברעכט (געברייכט); אונטער רייסן זיך, איבעררייסן זיך, אונטערברעכן זיך, רירן זיך; האַבן אַן אייגן שטעטל ווערטער שפּיל; קהילהקילען; פּאַלן אויף די קרויזשעס וואַמבאַנאָן; זיין (ווערן) לאָס (קרום און לאָס); הינקען; צוהינקען, אונטערהינקען; ווערן פּאַראַליזירט (געליימט); אַפּנעמען; אַפּנען נומען ווערן; ליגן ביזאַמען (ביזאַזאַמען, איבער אַנאַנד).

אַדי; שוואַך, שלאַף; אַסטעליש, אַטאַגיש; שוואַכלעך, לעצט שוואַך, טויט שוואַך; אַפּנעשוואַכט, אַפּנעשלאַפּט, פּאַרשלאַפּט; פּאַרשמאַכט, פּאַרהאַטט; אַרבנשוואַך; אוממאַכטיק, אוממעכטיק, אַנמאַכטיק, אַנמעכטיק, אומקרעפּטיק, קראַפּטלאַז, מאַכטלאַז; אַפּגעלאַזן, שלאַבעריק, צעקראַכן; ווייך, איידל, צאַרט, דעליקאַט, קוואַלע, וויבעריש; בלאַס, בלייך; טויט בלאַס, טויט בלייך, טויט בלייכפּנימדיק, [ש] מילכיג, פּסחדיק; אַנעמיש, בלוטאַרעם, אַנבלוטיק, בלוטלאַז; גרין, געל; פּאַרגרינט, פּאַרגעלט; גרין און געל; שוואַרץ, חושך; פּאַרשוואַרט, פּאַרוואַרט; געבראַכן, צעבראַכן, איינגעבראַכן; אַפּנעניצט, אַפּנענוצט, אַפּנעפּאַרן, אַפּנעלעבט, אויסגעשפּילט, אויסגעדינט, פּאַרציאַפּעט, צעלעכצט, דינסטאומלעיק, אומאַרבעטלעיק,

פּאַראַליטיש, שלאַקריריק; באַנומען, געליימט, פּאַראַליזירט; געברעכט, געברייכט, געבראַכן, אונטערגעריסן, * קייעוואַטע.

קרעציק; קרעציק ווי אַ חויר, ווי אַ צויג, ווי אַ בעטלערקע; צרעתדיק; פּראַנצעוואַטע, פּאַרשיטשעטע, באַפּרישטשעטע, סטרופּעוואַטע, פּאַרעוואַטע, פּאַרקאַלנטע, קאַלטינעוואַטע; געשוואַלן, גוליעוואַטע, גווע-וואַטע; צעפּאַקט; ווונדיק, שנאַריק, שראַמיק, סקאַוירט.

מומיק, געמומט, געפּעלערט; [אין] פּאַר-קירפּלט, קירפּלדיק; לאַם, קרום; קרום און לאַם; קרום און שטום; פּאַרקרימט און פּאַר-לאַמט; הינקעדיק, קוליאַווע; קרומפּיסיק, פּלאַכפּיסיק; הויקערדיק, פּוקלדיק, האַרביק, האַרבאַטע, קאַרפּאַטע.

פּראַז; אין קו פּיפע; ער איז קוק מיך אָן און ריר מיך נישט אָן; שטאַרקער פּון אָן אייעריביגעלע (אַ קליין פּערדעלע) בין איך נישט; ער איז אַליין אויף (איבער) זיך אַ נולן; די קאַץ אויפן בוידעם האָט אויך אַ קאַטער ווערטערשפּיל; קאַטערן; ביי זיין בלייבעכץ (בלייבעניש); ביי אים בלייב עס; ווי האַלט עס מיט אים? ער געפּעלט מיר נישט; קוים וואָס די נשמה האַלט זיך אין אים; די ערד ליגט אויף אים; אַ שענערן (פּון אים) לייגט מען אין דר'ערד אַרײַן; קוים וואָס ער זשיפעט; קוים וואָס ער זשאַווערט; קוים וואָס ער לעבט; קוים וואָס ער שלעפט די פּיס; מַכּף רגל ועד ראש אין בו מתום; זיין נשמה הענגט (אים) אויף אַ האַר; עס קלאַפט נאָך אַ גליד (אַן אָדער); עס ציטערט (צאַפּלט) נאָך אַן אָדער; עס קלאַפט נאָך דער דפּק; ער זשי-פעט נאָך; ער האַלט נאָך נישט ביי דער ווערעמ-דיקער פּלויים; מען האַלט שוין נישט פּון אים; מען האָט אים שוין אָפּגעוואָגט דאָס לעבן; דאַקטוירים האָבן אים שוין אָפּגעוואָגט; זינע טענו זינען געצייילטע; זיין וואָרט איז געחמתמעט (פּאַרחתמעט); ער איז שוין אויסגעשפּילט;

ער שמעקט שוין מיטן טויט; ער וועט שוין לאַנג נישט צייען; ער וועט שוין לאַנג נישט אַנטרעייבן; ער וועט שוין לאַנג קיין מיסט נישט מאַכן; מען לייגט אים שוין צו אַ פּעדער צו דער נאָז; ער איז שוין אָן אורח; ער איז שוין נישט קיין היגער; ער איז שוין געווענטער ווי ווייטער; ער איז שוין געווענטער צו דער (צום) גרוב ווי צו דער (צום) שטוב; אַ פּוס אין שטוב, אַ פּוס אין גרוב; ער איז שוין מער אויף יענער וועלט ווי אויף דער וועלט; דער טויט (די נשמה) לייגט אים שוין אויף דער נאָז (אויפן שפיץ נאָז); ער איז שוין אַ מינוט צום טויט (צו יציאת-נשמה); זיין שעה איז געקומען; זיין שעה האָט געשלאָגן; ער איז שוין מיט איין פּוס (מיט אַנדערטהאַלבן פּיס) אין קאַפּ.

שפּר; אַ מענטש איז ווי אַ פּליג; אַ מענטש איז נישט קיין (פּון) אַינז; שטאַרקער פּון אַינז איז קיינער נישט; מען קען נישט זיין שטאַרקער פּון אַ לאַקשן-קוגל וויסן; אַ מענטש איז אַ מאַל שטאַרקער פּון אַינז און אַ מאַל שוואַכער (שלאַפּער) פּון אַ פּליג; בעסער שלאָפן מיט אַ געוונטן קאַפּ אין אַ צעבראַכן (צעבראַכענער) בעט אַיידער מיט אַ צעבראַכענעם קאַפּ אין אַ גאַנץ (גאַנצער) בעט; בעסער אַ געוונטער אַרעמאַן אַיידער אַ קראַנקער עושר (גליד); פּון קראַנקייט און אַרעמקייט איז קיינער נישט באַוואָרנט; צו פּאַרהיטן אַ קרענק איז ליכטער ווי צו היילן אַ קרענק; אַן אַינגערעדטע קרענק איז ערגער ווי אַן אַמתע; אַן אַינערעדעניש איז ערגער פּון דער ערשטער; די קרענק קומט צענטערווייז און גייט אַזעק לויטנווייז; אַז עס ווערט נישט בעסער ווערט ממילא ערגער; אַ לאַנגע קרענק איז אַ זיכערער טויט; אַיידער איין וואָך אין קרענק איז שוין גלייכער צוויי וואָכן אין געזונט; אַז דער מענטש איז געזונט האָט ער אַ סך לאַנות, אַז ער ווערט קראַנק האָט ער איין לאַנה; קראַנקע לייט זאָלן נישט געבוירן ווערן; אַ צעבראַכענע פּלי

הקהל וער האט אן דעם גענוג אויפן קאפ; פֿרעג ניט דעם (ביים) רופא, פֿרעג דעם (ביים) חוֹלה.

וען איך: משועת 342.

421. שוואַכקייט

(וען קראַנקייט 420)

422. געזונטנוציקייט

ס: געזונט־פֿאַרהיטונג, היגיענע, סאַניטאַריע; רעזשים, דיעטע; אימוניאַציע; פֿאַקק שטעלונג, וואַקצינאַציע, אינאַקולאַציע, זאימ פֿונג; פֿאַסטער־וואַקציע, סטעריליזאַציע, דעזינ פֿעקציע, דיסאינפֿעקציע; אויסרייכערונג, דורכרייכערונג, פֿומיאַנאַציע; שיק־טעסט, וואַסערמאַן־טעסט אַאָ״ו.

אַנטיסעפטישע מיטלען; אַנטיסעפטיק, אַסעפטיק, פֿראַפֿילאַקטיק, פֿראַפֿילאַקסיס, פֿרעזערוואַטיוו; אַנטיטאַקסין, אַנטיקערפֿער, אַנטידאָט; דעזינפֿעקטאַנט, דיסאינפֿעקטאַנט; וואַקצין, סערום, קראַוואַיאַנקע, פֿאַקקמאַ טעריע, סראַוועטקע, סוראַוויצע; יאַדאַ פֿאַרם, יאַד, יאַדינע, אַייאַדין [א], קאַמ פֿער, קאַנפֿער, קרעאַזאַט, לייזן, צייטאַליזן, העמאַליזן, באַקטעריאַליזן, באַקטעריצידי, סולפֿע, פעניצילין אַאָ״ו < 427; סטעריליזיר־אַפֿאַראַט, אויטאַקלאַוו.

געזונט־אַפֿטייל, געזונטאַמט, באַרד אָו העלט [א]; געזעלשאַפֿט צו פֿאַרהיטן דאָס געזונט פֿון דער ייִדישער באַפֿעלקערונג, אָזע ורוסלאַנד, טאַו ופּוילן; קאַראַנטין, קאַלאַרי טער, קאַרדאַן־סאַניטער; דיעטיק, דיעטעטיק; סעראַפֿאַגיע.

דיעטיסט, דיעטעטיקער, היגיעניסט, סאַניטאַר; אימוניזאַטאָר, פֿאַקן־שטעלער, סטעריליזאַטאָר, דעזינפֿעקטאָר, דיסאינפֿעקטאָר.

קען מען ניט (איז שווער צו) מאַכן גאַנץ; דעם קראַנקן אַרט אַפֿילו אַ פֿליג אויף דער וואַנט; לייג אַ קראַנקן ווי (ווי) דו ווילסט, טוט אים אַלץ ווי; אַ קראַנקער לעבט פֿון קרענק; אַן אַרע־מאַן און אַ קראַנקער זינגען שטענדיק פֿקיף; איינער ווערט קראַנק פֿון איבערעסן, דער צווייטער פֿון ניט־דערעסן; דעם אַרעמאַנס פֿוטער־קובן און דעם גידיס קרענק הערן זיך ווייט; אַז די גידיס זאָכן האָבן די אַרעמע לייט וואָס צו קאַכן; ווען די עשירים קרענקען טוען זיי די אַרעמע לייט געדענקען; אַ שידוך טאָן און קראַנק זיין איז נאָר פֿאַר אַ גרויסן גבֿיר אַדער פֿאַר אַ גרויסן קבֿצן, אָבער ניט פֿאַר אַ מיטלמאַן; מען טאָר ניט הייסן אַ געזונטן זיך לייגן און אַ קראַנקן אויפֿשטיין; דריי מענטשן דאַרפֿן האָבן שמירה (מוזן ווערן אָפֿ־געהיט); אַ חתן, אַ פֿלה און אַ חוֹלה; המבֿקר חוֹלה נוטל אַחד מוששים מצֿערו; בעסער האָבן דעם קראַנקן אין דער וואַרעמער שטוב איידער אין קאַלטן גרוב; עס איז נישט אַ קיין ערגערס ווי ציינווייטאַג; קאַפֿ־דאַרעניש קומט פֿון פֿרות; בעסער אַ צד אין טיש איידער אַ טשאַד אין קאַפֿ; חש בראשו יעסוק בתורה; קנחת איז נישט קיין קרענק; מאַיאָווע קנחת איז גוט—פֿאַר יענעם—(אַז יענער זאָל עס האָבן); אַ מפה איז גוט—ביי יענעם אונטערן אַרעם; אַז די מפה האָט גוט אָנגעריסן עפֿנט זי זיך אַליין; אַ ייד, אַז ער פֿאַרמאַגט מערידן און אַ שָׁבֵר, איז ער פֿטור פֿון תקיעות און שְׁכָרִים; אַ געשוואַרענער מען אַלץ עסן; אַ געשוואַלע־נעם שאַט ניט; אַ הויקער האָט קורצע הענט און לאַנגע פֿיס; ווען פֿרייט זיך דער הויקער? אַז ער וועט אַ צווייטן (אַ גרעסערן); אַ מום איז קרום; בֿל מום רע־יעדער בעל־מום איז אַ שלעכטער; אַלע פֿאַרבעס אין באַד אַרין!—איך בין אָבער ניט קיין פֿאַרד; אַ פֿאַרד איז גרעסער פֿון אַ תּענית; אַ פֿאַרד מעג זיך קראַצן; אַ פֿאַרד טראַגט אין באַד אויך אַ יאַרמלקע; אַ פֿאַרד טאָר ניט זיין קיין ראש

נעריק, אומנערעוודיק, אומנארהאפטטיק;
 שעדלעך; קלעפיק, אַנשטעקיק; אומהייגעניש,
 אומסאָניטאַריש; סמיק, גיפטיק; פאַרסמט,
 פאַרגיפֿטעט; סעפטיש, טאַקסיש, מיאָמאַ
 טיש, עפידעמיש; פאַרדאַרבלעך, טייטלעך;
 אַנקרייטיק, גיטאימון, אָננעמיק, אָננעמעוודיק.
 וען אויך: ס 428.

424. פאַרבסערונג

ס: פאַרבסערונג, פאַריכטונג, פאַרגיטיקונג,
 רעמאַנטירונג אא"וו -י; רעפּאַרם,
 רעפּאַרמיום, רעפּאַראַציע; תקנה, תיקון;
 אויסבעסערונג, אַמענדמענט [אַ]; אייגעניק;
 מעליאַראַציע, אַמעליאַראַציע; סובלימאַציע;
 רעפּאַראַציע, רעפּאַראַטור; רעמאַנט, בְּדֵק
 הבית; פּאַפּראַזקע, פּאַטשינקע, צערייחקע;
 קאַרעקציע, קאַרעקטור, הַגָּהָה, תיקון־טעות;
 לאַטע, לאַטקע, פּליק [שׂיבֿיעֿישׂ]; קולטור,
 קולטור־טוונג, קולטור־טרענער; קולטי
 וואַציע; ציוויליזאַציע.

פאַרבסערער, פאַריכטער, רעמאַנ־
 טירער, פּיקסער [אַ], דאַקטער [שׂ]; לאַ־
 טוטניק; (אַ)מעליאַראַטאָר, קולטי־וואַטאָר;
 רעפּאַרמער, רעפּאַרמירער, רעפּאַרמאַטאָר;
 ליכטטרענער, קולטור־טווער, קולטור־טרע־
 גער, ציוויליזאַטאָר; קאַרעקטאָר, מַגִּיה,
 בעל־מַגִּיה.

וו: מאַכן בעסער; פאַרבסערן, אויס־
 בעסערן, אַמענדירן [אַ], (אַ)מעליאַרירן,
 קולטי־ווערן, באַאַרבסערן; פאַראַידלעך, אויס־
 אַידלערן, מאַכן פּינער; פאַרפּינערן, אויס־
 פּינערן, ראַפּינירן, ליטערן, סובלימירן, באַ־
 רייכערן; ציוויליזירן, הומאַניזירן; רעפּאַר־
 מירן; מחזיר למוטב זמן; אַרויפֿפּירן אויפֿן
 דרך הַקָּשֶׁר; אויסרייניקן די אויגיאַס־שטאַלן;
 פאַריכטן, צו רעכט מאַכן, מתקן זמן, פּאַ־
 פּראַווען; רעפּאַרירן, רעמאַנטירן, דאַקטערן,
 פּיקסן [אַ]; פאַראַרבסערן, פאַרפּראַווען, פאַר־

וו: זמן געוונט פאַר; זמן גוט פאַר; באַקומען,
 וויל באַקומען, פּאַליובען, פּאַנעווען;
 גוט טאָן; ליין זיך אין די בינער; גיט שאַטן,
 גיט פאַרשאַטן.

פאַרגלײַכונגען שאַטן ווי אַ קאָזאַק אַן
 עין־הַרע, ווי אַ ביסל ריצנאַייִל, ווי נאָך אַ
 גלעזעלע מַשקֶה, ווי (נאָך אַ ביסל) פאַרע אין
 באַד, ווי נאָך אַ פאַרדינסטל, ווי אַן איבעריק
 קערבל, ווי דעם רבינס אַ שמיצל, ווי אַן אַלטן
 מאַן אַ יונגע) ווייב.

אַפּהיטן דאָס געוונט; צווען זיך, פּילעווען
 זיך; פאַרהיטן אַ קרענק; שטעלן (שטשעפען)
 פּאַקן (כאַלערע אא"וו); וואַקצינירן, אימוני־
 זירן, דעזינפּיצירן, דיסאינפּיצירן, דעזינפּעק־
 טירן, דיסאינפּעקטירן; אויסרייכערן, דורכ־
 רייכערן, פּומיגירן; סטעריליזירן, פּאַסטערי־
 זירן.

אַדי: געזונט, געזונטנציק, געזונטגיביק,
 פּוחות־גיביק, ווילטענדיק, גוטטוענדיק;
 נעריק, נערעוודיק, ינאַרהאַפטיק; פאַר־
 דילעך, אומשעדלעך; היגעניש, סאַניטאַריש,
 טאַניש, אימון, פּראַפּיליטאַטיש - ס.

פּראַז: עס קען גיט פאַרשאַטן; עס איז גע־
 וונט צום הויקער; אַוודאי אַ שטיק געזונט;
 דוד המלכס קאַלדרע, בועזעס שרעק, יהודהס
 טעות און צל־פּחדס טעכטער.

וען אויך: היילונג 426, רפואה 427.

423. געזונט־שעדלעכקייט

ס: אומגעזונטקייט, אומנעריקייט, שעדלעכ־
 קייט אא"וו - אדי.

וו: זמן אומגעזונט, זמן שעדלעך - אדי; זמן
 אומנעריק אא"וו - אדי; האַבן אַ האַפֿט
 ווי פאַרעווער באַרשט; שאַטן, פאַרשאַטן;
 שעדיקן דאָס געזונט; ליין זיך אין מאַגן; גיט
 היטן דאָס געזונט; גיט אַכטונג געבן אויף זיך;
 פאַרלָזן אַ קרענק; זין אַ ווילן אויף זיך אַליין.
 אַדי: אומגעזונט; אומפאַרדילעך; אומ־

אלטווארגער, שמאטערקליבער, שמאט-
ניק, שמאטעלייניק, שמאטשאוש, קאדערניק,
דושאנקדילער [אמ]; שעדיקער, קאליע-
מאכער, שאדןמאכער, שאדןאנטווער, שאדן-
ברענגער, שאדןווינקל, שקאדניק ל"ג שקאד-
ניצע, איבערפירער; שנאפער, סנאפער, הא-
דער, טיראן, טארעס, משחית, מוּזיק, פֿאַר-
דארבער; שפּיל־פֿאַרדאַרבער, שפּאַס־פֿאַר-
דארבער אא"וו.

וו: ווערן ערגער; פֿאַרערגערן זיך, פֿאַר-
ערגערט ווערן, אַרונטערקומען; גיין באַרג
אַראַפּ; ווערן ערגער און ערגער; גיין פֿון
שלעכט צו ערגער < 496; קאליע (פֿלד) ווערן,
פֿפּרה ווערן, מכולה ווערן; אַטראַפֿירן; דע-
גענערירן; צעלייגן זיך, יאָפֿלייזן זיך; אַמיר
געבראָכן ווערן, יצונויפֿברעכן, יצוואַמענ
ברעכן; פֿונאַנדערפֿאַלן, צעפֿאַלן ווערן (אויף
שטיקער, אין שטיקער); פֿאַלן שטיקערווייז;
וסחורתי צעקריכן; צעקריכן אונטער די פֿי-
גער (אונטער די הענט).

שימלען, פֿאַרשימלט ווערן; פֿוילן, דורכ-
פֿוילן, צעפֿוילן, איבערפֿוילן, שילפֿן; ווערע-
מען; וציין + אויספֿאַרצן; צעפֿרייעט ווערן;
פֿאַרזשאַווערט ווערן, זשאַווערן, יראַסטן,
דורכזשאַווערן, דורכראַסטן, פֿאַרגרינען;
אויסעסן, צעעסן; צעעסן ווי ווערעס, ווי ראַצן,
ווי שטורעס, ווי פֿאַצוקעס; דורכעסן, דורכ-
פֿרעסן; אויסברענען; צעטאַטשען.

אַפֿבלייען, פֿאַרבלייען; אַפֿצוהיטען, פֿאַר-
צוהיטען; פֿאַלבן, פֿאַרפֿאַלבן, פֿאַרפֿאַלבט
ווערן; וועלן, פֿאַרוועלן, פֿאַרוויאַלען;
וויאַנען, וויאַניען, פֿאַרוויאַנען; אַמנדאַרן,
אַמנעריקענען אא"וו < 118.

אַפֿבליאַקירן, אַפֿבליאַקעווען, אַפֿקריכן,
אַפֿשיסן; ליינען, לינייאַען; גערונען ווערן;
פֿאַרצוקערן זיך, פֿאַרצוקערט ווערן; איבער-
פֿירן; פֿאַרדומפֿן ווערן, פֿאַרשטונקען ווערן;
אַפֿניצן (אַפֿניצן) (וויך), אויסרייבן (וויך); טעפען
(וויך), טרעפען (וויך), טריפען (וויך); אויס-

לאַטען, (פֿאַר)צירעווען, (פֿאַר)צערעווען,
פֿאַרערעווען, פֿאַרנייען; מאַכן קאַרעק
ציעס; קאַרעקטירן, קאַרעגירן, קאַריגירן,
מגיה זיין.

ווערן בעסער; רעפֿאַרמירן זיך; האָבן
(געפֿינען) אַ תּיקון אא"וו < 593.

פֿראַז: וואָס באַדאַרף מען האָניק, אָו צוקער
איז זיס.

שפּר: עושה תּדשותּ—בעל־מלחמותּ.

זען אויך: באַנימען < 426.

425. פֿאַרערגערונ

ס: פֿוילקייט, צעפֿאַלנקייט, טוכלעקייט
אא"וו < איר; פֿאַרערגערונג, פֿוילונג, פֿאַר-
דאַרונג אא"וו; אונטעררייס, אינבראָך,
יצוואַמענברוך, צעפֿאַל אא"וו < וי; חורבן;
אונטעררייס־אַרבעט, שעדיקערע, דעמאָ-
ראַליזאַציע, דעקאָדעניז, דעגענעראַציע,
דעגראַדאַציע, אַטראַפֿיע, אינקובאַציע;
פֿאַרסמונג, פֿאַרגיפֿטונג, דענאַטוראַציע; אינ-
פֿעקציע, קלעפֿונג, אַנשטעקונג, אַנשטעקעניש;
פֿאַרווונדונג; שאַדן, רעה, קילקיל, תּיקלה,
(ה)לום, שקאָדע.

פֿוילקייט, פֿוילעניש, פֿוילעכץ, גיליע,
גיליע, ווערעסגעפֿרעס; פֿוילשטאַף, הומוס;
שימל, מוכל; זשאַווער, ראַסט, רושאַ, איר-
זשאַ, גרינשפּאַן; אַיזן־זשאַווער, ברויטזשאַווער,
געוויקסן־זשאַווער, יפֿלאַנצן־זשאַווער אא"וו.
חורבה, מפֿולת, אַינפֿאַל, רוזנע, פּוסטקע;
ורוב; תּרסה־גיישבר, ש־ריפֿלי; בראַך אא"וו
< 407; אַלטע שקראַנדלע, טאַרעדליקע;
מוכפֿעץ; חולס־נאָו.

ליאַך, האַדער, קאָדער, טאַדער, לאַפֿ-
סערדאַק, ליעלייער, כלאַמידע, (ס)פֿאַדעס,
לאַכמאַן, שמאַטע, טראַנטע, לאַפענע,
לופֿעטע, טריאַפֿקע, פֿעצן, לאַכע, אַנעצע,
אַנעטשע; אַלטהאַרג, כלאַם, לומפֿן, סטאַ-
רוזנע, דושאַנק [אמ].

ראַסט, פֿאַראַרמאָסטעט; צעפּרײַעט; אויס־געגעסן, דורכגעגעסן; צעוועסן ווי פֿון ווערעם, ווי פֿון פֿראַנצן; דורכגעפֿרעסן, צעטאַטשעט. אָפּגעבלייט, פֿאַרבלייט; אָפּגעצוויטעט, פֿאַרצוויטעט; פֿאַרפֿאַלבט, פֿאַרוועלדקט; וויאַלע, פֿאַרוויאַלעט, פֿאַרוויאַנעט; איינ־געדאַרט, איינגעטריקנט אַזױ"ו - 118; אָפּגע־בליאַקעוועט, אָפּגעבליאַקירט, געליינאַעט, אָפּגעשאַסן, אָפּגעקראַכן, דיסקאַלאַרירט; מאַכרעסדיק; פֿאַרגעלט, פֿאַרגריינט; ורע־טערן טעלטישיק, פּילטישיק פּילציק, פעלטישיק; ווערעמדיק; [פוטער] יעלעקע, מוכליק; דומ־פּיק, פֿאַרדומפּעט; טוכלע, פּריטוכלע; גערונען, פֿאַרצוקערט, איבערגעפֿרוירן; אָנגעשמעקט, פֿאַרשלאַגן, אָנגעשלאַגן, צוגעשלאַגן, ווערינג פֿאַראַיילעצט, פֿאַרשטונקען, פֿאַר־עִיפּושט; איבערגעשטאַנען, פֿאַרשטאַנען; אַלטיגעבאַקן; פֿאַרלעגן, פֿאַרלעגערט, צר־געלעגערט; אויסגעדראַשן, אָפּגעדראַשן; אָפּגעלעבט, פֿאַרעלעטערט; געניצט, סעקאַנד־גענידק [אם]; אָפּגעניצט, אָפּגענוצט, אויסגע־דינט, אויסגעשפּילט; צעטראַגן, אָפּגעטראַגן, אָפּגעכוימערט, אָפּגעכוימלט, אויסגעטראַגן, אויסגעטראַטן, אויסגעריבן, אָפּגעבאַרעט, אָפּ־געפֿאַרן, צעפֿאַרן; צעלעכצט, צעשאַטן (ווי אַ פֿאַס); צעקראַכן, צעפֿאַלן; צעשעדיקט, איבער־געפּירט; צעקאַלעטשעט, פֿאַרוונדט, פֿאַר־וונדעט; צעפּאַטשקעט, צעפּטרט, צעהרגעט, אָפּגעקלאַגט, באַגראַבן אַזױ"ו - 11; צעשניטן, צעבראַכן, צעברעקלט אַזױ"ו - 107.

פֿראַצן: פֿאַרברענט די שטוב און ער קלאַגט אויף די שינדלען; וואָס וויינטט אויפֿן נייעם שוואַרן, אָו פֿון דער גאַנצער פֿור איז אַ תּל געוואָרן?; קומט מאַלע און מאַכט קאַלע; די הויט רייסט אויף אים.

שפּר: קאַלע מאַכן קען אַ קאַץ אויך אַזױ"ו - 414; דער שאַרבן וועט שוין שאַרבן דיקער גיט ווערן; אַ שפּרייכלי טאַר מען אין שטוב גיט האַלטן; צוליב צווי פּענצטער

טריפּלען (וויך), טרימפּלען (וויך), דריבלען (וויך); אָפּבאַרען (וויך); צעפֿאַרן (וויך); אויס־טראַגן (וויך), אָפּטראַגן (וויך), צעטראַגן (וויך); אויסטראַנושירן (וויך); אויסטרעטן (וויך); אָפּ־זעצן וויך; אָפּפֿאַרן, אָפּדינען, אויסדינען.

מאַכן ערגער: פֿאַרערגערן, שאַטן; שפּרינגען פֿון פֿייער (בריק) (און) אין וואַסער; קאַלע מאַכן, מקלֿקלֿ זיין, מכֿה זיין; מכֿה מאַכן, פֿאַרדאַרבן, פּוגם זיין; אַנטאָן שאַדן; גיין אין שאַדן; (צע)שעדיקן, מאַכן צו שאַדן; אָנשקאַדיען; האַבן לידיקע הענט; צע־פּאַטשקען, צעקאַלעטשען, פֿאַרקריפּלען [אם]; פֿאַרוונדן, ראַנירן, ראַניען; איבערפּירן, באַגראַבן, אָפּקלאַגן, צעפּטרן, צעהרגען, צעטעכערן, צעבערקען, צעגאַוויאַגען, צע־דרינדזשען, *צעקאַקן; צעשניידן, צעברעכן, צעפיצלען אַזױ"ו - 107; מאַכן אַ מחק (אַ תּל); מאַכן אַש און באַטע פֿון; תּחונה מאַכן, צו רעכט מאַכן; מאַכן אַ (דעם אַמתן) תּכלית פֿון; צו רעכט מאַכן ווי דער בעֿד־בר דעם מלֿמד; פּאַשפּעטן; פֿאַרשערן, פֿאַרשניידן, פֿאַרפֿושן; צערעפען; דעוואַרגאַניזירן, דיס־אַרגאַניזירן; דיסקאַלאַרירן; פּונאַנדערנעמען, אונטעררייסן, אונטערמינירן, אונטערמינעווען; געשעפּטן אַרונטעראַרבעטן; אָפּסמען, פֿאַר־סמען, פֿאַרגיפּטן, דענאַטורירן; אינפּיצירן, פֿאַרקלעפּיקן, אָנשטעקן, איינשטעקן, פֿאַר־פעסטן; פֿאַרשטערן די שימחה; אַראַפּפּירן פֿון (גלֿיכן) וועג; דעמאַראַליזירן; ברוטאַלי־זירן; דעגראַדירן; פֿאַרפּראַסטעווען, פֿאַר־פּראַסטערן.

אַדי: פֿאַרערגערט, קאַלע, מכֿה(דיק), פֿאַרדאַרבן, דעגענערירט, אַטראַפּירט; חורבהדיק, מפּולתדיק, שפּרייכלידיק; שמאַ־טעוואַטע, טראַנטעוואַטע; שימלדיק, פֿאַר־שימלט; פּויל, פֿאַרפּוילט, צעפּוילט, דורכ־געפּוילט, איבערגעפּוילט, פרעל, פֿאַרגוילעט, ציין * אויסגעפֿאַרצן, * אויסגעפֿאַרצט; זשאַ־ווערדיק, יראַסטיק; פֿאַרשאַווערט, פֿאַר־

ווערן (ווי) פון טויט לעבעדיק; קומען צוריק צום לעבן; ווייטער לעבן; אויפשטיין פון קבר, אויפשטיין תחית המתים; איבערגעבוירן ווערן, הידערגעבוירן ווערן, רעגענעריין; באנייט ווערן, נתחדש ווערן; קריגן נייע פוחות (ניי לעבן); ווערן אן אנדער מענטש; פילן זיך ווי אן אנדער מענטש.

אפראטעווען (וויך), אפתייהן (וויך), אפתייהן טשען (וויך), אטחיהן (וויך), מחיה זיין (וויך); פרייט אפאטעמען, אויפעטעמען, אויפ־אטעמען; אפכאפן זיך, אפטשוכען זיך; אפ־פרישן זיך, דערפרישן (וויך), אויפפרישן (וויך); דערקויקן (וויך), פאטייטען (וויך); באנייען (וויך), מחדש זיין (וויך); פאריינגען (וויך), פאר־יינגערן (וויך); פאריינגערט ווערן, יונג ווערן; רענאזירן; אויפריכטן; באלעבן, אפלעבן, אויפלעבן; ברענגען צוריק צום לעבן; אפ־מינטערן, דערמינטערן; אפרופן (אפשרייען) פון טויט; דערהאלטן די נשמה; אויסקורירן (וויך); געזונט מאכן; רעאקטיווירן; געבן (ארבייגעבן) ניי בלוט (נייע פוחות, א נייע נשמה); ניי באלעבן; צוריקרופן צום לעבן; מאכן פון טויט לעבעדיק; מחיה מתים זיין.

ווידער אויפבויען, ווידער אויפשטעלן, צוריק אויפשטעלן; ובאדן רעקלאמירן; רע־קאנסטרוירן, רעסטארוירן; רעעטאבילירן, ווידער אנפירן; רעארגאניזירן; רעהאבילי־טירן; צוריקשטעלן אין אמת; אויפשטעלן פאר די אויערן; געשעפט איבערטאן קלאָרע וועש.

אדי: היילעוויק, יהילבאר, יהיליאם; געזען, באנייט, ניי באלעבט, רעגענערייט, רענאזירט אאוואו; דערקוויקנדיק, דערפרישנדיק אאוואו - י. צוריק אפ די גייען אפ די בייער; עס ווערט ליכטיק אין די אויגן; עס ווערט א ליכט אין די אויגן; א נייע פלע איז אויף אים אויסגעוואקסן; א נייע הויט איז אויף אים געוואקסן (געקומען); א נייע הויט האט זיך אויף אים

מאכט מען נישט תרוב דעם גאנצן בנין; איבער א צויקל זאל מען קיין העמד ניט קאליע מאכן. ווען אויך: צעשטערונג 107, אומריינקייט 416.

426. היילונג, באנייגונג

ס: היילונג, געזעזונג, באנייגונג, דערפרישונג, באלעבונג, אויפריכטונג אאוואו - י. רפואה, רפואה שלמה; פיקוחנפש; נאכקור; פאפראווקע, קאנאואלעסצעניץ, רעקאנאואלעס־צעניץ; תקומה, תחית המתים, רעזורעקציע; אנאביאו; רענעסאנס, רעגענעראציע; פאליניגעזעזעזיס, נייגעבויר, נייגעבורט, איבערגע־בורט, ווידערגעבורט; צווייטע יוגנט; רע־נאוואציע, רעקאנסטרוקציע, רעסטאוראציע, רעהאביליטאציע, ובאדן רעקלאמאציע.

געזונט־ווערנדיקער, געזעזער, קאנאואלעס־צענט; געזונט־געווארענער, רעקאנאואלעס־צענט; דערווענער (פון טויט); איבערגע־בויענער, איבערגעבורטער [סאמ].

וו: מאכן (ווערן) ניי (ווי געזעזען); היילן (וויך); אויסהיילן (וויך), פארהיילן זיך; נחונדן פארשטארן זיך, פארסטופען זיך, פארוואקסן; נקרעניקן אויסשטיין זיך, נאכלאזן; אפארעבן קען, איבערקרעניקען; אפמאזלען, אפפאקן; געזונט ווערן, געזעזען ווערן, געזעזונט ווערן נישט, געזעזעזט ווערן [סאמ]; געהיילט ווערן; דורכקריכן, איבערקומען, אויפקומען; קומען (צוריקקומען) צו זיך (צו די פוחות); בע־סערן זיך, פארבעסערן זיך, פארייכטן זיך, פאפראווען זיך; פארלאטען (פיקסן [סאמ]) דאס געזונט; שטארקן זיך, קרעפטיקן זיך; קאנאואלעסצירן, רעקאנאואלעסצירן; צוריקקרייגן (צוריקגעווינען) די פוחות (דאס געזונט); אויפ־מאכן אן אויג; עפענען די אויגן; דערווען דעם טאג פאר די אויגן; שטעלן (צוריקשטעלן) זיך אויף די פיס; אויפריכטן זיך, ווידער אויפ־שטיין, האבן א תקומה, אויפגעריכט ווערן; אויפלעבן, אפלעבן; ווערן א לעבעדיקער;

האָמעפּאַטיע, אַלפּאַטיע, הידראָ-
פּאַטיע, עלעקטראָפּאַטיע אַזױן; היפּנאָ;
מאַנעטיום; גלויבן־קוראַציע, קריסטלעכע
חיסנשאַפּט, עדיזיום, קועיום.

אַפּעראַציע; מאַגן־אַפּעראַציע, גאַסטראָ-
טאָמיע; גירן־אַפּעראַציע, נעפּראָקטאָמיע
אַזױן; קרימינעלע אַפּעראַציע; קינסטלעכער,
קרימינעלער, אומגעזעצלעכער אַבאָרט;
אַמפּוטאַציע; טרעפּאַנאַציע, טאַמפּאַנאָש,
טאַמפּאַנאַד; בלוט־פּאַן, בלוט־אַזונג, אָדער
פּאַן, ווענעסעקציע, פּלעבאַטאָמיע.

הייל־אַנשטאַל, קוראַנשטאַל; הייל־פּונקט,
מעדפּונקט; שפּיטאַל־פּר שפּיטאַל, שפּר-
טעלער; האָספּיטאַל [אַ], קראַנקהויז, בית-
(ה)־חולים, לאַזאַרעט, באַגליציע, ביקור־חולים,
הקדש; רויטער קרייץ, רויטער מן־דוד,
רויטע האַלבע־פּלענע; ספּעציעלער שפּיטאַל;
קינדער־שפּיטאַל, קימפּעטאַרין־שפּיטאַל
אַזױן; לעפּראָזאַריע; אַמבולאַטאָריע, דיס-
פּאַנסער, דיספּענסערי [אַ], קליניק, פּאַל-
קליניק; ערשטע־הילף־סטאַנציע; פּעלד-
לאַזאַרעט, פּעלד־שפּיטאַל; שפּיטאַל־שיף;
משוּע־הויז, דול־הויז, מאַנהויז, נאַרנהויז,
פּיאַרן־הילף; פּאַלאַטע, וואַרד [אַ]; איזאַ-
לאַטאַר; קראַנק־זימער; אַנאַטאָמישער טע-
אַטער, אַפּעריר־זאַל, אַפּעראַציע־זאַל;
אַפּעריר־טיש, אַפּעראַציע־טיש; אַמבולאַנץ,
אַמבולאַנס, שפּיטאַל־וואַגן, קעטשל, פּאַנגאָ-
טאַחיע, סקאַראָפּאַמאַשט; די טראַג, טראַג-
בעטל, טראַגע, סטרעטשער [אַ].

אַפּטיק; אַפּטיק־קראַם, אַפּטיק־סקלאַד,
נאַסע אַפּטיק, דראַגסטאַר [אַ]; רעצעפּטור;
רעצעפּט־בוך.

קוראַרט, ספּאַ, באַד־פּר בעדער;
וואַרעמבאָד־פּר וואַרעמבעדער; הייל־קוואַל,
מינעראַל־קוואַל, גיזער, ברונעם, שפרודל;
קורהויז; באַדסעזאַן; קורס; געוונט־עוואַרט;
רוהויז, אַפּרוהויז, סאַנאַטאָריע; [אַ] סאַנאַ-
טאָריום, סאַניטאָריום; סאַלאַריום.

אַגעצויגן; גּוּא וּלְאָ לַעֲפָרָא; החיור עטרה
ל'ישינה.

וען אויך: רפואה 472, ור 442, פאַרלײַכטערונג 513.

427. רפואה

ס: מעדיצין, דאָקטאָריע, דאָקטער, הייל-
קונסט, חכמת־הרפואה, היפּאָקראַטיסם;
הייל־קראַפּט; (מעדיצינישע) פּראָקטיק; כּי-
רוגיע, סוירדושערי [אַ], חכמת־הניתוח;
אַרטאָפּעדישע כּירורגיע, פּלאַסטישע כּירורגיע
אַזױן; זאָפּלאַסטיק; פּסיכיאַטריע; אַרטאָ-
פּעדיק, אַרטאָפּעדיע, אַרטאָפּראָקסיע; פע-
דיאַטריע, פעדיאַטריק; כּיראָפּאַדיע; אַב-
סטעטריק, אַקושעריע, אַקושאַרערי, אַקו-
שערסטווע; דענטיסטיק, דענטיסטער; כּירור-
גישע דענטיסטער; וועטערינאַריע;
אַפּטיקערי, פּאַרמאַציע, פּאַרמאַצעוטיק;
פּאַרמאַקאָלאָגיע.

אַרומקוק, באַקוק, אונטערוכונג; דיאַגנאָז,
פּראַגנאָז; דיאַגנאָסטיק, פּראַגנאָסטיק; באַ-
האַנדלונג, קוראַציע, אַרומאַנג; אַנעסטעזיע,
לאַקאַלע אַנעסטעזיע; טראַנספּווע; מאַסאָז;
אַינער־בונג; אינשפּריצונג, איניקעציע; אַרד-
גירונג, פּאַראַרדענונג.

היילונג, קוראַציע, יקור; טעראַפּיע,
טעראַפעוטיק; פּסיכאַטעראַפּיע, נעווראָטע-
ראַפּיע, אַרנאַנאַטעראַפּיע, פּנעוומאַטעראַפּיע,
סערום־טעראַפּיע, עלעקטראַטעראַפּיע,
ראַדיאָ־טעראַפּיע אַזױן; קימפּ־קוראַציע,
מאַסאָז; לופּט־קוראַציע, אַעראַטעראַפּיע;
באַד־קוראַציע, באַלנעאַטעראַפּיע; ים־באַד,
מינעראַל־באַד, שוועבלבאַד, איינבאַד, זאַמ-
באַד, לופּטבאַד, ווּנבאַד, בלאַטעבאַד, בלאַטע-
וואַנע, זיצבאַד, זיצוואַנע, פּוסבאַד, פּוסוואַנע
אַזױן; מילך־קוראַציע, טרויבן־קוראַציע,
אויבס־קוראַציע; וואַסער־קוראַציע, הידראָ-
טעראַפּיע; אַרבעט־טעראַפּיע, באַשעפּטיקונג
טעראַפּיע; פּאַרמאַקאָטעראַפּיע; ריקוראַציע,
הונגער־קוראַציע אַזױן; נאַכקוראַציע.

נעויע; גלויבערזאלץ, ביטערזאלץ, ענגליש
 זאלץ, עפסאם-זאלץ; זיידליץ-פולחער;
 ברעכמיטל, ברעך-מעדיצין, אינזלוחין, איפע-
 קאקואנא; ווערעמקרויט, ווערעמקרויט-איל, ווערעם-מיטל, ווערעם-פולחער, ווערעם-
 צוקערל, ווערעמטיי; שוויצער טיי, ביטער-
 וואסער, בליי-וואסער, רייז-וואסער, לאַרבער-
 וואסער, צימרינ-וואסער, רויך-עסיק, ברוסט-
 זאפט, אַלְוואַזאַט; קרימעטאַרטערעם; באַר-
 וואסער, באַרנע (וואַסער), באַראַקס, בורע;
 שפרודל-וואסער, עמס-וואסער, ווישוואסער
 אאו"ו; סענעבליטער, צענעס, סענעס;
 קאלאָמל, פֿראַנגוואַל; טראַן, פֿישטראַן,
 י טראַן, פֿישאיי, לעבערטראַן; הלשטראַפנס,
 חלשות-טראַפנס, יום-כיפור-טראַפנס, האַרצ-
 טראַפנס, האַרצשטאַרק, האַרבשטאַרק,
 האַפמאַן-טראַפנס, וואַלעריאַן-טראַפנס, וואַ-
 לעריאַנקע; מענטע-טראַפנס, מיאַטקע-
 טראַפנס, מענטע, מיאַטע, מענטאַל; אַמאַניאַק,
 אַמיאַק, שלאַקוואַסער; קאַרבאָל-זייערס,
 ספירט, כלאָר; יאָד, יאָדינע, אַייאַדין [א];
 יאָדאָפֿאָרם, לינאַל, ליזאַפֿאָרם, כינאַסאָל, ליסי-
 טערין, קאַנפֿער, קאַמפֿער; באַרם, קאַלציום,
 אַטראַפֿין, בעלזאַדאַנע; אַספירין, אַנטיפירין,
 אַנטיפֿעברין; כינע, כינין; עטער, זיפֿיר, קאַ-
 קאָן, מאַרפֿיום, מאַרפֿין, אַפֿיום, נאַוואַקאָן;
 סורפֿע, פעניצילין; נאַרקאָו, נאַרקאָטיק,
 פֿאַרטויב-מיטל, באַטויב-מיטל; שלאַפֿמיטל,
 שלאַפֿמיצל [ש], שלאַפֿטרונק, שלאַפֿגעטראַנק,
 אַדאָלין; קעגנליפֿט, אַנטיקערפֿער, אַנטידאָט,
 אַנטיטאַקסין; מאַלעין, אינסורלין אאו"ו;
 קאַפֿסל, קאַפֿסולע, קאַפֿקע, אַבלאַט(ע);
 פֿילך-שאַכטל; מעדיצין-פֿלעש(רבוטל).
 שמירעכץ, זאַלץ, מאַשטש, מאַסט; באַל-
 זאַם, זאַלביאיי; וויסזאַלץ, ברויזאַלץ, ציניק
 זאַלץ, שאַרע מאַשטש, קאַטשקע-פֿיסל, בליי-
 וויסזאַלץ, קיינזאַלץ, ווינזאַלץ, באַזיליקאַן,
 מעקאַ-באַלזאַם, קאַנאַדע-באַלזאַם, פֿאַדעל-
 דיגע, אַפֿאָדעלדאַק, זאַחלֿקע, זאַחלֿקאַקע,

ואינסטרומענטן סטעטאַסקאָפּ, אַטאַ-
 סקאָפּ, לאַרינגאָסקאָפּ, נאַסטראַסקאָפּ, ציסטאַ-
 סקאָפּ אאו"ו; סטעטאַגראַף, נאַסטראַגראַף,
 עלעקטראַקארדיאָגראַף אאו"ו; סטעטאַ-
 מעטער, אורינאַמעטער, קאַטעטער אאו"ו;
 שפּריץ, שפּריצער, שפּריצאַחוקע, איניקעטאַר;
 איריגאַטאָר; מאַנדפֿאַמפֿע; קאַנע, קלוייע-
 פֿאַמפֿע, קליסטיר, קריסטיר, קליסטער; אר-
 רינאַל, נורינאַל, רינאַל, אורינפֿלאַש; [כירורגיע]
 מעטראַטאַם, פֿלינט, לאַנצעט, סקאַלפֿעל,
 ראַספּאַטאַריום, זאַנד, טורניקעט, טראַקאַר,
 אַסטעאַקלאַסט; [דענטיסטיק] מוילשפיגעלע,
 נערוואַדל, נערוך-בויערער, צאַך-בויערער;
 אַרטיקולאַטאָר.
 [רפואות] רפואה, תרופה, מיטל, הייל-
 מיטל, הייל; סגולה - 615; מעדיצין, דראַג
 [א]; מיקסטור, מעדיקאַמענט, פּרעפּאַראַט;
 רעצעפט, פּרעסקריפּציע [א]; אויסגעפרווחטע
 רפואה, רפואה בדוקה; ביי רפואה; קנאַפע
 רפואה, קאַלטע רפואה; קאַלטע פּריפּאַרקעס;
 באַבסקע רפואה; אוניווערסאַל-מיטל, פּאַ-
 נאַצעע; אינטערנע מעדיצין, אינפּווייע.
 פֿאַרהיט-מיטל, פּרעווערוואַטיוו, פּרע-
 ווענטיוו, פּראָפֿילאַקטיק אאו"ו - 422; קעגנ-
 מיטל; ערשטע-הילף-מיטלען; האַלבלמיטל,
 פּאַליאַטיוו; העלפֿמיטל, הילפֿסמיטל; באַ-
 רויקמיטל; מילדער-מיטל, פֿאַרלֿיכטער-
 מיטל, לינדער-מיטל; שטאַרקמיטל, שטאַר-
 קונגסמיטל; סטימולאַנט; טאַניק, לאַבונג,
 האַרצחוקונג, אַ היילונג צום האַרצן; סאַלץ,
 פּיועם; וואַסערל, וועסערל, טרענקל, אַיני-
 נעמעניש, טראַק; שווענקעכץ, נאַרלֿ-וואַסער;
 אינרייבעכץ, לינימענט; עליקסיר, עקס-
 טראַקט, (ע) סענץ, פּיל, פּילולע, פּאַסטילקע,
 פּלעצל; פּראַשיק, פּולחער, פּוידער [א].
 [מינים רפואות] אַפּפּיר-מיטל, אַפּפּיר(ונג),
 לאַקסיר(מיטל), לאַקסאַטיוו, פּוויק [א]; ריצני-
 אַיי, אַליעמאַריצין, אַלייק, קאַסטאַראַיי, לאַ-
 קאַסטאַרקע; ווינער טרענקל; מילך-מאַג

אָפּטיר, פֿאַנטענעל; פֿאַפּיס; גליצערין, וואָר
ווערן.
באַנקעס, קעפּ; טרוקענע, נאַסע, געהאַקטע
באַנקעס; פּיאָוקעס, [ריאַל] פּיויקעס, פּיאָוקעס;
שפּאַנישע פֿליג; פֿלאַסטער, פֿלאַסטער;
אַנרייס-פֿלאַסטער, אַנקלעפּ-פֿלאַסטער;
ציקוטן-פֿלאַסטער, מיליטן-פֿלאַסטער, מעלי-
פֿאַטן-פֿלאַסטער, פּוסקן-פֿלאַסטער, יאַכך
פֿלאַסטער, ענגלישער פֿלאַסטער, מירע-
פֿלאַסטער; זענעפּט-פֿלאַסטער, פֿאַרשטיצע-
פֿלאַסטער, פֿאַרשטיטשניק, מאַסטאַרד-פֿלאַסט-
טער [אַיס], סינאַפּיום, סינעפּיומע, זינעפּיומע;
זיפּלאַסטער, זינעפּלאַסטער, בלאָזן-פֿלאַסט-
טער, הינעראויג-פֿלאַסטער אַזו"ו; קאַמ-
פּרעס; קאַרטער, וואַרעמער קאַמפּרעס;
פּריפּאַרקע, קאַטאַפּלאָמע; צעפּל, פּיכטל,
קנייטל; פּענכער, בלאָז, פּוכיר, פּאַכער,
פּאַנכיר; וואַרעמפּלאַש, האַטוואַטער-באַטל
[אַיס]; אַינזון-וואַטע, ליגאַטור; באַנדאַזש, בינדע,
בינט, שלייג; בראַכבאַנד, בראַכבענדל, בראַכ-
גאַרטל, *קילעביענדל; באַנדע; קינסטלעך
אויג; זעגעמאַכטער פּוס; פּראָטעז; [ציין] קרוין,
פּילונג, בריק; אַרײַנגעשטעלטע (פּאַלשײַ) ציין.
דאַקטאָר, דאַקטער, יאַקטער [שׂ]; זאַרצט;
[קל] רעפּטיאַק, שפּאַלט; דלד [קאַפּשׂ]; דאַקטאָר-
מעדיצין, דאַקטער מיט די ציין [שׂ]; מעדיקער,
מעדיצינער, טעראַפּעוועט, עסקולאַפּ, קאַ-
נעוואַל [שׂ]; ווונדער-דאַקטאָר; פֿיבדאַק
טאָר, אייבערדאַקטאָר אַזו"ו; אַלגעמיינער
דאַקטאָר, דזשענעראַל-פּראַקטישאַנער [אַיס];
אַמבולאַנץ-דאַקטאָר, אַמבולאַטאָר; אַרדיר-
נאַטאָר, קאַנסולטאַנט, אַסיסטענט; אינטערן;
מעדיצין-סטודענט; ספּעציאַליסט, מומחה,
רופּא מומחה; אינטערניסט; דיאַגנאָסטיקער;
אויגן-דאַקטאָר, אַקוליסט; אויערן-דאַקטאָר,
אַטאָלאָגיסט; פֿרויען-דאַקטאָר, גינעקאָלאָג;
קינדער-דאַקטאָר, פעדיאַטער, פעדיאַטריסט;
פּסיכיאַטער, אַלעיניסט; גערון-ספּעציאַליסט,
גערואַפּאַטאַלאָג; אַרטאָפּעד, כיראָפּאַדיסט

פֿעלדשער, פֿערשעל, פֿיזיער [שׂ],
רופּא; [קל] פּערדוואַק, פּערדיאַק, פּערדאַק,
פּערדולע; פֿאַ [קאַפּשׂ]; קאַנעמאַכער, קלייע-
פּאַמפּע-מאַכער; רופּאיונג; מאַסאַזשיסט(קע),
*רייבער; באַנדאַזשיסט; וואַרטער, וואַר-
טאָרין, (אַפּ) וואַרטערין, וואַרטערקע, זווער-
טערין, זווערטערקע, וואַרטספּרוי, קראַנקן
וועכטער; זוועערין, זוועערקע; שוועסטער,
קראַנקן-שוועסטער, באַרעמאַרציקע שוועס-
טער; נויס [אַיס]; שפּיטאַל-דינער; בלוט-
געבער, דאַגאָר [אַיס].

וועטערינאַר, פֿעטער נאַר [שׂ]; פֿערד-
דאַקטער, קאַנעוואַל, קאַנאָוואַל; הונטדאַק-
טער.

אַפּטייקער, פּראָוויזאָר, רעצעפּטמאַכער,
פֿאַרמאַצעוועט, פּאַצעיווער [שׂ], דראַגיסט [אַיס];
פֿאַרמאַקאָלאָג; [ויסלאַן] אַפּטייקער-שילער,
אַפּטייקער-געויהילף.

וו: היילן, קורירן, דאַקטערן, באַהאַנדלען;
אַרומקוקן, באַקוקן, אונטערווכן; אַרדיר-
גירן; אויסהערן, אַסקולטירן; נעמען דעם
פּולס, טאַפּן דעם דלפּ (ידעם דלפּק); דיאַג-
נאָסטיצירן, שטעלן אַ דיאַגנאָז; פּראָגנאָסטי-
צירן; קאַנסולטירן, אָפּהאַלטן אַ קאַנסיליום,
אַסיסטירן; פּראַקטיקירן, פּראַקטיצירן;
ספּעציאַליזירן זיך.

פֿאַרשׂיבן (געבן) אַ רפּיאה (אַ רעצעפּט
אַזו"ו); אויסרייניקן, פּורגירן, קליסטירן;
געבן (אויף) אָפּצופֿירן, געבן (אויף) צו שוויצן

באַנקעס, קעפּ; טרוקענע, נאַסע, געהאַקטע
באַנקעס; פּיאָוקעס, [ריאַל] פּיויקעס, פּיאָוקעס;
שפּאַנישע פֿליג; פֿלאַסטער, פֿלאַסטער;
אַנרייס-פֿלאַסטער, אַנקלעפּ-פֿלאַסטער;
ציקוטן-פֿלאַסטער, מיליטן-פֿלאַסטער, מעלי-
פֿאַטן-פֿלאַסטער, פּוסקן-פֿלאַסטער, יאַכך
פֿלאַסטער, ענגלישער פֿלאַסטער, מירע-
פֿלאַסטער; זענעפּט-פֿלאַסטער, פֿאַרשטיצע-
פֿלאַסטער, פֿאַרשטיטשניק, מאַסטאַרד-פֿלאַסט-
טער [אַיס], סינאַפּיום, סינעפּיומע, זינעפּיומע;
זיפּלאַסטער, זינעפּלאַסטער, בלאָזן-פֿלאַסט-
טער, הינעראויג-פֿלאַסטער אַזו"ו; קאַמ-
פּרעס; קאַרטער, וואַרעמער קאַמפּרעס;
פּריפּאַרקע, קאַטאַפּלאָמע; צעפּל, פּיכטל,
קנייטל; פּענכער, בלאָז, פּוכיר, פּאַכער,
פּאַנכיר; וואַרעמפּלאַש, האַטוואַטער-באַטל
[אַיס]; אַינזון-וואַטע, ליגאַטור; באַנדאַזש, בינדע,
בינט, שלייג; בראַכבאַנד, בראַכבענדל, בראַכ-
גאַרטל, *קילעביענדל; באַנדע; קינסטלעך
אויג; זעגעמאַכטער פּוס; פּראָטעז; [ציין] קרוין,
פּילונג, בריק; אַרײַנגעשטעלטע (פּאַלשײַ) ציין.
דאַקטאָר, דאַקטער, יאַקטער [שׂ]; זאַרצט;
[קל] רעפּטיאַק, שפּאַלט; דלד [קאַפּשׂ]; דאַקטאָר-
מעדיצין, דאַקטער מיט די ציין [שׂ]; מעדיקער,
מעדיצינער, טעראַפּעוועט, עסקולאַפּ, קאַ-
נעוואַל [שׂ]; ווונדער-דאַקטאָר; פֿיבדאַק
טאָר, אייבערדאַקטאָר אַזו"ו; אַלגעמיינער
דאַקטאָר, דזשענעראַל-פּראַקטישאַנער [אַיס];
אַמבולאַנץ-דאַקטאָר, אַמבולאַטאָר; אַרדיר-
נאַטאָר, קאַנסולטאַנט, אַסיסטענט; אינטערן;
מעדיצין-סטודענט; ספּעציאַליסט, מומחה,
רופּא מומחה; אינטערניסט; דיאַגנאָסטיקער;
אויגן-דאַקטאָר, אַקוליסט; אויערן-דאַקטאָר,
אַטאָלאָגיסט; פֿרויען-דאַקטאָר, גינעקאָלאָג;
קינדער-דאַקטאָר, פעדיאַטער, פעדיאַטריסט;
פּסיכיאַטער, אַלעיניסט; גערון-ספּעציאַליסט,
גערואַפּאַטאַלאָג; אַרטאָפּעד, כיראָפּאַדיסט

רפואה ערגער פֿאַר דער מֶכּה; פֿון שְׁהִיפֵּיהּ
 איז נִטָּאָ קִיין רפואה; צון אַ ווּנְד און צון אַ
 בִּלְאָטֶער—אָ עס העלפֿט נִט קִיין דאָקטער
 העלפֿט אַ טאָטער; צום אָפֿפֿירן איז אַ מֶאָל אַ
 לֶאָמטערן אויך אַ סגוּלָה [ש15]; גאָט זאָל אָפֿהִיטן
 פֿון קִיִּינע פֿלעשעלעך; תְּהִיִּלִּים קאָסט
 טִייער, מעמֶדוֹת קאָסט וועלעלעך; מעמֶדוֹת
 איז וועלעלעך ווי תְּהִיִּלִּים; ווען תְּהִיִּלִּים זאָל
 זײַן אַ רפואה וואָרט מען עס פֿאַרקויפֿט אין
 אָפֿטייק; טײ און תְּהִיִּלִּים שאָט נִישֵׁט; תְּהִיִּלִּים
 שטאַפט [ש15]; אַ טרוקענער מִישְׁבֵּרֶךְ העלפֿט
 ווי טרוקענע באַנקעס.

אַן אַקוּשאָר איז אַ חֶכֶם ווײַל ער איז אַ
 רואה אַת הַנוֹדֵד; טוֹב שְׁבוּרָפִים לִגְיָהוּם;
 אַ דאָקטער איז אַ נֶבֶל; אַ דער קראַנקער גײט
 צום דאָקטער ווערט דאָס ערשטע געהאַלפֿן
 דער דאָקטער; אַ רֶבִי און אַ דאָקטער ווערן
 רײַך נאָר פֿון ווײַבער; דאָקטוירים ווייסן אַ
 חוֹלָאת אינעווייניק און רופֿאים—אַ מֶכּה אויסר
 ווייניק; דער דאָקטער ווייסט אַ קרענק;
 אַ דאָקטער און אַ רופֿא טאָר מען נִישֵׁט ווינטשן
 אַ גוט יאָר; רופֿא וּלֹא לֵו; אַ דאָקטער קען
 זײַך אַלײַן נִישֵׁט הײַן; דער דאָקטער קען
 אַלעס, נאָר נִישֵׁט אַרויסטרייבן דעם זֵלֹוֹת;
 דער דאָקטער האָט אַ רפואה צו אַלעס, אָבער
 נִישֵׁט צום זֵלֹוֹת; אַ דאָקטער און אַ קְבוֹרוֹת־מֶאָן
 זײַנען שותפים; די מַצְבוֹת זײַנען די בעסטע
 שְׂבָחִים פֿאַרן דאָקטער; גוט איז די דאָקטויר
 רים; זײַערע מַעֲלוֹת פֿאַרקלײַנען די וועלט,
 זײַערע פֿעלערן פֿאַרדעקט די ערד; אַז עס
 בײַסט קראַצט מען זײַך; דער שְׁלֶאָף איז דער
 בעסטער דאָקטער; די צִמֵּט איז דער בעסט
 טער דאָקטער (רופֿא); דער טײט איז דער
 בעסטער דאָקטער; גאָט איז דער בעסטער
 דאָקטער.

שפֿאַר, שפֿאַר—קומט דער רוח און נעמט
 צו גאָר; פֿון דעם טײַוִלֵּס ווען פֿעלסט
 נִישֵׁט; פֿאַרן שוואַרץ־יאָר (אויף דעם רוח)
 געפֿינט זײַך; פֿאַרן רוחס ווען איז שטענדיק

אַזױ; מֶאָכֵן אַן אַיַנשפּרײַצונג (אַן אַיַנעקציע),
 אַיַנשפּרײַצן; אַיַננעבן; אָנשמיין, צולײַגן;
 מֶאָכֵן אַ קאַנע; אורין טרייבן; געבן אַ טראַגט־
 פּוּיע; מאַסאַוּשירן, מאַסירן, אַיַנרײַבן; לֶאָפֿ־
 סירן, עלעקטראַליזירן אַזױ; לֶאָזן (שְׁלֶאָגן,
 עפֿענען) אַן אָדער; לֶאָזן (שְׁלֶאָגן) צו דער
 אָדער; אָדער לֶאָזן, בלוט לֶאָזן; פֿאַרשֶׁלעפֿן,
 פֿאַרשֶׁלעפֿערן, היפּונאַטוירן; פֿאַרטויבן, באַ־
 טויבן; אַנעסטעוירן, געבן אַן אַנעסטעטיק;
 כֶּלְאָרְאָפֿאַרמירן, נאַרקאָטוירן; אָפּערירן,
 שניידן, טרעפּאַנירן, זען, אויפֿהאַקן, אַמפּר
 טירן; ובלוטן פֿאַרהאַלטן, פֿאַרהאַמעווען;
 טאַמפּאַנירן; פֿאַרבינדן, באַנדאַזשירן; באַ־
 דינען, (אַרומ)גיין אַרומ, צווען, פֿלעגן, אַטענדן
 [ש15]; פֿילעווען, פֿילנעווען, אָופֿילעווען,
 פֿילינגעווען, נײַרסן [ש15]; איבערזײַן ובי אַ
 קימפּעטאַרן.

דאָקטערן זײַך; אַיַננעמען; אַיַנאַטעמען,
 אַיַנעטעמען, אַיַנהאַלירן; גאַרגלען, גאַרגלען,
 שווענקען (דעם האַלדז); נעמען בעדער; גיין
 אונטערן מעסער.

אַדי; אַנטאַגיש, וויטאַגישטינדיק, אַיַנ־
 שטיליק; פֿאַליאַטיוו; קאַרעקטיוו;
 היילעוודיק, היילזאַם, טאַגיש, מעדיציניש,
 טעראַפּעוטיש; דאָקטערש, אָפּטיקער(יש),
 אָפּטעקאַרסקע, אָפּטעטשנע; נאַרקאָטיש,
 טראַומאַטיש, דיאַגנאָסטיש, כירורגיש אַזױ
 ← ס.

פֿראַז; עֲלֵפִי חֵכְמַת הַדּוֹקְטוֹרִיע; אַם לֹא
 יוֹעִיל לֹא יוֹיֵק; אָדער עס העלפֿט נִישֵׁט
 אָדער מען דאַרף נִישֵׁט; וועגן מעדיצין מען קען
 דערוען קראַקע מיט לֶעמבעריק (די עלטער־
 באַבע פֿון יענער וועלט); זאָל אויסגיין צו
 געלט; וועגן קורגעסט *זײ באַדן דעם תּוֹחַת
 און עסן קַחַת; צוויי קלוגע און איין
 אָפּטייקער.

שפּר; גאָט שיקט (צו) די רפואה פֿאַר דער
 מֶכּה; ווען צו אַ קרענק איז דאָ אַ רפואה
 איז דאָס אַ האַלבע קרענק; אַ מֶאָל איז די

רויבערהײל, מערת פריצים; זאמדבאנק; זינקואמד; א פונדאמענט אויף זאמד; גליטשי קער גרונט (באדן); גליטש, אינזאנג; קאלק, קעסלגרוב, קאלדווערעט; פאלגרוב, פאל-שטריק, פאסטקע, כאפשמיר, כאפקע, לאסא, פעטליע, פאלנעץ אא״וו - 363; אכילעסעס פיאטע; דאמאקלעסעס שווערד. וו: שטיין (זיין) אין סכנה (י אין געפאר אא״וו) - ס: הימלען; זיין אין דער ארבעט; זיין אויסגעשטעלט (מיט די בינער); זיין עלול צו שאדן; הענגען אויף משקולת (אויף א האר); שטיין אויף משקולת (אויף הינערשע פיסלעך); האלטן זיך אויף א האר (אויף גיס); זיין אונטער פלער; זיין אין א קריטישן צושטאנד; זיין צווישן צוויי פלערן (צווישן האמער און קאואדלע, צווישן סצילע און כאריבדיס); שטיין (זיצן) אויף א וולקאן (אויף א ברעג, אויפן ברעג פון אפגורונט (תהום), אויף א גליטשיקן גרונט, אויף א גליטשיקן באדן, אויפן שארף פון א מעסער, אויף א פולדערפלאס, אויף א פלאס פולדער); פילן ווי דער גרונט גליטשט זיך פון אונטער די פיס; זיין מיט א שטריק אויפן האלדו; זען דעם טויט פאר די אויגן; שטעלן דאס לעבן אין סכנה; פאר-פאסטן מיטן לעבן אא״וו - 540. אדי: סכנותדיק, געפערלעך, לעבנסגעפער-לעך, זעפארפול; הייס; אחריותדיק; קריטיש; איינגעשטעלט, אויסגעשטעלט, ניט זיכער; זיכער ווי ביי שיעלע גב; אומבא-שיצט, שוצלאזיק, אומבאהיט, היפללאזיק; קיצלדיק; גליטשיק, שאקלדיק, משקולתדיק; רייקאליש, אזארטיש, אזארטנע - 540. אינוו, פלאז: בהוקת סכנה; סכנותנפשות חיות ניט זיכער; באו מים עד נפש; דער שטריק אויפן האלדו וואקסט; דער הלף ליגט אויפן האלדו; דאס לעבן הענגט אויפן שפיץ נא - 420; עס קלייבן זיך וואקנס. שפר: אז עס איז איינעם צו גוט גייט ער זיך גליטשן אויפן איי; ווי דער שטריק איז

דא; מען מוז פאר דעם רוחס וועגן אויך זאמלען.

זען אויך: געזונטנציטיט 422, היילונג 426.

428. סם

ס: סם, סםהמות, פגר [נ], פאין [א]; פטא; מאין, סטריכנין, ניקאטין, אלעאנדרין, סאלאין, טאנגין, אטיאיר, ארסעניק, ארשעניק, ציאנקאלי, בעלאדאנע, קורארע, ווראלי; גיפטיקע גאן - 220; מיאמען; אינסעקטי-צידן, פלוגיצידן; אספיקסיאנטן; באקטעריע-סם; טיפאטאקסין, טריכאטאקסין, געוואר-טאקסין אא״וו; טאקסיקאלאגיע. מיקראגראניזם; מיקראב; מיקראפאר-זיט; באקטעריע; קאק; באציל; ספיריל; ספיראכעט; דיפלאקאק, פנעומאקאק, סטרעפטאקאק, סטאפילאקאק; אקטינא-באציל, לאקטאבאציל; קלאסטירידיום; אעראגען, פאטאגען, סאפראגען; וירוס, וויבריאן; באצילןקאלאגיע; באצילןטרע-גער; באצילןקולטור; באקטעריאלאגיע.

זען אויך: געזונטשעדלעכקייט 423.

429. סכנה, ריזיקע

ס: געפערלעכקייט, ריזיקאלישקייט, אויס-געשטעלטקייט אא״וו - אר; סכנה, זגע-פאר; טויט-סכנה, סכנותנפשות, סראקע-נפשות [ש]; פיקוח נפש, זעבנסגעפאר, חרוף נפש; קלעם; קריזיס, ווענדפונקט, קערפונקט, קריטישער פונקט; א פראגע פון לעבן און טויט; ריזיקע, איינגעשטעלטעניש, מסירתנפש; באראט, אחריות; אזארט, אזארטשפיל, קארטנ-שפיל, א קארט, וואבאנק; בלינדע מצאיה; א קאץ אין זאק; א שפרונג אין דער פינצטער; אואנטורע, ריזיקאלישע אנטערנעמונג - 516. מקום סכנה; מקום מוזמן (מוכן) לפורעניות; תהום, אפגורונט; גרוב, לייבגרוב; קאלכאוויח;

פלאץ, באהאלט, באהעלטער, באהעלטעניש, שעלטער [אײ], מאלינע, מלינה, סכראן, בונקער; וואלד, לאך ← 351; אנקער; אנקער פלאץ, זיכערקייטהאוז; פעסטונג, ציטאדעל ← 452.

וואכדינסט, דיושור(סטוע), דעושוור(סטוע); וואך, וואכט, וואכטע, ווארטע, שמירה, מישמר, אכראנע, סטראזשע, וואטש [אײ]; מארגנוואך, פרימארגן-וואך, אינדער-פרייקע וואך; נאכטוואך; פאליצי-וואך, שוואך, הויפטוואך, הינטער-וואך, שלאסוואך, פעלדוואך, שילדוואך; ערנוואך, פאלדאדן; קארדאן; פאטראל, פאטרול, אבכאד; פיקעט; טויערוואך, גרענעצוואך, טאמאזשנער וואך; ליבוואך, ליבגווארדינע; קאנוואי, קאנעוואי, עטאפ, אנטאב, שופאס; שפא-ליר(ן); קארואל, קארואול; וואכנאכט, מישמר (נאכט).

וועכטערשטיבל, וואכט(שטיבל, וואכט)-וויז, דעושוור-קאמער, וואכבוד(ק), קארואל-קע; וואכטורעם; וואכפייער.

שיצער, באשיצער; שר, שוץ-מלאך; באשיצער, באשירעמער, פראטעקטאר; פאטראן; פארהיטער, אפהיטער; שומר, שוטר, היטער, וואכער, וועכטער, וואטשמאן [אײ]; ארדענונגהיטער, שומר-הקנה; שומר-חנם, שומר-שכר; שטאט-שומר; נאכט-שומר, נאכטוועכטער, לילה-שמירה [אײ]; וואלדוועכטער, טיכוועכטער, באנוועכטער; מאגא-זינער; טירוועכטער, טיריהיטער; טויער-וועכטער, טויערהיטער; ליבוועכטער, ליב-היטער; ווארטמאן, ווארטעוויק, ווארטפרי; תפסי-וועכטער, טורמע-וועכטער, געפעני-קעניש-וועכטער, שליסער, שליסער; קערער, הויפקער, סטראזש-ליר סטרעזשער, סטרוש, סטאראזש, דוואריק, [אײ] כמארע, בעזעם, סטרופטשיק, דזשעניטער [אײ], קאנסייערוש [פראנקרייך]; וואכסאל-דאט, טשאסא-וואי, קארואלנער, דיושוראנט, דעושווראנט, דע-

דין דארט ריסט ער זיך; גדיע קארטאקא טאם אי שלעפט זיך; ווי איז צו דער שטוב, ווי דאס פייער ברענט אינעווייניק; אז עס ברענט ביים שכן ביסטו אויך אין סכנה; דער וואס טרינקט זיך כאפט זיך אן אין א שארף פון א שווערד (אין א שטרויעלע); אז דאס וויבל דארף שוין צו האבן שיקט מען ערשט נאך דער באבוען; ווי וואל דאס שעפעלע רויק עסן, אז דער וואלף שטייט דערביי.

וען אויך שרעק 539.

430. וואך, שוץ, שוואמיטל

ס: באשיצטיקט, זיכערקייט, באווארנטקייט אאו"ו ← אײ; באוואכונג, באשיצונג, בא-שירעמונג אאו"ו ← ן; זיכערהייט; שוץ; זעלב-שוץ, אליינשוץ, סאמאאבאראנע; באשיצ-לעריי, פראטעקציע; שוואכייט, גלייכברייט, שוץ-גראמאטע; השנחה.

שוואמיטל, זיכער-מיטל; היטמיטל, אפ-היטמיטל, פארהיט-מיטל, באווארד-מיטל; ראטיר-מיטל, רעטונגס-מיטל; ראטיר-אפ-ראט, רעטונגס-אפ-ראט; פייער-מויער, פייער-וואנט; שוואנט; פאלטייער; בלייך-אפ-זיער, בלייך-אפ-פירער, בלייך-אפ-ליטער, בלייך-שלינגער; דונער-אפ-זיער, דונער-אפ-פירער, דונער-אפ-פייטער, דונער-אפ-פייטער, קארדאן-סאניטער; ראטיר-ליטער, רעטונגס-ליטער, שטריק-ליטער; פייער-ליטער, פייער-עסקיפ [אײ]; פאראשוט, פאל-שירעם; ראטיר-גארטל, רעטונגס-גארטל; ראטיר-רינג; שווימגארטל, בייגל [אײ]; ראטיר-באיע; ראטיר-שפיל, רעטונג-שפיל; גאר-מאסקע.

שווארט, שוואפלאץ, שוואנעביט; מקום-מיקלט (עיר-מיקלט, אינקומעניש [אײ]); היים, האוס [אײ]; הקדש, אזיל, הארבעריק, פרי-טוליק, פשיטוליק, פריטוליע, פריטוליש טשע ← 114; פארשטעקפלאץ, באהאלט-

אַפֿן די אויגן; ניט אָפּטאַן (ניט אָפּלאָזן, ניט אַראָפּלאָזן, ניט אַראָפּנעמען) קיין אויג פֿון; שטיין צוקאָפּנס; נעמען אונטער די פֿליגל.

אַדי: זיכער, געזיכערט; באַהיט, פֿאַרהיט, באַשיצט, געשיצט, באַשרעמט; באַהיט און באַשרעמט; באַוואַרנט, ^ו בעזעפטשנע; פֿיער-זיכער, וואַסער-זיכער, רעגן-זיכער, קלאַנגזיכער, קוילן-זיכער, באַמבע-זיכער אַזוי; פֿיערפֿעסט, וואַסערפֿעסט, וועטער-פֿעסט אַזוי.

פֿאַרגלעכונגען זיכער ווי בײַ זיך אין דער היים, ווי בײַם טאַטן, ווי אונטער דער מאַמעס (וויבס) פּערענע, ווי אַ פֿיש אין וואַסער, ווי אַ פֿיגל אויפֿן דאַך. אינוו, פֿראַז: זיכערלעכן [אײן]; לײַטער בֿטחון; בֿשלוּם; לֹא יָנוּם וּלֹא יִישָׁן.

שפּר: אַ שוּמֵר חַיִּים אִיז ווי אַ הענגלעכטער; אַ שוּמֵר חַיִּים האָט פֿינים; אַז מען היט אָפּ פֿרעמדס קומט מען צו אייגנס; דריי מענטשן דאַרפֿן האָבן שמיירה (דריי זאַכן מוזן ווערן אָפּגעהיט); אַ חֶתָּן, אַ פֿלֶה און אַ חוּלָה; שמוֹר לֵי וְאֲשֶׁמֶר לָךְ; שמוֹר לֵי אִיךְ וועל דיך שמיירן [שׂ]; שמוֹר לֵי וְאֲשֶׁמֶר לָךְ—קראַץ דו מיך, וועל איך דיך קראַצן [שׂ].

וען אויך: מלחמה 462, יוריסדיקציע 600.

431. וואַרענונג

ס: וואַרענונג; אַנוואַג, פֿאַרזאַג; אַוהרה, הוהרה, התְּרַאָה; אולטימאַטום; אַלאַרם, גוואַלדיגעשריי, טרעוואַנע; סינגאַל, ווונק, רוף; ספּנה-סינגאַל, פֿיער-סינגאַל אַזוי; עס-אַ-עס; אַלאַרם-רוף, אַלאַרם-שאַס אַזוי; סירענע, סינגאַל-האַרן; געוואַלדיגלעך, שטורעמגלעך, פֿיערגלעך, אַלאַרם-גלעך; אַלאַרם-פוּיק, אַלאַרם-טעלעגראַף, אַלאַרם-קאָמפּאַס, אַלאַרם-שִׂיאָס. וו: וואַרענען, פֿאַרזאַגן; פֿאַרזאַגן אַ צענטן; פֿאַרזאַגן לִדּוֹר-לְדוֹרוֹת; אַנוואַג, מְתָרָה

זשורנער, בודאַטשיק, בודניק, סטראַזשיק, סטאַיקאַזע ← 600; קאַוואַירער; גרענעצלער, ^ו אַביעודטשיק, ^ו אַביעודניק.

וו: זיין זיכער (באַשיצט, באַוואַרנט אַזוי) ← אַזי; זיין אויף זיכערן גרונט (באַדן); זיין אונטער די פֿליגל פֿון; זיין אונטער דער שוץ (השגחה) פֿון; געפֿינען שוץ בײַ; איבערגיין אויף די הענט פֿון; זיין אַרויס פֿון ספּנה (מחוץ ספּנה, זאויסער געפֿאַר).

מאַכן זיכער (באַשיצט, באַוואַרנט אַזוי) ← אַזי; באַזיטיקן די ספּנה; זיכערן, פֿאַר-זיכערן; שיצן, באַשיצן, מגיין זיין; דעקן; פֿאַר-פּאַנצערן, פֿאַרבראַנירן; גאַרניזאַנירן ← 452; שירעמען, באַשרעמען; פּאַטראָניזירן, ^ו פּרי-טוליען; היטן, אָפּהיטן, באַהיטן, פֿאַרהיטן, האַלטן; פּילעווען, פּילעווען, שאַנעווען, שויען, פּאַנקעווען.

פֿאַרגלעכונגען היטן (פּילעווען אַזוי) ווי דאָס (אַן) אויג אין קאָפּ, ווי די אויגן אין קאָפּ, ווי דאָס שוואַרצאַפּל פֿון אויג, ווי אַ קימפּע-טאַרין, ווי אַן עופֿעלע, ווי די היבאַם דאָס קינד, ווי אַן אייגן קינד, ווי אַן (איינ און) איינציק קינד, ווי אַ בִּדּוּקוּנִימל, ווי אַ פֿלֶה נאָך דער חופּה, ווי דעם זיווג, ווי אַ (שטיק) גאַלד, ווי (די) פּערל, ווי אַן אַבֿן־טובֿ, ווי אַ דימענט, ווי אַ בריִליאַנט, ווי אַן אַתּרוג, ווי אַ קאַרפּירער אַתּרוג, ווי אין אַ זיידן פּאַפּירעלע, ווי אין וואַטע, ווי אַ זיבעלע, ווי אַ הונט אַ ביין, ווי יורקע דאָס פֿלעשעלע בראַנפֿן.

באַוואַכן; שוּמֵר וּמְצִיל זיין; מִשְׁמֵר זיין; מְצִיל וּמְשִׁמֵּר זיין; האַלטן וואַך (וואַכטע); זיין (שטיין) אויף דער וואַכטע (אויף פּיקעט); שטיין על המישמר; שטיין שמיירה; שטיין אויף אויף צונגן [שׂ]; פּאַטרוֹלירן, דעזשורירן, וועכ-טערן, וועכטעווען, וואַרטעווען, שמיירן [שׂ]; באַסלִיטן, קאַוואַירן, קאַנעוואַירן.

אַכטונג געבן אויף; האָבן (האַלטן) געבן, וואַרפֿן אַן אויג אויף; האָבן (האַלטן) אין אויג; קוקן בִּשְׂבַע עֵינַיִם (מיט זיבן אויגן); האַלטן

אויסדרייען זיך; אָפּטראַגן זיך; אָפּבויען, בויען צוריק; אָפּציען, אויסציען; אויסריסן, עוקר זיך, עָקר זיך; דורכשלאָגן זיך אַ וועג; אַנט־לויפֿן ווהיך די אויגן טראַגן (ווי דער שוואַרצער פּעפּער וואַקסע).

וּפּאַרגלײַכונגען אַנטלױפֿן ווי אַ ביבער, ווי אַן אָפּגעגאַסענער, ווי אַן אָפּגעברייטער, ווי אַן אונטערגעשאַסענער, ווי אַ שאַטן פֿאַרן טאַג, ווי אַ שַד פֿון (פֿאַר) ווירערך, ווי אַ שַד פֿאַר צייצית (פֿאַר שמע־ישׂראֵל), ווי דער מלאַך־הַמּוֹת פֿאַר ראַניען, ווי אַ מוויז אין לֶאָך אַרמין, ווי פֿאַר פֿייער, ווי פֿאַרן מלאַך־הַמּוֹת; לױפֿן (אַרויס־רייסן זיך) ווי פֿון (אַ) פֿייער (שׂר־פֿה, פּפּאָשאַר), ווי פֿון אַ טורמע, ווי פֿון טויט.

אַוועקנעבענען זיך, אַוועקמאַכן זיך, אַוועק־רוקן זיך; אַרויסנעבענען זיך, אַרויסמאַכן זיך; אַרויסגלייטשן זיך פֿון די הענט; אַרויסקאַר־ראַבקען זיך, אַרויסקאַפֿן זיך, אַרויסמאַכן זיך אַאָ״וו 188; אַרויסראַטעווען זיך, אַרויס־קאַפּען זיך אַאָ״וו 446.

אינוו, פֿראַן; ויברח יעקב־מאַכט רשי; וראַביי אוציאַק; אַנטלאָפֿן דער פּויגל; ואיננו; ווילד איננו; אַנטלויף!; שטעל פּיס! ברח דודי!

וען אויך: אָפּגאַנג 188, פֿרײַהייט 470.

433. טעטיקייט, פֿלייס,

אַנשטרענגונג

ס: טעטיקייט, אַקטיווקייט, טיכטיקייט, פֿלייסיקייט, אַרײַנגעטאַנקייט, איבערגע־געבנקייט, אָפּגעגעבנקייט, אָנגעשטרענגטקייט אַאָ״וו אַי; אַקטיוויטעט; פּיזישע, גיכטיקע, מעכאַנישע טעטיקייט; (לעבנס־)פֿאַרקייט, ראַלע; באַשעפֿטיקונג; עיבדה; ענין, עסק, מִשְׁאֲזֵמֶת, געשעפֿט; ביזנעס [אַי], ביוזנעס [אַי]; טאַט, טו, טועכץ, טוונג, אויפֿטוועניש, דושאַב [אַי]; עסקנות; אַקט, אַקציע; ווירקונג, שאַפֿונג,

זיך, מזהיר זיך, מעיד ומתרה זיך; אַלאַרמירן; קלינגען גואַלד; שלאָגן (קלאַפֿן, געבן) אַלאַרם (טרעוואַגע); שרייען קאַראַל!; קורא תּגור זיך; געבן אַ ווונק; געבן האַסלע [אַי].

אינוו, פֿראַן; גיב אַכטונג!; השָׁמַר לָךְ (פֿן); הַנְּהַר וְהַנְּהַר; השָׁמַר וְהַנְּהַר; וזכור ושׁמור זיך צו האַלטן בדיבור אַחד; ווי גאַט איז דיר לייב!; ווי דאַס לעבן איז דיר לייב!; מער וועט דיר ניט פֿעלן!; שלימול וועט דיר פֿעלן!; געדענק מינע רייד! 539; למען דעת; למען ידעו; למען ישמעו (וידעו) ויכאו; ועקס [אַי].

וען אויך: שוין 430, אַנשערעק 539.

432. אַנטרינונג

ס: אַנטרינונג, אַנטלויפֿונג אַאָ״וו 11; פֿליטה, ויברח, קאַטשײַ, אוציאַק, אוטשאַק; השיבנו נאָואַד.

בוּרַח, נִיבְרַח; ויברח־מאַכער, פֿליטה־מאַכער, פֿליטה־גייער, בעל־פֿליטה; האָו; דעווערטיר; פֿליט ל״ר פֿליטים, פֿליכטלינג, רעפּיזיטש [אַי], בעל־שוענעץ; בעיעלע; אויסגעוואַרצלטער, דריפּניגק; אָנהיימיקער, היימלאָוער; שאַרית הפֿליטה, יתר הפֿליטה; אַנטלאָפֿענער, אַנטרוגענער אַאָ״וו; אַנטלוי־פֿער, אַנטרינער אַאָ״וו 11.

וו: אַנטלויפֿן; מאַכן (ציען) פֿליטה; מאַכן ויברח (קאַטשײַ, אוטשאַק); מאַכן אַן אָפ־טרעט; אָפּטרעטן; מאַכן גולה עמוקות; מאַכן אומיק (מר מקום [אַי]); נעמען דעם וועג (דעם דֶרֶךְ); מאַכן פּיס; נעמען די פּיס אין די הענט; נעמען די פּיס אויף די פֿלייצעס; כאַפֿן די פּיס אויף די פֿלייצעס; * כאַפֿן דעם הינטן און אַנטלויפֿן; פֿאַקן זיך; כאַפֿן דאַס פּעקל פֿונעם פֿלעקל; אַוועקפּעקלען זיך; פֿליטהווען; דעווערטירן; ויבֿרהען, בויצען; אַנטכיליען [אַי]; אַנטרינען, אַנטרוגען ווערן; ווערן אַ האָו; עולה רגל זיך; שטעלן פּיס; הולכּן, הֶלכּענען; השיבנו הֶלכּענען [אַי]; אַנטגיין, אויסגיין;

לויפער, פליער, פליקאפ, דרייקאפ, דרייער, ווינט, ווינטמיל, שויצער, שמעיה, מנחם-מענדל, האַסלער [אין]; קריכער, דורכריכער, פראַך-נײַרע; קאַריעריסט, אַרױויסט; קאַכליע, קאַכ-לעפּל, שאַלאַטן-שמש.

ו: זמן אַקטיוו (פאַרנומען, באַשעפּטיקט אַאױו) ← אר; זמן בײַ דער אַרבעט; זמן אין דער אַרבעט (אין שפּאַן, אין באַזענען, אין אַקציע, אין אַפּעראַציע, אין גאַנג, אין רעכטן מיטן, אין פּולן שוונג); זמן אויפֿן פּאַסטן; האַבן די שײַטה; האַבן אַן עױל (א יאָך); האַבן אויף די פּרײַצעס; פאַרנעמען זיך (באַשעפּטיקן זיך, געשעפּטיקן זיך, עסקן זיך, עוסקן זיך, עוסק זמן זיך, מתעסק זמן זיך, מטפּל זמן זיך) מיט (אַרום); גראַבן זיך, גראַבלען זיך, באַב-רען זיך, פּאַרען זיך, פּאַרקען זיך, קראַצן זיך, טויטשען זיך, װאַונען זיך, פּאַטשקען זיך, קאַשקען זיך, קאַזענטשען זיך.

מײַען זיך, באַמײַען זיך; פּלײַסן זיך; נעמען זיך די מי (די טירחה); מטריח זמן זיך; מטריח זמן דעם עלטער; קלאַפּאַטשען זיך, כלאַפּ פּאַטשען זיך, טערכענען זיך; [אין] טראַבלען זיך, באַדען זיך; דרײַען זיך (ברעכן זיך) אַ קאַפּ; דרײַען דאָס רעדל; טאַן (טרײַבן) מײַסחר (געשעפּט, עסק אַאױו); איבערנעמען אַ געשעפּט; הײַבן אַ האַנט (אַ פּײַנער); אַרומ-פּאַדלען (אַרומפּאַדקענען, אַרומטאַנצן, אַרומפּאַרען זיך אַאױו) אַרום; אַפּערירן, לאַזירן, זלאַזירן, מאַניפּולירן, מאַנעזירן; פּראַקטיקירן, פּראַקטיצירן, עקסערצירן; פּאַרברענגען (פאַרנעמען) די צײַט מיט; האַבן צו טאַן מיט; האַלטן בײַ עפעס; דורכגיין דורך די הענט; אנטערנעמען; נעמען אַקציע, נעמען טריט (שריט); אַנגעמען מיטלען; האַנדלען.

אַנטייל (אַנטייל) נעמען אין; באַטייליקן זיך (משתתף זמן זיך) אין; זמן אַן אַנטייל-נעמען אין; האַבן אַן אַקטיווע ראַלע אין; שפּילן אַ ראַלע אין; האַבן (נעמען) אַ חלק (אַ האַנט,

מעשה, האַנדלונג; אונטערנעמונג, אַרבעט, מלאַכה אַאױו) ← 435; אַפּעראַציע, טראַנד אַקציע, מאַנעזער, מאַניפּולאַציע; (לעבנס-) אויפֿנאַבע, לעבנס-אַרבעט; שלאַג-אויפֿנאַבע; פּאַדריאָד; משאַ, פּאַסט, יאָך, עױל, יאַרמע; חוּב, פּליכט; אינטערעסן-לעפּערע, ווירקונגס-לעפּערע, ווירקונגסקרייז; פּעלד, געביט, צווייג, בראַנשע אַאױו) ← 435; צוזאַמענאַרבעט, מיטאַרבעט; אַנטייל, אַנטייל, מיטווירקונג, טײַלנעמונג, באַטייליקונג.

מל, באַמײַנג; מי און מאַטער; טירחה, טירדות; קלאַפּאַט, כלאַפּאַטע, [אין] טראַבל, באַדער; קאַפּ-דרייעניש, קאַפּ-ברעכעניש, זאַרג אַאױו) ← 512; אַרבעט, האַרעוואַניע, פּראַצע, יגיעה, עבודה, האַרטיקייט, עבֿודת-פּרך, װ טרוד.

אַרבעטסלוסט, פּלײַס, חרײַצות, התמדה, װ סטאַראַניע; געדולד, אויסדויער; ברען, פּײַער, היץ, גראַטשקע, קאַך, ענטוואַום, זאיי-פּער, לעבן; הײַבעכץ, הײַב, עפעס [אין]; ענערגיע, אימפעט, טומל, ריר, קער, שופ אַאױו) ← 510. אַנשטרענגונג, אַנשטרענגעניש, איבער-אַנשטרענגונג, מאַטערניש, מאַרדעוואַניע, מוטשעניע, קוועטשעניש, חבֿל-לײַדה, פּלאַג, שקלאַפּעריי, שקלאַפּעניש.

טוער, מאַכער, (בעל-)עסקן, מתעסק לײַר מתעסקים; טרוד; אַרבעטער, אַרבעטיונג, האַרעפּאַשניק, װ פּראַצעווינק; חרוץ, מתמיד; בעל-מלאַכה, פּאַכמאַן אַאױו) ← 435; מיט-אַרבעטער, אַנטייל-נעמען.

אומרו, אומראַס, סמבטיון, קאַך, אַרומ-לויף, טומלער, טומל-קאַפּ, קוועקוילבער, (טר)ענדערל, אַ מענטש אַ דינאַמאַ; בראַנד, בראַנד פּײַער, פּלאַם פּײַער, ברען, יאַט, מאַדים, כוואַט, טײַחל, מײַק, מחבל, שפּירט, ספּירט; אַ יונג מיט בײַנער (מיט שפּאַרן); כוואַטסקע (געביפּטע) נקבֿה; אַ זומבל אין אַ חבֿל, אַ זומבלעלע מיט אַ גלאַנג; בריאה; ברײַג; דעלע קאַזאַק; בריה, אַשת-חַייל אַאױו) ← 437;

פֿאַרקאָטשען די פּאַלעס (די אַרבל) אַאָװ
 ← 398; אָנױרטן די לענדן; צעפֿירן (מיט)
 די הענט.

אַרבעטן מיט פּוֹנוּה (מיט התמדה, מיט
 פֿלייס אַאָװ) ← ס; געבן זיך די מי; סטאַרען
 זיך, סטאַרמען זיך; ברייהונען זיך, אַשת־חילן
 זיך; מענטשלעך זיך; לייגן איבער, שוויצן
 איבער; צולייגן די האַנט, אונטערשטעלן אַ
 פֿלייצע; פֿאַרטאָן זיך אין; אָפּגעבן זיך צו,
 איבערגעבן זיך צו; אַרױנטאָן זיך (ב)ראשו ורובו
 (מיטן גאַנצן קאָפּ, מיט (קאָפּ און) לייב און
 לעבן, מיט האַרץ און נשמה); פֿאַרלייגן זיך
 (אַפֿלייגן זיך) אויף; לייגן (פֿאַרלייגן) דעם
 קאָפּ אויף; אַרױנטאַרפֿן זיך אין דער אַרבעט
 (מיט הענט און מיט פֿיס).

זײַן אַקטיוו; באַױענן זיך; רירן זיך, ירעגן
 זיך, רוכען זיך; רודערן, רודלען זיך, שופּען
 זיך; רופּענענען; רודעווען, אַרודעווען; טומ
 לען, רעשן, רוישן, האַרמידערן, טומאַטאַכע
 זען, טאַראַראַמע(ווען), גראַטשקעווען, ברויען,
 ברויזן, יאַרדיעווען; ברענען, פֿלאַמען,
 פֿלאַקערן, זידן, קאָכן אַאָװ ← 510; אַרבעטן
 אויף אַלע פֿלייס (אויף אַלע סטרונעס, אויף
 אַלע זאַסטעווקעס, אויף וואָס די וועלט
 שטייט); קערן (ברענען, סמאַליען, אַינלייגן,
 אַינרייסן) די וועלט (וועלטן); ברענען די
 באַד; רייסן קברים; שניידן (רייסן) קריעה;
 רייסן זיך דעם פעליץ (דעם ספּאַדיק); לייגן
 זיך (שטרעקן זיך) אין דער לענג און אין דער
 ברייט; שלאַגן זיך קאָפּ אין וואַנט.

ניט רוען; ניט רוען און ניט ראַסן; זיצן אויף
 שפּילקעס (אַדלעך), אויף הייסע קוילן; ניט
 קענען אַמנשטיין אויף אַן אַרט; ניט האָבן קיין
 זיצפֿלייש; * האָבן שפּילקעס אין תּחת; * האָבן
 אַ פֿולן ווי הייסט מען דאָס; אַרומלויפֿן, אַרומ
 שווימען; אַפֿלויפֿן זיך די פֿיס; מישן זיך, שטעקן
 זיך, רוקן זיך; קהלן זיך, טומלען זיך; פֿלאַגן
 טערן זיך צווישן די פֿיס; מענעדוושן די שמינק
 נאַקטאַרײַשן; מישן זיך אין אַלע טעפֿלעך; מישן

אַ יד) אין; זײַן אַ צד אין; זײַן אַ שותף צו; צר
 לייגן אַ האַנט (אַן אַקסל, אַ פֿלייצע); אַרױג
 לייגן די האַנט אין.

האַבן אַ סך אַרבעט; האָבן אַ סך צו טאָן;
 האָבן צו זינען און צו זאָגן; האָבן אַרבעט
 איבערן קאָפּ; זײַן פֿאַרױרטן מיט אַרבעט;
 זײַן אין דער אַרבעט ביז איבער די אויערן;
 ניט האָבן אַ מינט פֿאַר זיך; ניט האָבן קיין
 צייט די נאָו אויסצושניצן [ש]; אַרומגיין (דער
 ביי) ווי אַ בעדנער ביים פּאַס; געפֿינען (אויס
 גראַבן) אַרבעט פֿון אונטער דער ערד.
 טאָן, טון, אַרבעטן, ווירקן, אַנגיין מיט;
 איבערטאָן (איבערפּראַױען) קל עבודת־פֿרך;
 איבערדינען (אויסדינען) אַלע עבודה־זרות
 (ווי יתרו); טאָן קל שירות; צואַרבעטן; אַר
 בעטן איבערשעהען (איבערשעהען); אַרבעטן
 טאַפּעלע שעהען; אַרבעטן טאָג און נאַכט;
 איפּוֹזיצן נעכט; מאַכן אַ שטאַך אין שבת אַרײַן;
 ניט וויסן פֿון קיין שבת און פֿון קיין יום־טובֿ.

זײַן אומעטום; זײַן אויף אַלע ירידים
 (ירידן, יאַרידן); * זײַן מיט איין תּחת אויף צען
 ירידים (ירידן, יאַרידן); טאַנצן (מיט איין
 תּחת) אויף צוויי (אַלע) תּחנות; שיסן צוויי
 פֿינגער מיט איין שאָס; הרגענען צוויי פֿליגן מיט
 איין קלאַפּ; כאַפּן צען סאַראַקעס בײַ איין
 ווידל [ש].

זײַן ניט פֿויל; זײַן ניט פֿאַרשלאָפֿן; ניט
 שלאָפֿן אין שלייער; אויפֿווייזן, וואַך זײַן, וואַכן;
 זײַן אויף דער וואַך; זײַן אויף דער וואַך; ניט
 צוטאָן אַן (קיין) אויג; ניט צומאַכן מיט אַן אויג;
 זײַן אויף די פֿיס; זײַן גרייט אויפֿן ערשטן רוף;
 אויפֿקומען, אויפֿכאַפֿן זיך, אויפֿוואַכן, ידער
 וואַכן, דערױעקן זיך; צעטשוכען זיך, אויס
 טשוכען זיך, צעדרעכען זיך, אַרױדרעכנען
 זיך, אַיזדרעכנען זיך; אויפֿשטיין; אויסשטיין
 שמונה־עשרה; אַ ריר טאָן זיך, אַ קער טאָן
 זיך, אַ טשוכע טאָן זיך; נעמען זיך צו; געבן
 זיך אַ נעם צו; כאַפּן זיך צו; צוכאַפֿן זיך צו,
 צופֿלאַלן צו; אַױנינען זיך, אַױמינערען זיך;

זיך ווי מען דאַרף און ווי מען דאַרף נישט; אַרײַנשטעקן (אַרײַנרוקן) די נאַז אומעטום; אַרײַנלייגן די הענט; אַרײַנשטעקן דעם לעפֿל צו יענעם אין שיסל; דורכשפּאַרן זיך מיט די עלנבויגנס.

אַרבעטן געזונט (ענערגיש); געבן (דער-לאַנגען) פֿאַרע (דוך); צולייגן אַ האַנט (אַן אַקסל, אַ פֿלייצע); אַרבעטן שווער (און-ביטער); אַרײַנאַרבעטן; האַרעווען, פּראַצע-ווען, ביטשעווען, פיפּנען, באַטראַקעווען, שקלאַפֿן; האַקן האַלץ; הייבן אַ משא; אַרבעטן עבֿודת פֿרך; אַרבעטן בֿפֿרך (בחומר ובלבֿנים); אַרבעטן מיטן גאַנצן פּוח (מיט אַלע פּוחות, בלֿבֿ מאַמצי פּוח, מיטן בלוטיקן שווייס, מיט הענט און פֿיס, מיט אַלע רמח אַבֿרים, מיט ציין און נעגל, מיט האַרץ און נשמה, מיט די זײַטן, מיט דער (גרינער) גאַל, מיט אויס-געשאַבענע קישקעס, מיט רוחות, מיט אַנגסטן, מיט ווערעם, מיט צרות, מיט ליד, מיטן שווייס פֿון דעם פֿנים, מיט דער גסיסה, מיטן טויט); אַנווענדן אַלע פּוחות; אַרײַנלייגן דעם גאַנצן פּוח (די נשמה, דעם טאַטן מיט דער מאַמען); טאַן אַל דאָס מעגלעכע (אַל דאָס בעסטע, אַלץ וואָס מען קען); ניט שפּאַרן קיין פּוחות; ניט ושאַלעווען קיין מי; זיך ניט אָפּשטעלן פֿאַר קיין זאַך; איבערקערן בערג; באַוועגן הימל און ערד; אַקערן מיט דער נאָז די ערד; גיין אין אַקער (אין שפּאַן); טראַגן דעם יאָך (דעם עול); גיין ווי דער אַקס אין דער סאָכע; זיין אַייגענשפּאַנט אין דער יאַרמע; שלעפּן (ציען) די לייאמקע.

אַנשטרענגען זיך, אַיינשטרענגען זיך; איבעראַנשטרענגען זיך; מאַכן די גרעסטע אַנשטרענגונג; ניט אָפּלאַזן; ניט אָפּשטעלן זיך פֿאַר קיין זאַך - 387; שטרעקן זיך; אַנשטרעבן גען יעדער נערו; אַנציען די סטרונע; אַנטאַן זיך אַ נויט; צווייטן זיך; טייטן-נייטן זיך; סטראַדען זיך; קוועטשן זיך (ווי אַ גוטער ייד אין קריאת-שמע); מוטשען זיך, מאַטערן זיך,

מאַרדעווען זיך, קוועלן זיך; ברעכן (בייגן) דעם רוקן; האַרבייען; קריכן (שפּרינגען) פֿון דער הויט; אויסטאַן זיך פֿון (דער) הויט; צע-רייסן זיך אויף שטיקער; מאַכן מיט די זײַטן; אַנלייגן (פֿאַרלייגן) מיטן קאָפּ; ציען פֿון זיך דעם קליי (דעם מאַרד) פֿון די ביינער; אַר-בעטן מעשים; שוויצן; באַדן זיך אין שווייס - 441; טאַן איבערן כּוח; אַרבעטן איבער די פּוחות; אַוועקלייגן אַלע פּוחות; אַרויסשלאַגן זיך פֿון די פּוחות; אַנווערן די פּוחות; אַפּרייסן זיך (אַיינרייסן זיך) דאָס געזונט; געשוואַלן ווערן האַרעווענדיק.

וּפֿאַרגלײַכונגען אַרבעטן (האַרעווען, פּראַצעווען אַזו"ו) ווי אַ הונט, ווי אַן אַקס, ווי דער אַקס אין סאָכע, ווי אַן אייזל, ווי אַ (בעל-עגליש) פֿערד, ווי אַ פּויער (פֿאַרן פֿריץ), ווי אַ פּאַראַביק, ווי אַ שכיר-יום, ווי אַ שקלאַף, ווי אין טאַטשקעס, ווי אונטער דער (אַ) בייטש, ווי פֿאַר לִבֿנען, ווי פֿאַר פֿרעהן, ווי (די יידן) אין מצרים, ווי אַ יידענע פֿאַר פּסח, ווי מיט די לעצטע פּוחות; אַיינשפּאַנען זיך ווי אַן אייזל, ווי אַ פֿערד אין וואַגן, ווי אַ ייד אין עול פֿון מציאות; ניט רוען ווי דער סמבטיון, ווי אַן אומרו; ויצן ווי אויף שפּילקעס; אַרומלייפֿן ווי אַ וועווערקע אין ראַד, ווי אַ מויו אויף אַ (אויפֿן) צימבל (אין פּאַסטקע), ווי שמעיה סאַר-ווער, ווי חמקל אויפֿן יריד (יאַריד), ווי בריינע צו טריינען און טריינע צו בריינען, ווי אַ משוגענער, ווי אַ פֿאַרסמטע מויו; אויפֿכאַפֿן זיך ווי משה פּאַרד צו נעילה.

אַדי: אַקטיוו, טעטיק; געשעפֿטלעך, גע-שעפֿטסטמעסיק, ביזנעסמעסיק [אס]; טיכ-טיק, זאַרבעטזאַם, האַרעפּאַשנע; טועריש, עסקניש; באַשעפֿטיקט, פֿאַרנומען; [אס] ביז (ווי אַ קאַקאַרוטש), פֿאַרביזעט; פֿאַרעסקט, פֿאַרעוסקט, פֿאַרטרוט, פֿאַרטאַן, פֿאַראַר-בעט, פֿאַרפֿאַרעט, פֿאַרהאַוועט, פֿאַרבאַדן, פֿאַרסאַרווערט, פֿאַריאַכמערט, פֿאַרושוּבט, פֿאַרשמעיהט, פֿאַרטאַראַראַמ(ע)ט, פֿאַרטראַט

עצלים; צו דער ארבעט!; ארבעט יאָשקע!;
 וויז וואָס דו קענסט!; ריר זיך!; גענומען
 זיך!; שטיי אויף צו סליחות!.

שפּר: אמור מעט ועשה הרבה; ניט אַווי
 גיך מאַכט זיך ווי עס טראַכט זיך; עס
 איז ליכט צו לאַכן און שווער צו מאַכן; ניט
 אַווי שיקט זיך ווי עס רעדט זיך; ניט אַווי גיך
 טוט זיך (עס) ווי עס רעדט זיך; גרינג (ליכט)
 צו זאָגן און שווער צו טראַגן; גערעדט איז
 גערעדט, אָבער ניט געטאָגן; מיט דער צונג
 קען מען אַלץ מאַכן (איז אַלץ גרינג צו מאַכן);
 גייט עס, גייט עס—קוועטשן זיך דאַרף מען
 נישט; מען טאָר דאָס שטריקל ניט איבערזיען;
 מען טאָר ניט צו פּיל אַנזיען די סטרונע; אַז
 מען ציט צו פּיל אַן די סטרונע פּלאַצט זי;
 דאָס קריגעלע גייט אַווי לאַנג צום וואַסער ביז
 דאָס אויערל ריסט זיך אָפּ.

אויף איין שראַק פּאַלעט קיין בוים ניט אַיין;
 רוים (קראַקע) איז ניט אין איין טאָג געבויעט
 געוואָרן; ניט אין איין טאָג איז דער בית־המיקדש
 געבויעט געוואָרן; די וועלט איז אויך ניט
 באַשאַפֿן געוואָרן אין איין טאָג; משיח ווערט
 אין איין נאַכט ניט געבוירן; מיט איין פּאַר
 פּיס קען מען ניט טאַנצן אויף צוויי חתונות;
 * מיט איין הינטן (תחת) קען מען ניט זיין אויף
 צוויי (צען) ירידים (ירידן, יאָרידן); ווילסט
 זיין אויף אַלע ירידים (ירידן, יאָרידן)?—זען
 זיך אויפֿן לוח; אַז מען האָט אַ סך צו טאָן
 גייט מען פֿון אַלע מדאָכות אין באַד אַרײַן
 (לייגט מען זיך שלאָפֿן); אַ ייד און אַ וואָלף
 גייען ניט אַרום ליידיק.

זען אויך: פֿאַרענדיקונג 43, שאַפֿונג 106, באַשלאַסניקייט
 387, צוגעגרייטקייט 398, אונטערנעמונג 400, מעטאָד
 401, באַשעפֿטיקונג 435, פֿעיקייט 437, אַבליקייט 440,
 מידקייט 441, הייסבלוט־קייט 510.

434. אומטעטיקייט, פּוילקייט

ס: אומטעטיקייט, אומאַקטיווקייט, פּאַסיוו־
 קייט, פּוילקייט אַזױ— אר; אומאַקטיוו־

קעט, פֿאַרטראַגן; צעטראַגן, בְּהוֹלֵדִיק, צע־
 פּלאַכטן, פֿאַרדרייט; פֿאַרהאַרעוועט, פֿאַר־
 פּראַצעוועט, פֿאַריאַנט, פֿאַרפּלאַנט, פֿאַר־
 צאָנט, פֿאַריאַכט, פֿאַרפּוֹלֵט, פֿאַריאַרמעט;
 אַמגעשפּאַנט, פֿאַרקויפֿט, פֿאַרשקלאַפֿט.

וואַך, וואַכ(ע)דיק; פֿריש, שאַרף, מונטער,
 לעבעדיק, ילעבהאַפֿטיק; ספּירטאַווע, שפּירט־
 נע; ענטוואַסטיש; גיציק, זאַיפֿעריק,
 ילעפֿטיק, אימפעטיק, ענערגיש, אינטענסיב;
 ערנצט, אַרײַנגעטאָן, אָפּגעוועבן, איבערגעוועבן;
 געפֿליססט; פֿליסיק (ווי אַ בילן); חריציש,
 חריצותדיק; אָפּגעלייגט (אויף); היציק, צע־
 היצט; פֿיבעריש, פֿיבערדיק, פֿיבערהאַפֿטיק;
 בראַנדיק, ברענעדיק, פֿיערדיק; פֿאַרברענט,
 פֿאַרפּלאַמט, פֿאַרקאַכט, קאַכיק; צעשוויצט;
 קוועקויל־בערדיק; טומלדיק, רעשיק, ראַשיק,
 רירעוודיק, באַוועגלעך, אומראַסיק; מײַק,
 אָנגעשטרענגט, אומפֿאַרמאַטערלעך, אומ־
 דערמידלעך אַזױ— ו.

פֿראַז: ביסט ניט קליין; ביסט ניט קראַנק
 (חולה); ביסט ניט קראַנק און געשוואַלן;
 וועסט ניט מפּיל זיין; וועסט זיך ניט אונטער־
 ריסן; עס וועלן דיר די הענט ניט אָפּפּאַלן;
 עס וועט דיר גאַרניט שאַטן; עס וועט גאַרניט
 אָפּקומען פֿון דיר; עס וועט פֿון הימל ניט
 אַראָפּפּאַלן; אַ שד ויצט אין אים; אַ ציגל־
 גער(ישע היץ אויף אים; עס ברענט אויף אים
 די האָר (די הויט, די שקורע); עס דרייט זיך
 אים דאָס היטל אויפֿן קאַפּ; דער פּאַרך
 שוויצט; עס ברענט אונטער אים די ערד; ער
 איז פֿון יענע וואָס וועלן זיך אויף דער טהרה־
 ברעט אויך אַליין אַרויפֿלייגן; וער איז אומע־
 טום מיט די קעץ אויפֿן בוידעם, מיט די מין
 אין די לעכער; ניטאָ קיין שלאָף אויף אים;
 די שטוב איז אים ניט צו דער האַנט; עס טוט
 זיך (עס קערט זיך) אַ וועלט; עס טוט זיך
 מעשים; ביזו בײַ קלאַקס [אם]; איך קען זיך
 ניט צערײַסן; עסן ביז זאָט, אַרבעטן ביז שווייס;
 היום קצר המלאכה מרובה (והפועלים

פֿאַרבאַלאַקען, פֿאַרמאָלענען, פֿאַרלאָדערן;
די צײַט; פֿאַרפֿילן (אויספֿילן) די צײַט; דער-
הרגענען (פֿטרן, צערמבן, פֿאַרלירן) צײַט;
שטיין; שטיין ליידיק; ניט באַוועגן זיך; ניט
רירן זיך פֿון אָרט; ניט טאָן (ניט שטעלן) אַ
טראַט; ניט מאַכן אַ טריט; מאַרקירן צײַט;
זיצן; זיצן מיט קאַלטע פֿיס; זיצן אָן אַ שטאָך
אַרבעט; זיצן פֿאַרליינט די הענט; זיצן מיט
פֿאַרליינטע הענט (בחיבוק ידים); זיצן אין
געהאַקטע ווונדן; זיצן (אַוועקוועגן זיך) אויף
רבנות; זיצן ווי אַ הון אויף הינדעלעך; קריגן
מערידן; לייגן; כאַלליען, שלאָפֿן, פֿאַפֿן; לייגן
און שפּייען אין סופֿיט אַרײַן.

גיין ליידיק (און לויז); אַרומלויפֿן; אַרומ-
שלענדערן זיך, אַרומשליאַנדערן זיך, אַרומ-
שליאַנדערענען זיך, אַרומאַלדייען, אַרומ-
שלויענען, אַרומבאַדענען; מעסטן די גאַסן
(דעם טראַטואַר, די לאַווע, דעם ברוק);
שליפֿן די שטיינער; פֿוסט־אוןפֿאַסענען, פֿוס-
טעפֿאַסענען; [אַ] טרעמפּענען, באַמענען;
אַרומגיין בֿיטל (אַן אַ שטאָך אַרבעט, פֿוסט־און-
פֿאַס, פֿוסטעפֿאַס, שלינגראַך־שלאַנג, די הענט
אין די קעשענעס, די הענט אין די באַקעס);
אַרבעטן בײַ דער פֿירמע שטיינטרעט און
מעסטנאַס; נחדרן שפּילן בֿיטל; לערנען בײַ
בֿיטלען.

פֿויליאַקענען, פֿוילענען; לאָדערן,
לודערן; בֿיטלען; פֿוילן זיך; אַרבעטן איבער
געוואָלד; נעמען לייכט; לעבן מיט נסים;
לעבן פֿון ווינט; מנחם־מענדלעווען; האָרט
האַבן (לייב האַבן) פֿאַרטיקע; שטיין פֿון דער
ווייטנס; האָלטן זיך ווייט (פֿון דער ווייטנס,
נייטראַל); ניט מישן זיך; ניט טשעפען; ניט
האַבן צו טאָן מיט; לאָזן; לאָזן גיין, לאָזן גע-
מאַך, לאָזן צו רוי.

נפֿאַרגלײַכונגען [אַ] אַרבעטן ווי אַ שטאַט-
בֿעלה־בֿית, ווי אַ גראַף, ווי אין נְדֵדן; שטיין
ווי אַ פֿידלער; שטיין (זיצן) ווי צוגעקאַחטע,
ווי אַ ליימענער (פֿאַרצעללענער) גולם, ווי אַ

טעט, פֿאַסיוויטעט; צײַט־פֿאַרשווענדונג;
עצלות, ליידיק־גייער; פֿוילענענער; בֿיטלע,
בֿיטלע; בֿיטלע; שפּ וואָל תעשה; אינדאָלענץ,
דאָלשטע פֿאַר נייענטע; פֿלעגמאַטישקייט,
פֿלעגמע; לעטאַריע; אינערציע; לעסיי
פֿער; פֿאַראַויטזום, האַבאַזום [אַ].

(בעלה־בתישער) ליידיק־גייער; ליידיקע
הענט; פֿוסט־און־פֿאַסניק, פֿוסטעפֿאַסניק;
בערן־טריבער, באַדיונג; בעדעלניק, לעכ-
קאַרבֿיטניק; שאַלטיק, שאַלאַפֿי, שלענדער-
קע; צײַט־טריבער, צײַט־פֿאַרשווענדער; בֿיטלען;
הוֹרן בֿיטל, יושב־בֿיטל, פֿועל־בֿיטל; מִה־עשה
ניק; אוכל־וַאִינו עושה; רייק; פֿוחוים וריקים;
לופֿטמענטש, לופֿטשלינגער, שטעקל־לייד,
שטעקל־דרייער, מנחם־מענדל; [אַ] באַם,
באַמער, לויפֿער, טרעמפּ, האַבאַי; אומ-
פֿראַדוקטיווע קלאַסן; לומפֿן־פֿראַלעטאַריער.
פֿוילער, פֿוילענענער, פֿויליאַק, פֿוילע
זאָך, לאָדער, לודער, לודרע, עצל, לייזשיק,
לייעדאַשטשע, שלעפֿער, פעפֿער, שלאַמֿמיץ;
אומזיסטער פֿרעסער, דאַרמאַיעדניק, פֿאַ-
ראַויט, טראַמבעניק, טעלע־לעקער, טונע־
יאַדעץ.

וון: זיין ניט־אַקטיוו, זיין אומטעטיק, זיין פֿויל
אַוואָרד - אַ; ניט אַרבעטן, ניט טאָן; אַפֿ-
האַלטן זיך פֿון טאָן; וואַרטן, אַפּוואַרטן,
איבערוואַרטן; פֿאַרלייגן די הענט; רוען אויף
די לאַרבערן (לאַרבערקערנען); זיך ניט געבן
די מי; ניט רירן מיט אַ האַנט (מיט אַ פֿינגער);
ניט הייבן אַ האַנט (אַ פֿינגער); ניט אַרײַנטאָן
אַ האַנט (אַ פֿינגער) אין קאַלט וואַסער; ניט
אַ קלאַפֿ טאָן אַ פֿינגער אין אַ פֿינגער; האַלטן
די הענט אין די קעשענעס (פֿאַד באַקעס);
כאַפֿן פֿלייגן; שלאָגן בֿידעקעס; שמעקן צום
קלאַץ; שלאָגן זיך קאַפֿ אין וואַנט (אין קישן);
גענעצן; נלומען; קוקן אין הימל אַרײַן; * קוקן
ווי די פֿיגל שייסן; פֿאַרווילן (פֿאַרברענגען,
פֿאַרנעמען, איבערשטופֿן, פֿאַרטריבן, פֿאַר-
שווענדן, פֿאַרבֿיטלען, פֿאַרבֿאַלאַמוטשען,

גלמכגילטיק, נייטראל; אומפלמיסיק; פליר, אָפּונעלאַוט, אָפּונעלאַזן, נאַכלעסיק; פּלעג מאַטיש; אומבאַוועגלעך, ניט-רירענדיק, לעפּיש, בלמע(רן) אַזױוּ 439; בּטלדיק, בּטלמיש; פאַרשלאָפּן, שרעפּעריק, לעטאַריש, אינערט, ענערגיעלאָזיק.

נפאַרגלמכונען פּויל ווי אַ מקבל, ווי אַ בער, ווי אַ קאַטער, ווי אַ קאַץ, ווי אַ חויר, ווי אַ פּאַדלע, ווי אַ שטעקן.

פּראָז: ער איז אָן לעבן; ער רירט זיך ניט פּון אַרט; לאַ קום ולאַ זע; אַ בלמע(ר)נער פּויגל; קום איך ניט הינט, קום איך מאַרגן; אויב ניט הינט איז מאַרגן, אויב ניט מאַרגן איז איבער אַ יאָר; אים איז גוט צו שיקן נאָכן מלאכהמחוט; עז מתי עצל תשכב?; וואָס זיצסטו, ווילסט אויסזיצן הינדעלעך (o ציפּ-ליאַטעס)?; ער וויל, געבראַטענע טויבן זאָלן אים פּליען אין מויל אַרמין; צאָל אים אָפּ פאַר אויסשניצן די נאָז!; אַ טריט אַ שיש!; האָסט ניט וואָס צו טאָן? נעם אַ שפּילקע און גראַבל דיר אין די אויגן; פּון אַלער(ר) אַרבעט אין באַד אַרמין; ער לערנט ביי בּטלען.

שפּר: לידיק גיין איז די מוטער פּון אַלע זינד; לידיק איז לידיק; די שווערסטע מלאכה איז לידיק צו גיין; די שווערסטע אַרבעט איז אַרומצוגיין לידיק; הבטלה מביאה לידי שעמום (וימה); לידיקע הענט מאַכן קאָליע (קלעקן) די ווענט; *אז ס'איז ניטאָ קיין אַרבעט איז פּאַטשן אין תּחת אויך אָן אַרבעט.

דער וואָס זיצט בחיבוק ידים דער פאַר-בלמבט אָן מכנסים; פּון לופּט כאַפט מען אַ פאַרקילונג; פּון נו, פּחם, נו" ווערט נאָך ניט קיין ברויטעניו; פּון מעשיות פאַרציילן קאָכט מען ניט קיין וועטשערע; פּון סאַקע-פּאַסאַקע האָבן קינדער אַ מכה; אַז מען סלויזעט אַרום אין די גאַסן האָט מען ניט וואָס צו גאַסן נאַשן; פּון קיבלען די נאָז האָט מען ניט פּון וואָס וועטשערע צו קאָכן; גאַט וואַרפּט ניט אַראָפּ

גולם אויף לימענע פּיס, ווי אַ זַמך, ווי אַ לע-מעשקע, ווי אַ ביק אין גלעדן, ווי אַ סלופּ, ווי אַ דעמב, ווי אַ פּלאַקן, ווי אָן אָנגעמאַלטער, ווי אַ געליענער, *ווי אַ באַדאַסטער, *ווי אַ באַמלאַכהטער, *ווי מיט פּולע הויזן; שטיין מיט פאַרליינטע הענט ווי אַ שטאַט-בעלהבית, ווי פינטע גביר (גינד), ווי פינטע די גבירינטע, ווי די סאַרווערס בשעתן אויסרופּן דרשה געשאַנק.

זיצן ווי אַ געשוואַלענע פּריצטע, ווי אַ מחותנתטע אויף אַ פּרעמדער חתונה, ווי אַ בת-מלכה, ווי אַ מאָלאַג (מולאַ), ווי אַ מצה בעקער, ווי אַ הך (קאַטשקע, קוואַקע) אויף (די) אייער; ווי אַ פאַרצעליענע ליאַליע (צאצע), ווי אַ תּם, ווי אַ פאַרוחשטער, ווי אַ נעכטיקער, *ווי אַ באַטערקעטער, ווי אַ פּודעלע.

ליגן ווי אין געהאַקטע חונדן, ווי אַ פּריין, ווי אַ גראַף, ווי אַ מאָנאַרכע, ווי אַ שררה, ווי שבת נאָכן קוגל, ווי אָן אָפּגענומענער, ווי אַ פּוילע קאַץ אויף דער זון, ווי אַ שווערער שטיין, ווי אַ מת, ווי אַ ברמינן, ווי אַ פּגור, ווי אַ פּוידה, ווי אַ גבילה, ווי אַ פּאַדלע.

אַרומגיין (אַרומדרייען זיך אַזױו) ווי אַ סאַוואַלע, ווי קהלס באַק, ווי אויף אַ פּרעמדער חתונה, ווי אַ בעל-דרשער אויף אָן אַרעמער חתונה, ווי אַ נאַר אויף אַ חתונה, ווי אַ נאַר (הונט) אויפּן מאַרק, ווי אַ בכור אויפּן גוטן אַרט, ווי ברוך (אין לענטשנע) אויפּן יריד, ווי אַ שוחט אין די גיין טעג; (אַרומ)דרייען זיך ווי אַ דיטש אויפּן קאַריק, ווי אַ מאַרשעליק אין גיקנום, ווי אַ קאַץ אַרום אַ ברין, ווי אַ פּלוי אין יקים-פורקן, *ווי אַ דאַס (פּאַרזן) אין ראַסל (אין אַ רעשעטע).

אַדי: אומטעטיק, אומטיכטיק, אומאַקטיוו, פּאַסיוו; אומבאַשעפּטיקט, אַרבעטס-לאָז; לידיקיגעריש, פּוסט-אויף-פּאַסנע, פּוס-טעפּאַסנע; פאַראַזיטיש; ניט-פאַרנומען, ניט-באַשעפּטיקט אַזױו 433; אומבאַטייליקט.

פּוּלֵיגֶלֶךְ; גרינגע ברייטלעך; פּראָפּעסיע; אינטעליגענטע פּראָפּעסיע; באַרוף; טאַלענט, טאַלאַנט; יוואַקאַציע; תּכּלית, קאַריערע; קאַריערזום, אַריוויזום; מעמד פּרנסה; אונ-טערנעמונג, געשעפּט, מִשׂאזְמַתּוֹ אַאָו"ו ← 484; טוונג, טועכץ, עסק, [אַס] ביונעס, ביונות [אַס]; אינטערעסן־ספּערע, ווירקונגסקרייז, ווירקונג־ספּערע; צווינג, בראַנזשע, פּעלד, געביט, לִיַּן [אַס]; ספּעציאַליטיטעט, ספּעשטי [אַס]; ספּעציאַליזאַציע, ספּעציאַליזירונג; פּראַקטיק, פּראַקסע.

מלאַכה, מלעקע [אַס]; הויפט־מלאַכה, אַב־מלאַכה; כּפּוֹל־שְׂמוֹנֵה־דִּיקֵה מלאַכה; פּאַך, האַנטווערק, אומנות, געווערב [סאַו], טרייד [אַס]. שטעל(ע), פּאַסטן, אָרט, פּאַזיציע, פּאַזישן [אַס], קאַנדיציע, מעמד, קנעל(ונט), וואַקאַנס(יע); אַמט; ערנאַמט, רעגירונגס־אַמט אַאָו"ו; (קהל־שע) התּמנות; אַנגאַזשעמענט, אַנגאַזשמאַ [אַקטיױרױש]; דזשאַב [אַס]; דאָס דינסט, סלזשבע; דאָס ציוויל־דינסט, רעגירונגס־דינסט אַאָו"ו; סטאַוש, קאַדענץ; זאַרגבאַנק, עמפּלֶאָי־מענט־איידזשענסי [אַס].

ראַלע, זראַל, יראַליע, פּונקציע; אַר־בעט, מי, פּראַצע, האַרעוואַניע, יגיע כּפּו, לייבאַר [אַס]; קאַפּאַרבעט, דראַטאַרבעט ואיי־דעלע מלאַכה; שוואַרצע אַרבעט; האַנט־אַרבעט; באַשטעלונג, וואַקאַ; טאַנדעט־אַרבעט; לוינאַרבעט; מאַגאַזין־אַרבעט, קאַנפּעקציע, יקאַנפּעקצאַן; אַפּליקאַציע־אַרבעט; אַקאַרד־אַרבעט, ציל־אַרבעט, שטיקאַרבעט; היימאַרבעט, הויזאַרבעט, אַלייך־אַרבעט; פּאַבריקאַרבעט; צייטאַרבעט, טאַנאַרבעט, נאַכטאַרבעט, שווערע אַרבעט, עבודה קשה, עבודת פּרך, לאַסטאַרבעט; שקלאַפּך־אַרבעט, שקלאַפּעריי; מוטשעניגע; קאַטאַרושנע אַרבעט, צוּאַנגאַרבעט; רוטן; דלובעניגע, פּאַטשקעניגע; יאַר־עסק; אַן אַרבעט (אַ געשעפּט, אַן עסק, אַ פּאַדריאַד אַאָו"ו) פּאַר אַ ליידיקנייער (פּאַר אַן אַקאַלֶאָ

פּוּלֵיגֶלֶךְ; גאָט שיקט ניט אַראָפּ פּוּלֵיגֶלֶךְ אַויחן (אויבן), אַז מען ליגט אויפן אויחן; דאָס גליק אַליין העלפּט ניט דעם מענטשן, ווען דער מענטש העלפּט זיך ניט אַליין.

עס איז בעסער פּוּלֵיגֶלֶךְ אַויחן ווי גילדן זיך צו דערנערן איידער פּוּלֵיגֶלֶךְ אַויחן צו צערן; אַרעמקייט און פּוּלֵיגֶלֶךְ זינגען צוויי ברידער; אַרבעט ברענגט ברויט, פּוּלֵיגֶלֶךְ־טויט; ווער עס ליגט אויפן אויחן קריגט ניט קיין בייגל; אַז מען איז פּוּלֵיגֶלֶךְ האָט מען ניט אין מויל; די קאַץ האָט ליב פּיט, נאָר זי וויל זיך די פּיט ניט אַינגעצן; לֶךְ אֶל נְמִלָּה, עַצֵּל; בּי אַ פּוּלֵיגֶלֶךְ וואַקסט דער וועג אונטער די פּיט; אַ פּוּלֵיגֶלֶךְ שְׁלִיחַ צערמיסט נאָר שיד; שיק אַ פּוּלֵיגֶלֶךְ אַ גאַנג־דערגייט ער ניט אַהין און קומט ניט צוריק; אַ פּוּלֵיגֶלֶךְ שְׁלִיחַ דאַרף האָבן נאָך אַ שְׁלִיחַ; פּוּלֵיגֶלֶךְ זיך?—שיק דעם פּוּלֵיגֶלֶךְ (און אַליין גיי); אַ קאַרגער צאָלט אַרגער (טייערער), אַ פּוּלֵיגֶלֶךְ גייט מער; אַ פּוּלֵיגֶלֶךְ שְׁלִיחַ געפּינט אַלע תּירוּצִים; אַ פּוּלֵיגֶלֶךְ שְׁלִיחַ איז אַ האַלבער נְבִיא; אַ פּוּלֵיגֶלֶךְ שלאַפּט זינדניק און אַרבעט לייגניק; דער פּוּלֵיגֶלֶךְ ווערט פּלייטיק, ווען אַנדערע גייען שלאַפּן; *אַז די פּוּלֵיגֶלֶךְ מיידלעך גייען טאַגן גייען די קלעזומאַרים פּישן; דער וויאַ העלפּט ניט, ווען די פּערד זינגען פּוּלֵיגֶלֶךְ; אַ פּוּלֵיגֶלֶךְ קענען טאַטע־מאַמע אויך ניט העלפּן; דער וואָס זוכט לייכטע אַרבעט גייט מיד צו בעט.

וען אויך: אַפּשטעל 46, שפּעטיקייט 88, אומבאַשלאַסנ־קייט 388, געלאַסנקייט 439, רי 442, קאַלמבולטיקייט 509.

435. באַשעפּטיקונג

ס: באַשעפּטיקונג; בייבאַשעפּטיקונג; פּער־דעלע, קאַניאַק, [אַס] סיידיִיַן, האַבי; פּרנסה, ברויט; מיאוסע (הינטישע) פּרנסה; מלאַכה בויה; לייכטע פּרנסות, לופּט־פּרנסות, לעק־און־שמעק־פּרנסות; לופּטיקע

לוינארבעטער; שווארצארבעטער, אומקוואַ
ליפּיצירטער אַרבעטער; שווערער אַרבעטער,
האַרעפּאַשניק, פּראַצעוּניק, שוויצער, חמור
למשא, אַקער-אַיִן; קולִי; פּאַכאַליק, פּאַראַ-
ביק, פּאַרוביק, באַטראַק; שקלאַף, עבֿד-
פּנעני, פּאַרקויפּטער.

שטיקאַרבעטער, מאַנאָזיך אַרבעטער; אַר-
בעט־נעמער; היימאַרבעטער, שטובֿאַרבעטער,
כאַלופּניק, קוואַרטירניק; לוינקעטניק, לֵאָנֵר
קעטניק; האַנטווערקער, רעמעסלעניק;
[סאַן] קוסטאַר, חיד־קוסטאַר; אַרטעלער,
אַרטעלניק, אַרטעל־שטיק; פּאַבריק-אַר-
בעטער; טאַגאַרבעטער, טאַגלוינער, שכיר-
יום, פּאַדויעניק; ציטמענטש, זמנעטיק,
סעוואַך אַרבעטער; יאַרמענטש, יאַראַרבעטער;
שבת־גוי, שבת־פויער; [סאַן] שלאַגלער, אַר-
דאַניק, סטאַכאַנאָוועץ, אַרויסערקוטער;
קאַריעריסט, אַרייחיסט.

לערניונג, לערנינגל; שייקינגל; יונג,
בורש; האַנטיונג, פּאַדרוטשניק; אַרבעטער־יונג;
געזעל־ן, אַרבעט־געזעל־ן, פּועל, טשע-
ליאַדניק; העלפּער, אַרויסהעלפּער; האַנט;
רעכטע האַנט, אַסיסטענט אַאָ"ח ← 446; מיט-
אַרבעטער; פּראַקטיקאַנט.

באַאמטער, אָנגעשטעלטער, פּונקציאָנאַר,
פּונקציאָנער, סוביעקט, ביוראַליסט; קאַדער
ל"ר קאַדערס; פּערסאָנאַל, שטאַב; [אַי] סטאַף,
סטעף ← 468.

יוניאַמאַן, טרייד־יוניאַניסט; מחוצנער
אַרבעטער; סטרעיקברעכער, שטרעיקברע-
כער, סקעב [אַי]; אַרבעטער־קלאַס; פּראַלע-
טאַריאַט, האַלב־פּראַלעטאַריאַט; שער און
אַיִן, עמך, פּועלי־צדק; אַרבעטהענט;
שלאַגרינגאדע.

וו: האַבן אַ פּראַפּעסיע (אַ מלאַכה אַאָ"ח)
← ס; אַרבעטן בײַ; זימן באַשעפּטיקט
(פּאַרנומען, בײַ [אַי]); בײַ; פּאַרנעמען זיך (באַ-
שעפּטיקן זיך) מיט; האַלטן אַן אַמט (אַ פּאַרט-
לעל); באַזעצן (באַקלײַדן, באַטרעטן) אַן

דעטשנעם, פּאַר אַ גאַראַדאַוואַי, פּאַר אַ נאַכט-
חעכטער אַאָ"ח.

אַרבעטפּליכט; אַרבעטדינסט; אַרבעט-
ציט; אַרבעטטאַג, אַרבעטוואַך, אַרבעט־שעה,
אַרבעטס־שטונדע; געשעפּט־שעה, יוגע-
שעפּטס־שטונדע; אויפּנעם־שעה, יאָוּפּנעם־
שטונדע; איבערציט; איבערשעה, איבער-
שעה; אַרבעט־חיסנשאַפּט; אַרבעט־סיסטעם;
שוויצ־סיסטעם, אָפּאַרבעט־סיסטעם, אָנפּער-
זאַניקייט־סיסטעם; אַרבעט־צעטיילונג.

פּראַלעטאַריירונג, פּראַלעטאַריאַציע;
פּראַדוקטיחירונג, פּראַדוקטיחיאַציע, לֵאָבאַ-
ריאַציע; איבערשיכטונג, יאָומשיכטונג.

אַרבעטפּלאַץ; פּאַבריק, פּאַבריקע [אַי],
פּיפּער [אַי]; [אַי] פּלאַץ, פּלייס; זאָוואַד;
פּאַדריאַד; [אַי] פּלענט, פּעקטאָרי, שאַפּ ל"ר
שעפּער, יוניאָנשאַפּ, אָפּען שאַפּ, סחעטשאַפּ,
שוויצשאַפּ; [סאַן] אַרטעל, (קוסטאַרישער)
פּראַדוציר־אַרטעל; אַרבעט־צימער; חערק
שטעל, חערקשטוב, חערקשטאַט, חאַרשטאַט,
מאַסטערסקייע; אַ מאַסטערסקייע אויף רעד-
לעך; ראַבאַטשע; אַטעליע, סטודיאַ; קאַנ-
טאַר, ביוראָ, ביורע, אָפּיס, קאַנצעלאַריע;
לאַבאָראַטאָריע; געשעפּט, ביזנעס [אַי].

אינסטרומענט; פּלי, אייזנדל; געציג;
חערקציג, קלאַפּער־געציג, קליפּער־געציג,
פּליים; מכשיר ל"ר מכשירים; פּליימכשירין;
גרויס, קליין געציג; אַרבעט־געציג, פּראַדו-
ציר־געציג, מאַשיך־געציג אַאָ"ח; רעמאַנענט;
וטיילן געציגן הענטל, האַלטער, שטיל,
(האַנטאַבע, דושקע, אויער, קאַרבע; אינד-
סטרומענטן (געציג)־קעסטל; אַרבעטקערבֿל
שטוטיץ.

בעל־מלאכה, [אַי] בעל־מלעקע, בעל־
מלאַכ; בעל־אומנות; קוואַליפּיצירטער
אַרבעטער; פּראַפּעסיאָנאַל; בַּחור; טלית
ובאַוויבטערן; אַרבעטער, אַרבעטאַרער,
אַרבעטסמענטש, פּראַלעטאַריער; עמכניק;
נהנה מיניע פּו, יניע־פּימניק; מענטש, האַנט;

בטען די הענט; א בעל-מלאכה געפינט זיך אומעטום זיין ברויט; מיט שער-אויך און קען מען א סך באווייזן; קענסט שוין האלטן די באַדל, מעגסטו זיין ביי זיך א גודל; דער שוס-טער ביים קאפול-און דער טאפ איז פול; דער מילנער פרייט זיך, און דאָס רעדל דרייט זיך; פֿון יגיע פֿו האָט מען פֿאַפּע; עובד אַדמָה ישבע לָחם; און מען וויינט וואָקסט; און מען לייגט אַרײַן געמט מען אַרויס; יגיע כפּײַך כּי תאכל אֶשְׂרִיך וטוב לָךְ; און דו וועסט ניט האָרעווען וועסטו ניט עסן; האָרעווע, מיי דעלע, וועסטו האָבן אויף אַ קליידעלע; וויל-סטו קניידלעך, זאָג די הַגְדָּה; און רחמיאל דער זעמער מאַכט אַן אויזן קריגט ער שְׂכַר-לַיְמֹוד וְשֵׁם; וואָס איינער פֿאַרדינט זיך דאָס האָט ער; ווי די אַרבעט-אויז דער לוי; הוורעים בדימעה ברינה יקצורו; גודל הנהגה מייגען יזתר מיר-אשמים; ניט די מלאכה שענדט דעם מענטשן, נאָר דער מענטש שענדט די מלאכה; אַרבעט איז קיין שאַנד (ובפֿרָט אין אַ פֿרעמד לאַנד); אַמעריקע איז אַ טייער לאַנד, וויל (קיין) אַרבעט איז ניט קיין שאַנד.

פֿאַר ברויט אַנטלויפֿט מען ניט; שפּײַ ניט אין ברונעם, וועסט נאָך פֿון אים דאַרפֿן וואַסער טרינקען; אין דער שייסל, פֿון וועל-כער מען עסט, טאָר מען ניט שפּײַען; און מען האָט ברויט זאָל מען ניט וועלן קיין זעמל (וואָל זיך ניט גלוסטן קיין צוקער-לעקערך); שוסטער, בלויב ביי זײַן מלאכה; וואָרף ניט אַוועק די די ברעקלעך איידער דו האָסט ברויט.

בנעת אפּײַך תאכל לָחם; געבענטשט איז דער גראַשן, וואָס ער איז מיט שווייס באַגאַסן; אַ מלאכה וועגט ניט אָפּ די פֿלייצע; גרינג קומט קיין זאָך ניט אָן; געבראַטענע טויבן (טייבעלעך) פֿלייען ניט אַרײַן אין מויל אַרײַן; אַן אָפּגעשילט איי קומט ניט גלייך אין מויל אַרײַן; און מען וויל האָבן קי מוז מען האָבן מי; פֿון (פֿאַר) פֿרנסה וועגן טאַנצט מען מיט קאַשקע לעבן; אויב זיך וואָרגענען זאָל עס זײַן ביי

אַמט; אַמטירן; פֿאַרנעמען אַ פֿאַזיציע (טאָן די פֿונקציעס) פֿון; זײַן (דער) ממונה אויף; סטאַזשירן; זײַן אַנגאַזשירט; אַרבעטן פֿאַר; אַרבעטן ביי יענעם; אַרבעטן פֿון יענעם האַנט; מאַכן אַ קרעמל פֿון; מאַכן די תורה פֿאַר אַ קרדום לַחפור בָּהּ.

דערנערן זיך; גענערן זיך; דורכשלאָגן זיך; לעבן (פֿאַרדינען) פֿון אייגענער אַרבעט (פֿון אייגענער האָרעוואַניע, פֿון אייגענער פֿראַצע); פֿאַרדינען מיט די פֿינינעף (צען) פֿיני-גער; נהנה זײַן מייגע פֿו; פֿראַלעטאַריזירן זיך; פֿראַדוקטיוויזירן זיך; לאַבאָריזירן זיך; איבערשיכטן זיך.

טאָן, טון, אַרבעטן; פֿראַצעווען, האָרע-ווען; מלאכהגען, קוסטאַרעווען [סאַיזן]; פֿראַק-טיקירן, פֿראַקטיצירן; דרייען דאָס רעדל, טרייבן עסק אַאו"ח - 433.

אַדי: אַרבעט(אַר)עריש, פֿראַלעטאַריש, בעל-מלאכהיש, קוסטאַריש [סאַיזן], רעמעסלענע, זאַוואַדיש, פֿראַפֿעסאָנעל, אַמטיק, יאַמטלעך, שלאַגלעריש אַאו"ח - 5.

פֿראַז: אַן אַרבעט אַ ריינע און אַ פֿרנסה אַ שיינע; הונדערט (אַ סך) מלאכות און ווייניק ברכות; פֿון אלע מלאכות האָט ער קדחת; איינער צו מצה, ויבן צו פֿראַצע.

שפּר: אַהב אַת המלאכה ושנא אַת הרבנות; אַרבעט מאַכט דאָס לעבן זײַס; דער שליסל צום גליק איז אַרבעט; גדולה המלאכה שמחממת אַת בעליה; מלאכה בעו דאָגה; אַ מלאכה איז אַ פֿאַנצער פֿאַרן גלות; אַ מלאכה איז אַ מלוכה; מלאכה-מלוכה; אַ מלאכה איז אַ מלוכה-און מען דאַרף ברויט פֿאַרזעצט מען די סליחה; און מען האָט אין דער האַנט אַ מלאכה קומט (אין שטוב) אַרײַן די מול-ברכה; טו נאָר פֿלייסיק זײַן מלאכה, וועט שוין קומען די מול-ברכה; אין דער סאָכע ליגט די מול-ברכה; אַן אַרעמע מלאכה איז אויך אַ מלאכה; אַ בעל-מלאכה שטאַרבט ניט פֿון הונגער; דער גלות פֿאַרשווינדט, ווען עס אַר-

אין אומן בלי פליס; א מיסטער אן געשער
איז חי א זעלנער אן געווער; א גוטער מכשיר
איז א האלבע מלאכה.

וען אויך: אונטערנעמונג 400, טעטיקייט 433, האנדל 484

436. מעכאניק, טעכניק

ס: מעכאניק; הידראָמעכאניק, עלעקטראָ
מעכאניק אא"וו; טעכניק; הידראָטעכניק,
עלעקטראָטעכניק אא"וו; דינאָמיק; הידראָ
דינאָמיק, עלעקטראָדינאָמיק אא"וו; סטאָטיק;
הידראָסטאָטיק, עלעקטראָסטאָטיק אא"וו;
מעכאָניזירונג, מעכאָניזאַציע; מאַשיניזירונג,
מאַשיניזאַציע; אָסמאַז, אָסמאַטישער דרוק;
אַרכימעדעסעס פּרינציפּ; טעכנאָלאָגיע.
אַפּאַראַטור; אינסטאַלאַציע, מאָנטאַזש;
אַוועקלאָזן [פּאָן מאַשינען]; ווערק, געווערק,
געווער(ט), מעכאָניום; מאַשינעריע, מאַשינעריי;
מאַשין, מאַשינקע, אַפּאַראַט, מאַכער־מיקע [שפּ];
מאַטאָר; דיזל־מאַטאָר, טערמאַמאַטאָר,
גאַזאַלין־מאַטאָר אא"וו; גענעראַטאָר; טורבאָ
גענעראַטאָר, הידראָגענעראַטאָר אא"וו; די
נאַמאַ; דינאַמאַ־מאַשין, גאַומאַשין, עלעק
טרישע מאַשין אא"וו; עלעקטרישע סטאַנאָציע,
עלעקטראָזווע.

[טיילן מאַשין פּאַמפע, פּלומפּ, פּלומפּ
אַרכימעדישער שרויף; דיפּערענציאַל־פּאַמ
פע, צענטריפעטאַל־פּאַמפע, צענטריפּונאַל־
פּאַמפע אא"וו; וואַסער־פּאַמפע, נאַסאַס,
טראָמפּ; זיינפּאַמפע, טרימפּפּאַמפע אא"וו;
לופּט־פּאַמפע, אַספּיראַטאָר; [טיילן פּאַמפען
קוואַטש, זיינער; צענטריפּונגע, סעפּאַראַטאָר,
קאָנצענטראַטאָר, קריסטאַליזאַטאָר, אינ
יעקטאָר, זיינשעקטאָר, איבעררייסער, רעאַ
סטאַט, ברענער; הייבער, הייבלקע, ליזער,
קרימפעלעץ; הייברעט, הייבשטאַנג, הייב
קראַן, הייבראָד, הייברויף, דאַמקראַט;
ראָד, רעדל, שקיז; טרייבראָד, שוונגראָד,
זאַמאַכראָד, שפּאַראַד, פּאַרשפּאַראַד, פּאַר

הונדערט און צוואַנציק; דער מענטש דאַרף
אַרבעטן און נאָט דאַרף זיין צו הילף; טו דאָס
דייניקע, וועט גאָט טאָן דאָס זייניקע; איך
האַב געטאָן דאָס מייניקע, זאָל גאָט טאָן דאָס
זייניקע; געבענטשט זיינען די הענט וואָס טוען
אַליין (נאָר אַז מען נעמט זיך אַליין שלאָגט מען
איבער די הענט); געבענטשט זאָלן זיין די
הענט מיט מאַזאַליעס (, דער שטערן, פּאָן
וועלכן עס גיסט זיך דער שווייס); מיט פּרעמ־
דע הענט איז גוט פּיער צו שאָרן.

אַן ערשטע מלאכה מען מען פאַרברענען;
אַ גוטע התחלה איז (שוין) אַ האַלבע מלאכה;
די מלאכה דאַרף מען קענען און יושר דאַרף
מען האָבן; די מלאכה האָט ליב דעם (אַ)
טרונק; די מלאכה האָט ליב צו מאַכן אַ ברכה
(אַ שהפּל); די מלאכה האָט ליב אַ פּוסע, אי
דאָס אַ גרויסע.
פּאָן פּיל מלאכות-זייניק ברכות (הצלחות);
אַ בעל־מלאכה אַרבעט פאַרן עסן און עסט
פאַר דער אַרבעט; אַ בעל־מלאכה איז באַ־
גלייבט; פּל אומן שונא בן אומנתו; מיט וואָס
איינער האַנדלט שלעפט זיך עס אים נאָך;
מיט וואָס מען האַנדלט, דאָס קלעפט זיך אָן;
דער שוסטער רעדט פּאָן דער קאַפּעטע, דער
בעקער רעדט פּאָן דער לאַפּעטע; אַ גאַנדו
הָלומט זיך האַבער; וואָס הָלומט זיך דעם
האַן?—פּראָסע.

מה יתרון לאדם בכל עמלו?; פּאָן יינע
פּאָן איז ביטערע (שווערע, קוים) פּאַפע; יינע
פּאָן—אַ שווערע לאַפע; אַ מלאכה איז אַ
מלוכה, אָבער מען האָט ניט קיין (מינוט)
מנוחה; די אַרבעט האָט נאָר איין מעלה—עס
וועט קיין מלאַ ניט זיין קיין צייט צו שטאַרבן;
ווער עס בויגעט און ווער עס וויינט; ווער
עס גייט און ווער עס גייט; אַלע שוסטערס
גיינען באַרוועס; די קאָן בייס (פּאָן) בלעכער
איז פּאָל מיט לעכער; ווען ניט דער ריימער
וואַלט דער פּריץ ניט גערייטן; ווען דער קירוש
נער האָט ניט קיין אַרבעט איז אים אויך קאַלט.

קאַרקע אַזױ 339; נאַטירלעכע, אַינע
בוירענע, מיטגעבוירענע אינטעליגענץ;
חריפות, גאונות, געניאַליטעט.

פראַקטיש, טעכניש וויסן; פראַקטיק;
פראַקטיציזם; אויפֿטויקייט, אויפֿטועריש
קייט, עפֿישענסי [אױס]; געניטונג, יאיבונג;
קוואַליפֿיקאַציע; ספּעציאַליטעט, שטאַרקע
זיט, פֿערדֿ, קאָנאַק; אויסצייכענונג; מיט
טערשאַפֿט; קענטעניש, קענטשאַפֿט, קענער
שאַפֿט; אומנות, פֿאַך־קענטעניש, פֿאַכמאַר
שאַפֿט; מבינות, קאַמפּעטענץ; געפרוּח, עקס־
פיריענס [אױס], עקספּעריענץ, דערפֿאַרונג.

טעכניק; קונסט, אַרטיזם, ווירטואַזיטעט;
קונסטאַרבעט, דראַטאַרבעט; מיטטערשטיק,
שעדעווער ל״ר שעדעווערס; געניטשאַפֿט,
רגילות; לעבנס־געניטשאַפֿט, לעבנס־פראַק־
טיק, לעבנס־געפרוּח, ילעבנס־דערפֿאַרונג;
לעבנס־חכמה, לעבנס־קלוגשאַפֿט; וועלט־
קלוגשאַפֿט, וועלטקענטשאַפֿט.

מיינסטער; מיטטערהאַנט, מיטטער־
קאַפּ; בעל־מלאַכה, אומגילד, קינסטלער,
קינצלער, אַרטיסט, ווירטואַז; נאַדענע (גיל־
דערנע), געבענטשטע הענט; גריגע (ליכטע)
האַנט; אַ מיטטער אויף אַלץ; אַ פֿל יכל, אַ
פֿל־בוניק; אַ טאַלענט, אַ טאַלאַנט; בעל־
פֿישרון; פֿלי; פֿלי נפֿלאַה; פֿלי שִׁמָּה;
מושלם בכֿל המעלות; גאַן, יגעניע, זשעני
אַזױ 339; (וויל) געראַטענער, גערעטעניש;
אויסגעשפּילטער; יונגאַטש; עקספּערט, קער
נער; קונסטקענער, זאַכקענער, פֿאַכקענער;
פֿאַכמאַן, ספּעציאַליסט, ספּעץ־וויסן; מומחה
ל״ר מומחים; מִבֿין; מעטער; אַ מענטש מיט אַ
נאַז (חוש, שמעקער, גיאָניע [שׂו]); פֿאַרשטייער;
אויטאַריטעט, בֿר־סמכא, מאַן דאָמֿר.

בריה; פֿינע, פֿיערדיקע בריה; בריה
נפֿלאַה, בראַק, בריהע, בריהטע; איש־חיל
ל״ר אַש־חיל; אַשת־חיל(טע); (אויס)טויגער,
יטויגלעכער; געשיקטער; געשליפֿטע (גע־
שליפענע) זאַך; געראַטן טשאַלנט; כּוואַט,

האַלטראַד; וואַסערראַד, טורבינע), הידראַ־
טורבינע); ראַדשטראַלן, ראַדהענט; זאַר
יעסקע, זאַוואַקע; צאַן, ציין; ראַלקע,
פילקע, ווינדע, בלאַק, פּוֹלי [אױס]; וואַל, וואַליק,
וואַלעץ, וואַלכֿ; פּאַטראַן, טרייבפּאַטראַן;
טרייבשטאַנג, טרייב־וואַל, טרייבאַקס; ראַטאַר;
קייט, רימען, פּאַס, בעלט [אױס], טרייברי־
מען, טרייבֿקייט; קאַנווייער; פֿעדער,
שפּרינגפֿעדער, ספּרונושינע, פּרוּושינע;
רער, רערל; קלאַפּע, קלאַפּאַן, ווענטיל;
וואַרקלאַפּע, זיכער־קלאַפּע; טירל;
דאַמפּקאַסטן; איבערהיצער; רעגוליר־אַפּאַ־
ראַט, רעגולאַטאַר; אילער, אילקאַן; אַינ־
שפּריצער; דאַמפ־פּאַרטייער, שיבער; דראַט,
פֿירדראַט; שפּול, שפּוליק, סאַלענאַיד;
אַרמאַטור; קאַמוטאַטאַר; טרעטברעט, טרע־
טער, טרעטל, אַנטראַט, פּוסברעט, פעדאַל;
אוישליסער; שטעל־ברעט, ישאַל־ברעט,
סוויטשבאַרד [אױס], שוויצבאַד [שׂו].

טעכנאָלאָג, טעכניקער, עלעקטראַטעכ־
ניקער; מעכאַניקער, ימעכאַניק; מאַנטיר,
מאַנטיאַר, עלעקטראַמאַנטיאַר, עלעקטריקער,
עלעקטרישן [אױס]; מאַשינ־בויער; מאַשיניסט;
אינושעניר, אינושעניער; מאַשין־אינושעניר,
ציוויל־אינושעניר אַזױ״ו.

וו; מעכאַניזירן, מאַשיניזירן, מאַנטירן, עלעק־
טריפֿיצירן, יעלעקטראַפֿיצירן.

אַדי; סטאַטיש, דינאַמיש, מעכאַניש, מאַטאַ־
ריש, מאַשינאַל, מאַשינאַזע, טעכנאָלאָגיש
אַזױ״ו 435.

וען אויך: קראַפֿט 104, באַשעפֿטיקונג 435.

437. פֿעיקייט

ס פֿעיקייט, געראַטנקייט, געניטקייט, בריהש
קייט, דערפֿאַרנקייט, דורכגעהאַטקייט
אַזױ״ו 437; טאַלענט, טאַלאַנט, געלענק,
ינאַלאַגע, פֿלי, מתנה, פֿישרון; געשיקטקייט,
מהירות; בריהשאַפֿט; פֿאַוואַקאַסט, סמ־

טויק, אויפֿטועריש, עפֿישענט [אמ]; רעאַליס־טיש; מיסטער(יש), מיסטערדיק, זמיסטער האַפֿט, בעל־מלאַכיש, פֿאַכמעניש, ספעציאַליסטיש, ספעציש [סאָן]; טעכניש; אינפֿעליק, אויסגעפֿינעריש, דערפֿינדעריש; קינסטלעך, קינצלעך, קינסטלעריש, קונציק, אַרטיסטיש, הירטואַז(יש).

פֿראַן: אַגיל וואַשמח-קיילעכ(די)ק און שפּיר צועכד(יק); חסידיש, נגידיש און ממזריש; ער האָט אַ שוואַרצע (אַן איזערנע) גבורה; אַ גאַנצער מר ברבֿ אַשי; עס נעמט אים קיין קויל־ניט; ער ווערט אויפֿן פֿייער ניט פֿאַרברענט; ער איז פֿונקט ווי אַ קאַץ-ווי דו זאָלסט אים ניט וואַרפֿן בלויבט ער שטיין אויף די פֿיס; ער וועט דיר דעם שד דעם קאַפֿ אַראָפֿדרייען (אַראָפֿנעמען); ער איז דאָ חומאַשאַ אי דאָ פֿאַלאַשאַ; ער איז ניט קיין שוסטער; ער איז ניט קיין הינקעדיקער שניידער; ער איז ניט קיין נעכטיקער; ער איז ניט קיין מלופֿס־קינד; ער ווייס, וווּ אַ טיר עפֿנט זיך; ער ווייס, ווהיין דער חיינט בלאָזט; ער איז (אויך) אַ מַבֿין אויף אַ טשאַד; ער טאַנצט אויף אַ טעלער; ער מאַכט פֿייגל אין דער לופֿטן; *ער קאַקט שטייענדיק; ער האָט שוין געפֿאַקט און געמאַזט; ער האָט שוין געהאַט קאַרט און וואַרעם; ער האָט שוין ניט פֿון איין אויזון ברייט געגעסן; ער איז שוין דורכגעגאַנגען דורך פֿייער און דורך וואַסער (און דורך מעשענע רערן); ער איז שוין געווען אין מיל און אין באָד און אין הַקדש; ער איז שוין געווען אויפֿן פֿערד און אונטערן פֿערד; *ער איז שוין געווען נאָ קאַני אי פֿיד קאַניעם; ער איז שוין געווען אויף דער באַנק און אונטער דער באַנק; ער איז שוין אויף יעדער באַנק געשמיסן געוואָרן; ער ווייס(ט) שוין, ווי טייער לעבערלעך זיינען (ווי טייער ס'קאַרן גילט); *ער ווייס(ט) שוין, פֿאַטשאַם פֿונט לייכט; ער האָט שוין אויף דעם זיינע ציין אויפֿגעגעסן; (יא) סאַם סאַפֿאַזש ניק!; זיינען קען איך ניט, אָבער אַ מַבֿין (אויף

משחית, מאַדים; מאַכער, אויפֿטוער, צעלייגער; פֿל וכל, פֿל וכל [שפ]; קאָואַק, קנאַקער; *אַ קנאַקער מיט אַ נון; אַ גאַנצער ברוך הָשם; פֿלאַקן־שיסער, *צוילינג־מאַכער. שישקע; אַ ייד וואָס קאַטאַרי.

געניטער, דערפֿאַרענער, דערפֿאַרענער; קגיל, זעאיבטער; מורגל; מסוגלער; בעל־נסיון; געפרוּוויקער, געפרוּווער, דורכגעמאַכטער; געהאַרטעוועטער, געשלאַגענער הונט; (אויס)־גערייכערטע ליידיקע; ביוואַלעך; אַלטער הינער־פֿרעסער; וועטעראַן; וועלטמענטש; געריבענער, געביפֿטער, געבראַטענער יונג; געוויקלט קינד; וועלטלעכער (עולמשער) מענטש; פֿראַקטישער מענטש, פֿראַקטיקער, רעאַליסט.

וו: זיין פֿעיק (טאַלענטירט, געניט אַזו"ח) ← איד; קענען, יכלען, פֿאַטראַליען; זיין אַ מיסטער צו (אויף); טויגן זיך, אויסטויגן זיך; טויגן צום עסק; זיין אין דער היים; פֿאַרשטיין זיך אויף; פֿאַרשטיין אַן עסק; האָבן פֿראַקטיק (ידערפֿאַרונג); קענען אַ וועלט; איבערלעבן, דורכמאַכן, מיטמאַכן, דורכהאַבן.

אַדל, אינוו: פֿעיק, טאַלענטירט, טאַלאַנט טירט, טאַלענטפֿול, טאַלאַנטפֿול, געלעניק; באַשאַנקען, ז(הויך) באַגאַבט, אויסגע־צייכנט; פֿולקום, פֿולקומען; גרונטיק, גרינטלעך, מוילמדיק; געראַטן, אויסגעשפֿילט; גאוניש, געניאַר אַזו"ח ← 339; קוואַליפֿיצירט, צוגערייט, צוגעפֿאַסט, מוכשר, מסוגל; קאַמפּעטענט; טויעוודיק, טויגיק, טויעלעך, געשיקט; רוטינירט; ברייהש, ברייהדיק, כוואַטסקע, ספּראַווע, וואַלנע, ורענטש נע, פֿאַדרענטשנע, פֿאַווקע, וואַרענע; געניט, דערפֿאַרן, דערפֿאַרן, דורכגעהאַט, דורכגעמאַכט, מיטגעמאַכט; וועלטלעך, וועלטלעך, לעבנסקלוג, לעבנסקלוג; געפרוּוויק, געפרוּוועט; (אויס)געריבן, געשליפֿן; געבראַטן, אויסגע־קאַכט; (גע)פֿראַקטיקירט, (גע)פֿראַקטיצירט; פֿראַקטיש, זאַכלעך, (איינ)שפֿאַרעוודיק, אויפֿ־

ניטער אאו"ח ← איד; שלעכטע בעל-הביתטע; קאליקע, פארטאטש, פאקראקע, פורצע, קליאק; טאנדעטינק, פושער, שוסער, הינקע-דיקער שניידער, באנדער, קאוואר, קאנעוואר; ברעקירער, ברעקמאכער, שאדן-ווינקל, קאליע-מאכער; לאיצלח, לאקם (בעל-עליש), טויגענישט, טויגעניכטס, ניקסנוץ, ברכה-לבטרה; שלימוז, שלימים-שלימוז, שלימוזניק, שלימוזניצע, שלימוזארניצע; א שלימוז מיט עסיק; א שלימוז פון דאנען ביז מצרים; שלר-מילא, שלמה נלמן, שלימוז; מלמד, בטלן, קלויז-ניק, קלויזער (אידן), פאטראן, איטשע-מייער; שלאק, צרה, כאליעריע, קאס-אומגליק, הויקער, פליאק; פלאקן, דראנג, פלאקנדראנג, קלאץ (מיט אויגן); שטיק האלץ, שייט האלץ, שאקע-לע; פלאכט, קאשטאן; *טינוף, *טינופת, *דרעק, *גאוניאק, *קאקער, *קנאקער אן א נון; יאלפא, יאלפאפאטראן, שמייער, שמויער, כניאק, יארמילאך, לאפנמיצל, וואסער-וויידל, כאלעמייזניק, טשמויבו, נאחעס-רייכ-דיקער נקל; וישל אשת חיל, אשת-חשות; א בריה מיט דער צונג; א בריה ניט דא געדאכט; א מויק צו די קאווענס; דן א סוחר, שמעיה בעל-פרנסה, איציקל בעל-תכלית; א חייב מיט בארד און פאות; א יידענע אין הויז; צע-לייגער, *פארצעדיגער; דר'ער-לייגער.

זיגען) בין איך; שווימען קען איך ניט, נאך איך פארשטיי דעם שכל דערפון (דעם ענין פון שווימען); ער פירט לענדער. שפר: האסטו-האלט, ווייסטו-שוויג, קעגן טו-טו; אן מען שיסט מאכט מען פוי; א בריה קען מאכן פון שני גאמלקעס און פון גארנישט אן אוכל; אן מען האט א גילדערן הענטל האט מען דאס לעבערל פון ענטל; אן מען איז א מייסטער איז פול דער טייסטער; דעם ארבעטער א גילדן, דעם בעל-מלאכה-א רובל; ווער עס טויג זיך עסט מעגעלעך; אן מען קען גוט קריכן קריכט מען ארויף; אן אשת-חיל גיט דעם מאן א האלבע פרנסה; אן דאס חייב איז צו פיל בריה מאכט זי פון דעם מאן א בער; א מייסטער ווערט ניט געבוירן; מען ווערט ניט פריער געניט ביז מען האט זיך ניט אפגעברייט; געניטשאפט קאסט געלט; אלץ קאסט רביעלעט; די צייט איז דער רבי; אין חכם כבעל הוסיון; א שיקסע ביי א רב קען אויך פסקענען שאלות; פרעג ניט ביים קלוגן, פרעג ביים געניטן; דער גרויסער שווי-מער ווערט צום סוף דערטרונקען (און דער גרויסער קלעטערניק ווערט דערהרגעט); אלע גוטע פערד זיינען משוגע.

וען אויך: חיסן 333, קלושאפט 339, איליקייט 440, פירער 459, דערפאלג 495.

438. אומפעי קייט

שווערע האנט; שווערע (ליימענע) הענט; ליימענער דישל, ליימענער אפגאט, ליימענע (אפ)געטשקע; הילצערנער מענטש, גלעזער-נער בער; גולם, לָמך, לעמעך, לאמעדודע, קאטשעלאפ, קלוטע ← 439.

וו: זיין אומפעי (אומגעשיקט, אומגלום-פערט אאו"ח) ← איד; ניט טויגן צו; ניט טויגן זיך, ניט אויסטויגן זיך; ניט טויגן ניט צו קידוש, ניט צו הבדלה (ניט צו נאָט, ניט צו לייט); ניט טויגן א קאץ אן עק צו פארבינדן; ניט קענען א קאץ דעם עק פארבינדן ← 334; ניט קענען; ניט יכלען; ניט חיסן; ניט חיסן פון זיין חיות (פון זיין קאפ, פון זיינע הענט און פיס, פון זיין

אומפעי קייט, טאלענטלאזיקייט, אומטוי-קייט, אומגעניטקייט, אומפראקטישקייט, דיסקוואליפיקאציע, אומבאהאלפן קייט, האמעטנעקייט, מוגושמדיקייט אאו"ח ← איד; אומקענטשאפט, אומגילדות, אומקאמ-פעטעניץ; שלעכטע פארוואלטונג, שלעכטע פירערשאפט, שלעכטע בעל-הביתשיקייט; צו פיל קעכניס; שלימוזנער, שלעכטע ארבעט; פושער.

אומטויניקער, אומגעראטענער, אומגע-

ספר אָוונע, ניט־מסוגל, ניט־צוגעווינט, ניט־צוגעגרייט, ניט־דערפֿאַרן.

פֿאַרטאַטשיש, טאַנדעט, טאַנדעטע, פֿושע־ריש, שוּסטעריש, מלמד־יש, לאַיִזל־חדיק, שלִימוֹל־דיק; קלאַגע־דיק, קרום, לאַם, הויקער־דיק; געמלאַכהט, צעפֿאַטשקעט, צעקאַליע־טשעט אַאַו"ו - סאָוו; אומבאַהאַלפֿן, האַ־מעטענע, מגושמדיק, אומגעלומפערט, אומבאַ־לומפערט; אומגעלומפערט וי אַ בער; הי־צערן, האַל־צעוואַטע אַאַו"ו - 439.

פֿראַז: עס האָט זיך אים געוועזט אַ פֿליג (אַ שטרוי) אויף דער נאָז; עס פֿאַלט אים פֿון

די הענט; ער פֿאַלט איבער די הענט (איבער אַ שטרוי); אויף וואָס ער גיט זיך אַ שטעל, ווערט פֿון דעם אַ תּל; שפּי דערויף, קלעפט (וויך) עס!; מען דאַרף אים אָפּהאַקן (דס הענט און פֿיס (פֿאַר אַזאַ אַרבעט); עס איז גוט מיט אים צו עסן לאַקשן (צו ופּן וויך); עס איז גוט מיט אים אין שול אַרײַן צו גיין; קומט מאַל(ס)ע און מאַכט קאַליע; זי קען נאָר אין דער מאַ־מעס סידור; ער איז אַ מײַן וי אַ קאַץ (חזיר) אויף הייזן (ווי אַ באַק אויף אַ קלעומער); ער טרעפט גרײַך אין מויל אַרײַן; ער איז ניע דאָ באַזאַ אי ניע דאָ לײַדי; ער קען אַלץ־נאָר קיין שבת קען ער נישט מאַכן; אויך מיר אַ קונץ צו זײַן אַ בעקער! - מען נעמט אַ טײַל און מען מאַכט אַ בײַגל; טײַטש רעדן לאַזט מײַך!; ער איז אַן אויפֿטוער אַ סכּנה־ער האָט געשאַסן די לִבְנָה; אַן אַשׁת חײל־זי איז אַנטלאָפֿן מיט אַן אַפֿיציר; די קישקע פֿילט זיך, דער מאַן גרײַט זיך, די מײַך ברעט זיך, די קאַשע פֿרײַעט זיך און דאָ בין איך אײַן מענטש אַלײַן און אין מאַרק אַרײַן מוז מען אויך גיין (און דאָ איז פֿרײַ־טיק); זיבן יאָר אַ באַרשט געקאַכט, און צום סוף איז ער גערונען געוואָרן; געטראַגן, גע־טראַגן־איז געקומען דער צאַפּ און אויסגע־שלאָגן; זי קען קאָכן פֿאַר דרײַען; פֿאַר זיך, פֿאַר דער קאַץ און פֿאַרן הונט; זיבן יאָר איז זי אַ שוּר אין שטוב און חײַס נישט, אַז די קאַץ

לײַב און לעבן; נישט וויסן פֿון דאַנען אַהין; נישט וויסן, וואָס עס טוט זיך מיט אים; נישט וויסן, ווער עס האָט אים געשלאָיערט (פֿאַרשלאָיערט, גע־שוירן); נישט וויסן, מיט וואָס מען עסט דאָס; נישט וויסן, ווי גאָט ווינט (ווי אַ טיר צו עפֿענען, ווי אַ טיר עפֿנט זיך); נישט וויסן, ווי אַ נאָז אויסצו־שניצן, ווי אַ קאַץ פֿון אויוון אַרויסצוטרייבן; וויסן ווי אַ קו פֿון מיטוואַך (מאַנטיק), ווי דעם ישובֿניקס באַק, ווי דעם ישובֿניקס באַק, ווי דעם רביניס (דער רביניס) קאַץ, ווי די קאַץ פֿון סמעטענע (ווערמילך); קוקן ווי אַ נעכ־טיקער, ווי אַ האָן אין בני־אָדם.

שלעכט בעל־הביתעווען; באַנאָרישן זיך, באַשטותן זיך, באַטערען זיך, פֿאַשפּעטן זיך; נישט וויסן, ווהיין דער ווינט בלאַזט; נישט ווען, וואָס עס טוט זיך פֿאַר דער אײַגענער נאָז; מאַכן אַן הענט (אַן פֿיס, אַן קאַפּ, אַן קאַפּ און) לײַב און לעבן; נפֿאַרטאַטשן אַרבעטן עבֿודת־פֿרך; מאַכן טאַנדעט (אַבי ווי, פֿון דער האַנט, אַבי פֿון האַנט, ווי אַן הענט, שור־בור); מאַכן שבת־שטעך; צוקלעפּן מיט נישטערן) שפּײַעכץ.

מלאַכהנען, טאַנדעטעווען, פֿאַרטאַטש (עווען, פֿושן, פֿושערן, פֿושעווען, פֿאַלשעווען; אַפּפֿאַרטאַטש(עווען, אַפּפֿושן, אַפּפֿוקאַטשען, אַפּטערען, אַפּטערעכען, אַפּליאַפען, אַפּ־כליאַפען, אַפּשוּסטערן; קאַליע מאַכן, איבער־פֿירן, באַגראַבן, פֿאַשפּעטן, אַפּקלאַגן, אַנקלאַגן וראַלן, צעקאַליעטשען, צעפֿאַטשקען, צעהרגע־נען, צעפֿטרן, צעטערען, צעוואַיאַנען, צע־דרײַנדזשען אַאַו"ו - 425.

אַדי: אומפֿעיק, טאַלענטלאָזיק), אומבאַ־גאַבט; אומטוויגיק; אומגעראַטן, אומגע־שיקט, אומשיקלעך; אומגעניט, אומגעאַיבט, אומדערפֿאַרן, אומדערפֿאַרן; רוי; גרין; אומפֿראַקטיש, אומאַכלעך, נישט־עקאָנאָמיש, נישט־אַמיט־שפֿאַרעוודיק; אומקאַמפּעטענט, אומ־קוואַליפֿיצירט, אומפֿאַטיק; נישט־בֿריהש, נישט־גראַבנע, נישט־דאַלנע, נישט־רענטשנע, נישט־

פֿאַר יענעם; אַ שלִימול קומט אויך אַ מאָל צו
נוץ (ניץ).

וען אויך: עס־הארצות 334, טעות 336, נאַרשיקייט 340,
פֿאַרערערונג 425, געלאַסנקייט 439, אומדערפֿאַנג

496.

439. געלאַסנקייט

ס: געלאַסנקייט, פֿאַמעלעכ(די)קייט, באַ-
זאַכטקייט, לאַנגזאַמקייט, אומבאַזענעלעכ-
קייט, אומרייעוודיקייט, האַמעטנעקייט ← אַי.

געלאַסענער, פֿאַוואָליער, לאַנגזאַמער
אאו"ו ← אַי; מתון; מאַריך; פֿלענמאַטיקער;
שטיין; בער; בערישע פֿיס; בלִיעַנרונער
פּוּגל, שילדקרויט, לימענער גולם; יענקל
דער מויער; בלִבאַק; מעוּכָרְתַע יִדְענע,
געשוואָלענע פֿריצטע; פֿאַרקון, מאַרדניק,
מאַרדניצע; טשמיע, שמענדערהאַץ, מענעגע,
קָמֶר, לעמעך, באַכמאַטש, קאַקער, צעקראָ-
כענע לעמעשקע, קריכער, קוּזילע, פֿליאַק,
פֿליאַטישכע, פֿליאַודרע, פֿליאַנדרע, באַנדע,
ליאַרווע, שלעפֿל, *שטונק, ריני, קאַטשעלאַפֿ,
שטופֿ־שטיס.

וו: גיין פֿאַמעלעך (פֿאַוואָליע, באַזאַכט אאו"ו)
← אַי; קריכן, פּוּזען, פּוּזשען; הינקען;
שלעפֿן זיך, דראַפֿטשען, שלייכן; שטאַמפֿערן,
שטאַלפֿערן; קאַראַבקען זיך, קאַראַסקען זיך,
קאַראַטשקען זיך, ראַטשקענען זיך, טאַראַ-
באַניען זיך, טעלעבענדען זיך, שלענדערן זיך,
רוקן זיך, רוטשן זיך, ריטשן זיך, שאַרן זיך; גיין
טריט ביי טריט (טראַט ביי טראַט); גיין מיט
קליינע טריטעלעך (מיט שבת־טריט); גיין
אַקסנטריט; פֿאַרפֿאַמעלעכען (פֿאַרלאַנגזאַמען,
פֿאַרקלענערן) די טריט; נעמען זיך צייט, גיט
אמלִין זיך ← 440.

פֿאַרגלײַכונגען גיין (קריכן, שלעפֿן זיך
אאו"ו) ווי אַ ליאַרווע, ווי אַ פֿאַדלע, ווי אַ
וואַגן, ווי אַ שנעק, ווי אַ וואַרעם, ווי אַ שילד-
קרויט, ווי אַ טשערעפֿאַכע, ווי אַ לויז, ווי אַ מוּז,
ווי אַ שלאַנג אויפֿן בויך (צווישן שטיינער), ווי אַ

איז אָן אָן עק; די בעל־הביתטע מאַכט בליי-
צעס און שיקט די קאַץ נאָך סמעטענע; מוטער,
מוטער, די קאַץ לעקט די פוטער; ער וויל
פֿאַלן און די נאָז ניט צעשלאַגן; אַ בריה! פֿאַלט
אויפֿן רוקן און צעקלאַפט די נאָז ביי בלוט;
אַ שלִימול! פֿאַלט אויפֿן גראָז און צעשלאַגט זיך
די נאָז; די נאָז האָט ער זיך צעשלאַגן און דעם
הענגליכטער פֿאַרט ניט דערלאַנגט; איבער
דער באַרד גערונען און דאָס מויל ניט געפֿונען;
איין פֿוס אָנגעטאַן, איין פֿוס באַרוועס; אויס-
געווען גאַנץ יורבעריק און קיין קאַנטראַז
באַנד ניט געפֿונען; איז ער אָן אַקס און גייט
קיין אַלמיין, ברעכט ער די פֿיס אויפֿן
וועג.

שפֿר: אַז מען קען ניט איז ערגער ווי מען
האָט ניט; אַז מען קען ניט און מען ווייס
ניט נעמט מען זיך ניט אונטער; קענסטו ניט
נייען, דאַרפֿסטו ניט טרענען; ביסטו אַ חזן-
זינג זשע, ביסטו אַ גלח-קלינג זשע; דער רב
רַבֿט זיך, דער בער בערט זיך; שוסטער,
בלִבֿב ביי דין מלאַכה (קאַפֿעטע); פֿירט מען
ניט איבער, קען מען ניט מאַכן גוט.

אַשת־חיל מיַ מצא, אָבער אַ וויב אַ שלי-
מול איז בנימצא; אַז אַ שלִימולניצע קערט אויס
די שטוב לאַזט וי ליגן דאָס מיסט ביי דער טיר;
אַ שלִימולניצע פֿאַרלירט די ספֿאַדיצע; אַ
שלִימולניצע שלאַפֿט אין שלייער; *אַז מען
קאַכט מיטן הינטן שטינקט מיט דרעק; אַז אַ
יִדְענע קען קיין קוגל ניט מאַכן קומט איר אַ
נִט; אַז די בעל־הביתטע איז אַ שלִימולניצע איז
די קאַץ אַ בריה; אַז די בעל־הביתטע איז אַ
שלימול (*אַ שטינקערין) איז די קאַץ אַ נאַשע-
רין; אַז דער בעל־עגלה (בעל־הבית) איז אַ
שלימולניק איז דער גנב אַ בריה; דער שלימ-
ולניק האָט תּמיד טענות צו גאַט; אַז דער
בעל־תּקיעה קען ניט בלאַזן לייגט זיך דער
שטן אין שופֿר; אַז דאָס מידל קען ניט טאַנצן
זאָגט זי, די קלעמער קענען ניט שפּילן (טויגן
ניט); ווער עס טויג ניט פֿאַר זיך דער טויג ניט

אִילְעֵנִישׁ, לױפֿעֵנִישׁ, יאָגענישׁ אַאָװװ; (געױלױך
פֿערר, (גע)יאָגערי, (גע)פֿלױערר אַאָװװ; װ;
געאײל, מהירות, וְרִיזוּת, חריצות; האָסט,
אימפעט; כאָפענישׁ; געױף, געױף, געױף;
לױפֿטריט, שנעל־טריט, ריזונטריט; שפרונג,
גאַלפֿ; אָדלער־פֿלױ; שנעל־צוג, קוריער, עקס־
פרעס; שטופֿ־שעה, ראָשאָוער [אָס]; פֿאַר־גִי
כערונג, פֿאַרשנעל־ערונג, אָקצעל־עראַציע; װע־
לֶאָ(צױ)מעטער.

זְרִי, חֶרֶץ; גיכגייער, סֶקאַראַכאַד;
לֶמֶטפֿיסיקער, באַװעגל־עכער, זשװאַחער־אָרִי.
װ; גיין גיך (שנעל אַאָװװ) װע־אָרִי; האָבן דאָס
לױפֿענישׁ (דאָס פֿלױענישׁ אַאָװװ) װע־אָרִי;
האָבן אַ גיכן גאַנג; זיין גרינג (לֶמֶט) אויף די
פֿיס (אויפֿן פֿאַד־יאָם); געבן אַ לױף (אַ פֿלױ,
אַ שפרונג (אויף איין פֿוס) אַאָװװ); פֿאַרגיכערן
(פֿאַרשנעל־ערן) די טריט; מאַכן גרויסע טריט;
שטעלן (הײבן) די פֿיס (די) (די) (גלױם); מאַכן
פֿאַלקעס; האָבן קפֿיצת הַדָּרֶךְ; אײלן, לױפֿן,
גאַל־פֿירן, יאָן; פֿלױען, פֿלױען, פֿלױען, שװעבן;
שיסן, שניידן, שפּרינגען; פּערען, פּירען, פּיר
דען, פּענדושען, פּערגען, דראַלען, ראַמפֿ־
לען; ברענען; טראָגן זיך; לױפֿן (פֿלױען
אַאָװװ) איבער שטאַק און איבער שטיין (נאָ
לעב נאָ שיע, איבער האַלדו און קאַפּ,
הענדעס־פּענדעס, עקוים, ניט טויט (און) ניט
לעבעדיק, משװענער־װיז, אָן אָטעם, אָן אַ
נשמה); לױפֿן (פֿלױען אַאָװװ) פֿור גאַלפֿ
(טשװאַל־יאָם, סטראָם האַל־אַװ־אִי, שטראַמעל־ע־
װאַיע); געבן זיך אַ לֶאָ; צעל־אָן זיך, צעיושען
זיך, צעפֿאַל־אַשען זיך, ראַספֿאַל־אַשען זיך.

[פֿאַרגל־מכונגען גיין װי אַ זאַקס, װי אַ
מיומור; לױפֿן (פֿלױען אַאָװװ) װי אַן אָדל־ער,
װי אַ סאַראַקע, װי אַ פֿױגל (אין געסט אַרײַן),
װי אַ זומער־פֿייגעל־ע, װי אַ מאַטיל, װי אַ טױב,
װי אַ האָז (באַרג אַראַפֿ), װי פֿלױגעל־עך אויפֿן
פֿייער, װי אַ יאָהונט, װי אַ הונט נאָך אַ צױג,
װי אַ פֿערד, װי אַ סאַרנע, װי אַ הירש, װי אַ
הונגעריקער װאַלף, װי אַ מחבל, װי אַ טױפֿל

בער (אויף אַ גליטש), װי אַ ברֿייער(ר)נער פֿױגל,
װי אַ ניט־דערקױלעטער האָן, װי אַן אַלטער
באַק, װי אַן אַלטער בעל־ע־בֿרהניק, װי אַ לֶמֶך;
ריין (קערן) זיך װי אַ בער אין (ה)רעטשקע
(אין גריקע).

טאַן (אַרבעטן) פֿאַמעל־עך; מאַכן (לֶאָנגע)
שהיות (מחוקות); קוים אויסקל־יבן זיך; קראַצן
זיך; דוכנען; פֿאַרקען זיך, באַברען זיך; צע־
רעמאַניען זיך; קאַלופּען זיך, מאַרודיען, מאַ־
רודושען, טערענען, קװיל־ענען; קאַשקען
זיך, קאַװענטשען זיך.

אַדי; געל־אַסן, זאַכט, באַזאַכט, לֶאָנגאַם, בע־
לֶאָנגאַם, (ב)לֶאָנגאַם [אַיט]; פֿאַמעל־עכ(ן),
פֿאַװאַל־יע; װאַל־נע, פֿאַװאַל־נע; באַדעכטיק;
געװעצט, סטאַטעטשענע, מתינותדיק, בנימוסדיק,
בניחותאדיק; אומבאַװעגל־עך; קריכעדיק,
שלעפעדיק, הױנקעדיק, שװער באַװעגל־עך,
אומרייערדיק; האַמעטנע, באַכמאַטנע,
בלֶמֶך; שװער, שװער־פֿיסיק; ניט־זוגאַבנע,
בעריש; פֿלעגמאַטיש, פֿױל, זינאַבלעסיק, צע־
קראַכן, פֿאַרשלאַפֿן, שלעפּעריק, צעיוירגעט,
אומגעשיקט, לעפּיש, לעמעכעװאַטע, לעמעש־
קעװאַטע אַאָװװ װע־אָרִי.

פֿראַז; אַ קער פֿון אַ בער; קוים װאַס ער
רירט זיך; מען זאָג אים אַרױפֿשטעל־ען אַ
טעל־ער אויפֿן קאַפּ װעט ער אויך ניט אַראַפֿ־
פֿאַלן; קוים װאַס ער קראַצט זיך; עס װאַקסט
בײַ אים אונטער די הענט; אַלע שעה אָן עס־
לעפֿל; פֿאַמעל־עך װי דו טוטס עס; אַ גיכער
פֿאַמעל־עך.

שפּר; גי ניט גיך, װעסטו ניט רײסן קיין שױך
אַאָװװ װע־אָרִי לֶמֶטפֿיסיק 440.

זען אויך: שפּעטיקייט 88, אומטעטיקייט 434, רן 442,
קאַלטבלוטטיקייט 509.

440. אַיִליקייט

ס: אַיִליקייט, גיכקייט, פֿלינגקייט, געשווינד־
קייט, באַװעגל־עכקייט אַאָװװ װע־אָרִי; (גע־

שמידיק, (משוגע) ווילד; ראש, ראשיק; לויפיק, לויפעדיק, פליעוודיק, שנעלפטיסיק, פליכטפטיסיק; באוועגלעך, רירעוודיק, פלאָר קע, פריש, (ס)פריטנע, ספריטקע, ספירטנע, ושוואַווע, שמאַגלע, פראַוואַרנע, ווירוטנע, באַפליגלט.

נפאָרגלִיכונגען גיך (געשווינד, פלינג אא"וו) ווי אַ מיזמור, ווי זאָגן אַן אַלטן פיזמן, ווי אַ בייזע בשורה, ווי אַ פליל פון (אויסן) בויגן, ווי אַ האָז, ווי אַן אַדלער, ווי אַ הירש, ווי אַן אינד, ווי אַ גנב, ווי אַ וויכער, ווי אַן אַנגעשמירטער וואָגן, ווי אַ באַן, ווי די כוואַליעס, ווי דער מלאך־המוות, ווי דער טויט, ווי אַ פאַרשטעקל פון אַ קרוטשיקל; רירעוודיק ווי אַ וועוריק, ווי קוועקוילבער; גרינג (ליכט אא"וו) ווי אַ פויגל, ווי אַ הערש אויף די פֿיס, ווי אַ קאָץ.

אינוו, פֿראַז: בחיפּון; אויף גיך; אויף דער דער גיך; אין דער גיך; אין איין אויגבליק; אין איין כהרף־עין; אין איין אָטעם; בנשימה אַחת; אין איין שמע ישראל; אין איין קויל פליער; אין וויניקער ווי אַ...; צווישן יאָ און גיין; אויף איין פּוס; על רגל אַחת; מיט דער מינוט; מיט איין מאָך; מיט איין קלאַפּ; מיט איין שפרונג; פערציק מיל אַ מינוט; מיט אַן אַעראַפּלאַן; מיטן קוק; איינס צוויי; איינס און צוויי; קורץ און שאַרף; קנאַל און פּאַל; שור בור (ומפּליאָ לעשות); הוקפּוק; כאַפּ־לאַפּ; כאַפּ־צאַפּ; פּיטשפּאַטש; *קאָך, מאַך, פּיש!; אַ רענדל אַ מינוט; גוט מאַרגן, גוט יאָר, אַ גוטן טאָג!; אַן צערעמאַניעס; אַן שום מלאַכות; גיט געבאַלע־מוטשעט; אומר ועושה; געוואַנט און געטאַן; גערעדט און געטאַן; גענומען און געטאַן; אַגיל וואַשמח—צוגעשניטן און אויפגענייט; פּתן פליעשל אין גלעזל.

ואויסרופּן הייב אַ פּוס!; הייב די לעפּל!; גיי אויף איין פּוס!; נעם די פּיס אין די הענט (די פּיס אויף די פלייצעס) און לויף!; יאָג, לייבולש!; וואַליאַי!; האַרי אַפּ! [אַי]; פּרעס־

ווי אַ רוח, ווי רוחות וואַלטן אים געטראָגן, ווי אַ שד, ווי אַ מלאך, ווי אַליהרדה־נביא; לויפּן (פליען אא"וו) (ווי אַ) פליל אויסן בויגן, ווי מיט פליגלען, ווי מיט געדונגענע פיס, ווי אויף היי־סע קוילן, ווי אַ פאַרסטער, ווי אַן אונטער־געשאַסענער, ווי אַ גיט־דערקוילעטער, ווי אַן לייב און לעבן, ווי אַן זיך, ווי אַן אַ קאַפּ, ווי אַ משוגענער, ווי אַ ייד נאָך פּרנסה, ווי אַ ייד צו כאַפּן אַ מינחה (אַ קדישה), ווי צו קדיש; לויפּן (פליען אא"וו) ווי אויף אַ יריד (יאַריד), ווי יאָסל צום יריד (יאַריד), ווי עס וואַלט געוואַרט אויף אים דאָס גרעסטע גליק, ווי אַ באַן, ווי אַן עקספרעס, ווי דער (שטורעמ)ווינט, ווי אַ פאַר־סטע מויז, ווי אויף אַ שרפּה, ווי נאָך דער באַבעס ירושה, ווי נאָך מצה־וואַסער; אומר לויפּן ווי אַ שרעטעלע, ווי אין אַ חסידאַרניע, ווי אין אַ חבדיניצע; אומר־לויפּן גאַנצענע טעג ווי אַ הונט.

איינן זיך, שפּודן זיך, פּודען זיך; זיין אין געאַמל (אין געאַמלעניש); דוחק אַת השּעה זיין; דוחק זיין די שעה; אַרויסזעצן די נשמה; פּרעסירן; האַווען, שמייען, פּאַדענען; ראַשן [אַי]; גיט האַבן קיין צייט די נאָז אויסצושנייצן; שפּרינגען פּתן דער הויט (פּתן די האַלאַבליעס); רופּענען(ען)זיך; זיצן ווי אויף שפּילקעס, שטיין ווי אויף הייסע קוילן אא"וו - 510.

טאַן גיך (שנעל אא"וו) - אַר; רירן זיך; גיט פאַרלירן קיין צייט (קיין מינוט אא"וו); אַפּטאַן; כאַפּן, אַפּכאַפּן, אַריינכאַפּן; גיט מאַכן קיין שהיות (קיין צערעמאַניעס, קיין מלאַכות); מאַכן דערפּון; מאַכן קרוטקע צערעמאַניעס; יאָגן די קויל; מאַכן איינס און צוויי (אומר ועושה אא"וו) - איינ; פאַר־גיכערן, פאַרשנעלערן, אַקצעלערירן; אונ־טעראַיילן, אונטעריאָגן [יענעם] - 394.

אַדי; אַייליק, געאַייליק, איבעראַייליק; גיך, געשווינד; בליץ געשווינד, סטראַק גע־שווינד; פלינג, שאַרף, האַסטיק, שנעל; בליץ שנעל; ביסטרע, כידקע, בחיפּונדיק, גע־

441. מידקייט

ס: מידקייט, מאטקייט, אויסגעשעפטקייט, אויסגעמאטערטקייט אא"וו ← איד.

וו: זיין מיד (מאט, אויסגעשעפט אא"וו) ← איד; טאן מיט די לעצטע כוחות; ארבעטן מיט נויטשויס; אטעמען שווער; באנעמען (פארנעמען, פארקאפן) דעם אטעם; ניט קענען כאפן (פארלירן) דעם אטעם; זיין אן אטעם; סאפען ווי א פאקאמאטיוו; דיכען, דעכען, דישען, זשיפען, זשאפען, סאפען, סאפען, פאשען, זשאוען, זשאוערן, קיכן, פרייכן, פירכען; פאכן (פיינען, פאכען) מיט דער נשמה; זיין אויס מענטש; זיין מער טויט ווי לעבעדיק; ארויסשטעקן די צונג; ניט קענען שטיין אויף די פיס.

ווערן (מאכן) מיד; אינמיטן זיך, אגמידן זיך, אויסמידן זיך; פארמאטערן זיך, אמב מאטערן זיך, אויסמאטערן זיך, אויסמוטשען זיך; איזמוטשען זיך, אויסנארען זיך; איבער-טרייבן; איבערהייבן זיך, איבערנעמען זיך, איבערארבעטן זיך, איבערהארעווען זיך; אויסארבעטן זיך, אויסהארעווען זיך; צושטיין, אפשטיין; שוויצן; באגאסן ווערן (באשלאגן ווערן, אפגיין) מיט שויס; באדן זיך אין שויס (אין עסיק); זיין נאס אין גאנצן; פארלירן דאס געזונט; אנווערן די כוחות; ארויסשלאגן זיך (פאלן) פון די כוחות; אויסגיין מיט די כוחות; פאלן פון די פיס; זיין פגור; פאלן, אוועקפאלן, אנידערפאלן; איינגעבראכן ווערן, צוזאמען ברעכן; חלשן; פאלן אין די האלצאבלעיס.

זיין שלעפערק; וועלן שלאפן, שלעפערן; פאלן אויף דער נאז; חלשן שלאפן; טאן מיט האלב פארמאכטע אויגן; האבן דעם גנב (דעם שלעפע מענטשיק) אין די אויגן [אין]; גענעצן. אדי: מיד; מיד ווי א הונט; איבערמיד; געהרגעט, טויט; טויט מיד; שוואך, מאט, קראפטלאז; טויט מאט; נאס, פאר-שוויצט; פארסאפעט; אויסגעשעפט, דער-

טאן; ציטאן וולן; מאך שיטער-אבי גיכער! איכער דיכער-אבי גיכער!; שלאף גיכער, מען דארף די קישנס; איך האב קיין צייט ניט זיין גיכער!.

עס ברענט בי אים אונטער די הענט; ניט פיל געטראכט, אבי גוט געמאכט; ניט לאנג געטראכט און גוט געמאכט; האסט קיין צייט מיט? טאן זען זיך; איך וועל דיר לייען א ביסל צייט; עס טראגט אים ווי דער רוח דעם מלמד; למה רץ?; מה פרצת עליך פריץ?; עוד היום גדול; עס איז ניט קיין צייג, עס וועט ניט אנט-לויפן; וועט די גאולה קומען א ביסל שפע-טער; וועסטו א מינוט שפעטער ווערן רב; וועסטו די וויליע ניט פארזאמען; שמיע ניט, די באבע האט שוין חתונה געהאט; וואס ברענסטו אזוי? (וואס אמלסטו זיך?) די וויליע ברענט?; וואס איז די אמלעניש-דער טיך ברענט, אדער דער פראסט ברענט?; וואס ברענט עס אין עק?; עס ברענט ניט; דער טיך ברענט ניט; די וויליע ברענט ניט; עס ברענט די וויליע!; דער דניעפער (דער סטאח) ברענט!; שכנא חנא, שבתאי, וואס לויפסטו?—זאל מען מיינען איך האנדל.

שפר: כל זמן מען לעבט איז אלץ קיין צייט ניטאן; פון (גרויס) אמלעניש קומט קיין גוטס ניט ארויס; או מען אמלט זיך האט מען א מידל; פון כאפלאפ צעברעכט מען זיך דעם קאפ; ווער עס גייט פאזאליע דער פאלט ניט; גיי פאזאליע, וועסטו ניט פאלן; גיי פאזאליע, וועסטו גיכער קומען; לויף ניט זיך, וועסטו ניט (צערייסן) די שיד; טישע יעדיעש דאלשע בודיעש; או דו וועסט לאנגזאם פארן וועסטו ווייט קומען; פארט מען שטילער, קומט מען גיכער; א וואגן גייט טריטווי און קומט ווייט; געשווינד איז נאר גוט פליי צו כאפן; אמל דיר ניט, צייג, אין וואלד אריין, וועסטו שפעטער צום וואלף אנקומען; יש נריו ונישפר, יש נריו וניפסד.

וען איך: פראקייט 87, טעטיקייט 433, הייסבלוטקייט 510.

שווערער, הארטער אאז"ו שלף; ווינטער-
שלף; היפנאלאגיע.

וו: זיין אן ארבעט, זיין אן באשעפטיקונג;
האבן צייט אויף דער האנט; ניט האבן
וואס צו טאן; בלייבן אן ארבעט (אן באשעפ-
טיקונג, אן א קנעלונג, אן א סמיטישק אאז"ו);
צוריקציען זיך פון געשעפט (פון ביזנעס אאז"ו);
אפשטעלן (ווארפן) די ארבעט; אועקלייגן
שער און אייזן; סטרייקן, שטרייקן; אריינלייגן
די הענט אין די קעשענעס ← 434.

אפאטעמען, אפעטעמען, אפדיקען, אָט-
דיכען, אפסאפען; כאפן (אפכאפן, איבער-
כאפן) דעם אָטעם; אויסציען (אויסקנאקן)
די ביינער; רוען, פֿאַררוען [הינד]; ראַס(ט);
וואַכ(ען); יום-טובֿ, פֿראַודנוועזן; מאַכן זיך
(געמען זיך) אַ יום-טובֿ; מאַכן זיך אַ קימפעט;
אפרוען זיך, אויסרוען זיך; אויסרוען די
ביינער.

מאכן נאכט; גיין צו בעט; גיין שלאָפֿן;
לייגן זיך, צוילייגן זיך, אַוועקלייגן זיך; צו-
שפּאַרן זיך, צולעגען זיך; צומאכן (צוטאָן)
מיט אַן אויג; איינשלאָפֿן, אַנטשלאָפֿן ווערן;
איינדריםלען, איינדרעמלען, אַנטדרימלעט
ווערן, אַנטדרעמלעט ווערן; כאפן אַ דרימל
(דרעמל), נאַפֿעצן; דרימלען, דרעמלען, דושי-
מיען, שווידוען; שלאָפֿן, פּאַפֿן, דריכניען, כאַ-
ליען, כאַלייען, כאַליאיען, כאַמערן; כאַ-
פען; [אין סעקן, שריאַמען; [קל] דריזשבען,
דריזשבלען, דרושפען; אונטערדרימלען;
דורכדרימלען זיך, איבערדרימלען; דורכ-
שלאָפֿן זיך, איבערשלאָפֿן זיך; אַנטשלאָפֿן זיך;
אַפּשלאָפֿן, אַוועקשלאָפֿן; אויסשלאָפֿן זיך;
שלאָפֿן שטאַרק (פֿעסט) ניט קענען אויפֿלייסן
די אויגן; פֿאַרפֿאַרן אין צענטן דאַרף.

[פֿאַרגלייכונגען שלאָפֿן זיך אַ געהרגעטער,
זי אַ טויטער, זי געשטאַרבן, זי געפֿגרט, זי
אַ פֿרייך, זי אַ גראַף, זי אַ געוויקלטער, זי
נאָך אַ (הייסער) באָד, זי נאָך אַ נוטער וועטשע-
רע, זי נאָך אַ פֿעטן צימעס, זי שבת נאָכן

שעפט; צעבראַכן; אויסגעמוטשעט, אַי-
מוטשעט, אויסגעוואַרעט, אויסגעמאַטערט;
פֿאַרמאַטערט, פֿאַרמאַרדעוועט, פֿאַרמוטשעט;
אַפּגעמאַטערט, איבערגעמאַטערט, איינגע-
מאַטערט; אויסגעאַרבעט, איבערגעאַרבעט,
איבערגעהאַרעוועט, אויסגעהאַרעוועט; אויס-
געהאַרעוועט זי אַן אַלט פֿערד, זי אַן אַלטע
קליאַטשע, זי אַן אַלטער ניקאַליעווסקער
סאַלדאַט; שלעפֿעריק, טויט שלעפֿעריק;
פֿאַרשלאָפֿן, פֿאַרכמאַרעט; אומדערזוועק
לייך.

אינוו, פֿראַז; אויך!; אויף!; בפּחי נפֿש;
עס לָאָזן זיך אויס די פּוחות; קוים וואָס
ער אָטעמט; קוים וואָס ער שטייט אויף די פֿיס;
דאָס (די) העמד איז אויף אים נאָס; עס קלעפּן
זיך (עס פֿאַלן צו) די אויגן; עס לָאָזן זיך אַראָפּ
די פֿיראַנקעס.
שפּר: דער קרוג טראַגט אַזוי לאַנג וואָסער,
ביז ער בלייבט אָן אויערן.

442. פֿרייע צייט, רו

ס: צייט; פֿרייע צייט, שעת-הפּנאי, רוציט,
אַפּרוציטיט, סיעסטע; האַלקיאַנישע טעג;
מיטאַגראַיבערריס; (אַפּ)רוטאַג, אַרויסגאַנג
טאַג; דינאַחקע; פֿיער-אַונט, פֿיערהאַנט,
פֿאַראַנט; סטרייק, שטרייק; סלעק [אין]; יום-
טובֿ, יזמאַדפּגרא; קימפעט; אורלויב, פֿוירלאַ
[אין]; וואַקאַציע(ס), בידהומנים, קאַניקולעס,
פֿעריען; רואַרט, רופּונקט, רופּלאַץ, מקום
מנוחה, רעזאַרט [אין] אאז"ו ← 114.

רונג, רו, ראַשט, ראַסט, מנוחה; מנוחת
שעה; שלוה; נירואַנע; אָטעם-אַפרו, (אַטעם)
אַפּכאַפּ, (אַטעם) איבערכאַפּ; יאַטעם-פּויע, פּויע, פּאַווע.

שלאָף, דרימל, דרעמל, שלומ(ער), נאָ-
פֿעיץ; גים וליא גים; בלינדער אָליה [אין]; איי-
ליי-ליידיע, ליידיע, ליידיע, פּאַצינקע; איי-
ליי ליידיע פּאַצינקע; ליכטער (גרינגער),

שלֵאָף; וְהָאֵס הָאֵלֵט בִּימֵם מַעֲנִטְשָׁן טַיִערֶר גַּעוּזֶען פֿון שְׂלֵאָף, וְהָעֵס וְזָלָן גִּיט זִמֵּן דִּי בִיזֵע חִלּוּמוֹת?; אָו מַעֲן לִיִּעֲנֵט אָפּ קְרִיאַת־שִׁמְעֵ שְׂלֵאָפֵט מַעֲן רוֹקִי; שְׂלֵאָף אִיז אַ גַּבֵּ; וְהַעֲרֵ עַס שְׂלֵאָפֵט לֵאָנֵג הָאָט קוֹרֶצֶע טַעג (יֵאָרֵן); גַּע־שְׂלֵאָפֵן אִיז גִּיט גַּעֲלֵעֵבֵט; מַעֲר שְׂלֵאָפֵן אִיז ווִינִיקֶער לֵעֵבֵן; פֿאַרן שְׂלֵאָף קַען קִינֶער גִּיט עֲרַב זִמֵּן; דַּעֲר הָלּוּם אִיז אַ נֵאָר און דַּעֲר שְׂלֵאָף אִיז אַ הָאָר.

וען אויך: אָפּשטעטל 46, אומטעטיקייט 434.

443. שוועריקייט

ס: שווער(י)קייט, האַרבֿקייט, קאָמפּליצירט־קייט אַאָ״ו ← איר; שווערע, צאַרטע, איידעלע, דעליקאַטע, קיצלדיקע פֿראַגע (געשיכטע, אויפֿנאַבע); שווערע אַרבעט, (שווערער) דוּשאַב [אַם] ← 433; פֿאַרלענגעהייט, סֶפֶק, אומזיכערקייט אַאָ״ו ← 323; פֿראַבֿ־לעם, דילעמע, פֿאַראַדאַקס; שווערע הֶזְכָּה, שווער (האַרב) לִיִּעֲנֵען, האַרב שטיקל משׁניות; האַרטע נוס (צו צעקנאַקן) ← 315; לֵאָבֿירֵנט, סוד, רעטעניש ← 351; איידעלע (דעליקאַטע) זאַך (מאַטעריע); שווערע קאַרט; שווערער (קרומער) וועג; פֿאַרבישופֿטער קרײַז; דין אײַז; זומפּ, בלאָטע, נעץ ← 363; שְׂלֵעֵכטע לֵאָגע; קריטישע, אומפֿאַרויסגעזעענע סיטור אַצִיע (פֿאַל, ווענדונג); שווערע צײַט, עת צָרה, עִידנא דְרִיתחא; קרײַזס; נויט(פֿאַל), נויט־שטאַנד, עמוּירדוּשענסי [אַם]; דרוק, קלעם; שעת־הדחק; סטיס, אַפּאַטענע; צָרה, פּעקל, הייט אַאָ״ו ← 498; פֿאַרדרייעלע, פֿאַר־דרייעניש, מעס [אַם]; (גע)פֿלאַנטער, פֿלונטער, פֿלאַנטע, פֿלאַנטעניש, פֿלאַנטעניגע, ווירואַר אַאָ״ו ← 38; גאַרדישער קנופּ; קאָמפּלעקס; קאָמפּליקאַציע, פֿאַרוויקלונג; פֿאַרוויקלטע פֿראַגע (געשיכטע).

וו: זײַן אין שוועריקייטן; זײַן צווישן צוויי פֿייערן; זײַן צווישן האַמער און קאַוואַר־

טשאַלֵנט, ווי נאָך אַ שְׂלֵאָפֿטרוֹנק, ווי נאָך אַ חֲתוּנָה.

לייגן שְׂלֵאָפֵן; באַלייגן, אינלייגן; לויִלען, אינליִילען; איננוִיגן, פֿאַרוויגן, צווייגן; אינ־ישנען, אינשלעפֿן, אינשלעפֿערן, פֿאַר־שלעפֿן, פֿאַרשליפֿן ווִיאַל, פֿאַרשלעפֿערן. פֿראַז: לֵאָו מִיך רוּען; לֵאָו מִיך צו רו; בוי אָפּ פֿון מִיר; טשעפע ויך אָפּ פֿון מִיר; לֵאָו מִיך צופֿרידן; לֵאָו מִיך געמאַך; נשווערער שְׂלֵאָף מַעֲן קַען אים אַרויסטראַגן; שְׂלֵאָף גִי־כער, מַעֲן דאַרף די קישנ(ס)!; פֿון אַלע מלֵאָכות (פֿון אַלער) אַרבעט אין באַד אַרײַן; שְׂלֵאָף, שְׂלֵאָף, דַּעֲר לָלוֹת וְהַקֵּסֵט; אַ גוֹטן אויפשטאַנד (דיר, אײַך).

שפּר: נאָר אין קֶבֶר האָט מַעֲן רו; מתוקה שינת העוֹבֵד; שינה בשבת-תַּעֲנוּג; דרײַ זאַכן שאַטן קיין מאָל גִיט; שְׂלֵאָף, בראַנפֿן און אַ באַד; אין שְׂלֵאָף גִיט אַלץ אַוועק; דַּעֲר שְׂלֵאָף אִיז דַּעֲר בעסטער דאַקטער; שְׂלֵאָף, וועסטו די צרות פֿאַרגעסן; שְׂלֵאָף, שְׂלֵאָף, וועסטו זײַן אַ רַבֵּ; אין שְׂלֵאָף וינדיקט מַעֲן גִיט; אין שְׂלֵאָף וינדיקט גִיט דַּעֲר מַעֲנִטְשָׁ, נאָר זײַנע חִלּוּמוֹת; זעקס שְׂעָה זאָל מַעֲן בעטן, אַבי איין שְׂעָה גוט צו שְׂלֵאָפֵן; אַ גאַנצע נאַכט בעטן און אַ שְׂעָה שְׂלֵאָפֵן; דַּעֲר שְׂלֵאָף גִיט גִיט פֿאַרן עסן; ווער עס לייגט ויך הונגעריק שְׂלֵאָפֵן דעם חִלּוּמוֹען ויך בעטלערס; אָו מַעֲן לייגט ויך הונגעריק שטייט מַעֲן אויף שְׂלֵעֵפֿעריק; אָו מַעֲן לייגט ויך גִיט קיין געשלאַפֿענער; אָו מַעֲן לייגט ויך אָן ווע־טשערע אִיז נידעריק צוקאַפּנס (שְׂלֵאָפֵט מַעֲן שְׂלֵעֵכט); אָו דַּעֲר מאַגן אִיז לַעֲר אִיז דַּעֲר שְׂלֵאָף שווער; אָו עס אִיז גִיטשטאַ קיין פֿאַפּו גִיט מַעֲן לויִלוי; אָו עס אִיז נידעריק צוקאַפּנס לייגט מַעֲן אונטער די האַנט (דעם קולֵאָק); אָו עס קומט גִיט דַּעֲר שְׂלֵאָף אִיז די ערנסטע שטראַף; אַ נאַכט אָן שְׂלֵאָף אִיז די גרעסטע שטראַף; לַאָנוֹת לֵאָוֵן גִיט שְׂלֵאָפֵן; יענעמס (פֿרעמדע) לַאָנוֹת נעמען גִיט אַוועק דעם

פֿאַרפֿאַנטען, פֿאַרפֿאַנטען, פֿאַרקאַמפֿליר
צירן; פֿאַרטומלען; אַראָפּשלאָגן פֿון וועג;
גיין אין וועג אַרײַן; פֿאַרשטעלן דעם וועג;
פֿאַרלײַגן אַ קלאָץ; פֿאַרטריבן אין אַ ווינקל;
צודריקן (צושטופֿן) צו דער וואַנט; שטעלן צום
ווענטל; אָפּשניידן דעם צוריקטריט (קריק-
טריט); שטעלן (ברענגען) אין פֿאַרלעגעהייט.
אַדײַ: שווער, שוועריק, שווערלעך, נײַטלעכט,
דריקנדיק, האַרב, האַרבלעך, טיף,
טרודנע, לעסטיק, באַלאַסטיקט, דערנער-
דיק, דערנערפֿול, קריטיש, קריטיש, אײַס-
וועגלעך, אײַסגאַנגלעך; דעליקאַט,
איידל, קינדליך; פֿאַרוויקלט, פֿאַרפֿאַנג-
טערט, קאַמפֿליצירט אַזױ ״ו״; אומצוטריט-
לעך, אומצוגענגלעך, אומדורכפֿירלעך - 321;
פֿאַרלעך, אומזיכער - 323.

פֿאַרגלײַכונגען שווער ווי דער בעט
אַפֿיק תּאכֿלָּרָּחם, ווי די אַרבעט אין מצרים,
ווי קריעת ים־סוף, פֿקריעת ים־סוף, ווי שפּאַלטן
דעם ים, ווי רײַסן באַקצײנער, ווי אַנקומען צו
אַן אײַגענעם (צו אַ פֿרײַנד); שווער (טיף) ווי
די תּורה, ווי מהר"ם שײַף.

אינוו, פֿראַן: בכֿדוּת; עס גײַט נײַט צו
פֿאָס; עס קומט נײַט אָן גרינג; עס וואַקסט
נײַט; עס איז פֿאַלג מיך אַ גאַנג; וואָס איז דאָס,
אַ שטיקל לעקעך אויפֿצוועסן?; מען זאָג זיין
מיט צען (אַכצן) קעפֿ; עס איז מיטן שטעקן
אין דער ברייט; שווער אײַנצובײַסן; נײַט אײַב-
צובײַסן; נײַט אַראָפּצושלינגען און נײַט אײַס-
צושפּײַען; עס איז גרין און געל פֿאַר די אויגן;
עס איז ענג אין מוח; נײַט מיט קיין וואַג און נײַט
מיט קיין שלײַטן; כאַטש טו פּוטער אַרײַן; מאַן
זבֿואַ צוויי?; מאַן זבֿואַ צור-פֿון נײַט וועט קר
מען מײַן הידֿלָּשׁ; איז דיר הייס-קריך אין
שוויס, איז דיר קאַלט-קריך אין וואַלד.

שפּר: עס טוט זיך נײַט ווי עס רעדט זיך;
עס רעדט זיך גרינגער ווי עס טוט זיך;
מען עסט נײַט אַזױ הייס ווי מען קאַכט עס;
נײַט אַזױ גיך טוט זיך (עס) ווי עס רעדט זיך;

לע; זײַן צווישן סצילע און כאַריבדיס - 429;
גיין שווער; האַבן אַן אַרבעט מיט; האַבן אַ
טאַגן; האַבן צו זינגען און צו זאָגן; האַבן זיך
צו קראַצן - 498; אַנקומען (פֿאַלן) שווער;
אַנקומען מיט צרות (מיט אַנגסטן, מיט גרינגער
גאַל, מיט גרין און גאַל, מיט גרינגע ווערעם,
מיט גרינגע ווערעם און קופּערנע פּיסקלעך,
מיט טערקישע ווערעם, מיט בלוט און אײַטער,
מיטן טויט); האַבן אַן אָבער; קאַסטן בלוט
און געזונט (בלוט, געזונט און לעבן); פֿאַרלוּפֿן
מיט בלוט; זען דעם טויט פֿאַר די אויגן.

אַרײַן (אַרײַנפֿאַלן, פֿאַרקריכן) אין שווערי-
קייטן (אין אַ קלעם, אין אַ צרה, אין אַ בלאַטע,
אין אַ זומפ, אין אַ נעץ, אין קוואַס); פֿאַרהאַקן
זיך; שטאַקן; בלײַבן שטעקן; נײַט געפֿינען קיין
אויסוועג; נײַט קענען גיין ווייטער; אויסשפּײַלן
דעם לעצטן קאַזיר (דעם גאַנצן טרומף); פֿאַר-
פֿאַנטערוו זיך; נײַט וויסן ווהיין צו גיין (ווי צו
פֿאַלן); טאַפֿן אַ וואַנט; טאַפֿן אין דער פּינצ-
טער; נײַט קענען אַרײַס פֿון; נײַט וויסן, ווי עס
ברענט; פֿאַרלירן דעם קאַפּ (דעם מוח, דעם
פֿאַרשטאַנד); זיך נײַט וויסן קיין צעה צו געבן;
זיך נײַט קענען העלפֿן; נײַט וויסן, ווי דער שוך
קוועטשט; רײַבן דעם שטערן; צענעמען די
הענט; האַבן אַנטרעפֿן, באַנענענען, אַנגענע-
נען שוועריקייטן; אַרבעטן אונטער שווערי-
קייטן; ראַנגלען זיך (קעמפֿן) מיט שוועריקייטן;
גיין באַרג אַרויף, גיין (שווימען) קעגן שטראָם
(שטראָם־אַרויף); שפּאַלטן דעם ים.

פֿאַרגלײַכונגען גיין ווי דורך דערנער,
ווי פֿון פֿאַכאַמס דודע; פֿאַרפֿאַנטערוו זיך
(פֿאַרפּוטען זיך) ווי אין אַ נעץ, ווי אַ פֿליג אין
שפּינענעס, ווי אַ לײַנער; וואַרפֿן זיך ווי אַ פּיש
אַן וואַסער; ראַנגלען זיך ווי אַ געבונדענער
אויף אַלע פֿיר, ווי אײַנער וואָס טרינקט זיך,
ווי מיטן מלאַך־המוח, ווי מיטן טויט.

מאַכן שווער; באַשוערן, פֿאַרשוער(יק)ן;
באַלעסטיקן, באַלאַסטן; אַנגלײַג זיך אויף;
פֿאַרדרייען, פֿאַרוויקלען, פֿאַרפֿאַנטערוו,

פֿאַרגלײַכונגען גרינג (לײַכט אַאָװ) חי דער שלאָף, חי אַ בייגל אויפֿצוועסן, חי בײַ אַ קאַזאַק אַ בייגל (אַ צוקער־לעקעכל), חי (אַרויסציען) אַ האָר פֿון מיך, חי טראָגן גאַרד (געלט), חי צוועוווּינען זיך צו גוטס (צו אַ גוט לעבן), חי איינשלאָפֿן נאָך אַ גוטער וועטשערע, חי באַקן (האַקן) לײַנגס, חי בײַ אַ לײַטחאַק אַ דרֶשה, חי בײַ אַ חסיד אַ ביסל בראַנפֿן נעמען. שפּר: צו באַרשט באַדאַרף מען קיין צײַן ניט. ווען אײך: מיזלעכקײט 320, געוויסיקײט 322.

ניט אַזוי שיקט זיך חי עס רעדט זיך; גרינג צו זאָגן, שווער צו טראָגן; גערעדט איז גערעדט, אָבער ניט געטאָגן; מיט דער צונג קען מען אַלץ (איז אַלץ גרינג צו) מאַכן; איבער אַ נידעריקן צוים שפּרינגט מען באַלד אַריבער; פֿון יענער זײַט פֿלאַנקען האָט מען אַנדערע געדאַנקען; אַז מען קומט איבער די פֿלאַנקען (שראַנקען) האָט (באַקומט) מען אַנדערע געדאַנקען. ווען אײך: אוממיזלעכקײט 321, פֿעק 323, קוד 351, סגנה 429, שלעכטער מצב 498.

445. שטערונג

444. לייכטקייט

⊘ ! שטערונג, אָפהאַלטונג, פֿאַרהאַלטונג אַאָװ: < ן״; שטער, מניעה, ן״ הינדערניש, האַקע; אָבסטרוקציאָניזם; אָבסטרוקציע, פֿיליבוס טער [אם]; עיכובֿ, אינהיביציע, העמונג, איינ האַלט, אָפהאַלט, פֿאַרהאַלט, אויפהאַלט, יצר ריקהאַלט; איבערשלאָגן, פֿאַרהאַק; אינטער־פֿערענץ, צווישנקום; אָפּשטעל; ניט־דער־לאָזונג; רעסטריקציע, פֿאַרווער < 599.

⊘ ! גרינגקייט, לײַכטקײט אַאָװ < אײ; גלײַכער (גלאַטער) וועג; רויקער ים; גינציקער חײַנט; קלײַניקייט, געלעכטער, שפּאַס, קינדער־שפּיל; די צווייטע חֲכמה פֿון פֿעדערן שלײַסן (פֿון קאַרטאָפֿל שײַל); אַ קונץ פֿון אַ בעקער. ןן: אָנקומען גרינג (לײַכט); קומען (גלײַך) אין האַנט אַרמין; גיין גלאַטיק; גיין מיט דער האַנט; גיין ווי אויף פּוטער; אַרבעטן ווי אַ מאַשין; טאָן גרינג (לײַכט); טאָן מיט איין האַנט; טאָן אָן אַנטרענונג (אָן מי, אָן קאַפֿ־ווייטאַג אַאָװ); ן״ האַבן עס גרינג (לײַכט); געבן זיך אָן צעה; זײַן אין דער היים; זײַן אין זײַן (איר אַאָװ) עלעמענט; שווימען (גיין) מיטן שטראָם (אַראָפּ שטראָם).

באַריקאַדע, באַריער, בלאַקאַדע, בופֿער, שטעכל(ל)דראַט < 452; טאַרמאַז, ן״ ברעמוז; אַנקער; וואַנט; טויטע וואַנט, טויטע מויער, בלינדע וואַנט; טויב געסל; טויטער ווינקל; טויער, בראָם; ראַנאַטקע, שראַנקען, שלאַ באַנט, שלאַגבוים, קאַלחועראַט; דאַם, דאַם־בע, הרעבליע, גרעבליע, שליווע, זאחאַראַז ויע, זאחאַלע, סטאַזידלע; ווערף, פּערעסיפּ. שטערער, שטערניסט; נגע, נגעניק, פֿוגע, פֿוגעניק; רושטערער, פֿריידשטערער, פֿאַר־געניגן־שטערער, שפּיל־פֿאַרדאַרבער אַאָװ:

מאַכן גרינג (לײַכט); פֿאַרגרינגערן, פֿאַר־לײַכטערן; באַזײטיקן די שוועריקייטן; אַראָפֿ־נעמען דעם צײַל (דעם יאָך) (פֿון קאַפּ); אויפֿ־בינדן, אויפֿקניפֿן, אויפֿחויקלען, אויפֿפֿלאַנטערן, אויפֿפֿלאַנטען; צוגרייטן דעם גרונט פֿאַר; פֿרייַ מאַכן דעם וועג פֿאַר אַאָװ < 398; פֿאַר־גלײַכן, פֿאַרגלעטן. אַדי: גרינג, לײַכט, ניט־שווער, גלאַטיק, באַקוועם, פֿליסיק, פֿויגלדיק, שפּילנדיק, שפּילעוודיק, אָפֿן, פֿרייַ, אָנמייעוודיק, אָב־עײַכבֿדיק; צוטריטלעך, צווענגלעך, דער־גרייכלעך אַאָװ < 320.

בעט, מיטאַרבעטערשאַפֿט, צוזאַמענאַרבעט, קאָלאָאָבאָראַציע; מיטאַנטייל, מיטווירקונג; באַטייליקונג, מיטבאַטייליקונג; סאָלידאַרי־טעט, אַחדות; פּאַרטיציפּאַנט.

הילף, ישועה, פּאַמעטש, רעטונג, ראַטר־ניק, פּיקוח־נפֿש; מן אין דער מידבר; נס; הצלה, הצלה פּורתא; גאולה, אויסלייוונג; גאולה שלמה; דערלייוונג; פּדיון שבויים, באַפֿרייוונג <469>; אויפֿריכטונג, אויפֿריכטער־ניש, פּאַרגרינגערונג, פּאַרליכטערונג; ביהילף, מיטהילף; אַלינהילף, זעלבסטהילף, סאַמאַ פּאַמאַן; פּאַרע [נס]; ביישטאַנד, שטיצונג, פּאַטראָנאַזש; אָנשפּאַר(עניש), אָנהאַלט, אויפֿ־האַלט, אויסהאַלט, אונטערהאַלט; געלט־שטיצונג, סובוועניז, סובסידיע; נדבָה, צדקה, צושטייער אַאָוו <479>.

מיטאַרבעטער, קאָלאָאָבאָראַטאָר, קאָ־אָפּעראַטאָר; אָנטייל־נעמער; מיטווירקער, מיטקעמפּער, מיטשוילדיקער, (מיט)באַטייליק־טער, שותף <477>; קאָלעגע, פּריינד, אַלייר־טער, פּאַרבונדענער, פּאַרבונדעטער אַאָוו <552>.

העלפּער, ביהעלפּער, באַהעלפּער, מיט־העלפּער, אונטערהעלפּער, אַרויסהעלפּער, האַנט־איבערנעמער, געהילף, אַסיסטענט, רעכטע האַנט, פּאַמאַטשניק, אַדוואָקאַט, סאַטעליט, פּאַטרויטער, אָנהענגער, פּאַרטי־זאַנער, חסיד, אונטערשטופּער, בוסטער [נס]; ביישטייערער, שטיצער, אונטערשטיצער, (נוטס)גינער, ספּאָנסאָר [נס]; פּאַטראָן, (דאַמע) פּאַטראָנעסע, מעצענאַט; צדקה געבער, מנדבָה, נדבן אַאָוו <479>; פּריינד אין גויט; העלפּונדיקע (הילפּיקע) האַנט; מלאך; מלאך המושיע, מלאך־הגואל; עוזר, גואל, אויס־לייער, דערלייער; רעטער, לעבנסדעטער, ראַטירער, באַפֿרייער.

געהאַלפּענער, געראַטעוועטער; בעלה־נס. וו: קאָאָפּעראַטיוו, מיטאַרבעטן, קאָלאָאָבאָריזן; אַרבעטן צוזאַמען; אַסיסטירן; צוזאַמען־

רופֿאַרשטערער אַאָוו; אָבסטרוקציאָניסט, פּיליבוסטערער [נס].

וו: זמן א שטער (א מניעה, אן אָפּהאַלט אַאָוו) <ו>; זמן גרויס אין די אויגן; מאַכן שטערונג גען; שטערן, חערן, יהינדערן; דרייען זיך אונטער די פּיס; שטיין אין חעג; שטיין (שטעלן זיך) ווי אַ ביין אין האַלדו; באַשווערן; הענגען ווי אַ מילשטיין אַרום האַלדו; גיט דערלאָזן, מעכבֿ זמן, איהיבירן, באַגרענעצן, באַשרעך קען. בינדן די הענט אַאָוו <470>; אַינהאַלטן, אָפּהאַלטן, פּאַרהאַלטן, אויפֿהאַלטן, צוריק־האַלטן; אָפשטעלן, איבערשלאָגן, איבער־האַקן. אונטערברעכן; אַרײַמישן זיך, קומען אין צווישן; מעכבֿ הקריאה זמן, מעכבֿ זמן די קריאה, גיט לאָזן לייענען, גיט לאָזן אויסנעמען; מעכבֿ זמן די גאולה; גיט לאָזן קומען צום פּסוק; אָבסטרווירן, פּיליבוסטערן [נס]; פּאַר־שטעלן (פּאַרלייגן, פּאַרשפּאַרן, זאַשפּאַרן) דעם חעג; אַראָפּשלאָגן פּון חעג (פּון טאַלק); בלאַקירן, בלאַקאָדירן; (פּאַר)באַריקאָדירן, פּאַרהאַטען; פּאַרמאַכן, פּאַרשטאַפּן, פּאַר־שליסן, פּאַרהאַמעווען, פּאַרטאַמעווען אַאָוו <167>; פּאַרהאַלמעווען, טאַרמאַוירן, ברעמ־זען; אַרײַנשטעקן אַ פּלאַק אין ראָד; האַקן רעדער [בעלעליש]; לייגן קלעצער פּאַר די פּיס; לייגן שטייער אין חעג; לייגן שטעקנס אין די רעדער; פּאַרגיין דעם חעג; פּאַר־סטאַמפּען (זאַסטעמפּען) דעם חעג; שטעלן זיך מיטן שטעקן אין דער ברייט.

אַדי געשטערט, פּאַרהאַלטן, פּאַרשפּאַרט <ו>. שפּר: דער גלייכסטער חעג איז פּול מיט שטייער.

זען אויך: פּאַרמאַכטקייט 167, שוועריקייט 443, קענוג־נערשאַפֿט 447, פּרייטי־באַגרענעצונג 470, איסור 599.

446. קאָאָפּעראַציע, הילף

ס: קאָאָפּעראַטיוו, העלפּונג, שטיצונג, ראַטר־רונג אַאָוו <ו>; קאָאָפּעראַציע, מיטאַר־

(די זיך); פֿעט מאַכן די זיך; פֿאַרשטעקן אַ
לֶאָך; טאַן (זענען) אַ טוֹבָה (גוטס אַזױן) ← 566;
זינען נאַרן.

קומען צו הילף; ברענגען אַ הילף (אַ
ישועה) צו; געבן נישט לעבן צו; אויפֿריכטן;
שטעלן אויף די פֿיס; ראַטעווען, ראַטירן,
רעטן; געבן ראַטוניק; אַרויסראַטעווען, אָפֿ־
ראַטעווען, מצייל זיין; שומר ומצייל זיין, מצייל
ומשמר זיין; אָפֿשלאַגן פֿון די הענט; באַפֿרייען;
אויסלייזן, דערלייזן, אָפֿקויפֿן; ציען פֿאַר די
אויערן; אַרויסשלעפֿן (אַרויסרייסן, אַרויס־
ציען) פֿון די נעגל (פֿון אַ שלעכטער לאַגע, פֿון
אַן אומגליק, פֿון אַ צרה אַזױן).

האַבן אַ ישועה (אַ הילף אַזױן); געהאַלפֿן
זיערן, ניצול זיערן, אַרויס (אַרויסקומען,
אַרויסגיין) מיט גאַנצע ביינער; איבערקומען.
פֿראַן: מי לֵה אַיִ; העלף!; ראַטעווע!;
גוט(ע)וואַלד!; אַ נס איז אים געשען.

שפּר: צווישן תּעוּבָה; אַז דאָס אומגליק איז
גרויס איז די הילף נאָענט; אַ חמיטע הילף
איז אַ נאָענטער טויט; שטאַרבן דאַרף מען
אויך העלפֿן; קיין מַת האָט זיך אַליין נישט באַ־
גראָבן; פֿאַרן פֿאַרט מען אַליין, אָבער אויפֿ־
צוהייבן זיך דאַרף מען די האַנט פֿון אַ (גוטן)
פֿריינד; איין האַנט וואַשט די צווייטע (און
ביידע זינען חיים); פּיקוח נפֿש (איה) דוחה
שבת; אומעטום איז גוט הילף, נאָר נישט ביי
דער שיסל.

זען אויך: אַנשטימונג 331, שוץ 430, שָלוֹם 455, פֿאַלגער
דיקייט 466, באַפֿרייזונג 469, שותפות 477, געבונג 479,
פֿריינדשאַפֿט 552, גוטעאַרצייקייט 566.

447. קעגנ(ע)נערשאַפֿט

מחלוקת

ס: קעגנ(ע)נערישקייט, צעריסנקייט אַזױן
← אר; אַנטאַגאָניזירונג, צוזאַמענשטויסונג,
קעגנעגנדרונג אַזױן ← " ; אָפֿאַזיציע, פֿראַנדע;
קעגנזייט, קעגנפֿאַרטי, קעגנבאַזענונג, קעגנ־

זירקן, מיטזירקן, מיטקעמפֿן; האַבן אַ האַנט
אין; באַטייליקן זיך מיט; אַנטייל נעמען אין;
משתתף זיין זיך מיט; פֿאַראַייניקן זיך מיט;
מאַכן (שליסן) אַן אָפּמאַך מיט; זיערן (אַ) שותף
מיט; אַרמינטרעטן אין שותפות מיט; מאַכן
שותפות מיט; מאַכן איין האַנט (י־דאַחת) מיט;
זיין אין בונד מיט; זיין אין קאָאָפֿעראַציע מיט;
זיין איין האַנט (האַנט און הענטשקע) מיט;
קלעפֿן (זיך) איינער צום אַנדערן ← 552; פֿאַר־
אייניקן פּוּחַת (אַנשטרענגונגען); צוזאַמענ־
שלאַגן די קעפּ; קאָנספּירירן; זיין איינס מיט;
האַלטן צוזאַמען; שטיין האַנט ביי האַנט (פֿליי־
צע צו פֿלייצע, אַקסל צו אַקסל); גיין מיט;
גיין אַרעם אין אַרעם מיט; גיין האַנט אין (ביי)
האַנט מיט; געבן אַ שטויס; אונטערשטופֿן,
[אַ] פּוּשן, בומען; צוליבן אַ האַנט; אונטערשטעלן
אַן אַקסל (אַ פֿלייצע); זיטיקן זיך מיט; ינעמען
דעם צד (די זייט) פֿון; שטיין אויף (ביי) דער
זיין פֿון; האַלטן מיט; מיטהאַלטן; סאָלידאַרי־
זיין זיך מיט; נאָכציען; קלעבן זיך אַרום;
נאָכגיין די (נאָך דער) פֿירערשאַפֿט פֿון.

האַבן אַ הילף (אַ ישועה אַזױן) ← ס; האַבן
עמעצן ביי דער זייט; האַבן אַ צד אין טיש
(אין שיסל, אין באַד).

זיין ביהילפֿיק (באַהילפֿיק); געבן הילף;
קומען צו הילף; העלפֿן, מסייע זיין; באַ־
העלפֿן, מיטהעלפֿן, צוהעלפֿן, אונטערהעלפֿן,
אַרויסהעלפֿן; שטיין ביי דער זייט פֿון; ביי־
שטיין; איינשטעלן זיך פֿאַר; אַננעמען זיך פֿאַר;
שלאַגן זיך קאָפּ אין וואַנט פֿאַר; גיין אין פֿייער
(אַרײַן) פֿאַר; קריכן מיטן קאָפּ אין אַרונ־קודש
פֿאַר; געבן מאַראַאָישע שטיצע (צו); געבן
פֿינאַנציעלע שטיצע (צו); געבן (אויסציען) אַ
העלפֿונדיקע (הילפֿיקע) האַנט (צו); אונטער־
שרייבן, פּרענומעריין, סובסקריבירן, ביי־
שטייערן אַזױן ← 479; נעמען פֿאַר דער האַנט;
אַריינשפּילן אין די הענט פֿון; אויפהאַלטן,
אונטערהאַלטן, פּאַטראָניזירן, שטיצן, אונטער־
שטיצן; צושמעלצן (פֿאַרשמעלצן) די קאַשע

ו: זמן קעגן, זמן אין אָפּאָזיציע; פּראָגנדרין; מתנגד זמן, פּראָטייווען, קיקן [אײס]; שטעלן זיך קעגן, קעגנשטעלן זיך; גיין קעגן; קעגנזירן, קעגנשטרעבן, רעאגירן; אַרבעטן קעגן; אַנטאַגאָניזירן; פּראָטעסטירן; אײַנזענדן, ווידערשפרעכן; באַשטרײַטן, באַקעמפּן.

רעבן נישט גוט; נישט שטימען, נישט האַרמאָנירן, דיסהאַרמאָנירן; נישט פּאַרשטיין אײַנער דעם אַנדערן (אײַנס דאָס אַנדערע); נישט קענען אויסקומען מיט; ציען אין פּאַרשיידענע זײַטן; דרייען זיך, גראַנעצן.

זמן אין קריג מיט; זמן אין קאָנפּליקט מיט; זמן קאָנטרע מיט; זמן אין שלעכטע (אַגעצורגענע, אַגעשטרענגטע) באַצײונגען מיט; זמן אויף מעסערס (מעסערשטעך) מיט < 553; האָבן אַן אויפטרײַט מיט; אויסשטעכן זיך די צײַן מיט; פּאַרפֿירן אַ קריג; אָנהײבן זיך, זאָטשעפען זיך, פּאַרטשעפען ווענעסן; זוכן מחלוקת; בינדן זיך, וויאָזשען זיך, טשעפען זיך, זוכן זיך צו; פּראָוואַצירן.

קומען אין קאָנפּליקט מיט; קומען צו אַ צוזאַמענשטויס (קאָליזיע) מיט; פּאַרקריגן זיך; אײַנרײַסן זיך, פּאַררײַסן זיך; איבעררײַסן מיט; צעגיין זיך מיט, פּלאַנדערויגן זיך מיט; [אײס] ברעכן מיט, אָפּברעכן מיט; פּאַרגרעסערן דעם (אײַטריס מיט; פּאַרשאַרפֿן די באַצײונגען מיט; צעקריגן זיך, צוערטרעלען זיך, צעהאַמפּערן זיך, צעוידלען זיך; אויפֿשטויסן זיך מיט; צעבוזקען זיך, צעפּאַסטן זיך, צעשלאָגן זיך, צעבעועמען זיך, צעמאַלען זיך, צעליפען זיך אַזױ"ח < 183; צעקאָשקען זיך, צעשטערעכען זיך; קריגן זיך (אין דער קופּע אַרײַן); (האַמפּערן זיך; ראַנגלען זיך, שטיצען זיך, וואַלדקעזען, פּאַטן [אײס]; האָבן צו טאָן מיט; פֿירעהאַבן מיט; שטרײַטן; איבערזענדען זיך, אויסטעהן זיך, פּאַרהערן זיך; שלאָגן זיך מיט, אַרומשלאָגן זיך מיט; רײַסן (אַרומרײַסן) זיך מיט; רײַסן זיך בײַ די קעפּ

שטראַם, קעגנזאָגן, קעגענזיכט, קעגנדרוק; אַנטאַגאָניזם, קעגנזענערשאַפֿט, התנגדות; רע-אַקציע, קאָנטראַקציע; קעגנאַנג, קעגנשטייט. קאָנפּליקט, צוזאַמענשטויס, קאָליזיע, סטישטשעק, ויתרוצו, סיכסוך; פּאַפּירענע מחלוקה, ווערטער-מחלוקה; שטרײַט(ער), קאַמף; ווערטערקאַמף, פּאַרטייקאַמף, קול-טורקאַמף, גלויבנסקאַמף אַזױ"ח; געווערטלעך, צעווערטלעך; טענהזענע, מיינונגספּאַרשיידנקייט, חילוקי-דעות; פּלוגמא, דיספּוט, דעבאַטע, אַרוממענט, פּאַלעמיק, מחלוקת לשם שמים < 324; שטרײַטפּונקט, שטרײַטפּראַגע, אַגענעווייטאַטע פּראַגע, סלע-המחלוקת; אומהאַרמאָניע, דיסהאַרמאָניע, דיס-קאָרד, אומאײַניקייט אַזױ"ח < 332; רעבונג; צעטיילונג, דיזיווע, פּרישה, פּירודדהלֶבָבוֹת; ריס, אײַנריס, אײַנרייס; פּאַרשאַרפּונג; שפּאַל-טונג, סעצעסיע, ברוך, צווייטיקייט, סכּוּמַע. קריג, געקריגן, קריגעריי, קריגערייש; מחלוקה, מחלוקת; יגעצאַנג, יצאַנקעריי; (האַמפּערניש; (געאַמפּערן, (געאַמפּערן; געשפּאַרערן, גערייערן; רײַסעניש, בײַסעניש; הויב־און-שלייער; העץ, העצע, העצעריי; (ס)קלאָטניע, בורעניע, קטב־מירי, פּיתיהמריה, סקאַנדאַל; געזענען < 452.

אַנטאַגאָניסט, אָפּאָנענט, אָפּאָזיציאָנער; קעגנזענער, קעגנשטייער, פּונד, צדשפּונד, מתנגד; אַנדערשדענקענדיקער, חולק, דיסי-דענט; סעקטאַנט, סכּוּמאַטיקער; בעל-מחלוקה, בעל-מחלוקת; דיספּוטאַנט, בעל-בר-פלוגמא; (ס)קלאָטניק, (ס)קלאָטניצע, פּרישטעפּע, וויאָזשן, באַניט; געזען; שטרײַט-מאַכער, שטרײַטער, שטרײַטנדיקער, פּליטער [אײס]; קאַץ-אוימוז; צוויי קעץ אין איין זאַק; מחלוקה-מאַכער, מַחְרָר־יב; אינטריגאַנט, יאַבעדניק, העצער, אויפֿהעצער, אונטער-העצער, אַנרײַצער אַזױ"ח < 1; סטיגאַטער, שטיגטער; קישקע-מעקלער.

אנדערשדענקענדיק, סעקטאנטיש, סכיזאטיש;
אומהארמאניש, דיסהארמאניש; אומבשלומו
דיק, אַנשלומודיק; אומפּשרהדיק, אומקאַמ
פראַמיסלעך; פּינדלעך, פאַרשאַרפּט; קרי-
געריש, זאַנקעריש, שטרמיטיק, נצחניש,
נצחנותדיק; געשפּאַלטן, צעריסן, צעטיילט,
צעקריגט, צעווערטלט אַזױ - ן; אינטרי-
זאַניש, העצעריש אַזױ - ן.

אינוו: קעמ; אַנטקעמ; נגד; פּנגד; בניגוד
צו; (דער)זיידער; אַנטי [פּרעפּיקס געשריבן אין
איינעם מיטן וואָרט]; קאַנטער [פּרעפּיקס געשריבן אין איינעם
מיטן וואָרט]; קאַנטערע.

פּראָז: עס איז דורכגעלאָפּן (דורכגעפּלויגן)
צווישן זיי אַ שוואַרצע קאַץ; עס האָט זיך
אַפּגעטאַן דער שְׁלוּם־בֵּית; עס האָט זיך שוין
געעפּנט דער גיָהנום; זיי קענען זיך נישט צע-
טיילן; פּיטפּאַטש-דרש שליערס אַ גראָשן;
איר באַדאַרפּט אַמך צו קריגן? שלאָגט אַמך
בעסער; אַ וואָרט און אַ וואָרט און אַ פּאַטש
אויפּן אָרט.

שפּר: דרש זאכן קענען ניט לעבן אין שְׁלוּם:
זיבער, הינט און הינער; צוויי קעץ אין
איינ זאַק קענען קיין שְׁלוּם ניט האָבן; די קאַץ
שפּילט זיך מיט דער מויו, אָבער אַפּלאָן לאָזט
זי זי ניט אָפּ; אַ צוויי שלאָגן זיך כאַפּט דער
דריטער דאָס היטל; אַ צוויי קריגן זיך קומט
דעם דריטן אַרויס אַ טוֹבָה; אַ די דינסטן
קריגן זיך ווערט דער בעל־הבית (די בעל־
הביתטע) געווייזן פּון דער גיָבָה; אַ די קעץ
רעסן זיך פּרייען זיך די מיו; אַ צוויי קריגן
זיך לייט מען אויס ביים דריטן אַ ביסל בלאַטע
(שמוץ); אַ דער מילנער שלאָגט זיך מיטן
קוימעך־קערער ווערט דער מילנער שוואַרץ
און דער קוימעך־קערער זייט; אַ מען קריגט
זיך מיטן רַב מוז מען האַלטן מיטן בעדער (מוז
מען מאַכן שְׁלוּם מיטן שענקער); אַ דער מלמד
קריגט זיך מיט דער (דעם) זיבט איז אַך און זיי
צו די תלמידים; צווישן צוויי וואָס שלאָפּן אויף
איינ קישן וואָל (טאָר) זיך קיין (דער) דריטער ניט

(פאַר די שליערס); אַרומרעסן זיך פאַר
(אַפּבאַסן זיך) די נעווער; פּאַלן זיך אין די
האַר; אויסרעסן זיך די אויגן; אַפּרעסן איינער
דעם צווייטן דעם קאַפּ; ביסן זיך; הרגענען
זיך, קוילענען זיך, קעפּן זיך אַזױ - ן; 244;
גיין אויף מעסערס; עסן זיך לעבעדיקערהייט.
[פאַרגלייכוונגען אויסקומען זיי מיט אַ
ביזער שוויגער, זיי מיטן אַסעסאַר; זיין אָנגער-
דרודלט זיי די הענער; בינדן (טשעפען) זיך
זיי אַ יוֹח, זיי אַ פּאַסטאַיאַלעץ; רעסן זיך (קריגן
זיך, שטימען, לעבן אַזױ - ן) זיי צוויי הינט, זיי
די קעץ, זיי צוויי קעץ (אין איין זאַק), זיי קאַץ
און מויו, זיי אַ קאַץ מיט אַ מויו, זיי אַ קאַץ מיט
אַ הונט, זיי שוואַרערס, זיי שוועגערניס, זיי נאַר-
רישע יידענעס, זיי פאַרן גט; רעסן זיך זיי הינט
איבער אַ ביין; רעסן זיך פאַר די נעווער) זיי
די הענער; רעסן זיך (פּאַטשן זיך, שלאָגן זיך
אַזױ - ן) זיי פאַר אַן עליה, זיי פאַר אַ פּסוק פּון
אַתּה הָרַאִית, זיי די אינדיקעס.

מאַכן (גורם זיין, פאַראַרוואַכן, זייען)
מחלוקת; בורען, העצן, אָנהעצן, אויפהעצן,
אונטערהעצן, אונטערהייד(ען), אָנרעיצן; אָנ-
רעיצן זיי אַ געדונגענעם שלענער, זיי אַ פּריץ
דעם הונט, זיי אַ שיכורן פויער, זיי אַ פּלַב, זיי
אַ (בייזן) הונט; אויפּרעיצן, אונטערהעיצן; אָנ-
ציען, אודושגען, פּראַוואַצירן; אונטערלייגן
(אויפּבלאַזן, צעבלאַזן, אונטערבלאַזן) אַ
פּיער; אָנמאַכן אַ פּיער (אַ טשאַד, אַ סוואַנד,
* אַ געסרחה); אונטערהעיצן; אויפּגעבן היץ;
אונטערלייגן אַ שוועבעלעך; אונטערלייגן האַלץ
אויפּן פּיער; אונטערגעבן פּיער; גיסן בויםל
(אויף אַס) אויפּן פּיער; מאַכן אַ בייז לעבן;
פאַרקאַכן אַ חתונה (אַ קאַשע); אָפּקאַכן אַ
געקעכטס; צושמעלצן, אונטערשמעלצן.

אַדי: קעגנ(ז)געריש, אַנטאַנאַניסטיש, אַפּאָזיצ-
יאָנעל, דערזיידער(די)ק, מתנגדיש; אַנטי
נאַציאָנאַל, אַנטידעמאָקראַטיש, אַנטי-יודיש
אַזױ - ן; נאַציאָניסטיק, אומאַיינשטימיק, ניט-
אייניק, אומאייניק; פּאַלעמיש; קלמיזדיק,

סעקציע, יעווסעקציע, קאָמיו, קאָמסאָמאַל;
 קאָמאינטערן, קאָמאינפֿאָרם; מאַשן, קליקע;
 גרופֿלערעַ וַסאַן, קריוולערעַ, קריוולדיקייט.
 ציוניזם, אַחד־העמים, ציוניסטישער
 סאָציאַליזם, סאָציאַליסטישער ציוניזם, רע־
 וויזיאַניזם, טעריטאָריאַליזם, סיימיזם, וואָרזאָ־
 זשדעניע; פֿאַלקוים, נאַציאָנאַליזם; ייִדישזם;
 ליבעראַליזם, קאָנסטיטוטיוציאָנאַליזם, רעפּוב־
 ליקאַניזם, דעמאָקראַטיזם, בונדיזם, אינטער־
 נאַציאָנאַליזם, מאַרקסיזם, סאָציאַליזם, באַל־
 שעוויזם, מענשעוויזם, קאָמוניזם, לעניניזם,
 טראַצקייזם, סטאַליניזם, סינדיקאַליזם, אַנאַר־
 כיום, סעךסימאַניזם, פֿאַביאַניזם, פֿוריעריזם,
 בראַנקיזם; מאַנאַרכיזם, קאָנסערוואַטיזם, טאַ־
 ריזם, פֿאַשיזם, נאַציזם; טרייִדיאָניאַניזם; רעכ־
 טער, לינקער אָפּניג וַסאַן; אַיזם; צידיטיס [שפּ].
 פֿאַרטייער, פֿאַרטימאַן, פֿאַרטימייטגליד;
 די (ברייטע) מאַסע, די רענק און פֿילד וַסאַן;
 פֿאַרטימייטקייט; פֿאַרטיאָן; חֶבְרָה־מאַן; חֶבְרָה,
 כאַווער וַסאַן, חֶבְרָטע, חֶבְרָה, גענאַסע, פֿאַ־
 ליטימאַסעווער וַסאַן; סעקטאַנט, סעקציאָנער.
 מאַסאַן, פֿראַנקמאַסאַן, פֿריימויערער,
 פֿריימיער; חוֹב־בִּצְיוֹן, ציוני, ציוניסט, צונישט
 [שפּ]; נאַציאָנאַליסט, לאַומי; מאַרקסיסט,
 סאָציאַליסט, בונדיסט, קאָמוניסט אַאָו"ו - ס.
 אויף־ים; ליבעראַל, דעמאָקראַט, רעפּובלי־
 קאַנער, נאַראַדאָוואַלעץ ל"ר נאַראַדאָוואַל־
 צעס; נאַראַדניק ל"ר נאַראַדניקעס; סאַצ־
 יאַליסט) רעוואָלוציאָנער, עס־ער, ס"ר;
 טרודאַוויק; סאָציאַל־דעמאָקראַט, עס־דעק,
 ס"ד; מענשעוויק; באַלשעוויק, נדול; לעניניסט,
 לעניניעץ, סטאַליניסט, טראַצקייסט, קאָמיר
 גיסט(קע), קאָמסאָמאַלעץ, קאָמסאָמאַלקע,
 אָקטיאַבער, ייִדסעק, יעווסעק; ראַדיקאַל,
 רויטער, לינקער, לינקיסט, לינקאַטש;
 קאָנסערוואַטאָר, טאַרי, וויג, רעכטער,
 מאַנאַרכיסט; שוואַרץ־מאַהניק, רעאַקציאָנער,
 נאַראַדאָוועץ ל"ר נאַראַדאָוועס; נאַציאָנאַל־
 סאָציאַליסט, נאַצי; פֿאַליטטוער, פֿאַרטיי־

מישן; רופֿט מען דיך ניט צו, רוק ושע דיך ניט
 צו; אָ דו קריגסט זיך קריג זיך אַווי, אָ דו
 זאָלסט זיך קענען איבערבעטן; בעסער די
 ערשטע קריג איידער (ווי) די צווייטע; שטעל
 זיך מיט העכערס ווי דו ביסט אַליין; הייב
 זיך אָן מיט אַ בעסערן ווי דו ביסט אַליין; אַ
 פּונט מוּו אַפּטרעטן דעם צענטער (דעם פּוד);
 אָ מען קריגט זיך קושט מען זיך ניט; אַחרית
 קטטה-חֶרְטָה; אַ געקריג איז ווי אַ קרעץ-
 וואָס מער מען קראַצט, אַרץ מער בייסט עס;
 פּוֹן אַ קריינער מהומה ווערט אַ גרויסע
 מלחמה; אַ מחלוקת איז ווי אַ פֿיער; אויף
 פֿיער זאָל מען קיין בוימל ניט גיסן.

וען אויך: קלאַפּ 183, מאַרד 244, ניטאַנטימונג 332,
 שטערונג 445, פֿאַרמעסט 450, מלחמה 452, אומפֿאַל־
 געווידיקייט 467, פֿרזיהיטבאַגרענעצונג 470, אומ־
 פֿרזינדשאַפֿט 553, שלעכטהאַרציקייט 567.

448. פֿאַרטיי, אָרגאַניזאַציע

ס: פֿאַרטיי, פֿאַרטייע, פֿאַרטי; צד
 ל"ר צדדים; זיט; באַוועגונג; אַר־
 גאַניזאַציע, חֶבְרָה, אַגודה; [אירז ישראל] הס־
 תדרות, איחוד, אירגון; פֿאַרבאַנד, כולל,
 פֿאַראייין, סאָסייעטי וַסאַן, סאָסייעטע [פֿראַנק
 רייז]; ליגע, ליג; פֿאַראייניקונג, אַליאַנץ,
 אַסאַציאַציע, רבים - 30; סינדיקאַט, טראַסט,
 טרעסט וַסאַן, קאָמבינאַט אַאָו"ו - 477; קאַ־
 לעקטיוו, קיבוץ - 47; אַרדן, לאָושע, לאַדוש
 וַסאַן; קריוול(ע), קרוואַק, רינג, גרופּע;
 קעמערל, יצעל; קלוב, קאַלאַ [פּיילן], פּת,
 פּיתח, סעקטע, פֿראַקציע, פֿאַקציע - 34;
 יוניאָן, יוניע וַסאַן, טרייִדיאָניאַן; פֿראַפּעסיאַ־
 נעלער פֿאַראייין, פֿראַפּפֿאַראייין; סינדיקאַט;
 געווערקשאַפֿט, געווערב־פֿאַראייין וַסאַן; צעך,
 גיִלדיע; לאַקאַל, לאַקל וַסאַן.

דעמאָקראַטישע פֿאַרטיי, רעפּובליקאַני־
 שע פֿאַרטיי, פֿאַלקספֿאַרטיי, בונד אַאָו"ו - ס
 אויף־ים; אירענענטע, קאָמאַרע; שוואַרצע
 מאַה; קרקלוקסיקלען; טעמעני; וַסאַן ייִד־

דעם הפל יודוך; ער קען מיר שיטן (פסחדיק)
 זאלץ אויפן עק (אויפן היידל); ער קען מיך
 (אָקלָאָגן (לָאָדן) צום ונתנהחוקף (צו דער
 רביצין); ער קען מיר כאפן די קאטשקעס
 אויפן וואסער; ער קען מיר טריבן די קאטש
 קעס פֿון וואסער; ער קען מיך רופן קנאקניסל
 (פוטערנאָסער, * פישער); * ער קען מיר
 שמעקן צום צימביק; ער קען מיר קושן אי-
 בערן קאָפּ (* וו די יידן האָבן גערוט, * וו
 די יידן האָבן געמאַכט אַ דניאָוקע).

יָרָא בעינך!; טו מיר עפעס!; האָסטו
 ביי מיר (ביי אים אַאָו"ו) אַן עוולָה (אַ טענה)!;
 קום מיך וואָרגן (דושען) מיט אַ חֶלְבֵן ליכטל;
 קוש אַ בעדער!; קוש אַ בער (אַ קאַניע) אונ-
 טערן עק (אונטערן פֿאַרטעך, אונטערן פעלץ
 (, וועסטו הייסן בערעלע); געשמייַע דיר
 פֿאַר פֿול!; וימלאַ המן חמה-מאַכט רשי;
 געשמייַע דיר פֿאַר פֿול!; רעד צו מיין דאַשיק!
 רעד צום לָאָמפּ!; גאַדִי דאָ לָאָמפּי! - 467;
 זאָל ביי זיי פֿלאַצן די זאַל!; זאָל זיי די אויגן
 אַרויס!; וועמען עס געפֿעלט ניט זאָל צומאַכן
 די אויגן.

וען אויך: אמפֿאָלגעוודיקייט 467, אָנשרעק 539, מיט 540.

450. פֿאַרמעסט

ס: פֿאַרמעסטונט, פֿאַרמעסטעניש, קאָנקורס,
 קאָנטעסט [אײַן]; געוועט, פֿאַרוועט, סאָצ-
 געוועט [אײַן]; געוועטשפּיל, געוועטשטרייַט,
 געוועטקאַמף, געוועטלויף, טורניר אַאָו"ו
 - 514; געראַנגל, געפֿעכט, געוואָלגער, ראַנג
 לעניש, באַרעניש, וואָלקע, שטייערונג, גע-
 שטייער, פֿייט [אײַן]; קאָנקורענץ, קאָמפּע-
 טיזיע, קאָמפּעטישן [אײַן].

קאָנקורסאַנט, קאָנקורענט, קאָנטעסטאַנט,
 קאָמפּעטיטאָר.
 ו: פֿאַרמעסטן זיך (פֿאַרוועטן זיך, פֿאַרהערן
 זיך) אין פּוּחות; קאָנקורירן, קאָנטעסטירן;
 לויפֿן געוועט; פֿעדערן זיך, פֿערעדעווען זיך;

טוער, פֿראַפֿטוער; רינגער, רינגלער, קייטער.
 ו: אַנשליסן זיך אין אַ פֿאַרטיי, אַיַנקויפֿן זיך
 אין אַ חֶבְרָה אַאָו"ו - 30.

אַדי: פֿאַרטייַש, חֶבְרִיש, פֿאַרבאַנדיש, פֿאַר-
 איניש אַאָו"ו; ציוניסטיש, סאָציאַליסטיש
 אַאָו"ו - 5; סעקטאַנטיש, פֿראַקציאָנעל, אָר-
 גאַניזאַטאַריש, אָרגאַניזאַציאָנעל.
 שפּר: חֶבְרָה איז קיין גוֹלָן ניט.

וען אויך: פֿאַרבינדונג 30, קאָפּפֿעראַציע 446, שחמֶת 477.

449. אַרויסרופֿן

ס: אַרויסרופֿונג, אַרויספֿאָדערונג, אויפֿ-
 פֿאָדערונג, טשאַלענדוש [אײַן]; קריגס-
 דערקלערונג, קריגסמעלדונג; פֿראַוואַצירונג,
 פֿראַוואַקאַציע.

ו: אַרויסרופֿן (אויף אַ דועל); פֿאָדערן
 סאַטיספֿאַקציע; אויפֿפֿאָדערן, אַרויס-
 פֿאָדערן, טשאַלענדושן [אײַן]; וואַרפֿן די הענטש
 קע; דערקלערן (מעלדן) קריג; מאַנען;
 פֿראַוואַצירן; שטעלן זיך פֿאָד-באַקעם
 - 549.

פֿראַז: איך פֿרעג נישט נאָך אים; איך זאָל
 עס מורא האָבן פֿאַר צען טויטע און ער
 זאָל זיין דער עלפֿטער; מען הערט אים ווי
 די קאַץ!; איך שפּיי אויף אים!; איך פֿייה
 אויף אים (אויפֿן דראַנג, אויפֿן דאָך); איך
 לאָך פֿון אים (און פֿון זיין קאָפּ); איך לאָך פֿון
 זיין היטעלע (פֿון זיין באַבען, פֿון זיין באַ-
 בעס ירושה, פֿון זיין באַבעס יאַרצייַט); איך
 פֿייה פֿון זיין היטעלע (פֿון זיין עלטער) באַבען;
 איך האָב אים אין וואַרשע (אין וואַרשעווער
 גאַס, אין לויזיטש, אין טראַק, אין באַד, אין
 גאַרטל, אין כאַלאַווע, אין די טשוועקעס, אין
 דער ערד, אין דער אַדמה); איך האָב אים
 טיף טייער (אין דר'ערד); איך האָב אים
 ויאמר (אין כּמעט, * אין תּחַת); איך האָב אים
 פֿאַרפּאַקט; ער קען מיר פֿאַרביטן (אַפּוואַגן)

באהאלטענע מלחמה; מלחמת-מיצוה;
מלחמת גזומונג; בליצקריג, טאטאלער קריג,
ברודערקריג, בירגערקריג, גערייזע-קריג,
פארטיאנען-קריג, פארטיליקונגס-קריג אאז"וו;
פאלקספראנט, פאראייניקטער פראנט, איינ-
הייטפראנט אאז"וו; שלאכטפראגראם, שלאכט-
אויפגאבע; מיליטערישע אפעראציע, קריגס-
אפעראציע; פאסיווע, אקטיווע אפעראציע;
קאנפליקט, צוזאמענשטויס - 447.

אויסבראך; קאמף; באפרייונגסקאמף,
פרייהייטסקאמף אאז"וו; שלאכט; הויפט-
שלאכט, ים-שלאכט אאז"וו; קאמפאגרייטקייט,
שלאכטגרייטקייט; קאמפלעקטקייט, שלאכט-
פעיקייט; קאמפלרוסטיקייט, קעמפלערישקייט,
קריגערישקייט אאז"וו - 448.

באטאליע, שטרייט, געשלעג, שלעגערע;
הריגה, דראקע; בלוט-פארגיסונג, שפיכת-
דמים; דועל, מאנאמאכיע, פאיעדיניק,
האנטי-צוהאנטיקאמף; קאמף אויף לעבן און
טויט.

פיער; דירעקטער, האריאנטאלער,
ווערטיקאלער פיער; קרייזפיער, באראוש
פיער, ארטילעריע-פיער, באטעריע-פיער
אאז"וו; שיסונג, שארפשיסונג, שיערע; קאנא-
נאדע(ע), באמבארדע, באמבארדירונג, באמ-
בירונג; זאלפ, האגל; שאס, קלאפ, קנאל - 279.
קריגזויסנשאפט, תכסיסי-מלחמה; קריגס-
פלאן, סטראטעגיע, סטראטעגיק, סטראטא-
געם, טאקטיק, קריגטאקטיק, דיווערסיע,
לאגיסטיק; קריגפירונג, ארמייפירונג, גענע-
ראלשאפט; קאמאנדע, קאמענדע; קריגס-
קאמאנדע, אייבערקאמאנדע, הויפטקא-
מאנדע, ברענקאמאנדע, לערן-קאמאנדע
אאז"וו; שטאב, סטעף [א].

מלחמה-צוגרייטונגען; קאווס בעלי; אוי-
טימאטום; צוריקרוף פון די אמבאסאדארן;
קריגסגעוועזן, קריגסרעכט; מלחמה-דערקלער-
רונג, מלחמה-דעקלאראציע, קריגס-דער-
קלערונג, קריגסמעלדונג; וואפענונג, אנוואפע-

בארעווען זיך, בערען זיך, שטייערן זיך,
ראנגלען זיך אאז"וו - 514.
וען אויך: קעגנערשאפט 447, מלחמה 462, ספארט 514.

451. אפצאלונג

ס: אפצאלונג, אפדינונג, אפדאנקונג אאז"וו - ו;
צווישנאנדיקייט, קעגנזעטיקייט; מידה
כנגד מידה, מאס פאר מאס; א פאטש פאר א
פאטש (פאץ וייל), א קלאפ פאר א קלאפ; עין
תחת עין, אן אויג פאר אן אויג; שן תחת שן, א
צאן פאר א צאן; נפש תחת נפש, בלוט פאר
בלוט; * א קאק פאר א קאק; אפגעגעבן
ברויט; אפגעגעבענע זאכן; נקמה - 571;
קעגנפלאן, קעגנפראיעקט, קאנטערפלאן,
קאנטערפראיעקט; קעגנבאשרדיקונג; קעגנ-
קלאפ; בומעראנג; רעקרימינאציע; רעטרי-
בוזיע, קאמפענסאציע, קווי פרא קווא.

וו: באצאלן מידה כנגד מידה - ס; באצאלן
מיט דער אייגענער מטבע; באצאלן מיט
פראצענט; באצאלן צער, ריפוי, שבת ובושת;
באצאלן (אפצאלן, סילוק) אן אלטן חוב (אן
אלטן חשבון); אפצאלן (צוריקצאלן) א קאמ-
פלימענט; קאמפענסירן; ווערן (זיין) קוויט
מיט; געבן רעשטע; ניט שולדיק בלייבן קיין
רעשטע; רעכענען זיך, אפרעכענען זיך; אפ-
געבן ברויט; אפטאן; אפדינען, אפדאנקען,
מפיר טובה זיין - 568; אפקלאפן, אפשלאגן,
צוריקשלאגן.

פראז: ער האט דאס פארדינט; דו
מיר אין דעם ליין, איך דיר אין דעם זיין;
פצע תחת פצע - א פאץ פאר א פאץ.
וען אויך: נקמה 571.

452. מלחמה

ס: מלחמה, קריג; אקציע, אפערע, אוואב-
טור(ע), קאמפאניע, קאמפיין [א]; עקס-
פעדיציע; קרייצצוג; וועלטמלחמה; אפענע,

אָגֶרֶסִיע, אָפֶענסִיווע, אָגֶרֶץ, אָגֶרֶץ־פֿונג, אָגֶרֶץ, אָטאַק; אָנפֿאַל, אָנפֿאַר, אָויספֿאַל, אַיבערפֿאַל, באַפֿאַל; טרײַבער־ענע, אָבל־אָוע; אָטנאַט; קאַנטער־אַטאַק, קאַנטער־אַגֶרֶץ; עיקר־אַנפֿאַל, פֿלאַנקאַנפֿאַל אַאָ״ו; פֿראַג־טאַלער אָטאַק; אָנפֿאַל, לופֿט־אַגֶרֶץ, אַיבערפֿאַל; עסקאַל־אַד.

אַוואַנפֿאַסט, פֿאַרפֿאַסט, אַוואַגֶרֶד; אָויסנפֿאַסט; נאַכפֿאַסט, אַרערגֶרֶד, ׀ טיפֿ, הינטער־הילף, הינטער־וואַך, נאַקוּשׁוּץ; אָב־כאַד; געשלאַסענע פֿאַרמאַציע; באַלענערונג, י באַלענערונג; דעסאַנט; אינוואַזיע; באַועצונג, אָקופֿאַציע; עוואַקואַציע.

די שוץ, פֿראַטעקציע; שוץ־פֿעיקייט; פֿאַר־טיידיקונג, אָבאַר־אַנע; אַלײַן־פֿאַרטיידיקונג, די זעל שוץ, אָסאַמאַבאַר־אַנע; דעפֿענסיווע, קעגנשטעל, ווידערשטאַנד, רעזיסטענץ, אָפֿ־ווער, אָפֿשטויס, אָפֿשלאַג, צוריקשטויס, קריק־שטויס, אָפֿשפֿאַר, אָפּווענד(ונג); קעגנאַנג, קעגנצוג, קאַנטער־אַקציע, קעגנאַגֶרֶץ.

שוצמיטלען; מוניציע, אַמוניציע; שוץ־אינדוסטריע; באַפֿעסטיקונג, פֿאַרטיפֿיקאַציע; פֿעסטונג, שוץ־פֿעסטונג, חֻקת, ציטאַדעל, שלאַס, בורג, פֿאַרט, אָרעפֿאַסט, רעדוטע, ראַע וועלן, באַסטיאָן, באַסיליע, אָקראַפֿאַליס, סטאַקאַד, עסטאַקאַד, אַמבוסקאַד, פֿאַראַפֿעט, קאַועמאַט, פֿונאַס, טאַבאַר, שטעכדראַט; לופֿט־שוץ־באַהעלטער; באַהאַלט, בונקער אַאָ״ו - 430; זאַמדוואַק, שאַנצקאַרב, פֿעסטונג וואַנט, טויטער ווינקל, מאַגיטראַל, טורעם, פֿאַלטייער, גלאַסי, אַמבראַזור, שיעל־אַך, שיעל־קוקער, קוקל־אַך, קוקער־ל; וואַל, אָנשיט, שוואַל, שוואַנט, בלינדאַוש, ערדוואַל, ערדוואַנט, בול־וואַרג, באַל־ווערק, שווצמיער, שאַנץ, שווצגרב, שווצגראַבן, שיעגראַבן, אָקאַפֿ(ע), טראַנשעע, טרענטש(אַס); פֿוקס(א)־פֿאַך, ברוסטוואַרג, ברוסטווערק(ק); פֿעסטונג־גראַבן, פֿאַסע, ראַי, ראַו, ריוו, פֿאַשינע, פֿעלד־ווערק, ערדוואַרג, באַלענער־ווערק; קאַמפֿלאַש;

ונג, באַוואַפֿענונג; קריגס־הוצאות; קריגס־הלואה.

דאָס מיטער־דינסט, מלחמה־דינסט; אַלגעמיינע מיטער־פֿליכט; מאַביליזאַציע, קאַנסקריפֿציע, ווערבירונג, רעקרוטירונג, נעמונג, פּריזיוו, פֿיאַס, נאַבאַר, פֿריאַם, מוסטערונג, פֿאַמיקע; דאָס דינסט, סלזשבע [רוסלאַנד], דאָס אַקטיווע דינסט; זעלנער־סאַלדאַטשינע; דאָס ים־דינסט, סיוגאַל־דינסט, שטאַב־דינסט; אַרבעט־דינסט, דינסט־אַרבעט אַאָ״ו.

מלחמה־קונסט, קריגסקונסט; מושטיר, מושטירונג, סמאַטרע, אָסמאַט, אָסמאַטר; סלאַע וועסנאַסט [רוסלאַנד]; פֿאַכאַד, פֿאַראַד, מאַנע־ווער ל״ר מאַנעווערס, מאַנ(ע)־עווע, קריגשפּיל, קריגסצוג; מאַרש, גענעראַל־מאַרש.

מלחמה־צייט, אומרויקע צייט, שעת־חירום; מלחמה־צושטאַנד, קריג(ס)־צושטאַנד, אויסנאַם (אויסנעם) - צושטאַנד, באַלענער(ונג)־צושטאַנד, י באַלענער(ונג)־צושטאַנד; עמ־באַרג; בלאַקאַד־צושטאַנד; רוף צו וואַפֿן, קריגסרוף, שלאַכטרוף, קריגסגעשרײַ; אַלאַרם, פֿיאַרעם.

פֿלאַצדאַרם; אַיזבאַרנע, אָזבאַרניע; מושטיר־פֿלאַץ, שיעפֿלאַץ; שיעפֿונקט, שיע־ציל; ציילברעט, מעטע; לאַגער, ביוואַק; קאַואַרמע, קאַשאַרן, באַראַק, פֿאַסטאַי, זאַקוציע; קאַנטין; פֿריסטסטווע; סוברעוויזיע; אַדמיראַליטעט־געבידע; קוואַרטיר, הויפט־קוואַרטיר, העדקוואַרטערס [אַס], גענעראַל־שטאַב, שטאַבס־קוואַרטיר; קאַמענדאַנטור.

קריגסגענוט, קריגסגעביט, קריגראַיאַן, קריגוואַנע; באַוע, אָפּערי־באַוע, אָפּעראַציע־באַוע; מלחמה־פֿלאַץ, קאַמפֿֿלאַץ, שלאַכט־פֿלאַץ, מלחמה־טעאַטער; הינטער־לאַנד, ׀ טיפֿ; פֿראַנט; פֿלאַנג; שלאַכט־ליניע, דעמאַרק־ליניע, קאַרדאַן; בריקנקאַפּ; פֿאַזיע; שליסל־פֿאַזיע; אַטאַקיר־פֿונקט; קיינעמס לאַנד.

דעם ערשטן קלאַפּ; וואָרפֿן דעם ערשטן שטיין; עפֿענען פֿייער; פֿייערן דעם ערשטן שאַס; מכבד זיין מיטן ערשטן שאַס [שם]; האַלטן מלְחָמָה; קעמפֿן (עד לְחַיִּים); שטרעמטן; שלאָגן זיך (ביז בלוט); פֿאַרויסן בלוט; הרגע־נען זיך, מִמִּיתוּת זיך אַזױ"ו - 183; זיין דער אַגרעסאָר (דער אַנגרײַפֿער); נעמען די אַפֿענ־סיווע; אַנגרײַפֿן; אַנפֿאַלן, באַפֿאַלן, איבער־פֿאַלן, אַרומפֿאַלן, אַנלויפֿן, אַנפֿליען אַזױ"ו; אַרויפֿוואָרפֿן זיך, אַרויפֿכאַפֿן זיך, אַרויפֿפֿאַלן; אַרויפֿשפּרינגען; אַטאַקירן (מיט ציין און נעגל); שטורעמען, שטורמעווען; נעמען מיט שטורעם; באַוואָרפֿן מיט שטיינער; פֿאַרשטיינען; שיסן, באַשיסן, איבערשיסן זיך, פֿייערן, באַמבאַר־דירן, באַמבירן, טאַרפֿעדירן, מינירן, אונטער־מינירן, מינעווען, דינאַמיטעווען.

פֿאַרלײַכונגען קעמפֿן זי אַ לײַב; אַנ־פֿאַלן (באַפֿאַלן, איבערפֿאַלן אַזױ"ו) זי די רוצחים, זי די גלִּיגִּים, זי די כִּפֵּיִם, זי די הינט, זי די בינען, זי די מוקן, זי די מורעש קעס, זי די היישעריקן, זי די הונגעריקע וועלף, זי די בייע מחשבות; וואָרפֿן זיך זי אַ פֿלייג אויף אַ שויב.

ביזוואַקירן, לעגען, זלאַגען; באַלע־גען, זי באַלעגען, באַלעקירן, אַפּשניידן, אַרומגיין, אויסמאַנעווערירן (דעם שונא, דורכ־רייסן זיך, דורכברעכן זיך; אַרויסוועגן זיך; מאַכן אַ דעסאַנט (אַן אינזאָיע); באַזעצן, פֿאַר־נעמען, אַקופּירן; גאַרניזאַגירן; עוואַקירן זיך. זיין אין דער דעפֿענסיווע; געבן אַ קעגנ־שטעל (אַ ווידערשטאַנד אַזױ"ו); באַשטיין (זי דערשטיין) אַן אַטאַק (אַ באַלעגערונג, אַן אַנ־גריף אַזױ"ו); האַלטן דעם גרונט; אַפּהאַלטן (פֿאַרהאַלטן) דעם שונא; ווערן זיך, אַפּווערן זיך, אַפּקלאַפֿן, אַפּשלאַגן, אַפּשטויסן, צוריק־שטויסן, צוריקשלידערן; אַפּשיסן זיך; פֿאַרירן; באַשיצן זיך, פֿאַרטיידיקן זיך, בראַנגיען זיך. אַרויסרופֿן אויף אַ דועל; דועלירן זיך; געבן סאַטיכפֿאַקציע; סעקונדירן.

האַרמאַטן־נעסט; פֿאַסטן; פֿאַרטיידיקונגס־ליניע, שוצ־ליניע.

(וואָפֿן־געהאַנג; שילד, וואָפֿנשילד; עגידע, פֿאַנצער, רונגפֿאַנצער, קיראַס, פֿאַנצער־העמד, ברוסטפֿאַנצער, אַרעם־פֿאַנצער, פֿוספֿאַנצער, קניפֿאַנצער; פֿאַנצער־הענטשקע, אַזווערנע־הענטשקע; פֿאַנצער־היטל, קאַסקע, העלם, העלמעט [שם], פּיקל־הויב, קיזער, טשאַקע.

באַלעגערער, זי באַלאַגערער; דיזווער־סאַנט; אַגרעסאָר, אַנפֿאַלער, באַפֿאַלער, אַנטשטאַטאָר; אַרײַנדרינגער, אַמעמער, פֿאַר־כאַפֿער, אַקופּאַנט; (באַ)שיצער, פֿראַטעקטאָר; אַרמײַ, מיליטער אַזױ"ו - 453.

זו: צוגרייטן זיך צו (פֿאַר) מלְחָמָה; באַוואַפֿע־נען (זיך), אַנ(באַ)וואַפֿענען (זיך), איבער־באַ)וואַפֿענען (זיך); באַפֿעסטיקן זיך, פֿאַרטי־פֿיצירן; פֿאַנצערן, באַפֿאַנצערן; בראַגירן, פֿאַרבראַגירן.

מאַביליזירן, קאַנסקריבירן, רעקרוטירן, רופֿן צום מיליטער, (פֿאַר)ווערבירן, (פֿאַר)־ווערבעווען; שטיין (שטעלן זיך) צום לײַאַס (צום מיליטער, צום פּריזיוו, צו דער נעמונג אַזױ"ו); שטעלן זיך; אַנגעבן זיך; גיין אין סאַלדאַטן; גיין פֿאַר אַ יום; אַרײַנגיין אין דעם שאַרן געוואַנט; אַרײַנפֿאַלן צו פֿאַנגיען (אינזאַגען) אין די הענט; דינען דעם קיסר (קייסער); אַפּגעבן פֿאַר אַ וועלנער (פֿאַר אַ יום); אַסענ־טירן, צונעמען; אַרײַנשטעקן אין געוואַנט.

מושטירן, סמאַטרעווען, דעפֿילירן; מאַ־נעווערירן, גיין אויף מאַנעווערעס (מאַניעווערעס); דינען; זיין אין אַקטיוו דינסט; קאַנטאַגירן; גיין אין מלְחָמָה; זיין אונטער פֿייער; שמעקן פּולווער.

דערקלערן (מעלדן) מלְחָמָה; טאַנצן דעם מלְחָמָה־טאַנץ; נעמען זיך צו די כִּפֵּיִין; גיין מלְחָמָה האַלטן; באַרוקן זיך [חִיָּו]; מאַר־שירן; גיין קעגן; גיין אויף; אַוואַנסירן.

זיילן אַ קלאַפּ; פֿאַרמעסטן זיך אויף; אויפֿהייבן אַ האַנט קעגן; געבן (דערלאַנגען)

קאוואָלעריע, רייטערײ; ספּאהי; אַרטי־
לעריע; רייטער- (פּערד-) אַרטי־לעריע, פּוס-
אַרטי־לעריע; לייכטע, שווערע אַרטי־לעריע;
גוואַרדיע, פּוסגוואַרדיע, פּערדגוואַרדיע, לייב-
גוואַרדיע, נאַציאָנאַלע גוואַרדיע; לופֿטאַרמיי;
סינגאַל- קאַרפּוס, מעדיצינישער קאַרפּוס
אאַ״וו.

שטעלער, מיליטער-פּליכטיקער, פּרי-
זיוניק, פּהאַטניק, פּלאַטניק, פּערדווע- (ראַ-)
זראַדניק, רויטערבילעטניק, וויסערבילעטניק,
בלויערבילעטניק, ראַטניק; אָפּגעגעבענער,
רעקרוט, נעקרוט, נאַוואַבראַניעץ; קאַנטאַניסט,
פּאַימעניק, ניקאַלייעווסקער סאַלדאַט; כאַ-
פּער, כאַפּון, פּאַימטשיק.

זעלנער, סאַלדאַט, יוזן, מאַסקאַל, קרייקע
[עסטרייך], פּאַנדור [אונגערן]; פּשוטער זעלנער,
ריאַדאַוואַי [רוסלאַנד], [אַס] פּרימוטע, דזשיאַני;
[גן] טייטל, מענטע; פּראַנטאַוויק, אַרמיער,
רויטאַרמיער, לעגיאָנער, אירגוניסט, גוואַר-
דייער, רויטגוואַרדייער, וויסגוואַרדייער,
גוואַרדייעץ, גוואַרדיסט; הוזן; באַשיבווק
[שערקין], וואַלטיזשער, וואַו [פּראַקטיק], אַסקאַרי
[אפּריקע], מאַמעלוק [עיפּטיש].

פּרימיווליקער, וואַלאַנטיר, וואַלאַנטיאַר,
וואַלונטיר [אַס]; אַמאַזאָנקע; גערילע, נאַרילע,
פּאַרטיזאַנער; רעזערוויסט, זאַפּאַסנער,
זאַפּאַסנאַ; שיסער, שיסאַר [שעכטער
שיסער] ל״ר שיסאַרעס, *שיסער [שפּן]; בויגן
שיסער, צילשיסער, צילטרעפּער, צילער,
שאַרפּשיסער, סניפּער [אַס].

מוסקעטיר, קאַראַביניר, יענער, האַלע-
באַרדיר, גרענאַדיר, פּוסנייער, אינפּאַנטע-
ריסט, פּוססאַלדאַט, פּוסער; קאוואָלעריסט,
דראַגונער, קיראַסיר, אויאָנער, הוסאַר,
הוואַר, קאַוואַק; אַרטי־עריסט, קאַנאָניר,
באַמבירנער, באַמבן־וואַרפּער, באַמבאַרדיר;
מאַשינבליקסער, קווי־וואַרפּערער, פּולע-
מאַטשיק; טאַנקיסט, פּאַראַשוטיסט; אינושע-
ניר, יאָינושענייער, פּאַנטאַניר, סאַפּאַר, מיני-

אַדי; מיליטעריש, וואַיענע, מיליטאַריסטיש;
באוואָפנט, באַפעסטיקט, באַשיצט, פּאַר-
טיפּיצירט, געפּאַנצערט. באַפּאַנצערט, (גע)-
בראַנירט; קויל־זיכער, קויל־נפעסט; סטראַ-
טעניש, טאַקטיש, לאַגיסטיש, אָפּעראַטיוו,
אָפּעראַציאָנעל; אַנגרי־מעריש, אָפענסיוו, אַר-
רעסיוו, אַגרעסאַריש; דעפּענסיוו; קריגעריש,
קעמפּעריש; שלאַכטפּעיק, קאַמפּפּעיק;
קאַמפּפּרייט, שלאַכטגרייט, קאַמפּפּלוסטיק;
שוצפּעיק.

וען אויך: קלאַפּ 183, מאַרד 244, נייטאַיינשטימיג 332,
שוץ 430, קעגנענערשאַפּט 447, פּאַרמעסט 450, בעל-
מלחמה 453, וואַפּן 454, ווידערשטאַנד 467, אומפּרעג-
שאַפּט 553.

453. בעל-מלחמה

ס: מיליטאַריזם; מיליטערישע (באוואָפנטע)
מאַכט (כוחות); ים-מאַכט, ים-כוחות;
לופֿטמאַכט, לופֿט-כוחות אאַ״וו; אַרמיי,
אַרמיע; חילות, טרופן, אויסהעלף־טרופן,
הילפּסטרופן; רעזערוון, הינטער־היל; מילי-
טער, וואַיסק; רעגולער, אומרעגולער (אי-
רעגולער) מיליטער; לאַנדווער, לאַנדשוץ,
מיליץ, דרוושינע; אויסלענדישער (פּרעמדן)
לעגיאָן; הנהגה, אירגון (צבאי לאומי), אצי״ל;
לוחמי חירות ישׂראל, לח״י, שטערן־גרופע;
אַלפּיני; מיליטער־פּאַליציי; האַרמאַטן־פּלייש;
מיליטערישער קלאַס.

אַרמיי־קאַרפּוס; דיוויזיע, סובדיוויזיע;
רעגמענט, פּאַלק, פּולק; בריגאַדע, באַטאַל-
יאָן, קאַמאַנדע, גדוד, עסקאַדראָן, באַטעריע;
פּלאַטאַן, פּלאַטון [אַס], ווואַד [ויס]; ראַטע;
סאַטניע; קאַלומנע, קאַלאַנע; מיליטער-
טייל, אַטריאַד, מחנה, לעגיאָן, קאַהאַרטע,
עשעלאָן; גאַרניזאַן; פּאַלאַנע, פּאַלאַנקס;
מאַנשאַפּט.

[מינים מיליטער] אינפּאַנטעריע, פּיע-
כאַטע, פּוספּאַלק; קאוואָלעריע, לייכטע

סאַרדזשענט [א8]; איבערסערשאַנט, טאַפּ
סאַרדזשענט [א8]; קאַרפּאַראַל, קאַפּראַל,
אונטערפּאַפּיציר, צווייבענדלדיקער; יעפּריי
טאַר, געפּרייטער, ווואַנדנע, דיאַדקע; (אי"ט)
בענדלדיקער,

אַישׁיחיל, חילסמאַן, בעל-מחמה, קריי-
גער, קריגסמאַן, מחמה-האַלטער; קעמפּער,
שטרייטער, שלאַכטמאַן ל"ר שלאַכטלייט, [סא"ח]
שלאַכטליער, שלאַגער; מיילטאַריסט, סאַמר
ראַי [א8א]; אַרדןטרענער; וועטעראַן; דור
עלאַנט; סעקונדאַנט.

פּראַז; געטראַגן, געטראַגן און אַוועקגעגעבן
דעם יוּן.

שפּר; (אַלע הינט און) אַלע יוּנים האָבן איין
פּנים.

וען אויך; מלחמה 462.

454. וואָפּן

ס: וואָפּן, געווער, פּריי-יין, פּריי-זמר [א];
וואָפּענונג, באַוואָפּענונג; מאַטעריאַל,
אַרמאַטור; אַרדינאַנץ; מוניציע, אַמוניציע;
זייטגעווער, קליינגעווער, שיסגעווער, קאַלטר
געווער, מאַגאזיןגעווער אַזו"ו; באַלטיטיק.
[זייטגעווער] שווערד, שאַשקע, סאַבליע,
שאַבליע, שפּאַגע, שפּאַד, זענן; יענערשווערד,
פּעכטשווערד, וויבל [רא"ל] אַזו"ו; ראַפּיר,
פּלאַרעט, דאַמאַסקענער, יאַטאַנאַן, פּאַלאַש,
אַדאַנאַ, קריגסהאַק, האַקאַיין, טאַמאַהאַק,
האַל(ע)באַרדע, פּאַרטיאַן; שלאַכטמעסער,
חלף, שעכטמעסער; יענערמעסער, געיענ
מעסער, יאַגדמעסער; באַלאַ; [א] העכטל,
מאַכל; שפּיר, זאַלף, פּיקע, שטיק(ע), טייטל
[א]; פּעכטשפּיר, טורנירשפּיר אַזו"ו; באַגעט,
באַיאַנעט, שווערדבאַנגעט, קינוואַל, גרינוואַל,
שטילעט, אַסאַנאַ(ס), באַנדערליע, וואַרפּשפּיר,
האַרפּון, בומעראַנג; וטיילן זייטגעווער] קלונג,
קלינג, שאַרף; הענטל, דושקע, אָבוך; שייך;
שווערדגאַרטל.

רעד; מאַרין, מאַרינער, מאַטראַס, זמאַטראַן,
סיילאַר [א8]; פּאַסטק(פּירער, אַוואַנגאַרדיסט;
אויסשפּירער, אויסשפּייער [א8]), אויסקוקער,
ראַוויעדשטיק, אויפּקלייבער; סינגאַליסט;
פּויקער, פּיקלער, באַראַבאַנשטיק; וואָפּן
טרענער, נושא-פּליים; פּאַנען-טרענער,
פּענדלער.

[ראַנגען] הויפטמאַן, חיל-פּירער, מחמה-
פּירער, טאַקסיאַר, סטראַטעגיקער, טאַק-
טיקער, לאַגיסט; מאַרשאַל, מאַרשאַלעק [פּוילן],
(גענעראַל)פּעלדמאַרשאַל, אייבערמאַרשאַל;
הויפטקאַמאַנדיר, אייבערקאַמאַנדיר, גראַווע-
קאַמאַנדעשטשע, גענעראַליסימוס; אַטאַמאַן,
(קאָזאַק)העטמאַן; אַדמיראַל, גרויסאַדמי-
ראַל, קאַנטעראַדמיראַל; קאַמאַדאַר.

גענעראַל (יענד)געראַל, גענעראַל-מאַיאַר,
גענעראַל-לייטענאַנט, גענעראַל-אַדיוטאַנט,
גענעראַל-פּראָוואַסט; קאַמאַנדיר, שטאַבס-
קאַמאַנדיר; [סא"ח] מיליטקאַם, פּאַליטקאַם;
דיוויזיאַנער, בריגאַדיר(גענעראַל), אונטער-
בריגאַדיר; פּאַלקאָוניק, פּולקאָוניק, קאַלאַ-
נעל, קוירנעל [א8]; אונטערפּאַלקאָוניק, פּאַד-
פּאַלקאָוניק; מאַיאַר, בריגאַדיר-מאַיאַר,
פּלאַצמאַיאַר; ראַטעיקאַמאַנדיר, ראַטנער
קאַמאַנדיר; (עסקאַדרע)שעף; ראַטמייסטער,
ריטמייסטער; קאַפּיטאַן, קעפּטן [א8]; אייבער-
קאַפּיטאַן, שטאַבס-קאַפּיטאַן; לייטענאַנט,
לייטענענט [א8]; אייבערלייטענאַנט, פּאַ-
רוטיק [רוסלאַנד], פּאַרוטשניק [פּוילן]; אונטער-
לייטענאַנט, פּראַפּאַרשטיק; קאַרנעט;
אינטענדאַנט; מיליטעראַינטענדאַנט, פּעסטונג-
אינטענדאַנט אַזו"ו; קוואַרטיר-מייסטער;
אַפּיציר, אַפּיצירער, הויפּנזיצער [ש8]; שטאַב-
אַפּיציר; [טעקני] קאַמאַקאַם, סעראַסקיר;
אַרדינאַנס; אַדיוטאַנט, פּלאַץ-אַדיוטאַנט,
פּליגל-אַדיוטאַנט, איידדעיקאַם; קאַדעט,
יונקער; צענטוריאַן; סאַטסקע, סאַטניק;
וואַכמייסטער, אייבערוואַכמייסטער, אונטער-
וואַכמייסטער, פּעלדפּעב(ע)ל; סערושאַנט,

ביקסרימען; לֵאכְשֵׁטֶקֶל, שְׁאִמְפֶּאָל; לוֹפֵעַ;
מֵאָנְזִין; דִּיקֶקֶר; צִינֵל.

[שיסווארגן לֵאדונג; שרויט, שראָט; בלִימִי
שרויט, פֿויגל־שרויט; פֿייל, פֿייער פֿייל; קויל, קניידל [פּ]; פֿאַטראָן; שטאַנגענקויל, דום
דום, האַרמאַטן־קויל, סנאַריאַד, שראַפֿענעל,
קאַרטאַטש, קאַרטעטש, גראַנאַט; האַנטגראַנאַט,
ביקסגראַנאַט אַז״וו; טאַרפֿעדאַ, טאַרפֿעדע,
לוֹפֿט־טאַרפֿעדאַ, מינע, קאַנטערמינע, ראַקעט,
פֿעטאַרדע; באַמבע; טיפֿבאַמבע, אויפֿרייס־
באַמבע, רויכבאַמבע, גאַזבאַמבע, בראַנד־
באַמבע, צינדבאַמבע, שטינקבאַמבע, טרערך
באַמבע אַז״וו; וטילן שיסוואַרגן קאַפּסל,
קאַפּסול, היִלונע, גילונע; צינדער, צינדלֵאך,
צינדיהיטל, צינדשטאַק, צינדער, אַנצינדער,
צינדרראַט, צינדשנור, ברענקוויט.

פֿילִנטאַש, פֿאַטראַגען־טאַש, פֿאַטראַנטאַש,
פֿאַטראַגען־גאַרטל, פֿאַטראַגען־קעסטל.

[אויפֿרייס־וואַרגן אויפֿרייס־שטאַפֿן, אויפֿ־
רייס־מאַטעריאַל; פּול־ווער, קנאַקפּול־ווער,
שיספּול־ווער, אויפֿרייס־פּול־ווער אַז״וו; דינאַ־
מיט, ליידיט, קאַרדיט אַז״וו ← 279; ביקס־
וואַטע, שיסבאַוו־, פּיראַקסילין.

גילִטגאַז, ססגאַז, זענעפֿטגאַז, כלֵאָרינגאַז,
טרערנגאַז אַז״וו ← 220.

געווער־לאַגער, אַרסענאַל, פּול־ווער־מאַגאַז
זין, פּול־ווער־סקלאַד, פּול־ווער־פּאַס; פּול־ווער־
טורעם.

וואַפֿנשמיד, ביקס(ו)שמיד, שווערד(ו)שמיד
אַז״וו.

זען אויך: קראַך 279, מלֵקֶמָה 482, בעל־מלֵקֶמָה 483.

455. שְׁלוֹם, פֿשרה

ס: אייניקייט, פֿרידלעכקייט, בשְׁלוֹמִדיקייט
אַז״וו ← א״ו; פֿאַרשטענדיקונג, פֿאַרשטענ־
דעניש, אייניקונג, דורכקומונג אַז״וו ← ״;
שְׁלוֹם, פֿריד, פֿרידן; שְׁלוֹם־בֵּית, הויז־פֿרידן;
גוט (רויך) לעבן; אידי־יע; אַ לעבן ווי א״ו

דובינע, בולעווע, בולאַווע, בולדאַוועש
קע, גיטל, קניפל, שטעקן, פֿאַלקע, גומענער
שטעקן, אייזערנע הענטשקע, קאַסטעט, בלעק־
דושעק [אַ].

[שיסגעווערן] בויגן, פֿיל־אויבויגן, פֿיל־ך
בויגן; אַרבאַלעסט, טרעבושעט, קאַטאַפּולט,
פֿייער־וואַרפֿער, דוהע, דושקע; (פֿויגל־)שפּראַך־
צער, ראַגאַטקע, וואַרפֿלֵקע, ראַד־ביקסל.

[פֿייער־געווערן] שווערע, לייכטע אַרטי־
לעריע; פֿעסטונג־אַרטי־לעריע, באַרג־אַרטי־
לעריע, ברעג־אַרטי־לעריע אַז״וו; פֿאַרק,
באַטעריע, פֿעלד־באַטעריע; האַרמאַט, יֵקאַ
נאַן, פּושקע, האַוויצער, יֵהויביצע, מיטראַל־
יעז, גראַבע בערטע; ווייטגרייכער האַרמאַט,
ווייטגרייכער, שילפּס(ה) האַרמאַט, מינען־האַר־
מאַט, באַלעגע־האַרמאַט, אַנטיטאַנק־האַר־
מאַט; אַנטי־לוֹפֿט־האַרמאַט, זעניטהאַרמאַט,
זעניטקע; מאַרטיר־האַרמאַט, מאַרטאַר, גראַד־
נאַטן־וואַרפֿער, גראַנאַטן־שלידערער, באַזוקע,
דאַוידקע [יִשְׂרָאֵל]; האַרמאַטן־צוג, פּאַנצער־
צוג, פּאַנצער־וואַגן; טאַנק; קויל־וואַרפֿער,
מאַשינביקס, פּולֵע־מיאַט, אויטאַמאַט, סוב־
מאַשינביקס.

[פֿאַרצייטיקע פֿלייזן] קאַראַנאַד, קול־
ווערין, פֿאַל־קאַנעט, באַזיליסק, שטורעמבאַק,
באַליסטאַריע, מויער־ברעכער, טאַראַן, טע־
רעברע, קאַסטעט, טאַקאַ, שטאַרצבאַלֵקן,
שלידער(ער); באַלעגע־וואַרג.

[קליינגעווערן] ביקס, (ו)ווינגאַזוקע, קאַראַז־
בין, מוסקעט, מוסקעטאַן, פֿלינטע, פֿאַמפֿאַם,
עסקאַפֿעט, פֿעטראַנעל; מאַגאַזין־ביקס, נאַדל־
ביקס, ווינטביקס, לוֹפֿט־ביקס, קרעמענביקס,
קנאַל־ביקס, מאַקסיס־ביקס, מיני־ביקס,
ווינטשעסטער־ביקס אַז״וו; שרויטביקס;
בערדאַנקע; רעוואַל־ווער; אויטאַד־עוואַל־ווער,
אויטאַמאַטישער רעוואַל־ווער; פּיסטויל, פּיס־
טאַלעט, פּיסטל [אַ], שפּייער, קנאַקער; נאַגאַן,
מויער, ברוינינג; וטילן קליינגעווערן קאַל־בע,
פּירקלאַד; פּיסטאַל־עטן־טאַש, קאַבורע;

אין שְׁלוֹם מִיט; פֿאַרהאַלְטן זיך גוט מִיט; זײַן אויף אַ גוטן (פֿרײַנדלעכן) פֿוס מִיט; זײַן אין גוטע (פֿרײַנדלעכע אַאָו"ח) באַצײגונגען מִיט; גײן אַרעם אין אַרעם (האַנט אין האַנט, האַנט בײַ האַנט) מִיט ← 552; הױזן; פֿאַרטראַגן זיך; האַרמאַגײרן; שטימען מִיט, אויסקומען (דורכ־קומען) מִיט; פֿאַלדעווען מִיט; מִיטלען זיך מִיט; אײניקן זיך מִיט; צונויפֿרײַדן (צו זאַמענרײַדן) זיך מִיט; צו רעכט קומען (ווי צווישן אײגענע); פֿאַרשטיין אײנער דעם אַנדערן (אײנס דאָס אַנדערע); נישט פֿאַרבייטן זיך מִיט קײן וואָרט; אײַנלעבן זיך; אײַנפֿאַרשטיין זיך; לעבן ווי די טויבן, ווי צווייטביבלעך. ווערן (מאַכן) שְׁלוֹם; שליסן פֿרײַדן; ווערן גוט; ווערן גוט־פֿרײַנד; ווערן צוריק גוט־פֿרײַנד; אָפּקריגן זיך, אָפּבײַזערן זיך, איבער־וואַרפֿן זיך; שטיילן זיך, אײַנשטיילן זיך, באַרוינקן זיך, אָוספּאַקאָיען זיך; איבערבעטן זיך, בעטן מחילה ← 572; מַפֿצה זײַן, מַפֿייס זײַן; איבערבעטן מִיט אַ ווײַסינקן הינדעלע (מִיט אַ ווײַסינקער פֿפֿרה), איבערבעטן מִיט אַ ראַבער (שוואַרצער) קאַץ [שׂפּ]; מקבל פֿײַס זײַן.

באַנײַען די שְׁלוֹם־באַדינגונגען; אַוועקלײַגן דאָס געווער; דריקן זיך די הענט; פֿאַר־רייכערן די שְׁלוֹם־לײַדלעך; ברײַדערן זיך, ברודערן זיך, בראַטעווען זיך, פֿראַטער־גײרן; אָפּוואַפֿענען זיך, אַנטוואַפֿענען זיך; איבערגעבן אויף אַרביטראַזש (אַרביטראַציע); גײן צו מענטשן; פֿרעגן בײַ מענטשן; פֿאַרלאָזן זיך אויף מענטשן; מאַכן אַ פֿשרה (אַ קאַמפּראַך־מײַס אַאָו"ח) ← 0; קומען צו אַ פֿאַרגלײַך (צו אַן אויסגלײַך, צו אַ פֿאַרשטענדעניש אַאָו"ח); גלײַכן זיך, אויסגלײַכן זיך, מושווה ווערן, פֿאַר־גלײַכן זיך; פֿאַרשטענדיקן זיך; אַנטקעגעקומען; גײן (טרעפֿן) אויפֿן האַלבן וועג; גײן אויף קאַמפּראַמיסן; געבן און נעמען; סעטלען [אַמ].

אינטערפֿערירן; אַרײַנגלײַגן זיך אין שְׁלוֹם; ועצן זיך צום טיש; פֿאַרמיטלען; אינטער־

טערן אויזן, ווי אונטער דער באַד, ווי די זון מִיט דער לֶבְנֶה; פֿרײַדלעכע, גוטע, פֿרײַנד־לעכע אַאָו"ח באַצײגונגען ← 552; הֶסכֶּם, האַרמאַניע, אײַנקלאַנג, אוניסאָן, סימפֿאָניע; רויקייט, מנוחה, שְׁלווה, שְׁלוֹם־דשְׁלווה, זענפֿ־טיקייט [אַרײַן]; גאַנצפֿריד, פֿרײַנדסציט, אַחרית־הַיָּמִים, משיחס צײַטן; פֿאַציפֿיזם; אָפּוואַפֿע־נונג, אַנטוואַפֿענונג.

שְׁלוֹם־מאַכערײַ; פֿשרה־מאַכערײַ, פֿשָׁרנות, פֿשרות; בוררות, שְׁלִישׁות, פֿאַרלאָועניש; אַרביטראַזש, אַרביטראַציע; אינטערציע, אינטערפֿערענץ, אַרײַנמישונג, פֿאַרמיטלונג; אינטערווענץ, דיפֿלאַמאַטיע, שותדָּנות, השִׁתְּדוּת, כֹּאדאַטיסטווע.

שְׁלוֹם־פֿאַרשלאָג; שְׁלוֹם־פֿאַרהאַנדלונגען, שְׁלוֹם־אונטערהאַנדלונגען; שְׁלוֹם־באַדינגונגען; שְׁלוֹם־אַפּמאַך; שײַניט, סיד־פֿיר [אַמ]; וואַפֿנו, טרום [אַמ]; וואַפֿן־שטיטשטאַנד, וואַפֿן־אַפּשטעל, אַרמיסטיס [אַמ]; אָפּשטעל פֿון אָפּעראַציעס; נײַטראַליטעט, נײַטראַליזאַציע; ברײַדערונג, פֿראַטערניזאַציע; פֿאַציפֿיקאַציע; פֿרעלײַמי־נאַר־שְׁלוֹם, סעפּאַראַטער שְׁלוֹם אַאָו"ח.

פֿשרה, פֿשר, קאַמפּראַמיס, אויסגלײַך, פֿאַרגלײַך, השׁוואַה, דורכקום, דורכקומעניש. בוררים־געריכט, פֿשרה־געריכט; מענטשן; פֿאַרמיטלע־געריכט, זשיידגעריכט, אויס־גלײַך־קאַמער, ערן־געריכט, אַרביטראַזש־קאַמיסיע.

אינטערווענט, אינטערווענציאָניסט; מאַך־דעראַטאָר, נעגאַציאַנט, אונטערהאַנדלער, שתדלן, כֹּאדאַטיב; שְׁלוֹם־מאַכער, עושה שְׁלוֹם, רודף־שְׁלוֹם(ניק); אוהב שְׁלוֹם, נוח לְבָרִיּוֹת; בורר, אומפֿאַרשײַטער בורר, פֿשרה־מאַכער, בעל־פֿשרן, שְׁלִישׁ, אָפּמאַכער, פֿאַרגלײַכער, אויסגלײַכער, אַרביטער, סר פּעראַרביטער, אַרביטראַטאָר ← 601.

וו: זײַן אין הֶסכֶּם מִיט (אין האַרמאַניע מִיט אַאָו"ח) ← 0; זײַן אײַניק (האַרמאַניש אַאָו"ח) ← אײַ; זײַן אײַנס מִיט; זײַן אין שְׁלוֹם מִיט; לעבן

456. הערשאַפֿט

ס: אויטאָריטעטקייט, מלכות־שקייט. אָפֿיציעל־קייט אַאָ״ו ← א״י; הערשונג, געוועל־טיקונג, דאָמינירונג אַאָ״ו ← ״; אויטאָריטעט, דעה; פּרעסטיזש; תּוקף, תּקיפּות; געטלעכע, דינאָסטישע רעכט; מאַכט; איבערמאַכט, מלכות־מאַכט, געווען־געבערשישע (לעגיסלאַט־טיוע) מאַכט; אויספֿירמאַכט, עקזעקוטיוו־מאַכט; רשות, וואָלעך, פּרעראָגאַטיוו; אָמני־פּאַטענץ; איבערשאַפֿט, איבערקייט, איבער־האַנט, איפּערקייט, סופּרעמאַטיע, סווערעני־טעט, סווערעניטעט; האַרשאַפֿט, איבערהאַר־שאַפֿט; הערשאַפֿט. איבערהערשאַפֿט; דאָמ־נאַציע, שלטיטה, ממשלה, יוריסדיקציע, קאָנ־טראָל, פּאַטראָנאַזש.

אינפֿלוס, השפּעה, אָנווען, אָפּלאַמב, דרוק, וואָג, זעוויכט אַאָ״ו ← 394; פֿירער־שאַפֿט, הענעמאַניע אַאָ״ו ← 459.

פּאַליטישע קערפּערשאַפֿט; רעגירונג, װשאַנד, פּראָוויטעלסטוע, אַדמיניסטראַציע; מלכות, מילעקע [שפּ]. זשטאַט, מלכות; די מאַכט, די אויטאָריטעטן; מלכות־סדר, רעגיר־פּאַרעם, רעגירונג־סיסטעם, רעזשים, פּאַראַג־דיק ל״ר פּאַראַנדקעס, אָרדענונג; פּאַלקס־רעגירונג, אַרבעטער־רעגירונג, קאָנסטיטוצ־יאַנעלע רעגירונג אַאָ״ו; רעפּובליק, פֿרײַ־שטאַט, פֿרײַשאַפֿט, פֿרײַלאַנד, דעמאָקראַטיע; פּרעזידענטשאַפֿט, רעגענטשאַפֿט; שטאַנדך מלכות, קאָרפּאָראַטיווע מלכות; פּראָטעקט־טאָראַט, פּראָטעקטאָרשאַפֿט; פּראָקאָנסול־שאַפֿט; עלעקטאָראַט, פּעדעראַציע, קאָנ־פּעדעראַציע אַאָ״ו; אַלײד־רעגירונג, אַלײך באַשטימונג, אויטאָנאָמיע; דוומיוראַט, טריומ־ויראַט, דעצעמװיראַט אַאָ״ו; פּאַטריאַרכאַט, מאַטריאַרכאַט, עמיראַט, כאַנאַט, עקסאַרכאַט, כאַליפֿאַט, קאַליפֿאַט, וויראַט; צווישנהער־שאַפֿט, צווישנרעגירונג, אינטעררעגנום, בִּין־מילכא לְמילכא; אוניע, יאָניאַן, אַליאַנץ,

ווענירן; שטעקן די פֿינגער צווישן טיר; פּאַר־לאַמענטירן; אונטערהאַנדלען, פּאַרהאַנדלען; סטאַרען זיך פּאַר, כּלאַפּאַטשען פּאַר, משתדל זיך זיך פּאַר, שתדלען פּאַר, כּאָדאַט־סטוער־ווען פּאַר, בעטן פּאַר, מיען זיך פּאַר, פּאַר־וואַרפֿן אַ (נוט) וואָרט פּאַר, זיין אַ פֿירשפרע־כער (אַ מִרְיָן יושר, אַ גוטער בעטער) פּאַר; זיצן אויף אַ ברירה; בוררן, אַרביטרירן; אויסגלייכן די אונטערשיידן (די חילוקי־דעות); אויספרעסן, פּאַרגלעטן; צוריקשטעלן די האַרמאָניע; האַרמאָניזירן, נייטראַליזירן.

אַדי: אייניק, איינמוטיק, האַרמאָניש; גע־אייניקט, פּאַראַייניקט, פּאַרבונדן, צעמענ־טירט אַאָ״ו ← 30; גוט, סימפּאַטיש, ברידער־לעך, פֿרינדלעך ← 552; פֿרידלעך, נייטראַל, פּאַציפֿיסטיש, (ב)שלומודיק, (ב)שלווהדיק, שטיף, רויק, מנוחהדיק, אידיליש.

אינוו, פֿראַן; בשלום; בשלחה; מפני השלום; מפני דרכי־שלום; משום דרכי־שלום; פּח (דרכי־שלום ווען; פּח דרך־שלום ווען; ער בעט שוין אַ טרונק; מיר וועלן צום רב (בית־דין־שמש) ניט גיין; יחלוקו; די ציג וואָל זיך גאַנץ און דער וואָלף זאַט; אי דער וואָלף (וואָל זיך) זאַט אי די ציג וואָלף ניט צעריסן ווערן; דער וואָלף (וואָל זיך) זאַט און דאָס קעפל קרויט (וואָל זיך) גאַנץ.

שפּר: אויף שלום שטייט די וועלט, אָבער ניט אויף שלום שיפור; וו שלום דאָרט איז ברכה; אַ שלעכטער שלום איז בעסער ווי אַ גוטער (קריג); פּח שלום ווען מען מען אַפֿילו אַ לייגן זאָגן, אָבער שלום טאָר קיין לייגן ניט זאָגן; דער ערגסטער שלום איז בעסער ווי די בעסטע מלחמה; בײַ שלום־בית איז מען צו־פֿרידן מיט אַ כּוֹיִת; בעסער פֿיסנע ברויט אין פֿרידן איידער געשטאַפּטע קאַפּהענער אין קריג; דער עיפּוש (די מַנְפֶּה) מאַכט שלום.

וען אויך: אַמנטימינג 331, קאַפּפּעראַציע 446, אונטער־טעניקייט 466, פֿרינדשאַפֿט 552, פּאַרגעבונג 572, מישפּט 601.

קייסער ל"ר קייסאַרים, קיר"ה, צאר, האָס פּאָדאַר, קיזער, צעזאַר, אימפּעראַטאָר; פּרעזידענט; וויצעקניג, וויצעקעניג, שני לְמֶלֶךְ, מִישְׁנֵה־לְמֶלֶךְ; רעגננט, פּרינץ־רעגננט; פּלאַצהאַלְטער, שטאַטהאַלְטער, נאַמיסטר־ניק, נציב, נציב־העליון; פּראָקאָנסול, פּאַלְאַט־טין, פּראָטעקטאָר; מֶלֶךְ חֶסֶד, מֶלֶךְ אֲבִיּוֹן; מֶלֶכָּה, קיניגין, קיניגניע, קעניגין, קיסרטע, קייסערינע, מאָנאַרכִיניע, צאַרין, צאַרינע, אימפּעראַטאָרשע; קיניגין־מוטער; נְשִׂיא.

סולטאַן, שאַך, פּאַדישאַך, עמיר, כעדיח, כאַן, ביי, כאַלִּיף, קאַלִּיף, פּאַשאַ, פּאַשאַו־ליק, שעריף, עפענדי, שייך, אָנא; נעגוס, נעגוס נעגעסט, אימאַם, מאָגול, גרויסמאַגול, סיר־דאַר; הויפטמאַן ל"ר הויפט־לייט; אינקאַ, סאַטשעם, סאַנאַמאַר; מאַהאַראַדוּשאַ, ראַנאַ, מאַהאַראַנאַ, ניואַם, מירזאַ, באַהאַדור, נאַבאַב, סובהאַדאַר, טאַלוקדאַר, סאַהיב, בעגוס אַאו"ו; ראַני, מאַהאַראַני, מעמסאַהיב; מי־קאַדאַ.

פּאַטריאַרך, מאַטריאַרך, אַליגאַרך, עקסאַרך, טאַפּאַרך, עפּאַרך, נאַמאַרך, פּילאַרך, פּאַלעמאַרך אַאו"ו; סווערען, פּעאַדאַל, וואַסאַל, אונטער־וואַסאַל, פּאַטראָן, סאַטראָפּ; דוומויר, טריומויר, דעצעמוויר אַאו"ו; אַלייך־הערשער, זעלבטסטהערשער, אויטאָ־קראַט, פּלוטאַקראַט אַאו"ו; אַלייך־הערשנ־דיקער, אַלייך־געוועלטיקער, אַלמעכטיקער, גרויסמעכטיקער אַאו"ו - איר.

טראַך־יורש, טראַנפּאָלגער, יורש־צער, (טראַך)־פּרעטענדענט, פּרעטענדירער; מש־מעות־דיקער יורש, געוועזענער יורש.

מלוכה־מאַן, שטאַטסמאַן; פּאַליטיקער; פּאַליטיקאַנער, פּאַליטישן [אמ]; דיפּלאַמאַט, דיפּלאַמאַטיסט, ביוראָקראַט; פּירער, פּאַר־וואַלְטער, ראַש אַאו"ו - 459.

(הערשער־צייכנס) סצעפטער, סקעפטער, בולאַווע, הערשערשטאַק, ישׁט - מושלים; קיניגלעכער שטעמפל, חותם־מלכות, טבעת־

אַליאַנס, אַנטאַנטע, אַגלאַמעראַט; פּאַרבאַנד; ראַטן־פּאַרבאַנד, סאָוועטן־פּאַרבאַנד, ראַטן־רעפּובליק; פּאַלקסידעמאַקראַטיע.

מאַנאַרכיע, אַליין־הערשאַפט, אַלייך־הערשערשאַפט, אַליין־הערשוונג, זעלבט־הערשוונג; אַבסאָלוטע (אומבאַגריענעצטע, אומבאַשרענקטע) מאַנאַרכיע; אויטאָרכיע; באַגריענעצטע (קאָנסטיטוציאָנעלע) מאַנאַרכיע; אַליגאַרכיע, אַריסטאָרכיע; צוויימאַכט, די־אַרכיע; דריי־מאַכט, טריאַרכיע; פּאַטרי־אַרכיע, מאַטריאַרכיע אַאו"ו; אויטאָקראַטיע; פּלוטאַקראַטיע, גביראַקראַטיע; אַכ־אַקראַטיע, טעאַקראַטיע אַאו"ו; אַבסאָלוטיזם, צעזאַריזם, פּעאַדאַליזם, באַראַגיוז, לעניטי־מיזם, פּאַטערנאַליזם, מאַנאַרכיזם, ראַיאַליזם, קיסריות, צאַריזם, אימפּעריאַליזם, פּעדע־ראַליזם, אוניטאַריזם, פּאַרלאַמענטאַריזם, רעפּובליקאַניזם, סאַציאַליזם, באַלשעוויזם, קאָמוניזם, קאָלעקטיוויזם, אַנאַרכיזם אַאו"ו. מלוכישאַפט; מלוכה־וויסנשאַפט, פּאַ־ליטישע וויסנשאַפט; פּאַליטיק, פּאַליטיקאַנע־ריי; דיפּלאַמאַטיע.

קרינישטאַט, הויפטשטאַט, רעזידענץ, רעגירונג־זיץ; דאָס וויסע הויז, דער קרעמל, דער באַקניגהאַמער פּאַלאַץ, די הויכע פּאַר־טע; הקריה.

דינאַסטיע; נְרֵע־המלוכה; הויף, שְׂרֵי־המלכות, רואי פּני־המלך, הויפּלייט, הויפּ־קליקע, קאַמאַריליע, שטערן־פּאַלאַטע; מאַרכטראַסט; פּאַליטיביראַ.

האַר, הער, האַרינטע, פּאַן, שְׂרָה, טעניַאַר; אייבערהאַר, סווערען, מושל, הערשער, גרויסהערשער, רעגירער, געוועלטיקער, אַדיר, מאַכטהאַבער, פּאַטענטאַט, אייבער־הערשער, סווערען; מושל (מולך) בכיפה; קרוין, מאַיעסטעט, הוד־מלכות.

מֶלֶךְ, מלכות, ראַשמדינה, קיניג, קעניג, געקרוינטער, געזאַלְבטער, מאַנאַרך, מאַנאַר־כע וואַיטן, קיסר ל"ר קיסרים, קיסר ירום הודו;

דעם מלך וואס ווערט באגליקט אויף דער עלטער; מען טאר ניט בעטן אויף א נייעם מלך (פריץ); אויף א מלך (פריץ) טאר מען דעם טויט ניט בעטן; אויף זאגן דער אלטער מלך לעבט האט דער נייער ניט צו שאפן.

וען אויך: ארדענטג 37, צייכן 365, אינפלוס 394, פירער 459, באפעל 462, שטרענגקייט 464.

457. אומהערשאפט

ס: הפקרדיקייט, אַנמלױכישקייט אַאױװ - אױד; אַנאַרכיע, אַנאַרכים, אַנהערשאַפֿט, אומהערשאפט, אומקאנטראָל; ניהיליזם; אַב מאַכט, הפקר, הפקרות, הפקר-צושטאַנד, מוטויליקייט, מוטוילי; א שטוב אָן א בעל־הבית; א שוף אָן א רודער; אומאַרדענונג - 38. וו: ניט האָבן קיין מאַכט (קיין השפעה, קיין אינפלוס אַאױװ); ניט הערשן, ניט רעגירן אַאױװ - 456; אַפֿלאָן (אַרויסלאָזן) די מאַכט (די לייצעס) (פון די הענט) - 469; לאָזן אויף הפקר (אויף גאַטס באַראַט, אויף גאַטס באַוואַר, אויף קידוש השם); מפקיר זיין.

אַדי: אַנמעכטיק, מאַכטלאָזיק, אַנהשפעהדיק, שוואַך, אַנאַרכיש, אַנמלױכיש, הפקרדיק, מוטויליק, לוי, אומקאנטראָלירט, פרי - 469.

פֿראָז: הפקר ציבעלע; הפקר פעטרישקע; הפקר כעפרא דאָרעא; גיטאָ קיין טאַטע; לִית דין (לִית דין); על דעת עצמו; איש הישר בעיניו.

שפּר: א שטוב אָן א בעל־הבית איז ווי א וואָג אָן רעדער; אז דער קצב גייט אַוועק שפרינגט דער הונט אויפן קלאָץ; אז די קאַץ גייט אַוועק שפילן ויך די מייז (האָבן די מייז א מחיה); ווען מען זאָל דעם טאַפ ניט צודעקן וואָלטן די מייז געוויסט, וואָס אין אים איז; אין אַפֿן טעפֿל שטעקט אַיטלעכע מויו אַרמין דאַס קעפֿל; הפקר בית־דין הפקר.

וען אויך: אומאַרדענטג 38, מילדקייט 465, פֿרײַהייט 469.

המלכות, קיניגלעכער רינג, סיגעט - 529; טראָן, יטרוין, כסא־יה(ה)מלכה, כסא־המלכות; קרוין, דיאָדעם, כתר־מלכות; קיניגלעכער מאַנטל; רעגאַליע, אוניפּאַרם; עפּאַלעט, שליפּע, פּאַגאַנע, בענדל, טרעסטל, שטרײַף, נאַשווקע, בלעכל, קאָקאַרדע, קנעפל - 365.

וו: האָבן (באַזיצן) מאַכט (אויטאַריטעט אַאױװ) - 5; האָבן די אייבערהאַנט; י האָבן זיין אייגענעם וועג; זיין בײַ דער מאַכט (י אין אויטאַריטעט, י אין מאַכט אַאױװ); זיין דער הער־שער (דער בעל־הבית, דער מייסטער) פֿון דער סיטואַציע; הערשן, הערשעווען; קיניגן, קעניגן, רעגירן, רעגאַלירן (אײַכן), געוועלטיקן; שולט זיין, שאַלטן, וואַלטן, פּראַווען, דאַמינירן, פּאַנעווען; אַרויפֿגיין אויפֿן (באַשטייגן דעם) טראָן; זיצן אויפֿן טראָן; טראָגן די קרוין; טראָגן די הויז; גיין אין ספּאַדיק (אין די הויז); זאָגן אַ דעה; פֿירן די ממשלה (די גרענדע אַאױװ) - 459; לעבן ווי אַ מלך בגדוד.

אַדי: אויטאַריטאַטיוו, אויטאַריטאַר; אַינפֿלוסיק, אַינפֿלוסרייך, השפעהדיק, דאַמינירנדיק; אַלהערשנדיק; מאַכטיק, מעכטיק; אייגעמאַכטיק, רעכטמאַכטיק, גרויסמאַכטיק, אַלמאַכטיק, אַלמעכטיק, אַמניפּאַטענט; מלױכיש, אַל־מלױכיש, קרויניש, קאַזאַנע, גאַסודאַרסט־ווענע; אַפֿיציעל, האַלב אַפֿיציעל, אַפֿיציעז; קיניגלעך, קעניגלעך; מאַיעסטעטיש; דר־נאַסטיש; הערשעריש, גרויסהערשעריש; מאַנאַרכיש, אַליגאַרכיש, אימפּעראַטאַריש, שרריש, פּאַניש, פּאַנסקע; פּאַליטיש, אויטאַנאָם, ביוראַקראַטיש, דעמאָקראַטיש, אויטאַקראַטיש אַאױװ; אימפּעריאַליסטיש, מאַנאַרכיסטיש, רעפּובליקאַניש, טאַטאַליטאַר, סאַוועטיש - 5. פֿראָז: ויקם מלך חדש; א נייער מלך מיט נייע גורות, א ניי יאר מיט נייע עבירות.

שפּר: מלכותא דאָרעא כמלכותא דרקיע; דינא דמלכותא דינא; אין מלכות נועת בחברתה; וואָס אַ ווענטקע (י אַנגל) פֿאַר פּיש איז חגיפה פֿאַר מלכים; גוט (ווייל) איז

458. **עצה**

מען האַלטן; פֿרעג אָן עצה דעם שוואַ און טו פֿאַרקערט; דעם גוטן פֿרײַנד זאָל מען געבן אַ שלעכטע עצה און דעם שוואַ אַ גוטע.

וען אויך: געדאַנק 309, אַינפֿלוס 394, אָפּראַטונג 396, וואַרענונג 431, פֿירער 469.

459. **פֿאַרוואַלטער, פֿירער**

ס: פֿאַרוואַלטונג, פֿאַרוואַלטער; אַדמיניסטרירונג, אַדמיניסטראַציע; דירעקציע, דירעקטאָרשאַפֿט; אָפּפֿאַרזאָרעניע, זאַוואַנד; געשעפֿט-פֿירונג, געשעפֿט-פֿירער; אַמט שאַפֿט; פֿירונג, פֿירערשאַפֿט, אָנפֿירונג, אָנפֿירערשאַפֿט, זײַטונג, קירעוואַניע, קערעוואַניע, קאַמאַנדע, זקאָמענדע; פֿאַרזיץ, פֿאַרזיצער, פֿרעזידענטשאַפֿט, נשיאות, פֿרעזידיום. השָׁחָה, אויפֿוועגונג, אויפֿזיכט; איבער-השָׁחָה, איבעראויפֿזיכט, אויפֿפאַסונג, סופּער-וויזיע, אינספּעקציע, אָפּפּעטשעניע, נאַד-זאָר, קאַנטראָל; אָפּוטרופֿסות, אָפּפּעקע, אָפּפּעקונסטווע; העגעמאָניע.

פֿאַרוואַלטונג-אַרגאַנען פֿאַרוואַלטונג, אַדמיניסטראַציע, וועד, באָרד [אַ]; דירעקציע, דירעקטאָריום; קאַמיטעט, ראַיאָך קאַמיטעט, ראַיאָניקער קאַמיטעט, צענטראַל-קאַמיטעט, צענטראַלער קאַמיטעט; קאַמער, אָגענטור, אָנשטאַלט, אינריכטונג, אינסטיטוציע, מוסד פֿיר מוסדות; סעקרעטאַריאַט, אַפּאַראַט, אָרגאַן, ביוראָ, עקזעקוטיוו, ראַט, ראַט, אַמט; צענטער פֿיר צענטערס, העד-קוואַרטערס [אַ].

מוניציפּאַליטעט, מאַניסטראַט, אָפּפּראַווע, ראַטהויז, גמינע, סיטיהאַל [אַ], קהל, קהילה-פֿאַרוואַלטונג, קהילה-ראַט, קאָנסטיטאַריע; פֿרעפּעקטור, פֿריסטסטווע; אינטענדאַנץ, אינטענדאַנטור, אַינטענדאַנט-סטווע.

מיניסטעריום; מיניסטעריום פֿאַר אינער-ווייניקסטע (אינערלעכע) ענינים, מיניסטער-

ס: עצה, ראַט, יראַט, חוהתדעת; רעקאָמענדאַציע, סוגעסטיע; אָן עצה פֿון אַ פֿילמיד-חכם; פֿראַטעקציע; רעקאָמענדיר-רעקאָמענדאַציע; ברייח; באַראַטונג, באַראַטונג; קאָנסולטאַציע, באַראַטשטעלע; קאַנפֿערענץ; ייִשובֿ, ייִשובֿ-הדעת; 309.

עצה-געבער, ראַטגעבער, יועץ, בעל-יועץ, רעכטע האַנט; וויסלאַנג סאָויעטיק, סטאַטסקי סאָויעטיק, טיני סאָויעטיק; געהיימער ראַטמאַן.

וו: געבן אָן עצה; עצהגעבער, ראַטן, יראַטן, רעקאָמענדירן, נאַרטיען, רייען; אָנוואַרפֿן זיך מיט עצות; טיקען, טיצייען; סוגעסטרירן, סוגע-ריירן; פֿרעגן אָן עצה, שוואַל (בעצה זיין); שוואַל עצה זיין זיך מיט, האַלטן זיך אָן עצה מיט, עצהגעבן זיך מיט, זייען זיין זיך מיט, מתיעץ זיין זיך מיט, באַראַטן (באַראַטן) זיך מיט; קאָנסולטירן; איבערשמועסן, איבער-ריידן, קאָנפֿעריירן; צוואַמענשלאַגן די קעפּ; צוציען עמעצן צו אָן עצה; האָבן עמעצן אונטער דער האַנט; מיט זיין זיך מיט, ייִשובֿן זיך מיט, האָבן אַ ייִשובֿ-הדעת) מיט אַזוֹו 309.

אינוו, פֿראַז: בתורת עצה; מיט עצות (עצים [אַ]) בין איך פֿאַרוואַרט, געלט דאַרף איך האָבן.

שפּר: דאָס בעסטע פֿערד דאַרף האָבן אַ בייטש און דער קליגסטער מענטש אָן עצה; אַ קליינע עצה מאַכט געזונט די פֿלייצע; דאָס גרינגסטע איז צו געבן יענעם אָן עצה, דאָס שווערסטע-זיך אַליין; דער שמש קלאַפֿט אין שויל אַרײַן און ליגט זיך אַליין שלאַפֿן; באַראַט דיך מיט וועמען דו ווילסט און טו מיט דײַן אייגענעם שכל; פֿרעג אָן עצה בײַ יענעם און האָב דײַן שכל בײַ דיר; ווען איינער ראַט דיר-הער, נאָר פֿאַר דיר באַקלער; יעדערנס דעה זאָל מען אויסהערן און זיין אייגענע זאָל

באָמטער, פֿונקציאָנאַר, פֿונקציאָנער, אַיפערשטער, אָפּיסער [אַס]; [רײס] טשינאַנזיק, נאַטשאַלניק; נאַטשעלניק [פּיליש] ← 600; בעל־התּמנות; קהלשע קליאַמקע; אייבערבאַאַמטער; אונטערבאַאַמטער, סובאַלטרער; ציוויל־באַאַמטער, שטאַט־באַאַמטער, שטאַט־באַאַמטער אַזױ; ביוראַקראַט; שרײַבער, סעקרעטאַר, געדענקער [אַרײַן], סעקרעטערי [אַס].

ביוראַקראַטיע; ביוראַקראַטיזם, פֿאַר מאַרזום, קאַנצעליאַרשטיצע, רעדטייפּ [אַס]. אויפֿווער, אויפֿפּאַסער, משגיח; [קצבײש] אַנציל, קיטצעץ; טורמע (תּפּיסה) אויפֿווער, סמאַטריטעל [רײס], וואָרדן [אַס]; וואָלד־אויפֿ־ווער, וואָלדער, פֿלעסנישע, פֿלעשניצע, פֿלעשיק, באַאַווע; קאַנטראַליר, קאַנט־ראַלער, קאַנטראַליראַר; אינספקטאָר; הייפֿט־אינספקטאָר, גענעראַל־אינספקטאָר אַזױ; אינטענדאַנט; אַפּוטרופּוס, אַפּעקן; [שׂ] אַפּיר קומן, אַפּיעקעליק.

פֿירער, אָנפֿירער, אָנפֿירנדיקער, מנהיג, פֿירטער; מנהיג־הדור, פֿאַלקספֿירער; [שׂ] רעדל־פֿירער, רעדל־דרייער, העלצל־דרייער, קאַכלעפל, קאַפעליש־מאַכער; וואָרטוואָנער, ראַש המדברים; ערשטע פֿידל; טאַנגעבער, ווענוויזער, תּכּלית־פֿאַרוואָנער; מענטאַר, נעסטאַר, מאַניטאַר, לידער; עומד על גביהם; קאַריפּי, העגעמאַן, טריבון, פּראַ־טאַגאַניסט, דעמאַגאָג; בעל־דעה, דעה־וואָנער; תּקוף, תּקוף ומתּוקף; משה, תּקוף; אַ תּקוף (אַן אייגניער) בײַ נאַטשאַלסטחע; מאַכער, קנאַקער אַזױ ← 456; ראַש, ראַש וראשון, קאַפּ, הייפֿט, גלאַונע, אַרצע; אייבערמאַן ל״ד אייבערלײט; עלטסטער, סטאַרשע, סטאַראַסטע, שעף; ראַשהיער, ראַשהקהל, שטאַטפֿאַטער, עיקר־הקהל אַזױ ← 617; געוועזענער, אַמאַליקער, מי שְׁהִיהָ עָס.

פרעזידענט, פֿאַרויצער, פֿאַרויצנדער, פרעזעס, יושב־בֶּדָאָש, נְשִׂיא, פּרעזידענטאַטעל

יום פֿאַר אויסווייניקסטע (אויסערלעכע, דרויסנדיקע) ענינים אַזױ; אינערד־מיניסטער־יום, אויסערד־מיניסטעריום אַזױ; דעפּאַר־טעמענט, דעפּאַרטמענט [אַס], דעפּאַרטאַמענט [רײס].

פֿאַרוואָלטער, אַדמיניסטראַטאָר, אַר פּראַוליאַישטשע, מענעדזשער [אַס], דירעקטאָר, דירעקטריסע, ממונה, נאַמן, קוראַטאָר, פּראַקוראַטאָר, פּראַקורענט, פּראַקוריסט; הייפֿט־פֿאַרוואָלטער; פֿאַרוואָלטונגס־מיניגליד; עקאָנאָם, ווירטשאַפֿטער, ווירטשאַפֿטלער; ווירטשאַפֿט־פֿאַרוואָלטער, גוט־פֿאַרוואָלטער, שאַפֿער, ציוואָן, פּריקאַשטישק; הויד־פֿאַר־וואָלטער, [אַס] הוויקיפּער, סופּער (א)ינטענדענט, דאָוואָרצע, ושאַנדצע; מאַיאַרדאָם, מאַוואַר־דאָם, דוואָרצעקע, קאַסטעלאַן; געשעפֿט־פֿירער, געשעפֿט־טרענער; גאַנער־פֿאַרוואָלטער, מאַגאַזינער, סטואַרד; גבאי, דאָוואַר, קולטוסראַט אַזױ ← 617; פּרינציפּאַל, מנהל; דעקאַן, דין [אַס]; קוראַטאָר, פּאַ־פעטיטעל; רעקטאָר, פּראַרעקטאָר אַזױ ← 360; פּאַליטרוק [סאַז].

בעל־הבית, בעל־הביתטע; [אַס] באַס, באַסטע, מיסטער, מיסעס; רייטערקע; ווערקפֿירער, מייסטער, מיינסטער; [אַס] פֿאַר־מאַן, פֿאַרליידי; דאָס אויג פֿון דעם מייסטער; פֿאַבריקמוטער [סאַז]; פּאַנימאַטקע [מאַאַסטיי]; צעכמייסטער, גראַנד־מייסטער; קאַמאַנדאַר. מיינסטער, שטאַט־סעקרעטאַר; מיינס־טער פֿון אינעווייניקסטע ענינים, מיינסטער פֿון אויסווייניקסטע ענינים; אינערד־מיינסטער, אויסערד־מיינסטער, קריגס־מיינסטער, פּינאַנץ־מיינסטער, יוסטיץ־מיינסטער אַזױ; פּרע־מיער, פּרעמיער־מיינסטער; קאַנצלער; ווי־זיר, גרויסוויזיר; קאַמיסאַר, קאַמישאַנער [אַס]. [תּנײך] שר; שר־המשקים, אייבערטראַנק־מייסטער; שר־האופֿים, אייבערבעקער; שטאַל־מייסטער; צינוואַר, שאַצמייסטער; הויעמ־מייסטער.

פּרנס לְפִי דוֹרוֹ; וְהָסַעַר פּאַסטער, אָזעלכע שאַף; יאַקאָ סינאָגאָגאַ טאַקי ראַבין; נח יהיה צדיק בדורותיו; יִפְתַּח בְּדוֹרוֹ כְּשִׁמוּאֵל בְּדוֹרוֹ; יִפְתַּח בְּדוֹדַע כְּשִׁמוּאֵל בְּטָרֹבֶע [שׁ]; אָבִן מאַסוֹ הַבּוֹנִים הִיתָה לְרֵאשׁ פִּינָה; נִיע דְאֵי בִאָךְ אִיז אִיוואַנאַ פּאַנאַ; אַ קלָאָג צו די יאַרן, אַז מִיקִיטע אִיז אַ סטאַראַסטע; אַז אָךְ און ווי אִיז שוין צו פּרעהן, אַז מִיקִיטע אִיז אַ סטאַראַסטע געוואָרן; אַז אָךְ און ווי אִיז צו דעם דאַרף, ווי מִיקִיטע אִיז דער וואָיט; אַ קלָאָג צו די יאַרן, אַז נִיקאַלִיַקע אִיז דער גלֶאָוואַקאַמאַנדוויסצע און אִיך בין דער דאָבלֶעסטני וואַסיטיניק; אַ קלָאָג צו פּוילן, אַז רויון דאַרן און הויפּנס בלֶיען; אִיבער אִיגענע ברידער אַ שְׂרָה און פֶּאַרן שְׂרָה אַ הונט; ווען דער וואָל די שטאַט רעגירן קענען די אַנדערע פֶּרירן; דער פֶּיש (העכט) שטינקט פֶּון קאַפּ; פֶּון וואַגען שטינקט דער העכט?— פֶּון קאַפּ; ווי באַרד דער באַק האָט הערנער שטויסט ער זיך שוין אויך; ווען אַ חויר וואָרט געהאַט הערנער וואָרט די וועלט קיין קיום נישט געהאַט; ווער עס ויצט אויפֿן וואַגן אויבן אָן פֶּאַרט אויך צום ערשטן אַרונ־טער; בוקן וואָל מען זיך נאָר צום קאַפּ; פֶּאַלן וואָל מען צום קאַפּ, נישט צו די פֶּיס; בעסער זיך בוקן צום קאַפּ אִידער צו די פֶּיס; אויף פֶּרעמדע אינדיקעס אִיז גוט צו פֶּיפֿן; פֶּון אַ פֶּרעמדער פֶּעל אִיז גוט פֶּאַסן צו שנידן; אויף יענעם (אויף אַ פֶּרעמדער) באַרד אִיז זיך גוט צו פֶּרענען שערן; מיט פֶּרעמדע הענט אִיז גוט פֶּיער צו שאַרן.

וען אויך: דערער 360, הערשאַפֿט 456, פֶּיער 459, באַ־
פֶּעל 462, זיריסידיקציע 600, קהילה 617.

460. פֶּאַרשטייער,

פֶּאַרטערטער

ס: פֶּאַרשטייערשאַפֿט, רעפּרעזענטאַנץ; פֶּאַר־טרעטערשאַפֿט, פֶּאַרטערטונג, אַגענטור; פֶּאַרבייט, סובבסיטוציע.

ריס, פּרינצעדאַטעל [שׁ]; [א] טשערמאַן, ספיקער, טשער.

וו: פֶּאַרוואַלטן, אַדמיניסטרירן, מענעדזשן [אײן], בעל־הבֵּית־עווען, באַסעווען [אײן], פֶּאַראַגנ־קעווען, ווירטשאַפֿטן; פֶּירן די בעל־הבֵּית־יש קייט (די באַמיסטווע); פֶּראַווען גבֵּאות; פֶּונק ציאַגירן; פֶּירן, אַנפֿירן, זענען, זענען, פֶּירן, פֶּרעזידירן, פֶּאַרויצן; זיין ביים רודער; האַלטן די לֶיעעס; ציען די פֶּעדעס (די דראַטן, די שטריקלעך); קירעווען, קערעווען, שטייערן, פֶּילאָטירן, דירעקטירן; האַבן דעם קאָנטראָל אִיבער; קאָנטראָלירן; ווייזן דעם וועג; ווען אַז; קומען צום פֶּסוק; זיין (שטיין) אין דער שפּיץ; זיין (שטיין) בראַש (עם); שפּילן די ערשטע פֶּידל; שפּילן די (אַ) הויפט־אַלע; געבן דעם טאַן; דרייען דאָס שטעקל (דאָס העלצל); פֶּירן די גרענדע (דעם טאַגן, דאָס קרענצל); דרייען זיך אויפֿן האַפֿ־טשיקטשאַק; פֶּירן פֶּאַר דער נאָז; נעמען די פֶּירערשאַפֿט (די לֶיעעס) אין די הענט.

האַבן די השָׁנָה (די אויפֿיכט) אַאָװװ; אַכטונג געבן, יאָיבאַכט געבן; אויפֿווען, אויפֿ־פֶּאַסן, משגיח זיין; האַלטן אין אַרדענונג. זיין אין אַמט; פֶּאַרנעמען (באַזעצן, יבאַ־קליידן, האַלטן) אָן אַמט (אַ פּאָזיציע, אַ פּאַסטן אַאָװװ); האַלטן אַ פֶּאַרטפֶּעל; האַלטן אַ פען אין האַנט; ויצן בײַ דער שׂיסל; שטיין ביים צאַפֿן; ביוראָקראַטעווען; לעבן פֶּון דער קהל־שער שׂיסל.

אינוו, פֶּראַזן: פֶּמלך בגדוד— ווי אַ הונט אין דער בודע (אין קראַפֿעווע, אין פֶּאַני טאַפֿל); ויקם מֶלךְ חֶדשׁ; וועמען אַ בײַטש אין האַנט, וועמען אַ יאָך אויפֿן האַלדו.

שפּר: אַ נײַער בעזעם קערט ריין (גוט, שׂיין); תּעלָה בעידנה סניד לֶיה; צו אַ פּוקס אין זיין צײַט בוק זיך; עס ווענדט זיך, ווי דער חמר שטייט; אַ מאָל האָט אַ מײַזל אַ הײַזל; הווי נָגב לֶאָרְיֹות וואָל תּהי ראש לשוּׁעִלִים; הווי ראש לשוּׁעִלִים וּלְאָ נָגב לֶאָרְיֹות; דור דור ופרנסיו;

נאַרקאַם, ראַטפּאַלֶקאַם, שטאַטקאַם, קאַנט
קאַם, געגנטקאַם, רייקאַם, זאָוקאַם, פּאַבזאָר
קאַם, גרופּקאַם; ציק, וויק.

דעלעגאַציע, דעפוטאַציע; מיסיע, שרי
חות; אַמבאַסאַדע, באַטשאַפּט; לעגאַציע,
געזאַנדשאַפּט; דיפּלאַמאַטישער קאַרפּוס;
קאַנסולאַט, קאַנסולשאַפּט.

פּאַרשטייער; האַנדל־ספּאַרשטייער, קהיר
לֶה־פּאַרשטייער אַאָ״ו; אַגענט; וואַרטזאָגער,
וואַרטפירער, פּירשפּרעכער, פּאַרשפּרעכער;
פּאַרטרעטער, שטעל־פּאַרטרעטער, סובסטי
טוט, זאַם [סייא], ממל־אַמקום, ממל־אַמקוּמָו;
במקום; במקום־פרעזידענט, אַמטירנד־יקער
פרעזידענט, אַקטינג־פרעזידענט [אַ]; לייטער
נאַנט, וויצע, סֶנָן; ענינים־אַגענטרויטער,
אַגענטרויטער אין די ענינים; נאַמן, טראַסטי [אַ],
פּאַווערענע, [אַ] אַטירני, קאַמישאַנער.

משולח, שליח, עמיסאַר, לעגאַט; גונציוס,
אונטער־גונציוס; פּולמעכטיקער, באַפּול־
מעכטיקער, פּרעזידענט, פּאַלנעמאַן,
באַפּולח, מורשה; אַמבאַסאַדאַר, באַטשאַפּ־
טער, פּאַסאַל; געשיקטער, געזאַנדטער,
פּאַסאַליק, ענוואַי [אַ]; מיניסטער־דעזידענט,
שאַרשע ד'אַפּער, שאַרוש ד'אַפּער, אַטאַשע,
לעגאַציע־סעקרעטאַר; קאַנסול, גענעראַל־
קאַנסול; דיפּלאַמאַטישער אַגענט, קאַנסולאַר־
אַגענט, דיפּלאַמאַט, וויצע־קאַנסול.

דעלעגאַט, גיבּחר, אַפּגעאָרדנטער,
דעפוטאַט, דעפוטירטער, רעפּרעזענטאַנט,
קאַנגרעס־מיטגליד, קאַנגרעסמאַן; פּאַרלאַ
מענט־מיטגליד, פּאַרלאַמענטאַריער, פּאַלקס־
פּאַרטרעטער, געוועזענער, לעגיסלאַטאַר,
סענאַטאַר; ראַטמאַן, ראַטמאַן, אַסעמבלימאַן,
אַלדערמאַן, גלאַסנע, ראַדניק, לאַוּניק,
רייצע.

וו: רעפּרעזענטירן; רעדן פּאַר; רעדן אין
נאַמען פּון; שטיין פּאַר; שטעלן זיך פּאַר,
אויפּטרעטן פּאַר, דערשיינען פּאַר, ענטפּערן
פּאַר; פּאַרביטן, פּאַרטעטן, ממלא מקום

נאַמינאַציע, באַשטימונג, דעזיגנאַציע,
אַפּאָינטמענט [אַ]; התמנות, אָנשטעלונג, אינ־
וועסטיטור; אינשווערונג, אינסטאַלירונג, אינ־
סטאַלציע, אינויגוראַציע; אָרדינאַציע,
סמיכות; זאַלבוּנג, קרוינע, קאַראַנאַציע.

הרשאה, כּוח־הרשאה, כּוח, פּרעזידענטען,
פּולמעכט, באַפּולמעכט, באַפּולמעכטיקונג,
נאַמנות, מאַנדאַט, טשאַרטער, כּתב־כּתב־
הרשאה, אָנעטרוי־כּתב־, אָנטרוי־גראַמאַטע,
דאָויערענאַסט, פּאַוער אָו אַטירני [אַ];
דיפּלאַט, סמיכה.

צוזאַמענפּאַר, אַסיפּה, קאַנווענשן [אַ],
קאַנפּערענץ, מיטינג אַאָ״ו < 47; זיצונג,
סעסיע; פּרענאַרע זיצונג, פּרענאַר־זיצונג;
קאַקוס, פּראַקציע; פּרענום, קוואַרום; זיצונג
לאַקאַל, זיצונגאַל, קאַנפּערענץ־זאַל, באַראַט־
צימער; קוריאָרן, לַאַבי.

גרינדונג(ס)־פּאַרזאַמלונג, קאַנסטיטואַנטע;
סנהדרין; קאַנסטיטואַריע, סינאָד, קאַנקלאַוו,
קאַנואַקאַציע; זעמסטוע; פּאַלאַוער, די־וואַן.
פּאַרלאַמענט, דעפוטאַטן־קאַמער, דעפּ־
טאַטן־הויז; רעפּרעזענטאַנטן־הויז, הויז, קאַנ־
גרעס; אונטער־הויז, קאַמאַנס, איבערהויז,
לאַרדנהויז, סענאַט; לעגיסלאַטור, לעדזשיס־
ליטשור [אַ]; אַסעמבליע, אַסעמבלי [אַ];
דומע, מליכה־דומע, גאַסודאַרסטווענע דומע,
מליכה־דאַט; רייכסטאַג, לאַנדטאַג, רייכס־
ראַט, סיים, אָדעלסטוינג, לאַנדסטוינג, ריגסדאַג,
סטאַרטינג, אַלטינג, קאַרטעס, סאַוועט, סאַ־
בראַניע, סקופּטישניע, דיעטע, וועטשע, טאַ־
ריבע; כּנסת.

ראַט, ראַט, קאַלעגיע, קאַמער, קאַבינעט;
קהילה־ראַט, מוניציפּאַל־ראַט, שטאַטראַט
אַאָ״ו; שטאַטסאַוועט, דאַרפּסאַוועט אַאָ״ו;
קאַמיסיע, קאַמישן [אַ]; קאַמיטעט, קאַמיטע
[אַ]; פּאַרטי־קאַמיטעט, צענטראַל־קאַמיטעט,
צענטראַלער קאַמיטעט, צעקאַ, ציק; אויס־
פּירקאַמיטעט, די עקזעקוטיווע, דער עק־
זעקוטיוו; [סייא] פּאַרטקאַם, רעווקאַם, סאַור

י קאמענדע; קאמאנדיראָזקע; אָנזיז, אינ טרוקציע, פֿירשריפֿט, פֿאַרשריפֿט, דירעק טיו, פֿאַראַרדענונג, אַרדאָנאַנץ, אַרדינאַנץ, אוקאַ, פֿריקאַ, דיקטאַט, דיקטאַציע, דעקרעט, עדיקט, דיקטום, רעסקריפֿט, גור, איראַדע, פֿירמאַן, בולע, פֿאַנדיקט, דיגעסט, ענציקליק, ענסיקליקל, אַקט, מאַנדאַט; גער זען, דין, הֶכֶּה אַז״ו ← 598.

מיצווה; מיצווה מדאורייטא, מיצווה מדרבנן; (שבע) מיצוות בניזח, תרי"ג מיצוות; מיצוות עשה, *מיצוות סראַקע [ש]; רמ"ח מיצוות עשה; מיצווה (מיצוות עשה) שהזמן גרמה; מיצוות לאַתעשה; די צען געבאַט, די עשרת הדיברות, עשרא דבריא, דעקאַלאָג. אויפֿגאַבע, אויפֿגאַב, אויפֿגעבונג, י אויפֿ טראַג; פֿאַדערונג, פֿאַרלאַנג, באַשטעל, באַ שטעלונג, זאַקאַ, אַרדער, נאַריאַ, מיט גיבערע, פֿאַרוטשעניע.

פֿויפֿבאַפֿעל, רעגירונגס באַפֿעל אַז״ו; באַפֿעל פֿון טאַג; געריכטבאַפֿעל, ציטאַציע; אינווינקציע, אינדושאַנקשן [א]; מיטימוס, מאַג דאַמוס, האַבעאַס קאַרפּוס; רוף, אַרויסרוף, אַרויספֿאַדערונג, הומנה, רופֿצעטל, אָנאָג צעטל, פֿאַוועסטקע, פֿאַוויז [א], [א] סאַמאַנס, סובפֿינע, וואַראַנט.

געביטער, באַפֿעלער, באַפֿוילער אַז״ו ← ה; מאַנדאַטאַר, אויפֿגעבער, באַשטעלער, זאַקאַוטשיק.

וו: געבן (אַרויסלאָזן) אַ באַפֿעל (אַ קאַמאַנדע אַז״ו) ← ס; באַפֿעלן, באַפֿוילן, גוזר (דין) זיין; געביטן, אָנאָגן, פֿירזאָגן, פֿאַרזאָגן, פֿר נאַנדערזאָגן; זאַגן מיטן האַרבן וואַרט; געבן דעם סיגנאַל (דאָס וואַרט); הייסן, אַרדענען, פֿאַראַרדענען; געבן (פֿאַרגעבן, פֿירשרייבן, פֿאַרשרייבן אַז״ו) אַן אויפֿגאַבע; אויפֿגעבן; געשעפֿטיקן זיך, מעכטיקן זיך; בעל־הבית עווען, פֿאַראַדקעווען, פֿאַראַנדקעווען, ראַג דוען, זושאַנדזשען; שאַפֿן זיך; פֿאַרשאַפֿן זיך (אַין פֿייער און אין וואַסער); קאַמאַנדירן

זיין; פֿאַרנעמען דעם פֿלאַץ פֿון; אַרזינגיין אין די שייך פֿון.

באַרעכטיקן, באַמעכטיקן, באַפֿוילמעכטיקן, באַגלייביקן, אַקרעדיטירן, אינוועסטירן; אויפֿגעבן; געבן (אויפֿגעבן) אַ קאַמיסיע (אַן אויפֿטראַג); פֿאַרטרויען, אָנגעטרויען; געבן אַ התמנות; דעפּוטירן, דעלעגירן; נאַמינירן, באַשטימען, קובֿע זיין, דעזיגנירן, אַפּאָינטן [א], *נאַנאַטשען, אָנטשעלן, אויפֿשטעלן, מקים זיין, אויפֿגעבן.

אינשווערן, אינסטאַלירן, אינויגורירן; אַרדיגירן, מסמך זיין, געבן סמיכה; זאַלבן, קרוינען; אָנטאַן שליפֿעס.

אינוו: אָנטאַט; במקום; וויצע [געשריבן אין איינעם מיטן וואַרט]; פּראַ [געשריבן אין איינעם מיטן וואַרט]; פּער; אויפֿן אַרט פֿון.

וען אויך; זאַמלונג 47, פֿאַרהאַלטער 469.

461. רעזיגנירונג

ס: רעזיגנירונג, אַפּדאַנקונג, אויפֿגעבונג אַז״ו ← ה; רעזיגנאַציע, אַבדיקאַציע; דעמיסיע, דימיסיע, אָטסטאַזקע.

דעמיסיאָנער, עמעריטוס.

וו: אויסווערן, אויס ווערן, אַפּדאַנקען, אויפֿ געבן, אַפּזאָגן זיך, צוריקציען זיך; אויס שפּאַנען זיך פֿון; באַדאַנקען זיך; וואַרפֿן דעם גַט פֿאַר די פֿיס (פֿאַר דער טיר, אין פֿנים אַרזיין); רעזיגנירן, אַבדיקירן; אָנגעבן זיך אין דעמיסיע (דימיסיע, אָטסטאַזקע); אַרזינגעבן אַ רעזיגנאַציע; פֿריי מאַכן (אַפּטרעטן) דעם פֿלאַץ; צומאַכן דאָס קרעמל; אַוועקלייגן שער און אַייזן; פֿאַרלאָזן (אַוועקלאָזן, אַפּלאָזן, אַוועקוואַרפֿן) אַ שטעלע ← 478; * געבן אַ שפּי אויף.

וען אויך: איינלאָזונג 478.

462. באַפֿעל

ס: געבאַט, שאַף, געהייס, אָנאָג, פֿאַרזאָג, באַפֿעל, באַפֿויל, פּוקודה, קאַמאַנדע,

זעצן, אַרויסווייזן; אויסטאָן די שליפּעס; אַראָפּנעמען (אַראָפּרייסן) די טרעסטלעך; אַראָפּוואַרפֿן (אַראָפּוועזן, אַרונטערזעצן) פֿון טראָן; אַנטקרוינען; דעגראַדירן; פֿונאַנדער-לאָזן (יאויפֿלייזן) [פֿאַרלאַמענט]; סוספּענדירן; צונעמען די רעכט פֿון (ביי); דענאַטוראַליזירן; [אַ] פֿיערן, סעקן; געבן אַ פֿאַסיר-צעטל (אַ פֿאַסירשניץ); געבן די סעק [אַ]; געבן דעם וועג (דעם דרך, די האַנקע); געבן אַ פֿור מיט אַ גלעקל; אַרויסוואַרפֿן, אַרויסטרייבן, אַרויס-משלחן, דורכטרייבן אַזױ װ - 193.

פֿטור ווערן פֿון; שלאָגן כּפֿרות מיט; אַפּראַמען פֿון וועג; באַווייטיקן; אויסמעקן (אויסטרייכן) פֿון צעטל; געבן דעמיסיע (דימיסיע); דעמיסיאַנירן, דימיסיאַנירן; עמע-ריטירן, פענסיאָנירן.

אינוו, פֿראַז; עקס; בּטל; מבּוטל; בּטל ומבּוטל (כּתּרס הנישבר); אויס יוּסטובּ ווידער (ווייטער) וואַך; אויס קתּן ווידער (ווייטער) כּחור; אויס פֿלה ווידער (ווייטער) מויד; אויס קאַפּעלישטאַכער; פּאָן יוש ניט אַסעסאָר? פֿורה, נעם צו די פּיט.

וען אויך: אַרויסשטויסן 193.

464. שטרענגקייט, צוואַנג

ס: שטרענגקייט, האַרטקייט, האַרבקייט, שאַרפּקייט, געצוונגענקייט אַזױ װ - אַר; באַצווינגונג, פֿאַרגונג(וואַלדיקונג, פֿאַרקנעכטונג אַזױ װ - װ; אוורפּאַציע; דיקטאַטור, דעמאַ-גאַגיע; אומטאַלעראַניץ; דעספּאָטיזם, דעס-פּאַטיע; אַבסאַלוטיזם; טיראַניי, טיראַניע; אינקוויזיציע; רעפּרעסיע; סובאַרדינאַציע; כּוח, קראַפּט, מאַכט; פֿיזישער, דעספּאַטישער, ברוטאַלער אַזױ װ כּוח; גוואַלדהערשאַפּט; טעראַר-הערשאַפּט, טעראַריזם; פֿאַרס מאַושער, קרינסגעזעץ, לייטשטאַגעזעץ; איזערנע דיסיפּליין; שטאַרקע (איזערנע) האַנט, יד חזק; נעגל, צייט, לאַפעס.

קאַמאַנדעווען, דיקטירן, אַנזױזן, אינסטרוירן, אינסטרוקטירן, אַרדינירן, דירעקטירן, דירי-גירן, דעקלעטירן, פּריקאַועווען.

באַשטעלן, לאָזן מאַכן, אַרדערן [אַ]; הייסן, אַרויפֿלייגן אויף, באַאויפֿטראַגן, באַ-אויפֿטראַגן, פֿאַדערן, פֿעדערן, פֿאַרלאַנגען, טרעבעווען; אויסטרייבן, אויסצייכענען, אַבאַגירן; שיקן נאָך, רופֿן, אויפֿפֿאַדערן, אויס-פֿאַדערן, אַרויספֿאַדערן, אַרויסטרעבעווען, מומין זיין, סאַמאַנסן [אַ].

אַדי, אינוו; באַפֿעלעריש, באַפֿוילעריש, געביטעריש, אימפּעראַטיוו, אינסטרוקטיוו, דעקלעטיוו, מאַנדאַטאַריש, קאַטעגאָריש, פֿאַדערדיק אַזױ װ - און װ; בּונרת; בּפּקודת (הרב); פֿון אויבן.

וען אויך: הערשאַפּט 456, פֿירער 459, צוואַנג 464, געזעצ-פֿעקטיט 598.

463. אַנולירונג

ס: אַנולירונג, אַפּשאַפֿונג, אַראָפּוועזונג; אַבאַ-לוציע, אַבראַנאַציע, קאַסאַציע, נוליר-פּיקאַציע, ביטול, אַפּשאַף, אַפּוואַרף, אַפּרוף, צוריקרוף, צוריקציי, קעגנבאַפֿעל, אויפֿ-לייזונג; אַראָפּוועזן, דעפּאָזיציע, העכֿרה; אַפּוואַג, דעמיסיע, דימיסיע, אַטסטאַחוקע, סעק [אַ]; שפּאַציר-צעטל, פּאַסיר-צעטל, פּאַסירשניץ.

וו: זיין (ווערן) בּטל; זיין אַפּ; אויסקריכן; מאַכן בּטל, מאַכן צו נישט, מאַכן אומ-גילטיק; דערקלערן פֿאַר אומגילטיק (פֿאַר-בּטל ומבּוטל); מַבּטל זיין, מַבּטל מאַכן, אויס-בּטלען, אַפּפּסקענען, אַנולירן, נולירציירן, קאַסירן, סקאַסירן, איסקאַסעווען, קענס-לען [אַ].

אַפּשרייַען (אַפּשאַפֿן, אַפּרופֿן, אַפּוואַרפֿן, פֿאַרוואַרפֿן) אַ געזעץ; אַפּרופֿן, צוריקרופֿן, צוריקציען, צוריקנעמען; אַפּלאָזן ואַ שידוך. אַפּוואַגן ופֿון אַ שטעלע; מעביר זיין; אַוועקשיקן, משלח זיין; אַוועקלאָזן; אַרויס-

טריט); האָבן בײַ די פֿיס; האָבן אַ בײַטש אויף.

זײַן שטרענג ← אײַ; מחמיר זײַן; דיס ציפֿלינירן; באַהאַנדלען שטרענג; צווינגען, נײַטן, יוניטן, יוניטיקן; פרעסן, דריקן, קוועטשן, פֿאַרסירן, דרינגען, װאַסטאַחען, צוקוועטשן (צודריקן) צו דער וואַנט; אָננעמען פֿאַרן גרונט (פֿאַרן האַלד); צושטיין מיטן חֶלֶף צום האַלד; דיקטירן, אַרױפֿדרינגען, אַרױפֿצווינגען, אַקטראַירן; מאַכן טאַן; פֿאַר- (גע)וואַלדיקן דעם ווײַלן פֿון; גײַן אויף געוואַלד (אויף פֿוח, אויף ס'פֿוח, אויף ס'קאַפּ, אויף גראַנדע, בגראַנדע); רופֿן די בײַטש פֿאַר אַ בורר.

דריקן, באַדריקן, אונטערדריקן, עקס פֿלואַטירן; נוגש זײַן, רודפֿן, פֿאַרפֿאַלן; טר ראַגירן; טרעטן (קריכן) אויפֿן קאַפּ; טרעטן מיט (אונטער) די פֿיס; פֿאַרטויטשען, פֿאַר-הוקען, פֿאַרטויקען; נײַט לָאָן עפֿענען אַ מױל; אַרױנרוקן אַ ראַושאַן אין האַלד ← 445; אָב נעמען שטרענגע מיטלען; גײַן מיט ביזן (מיט פֿוח); שלאַגן אויף תקיפות; רעגירן (געוועל-טיקן, רע(ס)גירן [אײַכ]) מיט אַ שטאַרקער האַנט (מיט אַן אַמזערנער האַנט, בײַד חנוקה, בײַד רַמָּה, בײַשׁט ברוך, בַּמֶּלֶךְ וברצועה); אַרומ-דרייען אַרום פֿינגער; פֿירן בײַ (פֿאַר) דער נאַז; האַלטן אין שקלאַפֿערײַ; נײַט האָבן קײַן אַינזעעניש; איבערצײַען דאָס שטריקל.

[פֿאַרגלײַכונגען צוקוועטשן ווי אַ לײַגער (דרייער, חזיר) צו דער וואַנט; טרײַבן ווי אַ פֿערד (מיט אַ בײַטש), ווי אַן אָקס, ווי אַ שקלאַף; טרעטן מיט די פֿיס ווי אַ וואַרעם (ווי אַן אָנעטשע).

טאַן געצווינגען (גענייט, קעגן דעם ווײַלן, בעל־פֿרוח, באונס, אונטער דער בײַטש, אונטער דרוק פֿון, איבער (גע)וואַלד, בהכרח, איבער דאַנק, איבער נײַט, אונטער פֿראַטעסט). אַדײַ; שטרענג, בײַז, סטראַנגע, האַרט, שאַרף, האַרב, שטײַף, אַמזערן; אומפֿשרהדיק,

אײַגן-ווײַלן, ווײַלדווײַלן, מוטווײַלן, ווײַל-קיד; אונטערדריק(ונגס)פֿאַליטיק; עקס פֿלואַטאַציע; צוואַנג, אונס; (גע)וואַלד(וואַך), (גע)וואַלדאַקט; דראַנג, דרוק, פרעס; מוה, הַכרח; אויטימאַ ראַצײַאָ; צוואַנגמיטל, סאַנקציע; רעפֿרעסיזיע (שטרענגע) מיטלען; חומרא; עקסטרעמיזם.

פֿעאַדאַלע סיסטעם, פֿעאַדאַליזם, פֿעאַדאַליטעט; קנעכטשאַפֿט, לײַבֿקנעכטשאַפֿט, לײַבֿאייגנשאַפֿט, פֿאַנשטשינע, פֿאַנשטשינע; שקלאַפֿערײַ; שקלאַפֿהאַנדל; מוזאַרבעט, צוואַנגאַרבעט, שקלאַפֿן אַרבעט, צוואַנגדינסט; שקלאַפֿן לַאָגער, קאַנצענטראַציע-לאַגער, קאַצעט אַאָו"ח ← 470.

באַהערשער, באַצווינגער, באַדריקער, אונטערדריקער אַאָו"ח ← " ; אוזורפֿאַטאַר, אוזורפירער; דיקטאַטאַר, דעמאַגאָג, דעספּאָט; טיראַן; סאַטראַפּ, פּאַשאַ, דראַקאַן, אינקוויזיטאָר; רודף, פֿאַרפֿאַלגער; עקס פֿלואַטאַטאָר; שקלאַפֿן טרײַבער; שקלאַפֿן כאַפֿער, שקלאַפֿן פֿאַנגער; שקלאַפֿן באַראַן, שקלאַפֿן באַזיער; בריטאַן; מחמיר, עקס סטרעמיסט; רעאַקציאָנער, שוואַרצמאהניק, באַצווינגער, פֿאַרגו(ע)וואַלדיקטער אַאָו"ח ← " ; אָנעס, מאַראַן.

ח: פֿאַרכאַפֿן די מאַכט; אוזורפירן; באַהערשן, באַצווינגען, פֿאַרגו(ע)וואַלדיקן, פֿאַרגו(ע)וואַלטיקן; פֿאַרוואַיעווען, אַיננעמען, ידעראַבערן; גלבר זײַן, מתגבר זײַן ויך איבער, איבערשטאַרקן; איבערגו(ע)וואַלדיקן, איבער-געוועלטיקן, יאיבערוועלטיקן; אַינברעכן, אַינבײַסן, איבערדייערן; שלאַגן, צעקלאַפֿן; ביקומען, יבענדיקן, שטוביקן; אַוועקלײַגן, באַזיגן; טרײַזמפֿירן איבער.

מאַכן אונטערטעניק; אונטערטעניקן, קלײַן קריג; אונטערוואַרפֿן, אונטעראַרדענען, סמערען, אונטעריאָכן, פֿאַרקנעכטיקן, פֿאַר-שקלאַפֿן; סובאַרדינירן; האַלטן אונטער קאַב טראַל; האַלטן (האַבן) אין האַנט (אונטער די

465. מילד קייט

ס : מילד קייט, טאָלעראַנטקייט, ליבעראַל קייט
 אַזױ"ח ← אר; טאָלעראַנץ, טאָלעראַנט
 לערנ'ן נסאין; ליבעראַליזם, דעמאָקראַטיזם;
 נאַכגעבעניש, אַינזעעניש, שווינג, חתרנות,
 געדולד, סבֿלנות, מעסיקייט, מאָדעראַציע,
 המתקת הדינים; גאַד, רחמנות ← 566.

ליבעראַל, דעמאָקראַט, טאָלעראַנטלעך
 נסאין; פּראָגרעסיסט, פּאַראַגעשריטענער,
 ראַנאָטשינעץ [ריס]; נוהג, סבֿלן, אַרדאַפּים,
 מעביר על מידותיו; מקיל; מילדער, צר
 געלאָזטער, וויכער אַזױ"ח ← אר.

ח: זיין מילד (טאָלעראַנט, לאַגאַדנע אַזױ"ח)
 ← אר; האָבן אַינזעעניש (געדולד); דולדן,
 טערפען, פּאַרלידן, פּאַרשווינגן, שווינגן,
 טאָלערידן; קוקן דורך די פּינגער; צומאַכן
 די אויגן (אַן אויג); מאַכן זיך גיט זען (זענענדיק);
 זיין בלינד צו; לאָזן גיין; באַהאַנדלען מיט
 זיידענע הענטשקעס; האַנדלען לַפְּנים משרת
 הדין; פּסקענען לַקוֹלָא; מקיל זיין; זיין
 לַפּף וכות; ממתיק הדין זיין; דעמאָקראַטיזירן.
 אַדי: טאָלעראַנט, געדולדיק, סבֿלניש,
 סבֿלנותדיק, אַרדאַפּימדיק, שווינענדיק,
 חתרניש; טערפּליזוע, טערפּליזוע, אַינ
 זענענדיק, נאַכגיביק, פּאַרגיביק, פּאַרליטן;
 ליבעראַל, דעמאָקראַטיש, פּראָגרעסיב,
 פּאַראַגעשריטן, פּאַרשריטלעך, פּאַסטעמ
 פּאַזוע, * פּישטעמפּאַזוע [סי]; צאַרט, ווייך,
 מילד, צוגעלאָזט, זאַנפּטיק, לאַגאַדנע; גער
 דיק, רחמנותדיק אַזױ"ח ← 566.

שפר: הווי זיין אַת פּל אַדם לַפּף וכות; אַל
 תדין אַת חֶבְרֵךְ עַד שְׁתִּיבַע לַמְקוֹמוֹ.

זען אויך: אומערשאַפּט 467, פּרטייט 469, רחמנות 566

466. פּאַלגעוודיקייט

אונטערטעניקייט

ס: פּאַלגעוודיקייט, געהאַרכזאַמקייט, בייגעז
 דיקייט אַזױ"ח; אונטערטעניקייט, אונטער

אַנפּשרהדיק, אומקאָפּראַמיסלעך; דראַסטיש,
 דראַקאַניש, אַבסאָלוט, עקסטרעם, רעפּרע
 סיו; אַייגנזיך, אַייגנזאַכטיק, ווילדזיך, ווילדזיך,
 מוטזיך, ווילקירלעך; אומטאָלעראַנט,
 טיראַניש, דעספּאָטיש, דיקטאַטאָריש, אינ
 קוזיזטאָריש, רעאַקציאָנער; יגעוואַלדזאַם,
 איבערגעוואַלדיק, נאַגעוואַלט, גוואַלדטעטיק,
 גוואַלדטועריש, גראַנדאַזונע, געצווינגען אַזױ"ח
 ← י; אַכנריותדיק, יגוויזאַם, האַרטאַרציק
 אַזױ"ח ← 567.

שפר: פּל דאָלים גבֿר; דער שטאַרקער איז
 תמיד גערעכט; אַז מען האָט קנעכט איז
 מען (אַ האַר און) שטענדיק גערעכט; גענייטע
 זאַכן טרענען זיך ווערטערשפּיל; גייענדיק;
 געצווינגען און גענייט טוט גאָט לייך; דער פּריץ
 איז גוט, און אין די הענט איז די רוט; גרויסע
 שררות האָבן לאַנגע הענט; וואָס דער פּריץ
 איז גרעסער איז ער אַלץ קלענער ביי זיך
 (אַלץ ווייניקער בלאָזט ער זיך); ווי דער האַר
 האַלט דאָס הינטל אַזוי (האַלט ער) דאָס גאַנצע
 געווינטל; וואָס פּאַר אַ פּריץ-אַוועלכע הינט און
 אַזאָ וויזגעווינד; אַז דער פּריץ איז אַ גוטער
 איז דער גאַנצער הויף גוט; אַליין פּריץ און
 אַליין הונט איז אַ לעבן אָן געוונט; די פּאַר
 פּאַנעס זינגען ערגער פּון די פּאַנעס (פּריצים)
 אַליין; אונטערן פּאַן איז יאָן און אונטער יאָנען-
 זיין פּערדל; וואָס העלפּט מיין קענען פּויליש
 רעדן, אַז מען לאָזט אין הויף גיט אַרין; דער
 הונט לאָזט מיך צום פּסוק גיט קומען; אַז גאָט
 העלפּט, מען לאָזט שוין אין הויף אַרין, זאָגט
 דער לאָק: פּאַן יע, פּאַן שפּי, פּאַן גאַשטשי
 מאַ, פּאַן גיעמאַ טשאַסו; אַז דער פּריץ הייסט
 וואַרטן מוז מען; שטרענגע האַרן רעגירן גיט
 לאַנג; אויף אַ שרעכטן פּריץ טאַר מען קיין
 מַפְּלֵה (טויט) גיט בעטן (, וויל עס קומט אָן
 ערגערער).

זען אויך: שטרענג 445, הערשאַפּט 456, אונטערטעניקייט
 466, פּרטייט באַגרענעצונג 470, אַכריות 567.

זיין פֿאַלגעוודיק (געהאַרכוואם אַאָ״ח) ← א״ד;
 הערן, צוהערן זיך צו, האַרכן, געהאַרכן,
 פֿאַלגן, צײַת זײַן; טאָן וואָס מען הייסט; קוקן
 אין די צײַן (אַרײַן); פֿאַלגן אין פֿיער און אין
 וואַסער; טאָן אַלע שמוציקע אַרבעט; זײַן אַ
 שקלאַף בײַ; בײַגן דעם רוקן; בײַגן זיך
 אונטערן יאָך; זײַן אַ מאַשין בײַ; צײַען די
 ליאַמקע; טאַנצן נאָך יענעם פֿײַפל (דודקע);
 גיט האָבן קײן אײַנענעם ווײַלן; גיט זײַן איבער
 זיך קײן בעל־הבית ← 470.

אַדײַ: גיט־פֿרײַ, אומזעלבשטענדיק; באַ
 הערשט, באַזיגט, באַצוונגען, געשלאָגן,
 אונטערטעניק, פֿאַקאָרנע; פֿאַסיוו, רעזיג
 נירט; אונטערגעוואַרפֿן, אונטערגעגעבן, אונט
 טערגעאַרדנט; אָפּהענגיק, סובאַרדינירט,
 אונטערגעזאַכט, פֿאַרקנעכטיקט, פֿאַרקויפֿט,
 אונטערגעדריקט, עקספּלאָאָטירט ← 464.

פֿאַלגעוודיק, געהאַרכוואם, פֿאַסלושנע,
 דינסטווײַליק; דיסציפּלינירט, בײַגעוודיק,
 בײַגיק, בײַגוואָם, נאָכגיביק, נאָכגעביק; שקלאַ
 פֿיש, קנעכטיש, הינטיש, געפֿאַלן אַאָ״ח ← 548.
 אינוו, פֿראַנז; משועבד; כּחומר ביד היוצר;
 כּחומר ביד השמוקלער [ש].

שפּר: אויף וועמען מען קען גיט קוקן צו
 דעם מוז מען זיך בוקן; אויף וואָס איך
 האָב גיט געוואַלט קוקן צו דעם מוז איך זיך
 בוקן; תּעלָא בעידנה סגידָ לַיה; פֿאַלן וואָל
 מען צום קאַפּ, גיט צו די פֿיס; בעסער זיך בוקן
 צום קאַפּ אײַדער צו די פֿיס; בוקן וואָל מען
 זיך נאָר צום קאַפּ; אַז דער פֿרײַז הייסט וואַרטן
 מוז מען;

וען אויך: צוואַנג 464, פֿרײַהייט־באַגרענעצונג 470, הכּנעה
 548.

467. אומפֿאַלגעוודיקייט,

ווידערשטאַנד

ס: קעגנשטעליקייט, ווידערשטייקייט, ווידער־
 שפעניקייט, אומפֿאַלגעוודיקייט אַאָ״ח

געוואַרפֿנקייט, אונטערגעאַרדנטקייט אַאָ״ח
 ← א״ד; נאָכגעבניש; בלינדע פֿאַלגעוודיקייט
 (געהאַרכוואַמקייט); קאַפּיטולאַציע; פֿאַסיוו
 קייט, פֿאַסיוויטעט; רעזיגנאַציע, סובאַרדי
 נאַציע.

יאָך, צוץ; קנעכטשאַפֿט; שקלאַפֿערײַ,
 זשקלאַווערײַ, העלפֿאַטיום; אונטערטאַגשאַפֿט,
 פֿאַדאַנסטוע; שיעבוד מלכות, שיעבוד
 גליות; דיסציפּלין.

שקלאַף, זשקלאַוו, געוואַלטיק; לײַב־
 קנעכט, לײַבאַייגענער; קנעכט, וואַסאַל;
 עבד פּנעני, עבד (ל) עבדים; פֿאַנשטשויניק,
 פֿאַנשטשויניק, קרעפֿאַסטנאַיער; יאַכפּויער;
 צינדוקנעכט, העלפֿאַט, מאַמעלרוק; אונטער־
 טאַנער, פֿאַדאַנע; קאַפּיטולאַנט, קאַפּיטור
 לאַטאַר; פֿאַרשקלאַפֿטער, פֿאַרקויפֿטער,
 אונטערטעניקער אַאָ״ח ← א״ד; גיכע, קריכער,
 קנעכטישע נשמה, קרעאַטור אַאָ״ח ← 548.

ח: אונטערגעגעבן זיך, איבערגעגעבן זיך, אונטער־
 וואַרפֿן זיך, קאַפּיטולירן, נאָכגעבן, אָפּ־
 טרעטן; אויפֿגעבן דעם קאַמף; אַראַפּשלינגען
 דעם ביטערן פֿיץ; אײַנגעמען די מעדיצין;
 אויסשטיין דעם בילבול; איבערענטפֿערן זיך
 צו; בײַגן זיך צום ווײַלן פֿון; אַוועקלאַייגן (אָפּ־
 געבן) דאַס געווער; אָפּהאַפֿענען זיך, אַנט־
 וואַפֿענען זיך; אָפּגעבן די שליסלען; רעזיג
 נירן, אַוועקלאַייגן די רעפּל; פֿאַלן צו די פֿיס,
 קושן די רוט, לעקן די שטיחל אַאָ״ח ← 548;
 אַלײַן אַרויסגעבן אַ בײַטש אויף זיך.

זײַן אונטערטעניק (אונטערגעוואַרפֿן, באַ־
 הערשט, באַזיגט אַאָ״ח) ← א״ד; אַרונטערפֿאַלן
 אונטער; זײַן אָפּהענגיק פֿון (אין); באַשטיין
 אין; זײַן רעגירט פֿון; זײַן אין דער מאַכט בײַ;
 זײַן אין צוים (אין געשפּאַן) בײַ; דינען; אײַנ־
 שטיין אין די הענט בײַ; זײַן אין גליות בײַ; לײַגן
 בײַ די פֿיס פֿון; לײַגן אין שטויב פֿאַר; זײַן (לײַגן)
 אונטער די פֿאַנטאַפֿל בײַ; לײַגן אײַנגעלײַגט
 (ווי אַ מאַלפּע); לײַגן זיך שפּײַען אין (דער)
 קאַשע.

זיך ניט אונטערנעבן; פֿאַרקײַפֿן טײַער דאָס
 לעבן; זיידערשפעניקן, רעבעלירן, רעוואָל-
 טירן, בונטעווען זיך, מורד זיין, מורד במלכות
 זיין; אויפהייבן זיך, אויפשטיין; רעוואָלוציאַר
 ניוואַרן; זינקען זיך, זינקלעך זיך; נעמען דאָס
 געזעץ אין די אייגענע הענט; סטרייקן,
 שטרייקן; פיקעטירן, פיקעטן [אין]; סאַבאַ-
 טירן, סאַבאַטאָזשירן, סאַבאַטאָזשעווען; באַר-
 קאַטירן.

ניט פֿאַלגן, ניט הערן, ניט (גע)האַרכן;
 האָבן אין דער ערד (אין דער אַדמה, אין
 אַרבל, אין די שוואַרצע גרעט); פֿײַפֿן אויף,
 פֿאַכן פֿון אַאַו"ח - 449.

פֿאַרלײַכונגען פֿאַלגן (הערן) זיי דעם איי-
 גענעם טאַטן, זיי דעם רבֿ, זיי די רביצין; הערן
 זיי דעם (ראַבין) קאָטער, זיי די (גרויע, ראַביע)
 קאַץ, זיי פֿסח דעם קאָטער, זיי דעם הונט, זיי
 יורקעס הונט, זיי (אין טשערנאָוויץ) די מגילה,
 זיי הָמן דעם גראַגער (גרעגער), זיי דאָס מיל-
 כיקע קלינגל, זיי דעם פֿאַראַיאַריקן שניי, זיי
 אין טראַק (טשערנאָוויץ, פּוכאַוויטש), זיי דעם
 זינקן פֿוס, זיי די זינקע פֿאה (פּיאַטע), זיי אין
 דער זינקער פֿאה (פּיאַטע).

אַדי: קעגנשטעליק, זיידערשטייק, זיידער-
 שטאַנדלעיק, זיידערשטיילעך, אומבאַ-
 הערשליך, אומבאַזיגלעך, אומבאַצויגלעך;
 אומאונטערדריקלעך, אומסובאַרדינירלעך,
 אומקאַנטראָלירלעך, אומאַפּהאַלטלעך, אומ-
 צוימלעך, זיידערשפעניק, בונטאַריש, רעבע-
 ליש, רעוואָלוציאַנער, ראַדיקאַל, זינק, זינק-
 לעך, רויט, רויטלעך, עקסטערעם, עקסטער-
 מיסטיש.

אומפֿאַלגעוודיק, אומגעהאַרכזאַם, אומ-
 דיסציפּלינירט, זייד, ניטנאַכגיביק, איינ-
 געשפּאַרט, עקשנותדיק אַאַו"ח - 387.

פֿראַן: תּמונת נֶפֶשׁ עִם פִּלְשֵׁתִים; הִבֵּה
 נתחכמה (15); מי קָנוּ גְדוֹל מ... מי
 שָׁמַךְ (לֵאשׁוֹר וּשְׁלֹט)?; זער האָט דיך גע-
 מאַכט פֿאַר אַ מי שָׁמַךְ? [אין]; אַראָפּ פֿון בענקל;

איי; זיידערשטאַנד, רעזיסטאַנץ, רעזיסטענץ;
 שטעלונג, (אַנט)קעגנשטעלונג; אינסובאַרדי-
 נאַציע; זינקייט, זינקשאַפֿט; קראַמאַלע;
 מאַיעסטעט-באַל זידיקונג, לעז-מאַושעסטע,
 קרימען לעזע מאַיעסטאַטיס; רעוואָלוציאַניזם.
 בונט, רעוואָלט, מרידה; אויפשטאַנד,
 פּאַוסטאַניע, מיאַטעזש, אינסורעקציע; אַרויס-
 טרעטונג, אויסבראַך, רעוואָלוציע, איבער-
 קערעניש - 38; סטרייק, שטרייק, ידאַחת,
 סטאַטשקע, זאַבאַסטאַוקע; הונגערסטרייק,
 זיצסטרייק, איטאַליענישער סטרייק אַאַו"ח;
 זאַקאַט; באַיאַקט; סאַבאַטאָזש.

אינסורגענט, רעבעל, מורד, מורד-
 במלכות, אויפשטאַנדלעך, אויפשטענדלעך,
 אויפשטייער, אויפשטענדיקער, אויפשטענדער,
 אויפגעשטאַנענער, פּאַוסטאַניע; סטיגאַטער,
 בונטאַר, בונטאַוושטיש, בכורשטן, מיאַטעזש
 ניק, סאַנקילאַט; פֿרײַהייט(ס)קעמפֿער;
 פֿרויערעכטלעריין, סופּראַוויסטקע, סופּראַ-
 זשעטקע; אַחדותניק, ברידער און שוועסטער-
 יענקעלע; רויטער, ראַדיקאַל, רעוואָלוצ-
 ציאַנער; סאַציאַליסט, קאָמוניסט, אַנאַרכיסט
 אַאַו"ח - 448; עקסטרעמיסט; זינקער;
 פֿאַרשווערער, קאָנספּיראַטאָר; באַקעמפֿער;
 אַפּזיגלעך, זיידערשפעניקער; סטרייקער,
 שטרייקער, זאַבאַסטאַוושטיש; סאַבאַטאָזש
 ניק; פיקעט; סאַמאָואַליעץ, שטיבער,
 שייגעץ.

זו: שטעלן אַ זיידערשטאַנד; זיידערשטיין;
 זיידערשטעלן זיך; שטעלן זיך (נעמען אַ
 שטעלונג, אַזעקשטעלן זיך, אַרויסטרעטן)
 (אַנט)קעגן; זיך ניט פֿאַן שפּײַען (בלאַזן) אין
 (דער) קאַשע; ניט קוקן אין די ציין אַרײַן; אַ
 טופּע) טאַן מיטן פֿוס; באַשטרייטן; זערן זיך;
 אַפּשלאַגן, צוריקשלאַגן, אַפּקלאַפּן, פּאַרירן,
 אַפּשפּאַרן, אַפּשטויסן, צוריקשטויסן; אַפּ-
 זענדן, קענזירקן - 447; שטיין פֿעסט;
 האַלטן דעם גרונט; קעגנשטיין, אַנטקעגנשטיין;
 געשטיין אַנטקעגן; זיידערשטיין, אויסהאַלטן;

די דינסט, דינסטמויד, דינסטמיידל, הויך מיידל, שטובמיידל; מויד, מאד, מיידל, משרתטע, שרת, שיפחה, טשאַלנט, קאָפּטשיק, קאָפּיטשיק, קאָכשיק; הויזאַרבעטערין, איינ גייערין; קאָמערפֿרוי, קאָמער-יונגפֿרוי, קאָמערמויד, קאָמערמיידל; פֿאַקאָיאָווע, פֿאַקאָיאָווקע; קינדערמיידל, ניאָנקע, באַנע, פעסטניקע.

וון: דינען, דינערן, סלושען; באַטראַקעווען, שקלאַפֿן; זיין פֿאַר יענעם אַ פֿאַדריאָד-טשיק; עסן מעעצנס (פֿון מעעצן) ברויט; באַדיר גען, סערוירן, סאַרווערן, דערלאַנגען, אויפֿ-וואַרטן, משמש זיין, שאַפֿן; אַרומגיין (אַרומוויי-ליען, אַרומטאַנצן, פֿאַדען, אַרומפֿאַדען) אַרום; קריכן ועמעצן אונטער די נעגל; לעקן די טעלער ביי; אונטערטראַגן; אָנקומען (שטעלן זיך) דינען; אַרײַנפֿאַלן אין די רעכטע הענט; אַרײַנפֿאַלן אין שלעכטע הענט; אָפּווייזן, אָפֿ-דינען; אויסדינען זיך, סטאַזשירן.

[פֿאַרגלײַכונגען] דינען ווי דער פּויער דעם פֿרייז, ווי יעקב פֿאַר רחלען, ווי דעם מלכות, ווי אַ ועלנער; אויסדינען זיך ווי אַ ניקאָליעווע סקער סאַלדאַט.

פֿראַן: משרת, מאַך ווינט!; עבד פֿי זמלוך; משרתים און יוצר משרתים.

שפּר: עבד מלך פֿמלך; ווי די שררות אַווי איז דער משרת; דער משרת איז ווי דער האַר; אַ מאַל איז דער משרת מער יחסן ווי דער פֿרייז; זיין לעבד שיהיה פֿרבו; דינערס זינען געטרײַ אַז זיי זינען גי; סתם עבדים גנבים הם; פֿון אַ שלעכטן משרת האָט דער בעלה־בית נאָר צרות; מיט פֿרעמדע הענט איז גוט פֿיער צו שאַרן; דינג דיר אַ משרת און טו עס דיר אַליין; יוצר משרתים וואָשר משרתיו—שאַף דיר משרתים און גיי דיר אַליין; ביי אַ דינסט איז גוט צו דינען; אַז די דינסטן קריגן זיך ווערט די בעלה־ביתטע געווייר פֿון אַלע גיבות; דאָס ערשטע יאָר זאָגט די דינסט: „דעם בעלה־ביתס קו“, דאָס צווייטע יאָר:

דאַל־אַי!; ער גיט אַ קלאַפּ אויף דעם רמבם און זאָגט: „יאַ גיט דאָס“; ומי יאמר לו מה תעשה?; איך האָב ביי אים די דעה ווי האַדקע בייס ספּראַוויק; רעד צום לאַמפּ!; גאַדאָי דאָ לאַמפּ!; רעד צו אים און רעד צו דער וואַנט, אַלץ איינס < 410; מען הערט די מגילה ווי דעם רב, דעם רב ווי די מגילה און ביידע אין איינעם ווי דעם פֿאַראַיאָריקן שניי; וימלאַ קמן חמה—מאַכט רשי: טי מווי—אַ יאָ ודרווי; איך בין נישט זיין משה מחויב (זיין טאַטנס משרת, זיין שאַלאַטן־שמש, זיין בית־דין־שמש); ווען דו וועסט זיין אַ רב וועל איך דיר די ספֿרים אונטערטראַגן (נאַכטראַגן).

יען אויך: עקשט 387, קענגענערשאַפֿט 447, אַרויסרוף 449.

468. באַדינונג

ס: באַדינונג, אַלייב־באַדינונג, אויפֿוואַרטונג, סטאַזשירונג אַאָוו < וו; דאָס דינסט, סלושבע, דאָס שרות, אויפֿוואַרט, סטאַזש. דינערשאַפֿט; יוצר משרתים (וואָשר משרתים); דינער, באַדינער, משרת; [ש] מע-שוראָס, מעשאַרגעס, משרתטשיסקע; דער שרות, וואַרטער, ווערטער; יונג, משרת־יונג; קלינער; געדונגענער קדיש; משה משרת, משה־מחויב־ניק, טאַטנס משרת; אַ מויד מיט אַ באַרד; שמש, משמש, קהלס משרת < 617; הויזדינער, הויזמשרת, שטוב־משרת; האַטעל־באַדינער, [אַ] בעל־באָי, בעלה־אפּ; בורש, גאַרסאַן, שיקינגל; קלייט־משרת, פּריקאַשטשיק אַאָוו < 485; קעלנער, דערלאַנגער, ווייטער [אַ] < 258; הויפֿלינג, הויפֿדינער, קאָמער-דינער, קאָמער־הער; לאַקיי, לאַקיי, הידוק, באַטלער, פֿאַרטע, פֿאַרטער, שוויצאַר, שוויצער, דענשטשיק, ליבדינער, ליביענער, ליבמענטש, ליב־קאָזאַק; פֿלייס־טרענער, נושא־פֿליים; פֿאַוש, שלעפֿן־טרענער; שטאַל־דינער, שטאַלקעכט, רייטקעכט, שטאַליונג, פֿערדינג, שמיסער, קאַניוך, גרום, פֿאַרנאַל.

גואל, מלאך-הגואל; עמאנציפאטאר; אבאָ-
ליציאָניסט.

וו: זמן פֿרײַ (אומבאַגרענעצט, אומבאַ-
שרענקט אַזױ) ← אײ; זמן אויף (איבער)
זיך אַלײַן אַ בעל־הבית; זמן זמן אייגענער בעל־
הבית, גיט האָבן קיינעם איבער זיך, גיט זמן
קיינעם אונטערגעוואָרפֿן, האָבן אַ פֿרײַע האַנט,
טאָן וואָס עס געפֿעלט, פֿילן זיך פֿרײַ, פֿילן זיך
זי אַ פֿיש אין וואַסער, פֿילן זיך זי בײַ זיך אין
דער היים, מאַכן זיך היימיש; גיט פֿרעגן בײַ
קיינעם; דערלויבן זיך; האָבן זמן אייגענעם
זיילן (זמן אייגענעם וועג); שטיין אויף זינע
רעכט; גיט זמן אָפהענגיק פֿון (אין); שטיין
אויף די אייגענע פֿיס; באַשטיין זמן (אייגן)
שטעטל.

קריגן (געווינען) פֿרײַהייט; קריגן אורלויב;
אַפּבעטן זיך; ווערן (אַרויסגיין) פֿרײַ; לויז
ווערן, פֿטור ווערן; אַרויסגיין פֿון די האַלאַב-
ליעס; נעמען זיך די פֿרײַהייט; באַפֿרײַען
זיך, אַרויסבאַפֿרײַען זיך; אַפּקויפֿן זיך, אויס-
קויפֿן זיך; אַראָפּוואַרפֿן דעם יאָך (עול); צע-
ברעכן (צערײַסן) די קייטן; אַרויספֿאַנגטערן
זיך, אויסדולן זיך, אויסוויקלען זיך.

מאַכן פֿרײַ; געבן אַ פֿרײַע האַנט ← סאָן אײ;
אַפֿלאָזן; באַפֿרײַען, פֿרײַמאַכן, פֿרײַשפּרעכן;
מתקן זמן אָן ענווה; אַפֿלאָזן (אַרויסלאָזן) די
לייעס (פֿון די הענט); פֿטורן; לויז לאָזן,
פֿרײַ לאָזן; באַאורלויבן; אַרויסלאָזן, צעלאָזן,
פֿונאַנדערלאָזן; אויסלאָזן, אַפּלאָזן, אַנטלאָזן,
אַנטשקלאָפֿן; אויסשפּאַנען, אַפּצוימען, אַפֿ-
צײַמלען, אַפּפּענטען, אויפֿבינדן אַזױ ← 31;
לאָזן גיין, לאָזן לויפֿן, לאָזן געמאַך, לאָזן אַלײַן;
גיט אַרײַנמישן זיך; אויסלייזן, דערלייזן, אויס-
קויפֿן; עמאַנציפּירן; לעבן און לאָזן לעבן.

אַדי, אינוו: פֿרײַ, פֿויגל פֿרײַ, פֿראַנק און
פֿרײַ, הֶפּקֶר; פֿרײַ זי אַ פֿויגל, זי אַ פֿיי-
געלע אין וואַלד, זי דער ווינט אין פֿעלד, זי
אַ פֿיש אין וואַסער, זי קינדער אָן אַ חדר;
פֿרײַהייטלעך, וואַלנע, סוואַבאָדנע, זעלבֿ-

אונדזער קו, דאָס דריטע יאָר; מײַן קו;
דורך געווינדער גיט מען אויס קינדער; דער
שלעכטער קנעכט זוכט צו שפעט זמן רעכט;
דער וואָס גייט אין שפּאַן (דער) באַקומט מיטן
בײַטש.

וען אויך: פֿאַלגעוודיקייט 466.

469. פֿרײַהייט, באַפֿרײַונג

ס: פֿרײַקייט, זעלבֿשטענדיקייט, אומאַפֿ-
הענגיקייט, אומבאַגרענעצטקייט אַזױ
← אײ; פֿרײַהייט, פֿרײַשאַפֿט, (די) פֿרײַ, תּרוּת,
סוואַבאָדע, סלאַבאָדע; גיט אַרײַנמישונג;
ליצעניץ, רעכט; קאַנצעסיע, פּריווילעגיע,
פֿרענטשמױ [אײ]; פֿרײַער וועג; אומבאַגרענעצ-
טע, פֿאַליטישע, אַקאַדעמישע אַזױ פֿרײַהייט;
באַווענונגס־פֿרײַהייט, גלויבנס־פֿרײַהייט אַזױ;
פֿרײַהייטדאַרשט, פֿרײַהייטדראַנג; אויטאַ-
נאָמיע; טעריטאָריאַלע, עקסטעריטאָריאַלע,
פּערסאָנאַלע, נאַציאָנאַלע, נאַציאָנאַל־קולטור
רעלע, קולטור־נאַציאָנאַלע אַזױ אויטאַ-
נאָמיע; מינאַריטעטן־אויטאַנאָמיע, גרופֿן
אויטאַנאָמיע, גרופֿנדיקע אויטאַנאָמיע אַזױ;
אַלײַך באַשטימונג, אַלײַך־רעגירונג; פֿאַרטיקן
לאַרזיס, קאַמונאַליזם.

באַפֿרײַונג, פֿיטור, פֿטרניש; אַרויסלאָזן,
פֿרײַלאָזונג; ליין, אויסליין, דערלייזונג, פֿדוּך
שבײַים; גאליה (שׁמאָה); אַלײַך באַפֿרײַונג;
באַפֿרײַונג(ס)־באַווענונג, פֿרײַהייט(ס)־באַווע-
נונג; אַבאַליציאָניזם; עמאַנציפּאַציע, עמאַנ-
סיפּאַציע; אורלויב, אַפּבעט, אַפֿלאָזן, אָט
פּוסק, פּוירלאָ [אײ].

פֿרײַער מענטש, פֿרײַער פֿויגל, פֿרײַ
פֿייגעלע; בן חורין, בת־חורין; באַוואַרנטער
נפֿח מיליטערי־דינסטן; וויסער בילעט נרוסי-
לאַנד; פֿרײַ פֿון מיליטערי־דינסטן; פֿרײַהייט
ליבנדיקער; זעלבֿשטענדיקער, זעלבֿסט-
שטענדיקער.
באַפֿרײַער, אויסלייזער, דערלייזער;

טשומענט, קוטוקע, טשיקמיק, קאלאמאזשניע, קאזע, חד-ידיא, קאזאק, קונע; קארדענארדיע, קאזיאנע קעסט; פאזיאק, סינג-סינג, באס-טיליע; קארצער, טעמניצע; קאמער, קע-מער, יצעל; ארעסט(הויז), צירקל, צערקל (יאל), אוטשאסטאק ← 600; פאלטיאזאלאטאר [סאז], קאנצענטראציע-לאגער, קאנצלראגער [סאז], קאצעט [די-טשלאנד]; שטראפ-הויז, שטראפ-אנשטאלט, ארבעטהויז, רעפארט-שול, רע-פארמעטארי [אז]; בעסערהויז, בעסערונג-הויז, בעסערונג-אנשטאלט, צוכטהויז, פעני-טענטשערי [אז]; ארעסטאנטסקע ראטעס; פארברעכער-קאלאניע, טיול-אינדוז; קא-טארגע, פארשיקונג, פארשיקארט; פאטרול-וואגן, געפענקעניש-וואגן.

שטיג, קליאטקע, קליעטקע, קובישיקל; גראטע, קראטע, רעשאטקע; שלאס, ריגל, קייטל און ← 167; מויל-שלאס, מויל-קארב, מויל-באנד; שפאן, צוים, צימל, ליצע און ← 173; קייטן, דיבעס, קאנדאלן, פבל-ברול, שטריק, פענטע, שטאק, קלאץ; האנטפענטע, האנטקייטל, בראנדזעלעטן [אז]; משונעים-דאק, משונעים-העמדל, צוואנגיאק(ע); שפרייד (העלצל), שפארהעלצל, שפאנהעלצל, שפינ-העלצל, שפרייד, קניפיק, געגן [אז].
געפאנגענער; קריגס-געפאנגענער, מלחמה-געפאנגענער, שיביהניק, פלעניק; ארעסטאנט, תפוס, תפיסהניק, פריזאנער [אז], קרימינאל-ניק, אסטראנעניק, אסטראזשניק, בריידיניק, קאטארוזשניק, קאטארושאן, [סאז] פאליטארעס-טירטער, פאליטקאטארוזשנער; פאליטישער; סיבירניק, פאביטניק; קאצעטניק; לינקער שם [אז], א יושב אין טורמע; אסורים; געכאפ-טער, אינגעלשאטענער, ארעסטירטער, פאר-שפארטער און ← אד.

וו: באגרענעצן (באשרענקען, לימיטירן, מגביל זיין און) (עמעצונ) פרייהייט; שטעלן אונטער קאנטראל; קאנטראלירן; איינ-שפאנען; צוימען, צאמען, צימלען, אינצאמען;

טשענדיק, אומאפהענגיק; אומבארירלעך; פרייהילעגירט; אויטאנאם; לויז, אומגעבונדן, אומגעצוימט, אומגעצימלט, צוימלאויק; אב-סאלוט; אומגעשטערט, אומבאגראנעצט, אומ-באשרענקט; אומקאנטראלירט, אָנקאנטראָל-ליק; אומגעצונגען, אומאונטערגעווארפן; אומרעגירט, אומבאהערשט, חילד, אומגע-פרעגט; באפרייט, אויסגעלייט, פריגעלאָן, פריגעלאָזט און ← ו.

פראן; לאָן מיד זיין!; איך בין א בעלה-בית פאר ויך; סאם פאן, סאם כאַוואַן; מין סידור, מינע גרייזן; מין שטענדער מיט מי-נע גרייזן; מין וויב, מין קו, מינע פערד, מינע קינדער; לא תאמר אַני העשרתי אַת אברהם—איך קען מיר מין שטעטל אַייזן באשטיין; מין רבי איז שוין לאַנג גע-שטאַרבן.

וען אויך: אויפברוּנג 31, אנטרינג 432, באפריינג 603.

470. פרייהייט-באגראנעצונג

ס: באגראנעצטקייט, באשרענקטקייט, איינ-געשאַטקייט און ← אד; פרייהייט-באגראנעצונג, רעכט-באגראנעצונג, צוימונג, איינשליסונג און; איינהאלט, צוויקעהאלט, אפהאלט און ← ו; לימיטאציע, הגבלה; צימצום; קאנטראל, דיסיפלין; געבוידענע הענט.

געפונגעניש, געפאנגענשאפט, קריגס-געפונגעניש (געפאנגענשאפט), שיביה, פלען, פאנג, ארעסט, וועזען; עטאפ, שוב.

תפיסה, טורמע, טארן [אז], געפונגעניש, אסטראגא, פריזן [אז], קרימינאל, דושייל [אז]; פעסטונג, קרעפאסט, קאזעמאט; אייזערנע גראטעס (קראטעס); הינטער די גראטעס (קראטן); חדר, ישיבה, שעה-רחמים; אל מלך יושב, הויכע פענצטער, המצא מנוחה, לאך, חור, פינק, פאן [אז]; כודער-מודער, בריידיקע, קיטש, קיטשמע, קוטשמענט, קא-

קיסר) אויף קעסט; ויצן איבערן קובעל; זמן הינטער שלאָס און ריגל; האָבן אַ דירה מיט ברויט; זמן אויף פאַרלאָל.

אַדי: ניט־פּרײַ, באַגרענעצט, באַשרענקט, לימיטירט, געצוימט, געבונדן, געפענטעט אא"וו ← 30; געפאַנגען, אַרעסטירט, אינטער־נירט, פאַרשפּאַרט, איינגעשלאָסן, פאַרוואַכט, איינגעמויערט, באַגראָבן, פאַרשאַטן אא"וו ← 1. פּראָז: דאָ שטעל דורך ניט, דאָ מעק דורך ניט; אַ פּויגל לאָזט מען צו אים ניט צו.

שפּר: אַרמין איז די טיר ברייט, אַרויס איז זי שמאַל; אַרמינין גייט מען אַרמין דורך אַ ברייטער טיר, אַרויסגיין גייט מען אַרויס דורך אַ שמאַלער; דלת הנעלת לא במהרה תפתח; אַרמין איז אַלע מאָל גרינגער ווי אַרויס; תפֿיסה איז (אוי ווי) מיתה; אין תבוש מתיר עצמו מבית האסורים; אַ געבונדענער קען זיך אַליין ניט אויפֿבינדן; אַז מען זעצט אַ פּיגעלע אין שטיגעלע אַרמין וויינט) מען ניט, צי לאַכט עס צי וויינט עס.

וען אויך: פאַרבינדונג 30, חאָך 430, שטערונג 445, צוהאַנג 464, אונטערטעניקייט 466, אַיסור 599, זירסדיקציע 600.

471. פאַרשלאָג

ס: פאַרשלאָג, פאַרשלאָג, פאַרלייג, אָנמוט, היצע, פּראָפּאָזיציע, מאָושן נאָס; באַט, אָנבאַט, אָפּערטע; נאָמינאַציע; פּרעזענ־טאַציע, קאַנדידאַטור; אָספּיראַנטור.

פאַרלייגער, פאַרשלאָגער, פּראָפּאָנענט; באַטער, אָנבאַטער, אָנמוטער; קאַנדידאַט, אָספּיראַנט; פאַרגעלייגטער, פאַרגעשלאָגער נער; וואָלאָנטיר, וואָלאָנטער, פּרײַויליקער. וו: מאַכן (אַרמיטראַגן) אַ פאַרשלאָג (אַ פאַר־לייג, אַ פּראָפּאָזיציע אא"וו) ← 5; פאַר־לייגן, פאַרשלאָגן, פּראָפּאָנירן; אויפֿגעבן, פאַרגעבן; אָנמוטן, באַטן, ביטן, אָנבאַטן; אַג־שלאָגן ואַ שידוך; אָפּערירן; שטעלן צו דינסט; באַטרעטן (ווינגען) אַ מקח; זמן אַ קאַנדידאַט,

מאַכן אומשעדלעך; האַלטן אין צוים (אַין) צוויק, אין געשפּאַן, אין דיסציפּלין, אונטער קאָנטראָל אא"וו; האַלטן מיט צוואַנגען; האַלטן אין האַנט (אַין די הענט, אין די נעגל, אין רשות); האַלטן ביים קאָפּ; איינהאַלטן (י צוריק האַלטן, אָפהאַלטן) פּון; האַלטן אין די גרענעצן פּון; האַמעווען, טאַמעווען, האַלמעווען, (פאַר)האַטען.

באַרויבן נעמעצן פּון זמן פּרײַהייט; אַרמינ נעמען אין די הענט; אָנהענגען (אויפהענגען) אַ שלאָס אויפֿן (פאַרן) מויל; פאַרשטאַפּן דאָס מויל; צובינדן דעם קאָפּ; ניט לאָזן אַ קאָפּ אויפהייבן; האַלטן קורץ; בינדן (פאַרבינדן) דעם עק (די הענט, הענט און פֿיס); קייטן, פענטען; שליסן (קאָווען, שמידן) אין קייטן; איינקייטן, אָנטאָן דיבעס.

פּאַנגען; נעמען געפאַנגען, נעמען אין גער פּענגעיש (אין פּלען, אין געפאַנגענשאַפֿט); פאַרנעמען, אַרמינקייט; כאַפּן, פּאַקן, לאַפּן, צאַפּן, גראַפּן ווי; פאַרוואַכן; אַרעסטירן; אינ־טערנירן; איינזעצן (אַרמינזעצן, פאַרזעצן) אין תפֿיסה (אין חדר־דיא אא"וו); איינזעצן תפֿוס; תפֿסענען; איינשבֿענען, אַרמינשבֿענען; אַרמינרוקן אין חור; הוילן ווי; איינשליסן, אָפּשליסן, אָפּשפּאַרן, פאַרשפּאַרן, איינשפּאַרן; איינמויערן (לעבעדיקערהייט); באַגראָבן, פאַרשיטן.

וּפאַרגלײַכונגען פאַרשפּאַרן ווי אין אַ טור־מע, ווי אין אַ תפֿיסה, ווי אין אַ קרעפּאַסט, ווי אין אַ קרעטשמע, ווי אין אַ קאַטוך, ווי אין גיהנום.

באַרויבט ווערן פּון דער פּרײַהייט; גער פּאַנגען ווערן; אַרעסטירט ווערן; אַרמינפּאַלן; פּאַקן זיך אין די הענט (אַין די נעגל) פּון; אַרמינ פּאַקן זיך; גימסר ווערן; באַקאַפען זיך, פאַר־קאַפען זיך, פאַרשיטן זיך; פּאַפּאַדיען זיך; ווערן אַ קדוש; גיין אין חדר אַרמין; גיין מיטן עטאַפּ; ויצן; ויצן תפֿוס; ווי סאַקן, סעקן, סענטעווען, צינטעווען, צענטעווען; ויצן ביים

אויסניסן דאָס האַרץ פֿאַר; מאַכן אַ געוואַלד;
שרײַען געוואַלד (קאַראַל, שמעישן אַל).
[פֿאַרגלײַכונגען בעטן זיך ווי בײַ אַ גולן,
ווי מען בעט זיך פֿון טויט; אויסציען זיך ווי
פֿאַר אַ גולן.

אַנקומען צו קיצבֿה (צו [עמעצנס] לאַסקע,
לײַדי מתנת בשׁר וְדָם); קומען (זײַן) אויף לאַס
קאַווע ברויט; נעמען זיך פֿאַר דער טאַרבע;
גיין מיט דער טאַרבע (מיט דער פּושקע, מיטן
טעלער אַאָ״ח); גיין (אַוועקלאָזן זיך) איבער
די הײַזער (איבער דער מדינה); גיין אויף
קאַליענדעס (אויף שאַנצן); בעטן פֿון טיר צו
טיר; אַרויסגיין מיט אַ (רויט) טיכל (מיט אַ
פֿאַטשיילע); שטעלן אַ טעלער אַ קערה);
אויסשטעלן (אויפֿשטעלן, אויסציען, אויס-
שטרעקן) די (אַ) האַנט; שטיין פֿעני בפתח;
בעטלען, שוואַרען, שוואַרן, קבצענען, זשעב
רענווען, פּענטען, קאַליעדעווען, קאַלענדער-
ווען; מאַנטען, מאַנטשען, מאַנצלען, מאַנצלען,
מאַנטאַטשען, מאַנטאַטשען, סקאַמליען; צר
שטיין, צוקלעפּן זיך אַאָ״ח ← 567; פֿאַרלייגן
זיך אויף.

מאַנען, תּוֹבֵע (בפֿה) זײַן; מאַנען ווי אַ חוֹב,
ווי אַ פּראָצענטניק; (אַפֿ)רייסן די פּאַלעס;
פּרעסן נאָ חוֹב; אומפֿאַרן אויף קבר־אַבות;
אומגיין קושן די מוּווּת; קלאַפּן אין טיר; אַפֿ-
שלאָגן (אַפֿקלאַפּן, אַפּהאַקן) די שוועלן (די
טירן); האָבן דאָס לויפֿעניש; פֿאַרלאַנגען,
פֿאַדערן; בעטן (פֿרעגן, בענטשן, אַנאַלאַזן,
אַנמעסטן זיך, זינגען אַאָ״ח) אַ פּריז (אַ מקח);
איבערבעטן, איבערבאַטן, איבערביטן אַאָ״ח
← 502.

בעטן (פֿאַרבעטן, מוּמין זײַן, ילאַדן,
יאַינלאַדן) געסט; אַפּאַכטן געסט ← 554.
אינו, פֿראַז; זײַט (זײַטס וואַל) אַזוי גוט;
זײַט (אַזוי פֿריינדלעך); אויב איר ווילט אַזוי
גוט זײַן (אַזוי פֿריינדלעך זײַן); טוט מיר אַ
טובֿה; זעט; איך בעט אײַך; זײַט) מחל
(אוך)...; פּליו [אַי]; לײַמען השָׁם; אַום גאַטעס

קאַנדידירן, לויפֿן [אַי]; אַנגעבן זיך, שטעלן
זיך, וואַלאַנטירן, וואַלונטירן [אַי]; אַנשלאַגן
זיך, אַנבאַטן זיך; אַרויסשטעלן די קאַנדידאַ-
טור פֿון; נאַמינירן, פּרעזענטירן.

אינו: אין מאַרק; צו פֿאַרקויפֿן; צו פֿאַר-
דינגען; צו דינגען.

שפּר: פֿאַר אַנבאַטן (פֿאַר אַן אַנמוט) קומט
ניט קיין פּאַטש; אַנמוטן מעג מען אַפֿילו
דער רביצין אויך; ניט דער אַנמוטער איז אַ
נאַר, נאַר דער טוער איז אַ נאַר.

472. בקשה

ס: געבעט, בעטעניש, תּפֿילה, תּחינה, תּחנונים,
בקשה, בלעקשע [אַי]; קול־קורא, הילפֿ-
רוף; אַפּעל, אַפֿיל [אַי]; בעטבריו, ביט
שריפֿט, ביטע; פּראָשעניע [רוסלאַן]; [פּוילן] פּאַ-
דאַניע, פּראָשבע; פעטיציע, פעטיטע, פּע-
טיין [אַי]; אַררעס; אַפֿליקאַציע, אַפּעלאַציע,
קאַסאַציע, מעמאַריאַל; ערשטע, צווייטע
פּאַפֿירן [אַי]; בעטל, בעטלערײַ, שוואַרערײַ,
קבצנות ← 498; שוואַרבריו, בעטלבריו; מאַר-
נונג, מאַנעניש; מאַנבריו; פּאַדערונג; פֿאַר-
בעטונג, הוּמנה, יאַינלאַדונג; בילעט, קתונדה
בילעט, פֿאַרבעט־קאַרטל אַאָ״ח ← 554.
בעטער, אַפֿליקאַנט, אַפּעלאַנט; פֿאַר-
בעטער; מאַנער, גוֹבֿה, אינקאַסענט, קענווע-
סער [אַי].

וּ: בעטן; רעדן וואַל; בעטן דערלויבעניש;
פֿרעגן סטאַנציע; בעטן הילף; אַפּעלירן;
אַנגעבן (אַינגעבן, דערלאַנגען) אַ בקשה (אַ
פעטיציע אַאָ״ח); פעטיציאָנירן; ווענדן זיך
צו; גיין צו; בעטן רחמים (רחמנות, תּחנונים)
אַאָ״ח; מַפֿציר זײַן, מַציר זײַן; [אַי] מן המיצר
זײַן, מן המיצרן; קליאַנגעווען, קליאַנטשען;
קליאַניען זיך; פֿאַלן (צופֿאַלן) צו די פֿיס (צו
דער ערד); וואַרפֿן זיך צו די פֿיס; אויסציען
זיך בעטנדיק; קניען צו; פֿאַלן אויף די קני
פֿאַר; אויסשלאָגן אַ קני (קניע); וויינען פֿאַר;

שעפסלען, מיט שעפסל משרת, מיטן ברודער
(שמש).

יען אויך: נעגירונג 332, אנטלירונג 463.

474. צוואַג, אַפּמאַך, תּנאַי

ס: צוואַונג, פאַרשפרעכונג, פאַרויכערונג,
פאַרפליכטונג אא"וו ← ו; צוואַג, צוואַגע-
ניש, פאַרשפרעך, הבטחה; התחייבות, אָב-
ליגאַציע, נדר, שפּדר, פּלעדזש [אַ]; וואָרט,
הייליק וואָרט, ערנוואָרט; שבועה; נאמנות;
פאַראַל; ושוואַכע הבטחה אָן אַי אויף מאַרן
(אויף מיטוואַך); אויף מאַרן מיט אָן אַי.

אַפּמאַך, אַפּרייד (עניש), אַפּשמועס, מדובר,
קנין, קנוניא, פּיתחון-פּה [אַ]; גמר, אַפּשלוס
← 43; פּאַקט, קאַמפּאַקט, קאַנקאַרדאַט, קאַר-
טעל; ברית, ברית-שלום; ראַשי-פּרקים,
תּנאים; דורכקום, פּשרה, פּשר, קאַמפּראַמיס,
סעטלמענט [אַ] אא"וו ← 455; קאַנטראַקט
טאַציע; קאַנטראַקט; שריפּטלעכער אַפּמאַך;
געשעפּט-אַפּמאַך, האַנדלס-אַפּמאַך אא"וו;
אַגרימענט [אַ], דושענטלמענט אַגרימענט;
כתב, צעטל, שליסצעטל; מיליטיקעט [אַ]סיאַ
ריש; בייקאַנטראַקט, סובקאַנטראַקט; חתונה-
קאַנטראַקט; כתובה, כתובה-דאורמיתא, גע-
בלאַטעוועטע כתובה, תּוספת-כתובה.

טשאַרטער, מאַנגאַ כאַרטאַ, מאַנגאַ קאַר-
טאַ; קאַנועניץ, פּראַטאַקאַל; מאָדוס וויוענדי.
תּקיעת-כּף, האַנט-תּקיעת-כּף, האַנט-
שלאַק; נקיטת-חפץ, קבלת-קנין; חתימה,
אונטערשריפּט ← 365; שבועה ← 358.

לעבנס-פאַרויכערונג, אַסעקוראַציע, סע-
קוראַציע, אַסעקוראַצין, סטראַכירונג, סטראַ-
כאַוקע, אינשורענס [אַ]; אַסעקוראַצין (אַסע-
קוראַציע) פרעמיע, פאַרויכער-פרעמיע;
סטראַכיר-דאַטע.

באַדינג, באַדינגונג, פאַרבאַדינג, באַוואַרע-
ניש, אויסרייד, אויסנעם, תּנאי; תּנאי קודם
למעשה; קאַנדיציע, טערמין, פּראָוויזיע,

וויילן; האָט רחמנות; האָט גאָט אין האַרצן; צו
הילף!; העלפּט!; ראַטעוועט!; געוואַלד!
קאַראַויל!; שמעישאַל!; בטן איז אַ בויך
ווערטערשפּיל: בעטן-בטן.

שפּר: פאַר בעטן קומט קיין פּאַטש ניט;
[מגיד] ווי די דרשה, אוי די בקשה; בעסער
אַנקומען צו עלינו איידער צום בעסטן מענטשן;
שטענדיק וואָל מען גיין צום קאַפּ; לפּני מלך
שריט מען הויך.

יען אויך: באַפעל 462, אַרעמקייט 498.

473. אַפּוואַג

ס: אַפּוואַג, אַפּוואַרף, אַפּשלאַג, צוריקווייז.
וו: אַפּוואַג; אַפּוואַג ווי אַ טויט, צוריקווייזן,
אַפּוואַרפּן; ניט גאַנצעבן; זאָגן ניין ← 332;
ווייז אַ פּיג; שאַקלען (פאַרוואַרפּן) מיטן קאַפּ;
ניט וועלן הערן (און געדענקען); זיין טויב צו;
אויסדרייען זיך מיט דער פּרייצע וו.

אינוו, פּראַז; ניין!; לאַ!; לאַ מיט אַן אַרף!
אויף קיין פּאַל ניט אא"וו ← 332; טו זיך
אַריין פּוטער אין גאַז; איר וועט מוזל זיין
(אזוי גוט זיין) קומען שבועות צו די בלינצעס;
איך וועל דיר אונטערטראַגן!; איך וועל לאַזן
מאַכן; קענסט קריגן די דינדאַרניע!; קענסט
לאַנג וואַרטן ביי; איך וועל דיר געבן וואָס איך
ווייס; איך וועל דיר געבן אַן אַרט אויפן בית-
עולם; איך וועל דיר געבן, אָו ס'וועט דיר אין
האַלדו ניט קריכן; איך וועל דיר אַריינשיקן
(אַפּשיקן, אַהיימשיקן) מיט קאַזיאַנער פּאַסט
(מיטן אַושיאַרער שמש, מיט האַצמאַכן, מיט
הערשקען, מיט משיחן, מיט חבּרה-קדישאַ,
מיטן מלאַך-המזח, מיט מאיר מלמד, מיט
דער אַקסנפּאַסט, מיט דער פּאַטשט, מיטן
גראַבן פּאַליציאַנט, מיטן רבּין רבּ צאַץ, מיט
רבּ שבתין, מיט שבתו דאָוואַר, מיט שבתו
לייזערן, מיט רבּ שבתו-וואַלפּן, מיט רבּ שבתו
הויךטרענער, מיטן הויכן שבתו, מיטן לאַמען
שבתו, מיט שאַפּסלען, מיט שאַפּסענע, מיט רבּ

נדר; באופן; על־מנת; על־פי תנאי; בתנאי;
מיט רעזערואציעס; מיט א באוואַרעניש;
מיט א האַטשיק; מיט א צוטשעפעניש; מען
נעמט אויס בךחל בתך הקטנה מיט א שטיקל
ליכט און מען באַקומט פֿאַרט די אַלטע בלינד
דע לַאה.

שפּר: נעשה ונשמע—א ייד זאָגט אַליץ צו; פֿון
צוואַגן ביז געבן איז אַ גרויסער מהלך;

פֿון ופֿך יהי אומר ביז ופֿך יהי מונה איז גאָר
אַן אַנדער ניגון (איז אַ גרויסער חילוק, איז אַ
גרויסער מהלך); צוואַגן און ליב האָבן קאָסט
קיין געלט נישט; צוואַגן און נישט געבן מאַכט אַ
בייז לעבן; ווער עס האָט אַ ברייט מויל האָט
אַ שמאַל האַרץ; אַז דאָס האַרץ איז שמאַל
איז דאָס מויל ברייט; אַ וואָרט איז
נאָר אַ וואָרט, און אַ חתימה איז טאַקע אַ
חתימה; אַ וואָרט איז אויב נישט ווי אַ חתימת־ד;
פֿון מויל צום בוועס איז נעענטער.

וען אויך: תנאייקייט 319, צושטימונג 331, שבויע 358,
צייכן 365, פֿשרה 465, באַוואַרעניש 475.

475. באַוואַרעניש

ס: גאַראַנטירטקייט, באַוואַרנטקייט, זיכער־
קייט אַאָו"ו ← אַד; באַוואַרענונג, פֿאַר־
זיכערונג, דעקונג אַאָו"ו ← ו; דער באַוואַרן,
באַוואַרעניש, פֿאַרוואַרעניש, גאַראַנטיע, סימן,
אַתרויות, בטוחות; גוטזאָנונג, גוטזאָגערײַ,
עֶרבות, בטחונות, סעקיריטי [אַס]; שְׁשִׁישׁוֹת,
השָׁשָׁה, אַינלײַגונג.

עֶרבות געלט, שְׁשִׁישׁת־געלט, קויזיע,
קאָוציע נִיאַל, סאַלאַנג, ספֿאַרוקע, בייל [אַס];
אַזאַנס, האַנטגעלט, דעפֿאַויט אַאָו"ו ← 490;
חתימה, אונטערשריפט ← 365; בלאַנקאויפֿ־
שריפט, זשירע, אויטאָזשירע, אינדאָסטרונג,
אינדאָרסאַציע, אינדאָרסמענט [אַס]; אַטעס־
טאַציע ← 331; גאַראַנטיר־בריוו; באַנד;
וועקסל, אַיִאָריו [אַס]; שְׁשִׁישׁעטל, הת־
חַיבֵּוֹת־צעטל, האַנטקוויטל, השָׁשָׁה־קוויטל,

פֿראַוואַ, סטיפּולאַציע, אַרטיקל, פּונקט;
אולטימאַטום; רעזערואַציע.

אַגענטור; (לעבנס)פֿאַרויכערונג־געזעל־
שאַפט; [באַנק] סטראַכיר־אַפּטייל; קאַנטראַ־
הענט, קאַנטראַגענט; פֿאַרויכערער, אַסעקער
ראַנט, אונטערשרײַבער; (סטראַכיר)אַגענט,
אינשורענס־איידושענט [אַס]; הויפּטאַגענט, גענע־
ראַל־אַגענט אַאָו"ו.

וו: געבן אַ צוואַגן (אַן הבטחה, אַ וואָרט אַאָו"ו) ←
ס; צוואַגן, פֿאַרשפּרעכן, פֿאַרויכערן,
מבטיח זיין; קאַרמענען מיט הבטחות; פֿאַר־
פֿירן; נעמען אויף זיך; אַנאָזשירן זיך אין;
מתחייב זיין זיך; פֿאַרפֿליכטן זיך, בינדן זיך;
מַנְדֵּר זיין, נַדְרֵן, שְׁנַדְרֵן; טאַן אַ נַדְרֵן; צושווערן
← 358; פֿאַרויכערן, אַסעקורירן, סטראַכירן.
אַפּרעען, אַפּריידן, אַפּשמועסן; אַפּמאַכן,
אַפּשליסן; דורכקומען, פֿאַרענדיקן, סעטלען
[אַס]; מאַכן (שליסן) אַן אַפּמאַך (אַ קאַנטראַקט
אַאָו"ו) ← ס; קאַנטראַקטירן; כּוֹרֵת ברית זיין;
שרײַבן תנאים; געבן (מאַכן, אַרויסנעמען) אַ
תּקיעת־כּף; געבן אַ האַנט; צוקלאַפּן, צר
שלאַגן; מקבל קנין זיין; איבערשלאַגן מיט
אַ ציצה; אַפּשרײַבן זיך, אונטערשרײַבן זיך,
אזעקלײַגן דעם טאַטן אַאָו"ו ← 365.

אויסדינגען זיך, באַדינגען זיך; אויסרעדן
(אויסנעמען) אַ תנאי; מאַכן אַ קנפּ מיט אַ
שליף; אַפּמאַכן בךחל בתך הקטנה (לַאה די
גרויסע); [אַס] אַפּמאַכן בךחל בתך הנאַקעטע;
סטיפּולירן; בינדן; (באַ)שטיין אויף.

אַדי: צוגעזאָגט, פֿאַרשפּראַכן [אַס], געבונדן,
געשלאַסן, אַפּגעמאַכט אַאָו"ו ← ו; קאַנ־
ראַקטיק, באַדינגיק, תנאייק, תנאיימדיק, קאַנ־
דיציאָנעל.

אינוו, פֿראַז; נִיגמר; כּפֿי המדובר; אַפּגע־
מאַכט!; אַפּגערעדט!; געסעטלט [אַס]!;
עלי ועל צוואַרי!; כּתוב וחתום; והפֿל שריר
וקים; צוגעזאָגט ווי אַ הונט האָט געבולן (גע־
בילט); פֿאַרשרײַב (שרײַב אַיִן) (מיט אַ קויל)
אין קוימען [אַס]; פּישנאַ בערדיטשעח [אַס]; בִּי

שפּר: ביסטו געווען פֿאַר מיר פֿר, טאָ באַ צאָל, רב קרוב; פֿאַר דעם נעענטסטן קרוב וואָל מען ניט זיין קיין פֿר; זי ניט מין קרוב, און איך וויל ניט זיין דין פֿר; אָן פֿר איז אַ דורען; נאָך פֿר קומט דָר; משפּח בבית, שָלוּם בקעשענע; אָו מען פֿאַרועצט דעם טלית איז שוין אַ סימן דללות (ווערט נאָך גרעסער דער דלות); בעסער איך אין שטוב און די לייכטער איבער דער וועלט איידער די לייכטער אין שטוב און איך איבער דער וועלט.

וען אויך: צושטימונג 331, צייכן 365, צוזאָג 474, הוצאה 490.

476. אייגנס, באַזיך

ס: אייגנס, אייגנטום, באַזיך, פֿאַרמעג, פֿאַר מענעס), פֿאַרמאָג, האָב, האָב און גוטס, האָב און פֿראַצע, גוטס, האָב און גאָב, סקאַרב; אָנגעהעריקייט; אַללייבאַזיך, אויס שליסלעכער באַזיך, מאָנאַפֿאָל; קומעדיקער באַזיך, ירושה; ערדבאַזיך, באַדן-באַזיך, גרונטבאַזיך, גרויסער גרונטבאַזיך אַאָוו; קליינאייגנס, ערדאייגנס, גרונטאייגנס, פֿריהאַט אייגנס, קהלש אייגנס, כִּלְלֵי אַייגנס, געמיינדע אייגנס, קלויסטער־אייגנס אַאָוו; באַוועגלעך (ריריק) אייגנס, אומבאַוועגלעך (אומריריק) אייגנס; גייסטיק אייגנס אַאָוו; אַקטיוו.

לאַנד, ערד, גרונט, באַדן; גוט ל"ר גיטער; קרוינלאַנד, רעגירונגס־לאַנד, מלוכה־לאַנד, קלויסטער־לאַנד אַאָוו; לאַנדגוט, ריטערגוט, קרוינגוט, פֿעאָד, פֿעאָדאַלטיט אַאָוו; פֿאַ סעסיע, מאַיאַנטיק, אימעניע, עסטייט [איי], לאַטיפֿונדיע, אָרדינאַציע, מאַיאַראַט; ירושה, חלק, נחלה, ערד־נחלה, ערד־חלק, נכסים, נכסי־מלוג, נכסי־צאָד־ברוז; פֿאַרם, פֿערמע, פֿלאַנטאַציע אַאָוו - 251; קרעסטיצע; [איי]

רעזעסטייט, פֿראַפּערטי. אַרעמקייט, בעבעכעס, כוואָבע, מאַנאַט קעס, דאָברע מוז; בעל־הבתישקייט, חירט

חירט־קוויטל; קבלה, רעסיט [איי]; משפּח ל"ר משפּחות, פֿאַנט, סווידאַניע וקל; היפּאַטעק, מאַרגעדוש [איי]; פֿרביניק, לעבעדיקער משפּח, וואַקלאַדיניק; פֿאַמבאַרד־צעטל, פֿלאַמבאַרד־דאַווער קוויט; קוויטל, שנין.

גאַראַנט, גאַראַנטיע־געבער, גוטוואַגער, פֿרביניק, פֿרבו־תּמאַן, מיטפֿר; ושראַנט, בלאַנק־אויפֿשרייבער, אינדאַרסאַנט, אינדאַרסער [איי]; משפּח געבער, פֿאַרועצער, וואַקלאַדיניק; משפּח־נעמער, בעל־פֿקדון, היפּאַטעקער, מאַרגעדושיר [איי]; פֿעטער; פֿאַמבאַרד - 491.

וו: גאַראַנטירן; מאַכן זיכער; פֿאַרוזיכערן; איינשטיין פֿאַר; גוטשטיין פֿאַר; גוטזיין פֿאַר; ענטפֿערן פֿאַר; איבערנעמען דאָס (די) אַחזיות פֿאַר; זיין פֿאַראַנטוואָרטלעך פֿאַר; באַוואַרענען; געבן אַ גאַראַנטיע (אַ באַוואַרעניש) - ס; דעקן; איינלייגן; משליש זיין; איינלייגן ביד שלישי; גוטוואַגן, קאָוירן, פֿרבי זיין, פֿרבי, האַפּטן [ריאל], בילדן [איי]; געבן אַ זשירע, זשירירן, זשירען, אינדאַרסירן, אינדאַרסן [איי]; אונטערשרייבן (פֿאַרחתמענען זיך) פֿאַר; געבן אַ האַנט; צוואַגן, פֿאַרשפּרעכן אַאָוו - 474.

געבן אַ משפּח; פֿאַרמשונען, פֿאַרועצן, פֿאַרבראַקן, פֿאַרשטערקן; פֿאַרועצן דעם קאַפּ (די בעבעכעס, דאָס לעצטע העמד פֿון זיך, דאָס לעצטע העמד פֿון ליב); פֿאַרוקן אַ טשאַלנט [איי]; פֿאַרמאַרגעדושן [איי].

אַדי: גאַראַנטירט, געזיכערט, באַוואַרנט; געפֿרעכט, געהאַפּט [ריאל], געדעקט אַאָוו-ו; ראייעל, קוראַנט, קאַראַנט, בטוהדיק, זיכער. (פֿאַרגלייכוועזן זיכער (ראַיעל) ווי גאָלד, ווי אין אַ באַנק, ווי ביים רב, ווי ביי זיך אין קעשענע, ווי ביי זיך אין קעלער, פּמונח בקופּסא.

אינוו, פֿראַז; זיכערלעכן [איי]; ליתר בטחון; מענטש שלאָפֿן רוין; פֿאַר זיך און פֿאַר דער קאַץ קען איך שווערן.

הַאֲטַעֲלֶשְׁטִישִׁק, הַאֲטַעֲלֶמָאָן, קֶרַעֲטֶשְׁמַעֲר.
קֶרַעֲטֶשְׁמַעֲר, בְּעַל־אֲכַסְנִיהָ < 114.

וּ: בְּאוֹיְצֵן, הַאָּבֶן; הַאָּבֶן אִין בְּאוֹיְצֵן, הַאָּבֶן
אִין הַאָּנֶט, הַאָּבֶן אוֹיף דַּעַר הַאָּנֶט; הַאָּבֶן
מִזֵּין (זֵּינן אַאוֹ"ו) אִיגַנֶס; הַאָּבֶן דָּאָס אַל־יִינ־
רַעֲכַט, מְאָנְפֶאָלִיזִירן; זֵינן אִין בְּאוֹיְצֵן פֿון;
גַּעֲפִינֶען זִיךְ אִין דִּי הַעֲנֵט פֿון, גַּעֲפִינֶען זִיךְ אִין
רֶשׁוֹת פֿון; פֿאַרמָאָן, פֿאַרמַענן; זֵינן בְּאָנְאָבֶט
(גַּעֲבַעֲנֶשְׁט, גַּעֲלִיטֶעֲלִיקֶט, בְּאֶשְׁאָקֶען, בְּאֶ-
גִּלִּיקֶט) מִיט; זֵינן אָנְגַּעֲלֶאָדֶן מִיט; גַּעֲהַעֲרֶן צו,
אָנְגַּעֲהַעֲרֶן, בְּאֶל־אָנְגַּעֲן צו, זֵינן שְׁיִיךְ ל־; גַּעֲוִיסֶן
דָּאָס רַעֲכַט פֿון.

נַעֲמַעֲן אִין בְּאוֹיְצֵן, נַעֲמַעֲן טִיטֶל, נַעֲמַעֲן
טִיטֶל [אָס]; צוֹאִיגֶענֶען, פֿאַראִיגֶענֶען, מְאָנְאָ-
פֿאַלִּיזִירן, פֿאַרנַעֲמַעֲן, אָקוּפִירן, בְּאוֹעֲצֵן
אַאוֹ"ו < 481; גִּיין פֿאַר זִיךְ, מְאָכֶן שַׁבַּת פֿאַר
זִיךְ; אִינְבַּעַל־הַבְּתַעֲוּעֶן זִיךְ, אִינְאַרְדֶּענֶען
זִיךְ, מַעֲבַעֲ(ט)־לִירֶן זִיךְ, אוֹיסמַעֲבַעֲ(ט)־לִירֶן זִיךְ,
(אוֹיס)־פֿוֹרִינִישֶׁן זִיךְ [אָס].

הַאֲלֶטֶן, אָנְהַאֲלֶטֶן, אוֹיפ־הַאֲלֶטֶן, אִיבַעֲר־
הַאֲלֶטֶן אַאוֹ"ו; נִיט אוֹיפֿגַּעֲבֶן; נִיט אַרוֹיס־לֶאָן
פֿון הַאָּנֶט; הַאֲלֶטֶן זִיךְ וּמִיט עַפֶּעס וּוִי דִּי יִידֶן
מִיט דַּעַר תּוֹרָה, * וּוִי אַבְרָהָם מִיט דַּעַר מִלֶּה.
אַדִּי: אִיגֶן, אָנְגַּעֲהַעֲרִיק, צוֹגַעֲהַעֲרִיק, פֿרִי-
וּאָט, טֶשְׁאָטנֶע, בְּאוֹיְצַעֲרִישׁ, בְּעַל־
הַבְּתִישׁ, וִירֶטֶשְׁאָפֶטֶלֶךְ.

אִינּוּן, פֿרָאָז: בְּחֻקָּת; בֶּרֶשׁוֹת; גִּיין וּוִי
צוּם אִיגֶענֶעס קאַמָאָד; עַס אִזוּ נִיט קִיין
קאַוִיאָנֶע; פֿרִיעֲר מִינֶע-שְׁפַעֲטַעֲר מִינֶע; זִיבֶן
הַעֲמַדַּעֲר וּוִי דִּי בַעֲכַעֲר-פֿינְף מִיט לֶאָטַעֲס,
צוּוִי מִיט לֶעֲכַעֲר וְאָרַעֲמַע בְּעַל־הַבְּתִישְׁקִיט;
גֶרוּם אִינַעֲר אַל־יִינן וּמְאָנְפֶאָלִיסִטן; אִיין
זְכַר אִין מְאָסְקוּע [אָס]; בְּאַרְדִּישַׁעוּ אִזוּ שִׁיין,
וּאֲלֶט עַס נֶאָר מִזֵּין גַּעוּעֶן; וּאָס טוִיג מִיר
נִירַנְבַּאָרְג, אַז אִיךְ הַאָּב דָּאָרַט קִיין הוּזִי נִיט.

שְׁפֶר: אִיגַנֶס אִזוּ לִיב; אִיגֶענֶע אִזוּ גַעֲשְׁמַאָק;
יַעֲדֶן בְּאָק גַּעֲפֶעֲלֶט זֵינן גַּעֲקַל; בִּי זִיךְ
אִין דַּעַר הַיִּים אִזוּ יַעֲדַעֲרַעֲר אַ מַעֲנֶטש; אִיט-
לֶעֲכַעֲר נִישַׁט אִזוּ אַ תְּקִיף אוֹיף זֵינן מִיסַט; אוֹיף

שְׁאָפֶט, הוּזוּוִירֶטֶשְׁאָפֶט; הוּזִי-אוֹיסֶרִיכְטוּנֶג,
הוּזִיאִיגֶרִיכְטוּנֶג, כְּאֻזִּיסְטוּע; מַעֲבַל, מַעֲב־
לִירוּנֶג, מַעֲבַל־עוּאָנִיע, מְאַרְדֶּעוּאָנִיע [אָס],
פֿוֹרִינִישׁוּר [אָס]; זַאָכֶן, חַפְצִים; הוּזוּוֹאָכֶן,
שְׁטוּבֶאָכֶן, וּעֶרְטוּאָכֶן, זִיבֶן זַאָכֶן; הוּזוּרָאָט,
הוּזוּגַעֲרַעֲט, פֿלִי־בֵית, מִטֶּל־טִיין, רֶוּכְאָמָאָשׁ
טֶשַׁעס.

הַאֲלֶטֶטוּנֶג, אָנְהַאֲלֶט, אַחִיזָה; אַדֶּאֲפֶטֶאָצִיע;
מְאָנְפֶאָלִיזִאָצִיע; עַקָּאָנְאִישַׁעֲר אִינְדִּיחִי-
דוּאַלִּיס; רַעֲכַט, פֿרַאָוּ(ע), חֻקָּה; אִיגַנֶס-
רַעֲכַט; פֿאַר־לֶעֲגַעֲרֶדֶעֲכַט, פֿאַר־לֶעֲגַעֲרִישַׁע
רַעֲכַט, קאַפִּירִיט [אָס], מַחְבַּר־רַעֲכַט, אוֹיטאַר-
רַעֲכַט אַאוֹ"ו.

רַעֲכַט־דָּאָקוּמַעֲנֶט, רַעֲכַט־פֶּאָפִיר; זְכוּת,
טִיטֶל, טִיטֶל [אָס]; שְׁטַר חֶצִי זְכַר.

בְּאוֹיְצַעֲר, בְּעַל־ (בֶּר)־מַצֵּר (א), הַאָּבַעֲר,
אִיגֶעטִימַעֲר; פֿרִיזאַט־אִיגֶעטִימַעֲר, [אָס] פֿרִי-
וּאָטֶנִיק, פֿרִיזאַט־לֶעֲר; פֿרִינְצִיפֶאָל, וּוִירַט,
וּעֶרְטוּוִיל, הוּזוּוִירַט, הַאָּסֶפֶאָדָּאָר, גַּאָסֶפֶאָ-
דָּאוּשׁ, בָּאָס [אָס]; בְּעַל־הַבֵּית, בַּעַה"ב; שְׁטאַט־
בְּעַל־הַבֵּית; בֶּרִיטַעֲר, סְטאַלֶעֲר, יוֹסְטַעֲר
אַאוֹ"ו בְּעַל־הַבֵּית; בְּעַל־הַבֵּיתֶל, בְּעַל־הַבֵּית
מִיט קַעס־לֶפֶלִים, * בְּעַל־אַמוֹרִישׁ [אָס]; בְּעַל־
הַבֵּיתֶט, הוּזוּפֶרִי, מְאָדָּאָס; [אָס] בָּאָסְטַע,
בָּאָסִיכַע; אַכְמַעֲסֶטֶרִינַע, גַּאָסֶפֶאָדִּינַע, גַּאָס־
פֶּאָשוּינַע [אָס]; עַקָּרַת־הַבֵּית, אֶשְׁת־חֵיל־טַע,
בֶּרִיטַע בְּעַל־הַבֵּיתֶט, בְּעַל־הַבֵּיתֶט רֶאָנִיע;
[אָס] בְּאַל־אַכּוּאָסְטַע, * בְּעַל־אַמוֹרִישַׁע, בְּאַלֶּע־
בְּאַנְדַּע (* מִיט דַּרַעֲק).

לֶאָנְדֶּבֶאוֹיְצַעֲר, פֿלֶאָצֶבֶאוֹיְצַעֲר, לֶאָנְד־
אִיגֶעטִימַעֲר, פֿלֶאָץ־אִיגֶעטִימַעֲר אַאוֹ"ו; גוּט־
בְּאוֹיְצַעֲר, פֶּאָסַעסֶאָר, פֶּרִיץ, פֶּאָמִיעֶשְׁטִישִׁק,
שְׁלִיאַכְטֶשִׁין, שְׁלֶאָכּוּנְדֶרַע [אָס], פֶּאָן, שְׁפֶאָן [אָס],
שֶׁרָה; פֶּעַאָדָּאָל, פֶּאָטֶרֶאָן; פֿאַרמַעֲר,
פֶּעֶרמַעֲר, לֶאָנְדוּוִירַט אַאוֹ"ו < 251; קוּמַעֲדִי
קַעֲר בְּאוֹיְצַעֲר, יוֹרשׁ; הוּזוּבֶאוֹיְצַעֲר, הוּזִיאִיגֶר
טִימַעֲר, הוּזוּוִירַט, בְּעַל־הַבֵּית; [אָס] לֶעֲנַד־לֶאָרְד,
לֶעֲנַד־לֶעֲר; בְּעַל־הַבֵּיתֶט, וּוִירַטִין, לֶעֲנַד־לִיִּדִי
[אָס]; גַּאָסְתַּהֲמוּזַעֲר, גַּאָסְטוּוִירַט, הַאֲטַעֲלִיר,

אָנטייל, באַטייליקונג, איינטייל; קאַלעקטיר
וויס, קאָמונאַליזם, סאָציאַליזם, קאָמוניזם.

חברה, חברותא, קאָמפּאַניע, קאָמפּאַני
[אײ]; אָבטשעסטווע, סטאַוואַריסטווע, געמיינד
שאַפּט; קאַלעקטיוו, קיבוץ; קבוצה; [אײן]
קאַלחירט, ראַטווירט, סאָווירט, קאַלכאַו,
סאָוואַו; קאָמוניע; פּאַל קסווירטשאַפּט.

קאָאָפּעראַציע, קאָאָפּעראַטיוו, קאָאָפּע-
ראַטיוו; אַרבעטער־קאָאָפּעראַציע, פּריואַט־
קאָאָפּעראַציע, געווער־קאָאָפּעראַציע [אײן],
קאָנסום־ (פּאַרנוץ, געברויך)־קאָאָפּעראַציע;
קאָנסום־ (פּאַרנוץ, געברויך)־קאָאָפּעראַטיוו,
פּראָדוציר־קאָאָפּעראַטיוו אא"וו; אַקציע־גע-
זעלשאַפּט, אַקציע־געזעלשאַפּט, פּייעך
געזעלשאַפּט, סטאַק־קאָמפּאַני [אײן], קאָמאַנדיט
געזעלשאַפּט, אַנאָנימע געזעלשאַפּט; טראַסט,
טרעסט [אײן]; קאָמבאַינאַט, קאָנצערן, קאָנסורן
[אײן], סינדיקאַט, קאָנסאַרציוו, קאָנסאַרציע,
קאַרטעל, קאַרפּאָראַציע.

מיטבאַזיצער, מיטהאַבער, מיטאייגער
טימער; מיטורש; ברמיצר; מיטבאַ-
וויער, מיטשכן, מיטקוואַרטיראַנט; שותף,
קאָמפּאַניאַן, פּאַרטנער, פּאַרטנאַר, מיט-
שותף; פּאַסיווער, שטייער, אַקטיווער שותף;
מחצה־שכרניק; אָנטי־געמער, יד־חתניק;
אַקציע־געזעלשאַפּט, פּייער־געזעלשאַפּט, פּייער-
האַבער, פּייער־געזעלשאַפּט, פּייער, פּייער־שטיק;
קיבוצניק, קבוצהניק; [אײן] קאַלחירטניק, קאַל-
כאַזניק, סאָווירטניק, סאָוואַזניק; קאַלעקטיר-
וויסט, קאָמונאַליסט, סאָציאַליסט, קאָמ-
ניסט.

וו: מיטבאַזיצן, מיטהאַבן; האָבן בשותפות,
האַבן אין איינעם; זיין אַ שותף צו, זיין אַן
אָנטי־געמער אין אא"וו <ו>; האָבן אַ חלק
(אַ האַנט) אין; געמען אַ חלק (אַ גלייכן טייל)
אא"וו; מאַכן שותפות; גיין (זיין) אין שותפות
(אין איינעם, אויף חלקים, אויף דער העלפּט,
גלייך אויף גלייך); מאַכן יד־אחת; זיין באַ-
טייליקט אין, אָנטייל (איינטייל)־געמען אין.

זיין מיסט איז ער אויך אַ בעל־הבית; יעדער
האָן אויף זיין סמעטיק; יעדער (איטלעכער)
הונט (איז אַ בעל־הבית) אויף זיין גרונט (אויף
זיין שוועל); איטלעכער וואָרעם האָט זיין
לאַך; אַ בעל־הבית איז שוין וואָס; איידער ווי,
איידער וואָס—אַ בעל־הבית בלייבט אַ בעל־
הבית; ראַש־חודש אָלול גייט אַוועק און בעל־
הבית בלייבט בעל־הבית; שבתים און ימים־
טובים גייען אַוועק און בעל־הבית בלייבט
בעל־הבית; איטלעכער בעל־הבית האָט פּלייגן
(פּליי) אין נאָז; אַ שטוב דאַרף האָבן אַ מענטש;
אַ שטוב דאַרף האָבן אַ בעל־הבית און אַ
שטאַל דאַרף האָבן אַ בעל־הבית; אַז דער
טעפּער ויצט אויף די שפּענער זינען די שפּע-
נער—שפּענער; עס איז גוט צו זיין אַ בעל־
הבית, אַז ס'איז דאָ מיט וואָס; עס איז גוט צו
זיין אַן אַכמעסטרינע ביי אַ פּולער סקרניע;
אַ גוטער בעל־הבית שטעקט אומעטום אַרײַן
די נאָז; אַן אַרענדאַר באַדאַרף האָבן אין זיך די
מעלות פֿון אַבְרָהָם אָבִינו און משה רבינו.

האָחוּ ביד וכל מאמינים שהוא; האָחוּ
ביד שטייט גרויס געשריבן; האָחוּ ביד איז
די בעסטע תּפִּילָה; האָחוּ ביד—שָׁלוֹם בקע-
שענע; העטעך איז אַ פעטעך, האָב איך איז אַ
גרונט; ווייסטו—אָג, האָסטו—האַלט; טו גיט
אַרץ וואָס דו קענסט, ווייז גיט אַרץ וואָס דו
האַסט; בעסער איין קו אין שטאַל איידער צען
אין פּעלד; בעסער אַ האָן אין האַנט איידער
אַן אַדלער אין הימל.

זען אויך: אַגריקולטור 251, הכנסה 489, ריכטיקייט 497.

477. שותפות

ס: (ב) שותפותדיקייט, חברותאדיקייט אא"וו
<אײ>; קאַלעקטיוויזירונג, סאָציאַליזירונג
אא"וו; נאַציאָנאַליזאַציע, סאָציאַליזאַציע
אא"וו <ו>; מיטבאַזיץ, שותפות, מיטאייגנס;
פּלִי־וואַך, קניין־הקדה; פּאַרטנערשאַפּט,
פּאַרטנערשיפּ [אײן]; יד־אחת; אָנטייל, מיט-

האחד; והאס צוויי איז נישט איינער; אין צווייען (טאָפּל) איז שטאַרקער (, אין דרייען האַלט זיך); פֿיל הענט מאַכן מיט דער אַרבעט אַן ענד; פֿיל הענט ברעכן מויערן און ווענט; צוויי אויגן זעען מער ווי איין אויג; פֿיר אויגן זעען מער ווי צוויי.

זען אויך: קאָאָפּעראַציע 446, פּאַרטי 448.

478. איינלאָזונג

ס: איינלאָזונג, אויפגעבונג, אָפּוואַרפונג אַאָו"ח < י"ו.

וו: אָפּוואַגן זיך פֿון, אויפגעבן; אָפּוואַרפֿן זיך פֿון, אָפּשאַקלען זיך פֿון, אָפּטרייסלען זיך פֿון; אָפּוואַרפֿן זיך מיט הענט און (מיט) פֿיס פֿון; אָפּוואַשן (זיך) די הענט פֿון; באַדאַנקען זיך פֿאַר; צוריקציען זיך פֿון; אָפּטרעטן; פֿאַרקערעווען (פֿאַרקירעווען) דעם דישר; פֿאַרלאָזן, דעזערטירן (אַנטלאָיפֿן) פֿון < 432; שיידן זיך מיט, (אָפּ)געזענענען זיך מיט; דיס־פּאַנירן איבער; מוותר זיין אויף; מוחל זיין (מיט קנין און מיט מנין); זאָגן (א) זי געזונט צו; נישט האָבן מער צו טאָן מיט; אָפּבינדן זיך פֿון, אָפּטשעפען זיך פֿון, אָפּלאַנטשען זיך פֿון; איבעררײַסן מיט, אָפּהאַקן מיט, יאָפּברעכן מיט, אָפּשניידן מיט; צומאַכן (פֿאַרמאַכן) דאָס קרעמל; פֿטור ווערן פֿון, פֿרײַ ווערן פֿון, באַפֿרײַען זיך פֿון, אַראָפּוואַרפֿן פֿון זיך דעם יאָך (דעם עול).

אָפּלאָזן, איבערלאָזן, איינלאָזן, נאַכלאָזן, שלאַפּלאָזן; אַוועקלאָזן; לאָזן גיין; באַזײַטיקן, אָפּוואַרפֿן, אָפּשטויסן, דוחה זיין, מדחה זיין (בידנים); אָפּלײַגן (אַוועקלײַגן) אין אַ זײַט (אויף דער פּאַליציע); אַוועקגעבן, אַוועקשענקען, אַוועקקלאָפּן אַאָו"ח < 479; פֿאַרשלידערן, פֿאַרוואַרפֿן אַאָו"ח < 410; פֿאַרשווענדן, פֿאַרברענגען אַאָו"ח < 507.

פֿראָזן: אַראָפּ פֿון מאַרק; ווי ווערט מען אין

באַטייליקן זיך אין; אַינלײַגן אַ חלק; משתתף זיין זיך אין.

קאָפיטאַליזירן, סינדיקאַליזירן, פֿאַרגע־זעלשאַפּטלעכען, קאָלעקטיוויזירן, מוניציפּאַליזירן, קאָמונאַליזירן, נאַציאָנאַליזירן, סאָציאַליזירן, קאָמוניזירן, באַלשעוויזירן.

אַדי: מיטבאַזיצעריש; בשותפות, *בשיספּעס [ש]; (ב)שותפותדיק, (ב)שותפּיש; חבֿרותא־דיק, יגעמיינואַם, בציבורדיק, יגעמיינשאַפּטלעך, קאָאָפּעראַטיוו, קאָלעקטיוויזיש; קאָלעקטיוויסטיש, קאָמונאַליסטיש, סאָציאַליסטיש, קאָמוניסטיש אַאָו"ח < ס.

אינוו, פֿראָזן: פֿיס אַחד זיהיה לכּוֹלנוּ; תּחזי שְׁלִי וְחֲזִי שְׁךָ; יחדיו; יחלוקו; לחצאין; אויף דער העלפּט; העפּ!; טאַקמע; עס גייט אַוועק אין חסידות—שְׁלִי שְׁךָ, שְׁךָ שְׁלִי; מיינס, דינס—הַפּקר ציבעלעס (פעטרישקע); מיינע, דינע—חבֿרותא; צוויי מתים גייען טאַנצן. שפּר: אַלײן איז די נשמה ריין; איבער אַלײן איז נישטאַ; אַן אייַל אויף אַן אייַל—נאַר אַלײן; שותפות איז נאַר גוט מיט דער ווייב; חבֿרותא איז נאַר גוט מיט דער אייגענער ווייב; אַ שותף איז ווי אַ גראַבליע; אַ חילוק איז נישט קיין כּפּל; שותפות איז גוט—אַ מכה; צווישן אַ סך הינט ווערט דער האָז טויט; בײַ אַ סך גיאַנקעס ווערט דאָס קינד דערשטיקט; צווישן דער קימפעטאַרין און דער וואַרטערין ווערט דאָס קינד דערשטיקט; ווי עס זינגען דאָ אַ סך קעכניס, דאָרט איז דאָס עסן רוי; פֿון צוויי קעכניס קומט אַריס דאָס עסן אָדער געזאַלצן, אָדער נאַר אַן זאַלץ; ווי עס זינגען דאָ אַ סך בעל־הביתטעס איז די שטוב נישט אויסגעקערט; אַ סך בעל־יהבתים—ווייניק מול־בֿרכה; הרבה עינים—שלימול אין (דער) שויס; יחדיו איז אַ ייִדישע זאַך.

איינער איז אַזוי גוט ווי גאַרנישט; איין שוואַלב קען קיין וומער נישט מאַכן; אַלײן קען מען עסן, נאַר נישט אַרבעטן; איינער אין פֿעלד איז נישט קיין העלד; טויבים השנים מן

פֶּחַ קַעֲנָוִי מִטִּיקֶר הַלֵּף, גְּמִילוֹת חֶסֶדִים; פֶּאָר־
 בָּאָנֶד; לְאוֹשֶׁע; [א] לְאֹדוֹשׁ, אָרְדוֹן; רִינֶה;
 יְתוּמִים הַרְוִיז, יְתוּמִים־אֲנֹשְׁטָאָרְט, בֵּית־יְתוּמִים,
 בֵּית־יְתוּמִים הַרְוִיז [פ] ; גַּעֲפִינְד־הַרְוִיז; מוֹשֶׁב־
 זְקָנִים, בָּאָנֹדְעֵלְנִיע; בִּיקוּר־חֹלָיִים; הַקְדֵּשׁ,
 נֶאָצְרֵעַג אַאָו־ח ← 114; פֶּאָלְקֶסקִיךְ, זוּפְקִיךְ,
 בִּילִיקֶע קִיךְ, טֶאָנִיאַק, °(ד)עֵשְׂאוֹע קִיךְ;
 קְרֶאָנְקֶקְאָסֶע, סֶטְרִיקֶ(שֶׁטְרִיקֶ)קָאָסֶע אַאָו־ח.
 מְתָנָה, מוֹיָנָה [אֵרִי], גַּעֲשָׂאָק, גַּעֲשֵׁנוֹק, פֶּרֶע־
 זַעֲנֵט, פֶּרֶעֲזוּעֵטָאָצִיע, גֶּאָסֶטִינֶעץ, גֶּאָשְׁטִינֶעץ;
 מְתַנְת־חֵינִים; לִמְתָּנָה, מְתָנָה עַל מְנַת לְהַחְזִיר;
 קַעֲשֵׁנֶע־גַּעֲלֵט, יֶטֶאָשְׁנֶע־גַּעֲלֵט, שְׁטִיפֶגַּעֲלֵט; בָּאָ־
 חִילִיקוֹנֶה, עֵלְאוֹעֵנִס [א] ; פֶּרִיז, פֶּרִיז, פֶּרֶעֲמִיע,
 בָּאָנוֹס אַאָו־ח ← 605; חֶתְק־מְתָנָה, פֶּלֶה־מְתָנָה,
 חֶתִימָה־גַּעֲלֵט, לַעֲשֹׂגַעֲלֵט; דְּרָשָׁה־גַּעֲשָׂאָק,
 מְתָנָה לְדְרָשָׁה; נִיָן, נִיָן, נְדוּיָא, דֶּאָטָאָצִיע;
 אוֹיס־שְׁטִימֶעֶר, אוֹיס־רִיכְטוֹנֶה, אוֹיס־שְׁטָאָטוֹנֶה אַאָו־ח
 ← 563; נִיָאָר־מְתָנָה, קֶאָלְעֵנְדֶע; רַחֲשׁ, רַחֲשׁ
 וְקֶרֶס; אֶתְרוֹגַעֲלֵט; וְרַבִּין פֶּדִין, מַעֲמָדוֹת;
 יוֹיס־טוֹב־גַּעֲלֵט, רַגְל־גַּעֲלֵט, פּוֹרִיס־גַּעֲלֵט; שְׁלַח־
 מְנוֹת, מְשִׁלּוֹח־מְנוֹת, מְתָנוֹת לֵאבִיוֹנִים, חֲטוּבָה־
 גַּעֲלֵט אַאָו־ח.
 בִּירְגַעֲלֵט, טֶרִינְקוֹעֲלֵט, טִיגַעֲלֵט, אוֹיף
 בְּרֶאָנְפֶן, טֶרִינְקֶאָל, מֶאָכֶעכֶץ, טִיפ [א] , זִיסִינְקֶע
 [שֶׁט־עִרִיש]; קֶאָרְטוֹנֶע־לֵט, שוֹידֶער־גַּעֲלֵט, טַעֲלֶע־רֶע־
 גַּעֲלֵט אַאָו־ח ← 516; בּוֹלְבֵעֵגַעֲלֵט; בְּשׁוּרָה־
 גַּעֲלֵט, אָנוֹאָנֶע־גַּעֲלֵט, בַּעֲקֶב־רוֹיט; קֶרִישׁ־טֶשֶׁעֲנֶע,
 כֶּרִישׁ־טֶשֶׁעֲנֶע, קֶרֶאָשְׁטִינֶע, מֶאָרִישׁ, מֶאָגֶאָ־
 רִישׁ; לַעֲצוֹנֶע־לֵט, אָדִיוֹנֶע, אָטִיוֹנֶע, אָטֶעוֹנֶע,
 אָטִיעוֹנֶ(ד)וֹנֶע, נֶאָדִיוֹשְׁנֶע, נִידִישְׁנֶע, גַּעֲדִיוֹנֶע,
 פֶּאָסֶפִּישְׁנֶע; בֶּאָקִישׁ, שׁוּחַד אַאָו־ח ← 590.
 יְרוּשָׁה, עוֹנְבֶן, לַעֲנָט, יְרוּשָׁה־גַּעֲלֵט;
 צוֹוָאָה, צוֹוָאָת־הַמֶּת, טַעֲסֶטָאָמַעֲנֵט; שְׁטַר חֶצִי
 זְכָר.
 נוֹתָן, נוֹתֶנְטֶע, גַּעֲבֶער; נְדָבָה־גַּעֲבֶער,
 צְדָקָה־גַּעֲבֶער, מְנַדָּב, מְנַדָּר; נְדָבָן, בְּרִישׁ־טֶע
 הֶאָנֵט אַאָו־ח ← 504; בַּעֲל־צְדָקָה, בַּעֲל־צְדָקָה
 טַע, פֶּלִיאָנְטָרָאָפ ← 566; מַעֲצֵעֵנְאָט, הַעֲלֶפֶעֶר,
 שְׁטִיצֶער, אוֹנטֶער־שְׁטִיצֶער אַאָו־ח ← 446; בִּי־

(פֶּחַ אִים, וַיִּנְעֶר), זִי (פֶּחַ אִיר, אִירֶער) אַאָו־ח שׁוֹיֵן פֶּטוֹר.
 זַען אוֹיךְ: רַעוּזִיעִירוֹנֶה 461, גַּעֲבּוֹנֶה 479, אָפֶגַעֲבּוֹנֶה 480.

479. גַּעֲבּוֹנֶה

ס: גַּעֲבּוֹנֶה, שַׁעֲנוֹנֶה, בָּאָנְאָבּוֹנֶה, צַעֲטִילֶונֶה
 אַאָו־ח ← " ; צְדָקָה, פֶּלִיאָנְטָרָאָפִיע;
 תְּמִיכָה, שְׁטִיצֵע, הִלֵּף; הַעֲלֶפֶגַּעֲלֵט, הִלֵּפֶס(ס)
 גַּעֲלֵט, רַעֲלִיפֶגַּעֲלֵט [א] , צְדָקָה־גַּעֲלֵט, מֶתַךְ
 קַעֲרֶבֶלְעֶךְ, פּוֹשְׁקוֹעֲלֵט, עוֹלָמוֹת־גַּעֲלֵט,
 חֶלּוּקָה־גַּעֲלֵט, מוֹבַח־גַּעֲלֵט; קִימְחָא־גַּעֲלֵט,
 מְעוֹת־חֶטִין; מְעוֹת־עֵנִים, בַּעֲטָרְגַּעֲלֵט; מְגִילָה־
 גַּעֲלֵט, שְׁקָרִים־גַּעֲלֵט, מְחִצִית־הַשְּׁקָל־גַּעֲלֵט,
 כְּפָרָה־גַּעֲלֵט, קַעֲרָה־גַּעֲלֵט, מַעֲמָדוֹת־גַּעֲלֵט, מִר־
 שְׁבָרְגַּעֲלֵט, שְׁנֶדְר־גַּעֲלֵט; חִי גוֹדִלִים, חִי
 (מֶאָל חִי), אוֹיף רַב מֵאִיר בַּעֲלֶה־נֶס, פֶּדִין
 שְׁבוּים.
 גַּעֲלֵט־אוֹנטֶער־שְׁטִיצוֹנֶה, פַּעֲנוֹסִיע, עַמַּעֲרִיר
 טוֹר, סוֹבֶסִידִיע, סִטִּפֶעֲנִידִיע, סוֹבוֹעֲנוֹץ, סוֹב־
 סֶקְרִיפֶצִיע; [א] בַּעֲנוֹעִפִיט, קֶרֶאָנְקֶב־בַּעֲנוֹעִפִיט,
 טוֹיטן־בַּעֲנוֹעִפִיט אַאָו־ח; פֶּאָנֶד, °פּוֹנְדוֹשׁ,
 פּוֹנְדֶאָצִיע, יֶפֶאָנְדִישֵׁן [א] ; קֶרֶן, קֶרֶן־קֶמֶת,
 קֶרְדֶּה־סוֹד; בּוֹיפֶאָנֶד, אוֹנטֶער־שְׁטִיצוֹנֶה־פֶּאָנֶד,
 צְדָקָה־פֶּאָנֶד אַאָו־ח; גַּעֲלֶטוֹאָמֶלונֶה, סֶקְלֶאָדֶקֶע,
 קֶאָלְעֶקֶשֶׁן [א] , אָקֶצִיע, קֶאָמֶפֶאָניֶע; [א] קֶאָמֶר
 פִּיין, דֶּרִישׁוֹ; בִּלִּימֶלְטָאָג; צַעֲטִילֶונֶה, חֶלּוּקָה,
 דִּיסֶטְרִיבּוּצִיע.
 גָּב, נְתִינָה; מְתַנְת־יָד, מְתַנְת־כֶּשֶׁר־זָדָם,
 מְתַנְת־בֶּסֶתֶר; נְדָבָה, קִיצְבָה, צְדָקָה־קִיצְבָה;
 הֶאָכְנוֹעֲלֵט; צוֹטִייל, צוֹשְׁטִימֶעֶר, בִּיטְרָאָג,
 יֶקֶאָנטֶרִיבּוּצִיע, קֶאָנטֶרִיבּוּשֵׁן [א] ; הַכְּנֶסֶת־
 פֶּלֶה, לְחַס־אֲבִיוֹנִים, לְחַס־עֵנִים, קֶמֶח־פֶּסַח,
 קִימְחָא דֶפִּיסְחָא, פֶּלֶעֵט אוֹיף שַׁבַּת; בַּעֲטֶל־
 בְּרוֹיט, צְדָקָה־בְּרוֹיט, קִיצְבָה־בְּרוֹיט, לֶאָס־
 קֶאָוֶע בְּרוֹיט, לְחַס־הַקְּלוֹקֶל; בָּאָנֶע, רֶאָצִיע,
 רַעֲשֵׁן [א] ; זֶאָמֶל־לִישְׁטֶע, זֶאָמֶל־בּוּיָג.
 צְדָקָה־איִנסִטיטּוּצִיע, כּוֹלֶל, צְדָקָה גוֹדֶלָה;
 פֶּאָטְרָאָנְאָט; צְדָקָה־בָּאוֹזָר; חֶבְרָה, פֶּאָרֶאִיין

זיך שיין געפֿינען, אויספֿינען זיך, געבן אויף פֿיכע ← 450; מאַכן (גרינדן, שאַפֿן) אַ פֿאַנד; פֿונדירן; שטיצן, אונטערשטיצן, סובסידירן, פענסיאַגירן, סובוענציאַגירן; העלפֿן, אויס־העלפֿן, אַרויסהעלפֿן, אונטערהעלפֿן אַזױ; ביהילפֿיק (באהילפֿיק) זײַן, מסייע זײַן; געבן אַ האַנט; בײַשטיין; אויפהאַלטן, אויסהאַלטן; געבן אַ טאַג, נעמען אַ פֿלעט, נעמען אויף שבת, געבן קעסט; שטעלן אויף אַ שטייגער, שטעלן אויף די פֿיס אַזױ ← 446.

אויסריכטן, אויסשטייערן; באַזאָרגן מיט, פֿאַרזאָרגן מיט אַזױ ← 403; דאָטירן; געבן אַ מתנה (אַ פֿרעזענט אַזױ); פֿרעזענטירן; שענקען, באַשענקען, פֿאַרשענקען אַזױ; אַינגעבן (אַ ספֿרתורה); געבן אויף בראַנפֿן, געבן בירגעלט (טרינקעלט אַזױ) ← 10.

צעטיילן; באַטיילן, אַנטיילן; פֿאַרטיילן, מחלק זײַן; אויסטיילן, צוטיילן, אַרומטיילן אַזױ; געבן אַ חלק (אַ טייל); אויסקוואַדערען; אַרומגעבן; צעגעבן, צעשענקען.

איבערגעבן, איבערענטפֿערן, איבער־לייזערן, איבערליפֿערן, איבערזימן, מוסר זײַן אַזױ ← 172; אַפּזאָגן (לֵאזֵן) ירושה (די עטלעכע גילדן); מאַכן פֿאַר אַ יורש; אָפֿ־שרײַבן, פֿאַרשרײַבן אויף, טעסטאַמענטירן; איבערשרײַבן (אַריבערשרײַבן) פֿאַרמעגן אויף; איבערשרײַבן אויף [עמעצנס] נאָמען; איבערמאַכן (איבערשטעלן, איבערטראַגן, טראַנספֿערירן) דאָס רעכט אויף; איבערגיין מיט לײַד (פֿון האַנט צו האַנט); בײַטן הענט [אַ].

אַינז, פֿראַגן; במתנה; בתורת מתנה; בתורת צדקה; בצוואה; בירושה; נאָ; נאָ דיר!; נאָט אַיך!; ואַ דאַנק! - ענטפֿערן אַדרבאַ!; ניטאָ פֿאַר וואָס; איך טו עס מיט פֿאַרגעניגן; מיט דעם גרעסטן (שענסטן) הידורה־פֿבוד; וענטפֿערס ווען איינער בעט עפעס איך וועל עס ניט טראַגן פֿאַר־קויפֿן; איך וועל עס ניט אַינזאַלצן; פֿרײַער גאָט, דערנאָך איר; איש פֿפֿי נדבֿת לָבו; אַחד

שטייערער, צושטייער־געבער; פֿרענומעראַנט, סובסקריבירער, סובסקריבער [אַ], אונטער־שרײַבער; מעלקעדיקע קי; קליינער געבער, גאָטס געבער אַזױ ← 505; פֿאַרטיילער, מחלק, װײַעלניק; פֿרנסחודש, דאָזאַר, גבאי אַזױ ← 617.

איבערגעבער, איבערענטפֿערער, איבער־שרײַבער, אָפֿשרײַבער, איבערשטעלער אַזױ; צוואה־שרײַבער, טעסטאַטאָר, לֵענאַטאָר. וו: געבן, אַנגעבן, אַרויסגעבן אַזױ; באַ־גאַבן [אַי], לײַטועליקן, באַויליקן; אַנט־קענקומען מיט; איבערראַשן מיט; נתנען, נותנען, טאָקן [ני]; שידן זיך מיט; פֿאַזשאַלע־ווען; אָפֿשטעקן, אונטעררוקן, אונטערשטופֿן; אָפֿטרעטן, צולאָזן; דערלאַנגען, אויפֿגעבן, סערווירן, סאַרווערן; ברענגען, אַנברענגען, אַנטלעפֿן אַזױ; אויפֿטראַגן, אַנטראַגן, אוי־טערטראַגן, אַנטקעגנטראַגן אַזױ; אַרײַנשיקן, צושיקן, צושטעלן, דאָסטאַווען אַזױ ← 172.

געבן אַ סך; מאַכן ועמעצן אַ געשמדטן האַלדו; געבן ווייניק; אויסקראַצן; פֿאַרוואַרפֿן אַ קלאַץ; שמירן איבער די ליפֿן; צוואַרפֿן ווי אַ חויר, ווי אַ הונט אַ בײַן; פֿאַרשטאַפֿן דאָס מויל (דעם פֿיסק, דעם האַלדו, די האַרלע); (צושמעלצן) פֿעט מאַכן, פֿאַרוויסן) דעם באַרשט (די גריץ, די יויך, די קאַשע, די פֿאַמויניצע); באַשערן; נאַרײַען (צושאַרן, צושאַנגן) אַ פֿאַרדינסטל; נאַויטשען.

מאַכן אַ זאַמלונג (אַ סקלאַדקע אַזױ); געבן צושטייער, צושטייער געבן, יקאָנטרי־בוירן; אונטערשרײַבן, פֿרענומעריין, סוב־סקריבירן, סובסקריבירן [אַ]; קאַמפֿיינעווען [אַ]; בײַטראַגן, בײַשטייערן, מיטשטייערן; אויפֿלייגן זיך, צונויפֿלייגן זיך, צוואַמענלייגן זיך; זאַמלען, אַרויסגיין מיט אַ (רויט) טיכל, אַרויסגיין מיט אַ (דער) (רויטער) פֿאַטשילע. געבן (טיילן) צדקה (נדבות אַזױ); טאַן צדקה; מנדבֿ זײַן, מנדבֿ זײַן, פֿלעזדזשן [אַ]; שטעלן זיך שיין (ברייט); פֿונדעווען; לֵאזֵן

נעמען האָט פֿינט צו געבן; אַ נעמער איז ניט
 קיין געבער; אַן עמער איז ניט קיין צעבער
 [שׂ]; ווער עס איז פֿון נעמער־אָו דער איז
 ניט פֿון געבער־אָו; פֿון אַ נעמער־אָווער בעל־
 הַבַּיִת קען מען קיין פֿרנסה ניט האָבן; אויף
 יענעם קעשענע איז יעדערער אַ בעל־צדקה
 (וותרן); צדקה צו געבן און לייב צו האָבן קען
 מען ניט נייטן; אַל תִּבְּטחוּ בנדיבים: פֿאַר־אָו
 זיך ניט אויף אַ פֿאַרך; אַל תִּבְּטחוּ בנדיבים:
 נע ספּוּסטיסאַ, הריציו, נאַ דוריניציו; אַ
 מענטשנס גאָב איז ווי אַ פֿאַדעם גראָב;
 מישטיינס געזאָגט פֿון אַ מענטשן די גאָב: די
 גאָב איז אַ קליינע און די שאַנד אַ גרויסע; ווען
 מען לעבט פֿון דער פּישקע [ישראל] איז ליידיק די
 קישקע; בעסער אַנצוקומען צו עלִינוּ אידער
 צום בעסטן מענטשן; בעסער מיטן קאָפּ דורך
 דער וואַנט אידער אויסשטרעקן אַ האַנט;
 עֵשָׂה שבתך חוֹל וְאַל תִּצְטַרְךָ לְבָרִיּוֹת;
 פשוט נבִּלָה בשוק וְאַל תִּצְטַרְךָ לְבָרִיּוֹת;
 בעסער דאָס ביטערע (בלאָט) פֿון גאָט
 אידער דאָס זיסע פֿון מענטשן; בע־
 סער דאָס שלעכטע פֿון גאָט אידער
 דאָס גוטע פֿון מענטשן; אַ מענטשנס גאָב—
 כאַטש נעם זיך און באַגראָב; אַז מען דאַרף
 שוין אַנקומען צו לייטנס גאָב—כאַטש נעם זיך
 און באַגראָב; פֿרעמדס קרענקט מען אויס;
 פֿרעמד ברויט רייסט אין האַרדז; נאָר ביים
 אייגענעם טיש קען מען ווערן זאָט; פֿרעמדס
 לייגט שווער אין מאַגן; פֿרעמדע קליידער
 (מלבושים) וואַרעמען ניט; אַ פֿרעמדער פֿר
 טער (פעלץ) וואַרעמט ניט; מיט אַ פֿרעמדער
 פֿור פֿאַרט מען ניט ווייט; אויף פֿרעמדער ערד
 בוי(ע)ט מען ניט; בעסער ביי זיך קרופּניק
 (קוליש) אידער ביי יענעם געבראַטנס;
 בעסער קליינע בולקעלעך אייגענע אידער
 גרויסע קוילעטשן פֿרעמדע; בעסער פֿרער
 שטאַרבן אין דער היים אידער אויף דער על־
 טער אין הַקֹּדֶשׁ; זאָל זיך פֿרעמדע תּכַרְיִכִּים,
 אבי אַן אייגן שטיקל ברויט; שפּאַר ביי צייטן,

המִרְבֵּה וְאֶחָד הַמִּמַּעִט; וְשִׁיר, דאַוויי הרֶאָשִׁי!;
 געקומען נאָך ירושה, היסט מען באַצאַלן
 קבורה־געלט; אַ פֿיינקייט פֿון פעסע־יאָסעס:
 געשיקט אַ קיטקע און ניט געקומען צו דער
 חתונה.

שפּר: אַ קראַנקן פֿרעגט מען, אַ געזונטן גיט
 מען; הנותן מתנה לחברו צריך להודיעו;
 עס איז ניט אזוי לייב (שווער) דאָס געשאַנק ווי
 דער געדאַנק; אַ געשאַנקענעם פֿערד קוקט
 מען ניט אין די ציינ; שונא מתנות יחיה; בשלשה
 דברים אָדם נִכְרֵ—בכּוּסוּ, בְּכִיסוֹ, בְּכַעֲסוֹ;
 לעב און לאָו לעבן; אַז גאָט האָט פֿרנסה גע־
 געבן זאָל מען אַנדערע אויך לאָו לעבן;
 ווער עס שטעלט אויס אַ האַנט דאַרף מען
 געבן; אין בודקן למונות; יעדער ייד איז
 מחויב אָדער געבן מעות־חייטין אָדער נעמען
 מעות־חייטין; אין משגין מצדקה לצדקה; עניי
 עירך ועניי עיר אַחרת, עניי עירך קודמין; דער
 גוטער ווילן איז די בעסטע צדקה; צדקה
 תִּצְלֵחַ ממוּחַת; תשובה און צדקה צערמיסן לעם
 לויטעניק; מתן בסתר נכפה אף; אַז מען
 וואַרפֿט פֿאַר זיך געפֿינט מען הינטער
 זיך; שֵׁלַח לַחֲמֶךְ עַל פְּנֵי הַמַּיִם; אַז מען פֿאַר־
 טיילט אין דער יוגנט נעמט מען צונויף אויף
 דער עלטער; דער וואָס גיט דער לעבט,
 דער וואָס גיט ניט דער לעבט ניט; אויב די
 טיר עפֿנט זיך ניט פֿאַרן אַרעמאַן וועט זי זיך
 עפֿענען פֿאַרן דאַקטער; אַז מען גיט קרענק
 האָט מען קרענק; אַז מען גיט ניט מיט גוטן גיט
 מען מיט בייזן; אַז מען גיט ניט יעקבֿן גיט מען
 עשוֹן; איינער גיט מיטן לעפֿל, דער אַנדערער
 גיט מיטן שעפֿל; אַז גאָט גיט מיטן לעפֿל גיבן
 מענטשן מיטן שעפֿל; אַז גאָט גיט ברויט גיבן
 מענטשן פּוּטער; אַ קאַליקע גיט מען גיכער אַ
 נבִּלָה ווי אַ תּלְמִיד־חֵכֶם.

דער ווייטסטער וועג איז צו דער קעשענע;
 צדקה זאָל קיין געלט ניט קאָסטן און גמילות־
 חסדים זאָל קיין צעגנט־נפֿש ניט מאַכן, וואַלֿטן
 געווען אַ סך צדיקים; ווער עס האָט לייב צו

481. נעמונג

ס : נעמונג, כאפונג אאָ"וו; נעמעריי, כאפערײ
 אאָ"וו; נעמעניש, כאפעניש אאָ"וו - "ו;
 נעם, כאפ, לאפ, צאפ, גרײף, גרײף, ריס,
 שלעפ, צי; אקצעפטאציע; סעקוועסטער,
 סעקוועסטראציע; רעקוויזיע; אנעקסיע;
 קאָנפּיסקאָציע, איבערשלאַג; אפראַפּריאַציע;
 עקספּראַפּריאַציע.

אַננעמער, אקצעפטאנט; קאָלעקטאָר;
 נעמער, מקבל, קבלן; סטיפענדיאַט; חלוקה
 ניק; נעמערזאָוער גורח; שנאַרער, בעטלער
 אאָ"וו - 498; כאפער, כאפון, לאַזטשיק;
 פאַרנעמער, אקופירער, אקופאַנט, פאַר-
 כאפער, באַועצער; קאָנפּיסקאָטאָר, אָפּ-
 שרײַבער, רעקוויזיטאָר; אנעקסירער, אנעקס-
 יאַניסט; סעקוועסטראַטאָר, אפראַפּריאַטאָר,
 עקספּראַפּריאַטאָר אאָ"וו - "ו; באַנעמער,
 נַבַּ, שווינדלער - 483.

וו : מאַכן אַ נְדָבָה (אַ זאַמלונג); נעמען (קלײַבן)
 נדבות; צונויפקלאפן די מטבע; אונטער-
 שטעלן די האַנט אאָ"וו - 472; נעמען, כאפן,
 לאפן, צאפן, גרײַפֿן, שנאַפֿן, שניפֿן; [אַ פּוּצן,
 זביאַרען; ריסן, שלעפן, ציען, זייגן, מעלן;
 אַננעמען, אקצעפטירן; פאַרנעמען, אקופירן,
 פאַרכאַפֿן, אנעקסירן, באַועצן; באַנעמען,
 באַנעבענען, באַשווינדלען אאָ"וו - 482.

(באַ)העלפֿן זיך צו ועפעס; נעמען אין
 באַזיץ; אַרױפֿלייגן אַ האַנט אויף; קאָנפּיס-
 קירן, איבערשלאַגן; אַרױפֿלייגן אַן אַרעסט
 אויף; אָפּשרײַבן, פּענען, פאַררעסטירן,
 רעקוויזירן, רעקוויזירן, סעקוועסטירן;
 אפראַפּריאַרן, פאַראַייגענען, אַנאַייגענען, צו-
 אייגענען, עקספּראַפּריאַרן, פאַרוערשענען,
 פאַרסוואַיענען, פּריסוואַיענען.

אַרײַננעמען, אַרײַנכאַפֿן, אַרײַנקריגן; אָפּ-
 נעמען, זאַבאַרען; מַחֲסוּר זײַן; באַפּרייען פֿון;
 צונעמען, צוכאַפֿן, צושנאַפֿן, צושניפֿן, צופּוצן
 [אַן; אַפּריידן [אַ דינסט, אַ מַשְׁרַת; אַזעק

וועסטו ניט דאַרפֿן אַנקומען צו לײַטן; בעסער
 אַ שאַנד אין פֿנים איידער אַ קרענק אין בויך;
 רוף מיך יאַשקע, רוף מיך טאַשקע-אַבי גיב די
 גראַשקע; ווער עס גיט און (צוריק) נעמט דער
 ווערט אין גיהנום פאַרברענט.

וועגן ירושה בעסער געבן (דעם קינד)
 מיט דער וואַרעמער האַנט איידער מיט דער
 קאָלטער; אַז די עלטערן גיבן ניט די קינדער
 אין שײך נעמען זיך די קינדער שפּעטער אין
 זאַקן; נאָכן טויט קומט אַרויס דער סוד; ירושה
 און נדן זיינען ווי אַ פּלאַם; ירושה און נדן געלט
 האָבן ניט קיין ווערט (קיין מזל); נדן און ירושה
 גייען מיטן טײַוול בחברותא; ניטאָ קיין הצלחה
 אין נדן און ירושה; אַנווערן נדן און ירושה איז
 ניט קיין בושה; אַז מען קומט נאָך ירושה מוז
 מען אַפּט באַצאָלן קבורה געלט (די קבורה);
 אַז מען נעמט ניט קיין ירושה זאָגט מען ניט קיין
 קדיש.

זען אויך: הי"ף 446, פּרײַנביקייט 504, טטהאַרציקייט
 566, באַלוינונג 605.

480. אַפּנעבונג

ס : אַפּנעבונג, אומקערונג, צוריקצאָלונג
 אאָ"וו; אַפּנאָב, אַפּצאָל, אומקער אאָ"וו
 - "ו; חנור; הַשְׁבַּת אַבְדָּה.

אַפּנעבער, אַפּצאָלער אאָ"וו - "ו.
 וו : אומקערן, צוריקקערן; אויסליווערן,
 אויסליפֿערן; אַפּנעבן, צוריקגעבן; גוט-
 מאַכן; אויסברעכן, אויסמייקערן, אויסמייקע-
 נען; אַפּטאַקן, אַפּשטעקן; אַרויסזאָגן פֿון די
 הענט; אַפּצאָלן, צוריקצאָלן אאָ"וו - 493;
 צוריקלייגן, צוריקשטעלן, צוריקוואַרפֿן,
 צוריקשליידערן, צוריקשלעפֿן; צוואַרפֿן,
 אונטערואַרפֿן; אַפּברענגען, צוריקברענגען;
 צוריקברענגען ווי פֿון יענער וועלט, ווי אַן
 אַנטלאַפֿענעם חתן; אַפּטראַגן, צוריקטראַגן;
 אַפּפּירן, צוריקפּירן; אַפּשיקן, צוריקשיקן;
 געבן (שיקן) בחנור.

זען אויך: צאָלונג 483.

איך; זײַקעך—זײַקעס תקח, ייש—א פֿולע פֿלאַש וליקעך יאַל: זײַקעך; אַז מען גיט נעם, אַז מען נעמט—שרײַ געוואַלד; אַז מען גיט נעמט מען, אַז מען שלאָגט זײַפֿט מען; ויקח קרח, מאַכט רשי: דורען דאַיע, ראַזומי בערע; פֿון נעמען ווערט מען גיט בידלות (אַרעם, באַ נומען); בעסער איין מאָל נעמען איידער צוויי מאָל געבן [שפ]; געבענטשט זײַנען די הענט וואָס נעמען זיך אַליין; וואָס מען נעמט זיך גיט אַליין דאָס האָט מען גיט (און אַז מען נעמט זיך אַליין שלאָגט מען איבער די הענט); דבֿר אַחר ביד חזק—אַ חזיר נעמט מיט כּוח; אַז מען וואַלט איינעם זאָן נעמען פֿון דער וועלט, וואָס זײַן האַרץ געלױסט, וואַלט ער פֿאַר דעם צווייטן גאַרנישט געזאָן; כאַפּ איך, כאַפּ דו; כאַפּסטו—כאַפּ איך אויך; וואָס מען כאַפּט אַרײַן איז פֿאַרפֿאַלן; וואָס דו כאַפּסט אַרײַן איז דײַן; וואָס מען כאַפּט גיט אַרײַן דאָס האָט מען גיט; אַז מען כאַפּט גיט מען איבער די הענט; אַז מען כאַפּט ברייט מען זיך אָפּ; ווער עס וועט כאַפּן דעם וועט מען קלאַפּן; אַז אַ קינד כאַפּט איז עס אַ חכמה, אַז אַ גרוי סער כאַפּט גיט מען (אײם) איבער די הענט; תּפֿסת מרובה לֹא תפֿסת, תּפֿסת מועט תּפֿסת.

וען אויך: גבֿה 482, גבֿ 483, באַקום 489, חובֿ 492, אַרעמקײט 498.

482. גיבה, גולה

ס: גיבה; [י] חכמת הַיָּד, פֿינגער־מלאַכה, פּרנסה, (צירלעכער) משאזמתן, טאַלֿטל, גראַנדע, פּרעטעניוע, קראַדלע, פּאַטאַק, גמראַ טרודנע; איינבראָך; קלעפּטאַמאַניע; שווינדל, רמאות אַזױ < 363. שמוגל, קאַנטראַבאַנד, קאַנטערבאַנד; שאַנטאַזש, אויספּרעסערײַ, אויספּרעסונג, בלעקמײל [אײ]. גולה; מויל־גולה; גילעוואַיע, גילעו־ וואַיסטווע, גילנות; רויב, רויבאַנפֿאַל; [אײ]

נעמען, אַוועקלאַפּן, אַוועקרייסן, אַוועקשלאַפּן, אַוועקטראַגן; אַנטערדיקן, מעבֿיר נחזה זמן; אַנטבעל־הגופֿען [סאױן]; אויסכאַפּן; אויסרייסן; אויספּרעסן, אויסדייקען, אויסקרייגן; אַרויס־כאַפּן, אַרויסרייסן; אויסניין; אַרויסשלאַפּן, אַרויסציען, אַרויסקרייגן, אַרויסבאַקומען, אַרויסדרייען, אַרויסצאַפּן, אַרויסזייגן, אַרויס־מעלקן; אַרויסרייסן פֿון די הענט; נעמען די צייגער (פֿון מויל; אויספּרעסן, אויסצאַפּן, אויסקאַשפּערען; אויסזעצן די בעבעכעס; אויסזייגן, אויסמעלקן; פֿאַרלייגן זיך אויף נעמעצן; אַפּפֿרעסן יענעם דעם קאַפּ (די ביינער, די האַר פֿון קאַפּ); רײַסן פֿון טויטע און פֿון זעבעדיקע.

[פֿאַרגלײַכונגען] צונעמען ווי דער טויט, ווי דער מלאַך־המוות, ווי דאָס וואַסער, ווי די ערד וואַלט פֿאַרשטונגען; כאַפּן ווי אַ הונגער־ריקער, ווי אַ חילדער, ווי אַ הונט אַ בייגן, ווי דער רוח דעם מלמד, ווי עפעס רעכטס, ווי הייסע זאַקשן, ווי הייסן פֿלאַדן, ווי זעקעך בײַ דער סעודה, ווי שיריים בײַם רביגן, ווי מצה־וואַסער, ווי (א שעה) פֿאַרן טויט; אַרײַב כאַפּן ווי אַן אַבֿדֿטובֿ, ווי אַ מלאַיניקע; רײַסן ווי די שוואַרערס; אַרויסרייסן ווי בײַ אַ לייב פֿון מויל אַרויס, ווי פֿון אַ הונט, ווי פֿון היינטישע צייגן, ווי פֿון אַ חזיר, ווי פֿון צווישן די צייגער, ווי פֿון מויל, ווי פֿון די נעגל פֿון טויט; אויסזייגן ווי אַ פּיאַזקע, אויסמאַנטשען (אויסמאַנטאַטשען) ווי אַ בעטלער, ווי אַ וועבראַק, ווי אַ צייגלינער < 489.

אַפּנעמען, צוריקנעמען, צוריקכאַפּן, צוריקציען; אַפּציען (אַפּרופֿן, צוריקרופֿן) פֿון צירקולאַציע. פֿראַזן: עס גייט אין כאַפעניש; פֿי זעלם כאַפּסטו; ס'איז דײַן, וואָס כאַפּסטו? ס'איז גיט דײַן, וואָס וועט כאַפּסטו? שפּר: אַ נאַר גיט, אַ קלוגער נעמט; זעלם—נעם, תקח—נעם (בעט) וויטער; זעלם תקח—אַז מען גיט מיר פּיק איך (אַלאַ גיט, קוק

אויסבדקענען, אויסגבענען אא"וו; באַלע-
קעכן, באַפּוצן, באַגנבענען אא"וו; אונטער-
שלאַגן, אונטערפּיידלען, אונטערגנבענען אא"וו;
אַפּריידן, אַפּטשאַדען, אַפּדאַצן, אַפּקאַשפּערן,
אַפּקייטלען, אַפּשפּילען אא"וו; אַראַפּשניפּן,
אַראַפּציען, אַראַפּלאַטכענען אא"וו; אַרומ-
פּוצן, אַרומגעמען אא"וו; צונעמען, צופּוצן,
צוגנבענען אא"וו; זאַלאַבערן, זאַבאַרען.

גיין אויף שליאַם, גיין אויף גראַנדע; (אַראַפּ)-
נעמען חלה, אַראַפּשאַרן אַ מצה; טאַן אַ
פּלומפּל; צולאַזן דאָס מויל; מאַכן אַ צוג,
מאַכן פּינערמלאַכות, מאַכן גלח, מאַכן פּאַר
אַ זימן, מיבם זימן; רחמנות האָבן אויף, מרחם
זימן זיך אויף, דערבאַרעמען זיך אויף; מאַכן
מאַזרע, מאַכן טשאַפּיק; בודק חמץ זימן.

מאַכן אַ ביעור חמץ; פּאַרפּאַרן אין אַ פּרעמ-
דער קעשענע; אויסטאַן ויענעסן דאָס העמד
פּון לייב, אויסטאַן אין איין העמד, אויסטאַן
פּון העמד; אויסטאַן אַ הוילן (אַ נאַקעטן, ווי
פּון דער מאַמעס בויה, ווי די מאַמע האָט אים
געהאַט); לאָזן אין איין העמד, לאָזן אָדם
נאַקעט; לאָזן מיט דער בייטש (בעירוים
ובחוסר כּל, ווי די מאַמע האָט אים געהאַט);
אַרויסטראַגן ביז אַ העמד; צעטראַגן די
ביינער; באַגנבענען ביז צום העמד; אויס-
שטעלן; שטעלן בידות, שטעלן בדידה'ר;
ברענגען צו בעטלברויט (צו דער טאַרבע);
ברעכן פּון ברויט; רוינירן; מאַכן נקי (גאַלע);
מאַכן פּאַר אַ קבצן (פּאַר אַן אַביון, פּאַר אַן
אַרעמאַן, פּאַר אַ בעטלער, פּאַר אַ זלפּון
אא"וו); מאַכן לייק; חמץ בטלען ובאָהאַלטן
די גנבה; אַרײַגיין בלאַט (גאַפע); גנבענען
די באַן (די גרענעץ).

שמוכלען, שמוגלען, מולכן, פעקלען,
שוואַרצן, פּאַשן, אַריבערשטעלן.

שאַנטאַזשירן, אויספּרעסן, אויסדייקען,
בלעקמילן [אױס]; אַרויסקריגן, אַרויסדרייען;
אַריינכאַפּן, אַריינקריגן; באַנעמען, פּאַרנעמען;

האַלדאַפּ, סטיקאַפּ; מתיסרויב, מאַראַדער-
סטווע; עקספּראַפּריאַציע; באַנדיטיים;
גראַביאַוש; אַפּראַפּריאַציע, השּגתגבול;
פּלאַניאַט.

באַרויבונג, פּלינדערונג אא"וו; רויבערין,
פּאַרכאַפּערין אא"וו < 11.

נדי גנבה שאַריע, סוריע, באַכנולע, חמץ,
פיטע, פּור, שמורה (פּליישן, יוסלע ופּערד);
אַכבעראַשעס; בלינדע, בלאַטע, לינקע
סחורה; [שניידעריש] לי, ייתור, שמוג, מאַזרע,
סאַבּיק; קאַנטראַבאַנד, קאַלטע בראַנד [שפּ],
מת, פעקל, רוייקע; לינקע, טריפהנע, גע-
שוואַרצטע, געמולכטע סחורה; סחורה אַן
ציצית; גולה, רויב; זאַקרויב, קריגרויב,
טריברויב; פּרעטענויעגעלט; חלוקה; וויש
[חלקן].

ומכשירים גנבים שליטה, מאַסקאַס,
זלחא, זילדלפּון, דייטשפּוריים; ברעכאַימן,
שבר, שעיה בער, פּאַרקע, אַנקלשטיפט,
דובעלטווקע, צידיק; מעגעלע וואַקו; העכטל,
מאַכל ומעסערן; שבר-קאַכער [בעל-מלאכה];
מלינה, מאַלינע, בטוחה-שמיר, ויציב, קבורה;
רויבערהייל, מערת-פּריצים.

גנב, גנבן אא"וו < 483.

וו: גנבענען, קענענען, לאַטכענען,
שטויקן, אַרקעווען, אורקעווען, נאַרקע-
ווען, מאַרע) וויכערן, מאַרוויכערן, סטירענען,
פּפּאָרן, כעלבענען, חלפּענען, פּאַטאַטשען,
טאַלטלען, וביאַרען, ציען, פּאַרדינען, שניפּן,
שנאַפּן, שאַפּן, שיפּן, פּוצן, נאַשן, יאַקלען;
שברן, מאַכן אַ פּתוח, פּתיחהנען, קופּה-מלאכה-
גען, איינברעכן, נאַלן, לַבְנֵה-מלאכהנען;
האַמעווען [שניידעריש], סינגען [קול]; נעמען,
שלעפּן, טראַגן; גנבענען מיט די אויגן.

אַוועקניפּן, אַוועקשלעפּן, אַוועקפּוצן,
אַוועקפּלינטען אא"וו; אַרויסטראַגן, אַרויס-
רופּן [פּערדן], אַרויסגנבענען אא"וו; צעטראַגן,
צעשלעפּן, צעגנבענען אא"וו; אויסבלייטלען,
אויסהעקלען, אויסבלייזן, אויסבלייטלען,

רִיחַ פֶּן גִּלְהָ און רִצִּיחָ דער לֶעבט נישט אין
(הָאָט נישט קיין) מנוחה; ווער עס גִּבֶעט בײַ אָן
אַרעמאַן נעמט צו בײַ גאַט אַלײן.

וען אויך: שווינדל 363, נעמונג 481, גב 482.

483. גַּב, גוֹלָן

ס: גַּב; מאַר(ע)זיכער, לֶקח(ע)נער, לֶאָט
כענער, לֶעקעך, הלֶכענער, ווילער
(יוג), בלאַטער (יוג), שעמראַנער יאַט, זשלאַב,
זבראַדינאַוש, לינקער, באַרקעיונג, אומדן,
סאַניע זאַרטאַיאַ רוטשקאַ, זלאַטעראַנטשקע,
געגליקריכער, מיטשלאַיער, (א)אַרקע, נאַרקע,
נורקע, אורקע, קראַדניק, ראַבושניק, רוי-
טער, שטויבלע, שטוילער, שמוזער, שפּאַן;
גליל סַינטע, קלייס(ער), קלייסאַליק.

קעשענע־גַב, קעשענע־גייער, קעשעניק,
טאַשדזיער, קאַרמאַנטשטיק, פּיסלער, פּיק-
פּאַקעט [אַס]; בייגל־כאַפּער, ציבעלע־גַב,
לֶאָטיק; בייטל־שניידער, זעקשניידער; נאַכט־
גַב, נאַכט־פּויגל, וועשער, שליאַמגייער, שניפּער;
קאַסע־ברעכער, קעסטל־שניידער, שפּרינגער;
אַינברעכער, יאַקעמענער, בייגלער [אַס];
טאַלטל־גייער, שפּרונגגייער; לַמטה־שיבער;
פּאַדקאַפּניק; כעלבענע־גייער, שאַפּנפּעלער,
שופּליאַדקע־גייער, וויסטאַוויק, שאַפּליפּטער
[אַס]; מאַרק־גַב; אַכסניק; באַן־גַב, באַר
כאַפּער, כאַדאַפּאַיעזודניק; גרענעץ־גַב;
פּערד־גַב, קאַניקראַד, קאַניחאַר; אַמאַטער,
זשולטאַק, קייטל־גַב; פּיך־גַב; הינער־גַב,
קורעלאַפּניק; כל־אַמידניק; פּאַטיק; מרחצער;
עגלות־שעכטער, פּאַטאַטשניק, טאַרכענער;
קלעפּטאַמאַן, יִקלעפּטאַמאַניאַק; פּלאַג
יאַטאַר.

אַרדינערער, גַב־ישער, *הורייער, מאַלע־
רישער, מְמורייער, נאַרישער, פּאַביטאַווער,
פּאַטענטירטער, ציגינער־ישער, שטרויענער,
געבוירענער, פיערוועשענדער, פיערוועשע־
זשענדער, געענדיקטער, געשטויילטער, אָנ

פּאַרכאַפּן, פּאַרווערשעווען, פּריסוואַיע(ווען),
משיג גבול זיין; רייסן פֿון טויטע און פֿון לֶעבע־
דיקע.

רויבן, ראַבעווען, ראַבירן, גוֹלענען),
פּלינדערן; קידנעפּן [אַס]; אַפּנעמען, אַפּ־
שלאַגן, עקספּראַפּירן; מאַראַדירן; באַר־
דיטעווען; נעמען בַּרבו ובקששו; נעמען
אויף גראַנדע; [אַס] מאַכן אַ האַלדאַפּ (אַ סטיק־
אַפּ).

אַדי: גַב־יש, גַב־סקע, לייכטפּינערדיק;
בלאַט; גוֹליש, רויבעריש, פּאַרכאַפּעריש
אַאו"ח ← ס און ו.

אינוו, פּראַז: לינק; אויף לינק(ס); בלינד;
טרייף; מַעשה גַב; בַּגְבָּה; בַּגְלָה; ס'איז
דיינע? נאָ דיר אַוועק; האַסט געגַבֶעט דעם
אַתרוג, נעם צו די פּושקע (אויך).

שפּר: מים גוֹבִים ימֶתק; געגַבֶעט וואַסער
איז זיס; דער גַב־ישער גראַשן איז זיס;
אַ גַב־ישע זאָך איז שמַלליק; גוט איז אַ יידן אַ
טובָה צו טאַן; וואַס עס איז קלענער פֿון אַ מויו
מעג מען עס טראַגן אַרויס (צו הויז); וועסטו
גַבֶענען, וועסטו האַבן; וואַס מען נעמט נישט
אַליין (וואַס מען שלינגט נישט אַראַפּ) דאַס האַט
מען נישט; וואַס דו וועסט נישט גַבֶענען בייַם
(באַרן נראַיל) לֶעבן, וועסטו נאָכן טויט אַוודאי
נישט האַבן; געבענטשט זיינען די הענט וואַס
נעמען זיך אַליין; די אויגן זאָלן נישט זען, וואַלטן
די הענט נישט געגַבֶעט; אַ שידוך זאָל מען טאַן
אין דער היים און אַ גַבֶה־אין דער פּרעמד;
גַבֶענען און ראַבעווען זאָל מען, און אָן ער־
לעכער מאַן זאָל מען זיין; גַב־יש געלד קומט
לייכט אָן און עס גייט לייכט אַוועק; גַב־יש
געלט האַט קיין קיום נישט; אַ גַבֶה האַט קיין
הצֶלחה נישט; גַב־יש און גוֹליש האַט קיין הצֶל־
לַחה נישט; בעסער אַ פּשרער גראַשן איידער
אַ טריפּה קערבל; אַלע גַבֶות זיבן זיך אויס;
יעדע גַבֶה מוז אַרויסקומען זיי בוימל אויפֿן
וואַסער; אַז מען נעמט שראַגט מען איבער די
הענט; ניע כאַפּי, ניע גַבֶי; ווער עס ווערט

שטענדיקער, לייטישער, ערלעכער אא"וו גב.

[צונעמענישן] הייקער גב, ממור גב, נאט-קע גב, נאטע(לע) גב, גאנטע גב, פעררווע גילדע גב; גב שבוגבים, גב בן בנו של גב; אויספארשער, אפהייבער, באהעלפער, בע-קער, בעל-מופתניק, בעל-סיחה, בעל-שם טוב, געפאסטער, גרינגער-מאכער, טאפער-צירער, טאשך-מאכער, טרענער, אז עס מאכט זיך אים א פעקל טראגט ער אוועק, לייכטער-מאכער, ער מאכט לייכטער די קעשענעס, לערער, לעקעך-מאכער, פאטענטירטער לעקעך, מכשפניק, נאכטוועכטער, עקספער-דיטער, ער עקספעדירט אראפ די וועש פון בוידעס, סטרווש, ספעציאליסט, פלאטאגראף-פיסט, ער נעמט אראפ וואס עס לאזט זיך, פליגן-כאפער, צוליגער, ער ליינט צו צו זיך, קונצן-מאכער, שווארצער, שומר, שניידער, שווארצקוינצלער, געלשטפניער; גרויסער, לייכטער, גאלדענער פארדינער; אויסגע-שריבענע האנט; טרעפער; ווייסלעכע; ווייסלעכע פון אויג, שווארצאפל פון אויג; גע-שייטער גב, שייטעלע גב; גב מגונב; אלטער סיבירניק, אלטער באכניאזש; אורקע בורקע; גיבישער בענקארט, גיבישער הורנון, גיבישער סיבירניק (סיביריאק), גיבישער פוצער, גיבי-שער טיצער, גיבישער קאטער, גיבישער טערק, גיבישער טאטער; קליין מענטשעלע.

אנגעבער; רבי, רב, נביא; פאסער, זאסער, פאסיק-מאכער, שאפער, באכניאזש. שאנטאזשיסט, בלעקמילער [אם]; אויס-פרעסער, בלוטזייגער, בלוטצאפער, פיאזוקע, סאקער [אם]; גאר-גלשניידער, האלדושניידער, קעשענע-שניידער, בימל-שניידער, הויטשיני-דער; פאראויט, טועיאדעץ; שוינדלער - 363. קאנטראבאנדיסט, קאנטראבאנדישטיק, שמוכלער, שמוגלער, מולכער, שווארצער, זעקלער, פעקלער, פעקל-מאכער, פעקל-פירער.

נולן; וואלד-נולן, פאלד-נולן, רויבער, בריגאנט; ים-רויבער, פיראט, קארסאר, קאפער; גאסרויבער, וועגרויבער; מתים-רויבער, מאראדיר; באנדיט, היידאמאק, ראש (ריש) בריוני, מאזראפ, דערקאטש; [אם] האלדאפניק, גענוסטער; סנדק, פריין, אדלער, גראנדאזוניק, כוח-גייער, פרעטענויע-נעמער; מענטשן-גב, מענטשן-רויבער, קינד-שנאפער, קידנעפער [אם]; עקספאפריאטאר, פארקאפער אא"וו - 481.

גיבנים - באנדע, גיבנים-געווינדל; אונטער-וועלט; הענדל הור און כאצקל גב; רויבער-באנדע, רויבער-געווינדל; פנופיא, שייקע, גענג [אם] אא"וו - 47; מאפיע, שווארצע האנט; סאראנטשא.

פראן; ער איז א גב ביו תרח אבינו (ביון צענטן דור); ער איז א גב פון ששת-ימי-בראשית (פון פאגיאטאזוקסיס צייטן, פון מלך סאביעצקיס צייטן, פון תרחס צייטן); ער איז א גב מיט די אויגן (מיטן מיג, מיטן היטל, מיטן אונטערשלאק, מיט דער פאטשעווקע, מיט א מענטריקע, מיט אלע פיטשעווקעס, מיט א פלאמבע, מיטן קנאק); ער איז א גב ווי א ווייסלעכע פון אויג, ווי א מויז; ער איז א בא-וויסטער; ער איז פון נעמער-און; ער איז א גב, און די אויערן זיינען ביי אים גיט זיכער (אוי נאטע איז געווען א הונט קעגן אים, און דאס וואסער וועט אים גיט צונעמען, און ער וועט אויפן פלייער גיט פארברענט ווערן); ער איז נאך געווען א גב אין דער מאמעס בויך (ווען ניקאלע דער ערשטער איז געווען א יונקער, ווען ער האט נאך געקריינט אויפן דאך); ער איז גיט קיין גב, נאך א נעמער (נאך זיינע הענט זיינען גיבישע, נאך און עס לאזט זיך נעמט ער, נאך און עס מאכט זיך א פעקל טראגט ער אוועק); ער האט א גרינגע (לייכטע) פרנסה; ער האט א שיינע (ריינע) פרנסה, נאך א שווע-רע; ער האט א לייכטע הענטל (א געטאקט הענטל, א גאלדן הענטל); ער האט לאנגע

הענט (פֿינגער); ער האָט קלעפּעדיקע (לעפּ קע) הענט (פֿינגער); ער האָט סמאַלע אויף די הענט; ער האָט הענט מיט דזשענעכץ (סמאַלע, קלײַסטער); ער האָט וואַקסענע (וועקסענע, גומענע) הענט; ער האָט מאַגעס (מאַגעט) אין די הענט; ער האָט גראַבֿליאַשעס.

עס קאָסט אים פֿינף מינוט האַרץ־קלאַפּע־ניש (טויט־שרעק); עס קאָסט אים פֿינף פֿינגער מיט אַ כאַפּ (מיט אַ ביסל שרעק); אַ גאַנצן אויף אַ גאַנצן פּאַרט און אַ גאַנצן טרייבט אָן; זיין בײַ רחמינים, זײַט אונדו מציל פֿון די יונגים (, מיר זײַנען ערלעכע גוֹלֿנים!); עס שטייט דאָך: לֹא תַגוֹב וְעוֹנֵט־פֶּרַעַר—וואָס עס שטייט וואָל שטיי און וואָס עס לײַט לײַט איך אין קעשענע; הַשִּׁבֵּת אֲבֹדָה אִיז אַ מִצְוָה, און געבענען איז מײַן פֿרנסה; עס וואָל אַזוי זײַן דאָס לעצטע מאָל ווי עס איז נישט דאָס ערשטע מאָל.

אַלע תּוֹלְדוֹת גַּבֿ; ער איז אַ גרויסער יחוסן—ער שטאַמט (קומט אַרויס) פֿון אַ משפּחה (פֿון) פֿערדֿיגֿנים; ער שטאַמט פֿון ייִחוס—די מומע האָט אים עפעס אָנגעקערט; ער שטאַמט נאָך פֿון גאַטען; ער איז דעם אַלטן גאַס אָן אוראייניקל; זײַן עלטער־זיידע איז נאָך געווען אַ גַבֿ; ער האָט געירשנט דעם טאַטן—דער טאַטע זײַנער האָט געלערנט קינדער געבענען; זײַן טאַטע איז געווען דריי יאָר איבער אַ גמרא (ספֿר־תּוֹרָה); זײַן טאַטע איז געווען יומבזלֿיִה ... אין תּפֿיסה; זײַן מאַמע האָט אויך פֿינט געהאַט צוּבֿלֿיגן; ער איז שוין אַן אַלטער גַבֿ—ער איז שוין אויסגעוועסן נײַן מאָנאַטן בײַ דער מוטער אין בויך; ער איז שוין אַ געשמיסענער; ער איז שוין געוועסן אין חיסבאַדן (טשעכאַ־טשיניק); ער איז שוין געוועסן אין דער ישיבה; ער האָט שוין געטאַפּט די הענט; ער איז געוועסן יומבזלֿיִה... אין פּאַזיאַק; יער האָט שוין גע־קאַקט אויפֿן שעפּל (קובל); ער איז אויסגעגאַנגען אַלע קלאַסן; ער איז אַן אַלטיגעוועסענער... אין תּפֿיסה; ער איז אַ היגער תּושבֿ אין תּפֿיסה; ער צאָלט נישט קײַן דיריהגעלט; ער האָט זײַן

אייגן בעט... אין תּפֿיסה; ווי גרויס און אַלט ער איז, אַזוי גרויס גַבֿ איז ער; איידער ער האָט זיך אויסגעלערנט רעדן האָט ער זיך שוין אויס־געלערנט געבענען; ער געבעט מיט די אויגן; ער געבעט אַרויס דאָס שוואַרצאַפּל פֿון אויגן; דאָס וויסל (עכץ) פֿון אויגאַפֿיליִג געבעט ער; דאָס וויסל (עכץ) פֿון אויגן האָלט ער אַרויסגעגעבעט; ער האָלט די מענטשעלעך פֿון די אויגן אַרויס־געגעבעט; ער געבעט אַרויס די נשמה; מיט צען אויגן קען מען אים נישט אַמנהיטן; די אויגן זײַנען בײַ אים אויף אַ שוידערלעך; ער קוקט קײַן גושן און כאַפּט בײַל פֿון די קוישן; וואָס ער געבעט נישט דאָס האָט ער נישט; עס מאַכט זיך אים עפעס אין דער זײַט, נעמט ער; אין פֿינטלעך דערקענט מען, אַז ער איז אַ גַבֿ; דער שפּיץ פֿון אים איז אַ גַבֿ; ער האָט אַוועק־געגעבעט דעם חומש מיטן לֹא תַגוֹב; ער איז שוין איין מאָל אַ גַבֿ—ער געבעט אַ מײַערל פֿון פּוֹר!; אַזאָ איז ער אַ גַבֿ—ער האָט צוגעגעבעט דעם קנאַק פֿון דער בײַטש; ער רירט נישט, נאָר ער נעמט צו; ער לֹאזט נישט לײַגן; ער גייט צו תּשׁלֿיך; ער לײַענט נישט קײַן קריאת־שמע; ער גייט, ווען קײַן הענער קרייען נישט און מענטשן גייען נישט; ער אַרבעט, ווען יענע שלאַפֿן; ער היט די גַבֿה אַזוי ווי דעם בלוטס־טראָפּן (דאָס געלכל) פֿון אַן אײַ; ער מאַכט שוואַרצקײַנצלער; ער האַנדלט מיט פֿייער־לעך; ער איז אויסגעוואָרט מיט דער פֿרנסה; ער פֿאַרדינט שוועלער דעם רובל ווי דער קײַסער מאַכט אים; די הענט האָבן אים אויף די פֿיס געשטעלט; ער האָט געטאַן אַ גוטן שידוך; ער האָט געקראָגן דעם זײַגער פֿון ראַטהויז, די קײַטן פֿון אַרסענאַל און קעסט אין טורמע; דאָס גאַנצע שטעטל האָט מיט אים געקלאַנגען; ווען ער וואָל נישט זײַן קײַן גַבֿ האָלט ער געווען לֹאָנד און לײַט; מען קען דיר שוין!; דו ביסט געווען אַ גַבֿ און דו וועסט בלײַבן אַ גַבֿ; דאָס קען נאָר אַ גַבֿ; האָב נישט דײַן זיידנס גאַטור!

אלײן; אַ גַּנב גַּנבעט נישט בײַ זיך; אַ גַּנב קומט קיין מאָל נישט דער ערשטער, ער נעמט דאָס וואָס דער צווייטער לאָזט איבער; אַן ערלעך כער גַּנב לאָזט עפעס איבער; אַו עס נעמען נישט די הענט נעמען די ווענט; אַ גַּנב אויף אַ גראַשן, אַ גַּנב אויף אַ רובל; אַ גַּנב אויף אַ נאָדל, אַ גַּנב אויף אַ גויל, אַ גַּנב פֿאַר אַ נאָדל; אַ גַּנב פֿאַר אַ פֿערד, אַ גַּנב פֿאַר אַ בײַטש; בײַ אַ גַּנב איז אַלץ אַ קרן; בײַ אַ גַּנב איז אַ טשוואַק אויך אַ קרן; פֿון דאָנען אַ פֿלעקל, פֿון דאָרטן אַ טשוועקל, וועט זײַן מײַן קינד אויף אַ רעקל; אַו מען גַּנבעט אַן איי האָט מען זיבן יאָר דעם דלות; אַו אַ גַּנב גַּנבעט אַן איי האָט ער זיבן יאָר דעם דלות, אַו ער גַּנבעט אַ קאַסטן אייער האָט יענער דעם דלות; אַו מען גַּנבעט אַ סך אייער קען מען אויך ווערן אַ גַּביר.

אַ גַּנב און אַ שיכור מען זיך משדך זײַן; אַלע גַּנבים האָבן איין פֿנים; אַלע גַּנבים זײַנען גלײַך; * אַ גַּנב און אַ קורווע איז אַלץ איינס; איין גַּנב גלײַבט נישט דעם צווייטן; איין גַּנב האַלט פֿאַרן צווייטן; איין גַּנב נעמט זיך אָן פֿאַרן צווייטן; אַ גַּנב אויף אַ גַּנב פֿאַרשטייט זיך; מיט וועמען חבֿרט זיך אַ גַּנב? – מיט זײַנס גלײַכן; אַ ליגנער איז אַ גַּנב און אַ גַּנב איז אַ ליגנער; אַ גַּנב איז אַ זולל וסובא; אַ גַּנב איז אַ שרעכטער אָפּגעבער; אַ גַּנב איז אַ מוסר (אַ שפּיאָן); אַ גַּנב האָט פֿאַרשטאַכענע אויגן; שפּי אַ גַּנב אין די אויגן, זאָגט ער: עס רעגנט; בײַ אַ גַּנב איז ליכט אַ שבועה; בײַ אַ גַּנב איז נישטאָ קיין יושר.

אַ גַּנב איז אַ בעל־זכּרון; אַ גַּנב האָט אַ גוטן קאָפּ – ער געדענקט, ווי יענער האָט אַזעלעקער ליגט; אַ גַּנב איז אַ בעל־רחמנות; אַ גַּנב האָט אַ גוט האַרץ – ער דערבאַרעמט זיך איבער יענעם; גַּנבים האָבן ווייכע הערצער – זײַ נע־מען דאָס וואָס עס בעט זיך; אַ גַּנב איז אַ בעל־צדקה; אַלע גַּנבים האָבן ווייכע הערצער; גַּנבים האָבן שפּייציקע קעפּ; אַ גַּנב איז אַ פּוילגל –

שפּר: לאַ עכברא גַּנב אַלאַ חורא גַּנב; נישט די מויו איז דער גַּנב, נאָר די לאַך איז דער גַּנב; ווען נישט די לאַך וואַלט די מויו דאָרט נישט פֿאַרבלאָנדזשעט; אַ לאַך מאַכט אַ גַּנב (און אַ גַּנב מאַכט אַ לאַך); מען ווערט נישט פֿריער קיין גוטער גַּנב ביז וואָנען מען זיצט נישט אויס קיין וויראַק; וואָס מער וויראַקן אַלץ מער גַּנב; * דער וואָס האָט נישט געקאָקט אין שעפּל (קובל) איז קיין גַּנב נישט; אַ גַּנב איז די בעסטע מלאַכה; אַ גַּנב האָט אַ גוטע פּראָפעסיע; אַ גַּנב איז אַ גאַנץ גוטע פּראָפעסיע, ווען זי וואַל נישט אינזשטיין בײַ קיין גַּנב אין די הענט; אַ גַּנב איז אַ גרינגע פרנסה; דער גַּנב האָט אַ גרינגע מלאַכה און שווערע חלומות; אַ גַּנב איז אַ בלינדער מיסחר; אַ גַּנב הייבט אָן זײַן פּראָפּעסיע מיט אָפּטרענען די קנעפּלעך; אַ גַּנב נעמט מיט די אויגן; אַ גַּנב קען אַרויסטראָגן די בעבעכעס; אַ גַּנב אַרבעט גיכער ווי אַ שניי־דער; אַ גַּנב דרייט זיך אַרום דער גיבה ווי אַ בעדנער אַרום דער פֿאַס (ווי אַ קוואַקע אַרום די הינדלעך).

גיבה ציט; אזוי ווי אַ קאַטשקע קען זיך נישט באַגיין אָן קיין וואַסער, אזוי קען זיך קיין גַּנב נישט באַגיין אָן קיין גיבה; אזוי ווי עס איז נישט פֿאַראַנען קיין מיל אָן קיין מויו, אזוי איז נישטאָ קיין גַּנב וואָס זאָל זיך קענען באַגיין אָן גיבה; אַ גַּנב, אַו ער גַּנבעט נישט עפעס אַזעלעק, דאַכט זיך אים, אַו ער האָט עפעס איבערגעלאָזט; אַ גַּנב, אַו ער האָט נישט וואָס צו גַּנבענען, גַּנבעט ער פֿון איין קעשענע אין דער צווייטער; אַו אַ גַּנב האָט נישט וואָס צו גַּנבענען גַּנבעט ער דאָס היטל פֿון זיך אַראָפּ; אַ גַּנב פֿלאָגטערט זיך צווישן די פֿיס; אַ גַּנב טרעפט אין אַלע (באַהאַלטענע) לעכער; פֿאַר אַ גַּנב איז קיין שלאָס (שליסל) נישטאָ; אַ שלאָס איז נאָר גע־מאַכט פֿאַר אַן ערלעכן מאַן; פֿאַר אַן ערלעכן מאַן דאַרף מען נישט קיין שלאָס און פֿאַר אַ גַּנב הערפֿט נישט קיין שלאָס; אַ גַּנב בעטלט נישט; אַ גַּנב, אַו מען גיט אים נישט, נעמט ער

א גַּבּ הָאֵט לֶאֱנַע (קִלְעִפִּיקַע, לִיעֶפֶקַע) פֿיר
נער; א גַּבּ טאַר נישט גיין קיין לֶאֱנַע אַרבל;
א גַּבּ טאַר נישט טראָגן קיין גרויסע נעגל; א
גַּבּ טאַר נישט האַלטן די הענט אין די קעשע-
נעס; א גַּבּ טאַר נישט גיין מיט קיין שטעקן;
א גַּבּ גייט אָן ווילן.

אַלע גַּבִּים וויינען; גַּבִּים שרעקן ויך;
א גַּבּ פֿאַרן גַּבִּענען קלאַפט אים דאָס
האַרץ, נאָכן גַּבִּענען קלאַפט יענעם
דאָס האַרץ; א גַּבּ הָאֵט פֿאַר קיין חויר
אויך קיין מורא נישט; דעם גַּבּ שרעקט
אַפֿילו קיין הונט אויך נישט אָפּ; א גַּבּ
הָאֵט א געברייט האַרץ; א גַּבּ הָאֵט נאָר
מורא פֿאַר א מעשן קנעפל (פֿאַר א בלויען
קאַלנער); אָו א גַּבּ זעט א מעשענעם קנאַפּ
אַנטלויפֿט ער; פֿאַר א גַּבּ איז א הונט א טויט;
א גַּבּ היט זיך פֿאַר אַן ערלעכן מאַן מער ווי
אַן ערלעכער מאַן פֿאַר א גַּבּ; פֿאַר א שטומען
(בלענדן) עדות לויפֿן די גַּבִּים נישט אַוועק;
גַּבִּים און פֿאַרליבטע האָבן ליב פֿינצטערניש;
א גַּבּ בעט אויך פֿינצטערע נעכט; די בעסטע
ציטיט פֿאַר גַּבִּים איז סוף חודש; דער גַּבּ דאַרף
א שיכורן שומר אין סוף חודש; פֿאַר א גַּבּ
טאַר מען קיין תִּלְיָה נישט דערמאַנען; אָו ס'איז
דאָ א גַּבּ אין שטוב טאַר מען נישט שמועסן פֿון
הענען; אָו ס'איז דאָ א גַּבּ אין שטוב טאַר
מען נישט זאָגן; הענגט מיר אויף דעם ראַק;
דער גַּבּ מיינט, אָו מען יאָגט אים נאָך; אויף
דעם גַּבּ ברענט דאָס היטל; אויף א גַּבּ אין
אין א ציילינדער ברענט נישט דאָס היטל; אָו
מען יאָגט א גַּבּ שרייט ער; כאַפֿט דעם גַּבּ;
א גַּבּ הָאֵט איין וועג און דער וואָס יאָגט זיך
נאָך אים-זיבן; פֿאַר דעם גַּבּ איז איין וועג,
פֿאַר דעם וואָס זוכט אים-צען וועגן; א גַּבּ
הָאֵט צען וועגן.

בײַ א גַּבּ איז דער תִּירוץ פֿון אויבן; א
גַּבּ הָאֵט מיט זיך א פֿולן בוועם מיט תירוצים;
איטלעכער גַּבּ הָאֵט זיך זיין תִּירוץ (ואיס) דריי,
אויסרייך; אָו מען כאַפֿט א גַּבּ זאָגט ער: ער

ווי זיך ער נעמט עפעס פֿלייט ער דערמיט
אַוועק; א גַּבּ איז א קלִיזחומר - חילפֿל ער
גַּבִּעט הָאֵט ער אַלץ ווייניק; אַלע סוחרים
זיינען גַּבִּים, אָבער נישט אַלע גַּבִּים זיינען
סוחרים; א גַּבּ איז א זעלטענער שפּיזער, זיין
חייב הָאֵט בײַ אים אַלץ, נאָר דריי זאכן פֿעלן
איר: ברויט, דירה און קליידער; א גַּבּ איז
א פֿרומער ייד; איטלעכער גַּבּ איז אַן ער-
לעכער ייד; אָו א גַּבּ גייט גַּבִּענען בעט ער
אויך גאָט; ערביִיז פֿיפור ווערן אַלע גַּבִּים
פֿרום; א גַּבּ איז א בעל־תשובה; א גאַרזדער
פֿערד־גַּבּ הָאֵט אויך מורא פֿאַר גאָט; גַּבִּים
זיינען פֿרומע יידן - זיי שטייען אויף צו חצות;
א גַּבּ איז פֿטור פֿון נעגל אָפּמיסן; א גַּבּ
בענטשט נישט קיין גומל; א גַּבּ איז א מלן; א
גַּבּ איז א געפֿערלעכע בריאה; א גַּבּ הָאֵט א
מערדעריש (פֿאַרשטייערעט, אויסגעברענט)
האַרץ; א גַּבּ מוז זיין א חכם; דער גַּבּ וואָס
קען נישט שווימען איז קיין גַּבּ נישט; א גַּבּ איז
זעלטן (ווייער) גוט, נאָר ווען ער גַּבִּעט; א גַּבּ
איז נישט קיין קאַרגער; א גַּבּ גיט גוט צו פֿאַר-
דינען; א גַּבּ גיט שיינע מתנות; מיט א גַּבּ איז
גוט צו האַנדלען; בײַ א גַּבּ קען מען נישט דער-
גיין דעם אַמת; גַּבִּים האָבן סודות; וווּ א סוד
דאַרט איז א גַּבּה; פֿאַר א גַּבּ איז קיין סוד
ניטאָ; א גַּבּ הָאֵט יתרוס נעמען; א גַּבּ דער-
קענט מען אין די אויגן; א גַּבּ דערקענט מען
אין דער נאָז; א גַּבּ הייבט מיט די אַקסלען;
א גַּבּ הָאֵט לֶאֱנַע אויערן; א גַּבּ הָאֵט הינטיש
פֿלייש; א גַּבּ הָאֵט אויף זיך א הויט ווי א לע-
דער (וויבן הויטן); * א גַּבּ הָאֵט קוועקזילבער
אין תּחת; א גַּבּ איז א שוואַרצער; א גַּבּ מוז
זיין א געבראַכענער; א גַּבּ הָאֵט פֿיר אויגן;
א גַּבּ מוז פֿון הינטן אויך האָבן אויגן; א גַּבּ
מוז שטענדיק האָבן די אויגן אין קאַפּ; א גַּבּ
הָאֵט קעזישע (גוטע, גלעזערנע) אויגן (, ער
זעט ווי יענער לייגט אַוועק); א גַּבּ קוקט
האַלב; בײַ א גַּבּ איז דאָס טייערסטע די הענט;
א גַּבּ הָאֵט לֶאֱנַע הענט און קורצע קעשענעס;

מען זאל אים שלאגן מיט א סך שטעקס; אויך א גנב טאר מען קיין רחמנות ניט האבן; דאָ ווי א גנב שטייט, דאָ זאל דאָס אַרט ברענען; פֿאַר אַ היימישן (שטוביקן) גנב קען מען זיך נישט אויסהיטן (איינהיטן); אַ היימישן גנב קען מען נישט איינהיטן; פֿון אַן אייגענעם גנב העלפט קיין שום שלאָס נישט; אזוי ווי מען קען זיך נישט פֿאַרהיטן פֿון קיין קאָץ, אזוי קען מען זיך נישט פֿאַרהיטן פֿון קיין גנב; פֿון אַ גנב וועסטו זיך נישט אויסדרייען; פֿאַר אַ גנב איז נישטאָ קיין באַהעלטעניש (קיין באַהאַלטענע זאָך, קיין באַזאָרגעניש); פֿאַר אַ גנב איז שווער צו באַהאַלטן; פֿאַר אַ גנב איז נישטאָ קיין פֿשרע מוזה; שטעל דעם גנב פֿאַר דער טיר; דער גנב פֿאַר דער טיר איז דער בעסטער שומר; דעם שליסל גיב דעם גנב אין די הענט אַריין; דו ווילסט זיין באַזאָרנט?—זאָלסטו וויינען צווישן גנבים; דאָרט ווי דער צייגער שטייט איין, דאָרט רירט ער ניט; בי אַ גנב איז דאָס בעסטע באַהעלטעניש; אַ גנב איז אַן אָרנט־לעכער מענטש: דאָ ווי ער שטייט איין גנבעט ער נישט; אַז ס'איז דאָ אַ גנב אין שטוב דאָרף מען נישט באַהאַלטן.

בי אַ גנב גנבעט מען נישט; אַ גנב איז שווער צו באַגנבענען; הגנב מן הגנב (איז פֿטור; אַ גנב פֿון אַ גנב איז פֿטור; אַז דער בעל־עגלה איז אַ שלימולניק איז דער גנב אַ בריה; אַ גנב אַ שלימול איז דער ערוסטער (די ערוסטע) קאָליקע; אַ גנב אַ צרה בלייבט שטענדיק די פֿפרה; אַ גנב אַ קליאָק באַקומט שטענדיק אַ שלאָק; אַ גנב אַ שלימול האָט באַלד אַ מקום מילקט; אַז עס גייט נישט קיין גנב העלפט נישט קיין שמעישן־אל; אַ גנב דאָרף אויך מוז; ווי איז דעם גנב וואָס האָט נישט קיין מוז; אַז די גנבים צעקריגן זיך קומט אַרויס די גנבה (קומט דער פויער צו זיין קו); אַז צוויי גנבים צעקריגן זיך קומט דער ערלע־כער מאַן צו זיין שאָדן; ווען פֿרייט זיך גאָט?—ווען איין גנב פֿאַרדינט דעם אַנדערן; אַז דו

האָט פֿאַרבלאָנדשעט (ער האָט זיך נאָר טועה געווען, ער האָט עפעס פֿאַרגעסן); אַז מען כאַפט אַ גנב זאָגט ער: איך בין ניט שולדיק, נאָר מיין קאָלעגע; אַז מען כאַפט אַ גנב פֿאַר־ענטפֿערט ער זיך: ווען ער וואָרט נישט גע־גנבעט וואָרט אַ צווייטער געגנבעט (ווען ער וואָרט נישט געגנבעט וואָרט אונטערגעגאָנגען דאָס גאנצע שלאָסער־פֿאַך); אַז מען כאַפט אַ גנב זאָגט ער, אַז ער וועט שוין מער נישט גנבענען, נאָר דאָס מאָל און נאָך אַ מאָל (נאָר איין מאָל אין זומער, דאָס צווייטע מאָל אין הינטער); אַ גנב זאָגט, אַז ער איז נישט קיין גנב—נאָר דאָס וואָס מען זעט דאָרף מען צו נעמען; אַ גנב, אַז ער ווערט פֿאַרשיט, זאָגט ער, אַז ער ווערט אויס גנב; אַז אַ גנב איז זיך מודה זאָגט ער, אַז ס'איז דאָס ערשטע מאָל; אַז מען כאַפט אַ גנב האָט ער ניט קיין אַנדער פֿאַרענטפֿערן ווי טרערן.

אַ גנב וועסטו שוין נישט איבערמאַכן; אַ גנב איז אַ פֿאַרפֿאַלענער) קאָליקע; אַ גנב צו זיבן, אַ גנב צו זיבעציק; אַ גנב, אזוי ווי ער איז געבוירן געוואָרן, אזוי וועט ער שוין שטאַרבן; (אַ) גנב בלייבט (אַ) גנב; אַ בדיחן בלייבט אַ בדיחן און אַ גנב בלייבט אַ לאַטכן; אַ קריגל טראָגט מען ביז וואָנען דאָס אויערל רייסט זיך אָפֿ, אַ גנב גנבעט ביז וואָנען מען כאַפט אים; אַ גנב, ווי אזוי דו וועסט מיט אים מאַכן, וועט ער אַלץ בלייבן גערעכט; מיט אַ גנב וועסטו קיין מאָל ניט אויסקומען; אזוי לאַנג מען כאַפט ניט דעם גנב ביז דער האַנט איז ער קיין גנב נישט; פֿאַניע זאָגט: גנבע, נאָר מען זאָל זיך ניט כאַפֿן; ניט פֿאַרן גנבענען ועצט מען אַריין, נאָר פֿאַרן ניט קענען באַהאַלטן; האַחו ביד—אַז מען כאַפט ביז דער האַנט איז מען טאַקע אַ גנב; וועלכן גנב טשעפעט מען ניט?—דעם וואָס גנבעט דעם אַפיקומן; „גנב“ מאַכט: גיי, נעם, באַהאַלט; אַ גנב איז באַ־זונדער מעל מיט האַניק און צוזאַמען: „לע־קען“; אַ גנב שאַט ניט קיין קלעפֿ; אַ גנב בעט,

קאָמערציעלע אונטערנעמונג; ביזנעס, בד
 זונת [ש]; משאזמתן, פּאַצימאַטן [ש]; האַנדל־
 שאַפּט, געשעפּט־מאַכערײַ, געשעפּטלערײַ; אינ
 טערעס, ענין, עסק; שאַכער־מאַכער; ספּעקל
 לאַציע, שפּעגעל־אַציע, אַזשיאַטאַזש; הורט־
 האַנדל, גרויסהאַנדל, אַנגראַ־האַנדל; לאַנד־
 האַנדל, קליינהאַנדל, דעטאַל־האַנדל אַז״ו;
 אימפּאָרט(האַנדל), אַרײַנפֿיר; עקספּאָרט
 (האַנדל), אַרויספֿיר; בײַטהאַנדל, יטויש
 האַנדל; פֿרײַער, אינלענדישער, אויסלענ
 דישער אַז״ו האַנדל; איינגעפֿירט געשעפּט;
 צווייגעשעפּט, בייגעשעפּט אַז״ו; פֿשרער,
 טרייפּהנער מיסחר; לופּט־מיסחר, לופּט־
 עסק; לופּט־פּרנסה, לעק און שמעק־פּרנסה;
 שמאַלצגרוב, זשיוב, גוטער שידוך; שלעכט
 געשעפּט, מקח טעות.

קרעמעריי; קלייניק־קרעמעריי, קרעמל־ע
 רײ; הענדל־ערײַ, טענדל־ערײַ, מדינה
 גייעריי, קאַראַבעל־ניקערײַ, יויוזירערײַ,
 יויוזיר־האַנדל, פעדל־ערײַ [א]; סוחרערײַ,
 שאַכערײַ, קאַלפּאָרטאַזש; פֿאַרמיטלונג, מעק
 לערייַ, סרסרות; בײַט, יטויש, יוועקסל,
 חילוף; בײַטחירטשאַפּט, נאַטוראַלע חירט־
 שאַפּט, סחורה־חירטשאַפּט; האַנדל־פֿאַרקער;
 מערקאַנטי־סיסטעם, מערקאַנטיזם; געפ
 [אין].

נאַכפֿרעג, אַנבאַט; אויסקער, איבערטו,
 אומזאַץ, אַבאַראַט; סחורה־אויסקער,
 סחורה־אומזאַץ, געלט־אויסקער, געלט־אומזאַץ
 אַז״ו; טראַנזאַקציע, אַפּעראַציע; האַנדל(ס)
 אַפּעראַציע, קאָמערציעלע אַפּעראַציע אַז״ו;
 סעזאָן, גוטער סעזאָן, בום [אין]; שלעכטער
 (טויטער) סעזאָן, סלעק [אין].

קויף, קנייה, קנין, איינקויף, שאַפּינג [אין];
 אויסקויף, אויסכאַפּעניש, אויפֿקויף, איבער־
 קויף, פֿערעקופּקע, פּאַקופּקע, אַנקויף,
 אַפּקויף, אַטקופּ, הידערקויף, צוקויף; באַ־
 שטעלונג, יאויפֿטראַג.

פֿאַרקויף, אַפּזאַץ, אַפּלאַז, אַפּזאַנג, אויס־

וועסט זיך חבֿרן מיט אַ גיב וועסטו אַליין אויך
 הערן אַ גיב; אַלץ אין דער העלט וואַלסטו
 זיך, נאָר קיין גיב ניט; ווער אַ בעטלער איידער
 אַ שלעפּער (גיב); סוף גיב לתלמה; סוף גיב
 איז תפֿיסה; אַ גיב שטאַרבט אין תפֿיסה אַדער
 אין וואַלד; אַ גיב שטאַרבט אין הקדש אַדער
 אין תפֿיסה; אַ גיב שטאַרבט אָן ווידוי; יעדער
 גיב ווייס זיך סוף; אַ גיב מוז האַבן הימנס סוף;
 אַ גיבס סוף איז ווערט אָן אויסגעבלאָוענע
 שישקע; אַ גיב שטאַרבט נישט אויף זיך בעט;
 אַ קעכין שטאַרבט באַגראַבט מען זי
 אונטערן אויחן און אַ גיב־אונטער דער
 סטאַדאַלע; אויפֿן גיב וואַרט דאָס שטריקל;
 מער סוחרים־מער גליק, מער גיב־מער
 שטריק; גיבעט מין ברודער, הענגט מען־
 דעם גיב; אַז מען דאַרף דעם גיב נעמט מען
 אים אַראָפּ (שניידט מען אים אָפּ) פֿון דער
 תלמה; ניט יעדערער, אויף וועמען הינט בילן,
 איז אַ גיב; היט זיך פֿאַר גיבישע הענט!; האַלט
 מיך פֿאַר אַ רב און היט מיך זי אַ גיב; די נאָר
 צע העלט איז איין גיב (און גורף); רוז גיב־
 ישׂראל; מען טאָר אַ יידן נישט חושד זיין־חיל
 ער איז געוויס אַ גיב; קיין גיב־ים זיינען נאָר
 אויף דער העלט נישטאַ־גענושן אַליין גיב־ע
 גען; אַזוי זי אַ רב קען זיך ניט באַגיין אָן קיין
 פֿאות, אַזוי קען זיך אַ גיב נישט באַגיין אָן קיין
 פּאַסער (שאַפֿער); ווען דער פּאַסער וואַלט
 ניט געפּאַסט וואַלט דער גיב ניט געגיבעט;
 ווען נישט דער פּאַסער וואַלט קיין גיב־ה נישט
 געווען; דער פּאַסער שטעלט אײַן (ריזיקירט)
 מער (מײַן נײַלין) פֿאַרן גיב; אַ שוואַרצער איז
 אַ גיב; פֿאַרן פעקל־מאַכער איז אַ פֿינצטערע
 נאַכט אַ ליכטיקע העלט.

וען אויך: שווינדל 363, גיב־ה 482.

484. האַנדל, סחורה

ס: האַנדל, האַנדל־וואַנדל, קאָמעריץ; מקח
 ומכפר, קויף־פֿאַרקויף; געשעפּט, מיסחר;

קראמען. קרעמערן; זיין אין ביזנעס; עפענען (אויפֿשלאָגן) אַ געשעפֿט (אַ ביזנעס [אַם]); דורכ־שלאָגן אַ געשעפֿט; צעפֿירן (מיט) די הענט; פֿליישיק מאַכן זיך; דרייען זיך (רײַבן זיך) אַרום; דרייען זיך אַרום קלאָץ (אַרום האָפֿ־טשיקטשאַק).

בייטן, חילופֿן, סטעכעווען, שטעכעווען, מאַכן חילוף, יוטישן, יוועקסלען; אימפּאַר־טירן, אַרײַנפֿירן; עקספּאַרטירן, אַרויספֿירן; מעקלערן, סרסרן, פֿאַרמיטלען; בעטן (וינגען, אַנמעסטן זיך, הייסן זיך געבן) אַ פֿריז (אַ מקח); געבן אַ פֿריז (אַ מקח); דינגען זיך, אויסדינגען זיך, אויפֿדינגען זיך; אָפֿדינגען ופֿתן פֿריז, אויסקאַכן דאָס וואַסער; אָפֿדריקן, אָפֿ־קוועטשן; קאַשענירן, קאַסענירן; אויסשטייגן, אַרײַנשטייגן, אויסדינגען; שטאַכערן, טאַרגע־ווען זיך; מושווה ווערן, אויסגלייכן זיך; דורכ־קומען (אַנטקעגנקומען) מיטן פֿריז (מיטן מקח).

קויפֿן; אַוועקקויפֿן, אויסקויפֿן, אויפֿקויפֿן, איבערקויפֿן, איינקויפֿן, אָפֿקויפֿן, אָנקויפֿן, דערקויפֿן, צוקויפֿן, צווייפֿקויפֿן; אָפֿנעמען, אָפֿסחרן, אָפֿשאַכערן; האַנדלען, איינהאַנדלען, לען, אַנהאַנדלען, אַוועקהאַנדלען אַזױ; קנייה(גען), איינקנייה(גען) אַזױ, שאַפֿן [אַם]; וולן קימפּערניצען, קיפּרעווען; פּאַטראָניזירן; באַציען פֿון; צופֿן (רײַסן) פֿון די הענט; כאַפֿן, אויסכאַפֿן, אַרײַנכאַפֿן, צעכאַפֿן; פֿאַרלויפֿן דעם וועג; קויפֿן אַ קאַץ אין זאַק; נעמען ווי אַ בלינדן אַתּרוג; קויפֿן בײַ דער גאַנז האַבער; אַרײַנכאַפֿן (צעכאַפֿן אַזױ) ווי די גרעסטע מציאַה, ווי מציה־וואַסער, ווי אַן אָבֿרײַטובֿ, ווי דעם רבינס שײַם, ווי דעם לעצטן בַּחור אין שטעטל.

פֿאַרקויפֿן, איבערפֿאַרקויפֿן, אויספֿאַר־קויפֿן; פֿאַרהאַנדלען, פֿאַרקנייהן, פֿאַרמיסחרן; אָפּוועצן, אָפֿלאָזן, אַוועקגעבן, אַרויסגעבן, אויסברענגען; פֿאַרטאָן, פֿאַרהעקערן, פֿאַר־צוקערן, צעזוקערן; אַרײַנשלייערן, פֿאַר־שלייערן, אַרײַנשאַכערן, פֿאַרשאַכערן; פֿאַר־

ברענג, מכירה, דאַמפּינג; איבערפֿאַרקויפֿן, אויספֿאַרקויפֿן, סײַל [אַם]; עפֿנטלעכער אויס־פֿאַרקויפֿן, לעיטאַציע, אויפֿציאָן, אָקשן [אַם]; טאַרגעס; איינצ־פֿאַרקויפֿן, לאַה־דים־פֿאַר־קויפֿן, הורטפֿאַרקויפֿן אַזױ.

סחורה, יוואַרע, וואַרג, פֿאַבריקאַט, יקנה״ו, גודס [אַם]; ראַווע (ראַוועווע) סחורה; בלינדע סחורה, בלינדער אַתּרוג, אַ קאַץ אין זאַק; ברכּת־הבית־סחורה; שלעכטע סחורה, כּבֿל־סחורה, לענער־סחורה, שטיין, שאַכטע די בראַכטע, יוקס אַזױ ← 412; גוטע, יוקס טובֿדיקע, פֿרימע אַזױ סחורה ← 411; ראַמש, רומל, רעגס [אַם]; אַסאַרטמענט, לען [אַם]; באַלן, בײַל [אַם]; פֿאַרטע, פֿאַרטע; אַר־טיקל; מוסטערקאַרטע.

פֿאַרקויפֿלאַקט, שט־מכירה; שט־מכירת־חמץ; קופּציע, קופּטשע; האַנדל(ס)־פֿאַ־טענט, שײַן, בלעטל, לעיענען, לעיסנס [אַם] ← 366.

וו: האַנדלען, האַנדל־לען [שם]; האַנדל־ען וואַנדלען, קויפֿן־פֿאַרקויפֿן; אָפּהאַנדלען וואַ צײַטן, אַוועקהאַנדלען, אויסהאַנדלען, אַג־האַנדלען זיך; עסקן, סחרן, מיסחרן; טרײַבן מיסחר (געשעפֿט, משאַזמתן); פֿירן (טאָן) געשעפֿט (מיסחר, ביזנעס); שטיין אין גע־שעפֿט(ס)־פֿאַרבינדונגען מיט; ספּעקולירן, שפּעגעלירן; נושאַ ונותן זיין; דרייען דאָס רעדל; מנחם־מענדלעווען; מאַכן אומזאָן; לאָזן אין פֿאַרקער; האַנדלען גרויס, גראַסירן; מאַנאַפּאַליירן; האַנדלען קלײַן, האַנדלען לאַה־דים; אויסשענקען, אויסאיינצלען, אויס־ענצלען; האַנדלען אויף נאַמנות (פּרנסה); האַנדלען מיט יקנה״ו; שאַכרײַצען, שאַכערן, שאַכער־מאַכערן, שאַכרעווען, העקערן; פֿאַרגאַרן וקונים, כּויכערן, רײַסן אַ פּאַלע, אַרײַנשלעפּן וקונים; טאַרגעווען; יוויירן, קאַלפֿאַרטירן, פעדלען [אַם]; גיין איבער (אויף) דער מדינה; טענדלען; יאַרדיעווען, טאַשן זיך; האַלטן אַ קראָם (אַ געשעפֿט, אַ ביזנעס);

איז אויך א דרייער; עסן בעט עס ניט; פע-
קעלע, ניט ריר דין; א בלינדן אַתרוג קויף
איך ניט, איך מוז וען דעם פּיטום; לא דויבם
ולא יער-ניט קיין סחורה, ניט קיין געלט; פאַר
זיין האָט מען באַקומען בענדין; אָפּגעגעבן
הר וְהָר און באַקומען שלירעס א פאַר;
אויסגעביטן אַ שוך אויף אַ לאַפּטשע (אויף אַ
שלירע); בלאַ חרטה ובלאַ דריי.

שפר: דער בעסטער משאָזמתן איז מיט
גאַט; אַשרי יושבי ביתך איז דער בעסטער
האַנדל; ווינען זאָל מען צווישן יידן, האַנד-
לען-צווישן גוים; בראָד איז ניט פאַרשפּאַרט;
האַנדלשאַפּט איז ניט קיין ברודערשאַפּט (ברר
דערשאַפּט); ביונעס איז ביונעס; קיין טאַגן גייט
ניט פאַרן עסן; ביונעס בעפאַר פּלעזשור [אַי];
אַז עס גייט אַ געשעפּט מאַכט מען עס
אויף גיך; אַז מען בראַנדעוועט ניט לעבט מען
ניט לענגער; אַזוי לאַנג ווי דאַס רעדל דרייט
זיך דרייט זיך עס; אַז מען האַנדלט גענוג ווערט
מען קלוג; מען האַנדלט אַזוי לאַנג ביז מען
האַנדלט זיך אויס; פּון האַנדלען אין גאַס מיט
קליינע זאַכן קען מען קיין גרויסע גליקן ניט
מאַכן; אַז מען האַנדלט מיט אַ נאָדל פאַרדינט
מען (האַט מען) אַ נאָדל; פּון אַ גרויסער חלה
איז גוט צו שניידן מוציאס; אין אַ גרויסן טייך
כאַפּט מען גרויסע פּיש; אַז מען האַנדלט מיט
טאַבעקע(ע) האָט מען אַ שמעק, אַז מען האַנדלט
מיט האַניק האָט מען אַ לעק (*), און אַז מען
האַנדלט מיט גאַרנישט האָט מען דרעק; פּון
אַ שָׁררה פאַרדינט מען (קען אָפּפּאַרן) אַ פּויער.
לייג ניט (לייג דין ניט מיט) אַ געזונטן קאַפּ
אין אַ קראַנקער בעט; שטופּ דין ניט מיטן
קראַנקן קאַפּ אין דער היץ אַרמ; אַרמ אין
אַלע מאָל גרינגער ווי אַרויס; אַרמ אין די
טיר ברייט, (אַבער) אַרויס איז זי שמאַל; אין
אַ ברייטער טיר אַרמ, אין אַ שמאַלער אַרויס;
אַרמ און אַרויס קאַסט געלט; ניט אַרויס און
ניט אַרמ-קען קיין ערגערס ניט זמן; אַז מען
פּאַלט אַרמ פּאַלט מען אַרויס אויך; פּון אַ

קויפן מיד ליד; שענקען ובראָנפּון; ציקען
נפאַרקויפן פּאַוואַליען; אָפּריידן קונים;
וואַרפן אויפן מאַרק, דאַמפן [אַי]; אָפּשניידן,
פאַרזעלעווען, פּטור ווערן; לייצטירן, אויך
צאָגירן, שטעלן אויף לייצטאַציע, פאַרקויפן
מיט דער פּוויק, אַוועקלאָזן אונטערן האַמער;
רעאַליזירן, מאַכן צו געלט, פאַרקויפן אויף
טרופּות - 503; האַלטן אויף יקרות - 502;
געבן אין קאַמיסיע; שטיין ווי אַ פּידלער נאָן
לייוונג.

גיין, אָנגיין, גילטן; גיין גוט, גיין פּון דער
האַנט, אַוועקגיין אין גוט געלט; גיין ווי גע-
שמירט, ווי פּוטער, ווי מַצה-וואַסער אַאָוו.
אַדי: קאַמערציעל, געשעפּטלעך, געשעפּט-
לעריש, הענדלעריש, קרעמעריש אַאָוו;
האַנדלסמעסיק, ביונעסמעסיק, ספּעקולאַטיוו,
גייק, גאַנגבאַר, גילטיק, (קוואַנט, הורטאַווע,
אַפּטאַווע, אַהוולנע, אַגוולנע.
אינוו: איינצל, ענצל, דעטאַל, לאַחדים,
רייטייל [אַי]; הורט, אַנגראַ; הורטאַם,
אין אַגול, אַהוואַם, אַהוואַם נאַ גאַרניען,
הילעם, האַלסייל [אַי]; מעשה סוחר; דרך
התגרים; עובר לסוחר; קרוב לַמקח; אין
אומגאַנג; אין פאַרקער; צו פאַרקויפן, פאַר
סייל [אַי].

פּראָז: קופּיל זאַ פּרופּציקער, פּראַדאַל זאַ
פּערציקער, אַבי סוועזשי גראַש; אַבי ניט
צו עסן פּון גרייטן; פּון דער דרייבקע וועט
שוין פּלאַסטן ניט קאַסטן; אַ רענדל אַרויף,
אַ רענדל אַראַפּ (*), אַבי זיך ניט געדונגען; לאַנג
(קאַרג) באַדונגען און ערלעך באַצאַלט; ווער
פאַרקויפּט עס אַ שטול אין ין-עדין?; דין אַ
סוחר ודין אַ מוכר; מישיינס געזאַגט אַ סוחר-
ניט קיין קונה, ניט קיין מוכר; איין קונה (*), און
דער קונה איז אויך נישטאַ) ווערטערשפּיל;
איין-אַין; (עס זיינען דאָ) מער שווחים ווי
הינער; די קלייט סטייעט אויף אַלצדינג, נאַר
ניט אויף קיין סחורה; ליי הכסף וליי הנהב-
מין געלט, אַיער סחורה; מין דרייער

גרויסע קראָם מיט פֿרעמד געלט; אַ קראָם איז אַ גב; אַז מען באַרעכנט ניט די קראָם באַרעכנט זי ויך אַליין; אַז דער קרעמער באַרעכנט ניט די קראָם באַרעכנט די קראָם דעם קרעמער; נאָר אויף צרות איז ניטאָ קיין קונה; צען דיגען, נאָר איינער קויפט; באַשערט נאָט אַ סוחר, שיקט דער רוח אַ מעקלער; פֿון אַ גאַנז קויפט מען ניט קיין האַבער; מען קויפט ניט קיין קאַץ אין זאַק; דעם קרעמער נאָרט מען ניט אָפּ; אַן איין פּויער איז אויך אַ יריד (יאַריד); בעז אַדנאהאָ ושידאָ יאַרמאַ ראַק בודע; לויפֿן און קויפֿן טויג ניט; אַז מען גייט אַן געלט קומט מען אַן סחורה; אַז מען פֿאַרט אויף אַ יריד (יאַריד) אַן געלט קומט מען אַהיים אַן זאַץ; ניטאָ קיין קלינגערס הייסט: פּעקעלע, ניט ריר דיך; פֿאַרקויף און האָב חרטה; קויפֿן איז גאַלד, פֿאַרקויפֿן איז גאַרניט; דער תּויר איז טריף, אָבער דער מֶקח איז כֶּשֶׁר; דער גוי איז טריף, אָבער זיין גראַשן איז כֶּשֶׁר.

וען אויך: חילוף 96, פֿאַרשלאַג 471, אָפּמאַך 474, הענדלער 485, טעצערקייט 502, וואָלדקייט 503.

485. האַנדלספּלאַץ, הענדלער

ס: האַנדל(ס)פּלאַץ, געשעפֿט(ס)אַרט, מֶקוּם פּרנסה, האַנדל(ס) צענטער; מאַרק, מאַרקפּלאַץ, מאַרקעט [אַם]; וועלטמאַרק, געלטמאַרק, אָפּזאַצמאַרק אַאָוו; פֿערד(ס) מאַרק, קאַנע; בערוזע, בערוז [אַים], בירושע, [אַם] סטאַקמאַרקעט, וואָלסטריט; תּבוואַד בערוזע, קויליךבערוזע אַאָוו; יריד ל"ר ירידן, ירידים; יאַריד ל"ר יאַרידן; יאַרמאַרק, יאַר יריד(יאַריד); יאַן, יאַן, טאַרג, טאַרגאַנזיע; מאַרקטאַג, ירידטאַג, יאַרידטאַג; טענדל-מאַרק, טאַלקוטשקע, רינטשאַק, וואָלדאַווע, וואָלדווקע; באַוואַר, האַליע; עמפּאַריום. הויז, פּירמע; האַנדל(ס)נאַמען; אימ פֿאַרט-פּירמע, עקספּאַרט-פּירמע אַאָוו;

שלעכט געשעפֿט רייס אָפּ אַ פּאַלע און אַנט לויף; עס איז גרינגער אויפֿצוהייבן אַ שיפור פֿון דער ערד איידער אַ געשעפֿט; אַ יצא בחפֿון פֿאַרלירט דאָס געלט און די הויז; שכנא, דריי זיך, וועט מען מיינען, אַז דו האַנדלסט.

איטלעכער סוחר לויבט זיין סחורה; יעדער שענקער לויבט זיין ביר; איטלעכער שענקער לויבט זיין וויזן און איטלעכער שפינער זיין פֿלאַקס; ניטאָ קיין שלעכטע מטבע פֿאַר אַ סוחר; אַ סוחר טאָר קיין הונט ניט זיין און אַ הונט אַ סוחר-אַנדאי ניט; חרטה (האַבן) איז ניט מעשה סוחר (איז ניט סוחריש); מען קען קיין מענטשן ניט דערקענען ביז מען האַנדלט ניט מיט אים; אַ סוחר איז אַווי ווי דער ייד אין ספּירה: ער ציילט און ציילט און טאָר ניט אויסזאָגן, וווּ ער האַלט; סוף סוחר לפֿאַרטיטה; אַ סוחר איז אַ גב; מער גבֿים-מער שטריק, מער סוחרים (קרעמערס)-מער גליק.

תּבוואַה-האַנדל איז אַ קאַרטנשפּיל; דורך התּגוּן: מראין אַתּ הפּסולת תּחילה; גוטע סחורה לויבט זיך אַליין; אַ גוטע סחורה איז אַלע מאָל גוט; אַז מען האָט סחורה האָט מען ניט קיין מורא; בעסער שלעכטע סחורה אין אַ גוטער צייט איידער גוטע סחורה אין אַ שלעכטער צייט; קלזמן דער מַתּ לייגט אין שטוב טאָר מען וועגן זינע חסרונות ניט ריידן ושלעכטע סחורה; אויף אַ בבל-סחורה קומט אַ בבל-קונה; ווער עס קען ניט אַ סחורה איבערהאַלטן אַ יאַר מיט אַ מיטוואַך דער קען קיין סוחר ניט זיין; אַ סחורה טאָר ניט מיאוס ווערן; אַז אַ סחורה לייגט לאַנג פֿאַרגעסט מען דעם מֶקח; קיין סחורה איז דער ערגסטער בבל.

אַ טיר צו דער גאַס איז אַ פּענצטער צום הימל; אַ קלייט איז אַ גילדענע קייט; אַז מען האָט אַ קראָם איז מען לאָם; בעסער פּירן אַ קליין קרעמל מיט אייגן געלט איידער אַ

פֿאַרמעגן, אַפּוּחיקו אַאָו"ו - 497; מלִוּכָה;
געלִט, קאַזיאַנע געלִט; מעטאַלגעלִט, ספּעציע;
קופּערגעלִט, ניקלגעלִט, זילבערגעלִט; פּאַפּיר-
געלִט, פּאַזיט; מוּזמ, גרייט געלִט, ׀ באַר(עס)
געלִט, ׀ באַר פֿאַרמעגן, מוזמנער גראַשן, קעש
[א]; שלעכט געלִט, פֿאַלש געלִט, לִניקע מוּזמ.

געלִטשטיק, מטבֿע, ׀ מאַנעטע, מינץ, ילד
[נ]; פּרוּטה, פּרוּטה של נחֻשת; זילבערשטיק,
גאַלדשטיק, רמיניש, רענדל, דוקאַט, טוקאַט;
רולאַן, ראַלקע, טיטל; צורת־מטבֿע; קאַפּ,
שלאַק, אַדלער; רעשעטע, רעשקע, גע-
שריפּטס.

ווערטייכן, געלטייכן, בילעט; באַנק-
בילעט, באַנקנאָט, באַנקצעטל, באַנקאַצעטל,
באַנקע, (א)סינגאַציע, אַסינגאַט, דעוּז, פּאַפּירל,
פּאַזיטל, פּאַזיטנע, פּאַזיטקע, ׀ בומאַשקע,
האַדער [נ], ביל [א]; קופּאַן; אַנזויזונט;
געלִט־אַנזויזונט, פּאַסט־אַנזויזונט, ׀ פּערעוואַד,
באַן, מאַניאַרדער [א]; קרעדיטבריו, קוויטל,
דרעפּט [א]; קרעדיטיו, אַקרעדיטיו, ציר-
קולאַר-אַקרעדיטיו; טשעק; טשעקבוך,
טשעקביכל; באַנקבוך, באַנקביכל; טאַלאַן.
קאַפּיטאַל; פּינאַנץ־קאַפּיטאַל; גרוּט־קאַ-
פּיטאַל, קרן, אויסקער־קאַפּיטאַל, אויסלאַג,
קערעוואַניע, זאַלענע; האַנדל(ס)־קאַפּיטאַל,
רעזערוּ־קאַפּיטאַל, רעזערוּן, רעזערוּגעלִט-
טער, לאַגערגעלִט, לענערגעלִט, פּרייע געלִט-
טער; געלטימטלען, רעסורסן; אויסקער-
(אומזאַץ)־מיטלען, ספּעציעלע מיטלען; פּאַנד;
ספּעציעלער פּאַנד, רעזערוּפּאַנד אַאָו"ו;
קאַסע, סומע, באַטרעף; קמלעכ(דיקע סומע);
מון שאַן לו תּוּבֿעים; לִיקוּדִיקייט.

פּינאַנץ, פּינאַנץ־סיסטעם, ׀ פּינאַנץ־ווען;
געלִטזאַכן, געלִטעניגים; פּינאַנץ־וויסנשאַפּט;
פּינאַנצוועלִט, געלִטמאַרק, וואַלסטריט [א];
געלִטווירטשאַפּט; גאַלדסטאַנדאַרד; מאַנאַ-
מעטאַליזם, בימעטאַליזם, בוליאַניזם; גאַלד-
שטאַנג, זילבערשטאַנג, בוליאַן.
מינץ, מינצהויז, מינצערײַ, מינצאַרניע,

געשעפּט(ס)־פּירער, פֿאַרוואַלטער; קלײַט
אַגעשטעלטער, האַנדל(ס) - אַגעשטעלטער,
קאַנטאַרשטיק, פּריקאַשטיק, קאַמל, סובֿ-
יעקט, מענטש, (קלײַט)־מִשְׁרַת, אַרײַנשליפּער;
[א] קלײַד, סיי(ע)־סמאַן, סיי(ע)־פּיר, סיי-
לעס־פּיר; יונג, שיקינגל, סקלעפּאַווע, בורש
- 468.

פֿאַרקױפּער, מוכר, איבערקױפּער; לִיצִי-
טאַטאַר, אויקציאָניר, אַקשאַניר [א]; לִיצִי-
טאַציע־גײער; קױפּער, אויפֿקױפּער, אַפּ-
קױפּער, אַטקופּשטיק; אַינִקױפּער, בײַער
[א]; לִיצִיטאַנט, איבערקױפּער, פּערעקופּ-
שטיק; באַשטעלער, אַפּנעמער; קונה, פּינה
[א]; קונד, קליענט, קאַסטאַמער [א], קאַמ־
טענט, לִיבעלע [שעריש]; בעלִן, פּאַטראָן,
פּאַטראָניזירער; וואַלעלער סוחר, מציאות-
זוכער, בעל־מציאות; קאַשענירער, קושע-
נירער, קאַשענירקע, קושענירקע; וואַרשעווער
קונד; קונה־ביל; בִּל־קונה; האַרטער קין
[קביש]; קונדשאַפּט, קליענטור, קליענטעל;
ואַ סך קונים] גראַטשקע, סראַטשקע [א].

סוחרים - פֿאַרבאַנד, גילד(ס), צעך,
טראַסט, טרעסט [אין], האַנדל(ס)־קאַמער.
פּראָז, שפּר; - האַנדל 484.

זען אויך: פֿאַרגרייטונג 403, האַנדל 484.

486. געלט

ס: געלִט, מָעות, מָמוֹן, דָמים, ממתיקים, פּסוף,
פּסוף צָרוּף, פּ"ץ, קופּער, זילבער, מינץ;
קלינגערס, די גראַשנס, פּאַדעס, פעטימעטי;
[קל] באַש, שאַב, טשאַפּ; [נ] קעז, באַבקעלעך,
באַלאַטעס; [שעריש] פּילדדעמאַניע; געלִט-
צייכנס, טשיפּס [א] - 516; קעשענעגעלִט,
׀ טאַשנעגעלִט; קלינגעלִט, ׀ דראַבנע, רעשט(ע),
אויסגאַב, ׀ (א)דאָטשע, בלאַנק [נ], טשינדזש
[א]; ׀ הַי רויב סערעבראַם, * הַי ק"ק סערע-
בראַם, * הַי ק"ק גראַשע פּיעטנאַטשע, * הַי
ק"ק שטרויענע זעק [א]; גרויסגעלִט; אוצר,

סמאָליער [פֿינף רובל]; באַקער פֿיקסלעך
 סמאָליער וועקס רובל; באַקער פֿיקסלעך
 מיט אַ סמאָליער וויבן רובל; באַקער פֿיקס-
 לעך מיט באַקער סמאָליער ואַכט רובל;
 סטראָם פֿיקסלעך [ניין רובל].

וועסטרימישן קרייצער, צלמער, צל,
 גרייצער, מאַנער; וועקסער; העלער, האַל-
 בער; גולדן, רייניש; ודימטישן פֿעניג, פשוט;
 בלײַער וצען פֿעניג; מאַרק, טאַלער, ריכט-
 טאַלער, ״ר״ט; ואַמעריקאַנישן סענט, פעני;
 ניקל, פֿינפֿער; דײַם, צענער; קוואַדער, פֿער-
 טעלע; דאָלאַר ל״ר דאָלאַרן, טאַלער ל״ר
 טאַלערס; ים־בלעטלעך, לאַקשן, לאַנגע,
 אונטערזופנדיקע; [פֿראַנצויזישן סאַנטים, סו,
 פֿראַנק, לױדאַר; ווענגלישן פעני, שילינג, פֿונט,
 גיני; וישׂראַלן מיל, פֿונט, גרוש, פּיאַסטער,
 שילינג; ופֿאַרשיידענען פעזאַ, פעזעטע ושפֿאַ-
 ניש; פּיאַסטער, פֿאַרע וטערקיש; דראַכמע
 גריכיש; לירע ואיטאַליעניש; רופּי אינדיש;
 יען ויאַפֿאַניש; ותנן פֿרוטה, פֿים, כֶּקע, גרה,
 קשיטה, שקל, אָדום.

וו: שלאַגן געלט, מינצן; גילטן.

אינוו, פֿראַז: פֿל געלטן; במזמן; במז-
 מים; יבאַר; אויף דער האַנט; דאָס
 ביסעלע מינץ; וווּ נעמט מען די קאַץ ופֿ״ץ?
 אָבער געלט ווידער געלט ווייטער געלט.

שפּר: דַמִים תְּרַחֵי מִשְׁמַע; מָמון אִיו דַמִים;
 געלט אִיו אָן אַיידעלע מאַטעריע; געלט
 אִיו נִיט קִיין שפּענער; הַתּוֹרָה חֹסֶה עַל מִמוֹנָם
 שֶׁל יִשְׂרָאֵל; דאָס קערבל אִיו נִיט קִיין מָמוֹר;
 דער גראַשן גילט דאָרט וווּ ער ווערט געשלאָגן;
 וווּ דאָס מינץ אִיו געשלאָגן דאָרט גילט עס; אַ
 בִּימְטָל (אַ בִּימְטָרְטֵל) אָן געלט אִיו נאָר אַ שטיק
 לעדער; אַווי לאַנג דאָס רענדל אִיו נִיט אויס-
 געביטן גילט עס; דאָס רענדל מען זיין נאָך
 אַ מאָל אַווי רויט, מוז מען עס אויסבייטן אויף
 אַ ברויט; גלאַט געלט וועט גלאַט אַוועקגיין;
 גלאַט געלט טראַגט מען אין באַד; דאָס לעצטע
 קיעלע גיט מילך; די לעצטע קו גיט מילך צו;

מטבעות־שלענער, מטבעות־גיסער, מט-
 בעות־קריצער, מטבעות־קאבינעט; נומיד
 מאטיק, נומיזמאַטאַלאָגיע.

[מטבעות; רוסיש־פּוילישן פרוטה, האַל-
 בער גראַשן, מחצית־השקל־גראַשן; גראַשן,
 גדול, פּוילישער גראַשן, פֿ״ג, טייטשער גראַשן,
 ט״ג; קאַפּיקע, צווייער, ביתער; דרייער,
 דיטקע, פּיינעס; פֿירער; פֿינפֿער, האַער;
 וועקסער, לעקסער [ש]; צענער (ל), יודער,
 פּיאַטאַקל, פּיאַטאַקל (ל); גרינווע, גרינעניק,
 טנימפֿעטשקע [שערש]; צוואַנציקער; פֿער-
 טעלע, טשעטווערטאַק; פֿערציקער, רעור
 ציקער [ש], מָמער; האַלבער גילדן; גילדן,
 גילדוין, גילדיין, גילן, גילין [ש], וְהוֹב, וְהוֹב
 טְהוֹר, וְנֹב [ש]; האַלבער רובל, חֲצִי פּוֹיגֵל,
 חֲצִי שוואַליער, שילינגער; רובל, רובל־בילעט,
 רובל פֿסוף, רופּ, ״ר״ך; [ש] וורובעל, וורוב-
 ליאַק, באַרל, בערל, איינער; [ש] פּוֹיגֵל,
 שוואַליער; [שערש] צירעקלאַ, קורדי; רור
 בעליעס, טרובעס [ש]; קאַרב, קאַרבאַנגן,
 קאַרבאַטש, קאַרבוטש; קערבל, קערבל-
 שטיק; [ש] שערבל, קראַפ, קרעפל; קאַר-
 בוינים, קאַרבאַנצעס, קאַרבאַוויצעס, שקאַר-
 באַוועצעס [ש]; רענדל, טשערוואַנעץ;
 דרייערל, דרייערקערבל; פֿינפֿערל, גרינס,
 בלאַחוס; צענערל, צענורבלדיקע, רויטינקעס;
 (אימ) פּעריאַל; פֿינפֿאַונצוואַנציקער, כֶּף־האַער;
 הונדערטער, מאַה, קאַטערינע; ״ר״ן קערב-
 לעך, תִּ״ק קערבלעך; טווינטער, אַלפֿער.

[קלעזמער־לשון] כאַשמיל גראַשן; באַ-
 קערל, באַקערוניק וקאַפּיקען; באַקערבאַ-
 קערלעך וצוויי קאַפּיקעס; פּטירע [פֿירער];
 סטראָם באַקערלעך ודריי קאַפּיקעס; דעצי-
 מער וצענערן; סטראָס־דעצעס ודרייסיק
 קאַפּיקעס; פּטירעניק [פֿערציקער]; סנאַפּיק,
 באַלאַני גילדן; באַקער באַלאַני וצוויי גילדן;
 פּולסמאָליער וואַלבער רובל; סמאָליער
 ורובל; סטראַמער, סטראַמניק, סטראַמובעל
 ודריי רובל; שפּענערל, ספּען דעצעס, ספּען

שאצמיסטער, דעפטרדאר, אלטבאך, קוועסטאר; רענטמיסטער, קאונאטשי; גבאי; טרעזשורער [אס]; פֿינאנץ־באָאָמטער; פֿינאנץ־מיניסטער, סעקרעטאר פֿון מלוכה־אוצר, פֿינאנץ־סעקרעטאר, סעקרעטערי און די טרע־זשורי [אס]; באַנקיר, באַנקירער, קאָנטאַר־שטיק; חֶלְפֵן, געלט־ביטער, יגעלטוועקס־לער; באַנק־באָאָמטער, צאָל־מיסטער; קאַ־סיר, קאַסירער, קעשיר [אס]; דיסקאַנטיר, שקאַנטיסט; באַנק־אָדמיניסטראַציע, באַנק־פֿאַרוואַלטונג.

שפּר: אַ קאַסע איז אַ רוחניות; אַ מוכר־ספֿרים איז ניט קיין רַמזן און אַ חֶלְפֵן איז ניט קיין עושר.

488. בוכפֿירונג

ס: בוכפֿירונג, חשבון־פֿירונג, בוכהאַלטעריע; איינפֿאַכע, טאַפֿעלע (טאַפֿלטע) איטאַל־יענישע בוכהאַלטעריע; קאַנסולטאַציע, לוסטראַציע; חשבון, רעכענונג, רעכניקע, סטשאַט, ראַסטשאַט; פֿאַקטורע, סחורה־חשבון, ביל [אס]; מינדלעכער, געלויפֿיקער, לאַנגער, שנידער(ישער, אויבנאויפֿיקער אַאָו חשבון; פֿאַלשער חשבון, מחק.

קאַנטע, אַקאַונט [אס]; קרעדיט, חשבון; הויפטקאַנטע, בייקאַנטע, העל־פֿאַקאַנטע, היל־פֿאַקאַנטע, לוי־פֿאַקאַנטע, לוי־פֿיקע קאַנטע, קאַנטע־קורענט, אַנקאַל־קאַנטע, אַוואַנס־קאַנטע, אינ־ווענטאַר־קאַנטע, מזומ־קאַנטע, אַפּעריר־קאַנטע, טע, טשעקקאַנטע, תּאַיאַקאַנטע, קונד־קאַנטע, אויסערבאַלאַנס־קאַנטע, ריחה־און־הויקקאַנטע, טע, וועקס־קאַנטע, באַנקקאַנטע, זשירע־קאַנטע; אויסשטייענדיקע, אַפּענע, רעזול־טאַטיווע, פּאַסיווע, אַקטיווע, פֿאַרבאַלאַב־סירטע, טויטע אַאָו קאַנטע; קרעדיט פֿון דער קאַנטע, נאַמענקלאַטור פֿון דער קאַנטע, נומער פֿון דער קאַנטע; טראַנספּאַרטיר, טראַנספּאַרט, איבערטראַג.

איטלעכער מינט נאָר די גרויסע קינז ווי מען באַקומט דאָס ביסעלע מינז; איטלעכער איז פֿאַר זיין געלט אַ פֿריץ.

וען איד: איינס 476, רבֿכֿייט 497.

487. קאַסע

ס: געלט־ביטער, יגעלטוועקס־לער, חֶלְפֵנוּ; חילוף־מטבע; באַנק־אָפּעראַציע, באַנק־טראַנזאַקציע.

שאַצקאַמער, טרעזשורי [אס]; מלוכה־אוצר, אוצרה־מלכות, פֿיסקוס; אונטער־שאַצקאַמער, סובֿטרעזשורי [אס]; קאָונאַ, קאָונאַט־שיסטווע, סקאַרב, רענטמי, מלוכה־קאַסע; באַנק, באַנקוויז, באַנקגעשעפט, קאַנטאַר, בייטקאַנטאַר; מלוכה־באַנק, רייכס־באַנק, גאָסודאַרסטווענע באַנק, שטאַטבאַנק, פֿרייאַטבאַנק, דעפּאָזיטן־באַנק, דיסקאַנט־באַנק, שפּאַרבאַנק, אַגראַרבאַנק, אַרבעטער־באַנק אַאָו; באַנק־פֿיליאַלע, באַנק־פֿיליע, באַנק־אָפּטיילונג; קאַסע, נויטקאַסע, שפּאַר־קאַסע, פּאַסט־שפּאַרקאַסע, ליי־און־שפּאַר־קאַסע, גמילות־חסדים־קאַסע, קראַנק־קאַסע, ק"ק אַאָו.

געלטקאַסטן, קאַפּן־קעסטל, שפּאַר־קעסטל, סקאַרבונקע; קאַסע, איזערנע קאַסע, פֿייער־קאַסע, פֿייערשאַנק, סיף [אס]; שפּאַרקאַסע; (געלט־אַפּקלינגער, מזומ־רעגיסטער, געלט־רעגיסטער; געלט־שול־פֿאַד; געלט־פּושקע, ציך־פּושקע, ציך־קלע, רבֿ־מאיר בעל־הנס־פּושקע, שבֿ"ס ושמש, בדחן, סאַרווערן; קערה, טעלער, ציך־קלע; בייגאַרטל, געלטגאַרטל; טייסטער, בוועם־טיסטער, פּאַרטפֿעל, קעשענע־פּאַרטפֿעל, פּאַריאַרעס, קול־בע, סאַבילטאַוש, וואַלעט [אס]; בייטל, געלט־ביטל, פּאַרטמאַנע; [אס] בייטל, טאַול; בייטעלע, האַנט־ביטל, רידיקויל, סעקל, פּאַקעט־בוך [אס]; קעשענע - 526.

שאַצמיסטער, גרויס־שאַצמיסטער, הויפט־

פֿאַסטן; מעמאַריאַל־פֿאַסטן, ושרונאַל־פֿאַסטן, אויסערבאַלאַנסן-פֿאַסטן אַזױ; מעמאַריאַל; סאַלדע, זאַלדע, נישאר חייב; דעביט-סאַלדע, אויסערבאַלאַנסן-סאַלדע אַזױ; באַלאַנס; אָנהייב־באַלאַנס, אויסלאַז באַלאַנס, שלוסבאַלאַנס, פֿאַרגלײַך־באַלאַנס, פֿרוּהבאַלאַנס, גענעראַל־באַלאַנס, האַנדל(ס)־באַלאַנס, נעטאַ-באַלאַנס, ברוטאַ-באַלאַנס, ליקוידיר־באַלאַנס, סך־הכל־באַלאַנס, יאַר־באַלאַנס אַזױ; באַלאַנס־בויגן, באַלאַנס־בלאַט; רעמאַנענט; לייסטע; הילף־ליסטע, אויסקער(אומזאַך)־ליסטע אַזױ; שכירות־ליסטע, פֿיראַל [אױ].

צושטאַנד, באַשטאַנד; פֿינאַנץ־צושטאַנד, קאַסע־צושטאַנד אַזױ; באַריכט; געלט־באַריכט, נייח און הילף־באַריכט, אָפּעריר־באַריכט, אַזאַנס־באַריכט, יאַר־באַריכט אַזױ; סך־הכל־רשימה, פֿאַרסכהפֿלונג, סחאָדקע; בודושעט, סמעטע, הערקה - 500; יאַרבוד־ושעט, מלוכה־בודושעט אַזױ; אָרדער; הכנסה־אָרדער, הוצאה־אָרדער, קאַסע־אָרדער, פֿאַנדאָרדער, מעמאַריאַל־אָרדער, אויסערבאַלאַנס־אָרדער, אָגעלטיקער אָרדער אַזױ; אָפּעראַציע; אַקטיווע, פאַסיווע, פֿאַר־מיטלערישע אַזױ אָפּעראַציע; לאַגער־אָפּעראַציע, אויסערלאַגערישע אָפּעראַציע, קרעדיט־אָפּעראַציע, משכונ־אָפּעראַציע, אינ־קאַסע־אָפּעראַציע, מעמאַריאַל־אָפּעראַציע, אינלאַגראָפּעראַציע אַזױ.

סומע; נעטאַ, ברוטאַ, אַלגעמיינע, אַרײַב געקומענע אַזױ סומע; דערזײליקע סומע אין אַקטיוו, דערזײליקע סומע אין פאַסיוו אַזױ; אַקטיוו, פאַסיוו; דעביט, קרעדיט.

דעביטאַר, קרעדיטאַר אַזױ - 491, 492.

בוך ליד ביכער, געשעפֿט(ס)־ביכער, בוכ־האַלטעריע־ביכער; קאַסע־בוך, זשרונאַל, טאַג־בוך, יאַרבוך, העלפֿבוך, הילפֿבוך, הויפט־בוך, אָרדערבוך, באַשטעל־בוך, וועקסל־בוך, מוזמנד־בוך, קליינעל־טובֿן, וועקסל־קאַפֿירבוך,

לאַגערבוך, קאַנטעבוך, בוך פֿאַר קונדן־קאַב טעס, קאַנטראַל־בוך, אינקאַסע־בוך, פֿאַקטורע־בוך, גראַסבוך אַזױ; זשרונאַל פֿאַר אָגעקער מענע (אַרײַנגענדיקע) פאַפֿירן, זשרונאַל פֿאַר אָפּגעשיקטע (אַרויסגענדיקע) פאַפֿירן; פֿאַל־יאַ; נומער; נומער נאָך אַנאַנד, לויפֿיקער (נאַכאַנאַנדיקער) נומער; בלאַנק; וועקסל־בלאַנק, רעכענונג־בלאַנק אַזױ; ביכל; איינ־לאַנגיכל, טערמינעך־ביכל אַזױ; קאַרטל; זשרונאַל־קאַרטל, קאַמיטענט־קאַרטל אַזױ; רעכנ־אַפֿאַרט - 54; קאַנטאַר, אָפֿיס, ביוראָ. בוכהאַלטער, בויכהאַלטער [אױ]; הויפט־בוכהאַלטער, געהילף־בוכהאַלטער; חשבון־פֿירער, בוכפֿירער, בוקקופּער [אױ]; רואה־חשבון, אָדיטאַר, אַקאַנטענט [אױ]; נאַמן, בוך־רעזיזאַר, באַנק־רעזיזאַר, אַקטואַר.

וו: רעכענען, חשבונען, סומין, פֿאַרסכהפֿלען אַזױ - 54; בוכן; פֿירן ביכער; אַרײַב טראַגן, פֿאַרשרײַבן; מאַכן (אויסחאַפֿן, אויס־שטעלן) אַ חשבון (אַ רעכענונג); דעביטירן, באַלאַסטירן; קרעדיטירן; פֿירן קאַנטעס; אַריבערטראַגן, טראַנספֿאַרירן; אויסגלייכן, באַלאַנסירן; אָפּשליסן, מאַכן קאַסע; נעמען (מאַכן) אינווענטאַר; פֿעלשן (פֿאַלסיפֿיצירן, דאַקטערן) קאַנטעס (חשבונות) אַזױ.

אינוו: לִפֿי חשבון; על־פֿי חשבון; חוץ ל־חשבון; עד ל־חשבון; אַזשור; נישאר חייב; צום אַריבערטראַגן; אַריבערצוטראַגן; פֿון אַריבערטראַגן; אַריבערגעטראַגן.

שפּך: בײַ געלט צײַלן איז נוט צו שטיין און צוצווען; צען מאָל צײַל און איין מאָל גיב; אָפּגערעכנט (נאַנץ באַרעכנט) איז האַלב באַצאַלט; אַ (רײַנער) חשבון איז אַ האַלבער סילוק; באַרעכנט איז האַלב באַצאַלט, נאַר צוויי מאָל באַרעכנט איז נאָך אַלץ נישט באַצאַלט; דער חשבון איז צדק, (נאַר דאָס געלט איז געשעדיקט (נאַר קיין געלט איז נישטאַ)); ושיחעמי יאַק בראַטשי אַ ראַכויעמסיאַ יאַק ושידושי; קִל יתר פֿנטול דמי; וו עס איז איבע־

אָז"ווּ ← 481; אינמאַנער, גוֹבֵה, אינקאַסענט, אינקאַסאַטאָר.

ווּ: האָבן (ציען) חיונה (פרנסה אָז"ווּ) ← ס; האָבן פרנסה בצמצום, בריחה, בכבוד

אָז"ווּ; האָבן פרנסה ביו כבוד [שפ]; דערנערן זיך, דורכשלאָגן זיך, דורכלעבן זיך, מאַכן אַ לעבן; מפרנס זיין זיך, מתפרנס זיין זיך, פאָר זשיווען זיך; האָבן ברויט מיט פוטער; אָר קומען גרינג; פֿלעיען ווי געבראַטענע טויבן אין מויל אַרײַן; אָנקומען שווער; ציען די ליאָמקע.

האָבן הכנסה (אינקום אָז"ווּ) ← ס; איינ נעמען, אַרײַנגעמען, אַרײַנקומען, אָנקומען, צר קומען, איינטראָגן, אַרײַנטראָגן, איינברענגען, אַרײַנברענגען, [נסחורה] אויסלייגן; ויצן (שטיין) אויף; פֿאַרדינען, פֿראַפֿיטירן, מרויח זיין אָז"ווּ ← 495; זיין איינטראָגעוודיק (הכנסהדיק, ריחחדיק אָז"ווּ) ← אַר; לוינען זיך, כדאי זיין, באַצאלן זיך, קאַנווערירן; גיט צולייגן, גיט דערלייגן; דערלייגן דער באַבעס ירושה; מאַכן צו געלט, רעאַליזירן, קאַפיטאַליזירן; לייזן, איינלייזן אָז"ווּ; זשוּיבן; גיט קענען זיך אָננעמען קיין הענט; האָבן אַ גוטן טאָג (אַ גויס טאָג, אַ צעוועצטן טאָג) ופֿון לייזונג.

שאַפֿן זיך, איינשאַפֿן (זיך), אַנשאַפֿן זיך, פֿאַרשאַפֿן זיך; דערווערבן, דעראַבערן; פֿאַראַייגענען זיך, אינאייגענען זיך, אַנאייגענען זיך; לייגן די האַנט אויף; קונה זיין; קונה זכות זיין, קונה שבייתה זיין; קומען אין באַזיך פֿון; ירשענען, אַרבן; קריגן (באַקומען) אַ ירושה; קומען אַל המנחה וְאַל הנחלה; דער אַרבעטן זיך, דערדראַביען זיך; אויסאַרבעטן, אויסהאַרעווען, אָנהאַרעווען, פֿאַרהאַרעווען, אויספֿראַצעווען, פֿאַרפֿראַצעווען, מאַכן; אויסקעמפֿן, דערקעמפֿן; אָנלעבן זיך אויף, פֿאַרלעבן זיך אויף; קריגן, אָנקריגן, אַרײַבן קריגן, באַקומען, אַרײַנבאַקומען; דערהאַלטן, מקבל זיין, באַציען; פֿאַקן, דערטאַפֿן; דער קראַצן, דערווישן, דערוויסן, דערקאַושען, דאַקאַושען, דערביווען, דאַביווען, פֿאַר

ריק דאָרט פֿעלט; דוק ותמצא; פֿון אַ בוכ האַלטער נאָך זיבן יאָר ווערט אַ היטל צוקער (: * אַ גלאַטער הינטן און אַ שפּייציקער מוח).

וען אויך: מאַטעמאַטיק 54, הלואה 491, חוב 492, צאָלונג 493, גיט צאָלונג 494, פֿרײַז 500.

489. הכנסה, באַקום

ס: איינטראָגעוודיקייט, הכנסהדיקייט אָז"ווּ ← אַר; באַקומונג, איינשאַפֿונג, דער ווערבונג, אַרײַנבאַקומונג אָז"ווּ ← וו; פרנסה, מעמד פרנסה, אויסקומעניש, יניקה, חיונה, מיחיה, גאָטס גאָב (און מין מאַנס האַרעוואַניע); זיסער, קשרער, געשלאָגענער אָז"ווּ גראַשן; שווער פֿאַרהאַרעוועט (בלוטיק אָז"ווּ) געלט; אַרײַנגעקומענע (אַרײַנגענדיקע) געלטער; הכנסה, אינקום, איינקומעניש, איינקונפֿט, אינקאָם [אַם]; איינטראָג, אַרײַנטראָג, איינאַנג, אינקאַסע, איינאַמע, סבאַר [אַקטאַריש], פֿריר כאַד, דאַכאַד.

טאַגהכנסה, יאַרהכנסה, הויפטהכנסה, בײַהכנסה; צופֿעליקע, זיטיקע אָז"ווּ הכנסה; פֿרוכט, שניט; שכירות, געהאַלט אָז"ווּ ← 605; געווינס, ריחח, פֿאַרדינסט אָז"ווּ ← 495; פענסיע, רענטע, לעבנסדער טע; אַלימענטן, מזונות, אַלימאַני [אַם]; פֿרע בענדע, סינעקור; ירושה, ענבֿת, לעגאַט; דיוודענד, פֿראַצענט, צינדון, וואַכער, ליכוע, רווחים; איינפֿאַכע, פֿשוטע, קאַמפֿליצירטע אָז"ווּ פֿראַצענט; פֿראַצענט אויף פֿראַצענט. לייזונג, לייזעכץ, פֿדיון, זשוּיב, שפֿע; פֿאַר טשאַטיק, פֿאַטשאַנטיק; אויסקער, אומאַץ אָבאַראַט; קאַפיטאַל-אויסקער, קאַפיטאַל-אומאַץ, טאַנאויסקער, טאַנאומאַץ, קאַסע-אויסקער, קאַסע-אומאַץ אָז"ווּ.

בעלהכנסה, בעל־פרנסה; איינשאַפֿער, דערווערבער; ראַנטיע; יורש; קבלן, מקבל, סטיפענדאַט, סטיפענדיאַנט, פענסיאַנער

דאָס ריינע; מען ניסט ניט אַרויס די אומריינע
 ביו מען האָט ניט קיין ריינע; מען זאָל דאָס
 אומריינע זאָסער ניט אויסניסן ביו דאָס ריינע
 קומט ניט צו פֿליסן; פֿאַר ברויט אַנטלויפֿט
 מען ניט; אין דער שיסל, פֿון זעלכער מען
 עסט, טאָר מען ניט שפּיינען; שפּיי ניט אין ברר
 נעם, זעסט נאָך פֿון אים דאָרפֿן זאָסער טריי-
 קען; פֿון קליין פרנסה זערט מען ניט בדרות;
 צו ברויט געפֿינט מען שוין אַ מעסער; אַז ס'איז
 דאָ אויף פֿיש איז דאָ אויף פֿלעפֿער; זאָל זיין
 פֿרעמדע תּכריכים, אַבי אָן אייגן שטיקל
 ברויט; אַ שטענדיקער גראָשן איז בעסער פֿון
 אַ זעלטן קערבל; אַ שטענדיקער טראָפֿן פֿע-
 כערט דעם שטיי; בעסער דער (אַ) נאָענטער
 גראָשן איידער דאָס זייטע (אַ זייט) קערבל;
 אַ קופּערנער גראָשן אויף דער זאָר איז טייער
 רער פֿון אַ גאָלדן רענדל אין חלום; פֿלזמן
 דאָס געלט איז אויפֿן פּאָפּיר איז דאָס פּאָפּיר;
 קרעפֿלעך אין חלום זיינען אַרץ אַ חלום, ניט
 (קיין) קרעפֿלעך; אויף פרנסה איז שלום.

זען אויך: אייגנס 476, נעמונג 481, געוויזן 495, ריכטיג
 497, באַרײַענג 605.

490. הוצאה

ס: אויסגעבונג, אינוועסטירונג, דעפּאָנירונג
 אַאָו"ח - "ו; הוצאה, הוצאות, קאָסט,
 קאָסטן, אַומקאָסטן, נאָכקאָסטן, אַויסגאַב,
 אַויסגאַבן, אויסלאָג, אויסברענג, אַראַסכאַד,
 עקספענסעס [אַ]; ביהוצאות, הוצאות
 קטנות, קעשענע-געלט, אַטאַשגעלט, זאַכני-
 געלט; צופֿעליקע הוצאות, טיש-הוצאות, טיש-
 געלט, הוצאות-הדרך, זעדהוצאות, פּאַרשוך
 הוצאות, רימע-הוצאות, הוצאות-החתונה,
 חתונה-הוצאות אַאָו"ח.

אינוועסטיציע, אינוועסטמענט [אַ]; דעפּאַ-
 זיט, דעפּאָזיט [אַ], איינלאָג, איינלייג; טערמיני-
 קער איינלאָג, תּאַג-איינלאָג אַאָו"ח; פּאַקדון,
 טראַסט [אַ]; זאָלאָג, קויזיע, קאָזייע [אַ], ביי-

טיאָפּען, פּאַטשאַפּען, אויפֿפּיקן [אַ]; אויס-
 חנפֿענען, אויסשנאַרן, אויסבעטן, אויסבעטלען,
 אויסקלײַאָנטשען, אויסמאַנטשען, אויסמאַנ-
 טאַטשען, אויסמאַנצילען, אויסמאַנצילען - 481.
 איינפֿאַדערן, אויפֿמאַנען, איינמאַנען, איינ-
 קאַסירן; אַפּראַטעווען (אַרויסראַטעווען) אַ
 חוב; אַפּבעטן, אַפּוויינען, אַפּשרייַען [צוריק];
 אַפּקרייַגן, צוריקקרייַגן, צוריקבאַקומען, צוריק-
 געווינען.

אַדי: הַכְּסֵה־דִּיק, רִיחֻח־דִּיק, אַיינטראַג(עווד)־יק,
 אַיינטרגלעך, אַיינברענג(עווד)־יק, אַיינקר
 (מעווד)־יק, שפּעדיק, בדיאָיק, באַצאַל(עווד)־יק,
 קאַנוועניערעוודיק, אַדאַכאַנדע אַאָו"ח - 409.
 פֿראָז: עס איז פֿאַראַן וווּ די מוֹל־בְּרַכָּה זאָל
 שולט זיין; עס שלעפט זיך; פֿחם לאַכל
 ובגד פֿלבוש; מַעוּז צור ישׁועת־אוי גאַטעניו,
 גיב זשע פרנסה!; רבי פֿעבן, זאָס טוט מען
 ניט אַרץ פֿון פרנסה זען!

שפּר: אין אָדעם יודע בְּמָה (הוא) משתכר; קשים
 מוונתיו של אָדעם פּקריעת ים־סוף; פרנסה
 קומט אָן שזע(ר)ער) זיי קריעת ים־סוף; עס
 שלאַגן זיך אַזע פֿאַר דעם שטיקעלע חלה;
 אַרץ דרייט זיך אַרום ברויט און טויט; יעדע-
 רער זיינט אויף מי יחיה; מען זיינט אויף מי
 יחיה זיי אויף מי ימות; מען זיינט ניט אויף
 דעם מי ימות, נאָר אויף דעם מי יחיה; קיינען
 איז ניט הַבֵּל; דער מענטש זאָל נאָר אַווי לאָנג
 פֿעבן, אַווי לאָנג ער קען זיך אַרײַן דערנערן.
 זל פֿת פֿחם יפֿשע גֵבֵר; זאָס טוט ניט אַ
 ייד צוליב פרנסה (: ער שמדט זיך און זערט
 אַ מסור); פֿון פרנסה זעגן מוז מען אַפֿילו
 טאַנצן מיט מאַטשיק פֿעבן (מיט שיקסעס);
 אַזע מיאוסע פרנסות האָבן שיינע מוֹלֵדוֹת; גע-
 בענטשט איז דער גראָשן זאָס איז געשמירט
 מיט חלב; אַז מען האַנדלט ניט מיט פֿינקס
 האָט מען ניט קיין רעכטס; דער חויר איז
 טרייף (טרייף) אָבער דער מֶקַח איז פֿשר;
 זע פֿון זאָס דו עסט דין ברויט; גיס ניט אַרויס
 דאָס אומריינע זאָסער פֿלזמן דו האָסט ניט

פֿון בלויז וואָסער קען מען קיין קרופניק ניט קאָכן; אָז מען שטעלט ניט אַין נעמט מען ניט אויס; אָז מען שפּייט ניט אין קאָן נעמט מען ניט אַרויס פֿון קאָן; אָז מען לייגט ניט אַרײַן טאַקע נעמט מען אַרויס (האַט מען) אַ מַכּה; אָז ס'איז דאָ אין טאַפּ איז דאָ אין טעלער; אָז ס'איז ניטאָ אין טאַפּ איז ניטאָ אין טעלער; אָז מען קאָכט מיט שטרוי בלײַבט דאָס עסן רוי; אָז מען קאָכט וואָסער בלײַבט וואָסער; אָז מען לייגט אַרײַן קדחת נעמט מען אַרויס קרענק (ס'רײַעית); אָז מען לייגט גוט אַרײַן נעמט מען גוט אַרויס; דעם גאַנצן קען לייגט מען ניט אַרײַן אין אײַן קרעפּל; דאָס לעבער דיקע לייגט מען ניט אויפֿן טויטן; לייגט ניט דאָס לעבעדיקע אויפֿן טויטן.

זען אויך: זאַלונג 493, פֿאַרשוענדערשקייט 507.

491. הלוןאה

ס: קרעדיט, באַרג, הקפּה, קאַנטע; פּראָץ קאַט, ניצעלעט; בלאַנקקרעדיט, צוועק קרעדיט, דיסקאַנט-קרעדיט, וועקסל-קרעדיט, צונאָב-קרעדיט, גאַראַנטיע-קרעדיט אַאָו"ח; פֿאַרפֿעסטיקטער, פֿאַרפֿאַנצערטער, בראַנזער-טער, אָפּענער, שטענדיקער אַאָו"ח קרעדיט; אַרענדע, פּאַכט, פּאַקט, חכירה.

הלוןאה, אַנטלײַונג, פֿאַרלײַונג, פּאַץ ושיטשקע; מלכּה-הלוןאה, רעגירונג(ס)-הלוןאה, עמיסיע, מלחמה-הלוןאה, קריג(ס)-הלוןאה, צוועק-הלוןאה, פּויערים-הלוןאה, געווינס-הלוןאה אַאָו"ח; אינלענדישע, אויס-לענדישע, פּראָצענטיקע, אַנפּראָצענטיקע אַאָו"ח הלוןאה; הלוןאה אויף ערבות (אויף אינקאַסע, אויף אַ משכון, אויף רויזאַרג אַאָו"ח); גמילות-חסד, ג"ח, גמ"ח, מילכיך חסד [ש"ס]; אַואַנס, ז פֿאַרשוס; משכון, היפּאָטעק < 475; וועקסל < 492; קרעדיטבריוו, דעלקרעדערע; פּראָצענט, ליכוע, וואַכער, ז וזוכער, וואַכער-געלט.

טראָג; אינלאַג(דעפּאָזיטן) ביכל, אינלאַג(דעפּאָזיטן) צעטל; האַנטגעלט; אַדערויף, אויפֿגאַב, זאָדאַטיק, אינזאַרף, אַואַנס, פֿאַרשוס, דמיקדימה, קדימה-געלט, אויסלאַג, אויסלייג, אַדעראַן, דראָן.

בעל-הוצאַה, אויסגעבער, פֿאַרברענגער אַאָו"ח < 507; דעפּאָזיטאַר, דעפּאָנענט, אינלײַגער, אויסלײַגער; אינוועסטירער, אינוועסטירטאַר, אינוועסטאַר [א"ס]; פֿינאַנצירער אַאָו"ח < 11.

ח: מאַכן הוצאַות; אַרײַנגיין אין הוצאַות; לֵאָן זיך קאַסטן; אויסגעבן, אויסצאַלן; אויסברענגען זיך, פֿאַרברענגען; פֿאַרלעבן, פֿאַרקלײַדן, פֿאַרפֿאַרן, פֿאַרלאַדן, פֿאַרקרעבן קען; פֿאַרשוענדן < 507; צערן, אינצערן; גיין, אַוועקגיין, אויסגיין, צעגיין, פּלאַצן; טראָגן די הוצאַה (די קאַסטן); געבן אויף הוצאַות (אויפֿן וועג אַאָו"ח); אַוואַנסירן, אויסלייגן, באַלייגן; געבן האַנטגעלט (פֿאַרשוס אַאָו"ח) < 5; אַסיגנירן, אַנטראָגן, ביטראָגן, צוטראָגן; אינלײַגן, דעפּאָנירן, מאַכן אַ דעפּאָזיט, דע-פּאָזיטן [א"ס]; אינוועסטירן, אינוועסטן [א"ס]; פֿיר-נאַנצירן, פֿינאַנסירן; אַרײַנגיין, אַרײַנבראַקן, פֿאַרטאַן; לייגן דאָס טויטע אויפֿן לעבעדיקן (די טויטע אויף די לעבעדיקע); אינלײַגן (אַרײַנגיין) אַ חלֵק; אַרײַנגיין אין שותפות; אַנגעבן (אַרײַנשאַצן) אין גדן.

אַדי: קאַסטיק, ז קאַסטבאַר, הוצאַותדיק אַאָו"ח < 5.

פֿראָז: אויפֿן בעדערס שוך און קליידן; נעם די פֿלַח און דריי זיך; גאָ דיר דעם ביטל און פֿיר דו די הוצאַה (און גיב מיר די שמאַלץ). שפּר: אָז מען גיט האַנטגעלט גייט מען אַרײַן אין דער דירה; אָן הוצאַה ניטאָ קיין הכנסה; אָז מען לייגט אונטער איין איי נעמט מען אַרויס צוויי; ניטאָ קיין הון-ניטאָ קיין הינדעלעך; אין אַ ליידיק פֿאַס קען די ברכּה ניט אַרײַן; מיט גאַרניט מאַכט מען גאַרניט; פֿון שניי קען מען קיין גאַמלקעס ניט מאַכן;

פאכטן, פֿאַררענטן [אין]; אַנדיגען זיך, אַנאַ-
זשירן זיך; געבן אין אַרענדע (אין פאכט, אין
פאקט); פֿאַראַרענדעווען; פֿאַרמשכונען.

פֿראַן: וווּ מען זאָל ניט וואַרפֿן מיט אַ שטיין
געפֿינט מען מיין געלט; מיין געלט מאַ-
טערט זיך.

שפּר: עַל שלשה דְּכָרִים העולם עומד: עַל
התורה ועַל העבודה ועַל גְּמִילוּת־חֲסָדִים;
אויף דרײַ זאַכן שטייט די וועלט: אויף תּוֹרָה,
אויף תּפִּילָה און אויף גְּמִילוּת־חֲסָדִים; גדולה
גְּמִילוּת־חֲסָדִים יותר מן הצדקה; אַ גְּמִילוּת־
חֲסָד איז בײַ גאָט טייערער ווי אַ נְדָבָה; אַ נְדָבָה
איז אַ קראַץ, אַ גְּמִילוּת־חֲסָד איז אַ שאַץ; צדקה
זאָל קיין געלט ניט קאָסטן און גְּמִילוּת־חֲסָדִים
זאָל קיין עגמת נֶפֶשׁ ניט מאַכן, וואָלטן געווען
אַ סך צדִיקִים.

בעסער גלאַט געלט בײַ זיך איידער גוט
געלט בײַ יענעם; בעסער אַ גראַשן בײַ זיך
איידער אַ קערבל בײַ יענעם; ווילסט פֿטור
ווערן פֿון דיין פֿריינד? אַנטלײַ אים אַ גְּמִילוּת־
חֲסָד; אַז מען באַרגט איינעם געלט קויפט מען
זיך אַ שונא; געלט באַרגן און לײַב האָבן קען
מען קיינעם ניט נייטן; ווער עס וויל באַרגן
דער זאָל קומען מאַרגן; אויף קאַרטן און אויף
אַ טאַנץ באַרגט מען ניט קיין געלט; אויף
„וואָלט איך“ און „וואָלט איך“ באַרגט מען ניט
קיין געלט; אַ חײַב און אַ פֿערד באַרגט מען
ניט אַוועק; דאָס שעפֿל פֿון באַד באַרגט (גיט)
מען ניט אַוועק; ווער עס האָט אַלײַן ניט צו
קײַען דער זאָל יענעם ניט לײַען; אַ גבֿיר טאַר
מען ניט לײַען קיין קלײַנגעלט, אַן אַרעמאַן-
קיין גרויסגעלט; שׂמֵד לְמֵאָה איז בײַ ייִדן אַ
פֿשרע הַלְוָאָה; דער פֿראַצענט איז געשמאַ-
קער פֿונעם קרן; אַ פֿראַצענטניק בעט גאָט
מער פֿאַרן בעל־חַוֵּב ווי פֿאַר זיך אַלײַן; אַ
מאָל איז בײַם פֿראַצענטניק מצורע אויך אַ
גוט געשעפט; ווען גיט דער וואַכערניק אַ
גְּמִילוּת־חֲסָד? אַ גאַנצן חוֹלֵה־הַמוֹעַד שבוּעוֹת.

וען אויך: גלויבן 329, 511 492.

באַנק; היפּאָטעק־באַנק, לײַבאַנק, לײַ-
אַנשטאַלט, לײַבאַנסטיטוציע; קאַסע, לײַקאַסע,
קרעדיט־קאַסע, לײַב־און־שפּאַר־קאַסע, גְּמִילוּת־
חֲסָדִים־קאַסע; הַבִּנְיָה גְּמִילוּת־חֲסָדִים;
קרעדיט־פֿאַראַיין, קרעדיט־אַנשטאַלט, קרע-
דיט־געזעלשאַפֿט, קלײַנקרעדיט־אַנשטאַלט,
געזעלשאַפֿט פֿאַר צווישנאַנדיקן (קעגנזייטיקן)
קרעדיט; קרעדיט־קאָאָפּעראַציע; [באַנק]
קרעדיט־אַפּטייל, לײַפּטייל; לַאָמבאַרד,
פּאַנשאַפּ [אין]; מִשְׁכּוֹן־צֵעַטל, לַאָמבאַרדקוויט,
לַאָמבאַרד־צֵעַטל, לַאָמבאַרדשׂיין, לַאָמבאַר-
דאַווער קוויט.

מלוּה, לײַער, אַנטלײַער, פֿאַרלײַער;
באַרוער, הַלְוָאָה־געבער, בעל־הַלְוָאָה, קרע-
דיטאַר; אָבליגאַציע־קרעדיטאַר; וועקסל־
האַבער, וועקסל־אַפּקויפּער; מלוּה בריבית,
פּראַצענטניק, וואַכערער, וואַכערער, וואַ-
כערניק, לײַכחיאָוש, וואַכערער־שטיק; בלוט־
וויגער, שׂלֵלֶאָק; מִשְׁכּוֹן־נעמער, פֿעטער, הי-
פּאָטעקער, מאַרגענדושיר [אין]; סדר־בעל־חַוֵּב.
וו: באַרגן, אויסבאַרגן, אַוועקבאַרגן, פֿאַר-
באַרגן אַזױ; לײַען, אַנטלײַען, אויס-
לײַען, אַוועקלײַען, פֿאַרלײַען אַזױ; גלײַבן,
פֿאַרגלײַבן, געטרוען, יאָנפֿאַרטרויען; געבן
קרעדיט, (אַ)קרעדיטירן; נעמען (אויסניצן)
קרעדיט; ציעשטעקן, פֿאַרטאַן, אָנגעבן; געבן
אַן הַלְוָאָה (אַ גְּמִילוּת־חֲסָד, אַ מאַרגענדוש [אין]
אַזױ); געבן (לײַען) אויף חֲשׁבּוֹן (אויף קרע-
דיט, אויף באַרגן, אויף חוֹב, אויף קאַנטע, אויף
פּראַצענט, אויף לײַכוע, אויף צינדן, אויף אַ
מִשְׁכּוֹן, אויף היפּאָטעק, אויף אַ מאַרגענדוש [אין],
אויף פּראַקאַט, אויף (פֿאַר)גיגעלט, בהקפּה,
בהַלְוָאָה, בתּוֹרַת הַלְוָאָה, בתּוֹרַת גְּמִילוּת־חֲסָד
אַזױ); אַוואַנסירן; נעמען פּראַצענט; וואַכערן;
שינדן די הויט; אויסצאַפּן דאָס בלוט (פֿון
אונטער די נעגל); האָבן אויסשטיין געלט;
קומען (ארויסקומען) [פֿון יענעם]; פּראָלאַנגירן
אַ חוֹב.

פֿאַרדיגען, איבערפֿאַרדיגען, פֿאַר-

492. חוב

(ניט-באגלייבטער) בעל-חוב; בעל-כרעמול
[ש]; (וועקסל) אויסשטעלער.

באשטעלער; דינגער, פאכטער, חופר,
בעל-ה(ח)פירה, ארענדאטאר, ארענדאר, רענ-
דאר; [ש] לייסטער, לעסי.

ון: באַרן, אַנבאַרן, צובאַרן, אויסבאַרן
אא"וו; לייען, אַנטלייען, צולייען, אויס-

לייען אא"וו; אַרויסלאָזן אַ הַלוואַה; דאָטירן;
עפּענען אַ קרעדיט (אַ קאָנטע); נעמען (כאַפּן)

אַ הַלוואַה (אַ גמילות-חסד), נעמען אויף פּראָ-
צענט (אויף חשבון, אויף קרעדיט, אויף באַרן,
אויף קאָנטע, אויף נייצעלט, אויף פּראָקאָט,

בהלוואה, בהקפה, בתורת-הלוואה, בתורת
גמילות-חסד אא"וו); הייבן אַ גמילות-חסד (אַ

הקפה); אַננעמען, אַנכאַפּן, אַרמינכאַפּן אא"וו;
שריבן אויף אַ מחק; שאַפּן געלט; צאָלן פּראָ-

צענט; לייען (באַרן) אויף אַ משכון (אויף אַ
היפּאָטעק, אויף אַ מאַרגעדזש [ש]); פּאַר-

משכונען זיך; פּאַרזעצן דעם קאַפּ, די בעבע-
כעס, דאָס לעצטע העמד פֿון לייב (פֿון זיך)

אא"וו; פּאַרשטערבען; פּאַרמאַרגעדזשן זיך
[ש]; לייען ביי יאָקלען און אַוועקגעבן שמער-

לען; אַרויסנעמען אַ שויב פֿון איין פּענצטער
און אַרמינשטעלן אין אַ צווייטן; אַרויסנעמען

אַ שויב אויף אַנטאַקאָליע און אַרמינשטעלן
אויף שניפּישאַק; מאַכן חובות; אַרמינקריכן)

אין חובות; פּאַרשולדיקן זיך, פּאַרחייבן זיך;
זיין אין חובות (אַ בעל-חוב) איבער די אויערן

(איבערן קאַפּ, איבער די האַר); שטעקן אין
חובות; זיין פּאַרבאָדן אין חובות; שולדיק

זיין, אויסשטיין; קומען [ניענעם]; זיין הינטער-
שטעליק; זיין פּאַרטרונקען אין חובות; ניט

קענען זיך אויסצאָלן מיט די בעבעכעס;
שטאַרבן אין פּרעמדע תּכריכים.

דינגען, אַנדינגען, אַפּדינגען אא"וו; (פּאַר)-
קאָנטראַקטירן, אַנאַושרין, באַשטעלן, צו-

נעמען, אַרענדירן; נעמען אין אַרענדע (אין
פּאַכט); פּאַכטן; [ש] רענטן, נעמען אַ לייס.

אַדי: שולדיק, פּאַרשולדיקט, פּאַרחייבט,
פּאַרשולדיקטקייט, פּאַרחובעטקייט, פּאַר-

משכונטקייט אא"וו - אדי; חוב, שולד,
פּאַרן; התחייבות, פּאַרפליכטונג - 474;

אַבליגאַציע; פּאַסיוו, דעבעט; שטייער-חוב,
ניעדאַמיקעס; צוטראַג, עמיסיע, אַרויסלאָזן,

דאָטאַציע; אַפּענער, פּאַסיווער, באַוואַרנטער,
זיכערער, ניטיזכערער, ספּאָדיקער, דער-

עסענער אא"וו חוב; אַבליגאַציע-חוב, פּרובות-
חוב, ערך-חוב אא"וו; פּאַרפּאַלענע חובות;

אַלטע לוחות.
וועקסל, וואָקס [ש], נאָט [ש]; התחייבות-

צעטל; שטר-חוב, שטר-עיסקא, היתר-עיסקא;
מגיע-צעטל, פיי-ירחיב-צעטל, לכשריחיב-

צעטל, פּמועלע, אַיי-אָיו [ש]; סאָלאָוועקסל,
אַוואַנס-וועקסל, דעפּאָזיט-וועקסל, סאָלדע-

וועקסל, זאָלדאַוועקסל, פּרובות-וועקסל, באַ-
וואַך-וועקסל אא"וו; טערמיניקער, אומ-

טערמיניקער, קורצטערמיניקער, לאַנגטער-
מיניקער, שטרויענער, טראַסירטער, אינגע-

קאָסירטער, דיסקאָנטירטער, פּאַלשער, גע-
פּעלשטער, נאָכגעמאַכטער, פּראָטעסטירטער

אא"וו וועקסל; שמערגאַל, לעקעך, *אַשר-
יצר-פּאַפּיר; וויסטע, זיכט; רעקאָמביע;

וועקסל-פּאַרטלעך; וועקסל-בלאַנק, וועקסל-
פּאַפּיר; טובה-וועקסל.

אַבליגאַציע, ווערטפּאַפּיר, פּראָצענט-
פּאַפּיר, אַקציע, פּי, [ש] באַנד, סטאַק; באַנק-

אַקציע; פּאַסיווע, אַקטיווע, געוואַסערטע
אא"וו אַקציעס; קופּאָן.

אַרענדע, פּאַכט, פּאַקט, חפירה;
אַנדינג; [ש] אַנאַושוועמענט, אַנאַושוואַ

[ש]; פּאַכטקאָנטראַקט, לייס [ש].
לווה, ליייער, אַנטלייער, באַרער, הַלוואַה-

נעמער, דעביטאַר, אַננעמער, אַנכאַפּער, בעל-
חוב, פּאַרשולדיקטער; פּאַרזעצטער, משכון-

געבער, פּאַרזעצער; (קאַראַנטער) באַגלייב-
טער) בעל-חוב; בטוח; ניטיק(אַ)ראַנטער

אָוועק דאָס געזונט מיט די הענט; איך האָנדל מיט גענדו—און די פּופיקלעך עסט דער פּראָ צענטניק; פּאַרועזן ניט דעם טלית, קענסט אים מאַרן באַדאַרפֿן.

וען אויך: צוואַנג 474, ניט צאַלונג 494.

493. צאַלונג

ס: צאַלונג, דעקונג, קוויטירונג, ליקוידירונג, פּאַררעכענונג אַזױװ; אָפּצאַל, אויסצאַל, אינצאַל אַזױװ < װ; פּרָען, פּיימענט [אַס]; סילוק, ליקוידאַציע, סעטלמענט [אַס]; תּנאַר צאַלונג; ראַטע, אינסטאַלמענט [אַס]; אַמאַר טיזאַציע; נאַכנאַמע, צאַלן ביים אָפּנעמען, סיאַדי [אַס]; צאַלטרעמין, ליקוידירטרעמין, אַמאַרטיזירטרעמין; צאַלטאַנג, אולטימאַ, זמך פּרָען; שכירות־ליסטע, פּיראַל [אַס]; קוויטל, נאַכקוויטל, קוויטאַנציע, שטר־קבלה, קבלה־צעטל, קבלה־קוויטל, קבלה, רעסיט [אַס].
צאַלער; לייכטע האַנט; ליקוידאַטאַר; ליקוידיר־קאַמיסע.

ױ: אָפּגעבן אַ חוב; צאַלן, באַצאַלן, דער־צאַלן, צוצאַלן; אַרומצאַלן זיך, פֿר נאַנדערצאַלן זיך, צעצאַלן זיך; אַרויסצאַלן, צוריקצאַלן, אינצאַלן, אויסצאַלן; צערעכענען זיך, אויסלײַכן זיך, ראַסטשאַטעווען זיך; קוויטעווען, קוויטירן, ווערן קוויט; אַמאַרטיזירן; מאַכן (האַבן) אַ סילוק; סילוקן, מסלק זײַן; משלם זײַן, (מ)שלמען; ליקוידירן; נאַכ־קומען אַ התחייבות; דעקן (לעשן, אָפּווישן, באַפֿרידיקן) אַ חוב; [אַס] גוט מאַכן, סעטלען; נאַכנעמען [נאַכנאַמען]; צאַמען [קל]; וועקסלן איבערטראַגן, טראַסירן; אָפּאַרבעטן (אָפּשפּירן, אָפּלערנען אַזױװ) פֿאַרן געלט; צאַלן ראַטעס(װײַז); צאַלן אונטער פּראָטעסט; אויסקאַפּניען; אויסמאַלן ויענעם דאָס געלט; (באַ)צאַלן זי אַ טאַטע, זײ אַן אייגענער טאַטע; אָפּצײַלן (אויסצײַלן) אַחת ואַחת (אַחת ושתיים); אַרויסנעמען אַ שויב פֿון איין פֿענצטער און

פֿאַרלוּבט, פֿאַרלוּבעט, פֿאַרבאַרגט, פֿאַר־באַדן (אין חובות), הינטערשטעליק אַזױװ < װ און װ; פֿאַרועצט, פֿאַרמשכונט אַזױװ < 475 אינוו, פֿראַצן; נישאר חייב; פֿאַר מאַרן וועט גאַט זאָרן—און הינט ווער וועט מיר באַרן?; דאָס העמד איז ניט מיניס; די האָר אויפֿן קאַפּ זײַנען ניט מיניע; איך האָב ניט אַזױ פֿיל האָר אויפֿן קאַפּ וויפֿל איך בין שולדיק; איך בין שולדיק גאַט די נשמה און דעם קצב דאָס פֿלייש; איך בין שולדיק גאַט די נשמה, האָב איך דאָך אַ חייב דערויף; הילואי זאָל איך אַ סך האָבן בײַ אײַך.
שפּר: קרעדיט איז אַן איידעלע מאַטעריע; וועמען מען געטרויט געלט איז רייכער ווי דער וואָס האָט געלט; נאָר אַ הונט האָט קיין חובות ניט; בײַ אַן אַרעמאַן זאָל מען קיין געלט ניט לײַען; קראַצן און באַרן איז נאָר גוט אויף אַ וויילע; בעסער אַן אייגענער סענט איידער אַ פּרעמדער דאָלאַר; פּרעמד געלט וואַרעמט ניט; לײַען און באַרן מאַכט גרויסע זאָרן; באַרן מאַכן זאָרן; ווער עס באַדאַרף ניט (צו) באַרן דער לעבט אַן זאָרן; בעסער פֿון קלײַנען איידער צו לײַען; בעסער ביים ערוסטן צו האָבן איידער דעם בעסטן שולדיק צו זײַן; בעסער אונדז זאָל קומען פֿון ערוסטן איידער פֿון אונדז דעם בעסטן; בעסער טאָן טובות איידער זײַן שולדיק חובות; אַז מען איז שולדיק דעם קירושנער איז מען אַ בעל־חוב איבערן קאַפּ; מאַך־חוב [מכאוב] איז איין ווייטאַג, מאַך־חובות איז אַ סך ווייטאַג.
אין אָדם מעיז פֿניו בפֿניו בעל־חובו; עבד לווה לאַיש מלווה; אַ בעל־חוב איז אַ בעל־יסורים; אַ בעל־חוב איז אַ שולדיקער און אַ שולדיקער איז אַ ווידיקער; פֿאַר דער קלענ־סטער טובה ווערט מען אַ בעל־חוב; דער שווערסטער שטיין אויף דער וועלט איז דער שטיין פֿאַרן נגיד און בעטן אַ גמילות־חסד.
דער פּראָצענט עסט אויף דעם קרן; פּראָצענט וואַקסט אָן רען; פּראָצענט נעמט

זי מקיים פתחת שקי ותאורני שימחה; יענקע-
 לע, זי משלם!; רב יעקב, משלם!; טרייטל,
 נעם ויך צום בייטל (נעם אפיר דעם בייטל);
 הזן בסתר- באצאל דעם שניידער; ריבא פיש,
 געלט אויפן טיש!; השמר לך פן-מאכט רשי:
 צאל צו דער צייט; וכך המרבה לספר הרי
 זה משובח; ובאצאל!- ענטפערס אין פאר
 נאך קיין אמעריקע גיט אזועק, איך בין גיט
 קיין אנטלאפענער סאלדאט; געשריבן, גע-
 חתמעט, פי לעולם חסדו; עס וועט זיין יודקע
 באצאל; ער איז א שוחר אויב-א גוטער
 צאלער; יאכלוהו; ער האט געזאגט יאכלוהו
 (און איז פטור); ער איז עפעס הייזעריק; גיט
 ארויסצוריסן ווי פון הינטישע ציין (ווי פון
 סמאלע); אין הונטס מויל אריין!; ער וועט
 דיר ארויסצאלן!; היום כאן ומהר ויברח;
 וועסט נאך א פולע דארפן זאגן אבינו מלכנו
 (ביז דו וועסט אויסוויינען דעם קרן); ואיך
 האב גיט-ענטפער! דא קנו שטייט אין הלל.

שפר: ווען א פליג שטעלט זיך אויף א וועקסל
 איז אויך גוט; וואס מען שרייבט אן מיט
 דער פען קען מען מיט קיין האק גיט אויס-
 האקן; אין קיי איז פטור; אין קיי איז א גוטע
 (די בעסטע) טענה (דער בעסטער תירוץ);
 בדריכא שאני; בדריכא כולי עלמא דא פליג;
 ווי עס איז גיטא קריגט קיינער גיט.

נעמעניו - לאכעניו, געבעניו - וויינעניו;
 בארגעלע-לאכעלע, צאלעלע-וויינעלע; פון
 ופך היה אומר ביו ופך היה מונה איז א לאנגע
 וויילע (איז א גרויסער אונטערשייד, פאלט מען
 זיבן מאָל פורעם); פון ברוך שאמר ביו ברוך
 משלם איז ווייט; פון זאגן ביו ציילן געדויערט;
 חובות זינען גיט קיין טובות; לאנג געבאָרגט
 איז אלץ גיט געשענקט (געשאַנקען); א גמילות-
 חסד איז אויך געלט; א שמעקטאָבעקען
 איז אויך א גמילות-חסד; מבטיח זיין און גיט
 אָפגעבן פאַרשפּאַרט מען א קראָם צו האָבן;
 אז מען באָרגט די המוציא איז מען מיט א ברכה
 גיט יוצא; מיט זכות-אבות באצאלט מען גיט

אריינשטעלן אין א צווייטער; ארויסנעמען א
 שויב אויף אנטאקאָליע און אריינשטעלן אין
 שנייפשאַק.

אָדי: ריין (פון חובות); אויפגעבונדן; גוט-
 שטייענדיק [א].

פראַז, שפר: - גיט-צאלונג 494.

וען אויך: הוצאה 490, באַלויבונג 605.

494. גיט-צאלונג

ס: גיט-צאלונג, אָנוועזונג, באַנקראַטירונג
 אא"וו -; אָנוועזן, באַנקראַט, באַנק-
 ראַטטווע, קראַך, פראַטעסט, קוממיות;
 הינטערשטעליקייט ואין צאלן; מאַראַטאָריום.
 אָנוועזער, אָנכאַפער; גיט-צאלער;
 שלעכטער צאלער; באַנקראַטשיק, באַנקראַט-
 ניק, בעל-פליטה, פליטה-מאכער, פליטהניק,
 ויברח-מאכער, בורח, קוממיות-זאָגער; בטוח
 [ש].

וו: גיט צאלן; אויפהערן צאלן; אָפּשטעלן
 די צאלונגען; פראַטעסטירן וא וועקסל;
 פראַטאָגנירן וא וועקסל; אָנוועזן; אָנוועזן ווי
 א דרייער, ווי א פאָרן, ווי א חכם, ווי א שוטה;
 באַנקראַטירן, שטעלן זיך, אינפאָקן, קראַכן;
 פליין [א]; מאַכן אן אָנוועזן (אן אָפּטריט [ש]);
 מאַכן קוממיות; זאָגן (ענטפערן) קוממיות
 (אָבינו מלכנו, ישקני, דעם אַנדערן פּסוק פון
 שיר-השירים, דעם צווייטן פּסוק פון שיר-השיר-
 רים); אויסשטעלן (אָרויסשטעלן) א פליג (פליגן,
 צוויי פליגן, צען פליגן); אָפווישן די נאָז; אָפּ-
 שטעלן דאָס ווייסע פערדל; אָנפליין (אין
 היטל און אין קיטל); מאַכן (די) פליטה; מאַכן
 א ויברח; פאַרשפּעטיקן דעם טערמין; זיין
 (בלויבן) מכולה (הינטערשטעליק, קריקשטע-
 ליק); האַלטן ביי עושה שלום; מאַכן א דילוג.
 אָדי, אינון: הינטערשטעליק, קריקשטעליק,
 מכולה, אָנוועזעריש אא"וו; נישאר חייב.
 פראַז: ער וועט קיין מאָל גיט לייקענען און
 קיין מאָל גיט אָפגעבן; נו, למען תספר!

הייכונג, דערהייבונג אא״וו ← ן; אויפֿקום, אויפֿבלי; פעולה, דערפֿאלג, יבֿיפֿאלג, פֿר ראָר, ם אוספעכע, סוקצעס, [א״ם] סוקסעס, היט; טומל [אקטיאָרײַש]; טראַסק [א״רײַשאל].

מוז, מערֿכה, גליק, גליאַק [שׂם]; גליקן; הצֿיחה, פֿאַרטונע, אויפֿריכטעניש, חויל, ם אושר, בֿרֿכה, בֿרֿכה מן השֿמים, גאַטס בעני טשונג, מוזֿ־בֿרֿכה, שפֿע־בֿרֿכה, דאַברע מוז; טריֿפֿהנער מוז, טריֿפֿהנע הצֿיחה; אַ מוז פֿון אַ גוי, אַ מוז ווי אַ שטיק גאַלד; גיבֿישער, הינד טישער, גליחישער, גליישקער, ניט קיין ייִדישער; מוז (גליק); גיבֿיש, הינטיש אא״וו מוז (גליק); הרווחה.

פֿאַרדינסט; ביֿפֿאַרדינסט, פֿאַרדינסטֿ, צושפֿיל, צושמעלץ, צושפרונג, לעבנבֿי, אין דער זײַט; רײַוח, * דריֿפֿאַרץ [שׂם]; ברוטאַ־רײַוח, נעטאַ־רײַוח, אונטערנעמער־רײַוח אא״וו; גאַלדענע צוײַטן; גראַטקע; גרינגע געלט, גרינגע פֿייגעלעך, גרינגע בריֿטיֿלעך; נוצן באַרײַש, ם קאַרישטש, וינאַדע אא״וו ← 409.

געפֿינס, געפֿין, מציאה; געווינס; דאָס גרויסע געווינס; טרעפֿער, הויפטטרעפֿער, אייבערטערפֿער; קאַויר, טרומף, טרומפֿ־קאַרט; נצחון, זיג, טריומף.

בעל־מוז, בר־מוז, מוצלח, בעל־מוצלח, בעל־מצלחֿ, גרינגע האַנט, געבענטשטער (פֿון גאַט); געווינער; פֿאַרדינער, * פֿאַרצעדינער [שׂם]; פראַפֿיטירער; גרויסער פֿאַרדינער, צעלֿייגער, גאַלדשפֿינער; קליינער, ועלֿטענער, פּוּרִימִדִיקֶער פֿאַרדינער; אויפֿגעקומענער גבֿיר (עושר); אויפֿגעריכטער; געמאַכטער מענטש; אויפֿגעקומענער, אַלֿרײַטיג, פֿאַר־ווענין, נוואַרײַש; זיגער, באַזיגער; אייננעמער, פֿאַרנעמער; טריומפֿאַטאַר; טשעמפֿיאַן, רעקאַרד־ברעכער, רעקאַרדסמען [א״ם].

וו: האָבן מוז (הצֿיחה, גליק אא״וו) ← ם; זיין אַ נולד מהול (אַ מולדיקער); געבוירן ווערן אין אַ היבל (אין אַ זידן העמדל, אין אַ מולדיקן טאַג; זיין מולדיק אא״וו ← א״ר; מצ־

קיין חובֿות; מיט וויינען באַצאַלט מען ניט קיין חובֿות; מיט תהילים זאָגן קען מען קיין וועקס־לען ניט צאָלן; מיט דער גרעסטער זאָגה קען מען ניט באַצאַלן דעם קלענסטן חובֿ; עס העלפֿט ניט „כי אַל שומרנו ומצילנו“ נאָר „ובצל“; קרימד איז גוט פֿאַר ווערעם; פֿון דעם טויט און פֿון אַ חובֿ אַנטגיט מען ניט; אַ בושה איז נאָר צו גיבענען, אָבער ניט אָפֿצוגעבן. אָפּווערעכנט איז האַלב באַצאַלט; אַ ריינער חשבון איז אַ האַלבער סילוק; אַז מען באַצאַלט אַ חובֿ מעג מען ויך מאַכן אַ יום־טובֿ; פֿאַר אַן אַרטן שלעכטן חובֿ נעמט מען אָפֿילו פֿלעזע אויך; ניט דער רייכער באַצאַלט, נאָר דער ערלעכער; ניט דאָס וועקסֿל באַצאַלט—דער מענטש צאָלט; עס באַצאַלט ניט דער רייכער, נאָר דער וואָס איז שולדיק; גוטע מאַנערס זיינען שלעכטע צאָלערס; גוטע צאָלן, שלעכטע מאַנען.

אויף גמילות־חסדים שטייט די וועלט, און פֿון דעם ניט־אָפּגעבן גייט זי אונטער; לווה קָשע וְלֹא יִשְׁלֶם; אַ ייד, איידער ער באַרגט, גייט ער אַרום און זאָרגט, און קומט דער ומן פֿרען, פֿילפֿט ער יענעם אָן; אייביק ניט ליי־קענען און קיין מאָל ניט אָפּגעבן איז אַ סוּח־רֵי שער כֶּלֶס; גיבענען איז אַ גרעסערע חרפה ווי אָפּגעבן; אַז די מיל הערט אויף צו מאַלן הערט דער מילנער אויף צו צאָלן; סוף סוּח־רֵי לִפְּלִיטָה; לֹא כֵּל אָדָם זוכה צו שטאַרבן אַן אָנוועזער; אַם באַרוים נִפְּלָה שְׁלֵהֶבֶת, מַה יַעֲשֶׂוּ אֲזוּבֵי הַקִּיר?; אַז די נאַסע ביימער ברע־נען, וואָס זאָלן שוין די טרוקענע זאָגן?; אַז מען ועצט איינעם אָן געלטן ועצט יענער אויס ודי פֿענצטערן.

וען אויך: חוב 492, אומדערפֿאלג 496, אָרעמקייט 498.

495. דערפֿאלג, געוויין, נצחון

ס: געראַטנקייט, געלונגענקייט, דערפֿאלג־ריכקייט אא״וו ← א״ר; אויפֿריכטונג, דער־

צו געלט; מאכן א קאריערע; בליען, אויפ-
 בליען, געדייען; אויפקומען; ארויפקלעטערן,
 דערגרייכן, ארויפארבעטן זיך, אויפגעריכט
 ווערן; נתגדר ווערן, מעלה ווערן, נתעלה
 ווערן, דערהייכט ווערן, דערהויבן ווערן,
 עולה לגדולה זיין; אויפהייבן דעם קאפ;
 ארויפכאפן זיך (שטעלן זיך) אויף די פיס.

אפהאלטן א נצחון (א זיג); מנצח זיין, זיגן,
 איבערויגן [אויס], טרוימפירן; ברעכן (שלאגן)
 דעם רעקארד; גיין מחיל אל חיל; אויפטאן
 ווונדער; טרומפן, איבערטרומפן; בייקומען,
 אינגביסן [ניענס]; ארויסקומען פון אויבן;
 געווינען די בכורה; האבן (קריגן) די אייבער-
 האנט (די איבערוואגן, די איבערוואגן);
 אייננעמען, פארנעמען, דעראבערן, באצוהיר
 גען, אונטעריאכן ← 464; אפראמען (איבערגע-
 וועלטיקן, איבערקומען, בייקומען) די שווערר
 קייטן; מאכן זיך (דורכשלאגן זיך) א וועג;
 דורכשפארן זיך (דורכקריכן) דורך א פלאך
 פון א נאדל; געפינען א וועג; ארויסדרייען
 זיך, אראפשכלען זיך; אויסדרייען זיך גלאט
 ווי אויף א טעלער; אויסקירעווען זיך, אויס-
 קערעווען זיך; ארויסקריכן פון א (דער) בלאך
 טע; ארויסקריכן מיט גאנצע ביינער; גוט
 אפשמידן; אפשמידן (ארויס) טרוקן; נעמען
 א גינציקע שטעלונג; ענדיקן זיך (אויסלאזן
 זיך) גוט (בכי טוב); דערלאנגען (דערגרייכן,
 פארווירקלעכן) די וונטשן (די פארלאנגען, די
 שטרעבונגען, די צילן); אויספירן, דורכפירן;
 צוקומען (דערגרייכן, דערקריכן, צושלאגן
 זיך, דערשלאגן זיך, ארויפשלאגן זיך) צום ציל
 (צום צועק); ברענגען צו עפעס; קומען צו
 א תכלית; קומען צו גאט; אויספירן די וועלט;
 אויספירן (מאכן) ווי אין טאג (ארמין).

אָדִי; געראַטן, געלונגען, איינגעגעבן; דער-
 פּאַלגיק, דערפּאַלגרייך, מולדיק, *מול-
 דרעק [שפ]; מערכהדיק, הצלחהדיק, מוצלח
 דיק; פּאַרדינעריש, פּראָפּיטירעריש אַאָו
 ← 0; פּדאַיק, באַצאַלענדיק, לויניק, לוינער

ליח זיין, גליקן, אפגליקן, אויסגליקן, באגליקט
 ווערן; כאפן דאס גליק פארן עק; כאפן דעם
 טאטער; זיין א דערפאלג; זיין געקרוינט מיט
 דערפאלג; אגרייסן [אקטיאריש]; געראַטן, אפ-
 געראַטן, געלינגען; איינגעבן זיך, עולה לפה
 זיין; גילטן, אפגילטן; טרעפן אין ציי; אריי-
 טרעפן; אריינפאלן אין א שמאלצגורוב (אין
 די בוריקעס); אריינפאלן ווי אין ראסל, ווי א
 קאץ אין סמעטענע, ווי א מויז אין ווערמילך,
 ווי א פיש אין וואסער, ווי א גאנדז אין האבער,
 ווי פאניע אין א זאק בארשט.

געפינען; פארדינען; צופארדינען, אונ-
 טערפארדינען; פשר פארדינען; מרויח זיין,
 פראפיטירן; מאכן (ציען) פראפיטן;
 פארדינען גראב (גרובע); מאכן די
 גראבע קאוע; פאראיבעריקן, מיתר זיין;
 מאכן געלט פון, מאכן קאפיטאל פון; כאפן
 א פארדינסט (א שאנס); אפלאעקן (אפבייסן)
 א ביינדל; אראפשויען (אראפכאפן, אראפ-
 נעמען) די יויך (די פעטע, די סמעטענע);
 האבן א טובה; מקבל טובה זיין; אנווארעמען
 זיך ביי; ציען נוצן פון, מאכן נוצן פון אא"וו
 ← 409; לוינען (זיך), פדאי זיין, באצאלן זיך,
 קאנווענירן; ניט צולייגן, ניט דערלייגן; צו-
 לייגן (דערלייגן) דער באבעס ירושה.

געווינען (די שפיל); זוכה בגורל זיין; זוכה
 זיין צו א טרעפער; מאכן דעם הויפטטרעפער;
 געווינען (ציען) דאס גרויסע געווינס; וקארטן
 אויסגעווינען, אפגעווינען, אויסנעמען ודעם
 קאזן, אויסשפילן; אפרייניקן, אפדאצן, אפ-
 קאטערן; נעמען ווי א פראסט; אגשלאגן א
 היטל מיט גאלד; טאפן דעם טאטער.

רייך ווערן, נתעשר ווערן; ארויסטרייבן
 דעם קבצן; מאכן (שארן, שפינען, שמידן,
 פארדינען) גאלד; גיין אין גאלד; זשויבן (ושעב-
 רע(ווען) געלט; מאכן א פארמען (אן אפתיקן)
 אא"וו ← 497; מאכן א המוציא מיט האניק;
 מאסאפ ממן זיין; אגשיטן זיך (אגשלאגן זיך)
 מיט גאלד; אגשטאפן זיך די קעשענעס; קומען

אדם שאין לו שעה; א בלינד הינדל געפינט
 אויך א מאָל א קערנדל; אין חכמה ואין תבונה
 כנגד פרוי פֿאַרטונע; א בעטלער אויפֿן בריק
 דאַרף אויך האָבן מזל; צום שלימזל דאַרף מען
 אויך האָבן מזל; מזל גורם; מזל מחכים, מזל
 מעשיר; אַז די הצלחה שפּילט גילט ערשט די
 חכמה; אַז מען האָט מזל דאַרף מען קיין חכם
 ניט זיין; צום גליק באַדאַרף מען קיין חכמה
 ניט; שכל אַן מזל איז ווי אַ רויער ברייליאַנט;
 גליק אַן שכל איז אַ לעכערדיקער זאַק (אַ
 לעכערדיקע קעשענע); דער מזלדיקער
 ווערט געבוירן מיט אַ גילדער) געם לעפל אין
 מויל; אַז דאָס מזל הייבט אַן צו שפּילן שפּילט
 עס; וועמען דאָס גליק שפּילט טרעפֿט אַפּילו
 אומגעצייט; למנצח על הגותית—אַז עס גייט
 לויפֿט עס; למנצח על הגותית—גייט עס, גייט עס,
 ווען ניט שטייט עס; אַז עס גייט גייט (עס) מיט
 אַלעמען; אַז עס גייט גייט (עס) דורך טיר און
 דורך טויער; אַז עס גייט גייט אין אַלץ—גייט
 בלוט פֿון נאַז, גייט די וויב צו קינד, גייט די
 בהמה אין פֿעלד; אַז דאָס מזל גייט קעלבט
 זיך דער אַקס; אַז דאָס מזל גייט וויינט מען
 נאָענט צו דער חתונה און וויינט פֿון דער שרפֿה;
 כְּלִיזְמֵן דער הֶלֶךְ יִלְכֵט מאַכט רשי: כאַפֿ
 אַרײַן; איידער אַ פֿונט גאַלד איז בעסער אַ
 קווינט (לויט) מזל; בעסער אַ קווינט (לויט)
 מזל איידער טונען (אַ פֿונט) גאַלד; וואָס נוצט
 מזל אַן ברכה?; גליק איז ניט ייחוס, עס קומט
 ניט בירושה; מזל איז ניט פֿאַר אַלעמען גלייך;
 איטלעכס קינד ווערט געבוירן מיט זיין מזל;
 אַ קינדס מזל קען מען ניט וויסן—עס ווערט
 געבוירן נאָקעט און מען טראָגט עס אַוועק אַר
 געטאַן; עלטערן קענען אַרץ געבן, נאָר ניט
 קיין מזל; נון קענען עלטערן געבן, אָבער ניט
 קיין מזל; פֿאַטער—און מוטערס ברכה ברענגט
 דעם קינד הצלחה; גאָט איז אַ פֿאַטער, דאָס
 מזל איז אַ שטיפֿפֿאַטער; דאָס מזל לאָזט ניט
 לאַנג מיט זיך שפּילן; אַ גוט מזל עלטערט זיך
 ניט; דאָס גליק אַרײַן העלפֿט ניט דעם מענטשן.

דיק, קאַנוועניר(עווד)יק; וויגאַדנע, פֿראַפֿיט
 נע; קייחודיק; פֿעט [פֿאַרדינסטל]; איינ
 טראָגלעך, פֿרוכפערדיק, פֿראָדוקטיוו; נוציק,
 נוצלעך ← 409; אָנהיזקדיק, אַנדעפֿיציטיש,
 ידעפֿיציטלאַוויק; דערהויבן, דערהייכט,
 אויפֿגעריכט, געבענטשט אַאָ״ו ״״; נצחונדיק,
 (באַ)זיגערש, זיגרייך, טרוימפֿירנדיק, אומ
 באַזיגט.

אינוו, פֿראַז: עס גייט; עס גייט אַ
 גאַנג; עס גייט גוט; עס פֿערדלסט; עס
 גייט ווי אויף פוטער, ווי געשמירט, ווי אַ
 מיזמור, ווי אַ ניטיידן; עס גייט דורך טיר און
 דורך טויער; דער הֶלֶךְ יִלְכֵט; דאָס גליק
 האָט אים צוגעשפּילט; עס האָט אים אָפּגע
 גליקט ווי אַ משומד (ווי אַ ניטיידן); עס איז
 געקומען אויף אים אַן אויפֿריכטונג; ער הייבט
 אַ מאַרק; ער נעמט צו די גאַנצע פוטער; ער
 נעמט אַראָפּ די גאַנצע סמעטענע און לאָזט
 פֿאַר יענעם די וויערמילך; עס איז אים צוגע
 פֿאַלן אַ פֿאַרדינסטל; ושמאַטע־הענדלערן ער
 מאַכט פֿראַפֿיטן איבער די אַקסלען; די מזל
 ברכה (אליהו הנביא) איז אין דעם אַרײַן; עס
 איז אַגיל וואַשמח(דיק)—קללעכ(דיק) און שפּיר
 צו(עכדיק) ווערטערשפּיר; אַגיל—עוואָל; גע
 ראָטן מעשה שטן; געראַטן אויף אַלע נאַטן;
 געראַטן ווי אַ מיזמור; אַ נס איז אים געשען!;
 עס האָט זיך דערוועקט אַ זכות; די באַבע
 האָט זיך געמיט אין די שקאַרפעטקעס; זכות
 אַבות האָט זיך געמיט; *זכות אַבות האָט זיך
 באַסררעט (באַטראַסקעט); גאָט איז אַ פֿאַ
 טער, שמואל שמעלקע זיין דינער, יעוהופֿעץ
 אַ שטאַט און מנחם מענדל אַ פֿאַרדינער; קול
 קע וועט האָבן איין הויק און איך דעם אַנדערן;
 יצא הפסדו בשכרו; קרוב לשכר ורחוק להפ
 סד (להיק); זך נהנה וזה לא חסר; ער ווייס
 נישט צי פֿון ציין, צי פֿון ביין.

שפר: הפל תלוי במזל אפילו ספרותורה
 בהיכר; תלוי האט דעם מזל נש; אין
 מזל רישאל; א גוי האט מזל; אין לך

זאלנערע; יידיש גליק; א מול פון א דראגן
(פון א פלאקן).

היזק, פארפאל, שאדן ל"ר שאדנס, שאַ-
דוינעס; אנווער, אַבדה, פארלוסט, הפסד;
אַבדה שאַינה חוררת; טראטע, חסר, מחק,
איינפאל, דעפּיצייט; לאַך (אין קעשענע);
מציאה פון קעשענע; ליאפע, זנובע; חסרון
כיס; געלט־פארלוסט, איבוד־מָמון; שלעכ-
טער חוב; מתים־געלט; פארפאלן געלט.

געבראָכנקייט, געפאלנקייט, שפּלקייט,
פארָרעמטקייט אא"וו - אר; ירידה; פאר-
אַרעמונג, פויפּערזום, פויפּערזואַציע.

מפלה, פאל; דורכפאל, אריינפאל,
אַרונטערפאל; פיאַסקאָ, זינדער־לאַגע, פראַ-
מאָך, פראַוואַל; אויסגלייטש, פעלטרטיט;
מיאסער, שלעכטער, ביטערער, פּינצטערער,
שוואַרצער, וויסטער אא"וו סוף; פסק, אַפ-
שניט; פארלוירענע קאַרט; א שפיל פאַרן
טיוול - 410; אבאַרט, מפיל, מפילע, פעלדע-
בורט; געפאלצטער וויפּבלאָז; צערונענע חלו-
מות (האַפּענונגען, דערוואַרטונגען), אַנטווישונג
- 537; קראַך, אָנוועץ, באַנקראַט; תל, רון;
פאַדריוו, פידריוו; שיפּבראָך, שיפּס) ברוך;
אינבראָך, צוואַמענבראָך, צוואַמענברוך,
צונויפברוך, אונטערזאָגן - 107.

שלימוֹלניק, שלימעזאַלניק, שלימוֹלניצע,
שלימעזאַלניצע, שלימוֹל, שלימ־שלימוֹל; שלימוֹל
מיט עסיק; לאַ יוצאח, צרה, שלומיאַל, שלמה
זלמן [שפ]; שמעיה בעל־פרנסה; גרויסער פאר-
דינער, גרויסער צעליגער; פארצעדינער.

בעל־אַבדה, פארלוירער; אנווערער;
פארשפילער; יורד; זינדענע טאַרבע;
דר'ער־ליגער; געפאלענער, אָפּגעקומענער,
געבראָכענער; געהרגעטער, געקוילעטער.
גברא קטיא; רוינירטער, אויסגעשפילטער,
אָפּגעברענטער אא"וו - אר; נישוף; מלחמה-
געליטענער, פליט - 432.

ון: זיין ניט דערפאלגרייך - אר; ניט געראָטן,
ניט געלינגען; זיין באַרג אַראַפּ; זיין פון

ווען דער מענטש העלפּט ניט מיט; טו נאָר
פליסיק דיין מלאכה, וועט שוין קומען די
מזל־ברכה; דער עושר האָט דאָס מול; אַ
עס פירט זיך גלייך איז מען רייך; בעסער דאָס
גליק זוכט דעם מענטשן איידער דער מענטש
זוכט דאָס גליק; אַ מען לויפּט נאָך אַ גליק
צעברעכט מען זיך דאָס געניק; איידער מען
כאַפט דאָס גליק טרעפּט מען גיכער דאָס
אומגליק; ווען דאָס מול קומט שטעל אים אַ
שטול; קומט אָן דאָס גליק גיס אויס די פאַמוי-
ניצע; אַ ס'איז באַשערט איז באַשוירן; ניט
אַרע מאַנטיק איז פּוירם.

פיל שפילן און איינער געווינט; גיבשיש
געלט און לאַטעריע־געלט האָבן ניט קיין קוים
(קיין האַפּט); וואָס מען באַקומט גיך פאַרלירט
מען גיך; וואָס מען פאַרדינט מיטן ווינט גייט
אָוועק מיטן רויך; פון ווייניק פאַרדינסט (ריוח)
ווערט מען ניט בדלות; וואָס עס קומט צו
קומט ניט אַפּ; פון צוקומעניש טוט דער קאַפּ
ניט וויי; פון קאַפּ־קאַפּ קען מען קיין עושר
ניט ווערן; אַ מען נעמט אַראָפּ די סמעטענע
בלייבט די זויערמילך; ווער עס קען קיין
פאַטש ניט פאַרטראַגן קען קיין געלט ניט פאַר-
דינען; די קלאַג פאַרגייט און דער ריוח באַ-
שטייט; איינער לאַקאַמעט זיך אויפן ריוח,
דער אַנדערער אויפן קרן; דער אַרעמאַן איז
גערן, אַז ער בלייבט ביים קרן; וועני ווידי
וויציי; געקומען, געזען, גענומען; נצחון פאַר-
שיכורט אָן וויין.

וען אויך: טציקייט 409, באַקום 489, טטער מצב 497.

496. אומדערפאלג, אנווער, מפלה

ס: אומדערפאלגיקייט, אומגעלונגעניקייט,
שלימוֹלדיקייט אא"וו - אר; אנווערונג,
פארלוירונג, פארשפילונג אא"וו - 11; אומ-
דערפאלג, שלימוֹל, שלימ־שלימוֹל; שלימ־
שלימוֹל דורך טיר און (דורך) טויער; שלימע-

טערפלאַלן; פֿאַרזינדיקן זיך בײַ גאַט; פֿאַר-
שרייבן זיך פֿאַר אַן אַרעמאַן; אָנזיען אויף זיך
דעם זלזות; ווערן אַ יורד; טראָגן אַ זמדענע
טאַרבע.

[קאַרטן] פֿאַרשפּילן, פֿאַרשפּיליעווען [שׂן],
פֿאַרצחקענען; אָנווערן, פֿאַרלירן; טאַפּן
דעם טאַטער; אָפּגעברענט ווערן; ברע-
נען ווי אַ שטרוענער דאַך - 516; אַרויס אין
טיראַוש.

האַבן (לײַדן, אַמנעמען, אויסריכטן זיך)
אַ מפֿלה; פֿעלן; פֿאַרפֿעלן (ניט דערגרייכן)
דעם ציל; כּיביען; ניט טרעפֿן; שלעכט
פֿאַרפֿאַרן; אויסגלייטשן זיך, שטאַמפּערן,
שטאַלפּערן, געשטרײכלט ווערן, שטרײכ-
לען; פֿאַלן, אַרײַנפֿאַלן, דורכפֿאַלן - 581;
בלאַמירן זיך; אָוועקגיין מיט לײַדיקן (מיט אַ
נאַז); האָבן אַ שלעכטן סוף (אַ פּסק, אַן אָפּ-
שניט) - 5; שלעכט אָפּשניידן; ניט גוט אָפּ-
שניידן; ניט אָפּשניידן טרוקן; טײער באַ-
צאַלן; אָפּבריען זיך; פֿאַרברענען זיך די
פּײַנער.

ניט אויספֿירן, ניט דורכפֿירן, ניט צו שטאַנד
ברענגען; דערקבֿרן זיך; ווערן אַ ברעגאַן אַן עק;
בלעבן אין אַ בלאַטע; ווערן באַזינט (געשלאַגן
אאַ״ו) - 4; ברעכן האַלדו און נאַקן; ברעכן
האַלדו (לײַב) און געניק; גיזוק ונהרג ווערן;
האַבן רײסוקאַבֿרים; אַרויסגיין בשן ועין;
זיין אויסגעשפּילט (פֿאַרלירן אאַ״ו) - 4; אַרײַ-
גיין צו גרונט; אונטערגיין; כּפֿרות גיין, אַ כּפֿרה
ווערן; פֿאַרהאַקן זיך; אַמנעווענען ווערן, אַמנ-
געבראַכן ווערן, צוזאַמענברעכן אאַ״ו - 107.
פֿאַרגלײַכונגען אַרײַנפֿאַלן ווי אין אַ גרוב;

אַהיימקומען ווי דער פּאַסטעך מיטן פּײַפל,
ווי דער בעל־עלזאָה מיט דער בײַטש; בלעבן
ווי אויפֿן וואַסער, ווי אַ הון אויף די אייער, ווי
אַ פּאַסטעך אָן אַ פּײַפל; אויספֿירן ווי אַ הונט
קעגן דער לִבֿנה, ווי אַ סטאַפּ מיט אייער, ווי
קורטע אויף דער לײַנקער זײַט, ווי קורטע די
בעדערקע, ווי זאַבלאַצקי נאַ מידלע.

שלעכט צו ערגער (פֿון בריק אין וואַסער, פֿון
פֿײַער אין וואַסער); גיין מטה מטה; האָבן
(לײַדן) הײזק - 5; קומען צו שאַדן; גיין לאַיבד;
פֿאַרפֿאַלן ווערן, חסר ווערן; לַבֿד גיין; אָפּ-
קומען, אָפּגיין; אַרויסלאָזן פֿון דער האַנט;
פֿאַרלירן פֿון קעשענע; פֿאַרלײַגן, פֿאַרראַמען,
פֿאַרוואַרפֿן, פֿאַרוואַלגערן, פֿאַרטאַפּטשען;
אַנמאַכן הײזק; טרײַבן די קאַטשקעס פֿון וואַ-
סער [שׂן]; קריכן אין הײזק.

ניט פֿאַרדינען; ניט שפּײַנען קיין זייד;
פֿאַרדינען ברויט אויף אַ גאַפּל (ברויט אויף
הויזן, ברויט מיט לעפֿלעך) צו עסן, וואַסער
אויף חלה, וואַסער אויף קאַשע; דערלײַגן;
דערלײַגן די הויט (דעם קאַפּ); צולײַגן דעם
קאַפּ; צולײַגן מיטן קאַפּ; צובאַקן; באַצאַלן
רביגעלט; בלוי באַשטיין; מאַכן אַ געשעפּט
ווי דער פֿעטער עשו; לײַגן זיך מיט אַ געוונטן
קאַפּ אין אַ קראַנקער בעט; אַמנעווענען ווערן
(אַרײַן) ווי קורח; אַרײַנפֿאַלן איבער די אויערן
(איבערן קאַפּ); פֿאַרהאַנדלען זיך, פֿאַרשפּע-
קולירן זיך; אויסהאַנדלען זיך; אויסבײַטלען
זיך; איבערפֿירן (פֿטרן) דאַס ביסל געלט;
פֿאַרלירן די הויזן (די מכנסים, די תּחנותים);
זיין באַנקראַט; אַרויסגיין נאַל ישׂראֵל (בעירוּם
ובחוסר זלָ, גאַלע בחוסר זלָ); גיין קאַפּוט;
באַגראָבן ווערן; אַהיימקומען מיטן בײַטש;
קומען אַ באַרוועסער צו גאַט; בלעבן אָן אַ
קנעלונג (אָן אַ דרײַ, אָן אַ פֿירער, אָן אַ פֿער-
ציקער, אָן הויזן); בלעבן מיטן בײַטש (אין
איין העמד, יאַק סטאַי, ווי ער שטייט און גייט);
בלעבן בעז הענע בעז סמענע; בלעבן זיצן
אויף דער פֿלײַשיקער באַנק.

אַרעם ווערן, פֿאַראַרעמט ווערן - 498;
בזלזות ווערן, בזלזײַהן) זלז ווערן, בזלזײַדל
ווערן; געבראַכן ווערן פֿון ברויט; קומען
פֿון ברויט; קומען עד פּיכר־זחם; פֿאַרקויפֿן
דאַס לעצטע העמד פֿון זיך; אויפֿעסן פֿון זיך
דאַס לעצטע העמד (די הויט); רויגירט ווערן;
אַפּקומען, אַראַפּקומען, אַרונטערקומען, אַרונ-

אָ ווי) ברויט מיט קרופניק האָט מען ניט דער-
פֿון; אַנשטאַט אַ ביסל רײַז ווען ער ליבן ביים
נעוועך; מער רויך ווי געבראַנטס; אַ
גרויסער וואָלקן - אַ קליינער רעגן; אַ סך
זמירות און ווינציק לֶאַקשן; קליינע מזונות
און גרויסע ביונות; * אַ פּאַטשיק ספּיטשיק
אַנגעוואָרן, דעם תּחת אַפּגעפּראָרן און גאַרניט
אויסגעפּאַרן; רחוק לשכר וקרוב לֶהפּסד;
יַצא שכרו בהפּסדו; בּינפו יבוא בּינפו יצא; עס
איז אים אויסגעאַנגען (אויסגעפּאַרן) באַקעם.

אַנווערן פּיש נאָ בערדיטשעו!; עס איז
יאכלהו (יבש, באַנדאַש, פּוטש, קאַפּוט,
פּאַרפּל, פּערפּל, קאַלטע לֶאַקשן, קאַלטער
צימעס, אויף אַ באַבעס קבֿר)!; ניי אַ בייטע-
לע!; מענסט זיך נייען אַ בייטעלע; פּאַרפּאַלן
לעולם ועד; פּאַרפּאַלן מיט די פּאַטרעכעס;
פּאַרפּאַלן די קו מיטן שטריקל; פּאַרפּאַלן
הונט און בייגל; איך האָב שוין געוואָלט לֶאַן
אויספּויקן!; שרײַב (שטעל) דערויף צוויי
פּאַען; פּאַרשרײַב אויפֿן וואַסער; פּאַרשרײַב
מיט אַ קויל אין קויעמען (אויפֿן קויעמען); הניח
מעוּתוּ עַל קַרְן הַצִּבּוּי; גיי ווּך דעם פּאַר-
אַיאַריקן שניי (דעם ווינט אין פּעלד); עס איז
יודל אַ גוטן טאָג (מיט דער קאַפּאַטע)!; אַדיע!
זײַ געוונט!; גוד בײַ נאַם!; הִלְכָה חמורך
טֶרפּות!; הִלְךְ לַעוֹלָמוּ-פּישי פּראַפּאַלאַ!; מען
מעג שוין נאָך דעם שטעלען אַ מצִבָּה (אַ גראַשן
ליכטל, אַ יאַרצייט); מען קען שוין נאָך דעם
זאַגן אַ (רַבֵּנךְ) קדיש; געשטאַרבן, באַגראָבן פֿי
לעולם חסדו; איך האָב עס פּאַרוינדיקט אין
דער מאַמעס בויך; וווּ איז מײַנס ניט פּאַר-
פּאַלן?; זאָל מײַנס איבעגיין.

וּרְיִידוּת פֿון דעם מעל וועט שוין קיין ברויט
ניט זיין; געראַטן מײַן בראָך!; די קלאַג איז
פּאַרטשיק!; מען זייט שוין אָפּ די שיטערע!;
עס איז שוין צרות אויף פּרעהן; מען האָט אים
דעם קאַפּ אַראַפּגענומען (אַפּגעשניטן); מען
האַט אים געקוילעט און ניט דערקוילעט; מען
האַט אים געקוילעט אַן אַ מעסער; שײַן אויס-

אַדי; אומגעלונגען, אומגעראַטן; שלײַמוֹלדיק,
שליים-שלײַמוֹלדיק, לאַיוואַלדיק; אומ-
דערפּאַלדיק, אומדערפּאַלדיק; מפּילדיק,
טויטגעבוירן, אַבאַרטיוו; אומנוציק, נוצלאַז,
צוועקלאַז; אומהכנסהדיק, אַנרײַחדיק; ניט
אַינברענגענדיק, ניט־לוינענדיק, ניט־באַ-
צאַלענדיק, ניט כּדאַייק; אַרויסגעוואָרפֿן,
אומניטען (ק) < 410; שאַדנדיק, חסרדיק, הִזיק
דיק, אַנווערטיק, דעפּיצייטיש, פּאַרלוסטיק;
פּאַרלוירן, פּאַרלירן, פּאַרפּאַלן.

פּאַרגלײַכונגען פּאַרפּאַלן ווי יוסף, ווי די
קו מיטן שטראַם, ווי אין בראָך, ווי אין דעק,
ווי אין קישקע, ווי איבערן גרענעץ, ווי אין
אַמעריקע, ווי אין דער ערד אַרײַן, ווי אין וואַ-
סער אַרײַן, ווי אין ים אַרײַן, ווי אַ נאָדל אין אַ
וואַק היי, ווי אין (אַ) הונטס מויל אַרײַן, ווי אין
אַ פּסחדיקן אינדיק, * ווי אין אַ גענדזענעם תּחת.
יודיש, געבראַכן, געפּאַלן, שפּל, פּאַראַ-
רעמט, פּאַרענגט, דערונטער (דיק) < 498; אויס-
געשטעלט, אויסגעשפּילט, פּאַרפּאַסט; פּאַר-
אומליקט, רוינירט, באַנקראַט; פּאַרביי(ק),
קאַפּוט, אויסגעקאַכט (מיט די ביינער); אַפּגע-
פּאַרן, אַפּגעברענט; דערהרגעט, געקוילעט,
טויט (מיט די ביינער), באַגראָבן < 107; באַ-
זיגט, איבערגעוועלטיקט, געשלאָגן, אונטער-
געדריקט, אונטערגעיאַכט אַאַו"ו < 464.

אַינזון, פּראַז; עס גייט ניט; עס פּיִדלֶט ניט;
עס גייט אים מיט דער פּוטער אַראַפּ;
דער הִלְךְ יִלְכֵט ניט; עס גייט ווי דורך דער-
נער, ווי פֿון פּאַכאַמס דודע < 498; די געשעפּטן
גייען ווי אין ספּירה (קײַן דאַנציג); איז זיך די
סדרה מײַשבֿ און גייט גאַרניט; עס קאַכט די
שפּע [שפּע]; די גאַנצע חלה גייט אַוועק אויף
דער המוציא; די חלה גייט (אַרײַן) אין דער
המוציא; עס קלעקט נישט די חלה אויף המוציא;
דער נָדן גייט אַוועק אויף שדכנות; דער
רײַז בלייבט (קלעפּן) אין די רעדער; דאָס
עסן בלייבט קוים קלעפּן אין דער פּאַן; מער
ליכט פּאַרברענט ווי געלט פּאַרדינט; מער

שערט איינעם דערטרונקען צו ווערן ווערט
 ער דערטרונקען אין אַ לעפּל וואסער; דאָס
 גליק איז ווי אַ שנירל פּערל-פּאַלט אַראָפּ
 איינע, צעשיטן זיך אַלע; [משומד] דאָס פעלציל
 איבערגעקערט, אָבער דאָס מוז קען מען
 נישט איבערקערן; פֿון (דיאלאָג) אַ שליימל ווערט
 מען נישט רייך; דער אַרעמאָן האָט אַ בייז שליי-
 מול; ווהיין קריכט דאָס שליימול? צום
 אַרעמאָן; שליימול, ווהיין גייסטו? צום אַרעמאָן;
 די ליכטיקע וועלט איז פֿון שליימול פֿאַר-
 שטעלט; ווען אַ שליימול האָט אַ חייב לייגט
 זי זיך אין קימפעט פֿערב פּסח; אַ שליימול; גייט
 ער טאַנצן, צערניסן זיך ביי די קלעומאַרים
 די סטרונעס; ווען אַ שליימול קוילעט אַ האָן
 גייט ער, דרייט ער אָן אַ זיגער - שטייט ער;
 ווען ער זאָל האַנדלען מיט ליכט וואָלט די זון
 נישט אונטערגעגאַנגען.

[זירד] אַ זירד איז ערגער ווי געשטאַרבן;
 דער וואָס ליגט אויף (אין) דער ערד קען נישט
 פֿאַלן; אַז מען ליגט אויף דער ערד קען מען
 נישט פֿאַלן; איידער מען פֿאַלט נאָך קען מען
 שוין נישט שטיין אויף די פּיס; ווען מען ווייס,
 אַז מען וועט פֿאַלן, וואָלט מען זיך אונטערגע-
 ליגט אַ קישן; פֿאַלן איז גרינגער ווי זיך אויפֿ-
 (צו)הייבן; ווען גאַט נעמט איינעם צו דאָס געלט
 נעמט ער אים דעם שכל אויך צו; אַז מען
 ווערט אָן דאָס געלט הייסט מען ביי דער וועלט
 אַ חסר־דעהניק; נישט ענגו וואָס מען ווערט אָן
 דאָס געלט רופֿט נאָך יענער „נאַר“; פֿליימן
 מען ויצט אין הויף איז מען אַ האָר, אַז מען
 וואַרפֿט אַרויס פֿון הויף איז מען אַ נאַר; איבער
 אָן אייגענע פֿאַלענעם בוים שפּרינגען אַלע צייגן;
 אַז דער וואָגן פֿאַלט זינען די רעדער צו שווער;
 אַ געפֿאַלענעם טרעט מען מיט די פּיס; אַ גע-
 פֿאַלענעם טרעט מען נישט מיט די פּיס; דעם
 געפֿאַלענעם העלפֿט גאַט; דאָס לעצטע צייגע-
 לע גיט מילך; וווּ מען האָט געלט פֿאַרלוירן,
 דאָרט מוז מען עס אָפּוכן; געלט פֿאַרלוירן -
 האַלב פֿאַרלוירן, מוט פֿאַרלוירן - אַלץ פֿאַר-

געוירטשאַפֿט!; אַתמול אַרום עכשוו ביצה;
 נעכטן אַ פֿייגעלע, הינט אַן אייעלע; ער מעג
 נעמען אַ טאַרבע און גיין איבער די זיגער;
 פֿון אַ גוט פֿערד איז כּאָטש פּדאי אַראָפּצור-
 פֿאַלן; ער וועט שוין קיין תּחית־המתים נישט
 אויפֿשטיין; ער האָט דעם קדיש צו הויך אָב-
 געהויבן.

[שליימול] דאָס ברויט פֿאַלט אים (איר
 אַאָזו) שטענדיק מיט דער פּוטער אַראָפּ;
 וווּ עס פֿאַלט אַ שטיין טרעפֿט ער אים אַליין;
 וועמען וועט עס פֿאַלן אין קאַפּ אַרין, אַז נישט
 מיר? אויסגעוואַנדערט אַלע לענדער און אַהיימ-
 געקומען אָן הויז און אָן העמדער; מאַך אויף
 די טיר, דאָס (דער) שליימול גייט; קוים געפּוועלט
 דאָס פֿערדעלע זאָל נישט עסן, נעמט עס און
 פֿגרט (צום סוף פֿגרט עס) גאַר אַוועק; מײַן קו
 - צום מערקן איז זי נישט, און צום פֿגורן איז זי
 יאָ דאָ (גאַר צום פֿגורן איז זי אויך אַ בהמה);
 ער זאָל אַ קוק טאָן אין טיך, וואָלטן געפּגרט
 אַלע פּיש; ער זאָל האַנדלען מיט תּכריכים,
 וואָלט מען אויפֿגעהערט שטאַרבן; כּאָשר
 אַבֿדתי אַבֿדתי - געווען אַ שליימול און אַ שליימול
 וועל איך שוין שטאַרבן; חדש ימינו כּבֿדם -
 דער אייגענער שליימול וואָס פֿריער.
 שפּר: החילות נפּול - נפּול תּפּול; אַז דער
 מענטש פֿאַרט זאָגט אַפּילו די שפּין אויף
 דער וואַנט אויך צדות קעגן אים.

[שליימול] אָן מול זאָל מען גאַרנישט (איז בע-
 סער נישט) געבוירן ווערן; אַז דאָס (דער) שליימול
 גייט גייט עס מיט אַלעמען; אַז דאָס מול איז
 קליין - כּאָטש זעץ זיך און וויין (העלפֿט נישט
 קיין געוויין); אַז דאָס מול גייט נישט (ווייל נישט)
 מאַכט קמץ בית באַ; אַז דאָס שליימול
 וויל מאַכט קמץ אַלץ בע; אַז דאָס מול גייט
 פֿעל איז דאָס רענדל נישט געל; אַז איינעם איז
 באַשערט אַ שליימול קומט עס צו אים אַהיים
 (אין שטוב אַרין); נאָכן שליימול דאַרף מען
 קיין שלייח נישט שיקן; ווען עס פֿאַלט פֿאַלט
 עס מיט דער פּוטער אַראָפּ; אַז ס'איז באַ-

מאַטניע; די קלינגערס, די קלינגע(דיקע, דער גראַשן, די גראַשנס, אַ שיינער גראַשן, די מטבע; פעטע, רעכטע, גראַבע מטבע; די מאַה; שווער(ע) געלט, גראַצעמער געלטער; סאַליאַנקעס מיט געלט; אַ קאַסע (אַ נאַט, אַ פּלאַנק, אַ ים, אַ שַלף, אַ גרודע) מיט געלט; געלט ווי בלאַטע, ווי מיסט; אַנקומעניש, שמאַלצגרוב, זשויב; גאַלדגרוב, גאַלדמינע, גאַלדמין [אַם]; כרעמאַטיסיק, כריזאַטאַגוע; קאַפיטאַליזם.

פּרוטאַקראַטיע; בורושואַזיע, גרויס-בורושואַזיע; גביר, גביר אדיר, גביר עצום; אַמתער, יוסטער גביר; גבירה(נטע), גבירטע; גייד, גיידה, גיידית, גיידיתטע; עושר, יעשיר, אדיר, אדיר שבאדירים; שררה, שררהסטע; קצין, קצינה; בעל־מעות, בעל־פּיס; געלט־ביטל, געלטזאַק, געלט(ס)מענטש; מטופּל, בעל־גוף; לייט, בער; קאַפיטאַליסט, בורושואַ, בורושוי, בורושויק, בורושאַק; מיליאָנער, מיליאָנע(ש)טישיק, מיליאָרדער; טימאַקראַט, פּרוטאַקראַט, געלטאַריסטאַקראַט; פינטע, ראַט־שילד, רויטשילד, בראַדסקי, מאַמאַן, פּלוטאַ, נאַבאַב, קרעווס, מידאַס, קורח; גילה־בויד; יאַלד [אַ], [קיל] פינטאַק, פינטאַטשקע, קליוועץ; יוסטער, אַנגעפּונדעוועטער אַאָ״ח בעל־הבית; בעל־פּנסה, בעל־שפּע, בריכולת, (בעל־)בטוח; אויפגעבלאָזענער גביר; ריכער, אַנגעשטאַפטער אַאָ״ח - אַר; אויפגעריכטער, אויפגעקומענער גביר (גייד), אַלרייטיג [אַם], פאַרוועניו אַאָ״ח - 495.

ח: האָבן אַל דאָס גוטס; האָבן היטב ומיטב (מיט טעלער און מיט לעפל); באָדן זיך אין גוטס (אין אַל דאָס גוטס, אין אַלעם גוטס, אין מילך און (אין) האָניק); זיין ריך (באַזאַרט, אַנגעשטאַפט אַאָ״ח) - אַר; לעבן אַ גוטן טאַג; לעבן בהרבה (אויף אַ ברייטן פּוס אַאָ״ח) - 511.

פאַרגלעכונגען לעבן (פירן זיך) ווי אַ מאַנאַרכע, ווי אַ מלכות, ווי אַ פרינק, ווי אַ

לירן; בעסער געבוין איידער צעבראַכן; אַז מען שערט די שעפּסן פרייען זיך די ציגן; אַז מען שערט די שאַף ציטערן די לעמער.

אַנווערן ווער עס דערוועט ניט מיט די אויגן דערלייגט מיטן ביטל (מיט דער קעשע־נע); היזק פּון האַנט איז אויך אַ ריחוח; געלט פאַרלאָרן-אַרנישט פאַרלאָרן, געלט ניט גע־פּונען-אַ קלאַג צו די יאַרן; בעסער אַ שעדל איידער אַ שאַדן; ווער עס האַט דעם שאַדן דער האַט די עברה; דער וואָס האַט אַ היזק האַט נאָך אַן עברה אויך; נאָך אַ שאַדן ווערט מען קלוג; אַז מען גנבעט אַרויס די קו (דאָס פּערד) פּון שטאַל מאַכט מען (שליסט מען) דערנאָך צו די שטאַל; אַז עס גייט ניט אין היזק (אין שאַדן) זוכט זיך עס אָפּ; אַן עסיקע (לעבע־דיקע) זאך ווערט ניט פאַרפּאַלן; אַ וויב און אַ וועקסל קערן זיך אום צוריק; גאַט האַט געשוויירן, אין דער וועלט זאָל גאַרניט ווערן פאַרלוירן; וואָס פאַרפּאַלן זאָל ניט באַנג טאַן.

וען אויך: אומנציקייט 410, שלעכטער מצב 498.

497. גוטער מצב

ס: גליק, הצלחה, מזל; אויפריכטעניש, אויפ־קום אַאָ״ח - 495; גוטער מצב; גוטע (גאַלדענע) מערכה; געהויבענע געשעפטן; גאַלדענע (גילדענער) נע געשעפטן; פעט קילע, פעטער שטאַלנטאַטאַפּ, פעט קוגעלע, פעטער עסק, פעט געשעפטל; זיבן גוטע יאַר; וויל־זיין, ווילשטאַנד, באַהעביקייט, וויליהאַב־קייט; שפּע, פּראָספּעריטי [אַם]; אַ לעבן ווי אַ לעקען, ווי ביי גאַט אונטערן אויחן.

ריכקייט, עשירות; עשירות שׁל קורח, קורחס עשירות; יעושר, עשרות; גיידות, גייד(י)מ־שאַפּט, גיידות־שאַפּט, גבירי(מ)שאַפּט, פאַר־מעגלעכקייט; רייכטונג, רייכטום, פאַרמעגן, מאַיאָנטיק; אוצרות קורח, קורחס אוצרות, קומן קורח; דעם מלכס אוצר, מלכות־אוצר; קוממן, אפּוטיקו, קונה יפה, נדן, מאַטניאַ,

פֿעיק, צאָלפֿעיק, קאַראַנט, קאַראַנט, בטוח;
[אם] גוטאַפּ, אָלרײַט.

וּפֿאַרגלײַכונגען רײַך ווי אַ מלך, ווי אַ
גראַף, ווי גראַף פֿאַטאַצקי, ווי אַ פֿרייז, ווי אַ
מאַנאַט, ווי אַ פֿאַסעסאַר, ווי פֿינטע, ווי רויט-
שילד (ראַטשילד), ווי בראַדסקי, ווי בוגי-
מאַוויטש, ווי האַלפֿערן, ווי אַיזיק רב יע-
קעלעס, ווי קורח, ווי אַ גוי, ווי אַ חויר, ווי
מלך פֿיק, ווי נאָך אַ שרפֿה, ווי נאָכן אַנוועזן,
ווי ער וואָלט געפֿונען אַן אוצר, ווי ער וואָלט
געוועזען דאָס גרויסע געווינס, ווי אַנגעשאַטן.

נגידיש, גביריש, עשיריש אַזו"ח - ס.

אינוו, פֿראַז: פֿינטע די גבירטע; פֿינד
הגבירים; פֿינד הגידים; פֿדרך הגידים;
מעשה נגיד; בעד פֿל הון (חפֿלאַ) דעלמא; עד
חצי המלכות; עס גייט אים גוט; עס גייט אים
דורך טיר און (דורך) טויער; עס גייט ווי ביי אַ
גוטן שליטוועגס; * ער האָט אַנגעקאַפט גאָט פֿאַר
די פֿיס (פֿאַר דער באַרד, פֿאַר די הערנער);
עס איז מיט אים געוויבן; עס גייט אים גאַרניט
אַפּ; עס פֿעלט אים ניט פֿון קיין פֿויגלמילך;
עס גייט אים נאָר אַפּ דאָס טעלערל פֿון הימל
(קאַפֿווייטאַג); ער עסט פֿעקעך אין דער
וואַכן; עס קריכט אים פֿון האַלדו; עס רינט
אים איבער דער באַרד; עס וואַקסט אַן אויף
אים ווילדפֿלייש; עס קאַפעט גאָלד; געלט
וואַלגערט זיך אין בלאַטע (אין די גאַסן); מען
שאַרט מיט פֿאַפעטעס; ער האָט געלט ווי
גרויס ער איז; עס סטייעט די באַבע חתונה
צו מאַכן; זינע רימעטלעך וועגן אַריבער
דינע דימעטלעך; ער ווייס ניט פֿון דעם איי-
גענעם אייגנס; ער שלאַפֿט, און זינע רוחים
גייען; דאָס געלט האָט אים אויף די פֿיס גע-
שטעלט; מען דאַרף מיט אים קיין ענינו ניט זאָגן;
זאָג מיט אים ענינו!; וויש אים אויס די טרערן!;
אַ רחמנות, די פֿערל זינען שיטער; זיין גאָט;
זינע זיבן יאָר; ווער מיר אין גאַרטן זיצט!;
ער מיינט, ער האָט איינגענומען פֿלעווע; ער
מיינט, אַז מלך (דער מלאַך) פֿימפֿער שפֿילט

פֿרינעסין, ווי אַ פֿרייז, ווי אַ פֿריצטע, ווי אַ
גראַף, ווי גראַף פֿאַטאַצקי, ווי אַ (נאַצער)
שררה, ווי אין נדען, ווי גאָט אין אַדעס, ווי
גאָט אין פֿראַנקרײַך.

ויסן פֿון אַ וועלט (פֿון אַ לעבן); זען אַ
גוטן חלום; זיין גוט (תקוף) אין מעמד; זיין
אין גוטע אומשטאַנדן; [אם] זיין גוטאַפּ, זיין אַל-
רײַט; זיין אין די פֿעדערן; פֿילן זיך תקוף;
זיין אויפֿן פֿערד; גיין מיטן קאַפּ אַרויף; שטיין
(פֿעסט) אויף די (אייגענע) פֿיס; האַבן גוטע
יאָרן; האַבן אַ גרינג (רויך, וויניק) לעבן.

זיין אַן עושר (אַ גביר אַזו"ח) - ס; האַבן
דעם גראַשן (די מטבע, די מאַה אַזו"ח) - ס;
זיין ביי געלט; זיין באַגעלט (און באַגרינט) [שפּ];
זיין ביכולת; זיך קענען פֿאַרגיגען; האַבן שײַן
פֿרנסה; האַבן ברויט מיט אַ מעסער; ווערט
זיין אַ פֿאַרמעגן; האַבן געלט צו קײַען; האַבן
געלט ווי בלאַטע, ווי האַלץ, ווי מיסט; גיין
(באַדן זיך, ווייזן זיך, שווימען) אין געלט (אין
גאָלד); באַדן זיך אין מילך און אין פֿוטער.

רייך ווערן, נתעשר ווערן, באַגליקט ווערן
אַזו"ח - 495.

רייך מאַכן, באַרייכערן, מעשיר זיין, אַפּ-
גילטן, אַפּשיטן - 502.

אַדי: גוט, וויל, שווייל, גוט און וויל, וויל
און גוט, פֿויגלדיק, יום־טובֿדיק - 411.

וּפֿאַרגלײַכונגען גוט (וויל) ווי אין נדען,
ווי ביי גאָט אַרײַן, ווי ביי אַן אייגענער מאַמען,
ווי ביים טאַטן אין ווינגאַרטן (ווינהויז), ווי ביי
דער מאַמען אין בויך, ווי אין פֿוטער, ווי די
(נאַצער) וועלט, ווי דעם גלח, ווי דעם קסיאַנדו,
ווי דעם גלחס ווייב.

רייך; שטיין רייך, שטאַק רייך; פֿאַרמעג-
לעך, באַהעביק, וויל־האַביק; זעטיק (מיט
געלט), אַנגעשטאַפֿט, אַנגעדאַפֿט(ע)ט, אַנ-
זעשאַטן, אַנגענענדזעט, * לויזיק (מיט געלט);
באַמיטלט, געלײַטועליקט; ביכולתדיק, יוסט,
בעל־הביתש, סאַליד; אומאַפֿהענגיק, באַ-
זאַרט, פֿאַרזאַרט, פֿאַרזאַגהט; קרעדיט-

געלט ברעכט איין; א גילדן נעגעלע צייט
 אן אייזערן וועגעלע; מיט א ווענטקע כאפט
 מען פֿיש און מיט א קערבל כאפט מען מענטשן;
 א גאלדענער (גילדע(ר)נער) שליסל עפנט אלע
 טירן; אלע שלעסער קען מען עפֿענען מיט
 א גאלדענעם (גילדע(ר)נעם) שליסל; דעם
 מענטשנס געלט מאַכט אים פֿריי די וועלט; ווי
 עשירות דאַרט איז גבורות; א רענדל איז קליין,
 אָבער געוויכטיק; א פֿולער זאָק שטייט פֿעסט;
 הפֿסך יענה אַת הפֿל; געלט פֿאַרענטפֿערט
 אלע קשיות; הפֿסך יענה אַת הפֿל-מיט געלט
 פֿאַרשטאַפט מען דער וועלט דאָס מויל; פֿסך
 ווהב מטהר ממזרים (ובפֿרט נגידים חוירים);
 פֿסך ווהב מטהר חוירים; פֿסך ווהב זיינען
 טייערע ממזרים נשם; געלט איז די בעסטע
 זייף-ס'נעמט אַרויס דעם גרעסטן פֿלעק; אלע
 פֿלעקן קען מען אַרויסנעמען מיט אַ ביסעלע
 גאלד; עס שטומען די צייגער ווען דו האָסט
 אין קעשענע די קליינער; געלט האָט אַ מיאסן
 טאַטן און איז דאָך אַ יחסן; דאָס קערבל איז
 דער גרעסטער יחסן; פֿבֿוד און געלט רעגירן
 די וועלט; אַז מען האָט מַעות איז מען
 בער־היבֿי; אַז מען באַקומט געלט טראַסקעט
 מען מיט דער לאַנגער בייטש; ווער עס האָט
 די מאַה (די מטבֿע) דער האָט די דעה; אַז
 עס קומען די מאַות קומען די דעות; אַן עושר
 האָט אומעטום אַ דעה; האָט מען ברויט, איז
 מען ברייט אין דער דעה; אין באַד דערקענט
 מען אויך דעם גבֿיר; קוים פּוצט ויך איינער
 אַפּ די שטיחל, רופֿט מען אים שוין אויף מַפֿטיר;
 אַם אַין חכמה אַין תּוֹרה-די תּוֹרה ליגט אין
 קאַסטן און חכמה אין קעשענע; דעם נגידס
 נאַרישקייט גילט מער ווי דעם אַרעמאַנס
 חכמה; אַז מען איז רייך איז מען אי שייך אי
 קלוג אי מען קען זיינען; אַז מען איז אַ פֿשר
 רייך איז מען געוויס קלוג; אַ נגיד אַ נאַר
 איז אויך אַ האַר; ביי די נגידים איז געלט
 וואָלויל און שכל טייער; אַז דער מאַגן איז
 פֿול איז דער קאַפּ דול; וואָס פֿולער דער

זיך מיט אים; ער האָט נאָך קיין קדחת ניט
 געהאַט; ער האָט נאָך גאַט ביי די פֿיס ניט אָר
 געכאַפט; ער האָט נאָך זיין וועלט ניט אויס-
 געפֿירט; ער האָט ביי גאַט קיין וועקסלען
 ניט אַרויסגענומען; ורייכער קרובֿ זאָל זיך
 האַדעווען אַ האָן אויף פֿפרות (אַן אינדיק
 אויף פֿסח); חויר, האָסט געלט? זיי מיינ
 מחותן; ווען איך בין קיסר בין איך נאָך
 רייכער פֿון אים (איך וואָלט נאָך צוגע-
 קגעלט אויך).

שפֿר; ונטער מצבֿ גוט אַוועקגיין דאַרף גע-
 דויערן (געווערן); ווען די זון גייט אויף
 איז ניט צו שפעט; וואָס שפעטער די זון גייט
 אויף איז זי אַליץ העלער; המבדיל בין
 קודש לחול-אַז עס געראַט איז טאַקע וויל;
 אַז וויל איז דעם וואָס מאַכט תּמיד זיימל; וויל
 איז דעם וואָס פֿירט אויס בפֿבוד זיין וועלט;
 צו גוט איז קיין ברענע ניטאָ; בעסער האָט קיין
 שיעור ניט; צו גוט געוויינט מען זיך גיך צו;
 דאָס גוטע ווערט מען באַלד געוויינט; אַז דאָס
 פֿעבן איז זיס איז די וועלט הפֿקר; די גויט
 מאַכט דעם מענטשן בעסער, דאָס גליק מאַכט
 אים שלעכטער; אַז עס איז איינעם צו גוט גייט
 ער זיך גליטשן אויפֿן איין; הגדולה מקצרת
 ימים; ביז מען דערלעבט די נחמה קען (גייט)
 אַרויס די נשמה; אַז מען באַקומט שוין דאָס
 ברויט קומט דער טויט; אַז עס קומט צום פֿעבן
 דאַרף מען שטאַרבן.

ורייכקייטן על שלשה דברים העולם
 עומד: על הגעלט, על הגעלט ועל הגעלט;
 אויף דריי זאַכן שטייט די וועלט: (אויף) געלט,
 (אויף) געלט און (אויף) געלט; געלט איז די
 וועלט און די וועלט איז געלט; געלט און קיין
 געלט רעגירט די גאַנצע וועלט; געלטעלע
 באַלייכט ווי די זון מין וועלטעלע; קינדער
 און געלט איז אַ שיינע וועלט; די בעסטע
 סחורה אין דער וועלט איז מוזמן געלט; עס
 איז ניט אזוי גוט מיט דעם ווי עס איז שלעכט
 אַן דעם.

געלט; גאלד גייט צו גאלד; געלט קלעפט
(ציט) צו געלט; וואס בײַ אַ נגיד פֿאַרוואַנדערט
זיך געפֿינט זיך ביים אַרעמאָן נישט אין פֿאַרמען;
אַז גאָט גיט מיטן לעפֿל, גיבן לייטן מיטן שעפֿל;
פֿון נגידים קומען אַרויס נגידמלעך; מומן
בקעשענע שלום בבית; אין דער שייסל לייט
דער שלום־בית; פֿרנסה און שלום־בית זיינען
שטענדיקע שנינים; בֿרכת הַבית ברובה; אַז
עס מאַלט זיך אין מיל און אין דער היים (אין
שטוב) רויק און שטיל; סאַמעט און אַטלעס
לעשט אויס דאָס פֿייער אין קיך; דער איז
פֿריילעך, וועמען עס איז אין קעשענע פֿריי־
לעך; פֿרנסה היילט אַלע מפות; פֿרנסה איז
אַ רפואה צו אַלע קרענק; אַ שווערער בייטל
מאַכט אַ לייכט געמיט; וווּ פֿלייש און פֿיש איז
אַ פֿריילעכער טיש; אַז דער בייטל איז פֿול
איז דער מאָגן רויק און שטיל; ווען הונגערט
אַ גביר?—ווען דער דאָקטער הייסט אים.

אַ גביר איז אַ חויר; ווילסט רייך ווערן?
—זי זיבן יאָר אַ חויר; וויל מען זיין אַ גביר,
זאָל מען זיך פֿאַרשרייבן אויף צוואַנציק יאָר
פֿאַר אַ חויר; מען זאָגט: אַרעמע־לייט, וויל
די רייכע זיינען קיין לייט נישט; געלט האַלט זיך
נאָר אין אַ גראַבן זאַק; מען ווערט זיכער אַ
קצין איידער אַ בעל־הבית; ופֿאַרוועניזן פֿתּר
האָט ער פֿאַרגעסן און נעריצן האָט ער זיך
נישט אויסגעלערנט; דער זאַטער גלייבט נישט
דעם הונגערליקן; וואָס מער קבצן מער היל־
יאַקע, וואָס מער נגיד מער סאַבאַקע (סוויג־
יאַקע); אַ דיקער טייסטער און אַ דיק בייכל
גיבן נישט קיין צדקה; אַז די נגידים זאָבן האָבן
די אַרעמע־לייט וואָס צו קאַכן; ווען די עשירים
קרענקען טוען זיי די אַרעמע־לייט געדענקען;
מען זאָל זיך קענען אויסקויפֿן פֿון טויט, וואָלטן
די אַרעמע־לייט שוין פֿרנסה געהאַט; ווען
דער נגיד איז אַן אַבל מוּז ער אַנקומען צום
אַרעמאָן; בשלשה דברים אָדם יכּר: בכּוּסוּ,
בכּיסוּ, בכּעסוּ; וואָס רייכער מען ווערט, וואָס
קאַרגער איז מען; אַ קאַרגער גביר איז דער

בוך, אַלץ ליידיקער דער קאַפּ; דער גביר
האָט דעם שכל אין טייסטער; אַז די ציג איז
אַפֿילו לויטער חלב איז זי פֿאַרט אַ ציג; אַ
נגיד טראַגט זיך דורך־אַרץ אין קעשענע; דעם
עושר פֿאַסט אַלץ.

געלט שמעלט, אָבער צי איז דען שמעלט
געלט? געלט איז בלאַטע, אָבער בלאַטע איז
קיין געלט נישט; געלט איז בלאַטע, אָבער די
בלאַטע איז כּדאי צו האָבן פֿלע קעשענעס;
פֿון געלט קען מען מאַכן בלאַטע, אָבער נישט
פֿון בלאַטע געלט; די מטבע גילט; נישט גענוג
צו זיין אַ נגיד, גילט נאָך דעם נגידס קויטל
אויך; פֿאַר געלט באַקומט מען צוקער; פֿאַר
ווינער באַקומט מען דינער; ווער עס האָט
געלט, יענער עסט הערינג; נותן ביצימבל,
הולך בטענצל; אַז מען צאָלט פֿאַרעס שפּילט
מען זאַרעס; אַ קצין (אַן עושר) האָט אַ שיינע
טאַכטער; דאָס שענסטע עפעלע איז אין
קצנים טעפעלע; אַ נגידס אַ ווייב מען זיך פֿאַר־
גינען צוויי מאָל אין יאָר אין קימפעט לייגן;
דער אַרעמאָן דינט, דער רייכער פֿאַרדינט;
דער מלמד אַרבעט מיטן טייטל און דער גביר
מיטן בייטל; זיינען זיינען דער אַרעמער, דער
רייכער הערט נאָר צו; פֿאַר געלט האָט מען
די וועלט און יענע וועלט; אַז מען האָט
די וועלט האָט מען יענע וועלט אויך; אַ
נגיד קען זיך שאַפֿן ביידע וועלטן; פֿאַר געלט
קריגט מען אַלץ, חוץ קדחת; יאק פֿשענאָ—טאַ
אי דורען קאַשע נאַוואַרע; פֿאַר געלט באַקומט
מען אַלץ, נאָר קיין שכל נישט; פֿאַר געלט באַ־
קומט מען אַלץ, נאָר נישט טאַטע־מאַמע;
המבדיל בין קודש לחול—ווער עס האָט געלט
(אין קעשענע) דעם איז חויר; אַ משכון צו
פֿאַרועצן, אַבי אַ גביר צו זיין; די לעצטע פֿאַר
הויון (דאָס לעצטע העמד) זאָל מען פֿאַרועצן
און אַ גביר זאָל מען זיין; עס איז גוט צו זיין
אַ גביר—דער רב אַליין מאַכט דעם הספּד.

דער עושר האָט דאָס מוֹז; דער עושר
שלאַפֿט און זיינע רוחים גייען; געלט גייט צו

לײט, וואָרעם די לײך וועט אַלע מאָל גרעסער
ווערן; * פֿון קושן דעם גבֿיר אין תּחת האָט מען
קדחת.

ווער עס האָט די קי, דער האָט די מי;
געלט לֵאָט ניט רוען; אָדם בַּהוּל עַל ממוֹנו;
ממוֹנו שֶׁל אָדם תְּבִיב עֲלָיו כּנֶפֶשׁ; מִי שֵׁישׁ לוֹ
מְנַה רוֹצֵה מאַתִּים; מַרְבֵּה נֶכְסִים מַרְבֵּה דְאָנָה;
אִיזוּהוּ עֲשִׂיר? הַשְּׂמֵחַ בַּחֲלָקוֹ; מִיט עֲשִׁירוֹת טָאָר
מען זיך ניט איבערנעמען; אָז נאָט האָט פּרִנְסָה
געגעבן זאָל מען יענעם אויך לֵאָזן לֵעֵבֶן;
געלט איז בלאָטע; געלט איז קלֵלעכ(ד)יק-אַ
מאָל איז עס דאָ, אַ מאָל איז עס דאָרטן; געלט
איז קלֵלעכ(ד)יק-הֵינט בײַ דיר, מאָרן בײַ מיר;
אַ ייִדיש עֲשִׁירוֹת איז ווי אַ בינעל שטרוי (ווי אַ
מאַרצאַווער שניי); ייִדיש עֲשִׁירוֹת קומט מיטן
ווינט און גייט אַוועק מיטן רויך; זֶה עוֹלָה וְזֶה
יורד; עֲלִיּוֹנִים לְמִטָּה וּתְחִתּוֹנִים לְמַעֲלָה; די
וועלט איז ווי אַ לײטער; אַרויף גייט איינער,
אַראָפּ-דער צווייטער; פּינטע איז געווען אַ
גבֿיר און געשטאַרבן אַ קבצן (אַן אַרעמאַן);
דער גרעסטער גבֿיר שטאַרבט אַ מאָל פֿאַר
דער צײַט; תּכִּרְכִּים מאַכט מען אָן קעשענעס;
אַרעם און רייך זײַנען אין קבֿר גלײַך; אַרעם
און רייך לײַגן אין דער ערד בײַדע גלײַך (, נאָר
אויף דער ערד לײַגן די רײכע בעסער); כֶּסֶף
וְזָהבִּי מַעֲשֵׂי יְדִיָּאָדָם-געלט באַגראָבט אַ
מענטשן; איידער דער קצין ווערט אַן אַרעמאַן
שטאַרבט דער אַרעמאַן דרײַ מאָל פֿאַר הוּי-
גער; ווען אַן עושר איז פֿאַרדאַרבן און אַן
אַרעמאַן האָט דערוואָרבן-איז נאָך ניט גלײַך;
אַ גבֿיר קומט אָפּ און אַן אַרעמאַן קומט אויף-
איז נאָך ניט גלײַך; בעסער אַן אויפֿגעקומענער
גבֿיר איידער אַן אָפּגעקומענער עושר; אַן
אויפֿגעקומענער עושר האָט פֿינט אַן אַרעמאַן;
אַ לױז האָט אויך אַ פּופּיק, אָבער דער גבֿיר
איז ניט קיין בעלֿן דערויף.

וען אויך: גרויסצאָליקייט 67, איינעם 476, געלט 486, קאָ-
סע 487, באַקום 489, דערפֿאַלג 495, פֿאַרעניגן 511.

ערגסטער קבצן; געלט גייט אַוועק-און אַ הונט
בלײַבט אַ הונט; פֿון אַ קאַרגן גבֿיר און פֿון אַ
פֿעטן באַק געניסט מען ערשט נאָכן טויט; פֿון
אַ נבֿלה קען מען אַראָפּשינדן איין פֿעל און
פֿון אַ טויטן גבֿיר-אַ סך פֿעלן.

איטלעכער עושר האָט זיין יושר; דער
עושר איז נישט קיין בעלֿ-יושר; דער עושר
האָט ניט קיין יושר; גיי ווּך יושר בײַ ירוחם
(יאָקל) דעם עושר! דער גבֿיר טראָגט זיין גאָט
אין קעשענע און דער אַרעמאַן אין האַרצן.

אַ קבצן דאַרף געלט און אַ גבֿיר כֶּבֶד;
דעם אַרעמאַן האַקט מען ווי פֿאַדזיאַקע (שפּע-
נער) און דער רײכער בלאָט זיך ווי דער
סאַמאַוואָר; אַ גבֿיר האָט פֿינט כֶּבֶד ווי אַ
קאַץ סמעטענע; רבי מכבד עשירים; מען
הנפֿעט ניט דעם גבֿיר נאָר זיין געלט; פֿון נקֿר
כפֿים ווערט מען ניט רייך; פֿון קאַפּ-קאַפּ קען
מען קיין עושר ניט ווערן; פֿון ווינטשן ווערט
מען ניט רייך; פֿון (דיאָ אָן) אַשלימזל ווערט מען
ניט רייך; ווער עס שטימט הויך פֿון רויב פֿאַלט
אויך נידעריק ווי שטויב; ווער עס ווערט רייך
פֿון גוֹלָה און רציחה לעבט ניט אין מנוחה.

אַ ייִד אַ גבֿיר צאַצקעט זיך מיט זיין גע-
שויר; דעם אַרעמאַנס פּוטער-קוכן און דעם
גבֿיר קרענק הערן זיך ווייט; דעם אַרעמאַנס
געבראַטנס שפּירט מען ווייט, דעם עושרס
טויט הערט מען ווייט; בעסער אַ געוונטער
אַרעמאַן איידער אַ קראַנקער גבֿיר; וואָס
קומט אַרויס פֿון דעם זילבערנעם בעכער, אַז
ער איז פֿול מיט טרערן.

אַרום (בײַ, לעבן, אין) אַ פֿעטן טאַפּ איז זיך
גוט צו רײַבן; אַז מען רײַבט זיך לעבן אַ פֿעטן
טאַפּ ווערט מען אויך פֿעט; לעבן אַ שווערן
וואָגן איז גוט צו פֿוס צו גיין; לעבן אַ גאַלדן
וועגעלע פֿאַלט אַראָפּ אַ גאַלדן געגעלע; ווי
מען האַקט האַלץ פֿאַלן שפּענער; ווי עס איז
אַ סעודה קען מען אָפֿלעקן אַ בײַן; אַז מען
רײַבט זיך אַרום (בײַ, לעבן, אין) אַ גבֿיר רײַבט
מען זיך אויס אַ לײך; רײַב דיך ניט אין גרויסע

498. שלעכטער מצב

שטאַנד, בידע; שלעכטער, שוואַרצער, רעגנ-דיקער טאָג; משוגענער טאָג וואָן לייוונג; פּוּרימדיקע, שבתדיקע, בלויע געשעפטן (אינ טערעסן, פֿאַרדינסטן); באַנקראַט.

אַרעמקייט, אומפֿאַרמעגלעכקייט, אב־זינישקייט אַאָ"וו - אַר; ירידה, געבראַכנקייט, געפֿאַלנקייט אַאָ"וו - 496; דלות, עניות, אב־יונות, דל־פֿנות, קבצנות; עלנט, נויט; געל־ט פֿאַרלעגנהייט, געל־טנויט, געל־טענוגשאַפֿט, געל־טמאַנגל, דוחק אין געל־ט; באַגרענעצטע (י באַשרענקטע) מיטלען; נויטבאַדאַרף, נויט באַדערפֿעניש; ליידיקע קעשענעס; אַ לאַך אין קעשענע; סימן דלות.

אַרעמאַן; בלוט־אַרעמאַן; אַרעם־מענטש, אַרעמע־לייט, געמיינער מאַן, געמיינער ייד; קבצן, קבצעניק, קבצניע; עני, עני הגון, עני ואַביון, עני מדוכא; אַביון, אַביון שבאב־יונים, אַב־יאַק; דל־פֿון, דל־פֿער; אַרעמער דלות; דל, דל יאה; יוצרך, בעל־יצרך, בעל־דאַר־פֿער, (נויט) באַדערפֿטיקער; חסר־לחם, מחוסר־לחם; בלויע חתימה; לויזער, לויזך פּוּיקער, לאַכמאַן, האַליש, האַלעפּוּוניק, פּרשנ־דחא, כּתריאל, פּינטע גב־יר [ש], פּינטע די גב־ירטע [ש]; לעטקעוויטש [ש], לאַשאַרניק [קל]; פּוּפּער; וסאַי אַרעם־פּוּיער, אַנערדרי קער; ביטערער, ליב־לעכער, צו ריכער אַאָ"וו אַרעמאַן; אַן אַרעמאַן ווי שבת־הגדול; אַ קבצן מיט אַלע חַדגריבעלעך; אַ קבצן אין זיבן פּאַלעס; אַ לוסטיקער דלות; אַן אַרעמס און אַ פֿריילעכס; אַ דלות ווי אַ קורפֿירשט, ווי אין פּסוק שטייט; אַ כּפֿול־שמונהדיקער דלות (קבצן); אַ בעל־הביתטע איבער אַ הייפּטל קרויט; אַ נידיתטע איבער אַ קאַטשע־רע מיט אַ לאַפּעטע; אַ פּריץ מיט אַ לאַך.

בעטלער, בעטלערטשינע, שלעפּער, שלעפּורע, שלעפּונקן, שלעפּעטיניק, שלע־פּערישע קישקע, שוואַרער, שוואַרערואַק, (קבצנישע) טאַרבע, המזער־גייער, ראַשטע־גייער, מדינה־גייער, מדינה־ייד, חוזר על הפּתחים,

ס: שלעכטקייט, צרהדיקייט, ביטערקייט אַאָ"וו - אַר; אומגליק, רע מוז; אומגליק (מיאוסע) סיבה, אַקצידענט, עקסידענט [ש]; טראַגעדיע, מאַלער; חורבן, חורבן ירושלים; קאַטאַסטראַפֿע, קאַטאַקליזם; קלאַפּ, בראַך, אכציק ברעך, געברעכעניש; משלחת, אַנשיקעניש, אַנשיק, אַננע־שיקטע זאַך, אַנקלעפּעניש, (ביזע) באַגעגעניש, אויסגאַס, נאַפּאַסט; פּעקל, רומל, טראַבל [ש], מיאוסע מעשה, שיינער משאומתן, בלאַטע; קאַלטער גיהנום; לאַבן ברויט, ביטערע פּיל, טאַנץ; גור, גור מן השמים, גורה, גורה מן השמים, גורת המלכות, שטראַף, גאַטס שטראַף; נסיון, פּרוּווונג; פּורעניות; קל־ה, קל־ה פּון גאַט, אַ פּאַטש פּון זיבן נאַמען, אַ שלאַק מן השמים; פּלאַג, פּליאַגע, מכה, קרעצל; פּרעהס מכות; אַ מכה שלא כּתובָה בתורה; אַננעווייטאַגט אַרט; ווי דער שוך קוועטשט.

ביז, שלעכטס, ליכע; איבערלעבעניש, איבערלעבונג, איבערלעבעכץ; צרה; אַ צרה אַ חורבן, אַ צרה אַ חרבוּנה; צרות מיט חרבוּנות; סיפּקע צרות; צרות אויפֿן פּוד (אויפֿן אייל, אויפֿן שאַק); צרות ווי האַלץ, ווי האַגל, ווי רעגן, ווי באַב; צרות איבערן קאַפּ; אַ ים מיט צרות, כּל הצרות שבעולם; צרות יחיד, צרות רבים, צרות הפּל־ל; אַ צושמעלץ (אַ פֿאַרבייטונג) צו די צרות; אַ צונאַב צו די יום־טובֿדיקע קליידער; אַ צרה מיט שפיצן - פּראַ. שלעכטער מצב; שווערע, ביטערע, טרויעריקע, געדריקטע, קלאַגעדיקע, פֿאַר־צוויפֿלטע אַאָ"וו לאַגע (מצב, מערכה, סיטר אַציע, אומשטאַנדן); שווער, ביטער לעבן; שווערע, שלעכטע, ביטערע, הינטישע אַאָ"וו צימט; עת־צרה, שעת־הדחק, שעת חירום, בין המצרים, קרויזס, נויטפֿאַל, נויטשטאַנד, פּירואַרג, קלעם, באַדעגעניש, דחק, דוחק, מאַנגל, דחקות, סטיס, אַפּאַטענע, הייט, באַ-

וויסן פֿון אַ וועלט צו זאָגן; אָפּקומען (אָפּ-
קאַניזשענען) אַ וועלט (אַ לעבן); האָבן צו זינגען
און צו זאָגן; האָבן קאַלט און וואַרעם; האָבן
פֿרית יאָרן; האָבן קורצע (אָפּגעשניטענע, אָפּ-
געריסענע) יאָרן; זיין אונטערן פֿערד; זיין
אין דר'ערד (ווי אַ באַרט); זיין מיטן קאַפּ אין
דר'ערד (ווי אַ באַרט); לייגן אַרצה (אין דער
אָדמה, אין שאול'תחתיה, אין ראָסל, אין פעקל,
אין פעטשקע, אין קוואַס); לייגן גיין איילן (צען
קלאַפּטער) אין דר'ערד; לייגן אין דר'ערד
און באַקן בייגל; אַרניפּלאַן (פֿאַרקריכן) אין
אַ צרה (אין אַ בלאַטע, אין אַן אומגליק אַזאָ"ח);
אַנגעמען זיך צרות; וזכן זיך צרות; (איינ)קויפֿן
זיך מַפֿטיר; אַנפֿרעגן זיך אַ קלאַפּאַט; זיין אַ
גילן אויף זיך אַליין; רויגירן זיך; לייגן זיך
לעבעדיקערהייט אין דר'ערד אַרניין.

זיין אַרעם (פֿאַראַרעמט, געענגט, גע-
דריקט אַזאָ"ח) ← איר; גיט האָבן; זיין אָן; זיין
אָן געלט; זיין אָן מיטלען (צום לעבן); זיין
געענגט אין געלט; זיין אין אַ געלט־פֿאַרלענג-
הייט (אין אַ סטיס, אין אַ הייט אַזאָ"ח) ← ס; גע-
נייטיקן זיך; זיין נקי (ריין, גאַלע, דערונטער,
בילדוּת, בקבוצנו, בשפֿל המדרגה); פֿאַרשטעלן
דעם גלות; גיט האָבן מיט וואָס צו פֿיפֿן;
גיט האָבן קיין גראַשן ביי דער נשמה (ביים
לייב און לעבן, ביים פּופּיק, * ביים תּחת);
פֿגורן (שטאַרבן, אויסציען זיך) פֿאַר אַ גראַשן
(פֿאַר אַ דרייער, פֿאַר אַ רובל אַזאָ"ח); גיט
פֿאַרמאָגן וואָס אַ האָר איז ווערט (וואָס אַ ציי-
בעלע איז ווערט); גיט פֿאַרמאָגן קיין צעבראַ-
כענעם שיינגער; גיט פֿאַרמאָגן יענעם מיסט,
לעבן פֿון ווינט (פֿון נסים, פֿון רוחניות,
שוועיגעטעם דוכעם); לעבן פֿון האַנט
אין (צום) מויל (פֿון טעפֿל אין מויל,
פֿון שהי פּהי, פֿון די טעג, פֿון בעטל-
ברויט, פֿון קיצבה, פֿון חלוקה); לעבן
אויף קהלשן חשבון (אויף קאָזיאַנע פּראַ-
פיטאַניע); עסן טעג; עסן יענעם ברויט;
זיין אויף לאַסקאַווע ברויט; לעבן אויף צרות;

פענטאַק, הקדשניק, דושאַד, זשעבראַק, לאַפּיר
טוט, לופּעטע, שנוטש, טשאַכמאַטשירקע,
קאַטשעלאַפּע; נילן טאַכריניק, טערקער.

זיידענע טאַרבע, יורד, געפֿאַלענער, גע-
בראַכענער אַזאָ"ח ← 496.

אַרעמשאַפּט, געמיינער גראַד, חברה
באַרשט, קאַבצאַנסקער יריד, עני ואַביון עט
קאַמפּאַני, קבצענואַן עט הוננערמאַן, וואַכע-
דיקע שמונה־עשרה; קאַבצאַנסק, פּתֿריל־עווקע,
מאַזעפּעווקע; הושטשע.

וו; זיין אין אַ צרה (אין אַ קלעם, אין אַן אומ-
גליק אַזאָ"ח) ← ס; זיין אויף געהאַקטע
(געברענטע, געשוואַלענע) צרות, זיין אין איינע
צרות; האָבן צרות נאָ לאַקטשי; אָנעסן זיך
מיט צרות; גיין באַשטיין; האָבן זיך צו קראַצן;
טאַפּן אַ וואַנט; גיט קענען זיך קיין עצה געבן;
הענגען ביי אים פּוס; וואַרפֿן זיך ווי אַ פּיש אין
וואַסער ← 443; קימען (ווי אַ וואַרעם) די ערד;
אַנלייגן מיטן קאַפּ; ביטערן, בידעווען, ליידן,
דורכלעבן, מיטמאַכן, דאַרבן, פּינצטערן,
חושכן; ווערן פֿאַרשוואַרצט (פֿאַרוויסט נישט),
פֿאַרחושכט, פֿאַרפּינצטערט, פֿאַרשוואַרצט
און פֿאַרפּינצטערט אַזאָ"ח); ווערן אויסגע-
קערט (אויסגעריסן, אויסגעצויגן, אויסגעפֿליקט,
אַרויסגעשליפּט); פֿאַרשוואַרצט ווערן אין
עושר און אין פֿבּוד.

מאַטערן זיך, מוטשען זיך, מענטשען זיך
ניילן, קוועלן זיך, פּלאַגן זיך, מאַרדעווען זיך,
רייסן קריעה, אָפּקומען ← 512; מאַטערן זיך
מיטן טויט.

נפֿאַרגלייכוונגען מאַטערן זיך ווי ביי אַ
שלעכטן טויט, ווי (דער רשע) פֿאַרן טויט, ווי
אַ רשע אויף יענער וועלט, ווי אַ צידיק אויף
דער וועלט, ווי דער אַרעמאַן פֿאַר אַ גראַשן,
ווי דער אַרעמאַן פֿאַר פּסח.

פּיין אַ געמאַטערט (אַ געמוטשעט, אַ הינ-
טיש) לעבן; ליידן גלות; גיט לעקן קיין האַניק;
גיט עסן קיין פּלעצלעך מיט פּוטער; האָבן
צער אָן חיונה; האָבן מער צער ווי חיונה; גיט

ווי דער מלאך־המוות, ווי אין דעם מלאך־
המוותס נעגל, ווי דער (ידישער) גלות, ווי דעם
אַרעמאָן, ווי דעם אַרעמאַנס מוֹל (מערכה),
ווי דעם אַרטן רבין, ווי דעם יתום, ווי דאָס
לעבן פֿון אַ יתום, ווי מיין מוֹל (גורל), ווי מיניע
צרות, ווי מיניע יאָרן, ווי מיין לעבן, ווי דעם
אַפיקורס; וויער ווי עסיק; פֿינצטער (חושה,
ליכטיק [שם] אַאו"ו) ווי דעם גויס אַ קנא, ווי
ביים מסור אין האַרצן, ווי די וינד.

שלימוֹד־דיק, שלים־שלימוֹד־דיק; יאויסוועג
לאָ, יאויסאנגלאָ; אומגליקלעך, פֿאַראומ־
גליקט; געשטראַפֿט, פֿאַרשאַלטן, שווער גע־
פרוּוט; שווער באַלאָדן, שווער געטראָפֿן;
(גוט) באַשלייערט, באַשלייערט פֿון אַלע זיטן.
אַרעם; אומבאַמיטלט, אומפֿאַרמעגלעך;
געמיין, בידנע, מיזערנע; געדריקט, געענגט,
געשלאָגן (אין פרנסה); פֿאַרקלעמט; (גויט־)
באַדערפֿטיק; נקי, ריין, גאַלע; פֿאַראַרעמט,
פֿאַרדלפֿונט, פֿאַראַבזונט, פֿאַרקבצנט; פֿאַר־
ענגט, דערונטער(דיק), אויסן וועג, געבראַכן, גע־
פֿאַלן, טויט (מיט די ביינער) ← 496; שפֿל,
בשפֿל המדרגה; מר ממות; מעשה קבצן,
כדרך הקבצנים; אביוניש, דלפֿניש, קאַבצאַנ־
סקע, אַרעמאַנסקע, בעטלעריש אַאו"ו ← 5.

[פֿאַרגלייכוועגן אַרעם (רייך [שם]) ווי אַ
מויז, ווי אַ גריל, ווי אַ וואַגן, ווי אַ קרויניק, ווי
אַ פּויער, ווי אַ שיפורניק, ווי אַן אַרעם מאַל־
צייט; גאַלע ווי אַ טערק.

פֿראַן; [שלעכטער מצב] עס גייט ניט; עס
גייט אים (איר אַאו"ו) ווי אַ צדיק אויף
דער וועלט, ווי אַ רשע אויף יענער וועלט, ווי
דורך דערנער, ווי פֿון פֿאַכאַמס דודע; עס
פֿידלט ניט; דער הַלך גלכט ניט; עס גייט ניט,
כאַטש צערעיס זיך; כאַטש לייג זיך און
שטאַרב; כאַטש נעם און וואַרף זיך אין וואַסער
אַרײַן; כאַטש פֿון בריק אין וואַסער אַרײַן;
עס איז בראַך מאַרדע; באַו מים עד נפשׁ;
פֿלוּ פֿל הקיצין; דער הימל האָט זיך אַראַפֿ־
געלאָזט אויף דער ערד; דער הימל איז בײַ

לעבן בדחק (בדחקות, ביצמצום); לעבן
מיט ברויט און וואַסער; ניט האָבן קיין פרנסה;
האָבן פרנסה (עסן) ביו צום מויל; האָבן
וואַסער אויף קאַשע; האָבן ברויט מיטן גאַפֿל
(ברויט מיט לעפֿל צו עסן, ברויט ווי לעקער);
ניט האָבן אויפֿן מאַל; ניט האָבן קיין מוון
סעודה אחת; ניט האָבן וואַס צו קמען; ניט
האָבן אַ צאַן אויסצוקאַלופֿען; ניט האָבן ניט
צו ביסן, ניט צו ברעכן; לייק (פֿאַרוואַרפֿן)
די ציינער) אויף דער פֿאַליצע (אויף די בער
טאַנעס, אין בייטל אַרײַן); אַפֿלעבן מיט אַ
קב חרובים; זיין זשענדע אַ שטיקל ברויט;
אויסגיין פֿאַר אַ שטיקל ברויט (פֿאַר אַ ביס
קמין, פֿאַר אַ פֿיכר לחם); שמייכלען צו אַ
בולקע; אַינצייען דעם פֿאַסיק; פעכנען אויפֿן
פֿיסק; שטאַרבן (פֿורן) דריי מאַל אַ טאַג פֿאַר
הונער (חוץ וועטשערע); אומגיין מיט אַן
אַרויסגעשטעקטער צונג ← 266.

זיין געשלאָגן אין פרנסה; גיין מיטן קאַפּ
אַראַפּ; ניט האָבן קיין צורה (בײַ לייטן); שטיין
בעסער פֿון אַ קאַליקע; זיין הויל און נאַקעט;
ניט האָבן קיין העמד אויפֿן לייב ← 523; קבצע־
נען, בעטלען; אויסשטרעקן (אויסשטעקן) אַ
האַנט; אַנקומען ליידי מתנת כֶּשֶׁר וּדָם ← 472.
מאַכן אַרעם, פֿאַראַרעמען, פּויעריווירן;
ברענגען צו אַרעמקייט (צו בעטלברויט);
אויסבייטלען, רוינירן, בלדלות שטעלן אַאו"ו
← 482, 567; אַרעם ווערן, פֿאַראַרעמט ווערן,
אַרונטערקומען ← 496.

אַדי, אינוו; שלעכט, צרהדיק, פֿאַסקודנע,
* באַקאַקט, * באַקקֿיך; ביטער; ביטער
און פֿינצטער, ביטער און מאַרנע, ביטער און
וויער, שיטער און ביטער; שווער; שווער און
ביטער; שוואַרץ, פֿינצטער, חושה, טעמען,
וויסט, טרויעריק אַאו"ו ← 512.

[פֿאַרגלייכוועגן שלעכט (ביטער, זיס [שם])
אַאו"ו) ווי גאַל, ווי פֿיאַלע, ווי טשעמעריצע,
ווי מרור, ווי פֿעפֿער אין נאַז, ווי רויך אין די
אויגן, ווי דער טויט, ווי אַן אומגעריכטער טויט,

אויקעט, דער הונט קאָנטיקעט, דאָס קינד
 כליפעט און דער דלות ריפעט; זיבן העמדער
 ווי די בעכער-פֿינף מיט לאַטעס, צוויי מיט
 לעכער; דער דלות פֿינף (סווישטשעט) פֿון
 אַלע זיטן; דער דלות האָט זיך אַרײַנגעניבעט
 אין שטוב; עס איז ענג אין קעשענע; ער האַלט
 שמאַל; אין פֿסוף לאַדן זײ; ער איז בלינד-
 ער זעט ניט אַ גראַשן פֿאַר די אויגן; אָדם נאָ-
 קעט (, חוה באַרוועס [שׂ]); עס ציטערט אין
 שלאָף די אַרעמע שאָף; ער גייט דײַטש-
 מוטער באַרוועס; ער האָט מער אין קאָפּ ווי
 אין קעשענע; ער קען אַלץ, נאָר קיין שבת קען
 ער ניט מאַכן; זאָל דאָס מיר צוקומען וואָס
 אים פֿעלט; וואָס ער האָט פֿעלט אים ניט,
 וואָס אים פֿעלט האָט ער ניט; ער פֿאַרמאָגט
 ניט מער ווי די ראַסינער ריסטאַקראַטן; * ער
 האָט אַ פֿולן פֿוח מיט מאַך און ס'וואַקסט
 נאָך; * ער האָט אַ פֿולן הינטן מיט האָר; מען
 גיט אים ברכות און ער האָט מכות; ער האָט
 דאָס לעבן פֿון גאָט און דאָס עסן פֿון מענטשן;
 בעל־הביתטע, קוקט מיך אָן און קאָכט ווער
 טשערע; עס איז בײַ אים אַכצן גילדן אַ ביסן
 חמץ; דער קאָפּ איז דול, דער מוח איז פֿול,
 דער מאַגן הייסט) ניט פֿון עפעס צו זאָגן; ער איז
 ניט קיין גרויסער עושר און ניט קיין קליינער
 אַביון; עס פֿעלט אים נאָר עשֶׂרת אַלפֿים צום
 אַרעמאָן; עס פֿעלט אים אַ צענער צום רובל;
 ער איז רייך ווי קורח און האָט נישט קיין גראַשן
 אויף אַ דיכטער דאָס געלט איבערצוציילן;
 ער האָט אזוי פֿיל געלט ווי אַ ייד חזירים; ער
 האָט ברויט ווי לעקעך, קינדער ווי מאָן; אויך
 מיר אַ בעל־הבית אין דאָרף-ני בע, ני מע, ני
 קוקעריוו; וואָס וועט מען נעמען בײַ אים -
 די קאָטשקעס אויפֿן וואַסער?; עס איז בײַ אים
 חיי געלעבט, אָבער מען שטאַרבט פֿאַר אַ
 גראַשן; אַרעם און פֿריילעך, לוסטיק און לע-
 בעדיק; אַ מײַקע, אַ באַלאַרטיקע-און ברויט
 אַן אַקריקע; אַרעמאָן, קאָך קאַשע, וופּ זיך;
 דלות, מאַך לאַקשן!- ניטאָ קיין אייער, דלות,

דער ערד; אַלע וועגן האָבן זיך פֿאַר מיר פֿאַר-
 שטעלט; עס קען שוין ערגער ניט זײַן; אַני
 הנבֿר ראַה עני; קצתי בחיי; ס'איז אַ ויהי; אַ
 שיינע מעשה כֿלעבן; עס קלעפט זיך צו אים;
 עס איז פֿאַר אים אַ טרונק; אַלץ אויפֿן זינדיקן
 מענטשן; אַלץ אויף מיר, אַ גוט יאָר אויך אויף
 מיר; עס פֿעלט מיר אויס צו מײַנע יום־טובֿ-
 דיקע קליידער; עס איז אַנקת מס־לך; אויף
 שיסל און אויף טעלער; אַ הוסט אין אַ קרענק;
 נאָך דער קימפעט נאָך אַ ביזע ברוסט; אויף
 אַ בלאַטער אַ פֿרישטש, און אויף דער מכה אַ
 בלאַטער; עקודים נקודים וברודים-אַ מכה אַ
 אויף אַ מכה און אויף דער מכה אַ בלאַטער;
 שמיחות אויף אַן אײַל, צרות אויף אַ מײַל;
 צרות ווי האַלץ-און ניטאָ מיט וואָס צו הייצן;
 בײַ טאָג מאַטערן די חובֿות און בײַ נאָכט די
 ביזע חלומות; אוי נאָ מעניאָ אי גוי נאָ מעניאָ;
 אוי קיי מיצרי ואוי קיי מיצרי; אַן אומגליק (אַ
 צרה) האָט אים געטראָפֿן; אַ צאָרן איז אים
 אויסגעגאַנגען; עס איז אים אַראַפֿגעפֿאַלן ווי
 אַ קלאַץ פֿון בידעם (ווי אַ פיפֿיש); די צען
 מכות זינען אויף אים אויסגעגאַסן געוואָרן;
 עס שיטן זיך אויף אים די גרויע האָר; ער וועט
 שוין קיין חיבוט הקבֿר ניט דאַרפֿן לײַדן; בעט
 אַ קאָפּיקע פֿאַר אַזאַ לעבן; איידער אַזאַ לעבן
 איז שוין גלייכער אַ בעסערס; מען קען זיך
 ניט קלייגן; אַ מענטש קען דען אויסרעכענען?;
 אַ מענטש דאַרף אַ סך האָבן?; וויסט וויסן
 ווי איך לעב? קוק אויף מײַן ווייב (אויף מײַן
 קאַץ); דער היינטיקער טאָג זאָל מיר געהערן
 צו יענעם יאָר; דאָס מוז מען אויך פֿאַררעכע-
 נען אין די זיבעציק יאָר (אין דער שלעכטער
 צײַט).

[אַרעמקייט] אין קול וואָן פֿסוף ווערטער-
 שפֿיל; אין קשב; ויהוה לך-קיין געלט איז
 ניטאָ, מטל השמים-ניטאָ ווי צו לײַען, משמני
 האַרץ-דאָס געלט איז בײַם פֿריץ; אין איי
 וועלע קיין פֿענדעלע, אין שטיגעלע קיין העב
 דעלע, אין בײַטעלע קיין רענדעלע; די ווייב

(, נאָר דער וואָס גייט אין אים); איינעם דאַכט זיך, אָו ביים צווייטן לאַכט (לײכט) זיך; יעדערן דאַכט זיך, אָו בײַ יענעם לײכט זיך, קומסט צו נאָענט-איז דאָס אַ מעשן קנעפּל; עס דאַכט זיך, אָו בײַ יענעם לאַכט (לײכט) זיך, קומסט צו דער טיר-ערגער (פּונקט) ווי בײַ מיר.

יעדער טאָג האָט זײַנע צרות; אַבי יאָרן, צרות קומען אַרײַן (וועט זײַן); אַבי יאָרן, קיין צרות איז מען נישט זשענדע; צרות צו האָבן איז קיין זאָגן נישט; דער מענטש גייט אין דער פּינצטער און ווייסט) נישט, וואָס הינטער זײַנע פּלייצעס געפּינט זיך; קיינער ווייסט) נישט, ווע- מענס מאַרגן עס איז; פּון גליק צום אומגליק איז אַ שפּאַן, פּון אומגליק צום גליק איז אַ ממילא (אַ שטיק וועגס); אָו דאָס אומגליק דאַרף איינעם טרעפּן טרעפּט עס אים אויפּן גראַדן וועג (געפּינט עס אים אונטער דער פּערענע); אָו ס'איז באַשערט אַ צרה קומט זי אין שטוב אַרײַן; וואָס דער מענטש טוט זיך אַרײַן וואַרטן אים צען שוואַים נישט געטאָן.

אַדם לײַכט יוֹד; דער מענטש האָט צוויי בכירות-אַדער קריעה רימן אַדער פּאַר- שוואַרצט ווערן; אין די בעסטע צײַטן זאָלסטו זײַן גרייט צו באַגעגענען צרות און לײַד; אַרץ אין איינעם איז נישטאָ בײַ קיינעם; מיט אַ לײַטער אויפּן הימל קען זיך קיינער נישט באַוואַרענען; אויף צרות לעבט מען; ווער עס ווייסט) נישט פּון בית ווערטערשפּיל; בית-בייזן ווייסט) נישט וואָס גימל גוטן באַטייט; דער וינדיקער מענטש מוז אַרץ אויסשטיין; דער וואָס האָט אַ הויקער מוז אים טראַגן; עס איז שווער צו טראַגן, און אַוועקוואַרפּן טוט באַנג; שלעכט איז נאָר דעם מענטשן ביז די צרות געפּינען זיך אָן אַרט; מיט צרות ווערט מען געוויינט; דאָס הינדל ווערט מיט דעם שעכטן געוויינט; אָו מען גע- וויינט זיך צו צו צרות לעבט מען מיט זיי אין פּריידן; מען זאָל נישט געפרוּוהט ווערן צו וואָס מען קען געוויינט ווערן; לעבעדיקע צרות

מאָך פּאַרפּל!- נישטאָ קיין מעל; אָן אַקס פּאַר אַ גראַשן-אָו קיין גראַשן איז נישטאָ; וואָס טויגן שפּאַרן, אָו ס'איז נישטאָ קיין פּערד; וקבצנו יחד; בײַ מיר איז אויך דרײַצן גילדן אַ פּונט סקאַרינקעס; צוויי מתיים גייען טאַנצן; מאַטשיק האָט נישט קיין וואָגן, קובאַ האָט נישט קיין פּערד; ווען צוויי מתיים גייען טאַנצן-ווער וואַרפּט אין צימבאַ אַרײַן? (אין שׁב״ס אַרײַן?) ושׁב״ס: שמש, בּדחן, סאַרווערן; ווען פּינים זאָלן זײַן מעות וואַלט איך געווען אַ גרויסער בעל-הבית; אויב צײַט איז געלײט האָב איך קיין צײַט נישט; אַרץ קומט מיר צו, נאָר נישט קיין בײַטל מיט געלט; אַרעמער דאַך, וואָס קנאַקסטו?! קבצן, ווי קריכסטו?; עני ואַביון מי גוזלו?; אַ נס וואָס דער טאַטע האָט דעם זַלות, פּאַרשפּאַרט ער סכּום צו צאָלן; עס איז נאָך אַ שטיקל גליק, וואָס אַרעמע-לײַט שטאַרבן; ס'איז מיט חסד-אַרעמע-לײַט שטאַרבן; די נשמה קען מען נישט אויסשפּייען; ניע בילד אָו מייקטאָ הראַשי אי נע בודע; החירות לנפול-ביסט געווען אַ קבצן און דו וועסט בלײַבן אַ קבצן.

שפּר: ושלעכטער מצבֿו די וועלט איז אַ פּינע, אָבער איטלעכער האָט דאָס זײַנע; די וועלט איז פּול מיט צרות, נאָר יעדערער פּילט נאָר זײַנע; יעדער מענטש האָט זיך זײַן פּעקל; פּל האָדם כּוזבֿ-איטלעכער האָט זיך זײַנע מפות; איטלעכער האָט זיך זײַן בערגל (מיט) מיסט פּאַר דער טיר; בײַ יעדערנס טיר איז פּאַראַן מיסט אַ פּור; אָו מען זאָל אויפהענגען אויף דער וואַנט אַלע פּעקלעך וואַלט זיך איטלעכער געכאַפט צו זײַנעם; ווען אַלע זאָלן ברענגען זייערע פּעקלעך צרות אין מאַרק פּאַרקויפּן וואַלט יעדערער גיך זײַן פּעקל צוריקגעכאַפט; דאַרטן איז גוט ווי מיר זײַנען נישטאָ; איטלעכער לעבט נאָר ביים אַר- דערן צופּריידן; יענעמס גראַז איז גרינער; קיינער ווייסט, וועמען דער שוך קוועטשט

קומט מען איבער; א מענטש קען אויף זיך מער דערטרעגן איידער צען אָקסן קענען דערשלעפן; די גוטע צייט טראָגט אונדו, דער-פאַר דאַרפֿן מיר איבערטרעגן די שלעכטע צייט; שלעכט איז נאָר דעם ווער עס קען קיין שלעכטס ניט איבערוואַרטן; אַז מען קען נישט איבערוואַרטן (איבערהאַרן) דאָס שלעכט טע קען מען דאָס גוטע ניט דערלעבן; ווער עס קען ניט דאָס שלעכטע איבער-שוועבן קען דאָס גוטע ניט דערלעבן; פֿון תּענוג (נחת) לעבט מען ניט, פֿון צרות שטאַרבט מען ניט; ניט אַלע צייטן גייען אַוועק מיט איין צייט; דאָס גוטע געדויערט (איז) ניט אייביק און דאָס שלעכטע געדויערט (איז) ניט אייביק; דאָס גוטע און דאָס שלעכטע איז ניט אויף אייביק; בשעת הדחק (ספּנה) באַקומט דער שטן דעם קאַטער ווערטערשפּיל; שטן מקטרגו. אַז דאָס אומגליק איז גרויס איז די הילף נאָענט; עס ווערט ניט פֿריער ליכטיק ביז עס ווערט ניט גוט פֿינצטער; די זון שיינט ליכטיקער (בעסער) נאָך אַ רעגן; פֿון אַן אומגליק ווערט מען קלוג; מעז יצא מתוך; פֿון אַלע רעות קומען אַרויס טובות; עס איז ניטאָ קיין גוטס אָן אַ ביסל שלעכטס און עס איז ניטאָ קיין שלעכטס אָן אַ ביסל גוטס; ביי יעדן אומגליק איז אויך פֿאַראַן גליק; ניטאָ קיין רויו אָן דערנער; וווּ האַניק דאַרט פֿליגן; סאַמע גוטס נאָר אַליין קען אויף דער וועלט ניט באַשטיין; אַז מען זייט אין ליידן (ליידן) שניידט מען אין פֿריידן; הוורעים בדמעה בקינה יקצורו.

צו צרות איז קיין ברכה אַחרונה ניטאָ; אין צרות איז נאָר קיין גרונט ניטאָ; אַלע חסד ושלום זיינען מיגלעך; נאָך אַ חתונה קומט אַ ברית; קערט מען זיך אַהער טרעפט מען אַ בער, קערט מען זיך אַהין גיט אַ שטאַך אַ בין; אַז מען אַנטלויפט פֿאַר פֿלייער באַגעגנט מען דאָס וואַסער; מען אַנטלויפט פֿון רעגן, באַגעגנט מען האַגל; קוקט מען פֿאַר זיך איז יסורים ווערן געהיילט דורך גרעסערע; איין משה וועגט אַריבער די אַנדערע; אַז עס קומט ציינווייטיאָג פֿאַרגעסט מען קאַפּווייטיאָג; איבערגעקומענע צרות איז גוט צו דערצייילן; דאָס גוטע געדענקט זיך לאַנג, דאָס שלעכטע נאָך לענגער; צרת רבים חצי נחמה; אומגליק בינדט צונויף, שלעכטיקייט מאַכט פֿריינד-שאַפט; שלאָף, וועסטו אין די צרות פֿאַרגעסן; ניטאָ פּאַפּע ועסן-גיי לירליו ושלאַפּן; אין שלאָף גייט אַלץ אַוועק; דער טויט דערלויט פֿון אַלע צרות; נוח לו לאדם שלא נברא (יותר) משנברא; פֿרעמדע צרות טראָגט מען אַריבער; פֿרעמדע דאַנות נעמען ניט אַוועק דעם שלאָף; יענעמס יסורים איז ליכט מקבל באַהבה צו זיין; אויף פֿרעמדע קבָרים וויינט מען זיך די אויגן ניט אויס.

וואַרעמקייט אָן געלט איז ניט קיין וועלט; אָן געלט איז אַ געשטאַרבּענע וועלט; אַ טויטע

קומט מען איבער; אַ מענטש קען אויף זיך מער דערטרעגן איידער צען אָקסן קענען דערשלעפן; די גוטע צייט טראָגט אונדו, דער-פאַר דאַרפֿן מיר איבערטרעגן די שלעכטע צייט; שלעכט איז נאָר דעם ווער עס קען קיין שלעכטס ניט איבערוואַרטן; אַז מען קען נישט איבערוואַרטן (איבערהאַרן) דאָס שלעכט טע קען מען דאָס גוטע ניט דערלעבן; ווער עס קען ניט דאָס שלעכטע איבער-שוועבן קען דאָס גוטע ניט דערלעבן; פֿון תּענוג (נחת) לעבט מען ניט, פֿון צרות שטאַרבט מען ניט; ניט אַלע צייטן גייען אַוועק מיט איין צייט; דאָס גוטע געדויערט (איז) ניט אייביק און דאָס שלעכטע געדויערט (איז) ניט אייביק; דאָס גוטע און דאָס שלעכטע איז ניט אויף אייביק; בשעת הדחק (ספּנה) באַקומט דער שטן דעם קאַטער ווערטערשפּיל; שטן מקטרגו. אַז דאָס אומגליק איז גרויס איז די הילף נאָענט; עס ווערט ניט פֿריער ליכטיק ביז עס ווערט ניט גוט פֿינצטער; די זון שיינט ליכטיקער (בעסער) נאָך אַ רעגן; פֿון אַן אומגליק ווערט מען קלוג; מעז יצא מתוך; פֿון אַלע רעות קומען אַרויס טובות; עס איז ניטאָ קיין גוטס אָן אַ ביסל שלעכטס און עס איז ניטאָ קיין שלעכטס אָן אַ ביסל גוטס; ביי יעדן אומגליק איז אויך פֿאַראַן גליק; ניטאָ קיין רויו אָן דערנער; וווּ האַניק דאַרט פֿליגן; סאַמע גוטס נאָר אַליין קען אויף דער וועלט ניט באַשטיין; אַז מען זייט אין ליידן (ליידן) שניידט מען אין פֿריידן; הוורעים בדמעה בקינה יקצורו.

צו צרות איז קיין ברכה אַחרונה ניטאָ; אין צרות איז נאָר קיין גרונט ניטאָ; אַלע חסד ושלום זיינען מיגלעך; נאָך אַ חתונה קומט אַ ברית; קערט מען זיך אַהער טרעפט מען אַ בער, קערט מען זיך אַהין גיט אַ שטאַך אַ בין; אַז מען אַנטלויפט פֿאַר פֿלייער באַגעגנט מען דאָס וואַסער; מען אַנטלויפט פֿון רעגן, באַגעגנט מען האַגל; קוקט מען פֿאַר זיך איז

קיין געלט זי צו קויפן; עס האָדערט דער
אינדיק ביים נגיד רב מינדיק, עס גרילצט די
גריל ביים קבצן רב עוריאל; דער זלות האָט
אַ גראָבן קאַפּ; אַז דו לעבסט מיטן זלות ווער-
סטו אַ פאַסטומדאָרעס; אַרעמע-זייט ועצט
מען אין דער זייט; אַן אַרעמאַן שטייט ביי דער
טיר; ביי בואי בשלום שטייט דער אַרעמאַן
אויבן אָן; די קרובים דערקענט מען, אַז זיי
ווערן רייך; רייכע קרובים זינען נאָענטע
קרובים, אַרעמע קרובים זינען ווייטע קרובים;
אַרעמע קרובים ועצט מען אונטערן אויחן;
דער זלות איז אַ גנב; דער זלות טאַנצט אין
מיטן שטוב; דער זלות לייגט זיך צו ערשט
(צום ערשטן) אויפן פּנים; פאַראַן דאַרע נגידים
און פּעטע אַרעמע-זייט; פיר און דרייסיק איז
כּמגן זיך; זלות מאַכט פּסלות; גויט ברעכט
אייזן, זלות ברעכט שלעסער; אַז עס פּעלט
פּרנסה הערט אויף דער שלום-ביית; ווי זלות
דאַרט איז האַלאַס; אַז עס מאַלט זיך גיט אין
מיל איז אין דער היים אויך גיט שטיף (מאַלט
זיך אין הייז); מין אַרעמע פּריינדיגע זאָה,
האַסט גיט איבער זיך קיין זעה; דאָס מילכיקע
טעפּל ביים אַרעמאַן ווערט קיין מאַל גיט פּליי-
שיק; אַן אַרעמאַן איז תּמיד פּאַרעווע; אַן
אַרעמאַן איז אַלע מאַל מילכיק; דעם אַרע-
מאַן איז גרינג אויסצוראַמען דעם תּמץ און
שווער אַריינצוברענגען דעם פּסח; דעם אַרע-
מאַן איז אום זומער קאַלט און אום ווינטער
וואַרעם; ביים אַרעמאַן ווערט אַלץ כּטל
בשיסל ווערטערשפּיל; בששים; דעם אַרע-
מאַנס קישקע איז אַ לעכערדיקער זאַק; אַן
אַרעמאַנס (אַ שלעפּער(ישע) קישקע קען מען
גיט אַנשטאַפּן; אַן אַרעמאַן איז ווי אַ לעכער-
דיקער זאַק; אַ לעכערדיקן זאַק קען מען גיט
אַנשטאַפּן (אַנפּילן); דער אַרעמאַן לייגט די
ציי און בייטל אַרין (אין טאַרבע אַרין, אויף
דער פּאַליצע); אַן אַרעמאַן האָט קעסט אין
די הייזער און דירה אין הקדש; דער אַרעמאַן
האַט כּשר ודגים-אין די זמירות; אַרעמע-זייט

קו גיט גיט קיין מילך; געלטעלע, געלטעלע-
אַן דיר איז גיט קיין וועלטעלע; האָסט קיין
געלט גיט, איז בראַך מאַרדע; געלט
איז אַן עבודה-זרה, אָבער אַז ס'איז נישט איז
אַ גרויסע זרה; אַז ס'איז טרוקן אין האַלדז
און אין די שטייח איז נאָס קען מען גיט אַרויס-
גיין אין נאָס; פּון פּינף פּינגער קען מען מער
ווי אַ פּינגיט מאַכן; לעבן פּון אַ געזיילטער
קאַפּיקע איז זייער שווער; אַז מען האָט גיט
קיין געלט שלאַפט מען אין דער פּינגטער;
אַן אַרעמאַן שלאַפט אין דער פּינגטער; אַז
מען גייט אַן געלט קומט מען אַן סחורה; אַז
מען האָט גיט קיין קרינגער בלייבט מען איינער
אַרין ווי אַ פּינגער; מרבה נכסים מרבה דאָה-
אַבער גאָר קיין נכסים גיט איז נאָך אַ גרע-
סערע דאָה; עני חשב כּמח; אַן אַרעמאַן
איז געגליכן צו אַ טויט; עני חשב כּמח-ביידע
לָאָט מען גיט אין שטוב אַן אַ שומר; אַרעם איז
געגליכן צו טויט-מען קען גיט לעבן אַן ברויט;
אַן אַרעמאַן איז ווי אַ הויקער; חכמת המסכן
בוויה; דער זלות פּאַרשטעלט די חכמה;
ביים אַרעמאַן ווערט די חכמה דערשלאָגן;
וואָס אַרעמער מען ווערט, אַרץ נאַרישער
ווערט מען; דער בויך פּאַרשלינגט דעם קאַפּ
מיטן שכל; האָסטו גיט, ווייסטו גיט.

אַז מען וויל גיט (אַז מען האָט פּינגט) דעם
אַרעמאַן וואַרפט מען אַרויס זיין קלומיק; הלל
מחייב את העניים; גאָט אַרין האָט אויך פּינגט
אַ קבצן; דער זלות איז ערגער פּאַר אַרץ;
בעסער צען שלעסער איידער איין זלות;
דער שווערסטער זול איז אַ ליידיקע קעשענע;
אַלע מעלות ווערן כּטל קעגן איין חסרון-כּיס;
צור קחם איז ערגער ווי צער (גידול) בניים;
גיט איז ערגער ווי דער טויט; אַז מען האָט
גיט קיין ברויט איז ערגער ווי דער טויט; דעם
אַרעמאַן קומט אַן ביטער דאָס לעבן, נאָך
ביטערער דער טויט; אויף אַלע קשיות איז
דאָ אַ תּירוץ, נאָר אויף דער גרעטשענער
קאַשע איז נישטאָ קיין תּירוץ, אַז מען האָט גיט

געדיכטער; ביים פריץ מערן זיך די רינדער, ביים אַרעמאַן מערן זיך די קינדער; ביי אַן אַרעמאַן אַ צווייג איז ווי די (א) פֿינפטע ראַד ביים (צום) וואָגן; הוהרו בכני עניים שמקם תצא תורה.

אַז אַן אַרעמאַן הוֹליעט זיך פֿונאַנדער (צעוועט זיך) איז ביי אים אַ גראַשן קיין געלט נישט (איז אַ דרייער קיין דרייער נישט); הוֹליע קבצן, צרות קאָסט קיין געלט נישט; *הוֹליע קבצן, דרעק איז וואָלח; אַלץ איין קבצן—נאָך אַ טרונק בראַנפֿן; יִלּוּת און גאווה פֿאַסן נישט צוואַמען; די וועלט האָט פֿינט אַן אַרעמאַן אַ בעל־גאווה; דריי מענטשן האָט גאָט פֿינט: אַן עושר אַ גב, אַן אַרעמאַן אַ בעל־גאווה און אַן אַלטן נואף; אַ פּויגל אַן פֿליגל און אַן אַרע־מאַן אַ גדלן שטאַרבן ביידע פֿאַר הונגער; וואָס נוצט כבוד, אַז מען האָט נישט צו עסן; אַן אַרע־מער מיוחס איז גענליכן צו די שְׁבָרֵי לוחות; פֿינחס בן אלעזר בן אהרן הפהן—אַז ער האָט נישט קיין געלט איז ער פֿאַרט אַ פֿאַרן; אַן אַרעמאַן האָט אַ גוט האַרץ; אַלע אַרעמע־לייט האָבן גוטע הערצער; אַ קבצן איז אַ בעל־צדקה אויף יענעם (אויף אַ פֿרעמדער) קע־שענע; אַן אַרעמאַן איז אַ ווּתָרֵן אויף יענעם (אויף אַ פֿרעמדן) בייטל; אַן אַרעמאַן טאָר נישט זיין קיין בעל־צדקה; דעם אַרעמאַן גלוסט זיך אַלץ; אַז אַן אַרעמאַן זעט אַ גראַשן שפּרינגט ער פֿון דער הויט; דעם אַרעמאַנס יצרהרע איז אַ סקאַרינקע ברויט; דעם אַרעמאַן טאָר זיך נישט גלוסטן (וועלן).

אַן אַרעמאַן וויל אויך לעבן; איין אויג מוז אויך שלאָפֿן; איין אויג (אין קאַפּ) וויל אויך שלאָפֿן; ביי גאָט זינען גלייך אַרעם און רייך; גאָט טוט נסים מיט דעם אַרעמאַן; גאָט העלפט דעם אַרעמאַן—ער פֿאַרהיט אים פֿון טייערע עבֿרות; מקימי מעפֿר יל—אַז גאָט העלפט דעם אַרעמאַן, מאַשפּות ירים אַביון—איז אים גאַרניט צו דערקענען; עניי צירך ועניי ציר אַתָּרת—עניי צירך קודמין; אַ פֿרעמדער אַרע־

קאַכן מיט וואַסער; אַם אַין קמח אַין לאַקשן; אַז אַן אַרעמאַן עסט אַ הון איז ער קראַנק אַדער די הון; אַז אַן אַרעמאַן מאַכט חתונה טראַגן הינט גאַנצע קעפּ; אַז דער אַרעמאַן מאַכט חתונה לויפֿן די הינט מיט געהויבענע קעפּ; אַז אַן אַרעמאַן מאַכט חתונה קריגט דער הונט קנחת; אַן אַרעמאַן קוויקט זיך מיט חלשות־טראַפֿן; דעם אַרעמאַן קאָסט טייערער; דעם אַרעמאַן קאָסט זיין קוליש טייערער ווי דעם גליד זיין וויך (זיין געבראַטנס); דעם אַרעמאַנס גרויפֿן מיט בולבעס קאָסט טייערער ווי דעם רייכנס געבראַטנס; דער אַרעמאַן צאָלט מער פֿאַרן דרויב ווי דער גליד פֿאַרן בעסטן חלֿק; אַן אַרעמאַן מאַכט אַ ויל און אַ יקרות; דעם (דאָס) יקרות פֿילט נאָר דער אַרעמאַן; דער עושר בלאָזט זיך און דער אַרעמאַן ווערט געשוואַרן; וואָס אַן אַרעמאַן רייסט נישט אָפּ מיט (איבער) געוואָלד דאָס האָט ער נישט; דער אַרעמאַן איז גערן צו בלייבן (אַז ער בלייבט) ביים קרן; צוויי קבצנים קענען איין שבת נישט מאַכן; פֿאַר וואָס קלאַפט דער ילּוּת?—ווייל ער גייט אין קלומפעס; פֿאַר וואָס פֿלעט דער ילּוּת?—ווייל ער האָט נאָר אַ דודע; בתּר עניא אַזלא עניוּתא; דער ילּוּת שלעפט זיך נאָכן אַרעמאַן; ווהין קריכט דער שלימול?—צום אַרעמאַן; שלימול, ווהינין גייסטו?—צום אַרעמאַן; אַן אַרעמאַן האָט אַ בייז שלימול; דער אַרעמאַן גייט שטענדיק מיטן קאַפּ אַראָפּ; דעם אַרעמאַן גייט שטענדיק מיט דער פּוטער אַראָפּ; אַ גאַנץ יאָר האַדע־וועט מען די כפֿרה און ערבּ יום־כיפור פֿלייט זי אַוועק; דעם אַרעמאַן איז תּמיד דער ווינט איך די אויגן; די מיטרענגע טרעפט אויך פֿריער דעם אַרעמאַן; ווען עס רענגט אין דרויסן מיט רענדלעך ויצט דער אַרעמאַן אין שטוב; אַז מען מאַכט דעם ילּוּת אַ קאַפּטן ווערט דער קאַפּטן קלענער; ווען אַרעמע מיידן גייען טאַנצן הערן די קלעומער אויף צו שפּילן; ביי אַ קבצן וואַקסן די קינדער

האָט נישט וואָס צו פֿאַרלירן; ווער עס האָט גאַרנישט האָט נישט וואָס צו פֿאַרלירן; אַן אַרע מאַן האָט דרײַ האַפּענונגען; אַ לעבן אין נישט איז נאָך אַלץ בעסער ווי דער שענסטער טויט; שיטער איז דין ברײַ-און לעבן איז פּדאָי; פֿאַרן טויט און פֿאַרן דלות קען מען זיך נישט באַוואַרענען (אויסהיטן); פֿון קראַנקייט און אַרעמקייט איז קיינער נישט באַוואַרנט; דאָ יחדל אַביון מקרבֿ האַרץ; אַלע סימנים גייען אונטער, נאָר דער סימן דלות בלעבט; אויף אַרויסטרייבן דעם קבצן דאַרף מען ערשט זיין אַ נגיד (אַן עושר); מיט אַ פֿוילן שטעקן קען מען נישט אַרויסטרייבן דעם דלות; ווי דער דלות קלעפט זיך אָן קען מען אים נישט אַווי באַלד פֿטור ווערן; עס איז גרינגער אויפֿ-צוהייבן אַ שיפור איידער אַ קבצן; אַן אַרעמאָן צעברעכט מען מיט אַ וועטשערע; מיט אַ באַרשט און אַ נאָדל באַהאַלט מען דעם דלות; אַ גראַשן לייט מאַכט דעם דלות רייך; אַ ריינער אַרעמאָן איז אַ שיינער דלות.

איין בעטלער קען נישט זיין אויף צוויי ירד דים; צוויי חתונות אין איין טאָג איז דעם בעטלערס (בטלנס) יאָמער און קלאָג; ווען זאָרגט זיך אַן אַרעמאָן?—ווען ער האָט צוויי חתונות אין איין טאָג; ווען קלאָגט דער אַרעמאָן? (ווען וויינט דער בעטלער?)—ווען ער האָט אַ ברית מיט אַ פּדיונהבן אין איין טאָג; ווען מען שערט די שעפּסן פֿרייען זיך די ציגן; ווען פֿרייט זיך דער אַרעמאָן?—אז ער פֿאַרלירט און געפּינט; ווען זינגט אַ בעטלער?—אז ער האָט נישט וואָס צו עסן; ווען פֿרייט זיך גאָט?—אז אַן אַרעמאָן געפּינט אַ מציאה און גיט זי אָפּ; ווען פֿרייט זיך גאָט?—אז איין בעטלער קראַצט דעם צווייטן.

וּקאַנטראַסטן אַ שיינע וועלט, אַ לייכטיקע—אַבער ווי פֿאַר וועמען; פֿאַר איינעם אַ טובה, פֿאַרן צווייטן אַן אומגליק; פֿאַר וועמען אַ גליק, פֿאַר וועמען אַ שטריק; פֿאַר וועמען אַ ברויט, פֿאַר וועמען אַ טויט; וואָס פֿאַר איינעם

מאַן טוט דעם היימישן קיין טובה נישט; ווער עס גיבעט בײַ אַן אַרעמאָן נעמט צו בײַ גאָט אַלײַן; אין אַן אַרעמאָן קען מען זיך לייכט פֿאַרויז-דיקן.

יאה עניוּתא לישׂראל; דלות איז נישט קיין פּסלות; דעם יידן שאָט נישט אַווי זיין אייגענער דלות ווי דעם אנדערנס עשירות; אַרעם איז נישט קיין שאַנד (אַבי נישט סמאַרקאַטע); אַרעם איז נישט קיין שאַנד, אַבער נישט קיין גרויסער פּבּוד אויך (אַבער אַ קנאַפּער ייחוס); אַרעם-קייט איז נישט קיין שאַנד, אַבער נישט קיין גרויס שיינדל אויך; אַרעם איז נישט קיין שאַנד, אַבער אין האַרצן אַ בראַנד; אַין עני אַלאַ בּדעה (בדעת); אַרעם איז דער וואָס האָט נישט קיין נשמה; עסן עסן בײַ גאָט אַלע גלייך, אַרעם און רייך; דער נגיד עסט נישט קיין רענדלעך און דער אַרעמאָן עסט נישט קיין שטיינער; דער אַרעמאָן עסט די לונגען ווי דער עושר דאָס ברוסטפֿלייש; ווען עס פֿעלט פּוטער צו ברויט איז עס נאָך נישט קיין טויט; בעסער אַ שטיק טרוקן ברויט איידער צו ליינדן טויט; פֿאַר נישט עסט מען ווייסברויט; נישטאָ קיין ברויט, טאָ גיב חלה; פֿאַר נישט טוט מען אָן דעם שבת אין (אום) דער וואַכן; וואָס מען וועט נישט ניערהייט אין קאַסטן וועט מען אַלטערהייט אין סמעטניק; וואָס בײַ אַן אַרעמאָן קען זיך פֿאַרוואַלדערן האָט עס אַ גלייך נישט זיין אייגנס; איטלעכער אַרעמאָן ווייס פֿון זיין עשירות; אַן אַרעמאָן האָט קיין מורא נישט פֿאַר קיין גיבה; אַ קבצן באַדאַרף קיין שמירה נישט; אַ קבצן איז די בעסטע שמירה; אַן אַרעמאָן און אַ קראַנקער זיינען שטענדיק תקיף; דער דלות מעג אַלעס; דעם דלות פּאַסט אַלעס; פֿאַר אַן אַרעמאָן איז אַ שוואַרץ יאָר אויך גוט (אויך גענוג); אַז מען האָט נישט קיין וועש פֿאַרשפּאַרט מען וועש געלט צו צאָלן; אַז מען האָט נישט קיין אַתרוג דאַרף מען קיין פּושקע נישט האַבן; עס איז גוט צו זיין אַן אַרעמאָן—ער עסט פּוסנאָגע. די נישט שאַרפט דעם שכל; אַן אַרעמאָן

499. מיטעלער מצב

ס: מיטעלער מצב, מיטלשטאנד; מעסיקייט, מיטלמעסיקייט; א האלבע צרה; מיטל-קראס.

מיטלמאן, מיטלשטענדלער, מיטל-קראס-מענטש; א ריינער ארעמאן וואן חובות; אויפגעבונדענע הענט; בינוני.

וו: זיין אין מיטעלן מצב; דורכקומען, איבערשטופן, איבערמוטשען זיך, איבער-האלען; פארבינדן אן עק מיט אן עק.

אדי: מעסיק, מיטלמעסיק, באהעביק, גע-וויינטלעך, דורכשניטלעך, דערטרעגלעך.

אינוו, פראו: אווי; נישקשה; נישקשה נישט; נישט שלעכט; גאנץ גוט; גאנז גוט, אינ-דיק (קאשטשקע) נאך בעסער [ש]; גאנץ וויל;

*שוואנץ וויל [ש]; נישט צו גוט און נישט צו שלעכט; נישט אזוי איינציג; נישט איינציג און נישט איינציג; נישט מיט וואס צו בארימען זיך;

עס האט געקענט זיין בעסער; מע; בע; צו דערליידן; צו דערטראגן; עס איז ביים וועג; עס גייט אויף א דרך (אויף א לאד); עס

האלט אויף א לאד (אויף א שטייגער); גאט צו דאנקען; מיט חסד; נישט צו פארזינדיקן; מען טאר נישט זינדיקן; קיין ביזו נישט; קיין מעשה

נישט; קיין מעשה רע נישט; קיין חיות נישט; נישט קיין אומגליק; לא כצקתה; (גאט זאל העלפן) ניםער ערגער; בעסער האט קיין שיעור נישט;

צייט מין לעבן הלואי בעסער נישט ערגער; ביז מין ענדע לעבן זאל איך אזוי... אן אותיות (אן דיבורים); מען וועט שוין ווי עס

איז אפשטאנדיק דאס וועלט; טריפט עס נישט-טראפט עס; האט מען עס נישט שעפלי-דיק, האט מען עס לעפלדיק; אויב נישט מיט

שעפל איז כאטש מיטן לעפל; אויב נישט מיט פעסער, זאל כאטש זיין מיט קאנען; נישט ארעם נישט רייך-אבי לייטן גלייך; נישקשה איז מיט

א קוף; נישקשה איז אויך גוט קראנק; נישקשה איז א פויל (שלעכט) פערד.

ברויט איז פארן אנדערן טויט; וועמען אן אויב אויפן האלדו (א בייטש אין האנט), ווע-מען א יאך אויפן האלדו; איינער האלט די קו ביי די הערנער און דער אנדערער מעלקט זי; ווער עס גייט און ווער עס גייט; ווער עס בויט און ווער עס באוויינט (פארוויינט); וועמען א פייבד, וועמען א שטעקן; איינעם ווארפט מען אריין, דעם אנדערן ווארפט מען ארויס; (מי באש ומי במים, מי ירום ומי ישפל), ווער עס פארט און ווער עס גייט צו פוס; א סוחר פארט אויף יידיש (יידיש, יארידן), א בעטלער גייט צו פוס; איינער קריגט פאר א קניף א גלעט און א צווייטער פאר א גלעט א פאטש.

אזוי גייט דאס אויף דער וועלט; איינער האט דעם בייטל, דער אנדערער דאס געלט; א האלבע וועלט לעבט ווי שררות, די אנדערע לעבט אין צרות; איינער האט גאר, דער אנ-דערער האט גארנישט; איינער בענטשט מזומן,

דער אנדערער האט (צייט) מזומן; איינער האט מזומן ביים טיש, דער אנדערער אין טאש; איינער לאקאמעט זיך אויפן ריווח, דער אנ-דערער אויפן קרן; איינער האט קוים מיטן לעפל, דער אנדערער מיטן שעפל; איינע

קלאגט, וואס די פערל זינען שייטער, די צוויי טע קלאגט, וואס די פערלגריין איז (די גרויפן זינען) שייטער (וואס די קאשע איז ביטער); איינער האט נישט קיין אפעטיט צום עסן, דער

אנדערער האט נישט קיין עסן צום אפעטיט; איינער ווערט קראנק פון איבערעסן זיך, דער אנדערער פון נישט דערעסן; איינער וויל לעבן און קען נישט, דער אנדערער קען און וויל

נישט; איינער האט נישט אין זיך, דער אנדערער האט נישט ווהיין.

זען אויך: קליינצאדיקייט 66, הונגער 266, בקשה 472, הוצאה 490, חוב 492, נישט-צאלונג 494, אמדערפאלג

496, לייך 512.

אינון: פֶּאָר, אום. פֶּראָן: ווי אַ בייגל אָ גראָשן; עס איז ווערט דאָס געלט; מַה יָקָר?; מַה יִקָּר?; ווי טייער?—אַ דרייער; ווי מֶקַח?—אַ שטיק לֶע-קעך; צייל דינע ציינער; ער קען זיך זינע ציין אַליין איבערציילן.

שפר: אַ יידן טאָר מען ניט געבן דאָס גע-באַטענע געלט; ווער עס האָט ניט קיין געלט אין קעשענע דער זאָל קיין מֶקַח ניט פֶּרעגן; נאָר בלײַבט נאָר און מֶקַח בלײַבט מֶקַח; יענעם גוטס איז גרינג צו שאַצן.

וען אויך: שטייער 501.

501. שטייער

ס: באַשטייערונג, אַלייך באַשטייערונג, טאָרי-פינאַסירונג; טאָריפֿיקאַציע, טאַקסאַציע; צאָלסיסטעם, שטייער-סיסטעם; שטייער-געזעץ; אָפּצאָל־פּאַליטיק, פּראַטעקציאָניזם; צאָל־פּאַמאָך.

שטייער, צאָל, אָפּצאָל, קאָנטריבוציע, טריבוט, צינדו, צינש, טשינש, סכום, טאַקסע, מַכּס, מַס, נתינה, אָפּגאַב, אָטקופּ, אַקציו, פּאַ-דאָטיק, פּאַדאַטקעס, נאָל־אַג, פּאַשלינע, גיבערנע, גיבורנע, מיטע; [אַ] דיטל, דיוס, טעקסעס; [תי] מעשר, מעשר ראַשון, מעשר שני, מעשר מן המעשר, מעשר עני, תרומה, תרומת-מעשר; דירעקטע, אומדירעקטע שטייערן; צוגאַב־שטייער, שטייער־צושלאָג, שטייער־צושלאָג, איבערנעמונג, פּערעבאַר.

[מינים שטייערן] קאָפּגעלט, יקאָפּשטייער, פּאַדושע; פֶּארמעגן־שטייער, ירושה־שטייער, ירושה־אַפּצאָל; הכנסה־שטייער, אינקאָם־טעקס; [אַ] גרונטשטייער, ערדשטייער, פּלאַצזאָוע; שטאַטשטייער, עטאַט, הערכה; הויזשטייער, ווינונג־שטייער; וואָל־שטייער, שטימטשטייער, פּאַל־טעקס; [אַ] ברוקיר־שטייער, ברוקיר־געלט; געווער־שטייער, געווער־געלט, באַ־שעפּטיקונג־שטייער, פּאַטענט־שטייער; מיט־

שפר: צו ברויט געפֿינט מען שוין אַ מעסער; אַ ס'איז דאָ אַ פּוטער וועט שוין זיין אַ טשוואַק אים אויפֿצוהענגען; אַבי אַ פֶּערד—אַ בייטש געפֿינט מען שוין; אַבי אַ קלאָץ—אַ הונט וועט זיך שוין געפֿינען.

500. פרייז

ס: פּרייזונג, שאַצונג, אָפּשאַצונג, איינשאַצונג, טאַקסירונג, אָפּטאַקסירונג, וואָלואַציע, עוואָלואַציע; הערכה, סמעטע, קאָסטנשאַץ, קאַל־קולאַציע, קאָסט־רשימה, איבערשלאָג, עסטימעט [אַ]; קאָטאַציע, קאָטירונג; דע־נאַמינאַציע, דעוואָלואַציע.

פּרייז, מֶקַח, קאָסט, באַטרעף, צענע, טאַקסע; [אַ] טשאַרדוש, רייט; קורס, בייט־קורס; לאַזשע, אַדזשיאַ; וואָלוטע; געוועזענער [געשעל־טער] פּרייז (מֶקַח), פּריי־פּיקס; קאָסט־פּרייז, נעטאַפּרייז, ברוטאַפּרייז, נאָר־מאַל־פּרייז, מאַרק־פּרייז אַאו"ו; קרן; קרן־פּרייז, קרן־קאָסט; אַליינקאָסט, (אי)קויפֿ־קאָסט, פֶּאַרקויפֿ־קאָסט אַאו"ו.

ווערט, ווערדע; מציאה; בייטווערט, יטוישווערט, מערווערט, נאַמינאַל־ווערט אַאו"ו; פּאַרי, אַלפּאַרי; טאַריף; צאָל־טאַריף, פּראַצענט־טאַריף אַאו"ו; אָפּצאָל, שטייער ← 501; פּרייז־טע, פּרייז־קראַנט. שאַצער, אָפּשאַצער, טאַקסירער, טאַק־סאַטאַר.

וו: פּרייז; באַשטימען [זעצן, שטעלן, פּיק־סירן] אַ פּרייז; שאַצן, אָפּשאַצן, איינשאַצן, טאַקסירן, אָפּטאַקסירן, צינעווען, צענעווען, פּאַראַצענעווען; קאָטירן; זאָגן [פֶּרעגן, בעטן, אויסבעטן, אויסכאַטן, פּאַדערן, אָנמעסטן זיך, בענטשן, זינגען] אַ פּרייז (אַ מֶקַח); רעכענען, טשאַרדושען [אַ]; קאָסטן, באַטרעפֿן, כאַפֿן, אויסקומען; אויסמאַכן, אויסטראַגן, אָננעמען זיך; ברענגען [אַמינברענגען, אַרמינברענגען, אַריינטראַגן] אַ פּרייז; פֶּאַרקויפֿן זיך פֶּאַר.

עס צאלט ניש קיין סכום דארף קיין דעה נישט זאגן; ווער עס גיט נישט צו קהל דער האָט נישט מיטצורעדן ביי קהל; ווער עס גיט נישט צו שטייער טאָר נישט אין דער קאָשע אַרײַנשפּײַען; ווער עס שטעלט אין קאָן מעג שפּײַען אין קאָן; ווער עס גיט די מאַה האָט די דעה.

וען אויך: פריז 500, באַרײַונג 605.

502. טײַערקײַט

ס: טײַערקײַט, קאָסטעוודיקײַט, יקרנישקײַט אַאָװו - אײ; טײַערער, הויכער, איבער-געטריבענער, געשוואַלענער, שאַרפֿער, געוואַל-צענער, געפֿעלערטער אַאָװו פּרײַז (מקח); נישט קיין מציאה; קנאַפע מציאה; טײַערע מציאה [ש]; גאַלדענע ציג, גילד(ערן) ציגל; אכצן און דרייצן מיט בייז לויפֿעניש (און דאָס איבעריקע מינץ); גאַלד און טאָלער; טײַער-ניש, טײַערונג; יקרות, יקרות גודל; יקרות-יאָר; אינפֿלאַציע; האָסע, בום [אס].

יקרנות, באַרײַסערײַ, באַרײַסעניש, ניוזע-ניש; הויטשינדערײַ, בײַטל־שנידערײַ, גאַרגל־שנידערײַ, האַלדושנידערײַ.

יקרן, יקרוניק, טײַערער סוחר, באַרײַסער, ניוזער, אפּטייקער, הויטשינדער, בײַטל־שנידער, גאַרגל־שנידער, האַלדושנידער, פּאַסקאַוש.

ון: זײַן טײַער, זײַן קאָסטעוודיק אַאָװו - אײ; זײַן ביוקר; שטייגן (אַרײַפּײַגן) אין פּרײַז; קאָסטן טײַער; קאָסטן אַ פֿאַרמעגן (אַ מאַיאָר טיק, ממות מיט דמים אַאָװו) - 497; קאָסטן ווי אַ טאַטן, ווי אַ טאַכטער אויסצוגעבן.

צאַלן (קויפֿן) טײַער; צאַלן גוט; צאַלן אין טאָג אַרײַן; [שפּאַן אַפּנאַרן (אויסנאַרן) דעם קרעמער; כאַפּן אַ טאַטער; צאַלן (קויפֿן) ווי אַן אָנוועזער, ווי אַקערשט אַראָפּ פֿון קעסט, ווי אַ נאַר, ווי אַ שוטה, ווי פֿאַר אַ ממוזל, ווי פֿאַר אַן עבֿרה; אויסשטייגן (אַרײַנשטייגן) אין פּרײַז; איבערצאַלן; אַפּגילטן; אַפּשיטן (אַג)

גליד־אַפּצאַל, מיטגלידגעלט; תּבואה־שטייער, קאַרנגעלט, קאַשעגעלט; [רביזן פּדיון, כּוללות, מעמדות; [פּלײַשן טאַקסע, קאַראַבּקע, קעס־טעלע, פּלײַשגעלט; זאַרצשטייער, סמעטענע־געלט, טאַבעק־שטייער; פּאַסשטייער, צאַפּנ־געלט, טשאַפּאַווע; אַקציו, אַקציו־שטייער; קוימענגעלט, פּאַדײַמוע; וואַנגעלט; האַוונ־געלט, האַוונ־אַפּצאַל, דאַמגעלט, אַנקערגעלט, ווערפֿאַפּצאַל, ווערפֿלעגלט; גרענעץ־אַפּצאַל, גרענעצגעלט; אײַנפֿיר־אַפּצאַל, אימפּאַרט־שטייער, טאַריף, טאַריף־אַפּצאַל; אַקטראַי; קריגשטייער, מלחמה־שטייער; געריכט־אַפּצאַל, קאַנצעל־אַרײַע־אַפּצאַל, אַקטונגעלט, שטעמפֿלגעלט, שטעמפֿל־אַפּצאַל, הערב־אַפּצאַל, נאַטאַרײַזגעלט, נאַטאַרײַעלער שטייער; וועקסל־שטייער; אײַנקויפֿלעגלט, אײַנ־טריטגעלט, אַרײַנטריטגעלט.

שטייעראַמט, (אַפּ) צאַלאַמט; ° טאַמאַושנע, צאַלהויו, שראַנקען, צאַל־טויער, אַקציו־פֿאַר־האַלטונג; צאַל־ריסטע, שטייערבוך; שְׁקל־טאַג.

צינדוהאַר, פּײַסקאַל; שטייער־מאַנער, שטייער־אינספּעקטאָר, צאַל־אינספּעקטאָר, צאַלאַוילעזער, פּײַנאַינספּעקטאָר [אײַן]; שטייער־זאַמלער, שטייער־קאַלעקטאָר, ° סבאַר־שטייק, ° איזבאַרשטייק, מוכס, מוכס, מוכסן, ° מיטניק, בעל־טאַקסע; טאַקסאַטאָר, שטייער־באַאַמטער, צאַל־באַאַמטער, אַקציוניק; צינד־צאַלער, שטייער־צאַלער, שְׁקל־צאַלער אַאָװו. וו: שטייערן, באַשטייערן, טאַריפּײַ(צײַ)רן, מעשֿן.

אַדי: עטאַטיק, פּײַסקאַליש, אַקציונע אַאָװו - ס.

שפּר: העטעך און פעטעך גיבן נישט קיין מַכּס; אַ וואָגן, העט איך" צאַלט נישט קיין מַכּס; פֿאַר סכּום טאָר מען נישט אַנטלויפֿן; פֿאַרן טויט קען מען זיך נישט באַהאַלטן און פֿאַר סכּום קען מען נישט אַנטלויפֿן; דער ערוגסטער שוּחט איז דער בעל־טאַקסע; סמם מַכּסן גוֹלן; ווער

דעם דלות; דעם (דאָס) יקרות פֿילט נאָר דער
אַרעמאָן; דעם אַרעמאָן קאָסט טייער(ער).

וען אויך: האַנדל 484, האַנדלספּלאַץ 485.

503. וואָלוול קייט, הנחה

ס: וואָלוול קייט, ביליקייט, צוטריטלעכקייט
אאָ"וו ← טי; נול; נידעריקער, נאָמי-
נאַלער, האַלבער אאָ"וו פּרייז; מציאה, מע-
צאַצע [ש], באַרגן [ש]; ווילדע, גאַלדענע,
פֿשרע מציאה; אַ מציאה מיט ברויט צו עסן;
אַ מציאה אויף טרפּות; אַ מציאה פֿון (ווי ביי)
אַ נבֿ.

הנחה, ראַבאַט, רעדוקציע, נאַכלאָן,
אַפּצוג, סקידקע, קאָנצעסיע, דיסקאָנט,
סקאָנטע, אַדושיאַ, טאַרע.

וילווזל מִקח, בעסע; דעוואַלאַציע, דע-
וואַלואַציע, אָפּווערטיקונג, אַנטווערטונג.

וו: זיין וואָלוול, זיין ביליק אאָ"וו ← טי; פֿאַלן
(זינקען, אַרונטערגיין, אַרונטערקומען) אין
פּרייז; קאָסטן ווייניק (אַ שיבוש, אַ קלייניקייט
אאָ"וו) ← 66; קויפֿן ביליק, קויפֿן אַ מציאה;
קויפֿן אַן אָקס פֿאַר אַ גראַש; קויפֿן ווי אין
טאַמאַזשנע; אַראַפּרייסן (אַראַפּדינגען, אַראַפּ-
דריקן, אַראַפּקוועטשן) פֿון פּרייז; קאָסענירן,
קאַשענירן; אויסקאַכן דאָס וואַסער.

פֿאַרקויפֿן וואַלוול (ביליק אאָ"וו) ← טי;
געבן אַ הנחה (אַ דיסקאָנט אאָ"וו) ← ס; אַראַפּ-
געבן, אַראַפּרעכענען, אַראַפּציען, אָפּציען,
אָפּשלאָגן, (די)סקאָנטירן, טאַרעווען; פֿאַר-
קויפֿן אין גרעסן געלט (במִקח השּׁוה); פֿאַר-
קויפֿן פֿאַר קאָסטפּרייז (פֿאַרן קרן, אונטערן
קרן, אונטער פֿאַר, פֿאַר אַ שמעק טאַבעקעט),
פֿאַר אַ פּוטערברויט, פֿאַר אַ שיבוש, פֿאַר אַ
גאַרנישט, פֿאַר אומזיסט אאָ"וו; פֿאַרנאַרן
נאונטערן פּרייז; אַרונטערלאָזן (אַראַפּלאָזן,
נאַכלאָזן) פֿון פּרייז; רעדוצירן (פֿאַרקלענערן)
דעם פּרייז; פֿאַרבייטיקערן, פֿאַרזעלענערן,
מנדלזל מִקח זיין; דעוואַלוירן, דעוואַלוירן,

שטאַפֿן [יענעם] מיט גאַלד (מיט רענדלעך);
רייך מאַכן יענעם.

בעטן (פֿרעגן, בענטשן, זינגען) אַ פּרייז (אַ
מִקח); אָנוואַלצן אַ מִקח; הייסן זיך (לאָזן זיך)
באַצאָלן; מאַכן אַ געזאַצענעם (אַ געפֿע-
פֿערטן, אַ געשוואַלענעם) חשבון; איבערזעצן
(איבערשטעלן, העכערן, אויפֿשלאָגן, אַרויפֿ-
שרויפֿן) דעם פּרייז (דעם מִקח); איבערבאַטן,
איבערבעטן, איבערביטן, איבעררעכענען,
איבערטשאַרדזשען [ש]; איבערנעמען, איבער-
זאָלן, איבערפֿעפֿערן; איבערציען דעם
בויגן (דאָס שטריקל); איבערכאַפֿן די מאָס;
יקרענען זיך; באַרייסן, ניין; שניידן (רייסן,
שינדן) אַ פֿאַלע (אַ פּאַס, די הויט); אַראַפּרייסן
די כראַפֿע; פּאַסקעווען; אַנדרייען אַן אויער;
נעמען געלט מיט לעבער; פֿאַרקויפֿן טייער;
פֿאַרזוקערן; האַלטן אויף יקרות.

אַדי: טייער, יקרות טייער; טייער ווי חרוסת;
קאָסטעוודיק, עקספענסיוו [ש]; יקרניש,
באַריסעריש, נייעריש, שינדעריש, אָפּטייקע-
ריש אאָ"וו ← ס.

פֿראָז: עס איז געזאַלצן און געפֿעפֿערט;
עס איז אַן אָפּטייק; עס איז אַ רענדל
אַ לויט; עס איז מיט גאַלד צו גרייך; עס איז
ניט צו קריגן פֿאַר געלט; עס האָט זיך אָנגע-
צונדן אין הימל (מיט רויך, מיט פֿייער); עס
ברענט; עס איז ניט פֿאַר מין קעשענע; מען
דאַרף צו דעם האָבן קורחס אוצרות (און
מתושלחס יאַרן); אַזוי פֿיל געלט האָט גאַט
אַליין ניט; וועלזעלע איז געשטאַרבן;
וועסט קריגן די מציאה; אַ פֿפֿרה דאָס
געלט.

שפּר: וואָס צוליב איז שטענדיק טייער;
אַז מען צאָלט געלט איז ווערט געלט; אַז
עס קאָסט געלט איז ווערט געלט; חלה איז
טייער-נאַר ס'איז ווערט; וואָס טייער איז
ביליק, וואָס ביליק איז טייער; אַז מען צאָלט
טייער פֿאַרדינט מען טייער; וועסט ניט איבער-
צאָלן, וועסטו ניט קויפֿן; אַלע יקרנים האָבן

אומויסט קען נאָר די קישקע אַרויסקריכן;
אומויסט איז נאָר דער טויט, און דאָך קאָסט
ער דאָס לעבן.

וען אויך: האַנדל 484, האַנדל ספּלאַץ 485.

504. פֿרייגיביקייט

ס: פֿרייגיביקייט, ברייטגיביקייט, ברייט
האַרציקייט, מילדקייט אַאָ״וו ← אַדי;
ברייטקייט, נדבנות, נדיבות־צב, רחבות־צב,
וותרנות; הכנסת אורחים, גאסטפֿריינדשאַפֿט,
אַפֿן הויז.

נדיב, נדיב־צב, נדבן, וותרן, ברייט האַרץ,
ליבעראַל, ספּאַרט; ברייטע האַנט, אַפֿענע
האַנט, יד רחבה, עין יפה, יד פתוחה; מְכַנִּים
אורח; שטשעדראַן, שטשאַדען; מילדער,
פֿרייגיביקער, ברייטהאַרציקער אַאָ״וו ← אַדי;
בעל־צדקה, בעל־טובה אַאָ״וו ← 566.

וו: זיין פֿרייגיביק, זיין ליבעראַל, זיין מילד
אַאָ״וו ← אַדי; ניט קאַרגן; געבן מיט דער
פֿולער האַנט (מיט אַ ברייטער האַנט, מיט דער
רייכער האַנט, מיט אַ שטשירער האַנט, ביז
רחבה, ביז נדיבה, בעין יפה, פינד המלך);
עפֿענען דעם טייסטער; צעוותרנען זיך, צע־
גאַרטלען זיך; לָאָן זיך קאָסטן; שטעלן זיך
ברייט (שיין); זיין אַ מְכַנִּים אורח; האַבן אַן
אַפֿן הויז.

אַדי: נדבניש, וותרניש, מילד, ברייט, ברייט־
גיביק, ברייטהאַרציק, ברייטהאַנטיק, פֿריי־
גיביק, גרויסמוטיק, ליבעראַל, ספּאַרטיש,
שטשעדער, גאסטפֿריינדלעך.

וען אויך: געבונג 479, געוועלשאַפֿטלעכקייט 554, גוט
האַרציקייט 566.

505. קאַרגשאַפֿט, גייציקייט

ס: קאַרגקייט, קמצינישקייט, געלטיגייציקייט
אַאָ״וו ← אַדי; קאַרגשאַפֿט, קמצינות; גייצ־
קייט, יגיניץ, יגעלטיגניץ, יגעלטיזוכט, האַבונג

אַפּווערטיקן, אַנטווערטיקן; וואַרפֿן דעם
מאַרק; קוילען אויף טרפֿות.

אַדי: וואַלד, ביליק, שפּאַט ביליק, צוטריט־
לעך, י צוגענגלעך; רעדוצירט (אין פֿרייז).
נפֿאַרגלעכונגען וואַלד (ביליק) ווי
באַרשט, ווי מיסט, ווי גראַז, ווי שוועמלעך
(קראַפעווע) נאָך אַ רעגן, ווי אַן אַפּגעשלאַגענע
הושענא, ווי הינער נאָך כפֿרות, ווי נאָכן יאַרד
(יריד).

אינון: ניטטייער; ניט־איבערגעצאָלט; נידע־
ריק געפֿרייזט; בויז; בויז־הול; בויז־
ווי; צוויי־דריי פֿאַר אַ גראַשן (גרייזער, דרייער,
דיטקע); האַלב אומויסט; בחצי חינום; בחינם;
אומויסט; פֿאַר (האַלב) אומויסט; פֿאַר גאַר־
נישט; פֿאַר ליבע; אַן געלט; אוי גופּא; גראַ־
טיס; פֿריי; קאָסטפֿריי; פּאַסטפֿריי, פֿראַנקאָ;
שטייערפֿריי, צאָל־פֿריי אַאָ״וו.

פֿראַז: עס איז ווערט דאָס געלט; עס איז
ווערט אויף טרפֿות (אויף אַרויסצוואַרפֿן);
עס איז קרוב־למקח; עס איז וועלדעלער ווי
באַרשט; עס איז וואַלד און לאַפֿטשעט; וצו
אַ קושעניקען אַזאַ מקח וועל איך אויסוויינען
אויפֿן בית־עולם.

שפּר: איידער דער ייד גייט אין מאַרק אַרײַן
קאָסט אים אַלץ וואַלד; דאָס גאַנצע
געלט גייט אַזעק אויף מציאות; אין אַ וויל
עסט מען אויף דאָס מוומנע געלט; אַ פֿשרע
מציאה איז אַ פעקל צייצית; דאָס לעבן איז
די גרעסטע מציאה—מען קריגט עס אומויסט;
וואָס וואַלד איז טייער; פֿון וואַלדעלע פֿיש
גיסט מען אַרויס די יויך; וואַלד פֿלייש עסן
היינט; אַו ס'איז וואַלד פֿיש איז אַ גע־
פּאַקטע השּׁכמה; אַו עס כאַפֿט זיך פֿיש איז
וואַלד פֿיש, אַו ס'איז וואַלד פֿיש כאַפֿט זיך
פֿיש.

בחינם קריגט מען פֿינים; אומויסט קריגט
מען נאָר מיסט; אומויסט ועצט זיך אַ געשוויר;
אומויסט ועצט זיך אַפֿילו קיין געשוויר (מבּה)
אויך ניט; אומויסט טרינקט מען (נאָר) וואַסער;

סטווע; גאלדפֿיבער, גאלדגעיעג; עגל־הוהב; מאַמאַניזם.
 קאַרגער, קמפּזן, קמפּזניק, חויר, חוירעץ, חוירח, חוירטע; דבר־אחר, סוויניאַק, סוויניק, פֿילי, קורח, בִּדְנָח, גידע, גידאַל, לויזער, קניקער, סקנער(וק), לייטשעקרופניק, קניפער, קאַפּפּיעטשניק, זשמינדיאַק, סקווערניאַק, פֿאַר־מאַכטע האַנט, [אײס] פֿיקער, קייק; שוסטער [קל]; אַ הונט אויף אַ וואַגן (קופּע, קוגע) היי;
 *דרעקפֿרעסער.
 רודף־מָמוֹן, חומד־מָמוֹן, אוהב־מָמוֹן; גאלדזוכער, אוצרות־זוכער; אַץ להעשיר; מאַמאַניסט.
 וו: קאַרגן, איינקאַרגן, פֿאַרקאַרגן אַו"וו; זשאַלעווען זיך (ניט פֿאַרגינען זיך) דעם ביסן (דאָס עסן, דאָס לעבן אַו"וו); לעבן ווי אַ דבר־אחר, ווי אַ חויר, ווי אַ חוירניק, ווי אַ הונט; לעבן אויף גאַרנישט; לייגן אויפֿן גראַשן; קוואַפּען זיך (ראַדעווען זיך) אויף אַ גראַשן (אויף אַ פֿרעמדער ציבעלע אַו"וו); צוציילן די גרויפן אין טאַפּ; איינהאַמעווען (איינשלייבן גען, איינרייסן) די וועלט; זיין פֿאַרברענט (זיין פֿהוט אַו"וו) נאָכן קערבל; האַבער ווען, האַבונעווען; דינען צום עגל הוהב; האַבן גרויסע אויגן ← 541; ניט צולאָזן יענעם; צולאָזן ווי דער בעל־דבר; צולאָזן ווי דער הונט אויף זיין אייגן מיסט (אויף אַ קופּע היי).
 אַדי: קאַרג, קאַרגלעך, ענגהאַרציק, האַרט־לייביק, חוירש, קמפּניש; געלטומציק, געלטניריק, געלטזושענדע, אומדערזעטלעך.
 [פֿאַרגלייכונגען] קאַרג ווי אַ הונט, ווי אַ חויר, ווי אַ דבר־אחר, ווי יעקע נב, ווי אַ פּראַציענטניק, ווי דער עקאָנאָם וואָס דאַרף געבן פֿון זיין קעשענע.
 אינוו, פֿראַז: ניט אַנצוועטיקן (צו דער־זעטיקן) אים; מעשה חויר; מעשה קמפּזן; הַב, הַב!; אַ פֿאַר הויזן פֿאַר אַ תּוֹם; ער ציילט די גרויפן אין טאַפּ; פֿאַרלוירן די מאַכטער און חיינט אויפֿן נדן; ער קען ניט געבן (דאָס האַרץ

לאַזט ניט); עס ציטערן אים די הענט; ער געטרויעט ניט דער שיין; ער איז גאַטס געבער; ער איז פֿון די איבעריקע געבערס; אַ בעל־צדקה אויף אַ פֿרעמדן בייטל (אויף יענעם קעשענע); אַ פֿיל־אַנטראָפּ-ער רעדט פֿיל און טוט אַ טראָפּ; מיט איין האַנט גיט ער, מיט דער אַנדערער נעמט ער; ער גיט און לאַזט פֿון האַנט ניט אַרויס; ער דאַרף האַבן דעם קרעכץ פֿאַר זיך; ער גיט אַ יאָ מיט אַ ניין (מיט אַ נישט נאָך דערצו); ער קומט אָפּ מיט יְהי רָצוֹן; ער גיט אַ זיפֿץ און וואַרט אויף אויסגאַב; ער גיט - ווי אַן אַקס גיט חלב; ער איז פֿון נעמע־ראָוו (ניט פֿון געבעראָוו); איידער אַרײַנצורײַגן אין דער פּישקע לייגט מען אַרײַן (איז בעסער) אין דער קישקע; ער לייגט אויפֿן זאַק (אויפֿן בייטל); וועסט ניט האַבן פֿון אים אַפֿילו אַ טרונג (וואַסער); מען קען ביי אים קריגן פֿון אַ שטיין די ווייכע; מען קען ביי אים קריגן מיט אַ שטיין אין קאַפּ; ווינטער אַ שטיקל איז וועסטו ביי אים קריגן?; ער וואַלט פֿאַר־קויפֿט דעם טאַטן מיט דער מאַמען; ער וואַלט זיך פֿאַר אַ גראַשן די אויגן אַרויסגענומען (ביידע אויגן געלאָזט אויסשטעכן); ער וואַלט זיך שמוּדן פֿאַר אַ גראַשן; ער וואַלט זיך געלאָזט אָפּשניידן די פֿינגער (מסרס זיין); אַלץ איז פֿאַר אים אַ קרן (אַ האַנט); ביי אים איז אַ קרן אַ שמעק טאַבעקע; ער מאַכט פֿון אַ שטיין אַ גראַשן; ער וואַלט פֿון איינעם געמאַכט צען; ער נעמט געלט פֿון בלאַטע; ער לייגט אויפֿן סמעטניק ווי דער הונט; רייס אים די ציינער) פֿון מויל; עלעהיי פֿון אַ חויר אַ האָר (שטשע־טינע) אויסגעריסן; זאָל אַ הונט וויסן, וואָס אַ חויר קען; זאָל אַ חויר וויסן, וואָס אַ הונט קען; ביסט דאָך ניט קיין לייטוואַק, פֿאַר וואָס זשע ביסטו אַ חויר?; ביסט זאָט, גיב דעם הונט דאָס מויל אָפּצולעקן; האָט יענער די נשמה, האָט איך דאָס געלט; מְעוֹת צוֹר יִשׁוּעָתִי וְחַעֲר־טע־רשפּײַ: מְעוֹת; פֿון שטיק האָב איך דאָך ניט אָפּגעשניטן; עס קאַסט אים טײַער; עס

לענערגעלט; (ב) שתיקה געלט; קישקעגעלט;
קניפֿל; שפּאַרקאַסע, נייטקאַסע, שפּאַר-
קעסטל; פּושקע.

(גוטע) בעל־הביתטע; בעל־תכלית; איינ-
שפּאַרער, איינברענגער, איינגעהאַלטענער,
אויסגערעכנטער אא"וו. "

וו: זיין (לעבן) אויסגערעכנט (שפּאַרעוודיק,
עקאָנאָמיש אא"וו) ← ארי; איינברענגער,
איינשפּאַרן; קאַרגן, איינקאַרגן; פּאַרשפּאַרן,
עקאָנאָמירן; היטן (איינהיטן, אָפהיטן, אויפֿ-
היטן, שווינען) דעם גראַשן (דאָס קערבל),
האַלטן (איינבאַהאַלטן, אויפֿבאַהאַלטן) דעם
גראַשן; טראַכטן וועגן מאַרגן; פּאַרזאָרגן אויף
אַ רענדיקן טאַג ← 403.

שפּאַרן, קלײַבן, זאַמלען, טשיילען, סייחן
[איי]; קלײַבן ווי שָרָה אין זאַק; אַוועקלײַגן
אויף פּראָצענט; פּאַראַיבעריקן, אָפּשפּאַרן,
אָפּלײַגן, רעזערווירן.

אויסרעכענען זיך; אויסמאַרקירן מיט
דער הוצאה; אויסקערעווען זיך, אויסקירע-
ווען זיך; באַנענענען זיך מיט, באַשרענקען
זיך מיט, באַנוגענען זיך מיט, באַגעניגן זיך
מיט, מצמצם זיין זיך מיט; מיטלען זיך; אַן
עצה געבן זיך; אויסקומען (דורכקומען) מיט
דער הוצאה; אויספירן מיט דער הכנסה;
שניידן די הוצאה; אָפּרייסן פֿון דער הוצאה;
לעבן בצימצום (מיט א תכלית, גענוי, אַקוראַט,
נאָך דער קעשענע, נאָך די מיטלען אא"וו);
שפּאַלטן דעם מאַלצייט; זיך שטרעקן נאָך די
עקן; יוצא זיין (אַפּקומען) מיט ווייניק (מיט
שהי פּהי, מיט אבי וואָס אא"וו).

אַדי: עקאָנאָמיש, ווירטשאַפֿטלעך, בעל־
הבית, אויסגערעכנט, איינגעהאַלטן;
שפּאַרעריש, שפּאַרעוודיק, שפּאַרזאָם, איינ-
שפּאַרעריש, קאַרגעוודיק, בצימצומדיק; אַקר
ראַט, גענוי; תכליתדיק; פּשוט, איינפּאַך,
באַשיידן; מעסיק, באַנוגעוודיק, באַגעניגער
דיק; ספּאַרטאַניש.

שפּר: געלט צו פּאַרדינען איז גרינגער ווי

קאַסט אים פֿון שטיק; גוט ביר, אָבער ניט פּאַר
דיר; די נשמה פֿון אים!.

שפּר: בן נח נהרג על פּחות משוה פּרוטה;
אוהב כּסף לאַ ישבע כּסף; אַ קאַרגן רופֿט
מען חויר און אַ שלעכטן-פּלע; אָפּלייזן אין
דער הַגדה געפּינט מען דעם דבר־אחר; וויל
מען זיין אַ גביר, זאָל מען זיך פּאַרשרייבן אויף
צוואַנציק יאָר פּאַר אַ חויר; ווילסטו ווערן
רייך, זי ויבן יאָר אַ חויר; וואָס רייכער, וואָס
קאַרגער; דער קאַרגער ליגט אויף דעם געלט
ווי אַ הונט אויפֿן בייץ (אויפֿן בייטל היי); פֿון אַ
קאַרגן גביר און פֿון אַ פּעטן באַק געניסט מען
ערשט נאָכן טויט; ווען גיט אַן אַקס חלפֿ? ווען
דער שוחט טוט אַ פּיר מיטן חלף; אַ קאַרגער
צאָלט טייער; אַ קאַרגער צאָלט טייערער,
אַ פּוילער גייט מער; אַ קאַרגער צאָלט (צערט)
ערגער; קאַרגע לייט דינען דער עבודה זרה;
אַ אַ קאַרגער ווערט מייד עסט ער באַרשט
מיט לעקעך (און לעקט סיראַפּ מיט ביידע
הענט); אַ אַ קאַרגער צעהוילעט זיך איז אַ
פּרעמד קערבל ביי אים בלאַטע; אַ קאַרגער
זופּט זיך מיט אַ גאָפּל און טרייסלט נאָך אָפּ;
קאַרגן אַ ווייב איז ערגער ווי שלאַגן אַ ווייב;
קאַרגן איז ערגער ווי גיבענען; דאָס אָרט וווּ
אַ קאַרגער איז געשטאַנען זאָל מען צוויי מאָל
אָפהוּבלעווען; איינער וויל לעבן און קען ניט,
דער אַנדערער קען און וויל ניט; דאָס גוטע
קען מען ניט אויסברענגען און דאָס שלעכטע
ניט איינקאַרגן; מיצוה לַחֲסוּר; אַ מיצוה פֿון
אַ חויר אַ האָר אויסצורייסן; פֿון אַ חויר אַ האָר
איז אויך גוט.

וען אויך: באַגער 561, שלעכטהאַרציקייט 567.

506. שפּאַרעוודיקייט

ס: שפּאַרעוודיקייט, עקאָנאָמישקייט, אויס-
גערעכנטקייט אא"וו ← ארי; שפּאַרונג,
איינברענגונג אא"וו; שפּאַרעניש, איינברענגער-
ניש אא"וו ← " ; עקאָנאָמיע; (געלט) אָפּשפּאַר;

אויס די ציין; איין מאָל צייט קען מען מיטן קיסר אויך מיטהאַלטן; בײַ אַ גוטער בעל־הביתטע איז פֿול דאָס פֿאַס; בײַ אַ גוטער גאָספּאָדנייע איז תּמיד פֿול די סקרייניע.
וען אויך: פֿאַרגרייטונג 403, קאַרגשאַפֿט 505.

507. פֿאַרשווענדער־שיקייט

ס: פֿאַרשווענדער־שיקייט, אויסברענגער־שיקייט, נישט־אויסגערעכנטקייט אַאָ״ו - א״י; שווענדונג, אויסברענגונג אַאָ״ו; שווענדער, אויסברענגער אַאָ״ו - ״; פּוּרְנֻת, עקסטראַ וואַגאַנץ, הולט־מיסטווע, שאַר־אַטאַנסטווע; דוקסוס.

פּוּרְנֻ, אויסברענגער, שווענדער, שאַסטער, פּראַסער, טרענצלער, ראַסטראַטשיק; געל־פּרעסער, געל־טברענער, פֿאַר־לעבער, פּוּכ־לער, היישעריק; איבערגעוואַרפֿענער (צע־וואַרפֿענער) פֿאַרשוין; שיטערע פֿינגער; הול־טײַ, שאַר־אַטאַן, יאַשקע בעל־תּכּלית.

וו: זיין נישט־אויסגערעכנט, זיין צעוואַרפֿן, זיין עקסטראַוואַגאַנט אַאָ״ו - א״י; זיין נישט קיין בעל־הבית(טע); אַרײַנגלייגן דעם גאַנצן קען אין איין קרעפֿל; האָבן לעכערדיקע הענט; האָבן שיטערע פֿינגער; זיין גרינג אויף דער האַנט; זיין גרינג אויפֿן קערבל (רובֿל, גראַשן אַאָ״ו); פֿירן זיך ווי אַן אָנוועזער, ווי אַן אַשוסט, ווי אַ שו־יער אַאָ״ו; עסן (פֿרעסן) געל־ט; וואַרפֿן (זיך) מיט געל־ט; וואַרפֿן געל־ט אין בלאַטע (אויף דער גאַס, דורכן פֿענצטער אַאָ״ו); גיין פֿון האַנט; גיין אין ניוועץ.

פֿאַרשווענדן, פֿאַרשפּענדירן, פֿאַרספּענדן [אײַן]; פֿאַר־תּכּלעווען, פֿאַרטעכלעווען, פֿאַר־טאַכטערן; צעפֿלעכטן, צעשאַסטען, צע־שאַטשען, צעטראַנזשירן, צעטרענצלען, פֿאַרטאַן; מאַבד קָמון זײַן; פּוּרְנֻ, פּוּכ־לען, אויסברענגען, (ס)טראַטשען; צעוואַרפֿן זיך (צעשמײסן זיך) מיט געל־ט; פֿאַרטעכען (פֿאַרפּאַטשן, פֿאַרברענען, פֿאַרקוועטשן, (צע־

צו האַלטן; דער סֿוד פֿון דעם רובֿל לײַגט אין דעם גראַשן; אַ גראַשן היט אָפֿ דעם רובֿל; אַז מען שפּאַרט נישט דעם גראַשן קומט מען נישט צום קערבל; אַחת לַאֲחת נִמצָא חֶשְׁבוֹן; פֿון קערנדלעך אַ היִפּעלע, פֿון טראַפּנדלעך - אַ טײַכעלע; פֿון איינציקע טראַפּנס ווערט אַ גאַנצער רעגן; אַ ביסל און אַ ביסל ווערט אַ פֿולע שיסל; אַז מען האַט אַ קינד אין וויקל זאָל מען שוין אַוועקלייגן אַ צוויקל; באַהאַלט דעם וויסן גילדן אויף אַ שוואַרצן טאַג; ווער עס באַדאַרף אַ סך קען פֿיל נישט שפּאַרן; שפּאַר בײַ צײַטן, וועסטו נישט אַנקומען צו לײַטן; וואָס מען שפּאַרט אָפֿ איז דערנאָך ווי געפֿונען; וואָס מען רײַסט נישט אָפֿ (מיט געוואַלד) דאָס האַט מען נישט; מען מוז פֿון (פֿאַר) דעם רוחס וועגן אויך זאַמלען; פֿאַרשפּאַרן געל־ט הייסט פֿאַרדיי־נען געל־ט; אַן איינברענגער (איינשפּאַרער) איז בעסער ווי אַ פֿאַרדינער; ווער עס שווינט נישט דעם גראַשן איז אַליין נישט ווערט קיין גראַשן; שוין דאָס קלייד אין דער היים, וועט דיך דאָס קלייד שווינען צווישן לײַטן; ווער עס לעבט אָן אַ תּכּלית יענער שטאַרבט אָן צײַט; אַז מען לעבט אָן חֶשְׁבוֹן שטאַרבט מען אָן ווידוי; מען זאָל דאָס אומריינע וואַסער נישט אויסגיסן ביז דאָס ריינע קומט נישט צו פֿליסן; גיס נישט אויס דאָס אומריינע (וואַסער) כּל־זִמָּן דו האַסט נישט דאָס ריינע; ווי מען האַט אַווי לעבט מען; ווי מען פֿירט אַווי האַט מען; ווי מען שטעל־ט זיך דעם שטייגער אַווי גייט דער זייגער; מען מוז זיך שטרעקן נאָך די עקן; אַ שײַן פֿנים קאָסט געל־ט; אַ ברונעם שעפט (געמט) זיך אויך אויס; מען דאַרף דאָס שטיק ברויט טײַער האַלטן און דעם ביסן אויף צווייען שפּאַלטן; אַז מען וויל זיך בײַם כּפֿוד דער־האַלטן מוז (דאַרף) מען דעם מאָל צייט אויף צווייען שפּאַלטן; שפּאַר, שפּאַר, קומט דער רוח (דער שוואַרץ־יאַר) און נעמט צו גאַר; נאָך אַ שפּאַרער קומט אַ שמאַרער; אַז מען וויל זיך אויסשלאָגן די הוואַה שלאַגט מען זיך

פטרן, ארויסווארפן, צעטראַטעווען, זומאַר-
 נעווען, איבערפירן, קאַליע מאַכן געלט;
 צעטעכערן, צעפאַטשקען, צענישט(שען), צע-
 נישטערן, צערײַבן, *צעקאַקן, צו רעכט מאַכן,
 חתונה מאַכן, באַשטאַטן; מאַכן אַ מחק (אַ
 תכלית, אַ תל, אַ סך־הכל, אַש און בלאַטע),
 טשור־פור; פאַרלעבן, פאַרהוליען, פאַר-
 שאַרלאַטאַנעווען, פאַרהולטייען, פאַרהולטע-
 ווען, פאַרבאַלעיעווען, פאַרטרינקען, פאַרוויפֿן,
 פאַרשיכורן, פאַרנאַשן, פאַרפֿרעסן, פאַר-
 שלינגען, פאַרנאָפֿן.

אַדי: אויסברענגעריש, פאַרשווענדעריש,
 פּוּרניש, עקסטראַוואַנאַט; צעוואַרפֿן,
 איבערגעוואַרפֿן; פּוּכלעריש, געלטפֿרעסע-
 ריש, הולטימיש, הולטיסקע, שאַרלאַטאַניש,
 שאַרלאַטאַנסקע; ניט־שפּאַרעריש, ניט־שפּאַ-
 רעוודיק, ניט־שפּאַרזאָם, ניט־אויסנערעכנט,
 ניט־איינגעהאַטן, ניט־עקאָנאָמיש, ניט־בעל-
 הביתיש, ניט־וירטשאַפֿטלעך, ווירטשאַפֿטלעך.
פֿראַז: וואַלד געלט ביי אים; עס צעקריכט
 ביי אים אונטער די הענט (פֿינער); דער
 גראַשן איז ביי אים אַ מזור; ביי אים וואַ-
 רעמט זיך קיין מאָל אַ קאָפּיקע ניט אָן; שיט
 מעל, גיס וואַסער.

זען אויך: אומנציקייט 410, פֿרייבייקייט 504.

508. געמיט, געפיל,

פילעוודיקייט

ס: פילעוודיקייט, שפירעוודיקייט, עמאַציאָ-
 נעלֿקייט, פֿאַרכאַפּטקייט אַאָו־ו אַדי;
 געמיט; געמיט־צושטאַנד, הומאַר, אומער;
 שטימונג, זלוניע; כאַראַקטער, טבע, נאַטור,
 אייגנשאַפֿט, מוז, טעמפּעראַמענט; גיכט,
 יאַרט, טאַן; נייגונג, נטיה, דיספּאָזיציע; סימ-
 פּאַטיע, ליבע; פֿאַרליבע, פּרעדיספּאָזיציע,
 פּרעדיֿעקציע, דיאַטעזיס; האַרץ, נשמה,
 זעל, זייל.

פילונג, אויפֿנעמיקייט, אויפֿנעמעוודיקייט;
 שפירונג, עמפֿינדונג, אַנטפֿינדונג [אַרס], הָרָגֶשׁ,
 הרגשה; געפיל, נשמה־לעבן, זדאָס אינער-
 לעכע, דבֿרים שבֿֿבֿ, סענטימענט; געמיט-
 באַזעוועגונג, עמאַציע; חוש, אינסטינקט, אימי-
 פּולס; רושם, אימפּרעסיע, איינדרוק, סעני-
 סאַציע, אַפּעקט, שפּאַנונג; האַרצאויסגוס,
 השתפכות־הנפש, השתפכות־הלב, האַרץ-
 איבערגאָס; דבֿקות, התדבקות, פֿאַרצוקונג,
 אַנטציקונג; שיכרות, באַרוישונג; עקזאַל-
 טאַציע; נאַרקאָלעפּסיע, נימפּאָלעפּסיע.

התפעלות, רענונג, אומר, אויפֿרודערונג,
 שאַק, אויפֿריר; אַנטוועקונג, דערוועקונג, אויפֿ-
 וואַכונג, התעוררות, התעורותא דלֿעילא, הת-
 ערותא דלֿתתא; האַרצקלאַפֿן, האַרץ־קלאַפּע-
 ניש; נשמה־ציטער; עקסטאַז, כּוֹנָה, פּאַטאָס;
 סטימולאַציע, באַגייסטערונג, התרוממות
 (הרוח), אינספּיראַציע, רוח־הקודש, עלֿיית
 נשמה; גאַרונג, בענקשאַפֿט, השתקקות אַאָו־ו
 ← 541; ענטוויאַזם, פֿייער, ברען אַאָו־ו
 ← 510.

סענסיטיווקייט, סענסיטיוויטעט, סענסי-
 ביליטעט; ראָמאַנטיזם, ראָמאַנטיק, ליריציזם,
 סענטימענטאַליזם, סענטימענטאַליטעט, סעני-
 טימענטאַלעכץ, סענטימענטלֿערֿי, זשווער-
 מערֿי, עמאַציאָנאַליזם.

שטימונגסמענטש, בעל־הרגשה; ראָמאַנ-
 טיקער, ליריקער, פּאָעט, דיכטער; סענטי-
 מענטאַליסט; פֿינפֿילער, צאַרטפֿילער אַאָו־ו,
 פֿינפֿיליקער, צאַרטפֿיליקער אַאָו־ו ← אַדי;
 ווייכע הויט, וויבער(י)שע נשמה, צעקראַכענע
 מיירע; ענטוויאַסט, היציקער אַאָו־ו ← 510.
 וו: האַבן אַ חוש (אַ נייגונג, אַ געפֿיל אַאָו־ו)
 ← ס; זיין געשטימט, זיין געניגט, זיין דיס-
 פּאָנירט אַאָו־ו; זיין סענסיטיו, זיין פֿילֿעוודיק,
 זיין אויפֿנעמיק אַאָו־ו ← אַדי; זיין פֿון פֿלייש און
 בלוט; האַבן אַ וואַרעם (צאַרט, סענסיטיו
 אַאָו־ו) האַרץ; שפירן, פֿילן, דורכפֿילן, זאַפֿ-
 פֿילן, מרגיש זיין; קומען פֿון האַרצן; אויפֿ-

אָדִי: געשטימט, גענייגט; אויפגעלייגט, דיס-פאָגירט, נוטה (צו), דיאָטעטיש; פֿיליק, פֿילעוודיק, שפּיריק, שפּירעוודיק; אויפגעמיק, אויפגעמעוודיק, זעמפֿינדלעך, אָנטפֿינדלעך [אַיִכ], סענסועל, עמאַציאָנעל, אימפּולסיוו, אימפרעסיוו, סענסיטיוו, איבערסענסיטיוו, סופּערסענסיטיוו; קוואַלע, טשוטקע; ערנצט, טיף; געפֿיליק, שטימונגדיק, אַינדריקלעך, געפֿילפֿול, שטימונגספֿול, אַינדרוקספֿול.

פֿינפֿיליק, צאַרטפֿיליק, עסטעטיש, (זיס) סענטימענטאַל, פּאָעטיש, ליריש, ראָמאַנטיש, זשוערמעריש; לייבלעך, סימפּאַטיש, אַייגע-באַקן (אין האַרצן), איבערגעגעבן (צו); מילד, צאַרט, פֿיין, חייך, וויכהויטיק, זאַנפֿט(יק); וואַרעם, האַרציק, האַרצעדיק, זי האַרצלעך; וויכהאַרציק, צאַרטהאַרציק, וואַרעמהאַרציק, לייבהאַרציק, ברייטהאַרציק, אָפֿנהאַרציק; עקסטאַטיש, פּאַטאַסדיק, פּאַטעטיש, דבֿקות-דיק; גיציק, התלהבותדיק, התפעלותדיק, ענטוויאָסטיש; (פֿלאַם) פֿייערדיק, פֿלאַמיק, הייס, היציק אאִו"ו < 510.

באַאיינדרוקט, באַאיינפֿלוסט, אַפּעקטירט, גערירט, באַרירט; זאָנגערעגט, זדעררעגט, אויפגערעגט, באַוועגט; באַהערשט, באַצוונגען, איבערגעשטאַרקט, איבערגעוועלטטיק; אַרומגענומען, פֿאַרכאַפּט, געטראָפֿן, מיטגעריסן, דורכגעדרונגען; אויפגעכאַפּט, אַנטוועקט, צע-וועקט, אויפגעוועקט, דערוועקט; אויפגעווע-דערט, אויפגערירט, אויפגעברויט; צע-טרייסלט, זדערשיטערט; דערציטערט, פֿאַר-צאַפֿלט; גערייצט, אויפגערייצט; געשפּאַנט; סטימולירט, אויפגעמונטערט; עלעקטריזירט, גאַל וואַניזירט; באַגייסטערט, אינספּירירט; אַנט-ציקט, פֿאַרצוקט, פֿאַרשישפֿט, באַצויבערט; עקוואַלטירט, פֿאַרשיכורט, זי באַרוישט; פֿאַר-דבֿקהט, פֿאַרפֿלומט, פֿאַרבענקט, פֿאַרהושט אאִו"ו < 543; פֿאַרפֿידושט, זדערשטוינט אאִו"ו < 542; פֿאַרשטאַרט, פֿאַרשטיינערט אאִו"ו < 253; אויפרייצ(עווד)יק, אויפ-

געמען, זעמפֿינדן, אָנטפֿינדן [אַיִכ]; וויסן ווי דער שוך קוועטשט; פֿילן טיף, ערנצט אאִו"ו; געמען (ויך) צום האַרצן; צולאָזן (ויך) צום האַרצן; איבערגעבן זיך דעם (אַ) געפֿיל; סענטימענטאַליזירן, סענטימענטעווען; פֿלומען אאִו"ו < 346; גאַרן, בענקען אאִו"ו < 541.

ווערן באַגייסטערט (מיטגעריסן), פֿאַר-כאַפּט אאִו"ו < אַר; אויפכאַפּן זיך, אויפֿוועקן זיך, צעוועקן זיך; פֿאַרגיין (אַריינפֿאַלן) אין התפעלות; כאַפּן קעלבערנע (אַריינפֿאַלן) אין קעלבערנער) התפעלות < 543; פֿאַרדבֿקהן זיך (ווי אַ חסידישער רבי, ווי אַ חבדניק); האַבן עפֿינישמה; פֿאַרגיין זיך, פֿאַרכלינען זיך; צעהתלהבותן זיך, צעפֿייערן זיך, צעפֿלאַ-מען זיך אאִו"ו < 510.

מאַכן אַן אַינדרוק (אַ רושם, זאַן אימ-פרעסיע אאִו"ו) אויף; אַריין אין קאַפּ; אַריין אין נאָז; קליינען אין די אויערן; האַבן אַ וויר-קונג (אַן עפעקט); אַרויסברענגען (אַרויסרופֿן) געפֿילן (שטימוגען אאִו"ו); רירן, וועקן, צעוועקן, זרעגן, באַוועקן, באַרירן, אויפֿרעגן, אַרומגעמען, באַהערשן, איבער(גע)וועלטטיקן; אָננעמען (אַנכאַפּן) ביים האַרצן; דורכדרינגען (אַריינדרינגען) אין האַרצן; טרעפֿן אין האַרצן; דערגיין צום האַרצן; געפֿינען דעם וועג צום האַרצן; פּאַקן, פֿאַרכאַפּן, מיטריסן, אויפֿוועקן, דערוועקן; אויפֿ-רודערן, אויפֿרירן, אויפֿברוין; צעטרייסלען, זדערשיטערן; דערציטערן, פֿאַרצאַפֿלען; רייצן, אויפֿרייצן; אַנטוועקן, זאַנרעגן; סטימיר-לירן, אויפמונטערן; עלעקטריזירן, גאַל וואַניזירן; זירן; באַגייסטערן, אינספּירירן; פֿאַרשיכורן, זי באַרוישן, פֿאַרטויבן, באַטויבן; באַרויבן פֿון ווערטער (פֿון פֿאַרשטאַנד); פֿאַרשטאַרן, פֿאַרשטיינערן אאִו"ו < 253; אַנטציקן, פֿאַר-צוקן, פֿאַרשישפֿן, באַצויבערן; פֿלעפֿן, זדערשטוינען, פֿאַרפֿידושן אאִו"ו < 543; אויפֿ-קאַכן (אויפֿפֿלאַמען, אָנצינדן) דאָס בלוט אאִו"ו < 510.

פער; לעטאַרגיע; אַפּאַטיע, פּלעגמע; אומ-
אַקטיווקייט < 434.

קאַלטרער מלאך, קאַלטרער לונג און לע-
בער, קאַלטרע קונויע; שטרוען פּיער; פּלעג-
מאַטיקער; טרוקענער מענטש, טרוקענע נשמה,
פּראָזאַיקער; שטילער מענטש, שטילער וואָ-
רעם, שטיל וואַסער; שאַף, קאַטינקע, קעצע-
לע, כומיקל, ניונקעלע, נעבעכל.

באַרוטער, געועצטער, געשטעלטער,
סטאַלנער, אייגעסטאַלירטער, סטאַטנער, איי-
געהאַלטענער, צוריקגעהאַלטענער, קאַלט-
בלוטיקער, גלעכמוטיקער, מיושבדיקער, באַ-
וונענער, געדולדיקער < אר; סטאַיקער, טאַלע-
ראַנטלער; סבלן, אַרדאַפּים; גוישע בייער.
וו: זיין אומפּילעוודיק (ניטסענסיטיוו, טעמפּ)
< אר; זיין אַן חושים (אַן גערוון, אַן לעבן,

אַן נשמה, אַן האַרץ, אַן געפיל, אַן עמאַציעס,
אַן ליב און לעבן אַאָוו); זיין טויט צו; זיין
בלוינד צו; זיין טויב צו; זיין ווי אַ נעכטיקער;
ניט פּילן אויף קיין האַר; ניט זיין איבער(גע-
ראַשט; ניט נחפּעל ווערן; ניט ווונדערן זיך
(פּון קיין וואַך); האַבן אַ דיקע (גראַבע) הויט;
האַבן אַ האַרץ פּון שטיין < 567; זיין קאַלט
בלוטיק (געועצט, מיושב אַאָוו) < אר; ניט לאָזן
זיך אַרויסברענגען פּון גלעכמואַג; היטן דאָס
געמיט; ניט פּאַרלירן דעם קאַפּ (דעם שכל
הַישר אַאָוו); ניט נעמען זיך צום האַרצן; ניט
צולאָזן זיך צום האַרצן; ניט אויפּרעגן זיך;
ציען מיט די אַקסלען (מיט די פּלייצעס, מיט
די באַרקעס); ניט מאַכן זיך פּון; ניט מאַכן
זיך קיין לאַך אין קאַפּ פּון; ניט אַרן; אַרן ווי
דער נעכטיקער טאַג, ווי דער פּאַראַיאַיקער
שניי; נעמען ליכט (קאַלט אַאָוו); ניט קימערן
זיך וועגן; נעמען זאַכן ווי זיי גייען; האַבן גע-
דולד; זיין באַוואַפּנט מיט געדולד; * האַבן אַ
פּלאַטשיקן הינטן; געדולדיקן זיך; אויסהאַרן,
אויסוואַרטן; ליידן, פּאַרליידן, דורכליידן;
טאַלעריירן, דולדן, איבערדולדן, סובל זיין,
טערפען; באַשטיין, אויסשטיין, איבערשטיין,

רעגעוודיק, אויפּברויוו(נד)יק, אויפּרירעריש,
האַרצפּאַרכאַפּנדיק אַאָוו < ו.

אינוו, פּראָז; בכּוונה; בכּוונד ראַש; פּון
גאַנצן האַרצן; פּון דער טיפּעניש פּון
האַרצן; מיט ליב און לעבן; מיט ליב און
זייל (נשמה).

שפּר: ליב יודע מרת נפשו; איין האַרץ איז
פאַר דעם אַנדערן אַ שפּיל; דאָס האַרץ
זעט בעסער פּון דעם אויג; אַ האַרץ פּילט אַ
האַרץ; הערצער פּילן זיך; דאָס האַרץ איז
אַ האַלבער נביא; אַ האַרץ איז אַ שלאָס, מען
דאַרף דעם ריכטיקן שליסל; מען קען ניט
אַריינקריכן דעם צווייטן אין דער נשמה; אין
די אויגן קען מען אַריינקוקן, אָבער ניט אין
האַרץ; יודע אדם נפש בהמתו.

זען אויך: פּאַנטאַוע 346, הייבבלוטיקייט 510, באַנער
541, ווונדער 543.

509. אומפּילעוודיקייט,

קאַלטבלוטיקייט

ס: אומפּילעוודיקייט, אומשפּירעוודיקייט,
אומעמפּינדלעכקייט, קאַלטבלוטיקייט,
געדולדיקייט, געועצטקייט אַאָוו < אר; קאַלט
בלוט; פּישבלוט; יישובהדעת; מיושבדיקער
שכל; פּילאַסאַפּיע; רו; רו פּון געמיט, געמיט-
רו; אַלימפּישע, סטאַישע רויקייט; רויק
געמיט; האַרץ פּון שטיין, שטיינערן האַרץ
אַאָוו < 567; אייזן, שטיין, מירמל, מאַרמאַר,
אייז.

מעסיקייט, מאָס, מאַדעראַציע, גאַלדענער
מיטן (מיטלזען); געפּיל-קאַנטראַל, אַלייך
קאַנטראַל, אַלייךבאַהערשוונג, אַלייךבאַגרענע-
צונג; געדולד, סבלנות; איזערנע געדולד,
איובס געדולד; טאַלעראַנג, טאַלעראַנטלעריי;
נסאין; אויסווער, סטאַציעז; רעזיגנאַציע;
קוועטיזם; פּאַסיווקייט, פּאַסיוויטעט; נייט-
ראַלקייט, נייטראַליטעט; אינערציע, לעסיי

אָדִי: אומפֿילעוודיק, יגעפֿילעאָוויק, אומ-
אויפֿנעמיק, יאומעמפֿינדלעך, אומאַנט-
פֿינדלעך [אַיט], אומסענסיטיוו, ניט־עמאַציאָ-
נעל, יאַינדרוקסלֿאָויק, אפּאַטיש, יאַפּאַ-
טעטיש, אומבאַוועגט, אומערירט, אומבאַ-
רירט, אומבאַאַינפֿלוסט, יאומבאַקומערט,
אומגעשטערט, אומצעטרייסלעך, יאומדער-
שיטערלעך, זאָרגלֿאָוויק, גראָבֿהויטיק, דיק-
הויטיק; אָנהאַרציק, האַרצֿלֿאָוויק, קאַלֿט-
האַרציק, האַרטֿהאַרציק אַאָוו"ו ← 567.

פֿלאַך, באַנאַל, טעמפּ, טומפיק, אָפּגע-
טעמפּט, אָפּגעשטומפּט, טרוקן, פּראָואַיש,
אומפּאַעטיש; שווער, שטייף, האַרט, האַמעטנע,
אומדורכדרינגלעך, פֿאַרהאַרטעוועט, אָפּגע-
האַרטעוועט, געשטאַלט, געפּאַנצערט, אַיזערן,
שטאַל(ערן), פֿאַרשטאַקט, פֿאַרשטיינערט,
טויט, אָפּגעטייט, אָפּגעשטאַרבן; טויב, בלֿינד;
בלֿאָוירט.

קאַלֿטבֿלוטיק, קאַלט, פֿראַסטיק, קיִל;
פּאַרעוועט, מיניך נייַל; לֿעבֿלעך, לוי נייַל,
לויִלעך נייַל; נייַטראַל; גרֿיכנליטיק, ניט־
אַמביציעז, אומלֿינדשיגאַפֿטלעך; אומאויפֿגע-
רעגט, אומאויפֿנערֿייצט אַאָוו"ו ← 510; קיִל-
קעפיק, קאַלטקעפיק, סטאַיש, אָלימפּיש,
פֿילֿאָסאָפֿיש, פֿאַרטאַניש, ציניש, אַקאַדעמיש,
אַפיציעל; גרֿיכמוטיק, מיושבֿדיק, באַזונען,
באַדאַכט, באַטראַכט, ערנצט, ניכטער.

שטיל, שטיליניק, רויק, ספּאַקאַניע; מילד,
זאַנפֿטמוטיק, געמאַך, געמיטלעך, בניחותאדיק,
באַרוט; סטאַטנע, סטאַלנע, סטאַטעטשנע,
סאַליד; שטאַנדהאַפֿטיק, אויסהאַלטעוודיק,
שטאַרק, פֿעסט, געזעצט, געשטעלט, אַינגע-
סטאַלירט; געלַאָסן, פּאַוואַליע אַאָוו"ו ← 439;
פּאַסיוו, אינערט אַאָוו"ו ← 434; געפּאַסט, גע-
זאַמלט, אַינגעהאַלטן, יצוריקגעהאַלטן, רע-
זערווירט, אַינגעזאַמט, באַהערשט, קאַנטראַ-
לירט, אַינגעשטילט, באַרויקט, אָפּגעקילט,
אויסגעניכטערט, רעזיגנירט; אונטערטעניק
אַאָוו"ו ← 466; צופֿרידן, געדולדיק, פֿאַרלֿיטן,

אויסהאַלטן; אויסהאַלטן דעם גלֿות (דאָס
ייִדישקייט); איבערהאַלטן; דערטראַגן,
פֿאַרטראַגן, איבערטראַגן, אַריבערטראַגן;
איבערלעבן, אַריבערלעבן, דורכמאַכן;
איבערקומען, איבערשטופן, אַריבערשטופן,
איבערמאַטערן זיך, איבערמוטשען זיך,
איבערווייטאַגן, איבערווייטיקן, איבערבידע-
ווען, אַריבערקומען; זיין צופֿרידן; (אַנעמען
פֿאַר לייב; מקבֿל באַהבֿה זיין; מצדיק זיין
דעם דין; מצדיק הדין זיין).

מאַכן זיך אומפֿילעוודיק; (אַ)שטאַלן
(אַ)שטאַלעווען) דאָס האַרץ; פֿאַרשטאַרן
(פֿאַרשטאַקן, פֿאַרהאַרטעווען, פֿאַרשטיינערן,
אַפּטעמפּן, אָפּשטומפּן, אָפּטייטן, גוֹבֿר זיין, באַ-
קעמפֿן, באַהערשן, באַנע)וועלטיקן, איבער-
וועלטיקן, איבערוויגן [אַיט], אונטערדריקן, דער-
שטיקן, ידעמפּן, פֿאַרטויבן, אַינשלעפֿנען(ערן)
אַאָוו"ו) די געפֿילן (די עמאַציעס אַאָוו"ו); קאַגן
טראַלירן זיך; האַלטן זיך אין דער האַנט (אין
די הענט); האַלטן זיך אין דער מעלדֿה (אין
צוים, אין די גרענעצן); אַינהאַלטן זיך פֿון,
אַפהאַלטן זיך פֿון, יצוריקהאַלטן זיך פֿון;
האַמעווען זיך, טאַמעווען זיך; צוימען זיך,
צאַמען זיך; פּאַסן זיך; נעמען זיך אין די הענט
(אַרמ); צוזאַמענעמען זיך; אָנשטעלן אַ פּריי-
לעך פֿנים (אַ פּריילעכע מינע) (צו אַ ביזער
שפּיל); קניפֿן די באַקן אַז די פֿאַרב זאָל
שטיין ← 531; גיט באַלֿידיקן זיך; גיט באַקלֿאַגן
זיך; גיט נעמען פֿאַר אומגוט; אַראָפּשלינגען
אַ באַלֿידיקונג (אַ ביטערע פּיל); פֿאַרשוויגן;
גיט ענטפֿערן; פֿאַרבֿיסן די לייפֿן; גיט מאַכן
קיין קרומע מינע; אונטערגעבן זיך דעם גוֹרל
(ידעם שיקוואַל); גיט שטעלן זיך; נאַכגעבן
← 466; באַרויקן זיך, אַינשטילן זיך; אויס-
ניכטערן זיך; קומען צום זינען; צוגעווינען
זיך צו; מעסיקן זיך; שָלוֹם מאַכן מיט;
רעזיגנירן; אָפּביזערן זיך, איבעררוזן זיך,
איבערבעטן זיך, איבערקאַכן זיך, אָפּקילן
זיך, בעסער ווערן.

פֿייער, פֿלאַם, פֿלאַם־פֿייער, פֿייער און פֿלאַם, פֿלאַקער, ברי, ברען, היץ, פֿיבער, גלי, גלוט, גראטשקע, ⁰גאריאטשקע; ענטור יאָום אאָ"וו ← 508; טומל, גערודער, רעש, קאָך, אויפֿרודערונג, אויפֿריר אאָ"וו ← 280; אויסבראָך, יאויסברוך, עקספּלאָזיע, אויפֿ־רייס, ערד־ציטערניש, ערד־טרייסלעניש, ערד־בידעם [אַרץ]; אויפֿברויז, צעברויז, שטורעם, געוויטער; ווילקאָן, קראַטער, פֿייער־שפּייער, פֿייערשפּייענדיקער באַרן; גע(ע)וואָלד, אָנ־געשריי, געבייזער, סצענע, טרעוואַגע, אַלאַרם; פֿייערשפּאַט, פּאַסיע; שיכרות; אַנפּאַץ, ספּאַר־מע, קאָנוולסיע, פּאַראַקסיום, היסטעריק(ע); פּאַרצוויפֿלונג, דעספּעראַציע; אַגאַניע, גסיסה; משועת, דעליריום. פֿעס, צאָרן, גרימצאָרן, יוויט, פּראַליש, רוגוה, רוגוא, רגונות, רציחה, חמה, אָף וַחמה, קפּדנות, קפּידה; גיפּט, גאַל, גיפּט און גאַץ; שטידנות, סטידעס, סטערדעס; צייך־קריצע־ריי, צייך־קריצעניש; שלעכט, ביין, קאָכיק, זידיק, גנביש, טריפּהן אאָ"וו בלוט; בליצנ־דיקע, פּינקלענדיקע, פֿייערשפּריצנדיקע אאָ"וו אויגן (בליקן); פּראָוואַקאַציע. היצקאַפּ, שוועבעלע, גראַטש, ספּיל־שליוער, סאַנגוויניקער, כאַלעריקער; אַנגער־כאַפּטער, אַנגעצונדענער, אויפֿגערעגטער אאָ"וו ← 471.

ביזער מענטש, ביזער פּריץ, ביזע פּריצ־טע; בעל־פּעסן, פּעסן, פּעסניק, קפּדן, רגון, פּהן; אַ פּהן צווישן פּהנים; פּאַרקאַכטע יוכע, צעיושעטער קאַפּ; ווילדע ניה, טיגער; פֿייער־פּרעסער. וו: האָבן הייס בלוט; זיין אויפֿגעקאַכט (אויפֿ־גערענט, צעפּלאַמט אאָ"וו) ← 471; ניט קענען לידן (פּאַרטראַגן); ניט קענען זיך צוימען (באַהערשן, קאָנטראַלירן); ניט האָבן זיך אין דער האַנט (אין די הענט); פּאַרלירן די רויקייט (די געדולד, דעם פּאַרשטאַנד אאָ"וו); גערוירן זיך, אויפֿרעגן זיך; זיין אומ־

ליידעוודיק, ⁰טערפּליווע, ⁰טשערפּליווע, סבֿלניש, סבֿלנותדיק, אַרד־אַפּימדיק, טאַלע־ראַנט.

נפּאַרגלייכונגען טרוקן ווי אַ פּאַדעשווע; קאַלט ווי אַ סָריס, ווי יוסף הצדיק, ווי אַ זשאַבע, ווי אַ שטשאַווייע; שטיף ווי אַ זמדע־נער יונגעראַנטשיק, ווי אַ לעמעלע, ווי אַ מויו, ווי אַ טויב, ווי אַ קעצעלע, ווי אַ קאָטינקע, ווי פּת הינטערן אויחן.

אינוו, פּראָז; מיושב; בניחותא; בניעמות; בנימוס; אויף קאַלט; אין קאַלטן בלוט; טרוקענער שטיף האַלץ, מען קען פּת דיר קינע־לעך שפּאַלטן!; מען הערט אים ניט און מען זעט אים ניט; ער קען קיין צוויי ניט ציילן; ער איז ניט קאַלט און ניט וואַרעם; די שטוב ברענט און דער זייגער גייט; דאָס לאַנד ברענט און די באַבע צוואַנגט זיך; דער פּעס איז מיר (דיר אאָ"וו) אַפּגעוואַנגען; דער שטאַך און נאָך אַ שטאַך מאַכט מיר אויך ניט קיין לאַך.

שפּר: שטיף וואַסער גראַבט טיף; שטיף איז אַ וואַרעם און גראַבט טיף; די שטילע וואַסער־לעך רייסן אַינן די ברעגן; מיט געדולד שפּט מען אויס אַ קוואַל; מיט געדולד בויערט מען דורך אַפּילד אַ קיזלשטיין.

וען אויך: אומטעטיקייט 434, געדאַסנקייט 439, אונטער־טעניקייט 466, שלעכטהאַרציקייט 567.

510. הייסבלוטטיקייט, פּעס

ס: הייסבלוטטיקייט, אויפֿגעקאַכטקייט, אויפֿ־געבראַכטקייט, אויפֿגערייצטקייט, אויפֿ־גערעגטקייט אאָ"וו ← 471; אויפֿרעגונג, בריוונג, דערצערעגונג אאָ"וו; קאָכעניש, ברענעניש, צעוועצעניש אאָ"וו ← 471; כאַלערישער, סאַנג־חינישער אאָ"וו טעמפּעראַמענט; סאַנגוויניזם, הייס בלוט; אומגעדולד, אומרו, גערוועישקייט, גערועווקייט, גערועוויטעט, גערואַוויטעט; וועקונג, ירעגונג; ציטער, פּלאַטער, שוידער אאָ"וו ← 202.

אָן אָנגעצונדענער (אַ צעקאַכטער, אַ צעצאַפֿל־טער אַאו"ו) - אַר; [פּעסענעטן] זיך, צאַרענען, צאַרענען, צערענען, גרימען, גרימצאַרענען; אַריינאַרבעטן זיך אין אַ פּעס; צעפּעסן זיך; אַרין אין דער רציחה, אַרין אין אַ קפּידה; אַריינקומען אין דער פּאַסיע; אַרויסבאַווייזן דעם פּהן; גיין מיט שטידודות; ביזערן זיך, ביזערן זיך [ש]; שרייען, געוואַלדעווען אַאו"ו - 280; אויסברעכן אין צאַרן; אויס־לאָזן (אויסגיסן) דעם צאַרן (דעם פּעס, פֿל חמתו, דעם גאַנצן שפּוֹר־חמתך) אויף; שיטן (שפּייען) מיט פֿייער; בילן אויף דער לִבְנָה; אָנשרייען (אַנביזערן זיך) אויף; צעביזערן זיך; צעיאַכמערן זיך, צעשרייען זיך; פֿאַר־יושען זיך, צעיושען זיך; אויפֿהייבן דעם דאַך; צעוואַרפֿן זיך, צעשמיצן זיך; אויסשפּיין (אויס־שטעלן) אַ פֿאַר אויגן ווי דער בריסקער מִלאַך־המֹות; קריצן מיט די ציין; בילן (באַלן) די פּויסטן; בייסן די פּינגער; טופּען מיט די פּיס; וואַינעווען, קאַמאַנדעווען, סקאַנדאַל־עווען; מאַכן אַ סצענע (אַ סקאַנדאַל, אַ טומל אַאו"ו); אַרבעטן (אַנגעבן) פּעשים; פּרעיש עוילם (עוילמות) זיין; רייסן קבריים; קריגן היסטעריקע; ווערן ווייס (בלייך, רויט, שוואַרץ, גרין) פֿאַר פּעס; ווערן אַלערליי קאַלירן; פֿאַרפֿלאַמען זיך, פֿאַרפֿאַליען זיך; פֿאַרלויפֿן מיט בלוט; ווערן פֿלוימען מיט פֿלייש; דורכשטעכן מיט די אויגן; אויסזען ווי דער טערקישער מִלאַך־המֹות.

[פֿאַרגלעכונגען] אַנכאַפּן זיך (אַנצינדן זיך) ווי אַ קינדלע, ווי אַ שוועבעלע, ווי (אַ) פֿלאַם־פֿייער, ווי אַ העליש פֿייער, ווי אַ סטויג (קופּע) היי; ברענען ווי אַ פֿייער, ווי פֿלאַם־פֿייער, ווי אַ העליש פֿייער, ווי אַ שטרויענער דאַך, ווי אויף פּאַקן, ווי אין קדחת, ווי אין פֿייער, ווי אין היציק שלאַפּקייט, ווי אויף (הייסע) קוילן, ווי אַלטע ליבע, ווי קינאהשנאה צווישן אייגענע; צעוואַרעמען זיך ווי נאָך דעם רעכטן טרונק, ווי נאָך אַ גוטן טרונק בראַנפֿן; וידן (קאַכן) ווי

געוילדיק; רופּענען; שטיין (ויצן) ווי אויף שפּילקעס, ווי אויף הייסע (ווי אויף ברענענדיקע) קוילן - 541; ברענען, פֿלאַמען, פֿלאַקערן, פֿייערן; שפּריצן מיט פֿייער; פֿייערען, גלייען, היצן זיך, קאַכן זיך, פּרעגלען זיך; ברייען, בראַטן, וידן; דערוואַרעמען זיך, דערהיצן זיך, צעוואַרעמען זיך, צענער־וירן זיך, דענערווירן זיך, צעברענען זיך, צעפֿייערן זיך, צעפֿלאַמען זיך, צעפֿלאַקערן זיך, *צעפֿלאַקאַקערן זיך [ש], צעקאַכן זיך, צעשטורעמען זיך, צעבושעווען זיך, *צעראַצן זיך, צעשפּילן זיך; עקספּלאַדירן, אויסברעכן; אויפֿשטורעמען, אויפֿברוין, אויפֿבורען; אויפֿברענען, אויפֿפֿלאַמען, אויפֿפֿלאַקערן, אויפֿקאַכן; פּונאַדערברענען זיך, פּונאַדער־פֿלאַקערן זיך.

זיין אין פּעס (אין רוז, אין רוז, אין רוז, אין רוז) - 5; טראַגן (האַבן) אַ האַרץ אויף; זיין וואַיפּ עמעצן מִלאַ פּעס (מִלאַ חמה, מִלאַ רציחה, מִלאַ גוֹלן, מִלאַ הַמן, אַף וחמה, אַש לִהֲבֵה, פֿלאַם־פֿייער, פֿייער־פֿלאַם, בראַנד־פֿייער, לִהַרוג ולאַבד, לִהַשְׁמִיד ולִהַרוג, לִהַרוג ולִהַשְׁמִיד); זיין אויסער זיך; זיין ווילד (משוגע) (פֿאַר פּעס) - אַר; ברויזן, שטורעמען, בושע־ווען; שוימען, פינען; הייבן, אויפֿהייבן, אונטער־טערהייבן; טראַגן (אין דער לופֿט), אונטער־טראַגן, פּערען; ווירן; אַרויסגיין פֿון די פֿליים; אויפֿשוידערן; טרייסלען זיך (ציטערן אַאו"ו) פֿאַר פּעס; פֿלאַטערן, צאַפֿלען זיך אַאו"ו - 202; וואַרפֿן זיך (היזערן הויך); שלמדערן זיך, שמיצן זיך, מאַרדעווען זיך, טראַפּעטשען זיך, זיכפהן זיך; נעמען (כאַפּן, וואַרפֿן) די זיכפה; וואַרפֿן איילנווייז; טאַנצן (שפּרינגען) אין דער לופֿט (אויף די ווענט); שפּרינגען פֿון הויט (פֿון די פֿליים, פֿון די האַלאַבליעס); שפּרינגען בואי בשלום; קריכן אויף די גלחמקע ווענט; קריגן דעם פיפּיטש. ווערן אין פּעס; ווערן צעשפּורגען (צע־צאַפֿלט, פֿאַרקאַכט, צעוועצט אַאו"ו) - אַר; ווערן

זונדן, אויפגעברענט, אויפגעפלאמט, אויפגע-
פלאקערט, אויפגעוועקט, צעוועקט, אויפ-
געכאפט, אויפגערודערט, אויפגעברויזט, אויפ-
געקאכט, אויפגעזאטן; דעריאכמערט, דער-
ווארעמט, דערהיצט; צעווארעמט, צעהיצט,
צעברענט, צעפלייערט, צעפלאמט, צעפלא-
קערט, צעקאכט, צעברויזט, צעשטורעמט,
צעבושעוועט, צערייצט, אויפגערייצט, צענער-
וירט, דענערווירט, פלארצאפלאט, צעצאפלא-
ט.

בייו; בייו ווי א ווילדע קיה, ווי א שלאנג,
ווי א שטעקן; ביילעך, בייוערדיק, פעסיק,
(איז)פעסדיק, צאָרנדיק, צערנדיק, גרימיק,
גרימצאָרנדיק, רגניש, רגנותדיק, רוגהדיק,
קפידהדיק, קפדיניש, קפדנותדיק, רציחהדיק;
ביטער; גאליק; סטערדיש, סטירדיש, הייס
געבאָדן, ספילשליוע, היסקעפיק, היצ-
קעפיק, פאררדיסלעך; אויפגעבראכט,
אויפגעטראָגן, אויפגעצאָרנט, באַצאָרנט,
דערצאָרנט, איינגעצאָרנט, דערצערנט, פאָר-
פעסט, דערפעסט, צעפעסט, איינגערוגנט,
צערונגנט, דערונגנט, אָנגעלאָדן; פלאָרבייזט,
דערבייוערט, דערביטערט; פאָרישעט, צע-
ישעט, ווילד, משוגע, באַנומען.

אינוו, פלאָנ; פלאָנ; פלאָנ; פלאָנ; פלאָנ; פלאָנ;
אָפּו וועל חמתו; אַ לאַפּע וועל חמתו [ש];
ער האָט ניט קיין געדולד; *ער האָט שפּילקעס
אין הינטן (תחת); עס פלאָצט אים די געדולד;
עס פלאָרט אים פֿון די הענט פלאָר אויפֿרענג;
אַ טייל ויצט אין אים; עס גרימט זיין צאָרן;
עס קאָכט (עס זידט) אין אים דאָס בלוט (דאָס
האַרץ); אַ פעס אויף אים!; עס שטייט אָן
אויף אים דער טאָג!; דער פּהן האָט זיך אין אים
צעשפּילט; אַלּה תּוֹלְדוֹת פּהן; די תּוֹרָה האָט
זיך אין אים אָנגעצונדן; די געבליטן (די זמים)
האָבן זיך אין אים צעשפּילט; עס ברענט אים
דאָס פּנים; עס בייטן זיך אים אַלע קאָלירן;
פֿון וועלכער תּלִיָה האָסטו זיך אָפּגעריסן?.

שפר; אין דרש זאכן דערקענט מען אַ מענטשן
(בשלישה דברים אדם יפּר): בכּוּסוּ,

אַ סאַמאַוואַר, ווי אַ קעסל, ווי אַ רוצח, ווי אַ
גולן, ווי תּהִלָּה פֿאַרן בית־דין, ווי מען וואָלט
אים באַגולט, ווי אַ שוסטער אין בור־בעקאשע,
* ווי דרעק אין סמאָלע; וואַרפֿן זיך ווי אַ ממוֹר,
ווי אַ כּפּרה אין קאָשיק, ווי אַן אָפּגעריסענער
פֿון אַ קייט; צעשרייען זיך ווי מען וואָלט אים
געקוילעט, ווי מען וואָלט ביי אים צוגענומען
דער באַבעס ירושה; צעיושען זיך ווי אַ וואָלד-
גולן, ווי אַ שיכורער פּויער; אָפּרייסן זיך ווי
פֿון אַ תּלִיָה, ווי אַן אָפּגעריסענער נאַר, ווי אַ
הונט פֿון אַ קייט.

אַרײַנברענגען ויענעסן אין פעס (אין
צאָרן אאוואו); אַרויסברענגען פֿון דער געדולד
(פֿון דער העזה, פֿון די בליים); אַרויסרופֿן
דעם צאָרן פֿון; אַרויסרופֿן אויף דער העזה;
אַנרייסן זיך; דערביטערן, צענערווירן, דע-
נערווירן; צעקאָכן (אויפֿקאָכן) ויענעסן דאָס
בלוט; רייצן, אויפֿרייצן, פּראָוואַצירן; צולייגן
האַלץ צום פּייער; אָנצינדן, אויפֿברענען,
אויפֿטראָגן, אויפֿרעגן, דערבייוערן, דערפעסן,
דעררוגן, דערגענען, דערצאָרענען, דער-
צערען, איינגעצערען, איינרוגן; קיפלען;
דאָביווען די רעבער; עדערן; מאַכן משוגע;
רייצן זיך; שפּילן זיך ווי אַ קאָץ מיט אַ מויו.

אַדי; הייס, הייסבלוטיק, פּולבלוטיק, ליידיג
שאַפּטלעך, האַפּער(די)ק, אייפּער(די)ק,
טעמפּעראַמענטיק, טעמפּעראַמענטפּול, סאַג-
וויניש, כאַלעריש, היסטעריש, פּייער(די)ק,
פּלאַם-פּייערדיק, פּלאַמיק, פּלאַמעדיק,
פּלאַקערדיק, בראַנדיק, ברענעדיק, קאָכיק,
קאָכעדיק, היציק, גלייק, גלוטיק, זודיק, פּיבע-
ריש, פּיבערדיק, זיבערהאַפּט(יק), שטורעמ-
דיק, שטורמיש, ברויויק, יויריק, שוימיק,
ווילקאָניש, עלעקטריש; טומלדיק, רעשיק,
אויפֿרענגדיק, אויפֿרעגעוודיק, אויפֿרייציק,
אויפֿרייצעוודיק, קיפלעריש; אויפֿגעברענט,
אומרויק, אומגעוודליך, רופּעטליוע, נערוועו,
נערוועיש, נערווע, פלאָרברענט, פלאָרפלאַמט,
פלאָרקאכט, פלאָרבראָטן, אָנגעכאפט, אָנגע-

511. פֶּאָרְגֶעניגן, זאָרגלאַזיקייט, פֶּרייד

ס: אָנגענעמקייט, פֶּריילעכקייט, מונטערקייט, אויפגערוימטקייט אַזױ״ו ← אױ; פֶּאָרְגֶעניגן, *פֶּאָרְצוגעניגן [ש]; קערפערלעכער, פֶּיזישער, סענסועלער פֶּאָרְגֶעניגן; עונג גופני, עונג חומרי; גײַסטיקער פֶּאָרְגֶעניגן, עונג רוחני; פֶּלעזשור [א]; חײַשֶּׁעה, עולם־הוה, עוה, עולם הויון [ש]; ווילטאָג, שווילטאָג; גוד־טיים [א]; יום־טובֿ, גאַלָא; תענוג ל״ר תענוגים; תענוגי עולם־הוה; עונג; עונג שבת, עונג יום־טובֿ אַזױ״ו; גײַדן (התחתון); טערקישער גײַדן; שפּאַס, קאַטאַועס, פֶּאַרווײלונג אַזױ״ו ← 514; הַנָּאה, גענוס; קערפערלעכער, גײַסטיקער גענוס; לֶאַבונג, חיות; דערקוויקונג, דער־קוויקעניש; מחיה, מחיה־ניש, חידוש, מאכל, מחיה־נפֿשות ← 268; לוקסוס, רֶאַסֶקאַש, קאַמפֿאַרט; היימלעכקייט, געמיטלעכקייט, באַקוועמקייט, באַקוועמקייט, באַקוועמלעכ־קייט; וויגאַדע, רחבות, הרחבה, הרווחה; כֶּל הוויגאַדעס, וועלעקע וויגאַדעס, שמעלעקע וויגאַדעס [ש].

סענסואַליטעט, סענסואַליזם, עפיקוריוזם, העדאָניזם.
צופֿרידנקייט, סאַטיספֿאַקציע; פֶּריי, לײַכט, גרינג געמיט; ווילגעפֿיל; לײַכט־זיניקייט, לײַכטזיניגעק, קלֶות־דעת, קלֶות־דאַש; געמיטרו, געזימות, גימוס; גוטע, געהויבענע, פֶּריילעכע שטימונג; הרחבת־הדעת, רחבת־הדעת, רחבת־הנפשׁ; אָפֿטימיזם; באַפֿרידיקט קייט, הסתפֿקות; נחת, נחת־רוח, כֶּף־נחת, זשמעניע נחת; פֶּרייד, לעבנספֿרייד, לויב־פֿרייד; גליק; לוסט, לעבנסלוסט; זענפֿטי־קייט; אַנטציקונג, באַגײַסטערונג, עקסטאַז אַזױ״ו ← 508; יובל; שימחה, גדולה; קאַשקע־לעס גדולה [ש]; אַ גדולה מיט בראַטיוויך [ש]; קדווה, שימחה וְשִׁשׁון, שִׁשׁון וְשִׁמְחָה; יובל־געשריי, יובל־געזאַנג, פֶּריילעכס ← 283; שעת־

בכיסו, בפֿעסו; דער פֿעס איז אַ נאַר; פֿעס מאַכט אַ קלֶון צו נאַר; פֿעס וְחֵמָה מאַכן אַ מענטשן פֿאַר אַ בהמה; באַ לֶכֶּלֶל פֿעס־באַ־לֶכֶּלֶל טעות; אַ פֿעסן איז ערגער ווי אַ שווע־בעלע; פֿעס איז עבֹדה־נְרָה; כֶּל הַכּוֹעֵס כִּאִילוֹ עוֹבֵד עבֹדה־נְרָה; דער צאָרן איז אין האַרצן אַ דאָרן; דער פֿעס און דער צאָרן פֿאַרקירצן די יאָרן; אַז דער מענטש קומט אַרײַן אין היץ הערט ער נישט דעם דונער און זעט נישט דעם בליץ; ווען דאָס אײַזן צעהיצט זיך נישט וואָלט דער האַמער געבליבן דער נאַר; אַז מען איז אין פֿעס אויפֿן חן וואָגט מען נישט קיין אָמן (שפּרינגט מען נישט קיין קדושה); אַז מען וויל אָפֿטאָן דעם בעל־עגֶלָה אַ שפּיצל גייט מען בײַם וואָגן צו פֿוס; אַז די קווערט אין פֿעס גיט זי נאַר אַ בריק אין (קערט זי איבער די) דויניצע; אַז אַ בייזע בעל־הביתטע לייגט אײַן קרויט און שטעלט באַרשט ווערן ביידע וויער; מיט רוגז פֿאַרט מען נישט ווייט; לֶא הַקפֿדן מלמד.

טרעט אָן אויף אַ קאַטשערע, וועט זי אויך אָפֿשפּרינגען; אַז מען טרעט אָן אויף אַ קאַטשערע שפּרינגט זי אויך צוריק; אַז מען שלאַגט דעם קאַלטן שטיין פֿלייט אַרויס אַ היי־סער פֿונק; אַז מען צעטרעט אַ וואַרעם קרימט ער זיך אויך; אַ שטינקע האָט אויך אַ גאַל; אַ האַלץ האָט אויך אַ האַרץ; אַלע גוטע פֿערד זינען משוגע; אַ שוועבעלע צינדט זיך גיך אָן און ווערט באַלד פֿאַרלאָשן; אַז מען בייזערט זיך אָפּ גייט אָפּ דער פֿעס; מענה רך ישיבֿ חמה; וועסטו זיין אין פֿעס, וועסטו טרינקען קוואַס; דו ביסט ביי, בין איך גימל; *ביסט אין פֿעס?—רייב (אײַך) דעם תּחת אין אַ שטיין, וועט דיר דער פֿעס איבערגיין; מיט שרייען פֿירט מען נישט אויס; אַ קאַץ וואָס מיאָקעט קען קיין מײַז נישט כאַפֿן.

וען אויך: געטומל 280, פֿילעוודיקייט 508, רוגז 562.

(צול־און זיך) תענוג (פֿאַרגעניגן אַאָװ) < ס; גע-
ניסן (פֿון לעבן); ווילטאָגן זיך, שווי־טאָגן זיך,
ווילטאָגן זיך, ווילמאַכן זיך; לֶאָזן זיך ווילגנין;
לעבן און לײַבן; לעבן אויף אַ ברייטן פֿוס;
לעבן אין חֲבֻת (״ אין ראָסקאַש, אין קאַמ-
פֿאַרט) < 497; פֿירן אַ גרענדע (אַ גרויסן
שטאַט); פֿירן זיך גרויס, פֿירן זיך ניט־קליין,
פֿירן זיך מיטן טראַסק; פֿאַגעווען; װ צעראַס-
קאַשעווען זיך, צעשווענען (צעווענען) זיך; ניט
שטיין אויף געלט; שטיין אויף דער ערד;
אַרײַנגאַזן זיך אין עול־ס־הוה; עול־ס־הווען;
זיך פֿון גאַרניט אָפּוואַגן; פֿאַרגינען זיך אַלע
תענוגים; הו־ליען, הו־לטייעווען; נאַכגעבן זיך
די שמד (די קישקע, דעם יצ־הֶרע); גיסן (זיך)
גאַלד אין האַרדו; לעבן (צולעבן) אַ גוטן
(משוגענעם) טאָג; אונטער־לעבן, אַרײַנלעבן;
לעבן אַ תּוֹרשן טאָג; אויפֿרײַסן לײַטן די
מײַלעך.

זײַן אָן זאָרג, זײַן אָן צומת־נפֿש אַאָװ
< 512; ניט זאָרגן זיך; זאָרגן זיך פֿאַר רבֿ אײ-
זיק רבֿ יעקעלעס [שׂ]; ניט נעמען זיך צום
האַרצן; זײַן מיט אַ רײַנעם קאַפּ; זײַן אין אַ
גוטן אומער; זײַן גוט געלוינט; זײַן פֿריילעך
געשטימט; זײַן צופֿרידן, זײַן קאַנטעט < אײ-
זײַן שְׁלוֹם (צופֿרידן) מיטן גורל; (אַנעמען
פֿאַר לײַב; ניט פֿילן קיין באַדער־פֿעניש אין;
באַנעט־נוגענען זיך, באַנגיגענען זיך; רײַבן די
הענט; פֿאַטשן זיך אין בײַכל; צעשײַנען זיך,
צעשטראַלן זיך; פֿרייען זיך (כּעל־כֶּל הוֹף);
זײַן אויסער זיך פֿון פֿרייד; זײַן אין (אויפֿן)
זיבעטן הימל; זײַן אין יְדֵדן; שווימען אין
גליק; זײַן שײַכור פֿון גליק.

שעפֿן (קלײַבן, אײַנעמען) נחת; שעפֿן נחת
ווי פֿון אַ ברונעם; מקבל־נחת זײַן; קוועלן,
אַנקוועלן, טײַען; ווערן גראַב פֿון נחת; ווערן
ברייטער ווי לענגער; שמעלצן זיך פֿאַר נחת
(פֿאַר תּענוג, פֿאַר פֿרייד, פֿאַר פֿאַרגעניגן
אַאָװ); פֿאַרגיסן טרערן פֿון פֿרייד; זײַן לוס-
טיק, זײַן לעבעדיק, זײַן פֿריילעך < אײ-; זינגען,

(צת־)תְּדוּוה; חגיגה, הו־ליאַנקע, הו־ליא וְהינא,
נאַכטקראַץ [שׂ]; שוואַרץ־שׂימחה, שוואַרץ־
שבת, אַרְגִּיע, וואַקבאַנאַליע < 554.

געלעכטער, געלענדער [שׂ]; שאַס; קאַס-
קאַדנע) געלעכטער; האַרציקער, פֿערדישער,
גנבֿישער אַאָװ געלעכטער; אַ געלעכטער
פֿון דער באַבעס טעכטער; כאַך, כאַכעניש,
כיך; שמײַכל; לֶאָקרעץ־שמײַכל; סאַרדאַג-
שער, סאַרקאַסטישער שמײַכל; לעכעלע [שׂ].
פֿאַרגעניגן־זוכער, ווילטעגער, שווי־
טעגער, לעביונג, לעבמאַן, זלעבעיונג, זלע-
בעמאַן, הו־ליאַקע, באַנזוויאָן, עול־ס־הוהניק,
סיבאַריט, בעל־תּאווה(ניק), נאַכגעגעבענער,
סענסואַליסט, עפיקור, באַהעמיען; לעב-
וועלט; הו־ליעך, פֿוסטער, לײַכטער, גרינגער
אַאָװ קאַפּ; פֿריילעכע נשמה; לוסטיקער
נְדָוּת; אַן אַרעמס און אַ פֿריילעכס;
פּתּי(א)ליק, שײַנענדיקע אויגן; צופֿרידענער,
שׂיח בחֶלְקו; מסתּפּק במועט; נְחום (איש)
גם זו; גַם־זו־רִטוֹב־הניק; לֶאָכער(קע).

וו: מאַכן (פֿאַרשאַפֿן, דערוועקן) פֿאַרגעניגן;
מוצא תּוֹן זײַן, נושא תּוֹן זײַן; געפֿינען גע-
שמאַק (אַ טעם) אין; געפֿעלן, ווילגעפֿעלן, גע-
שוועלן [שׂ]; געפֿעלליק זײַן (ווערן); אויסנעמען;
זײַן צום האַרצן; זײַן נאָך ועמעצנסן האַרצן;
זײַן לֶרְצוֹן; זײַן נִחאַ; זײַן צופֿרידן פֿון; פֿאַר-
גען דאָס האַרץ; פֿאַרכאַפֿן; זײַן אַנטציקט פֿון;
זײַן אַנטציקט און אַנטבאַקט [שׂ]; זײַן באַגײס-
טערט פֿון, זײַן באַצויבערט פֿון אַאָװ < 508;
באַפֿרידיקן, צופֿרידן שטעלן; קיצלען דעם
גומען, פֿאַרצויבען < 268; שפּיגלען זיך (טשעשען
זיך, טשעטשקען זיך, צאַצקען זיך, טשאַקען
זיך) מיט (אין).

האַבן תּענוג, האַבן פֿאַרגעניגן אַאָװ < ס;
האַבן כֶּל הפֿאַרגעניגנס; פֿאַרגעניגענען זיך,
ענדזשאַיען זיך [שׂ]; מקבל־תּענוג זײַן; מחיה
זײַן זיך, לֶאָבן זיך, קוויקן זיך, פֿאַסמאַקעווען
זיך, חיותן זיך, לֶאָקאַמען זיך; באַלעקן זיך,
לעקן די פֿינגער פֿון אַאָװ < 258; אַנטאַן זיך

אָדִי: אָנעלִיגט; אָנענעמ(ען), אַינגענעמ(ען), אָנענעמלעך, אָנענעמען; ווילדקאָמען, ווילדגעקומען; באַקוועם, באַקוועמלעך, קאַמפּאַרטאַבל, וויגאַדנע; ברייט, ברייטלעך, געמיטלעך, רחבֿותדיק, הרחבֿהדיק, הרחבֿהדיק; דיק; לוקסוסדיק, ⁰ראַסקאַשנע, לוקסוריעז; פּאַרגעניגן ברענגענדיק, פּאַרגעניגיק, פּאַרגעניגלעך, געניגלעך, פּענענדיק, עוננדיק; געפּעליק, צו פּרידנשטעליק, באַפּרידנדיק, באַפּרידנדיקט; ווילד, גוט, פּיין, ליב; זיס, געשמאַק, געשמאַק פּול, אַפּעטיטיק, אַפּעטיטלעך, מאַכלדיק, גענוסרייך, חיותדיק, מחיהדיק, מחיהנפּשותדיק, דערקוויקלעך, דערקוויקנדיק, לאַביק, דערפּרישנדיק, האַרצשטאַרקנדיק אַזוֹו ²⁶⁸ ← געשמאַק ווי אין גַדְעֵד; ווונדערלעך, ווונדערבאַר, חידושידיק, חידושימדיק, חידושי־לעך, הערלעך; הימליש, גַדְעֵדנדיק, געטלעך; באַצויבערנדיק, פּישופּדיק, רייזנדיק, צוציענדיק, אַנציענדיק, אַנציענדיק; דערפּרייטלעך, דערפּרייענדיק; אַמואַנט, אונטער־האַלטנדיק; סענסועל, עולם־היהדיק, עפּירורעיש, באַהעמיש.

אומבאַזאָרט, זאָרגלאָז, קומערלאָז, אומבאַקומערט, אומבאַטריבט, אומבאַלעסטיקט; רוֹיק, נעִימותדיק, נִימוסדיק; ליכטיגיק, ליכטהאַרציק; צופּרידן, באַפּרידנדיק, קאַנטעט, קאַנטעט; לעבעדיק, לעבעהאַפּטיק, באַלעבט; אַנטוועקט, אויפּגעוועקט; פּריש, מונטער, היימלעך, אויפּגערוימט, אויפּגעראַמט, אויפּגעלייגט; הייטער, אויפּגעהייטערט, פּרייטלעך, לוסטיק, קאַדערדיק (און לוסטיק), לעבנסלוסטיק, האַפּערידיק, ביגלופּנדיק, שיכור (פּאַר פּרייט) ← 595; פּריידיק, חדוהדיק, ששון־שימחהדיק, שימחה־וששונדיק, פּרייפּול; דערפּרייט; שלוהדיק, זענפּטיק, זעליק, גליקלעדיק, באַזעליקט; גליקלעך, איבערגליקלעך; שניענדיק, לויכטנדיק, ליכטנדיק; יום־טובֿדיק; אַנציקט, באַצויערט, באַגייסטערט אַזוֹו ← 508.

שאַלן, יובלען, יויכצן, יאַכצן; אויסשרייען פּאַר פּרייט; שפּרינגען, טאַנצן; טאַנצן אין די זאַקן; טאַנצן אין די גאַסן; טאַנצן פּון דער הויט; פּאַטשן אין די הענט; משמח זיין זיך; רומפּלען, שמאַכן, האַפּערן, הוֹליען; לאַכן, ליכען, שמיכלען, כיכען, כיכיקען, היהיקען, זיקיערן, כאַכאַקען, היכצן, כאַכאַטשען, ראַהאַטשען, הירושען, קייכן, קישניען; פּאַרגיין זיך, פּאַרליינען זיך; קייקלען זיך, קאַטשען זיך (אויף די בייכער); (ד)זשאַכן ליל; שטיקן זיך; האַלטן זיך ביי די זייטן (פּון געלעכטער); צעשמאַלצן זיך (צענאַסן זיך), צעקאַט זיך, צעפּלאַצט זיך, פּלאַצן, שטאַרבן אַזוֹו) פּון געלעכטער; בלייבן אָן אַ בויך (אָן זייטן, אָן קישקעס) לאַכנדיק; אויסשיסן אין (א) געלעכטער; סקאַליען (אויסזעצן, אויסשטיריען) די צייט; גרינדווען, זינגען; שמיכלען אין אַרבל (אין באַרד, אין די וואַנצעס).

פּאַרגלייכונגען לעבן (פּירן זיך) ווי אַ שררה, ווי אַ גראַף, ווי אַ גראַפּיניע, ווי אַ מאַגנאַרבע, ווי אַ קייניג, ווי אַ קייניגין(ע), ווי אַ פּרייז, ווי אַ נייט, ווי גאַט אין פּראַנקרייך (אין אַדעס), ווי אין גַדְעֵד; לעבן ווי אַ לעבעדיקער; קוועלן ווי אַ באַקסער; שמעלצן זיך (פּאַר נחת) ווי אַ קניידל אין פּוטער; צעהוֹליען זיך ווי שִׁמח־תּוֹרה, ווי אויף אַ חתונה, ווי קורטע, ווי שקצים אין אַ שענק, ווי גאַזאַבראַנצעס; צעלאַכן זיך ווי מיט גלעקלעך; הירושען ווי אַ (ווי דער גרעסטער) גאַר, ווי אַ זשערעבעץ, ווי אַ פּערד, ווי אַ בהמה, ווי אַ קליאַטשע; אויסשטיריען די צייט ווי אַ הונט; צעשמייכלען זיך ווי אַ קינד, ווי די זון נאָך אַ רעגן; שמיכלען ווי אַ וואַגן, ווי אַ יאַטקעהונט, ווי אַ פּור (אומגעוואַשן).

אָועקוואַרפּן די זאָרגן; צעטרעבן די מרה־שחורה; צעשראַגן די רעיונות; שפּאַסן, אַמוזירן זיך, אונטערהאַלטן זיך אַזוֹו ← 514; פּאַרשאַפּן ויענעסן פּאַרגעניגן, דערפּרייען, דערקוויקן אַזוֹו ← 513.

שפך: דרײַ ייִדישע תענוגים: אַ פֿריילעכער בית־עולם, אַ וואַרעמע מיקוּוה און אַ לײַכ־טיקע לִבְנָה; אַ ייִדישער תַּענוּג איז אַ גרינגער תַּענית (אַ קילער תּשעה־באַד); אַ גרויסע שײַמחה איז אויף אַ קליינער ווײַלע; בעסער שײַמחה אַן מנוחה איידער מנוחה אַן שײַמחה; דער איז פֿריילעך וועמען עס איז אין קעשענע פֿריילעך; אַ שווערער בײַטל מאַכט אַ לײַכט געמיט; בשעת חדוּתאַ חדוּתאַ; בשעת חדוּה איז חדוּתִי.

ברוך ה' יום יום-אויף (פֿאַר) מאַרגן זאָל (וועט) גאָט זאָרגן; לֵאָז ויך דער זאָרגן וואָס האָט נישט קיין גאָט אויף מאַרגן; דײַה לִצְרָה בשעתה; אַ פֿערד האָט אַ גרויסן קאַפּ, זאָל ער זאָגן; *זאָל דער הינטערשטער זאָגן; בעסער פֿאַרלירן דעם הוט איידער דעם קאַפּ; זאָכן איז געוונט, דאָקטוירים הייסן זאָכן; דאָס ביטערסטע מוֹד קען מען פֿאַרשטעלן מיט אַ שמיכל; אַ געלעכטער הערט מען ווייטער ווי אַ געוויין; בשעת מען וויינט זעט קיינער נישט, בשעת מען זאָכט זענען אַלע; אַז מען וויינט וויינט מען אַלײַן, אַז מען זאָכט זאָכט די גאַנצע וועלט מיט; נישט איטלעך האַרץ וואָס זאָכט איז פֿריילעך; נישט יעדערער וואָס ויגנט איז פֿריילעך; אַז מען זאָכט אין דער פֿרי וויינט מען בײַ נאַכט; פֿאַר גאָט זאָל מען וויינען, פֿאַר מענטשן-זאָכן; וויינען און זאָכן זינען בײַ ווייבער לײַכטע זאָכן; מען קען די וועלט נישט איבערמאַכן; אַנדערע וויינען, אַנדערע זאָכן.

הוליע קבצן, צרות קאַסטן קיין געלט נישט! *הוליע קבצן, דרעק איז וואָלדל!; אייביק זעבט מען נישט; צוויי מאָל שטאַרבט מען נישט, איין מאָל מוּ מען שטאַרבן; קיין צוויי וועלטן זעבט מען נישט; די וועלט איז אויך אַ וועלט; אַ חײַשעה איז אויך גוט (איז אויך געלעבט); כאָטש איין מינוט, נאָר זעבן גוט; דאָס נִדְעֵדֵן און דאָס גיהנום קען מען האָבן אויף דער וועלט; ווילטאַג דריקט אַ מאָל אויך דאָס

וואַרגל־כונגען פֿריילעך ווי אַ פֿויגל (אין וואַלד), ווי פֿורים צו דער סעודה, ווי שײַמחת־תּוֹרָה, ווי אויף אַ חתונה, ווי נאָך דעם גרויסן געווינט; גליקלעך ווי די (גאַנצע) וועלט, ווי די ראַבע (שוואַרצע) קאַץ, ווי אַן אַלטע מויד וואָס ווערט אַ פֿלֵה, ווי אַ תּם, ווי ערשט געבוירן. אינור: בהרְחֵבֶה; בהרְחֵבֶה; בניעמות; מְלֵא שײַמחה; מְלֵא גדולה; מְלֵא חֲדוּה; בגִּילָה ברִינָה; בוועלע בגרינע[ש]; בשײַמחה רְבֵה; בשײַמחה באַבע[ש]; היהי!; כריכי!; כאַ כאַ!; הוראַ!; היידל!

פֿראַז: דײַ לוי בקבֿ חרובים מערבֿ שבת לערבֿ שבת; גַם זוֹ לטוֹבָה; ווי גאָט וועט געבן; מען וויינט נישט, פֿאַר וואָס גאָט צו דאַנקען; עס איז אים גוט צו מוט; עס איז אים גוט אויפֿן האַרצן; עס טוט אים הנאה; דער קאַפּ שײַנט אויף אים; דער גאַנצער קאַפּ זאָכט אין אים; עס וויינט ויך אַ פֿייערל אין זינע (אירע אַזוֹח) אויגן; אַ גדולה (אַ שײַמחה) אויף אים (אויף איר אַזוֹח); אַ גדולה (אַ שײַמחה) אויף זיין (איר אַזוֹח) קאַפּ; אַ גדולה (אַ שײַמחה) אויף זיין באַבען; ער פֿרייט ויך (ער האָט הנאה), וואָס די מאַמע האָט אים געהאַט (און נישט קיין פֿרעמדע ייִדענע); אַ גדולה-די באַבע האָט חתונה געהאַט!; ער איז צופֿרידן, ווי הינט וואָלטן אים רײַסן; זאָך זאָך, וואַלד־קוּת; ער זאָכט-דער נאָר שטופֿט אים; פֿיל שמיכל און ווייניק שכל; ער קיצלט ויך אַלײַן און זאָכט אַלײַן; ער האָט הנאה פֿון זיין חוירשן זעבן; וויהי כטובֿ לִבֿ המִלֵּךְ בײַך; והעיר שושן צהלה ושײַמחה; והעיר שניפֿישאַק צהלה ושײַמחה[ש]; פֿריילעך אין שטעטל!; אַ שײַמחה בײַ קהל!; אַ שײַמחה בקעקע! [ש]; עס איז יום־טובֿ בײַ טאַגן; עס איז ליהודים!; שישו ושײַמחו!; חײַ געלעבט!; אַרץ איין קבצן!; אַזוי אַן אַרעמאַן, אַזוי אַ זעעפֿער!; אַבֿינו מִלֵּךְ, דאָס האַרץ איז מיר פֿריילעך; דער רבי האָט געהייסן פֿריילעך זיין!; שישו בני־מעי!; פֿריי ויך מײַן האַרץ!

קאפֿדרייעניש, קאפֿדארעניש, קאפֿדולעניש, קלאפֿאט, כלאפֿאטע, טאלאן; צול, יאך, לאסט, משא; שווערע משא, משא כבדה; הכבדה, שווערעניש, דודע, בארג (אויפֿן קאפֿ); באמבע, אבווע, יארמע, סוביעקציע, טירדות (הומן); [אס] טראבל, באדער.

אומעט; שווער, געדריקט געמיט; שווער־געמיט, שווערמוט, ווימוט; מרה־שחורה, מעלאַנכאַליע, היפֿאכאַנדריע, ספֿלין, כאַנדראַ; שוואַרצזעער, פּעסימיזם, הידראָמאַניע; אָרעם באַדעקנס, שטיצע חתונה; שווער, ביטער, צעריסן, צעבראַכן, צעווייטאַנט, געשוואַלן, בלוטיק, צעבלוטיקט אַאָו"ו האַרץ; [שפ] גוטהאַרץ; שלעכטע שטימונג, שלעכטע לוינע; נשמהגעפֿאַלנקייט, מוטגעפֿאַלנקייט אַאָו"ו - אר.

טרויער, טרויער(די)קייט, עצבות, גון ואַנחה; יאוש, פֿאַרצווייפֿלונג - 538; טרויער־הויז; טרויערטאָג, טרויערצייט, אַלילות; שבעה, שלשים; טרויערשטאַנד; טרויער־צייכן, טרויערבאַנד, קרעפ, אַלמנהשלייער, טרויערקליידער, קלאָג, ושאַלאָב; טרויער־פֿאַרזאַמלונג, טרויער־אַקאַדעמיע, טרויער־פּראָצעסיע אַאָו"ו - 245.

האַרצאויסגאַס, ווייטאַראויסבראַך, השׁ תפֿכות־הַנֶּפֶשׁ; געוויין, (גע)קלאָג, (גע)יאַמער, (גע)כליפ, (גע)בעטש, (גע)שלאַכץ, (גע)שלוכץ, (גע)יאַכמער, (גע)וואַי, (גע)רעוּ, (גע)הייל, (גע)ווימער אַאָו"ו - ו; יעלה, יפֿלה; אַ יפֿלה (אַ יאַמער) ווי בײַ אַ לוייה, ווי צו ונתנה תוקף; היסטעריק(ע); וויגעשריי, וויקלאָג, יאַמער־געשריי, לאַמענטאַציע, אַנסטרוף; טרויער־געוויין, טרויערגעוואַנג, טרויער־מוזיק; הספד, אַל מלאַ רחמים, מלאַ; קלאַגליד, עלעגיע, קינה, קינות, איכה, ייערעמיאדע; ציונס קלאָג; דראַמע; טראַגעדיע; בכיה לדורות; תשעה באב; חורבן בית־המקדש; בית־עולם; ימקהבכא; טראַגיום, פאַטעטיק; ביטערער געלעכטער; בלוטיקער שפּאַס.

האַרץ אָפּ; אַ מען הוֹלִיעַט צו פֿיל אין דער יוגנט, בעטטט מען אויף דער עלטער.

זען אויך: עסן און טרניקען 264, באַטעמטקייט 268, גוטער מצב 497, פֿילעוודיקייט 508, פֿאַרלֶכטערונג 513, פֿאַרזיכונג 514, קיטוב 551, שיפרות 595.

512. לייך, זאָרג, טרויער

ס פֿינלעכקייט, ווייטאַנדיקייט, שמערצלעכ־קייט אַאָו"ו - אר; פֿיניקונג, דריקונג אַאָו"ו - ו; פֿיזישע לייך - 420; גיסטיקע לייך; געברענטע, געבראַטענע לייך; אַבעלעס לייך; פֿיין, לייך און פֿיין, יסורים, ווי, ווייטאַג, שמאַרץ, שמערץ; נאַנדיקער, נאַיענדיקער, גרוישענ־דיקער, שאַרפֿער אַאָו"ו ווייטאַג (שמאַרץ); וואַרעם; טויטשווייס, נויטשווייס, אַנגסטן; עיניים (קשים); מאַטערניש, מוטשעניש, קווע־לעניש, פֿלאָג; (בלוטיקע) וונד; אַנגעווייטאַנט (ווייטאַנדיק) אָרט; ווי דער שוך קוועטשט; שטאַך (לאַך, ריס) אין האַרצן; שטייער אין בויך; אַפּקומעניש; פּרוּחוונג, נסיון; גלות, גיהנום; טעם גיהנום, גיהנום אויף דער וועלט, שבעה מדורי גהנום; חיבוטה־קבר; חבלי־מישיח; עינויהדין; טאַנאַל־אָס־פֿיין; יסורים שׁל אַהבה; קאַשמאַר; וועלטשמערץ, ליידנס־ועג, ליידנס־בעכער.

עגמת־נפשׁ; פֿלאַך־עגמת־נפשׁ וקליינער עגמת־נפשׁ; צער; צער גידול־בנים, צער פֿון טראַגן; האַרצווייטאַג, שפֿירת־צב, שפֿרת־צב, שפֿרות־צב, שפֿרוך־צב; פֿאַרדראַס, פֿאַר־דרוס, גרימעניש, ערגערניש, קרענקונג, גרי־זאַטע, גריזעניגע, גרוישעניש, נאַגעניש, קלעמע־ניש, האַרץ־ברעכעניש, (האַרץ)־ביטערניש, באַ־טריבעניש, (אַל)־עסעניש, (אַל)־צעל־אַפּעניש, (אַל)־צעשפּריגעניש, דאָסאַדע, יאדעניש, יאדעניגע.

זאָרג, זאַגה; זאַגת־חיונה, זאַגת־פּרנסה, צול דרך־אָרץ; זאַגת־יחיד, זאַגת־רבים; זאַגת־ציבור, זאַגת־הפֿלץ; אומר, אַנגסט, מורא - 539; קומער, קימערניש, קאַפּווייטאַג.

עסן זיך; נעמען זיך (צו'לאָזן זיך) צום האַרצן;
 אויסעסן זיך (אויפֿעסן זיך, אָפֿעסן זיך) דאָס
 האַרץ (די גאַל, די לעבער, די נירקע); אויפֿ־
 עסן זיך אַ לעבעדיקער (לעבעדיקערהייט);
 פֿלאַצן פֿאַר עגמת־נפשׁ (פֿאַרדראָס); קריגן די
 פֿלאַץ; האָבן די גאַל פֿון; קימען די ערד פֿון.
 זאָרן, זאָגן, זאָגן, אַרן, קאַרטען, באַנג טאָן,
 איבערקלערן; באַאומרויקן זיך, מורא האָבן,
 אַנגסטטיקן זיך אַזױוֹ \leftarrow 539; קימען זיך, קלאַר
 פֿאַטשען זיך; טראַגן אויפֿן קאַפֿ; קריגן אַ
 האַרטן (אַ געשוואַלענעם) קאַפֿ; האָבן אַ
 מיל־כל (כל) אין קאַפֿ; ניט האָבן קיין באַרוטע
 מינוט; ניט שלאָפֿן קיין נעכט.

זיין אומצופֿרידן (אומבאַפֿרידיקט, אומע־
 טיק אַזױוֹ) \leftarrow איר; זיין ברזנו מיט דער וועלט;
 באַקלאַגן זיך; פֿילן זיך באַליידיקט (אַנטוישט);
 אומעטיקן זיך, כמורען זיך, שווערזשען; ניט
 אַ שמיכל טאָן; ניט מאַכן קיין פֿריילעכע
 מינע; אַרײַנפֿאַלן אין אַ מַרה־שחורה; אַנציען
 אויף זיך די מַרה־שחורה; זיין אין אַ שלעכטן
 אומער; זיין אין אַ שלעכטער שטימונג (זױניע);
 זיין בלײַך אונטער די זשאַברעס; זיין אויסער
 זיך; זיין אָן אַ קאַפֿ; זיין אַ פֿאַרביטענער;
 אויפֿשטיין אויף דער לײַנקער זייט; אויפֿשטיין
 מיטן לײַנקן פֿוס פֿון בעט; ניט געפֿינען זיך קיין
 אָרט; אויסזען שוואַרץ (פֿינצטער, הושך אַזױוֹ)
 \leftarrow איר און אײַנו; אַרויסזיין אומצופֿרידנקייט; גיין
 מיטן קאַפֿ אַראָפֿ; אַראָפֿלאָזן (אַרונטערלאָזן)
 דעם קאַפֿ (די נאָז, די פֿליגל); פֿאַרדרייען די
 נאָז; פֿאַרקרימען זיך (ווי סרעדא נאָ פֿיאַט־
 ניצו); מאַכן אַ וויערן פֿנים; ניט באַזיין קיין
 פֿרײַ מוט (קיין פֿרײַ געמיט); פֿאַרצאָגן, פֿאַר־
 צווייפֿלען; אָפֿלאָזן (אַראָפֿלאָזן, אַרונטער־
 לאָזן) די הענט אַזױוֹ \leftarrow 539.

פֿאַרגלײַכונגען זיין ווי אַן זיך; זיין ווי אַ
 נעכטיקער; פֿילן זיך ווי אַ הונט אין די נײַן טעג,
 ווי אַ קינד אָן אַ מאַמען; אַרומגיין (ווי) אָן אַ
 קאַפֿ, ווי אונטער דער ערד, ווי הינטער דער
 וואַנט, ווי אַ געקויפֿטער האַן; אויסזען ווי אַ

טרערן; בלוטיקע טרערן, דמעות שליש;
 טרערן ווי פֿערל, ווי דימענטן, ווי באַב, ווי
 רענג־טראַפֿנס, ווי מילך; פֿאַלשע, גיבישע
 טרערן; ציבעלע־טרערן, קראַקאָדי־טרערן.
 מאַרטירערשאַפֿט, מאַרטירערײַ, מאַר־
 טירערטום, מאַרטירער־קרוין.

אומגליקלעכער, לײַדנדיקער, באַצול־
 טער, געמאַטערטער, געמוטשעטער, געיאַגטער,
 געפֿלאַגטער, פֿאַרפֿלאַגטער אַזױוֹ \leftarrow ״; קרבן,
 מאַרטירער, זימוטשעניק; אײַב; יאַמער־
 געשטאַלט, טרויער־געשטאַלט; בעל־סורים;
 מַרְנָפֿשׁ, בעל־מַרה־שחורה, מַרה־שחורה־ניק,
 מעלאַנכאָליקער, היפֿאָכאָנדריקער, זיפֿאָ־
 כאַנדריאַק; אײַגערעדטער (זאײַגעבילדע־
 טער) קראַנקער (חולה); פעסימיסט, שוואַרצ־
 זעער, כמראַק, מרוק \leftarrow 562; האַרטער, צע־
 בליטער, צעווישעטער, פֿאַרדרייטער, פֿאַר־
 שלאַגענער אַזױוֹ קאַפֿ; קרומע, וויערע מינע;
 ערנצט, לאַנג, אויסגעצויגן, קרום, וויער, נע־
 בעכדיק אַזױוֹ פֿנים (געזיכט); עסיק וויערע
 צורה, וויערע וועטשערע.

אַבֿל, אָנן, שבע־זיזער; אָבֿל וחפּוּי־
 ראָשׁ, שְׂרוּי בצער; מקונן, הספּד־מאַכער,
 מספּיד, ספּדן; ווייער, קלאַגער, בעל־בכי;
 געדונגענע ווייערן, ווייערין, קלאַגערין,
 קלאַגמוטער; קבֿרים - מעסטערין, קנייט־
 לײַגערין; פֿאַרוויינטע, פֿאַרקלאַגטע נשמה;
 יויו, פֿישטשענע; געשוואַלענע אויגן; פֿאַרווייב־
 טער, פֿאַרקלאַגטער, פֿאַרטרויערטער אַזױוֹ
 \leftarrow איר.

ווי: פֿילן אַ וויטאַג (אַ שמאַרץ אַזױוֹ) \leftarrow ״;
 לײַדן, ביטערן; אויסשטיין, דערהאַלטן,
 טערפען, טערפֿען; ווייטאַגן, שמאַרצן,
 שמערצן; פֿלאַגן זיך, מאַטערן זיך, מוטשען
 זיך, פֿיניקן זיך, קוועלן זיך אַזױוֹ \leftarrow 498;
 האָבן (אײַנגעמען, טרײַבן זאָכן) עגמת־נפשׁ (צער
 אַזױוֹ) \leftarrow ״; מצער זיין זיך, מצטער זיין זיך,
 האָבן שפּיכת־דמים; כל־יאַניען; ערגערן זיך,
 קרענקען זיך, גרוישען זיך, גרימען זיך, (פֿאַר־

וּפְאָרְגֵל־יִכּוֹנְנֵעֵן קֶרֶעֶכְצֵן וּי אָן אַלְטֵע
 יִידֵעֵנע אִין בּאָד; וויינען (קֶלְאָג, יאַמֶּעֶרן
 אַאו"ו) ווי קֶעץ אִין צִיט פֿון פּאָרן ויך, ווי אַ
 בִּיבֶער, ווי אַ קֶלִיין קִינד, ווי אַ יְתוֹם, ווי אַ
 יתוֹמָה, ווי אַ פֿלֶה צו באַדעקנס, ווי אַ וויסטע
 אַלְמָנָה, ווי אַ קֶלְאָגמוטער, ווי אַ בערעזענע
 בערווענע, ווי נאָך אַ טויטן, ווי אויף חורבן
 בֵּית־הַמִּיִּקְדָּשׁ; צעוויינען ויך (צעקלֶאָג ויך,
 צעיאַכמעֶרן ויך אַאו"ו) ווי אַ יִידֵעֵנע צו וַתְּנַהֵד
 הוֹקָף, ווי אַן אַלְטער חוֹן צו די ערשטע סְלִיחוֹת;
 אַנְוויינען ויך ווי אַ פּוּיק.

ברעכן (פֿאַרברעכן) די הענט; קריצן
 מיט די צייַן; בייַסן ויך די פֿינגער (די נעגל);
 רייסן פֿון ויך די הויט (די האָר פֿון קאָפּ, דעם
 ספּאַדיק); רייסן פֿון ויך שטיקער; רייסן די
 סטעלִיע; רייסן קֶרֶים; וואַרפֿן ויך אויף דער
 ערד; רייסן ויך אויף די (גלִיכע) ווענט; שלאַגן
 ויך קאָפּ אִין וואַנט; טאַנצן (שפּרינגען) אִין דער
 לופֿטן; אַרבעטן (צעאַרבעטן, אָנגעבן) מעשים;
 מֶרעיש עולם זיַן, מֶרעיש עולָמות זיַן; פֿאַר־
 שעלֶטן דעם טאַג (פֿון געבוירן); דראַמאַטיזירן.
 אַפּרייַדן ויך פֿון האַרצן; אויסרייַדן דאָס
 האַרץ פֿאַר; אויסגיסן די באָד פֿאַר; איבער־
 רייַדן (אויסגיסן) דאָס ביטערע האַרץ ווי פֿאַר
 גאַט, ווי פֿאַר אַן אייגענער מוטער; לֶאָכן פֿאַר
 זָרוֹת; לֶאָכן מיט יאַשטשערקעס (מיט קרעמע־
 ניש, מיט גרינע) ווערעם, מיט גרינער גאַל).

אַדִי: אומבאַקוועם, אומבאַקוועמלעך, אומ־
 אָנגענעם, אומגעשמאַק ← 269; אומדער־
 קוויקלעך, אומדערפֿריילעך, לעסטטיק, באַ־
 שווערלעך; שמאַרציק, שמערצלעך, שמאַרצ־
 פֿול, זשמערצהאַפֿטיק, ווייטאַנדיק, קלֶאָגעדיק,
 פֿלֶאָגעדיק, פֿינלעך; פֿאַרוונד(ע)ט, טוטווייק,
 בייַסיק, עסעריק, עסיק, שטעכיק; רייַנדיק,
 האַרצרייסנדיק, האַרצפֿאַרכאַפּנדיק, האַרצ־
 ברעכנדיק; אומדערטרעגלעך, אומאויסשטיי־
 לעך; קאָשמאַריק; צעווייטאַנט, צעפֿיניקט,
 באַצערט; פֿאַרצערט, פֿאַרליטן, פֿאַר־
 ביטערט, באַקלעמט, פֿאַרקלעמט, צעקלעמט,

מלמד אָן אַ קנעלונג, ווי אַ חוֹן אָן אַן עמוד, ווי די
 העלֶט וואַלט אויף אים געלעגן, ווי ער וואַלט
 אַנבאַקומען זאָרן מיט דער פֿרישער שיף, ווי
 זיַנע שיפֿן וואַלטן אים אונטערגעוואַנגען, ווי
 אַ שיף מיט זויערמילך וואַלט אים אונטער־
 געוואַנגען.

זיַן אִין טרויער; טרויערן, באַטרויערן;
 רייסן קריעה, קורע זיַן; ויזן שבעה; האַלטן
 (אַפּריכטן, נוהג זיַן) אַלְלוֹת; הילֶן ויך אִין
 טרויער; גיין אִין קלֶאָג (אִין זשאַלֶאָב); ויפֿצן,
 קרעכצן, שטאַנען, קווענקען, יענקען, סטענקען,
 ויכצן, יענטשען, אַנקען, אַכען, אַכקען, אַכען,
 אַכקען, אַכצען, אויקען, אייקען, ווייקען.

וויינען, קלֶאָגן, יאַמערן, כליפֿען, שלוכצן,
 שלאַכצן, שלויכצן, שלאַכן, העשען, העש־
 לען, יאַפען; רייסן ויך (אויף די צייַן);
 * פּישן מיט די אויגן; פֿלאַנכענען, יעלהן,
 מאַכן יעלות, שריַען (אויף די צייַן); יאַכ־
 מערן, כניקען, פּכיקען, פּישטשען, רייטשען,
 קוויטשען, וואַיען, רעווען, היילן, זוהילן,
 בעטשען, סקאַוויטשען, קאַנויקען, ווימערן,
 ווינוען, ווינוען, פֿליסן [קל]; * שטעלן לופֿעס;
 מאַכן (ברעכן) פּיסקעס; נעמען מים אויף די
 עינים; אויפהייבן אַ געשריי; אויסברעכן אַ
 געוויין; זאַגן קיינות; קלֶאָגן אויפֿן חורבן (אויף
 גלֶות־השכינה, אויפֿן בינטל יאָרן); וויינען מיט
 ביטערע טרערן (בדמעות שלִישׁ); באַוויינען,
 באַקלֶאָגן; לייַגן קנייטלעך; פֿאַרוויינען (פֿאַר־
 קלֶאָגן, פֿאַריענטשען אַאו"ו) די יאָרן (די טעג
 אַאו"ו); וויינען (* פּישן) מיט ציבעלע־טרערן;
 צעטרערן ויך; פֿאַרגיסן אַ טרער; פֿאַרגיסן
 הייסע טרערן; פֿאַרגיסן טייַכן (בעך, באַכן)
 טרערן; זיַן אִין טרערן; באַוואַשן ויך (באַגיסן
 ויך) מיט טרערן; באַדן ויך (שווימען) אִין
 טרערן; צעגאַסן ווערן (צעשמאַלצן ווערן)
 וויינענדיק; פֿאַרגיין ויך, פֿאַרקייַכן ויך; אויס־
 וויינען ויך די אויגן; אָנמאַכן אַ בֵּית־עולם (אַ
 הַשְׁעָה־באַב); מַספּיד זיַן, מאַכן אַ הַספּד,
 באַהספּדן.

אָנױז) ווי מײַן האַרץ, ווי מײַן לעבן, ווי מײַן
מוץ, ווי מײַן גליק, ווי דאָס לעבן פֿון אַ יתום
(יתומה); וויער (ווי) עסיק; ביטער (ווי) גאַל,
ווי פּיאָלע, ווי טשעמעריצע, ווי מָרוֹר, ווי דער
טויט.

אינון, פֿראַז: עס פֿאַרדריסט, עס עדערט,
עס קרענקט, עס ברענט, עס בראַט, עס
באַרירט, עס פֿאַרכאַפט (בײַם האַרצן); עס
פֿאַרדריסט אים ווי ער וואָלט זיך געשמדט,
ווי ער וואָלט זיך אַ מיתה משונה אָנגעטאַן, ווי
ער וואָלט אַרויס אָן אַ העמד; עס אַרט אים
נישט, נאָר עס קרענקט אים [שפּ]; עס ברענט ווי
אַ ווונד אין האַרצן, ווי אַ פֿרישע צוּהאַל; עס
צענעמט ווי אַ קנָחת (רַבֿיעית); עס פֿוילט די
לעבער; עס כאַפט אָן בײַ דער לעבער; עס
באַפֿאַרט אַ חולשת־הַדָּעַת; עס פֿאַרגייט (עס
שטעכט) אין דער זיבעטער ריפּ; עס איז
ביטער אין נאָז (אין מויל, אין פּיסק, אין גומען,
אין עק); עס גייט אַרויס (עס גייט איבער)
די גאַל; עס לָאָזט די גאַל; די גאַל קען
צעזעצט ווערן; מען קען פֿלאַצן; עס
איז ניט צו דערטראַגן (ניט צו דערלֿינדן, ניט
אויסצושטיין, ניט איבערצוטראַגן, ניט אויס־
צוהאַלטן); עס פֿאַרט (עס לייגט זיך שווער)
אויפֿן האַרצן; עס ליגט ווי אַ שטיין אויפֿן
האַרצן; עס טרעפֿט אין האַרצן; עס שניידט
(עס זיגעט) בײַם האַרצן; עס פֿאַרקרעמט
דאָס האַרץ; עס נאָגט (עס נאָיעט, עס דריקט,
עס גרוישעט) אין האַרצן; עס נעמט אָן (עס
כאַפט אָן, עס פֿאַרקאַלופּעט, עס פֿאַרבֿראַט,
עס פֿאַרגייט) בײַם האַרצן; דאָס האַרץ ווערט
צעריסן (צעפֿלאַצט, ^וצעפֿלאַפּט) (עס); עס
רייסט אויס אַ שטיק האַרץ; עס ווערן צען
לעכער אין האַרצן; עס פֿוילט דאָס האַרץ
(די גאַל); עס טריפֿט (עס צאַפט זיך, עס גיסט
זיך) בלוט פֿון האַרצן (פֿון די אויגן); דאָס
האַרץ פֿאַרלויפֿט מיט בלוט; ווי הינט וואָלטן
אים געזעסן; מײַן האַרץ פֿון יאַטקע; אַ הונט
זאָל מײַן האַרץ אויסכאַפֿן (אויפֿעסן), וואָלט

פֿאַרעסן; געקרענקט, ערגערדיק, געערגערט,
געדריקט, געקוויילט, פֿאַרדראַסיק, פֿאַר־
דרוסיק, פֿאַרדריסלעך, ^ודאָסאַדנע, עדער־
דיק, געדערט.

שלעכט, ביזן, פאַסקודנע, * באַקאַקט;
חושך, פֿינצטער, ^וטעמע, שוואַרץ, חושכדיק,
פֿאַרחושכט, פֿאַרשוואַרצט, פֿאַרפֿינצטערט;
וויסט, האַרט; ביטער; שווער און ביטער,
ביטער און פֿינצטער; וויער; מר ממות;
גאַליק; אָנגעוואַלצן (אָנגעוואַליעט, *אָנגעקאַקט)
(אויפֿן האַרצן).

שרעקלעך, שוידערלעך, ^ושוידערהאַפֿט,
גרוילדיק, גרוילהאַפֿטיק אָנױז < 539.

זאָרג(א)פֿול, פֿאַרזאָרגט, באַזאָרגט; קומער־
פֿול, באַקומערט; פֿאַרזאָרגט, פֿאַרשלאָגן;
צעדרייט; אומרויק, באַזאָמרויקט, פֿאַרצאָגט;
אומצופֿרידן, אומאויפֿגעלייגט, שלעכט גע־
שטימט, ^ושלעכט געלוינט, שווערמוטיק, קליינ־
מוטיק, פעסימיסטיש; ערנצט; מַרה־שחורהדיק,
פֿאַרמַרה־שחורהט, מעל־אַנכאַליש, היפֿאַכאַנ־
דריש; האַרצקראַנק, געמיטקראַנק; אומעטיק,
אומעטיקלעך, אומהיימלעך; פֿאַראַזאָמערט,
פֿאַרוויערט, פֿאַרזעהט, פֿאַרזאָרנט, פֿאַר־
קרימט, באַטריבט, קאַלעמוטנע, מאַרקאַטנע,
פּריקרע, סמוטנע, סומגע; כּמוֹרע, כּמוֹרע,
פֿאַרכמאַרעט, פֿאַרוואַלקנט, אַלולדיק; גע־
פֿאַלן, שפֿל, (גײַסטיק) געבראַכן, דערשלאָגן;
^ונידערגעשלאָגן, באַטראַפֿן, אַנטוישט, אַפֿע־
טושעט, פֿאַרלוירן, אַפּסעט [אײַם].

טרויעריק, פֿאַרטרויערט, פֿאַראַבלט;
מוטלֿאָזיק); יאַשדיק, פֿאַריאַושט, פֿאַר־
צוויפֿלט, האַפֿענונגסלֿאָזיק); אומטרייסטלעך,
אומגעטרייסט, טרייסטלֿאָזיק); אומגליקלעך;
באָדויערלעך.

באַטרערט, פֿאַטרערט, וויינע(ו)דיק,
קלאַגעדיק, יאַמערדיק, יאַמערלעך, היס־
טעריש, פעסטשענע, פֿלאַקסיווע, פֿאַרקלאַגט,
פֿאַריאַמערט, פֿאַרוויינט; טראַגיש, פֿאַטעטיש.
פֿאַרגלײַכונגען שוואַרץ (גרוי, פֿינצטער

ניט קיין איי; כאַטש צערמיס זיך פֿון געווייך-און
קיין טרערן ווילן ניט גיין; אָנגעשיפורט פֿון
צָרות, אויסגעניכטערט פֿון טרערן; אַז אַך און
ווי צום געלעכטער; טאַטע דו לֶאַכסט?—אַ
אַך און ווי (איח) צו דין געלעכטער; איך לֶאַך,
ווייל איך האָב ניט חו צו ווייניג ווערטערשפּיל:
וויינען—וויינען.

ואויסרוֹפֿן אַ!; אַך!; אַך!; אוי!; אימי!
ווי!; אוי ווי!; ווינד!; אַך און ווי!; ווינד און
ווי!; ווי און ווינד!; ווי צו די יאָרן!; ווייצער
נע יאָרן מיט קאָרענע טעגנשׂים!; אַ קלאָג!
אַ קלאָג צו די יאָרן!; אַך איז מיר!; ווי (איח)
צו מיר!; אַך און ווי צו מיר!; וויסט איז מיר!
ווינד און ווי איז מיר!; אַ קלאָג צו מיר!; אַ
קלאָג צו מין וועלט (צו מײַנע יאָרן!; פֿינצ
טער איז מיר!; פֿינצטער איז מין וועלט (מײַן
לֶעבן)!; אַ בראַך איז מיר!; אַ שלאַק איז מיר!
אַ חורבן איז מיר!; ניט גוט איז מיר!; אוי מײַן
בראַך!; אַן אומגליק איז מיר געשען (האַט
מיך באַגענט, האָט מיך געטראַפֿן)!; אַ דונער
האַט מיך דערשלאָגן!; ווי געשריגן!; אוי מַה
הִיה לִנוּ!; וואָס פֿון אונדז איז געוואָרן!
אוי לֶענינים שפּך רואות!; אוי לֶאָוִנים שפּך
שומעות!; ווי צו די אויגן וואָס זעען דאָס!
ווי צו די אויערן וואָס הערן דאָס!

שפּר: איטלעך האַרץ לֶידט זײַן שמאַרץ; אַ
האַרץ האָט אויך אַ האַרץ; דאָס האַרץ
איז אַ ווייגער, אָבער מיט צעבראַכענע ווייערס;
צער איז אַ קיסר ווערטערשפּיל: צאַרן; ניט
וויסן פֿון קיין יסורים הייסט ניט זײַן קיין מענטש;
האַסט לײַב סמעטענע, פֿאַרווך אויך אַ ביסל
זויערמילך; פֿון צער ווערט דער בין (דאָס
ביינדל) דאַר; בעסער אַ קראַנקע קעשענע
איידער אַ קראַנקע נשמה; בעסער אַ לֶאַך אין
קעשענע איידער אַ לֶאַך אין האַרצן; אַ צעריסן
געמיט איז שווער צו היילן; ווי דער צער אַווי
דער שפּך; לֶפּום צעראַ אַגרא; מען רעדט
פֿון פֿינן אַווי ווי פֿון ווייניג; ווען יענער איז מיט
אַ ביטערן מאַן גי זיך צו אים ניט באַקלאָגן;

ער משוגע געוואָרן; מען דאַרף האָבן אַ האַרץ
פֿון איינן (אַן איזערן האַרץ) דאָס אויסצור
האַלטן; כּהרבּ פּיפּיות: ווי אַ טעמפּער מעסער
אין האַרצן אַרײַן; עס פֿאַלן מיר אָפּ שטיקער
(פֿונטן) פֿלײש; ווער מאַטערט מין איך האָב
פֿון אים קיין גאַס נישט; דעם גײַשן גאַט האָט
מען אַווי ניט געמאַטערט; פּערל אויפֿן האַלדו,
שטיינער אויפֿן האַרצן; אַ ווייטאָג איז עס—און
לֶידן מוו מען.

וואָרן עס דאַרט (עס טריקנט, עס טראַגט,
עס שפּאַלט זיך, עס לעכערט, עס עגערט,
עס בויערט, עס פּיקט) דער קאָפּ (דער מוח);
דער קאָפּ (דער מוח) ווערט צעוועזט (צע-
טראַגן, צעפֿלאַצט) (אויף שטיקער); דער קאָפּ
גייט אויף רעדלעך; דער קאָפּ איז דערהגעט;
דער קאָפּ ליגט אין דר'ערד; עס איז ענג אין
קאָפּ (אין מוח); עס שטעכט די האַר פֿון קאָפּ;
עס דרייען די ציינענער); ניט דאָס היטל איז
פֿאַרדרייט, נאָר דער קאָפּ; בײַ טאַג מאַטערן
די חוֹבוֹת און בײַ נאַכט די בייזע חלומות; האָפּ-
האַפּ—און מיר איז איינס (מײַנס) אין קאָפּ; נייע
מיאַלאַ באַבאַ קלאַפֿאַטו; איך בין פֿון דעם
ניט זאָט.

עס איז שווער (ביטער, וויער, אָנגעזאַלצן,
אָנגעזאַלצט, *אָנגעמאַכט, *אָנגעדאַסט) אויפֿן
האַרצן (אויף דער נשמה); עס איז שלעכט צו
מוט; עס איז מיאוס דאָס לעבן; עס איז ניט
גיחא דאָס לעבן; עס גייט ניט איין דאָס לעבן
(די וועלט); עס גייט ניט אויפֿן האַרצן; עס גייט
ניט אין קאָפּ; עס שטייט ניט דער קאָפּ צו;
ניטאָ דער קאָפּ צו (קיין זאַך); הענעך די קטר
רע, ווי איז די שלורע?; והעיר שושן נבוכה;
והעיר שניפּישאַק נבוכה שׂים; עס שטיקן די
טרערן; עס שטעלן זיך טרערן אין די אויגן;
ער האָט שוין דעם וואַסער־פּירער אין די אויגן;
עס וויינט אַ שטיין פֿון וואַנט; דער טאַג וויינט
מיט; וויין זיך אויס, וועסטו ווערן אַ פֿלֶה; ניט
וויין, די בעל־הביתטע וועט געבן סמעטענע;
באַבע צוואַקלע, זײַ ניט קיין קוואַקלע, לײַגסט

גרעסטער ווייטאָג איז דער וואָס מען קען (פֿאַר
אַנדערע) ניט אַרויסזאָגן; אָז מען רעדט זיך
אויס דאָס האַרץ ווערט גרינגער; וויפֿל אַ
מענטש זאָל ניט (אַר)אַפֿריידן פֿון האַרצן-דאָס
געדיכטע בלִימבט בײַ אים; אַזוי לאַנג מען
לעבט טאָר מען ניט ריידן, אָז מען שטאַרבט
קען מען ניט ריידן; טרערן זײַנען ניט קיין
וואַסער; ציבעלע-טרערן ריידן ניט דאָס האַרץ;
ײִדישע קעפֿלעך: קלאָגן און וויינען און עסן
ווייטער קרעפֿלעך.

וען אויך: פֿבורה 245, אומבאַטעמטיקייט 269, שלעכטער
מצב 498, אַנטוישונג 537, ״יאוש 538, שרעק 539, רױג 562.

513. פֿאַרלייכטערונג

ס: פֿאַרלייכטערונג, פֿאַרגרינגערונג, באַ-
רויקונג, דערמונטערונג, טרייסטונג אַאָװ
← ״; טרייסט, קאַנדאַלעניץ; גוט (פֿרינדלעך)
וואָרט; נחמה; נִחוּם-אַבֿלים, תנחומין.

טרייסטער, מִנְחָם-אַבֿל; פֿריינד אין
נויט.

וו: מאַכן ײַענעם לִיכט (גרינג) דאָס האַרץ;
פֿאַרלייכטערן, פֿאַרגרינגערן; מאַכן באַ-
קוועם; באַפֿרייען פֿון; אַראָפֿעמען אָן עול
(אַ יאָך, אַ שטיין, אַ שווערקיט) (פֿון האַרצן);
אַפֿבלאָזן (פֿון שרעק); לינדערן, מילדערן;
פֿאַרגלעטן, פֿאַרריידן, צערײַבן; פֿאַרויסן,
ממתיק זײַן; אַינרויקן, באַרויקן, אַינשטיילן,
אויִלען, אַינלאַיען, אוספֿאַקאָיען; אַיני-
האַלטן, אַינהאַמעווען; אַיננעמען, פֿאַרשפֿילן,
אַוועקוועצן; אַינשלעפֿען(ערן), אַינלויזליען; אויס-
ריידן (גרינגער מאַכן) דאָס האַרץ; שטיילן
דעם ווייטאָג (דעם שמאַרץ); טרייסטן, מִנְחָם-
אַבֿל זײַן; צוועבן מוט (קוראַוש); מוטיקן,
דערמוטיקן, אויפֿמוטיקן; קלאָפֿן אין פֿליצע;
געבן (אויפֿוועקן, דערוועקן) האָפֿענונגען;
אַפּווישן די טרערן.

מאַכן (פֿאַרשאַפֿן, אַנטאָן) פֿאַרגעניגן (נחת)
רוח אַאָװ ״ ← 511; באַשמירן מיט פּוטער;

אַין אָדם נחלש על צערו; די גאַנצע וועלט
וואָרט (קלאָגט): איינע וואָרט (קלאָגט), וואָס
די פֿערלִי זײַנען איר שיטער, די צווייטע-וואָס
די פֿערלִיגריין איז (די גרויפֿן זײַנען) שיטער
(וואָס די קאַשע איז ביטער, וואָס דער קאַליש
איז ביטער); איינעם דאַרט דער קאַפּ וועגן
פֿרנסה, דעם צווייטן דאַרט דער קאַפּ אויף
נוטריקן; איינער וואָרט פֿאַר אַ קוגל, דער
אַנדערער פֿאַר אַ גאַנצן שטאַלנט; אַ נאַר און
אַ פֿערד האָבן ניט וואָס צו וואָרן; ווער איז
אַן ײַאגות?— דער מִלֶּךְ פֿון קאַרטן.

איטלעכער מאַרגן ברענגט זײַנע וואָרן;
בעסער ציען (אַ סך) דאגות איידער איין דאגה;
ניטאָ קיין ערגערע וואָרן ווי פֿעלדוואָרן; וואָרן
און יאָר מאַכן גרוי די האַר; דאגות לאָזן ניט
שלאָפֿן; ווערעם עסן טויטערהייט און דאגות
לעבעדיקערהייט; וואָרן און זינד לייגן זיך
אויפֿן פֿנים; פֿרעמדע (ײַענעם) דאגות קען
מען אַריבערטראָגן; פֿרעמדע (ײַענעם) דאגות
נעמען ניט אַוועק דעם שלאָף.

אַין השִׁכִּינָה שורה מהוך עצבות; אַנחה
שוכֿרת חצי גיפֿו של אָדם; זיפֿצן און קרעכצן
צעברעכן אַ האַלצן גוף פֿון מענטשן; אַ שלעכ-
טע שפּיל איז; ווען איינער לאַכט און איינער
וויינט; קָב יודע מֶרֶת נפֿשו; קָב יודע מֶרֶת
גיסל [שפּ]; אַז אויפֿן האַרצן איז ביטער העלפֿט
ניט אין מויל קיין צוקער; בײַ וועמען די גאַל
איז אין מויל דעם איז שטענדיק ביטער; ווער
עס האָט ביטער אין מויל קען זיס ניט שפּיינען;
מען שרייט ניט „אוי“, אָז עס טוט ניט וויי; מען
וואָרט ניט „אַך“, אָז עס גיט ניט קיין שטאַך; ווע-
מען עס טוט ווי דער שרייט; אָז עס ביסט
קראַצט מען זיך; אָז דאָס האַרץ איז פֿול גייען
די אויגן איבער; אָז עס וויינט זיך מיינט זיך;
ווען מען לאַכט ווען אַלע, ווען מען וויינט זעט
קינער ניט; עס לאַכט זיך אַליין און עס וויינט
זיך אַליין; אָז מען וויינט זיך אויס ווערט גריני-
גער אויפֿן האַרצן; איינער האָט עס אויף דער
לונג, דער אַנדערער אויף דער צונג; דער

ריידן פֿון האַרצן-דאָס געדיכטע בלײַבט בײַ אים.

וען אויך: באַננונג 426, רן 442, היקף 446, פֿאַרענעגן 511, רחמנות 566.

514. פֿאַרווײַלונג, ספּאַרט

ס: פֿאַרווײַלונג, שפּיל, אונטערהאַלטונג, צײַטפֿאַרטרייב, צעשטרימונג, קורצווײַל [אײַן], זאַבאָוע, גײם [אַם]; פֿאַרגעניג, פּאַט טיעכע, פּאַצייעכע; [אַם] גוד־טיים, פּלעזשור; שפּאַס, קאַטאַוועס, פֿאַן [אַם]; שטיפּערײַ - 517. געיעג, (גע)יעגערײַ, יאַגד, יאַכט, פּאַט לעוואַניע, פּאַנג, געפּאַנג; פּויגל־פּאַנג, פּישפּאַנג, אויסטערפּאַנג, וואַל־פּישפּאַנג אַוואַו; געיעג סעוואַן, יאַגדסעוואַן; געיעגוואַק, יאַגדוואַק, יעגערוואַק; שראַטבײַטל, פּילנאָטאַש, פּילנאָטאַק, פּילבײַטל; געיעגהיזל, יעגעהיזל, יאַגד־היזל.

ספּאַרט; אַטלעטישע ספּאַרטן; וואַסער־ספּאַרט, אַיזספּאַרט; אַלפּיניזם, בערגספּאַרט, בערגקריכן; בויגן־שיסן; פּאַדקעוועז־וואַרפּן, דיסקוס־וואַרפּן; רעדלען, סקײַטינג [אַם]; גליטשן, אַיזגליטשן; רעדלשיך, סקײַטיס [אַם]; גליטשערס, שריצן, גליטשאַיזנס; נאַרטעס, סקי, שלײַטשניך, שניישיך.

גימנאַסטיק, קאַליסטיעניק; געזונט־גימנאַסטיק, פּיזיקולטור [אַם]; אַטלעטיק; לײַכט־אַטלעטיק, שווער־אַטלעטיק; (קערפּער)־גע־ניטונג (יאַבונג), עקסערסיז [אַם].

פֿאַרמעסט; (גע)וועטלויף, וועטגעלויף, לויפּגעוועט, רײס [אַם]; זאַקגעלויף, אויטאַ־געלויף; פֿערדגעיעג, פֿערד־פּאַרמעסט, פֿערד־רײסעס [אַם], דערבי; רעגאַטע; געוועטבוך; טאַטאַל־זואַטאַר; געוועטקאַמף, טורניר; בליצ־טורניר, שאַכטורניר אַוואַו; מאַטש, קאַנקורס, קאַנטעסט; אַלימפּישע שפּילן; אַלימפּיאַדע, מִפּיאַדע, ספּאַרטאַקיאַדע.

בייסבאַל; פּוטבאַל; האַנטבאַל, וואַל־באַל,

דערפּרייען דאָס האַרץ; לוסטיק מאַכן, באַלוסטיקן; אויפֿהײַטערן, אויפֿמונטערן, אויפֿטשוכען; שטאַרקן; דערפּרישן, לאַבן, דערקוויקן, מתייה זײַן; אויפֿריכטן, באַלעבן, אויפֿלעבן אַוואַו - 426.

באַרויקן זיך, אַינשטילן זיך אַוואַו - אויבן; קילן זיך; קילן (אַפּקילן) דאָס האַרץ; אויס־ריידן דאָס האַרץ; (אַר)אַפּריידן זיך פֿון האַרצן; אויסזיסן דאָס ביטערע האַרץ; אויסלאָזן זון עמעצן דאָס ביטערע האַרץ; פֿאַרטרינקען די צרות; אַפּווינען, איבערווינען זיך; אַפּ־זיפּצן, אַפּקערעכצן, אַפּקלאַנג, אַפּטרויערן; אַפּווישן די אויגן (די טרערן); שטילן דעם ווייטאַג; צוואַמענעמען זיך; אַפּעטעמען - 422; מקבל־הנחומין זײַן.

פֿראַז: דער פֿעס איז מיר אַפּגעגאַנגען; עס איז מיר אַראָפּ אַ שטיין פֿון האַרצן; זאת נחמתי בעניי; וטרייסטונגען קיין גרעסערע דאָגה (קיין גרעסערן צער, מער קיין צער) זאָרט איר ניט האַבן; גאָט וועט העלפּן; ער מוּו העלפּן; דער איבערשטער וועט רחמנות האַבן; דער איבערשטער דאַרף דאָך רחמנות האַבן; דער הימל איז נאָך ניט בײַ דער ערד; דער הימל האָט זיך נאָך ניט אַראָפּגעלאָזן אויף דער ערד; די וועלט איז נאָך ניט אונטער־געגאַנגען; אַרץ בעסער ווי געשטאַרבן; המקום ינחם אַתּכם בתּוך אַבְלֵי ציון וירושלַיִם; המקום ימלאַ חסרונך; גאָט וועט אַוועקגעבן; דער איבערשטער וועט איך ממלא זײַן; איר זאָרט שוין ניט וויסן פֿון קיין (שום) צער (שלעכטס); מען זאָל זיך שוין זען מיט פֿרייעכע הער־צער; הילואי אויף שׁמחות - 558; וענטפֿערס אויף יענעם טרייסטן יענעם מכה איז ניט מײַן רפּואה; איך בין פֿון דעם ניט זאָט.

שפּר: אַ גוט וואַרט פֿאַרנעמט אַן אַרט; אַ גוט וואַרט איז קאַראַנטער פֿון אַ נדבּה; אַ גוט וואַרט קאַסט ווייניק און העלפּט פּיל; אַז מען רעדט זיך אויס דאָס האַרץ ווערט גרינגער; וויפּל אַ מענטש זאָל זיך ניט (אַר)אַפּ־

דאמקעס, דאמענשפיל; טערקישער דאם;
שפיל ברעט, דאמענברעט; דאמינא, שטיינער;
טאָפּלשטיין, בינדל'עך; מאַזשאַן.

ביליאַרד, פּוֹל [א8]; טיוואַלי; ביליאַרד-
טיש; ביליאַרד-בייטל; ביליאַרד-שטעקל;
קויל.

פּאַרזינגרפּלעצערן טעאַטער, אָפּערע;
קינאָ, קינעמאַטאָגראַף, סינעמאַ, מווי [א8],
[פאַרעלטערט] ביאָגראַף, איזוואַן; פּיל-
האַרמאַניע, קאַנצערטזאַל, מוויקהאַל [א8];
סטאַדיום, סטאַדיאָן; וואָדעוויל, וואַריעטע,
קאַבאַרעט, קאַפּע-שאַנטאַן; נאַכטקלוב,
[א8] נייטקלאַב, ספּיקאזי; דאַכנאַרטן; זאַל,
האַל [א8]; טאַנצזאַל; באַנקעטזאַל, באַזזאַל,
באַלרום [א8]; צירק, קאַמעדיע, העצע; קליינ-
צירק; אַמפּליטעאַטער, היפּאָדראַם, קאַלזיזי,
קאַלֶאַסעום; אַרענע; סטיפּלשטיין; פּאַ-
נאַפּטיקום; קלוב; יענערקלוב, זאַלפּקלוב,
יאַכטקלוב, שאַכקלוב אַזו; גימנאַסטישער
זאַל, גימנאַזיום, דושים [א8]; ביליאַרדזאַל,
ביליאַרד-צימער, פּוֹרום [א8]; קרענגעלניע;
שיסגאַלעריע; קאַסינאָ, קאַזינאָ.

שפּילפּלאַץ, פּאַרגעניגןפּלאַץ; [א8] קאַני
אַילענד, קוויאַילענד; ספּאַרטפּלאַץ, אַט-
לעטיש פּעלד, פּאַלעסטרע; טעניספּלאַץ,
טעניסקאַרט [א8]; גליטש, קאַטאַק; ויאמר-
נוד-גליטש; וועלדראַם, רייסטערק [א8];
גאַרטן, פּאַרק; מענאַזשעריע, יטירגאַרטן,
וווערינעץ; זאַלֶאַגנישער גאַרטן, זאַפּאַרק,
זאַג, זו [א8].

יענער; פּעלדיענער, לייבן־יענער, פּוקסך
יענער אַזו; נמרוד; פּוילגל-כאַפּער, פּיש
כאַפּער, פּוילגל-פּאַנגער, פּישפּאַנגער אַזו.
ספּאַרטסמאַן, פּיוקולטורניק [א8]; אַט-
לעט, גימנאַסט(יקער), יטורנער; דיסקוס-
וואַלפּער; געוועטלויפּער; זשאַקיי; גליטשער,
נאַרטלער, סקינער, סקילויפּער; פּעכטער,
שפּיזפּעכטער, ראַפּיר-פּעכטער אַזו; פּעכט-
מייסטער; אַקסן־פּעכטער, אַקסן־שטעכער,

קאַשיקבאַל, פּוסבאַל, סאַקער [א8], קראַקעט,
קריקעט, טראַקאַ, לאַקראַס, שיני; פּאַלֶאַ,
וואַסער-פּאַלֶאַ; גאַלף; טעניס, לֶאַנטעניס;
האַקיי, אַזוהאַקיי; קעגלשפּיל, קוגלשפּיל;
פּינפּאַנג; באַלעם, פּילקע, זבאַל, מיאַטש,
באַל [א8], טעניסבאַל אַזו; שטעקן, גאַלפּ-
שטעקן; הילקע, הילניק, קיטשקע, פּאַלענט,
קליפּע; שלאַנגעץ; צילברעט, מעטע, גאַל.

פּוילזים, פּוילסטנקאַמף, באַקס; ראַנגל,
ראַנגלעניש, שטייערונג, באַרעניש, געוואַלגער,
וואַלקע; דזשורדזשיסטו; פּריזקאַמף, פּריז-
פּייט [א8]; אַקסנקאַמף, גאַנערקאַמף, הענער-
קאַמף אַזו; פּעכטשול; פּעכטקונסט, פּאַ-
סאַד(ע); פּעכטשפּיז, טורנירשפּיז, פּעכט-
שווערד, ראַפּיר, באַנדערילע.

אַקראַבאַטיק; אַקראַבאַטישע שטיק
(קונצן); קאַזשעליק, סאַמערסאַלט [א8], סאַלטאַ
מאַרטאַלע; שטאַנג, צווייטאַנג, אַקראַבאַטן
שטאַנג, באַלֶאַנסירשטאַנג, טראַפּעציע, שפּרינג-
ברעט, ישרונגברעט; קונצן-מאַכעריי,
שוואַרצקונסט, שוואַרצקונצלעריי; ביזו ווונ-
דער; קונץ, גבורה־קונץ, קונצשטיק, חכמה;
פּאַקוס, פּאַקסן, האַקוס-פּאַקוס, הוקעס-
פּוקעס; לופּ-דע-לופּ [א8]; קאַרוסעל(ע),
קאַרוועל(ע), הוידלקע, הוידע, הוידעווקע,
הוטאַרעליע, האַרעליע; וויגברעט, וויגשטאַנג,
וואַקלשטאַנג; קוקקאַסטן, קוקע דע לֶאַכע [א8].
שאַך, זשאַך, שאַכצאַבל [א8], שאַכשפּיל,
שאַכמאַט, טשאַכטשעוועס; צוויישאַך; שאַכ-
פּאַרטיע, פּאַרטיי; שאַכברעט(ל), פּעלד,
שאַכפּעלד; שוואַרצע, וויסע פּעלדער;
שוואַרץ, וויס; שאַכפּייגור, שטוקע; פּלי, סאַל-
דאַטל, פּויער, פּעלדל, פּיאַן, פּויעשיק, פּיעש
קע, צינגל; שפּרינגער, פּערדל, ראַס, ריטער,
לויפּער לֶאַפּער, זקן; טורעם, ראַך לֶאַר-
ראַכן, רעכער; קיניג, מלך; דאַמע, קיניגין,
מלכה; גאַנג, זוג, אַרויסגאַנג; ראַכאַדע;
שמאַלע (לֶאַנגע), ברייטע (קורצע) ראַכאַדע;
פּאַט, גאַמבּיט; מאַט, רעמי.

געבן מאַט, מאַטן; מאַכן שאַכמאַט אַזױן;
שפּילן ביליאַרד; שפּילן אין קאַרטן < 516.

ווּילן זיך, פאַרווילן זיך, שפּילן זיך;
שפּילן זיך ווי אַ קינד, ווי קינדער; צאָצקען
זיך, אונטערהאַלטן זיך, באַווען זיך, זאַבאַווען
זיך, פאַרגעניגען זיך, טישען זיך, טשעשען
זיך, אַמוזירן זיך, פאַרברענגען, צוברענגען,
ענדושאַיען זיך [אָס]; מאַכן שפּאַס (קאַטאַוועס
אַזױן); האָבן פאַרגעניגן; צעשטרייען זיך;
האַבן אַ גוד־טיים [אָס]; צעשלאָגן די געדאַנקען;
פאַרגעסן די צרות (די זאַרן אַזױן); דער־
הרגענען צייט; פאַרטרייבן די צייט; שטיפּן,
וואַניעווען, קאַמאַנדעווען אַזױן < 517.

אַדי: פאַרוויליק, אונטערהאַלטיק, פאַר־
געניגיק, קורצוויליק [אָס], אַמוזאַנט,
ספּאַרטיוו, ספּאַרטסמעניש, גימנאַסטיש, אַק
ראַבאַטיש אַזױן < ס און וו.

פּראָז: שטייען צייט, האַלטן לאַנגע צייט
און קלאַפּן אין די ביצים [שפּ ביליאַרד];
צי איז דאָס נישט קיין קונץ, וואָס דער קונץ
מאַכער האָט נישט ברויט אַן אונץ?
שפּר: אַז מען דאַרף האָבן אַ מלך איז אַ קאָ
ריק (אַ שוואַנץ פּון אַ רעטער) אויך אַ
מלך נשאַרן.

זען אויך: פאַרגעניגן 511, קאַרטנשפּיל 516, קינדערשפּיל
517.

515. טאַנץ

ס: טאַנץ, ריקידה(לע), ריקוד(ל); באַלעט,
באַלעטקונסט, כאַרעאַגראַפּיע; טאַנצ־
מאַניע, כאַראַמאַניע, טאַראַנטיזם.

באַלעטטענץ, טעאַטער־טענץ, כאַראַק
טער־טענץ; אינטערפּרעטאַטיווע טענץ;
נאַציאָנאַלע טענץ; פּאַלקסטאַנץ, חתונה־טאַנץ,
שלייערטאַנץ, מאַסקונטאַנץ, שפּאַצירטאַנץ,
בלומענטאַנץ, זאַמטטאַנץ, פּאַקל־טאַנץ, זונ
טאַנץ, פּייערטאַנץ, שווערדנטאַנץ, שלאַנגענ־
טאַנץ, בויכטאַנץ, קריגסטאַנץ, טויטטאַנץ,

אַקסן־קעמפּער; טאַרעאַדאַר, פּיקאַדאַר,
מאַטאַדאַר; גראַדיאַטאַר.

פּרייקעמפּער; פּויסטקעמפּער, באַק
סער, פּויטיסט, שלאַגער, פּייער [אָס];
פּעדערוואַגניקער, מיטל־וואַגניקער, שווער־
וואַגניקער; טשעמפּיאַן, רעקאָרדסמאַן [אָס];
ראַנגלער, שטייערער, רעסלער [אָס]; קאַמאַנ
דע, מאַנשאַפּט, טים [אָס]; שפּילער; באַלעמ
שפּילער, טעניסשפּילער אַזױן; בייסבאָל־
שפּילער; פּוטבאָלשפּילער, פּוטבאָליסט;
פּוטבאָלשפּילער, פּוטבאָליסט; (באַלעם)
וואַרפּער, פּיטשער; וויזער, שפּיל־מיסטער,
אינלערנער, (איי)טרעסירער, קאָוטש [אָס].

קונצןמאַכער, שוואַצקוינסטלער, שוואַרצ־
קונצלער, פּאַקוסיק, פּאַקיר; פּייער־פּרעסער,
שווערדשלינגער; דראַטן־גייער, דראַטן־טענ
צער, שטריקטענצער, דראַנגנייער; עקויליר־
בריסט, אַקראַבאַט, קאָושעליקמאַכער; זשאַנג
ליר, זשאַנגליאַר; פּאַנאָראַמאַשטיק.

שאַכשפּילער, שאַכמאַטיסט; ביליאַרד־
שפּילער; מאַרקיר(ער), מאַרקער.

וו: גיין אויף געיעג (אויף יאַגד); פּאַנגען,
כאַפּן; פּישן; מאַכן גימנאַסטיק; ברעכן
זיך; ווייזן קונצן; יטורנען; געוועטלויפּן;
פּערעדעווען זיך; שפּילן (וועטן) אויף פּערד־
לעך; פּאַרנעמען זיך (אַפּגעבן זיך) מיט
ספּאַרט; גיין (קריכן) אויף בערג; גליטשן זיך;
רעדלען זיך, סקייטן [אָס]; גיין אויף נאַרטעס
(אויף סקי), נאַרטעווען; שווימען; שפּילן אין
בייסבאָל (אין פּוטבאָל אַזױן); ראַנגלען זיך,
שטייערן זיך, באַרען זיך, באַרעווען זיך,
בערען זיך נישט; שלאַגן זיך, פּייען זיך [אָס];
באַקסן, באַקסירן; פּעכטן; מאַכן אַקראַ
באַטישע שטיק; קוליען זיך; מאַכן קאָושעל(י)
קעס; שפּרינגען; גיין אויף אַ שטריק (אויפּן
דראַנג אַזױן); זשאַנגלירן.

שפּילן אין שאַך (אין דאַמקעס, אין דאָ
מינאָ אַזױן); מאַכן אַ פּאַרטיע, מאַכן אַ גאַנג
(י אַ צוג); שלאַגן, ראַכירן; זאָגן (אַנוואַגן) שאַך;

טענצער, טענצערין, טענצערקע; באַלעט
טענצער, דראַט(ט)טענצער, שטריקטענצער;
באַלערינע, קאַריפֿי; גיישאַ; באַיאַדערע;
פֿיגוראַנט; באַלעט־מײַסטער, טאַנצמײַסטער,
כאַרעאַגראַף; טאַנצערער; מיטטענצער,
פאַרטנער; קאָואַלער, קאָואַלעריע, *קאַקאַ
לעריע [ש]; טאַנצקלאַס, טאַנצשול, טאַנץ־
אַקאַדעמיע; טאַנצזאַל, באַלעזימער; טאַנץ
אונטערהאַלט, טאַנצאַוונט, טאַנצזאָלע, דאָג
סינג; מאַסקעראַד, מאַסקאַראַד, באַל־
מאַסקעראַד, מאַסקנבאַל, טראַסקנבאַל [ש];
רעדוטע.

וּ: טאַנצן; אומטאַנצן, אונטערטאַנצן, אַרומ־
טאַנצן; אויסטאַנצן וָ מעלאָדיע; צע־
טאַנצן זיך; טענצלען, אונטערטענצלען אַוּוּ;
האַפען, האַפקען, האַפסען, העפען; דרייען
זיך, וואַלסירן, וואַלצירן; כאַפּן אַ טענצל (אַ
רײַקודל); [קל] שאַנצעווען, *שוואַנצעווען,
שמאַלצעווען.

נפֿאַרגלײַכונגען טאַנצן ווי צעדולט, ווי
משוגע, ווי אַן זיך, ווי בײַ דער מייניקע אויף
דער חתונה, ווי אַ פֿינגעלע, ווי אַ פֿערדל, ווי
אַ לֶאָשק, ווי אַ מוּז איבערן צימבל, ווי אַ באַק,
ווי אַ בער (אויף אַ שטריק), ווי אַ הינטל (אויף
די הינטערשטע פֿיסלעך), ווי אַ נאַר אויף אַ
חתונה, ווי אַן אַרעמע מחותנתטע, ווי אַ בלײַ־
ע(ר)נער פֿיגור, ווי אַ (פֿאַרצעלײַענע) לײַאָלע,
ווי אַ טאַק, ווי אויף טאַקעניש.

אינוּ, פֿראַן: האַץ!; האַפּ!; העפּ!
האַפּצאַ!; האַפּליאַ!; האַפּאַ!; אַלּה וואַלּה
בטענצל מוטצלים.

שפּר: אַ טאַנץ גייט ניט פֿאַרן עסן; טאַנצן
אין קרענצל איז דאָס שענסטע טענצל;
אַז מען טאַנצט אויף אַלע חתונות וויינט מען
נאָך אַלע מתים (אויף אַלע לײַות); אין מיטן
טאַנץ פֿלאַצט די סטרווע; אויף קאַרטן און
אויף אַ טאַנץ באַרגט מען ניט קיין געלט.

זען אויך: פֿאַרנענין 511, פֿאַרחלונג 514.

דאַנס־מאַקאַבער, שדים־טאַנץ, פֿייענטאַנץ,
פֿייעסטאַנץ אַוּוּ.

נידישע טענין חסידיש, פֿניה, דעפּטאַק,
האַפקע, העצקע, שבת־טאַנץ, ברוגוט־טאַנץ,
מיצווה־טאַנץ, כּשר־טאַנץ, געוועגן־טאַנץ, שעמע־
לע, ראַד, רעדעלע, רעדל־טאַנץ, רונדטאַנץ,
רינגל־טאַנץ, בייגעלע, פֿל־הנערים־טאַנץ,
לולב און אַתרוג, דריידל, קאַראַהאַד, דײַטש,
צינגלערל, וואַלעכל, וואַסער, לעוואַניכע,
קאַלאַמייקע, האַראַ, הויראַ.

רוסישע טענין קאָואַצקע, קאָואַטשאַק,
פֿאַניע, פֿריסאַדקעס, פֿריסינקעס, טרעפּאַק,
כאַראַוואַד, קאַמאַרינסקע; ופּוילישע טענין
פֿאַלּקע, שוועלפֿאַלּקע, שאַטיש, מאַוורקע,
פֿאַלּקע־מאַוורקע, פֿאַלּאַנעו, קראַקאָוויאַק,
וואַרשאַוויאַק; וואַנערישער טאַנץ טשאַרדאַש;
וטשעכישע טענין פֿוּריאַנט, רעדאַוואַ; ונעגליש
אַמעריקאַנער טענין סטראַטספּעי, ריל,
(דזשיג), פֿאַקסטראַט; איינטריט, וואַנסטעפּ;
צווייטריט, טוסטעפּ; קעקוואַק, קוואַדראַט־
טאַנץ, סקווערטאַנץ, טשאַרלסטאַן, שימי, בוגי־
וואַג; נפֿראַנצייזישע טענין ריגאַרדאַן, פערי־
גורדין, לור, פֿאַראַנדאַל (ע), קוראַנט, פֿאַספּיע,
קאַרמאַניאַל, בורע, טאַמבורין, פֿראַנסעו, אַנג
לעו, קאָנטרעדאַנס, גאַוואַט, קאַנאַן; וּשפּאַנישע
טענין פֿאַנדאַנגאַ, באַלעראַ, טאַנגאַ, סאַראַ־
באַנדע, יאַלעאַ, פֿאַליד־עספּאַן, קאַטשווטשאַ,
פֿאַסקאַליע, סעגידלע, פֿאַלּאַ; וואַטאַליענישע
טענין גאַיאַרדע, פֿאַרלאַנגאַ, שאַקאַן, קאַלאַטאַ,
פּאַוואַן, פּאַסאַמעדוואַ, טיראַליען, סיציליאַנאַ,
סאַרטאַרעלאַ, טאַראַנטעלע, בערגאַמעסקע;
נפֿאַרשידענע טענין פֿאַלּסקאַ וּשוועדיש;
טשאַנטיניאַ וּפּאַפּאַניש; באַמבולע, אַלעמאַנדע,
באַטוטאַ, וואַלטאַ, לעוואַלטאַ, גאַלאַפּ, גאַלֶאַ־
פּאַדו (ע), מינועט, קאַדריל, לֶאַנסי, מיניאַן,
וואַלס, וואַלץ, קאַטי־ליאַן, מאַטשיש, ראַנדאַ,
רומבאַ.

וטאַנצ־פֿיגורן פּאַ, שאַסי, קאַן, קופּע,
פֿירועט; וויספעטקע וּפּוסקאַפּ.

516. אַזאַרטשפּיל

קולאָצייע, עקארטע, פּאַסיאַנס, פּוילישע באַנק; פּאַקער, פּוויקער [אַם]; אָפּענער, פּאַרמאַכטער פּאַקער; פּיקעט, פּאַנקיטן; פּינאַקל; פּישע-פּישע, פּיטשע-פּייטשע; פּרימע; פּרעפּעראַנס, פּרעפּעראַנץ; פּאַראַ, צדקה-שפּיל, קאַדריל, קאַמערץ, קאַנטשעניע, קאַסינאָ, קאַזינאָ, קאַר-טעבאַסע, קויפּלאָזיטן [אַר], קעראַסינע [אַם]; קריבעדוש, ראָבער; רונדשפּיל, ראָנדאַ; ראָמי, דושין ראָמי; רעווערסי, שאַרפע; שטאַס, סטאַס; של'מיוז, של'עם.

קאַרט, שפּיל־קאַרט, בלעטל, קלף; קאַרטן, קלפּים, קאַרטאַטשן, קוויטן, סטאַר-קעס, פּלעם; קאָמפּאָזיטן-קאַרטן, אָקע-קאַרטן, דערדע-קאַרטן אַזאָו; געצייכנטע, געפּינטל-טע, געשטאַכענע, (אַ)געמערקטע קאַרטן; פּאַרמאַכטע, אָפּענע קאַרטן; טאַליע, טאַלאָן, טעטל, דעק(ע), פּאַש, פעשל, פעשיע; קאַרטן-ש"ס, קל'יש"ס, קל'ינער ש"ס, ש"ס קטן, ש"ס, משניות, קל'יך-תּהיל'ים, תּהיל'ים, תּהיל'ימע, קל'ינער תּיקון, תּיקון-שבועות; קשרע קאַרטן, קוויטלעך, צאַנדעוּר קוויטלעך, יאַפקעס, קאָמפּאָזיט-עטלעך.

[פּיגורן, קאַלירן אַזאָו] נישטל, נישטיע; צוויי, צווייטל; דריי, דרייטל; פּיר, פּערטל; זעקס, זעקסטל, וואָווער; זיבעלע, זיבעטל, זי(ע)נער; אַכט, אַכטל, חיתער; ניינטל, ניינטיע, טיטער; צען, צענטל, עשר, יודער; אייבער, יאַס, פּויער, פּפּרי; אונטער, וואָלעט, אָפּיציר, יונקער, באַיאַר, יינגל, יונגעראַן, שייגעץ ל"ר שקצים, רב מיכל, דושעק [אַם]; מלכה, קיניגין, קווי [אַם], דאַמע, פּרייטק, מויד, בתולה, פּלה, שיקסע; מלך, קיניג, קינג [אַם]; מלכים, לאַנדסל'יט; טווי ל"ר טווי, אייס [אַם], איינסטל, אַחדל, חוּר.

קאַליר, מאַסט, מאַשטש; שעל, שערל, בובנע, קאַראַ, לעקעך, אַבן, דיימאַנד [אַם]; רויט, האַרץ, קל, האַרט [אַם]; גרין, שיפע, פּינק, ספּייד [אַם]; אייכל, צלם, שְׁחור, קרייץ, טרעף, שפּוג, קלאָב [אַם].

ס: אַזאַרט, אַזאַרטשפּיל, קאַרטנושפּיל; ספע-קולאָצייע, ריזיקע אַזאָו - 540; טראַף, צופּאַל, פּאַל, שאַנס, שאַנץ, טשענס [אַם]; מזל, גאַטואַך, גליקואַך; וועט, געוועט, בעט [אַם]; לאַטעריע, לאַטעריי(ע); גורל, ל'סאַס, לאָו; פּלעט, ראַפּל [אַם]; פּאַנטן-לאַטעריע, פּאַנט-טאַווע לאַטעריע; (לאַטעריע)צעטל, (לאַטעריע)טעריע-בילעט, קוויטל; וויגרישנער בילעט; זשערעב; קלף, גראַט, בלאַנק; זכה בוגרל, טרעפּער, הויפטטרעפּער; צינג, טיראָוש.

שפּיל, [אַם] גיים, גיימקע; (אַמבע)טערנע, טערני(ט)שקע, טאַרנישקע; לאַטאַ, קוטשעבער, טאַמבאַלע; טשוקינו(ע), טשיקין; טרעף אַדער פּעל; טשייכן, צייכן אַזאָו - 517; שאַך, דאַמ-קעס אַזאָו - 514; ווערפּלשפּיל, קרעפּ [אַם], טאַפּלשטיין, ביינדלעך, קלעצל, ווערפּל, ווירפּל, קאַסקע; דובלעט; ווערפּל-בעכער, פּאַנגבעכער; פּאַסיקשפּיל; רולעט(קע).

[קאַרטנושפּיל] קאַרטן של מיצווה; גרינער טיש, קאַרטנוטיש; הייזכות קאַרטן; קאַרטנ-שטיבל, קאַרטנהיזל, קאַרטעווינע, קאַרטאַר-ניע, קאַרטאַזשניע, שפּילאַרינע, קלוב, קאַ-סינאָ, קאַזינאָ, געמבּלאַרינע [אַם].

ומינים שפּילן איין און צוואַנציק, אָפּענער איין און צוואַנציק; איין און דרייסיק, אָפּענער איין און דרייסיק, קאָמפּאָזיט-שפּיל; פּינף הונדערט, אַלטע מויד, אַלע פּיר; אָקע, יידישע אָקע, אָקע גודל'ה, אָקע מיט קווענץ, טאַמנע, טאַמקע; באַסטאַן, באַקאַראַ, ברידוש, דיאַ-בעליק; דערדע, לאַנגע דערדע; ווינט, וויסט; זעקס און זעכציק, אָפּענער זעקס און זעכציק, קיקס; טאַראַקאָ, טראַשאַקין, טרייסיטיק, טריקטראַק, בעזאַק, לאַנג והוא-רחום, לאַמ-בער, לו, מושקע, נאַפּאַלעאַן; טערטל-מערטל, ניינטער וואָל, דעוויאַטי וואָל; סאַליטער, סטאַרשי קאַזיר; סטוקלע, שטוקלע; ספע-

אויסשפילן, אויסגורלען, ראפֿלען [אױס]; וואַרפֿן גורל, ציען קניפֿלעך; שפּילן אין פּאָסיק, רימען שטעכן.

שפּילן אין קאָרטן; אָנשפּילן, אונטערשפּילן אאִו״וו; האַקן, טראַסקען, גיין, צחקען, צחקן, סראַקן, יוּנען, קאַרטעווען, שניידן, איינשניידן, לאַבערן [קל], געמבלען [אױס]; שפּילן גרויס; שפּילן קליין; וויסטירן; לערנען קליין־שׂם, זאָגן תּיקון, פּראַווען חָצות; נעמען אַ האַנט; שטיין אויף יענעמס קאָרטן (אויף יענעמס מוֹל); האַלטן מאַואַ; זעצן זיך צום סדר; טאַשן, טאַסן, טאַסעווען, טאַשירן, מישן, פּאַשן, טאַ־לירן, מַבְלִיל זײַן, אָפּהייבן, מגביה זײַן; איינשניידן; אויסוואַרפֿן; וואַרפֿן די באַנק, שפּילן וואַבאַנק; אַראַפּנעמען; געבן, דילן [אױס]; פּאַרגעבן [צו פּיל], פּרױזעווען; איינשטעלן, איינזאַצן; פּאַשן, פּאַרפּאַסן, אוועקלייגן זיך; ענטפּערן, פּאַרענטפּערן; נחנען; פּאַנטירן, איבערשלאַגן, אַריבערשלאַגן, מכה זײַן, מכה־נען; סטראַשען, נייטן; אויפֿדעקן; עפּענען דאָס בלעטל; לייגן בייט; שטעלן אַ בייט; אויסזיצן אַ באַנק; רופֿן; אויסנעמען, אַראַפּ־שוידערן, אַראַפּשאַלדערן; מאַכן מאַטש, (שטאַם, לעמל); מאַכן אַ שניצער; אָנהייבן (אויף) אַ נייעם קאָן.

מאַכן שְׁקוּרוֹת (שְׁקֵרעכץ, שענקערעכץ, קרוטשקעס); טאַן שְׁקֵר (שענקער); שפּילן ווי אַן אַשוסט, ווי אַ שולדער; קלפּים מלן (מל'ע) זײַן, מאַלן; קלפּים צינקען; אויסגעווינען, אויס־שפּילן; אָנשלאַגן אַ היטל מיט גאַלד; אָפּרייניקן [יענעם]; לאָזן יענעם ויצן אויפֿן קלאַץ; אָפּ־דאַצן, אָפּקאַטערן; נעמען ווי אַ פּראָסט; אָנווערן, פּאַרלירן, פּאַרשפּילן, פּאַרשפּיליער ווען [שׂם]; כאַפֿן דעם טאַטער; באַגראַבן ווערן; פּאַרקירן זיך; פּאַרצחקענען; אַרויסגיין בּחֵרבוּ וּבְקִשְׁתּוֹ [שׂם]; ברענען ווי אַ שטרױענער דאַך; (מיט)גיין אויפֿן דראַנג (אויפֿן דראַנזשיק, אויפֿן האַפּטשיקטשאַק, אויף אַ הונט און אַ בער); שפּילן אויף פּאַנפּע (אויפֿן פּאַנף); לייגן

אויג פּיק, לייז, שטאַך, װױאַטקע; טרומף, טרונעף, יום־טובֿ, קאָזיר, גוֹדל צַבֵּע, טראַמף [אױס]; רופֿעכץ; לאַקריץ [נינטל אייכל]; מינעל [נינטל טרומף]; בנימין [אונטער גרין]; זאָדיק [צענטל רויט]; גוטער שמש [צענטל שעל]; לודמער (לודמירער) מויד [מלכה שעל]; קוועניץ [מלכה, מלך, טויון]; בעלע [מלכה, מלך טרומף]; שלימוז [טויון פּיק]; שני יתים; פּול הויז, רויש, רומל; [אױס] פּלאַש, ראַיאַל פּלאַש; נאַרוש, נאַראַש, נאַרוס; בערדע; [אױס] בייט, סטרייט; פּוטערפּאַס; יאַן, יאַנע; שרגא וּשעל, רויט, גרין, אייכל, שראַגע; פּוסטע שראַגע; שראַגע מיט אַ גלאַק.

קאָן, פּאַרטיע; פּאַרטיי, קאָליע, קאָליע; האַנט; ערשטע האַנט, פּאָדערהאַנט, פּאַרהאַנט, אייבערהאַנט, פּיערשע; שטעל, איינשטעל, שטעלעכץ, סטאַקע, שטיכע, קאָן, סטייק [אױס]; געלט [פּאָדעם, בלעך; וויזע; געלטייכן, שפּילמאַרקע, שפּילצייכן, שפּיליאַרקע, שפּיל־ליק, טשיפּ [אױס], פּאַסן; קאַרטנגעלט, טאַצ־געלט, מוידגעלט, שוידערגעלט, שאַלדער־געלט, שלידערגעלט, קידי [אױס].

בינדל־שפּילער, קלעצ־שפּילער, פּאַסיק־שפּילער, פּאַסקאָז; קרופּיע; שפּילער, קאַרטנשפּילער, האַנט; קאַרטאָוויק, קאַר־טעוויק, קאַרטיאָוויק, קאַרטעוויק, קאַר־טעטשניק, געמבלער [אױס], צחקער, צחוקער, סראַקער, גראַטש, לַמּוֹד, יוֹד־עֵינ, קלאַפּער; קיבעצער; דעם איבער אייכלס אָן אייניקל; תּבֵרָה קלאַפּערס, כּל־ימרים; שולדער, שְׁקֵר־ניק, שענקערניק, בייט־שניידער, נאַחאַדטשיק אאִו״ו ← 363; [לאַטעריע־צעטלעך] קאַלעק־טאַר, סובקאַלעקטאַר.

וו; נעמען אַ שאַנס (אַ טשענס [אױס]); שפּילן מיט מוֹל; פּרוּוון דאָס (דעם) מוֹל (דאָס גליק); שטעלן אויף דער מערכה; לאָזן צום מוֹל; ריזיקירן, ספּעקולירן, איינשטעלן; (פּאַר)וועטן זיך, געוועטן זיך; מאַכן אַ וועט; גיין אין געוועט; פּאַרלייגן זיך, בעטן [אױס]; פּלעטן, אויספלעטן;

מען ניט אָפּ; פֿאַרשפּילן אין אַקע הייסט ניט געבן צדקה.

וען אויך: שווינדל 363, פֿאַרזינדונג 514.

517. קינדערשפּיל

ס: שפּיל, פֿאַרוויילונג, זאָבאָוע אַז'וֹ
 ← 514; שטיפלער'י, קונדסער'י, יונגאָטשע-
 ר'י, שקאַצער'י, מְמוֹר'י; מַעֲשִׂים תַּעֲוִוִּים;
 שטוקע, שטיק, שְׂמַד־שטיק, שְׂמַד, קאַפּשטיק,
 שטיקל, מְמוֹר־שטיקל, שטוטשקע(ל'ע), קרוטש-
 קע, קאַזאַל, פּינעל, זוביטקע, אויפֿטו,
 אויפֿטועניש, אויפֿטועכץ, איבערקעפל, אָפּ-
 שניצל, המצאה, וויביעג, ראָלע, שפּיצל,
 פֿאַרטל, פֿאַקאָסט, מאַניפֿאַרגע, איבער-
 שפּיצל, טריק, יטריק, לִצְנוּת, העץ, העצע,
 קאַטאַחעס.

וקינדערשפּילן בלינדזעקייט, געוועטלויף,
 לויפֿער(ל'עך, יאַנער(ל'עך, כאַפֿער(ל'עך,
 כאַפֿעניש, באַהעלטער(ל'עך, בלינדע קו,
 זשמורקעס, קוהאַרן, באַהעלטעניש, קאַמער-
 קאַמער(הווי); מעק דרך און שטעל דרך,
 שרעפע באַבע, טשיטשעבאַבע, קוציבאַבע,
 באַביצע; ציילעניש; ציע(ל'עך; צייכונשפּיל,
 צייכנס, טשייכן, סטרוקעס, טשייעס, קנעפּ,
 מאַניאַקעס, ציילן קנעפּ, סטאַלקעס, זאַפֿלקעס,
 ניס, ראָס, רעסל, גריבל, ביטש, קאַפּל,
 יאַרמל'קע, קופּקע(ל'עך), אונטערטעפֿלעך,
 איינס און צען, טעלערי, שאַרעלעך, וואַר-
 פֿער(ל'עך; טשאַרט, קליפּה, פּאַלענט, פּאַנטן,
 וואַרפֿל, טודליקעס; דריידל, חנוכה-דריידל;
 נאויפֿשריפֿט אויפֿן דריידל 'ג' ה' ש'; נאויס-
 טייטשוונגען נס גְדוֹלָה הִיאַ שָׁם; ניין, גוט,
 האַלב, שלעכט, ; נישט, גאַר, האַלב, שטעל;
 נאַטקע גיב האַקט שלעסער [שפ].

לאַפּעצקעס, באַב און צור, אויסקלויבער(ר)-
 לעך, אַינגעבער(ל'עך, טרעפֿעניש, עקעך און
 מְקַח, שפּיצקאַפּ, טעשעלע, שטריקלעך,

אין פֿאַס (אין רעמי); ציילן ספּירה וציילן
 זיבעטלעך.

אינוו, פֿראַז; צלפּי גור; וויפֿל געוועט
 (געוואָט)?; טערנע; קווינטערנע; באַש!
 פּאַס!; בלעדי; דינו; פּוטש!; בלאַ ראַיה;
 על מנת; עס גייט (עס שפּילט) אַ קאַרט; עס
 גייט אַוועק דאָס בלעט; ויהי ערב ויהי פּויר
 קער [שפ]; אַ קאַרט אָדער אַ פּאַלקע!; וואַ-
 באַנק!; אין פינטשעו (שניפּישאַק) טאַנט שוין!
 מען מעג אים אָפהאַקן הענט און פּיס (פֿאַר
 אַזאַ שפּיל); ער מעג שפּילן אויף אַלע חתונות;
 פֿון קלייד'ש'ס חיים ער נאָר פּאַס; עס גייט ניט
 קיין קאַרט; דער הַדָּך ילכט ניט; איך האָב
 פֿון איטלעכען דאָרף אַ הונט; שפּיל בי נאַכט
 (אום חונטער) אין קאַרטן!; די קלאַג צום
 טייטש!; נאָך אַ גילן און חייטער שפּילן!; ריבאַ
 פּיש, געלט אויפֿן טיש!; גיי שוועס פּונץ!; בלאַ
 חרטה ובלא דריי.

שפּר; גיביש געלט און לאַטעריע-געלט האָבן
 ניט קיין קוים; אַין חכמה ואַין תּבוּה (פּונד
 שרעכטע קאַרטן; די ערשטע טויו איז אַ סימן
 גְלוּת; דאָס גינטל שלאַגט די טויו; מיט שראַגע
 רופֿט מען אויף אַבער אַ קאַרט קען מען נישט
 אויסנעמען; „גענוג“ האָט רויטשילד; דער
 ערשטער קאַן איז אַן אַרעמער מאַן; פֿון אַ קאַן
 קאַרט מען ניט; דער ערשטער געווינער איז
 דער לעצטער פֿאַרשפּילער; פֿאַרזען איז
 פֿאַרשפּילט; אַ בלינדער שפּילט ניט אין (קיין)
 קאַרטן; אַ בייזע) שפּיל קומט צוריק; ווען צוויי
 שפּילן מוז איינער געווינען און דער צווייטער
 פֿאַרשפּילן; אַ קאַרט האָט פּיינט אַ וויב און
 אַ טייטשעך; קאַרטן האָבן אין זיך אַ מאַנגעס;
 אַ קאַרט-שפּילער איז אַ ברייליאַנט; דער
 וואָס טויו ניט צו קיין קאַרט טויו ניט צו קיין
 אַנדער זאַך; ווען משיח וועט קומען וועלן אַלע
 קאַרטן זיין גלעזערנע; יונגע שפּילערס-אַלטע
 בעטלערס; אין (ל'רחם) בקאַרטן; אויף קאַרטן
 און אויף אַ טאַנץ באַרגט מען ניט קיין געלט;
 קרייז איז גוט פֿאַר ווערעם; קאַרטנוגעלט גיט

מִלֶּךְ פּוֹיַעַר; אַ סְטאַלִיעַר (סְטאַלִיאָוּשׁ) אִיז
געגאַנגען אַ קעסטל באַשלאַגן; בִּין אִיךְ מִיר גע-
גאַנגען קעסעלעך סומען; וואָלנאַ דראַוּשקאַ?
ווער וויל די זאַך?; ווער וויל דאָס?.

מאַריאַנעטן־שפּיל, לִיאָלִקע־שפּיל, פּופּר-
שפּיל, טעקלעך; טאַק, טעקל, טעקעלע,
דאָמי [אַ], מאַריאַנעטקע, לִיאָלִקע, דראַט-
לִיאָלִקע, וואַרטעפל; אויטאַמאַט.

[שפּילעכעלעך] שפּיל־וואַרג; שפּיל־כעלע,
שפּיל־כּ, שפּיל־עכּן, צאַצע, צאַצקע, שפּיל־
צאַצקע, שטאַטשקע, זאַבאַוּקע, אַיגורשקע,
לִיאָלִיע, לִיאָלִקע, פּופּע, פּופּקע, פּאַפּקע,
יִקּוּלִע, האַנדויע; דריידל, גאַר, טראַנדל,
טרענד(ער), פּערגעלע, גאַנקע; ווערפל;
גרענער, הַמְגֵרֶענער, גראַנער, הַמְגֵרֶגראַנער,
דרייער(ל), הַמְגֵד־דרייער, קלאַפּער, קלעפּל,
קלעפּערל, הַמְגֵן־קלאַפּער, הַמְגֵן־קלעפּל,
פּאַטשער, הַמְגֵן־פּאַטשער, שרייער, שנאַרער,
קאַלעקאַטקע, ריז; ניס; ביקל, ראַס, רעסל,
רעשל, מאַרבּל [אַ]; פּאַפּירענע שלאַנג, לופּט-
שלאַנג, פּליישלאַנג, זמי, ראַציע, ראַצע, סלאַ-
טאוועיען; וואַרפּער, וואַרפּלִקע, אַרבעס-
שיסער, ראַדביקסל, פּויגל־שפּראַצער, פּראַצע,
ראַגאַטקע; שפּרינגשטריק; וויגפּערד(ל), שאַקל-
פּערד(ל); שניימענטש, שנייבאַבוק, פּעטער
שנייער; שנייקויל, שנייבאַל, סנעוּשקע, קולִיע,
קולִקע; פּאַנפּע, פּאַמפּע; פּיסטאָן, פּעטאַר-
דע, פּיער־קרקעקער [אַ].

שטיפּער, וויסער חֲבֵרהֵניק, קוּנדס; שיי-
געץ, שקאַץ ל"ר שקצים; יונגאַטש, אַרצִי־יוֹנ-
גאַטש, זשוליק, לאַבּוס, אַכּבעראַשניק, מה-
יעשהניק, קאַטאַוועס־טרייבער, קטף [אַ], קאַ-
טעוּניק, שטוקע־מאַכער, לִיץ, שעלמע, שעל-
מאַק, גוטע שטוקע, מאַדים, געשעדיקטער יונג,
פּויגל, גַנב, וויסל פּון אויג, מְמוּר, באַנדיט,
משומד, שמדִילניק, שמד־קאַפּ, ימח־שמוּניק, כּל-
בו, כּל־בוניק, אויסוואַרף, אויסווערפּונג, אויס-
ווערפּלינג, תּכּשיט, מוּיק, מחבּל, טיּוּל,
זמאַרע, משחית, שאַדן־ווינקל, שאַדן־מאַכער,

וועט־בעטל, עטל־בעטל, פּלישקע־פּלייסט-
רע, ציפּ־צאַפּ, איקס־מיקס־דריקס, קאַפּ צי
רעשט, קאַפּ צי שלאַק, קאַפּ־שלאַק, קאַפּ
צי אַדלער, רעשעטע־אַדלער, זייט צי אַד-
לער, גראַד צי אום, גראַד און אום, אום (צי)
גראַד, צומציגראַד.

פּאַטשע פּאַטשע קיכעלעך, אַ ראַד און
אַ ראַנע, רודענע ראַנע, רודע־מאַראַנע, קאַ-
ראַהאַד, פּעטשעלעך, פּאַטשע(ר)לעך, דופּ-
ניק, דרייע(ר)לעך און פּעטשעלעך, בלינדע
פּעטש, קדשים קלים, קיצלען ויך, בלינצען,
בלינצע(ר)לעך, העזעלעך, זייצעס, טשיזשיקעס,
קאַץ און מויו, ציגל־מיגל, ציג און וואַלף, ציגל-
וואַלף, אויפּן באַראַן, קיצקע, קוקעריקו, אַ
קעלבל צו פּאַרקויפּן, בראַנטשיק, בראַנציק,
אַ לאַנג פּערד, חתונה־פּייגל, אַ פּייגעלע פּליט,
חזיר, איינע־ביינע, באַנק, בענקל, בענקע,
ברעטל, שטראַפּבעטל, בראַנד, גראַם
שטראַם, גרענעץ, הענגען, הענגל־ליכטער,
האַלבער צוועלף, צען צוואַנציק, פּאַ סמך,
מם שין האַ, וועגן זאַרץ, טאַמע טאַמע טיר,
חַת־נֶפֶל, פּאַרשפּיל, פּלֶה באַווינגען, באַ-
דעקנס, חופּה־שפּיל, לאַטשענע, באַרגעלע
גוט שבת, שְׁלוֹם־עֲלֵיכֶם אַ גוטער ייד, שבת-
לעמפל, קליין יידעלע, אומר איו אַ זאָנער,
אַבינו מִלֶּךְ, אַשר, תּוּ רַבֵּן, גַּבִּים, טאַני מִלֶּךְ
שֶׁלֶךְ, גַּב, טאַטעלע פּיאַק, פּאַני, סטראַוש,
געפּענקעניש, זעלנער, זעלנערס גייען, בעקנ-
ברויט, מַצה, פּעסעלע ביר, טריפּהגע קישקע,
קאַשע מיט מילך, קאַווענעס, פּאַרפּוילטער
מייער, זעקעלע מעל, אַרבעס, באַבעס;
טוטשקע, סובאַראַן, מישפט, סענאַט, פּאַרבּן,
פּעט און מאַנער, קאַטשעבע־לאַפּעטע, הייס
און קאַלט, קאַלט און וואַרעם, קאַן וואַסער,
שעלע־מעלע־באַם, אַרדע־באַרדע־שאַרדע,
שוועבל, שור(ע)־בור(ע)־קילע, שורע די בורע
די לאַפּע, שטיינער און ביינער, שְׁלֵי שֶׁלֶךְ, אַ
שינדל אַ נאַגל; קיסר; מלְחָמָה; גיבורים־שפּיל;
גראַבער פּויער און דינער פּויער; הערשל

קאזם, ציניזם, חזוק, חזק-שמייכר, געלעכטער; איראנישער, סארדאנישער אא"וו שמייכר.

קאטאָוועס, שפּאַס, פּאַן [אָם]; ° שוטקע; לַצְנוּת, לַצִּי־לַצְנוּת; ° פּאַצִיעֶכע, ° פּאַטִיעֶכע; אָנשטעל, שטיק, שטוקע, מחנקות; שפּאַט, שפּאַט-געלעכטער, חוכא-וטלולא; העץ, העצע, פענדזע, טורעס, טאַרעס, טערעס; שפּאַטוואָרט, אַרַיִנוואָנעניש, קיבעץ; שטאַכ-וואָרט, שטאַכווערטל; קאָמישע מימיק, גרי-מאַסע; וויץ, דושאַק [אַס]; קלאַסישער, ברי־יאַנט(ע)טער, פּעפּערדיקער, פּעטער, שמאַל-ציקער, חל־בדיקער, אָפּגעדראָשענער, אויס-געדראַשענער, פּוילער, אַלטער, נאַרישער אא"וו וויץ; אַ וויץ מיט אַ באָרד; ווערטל, שאַרף ווערטל, גל־יך וואָרט, גל־יכוואָרט, גל־יכווערטל, באָן מאָ; של־אָוואָרט, של־אָנער; שפיציקער, ביסיקער ענטפּער; רעפּאַרטי; בדיחה, מילתא דבדיחותא; ווערטערשפּיל, וואָרטשפּיל, קאַלאַמבור, אַנאַגראַם, עפיגראַם, פּאַראַגראַם; אָנעקדאָט, הומאַרעסקע, לאַכע-רייקע; געלעכטער-מעשה; איינפּאַל, חכמה, המצאה, הִצְחָה, סִפְּרָה־לע, סִפְּרָא־לע, אָפּשניצל; לעכעריקס, געלעכטער; וויצנבלאַט. וויצנבוך. טעאָטער, פּוּרי־שפּיל, קאָמעדיע; אַ ריינע קאָמעדיע; טראַגיקאָמעדיע; אַקט; פּאַרס, גראַטעסק, שאַרזש, בורלעסק; באַלאַ-גאַן; עקסטראַוואַנאַן; (ה)אַרלעקינאַד(ע); סאַטירע, פּאַראַדיע, טראַוועסטיע; קאַריקאַ-טור, נאַכקרימעניש; בדחנות; פּאַשקעויל, פּאַסקויל; לאַמפּון [אַם]; שפּעט־לשון.

קאַטאָוועסיק, בעל-קאַטאָוועס, קטף [אַרן], קאַטעוויק; שפּאַסמאַכער, שפּאַספּויל; בעל-המצאה; לוסטיק-מאַכער, פּריילעך-מאַכער; הומאַריסט, סאַטיריקער, עפיגראַ-מאַטיסט; וויצן-זאָנער, ווערטל-זאָנער, גל־יכ-ווערטל-זאָנער, וויצלער, וויצלינג, וויצל־יאַק; לַץ, לַצִן, הִצְחָהניק, פּאַרשלעפּטע קרענק. בלאַזן, לַצְנוּת־טרייבער, קאַטאָוועס־טרייבער; אָנשטעלער, אָנשטעל-מאַכער; מימיקער;

שקאַדניק, ° פּאַקאַסטניק, בראַנד, בראַנד-פּייער, ברען, שפּירט, טוינטרוחותניק, אומרו, אומראַס, טרענדערל, סמבטיין, גילגול, קוועקוילבער; זשערבעץ, לַאַשיק; ומידל (ווילדע) ציג, ווילדע ציילקע, קאָזע; ראַץ, חיה-רעה; פּרא-אַדמ, ווילדער, צעלאָנענער, אינדיאַנער, באַשיבוזוק, באַשיבאָזשוק, ידו בפל ויד קל בל, אַ קינד ווי אַ שד; וויסע חברה, חברה לַצים, חברה פּלעצל, קונדסיים, קאַלייקע, באַסע קאַמאַנדע, דופניק-שפּילערס.

וו: שפּילן זיך, פּאַרוויילן זיך אא"וו < 514; פּאַטשן לַאַדאַשקעס; שטיפלן, קונדסן, קונדיסעווען, אָנעבן, דעראַרבעטן, האַלאַסע-ווען, רעגירן, ראַנדזושען, וואָניעווען, (ח)בראַיען, בריטשקענען, קאַמאַנדעווען, אַרודעווען, יוני-גאַטשעווען, ווילדעווען, יאַלדעווען, פּאַנעווען, ראַהאַטשען, פּירן ראַליעס, ראַליען, שאַלטיקן, שקאַצעווען, פּירן ס'קרענצל, שגעונען זיך; פּאַרשטיפלן אַ מעשה; אָפּטאַן אויף טערקיש (אויף רייסיש); אָפּטאַן שטוקעס (שפיצלעך אא"וו); קערן (אָנעבן, פּאַרפּירן, אַרבעטן אא"וו) מעשים; קריכן אויף די גל־יכע ווענט; ברענען אַ וועלט; קערן (איבערקערן) די וועלט; פּירן (פּאַרפּירן, קערן) וועלטן; איבערקערן די שטוב; אַראַפּדרייען דעם קאַפּ; אַרויפּקריכן אויפן קאַפּ (אויפן דאַך).

אַדי: שטיפלעריש, ממורישי, קונדיסקע, קוני-דאַצקע אא"וו < 5; צעלאָנן ווי אַ בן־יחיד. שפּר: אַ יינגל אַ שטיפלער האָט אַ גוט קעפּל. זען אויך: פּאַרזלונג 514.

518. וויץ, שפּאַט

ס: וויציקייט, קאַמישקייט, לעכערלעכקייט אא"וו < אַדי; שפּאַסמאַכער, ווערטל-זאָנער, שפּעטער אא"וו < ו; הומאַר; תּלִיה הומאַר, זגאַל־הומאַר; גייסט־יכקייט, עס־פּרי; קאַמיזם, טראַגיקאַמיזם; איאַניע, סאַר-

מאַרפּע, בוזשאַן, אָבעזיאַנע; וויסע־חַבֵּרה־ניק, וויסער חַבֵּרה־ניק; הוילער (פוסטער) קאַפּ; גַצִים, חַבֵּרה־גַצִים, כַּת־גַצִין, כַּת־גַצִים, וואַגאַנטן, וויסע חַבֵּרה, חַבֵּרה קרוע ברוע, גַצִי־הַדּוּר; מוּשָׁב־גַצִים, קיבעצאַרניע, גאַכאַרניע.

קאַמעדיאַנט, פורים־שפילער, פורים־שפילניק, מאַנדריש, מאַנדריש; פורים־ב; בדחן, מאַרשעליק; קאַמיקער, בוף, קלאַון, פאַיאַץ; הויפּנאַר, הויף־גַץ, שוט; (האַר־לעקין, פּאַלישניגעל, פּאַנטאַלאַן, סקאַראַמוטש, פונטשינעלאַ; הערשעלע אַסטראַפּאַליער, מאַטקע חבד, (אאפּרים גריידיקער; חוּזק־מאַכער, שפּעטער, אַפּשפּעטער, באַשפּעטער, אַפּלאַכער, אויסלאַכער, קיבעצער; לועג לָרֶשׁ; ציניקער, פּראַפּאַן, לעסטערער.

אויסגעלאַכטער, פּאַרלאַכטער אַאָ"ו; דער וואַס קריגט די פעטש; חוּזק, חוּזק־פּיגור, גרונם צאַץ, רבי רב צאַץ, כעלעמער, כעלע־מער רב צאַץ, גינצקער, אַפּרי־נאַר [א]; וו; זאַגן אויף (אין) שפּאַס (אויף, אין אַ גע־לעכטער) < פּ; וויציען זיך, ווערטלען זיך, גלייכווערטלען זיך, חכמהנען זיך, אונטער־חכמהנען זיך, שלכען זיך, דושאַוקן [א]; בדחנען; צופּעפּערן אַ וויץ; שפּאַסן; טרייבן שפּאַס (לַצְנוּת, קאַטאַוועס אַאָ"ו) < פּ; פּאַראַ־דירן, טראַוועסטירן, בורלעסקעווען, שאַר־זשירן, פּאַיאַצעווען, קלאַונעווען, באַלאַגאַנע־ווען; מאַכן צום לאַכן; גַצִין, גַצעווען, יאַרדעווען.

זיין לעכערלעך; זיין אויף גלייטש געלעכ־טער; גיט האָבן קיין צורה (קיין פּנים) ביי גלייטש; האָבן אַ פּנים ווי חוּזק (אין גַד־דן); אויסווען קאַמיש (לעכערלעך אַאָ"ו); אויסווען ווי אַ פּלוי אין פּאַנטאַפּל, ווי אַ פּלוי אין אַ טלית, ווי אַ קאַץ אין וויערמילך; האָבן אַ טעם ווי צוויי גויעס קושן זיך; מאַכן אַ נאַר פּון זיך; מאַכן זיך צום נאַר (צום בלאַזן).

אַד־י; וויציק, הומאַריסטיש, שפּאַסיק, שפּאַסי־האַפּטיק, אונטערהאַלטנדיק, אַמואַנט, לֹוסטיק, קאַמיש, טראַגיקאַמיש, קאַמעדיעדיק, גייסט־רײַך; פּלייג (אויף דערלאַנגען), דער־לאַנגעריש, שלאַנגפּאַרטיק; ווערטלדיק, חכמה־דיק, אַנעקדאָטיש, עפּיגראַמאַטיש, פּאַראַ־גראַמאַטיש, גראַטעסק, בורלעסק, פּאַרסיש, פּאַרס(נד)יק, פּאַראַדיש, פּאַראַדיסטיש, סאַ־טיריש, קאַטאַוועסדיק, שפּאַטיש; צווייטטיטיק, טאַפּל־טיטיק, צווייטטיטיק; איראַניש, סאַר־קאַסטיש, ציניש, סאַרדאַניש; שאַר־פּאַנוגיק, גיפּטיק, שניידיק, עסעריק, בייסיק, שטעכיק, שפיציק, פּעפּערדיק, געזאַלצן; בדחניש, קאַמעדיאַנטיש אַאָ"ו < פּ; חוּזקדיק, לַצְנוּת־דיק, לעכערלעך, גוזמאדיק, איבערגעטריבן, יאיבערטריבן, קאַריקירט, נאַריש.

אינוו, פּראַז; אויף נאַריש; אויף קאַטאַוועס־

קאַמעדיאַנט, פורים־שפילער, פורים־שפילניק, מאַנדריש, מאַנדריש; פורים־ב; בדחן, מאַרשעליק; קאַמיקער, בוף, קלאַון, פאַיאַץ; הויפּנאַר, הויף־גַץ, שוט; (האַר־לעקין, פּאַלישניגעל, פּאַנטאַלאַן, סקאַראַמוטש, פונטשינעלאַ; הערשעלע אַסטראַפּאַליער, מאַטקע חבד, (אאפּרים גריידיקער; חוּזק־מאַכער, שפּעטער, אַפּשפּעטער, באַשפּעטער, אַפּלאַכער, אויסלאַכער, קיבעצער; לועג לָרֶשׁ; ציניקער, פּראַפּאַן, לעסטערער.

אויסגעלאַכטער, פּאַרלאַכטער אַאָ"ו; דער וואַס קריגט די פעטש; חוּזק, חוּזק־פּיגור, גרונם צאַץ, רבי רב צאַץ, כעלעמער, כעלע־מער רב צאַץ, גינצקער, אַפּרי־נאַר [א]; וו; זאַגן אויף (אין) שפּאַס (אויף, אין אַ גע־לעכטער) < פּ; וויציען זיך, ווערטלען זיך, גלייכווערטלען זיך, חכמהנען זיך, אונטער־חכמהנען זיך, שלכען זיך, דושאַוקן [א]; בדחנען; צופּעפּערן אַ וויץ; שפּאַסן; טרייבן שפּאַס (לַצְנוּת, קאַטאַוועס אַאָ"ו) < פּ; פּאַראַ־דירן, טראַוועסטירן, בורלעסקעווען, שאַר־זשירן, פּאַיאַצעווען, קלאַונעווען, באַלאַגאַנע־ווען; מאַכן צום לאַכן; גַצִין, גַצעווען, יאַרדעווען.

מאַכן (טרייבן, אַפּשטעלן) חוּזק; חוּזקן, אויסחוּזקן, אַפּחוּזקן; שפּאַטן, אַפּשפּאַטן; שפּעטן, אַפּשפּעטן; פּאַרשפּאַטן, פּאַרשפּעטן; באַשפּעטן; אויסשפּאַטן, אויסשפּעטן; לעס־טערן; איראַניזירן; יֹוסטיק מאַכן זיך איבער; לאַכן פּון; אויסלאַכן (ווי אַ משוגענעם); מאַכן גלייטש געלעכטער פּון; וויציען זיך אויפּן חֶשְׁבּוֹן פּון; יעקן פּון, מאַכן פּאַן פּון [א], אַב־ציען; שטעכעלירן, קיבעצן; אַפּשילדערן

טערעסאנטע) אַרבעט; װױבֿעניגע; יאָר־
עסק, יאָר־משאזמתן; נודנעקייט, נודאַטע.
איבערגעזעטיקטקייט, דערעסנקייט אַאָװ
← אר; נױט־גוטקייט, עקל, מיגל, חֲרֻשׁוֹת ← 542.
לאַנגווייליקער, נױט־אינטערעסאַנטער,
פּראָזאַישער מענטש; טרוקענער מענטש, טרר־
קענע נשמה; פֿיליסטער; נודניק, נודע, זאַנודע,
מין, ניגל, זאַקוציע, פּלאַג, פּלאַגע, צרה, פּגע,
פּגע רע, פּגע פֿון פּלאַרן דאָזענען, אַנשיקעניש,
משוֹרַחַת, קלעק, קלעקטש אַאָװ ← 567; נע־
ונודניק [שפ].

װ: זױן נױט־אינטערעסאַנט (פּלאַך, נאַריש,
נודנע, מאַנאַטאַן אַאָװ) ← אר; זױן לאַנג־
װײַליק; נױט װיסן װי (אױס) די צײַט צו דער־
הרגענען; לאַנגוויילן זיך, לאַנגווייליקן זיך;
נױט אַמוזירן זיך, נױט אונטערהאַלטן זיך; נודען
זיך, נודיען זיך, נודושען זיך; גענעצן, אַיבֿ
שלאַפֿן, אַנטשלאַפֿן װערן; אױסגיין (שטאַרבן)
פאַר לאַנגווייל; לאַנגווייליקן זיך צום טױט.
זײַן זאַט פֿון; איבערעסן זיך מיט; אִי־
בערזעטיקן זיך מיט; האַבן גענוג פֿון; האַבן
מער װי גענוג פֿון; האַבן די הוֹתֵר פֿון; האַבן
צו פֿיל פֿון; קריכן פֿון האַלדז; צועסן זיך,
דערעסן (װיך); דערעסן ביזן ביין.

ױפּאַרגלײַכונגען דערעסן װי אַ ביטערע
ציבעלע, װי אַ גריל, װי אַ דראַץ, װי דעם
רבינס מוסר, װי דעם (דער) װײַבס ספּאַדניצע;
מײַאוס װאַוס װערן; נײַמאַס װאַוס װערן;
אָפּריקרען זיך; עקלען, מיגלען; װערן נױט
גוט; קערן צום ברעכן; קראַנק װערן פֿון
אַאָװ ← 542.

לאַנגווייליקן ויענעם; אַינשטעפּערן;
נודען, נודיען, נודושען, זאַנודען, פּאַרנודען,
פּאַרנודושען; אַרױסנודושען די נשמה; * מאַכן
טראַגעדיק, * מאַכן מעװבֿרת, * מאַכן קעלביק,
מאַכן קראַנק; דולן (דרייען, מאַראַטשען
אַאָװ) אַ קאַפּ (אַ היטל, אַ ספּאַדיק אַאָװ)
← 373; צושטיין, אַנזעצן זיך, צושטעפען זיך
(װי אַ קלעק) אַאָװ ← 567.

אין קאַטאַועס; אױף אַ געלעכטער;
בדרך הַלְצָה; מעשה חוֹזק; בע!; חוֹזק אױז
זײַן נאַמען; מען דאַרף נױט קײן טעאַטער; עס
אױז אױף בילעטן צו גײן; עס אױז צום קראַנק
לאַכן; אַ כּפֶּרֶה טעאַטער; עס שײט זיך פֿון
אײם חֲכֻמוֹת װי פֿון אַ צײַג באַבֿקעס; אַ געזונט
אין דײַן חֲכֻמָּה!; צו זאָז חֲכֻמָּה באַדאַרף מען
קײן געזונט נױט; פֿון אַװײַנע װײַזן קען מען אַנ־
הײבן שװײַזן; אַ הונט האָט געזאַנט זאָז חֲכֻמָּה,
אױז ער שײן לאַנג געפּגרט.

שפּר: בעסער אַ װײַזיקער נאַר אײדער אַ
נאַרישער װײַץ; אַ קאַטאַועס אױז אַ האַל־
בער אַמת; אַן אַנעקדאָט און אַ קאַץ האַבן
קײן בעל־הַבַּיִת נױט־װער עס כאַפּט זײ, יע־
נעמס זײַנען זײ; פֿון קאַטאַועס קומט קײן
גוטס נױט אַרױס; גאַט פּאַרשטייט נױט קײן קאַ־
טאַועס; זײַן נױט קײן נאַר, װעט מען פֿון דיר
נױט לאַכן; אַז די װעלט לאַכט אױז דאָ פֿון
װעמען און פֿון װאַס; פֿון װאַס מען לאַכט קומט
אַלץ פּאַר די אױגן (אױערן); פֿון װאַס מען
לאַכט קען אױסגיין צו די אײגענע אױגן; עס
אױז רײכט צו לאַכן און שװער צו מאַכן; זאַלן
לײט לאַכן, און מיר װעלן גוט מאַכן; דער
װאַס לאַכט צום לעצטן דער לאַכט צום
בעסטן; נױט מיט שעלען און נױט מיט לאַכן
קען מען די װעלט איבערמאַכן.

וען אױך: אײַמטאַציע 14, שְׁקֵר 363, פּאַרװײַלונג 514.

519. לאַנגווייליקייט,

איבערגעזעטיקטקייט

ס: אומאינטערעסאַנטקייט, פּלאַכקייט, טעמפּ־
קייט אַאָװ ← אר; אומאינטערעס; פּוסטע
רייד; פּוילער װײַץ, פּוילער שפּאַס, נאַרישע
חֲכֻמָּה.
לאַנגווייל, לאַנגווייליקייט, סקוקע, װ דאָ־
קוקע; אומעטיקטקייט ← 512; אײַנטאַניקייט,
מאַנאַטאַניע; פּראָזע; לאַנגווייליקע (נױט־אײַ־

יונג; (קארפירער) אַתרוג; שינהייט, שוינהייט, [ריאל] שאַנהייט, שאַנקייט; בילדשינהייט; פאַר-בלענדעניש, פאַרנעמעניש; צויבער-געשטאַלט; צורה-מלוכה; פאַרצעלענע צורה (צורהקע) [שפ]; יפֿתֿ-מראה, יפֿתֿ-תואר; [שפ] אַ פֿאַס ווי אַ טויער, * פֿאַס צואה; יפֿהפֿיה, מכוערת, מכוערת, מעכורעניש, קראַסאַוויצע, ליאַליע, ליאַלקע, פּאַפקע, זופּע, קוקלע, טעקעלע; פאַרטרעט, בילד, פיקטשע [שפ]; זון, לָבנה, שטערן; בלוס, רויז; צירונג, בריליאַנט, באַר-ליאַנט, בורליאַנט; אידעאַל; קונסטווערק, שעדעווער; מלאַך; אפּפּאַלאַן, אדאַניס, נאַר-ציסוס; וועגוס, מאַדאַנע.

שיין אויסזען; שטאַט, אַסאַבע, פּער-סאַנאַזש.

[פאַרגלײַכונגען אַ פֿנימל ווי אַ שײַמחתי תּוֹרֵה־עפּעלע; באַקן (בעקעלעך) ווי סאַמעט (ווי רויזן), ווי באַנדעס [שפ], ווי (די) פאַמפּושקעס [שפ]; אַ כּחור כּה־כּה, אַ כּחור כּאַרוים; אַ כּחור ווי אַ בויס, ווי אַ סאַסנע, ווי אַ קאַרפֿירער אַתרוג; אַ מויד (אַ מײַדל) ווי אַ מוזהלע, ווי (אַ) פֿאַרפֿל־צימעס [שפ] אאַ״וו - אַי.

וו: זײַן שײַן (פּרעכטיק, באַהנט אאַ״וו) - אַי; מאַכן אַ גוטן אײַנדרוק; אַרויסרופֿן באַ-ווונדערונג (אַנטציקונג) אאַ״וו; לײַכטן, לײַכטן, שײַנען, שטראַלן, בלישטשען, גלאַנצן אאַ״וו - 289; לײַכטן (לײַכטן) ווי די זון (אום תּמוז), ווי די שטערן אאַ״וו - אַי; פֿאַרלײַכטן, פֿאַר-לײַכטן, פֿאַרשײַנען; אַרויסשײַנען ווי אַ יאַגע) דע פֿון דער מילך; פֿאַרנעמען (אַפּנעמען, פֿאַר-כאַפּן, פֿאַרבלענדן) דאָס אויג (אַן אויג, די אויגן); אויסברענען אַן אויג [שפ]; פֿאַרנעמען אַ וועלט; בליען ווי אַ רויז; צעבליען זיך ווי אַ פֿלױם-מײַדל; וואַקסן גלײַך (הויך, שײַן) ווי אַ טאַפּפּאַל, ווי אַ סאַסנע; האָבן דעם זיבעטן חן (טויזנט חנוען), אַ ים מיט חן, אַסתר המלכהס חן; האָבן סעקסאַפּיל [שפ].

מאַכן שײַן; פֿאַרשענערן, פֿאַרפֿינערן, פֿאַרהערלעכן; קינצלען, קינסטלען; אַפֿ-

אַדי; ניט-אינטערעסאַנט; פּוסט; פאַרעווע), מילכיג; אַנאַינהאַרטיק, אַנגייסטיק, יאַני-האַרטלאַזיק), יגייסטלאַזיק); ניט-אַריגינעל, ניט-וויציק, אַנהומאַריק, יומאַרלאַזיק); סקאַרבאַזע, קאַיאַנע, אַלט געבאַקן, אויסגע-דראַשן, אַפּנעדראַשן, באַנאַל; שווער, שטײַף, האַרט, טעמפּ, טרוקן, ניכטער, פּראַזאַיש, וואַכעדיק, טאַגטענלעך, יאַלטענלעך; נאַריש, פֿלאַך, פּלאַטישק אאַ״וו - 340; לאַנג-ווייליק, מאַרדנע, נודנע, מאַנאַטאַן, איינ-שלעפּע(נרנדיק); טויט; אָן לעבן; אומעטיק, ערנצט אאַ״וו - 512.

זאַט, איבערזאַט; איבערגעוועטיקט, בלאַ-זירט; דערעסן, צוגעסען; מײַאוס, מײַאוס און מײַאוס, נײַמאַס וּמײַאוס; לעסטיק, יאַיבערדרי-סיק; מיד, מאַט; פּריקע, ניט-גוט, עקלדיק, מיגלדיק, חלֶשֶׁת־דיק אאַ״וו - 542.

פֿראַז: עס גייט אָן אַ חלֶשֶׁת (אַ גודאַטע); אויסגעוואַשן די שײַסל און ווייטער באַרשט; מאַרגן ווידער חדר מיט גרויפן; קרעפּלעך (פּירעשקעס, לעקעך, צימעס, קאַפּהענער) ווערט אויך נײַמאַס (עסט זיך אויך צו, ווערט אויך דערעסן).

שפּר: אַז די מויו איז זאַט איז דאָס מעל ביטער.

זען אויך: נאַרישקייט 340, רײַד 373, דערווידער 542

520. שײַנקייט

ס: שײַנקייט, באַהנטקייט, הערלעכקייט, פּרעכטיקייט אאַ״וו - אַי; פּראַכט, גלאַנץ, שײַמער אאַ״וו - 289; גלאַריע, יזפֿי, בחיר, פּישוף, חנעוודיקייט, רײַץ, גאַד, לײַטזעלר-קייט; חן; פֿלױס, חן ווי פֿרישער כּרײַן [שפ]; גראַציע, עלעגאַנץ; חן־פּינטעלע, חן־גריבעלע, חן־בראַדעווקע.

שײַנער, פּרעכטיקער אאַ״וו - אַי; פֿאַר-שוין, בילדפּאַרשײַן; מראית־עין, הדרת־פּנים, מראה־פּהן; פֿאַר; קראַסאַוועץ, טשיסטער

וּחֵי אַ שְׁטִימ, וּחֵי אַ דִּמְעֵנִט, וּחֵי אַ בְּרִיל־יאַנט, וּחֵי אַ גִּילְדֵן פֿינגערל, וּחֵי אַ גִּילְדֵן בעכערל, וּחֵי אַ בְּלוֹם, וּחֵי אַ רוֹיו, וּחֵי אַן אַתְרוֹג, וּחֵי אַ קאַרפֿירער אַתְרוֹג, וּחֵי אַ בִּילְד(ל), וּחֵי אויסגעהאַקט, וּחֵי אויסגעמאַלט, וּחֵי אויסגעמאַלן, וּחֵי אויסגעטאַקט, וּחֵי אַן אויסגעשײַערטער, וּחֵי אַן אַרומ־געצוואַגענער, וּחֵי נאָך אַ באַד, וּחֵי אַ נִיעַר.

איננו, פֿראַן; לְנוי; מכוער; שופרא דשופרא; כפתור ופֿרח; מֵיאַ חָן; אַגיל ואשמח (— קללעכיק און שפיציק) [ש]; טשוקעדיק און טשאקעדיק; מיטן קנאַק; שײַן צו קוקן; שײַן אַ פֿאַרטערט (אַ קיסר, נאָר אָפּצומאַלן, אַ שעהיינו צו מאַכן, אַ בֵּרְכָה צו מאַכן, אין דער וויסטאָוע אַרײַנצושטעלן); שײַן (אַנגענועם) פֿאַרן אויג; אין פֿולן בֵּי; די שכניה רוט אויף אים; אין זמן פֿנים גיט אַרײַנצוקוקן; אויסצַר קושן (יעדער גליד); אַ ווּנדער דער קיסר האָט אַ שײַנע וויב?; אַ חסרון די פֿלה איז צו שײַן; ווער ס'איז שײַן, (און) איך בין קלוג; אַז איך בין געווען אַ קלײַניקער בין איך געווען אַ שײַניקער; [ש] אַ יונג ווי אַ לײַכט, נאָר ברע גען זאָל ער; אַ מויד ווי אַ סופה, נאָר אַ שלאַק פֿעלט איר ושלאַק—פֿליגל פֿון אַ סוכהו.

שפּר: בנות ישׂראל נאות הן (אַלאַ שעהעניות מנוחלתן); אשה פֿלײַניגה עזיה; קוק אויף דעם מיידל, גיט אויף דעם קלײַד; אַ שײַן מיידל איז אַ האַלבער נדן; אַ שײַן מיידל איז אַ קאַראַנט שטיקל סחורה; אַ כפֿרה די כהונה פֿאַר אַ שײַן פֿנים; אַ שײַן מיידל איז אַ שײַן וויב; אַ שײַנע מויד—אַ שײַנע באַבע; אַ שײַנע יעדענע איז אַ שײַן מת; אַ מיידל אַ גאַלד האָט יעדערער האַלט; אַן עושר (אַ קצין) האָט תּמיד אַ שײַנע טאַכטער; בעסער פֿון אַ שײַנעם אַ ביס איידער פֿון אַ מיאוסן אַ קיש; אַלע פֿלות זײַנען שײַן, אַלע מתים זײַנען פֿרום; ווען גיט די שײַנע מיידלעך וואָרט מען געהאַט דעם יצירה־רע אין דר'ערד; אַז דאָס מיידל האָט אַ גלאַט פֿנים האָט זי אַ צעקנימטשט קלײַד; אַז אַ שײַנע הון גייט אַרום אין שטוב איז אויך

קינצלען, אויסקינצלען; אָפּצירקלען, אויס־צירקלען; אָפּניגלען; אָפּטאַקן, אויסטאַקן; אויסאַרבעטן; פֿאַרצירן, פֿאַרפּוצן אַזױו ← 529.

אַדי: שײַן, ווּנדער שײַן, בילד שײַן; זיפּש; חנעוודיק, חניק, באַחנט, חנעט נאָיטן, שוואַרצחנעוודיק; מעכורעדיק; איבערגעוואַשן, פּישנע, קליוו [קל]; בלײַענדיק; וויל גע־פֿורעמט, וויל פֿאַרמירט, שײַן געבויט, וויל געשטאַלטיקט; שטאַלטיק, שטאַלטנע, זי שטאַלרעך, שטאַטנע; מאַיעסטעטיש; אַנ־זעעוודיק, אימפּאַזאַנט; פּרעזענטאַב; לײַכ־טיק, לײַכט(נד)יק, שײַנע(נד)יק, שטראַל(נד)יק, בלענד(נד)יק, גלענצנדיק אַזױו ← 289; ברי־יאַנטן, פּרעכטיק, פּראַכטפֿול, מאַלעריש, זי מאַלעריש, פּיקטורעסק, בילדעריש, זי בילד־לעך; דערהויבן, הערלעך, סובלים, איבער־ערדיש, הימל(יש), געטלעך; צוציענדיק, זאַנ־ציענדיק, מאַגעטיש; באַשמעקט; באַווּנדער־רונגס־ווערט; אַטראַקטיוו, רייציק, ריינדיק, פּישופֿדיק, באַצויבערנדיק, אַנטציקנדיק; סימ־פּאַטיש; אַדאַגיש, יונאַגיש; אַנגענועם, אַנגער־נומען, לײַבלעך, לײַבנסווערט; צירלעך, פּיין, נעט, עלעגאַנט, גראַציעו, זוגאַבע, פּיקאַנט; קינסטלעריש, קונציק, געקינצלט, געקינסטלט, סימעטריש, אָפּגעצירקלט, אָפּגעניגלט, אָפּגע־טאַקט, אויסגעוואַסן; פּערלדיק.

[פֿאַרגלײַכונגען שײַן (פּרעכטיק, לײַכטיק אַזױו) ווי דער טאַג, ווי אַ ווּניקער טאַג, ווי די (לײַכטיקע) זון, ווי די זון אום תּמוז, ווי די זיבן זונען, ווי די (לײַכטיקע) שטערן, ווי די (לײַכ־טיקע) לִבְנֵה (אין חצי חודש), ווי די (גאַנצע) וועלט, ווי אַ גראַף, ווי גראַף פּאַטאַצקי, ווי אַ מאַנאַרכע, ווי אַ פּרינץ, ווי אַ פּרינצעסין, ווי אַ בת־מלכה, ווי אַסתר המלכה, ווי די מלכה שבַּג, ווי יוסף הצדיק, ווי די מוטער רחל, ווי אַ חתן־בחור, ווי אַ פֿלה אונטער (צו) דער חופּה, ווי אַ מלאַך (פֿון הימל, פֿון זמן לײַבן נאַמען), ווי אַ (שטיק) גאַלד, ווי לויטער גאַלד,

ברִיאה משונה, מאַנסטער, מאַנקאַלֶב, גאַטס
געזעגנס, גאַטס גאַשעכעניש ← 53; קאַריקאַטור;
הינטישע צורה, הינטיש פּרצוף; קאַלאָקוט,
פּאַרצע, פּאַטשורע, פּאַטרעטל, מורוש(ש)ע,
פּיגור [ש]; דולבע, מאַזעפע, מכשפה; אַ
קלאָץ (שטיק פֿלייש) מיט (צוויי) אויגן; אַ הדרת
פֿנים ווי נאַטע גנב; צעקרימט(ער) פֿנים, פֿאַר־
קרימעניש, יויז, ניו(ח)ויק; זויערע צורה, זויערע
קיסליצע, גרינער אַגרעס, גרינער שפּיק;
פּונאַלע, פּודעלע, טשוטשעלע, סטראַשידלע,
סטראַש אַאַ"וו ← 539; מַצה־פֿנים; אַ פֿנים
ווי אַ ריבאַיין; קאַרנאַץ, בלאַסניק; בעל־
מום, קאַליקע, הויקער, האַרב, י קריפל אַאַ"וו
← 420.

זומער־שפרענקל (שפּרינקל), זומער־
שפּראַץ, קלייען, פּרעקלס נאַס; פֿלעק, פּליאַ־
מע, האַפּט, שראַם, סקאַן, ברען, הויט־פֿלעק;
געבוירן־פּינטל, געבורט־פֿלעק, מוטער־פֿלעק,
סטידע, פֿעפֿערל; שטופּל, פּאַקציבן, פּאַקן
גריבל; פֿעלער, מום, האַנזליפּ, קלומפּוס,
קלומפע אַאַ"וו ← 420.

וו: זיין גיט שיינ (גיט באַחנט אַאַ"וו) ← אַדי; גיט
האַבן קיין פֿנים (קיין צורה); באַלידיקן
דאָס אויג; מאַכן אַן אַפּשטויסנדיקן איינדרוק.
[פּאַרגלײַכונגען לויכטן (לײַכטן, שײַנען)
ווי די לִבְנֵה (ווי אַ מנורה) אין קוימען, ווי די
לִבְנֵה אין סוף חודש, ווי חיים בער (ווי דער
קוימען, ווי דעם זיידנס קאַפּאַטע) אויף דער
לינקער זייט, ווי דער פּסחדיקער באַרשט.

מאַכן גיט שיינ; צעקאַליעטשען, פֿאַר־
קריפּלען אַאַ"וו ← 425.

אַדי: אומשיין, גיט־שיין, אומחנעוודיק, אומ־
חניק, אומעלעגאַנט, אומגראַציעו, אומ־
באַטעמט, אַפּגעשמאַקט, זי ריצלאַזויק, מיאוס־
פּנימדיק, (גע)שפעטע, העסלעך; אַפּשטויסנ־
דיק, עקלדיק אַאַ"וו ← 542; שרעקלעך,
גרוילדיק, זאַפּשילעך, לאַזשוקיל, צעקרימט,
צעלאַמט אַאַ"וו ← 154; סטילעוואַטע, סטע־
לעוואַטע, סאַטילעוואַטע; לאַנגגעוויק, קרומ־

שיין; צו שיינ איז אַ מאַל אַ חסרון; אַ שיינ
פֿנים קאָסט געלט; אַ וואַיאַזשאַר טאַר גיט
געמען קיין שיינע(וויב; יידישער חן איז
אומעטום שיינ; חן שטייגט (גיט) איבער שיינ;
חן קאָסט גיט מער ווי אומחן; בעסער שוואַרץ
און פעכקע איידער ווייס און לייעפקע;
שוואַרצלעך איז האַרצלעך; מויל און חן קויפּט
מען גיט אין קרעמל; הדרת פֿנים זקן.

שקר החן והבֿר הוֹפֿי; שיינקייט פֿאַרגייט,
חכמה באַשטייט; אַ מויד ווי אַ צימעס קען
אויך ווערן ניאַס; גיט דאָס שיינע פֿנים איז
דער עיקר נאָר דאָס שיינע האַרץ; מען מעג
זיין שוואַרץ, אַבי האַבן אַ גוט האַרץ; כאַטש
שוואַרץ־אַבי אַ גוט האַרץ; וואָס קומט אַרויס
פֿון דעם שיינעם עפעלע, אַז עס האַט אַ ווערעמ־
דיק הערצעלע?; אין אַ שיינעם עפל געפֿינט
מען אַ מאַל אַ וואַרעם; צעבייס דעם עפל,
וועסטו געפֿינען אַ וואַרעם; אַ באַקסער איז
שוואַרץ, אַבער זיס ווי צוקער; אַלע ריוון
שמעקן, אַבער זיי שטעכן; גיט דער שיינער
פֿויגל זינגט גוט; גיט פֿון אַ שיינער צורהקע
ווערט אַ גוט(ע) וויב; גיט דאָס וואָס ס'איז
שיין געפֿעלט, נאָר דאָס וואָס עס געפֿעלט איז
שיין; גיט דאָס איז ליב וואָס ס'איז שיינ, נאָר
דאָס איז שיינ וואָס ס'איז ליב; גיט דאָס איז
שיין וואָס ס'איז שיינ, נאָר דאָס וואָס ס'גע־
פֿעלט; גיט דאָס וואָס ס'איז שיינ איז שיינ, נאָר
דאָס וואָס ס'איז ליב; איטלעכער איז מיט
זיין פֿנים און מיט זיין שכל צופֿרידן.

וען אויך: סימעטריע 151, ליכטיקייט 289, פערפֿעקציע
411, פּוץ 529, מאַדע 530, גוטער געשמאַק 533.

521. אומשיינקייט

ס: אומשיינקייט, אומבאַחנטקייט אַאַ"וו ← אַדי;
אומחן; מיאוסקייט.

מיאוסניק ל"נ מיאוסניצע; העסלעכקייט,
מכּוֹרעַת; גיבּוֹה, האַד; פּאַצוק, שפּין, מאַלפּע,
בושאַן, אַבעוואַנע, מאַנקי [אַס]; פּאַרוועניש,

שוואַרצע שענער; אָז מען מאַכט צו דעם פֿאַדן מיינט מען, אָז ס'איז פֿלאַדן; אָז מען פֿאַרלעשט די פֿיכט איז אַרץ איינס דאָס געריכט; בײַ נאַכט זײַנען אַלע קי (קעץ, אָקסן, שאַף) שוואַרץ; אין באַד איז די טוקערין אויך אַ פֿאַרשוין; אויף איין אויג איז נאָר די קו בלינד; איין אויג שאַט דער גאַנצער באַק; אָז די פֿאַווע קוקט אויף אירע פֿעדערן קוועלעט זי, אָז זי קוקט אויף אירע פֿיס וויינט זי.

וען אויך: אויסנעם 53, אָסימטעריע 152, חקרין 402, קראַב קייט 420, פֿאַרערגערונג 425, שלעכטער געשמאַק 534, דערווייטער 542.

522. באַקליידונג

ס: באַקליידונג, אויסקליידונג; אויסריכטונג, אויסשטאַטונג, אויסשטאַפֿירונג אַזױ"ו ← װ; קליידונג, הלְבֶשָה, בְּנָדִים, מַלְבוּשִׁים, הוֹלֵךְ, הַיִּלְכוּת, גאַנג, זאַכן, געשלידער; אָנטו, אָנטועכץ, אָנגעטועכץ, אָנטאַן; אויסשטאַט, אָוביאַר, אָובראַניע, טראַכט, גאַרדעראַב, טואַלעט, גענייטס; קליפֿטאַריע [אױ]; פֿאַלקסטראַכט, נאַציאָנאַל־טראַכט אַזױ"ו; בגדי־שבת; בגדי־יָוֵם־טוֹב, יָוֵם־טוֹב־קליידער; בגדי־כְּבוֹד, בגדי־חֹרֵץ, בגדי־מִשִׁי, בגדי־מַלְכוּת אַזױ"ו; בגדי־קוֹדֶשׁ, בגדי־כהונה אַזױ"ו ← 617; ציוויל־קליידער, מופֿטי [אױ]; הויזקליידער, אַרבעט־קליידער; באַלקליידער, אָונטסקליידער, פֿאַלנע פֿאַרמע, פֿול דרעס [אױ]; זומער־קליידער, ווינטערקליידער; פֿיכטע, פֿיעטנע, שווערע, ווינטערדיקע אַזױ"ו קליידער (מַלְבוּשִׁים); האַרבסטקליידער, שפּאַצירקליידער אַזױ"ו; פֿלֶה־מַלְבוּשִׁים, פֿאַוועלע; אויס־ריכטונג, אויסשטייער, אויסשטאַטונג, אויס־שטאַפֿירונג, חופּה־קליידער, טרוסאָ [אױ] אַזױ"ו ← 563; תּכְרִיכִים, טויטנקליידער אַזױ"ו ← 245; טרויערקליידער, זשאַלאַב ← 512. בָּגַד, מַלְבוּשׁ, גאַרמענט [אױ]; קאַסטיום, אוניפֿאַרם, גאַלאַאוניפֿאַרם, מונדיר, פֿיורעע,

נעויק, קאַרפענאַסע, קאַרקענאַסע, קורנאַסע, בעזנאַסע, בולבעזנאַסע; פֿאַנאווערדיק, פֿאַנגהאַלדויק, אַזױ"ו ← 402; געשטופֿלט, קלייענדיק, קרום און שטום, קרום און פֿאַם, קרום־פֿיסיק, פֿאַרקריפֿלט אַזױ"ו ← 420; קורץ און דיק.

[פֿאַרגלײַכונגען] מיאוס ווי די נאַכט, ווי אַ פֿאַצוק, ווי די זינד, ווי דער מַלְאָך־מִוֹת, ווי מיינע צרות אויף דער פֿינקער זייט, ווי יורקעס גיווענימעס נדירה; געשטופֿלט ווי אַ רעשעטע.

אינוו, פֿראַז: מיאוס חֲשׂוֹת; אָן טעם און אָן ראַם (גראַם); (אַ) מוקצה מחמת מיאוס; אַ מינטערניש צו קוקן; מען קען שטאַרבן קוקנדיק ← 542; אַ שטיקל ברויט פֿאַר אים נישט אויפֿצועסן; ער שיינט און גענעצט; די שכינה רוט אויף אים ווי אויף אַ זיך; עס איז צו שניצן און צו מאַלן און אין דר'ערד צו פֿיין; מען דאַרף עס אַרויסשטעלן אין פֿענצטער, אָבער מען דאַרף פֿריער צומאַכן די פֿאַדנס; ווער עס האָט קיין שענערס נישט געזען דעם מעגן אויך די אויגן אַרויס.

שפּר: אַלע שיינדעלעך זיינען מיאוס, אַלע גיטעלעך זיינען שלעכט און אַלע זיסעלעך זיינען ביטער; ווען אַ מיאוסע מויד קוקט אין שפיגל זעט זי פֿאַר זיך אַ פֿינגער; אַ מיאוסע מויד האָט פֿינט דעם שפיגל; אָז די מויד איז מיאוס זאָגט זי, דער שפיגל איז שוילדיק; אַ מיאוסע מויד איז אַ שיינאָת־הינים; שיינאָת־הינים—מאַכט רשי; אַ מיאוסע מויד; אַ מיאוסער מויד טאַר מען קיין קוש נישט געבן; אַ מויד מיט אַ הויקער מאַכט זאָרג ערבֿ ובוֹקר; אָנטלויפֿן זאָל מען פֿון אַ פֿלֶה מיט דרייַ מָמען; אָז מען האָט אַ מיאוסע) ווייב מוז מען אַלע נאַכט וויידי וזאָגן; מען ווערט נישט קיין פֿרוש, אָז מען האָט אַ שייַן ווייב; בעסער אַ מיאוסע) ווייב פֿאַר זיך איידער אַ שיינע) ווייב פֿאַר אַנדער; די מיאוסטע מויד געפֿינט איר זיווג; אָז מען זעט נישט שָרָה די בלינדע איז רַבֿקה די

נאקידקע, דעליע, באַלאַכאַן, לאַכמאַן, כלאַ
 מידע, כאַלמידע; [א] מצה, קליפּט; פּוטער,
 פעלץ, ווינטערפעלץ, שאַפּנפעלץ אַאָוו;
 שמוּס, שמוּיש, בורנעס, טולופ, שובע, שוביצע,
 פּאַרושובאַק, קאַזשוך, בורקע, שיפקע, דאַכע,
 טשוּיקע, טווינע, טווינקע, מאַגערקע, סערמעס-
 גע, סערמיאַנקע, סוויטע, זשופאַן, קובע,
 טשומערקע, טשאַמאַרקע; שינעל; וַגלח
 סוטאַנע, דאַלמאַטיקע; [א] פּראַפּעסאַרן טאַ
 לאַר; [א] אַקסן־פּעכטערן באַלעראַ; [א] מאַנאַן
 סקאַפּוליער; [א] רום־אַמעריקען פּאַנטשאַ;
 [א] טערקין בעשמעט, דאַלמאַן, איזאַר; [א] מאַ
 ראַקאַן האַיק; נגריכישו הימאַטיע; [א] רוימ] לאַ
 טיקלאַווע, סטאַלע, טאַנע.

הויזן, פּלודערן, מכנסים, תּחתונים,
 פּאַנטאַלאַנעס, שאַראַואַרעס, פענטס [א];
 מאַסקאַטינעס [א]; גאַליפּע, קנייהויזן, הייזלעך,
 היזיקעס, טרוסיקעס; שאַרטן; [א] שאַרטס,
 ניקערבאַקערס, ניקערס; אונטערהויזן, גאַט
 קעס, גאַטיעס, גאַטוועס, פּידשטאַניקעס;
 קאַמבינאַציע, קאַמבינעוואַן, יוניאַךסוט [א];
 שלייקעס, שעלקעס, וויזן־טרעגער, זפּאַד
 טיאַושקעס, סוספּענדערס [א].

זשילעט, וועסט, וועסטל, קאַמוזי,
 קאַמ(ו)עלדקע; לייבל, לייבקע, שפּאַנצער,
 שפּענצער, וועסטל־שפּענצער, שפּאַנציריק,
 וואַטווקע; סוועטער; קאַשולקע; דזשעמפּער,
 דזשאַמפּער [א]; טריקאַ, טייטס [א]; בלווע,
 רובאַשקע, קאַסאָואַראַטקע, מייקע, קונטושל;
 לייבסערדאַק, אַרבע־פּנות < 619.

כאַלאַט, שלאַפּראַק, זשלאַפּראַק, קוטע,
 קיטל; העמד, אייבערהעמד; מאַנישקע,
 האַרץ, פּאַרהאַרץ, פּאַרהעמדל, פּאַרלאַנע;
 קאַלנער ליי קעלנער (קאַלנערס), קראַנ,
 קאַלער [א]; וויכער, געפּרעסטער, אַריבער־
 געלייגטער, שטייענדיקער, זסטאַיאַנצנער,
 פּרעמדער אַאָוו קאַלנער (קראַנ); פּאַטער־
 מערדער, פּל־חמירא [א]; מאַנזשעטן, מאַב
 קעטן, קאַפּס [א]; שפּאַנקע, שפּאַנגע, ספּינקע,

דגל [א]; פּאַרטיקער, באַשטעלסטער מלבוש;
 איינריינקער (איינבאַרטיקער, זיינבאַרטיקער),
 צווייריינקער (צווייבאַרטיקער, צווייבאַרט
 נער) מלבוש; מאַסקע, מאַסקן־קאַסטיום,
 מאַסקעראַד (מאַסקאַראַד)־קאַסטיום, דאַמינאַ;
 טעאַטער־מאַנטל, אַפּערע־מאַנטל; מאַקינטאַש,
 רעגן־מאַנטל, וואַקס־בּגד, אימפּרעגנירטער
 בּגד, וואַטערפּרוף [א]; וועגמאַנטל, רייזע־
 מאַנטל, שטויבמאַנטל, רייטמאַנטל, רייטקלייד,
 רייטהויזן, רייטוון; באַדקאַסטיום, באַדהויזן,
 באַדהייזלעך, שווימגאַטקעס, שווימיאַק(ע),
 ביידינגסטוט [א]; ספּעצאַווקע, אַרבעטהויזן,
 איבעראַלצן, אַוועראַלס [א]; צוואַנגקלייד,
 משוועים־העמדל, צוואַגיאַק(ע).

קאַסטיום, גאַרניטער, גאַרניטור, אוב־
 ראַניע, גאַנג, גאַנזוג, סוט [א], טערנע ובראָיל].
 [א] מענערקליידערן ראַק, שלוסראַק, ווייט־
 ראַק, ווייטקע, סורדוט, סערדעט, סורטוק,
 סערדאַק, פּרינץ אַלבערט, רעדינגאַט, ראַב
 לאַניק, פּראַק; קאַפּאַטע, קאַפּאַטוכע,
 קאַפּאַטעכע [א]; געהאַקטע, קורצע, לאַנגע
 אַאָוו קאַפּאַטע; לאַפּסערדאַק, קאַפּטאַן,
 קאַפּטן, אונטערקאַפּטן, זשופּעצע, יופּעצע,
 יוקל, יעקל, אַביצע, לעטניק, כאַלאַט, שטוב־
 כאַלאַט, רעדניאַק.

מאַרינאַרקע, רעקל, פּידושאַק, ווייטיקל
 [א], דזשעקעט [א]; שפּענצער, טושוּרקע,
 ברישליק, קורטקע, קערטקע, פּאַדיאַווקע,
 פּרענטש, גימנאַסטיאַרקע, בודיאַנאַווקע [א],
 טאַלסטאַווקע; סמאַקינג, טאַקסידאַ [א],
 פּונס־הרעקל [אקטיאָיש].

מאַנטל; אייבערמאַנטל, אייבערמלבוש,
 אייבערראַק; זומער־מאַנטל, סאַק(ל), זייבער־
 ציער, ספּרינגקאָוט [א]; ווינטער־מאַנטל,
 פּאַלטן, פּאַלטאַ, אַווערקאָוט [א]; פעלערינע,
 (אייטהי), היליע, אַפּאַנטשע, פּלעד, טיוליק,
 קאַצעווייקע, זשופּיצע, בעקעש(ע), טענדע־
 ווערענדע, ראַדזיווילקע, ראַדזיווילקע,
 ראַדזיווילאַווקע, יופּע, יאַפּע, באַנדע, בונדע,

קָרַחַץ [א]; העמד, אונטערהעמד, נאכטהעמד,
שלאַפהעמד; סטאַן, רובאכע, כּיטאַן; קמיזשע
[קל]; מײַטקעס, בלומערס [א]; אונטערלעך,
אַנדיס [א].

קאַפּבאַדעק, קאַפּ-באַדעקונג, קאַפּצודעק,
קאַפּ(בא)פּוץ, קאַפּ-טואַלעט.

ומענערש טראַדיציאָנעלן שטרײַמל, האַלב-
שטרײַמל, ספּאַדיק, האַלבע לַבָּנָה, קריינדל,
שטערצעלע, חאַרעניקל, מאַוניצע, ראַגאַווקע,
מתושלחס היטל, פּרייהזרביהדיטעלע, קְצִיר
שבתל, יום-פיפור-היטעלע, נאַפּאַלעאַנקע,
יידיש היטל, מאַטשעויווקע, פּרייוויסאַווקע,
[מאַדערן] הוט, העט [א], פּאַנאַמע; שטרויהוט;
פוישטהוט, פּליצהוט אַזױ; קאַפעליזש, קאַ-
פעלאַטש, באַקעליש [א]; שליאַפע, שליאַמ
פיץ [א]; חייכער קאַפעליזש, האַרטער (דאַ-
רער) קאַפעליזש, קעסעלע, דוירבי [א];

גאַספּאַראַן; ציילנדער(צילענדער)הוט; אַפע-
רעהוט, שאַפּאַקלאַק; [א] קוימען, לאַקשנ
טאַפּ; היטל, כּוֹבֵע, מצנפּת, קאַשקעט,
קאַרטוו, קאַטערוכע; [קל] קאַטרע, קאַטרישקי;
אויערהיטל, לאַפּנהיטל; פּוראַשקע, קעפּ,
קעפּקע; וועלאַסיפּעדהיטל, וועלאַסיפּעד-
קע; זשאַקיידיטל; בערעט, באַרעט, ברעט
[א], סטודענטןהיטעלע; פּאַפּאַכע, מאַנערקע,
קוטשמע; פעלצהיטל, קרימע; יאַרמלקע,
יאַמפּערקע [א], יאַרמילאַך [א], קאַפּל, קיפּ-
קע, קאַלאַטכן, קאַלפּאַק; שלאַפּקאַפּל; מיץ,
מיצל, מיצקע; שלאַפּמיצל, נאַכטמיצל, ווער
מיצל, לאַפּנמיצל, קלאַפּנמיצל אַזױ ועק
זאַטישן רייטע (טערקישע) יאַרמלקע; טורבאַן,
טאַלפּאַן, טאַרבוש, פּעז, פּעסקע, סאַמברעאַ;
מייליטערישן קיזער, קאַסקע, העלם, העל-
מעט [א], פּיקלהויב, טשאַקע, פּאַנצעהיטל;
קאַפּטור, קאַפּטער; באַשליק, קאַפּישאַן;
מיטרע, כּלאַמידע; קרוין; טריזומפּקרוין,
מאַטירער-קרוין; פּתּר-מלכות; טיאָרע,
דיאַדעם.

[טיילן הוטן דאַשיק, פּאַדאַשיק, ברייליק,

זאַפּינקע, שפּייקע, קאַלער-באַטן [א]; העלצ-
קע; אַרעםהאַלטער, אַרעמבאַנד.

[פּרויענקליידער] קלייד(ל), פּלאַטיע,
פּלאַטיצע, סוקיענקע, ראַק; סטאַן, דער
באַבעס שטענדעלע; [א] דרעס, סקויט;
פּרינצעסין, פּרינצעסקע, קרינאַלינע, פּלאַטאַ
[פּלהיקלייד], קילט; של(ומפּער [א]; מאַסי-
קאַנקע [קל]; טורניר, היפּטןקישעלע; (אַקסל-)
קישעלע, אַקסלעקע, אויסבעט, פעד [א];
שלעפע, שריף.

מאַנטל; שאַמאַנטל; קאַוט [א]; סאַקל(ל),
זשאַקעט; ראַטאַנדע, מאַנטיע, מאַנטאַ, מאַנ-
טילינע, (אַיט)היל, היליע, פעלערינע, רעווע-
רענדע, האַבעליאַק, קייפּ [א]; יופּע, בונדע,
באַנדע, סוקניע, בורנעס, קופּליקע, קוצע-
פּליקע, קוצעווייקע, ליבטעקנאַש, סאַליאַפּ,
סאַליעפּ; טאַלמע, דאַמאַן.

בלווע, בלווקע, בלוו [א], טוניק, סטאַ-
ניק, קאַפּטע, קאַפּטל, קאַפּטל, וויסטל [א];
גאַריבאַרדי, מאַטראַסקע, יאַקע; מונדירל,
מאַנדירל; סטאַניק, ליף, ליפּטשיק, ליבליאַק,
מידער; סטאַניקל, ברוסטעהאַלטער, ביוסט-
האַלטער, בראַויר [א]; ברוסטטוך; באַר-
דאַנע; קאַרסעט, גאַרסעט, קאַרסעלעט, קאַר-
סאַוש, סערדאַק; אַרויפּציער, איבערסליפּ
[א]; שעמזעטקע; שונדאַווקע.

אונטערקליידל, אונטערשט קליידל,
ספּאַדניצע, באַרכאַנקע, האַלקע, יופּקע,
פעטיקאַוט [א]; נעליזשע; קאַפּאַט, פעניואַר,
מאַרגנאַק, מאַרגניאַקע, שלאַפּ-
ראַק, ישריאַלאַק, גאַברעלע, קימאַן; מאַטינע
[א].

פּאַרטעך, שערץ, שירץ, סאַראַפּאַן; [א]
אייפּראַן, פינאַפּאַר; [קנידן] גאַווערטיכל,
גאַווערל, קינדער-פּאַרטעכל, גאַווער-פּאַר-
טעכל, אַראַצטיכל, באַיליקע.

גרעט, וויסגרעט, וועש, קוועטש [א];
ליבועש, אונטערוועש, קינדערוועש אַזױ;
וויסציג, ליבליידער; [א] לינען, ליגנדי;

גארטל; טאליע-גארטל, יום-פיפור-גארטל
אאו"ו; פאס, פאסיק, אַטשקור; [אם] בעלט,
סטראַפּ; אַרומבאַנד, גארטל-באַנד, רייפּבאַנד,
שלעפּך-טרענער, שלומפּערפּאָס; ויאַפּאַן אָבי;
אַקסל-רימען, אַקסל-באַנד, אַקסל-לענטע.

מופּטע, מוף, מופּקע; הענטשקע, העניטש
קע, האַנטשך, האַנטשן; גלאַסי-הענטשקעס,
רייטהענטשקעס, האַל-בהענטשקעס, פּויסט-
הענטשקעס אאו"ו; מיטענקע והענטשקע אָן
פּינגערן; הענטשקע-אויסציער, הענטשקע-
פאַרקנעפּלער; פּאַכער, פּעכער, ווייער,
וואַכלייער, וואַכליאַזש.

שירעם, שערעם, פאַראַסאַל, באַלדעך;
רעגן-שירעם, וונשירעם אאו"ו.

פּוס-באַקל-יידונג < 527; קליידער-צימער
< 114; קליידערשאַנק < 115; קליידערקראַם,
קליידער-מאַגאָוין; גאַלאַנטעריי-קראַם, צעל-
ניקקראַם; שניפּסאַרניע, שניפּסלער; גאַלאַנטע-
טעריע-הענדלער, גאַלאַנטעריי-שטיק, צעל-
ניקער, שפיצן-הענדלער אאו"ו.

[באַקל-יידערס] שניידער, נייטאַרן < 526;
קאָסטיומער < 383; שוסטער < 527; היטל-
מאַכער, קירושנער, שטרײַמל-מאַכער, קאַט-
ראַשניק [קל]; הוטמאַכער, קאַפּעליי-שמאַכער,
קאַפּעליי-שניק, קעפּמייקער [אם]; פּוצערין,
פּוצערקע, הוטן-פּוצערקע, פּוצמאַכערין,
פּוצמאַכערקע, פּוצמאַכערין, מאַדיסטקע,
מאַדניצע, הויבן-פּוצערקע, מילינער [אם];
שלייער-מאַכער, שלייער-וועבער; פאַרוקן
מאַכער, פּריזירער; שייטל-מאַכערקע, קע-
מערקע; קראַוואַטן-מאַכער, שניפּסמאַכער;
גאַרטל-מאַכער, באַנדמאַכער; זעמשער,
זעמסער [ראַל], זעמשניק, הענטשקע-מאַכער;
קלעפּל-מאַכער, שפיצמאַכער אאו"ו.

וו; טראַגן, גיין; קליידן זיך, באַקליידן זיך,
אַנקליידן זיך, אויסקליידן זיך, דרעסן זיך;
[אם] אַנטאָן זיך; איבערטאָן זיך, אומטאָן זיך;
אַנפּעלצן זיך; באַנייען זיך, אָפּנייען זיך; באַ-
נייען זיך (מיט אַ בנד); שלייערן זיך; אַרויפּ-

קאָזיראַק, דעניק, דענקע, שירעם; ווערך;
ראַנד, פּליגל, קריסע; הוטבאַנד, שטורבאַנד,
אַקאָלישיק, אַקאָלישקע; שוויצבאַנד, שוויצ-
לעדער; הוטדראַט; אויער-לעפל, אויער-
דעקל, קליאַפּע.

[פּרוישי טראַדיציאָנעל] פּאַסטערקע, פּוס-
טערקע, קאַפּטור, קאַפּטורקע, קאַפּטוריק,
קאַפּוצע, הויב, הייבל, נאַכטהייבל, שלאַפּ-
הייבל, באַדהייבל אאו"ו; קאַפּקע, קופּקע,
אונטערקאַפּקע, שלאַפּקאַפּקע, גויר-הקאַפּקע
אאו"ו; טשיפּיק, אַטשיפּיק, חופּה-טשיפּיק,
נאַכטטשיפּיק אאו"ו; קיטשקע, ריישער קעפל,
מושקע, האַרשפּאַנגע, געשלייער, האַפּטשיק-
טשאַק, שטערנטיכל, בינדאַליק, ראַגעוויקע.
יאַמפּערקע; [מאַדערן] הוט, העט [אם]; היטע-
לע; קאַפּ(ו)טיכל, קאָסינקע, פּישו, נאַמיטקע,
נאַמעטקע; שייטל, שויט, פאַרוק, פּרעמדע
האַר.

קאַפּפּוץ, קאַפּ-באַפּוצונג, האַרפּוץ, האַר-
באַפּוצונג; אויפּאַץ, שיינאַן, טורניר, פּאַפּי-
לאַטן, שויבע, פּליאַרע; פּריזור, שעוועליזיר
אאו"ו < 528; האַרניען, סיטקע, שאַטקע;
האַרבאַנד, שטערנבאַנד, קאַפּבאַנד, קאַפּ-
בינדע, באַנט, שליפּל, צעפּלינג; פּעדער,
שטרויספּעדער; הוטנאָדל, שטעקנאָדל; האַר-
נאָדל, האַרשפּילקע; קעמל.
וואַל, שלייער, דעקטוך; [נטערקין] מהאַר-
מאַ, יאַשמאַק.

והאַלד-דו-באַקליידונג שניפּס, שליפּס, אויס-
בינדער, בינדער; קראַוואַט; ווינדאָר-קראַ-
וואַט, קינסטלער-קראַוואַט אאו"ו; צוואַרלע
[אין]; [אם] טי, נעקטי; שליפּל, מאַש;
האַלדוטוך, האַלדוטשיק, שאַרף, סקאַרף [אם];
באַג, שאַל, שאַלכל, קאַשנע; שפיצן-קראַגן,
שפיצן-קאַלנער, שפיצן-שייקע, גאַרושעטקע,
גריזשעטקע, זשאַבאַ, קרוזשעווע, קריסקע.
טוך, טיכל, ברוסטטיכל, פּאַטשיילע,
עפּל-פּאַטשיילע, דערע, דערעלע, שאַל, טער-
קישע שאַל, לאַנגשאַל, באַרווע.

געמיט אזוי דאָס געשלידער; אין שלעכטע ציטן זאָל מען גוט עסן, אין גוטע ציטן זאָל מען זיך גוט קליידן; אַ ייִדישע קאָפּאַטע איז אַ זאַק מיט צוויי קליינע זעקעלעך; בעסער טראָגן די וואַכעדיקע קליידער אום יום־טובֿ איידער די יום־טובֿדיקע (קליידער) אין דער וואַכן; האַמעניו איז נייטיקער ווי אַ קאָפּאַטקע־לע; אַ שקאַרפעטקע (סקאַרפעטקע) איז קיין בּוּד ניש; ווען דער קירושנער האָט ניש קיין אַרבעט איז אים אויך קאַלט; ווען דער היטל־מאַכער זאָל קענען אַלע היטלען מאַכן אויף איין מאָס וואָלט ער ניש געהאַט וואָס צו זאָרן; אַ וועשנייטאַרין איז פֿרום און אַ פּוּצ־מאַכערין איז דום.

וען אויך: שניידערײַ 526, פּוּץ 529, מאָדע 530, נטער געשמאַק 533, שלעכטער געשמאַק 534.

523. נאַקעטקייט

ס: נאַקעטקייט, הויִלקייט, אָפּגעריסנקייט; אַאָ״וו - אַרײַ; דעקאַלטע, דעקאַלט, גאַרס; גילריראַש; אַלאָפּעציע.

פּליך, פּליכקאַפּ, לייסע, לייסינע; פּאַדער־פּליך, הינטערפּליך; (ווייס) טעלערל, טאַנזור, זילאַצע; געסקראַבעטע מאָרדע, גאַלע בראָ־דע, גלוח; נודים; נודיסט.

האַלעדראַניעץ, אַבאַדראַנעץ, לאַכודרע, הולפּאַק, אַבאַרוואַנעץ, האַליק, האַליש, האַלעפּוּניק, האַלעפּוּניק, האַלעדריִלע, האַלעדריִגע, האַלעדריִניק, לאַבעדראַנעץ, כלאַמידיק, לאַך, לאַכמאַן, שלעפּער, שלעפּע־טראַנטע, לאַטיק, לאַפּסערדאַק; באַרוועסער, באַס(ס)אַק; אָפּגעריסענער, אָפּגעשליסענער אַאָ״וו - אַרײַ.

וו: זיין נאַקעט, זיין בלוז אַאָ״וו; זיין (גיין), אומגיין) צעריסן (צעשליסן, קרוע־בלוּע אַאָ״וו) - אַרײַ; גיין אין אַ הול־ך; זיין אָדם נאַקעט; זיין אין אָדמס קליידער; זיין אין דער באַבע חוהס מלבושים; זיין אין איין

כאַפּן (אַרויפֿוואַרפֿן, אַרויפֿשלעפּן) אויף זיך; אַנטאַן דעם נאַקעט; אַנטאַן זיך לויט דעם טאַג (לויטן וועטער); גיין אין טאַליע ופֿרוי; אַן אַייבער־בּוּדן גיין צו דער פֿיגור; פֿאַרדעקן די זָרות; אויסריכטן, אויסשטייערן, אויס־שטאַפֿירן אַאָ״וו - 563; קאַסטיומירן; (צו)־גאַרטלען זיך, אַגורטן זיך; באַהויבן זיך, באַ־שייטלען זיך, באַשטרײַמלען זיך, באַקיווערן (באַהעלמלען) זיך; באַטיכלען זיך, אַינטיכלען זיך; באַשלייערן זיך, פֿאַרשלייערן זיך; שוכן זיך, באַשוכן זיך, אַנשוכן זיך, אַנשטעקן ונטעק־שילן; מלביש ומניעל זיין; גיין אין שפּענצער־הויזן.

אַדי: באַקליידט, באַקליידט און באַגייט, אַנגעטאַן, אַנגעפּעל(צו)וועט, באַשוכט, באַהויבט, באַשטרײַמלט, באַשלייערט אַאָ״וו - 11.

אינוו, פֿראַן: מלובש; ומאָדען דייַטש; עכט דייַטש; דייַטשמעריש; חסידיש; מאָדערן; האַלב דייַטש-פֿאַלאַחניע רייסיש - 530; אין די זאַכן; אין אַלעמען ואַנגעטאַן; אַ נייִ(ער) בּוּד מיט אַלטע לאַטעס; אַ נייִ קלייד מיט אַלטע לעכער (לאַטעס); איך וועל אַנטאַן דעם נייַעם נאַקעט און דעם אַלטן באַרוועס; דאָס איז מײַן שבת און מײַן יום־טובֿ; עס איז צו וואַקסן און צו קוועלן; עס זינגט אַראָפּ. שפּר: אין בויך זעט קיינער ניש, אויפֿן בויך ווען אַלע; וואָס מען לייגט אַרײַן זעט קיינער ניש, וואָס מען לייגט אַרויף זעט איטלעכער; דאָס קלייד האַלט ערלעך דעם מענטשן; קליידער מאַכן לייט; דאָס אייבער־שטע קלייד פֿאַרדעקט די אונטערשטע לייד; שוין (שאַנעווע) דאָס קלייד אין דער היים, וועט דיך דאָס קלייד שויןען (שאַנעווען) צווישן לייט; אַז מען האָט אַ נייִ קלייד אויף דער וואַנט איז דאָס אַלטע קלייד ניש קיין שאַנד; אַז מען האָט הענגען אַ נייִ קלייד אויף דער שטאַנג טוט דאָס אַלטע ניש באַנג; דאָס נייַע קלייד טראַגט סטו, דאָס אַלטע קלייד טראַגט דיך; ווי דאָס

צעריסן, צעשליסן, אָפּגעריסן, אָפּגעשליסן,
קרוע־בלועדיק, צעפליקט, צעהאָדערט, צע
קאָדערט, צעפאַנאַכעט, צעפלאַטערט.

וּפּאַרגל־כּונגען הויל (נאַקעט) ווי אַ)
קאַטויל, ווי אַ פּיסטויל, ווי אַ קויל, ווי די מאַמע
האַט אים געהאַט, ווי די מאַמע וואָלט אים
איצט געהאַט, ווי ער וואָלט איצט אַרויס פֿון
דער מאַמעס בוך, ווי פֿון דער מוטערס בוך,
ווי אַ נאָדל, ווי אין באַד, ווי אין פּריסטוסטווע,
ווי אַ רשע אָן מיצות, ווי בימער אום ווינטער;
אָפּגעריסן (אָפּגעשליסן אַאו"ו) ווי אַ ליאַרווע,
ווי אַ לורבע (לורביס), ווי אַ שד, ווי אַ רוח,
ווי אַ בעטלער, ווי נאָך קריעה, ווי פֿון קריעה,
ווי הינט וואָלטן אים באַפּאַלן; אָפּגעפליקט
ווי אַ האָן; גאָל ווי אַ קאָפּ פֿון אַן אַרטן בעל־
תּאווה.

פֿראַן: אַ גלאַטער קאָפּ-כאַטש נעם און
קאַטשע אויס אויף אים אַ בלאַט לאַקשן;
קרח מִפּאָן וקרח מִפּאָן; איר האָט מסתּמא
געהאַט אַ גוטן טאָג וצו אַ יידן מיט אַ פּאַר־
שאַרצט היטל; הנעלים פּותחים אַתּ פּיהם
ואומרים שירה.

שפּר: אַז מען ויצט אָן אַ היטל וועפט זיך
אויס די תּורה; ווער עס צערמיסט פּיל
מוז לאַטען פּיל; שענער אַ מיאוסע לאַטע
איידער אַ שיינע לאַך; בעסער אַ גוטע לאַטע
איידער אַ שיינע לאַך; אַז מען פּאַרריכט נישט
אַ קליינע לאַך ווערט אַ גרויסע לאַך; אַז
מען לייגט נישט אַ קליינע לאַטע ווערט אַ
גרויסע לאַך.

וען אויך: פּאַרערגעוונג 425, שערער 528.

524. וועבעריי, שניט־סחורה

ס: וועבונג, פּלעכטונג, שטריקונג אַאו"ו;
וועבעריי, פּלעכטעריי, שטריקעריי אַאו"ו
-ו; געוועב, געפּלעכט, געקריימן, געקניפּ,
געהעפּט; בלאַנקשטאָך, שטריקשטאָך, פּערל־
שטאָך, פּלאַטשטאָך, קייטלשטאָך, קייטל־

העמד; נישט האָבן אויף זיך גאַרניט; גיין צו רותן
נישט צעריסן; גיין אַ לאַטע אויף אַ לאַטע; גיין
אָן שיד; גיין אָן אָפּצאַסן; גיין מיט די פּינגער
אין דרויסן; גיין מיט אַ פּתיחה ביי די שטייף;
גיין לעבן די שיד; גיין ווי אַ פּראַנצויז; גיין אין
בלויזן קאָפּ (בגילוי ראַש, בגילוי עריות ויש);
גיין אָן אַ שייטל; גיין אין די (אייגענע) האַר;
גיין מיט גענאָלטע קעפּ ווי די אַרעסטאַנטן;
גיין אין שמאַטעס, גיין אין לאַכעס - 425.

מאַכן נאַקעט; אָפּדעקן, אויפּדעקן; אויפ־
מישן, אויפּבלעטערן; אויסטאָן (זיך), פּונאַב
דערטאָן (זיך), אויסקלײַבן זיך; אַראַפּשליעפּן
(אַראַפּציען, אַראַפּוואַרפֿן) פֿון זיך; דע
מאַסקירן (זיך), אויסבלײַזן (זיך), אַנטבלויזן
(זיך), דעקאָלירן (זיך), אויסגאַרסעווען (זיך);
וּפּערדן אויסוואַטלען; אויספּאַקן, צעפּאַקן,
אויפּפּאַקן, אויפּוויקלען; אויספּעקלען (זיך),
צעפּעקלען (זיך); אויסווינדלען; צעגאַרטלען
זיך; צעגאַרטלען זיך ווי בייַם טאַטן אין ווייני
גאַרטן (ווינהויז), ווי נאָך אַ גוטן יאַריד, ווי
יעקעלע באַרימער; צעקנעפלען זיך, צע
שפּילען זיך; פּאַרקאַשערן (פּאַרשאַרצן,
פּאַרהייבן, פּאַרשאַרן, פּאַרקאַטשען, פּאַרריסן,
אינישלאָגן, פּאַרנעמען) די פּאַלעס; צעכראַסי
טען זיך, צעכראַשען זיך, צעכראַשטשען זיך,
צעכראַסנעווען זיך; צערעפען; וויטלע צעשטע
רענען זיך; אָפּשערן, אָפּנאַלן אַאו"ו - 528;
ווערן נאַקעט; וואַרן אויסקריכן.

אַדי: נאַקעט, באַרוועס, הויל, בלוז, גאָל;
מוטער נאַקעט, הויל נאַקעט, בלוז און
נאַקעט, נאַקעט און בלוז, נאַקעט און באַרוועס,
האַלב נאַקעט; פּליכיק, פּליכעוואַטע, לייסע־
וואַטע, קאַל [ריס], אָנהאַריק; אָפּגעדעקט,
אויפּגעדעקט, נישט צוגעדעקט, נישט אָנגעטאָן,
אויסגעטאָן, אָפּן, אויסגעבלייזט, אַנטבלויזט,
דעקאָלירט, אויסגעגאַרסעוועט, אויסגע־
שטערנט, צעגאַרטלט, צעקנעפּלט, צעשפּיר
ליעט, פּאַרקאַשערט, פּאַרשאַרצט, פּאַרהויבן,
פּאַרריסן; צעכראַסטעט, צערעפעט אַאו"ו - ו.

לְאִסְטִינֹ, לְאִסְטִיק, מְאָדָּאָפֶּאָאָם, מְאָדָּאָפֶּאָ
 לְאָן, מְאָרְיֵע, מְעַרְלֵי, מוֹלֵי, מוֹלֵטֹ(ט),
 מוֹלֵטֹאָן, מְעַלְטֹאָן, בּוּמְאֹיֹ(ט), מוֹסְרֵן, מוֹסְרֵי
 נֵעַט, נֵעַסְטֹ, זְשָׁקְאָנֵעַט, טְאָרְלֶאָטֹאָן; מִיט־
 קָאָרְ, צִיָן, צִיט, יֹסִיָן; טְאָרְפֶּאָרְיֵן, זְעוֹלְטוֹךְ,
 פֶּאָרוֹסִינֹ(ט), זְעוֹלְ-לִיָנוּט; פִּיקֵי, פִּיקֵי,
 פֶּעֶרְקֹ(אָ)רְ, פֶּלְאָנֵעַל, טְשָׁרְטֵעוּעַ קְאָזְשֵׁעַ,
 אָלְפֶּאָנֵעַ, אָלְפֶּאָקָא, קְאָמְלֵעַט, קְאָמְלֶאָצִיק,
 לֹוסְטֵרֵן, קְאָלְיִקָא, קְאָלְעֵנְקָאָרְ, לְאָנְקָאָט,
 פֶּלְאָטְשֵׁעַנְקֵעַ, פֶּלְאָטְשֵׁעַנְעַטְשֵׁקֵעַ, זְאָנֵעַ; קְאָרְטוֹן,
 קִיטִיֹ(קֵעַ); נְאָנְקֵעַ, נְאָנְקִינֹ; קְרָאָשֵׁעַנִינֵעַ, קְרֵע־
 טָאָן, שׁוּעִיבִישׁ, שִׁינֵן, טְשִׁינֵן, קִיסִי, דְרִיֵלֵעַ(ךְ),
 דְרִיֵלְךְ; צֵעֶרָאָטֵעַ, יֹסֶעֶרָאָטֵעַ, לְעֵדֶעֶרְטוֹךְ,
 קְלֵעִיָאָנְקֵעַ, אִוִּילְקֶרָאָט [אָ].

וּאָלְרֵנס, וּאָלְ(ט)צִיג, וּאָלְשֵׁטָאָף, גְעוּאָנֵט,
 טוֹךְ, קְלָאָט [אָ]; דְרָאָפֶּ, הָאָרְטוֹךְ, גוּאָר־
 דִיִּסְקֵעַ גְעוּאָנֵט, בִּיבֵעֶר, בְּאָבְרִיק; בְּאִטְסִיסַט,
 קְאָמְעֶרְטוֹךְ, בְּאָסְטָאָן, בְּאָרְאָקָאָן, בְּאָרְעוּשׁ,
 בְּעוּזֵעַ, בְּעֵרְנֶפֶלֵעַ, בְּרָאָקְאָטֵעַל, בְּרִילִיאַנְטִין,
 גְאָבְאָרְדִין, גְאָטִי, גִינֵהָאָם, גֵרְעֵנְאָדִין, דִיאָגְאָ־
 נָאָלְ, רִימֵעַ, דְרָאָדֵעַדָאָם, וּעֵלֹטִין, וּעֵרְעֵטֵעַ,
 זְעֶפִירִיצִיגַט, טְאָבִינֵעַט, טְאָבְאָרְעַט, טְאָמִיז,
 טְאָמִין, טְאָמִין, מְאָנְטִינֵעַ, טְאָרְטָאָן, טְשִׁיר־
 טְשִׁילֵעַ, כְּאָקִי, דִיאָגְאָנָאָל־לְאִסְטִיק; מְאָרְעַ,
 אָנְטִיקְמְאָרְעַ, רֶאָצֵעַמְאָרְעַ, מְאָהֶעֶר, מוּאָרְעַ,
 מוּרְאָנְטִשִׁיק, וּאָלְמוֹסְרֵן, סְאָרוּשֵׁעַ, סְאָרוּשֵׁעַנֵט,
 שְׂאִיעֵט, סִירְאָטְשִׁיק, סִיעֶרָאָטְשֵׁקֵעַ, שְׂאָנְשָׁאָן,
 סֵעַנְשָׁאָן, פֶּאָפֶּעַלִין, פֶּאָרְאָמְאָטֵעַ, פִּלְ, פֵרוֹנֵעַלְ,
 בְרוֹנֵעַלְ, פֹולְאָרְ, סְאָטִינְפֹולְאָרְ, קְאָוִימִיר;
 קְאָמְאָשׁ, קוּמְאָטֵשׁ; קְאָמְגְאָרְ(ן), קִינְגְאָרְ, קְאָב־
 גָאָרְ; קְאָסְטָאָרְ, קְאָרְט, טְרִיקָאָ, סְאָטִינְטְרִיקָאָ,
 קְאָרְמֵעַלִיט, קְאָשְׁמִיר, קְאָשְׁמִירֵעַט, קֵעַנְדָאָלְ,
 רֶאָטִין, רֶאָטִינֵעַט, רִיפֵס, רֵעַדֵנֵעַ, שְׂאָלְאָן,
 שְׁעוּיָאָט, בְּאָרְכָאָן, לִיסְטֵעֶר, דְעִמִיקְאָטָאָן,
 מִילְאָנֵשׁ, שִׁינֵעַט.

זִיד, זִידֵנס, זִידֵנְצִיג, זִידֵנְשֵׁטָאָף, סִיֵלְקֵן
 [אָ]; אִיִלְזִיד, בְּאָמְבְּאָזִין, גְרָאָגְרָאָם, בְּרָאָקְאָט,
 דְאָמְאָסְק, דְאָמְאָסְקִין, אָדְאָמְאָסְקִין, יֵעַדֵעַ
 מְאָשְׁק, טְאָבִין, טְאָפֵט, טְאָפֵט(ט), טְאָרְטָרִין,

שְׁטִיכֵלְ, מְעֵרְעוּשֵׁעַ, מְעֵרְעוּשְׁקֵעַ, רְעוּשִׁיכֵעַ
 וְשִׁיטֵעֶר גְעוּעוּב; אוּיג, אִיגֹלְ.

וְדִי מְלֶאָכֹה וְעֵבְאָרְבֵעַט, וְעֵבְעֵרִי;
 קְרֵעַמְפֶּלְעֵרִי, וּאָלְקֵעֵרִי; שְׁטִיקֵעֵרִי־רָאָר־
 בֵעַט, שְׁטִיקֵ(עֵר)וּאָרְג; וּאָלְשְׁטִיקֵעֵרִי, וּאָלְ־
 אָרְבֵעַט; פֶּלְאָטְשֵׁטָאָךְ־שְׁטִיקֵעֵרִי, גְאָלְדֵשְׁטִי־
 קֵעֵרִי, כְרִיזְאָגְרָאָפִיעַ; פֶּלְעַכְטֵעֵרִי, פֶּלְעַכְט־
 וּאָרְג, פֶּלְעַכְטֵאָרְבֵעַט; שְׁטִיקֵעֵרִי־רָאָר־
 בֵעַט, שְׁטִיקֵ(עֵר)וּאָרְג; הֵעַקֶל־אָרְבֵעַט,
 בְּרָאָנְאָבּוּר; שְׁמוּקֶל־עֵרִי, שְׁמוּקֶל־עֵר־וּאָרְג,
 שְׁמוּקֶל־עֵר־אָרְבֵעַט, פֶּאָסֵעַמְאָן־אָרְבֵעַט,
 שְׂפֶאָנִיעֵר־אָרְבֵעַט, פֶּאָזוּמֵעַנְטִיר־אָרְבֵעַט, פֶּאָ־
 זוּמֵעַנְטֵאָרְבֵעַט, עַמְבְּרִאָיֵדֵעֵרִי [אָ]; טְאָמִי־
 בּוּרִיר־אָרְבֵעַט; גְעֵנְעִין־אָרְבֵעַט, נֵעַצְוּאָרְג;
 פֶּילְיֹגְרָאָן־אָרְבֵעַט, דְרָאָטֵאָרְבֵעַט.

וְאָרְבֵעַט־פֶּלְאָין וְעֵבְעֵרִי, וְעֵבְכְּפֶאָבְרִיק,
 טוּכְפֶאָבְרִיק; טוּכְוְעֵבְעֵרִי, זִידֵוְעֵבְעֵרִי
 אַאָז״ו; שְׁטִיקֵעֵרִי, שְׁטִיקֶפֶאָבְרִיק, שְׁטִיר־
 קְאָרְנֵי.

[מְכִשִׁרִים] וְעֵבְמְאָשִׁין, וְעֵבְשְׁטוֹלְ; הָאָנֵט־
 (וְעֵב)שְׁטוֹלְ, טֵרְעַטְוְעֵבְשְׁטוֹלְ; פֵעַדָאָלְ, וְעֵר־
 בְעֵרְשֵׁטָאָנֵג; שְׂאָפֵט, שִׁף, שִׁפֶלְ, וְעֵבְעֵר־
 שִׁפֶלְ; הִינְטֵעֵרְשֵׁטֵעַ, לְעֵדֶעֶרְשֵׁטֵעַ קְאָטְשֵׁלְקֵעַ;
 קֵעַטֵעַ, שְׁפּוֹלְ, שְׁפּוֹלִיק, קְאָלְעֵר, טְאָוִילְקֵעַ,
 גְעוּעֵב־חִיקָלְ, אוּיֶפֶצִיר־חִיקָלְ; שׁוּס, אָסְנְאָוּעַ,
 קוּעֵר־פֶּאָדֵעַם; שְׁפּוֹלְמְאָשִׁין; וְעֵבְעֵרְקָאָם;
 קְאָנְוּעַ, בְּאָטְשִׁיקֵעַ, טְאָמְבּוּר; שְׁטִירִקְדֵרִי־
 מְאָשִׁין; וְאָקְךְ־מְאָשִׁין אַאָז״ו.

וְשְׁטָאָפֶן סְחוּרֵה, מְאָטֵעֵרֵעַ, מְאָטֵעֵרִיאָלְ,
 שְׁטָאָף, צִיג; הוּינְצִיג, בְּלִיִצִיג אַאָז״ו שְׁנִיט־
 סְחוּרֵה, מְאָנְפֶּאָקְטוּר־סְחוּרֵה, גְעוּעֵנְטִשְׁנִיט,
 טֵעַקְסִיטֵלְ, דְרִיגְוּדֵס [אָ].

[מִינִים שְׁטָאָפֶן בְּאוּלְצִיג, יִבִימְוּלְ, קְאָטֵן
 [אָ]; לִיָנוּט, לִיָנֵעַן, לִיָנֵעַן [אָ], וְעֵבֶלְ, וְעֵבֵעַ;
 טְקָאָצִיקֵעַ לִיָנוּט, שְׁטִיפֶל־מְוּנֵט, וּאָקְסֶל־מְוּנֵט,
 זְאָקְל־מְוּנֵט, לְעֵדֶעֶר־לִיָנוּט, פֶּאָקְל־מְוּנֵט,
 פֶּאָקְצִיג, גְרָאָזֶל־מְוּנֵט, קְאָלְקִיר־לִיָנוּט אַאָז״ו;
 בִיַעַ, בִיַקֵעַ; בְּרֵעוּעַנֵט, גוּמִילְאִסְטִיק, גְרָאָסֵעַ,
 אָרְבִלְצִיץ, דְאָמְאָסְטִיק, טִיק, טְשֵׁעֵרְקֵעִשִׁין,

ארבעטן נא זאָקן; אַפּלאָן, אַרונטערלאָן
[נאָן איינל].

אַדִּי, אינוו; געוועבט, געשטריקט, געקייטלט,
געפּלאַכטן, פּאָל־שמונהדיק; קרייצזיני,
קווערניק, אַושרירט, אַושריק, אַושרניע;
וואַלן האַלב־וואַלן, זיידן, האַלב־זיידן, געוואַנטן,
געווענטן; האַריק, וואַליק, פּוישטן, פּליציק,
פּאַרטשעווע, מאַרנעפּאַסענע, בעזשענע אַאַוו;
געקוויטלט; געפּינטלט; מיט טופּעלעך; גע-
שפּרענקלט, געשפּרינקלט, געשטרעמלט, גע-
פּאַסיקט, פּאַסקעוואַטע, פּעריסטע; מיט פינ-
טעלעך געפּינטלט און מיט שפּרענקעלעך גע-
שפּרענקלט; קעסטלדיק, געקעסטלט, קאַ-
רירט, קראַטענע, אין קראַטן; פּיסטרע - 293;
וועבערניש, טקאַצקע, שמוקלערניש אַאַוו
← און וו.

525. גאַרבערייַ

ס: גאַרבונו, שטרעכונג אַאַוו - וו; גאַרבערייַ,
גאַרבאַרייע, לעדער־פּאַבריק; לעדער-
האַנדל, רויכהאַנדל.

פּעל, פּעלכל, שקורע; [קעבֿיש] קאַפּאַטע,
נאַסאַסיק; אַקסנפּעל, ציענפּעל, שאַפּנפּעל
אַאַוו; בלאַם, אַבלאַם.

פּוטער, פּעליץ, פּאַר [אַאַ]; פּוטער־וואַרג,
פּעלצוואַרג, רויכוואַרג; [מינים פּוטער] שמויס,
שמויש, פּאַרשקע, באַראַשיק, באַראַנקע;
סויבל, צויבל, אַסאַבאַל; פּוקסנפּעל, שליאַמע;
קאַראַקול, האַרמעלע, הערמעליץ, גאַרנאַ-
סט; טשינטשילע, סאַקסאַקן, יענאַט; פּאַקע,
קאַטיק; פּיי, מינק.

לעדער־סחורה, לעדער־וואַרג; לעדער,
רימען, ירעמען; רוילעדער, שיכלעדער,
פּאַדעשוע־לעדער, ווילן־לעדער, זאַטל־
לעדער, הענטשקע־לעדער, זאַשלעדער;
הירשלעדער, הירשלעדער, חויר־לעדער,
שאַפּלעדער, לאַמלעדער; אירכע, יערכע,
ברייַ; קאַבלעדער, באַקלעדער, צינגלע

טשעסונטשאַ, לעוואַנטן, מאַדראַס, מאַרסעלין,
סאַרסענט, פּאַנדושי, פּאַרטשאַ, קאַנאַוס,
מאַטריקע, ניילאָן, ניילאָן; קונסטזייד, רעיאָן
[אַאַ]; טויל, שיפּאַן, קרעפּט, קרעפּדע־שין,
גאַזע, גיפּור, זשאַרושעט; פּלייש, העל־העטין,
פּלייס, פּעלפּ, וואַלדעמאַר; סאַמעט, זבאַר-
כעט; האַלב־סאַמעט, ז האַלב־באַרכעט, באַויל־
סאַמעט, סאַטינעט, העל־העט [אַאַ], ביל־העט,
וועל־הערעט, העל־ויר, מאַנטשעסטערניסאַ
מעט, קאַסטאַרין; אַטלעס, וואַלאַטלעס,
סאַטינדעוואַנט, סאַטין, סאַטען, באַויל־אַטלעס,
סאַמעט־סאַטין, סאַטינדיליאָן, זינד־אַטלעס,
אַלקיטייע.

פּוישט, פּליץ, פּילטש, פּוישטוץ, פּליצ-
טוך, וואַליק; טריקאַטאַוש, סיטקע, שעטקע,
רעשאַטקע, גאַז - 526.

האַר, וואַרסע, באַרווע; קאַנט, (אַ) קרייקע,
קראַמקע, שליאַק, באַרדער [אַאַ].
שניטגעשעפּט, שניטקראַם, טוכהאַנדל,
זינד־האַנדל אַאַוו.

וועבער; לוינקעטיק; טוכוועבער, זייד-
וועבער, זייד־וועבער אַאַוו; קרעמפלער,
גאַרדעסטער, טוכשערער, וואַלצער, וואַל-
קער; נופּערקע, שפּולערקע; קלעפּל־מאַכער,
שפּיצן־מאַכער, שמוקלער, פּאַסעמאַנער, פּאַ-
זומענטירער, שטיקער, האַפּטער, העפּטער,
עמבראַידער [אַאַ]; שטריקער, שטריק־וואַרגער,
שטריקמאַכער, שטריק־רייער, נעצשטריקער;
זאַקן־מאַכער; טעקסטילער; שניטקרעמער,
געווענטער, געווענטשניטער, שניט־סוחר, טוכ-
הענדלער, לימונט־הענדלער, זיידמאַן, זייד־
הענדלער אַאַוו.

וו: וואַרבעט־פּראַצעסן וועבן; צאַרבן, נעצ-
וועבן; פּאַרלייגן, אַריבערלייגן, קרייצן,
איבערקרייצן, דורכקרייצן אַאַוו; דורכ-
וואַרפּן; קרעמפלען; דעקאַטירן; וואַלקע-
ווען; העפּטן, האַפּטן, אויסנייען, שטיקן,
העקלען, קניפּן, קניפּלען, שטעכן, אַושרירן,
קייטלען, טאַמבורירן, פּלעכטן, שטריקן;

שוויצשאַפּ, סוועטשאַפּ, יוניאָנשאַפּ, אָפּען שאַפּ, אָפּענער שאַפּ, קלאָוד שאַפּ, געשאַפּענער שאַפּ; פלייס; שניידער־פּאַבריק, ניי־פּאַבריק. [מכשירים] שמאַלער וואַרשטאַט, שמאַלער נייטיש; קיילעכ(ד)יקער וואַרשטאַט, קיילעכ־ (ד)יקער נייטיש; קאַטאַק, שניידערבאַנק, קעסטליש, נייקעסטל; ניימאַשין, זינגער־מאַשין, זינגער־קעפל, קאַבינעט־מאַשין, פּוֹס־מאַשין, מאָטאָר־מאַשין, לויפּמאַשין, שיפּל־מאַשין, האַנטמאַשין, צענטראַל־מאַשין; קאַטע־רינקע [אס]; ניירימענדל, טרעטברעטל.

פרעס(ל), דאַמפּפּרעס, גאַפּרעס, עלעק־טרישער פּרעס; אַיזן, פּראָסטער אַיזן, פּרעס־אַיזן, פּלעטאַיזן, ביגל־אַיזן; פּרעסמאַשין, ביגל־מאַשין; מאַנגל, מאַגל, רול; וטיילן פּרעסן הענטל, האַנטושקע, אויער; וטיילן מאַנגלן [מאַנגל־האַלץ, וואַלגער־האַלץ, רול־האַלץ, וואַליק, רידליק; פּרעסטיש, פּרעס־קלאָז, ביגל־באַק, קיילעכ(ד)יקער קלאָז, אַקסל־קעצלער, אַקסל־ברעטלער, צווייענ־דיקע קעצלער, גיטאַרע־ברעטל, הויז־ברעטל, הויז־קאַנטאַווקע, קאַלנער־ראַט, קאַלנער־קאַנטאַווקע; ביגל־ברעט; פּרעסטוך, ביגל־טוך; פּרעסעוואַנט, פּריטיזשקע, ברוסט־קישעלער, פּרעסקישנס, פּאַרע־קישעלער, אַקסל־קישעלער.

צושניט, וויקראַיקע, פּאַקראַי, שניט, פּאַסאַן, פּאַטראַן; צושנידטיש, צייכנברעטל; בולוואַן, באַלוואַן, מאַנעקען, ליאַלקע, פּיגור(ע), מאַדעל־פּיגור; זייפל, ווינקל־ווירע, שטופּל; זשורנאַל, טאַבעלטיד; מאָס, צענטר מעטער, סאַנטימעטער, שליאַק.

נאָדל; פּויערשע, צייגנערשע, דרייעקיקע אַאָו"ו נאָדל; צילע־נאָדל, סילע־נאָדל; פּאַקנאָדל, זאַקנאָדל, טאַפעציר־נאָדל, צירעווע־נאָדל, שטאַפּנאָדל, מערעזשע־נאָדל, העקל־נאָדל, שטיקנאָדל, העפּטנאָדל, האַפּט־נאָדל; שטריקנאָדל, שפּיזל, שפּיסל, דריטל, דרעטל, פּרוטיק, פּרענטל, סידעלקע, טאַמ־

דער, לימקע; הונטל־דער; פּערדל־דער, פּערדל־דער, קאַנינע; בול־אַקסל־דער, האַמבורגער, האַמבורסקע; יוכט(ן), יאַכט(ן); לאַקיר, רונדלאַקיר, גלאַנצל־דער, שפּיגל־ל־דער, פּעטנט־ל־דער [אס]; זאַמש, זעמש, געמוע, שעוואַץ, שאַגראַן, שאַרין, כּראָם, סאַפּיאַן, מאַראַקאַ־ל־דער; האַלבל־דער, כּמו־ל־דער, אימיטאַציע־ל־דער, ל־דערעט [אס].

גאַרבער, זיגערבער, גאַרבאַרניק, סקאַר־ניק, סקאַרניאַק, רימער, שאַרניק, באַלטושניק, פּוסיילניק, פּאַסטיילניק, קירושנער, שטרײַכער, פּאַריער [אס]; זעמשגאַרבער, זעמשער, זעמי־סער [ריאל], וואַלקער; רויכהענדלער, פּוֹטער־הענדלער, פּעלצהענדלער, רויכוואַרגער, פּוֹטער־וואַרגער, ל־דער־הענדלער, ל־דער־סוחר.

זו: גאַרבן, שטרײַכן, אויסמאַכן, קליבעווען. אַדי: יוכטענע, יוכטאַווע, באַראַנקאַווע, כּראַמאַווע, זעמשענע, סויבלנע אַאָו"ו - ס.

526. שניידער־יי

ס: נייג, שניידונג, פּרעסונג אַאָו"ו - וי; שניידער־פּרעסער־יי; שניידערקונסט, נאָדל־אַרבעט; נאָדל־אינדוסטריע; שניידער־אַקאַדעמיע.

ומינים אַרבעטן באַשטעלעט אַרבעט, באַשטעלונג, שטובאַרבעט; אַרבעט פּאַרן מאַרק; פּאַרמענע, וואַיענע, פּאַרטיקולאַרע, ציחירע, שטאַטסקע, גויישע, גלחישע אַרבעט; אייבעראַרבעט, טאַנדעט־אַרבעט, קינדער־אַרבעט, מאַנאָזיק־אַרבעט, פּאַבריק־אַרבעט; קאַנפּעקציע, קאַנפּעקסיאַן.

[אַרבעטפּלאַץ] וואַרשטאַט, זי ווערשטאַט, זי ווערסטעט, זי ווערשטאַט, ווערק־שטאַט, ווערקשטוב, ווערקשטעל, געווערק־שטעל, ווערקטיש, מאַסטערסקייע, שוואַלניע, ראַבאַטשע; [פּראַנקרימן] אַטעליע; [אס] שאַפּ,

קנעפ; בינערנע, הילצערנע, פעכענע, פערל־מוטערנע, מוטער־פערלנע, פערל־א־מוטערנע, לעדערנע, באציוגענע, שמוקל־ערשע אא״וו קנעפ; גוזיק, באַטן [אױס]; באַרילקעס, באַל־וואַנקעס; פעטליע, פעטליקע, פעטלסטע, פעקליקע, פיטעליקע, טאמבאק; שלעסל, בליצשלאַס, זיפער; פאַסימאַטעריע; שוורן, שוטאַס, סוטאַש, שולטאַש, שוורשטיק, שוורן מיט רילקעס; שליפּעס, עפּאַלעטן, פּאַלעטן, ספּאַנאַנעס; אַקסל־באַטן; פּיסטאַנעס; שוויצ־בלעטער, שווייסבלעטער; האַקן, הויזהאַקן, העקלעך, זאַבעל; מאַנעלע, וויבעלע; שנאַל, שנאַל, ספּראַנדזשקע, פּראַזשקע.

באַפּוצ(ונט), באַברעמ(עכץ), גאַרניר, גאַר־ניטור, גאַרנירעכץ, טרימינג [אױס]; באַלאַג, אויפֿלאַג, באַשלאַג, באַיינעכץ; געהעלפּטעכץ, האַפּט, באַהאַפּט(ונט), באַראַבור, עמ־בראַידערי [אױס]; באַזאַק, איימאַק, איימועצל, לאַג געטן; טאַשמע, טאַשעמקע, סטענע, לענטע, קאַשניק, קאַנט, נאַשיקע, פּראַשוע, קרייזל; שוור, לאַמפּאַס, באַנט, זינדבאַנד, בענדל, שעניל, טרעסטר; גאַלן, גאַלזין, געליינדל, שליאַרע, סטראַקע; שעך, שעכפּעדעם, שיך, בל(א)אַנד, מישוראַ, בליאַשקע, גאַלד־פּליטער, פּליטער־גאַלד, פּליטערלעך; שפיצן, (ד)ושעט, גר־פּיור, קאַראַנקעס, קרוזשוע, קרוזשע; באַראַבאַנטער שפיצן, בריסעלער שפיצן אא״וו; פּאַסטעמאַן, פּאַזומענטעריע, פּאַזומענט, פּאַזאַ מענט, שפּאַניע, שפּאַניער; מאַרציפּאַנאַוע שפּאַניער; באַראַקאַט, גאַלד־בראַקאַט; טראַלד, טראַלב, פּראַנדו, פּראַנג, פּאַמפּאַן, קוטאַס, קיליצע; וולאַטשקע, בלאַטשקע, וולוטשקע, בלוטשקע, גאַרעס.

הענגבענדל, הענגקאַלנער; די הענג, הענ־גער, שראַנע; מעטאַלענע, רימענע הענגערס; װעשלעקע.

וידער מלבוש און זינע טיילן פּאַלע, פּע־לענע, פּאַרנט, פּשאַדיק, קליידל, פּאַדאַליק, רעווער, זימל; גלייך זימל, קמלעכ(די)יק

בורקע, סאַראַסאַדקע; לעכל, אויער(ל) נאָן נאָדל; בריוול, טעשל, נאָדל־טעשל, נאָדל־האַרטער; נאָדל־קישעלע, נייקישעלע; פינערהוט, פינערהויט וואַלן, פינעריק.

שער; שניידערשע, גרויסע, ענגלישע, פּראַנציזישע, עלעקטרישע שער; דאַקטאַקע, וואַטעריאַרן שטאַף, סחורה, מאַטעריאַל, ציג, מאַטעריע; אַרדינאַרע (איינלאַגיקע), צוויילאַגיקע סחורה; איבערשלאַק, איבער־שלאַק, איבערשטאַף, איבערציג, איבערשט, ווערך, דעק; אונטערשלאַק, אונטערשטאַף, אונטערשט, אונטערלאַג, פּוטער, אונטער־פּוטער, אַרב־פּוטער, יערמל־פּוטער, פּוטער־וואַניע, איינפּיט(ער)עכץ, לייוונט, פּידקלאַדקע, פּאַדשעווקע, פיטשעווקע, ליף, ממש; ווילן מאַטעריאַל זאַפּאַס; קאַנט, שליאַק, באַרדער; האַר, וואַרסע; ייחור, לי, שמוג, מאַוורייע, מבר־יח.

וואַטע, וואַטעליניע, וואַטין, קלאַטשע; ריין באַוילנע, ריין וואַלענע, געמישטע וואַטע; פּויגל־פּוך, קעמל־פּוך, וואַל, קעמל־האַר.

וואַנאַב־מאַטעריאַרן צודאַטן, דאַקלאַד, דאַקליד, פּריקלאַד; פּאַדעם, מאַקאַראַ, צווערן, פּראַשוע, פּשענדווע, באַוול, גאַרן, קאַטן [אױס]; נייפּאַדעם, נאָדל־פּאַדעם, שפּול־קע־פּאַדעם, סוראַווע פּאַדעם, קאַטשקע־פּאַדעם, נייבאַוול, פּאַסמע־באַוול, מאַטקע־באַוול, זינדך באַוול, אייזנאַר, שטעפּזייד, לעכערזייד, שפּול־קעזייד, פּעקלזייד; קאַרקאַס; פּשרע פּאַדעם; דריים נאָדעם; קלעצל, קאַרדאַב קע, וויקל, ראַלקע, מאַטיק, פּאַסמע, קאַלערי, קלומביק, קאַטשקע, קניל, שפּול(ע), שפּול־קע; אַסנאַווע, וויטיטשקע.

גלאַסע, אַרב־לייץ, אַרב־האַר, אַויאַ, אייזנאַרן, אַרב־זאַקראַסקעס, פּאַרהענטעס, שטאַפּערקעס, וועלעש; האַר, ביבערהאַר, באַבערהאַר, באַבריק, וואַלעס; ברעגלעך, (אַ) קרייקעס, פּרענגלעך, סטושקעס; אונטער־וויילעטיק.

לַאָךְ; אָסנאַווע, שנייד־לֶעך, אָנגענייטע שנייד־
לֶעך.

[טיילן זשילעטן פֿאַרנטל, פֿאַלקע, באַר-
טיק; אָפֿן האַרץ, אויסשניט, גאָרס; זייגער-
לֶעכל.

[טיילן הייזן קאַלדאַשע, הויז, פֿוס, נאָגער-
וויצע, נאָעווקע; פֿאַדערשטע, הינטערשטע
קאַלדאַשע; פֿאַדערהויז, פֿאַרטישיק; הינטער-
הויז, זעדל; ויצער, געזאַס, געזעס; טאַו,
קלובעס; קראַק, שאַג, טראַט, שערינקע;
גאַרטל, פֿאַיעס, גורט, באַנד, פֿאַסיק, באַנד-
פֿאַסיק, קאַרסאַזש, קאַרסעט; שטריפֿליק,
אונטערשטריפֿליק, גולפֿיק, סטרעמניע; אונ-
טערלעצל, פֿידלֶאָן, קאַסעשטיק, אַטקאַסיק;
בייטעלֶע, לֶיעס; אויבנס; רוסישע, פֿראַנג-
צייזישע אויבנס; אונטנס, אונטערשטיקער;
דאַשיק, קאָזיראַקל; פֿאַלגע; פֿירמע־ווינקל;
מאַנזשעטן, מאַנקעטן.

וּפֿאַרשידענע טיילן מ'בוש צוויקל),
צוויקלֶע, קליין, העקל, פֿיקל, לאַסקע, באַ-
וועד; פֿאַטקע, פֿאַס, פֿאַכוע, פֿריימע;
שרענע (קאַסע) פֿאַסן; זויס, זויס, לֶיאַמאַווקע,
לֶיאַמעווקע, לֶיאַמע, נאַשווקע; ברען; רויע,
אַפֿענע, אָפּגעבאַקעוועטע, צועטאַנענע, אָפֿ-
גענאַשוועטע ברען; שטייפֿווינקל, קרעפֿע,
אוקרעפֿע, זאַקרעפֿע; פֿאַלבל, פֿאַלבלאַן,
סקלֶאָדקע, פֿאַלד, קאַנטרעפֿאַלד, באַגעט;
געלֶייגטער, געמאַכטער פֿאַלבל (פֿאַלד); אָנגע-
קליבענע פֿעלבלֶעך (פֿעלדלֶעך); קליאַש;
בוך; אַטוואַל; קנייטש, לֶונ, לֶאַג; שפֿאַלט,
שליף, ראַספּער, ראַספֿאַר, אַסבער; פֿאַדערי-
שטער, הינטערשטער ראַספּער.

לַאָך, לֶעכל; [מינים לֶעכער] פֿרענטלֶאָך,
קנאַפֿלֶאָך, גלֶיכלֶאָך, בוטעלֶאָקע, באַטנהאַל
[אַי]; אַמתע, אייבערשטע, אונטערשטע, פֿאַ-
טיגע, גלֶיכע, אינעווייניקסטע, קיילעכדיקע,
פֿראַסטע, ייִדישע, פֿראַנצייזישע, פֿאַלשע,
בלינדע, אויסגעלֶייגטע, קאַרקאַסענע, רוסישע
לֶעכער; פֿלוימעלֶעכער, קאַרשנלֶעכער;

זייטל; פֿאַס; פֿאַרנטפֿאַס, גלֶיכע פֿאַסשטיק,
גלֶיכשטיק; טאַליע, טאַלקע, לֶייץ; גאַנצער,
אויסגעהאַקטער פֿאַרנט; לֶייסט, אונטער-
לֶייסט; ברוסט, גרוד, שטייפֿברוסט, האַרץ,
פֿלאַך האַרץ; מולטער; פֿלייצע, אונטער-
פֿלייצע; האַלבע, אָפּגעהאַקטע פֿלייצע;
זעדל, זאַדינקע, פֿאַלדינקע; קאַרטשיק;
קישעלֶעך, אַקסלֶ-קישעלֶעך, אַמעריקאַנער
אַקסלֶען, אויסבעט, פֿאַד [אַי]; וואַטינקעס,
אונטערפֿלייצלֶעך, אונטערפֿאַכועס, פֿאַכ-
ווינקעס; שפּילד, פֿאַסאַן, פֿראַסוועט, קלאַפֿע,
קליאַפֿע, לֶאַפ, לֶאַץ; אָפּגעלֶייגטע, שטייענ-
דיקע לֶאַצן; לֶאַצן מיט שפּיצן; האַטשקע,
האַטשאַק, פֿאַפּערעטשקע; קאַלנער לֶייך קעל-
נער, קאַלנערס, קראַנג, קראַנג; אייבערקאַל-
נער, אונטערקאַלנער; סטאַיקע; צווייפֿלעגשפּי-
לֶיעטער, אויסגעלֶייגטער, געפּרעסטער, סטאַ-
יאַנצנער, אָפּגעלֶייגטער אַז"ו קאַלנער; פעט-
לֶיעעס; געס(ט)קע; פעלעריגע; פֿליגל; קאַ-
פּישאַן, וואַראַטשיק, קאַפּיק, קאַפּטור, קאַפּ-
טער; ושינעלֶע כֶּיאַסטיק, סטאַלביק, פֿאַדקע,
אַרבל, זאַרמל, זערמל; אונטערשטער,
אייבערשטער אַרבל; אַרבל אויף וואַטע,
אַרבל אויף פֿוטער; קאַפּ, בופֿע; מאַנזשעטן,
מאַנקעטן, שטויפֿן, קאַפּס [אַי]; אַרבלֶ-שיצער;
אַרבלֶלֶאָך, אַרעמלֶאָך.

קעשענע, זַטאַש, זַטעש, פֿאַקעט [אַי];
[אין פּוך, טאַזל, גאַרגאַליע; זאַרקע], גלֶאַנציר,
פֿאַלעוואַטשקע, קלאַפּקאַווע; אונטערשטע,
אייבערשטע, פֿאַדערשטע, גלֶיכע, פֿאַפּע-
רעטשנע קעשענעס; בוועם־קעשענע, זַברוסט-
טאַש, ברוסטטעשיע, זייגער־קעשענע, וועסטלֶ-
קעשענע, שוועלעך־קעשענע, הויך־קעשענע,
אונטערשטע קאַסע־קעשענע, גלֶיישע קעשענע;
פּיסטאַלֶעטן־קעשענע; קלאַפּאַן; עסטרייִ-
כישער, דריי־שפּיציקער קלאַפּאַן; פֿאַט,
פעטל; אייבערשט, צוועטעלֶעט פעטל;
טעש, אייבערטעש, קליאַמע; שטריפֿליק,
לֶייסטל, וויפּוסקע, מושקע; עפֿעס, געווער-

לעכער-מאשין; פעטל-מאשין; שוואקעס, בינדלעך.

ווי אַרבעטן ריגעוואניע, פֿאַסטריגע, שטעכעניש, געניי, אויסניונג, סאָסאָנע, טראַקל, קלעמל; שטאַך, שטעך; ומינים שטעך] קרייצ-שטאַך, צילם-שטאַך, קייטשטאַך, שטעפּשטאַך, האַנטשטאַך, נאָדלשטאַך, מאַשינשטאַך; פֿאַך-דערשטע, אָנגעקליבענע שטעך; הינטערשטע, זמיטיקע, געצימבלטע שטעך; קאָסעשטעך; קליינע, איידעלע, געפערלטע, געדיכטע שטעך; שבת-שטעך, שבתדיקע שטעך, תּכריכים-שטעך; שטעך אונטער דער נאָדל, שטעך פֿאַר דער נאָדל; נאָט, נעט; ומינים נעטן פֿלאַטשט, טאָפֿלנאָט, שטעפּל, שטע-פעכץ; מאַנקעטנאָט; קראַקנאָט, שריטנאָט, גארטלנאָט; שאַנגאָט, עלבויקנאָט; לאַשנאָט, *תּחת, שפּיגל, אַקסל, גרויזקע, זייטן, באַקעס, שליאַמעס; פֿלאַכע, אָנגעהאַטטענע, אַריבער-געוואָרפֿענע, צווייענדיקע, גלייכע, לאַנגע, זייטיקע, קאָסע, קלייכע(די)יקע, אָפֿענע, פֿאַר-זוימטע, אָפּגעליאַמעוועטע, פֿאַראַרבעטע, פֿאַרפֿאַטשטשעטע, פֿונאַנדערגעפּרעסטע, פֿאַר-פּרעסטע, פֿונאַנדערגעשטעפּטע, פֿאַרשטעפּטע, פֿאַרנאַשוועטע, פֿאַדערשטע, מיטלסטע, הינטערשטע נעט.

ומאַסן טאָליע, לענג טאָליע, סטאַן, קראַק, גאַנג, גאַנצע לענג, ברייט ברוסט, האַרץ, פֿליי-צע, אייבערגרעב, אונטערגרעב, גרעב, ויצער, טאַז, גרעב האַלדו, הייך קאָלנער, ברייט פֿאַרן פֿוס, פּאַסינצע, לימבלסטאַן, לאַפּעטקע, היסטאָרין [א].

ווער בעלמלאַכהן שניידער, הייט, טיילאַר [א], נאָדל-אַרבעטער; [ג] קליפּטך שטיקער, קליפּטשיק-מאַכער; שער און אַיזן; (אונדזער פֿאַלק) עמך; פֿאַרזע, פֿאַרזע, שניי-דורע, שניידערוק, שניידעראַק, שניידערונקע-לע, שניידערטשינע, שניידערואַנג, שניידער-ווענצל, *קאַשע-תּחת, קראַוועץ פֿורים; פֿאַרטאַטש, קאַליקע, שטשאַבון; שטעפּער,

נייער, אַפּטרייטאַר [א]; ווימער, בייסטער [א]; גאַרנירער, באַנייער; לעכל-של-פֿער; (אויס)ענדיקער, פֿינישער [א]; צושניידער, קראַטישטיק, פֿריקראַטישטיק, ואַקראַר שטיק, קאַטער [א]; צייכענער, דעזינער [א]; [פֿוטער-שניידערס] סקאַרניק, פֿאַד-באַרשטיק, טשילעטשניק; פּרעסער; [א] ביגלער, אונטערביגלער; מאַנגלער, רולער. בעל-הבית, מייסטער, שניידער; [א] דושאַבער, קאַנטראַקטאַר; אַרבעטער, פּויל, מענטש, געוועלף, האַנט, פֿאַדרוטשניק, שניי-דערגעוועלף, שניידערינגל, לערנינגל, בורש, טלית (באַווייבער), כּחור; פֿאַרטיקלאַרער, גוישער, וואַיענער, שטאַטסקער אַאָ"ו שניי-דער; מענער-שניידער; מאַנסקער (מענסקער) שניידער; דאַמען-שניידער, פֿרויען-שניידער; דאַמסקער (זשענסקער) שניידער; [א] קלאַק מאַכער, קלאַקמייקער; טאַנדעט-שניידער, טאַנדעטניק; לאַטניק, לאַטוּניק, כאַלאַטניק; מאַנאַזין אַרבעטער, פֿאַבריק-אַרבעטער, שטובאַרבעטער, כאַלפּוניק, קוואַרטירניק; טאַגאַרבעטער, שטיקאַרבעטער; שניידערין, שניידערקע, נייטאַרין, נייטערקע, מאַדיסטין, מאַדיסטקע, מאַדיניצע, מאַרשאַנטקע; (ווייס-) נייטערקע, (וועש) נייטאַרין.

וו: ואַרבעט-פּראַצעסן שניידערין; נעמען (אַרונטערנעמען, אַראַפּנעמען) אַ מאַס; צייכענען, אויסצייכענען, אַנצייכענען, אַפֿ-צייכענען, אַרומצייכענען; שטופֿלען, אַפֿ-קלאַפּן, קאַפּירן; שניידן, אויסשניידן, איבער-שניידן, אָנשניידן, אַרומשניידן, דורכשניידן, פֿאַרשניידן, צושניידן; שערן, אונטערשערן, אויסשערן, פֿאַרשערן, צעשערן; אַרויסנעמען, אויסהוילן, אויסקאַטשען, אויסקליקען; אַפֿ-גלייכן, אַרומגלייכן, צוגלייכן, באַגלייכן, אַפֿ-ראַווניאַען; איינהאַקן, צוהאַקן; אַפּשליפּן (באַשליפּן) ברעגן; גאַרסעווען, אויסגאַרסע-ווען; קאַנטעווען; פֿאַרקלייכע(די)יקן (אויס) קלייכע(די)יקן פֿאַלעס; אַפּקירצן, פֿאַרקירצן,

האָקן, אויסהאַקן) לעכער; באַועצן, גאַלאַנירן, טרימען [אס], פּוצן, באַפּוצן, פּאַרפּוצן, באַלייגן, באַקרייזן, אויסנייען; אַנדרייען (אַנזויקלעך) באַויל; סילען (אַינסילען, איבערסילען, צילען, צילעווען, דורכצילעווען, פּעדעמען, אינפּעדעמען) אַ גאַדל; אַרמיניען (דורכציען) אַ בענדל; אַרויסציען די פּאַסטריגע; אַפּרייסן די ברעגן; מאַצעווען (פּאַרמאַצעווען, קרעפּע-ווען, פּאַרקרעפּעווען, צוקרעפּעווען) אַ נאַט. נייען, אויפנייען, אונטערנייען, איבערנייען, איינייען, אַנייען, אַפּנייען, אַריבערנייען, אַרמינייען, אַרויפנייען, אַרומנייען, דורכנייען, פּאַרנייען, צווייען, צווייפּנייען, צוזאַמעננייען, באַנייען, איינבאַנייען, אויסבאַנייען, אַפּבאַנייען, אַרומבאַנייען, פּאַרבאַנייען, צובאַנייען; רוי נייען; נאַשווען, אויסנאַשווען, אַפּנאַשווען, צונאַשווען, צווייפּנאַשווען; שטעפּן, אויס-שטעפּן, איבערשטעפּן, אַנשטעפּן, אַפּשטעפּן, אַרומשטעפּן, אַרמינשטעפּן, פּונאַנדערשטעפּן, פּאַרשטעפּן, צושטעפּן; סטריגעווען, איבער-סטריגעווען, אינסטריגעווען, אויססטריגעווען, אַר-אויפּסטריגעווען, אַרמינסטריגעווען, אַנ-סטריגעווען, פּאַרסטריגעווען, צווייפּסטריגע-ווען, צוסטריגעווען, צווייפּטראַבלען; בייסטן [אס]; אַפּצימבלען, ציגעווען; ריגעווען, אויס-ריגעווען, פּיקעווען; שטעכן, אויפּשטעכן, אַנשטעכן; מערעזשען, פּאַרמערעזשען; צירע-ווען, צערעווען, פּאַרצירעווען; זוימען (באַ-זוימען, איינזוימען, אַרמוזימען, אונטערוזימען, אַפּווימען, פּאַרווימען) ברעגן; ליאַמעווען, ליאַמעיען, אַרומליאַמעווען, אונטערליאַמע-ווען, אַפּליאַמעווען, צוליאַמעווען; איבערגיין (דורכגיין) מיטן פּאַדעם; צווייגן, אַפּטאַן וצור-נייען; אַרומגעבן, אַרומנייען; מאַכן אַ טאַפּל-נאַט; פּלאַשטשען; שטשאַבען, פּאַרשטשאַבען, צווייפּשטשאַבען; טערכענווען, אויפּטער-כענווען, צווייפּטערכענווען; טעכערן; שטער-כען, אויפּשטערכען, צווייפּשטערכען; צווייפּ-פּאַרטאַלייען, פּאַרקנישעווען; קוטשעראַבען,

אונטערקירצן; נעמען, אייננעמען, אַרמינעמען, פּאַרנעמען, איינציען, פּאַרקלעמען, איינקלע-מען, שמעלערען; אַפּשטעכן אַ פּאַץ; איינלאַזן, איבערלאַזן, פּאַרלאַזן, צוילאַזן, אַפּלאַזן, אַרויסלאַזן וואַפּאַס.

לאַדעווען, אויסלאַדעווען, אַנלאַדעווען, אויסריכטן, אויסריכטעווען, צוריקטן; אונ-טערשלאַגן, אונטערפּוטערן, אויספּוטערן, אויספּוטעווען; גרייטן; אויסלייגן וואַטע; נעמען (אַרויפּנעמען) אויף לימונט; אויס-סטאַנעווען, פּאַרסטאַנעווען, צווייפּסטאַנעווען, צווייפּנעמען; וואַטעווען, אונטערלייגן, אויס-לייגן, אַנבעטן; שטוקעווען, דערשטוקעווען, אויסשטוקעווען, אונטערשטוקעווען, אַנשטוקע-ווען, צושטוקעווען, צווייפּשטוקעווען, אויס-שטיקלען; איבערדרייען, אויסדרייען, אויס-פּראַוען; אַפּלייגן, אויסבייגן, אויסבויען, פּאַר-בייגן, אַפּבייגן, אויסשלאַגן, איבערשלאַגן; שלאַגן (אויסשלאַגן, אויסשטעכן) צו פּאַדעם; אויסציען, אַפּציען, אַרומציען; רוקן, אַפּרוקן, אַראַפּועצן, אַפּוואַרפּן; שטעלן, אויסשטעלן, איבערשטעלן, אַרמינשטעלן, צווייפּשטעלן, צושטעלן.

אַפּאַרבעטן, אויסאַרבעטן, אַרומאַרבעטן, באַאַרבעטן, פּאַראַרבעטן, אַפּמאַכן; באַ-וואַרפּן (אַרומבאַוואַרפּן, צווייפּבאַוואַרפּן, איבערוואַרפּן, אַריבערוואַרפּן, צוואַרפּן) ברעגלעך; פּאַראַנטעלירן (לאַנטירן, פּאַר-נאַשווען, דורכגיין, פּאַרמאַכן, פּאַרציען) אַ ריס; מאַכן אַ בויך; אַרמינלאַזן (אַנקערן) אונטערשלאַק; צוילייגן, צוטרייבן, צוילייכן; אַפּבאַקעווען, פּאַרבאַקעווען, אויסבאַקעווען; אויסדרייען, איינדרייען, אויסברעכן, קליאַשע-ווען; פּאַרקלאַפּן נעט; אַפּשפּיגלען אַ פּאַץ; לייגן ברעגלעך; אַנהאַלטן די ליסט; נעמען פּאַלעס אויף ברעגלעך; אַנציען (אַנקלייבן, אויפּקלייבן, אונטעררוקן) פּאַלדן; איבער-ציען (באַציען) אַ כּגד; אַנדעקן דעם קאַלנער; איבערקרעפּעווען; אויסשלייפּן (האַקן, דורכ-

פֿראָז: ער מאַכט פֿון דער צָרה אַ מאָדע; דאָס איז קאָכט.

שפּר: קליידער מאַכן לייט און לייט מאַכן קליידער; ווער עס נייט און ווער עס נייט; אַז מען באַצאָלט נייט דעם שניידער שלעפט ער די פֿאַסטריגע נייט אַרויס; שבת־שטעך האַלטן נייט; וווּ אַ צָרה דאָרט אַ מאָדע; נייט אומויסט ויצט דער שניידער העכער פֿאַרן שוסטער; שניידער און שוסטער האָבן גער שווירן ביים באַרג סיני נייט נעמען ייִתור; דער איינציקער שניידער וואָס גנבעט נייט קיין ייִתור איז דער מוהל; די תּורה האָט קיין גרונט נייט און שניידערײַ האָט אויך קיין גרונט נייט; מעוסט זיין אַ שניידער, אָבער זײַ נייט קיין שניידער; אַ וויבערשער שניידער לעבט נייט גוט מיט דער אייגענער (דעם אייגענעם) ווייב; אַ דאַמסקער שניידער קריגט זיך מיט דער (מיטן) ווייב; ווען נייט אַ שניידער אומויסט?— ווען ער פֿאַרגעסט צו מאַכן אַ קניפל; ווען ביזערט זיך נייט דער שניידער אויפֿן שטיקל אַרבעט?— ווען מען נייט אים תּכריכים; ווען זינגט נייט דער שניידער?— ווען מען נייט אים תּכריכים; וווּ אַ נאָדל שטעקט איז תּריפה; אַ שניידערס אַ ווייב איז נייט קיין אַשת־איש.

וען אויך: באַקליידונג 522.

527. שוסטערײַ, באַשוכונג

ס: שוסטערײַ, לאַטוטערײַ; שוכפֿאַבריק, שוסטער־ווערקשטעל, שוסטאַרניע; שוס־טערבענקל, דרייַפֿוס. [מכשירים] קאַפּול, קאַפּויל, קאַפּיטע, קאַלאָדקע, לייסט, סטאַטשיק, פּראַוידלע; [טיילן קאַפּול] קליין, קלייניקל, דעפקע, סטשאַלדקע, האַנטשלאַק, אַנשלאַק, העסקע, אַטשיסקע, ספּאַליע, מייענדינונג, פּשאַד, ספּאַד, סטאַפקע, קעפּל, פּיאַטע, פּיענטע, טיליק. שוסטער־האַמער, קראַפּהאַמער, ריכטער וועהאַמער; שוסטער־מעסער, ראַנדמעסער,

פֿאַרקוטשעראַבען; סעווען; פּושעווען, אָפּ פּושעווען, פֿאַרטאַטשעווען; מאַכן פֿון דער האַנט; ניצעווען, איבערניצעווען, אויסניצעווען, זיצעווען, זאיבערליצעווען, אויסקערן, אויסקערעווען, איבערקערן; לאַטען, פֿאַר־לאַטען, אויסלאַטען; אַרויפֿלייגן אַ לאַטע; טרענען, צעטרענען, אויפֿטרענען, אָפּטרענען, אויסטרענען, צענעמען; אויפֿלאָזן אַ נאָט. מעסטן, אָנמעסטן, צומעסטן, אָפּמעסטן, איבערמעסטן; מעסטן אַ רויע; מעסטן אַ צווייטע (אַ פֿאַרטיקע); אָנטרייען [אין]; פּאַסטע, אָנפּאַסטע; פֿאַרפּאַסן [שלעכט אויפֿנייען]; באַדן זיך, באַדערן זיך, צוליגן אַ פּלייצע.

וואָס פּרעסן מאַכן אַ פּרעס, צוגרייטן אַ פּרעס, מאַכן אַן אייזן, מאַכן אַ פּלייטע, אָנ־וואַרעמען אַן אייזן, אָנוואַרעמען אַ פּלייטע; אָנברענען (צוברענען) אַן אייזן; אָנהייצן אַ פּלייטע; אויסבלאָזן אַן אייזן, אָפּרייבן דאָס אייזן; נעצן, וויקלען, דעגאָטירן, דעקאָטירן, שטעמפּלעווען, סטעמפּעווען, שטעמפּעווען, שטאַמפּעווען, צוקלאַפּן; פֿאַרען, אויספֿאַרען, אָפּפּאַרען, צופּאַרען; אויספֿאַרען אין דער לופֿט; אָפּפּאַרען אויף דער האַנט (אויף די קני); אַראָפּנעמען דעם גלאַנץ; פּרעסן, אייז פּרעסן, איבערפּרעסן, אויספּרעסן, אָפּפּרעסן, פּונאָדערפּרעסן, צופּרעסן, פֿאַרפּרעסן; פּלעטן, אויספּלעטן, אָפּפּלעטן אַזױ; ביגלען, אויסביגלען, אָפּביגלען אַזױ; פֿאַרציען, אָפּציען, אויסציען; איבערגיין (דורכגיין) מיטן אייזן; אויספּרעסן אויף טרוקן; אויספּראַווען, אויספּראַווען; מאַנגלען, מאַגלען, מאַגלעווען, וועלגען, רולן.

איבערקוקן, אַרומקוקן, שפּריצן, באַ־שפּריצן, אָנשפּריצן; בערשטלען, באַרשטן, טשיסטען; צווייפֿלייגן די אַרבעט.

אַדי; שניידער(ס), בעל־מלאַכיש אַזױ; פּאַרנייט, פֿאַרפּרעסט, צעטרענט אַזױ

← ה.

[טיילן לעדערן קארק; לייך; קרייך, קרופאך; באקעס; אגען; פאכוע; פרישוע, פשיסוע, איבערלעדער, ווערן, צונאטן.

[טיילן שוך] קעפל, ספור, אונטערניעכץ, קאפאחאניע; וויל, האלבע וויל, באנדוויל, פאדמיאטקע, פאדמעטקע, פאדעשווע, באל, גליאניק, טרעפ; זאקלאדקע, טיליק; שפאלט; שפיץ, אונטערשפיץ, קאפע, קאפקע, אונטער-קאפקע, נאסיק, פאדנאסיק, פידניסיק; קעד-רע, פאדסווקע, פאסווקע; פאס, רימען, קראניך; פלעקל, פלעטשיק, איבערפלעק, אונטערפלעק, פאדפלעק, שפעפליק, בלעטל, אונטערבלעטל, רובטשיק, קאפטורקע, זאפ-ראוקע, אונטעררימען; קנאל, קאריק, קלאץ, קלעצל, הילצערנער קלאץ, אפצאס, אפסאץ, זאקאבלוק, היל [אין]; פאדקעווע, זשאבקע; קאלקע ולעכ פאר שנירל].

[טיילן אין שוך] אבערשטיגע, טעלעדערע, צעלעדערע, האפלטעדערע; שטילקע, היש-טשולקע; סקריפקע; שטויסקאפ, ראנד, ביו, לאטע, פליק; פוטער; פודלע ושוך אן ווילן. פוסבאקליידונג, באשוכונג, הנגלה; שוך, שיך; שיך-און-זאקן; שוכווארג; מענערשיך, פרויענשיך, קינדערשיך, שנורשיך, שנירשיך, אאו; [ש] שיכאלעס, שיכילעס, טרעטערס, תלות [שוסטעריש], בוצן [אין], כילניקעס [קל].

[מינים ארבעטן] שפילקאנע, געשפילטע, געגרייחטע, גרייחארסקע, מעכאנישע, שפיל-קאנע-געגרייחטע, שיעביטע, פאסאנע, גע-ניטע, שפאלטאנע, חווראטקאנע, פולע-דראנע, גראבע, לוקסוסאנע, אאו ארבעט; גאלאנטעריע-ארבעט; נאפראווקעס, פאדנאס-קעס; אונטערגעניי, קעפלעך; פאטשינקעס. [מינים שיך] קאמאשן, שטיבלעטן, שטיווי-לעטן, שטיפלעטעטן, באטן, באטעס, באטיקעס, באטיקעס, קלומפעס, טרעפעס, טשאבעטעס, טשיומעס, כאדאקעס, פאסטעלעס; לאטשן, טעקשיך, טריאפעס, אינשטעקער, טעק-לאטשן, פאנטאל, שטוביקע שיך, טופליעס,

ביזמעסער, היצעניך; שידל [פון מעסערן]; צוואנג; ביסצוואנג, טשוועקצוואנג, נאגלצוואנג; אל, נאץ; קרומע, ענגלישע אל; קוועראט, קוועריטל, קוועראל, שפילערט, שפילאר-טשיק, קראנצאווער שפילערט; שטילעכל, העפטל, העפטע; פיל; קליין פילעכל, קלעצלפיל, ראשפיל, ראשפול, ראשפל, לעפל; אמבוס, קוליס, קולוס, פלעקאווער קוליס, שארפשיט, גלאניק-אין, קאנטאין, פומעל; שטעפאיןזודל, שטאכועצער, שטעפ-קענטל, באלקענטל, שטופער, רעדל; קלאפ-שטיין, פליטקע; האטשיק, האק, קייטל, שליט; שפאנרימען, פאטשענגל, נאשילניק, פאטיאטש, אבעדריקעס, לאבעדריקעס; שנידברעט, קראוויצע; גלעטשטיין, גלאט-שטיין, וועטשטיין, שארפשטיין, מארמולקע, טאטשילע, אסלע, שארפפאסיק; בינדל, שנידבינדל, אפוסקע, אפושקע, שנידקאם, שובעניצע, שאטקע; גוויאדקע, הימל-שטור-סער; קאוואדלע, באבקע, בורגמישט; דרא-פאק, שטיצע, דעפשמאק, וואליקברעטל, בייברעטל, שויסברעט; קאפסיקע.

[פויך-מכשירים] פוצרעדל, ווילנערעדל, בלומענערעדל, באטישיק, שפאלטאין, שטאל, סטאלקע, סטאלווקע, סטאפקע, גאלאנט, גלעטאין, קאנטועצער; גלאפאפיר, גלאס-פאפיר; טינטבערשטל; פוצליאק, פוצלאפן, פאקראווע; רייבשטיין, טומיעניאוש, רייב-ברעטל.

ומאטעריאלן דראטווע, פראושע, רישפע, פשענדוע, שטשעטשיגע; פעך, שוסטערפעך, פאפ, קלימסער; וואקס, געוואקס, פוצ-וואקס, בירליים, בערליים, וועניע, גלאוור; שפען, ווארעס, ברעטלעך, גלייאניקברעט-לעך, לופ, וואנו, וואנוקארע; באליעדערע; טשוואק, טשוואק, טשוועקענעל, שוסטערשע טשוועקלעך, קלעצערנענעל, שטיפט(שיק), שפאל, שפיל, טעקס, פלעקלעך; לעדער-וייס, קוואשע וואדע, קוואס.

סאָווער שוסטער; גאַנטייער-שוסטער;
 וויוראָטקאָזש, סאַנדאַלן-מאַכער, באַסאַק
 מאַכער; פּאַניעטקאָזש, טרעפּיאָזש, קאַפּ-
 טשאַזש, קורפּיאָזש, לאַטשאַזש, לאַטטניק;
 בוטשאַזש; טשוועק(עו)ער, טשוועקיאָזש, קלאַ-
 פּער; פּוצער, ריכטעווער, רעכטעווער,
 קאָווער, נייער, אָפּצאַסךפּאַפּער; לייסטך
 מאַכער, קאַפּיטשאַזש; קאַמאַשן-מאַכער, (קאַ-
 מאַשן)שטעפּער, קאַמאַשניק, זאַגאַטאַחו(ש)טיק,
 צונאַט(ן)-מאַכער; שוכוואַרגער, שוכהענדלער.
 וו: זאַרבעט-פּראָצעסן שוסטערן; אויספּאַסן
 (צופּאַסן, אויסריכטן) די קאַפּיטע; ריכטער
 ווען, רעכטעווען, צוריקט(עווען), צורעכטעווען,
 אויסבאַליעווען, אויסבאַליעדריין, לאַדעווען,
 לאַדעיען, שיקעווען, שיקעיען, ראַספּראָווען,
 פּאַרציען, שניין, פּאַרשניין, שנירעווען, ריגע-
 ווען, צוהעפּטן, דובלעווען, דובלעיען; טשווע-
 קעווען, פּאַרטשוועקעווען, פּאַרטשוואַקעווען,
 שפּייזן, אַרומשפּייזן, אָפּשפּייזן, שפּילקעווען,
 קאָווען, אַרומקאָווען, אַרומקלאַפּן, באַוויזן,
 פּאַרשפּאַרטעיען; ריסעווען, איינריסעווען,
 ריסעיען, פּאַרסמאַליעווען, וועצעווען; אויס-
 פּאַפּן, קלייסטערן; שטופּערן, אויסשטופּערן;
 אַרומבלימלען, קליסעיען, אויסגלעסעווען,
 אויסגליסעיען; שאַרפּן, פּונעווען, שאַבן,
 פּעלצן, לעכלען, אויסברענען, אויסדראַפּען,
 אַפּראַשפּלען, פּומלען, וואַלן; מאַכן אַ
 דראַטווע; מאַכן די רישפּע; צושטיקן דעם
 אַנשלאַק; מאַכן דעם טרעט; אַרומלאַזן דעם
 דובעל; נעמען אויף דער קאַפּיטע.
 אַדי: שוסטער(יש), גענייט, פּאַלש גענייט,
 באַוויזט, פּאַרטשוועקעוועט אַז"ו - ס. ת.
 שפּר: שניידערײַ טויג אויף כּפּרות, שוסטערײַ
 לייגט אין דרײַערד; אַז מען איז אַ שייגעץ
 גיט מען אָפּ פּאַר אַ שוסטער; אַלע שוסטערס
 גייען באַרוועס; צווישן אַלע שוסטערס איז
 דער בעסטער שניידער יאָסל דער סטאַליער-
 ער מאַכט אַ היטל, לייגט עס אויפּן קאַפּ ווי אַ
 הענטשקע [ש]; שניידער און שוסטער האָבן גע-

מעשטעס, סליפּערס [ש]; באַרלאַטשן, בור-
 ליאַטשן, שריירעס, באַמבאַשן, ווילאַגן, פּאַ-
 פּוטשעס, באַסאַקעס, לאַפּטשעס, שקראַבעס,
 קאַפּע(ע)טשעס, קורפּיעס; סאַנדאַלן.

[פּאַסאַנען] טשיכע, סלופּקאָווע, ווינער,
 ווידענסקע, פּראַנצוסקע, אַנגעלקעס, כינקעס,
 באַבסקע, שרעדניאַקעס; שרעדניע מענער,
 שרעדניע דאַמען, מאַרע דאַמען; קינדערישע,
 גוסאַרקעס, ליאַלקעס, ליאַלקעלעך, פּאַניעט-
 קעס, פּולעדערקעס, שייטקעס, לודקעס,
 שיעלעלעך, קאַלישוווקעס, לאַקירקעס, לאַ-
 קערקעס, ספּאַרטאַווע, גענעראַלקעס.

שטיחל, שטיחואַלעס, כאַיאַלניקעס [קל];
 האַלבשטיחל, פּוטער-שטיחל, פּעלצשטיחל,
 שטולפּרשטיחל, בוטיקעס; כאַליעוועס, כאַ-
 ליאַוועס, באַטפּאַרטן; אויערן [פּון שטיחל];
 שטיחלהאַק, שטיחל-האַקן, שטיחל-ציער;
 שיכהעלצער; קאַלאַשן, קאַלאַשן, גאַלאַשן,
 ראַבערס [ש]; וואַליקעס, פּוישטן, פּוסטן.

גליטשערס; שרייף, שרייץ, ליזשבע, פּאַד-
 ריעווע; אייזשיך, גליטששיך, קאַניק ל"ר קאַ-
 ניקעס, יקאַנקעס; נאַרטעס, שניישיך, שליט-
 שיך, ליזשעס, סקי; רעדלשיך, יראַלשיך,
 סקייטס [ש].

אייבערזאַקן, געטרעס, ספּאַטס [ש]; זאַקן,
 סקאַרפּעטן, שקאַרפּעטן, שקאַרפּעטקעס,
 שטרימפּ; אונטערזעמאַכטער זאַק; וויליין
 זאַקן קאַפּציע, סטופּיע, קנעכל, קולנע; אַני-
 צע, אַניטשע, צילקע; שיכבענדלעך, שניר-
 וואַדלעס, שרייטעס [ש]; זאַקנבענדל, פּאַ-
 דעסקע; פּוסבאַנד, קנעכלבאַנד.

שוכקראַם, שוסטאַר [ש]; טהרהברעטל
 [שוסטעריש].

[דער בעל-מלאכה] שוסטער, שייטער
 [ש]; סנדלר, סאַפּאַזשניק, שעוושאַק; כילניק-
 מאַכער [קל]; שוסטשאַק, שוסטערק, סמאַלע-
 קאַפּ, סמאַלע-הינטן, שוסטערינג, שוסטער-
 געזעלן; געגרייטער שוסטער, גרייטער;
 שפּילקאָווע, פּאַסאַווער, גענייטער, לוקסר-

וּאָנצן; באַרד, זײַקנה, וּתְיִמְתֹּן, טשעקמאַן וּקלן, קאַרדאַן [שערעיש], (האַרטע באַרד) פּאַדעשווע, גרויסע באַרדן בעזעם, פּאַמעלע; וויסקערס [אײס]; קאַזשעבערדל, קאַזעבערדל, צאַפּר בערדל, ציגעבערדל, טשיביקבערדל, קמץ בערדל, קמצל, וואַנדליק; באַקנבערד, באַקנ באַרדן, פּראַנג־יאַועף־באַרד.

וואַנציקער, באַוואַנצע(ע)טער; בערדיקער, באַרדיקער, באַראַדאַטש; גלח.

שערער, באַלבירער, באַרבירער, גאַלער, ראַזירער, צירולניק, רופּא, טשעקאַלניק וּקלן; באַרבער [אײס], פּריזירער; פּאַריקמאַכער, ביוטישן [אײס].

ווי זען האַריק (באַוואַקסן אַזױ"ח) < אַדי; קלײבן פאַר דער (דעם) וויב אויף אַ פּאַריק ובאַוואַקסן.

ואַרבעט־פּראַצעסן שערן, באַבן [אײס]; אַפּשערן, אַפּשניצן, אַפּפּידלען, אונטערשערן, אַראַפּשערן, אַרונטערשערן, צושערן, אויס־שערן, באַשערן, אַרומשערן, פּאַרשערן; ושערן גיך שטעכן שיטער, פּליקן פּעדערן; מאַכן אויפֿן קאַנט; אַפּכאַפּן דעם אַבדיריק; פּאַר־קאַטשען די שפּיל [שערן ווײַן]; פּאַפּראַווען די פּאַליצע (די טרעפּ); גאַלן, ראַזירן, שיוון [אײס]; טערעכענען, אַפּגאַלן, אַפּראַזירן, אַפּ־בורעווען, אַרומגאַלן, אַרומראַזירן, אויסגאַלן; מאַכן ווײַל ברעדה [שפּ גאַלע בראַדען]; פּאַר־גראַזירן [פּאַרשמין שניט]; גריזלען, קרינד לען, קרויזן, פּריזירן, אַנדולירן.

אַדי: באַהאַרט, האַריק, העריק, באַוואַקסן, פּאַנעוואַריק, מאַכקע, רויכיק; געלעאַקט; קודלעאַטע, קודלעוואַטע, טשובּעוואַטע, קאַסי מאַטע, פּאַטלעאַטע, קלעאַטשקעוואַטע, קוטשע־ראַווע; וואַנציק, בערדיק, באַרדיק, באַבער־דיקט, באַבערדלעט.

פּראַז: עס שפּראַצט (עס שיט זיך) שוין אַ בערדל; אַ מאַן אויף אַ שפּאַן, אַ באַרד אויף אַ מײל; [פּון שערער־שון] פּידל די קאַטקע [שער גיכער]; מען קען קריכן צו גאַט

שווירן ביים באַרג סיני ניט נעמען ייִתור; שוסי טער, בלעב ביי דען מלאַכה (ביי דען קאַפּול, ביי דען קאַפעטע); דער שוסטער ביים קאַפּול־און דער טאַפּ איז פּול; ניין רבנים קענען קיין מנין ניט מאַכן, אַבער צען שוסטערס יאָ; אַ קאַמאַשטעפּער האַט ריינע הענט.

528. שערערייַ

ס: שערונג, גאַלונג, שערעניש, גאַלעניש אַזױ"ח < וי; ראַזירשטוב, ראַזירע, רעזורע, שע־ראַניע, גאַלאַניע, פּאַריקמאַכערסקע, קירולניע, צירולניע, פּריזיר־אַנשטאַלט, טשע־קאַלניע וּקלן, באַרבערשאַפּ [אײס]; שיינקייט סאַלאַן, ביוטי־פּאַרלֶאַר [אײס].

[מכשירים] שערל; גאַלמעסער, מעסערל אַזױ"ח < 161; שערמאַשינגקע, טשעקאַל וּקלן; ראַזיר־בעכער, ראַזיר־פענדל, שמירבערשטל, זייפּנשאַל; הייס טיכל; האַרצווענגל; קרייזל־אַפּאַראַט, פּריזיר־אַפּאַראַט, פּלויקע, פּריזיר־קאַם; בינדע וואַנצן.

האַר; [קלן] סוואַס, סאַרעס; האַר ווי שטריק, ווי פּלאַקס; האַר ווי זייד; בייִהאַר [פּאַטליניצען], פּוך; [גרויע האַרן קברות־בלעט־לען, בית־על־מִיד־בלעטלעך, מתיס־בלעטלעך; קודלע, קודרע, טשוב, טשאַפּ, טשופּרינע, קוטשער, קוטשמע(נע), קאַלטן, קאַלטאַן, קאַל־טון, כאַכאַל, פּאַטלע, פעלעך; [פּערדן גרויע, כאַלקע, קרענגע; פּאַלקע, יעזש, יאַושיק; טרעפּ; פּאה, פּאהלע, פּאהקעלע, פּאותלעך, פּאַיצן; קרויז, האַרקרויז, גרייזל, קרייזל, לַאַק, האַרלֶאַק, רייגלֶאַק, פּאַרפּלעך, גושויר קע, ניאַפּקע, טיאַלֶקע, קרעפּניקע; שטערני לַאַק, נשחיס וויידל; צאַפּ, צעפּל, פּלעכטל; העדאַך־קרוין, פּאַמפּאַדור, שיינאַן; גרעק, קאַקס, קעקסל, מושקע; פּריזור, שעוועלייר; שרונט, שרינט, טשענעלע, װ שייטל; קאַפּפּוין < 522.

וואַנצע(ע), וואַנסע; וואַנצעס, וואַנצן; ערב־

וטרעפן; אטן באַרינאָטן צוואַנציק גראַם ודער קליענט האָט אַ פּאַרן.
שפּר: אַ פּריווער איז אַ מולירער.

529. פּוּץ

ס: פּאַרפּוזונג, פּאַרצירונג, פּאַרשענערונג אַאָוו; פּאַרפּוזעכץ, פּאַרברעמעכץ אַאָוו; פּוצער, צירער, פּראַנטער, אַאָוו פּוּץ; פּוּץ, פּאַרפּוּץ, אויספּוּץ, אויפּפּוּץ; ציר, אויסציר; פּאַר; אַרנאַמענט; רייכקייט, גלאַנץ, פּאַליטור; אַרנאַמענטיק, אַרנאַמענטאַלע קונסט; דעקאָראַציע; אילומינאַציע [בוך]; אַרכיטעקטאַנישע באַפּוזונגען < 113.

בלום, בוקעט, בלומענשטרויס, געבינד, גירלאַנדע, פּעסטאַן, פּיקוס; וואַוע, בלומעך וואַוע, בלומענטאַפּ, וואַאַנע, וואַאַניק, אַש, אַשליק, אורנע; קאַנפּעטי, פּליטערלעך, פּינע-טשעווקעס, תּגין, גויסוכה, שבועות, ריזעלע, בלימעלע, קווייטל.

יקרהמציאות, זעלטהייט, קונסטווערק, אַנטיק, בריקאַ-בראַק.

שטאַט; בגדי שבת, בגדי יום-טוב; גאַלאַ; קאַפּפּוּץ אַאָוו < 522; טואַלעט, סטראַי; פּוצואַך, תּכשיט, צאַצע, צאַצקע, שיינדל, שיינדלינג; אויסנייעכץ, שטיקער, שטיקעכץ, האַנטאַרבעט, באַוואַץ, באַנייעכץ, באַשלעג אַאָוו < 526; האַרפּאַרב, שמינקע; רוזש, ליפּן-פּאַמאַדע, ליפּסטיק [אַם], מאַסקאַראַ, פּיקסאַטוואַר; פּודער, [אַם] פּאַודער, פּוּי דער; פּודער-קישעלע; קאַסמעטיק; פּרי-זיראַנטאַל, שיינהייטסאַראַן, [אַם] ביטיר פּאַרלָאַר, ביוטישאַפּ; בודואַר, טואַלעט-צימער אַאָוו < 114; תּח-פּלאַסטערל (פּלעס-טערל), שיינהייט-פּלאַסטערל (פּלעסטערל).

מאָדע-אַרטיקלעך, מאָדע-וואַרן, גאַלד-וואַרן, גאַלאַנטעריע, גאַלאַנטעריי-סחורה; צירונג, שמוק, געשמיק, דושולערי [אַם], טשווע-קעס [אַם]; רינג, רונג, רינגל, סיגעט, חותם

פּינערל, חותם-רינג, חתימה-רינג, זיגל-רינג, רייפּל, בייגעלע, פּינערל, קדושין-פּינערל, קדושין-רינגל, טבעת-קדושין; אוינגל, יוד-רינג [אַם]; הענגל-אוירינג, געהענגען, קילטשעס; [תּיח] נאָרינג, נאָוט-באַנד; קייט, קייטעלע, אַרבעטקייטל, גאַרגל-קייט; פּערל-קראַנץ, פּערלשנור, בערטל פּערל, האַלדובאַנד, קאַליע, ריווער, נאַשייניק; אַרעמבאַנד, בראַסלעט, בראַנדזעלעט; פּוסרינג; שטערנ-באַנד, קרוין, דיאַדעם, טיאַרע; ציטער-שפּילקע, ציטער-נאָדל, שאַלשפּילקע, ברוסט-שפּילקע, דימענט-שפּילקע, בולאַווקע; בראַש, בראַשקע; מעדאַליאָן, אויבל, זשעטאַן, ברעלאַק, בורלַאַק, באַרלַאַק, דיוויזקע, באַמ-בעלע, באַמבערל, הענגעלע, (נאַכ) הענגערל, שאַרשטיק, סטרעמפּל, ווימפּל.

צירשטיין, טייערער שטיין, אַבְּך-טוב, איידל-שטיין, קליינאַד; דימענט, דימעט-וואַל, רויט [אַם]; געשליפענער, אומגעשליפענער דימענט; בריליאַנט; שלף, פּאַצעט, וואַסער-גלאַנץ.

[מנינים שטיינער] אַמעטיסט; אַפּאַל, האַל-באַפּאַל, פּייער-אַפּאַל, גיראַסאַל, הידראַ-פּאַן; אַנאַט, אַכאַט, בלוטאַכאַט, העמאַכאַט; קאַרנעאַל, העמאַטיט, בלוטשטיין; אַרמאַז, סטראַז; אַדאַמאַנט; אַניקס, אַניקל, אַניקל-שטיין, יאַספּאַניקס, סאַרדאַניקס; אַקסיניט; אַפּיט, שלאַנגענשטיין; אַקטינאַליט, שטראַל-שטיין; אַסטעריט, שטערנשטיין; בעריל, אַקוואַמאַרין; בורשטיין, בורשטיין, ברושטיין, בערנשטיין; גלימער(שטיין); גראַנאַט, גאַר-נעט, פּייער-גראַנאַט, רויטער גראַנאַט; גאַר-פּינקל, גאַרפּונקל, גאַרפּינקל; כּרויאַליט, גאַלדשטיין; גראַנולירט, וויסשטיין; היאַצינט; טאַפּאַז, אַרעיַנטאַלישער טאַפּאַז, טאַפּאַואַליט; טורמאַלין, רויטער טורמאַלין, טורקויז, טירקויז, טירקאַז; וויסשטיין, טאַרטאַר; יאַשמע, יאַש-פּיז, יאַספּיס, יאַצום, יאַכצום, יאַכצונג; כּאַל-קעדאַן; כּרויאַפּראַז; לאַזורשטיין, בלוישטיין, אַזורייט, לאַפּיס-לאַזורי; מאַגלדשטיין; פּראַזע,

אויספוזקען, צירן, פֿאַרצירן, ישמוקן, סטראָ-
יען, אויססטראָיען, אויסשלייערן, אויספֿאַקע-
ווען, אויסשניגען, אויססטראָציען, אויס-
שטראָנציען, אויסצוויקלען, אויספֿירנדען,
אויסקאַלנערן, אויסצאָקען, אויסשמורגלע-
ווען; אויפֿפּוזן זיך, פֿאַרפּוזן זיך, צופּוזן זיך
אאַ"וו; בראַמענען זיך, יינגלען זיך, פֿאַריינערן
זיך, בחורן זיך, פֿלהנען זיך; פֿאַרבן זיך, מאַלן
זיך, שמינקען זיך, שמירן דאָס פֿנים; מאַכן
(צושמירן) די לייפֿן; פּודערן זיך; מאַכן די
נעגל, מאַנקירן זיך.

פֿראַנטעווען, פֿאַצעטעווען, יאָלדעווען,
שטוצן, ספּאַרטעווען, שטשענגאַליאַען, דרייען
די וואַנצעס; אַנטאָן זיך (אויספּוזן זיך אאַ"וו)
אין עסיק און אין האַניק; פֿאַרדעקן די צרות;
פֿאַרשאַרצן דעם של (אומפּער; אַרויפֿציען (אַב)
הענגען, אַרויפֿשליעפּן אויף זיך) דעם רוח,
(דעם תּלוי).

פֿאַרגלייכונגען אָנהענגען אויף זיך ווי
אויף דער שויענטע מאַריע, ווי אויף דער
מאַטקע באַסקע; אַנטאָן זיך (אויספּוזן זיך
אאַ"וו) ווי אַ פֿלהרמויד, ווי אַ חתן־בַּחור, ווי
אַ פֿלה אונטער דער חופּה, ווי ער וואָרט זיך
געחַתנט, ווי דער פֿהן־דול, ווי אַ מאַנאַרכ (אָ),
ווי אַ מלכות, ווי אַ פּרינץ, ווי אַ פּרינצעסין, ווי
אַ בת־מלכה, ווי אַ גראַף, ווי אַ גראַפֿייע, ווי אַ
פּאַניעקע, ווי אַ לייאַקע, ווי אַ טעקעלע, ווי
אַ רייכע מחתּנתטע, ווי אין קימפּעט, ווי ציפּע-
לע (חודהלע, חיהלע, נאַשקע) צום גט, ווי אַ
משוענע פּריצטע, ווי אַ גוי אום זונטיק, ווי אַ
פּגור, ווי צו דער פּגירה; אויסווען ווי אַן אַלמן
נאָך שלשים.

אַדי: צירלעך, ריך, אַרנאַמענטאַל; מאַנדל-
קוויטיק [תיז]; דעקאַראַטיוו; פֿאַרשענערט,
פֿאַרפֿינט, פֿאַרפֿינערט, באַרייכערט, דעקאַ-
רירט, אַרנאַמענטירט, אילומינירט, באַגילדט,
באָילבערט, געקוויטירט, געבלעכמאַלט, גע-
בלימט, געבלימט, געצאָקעט, געצירט,
פֿאַרצירט, געפּוצט, פֿאַרפּוצט, אויסגעפּוצט;

פּראָועם; פּערליט, פּערלשטיין; פּרויאַנט;
פּיראַפּאַן; רובין, רובין־שפינעל, רוביצעל,
רובעליט; שמאַראַק, שמוראַק, שמערגל,
ישמאַראַנד, יאִזמאַראַנד, יסמאַראַנד, עמע-
ראַלד; שאַפּיר, סאַפּיר (שטיין), שטערן־סאַפּיר;
לָנה־שטיין; זונשטיין; פּערל, גלאָפּערל,
ביסער, פּאַטשערקעס, קרעלן; געשמילץ,
מישורע; טשוואַק ואימיטאַציען.

צירונג-שקעטל, צירונג-שאַכטל, עטווי,
טואַלעט־קעסטל, נעסעסער.

יוועליר-אַרבעט; דימענט-שליפּפּער; פּערל-פּישער.

אַרנאַמענטירער, אַרנאַמענטיסט, אַרנאַ-
מענטאַליסט; אילומינאַטאָר; שטיינשניידער,
שטיינשליפּער, דימענטער, דימענט־איינ-
פּאַסער, ברייאַנט (שט) שיק, יוועליר (ער), יר
בעלירער, דובעלירער; צירונג-הענדלער,
דימענט-הענדלער, דושלער [אם]; פּערל-
פּישער.

פֿראַנט, פּוסטער פֿראַנט, עלעגאַנט, פֿאַ-
צעט; וישן פֿראַנצעט, טראַנצעט; ספּאַרט,
גאַלאַנט, גאַלאַנטאַן, דאַנדי, שטוצער, גיגערל,
פּירציק, וואַנצן־דרייער; אַדאַניס, מאַדיסט,
יאָלד, שוויצער, שטשאַנגעל, קאַטשעלאַפּניק,
צאַצקי נאָ יאַלע; פֿראַנטיכע, פּוצערקע,
אוישטעלערקע, יאָלדעווקע, מאַדיסטקע,
מאָדניצע, שטוצערקע, פֿאַנפֿאַראַנקע, קאַטשע-
לאַפּעכע, פֿראַנצימערקע, פּופּע, לייאַלע,
פּופּע־ליאַלע, קוקלע, (געשלייערטע) האַנדויע,
טראַנטשיכע.

וו; מאַכן שייך (רייך, עלעגאַנט אאַ"וו) - אַר-
פֿאַרשענערן, באַשינען, באַשינען; באַש-
נען די חתונה; פֿאַרצירן, פֿאַרפּוזן, פֿאַר-
פֿינען, פֿאַרפֿינערן, באַרייכערן; אַרנאַמענ-
טירן, קוויטייען, דעקאַרירן, אילומינירן;
ומעטאַלן קעסטלען, בלעכמאַלן; באַגילדן,
באָגילטן, באָילבערן אאַ"וו - 205; גאַרנירן,
דראַפּירן, באַלייגן אאַ"וו - 526.

(אויס)פּוזן, פֿאַרפּוזן, צופּוזן, אויספּוזן,

530. מאָדע

ס: מאָדישקייט, מאָדערנקייט אא"וו - אדי; מאָדע, אויפקום, סטייל [אס]; נייסטע, לעצטע מאָדע; דאָס לעצטע; שניט, פּאַסאַן; טאַן, באַנטאַן, גוטער טאַן, סאַלאַך־פּעניקייט; אויסנױניקסטער גלאַנץ; פּאַליטור; ציוויליזאַציע, קולטור, עטיקעט, צערעמאָניאַל; פּאַרעם, פּאַרמאַליום; הערשנדיקער געשמאַק, צייט־געשמאַק; קאַנווענץ, קאַנווענציאָנאַליום - 52. מאָדעווערט, געוועלשאַפּט, באַמאַנד, עלייט(ע); וועלטמאַן, דושענטלמען, דושענטל־מאַן ל"ר דושענטל־רײט; ליידי, גראַנדדאַמע, וועלטדאַמע; מאָדע־ווײַזער, פּאַרמאַליסט. וו: זיין אין דער מאָדע (אין פּלאַר, אין פּאַסאַן, אין סטייל [אס]); אויפקומען; אַרײַנגיין אין דער מאָדע; אָנשפּאַרן אין (דער) שוסטערגאַס; אַרײַנברענגען אין דער מאָדע, געבן דעם טאַן. אַדי: (ניי־מאָדיש, נײַמוידיש [ארכ], מאָדערן, מאָדנע [ארכ], פּאַרמאַל, פּאַרמענע; שיק לעך, פּאַסיק - 52; סטייליש [אס]; דאַמיש, דאַמעמסיק, דושענטל־מעניש, עלעגאַנט, גאַל־נאַנט, סאַלאַך־פּעיק, אַלאַמאַדיש [ארכ]. אינוו: אַלאַמאַד, קאַמיל־פּאַ.

וען אויך: מינוט 52, פּרױץ 529, פּשוטקייט 532, גוטער געשמאַק 533, שלעכטער געשמאַק 534, איידלקייט 556.

531. אָנשטעל

ס: אָנשטעל־ערישקייט, געמאַכטקייט, גע־קינצלטקייט אא"וו - אדי; אַפּעקטאַציע, אויספּינערע, שיינטיסטערע, באַמבאַסטיק; קאַקעטערע, קאַקעסטטווע, פּלירט; מאַגיר־לעכקייט, מאַגיריום, מינאַריע; איבערגעטרי־בענע צניעות, איבערגעטריבענע באַשידנקייט, איבערגעטריבענע שעמעוודיקייט, איבערגע־טריבענע סענטימענטאַליטעט; פּאַרמאַליטעט, פעדאַנטעריע, פעדאַנטיום.

מינע, סיגע, חנדל, אָנשטעל, אָנסטראַי,

אויסגעפּיאַקעוועט, אויסגעסטראַצילט אא"וו - ו; אַפּגעלעקלט, אַפּגעטעקלט, אַפּגעטאַקט; מהודרדיק, שבתדיק, יום־טובֿדיק, טשאַקנדיק, צאַצקעדיק, צאַצקעוואַטע, טשעפּקע; פּראַג־טיש, יאַלידיש, אַדאַניש אא"וו - ס; באַשיינט, באַשײנט; אײַגעמאַריגרט (אין עסיק און אין האַניק).

אינוו, פּראַז: מהודר; מיט גלעקלעך; מעשה פּראַנט; באַהאַנגען מיט צירונג ווי גאַטס מאַמע; האַלב־דײַטש, פּאַל־אָווינע רוסיש (רײַטיש); פּאַרנט ווי אַ מאַיאַר, הינטן ווי אַ שוואַרץ־יאַר; אויבן פּיקס, אונטן ניקס; (פּר) אויבן פּוץ, (פּר) אונטן שמוץ; (פּר) אויבן פּאַר־לעקט, (פּר) אונטן פּאַרשמעקט; פּיטש מיטש אַ נימאַ ניץ; פּערל אויפֿן האַרדו, שטיינער אויפֿן האַרצן; אַ צאַפּ אָן אַ קאַפּ; זי גייט אויס - ווי אַ לײכט.

שפּר: קליידער מאַכן לײט; אַז מען טוט אָן שײן אַ בעזעם איז ער אויך שײן (זעט ער אויך אויס ווי אַ מענטש); אַז מען טוט אַ שטעקן אָן שײן האָט ער אויך חן; אַ שוואַרן אויסגע־קאַכט אין עסיק און אין האַניק האָט אויך אַ טעם; געפּרעגלט אין האַניק איז רעטעך אויך אַ מאַכ־; אַ פּאַדעשווע אין האַניק געפּרעגלט איז אויך זיס; אַז די באַבע פּוצט זיך אויס זעט זי אויך יונג אויס (זעט זי אויך אויס ווי אַ מענטש); די פּאַווע זאָל ניט האַבן די שײנע פּעדערן, וואָלט זיך קיינער אויף איר ניט אומגעקוקט; אַז די פּאַווע קוקט אויף אירע פּעדערן קוועלט זי, אַז זי קוקט אויף אירע פּיס וויינט זי; אַ מיידל דאַרף זיך פּוצן פּאַר פּרעמדע בחורים און אַ ווייב־פּאַרן אײַגענעם מאַן; דער פּרויס שְׁכַל איז איר צירונג, דעם מאַנס צירונג איז זײַן שְׁכַל; עס איז לײכטער צו מאַכן אַ באַרג קלע־נער איידער אַ מיאוס פּנים שענער; אַז גאַט מאַכט מיאוס קען דער מענטש ניט מאַכן שײן.

וען אויך: שיינקייט 520, באַקליידונג 522, שפּינדערע 526, מאָדע 530, פּשוטקייט 532, גוטער געשמאַק 533, שלעכ־טער געשמאַק 534.

אָדִי: אָנשטעל עריש, אַלעקטירט, אויספֿיניע-
ריש, פֿרעטעניצען, אויפֿגעבלאָזן, מאַל-
פֿיש, ניטנאָטירלעך, אומנאָטירלעך, איינגע-
שטודירט, טעאָטראַליש, געקניצלִט, געמאַכט,
איבערגעטריבן, באַמבאַסטיש, הויך קלינגענ-
דיק, (צירלעך) מאַנירלעך, קאָקעטיש, סענטי-
מענטאַל; געמאַטערט, שטיף, אָנגעקראַכ-
מוע) לִט, אָנגעקראַכמאַליעט, געצוונגען, אָנגע-
בלאָזן, פֿאַרמאַל, פֿוריטאַניש, צניעותדיק.

שפּר: קניפֿ דיר די באַקן און שטעל די פֿאַרב
פֿאַר לִיטן; וואָס האָט צום פֿנים, וואָס אין
האַרצן טוט זיך?; בין איך אַ האָן, מוז איך
קרייען; דרײַ זאַכן זיינען פֿון לִיטנס וועגן: אַ
נאַר אַן איידעם, אַ וויסער קיימען און אַ שיינער
קאַלנער.

וען אויך: פֿאַלשקייט 363, שלעכטער געשמאַק 534, אַיני-
גערעדטקייט 546, חוצפה 549, באַרימערײַ 550, פֿאַראַד
551, לִיבעניש 561.

532. פֿשוטקייט

ס: פֿשוטקייט, איינפֿאַכקייט, פֿראַסטקייט
אאז"ו - אײ; פֿשטות, פֿשטנות.
וו: זיין פֿשוט, זיין איינפֿאַך - אײ; מאַכן
פֿשוט, פֿאַרפֿשוטן, פֿאַרפֿשוטערן, פֿאַר-
איינפֿאַכן.

אָדִי: פֿשוט, איינפֿאַך, פֿליין [אײ]; פֿראַסט,
פֿראַסט (און) פֿשוט, פֿשוט (און) פֿראַסט;
היימיש, אָרדינער, אָרדינאַר, געוויינטלעך,
טאַגרטעגלעך, וואַכעדיק, נאָטורעל, נאָטירלעך;
עכט, אַמת, נאַקעט, פֿרימיטיױו; ריין, גלאַט,
אומגעקניצלִט, אומגעקניסטִט, אומגעשמניקט,
אומגעצירט, ניט־באַפּוצט, ניטגעשליפֿן, רוי,
ניטאַלעקטירט, ניט־איבערגעטריבן; באַשמידן,
צניעותדיק, שטרענג, ריגאַריש, איינגעהאַלטן,
צוריקגעהאַלטן, רעזערווירט; פֿשוטר
כמשמֿעדיק.

אינוו, פֿראַן: פֿשוט בתּלִית הפֿשטות;
פֿשוט כמשמֿעו; אַן חֲכמות; אַן צערע-

פֿאַרסע, ראַלע, פּאַוע, פֿרעטענויע, פֿוריע,
פֿאַריע, פֿאַנפֿע, צנאָטעלע, גרימאַסע, פּאַ-
סטעמקע, פֿיסטעמקע, פּאַסטעווקע, חויר-
אויער; מידות, ויטן, ניקן, ניטן, חֲפֵצות, חֲפֵציות,
חֲפֵצהלעך, העוויזות, תּנועות, גענג, שטיק,
שטיקלעך, פֿיגליעס, (פֿיקסע) פֿאַקסן; פֿוילע,
משווענע, קעצישע אאז"ו העוויזות (תּנועות).
אָנשטעל־מאַכער, אָנשטעלער, חֲמֵמאַכער,
שטוקע־מאַכער, גרימאַסניק, מאַניריסט, צנועה,
צנאָטע, קאָקעטע, שטרויענע פּאַנע, געשלייער-
טע האַנדיע, אַלטער ייצמח; פֿאַרמאַליסט,
פעדאַנט, פֿוריסט, פֿוריטאַנער).

וו: מאַכן דעם אָנשטעל (די פֿוריע, די פּאַריע,
די פּאַנפֿע אאז"ו) - ס; שטעלן זיך, אויס-
שטעלן זיך, אויספֿיניען זיך; פֿריצעווען, שפּילן
דעם פֿריין; געבן אויף פֿיכע; האַלטן פּאַסאַן;
קניפֿן (רייבן) די באַקן, אַז די פֿאַרב זאָל שטיין;
מאַכן אַ פֿריילעכע מינע (אַ שייַן פֿנים) צו אַ
בייווער) שפּיל; עסן קרענק און בענטשן רִצָה;
שטעלן זיך אין פּאַסאַן (אין פֿלאַר); אויס-
פעקלען זיך; מאַכן אָנשטעלן, מאַכן חַנְדִלעך
אאז"ו; מאַכן חן, חַנְדִלען זיך, מאַכן זיך באַ-
חנט, מינען זיך; פֿלירטן, פֿלירטעווען, קאָקע-
טירן; סטראַיען די וואַנצן, דרייען זיך אויפֿן
קאַריק (אויפֿן קנאַפֿל); ציען אויפֿמערקזאַמ-
קייט, זוכן קאָמפֿלימענטן; שפּילן טעאַטער,
שפּילן אַ ראַלע; מאַכן פֿיסקעס, פֿיסקלען זיך,
פֿאַרשטורעווען די לִיפעלעך; קרימען זיך,
לומען זיך, ברעכן זיך, קאַרטשען זיך, ברעקן
לען זיך; מאַכן אַ מענטליק, בויען פּראַפּאַר-
שטייק; מאַכן פֿוילע (משווענע, היגטישע
אאז"ו) שטיק.

פֿאַרגלִיכונגען מאַכן אַן אָנשטעל ווי
עפעס רעכטס, ווי אַ גאַנצער מענטש, ווי אַ
גאַנצער קנאַקער, ווי ער וואַלט געווען אַ גאַנ-
צער יאַטעבע־דאַם (אַ גאַנצער מַר בַר רַב אַשׁוּ)
- 544; קרימען זיך (און לומען זיך) ווי אַ מאַל-
פע, ווי אַ בוזשאַן, ווי אַן אַבעזיאַנע, ווי אַ משווע-
נער; גיין ווי אויף שטאַלצן, ווי אויף קוליעס.

טער דעם זיידן; איינער האָט הנאה פֿון האַרטן קעז, אַ צווייטער פֿון, לאַנגוואַהאַרצחום" און אַ דריטער פֿון אַ טיר צו דער גאַס; איינער האָט האַלט (ליב) זויערמילך, דער צווייטער-מפֿטיר; יעדער(ער) לויט זיין געשמאַק.

וען איך: שיינקייט 520, פּוץ 529, מאָדע 530, איידלקייט 556.

534. שלעכטער געשמאַק

ס: אָפּגעשמאַקטקייט, אומגעשליפֿנקייט, אומ-ראַפֿינירטקייט אַז"ו - אַד; שלעכטער, ביליקער געשמאַק; געשמאַק-באַלידיקונג; פֿאַלשע צירונג; רייסיקע, שרייַקע, זגערלע אַז"ו קאַלירן; אומעלעגאַנץ; איבערפּוץ; שלעכטער וויץ, שלעכטער שפּאַס; פּראָ-ווינציאַליזם, פּראָווינציאַנאַליזם, באַרבאַריזם, וואַנדאַליזם; ווילגאַריטעט, פֿאַרביליק(ע)קונג, ווילגאַריזאַציע.

משוגענע פּרִיצה (פּרִיצטע), פּראָווינציאַל, פּראָווינצער, פּראָווענצער ריזיל, ווילגאַריאַן, וואַנדאַל, באַרבאַר.

וו: זיין ווילגאַר, זיין ניטראַפֿינירט אַז"ו - אַד; ניט האָבן קיין געשמאַק; האָבן אַ שלעכטן (ביליקן) געשמאַק; זיין אין שלעכטן געשמאַק; שמעקן מיט פּראָווינץ; באַלידיקן דעם געשמאַק; זיין ניט לויט דער מאָדע (צייט); זיין אויס מאָדע; זיין אַרויס פֿון דער מאָדע, אונטערגיין; אַרײַן אין (דער) שוסטעראַגאַס; ארבערקליידן זיך, איבערפּוּצן זיך; אַרויפֿשלעפּן אויף זיך דעם רוח (דעם געז, דעם תּלוי); אָנהענגען אויף זיך ווי אויף דער שווענטע מאַריע (ווי אויף דער מאַטקע באַסקע); קליידן זיך גראַטעסק.

פֿאַרגלײַכונגען אויסזען ווי כּוואַלעש אין ליילעך, ווי אַ פֿלוי אין פּאַנטאַפֿל, ווי אַ געפּאַקטע פֿלוי אין אַ טלית; ניט האָבן קיין טעם; האָבן דער באַבעס טעם; האָבן אַ טעם ווי אַ שיכורע גילע חַנְדֵּלֵט זיך, ווי צוויי הינקעדיקע

מאַניעס; אָן קונצן; סאַן פּאַסאַן; פּראָסטע זמאַסטע; צוריק צו דער נאַטור.

וען איך: תּמימות 362.

533. גוטער געשמאַק

ס: ראַפֿינירטקייט, געשליפֿנקייט, קאַרעקט-קייט אַז"ו - אַד; געשמאַק, גוט, חוש, טעם, געשמאַקוואַך; גוטער, געלייטערטער, ראַפֿינירטער, געשליפֿענער, פֿאַרפֿיניערטער, איידעלער, קולטיווירטער אַז"ו געשמאַק (גוט, חוש); גוטער טאַן, שליף; גראַציע, שיק, עלעגאַנץ אַז"ו - 530; זינען פֿאַר שיינקייט; צאַרטגעפֿיל, פֿינגעפֿיל; שיינליכטער, עסי-טעיטק, קאַלעסטיק, עסטעטיזם; קונסט-ליבהאַבער; קונסטפֿאַרשטאַנד, קונסטפֿאַר-שטענדעניש, מַכְּנוּת; דילעטאַנטיזם; אייפֿע-מיזם, פֿי שוּנְדֵּקִי, פֿי שוּן-סִגְיָהוּר, פּוריום.

אַ מענטש מיט געשמאַק; זאַכקענער, קונסטקענער, מַבִּין, בַּרְסִמְכאַ, מומחה לִדְ מומחים, קריטיקער, פֿינשמעקער, שיינליכט, עסטעט, פּוריסט, אייפֿעמיסט; קונסטליב-האַבער, דילעטאַנט, אַמאַטאָר; קונסטפֿריינד, מעצענאַט.

וו: האָבן (פֿאַרמאַגן) געשמאַק; אַרויסווייזן גע-שמאַק; אָפּשאַצן, אונטערשיידן, דיסקרימי-נירן; זיין אַמבין; אויסאידלען (פֿאַראַידיעלערן, אויספֿיניען, ראַפֿינירן אַז"ו) דעם געשמאַק. אַד: געשמאַקפֿול, ראַפֿינירט, געשליפֿן, ציוויליזירט, קולטיווירט, עסטעטיש; פֿיני-שמעקעריש, אַרטיסטיש, מוסטערדיק, ימוס-טערהאַפֿט, קלאַסיש, אַרכיטעקטאַניש; אַנ-שטענדיק, פּרעזענטאַביל, קאַרעקט, סאַלְאָנִי מעסיק, נאַטירלעך, ניטאַפֿעקטירט, איידל, פֿיין, אָנגענעם, ליבֿלעך, באַשמעקט, צאַרט, דעליקאַט, נעט, עלעגאַנט, גראַציעז, זגראַבנע; אייפֿעמיסטיש, פּוריסטיש, אויסגעזוכט, (אַפֿ-)געקליבן, געוויילט אַז"ו - 520.

שפּר: איינער האָט ליב די באַבע, דער צוויי

וו: האָבן אַ האַפֿענונג, האָבן אַן אויסקוק אַזױװ
 ← ס׳: קעכלען די האַפֿענונג; האַפֿן, פֿאַר-
 האַפֿן, דופּען; האָבן בטחון, האָבן אַן אויג בײַ
 גאַט; גלייבן אין, זײַן זיכער אין, האָבן צוטרוי
 צו; רעכענען אויף, צײלן אויף, אָנלעגען זיך
 אויף, בויען אויף, שטיצן זיך אויף, פֿאַרלאָזן
 זיך אויף; פֿאַרלאָזן זיך אויף נסים (אויף אַלי
 ירחם); לעבן מיט דער האַפֿענונג; קלאַמערן
 זיך אין אַ האַפֿענונג; האַפֿן זײ אַ קבצן אויפֿן
 גרויסן געווינס; אָנכאַפֿן זיך אין אַ שטרוינעלעך
 (אין אַ הייסן שטיין, אין אַ שאַרף מעסער);
 נייען זיך אַ בײַטל (אַ בײַטעלעך); פֿאַרבייגן זיך
 אַ קניפֿל אויף; לייגן זיך (אַײַנרײַדן זיך) פֿײַגע
 לעך אין בוועס; זען אַלץ אין ראָזע ליכט;
 תְּלומען; שפּײַען חלומות, בויען שלעסער
 אין דער לופֿטן אַזױװ ← 346.

ריכטן זיך אויף, וואַרטן אויף, ידער-
 וואַרטן, אָנטיציפּירן; האָבן אין אויסזיכט,
 י האָבן אין פּראָספעקט; האָבן אַן אויסקוק
 אויף ← ס׳: שטיין, פֿאַרשטיין; שניידן זיך אויף,
 שמעקן מיט; וואַרטן אויף; וואַרטן (זײַן) אויף
 משיחן; וואַרטן אויף גליקן; הענגען אין דער
 לופֿטן; אויסקוקן (מיט ליכט); אַרויסקוקן
 אויף; אויסקוקן (זיך) די אויגן; אַרויסקוקן זײַן
 אויף משיחן; וואַרטן אויף קבֿר אָבות; קוקן
 ניענעסן אין האַנט אַרײַן; קוקן אויף די הענט.
 אַדי: האַפֿענונגספֿול, אַפּטימיסטיש, האַפֿער-
 דיק; פֿיל צוזאַנגדיק.

אינוו, פֿראַז: די אויגן קריכן (גייען) פֿון
 קאַפּ אַרויס; יײַ רצון; הלןױאי; האַפֿנט
 לעך; פֿון דײַן מויל אין גאַטס אויערן; אַפּשד
 וועט גאַט רחמנות האָבן; אַלי ירחם; גאַט
 וועט העלפֿן (געבן); עס וועט רעכט זײַן (ווערן);
 עס וועט זײַן כּשר; עס וועט זײַן גוט; עס וועט
 זײַן גימל; עס וועט זײַן גימל [שׁ]; עס וועט זיך
 אויספּרעסן; (עס איז דאָ) אַ האַפֿענונג צו
 גאַט; עוד ידו נטויה; עוד לאַ אָבדה תקוה;
 אין מײַן פֿענצטער וועט אויך אַ מאָל אַרײַנקוקן
 די זון; פֿאַר מײַן טיר וועט אויך אַ מאָל זײַן אַ

נייען טאַנצן; האָבן אַ טעם זײ אַ מויד אַן אַם.
 פֿאַרבייק(ערן) (פֿאַרגרעב(ערן) דעם
 געשמאַק; ווילגאַרזירן.

אַדי: אַפּוועשמאַקט, געשמאַקלאָ, רײַסיק,
 שרײַעדיק, זרעל, אומעלעגאַנט, אומ-
 איידל, ניט-צאַרט, ניטדעליקאַט, ניטקאַרעקט,
 ניטגראַציעז, ניטזײבלעך, ניטזוגראַבנע, ניט-
 עסטעטיש, ניטאַרטיסטיש, ווילגאַר, אומגע-
 וואַשן, אומפֿאַרקאַמט, ווילד, פֿאַנטאַסטיש,
 גראַטעסק, אומאַטירלעך, אַפּעקטירט, באַמ-
 באַסטיש, שטייף, אָנגעצויגן, אויפֿגעבֿלאָזן,
 מוגשמדיק, אומקולטיחירט, אומציױליזירט,
 באַרבאַריש, וואַנדאַריש, אומגעהובלט, אומ-
 געשליפֿן, ניטראַפּינירט, רוי; פּראָסט, פּראָס-
 טאַצקע, אַרדינער, גראַב, דאַרפֿיש, קלײַד
 שטעטלדיק, פּראָווינציעל, פּויער(יש), מוזשיצ-
 קע אַזױװ ← 545; אומגעלומפּערט, אומפּאַסיק,
 אומשיקלעך [אײַכן], ניטמאָדערן, פֿאַרעלטערט,
 אַפּוועשטאַנען, אַלטמאַדיש, אַלטפֿרענקיש,
 אַלטפֿעטעריש אַזױװ ← 75.

זען אויך: אַלטיקייט 76, געמיינער גראַד 645, אומאיידל-
 קייט 557.

535. האַפֿענונג, דערוואַרטונג

ס׳: האַפֿענונג, האַפֿונג [אײַכן], בטחון, צוטרוי,
 י צוטרויען, גלויבן; פֿתחה־קוה; אַפּטי-
 מיזם; גוטע, געהויבענע שטימונג; האַפֿערדי-
 קייט ← 511; אויסקוק, אַרויסקוק, אויסזיכט,
 י פּראָספעקט, פּערספעקטיוו; האַרזאָנג;
 שטראַל (פֿונק) האַפֿענונג; צוואַג, הבֿטחה,
 פֿאַרשפּרעך [אײַכן] ← 474; תְּלום; גאַלדענע
 חלומות, לופֿטשלעסער, גידע(ער)גע פֿײַגעלעך,
 אוטאָפּיע ← 346; אַן איי אויף מאַרן.
 דערוואַרטונג, רעכענונג, אָנטיציפּאַציע,
 שפּאַנונג, סוספּענס [אײַס], זאַנגונג, פֿאַרגעפֿיל,
 פֿאַרויסגעפֿיל, פֿאַרויספֿיל.

בעל־בטחון, אַפּטימיסט, אוטאָפּיסט, בעל־
 חלומות ← 346.

הונגער; איידער מען דערלעבט (איידער עס קומט, ביז עס קומט) די נחמה קען אויסגיין (ארויסגיין) די נשמה; ביז מען דערלעבט די נחמה גייט ארויס די נשמה; פון ווארטן קווארטן (קווארט מען); דער אפטימיסט זאגט: א האלב פלעשל איז פול, דער פעסטי מיסט זאגט: א האלב פלעשל איז ליידיק.

וען אויך: קומעדיקייט 77, גלויבן 329, פארויסוועגן 345, פאנטאזיע 346.

536. אומגעריכטיקייט

ס: אומגעריכטיקייט, פלוצעמדיקייט אא"וו
 א: אומפארויסגעזעענע זאך (געשעעניש אא"וו); א דונער פון הימל; קלאפ, צרה, אומגליק אא"וו ← 498; איבערראשונג, סור-פריז, סורפריז [א].

וו: גיט פארויסוועגן, גיט ריכטן זיך אויף, גיט קלומען פון, זיגט דערווארטן; קומען אומגעריכט (אומדערווארט אא"וו) ← א: אראפלאזן זיך ווי א פיפטיש; אראפלאזן ווי פון (בלויזען) הימל, ווי פון דאך; קומען ווי א בליץ פון לויטערן הימל, ווי א גוטע בשורה, ווי א מלאך פון זיין ריבן נאמען; אַנקומען ווי רב הידקא צו שלשסעודות; אַרין מיטן דיזש; אַריינפלאזן ווי א קיטשקע, ווי א יחן אין סוכה; מאַכן אַן איבערראשונג (א סורפריז); איבער-ראשן, סורפריז [א]; כאפן ביי דער האנט (ביי דער ארבעט); כאפן אין פלאגראנטי; דערטאפן, פאצאפ(עו)ען, טעכערן [א].

אַדי: אומגעריכט, אומדערווארט, אומ-פארויסגעזען, אומפארהאפט, אומגעבעטן, ראפטאזונע, פלוצעמדיק, פלוצלינגדיק.

אינוו, פראן: פלוצעם, פלוצלינג, פלוצליים [יא], אורבלוצלינג [א], פלוצלעך, פלוצטהאַרבן; אין מיטן פלוצעם; דא; ערשט; מיט א מאל; מיט איין מאל; פאר א מאל; אויף איין מאל; נון; אויף דער הייסער מינוט; ראפטעם; אין מיטן (דע)רינען; אין מיטן דריטש קע; אין מיצקע (דע)רינען [א]; פון (דער)

בלאטע [א]; עס קלאפט נאך א גליד (אן אדער); וועלן מיר לעבן, וועלן מיר זען; אז מען וועט לעבן און געוונט זיין, וועט מען האבן דעם סימן; מען וועט שוין ווי דאס איז אפשמאדיען דאס וועלט; אדער דער פריץ וועט פגורן, אדער דער הונט וועט פגורן; פאשר אַבדתי אַבדתי - ווי איך בין געווען א בעלה'דיג אויף וועל איך אים ירצה השם זיין א בעלה'דיג; מיט גאט זיין העלף; מיט גאט זייער הילף [א]; גאט וועט העלפן (- ווי העלפט נאך גאט, ביז גאט וועט העלפן!); בטחון בטחון-און זיך צעקראכן; מען זאל דערמאנען משיחן, קומט ער!; אשרי המחכה; זאג גיט קיין מאל, אז דו גייסט דעם לעצטן וועג.

שפר: אפילו ווען דער קלף ליגט אויפן האלדו טאך מען דעם בטחון גיט פארלירן; אפילו אז דער מענטש זעט שוין די גרוב איז אפן זאל ער גיט אויפהערן צו האפן; פלוימן א גליד קלאפט דארף מען די האפענונג גיט פארלירן; ווי לאנג עס רירט זיך אן אדער דארף מען די האפענונג גיט פארלירן; פלוימן דער מענטש האט נאך די אויגן אפן זאל ער נאך האפן; ביז מארגן האבן מיר א גרויסן (גוטן) גאט; אף על פי שיתמהמה אַחכה לו; עס ווילט זיך גיט גלייבן, אבער מען מוז די האפענונג לייגן; אז מען האט בטחון האט מען אויף שבת; אז מען האט בטחון גיט מען אויס טעכטער; אויף גאט דארף מען האפן און אריין אויך גיט שלאפן; הארן און האפן האט שוין א מאל געטראפן; די גרוב איז שוין אפן, און דער מענטש טוט נאך האפן; דער מענטש טוט האפן, ביז ער ווערט אנטשלאפן; גוט איז צו האפן, שלעכט איז צו ווארטן; מער געווארט, מער גענארט; האפן און הארן איז זיך אריין גענארן; האפן און הארן מאכט טייל מאל צום נארן; מיט האפן און הארן טוט מען די יארן אפנארן; פון האפן ווערט מען גיט זאט; דער וואס לעבט פון האפענונג שטארבט פון

טוישט, זעטוישט, אנטנארט, געזענארט, פאררעכנט.

פֿראַן: דער באַרג האָט געבוירן אַ מײַז; מען וואָרט אויף אַ מלאַך—און עס קומט אַ נײַח.

שפּר: אַז מען דערמאָנט (רופֿט) דעם מלאַך קומט דער נײַח; אַז מען זוכט אַ בעדנער געפֿינט מען אַ גלעזער; אַז מען זוכט אַ שער געפֿינט מען אַ בעזעם (רופֿט זיך אָפּ דאָס אײַ בערשטע פֿון שטייטל); ווײַל מען הגבה, קריגט מען גלײַה; אַז מען ריכט זיך אויף אַ גרויסן עולם קומט קיין הונט נישט.

וען אויך: אומדערפֿעלד 496, לײַד, זאָרד 512, יאָזש 538

538. ייאוש

ס: האָפֿענונגסלאָזיקייט, אויסזיכטלאָזיקייט אַאָ״ח - אײַ; ייאוש, פֿאַרצוײַפֿלונג, דעס־פֿעראַציע; פעסימיזם; שווער (ביטער) האַרץ; אָפּהענטיקייט, פֿאַרצאָנטקייט אַאָ״ח - 512.

ח: נישט האָבן קיין האָפֿענונג (קיין אויסזיכט, קיין אויסבליק, קיין אויסזעג אַאָ״ח); מײַאש זײַן זיך, מתיאש זײַן זיך; אויפֿגעבן (פֿאַר־לײַדן) די האָפֿענונג (דעם בָּטחון, דעם גלױבן); נישט האַלטן פֿון; געזעגענען זיך מיט; (אָפּ)זאָגן ווײַדוי (רַבֿנ־קדיש) נאָך; פֿראַזען יאַרצײַט נאָך; שטעלן אַ לײַכטל נאָך; שטעלן צוײַ פֿאַען; איבערגעבן זיך צו ייאוש; פֿאַרצוײַפֿלען, פֿאַרצאָגן; אַ מאַך טאָן מיט דער האַנט; אַראָפֿ־לאָזן די הענט (דעם קאָפּ); טרײַבן (ברענגען) צו פֿאַרצוײַפֿלונג; אַזעקרויבן (אָפּנעמען, צעשטערן, פֿאַרניכטן, צו נישט מאַכן אַאָ״ח) די האָפֿענונג (די רעצטע האָפֿענונג).

אָדײַ: האָפֿענונגסלאָז, אויסזיכטלאָז, פֿער־ספעקטיזאָז; אומפֿאַרריכטלעך, אומ־הײַלעזדיק, זאומהײַלבאַר, אומטרייסטלעך; פֿאַרײַאושט, פֿאַרצוײַפֿלט; פֿאַרלײַדן, אָפֿ־הענטיק; פעסימיסטיש; פֿאַרצאָנט, צעבראַכן, דערשלאָגן אַאָ״ח - 512.

העלער הייט; זוכטע באַראַכטע; אָן אַ פֿאַר וואָס (און אָן אַ פֿאַר ווען); נײַ האַצאַ, נײַ פֿאַצאַ; פּוץ; וועץ; טוּ; אַהולאַם אויף דער קאַראַבּקע; נאָ דיר; נאַט אײַך; אָט האַסטו דיר; אָט האַסטו דיר די אַנדערע (צוײַטע) טעג יום־טובֿ; מײַז טובֿ, פֿײַקע פֿון הינטערשטיבל איז אויך דאָ; בוּטש, בערל, אין פֿאַמויניצע; גוט מאַרגן, געלע (ראַכע, ברײַנע); גוט מאַרגן, ביסט אַ היגער?; גוט שבת, נאָ דיר, ער איז דאָ; גוט שבת, ברײַנע; גוט שבת, כאַשע, וואָס מאַכסטו, באַשע?; גוט יום־טובֿ (נאָ דיר, ער איז דאָ); גוט יום־טובֿ דיר, פֿון וואָגען קומסטו?; בָּרוך הבאָ, רַבֿ נחיים, בָּרוך אַאָ״ח איז דאָ; האַסטו אַ שמע־קול־יטו; וואָט טיבע יוצר־המאורות; אין מיטן טאַגן פֿלאַצט די סטרונוע; אַ דונער האָט אים געטראַפֿן (אײַנגעשלאָגן).

וען אויך: קורדזיערדיקייט 74, אימפּולס 393, אומצוגעגריטקייט 399, ווּנדער 543.

537. אַנטוישונג

ס: אַנטוישונג, דיסאיִלוויע; גענאַרטקייט, פֿאַרפֿירטקייט אַאָ״ח - אײַ; קלאַפּ, בראַך - 498; געפֿלאַצטער) זײַפּבלאָז; נאַרס נְגַד־דָן [אם]; נישט־דערפֿילטע, נישט מקיים־געוואָרענע, צעשטערטע, צערונגענע אַאָ״ח האָפֿענונגען (דער וואָרט טונגען, חלומות אַאָ״ח).

ח: זײַן גענאַרט, זײַן פֿאַרפֿירט, זײַן אַנטוישט אַאָ״ח - אײַ; גענאַרן זיך; פֿאַלן פֿון הימל אויף דער ערד; אַנטוישן זיך; גענאַרן זיך (טועה זײַן זיך) אין חשבון; פֿאַררעכענען זיך; מאַכן דעם חשבון אָן דעם בעל־הבית; בלײַבן אויף דער מײַכ(עד)יקער באַנק; אַנטוישן, (גע־נאַרן, פֿאַרפֿירן ויענעם); צעשטערן (צו נישט מאַכן אַאָ״ח) די האָפֿענונגען (דײַ דער וואָרט טונגען, די חלומות אַאָ״ח); לאָזן שוויצן; אַײַנפֿירן וואָרטן.

אָדײַ: גענאַרט, אָפּגענאַרט, פֿאַרפֿירט, אַנ־

אָנגסט־שווייס, אָנגסט־באַשלאָגעניש, נויט־שווייס, טויט־שווייס.

דערשראָקענער, פֿאַרציטערטער, איבער־געפֿאַלענער אַאָ"וו - אַר.

פּחדן, בעל־פּחדן, בעל־פּחד, רך־לב, באַיאַק, טרום, האָן, באַיהאַן, טכויר, פֿונק, שיער [שם]; פֿלאַקן־שיסער, *שיסער, *קאַ־קער; קנאַפער העלד; העלד אין גאַטקעס; שטרויענער קאַואַק; אַלאַרמיסט, פּאַניק־שפּרייטער, פּאַניקאַר [סאָן]; העלדן פֿון שָכּם.

וו: האָבן מורא (שרעק, פּחד אַאָ"וו) - ס; זיין אין (אייך) שרעק (אין) (אייך) פּחד אַאָ"וו); זיין דערשראַקן, זיין דערציטערט אַאָ"וו - אַר; שרעקן זיך, פֿאַרכטן זיך, פֿורכטן זיך, פֿירכטן זיך, גרוילן, שיען זיך, זודרעפען, אָנגסטן, בויעזן [שם]; איבערטראַכטן, איבער־קלערן; דאַגהן, זאַרן; ציטערן, פֿלאַטערן, שוידערן, צאַפֿלען זיך, טאַמלען, סקרוכען, דראָזשען; ציטערן אימת־מוות; ציטערן אין אַלע גלידער (אין אַלע אַבריים, אין גאַנצן ליב); טרייסלען זיך אין גאַנצן; האָבן די ניכפה (דאָס [נייגעריקע] קדחת אַאָ"וו) - 202; ציטערן (פֿלאַטערן אַאָ"וו) אין די הויזן (אין) די פֿלודערן; קוקן מיט מורא ווי דאָס קעלבֿל אויפֿן חלף; אויסזען ווי אַן אָפּגעקאַכטער; גיין אויף די שפיץ פֿינגער (אויף די ציפּקעס).
ווערן דערשראַקן, ווערן דערציטערט אַאָ"וו; דערשרעקן זיך, איבערשרעקן זיך; אויפֿציטערן, אויפֿשוידערן, אויפֿצאַפֿלען, אויפֿטרייסלען; ניבהל ווערן; קריג אַ גענדוע־נע הויט, קריגן גופּמפֿלס [שם]; שפּרינגען פֿון דער הויט; באַגאַסן ווערן מיט (אַ) שווייס; אויסשטיין אָנגסט(ט); ווערן רויט און טויט; ווערן בלאַס (בל־בֿך) (פֿאַר שרעק) - אַר; ווערן פֿאַר־שטיינערט (פֿאַרשטאַרט); ניט קענען רירן מיט אַ גליד; פֿאַרלירן דעם קאַפּ, פֿאַרלירן דאָס קֶשן; ווערן שטום, פֿאַרשטומען; זען זיך מיטן טויט; זיין (בל־בֿבן) טויט (מיט אַלע אַבריים);

פֿראָז: ניטאָ קיין האַפֿענונג; אין תּיקוּה; פֿאַרשריב אין קוימען (מיט קרייז); פֿאַר־שרייב אויפֿן זאַמד אַאָ"וו - 496; פֿאַר ייאִוש; ניטאָ קיין רפֿואה; ניטאָ קיין רעטונג; ניטאָ קיין טרייסט; זיינע טעג זיינען געציילטע; זיין גורל איז געחמתעט; ער איז שוין אויסגע־שפּילט אַאָ"וו - 420.

זען אויך: לייד, זאָרג, 512, אָנטוישונג 537.

539. שרעק, פּחדנות, אָנשרעק

ס: שרעקלעכקייט, גרויליקייט, פֿאַרכטיקייט אַאָ"וו - אַר; דערשרעק, איבערשרעק אַאָ"וו - ו; שרעק, מורא, פּחד, אימה ופּחד, פּחדים, פּחד־פּחדים, פֿאַרכט, פֿורכט; ייראה; ייראת־הרוממות, ייראת־הפֿבוד, ער(ע)פֿאַרכט; אימת־המלכות, אימת־מוות, טויט־שרעק, סטראַך, בויעזן [שם]; אָפּשׂי; אימתא דצבורא, לאַמפֿך־פּיבער, סטיידוש פּיבער [שם]; פֿאַביע; הידראָפֿאַביע, אַער־אַפֿביע אַאָ"וו.

אַלאַרם, בהלָה, פּאַניק; שלעכטע בשורה; טעראַר; זאַרג, דאַגה, קומער, אומרו; נער־וועישקייט, נער־וועיטעט, נער־וואָזיטעט; פֿאַר־געפֿיל, פֿאַרויסגעפֿיל, פֿאַרויספֿיל; וואַלקן (שטילקייט) פֿאַר אַ שטורעם.

אָנשרעק, סטראַשוניק, סטראַש, סטראַ־שאַק, דראָנג; אַ פֿסוק מיט אַ שטעקן. שרעקבליד; שרעק־חלום, קאַשמאַר; סטראַש, סטראַשידלע, סטראַשאַק, פּודעלע, פּונעלע, טשוטשעלע, פּויגל־שרעקער, באַבוק, בער, [שם] בוויבער, בוגאַבו; אָגער; גייסט. פּחדנישקייט, שרעקעווידיקייט, שוואַכ־מוטיקייט אַאָ"וו - אַר; פּחדנות, טכוירנשאַפֿט; אויספֿעל פֿון מוט (פֿון צוטרוי אַאָ"וו), זמאַנגל אין מוט (אין צוטרוי אַאָ"וו).

ציטערניש, פֿלאַטערניש, שוידער, סקרוך, דראָוש, האַרצקלאַפֿן, האַרץ־באַקלעמעניש, פֿאַלפּיטאַציע, אָנגסט, אָנגסט(טן), טויטאַנגסט(ן),

סטראַשען די גענזו (אויפן בידעם); סטראַשען די וואַנזן; ידראַען, גראָושען, שרעקן; דרייען נאָרן; שרעקן ווי דער דובנער (קעלעמער) מגיד; אָפּשרעקן, איבערשרעקן, איגנשרעקן; מיטל אימה זמן, מאַיים זמן; צערודערן, צערטרייסלען, אויפטררייסלען, אויפרודערן, ידערשיטערן; טעראַריזירן; שלאַק אַלאַרם; אַלאַרמירן, וואַרענען אַאָ"וו - 431; הייבן אַ האַנט; ווייזן אַ פּויסט; ווייזן די צייטן; הייבן אַ שטעקן; פּאַכען מיטן שווערדל (מיט אַ פּאַפּירן שווערדל, מיט אַ פּאַפּירענער פּיקע).

אַדי; שרעקלעך, מוראדיק, אימהדיק, אימה פּול, אימתמוּתדיק, מאַימדיק, פּחדדיק, פּחדיםדיק, פּאַרכטיק, פּאַרכטיק, פּירכט טערלעך, יראתהפּבּוּדיק, יראתהרוממותדיק, ערנע פּאַרכטיק, אָפּשטיק, גרויליק, שוידערלעך, שוידערהאַפּט, אַנסטיק, אַנסטי לעך, פּלאַטערדיק, ציטערדיק, סטראַשען, ספּנותדיק, קאַשמאַריש, קאַשמאַרנע; שרעק לעך ווי דער טויט, ווי דער טיחל, ווי דער מלאַךהמות, ווי דער מלאַךדומה.

דערשראַקן (אויף טויט); צערשראַקן, אָב געשראַקן, איבערגעשראַקן; דערציטערט, פּאַרציטערט, אויפגעציטערט, פּאַרטרייסלט, אויפגעטרייסלט, דערשיטערט, פּאַרצאַפּלט, אויפגעצאַפּלט, אויפגעשוידערט, פּאַרשטאַרט, פּאַרשטייערט, טויט; פּאַרדאַנהט, פּאַרזאָרגט, באַזאָרגט; אומרוק, נערווען, נערוועיש; פּאַרצאַגט, דערשלאַגן, ינידערנעשלאַגן אַאָ"וו - 512.

פּחדניש, פּחדנותדיק, שרעקיק, שרעקע(ו)דיק, ניבּהלדיק; אַלאַרמירט, פּאַניש; טרוסיש, טרוסליחע, נַךְ-נַבּי, קליינמוטיק, שוואַכמוטיק, מוטלזאָויק, אָפּהענטיק, אומדריסט, איבערגעפּאַלן, וויטיש [א]; אוממעגלעך, וויבעריש.

נפּאַרגלעכונגען שרעקע(ו)דיק ווי אַ יידענע, ווי אַ בלאַט אין הינט, ווי אַ האַז, ווי אַ לערער צווישן דאָרפּסלייט; בלאַס (בלייך,

זמן ניט טויט און ניט לעבעדיק; צוריקווייכן, צוריקפּראָלן; באַהאַלטן זיך, פּאַרקריכן אין אַ לאַך; פּודען זיך, יאיספּושען זיך, צעספּרזשען זיך, צעפּודושען זיך, אויפּפּלאַשען זיך, סראַספּאַלאַשען זיך, אַנטלויפּן אַאָ"וו - 432. זמן אַ פּחדן (אַ שרעקע(ו)דיקער, אַ מורא(ו)דיקער אַאָ"וו) - אַדי; פּאַרלירן דעם מוט (דעם קוראַש); אַראָפּפּאַלן ביי זיך; ניט האָבן דאָס האַרץ - 540; שרעקן זיך (ציטערן, פּלאַטערן אַאָ"וו) פּאַרן טויט (פּאַר אַ פּלייג, פּאַר דער וואַנט, פּאַר דער (אייגענער) שנייפּן פּאַרן (אייגענעם) שאַטן, פּאַר ועמעצנס דוך, פּאַר ועמעצנס פּאַרע); קריגן קאַלטע פּייס; פּאַרלירן די הויזן; * באַמאַכן זיך; * אַנמאַכן אין די הויזן; * אָנפּישן אין די הויזן.

נפּאַרגלעכונגען מורא האָבן (שרעקן זיך, ציטערן, פּלאַטערן אַאָ"וו) ווי פּאַר פּיער, ווי פּאַר שמיץ, ווי פּאַר אַ שררה, ווי פּאַרן ספּראַך ניק, ווי פּאַר אַ ווייב אַ מרשעת, ווי פּאַר אַ ביי זער שוויגער, ווי פּאַר ברענדעלע (שיינדעלע) מיט די בלויע ליפעלעך, ווי פּאַר אַ שייכורן פּויער, ווי פּאַר אַ (ביסיק) הונט, ווי פּאַר אַ תּיה נעה, ווי פּאַר גולגנים, ווי פּאַר אַ מלך, ווי פּאַר אַ רוצח, ווי פּאַר אַ בער, ווי פּאַרן מעבר יבוק, ווי פּאַרן טויט, ווי פּאַרן מלאַךהמות, ווי אַ פּויער פּאַר שמיץ, ווי יאָן פּאַרן פּאַן, ווי אַ גייע פּאַרן גלח; ציטערן (טרייסלען זיך, וואַרפּן זיך אַאָ"וו) ווי אין היץ, ווי אין פּיבער, ווי אין קדחת, ווי אַ בלאַט, ווי אַ לויב, ווי אַ פּרומער ייד אין די עשרת־מיתשובה, ווי אַ האַז, ווי אַ שעפּלע (פּאַרן חלף), ווי יורקעס הונט, ווי אַ הונט אין קראַפּעווע, ווי אַ הונט אין די נמן טעג, ווי אַ פּיש אין וואַסער (אין אַליל), ווי אַ שד פּאַר אַ מוזה (פּאַר שמעיִשָׁאל); שווייגן (אַנטשטומט ווערן) ווי קורטע די בעדערקע.

דערועקן (אַרויסרופּן, אָנאַגן, אָנוואַרפּן, אַרױפּוואַרפּן) אַ שרעק (אַ מורא אַאָ"וו); דערשרעקן, אָנשרעקן, סטראַשען, אָנסטראַשען;

איר זענט עלטער; האָסט מורא? לײַען קריאת
שמע (לײַג דיר אין בעט אַרײַן, נעם דיר אַ מַת
אין זינען).

[סטראָשנאָקעסן] יבוא יזמו!; יבוא יזנה!
[שׂ]; עס וועט קומען זײַן יבוא יזמו; פרידע
(פשידזשע) קאַזאָ דאָ וואָזאָ!; ער וועט זיך
אַנשפּילן (אַנרײַסן)!; עס וועט אים גלאַט ניט
אַראָפּ; עס וועט אים אויסגיין באַקעם; עס
וועט שוין קומען איינער אויף זײַנע בינער;
ער וועט קריגן זײַן ערלעך אויסקומעניש; זײַן
קאַפּ וועט שוין קרענקען; עס וועט זײַן אַ קלאַג
צו אים (צו זײַן קאַפּ, צו זײַנע יאָרן); מען וועט
שמײַסן מיט אַיזערנע ריטער; [שׂ] מען וועט
אים געבן פּײַש אָן כּרײַן; מען וועט אים אויפֿ-
הענגען אויף אַן איבערגעברענטער שטרוי; מען
וועט אים הענט און פּײַס אָפהאַקן (און פֿאַר אַ
סאָלדאַט אַוועקגעבן [שׂ]); מען וועט אים דרײַ
יאָר הענגען און פּײַר יאָר שײַסן [שׂ]; גיב אַכטונג!
היט דיר דאָס לעדער (די שקורע, די פֿעל);
שלימול וועט דיר פֿעלן!; ביזם פּקדי
פּקדתי!

איך וועל אים די צייגנער) אויסרײַסן (דעם
קאַפּ אַראָפּדרייען, די נאָז אָפּווישן אַאָ"ח);
איך וועל אים געבן, אָו ער וועט דערזען דעם
זיבעטן הימל (די וועלט און יענע וועלט,
דעם מלאַך־המוות פֿאַר די אויגן, די עלטער-
באַבע פֿאַר די אויגן, דעם טאַטן פֿון יענער
וועלט, קראַקע מיט לעמבעריק); איך וועל
אים געבן נײַן מאָל נײַן, וויפֿל עס וועט אין אים
אים אַרײַן; איך וועל אים דערלאַנגען, אָו ער
וועט נישט וויסן ווי אַלט ער איז (אָו ער וועט
די פּאַטערעכעס ניט כאַפּן, אָו ער וועט די טיר
ניט טרעפֿן, * אָו ער וועט זיך באַמאַכן, אָו פֿור
קען וועלן פֿלײַען פֿון די אויגן, אָו ער וועט זיך
באַוואַשן מיט בלוט, אָו די רויטע וופּ (זיכע)
וועט אַרויסשפּריצן, אָו קיין דאָקטער וועט אים
נישט העלפֿן, אָו ער וועט אין יאַרצײַט פֿאַר-
געסן, אָו די קלאַג וועט אים נעמען, אָו עס וועט
אים ווערן פּײַנצטער אין (פֿאַר) די אויגן, אָו עס

ווייס) ווי קאַלך, ווי קרײַד, ווי פּאַפּיר, ווי די
וואַנט, ווי אַ פֿלעך, ווי אַ פֿיזונט, ווי אַ טוך,
ווי אַ לופּענע, ווי דער טויט, ווי אַ טויטער, ווי
אַ מַת, ווי אַ פּײַרה, ווי אַ גריל, ווי אַ דערשראַ-
קענער האָז; אַריבערגעפֿאַלן ווי אַ שיכורער
גײַ.

אינוו, פֿראָז; באַימה ובײַראה; בדחילו
ורחִימו; שומו שמים!; אַ מורא צו קוקן!
שמע ישראֵל!; עס נעמט אָן אַ שרעק (אַ פּחד
אַאָ"ח); עס ציטערט (עס וואַרפֿט) הענט און
פּײַס (די הויט, די פֿעל, דער פּופּיק); עס
קלאַפט אַ צאַן אין אַ צאַן; עס לויפֿט אַדורך
אַ פֿראַסט איבערן לײַב; עס ווערט קאַלט אין
די קנעכל; עס שטעלן זיך (אויף) די האַר אויפֿן
קאַפּ; האַר און נעגל שטעלן זיך קאַפּויער;
עס ווערט בלוי אונטער די ושאַברעס; עס
ווערט פּײַנצטער פֿאַר (אין) די אויגן; עס טראַגט
אין דער לופֿטן; עס באַפֿאַלט (באַשאַט, באַ-
גיסט) אַ שווייס (אַ קאַלטער שווייס, אַ טויטשווייס);
עס באַשלאַגן אַנגסטן; עס אַנטפֿאַלט (אַנט-
לויפֿט) דאָס געזונט; עס ווערט אָפּגעריסן דער
היים טובים; עס פֿאַלן אײַן די בלוטן (די
דמים); עס פֿאַלט אײַן (עס אַנטריינט, עס אַנט-
פֿאַלט, עס ווערט פֿאַרקילט) דער מאַמעס
מילך; עס פֿאַלט אײַן (עס אַנטגייט) דאָס
האַרץ; עס פֿאַלט אײַן (עס רײַסט זיך אָפּ)
דאָס האַרץ; עס קלאַפט דאָס האַרץ ווי בײַ אַ
גײַ, ווי בײַ אַ גולן; עס נעמט אָפּ דער אַטעם
(הענט און פּײַס); עס פֿאַרט אַרויס די נשמה;
עס איז פֿרחה נשמתו; די נשמה קומט אין די
פּײַס; די נשמה אַנטלויפֿט אין די שפּײַן קנעכל;
אָו מען וואַלט האַקן מײַנע אַדערן וואַלט קיין
בלוט ניט געגאַנגען; אַ ביזע מורא אויף אים!
ער שרײַט הורא אין אַרבל אַרײַן; ער וויזט אַ
פּײַג אונטער אַ דעכעלע (אין קעשענע); בו!
פּערדל, אַ בער גייט!; שאַשע, מע שיסט!
קאַזאָקן פֿאַרן, דער פֿאַרטעך פֿאַלט!; מען
איז מכבד רב חיימען מיטן ערשטן שאַס! וענט-
פּערן—מוחל!; רב קרוב, שיסט איר פּרײַער,

ריויקע, אינשטעל, אינשטעלעניש; בלינד
 דע מציאה, קארטנשפיל, שפרונג אין דער
 פלינצטער; דעספערצאיע, האסט, ליכטיג
 זיניקייט; דאך קיכאטזיס; אוארט, געמבלינג
 [אם] ← 516.

בראזער מאן, מאן, העלד, העלדיניש;
 העראס, י העראי, וועלט באצוינער, גיבור,
 גיבור חיל, ליב, קאזאק, כואט, מאלאדיען,
 א קינד פון דער היים, ווילער (יונג);
 שטעלער, אינשטעלער, ריויקאנט, קארטנ
 שפילער, בנדז, אטואושיניק, מויק; בחורטע,
 נקבה; קנאקער, קניאקער נראיל, שיסער;
 היצקאפ, פליער פריערער; מופקר, הפקריונג;
 אוארטוריסט; אוארטניק, געמבלער [אם]; דעס
 פערדאך; פלוט, דאך קיכאט.

וו: זיין בראוו, זיין מוטיק אאו"ו ← 87; האבן
 מוט (גאל, צוטרוי (צו זיך) אאו"ו) ← 8; האבן
 דאס הארץ; האלטן הויך דעם קאפ; קוקן
 גלייך אין די אויגן; אויסשטעלן זיך אויף ספנות
 (י צו געפאר); אינשטעלן דאס לעבן (אין
 ספנות); גיין (לאזן זיך) אויף מסירת נפש (אויף
 קידוש השם, אויף גאטס באראט); מוסר נפש
 זיין זיך; גיין אויף א גליטש; קריכן אין פליער;
 שפילן (זיך) מיט פליער; פליען זי א קאמאר
 אין (אויפן) פליער; גיין אין פליער און אין
 וואסער; קריכן דעם ליב אין מויל (ארין);
 שפילן מיט גליק; נעמען די נשמה אויף פראג
 קאט; פאראכטן ספנות (געפאר); קוקן דעם
 טויט (דער ספנה, דער געפאר) אין די אויגן;
 גיין דעם טויל אין די אויגן ארין; שפילן זיך
 מיטן מלאך המוות; ניט טראכטן צוויי מאל;
 ניט מורא האבן, ניט שרעקן זיך אאו"ו ← 539;
 אונטערדריקן (באצוינגען אאו"ו) די מורא;
 מורא האבן זי פאר דער קאץ, זי פארן פאראג
 יאריקן שניי (פראסט); בראזירן, העלדירן,
 קוראזשירן זיך; שטעלן זיך אין קוראזש, מאכן
 זיך קוראזש; כואטעווען זיך, כראברען זיך,
 בריהן זיך, מענטשלען זיך, צעוויגן זיך; מאכן
 זיך הארץ; מאכן זיך א הארץ פון א זין; אג

וועט שוין קיין גראו ניט וואקסן); איך וועל אים
 חזון, ווער עלטער איז!
 שפר: אשרי אדם מִפֶּחַד תָּמִיד; מען דארף
 מער מורא האבן פאר גאט זי פאר
 מענטשן; אז איין וויבל שטארבט אין דער
 קימפעט שייט זיך דאס אנדערע וויבל אין
 מיקוה צו גיין; א ייד האט אכט און צוואנציק
 פראצענט פחד, צוויי פראצענט צוקער און
 זיבעציק פראצענט חוצפה; א הונט האט מורא
 פאר א שטעקן און א רוח פאר ציצית; איינע
 ציטערט פארן מאן, די אנדערע ציטערט פאר
 קדחת; פאר א צאפ האט מען מורא פון
 פארנט, פאר א פערד פון הינטן, פאר א נאר
 (פאר א שלעכטן מענטשן) פון אלע זיטן; ווען
 ניט די מורא וואלט געווען זיס די עברה; א
 פחד קען מען ניט אויסריידן; האב ניט קיין
 מורא, ווען דו האסט ניט קיין אנדער בכירה;
 אז מען האט ניט קיין האנט קען מען קיין פויסט
 ניט מאכן; אז מען קען ניט ביסן זאג מען די
 ציין ניט חזון; אז מען האט ניט קיין (גראבן)
 פלינער זאג מען קיין פליג ניט חזון (ניט אויס
 שטעלן); אן א פלינער קען מען קיין פליג ניט
 שטעלן.

וען איך: אומבאשלאסנקייט 388, ריויקע 429, ווארענוג
 431, ארויסרוף 449.

540. מוט, אינשטעל ערישקייט

ס: מוטיקייט, בראזוקייט, דרייסטקייט, מוט
 חיליקייט אאו"ו; אינשטעל ערישקייט, גע
 וואנטקייט, ריויקאלישקייט, אומאיבערגעלייגט
 קייט, אויסגערעכנטקייט אאו"ו ← 87; מוט;
 בירגערמוט, ליבנומוט, העלדנומוט אאו"ו;
 קוראזש, דערווענונג, בראזור, פארע [ט];
 רוקנביין, הארץ, לב, לבבות, נערו, גאל;
 צוטרוי, צוטרויען, איבערמוט, מוטחיליקן,
 חילדחילין; גבורה (שאפט), העלדישקייט,
 העלדנשאפט, העלדנטום, העראזיס, ספאר
 טאזיס; העראזשער אקט.

היצקעפיק, הייסבלוטיק, איבערגעאמלט,
אמ'ליק, ראשיק, האסטיק, בלינד, וויד,
אומבארעכנט, אומבאטראכט, אומבאדאכט,
אומאיבערגעלייגט, אומבאקלערט, אומאויס-
גערעכנט, אומפארזיכטיק, ליכטיגייק, פלוטיש,
פלוטעוואטע, דאךקיכאטיש.

אינוו, פראָו; אָן אַחֲרֵי; קיין אַחֲרֵי; נִיט;
אַהוּלָאָם נאָ גאַרניעץ [בלִינדע מַצִּיאה];

אַדער אָדער; אָדער דרײַ אָדער דרײַצן (דרײַ
און דרײַסיק); (אַדער) גאָר אָדער גאַרנישט;

(אַדער) טרעף אָדער פֿעל; אָדער אַגליק אָדער
אַ שטריק; אָדער אַ ממשלה אָדער אַ מַפְלָה;

(אַדער) פּאַפּ אָדער כּלָפּ; אָדער אַ מַת
אָדער אַ נֶס; (אַדער) טויט אָדער ברויט;

(אַדער) רויט אָדער טויט; אָדער לֶעבן
אָדער שטאַרבן; בלײַ אָדער פֿרײַ; תּוֹמֹת

נֶפֶשׁ עִם פִּלִּישִׁים; קעפּן וועט מען דאָך
מיך נִיט; מען וועט מיך דאַרטן אין קאַשע נִיט

אויפֿעסן; וואָל איך אַזוי מורא האָבן פֿאַר אים
טויטערהייט ווי איך האָב מורא פֿאַר אים

לֶעבעדיקערהייט; פֿאַר פּחד איז מיר דאָס
העמד וויסן געוואָרן [שׂו]; ער לייגט זיך ווי אַ

לֶעמעלע און שטייט אויף ווי אַ לייב; ער טיילט
זיך מיט דעם בער נאָך איידער ער איז געפֿאַר-

גען; מען האָט נאָך דעם בער נִיט געשאַסן און
מען (צו)טיילט שוין זײַן פֿעל; איידער דער

טאַטע איז געבוירן געוואָרן שטייט שוין דער זון
אויפֿן דאָך; דער פּוּיגל איז נאָך אויפֿן דאָך;

ס'איז נאָך די באַד נישט געהייצט; ס'איז נאָך
זײַט צו קָל חמירא; יעשטשע דאַלעקאָ דאָ

קָל חמירא; דער פֿיש אין טיכעלע איז נאָך
זײַט פֿון בייכעלע.

שפּר; שטעק נישט דעם קאַפּ צום וואָלף אין
מויל אַרײַן; מוט פֿאַרלוירן, אַלץ פֿאַר-

לוירן; ווער עס וואָגט נִיט דער האָט נִיט;
אַז מען שטעלֿט נִיט אײַן נעמט מען נִיט אויס;

דער וואָס גייט אין מלחמה מוז קענען פּוֹל־ווער
שמעקן; ווער עס קען קיין פּוֹל־ווער נִיט שמעקן

דער וואָל נִיט גיין אין דער מלחמה אַרײַן;

נעמען זיך מיט האַרץ (מיט כּוח, מיט קוראַזש
אַזױ"ח); שטאַרקן זיך, אָנטאַן זיך אַ כּוח;

אונטערגאַרטלען זיך; אָנורטן די לֶענדן (ווי אַ
גיבור); אָנמעסטן זיך; אויפהייבן דעם קאַפּ;

דערוועגן זיך, וואָגן, וואָשען; אַטוואָשען זיך,
אַנטוועגן זיך, געטרויען זיך, יטרויען זיך,

אונטערשטיין זיך, שטעלן זיך, אײַנשטעלן זיך,
אונטערשטעלן זיך; סמיען, מעיז זײַן אַזױ"ח

← 549.

אונטערנעמען, ריוויקירן; גיין אויף ריוויקע;

נעמען אַ שאַנס [אַס]; נעמען דעם אָקס פֿאַר די
הערנער; אײַנשטעלן; שטעלן אין קאַן; שטעלן

אויף אײַן קאַרט; גיין אויף אײַנס; גיין אויפֿן
גאַנגן זיכער (אויפֿן גאַנגן זײַען [שׂו]); זײַן נִיט

אויסגערעכנט, זײַן איבערגעאמלט אַזױ"ח ← אײַ;
איבערשאַצן די כּוחות; נִיט רעכענען זיך מיט

(די) פֿאַקטן; פֿלוטע(ווען); בויען אויפֿן
זאַמד; קויפֿן אַ קאַץ אין זאַק; לייגן דאָס

לֶעבעדיקע אויפֿן טויטן (די לֶעבעדיקע אויף
די טויטע); לייגן זיך (קריכן) מיט אַ געוונטן

קאַפּ אין אַ קראַנקער בעט; פֿאַרברענען זיך
די פֿינגער; דוּחַק אַתּ הַשָּׁעָה זײַן; מאַכן דעם

חֶשְׁבֹן אָן דעם בעל־הַבַּיִת; שפּרינגען פֿון דער
הויט (פֿון די האַלפֿאַבליעס); כאַפּן די פֿיש

פֿאַר דער נעץ, כאַפּן די לֶאָקשן פֿאַר שבת
← 440.

געבן [יענעם] מוט (קוראַזש אַזױ"ח); (דער)-

מוטיקן, קוראַזשירן, אינספּירירן אַזױ"ח ← 394.
אַדײַ; מוטיק, העלדיש, העלדנמוטיק, העלד־

האַפֿטיק, שרעקלֶאָז, אומדערשראַקן,
אומפֿאַרכטיק, שטאַנדהאַפֿטיק, (פֿעלדזן)

פֿעסט, באַהאַרצט, רעזאָלוט, קעק, מענלעך,
העראַזיש, ריטערלעך, כּוואַטסקע, גבוריש,

דרייסט, דריסט וואַל, געוואָגט, בראַז, כּראַ
ברע, באַיקע, שמיאַלע, סמיעלע, אַטוואָש

נע; געפֿאַסט, אָנשטלֶאָסן, האַרטנעקיק אַזױ"ח
← 387; מוטויליק, ווילדויליק; אײַנשטעלעריש,

ווילעריש, ווילינגער(יש), אַוואַנטוריסטיש,
אַזאַרטיק, געמבלעריש [אַס], אימפּורלסיוו, היציק,

געשמאק, גסט; תאוה; תאוות-החומריות, תאוות-עולם-היה, בהמיות; ל'נדשאפט, פאסיע; מאניע; קלעפטאמאניע, דיפסא-מאניע, עראטאמאניע אאו"ו; קאפריו, השנה, פאנטאזיע, פארוועלעניש, שגעון, משונעת, בעלנות, בהלנות; גיציקייט, גיץ, גינער-קייט, זוכט; ערגיץ, געלטגיציקייט אאו"ו; גרויסע אויגן, אויפגעריסן מויל, גרויסע ליאפע; געשמדטער, ביזער, ריכער אאו"ו האלדו; האבונסטווע, אינרייסער.

שטרעבונג, אמביציע, אספיראציע; נצחון, נצחנות; אייפער, היץ, פיבער, אומגעדולד. בעלן, בהלן, בעלעסקן, מעטער, פאר-ערער, לאהוטער, אמאטער, ליבהאבער; אספיראנט, קאנדידאט, שטרעבער, קאריער-ריסט, ארוויסט; אוהב פבוד, רודף אחרים) הכבוד, רודף-פבודניק; אינרייסער, אץ-להעשיר, אוהב ממן, אוהב בצע, חומד ממן, רודף ממן, גאלדזוכער, אוצרות-זוכער; מעלאמאן, מעלאמאניאק, אנגלאמאן, אנגלא-מאניאק אאו"ו.

ו: זיין באגעריק, זיין להוט, זיין הונגעריק אאו"ו - אר; האבן חשק, האבן אפעטיט אאו"ו - ס; וועלן האבן, חפצהן, באגערן, פראגען, פארלאנגען, ווינטשן, גלוסטן, געלוסטן; גארן, בענקען; קאניען; הונגערן, דארשטן, דורשטן; שמאכטן, שמאכן, לעכצן; חלשן (אויסגיין, שטארבן, פגון, קראפירן) נאך; אויסגיין מיט די פוחות; אויסגיין פלות-הנפש; גיין אין (אום) לעבן; נגע זיין עד לחיים; ברענען, פלאמען, פלאקערן, גליען; זיין אומ-געדולדיק; שטיין (ויצן) ווי אויף שפילקעס, ווי אויף געליטע (היסע, ברענענדיקע) קוילן; שפרינגען פון דער הויט - 510.

דערוועקן (ארויסרופן) א פארלאנג (א חשק אאו"ו); ציען; ציען אן אקס; קאר-טשען, קיצלען, שטעכן, ביסן, קאטערן, גענדולען; זיך אריינעמען ועפעסן אין קאפ (אין די געדאנקען); ווארפן (לייגן) אויף עפעס

ביסטו א זעלנער, שמעק זשע פולווער; שריי-נישט אויס האפ, וועסט פאלן אויפן קאפ; זאג-נישט האפ ביז דו שפרינגסט נישט אריבער (ביז דו ביסט ניט אריבערגעשפרונגען); סקא-זשעש האפ יאק פערעסקאטיש; זאג נישט האפ ביז אויף יענער זייט (ביז דו שפרינגסט נישט אריבער דעם) קלאץ; מען טאר נישט כאפן די לאקשן פאר די פיש; מען קען ניט כאפן די פיש פאר דער געץ; כאפ נישט די פיש פאר דער געץ; פאטש זיך ניט אין בייכעלע, ווען פישעלע איז נאך אין טיי-כעלע; איידער מען האט געכאפט דעם בער-קריגט מען זיך ניט פאר דער בעל; פון דעם בער אין וואלד זאל מען די בעל ניט פארקויפן; מען גיט ניט פרייער דעם קינד א נאמען ביז עס ווערט געבוירן.

וען אויך: עקשנות 387, אגליקייט 440, ארויסרוף 449, חוצפה 549.

541. באגער, שטרעבונג

ס: באגעריקייט, גלוסטיקייט, זשעדנעקייט אאו"ו - אר; באגערונג, גלוסטונג, בענ-קונג אאו"ו - ו; וויילן, רצון, וועלער, וועלעניש, וועלעכץ, מאנקאליע, פארלאנג, וונטש, הארצוונטש, באגער, חשק, אפעטיט, אכאטע, לוסט, גלוסט, תשוקה, השתוקקות, פלות-הנפש, גארונג, בענקשאפט, (הארץ) בענקעניש, גע-בענק, הייס-בענקעניש, היימויל, נאסטאליגיע; הונגער, דארשט, דורשט; שמאכטונג, לעכ-צונג.

יצר, דראנג, טרייב, טרייב, אנטרייב, אנטרייב, שטויס, קיצל, רייץ, פישוף, צוצי-קראפט, מאנגעט, מאנגעס; (חיהשער) אינ-סטינקט; יצר-טוב, יצירהרע; שטארקער, איזערנער, קופערנער, ארעמאנסקער אאו"ו יצירהרע; נייונג, נטיה, דיספאזיציע, סימ-פאטיע, ליבע; ספעציעלע נטיה, פארליבע, פרעדיספאזיציע; ליבהאבעריי, האבי [אמ];

דער חלה, ווי א קרויניק צו זיך, ווי אן אורח צו דער גילדער(נער זיך, ווי א קינד צו טיטע, ווי א הונגריקע קאץ צו סמעטענע, ווי א כניאק צום קליידל, ווי דער פרוש צו דער ספאנדיצע; כאפן ווי הייסע בולבעס; באפאלן ווי די הייטעריקן.

קוואפען זיך אויף, לאקאמען זיך אויף, ראדעווען זיך אויף; וועלן אינהאמעווען (איינ-שלינגען, איינרייסן, פארושעברעווען) די וועלט; שטרעבן צו, אספירירן צו; טראכטן פון; נאכזיפן נאך, יאגן זיך נאך, רימן זיך נאך; שלאגן זיך פאר; פארלייגן זיך (אפלייגן זיך) אויף.

אדי: באגעריק, פארלאנגיק; קוהט, לאער, לוער, גלוטיק, הונגריק, אומדערועט-לעך, דארשטיק, דורשטיק, לעכצנדיק, שמאכט(נד)יק; מאויש, מאוהדיק, גיריק, גע-ריק, גיזיק, וועדנע, איינרייסעריש, אמביציען, אמביטיגע; נצחניש, נצחנותדיק, נצחונדיק; היציק, אייפעריק, אייפערדיק און - 510; ליידנשאפטלעך; אומגעוולדיק; נוטה, גע-ניגט, גענויגט, דיספאנירט; גערן, אקאטנע; געוונטשן, ווינטשנסווערט, באגערנסווערט.

פראן: עס געמט אן (עס כאפט אן) אן אפע-טיט (א יצירה, א חשק און); עס ריינט (עס גייט איבער, עס לויפט איבער) די שמצע (די סמאהע, די סליגע, די שפיעכץ); עס וועסערט (וואסערט) אין מויל; עס ווערט וואסערדיק אין מויל; די וועלט איז אים ווייניק; ער וואלט אייפגעגעסן די גאנצע שטאט מיט די אויגן; ער וואלט זיך פאר דעם אויפגעהאנגען; עס שמעכט (בייסט) אים דער האבער; עס קלומט זיך אים קישקע; דער יצירה איז ביי אים אויף; * ער פישט מיט א שויםל; ער האט ליב וואס דער רבי האט גיט פלינט; עס שטיסט פון אים די שמד; מין נשמה איז אויך גיט פון קלאטשע; ווען וויסטו? שוין, צי שפעטער?; זאג דריי מאל, און דו ווילסט - ווענטפערן, איך וויל - ווענטפערן, א מכה

אן אויג; פארוועלן זיך, פארגלוסטן זיך, פאר-בענקען זיך נאך, פארגילגען זיך, פארבא-לייען זיך, אונשפארן, פארשמעקן; באטראכטן מיט גיריקע (פליישיקע, פארליבטע און) אויגן; קוקן ווי א שאף אויף וואלץ; גיט לאזן פון אויגן; גיט אראפנעמען (אראפלאזן) קיין אויג פון (די אויגן פון); עסן (אויפעסן, שלינגען און) מיט די אויגן; באלעקן זיך.

געפינען א טעם (א געשמאק, א גוסט) אין; געפעלן, וויל געפעלן און - 511; ליב האבן, האלט האבן, גערן האבן; [א] גלייכן, קערן פאר; גוסטירן אין, קאכענען זיך אין, קויכען זיך אין, שפיגעלען זיך אין; זיין משוגע (ווילד) פאר, * זיין די כפרה פאר און - 560; אריין אין טעם; אונכאפן זיך אין עפעס (מיט הענט און מיט פיס); גיין מיט חשק; גיין ווי א קתן (ווי א פלה) צו דער חופה; צופאלן צו, צו-כאפן זיך צו.

נפארגלייכונגען ציען ווי מיט צוואנגען, ווי א מאגעס (מאגעט) (צו איינשטאל), ווי צו אן עברה, ווי דעם שיפור צום שלאפן (צום פלעשל), ווי דאס פערד צו דער קרעטשמע (צום שטאל, צו דער טאר-בע מיט האבער); פארגלוסטן זיך ווי א קאץ פוטער, ווי א טראגעדיקער (ידענע), ווי א פארצויגענער בת יחידה, ווי שבתדיקע מאכלים, ווי די געוירצן פון שבת; [א] פלינט האבן ווי א בעטלער א האלבן (גאנצן) גילדן, ווי א חסיד א שיקסע, ווי א גוטער ייד א פעטן פדיון, ווי א שיפור א געוועלע משקה, ווי דער גביר גענדוענע פופיקלעך, ווי אן אשתאיש, ווי א גביר פבוד, ווי א קאץ האט פלינט סמעטענע, ווי א גאנודו האט פלינט האבער; אונכאפן זיך ווי א הונט פאר א קוילעטש, ווי פאר א הייסן קוילעטש; צופאלן (צוכאפן זיך) ווי צו הייסע לאקשן, ווי צו א הייסן פאפעלניק, ווי צו א הייסן פלאדן, ווי א חסיד צו י"ש, ווי א שיפור צום פלעשל, ווי צו א גלאז משקה אין א גרויסן פראסט, ווי אן ארעם-בחור צו לאטקעס (צו

פֿאַלט מען צו נידעריק; אָ דו קריכסט צו הויך וועסטו אַראָפּפֿאַלן אין מיסטקאַסטן; אָ מען פֿלײט צו הויך קערט זיך איבער דער מוח; אָ מען קוקט צו פֿיל אַרויף פֿאַרפֿראַשעט מען זיך די אויגן; אָ מען קוקט אין דער הייך כאַפּט אַ שווינדל; יאַק יצ־ה־רע נאַפֿאַדניע טאַ תקיעת־פֿף יע פֿאַמאַושע; דער יצ־ה־רע ש־ל־פֿט בײַ אַ מיידל און איז אויף בײַ אַ וויבֿל; פֿל הַגִּדּוֹל מַחֲבֵרו יצרו גִדּוֹל הַיִמֵּנו; אִיזוהו גִּיבּוֹר?—הַכּוֹבֵשׁ אֶת יצרו; אויף נֶחָחוּן געפֿינט זיך; צוֹרֵיב אַמְבִּיצִיע גייט מען פֿון יִדְעֵדן אין גִּיחֵנוּם.

וען אויך: וויליקייט 385, הייסבלוטטיקייט 510, פֿאַרעניגן 511, לײַבע 560.

542. דערווידער

ס: עקלדיקייט, גיטזוטקייט, פריקרקייט אא״וו ← א״י; דערווידער, עקל, ווידער-ווילן, ווידערגעפֿיל, אומלוסט, מיגל, חֲשֻׁשׁ, חולשה-חֲשֻׁשׁ; מיאוסקייט, האַדיוקע; אומחן, אַנטֿיפֿאַטיע, אַפֿנייגונג, גרויל, איבערדרוס; פֿאַראַכטונג, שִׁנְאָה, האָס אא״וו ← 553; מענטשנהאַס, מוֹאָנֶטֶרֶפֿיע; יודאַפֿאַביע, גינאַ פֿאַביע, גאַלפֿאַביע אא״וו.

מענטשנפֿינד, מיזאַנטראַפּ; פֿרויענפֿינד, פֿרויען-האַסער; י״דנפֿינד, י״דן-האַסער, יודאַפֿאַב אא״וו.

וו: גיט האָבן וצו עפעסן קיין חֶשֶׁק (קיין לײַבע, קיין באַגער אא״וו) ← 541; גיט זיין לִרְצוֹן, גיט זיין צום האַרצן, גיט זיין נאָך דער שמיגע; גיט אַפּעלירן [אַם]; גיט שמעקן, גיט געפֿעלן (אין שײַרע); גיט אַינגיין, גיט פֿאַלִיבוען; גיט קריכן אין מויל (אין האַרדו); בלִיבן שטעקן אין האַרדו; גיט קענען לִמְדוֹן, גיט קענען פֿאַר-טראַגן; זיין קעגן דער טִבֵּע (קעגן דער נאַטור); באַלִידיקן דעם געשמאַק; פֿילן וצו עפעסן אַן עקל (אַ ווידערווילן אא״וו) ← ס; זיין דער-ווידער, זיין צו ווידער נִיאַל; זיין איבער (אַר־

פֿאַרן וועלן)—ווענטפֿערן צוויי פֿאַרן געבן; כאַפּ גיט, עס איז גיט קיין הייסע לֶאָקשן; *קענסט זיך גיט אַינהאַלטן? פֿאַרדריי מיט די פֿיס (לֶאָו אַוועק); ווילסט גיט וואַרטן? וועל איך דיר שיטן זאַלץ אויפֿן ווידל; וואַרט אויף פֿרייטיק, וועט מען דיר באַקן אַ פֿלעצל.

שפֿר: פֿלִיזן מען לֵעבט וויל מען אַלץ האָבן; פֿלִיזן מען לֵעבט איז אַלץ צו ווייניק; אַווי לֶאָגן די אויגן זינגען אַפֿן ווילט זיך אַינר-שלינגען די וועלט; אַווי לֶאָגן דער מענטש לֵעבט איז אים די גאַנצע וועלט צו קליין, נאָכן טויט איז אים דער קבֿר (זינגען אים די פֿיר אַיילן) גענוג; ווער עס זאָגט: מיר, מיר—זעט ער גיט דיר; וואָס מען האָט וויל מען גיט און וואָס מען וויל האָט מען גיט; אָ ס'איז גוט וויל מען (נאָך) בעסערס; האָט מען שוין ברויט ווילט זיך נאָך עפעס; לֵא על הַחֶם לִבֵּדוּ? חיה האַדם; צו ברויט דאַרף מען האָבן נאָך וואָס (דעם ברויט); אָ מען האָט ברויט וויל מען קוילעטש; מי שיש לִי מְנַה רוּצָה מאַתִּים; אַמת, שִׁכַּר און יושר זינגען אַ מענטשן ענגען וויל ער האָט—געלֵט איז אים ווייניק; דער אַפּעטיט קומט מיטן עסן; אַ מענטש האָט גרויסע אויגן; די אויגן זינגען גרעסער ווי דאָס מויל (ווי דער האַרדו, ווי דער מאַגן); די אויגן זינגען ווייטער פֿון האַרדו; דאָס אויג איז אַ קליין לֵעבֿל און שִׁינֵט אַינן די גאַנצע וועלט; דאָס אויג זעט און דאָס האַרץ וויל; ווען מען וואַלט אַינעם לֶאָן נעמען פֿון דער וועלט וואָס זיין האַרץ געלֵסט וואַלט ער פֿאַר דעם צווייטן גאַרנישט געלֶאָן; פֿאַר וועלן שמיסט מען גיט.

אָ מען וויל קען מען גיט ויצן שטיל; מען טאַר גיט פֿאַרלאַנגען וואָס מען קען גיט דער-לאַנגען; אָ מען האָט ברויט זאַל מען קיין זעמל (צוקער-ליקעקן) גיט זוכן; אָ מען זוכט חֶלֶה פֿאַרלירט מען (דערוויל דאָס) ברויט; וואָס דו וועסט זיך ווייניקער ווינטשן וועט דיר אַלץ ווייניקער פֿעלן; קריך גיט צו הויך, וועסטו גיט דאַרפֿן פֿאַלן; אָ מען פֿלייט צו הויך

חֲשׂוֹתֶיךָ, פִּרְיָרֵץ, פִּשְׁקָרֵץ, בְּרִידְקָע, פִּרְאָטִיוֹנֵע, מִיאֹס, פִּאָסְקוֹדֹנֵע, הָאֲדָקֵע, הָאֲדִי־לִיוֹע, פִּאָגָאֹנֵע, פִּאָהָאֹנֵע.

אִינוֹ, פִּרְאָז: פֵּע: פִּו: חֲשׂוֹת: חוֹלְשֵׁה חֲשׂוֹת: עֵס אִיו לְמוֹרֶת רוּחַ; עֵס גִּיט אָן (עֵס כֶּאֱפֵט אָן) א מִיגֵל (אָן עֵקֶל, א שוואַכִּיט, א חֲשׂוֹת אַז״ח); עֵס ווערט נִיט גוט; עֵס שְׁלֶאָגֵט צו דער גַּל (צוּם הָאָרְצֵן); עֵס קערט די (גרינגע) גַּל; עֵס קערט ברעכֵן; עֵס דרייט איבער די געדערעם (די קישקעס); עֵס פֶּאָר־גִּיט דער חֶשֶׁק (דער אָפֵעִיט אַז״ח); עֵס אִיו א מִיגֵל (א חֲשׂוֹת אַז״ח) א קוק צו טאַן; מען קען שטאַרבֵן קוקנדיק; א מינטערניש צו קוקן; עֵס אִיו מוקצה מחמת מיאוס; עֵס אִיו נִיט אויס־צוהאַלְטֵן; עֵס אִיו נִיט צו פֶּאָרטראָגן; מִזֵּן מאַגן קען דאָס נִיט פֶּאָרטראָגן (איבערקאַכֵן); עֵס מאַכט קראַנק; מען קען זיך זען מיטן טויט (מיטן מִלְאֶה־הַמּוֹת); דִיר געפֿעלֵט נִיט? טו דִיר צו פּוֹטער (זאַלִץ); דִיר געפֿעלֵט נִיט? וועסטו מיט מִיר קיין שִׂדוּךְ נִיט טאַן; וועמען עֵס געפֿעלֵט נִיט זאַל פֶּאָרמאַכֵן דִי אויגן.

זען אויך: אומחיליקייט 386, פֵּעס 510, שְׁנאַה 553, רוגו 562.

543. ווּנְדֵער

ס: חידושימדיקייט, פֶּאָרוּנְדֵערטקייט אַז״ח
 ← אִי: פֶּאָרוּנְדֵערונג, איבערראַשונג אַז״ח
 ← ו: התפעלות, קעלבערנע התפעלות; הש־תּוֹמָמוֹת, תּמִיּה; וּנְדֵער לִר וּנְדֵער, וּנְדֵ-דִירִים, וּנְדֵירִים; בִּיו וּנְדֵער, גֶאָטס וּנְדֵ-דֵער, וּנְדֵער פֶּן דער וועלט; חִידוּשׁ, חִידוּשׁ גִּיפֿלא, רְבוֹתָא, פֶּלא, פֶּליָא, מוֹלֶת, מֶאָפֵס [שׁ], אוֹתוֹת וּמוֹלֶתִים, פֶּלאִי־פֶּליָאִים, פֶּלָאוֹת, נִפְלָאוֹת, חִידוּשִׁים וּנִפְלָאוֹת, גִּסִים וּנִפְלָאוֹת, יִצִיאַת־מִצְרַיִם; אַקְצִיע, אַקט, אַקְצִיע־מַעֲשֵׂה, אַז״אָטורע; גִּס, גִּס מִן הַשָּׁמַיִם, גִּס בַּתוֹךְ (בַּתוֹךְ) גִּס, מַעֲשֵׂה גִסִים, גֶאָטס גִּסִים, אַצְבַּע אֱלֹהִים, אַצְבַּע אֱלֹקִים; [שׁ] גִסִים מיט טשיפּקעס, באַבְעֵ יענטעס (באַבְעֵ ציפּקעס, באַבְעֵ פּרוּכ־

בער) דער טֵבֵע; אָפֵעֶקֶלֵען, אָפֵשְׁלֶאָגֵן, אָפֵ-שְׁטוּיִס; מִיאֹסֵן זיך פֶּן, מִיגֵלֵען זיך פֶּן, נִדוּשֵׁען זיך פֶּן, עֵקֶלֵען זיך פֶּן, הָאֲדִיעֵן זיך פֶּן, בְּרִידוּשֵׁען זיך פֶּן.

אַרויסרופֿן אָן עֵקֶל (א דערזידער אַז״ח); עֵקֶלֵען, מִיגֵלֵען, ווידערצן; וואַרפֿן אויף עפּעס א בִּיו (שלעכט) אויג (אָן אומחן); קרי־מען זיך אויף; דרייען מיט דער נאָז אויף; פֶּאָרלִירן דעם חֶשֶׁק צו; איבערוועלֵן זיך, איבערגלוסטן זיך, אָפֵרִיקרען זיך; פֶּינט האַבֵן, האַסן אַז״ח ← 553; נִיט לִיב האַבֵן, נִיט האַלֵט האַבֵן, נִיט גערן האַבֵן, נִיט גלִיכֵן [שׁ]; קוקן קרום אויף; נִיט קענען זען (אַנקוקן); שפּייען קלֵעק אויף; אָפֵקערן זיך פֶּן, אָפּווענדן זיך פֶּן; האַלֵטן זיך פֶּן ווִיטן פֶּן; גיין אויסן וועג; מִיזֵן, אויסמִיזֵן; ווִיכֵן פֶּן, ווִיכֵן וועמען.

נפֿאַרגלִיכונגען שמעקן ווי פֿעפֿער אין גאַ; פֶּינט האַבֵן ווי א חֶסִיד א מַתְנַגֵד, ווי א מַתְנַגֵד א חֶסִיד; פֶּינט האַבֵן ווי א טריי־פֿינאַק, ווי אַן אָפִיקורס, ווי אַ שוואַר־צִיִן; לִיב (האַלֵט) האַבֵן ווי קאַפּוויטאַג, ווי צאַנווייטאַג, ווי בויכ־ווייטאַג, ווי א ביטערע ציבעלֵע, ווי זאַלִץ אין דִי אויגן, ווי א פֿרומער יִיד אָן עֵבֶרָה, ווי א יִיד האַט פֶּינט חוֹיר; נִיט קענען זען (אַנקוקן) ווי א שפּין; ווִיכֵן ווי (פֶּן) א משווענעם הונט, ווי (פֶּן) א מַנְפֵה, ווי (פֶּן) א פּעסט, ווי (פֶּן) דעם (א בִּיוֹן) עִיפּוּשׁ, ווי (פֶּן) א כּאַלֵערע, ווי (פֶּן) פּער, ווי (פֶּן) סס, ווי (פֶּן) דעם מִלְאֶה־הַמּוֹת, ווי (פֶּן) דעם טויט, ווי (פֶּן) א שְׁלֶאָג, ווי א בִּיוֹע (ווי פֶּן א בִּיוֹער) באַגענעניש, ווי אַן אַלֵטע (פֶּן אַן אַלֵטער) מוֹיד, ווי (פֶּן) א צנועה; אויס־מִיזֵן ווי א משווענעם הונט, ווי א מַנְפֵה אַז״ח. פֶּאָרמִיאֹסֵן; אַרפּוואַרפֿן אין [יענעמס] אויגן.

אַדִי: נִיט־לִיב, נִיט־אַגענעם, נִיט־אַינגענעם, נִיט־אַינגענעמען; אַנטיפּאַטיש, ווידער־ווִיליק, דערזידערדיק, צוויזידערדיק, ווידער־ווערטיק, איבערדריסיק; מִיגֵלֵדיק, עֵקֶלֵדיק, יֵעֵקֶלֵהאַפֿטיק, איבֿלֵדיק, אָפּשְׁטוּיִסנדיק,

אַנטשטאַנען ווערן, פֿאַרשטיינערט ווערן אַאָו
 ← 253; בלײַבן שטיין, בלײַבן געפֿלעפֿט אַאָו
 ← איר; בלײַבן אָן קָשׁוּן; פֿאַרלירן דאָס קָשׁוּן;
 ניט געפֿינען קיין ווערטער; עפֿענען (אויפֿ־
 עפֿענען, אויפֿשטעלן, אויסשטעלן) דאָס מויל
 (די אויערן, מויל און אויערן, נאָז און אויערן);
 זיין אויסער זיך פֿאַר חידוש.

אַדײַ; ווּנדערלעך, ווּנדערדיק, ווּנדערבאַר,
 ווּנדערפֿול, ווּנדערהאַפֿטיק, חידושידיק,
 חידושלעך, חידושימדיק, פֿלאַדיק, פֿלאַדיק,
 פֿלאַדיק, פֿלאַדיק, פֿלאַדיק, פֿלאַדיק,
 פֿלאַדיק, פֿלאַדיק, פֿלאַדיק, פֿלאַדיק;
 סענסאַציאָנעל, לעגענדאַריש; אומגלײַכעך,
 אומפֿאַרשטענדלעך, אומבאַגעמלעך, אומדער־
 קלערלעך, אומבאַגריפֿלעך, אומבאַשרײַב־
 לעך; מערקווערדיק, מערקווירדיק, אוי־
 טטערליש, אויסדריש [אײַן]; אומגעוויינטלעך,
 קרימיטיש, טשודנע; געהײַמיש; טשיקאַוו, טשי־
 קאַווע, טשיקאַווע; זעלטן, קוריאָז, גרייליק,
 גרייליך; שטוינענדיק, דערשטוינענדיק, זאָיפֿאַ־
 ליק, אויפֿפֿאַלנדיק, איבערראַשיק, איבערראַ־
 שנדיק ← 536; מאָדנע, משונה, ווילד ← 53; פֿאַר־
 ווּנדערט, דערשטוינט, פֿאַרְחידוּשט, איבער־
 ראַשט, איבערגעראַשט; צעמישט, צעטומלט
 ← 342; שטום, פֿאַרגאַפֿט, געפֿלעפֿט, זפֿאַר־
 בליפֿט, פֿאַרדוצט; פֿאַרגליווערט, פֿאַר־
 שטיינערט, פֿאַרשטאַרט, אומבאַוועגלעך אַאָו
 ← 253; פֿאַרלירן, פֿאַרטאַמלט.

אינוו, פֿראַז; בתמיה; מָלֵא ווּנדער; הפֿלאַ
 ופֿלאַ!; פֿלאַ ווּפֿלאַ!; ניט צו באַשרײַבן,
 ניט צו דערציילן; אײַן לֶספֿר; לֵא יאומן כּי
 יסופֿר; שווער צו גלייבן; ניט צו גלייבן; ניט
 צו פֿאַרשטיין; ניט צו באַנעמען; ניט צו באַ־
 גריפֿן; ניט פֿאַרצושטעלן זיך; מײַ ידבר ומײַ
 יספֿר; ווער קען רעדן, ווער קען (דער)ציילן;
 די האָר אויפֿן קאַפֿ שטעלן זיך אויף (קאַפּויער);
 האָר און נעגל שטעלן זיך קאַפּויער; עס נעמט
 אָפֿ דער אָטעם (דאָס קָשׁוּן); עס לייגט זיך ניט
 אויפֿן געדאַנק (אויפֿן שכל); עס איז קעגן שכל

ניעס, באַבע צוויקאַלעס) נִסִים; אַ ביגל מיט
 אַ לָאָך.
 מילתא דלא שכיחא, ווּנדערזאַך, בײַזאַך,
 געהײַמישע זאַך, פֿענאַמען, דערשיינונג, נאָווינע;
 כענסאַציע, זאָיפֿונען, קוריאָז, קוריאָזיטעט,
 טשיקאַוועס, טשיקאַוועשטש; ווּנדערלעך, אַנ־
 ערגעצלעך.

מאָדנער נפֿש, מאָדנע חיה, גאָטס גאַשעכע־
 ניש אַאָו ← 53; ווּנדערקינד.
 ון: זיין אַ חידוש, זיין אַ ווּנדער אַאָו ← 5;
 זיין (ווערן) אַ סענסאַציע; וואַרפֿן זיך אין
 די אויגן; אויפֿרייסן (דער וועלט) די אויגן;
 מַפֿלאַ זיין; זאָיפֿאַלן; פֿאַרווּנדערן,
 איבערראַשן, סורפּריזן [אײַן]; עלעקטריזירן;
 פֿלעפֿן, פֿאַרבליפֿן, דערשטוינען; געבן זיי
 מיט אַ דובינע (דראַנג, קלאַץ, פֿלאַק) איבערן
 קאַפֿ.

זיין פֿאַרְחידוּשט, זיין איבער(גע)ראַשט, זיין
 דערשטוינט אַאָו ← איר; באַווּנדערן; ווּנ־
 דערן זיך, חידושן זיך, שטוינען; ניט גלייבן
 (ניט געטרויען) די אייגענע אויגן (די אייגענע
 אויערן); ניט באַנעמען, ניט באַגריפֿן אַאָו;
 האַלטן (פֿאַרכאַפֿן) דעם אָטעם; שטיין זיי גע־
 פֿלעפֿט, זיי אַ געלעניגער, זיי אַ פֿריטשמעליע־
 טער; רײַבן די אויגן; עפֿענען די אויגן; פֿאַר־
 קוקן זיך; מאַכן גרויסע אויגן; אויסשטעלן
 (אויסלופֿען, אויסלופֿען אַאָו) די אויגן; אויס־
 שטעלן (אויסלופֿען אַאָו) אַ פֿאַר גרויסע
 (קעלבערנע, גלעזערנע) אויגן; גאַפֿן, גלאַצן,
 שט(ש)ירענען, שטאַרן, גלעמדזען; באַטראַכטן
 זיי אַ בער; קוקן זיי אַ גליס; קוקן זיי ער וואַלט
 געקומען פֿון יענער וועלט; קוקן זיי אויף אַ
 בער, זיי אַ הונט אויף אַ רביין.

ווערן פֿאַרְחידוּשט (איבער(גע)ראַשט, טשי־
 קאַווע אַאָו) ← איר; פֿאַרווּנדערן זיך, פֿאַר־
 חידושן זיך, נתפֿעל ווערן, נשתומם ווערן,
 נִיבְהֵל ונשתומם ווערן; שפּרינגען פֿון דער הויט
 (פֿון די פֿליים, פֿון די האַלאַבליעס); טראַגן
 אין דער לופֿטן; אָנכאַפֿן זיך פֿאַרן קאַפֿ;

מויערן! ← 413; מען מעג עס מיט (א) קויל אין אויחן פֿאַרשריבן!; גאַס נסים—דרײַ לֶאָקשנ טעפֿלעך אין איינעם; קיין עײַדֶּרע, אין באַד איז דאָ אַ סך זעלנערס; איך כאַפּ מיך אויף—טאַנט עס; זינט איך פּרעגל אייגעמאַכטס האָט זיך מיר דאָס ניט געטראָפֿן; זינט גאַט האַנדלֶט מיט אייגעמאַכטס איז נאָך אַזאַ אייג געמאַכטס ניט געווען; וואָס אַ פֿאַבריק קען מאַכן—א קעז מיט אַזוי פֿיל קנייטשעלעך; צי איז עס ניט אַ ײִדוּשׁ? איך הייס נאָכן וײַדן און איך האָב אים ניט געקענט; אַ גליק וואָס עס פֿאַלֶט ניט קיין שטיין פֿון הימל, וואָרעם ער וואָלט אַ סך מענטשן דערהרגעט; מאַסיאָדער לֶבֶנָה, וואָס טוסטו אין יעדֶאָק?

שפּר: אין פֿיל ײִדוּשׁ תּחַת השָׁמֶשׁ; מען טאָר זיך אויף קיין זאָך ניט ווּנדערן; אַין מוזיקרין מַעשׂינִים; אַין סומכין עַל הַנֶּס; אויף אַ נס טאָר מען זיך ניט סומך זײַן; אויף נסים טאָר מען זיך ניט פֿאַרלאָזן; ניט אַלע פּוּרים איז (טרעפֿט זיך) אַ נס; אַן אַ נס איז ניטאָ קיין הענגלֶיכטער ווערטערשפּיל: העסען.

וען אויך: אויסנעם 53, אומגעריכטיקייט 536.

544. ייִחוס, שפּײַטוב, טיטל

ס: ייִחוסדיקייט, אַדלֶקייט, נאָבלֶקייט, אַריס־טאַקראַטישקייט אַזױו ← אַרי; אויפֿקום, דערהייבונג, אויפֿריכטונג אַזױו ← ױ; קלאַס, קאַסטע, גראַד, זגאַל, ראַנג, דרגא, מדרגה, שטאַפֿל, שטופֿע; שטאַנד, שטעלונג, אָרט, פּלאַץ, פּאַזיציע; טשין, אַמט, פּונקציע, סטאַוש, פּאַסטן; ערנאַמט, ערן־פּאַסטן. ייִחוס, צד ייִחוס, שפּײַץ ייִחוס, ייִחוס צעמו; יחֶסוּת, גאָלדענע קייט, נאָבלֶער אַפּשטאַם; נאָביליטעט, אַדלֶשאַפֿט, אַריסטאָקראַטיזם; גענעאַלאָגיע; ייִחוס־בריוו, שטאַמבוים, גענעאַ־לאָגישער בוים.

שפּ, נאַמען; שפּײַטוב, גוטער נאַמען, רע־

היִשר; עס איז שלא כּדֶרֶךְ הַטֵּבֶע; מען האָט ניט געהערט פֿון אַזאַ זאָך; עס פֿאַרליפֿט זיך ניט אין דער וועלט; עין לֹא רֵאתָה; אויף ווּנדער צו לײַפֿן; אויף בילֶעטן צו גיין (צו קוקן); (עס איז ווערט) אַ רובֿ אַ בילֶעט; אַן אַקט פֿון דער וועלט; עס איז אַן אַקציע (אַקט) מיט אים; עס איז אַן אַנטיק (אַ טריאַטער) מיט אים.

ואויסרופֿן זאָלט איר געזונט זײַן (געזונט זאָלט איר זײַן, אַ געזונט אין אײַך, אַ גוט יאָר אויף אײַך), וואָס רעדט איר?; יואָס איר זאָגט!; וואָס איך הער!; מײַן ערשטער הערן!; אום גאַטעס ווײַל!; באַך סטאַבאַי!; בראַך סטאַבאַי!; [שפּ]; הערט אַ מַעשָׁה!; געהערט אַ מַעשָׁה?; וואָס?; טאַקע?; באַמַת?; ניט שוין זשע?; איר זײַט זיכער?; צו מײַנע שְׁוּנאַיִמס קעפֿ!; וואָס זאָגט איר ניט דערצו?!; וואָס זאָגט איר ניט צו (אויף) אים (צו זײַנע יאָרן)?; וואָס זאָגט איר ניט אויף זײַן טאַטן (אויף זײַן קאַפֿ)?; אַזוי גאָר?; גאָר אַזוי?; ווי קען דאָס זײַן?; גאַט אין הימל!; גרויסער גאַט!; טאַטע זינה!; טאַטינקעס!; טאַטעלעך!; מאַמינקעס!; מאַמעלעך!; קרוי־נעלעך!; האַרצעלעך!; געוואָלד (געשריגן)!; גוואָלדינקעס!; אײַ!; אײַאַי!; אור־אור־אוי!; אַוואַ!; זע!; ווער וואָלט דאָס געגלייבט!; מאַי רבּוּתאַ?; צו קיין ווּנדער זאָל עס ניט זײַן; דער ווּנדער זאָל דיר קיין ווּנדער ניט זײַן; אײַן ווײַסער האַן (אײַן ווײַסע ציג, אײַן רויטע קו) איז דאָ אויף דער וועלט?.

וועגן נאַרישע חידוּשים אַ נאָווינע (כײַ) אַ ײִדן קוגל צו עסן; אַ נאָווינע בײַ גאַט אַ קאַרב אין זען; אַז די באַרד ברענט איז הייס אין מויל; אַז די באַרד ברענט איז די גאַמבע (מאַרדע) לעבלעך (קאַכעדיק); אַז מען טאַנצט אויף הייסע קוילן ברענט אין די פּיאַטעס; הען אַ ביסל!; געזען אַ ביסל!; האַסטו געזען!; *פּייַסטו געזען! [שפּ]; עס ברענט עסיק!; *אַ נס האָט זיך באַפּישט!; געפּגרט אַ בער אין וואָלד!; עס הייבט אַ מוח!; עס ברעכן זיך

גאָן, שלאַכונדרע [שׂ]; פּאַן, פּאַדפּאַן, קאַל-
פּאַן [קל]; פּאַני, פּאַנע; פּאַניטש; פּריץ, פּריצה,
פּריצטע, מטרונִיטא, שְׂרָה, שְׂרָהטע, שְׂרָת-
טע, שְׂרָתטע; שַׁר, מאַנגאַט, דוואַריאַניץ, דוואַר-
יאַנקע, באַיאַר, פּאַטריצייער, פּרימאַס; וויקינג,
הידאַלגאַ, גראַנד, פּער, ריטער, ריצער [איז],
דאַן; מאַנדאַרין, סאַמוריי, סאַהיב, עפּענדי,
נאַבאַב, אַגאַ, באַבו, מירוזאַ, דיי, ראַדזשאַ,
מאַהאַראַדזשאַ.

יונקער, קאַמער־יונקער; פּאַן, באַראַן,
פּאַן-באַראַן [שׂ]; באַראַנעט, באַראַנעסע,
וויקאַנט, וויקאַנטעסע, לַאַרד, גראַף, גרעפּין,
גראַפּייע, כראַביע, כראַביניע; בורגראַף,
לאַנדגראַף, פּאַלצגראַף אַאָוו; פּירשט, פּירש-
טיץ; קלײַבפּירשט, קורפּירשט; גרויספּירשט,
קניאַו, הערצאַג, דוכס, הערצאַגיניע, גרויס-
הערצאַג, ערצהערצאַג, מאַרקין, מאַרקיוע;
פּריניץ, פּריניצעסין, אינפּאַנט, אינפּאַנטע, בֶּךְ
מֶלֶךְ, בת־מֶלֶכָה; יורש־עַצֵר, קרוין־זרש, קרוין-
פּריניץ, ינאַסל־עניק, צאַרעוויטש, צאַרעווע;
קיניגין־מוטער; הויפּלינג, קאַמער־הער, מאַר-
שאַל, הויפּדאַמע, קאַמער־דאַמע, קאַמער־פּרי-
ליץ; מאַטראַנע, דאַניע, סיניאַראַ, סעניאַראַ,
דאַנאַ.

[ייִדישער ייִחוס] פּיני, פּיני־העיר, פּיאַני
העיר [שׂ]; טובי העיר, שבעה טובי העיר,
חשובי העיר, נכבדי העיר, טוביה־קהל, זקני
העדה, גרויסע לייט, קאַרפּנקעפּ, אַנגענומענע
לייט, געהויבענע לייט, אַנשים חשובים, בני-
עֲזִיָּה, אַלופים, אַלופיה־קהל, אַנשישם, גדולי-
ישׂראַל, יחידי־סגולה, ארוי הלֶבָנון.

קצין, קצינה, נשיא, ראש הגולה, ריש
גלותא; מיחס, בעל־מיחס, בעל־ייִחוס, בר-
ייִחוסין, בן־גדולים, בן־טובים; יחסן; [שׂ]
לאַקש, אַץ, רב צאַץ (בֶּרֶב צאַץ), גראַף
פּאַטאַצקי; מַר בֶּרֶב־אַשִׁים (אַלִימֶלֶכֶס, רב
אַצס, רב צאַצס, רב צאַצעלעס, דעם גיד
הנשהס, דעם שומר בנדימס, דעם דובר
שקרימס, דעם זול־זיסובאַס) אייניקל; בת־

נאַמע; רוף, באַרוף; רום, וועלט־רום, נאַכרום;
גוטע, הויכע, שיינע אַאָוו רעפּוטאַציע; אַר-
זען, פּאַפּולאַריטעט, פּירסום; פּראַכט, גלאַניץ,
אַרעאַל; שפּיגל, צירונג; פּון עקסטן פּאַס,
פּון דער ערשטער וואַסער; אויסצייכענונג,
דיסטיןקציע; פּראַמינענץ, עמינענץ, עקסע-
לעניץ, מאַיעסטעט; באַטייט, באַדײַטונג,
ווערט, ווערדע, ווירדע, חשיבות, וויכטיקייט,
וואַלעיר; רעספּעקטאַביליטעט; גרייס,
יגרויס, רבּותא, גדולה, היך, זיהיך; וואַג,
יגעוויכט; אינדיווידוואַליטעט; אויטאָריטעט,
פּרעסטיזש; אַנערקענונג, קרעדיט, פּאַרדינסט;
רעספּעקט, פּאַרערונג, אַכטונג, כּבֹוד, האַנער
אַאָוו ← 580.

אַדל־שטאַנד, ריטערשטאַנד; הויכער,
נידעריקער, אַלטער אַאָוו אַדל; אַריסטאָ-
קראַטיע; גילדע(ר)נע פּאַן; סאַמע צימעס,
סאַמע שמאַליץ, סאַמע עפּלקוואַס [שׂ]; בלוי
בלוט; עליטע; העכערע (אייבערשטע) שיכטן
(קראַסן, שטאַנדן אַאָוו); הויכע געזעלשאַפּט,
הויכע קרייזן, הויכע פּענצטער, הויכע מקומות,
הויכע ספּערן; סמעטענע, אייבערשטע צען
טוינט; די פּיר הונדערט; דער סאַציאַלער
רעגיסטער [אײ].

פּאַטריציאַט, אַפּטימאַטיע, ריטערשאַפּט,
ריטערטום, שְׂרָהשאַפּט, מאַנגאַטשאַפּט,
ימאַנגאַטטום, שליאַכטע, דוואַריאַנסטווע,
פּריצות, פּערשאַפּט, דאַנשאַפּט, פּאַנשאַפּט,
יונקערשאַפּט, באַראַנשאַפּט, מאַרקיואַט;
געלט־אַריסטאָקראַטיע; פּלוטאַקראַטיע; גע-
לערנטע וועלט, גייסטיקע אַריסטאָקראַטיע;
נאַטאַבלען, אייפּאַטרידן, אַפּטימאַטן, פּרי-
מאַטן; ערל־עגיאַן.

אַריסטאָקראַט; [שׂ] סטיקראַט, אַריסטאָ-
קראַפּ, אַריסטאָקראַץ, ריסטאָקראַט, פּוסטע(ר)
קראַט, פּוסטעקראַפּ, וויסטאָקראַט, וויסט צע-
קראַצטע; מאַן פּון ראַנג; אַדל־מאַן לײַ אַדל־
לייט; יאָדעליקער, נאַבלמאַן, דיגניטאַר,
דזשענטלמען, קאַוואַליר, שליאַכטיץ, שלאַ-

מענטש, אָנגענומענער מענטש; זיידענער מענטש, זיידענער יונגעראַן, זיידן קינד, אַדל־קינד; אַ טאַטנס אַ קינד, אַ טאַטנס אַן אייניקל [ש], פּאַנסקער צאַפּ [ש], פּאַ-מיליאַנט; איידעלער מענטש, איידעלע זאַך; אינטעליגענט, הינטעליגענט [ש]; אַ יקר, אַ רוחניות; אַ מופּלאַ, אַ מענטש מיט אַלע מַעלות, אַ מושלם (בְּכָל המַעלות); תּוֹרָה, סוּרָה און געפּוצטע שטייח־פּראַ.

וויל געבוירענער, הויך געשטעלטער, באַ-וווסטער, גערמיטער אַאָו"ו - אַר.

[טיטל] טיטל, זיטורל, ערשטיטל, אַדל-טיטל; טיטולאַטור.

הער, ה'; מַר; מיסטער, מ"ר; פּאַן, אַס-פּאַדין, סער, סקווייער, עסקווייער, מילאַרד, מאַסטער, מעסיע, סעניאָר, סיניאָר, דאַן; מאַ-דאַם, מַרת, מיסעס, מ"ס, פּאַני, מילידי, סעניאָראַ, סיניאָראַ, פּריילין, פּאַנע, מאַר-מואַעל, דעמואַעל, מיס, סיניאָרינאַ, סעניאָ-ריטאַ, דאַנאַ.

אַדווי (מַרְך); זיין הויך וויל געבוירן, יאַסנע ווי(ע)ל(ע)מאַזשנע; זיין ליכטיקייט, זיין ליכטיקייט, זיין דורכלויכט; זיין געדיקייט, זיין עמינענץ, זיין עקסעלענץ, זיין הויכקייט, זיין לאַרדשאַפּט, זיין הייליקייט; זיין מאַיעס-טעט; דאַקטאָר, פּראַפּעסאָר; רעווערענד, מאַנסניאָר.

רַב, רבי, הרב רב(י), הר"ר, מורנו הרב, מורנו ורבנו הרב רב(י), מוהר"ר, רבנו, רבינו, מורנו ורבנו, מורה מורנו, אַדינו מורנו ורבנו, אַדמו"ר, אַדמו"ר; רבּותי, מרְגן ורבּותי, מורי ורבּותי; שְׁלִיט"א ושְׁחִיחָה לאורך ימים טובים אַמן.

אַבּ בחכמה, חכם הרזים, המאור שבתורה, המאור הגדול, מאיר עינים, נר ישראל, אַספּק לריא המאירה, צנא מלא ספּרא נדול בענקים, מופת הָדוֹר, מאור הגולה, מאיר עיני הגולה, רבן שר כל בני הגולה, רשפּב"ג.

וו: זיין פּון נאַבעלן אַפּשטאַם; זיין אייגע-טונקען (אייגעטונקט) אין ייחוס; זיין

טובים, בתגדולים, בתקדושים, רביצין, יחסר טע; הויפט, ראש־זראשון, קאַפּ פּון שטאַט, תּפּאַרַת פּון שטאַט, פּער פּון דער קהילה, פּער-מער, אַרי שבחבורה, פּיינע בריה, פּאַנאַבעריע; פּון די פּני, פּון די שיינע לייט, פּון דער גיל-דע(ר)נער פּאַן, פּון די פּומפּעס, פּון צימעס; דאַס איבערשטע פּון דער מילך (פּון די כריין, פּון שטייטל); אַ מורנו, אַ שיינע מורנו, אַ (אַנ-צער) משה (מורה) מורנו; מר ברך־ב־אש, תּנאַ ברא, תּנאַ-באַרטיק [ש]; בער, האַן, קאַפּהאַן, העכט; אַן אַדם, אַ שיישקע, אַ (אַנצער) שמעל-קע, אַ (אַנצער) מאַכער; אַ מקורב (קרוב) למלכות, אַ חשוב (אַן אייגנייער) ביי נאַטשאַל-סטווע; אַ אַנצער יאַטעבעדאַם, אַ אַנצער ברוך־השם, אַ אַנצער צימעס, אַ אַנצער פּיש פּיש-פּיש - פּראַ; פּירער, רעדל-פּירער, שטעקל-דרייער אַאָו"ו - 459.

באַרימטהייט, באַרימטקייט, מפורסם, מפורסמת; שם־דבר, שמועס (יגעשפרעך) פּון טאַג; עפעס רעכטס; פּערווענלעכקייט, פּער-סאַנאַוש, קאַפּאַציטעט, פּיגור, צורה, פּנים, פּאַרנעם, פּאַרנעם; גרויסער מענטש, גרויסער לייט (אַדם) גְדוֹל, גְדוֹל הָדוֹר, גְדוֹל בּישׁוּרֵא; שיינדל, תּפּאַרַת, פּאַר, פּער, נְלוֹת־ליכטל; פּיינע פּלי, טייערער חפּץ, צאַצע, צאַצקע, תּכּשׂיט, אַבְדָּשׁוֹב, אַתּרוג, קאַרפּירער אַתּרוג, יום־טובּ; פּלי יקר, פּלי שלמה, פּאַר הָדוֹר; יחיד במינו, יחיד בדורו, חד בְּדָרָא; העלד, העלדין, העלדיגע; ערשטע פּידל; ווינקל-שטיין, דער פּופּיק פּון דער וועלט [ש]; זייל; פּערל, ברייליאַנט, בלום, רויז, זון, שטערן; סטאַר, קאַריפּיי, פּרימאַדאַנע, פּרימאַדאַניצע [ש]; דיזע; געקרוינטער דיכטער, לאַורעאַט; מוסטער; אַ לייט, אַ לייטישער מענטש, אַ ליי-טישער יונגעראַן, אַ בעסערער מענטש, אַ מענטש צווישן מענטשן, אַ רעכטער מענטש, אַ שיינער ייד, אַ בעל־מידות; איש מכובד, (איש) חשוב, אדם חשוב, חשובער מענטש, חשובה, אשה חשובה, יכבד, אַנגעווענער

הויך געבוירן, הויך געשטעלט; יחנשוש, יחסנותדיק, האַנאַריסטע, האַנאַראַווע, מיוחס-דיק, הייס (איידל) געבאָדן; פּריציש, פּאַניש, פּאַנסקע, מאַנאַטיש, שְׂרַיִש, גראַפּסקע, גראַפּיש, הייפּיש-גרעפּיש, דוּאַריאַנסקע, לֶאָר-דיש אַאו"ו. ס.

באַרימט, ווייט באַרימט, וועלט באַרימט, גערימט, פּאַרשמט, פּאַררופּן, פּאַרנאַנט [אײן], רענאַמירט; אויסגעצייכנט, אויסדערוויילט; רומפּול, רומווערדיק, מפורסם, באַוויסט, באַקאַנט, באַליבט, פּאַפּולער; אַנגעווען, יוסט, פּראַמיענט, הויך, גרויס; געהויבן, דערהויבן, דערהייכט, געהייכט און געקרוינט; טובלים, פּאַרנעם, זילאַררײַך, אימפּאַזאַנט, אימפּאַזירנדיק, אַכפּערדיק, פּאַרכצום [אײן]; מאַיעסטעטיש, שטאַטלעך, הערלעך, גלענצנד, גרויסאַרטיק; שמײַדיק, הייליק, שמײַליק [שׂן]; אומשטערבלעך, אומפּאַרגייק; חשיבותדיק; חשוב קאַמפּ' חשובער, חשובער; חשובדיק, ערווערדיק, קעק; בכבודיק, פּאַרערט, געערט, ערנווערט, מכובד אַאו"ו. ס. 580; געאַכט, געאַכפּערט, געשאַצט, געשעצט, רעספּעקטירט; אַנשטענדיק, אַנגענומען, לײַטיש, רעספּעקטאַבל, אינטעליגענט; דאַמיש, צעדאַמט [שׂן]; יאַטיש [שׂן].

פּראַזן; מעלן; ער אַליין; בכבודו ובעצמו; בעבדו ובעצמו [שׂן]; אַ יחסן ניט דורכ-צובלעאָן; פון משה קאָזעלעס משפּחה; איינער בײַ גאַט; איין זכר אין מאַסקווע; אַ יחסן ווי אַ פּסחדיקע סטירקע; פּליגעלע די יחסנטע. 1. פּשמוּ פּן הויז; תּוכוּ פּכּרוּ; עס איז גערקומען די צייט אויף מיין שיינקייט; זיין נאָמען וועט אייביק לעבן; איר שפּילט זיך מיט אים? לאַ קם פּמזהו; ממשוּ ועד ממשוּ לאַ קם פּממשוּ; עס איז דאָ מיט וועמען צום טיש צו גיין; לפּני מלכים יתּיצב; ער איז נישט אַבי ווער; ער איז נישט מיט דער האַנט אַוועקצומאַכן; ער איז נישט קיין פּאַרפּיליטער עפל; ער איז נישט קיין העקעדיקער שניידער; ער איז נישט קיין

געקאָטן פּון רבנים; זיין פּון די פּני (פּון די פּומפּעס אַאו"ו) <ס>; זיין באַרימט (באַוויסט, באַקאַנט אַאו"ו) <אײן>; האַבן אַ נאָמען (אַ הויכע רעפּוטאַציע אַאו"ו) <ס>; שְׁמען; האַבן אַ נאָמען (אַ שם) אויף דער וועלט; זיין אין אַלער מענס מילער; לֶאָזן פּון ויך הערן, לֶאָזן פּון ויך רעדן; גילטן; האַבן אַ פּנים (אַ צורה) בײַ לײַטן (בײַ דער וועלט); פּאַרשטעלן מיט ויך עפעס; זיין (האַלטן ויך) אין דער מדרגה (אין דער מעלה); האַבן וואַג (געוויכט); אַנווען ויך, אַרויס-וען ויך; וואַטשען, מיינען עפעס [שׂן] <413>; גלאַנצן, שײַנען, לויכטן אַאו"ו. ס. 289; שטעלן יענעם אין שאַטן, פּאַרטוקלען; אויסצייכער-נען ויך; האַבן פּאַרדינסטן; אימפּאַנירן; איבערשטייגן; קומען אין די הויכע פּענצטער; זיין אין די פּאַדערשטע (פּאַרנטיקע) רייען; זיצן אויף דער איבערשטער באַנק; זיצן אויבן אָן (אויזן אָן); זיצן בײַ דער שפּיגל-וואַנט, זיצן אין מירור, זיצן בײַ דער מירור-וואַנט, זיצן אויף דער פּלה-באַנק <580>; אויסזען פּאַר-נעם; אויסזען ווי אַ בראַדער סוחר; שפּילן די ערשטע פּילד; שפּילן אַ (גרויסע, פּראַמיר-גענטע) ראַלע; שפּילן אַ הויפּטראַלע; זיין אומשטערבלעך; לעבן אין זכּרון; לֶאָזן (נאָך ויך) אַ צייכן (אַ שפור אַאו"ו).

ווערן גרויס (באַרימט, דערהויבן אַאו"ו) <אײן>; נתגדל ווערן, נתעלה ווערן, עולה לגדולה זיין, קונה שם זיין; אויפקומען, דער-הויבן ווערן; דערגרייכן אַ מדרגה; אַרויפ-שטייגן, אַרויפּראַפּלען ויך, אַרויפּקלעטערן; געווינען (קונה זיין, איינשאַפּן ויך) פּבּוד (אַנווען, לֶאָרבערקרעניץ אַאו"ו); דערדינען זיך צו; אויפהייבן דעם קאַפּ. מאַכן גרויס, מאַכן דערהויבן אַאו"ו; אַד-לען, דערהייבן, דערהייכן; רענאַמירן; מאַכן אַ טומל אַרום; פּאַרוויקן (עמעצן) אַאו"ו. ס. 580; טיטולירן, באַטיטלען. אַדי; באַטיטלט; נאַבל, איידל, אַריסטאָ-קראַטיש, בלוּבלוטיק, וויל געבוירן,

בני־אדם—א פֿרה ווערט ער דאך נאָרעמער
 יחסן; אין אַ מַגְפֿה איז אַ ציג אויך אַ בהמה;
 ווי דער בהמה, וואָס נאָר בשעתן פֿגון איז זי
 אַ בהמה; אַ קאַץ מעג אויך קוקן אויפֿן קיסר;
 ווען אַ קאַץ באַקעצלט זיך איז זי אויך אַ קימֿר
 פעטאַרין; אין באַד איז די טוקערין אויך אַ
 פֿאַרשוין (שיינהייט).

וען אויך: גרוסקייט 20 וויכטיקייט 413. הערשאַפֿט 466,
 פֿירער 469, קָבֿוד 580.

545. געמיינער גראַד, שם רע

ס: המונישקייט, שפֿלקייט, אומבאַרימטקייט
 אַאַװװ ← אַדי; געמיינער גראַד (שטיגער),
 נידעריקער שטאַנד, נידעריקע געזעלשאַפֿט,
 נידעריקע (אונטערשטע, אונטערע) קלאַסן
 (שיכטן, שטאַנדן); נידעריקער (פֿראַסטער)
 אַפֿשטאַם; שם־דע; דערונטערדיקער; שלעכ־
 טער, מיאוסער, באַפֿלקטער, געשענדטער
 אַאַװװ נאַמען; פֿאַרנאַנטקייט, פֿאַררוף; טובֿ
 קעלע פֿאַראַנגענהייט; ירידה, דעגראַדאַציע
 ← 581.

פֿאַלק, המון, המוֹדֿעם, מאַסע, פֿאַלקס־
 מאַסע, דעמאָס, רענק און פֿייל [אַיט], פעבֿל,
 מאַב [אַיט]; ער־בֿדֿבֿ, געהינטעכץ, אַספֿסוף,
 װבראַד, סטאַדע אַאַװװ ← 47; האַלצהעקערס
 און וואַסער־טרגערס [אַיט]; האַרמאַטן־פֿלייש,
 אַ קאַנאַנעך־פֿלייש; עם הדומה לחמור.

מאַסנמענטש, פֿאַלקסמענטש, איינער פֿון
 פֿאַלק, אַ מענטש פֿון פֿאַלק, ציוויליסט; הדיוט,
 פֿלעבעער, פֿיליסטער, באַביט [אַיט]; אויפֿגֿע־
 קומענער, פֿאַרועניו, אַלר־ייטניק; פֿראַסטער,
 פשוטער מענטש; סתם (אַזוי) אַ מענטש;
 מיטלמעסיקייט, בינוני; פשוטער, פֿראַסטער
 חירוקים; פֿראַסטער מיטוואַך, פֿראַסטער
 גוט־שבת, פֿראַסטער שליש־עודות; אַ ייד פֿון
 אַ גאַנץ יאָר, מאַן דהוא; קליין מענטשלעך
 (מיט קליינע השָׁנוֹת), קליין פֿישעלעך; בָּן בִּרְיָ
 שם, נחות־דרגה, כאַץ־דרגה, כאַס־דרגה, כאַצע־

הינקעדיקע שוויגער; ער איז נישט פֿון די
 (וואָס גייען) צוויי פֿאַר אַ דריטער; ער איז נישט
 פֿון די (וואָס גייען) ציען אַ גראַשן; מען קען אים
 ווי אַ ביזן שלינגער; עס קערט מיט אים (עס
 קאַכט מיט אים, עס שמת מיט אים, עס קלינגט
 מיט אים) די וועלט; עס איז מיט אים אַ גאַנצע
 וועלט; עס איז מיט אים פֿול די וועלט; גאַנץ
 שטאַט איז מיט אים אויף; אַ גאַנצע קאָאָטשינע
 מיט אים; *דער טאַטע האָט אים געמאַכט
 אויפֿן בוידעם (אין דאַכקאַמער); ער נעמט
 מיט אים אַיַן בילגראַד.

שפֿר: דער רבי מעג; דעם רבינס (דער
 רביציןס) ציג מעג; רב משה מעג און מאַשֿ
 קע טאַר נישט; מאַציע מעג און פֿאַציע טאַר נישט;
 מאַטיע מעג, פֿאַרך טאַר נישט; אויבן איז
 געהויבן; נישט איטלעכער וואָס זיצט אויבן אָן
 איז אַ פּאַן; ווער עס איז געבוירן אויף גראַבאַ־
 ווינע און איז געוויקלט אין אַ פֿלאַכטע דער
 געהער נישט צו דער שליאַכטע; דער מענטש
 איז וואָס ער איז, נישט וואָס ער איז געווען;
 גליַכער אַ לויט גאַלד איידער אַ פּוד ייחוס;
 פּינחס בן אלעזר בן אהרן הלה—אַו ער האָט
 נישט קיין געלט איז ער (פֿאַרט) אַ פֿאַרך; אַן
 אַרעמער מידחס איז געליַכן צו די שפֿרי־
 לוחות; ייחוס־אַבות—נאַ בִּית־הקברות; ייחוס
 נאַ בִּית־הקברות אַ וו'דאַמו (סיפּקע) צרות;
 ייחוס איז אויפֿן בִּית־הקברות (און אין דער היים
 איז צרות); אַו אַך און וויי איז צו דער דרגה
 אַו מען מאַכט שוין די מאַגיפֿאַרנע.

במקום גדולים אַל תּעמוד; טובֿ שם (טובֿ)
 משָׁמן טובֿ; אַ שם־טובֿ איז בעסער ווי אַן אַבֿך
 טובֿ; אַ גוטער נאַמען גייט אין אַלע לענדער; ווי
 די מעשים אַזוי דער שם; וואָס פֿאַר אַ נאַמען
 אַזאַ פֿנים; וואָס איינער האָט פֿאַר אַ נאַמען
 אַזאַ פֿנים האָט ער; ווער עס האָט אַ שם פֿאַר
 אַ פֿרֿיען אויפֿשטייער מעג ביז זיינער צוועלף
 אין בעט לייגן; אַנגענומענע לייט שטאַרבן פֿאַר
 דער צייט; אַן אַדלער כאַפט נישט קיין פֿלייגן;
 וואָס קומט אַרויס דעם האַן אַו ער קוקט אין

אַרְחֵי־פְּרָחִי, לֹמֶפֶן־גְּעוּיִנְדֵּל, לֹמֶפֶן־פְּרָאָלֶע־טַעס, טאַפֿיִדֶענע, יִדֶענע מיטן טעפֿל.
 אַ גאַרנישט, אַ שטיק (גרויסער) גאַרנישט, אַ גאַרנישט מיט אַ נישט, אַ נישט שבנישט, אַ נישט, אַ ניקס, אַ סווישטש, *אַ דאָס, אַ פּוּסטע פֿלי, אַ פּוּסטע זאַך, אַ פּוּשטשאַק, אַ פּוּסטיאַק;
 אַ בֵּרְכֵה לִבְטֵלָה, אַ פּוּסלֶע הוּשענאַ ← 414;
 שׂיפֿע זיבעלֶע, קאַקאַרוּטש [אַס]; הֶבְלִיָק, שְׂפֵל, שְׂפֵלָה, כּוּוּי, בּוּוּיָה, נִיבּוּה, כּוּוּי וּנִיבּוּה; נִיבּוּיָק, נִיּוּיָק; נֶפֶשׁ, קִרְיִין נֶפֶשׁ; נִידֶעריקע זאַך, פּרָאָסטאַק, פּרָאָסטאַטש קע, אַ גַס, אַ גַשְׁמוּת, אַ גַרְאַבע זאַך; גַרְאַבער יונג, גַרְאַבער נֶפֶשׁ, גַרְאַבער פֿלִיגֵל, גַרְאַבִּיאַן, גַרּוּבִיאַן; חֲמור, כְּנֹחַ, חֶם, כּאַם, כּאַמוֹק, כּאַמוּלֶע, כּאַמְרִילֶע, כּאַמְרַאָן, כּאַמבאַָל; [אַס] אַדֶּרְקִינד, אַדֶּרֶס; בּוּרִילֶע, בּוּרדוּשׁוֹק, בּרֵאוּדִלֶע, פֿלִיס, פֿלִיסאַק, יאַברעך; כּעֶל־ענֶלֶה (יונג), גאַסמענטש, בִּינדִיוּשְׁנִיק, טרעגער, באַדִּיונג; לֹמֶפּ; סַעֲדַעֲכֶע, פּשַׁעֲקוּפּקֶע, מאַרְקִידֶענע; מאַרְקִצּוּיג; כּלֶאָפּ, זשֶׂלַאָב, בּוּרֶלֶע, בּוּרֶלֶאַק; פּוּיער, מוּוּשִׁיק, קאַפֿער, יאַפֿע, שוּרע; אִיוּאַן, אִיוּאַן פּאַפֿערִילֶע, אַנטיק, וואַיטיק, יורקע, באַרְטִיק, מאַטשיק, קוב; שַׁמְרֵאַחוּאַוּניק); הַאָלֶישׁ, באַרוּעסער, באַס (אַק), הַאָלֶעדֶרִיגע, הַאָלֶעדֶרִיניק, סאַני קִילֶאַט; פּאַרְך, פּאַרְכוּן, פּאַרְכוּץ, ראַפֿן [קל]; מֶשֶׁה פּאַרְך, יודע מיט די הַאָפֿן; גאַוּניאַק, הִיוּניאַק, הִיוּניק, הִינדֶע, נִידֶע, גִידֶע, גִידֶאַל, לִוּוּי, הֶקְדֶשְׁנִיק; שַׁאָרְטִיק, לֶאַבּאַוּניק, לֶאַפּאַצאַן, לֶאַמפֿערט, כּלִיסט, דראָב, באַטשאַרוּשׁ, לֶאַכ־מאַנדראָן, קאַצמֶלֶרַאָך, מאַקאַבונדֶע, שְׁמוּיטֶע־פּונדֶע, פּאַגורֶע, פּאַרשׁוֹק, טאַשוּע, טאַפֿשֶׁע, פּרָאַנצוּל); יאַקֶל, טשַׁמַּא אַאַוּ"ו ← 340; יאַט, שוּעק; סמאַרק, סמאַרקאַטש, ראַצער, ראַצ־לֶעפֿל, שַׁנאַדֶּערוּנג, שַׁנאַדֶּערנאַוּ; יַס־קאַטער, *שטינקאַטער; שַׁאַלֶאַפֿי; הִינטשֶׁלֶעגער, הִיצוּט; רִיָק, [אַס] טרעמפּ, באַם; אַחרון שבאַחרונים, לֶעצטער שבלֶעצטער; פּאַריער, מחוץ־לַמַּחְנֵה־נִיָק; פּוּחֹת־יָצֶרְךָ, פּוּחֹים־זִרְיָקִים,

אַרְחֵי־פְּרָחִי, לֹמֶפֶן־גְּעוּיִנְדֵּל, לֹמֶפֶן־פְּרָאָלֶע־טַעס, טאַפֿיִדֶענע, יִדֶענע מיטן טעפֿל.
 אַ גאַרנישט, אַ שטיק (גרויסער) גאַרנישט, אַ גאַרנישט מיט אַ נישט, אַ נישט שבנישט, אַ נישט, אַ ניקס, אַ סווישטש, *אַ דאָס, אַ פּוּסטע פֿלי, אַ פּוּסטע זאַך, אַ פּוּשטשאַק, אַ פּוּסטיאַק;
 אַ בֵּרְכֵה לִבְטֵלָה, אַ פּוּסלֶע הוּשענאַ ← 414;
 שׂיפֿע זיבעלֶע, קאַקאַרוּטש [אַס]; הֶבְלִיָק, שְׂפֵל, שְׂפֵלָה, כּוּוּי, בּוּוּיָה, נִיבּוּה, כּוּוּי וּנִיבּוּה; נִיבּוּיָק, נִיּוּיָק; נֶפֶשׁ, קִרְיִין נֶפֶשׁ; נִידֶעריקע זאַך, פּרָאָסטאַק, פּרָאָסטאַטש קע, אַ גַס, אַ גַשְׁמוּת, אַ גַרְאַבע זאַך; גַרְאַבער יונג, גַרְאַבער נֶפֶשׁ, גַרְאַבער פֿלִיגֵל, גַרְאַבִּיאַן, גַרּוּבִיאַן; חֲמור, כְּנֹחַ, חֶם, כּאַם, כּאַמוֹק, כּאַמוּלֶע, כּאַמְרִילֶע, כּאַמְרַאָן, כּאַמבאַָל; [אַס] אַדֶּרְקִינד, אַדֶּרֶס; בּוּרִילֶע, בּוּרדוּשׁוֹק, בּרֵאוּדִלֶע, פֿלִיס, פֿלִיסאַק, יאַברעך; כּעֶל־ענֶלֶה (יונג), גאַסמענטש, בִּינדִיוּשְׁנִיק, טרעגער, באַדִּיונג; לֹמֶפּ; סַעֲדַעֲכֶע, פּשַׁעֲקוּפּקֶע, מאַרְקִידֶענע; מאַרְקִצּוּיג; כּלֶאָפּ, זשֶׂלַאָב, בּוּרֶלֶע, בּוּרֶלֶאַק; פּוּיער, מוּוּשִׁיק, קאַפֿער, יאַפֿע, שוּרע; אִיוּאַן, אִיוּאַן פּאַפֿערִילֶע, אַנטיק, וואַיטיק, יורקע, באַרְטִיק, מאַטשיק, קוב; שַׁמְרֵאַחוּאַוּניק); הַאָלֶישׁ, באַרוּעסער, באַס (אַק), הַאָלֶעדֶרִיגע, הַאָלֶעדֶרִיניק, סאַני קִילֶאַט; פּאַרְך, פּאַרְכוּן, פּאַרְכוּץ, ראַפֿן [קל]; מֶשֶׁה פּאַרְך, יודע מיט די הַאָפֿן; גאַוּניאַק, הִיוּניאַק, הִיוּניק, הִינדֶע, נִידֶע, גִידֶע, גִידֶאַל, לִוּוּי, הֶקְדֶשְׁנִיק; שַׁאָרְטִיק, לֶאַבּאַוּניק, לֶאַפּאַצאַן, לֶאַמפֿערט, כּלִיסט, דראָב, באַטשאַרוּשׁ, לֶאַכ־מאַנדראָן, קאַצמֶלֶרַאָך, מאַקאַבונדֶע, שְׁמוּיטֶע־פּונדֶע, פּאַגורֶע, פּאַרשׁוֹק, טאַשוּע, טאַפֿשֶׁע, פּרָאַנצוּל); יאַקֶל, טשַׁמַּא אַאַוּ"ו ← 340; יאַט, שוּעק; סמאַרק, סמאַרקאַטש, ראַצער, ראַצ־לֶעפֿל, שַׁנאַדֶּערוּנג, שַׁנאַדֶּערנאַוּ; יַס־קאַטער, *שטינקאַטער; שַׁאַלֶאַפֿי; הִינטשֶׁלֶעגער, הִיצוּט; רִיָק, [אַס] טרעמפּ, באַם; אַחרון שבאַחרונים, לֶעצטער שבלֶעצטער; פּאַריער, מחוץ־לַמַּחְנֵה־נִיָק; פּוּחֹת־יָצֶרְךָ, פּוּחֹים־זִרְיָקִים,

וּ: זיין פֿון געמיינעם גראַד, זיין פֿון פּרָאָסטן אַפּשטאַם אַאַוּ"ו ← 0; זיין בשפֿל המדרגה; ניט האָבן קיין פֿנים (קיין צורה) בײַ לײַט; שפּילן אַ קלײנע ראָלע, שפּילן די צווייטע פּיילֶע ← 414; זיין (פּאַרשטעלן מיט זיך) אַ טרויעריקע פּיגור; אַראָפּפּאַלן פֿון דער מדרגה; קריגן אַ שלעכטן נאַמען (אַ שלעכטע רעפּוטאַציע); קומען אין לײַטישע מײַ־לער (אַרײַן).

אַראָפּפּאַרפֿן פֿון דער מדרגה; באַשמוצן, באַלײַדיקן, דערנידערדיקן אַאַוּ"ו ← 581.
 אַדִּי: דערונטערדיק, אומבאַטיטלט, אַדֶּלֶטאַוּ, אומגעאַדֶּרט; הַמוּנִישׁ, פֿליס־טעריש, פֿלעבעיש, נִידֶעריק, שְׂפֵלֶרֶדִיק, כּוּוּיֶרֶדִיק, נִיבּוּהֶדיק, געמײן; אומבאַקאַנט, אומבאַמערקט, אומבאַרימט, יֶרומֶלֶאַוּ; יֶראַנגֶלֶאַוּ, נאַמענדֶאַוּ, פֿאַרנאַנט, פֿאַררוֹפֿן; אומבאַמײטיק, נישטיק, מיזערנע; גראָב, אַיינפֿאַך, פֿשוט, ווּלֶגאַר, מגוּשׁ; פּרָאָסט, פּוּיעריש, כּאַמיש אַאַוּ"ו ← 0. פֿרָאַוּ: ער איז בבחינת אַחוּרִים [חסִידִישׁ]; נִיטאַ מיט וועמען צום טיש צו גיין; ניט קיין תּוֹרָה, ניט קיין סחורה; ער איז אַן אַנגענומענער מענטש—ווי ער קומט נעמט מען אים אַן פֿאַרן קאַלנער.

שפּר: די קראָ פֿליט הויך און ועצט זיך אויף אַ חוּד; פֿון פּאַרבעס ווערן לײַט; פֿון אַ פּערכלֶע ווערט מען אַ רב פּאַרך; דאָס האָלֶיערנע (הילצערנע) שווימט פֿון אויבן; אַו אַ פּוּיער קומט אין אַפּטייק אַרײַן באַקומט דער אַפּטייקער דעם קאַטער; אַו מען לֶאַזט אַ חוּד אין גאַרן אַרײַן קען מען (פֿון) אים אַוּי־גִיך ניט פֿטור ווערן; אַ קאַץ מעג אויך קוקן אויפֿן קיסר.

וען אויך: אומוויכטיקייט 414, אומפֿאַר 581.

546. גאווה, אינגערעדטקייט

ס: שטאַלצקייט, גרויסקייט, פאַרריסנקייט
 אאָוו; אינגעגלייבטקייט, זאָנגעביל-
 דעטקייט, פּרעטענציעזקייט אאָוו - אָד;
 שטאַלץ, גאווה, גאָוצאָגעס, גאָות, גַדלוּת, הַמַּנֶּס
 גַדלוּת, גרויסהאַלטער, בלאָזעניש, געהי,
 ברייטע דעה, ברייטקייט פֿון אַ גביר, קוממיות;
 ייחוס, יחסנות - 544; סנאָביזם; גאַרישער,
 פּוסטער שטאַלץ; פּוסטע גאווה, זױכמוט,
 זאיבערמוט, זאָנבילדונג, פּרעטענויע, אייג-
 לייב; אַליין - (זעלבסט)שאַצונג, אַליין
 (זעלבסט) באַזונדערונג, אַליין (זעלבסט)
 פאַרהערלעכונג, אַליין (זעלבסט)צופרידנ-
 קייט, אַליין (זעלבסט)פאַרגעטערונג; אייג
 לייב, אַליין לייב, זיכליבע; עגאָיזם, זיכיקייט;
 עגאָטיזם, איכיקייט; מעגאַלאַמאָניע; לָשון גאווה.
 בעל גאווה, (בעל)גאווהייק, גרויסהאַל-
 טער, גַדלן, גַדלוּת; סנאָב; געשוואַלענער
 קאָפּ; פאַרריסענע נאָז, פאַרריסענער, בעל-
 חוטם; פּוסטער פֿראַנט, פּאַמפּאָדורייכע;
 פאַרשורעוועטע לייפעלעך; משה גרויס, מעני
 גרויס, נחום גרויס, יאָכצע דל גאווה; האָן, איי-
 דיק; יחסן, פֿריץ אאָוו - 544; אַ מענטש מיט
 פּרעטענויעס; חָקם בעיניו, גַסדרוח; מעגאַלאַ-
 מאַן, זמעגאַלאַמאָניאַק; קנאַפּאַלעאַן.

וו: זיין ביי זיך גרויס (געהויבן, שטאַלץ, פאַר-
 ריסן אאָוו) - אָד; האַלטן זיך גרויס;
 האַלטן זיך אין גרויסן; גיט וויסן ווי דעם קאָפּ
 צו האַלטן; האַלטן הויך דעם קאָפּ (די נאָז);
 האָבן פֿלי (פֿליעלעך) אין נאָז; גיין מיט אַ
 פאַרריסענעם קאָפּ (מיט אַ פאַרריסענער נאָז);
 פאַררייסן (פאַרדערען) דעם קאָפּ (די נאָז, דעם
 שניק, דעם עק); גיין ווי אַ פּאָוע; גיין ווי אויף
 שטאַלצן (שטאַלצעס); גיין קוממיות, גיין
 בקומה זקופּה; פּאַטשן זיך אין בייכל (בייכע-
 לץ); שטאַלצירן מיט, זיין שטאַלץ אויף,
 ייחוסן זיך מיט, נחפּענען זיך מיט, מתחס זיין זיך
 מיט, מתחס זיין זיך מיט, גרויסהאַלטן זיך

(מיט); שמעלצן זיך אין, שטרייכן זיך אין;
 גַדלענען זיך מיט, גַדלותן זיך מיט, איבערהייבן
 זיך מיט, איבערנעמען זיך מיט; אויפהייבן
 דעם קאָפּ; פּאַטראָגיאָזירן; קוקן פֿון אויבן
 אַראָפּ אויף - 582.

וּפאַרגלײכונגען: האַלטן זיך ווי אַן אייער-
 קיכל, ווי צען הינט, ווי אַ פֿגור, ווי אַן עוף אין
 קאָשק; בלאָזן (פֿון) זיך ווי אַ חתן, ווי אַ סנדק
 אויף אַ ברית, ווי אַ בעל חוקע, ווי אַ שטאַט
 בעל הבית, ווי דער גביר פֿון שטעטל, ווי אַן
 אויפגעקומענער גביר, ווי דער הויפט מחותן,
 ווי אַ ריכער מחותן אויף אַן אַרעמער חתונה,
 ווי רב צאָצעלעס אַן אייניקל, ווי אַן אינדיק
 פֿאַר (עַרב) פּסח, ווי דונג, ווי אַ ליליקע.

זיין אינגערעדט, זיין אינגעבילדעט, זיין
 אינגעגלייבט אין זיך אאָוו - אָד; איינריידן
 זיך, זאָנגבילדן זיך, גלייבן אין זיך, איבער-
 שאַצן זיך; האַלטן פֿון זיך (עולם ומלואו);
 האָבן אַ הויכע מיינונג וועגן זיך; זיין פֿאַרלייבט
 אין זיך; זיין צופרידן מיט (פֿון) זיך; זוכן קאָמ-
 פלימענטן; אַרומגיין מיט פּרעטענויעס; פּוצן
 זיך אין פּרעמדע קליידער; באַליידיקן זיך גיך.
 אָדי: שטאַלץ, אויפגעבליאָן, אָנגעבליאָן;
 גרויסהאַלטעריש; אומצוטריטליך, אומ-
 צווענגלעך; גרויס (ביי זיך), הויך, ברייט,
 געהויבן, קוממיותדיק; פאַרמעל, שטיף, צר
 געקעפּלט, אָנגעצויגן, געצווינגען; פאַרריסן,
 סנאָביש, האָנאָראָווע, האָנאָריסטע; גאווהדיק,
 גאווהדיק, גאווהדיק, גאָוצאָגעסדיק, גדולהדיק,
 גַדלותדיק, האַפּער(די)יק, תּקוּף, תּקוּפּדיק;
 יחסנדיק, יחסניש - 544; אינגערעדט, זאָנג-
 געבילדעט, אינגעשמעסט, אינגעגלייבט;
 אייטל, פּוסט; פֿאַרבלענדט; צופרידן (פֿון
 זיך), זעלבסטצופרידן; פּרעטענציען; עגאָ
 יסטיש, עגאָטיסטיש, עגאָצעטריש; מעגאַלאַ-
 מאָניש.

וּפאַרגלײכונגען: שטאַלץ ווי אַ דעמב, ווי
 אַ צעדער פֿון (באַרט) לָבָן; גרויס ווי הַמַּן
 (הַרשע) אויף דער תּלִיָה, ווי דער רבי רב צאָץ

איך בין אויך ניט קיין יתום קטן; איבער מיר האָט מען אויך אַ מאָל וְכָרוֹת געוונגען; מײַן נשמה איז אויך אונטערן באַרג סיני געשטאַנען; מײַן נשמה איז אויך ניט קיין ראָזשינקע (אויך ניט פֿון קליאַטשע); איך האָב אויך אַ צד אין באַרשט (אין דער שיסל); מײַן פֿיים גייט אויך אין דריי גראָשן; איך בין אויך אַן אַקס, איך גיי אויך קיין אַלמייַן; אַז איך בין איך, בין איך – חוץ גאַט קען מיר קיינער ניט אַוועקמאַכן; וווּ איך ווײַן, דאַרט איז דער אויבנאַן.

שפּר: נאַרישקייט און שטאַלץ וואַקסן אויף איין האַרץ; גאַווה איז אַ מיאוסע תּאווה; אַ בעל־גאַווה איז ערגער פֿון אַ בעל־תּאווה; גאַט זאָל אָפהיטן פֿון גײַשער תּאווה און פֿון ייִדישער גאַווה; אַז מען פֿאַררייסט דעם קאַפּ באַקומט מען אַ קלאָפּ; ווער עס שפּייט אין דער הייך דער באַשפּייט זיך אַ פֿולן פֿנים; גַדְלוֹת לײַגט אויפֿן מיסט; אַ בעל־גאַווה איז גוט צו שלאָגן; די וועלט האָט פֿינט אַן אַרעמאַן אַ בעל־גאַווה; אַ פֿליגל אַן פֿליגל און אַן אַרעמאַן אַ גַדְלן שטאַרבן ביידע פֿאַר הונגער; גאַווה און אַ לײַדיקער טימסטער זײַנען ניט קיין פֿאַר; גַדְלוֹת און גאַווה פֿאַסן ניט צוזאַמען; מען שטאַרבט ניט פֿון הונגער, מען שטאַרבט פֿון גַדְלוֹת (פֿבֿוד); דער וואָס ווײַל גאַווה טרייבן מוז הונגער (צרות) לײַדן; אַ בעל־גאַווה עסט קנְחָת און דליבעט די צייַן; אַ מייחס עסט רוחות; וואָס ווערט מיט אַ מאָל אַ מייחס? – אַ יוֹם־טוֹבֿדיק וועקל פֿאַר פֿסת, אַ בעל־חוקע אום ראָשהשנה און אַ משוגענער הונט אין תּמוּ; אַז דער רב טוט אַ שידוך מיטן בעדער האַלט זיך דער בעדער פֿאַר אַ רב (איז דער בעדער דער יחסן); אַז מען גלעט אַ קאַץ פֿאַררייסט זי דעם ווײַל; ווען מען בעט אַ פֿאַרך צום מנין ודראַגעט ער זיך; בעט אַ פֿאַרך צום מנין, ווערט ער בײַ זיך גרויס; אַז אַ לוי קריכט אַרײַן אין אַ פֿאַרך ווייסט זיך דער פֿאַרך ניט ווי צו קראַצן; אַ מענטש איז קיין יחסן ניט; אַ

וואָלט געווען זײַן מחותן; ווי אַ שוואַרץ־יאָר, ווי אַ רוח, ווי דער שוואַרץ־יאָר וואָלט געווען זײַן פֿעטער, ווי ער וואָלט געווען דעם שוֹר הײַסקלס אייניקל.

פֿראַן: גרויס-ניט צוצוטערטן (צוצוקומען) צו אים; מען קען גאָר צו זײַן קאַפּ ניט צוקומען; הויך מיט די פּיאַטעס (פּיענטעס); פֿאַרשפּיליעט אויף אַלע קנעפּלעך; עס איז אים ניט דורכצובלאַזן; קוים בלאָזט אים גאָר ווער אין דער פּאה אַרײַן, באַלײַדיקט ער זיך שוין; ער האַלט זיך אַווי גרויס, אַז דאָס היטל זיצט אים שוין אויפֿן שפּיץ קאַפּ; איין זכר אין מאַסקווע; ער ווײַל גאַרניט רײַדן; עס שטייט אים ניט אַן צו רײַדן מיט זיך אַלמייַן; ער מיינט, די גאַנצע וועלט איז זײַנע (און מײַנע אַ האָר א) ברעקל, אַ קאַפּ (ניט); ער מיינט, ער האָט אַנעכאַפּט גאַט די פֿיס (פֿאַר דער באַרד); ער מיינט, ער האָט איינגענומען פּלעווענע; ער מיינט, אַז ער איז גראַף פֿאַטאַצקיס אַן אייניקל; ער מיינט, אַז כריין (רעקיש) איז זײַן פֿעטער; יענקל האָט געשיקט נאָך קוטשמען, האָט נאָך קוטשמע ניט געוואָלט; ער מאַכט זיך דעם טויט פֿאַר גַדְלוֹת; ער האַלט זיך קאַראַנטער ווי רב ישראל סאַלאַנטער; דו קענסט זיך צו אים ניט גלײַכן-די טעלדוער טוקערקע איז זײַן עלטער־באַבע.

אַרעמער דאַך, וואָס קנאַקסטו?; פֿאַר אַ וועקסער אַ האַן-און דרייט זיך אויך אין קאַן; ער האָט די ווערט אַ פֿיים און פֿאַררייסט דעם קאַפּ ווי אַ בוים; ער האָט מער גאַווה ווי גוילֿה; ער האָט הַמנס גאַווה און מַרדכיס גַדְלוֹת; אַ צעבער ייִחוס-אַן אַ דעק, אַן אַ רייף; וואָס איז מיט אים דער מורנו?; וואָס איז די מציאה מיט אים?; אַ גרויסער ייִחוס – שוסטער בן שוסטער; איבערנעמען וועסטו זיך בײַ דער מאַמען; ביסט ניט איינער (ניט קיין בְּרִיחִיד) בײַ גאַט; מיר זײַנען גלײַכע יחסנים; אין ייִחוס וועלן מיר זיך אויסגלײַכן; איך בין אויך אַ מענטש; איך בין אויך ניט פֿון אַ שטיין געבוירן;

קערט מען אויס די שטוב; איבער אים קען מען אריבער; צו א פֿיגורע בין איך אויך א בהמה.

שפר: דע מאַן באַת; איטלעכער מענטש מוז קוקן הינטער זיך, ניט פֿאַר זיך; קוק זיך אום אויף די הינטערשטע רעדער; קוק אַראָפּ, וועסטו וויסן, ווי הויך דו שטייסט; וואָס דער פֿריץ איז גרעסער, אַלץ קלענער איז ער בײַ זיך; כֶּל המעביר על מדותיו מעבֿירן לו פֿשעיו; צוריק שייגעץ גילט ניט (וואָגט מען ניט); צוריק שייגעץ גייט אין באַד אַרײַן; אויף פֿאַרשוויגן האָט נאָך קיינער קיין חרטה ניט געהאַט; „טי מעניא רוגאָל“ איז קיין טענה ניט; צו פֿיל עניוּת איז אַ האַלבער שטאַרץ; אַז מען האַלט זיך צו נידעריק טרעט יענער אויפֿן קאַפּ; איבער אַ נידעריקן פֿלויט קען יעדערער אַריבער; איבער אַן אייגעבויענעם בויס שפּרינגען אַלע ציגן.

וען אויך: אינפֿעריאָריטעט 24, אונטערטעניקייט 466
הכנעה 549, צניעות 596.

548. הכנעה

ס: שפֿלקייט, (נשמה) געפֿאַלנקייט, קריי כערישקייט אַזױװ - אר; הכנעה, רוקן בייגעניש, הינטישע געהאַרכאָמקייט, שקלאַ פֿישע מורא, אַרײַדערנידערונג, קריכער, פֿאַראַזיטיוס; אונטערטעניקייט - 466; מה פֿיתֿטאַנץ; גויעמאַניע; שיפֿלותֿיקאַמפלעקס. ניכע, דעמעלע, שעפֿלע, דעמעשקע, דאַפּנמיצל, פֿאַנטאַפֿלֿימאַן, באַנציע שחיני; דאַקיישע (שקלאַפֿישע, קנעכטישע) נשמה; קריכער, מהֿפֿיתֿייד, מהֿפֿיתֿיטענצער, מהֿפֿיתֿזינער, מהֿפֿיתֿיניק; דאַקיי, דאַקיי, יִשקלאַח, שקלאַף, קנעכט, הונט, וואָרעם; שמש; עבֿד פֿנעני; דאַפּיטוט, טראַמבעניק, אַרומהענגער, פֿאַראַזיט, קרעאַטור; גויעמאַן. וו: זיין געפֿאַלן (אַראַפּגעפֿאַלן, געליגט) בײַ זיך; זיין (ליגן) בײַ ועמעצנס פֿיס (פֿאַר טאַפֿל); זיין (ליגן) בײַ די פֿיס פֿון (בײַ די פֿאַר

מענטש האָט זיך ניט מיט וואָס איבערצו נעמען.

וען אויך: אָנשטעל 531, ייִחוס 544, חוצפה 549, באַרי מערײַ 550, ביטול 582.

547. עניוּת

ס: עניוּתדיקייט, באַשיידנקייט, איינגע־ האַלטנקייט, נידעריקייט, דעמוטיקייט [איס], שפֿלקייט אַזױװ - אר; עניוּת, משה רבינוס עניוּת, קליינמוט, רעזערז; אַלײַך אונטערשאַצונג, אַלײַדערנידערונג, אינפֿער־ יאַריטעטזעפֿיל, מינעראַקייטזעפֿיל, מינדער־ ווערטיקייטזעפֿיל; רעזיגנאַציע.

ענוּ, קליינהאַלטער, נחבא אַל הפֿלים, בורח מן הפֿבוד, ווּתּרן; אינטראַווערט; באַ שיידענער, שטילער אַזױװ - וו און אר.

וו: זיין באַשיידן, זיין איינגעהאַלטן, זיין רעזערז־ ווירט אַזױװ - אר; ניט האַלטן זיך גרויס,

ניט האָבן קיין גאָוה - 546; זיין (האַלטן זיך) אין הינטערגרונט; האַלטן זיך דערונטער; ניט שטופֿן זיך פֿאַרויס (פֿון פֿאַרנט); ניט שפּרייט גען אין די אויגן; גיין פֿאַוע וואָנט; גיין ווי היי טער דער וואָנט; ניט האַלטן פֿון זיך; אונטער־ שאַצן זיך, ניט דערשאַצן זיך; זיין בלינד צו די אייגענע אויפֿטוען (פֿאַרדינסטן); זיין קליין בײַ זיך, זיין געפֿאַלן בײַ זיך, ניט איבערנעמען זיך; אַרונטערפֿאַלן זיך צו; איבערפֿאַלן (דורכ־ לַאָזן, אַראַפּשלינגען, פֿאַרשוויגן) אַ באַלײַ דיקונג; פֿאַרזען, פֿאַרקוקן; קוקן דורך די פֿינגער; צומאַכן אַן אויג; מוּתּר זיין, פֿאַר־ טראַגן; אונטערשטעלן די צווייטע באַק - 466. אַדי: עניוּתדיק, באַשיידן, פֿשוט, שטיל, דערונטערדיק, ניטצודרינגלעך, רעזערז־ ווירט, אייגעקערעעט, אינטראַווערטירט, איינגעהאַלטן, צוריקגעהאַלטן; נידעריק, שפֿלדיק; פֿאַרקלויזערט.

פֿראַז: מײַן ווייניקייט; לִפֿי עניוּת דעתי; זאָל מײַנס איבערגיין; מיט מיר שלאָגט (שאַקלעט) מען אויס דעם בוידעם; מיט מיר

פֶּרֶאָן: קטנתי; עס קומט אויס אַראָפּצושלייַד גען, ווען מען האָט אַפֿילו נישט גוט צעקמט; *ער ווערט די כּפֿרה פֿאַר דעם פֿאַרזן פֿון דעם שררה; שטילדער ווי וואָסער און נידערי קער ווי גראָן.

שפּר: שפּרינג נישט קיין קדוש און בוק זיך נישט קיין מודים; איבער אַ נידעריקן צויס שפּרינגט מען באַד אַריבער; ווען אַ הונט בילט קריגט ער מיטן שטעקן, ווען ער קאַנגיר קעט קריגט ער אַ ביין.

וען אויך: אונטערטעניקייט 466, עניוּת 547, חניפֿה 585.

549. חוצפה

ס: חוצפהדיקייט, אומבאַשיידנקייט, אומ- פֿאַרשעמטקייט אַאָז"ו - אַר; חוצפה, חציפֿות, העזה, עזות, לָשון עזות, עזותקייט, עזות מִצח, מִצח אשה זונה, אַראָגאַנץ, פֿרעכ- הייט, געהי, פֿאַטעפֿאַלנאַסט, שקאַצערײַ; גראָביווגישקייט, גראָביאַנסטוע, נאַכאַלסטווע. עזות-פֿנים, עז-פֿנים, עזותניק; חצוף,

חצופֿה; מחוצף, מחוצף-פֿנים, חוצפהניק, בַּעַל-הַעֲזוּה(ניק), העזהניק, אַרצע-עזות-פֿנים, חצוף-מחוצף, עזות-מחוצף-פֿנים, אַרצע- מחוצף-פֿנים, אַרצע-פֿיאַסקע-מחוצף-פֿנים, עזות-מחוצף-אַרצע-פֿיאַסקע; אַכבעראָש, קופֿץ בראָש, שָרץ, שייגעץ, קהלִס שייגעץ, שייגעצייסקע, שקאַץ, יונגאַטש, משומד, גרויס מויל, בֵּלַעַם; פֿאַרשטאַכענע (אויסגעשטאַכע- נע) אויגן; פֿאַרהאַרטעוועטע לעדלעך, פֿאַר- וואַשן פֿנים, קופּערנער שטערן; בעובוּשניק, בעוּחַרפֿהטניק, נאַכאַל, פֿרעכלִינג, גראָביאַן, גרוביאַן - 545.

וו: מעיז פֿנים זיין, *מעיז תּחת זיין [שׂי]; רעדן עזות, אַנטקעגנערדן; אויפֿשאַרצן דעם שטערן; שפּרינגען (קריכן) אין די אויגן ווי אַ זשאַבע; קריכן אויפֿן קאַפּ; וואַרפֿן אַ (די) קאַץ אין פֿנים; נישט שעמען זיך, אָפּשעמען זיך, אויסשעמען זיך; אַוועקלייגן די חרפה

טאַפֿל פֿון; זיין נידעריקער פֿון דער ערד; גיין האַרט בײַ דער וואַנט; שטיין נפֿאַר עמעצן פֿאַד קאַזיראַק; האַלטן פֿאַר ועמעצן דאָס היטל; (ט)שאַפּקעווען; שוואַרצן זיך די אויגן (דאָס פֿנים); לָאָן זיך טאַנצן (טרעטן, קריכן, אַרומריטן) אויפֿן קאַפּ; מורא האָבן אַרויס- צוריידן אַ וואַרט (צו עפענען אַ מויל); זיין אונטערטעניק - 466; חנפֿענען, שמייכלען - 585; ווערן בֵּטל פֿאַר; אַראָפּפֿאַלן בײַ זיך; בייגן זיך (צו דר'ערד), קליאַניען זיך, בוקן זיך; בייגן (אַנבייגן) דעם קאַפּ (דעם רוקן, דעם קאַרק, די קני); אַיינבייגן זיך אין דרייען; דערנידעריקן זיך, אַראָפּפֿאַלן זיך, אַרונטער- לָאָן זיך, אַראָפּפֿלייגן זיך, אַוועקלייגן זיך, אויס- ציען זיך; וואַרפֿן זיך ועמעצן צו די פֿיס; וואַרפֿן זיך צו די פֿיס פֿון; פֿאַלן (שטיין) אויף די קני פֿאַר; קניען, פֿאַלן כּורעים (ומשמתחוים); קריכן אויף אַלע פֿיר, קריכן אונטער די נעגל; קושן (לעקן) דעם שטויב; קושן דעם זוים פֿון ועמעצנס] מאַנטל; קושן די רוט (וואָס שלאַגט).

נפֿאַרגלייכונגען גיין ווי אַ שאַטן בײַ דער וואַנט, ווי הינטער אַ וואַנט; שטיין פֿעני בפתח, ווי אַן אַרעמאַן (אַ זעלנער) בײַ דער טיר, ווי אַן אַרעמער קרוב, ווי אַ פֿאַרגעסענער, ווי אַ הונט פֿאַר זיין האַר, ווי אַ הונט אויף די הינטער- שטע פֿיס, ווי פֿאַרן מלכות, ווי פֿאַר נאַטשאַל- סטווע, ווי פֿאַרן בית-דין, כּעבֿדא קמיה מאַריה; סלושען (אויף די הינטערשטע פֿיס) ווי אַ הונט; קריכן ווי אַ וואַרעם אין שטויב, ווי פֿאַר אַ פֿריץ, ווי אַ גוי פֿאַר דער מאַטקע באַסקע; זיין נידעריקער ווי (פֿון) גראָן און שטילדער ווי (פֿון) וואָסער.

אַדי: הכּוּעהדיק, שפֿלדיק, פֿאַרשפֿלט, בשיפֿלות, נידעריק, ניכעדיק, געפֿאַלן (בײַ זיך), נשמהגעפֿאַלן, אַראָפּגעפֿאַלן; מה־פֿית-דיק, קריכעריש, שקלאַחיש, שקלאַפֿיש, קנעכטיש, לאַקייש, בעטלעריש, הינטיש; אונטערטעניק, אונטערגעוואַרפֿן - 466.

(בושה) אין אַ וויס; אויסטאָן דאָס שעמהיטל; נישט אַראָפּפּאַלן ביי זיך.

נפאַרגלייכונגען אַראָפּפּאַלן ווי אַ יוזן פאַר תּחִינּוּת, ווי אַ קאָזאַק פאַר סְלִיחוּת, ווי אַ זשאַנדאַר פאַר מוסר (מגידות); (אויפ)פירן זיך ווי אַ שנאַרער אויף אַ חתונה, ווי אַן אומבטרבותרער חזיר; שעמען זיך ווי אַ קאָזאַק פאַרן שפיגל, ווי אַ קאָזאַק ווען מען כאַפּט אים ביי אַ געבנה, ווי אַ באַק (ציג, קאָוע) אין קרויט (אין גאַרטן), ווי אַ קאַץ וואָס קערט איבער דאָס טעפּל סמעטענע, ווי אַ שקאַפע וואָס קערט איבער דעם וואָגן; שעמען זיך ווי אין באַד, ווי דער בעדער, ווי פאַרן בעדער.

אַדלי: הוצפהדיק, העזהדיק, עוותדיק, אַראָגאַנט, וויליונג(ער)יש, פּרעך, משמידסקע, שייגעצדיק, שייגעצעהאַטע, אומבאַשיידן, אומפאַרשעמט, גראַב(יונגיש), פּאַטעפּאַלנע, נאַכאַלנע.

פּראָז: אַ בושה פאַרן וואָרט; שעמען זי זיך, הער קאָזאַק! ער האָט מער הוצפה ווי מוזמן געלט; ער נעמט זיין תּרפּה און דעקט דערמיט צו זיין בושה; וואָרף אים אַ הונט (אַ קאַץ) אין די אויגן אַרײַן; שפּיט אים אין פּנים (אין די אויגן), וואָרט ער: עס רעגנט; אַלע רײַסן אים די אויגן אויס; אַ הוצפה פּון אַ מויד-ביי אַ לײַטוואַק קריפט זי תּלּהּ!

שפּר: הוצפה גילט (אומעטום); הוצפּא אפּילו פּלפּי שמיא מהני; אַן עוות־פּנים קומט גלייך אין גרענען אַרײַן; אַן עוות־פּנים איז בעסער ווי מוזמן געלט; אַן עוות־פּנים לאָזט זיך נישט פּאַרטיילן; גאָט זאָל אָפהיטן פּון (פּאַר) ייִדישער הוצפה, פּון (פּאַר) ייִדישע מיילער און פּון (פּאַר) ייִדישע קעפּ; אַ ייד האָט אַכט און צוואַנציק פּראָצענט פּחד, צוויי פּראָצענט צוקער און זיבעציק פּראָצענט הוצפה; נעם אַ יידן אונטער־פּאַרן, וואָרפּט ער דיך אַרויס פּון וואָגן; ווייז אַ הונט (דעם טיחל) אַ פּינגער, וויל ער די גאַנצע האַנט; לאָז אַרײַן אַ חזיר אין שטוב, קריכט ער אויפּן

טיש; לאָז אַ הונט אויף דער באַנק, שפּרינגט ער אויפּן טיש; בעסער אַ בושת־פּנים איידער אַן עוות־פּנים; אַז מען איז אַ שייגעץ נישט מען אָפּ פאַר אַ שוסטער; ווער עס רופּט זיך אָן דער קריגט נישט קיין חלל; ווער עס האָט נישט קיין בושה אין פּנים און קיין רחמנות אין האַרץ דער קומט נישט אַרויס פּון יידן; ווער עס האָט נישט קיין בושה דער האָט קיין ערלעכע מאַמע נישט געהאַט; ווער עס האָט קיין בושה נישט דער האָט נישט אין זיך קיין ייִדיש אָדער; אַז מען האָט נישט קיין בושה פאַר לײַט האָט מען נישט מורא פאַר גאָט; דער וואָס שעמט זיך נישט פאַר דער וועלט האָט פאַר גאָט אויך קיין מורא נישט.

זען אויך: אַרויסרוף 449, גאַוזה 546, אומאידל־קייט 567.

550. באַרימערײַ

ס: באַרים, באַרימערײַ, באַרימעניש; הוילע מיט הייסע; רויך, ווינט, לופּט; מאַרק שרייערײַ, באַמבאַסטיק, בראַוואַדע, פּרע־טענויע; אַתּה־בחרת(ט)ניזם, שאַוויניזם, דושינגאַניזם.

באַרימער, בראַמער, פּראַלער, מויל־העלד, רענאַמיסט, הויכשפּרעכער, מאַרק שרייער, בלאַפּער, סטאַוואַק, רוח; שאַווי־ניסט, דושינגאַ, אַתּה־בחרת(ט)ניסט.

וו: רימען זיך, באַרימען זיך, בראַמענען, פּראַלן זיך, שטעלן זיך, טשאַקען; סטאַ־ויען זיך, קלינגען; מאַכן זיך וויכטיק; דער־ציילן רוב גדלו ורוב עשרו; מאַכן אַ מענט ליק; וואָן: אַגני העשרתי אַת אַבּרם; רענאַמירן; פאַרגרעסערן, מוטם זיין אַאָ״ו ← 364; פּוצן זיך אין פּרעמדע פּעדערן.

נפאַרגלייכונגען רימען זיך ווי אַ נאַר, ווי אַ שוטה, ווי דער חזיר מיט זיין פּיסל, ווי דער קעמל מיט זיין הויקער; באַרימען זיך ווי אַ מיאוסע מויד מיט אַ קוש, ווי אַ נאַר פּון באַד אַרויס, ווי אַ בעטלער מיט דער ניער טאַרבע. אַדלי: באַרימערײַש, פּראַל־עריש, מאַרק

קבלת־פנים (אויפֿנעם); פֿאַראַד, גראַנד־פֿאַֿראַדע, *שחאָנצפֿאַראַדע [ש]; אויפֿוען, פֿאַמפע, גרענדע, טראַסק, קנאַק, ספעקטאַקל, צערעמאָניע, צערעמאָניאַל, גאַל־פֿאַרשטע־לונג; מאַרד־גראַ, קאַרנעוואַל, קאַרנאַוואַל.

מאַרש, אויפֿמאַרש, יוגמאַרש; צוג, טרוימפֿ־צוג, פֿאַקל־צוג אַאו־ו; פֿראַצעסיע; לעבע־דיקע בילדער, אויפֿצוג [אירן], פעדזשענט; מושטיר, סמאָטער, סמאָטרע, רעחזו; דעמאָנטראַציע; ערדפֿאַסטן, ערנוואַך.

באַל־מכטונג, אירומיאַציע, עפֿעקטן, פֿמיערוואַרג, פֿמיערווערק; טוש, סאַלוט, זאַלפֿ; שאַלונג, יובל־קלאַנג, פֿאַנפֿאַר, טרוימיטש־שאַל, טראַמפֿייטש־שאַל; אָוואַציע, אַפֿלאַדיסמענטן, יאַפֿלאַז ← 583; יובל, טאַסט; יוגזייכן, טרוימפֿ־צייכן; טרוימפֿ־בויגן (אַרקע), טרוימפֿ־טויער, טרוימפֿ־ויל; טרוימפֿ־קרין, לאַרבֿער־קרין, לאַרבֿער־קראַנץ, יוגער־קראַנץ, גיר־לאַנדע; טראַפֿע.

יובילאַר, חתן־היולב, בעל־היולב; טאַסט־מכסטער, צערעמאָניע־מכסטער; שעף פֿון פֿראַטאַקאַל; מייקיניגן.

ו: יום־טובֿן, אַפֿריכטן (פֿראַווען) דעם יום־יום־טובֿ, י־פֿמיערן, פֿמיערטאַגן [אירן]; פֿראַזונדעווען; באַגריסן, סאַלוטירן; מאַכן אַ פֿאַראַד, מאַכן די פֿאַראַדע; פֿאַראַדירן, דעמאָנסטרירן, מאַרשירן, דעפֿילירן; יובלֿען, שאַלן; טרינקען אַ טאַסט, טרינקען צו (פֿאַר), טרינקען פֿאַרן געזונט פֿון, מאַכן אַ לחיים פֿאַר; טראַגן אויף די הענט, אויסשפּאַנען די קאַרע־טע; אָפּעבן פֿבֿוד, ערן, לויבן אַאו־ו ← 583. אַדי: יום־טובֿדיק, פֿמיערלעך, פֿאַראַדנע, פֿאַמפעז, טעאַטראַליש, ספעקטאַקל־דיק, ספעקטאַקולאַר, מאַיעסטעטיש, פֿראַכטיק, פֿרעכטיק, פֿראַכטפֿול, גלענצנדיק, הערלעך, גראַנדיאָ, גראַנדיען, י־שאַטלעך, שטאַטנע, פֿאַרמעל, קנאַקעדיק, טשאַקעדיק, טשוּקע־דיק [ש].

אינוו, פֿראַז: גאַל; מיט אַ גלאַק; מיטן

שר־יעריש, אויפֿגעבלאַזן, באַמבאַסטיש אַאו־ו ← ס.

פֿראַז: ער איז מיט ויך פֿון איין שטעטל; גענייט און געשטעפט, געשפּינט און גע־וועבט—און אַלץ מיט דער צונג; אַלץ געווען און אַלץ געוואָן; איך און מעכל פֿייק און אַנדערע צוויי דאָקטוירים; וויפֿל מאַנסבילדן זיינען מיר אין מאַסקווע?—איך און מין ברודער זרח און נאָך אַ פֿאַר; יאַסל דער זאַקאָניק האָט גע־זאָגט: אָמה, מען האָט אים געשמיסן, אָבער די הענט זיינען זיי געשחאָלן געוואָרן; איך נישט פֿויל־גיט ער מיר אַ פֿאַטש!; בין איך מיר אַ קו און פֿגד מיר אויך אין דער פֿגרה; איך מייך דאָס ניט אויף באַרים (פֿון באַרים וועגן).

שפּר: דער באַרימער בל־מבט שטעקן אין בל־טע; אַ באַרימער איז גוט צו שלאַגן (שממסן); אַז דער קלאַגער (ווינער) האָט ניט האָט דער באַרימער אַוודאי ניט; אַז גאָט טוט אַ טובֿה באַרימט ער זיך ניט.

וען אויך: גוזמא 364, גאווה 546.

551. יום־טוב, פֿאַראַד

ס: יום־טובֿדיקייט, פֿמיערלעכקייט, פֿאַֿראַדנעקייט אַאו־ו ← איר; סאַלעמיטעט; פֿראַכט, גלאַנץ, שימער, גלאַריע, שיק, על־ע־גאָנץ, טשאַק, פּוץ; פֿמיערונג, פֿעסטיחאָל, י־פֿעסט, יום־טובֿ, פֿמיערטאַגן [אירן], וויילטאַג, יומא־דפּגרא; יאַר־יום־טובֿ, שול־יום־טובֿ, בלומען־יום־טובֿ אַאו־ו; י־זינגער־פֿעסט; רעליגיעזע ימים־טובֿים ← 619; ערשטער מל, נייַאַר, נאָווי גאָד, נאָווי ראַק, גיריר [אירן]; [אירן] טענקסיגווינג־דעי, האַל־אויך, לייבאַר־דעי אַאו־ו; [מחמדאָניש] במראם, מוהאַראם, רא־מאָדאַן.

קאַראַנאַציע, קרוינונג, י־טראַך־באַשטייגונג; איינשווערונג, אינוויוראַציע, אינסטאַלאַציע; פֿרעווענטאַציע, דעכויט; טאַבעל(טאַג); גע־דענק־יום־טובֿ; יובל־ר־פֿמיערונג; פֿמיערלעכער

חֲבֵרֶטֶע, חֲבֵרָה, חֲבֵרֶטֶאָרִין, גֵּוּזֶעֶלֶן, י קֶאָמֶע
 ראָד, קאַלֶענֶע, קאַלֶעוּשֶׁאָנֶקֶע, פּשִׁיאַטשֶׁעֶל,
 קאַמפּאַניאַן, טאַוואַרִישֶׁשׁ; פֿאַרבינדֶעטער,
 אַלֶיִרֶטער; לֶינֶקער שֶׁם נישׁ; חֲבֵרֶטֶאָווער,
 חֲבֵרֶפּאַווער, חֲבֵרֶטֶאָווער, חֲבֵרֶטֶאָפּ;
 מחותן, מחותנתע; שמעלֶיקֶע, קניפלֶע, קניפלֶע
 בקניפלֶע, קנעפלֶע, קנעפלֶע בקנעפלֶע; פֿאַרגֶי
 נער, גוט(ס)גינער, גוט(ס)ווינטשער; ברֹוטֶפֿריינד,
 בוועמֶפֿריינד, האַרצֶפֿריינד, יֶדיד נאַמן; נֶפֿש
 אַחת, איין האַרץ און איין נשְׁמָה, איין נוף און
 איין נשְׁמָה, צוויי נשְׁמוֹת און איין געדאַנק (גוף);
 לֶיב און לֶעבן, לֶיפּ און לֶעבן, אויג און אויג,
 קאַטינקע האַלינקע, אַתָּה באַתָּה, האַנט־אויך
 הענטשקע, איין קנעפלֶע; שְׁאָטן.
 ברודער, ברודערל, ברודערקע, גוטער
 ברודער, מיטברודער, בראַט, פּאַני בראַט,
 פּאַניע בראַטשע, אַ בראַט פֿון די בראַטן (ברע־
 טער); אַח לֶצָרָה; פֿריינטלֶע; אונדזער איינער,
 נאַש בראַט, (אַחד) משְׁלָנוּ, פֿון אַנשי שלֹומוֹנוּ;
 פּערסאָנאַ גראַטאַ; בלאַטהאַלֶטער, פֿאַרטרוי־
 טער, בעל־סוּד; צווייטער איך, אַלֶטער עגאַ;
 אייגענער (מענטש), שטובמענטש, הויז־פֿריינד,
 אייגנייער, אַרֶיגנייער, יוצא וניכנס, בְּדִבִּית,
 שטאַמאַסט; גאַסט, אורח, פֿאַרבעטענער - 554.
 יונגפֿריינד, שול־חֲבֵר, שול־קאַמעראַד,
 פֿון איין חֲדָר, קלאַס־חֲבֵר, שפּיל־חֲבֵר, טיש־
 חֲבֵר, בעט־חֲבֵר, מיטשלֶאַפֿער; בֶּן־עֵיזֶר,
 לאַנדסמאַן, קאַמפּאַטריאַט; שיפּברודער,
 שיפּשוועסטער; לאַזשע־ברודער, פֿאַראיך
 ברודער, פֿאַראיך־שוועסטער; פּאַרטיי־חֲבֵר,
 גענאַסע, וואַפֿן־ברודער; (גוטער) שֶׁכֵּן; באַ
 קאַנטער, באַקאַנטער, באַקענטער, באַטרעני־
 טער [שפּ]; אַלט באַקאַנטער; צופֿעליקער
 באַקאַנטער, קאַפּעל־יש־פֿריינד; קאַנטשאַפּט,
 באַקאַנטשאַפּט; אויסגעבונדענע פֿריינד, די
 לעצטע גוטע ברידער, פּאַני־בראַציע, אַחים
 בְּצָרָה, אַחים לֶצָרָה; דוּד און יהונתן, שֶׁקָר און
 שלימזל, בנימין און סענדערל, ארְיָהוּ און
 פייער, די דרֶי מוסקעטירן; בונדס־לייט;

קניאַק; בגראַנדע; מיטן (גאַנצן) טשאַק;
 טשאַקעדיק און קנאַקעדיק; האַקנדיק און
 טשאַקנדיק; מיט פֿליטערלֶעך; בחצוצרות
 וקולֶע שופֿר; בתופים ובמחוללות; לֶפֿבוּד; צום
 (י אין) אַנדענק פֿון.

וען אויך: פֿאַרגעניגן 511, פֿאַרווייניגן 514, פֿון 529, לויב
 583.

552. פֿריינדשאַפֿט

ס: פֿריינדלֶעכקייט, חֲבֵרִישֶׁקייט, געטרייִקייט
 אַאָו"ו - אַרֶי; פֿריינדשאַפֿט, יֶדִידוּת;
 אַהבת־הבריות; גוט־פֿריינדשאַפֿט, בוועם־
 פֿריינדשאַפֿט; אינטימע, וואַרעמע, הייסע,
 איבערגעגעבענע, אַמתע, האַרציקע, אויסגע־
 פּרוּווטע, דויערנדיקע, אייביקע אַאָו"ו פֿריינד־
 שאַפֿט; האַרמאַניע; צוגעבונדנקייט; פֿאַר־
 בינדונג, התקשרות; דערנענטערונג, קירוב,
 קירבות, התקרבות; ברידערונג, ברודערונג,
 פֿאַרברידערונג, פֿראַטערניזאַציע.
 געטרייִשאַפֿט, יֶטְרִיהֵיט; איבערגעגעבנ־
 קייט, יֶאִיבערגעבנהייט, לֶאִיאַלֶיקייט, לֶאִיאַלֶי־
 טעט, סאַלידאַרישקייט, סאַלידאַריטעט;
 פּאַוואַרטיזם, נעפּאַטיזם.

גוט, פֿריינדלֶעך וואַרט; פֿריינדלֶעך
 פֿנים, סֶבֶר פֿנים יָפּוֹת; עֵין יָפָה; גוטע, פֿריינד־
 לעכע באַציונגען; גוט לעבן, שְׁלוֹם בית; אַ
 לעבן ווי אין דער קושואַך, ווי אונטערן אויוון,
 ווי אונטער דער באַד, ווי די וון מיט דער לֶבָנָה;
 אידיליע; פֿריינדלֶעכער אומגאַנג (פֿאַרקער,
 קאַנטאַקט); פֿריינדלֶעכע מגעזומשאַ; מחנקות;
 צווישנבאַציונגען; פֿריינדשאַפֿטבונד, ברית
 שְׁלוֹם; ברודערשאַפֿט, גוט־ברודערשאַפֿט,
 שוועסטערשאַפֿט, חֲבֵרֶשאַפֿט, י קאַמעראַד־
 שאַפֿט, לאַנדסמאַנשאַפֿט, גענאַסנשאַפֿט; קאַנט־
 שאַפֿט, קענטשאַפֿט, באַקאַנטשאַפֿט, באַקאַנט־
 שאַפֿט, באַקענטשאַפֿט.

פֿריינד, גוט־פֿריינד, פֿריינדין, פֿריינדיגע,
 יֶדיד, וְאָהֶבָה, מקורבֶי; קום, קומע; חֲבֵר,

א האנט פֿון פֿרינדשאַפֿט; מאַכן זיך (אַנלעבן זיך) פֿרינד; אינקויפֿן (געווינען) די פֿרינד-שאַפֿט פֿון; אינקויפֿן זיך וצו עמעצן אין לאַסט קע; אַריינגאַרן זיך (אַריינגעבענען זיך, אַריינקריכן) צו יענעם אין האַרצן (בוזעם); אַרײַן מיט די פֿיס צו יענעם אין האַרצן; חֲבֵרן זיך מיט, קאַמפּאַנירן זיך (סקאַמפּאַניען זיך, סקאַמפּאַנייען זיך) מיט; אַנשליסן זיך (״פּאַגלֶאַנטשען זיך) אין; *אויפֿנויכען זיך (*איד נויכען זיך, *אויפֿשמעקן זיך) מיט; צונויפֿחֲבֵרן זיך (צונויפֿקאַמפּאַנייען זיך) מיט; אומפֿירן זיך (אַרומפֿירן זיך) מיט; אַרומהענגען (רײַבן זיך) אַרום; יאַגן זיך נאָך; גיט לֶאָזן פֿון זײַט.

מאַכן די באַקאַנטשאַפֿט פֿון; מאַכן באַקאַנטשאַפֿט מיט; ווערן פֿאַרגעשטעלט פֿאַר; באַקאַנען זיך (באַקענען זיך) מיט; מאַכן ויער נעם אַוואַנסן; ברעכן דאָס אײַז; פֿאַרשטעלן זיך, פֿירשטעלן זיך, באַקענען זיך, אָפּרעקאַמענדירן זיך; געבן זיך צו דערקענען; זײַן באַקאַנט מיט; קענען זיך; קענען אויסגעבונדן (אויסגעטונקען); קענען ווי אַ ביזן שליינגער; דורכקענען; אומגיין מיט, פֿאַרקערן מיט; קומען אין באַריר (אין קאַנטאַקט) מיט; אויפֿ-טראַגן זיך; האַבן באַצויגען (גע-ומשא, עסקים, מחנאות) מיט; האַבן צו טאָן מיט.

אַדי: פֿרינדלעך, פֿרינדשאַפֿטלעך, אידי-ליש, ייִדיש, ייִדותדיק; חֲבֵר(ים), חֲבֵר-לעך, קאַלעניאַל, קאַמעראַדיש, סאַלידאַריש), ברודער(ים), גוט-ברודער(ים), ברודערלעך, פּאַניבראַטסקע, שוועסטער(ים), שוועסטער-לעך, גוטשכניש; אַלירט, פֿאַרבונדן; אויסגעבונדן, אויסגעקויפט, אויסגעקועפֿלט, אויפֿגעטראַגן, נאַענט; גוט, גוטמוטיק, ליב, ליבלעך, ליבנסווירדיק, צערטלעך, ווילגעניגט, גוטגיניק, גוטמייענדיק, האַרציק, האַרצעדיק, האַרצעלעך, וואַרעמהאַרציק, ליבהאַרציק, צוגעלאָזן, צוגעלאָזט, צוגעטאָן, צוגעבונדן, צוגעקלעפט, צוגעקאַכט, צוגעוואַסן, שקלאַפֿיש; געטרײַ, טרײַ, איניק, אויסגעפרוּחט, לֶאָיאַל,

באַקאַנטשאַפֿט-קרייז, קרייז באַקאַנטע, אידיטימער קרייז.

וו: זײַן ומיט עמעצן פֿרינד (חֲבֵר אַנא״ח) <ס; זײַן ומיט עמעצן גוט (פֿרינדלעך, באַקאַנט אַנא״ח) <אד; שענקען צוטרוי; זײַן ומיט עמעצן אין פֿרינדלעכע באַצויגען (אויף אַ גוטן פֿוס, אויף אַ פֿרינדלעכן פֿוס, דאָס לעבן מיט דער נשמה); פֿאַרהאַרטן זיך גוט מיט; קלעפֿן צו; עסן פֿון איין שיסל מיט; זײַן ומיט עמעצן אויף דו (פּער דו); דוקען, י דוּצן; זײַן אויסגעקאַכט מיט; זײַן פֿריי מיט; פֿילן זיך אין דער היים מיט; צונויפֿלעבן זיך (אַינד לעבן זיך) מיט; זײַן געטרײַ (איבערגעגעבן, גיניק אַנא״ח) <אד; זײַן איבערגעגעבן בלֶב ונפש, מיט ליב און זעל (״וילל״), מיט ליב און לעבן; קלעפֿן מיט ליב און לעבן צו; איבערגעבן זיך צו; ווינטשן דאָס בעסטע; גיין ומיט עמעצן אַרעם אין אַרעם (האַנט אין האַנט, האַנט בײַ האַנט, אַקסל בײַ אַקסל); טיילן דעם גורל מיט; טיילן זיך מיטן (לעצטן) ביסן; טיילן לייַדן און פֿריידן; אַוועקגעבן נפֿאַר עמעצן דעם קאַפּ (די נשמה, דאָס לעבן, דאָס געזונט אַנא״ח); לֶאָזן זיך נפֿאַר עמעצן שניידן די הענט (אַרויסנעמען אָן אויג); מקריב זײַן זיך פֿאַר; אָפּערן (אָפּפֿערן) זיך פֿאַר; שטרעקן דעם האַלדו (דאָס לעבן) פֿאַר; גיין אין פֿייער (און אין וואַסער) פֿאַר; האַלטן שטאַל און אײַזן פֿאַר.

ווערן גוטע פֿרינד, ווערן חֲבֵרים אַנא״ח; באַפֿריינדן זיך מיט; שליסן פֿרינדשאַפֿט (חֲבֵרשאַפֿט) מיט; פֿורת ברית זײַן; שלאַגן בלאַט מיט; ברידערן זיך, ברודערן זיך, באַרעטווען זיך, פֿראַטערניזירן (זיך); דער-גענטערן זיך צו, מתקרב זײַן זיך צו, צוקלעפֿן זיך צו, צוֹאַנטשען זיך צו, צוקאַכן זיך צו, צולאָזן זיך צו; וואַרפֿן זיך אין די אַרעמס פֿון; זײַן קוצעניו מוצעניו מיט, זײַן אַדרבא וואַדרבא מיט; עסן פֿון די פּיסקלעך אַרויס; מקרב זײַן, באַפֿריינדן, דערנענטערן; אויסשטרעקן

איך קען דעם שמש, און דער שמש קען די גאנץ
צע שטאָט; וווּ אַ שלִימול איז מינער אַ מחותן;
הָלָנוּ אַתָּה אִם לְצַרִינוּ?; לֹא הֵן וְלֹא שְׂכָרָן.

שפּר: מִה טוֹב וּמִה נָעִים שְׁבַת אַחִים גַּם
יָחַד; גוט־ברידערשאַפֿט איז בעסער פֿון
עשירות; חֲבֵרֵשׂאֲפֵט איז שטאַרקער פֿון
ברידערשאַפֿט; אַ גוטער חֲבֵר איז גוט אויף
דער וועלט און אויף יענער וועלט; אַ
גוטער פֿרײַנד איז בעסער פֿון אַ פֿרײַנט; איין
פֿרײַנד איז בעסער פֿון צען קרובֿים; ווער עס
שמייכלט איז אַ פֿרײַנד, ווער עס שטרעפֿט איז
אַ פֿרײַנד; אַמתע פֿרײַנד קנפֿענען ניט; ווען
וועסטו וויסן, אַז איך בין דיר אַ גוטער פֿרײַנד?—
אַז דו וועסט מיך ניט פֿאַלן; אַ גוט וואָרט
מאַכט אַ גוט אָרט; אַ גוט וואָרט ברענגט אַ גוטן
ענטפֿער; אַ פֿרײַנדלעך געזיכט איז דאָס
בעסטע געזיכט; בעסער מיט גוטן איידער
מיט בייזן.

נייע פֿרײַנד באַקום, אַלטע ניט פֿאַרנעס;
באַקום דיר נייע פֿרײַנד, נאָר פֿאַרנעס ניט (איך)
די אַלטע; איין אַלטער פֿרײַנד איז בעסער ווי
צוויי (צען) נייע; האָב לײַב דעם צווייטן און
לֹאָז זיך ניט נאָרן פֿון דעם ערשטן; זײַ ניט צו
גוט מיט יענעם, לֹאָז אַן אָרט ברוזן צו ווערן,
זײַ ניט צו ברוזן מיט יענעם, לֹאָז אַן אָרט וווּ
גוט־פֿרײַנד צו ווערן; אויף אַ צעריסענער
פֿרײַנדשאַפֿט קען מען קיין לאַטע ניט לײַגן;
געלאַטעטע מלבושים האָבן ניט קיין האַפֿט;
מען קען קיין מענטשן ניט דערקענען ביז מען
זיצט ניט מיט אים אויף איין פֿור (ביז מען
האַנדלט נישט מיט אים, ביז מען וויינט
ניט מיט אים); מען קען נישט אַ מענטשן
ביז מען עסט ניט אויף מיט אים אַ פֿוד
זאַלץ; אַ פֿרײַנד דערקענט מען אין אַ נויט;
אין אַ נויט איז גוט אַ פֿרײַנד אויף אַ לויט;
פֿרײַנד אין אַ נויט גייען צען אין (אויף) אַ לויט;
איין פֿרײַנד אין אַ נויט איז בעסער ווי הונדערט
ווען מען דאַרף זײַ ניט; איין פֿרײַנד אין אַ נויט—
ווּ געפֿינט מען אים?; פֿאַלן פֿאַלט מען אַלײַן,

האַנט־איך־האַנטיק, פֿאַרטוילעך, גינציק, גוט(ס)
גינעריש, פֿאַרגינעריש, גוט(ס) ווינטשעריש,
וואַרעם, הייס, איבערגעגעבן, מסירת־נפשֿדיק,
קרִבֿנות־גרייט, זאַפֿער־פֿעיק, זאַפֿער־ווייליק,
אַמתדיק, אויפֿריכטיק.

פֿאַרגלײַכונגען נאָענט ווי אַן אייגן קינד,
ווי אַ ברודער, ווי אַ שוועסטער; געטרײַ ווי אַ
הונט, ווי אַן אייגן קינד; גינציק ווי אַן ערשט(ע)
וויב, ווי אַ מוטער.

באַקענט, באַקאַנט, באַקאַנט, באַפֿרײַנדט,
באַפֿרײַנדעט; היימיש, בהימיש [שם]; פֿאַמיל־
יאר, פֿאַמיליער, אינטיים.

אינוו, פֿראַז: מיט גוטן; אין גוטן מוט;
בסֵבֶר פֿנים יָפֹת; בעין יָפֹה; אָך!; מיטן
שענסטן פֿבֿוד!; מיטן (פֿון) גאַנצן האַרצן!;
אַן צערעמאַניעס!; שְׂלֵי שְׂךָ, שְׂךָ שְׂלֵי; איין
קעשענע; איין שיסל; זאַ פֿאַניבראַט; ווי
אַנדערע צוויי; ווי יענע צוויי; ווער מיר גוטס
גינט (ווינטשט); ווער מיר אין גרויסן גאַרטן
זיצט [שם]; אַחיוו אַתָּה; ער וועט ניט אַוועקגעבן
פֿאַר אים קיין זאַק באַרשט (קיין זאַק ציבעלע);
לֹאָז דאָס מיר אַנטקעגנומען וואָס איך ווינטש
אים; דור אים, ער איז אַ גוטער ברודער;
איך מיט דיר זע'מיר ווי אַנדערע צוויי, איך
אַן דיר בין אַ בודעם אָן היי (אַז איינער פֿאַלט
אַוועק בלײַבט דער צווייטער אַלײַן); איך
בין מיט אים אַדראַבא ואַדראַבא און ער איז מיט
מיר קידער ווידער (און ער איז מיט מיר פֿפֿתור
וּפֿרַח, און ער איז מיט מיר בײַלע רוק זיך);
זײַ בײַדע—אַן אויג מיט אַ ברעם (ווי צוויי
פֿינגער, ווי אַ גויל־מיט אַ גויל־, ווי משה מיט
אַהרנען, ווי משה מיט לײַבן); זײַ גייען אין
איינעם ווי תּוֹרֵיע־מְצוֹרע (ווי מְסוּת־מְסוּע);
זײַ טײַלן דעם ביסן פֿון מויל; *זײַ פֿישן בײַדע
אין איין גריבל; זײַ במסן זיך אָפֿ די געווער);
עס איז ישמח ישׂראֵל בעשׂו; זײַ האָבן צוזאַמען
חֲרִים געפֿאַשעט; צוזאַמען געגאַנגען, צוזאַ-
מען געהאַנגען; פֿון חֲבֵרוֹתָא ווען האָט זיך
שוין אַ צײַלנער (ניט איינער) אויפֿגעהאַנגען;

שטיח; אָז מען שפּילט זיך מיט אַ קאַץ מוז
מען פֿאַר לײב נעמען איר קראַץ; איין פֿאַר-
שיווע שאַף מאַכט אַלע שאַף פֿאַרשיווע; עס
ניט קיין ביינער, וועלן דיר ניט ווי טאָן די
ציינער; אָז דו וועסט זיך חֲבָרן מיט אַ גַב
וועסטו אַלײן אויך ווערן אַ גַב; אויף אַ פֿאַר-
כעוואַטן (פֿאַרשיוון) פֿערד שטעלן זיך אַלע
פֿלײג; אַ פֿשרער פֿויגל (אַ וויסע טויב) שטעלט
זיך ניט אויף אַ (טריִפהנעם, שמוציקן) חויר;
פֿון ביזע לײט זאָל מען גיין אויף אַ וײַט; אַ
שׂלעכטער חֲבֵר איז אַ גוטער מקבֿר; אַ טאַפּ
מיט אַ קעסל איז אַ שׂלעכטע חֲבֵרוֹתאַ; פֿיל
גוטע שאַף גייען אַרײַן אין איין שטאַל.

וען אויך: הילף 446, שלום 455, געוועזענע פֿעלעכקייט
554, ליבע 560, גטהאַרציקייט 568.

553. אומפֿריינדשאַפֿט, שײַנאה

ס: אומפֿריינדשאַפֿט, פֿינדלעכקייט, אומגע-
טריששאַפֿט, אומטריהייט, פֿרעמדקייט,
דערווייטערטקייט אַאָ״וו - א״י; פֿינדשאַפֿט,
שײַנאה, האָס; שׂלעכט בלוט, ביזו בלוט,
ביטערקייט; פֿאַלשע פֿריינדשאַפֿט, וישקהו מיט
פּינטעלעך; התרחקות, פֿירוד הלִבֵּבֹת;
שׂלעכט לעבן; שײַנאת־מֹות, שײַנאת־הֶמֶן,
שײַנאת־חַיִּים; אַנטיסעמיטיזם, ייִדנאַס, ייִדנ-
פֿינדשאַפֿט, ראַסנאַס, מענטשנאַס, מיזאַנ-
טראַפֿיע; דערווידער, (דער)וידערגעפֿיל,
פֿאַראַכטונג, עקל אַאָ״וו - 542; קידער-
ווידער, אַנטאַגאַניום אַאָ״וו - 447.

שײַנא, פֿינד; קעגנ(י)נער, געגענער, אַפּאַ-
נענט - 447; פֿאַלשער פֿריינד; דם־שײַנא,
בלוט־שײַנא, בלוט־פֿינד, שײַנא־מֹות, טויט־פֿינד;
ביטערער, געשוואַרענער שײַנא; נוקם ונוטר;
אומזיסטער שײַנא, שײַנא־חַיִּים; פֿאַלקס־פֿינד,
קלאַסנפֿינד, פֿרויענפֿינד, ייִדנפֿינד אַאָ״וו;
ייִדן־פֿרעסער, אַנטיסעמיט, צורר־היודים,
שײַנא ישׂראל, שײַנא ציין; מענטשנפֿינד, מענטשנ-
האַסער, מיזאַנטראַפּ; צורר, הֶמֶן, עשו, עמֶלֶק

אַבער אויפֿצוהייבן זיך דאַרף מען די האַנט
פֿון אַ פֿריינד; אָז מען קען ניט העלפֿן דעם
פֿריינד מיט געלט זאָל מען אים כּאַטש העלפֿן
מיט אַ קרעכץ; אַ פֿאַלשער פֿריינד איז ערגער
פֿון אַ הונט; בעסער אַ גוטער שײַנא איידער אַ
שׂלעכטער פֿריינד; פֿון אַ גוטן פֿריינד די
קלענסטע רעה קרענקט מער ווי פֿון אַ שײַנא
די גרעסטע; אין שפּיגל וועט איטלעכער זיין
בעסטן פֿריינד; דער ערגסטער יאַריד (ידיד)
גוט מער פּרנסה ווי דער בעסטער פֿריינד; אַ
גוטער פֿריינד (ברודער) איז מען נאַר ביז (צו)
דער קעשענע; גוטע רעכענונג מאַכט גוטע
פֿריינד; ביים גלעזל געפֿינט מען אַ סך (גוטע)
פֿריינד; גוטע פֿריינד זינען ווי קראַפֿעווע, זיי
וואַקסן אָן רעגן; היטן זאָל מען זיך פֿאַר די
פֿריינד, ניט פֿאַר די פֿינד; פֿון אַ שײַנא קען
מען זיך אַלײן פֿאַרהיטן, פֿון אַ גוטן פֿריינד
זאָל גאָט פֿאַרהיטן; באַהיט מיך גאָט פֿון מײַנע
גוטע פֿריינד—פֿון מײַנע שײַנאים וועל איך זיך
שוין אַלײן פֿאַרהיטן; פֿון אָן אייגענעם האָט
מען דאָס גענאַר; וואָס צוליב איז שטענדיק
טײַער.

זאָ מיר, ווער דינע חֲבֵרים זינען, וועל
איך דיר זאָגן, ווער דו ביסט; פֿל עורבֿ לִמְיוֹ
ישכון וְכֵן אָדָם לְדוֹמָה לוֹ; פֿל עורבֿ לִמְיוֹהוּ—
איטלעכער צו זינעם (צו זיין צעך); מָצָא מִן
אֶת מְיוֹ; גלײַכס מיט גלײַכס געוועלן זיך;
איטלעכס מענטעלע האָט זיך זיין קענטעלע;
איטלעכס רעקעלע געפֿינט זיך זיין מענטעלע;
איטלעכס (יעדער) טעפֿל געפֿינט זיך זיין דעקל
(שטערצל); ווהיז די נאָדל, אַהין דער פֿאַדעם;
מיט וואָס פֿאַר מענטשן מען האָט צו טאָן, אווי
ווערט מען אַלײן; מיט וואָס דער טאַפּ ווערט
(איז) אַנגעברענט, דערמיט שמעקט (שטינקט)
ער; ווער עס פֿאַרעט זיך מיט סמאָלע שמירט
זיך איין די הענט; אָז מען לײַגט זיך מיט
אַ הונט שטייט מען אויף מיט פֿלײ; אָז מען
לײַגט זיך אין קלײַען שׂלעפֿן אַוועק די חוירים;
אַז מען טרעט אין דרעק הערט זיך פֿון די

פֿרעמדן זיך; פֿאַרפֿרעמדן זיך, אָפֿ־
פֿרעמדן זיך, דערזיטערן זיך, סאָטדאָליען
זיך; באַפֿרעמדן, גיט זועלן דערקענען, פֿאַר־
פֿייקענען.

אַדי: אומפֿריינדלעך, פֿינדלעך, ביטער,
פֿאַלש, גיטזעטרײַ, אומגעטרײַ, אומטרײַ,
גיט־לאָיאַל, אומלאָיאַל, גיט־ליב, גיט־בלויבט,
אומבלויבט, אומפֿאַפּולער, אומסימפּאַטיש,
אומפֿאַרטעגלעך, געפֿינט נאָכט; פֿאַרפֿינדט,
פֿאַרהאַסט, געהאַסט; ווידערזייליק, עקלדיק
אאָו"ו ← 542.

אומבאַקאַנט, אומבאַקענט, אומבאַקאַנט,
פֿרעמד, בלוטפֿרעמד, ווילד פֿרעמד, קאַלט,
זייט (ווי אַ פֿרעמדער), פֿאַרפֿרעמדט, אָפֿ־
געפֿרעמדט, דערזיטערט, אָפּגעזעענעטערט.

פֿראַן: אַ שוואַרצע קאַץ איז דורכגעלאָפֿן
צווישן זיי; ער וואָלט אים דערטרונקען
איך אַ לעפֿל וואָסער; איך קען גיט הערן דעם
נאָמען זיינעם; איך האָב אים אזוי האָלט, אַז
איך וואָלט אים מיין טויט גיט געוואָלענעט;
איך האָב אים ליב ווי אַ פֿאַרפֿיילטע ריב;
האַסט מיך גיט ליב? – קוש מיך גיט אין פֿנים;
איך האָב מיט דיר אין איינעם קיין חזירים גיט
געפּאַשעט (גיט געפֿיטערט); איך האָב זיך מיט
דיר אין צייכן גיט געשפּילט; ביסט מיט מיר
קיין מחותן גיט; זיי מיר גיט קיין צו נאָענטער
מחותן; איך וויל דיר גיט קענען; איך בין גיט
דיין קרוב, איך בין גיט דיין גואל; זיי מיר גיט
קיין פֿעטער און ניי מיר גיט קיין שך ← 566;
אויס מחותן!; אויס מחותנתע!; אויס עטי
מיט מאָטיע!; נתפּרדה החבילה; פֿלישתים
עפֿירן שמשון.

שפּר: אַ גוטן פֿריינד באַקומט מען אומזיסט,
אַ שונא מוז מען זיך קויפֿן; בעסער איין
גוטער פֿריינד איידער צען שונאים; בעסער
צען גוטע פֿריינד איידער איין שונא [שם]; בע־
סער אַ ביס פֿון אַ פֿריינד איידער אַ קוש פֿון
אַ פֿיינד; בעסער אַ פּאַטש פֿון אַ פֿריינד איי
דער אַ קויל פֿון אַ פֿיינד; פֿרעג ביים שונא אַן

← 567; זתן ואָרים, מדין־ומואב; בלוט־
שונאים, שונאים אויף מעסערשטעך; פֿיער
מיט וואָסער, הונט און קאַץ, קאַץ און מוז;
אומפֿריינד, צונגפֿריינד; אָפּחבר, אויסחבר;
פּערסאָנאַ נאָן גראַטאַ; פֿרעמדער, ווילד
פֿרעמדער, בלוטפֿרעמדער; אָפּגעפֿרעמד־
טער, פֿאַרפֿרעמדטער, אָפּגעזיטערטער
אאָו"ו ← אדי.

וו: פֿינט האָבן; [אריס] פֿינטן, פֿינדן; האָסן,
פֿאַראַכטן; פֿינט האָבן תּכּלית שׁינאה
(בתּכּלית השׁינאה, שׁינאת־מּוּחַת אאָו"ו) ← ס;
טראַגן (נאַכטראַגן) אַ שׁינאה (אַ בייז האַרץ);
האַבן אַ כּראַפּ אויף; זיין אויף מעסערס מיט,
זיין אויף שטעכמעסערס מיט, זיין אויף מעסער־
שטעך מיט, זיין נאָ שטיכ' מיט; רייסן זיך פֿאַר
די האַר ← 447; ליב האָבן דריי מאָל אין
שלייער [שם]; ליב האָבן אַ שׁאַפּעדיקן, ליב
האַבן פֿון זייטן (פֿון דער זייטנס); גיט קענען
ליינדן (פֿאַרליינדן, אויסשטיין, פֿאַרטראַגן);
גיט זיין מיט עמעצן גוט דעראַן; וואַרפֿן אויף
עמעצן אַ בייז (שלעכט) אויג (אַן אומחן); ווערן
שונאים, פֿאַרפֿיינטן זיך; גיט קוקן אין יענעם
זיניקל (אין יענעם זייט, אין יענעם דלד־
אַמות); גיט גיין אין יענעם דלד־אַמות; גיט
האַבן קיין מגעזומשא (קיין שום מלאַזומתן) מיט;
זייכן פֿון ← 542; זיין (מיט עמעצן) גוט־פֿריינד
פֿון זייטן (פֿון דער זייטנס); זיין מיט עמעצן
גוט מאַרגן־גוט יאָר; גיט שטיין אום; גיט נאָכ־
פֿרעגן זיך אויף (נאָך); גיט ריידן מיט.

פֿאַרגלייכונגען פֿינט האָבן [שם] ליב
האַבן, האָלט האָבן) ווי אַ פּאַדלע, ווי אַ פּגירה,
ווי אַ חזיר, ווי אַ שפּין, ווי אַ שלאַנג, ווי אַ מיאוס־
קייט, ווי מען האָט פֿינט אַ מיאוסע מויד, ווי אַן
עבודה נרה, ווי דעם (די) פֿלוי, ווי די מאַטקע
באַסקע, ווי אַ הונט אַ יידן אין אַ קאַפּאַטע; גיט
קענען אָנקוקן (אַנזען) ווי אַ חזיר, ווי דעם
טריפהנעם חזיר, ווי דעם הונט פֿון דעם פֿריין.
ווי אַ בייזע (קרעציקע) צויג, ווי די עבודה נרה
אַליין, ווי דעם וואַכערניקס קוויטל.

זאמענקום; צונויפקום, צוואמען אא"וו - 47;
 אויפנעם, אויפנאם, אויפנאמע, קבלת פנים,
 ברוך הבא - 556; ווייטטאג, אויפנעמטאג,
 זשור-פיקס.

שימחה; סעודה, באַל, באַל [אם]; קאס-
 טיומירטער באַל, מאַסקנבאַל, טראַסקנבאַל
 [אם], מאַסקעראַד, מאַסקאַראַד; פּיקניק, פּרי-
 מאַרגן, מאַיווחקע, מאַיאַחוקע; באַנקעט, לייאַמע,
 קערמעשל, מיישהה (ושימחה); הולקע, הול-
 יאַנקע, הוליאַנע, הילרולא ותינא, צעך אא"וו
 - 511; פאַרטי [אם], בעריאַליניצע [קל]; טי,
 גלעזל טי, טריפאַרטי [אם]; וויילאַזונט, ווע-
 טשערינקע, סואַרע; טאַנצאַזונט, טאַנצולקע,
 דאַנסינג - 515; חנוכה-בית, זאָקלאַשטיניע;
 [מלבוש] באַניונג, תּתחדשו, קראַשטיניע; גע-
 זעגן-אַזונט, אָפּשייד-אַזונט, צאַתך-לשלום;
 געבוירן-טאָג, געבורטסטאָג, אימיניניעס;
 נאַמענטאָג; סורפריזפאַרטי [אם]; יאַרצייט,
 יאַרטאָג; משפּחה-יום טוב; מול-טוב; חתונה-
 טאָג; היילצערנע (5), צינערנע (10), קריש
 טאַלענע (15), פאַרצעליינענע (20), זילבערנע
 (25), גאָלדענע (50), דימענטענע (75) חתונה;
 שבעים-מאַל צייט, שבעים-מאַל [אם]; שימחת-
 מיצוה, שימחה של מיצוה, סעודת-מיצוה;
 קידוש; שלש-סעודות, זשאַלעשידעס, שמאַלע
 סעודות [אם]; מלחה-מלכה; שלום זכר, זכר;
 ברית, בריתניצע, שליש ליליה; שולפירן,
 איינפירן [אם], פּדיון-הבן, בר-מיצוה אא"וו
 - 619; תנאים, חתונה - 563; התחלת הספר,
 סיום הספר, סיום, סיום מסכת, סיום משניות;
 פורים צו דער סעודה, פּורימדיקע סעודה,
 סעודת-פורים; ערשטער, צווייטער (אַב)
 דערער) סדר; דריטער סדר.
 פיבוד, פּונדע, טראַקטירונג, טראַקטאַ-
 מענטן, טריט [אם]; טיש, בופּעט; זיסער טיש,
 געוואַלצענער טיש; לעקעך-אוך-בראַנפּן, צר
 ביס אא"וו - 258.

געוועלשאַפּט, געוועלשאַפּט, קאַמפּאַניע,
 קאַמפּאַני [אם]; חברה, חבורה, חברותא,

עצה און טו פאַרקערט; דעם גוטן פּריינד זאָל
 מען געבן אַ שלעכטע עצה און דעם שונא אַ
 נוטע; אַ מענטש דאַרף איבער זיך קיין ערגערס
 ניט האָבן ווי אַ מענטש; די גרעסטע שונאים
 ווערן נאָענטע מחותנים; פּון שונאים מחותנים;
 אַ ברודער אַ שונא איז אַ שונא אויפן לעבן;
 דאָס קינד איז געשטאַרבן-די (דאָס) קוואַטער-
 שאַפּט איז אויס; פאַר אַ שטיף וואַסער, פאַר
 אַ שטיפּן הונט און פאַר אַ שטיפּן שונא זאָל מען
 זיך היטן; פאַר קיין שונא קען מען זיך ניט אויס-
 היטן; וואָס דער מענטש טוט זיך אַליין וואָרטן
 אים קיין צען שונאים ניט געטאָן; איין גאָט
 אויף אַלע שונאים; בנוול אויבך אַל תּשמח;
 אַ דער שונא פאַרט טאָר מען זיך ניט פּרייען
 (אַבער אויפהייבן אים? חלילה!); בעסער
 דער שונא זאָל זען מיין גליק איידער איך זיין
 אומגליק; בעסער דער שונא זאָל ביי מיר זען
 גוטס איידער איך ביי אים שלעכטס; שניאת-
 חינום מאַכט רשע; אַ מיאוסע מויד; וועגן שניאת-
 חינום איז דאָס בית-המיקדש חרוב געוואָרן;
 הישנאה מקלקלת את השורה.

וען אויך: קענטנערשאַפּט 447, פּעס 510, חידערויילן
 542, רונג 552, שלעכטהאַרצייקייט 567.

554. געזעלשאַפּטלעכקייט

ס: געזעלשאַפּטלעכקייט, יגעזעליקייט,
 חברותאדיקייט אא"וו - ארי; חברותא-
 לעבן; גאַסטפּריינדלעכקייט, גאַסטפּריינד-
 שאַפּט, הכנסת-אורחים; אָפּן הויז, אָפּענע טיר;
 אונטערהאַלטונג, פאַרוואַלטונג אא"וו - 514.
 אומגאַנג, פאַרקער; ווייט, באַזוך; ביקור-
 חולים; ליינה; באַגעגעניש; באַשטעלונג, אָפּ-
 מאַך, אָפּשמועס, אָפּרייד(עניש), באַשטימונג,
 אָפּאַינטמענט [אם]; זעעניש, זעונג; פאַרבעטונג,
 יאַינלאַדונג, הומנה; חתונה-בילעט, פאַרבעט-
 קאַרטל, פאַרבעטבריוו, ווייט-קאַרטל,
 רעקאַמענדיר-בריוו, המלצה.
 פאַמיליע-קרייז; געזעלשאַפּטלעכער צר

אָפּרײַדן, אָפּשמועסן, אָפּמאַכן, באַשטעלן
 זיך, מאַכן אַן אָפּאַינטמענט [אײ]; בעטן, פֿאַר-
 בעטן, פֿאַררופֿן, זאָגן, זאָגלעך; אָפּאַכטן,
 אָפּוואַרטן, אָפּנעמען; אויפֿנעמען (צונעמען)
 געסט; אויפֿוואַרטן, אונטערהאַלטן אַזוי
 ← 514; ברעכן ברויט מיט; עסן ועמעצנס
 ברויט און זאַלץ (זאַלץ און ברויט); אָפּעסן
 ויענעסן די ביינער (דעם קאַפּ); געבן שְׁלוֹם
 עליכם ביז אונטערן אָרעם זלאַנגער ווייזטן.

אויסשטעלן זיך רייטיש; מכבד זיין מיט;
 געבן פֿיבוד, שטעלן אַ טיש; טראַקטירן, פֿון
 דירן, פֿונדעווען, געבן אַ פֿונדע, טרייטן [אײ];
 סעודהגען, סעודהווען, באַליעווען, שוועבן,
 זעכן אַזוי ← 511; מאַכן (פראַווען) אַ
 שימחה (אַ קערמעשל אַזוי); געבן אַ פֿאַרטי
 [אײ], געבן אַ צאת־שְׁלוֹם אַזוי; שטעלן
 (געבן) תּיקון (משקה, לעקעך און) בראַנפֿן
 אַזוי; האָבן אַן אָפֿן הויז; מאַכן אַ סיום אין
 די ניין טעג.

אַדי: געוועלשאַפֿטלעך, חֲבֵרוֹתאדיק, געווע-
 רליק; גאַספֿריינדלעך, מְכַנִּיס־אורחדיק
 אַזוי ← סאח״ו.

פֿראַז: פֿון דעם דערפֿל איז געוואָרן אַ
 שטעטל; ער איז פֿון אַבְרָהָם־אָבִינוּס
 אייניקלעך (מְכַנִּיס־אורח); ער דאַרף האָבן אַ
 מענטשן ווי דער דובנער טיך; ווי צוויי איז
 ער אַ דריטער; בײַ אים איז כָּל דְכַפִּין ייתי
 ויכיל; בײַ אים איז אָפֿן טיר און טויער; עס
 איז פֿינד הַמֶּלֶךְ (כסעודת שלמה בשעתו); פֿון
 קיין שימחה האָב איך קיין צער ניט; ויקהל־
 פּקודי—מאַך שְׁהַכֵּל איבער דער סעודה;
 ויקהל־מאַך שְׁהַכֵּל, פּקודי—מאַך אַ סעודה;
 ניע לעקעך בענדושע—כָּבוֹד בענדושע; עס
 גיסט זיך בראַנפֿן ווי וואַסער; בראַנפֿן איז
 גענוג, נאָר עולם איז צו פֿיל; עס פֿעלט ניט
 קיין טעלער, נאָר אַ פֿאַרשוי און צו פֿיל; עס
 איז נאָכגעשפּעט אזוי ווי בײַ אַן אָרעם באַ-
 דעקנס; טיש און בענק ווי האַלץ, מײַס־אחורונים
 ווי וואַסער, פֿיש און פֿלייש—עין לֹא ראתה;

פּעקל, קרייזל, קרענצל, רעדל, מסיבה,
 פּלעיַאדע, צער, חֲבֵרָה־באַרשט אַזוי ← 47.
 אורח, באַזוכער; גאַסט; געסט, קעץ [אײ];
 קרואים, גערופֿענע, פֿאַררופֿענע, געבעטענע;
 געבעטענער, פֿאַרבעטענער, זאָגלעך־אדענער
 גאַסט; חתונה־לייט; אומגעבעטענער, אומ-
 געריכטער גאַסט; אָנגעלייגטער גאַסט (אורח);
 אורח הַגּוֹן; יוצא וניכנס; ביטער, גוט־טויט־
 ביטער, גוט־טויט־טויט־בעטער; פֿנים חֲדָשׁוֹת,
 פֿנים חֲדָשׁוֹת [אײ].

גאַספֿריינדלעכער מענטש, צוגעלֶאָזט
 מענטשל, מעורב עם הבְּרִיּוֹת, מיקסער [אײ];
 געוועלשאַפֿטלעכער מענטש, געוועלשאַפֿטלעך
 (בעל) מְכַנִּיס־אורח; בעל־שימחה; אימענייק.
 וו: זיין געוועלשאַפֿטלעך, געוועלן זיך; זיין
 אויסגעקאַכט מיט מענטשן; קומען (גיין)
 צווישן מענטשן; אומגיין (פֿאַרקערן) מיט
 מענטשן; זען זיך (טרעפֿן זיך, באַגעגענען זיך,
 צוזאַמענקומען זיך) מיט מענטשן; שטיין אין
 פֿאַרבינדונג מיט מענטשן; האַלטן געוועלשאַפֿט;
 גיין צו גאַסט, באַזוכן, ווייטירן; מאַכן אַפֿ-
 שטאַטן) אַ ווייט; קומען (אַריינקומען, אַריי-
 שטעלן זיך, אַריינפֿאַלן, אַריינכאַפֿן זיך) מיט
 אַ ווייט; באַערן מיט אַ ווייט; אַריינשמעקן;
 אָפּגעבן (אָפּצאַלן) אַ ווייט; לֶאָזן זיך מעלֶדן,
 לֶאָזן אַ ווייט־קאַרטל; אָנבעטן זיך, אינבעטן
 זיך; האָבן אַן אַריינטריט (אַן אַריינגאַנג, אַ
 דריסת־הַרְגֵל); איינגיין; מאַכן זיך אַן אַריי-
 גאַנג; מאַכן זיך אַ פֿיסל; אַריינשטעלן אַ פֿוס
 (אַ פֿיסל); ביזנעס; איינגאַדושען זיך, זאָגלעך־
 יען זיך, פֿאַרנאָדיען זיך, פֿאַרנאָרֶאָוען זיך;
 פֿילן זיך היימיש; פֿילן זיך ווי אין דער היים;
 זיין צו גאַסט; גאַסטירן, האַסטיען; מַבְּקֵר
 חוּלָה זיין; פֿאַרן (גיין) אויף קבֿר־אָבוֹת; גיין
 אויף בְּרַכָּה (אויף קידוש, אויף קיכלעך אַזוי)
 ← ס; גיין אין פֿיבוד (אין פֿריידן); גיין גוט־טויט־
 טוב ביטן; זיין בתוך הַבָּאִים; טאַנצן אויף
 פֿרעמדע חתונות; *קריכן אויף פֿרעמדע
 קבֿרים.

(שלמה המלכס הויקער) איז גלייך; און די קאץ
 וואשט זיך וועלן זיין געסט; לאָן נאָר זיין דער
 טיש געגרייט, געסט וועלן זיך שוין געפֿינען;
 און דער באַק הערט שפּילן טאַנצט ער מיט;
 ווי צוויי עסן עסט אַ דריטער; ווי צוויי איז
 אויך אַ דריטער; צווישן צוויי מיטלע ויך אויס
 אַ דריטער; ווי צוויי עסן פֿון איין שיסל קען
 זיך דער דריטער אָנעסן אַ ביסל; ווי זעקס
 ווערן וואָס וועט קלעקן פֿאַר אַ ויבעטן (האָט
 דער זיבעטער גענוג); מען וואָל תּמיד בעטן
 אויף גוטע געסט; לעבן גוטע געסט פּאַזשיוועט
 מען זיך אַליין אויך; ווען עס קומען געסט איז
 מען אַליין אויך נהנה; באַשער מיר גוטע געסט,
 וועל איך מיך אויך פּאַזשיווען; שיק אונז
 צו אַורחים (געסט), גאָט, וועלן מיר אַליין אויך
 הנאָה האָבן (גיט שלעכט מאַכן).

גוטע געסט קומען אומגעבעטן; דער קוגל
 (געראָט) נאָך די געסט; דורך אַורחים גיט מען
 אויס קינדער; אַ גאָסט אויף אַ חיל ועט אויף
 אַ מיל; אַ גאָסט אויף אַ חיל ועט אַ חסרון
 און אַ מעלה; אַ גאָסט איז ווי אַ רעגן; אַן
 אַפֿטער גאָסט פֿאַרט צו לאָסט; דריי טעג איז
 מען אַ גאָסט, שפּעטער פֿאַרט מען צו לאָסט;
 זונטיק אַ גאָסט, מאָנטיק אַ לאָסט, דינסטיק
 גיט פֿריש, מיטוואַך-געמאַכט פֿיס! אַן אומד
 געבעטענער גאָסט איז ערגער ווי אַ בלאָטער;
 מיט מיטגעבראַכטן ברויט איז מען אומעטום
 אַ גוטער גאָסט (אורח); אַ דער אורח הוסט
 פֿעלט אים אַ לעפל; אַן מען האָט לייב דעם
 גאָסט שאַנעוועט מען זיין טלומיק; אַין אורח
 מְכניס אורח; איין אורח איז מְכניס אַ צווייטן
 ויש; און דער בעל־שימחה איז אַ פֿרעסער
 קומט די געסט גאַרניט אַן; און מען פֿרייט זיך
 מיט אַ גוטער וועטשערע טראַגט דער טיחל אַן
 אַ גאָסט.

זען אויך: שפּעט 258, עסן, טרינקען 265, פֿאַרזענען 511,
 פֿאַרזענען 514, פֿרינדשאַפֿט 522, איידלקייט 566.

תיקון, תיקון-און ווי איז פיקון?; ענג געזעסן
 און קרענק געגעסן; וועמען עס איז צו ענג
 דער וואָל אַפֿטרעטן.

שפּר: אַן מען גייט צווישן לייטן ווייס מען,
 וואָס סע טוט זיך ביי זיך אין דער היים;
 און מען וויל יוצא זיין פֿאַר דער וועלט מוז
 קאָסטן געלט; אין דער היים ווי גאָט וויל;
 צווישן לייטן מוז מען זיך שטעלן ווי אַ מענטש;
 זינט דאָס בית־המיקדש איז נָרוּב געוואָרן קען
 קיין שימחה גיט זיין פֿאַר פֿול; קל הנהנה
 מסעודות תּלמיד־חכם כּאילו נהנה מוֹי השּׁכינה;
 ווי עס איז דאָ פֿריש און פֿיש, דאָרט איז
 אַ פֿריילעכער טיש; אויף יענעם שימחה האָט
 מען אַ גוטן אַפעטיט; פֿון אַ שימחה ווערט מען
 פֿעט; און מען פֿרייט זיך מיט יענעם שימחה
 דערלעבט מען זיין אייגענע; וואָס די שימחה
 הייבט זיך אָן שפּעטער דויערט זי אַליץ לענג
 גער; וואָס ווייניקער (קלענער) דער עולם,
 אַליץ גרעסער די שימחה; קלענער דער עולם,
 גרעסער די שימחה; אַ מחותן ווייניקער, איז די
 שימחה גרעסער; ברוּב עִם הדרת מלך; ווער
 עס ברענגט קיין גאָפֿל־לעפל גיט מיט באַ-
 קומט גיט קיין חלק; און מען טאַנצט אויף אַלע
 חתונות וויינט מען נאָך אַלע מתיים; די בעל־
 הַביתטע עסט די לעצטע (צו לעצט); און
 איטלעכער צאָלט באַזונדער איז דער בייטל
 געזיטער.

ביים אַנדערן איז אַליץ בעסער ווי ביי זיך;
 פֿרעמדס (פֿרעמדע) איז געשמאַק; אַ פֿרעמד
 דער ביסן שמעקט זיס; געשמאַק איז דער פֿיש
 אויף יענעם טיש; וואָס ביי יענעם איז גער-
 שמאַק; וואָס ביי יענעם ווילט זיך; וואָס ביי
 יענעם דאָס איז גוט (געשמאַק); וואָס ביי יענעם
 איז שוין און גוט; יענעם גראָו איז גרינער.

ווער עס קומט גיט צו מיר, דער קומט
 גיט צו מיר; דאָרט ווי מען האָט דיך לייב גיי
 ווייניק, ווי מען האָט דיך פֿיינט גיי גאַרניט;
 שטופּ דיך גיט ווי מען רופֿט דיך גיט; אַלע
 הויקערס זינען קרום, נאָר דער הויקר רגלך

555. אָפּגעוונדערטקייט

ס: אומגעזעלשאַפֿטלעכקייט, אָפּגעוונדערטקייט, צוריקגעצויגנקייט אַזױ"ו ← אַד; אומגאַסטפֿרינדשאַפֿט; עלנט (איינזאַם) לעבן; איזאַלאַציע, התבודדות, בדידות, פרישות, נזירות; ייחוד, יחידות; עלנטקייט, איינזאַמקייט, אייניק, אייניק, אייניקייט; גלות.

היימיצער, שטוביזער, הויזמענטש, היימיקער, יזש-אוהל, נחבא אָל הפֿלים, פֿורש מן הציבור; אַ מענטש פֿאַר זיך; בעזלודניק, וואָלקולאַק, מרוק ← 562; מתבודד, פֿרוש, נזיר, קלויזניק, קלויזנער נאַרן, פֿאַטראָן; מאַנאַך, מאַנאַשקע, דעוואַטקע; ערעמיט, י הער(ע) מיט, אַנאַכאַרעט; דיאַגענס, ראַבינוואָן קרוואָ; אָפּגעוונדערטער, צוריקגעצויגענער אַזױ"ו ← אַד.

פֿאַרגעסענער, פֿאַרשטויסענער, אַרויסגעשטויסענער, אויסגעשלאָסענער, פֿאַרשיקטער; באַיקאַטירטער, מוחרם, אין חרם גערעכטער, מחוץ־למחנהניק, פֿאַריער; מצורע. וו: זיין ניט געזעלשאַפֿטלעך, זיין צוריקגעצויגן, זיין איינגעקערעוועט אַזױ"ו ← אַד;

ניט גיין (ניט קומען) צווישן מענטשן; פֿירן (לעבן) אַ שטיק (אָפּגעוונדערט אַזױ"ו) לעבן; זיין אָפּגעשיידט פֿון דער וועלט; זיין פֿאַר זיך; זיין אָן פֿריינד (און גוטע־פֿריינד); אָפּוונדערן זיך, מיוחד זיין זיך, איזאַלירן זיך, אָפּשליסן זיך; דערזויטערן זיך פֿון מענטשן (פֿון דער וועלט); אָפּשניידן (איבעררייסן, יאַפּברעכן, אויפֿלעבן) דעם פֿאַרקער מיט מענטשן (מיט דער וועלט); פֿראַווען התבודדות, מתבודד זיין זיך; צוריקציען זיך פֿון מענטשן (פֿון דער וועלט); האַלטן זיך באַזונדער (פֿון דער וועלט), אין הינטער־גרונט; ניט אַרויסגיין (ניט אַרויסטרעטן) מִפֿתּח ביתו; ניט (אַזען די ריכטיקע שנין; זיצן מיט (אין) די פֿיר ווענט; אויסמיידן מענטשן; ווייכן (אַנטלויפֿן, באַהאַלטן זיך) פֿון מענטשן (פֿון דער וועלט); ווייכן מענטשן נאַרן; פֿאַרשלאָגן

זיך (פֿאַרקריכן, פֿאַרקלעבן זיך, באַגראַבן זיך) אין אַ לאַך (אין אַ הינקל); אָפּוואַגן זיך פֿון מענטשן (פֿון דער וועלט); לעבן עלנט (אַליין, איינזאַם אַזױ"ו); ניט אַרויסגיין פֿון די גלד אַמות; שטיין מחוץ־למחנה; זיין פֿאַרגעסן פֿון דער וועלט.

נפֿאַרגלעכונגען לעבן ווי אין אַ וואַלד, ווי אין אַ מאַנאַסטיר, ווי אַ פֿרוש, ווי אַ מאַנאַך, ווי אַ מאַנאַשקע, ווי אַ נזיר, ווי אַ וואַלקולאַק. אויסשליסן (אַרויסשטויסן, פֿאַרשטויסן) פֿון דער געזעלשאַפֿט; פֿאַרשיקן, פֿאַרטרייבן, י אויסחייזן אַזױ"ו ← 604; באַיקאַטירן; אַריינגלייגן אין חרם, עקסקאָמוניקירן ← 559.

אַד: אומגעזעלשאַפֿטלעך, אַסאַציאַל, אומגאַסט־חברותאדיק, י אומגעזעליק, אומגאַסט־פֿריינדלעך; אָפּגעוונדערט, אָפּגעשיידט, איזאַלירט, אָפּגעשלאָסן, צוריקגעצויגן, איינגעקערעוועט, דערזויטערט, פֿאַרוויכדיק, באַזונדער, פֿרויאַט; (איינער) אַליין, עלנט, איינזאַם, פֿאַרלאָזן, פֿאַרשטויסן; אומפֿריינדלעך אַזױ"ו ← 562.

וען אויך: רגו 562.

555. איידלקייט

ס: העפֿלעכקייט, איידלקייט, גוטדערצויגןקייט אַזױ"ו ← אַד; דֶרֶךְ־אַרץ, תּרבות, נִימוּס, רעספעקט, רעשפעקט נאַרן; כָּבוֹד, אָפּשניידן אַזױ"ו ← 580; אַכטונג, שאַנאַוואַניע, י אוואַזשעניע; פֿינע, גוטע, איידעלע אַזױ"ו מאַגירן (באַנעמונג, האַלטונג, מידות, יוטיק); פֿייגעפֿיל, טאַקט; גלאַנץ, שריף, פֿאַליטור; גוטע דערצויגן; בילדונג, קולטור, ציוויליזאַציע; גוטער טאָן, עטיקעט; גאַנאַטקייט, י גאַנאַטעריע, דושענטלמענישקייט; דאַמעך ערע, דאַמעך־הערינג [ש]; איידעלער שטייגער ריידן; קאַמפֿלימענטן.

אַריינפֿיר, פֿרעזענטאַציע, אינטראַדוקציע, פֿאַרשטעלונג אַזױ"ו ← 554; אויפֿנעם, קבֿלתי

זמן; פורש בשלום זמן; דריקן די האנט; קושן די האנט; אראפנעמען דאס היטל (דעם הוט); פארנייגן זיך, פארבייגן זיך; ארומנעמען, צע-קושן זיך אאז"ו ← 561; קאמפלימענטירן; (פאר)בעטן (רופן, יאמנלאדן) צום טיש ← 554; טרינקען צו; אנטוויסן די גלעזלעך מיט; טשאקען מיט די גלעזלעך; טרינקען א טאסט; באאלייטן צו דער טיר; איבערגעבן (אפגעבן) א גערוס.

אדי: דורך ארצדיק, (ב)מרבחותדיק, נימוסדיק, טאקטיש, טאקטפול, קארעקט, איידל, העפלעך, אנטענדיק, יארטיק, גוט (חיל) דערציגן, סטאטעטשנע, סטאטנע, דיסציפ-לינירט, דיפלאמאטיש, פאליטיש, פאליטישט נע, צירלעך-מאנירלעך, ראפנירט, געשליפן, קולטיחירט, ציוויליזירט, גאלאנט, שלאכעט נע, דושענטלמעניש, ריטעריש, זיטערלעך, געפלעיק, דינסטגריט, זליבנסחירדיק, ציאנגע, פזין, צארט, חייך, זידן, זאנפט(יק), מילד, דעליקאט, פרינדלעך, ליבלעך, אויפ-מערקואם, גוטשכניש, הארציק, זיס.

פלארגלייכונגען איידל ווי א פרינצעסין, ווי די פרינצעסין אויפן ארבעס, ווי א בת-מלכה, ווי א טאטנס א קינד, ווי א זידענער יונגעראנטשיק, ווי א גוט-ידיש אייניקל, ווי א שעמע(ח)דיק מיידל, ווי א פאניענקע, * ווי א פאנסקע כוואראבע.

אינוו, פראז: במרבחות; ברוך הבא!; ברוך-הבא א גאסט!; חויל געקומען!; חויל-קאמען!; מאכט א ווארע!; פנו מקום!; פנו דרך!; סקאצל קומט!; ברוך הבא רב שפון!; [ש]; א גאסט אין טשעטל!; אט א גאסט!; מען דארף דעם אויחן צעווארפן!; מען דארף אינווארפן דעם אויחן!; א נס האס עס איז חגיגער, איט ווארט מען דארפן צעברעכן דעם אויחן!; מען זאל דערמאנען משיחן (קומט ער!); מען זאל דערמאנען א קול שטרוי! [ש]; א בער אין וואלד האט געפטרט!; נעם גיס אויס די פאמו(ני)צע!; שוין ניט געזען

פנים, ברוך-הבא; גרוס, גערוס; באגריסונג, סאלוט, סאלוטאציע; באגריס-פארעם, בא-גריסושעסט; האנטדרוק, האנטקוש; פאר-בייגונג, פארנייגונג, שאקל מיטן קאפ; רע-וועראנט, בואיבשלוס, השתחוויהלע, קידה, קניס; שלום-עליכם, עליכם-שלום.

בעל-דרך-ארץ, בן-מרבחות; סטאטיק ליר-סטאטיקעס; חויל (גוט) דערציגענער, בעל-מידות; מוקיר רבן; דושענטלמען, דושענטל-מאן ליר דושענטלמענער, דושענטלליט; העפלעכער, איידעלער, טאקטישער אאז"ו ← אר.

וו: האבן מרבחות, האבן דורך ארץ, האבן רעספעקט אאז"ו ← 5; באהאנדלען מיט רעספעקט (מיט אכטונג אאז"ו); אפגעבן קבור, שאגעווען, אוואווענען אאז"ו ← 580; אומגיין איידל; אומגיין ווי מיט א חייך (רוי, געפלאצט) איי, ווי מיט זידענע הענטשקעס; קענען זיך האלטן; ארויסווייזן העפלעכקייט; ליעטשקען; אירצן, הערצן וואלן; חייזן פליי-קייט; אויספלינען זיך, אויספלינען זיך; איידל-לען זיך; פירן שטאט; האלטן זיך אין דער מעלה; סטאטקעווען זיך; ווארטן אויף קבור.

מעלדן, פארשטעלן (זיך), פירשטעלן (זיך); ארויסגעבן זיך, אגרופן זיך; מקבל פנים זיין, אויפנעמען, איבערנעמען, אנטפאנגען וואלן; אויפנעמען פרינדלעך (מיט אפענע ארעמס); געבן א ווארעמען (הארציקן) קבלת-פנים (אויפנעם); מאכן א ווארע; אנטקענגיין (ארויסגיין אנטקען, אנטקענקומען) מיט ליכט (מיט מוויק, מיט א קאפעליע, בתופים ובמ-חולות); געבן (מאכן) א (ברייטן) ברוך-הבא; זאגן חילקאמען; גריסן זיך, באגריסן זיך, חייטעווען זיך ודראסטווען; סאלוטירן, פרעזענטירן דאס געווער; געבן א גוט מארגן; אפגעבן דעם גוט מארגן; געבן די האנט; געבן (אפשטעקן) שלום-רעליכט; (אפ)נעמען שלום (רעליכט); פעדערן שלום וואלן; דורש שלום

דורך אלע טירן; א ניד טראַנט זמן דורך
אַרץ אין קעשלעך.
וען אויך: געוועלעכע קייט 554, ליבע 561, פֿבֿוד 580.

557. אומאידל קייט

ס: אומהעפלעכקייט, אומטאָקטישקייט, אומ-
דערצויגעקייט, אומאידלקייט, גראַבֿקייט
אַאָװװ - אײ; אומדורך־אַרץ, אומתּרבות, אומ-
קולטור, האַנדאַל־זום; שלעכטע, גראַבע מאַ-
נירן (באַנעמונג, האַלטונג, מידות, יִטּוּן); גראַבֿ-
יונגישקייט, גראַביאַנסטווע, גרוביאַנסטווע.

שלעכט דערצויגענער, אומבֿתּרבותער,
אומגעהובלטער אַאָװװ - אײ; פּראַסטע זאָך,
גראַבע זאָך; גראַבער יונג, גראַבער נפֿש,
גראַבער פֿליגל; גראַביאַן, גרוביאַן, כאַם,
פּויער, מוזשיק, יאַפע, כלאַפּ, בורלע, בורליע,
בורלֿאַק אַאָװװ - 545; חיה, בער, אומראַס,
חילדע ציג; סטאַטיק [ש]; לֵאבּוּ, זשוליק
אַאָװװ - 574; באַרבאַר, האַנדאַל, אויאַט,
משהיבֿאַב; ניט־געשליפֿענער דימענט.

וו: זיין (האַלטן זיך) אומאידל (אומהעפלעך,
גראַב, אומטאָקטיש אַאָװװ) - אײ; ניט קענען
זיך האַלטן; ניט וויסן ווי זיך צו האַלטן; פֿירן
זיך (באַנעמען זיך) ווי אַ שניידער־ק אויף אַן
אַסיפֿה.

אַדי: ניט־אידל, אומאידל; אידל אין
גאַרטל [ש]; אומהעפלעך, אומדורך־אַרצ-
דיק, אומבֿתּרבותדיק, אומדערצויגן, שלעכט
דערצויגן, אומאַרטיק, אומפאַסיק, אומ-
דיסציפּלינירט, אוממאַגנרלעך, אומטאָקטיש,
יטאַקטלֿאַז, אומקאַרקט, אומדעליקאַט, אומ-
צאַרט, האַרט, אומאַנשטענדיק, אומגאַלֿאַנט,
אומדזשענטלעמעניש, אומגעבילדעט, אומקול-
טורעל, אומקולטיחירט, אומציוויליזירט;
בעריש, אויאַטיש, כאַמיש, פּויער(יש), מר
זשיקע, כלאַפּסקע אַאָװװ - 545; פּראַסט,
פּראַסטלעך, פּראַסטאַצקע, קלאַציק, רוי,
אומגעהובלט, אומגעשליפֿן, גראַב, גראַבלעך,

אַ שאַק מיט אַרן!; וואָס וויזט איר דעם פֿוס
פֿאַר דער טיר?; פֿאַר דעם זעלבֿיקן געלט
(מענט איר ויצן); (אַ דאַנק), איך קען באַ-
שטיין.

גוט מאַרקן; גאַט (גוט) העלף; גוט גאַונט;
האַלֿאַ; האָר דו יו דו נאַסן; גוט שבת; גוט יום-
טוב; שמיחת יום־טוב אַיך; אַ גוטן מועד;
שָלוֹם; שָלוֹם־עלֿיכּם; עלֿיכּם־שָלוֹם; עלֿיכּם
ועלֿ בניכּם; וואָס מאַכט איר (גוטס)?; וואָס
מאַכט איר אַחוץ געוונט?; ווי גייט עס?; ווי
שטייט עס?; וואָס גוטס וועט איר זאָגן?; וואָס
מאַכט איר? וענטפֿערן - אַ דאַנק פֿאַרן גאַכ־
פּרעך; וענטפֿער [ש] - עס מאַכט זיך אַ בלאַטער;
וואָס מאַכט ער? וענטפֿערס [ש] - פֿון אַ לעבל
(ברויט) אַן אַקרימֿטיק, פֿון ברויט שטאַפּקעס;
וואָס מאַכט איר? - מען שמאַכט; אַשרי יושבי
בֿיתך - זאָך שע מאַטשע, וואַיטשעכו?; בֿרוך
הבָּאָ גאַכן עסן; בֿרוך הַיּוֹשֵׁב; ברוכים
הַיּוֹשֵׁבִים; בֿרוך הַיִּמְצָא; גוטן אַפּע-
טיט; מיט פֿיל אַפּעטיט; קיין נדן בעט
ער ניט - נאַר צוביסן; קומט עסן; קומט מיט-
עסן; כ'בעט אַיך, קומט מיטעסן - כ'בעט אַיך
מיט, עסן ניט [ש]; עסט געוונט(ערהייט); גייט
האַשט זיך; עסט, עסט, הינט איז דאָך ניט
שבת; זאָל אַיך וויל באַקומען; זייט (ושע)
מוחל; אַנטשולדיקט; פּאַרדאָן; פּשעפּראַ-
שאַם; פֿאַרציט; פּאַרדאָן (פּשעפּראַשאַם)
איז אַ לֵאקשנברעט; איך בעט (אַיך) איבער
איער פֿבֿוד; איך בעט אַיך איבער ווי אַן
אייגענע מוטער; במחילת פֿבֿודו; מיט רעש-
פּעקט צו מעלדן; זייט אוי פֿרינדלעך;
ביטע; בַּהּאָ איז אַ טאַכטער [ש]; עס טוט מיר
הנָּאה; עס שטופּט מיר הַנָּאה [ש]; עס פֿרייט
מיך; זייער אַנגענעמען; זייער אייגענעמען;
זייער אייגענמאַרינירט [ש]; זייט ניט קיין גאַסט;
אַ דאַנק; וענטפֿערס - ניטאָ פֿאַר וואָס; אַדרבא;
מיטן שענסטן פֿבֿוד; אַ גוטן טאַג, אַ גוטע
נאַכט אַאָװװ - 188.

שפּר: אַ מענטש מיט גוטע מאַנירן שלאַגט זיך

גוט־קױט־טױב ביטן; גליקױטשטן, גראַטלירן,
אַפּגעבן מול־טױב; געבן אַ ברכה; בענטשן.

פּראָזן: ווינטשעוואַניעס: געזונט און לעבן
טױו, טױו, טױו (טױו, טױו, טױו) קיין
עין־הרע, קיין ביז אױג וואָל אים ניט שאַטן
(וואָל אױף אים ניט שולט זײַן)!; אומבאַשריקן!
אומבאַרופֿן!; אומבאַרופֿן און אומבאַצופֿט!
נישן; אַ געזונט אין דײַן קאַפּ (אין דײַן דרוי־
בע נישן)!; גיפּריטשקעס!; אַ ברכה אױף דײַן
קאַפּ!; אַ ברכה און הצלחה אױף דײַן
קעפּעלע!; וקנידערשע ברכה אַ ברכה, אַ
הצלחה וואָל קומען אױף מיין קעפּעלע, אַמן
סלה; ושפּראַך און טײך וואָל עס פֿאַלן, אין
דר'ערד וואָל עס זינקען, אױף בימער וואָל
דאָס קלעטערן, נאָר אונדו און אונדערע קיני
דער וואָל דאָס ניט שאַטן; בעסער וואָל אײַני
פֿאַלן צען קלױסטערס.

לאַמיר האָבן אַזאַ יאָר; אַזאַ יאָר אױף מיר
(חויץ שוואַרצקייט); האָב איך די גוטע יאָר;
די גוטע יאָר וואָל איך האָבן; ווער מיר גוטס
גינט; גוטע יאָרן דיר!; אַ גוט יאָר צו (אױף)
דיר; דעם גוטן יאָר צו דיר; האָט (גילט) אײַך
אַ גוט יאָר; איר וואָלט מאַרירן ימים ושנים (ונשים
נישן) זײַן; הונדערט מיט צוואַנציק יאָר וואָלט
איר לעבן; איר וואָלט דערלעבן משיחן; איר
וואָלט דערלעבן ביז אײַערע אוראייניקלעך;
דערלעבט איבער אַ יאָר אַלע אין גאַנצן (מיט
נחת, אין פֿריידן); אַ געזונט אין אײַך; געזונט
(און שטאַרק) וואָלט איר זײַן; דער אייבער־
שטער וואָל שענקען דאָס ביסעלע (שטיקעלע)
געזונט; דער קאַפּ וואָל אײַך ניט ווי טאָן; איר
וואָלט האָבן אַ גוט יאָר און אײַער וויב וואָל אײַך
ניט ווי טאָן נישן.

האַב און גוטס איך וואָל האָבן די ברכות;
אױף דיר (אױף מיר, אױף אַלע מינע גוטע
פֿריינד אַזאָו) געזאָגט געוואָרן; מיין אייגנס
וואָל איך דאָס האָבן (פֿאַרמאָגן); אַן (חויץ) זײַן
שאַדן אױף מיר געזאָגט געוואָרן; הללוניא בעי
סער ניט ערגער; מיר מעגן דאָס ביידע האָבן

גערעכעך, פֿאַרגרעכט, גראַב־תּושי, גראַב־יאָר
סקע, גרױב־יאָנסקע.

ופֿאַרגלייכונגען איידל ווי אין יאַטקע;
איידל ווי אַ קניידל, ווי דעם אָקס' וויידל;
פּראָסט ווי אַ פּרומאַן, ווי אַ בעל־עולה, ווי
ראַעזועע ברויט, ווי אַ ניט־אַרומגעטעסעטער
קלאָץ; גראַב ווי אַ קלאָץ, ווי יוכט, ווי אַ
יאַפע; פֿאַרגרעכט ווי אַ ייִשוּב־ניק.

אומפֿריינדלעך, אומגלייבנסווירדיק, קאַלט,
זויער, ביטער אַזאָו ← 562; שלעכט, בייסיקן,
שאַרפֿצוגניק אַזאָו ← 567.

פּראָזן: אומבאַרבות; ברוך הבאָ—נדער און
דערן איז דאָ!; די קלאָג ברענגט אים!
די קלאָג (דער שוואַרץ־יאָר) האָט אים אַנגער
טראָגן; ויבואַ הַמֶּן!; ויבואַ הַמֶּן—מאַכט רשי;
דער רוח האָט אים געבראַכט צו טראָגן
(טשאַרט יעהאָ פּרינאַס)!; ניט געכטן איז ער
געזען, ניט מאַרן וועט ער ווידער זײַן; גע־
קומען ניט געבעטן, אַזעק ניט געטריבן; אַזעק
אַן אַ זיגעונט.

שפּר: (קאָך אים זיס און זויער) אַ פּויער
בלִיבט אַ פּויער; קאָך אַ פּויער זיס און
זויער, בלִיבט ער אַלץ אַ פּויער.

זען אױך: געמיינער גראַד 545, רונד 562, אומקלוד 581.

558. ווינטשונג

ס: ווינטשונג, גליקױטשונג; וונטש, גליק
וונטש, ווינטשעוואַניע, ווינטשעניש, בער
טשונג, גאָטס בענטשונג; גראַטולאַציע, מול־טױב;
נייִיאָרווונטש; ברכה; אַ ברכה פֿון אַ פֿהן; אַ
ברכה מן השמים; אַ ברכה פֿון אַ צדיק; אַ
ברכה אַן אַ קיצבה; ווינטשקאַרטע, (לִשְׁנֵה
טובֿה־קאַרטל).

ווינטשער, ביטער, גוט־טױב־ביטער,
גוט־טױב־בעטער; גראַטולאַנט.

ח: ווינטשן, ווינטשעזען; אַנווינטשעזען,
צוויינטשעזען; ווינטשן בתּם לִבִּי; אַנ־
ווינטשן אַ פֿולן קאַפּ (אַ פֿול היטל); ביטן,

וְאֵל אוֹיֵף דִּיר קוּמֶען; דו וְאָלסט שוין געהאַלפֿן ווערן מיט אַלעם גוטן; השָׁם יתְבַרַךְ וְאֵל העלפֿן, עס וְאֵל גיין ביים גראָדן; פֿון היינט איבער אַ יאָר וְאָלסטו ווערן אויס מענטש ביי יענעם און ווערן אַ מענטש פֿאַר זיך; גאַט וְאֵל נישט אָפטאָן זיין חסד אויך אויף ווייטער; דער אייבערשטער וְאֵל זיין חסד נישט אָפטאָן (וְאֵל ווייטער טאָן זיין חסד); עס וְאֵל געשען אַ נס ווי מיט ייִדן אין מצרים; וואָס דו ווינטשסט דיר וְאֵל דיר דער אייבערשטער צוהערן (באָ-שערן); איר וְאָלט דערהערט ווערן; גאַט וְאֵל אייך ענטפֿערן; גאַט אַליין האָט אים געמעגט ענטפֿערן; אַ זכות וְאֵל זיך דערוועקן; זכות-אַבות וְאֵל אים בישטיין; וְאָלסט בשלום איבערקומען; וְאָלסט מיר באַלד און גיך גע-האַלפֿן ווערן; עס וְאֵל (דיר באַנניט ווערן דיניע יאָרן; גאַט וועט דיר (אים, איר אַאָ"וו) ממלא זיין; איר וְאָלט שוין נישט וויסן פֿון קיין (שום) צער; קיין ביי וְאֵל ווייטער נישט זיין; וביים צעברעכן עפעס) דער בראַך וְאֵל זיין פֿאַר אַלע ברעך; מער ווי דאָס וְאֵל איך (וְאָלסטו אַאָ"וו) נישט אַנווערן; וְאֵלן מיר מיט דעם אָפֿ-קומען; וְאֵל מיר דאָס זיין אַן אָפֿקומעניש אויף דער וועלט; אויב ס'איז מיר באַשערט צער וְאֵל איך אָפֿקומען מיט דעם; וְאֵל דאָס שוין זיין מיין פֿפֿרה; מיט דעם היינטיקן טאָג וְאֵלן זיך שוין פֿאַרענדיקן אַלע מינע צרות; מען וְאֵל דערמאָנען (דערציילן) אין פֿריידן; מען וְאֵל הערן נאָר גוטס; מען וְאֵל הערן גוטע בשורות (בשורות טובות); מען וְאֵל זיך שוין זען מיט פֿרייעכערע) הערצער.

ובְרִית, בְּרִמְצוּה אַאָ"וו אויף לאַגע יאָר וְאֵל ער (זי) זיין; איר וְאָלט האָבן נחת פֿון אים (איר); איר וְאָלט אים (זי) גרינג דערצייען; איר וְאָלט אים מנדל זיין לתורה לחופה ולמע-שים טובים; מען וְאֵל טראָגן זיינע מתנות (זיין דרשה-געשאַנק); ישימך אלהים כאַפֿרים וכמנשה; כמותו ירבו בישראַל; כֵּן ירבו.

ותְנָאִים, תְּתוּנָה אַאָ"וו מוֹל־טובַל; מוֹט;

(פֿאַרמאָגן); אַזוי גרויס בריליאַנט (אַזאָ שטיק גאַלד) וְאֵל איך האָבן; הַלְוָאִי אויף מיר כאַטש העלפֿט (געוואַנט געוואָרן); וְאֵל איך דאָס פֿאַר-מאָגן (אַ צענט-הילף); איך מען דאָס האָבן אין דער האַנט; אויף וועמען געוואַנט געוואָרן? - אויף אַלע מינע לייבע; וביים געלט ציילן די ברכה וְאֵל מיר אַרײַנקומען; איך ווינטשט דיר יודס פֿוטערע, יהודהס טעות און בוועזעס שרעק [ש]; גאַט (דער אייבערשטער) וְאֵל געבן; דער אייבערשטער וְאֵל צושיקן (פֿון זיין פֿשרער האַנט); דער אייבערשטער וְאֵל אייך צושיקן, וואָס איר ווינטשט זיך אַליין; גאַט וְאֵל אייך העלפֿן (איר וְאָלט האָבן גרויס נחת), וווּ איר וועט זיך קערן און ווענדן; וְאֵל אייך גאַט באַצאָלן כִּפֿל כִּפֿל פֿאַר איר וְאָלט באַגליקט ווערן (מיט אַלעם גוטן); וְאֵלן אים די הענט דינען; אויף קיין שלעכט אַרט וְאֵל ער נישט שטיין; ניםער ערגער!

ושלעכטער מצב) לאַ עֵיניו; לאַ עֵינים; נישט פֿאַר מיר (נישט פֿאַר אייך, נישט פֿאַר קיין ייִדן, נישט פֿאַר קיין מענטשן אַאָ"וו) געדאַכט; נישט דאָ געדאַכט; צען מאָל נישט דאָ געדאַכט; נישט היינט געדאַכט; נישט אין מיין מאָס געדאַכט; נישט אויף מיר געמאַסטן; נישט פֿאַר די הינער געדאַכט [ש]; צו גוטן געדאַכט; אין קיין ייִדי-שער שטוב וְאֵל מען דאָס נישט זען; מען וְאֵל נישט וויסן דערפֿון; רחמנא לְצִילָן; השָׁם ישְׁמְרנוּ (ניצילנו); ישְׁמְרנוּ הַבּוֹרָא; וְאֵל מיך גאַט היטן פֿון דעם; גאַט (דער אייבערשטער) וְאֵל אייבי-היטן; גאַט באַהיט; וְאֵל גאַט באַהיטן (אויס-היטן); לאַ יעֵלָה וְלֹא יָבֹא; וְאֵל גאַט היטן גאַט וְאֵל היטן [ש]; גאַט וְאֵל משְׁמֵר זיין; גאַט (דער אייבערשטער) וְאֵל שוֹמֵר וּמְצִיל זיין (שוֹמֵר וּמְשַׁמֵּר זיין, מְצִיל וּמְשַׁמֵּר זיין); חֲלִילָה; חֲלִילָה וְחַס; חַס וְחֲלִילָה; חַס וְשָׁלוֹם; גאַט (דער אייבערשטער) וְאֵל רחֻמֹּת. האָבן (זיך דער-באַרעמען); הַמְּקוֹם יְרַחֵם; השָׁם יְרַחֵם; איין גאַט וְאֵל אים העלפֿן; דיניע קינדער אין דיניע יאָרן וְאֵלן בעסער מאַכן; אַן אויפֿריכטעניש

טובים); איר זאָלט זיך אויסבעטן אַל דאָס
 גוטס; איר זאָלט זיך אויסבעטן אַ גוט יאָר (אַ
 גוט קוויטל); מיר זאָלן זיך (אַרע) האָבן אויס-
 געבעטן אַ גוט יאָר.

וענטפערסן מי יתן; הלוואי; פון דיין
 מויל אין גאָטס אויערן; אָמן; אָמן סלה; אָמן
 וכן יהי רצון; מיט מויל זאָלט איר לעבן; אַם
 ירצה השם בני אַמערע קינדער; גַם אַתם;
 וכן למר.

שפר: אַ ברכה איז ניט קיין קלָה; פּאָטער
 און מוטערס ברכה ברענגט דעם קינד
 הצלחה; אַל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך;
 יקלרו המה ואתה תברך; בעסער זיך צו
 ווינטשן איידער יענעם צו שעלטן; פון ווינטשן
 ווערט מען ניט ריך; *ווינטשן און שמען איז
 אַלץ איין פאַרבליסן.

וען אויך: איידלקייט 556, גוטשארציקייט 666

559. שעלטונג

ס: שעלטונג, שעלטעניש, געשעלטערע;
 קלָה, זפלוך; תוכחה; טויטע קלָלות,
 קלָלות און חרמות, קלָלות נמְצות; אַ קלָה
 פֿון גאָט; מישברך, יופע; יונישער, רוסישער,
 דרייגאַרנדיקער מישברך (מיט אַ בוימטריא);
 די רוסישע ברכה המשולשלת; חרם, נידוי,
 שמתא; חרם דרבינו גרשם; חרם-קוויטל;
 עקסקאמוניקאציע; אַנאַטעמע.

שעלטער(קע), בלעמס מויל; סעלעכע,
 יאַטקע-יידענע, מאַרק-יידענע, מאַרקצויג,
 פשעקופקע, באָבעסניצע; שינדעלע מיט די
 בלויע ליפעלעך.

ון: שעלטן, שילטן; אָנשעלטן, פאַרשעלטן,
 אויסשעלטן אַז"ו; קלָהן, אַרורהנגען,
 זפלוכן, זפאַרפלוכן אַז"ו; קאַרענייען;
 בענטשן [ש]; ווינטשן אַל דאָס ביז; שעלטן
 מיט דער תוכחה; שעלטן מיט טויטע (ביטערע)
 קלָלות; שעלטן זיך ווי אויפֿן פֿישמאַרק;
 שעלטן זיך ווי אַ שעמערניצע, ווי אַ יענטע, ווי

צו מזל; למול; צום גליק; מיט גליק; זאָל זיין
 מיט מזל (און מיט גליק); אין אַ מוילדיקער
 שעה; אין אַ גוטער שעה; אין אַ גוטער שטאַט
 [ש]; זאָל זיין מיט גליק; גאָט זאָל געבן מויל
 און ברכה; מיטן רעכטן פֿוס (פֿאַרויס); עס
 זאָל זיין דער ריכטיקער ויווג; עס זאָל זיין
 ויווגס עולה יפה; דער ויווג זאָל עולה יפה
 זיין; איר זאָלט האָבן אַ סך נחת פֿון זיי; איר
 מויל זאָל ליכטן (שיינען) ווי די שטערן אין
 הימל (ווי זיי ליכט און שיינט); דאָס גוטע מויל
 זאָל זיי האָבן.

[ש] מויל האָפּ; מויל טאַפּ; מויל אין טאַפּ;
 מויל קלָפּ; זאָל דיר זיין מיט אַ מויל; זאָל
 דיר זיין צעמאַזשעט.

ואיף שימחותו לחיים; לחיים טובים
 ולשלום; לחיים ולשנאבל [ש]; לחיים
 ולברכה; לחיי כל המסובין בכאן; מען זאָל
 גיין (טרינקען) אויף שימחות; הלוואי אויף
 שימחות; עס זאָל (נאָר) זיין שימחות בני ייִדן;
 אין אַ גוטן אופֿן אַפצודינען; בני אַיך אַפצור
 דינען (אַפצוגעבן); אייביק אין פֿריידן; גימער
 ערגער; ניט ערגער די ערשטע נאַכט אין קבר;
 נניע דירה] פֿון דאַנען אין אַן אייגענער שטוב;
 פֿון דאַנען אין אַן אייגענער אַ געמויערטער;
 נניער בגדו התחדש; תתחדש(ו); תבלה ותתחדש;
 טראָגט געזונטערהייט; טראָגט געזונט און צע-
 ריכטט געזונט; צערמיסט געזונטערהייט; ובנים
 ניסן לישועתך קוויטי!; צו געזונט, (צו לעבן,
 צו לאַנגע יאָר); צו געזונט, צו לעבן, צו לאַנגע
 האָר [ש]; אַסיס!; אַסותא!; ננאָך אַ באַדן צו
 רפואה!; לרפואה!; זאָל זיין צו מיצווה; צו
 גרויס מיצווה זאָל עס זיין; ודאָס קינד ענדיקט
 עסן נאָר! אויף לאַנגע יאָר; זאָל עס דיר (אים
 אַז"ו) וויל באַקומען.

[ושבת און יום-טוב] גוט שבת, גוט יום-טוב
 אַז"ו ← 556; גוט וואָך; אויף אַ פולער וואָך;
 האָט אַ פֿריילעכן פורים; האָט אַ כּשון פֿסח;
 לשנה הבאה בירושלים; לשנה טובה תכתבו
 (ותחתמו); אַ גמר חתימה טובה (לאַתער לחיים

קלאָג פאַרגיין; אַל די קלאָגן צו זיין קאַפּ (, צו זיין לייב און לעבן); א פֿייער זוכט אים; א פֿייער אויף אים; ברענט ער חי א פֿייער!; ברענט אויף אים די פֿעל!; ברענט ער אויפֿן פֿייער (אַן סטראַכאַזוקע, אויף אייגן האַלץ!); גיין זאָל ער מיט א פֿייער (מיט רויך); א פֿייער זאָל אים טרעפֿן; א פֿייער זאָל זיך אַרײַן כאַפֿן צו אים אין שטוב; א פֿייער זאָל אים פֿאַר ברענען (אַנצײנדן); אַן אומגליק אויף אים; אַן אומגליק זאָל אים טרעפֿן (באַזעגענען); אַן אומגליק (אַ מאַלער) אים אין די זיטן (אין די קישקעס); איין אומגליק איז פֿאַר אים זײַניק; אַ וויסט (אַ פֿינצטער) באַגעגעניש זאָל אים טרעפֿן; אַ ביזע מהומה אויף אים; אַ ביזער גור זאָל אויף אים קומען; אַ פֿינצטערע מערכה זאָל אויף אים קומען; אַ חורבן אויף אים; פֿינצטערע לייד זאָל נאָר די מאַמע אויף אים זען; פֿינצטער און ביטער זאָל אים זיין (זײַן וועלט); חתונה האָבן זאָל ער מיטן מלאַך־המחות טאַכטער; חתונה האָבן זאָל זי מיטן מלאַך־המחות; שטייער זאָל זי האָבן, גישט קיין קינדער; מײַנע שוואַמער אַזאַן האָבן און באַגראַבן. גיט האָבן זאָל ער קיין גוטס אויף זיין גאַנץ לעבן (קיין גוטס אין שטוב ווײַל ער לעבט); אַ ביטער(ער) (אַ פֿינצטער(ער), אַ הושכדיק(ער), אַ קלאָגעדיק(ער), אַ שלעפֿעדיק(ער)) מול אויף אים; קיין עיקהרע זאָל אים גיט אויסמיידן; גאָט זאָל אים באַזאָלן; אַ באַזאָלונג זאָל ער האָבן; זאָל דאָס אים אַנטקעגנקומען; אויף קיין גוטן אָרט זאָל ער גישט שטיין; געזאָגט זאָל אים ווערן אַל דאָס בײַז; מען זאָל אים אַנזאָגן דורך אַ גי; גאָט זאָל אין אים פֿאַרגעסן; פֿאַרשריבן זאָל ער ווערן צום טויט; אַ שוואַרץ קוויטל זאָל ער האָבן; געזאָגט געוואָרן אויף אַלע היסטע וועלדער (אויף אַלע פּוסטע פֿעל־דער, דער, אויף מײַנע בילערס, אויף טראַסצען, אויף שטיינער, אויף אַלע מײַנע שוואַמערס, אויף שוואַרצײן, אויף שוואַרצן, אויף אַלע גײַם, אויף אַלע משומדים, אויף אַלע אַפֿיקורסים,

אַ מאַרק־ידענע אַנזײח; פֿאַרשעלטן דאָס געביין (די בײַנער, די יאָרן, דאָס לעבן אַנזײח); לײַענען די תּוכחה; אויסגיטן (אויסלאָזן) די (אַנצע) תּוכחה אויף; באַפֿאַלן מיט חרמות; דערמאָנען די מאַמע; מאַכן אין דער מאַמען אַרײַן (אין טאַטנס) טאַטן אַרײַן; מאַכן אַ מיר שוּבך (אַ יופֿע); אויסדרייען אַ מירשׁבֿך; מחרים זיין, מנדה זיין, עקסקאַמתיקירן; לײַגן (אַרײַנלייגן) אין חרם (אין די דרײַ אותיות אַרײַן, אין דער חית, אין חית ריש).

אינון: בהרם; מוחרם (ומנודה); בחדרג; אָרוּר; מי שפֿרע.

פֿראָז: עס איז איר בלויז אין מויל; איר מענט זיין בײַ, אָבער דעם טאַטן באַהאַלט; וווּ איז דער רוח און וווּ איז מיין טאַטע?; עס זאָל פֿאַלן אין ים אַרײַן.

וקלָרות אַלע אַרות (וואָס איך האָב אויף מיין האַרצן) זאָלן אויסגיין צו זיין קאַפּ; וואָס עס האָט געוואָלט זיין מיר אין קלענסטן פֿינגערל זאָל אויסגיין צו זיין קאַפּ; וואָס עס האָט געוואָלט זיין מיר און מיין שוויגערס שוור און מיין חתנס פֿלה זאָל אויסגיין צו אים (און צו זיין קאַפּ); וואָס ס'איז מיר באַשערט צו זיין אין מינדסטן פֿינגערל זאָל אים זיין און זיין גאַנץ לייב און לעבן; וואָס ס'האָט זיך מיר געקלומט די נאַכט און יענע נאַכט (און אַ גאַנץ גײַעדיק יאָר) זאָל (מיר) אויסגיין צו זיין קאַפּ (צו זײַנע הענט און פֿיס, צו זיין לייב און לעבן); זאָל עס אים אַנגיין (אַנקומען) וואָס איך ווײַנטש אים (כאַטש אַ העלפֿט, כאַטש האַלב, כאַטש אַ צענטהילף); אַלע ביזע חלומות צו זיין קאַפּ (צו זײַנע הענט און פֿיס, צו זיין לייב און לעבן); אויף זיין קאַפּ זאָל עס פֿאַלן; צו זיין קאַפּ, צו זיין לייב, צו זיין לעבן.

אַ ביזער יאָר אויף אים; האָב אים אַ בלוידיק יאָר; אַ שוואַרץ יאָר אויף זיין קאַפּ; אַ ביזע שעה (אַ ביזע נאַכט) אויף אים; גיין זאָל ער מיט אַ קלאָג (מיט אַל די קלאָגן); די קלאָג זאָל אים נעמען; עס מעג נאָך אים אַ

פֿעפֿער אים אין נאָו; שטיינער אים אויפֿן
 האַרצן (אין די ביינער); אַ חייטאַג אים אין
 בויך (אין האַרצן, אין די זייטן); אַ שניידעניש
 אים אין בויך; אַ ברעכעניש אין אים (אין זיינע
 ביינער); אַ בייסעניש (אַ רייסעניש, אַ ריס)
 אים אין לייב; אַ קראַמפּ (אַ קראַם, אַ קאַרטש)
 אים אין לייב (אין בויך, אין די קישקעס, אין די
 געדערעם, אין די פֿינגער); האַלטן (נעמען) זאָל
 אים פֿאַרן בויך; שרייען זאָל ער אויפֿן בויך
 (אויף די צייגנער); קריכן זאָל ער אויפֿן בויך
 (אויף אַרע פֿיר); עס זאָל אים שניידן ביי די
 קישקעס (אין די געדערעם); עס זאָל אים
 שטעכן אין די זייטן (ווי מיט שפיץ); עס זאָל
 אים דריקן אין האַרץ; עס זאָל אים דרייען
 פֿאַרן נאַפֿל (אין בויך, אין די קישקעס); פֿאַר-
 דרייען זאָל ער מיט די פֿיס; אַרויסקריכן
 זאָלן אים די אויגן פֿון קאַפּ (די געדערעם, די
 קישקעס, דאָס הינטערלייב); עס זאָל אויף
 אים קומען אַן אַגעניש; וואַרפֿן זאָל אים הייזער
 הויך (העכער הייזער); מאַכן זאָל ער מיט די
 זייטן (מיט דער נשמה); אַפּשרייבן זאָל מען
 אים פֿון קדחת; רעדן זאָל ער פֿון היץ; וואַרפֿן
 זאָל אים וואָס איך ווייס (די נייכפה, דאָס קדחת,
 אייגנזיין, פֿיהקלע); טרינקען זאָלן אים
 פּיאַווקעס (פּיאַווקעס וואַל); טרינקען זאָל ער
 פּעך; געשוואַלן און געדראַלן זאָל ער ווערן ווי
 אַ באַרג (ווי דער כעלעמער באַרג, ווי אַ פּאַס);
 פֿאַרגעלט און פֿאַרגרינט זאָל ער ווערן; לאַכן
 זאָל ער מיט יאַשטשערקעס (מיט בלוט און
 מיט אייטער); אויסדאַרן זאָל ביי אים דער
 מוח (דער קאַפּ); משוגע זאָל ער ווערן און
 אַרומלויפֿן (איבער די גאַסן); אַ משוגענעם
 זאָל מען אויסשרייבן און אים אַריינשרייבן;
 בלינד זאָל ער ווערן; פֿאַרטייבט (אַגלושעט)
 זאָל ער ווערן; דאָס קול זאָל אים געלעגערט
 (געלעכערט) ווערן; אַנטשטומט (פֿאַרשטומט,
 אַנטשויגן) זאָל ער ווערן אויף אייביק; דאָס
 מויל זאָל אים (נאָר) פֿון הינטן שטיין; אַ היל-
 צערנע צונג זאָל ער באַקומען.

אויף די אַרע וואָס זיינען מיך מקנא; שונאי-
 ציין זאָלן עס פֿאַרמאַגן (וואָס איך פֿאַרמאַג;
 מער זאָל ער נישט פֿאַרמאַגן; אויף זיינע ביי-
 נער זאָל ער עס פֿאַרמאַגן; האָבן זאָל ער
 דאָס אויף זיין גוף (אויף זיינע ביינער און געוונט,
 אויף תּכריכים); נישט מער זאָל ער האָבן; פֿאַר-
 זיין פּוח זאָל ער עס האָבן; ווער עס איז מיך
 מקנא (ווער עס פֿאַרגינט מיר נישט) זאָל אַליין
 נישט האָבן; אַזאַ יאָר (אַזאַ שנה) זאָל ער האָבן;
 קיין בעסער יאָר זאָל ער נישט האָבן; אַזאַ מול
 אויף אים (אויף מיינע שונאים); קיין בעסערין
 מול זאָל ער נישט האָבן; קיין בעסערע טעג
 זאָל ער נישט האָבן; קיין בעסערן ביסן זאָל
 ער נישט האָבן; קיין בעסערע קונדן זאָל ער נישט
 האָבן; זאָל ער אַזוי זען גוטס (די וועלט); מען
 זאָל דאָס זען אויף אים (אויף שלעכטע גוים);
 אַזוי פֿיל ריזנאיייל זאָל ער אויסטרינקען; צו
 מין מול זאָל ער קומען; צו מין האַרצן זאָל
 ער קומען; אויף זיין קאַפּ מין האַרצווייטאַג;
 זאָל ער זיך אַזוי מאַטערן מיטן טויט ווי איך
 מאַטער זיך; ער זאָל אַזוי וועלן לעבן; מער
 זאָל ער נישט לעבן; מאַכט רשי; לאַ זוכה-נישט
 דערלעבן וועט ער דאָס.

קרענקען זאָל ער; זאָל יענער קרענקען;
 אויב ער זאָגט לייגן זאָל ער קראַנק לייגן; אויס-
 קרענקען זאָל ער דאָס; אויסקרענקען זאָל ער
 דער מאַמעס מילך; פֿאַרקרענקט ער דאָס
 אויף זיין גוף (אויף זיינע ביינער); אויף דאָך
 טוירים זאָל ער דאָס אַוועקגעבן; זאָל עס אים
 אַרויס באַקעס; אַ באַליעו זאָל ער האָבן;
 פֿוילן זאָל ער; ווערט ער אַוועקגעלייגט;
 אַריינטראַגן זאָל מען אים אַ קראַנקן; זאָל ער
 קרענקען אין נחת; זאָל ער זאָכן און קרענקען;
 זאָל ער קרענקען און געדענקען; ביי (אויף)
 זיין בלייבעניש; ביי אים בלייב עס; ביי אים
 זאָל דאָס בלייבן; זאָל ער זיך מאַטערן ביין
 טויט; שרייבן זאָל מען אים רעצעפטן; אַ
 דאָקטער זאָל אים דאַרפֿן; קיין דאָקטער זאָל
 אים נישט העלפֿן; זאָלן אים אין די אויגן;

געכאפט זאל ווערן די באַבע וואָס האָט אים אָפגענומען.

גיין זאָל ער אַ כּפּרה (פּאַר פֿל עם ישׂראל); ווערט ער אַ (מין געשלאָגענע) כּפּרה; ווערן זיי אַ כּפּרה ביידע אין איין טאָג; אַ כּפּרה פּאַר מיר (פּאַר אַלע ייִדישע קינדער); זיין זאָל ער אַ כּפּרה פּאַר מיר און פּאַר מינע קינדער (פּאַר דיין מינדסטן נאָגל, פּאַר חיים שקראַב); זיין זאָל ער פּאַר מיר אַ שיינע ריינע כּפּרה; שני (שתי) כּפּרות ביום אַחד; שאַנדער באַנדער, אַ כּפּרה איינס פּאַר דאָס אַנדער; ער האָט געדאַרפֿט אַ כּפּרה ווערן אַ קלייניקער.

גיין זאָל ער וווּ איך ווייס (וווּ דער ליבער שבת קודש גייט אַוועק); גיין זאָל ער אין דער ערד (מיטן קאָפּ אין דר'ערד, אָרצה, אין דער אַדמה); גיין זאָל ער צום טייל (לעוואל, בְּהַקְלָעַע), צו אַל די טייל, צו אַל די רוחות, צום שוואַרצן יאָר, צו אַל די שוואַרץ־יאָר, צו אַל די העלן, צו אַלע קלאַגן, וווּ (אוש) קרח); געמען זאָל אים דאָס וואָס איך ווייס (די ערד, דער טייל, דער רוח, דער שוואַרץ־יאָר); די ערד נעמט אים גיט צו; די קלאַג נעמט אים גיט.

פּאַרכאַפּט (געכאַפּט) זאָל ער ווערן; אַ נִכְפָּה זאָל אים כאַפּן (פּאַרצאַפֿלען); כאַפּט אים דער קאַדיק (דער רוח, די כאַליערע, דער בייטל־מאַכער, דער וואַטל־מאַכער, דער וואַטל־מאַכער); אין דער ערד אַרײַן; אין דער ערד מיטן קאָפּ (מיט די האַר און צום שוואַרצן יאָר); אין דער ערד אים אָן אָרט; קאַפּ אין דר'ערד, פֿיס אין קלויסטער; קאַפּ אין קעסטל, קעסטל אין דר'ערד; שפּילן זאָל ער זיך מיטן מלאַך־המוֹת; דער מלאַך־המוֹת זאָל זיך אין אים פּאַרליבן; דער מלאַך־המוֹת זאָל אים צונעמען פֿון דער ערד; איך זאָל האַבן אַ זכות בַּי גאָט, ער זאָל אים צונעמען פֿון דער וועלט; גענוג אים צו לעבן; גיט דאַרפֿן זאָל ער לעבן; גיט דערלעבן זאָל ער

אַ בראַך זאָל איך נאָך אים האַבן; טרעפֿן זאָל אים אַ טויטע בראַך; קריגן זאָל ער די לעמבערגער (די ווינער) בראַך; אַ מבוֹל זאָל אויף אים קומען ווי אויף סדום; אַ מגִפָּה זאָל אויף אים קומען; אַ מגִפָּה אים אין די זייטן; אַ וויסטע פּוּגרה אויף אים; אַ כאַליערע (שטיי־נער) אים אין די ביינער; אַ סיבה (אַ סיפּע) אים אין פֿנים; אַ קלאַג אים אין בויך (אין זייט, אין קאָפּ, אין זיינע פּאַרלע קישקעס); אַ פּיער אין זיין לעבער; גאָט זאָל אויף אים אָנשיקן (עס זאָל אויף אים קומען) פֿון די צען מכות די בעסטע (פּרעהס מכות); אַ געשוויר זאָל זיך אים שטעלן; אַ געשוויר (אַ מכה) אים אין בויך (אין קאָפּ, אין זייט, אין דער לעבער, אין האַלדז, אויף דער שפּין נאָז); לָאָז זאָל ער מיט בלוט; אַ בראַנד זאָל זיך אין אים אַרײַב כאַפּן; די שוואַרצע בראַנד זאָל אים צופּאַלן; אַ בראַנד (אַ ברענונג) אים אין די קישקעס (אין בויך, אין די געדערעם); ווערעם זאָלן אים עסן (ביים לעבן); פּראַנצן (ווערעם) זאָלן עסן זיין ליב (זיין פֿרייש).

ברעכן זאָל ער דעם קאָפּ (אַ פּוס אין דרייען); אויסברעכן זאָל ער די הענט מיט די פֿיס; ווערן זאָל ער ראָד געבראַכן; אַ ראָד זאָל אים אַריבער איבער די געהיין; די פֿיס זאָלן אים אונטערגעהאַקט ווערן; די הענט זאָלן אים גיט דינען; אָפּדאַרן (אָפּנעמען) זאָלן אים די הענט (הענט און פֿיס), אָפּנעמען זאָל אים דאָס קִשׁוּן; אַ שטיין (אַ בייַן) זאָל פֿון אים ווערן; גיט רירן זאָל ער זיך פֿון אָרט; אַרומטראַגן זאָל מען אים אויף די הענט; שטיין זאָל ער פּראַוועם (פּראַווענט); לייַגן (וויצן, שטיין) זאָל ער אַקאַלייסע; גיין זאָל ער (ריטשן זאָל ער זיך) אויף קוליעס; איך צו אים אויף שׂמחות, ער צו מיר אויף קוליעס; גיט אויסוואַקסן זאָל דאָס; גיט דערלעבן זאָל ער עלטער צו ווערן; אַווינע זאָל מען געדיכט וויען און שייטער זאָלן זיי אויפֿגיין;

דר'ערד לײַגן; זײַנע בײַנער זאָלן פֿוילן אין גײַהנום.

אַן אויסכאַפּעניש (אַן אויסרײַסעניש) זאָל אויף אים קומען; אָפּגעריסן (אָפּגעפֿליקט) זאָל ער ווערן; אויסגעריסן (אויסגעפֿליקט, אַרויסגעפֿליקט, אַרויסגעצויגן, אַרויסגע- שלעפט, אויסגעדייַווערט) זאָל ער ווערן; אַרויסשלעפּן (אַרויספֿירן, אַרויסטראַגן) זאָל מען אים (זײַן קאַפּ, אַ טױטן; אַ וועקטראַגן זאָל מען אים אויפֿן בײַת־עולם; טראַגן זאָל מען אים אויף דער מיטה; אַרויספֿליען זאָל בײַ אים די נשמה; אַרויסוועגן זאָל אים די נשמה; זײַן זאָל ער אַן אַ קאַפּ; דער קאַפּ זאָל אים אַראָפּ; מער ווי זײַן קאַפּ זאָל איך ניט אַנווערן; זײַן נאָמען זאָל אַהײַמקומען; מען זאָל שוין נאָך אים אַ נאָמען געבן; אַ קלײַן קינד זאָל נאָך אים הײַסן; ווי דער־רעב איך אים שוין צו באַגראַבן; איך וועל אים באַגראַבן אין דער ערד ווי אַן אויזר; באַגראַבן זאָל מען אים; פֿון הײַנט איבער אַ יאָר זאָל ער שוין לײַגן אין דער ערד; מען זאָל שוין נאָך אים זיצן שבעה; נײַען זאָל מען אים תּכּוּרִים (סײַוועס); אַ סײַווע זאָל איך אים מאַכן; אָפּ- קויפֿן זאָל מען בײַם טאַטן זײַנע מלְבוּשׁים; איך זאָל זײַנען אויף זײַנע יאָרן; נאָך זײַן קאַפּ זאָל איך בלײַבן; פֿן יאַבֿדו; ניט געדאַכט זאָל ער ווערן; ימח שמו (זוכר) זאָל ער ווערן; ימח שמו ונחמ וזכרו מלְהוֹכִירוּ.

גאָט זאָל אים העלפֿן, ער זאָל אַלצײַדיג זען (מיט די אויגן) און ניט האָבן פֿאַר וואָס צו קויפֿן; גאָט זאָל אים בענטשן מיט דרײַ מענטשן: איינער זאָל אים האַלטן, דער צווייטער זאָל אים שפּאַלטן און דער דריטער זאָל אים באַ- האַלטן; וויפֿל יאָר ער איז געגאַנגען אויף די פֿיס זאָל ער גיין אויף די הענט, און די איבעריקע זאָל ער זיך שאַרן אויפֿן הינטן; זאָלן זיי איינער דעם אַנדערן אײַנשלינגען און איינער מיטן אַנדערן זיך דערווערן; ווערן זאָל פֿון דיר אַ בלײַנטישק און פֿון אים אַ קאַפּ-ער זאָל דיך

מאַרן (איבער אַ יאָר); ניט דערהאַרן זאָל ער דאָס (זאָלן דאָס) מײַנע שוּנאים; אײַננעמען זאָל ער אַ מײַטה משונה; אַ מײַטה (אַ פּאַהיבעל) זאָל אויף אים קומען; שפּילן זאָל ער מיטן לֵעבן און געווינען זאָל ער דעם טױט.

אַ דונער אים אין די זײַטן אַרײַן; אַ דונער זאָל אים אַוועקלײַגן (טרעפֿן, אויסוואַרעמען); טרעפט אים דער ערשטער דונער!; אַ בלײַן אים אין קאַפּ אַרײַן; אַ שטריק אים אויפֿן האַלדו; געהאַנגען זאָל ער ווערן; געשאָסן זאָל ער ווערן פֿון אַ ביקס; צעשמעטערט זאָל ער ווערן; אַ האַרמאַט זאָל זײַן קאַפּ צע- שמעטערן; די (אַן) ערשטע קױל זאָל אים טרעפֿן; אַ פֿאַרצוקעניש (פֿאַרכאַפּעניש) אויף אים; פֿאַרברענט זאָל ער ווערן; האָבן זאָל ער אַזאַ סוף ווי אַ גיב אויף אַ יאַריד (יִרִיד); הַמַּגֵּס גדולה און קרחס נס זאָל אים טרעפֿן; אַגלײַגן (פֿאַרלײַגן) זאָל ער מיטן קאַפּ; געהרגעט (גע- נײַווקט) זאָל ער ווערן (אויפֿן גלײַכן וועג, פֿון אַ גוטן גױ, פֿאַר אַלע ייִדישע קינדער); צע- קאַכט און צעבראַטן זאָל ער ווערן; שווער זאָל זיך עס אים לײַגן; דערשטיקט (דערוואַרגן) זאָל ער ווערן (מיטן ביסן, עסנדיק); צעוועצט (צעפֿלאַצט) זאָל ער ווערן; פֿלאַצן זאָל בײַ אים די גאַל; די פּאַפֿל־קעציע זאָל ער באַ- קומען; קריגן זאָל ער די פֿלאַץ; ניט דערלעבן זאָל ער אַוועקצוגיין פֿון דעם אָרט; ניט אויפֿשטיין זאָל ער; פֿאַלן זאָל ער און ניט אויפֿשטיין; ניט דערלעבן זאָל ער אויפֿ- צושטיין (אויפֿצוהייבן זיך); פֿאַרשפּאַרן זאָל ער אויפֿ(צו)שטיין; ניט דערלעבן זאָל ער צו קומען; זאָל ער פֿאַרן און ניט דערלעבן צוריק צוקומען; אַהין זאָל ער דערגיין און צוריק זאָל ער ניט קומען; אײַנגעוואַרפֿן (אײַנגעוונקען) זאָל ער ווערן; ער זאָל צו קבר־ישׁאָל (קבר- אַבּוֹת) ניט קומען; מען זאָל נישט וויסן, וווּ זײַן געביין איז אַהינגעקומען; דעם טאַטן זײַנעם דעם שײַכור זאָל עס אַרויסוואַרפֿן און אים אַרײַנוואַרפֿן; זאָל ער דאָרט טיפּער אין

מען; אַרויסשליפּען זאָל מען אים די קישקעס פֿון בויך און אַרומוויקלען זיי איבערן האַלדז; לאַמיר ביטן: מײַנע צרות אויף דינע זיטן; אַ קאַזאַרמע זאָל אויף אים אײַנפֿאַלן; ער וואָלט געמענט זיין מיט אַ קאַפּ קלענער (קיר צער); ער איז אַ ייד, מעג ער ווערן געקאַכט און געברייט; מײַן טאַטע אין זײַנע יאָרן האָט שוין עטלעכע פֿאַר תּכריכים צעריסן; בעסער זאָל איך בלײַבן נאָך אים אַן אַלמנה איידער ער זאָל מאַכן מײַנע קינדער פֿאַר יתומים; בעסער וואָלט אויף זיין אָרט אַ שטיין אַרויס פֿון זיין מאַמעס בויך; ווען ער נעמט אײַן אַ מית-המשונה וואָלט געווען אַ באַרג אויף דער ערד, אָבער ניט קיין זאָך אין הימל.

געשעדיקט זאָל ער ווערן; קיין גוטער ייד זאָל אים ניט קענען; קרעפלעך זאָלסטו (ניט) עסן; זאָל ער גיין צו אַל די גוטע יאָר (צו אַל די קאָדיק); ער זאָל מיר זיין פֿאַר אַ משלַחת (פֿאַר אַ שײַנער רײַנער העצע); זאָל ער פֿלײַען קיין באַגריע; עס זאָל פֿון אים ווערן אַ דודר ודוד; לאָו דיך אַראָפּ פֿאַד בלײַכאַן, וועסטו אַרויסקומען פֿאַד מאַסטעם; נעם אַ פֿוס אונטערן אָרעם; זאָלסטו האַלטן אין איין ברעכן-מצה; גאָט זאָל דיר העלפֿן ווי אַ טויטן באַג קעס; גאָט זאָל אויף דיר אָנשיקן אַ נאַר; הענג דיך אויף אויף אַ צוקערשטריקל, וועסטו האָבן אַ זיסן טויט; איך ווינטש דיר די דריטע מִכּה פֿון מצרים; זיי ניט קיין שלעפּער נאַר אַ בעטלער; ווערן זאָל פֿון דיר אַ בלײַטשיק און די קאַץ זאָל דיך כאַפֿן; רעמאַטעס אין די פּיאַ טעס! * עס זאָל דיר דונערן אין בויך און בלײַען אין די הויזן; * עס זאָל דיר דונערן אין בויך, וועסטו מײַנען, אַו ס'איז אַ הַמְקַלֵּאפּער; עס זאָל דיר אַזוי דרייען אין בויך, אַו מען זאָל מײַנען, ס'איז אַ קאַטערינקע; עס זאָל דיר דונערן אין די צײַן, וועסטו מײַנען, אַו דו קנאַקסט ניס (אַו דו צײַלסט געלט).

אַ רוּח אין דײַן (טאַטנס) טאַטן אַרײַן; אַ רוּח אין דײַן גײַשן טאַטן אַרײַן; אַ רוּח אין

אויפֿעסן און מיט דיר זיך דערווערן, וואָלט מען פֿון אײַך בײַדן פֿטור געוואָרן; צען שיפֿן מיט גאָלד זאָל ער פֿאַרמאַגן און דאָס גאַנצע געלט זאָל ער פֿאַרקרענקען; אַ גרויס געשעפֿט זאָל ער האָבן מיט סחורה: וואָס ער האָט זאָל מען בײַ אים ניט פֿרעגן און וואָס מען פֿרענט זאָל ער נישט האָבן; הונדערט הונדערט זאָל ער האָבן, אין יעדער הויז הונדערט צימערן, אין יעדער צימער צוואַנציג בעטן, און קדחת זאָל אים וואַרפֿן פֿון איין בעט אין דער צווייטער; אַלע צײַן זאָלן אים אַרויספֿאַלן, נאַר איינער זאָל אים בלײַבן אויף צאַנזווייטאָג; אין די זומערדיקע טעג זאָל ער זיצן שבעה און אין די ווינטערדיקע נעכט זיך רײַסן אויף די צײַן; גאָט זאָל אים העלפֿן, ער זאָל שטענדיק זיין געזונט און שטאַרק און שטענדיק פֿרעגן, וואָס פֿאַר אַ וועטער ס'איז אין דרויסן; גאָט זאָל געבן, ער זאָל האָבן אַלצדינג וואָס זיין האַרץ גלוסט, נאַר ער זאָל זיין געליימט אויף אַלע אַבֿרים און ניט קענען רירן מיט דער צונג; מגולגל זאָל ער ווערן אין אַ הענגלמכטער-בײַ טאַג זאָל ער הענגען און בײַ נאַכט זאָל ער ברענען; זיין מויל זאָל אים לײַכטן ווי די לַבֿנה אין סוף חודש; קיין צער זאָל ניט זיין, און ער זאָל אויך ניט זיין; ס'איז ער!-ניין, יענער איז געווען אַ געשוואָלענער!-וועט ער אויך געשוואָלן ווערן.

אַ מויל־ברכה זאָל אים דער אייבערשטער צושיקן אין זיין פעקעלע צרות; עס זאָלן אויף אים קומען די פֿיר פּתחן וּבְקִדְחָתוּ; ער זאָל האָבן פֿרעהס מכות באַשאַטן מיט אַיזבֿס קרעץ; אַ פיפּיטש זאָל אים אויסוואַקסן אויף דער צונג; * אומטרייבן זאָל אים דריסציקע (שירשור); * ער זאָל קאַקן מיט בלוט און מיט אייטער; מיט אַש און מיט מים אויפֿן אַלטן בֵּית־חַיִּים! * זאָל אים פֿאַרשפּאַרן פֿון פֿאַרנט און פֿון הינטן; טייטועס ווערעמל זאָל אים אַרײַן אין קאַפּ; גאָט זאָל געבן, עס זאָל אים אַכט יאָר נאָך אַנאַנד ניט גיין קיין רויך פֿון קויר

שפר : אַכט און אַכציק איז אַ ייִדישע קִלָּה (ש"ס ברכה); * אַסור חויר איז קיין שבועה ניט, קוש אין תחת איז קיין קִלָּה ניט; אַז מען הייל זיך פֿאַרדינען „אין טאַטן אַרײַן“ זאָל מען פֿרײַער יענעם שעלִטן „אין דער מאַמען אַרײַן“; פֿון אַ קִלָּה שטאַרבט מען ניט; אַז אַלע קִלָּות וואָלטן אָנגעקומען וואָלט די וועלט קיין קיום ניט געהאַט; אַ קִלָּה איז ניט קיין טעלעגראַם, זי קומט ניט אָן אויזיג; בעסער הערן קִלָּות איידער געבעך; בעסער זיך געוונטשן איידער יענעם געשאַלטן; יקלִלוּ הַמָּה וְאַתָּה תִּכְרַךְ; ניט מיט שעלִטן און ניט מיט לאַכן קען מען די וועלט איבערמאַכן.

וען אייך: אומאיידיקייט 557, שלעכטהאַרציקייט 567.

560. ליבע

ס : ליבקיט, געטרײַקייט, איבערגעגעבנקייט אַאָוו ← אַר; פֿאַרערוג, באַוווּנדערונג, פֿאַרגעטערונג אַאָוו ← ן; ליבשאַפט, געטרײַשאַפט, זטרײַשאַפט, זטרײַהייט; ליבע, סימפּאַטיע, גאַד, לייטזעליקייט, נייטונג, נטיה, חיבה, ציאַרטגעפֿיל, האַרץ-וואַרעמקייט, פּאַסיע, לייַדנשאַפט, פּלאַם, פֿייער, גלי, זלוט; גיהנום-ליבע, אַהבה-רבה, אַהבת-נפשׁ; פּישוף, צויבער; פּאַפּולאַריטעט; פּאַטער-ליבע, קינדער-ליבע, מוטער-ליבע אַאָוו; אומ-אייגענציקע ליבע, אַהבה תלויה בדבר; אייגענציקע ליבע, אַהבה התלויה בדבר; פּלאַטאַנישע ליבע; געשלעכטיקע, זגע-שלעכטלעכע, סעקסועלע, עראָטישע ליבע; סעקסואַליטעט; עראָטיק. ליבע-אַפּערע, ליבע, ליובע, ליובקע; ליבעניש; פּאַרליבעניש, פּאַרקאַכעניש אַאָוו ← ן; ליובאַוו, בולבע [שׂס], טשיטישביאַבע, קע-טשעלִרעמעטשעלע, קוצענירמוצעניו, לעבער-פּאַרהאַרטונג, גענעיעמל; חולת-אַהבה, ראָ-מאַנס, ראָמאַן, לימאַן [שׂס]; אינטריגע.

דין טאַטנס וון אַרײַן; אַ רוח אין דין נבֿ אַרײַן; אַ רוח אין דין פֿאַר אין מיטן מאַרק; אַ רוח אין דין מיטן מאַרק אַרײַן; אַ רוח אין דין פֿאַר איך אין מיטן אַרײַן; אַ רוח אין דין קוריער וואַרשאַוסקי אַרײַן; *כאַפט אים בעני!; *הייסטו ויאַמע, גיי צו בעניס מאַמע; *גיי פּבּליקהם.

[פּאַראַדיסטישע קִלָּות] צו געוונט, צו לעבן, צו קורצע יאַר; גענוג צו לעבן צו לאַנגע יאַר; אויף קורצע יאַר; לאַנג הענגען זאָל ער; הונטס יאַרן און ציין זאָלסטו האָבן; געוונט און שטיף זאָלסטו זיין; אַ געוונט דיר אין בויך, אַ זאָלץ אין די בייער; מיט בלוט!; מיט גליק, מיט שטריק, מיט בענדלעך געבונדן; זאָלסט מיר דערצייען ווערן לחופּה ולתּלּיה.

[קינדערישע קִלָּות] גיי אין דר'ערד מיט די האַר; גיי אין דער ערד און עס זאָמדקובן; איך האָב דיך אין דר'ערד מיט די פּיס פֿאַר-קערט; לייַג דיך אין דר'ערד אַרײַן, וועסטו אַרויסקומען פֿריש; זאָלסט קומען אַ טויטער; זאָלסט געכטיקן אין טומאה; *זאָל דיך אַ קאַ-טער באַקאַקן און אַ קאַץ באַלעקן; בויכוויי-טאַג לבטן; אַ מכה דעם גלח אין בויך; אונדז אין דער הייך, זיי אין דער נידער, מאַרגן שלעפּן צוואַנציק היידער גוויישע לוויה; מיר אַ גויל, דיר אַ געשויר אין מויל; מיר אַ ברויט, דיר אַ ברויט, מיר אַן עפעלע, דיר אַ געשויר אין קעפעלע; ביל ווי אַ הונט, בליב אָן געוונט, ביל ווי אַ קאַץ, בליב אָן אַ האַרץ; *ברוך אַתָּה, ציגענער טאַטע, זיבערשע ברכות, קוש אין תּחת; יעמוד, עס זאָל דיר זיין צום טויט, מי שברעך, הענט און פּיס, ליבע לעבן, קאַפּ דערגעבן, וואַמער אָמן; מי שברך, געמען זאָל זיי קרח, קרח זאָל זיי נעמען, עסן זאָל זיי ווערעם, ווערעם זאָל זיי עסן, גאָט זאָל אין זיי פּאַרגעסן, פּאַרגעסן זאָל אין זיי גאָט, שיפור זאָל זיי זיין ווי לויט, לויט איז ביטער, ביטער זאָל זיי זיין אין מויל, שיסן זאָל זיי אַ קויל.

צו געבן און לײב צו האָבן קען מען ניט נײטן;
צוואַגן און לײב האָבן (און קוצענירמוצעניו)
קאַסט ניט קיין געלײט.

וען אײך: באַנער 541, פֿרײנדשאַפֿט 552, לײבעניש 561,
גױטהאַרצײקײט 566.

561. לײבעניש, לײבלינג

ס: לײבעניש, לײבערײ, גאַלאַנטקײט, זאַג־
לאַנטערײע, פֿלײרט, קאָקעטירערײ, קאָ־
קעסטטווע אַזױו 531; קנדה, לײבעלײק,
אויגנשפּיל, אויגנשפּראַך; צערטלעכקײט,
האַנטדרוק, אַרומנעמונג, אומאַרמונג, לאַסקע;
קוש, גלעט, טאַפ, צערטל; קאַמפּלימענטן,
זיסע ווערטער, בלומענשפּראַך, קוצעניר־
מוצעניו; לײבע־דערקלערונג, שבוּעה; לײבע־
טראַפּנס, לײבעטרונק; לײבע־צײכן, מִתְּנָה;
וואַלענטײן [אַם]; לײבעבריו, לײבעסבריו;
סערענאָדע; סעקסועלער (געשלעכטיקער)
פֿאַרקער (אַקט); סעקסועלע (געשלעכטיקע)
פֿאַרבינדונג (באַפֿרידיקונג); באַהעפֿטונג,
צונויפֿקום, בײשלאַף, באַשלאַף, ביאה, תּשמיש
(המִיטה), קאַיטוס; *דעם אַרעמאַנס אַינגע־
מאַכטס [אַם]; קישוי אַבר, ערעקציע; אַרגאַום,
אַפֿלויף, ספּערמאַטיום; אַפֿראַזײאַקאָ; קאַג־
טראַצעפּטיווע מיטלען; געבורט־קאַנטראָל;
וועגן בעל־יחיים פֿאַרונג, באַלױפֿונג, קרייצונג,
זאַגאַמייע, פֿאַנגאַמייע; פֿאַרונג־צײט; זנות,
פּערווערסיטעט אַזױו 597.

חַדְמַאכער, פֿלײרט, גאַלאַנט, קאָקעט,
קאָקעטקע, האַרצברעכער 531.
פֿאַזאַריט, פּראָטעזשע, לײבלינג, גאַט,
געטיץ, אַפּגאַט, געצקע, אידאַל, פֿעטיש, מלאַך;
[אַם] דאַרלײנג, סוויטהאַרט; באַלײטער, אַהוּב־
לבריות; בְּיָקִיר, בְּיָחִיד, בְּתִיחִידה(לע),
צײטעריק קינד, אַלְטער, מאַמעס זינדעלע,
מאַמעס קדיש; געמאַסטענער, געוויגענער, גע־
צויגענער; אויגאַן־קאַפּ, אויגאַן־שטערן, שוואַרצ־
אַפֿל פֿון אויג; קרוין, די גילדערוגע קרוין

פֿאַרגלײכונגען לײב (האַרט, טײער אַזױו)
ווי דאָס (אַן) אויגאַן קאַפּ, ווי דאָס שוואַרצאַפֿל
פֿון אויג, ווי דאָס (אייגענע) לעבן, ווי מײן (לײב
און, לײבע) לעבן, ווי די נשמה, ווי אַ מלאַך, ווי אַן
אייגן קינד, ווי אַ בְּיָחִיד, ווי אַ בְּתִיחִידה, ווי
אַן אייגענע מאַמע (מוטער), ווי אַן אייגענער
טאַטע (פֿאַטער), ווי אַן אייגענער (לײבלעכער)
ברודער, ווי אַן אייגענע (לײבלעכע) שוועס־
טער, ווי (גיטגאַלד, ווי אַ דימענט, ווי אַ ברי־
יאַנט, ווי די קרוין פֿון (אויפֿן) קאַפּ, ווי די (אַג־
צע) וועלט, ווי די תּורה, ווי מיצוות, ווי מעשים
טובֿים; לײבהאַבן ווי דעם רַבִּין יחיה (יחי),
ווי (דעם חֶרֶק) עול־סִדְבָא, ווי גאַט אױ מיר
לײב.

שפּר: אַז אַ זכר האָט לײב אַ נקבה אױ עס
בְּדֶרֶךְ הַטֵּבִיע; דאָרט וווּ חוה, דאָרט אױ
אַהבה; קלײנע מיידלעך צערײסן די שערצן,
גרויסע מיידלעך צערײסן די הערצן; איין
האַר פֿון אַ מיידלס קאַפּ שלעפט שטאַרקער
פֿון צען אָקסן; קאַרטע הענט-וואַרעמע לײבע;
די לײבע אױ בלינד; עַל כֹּל פֿשעים תּכסה
אַהבה; אַרטע לײבע זשאַווערט ניט; הנאה־בים
והנעימים בחייהם ובמותם לאַ נפֿרדו; הממהר
באַהבה ממהר בשינאה; האַהבה מקלֶקֶת
אַת השורה; מיט זאַבאַנגעס כאַפט מען פֿייגע־
לעך און מיט מִתְּנָה-מיידלעך; פֿאַר זיסע
ריידלעך צעגײען די מיידלעך; גנבים און
פֿאַרלײטע האָבן לײב פֿינצטערניש; פֿון זאַגן
ווערט מען ניט טראַגן; פֿון קושן און נאַגן
ווערט אַ מיידל ניט (אין) טראַגן; לײבע אױ ניט
קיין מערקשעפֿל; אַ טראַפֿן לײבע ברענגט אַ
מאַל אַ ים טרערן; אַפֿריער קען מען זיך ניט
זאַט אַנקוקן, דערנאָך קען מען זיך ניט קוקן
גלײַך אין די אויגן; האָב מיך ווייניקער לײב,
נאָר האָב מיך לאַנג לײב; פֿון פֿאַרלײבענעס
אױ ניטאַ קיין גריבענעס; *פֿון לײבע באַקומט ער
קאַפּווייטאַ און זי בויכווייטאַג; אַז זיך פֿאַרלײבן
אױ שוין נאָר אין אַ גראַף; געלײט באַרנן און
לײב האָבן קען מען קיינעם ניט נײטן; ציָקָה

סניאָשקען זיך, סמאָטשקען זיך, סמאָקען זיך; וואַרפֿן אַ (לױפֿט)קוש; באַהעפֿטן זיך מיט, משמש המיטה זיין, באַשלאָפֿן אַזױװ - 597. צערטרען, פעסטען, פּיעשטשען; צערט־ לען ווי אַ מאַמע איר קינד, ווי אַן איינציק קינד, ווי אַ קראַנק עױפֿלעך, ווי אַן אייגענע מוטער; בלאָזן אויף, הויכן אויף, כוכען אויף; וויקלען אין וואַטע; פּאַנקעווען, קעכלען, קיכלען, באַלעווען; נאַכגעבן די שַמֵד; גיסן גאַלד אין האַלדו; *גיסן שמאַלץ אין תּחַת; כאַלעיען; פּאַרציען; פּאַרציען אויפֿן שטריקעלעך; ציטערן (טרייסלען זיך) איבער; ציטערן ווי איבער אַ בְּדִיחִיד (בְּתִיחִידה); בלאָזן דאָס אָרט פֿון; צעלאָזן, צעבאַלעווען, צעפעסטען אַזױװ.

זיין פּאַרצערטרעט (צעלאָזן, צעפעסטעט אַזױװ); זיין צוגעבונדן צו דער מאַמעס פּאַר־ טעך; האַלטן זיך בײַ דער מאַמעס פּאַרטעך. אַדי: ראַמאַנטיש, קאַקעטיש, פֿלירטיש, גאַ־ פֿאַנט; צערטרעך, געצערטרעט, ציטעריק, געמאַסטן, געווייגן, פּאַרוויינט, פּאַרצויגן, צעלאָזן, צעבאַלעוועט, צעפעסטעט, צע־ פּיעשטשעט, פּאַרצערטרעט; פּעסטשענע.

אינוון: ווערטלעמען ליבע; ליבער; ליביני־ קער; ליבסטער; ליובעני; טייעריני־ קער; לעבן (מינס); זיס לעבן (מינס); נשמה (מינע); נשמהניו; דושעניו; ליובע־דושע; האַרץ (מינס); האַרצעלעך; סערדצעלעך; טאַטעניו; טאַטעלעך; מאַמעלעך; נַחַת (מינס); (מײַן) קרוין; (מײַן) אוצר; קרוינדעלעך (מינס); צירונג (מינס); האַרצדעקל (מינס); שפּיצל פֿון העמדל (מינס) [שׂ]; שבת־לייכטערל (מינס); פֿוטערפֿעסלעך (מינס) [שׂ]; גאַלד (מינס); אַרום־קודש (מינס); שפּיל־פּיגעלעך; קעצעלעך; קאַטיקל; טיבעלעך; מיזעלעך; ציזפעניו; שקאַץ; שייגעץ; נאַרעשי.

פּראָז: ליבע ליובקע קאַך לאַקשן; אַ גלעט און אַ קוש— באַלשע (דאַלי) נייע רוש; מען שמירט אים מיט האַניק, און עס הערט זיך

פֿון קאַפּ אַזױװ— אינוו; זיס לעבן; פּיעש־ טשוך, פּאַרצויגענער געץ, מאַמעס־פּאַרטעכ־ ניק; צעבאַלעוועטער, צעפעסטעטער, צע־ לאָוענער, פּאַרצויגענער אַזױװ— אַדי.

וו: אַרויסווייזן ליבע; פֿירן אַ ראַמאַן (אַ ליבע אַזױװ); שפּילן אַ ליבע; ראַמאַסירן; פֿלירטן, פֿלירטעווען; קאַקעטירן, חנען זיך, חנדרען זיך, מאַכן חן, מאַכן זיך באַחנט; מאַכן (שניידן) חנדרעך; מאַכן (וואַרפֿן) אייגעלעך (פּאַרליבטע בליקן אַזױװ); דרייען זיך אויפֿן קאַריק (אויפֿן קנאַפֿל); קאַוואַלירסטוועווען; נאַכגיין (נאַכלויפֿן) ווי אַ פּקועהלעך; שדכנען זיך צו, פּוצן זיך צו, שאַרן זיך צו; שטרײַכן זיך אַרום; אוכאַזשעווען; צומאַכן זיך צו; פּאַדען (אַרומפּאַדען, אַרומווייזען, אַרומ־ הענגען) אַרום (איבער); הענגען זיך אויף; גיין אונטער דער האַנט; גיין געאַרעמט, גיין אין אַרעמקייט [שׂ]; קוקן זיך אין די אויגן; קוקן מיט מילכיגע אויגן אויף; גיט אַראָפּגעמען (גיט אַראָפּלאָזן) קיין אויג (די אויגן) פֿון; זיך גיט קענען זאַט אָנקוקן; עסן (אויפֿעסן) מיט די אויגן; שפּיגלען זיך אין; טשעשען זיך (צאַצ־ קען זיך, טשאַקען זיך) מיט; טראַגן אויף די הענט; זינגען סערענאָדעס צו; וואַרקען ווי די טייעלעך; האַלטן זיך בײַ די הענט; מאַכן אַ פּאַרשלאָג; בעטן די האַנט; דערקלערן זיך אין ליבע; אַביאַסניאַיען זיך, אַבעסניאַשקען זיך [שׂ]; געבן אַ יאָוואַרט; שווערן איי־ ביקע ליבע.

שפּילן זיך, ליבן זיך, צערטרען זיך, ליובען זיך, האַלובען זיך, קאַסקען זיך, קאַשקען זיך, קעצקען זיך, קעטשקען זיך, טשאַטשקען זיך, טוילען זיך, לושקענען זיך, ליישקענען זיך, לאַשטשען זיך, ליאַשטשען זיך (ווי אַ קאַץ), לעשטשען זיך, לאַנטשען זיך; האַלדן זיך, אַרומנעמען זיך, אַרומכאַפֿן זיך, אַומאַרעמען זיך; דריקן (פּרעסן) צום האַרצן; פּאַלן אין די אַרעמס; גלעטן, גלעטיקן; טאַפֿן; *שפּינען צייצית; קושן זיך, מנשק זיין, מתבק ומנשק זיין,

זיך (אַנברוּגן זיך, אַנדרודלען זיך) אָן אַ פֿאַרוואַס.

אַדי: שלעכט געשטימט, אומצופֿרידן, פֿאַר־ביטערט, סענסיטיוו, סופּערסענסיטיוו,

היפּערסענסיטיוו, איבערסענסיטיוו, איבער־שפּירעוודיק, קוואַלע, פּריקרע, מאַרקאָטע,

אַנקרייטיק, האַנעראַווע, האַנעראַוואַטע, שטרײַטיגריק, צערייצלעך, יריצבאַר; זויער;

זויער ווי עסיק; עסיק זויער; פֿאַרוויערט, ניט־פֿריינדלעך, ברוגו, שטאַק ברוגו, ברוגודיק,

ברוגלעך; פֿאַרצאַגנט, פֿינצטער; פֿאַרביסן, פֿאַרשלאָסן; ברומיק, יאיינויליביק; אינגע־

ברוגוט, אַנגעברוגוט, אַנגעכמורעט, אַנגעצויגן, אַנגעבלאָזן, אַנגעדויעט, אַנגעלאָדן, אַנגעשטויסן,

אַנגעדורדלט; בעריש.

פֿראַן: עס איז אים אַנגעזאַצן (אַנגעזאַציעט, ניט גוט) אויפֿן האַרצן ← 512; שווער אים

צופֿרידן צו שטעלן; שווער אויסצוקומען מיט אים; בע מע—און געענדיקט; אַ פֿרעמדע קאַץ

איז אויך איבעריק אין שטוב; האָט קיין פֿאַר־איבל ניט גענטפֿערן— קיין חרטה אויך ניט;

אַ רענדל אַ וואָרט; *האַסט פֿאַראיבל? פּיש אין גריבל.

שפּר: דער בעסטער חבֿר איז דער רוגו; בעסער דער ערשטער רוגו איידער דער

אַנדערער; ווער עס ווערט אומזיסט ברוגו ווערט ווידער אומזיסט גוט; ברוגע לייט גייען

אויף אַ זייט; אַ ברוגער שלאָפט אַליין; פֿאַר אַ קראַנקן לאָזט מען איבער, אָבער ניט פֿאַר

קיין ברוגן; פֿאַר אַ ברוגן לאָזט מען גאַרניט; אַז מען האָט פֿאַראיבל טוט ווי דער בויך;

* ביסט ברוגו? וועסטו שלאָפֿן מיט אַ שייגעץ; ביסט ברוגו? וועסטו בייסן די פּערענע.

וען אויך: עקשנות 387, בעס 510, ליי 512, אומאידל־קייט 557.

563. זיווג

ס: זיווג; זיווגשאַפט, פֿאַרפֿאַלקשאַפט; חתונה, כאַסליערע, י הייראַט, סטראַשיל(ל) וּלְוָל;

פֿון אים סמאָלע; ער בעט זיך אויף די הענט; ער האָט אויסגעלונקען דעם ליינקן אויער; איבערנעמען וועסטו זיך ביי דער מאַמען; ביי זיין מאַמען איז ער אַ קינד.

שפּר: אַז עס וואָלט געווען אַן עבֿרה וואָלט עס דער רבֿ ניט געטאַן, אַז עס וואָלט גע־

ווען אַ ספּנה וואָלט עס דער דאָקטער ניט געטאַן.

וען אויך: אַנטשטעל 531, ליבע 560.

562. רוגו

ס: רוגודיקייט, אומצופֿרידנקייט, פֿאַרוויערט־קייט, אַנגעבלאָנקייט אַזױו ← אדי; רוגו, ברוגו, רוגו; שלעכטער הומאָר, שלעכטע

שטימונג, זויערע מינע; בלאָזעניש, בורטשעניש; ברוגווינקל, בורטשאַרניע.

ברוגער, אַנגעשטויסענער, אַנגעבלאָזענער אַזױו ← אדי; קנור, מרוק, בעזלאַדניק, פֿאַר־

שלאָסענער, בער, בורטשאַדלע, בורצייילע, וואָרטשן; זויער פֿנים, (עסיק) זויערע צורה,

זויערע קיסליצע; קשה פֿרצות.

וו: זיין אין אַ שלעכטן הומאָר, זיין אין אַ שלעכטער שטימונג אַזױו; זיין אַנגעשטויסן

אויף, זיין אַנגעדורדלט אויף אַזױו ← אדי; זיין אין רוגו מיט; זיין בייז מיט; קוקן קרום אויף;

פֿאַרקרימען זיך (ווי סרעדאַ נאַ פּיאַטניצו); קוקן ווי (אַ ייד) אויף אַ בייז משכן; שפּילן אין

ברוגו; ברוגן זיך, בלאָזן זיך, דויען זיך; אַנברוגן זיך, אַנבלאָזן זיך (ווי אַן אינדיק);

בריקען זיך, בריקעווען זיך, ברעקלען זיך; קאַפען דאָס לייילעך; וואָרטשען, בורטשען (ווי

אַ בייזע שוויגער); ברומען, מרוקען; אַרומגיין אַן אַנגעבלאָזענער (אַן אַנגעדורדלטער אַזױו)

← אדי; אַרומגיין פֿאַרצווייפֿלט; אַרומגיין ווי אַ

גיגל; אַרומטראַגן זיך מיט גימפֿלס טענות; באַליידיקן זיך (פֿאַר גאַרניט); ניט פֿאַר־

שטיין קיין וויץ; נעמען פֿאַר אומגוט; פֿאַר־איבל האַבן; נעמען פֿאַר איבל; איינברוגן

הוצאות; פאָוועלע, אויסשטייער, אויסריכטונג, אויסשטאַטונג, אויסשטאַפֿירונג; כִּלְהַמְרֵבוּשִׁים, חֲתָן-מַלְבוּשִׁים, חֲתוּנָה (חופה) קלײדער; וואָל, שלײער, דעקטוך, שלײערטוך, חופה-טשיפיק אַזױ - 522; חֲתָמְתָּנָה, כִּלְהַמְתָּנָה, חֲתִימַת־גַּעֲלֵט, דרשהגעשאַנק אַזױ - 479; קדושין-פֿינגערל, טבעת-קדושין, קדושין-רינג.

שדכן, לֵאנְד־שדכן; מנווג ויוווגים; חֲתוּנָה-אַגענטור, שדכנים-ביראָ.

מחוטגני(מ)שאַפֿט; מחותן, בעל-חֲתוּנָה; אַבִּיהַחֲתָן, אַבִּיהַכִּלְהַ, וקל טאַמוך, סאַהאַן; מחוטגנת(טע), [ש] מאַקל־טענעסטע, *מאַקל־תַּחֲתֵטע, טאַמושקע וקל; חֲתוּנָה-לִיט, חֲתוּנָה-געסט, חֲתָנִס צד, כִּלְהַס צד, מחוטגנים וגעסט; קנאַפער מחותן, מחוטגס אַ הונט; אונטער-פֿירער; קראַנץ-בֿחור, קראַנץ-פֿרײַן; בֿדחן, מאַרשעליק, וקל סוידאַליניק, סערדאַליניק; קלעומער - 285; מסדר קדושין.

חֲתָן-כִּלְהַשאַפֿט; חֲתָן-כִּלְהַ; חֲתוּשאַפֿט; חֲתָן, בלוט-חֲתָן [ש]; באַשערטער, קרן; וקל סאַמסאַן, שוויסאַן, סמאַסאַן, מסאַן, בסאַן; כִּלְהַשאַפֿט; כִּלְהַ, [ש] קאַליקע, קאַקיליאַליע; באַשערטע, קרן; גערההמאַרשע [ש]; וקל סאַמסאַניצע, לאַקל, לאַקמע, סמיסאַקע, שווי-סאַקע, בסאַקע.

מאַןאַווייב, פּאַר(ל), פּאַרפּאַקל ל״ר פּאַרפּעל־קער, קאַפּל [ש]; פּאַרפּלאַקל ל״ר פּאַר-פּלעקער [ש]; זיווג, סליוויק [ש]; אַ זיווג מן השמים; אַ זיבוק מן השמים [ש]; דיעדדאַ-באַבאַ.

מאַן, חֲתוּנָה-געהאַטער, באַווייבטער, פּאַרהייראַטער (מאַן), אויסגעבענער, פּאַר-שלײערטער, בעל־אַשה, בֿרוּג, זיווג, מיט-שלעפּער, דערנערער, שפּייער, ברויטגעבער, פּרנסה-געבער, פּרנסה-גרעבער [ש], פּאַר-זאַרגער, מינער, לעבנס-באַגלייטער, קידוש-מאַכער, מלך, אימערמאַן וגעטער, דאַמען, שניידער ושלאַנגט דאַס ווייב; [ש] מאַנדערע,

מאַנאַנאַמיע; צווייבערע, צוויימענערע, בינאַמיע; פּילויבערע, פּילמענערע, פּאַלי-גאַמיע אַזױ; מאַרמאַניום; יבום; מאַרגאַנאַ-טישע חֲתוּנָה; מיט־חֲתוּנָה, געמישטע חֲתוּנָה; מעזאַליאַנס; פּרייע ליבע.

שידוך; שידוך-הונ, ייִחוס־שידוך, גערעדטער שידוך, געלט־שידוך, (על־פּי)געוואָלט־שידוך, פּיליער שידוך; פּאַרטי; שמאַל־צגרוב; זענוג, אַנקוק, אַנקוקעניש, באַקוק, באַשוי ודיאַל, סמאַטרינעס; וואָרט, יאַוואָרט; קנס־מאַל, ראַשי-פּרָקִים, קבֿל־ת־קנין; תנאים, תנאים ראשונים, תנאים אחרונים; אויפֿרופֿנס, גיל־דע(ר)נע (וילבערנע) וואָך; פּאַרשפּיל, דאַב־ראַנאַץ, קבֿל־פּנים, רומפּל, זמירות, גוטוואָך, שבת־צירנאַכטס.

יום־החֲתוּנָה, יום־החופה, חֲתוּנָה-טאַג, חופה־טאַג; חֲתוּנָה; [ש] כאַסמענע, חֲתָמָנו; בריילעפֿט) [ש]; חופה, שטיילע חופה (חֲתוּנָה); שוואַרצע חופה; ומאַלייטן קנס־מאַל, תנאים, חֲתָן-מאַל, קענגמאַל, חופה וועטשערע, די גרויסע וועטשערע, חֲתוּנָה-מאַל (צייט), אַרעם־מאַלייט, אַרעמע סעודה, גילדע(ר)נע יויד; שלײער־וואַרעמעס, שבע-ברכות, שבעת־ימיה מישתה.

חֲתוּנָה-מוזיק, חופה־מאַרש, פּרימאַרגסט, דאַברידושען, דאַבראַנאַץ, פּריילעכס, וויואַט אַזױ - 284; חֲתוּנָה-טאַנץ, ברוג־טאַנץ, כִּשֶׁר-טאַנץ, מיצווה־טענצל אַזױ - 515; (כִּלְהַ) באַדעקנס, (כִּלְהַ) באַוועצנס, שיינסערעדט ובֿדחנות; אונטערפֿירנס; חופה, קדושין, חופה־זקדושין; באַלייגנס; ייִחוד; ייִחוד־שטיבל, כִּלְהַ-ציימער; קשוואַך, פּליטערטעג, פּליטערוואַכן, האַניקוואַכן, האַניק-חודש, האַנימון [ש].

תנאים, כתובה, תוספת־כתובה, כתובה-דאורייתא, געבליאַטעוועטע כתובה; חֲתוּנָה-קאַנטראַקט, חֲתוּנָה-ליצעניץ, מערידזש־ליסענס [ש]; חֲתוּנָה־געוועזן; (הילכות) אישות.

נדן, נדן, נדוויאַ; הוצאות־חֲתוּנָה, חֲתוּנָה-

פֿראַן: ס'איז געקומען אויף איר (אים) אָן אויסכאַפּעניש; ביז דער חתונה וועט (וויך)

פֿאַרהיילן (אויסהיילן); קיין עיך־הרע וועל איך אים ניט געבן, בעסער דרשה־געשאַנק; יאָ אַ שידוך-דאָס מ'לעבט אָבער נאָך; ע'ל פֿון יעזוב אַיש; ער לויפט אַרום און זוכט זיין ריפּ; איך וועל אים ריידן אַ שידוך מיטן מלאַך־המזוּתס טאָכטער; אַז איך וועל זי ניט נעמען וועט זי דער רוח (דער טייל) נעמען; ווער עס וועט אים צוכאַפּן ביי נאַכט וועט אים אַוועקוואַרפֿן ביי טאָג; דער הונט ווי דער הונט, אָבער די הינטישע משפּחה!; חויר (הונט), האָסט גע'ט? זיי מ'זיין מחותן; פֿון שוואַים מחותנים; מיידל, דו ביסט טאַקע שייך ווי די וועלט, דו דאַרפֿסט אָבער גע'ט; אָרף לַמַּטָּה-טוינט רובֿל אַ פֿלאַק; ואַרעמער אויסשטייערן אַ פעלץ און אַ סוויטע און קדחת דאָס דריטע; צוגעזאַגט דריי ציגן יָדן און די דריטע ניט אַוועקגעגעבן; מ'זאָ אָדער מ'זאָ? דאָס אויג וויל אויך עפעס זען; זע מיך און נעם מיך; וואָה'ת לרַעך פּמוך-מאַכט רשי: ברור לו מיתה קלה, קלייב אים אים אַ מיאוסע פֿלה; זי איז אַ שיינע פֿלה אונטערן דעקטוך; די פֿלה איז די אַמתע יפֿתֿתואר: זי האָט אַ נאָז ווי אַ פֿאַס און אַ מויל ווי אַ טויער; *נישט אַווי דער בקלות ראָש, ווי דער בפֿלהס הינטן; אַז אַלע זוכן שיינע פֿלות, ווי קומען אַהין די מיאוסע מיידן?; ניט קיין מוזמנים, ניט קיין שייך פֿנים, אָבער אַ סך שנים; וגע'ט־שידוך ער האָט גענומען מיאוס וּמאַוס ווערטער־שפּיל: מַאוס - מְעוּת; דער טאַטע איז אַ פֿאַנפֿאַטער, דאָס מיידל אַ מלאַיאַטער; נמעקרתע פֿלה מיטן פֿולן בויך צו דער מגילה.

נתן, ביסט געוואָרן אַ חתן? - איך ווייס, דער טאַטע זאָגט אַווי; מילא, הייסט די פֿלה ביי'ע; לָאָז זי הייסן שיינדעלע, לָאָז זי הייסן קרינדעלע - אַבי אַ פֿלה (אַבי אַ מויד); דער טאַטע האָט גענומען די מאַמע, און איך דאַרף

מאַנדי'ק, באַמאַנעניש, באַלאַמעניש; וקלן יאַלד, דאָל.

ווייב, פֿרוי, חתונה־געהאַטע, באַמאַנטע, פֿאַרהייראַטע (פֿרוי); אויסגעגעבענע, פֿאַר־שלייערטע; צוגעדעקטער קאַפּ, אַשה, אַשתי אַיש, * פֿרווה ותיחן, בתּווגוּ, וונתי, מיניע, (מ'זיין ד'יין אַז'וּ) י'דענע (פֿלונית(טע)); זיווג, לעבנס־באַגלייטערין, בעסערע העלפֿט, צור פֿגנדו, מיטשליעפֿערין, מ'לכה, ציהערסטו, ציהאַרכסטו, אימער ווייב גענעטע, * ווייבעראַ; וקלן יאַלדעווקע, דאָליעווקע; פּילגוש, קעפּס־ווייב, מיט ווייב ותיחן.

ווי: שטיין אין שידוכים; שדכנען זיך; ריידן אַ שידוך; אויסהאַקן אַ שידוך, אויסשדכנען; צוזאַמענפֿירן, צוזאַמענברענגען, אויפֿברענגען (אַ וואַנט מיט אַ וואַנט); מנווג זיין, פֿאַרן; צור גויפֿפֿאַרן, צוזאַמענפֿאַרן, פֿאַרבינדן < 30; מחותנען זיך; מתחתן זיין זיך מיט; טאָן מיט; מאַכן אַ וואַרט; אַנטשפּוין [אָרן]; געבן אַ יאָ וואַרט; מקבל קניין זיין; פֿאַרקניסן; מאַכן (שרייבן) תּנאים; ברעכן טעלער; האָבן חופּה (וקדושין) מיט; חתונה האָבן, י'היראַטן; נע־מען אַ מאַן, נעמען אַ ווייב; נעמען זיך; נעמען אין איין העמד, נעמען ווי זי שטייט און גייט וואָן יָדן; באַווייבן זיך, באַמאַנען זיך, פֿאַר־בינדן זיך; שטעלן אַ חופּה; * כאַסלייערע האָבן; מיבם זיין, באַשווערען.

חתונה מאַכן, פֿאַרהייראַטן, אויסגעבן, אויסברענגען, פֿאַרשלייערן; אַרײַנשלייערן אַ חמץ, פֿטרן אַ חמץ; צודעקן די חרפה מיט יָדן; אויסביטן אַ טאָכטער ווי ווערמילך גע־מינער שידוך; פֿאַרוואַרן; אויסשטאַטן, אויס־ריכטן, אויסשטייערן, אויסשטאַפֿירן, אויס־פֿראַווען; רומפֿלען, באַזעצן; וקלן באַסוידען, באַסמידען; באַווינגען, באַבדחנען; באַדעקן; פֿירן צו דער חופּה, אונטערפֿירן; געבן (חופּה) וקדושין, מסדר קדושין זיין; מקדש זיין; זאָגן דעם הרי אַת; לייגן פֿירן; פֿירן לאַשטשענע; פֿראַווען (מאַכן) שבע־ברכות.

געוואָרט, מער גענאָרט; אָו מען שרײַבט דער
ווייב אַ כתובה גיט מען אַ גוט דער תורה.

גאָט ויצט אויבן און פֿאַרט אונטן; גאָט
ווצט אויבן און פֿאַרקעט (באַגראַבט) אונטן [ש];
אָו עס קומט דער באַשערטער ווערט אין צוויי
ווערטער; אָו ס'וועט זיין באַשערט פֿון גאָט
וועט גיט זיין געשטערט פֿון לײַטן; איז דאָס פֿון
מייערן, וועט זיך עס פֿאַרשלייערן, איז דאָס
פֿון כרײַן, וועט זיך עס צעגײן; אין אַ שידוך
זאָל מען זיך גיט אַרײַנמישן; אַ שידוך און אַ
שמעק טאַבעק טאָר מען גיט אויסשלאָגן; אין
אַ טשאַלונט און אין אַ שידוך קוקט מען גיט צו
פֿיל אַרײַן; אָו מען קלויבט צו פֿיל, פֿאַלסט
מען (גאָר) אין אַ בלאַטע אַרײַן; איטלעכער
שידוך וואָס מען טוט איז גוט, נאָך אַ יאָר ווערט
מען געוואָר; דער טויט און די גיט ברענגט
דעם שידוך צונויף; מיט איין צד איז מען תמיד
פֿאַרטיק; דער שידוך איז אויף איין זײַט תמיד
פֿאַרטיק; אַ קאַץ קען אויך מכולה מאַכן אַ
שידוך; דורך געווינדער גיט מען אויס קינדער;
אָו מען וויל וויסן וואָס מען איז ווערט זאָל מען
זיך לאָזן רעדן שידוכים; אין דער מוידס גליק
געראַט דער ביק; אַ יינגל און אַ מיידל איז אַ
גלייכער שידוך; פֿון קרומע שידוכים קומען
אַרויס גלייכע קינדער; אַ שידוך איז ווי אַ
לײַטער; אָו מען שטעלט אים קרום, קריכט
מען אַרויף; בעסער די תנאים צערײַסן
איידער די כתובה; בעסער פֿאַפיר צערײַסן
איידער פֿאַרמעט (שניידן); בעסער רײַסן
פֿאַרמעט איידער פֿאַפיר; אָו מען טוט אַ
שידוך מוז מען זען, מיט וועמען מען וועט זיך
דערנאָך צעגײן; מיט וועמען אָפצולאָזן אַ
שידוך איז וויכטיקער ווי מיט וועמען צו טאָן אַ
שידוך; אָו מען טוט אַ שידוך זאָל מען קוקן
אויף דער פֿלהס קני וראַשׁיִתבות; קרן, גדן,
יִחוּס; מען קריפֿט גיט קיין קאַץ אין זאַק; אַן
אַקס מיט אַ פֿערד שפּאַנט מען גיט אין איין
וואַגן; בעסער פֿרייער באַוואָרנט איידער
שפעטער באַוויינט; וואָסער מיט פֿלײַע זײַנען

נעמען אַ פֿרעמדע (ײַדענע); פֿלה, איך וועל
דיר אָנוואַגן אַ בשורה – דיין חתן וועט קומען
אויף שבת־שירה; וואָס טוט מײַן פֿלה? – ווי
קנעט ויצנדיק פֿלה; חתן, מאַך דיר אַ האַרץ
(אַ פֿל); די פֿלה שעמט זיך טאַקע, אָבער
הנאה האָט זי; גיט קיין גלייכע פֿאַרן גע-
פֿלאַכטן שטריק מיט זיך; שבת־הגדול און
קורץ פֿרײַטיק; זיי פֿאַסן צוואַמען ווי אַן אַקס
מיט אַ פֿערד אין אַן אַקער־וועגעלע; דער
קרבן איז גיט פֿאַר דעם מוֹבַח; אַ זיווג מן
השמים; דער חתן איז בלינד אויף אַן אויג און
די פֿלה איז טויב אויף אַן אויער; וועלכע פֿלה
וויינט גיט צו (פֿאַר) דער חופּה?; וואַיסרוף
האַרײַ, האַרײַ, האַרײַ, חתנס צד דר־שהגעשאַנק;
מיט וואָס שמעקט אַ חתן נאָך דער חתונה? –
מיט דער נאָז; גאָטס ווונדער; פֿון אַן אַלטער
מויד איז געוואָרן אַ יונג ווייב; פֿון דער חופּה
צו דער סעודה האַלט זיך, האַלט זיך מיט דער
דודע (בידע); זיי האָבן זיך ביידע לײַב; ער
זיך און זי זיך; יויד פֿון אויבן, צימעס פֿון הינטן,
פֿיש פֿון פֿלײַער, אַ ווייב פֿון וואָסער; ער האָט
פֿלינט דאָס ווייב און האָט אַ סך קינדער; ער
ווי אַ פֿול, זי ווי אַן אַתרוג און קינדערלעך ווי
סבך וגרינען; צוועוואַנט מוזנות און געגעבן
קרענק און בוינות; והוא ימשול בך; ווער
איז דער והוא, איך אָדער דו?; פֿאַר
לײַטער אַהבה־הרבה קומט ער גיט צו שמע-
ישראל.

שפּר; [שידוכים] לאַ טובֿ היות האָדם לַבְּדוּ;
אַרײַן זאָל זײַן אַ שטיין; אַרײַן איז אַפֿילו
אין גַרְעֵדן אויך גיט גוט צו זײַן; איין שטיקל
האַלץ קען אַרײַן גיט ברענען; אַ בַּחוּר מאַכט
קינדש איבער שפּענער (און הַבְּדֵלָה איבער אַ
קאַלטן פֿלײַערטאַפּ); אַ מענטש איז גענליכן צו
אַ שוסטער; אַ שוסטער דאַרף האָבן אַ ווייב
און אַ מענטש דאַרף אויך האָבן אַ ווייב; אַ
שטוב דאַרף האָבן אַ מאַן און אַ מאַן דאַרף
האָבן אַ ווייב; מַצָּא אִשָּׁה, מַצָּא טוֹב; פֿרי
אויפֿשטיין און פֿרי חתונה האָבן שאַט גיט; מער

מיר גוט, נאָר ראָט מיר ניט אָפּ; באַדיי פֿון אַ שטעקן צו שניצן, אַבי ניט צו פֿאַרויצן; אַז אַ מיידל פֿאַרויצט איז זי ווי אַן אָפּגעלייגטע סחורה; אַן אַלטע מויד איז געווען צו אַ פֿאַסט־רעסטאַנט־בריוו־קיינער קומט ניט נאָך איר; נאָך שלשים מעג מען שוין דאָס שטערניכט אָנטאָן; אַ מיידל נאָך שלשים מעג שוין הערן שפּילן; אַן איבערגעוואַקסענע מויד איז ווי אַ פֿאַראַיאַריקער לוח; אַז אַן אַלטער בָּחור שטאַרבט האָבן מיידלעך אַ נאָמה; בעסער אַ יונגע אַלמנה איידער אַן אַלטע מויד; פֿון פֿאַר־טריקנטע ביימער קומען קיין פֿירות ניט אַרויס; פֿון אַן אַלט מיידל ווערט אַ יונג ווייב; פֿון אַן אַלטער מאַד ווערט אַ געטרעט ווייב; אַ יידישע מויד פֿאַרויצט ניט; ביי ייִדן בלייבט קיינער ניט אויסן; עס איז ניטאָ קיין ייִדיש קרויסטער; אַז מען האָט סחורה האָט מען ניט קיין מוּראַ; אַ שייַן מיידל (פֿנים) איז אַ האַלבער נידן; אַ כִּפֶּרֶה די כּהונה פֿאַר אַ שייַן פֿנים; קוק אויפֿן מיידל, ניט אויפֿן קליידל; בעסער שוואַרץ און פּעכקע איידער ווייס און לייעפּקע; קיין מיאוסע פֿלֶה איז ניטאָ אויף דער וועלט; עס איז ניטאָ קיין מיאוסע פֿלֶה און קיין שלעכטער חתן; חתן־פֿלֶה האָבן גלעזערנע אויגן; אויף אַלע פֿלות רוט די שכניה; מען פֿאַרנוצט די שייַנע ווי די מיאוסע מיידן; אויף דער מלכה גרין נעמט מען אויך אַ מאָל אויס אַ גרויסן קאַן; אויף אַ כִּבֶּל־סחורה קומט אַ כִּבֶּל־קונה; מער אַ חסר־ון־מער נידן; אַז די פֿלֶה איז ניט שייַן האָט זי אַנדערע מעלות; אַז עס זיינען ניטאָ קיין אַנדערע מעלות איז אַ זומער־שפרענקעלע אויך אַ מעלה; וואָס מיאוסער דאָס שטיק, אַלץ גרעסער דאָס גליק; דאָס ערנסטע שטיק האָט דאָס בעסטע גליק; די מיאוסטע מפֿלות האָבן די שענסטע מפֿלות; שייַנקייט פֿאַרגייט און דאָס קרן באַשטייט.

ינדן אַז גאָט וועט מיין טאַטן געליט באַשערן וועל איך אויך אַ פֿלֶה ווערן; ווען עס איז דאָ דער גראַשן וועט זיך שוין געפֿינען אַ חתן; איז

קיין שידוך ניט; כֶּל עורב לַמינהו־למשל אַן אָגער מיט אַ קאַנאַריק; אַ יונג און אַ שיפור מעג זיך משדך זיין; לַסכּוּם ייִחוס, לַחיתוּן מְזוּר; דער שענקער האָט לַיב דעם שיפור, אָבער די טאַכטער וועט ער אים ניט געבן; ווען דאָס מיידל איז איידל איז דאָס ווייבל אַ טייבל; בעסער מיט אַלטע בעטלערס איידער מיט נייע סוחרים; בעסער מיט אַן אַרעמען בעל־עֵלֶה איידער מיט אַ רייכן ייִשובֿניק; אַז דער רב טוט אַ שידוך מיטן בעדער האַלט זיך דער בעדער פֿאַר אַ רב; אַז דער רב טוט אַ שידוך מיטן אַרענדאַר בלייבט ער תּמיד אַ נאָר; בעסער אַ נאָענטער שוסטער איידער אַ וויטער רב; בעסער צו טאַן מיט אַ היימישן יונג (בעדער) איידער מיט אַ פֿרעמדן רב; אַ היימישער שידוך איז אַ לאַקשענער קוגל; אַ בהמה און אַ ווייב פֿון איין שטעטל זאָל מען ניט נעמען; זאָל זיין אַ בעדער, אַבי פֿון דער פֿרעמד; ביי די מחותנים זיינען אַלע יחסנים; די גרעסטע שוואַנים ווערן נאָענטע מחותנים; אַ מחותן טאַר קיין הונט ניט זיין.

בן שמונה עשרה לחופּה; אַ ייִנגל טאַר מען ניט לֶאָזן לֶאָנג צווען; דעם האָן מוּז מען אויך אַ שקראַב אָנהענגען; אַז דער חתן געפֿעלט ניט דער פֿלֶה זיינען איר זיינע מתנות ניט לַיב; צו די עשר מפות נעמט מען קיין חתן ניט צו גאַסט; אַ חתן נעמט מען ניט צו גאַסט אויף פֿסח; חתן דומה לַמֶּלֶךְ; ווי דער חתן ויצט דאָרט איז דער אויבנאָן; ביי אַ מיידל אויף אַ חתונה ווערן די פֿיס געשוואַלן, ביי אַ ייִנגל אויף דער חתונה האַלט מען די פֿיס אויף שטאַלן.

אַז מען האָט בטחון גיט מען אויס טעכ־טער; בתך בגרה, שחרך עבדך ותן לָהּ; אַ ספֿר־חורה זאָל מען פֿאַרזעצן (פֿאַרקויפֿן) און אַ מיידל זאָל מען חתונה מאַכן; אַז מען מאַכט אַ מיידל ניט חתונה מאַכט זי זיך אַליין חתונה; ביי אַ ייִנגל מאַכט מען ברוך שפּט־ני צו בֶּר־מיצוה, ביי אַ מיידל־צו דער חתונה; ראָט

דער פוטער) אַראָפּ איז אַ סימן, און די פֿלֶה איז הונגעריק; און די פֿלֶה שעמט זיך מוון די אונטער־פֿירערס אַוועקגיין; ווען ווערט פֿון אַ מיידל אַ ווייב? – ווען מען טוט איר אָן אַ היבל.

[שדכנים] דער שידוך זעט אויס ווי דער שדכן; אַ שדכן איז ווי אַ מיל; אַ שדכן מוז זיין אַ לייגער; דעם שדכן שטראַפֿט ניט גאָט פֿאַר זיינע לייגנס; ביי אַ שדכן איז ניטאָ קיין מיאוסע פֿלֶה; דער שדכן פֿירט צונויף אַ וואַנט מיט אַ וואַנט און וואַנט דערנאָך; שלאָגט אים קאָפּ אין וואַנט; און דער שדכן פֿירט צונויף די מחותנים באַהאַלט ער זיך אויפֿן בידעם; און דער שדכן זאָל האָבן צוצולייגן צו אַלע נדנס וואָלט ער געוואָנען אין גאָלד; און די שדכנים צעשלאָגן זיך צעגייט זיך דער שידוך; שמדט זיך דער חתן, שמדט זיך די פֿלֶה – אַבי דאָס שדכנות אָפּגענומען; אַ כּחור טאָר קיין שדכן ניט זיין; אַ באַק טאָר קיין גערטענירער ניט זיין און אַ כּחור טאָר קיין שדכן ניט זיין; ווי אַ הונט קען קיין קאַב ניט זיין, אַווי קען אַ כּחור קיין שדכן ניט זיין.

[בדחנים, קלעזמערס] וואָס טוט ניט אַ בדחן צוליב אַ גראָם?; אַ בדחן מאַכט אַלעמען פֿריי־לעך און אַליין איז ער אומעטיק (ליגט מען אין דר'ערד); דער בדחן איז אַ בריה, און די פֿלֶה איז אַ יתומה; וואָס פֿאַר אַ קלעזמער, אַזאָ חתונה; און דער קלעזמער קען ניט שפּילן זאָגט ער, און דער עולם קען ניט טאַנצן.

[מאָן און ווייב] אַשתו כּנופּו; מאָן און ווייב זיינען איין גוף און איין נשמה; וואָס ביים (ביי דער) ווייב איז פֿאַראַן גערט אַלץ צום מאָן; און מען ליגט לאַנג אויף איין קישן קריגט מען איין זעה; דער פּויער און די פּויערטע ליגן אַזוי לאַנג אויף איין קישן ביז זיי באַקומען איין געוויסן (איין זעה); דער פּויער מיט דער פּויערטע שלאָפֿן אַזוי לאַנג אויף איין קישן ביז ביידע קריגן דאָס קדחת [שם]; מיט אַ מאָן איז אַ מאָל

דאָ געלט, איז דאָ אַ חתן; ווי די מוזמנים אַזוי די פֿלֶה (דער חתן) און די מחותנים; ניטאָ קיין מוזמנים איז אויס מחותנים; איידער געמיין בעסער אַליין; הויך דעם נדן מוז אַ מיידל נאָך האָבן אַ גוטן צד; פֿון וואָנען די פֿלֶה קומט אַרויס, דאָרט גייט זי ווידער אַריין; אויף אַ קופּע מיסט געפֿינט מען אויך אַ מאָל אַ פֿינ־גער; מען פֿירט אַרויס די בהמה און מען פֿאַרברענט די שטאַל; אַ שידוך טאָן און קראַנק זיין איז נאָר פֿאַר אַ גרויסן עושר אָדער פֿאַר אַ גרויסן אַרעמאָן, אָבער ניט פֿאַרן מיטלמאָן; איידער (חתונה צו האָבן) מיט אַ רייכער קעכין איז שוין בעסער מיט אַן אַרעמער בעל־הבית טע; אַ האַלבער סילוק איז אַ גאַנצער נדן; פֿון געלט וועגן גייט קיין שידוך ניט אָפּ; אויף אַ שטוב בויען און אַ קינד אויסגעבן איז דאָ ביי גאָט אַ באַזונדער אוצר; ק'ן והובים איז אַ קליינטשטעלדיקער נדן; אַ רייכע פֿלֶה איז ווי אַ שמאַלצגורב – דאָס שמאַלץ ריינט אויס און די גרוב בלייבט איבער; און מען האָט חתונה מיטן שווער שלאָפֿט מען מיט אַ בער; געלט־שידוכים האָבן ניט קיין קיום; ירושה און נדן זיינען ווי אַ פֿלאָם; ירושה און נדן געלט האָבן קיין ווערט (מוזל) ניט; נדן און ירושה גייען מיטן טייל בחברותא; נדן געלט האָט קיין הצלחה ניט; נדן און קעסט געדויערן איבער די פֿרעסט; אַנצווערן נדן און ירושה איז ניט קיין בושה; נדן קענען עלטערן געבן, אָבער ניט קיין מוזל.

אַ בתי־שאלאָ גייט מען ניט; אַ יידישע טאַכטער טאָר מען ניט גייען; אַ יתומה איז אַ וואָלועלע משקה; דריי זאָכן מוון ווערן אָפּ־געהיט; אַ חתן, אַ פֿלֶה און אַ חולֶה; דריי מענטשן דאַרפֿן האָבן שמירה; אַ חתן, אַ פֿלֶה און אַ קראַנקער; * מען טאָר ניט עסן די חלה פֿאַר דער המוציא; * איבער אַן אָנגעהויבענער חלה איז ניט גוט קיין המוציא צו מאַכן; און חתן־פֿלֶה זיינען נאַשערס רענגט ביי זיי צו דער חופּה; און דאָס ברויט פֿאַלט מיטן פֿנים (מיט

וּאֲלֵבֵעֲנָאֵנְד אויפֿן שאַרף פֿון אַ שווערד; אַז די
 לֵיבֵע ברענט איז דער לופֿטשיק אָפֿן; אַז מען
 האָט לֵיב דאָס (די) ווייב האָט מען לֵיב איר (גאַנ-
 צע) משפּחה; אַז די פֿלה ווערט אַ ווייב איז דער
 פֿיבער שוין פֿאַריבער; די לֵיבֵע גייט אַוועק
 ווי דער לֵיבער שבת־קודֿש—און דאָס ווייב
 בֿלֵיבט; די לֵיבֵע איז געגליכן צו אַ סופּה:
 אין זיבן טעג פֿאַלֿט זי אַיִן; וויבער זיינען
 געגליכן צו הענטשקעס: מען טראָגט זיי אויף
 די הענט ווען זיי פֿאַרן.

דִירָה נָאָה, אֶשֶׁה נָאָה וּכְלָיִם נָאִים מֵרַחֲיִבִים
 דַּעְתּוֹ שֶׁל אָדָם; אַז אַ שׂינֵע הוּן דִרֵיִיט זיך אַרום
 אין שטוב איז אויך שׂיִן; אַ שׂינֵע (ע) ווייב ברענגט
 אַרײַן געסט אין שטוב; געמסטו אַ שׂיִן ווייב,
 וועט זי דיר שׂינֵע געסט ברענגען; * אַ שׂיִן ווייב
 איז אַ האַלבע פֿרנסה; מיט אַ מִיאוס ווייב
 זיצט מען שטענדיק אַרײַן; בעסער אַ מִיאוס
 ווייב פֿאַר זיך אַיידער אַ שׂיִן ווייב פֿאַר אַנ-
 דערע; אַז מען האָט אַ שׂיִן ווייב איז מען אַ
 שלעכטער חֶבֶר; אַ ברודער האָט לֵיב אַ
 רײכע שוועסטער, אַ מאַן האָט לֵיב אַ געזונט
 ווייב; אַ געזונט ווייב איז דעם מאַן לֵיב; אַ
 מײדל דאַרף זיך פֿרױצן פֿאַר פֿרעמדע בחורים
 און אַ ווייבל פֿאַרן אַייגענעם מאַן; הײנט אַ
 של(א)ומפּער, מאַרן אַן עגונה.

אַ ווייב מוּ מען באַהיטן און באַשירעמען;
 * זיך אַרײַן ווי מען ווײַ, אַ ווייב אַ קינד מוּ
 מוּ מען מאַכן; געמסטו זיך אונטער צו זײַן אַ
 מאַן, גיב זשע פֿרנסה; האָסט זיך אונטערגע-
 נומען אַ מאַן צו זײַן, ברענג זשע ברויט אין
 שטוב אַרײַן; לֵיבֵע איז טאַקע גוט—אַבער מיט
 אַ זעמעלע; די לֵיבֵע איז זיס, נאָר זי איז גוט
 מיט ברויט; שׂיִן איז די לֵיבֵע נאָך אַ געשמאַ-
 קער וועטשערע; ווען ס'איז נישטאַ קיין ברויט
 אין הויז גייט די לֵיבֵע אַרויס; ווען עס פֿלייט
 אַרײַן דער הונגער דורך דער טיר פֿלייט אַרויס
 די לֵיבֵע דורכן פֿענצטער; לֵיבֵע און הונגער
 ווױנען גיט אין אַייגעם; מִמּוּן בקעשענע, שִׁלּוּם
 בֵּית; אין דער שׂיסל לֵינט דער שִׁלּוּם־בֵּית;

אַ כּוּטאַר—אַ קרעטשמע; גוט איז אַפֿילו „אַך“—
 אַבי ווע דוּאַך; בעסער אַ שטרויענער מאַן
 אַיידער זײדענע קינדער; בעסער אַיִן שטרוי-
 ענער מאַן אַיידער צען זײדענע (גאַלדענע)
 קינדער; אַ מאַן איז ווי אַן ענגער שוך: כּאָטש
 ער דריקט, דאַך מוּ אַ ווייב אים טראָגן; אַ
 מאַן איז אַ גֵלוּת, אָבער דער גֵלוּת וואָל לֵאַנג
 אָנהאַלטן; מיטן אַייגענעם מאַן מען פֿאַרן
 מעבֿר לֵיִם; נישטאַ קיין געטרייערס ווי אַן אַיִן
 ווייב; מען באַדאַרף פֿאַלגן אַ מאָל אַן אַיִן
 ווייב אויך; אַ ווייב איז ווי אַ הונט אין שטוב;
 אַ ווייב און אַ פֿערד באַרגט מען גיט אַוועק;
 צוויי מאָל איז אַ ווייב טײַער איר מאַן: בײַ דער
 חתונה און בײַ דער קבורה; אַז דאָס (די) ווייב
 שטאַרבט איז ווי זיך נוקם אין דעם מאַן—זי מאַכט
 אים צו נאַר; אַז גאָט ווײַל אַיינעם מאַכן צו נאַר
 נעמט ער בײַ אים אויף דער עלטער צו דאָס
 (די) ווייב; מאַן און ווייב שטאַרבן קיינעם גיט
 אַפ, נאָר זיך אַרײַן.

דאָס (די) ווייב מאַכט פֿון דעם מאַן וואָס זי
 ווײַ; אַ גוט(ע) ווייב מאַכט אַ גוטן מאַן; אַ ווייב
 מאַכט פֿון דעם מאַן אַ נאַר און אַ האַר; אַ ווייב
 קען שיקן אין קלויז אַרײַן און קען טרײַבן צו
 שׂמֵד; אַ ווייב שטעלט אויף די פֿיס און וואַרפֿט
 פֿון די פֿיס; אַז דאָס ווייב איז אַ יולדת איז
 דער מאַן אַ יאָרד [שפ]; אַז דאָס (די) ווייב איז אַ
 קימפּעטאַרין איז דער מאַן אַ קימפּעטאַר [שפ];
 אַז דאָס ווייב איז אַ זייגערין איז דער מאַן אַ
 זייגער [שפ]; אַז דער מאַן הייסט שמערל הייסט
 דאָס ווייב שמערעליכע; אַז דער מאַן איז אַ
 רַב (רבי) איז דאָס ווייב אַ רַבִּיצין; אַז דער
 מאַן איז אַ רײַן איז דאָס ווייב אַ דיניצע (דר
 ניצע); אַז דער מאַן איז אַ פֿראַאַדעם איז דאָס
 ווייב אַ פֿרה־אַדומה; אַז דער מאַן איז פֿסח אַ
 מִלֶּךְ איז דאָס ווייב אַ מִלְכָּה; ווי דאָס ווייב
 איז אַ מִלְכָּה אַווי איז דער מאַן אַ מִלֶּךְ.

ווי לֵיבשאַפֿט איז קיין ענגשאַפֿט; גיט קיין
 אייער, גיט קיין פּוטער—אַבי דער רַצוּן איז אַ
 גוטער; אַז די לֵיבֵע איז שטאַרק זיצט מען

מאן צו עסן מאַנט וי אייביק עסן; מען האַלט געקענט גאַנץ רויק לייגן, ווען ניט דאָס (די) ווייב און די פֿלייגן; און דאָס ווייב הייסט ברכה אזוי זי אויך אַ מאַל קיין ברכה ניט; פֿון צוויי שלעכטסן קלייב אויס דאָס קלענסטע, פֿון צוויי פֿרויען—די דריטע; אַ ווייב איז גוט צום לייב, אָבער ניט צו דער נשמה; אַ ווייבעלע איז אַ טייערעלע און אַ טייערעלע; מאַן און ווייב זינען איין לייב, אָבער קעשענעס האָבן זיי צוויי; מאַן און ווייב לייגן אין איין בעט, אָבער זענען דעם האָבן זיי צוויי (אָבער ניט אין איין קבר). והוא ימשול בך—און וואָס זי וויל טוט זי דאָך;

ווי דאָס (די) ווייב רעגירט ווערט מען איבער-געפֿירט; אַן אַשט חיל גיט דעם מאַן אַ האַלבע פֿרנסה; און דאָס ווייב איז צופֿיל בריה מאַכט זי פֿון דעם מאַן אַ בער; און דאָס ווייב גייט אין די הויזן מווי דער מאַן ווילן דאָס קינד; ווען דאָס ווייב טראַגט די הויזן וואָשט דער מאַן די ספּאַנד-ניצע; און דאָס ווייב גייט אין ספּאַדיק גייט דער מאַן אין פּאַנטאַלס; און דער רבֿ גייט אין שטרעמל גייט די רביצין אין ספּאַדיק; און דער מאַן איז אַ נאַר איז דאָס ווייב אין שטוב אַ האַר; אַשט חיל מי ימצא—אָבער אַ ווייב אַ שלימול איז בנימצא; אַשט חיל מי ימצא—איז דאָ אַזאָ ווייב ווי שפּרינצע?; און אַ ידענע קען קיין קוגל ניט מאַכן קומט איר אַ גט; ווער אין גאָט ניט גלייבט זאָל באַקומען אַ פֿרום ווייב; אַ נאַר אַ ווייב האַלט זיך אין לייב.

אַשה רעה מר ממות; אַשה רעה צרעת לבעלה; אַ שלעכטע ווייב איז ווי אַ וונד אויפֿן לייב; אַ שלעכט ווייב איז ערגער ווי דער טויט; ווער עס האָט אַ שלעכט ווייב דאַרף שוין קיין חייבוט הקבר ניט ליידן; אַ שלעכט ווייב טרייבט דעם מאַן אין דר'ערד אַרמין; אַ ווייב אַ שלאַק (אַ שלאַנג) פֿאַרטרייבט אַפֿילו דעם מלאך-המוות; אַ שלעכט ווייב איז ערגער פֿון אַ רעגן (: אַ רעגן טרייבט אַרמין אין שטוב און אַ בייז ווייב טרייבט אַרויס פֿון שטוב); בעסער צען משומדים איידער איין שלעכט ווייב; אַ

פֿרנסה און שלום-בית זינען שטענדיקע שכנים; און עס מאַלט זיך אין מיל איז אין דער היים (אין שטוב) רויק און שטיל; און עס מאַלט זיך ניט אין מיל איז אין דער היים אויך ניט שטיל (מאָלט זיך אין הויז); ווי זלזות דאַרט איז האַלפֿס; בעסער און דער מאַן שמעקט מיט הינט ווי מיט רויך; און דאָס (די) ווייב גיט דעם מאַן פֿלייש האָט דאָס (די) ווייב ברויט; פֿרנסה איז אינעם מאַנט מויל, קינדער זינען אינעם ווייבס מויל; די הונד הערט דעם האַנט דרשה און זוכט זיך אַ קערנדל פֿרנסה; אַ מאַן ווי אַ מווי און אַ ווייב ווי אַ הויז איז נאָך ניט גלייך.

צווישן מאַן און ווייב איז נאַר גאָט אַ שופֿט; צווישן טיר און אַנגל זאָל מען קיין פֿינגער ניט אַרײַנשטעקן; דאַרט ווי צוויי זינען אויף איין קישן טאַר זיך דער דריטער ניט מישן.

דריי מאַל וואָנט מען אויף אַ מענטשן, נאַר: ווען ער ווערט געבוירן, ווען ער האָט חתונה און ווען ער שטאַרט; און מען באַגראַבט לעבעדיקערהייט קען מען קיין תּחית-המתים ניט אויפֿשטיין; אַ חתן דאַרף מען באַשיטן מיט אַ ממהנפֿשך; ממהנפֿשך איז ער באַגראַבן (, זאָל ער לפֿחות באַשאַטן ווערן); פֿאַר וואָס האָט די מיטה נאַר צוויי שטאַנגען און די חופּה פֿיר?—ווייל דורך דער מיטה באַגראַבט מען נאַר איין מענטשן און אונטער דער חופּה צוויי; חתונה האָבן און שטאַרבן איז קיין מאַל ניט צו שפּעט; שטאַרבן און חתונה האָבן וועט קיינער ניט פֿאַרשפּעטיקן; שטאַרבן, קינדל און חתונה האָבן פֿאַרשפּעטיקט (פֿאַרזאַמט) מען ניט; חתונה האָבן געדויערט אַ שעה און צרות האָט מען דאָס גאַנצע לעבן; אַ וויילע געשפּילט זיך מיט אַ מיידל—און אַ גאַנץ לעבן געליטן פֿון אַ ווייב; דער ערשטער מאַן וואָלט קיין ווייב ניט גענומען, ווען מען וואַרפט ניט אָן אויף אים אַ שלאַף; פֿאַר וואָס טאַנצט דער בער? ווייל ער האָט קיין ווייב ניט; גיב דעם בער אַ ווייב, וועט ער אויך אויפֿהערן (צו) טאַנצן; טאַמער האָט חוזה אַ מאַל אין אַ נאָוויגע געגעבן דעם

מאן יונג און דאָס ווייב אַלט; ווען אַן אַלטער מאַן נעמט אַ בתולה האָבן ביידע ניט קיין גדולה (אַ קנאָפּע גדולה); אַז אַן אַלטער מאַן נעמט אַ מויד ציטערט אויף אים די הויט; ווען אַן אַלטער מאַן נעמט אַ יונג מיידל איז ער ווי אַ הונט אויף אַ וואַגן היי; אַז מען דאַרף אַן אַלטן מאַן שטעלן פּיאָוקעס (פּיאָוקעס גראַל) זאָל ער נע- מען אַ יונג ווייב; אַ יונגע פּרוי און אַלטער ווייב - פֿון ביידן פֿאַרפֿירט מען דעם שכל; אַ יונג ווייבל איז אַ גב; אַ יונג ווייבל איז ווי אַ שיין פּייגעלע - מען מוז עס האַלטן אין שטאַמעלע; אַז אַ יונג מיידל נעמט אַן אַלטן מאַן בלויבט וי אַ יונגע אַלמנה.

מען טאָר ניט גלייבן דעם פֿערד אין וועג און דעם (דער) ווייב אין דער היים; אַז מען גלייבט דער פּרוי גלייבט מען אירע קרובים; אַ ווייב און אַ וועקסל קערן זיך אום צוריק; אַן עסיקע זאָך ווערט ניט פֿאַרפֿאַרן; מיט אַ קינד אויף אַ חתונה און מיט אַ ווייב אויף אַ יאַריד (ידיד) איז שלעכט צו גיין; מיט אַ שלעכטן מאַן אויף אַ יאַריד (ידיד) איז ווי מיט אַ קליין קינד אויף אַ חתונה; די פּרוי (נקבה) האָט די יסורים און דער מאַן מאַכט דעם ברית; אַז דער מאַן איז צו גוט פֿאַר דער וועלט איז ער שלעכט פֿאַרן ווייב; דעם אויער מעג מען איטלעכען געבן, די האַנט - דעם גוטן פֿריינט, אָבער דאָס מויל נאָר דעם אייגענעם ווייב; עס זינען פֿאַראַן זאַכן וואָס מען טאָר אַפֿילו דעם אייגענעם מאַן ניט ווייבן; יענעם ווייב איז ווי אַ ספֿר-תורה - עס איז אַ מיצוה אַ קוש צו טאָן; מאַנס געטרעיי- קייט - הונט געטרעייקייט; אַ ווייב באַגראָבן איז ווי ציבעלע עסן; די אויגן ווינען, אָבער דאָס האַרץ פֿאַכט.

564. פֿריילידיקייט

ס: פֿריילידיקייט, אומבאַווייבטקייט, אומבאַ- מאַנטקייט; י אומפֿאַרהיראַטקייט; בתור- שאַפט; מיידלשאַפט, בתולהשאַפט; פֿאַרוועס- קייט.

שלעכט ווייב איז נאָך תּמיד גערעכט; אַ שלעכט ווייב און אַ גוטער וועקסל ווערן קיין מאָל ניט פֿאַרפֿאַרן; איין שלעכט ווייב איז נאָר דאָ אויף דער וועלט, נאָר יעדערער זאָגט, אַז דאָס איז זינע; יעדער שלעכטס - נאָר ניט קיין שלעכט ווייב; דער רוח נעמט אַלץ צו, נאָר אַ שלעכט ווייב נעמט ער ניט; אַלע, צוען טויגן ניט, חוץ ווען מען האָט אַ שלעכט ווייב און די ערד דעקט זי צו.

ווייבער זינען געבילדעט און קענען צוויי שפּראַכן; איינע פֿאַר דער חתונה און איינע נאָך דער חתונה; אַ קליין ווייבעלע קען אויך האָבן אַ גרויס מויל; ווען דאָס (די) ווייב וויל, אַז דער מאַן זאָל זיין אין שטוב, רעדט זי ווייניקער און גיסט וואָסער מער; פֿאַר אַ ווייב איז קיין סוד גיטאָ; זאָג (דערצייל) דעם ווייב אַ סוד און שנייד איר אויס די צונג; פֿון אַ קאַץ אַ קראַץ און פֿון דער ווייב אַ קלָה; ווען דער מאַן איז אַ בעל-עגלה האָט ער ניט מורא פֿאַר דער ווייבס קלָה; אַ שטום ווייב שעלט גישט מיטן מויל, נאָר מיט די הענט; אַז אַ הון קריינעט שיקט מען זי צום שוואַט, אַז אַ ווייב קריינעט שיקט מען זי פֿעןאָר.

איך מאַן, דו ווייב, איך שראָג, דו שוויג; אַפֿילו גאָלד שלאָגט מען אויך; גאָלד און זיל- בער קלאַפט מען ובפֿרט אַ ווייב; אַ ווייב איז ווי אַ מוזה: (אַפֿריער שלאָגט מען זי אַן, דער- נאָך קושט מען זי; אַ שעמע(ח)דיקע) ווייב איז גוט צו שלאָגן; אַז מאַן און ווייב שלאָגן זיך ריסן (ויך) די קינדער קריעה.

דאָס (די) ערשטע ווייב איז אַגעונט צום פֿרייב; דאָס אַנדערע ווייב האָט אַ גילדן פֿרייב; דאָס צווייטע ווייב איז ווי אַ מאַרצאַווע זון (, דאָס דריטע ווייב איז ווי די זון אין שבת); דאָס ערשטע ווייב איז פֿון גאָט, דאָס צווייטע איז פֿון מענטשן און דאָס דריטע איז פֿון דעם רוח; דאָס ערשטע ווייב איז ווי אַ הונט, דאָס צווייטע איז ווי אַ קאַץ (און דאָס דריטע איז ווי אַ חזיר); אַז אַן אַלטער מאַן נעמט אַ יונג ווייב ווערט דער

פֿראַן: אַוּדאי איז ניט שלעכט: ער אין קאָר-
נע און זי אין ראָווע (ער אין באַלטע
און זי אין יאַלטע); אָדער אַ העט,
אָדער אַ גַט [אס]; לָאָ זיין אַן ערגערער אַבי
אַן אַנדערער; ווי אַן אַלמנה גענומען, ווי אַן
אַלמנה פֿון אים גיין.

שפּר: מען ווערט נישט קיין פֿרוש אַז מען
האַט אַ שיין ווייב; אַ ציג אַנטלויפט, אַ
הון ווערט פֿאַרפֿאַלן און אַ מאַן קומט צוריק;
בײַ נאַכט אין בעט, בײַ טאַג צום גַט; צו דער
חופּה גייט (פֿירט) מען, צום גַט לויפֿט מען;
עס קומט אַ גַט אויך אַן אַ חטא; אַן אַ חטא ניטאַ
קיין גַט; ווי איז דעם ווייב וואָס קומט אַהיים
צום פֿאַטער אין הייב; אַ גֵרוש איז ניט קיין
פֿרוש; אַ מאַן ווערט ניט פֿריער אַן אַלמן ביז
דאָס (די) ווייב שטאַרבט ניט; אַן אַלמן נאָך שלשים
איז ווי אַ הערינג נאָך סראַדע פֿאַסט; אַן אַלמנה
איז אַ ספּנה, אַ גרושה איז אַ בושה, אַ בתּוּלה איז
אַ גדולה; אַז אַ בחור נעמט אַן אַלמנה פֿאַר
איר ברויט האָט ער פֿון (פֿאַר) איר דעם טויט;
ווען אַן אַלמנה האָט שוין אַ גאַלדענעם דאָך
איז וי פֿאַרט אַן אַלמנה; אַז מען קומט טרייסטן
אַ יונגע אַלמנה קוואַפעט מען זיך ניט צו פֿאַר-
דינען אַ מיצווה; * אַן אַלמנה איז אַ מיצווה צו
קיצלען.

566. גוטהאַרציקייט, רחמנות

ס: גוטסקייט, גוטקייט, גוטהאַרציקייט, וויל-
טעטיקייט, לייטזעליקייט, דערבאַרעמ-
דיקייט אַאָ"וו - אַר; דערבאַרעמונג, מיט-
פֿילונג, באַדויערונג אַאָ"וו - < ; גוטמוט, איידל-
מוט, גרויסמוט, גוטוילן, גוטווינטשונג, גוטס-
גיטונג, פֿאַרגינג; גוטע כּוונות; גוטע מחשבות,
גוטע באַהאַנדלונג; אַקאַמאַדאַציע; איינזעעניש,
שויונג; פֿריינדשאַפֿט - 552; לייבשאַפֿט צו
מענטשן, מענטשן-לייב, הומאַניזם, הומאַניטעט,
הומאַניטאַריום, אַלטרוזיזם; קרבנות-גרייטיקייט,
אַפּער-וויליקייט, אַפּפּער-וויליקייט, העראַזיזם;

בחור: אַלטער בחור, פֿאַרזעסענער;
פֿנוי, אומבאַווייבטער, יאומפֿאַהיראַטער;
מיידל, בתּוּלה, יונגפֿרוי; אַלטע מויד (מאַד),
בוגרת, פֿאַרזעסענע; פֿנויה, אומבאַמאַנטע,
יאומפֿאַהיראַטע.

וו: פֿירן אַ מיידל'ש לעבן; מיידלען; פֿירן אַ
בחור'ש לעבן; בחורן; בלייבן זיצן (פֿאַר-
זיצן, פֿאַרזעסן ווערן) ביון גרויען צאַפּ; ניט
חתונה האָבן.
אַדי: פֿריילידיק, פֿריי, אומבאַווייבט, אומ-
באַמאַנט, יאומפֿאַהיראַט, סינגל [אס];
בחור(י)ש, אַלט-בחור(י)ש; מיידל'ש, אַלט-
מיידל'ש, פֿאַרזעסן.
אינון: נאָך צום האָבן; בחורוויין; מיידלוויין.
שפּר: * אַז די אַלטע מויד גייט טאַנצן גייען
די פֿלייזמרים פּישן.

565. גרושה, אַלמנה

ס: אַלמנשאַפֿט, אַלמן-שטאַנד; אַלמנשאַפֿט,
אַלמנשאַפֿט; עגינהשאַפֿט; גַט; שיידונג,
פֿראַטשקעס, סעפֿאַראַציע, צעשיידונג; חליצה.
נוסח-הגט; ספֿר-כּריתות, די צוועלף
שוורות; תּנאַייגט; תקנת-עגונות; חליצה-שוך;
שטריחליצה.

אַלמן: שטרויענער אַלמן; קטלן; אַלמנה;
ביטערע, וויסטע, שטרויענע, לעבעדיקע
אַלמנה; אַלמנה חיה; קטלניג; יבמה; חלוץ,
חלוצה, חלוצהניצע; פֿרוש; גרוש, גאַרנישט
[אס]; גענטער; גרושה, גענטע; רעליקט;
עגונה; וויסטע עגונה.

וו: בלייבן אַן אַלמן, בלייבן אַן אַלמנה; געבן
חליצה, נעמען חליצה; מאַכן פֿאַר אַן
עגונה, פֿאַרלאָזן, מעגן זיין; ציענין זיך, פֿונאַג-
דערגיין זיך; שיידן זיך, אוועקגיין אין פֿראַטש-
קעס, סעפֿאַרירן זיך; גטן זיך, געבן אַ גַט,
נעמען אַ גַט; צעשיידן זיך; אויפֿבינדן די
הענט; צעטשיקען זיך [קל]; געבן די צוועלף
שוורות.

שער גודן; פוכקע (מיאכקע) לַבָּבֹת; נְשִׁים רחמנות; באַרעמהאַרציקע שוועסטער; רויטער קרייץ, רויטער מָגֶן־דָּוִד, רויטע האַלבע לַבָּנֶה [משקל], רויטער קרייץ און האַלבע לַבָּנֶה [משקל]; ראַטיראַרמיי, סאַלְווישן אַרמיאַס; גוטסטוער, גומל־חסד, בעל־חסד, ווילטוער, ווילטעטער, באַגליקער, בעל־טובה־ניק; עוסק במיצוה, (בעל־מיצוה(ט)ניק, בעל־מיצוה־טניק.

וו: זיין גוט (ליב, באַרעמהאַרציק אַאָ״וו) ← א״י; גוט באַהאַנדלען; ניט טאָן קיין שלעכטס; [יין] קוילענען די קאָפּאַטע, דער־הרגענען מיט אַ קניש; ניט טשעפען; ניט אַנרירן אַ פֿליג אויף דער וואַנט; ניט קרימען יענעם אַ האָר; האָבן אַינזען (אַיינזעניש) מיט; שאַנעווען, שוינען; רעכענען זיך מיט יענעמסן געפֿילן; פֿאַרגינען; נאָכגעבן, צו ליב טאָן; צופֿרידן שטעלן; באַפֿרידיקן (באַוויליקן, באַגיטיקן, פֿאַשאַלעווען) ומיין, דיין אַאָ״וו פֿאַרלאַנג; פֿאַנקעווען; אַווירן, אַווירן, איר ווירן, גאַווירן, צוטערעפֿן, דערנאָדזשען, דאָנאָדזשען, אַוואָדיען; אַקאָמאָדירן; אַנט־קענקומען (אַנטקענגנין) ומיר, דיר אַאָ״וו האַלב וועגס; צולאָזן יענעם; צולאָזן ווי דעם בעל־מלאַכה צו דער תּוֹכַחָה; מְהִנֵּה זַיִן, דערקוויקן, מְהִיָּה זַיִן אַאָ״וו ← 513.

טאָן יענעם אַ טובָה (אַ חסד, גוטס אַאָ״וו) ← ס; מְטִיב זַיִן; דינען, צו דינען; גומל־חסד זַיִן, לִיטועליקן; פֿאַרדינען (קויפֿן זיך) אַ מיצוה אין; מקיים זַיִן אַ מיצוה; עוסק במיצוות זַיִן; עוסק זַיִן בְּצָרְכֵי צִיבור; מִפְּקִיר זַיִן זיך פֿאַר, מוסר נֶפֶשׁ זַיִן זיך פֿאַר, מְקַרֵּב זַיִן זיך פֿאַר, אָפּערן זיך פֿאַר, יאָפּפֿערן זיך פֿאַר, ברענגען אַ קרבן פֿאַר; פֿאַרגעסן אין זיך; אַרבעטן פֿאַר עוֹלָם־הַבַּיִת; אַרבעטן לְשֵׁם מִיצוּהָ; אַרבעטן לְשֵׁמָּה; ניט וועלן (ניט פֿאַר־לאַנגען) קיין דאַנק פֿאַר; אַרְנִינִין (פֿאַרזעצן זיך) אין יענעם לאַגע; האָבן (געמען) אַן אינטערעס אין; זַיִן (פֿאַר) אינטערעסירט אין;

פֿאַטריאַטיזם, אידעאָליזם; פֿאַלקוּזם; אימאַ־טעריאַליזם, ליבעראַליזם, ליבעראַליטעט, טאַ־לעראַגן; נשמה־גרויסקייט, נשמה־איידלקייט. רחמנות; ביטערער רחמנות, גאַטס רח־מנות; צער־בעלי־חיים, צעב״ח; ווייך געמיט, וואַרעם געפֿיל; מיטלייד, מיטגעפֿיל, אַנטילל, סימפּאַטיע, ליבע, ליבשאַפֿט, אַלטרויזם, אַל־טראַפּאַטיע; רחמים, מידת־הַרַחֲמִים, חֲנִינָה. גוטער אַקט, גוטע טאַט, ווילטאַט, גוטע אַרבעט, גוטע מעשים, מעשים טובֿים, מיצוה, מיצוה גדולה, דבר־מיצוה, מיצוה־זאַך; צדקה, פֿילאַנטראָפֿיע אַאָ״וו ← 479; צדקה אַקט, חסד, גמילות־חסד, טובָה, טובָה כפּוֹלֶה (ומכּוֹפֶּלֶת); אַ טובָה מיט אַ גמילות־חסד; צר־ליבואַך, געפֿעליקייט; גענאָד, גנאָד, לאַסקע, חטיבָה, יוגנט; גוט וואָרט.

גוטער, ווילער, ליבער, זיסער, איידע־לער, זינדענער, טייערער, גאַלדענער, דימענ־טענער, בריליאַנטענער אַאָ״וו מענטש (יונג, כאַ־ראַקטער אַאָ״וו); גוטע, ווילדע אַאָ״וו נשמה; גוט קינד; ליובע; אַ האַרץ ווי גאַלד, ווי דימענט; אַ מענטש אָן אַ גאַל; אַ צוגעלאָזט מענטשל, אַ מרוצה לִקְהָל, אַ זינד, אַ דימענט, אַ בריליאַנט, אַ בורליאַנט, אַ מוג טובֿ; לֵב טובֿ, טובֿ לֵב, טובֿ לֵבֶל; עיץ טובֿ, דורש טובֿ, גוטווינטשער, פֿאַרגינער, גוטגינער; אַ בראַט; אַ בראַט פֿון די בראַטן (ברעטער); דאָברי מאַשיק; מִלֶּךְ חסד; אוהב ישׂראל; חסידי אומות העוֹלָם; גוטע־אַרציקער, ווייכהאַרציקער, רחמנות־דיקער אַאָ״וו ← א״י.

אידעאָליסט, אימאַטעריאַליסט; פֿילאַג־טראַפֿ, פֿילאַנטראָפֿיסט, בעל־צדקה אַאָ״וו ← 479; אַלטרויסט, הומאַניטאַריער; פֿאַט־ריאַט; פֿאַלקיסט; קאָסמאָפּאָליטי; מענטשנ־פֿריינד, קינדער־פֿריינד אַאָ״וו ← 552.

(בעל־רחמן, בעל־רחמים, בעל־רחמנות, בעל־רחמיניק, צער־בעלי־חיימיניק; יידישע, וויבער(י)שע נשמה; רך־לֵב; רך־לֵבֶל; ווייכע מירל; קוואַטש, שמאַטע, כּניאַק; יידי־

קאָזע, וואַרעם, מילד, זאַנפֿטיק, צאַרט,
צערטלעך; צעקראַכן.

רחמנותדיק, דערבאַרעמדיק, באַרעמ־
האַרציק, י באַרעמהערציק, ליטוועליק,
חסדימדיק, גנעדיק; מענטשיש, מענטשלעך,
מענטשנפֿרינדלעך, הומאַניש, הומאַניטאַר;
מיטפֿיליק, מיטפֿילנדיק, סימפּאַטיש, י סימפּאַ־
טעטיש; רירנדיק, האַרצרייסנדיק אַזױװ
← 512; גוטטויק, גוטטעטיק, מילדטויק, מילד־
טעטיק, ווילטטויק, ווילטטעטיק, ווילטטועריש,
י ווילטטעטעריש, פֿילאַנטראָפֿיש; קרבנות־
גרייט, קרבנות־וויליק, אָפּער־וויליק, י אָפּפּער־
וויליק, אַלטרויסטיש, אימאַטעריאַליסטיש,
אומעגאַניסטיש, אומאַייגנציק; פּאַטראָניש;
פּאַלקסיטיש.

פּאַרגלײַכונגען גוט ווי יעקב, ווי אַ (שטיק)
גאַלד, ווי אַ דימענט, ווי אַ בריליאַנט, ווי אַ
באַרליאַנט, ווי אַ גוט קעלבל, ווי ליובע, ווי
צו אַן אייגן קינד, ווי באַשמירט מיט האַניק;
* גוט (ווייך) ווי צוצולייגן צו אַ מכה (געשויר);
גוט (ווייך) ווי נאָכן פֿינפֿטן גלעזל; ווייך ווי אַ
האַניק־טייגל, ווי פּוטער, ווי טייג, ווי אַ מאַמעס
האַרץ.

אינוו, פֿראַז: אין די אינטערעסן פֿון;
לטובה; לטובת; לטובת־הפֿעל; י צו
גונסטן; צום וויל אויב בעסטן [אַי], צום וויל
אַם בעסטן [אַי]; לישם מיצווה; פֿון מיצווה
וועגן; לשמה; לשמו ולשמה; לפנים משורת
הדין; שלא על מנת לקבל פרס; ניכני;
נעכני; נעכני בי; כני; כאַלט; האַלט
איך; (נעכני וואַלט איך; נני וואַלט איך
ניאַל); נעבעך; שטיינס געזאַגט; מישטיינס
געזאַגט; צום באַדויערן; צום אומגליק;
מעשה שטן; בעוונותנו הרבים; צאַנצע־
לאַמעס; סאַנצעלאַמעס; י צאַנצעאַנעס;
אַ שאַד! י ליידער! [אַי] אַ מיצווה־אַן אַרעמע
מויד (מאַד) ליגט אין קימפעט; אַ מיצווה -
אַ הונט אין שמד; ס'איז אַ קלאַג צו אים; ס'איז
אַ בראַך צו אים; ס'איז אַ קלאַג (אַ בראַך) צו

אינטערעסירן זיך מיט; העלפֿן, אונטער־
שטיצן, בישטיין אַזױװ ← 446.

האַבן (פֿאַרמאַגן, באַזיגן) רחמנות (מיט־
געפֿיל אַזױװ) ← ס; האַבן אַ האַרץ, האַבן גאַט
אין האַרצן; האַבן דאָס האַרץ אויפֿן ריכטיקן
אַרט [אַי]; גוט ווינטשן; זיין מלאַ רחמים; חס
זיין אויף; אַראָפּנעמען די האַנט פֿון האַרצן;
מרחם זיין זיך אויף, דערבאַרעמען זיך
אויף, דערוואַרעמען זיך פֿאַר; אַנגעמען
זיך [מזי], דבֿן אַזױװ קריוודע (קירץ); גיין אין
פֿאַלק; אַרויסווייזן רחמנות (מיטגעפֿיל אַזױװ);
באַדויערן, שאַקלען מיטן קאַפּ; זשאַלעווען,
י זשאַלעקווען; לייגן רחמנות אויף, לייגן דעם
נעבעך אויף; באַנג טאָן פֿאַר, י לייד טאָן פֿאַר;
אַנטייל נעמען אין ממונע, דינע אַזױװ ליידן;
מיטליידן, מיטטרויערן, מיטוויינען, מיטקלאַגן,
מיטיאָמערן, מיטוויפֿצן, מיטקרעכצן ← 512.
אַרויסרופֿן (דערוועקן) רחמנות (מיטגעפֿיל
אַזױװ); צענעמען ווי אַ גוטער בעלה־פֿילה,
ווי דעם יתומם קדיש, ווי אַ קינדס געוויין, ווי
אַ פֿידעלע.

אַדי: גוט; גוט און פֿרום, פֿרום און גוט; גוט
מיינענדיק; געפֿעליק, צוליביק, ווילי,
וויל געניגט, וויל מיינענדיק, גוטמוטיק, וויל־
מוטיק; גאַלדן, דימענטן, זיידן; איידל, איידל־
מוטיק, נאָבל, ריטעריש, י ריטערלעך, י גרויס־
מוטיק, גרויסהאַרציק, י הויכמוטיק, הויכ־
האַרציק; העלדיש, העלדנמוטיק, העראַיש;
אַינזעענדיק, שויענדיק, געדולדיק, טאַלע־
ראַנט; געפֿילפֿול, צאַרט פֿילנדיק, פֿון האַרצן
קומענדיק, האַרציק, האַרצעדיק, י האַרצלעך,
י הערצלעך; גוטהאַרציק, ליב־טויבֿיק, ברייט־
האַרציק, פֿרײַהאַרציק; ליב, ליבלעך,
י ליבנסווידיק; פּאַטעריש, י פּאַטערלעך,
מוטעריש, מאַמעדיק, י מוטערלעך, ברר
דעריש, י ברידערלעך, שוועסטעריש,
י שוועסטערלעך; פֿרײַנדשאַפֿטיק, פֿרײַנד־
שאַפֿלעך ← 552; וואַרעמהאַרציק, צאַרט־
האַרציק, ווייכהאַרציק, ווייכמוטיק, לאַסי

רעה; פֿאַר דער קלענסטער טובה ווערט מען אַ בעל־חוב; טו אַ הונט גוטס—ביליט ער (נאָך); אַז מען איז גוט פֿאַר יענעם איז מען שלעכט פֿאַר זיך; אַ טובֿ זכֿל איז אַ רע זכֿל; צוליב קאָסט תּמיד טייער; מען טאָר קיין גוטער ניט זיין; דאָס גוטע פֿערד שלאָגט מען; אַ וויי זעך יונג זיגט שטענדיק אין דר'ערד; אַ גוטן שלעפּן די הינט אַוועק; אַ גוטער געהערנט אויפֿן גוטן אָרט; אַז צו גוטער איז אַ האַלבער נאַר; אַז מען איז צו גוט צערמיסן די הינט; אַז מען איז גוט עסן די ווערעם; זי בעסער גוט איידער פֿרום; אַז דו וועסט גוט זיין וועל איך פֿרום זיין; זי ניט צו זיס, מען זאָל דיך ניט אויפֿעסן, זי ניט צו ביטער, מען זאָל דיך ניט אויסשפּעצן.

לֹא הַמְדַרֵּשׁ (הוא הַעֵיִקֵר אֶלֵא הַמַּעֲשֵׂה; גְדוֹל הַמַּעֲשֵׂה יוֹתֵר מִן הַעוֹשֵׂה; מַחֲשָׁבָה טוֹבָה הַמְקוּם מִצְרָפָה לַמַּעֲשֵׂה; מַחֲשָׁבָה כַּמַּעֲשֵׂה; מַחֲשָׁבָה איז קיין מַעֲשֵׂה ניט [יש]; דְּבָרִים שֶׁבִּלְבָב אֵינִים דְּבָרִים; דְּבָרִים הַיּוֹצֵאִים מִן הַלֵּב נִכְסָיִם אֶל הַלֵּב; וְאֶהְיֶה לְרֵעֶךָ כַּמּוֹךְ; (מה) דַּעֲלֶךָ סִנֵּי לְחִבְרֶךָ לֹא תַעֲבִיד; אַל תִּדְּוֶן אֶת חִבְרֶךָ עַד שֶׁתֵּיָע לְמִקּוּמוֹ; מען מוז ברענגען קרבנות אָדער ווערן קרבנות; ניט דער שטעקן העלפֿט, נאָר דאָס גוטע וואָרט; אַ גוט וואָרט קאָסט קיין געלט ניט און ברענגט תּמיד אַיִן; מיט אַ גוט וואָרט פֿאַרקויפֿט מען שלעכטע סחורה; מיט אַ גוט וואָרט פּוֹעֲלֵט מען מער ווי מיט אַיִן טאַטן אַרײַן; מיט האַגיק קען מען כאַפֿן מער פֿליגן ווי מיט עסיק; מיט גוטע רייד קען מען אויך די עֲצָמוֹת אַרויסנעמען.

לֹא מְדוּבָשׁ וְלֹא מְעוֹקֶצֶךָ; לֹא מְעוֹקֶצֶךָ וְלֹא מְדוּבָשׁ; לֹא מְדוּבָשׁ וְלֹא מְעוֹקֶצֶךָ—ניע דײַ, ניע זײַ; לֹא מְדוּבָשׁ וְלֹא מְעוֹקֶצֶךָ—זי מיר ניט קיין פֿעטער און ניי מיר ניט קיין שטיחל (און צערמיס מיר ניט די שטיחל); ניט רוף מיך פֿלימעניק און ניט ניי מיר קיין שיד; שענק מיר ניט קיין האַגיק און גיב מיר ניט קיין בייס; ניט איך וויל די בין (דעם בייס), ניט איך וויל דעם

זינע יאָרן (צו זיין מזל); ס'איז אַן עלנט אויף (צו) אים; אַז אַך און ווי צו זיין קאָפּ (צו זיין לייב און לעבן); זיין מזל אויף שטיינער (פּוֹשְׁטֵשׁ) געזאָגט; אַזאַ יאָר אויף מינע שוואַם; דעם גרעסטן שוואַ (ווי איך האָב ערגעץ אַ שוואַ) און ווי איר האָט ערגעץ אַ שוואַ) ניט צו ווינטשן; אַ שלעכטן גוי ניט צו ווינטשן; אַ יידן טאָר מען עס געוויס ניט ווינטשן; זאָל מען דערפֿון ניט וויסן (אין קיין שום יידישער שטוב); גאָט זאָל אים העלפֿן; עס איז דעם ציער ניט צוצווען; עס קען רידן אַ וואַנט (אַ שטיין, אַ האַרץ פֿון שטיין); עס באַוועגט (עס צענעמט, עס רירט, עס צעטרייסלט, עס ציער גייט, עס פֿאַרכאַפֿט, עס בלוטיקט) דאָס האַרץ פֿאַר; אַ רחמנות צוצוקוקן; איר וועט קיין עברה ניט פֿאַרדינען; כּרַחֵם אֶבְ עַל בְּנֵי; די גוטסקייט זיגט אים אויפֿן פֿנים; מען קען אים אַרום אַ פּינגער אַרומוויקלען; ער האָט אין זיך קיין זאָל ניט; מען שיקט צו אים ווי צו אַ גוטן יידן.

שפּר: לַעוֹלָם יֵהָא אָדָם רַך כּפִּנָה וְאֵל יֵהָא קָשָׁה כּפִּאָרו; יענער האָט אויך אַ נשמה; כֵּל הַמְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת מְרַחֵם עַל צִיּוֹ; ווער עס וויל האָבן רחמנות אויף זיך מוז האָבן רחמנות אויף אַנדערע; רחמנות האָט ריינע פּוֹנוּת; רחמנות איז אַ מאָל (אַפֿט מאָל) אַכּוּרִיּוֹת; דער גרעסטער רחמנות איז אויף אַן אַרעמער מויד (מאָד) וואָס זיגט אין קימפעט. כּאָטֵשׁ שׁוֹאֲרֵץ, אַבִּי אַ גוט האַרץ; טו גוטס און פֿרעג ניט וועמען; בעסער טאָן טובות איי דער שולדיק זיין חובות; ווי מען קען ניט קיין שלעכטן לויבן, אזוי קען מען ניט קיין גוטן שענדן; ניט אַלע גוטעס זינען גוטע; פֿון ווייטן זינען אַלע גוטע זייטן; אַלע אַרעמע לייט האָבן גוטע הערצער (לִבֵּבוֹת); צום זכֿל טובֿ וּסְפָרָה דאַרף מען נאָך האָבן אַ גוט האַרץ אויך; פֿון אַ טובה קומט אַפֿט מאָל אַרויס אַ רעה; טראָג ניט קיין טובות אין די היזער; פֿאַר אַן אומגעבעטענער טובה קומט אַרויס אַ

גאל, גיפט, גיפט און גאל, ססדהמוות; אומ-
 רחמנות, אומגענאָד, אומגינציקייט; ביס,
 שטאַך, ברי, ברען; שלעכטע באַהאַנדלונג;
 שלעכטס; שלעכטע, בערישע טובה; ביו,
 יאיבל, עוולה, קרים, קירץ, קריוודע; עברה,
 פאַרברעכן, יגעוואָלדטאט, געוואָלד־מעשים;
 גרויל, הימל־געשרי, פּאַקאָסט, מיאוסע
 מעשה; רדיפה, גנישה, שיקאנע; מעשה סדום,
 סדום־עמורה; (צו) להכעיס, (צו) להכעיס,
 יטראַץ; צעפוקעניש, צעוועצעניש, צעשפּרייט
 געניש; שטירדות, סטירדעס, סטערדעס;
 רישעות, אַכּוּריות; מערדערײַ, רציחה,
 רצחנות ראוּבאַי; בלוט־צאַפּעניש, בלוט־
 פאַרגיסעניש, שפּיכת־דמים ← 244; יאָדע־
 גינע; עקועקוציע, זאקוציע; אוממענטשלעכ־
 קייט, אומהומאַניטעט, ברוטאַליטעט, באַרבאַ־
 ריום, באַרבאַרישקייט, באַרבאַרײַ, מאַנסטראַ־
 זיטעט; כולגיגאַניזם, באַנדיטיזם, וואַנדאַליזם;
 דעספּאָטיזם, דעספּאָטיע, טיראַני, זיטראַניע,
 יטיראַנסטווע; אומטאַלעראַניץ; עקספּלואַ־
 טאַציע.

אינדיווידוואַליזם, קעשענע־אינטערעסן;
 מאַטעריאַליזם, אייגנוץ; עגאָניזם, זיכיקייט,
 יאייגנוכט; עגאָטיזם, איכיקייט; אייג־ליבע,
 אַרײַד־ליבע.

שלעכטער, ביזער, ביזערער, געפער־
 לעכער אַאו־ מענטש (יונג, פאַרשוין אַאו־);
 אוממענטש, שלעכטס, רע, מוג רע, רע רעל;
 ניטפאַרגינער, צר עין; מיאוסער סוחר, ביטע־
 רע יאַגע־דע; כפּרהניק, נעגריש, אַלטער תּרח,
 מיץ מיט אויערן, אויער; וורעד; לאַזשאַרניק
 וקל; הונט, קלפּ, קף רמד בית, צווייאונפּ־
 ציקער; בלוטהונט, בריטאַן, אַ הונט מיט
 אויערן, קלפּ־שבּקלפּים, קלפּ־בטיגע; אַ פאַרץ
 מיט געגריזלע האַר; הינטישע לעבער (פעל,
 פּרצוף, צורה); בעל־עוולה.

אַכּוּר, חסר־פּ, אַביר־פּ; רשע, רשע־
 מרושע; אַ רשע פּון דער הגדה; אַ רשע ווי
 הקן, ווי טיטוס; גולן, פעלד־גולן, וואַלד־גולן,

האַניק; זײַ מיר ניט קיין פּייגעלע און האַב אויף
 מיר ניט קיין רחמנות; גיב מיר ניט (טו מיר ניט
 אָן) קיין מענטעלע און גיב מיר ניט קיין הענ־
 טעלע; מאַך מיר ניט קיין לאַך אין קאַפּ און
 לייג מיר ניט צו קיין פּלאַסטער; לאַ תּבושי
 ולאַ תּפּלמי־ניט בענטש מיך און ניט שעלט
 מיך; וואַש מיר ניט קיין גרעט און מאַך מיך
 ניט נאַס; משליך קרחו כפּתים—וואַש מיר ניט
 דעם פעלץ און מאַך מיך ניט נאַס; מען האַדע־
 וועט דעם אינדיק ביז פּסח נאַר צוליבן קראַפּ;
 וואַס איז דעם אינדיק פאַר אַ הייליק, צי מען
 קוילעט אים אויף פורים צו דער סעודה אַדער
 אויף פּסח צום סדר?; וואַס קומט מיר אַרויס
 פּון דער גוטער קו וואַס גיט אַ סך מילך, אַז זי
 שלאַגט דערנאָך דאַס שעפּל אַרויס?; בעסער
 הערן קללות איידער הערן נעבעך; בעסער
 צען שונאים איידער איין נעבעך; אַז גאַט טוט
 אַ טובה באַרימט ער זיך ניט; אַלע נעבעכעס
 עסן געדיכטע לאַקשן; נעבעכעס האָבן גרויסע
 טרעבעכעס.

זען אויך: הילף 446, מילדקייט 465, געבונג 479, פּרײַ־
 גיביקייט 504, פאַרלײַכטערונג 513, פּרײַנדשאַפּט 552,
 פאַרגעבונג 572.

567. שלעכטהאַרציקייט, אַכּוּריות

ס: שלעכטהאַרציקייט, פאַרביסנקייט, האַרט־
 קייט, אומדערבאַרע(מדי)קייט, אַג־
 רחמנותדיקייט, בלוטדאַרשטיקייט אַאו־ ← אַר־
 פּייניקונג, פאַרפּאַלונג, אונטערדריקונג אַאו־
 ←; שלעכטע נאַטור; שלעכט (בייו) בלוט;
 בלוטדאַרשט; שטיינערן, פאַרשטאַקט, פאַר־
 שטאַרט, גיביש, גלזניש אַאו־ האַרץ; אַ האַרץ
 ווי אַ קאַלטער גולן, ווי אַ פעלדו, ווי אַ (קויל־)
 שטיין, ווי פּון שטאַל אַאו־; ביזער ווילן,
 ביזע כּוונות, ביזע מחשבות, הירהורים רעים,
 מחשבה רעה; פּינדשאַפּט, שגיאה, האַס אַאו־
 ← 553.

נאמען, צרה, א צרה א חורבן, א צרה א חר-
בונה; מוק, זלידניע; שפין אין די אויגן; דארן
אין אויגן; קלעשטש, קלעק; זאקוטניק;
קירקעניק, קיפלער אא"וו < 447.

אפטוער, (צו) להכעיסניק, משומד (צו)
להכעיס, מומר להכעיס; טראָבל־מאכער [א.ש.].
וו: זיין שלעכט (ביטער, גאָליק אא"וו) < אר;
ניט פאָרגיגען; ניט האָבן קיין רחמנות;
ניט האָבן קיין גאָט אין האַרצן; ניט האָבן קיין
האַרץ; האָבן אַ האַרץ פֿון אַ טאָטער (אַ האַרץ
ווי אַ שטיין, ווי ביי אַ גוֹל־אא"וו) < ס; זיין אונד
טערגעשלאַגן מיט הונט; אָנטאָן זיך אין גוֹל־;
פאָרהאַרטעווען (פאָרשטאַרן, אָנשטאַל־עווען,
פאָרשטאַקן) דאָס האַרץ; גיין איבער טויטע;
לעבן (קוקן) נאָר פֿאַר זיך (פֿאַר די אייגענע
אינטערעסן); האָבן נאָר זיך אין זיגען; ניט
העלפֿן (יענעם); העלפֿן מיט אַ קרעכץ (מיט
אַ זיפֿץ, מיט אַ לאַך); ווייזן ווי אַ גוטער ייד
וויינט.

טאָן ביי (שלעכטס) יענעם, איבלען [א.י.];
שלעכט באַהאַנדלען, טרעטירן; טאָן יענעם
אַן עוולה; עוולען, באַעוולען, באַנאוולען,
קרימען, קירצן, קרייודען, באַקרייודען,
קרייודזשען; האָבן (קויפֿן זיך) אַן עבֿרה אין;
אָפטאָן; אָפטאָן אויף טערקיש (אויף רייסיש);
אונטערשטעלן אַ פֿיסל, באַשווינדלען אא"וו
< 363; אונטערגראָבן; גראָבן אַ גרוב פֿאַר;
טאָן אַ שלעכטע טובֿה; אָנמלאַכהנען; שאַטן;
מאכן שאַדן, שעדיקן, באַשעדיקן; אַרײַנפֿירן
(פֿאַרשלעפֿן, לאָזן) אין אַ בלאָטע (אין אַ זומפֿ,
אין אַן אומגליק אא"וו); * מאַכן (פֿאַרוקן) אַ
קאָנע; * פֿאַרן־בלען; צושפּאַרן צו דער וואַנט;
אָנמאַכן יענעם אַ צרה (אַן אומגליק אא"וו);
האַבן (אין יענעם) דאָס געהי; לאָזן אויף דער
פֿליישבאַנק; אונטערשלאַגן די פֿרנסה; רײַסן
דעם ביסן פֿון מויל; צונעמען דאָס לעצטע
שטיקל ברויט; אַרויסרײַסן (בײַ יענעם) פֿון
מויל (פֿון גאַרגל); טרײַבן צו דער טאַרבע
(צו בעטל־ברויט); ברעכן (נעמען) פֿון ברויט

נאכט־הילן, קאלטער גוֹל־; ווייסע לעבער;
רוצח, רוצח־הינער; רצחן, מערדער, קוילער,
זראַובאַניק; כול־גאָן, באַנדיט, גענוסטער,
דעספּעראַדאַ; אַרעסטאַנט, רעסטאַנט, סי(מ)-
בירניק; הינטשלענער, הינטטרייבער, היצעל;
בלוטצאָפּער, בלוטזויגער, וואַמפּיר, פּיאָווקע,
פּיאָוקע־אַל; גאַרגל־שניידער, האַלדושניידער;
צורר; אַ צורר־היהודים ווי המן הרשע;
פּרעה, עמלק, טיטוס, המן, המנס קאָפּ;
סדומניק; טיראַן, דעספּאָט; רודף, פֿאַר-
פֿאַלגער, מיצר, גוש, פּייניקער, דריקער,
ליידיקער [א.י.]; אונטערדריקער, באַדריקער;
עקספּלאַטאַטאָר, * עקספּלאַטאַקער [א.ש.],
שקלאַפֿ־טרייבער; חיה; ווילדע חיה; טיגער,
וואַלף; באַרבאַר, קאָניבאַל, מענטשן־פֿרע-
סער, וואַנדאַל, האַטענטאַט; דושעניס־כאַן;
דראַקאָן; אָגער, מאַנסטער, אומגעהייער [א.י.];
מלאַך־חבֿלה; טיפּוּל (אין מענטשן־געשטאַלט);
דעמאָן; מענטשנ־פֿינד, מוזאַנטראָפּ אא"וו
< 553; מאַטעריאַליסט, זיכיקער, ענאָיסט;
איכיקער, ענאָיסט; חזיר.

אַשה רעה; אַכורטע, רוצחטע, רשעטע,
מרשעת, רשעת, אַרורה, פֿלעטע, פֿלעטע, פֿלע-
הכֿל־בימטע, קליפּה־ניצע, מכשפה(טע), מכשפֿ-
טע; היענע, שלאַנג, גיפּטיקע שלאַנג, זשמיע, קאָב-
רע, (בייזע) יאַטשטשערקע, יאַטשטשערצע;
מעגלע, פֿוריע, האַרפּיע; אינ־ל, המנטע,
זוש, קליית, קסאַנטיפּיע; שיינדעלע מיט די
בלויע ליפּעלעך; סטערווע, קאַנאַליע;
קלעמפּע; זאַיענטע, זאַיאַדלע, יאַדע, יאַזוע,
זשניקלע, שפּיטערע, שטרינע; טריפּהנע יידענע,
ביטערע נקבֿה; וויערע וועטשערע, ראָגענע,
ניט קיין געשמאַקע, לאַשווטקע [קל].

פּגע, פּגע פֿון פֿאַרן דאַווענען, נגע, צרעת,
נגע־צרעת, נוגל, אָנשיקעניש, משרֿחת, צר-
שטייעניש, אָנטשעפּעניש, צוטשעפּעניש, פּרי-
טשעפּע, פּלאַג, פּליאַנע, פעסט, כאַליער(סע),
פֿאַרשלעפּטע קרענק, שלאַק, שלאַק־פורעניות,
אַ שלאַק מן השמים, אַ שלאַק פֿון זיין ליבן

דיקן (לעבעדיקערהייט); צאפן די זמים; ארויסנעמען דעם זם־התמצית (דאס געזונט, די נשמה); שיקאנירן; טאן צו להכעיס (צום טויט, אין טויט אריין, אין ביין אריין, אין דער גאל אריין); אריינטאן; קיפלען; נעמען (דאך ביווען) די לעבער (די נשמה); אָנשטעקן די לונג; רייצן ויך מיט; שפילן ויך ווי א קאץ מיט א מויז; אריינלאָזן א גריל אין אויער; אריינ האקן א קליין אין קאפ; אריינלייגן א קאץ אין בויך; צוואַלצן, אָנצוואַלצן, אָנאַלליען, צו שמעלצן; אויפֿרייסן אַלטע ווונדן; שיטן זאָלץ אויף די ווונדן; אריינקריכן אין דער נשמה (אין די געדערעם, אין דער גרנרת, אין דער גאל, אין די בייער, אין דער זיבעטער ריפ); אריינקריכן מיט די פֿיס (מיט די שטיוול, מיט די קאַלאַשן) אין האַרצן; באַליידיקן; איד דיעקעווען ויך; פֿאַרויסן ויענעם) דאָס בלוט; שופֿך דם זיין; באַדן ויך אין ויענעמסן בלוט (ווי פֿרעהו); דערינדעריקן.

באַטריבן; פֿאַרשטערן די שׂימחה; פֿאַר־אומערן, (פֿאַרביטערן, פֿאַרגאַלן, פֿאַר־פֿינצטערן, פֿאַרחושכן אַאַו"ו) דאָס לעבן (די יאָרן); שווער מאַכן דאָס האַרץ; ברעכן דאָס האַרץ; מאַכן אַ לאַך (צען לעכער) אין האַרצן; ברענגען צו טרערן; וואַרעם מאַכן (אַראָפֿדרייען, צובינדן אַאַו"ו) דעם קאַפּ; משוגע מאַכן; טרייבן צו משוגע (צו פֿאַר־צווייפֿלונג); פֿאַרטרייבן אין שׂמד; מאַכן זאָרג; באַשווערן, באַלעסטיקן, מִכביד עול זיין; אַרױפֿלייגן ויך אויף; באַאומרויקן, באַקומערן; באַרויבן פֿון שלאָף; וואַסן באַדערן, טראָבלען. ופֿאַרגלייכונגען ציען (ויענעמסן בלוט) ווי אַ פֿיאָוקע, ווי אַ פֿיאָוקע וואַל, ווי אַ פֿאַטשעלאַק; עסן ווי הירוש, ווי זשאַווער (ירושא), ווי אַיזן; טאָטשען ווי אַ גריל, ווי אַ דרעל, ווי אַ וואַרעם; ביסן ווי אַ בייזער הונט, ווי אַ גיפֿטיקע שלאַנג, ווי אַ לויז אין פֿאַכווע (אונטער דער העמד); שטעכן ווי מיט נאָדלען, ווי מיט שפּילקעס, ווי

אַאַו"ו ← 481, 482; אַריינזאַרפֿן אַן אַרעמאַן אין צדקה; אומגליקלעך מאַכן, רוינירן; אויס־שטעלן, שעכטן, קוילענען; קוילען אין ביין, קוילען אַן אַ מעסער, קוילען דאָס הינדל אַז עס זאָל קיין בלוט נישט גיין; אַריינלייגן אין דער אַנְה; באַגראָבן (לעבעדיגערהייט).

רודף זיין, רודפֿן, פֿאַרפֿאַלן; נישט לאָזן אויף די אויגן; יאָגן עד חרמה (עד לחיים, עד פּערדעלע מעשט); נוגש זיין; אָנטאָן פֿל הַגְיִשׁוּת; דריקן, אונטערדריקן, עקספּליר אַטיין, טיראַניזירן; טרעטן מיט די פֿיס; אַליין ויך שלעכטס טאָן; אַרויסגעבן אויף ויך אַ ביטש; זיין אַ גילן אויף ויך אַליין.

אַינטיילן (אַנטאָן) יסורים (צרות, געברענטע לייד אַאַו"ו) ← 512; ווי טאָן, פֿיניקן, מאַטערן, מוטשען, דאַמיטשען, מענטשען וואַל, פֿלאַגן, קוועלן, דערקוטשען, דאַקוטשען, דער־טקילען, דאַסקילען; דערגיין דעם עק (די יאָרן); דערגיין ביזן עק; געבן פֿעפּער (פּויל־ווער) צו שמעקן; געבן די וועלט צו וען; רייסן, ביסן, שנידן, שטעכן (אין דער זיבעטער ריפ); ברענגען, בראַטן, ברייען; ברענגען דאָס אַרט (די טריט); פֿאַלמעסן דאָס לייב (דאָס פֿלייש); טרייבערן, עדערן; טרענגען די אַדערן; ציען די עץמות; ציען די קליי (דעם קלייאַק, דעם מאַרן, דעם זאַפֿט) פֿון די בייער; רעדערן; ציען אויף טאַרטורעס (אויף דער עניו, אויף דער רינע אַאַו"ו) ← 604; מאַכן גרוי און אַלט; אַראָפֿדרייען האַלבע יאָרן; נישט לאָזן לעבן; אַפֿרייסן דעם חיים טובים; פֿאַרקירצן די יאָרן; מקצר ימים (ושנים) זיין; יורד לחיים זיין; מאַכן דעם טויט (דעם קיץ); אַריינטרייבן אַ לעבעדיקן (אַ יונג) אין דר'ערד.

מאַכן (פֿאַרשאַפֿן) עגמת־נפשׁ (פֿאַרדראָס אַאַו"ו) ← 512; מַצֵּער זיין, ערגערן (צום טויט), קרענקען, עסן, יאָדען, גרושען, טאָטשען, נאַיען, נאַגן, פֿגען, טאַרען; עסן (אַפּעסן) דאָס האַרץ; מאַכן אַ פֿאַרפּוילטע לעבער; פֿילן און פֿילדען, זעקן און פֿילן; אויפֿעסן אַ לעבער

דואליסטיש, אייגנציק; אומגנציק, ניט פֿאַר-
גייעריש; באַשריג; ענאַסטיש, זיכיק; ענאַ-
טיסטיש, איכיק; אומדאָנקבאַר, פֿלוי טובה.
בייווירליק; אומפֿיליק, אומשפירעוודיק, זגע-
פילפֿאַוויק, אומגעוויסנדיק, זגעוויסנפֿאַוויק,
ניטאיינזעעוודיק, ענהאַרציק, קאַלטהאַרציק,
שלעכטהאַרציק, האַרטהאַרציק, האַרצפֿאַוויק,
אַנרעכטונדיק, אומברחמנותדיק, אומדער-
באַרעמדיק, אומבאַרעמהאַרציק; שטירדו-
דיק, סטירדיש, סטערדיש, לֶהֲכַעֲסִידִיק,
זטראַציק; זאַפֿאַלע, זלידנע, אייגענעסן,
צודרינגלעך, צושטייק, דערקוטשיק, דאָ-
קוטשליזע.

עסיק, עסעריק, ביסיק, שטעכיק, שפּוּזיק;
גרימיק, ביטער, גאַרליק, שלאַנגיק, גיפֿטיק,
פֿאַרביסן; אוממענטשלעך, נידעריק, געמיין;
רישעותדיק, רציחיש, פֿאַרברעכעריש, סדומיש,
הינטיש; אַכּוּרִיתִּיק; גרוידיק, גרויאַם,
שרעקלעך, שוידערלעך, זשוידערהאַפֿט, אומ-
געהיריש, נקמהדאַרשטיק, בלוטדאַרשטיק,
בלוטגיריק; חיהש, פֿאַרחיהשט, ברוטאַל;
פֿאַר) ברוטאַליזירט; ווילד, אומגעצוימט;
אַכּוּרִיש, גוֹרִיש, רצחניש, רוצחיש, באַנדיטיש,
כולגאַניש, מערדעריש, קוילעריש, באַר-
באַריש, וואַנדאַליש, מאַנסטעריש, טיראַניש,
דעספּאַטיש, דעמאַניש, טיחולש אַאָו"ו - 553;
ומפֿאַרגלײַכונגען שלעכט (ביז, ביטער
אַאָו"ו) ווי טיטוס הרשע, ווי טיטוסקע, ווי אַ
בין, ווי אַ שלאַנג, ווי אַ הונט (אויף אַ קייט), ווי
אַ פֿלעב, ווי אַ פֿלעטע, ווי אַ צויג, ווי אַ טיגער,
ווי אַ (בעזדיעטנע) שוויגער, ווי אין סדום;
האַרט ווי אַ שטיין, ווי אַ פֿעלדז, ווי דעם פּראָ-
צענטניקס האַרץ; ביטער ווי המן הרשע, ווי
דער באַזאַרנער אויפֿן יאַריד (יִיד); גיפֿטיק
ווי אַ שלאַנג; ווילד ווי אַ טיגער.

אינון, פֿראַן: אויף צו לֶהֲכַעֲסִים; אויף צו
לֶהֲכַעֲסִים; אויף צעפֿלאַצעניש (צעזעצעניש,
צעשפּרינגעניש, צעפּוקעניש); זוקא ניט!

מיט גיפֿטיקע פֿילן, ווי מיט אַ פּיקע אין זייט,
ווי מיט גיפֿטיקע ריידעלעך, ווי אַ פֿערדבין;
טרעטן ווי אַ וואַרעם, ווי אַן אַגעטשע; אויס-
ריסן ווי אַ הונט; באַפֿאַלן ווי אַ גוֹלן אין אַ
פּינצטערער נאַכט; קוילען ווי אַ מערדער,
ווי אַ רוצח, ווי אַ גוֹלן, ווי דער מֶלֶאֲך־הַמּוֹת,
ווי אַ שוחט מיט אַ חֶלֶף (מיט אַ בִּרְכָה), ווי אַ
קאַרב, ווי אַ שעפֿעלע, ווי אַ שעפּס.

שטיין ווי אַ בין אין האַלדז; אַנזעצן זיך,
צוועצן זיך, צושטיין, נאַסאַדען זיך, אַנפּע-
זיך; לייגן (ויצן) אויף (יענעמס) קאַרק; אַר-
הענגען זיך (אַנבינדן זיך, אַנלייגן זיך, אַרויפֿ-
לייגן זיך) אויף; איינעסן זיך אין די ביינער
(אין די געדערעם); אינביסן זיך; צוקלעפֿן
זיך, צושעפען זיך.

ומפֿאַרגלײַכונגען אַנזעצן זיך (צושטיין,
צושעפען זיך אַאָו"ו) ווי אַ געשויר, ווי אַ מכה
(בַּצֹד), ווי אַ רויז, ווי אַ קרעק, ווי אַ נגיציצרת,
ווי אַ קרענק, ווי אַ בייזע אַנשיקעניש, ווי אַ
שלאַק פֿון זימן ליבן נאַמען, ווי אַ גידע, ווי אַ
(בייזע, זלידנע) פֿליג, ווי אַ מוק, ווי אַ
פּיאָוקע, ווי אַן אַלטע צויג, ווי אַ קלעק, ווי
אַ קלעשטש, ווי שוסטער-סמאַלע, ווי אַ זאַ-
קוציע, ווי אַ זאַקוטניק, ווי אַ גוֹלן (מיט אַ
מעסער צום האַלדז), ווי אַ רוצח (מיט אַ האַק
איבערן קאַפּ); צושטיין (צושעפען זיך) ווי אַ
בין צו האַניק, ווי אַ בערעלע (שטעכלקע) אום
תּשעה-באַב, ווי אַ קיבע (שטעכלקע) צו דער
באַרד, ווי אַ שוואַרץ-יאַר, ווי אַ ניטגוטער, ווי
דער יצירהרע (צום מֶלֶמֶד), ווי דער טיחול,
ווי אַ קליפה, ווי די סיטראַ-אַחרא, ווי אַן אַלטע
מויד, ווי דער שלימזל, ווי אַ שוואַרער, ווי אַ
בייווע) חייב, ווי אַ גוטער מאַנער, ווי דער פּראָ-
צענטניק, ווי דער אַסעסאַר, ווי דער שליח פֿון
בִּית־דִין, ווי אַ צונאַמען.

אַדי: שלעכט, ביז, לֶאֱשׁוּמְלָן; שטיינערוקן,
פֿאַרשטיינערט, פֿאַרשטאַרט, פֿאַרשטאַקט;
אומבייגיק, אומבייגעוודיק, אומנאַכבייגיק;
אַנטיסאַציאַל, אומפּאַטריאַטיש, אינדייז-

הושענא איז מיינע, די אָפּגעשלאָגענע איז דייע; די (דאָס) העמד איז מיר נעענטער ווי דאָס קלייד; איך וועל דיר טאָן אַ טובה מיט אַ תּוּ וווערטערשפּיל: תּוּעבה; וואָרף אַרויס דעם אָרעמאָן. איך קען דאָס רחמנות ניט צווען; אַ מיצווה וועל איך פֿאַרדינען! [ש]; עס איז אַסור לְרַחֵם!; עַל חַייוּ לֹא חָס, עַל חַי חֲבֵרוֹ לֹא כֹל שָׁכַן.

שפּר: רוף מיך בער, נאָר יאָג מיך ניט אין וואַלד אַרײַן; טו ניט קיינעם קיין שלעכטס, וועט מען דײַך לָאָזן צו רו; בעסער אַן אומ־רעכט לײַדן אײדער אַן אומרעכט טאָן; ווער עס פֿאַרשאַפֿט יענעם לײַדן פֿאַרשוואַרצט זיך זײַנע פֿרײַדן; קײנער טוט ניט יענעם, נאָר זיך אַלײַן; מעשׂיך יק־רבוך ומעשׂיך ירחקוך; אַז מען שלאָגט שלאָגט מען זיך; גוטס געטאָן—זיך געטאָן, שלעכטס געטאָן—זיך געטאָן; טוסטו גוטס, טוסטו פֿאַר זיך, טוסטו שלעכטס, טוסטו אויך פֿאַר זיך; ווער עס האָט ניט קיין רחמנות אויף יענעם האָט קיין רחמנות ניט אויף זיך; אויף אַ ווונד טאָר מען קיין זאָץ ניט שײַן; אויף פֿרעמדע קפֿרים טאָר מען ניט קריכן; אַז מען קוועטשט זיך באַקומט מען מערידן, אַז מען קוועטשט אַן אַנדערן באַקומט מען אַ פּאַטש; בור כֶּרֶה ויחפרהו; ווער עס גראַבט אַ גרוב פֿאַר יענעם פֿאַרט אַלײַן אַרײַן; כּטאָ יאַמאָ קאַפּייע, טאָ סאַם אופּאַדײַע; דער וואָלף כאַפּט אַווי לאַנג די ציגעלעך ביז דער רוח כאַפּט אים אַלײַן; מען מוז זיך אַ מאָל מאַכן דאָס האַרץ פֿון אַ שטיין; פֿון קריודע קאַכט מען וועטשערע.

אַ קאַרן רופֿט מען חוּזר און אַ שלעכטן—כֶּלֶב; (אַ) הונט בלײַבט (אַ) הונט; געלט גײט אַזעק און אַ הונט בלײַבט אַ הונט; אַז מען איז אַלײַן אונטערגעשלאָגן מיט הונט דאַרף מען קיין פעלץ ניט; פֿון אַ הונט קען מען אַפּילו קיין גוטן פעלץ ניט מאַכן; ווי מען וואַרפֿט אַ שטעקן געפּינט מען אַ הונט; אַ הונט גײט מען אויס דעם וועג; מיטן בעסטן הונט איז ניט גוט

דאָס געלעכעלע!; גוטע פֿרײַנד זאָלן זיך מײַה זײַן, שוֹנאים זאָלן פֿלאַצן; גוטע פֿרײַנד אויף טרעסקעניש און שוֹנאים אויף לאַפּעניש [ש]; מיר קדחת—אַבי אים צו לֶהֱכעיס; באַדײַ זיך (אַרויסנעמען) אײן אויג, אַבי יענעם צוויי; באַדײַ דײַ זיך בײַדע אויגן, אַבי יענעם אײנס; ניט מיר, ניט דיר; גַם לִי גַם לְךָ לֹא יִהיֶה; איך קען אים העלפֿן זיפֿצן (קרעכצן); איך האָב פֿאַר אים קיין קרעכץ ניט איבעריק; מער ווי מיט אַ זיפֿץ (קרעכץ) קען איך אים ניט העלפֿן (און דאָס באַדאַרף איך אויך פֿאַר זיך).

ער טוט עס נישט פֿון מיצווה וועגן; ער טוט עס נישט אַווי מאַהבת מִרְדְּכִי ווי משינאת הַמֶּן; עס קען האַרט ווערן דער קאַפּ פֿון זײַנע טובות; קיין פֿאַר זעלנערס קענען עס ניט טאָן וואָס ער האָט מיר געטאָן; זײַן גוטסקײט מעג מען אויך צעטיילן אויף צען פֿאַרפֿאַלק; ווען זײַן גוטסקײט וואַלט אײַן אַ הונט אַרײַן וואַלט ער שטשעקלע (משוגע) געוואָרן; ער איז אַ גוטער ביז (צו) דער קעשענע; ער איז אַ בַּצְדָק וּרְאֲשֵׁי תְבוֹת: ביז צו דער קעשענע; אַ פּײַם אַן אײ און אַ מיצווה דערבײַ; ער איז אַ גוטער אויף יענעם (אויף דעם אַנדערנס) פֿלײַצע (קע־שענע); ער איז אַ גוטער; ער שלאָגט זיך ניט; ער איז אַ גוטער; אַז ער שלאָפֿט בײַסט ער ניט (אַז ער שלאָפֿט עסט ער ניט [ש]); ער איז אַ דימענט, מען קען מיט אים שניידן גלאָז; ער איז אַ גוטער מענטש, נאָר דער בײַזער הונט לָאָזט צו אים ניט צו; די גוטע האָט ער אויס־געקרענקט און די שלעכטע איז געבליבן; זײַנט גאַט האַנדלט מיט שלעכטע איז נאָך אַזאַ שלעכטער ניט געווען; בלעם איז אַ הונט קען אים; טאַקע אַ הונט, נאָר אַן צײַן; ביסטו שוין אַ הונט, זײַ זשע כאַטש ניט קיין חוּזר!

ער איז אַ מענטש פֿון איך און מײַנע שײַך; ער זאָגט נאָר מֵה־טוֹבו; ער האַלט ניט פֿון חודש טבת וווערטערשפּיל: טובות; איך קום פֿרײַער, דערנאָך און שפעטער אויך; עלִי פּתִיב; טי מווי אַ(ב) יאָ ודרווי; די גרינע

פּאַץ (לֵאפֿ־צאַפּ, כאַפֿ־לֵאפֿ־צאַפּ [שפּ]); יעדע־
רער איז זיך דער נעענטסטער קרוב; חיך
קודמין לַחַי חֵבֶרך; לעולם מוז מען זינען
שעפּטן שערן; דער וואָס זיצט ביים (לעבן
דעם) בוך שרייבט זיך אָן אַ גוט יאָר; דער וואָס
האַלט די פען אין האַנט שרייבט זיך אָן אַ גוט
יאָר; ווער עס זיצט ניט בײַ דער שיסל עסט
ניט מיט; איטלעכער (יעדער) בעל־דרשן
דַרשנט פֿאַר זיך (פֿון זינגעט וועגן); אַ קעכין
פֿאַרטיילט זיך ניט; דער וואָס זאָרגט נאָר וועגן
זיך אַליין האָט אַ האַרץ און אַ נשמה פֿון שטיין.

זען אויך: מאָרד 244, שטרענגקייט 464, קאַרנאַפֿאַט 505,
נעם 510, אומפֿאַרבינדשאַפֿט 553, נקמה 571.

568. דאַנק

ס: דאַנק, זישר־פּוח; שִׁבַּח, בְּרָכָה (והודאה);
קרוב־תודה, דאַנקאַפֿער, דאַנקגעבונג,
דאַנקזאָגונג, דאַנקלויב, דאַנקבריוו; דאַנק
געפֿיר, דאַנקבאַרקייט, אָנערקענונג, אָפּשאַ
צונג, אָנערלײַטיקייט; אָפּדאַנקונג, אָפּצאַלונג,
אָפּגעבונג; הַכֶּרְתִּיבוּתָה.

וו: דאַנקען, דאַנקעווען; אַנדאַנקען אַ פֿילן
קאַפּ (אַ פֿול היטל); דאַנקגעבן, דאַנקזאָגן,
דאַנקלויבן; זאָגן אַ דאַנק; זאָגן בְּרָכָה, בענטשן;
בענטשן גומל; זיין דאַנקבאַר, זיין דאַנקפֿול,
אָפּשאַצן, אָנערקענען; פֿילן זיך אונטער אַ חוב
(אונטער אַן אַבליגאַציע); וויסן ווי אָפּצו
שאַצן; ניט פֿאַרגעסן אַ טובה; זיין אָנערלײַגט;
אָפּדאַנקען; אָפּדינען; אָפּצאַלן, אָפּגעבן;
מפּיר טובה זיין, מחזיק טובה זיין; געבן אַ גלעט
(אַ קניפּ) אין בעקל; קושן די הענט; קושן
הענט און פֿיס; וואַשן די פֿיס און טרינקען דאָס
וואַסער ← 583; באַלײַענען, פֿאַרוויטיקן ← 605.

פֿראַז: אַ (שיינעם) דאַנק; אַ שיינעם דראַנג
[שפּ]; זייער אָנערלײַגט!; זישר פּוח!; זישר
פּוּחֶך; זישר פּוּחֶכּם; מיט דאַנק; בתּשואַתֶּיחֶך;
אַ דאַנק ענטפֿערן — ניטאָ פֿאַר וואָס; אַ דאַנק
וענטפֿערן—אַדרבא!; אַ דאַנק ענטפֿערן—וויש

קיין עסקים צו האָבן; טו אַ הונט גוטס, בילט
ער נאָך; אַ הונט וואָס בילט ביסט ניט; אַ הונט
לֵאָט מען בילן און מען גייט זיין וועג; דער
הונט בילט און דער פֿריץ פֿאַרט; אַז דער
הונט האָט זיך אויסגעבילט (אויסגעבולדן) הערט
ער אַליין אויף; אַ הונט פֿון אַ יאָר בילט ניט;
אַז מען וויל אַ הונט אַ זעץ געבן געפֿינט מען אַ
שטעקן; ווען דו האַסט אַ שטעקן טענה ניט מיט
אַ הונט; אַז מען טוט אַ זעץ איין הונט וואַיען
אַלע; דער הונט איז ווערט דעם שטעקן; צון
אַ בייזן הונט אַ קורצע שטריק.

אַלע שיינדלעך זינען מיאוס, אַלע גיטע־
לעך זינען שלעכט און אַלע זיסלעך זינען
ביטער; אַ געמאַכטע (געלערנטע) מכשפה איז
ערגער פֿון אַן אָמתער (אַ געבוירענער);
בעסער איך אַליין ווי צווישן שלעכטע מענטשן;
פֿאַר אַ צאַפּ האָט מען מורא פֿון פֿאַרנט, פֿאַר
אַ פֿערד פֿון הינטן און פֿאַר אַ שלעכטן מענטשן
פֿון אַלע זייטן; פֿון קיין גוטן קען מען קיין
שלעכטן ניט מאַכן און פֿון קיין שלעכטן קען
מען קיין גוטן ניט מאַכן; אַ גוטער (ייד) באַ־
דאַרף ניט קיין בריוו, אַ שלעכטן (יידן) העלפֿט
ניט קיין בריוו; ווער עס האָט ניט קיין בושה
אין פֿנים און קיין רחמנות אין האַרץ דער קומט
ניט אַרויס פֿון יידן; בעסער אַ יידיש האַרץ
מיט אַ גײַשן קאַפּ איידער אַ גײַש האַרץ מיט
אַ יידישן קאַפּ; בעסער פֿון אַ גוטן מענטשן
דאָס ערגסטע איידער פֿון אַ שלעכטן דאָס
בעסטע; בעסער דאָס שלעכטע פֿון גוטן איי־
דער דאָס גוטע פֿון שלעכטן; קעגן אַ גולן
דאַרף מען האָבן אַ גולן; אויף אַ שלאַנג טאָר
מען קיין רחמנות ניט האָבן; דער מלאך־המוות
שעכט און בלייבט גערעכט; אַ שאַרפֿער חלף
האַט הצלחה: אי ער קוילעט, אי מען מאַכט
אויף אים אַ ברכה.

די (דאָס) העמד איז נעענטער ווי דאָס
קלייד; די (דאָס) העמד איז בילכער ווי די ושר
פיצע; דאָס לייב איז נעענטער ווי די (דאָס)
העמד; אָדום קרוב־לצמּו; אָדום קרוב־לֵאָץ־

ניט אַרײַנזאָרפֿן; אָז די קו גײט אַזעק אין
טשערעדע פֿאַרגעסט זי דעם זײַגעזונט.

570. קינאה, אייפֿערזוכט

ס: קינאה; ניט־פֿאַרגינגערשקײט; אייפֿער,
אייפֿערזוכט, אייפֿערזוכטיקײט; גרויסע
אויגן.

בעל־מקנא; ניט־פֿאַרגינגער; אייפֿערזוכ־
טיקער, דזשעלָאָסניק [אפ]; קאַיאָף [אקטיאָישן];
אַ הונט אויף אַ קופּע היי.

וו: מקנא זײַן; מתקנא זײַן זיך; אויפֿעסן מיט
די אויגן; ניט פֿאַרגינגען; ניט פֿאַרגינגען
דאָס לעבן (דעם ביסן אַזױ"ח); זײַן גרויס אין
די אויגן; פֿלאַצן (צעשפּרינגען) פֿאַר קינאה;
מטייל קינאה זײַן; געבן אַן עיק־הרע (אַ גוט אויג);
פֿאַרשרײַען; אַרויסרופֿן קינאה; אויפֿרייסן
מענטשן (לײַטן) די אויגן; אייפֿערן ועמעצן,
זײַן אייפֿערזוכטיק אויף, זײַן פֿעפֿערזוכטיק
[ש].

אַדי: אייפֿערדיק, אייפֿערזוכטיק, פֿעפֿער־
זיכטיק [ש].

פֿראָז: די אויגן קריכן אים פֿון קאַפּ; די
קינאה און שײַנאה און ניט־פֿאַרגינגע.

שפּר: פֿון קינאה קומט שײַנאה; קינאה
ברענגט שײַנאה; ווער עס פֿאַרגינגט ניט
יענעם האָט אַליין אויך גאַרניט (וואָל אַליין ניט
האַבן); דעם ייִדן שאַט ניט אַזוי זײַן אייגענער
דלות ווי דעם אַנדערנס עשירות; ער בעט ניט
אַזוי אויף דעם מי זיחיה ווי אויף דעם מי זמות;
משה רבינוס תורה און ווייבער(ישע) קינאה
שײַנאה וועלן אייביק בלײַבן; אויף גוטע קיני
דער מעג מען יענעם מקנא זײַן; בכֿל אָדם
מתקנא חוץ מבנו ותלמידו; קינאת סופרים
תרבה חכמה; אַ ייִדישער עיק־הרע איז ערגער
ווי אַ גײַשער פֿישוף; אַ ייִדיש אויג איז ערגער
פֿון פֿישוף; הקינאה והתאוה והפֿבור מוציאין
את האָדם מן העולם.

זיך אָפּ די שײַך [ש]; אַ דאַנק גאָט; גאָט צו
דאַנקען; גאָט צו יענקלען [ש]; געלויבט איז
גאָט; געלויבט דער אייבערשטער; געלויבט
אז זײַן ליבער נאָמען; דאַנקען גאָט (השם
יתברך); צו דאַנקען און צו לויבן דעם וואָס
זיצט אויבן; דאַנקען און לויבן יאָשקע דעם
טויבן [ש]; ברוך השם, ב"ה, ברוך השלעפּ [ש];
ברוך ה' יום יום; תהילה לאַל; תודה לאַל;
תודות לאַל.

שפּר: איך צו דיר ווי דו צו מיר; כמרים הפנים
לפנים; ונתנו מאכט צוריק (אויך) ונתנו;
ווער עס וואַרפֿט אויף דיר מיט שטיינער, וואַרף
אויף אים מיט ברויט; אַ דאַנק קען מען אין
קעשענע ניט אַרײַנגיין.

וען אויך: באַלײַטונג 605.

569. אומדאַנק

ס: אומדאַנק, אומדאַנקבאַרקײט, אומאַר־
ערקענונג, אומאַפּשאַצונג; אַ רעה פֿאַר אַ
טובה.

ניט־דאַנקבאַרער, פֿלוי טובה; משלם
רעה תחת טובה, משיב רעה תחת טובה.

וו: זײַן אומדאַנקבאַר, ניט אַפּשאַצן, ניט אַר־
ערקענען; זיך ניט פֿילן אונטער קיין חוב
(אונטער קיין אַבליגאַציע); קיינעם ניט שול־
דיק זײַן קיין דאַנק (קיין חוב); ניט וויסן ווי
אַפּצושאַצן; פֿאַרגעסן אַ טובה; באַצאַלן מיט
אַ רעה פֿאַר אַ טובה; ביסן די האַנט וואָס גיט
עסן (וואָס קאַרמעט).

פֿראָז: עס איז ניט אָנוועלײַגט; עס איז אַר־
געלײַגט ווי אויפֿן הונט (ווי אויפֿן חזיר);
טו אַ הונט גוטס! *זאָג הונט, טייל, קוש מיר
אין תחת (אַבי זאָג עפעס)!; אַ דאַנק דיר אין
נאָ (אין פופיק)!

שפּר: פֿאַר אַ טובה קומט אַפֿט מאַל אַרויס
אַ רעה; פֿאַר ברויט גיט מען אַפּ (מיט)
שטיינער; אין אַ ברונעם, וואָס מען האָט פֿון
אים וואָסער געטרונקען, זאָל מען קיין שטיין

שענקען, פּאָבאַטשען, באַגעדיקן, באַגעדיקן, אַמנעסטרין; מַבְטַל זַיַן די גֵּרָה, צֶערִיִּסן דעם גֵּרֶדִין; אָפּלִיגן די שטראַף; געבן אַב־סאַלוציע, אַבסאַלוצירן; האַנדלען מילד (מיט אַינזעעניש, פֿאַיַנים משורת הדין) ← 465; מוֹחֵר זַיַן, מאַכן אַ קניישט, נאַכגעבן, ניט באַשטיין, פֿאַרביילִאָן, איבערלִאָן, אַריבערלִאָן, דורכ־לִאָן, אַראַפּשלינגען (אַן עוֹלָה), פֿאַרשוּמֵן, פֿאַרזען, פֿאַרקוקן; קוקן דורך די פֿינגער; צומאַכן אַן אויג; פֿאַרגעבן און פֿאַרגעסן; ניט טראַכטן מער דערפֿון; געבן זיך די הענט; אויסגלייכן זיך, איבערבעטן זיך, שָלוֹם מאַכן אַאָ"וו ← 455.

פֿראַז: וְאֵל מִיָּנִס (מִינע נִיאלן) איבערגיין; וואָס געווען איז געווען; מַה דֵּהוּה הוּוּה; סִלְחָתִי כְּדַבְּרְךָ.

וען אויך: שָלוֹם 455, מילדקייט 465, פֿאַרטידיקונג 588, באַפֿרייטונג 603.

573. יוֹשֵׁר

ס: יוֹשְׁרֵדִיקייט, רעכטפֿאַרטיקייט, גע־רעכט(י)קייט, לֵיִשִּׁישִׁיקייט, אָרנטלעכקייט, מענטשלעכקייט, ערלעכקייט, ראַיעלִיקייט אַאָ"וו ← אַי; יוֹשֵׁר, ישרות; דֶּרֶךְ הַיֹּשֵׁר, שטאַט; שיינע, פֿיינע, גוטע אויפֿפֿירונג (האַנדלונג); שיינע, פֿיינע, גוטע מעשים (יטאַטן, מידות); מעשים טובֿים, מידות טובֿות, יטונג; צידקות, שְׁלֵמוֹת; צניעות; האַנער; ווערדע, יוֹוירדע; ערנואַך, ערן־פֿראַגע; סקרופֿל; דאָס (די) געוויסן, ייִדישקייט, יְהוּדוּת, יאַנדעס, יְהוּדוּת הַפַֿי, סאַוועסט, אינעווייניקסטע שטיים, מאַנער, רופֿער, וואַרענער; געוויסן־זאָך; פֿליכטגעפֿיל, חוֹב־געפֿיל, אַחֲרִיּוֹת ← 577; דאָס געהעריקע; וואָס עס דאַרף צו זיין; אומ־פֿאַרטיישע גערעכטיקייט, אומצודימקייט; גערעכטער פֿסק; אַביעקטיווקייט, אַביעקטיוויטעט.

מאַראַל, מאַראַליטעט, מוסר; עטיק, יוֹיטן־לערע; עטישע פֿילאָסאָפֿיע, מאַראַל־

571. נְקָמָה

ס: נְקָמָה, ראַכע, רעוואַנש, סאַטיספֿאַקציע; בלוט־נקמה, ווענדעטע; עין תּוֹחַת עֵין ← 451; ביזע פֿרייד, נְקָמָה־פֿרייד, שאַנדפֿרייד. נְקָמָה־נעמער, נוֹקם ווּטֵר, בלוטמאַנער, גוֹאֵל־הַדָּם.

וו: נעמען נְקָמָה (ראַכע, רעוואַנש); באַצאַלן, פֿאַרגעלטיקן ← 451; זען (דערלעבן, האַבן) אַ נְקָמָה; נוֹקם (ווטֵר) זַיַן זיך; רע־וואַנשירן זיך; נוֹקם זַיַן זיך ווי אין הַמְנַעַן (ווי אינעם ערגסטן שוואַ); אַרויסנעמען יענעם צוויי אויגן און (אַבֿי) זיך איינס; אַנלערענען, (אַפּ)רעכענען זיך מיט.

פֿראַז: תּוֹמוֹת נִפְשֵׁי עַם פֿלִישִׁתִּים!; רעכט אויף אים!; אַ מִצִּוּוּה (גדולה) אויף אים!; אַ נְקָמָה אין די וואַנזן (אַו דאָס הייל ברענט); אַ נְקָמָה אין דער שוור־דער וון איז געשטאַרבן; אַ נְקָמָה—דער טאַטע האָט די מאַמע גענומען; ראַכע, ראַכע פֿאַר דער זאַכע [פּ].

שפּר: גאַט שטראַפֿט, דער מענטש איז זיך נוֹקם; אַ נְקָמָה איז אַ האַלבע נְקָמָה; נְקָמָה איז ניט קיין נְקָמָה; אַ נְקָמָה איז אַ גוטער (גע־שמאַקער) ביסן; דער טויט איז ניט קיין נְקָמָה (נאַר אַ וויגאַדע); אויף אַ שלעכטן גוי טאַר מען אויך קיין נְקָמָה ניט זען; בנפּוֹל אויבֿך אַל תּשִׁמַּח.

וען אויך: אַפּצאַלונג 451, שלעכטהאַרציקייט 567.

572. פֿאַרגעבונג

ס: פֿאַרגעבונג, באַגעדיקונג, אַנטשולדיקונג אַאָ"וו ← ו; פֿאַרגיביקייט, געדיקייט; גונט־גאַד, אַינזעעניש, מחילה, מחילה גמורה; סִלְיָה, סִלְיָה ומחילה, פֿפֿרה; אַבסאַלוציע, אינדולגענץ; אַמנעסטיע, פֿאַרדן [אַ]; שטראַפֿ־אַפֿליין.

וו: פֿאַרגעבן, מוחל זיין (במחילה גמורה); מקפּר זיין; אַנטשולדיקן, פֿאַרצייַען;

פֿילֿאָסאָפֿיע; מוסר־ספֿר, ספֿר־מִידוֹת אַאָו"ו
 ← 609 .
 רעכטפֿאַרטיקער מאַן, רעכט געשאַפֿענער
 מענטש וואָס, בעל־יושר, ישר; אַרנטלעכער,
 אַנשטענדיקער, ערלעכער אַאָו"ו מענטש (ייד);
 לעצט (הויפט) אַרנטלעכער מענטש; בר־
 מעלה; גקיפֿימיניק, ריינע הענט, שונא בֿצע;
 נאה דורש ונאה מקיים; גֿמד־וואָוניק; מֿלאַך;
 מאַדעל, מוסטער, גוטער ביישפּיל; יראַ ושלם,
 צדיק תּמים אַאָו"ו ← 611 .
 אַמתער מענטש, אַפֿענער אינאונדרייטיק
 (זעקסאָנוועכציק); ערנמאַן, וואָרסטמאַן;
 בעל־בטוח, בעל־נאָמנות, איש מהימן; רעכ־
 טער, פֿינער, גייטישער, קשרער אַאָו"ו
 מענטש (ייד); אשה כשרה, קשרע יידענע;
 גייט; שיינער, פֿינער גייט (ייד); סטאַטעטש
 נער מענטש, בעל־מִידוֹת, דזשענטלמאַן אַאָו"ו
 ← 556 .
 וו: פֿירן זיך פֿיין אַנשטענדיק, אַרנטלעך
 אַאָו"ו) ← איד; טאַן וואָס מען דאַרף; טאַן
 וואָס גאַט הייסט און וואָס גוטע און פֿרומע
 גייט הייסן; גיין אויפֿן גלייכן וועג, גיין אויפֿן
 (אין) זרך הַישר, גיין בֿרך הַישר; האַלטן
 שטאַט; האַלטן זיך אין דער מעלה (אין דער
 מראה); שטרעבן צו שלמות; זיין ישרדיק
 (ערלעך אַאָו"ו ← איד); האַלטן וואָרט, האַלטן
 אַ צוואַג; לעבן (פֿירן זיך) ווי גאַט האַט געבאַטן;
 לעבן (פֿירן זיך) ווי אַן ערלעכער (קשרער,
 פֿינער) ייד; לעבן און קאַן לעבן; זיין גע־
 רעכט צו; טאַן רעכט (גערעכטיקייט) צו; זיין
 אומפֿאַרטיישיג (אומצד־דימדיק, אָביעקטיוו, אַן
 פֿאַלשקייט אַאָו"ו) ← איד; הערן דעם צווייטן
 צד (ביידע צדדים); אויסטיילן גערעכטיקייט;
 באַהאַנדלען לויט די פֿאַרדינסטן; האָבן אַ
 ריינעם (ריינע) געוויסן; קענען קוקן גלייך אין
 די אויגן (אַרמין); האָבן אַ גוטן רעקאָרד [אָס]; ווייזן
 אַ גוטן ביישפּיל; זיין פֿאַסיק, געשיקן זיך; טאַן
 זיין חוב (זיין פֿליכט אַאָו"ו) ← 577 .
 אַדי: ישרדיק, ישרלעך, ישרנותדיק; גע־

וויסנדיק, זגעוויסנהאַפֿט(יק), סאָוועסטנע,
 ערנהאַפֿטיק, סקרופּולעז, גערעכטיק, אַרנט־
 לעך, אַנשטענדיק, מענטשלעך, רעכטפֿאַרטיק,
 רעכטשאַפֿנטלעך [אידן]; דזשענטלמעניש, ריי־
 טער(יש), ירטיערלעך; גוט, נאָבל, איידל,
 בראַוו, ז הויכמוטיק, הויכנייק, הויכהאַרציק,
 פֿאַרדינסטפֿול; מוסטערדיק, מוסטער־אַפֿ־
 טיק; ווערט, ווערדיק, ווירדיק; לויבנסווערט,
 ז לויבנסווירדיק; (בעל־מִידוֹתדיק, זטונגט־
 לעך, זטונגטהאַפֿט, מאַראַריש, עטיש, זויטלעך,
 שטרענג, רינאָריש; אומפֿאַרדאַרבן, לויטער,
 פֿיין, ציכטיק, צניעותדיק; זיטנריין, אומבאַ־
 פֿלעקט, פֿולקום, ז פֿולקומען, אַנפֿימהדיק,
 שלמותדיק.

עכט, אַמתדיק, וואָרהאַפֿטיק [אידן], אַפֿן,
 אַפֿנהאַרציק, אויפֿריכטיק, אומפֿאַרטיישיג, אומ־
 צד־דימדיק, גראַד, אָביעקטיוו, ערלעך, לעצט
 (הויפט) ערלעך; ערלעך ווי דער טאַג; אומ־
 איבערקויפֿלעך, אומקאַרופֿט, ראַיעל (ביז
 גאַר); גלייבעוודיק, זגלייבהאַפֿטיק; סאַליד,
 בטוח, קוראַנט, קראַנט, קראַנטנע, ז פֿאַר־
 טרויענסווערט, פֿאַרלאַזלעך, פֿליכטגעטריב,
 איבערגעגעבן, קאַיאַל, שטאַנדהאַפֿטיק, אויס־
 געפרוּווט, ז אויס(גע)פרוּברט; כאַראַקטער־
 פֿעסט, געוועזט, געשטעלט אַאָו"ו ← 509 ;
 פֿליכטוויסיק, זפֿליכטבאַוואָסט; רעכט, ריכ־
 טיק, געהעריק, כדבֿעידיק), סטריקט, פֿאַסיק,
 שיקלעך, צימלעך [אידן]; קאַרעקט, גייטיש,
 שטאַטנע, סטאַטעטשנע אַאָו"ו ← 556 .

אינוו, פֿראַן; ווי געהעריק; ווי עס דאַרף
 (צו) זיין; ווי עס געהער צו זיין; אין אַר־
 דענונג; קשר וישר; כדבֿעי (למהוּי); כראוי;
 כפֿתוב; ווי גאַט האַט געבאַטן; שיין פֿאַר גאַט
 און פֿאַר גייט(ן); על־פי יושר; לויט יושר;
 על־פי סאָוועסט; באמונה; על־פי מענטש־
 לעכקייט; עס איז אַ יושר נדוד; אַ וואָרט איז
 אַ וואָרט; וואָס אויף דער זונג, דאָס אויף דער
 צונג; ער איז צו גאַט און צו גייט; תוכו כפֿרו;
 דער סאָוועסט פֿאַרפֿאַלן; [יש] ער כאַפֿט נישט

צוּחָה, קְרִיּוּדֵי, קְרִיּוּדֵי, קְרִיּוּדֵי, קִירָץ; אומֵי
גַעְטֵרִישְׁפֶּט, פֶּאָרְשְׁקִיט אַזױ״ו ← 363.

פֶּאָרְבֶּרֶךְ, פֶּאָרְבֶּרֶכְן; גַּעְזֵי־בֶרֶעֶכּוּג,
איבערשפּרִיז; אָקט, סקאַנדאַר; סקאַנדאַר
אין דער וועלט, אָקט פֿון דער וועלט; הימל־
געשרײ, גרויף, ג(נ)וואָלד, קרימינאַל, רישעות,
רישכעס; אַפֿערע, גראַנדע, פּרעטענוועיזן;
קרימינעלער פֶּאָרְבֶּרֶךְ, טויטפֶּאָרְבֶּרֶךְ;
קאַרפּוס דעִלִיקטי; קרימינאַליטעט; רציחה,
רֶאָזּוּבאַי, גולעוואַיע, גולעוואַיסטווע אַזױ״ו
← 244; גַּבְהָ, שווינדל אַזױ״ו ← 482, 363.

מעשה רע; מֵאוּסע מעשה, מֵאוּסקייט;
שלעכטס, שלעכטיקייט; ביז, אַל דאָס ביז;
פֿל דאָס ביז, נבֿלה, געמיינהייט, פֶּאָטעפֿאַל־
נאַסט, פֶּאָדלֶאַסט, פֶּאָקאַסט, שאַנד(ע), אינ־
פֶּאַמיע; עבֿרה; עבֿרות שבֿין אָדם לחבֿרו,
עבֿרות שבֿין אָדם לַמָּקוֹם; זינד, יאומטונג,
חז־יהנֶפֶשׁ, שמדקייט, טומאה; אַבֿראָבֿות
הטומאה; חטא, צוון, שולד, אַשמה; שרייענ־
דיקע זינד, טויטזינד, צוון פֿרִילי; חטאת
נעורים, יונטזינד, עוונות ראשונים; ערשטיקע
זינד, קדמונ־זינד, חטא אָדם הראשון; חזירי,
שווינערײ, נִיבול־צֶבֶ, לומפּערײ, יונגאַטשערײ,
יונגאַצטווע; שלעכטע מעשים, מעשים רעים,
מעשים תּעוּתוּעִים, מעשים אַשר לֹא יַעֲשׂוּ;
תּרבוֹת רעה, פֶּאַרדאַרבעניש, דעמאָראַליזאַ
ציע; מִידוֹת רעות, פֿל מוּם רע; מֵאוּסע,
קרומע, הינטישע אַזױ״ו גענג (שטיק, יוועג);
פֶּסלֹות, פֶּסלֹות; הפֿקרוֹת; אַמאָראַלישקייט,
אַמאָבאַליזם, אימאָראַליזם, אוממאָראַליש־
קייט, אוממאָראַליטעט; אויסגעלאַסנקייט
← 597; רעצידייוזם.

טעות, פֶּאַרזע, פֶּאַלשער טריט, אויס־
גליטש, מיכשול, שטרויכלונג; פֿעלער, דע־
פֿעקט, שאַנדפֿלעק, פּסול, אומטיידער־
מעוות לֹא יוכל לַתּן; שוואַכע זייט; (מענטש
לעכע) שוואַכקייט.

אוממענטש, ניט קיין מענטש, ניט קיין לִמֵּט,
אומלִמֵּט; שלעכטסטוער, בָּךְצוּחָה, בעל־

קיין בייגל פֿון מולטער; ער איז נישט קיין
אַנטראָפּענער סאַלדאַט.

שפּר: פֿון ווייטן זיינען אַלע גוטע לִמֵּטן; אַ
מענטש איז אומעטום אַ מענטש; איין
מענטש גייט אויף אַ שאַק אוממענטשן; זײ אַ
מענטש, וועסטו זיצן (פורים) אין סוכה; זײ אַ
מענטש, וועט מען דיך אַוועקגעבן צו אַ וואַטע־
מאַכער; טו וואָס געהער און וואָל זײַן וואָס עס
וויי; די מלֶאכּה דאַרף מען קענען און יושר
דאַרף מען האָבן; יושר איז (ווערט דערמאָנט)
אַפֿילו בײַ גַּבְהִים ווען זײ טײלן זיך; אַז מען
גייט גלייך פֶּאַרֶט מען ניט; דער גלייכער וועג
איז דער קירצסטער וועג; דער דרך הישר
איז אַלע מלאַ פֿשר; אַן ערלעכע האַנט גייט
איבער דעם (האַט אַ שם אין) גאַנצן לאַנד; טוב
שם (טוב) משמן טוב; אַ מלאַצייט אויף צווייען
שפּאַלטן, אַבי זיך ערלעך האַלטן; בעסער אַ
פֿשרער גראַשן איידער אַ טריפהנער גילדן;
גנבֿענען און ראַבעווען וואָל מען־און אַן ער־
לעכער מאַן וואָל מען זײַן; צו פֿיל ערלעכער
מאַן טאַר מען אויך ניט זײַן (טויג אויך ניט);
ערלעך איז שווערלעך; ערלעך לעבן־שווער־
לעך לעבן; מיטן ערלעכן גאַנג וועסטו קיין
מלאַ גאַרניט האָבן; פֿון נקִרפֿיים ווערט מען
ניט רייך; פֶּאַר זײַן יושר גייט ער צו דער
עקדה; אַזוי היינט אַזוי נעכטן־שווער דעם
גערעכטן.

וען אויך: אַמת 632, איידלקייט 556, פֿליכטטוונג 577,
אומשולדיקייט 591, נזירות 594, צניעות 596, פרומקייט
611.

574. אומיושר

ס: אומרעכטפֿאַרטיקייט, אומגערעכט(ס)קייט,
אומעטישקייט, זינדיקייט, פֶּאַרברעכער־
קייט, פֶּאַרדאַרבנקייט אַזױ״ו; פֶּאַרדאַרבונג,
פֶּאַרוינדיקונג, איבערטערטונג אַזױ״ו ← 11; אומ־
יושר, אומרעכט; סדום ועמורה, סדום און
עמורה; סדום יושר, קאָזאַצקער יושר;

טײערער בן, טײערער קדיש; שײנע פֿרײ, פֿויגל, תּכשיט, סחורה; ביסטרוק, וואַגאָבונד; באַקיער, באַטייער, באַטשאַר, באַסאַק, באַסײַאָק, בעודיעלניק, בערן־טרייבער, לומפּ, לומפּפּאַץ, גאַסניונג, באַדיונג, הפּקריונג; הפּקר־מענטש, מופּקר, מוראַנפּשניק, ריק, אונטער־וועלטניק, שאַלאַפּפּי, גאַניעץ, גאַניאַץ, מַה־יעשהניק, לופּץ [אַרײַם]; [אַ] לויפּער, באַם, באַמערקע; מלכה די צאַצקע.

טמא, טמא ומטמא, טמאה; טריפהנער (חזירשער) בין; טריפהנע יידענע, טריפהנע זעל (זײל); אַל (כֶּל) דאָס בײַו, כֶּל מום רע; געפּאלענער, געזונקענער, אַרויסגעשטויסענער, מחוץ־למחנהניק, שוואַרצער שעפּס, שעכטער ביישפּיל; מנוול, מײַאוסע בריאה, פּאַסקוד־ניק, פּאַסקודניאַק, פּאַסקודע, פּאַסקודניצע, פּאַסקודסטווע; לודער, בופּקע, פּאַהאַנער (ייד), געמײנער קערל, אָדם פּחות, פּחות שבּפּחותים, כּווי, נײַבּוה, נײַבּוהניק, נײַבּוה, חוירניק, סוויניאַק, סוויניוק, אַכּליאַפּ, קאַטשער־לאַפּ, פּראַמפּאַל, גאַוניאַק, פּראַנצול, פּליאַנע, שפּל לײַנ שפּלה, (פּאַדלער) נפּש, געפּאַשטע), נידעריקע זאַך, לעצטער שבּלעצטער, אַחרון שבּאַחרונים; גיידע, גיידאַל, לײַו, חרעד, שלאַק, אַ שלאַק פּון זײַן לײַבן נאַמען; פּאַרך, פּאַרכון, פּאַרכוץ, פּאַרכוטש, פּאַרכקאַפּ, אַ פּאַרך מיט גרויע האָר (דערצו); יעמײד ופּאַרך; פּאַרשױועץ, יאַשוועץ, הקדשניק, שלעפּער; הונט, הונטסקאַפּ, הונטצוואַט, הונט שבּהינט, כֶּלֶב שוטה, זקן אַשמאי, זקן מַמרא; הינטישע לעבער, פּשאַ דושע, פּשאַקרעו, סוקין סין, סאַנעוואַנאַן [אַײַם]; היצעל, הינט־טרייבער, הינטשלענער; טײַוול, טײַוול אין מענטשן־געשטאַלט; מחבל, פּראַ אָדם, קאַ־נאַליע, בעסטיע.

קלים, גרינע לײַט, לײַזע לײַט, בנים משחיתים, פֿיערפּאַרק, דור־תּהפּוכות; אור־טערוועלט, אַפּשױם, אַפּפּאַל, פּסולת; באַסע קאַמאַנדע, ילומפּנגעזינדל; פּוחים וריקים,

עולה; פּאַרברעכער, געזעץ־ברעכער, איבערשפּרייטער; זינדיקער, זינדער; נשמות ערטיקאות; חוטא, בעל־חטא; חטאת לײַד־חטאתים; (בן) סור־מורה, אַפּקערער, רשע, אַפּריידער, מײַד, חומץ בן יין, שעטנו, עברין, קל, קל שבּקלים; דעגענעראַט.

אויסוואַרף, אויסוואַרף פּון דער נאַטור, אויסווערפּלינג, אויסווערפּונג, אויסבונד, לאַ־טער, לאַטערע; פּאַרשױן, סוביעקט; פּיסקאַל; מערוואַועץ, פּאַדלײַעץ, געפּערלעכער מענטש, ביטערער קנויט, מײַאוסער חברה־מאַן, מײַאוסער קאַסטימער [אַײַם]; אַ יינגל מיט אַ מענטשליקע; שופּט, זשורקע, שעלמע, שעל־מאַק, פּאַקאַסטניק, טראַבל־מאַכער [אַײַם]; שײבעניק, גאַלנאַן, גענאַמניק, קאַפּאַרניק, נײַכפּהניק, שײפעטליניק; אונטערצינדער, שרפה־מאַכער, שרפּענער, רציחה־שרפּענער; גנב, גנל, שווינדלער אַאָוו < 363, 482; חויר־לער (יונג), בלאַטער (יונג), אַפּאַש, דעספּעראַ־דאַ, דעספּעראַט, גראַנדאַוויק, שטאַמגאַסט, בורלאַק, בײַאַן, שלענער, גב־ראַלים, טאַפּשע, טאַשווע, באַגײט, היימעניק, דיבענט, באַנדיט, גענעסטער, האַלדאַפּניק [אַײַם], כול־גאַן, סקאַנ־דאַליסט, קרימינאַל־ניק, רעצידיײַטיסט, אַרעסטאַנט, רעסטאַנט, סימבירניק, פּאַביטניק.

בן־בלײַעל, בן־בלי־שם; פּושע, פּושע ישׂראל, עוכר ישׂראל, יונגאַטש, אַרצע־יונגאַטש, שײנעץ לײַד־שקצים, שקאַץ, כּחור, משומד, משומדת(טע), שמד־קאַפּ, שמדעלניק, שמדיל־ניק, ימח־שמוניק; פּורק צול, פּורץ גדר, גרע־נעץ־ברעכער; מסיחזמדיח, ירבעם בן נבט, חוטא ומחטיא אַת הרבים, אינפּל < 613.

זשוליק, לאַבוס, לאַבאַס, לאַגוס, חברה־מאַן, חברה־טע, חברה־מאַנטע, חײַסע־חברה־ניק, געשעדיקטער (צעלאַזענער) יונג; סאַוילע, כֶּל־בוניק, אַכּבעראַש, אַנפּאַן טעריבל, שאַל־טיק, זינדאַק לײַד־פּיידאַטשקע, דראַב, דראַב־יאַק, לאַמפּערט, הולטײַ, הולטײַסקע, שאַר־לאַטאַן לײַד־שאַרלאַטאַנקע, שאַרלאַטושקע;

העֲבֹרוֹת שבתורה) < 599; זִמְן (הַאֲנֹדְלֵעַן) נִיט
 ערלעך (ניט־יושרדיק, געמיין אַא״ו) < אר;
 ברעכן דאָס וואָרט; שווערן פֿאַלש; לייגערן,
 שווינדלען; גיין אויף ליינק וינ; כאַפֿן פֿיש אין
 מוטנעם (טריבן) וואָסער אַא״ו < 363; פֿאַר
 קויפֿן זיך צום טייל; פֿאַרקויפֿן די בכורה
 פֿאַר אַ טאָפֿ ליינדן; פֿראַקטיטירן זיך.

מכשיל זימן; אַראָפֿפֿירן פֿון (גלייכ)
 וועג (פֿון דרך הישר); אַגריידן צו זינד; דע־
 מאַראַליזירן.

אַדי: פֿאַברעכעריש, קרימינעל, קרימי
 נאַלע; סקאַנדאַליעז, הימל־שריינדיק,
 אומדערהערט, אומגעהערט, אומפֿאַרגעב־
 לעך, אומפֿאַרצייטעך; זינדיק, טמא, אומ־
 ווערדיק, אומווירדיק; אומפֿאַסיק, ניט־שיין,
 ניט־רעכט, מיאוס (ווי די זינד), אַפֿשנילעך,
 קרום, ביז, שלעכט; לויז, גרינג (ווי אַ קל שבו
 קלים); ניט גלאַטיק, דאָסיק, אומעטיש, אַג
 פרינציפּנדיק, פרינציפּלאַזיק, אַנגעוויסנדיק,
 זעוויסנלאַזיק, אומיושרדיק, אומגערעכטיק,
 אומרעכטפֿאַרטיק; אומערלעך, אומאַרנט־
 לעך, אומסאַליד, אומאַיעל, אומערנהאַפֿטיק,
 אַנכאַראַקטערדיק, כאַראַקטערלאַזיק, אומ־
 פֿאַרלאַזלעך, אומפֿאַראַנטוואָרטלעך, אומ־
 גלייבעוודיק, אומגלייבווערדיק, פֿאַרקויפֿלעך;
 אומגעטריי, אומטריי, וואָרטברעכעריש;
 אומאַמתדיק, אומאויפֿריכטיק, פֿאַלש, שווינד־
 לעריש אַא״ו < 363.

אומאַנשטענדיק, ניט־דושענטלמעניש, פֿאַר־
 טייש, נושא־פֿנימדיק, צדדימדיק, נוגע־בדבר
 דיק, איינווייטיק; אוממאַראַליש, אַמאַראַליש,
 אימאַראַליש, אומזוטלעך, זיטנלאַזיק, הפֿקר
 דיק, שאַלקהאַפֿטיק, מוטויליק, ווילדויליק,
 ווילקירלעך; פֿאַרדאַרבן, געזונקען, דעמאַ־
 ראַליזירט; אומפֿאַרבעסערלעך, אומאויס־
 בעסערלעך; שוואַך, אומפֿולקום, ניט־פֿולקום,
 אומפֿאַלקאַמען, אומשפֿמותדיק; פֿנימהדיק,
 סירכאדיק.

שפֿל, נידעריק, קליין, קליינלעך, געמיין,

מלאכיחכלה, אַרחיפֿרחי, שאַנדער־באַנדער;
 ער־ב־ב; קאַלייקע, שיקע, לאַבאַסטווע, עם
 לאַהיה; פּנופֿיה, ועגנ [אם], באַנדע אַא״ו < 47.

וו: זימן זינדיק (געמיין, נידערטרעכטיק אַא״ו)
 < אר; זינדיקן, אונטערוינדיקן, חוטאנען,

חוטא בעגל זימן, חוטא בייגל זימן [שם]; גע־
 שטרויכלט ווערן, שטרויכלען, גיכשל ווערן,
 אויסגליטשן זיך; פֿעלן, גרייזן, פֿאַרגרייזן, פּוגם
 זימן, בלאַנדזשען, פֿאַרגעסן זיך, קומען צו אַן
 (לידי) עברה, פֿאַרוינדיקן זיך, פֿאַרשולדיקן זיך,
 פּורץ גדר זימן; ניט פֿירן זיך ווי עס (באַדאַרף
 צו זימן; ניט זימן קיין ליט; אויפֿפֿירן זיך ווי אַ
 באַזינג, ווי אַ גאַסנינג אַא״ו < 5; פֿאַרגעמען
 זיך אויף אַ שלעכטן וועג; אַראָפֿגיין פֿון (גלייכ)
 וועג (פֿון דרך הישר); אַרויסגיין לַתרבות רעה;
 לעבן ווי אַ רשע, ווי אַ משומד (מומר) להכעיס.

טאָן אומרעכט; זימן אין אומרעכט; מוט־
 וויליקן; טאָן פֿל דבר אָסור, טאָן מעשים אַשר
 לאַ יעשו; איבערגעבן זיך צו זינד; שטעקן
 (זינקען, פֿאַרוונקען ווערן, פֿאַרוינקען) אין זינד;
 אַרמינקריכן אין אַ בלאַטע; באַדן זיך אין זינד
 (ווי אַ דבר־אחר אין רינטשטאָק); זימן פֿאַרוונקען
 אין מ״ט שערי טומאה; באַגיין (אַפֿטאַן) אַ פֿאַר־
 ברעך (אַ זינד, אַן אַקציע אַא״ו) < 5; אַפֿטאַן
 פֿל הצרות (אַל דאָס ביז, פֿל הביז, פֿל התר
 עבות שבעולם אַא״ו); אַפֿטאַן (פֿאַרשטיפֿן) אַ
 מעשה; אַפֿקאַכן אַ געקעכטס; מאַכן אַ פֿעל־
 טריט (אַ טעות, אַ פֿעלער אַא״ו) < 5; האַנד־
 לען אומגעוועזענעך; האַנדלען על דעת עצמו,
 האַנדלען אייגנמאַכטיק (מוטויליק, ווילקיר־
 לעך); טאָן וואָס מען טאָר ניט; ניט האַלטן
 זיך אין געזעץ; אַרומגיין (ברעכן, איבערטרעטן
 אַא״ו) דאָס געזעץ; פֿאַרברעכן קעגן געזעץ;
 טרעטן דאָס געזעץ מיט די פֿיס; נעמען דאָס
 געזעץ אין די אייגענע הענט; ווערן אַליין דער
 ריכטער; מאַכן אַ קורצן פֿראַצעס; טערן און
 פֿעדערן; לינטשן < 244.

עובר זימן (טאַן) אַן עברה; עובר זימן אויף
 אַ מיצווה (אויף אַ דין, אויף אַ גֵאָח, אויף פֿל

פּאָדלע, אוממענטשליך, נידערטרעכטיק, פּאַראַכטלעך, שענדליך, אינפאַם, הינטיש, חזיר(יש), שווייניש, שמוציק, אויסגעלאָסן ← 597; לייַדאַצקע, משומדסקע, לומפיש אַזוי"ו ← 5.

אינוו, פּראָז: עס איז ניט אין אָרדענונג; עס איז ניט ווי עס באַדאַרף צו זיין; עס עס איז ניט גלייַך; אַזוי פּירט זיך ניט; אַזוי טוט מען ניט; דאָס איז ניט קיין דרך (גאַנג); ל"א וז הדרך; וואָס פּאַר אַ צורה (פּנים) האָט עס? למה יאמרו הגוים? מה יאמרו הבריות? עס איז גוט וואָלד צו שרייען; עס איז ניט צו פּאַרענטלעך; עס איז ניט צו פּאַרטידיקן; עס איז מיט קיין צען וואָסערן ניט אָפּצוואַשן; מען דאַרף דערויף קורע זיין (קריעה רייסן); מען דאַרף אים דערפּאַר שמיסן; אים קומט נאָך אַ רעשט; דעם זיגיניער קומט נאָך צען פּאַרעס אַרויס; אַ טעמפּפּאַראַ, אַ מאָרעס! מַה יַעֲשֶׂה הַבֵּן שְׁלֵא יַחַטֵּא?.

אַלּה תּוֹלְדוֹת יוֹנָאָטָשׁ; אַלּה תּוֹלְדוֹת נַח— דאָס איז די מעשה פֿון אַ פּאַרד; ער איז אַל (פֿל) דאָס שלעכטס (בייז); ער איז וואָס אין דער קאַרט; ער איז אַ דער רוח ווייסט) וואָס; ער איז ערגער ווי געשמדט; אַ פּשרע נשמה מיט אַ טרייפֿן (טרייפֿהנעם) גוף; ער מיט זיינע פּשרע הענט; מען טאָר מיט אים אויף איין ברעט (אין זיינע דלד אַמות) ניט שטיין; מען טאָר פֿון אים קיין הנאה ניט האָבן ווי פֿון חנוכה לייכט; ער איז אַ שיינער פּאַרשוין—אויף דער מצבה; אין אים איז (אין אים שטעקט) פֿל בו; ער איז ידו בלל ויד פֿל בו; ער איז נישט צו גאָט און נישט צו לייטן); ער איז ניט ווערט קיין גוט וואָרט (קיין פּיטאַק, קיין בלייער); ער איז ניט ווערט, וואָס די זון שיינט אויף אים (וואָס די ערד טראָגט אים); וואָס וועט פֿון אים ווערן?— אַ זעקשניידער (אַ ינג); עס וועט פֿון אים אַרויסוואַקסן אַ ינג (אַ נאָז, אַ רבי (פֿון גבֿים)); מען מען אויבֿויען אַ טורמע פֿון זיינעט ווען; אַלע טורמעס וועלן זיין מיט אים פֿול; ער וועט אַרויסקומען

פֿון פּאַוואַק—אַ גרויסער; ער וועט מיט זיין טויט ניט שטאַרבן; וועסט זיך אָנהייבן מיט אים, וועסטו ענדיקן מיטן מלאך־המוות; אַז דו וועסט ניט פּאַלגן מיר וועסטו פּאַלגן דעם אָפּיציר; אַוועלכע זאָל מען געדיכט זייען און שייטער זאָלן זיי אויפֿגיין; אַן אַנטלאָפּענער פֿון קאַטאַרגע פּירט אַ געהרגעטן אויף אַ געניבעטן פּערד־און־וואָגן; שאַנדרע באַנדרע—אינס ווי דאָס אַנדערע; מען דאַרף זיי אַלעמען אויפֿ־הענגען אויף איין שטריק; דײַן טאַטע זאָל פֿון קבֿר אויפֿשטיין און דיך אַנקוקן, וואָלט ער זיך צוריק געלייגט; וואָס קומט אַרויס פֿון דעם גוטן ביר אין דעם שלעכטן פּאַס (אַז די פּאַס איז אַ שלעכטע); מי יתן טהור מטמא! היהפֿוך פּושי עורו?;

שפּר: קראָפּעווע וואַקסט אָן רעגן; שלעכטס לערנט מען זיך באַלד אויס; אַז מען גיט דעם טייל אַ האָר וויל ער גאָר (די גאַנצע באַרד); אין אַ שעת־הכושר גייט מען אַוועק פֿון יזש; יזש וויל מען, אַז יענער (דער צוויי טער) זאָל האָבן; וישמן ישרון ויבעט; אַז דו האָסט ניט קיין יזש גיי דאָו(ע)נען מינחה; אַ פּערד אויף פּיר פּיס ספּאַטיקעט זיך ובפֿרט אַ מענטש (מיט איין צונג); בעסער ביז איידער אַל דאָס בייז; בייז איז ניט אַל דאָס בייז; מוטבֿ שיהיו שווגין ואַל? יהיו מזידין.

פֿון צוולות לעבט מען; מעשים טובֿים העלפֿן ניט, מעשים רעים שאַטן ניט; די בעסטע העלפֿט כאַפּט אויס דער חזיר; דאָס בעסטע עפעלע כאַפּט אויס דער חזיר; דעם ערגסטן הונט קומט אָן דער בעסטער ביסן; דער הונט כאַפּט אַ בייגל ביים בעקער—דער הונט בלייבט אַ הונט, דער בעקער בלייבט אַ בעקער; אַז מען איז אַ שייגעץ גיט מען אָפּ פּאַר אַ שוסטער; צוליב איין שלעכטן לייַדן פּיל גוטע; במקום שאַין איש (שאַין אַנשים) השתדל להיות איש; וו עס זיינען ניטאָ קיין מענטשן זיי דו אַ מענטש.

רשעים אַפּיליו על פּתחו של גיהנום אַינס

רעכט, פאטענטרעכט; בכורה, בכורהשאפט, בכורה רעכט, מאיאראט; געבוירן-רעכט, געבורטרעכט; בירגעררעכט, ציווילע רעכט; באשליסערעכט, שטימערעכט; באראטרעכט, באראטרעכט; ווינערעכט, פראוואזשיטעל-סטווע, חוקתהדיישוב, חוקתהקהילה; וועג רעכט, ארבעטרעכט; רעכט אויף ארבעט; האנדלסרעכט; אויטאררעכט, מחבר-רעכט, פארלאגערעכט, קאפירייט[א]; גלייכע רעכט; פרויענרעכט; דאמענרעכט, דאמען-ערע, דאמען-הערינג[ב]; ערנרעכט; ארלוברעכט; אויסלייזערעכט[ג]; מלוכהרעכט, שטאטס-רעכט; אדמיניסטראטיוו(ע) רעכט, אויסנעמ-רעכט, פערקעררעכט, אינטערנאציאנאל(ע) רעכט, אויסלענדער-רעכט אא"וו; עקס-טעריטאריאלרעכט.

דערלויבעניש, קאנצעסיע, פאטענטשין[א] אא"וו < 598; רעכט(ס)פאפיר, רעכטס-דאקור מענט, רעכטטיטל, טייטל[א]; פאטענט, טשארטער, שיינצעטל, בלעטל, ליצענץ, ליסענס[א] אא"וו < 366.

בארעכטיקטער, פריוילעגירטער אא"וו < אד; בער-מצרא, בר-מצרא, לגאטיק, להאט-ניק, יחסן, פרעטענדענט.

וו: האבן א רעכט צו; האבן א חוקה אויף, האבן א פריוילעגיע אויף אא"וו < ס; געהערן צו, באלאנגען צו; זיין בארעכטיקט צו < אד; קומען; פארדינען, זוכה זיין; ווערט זיין, ראוי זיין; זיין קוואליפיצירט פאר, י קוואליפיצירן פאר.

געבן [עמעצן] דאס רעכט (די פריוילעגיע אא"וו); דערלויבן, אויטאריזירן, בארעכטיקן, מנפה זיין, פריוילעגירן, קאנצעסיאנירן, פאטענטירן.

אדי, אינוו: רעכטלעך, אויטאריזירט, דער-לויבט, פולרעכטיק, גלייכרעכטיק, בא-רעכטיקט, פול בארעכטיקט, גלייך בארעכ-טיקט, פריוילעגירט, פאטענטירט, פארדינסט פול, ווערט, פאסיק, קוואליפיצירט; מוכשר;

חזרין בתשובה; האדעווע א וואלף ווי לאנג, קוקט ער אלץ אין וואלד אריין; דער וואלף כאפט אזוי לאנג די ציגעלעך, ביז דער רוח כאפט אים אלץ; א וואלף פארלירט זיינע האר, אבער ניט זיין נאטור; פון א יאלעווער קו קען מען קיין פוטער ניט שלאגן; פון א חזירשן עק(פון א חזירשן אויער, פון חזיר-האר, פון א בערישן ווידל) קען מען קיין שטרעמל ניט מאכן; מונבתא (מעקנתא) דחזיקתא לא מאכנתא שטרעמילתא[א]; אן אייגעבראכע-נעם נאגל קען מען ניט אויסגלייכן; א גוטן מענטשן וועט די שענק ניט קאליע מאכן, א שלעכטן וועט דער בית-המדרש ניט פארריכטן (אויסבעסערן); א גוטער דארף ניט קיין קלעפ, א שלעכטן העלפט ניט קיין קלעפ; א גוטן העלפט א ווארט, א שלעכטן העלפט קיין שטעקן אויך ניט; וואס מער מען קראצט דעם פארך, אלץ מער וואקסט ער; שמיר א פארך מיט האניק, א פארך בלייבט א פארך; דאס הארצעפעלע שווימט פון אויבן; עפעס שלעכטס וועט דער רוח ניט נעמען; טו ניט קיינעם קיין שלעכטס, וועט מען דיך לאזן צו רו; א פארך מען ויך קראצן.

זען אויך: שקר 363, גנבה 482, גנב 483, אומאידלקייט 557, פליכטפארזענוג 578, שולדיקייט 592, אויסגע-לאסנקייט 597, אפיקורסות 613.

575. בארעכטיקטקייט

ס: בארעכטיקטקייט, פריוילעגירטקייט אא"וו < אד; בארעכטיקונג; גלייך-בא-רעכטיקונג, פול-בארעכטיקונג; דערלויב, דערלויבונג, אויטאריזירונג, אויטאריזאציע; רעכט, אויטאריטעט, פערעגאטיוו, זכות, זכות-הקיום, זכיה, רשות, חוקה; פריוילעגיע, פרייהייט; פריוילעגיעס, פרייהייטן, קיומים; סערוויטוטן; לאטעט, להאטע; פראו, פראווע; פארדינסט, זכות אבות. אייגנסרעכט, אייגנטום-רעכט, באזיצ-

עול דרך־ארץ, עול משפחה, עול מלכות, עול מלכות שמים; מאראלישער חוב, ערך־חוב, בירגער־חוב אאו"ח; אויפגאבע, פונקציע, עובדה, בארוף אאו"ח ← 435; פליכטגעפיל; פאראנטווארטונג, זין־והשבון, רעכענונג, אחריות.

פליכט־חוב־טוונג, פליכט־חוב־דער־פלינונג, פליכט־חוב־אויספירונג, פליכט־חוב־דורכפירונג, פליכט־חוב־אפהיטונג, חוב־אפצאל, סאטיספאקציע.

בער־אחריות, מי שמחויב, משה מחויב [ש], מחויב, פארפליכטער, פארפליכטער־טער.

ו: האבן א חוב (א פליכט, אן אחריות) ← ס; זיגן אויפן קאפ (אויף די פלייצעס, אויפן געוויסן); אויסגיין צו; אויספאלן אויפן גורל (חלק) פון; זין געבונדן (פארפליכטעט אאו"ח) ← אד"י; זין אונטער אן אבליגאציע [אין]; דארפן ענטפערן פאר; דארפן ענטפערן פארן גרינעם טיש; דארפן אפגעבן זיך־והשבון פאר; טראגן די (דאס) אחריות פאר; חל זין אויף; מוטל זין אויף; שולדיק זין אין; חייב זין אין; מחויב זין; דארפן, מוזן; קערן צו, געהערן צו. נעמען אויף זיך (א חוב, א התחייבות אאו"ח); מתחייב זין זיך, מחייב זין זיך, פארפליכטן זיך, מקבל זין אויף זיך; ערב זין, גאראנטירן אאו"ח ← 475.

טאן זין חוב (זין פליכט, זין חלק אאו"ח); אפטאן זינס; זין אויפן פאסטן; שטיין על המישמר; האלטן, אפהיטן, היטן; האלטן זיך ביי; האלטן (אפהיטן) ווי נעגליוואסער, ווי (דעם טאג פון) שבת, ווי די מלכה שבת, ווי א פרומער ייד תפילין צו זיגן (אשרי צו זאגן), ווי א פרומער ייד דעם אשר־יצר; ניט אפ־טרעטן קיין קוצו של יוד, ניט אפטרעטן כחוט השערה; ניט פארפעלן; ניט פארפעלן ווי א ייד פארפעלט ניט דאווענען (תפילין זיגן); ניט פארזאמען, ניט פארזאמען, ניט פאר־לאזן, ניט מחמיץ זין (א מיצוה); ממלא

ראוי; ראוי לפך; ראוי לאותה איצטלא; בחזקת; ברשות; בזכות; בהורת נכאי; לויט רעכט; עקס אפיציע.

זען אויך: רעקארד 366, געוועזענע עקס 598.

576. אומבארעכטיקטיקייט

ס: אומבארעכטיקטיקייט, רעכטלאזיקייט אאו"ח ← אד"י; אומבארעכטיקונג, רעכט־בארובונג, רעכט־פארמינערונג אאו"ח ← ו; דיסקוואליפיקאציע, דיסקוואליפיקאציע.

ו: זין ניט־בארעכטיקט, זין ניט־אויטאריזירט אאו"ח ← אד"י; ניט האבן קיין רעכט אויף; ניט געהערן צו, ניט באלאנגען צו; ניט האבן דאס רעכט; ניט פארדינען; ניט ווערט זין, ניט ראוי זין; ניט זוכה זין; ניט זין קוואליפיקאציע פאר, זינט קוואליפיקאציען.

פארלירן דאס (די) רעכט אויף; אפנעמען (זונעמען, צוריקנעמען) דאס (די) רעכט; באַרובן פון רעכט, דיסקוואליפיקאציע; זונעמען די בירגערשאפט, דעם טיטל, דאס (די) רעכט צו פראקטיקירן אאו"ח; אראפרייסן די טרעסטערעך; פארקלענערן (פארמינערן) דאס (די) רעכט פון.

אד"י: רעכטלאזיק, אומרעכטלעך, ניט־בארעכטיקט, אומקוואליפיקאציע, ניט־אויטאריזירט, ניט־פארדינט, ניט־ווערט, ניט־ראוי. פראז: עס קומט אים ניט; עס האט אים ניט געקומט; עס איז אים ניט געקומען.

זען אויך: אומהערשאפט 467, אומגעזענע עקס 599.

577. פליכט, פליכטטוונג

ס: אחריותדיקייט, פאראנטווארטלעכקייט, אבליגאטארישקייט אאו"ח ← אד"י; פליכט, פארפליכטונג, התחייבות, חוב, אבליגאציע, חוב; מוז, מוזאך, (קאטעגארישער) אימפעראטיוו; געבאט, מיסיע, שלחות; שולד, שולדיקייט; חלק, טייל; יאך, עול, לאסט;

אויסמפדן (ארומגיין) דאָס געזעץ; דערלויבן זיך; נעמען לייכט; ניט האַלטן קיין צוואַג (קיין וואָרט, קיין שבועה); דרייען מיט דער צונג; מאַכן פֿון זיין נאָר אַזאַ ווי אַ כאַליעווע ← 363; ברעכן אַ צוואַג (אַ וואָרט, אַ שבועה); אָפֿ טרעטן פֿון זיין וואָרט, צוריקגיין אויף זיין וואָרט, משנה בדיבורו זיין; עובר שבועה זיין; טרעטן מיט (אונטער) די פֿיס; ניט מאַכן זיך פֿון; אינגאָרין; פֿאַרוען, פֿאַרקוקן; פֿאַר מאַכן (צומאַכן) די אויגן; פֿאַרגעסן זיך; פֿאַר פֿעלן, פֿאַרזאַמען, פֿאַרווימען; דורכלאָזן, איבערהיפֿערן); פֿאַרקנייטשן (אַינזאַצן) (אַ דאַווענען); מאַגיקן, פֿאַרנאַכלעסיקן; מועל בשלֵיחות זיין; אָפֿטרעטן פֿון געזעץ; ברעכן (פֿאַרברעכן, איבערשפּרייטן, איבערטערעטן) דאָס געזעץ ← 574; אָפּוואַגן זיך פֿון, אָפּוואַרפֿן זיך פֿון, אָפּטרייסלען זיך פֿון, אויסטאַגן זיך פֿון; אויסלאָזן זיך פֿון; פֿיפֿן אויף; האָבן נעמען, עפעס אין דער ערד (אַדמה); אָפּוואַשן זיך די הענט פֿון; אַראָפּוואַרפֿן פֿון זיך דעם עול (יאָך).

אַדי: אומפֿאַרלאָזעך, אומפֿאַראַנטוואָרט לעך, אומאַחזריותק.

פֿראָז: ווערטער ווי אַ הונט האָט געבילט (געבולדן); עלעיי אַ הונט האָט געבילט (געבולדן); אַ מענטש רעדט, אַ הונט בילט; אַ קויל איז אַ מאָל רויט און אַ מאָל שוואַרץ; גאָט האָט אים געגעבן אַ צונג, ער זאָל מיט איר דרייען; אויף זינע רייד קען מען בויען (שטעלן) בויען; אויף זינע רייד קען מען בויען (שטעלן) אַ קלייסטער; זיין וואָרט זאָל זיין אַ שטעקן, וואָלט מען זיך ניט געטאַרט אָנשפּאַרן; זיין וואָרט זאָל זיין אַ בריק, וואָלט איך מורא גען האָט אַריבערצוגיין; מען שיקט אים צום רב, גייט ער צו דער רביצין.

וען אויך: שווינדל 363, אומפֿאַרעוודיקייט 467, אומ רעכטפֿאַרטיקייט 574.

זמן, מקיים זמן, אויספֿירן, דורכפֿירן, דער פֿירן, דערלויבן, נאָכקומען, גוט מאַכן; אָפֿ צאָלן אַ חובֿ; האַלטן אַ וואָרט (אַ צוואַג); יוצא זמן, יוצא זמן ידי חובֿתו; יוצא זמן פֿאַר לייטן (פֿאַר גאָט, פֿאַר גאָט און פֿאַר לייטן); יוצא זמן לִכְל הַדעות; מוציא זמן.

אַדי: פֿאַראַנטוואָרטלעך, מחויבֿדיק, חויבֿדיק, געהעריק, אַחזריותדיק, געבונדן, פֿאַר פֿליכט, פֿאַרפֿליכטעט, שולדיק, משועבד, אַבליגאַטאָריש, אימפּעראַטיוו.

אינון: באמונה; מוטל; חל; חייב; מחויבֿ. פֿראָז: איך נעם דאָס אויף מינע הענט; איך וועל אויסשטיין דעם בילבול; אויף מיר (אויף מיין קאַפֿ) די עברה; אויף מיין ריזיקע; אויף מיין אַחזריות; עלי (עלי) ועל צוואַרי; אויף מיין קאַפֿ; ער וועט מוזן ברענגען אַן עגלה ערופה; דער מורין האָט אָפּגעטאַן זינס (-דער מורין קען גיין); שמעק אָפֿ דיין חלק (און גיי).

שפר: אָדם מועד לעולם; מען מוז יוצא זיין פֿאַר דער וועלט אויך; פֿאַר דער וועלט מוז מען מער יוצא זיין ווי פֿאַר גאָט אַליין; וויל מען פֿאַר אַלעמען יוצא זיין, קריכט מען ערשט רעכט אין דער בלאָטע אַרין.

וען אויך: אַמת 362, פֿאַלגעוודיקייט 466, רעכטפֿאַרט קייט 573.

578. פֿליכטפֿאַרזענונג

ס: פֿליכטפֿאַרזענונג, פֿליכטפֿאַרגעסונג, ניט אָפּהיטונג, אָפּטרעטונג אַזאַ ווי «... עובר - שבועהניק, משנה - בדיבורניק, וואָרטסמאַן [ש]; ווינטמיל, סווישטש, פֿריצאַק; פֿליאָדער ← 363.

וו: ניט טאַן זיין חובֿ (זיין פֿליכט); ניט מקיים זיין, ניט דערפֿילן, זינט ממלא זיין, ניט אויספֿירן, ניט דורכפֿירן, ניט גוט מאַכן, ניט נאָכקומען, ניט יוצא זיין; ניט היטן, ניט אָפּהיטן, ניט האַלטן; האַלטן ווי יורקע פֿון שולחן ערוך;

579. ניטגעבונדנקייט

שאַצונג; אַלײַן אַכטונג, אַלײַד רעספעקט; דורך אַרץ, תּרבות, אײַדלִקײַט, העפּלעכקײַט אאָ"וו ← 556.

ערנפּלֶאַץ, ערנוײַץ, רעכטע זײַט, רוטער ווינקל וּסאַײַם; אויבנאַן, אויוונאַן וּרײַל, שפּיגל־וואַנט. מײַורח־וואַנט, מײַורח־שטאַט; פּלֶה־באַנק; פּיסאַה־פּבּוד.

געאַכטער, געאַכטעטער, געשעצטער אאָ"וו ← אײַ; ערך־בירגער, פּערזענלעכער ערך־בירגער, ערך־בירגער לְדורות, ערך־מיט־גליד אאָ"וו.

וו: האָבן פּבּוד; זײַן געאַכט. זײַן געשעצט, זײַן געערט אאָ"וו ← אײַ; זײַן בײַ ועמעצן ווי אַ קײַסערינע (אַ קיסרטע, אַ קײַסערטע), ווי אַ פּוילישע מלכה, ווי אַ פּרײַצע; האָבן רעס־פעקט (דרך־אַרץ, תּרבות) פּאַר; רעספעקט טירן; באַהאַנדלען מיט רעספעקט (מיט דרך־אַרץ אאָ"וו) ← 556; לײַגן פּבּוד אויף; נוהג פּבּוד זײַן אין; האַלטן אין פּבּוד; האַלטן ער־לעך; הויך האַלטן, טייער האַלטן; מכבד זײַן; אַכטן, הויכאַכטן; שאַנעווען, װאוואַשען; אָפּגעבן פּבּוד, חולק פּבּוד זײַן; טײַלן פּיבּודים; מכבד זײַן מיטן ערשטן שאַס [שׂ]; מןכה זײַן; ערן, װוּרדיקן; באַערן, באַערדיקן [שׂ], גרייסן [אַרײַן], זגוריסן; ערלעכן, אַכפּערן; שעצן, הויך שעצן, שאַצן, הויך שאַצן, פּאַרערן, פּאַרערלעכן, פּאַרהערלעכן, גלֶאַרײַצירן, פּאַרהײַליקן, פּאַרגעטערן; מאַכן אַ גאַט (געטשקע) פּון; אַרויסווייזן אַכטונג צו; אַרויפ־קוקן צו; פּאַלן פּאַר, (אַסבייגן דעם קאַפּ פּאַר; בײַגן זיך (פורעים ומשתחוים) צו, קניען צו; קושן דעם זויס פּון [עמעצנס] מאַנט; טאַנצן (אַרומטאַנצן) אַרום; שפּרינגען קדוש פּאַר; אָפּבלאַזן דאָס אַרט פּון; לעקן די טעלער בײַ; * לעקן ועמעצן; קראַצן דעם האַנער פּון [שׂ]; טראַגן אויף די הענט; מאַכן אַ צימעס פּון ← 583.

אַדײַ: (ב) פּבּודיק, האַנערדיק, פּאַטשאַטנע, האַנעראַווע, אַכפּער(די)ק, אָפּשײַק, ער־

ניטגעבונדנקייט, אומפּאַראַנטוואַרטלעכ־קייט, לײַקייט אאָ"וו ← אײַ; אימוניטעט, פּרײַהייט, אויסנעם, פּרײַוילעגיע; פּרײַצות, הפּקרות ← 457; באַפּרײַונג, אויפּבײַונג, אַב־סאָלװירונג אאָ"וו ← וײַ; פּיטור, דיספענסאַציע, אינדולגענץ, אַבסאָלוציע, אַבסאָלוציאַריום; הַתּרַת־נְדָרִים.

אומפּאַראַנטוואַרטלעכער, ניטגעבונדע־נער אאָ"וו ← אײַ; קרש שוטה וקטן.

וו: זײַן ניט־פּאַראַנטוואַרטלעך (ניטגעבונדן, פּרײַ אאָ"וו) ← אײַ; ניט דאַרפֿן ענטפּערן פּאַר; ניט דאַרפֿן אָפּגעבן קײַן דײַן־חשבון פּאַר; זײַן פּטור פּון; ניט האַלטן פּאַר־אַנטוואַרטלעך פּאַר; אַראָפּנעמען די פּאַראַנט־וואַרטלעכקייט פּון; אויסנעמען; פּרײַ מאַכן פּון, באַפּרײַען פּון; אויפּבײַונדן, אַבסאָלװירן, דיספענסירן; מתייר נדר זײַן; געבן אַ פּרײַע האַנט, געבן די פּרײַוילעגיע, פּרײַוילעגירן.

אַדײַ: אומפּאַראַנטוואַרטלעך, ניט־פּאַר־פּליכט, זײַט־פּאַר־פּליכטעט, פּליכט־פּרײַ, אימון, לײַז, ניטגעבונדן, באַפּרײַט, פּטור, אויפּגעבונדן, אַבסאָלװירט, דיספענסירט. פּראַז: ברוך שפּטן־ני.

זען אויך: אומהערשאַפּט 457, פּרײַהייט 469, הײַת 599.

580. פּבּוד

ס: געערטקייט, געשאַצטקייט, געאַכטקייט אאָ"וו ← אײַ; פּאַרערונג, פּאַרערלעכונג, פּאַרהערלעכונג, אַכפּערונג אאָ"וו ← וײַ; פּבּוד, קאַפּווייטאַג [שׂ], זכּיה, ערע, האַנער, האַנאַר, פּאַטשאַט, שטרײַמל, שמעלצ; פּיבּוד; פּיבּוד אַב, פּיבּוד אַם אאָ"וו; אָפּשײַ, ער־פּאַרכט, זער(ע)פּורכט; יראַת־הפּבּוד, יראַת־הרוממות, הײַדור־הפּבּוד, רעווערענץ; אַכטונג, הויכאַכטונג, רעספעקט, רעשפּעקט [אַרײַן], װאוואַשעניע, װאַנאַוואַניע, שאַצונג, הויכ־

צווייען שפאלטן; פֿבד אַת אָבֿיך וְאַת אַמך; נְדוּל פֿבד הַבְּרִיּוּת; אֵינְהוּ מְכוּבד? הַמְכַבֵּד אַת הַבְּרִיּוּת; יְהִי כְבוֹד חֶפְרָךְ חֲבִיב עֵלְיךְ כְּשֶׁלְּךְ; וְהָעַר עַם שְׁאֵנְעוּעַט יַעֲנֵמַס פֿבֿוּד שְׁאֵנְעוּעַט זִמֵּן אֵינְעוּנַעַם פֿבֿוּד; וְהָעַר עַם הָאָט אַלְיִן קִיין פֿבֿוּד נִיט קַען אַנְדֵרְעַר קִיין פֿבֿוּד נִיט אָפּגעבן; רַב (נְשִׂיא) שְׁמַחֵל עַל פֿבֿוּדוֹ, פֿבֿוּדוֹ מְחוּל (אַיִן פֿבֿוּדוֹ מְחוּל).

וען אויך: איידלקייט 566, לויב 583.

581. אומפֿבֿוּד

ס: שענדלעכקייט, נידעריקייט, אומווערדיגקייט אא"וו - ארי; דערנידעריקונג, דיס-קרעדיטירונג, זידלונג אא"וו - וי; אומפֿבֿוּד, שאַנד, שמאַך [אַיִן]; חרפה, בוֹיזן, בושה, חרפהגע בושה דיאל, ביוש, גנאי; ביזיבויון, ביזיבויונות, חרפות ובוישים, שאַנד און שפּאַט, לען וקלס; פסול אין דער משפּחה; שמץ פסול, פלעק, סטיגמע, שאַנדפלעק, שאַנד-צייכן, קינס צייכן, בראַנד, בראַנדמאַרק, בראַנדצייכן, אינברען.

אומאַכטונג, אומרעספעקט, אומתּרבות; חילול־הַפֿבֿוּד, קעדרהפֿבֿוּד, פּהִיתוּת־הַפֿבֿוּד; גרינגשאַצונג, גרינגשעצונג; חילול, חילול השם, חילול הקודש, שענדונג, לעסטערונג; שפּילות, ירידה; דעגראַדאַציע, דיסקרעדיטאַציע, קאַמ־פּראַמיטאַציע; דעפּאַמאַציע, סטיגמאַטיאַציע.

אומאַנשטענדיקע, שענדלעכע באַהאַנדלונג; באַלידיקונג; אויספּאַטש, פּאַטש אין פּנים; בלוט־אַפּעניש, שפּיכ־דמים - 567; אַפּראַנט, בלאַמאַוש, שטומפּ [אַיִן]; זידלעריי; קללות, חרמות - 559; אויסרעיעניש, גאַב, פּאַרציע, חלק, סילוק, פּאַטשאַטיק, פּסק, אַפּשניט; יום השישי, קידוש, עליה, שלישי, שישי, מַפְטִיר, מי־שברך, יברכך, פּיזומן; פּעפּער; קרום וואַרט, זידל־וואַרט; גראַביאַנט טוטוע, גרוביאַנסטוטוע; סקאַנדאַל, פּליפּעריי,

פּאַרכטיק, יערע) פּורכטיק, ייראת־הַפֿבֿוּדִיק, ייראת־הַרוממות־דיק; געערט, פּאַרערט, גע־שאַצט, געשעצט, געאַכט, געאַכפּערט, געווייר־דיקט, הויך געהאַלטן, רעספעקטירט, גע־ערלעכט, געהערלעכט, געגרייסט, געגרויסט, גלאַריפּיצירט, געקרוינט, געהייליקט, פּאַר־געטערט.

אינוו: מכובד; בפֿבֿוּד; מיט רעספעקט (רעשפעקט [אַיִן]) (צו מעלדן); באַימה ובייראה; בחיל ורעדה; במחילת פֿבֿוּדוֹ.

פּראַז: פֿבֿוּד במקומו מונח; מען וועט דך וועצן אויף דער יום־טובֿדיקער פּאַליצע [אַיִן].

שפּר: פֿבֿוּד איז אַ לעבער; פֿבֿוּד געפּינט מען אין יאַטקע; פֿבֿוּד וואַלגערט זיך אויפֿן מיסט, ווער עס וויל נעמט אומזיסט; פֿון פֿבֿוּד ווערט מען נישט זאַט; וואָס נוצט פֿבֿוּד, אָו מען האָט נישט צו עסן?; מען שטאַרבט נישט פֿון הונגער נאָר פֿון פֿבֿוּד; געלט רעגירן די וועלט; אַ פּפּרה געלט, אַבי דער פֿבֿוּד איז גרויס; צו פּיל פֿבֿוּד איז אומפֿבֿוּד (אַ האַלבע שאַנד); שפּיז קאַכט מען אין טאַפּ און פֿבֿוּד קריגט דער טעלער; אין דריי ערטער גיט מען זיך קיין פֿבֿוּד נישט אָפּ: אין תּפּיסה, אין בית־הַפּיסא און אין מַרחץ; פּאַר אומפֿבֿוּד אַנטלויף, אָבער דעם פֿבֿוּד לויף נישט נאָך (אָבער יאָג זיך נישט נאָך פֿבֿוּד); ווילסט נישט האָבן קיין אומפֿבֿוּד, נישט יאָג זיך נאָך פֿבֿוּד; (פֿל) הַרודף אַחר(ו) הַפֿבֿוּד - הַפֿבֿוּד בּוֹרַח מִמֶּנּוּ; פֿבֿוּד איז ווי אַ שאַטן; וואָס מער מען לויפּט אים נאָך, אַרץ ווייטער אַנטלויפּט ער; (פֿל) הַבוֹרַח מִן הַפֿבֿוּד הַפֿבֿוּד רוֹדֵף אַחֲרָיו; ווער עס אַנטלויפּט פֿון פֿבֿוּד דעם יאָגט דער פֿבֿוּד נאָך; לויף נישט נאָך דעם פֿבֿוּד, וועט ער אַלְיִן צו דיר קומען; סוף הַפֿבֿוּד לָבוֹא; ווילסט האָבן אַ פּנים בײַ לייטן, האָב פּריער אַ פּנים בײַ דיר אַלְיִן; דער שענסטער פֿבֿוּד איז אָו מען ויצט אין דער היים; האַרט דיר דעם פֿבֿוּד און וויץ אין דער היים; אָו מען וויל זיך בײַם פֿבֿוּד דערהאַלטן מוז מען דעם מאַלצייט אין

וידלען, שנידלען, ישימפֿן, באַפֿאַלן, בראַג
 דעווען, יענטעווען; אַנזידלען, אויסזידלען,
 אויסשיגעצן, אויסלאַמירן, אויסחזירן, אָפּויד-
 לען, אָפּשיגעצן; וידלען אָ די אויגן זאָלן
 איבערגיין; זאָרפֿן זיך אויף, אַרויפֿכאַפֿן זיך
 אויף; שפּיליעווען, פּיסקעווען, באַזיגען;
 אַרויסגיין מיטן קֶשׁוּן (מיטן אָז בקוֹל); אויסלייגן
 (אויסרעכענען) וואָס אין דער קאַרט (וואָס
 אין (אַ בייזער) קאַרט שטייט); מאַכן אַ קידוש
 (אַ יום־הששׁי, אַ מִישְׁבֵּרֶךְ); מאַכן אַ שוואַרצן
 סוף; אויפֿשפּילן (אָפּשפּילן) אַ חתונה (אַ חוּד
 וואָט, אַ זיגעוונט, אַ דאָבראַנגאַן); אויפֿשפּילן
 (אָפּשפּילן) אַ בייזן (אַ וויסטן, אַ פּינצטערן
 אַאָז"ו) פֿרימאַרגן; געבן, דערלאַנגען, מכבד
 זיין; געבן אַן עֲלִיָּה (אַ פּיומון, אַ סִילֹק, אַ
 פּאַרציע אַאָז"ו); געבן אויף שיסל און אויף
 טעלער; געבן פֿעפֿער (צו שמעקן); מכבד זיין
 מיט מַטְטִיר, אויפֿרופֿן שישׁ אַאָז"ו - ס; דעקן,
 באַקלִידן; רייבן אַ זיט (אַ קרויש, אַ מאַרדע,
 אַ נאַז, אַ קאָלנער); דערלאַנגען אין ביזן אַרַיִן
 (אין דער זיבעטער ריפּ); רייסן די זיטן;
 אויסרייסן די אויגן; געבן איבערן פּיסק;
 אַרבעטן (אַנגעבן) מעשים; סקאַנדאַלעווען,
 מאַכן סקאַנדאַלן; בויגעווען, קאַמאַנדעווען,
 ראַנדזענען; וואַשן זיך צו; זיפֿן דאָס פֿנים;
 אַגרײבן (אַפּוויפֿן, אַנזיפֿן, אַנזיפֿן) אַ מאַרדע
 (אַ מוח); צוואַגן, אָפּצוואַגן, אויסצוואַגן;
 צוואַגן דעם קאַפּ; צוואַגן אַ מוח; אויס-
 גיסן די באַד אויף; אָפּבאַדן מיט קאַלט וואַ-
 סער; וואַשן; איבערוואַשן די ביינער (די ביי-
 דעלעך, די קויטיקע וועש); מאַכן אויסצו-
 דרייען; אָפּבריען; שיטן מיט פֿייער; שיטן
 (גיסן) פּעך און שוועבל; אָפּגיסן מיט ווד; אָפּ-
 שיטן מיט קויל (מיט פּריסיק); שיטן שוואַרצע
 מאַן; אָפּרעדלען אַ מַצָּה; האַלטן שבת
 אויף.

ניט פֿאַרשוויגן, ניט שענקען; אויסלאַזן
 וצו עמעצען דאָס ביטערע האַרץ (דאָס שווע-
 רע געמיט); (אַפּ)קילן דאָס האַרץ; אויס-

אויפֿשפּילן, קאַצן־מוזיק, חתונה, בראַנקס טשיר
 .[אמ]

באַליידיקער, שענדער, וידלער, סקאַג
 דאָליסט; אַ פּיסקל ווי אַ שוֹר הַניסקל.
 וו: ניט האַבן קיין רעספעקט (קיין דֶרֶךְ־אַרץ,
 קיין תּרבות) פֿאַר - 580; ניט לייגן קיין
 פֿבֿוד אויף; פֿאַרשאַפֿן אומפֿבֿוד; מבוזה
 (ומבוזה) מאַכן, כּוֹזִי ומבוזה מאַכן, זאַגטערן;
 שטעלן אין בּוֹיִן (אין בּוֹיונות); שטעלן בַּחֲרֵפָּה;
 אַנטאַן חרפות און בושות; מבוזה זיין, מבייש
 זיין; מבייש שטעלן; שטעלן אין בּוֹיִשׁ, שטעלן
 אין בּוֹרִיקעס [ש]; בלאַמירן, דיסקרעדיטירן;
 ברענגען שאַנד אויף; מאַכן צו שאַנד (און צו
 שפּאַט); שענדן, פֿאַרשוועקן, דערנידער(יקן),
 דעגראַדירן; אויפֿרופֿן עַם פֿל הַנְּעָרִים; אַראַפֿ-
 ווערדיקן; פֿאַרטונקלען, שטעלן אין שאַטן,
 פֿאַרשטופֿן אין אַ חוּיִקל; שטעמפֿלען, בראַג
 דיקן, בראַנדמאַרקן, סטיגמאַטיזירן אַאָז"ו
 .604 -

באַליידיקן, באַלאַדענען [ש]; שאַקירן;
 פּוֹנֶע בּפֿבֿוד זיין, פּוֹנֶם בּפֿבֿוד זיין; נוֹגֶע בּפֿבֿוד
 זיין; אַגירן דעם פֿבֿוד פּוֹן; רירן (צעקראַצן)
 דעם האַנער (דעם מורנו, די קרוין), אָב-
 ראַווען, באַריישן [ש], אָבִידיען; אויספּאַטשן;
 אָפּפּאַטשן די פֿליגל; גראַב אַנטרעטן, גראַב
 אַנפֿאַרן, גראַב אַנקומען; אַנטרעטן אויף די
 הינעראויגן; אַרײַנקריכן מיט די פּיס (מיט די
 קאַלאַשן) וצו עמעצן אין האַרצן; גראַב-
 יאַנען; אַרויסבאַזיין דעם גראַבן יונג (דעם
 קצב אַאָז"ו); [אמ] ירופֿן נעמען, זיין פּער-
 זענלעך; פֿאַרשוואַרצן דאָס פֿנים (די אויגן);
 וואַרפֿן שמוץ אויף; באַוואַרפֿן מיט שמוץ;
 אָפּגיסן מיט אַ פּאַמוֹ(ניצע); בלאַטיקן; מאַכן
 צו קויט און צו בלאַטע; מאַכן צו קויט און צו
 קאַט; אויסמישן מיט דער בלאַטע; מאַכן מיט
 דער ערד גלייך; פֿאַרפֿלעקן (פֿאַרשמוצן) די
 רעפּוטאַציע פּוֹן; סקאַנדאַליזירן; קאַמפּראַ-
 מיטירן; דורכלאַזן מיט אַ פּוּק; פֿאַרשפּאַטן,
 אויסלאַזן אַאָז"ו - 518.

אַדִּי: אומבכבֿוד(יק), אומב(תּרבות)דיק; שענדלעך, נידעריק, געמיין, סקאַנדאַליעז, אומווערדיק, יאומווידיק, פּחיתות־הכבֿודיק; פֿאַרשעמט, באַלִּידיקט, דערנידער(יק)ט אַאָוו

בטלען (אויסבייטלען) אַלע (בייזע) חלומות; מאַכן אַ סצענע; מאַכן שוואַרץ־שבת; געבן העל־נאַס; טרעטן אויף; טרעטן מיט די פֿיס, טרעטן אונטער די פֿיס; אויסריסן, אויס־קאַרעניען; מאַכן אַש (אַ קופּע אַש, אַ באַרג אַש); לייגן אין דער ערד (אַדמה) אַרײַן; לייגן אַרצה; באַגראַבן, געבן אַ באַגראַב; באַגראַבן ניין אײַלן אין דר'ערד; באַגראַבן אַז מען זאָל קיין תּחית המּתים ניט אויפֿשטיין; אַינשלינגען לעבעדיקער־הייט.

אינוו, פֿראַן: עס האָט קיין פֿנים (קיין צורה) ניט; פֿרִי בײַן וקנף; (עס איז) אַ תּרפה און אַ בושה!; (עס איז) אַ שאַנד(ע)!; שעם זיך!; פֿע!; טפּוּ!; פּוּ!; פּוּ!; פּוּ!; אַזאַס!; עס איז ערגער ווי אין טאַטן אַרײַן; בחרפּתי; בחרפּתוּ; בחרפּתנוּ; אוי לֵאִוּתהּ בושה, אוי לֵאִוּתהּ כּלִּימה!; עס ווערט פֿינצטער אין (פֿאַר) די אויגן; כּאַטש נעם און באַגראַב זיך; עס זאָל אים (צו) קיין גאַי ניט זיין; אָפּגעשמיסן דעם אייגענעם באַלִּי־מחִלּוּת; אויב דו האָסט ניט געהערט קיין גוט וואָרט (וועסטו עס איצטער הערן); וואָס איך האָב אויף מײַן האַרצן וועל איך אויסזאָגן צו דײַן קאַפּ, צו דײַנע הענט און פֿיס און צו דײַן לײב און לעבן; ער שנייצט די נאַז און שמירט דאָס פֿנים.

שפּר: אַ תּרפה איז צו גיבֿענען; שאַנד איז ניט קיין רויך, וי עסט ניט די אויגן אויס; בעסער אַ שאַנד אין פֿנים איידער אַ קרענק אין בויך; בעסער אַ ווייטאַג אין האַרצן איידער אַ תּרפה אין פֿנים; אַל תּגידוּ בַּיִת; בושה טוט ווי; המּלְבִּין פּני חֲבֵרוֹ בְּרַבִּים פּאַילוֹ שוֹפֵךְ דָּמִים (אַין לֹו חֲלַק לְעוֹלַם הַבָּא); הַכֵּל לִפְּי הַמַּבִּישׁ וְהַמְתַּבִּישׁ; אַ פּאַטש פֿאַרגייט, אַ וואָרט באַשטייט; הַפּוֹגֵם אַת עֲצָמוֹ פּוֹגֵם מִשְׁפַּחְתּוֹ עִמוֹ; פֿל הַפּוֹסֵל בּוֹמוֹ פּוֹסֵל; צוריק שייגען גילט ניט (זאָגט מען ניט); „טי מעניא רוגאל“ איז קיין טענה ניט; אויף פֿאַרשוויגן האָט נאָך קיינער קיין תּרטה ניט געהאַט; שענד ניט מעך, איך שענד ניט דעך—מיר זיינען ביידע פֿון איין צעך; אַ הונט פֿון אַ יאָר בילט ניט; אַ הונט לֵאִוּת מען בילן און מען גייט אַוועק; אַז דער הונט האָט זיך אויסגעבילט (אויסגעבולדן) הערט ער אַרײַן אויף; אַ הונט וואָס בילט בייסט ניט; דער הונט בילט און דער פֿריץ פֿאַרט; דער

וּפֿאַרגלײַכונגען מאַכן ווי בלֵאָטע (כּעפֿראַ דאַרעא, מיט דער בלֵאָטע צו גלײַך); זידלען (באַפֿאַלן) כּאַחד הַרִיקִים; זידלען זיך ווי אַ שײפּורער גוי, ווי אַ מאַרק־ידענע, ווי אַ סוטה; אויסזידלען ווי אַ הונט, ווי דעם פּאַסלִיעד־נעם; וואַרפֿן זיך וואויף עמעצן ווי אַ הונט; אָפֿ־ריסן זיך ווי פֿון אַ תּלִּיה, ווי אַ הונט פֿון דער קייט; שניידן ווי (מיט) אַ מעסער; אויסדרייען ווי אַ נאַסן האַנטער.

ווערן באַלִּידיקט, ווערן דערנידער(יק)ט אַאָוו—אײ; ווערן מבוזה (צו שאַנד (און צו שפּאַט), לֵרֵעוּ וּלְקַלֵּם, לְמַשֵּׁל וּלְשַׁנִּינָה, לְתַרפָּה וּלְשַׁנִּינָה); כאַפּן (לייזן, קריגן, באַקומען) אַ גאַב (אַן אָפּשניט, אַ פּסֵק, אַ פּאַרציע, אַ צוואַנג אַאָוו)װ; אָנפֿאַרן זיך; מבויש ווערן; איינ־געמען תּרפות און בושות; בלײַבן שטיין ווי אַן אָפּגעזאַסענער, ווי אַן אָפּגעשמיסענער, ווי אַן אָפּגעבעזעמטער; אַוועקגיין אַ באַלִּידיקטער (אַבֿל וּחפּוּי ראַש, בַּחֲרָפָה וּבְבוֹשָׁה, מיט אַ נאַז, מיט אַן אָפּגעשנייצטער נאַז); אַוועקגיין ווי די מויד פֿון טאַגן, ווי די קאַץ פֿון דער מילך, ווי אַ קוימענקער (קוימען־קערער); פֿילן בושה—596; שעמען זיך אין ווייטן האַרדו (אַרײַן); שעמען זיך די אויגן צו ווייזן (די אויגן אויפֿצור־הייבן); שעמען זיך צו ווייזן פֿאַר די אויגן (צו קומען אונטער די אויגן); זיך ניט קענען אָפּוואַשן מיט קיין זיבן (צען) וואַסערן; דאַרפֿן זיך באַגראַבן אַ לעבעדיקער (לעבעדיקער־הייט).

מענטש, שקארפעטקע אַ בַגד און גרויפן מיט
 בורבע אַן אַכילֵה; אויך אַ נַפֵּשׁ!; אויך אַ ...;
 אויך מיר אַ ...; אויך מיר אַ מענטש!; נְשַׁמַּת
 כָּל חַי-אויך אַ באַשעפֿעניש בײַ גאַט!; וואָס
 זאַל איך טאָן? בענטשן זיך מיט אים?; ווי צו
 די יאָרן!; ווייצענע יאָרן און קאָרענע טעג [שׁ];
 גוטע יאָרן!; די יאָרן די גוטע!; אַ קלאָג צו די
 יאָרן (ווער עס רעדט); אַ קלאָג צו קאָלומ־
 בוסן!; אַ בראַך איז צו פּוילֵן, ווען טשטערי
 זרֵאָטי איז פֿיר גילדן!; ס'מ'ול!

וען אויך: אומחויכטיקייט 414, שפּאַט 518, אומבַבד 581,
 קְשׁוּדֵה 586.

583. לויב

ס: לויבונג, רימונג, באַווונדערונג, גלאַרֵי
 פֿיצירונג אַאוֹ"ו ← וו; אידעאָלאָגיאַציע,
 גלאַריפֿיקאַציע; רום, לויב, פֿרײַז, פּאָכ־
 וואַלע, שִׁבַּח (והודיה), בִּרְכָה, קאָמפּלימענט,
 גוט וואָרט, הויכע מיינונג, קרעדיט; לויבגעבונג;
 לויבשריפֿט, לויברעדע, לויבגעזאַנג, הלֵל,
 שירה, שירות ותשבחות, תהילות ותשבחות,
 הימען, הלֵלִיָה, מִישְׁבַּרְךָ, אָדע, אילֵלֵגיאַיע,
 פּאַנעגיריק, דיטראַמב, ידִפּיראַמב, טעדעום;
 האַלילוישטשינע [סאַן]; ווירעד; קניפּ און
 בעקל; אייגנלויב, אַליינלויב, זיכללויב.
 הסַכְמָה, סאַנקאַציע, רעקאַמענדאַציע,
 לויב־צײַגעניש, רעקאַמענדיר־ברייף; רעק־
 לאַמע ← 353.

אַוואַציע, אַקלאַמאַציע, אַפּלאַדיסמענטן,
 אַפּלאָ, האַנטקלאַפּן, פּאַטשערי, (גע)פּליעס־
 קערי, האַגל, אַיגליגעניש, שטורעם, דונער
 (פּון אַפּלאַדיסמענטן); [אַקטיאַיש] דאַנער, האַנט;
 אַרויסרוף; ביס, אַנקאַר.

לויברעדנער, לויבויגער, שִׁבְחֵי־זינגער,
 הלֵל־זינגער, האַלילוישטשיטיק [סאַן]; פּאַנע־
 גיריקער; רעקלאַמע־מאַכער, אונטערשטופער,
 בוסטער [אַן]; בראַוואַ־פּאַטשער, קלאַקער; לוי־
 בער, באַווונדערער, גלאַריפֿיצירער אַאוֹ"ו ← וו.

וואָלף האָט ניט מורא פֿאַרן הונט, אָבער עס
 געפֿעלט אים ניט זיין בילדן.

וען אויך: שפּאַט 518, שעלטונג 559, ביטול 582, קְשׁוּדֵה
 קֵרע 586.

582. ביטול

ס: ביטול; ביטול־וואָרט; ביטול־באַציונג;
 ביטול; זילול, פּחיתות־הַעֲרָךְ, גרינג־
 שאַצונג, גרינגשעצונג, פֿאַראַכטונג; איראַגישער,
 סאַרקאַסטישער, פֿאַראַכטיקער שמיכל
 (זשעסט); ניטדערשאַצונג, אונטערשאַצונג.

וו: מַבְטֵל זיין (בתכלית הביטול); מַבְטֵל זיין
 כּעֲפָרָא דאַרעא (פּקלִיפּת השום); ניט
 אָנערקענען (אָנדערקענען); ניט דערמאַנען;
 פֿאַרשווייגן (צום טויט); מאַכן גאַרנישט פֿון;
 מאַכן צו גאַרניט; מאַכן צו קליינגעלט; מוזיד
 זיין, אַראָפּזעצן, אַרונטערמאַכן; ריידן מיט
 ביטול פֿון; מנדול זיין, גרינגשאַצן, גרינגשעצן;
 איגנאָרירן; * האָבן אין דער ערד (אַדמה);
 קוקן ווי אויפֿן הונט; אַוועקמאַכן מיט (אונטער)
 דער האַנט; ניט האַלטן פֿון; האַלטן ווי פֿון
 דער אַלטער באַבען, ווי פֿון באַבסקע רפּואות;
 ניט האָבן קיין הויכע מיינונג פֿון; פּילן פֿאַר־
 אַכטונג פֿאַר (צו); פֿאַראַכטן; אַראָפּקוקן
 (אַרונטערקוקן) אויף; קוקן ווי אַ סאַווע אין די
 פֿעדערן אויף אַ נאַקעט הינדל; אַרויסווייזן
 ביטול (פֿאַראַכטונג) צו; הייבן די פֿלייצעס
 (די באַרקעס); ניט דערשאַצן, אונטערשאַצן;
 פֿאַרמינערן (פֿאַרקלענערן) דעם ווערט פֿון;
 מינימירן.

אַדי: ביטולדיק, גרינגשאַציק, גרינגשעציק,
 גרינגשאַצעריש, גרינגשעצעריש, פֿאַר־
 אַכטיק, פֿאַראַכטלעך; גיפֿטיק, בייסיק, איר־
 ראַניש, סאַרקאַסטיש אַאוֹ"ו ← 518.

אינוו, פֿראַז: באַ!; עט!; פּכע!; וויס איך!
 ← 414; אָדס אַ מענטש; אָדס אַ מענטש,
 קאַטשקע דריי (רוק) זיך; אָדס אַ מענטש,
 ציפור אַ פּוילגל, קאַטשקע רוק זיך; אָדס אַ

פלימענטירן; בענטשן; מאכן א מיטברך;
מאכן אן אַוואַציע; אַפּלאַדירן, אַקלאַמירן,
פליעסקען, פאַטשן, קלאַפּן, שרייען, אַרויס-
רופּן, פּליפּן; קלאַפּן אין פּלייצע.

זיין דערפאַר או; זיין לטובת פון; סאַנק-
ציאָנירן, אינדאָרסירן, רעקאָמענדירן, נאַרניען
אא"וו - 331.

אינוו, פּראָו; בראַוואַ; בראַוויסימאַ!; גוט
געמאַכט; גוט געטאַן!; ביס!; אַנקאַר!; הר
ראַ!; היידד!; וויואַט!; נישט-פּח!; זאַל לעבן!
לאַנג לעבן זאַל!; יעס לעבע!; יחי המלך!
באַנזי!; ער האָט וויל געדרשנט; מען דאַרף
אים קושן די הענט; מען דאַרף אים צעקושן די
גלידער (די ביינדערעך); ער איז ווערט אַ גיל-
דערנעם) מעדאַל; ער איז ווערט אַ מעדאַל
(מענדאַל) פּון אַ פּוד אַיין (פּון קאַרטאָפּליעס,
פּון ציבעלע-שאַלעכץ [שפ]); זיינע שפּחים זיינען
ניט אויסצודערציילן; מתחיל בגנות ומסיים
בשפּח; אָנגעהויבן מיט קידוש און געענדיקט
מיט קדיש; לויב דו מעך, איך לויב דעך-
ביידע זיינען מיר פּון איין צעך; איך וועל הערן
ווי מען וועט אים באַקלאַגן, ווען מען וועט אים
אויפּן בית-עולם טראַגן.

שפּר; אומרים מקצת שפּחו של אָדם בפּניו;
יהלךך וך וילא פּיה; יהלךך וך וילא— (און)
אויב ניט איז כאַטש פּיה [שפ]; דער וואָס לויבט
זיך אַליין מוז האָבן שלעכטע שכנים; אַליין
זיך צו לויבן פאַסט ניט, אָבער עס שאַט ניט;
איטלעכער סוחר לויבט זיין סחורה; איטלע-
כער שענקער לויבט זיין ביר (און איטלעכער
שפייער זיין פּלאַקס).

זען אויך: גוזמא 364, נאווה 546, קבוצ 580, חניפה 585.

584. קריטיק

ס: קריטיק, קריטיציזם, זאליזם; אויפּוואַרף,
אויסוואַרף, פּירוואַרף, פּראַרוואַרף, טענה
← 587; אויסרייד, טאַדל, ווינאוואַר; מוסר,
שטראַפּרייד; גויפה; שנידיקע, בייסיקע;

וו: לויבן, פאַרלויבן, אויסלויבן, פּרייזן,
פּאַכוואַלען, רימען; רימען ווי אַ שדכן,
ווי אַ מעקלער; אַליין לויבן זיך, אַליין רימען
זיך, מאַכן זיך רעקלאַמע; אַרויסלאַזן זיך אַ
פּאַסטער [אַקטאַריש]; באַזונדערן, גרייסן,
זגרויסן, פאַרהערלעכן, גלאַריפּיצירן, אידע-
אַליזירן; פאַרהייליקן, פאַרגעטערן אא"וו
← 580; נאַכזאָגן אַ שפּח; דערציילן (אויס-
פּויקן) די שפּחים פּון; זייגען די שפּחים פּון;
באַזייגען, באַדיכטן [שפ]; מאַכן רעקלאַמע,
רעקלאַמירן; רענאָמירן; מאַכן אַ שם (אַ
נאַמען).

שאַצן צו הויך; איבערשאַצן, איבערלויבן;
איבערטריבן (מגזם זיין) די שפּחים פּון; זאָגן
אויף מיסט (*דרעק) פּאַפע; אויפּבלאָזן (צע-
בלאָזן) די שפּחים פּון; צעגיסן זיך אין שפּחים
ווען; [שפ] בומען, בוסטן, פּושן; לויבן אין
טאָג אַריין (אין הימל אַריין, אין גיפל אַריין);
הייבן (והויבן) אין הימל אַריין (בין הימל);
הייבן אויף דרוקעס; באַשיטן מיט שפּחים;
צערייסן זיך לויבנדיק; האָבן אַ פּול מויל מיט
זאַפט פּון; מאַכן נפּח עמעצן אַ וועזן (אַ
פּאַראַד, אַ גאַנצן ישׁ, אַ גאַנצן פּאַרלאַג, אַ גאַנצן
געשלידער, אַ גאַנצן אוכל, אַ דריט געריכט,
אַ בראַטן, אַ גאַנצן) צימעס, אַ קוגל, אַ גאַנצן)
קיסטוב, אַ גאַנצן) שלשסעודות); מאַכן נמיט
עמעצן מחזקות (גאַווענדעס); שפּיגלען זיך
אין; שפּרינגען קדוש פאַר; בענטשן זיך מיט;
אומטראַגן זיך מיט; טישען (טשעשען) זיך מיט,
צאַצקען זיך מיט; געבן אַ קניפּ אין בעקל,
געבן אַ קוש אין פּיסקל; אויסשפּאַנען דעם
וואָגן (די קאַרעטע) פּון; טראַגן אויף די הענט.
אַנערקענען, זאָנדרעקענען, אַפּשאַצן;

האַלטן פּון; האַלטן שטאַל און אַיין פּון, האַלטן
(אַן) עולם ומלואו פּון, האַלטן לעילא וליעילא
פּון; האַלטן ווי דער גוי פּון גלח, ווי דער גוי פּון
געץ, ווי דער גוי פּון חזיר; האָבן אַ הויכע
(גוטע) מיינונג פּון; זאָגן אַ גוט וואַרט פאַר;
רעדן גוט (הויך) פּון; דערמאַנען לשפּח; קאַמ-

יִפְטִיקַע בְּאַמְעֶרְקוֹנָג (רִייד); שְׂטַאָךְ, שְׂטַאָכ־
וואָרט, שְׂטַעכ־וואָרט, שְׂטַעכ־ווערטל; קִיבֶעץ
← 518.

קִרִיטִיקער, חֲטָאִיס־זוכער, מוסר־זאָגער,
מוסרניק, מוכיח, מגיד.
וו: קִרִיטִיקירן, אויסזעצן, געפֿינען חסרונות;
פֿאַרדרייען מיט דער נאָז, שְׂאָק־ען מיטן
קאַפּ; קוקן קרום (שְׂלֶעכט) אויף; נִיט רִיידן
גוט פֿון; רִיידן שְׂלֶעכט(ס) אויף; שְׂטַעכֿן זיך,
שְׂטַעכֶעלִידן; קִיבֶעצן, פֿיקירן, ווערטלען זיך
← 518; אויפֿוואַרפֿן, אויסוואַרפֿן, פֿירוואַרפֿן,
פֿאַרוואַרפֿן, אויסרִיידן, פֿיר־האַלטן, פֿאַר־
האַלטן, טאַדלען; שטראַפֿן, מאַראַלִיזירן, זאָגן
מוסר, מוסרן; האָבן אָן איבער־רייד; לִייענען
אַ לֶעקציע; אַראַפֿרִיסן, אַרונטער־רייסן; זאָגן
דעם אָמת אין די אויגן; אַרִינזאָגן (אין דער
זיבעטער ריפּ); אויסזידלען ← 581; אַרִיס־
טרעטן קעגן, פֿראַטעסטירן קעגן, דונערן קעגן,
שטורעמען קעגן, אויפֿהייבן דאָס קול (די
שטימוּט) קעגן; אויספֿיפֿן; אַטאַקירן, אָנ־
גריפֿן, באַפֿאַרן; וואַרפֿן שטיינער אויף; מאַכן
אַינזענדונגען ← 332.

אינוו, פֿראַצן; קָמה יאמרו הגוים?; אַראַפּ!
אַרונטער!; ינִידער!; דאַלִיאָ!

שפּר: ווער עס חֲנַפֿעט (יִשְׁמִיכֶלֶט) איז אַ
פֿינד, ווער עס שטראַפֿט איז אַ פֿרינד;
מוכיח, שטראַף דיך; קשוט צצמך ואחר־כֵּךְ
קשוט אַחרים; ווער עס שטראַפֿט דעם צווייטן
מוז פֿריער פֿאַר זיך גוטס אָנגרייטן, „מגיד
דִּכְרִיו לִיעֶקב . . . לֹא עָשָׂה כֵּן—מֵאֲכַט כְּשִׁי;
דער מגיד שטראַפֿט קהל און אַלִיין טוט ער
פֿאַרקערט; די וועלט האָט פֿינט דעם מוסר־
ניק און דעם מוסרניק; אַ שְׂטַעקן אין דער האַנט
העלפֿט מער ווי די צונג אין מויל; אַז עס
העלפֿן נִיט קיין ווערטער מוזן העלפֿן רִיטער;
אַ גוטן העלפֿט אַ וואָרט, אַ שְׂלֶעכטן העלפֿט
קיין שְׂטַעקן אויך נִיט; מום שבֿף אַל תֵּאמַר
לְחִבְרֶךְ; כִּלְ הַנְּגִיעִים אָדָם רֹאֵה חוץ מִנְּגִיעֵי
צצמו; אִין אָדָם רֹאֵה נְגִיעֵי צצמו; דער מענטש

האָט גרויסע אויגן און זעט נִיט זינע אייגענע
פֿעלערן; חסרונות זעט מען נאָר בִּי יענעם;
יעדערער זעט נאָר יענעםס הויקער, אָבער
נִיט זיין אייגענעם; בִּי יענעם זעט מען אַ פֿינד
טעלע, בִּי זיך זעט מען נִיט קיין באַלִקן; עס
איז לִיכטער בִּי אַנדערע חסרונות צו געפֿינען
ווי בִּי זיך זיך מַעלֶות; אַלִיין טוט מען, און
אויף אַנדערע זאָגט מען; איטלעכער דער־
הערט, ווי יענער האָט געגעסן קנאַבֿל; וואָס
איינער האָט אין זיך וואַרפֿט ער פֿון זיך;
ווער עס ווינט אין אַ גלעזערן הויז טאָר אויף
קיינעם קיין שטיינער נִיט וואַרפֿן; ווער עס
וואַרפֿט אויף יענעם שטיינער קריגט צוריק
אין די אייגענע בינער; כִּלְ הַפּוֹסֵל (פּוֹסֵל)
חבמומו פּוֹסֵל; אַלע מַעלֶות קענען נִיט זיין אין
איינעם; עס איז נִיטאָ קיין מַעלֶות אָן אַ חסֶרון;
יעדער (ו) זאָךְ האָט אַ מַעלָה מיט אַ חסֶרון;
סאַמע גוטס נאָר אַלִיין קען אין דער וועלט
נִיט באַשטיין; אַז איך וועל זיין ווי יענער, ווער
זעט זיין ווי איך?; ווען די מענטשן זאָלן וויסן
וואָס איינער אויף דעם אַנדערן טראַכט וואַלטן
זי זיך אומגעבראַכט; בעסער פֿריער איין
וואָרט איידער צוויי דערנאָך.

זען אויך: נִיט־אַנשטימונג 332, שפּאַט 518, דער־הידער
542, אומבֿוֹד 581, ביטול 582, קִשְׁדֶּה־רַע 586, באַ־
שול־דיקונג 589.

585. חֲנִיפָה

ס: חֲנִיפָה; חֲנִיפָה־רייד; שיינע, זיסע, זיסניקע
ריידערעך; האַגניקדיקע ווערטער; טרעל,
(אונטער)לעקערע, יִשְׁמִיכֶלֶרע, לִישְׁקַעס;
סיקאַפֿאַנטיע; פֿאַלשע, געמאַכטע פֿריינד־
שאַפֿט, ויחד (יתר) ← 553.
חֲנִיפָה־טרייבער, חונף, חֲנִיפָה־ניק, חני־
פֿושניק, חליפֿושניק, יִשְׁמִיכֶלֶרע; פֿאַלשער
פֿריינד; קאַמפֿרימענטד־מאַכער; גלאַט צינגל;
טרעלער, לעקער, אונטער־לעקער, *תַּחַת־
לעקער; טעל־ער־לעקער, מלֶחך פֿינכא, פֿאַראַ־

רְכִילוֹת־טְרִיבֵּער, רְכִילוֹתוּיָק, רְכִילֵי,
 הוֹלֵךְ רְכִילֵי, לְשׁוֹדְהָרְעוּיָק, מוֹצִיא שְׂמִידֵי;
 בִּילְעֵר, אָנְרִידֵער, אָפּרִיכְטֵער, אָפּדֵער־צִיִּי
 לְעֵר, אִיבֵּערדֵּער־צִיִּילֵער, פּאָטשְׂטן־טֵרעוּגֵער,
 פּלִיאַטְקֵער־מֵאַכֵּער, פּלִיאַטְקֵעוּיָק, פּלִיאַט־
 קָאוּשׁ, סְפּלִיעֵטְנִיק; פּלִיאַק, פּלִיאַטְשִׁיכֵע,
 פּלִיאַטְשְׂאָרְקֵע, לְעֵפֶטְשִׁיכֵע, אַרומ־לִיפֵּערְקֵע,
 שְׁלֵעֲנֵדֵערְקֵע, מוֹלִימֵאַכֵּערִין, מֵאַלְעֵרְקֵע;
 בִּיוּע, גִּפְטִיקֵע צוּג; בִּיוּ מוֹיֵל; לְעֵסְטֵער־
 מוֹיֵל.

וּ: טְרִיבֵּן רְכִילוֹת, טְרִיבֵּן לְשׁוֹדְהָרֵע אַאִו
 <ס; רְכִילוֹתוּן, פּלִיאַטְקֵעוּעוּן, מֵאַלְעֵן,
 מוּנְקִלְעֵן, מוּרמִלְעֵן, יֵעוּטְעוּעוּן, פִּיסקְעוּעוּן,
 נְבִלְעֵן; פּראַוּעוּן גֵּאוּעוּעֵנְדֵעס; אַרומִגִּיין פֿון
 שְׂמוּנִיעֵן צוּ בּוּנִיעֵן (און פֿון בּוּנִיעֵן צוּ שְׂמוּנִיעֵן);
 הַאַלְטֵן (אַרִינֵעֵמֵען) וּעֵמֵעֵצֵן אין מוֹיֵל; רֵעֵדן
 אָסוּר לְיִבֵּר אוּיף; אָפּרִיכְטֵן; אָפּרִיכְטֵן (אַפ־
 רֵעֵדן) פֿון דֵּער גֵּאַנְצֵער וועלט; אָנְרֵעֵדן (נֵאכ־
 רֵעֵדן, באַרֵעֵדן, אונטֵער־רֵעֵדן) אוּיף; באַנְבִּלְעֵן;
 צֵעוּעֵמֵען אוּיף גֵּאַפֵּעֵלְעךְ (גֵּעֵפֵעֵלְעךְ); צֵע־
 טֵראַן (וּחֵ) אוּיף טֵעֵלֵעֵרְלֵעךְ; אַרוּיס־טֵראַן,
 אִיבֵּער־טֵראַן; אַרוּיס־טֵראַן דָּאָס מִיסֵט פֿון
 שְׂטוּב; דֵּער־צִיִּילֵן, אָפּדֵער־צִיִּילֵן; אָפּטֵראַן אַ
 פּאָטְשֵׁט, אָפּטֵראַן אין די אוּיעֵרן; בֵּרֵעוּעֵן
 (אַרוּיפ־בֵּרֵעוּעֵן) אוּיפֿן פִֿיעֵר; מוֹצִיא שֵׁם (דֵּע)
 זִינֵן; מוֹצִיא לְעוּ זִינֵן; מֵאַכֵּן אַ בִּילְבוּל אוּיף,
 פֿאַר־לִימֵדֵן; פֿאַרשְׂפּרִיטֵן פֿאַלְשֵׁע קִלְאַנְעֵן;
 מוֹצִיא דִּיבֵּה זִינֵן; מֵאַכֵּן אַ שְׁלֵעכְטֵן גֵּאַמֵּען,
 מֵאַכֵּן אַ שְׂמִידֵע; אַרְיֵנְפֿאַלֵן צוּ לִיטֵן אין די
 מִיִּלְעֵר (אין לִיטְשִׁישֵׁע מִיִּלְעֵר); קוּמֵען וּאוּיף
 עֵמֵעֵצֵנְס צוּג.

פֿראַז: וּי עֵר הֵעֵרֵט נִיט אַזוּי זָאָל (עס) אִים
 נִיט שְׂאָטֵן.
 שְׂפֵר: אין די אוּיגן הִיסֵט גֵּערֵעֵדֵט. הִינְטֵער
 די אוּיגן הִיסֵט באַרֵעֵדֵט; גֵּאָט זָאָל אָפ־
 הִיטֵן פֿאַר גִּיִישֵׁע הֵעֵנֵט און פֿאַר יִידישֵׁע
 מִיִּלְעֵר; פֿון יִידישֵׁע רִייד קֵען מֵען זִיךְ נִיט
 אָפּוואַשֵׁן אין צֵען וואַסֵּערן; אַ בִּיוּע צוּג אִז
 עֵרְגֵער וּי אַ שְׁלֵעכְטֵע הַאַנֵט; רְכִילוֹת אִז וּי

זִיט, טֵראַמְבֵּעוּיָק, קֵרִיכֵער, קֵאַטְשֵׁע־לֵאַפּ,
 סִיקָפֿאַנט, קֵאַץ; אָמְזוֹגֵער, צוּבֵאַמְקֵער
 <331.

וּ: תְּנֵפֿעוּעֵן, טְרִיבֵּן חִנְיֵפֿוֹת, שְׂמִימֵלְעֵן,
 *לְעֵקן, חִידִלְעֵן, טֵרעֵלֵן, גֵּלְעֵטן; גֵּלְעֵטן מִיט
 די הָאָר אַרָּאָפּ; גֵּלְעֵטן וּי אַ גֵּעֵשוּוִיר; לִישְׁקֵע־
 גֵּעֵן זִיךְ, *לְעֵקן זִיךְ צוּ; שְׂמִירֵן אִיבֵּער דֵּער
 וואַנְצֵע; באַשְׂמִירֵן מִיט פּוּטֵער; רִיכֵּעֵרן חִיִּי־
 רֵעךְ; טֵאַנְצֵן (אַרומ־טֵאַנְצֵן, אַרומ־פֿאַדֵּען) אַרוּם;
 קֵרִיכֵּן אונטֵער די נֵעגֵל; לְעֵקן דֵּעס שְׂטוּיב פֿון;
 צוּתְּנֵפֿעוּעֵן זִיךְ, יֵצוּשְׂמִימֵלְעֵן זִיךְ, *צוּלְעֵקן
 זִיךְ, צוּשְׂאַרוּעוּעֵן זִיךְ, צוּלְאַנְטְשֵׁעֵן זִיךְ; אוּי־
 טֵעֵר־תְּנֵפֿעוּעֵן) זִיךְ, *אונטֵער־לְעֵקן זִיךְ (וּי אַ
 הוּט), אונטֵער־לְאַשְׂטְשֵׁעֵן זִיךְ, אונטֵער־קוּיפֿן זִיךְ;
 יֵאַיִנְשְׂמִימֵלְעֵן זִיךְ צוּ; [אַסִּיאַרִישׁ] חוּינֵעֵן בִּי,
 אונטֵער־טֵראַן דֵּעס לְאַמֵּפּ, עֵסן פִֿישׁ בִּי.

פֿראַז: מֵסֵתָמָא חִיִּיס (ט) די קֵאַץ וועמֵעֵנס
 באַרְד צוּ לְעֵקן; מִיט גוּטֵע רִייד נֵעמֵט
 עֵר בִּי אִים די נִשְׂמָה אַרוּיס.
 שְׂפֵר: תְּנֵפֿעוּעֵן הִיסֵט גִּבֵּעֵנֵן; עס אִז נִיט
 אַזאַ שְׂאַנְד צוּ גִּבֵּעֵנֵן וּי צוּ תְּנֵפֿעוּעֵן; אַז
 מֵען מִינֵט די טֵאַכְטֵער תְּנֵפֿעֵט מֵען דֵּער
 מוּטֵער; מֵען תְּנֵפֿעֵט נִישֵׁט דֵּעס נִיגִיד נֵאָר זִינֵן
 גֵּעֵלֵט; אַ חוּנְף טֵאָר נִיט ווערֵן אין פֿעס; חוּנְף
 לְרֵשֵׁע נוּפֿל בְּיָדוּ; הַמְּחִינְף לְרֵשֵׁע סוּפֿוּ נוּפֿל
 בְּיָדוּ; רֵעֵד נִיט אין די אוּיגן קִיין חִנְיֵפֿה און טו
 נִיט אונטֵער די אוּיגן קִיין רִצִּיחָה.

וען אוּיך: אַיִנְשְׂטִימוּג 331, פֿאַלְשִׁיקִיט 363.

586. רְכִילוֹת, לְשׁוֹדְהָרֵע

ס: רְכִילוֹת־טְרִיבֵּערִי, רֵעֵדֵערִי, באַרֵעֵדֵע־
 רִי, פּלִיאַטְקֵערִי, אָפּרִיכְטֵערִי, בִּילְעֵרִי;
 רְכִילוֹת, לְשׁוֹדְרְכִילוֹת, לְשׁוֹדְהָרֵע, אַרְלֵאַסֵט
 [אַרִי]; פּלִיאַטְקֵע, סְפּלִיעֵטְנִיע, קֵאַלְאַטְנִיע;
 (יִידישֵׁע) פּאָטְשֵׁט, פּאַנְטֵאַפֿ־פּאַסֵט; נֵאכ־רִייד,
 מִימֵרוֹת מִיט זָאָנְעֵכְצֵן, גֵּעוּאַנְט־זֵעוּאַנט, זָאָנְעֵכ־
 צֵער און זָאָנְעֵכְצֵער; דֵּעֵפֿאַמֵאַצִּיע, בִּילְבוּל,
 פֿאַר־לִימֵדוּג; קִיבֵּעֵצֵאַרְנִיע, פּלִיאַטְקֵאַרְנִיע.

טענהזומענה, תבִיעה, אִיסק, קלִיים [אס]; זאָ
קוציע; מורמלִערע; פּרעטעניע, פּראָטעקציע
[ש]; אָנקלאָרבִיוראָ; אָנקלאָגבוך, פּראָטאָ
קאָל(ן)בוך, אָנקלאָאשריפֿט, שולדאָקט, באַ
שולדיקונגס־אָקט.

בִילבול, פּריטשעפע, זאָטשעפע, קרר
טשיקל; שְקֶר־בִילבול, עֲלִילת־שְקֶר, [אס] לִיבול,
פֿריימאַפּ, גראַנדע [א]; בלוט־בִילבול,
עֲלִילת־דָם; מִמור־בִילבול, הַמנס בִילבול;
מלִשינות, פֿאַרלוימדונג, דענונציאַציע, מסִירה,
הַמנס מסִירה, יאַבעדע, נישמער, שוידער־
וואָרט, אָפּוואַגעניש, דאָנאַס, סלִיחה, שיר־
הַמעלה, שיר־הַמעלות, ממורִי; פּאַשקו(ע)ויל,
פּאַסקוויל.

קלאָגער, אָנקלאָגער, צוֹקלאָגער; תּובֵע,
טוען, מאַנער, קלעגער; באַשולדיקער, פּראָ
קוראַר, מקורג, קטיגור, פּראָסעקוטאָר [אס].
מָסור, מוסר, מסִרניק, זאָנטער, צוֹ
טראַגער, מלִשין, בִילבולניק, פֿאַרלוימדער;
פּאַשקו(ע)וילאַנט, פּאַסקווילאַנט; יאַבעדניק,
דאָנאַס־שרייבער, דאָנאַסטשיק, [א] סלִיחה
נער, סיפּאַק, גרעפּצער, צדיק [ש], משומד;
פֿאַררעטער ← 589.

וו: באַשולדיקן, אינקרימינירן, רעקרימינירן;
האַלטן פֿאַראַנטוואָרטלעך פֿאַר; צוֹ
שרייבן אַ פֿאַרברעכ(ן); פֿירוואַרפֿן (אויפֿ־
וואַרפֿן) אַ פֿאַרברעכ(ן) ← 584; וואַרפֿן [עמעצן]
אַ באַשולדיקונג (אין פֿנים אַרײַן), בלאַמירן,
בליימען [אס]; אַרויפֿלייגן (אַרויפֿוואַרפֿן) די
שולד אויף; לייגן (אַרויפֿלייגן) די באַד (דעם
קולָר שבעול, [ש] די בייגל, דעם גאַנצן
קוילעטש בייגל) [אויף עמעצן]; האָבן אַ
חשד (פֿאַרדאַכט) אויף; חושד זײַן, פֿאַרדעכ־
טיקן.

קלאָגן זיך אויף, באַקלאָגן זיך אויף, ושאַ
לעווען זיך אויף; האָבן [צו עמעצן] טענות
(תבִיעות, תרעומות אאו"ח) ←; מתרעם זײַן
זיך אויף; איינקלאָגן, אָנקלאָגן, צוקלאָגן, פֿאַר־
קלאָגן, לאַדן, רופֿן לדין (לדין), סקאַרגען זיך;

בראַנפֿן; פֿון רכִילות איז דער בית־המִקדש
חרוב געוואָרן; רכִילות איז די ערגסטע מידה;
אויף אַ מרפּאַל־שון קומט אַ מתנת־יד; אין דעם
איז קיין ברכה ווער עס רעדט אויף זײַן
משפּחה; דער וואָס רעדט אויף דער משפּחה
האָט ניט קיין ברכה; אַז מען האָט קינדער אין
די וויגן וואָל מען זיך מיט דער וועלט ניט קריגן
(וואָל מען לאָזן לייטן צופֿרידן); אַז מען וועט
דיר אָנריידן אויף יענעם וואָלסטו ניט גלייבן,
ביו עס ווען דיינע אויגן; אַז דו וועסט די וועלט
באַריידן וועט דיר די וועלט באַקליידן; האָב
אין זינען דיר, וועסטו פֿאַרגעסן אין יענעם;
מען קען דער וועלט דאָס מויל ניט פֿאַרמאַכן;
מען קען לייט די מילער ניט פֿאַרמאַכן; אַז
איך טו וואָס איך וויל מעג דאָך יענער רעדן
וואָס ער וויל; פֿון איטלעכן הויז טראַגט מען
עפעס אַרויס; אַן איינגייער איז אַן אויסברענ
גער; אַן איינגייערקע איז אַן אַרויסטראַגערקע;
אַ שָכּן אין שטוב איז ווי אַ גלעקל ביי דער טיר;
ווער עס טראַגט צו מיר דער טראַגט פֿון
מיר; די בעל־הביתטעס אין שטוב רעדן פֿון
די דינסטן, די דינסטן אין קיך רעדן פֿון די
בעל־הביתטעס; אַז מען גייט צווישן לייט ווייס(ט)
מען, וואָס עס טוט זיך ביי זיך אין דעם היים;
הינטער די אויגן מעג מען רעדן וואָס מען וויל;
הינטער די אויגן קען מען רעדן אַפֿילו אויפֿן
פּוילישן מלִך; הינטער די אויגן מעג מען אַפֿילו
דעם פֿרייץ פֿינגן שטעלן; הינטערן קייסערס
מאַנטל מעג מען אַ פֿיג ווייזן; ניט יעדערער,
אויף וועמען הינט בילן, איז אַ גנבֿ.

זען אויך: שפּאַט 518, ביטול 582, קריטיק 584.

587. באַשולדיקונג, מסִירה

ס: באַשולדיקונג, אינקרימינאַציע, רעקרימי
נאַציע; קעגנלאָג, קעגנבאַשולדיקונג;
קיטרוג; קאַרפּוס דעליקטי; חשד, פֿאַרדאַכט;
קלאָג, תרעומה, פֿאַראיב; אָנקלאָג, קלאָגע,
אַנקלאָגע, סקאַרגע, ושאַלאָב(ע); טענה,

588. פֿאַרטיידיקונג, תּירוץ

ס: פֿאַרטיידיקונג, זכות; לײַמוד־זכות, פֿיר־שפרעכונג, אַפּאַלאַגיע, אַפּאַלאַגעטיק; פֿאַרענטפֿערונג, התנצלות, הצטדקות, אַנט־שולדיקונג, רעכטפֿאַרטיקונג, באַרעכטי־קונג.

תּירוץ; תּירוץ מספּיק; פּוסטער, פּוילער, סקאַרבאַוער אַזױ תּירוץ; אַ תּירוץ פֿאַר דער קאַץ (פֿאַר דער באַבען, פֿאַר די וואַנצן, פֿאַר די בענטשליכט, פֿאַר די שילטליכט [שׂ]); גײַבישע תּירוצים; לײַאכטער־יצקעס; אויסרייִד, טענה, פּיתחון־פּה, אַמתלאַ (בעלמא); פּרע־טעקסט; אויסוועג, אויסדרייעניש, אַרויס־דרייעניש; זאַמד אין די אויגן.

פֿאַרטיידיקער, סניגור, פּרקליט, אַפּאַלאַג־געט, אַפּאַלאַגיסט, מלמד זכות; פּירשפרעכער, גוטער בעטער, מלאך מלצין, מלצין טוב, מלצין יושר, ממלצין; קהרס) סטראַפּטשע, אַדוואַקאַט < 601.

וו: פֿאַרטיידיקן; ממלצין זײַן פֿאַר, אָננעמען זיך פֿאַר, אײַנשטעלן זיך פֿאַר, אויפֿשטעלן די פּלייצעס פֿאַר, אַרויסשטעלן זיך פֿאַר, זאָגן אַ גוט וואָרט פֿאַר; ניט לָאָן פֿאַלן קײַן שפרענ־קעלע אויף; זײַן שטאַל און אײַן פֿאַר; פֿאַר־גלעטן, פֿאַרשמירן; געפֿינען (לענען) אַ זכות אויף; מלמד זכות זײַן אויף; מצדיק זײַן, רעכט מאַכן, באַרעכטיקן, רעכטפֿאַרטיקן; באַזײַן די אומשולד פֿון; רײַנוואַשן, וויסוואַשן [אַ]; רעהאַביליטירן.

זאָגן אַ תּירוץ, זאָגן אָן אויסרייִד אַזױ < ס; אַנטשולדיקן זיך, פֿאַרענטפֿערן זיך, אויס־טענהן זיך, פֿאַרריידן די צײַן, פֿאַרשטעלן די אויגן, שיטן זאַמד אין די אויגן; אויסדרייען זיך ווי אויף אַ טעלער; אויסקער(עווען) זיך ווי אַ לַמדן; קאַרמענען מיט תּירוצים.

פֿראַן: הַס קטיגור וקח סניגור מקומו; מה נאמר ומה נדבר; מה נדבר ומה נצטרך; גאַט, שענק מיר אָן אויסרייִד!; שאַט, יידן! אָן

ברענגען (פֿירברענגען, פֿאַרברענגען, אײַר געבן, דערלאַנגען אַזױ) אַ תּביעה (אָן אָן קלאַג אַזױ); תּרבע זײַן, מאַנען, קלײַמען [אַ]; מאַכן פֿאַראַנטוואָרטלעך פֿאַר; צוציען צו פֿאַראַנטוואָרטלעכקייט; ברענגען אָן אַקציע קעגן [אַ]; אַפּעלירן צום געוועזן; איבערגעבן צום געריכט; פֿאַרפֿירן אַ פּראָצעס; אויפֿ־טרעטן קעגן; מקטרג זײַן; לָאָדן זיך, מײַשפטן זיך אַזױ < 601.

אויסקלערן אַ (ממור)־בילבור; אַרויס־שלעפּן דעם טאַטן פֿון יענער וועלט; טשעפען זיך צו די גלײַכע ווענט; [אַ] אײַנשטיין אַ לינקס, אײַנשטיין אַ גראַנדע (אין די אויגן); מסרן, אײַר מסרן, פֿאַרמסרן, אונטערמסרן, טרייבן מסירות, פֿאַרלווימדן, דענונצירן, דאָנאַסע־וען, יאַבעדע(ווען), מלשין זײַן, פּאַשקו(ע) ווילירן; אויסזאָגן, לַאמרן, בילן; [אַ] געבן צונג, אַפּוּאָגן אַ מימור (אַ סלִיחה), סלִיחהגען; אויפֿרוּפֿן יעמוד; צולייגן (אונטער־לייגן) אַ קנייטל; צו־שטעלן אַ בענקעלע; אַ ביס טאַן; טרייבן אינטריגעס; שחורן, ממוזרן, אויסגעבן, אַרויס־געבן, פֿאַרשיטן; מוסר זײַן; איבערגעבן אין גײַשע הענט; פֿאַרראַטן < 589;

זײַן אונטער אַ חשד (פֿאַרדאַכט); אויס־שטיין הַמוס בילבור.

שפּר: ניט יעדערער, אויף וועמען הינט בילן, איז אַ גנב; מען זאָל אַפּגעהיט ווערן פֿון אַ ממור־בילבור; גאַט, היט אָפּ פֿאַר אַ שְׁקֵר־בילבור! די וועלט האָט פֿינט דעם מוסרניק און דעם מוסרניק; די מסירה האָט מען ליב, דעם מוסר האָט מען פֿינט; אַ מוסר הענט מען בײַ דער צונג; דער יאַבעדניק שטאַרבט אין אַסטראַג; דער יאַבעדניק בלײַבט צום סוף אָן אַ העמד; אײַן מױז עסט קעסט (קעז) און אויף אַלע זאָגט מען; טובֿיה חטא וויגוד מינגד; טובֿיה חטא וונטיק מאַנטיק [שׂ].

זען אויך: קריטיק 584, פֿאַרראַט 589, פֿאַרקויפֿטיקייט 590, מײַשפט 601.

אַדִּי: פֿאַררעטערִיש, פֿאַלש, מאַקיאָזעלִיש, אינטריגאַנטיש, אומלֵיאַל, אומגעטרִי, אומשטאַנדעִהאַפֿטיק אַאָ״ו ← 363.
 וען אויך: פֿאַלשקייט 363, פֿאַרקויפֿטקייט 590.

590. פֿאַרקויפֿטקייט

ס: קאַרופֿציע, פֿאַרקויפֿטקייט, פֿאַרקויפֿ־לעכקייט; אונטערקויף, איבערקויף; שוחד־געלט, חורש, שוחד־חורש, שווינגעל־ט, לאַי־חרץ־געלט, ווהנטן לאַי־חרץ־פֿלייש; כאַבאַר, שטעקגעלט, לאַפקע, לאַפּוּח־קע, וויאַטקע, נתינה, מִתְּחַבֵּס־תּוֹר, פֿאַד־קופּ, העפּ, טשאַפּיק, ווישל׳׳ן, באַקשיש; שליס־געלט ׀דירה׀.

פֿאַרקויפֿטער; פֿאַרקויפֿטע נשמה, פֿאַר־קויפֿטע פֿעל; אַוה־ב־צע, כאַבאַרניק, לאַפקע־בַּחור, קַח־עֶבְרָתוֹ, נעם־בַּחור, הַמִּנְס־קאַפּ, בלאַטער (יונג, גוי אַאָ״ו); אונטערקויפֿער, איבערקויפֿער, שוחד־געבער, משחד.

וו: געבן שוחד, געבן שווינגעל־ט אַאָ״ו ← ס; משחד זיין; אַפּקויפֿן, אונטערקויפֿן, איבערקויפֿן; קאַרופֿטירן, קאַרומפֿירן; בלאַ־טירן; געבן (אַרײַנשפּאַרן, אַרײַנשטופּן, אַרײַ־שטעקן, אָנשפּײַען) אין האַנט (יד) אַרײַן; משל־של ביד זיין; פֿאַרשטעכן (פֿאַרסקאַבען) די הענט; פֿאַרשטעכן (פֿאַרגיסן) די אויגן; אונטערואַרפֿן (צוואַרפֿן) אַ בינדל (אַ הונט אַ ביין); פֿאַרשטאַפּן דאָס מויל (די האַרלע, דעם פּיסק, דעם האַלדו); ווייזן (צוואַגן) אַ לעקעכל; שמירן (איבער די ליפּן), אונטער־שמירן; פֿאַרשמירן, פֿאַררייבן; אַפּפּוּרשן, אַפּסמען, מטמא זיין.

נעמען שוחד; נעמען (אויף דער יד, אין יד אַרײַן); פֿאַרשטעקן זיך די פֿינגער. **אַדִּי**: קאַרופֿט, קאַרומפֿירט, פֿאַרקויפֿט, פֿאַרקויפֿלעך, בלאַט. **פֿראָו**: עס ביסן אים די הענט; דער הַמִּן וויל קָמוֹן.

עטנה איז דען אַן אַשת־אַיש?; אַ סך תּירוּצִים און ווייניק אַמת. **שפּר**: אין קטיינר נעשה סניגור; פֿאַר מענטשן מוז מען זיך גיכער פֿאַרענטפֿערן ווי פֿאַר גאַט אַליין; לאַנג לעבן זאָל דער תּירוּץ (אויס־רייד)!; גאַט, לאָו מיר מִיִן אויסרייד געוונט!; איטלעכע טריינע מיט איר טענה; איטלעכער פֿרץ מיט זיין תּירוּץ; אַן אַ תּירוּץ איז גאַרניט קיין דר־דאַרץ; אַז די מויד איז מיאוס זאָגט זי, דער שפיגל איז שולדיק; אַז די מויד קען ניט טאַנצן זאָגט זי, אַז די קלעזמערס (פֿליזמ־מרים) קענען ניט שפּילן; אַז צוויי קבָּצִים גייען טאַנצן צערמיסן זיך בײַ די קלעזמערס (פֿליזמ־מרים) די סטרונעס; אַז דער בעל־תּקיעה קען ניט בלאָזן ליינט זיך דער שטן אין דעם שוֹפֵר אַרײַן; אַז מען איז מכבד אַ רענדאַר מיט הַגבּה זאָגט ער, ער איז הייזעריק; אַז מען קען ניט שרייבן זאָגט מען, אַז די פּען איז שלעכט.

וען אויך: אַפֿפּרענע 325, מישפּט 601, באַפֿרייטונג 603.

589. פֿאַרראַט

ס: פֿאַררעטערישקייט, פֿאַלשקייט, אומלֵיאַ־יאַל־קייט אַאָ״ו ← אַי; בּוּדָה, פֿאַרראַט, פֿאַרראַט, פֿאַררעטער; בּוּדָה במלכות, מלכה־פֿאַרראַט, הויכפֿאַרראַט; סטרייק ברעכער; פֿעלשוונג; מאַקיאָזעלִים, אינ־טריגע, אומגעטריששאַפֿט אַאָ״ו ← 363; פֿאַל־שע פֿריינדשאַפֿט, וישקהו מיט פינטעלעך.

פֿאַררעטער, בּוּדָה; אַועף, לאַנגוואַם; קוויסלינג; בּוּדָה במלכות; דעווערטיר, רענע־גאַט, אַפּפּאַסטאַט, משומד; אינטריגאַנט, שלאַנג ← 363; סטרייקברעכער, שטרייקברעכער, סקעב [אײ].

וו: זיין פֿאַלש, זיין אומלֵיאַל־יאַל אַאָ״ו ← אַי; פֿאַרראַטן, פֿאַרראַטן, בּוּדָה זיין, רענעגירן, דעווערטירן; אַריבערגיין צום שווא; פֿעלשן אין, ברעכן אין; ברעכן אַ סטרייק, סקעבן [אײ].

זכאי; ידי לא שפכו את הדם הזה; מינע הענט האבן ניט פארגאסן דאס דאזיגע בלוט.

שפר: דער מענטש זינדיקט און דער האן ווערט די כפרה; קהל זינדיקט און דעם שמשל שמייסט מען; א ריין הארץ איז ביי א מת. זען אויך: תמימות 362, רעכטפארטיקייט 573, צניעות 586.

592. שולדיקייט

ס: שולדיקייט, זינדיקייט אא"וו - אר; שולד, אשמה; בלוטשולד; זינד, פארברעכן אא"וו - 574; פארשולדיקונג; שולדגעפיל, שלעכט געוויסן, ביזן געוויסן. שולדיקער, חייב, בעלחייב; מתחייב בנפשו; מיטשולדיקער, מסייע לידי עוברי עברה.

וו: זיין שולדיק, זיין א חייב; נעמען אויף זיך די שולד; טראגן די שולד; פילן זיך שולדיק; האבן א שלעכט (ביזן) געוויסן; אראפ-לאזן דעם קאפ (די אויגן); ניט קענען קוקן (גלייך) אין די אויגן (ארמין); מורא האבן (ניט דערוועגן זיך) צו חייבן דאס פנים; באהאלטן דאס פנים; אויסזען (שטיין, זיצן) ווי א באגראף בענער, ווי אן אויסגעפאשטטער, ווי אן אפגע-שמיסענער אא"וו - 547; זיצן אויף דער שולדבאנק (באשולדיקונגס-באנק).

אדי: שולדיק, שולדחייסיק, שולדבאווסט, שולדבאלאדן, (כולל) חייב, זינדיק. פראן: ווייך געבעט, אבער הארט צו שלאפן ושלעכט געוויסן; קוק מיר גלייך אין די אויגן (ארמין)! נאר פון באד ארויס! - וואס איז מין דרמער קיין דרמער ניט?

שפר: א שולדיקער איז ווי א זינדיקער; א ביזן געוויסן גיט ניט קיין רו; א ביזן געוויסן איז א שלאגן אין הארצן; ווער עס פלייט זיך דער מיינט זיך; וואס איינער האט אין זיך ווארפט ער פון זיך; און מען קלאפט אין טיש רופט זיך אן (אפ) די שער; אויפן גיב ברענט דאס היט;

שפר: ליכרי תשיך - מיט פאליציי דארף מען וויסן ווי צו האנדלען; א גאלדענער שליסל עלנט אלע טירן; און מען שמירט פארט מען; און מען שמירט ניט פארט מען ניט; און מען שמירט און די רעדער סקריפען זיי ניט; ווי מען שמירט אזוי פארט מען; ווי מען טרייבט אזוי גייט עס; חורש מאכט ניט קיין רישעות; און דער אדון חייסט פון קל דבר שורש העלפט נישט קיין חורש.

זען אויך: פאלשקייט 363, פארראט 589.

591. אומשולדיקייט

ס: אומשולדיקייט, רייניקייט, פשרקייט אא"וו - אר; אומשולד; רייניגע, קלאר(ער) גע-וויסן; ריינע, אומבאפלאקטע הענט; נקי כפימדיקייט.

טהור, פשרע נשמה, נקיפיימיג; בתולה; געבעכל, געוויקל, ניוקעלע, ניעבאשטישיקל, שטיי כומיקל, יעזוס, קרום פנים, רחמנות פנימל, רחמנות; לעמעלע, שעפעלע, שעפי-סעלע, קעצעלע, ציקעלע, טיבעלע; פשרער קרבן, עולה תמימה; פארבילבורטער.

וו: זיין ריין, זיין אומשולדיק - אר; זיין ניט שולדיק; זיין גאט די נשמה שולדיק; האבן א רייניגעם) געוויסן; ניט וויסן פון וואס צו זאגן; ניט וויסן פון קיין ביזן (פון קיין שלעכטס, פון קיין ביזער וועטשערע, פון קיין פותר (און פון קיין) חלום); זיין איבער (מחוץ) יעדער (יעדן) חשד (פארדאכט).

אדי: אומשולדיק, שולדפריי, שולדלאזיק, פריי (פון זינד), זינדלאזיק, נקיכפימדיק, לויטער, ריין, פלעקלאזיק, אומבאפלאקט, אומבאשמוצט, פשר, געבעכדיק.

נפארגלייכונגען ריין (אומשולדיק, פשר אא"וו) ווי אן ערשט געבוירן קינד, ווי א נישט-געבוירן קינד, ווי א קליין קינד, ווי ניט קיין ברעזונשן, ווי א טויב (א טיבעלע).

אינוו, פראן: אן א פנים; אן א פנימה; כולל

טאַן, °קמען זיך; גרימען זיך, ערגערן זיך, רייסן פֿון זיך שטיקער אַזױו ← 512; תשובה טאַן, חוזר בתשובה זיין, מהרהר בתשובה זיין; מאַכן אַ תְּשובָה הַנֶּפֶשׁ; זאַגן װידוי, מודה זיין זיך, מתנודה זיין זיך, °(א)ספּאַװעדעװען זיך; זאַגן (קלאַפּן זיך, שלאָגן זיך) אָשׁמנו (חטאָתי, עֲלִיָּהּטא); דערקלערן זיך שולדיק; ציען זיך אַרײַן בײַ דער נאַז; בעטן מחילה (פאַרגעבונג, אַנטשולדיקונג, פאַרצײגונג); אַנטשולדיקן זיך; פּאַלן כּורעים, פּאַלן צו די פּײַס, פּאַלן אויף די קני, קושן די הענט.

זוכן אַ תּיקון; נעמען אויף זיך אַ תשובה (אַ שטראַף אַזױו); אָפּקומען, גוט מאַכן, באַ- צאַלן פֿאַר די זינד; פּאַקוטעווען, אויסקויפֿן זיך; ברענגען אַ קרבן (אַ פֿפּרה); פּראַװען תּעניתים, פּאַסטן; שלאָגן זיך מַלְקוּת; מאַרען זיך, פּײַניקן זיך, מסגף זיין זיך, אָנטאַן אַ זאַק אויף די לענדן, שיטן אַש אויפֿן קאַפּ, האָבן גילגול שֵׁלג, אָפּריכטן גלות; רײניקן זיך, לײטערן זיך; אויסלײטערן זיך ווי אַן אַמתער צדיק; (פֿאַר)בעסערן זיך, רעפֿאַרמירן זיך; אָפּטרעטן פֿון זינד (פֿון זינדיקן וועג); איבער- רײסן (איבערברעכן) מיטן עֶבֶר (מיט דער פֿאַרגאַנגענהייט); סטאַטקעווען זיך, סעטלען זיך [אַז]; ווערן אַ מענטש (אַ לײט); ווידער- קערן; צוריקגיין אויפֿן גלײַכן וועג (אויפֿן דַרְך־הַיֶּשֶׁר); אָנהײבן אַ נײַ לעבן, איבערמישן אַ נײַ בלאַט, ווערן אַ נײַער מענטש; צוריקגע- וויערן דעם רעספעקט (ביי מענטשן); באַקומען (קריגן) אַ תּיקון.

אינוו, פֿראַז: דאָס (דער) געװיסן פּײַניקט אים; חטאָתי; אָמנם חטאָתי; פּאַרדאַן; זײַט מוחר; האָט קיין פֿאַראַיבֿל נײַט; נעמט נײַט פֿאַר אומגוט; אַת חטאי אָני מוכיר (היום); ער בעט מחילה און בריקעט זיך; ער קלאַפּט זיך אָשׁמנו מיטן לײַקן פֿוס אין דער רעכטער זײַט אַרײַן; ער שלאָגט זיך עֲלִיָּהּטא און באַ- לעקט זיך דערבײַ; דו האָסט נאָך אַ חופּה פֿאַר זיך.

דער גַנב מײַנט, אַז מען יאַגט אים נאָך; עס װײַס(ט) די קאַץ, װעמענס פֿרײַש װי האָט אויפֿגעגעסן; אַז מען עסט נײַט קײן קנאַבֿל הערט זיך נײַט (*שטינקט נײַט) פֿון מויל; װער עס האָט פּוטער אויפֿן קאַפּ טאַר אויף דער זון נײַט גײן; װער עס גײט אַ בִּלְאֵז דעם קומט צו דער נאַז; פֿאַר אַ גַנב טאַר מען קײן תּלײה נײַט דערמאַנען; אַז ס'איז דאָ אַ גַנב אין שטוב טאַר מען נײַט שמועסן פֿון הענגען (טאַר מען נײַט זאַגן; הענג מיר אויף דעם ראָק); װער עס האָט אַ געהאַנגענעם אין דער משפּחה, פֿאַר דעם טאַר מען קײן שטריק נײַט דערמאַנען; פֿאַר אַ געשלאָגענעם הונט טאַר מען נײַט װײַן קײן שטעקן; אַין אָדם מְשׁים עַצְמו כְּשֵׁע.

וען איך: אומרעכטפֿאַרטיקייט 574.

593. חרטה, תשובה, תיקון

ס: חרטה; געװיסן־ביסן, געװיסן־פּײַניקונג; חרטה־געפֿיל, שולדיגעפֿיל; שולדיג־ײַט קײט, שולדיבאַװוסטזײַן, שולדי־דערקענטעניש; אויפֿגעװעקט(ער) (אויפֿגעװאַכט(ער)) געװיסן; תשובה; תשובה מיִראה, תשובה מאַהבָה; תְּשובָה־הַנֶּפֶשׁ; מוסר כְּלִיּוֹת, אַל יידמוסר, אַל ייך קריטיק, יאַל ייך־פֿאַרװורף, אַל ייך־אויסרייד, אַל ייך־טאַרלונג, אַל ייך־פֿאַרדאַמונג, אַל ייך־אַג קלאַג, אַל ייך־באַשולדיקונג, אַל ייך־פֿאַר־ מישפטונג, אַל ייך־פֿאַראורטיילונג, אַל ייך־דער- נידעריקונג אַזױו; װידוי, אָשׁמנו, עֲלִיָּהּטא; שטראַף, אָפּקומעניש, באַצאַלונג; תשובה, פּאַקוטע, עפּיטעמיע; קרבן, פֿפּרה, תּענית, מַלְקוּת, אַש, זאַק (אויפֿן קאַפּ), עניוים וסגופּים, גילגול שֵׁלג, גלות, אַל ייך־פּײַניקונג.

אַפּפֿאַלגײע, אַנטשולדיקונג; לײטערונג, אויסלײטערונג, תּיקון; לײטערבראַנד.

בעל־חרטה, חוזר בתשובה, בעל־תשובה (ניק).

זו: חרטה האָבן; פֿילן חרטה; באַדויערן, באַװײַנען, באַקלאַגן, באַנג טאַן, יִרײד

אָפּגעהאַלטענער, זי צוריקגעהאַלטענער, איינגעהאַלטענער, אויסגעטאַגנענער, אויסגע- טונגענער (פּון דער וועלט) אַאַו"ו - אר; מסתפק במועט; וועגעטאַריאַנער, דיעטעטיקער, ניט- טרינקער, ניט-דייכערער; סטאַיקער, פּיטאַ- גאַרעער, ריגאַריסט; פּרוש, נזיר, מתבודד, יושב בְּדד, אַסקעט, מאַנאַך, מינך וּאַרְי, אַנאַ- כאַרעט, ערעמיט, הערמיט, יאַג, פּאַקיר; קדוש, מאַרטירער; בעל־תּשובּה; פּורש מן הַציבור - 555.

וו: זיין איינגעהאַלטן, זיין צוריקגעהאַלטן, זיין ניכטער אַאַו"ו - אר; מעסיקן זיך; אַפּ- האַלטן זיך (איינהאַלטן זיך, צוריקהאַלטן זיך) פּון; האַלטן זיך אין די גרענעצן; ניט איבער- טרעטן דעם גרענעץ; צויעמן זיך, צאַמען זיך, באַצווינגען זיך, קאַנטראַלירן זיך, באַהערשן זיך, באַגרענעצן זיך, באַשרענקען זיך; באַ- זיגן זיך; אַפּוואַגן זיך פּון; עסן, טרינקען מיט אַ מאַס; וויסן ווען אויפצוהערן; וויסן ווען עס איז גענוג; ניט נאַכגעבן די (דער) שַמד (דעם יצר- הָרע, דער קישקע אַאַו"ו); איינהאַלטן דעם יצר־הָרע; באַקעמפּן (איבערגעוועלטיקן, איבערויגן) די תּאוות (די לייַדנשאַפטן אַאַו"ו);

גובר זיין דעם יצר־הָרע; מתגבר זיין זיך איבערן יצר־הָרע; ביישטיין דעם נסיון, עומד בנסיון זיין; אַפּוואַגן זיך פּון עולם־הַהוה (פּון דער וועלט אַאַו"ו); אַפּלעבן מיט אַ קבַּ חרובּין; פּייניקן זיך, מאַרען זיך; אַפּטייטן דעם חומר; מסגף זיין זיך; זיין אַפּגעשיידט פּון דער וועלט - 555.

אַדי: אַבסטינענט, איינגעהאַלטן, אָפּגעהאַלטן, צוריקגעהאַלטן, מעסיקן, באַנוגעוודיק, געניגעוודיק, איינפּאַך, פּשוט, באַשיידן, ניכ- טער, זיכטערן, שטרענג, ריגאַריש, שטאַנד- האַפּטיק, פּורטאַניש, אַסקעטיש, סטאַיש, פּיטאַגאַרעיש, אויסגעטאַגן (פּון דער וועלט) אַאַו"ו - ס.

שפּר: הַבַּל הַבָּלִים; הַבַּל הַבָּלִים.

זען אויך: הונער 266, אָפּגעוונדערטקייט 555, תּשובּה 592.

שפּר: מודה ועוזב ירוחם; דער מענטש זאָל ניט זאָרגן, וואָס עס וועט זיין מאַרגן-זאָל ער בעסער פאַררעכטן וואָס ער האָט קאַליע געמאַכט נעכטן; הבאָ לטהר מסייעין אותו; במקום שבּעל־תּשובּה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד; דאָרט וווּ עס שטייט אַ בעל־תּשובּה קען דער גרעסטער צדיק ניט איינשטיין (ווייל עס שטינקט וּשפּו); תּשובּה און צדקה צערייסן דעם לעיעטיק; ביים כּהן־גדול שטייט וכפר בעדו; שְכַל און חרטה קומען תּמיד צו שפעט; אַחר המעשה העלפּט קיין חרטה ניט; נאָכן טויט העלפּט שוין ניט קיין תּשובּה; די וועגן פּון תּשובּה זיינען ניט ווייניקער פאַרדאָרבן ווי די וועגן פּון זינד; אין דער יוגנט אַ נבֿב-אויף דער עלטער אַ בעל־תּשובּה; מען איז דיר מוחל די תּשובּה, נאָר טו ניט די עברה; נייע נבֿבאי, נייע פּאַסטאַי; אַ לייטוואַק טוט תּשובּה נאָך פאַר דער עברה; פּון על־חטא ווערט מען ניט פּעט.

זען אויך: לייַד, זאָרג 512.

594. איינגעהאַלטנקייט, נזירות

ס: איינגעהאַלטנקייט, צוריקגעהאַלטנקייט, מעסיקייט אַאַו"ו - אר; אָפּהאַלטונג, צר- ריקהאַלטונג, מעסיקונג אַאַו"ו - ו; הסתפקות; אַסקעטישע, סטאַישע שטרענגקייט; ריגאַריזם; אַבסטינענץ, טעמפּעראַנץ, ניכטערקייט; פּראַ- היבישן ווייט; וועגעטאַריזם, וועגעטאַריאַניזם. אַלייַן־קאַנטראַל, אַלייַן־באַהערשונג, אַלייַן־ באַגרענעצונג, אַלייַן־באַצווינגונג, אַלייַן־באַ- צומונג, אַלייַן־באַזיגונג, אַלייַן־פּאַפּוואַגונג, אַלייַן־ פּייַניקונג - 593; אַלייַן־פּאַרלייקענונג, בייטל־ הַיש, אַבנעגאַציע; מאַרטירערשאַפּט, מאַר- טירערע, מאַרטירערטום; אַלייַן־אַפּטייטונג; התפשטות הנשמיות; אַסקעטיזם, אַסקעז, סטאַציזם, פּיטאַגאַריזם; מאַנאַכן־לעבן, נזירות, נזיר(מ)שאַפּט, יאַגזים, יאַגאַ; פּרישות, התבודדות - 555; תּענית - 266.

595. שיכרות, משקה

אָרזשע, קראָזשע; ברענדל [אָן]; זיסינקע [קאַפּיש]; אַל קאָהאַל, ספּירט, ספּיריט, ספּיריטוס, שפּיר ריטעס, אָקעוויט; בלאָדאָקעוויט וגעשוואַרצ־טערן; פּערציקער, זיבנאונפּוֹלפּציקער, אַכ־ציקער, ניינציקער אַזוֹו; דענאָטאָרט.

[מינים בראַנפֿן] קאַרטאַפֿל־שנאַפּס (בראַנפֿן), קוקורווע־שנאַפּס (בראַנפֿן), קאַרני־שנאַפּס (בראַנפֿן), וויסקי; האַרעלֿקע, סי־וויכע, ראָזאַלי, גראַני; שלייזאַוויץ, סליזאַוויץ, סליבאַוויץ, פֿלוימענשנאַפּס, פֿלוימען־בראַנפֿן; ראָם, שרוב, ענעס־בראַנפֿן, אַניסעט, אַבסינט, אַבסענט, אַראַק, אַריק; דושין [אַם], וואַכאַל־דער־בראַנפֿן; וואַדקע; קימל; קאַניאַק, ברעני די [אַם]; בורבאַן, סקאַטש, סאַרופּ, סאַלעפּ; סאַמאַגאַן, סאַמאַהאַן, מונשין [אַם]; יאָרט וטערקיש; סאַמאַ ואַינדיש; פּוֹלֿקע ומעק־סיקע; צוקער־בראַנפֿן, ליקער, מאַצֿליקער, פּרוכטליקער, נאַליזווקע, פּאַמעראַנאַזווקע, וובראַווקע, סטאַרקע, ראַבינאַזווקע, נאַסטאַר־קע, ווישניק, ווימאַרְאָוויק; בענעדיקטין, שאַר־טרעז, מאַראַסקינאַ, קיראַסאַג.

פּונש, פּאַנגוטש, ווינווויף, מיל־כּפּונש; [אַם] היבאַל, קאַקטייל; געשניטענע, געמלֿעטע, אָפּגעשמדטע, געמימטע משקה; בורדע, הוילע בוריקעס־ראַסל.

בּוֹס, פּוסע, גלעזל, קעלישיק לִר־קעליש־קעס; טשאַרקע, גאַלֿקע, ליאַמפּערקע, פֿלעשֿל, מאַנאַפּאַלֿקע, סאַטקע אַזוֹו ← 263.

זיינהאַנדלונג, זיינהוין, פּאַדוואַל; מאַנאַ־פּאַלֿקע, ליקערסטאַר [אַם]; טרינקפֿלאַץ, טרינקשטיבל, שענק, טראַקטיר, קעלער, סאַלון [אַם]; קעראַלינע [קל]; קרעטשמע, בירהוין, ביר־קעלער, בירעלֿע, בירשענק, זיינשענק, זיינקע־לער, ראַטסקעלער; בופּעט, קאַבאַק, קניפּיע, נאַכטקלוב; [אַם] נייטקלאַב, ספּיק איזי; שענק־טיש; רעסטאָראַן, באַר; קאַפּע [אַם] ← 258. זיינער, זיינהענדלער, שענקער, זיינ־שענקער, טראַקטירשטיש, בופּעטשיק, [אַם] סאַלֿון־קיפּער, בוטלענער; [הייל] שרה־משקים.

ס: שיפורקייט, באַטרונקענקייט, באַזויפֿנקייט אַזוֹו ← אַר; טרונק, וויף, וופּ אַזוֹו; טרינקונג, זויפֿונג, זופּונג אַזוֹו; טרינקער־זויפּער־זופּער־אַזוֹו ← וי; שיכרות, באַ־רוישונג, פּיאַנסטווע; וואַקכאַנאַליע; אַל־קאָהאַליזם, דיפּסאַמאַניע; קאַצן־יאַמער, פּאַ־כמעלֿיע; דעליריום טרעמענס.

אַל־קאָהאַלישע געטראַנקען, שאַרפּע משקאות ביר, שכר; אַפּשאַנע, ביריש, פּילֿד־נער ביר; באַקביר, לאַגערביר, וואַרעמביר, קרייטערביר, גילביר; וואַרצֿלֿביר, רוטביר [אַם]; האַלֿבביר, כּמעט־ביר, שיערביר, נירביר [אַם]; העלֿביר, יאַסנע, פּאַרטערביר, טישביר, אינגערביר, אימבערביר, אייערביר אַזוֹו; זיין, טרויבנבלוט [הייל], זיין פֿאַן, זי.ג. מְחוק, זיין קידוש, זיין פּסח, זיין קפּריסין, זיין המשומר, זיין המשובח; זיין נסך; זיין האַדום האַדום הוה; סאַקראַמענטאַל־זיין [קריסטלעך]; [קל] יאַ־כעם, סאַורי; נעקטאַר, געטער־געטראַנק; זיין צימוקים, צימוקים־זיין, ראַזשינקע(ס)־זיין; געצערטער זיין, טישזיין, שוימוזיין, אויפּזיין, באַרנזיין, ריזוזיין, פּאַלמענזיין, מושקאַטזיין, אינגערזיין, אימבערזיין, רויטזיין, קלאַרעט, טאַנער, פּרמליזיין, מאַדיראַרזיין, טאַקמער (זיין), אונגער זיין, ריז־זיין, ריסלינער (זיין), פּאַרטוזיין, מאַלאַגע, ווערמוט, סאַטערן, באַר־דאַ, ערמיטאַזש, פּאַנטיאַק, פּאַנטיק, כּערעס, שערי, אַסטי, מאַרסאַלאַ, אַרויעטאַ, אַמאַנטי־לאַדאַ, שיראַ, מאַל־זוויע, מאַל־נאַזווקע; מעד, מעדאַק; שאַמפּאַניער.

טרונק, געטראַנק, געטרענקל, שאַש, קנאַק (יעקב), מים חיים, מים המאָוררים, נאַריש וואַסער, (ביטערע) משקה לִר־משקאות, ביטער־רער טראַפּן, מְהִיכִיתִי, מאַהאַריטש, תּיקון, סחורה, בראַנפֿן, בראַנפֿן, שנאַפּס, זיין שרף, זייש, שוועך, שלישי, שבתקאָווע שלישי, שבתאָור־קע, פּסחאַזווקע; [קל] קעריאַל, קאַריאַל־עכץ.

שפריצן, אָפּנעצן) די ליפּן; אָפּטונקען אָפּ-
טובֿלען, טובֿל זיין די נשמה; וּפּאַשׁ קויפֿן
סחורה, שווענקען די מענטש; עפֿענען אַ
פֿלעש; זען זיך מיטן גלעזערנעם גאָט.

וּפּאַרגלײַכונגען טרינקען (ושליאָקען, גיסן
אָאו"ח) ווי אַ גוי, ווי אָן זיך, ווי דער שענקער
וואָרט געווען זיין מחותן, ווי וואַסער, ווי מילך;
גיסן ווי אויף אַ שטיין, ווי אויף אַן אויוון.
אַנטרינקען ויענעם; טרענקען; אַינ-
שיכורן, משכּר זיין.

זיין שיכור (מבוסם, בגילופֿין אָאו"ח) < אַדי,
איינו; זיין מלא, זיין פֿריל, זיין במיזוחתיו, זיין
אונטערן גלעזל, זיין נישט אַליין; האָבן אַ
פֿוסט אין קאָפּ; האָבן מער אין קאָפּ (אין
קעפֿל) ווי אין פֿלעש; זען טאָפֿל; פֿאַלן פֿון
די פֿיס; ניט וויסן פֿון אַרור הַמֶּן ביו בְּרוּךְ
מְרדכי; לייב האָבן דאָס גלעזל (דעם לעק,
דעם ביטערן טראָפֿן אָאו"ח); זיין לָהוט נאָכן
ביטערן טראָפֿן.

אַדי: שיכור, שיכורלעך; באַוויפֿן, באַטרונקען
אָאו"ח < ו; שיכור לָוט, טויט שיכור, בעלע
שיכור; מלא, פֿריל, בגילופֿינדיק, איינער-
ברענט, מבוסמנדיק, פֿאַרלעקט, פֿאַרפֿוסטט,
פֿאַרוויגט, פֿאַרשיכורט, פֿאַרשאַשעט, פֿאַר-
שוועכט, פֿאַרקנאַקט, פֿאַרקערעט, פֿאַרשנאָש
קעט, פֿאַרקלאַפט אָאו"ח < ו.

וּפּאַרגלײַכונגען שיכור ווי אַ גוי, ווי אַ יחן,
ווי אַ פּויער, ווי אַ מווישיק, ווי פּוירם, ווי שׂימחת-
תורה, ווי לָוט, ווי אַ תּויר.

פֿראָן: ער ווערט שיכור פֿון אַ בולקע; פֿון
אַ שטיקל קעז איז ער שיכור געוואָרן;
נאה מקיים-מאָך לַחיים; ער קושט שוין דאָס
גלעזל אין באַדעם; גיב אַ קוש אין באַדעם!
זיין שרף איז זיין קרובֿ; ער קען אויסטרינקען
אַ ירדן; ער האָט פֿאַרלוירן דעם שליסל;
ער האָט ברכה געמאַכט; ער האָרט שוין ביים
פֿוס רביעי; עס איז אים שוין ענג אין די קאָ-
פֿאָשן; די תורה האָט זיך אין אים אָנגעצונדן;
חכם בלילה, שיכור ביום; דער רבי ווערט

טראַנקמיסטער; מאַרקיר, מאַרקער, באַר-
מאָן, באַרטענדער וואַס; רעסטאָראַטאָר,
קרעטשמער < 258.

שיכור, שיכורניק, שיכורליסקע, פֿוסע-
כחור, לַחייםמאַכער, קידושמאַכער, מראה
פֿהן, שנאַפּסער, שנאַפּסיקאַפיטאַן, שוועכער,
טרינקער, זויפֿער, סובאַ, פּיאַק, פּיאַניצע,
קערעש, קערמיסטער, לָוט, לָוטער, אַלקאָ-
האַליקער, פּרִימִידיניק, מיטטרינקער, קעראַל-
ניק [קל]; באַקכאַנט; חברה פּרִימִיד, שיכורים,
קרעאַשים [קל].

וו: טרינקען, זויפֿן, כליאַבען, כליופֿען,
כליופּטשען, כליעפּטשען, געניסן, שחקען,
שתינהנען, גיפֿן, נעפֿן, בייכלען, שאַשען, שאַש
קען, שנאַשקען, שוועכן, שוואַכן, פֿוסענען,
קערן, קערען, קנאַקן, גיסן, פּאַנגוטשעווען,
שנאַפּסן, שנעפּסלען, זופֿן, ושליאָקען, ורקצען;
כאַכלען וּפּאַשׁ; שיכורן, פּיאַנעווען, פּיאַנ-
סטוועווען; געבן אַ טרונק (אַ זופּ אָאו"ח);
אויסטרינקען, אַרמינטרינקען, אַרמינוויפֿן, אַרמינ-
קערן, אַרמינקערען אָאו"ח; אַנטרינקען זיך,
אַוויפֿן זיך, אָנושליאָקען זיך אָאו"ח; באַוויפֿן
זיך, איינשיכורן זיך, פֿאַרשיכורן זיך, פֿאַר-
פֿוסען זיך אָאו"ח.

טרינקען לַחיים (באַריש, תּיקון, מאַהאַריטש
אָאו"ח) < ס; טרינקען עַד דלָא דע; אַרמינלאָזן
זיך אין טרינקען; מאַכן זיך אַלע (יעדן) טאַג
פּוירם; פֿאַרטרינקען די אַרות; נעמען אַ
גלעזל (אַ טשאַרקע, אַ פֿוסע אָאו"ח) < ס; נעמען
אַ קאַפּ; נעמען צו ביסלעך (צו קאַפּעלעך
אָאו"ח); נעמען אַ ביסל שַהפֿל (אַ ביסל מַהיכר
תּיתי אָאו"ח); נעמען אַן איבעריקן זופּ, נעמען
אַ טראָפֿן צו פֿיל; אַרמיניסן אין לאַמפּ; אַרמינ-
האַקן אַ גאַלקע (אַ פֿוסע אָאו"ח); מאַכן קידוש;
מאַכן אַ קידושא רבה; מאַכן אַ שוועך (אַ
שוואַך, אַ שַהפֿל, אַ שנאַפּס, אַ קנאַק, אַ פֿוסע,
אַ לַחיים אָאו"ח); מאַכן גאַלקעס; כאַפֿן אַ
טשאַרקע (אַ גלעזל, אַ לינקן לַחיים אָאו"ח);
איינעמען דעם ביטערן טראָפֿן; באַנעצן (באַ-

נאָריש וואָסער ווערט פֿון אַ מענטשן אַ חויר, מיט אַ ברונעם קלאָר וואָסער בלייבט דער חויר אַ חויר; פֿון אַ שיפור אין דער זינגט ווערט אַן אַרעמאַן אויף דער עלטער.

נכנס יין יצא סוד (שמות); בראַנפֿן איז פֿלוידער-וואָסער; וואָס בײַ אַ ניכטערן אויף דער לונג איז בײַ אַ שיכורן אויף דער צונג; וואָס דער שיכור האָט אין קעפל האָט דער ניכטערער ניט אין פֿלעש; אַ שיכור, אַ נאַר און אַ וואָגן היי גייט מען אויס דעם וועג; אַ שיכור זעט אַלץ טאַפֿל; אַ שיכור באַדאַרף מען ניט צו שטויסן (, ער שטויסט זיך אַלײן); שטויס ניט דעם שיכור, ער וועט אַלײן פֿאַלן; בײַם שיכור איז בראַנפֿן דער עיקר; אַ שיכור טרינקט אויס דעם בראַנפֿן פֿרייטיק בײַ טאַג און מאַכט שבת קידוש איבער אַ חלה; דאָס גאַנצע מַעות חֵטין גייט בײַם שיכור אוועק אויף חמצדיקן בראַנפֿן; פֿאַר אַ שיכור איז קיין שלעכטער בראַנפֿן (שלעכטע משקה) נישטאַ; פֿאַר אַ פּיאַניצע איז אַ טראַפֿן אויך גוט; ווען אַ שיכור האָט ניט קיין בראַנפֿן רעדט ער כאַטש פֿון בראַנפֿן; דער משכון פֿון אַ שיכור שטינקט אויך מיט בראַנפֿן; אַלע שיכורים זיינען ניכטער אום פורים; פורים זיינען אַלע שיכורים ניכטער; אַ גאַנץ יאָר שיכור, פורים ניכטער; אַלע תּולדות נח, פֿון בראַנפֿן קרייט מען כּוח, כּוח איז דער עיקר, פֿון בראַנפֿן ווערט מען שיכור; טרינקען איז אַ חכמה, ניט קיין מלאַכה; קניפֿן איז ניט שלאָגן, טינקען איז ניט טרינקען; פֿון די אַרבע פּוסות ווערט מען ניט שיכור; פֿון הרבה פּוסות קומט קיין גוטס ניט אַרויס ווערטערשפּיל: אַרבע; בראַנפֿן איז אַ שלעכטער שלײַח; מען שיקט אים אַראָפּ אונטן, קריכט ער אַרויף אויבן (מען שיקט אים אין בויך אַרײַן, קריכט ער אין קאַפּ אַרײַן); די תּפֿילה גייט אַרויף און די ברכה גייט אַראָפּ; די גלאַז דאַרף מען אירצן און דעם בראַנפֿן דאַרף מען דוצן; ניטאַ קיין בראַנפֿן מיט אַ שלעכטן ריח; אַתּה הראַית

רויטער, דאָס פֿלעש בלאַסער; אַלע טאַג אַ מיל, אַלע שעה אַ קרעטשמע ואַ בעל־עגֿלה אַ שיכור; אַז איך נעם אַ טרונק בראַנפֿן ווער איך אַן אַנדער מענטש, און דער אַנדערער וויל אויך אַ טרונק בראַנפֿן; אַ נאַרישער שענקער, ער האָט בראַנפֿן און פֿאַרקויפֿט נישט; ביסט שיכור? טאַ גיי שלאָפֿן; שיכור איז ער, טרינקען מיז ער, ווײַל ער איז אַ גוי.

שפר: אין שימחה אַראַ ביין; יין ישמח לַבַּב אָנוש; פֿון אַ לחיים ווערט ליהודים; גדולה לַגימה שמקרבֿת אַתּה הרחוקים; אַ טרונק בראַנפֿן וואַרעמט אום ווינטער און קילט אום זומער; דרײַ זאַכן שאַטן קיין מאַל ניט: שלאָף, בראַנפֿן און אַ באַד; אַזוי לאַנג דער מענטש לעבט דאַרף ער מאַכן אַ שהפֿל; קודם לַפֿל איז גוט אַ שהפֿל; אָדם יסודו מעפֿר וסופֿו לעפֿר—בינו לבינו איז גוט אַ טרונק בראַנפֿן; אַיזה לחיים ואַיזה לַמּוֹת—מאַכט רשי; גאָט איז גאָט און בראַנפֿן איז בראַנפֿן; אָדם איז אַ מענטש און בראַנפֿן איז בראַנפֿן; ותּלמוד תורה פּנגד פּוֹלם—אַ ביסל מהיכתיחתי איז בילכער פֿון אַלץ; אַז שדי נאויף דער מווזה קען זיך ניט באַגיין אַן אַ גלעזל, ווי זאָל זיך דער זינ דיקער מענטש באַגיין? קיין קרעטשמע טאַר מען ניט פֿאַרמיידן; ביז דער קרעטשמע דאַרף מען אויך אַ טרונק, אַ גוטער (אַ)ריד איז ווערט אַ טרונק בראַנפֿן, נאָך אַ שלעכטן (אַ)ריד מוז מען טאַן אַ טרונק בראַנפֿן; לעבן אַ מת איז גוט אַ ביסל בראַנפֿן, אויף אַ ברית אַ שטיקל לעקער און אויף אַ חתונה ביידע; אויף צו מאַכן אַ פּוסע איז אַ מול־טובֿ אויך גענוג; קיין שאַק טויג ניט, מער ניט אַ קעלישאַק איז גוט; פֿיש״ מאַכט: פּשוד יין שַרף, פּאַטעם יין שַרף; אַלץ איין קבצן— נאָך אַ טרונק בראַנפֿן; פּול אין קעפעלע—פּוסט אין טעפעלע; אַן איבעריק גלעזל ווײַן מאַכט שמאַרץ און פיין; אַז מען טרינקט אַ סך מַשקה באַקומט מען אַ גרויען קאַפּ און אַ רויטע נאַז; בשלשה דַררים אָדם יוכר: בכּוֹסו, בכּיסו, בכּעסו; מיט אַ ביסל

האַלטן דאָס פֿנים; פֿאַרשעמען זיך, רייטלען זיך; רייטלען זיך ווי אַ פֿלה; פֿאַררייטלען זיך; ווערן רויט ביז (איבער) די אויערן, ווערן אַלערליי קאַלירן, מינען זיך.

אַדי: צניעותדיק, צנועהדיק, באַשיידן, סקראַמנע, אומשולדיק, זוטונטלעך, מאַראַריש, ריין, ציכטיק, אומבאַפֿלעקט, אומבאַרירט, זיטלעך, פֿלאַטאַניש, אָרנטלעך, אָנשטענדיק, פֿיין, שטיל, פֿינפֿלייך, צאַרט־פֿיליק, אינגעהאַלטן, צוריקגעצויגן, צוריק־געהאַלטן, רעווערוירט אַאָ״וו - 547; שע־מע(ו)דיק, בושט־פֿימדיק, פֿאַרשעמט, פֿאַר־רייטלט.

פֿראַז: עס ברענט אים דאָס פֿנים; עס בלינט זיך אים אַלערליי קאַלירן.

שפּר: שטיף און לאַך און היט אָפּ די זאַך; פֿאַר אַ טאַפּ אַ קלאַפּ, פֿאַר אַ קוש אַ פּאַטש; אַ טאַפּ און אַ קוש, אַלע דאָליי גיע רויש; די צנועה שעמט זיך מער און האָט הנאה מער; שָמן איז בוימל ווערטערשפּיל: שעמען; שָמן איז גוט פֿאַרן (צום) לאַמפּ; שעמען איז קיין בושה גיט; לאַ הַבּיישן קָמד; אַ שעמע(ו)־דיקער קען קיין קָמדן גיט זיין; אַז מען שעמט זיך האָט מען גיט חתונה (קיין קינדער גיט); אַן צוות־פֿנים אין גיהנום, אַ בושט־פֿנים אין גן־עֶדן.

זען אויך: תמימות 362, עניוות 547, רעכטפֿאַרטיקייט 573, אומשולדיקייט 591 פֿרומקייט 611.

597. אויסגעלאַסנקייט

ס: אויסגעלאַסנקייט, צעלאַזנקייט, פֿאַרשייט־קייט אַאָ״וו - אַדי; קללות; קללות־דעת, קללות־דאַש; הפֿקרות, חציפֿות, פּריצות, הול־טייסטווע, שאַרלאַטאַנסטווע; אומצוכט, דע־באַש; פֿרייע ליבע, לינקע ליבע, אַדולטעריע; הפֿקרו־ועלט; געמיינע רייד, צוותקייטן, גיבור־פֿה; ציגזים; פֿעטער, חלל־דיקער וויץ; זנות־ליטעראַטור, פֿאַרנאַגראַפֿיע.

זנות, אָפּקערונג, פּראַסטיטוציע, גיאָף,

לדעת-ניטאַ קיין בראַנפֿן, טרינקט מען קוואַס; אַ גנב בלִיבט אַ גנב און אַ שיפור בלִיבט אַ שיפור; אַ גנב און אַ שיפור מען זיך מִשְׁדַּךְ זיין; אַז די וועלט זאָגט שיפור ליגט מען זיך שלאַפֿן. אַ קוואַטיר אַז אַ גילדן שנירל; פֿון דעם קוואַטירעלע האָט מען אַ גילדן שנירע־לע; דער שענקער לעבט פֿון דעם איבערשטן ופֿון צווענאַסענעם וואַסערן; געווען שוין אַ שוסטער אַ תּנא, אָבער עס וועט גיט זיין אַ שענקער אַ תּנא; אַז מען באַצאָלט גיט דעם שענקער פֿאַרן בראַנפֿן ווערט מען צוויי מאַל שיפור; דער שענקער האָט ליב דעם שיפור, אָבער די טאַכטער וועט ער אים גיט געבן; דער שיפור איז געשטאַרבן, דער שענקער איז פֿאַרדאַרבן.

זען אויך: שפּיו, געטראַנק 258, עסן, טרינקען 264.

596. צניעות, שעמעוודיקייט

ס: צניעותדיקייט, באַשיידנקייט, שעמעוודי־קייט אַאָ״וו - אַדי; צניעות; מעלות טובות; גוטע מידות, מידות טובות, זוטונט, זוטע ויטן; אַלע מעלות; אומשולד; פֿלאַטאַנישע ליבע; טהרת־המשפּחה; צאַרטגעפֿיל, פֿינ־געפֿיל; מיידלשאַפֿט, בתולים, בתולישאַפֿט, בתולהשאַפֿט.

שעמוגעפֿיל, שאַנדגעפֿיל; שעמהיטל; בושה, ביוש.

צנוע, יוסף הצדיק; צנועה, צנאָטע, מיידל, בתולה, *צעלקע; שושנה די צנועה; קוק מיך אָן און ריר מיך גיט אָן.

שעמע(ו)דיקער, ביישן, בושט־פֿנים.

וו: זיין צניעותדיק, זיין אומשולדיק, זיין שעמעוודיק אַאָ״וו - אַדי; פֿילן בושה (שאַנדע), ביוש; שעמען זיך (אין ווייטן האַרדו אַרין), שיען זיך, שטערן זיך, זשענירן זיך; שעמען זיך ווי אַן אַלטער בחור; שטיין (זיצן) ווי אַ פֿאַרשעמט יינגל (ווי אַ חתן); אַראַפֿלאָן דעם קאַפּ (די אויגן) ווי אַ פֿלה, ווי אַ גנב; באַ־

דראַנקע, ווירושוטקע, שליוכע, פֿליאַנדרע,
[קל] ראַשוואַלניטשקע, טשאַוואַלניצע.

אויסגעלאַסענער, צעלאָוענער, פֿריץ [אין],
פֿאַרדאַרבענער, בעל־עבֿרה(ניק), קל, קל־
שבֿקלים, מופֿקר, הולטי, הולטי שבהולטיטעס,
שאַרלאַטאַן, שאַרלאַט; ניבול־פֿהניק, צייניקער
← 374; לויבאַוויק, קאַכאַניק, קאַכאַנטיק,
דאַמענפֿרינד, דאַמסקער חסיד, דאַןזשאַן,
וויבערניק, מיידלניק, *שיקסעקריכער, לאָווע־
לאַס, נאַכשלעפֿער, פֿרויען־יענער, *הורד־יע־
גער, *הורנון, כאַבאַניק, פֿרייע־ליבעניק, אַשת־
אַישניק; (אַלטער) הינער־פֿרעסער, אַלטער
אַשמדאי, זקן אַשמאי, גענאַמניק, אַלטער בעל־
עבֿרהניק, טפֿלין; נוּאָף, נַיאַופֿניק, בועל־
אַרמית, נַפֿקאַניק, *קורוועניק, *קורעוויניק,
*יענצער, חמור־איידל, בעל־תֿאווהניק, יצר־
הרעניק, זמרי בן סלוא; מוציא זרע לבטלה,
אַנאַניסט, מאַסטורבאַנט; סאַדיסט, סדומניק,
סאַדאַמיסט, פֿעדעראַסט; פֿרויען־פֿאַרפֿירער,
פֿרויען־שענדער, שאַנדינג.

פֿרויען־הענדלער, זנות־מעקלער, *פירגע־
מעקלער, *פירגע־שמש, יקופֿלער, רועה־
זנות, אַלפֿאַנס, קאַדעט, אַפּאַש, ווילער יונג,
חִבֿרה־מאַן; נאַרגועטינען רופֿיאַן, טמא ליר
טימאים; באַרדעלניק, פּשעדופֿניק, באַנדער,
סופֿניק, סוטענער, מאַטשאַרניק, שמייסער,
חתן, פּימפּ [אין]; טשאַוואַלניק [קל]; פֿעטער;
מומע, בעל־הביתטע, מאַטקע, מאַטשערע, מאַ־
טשאַכע.

זין אויסגעלאַסן, זיין פֿאַרדאַרבן אַנאָוו
← איר; הולטי(עו)ען, הולטיעווען, שאַר־
לאַטאַנעווען; נאַכשלעפֿן זיך (נאָך פֿרויען);
ליגן מיט, שראַפֿן מיט, באַשלאַפֿן, זיין מיט,
ווינען מיט, באַהעפֿטן זיך מיט, משמש המיטה
זיין; אַפֿלאָון; פֿאַרפֿירן, פֿאַרגע(ו)אַלדריקן,
מאַנס זיין, מיינע שונאים זיין [אין]; אַפּמיידלען,
ווגואַרטעווען, אַטאַקירן [אין]; באַרויבן די
ערע פֿון; טרייבן זנות, מונה זיין מיט, נוּאָפֿן,
(א)פֿירעהאַבן מיט, האַבן געשעפֿטן מיט, זינדיקן,

*הורער, גילוי־עריות, עריות; אינצעסט,
בלוטשאַנד; פֿערווערסיטעט, פֿערווערסקייט;
סאַטיראַמאַניע, סאַטיריאַויס, נימפֿאַמאַניע,
לעסבישע ליבע, סאַפֿאַזיום, אוראַניום, מישפֿבֿ
זכר, האַמאַסעקסואַליזם, סאַדיום, סדומער, *
סאַדאַמיע; מישפֿבֿ בהמה, פֿעדעראַסטיע;
אַנאַניזם, מעשה־אונן, מאַסטורבאַציע; ביאה,
תּשמיש המיטה, סעקסועלער פֿאַרקער אַנאָוו
← 561.

פֿרויען־האַנדל, וויסער שקלאַפֿן־האַנדל;
שאַנדגעלט, אַתּנן זונה; בית־זנות ליר בתי־
זנות; באַרדעל, (פֿרייעך) הימל, נַפֿקאַ־בית,
שאַנדהויז, בלאַטהויז, *הורנהויז, קוטלהויז,
בורא־נפֿשות־קלמיל, *באַרדאַק, *קאַסטן,
קלונטעווינע; האַרעם.

דעמימאַנד, האַלב־בוועלט; געליבטע,
מעטרעסע, לויבאַווינע, פֿאַלויבאַווינע, קאַ־
כאַנקע; פּיגוש, קעפּסווייב; קורטיזאַנקע,
גרויעטע, לאַרעטקע, סירענע, העטערע, אַדאַ־
ליסקע; מופֿקרת, צעלאָוענע, פֿאַרשייטע,
פֿאַרשאַרטע, שיקסע, חצופֿה, חצופֿיסטע,
אַרצע חצופֿיסטע, חצופֿישטשע, טריפֿהניצע,
אַרומלויף, הולטייקע, הולטייטישקע, שאַר־
לאַטשקע, אויסגעלאַסענע, פּאַסקודע, פּאַסי־
קודסטווע, נוּאָפטע, בַּחורטע, באַכער־כע,
צוועה [אין], מוּוה(לע), (די ריכטיקע) סחורה;
חווהס טאַכטער, לילית, אַשת־אַישניצע, סוטה;
טפֿלה, אַלטע בעל־עבֿרהניצע; [אין] אַ מיידל
מיט אַ כתב, מופֿתֿעץ, אַ בתולה אין עלנבוין
(אין אַפּצאַס); פֿאַרפֿירטע, פֿאַרשוועכטע,
געשענדטע, פֿאַרגעוואַלדיקטע, אַנוסה; גע־
זונקענע, פֿאַרדאַרבענע, געפֿאַלענע, פֿאַר־
לירענע; זונה, קדשה, שאַנדפֿרוי, אַפֿליזערין,
פּראַסטיטוטקע, לעבעדיקע סחורה, נקבה;
געביפטע, בלאַטע, וויטישע נקבה; בלאַטע,
ווילע, *נַפֿקאַ, *קורווע, *כאַנע, *כאַנטע,
*הור, *נאַסנהור, נאַסנמויד, נאַסנפֿרוי, נאַכט־
פֿייגעלע, שקאַטאַס, פּרנסהגעבערין, צויג,
קלונט, טליק, ליאַורע, סטערווע, דראַבקע,

זין; אֶת הַיָּתֵר; מִזְרָה הַיָּתֵר זֶינן (וּיך); גַּעבן אַ
הַיָּתֵר (אַ דַּעֲרָלוֹבֵעֵנִישׁ); דַּעֲרָלוֹבֵינן, פֶּאָר
וואָלֵיען, באַוויִלִּיקן, גַּעשטאַטן לֶאָזן [וּיֵאָל]; לֶאָזן,
צוֹלֶאָזן, דַּעֲרָלֶאָזן; גַּעבן רֶשׁוֹת, גַּעבן מֶאָכט,
גַּעבן אַ פּוֹחֵה־רֶשָׁאָה, באַמַּעכטִיקן, באַפּוֹלֶ-
מַעכטִיקן אַאָז״וּ ← 460; אויטאַרִיירן, באַרַעכ־
טִיקן; גִּיט שטִיין אין וועג; גַּעבן אַ פֶּרִיעַ אַנַּט;
לֶאָזן אַן אָפֶּענע טיר; גַּעבן די פֶּרִיווִילֵעֵנִיעַ (די
פֶּרִיעַ אַאָז״וּ) ← 469; קאַנצֶעסיאַנירן, פֶּאָ-
טַענטיִרן.

אַדִי; גַּעוועזֶען, גַּעוועזֶען מַעסִיק; רַעכטֶלֶעך,
רַעכטֶמַעסִיק, לֶעגאַל, לֶעגִיטִים, וואַקאַנע,
קאַנסטיטוציאָנעל, יורידיש; רַעגאַמַענטאַריש,
סטאַטוטאַריש; גַּעוועזֶען גַּעבֶרעִישׁ, לֶעגִיסֶלֶאָטִיוּ;
גִילטִיק; אויטאַרִיירט, נאַטאַרִיירט, לֶעגאַלִי
זירט, לֶעגִיטימירט, גַּעפֶּשֶׁרט אַאָז״וּ ← 11; דַּעֲר־
לִויבֶט, גִיט־פֶּאַרבאַטן, דַּעֲרָלֶאָלֶעך.

אינוו, פֶּרֶאָזן; הִילֶכות; דַּע יורַע; מִן הַדִּין;
פֶּדִין; פֶּדִת; פֶּדִת וּפֶדִין; פֶּדִת מִשָּׁה
וישְׁרָאֵל; לִויט (עֲלֶפֶי, כִּפִּי) גַּעוועזֶען; לִויטן
(עֲלֶפֶי) אֹת פֶּתן גַּעוועזֶען; נאַכן גַּעוועזֶען (נאַך);
אין זינען פֶּתן גַּעוועזֶען; עֲלֶפֶי דִּין; עֲלֶפֶי
וואַקאַן; עֲלֶפֶי דִּין און עֲלֶפֶי יוֹשֵׁר; בְּדִינָהם;
בְּדִינֵי־גִוִּים; הוֹתֵרָה הַרְצוּעָה; מוֹתֵר; בְּהַיָּתֵר;
בְּיֵ אִיסור; כָּשֵׁר; כָּשֵׁר וְיֹשֵׁר; כָּשֵׁר וּיֵ מִיט
רַב יִצְחָק אֶלְהֵנֶס (רַב יוֹזֶלֶס) אַ הַכֶּשֶׁר; גִּלְאָט
כָּשֵׁר; אויפֶן כָּשֵׁרן וועג; בְּחֻקֹת כָּשֵׁרוֹת; אַ
כָּשֵׁרֶעַר טאַפּ (אַ כָּשֵׁר טַעפֶּל) און אַ כָּשֵׁרֶעַר
לַעפֶּל; הַכָּכָה כַּדִּמְשֵׁט; רַבִּי, דִּי קוֹ אוֹ
אַיַּעֲרַע.

שפּר; דִּינאַ דַּמֶּלְכוּתאַ דִּינאַ; דִּין פּרוּטָה
פֶּדִין מֵאָה; הוֹנְדַּעֲרַט און אִינֶס אוֹ אַלֶּץ
אִינֶס; כּוֹחַא דְּהַיָּתֵראַ עֲדִיף; הַפָּה שְׁאָסֵר
(הוא) הַפָּה שְׁהַתִּיר; קִלְיַנֵּעַ הַיָּתֵרִים בַּרַענַענן
גְּרוֹיסַע יִסוּרִים; ווער עס קאַכט נאַכן בוך און
נאַכן לִוח הַאָּט אַ רוּחַ.

וען אויך; צוּשטימִונג 331, צייכן 365, באַלֶּעל 462, רַעכטֶ-
פֶּאַרטיקייט 573, באַרַעכטִיקטִיקייט 576, תּוֹרָה 609.

דַּת, דִּין; מִידַת־הַדִּין; דִּינִי־מַמוֹנוֹת, דִּינִי
נֶפְשׁוֹת, דִּינִי־גִוִּים אַאָז״וּ; אִיסוּר־הַיָּתֵר; חוּק
(לִישְׁרָאֵל), חוּק וְלֹא יַעֲבוֹר; חוּק־הַגִּוִּי; הַכָּכָה,
פֶּסְקֵה־הַכָּכָה, פֶּסְקֵדִין; הַכָּכָה לְמִשָּׁה מִסִּינֵי,
הַכָּכָה לְמַעֲשֵׂה, הַכָּכָה רִנּוּחַת בִּישְׁרָאֵל,
הַיִּלְכַתאַ לְמִשְׁחאַ; גּוֹרָה, תְּקַנָּה; תְּקַנַּת־עוֹנוֹת,
תְּקַנַּת־צוּרַא אַאָז״וּ; הוֹרַאת־שְׁעָה; גֶּדֶר, סִיג
(לְתוֹרָה); חוּמְרַא; קוֹלָא; מַקוֹלִי בֵּית־שְׁמַאי;
מַחוּמְרֵי בֵּית־הֶלֶל.

קאַנאַן; רַעגוֹלֶאַצִיע, אִינֶסֶטרוֹקֶצִיע, אָרְדִי
נאַן, באַשטימוֹנַג, פֶּאַרְאַרְדַּענוֹג; פִּירֶשֶׁרִיפֶט,
פֶּאַרֶשֶׁרִיפֶט; כֶּלֶל, זַרַעגֶל, פֶּאַרֶוויִילֶע, פֶּאַרֶ-
וויִדלֶע, רול [א8]; תּוֹרָה, לַעֲרַע; אָנוּוִיוֹנַג,
דִירַעקֶצִיע, פֶּרַעסֶקֶרִיפֶצִיע, רַעצַעפֶט, רַעסִי
פִי [א8]; פֶּאַרַעם, פֶּאַרַמֶאַלִיטַעט; פֶּאַרַמֶל לֶר
פֶּאַרַמֶלֶען, פֶּאַרַמֶלֶע לֶר פֶּאַרַמֶלֶעס;
נאַרַמַע.

דַּעֲרָלוֹבֵיב, דַּעֲרָלוֹבֵעֵנִישׁ, (פּוֹחֵה־רֶשָׁאָה);
הַיָּתֵר, הַיָּתֵר־הוֹרָאָה, הַיָּתֵר־עִיסֶקאַ, אַ הַיָּתֵר פֶּתן
מֵאָה רַבִּים; קאַנצֶעסִיע; לִיצַענֶץ, לִינֶסֶס [א8];
קאַרט בֶּלֶאַנֶשׁ; הַכֶּשֶׁר, פֶּאַטַענַט; דִּיפֶלֶאַם,
קַבֶּלָה (אויף שְׁחִיטָה); כַּאַרְטֶיע, טשַאַרטַער,
שְׁנַצַּעטֶל, בַּלַּעטֶל ← 365.

גַּעוועזֶען גַּעבֶער, מַחוּקַק, נאַמאַטַעט; קִרִימִי
נאַלֶּאַג; אִינֶקאַרפֶּאַרַאַטאַר.

וּ: אָנוּעמַען, גַּעבן, מַאַכן, אָנוּוֹאַרפֶּן אַ גַּעוועזֶען;
גּוֹר דִּין זֶינן; מַתְקַן זֶינן אַ תְּקַנָּה; פִּירֶ-
שֶׁרִיבֵן, פֶּאַרֶשֶׁרִיבֵן, פֶּאַרְאַרְדַּענַען; לֶעגִיסֶ-
לִירן, קאַדִיפִיצִירן; רַעגוֹלֶאַמַּענטיִרן, רַעגוֹלֶירן,
רַעגוֹלֶען, רַעגוֹלֶאַרִיירן; פֶּאַרַמֶלֶירן, פֶּאַרֶ-
מאַלִירן.

זֶינן גַּעוועזֶען; גִילטן; מַאַכן גַּעוועזֶען;
מַכֶּשִׁיר זֶינן, כָּשֵׁר מַאַכן, כָּשֵׁרן; לֶעגאַלִירן,
נאַטאַרִיירן, לֶעגִיטימִירן, לֶעגִיטימִירן, פֶּאַרֶ-
גַּעוועזֶען, אִינֶקאַרפֶּאַרִירן; סאַנקציאַנירן
← 331.

האַבן אַ דַּעֲרָלוֹבֵעֵנִישׁ (אַ הַיָּתֵר אַאָז״וּ)
← 0; מַעגן, סַאַרן; פֶּרִיעַ זֶינן צו טאַן; נַעמַען
ויך רֶשׁוֹת, דַּעֲרָלוֹבֵיב ויך; לַעֲרַנַען ויך (מַאַכן

געפסלט, מוקצה, טריפה, טריף, ניט־פֿשר;
[2] בלאַט. לינק; קיצל־דיק.

[פֿאַרגלײַכונגען] טריף ווי אַפיקורסות,
ווי די עבודה זרה, ווי חזיר, ווי אַ שרץ, ווי
שקצים ורמשים, ווי אַ חלבן (יוניש) ליכטל,
ווי בשר בחלב, ווי בשר שנתעלה מן העץ;
פֿשר ווי אַ חזיר־פֿיסל.

אינוו, פֿראַז; קעגן דין; קעגן געזעץ; אָסור;
ניט רעכט; באַיסור; בחוקת אַיסור;
אָסור חזיר; גאָט פֿאַרביט אַאָ"ו ← 332; יהודי
בלא; בחדר"ג; דאָס האָט גאָט אַליין ניט גע-
הייסן; פֿל דאָלעם גבֿר; אַיש פֿל הישר בעיניו
זעשה; לִית דִּין וְלִית דִּין.

זען אויך: שטערונג 446. אומהערשאַפֿט 467, אומפֿאַלגעווען
דיקייט 467. פֿרײַט־באַגערענעצונג 470, אומרעכט־
פֿאַרטיקייט 574, אומבאַרעכטיקטקייט 576.

600. יוריסדיקציע

ס: יוריסדיקציע, אויספֿירמאַכט, דורכפֿיר-
מאַכט, עקוועטיווע מאַכט; נאַטשאַל-
סטווע; פֿאַליצי, פֿאַליציע, פֿאַליצע [שפּ],
פֿאַליס [אַפּ]; פֿאַליצי־מאַכט; מיליץ, מיליצ-
יע, זשאַנדאַרמעריע; שטאַט־פֿאַליצי, מלוכה-
פֿאַליצי, מיליטער־פֿאַליצי, ריטער־פֿאַליצי,
באַרטן־פֿאַליצי, (ים)־ברעג־פֿאַליצי, העלף-
פֿאַליצי, הילף־פֿאַליצי אַאָ"ו; געהיים־פֿאַ-
ליצי, עף־ביאָ; אַכראַנקע, אַכראַנע־אָפּטיי-
לונג, טשעקאַ, געפֿעאַ, נקוו"ד, מו"ד; דע-
פֿענסיווע; סיגוראַנצע; געשטאַפֿאַ, געסטאַפֿאַ;
אַפֿריטשנינאַ.

פֿאַליצי־פֿאַרוואַלטונג, פרעפֿעקטור, פֿאַ-
ליצי־אַמט, פֿאַליצי־ביוראַ; פֿאַליצי, צירקל,
צערקל נדיאָל, מְקוּם, מְקוּם הגבוה; [ריסלאַטן]
אוטשאַסטאַק, טשאַסט, סטאַן; קאַמיסאַריאַט
[פּילן]; [אַפּ] פֿאַליצי־טיישן, סטיישנהויז.

אַדון, אַדון הגדול, אַדון בִּקְדוּך, פֿקיד,
אויפֿגעזעצטער, נאַטשאַלניק, נאַטשעלניק,
איפערשטער, קנאַפ, קנעפֿל, קאַקאַרדע, גולד־
ראַש [אַפּ].

599. אומגעזעצלעכקייט,

אַיסור

ס: אומגעזעצלעכקייט, אומלעגאַל־קייט, אומ-
דערלאַזלעכקייט אַאָ"ו ← אַדי; אומלעגאַ-
ליטעט, אומפֿאַרמאַליטעט; מוטוויליק, ווילד-
ווילן, ווילקיר(הערשאַפֿט), געוואַלד, פֿויסט-
רעכט; רעכט פֿון דעם שטאַרקן; דעספֿאַטיזם;
קוד'עטאַ, מלוכה־איבערקערעניש, רעוואַ-
לוציע, פוטש, פֿראַנצויזאַמענטאַ; קריגסגעזעץ,
פעבל־הערשאַפֿט, פעבל־יוסטיץ, אַנאַרכיע,
לינטשגעזעץ; טויטער אָות; פֿאַרברעך,
זינד אַאָ"ו ← 574.

פֿאַרווער, פֿאַרבאַט, פֿאַרוואַג, ניט־דער-
לויבעניש, פֿראַסקריפֿציע, פֿראַהיביציע, פֿראַ-
היבישן [אַפּ]; וועטאַ, עמבאַרגאַ, איניווקציע,
אינדושאַנקשן [אַפּ].

אַיסור; אַיסור מדרבנן, אַיסור דאורייחא;
לאַוו; שם־הַ לאַווין; לאַמעשה; מיצוות לאַ-
מעשה; גזירה; חומרא, סיג, גדר; פֿאַרבאַט-
זאַך; דַבֿר אָסור; פֿאַרבאַטענע פֿרוכט; תּמין,
טאַבו, לינקס [אַפּ].

וו: זיין אומגעזעצלעך, זיין פֿאַרווערט אַאָ"ו
← אַדי; ניט טאַרן, ניט רעכט זיין.

מאַכן אומגעזעצלעך; פֿאַרווערן, פֿאַר-
באַטן, פֿאַרביטן, ניט דערלויבן, פֿאַרוואַגן,
אַסרן, פֿסלען, פֿסול מאַכן, אויסשליסן; אַרויפֿ-
לייגן אָן עמבאַרגאַ (אַן אַיסור, אַ פֿאַרבאַט
אַאָ"ו); וועטאַרן.

אַדי: אומגעזעצלעך, געזעצלאָז, אויסער-
געזעצלעך, אומגעזעצמעסיק, אומרעכט־
מעסיק, אומרעכטלעך, אומלעגאַל, זאליע-
גאַל, אומלעגטיים, זאליעגטיים; אייגנמאַכטיק,
מוטוויליק, ווילדוויליק, ווילקירלעך; אומ-
קאַנסטיטוציאַנעל, אומפֿאַרמאַל, אומאַפֿיציעל,
אומאויטאָריזירט, אומבאַרעכטיקט; אומ-
דערלאַזלעך; פֿאַרבאַטן, פֿאַרווערט, פֿאַר-
זאָגט, ניט־דערלויבט, געאַסרט, פֿסול(דיק),

601. מישפט

ס: מישפט, פראצעס, געריכט־פראצעס, אפערע, לאַדונג, לאַדעניש, ספראָווע, דייעלע, טרייעל [אם]; דיִן־תורה; אַרביטראַזש, פּשרה, בוררות ← 455; אַנקלאַג, אַנקלאַגע, תביעה אא"וו ← 587; געריכט־פירונג, געריכט־פאַרהאַנדלונג; פאַרהער, הערונג; דער־קלערונג; גבית־עדות, באַוויזן אא"וו ← 318; אַקציע; געשוורירנס, אַפּידיזיט [אם]; אַפעלאַציע; אַליבי; געריכט־דערלויבעניש, געריכט־באַפעל; רופּצעטל, פּאַויעסטקע אא"וו ← 462; גימריִן; פּסק, פּסקדין; אורטל ל"ר אורטלען; אורטייל ל"ר אורטיילן; גור, גור־דין; ווערדיקט, דעציזיע, פּרינציפּאַל; [אם] סענטענס, דושאַדזשמענט; צוגאַב־אורט(ים), אונטעראויגיקער אורט(ים) אא"וו; געריכט־אַפּפּאַל, געריכטקאַסט; פּסקיעלעט.

געריכט־אַראַגען; געריכט, טריבונאַל, סוד, סאַנד, פּאַלאַטע, קאַרט [אם]; איי־סטאַנץ; גידעריקע, העכערע אינסטאַנץ; פּאַליציי־געריכט, נאַכטגעריכט, אַנקלאַג געריכט, יוגנט־געריכט, קרימינאַל־געריכט, פּאַלקסגעריכט, קרוינגעריכט, קלויסטער־געריכט, אַרבעט־געריכט, האַנדלס־געריכט, שטאַטגעריכט, קרוינגעריכט, דיסטריקט־קאַרט [אם], אַפעלאַר־געריכט, אַפעלאַציע־געריכט; אייבערגעריכט, סופּרימ־קאַרט [אם]; קריגסגעריכט, פּעלדגעריכט, שנעלגעריכט, מיליטער־געריכט, אַדמיראַליטעט־געריכט, ערן־געריכט אא"וו; אַרויספאַר־סעסיע; קוריע; פּאַרום; אַסין; אינקוויזיציע; ראַטאַ ראַמאַנאַ; בּית־דין, ב"ד; בּית־דין של מטה, בּית־דין צדק; סנהדרין; געריכט־אַרט, גע־ריכטהויז, געריכטזאַל; בּית־דין־שטיבל; באַ־שול־דיקונגס־באַנק, שול־דבאַנק; עדות־שטול; זשורייזין.

געריכט־פּאַרשער, סודיעבנער) סלייער־אַוּטעל; [אם] מושל, תּמור, בהמה; פּראַק־

גובערנאַטאָר, גענעראַל־גובערנאַטאָר, גאַווערנאַר [אם]; וואַיעוואַדע; פּלאַצהאַלטער, זשטאַטהאַלטער, נאַמייעסטניק; אַרדינאַט ← 459; וואַלי, בעג, ביי, סאַנדזשאַקבעק, אַלאַבאַר; בירגער־מיסטער, בורגומיסטער, בורגומיסטער, ראַש עירון [איש], מעיאָר [אם], מער [פּראַקטיס], לאַרד־מעיאָר [ענגלאַנד], לאַרד־מאַיאָר, לאַנדמאַיאָר, לאַרד־מאַרשאַל; [רוסלאַנד] גאַלאַוואַ, גאַראַדיטשע, גראַדאַנאַטשאַליניק, סטאַרשינאַ, סטאַנאַוואַ; [פּוילן] בורמישטש, סאַלטיס, סטאַראַסטע, וואַיט, קלוטשן־וואַיט; שעריף, קרוינשעריף, ביי־ליף; געריכט־אויס־פּאַרשער, קאַמאַריניק, קאַנסטאַבל, סודיעבנער פּריסטאַו [רוסלאַנד]; קאַראַנער [אם]; צוואהה־אויספירער; פּרעפּעקט, אונטערפּרעפּעקט, זעמסקי נאַטשאַליניק, (אי)ספּראַוויניק, אורי(אַדי־ניק, פּאַליציי־פּרעפּעקט, פּאַליציי־קאַמיסאַר, פּאַליציי־אינספּעקטאָר, פּאַליציי־באַאַמטער; פּאַליציי־מיטער, מושל [אם]; [רוסלאַנד] אַבערפּאַ־ליציי־מיטער, פּריסטאַו, נאַדזיראַטעל, קוואַר־טאַלנער; רעוויראַווע, לעוויראַווע, [אם] לעכעם, ראַף; פּאַליציי־סערושאַנט; סאַטסקע, דעסיאַט־ניק; פּאַליציי, פּאַליצייאַנט, פּאַליצייסט, פּאַליציי־סקער, גאַראַדאַוואַי, גאַרדעוואַי, סטאַיקאַווער, סטראַזשניק, בודניק, טשאַסאַוואַי, פּאַליצמאַן, [אם] פּאַליסמאַן, קאַפּ; מיליציאַנער, מיליציאַנט; דעזשוראַנט, דעזשורער; קאַוואַס, זביראַ; [אם] פּאַצדיק, צדיק, מליץ, מליץ־יושר, לאַמי־פּערט, פּאַרע, למנצח, שפּאַרן, מענטע, טייטל, ראַש־גוי, קלינגער, צענטלער, ליכטערל, גלינע; זשאַנדאַר(ם), זשאַנדאַר; פּאַליציי־אַגענט; געהיים־אַגענט, דעטעקטיוו, שפּיאַן, סיישטשיק, שפּיצל; טשעקיסט, געפּע־אוניק; קאַפּאַ; אַפּריטשניק; [אם] שמירער, באַהעל־פּער.

שפּר; גאַט זאָל אַפּהיטן פּאַר אַ רויטן קאַל־נער און פּאַר בלויע הויזן; אַ סיישטשיק איז אַ גב.

וען איך; וואַך 430, הערשאַפּט 456, פּאַרהאַלטער 459.

קאָנסול; [א] לאַיער, אַטוירני, עפנטלעכער אַטוירני, אַטוירני עט לאַ, סאַליסיטאַר, פראַקטאָר; ד"ר יורי, ד"ר פֿון יוריספרודענץ; געזעץ־קענער, לעגיסט, זאָקאָניק, בעל־זאָקאָניק, זאָקאָנטיק, פֿונדיט; געריכט־איבערזעצער; פֿירשפּרעכער, טאַלמעטש, סטראַפּטשע.

וו: אָנקלאָגן; אינגעבן (דערלאַנגען) אַ תּפֿיעה; לאַדן, רופֿן לאַדן ← 587; שטיין אין אַ פּראָצעס; לאַדן זיך, מישפּטן זיך, פּראָצעסירן זיך, פּאַוועזען זיך, די־תּורה־זען זיך; פֿירן אַ מישפּט; מישפּטן, פּראָצעסירן, ריכטן, סוד־יען, טרייען [א]; בעטן אַ די־קושבון; אַרויס־געבן אַ פּסק (אַן אורט(י)ל אַזו"ח); אורטלען, אורטילען, מישפּטן, זין זיין; פּסק(ע)נען, פּאַסי־קודיען [א]; פּסק(ע)נען שאַלות, שאַסקענען פּילעס [א].

אַדי: געריכטיק, געריכטלעך, אונטערגע־ריכטיק; ריכטערש, אַדוואָקאַטיש אַזו"ח ← 5.

פּראָז: דער ייד איז גערעכט, דער גלח איז גערעכט; שלמה המלכס מישפּט; יאָק נייע פּסק טאַ (ניכײַ בודע) פּסאַקעץ.

שפּר: ווער אונדז גוטס גינט זאָל דעם טעם פֿון משפּטים ניט וויסן; דער ציניג היִדן איז ערגער ווי דער דיִן אַליין; ביים מישפּט מוז מען ביידע ציִדים אויסהערן; מען מוז אויסהערן ביידע ציִדים; איין צד טאַר מען ניט אויסהערן; יעדער צד האָט אַ צד שפּגוד(ו); אין תּוֹך איז יעדער צד גערעכט; אַז ביידע ציִדים (בעל־דינים) זינגען גערעכט איז זייער שלעכט; איינער בלִיבט ביים געלט, דער צווייטער בײַ דער טענה; אַז דער דיִן וויל ניט פּסק(ע)נען מעג דער טוען טראַסקענען; אַ הונט טאַר קיין דיִן ניט זיין.

וען אויך: פֿאַרשונג 315, דערזונג 318, פּשעה 455, באַ־פעל 462, באַשולדיקונג 587, פֿאַרטידיקונג 588, געזעץ־לעכטיג 598, באַפֿרייִונג 603, באַשטראַפּונג 604.

ראַטור; באַשולדיקער, אָנקלאָגער, פּראַק־ראַר; גענעראַל־פּראָקוראַר, אַטוירני־דושענע־ראַל [א]; פֿאַרטידיקער, רעכט־פֿאַרטייִדי־קער; געריכט־באַאַמטער; געריכט־שריִבער; געריכט־דינער, וואַשנע; בִּית־דין־שמש, שְׁלִיחַ בִּית־דין, שׁב"ד.

בעל־דבר, בעל־דין, בעל־מישפּט, צד, קענענער, גענענער; קלאָגער, קלענער, אָג־קלאָגער, צוקלאָגער; תּובע, טוען, מאַנער, ציי־וויל־מאַנער; באַשולדיקער; פֿאַרקלאָגטער, אָג־געקלאָגטער, באַשולדיקטער, געמישפּטער; מיטאַנגעקלאָגטער, מיטבאַשולדיקטער; עדות ← 318.

אַדוואָקאַטור, באַר [א]; יוסטיציאַמט, ריכטעראַמט, ריכטערשול; ריכטער, סענ־דושע, סודיאַ, דושאַדוש [א]; געהיל־ריכ־טער, אַסעסאָר, בייִזער, געריכט־בייִזער, פֿאַלקסי־בייִזער; פֿאַליצי־ריכטער; שטאַט־ריכטער, קרוינ־ריכטער, קרוינ־ריכטער, איי־בערריכטער, אונטערריכטער, קאַנצלער, לאַרד־קאַנצלער, וויצעקאַנצלער; רעפּרעזענט, רעפּרעזענטאַר; פּוסק; שְׁליש, פּריִזריכטער, רעפּערי [א]; אַקטואַר; געשווירענער, גע־שוואַרענער, זשוראַר; געריכט פֿון געשווי־רענע, זשורי, [א] דזשורי, גרענד־דזשורי; געריכט־קלאָגעניע, ריכטער־קלאָגעניע; סינדיק, קוואַליפֿיקאַטאַר, פּרעטאַר, אַרכאַן, טריבון, עפֿאַר, קאַרעגידאַר, אַלקאַדע, פּאַדעסטאַ, אימאַם, קאַדי, מוֹלַא, מופּטי.

דיִן, לעיקער לעייט [א]; מורה־הוראה (בישׂראַל), מורה־צדק, מ"ץ, מורה־זאָדיק [א]; ראַש בִּית־דין, אַב בִּית־דין, אב"ד; שופּט; שלמה המלך.

אַדוואָקאַטור; אַדוואָקאַט; [א] אַבלוקאַט, אַדוואָקאַטער, כאַפּדעם־קאַטער, כאַפּדי־קאַץ; פּראַקטיקירנדיקער אַדוואָקאַט, קרוי־אַדוואָקאַט, געהיל־אַדוואָקאַט, ווינקל־אַדוואָ־קאַט; פּריסיאַושנע פּאַווערענע, טשאַסטנע פּאַווערענע; זיריסט, זיריס־קאַנסולט, זיריס־

602. פֶּאָרְמִישְפֶטוֹנִג

נעמען אויף פֶּאָרְאָל; אַרױסלֶאָזן אויף פֶּאָרְאָל,
פֶּאָרְאָלֶרֶין.

אינון: בתורת זכאי; פֶּטור; פולו זכאי.

שפּר: פֶּטור בלא כלום אָי אָפֶשׁר; זָכין לָאָדָם
שלא בִּפְנױז.

זען אויך: מילדקייט 465, פֶּרְטֶהֵיט 469, פֶּאָרְגֶעבונג 572.

604. באַשְטראָפֿונג

ס: באַשְטראָפֿונג, אַנְלֶערנונג, פֶּאָרשִקונג אאָו
← "ו; שטראַף, עונש, פֶּסֶק, אָפֶשׁניט, דיס-

ציפֿלין, ציפֿלינע, סאַנקציע; שטראַפֿמאַס;
אַדמיניסטראַטיווע, דיסציפֿלינאַרע שטראַף;

לֶיבשטראַף, דורכסטראַי, קאַסטראַי; פֶּלֶאָג
שטראַף, צוואַנגשטראַף אאָו; שטראַף־עקס-

פּעדיציע; גאַסס שטראַף; אַ פּאַטש פֿון זײַן
לײַבן נאַמען; פּורעָנוּת, גּוֹר, גּוֹרָה, גּוֹרָה מִן

השמים ← 498; גּוֹרָה הַמַּלְכוּת, גּוֹרָה שְׂמַד;
עונש פֶּרָת, פֶּרָת אויף יענער וועלט; קיבוט

הקֶבֶר; (עונש) מַלְקוּת; דעפּאַרטאַציע, באַ-

ניציע, עקסטראַדיציע, עקספּאַטריאַציע, גּוֹרש,
גִּלְוָת, אַסטראַקצום, פֶּאָרשִקונג, אַויסווייז,

אַרױסווייז; אַרעסטאַנטשע (אַרעסטאַנטסקע)
ראַטע; צוואַנגאַרבעט, צוכטאַרבעט, קאַ-

טאַרגע; תּפֿיסה ← 470; פענאַלֶאָגיע.

אינפֿאַמיע, שאַנדפֿלעק, קינס צייכן, סטיג
מע, בראַנדמאַרק, בראַנדייכן, ברען, אייג

ברען; סטיגמאַטיואַציע; פֿייער־פּראָבע; אייג
קוויזיציע; טויטשטראַף ← 244.

געלטשטראַף, קנס, שטראַף, פען, קאַרע,
רעפּאַראַציע, פֶּאָרגיטיוונג, שאַדנעלעט,

אַ שאַדן־ערזאַץ, רֶבֿיגֶלֶט, חֶרְטֶה־געלט, רע־
קאַמביע, קאַנטריבוציע, בלוטגעלט.

ושטראַף־אינסטרומענטן שאַנדקלאַץ,
שאַנדסלופ, שאַנדסטיפ, קונע, ווינקל; ברעג

אַיין; מאַטעריאַליסט־רומענטן, מאַטעריאַליסטיש;
ראַד, עניו, רינע, פּאַציע, שטעכבעטל, וויפע,

פּוסטֶלֶאָק, קלאַץ, צוואַנגקלאַץ, טאַטור־באַנק,
טאַטורעס, אייזערנע בתולה; מאַרד־אינסטרוד

ס: פֶּאָרמִישְפֶטוֹנִג, פֶּאָראורטלונג, פֶּאָראור-

טיילונג, פֶּאָרדאַמונג; תּנאַי־פֶּאָרמִישְפֶטוֹנִג,
תּנאַי־באַשטראָפֿונג; שטראַפֿאורט(יי)ס, טויט-

שטראַף, טויטאורט(יי)ס, פֶּאָראורט(יי)לֶטקייט.
פֶּאָרמִישְפֶטער, צוגעמישפּטער, פֶּאָראור-

ט(יי)לֶטער; קייב־מיתהניק.

וו: געפֿינען (דערקלערן) שולדיק; צוּמישפּטן,
פֶּאָרמִישְפּטן, פֶּאָראורטלעך, פֶּאָראורטיילן,

פֶּאָרדאַמען, צופֿסק(ע)נען; פֿסק(ע)נען
לחומרא; מחמיר זײַן; זײַן לֶפֶף חוֹב;

מלמד חובה זײַן; פֶּאָרפּאַטשן; אונטערשרייבן
דעם טויטאורט(יי)ס.

אינון: קייב מלכות; קייב מיתה; קייב פֶּרָת;
מידת הדין.

שפּר: אײַן רחום (רחמים) בדין; אײַן מרחמין
בדין.

זען אויך: באַשטראָפֿונג 604.

603. באַפֿרייונג

ס: (שולד־)באַפֿרייונג, פֿריישפּרעכונג; פֶּאָר־
הענגונג, סוספענדירונג אאָו ← "ו; באַ־

פֿרי־אורט(יי)ס; גמֶר טוֹב; רעהאַביליטאַציע;
תּנאַי־באַפֿרייונג; שטראַפֿאַפֿלייג; שטראַף־

מעסיקונג, המתקת הדינים.
ניט־שולדיקער, זכאי.

וו: דערקלערן (פֶּאָר) אומשולדיק; באַפֿרייען
פֿון שולד; ריינוואַשן, רעהאַביליטירן;

צערײַסן דעם גורדין; אומבייטן דעם גורדין;
דערקלערט ווערן (פֶּאָר) אומשולדיק; אַרױס־

גיין פֿריי (אומבאַשטראַפֿט); זוכה בדין זײַן;
אויסלֶאָדן זיך, געווינען; אָפּקומען מיט אַ קליי־

גער שטראַף; זײַן לֶפֶף זכות; ממתיק זײַן;
מילדערן (לינדערן), פֶּאָרגרינגערן, פֶּאָרלײַכ־

טערן) די שטראַף; האַנדלען לֶפֶנים משורת
הדין ← 465; מיקל זײַן, פֿסק(ע)נען לֶקולאַ; אָפ־

פֿייגן (פֶּאַרהענגען, סוספענדירן) די שטראַף;

איבער דער קעשענע; באשטראַפֿט ווערן,
נענש ווערן, אָפּקומען; באַקומען זײַן ערלעך
אויסקומעניש; צאָלן קנס (שטראַפֿגעלט);
*צאָלן תּחת; באַצאָלן, אָפּצאָלן; אָפּקױפֿן
זיך; אָפּזיצן.

אַדי: באַשטראַפֿלעך; באַשטראַפֿט, אָננע-
לערנט; געשטעמפֿלט, געבראַנדיקט, גע-
בראַנדמאַרקט; פֿאַרשיקט, פֿאַרטריבן, דע-
פֿאַרטירט אַזױ ״ו״.

פֿראַן: אַ פֿאַטש און אַ גלעט און אַ לעקעכל;
אַ וועלט שווינט ניט!; דער טויט איז פֿאַר

אים ווייניק; מען דאַרף זיי לייגן איינעם אויפֿן
אַנדערן און אזוי זאָגן שמיסן דעם אויבערשטן,
אַז עס זאָר צוקומען צום אונטערשטן; אַז עס
וועט האַלטן בײַ שמיסן וועט מען פֿאַרוואַרפֿן
שמיץ; (גערעכט יאַשקע.) גערעכט ביסטו,
אַבער שמיסן קומט דיר; דו זאָלסט וויסן,
ווער עלטער איז; ער ליינט זיך (אַליין) איבערן
בענקל; אָפּגעשמיסן און פֿון באַד אַרויסגע-
טריבן (און אין גאַס אַרויסגעוואַרפֿן); פֿוילע
(פֿאַרשטונגענע) פֿיש געגעסן, שמיץ געקראַגן
און פֿון שטאַט אַרויסגעטריבן; אי פֿיש פֿאַר-
שמעקטע געגעסן, אי ריטער געלייזט, אי געלט
געצאָלט; רבּונו של עולם, שרעק מיך, נאָר
שטראַף מיך ניט!; וואָס איז שולדיק פֿל ישראל
איבער רבּ ישראל?; האַיט אַחד יחטא ויעל פֿל
העדה תּקצוף?; קיינער איז ניט מחויב צו
פֿאַסטן מײַן תּענית.

שפּר: ובערת הרע מקרבך; גאָט זאָל אָפּ-
היטן פֿאַר אויסגעפֿאַלענער שטראַף;
גורות ברענגען (צו עבֿרות; אָמר רבּ אליעזר,
האַסט צעבראַכן די גלעזער, אָמר אַבֿי—קויף
נייע; מודה באַמת פֿטור מקנס; מודה ועוזב
ירוחם; צון אַ קינד אַ רוט, צון אַ נאַר—אַ שטעקן;
קושן זאָל מען דאָס בײַטשל וואָס שלאַגט אין
דער יוגנט; שרייען העלפֿט ניט, אָבער אַ שטעקן
העלפֿט; אַז עס העלפֿן ניט קיין ווערטער
מוון העלפֿן ריטער; אַז מען שלאַגט שלאַגט
מען אויס פּוטער; אַ שטעקן אין האַנט העלפֿט

מענטן ← 244; שטעקן, בולאַווע, בולעווע,
פאַלקע, דובינע, בולדאַוועשקע, קניפֿל, גניטל,
נמענער שטעקן, פּאַליציי-שטעקן, בלעך
דושעק [א]; פּרענט; קאַסטעט; אייזערנע
הענטשקע; קאַנטשיק, לאַקשן, ציפֿלינע, נאַהי-
קע, נאַייקע, נאַהי, גנאַט, קונט, (האַראַפּניק,
(אַראַפּניק, ראַטניק; פּאַסיק, סטראַפּ [א];
בײַטש, שקלאַפֿנבײַטש, רײַטבײַטש אַזױ״ו;
בײַטששטעקל, פּוושעלע; סקיפּקע; רוט ל״ר
ריטער; שטראַפֿרוט, שפיצרוט, ראַזגע,
פּרוטיע, וויטשע, װיצע; בעזעם.

באַשטראַפֿער, פּייניקער, שײַסער; אינ-
קוויטאַר; עקווקוטאַר, תּלין אַזױ״ו ← 244.
באַשטראַפֿטער, פֿאַרשיקטער, דעפֿאַר-
טירטער אַזױ״ו ← אַד; מגורש.

וּ: באַשטראַפֿן, מַענש זײַן; אַגלערנען; לערנען
לֶרֶך־אַרץ, לערנען בֶּלֶק מיט; אָנאַלצן;
(אַפּרעכענען זיך ווי מיט אַ טאַטן; נעמען אין
חֶדֶר אַרײַן; געבן אַ לעסן [א]; געבן שמעקן
קטורת; מקיים פֿסק זײַן; אויסרייסן; ווייזן
ווער עלטער איז, ווייזן ווי טײַער קאָרן גילט;
שמיסן מיט צוויי בײַטשן; שטראַפֿן מיט דער
האַנט; שלאַגן, מַמיתן אַזױ״ו ← 183.

(צו)שטעלן (צובינדן) צום שאַנדקלאַץ
(צום שאַנדסלופּ, צום שאַנדסטיפּ); שטעלן
אין קונע (אין ווינקל); מאַכן אַ פעקל; שטעמפֿ-
לען, בראַנדיקן, בראַנדמאַרקן, שעלמעווען,
אויסברענגען, סטיגמאַטיזירן; אויסשמירן מיט
סמאַלע; טרייבן דורך סטראַי (סקוואַ
סטראַי, קאַסטראַי, קראַסטראַי, קאַליסטראַי);
איינוצען, שיקן אויף קאַטאַרגע אַזױ״ו ← 470;
פֿאַרטרייבן, אַרויסטרייבן, פֿאַרשיקן, אַרויס-
שיקן, דעפֿאַרטירן, װיסווייזן, יאַרויסווייזן;
פּייניקן; עדערן; רעדערן, ראַדברעכן; ציען
אויף דער עיני (אויף דער רינע, אויף טאַר-
טורעס); ברענגען אויפֿן פּרענט; זעצן אויף
דער פּאַליע; שיקן אויף קרימעטאַרטע; געבן
טויטשטראַף אַזױ״ו ← 244.

קנסענען, שטראַפֿירן, קאַרען; שלאַגן

בעטלגעלט; חפירהגעלט, פאכטגעלט, פאכט-טע, ארענדע-געלט, ארענדע, רענטע; אפטרעטגעלט, שריסלגעלט, חוקה-געלט; לענגערגעלט, לאנגערגעלט, ניצעלט, נוצגעלט, פראקאט; שכר-מלאכה, מלאכהגעלט, אר-בעטגעלט, מאכערלוי, מאכערלאן, ניגעלט; מאנגעלט, מליווע; רביגעלט, שולגעלט, לערנגעלט, שכר-לימוד; שטיטהגעלט; שרום-געלט [שמש]; טרענערלוי, שכר-הליכה; שכר-טירחה; שכר-בטלה; בעקנברויט, בשורהגעלט, אנונגעלט אאו"ו ← 479; פאקט-טארגעלט, מעקלערגעלט, שוידערגעלט, מעקל-לערניגעלט; וועקסלגעלט, קורטאזש; קאמי-סיע, קאמישן [א]; פסקגעלט; מגילהגעלט; שדכות, שדכותגעלט; פארגעלט, פארגעלט, פארמאנקע, שכר-עגלה, פער [א]; פראכט-געלט, טראנספארטגעלט; פאסטגעלט, פאסטשטגעלט, פארטא, פארטע, פאסטפארטע, פאסטעדוש [א]; דאקטאר-האנארא, קינסט-לער-האנארא אאו"ו; [רבין פדיון, מעמדות; באדגעלט, וועגעלט; אריינגעלט; ליידיגעלט, אויסלייגעלט, אויסקויפלעלט, פופר-נפש; שאנדגעלט, אָתנן זונה. פראצענט, פ"ט, פעט, עיסקא, ריבית, וואכער, ליכוע אאו"ו ← 489.

שכר-מיצוה; שכר אויף יענער וועלט; עולם-הבא; חלק לעולם הבא; א שטול אין גן-עדן, ש"י עולמות, א פוסבענקעלע אין גן-עדן אאו"ו ← 607.

ו: באלוינען, באצאלן; באגייטן, פאר-גיטן, באשויען, מיט זיך, פארגעלטן, קאמפענסירן, גראטיפירן, באפרידיקן, נא-דעליושען; פרעמירן, מעדאליין; מקבל שכר זיך.

אינו: בשכר זה; בוכות זה; אין זכות פון. פראו: צאל אים אפ פאר אויסשניצן די נאז; א טריט א שייט; זה חלקי מקל עמלי; מה משכרת?; ער זאל עס דיר אָשפּייען אויף דער האנט; מען וועט דיר שטעלן א גאלדענע

מער ווי די צונג אין מויל; אָז עס העלפט ניט קיין פאטש מוז מען נעמען די בייטש; אָז מען שמיסט פון אונטן פילט מען פון אויבן; אָז מען האלט ביים שמיסן שאט ניט נאך א שמיץ; וואס איין קלאפ מאכט ניט מאכט דער צוויי-טער; א גוטן העלפט א ווארט, א שלעכטן העלפט קיין שטעקן אויך ניט; א גוטער דארף ניט קיין קלעפ, א שלעכטן העלפט ניט קיין קלעפ; דער הונט איז ווערט דעם שטעקן; אין עונשן אלא אם פן מוהירן; מיט צוויי ריטער שטראפט מען ניט; מיט צוויי בייטשן שמיסט מען ניט; א געבונדענעם שלאגט מען ניט; אָז מען גיט א זעץ איין הונט וואיען אלע; ווען דו האסט א שטעקן טענה ניט מיט א הונט; אָז מען וויל א הונט א זעץ געבן געפוינט מען א שטעקן.

וען אויך: קלאפ 183, מאָרד 244, פרעהייט-באָרענע-צונג 470.

605. באלוינונג

ס: באלוינונג, באצאלונג, פארגיטיקונג אאו"ו ← ו; לוי, לויגעלט, דאס געצאלט (ס), דאס באצאלט, שכר, פארדינסט; גראטיפיר-קאציע, קאמפענסאציע; געהאלט, שכירות, רישכעס [קלן, פענסיע, זשאלאואניע, וואכנ-געלט, וואכעס, [א] סארארי, ווידושעס, פיי-פיידע; געצייטע קאפיקע; טאנטיעמ (ע), האנא-ראר, ראיאליטיס [א]; באנוס, פרעמיע, עמע-ריטור אאו"ו ← 479.

פריז, פריז, אנאראדע; נאבעל-פריז; סטיפענדיע, סקאלערשיפ [א]; אויסצייכענונג, ציטאציע; דעקאראציע, מעדאל, אויבל, אייבל, אָרדן; קרייץ; וויקטאריע-קרייץ, איי-זערנער קרייץ אאו"ו; לאַרבערקראַנץ, פֿע-דער, ערצייכן אאו"ו ← 365.

טאָגליין, וואַכנלויך אאו"ו; יאָרגעלט, יאָריק געהאַלט; קעשענעגעלט, טאַשנעגעלט; ליריה-געלט, קוואַרטירגעלט, רענט [א];

טיקער, דער צערנדיקער, דער בורא ברוך הוא, דער בורא עולם, דער בורא שמים, דער שוכן שחקים, הקדוש ברוך הוא, הקב"ה, קודשא בריך הוא, השם יתברך, כפיכור, שדי, תי וקיים, מלך עליון, מלך מלכי המלכים, אל עליון, אל רחום וחנון, טוב ומטיב, אל ארך אפים, אל נקמות, אל קנא (ונוקם). ה' צבאות, כל יכור, אין סוף; דער שם; שם הנויה, שם המיוחד, שם המפורש; יהוה, יוד קיי וואו קיי. נאָט אין גיט-ידישע אמונות אלט, בראמא, בודא.

בית דין של מעלה; פיסא הכבוד; שכניה, זיו השכינה, שכניתא בגלותא, גלות השכינה; גילוי שכניה, התגלות השכינה; התגלות אלהות, טעאפאניע; פרוו, בתקוף; לאגאס; אצבע אלהים; סייצתא דשמיא; אתעורותא דלעילא; רוח הקודש, אינספיראציע; השפעה עליונה, געטלעכע השפעה; השנחה (עליונה), השנחה כליית, השנחה פרטית, השנחת הבורא, גאטס ידיעה; ייחוד, אחדות הבורא; מציאות הבורא; קדושת הבורא; גבורות הבורא; גאטשייט, געטלעכקייט, איבערמענטשלעכקייט.

אָדי: געטלעך, איבערמענטשלעך, הימלי(ש). אינון: מיט גאטס הילף; מיט גאט וזינער הילף [איכ]; בעורת הבורא; בעורת השם (יתברך), בעוה, ב"ה, בעוהשית; בתסד עליון; בסייעתא דשמיא; מן השמים; על פי הדיבור; למען השם; אויף גאטס באראט; בשם אלקי ישראל; בין אדם למקום; מי לה' אָי.

ואיסרופון גאטעניו!; פאטער אין הימל!; טאטע אין הימל!; טאטע פאטער!; טאטע גער טרייער!; טאטע ויסער!; דערבארעמדיקער פאטער!; לעבעדיקער פאטער!; הארציקער געטרייער; רחום, צדיק!; האר פון אלע הער-שאפטן (הערשאַרן)!; אך טי רבונו של עולם (גאטעניו) אלהינו נאש!; רבון עולמים!; רבון כל העולמים!; רבונו דעלמא פולא!; מרא דעלמא פולא!; מאריה דאברהם!; אָבינו מלך!; אָבינו שבשמים!.

גלעזערנע) מצבה (א מצבה אויפן וואסער); עולם מעשה זמרי ומקשים שכר כפינחס; גער קומען נאך דער ירושה, הייסט מען אים באַ צאלן קבורהגעלט.

שפר: לפהם צערא אנרא; ווי דער צער אוי דער שכר; ווי די ארבעט אוי דער לוי; או דו וועסט זיין א מענטש וועסטו עסן (פורים) אין סוכה [ש]; אוי ווי דאס פארדינסט, אוי איז דאס געצאלט; וואס איינער פארדינט זיך דאס האט ער; או (רחמיאל דער זעמסער מאכט אן אויחן קריגט ער שכר-לימוד [ש]; דעם רבינס שכר-לימוד צאלט דער רבונו של עולם; דעם ארבעטער א גילדן, דעם בעל-מלאכה א רובל; או מען באַצאלט גיט דעם שניידער נעמט ער די פאסטריגע גיט ארויס; נאָ טשעקי נאָ וואשי [אמ]; ווילסט קניידלעך? זאג די הגדה; דירהגעלט און קבורהגעלט מוז מען באַצאלן; אבי מען נעמט אפ קבורה געלט, מעג זיך שוין דער מַת אליין באַגראָבן; אין הקדוש ברוך הוא מקפח שכר כל בריה, אפילו שכר שיחה נאה; פאר דרש האט גאט אָנגעגרייט א באַזונדערק) גידען; פאר רבנים, נאמנים און מלמדים-נאָר עס (ער) שטייט נאָך עד היום ליידיק; דאס בעסטע עפעלע כאפט אויס דער חויר; דער ערוגסטער הונט כאפט דעם בעסטן ביסן; דעם ערוגסטן הונט קומט אן דער בעסטער ביסן.

זען אויך: צייכן 563, געבונד 479.

606. גאָט

ס: גאָט (ברוך הוא), דער רבונו של עולם, דער איבערשטער, דער ריזעצער [ש], דער וואָס לעבט אייביק, דער וואָס איך האָב די הענט נישט געוואָשן, דער וואָס מען טאָר זיין נאָמען נישט דערמאָנען, דער וואָס איך בין נישט ווערט זיין ליבן נאָמען צו דערמאָנען (צו געדענקען), זיין ליבער נאָמען, גאָט דער לע- בעדיקער, דער באַשעפער, דער אלמעכ-

גוטס און האָב איז אין גאַטס האַנט; בײַ גאַט איז פֿאַראַן אַ פֿולע גוטס; גאַט האָט מער וויפֿל ער האָט אויסגעטיילט; גאַט אַליין איז ניט ריך, נאָר ער נעמט בײַ איינעם און גיט דעם אַנדערן. מאַן דײַהב ןַיִיא דײַהב מוונא; דער וואָס גיט לעבן דער גיט אויך צום לעבן; אַז גאַט גיט לעבן גיט ער צום לעבן; אַז גאַט לעבן גיט ער (דערצו) מעות געבן; ווער עס גיט אַ ווייב, דער וועט געבן צו דער (צום ווייב); ווער עס האָט געגעבן ציין דער וועט (אויך) געבן ברויט; דער וואָס האָט געהאַלפֿן אויף פֿיש (ואַלץ) וועט העלפֿן אויף פֿעפֿער (אויך); באַ שערט גאַט אַ העועלע, באַשערט ער אים אַ גרעועלע; אַז גאַט גיט ברויט גיט ער צום ברויט (גיבן מענטשן פוטער); גאַט וואַרעמט נאָך די קליידער נאָך; גאַט גיט די קעלט נאָך די קליידער; גאַט שפּיזט אַפֿילו דעם וואַרעם אויף דער ערד; גאַט שפּיזט אַפֿילו אַ ווערעמל (וואָס לייגט) אונטער אַ שטיין; הרבה שלוחים למקום; גאַט שיקט צו; גאַט שטיקט צו [ש]; גאַט שיקט צו דעם שפייער זיין פֿלאַקס, דעם שענקער זיין וויין און דעם אַרעמאָן דעם גר-זיין וועגווייזער; גאַט באַשערט דעם טרינקער זיין וויין, דעם שפייער זיין פֿלאַקס און דעם נגיד אַ ברית אום יום־כיפור; דעם רבינס שכר-לימוד צאָלט דער רבונן של עולם; גאַט ברוך הוא פֿאַרטיילט קיינעם ניט; דער בעסטער לעקעך איז דער וואָס גאַט האָט געגעבן ווער טערשפּיל; קָח; בעסער אַ ביטער אַ בעטל פֿון גאַט איידער אַ זיס בעטל פֿון מענטשן; בעסער דאָס שלעכטע פֿון גאַט איידער דאָס זיסע פֿון מענטשן.

אַז גאַט בענטשט בענטשט ער מיט אַלץ; אַז גאַט גיט איינעם איז עס מיט שעפֿל און לעפֿל; אַז גאַט הייבט איינעם אָן צוצושפּילן קען מען צעזעצט ווערן טאַנצנדיק (טאַנצט מען אַ קאַזאַטשאַק); אַז גאַט וויל איינעם צושפּילן טאַנצט מען קאַזאַקע (קאַזאַטשאַק); אַז גאַט גיט מיטן לעפֿל גיבן מענטשן מיטן שעפֿל; ווער

[ש] טאַטע יונה!; רב יונה של עולם!; רבונן יונה!; רב יונה שלמה!

פֿראַן: מה עשה הקדוש ברוך הוא?; וואָס טוט גאַט?; דער גאַט וואָס האָט געשפּאַלטן דעם ים וועט שפּאַלטן דעם קאַפֿ אויך [ש]; יושב בשמים ישחק-אים איז גוט צו לאַכן; אַ דאַנק דיר, גאַט, פֿאַר דינע ברואים.

שפר: לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל; איט-לעכער (יעדער איינער) פֿאַר זיך, גאַט פֿאַר אַלעמען (פֿאַר אונדז אַלעמען); איין גאַט אויף אַלע שוואַים; ה' לִי, לֹא אֵירָא, מִה יַעֲשֶׂה לִי אֱדָם; אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב. (ניע פּוּגִימֵא, באַרין יעקב); אַז דער מענטש היט זיך היט אים גאַט אויך; גאַט איז אַ פֿאַטער; גאַט איז אַן אַלי יתומים; גאַט איז אַ פֿאַטער פֿון אַלמנות און אַ דיין פֿון יתומים; גאַט איז אַ פֿאַטער, דאָס מול איז אַ שטיפֿפֿאַטער; גאַט איז אַ פֿאַטער, אַז ער גיט ניט קיין מכה גיט ער אַ בלאַטער [ש]; גאַט איז אַ רחום; גאַט לעזט זינקען, אָבער גיט דערטרינקען; שערי דמעות לֹא נִעֲלָו; די טויערן פֿון טרערן זינען קיין מאָל גיט פֿאַר-שלאָסן; ישועת ה' כְּהַרְף עֵין; ווי מען נעמט זיך פֿיר אַזוי העלפֿט גאַט; וואָס שווערער מען נעמט זיך פֿיר, וואָס לייכטער העלפֿט גאַט; אַז גאַט טוט אַ טובה באַרימט ער זיך ניט; גאַט איז דער בעסטער דאָקטאָר; גאַט שיקט (צו) די רפואה פֿאַר דער מכה; אַז גאַט מאַכט נאָס מאַכט ער ווידער טרוקן; וואָלט דער מענטש נאָר אַזוי פֿיל ווערט געווען ווי גאַט קען העלפֿן. גאַט איז (אַ) מנוח ויומים; גאַט זיצט אויבן און פֿאַרט אונטן; גאַט זיצט אויבן און פֿאַרקעט (באַגראַבט) אונטן [ש]; אויף אַ שטוב בויען און אַ קינד אויסגעבן איז דאָ בײַ גאַט אַ באַזונדער אוצר; ניטאָ בײַ גאַט קיין פֿאַרזעסענע און קיין פֿאַרזעסענע; וואָס פֿון גאַט באַשערט, פֿון ליטן גיט פֿאַרווערט; וואָס גאַט טוט באַשערן קען קיין מענטש גיט פֿאַרווערן; אַז עס וועט זיין באַשערט פֿון גאַט וועט גיט זיין געשטערט פֿון ליטן; יעדערנס מערכה איז פֿון גאַטס השגחה;

וועמען גאָט האָט אָנגעצייכנט, אין דעם איז קיין ברכה; פֿון גאָט קען מען זיך ניט באַהאַלטן; הפּיניקס פּתוח ווּהיד פּוּתָבַת.

גאָט וועט שמיִסן מיט אייזערנע ריטער; אַת אֲשֶׁר יֵאָהֵב יוֹכִיחַ; וועמען גאָט האָט לײַב דעם שטראַפֿט ער; גאָט איז אַ פֿאַטער; מיט איין האַנט שטראַפֿט ער, מיט דער אַנדערער היילט ער; מיט איין האַנט שטראַפֿט גאָט און מיט דער אַנדערער בענטשט ער; גאָט שטראַפֿט, דער מענטש איז זיך נוקם; אין חֲכָמָה וְאִין עֲצָה וְאִין תְּבוּנָה נִגְדָה; אָן גאָטס ווּיִלן רירט זיך ניט קיין פֿליג אויף דער וואַנט; אָן גאָטס וואַרט—קיין טריט פֿון אַרט; אַז גאָט ווּיִל מאַכט קמץ בית באַ; אַז גאָט ווּיִל שיסט אַ בעועם; אַז גאָט ווּיִל איז אַלְיָהוּ הַנְּבִיא מִסִּפּוֹ; עס איז ניט ווי דער מענטש ווּיִל, נאָר ווי גאָט הייסט; אַז גאָט מאַכט מִיאֹס קען דער מענטש ניט מאַכן שײַן; הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גוֹר וְהַצְדִּיק מִבֵּטֵל; הַצְדִּיק גוֹר וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקִיִּים. בִּי גאָט זײַנען (אַרע) גלִּיך, אַרעם און ריך; בִּי גאָט איז נישטאָ קיין איבעריקער (פֿאַר־פֿאַלענער); גאָט האָט לײַב דעם אַרעמאַן (און העלפֿט דעם נײַד); גאָט העלפֿט דעם אַרע־מאַן—ער פֿאַרהיט אים פֿון טײַערע עבֿרות; גאָט טוט נסים מיט דעם אַרעמאַן; גאָט איז מיט די אַרעמע און די עלנטע; דעם געפֿאַלענעם העלפֿט גאָט.

דער בעסטער משאֵזִמְתָן איז מיט גאָט; מיט גאָט איז גוט צו האַנדלען; צו גאָט דער־לײַגט מען ניט; (בְּרוּךְ הֵשֶׁם יוֹם יוֹם—) אויף (פֿאַר) מאַרנן זאָל גאָט זאָרנן; לֵאָז יענער (דער) זאָרנן וואָס האָט ניט קיין גאָט אויף מאַרנן; אויף (צו) גאָט דאַרף מען האַפֿן און אַלײַן אויך ניט שְׂאָפֿן; דער וואָס לֵעֵבֵט פֿון האַפֿענענע דער שטאַרבט פֿון הונגער; דער מענטש דאַרף אַרבעטן און גאָט דאַרף זײַן צו הילף; גאָט שיקט ניט פֿון אויוון (אויבן), אַז מען לײַגט אויפֿן אויוון; טו דאָס דײַניקע, וועט גאָט טאָן דאָס זײַניקע; פֿון הימל פֿאַלט גאָרניט אַראָפֿ; פֿון

מען גאָט ווּיִל דערקוויקן איז קיין מאָל ניט צו שפּעט; וואָס גאָט גיט דאַרף מען אָנעמען פֿאַר לײַב (מוז צוגענומען ווערן), וואַרעם אַ בְּרִירָה האָט מען?; גאָט גיט ניט בחינם; אַז גאָט ווּיִל ניט געבן קען מען זיך אַלײַן נישט נעמען.

גאָט איז אַ פֿל יכוֹל; בִּי גאָט איז אַלץ מיג־לעך (מעגלעך); בִּי גאָט זײַנען אַלע מעגעלעך נישט; בִּי גאָט איז אַלץ מילכיק נישט; וואָס בִּי אַ מענטשן איז שווער איז בִּי גאָט גרינג; גאָט איז אַן אַלטער קונצן־מאַכער; פֿל דעבֿיד רחמָנָא לְטַב עֲבִיד; ווי אַזוי גאָט פֿירט אַזוי איז גוט; אַלץ וואָס גאָט טוט מוז זײַן גוט; וואָס גאָט טוט איז מסתָמָא גוט; גאָט ווייס וואָס ער טוט; גאָט גייט ניט איבער קיין קלאַץ; די רעה פֿון אַ מענטשן איז פֿון גאָט אַ טובָה; גאָט איז איינער, וואָס ער טוט וועט קיינער; גאָט איז גערעכט און זײַן מײַשפּט איז גערעכט (און זײַן מײַשטאַפֿ איז גערעכט נישט); דער מענטש טראַכט און גאָט לאַכט; גאָט איז אַ גרויסער צוֹהֶכְעִיסִיג; רבות מחשָׁבוֹת בִּלְבָב אִישׁ וְעֵצַת ה' היא תְּקוּם; רבות מחשָׁבוֹת בִּלְבָב אִישׁ—אַ באַך נאַזאַד פֿריאַט נישט; דער מענטש פֿאַרט און גאָט פֿירט (און גאָט האַלט די לײַצעס); צוויי פֿירן: יאַסל משה פֿירט וואַסער און גאָט פֿירט די וועלט.

בְּמִידָה שְׁאֵדָם מוֹדֵד בָּה—מוֹדֵדִין לִי; אַזוי ווי מיר זײַנען צו גאָט, אַזוי איז גאָט צו אונדו; גאָט צאָלט נאָך די מעלות און שטראַפֿט נאָך די חסרונות; אין הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַפֵּחַ שִׁכְר פֿל בְּרִיָה, אַפֿיִלּוּ שִׁיחָה נָאָה; גאָט באַצאָלט פֿלִי (בכפֿלִי) כפֿלִים און מִידָה פֿנגד מִידָה; גאָט האָט אַן אוצר מיט צרות און פֿאַרטײַלט אײַלעכען נאָכן פֿאַרדינסט; גאָט פֿאַרשטייט ניט קיין קאַטאַוועס; גאָט איז אַן ער־לעכער באַ־צאָלער, נאָר אַ קריכער; גאָט וואַרט לֵאָנג און באַצאָלט מיט פֿראַצענט (גוט); גאָט איז ניט קיין אָנוועזער; גאָט איז אַ שײַנער בעל־הַבַּיִת; גאָט איז אַ בטוח; גאָט האַנדלעט ניט און גאָט וואַנדלעט ניט; דער רבונו שֶׁל עוֹלָם האָט צײַט;

שעניע ניט אָננעבן; מיט גאָט קען מען זיך ניט שלאָגן; זען מען זאָל גאָט דאַנקען פֿאַר דעם גוטס וואָלט ניט זיין קיין צייט צו באַקלאַגן זיך אויף דעם שלעכטס; אַזוי לאַנג מען לעבט טאָר מען ניט ריידן, אַז מען שטאַרבט-קען מען ניט ריידן; אין משיחיק בַּת־קוֹל.

גאָט איז גאָר קיין מענטש ניט; גאָט איז משוגע; גאָט ווייס שוין גאַרניט (אויך ניט), וואָס ער טוט; גאָט האָט זיך שוין גאָר אויסגעעל־טערט; רבונו של עולם, קוק אַראָפּ פֿון הימל און קוק אָן דיין וועלט; רבונו של עולם, אַ וועלט האָסטו באַשאַפֿן-אַזאַ יאָר אויף מיר, פֿירן פֿירסטו די וועלט-אַזאַ יאָר אויף מייע שוואַים; אַתּה בחרתנוּ מִכָּל הַעַמִּים-וְהָאֵס-הָאֵס-טו געוואָלט האָבן פֿון יידן (וואָס האָסטו זיך אָנגעזעצט אויף אונדז)?; גאָט לעבט אויבן און מיר מאַטערן זיך אונטן; גאָט לעבט און מיר מוטשען זיך; זען מען זאָל קענען צו גאָט צו קומען וואָלט מען אים די שויבן אויסגעהאַקט; אַז גאָט זאָל ווינען אויף דער ערד וואָלטן אים מענטשן די פֿענצטער אויסגעשלאָגן; דיין מילד, גאָט, וואָס דו ווינסט אַזוי הויך, אַניט וואָלט מען דיר די פֿענצטער אויסגעזעצט.

זען אויך: מלכות שמים 607.

607. מלכות שמים

ס: מלכות שמים; מלכותא דרקיע; הימל-רייך, דאָס הימל(י)שע קייניגרייך; עולם העליון, עולמות עליונים; עולם היצירה, עולם העשיה, עולם הנשמות, עולם האצילות, עולם התהו; שערי שמים, שערי רחמים; עולם האמת, עולם הבא, עוה"ב, יענע וועלט, די אמתע וועלט, די בעסערע וועלט; ניי עולם; גן־עדן, גן־עדן העליון, גן־עדן המתתן; עולם־הבא, חלק (ל)עולם־הבא; פוסבענקעלע אין גן־עדן; ש"י עולמות; אור הגנוז; יין המשומר; (סעודת) לחיותן; שור הבר; ספר החיים, ספר הזכרונות.

הימל גיט מען אַראָפּ, אָבער ניט אַרויף; זען גאָט וואָלט אונדז פֿון הימל געוואָרפֿן וואָלטן מיר אַרו מוגעאָנגען מיט צעלעכערטע קעפּ.

זען פֿרייט זיך גאָט? - אַז אַן אַרעמאַן געפֿינט אַ מצִיאה און גיט זי אָפּ; זען פֿרייט זיך גאָט? - אַז איין בעטלער קראַצט דעם צווייטן; דריי מענטשן האָט גאָט פֿינט: אַן עושר אַ גַב, אַן אַרעמאַן אַ בעל־נאווה און אַן אַלטן נואף; פֿיר זאָכן האָט גאָט פֿינט: אַן אַרעמאַן אַ בעל־נאווה, אַן עושר אַ ליגנער, אַ נָקן אַ נואף און אַ מאַן וואָס גט זיין ווייב און נעמט זי צוריק; בְּדֶרֶךְ שְׂאֵדָם רוּצָה לֵידֶךָ, כֹּה מוֹלִיכִין אוֹתוֹ; אין וואָס פֿאַר אַ וועג דער מענטש וויל גיין פֿירט אים גאָט; דער וואָס שעמט זיך ניט פֿאַר דער וועלט האָט פֿאַר גאָט אויך קיין מורא ניט; אַז מען האָט ניט קיין בושה פֿאַר לייט האָט מען ניט קיין מורא פֿאַר גאָט; אַז עס גייט דעם מענטשן גוט פֿאַרגעסט ער אין גאָט; וישמן ישורון ויבעט; פֿאַר גאָט האָט מען מורא, פֿאַר מענטשן דאַרף מען זיך היטן; מען דאַרף זיך גיכער (מער) היטן פֿאַר מענטשן ווי פֿאַר גאָט; פֿאַר דער תִּלְיָה האָבן מענטשן מער מורא ווי פֿאַר גאָט אַלײן.

גאָט האָט זיך באַשאַפֿן אַ וועלט מיט קלײנע וועלטעלעך; גאָט האָט געשווירן, עס זאָל מער קיין מבויל ניט זיין; גאָט האָט געשווירן, אין דער וועלט זאָל גאַרניט ווערן פֿאַרלוירן; קיין קאָנטראַקט מיט גאָט קען מען ניט מאַכן; מען קען בײַ גאָט קיין קאָנטראַקטן ניט אַרויסגעמען; מיט גאָט טאָר מען זיך ניט דינגען; מיט גאָט שפּילט מען זיך נישט (- ערשטנס טאָר מען ניט און צווייטנס לאָזט ער ניט); אויף גאָט טאָר (קען) מען קיין קשיות ניט פֿרעגן (וואָרעם ער זאָגט: דו ווילסט וויסן דעם פֿיררן, קום צו מיר); גאָט זאָל וועלן צוהערן דעם פֿאַסטער, וואָלטן אַלע שאַף אויסגעפֿגרט; גאָט זאָל וועלן צוהערן די נאַראַגים, וואָלט די וועלט געהאַט אַן אַנדער (אַ שײַן) פֿנים; מען קען גאָט צו קיין קלאַג ניט זיין; אויף גאָט קען מען קיין פֿראַג

דעם) גיהנום קען מען האָבן אויף דער
 וועלט; דער וואָס האָט אַ שר אין הימל
 האָט אים אויף דער ערד אויך; פֿריער
 זינען די מלאַכים אַרומגעגאַנגען אויף דער
 ערד, הינט זינען זיי אַפֿילו אין הימל
 ניטאָ; אַ מאָל זינען מלאַכים געגאַנגען באָר-
 וועס, הינט גייען זיי אין שייך; די מלאַכים גייען
 ניט אַרום אויף דער ערד; דער יצר איז אַ
 מיצר; דער יצר־הרע האָט תּמיד די מערכה
 (אַן אויסרייד); דער יצר־הרע האָט אַן אייזער-
 געם פּיסק; יאָק יצר־הרע נאַפּאָדניע, טאָ אי
 תקיעת־כּף נייע פּאַמאָזשע; ווען ניט די שיינע
 מיידלעך וואָלט מען געהאַט דעם יצר־הרע אין
 דר'ערד; הוא שטן, הוא יצר־הרע, הוא
 מלאך המוות; מיטן שטן טאָר מען זיך ניט
 שפּילן; אַם פּגע כּך מנוחל זה משכּוה לביית-
 המדרש; אַין השטן מקטרג אַלא בשעת הסכּנה;
 השטן מקטרג בשעת הסכּנה; מלאך רע בעל־
 כּרתו יענה אָמן.

ווען אַלע יידן זאָלן גלייך (אַמת) גלייבן
 וואָלט משיח שוין לאַנג געקומען; פֿאַר וואָס
 קומט ניט משיח?— ווייל אַ בלינדער שוסטער
 גייט אים שייך; אַין בן דוד באַ אַלא בדור שכולו
 זכּאי או בדור שכולו חייב; אַין בן דוד באַ עד
 שתכלה פּרוטה מן הכּיס; בעיקבתּא דמשיחא
 חוצפא יסגא.

וען אויך: באַט 606.

608. שאול תחיה

ס: אונטער וועלט; שאול, שאול תחיה, בור
 תחיתות; גיהנום, שבעה מדורי גיהנום;
 צלמות, גיא צלמות, תולת, תפתא, כּף
 הקלע, העל; גיהנום־פּיער, העליש פּיער;
 לייטערבראַנד, פּורגאַטאָריום; אכעראַן, טאַר-
 טאַר, האדעס, ערעב, לעטע, פּלעגטאַן; פּאַר-
 דעמאָניום

נחש הקדמוני; שטן, שטן המשחית, שין
 טית, שינטעסט, עואָל; טיחל, דעמאָן, שוואַרץ-

גניט יידישן אַלימפּאָס, עלזיום, אַר-
 קאדיע, וואָהאַלאַ, נירואַנאַ.

פּמליא של מעלה; מלאך; מלאך אלהים.
 מלאך השרת, מלאך השלום, מלאך הרחמים,
 מלאך הגואל; מלאך (ה)מושיע, שוין־מלאך;
 שרף ל"ר שרפים, כּרוב ל"ר כּרובים; שר;
 מניד; גבריאל, רפּאל, מיכאַל, אוריאל;
 מטטרון, מלאך מט"ט, מלאך רינאל, שמריאל,
 [ש]חמריאל, אכוריאַל; ברי, נקיד, זגאָל, סנדל-
 פּון, זקנה, רהב, יורקמי, לילה; סגוי וסגונו
 וסמנלרין; מלאך פימפּער [קיינעריש]; יצר טוב,
 יצר הרע; מלאך מליץ, מליץ טוב, מליץ יושר,
 סגיטור, פּרקליט; שטן מקטרג, שטן האָט דעם
 קאטער [ש]ן, קטיגור; מלאך פורה, שר של
 שייכחה, מלאך (ה)דומה, מלאך דראַנג [ש]ן;
 מלאך חבלה, מלאך המוות.

משיח, מלך המשיח; גואל, גואל־צדק;
 דער־ליזער, אויסליזער; (משיח) בן דוד,
 משיח בן יוסף, עני ורוכב על החמור; דער
 זונגער בעטלער; ימות המשיח, חבלי משיח,
 שופר של משיח, ביאת הגואל; עיקבות המשיח,
 עיקבתא דמשיחא; תחית־המתים, רעוורעקציע;
 משיחיים; מעסיאדע.

אַדי: גן־עדנדיק, יענע(ו)וועלטיק, משיחיש,
 מעסיאניש אא"וו <ס.

אינוו: לעתיד לבוא.

פּראָו: דורך משיחן איז מיין זון אַ זעלנער
 [ש]ן; מיר האָבן איבערגעלעבט קעמנען,

וועלן מיר איבערלעבן משיחן אויך [ש]ן.

שפר: וואָס מען גרייט זיך ניט אַן אויף דער
 וועלט דאָס נעמט מען ניט מיט אויף
 יענער וועלט; אַז מען בעט זיך גוט דאָ ליגט
 מען גוט דאָרטן; דעם רשע גייט אויף דער
 וועלט, דעם צדיק־אויף יענער וועלט; כּל
 ישאָל יש להם חלק לעולם הבאָ; יש קונה
 עולמו בשעה אחת; אַשרי מי שבאָ לכהן
 והלמודו בידו; אַ שעה אין גן־עדן איז אויך גוט;
 פּתן יענער וועלט איז נאָך קיינער ניט צוריק
 געקומען; דאָס (דעם) גן־עדן און דאָס

.609 תורה (יידיש)

ס : תורה; תורת־משה, תורת־אמת, תורה מן השמים, תורה שבכתב; ניגלה; תורה נביאיים וכתובים, תנ"ך, תנך; מקרא; כתבי (ה)קודש, ספרי הקודש; עשרים וארבע, סווארבע, פסוק; ספר הברית, ספר הספרים; אלתער טעסטאמענט; חמשה חומשי תורה; חומש, חומש מיט רשי; סדרה; פרשה, פרשה חומש. וסדרות, פֿרשיות (ספר) בראשית: בראשית, נח, קַך־לֶךְ, וירא, חיי שָׂרָה, תולדות, ויצא, וישלח, וישב, מקץ, ויגש, ויחי; (ספר) שמות: שמות, וארא, בא, בשלח, יתרו, משפטים, תרומה, תצוה, כי תשא, ויקהל, פקודי; (ספר) ויקרא: ויקרא, צו, שמני, תוריע, מצורע, אחרי מות, קדושים, אמור, בהר, בחוקותי; (ספר) במדבר: במדבר, נשא, בהעלותך, שלח, קרח, חוקת, בלק, פֿינחס, מטות, מסעי; (ספר) דברים, מישנה תורה: דברים, ואתחנן, עקב, ראה, שופטים, כי תצא, כי תבא, נציבים, וילך, האוינו, וזאת הברכה.

נביאים ראשונים: יהושע, שופטים, שמואל א, שמואל ב, מלכים א, מלכים ב; נביאים אחרונים: ישעיה, ירמיה, יחזקאל; תרי עשר: הושע, יואל, עמוס, עובדיה, יונה, מיכה, נחום, חבקוק, צפניה, חגי, זכריה, מלאכי; כתובים: תהילים, משלי, איוב; חמש מגילות: שיר השירים, רות, איכה, קהלת, אסתר; דניאל, עזרא, נחמיה, דברי הימים א, דברי הימים ב.

רשי, רשי; תרגום; תרגום אונקלוס, תרגום יונתן, תרגום שני, תרגום ירושלמי, סעפּטואַ-גינטע; וולגאטע; (מענדעלסאָנס) ביאור; טייטש־חומש, צאָינהזראָינה; תרגום יהושע; מסורה, מקרא ספרים; לחות, שני לחות הברית; שברי לחות; עשרת הדיברות, עשרה דבריא, די צען געבאָט, דעקאלאָג; תרינג מצוות; מתן־תורה, קבלת התורה.

ספרים חיצונים, כתובים אחרונים, גוויים, אפאָקריפֿן; אַבֿרהַם צוואה, אַפאָקאַליפּסיס

יאָר, שוואַרצער יאָר, גוטער יאָר; נייטגוטער, טשאַרט, קאָדיק, מחבל, מויק, בעל־דבר, קלי־פה; רוח־הטומאה; שמות הטומאה; אַשמדאָי, שר השחור, סמאל, ס"ם, סמך מם, לוציפֿער, מעפֿיסטאַפֿעלעס; מינאַס, אינקובוס, גאָר־גאָן, לָאָקי, שייטאַן, אַחרימין, אַהורמין, אַהרי־מאַן.

שד, שין לֶד; שדיכע; לילית; קץ ל"ר לצינים; פת לצינים ל"י פת־ליצין; די יעניקע, די יענעדיקע, די גוטע (רעכטע) לייט; די סיטרא אחרא, די סיטרא דמסאבותא; וואָל־קראַק, וואָל־פֿקעלאַק, וואָוקעלאַקע, שלאַק, אַנשיקעניש, גאַטס געזענגס, שרעטעלֶע, געוויקל, לאַנטוך, לאַפֿיטוט, זמאַרע, באַביק, באַבי, מאַלאַכֿי, סטרי, דאַמאָויק, דאַמאָניק; סטראַש, סטראַשֶׁלע.

נימפֿע, דריאָדע; וואָלֶדנימפֿע, נאַ־יאָדע; באַרגנימפֿע, אָרעאַדע; ים־נימפֿע, גערעֶידע, אַקעאַנידע; טייכנימפֿע, פּאַטאַמידע; ערף; פֿייע ל"ר פֿייעס; וואַסערמאַן, וואַסער־גיטט, וואַסער־שד, טאַפֿיעל; ניקסע; פּאַן, קאַבאַל, טראַל; סילפֿע, סילפֿידע; ים־מענטש, ים־פֿרוי, ים־מידל, וואַסער־מידל, אונדינע, סי־רענע, לאַרעלי, רוֹסאַלֶקע; וואָלֶדקיניג, ער־ליניג; לעמור, טיטאַן, איידינע, אימע־נידע, האַרפֿיע, פֿוריע, וואַמפֿיר, סאַטיר, גנאַם, קאַרליק, (בן־)גנס; באַקאַנט, באַקאַנטקע. פֿייעסוועלט, פֿייענוועלט, פֿייעסלאַנד, פֿייענלאַנד, ערגעצלאַנד, צויבערלאַנד; צוי־בערשלאַס; דעמאַנאַלאַגיע, דעמאַנאַגראַפֿיע. אָדי: טיחולש, טיחולאיש, טיחולאניש, דע־מאַניש, שדיש אַנ"ו - ס.

אינוו: מעשה שטן; מעשה שין טית; מעשה סמאל.

שפר: דאָס (דער) גיהנום איז נישט אזוי שלעכט ווי דאָס קומען צו אים; אַ הונט האָט מורא פֿאַר אַ שטעקן און אַ רוח פֿאַר ציצית.

חכמה, בינה, חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות; צרופים, יחודים וצרופים; גמטריא, צאלן-מיסטיק, אלף-בית-מיסטיק; נטריקון; זוהר; ספר ריזאל (המלאך), ספר הצרופים.

חידושים, חידושי תורה; תורה-ווערטל, דבר-תורה, מאמר חנ"ל; אויסריידעניש; פשטל, הדרן; מוסר; חובת הלבבות, מנורת המאור, ספר המידות, בראגנדשפיגל, קב טוב, קב הישר, ראשית חכמה, שבט מוסר, ספר חסידים, שמחת הנפש, נחלת צבי אא"וו.

פוסקים; פוסקים ראשונים, פוסקים אחרונים; משנה תורה, יד החזקה, רמב"ם, רמבם; יורה-דעה, יארדאק [ש]; חושן (המשפט); שולחן-ערוך, קיצור שולחן-ערוך; קיצור של"ה; חיי אדם; שאלות-תשובות. תנך-וויסנשאפט, ביבל-וויסנשאפט; ביבל-קריטיק.

ספר-תורה, רייניקייט; מגילה; חומש, מקראות גדולות; צאניה-זראינה; חוק(ל), עיקר-זעק; משניות, גמרא, שם; מדרש, מוסר-ספר, קבלה-ספר, רבנישער(ר) ספר אא"וו.

משה רבינו; די נביאים, די סופרים; דער מקונן; די בעליה-מסורה; די (אנשי) פנסת הגדולה; די רבנן, די חכמי המשנה, די חכמי התלמוד, די בעליה-תלמוד, די חכמי הגמרא, די תנאים, די אמוראים, די בעלי-אגדה; בית הלל, בית-שמאי, די בעליה-תוספות, די גאונים, די פוסקים, די (פוסקים) ראשונים, די (פוסקים) אחרונים אא"וו.

בעל-תנך, תנך-קענער; ביבליסט, ביבליציסט, ביבל-פארשער; תלמודיסט; למדן-ל"ר למדנים, לומדים - 333; בעלי-קבלה, (בעל) מקובל, יודעי ח"ן.

וו: לייגענן די תורה; מעביר זמן די סדרה; לערנען; זאגן תורה, שיטן מיט תורה; דרשנען; שוימען אין ים התלמוד; זאגן א שיעור, א הדרן, א פילפול, א דרוש אא"וו.

< 359.

פון אברהם, אדם-בוך, משלי בן סירא, טוביה, יהודית, ספר חשמונאים, חנוך, ספר היובלים, צוואות פון די צוועלף שבטים, ספר דמשק, תהלות שלמה, חכמת שלמה, ספר ברוך, עלית משה; גיזות שעכטער.

תלמוד, ים התלמוד; תלמוד בבלי, תלמוד ירושלמי; משנה, משניות, ששה סדרי משנה; ש"ס, ש"ס; גמרא; תורה שבכלל; תורה שבכתב; אגדה, אגדתא; ב"ב, מסכת, מסכתא, מסכתא.

סדר ורעים; ברכות, פאה, דמאי, פלאים, שביעית, תרומות, מעשרות, מעשר שני, חלה, ערלה, בכורים; סדר מועד; שבת, עירובין, פסחים, שקלים, יומא, סוכה, ביצה, ראש השנה, תענית, מגילה, מועד קטן, חגיגה; סדר נשים; יבמות, כתובות, נדרים, נזיר, סוטה, גיטין, קדושין; סדר נזיקין; כ"ב, קמא, כ"ב מציעא, כ"ב בתרא, סנהדרין, מכות, שבועות, עדיות, עבודה זרה, אבות, הוריות; סדר קדשים; זבחים, מנחות, חולין, בכורות, ערכין, תמורה, כריתות, מעילה, תמיד, מידות, קנים; סדר טהרות; פלים, אהלות, נזעים, פרה, טהרות, מקואות, נידה, מכשירין, נזבים, טבול-יום, ידים, עוקצים; מסכתות קטנות; אבות דרבי נתן, פירקי אבות, משנת חסידים, סופרים, שמחות, אבול רבתי, פלה, פלה רבתי, דרך ארץ רבה, דרך ארץ ווטא, גרים, כותים, עבדים, ספר-תורה, תפילין, ציצית, מזוזה; פירק, פירק השלם, פירק שירה.

ברייחא; רישא, סיפא; שיטת התלמוד; חתימת המשנה, חתימת התלמוד.

דרוש, מדרש; ספרא, ספרי, תוספתא, מכילתא; מדרש רבה, מדרש תנחומא, ילקוט; איכה רבתי; מדרש הגדה, מדרש פליאה.

ניסתר, סיתרי-תורה, סודות התורה; פירד"ס; רמו; רמזים און סיתרי-תורה; רזין (דרזין); מעשה מרובה; קבלה; קבלה מעשית; מיסטיק, מיסטיציזם; עזאטעריק, עזאטעריזם; ספירה; עשר ספירות; פתח,

יומים תעוֹבֶךָ; בעסער לערנען אַ בלאַט גמרא
איידער צו זיין פֿאַר פֿאַניען (פֿאַר יאַנאַסן) די
כפֿרה; בעסער לערנען חומש מיט רשי איידער
עסן סאַלדאַטסקע קאַשע.

טובֿ תורה עם דרך אֶרֶץ; יפה תלמוד
תורה עם דרך אֶרֶץ; אם אין דרך אֶרֶץ אין
תורה; דרך אֶרֶץ קדמה לתורה; אם אין קמח
אין תורה; תורה אֶן מלאכה איז ניט קיין מוֹל־
בִּכְה; תורה אין קעפעלעך—קאַשע אין טעפע־
לע; קענען תורה איז ניט קיין שטער צו אַן
עבֶרה; אַז מען ויצט אַן אַ היטל וועפט זיך אויס
די תורה; תורה אין חומש, געוונט אין שייסל;
אַ הון וואָס קריי(עט), אַ גוי וואָס רעדט ייִדיש
און אַ יידענע וואָס לערנט תורה איז ניט קיין
גוטע סחורה; אַ גוי וואָס רעדט ייִדיש, אַ חייב
וואָס גיט דעם מאַן פֿרנסה און אַ יידענע וואָס
קען לערנען טויגן אויף כפֿרות; אַ יידענע אֶן
אַ צאַינהוראַינה איז ווי אַ שייגעץ אֶן אַ פֿליפֿל;
נש בראשו, יעסוק בתורה; פֿון צו פֿיל תורה
טוט ווי דער קאַפּ; אַז מען שרייבט דער (דעם)
חייב אַ פֿתובה גיט מען אַ גט דער תורה;
ויקהל־פקודי גיען מיט אַנאַנדער צו דער
סעודה; וויפֿל משה רבינוס איז דאָ אויף דער
וועלט?—דריי: משה דער שוסטער, אַבֿרהאַם
דער שנידער און איך מאַטקע.

וען אויך: תורה (ניטיִידיש) 610, אמונה 611, אמתה (ניטיִידיש) 612.

610. תורה (ניטיִידיש)

ביבל, הייליקע שריפטן; פסעוודאַביבל;
קאַנאַן; אַלטער, נייער טעסטאַמענט; תנך;
וקריסטלעךן ברית־חדשה, עוואַנגעליע, עוואַנג־
געליום, יעוואַנגעליע; אַפֿאַקריפֿן; אַפֿאַקאַ־
ליפֿסיס; תולדות ישו; מעשה תלוי [ש];
עפיסטל, בריוו; [מחמדאַנישן אַלקאַראַן, סונע,
סורע; [בראַמאַנישן די וועדאַס, ריגוועדאַ,
וועדאַנטאַ, די אופאַנישאַדעס; וואַראַאַסטרישן
אַוועסטאַ; [מאַרמאַנישן דאַס בוך פֿון די מאַר־
מאַנען.

אַדי: תנכיש, ביבליש, נביאיש, תלמודיש
אַזױו פֿ.

אינוו, פֿראַז: שנים מקרא ואחד תרגום;
כולה תורה (אויף איין פֿוס); כֵּל התורה
כולה; על פי התורה; מן התורה; מסני;
מדאורייתא; מדרבנן; אַלּו ואַלּו דברי אלהים
חיים; רחיים בצווארו ויעסוק בתורה?; זו
תורה וזה שברה; ניט קיין מיצוות, ניט קיין
תורה, מיט וואָס ושע קומט מען פֿאַרן בורא?;
רשי איז ניט משוגע; רשי מאַכט און מאַכט און
מען גייט פֿאַרט נאַקעט און באַרוועס; רשי
מאַכט פֿאַר זיך און פּוטיפֿר מאַכט פֿאַר
זיך; *רשי האָט אַ טבע פֿון אַ קינד—ער מאַכט
אויף יעדן אַרט [ש].

שפר: על שלשה דברים העולם עומד: על
התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים;
אויף דריי זאַכן שטייט די וועלט: אויף תורה
און תפֿילה און גמילות חסדים; קודשא בריך
הוא, ישׂראל ואורייתא חד הוא; זמן תפֿילה
לחוד, זמן תורה לחוד; מתוך שלא לשמה
(אמת) בא לשמה; תלמוד תורה פנגד כולם;
אין מוקדם ומאוחר בתורה; דברי תורה עניים
במקום זה ועשירים במקום אחר; מציון תצא
תורה (ודבר ה' מירושלים); הזהרו בפני עניים
שמהם תצא תורה; תורה קומט ניט בירושה;
משה רבינוס תורה און וויבער(ישע) קינאה־
שינאה וועלן אייביק געדויערן; דער ים איז אֶן
אַ ברעג, די תורה איז אֶן אַן עק; די תורה האָט
גיט קיין ברעג (גרונט); די תורה איז געגליכן
צו קצבות—קצבות האָט אַ גרונט? אזוי האָט די
תורה קיין גרונט ניט [ש]; * אין דער הייליקער
תורה געפינט מען אַלץ—אַפֿילו אַ דאַרע וואַנץ;
אין דער תורה איז דאָ מער קללות ווי ברכות;
אין מקשין באַנדה; ווי תורה דאַרט איז נחמה;
ווי תורה דאַרט איז קראַכמאַל (און ריינער
דזשעגעקץ) [ש]; ווי תורה דאַרט איז נחמה
(, און ווי נחמה דאַרט איז לעמעשקע [ש]);
מיט תורה ווערט מען אין ערגעץ ניט פֿאַרפֿאַלן;
תורה איז די בעסטע סחורה; אַם יום תעוֹבֶה—

רעליגיעזע סעקטעס; סעקטאנטישקייט, סעקטאריאניזם [ש]; רעפארמיזם, רעפארמאציע; איסיים, אביזנים, פרושים, פריצים; קראים, קאראימער; אנוסים, מאראנען; שבת-יצביר ניקעס, שעבסן; פראנקיסטן; חסידים; מתנגדים; ניטיידישע רעליגיעזע סעקטעס ← 612. מאמן, בעל-מאמן; גלייביקער; מיט-גלייביקער, גלויבנס-ברודער, גלויבנס-גע-נאָסע; אנדערש-גלייביקער; טעיסט; מאַנאָ-טעיסט; רעפארמער, רעפארמיסט, רעפאר-מאטאָר.

פֿרומער, פיעטיסט; ערלעכער, פֿשרער, הייסער, פֿיערדיקער, געבראָטענער אַאָוו ייד; אַרטאָדאָקס, חָרד לִי חֻדוֹם; נְהיר, אָפּגעהיטע(נער), מְהַדָּר; מְהַדָּר בּמִצְוֹת, מְהַדָּר מִן הַמְהַדָּרִין; יָרָא (וְחָרַד), יָרָא וְשָׁלָם; יִרְאֵה אֱלֹהִים, יִרְאֵה שָׁמַיִם; בְּעַל־מִדְרָגָה; בעני-טשער, צִדִּיק, [ש] צִאֲפִיק, טשאַדיק; צִדִּיק נְמוּר, צִדִּיק תָּמִים, צִדִּיק וְיֵשֶׁר, צִדִּיק יִסּוּד עוֹלָם; צִדִּיק בֶּן צִדִּיק, צִדִּיק בֶּן רָשָׁע; צִדִּיקָת, צִדִּירִיקעס [ש], צִדִּיקתטע, צִדִּיקנִית; נְשִׁים צִדִּיקוֹת; רְבִיצִין; אִישׁ אֱלֹהִים; מִגֵּן הַדּוֹר; הייליקער, קָדוֹשׁ (וְטָהוֹר); תָּמִים, תָּם וְיֵשֶׁר; נִיסֶת, לְמַדּוּאָוִיג; נִסְתָּרִים, לְמַדּוּאָוִי (לִי) צִדִּיקִים; בְּעַל־מִצְוָה; שׁוֹמֵר־שֶׁבֶת, שֶׁבֶת־הַיִּטְעָר, מוֹקִיר שֶׁבֶת; בֶּן עוֹלָם־הַבַּא.

קְהַל חֲסִידִים, חוֹתִיקִין, אָנְשֵׁי מַעֲשֵׂה, שׁוֹמְרֵי אֲמוּנַת יִשְׂרָאֵל; רַבִּי, גוֹטער־ייד, צִדִּיק, אָדמוֹר, שְׁלִיטֵ"א; בִּינוּנִי, אַמְצָעִי; יִנּוּקָא, אֵינִיקל; בְּעַל־שֵׁם (טוֹב), בעש"ט; בְּעַל־מוֹפֶת, בְּעַל־טִינוּפֶת [ש]; הוּיף; עוֹמֵד, חוֹזֵר, יוֹשֵׁב, טִישׁוּצֶער, מְקוֹרֵב; גַּבְאִי, טִישׁוּבָאִי, לְבַב־גַּבְאִי; מִשְׁמַשׁ; מַעֲמֻדוֹת־ייד; מַעֲמֻדוֹתִיק; רְבִיצִין; חֲסִיד; [ש] חֲסִידָק, חֲסִידִיע; [ש] חֲסִידִיג, חֲסִיד־שׁוֹטֵה; פֿיערדיקער, הייסער, פֿאַרברענטער חֲסִיד; גִּישְׁרָף; חֲבִדִּיק; תְּכַלְתִּיק וְרֵאדוּינער חֲסִיד, שְׁטִיבֶל־מָאָן; הוֹדוּ נֶאֱפֹשׁוּד, הוֹדוּ חֲפֵרִיאָד; כְּנִאָק, צִלָּאָפּ, קאַטשעלָאָפּ, פֿליאַסקע(דריגע), אִישׁע־מֵאִיר,

גִּנְיָאִים, גִּינְדערס פֿון רעליגעסן נוצרי, ישׁו הנוצרי, נאָזאַרעער, נאָזאַרענער; [ש] אָתוּ (ה)אִישׁ, תְּלוּי, טאַליע, יאַשקע פּאַנדרע, יאַסעלע פּאַנדריק; גאַטס לעמעלע, אָנוס דעי; די הייליקע בתולה (יונגפֿרוי), הייליקע מאַריע, הייליקע שמאַריע [ש], שווענטע מאַר-יע, גאַטס מוטער, באַזשע מאַטקע, מאַטקע באַסקע; עוואַנגעליסט, אַפּאָסטאָל, אַפּאָסט-טאַלישע פֿאַטערס, שלוחים; גאָטאַמאָ בודא; זאַראַסטרע; קאַנפּוציוס; גאַאַטסע; מחמד. וען אויך: תורה (ידיש) 609, אמונה (ניטיידיש) 612.

611. אמונה, פֿרומקייט, צביעות

ס: גלייביקייט, רעליגיעזקייט, פֿרומקייט אַאָוו ← איר; פֿאַנאַטישקייט, היפּאָקריטיש קייט אַאָוו ← איר; אמונה, נאָמנה, גלויבן, דת; רעליגיע, אמונת-חכמים, טעזום; מאָנאַטעיִזם, איינאַט-גלויבן; אַגִּימאַמִין עיקרים, דאָגמע; חֲכֵמת־אֱלֹהִים, טעאַלאָגיע; קאַנאָן; יסודי-התורה; טעמיה-מִצְוֹת; ייִדישקייט; יודאָיזם, יִהּדוּת; אָתְהָב־חֶרֶת(נוניזם).

רעליגיעזקייט; יִרְאֵה, יִרְאֵה אֱלֹהִים, יִרְאֵה אֱלֹהִים, יִרְאֵה אֱלֹהִים; גאַטספֿאַרכטי קייט, פֿאַרכצומקייט [איר]; פֿרומקייט, פיעטעט, פיעטיזם; זְהִירוֹת, אָפּגעהיטע(קייט); צִדִּיקוֹת; אַרטאָדאָקסיע; פֿרישות; חֲסִידוּם, חֲסִידוֹת; חֲבִד; אַהֲבַת־הַמָּקוֹם, טעאַפּאַטיע; חִיבַת־הַקּוֹדֵשׁ; אַהֲבַת־הַתּוֹרָה; קִדּוּש־הַשֵּׁם, קִדּוּש־הַשֵּׁם; חִזּוּק־הַדָּת.

קדושה, הייליקייט, הייליקטום; קודש קדשים, קדש-קדשים, קדיש-קדישין; דָּבָר שֶׁבְּקִדּוּשָׁה, הַקֹּדֶשׁ וְאֵין; הייליקונג, קאָנסעקראַציע, חִינוּךְ, וְאַלְבוּגָה, דעדיקאַציע.

נאַרישע אמונה; פֿאַנאַטיזם, פֿאַנאַטיציזם, קנאות; זעל־אַטיזם; ביגאַטיזם; צביעות, צבוּעצ-טוע, צבֿראַצטוע, פֿאַריסעזום, היפּאָקריטיסטוע [אין]; דבֿקות; אויג-גל־אַצעניש, אויג-גל־אַצערי.

קודש; גלָאָצן מיט די אויגן; פֿאַרגלייַן (פֿאַר-
גלָאָצן) די אויגן (די עינים); *פישן מיט בוימל; רעדן מיט גאָט; אָננעמען זיך גאָטס קרייזער;
מאָכן זיין ליבן נאָמען (גאָט) אַ מענטליק (אַ
קאָפּאַטע); אָנטאָן גאָט אַ טייליק; שטעלן גאָט
אויף די פיס; מיינען אויף אַן אַמת [ש1].

זיין אַ צבויאַק, זיין אַ (רעליגיעזער)
היפּאָקריט < ס; צבועטשען, צבויאַטשען;
מאָכן צבועצקע (צבויאַצקע) שטיק; אָנטאָן
זיך אַ חלוקא דרבנן; זוכן פּנימות אויף
אַ זעג; פּרעגן ווי מען גיט מעשר פֿון שטרוי
(און זאַרץ); מאָכן חיר-פּילס קֶשֶׁר; (אַרמילייגן
די שמוּדשטיק אין דער ייִראה (די טומאה אין
דער ייִראה); מטהר זיין אַ שָׂרץ (מיט ק"ן
טעמים).

אַדי; גלייביק, רעליגיעז; אולטראַרעליגיעז;
אַרטאָדאָקסיש; פֿרום; שטאַק פֿרום; גוט
און פֿרום; פֿרום און גוט; גאָטספֿאַרכטיק,
פֿאַרכצומ(דיק) [איז], ייִראת־שמימדיק, אָפּגע-
היט(ן), פּיעטיסטיש; פֿרומאַקיש, פֿאַרפֿרומט;
פֿאַנאַטיש, קנאַיש, זעלאַטיש, ביגאַטיש; הייליק,
שמייליק [ש1]; געהייליקט, געזאַלבעט, קאַנסעק-
רירט, דעדיקירט, זעוודמעט; דאַגמאַטיש,
סעקטאַנטיש, רעפֿאַרמערש אַאַ"ו; בעל-
שמשקע, רבייש, חסידיש, מתנגדיש אַאַ"ו < ס;
צבועקיש, צבויאַקיש, צבועצקע, צבויאַצקע,
היפּאָקריטיש, פֿאַרשטעלט אַאַ"ו < 363.

[פֿאַרגלייכונגען פֿרום ווי גאָט אַליין, ווי
אַ רב, ווי אַ תנא (ברא), ווי רב צאַץ, ווי אַ גבאי
טע, ווי אַ דעוואָטקע; הייליק ווי אַ חדר, ווי די
תורה; הייליק-כאַטשנעם און שטעל אים אַרמן
אין אַרן-קודש.

אינוו, פֿראַזן: לָשֶׁם מיצוה; לָשֶׁם שמים;
פּאָ כאַסידאַצקאַמו; לְהַבְדִּיל; לְהַבְדִּיל
בין טומאה לטהרה; לְהַבְדִּיל אַלף הַבְּדִלּוֹת
(באַלף אַלפי הַבְּדִלּוֹת); הַמְבַדֵּל [איז];
הַמְבַדֵּל וועל איך זאָגן שבת-צונאַכט [ש1]; ריץ
כצבלי וגיבור כאַרי; טוב לַשמים וטוב לַבריות;
גיט דאַוונען און גיט לערנען און פֿאַרט אַ

[ול] סמאַריאַן, סאַהאַן, באַטשקאַר; חסידה,
חסידהטע, חסידיתטע, חסידקע; פֿת חסידים,
חסידים ואַנשי מעשה; חסידאַרניע; מתנגדות;
מתנגד, עולםשער ייִד; עולםשע.

הייליקער, זאַלבער, דעדיקאַטאַר; טעאַ-
לאַן.

נאַרישער בעל-מאַמין, פֿאַנאַטיקער;
צילמניק, זעלאַט; קנאַי, אָדוק, ביגאַט, שוואַר-
צער; מורדיאַור; פֿרומע נשמה, פֿרומאַק,
פֿרומער ספּאָדיק, יזונויספּאָדיק, שלומאַק;
גאָטס גבאי, גאָטס שטרעמל, גאָטס קאַזאַק,
גאָטס פּאַליציי, גאָטס אַדוואָקאַט, גאָטס
סטראַפּטשע.

צבוע, עיט צבוע, צבועק, צבויאַק, היפּאָ-
קריט; פֿרוש, פֿאַריסעער; שבתי-צבליניק; צדיק
אין פעלץ, צדיק אין לאַפּטשעס; [צדקתך,
בצדק-ראַשית־יבות: ביז צו דער קעשענע [ש1];
גאָטס גנב; גינאַמניק; יראת־שמים-פּנימל; ייִראת-
שמים-פּנימל, ייִראת־שמים-פענעצל [ש1],
[צדקתך-פּנימל; פֿאַרגלייזטע, פֿאַרגלֶאָצטע
אויגן; צבועטשיץ, צבויאַטשיץ.

וו: האָבן גלויבן (אמונה); גלייבן אין גאָט (און
זיין געבאַט); זיין פֿרום, זיין אָפּגעהיט(ן)
אַאַ"ו < אד; יידלען זיך; מקפיד זיין אויף
פֿשרות; גיט עסן פֿון קיין סירחה (פֿון קיין
שאַה); וויסן נאָר גאָט און ציצית; מהדר
במיצוות זיין; טראַגן דעם עול תורה (דעם עול
מלכות שמים); ויצן על התורה ועל העבודה;
גיין אויף קידוש השם; מקדש השם זיין;
מקדש ומטהר זיין זיך; הייליקן, מקדיש זיין,
זאַלבו, מתוך זיין, ויחידמען, דעדיקירן.

[חסידות] פֿאַרן צום רבין; עולה רגל זיין;
געבן (אָפּנעמען) שָׁלוֹם; פּראַווען חסידות;
פּראַווען זיך; דערלאַנגען אַ קוויטל; געבן אַ
פֿדיין; כאַפּן שיריים; פּראַווען טיש, פֿירן
אַ טיש; זאָגן חסידות (תורה).

זיין איבערגעטריבן פֿרום; זיין פֿרום
איבער דער מאַס; דַיִקְהֶן זיך, קוועטשן זיך,
רייסן דעכער, קריכן מיטן קאַפּ אין אַרן

גוטער ייד; פֿון וואָנען זאָל אַ גוטער ייד היסן, אַז באַרשט איז רויט? וצבֿיעות] זל פֿן בך - דער רבי האָט ליב אַ שוואַך; דער רבי האָלט ניט פֿון קיין קאַרטן - ער האָלט בעסער פֿון קוויטלעך; מן השָפּה ולחוי; טובֿל ושרץ בידו; זשו גיט מעשר פֿון שטרוי; זשו פֿרעגט, ווי (אזוי) מען גיט מעשר פֿון שטרוי; מודים ביו דר'ערד, ש'מדשטיק ביין הימל; די ייראתי שמים האָט זיך אין אים אָנגעצונדן; אַ פֿשרער ייד מיט אַ טריפּה האַרץ; אַ ייד מיט אַ גרויסן ספּאָדיק, אָבער מיט אַ טריפּה האַרץ; שאַקלט זיך פֿרום און פֿטור בלאַ פֿרום; נאה דורש ואינוֹ נאה מקיים; אַ קאָל באַסע און אַ מוזה; אַ קאָל באַסע מיט אַ מוזה'לע העלפֿן אַנדאי; זיך "איי-איי" איז ווערט געלט; ער וועט אַרײַן לעבעדיקערהייט אין ג'ען; דו באַק, יאָ דו ביסט הייליק, אָבער וואָס שטינקסטו אזוי? שפּר: אונטן און אויבן-אייך גלויבן; ווען אַלע יידן זאָלן גלײַך (אַמת) גלײַבן וואָלט משיח שוין לאַנג געקומען; אַשרי המאמין; דע מַה לַמַּעֲלָה מִמֶּךָ; ייראת-שמים ראשית דַּעַת; ראשית חֲכָמָה ייראת ה'; הַכֹּל בְּיַד שָׁמַיִם חוץ מִייראת שמים; גְּדוֹלַת הַנְּהַנְּה מִיַּעַן (מִיַּעַן כְּפֹה) יוֹתֵר מִיִּרְאַת-שָׁמַיִם; גְּדוֹלַת הַעוֹשֶׂה מֵאֲהָבָה יוֹתֵר מִן הַעוֹשֶׂה מִיִּרְאַה; רַחֲמָנָא (הַקְּב"ה) רַבָּא בְּעֵי; וואָס צו גאָט איז צו גאָט און וואָס צו לייטן איז צו לייטן; ייראת-שמים און בויכווייטאָג זיינען צוויי זאַכן וואָס מען דאַרף גלײַבן אויפֿן וואָרט; פֿרום האָט אַ חסרת: פֿרום איז אַ גלַח; בעסער גוט איידער פֿרום; ניט געדאַונט, ניט געלערנט, אָבי גאָט (דעם אייבערשטן) ניט דערצערנט; ווען חסידים וואַנדערן רענט. העוסק במיצוה פֿטור מן המיצוה; המתחיל במיצוה אומרים לו גמור; אין המיצוה נקראת אָלָא זל מי שגמרה; מיצוה שכאה לידך אַל תחמיצנה; חבֿיבה מיצוה בשעתה; מיצוה חבֿיבה בשעתה; מיצוה נקרת מיצוה; פֿל המרבה הרי זה משוכח;

אויף אַ מיצוה געפֿינען זיך אַ סך בעלנים; שכר מיצוה מיצוה; שכר מיצוה בהאי עלמא לִיבא; די ביליקסטע מיצוה איז צו באַגראָבן אַ יידן; עס איז אַ מיצוה אַ יידן צו באַגראָבן; *דר"מ מיצוות קריבן פֿון האַלדו אַרויס; אַ צו גרויסער אַפּיקומן, אַ ווינטערדיקער שְׁלֵשׁ סעודות און די מציצה פֿון אַ דרייסיקעריקן נָר; שלוחי מיצוה אַינם ניווקן; וועלפֿעלע, וועלפֿעלע, ריר מיך ניט אָן, איך גיי מצות באַקן; מַעֲלִין בקודש וְאֵין מוֹרִידִין; מוֹסִיפִין מחול זל הקודש.

צדיק באמונתו חיה; יודע צדיק נפש בקמתו; טובֿ לצידיק-טובֿ לשכנו; דעם רשע גייט אויף דער וועלט, דעם צדיק - אויף יענער וועלט; איידער איין צדיק ווערט פֿאַר-לויבן ווערט אַ צווייטער געבוירן; הקדוש ברוך הוא גוֹר והצדיק מִבֵּטֵל; הצדיק גוֹר והקדוש ברוך הוא מקיים; אין בור ירא חטא; לאַ זעם-האַרץ חסיד; אַ ייד איז פֿרום, נאָר ניט אומעטום; אַ פֿרומען יידן זאָל מען ווכן צווישן אַלטע הוֹרֵטִיםעס.

יש נאה דורש ואינוֹ נאה מקיים; אַל תהי צדיק הרבה; זי אַ צדיק, אָבער ניט קיין יצדקתך; וואָס טיפּער מען בוקט זיך מודים, וואָס ווייטער גייט מען עושה שְׁלוֹם צוריק; בעסער אַ ייד אָן אַ באַרד איידער אַ באַרד אָן אַ יידן; בעסער ריידן מיט אַ יידענע און טראַכטן וועגן גאָט איידער ריידן מיט גאָט און טראַכטן וועגן אַ יידענע; איבער די פֿאַלשע טרערן קענען שוין די אַמתע נישט אַרויף אין הימל.

ואַנטײַח־חסידות] דער רבי איז גרויס, ווען ער האָט אַ סך קליינע יידעלעך; אַ רבי און אַ דאָק טאַר ווערן ריבן נאָר פֿון חבֿער; אַ גוטער-ייד איז אַ שלעכטער מאַן; אַ גוטער פֿריינד איז קיין פֿריינד ניט און אַ גוטער-ייד איז קיין ייד ניט; אַ גוטער-ייד האָט ליב צו נעמען און פֿיינט צו געבן; אַ גוטער-ייד קומט גוט אויס זיך וועלט; די חסידיםלעך זאָלן פֿריילעך זיין, טרינקט

קאָנפּוּזיאַנציעס, טאַאַזעס, שינטאַ, שינטאַזעס, סאַבעזעס.

סעקטאַנט, סכּוּמאַטיקער, סעפּאַראַטיסט, נאַקאַנפּאַרמיסט; איקאַנאַמאַך; אַנטקריסט. גוי; קריסט, נוצרי; קאַטויל, קאַטויליקער, קאַטאַליק; אַלט-קאַטויליק, ניי-קאַטויליק אַאו"ו; ראַמאַניסט, פּאַפּיסט, אולטראַמאַנטיאַנער; רעכטגלייביקער, פּראָוואַסלאַווער; אוניאַט; הוגוענאַט, פּראָטעסטאַנט, עפּיסקאָפּאַליע; טריניטאַריער; פּורטיאַנער, אוניטאַריער, קאַנגרעגאַציאָנאַליסט, אינדעפּענדענט, פּרעסביטעריאַנער; לוטעראַנער, אוביקוויטיסט, אוביקוויטאַריער; קאַלויניסט, מעטאָדיסט, וועסליאַנער, אַנאַבאַפּטיסט, באַפּטיסט, מאַרמאַן, אוררויניאַנער, אַנטי-נאַמיאַנער, סוועדענבאָרגיאַנער, אַדווענטיסט, צווייטער אַדווענטיסט, אַדווענטיסט פֿון ויבעטן טאַג, סאַבאַטאַריער, סאַבאַטיסט, סובאַטיק, ביבלקריסט; גייסטליכער, קריסטלעך-וויסנשאַפֿטלעך, קוויקער, שייקער, טרייסלער, קוויעטיסט, שטונדיסט, טונקער; אַנגליקאַנער, טראַקטאַריאַנער, ריטואַליסט, יאַנסעניסט, אַריגעניסט, סאַציאַליאַנער, אַדאַמיט, אַדאַפּציאַטיסט, אוניווערסיטאַטיסט, אימערסיאַניסט, טויפּער, אינסטיטוציאָנאַליסט, אינספּיראַציאָנאַליסט, אַריאַנער, אַרמיניאַנער, דולציניסט, הוסיט, טאַמיסט, טעקסטוואַליסט, טריידענטינער, מאַדאַליסט, מאַליניסט, מאַראַוויאַניסט, מאַראַניט, מענאַניט, נעסטאַריאַנער, סימאָניסט, פּיעטיסט, צווינגליאַנער, ליבאַדיסט, רעסטיטוציאָניסט; סקאַפּעץ ל"ר סקאַפּעס; דוכאַבאַר, מאַרקאַקאַן, ראַסקאַליק; אַלביגעווער, כיליאַסט, מאַנאַטעליט, מאַנאַפּליט, טורלר-פּינער, בענגין, סינערגיסט.

מחמדאַנער, מוסולמענער, ישמעאַל; שיאַ, שייט, סוני, סוניט, וואַהאַבי; בראַמאַ, בראַמאַן, בראַמין; וועדאַנטיסט, פאַרסי, וואַראַסטער-יאַנער, סופּי, באַביסט, בודיסט; קאַנפּוּזיאַטיסט, טאַאַטיסט, שינטאַטיסט.

דער רביניז אויס דעם ווייזן; דער רבי טרינקט אַליין אויס דעם ווייזן און הייסט דערנאַך, די אַנדערע וואָלן פּרייעך ווייזן; דעם רבינס עסן און דעם פּערדס טרינקען קען מען אויסהאַלטן, אָבער דעם רבינס טרינקען און דעם פּערדס עסן איז אוממיגלעך; שיריים לחצאין-שיריים העלפּט; גאַט וואָל אָפּהיטן פֿון ווייסע יאַרמל-קעס; ברענען וואָל דאַס אַרט, ווי דער חסיד שטייט; אַ חסיד איז אַ גיב; אַ חסיד ווערט אויפגעקלערט שעלט ער גאַט אין טאַטן אַרין.

וען אויך: גלויבן 329, פּאַלשקייט 363, תורה (יידיש) 609, אמונה (ניטי-יידיש) 612, גאַסטדינסט (יידיש) 619

612. אמונה (ניטי-יידיש)

ס: נאַמנה (ווייער) אמונה; קריסטנטום; קאַטוילישקייט, קאַטויליציזם; אַלט-קאַטויליציזם, ניי-געאַקאַטויליציזם; אַפּאָסטאָלישער גלויבן; אַפּאָסטאָלישער, קאַטוילישער, רוימישער, אוניווערסאַלער קלויסטער (אַפּאָסטאָלישע אַאו"ו קירך); רעכטגלייביקייט, פּראָוואַסלאַווישע, גריכיש-אַרטאָדאָקסישער קלויסטער; גריכיש-קאַטוילישער, אַוּניאַטישער קלויסטער; מוטער-קלויסטער, מלוכה-קלויסטער אַאו"ו. הוגענאַטיזם, פּראָטעסטאַנטיזם, מעטאָדיזם אַאו"ו ← ווייטער; קאַסמאָטעיזם, אוניווערסאַליזם, (העכערער) פּאַנטעיזם, פּילאָסאָפּישער אוניטאַריאַניזם, פעלגיאַניזם, הילאָטעיזם, הענאַטיזם, סינקרעטיזם, טעאַסאָפּיע; דואַליזם, דיטעיזם, טריטעיזם, טעטראַטעיזם, פּאַליטעיזם אַאו"ו ← 614; נייער געדאַנק, עטישע קולטור, עטיציזם, גייסט-וויסנשאַפֿט, גייסטליכונג, גלויבן-היילונג, קריסטלעכע וויסנשאַפֿט, עדיזם.

מחמדאַניזם, איסלאַם, איסלאַמיזם; באַזיזם, סופּיזם, נעאַפּלאַטאָניזם, בראַמאַניזם, הינדויזם, וועדאַנטיזם, בודיזם, לאַמאַניזם; פאַרסיזם, וואַראַסטריאַניזם, סיכויזם, יאַניזם;

גוי גמור, שבת-גוי; גזיע, גזיקע; יונגאטש, הולד-טל, שייגען ל"ד שקצים, שקאץ, אומגעדאונג-טער שייגען, ארטער בעל-תפילה [ש]; קר-קפתא ד'א מנח תפילין; מקטני חסידים; גלוח, גאלעבראדע, גאלעבראדניק, גאלעבראדניק [ש]; מחלל-שבתניק; טרייפניאק, טרייפנהער האלדו, קאלבאס, קאלבאסניק, קעלבאסניק, חזירניק, מאכיל-טרפותניק; בעל-תשובה [ש]; קנאפער מאמן, מקטני אמונה; געכאפטער משכיל, אויפגעקלערטער; [ש] אויפגעלערטער טער, אויפגעיערטער, אויפגעוויזענער, איבער-געוויזענער; איבערגעדרייטער שליס; פראג-גרעסיסט, פארוסיקער, פארגעשריטענער; דיטש, דיטשוק, דיטשון, דיטשורע, דיטש-מילך; בערלינער, בערלינטיש; ווילענ-טשיק; פראנציז, צילסקאפ, בלחמיראניק; (ריין) קאשע מיט שניץ, חברה שניץ מיט ברויט; פריידענקער, פרייטראכטער [ש], פרייניסט; מאסאן, פרייניער, פריימאיר פריימאיר [ש]; חטאת ל"ד חטאים; עוכר ישראל, היכער ישראל [ש]; פושע; פושע (באלהי, באלקי) ישראל; פורק צול און פורץ גדר; עובר ב' העברות (שבתורה); מומר להכעיס, משומד (צו) להכעיס; ערב משומד; זקן למרא; מחלל שם שמים (בפרהסיא); חוטא ומחטיא את הרבים; ירבעם בן נתן; רשע בן רשע; רשע מרושע; חומץ בן יין. וו: זמן ניט פרום - אד; איינזאלצן (פארג-קנייטשן) א דאווענען; דערמאנען דעם שם שמים לבטלה; עובר זמן אויף; עובר קריאת שמע זמן, עובר מנחה זמן אצ"ו; טראגן אום שבת; האבן פאסטיווקעס אויף שבת; עסן לינקס (חזיר, דאס וואס קוויטשעט, טרפות, ליכט מיט שניץ, שניץ מיט ברויט, גרינע זיף מיט טשוועקעס); מאכיל טרפות זמן; פריי-דענקען; נתחמץ ווערן; ארויסגיין למרבות רעה; זמן אָנגעשטעקט (אָנגעשמעקט) מיט אפיקורסות; זמן געכאפט אין דער מעשה; אראפזארפן פון זיך דעם יאך (דעם צול

אדי: רוימיש, פויפטיש, פאפסטלעך, קא-טוישיש, בודיטיש אצ"ו - ס.
וען אויך: גלובן 329, תורה (ניטידיש) 610, עבודה-הרה 614, גאטסדיגסט (ניטידיש) 619 א.

613. אומגלויבן, אפיקורסות, שמד

ס: אומגלויביקייט, אומרעליגיעזקייט, ניט-פרומקייט, אויפגעקלערטקייט, אפיקור-סישקייט אצ"ו - אד; אומגלויבן; כפירה, מינות; אטעזום, אַנטיטעזום; טעאמאכיע, טעאפאביע; שינאת-הדת; חילול-השם, בלאס-פעמיע, חילול-הקודש; פארשוועכונג, פראפא-נאציע; איקאנאקלאום; גאטלעסטערונג, גאט-שענדונג, גידוף; שמד; אפאסטאזיע, אפטרניג-קייט.
פריידענקער, פרייניסטער; סקעפט-ציום, סקעפטיס; גאטסטיציום, אגאטסטיציום; אפיקורסות, טומאה; הערעזיע, העטערא-דאקסיע; ניהיליזם; מאטעריאליזם, ראציא-נאליזם, פאזיטיוויזם; עולמות; פארוועלט-לעכונג, סעקולאריזאציע.
דבריהול, דברילך [ש]; וועלטזאכן, מילידעלמא; טרייף-פסול; חוקת הגוים.
אטעיסט, אַנטיטעיסט, ניהיליסט, פאזי-טיוויסט, מאטעריאליסט, ראציאנאליסט; טעאפאב, טעאמאך; [ש] אַנטירעליגיעזניק, אפיקורסים-פארבאנד, אפיקורסים-קעמערל; גאטלעסטערער, מחרף ומגדף, פארשוועכער, פראפאנאטאר; איקאנאקלאסט.
משומד, משומדת(ט); מומר; אפאסטאט, רענעגאט, אפטרניקער; אפיקורס, אפיקור-אפיקורס, אחר, הערעטיקער, אומגלויביקער; כופר, כופר בכל, כופר בעיקר, פוקר, מין; ראש הכופרים, אבי-אבות-הטומאה(ניק); צוויפלער, סקעפטיקער; גאטטיקער, אג-נאטיקער.
ניט-פרומער; גוי, גזיען, גזילע, גזילסקע,

אומגיין דרײַ טעג-א נישטגעדאוונטער; און ער
וועט זיין גוט וועל איך זיין פֿרום; דער
פופיק איז טרייף, די גאנז איז פֿשר; א בעל-
תקיעה-ער בלאָזט אויף דעם סאַמאַוואַר אום
שבת; די קאַץ איז שוין פֿרימער פֿאַר אים;
באָדײַ אַ שלעכטער באַרשט, אַבי די שיסל
איז טרייפֿה; ער איז שוין געוועסן אויף דער
עק באַנק געווען קרובֿ שְׂמֵדוּ; מיטן קאַפֿ צו
דרײַערד, מיט די פֿיס צום קלויסטער; ער
האַט זיך שוין געשְׂמֵדט אין דער מאַמעס בויד;
ער איז ערגער פֿון אַ משומד; ער וועט קיין
יִידישקייט נישט אויסהאַלטן; פֿאַר וואָס ווילסטו
זיך נישט שְׂמֵדן? ווענטפֿערן-די משפּחה איז מיר
צו גרויס; פֿאַר וואָס וואָססטו זיך נישט? ווענט-
פֿערן-א קאַץ וואָסט זיך; פֿאַר וואָס בענטשסטו
נישט? ווענטפֿערן-א גוטער פֿריינד (א גוטער-ייד)
בענטשט; און מען וואָסט זיך נישט דאַרף מען
נישט בענטשן; ווי דער לייטוואַק מיט דער
ווערעמדיקער פֿלוים.

שפּר: עבֿרה מטמטמת לְבוּ שֶׁל אָדָם; אַין
אָדָם עוֹבֵר עבֿרה אַלא אַם כֵּן וְכֵסֵּן בּוֹ רוּחַ
שׁוֹת; אַין אָדָם חוֹטָא וְלֹא לֹא; עבֿרה גוֹרֶת
עבֿרה; הָאָסֵט געווינדיקט צוויי מַאָל, וועסטו
שוין וינדיקן אַרְע מַאָל (אַן צאַל); קענען תּוֹרָה
איז נישט קיין שטער צו אַן עבֿרה; קליינע עבֿרות
ברענגען גרויסע גוֹרֶת; הרהורי עבֿרה קשין
מעבֿרה; אַין שְׁלִיחַ לְדַבֵּר עבֿרה; אַן עבֿרה
קאַסט אויך געלט; וואָס פֿאַר אַן עבֿרה מען
טוט, אַזוי באַצאַלט מען; ווען נישט די מורא
וואָלט געווען זיס די עבֿרה; יענעמס חטאים
קומט קיינער נישט אַפֿ (מען האָט גענוג אייגענע);
יוֹם־כִּיפּוּר וואָנט מען חטאתי, אָבער מען וואָנט
נישט לאַ אַחטא; אַ גאַנצע שטאַט שיקט מען קיין
סיביר נישט אַוועק; ווער עס זינדיקט מיט די
אויגן, ווערן זיי אים טונקל אויף דער עלטער;
דער בעל־דָבָר איז נישט ווערט די מי; און מען
עסט חויר זאָל שוין רינען איבערן מויל (איבער
דער באַרד); און מען גיט דעם טייל אַן הָאָר
ווי ער גאַר; מען טאָר נישט געבן דעם ס״ם

מַלְכוּת שְׁמַיִם); זיין פֿון די לַמֵּד זַיִן [שׂו]; זיין
קען גאַט און זיין געבאַט; נישט גלייבן אין גאַט;
לייקענען אין גאַט; כּוֹפֵר זיין; פֿאַרגעסן אין
גאַט; נישט האָבן (קייף) גאַט אין האַרצן; נישט
האַבן אין זיך קיין חלוחית ייִדישקייט; ריידן
על ה' ועל משיחו; רעדן אויף גאַט און
אויף משיחו (און אויף געטקן אויך); לעס-
טערן, מחרף ומגדף זיין, מחלל זיין, מחלה
זיין; מחלל שבת זיין, מחלל השֶׁם זיין אַאָו;ו;
שענדן, פּראָפּאַגאַנדן; פֿאַרוועלטלעכן, סעקול-
פֿאַרזיירן; פֿאַרוואַכעדיקן.

שְׂמֵדן זיך; אָנעמען אַ פֿרעמדן גלויבן;
אויסבייטן (אויסווישן ריאל); דאָס רענדל; אַפֿ-
שווענקען זיך; איבערקערן (אויסקערן) דעם
פּעלץ (אויף דער לינקער זייט); איבערדרייען
דעם שמוש; איבערוואַרפֿן זיך, איבערקלייען
זיך, איבערקערן זיך, איבערקליידען זיך.
אַדי: נישט־פֿרום, גלייט, פֿריי, פֿריידענקעריש,
פֿרייזייניק, פֿראַגרעסיוו, פֿאַרוויסיק, פֿאַרי-
געשריטן, אויפגעקלערט; [שׂו] אויפגעלערט,
אויפגעיערט, אויפגעזיירן, איבערגעזיירן; משפּי-
ליש; אַפּיקורסיש, הערעטיש, אומגלייביק,
אומרעליגיעז, אַנטירעליגיעז, גאַטלאַזויק);
משומדיש, משומדסקע, אַפּטריניק; סקעפטיש,
אַנגאַסטיש, אַטעיסטיש אַאָו;ו - ס.

**פֿאַרגלײַכונגען פֿרום ווי אַ טייל, ווי אַ
קאַץ פֿון מיטוואַך, ווי דער גרויער קאַטער,
ווי די ראַבע קאַץ, ווי דער יאַטקע־פֿלעב, ווי אַ
לאַפּעטע, ווי אַ קאַטשערע, ווי אַ פּאַמעלע,
ווי אַ שטעקן, ווי אַ פֿלאַקן, ווי עשוקע ימח שמו,
ווי דער אַלטער מאַקסיס, ווי אַ גאַטס גנב, ווי
אַ נַצְדַקְתָּך - 611.**

פֿראַז: מניחן חיי עולם ועוסקין בחיי שעה?;
אַ גוי מאַכט אויך אַ צלם; צוליב דעם
הייסן צימעס האָט מען פֿאַרשפּעטיקט די היי-
ליקע קדושה; איבער די וינדיקע לאַקשן האָב
איך די לייבע הייליקע שול פֿאַרגעסן; ער מען
עסן פֿאַרן דאווענען, ער דאוונט ס״ם ווי ס״ם
נישט; ער זאָל גוט אָנבייסן, קען ער דערנאָך

רוגג, קאסמאָלאַטריע; נאַטור־אַכפּערונג
 (פֿאַרגעטערונג), פֿיזיאָלאַטריע; ווּן־אַכפּערונג
 (פֿאַרגעטערונג), העל־אַלאַטריע; שטערך
 אַכפּערונג (פֿאַרגעטערונג), אַסטראָלאַטריע,
 סאַבאַנזום; פֿיזיק־אַכפּערונג (פֿאַרגעטערונג),
 פּיראָלאַטריע; מענטשאַכפּערונג (פֿאַרגעטער־
 רוגג), אַנטראָפּאָלאַטריע; בֵּע־פֿיזיק־אַכפּערונג
 (פֿאַרגעטערונג), זאָאָלאַטריע, זאָאָטעמזום;
 טיח־אַכפּערונג (פֿאַרגעטערונג), דעמאָיאָ־
 לאַטריע, דעמאָנזום אַאָ"ו; פּאַנאַנזום, ווּן־יִד־
 טום.

געצנדינסט, שטערנדינסט, עבֹדֶת פּוֹכָבִים
 ומִלֹּת, פֿיזיק־דינסט אַאָ"ו - אייב; געצך
 דינער, אָפּגעטער; שאַמאַנזום; אָבֹת־קולֶט,
 העל־דנקולֶט אַאָ"ו; מענטשן־קרבן, קינדער־
 קרבן; אַלִּי־קרבן, סוטי.

געטער ← 614 א; אָפּגאַט, פֿרעמדגאַט,
 אומגאַט; עבֹדֶת־זָהָר, געץ, געטש, באַקל,
 אידאָל; עגל, עגל הַנְּהֵב, גאַלדן־קאַלב; היי־
 ליקער אָקס, אָפּיס; געצנבוים; היוּגאַט,
 דאַמאָחיק; פענאַטן, לאַרן.

עובד עבֹדָה זָהָר, עובד פּוֹכָבִים ומִלֹּת,
 עבֹרִים, עובד גלולים.

געצנדמאַכער; געצנדדינער, פּאַנאַן, הייד;
 טיח־אַכפּערער, ווּן־אַכפּערער אַאָ"ו - אייב;
 פּריסטערשאַפֿט, פּריסטערטום, נביאי הַבַּעַל,
 נביאי הַשֶּׁקֶר; פֿהן, כּוֹמֵר, פּריסטער, שאַמאַן;
 מענאַדע, פּיטע.

ווּ: פֿאַרגעטערן, אַכפּערן, דע־פּיזירן, פֿעטי־
 שוּזירן, אָפּאַטעאָזירן, קאַנאַזירן, פֿאַר־
 הייליקן; דינען צום עגל הַנְּהֵב (צום גאַלדענעם
 קאַלב); דינען צו דער ווּן, צו די שטערן אַאָ"ו;
 ברענגען קרבנות צו; קניען צו (פֿאַר); שטעלן
 אויף אַ פּיעדעסטאַל.

פֿראָז; עינים לָהֶם וּלְאֵי יִרְאוּ, אָנזים לָהֶם
 וּלְאֵי יִשְׁמְעוּ.

וען אויך: מיטאַלאָגיע 614 א, קישוף 615, גאַסדינסט
 (ניטי־דיש) 619 א.

וויזערך; אָ עס גייט דעם מענטשן גוט פֿאַר־
 געסט ער אין גאַט; וישמן ישורון ויבֵּעַט; אָן
 מען פֿאַר־לירט געלט וזכּט מען פֿרומקייט, אָן
 מען געפֿינט געלט פֿאַר־לירט מען פֿרומקייט;
 א יִד אַ לְמִדָּן קען קיין חסיד גיט זמן און אָן
 עִם־הַאָרֶץ קען קיין אָפּיקורס גיט זיין; אָן אָן
 אָרעם־בְּחֹר ווערט אָן אָפּיקורס עסט ער אויף
 אַ חֶלְבֵּן לִיכטל (עסט ער בייגל מיט חֶלְבֵּן);
 אָן אויפגעקלערטער אין אַ קליין שטעטל עסט
 קאַשע מיט חֶלְבֵּן (שוויץ מיט ברויט); לָע מַה
 שְׁתִּישֵׁב לְאַפּיקורס; אָפּילו ריקנים שבֿף מִלֵּאִים
 מִיצוּת כְּרִימוֹן; רשעים אָפּילו עַל פֶּתוּחַ שֶׁל
 גיהנום אַינם חוזרים בתשובה; אוי לָרֶשַׁע וְאוֹי
 לְשִׁכְנוֹ; חוֹנֵף לָרֶשַׁע נוֹפֵל בְּיָדוֹ; אַרְוּרִים
 הרשעים שאִין עוֹשִׂים טוֹבָה שְׁלֵמָה; אִין שְׁלֹם,
 אָמַר ה' לְרֶשָׁעִים; אָן דער רֶשַׁע קוקט אין
 וואַסער פֿגורן די פֿיש; גיב דעם רֶשַׁע טרינקען
 פֿון זיינע זינד, וועט ער אַזעק פֿון דער וועלט
 געשווינד; דעם רֶשַׁע העלֶפֶט אַזוי מוסר וָאָן
 וי אַ טויטן באַנקעס.

וועגן שמוֹד א יִד און אַ משוגענער האָבן
 מורא פֿאַר וואַסער; אַ גוטער חזן טאַר זיך גיט
 שמוֹדן; א יִד געבוירן, א יִד פֿאַר־לירן; פֿון
 דעם בלאַט גמראַ אַזעק גייט מען זיך גיט
 שמוֹדן; ווען דער תּלְמִיד האָט זיך געשמוֹדט איז
 דער רבי דער משומד; דאָס פעלֶצֶל איבער־
 געקערט, אָבער דאָס מוֹל קען מען גיט
 איבער־דייען; דעם יִד איז בעסער ווי דעם
 משומד—דער יִד קען זיך נאָך שמוֹדן, דער
 משומד שוין גיט; א יִד איז זיך גיט מַגִּיר און
 אַ גוי שמוֹדט זיך גיט.

וען אויך: אומגלויבן 300, צִיָּעוּת 611.

614. עבֹדֶת־זָהָר

ס: פֿאַרגעטערונג, אַכפּערונג, דע־פּיקאַציע,
 קאַנאַזיאָציע, פֿאַרהייליקונג; אָפּאַטעאָז;
 פעטישזום; געצנד־אַכפּערונג (פֿאַרגעטערונג),
 אידאָלאַטריע; וועלט־אַכפּערונג (פֿאַרגעטער־

614 א. מיטאל אגניע

ס: מיטאָס, זימף; מיטאַלאַגניע, מיטאַגראַפֿיע; גינאַטאַמאַכיע, טיטאַנאַמאַכיע, טעאַנאַגניע; פאַנטעאַן, בית־התּוֹרפה; אַטעניי, אַטענעום; פאַרטענאַן. גאַט, געטין, גאַטיכע [שפ]; האַלבגאַט, האַלבגעטין; אַלימפישע געטער, אַלימפיער; גרעסערע געטער, קלענערע געטער. גריכיש, רוימיש [קניג] צעוס, דזעוס, יופיטער; [קניגין] העראַ, הערע, יונג; ואונ־טערוועלטן האַדעס, פּלוטאָן, דיס, פּערסע־פּאַנע, פּראַסערפּניע; [ים] פּאַסיידאַן, נעפטון; [הימל] אוראַנאָס, אוראַנוס; ווון העליאָס, פּאַעטאַן, פּאַיבאַס, פּעבוס, אַפּאָלאָן, פּאַיבאַס אַפּאָלאָן, סאַָ, היפּעריאָן; [לָבָנָה] אַרטעמיס, דיאַנע, פּעבע, ציניטיע, סעלענע, לֹונע; ובאַגינען עאָס, אויראַרע; [מלַחְמָה] אַרעס, מאַרס; [חַכְמָה] אַטענע, מינערווע; [שיינ־קייט, לִיבֵעוּ] אַפּראָדיטע, ווענוס, עראָס, אַמאַר, קופּידאַן; [וויין] דיאַניסאַס, באַקכוס; [האַנדל] הערמעס, מערקור; קראַנאַס, סאַ־טורן, האַרפּאַקראַטעס, טיפּאָן, סאַטיר; העקאָטע, פּסיכע; [שמידערין] העפּיסטאַס, ווילקאַן; [ווינט] אַיאָלאָס, עאַלוס; זעפּיר [מערב־ווינט]; באַרעאַס [זפּון־ווינט]; [נדרום־ווינט] נאַטאַס, נאַטוס; [מיזרח־ווינט] אַיראַס, אַירוס; הימען [חתונה]; [פּרוכפּערדיקייט] דעמעטער, צערעס; פּריאַפּוס [באַפּרוכפּע־רוגן]; העבע [יונגטן]; פּלוטאַס [רייכקייט]; [היימבראַנד] העסטיע, וועסטע; [מול] טיכע, פּאַרטונע; מנעמאַסינע [וזקרון]; מאַרפּעוס [שלדאָן]; מאָמוס [שפּאַטן]; [מעדיצין] אַס־קלעפּיאָס, עסקולאַפּ; היגיעע [געזונט]; אַרע־נע [שלאָם]; [נצחון] ניקע, וויקטאָריע; [נקמה] נעמעסיס, נעמעזיס; [גערעכטיקייט] יוסטיציע, טעמיס.

מוזעס קאַליאַפּע [פּאַעזיע], אַיטערפּיע [מוזיק], טערפּסיכאַרע [טאַנץ, כּאַרגעזאַנג,

עראַטאַ [לירישע פּאַעזיע], טאַליע [קאַמעדיען], מעלפּאַמענע [טראַגעדיען], פּאַלייהימניע [רעליגיעזע געזאַנגן, קליאַ [געשיכטען], אוראַניע [אַסטראָנאָמיע].

דרײַ גראַציעס; די פּאַרצעס; די האַרפּיעס; די פּוריעס, מענערע, מעדווע; [העלדן] העראַקלעס, הערקולעס, טיטאַן, יאַפעטוס, פּראַמעטעוס, טאַנטאַלאָס; [רויזן] אַטלאָס, ציקלאָפּ, אַראַנאָס; קענטאַווער; פּע־נאַס [אַס] [פּערד פּון די מוזעס]; אַלימפּאַס [געטערבאַרג]; פּאַראַנאַס [באַרג, ווינאַרט פּון די פּאַעטן].

[סלאַוויש] פּערון, סוואַראַג, סטריבאַג, טריגלאַז, סוויעטאַוויט; באַבאַ־יאַגאַ, ביעס, דאַמאַווי; [ליטוויש] פּערקונאַס.

[אַרדיש] אימיר, באַרי, באַר; אַדין, וואַדאַן, וואַטאַן; אַזאַ לִיר און, אַואַס; טאַר, דאַנאַר; באַלדור, באַלדער; טיר; לאַקי; ווידאַר; פּרייע, פּרעיע, פּרייג, פּריגע; העל־אידן; בראַגי; וואַלקיריע.

[בראַמאַניש] בראַמאַ; ווישנו; סיואַ, שיואַ; קאַרמאַ, קרישנאַ; בודאַ.

[וועדיש] דיאַוס [הימל]; ווון סוריאַ, סאַ־וויטאַר; וואַרונאַ [הימל, וואַסער]; אינדראַ [וואַלקנס]; די מאַרוטאַס [שטורעם]; וואַיו [ווינט]; אַגני [פּלייער]; אושאַס [חַכְמָה].

[עגיפּטיש] ווון ראַ, אַמוֹדראַ, אַמאַדראַ; האַרוס [באַגינען]; [טויט] אַסיריס, אַזיריס; ווייב פּון אַזיריס] איסיס, איזיס; טאַט [אונ־טערוועלט]; אַנוביס [טויט־פּירער]; סעט [שלעכטס]; ספּינקס [חַכְמָה].

[סעמיטיש, פּאַרשידענע עשׂוֹרת, אַס־טאַרטע; שמש, בעל, בל, דגון, בעל־זבוב, בעל־פעור, בעל־זפּון, תּמוז, תּרתק, מזלך, קמוֹן, נבו, נרגל, יגל, ענמלך, אדרמלך.

וען אויך: עבוד־הַתּוֹרָה 614.

אַפּשפּרעכעניש; פּישוף־שפּראַך, צויבער־
שפּראַך; השּׁכָּה, לְחַשׁ; אַבראַקאַדאַבראַ.

(בעל־מכשף; פּישוף־מאַכער(י); מכשפה
(טע), מכשפטע; צויבערער, צויבער־שפּרעכער,
צויבערין, צויבער־מאַכער(י); באַבע יאַכנע;
קאַלדאַן; קאַלדוניע, װיעדמע; חרטומים,
חרטומי מצרים; מאַגיקער; װודו, טאַומאַ־
טורג, טעורג; מעדיצין־מאַן; שאַמאַן; בעל־
מוֹפֶת; אוצרות־זוכער, זַב־גֶּרֶעבער; באַ־
שוערער; צייכ־זועער, קלָאָרזועער, טרעפּער,
אַסטראָלאָג אַאָ״ו - 345; מומחה, מומחהטע,
מומחהנטע, װיססער, זנאכער(י), זנאכערטע;
ציניגער, טאַטער, קדר; שפּרעכער, שפּרע־
כערין, שפּראַכאַרקע; פעלדמעסטערין,
קנייטל־לייגערין.

װ: טאַן (טרייבן) פּישוף; פּאַרפּישפּן, באַ־
פּישפּן, באַפּשפּען; אָנטאַן (אַפּטאַן) אַ

פּישוף; צויבערין, באַצויבערין, פּאַרצויבערין
אַאָ״ו; געבן אַן עיך־רע (אַ גוט אויג); מאַכן
האַקוס־פּאַקוס; פּאַרשווערין, באַשווערין,
משביע זמן; אַרויסטרייבן אַ דיבוק; שפּרעכן,
פּאַרשפּרעכן; פּאַרריידן די ציינ; אויסריידן,
פּאַרריידן; אָפּשפּרעכן אַן עיך־רע (אַ גוט
אויג), קדחת אַאָ״ו; אָפּשטרייבן, אָפּמיאוסן,
פּסלען; אָפּקויקלען (אויסקויקלען) מיט אַן
איי; אָפּלעשן קרילן; לייגן קנייטלעך, מעסטן
פעלד; אָפּניסן (אויסניסן) אויף װאַקס; האַקן
דעם ריפּקוכן; משנה שם זמן; לייגן קאַרטן,
לייענען פֿון דער האַנט, טרעפּן אַאָ״ו - 345;
אַפּנעמען װי מיט די הענט (װי מיט דער
האַנט).

אַדי, אינוו: פּישופּדיק, צויבערדיק, מאַגיש
אַאָ״ו - 0; איבערנאַטירלעך; חוץ לְדַרְך
הַטָּבַע; על־פי נס; מעשה נס; מעשה פּישוף.
פּראָז: ניט גענוג דאָס קינד האָט זיך דער־
שאַקן, צערייסט מען אים נאָך דאָס
העמדל.

שפּר: אַ ייִדיש אויג איז ערגער פֿון פּישוף;
אַ מען רעדט אויס אַן עיך־רע שאַט ניט;

615. פּישוף

0: באַפּישפּונג, באַצויבערונג, באַשווערונג,
אַפּשפּרעכונג אַאָ״ו - ן; פּישוף, צויבער,
צויבערע; ביז װונדער; װודו, װודויזם, װאַמ־
פּיריזם, פּעטישיזם; שװאַרצע מאַגיע, מאַגיק;
טאַומאַטורגיע, טעורגיע; שװאַרצער פּוח,
שװאַרצע קונסט, שװאַרצע קונץ, שװאַרצע
קונצן, שװאַרצקונסט; װונדערקראַפּט, פּישוף־
קראַפּט, צויבערקראַפּט, צויבערמאַכט,
צויבערקונסט; צויבערלויבן; גלייבעכץ,
(אַמ)גלייבעניש, איבערגלויבן, זאַבערגלויבן,
זאַבערגלויבן; זאַבאַבאַנע, װפּריכאַמעטע
- 329; האַקוס־פּאַקוס - 363; אַסטראָלאָגיע,
כיראַמאַנטיע, נבֿיאות, טרעפּערע - 345.

עיך־רע, גוט אויג, ביז אויג, ביאויג, אָפּ־
געטאַנענע זאַך.

פּישוף־צייכן; פּישוף־צויבער־מיטל;
װינטשפּיינערל, צויבעררינג, װינטשטעקעלע,
װינטשהיטעלע, װינטשביין; פּישוף־צויבער־
שטעקעלע, פּישוף־צויבער־היטעלע, פּישוף־
(צויבער־)גאַרטל, פּישוף־צויבער־טעפּער,
פּישוף־צויבער־ברילן, אַלאַדינס לאַמפּ, פּישוף־
(צויבער־)קאַסטן, פּישוף־צויבער־שפיגל,
פּישוף־צויבער־אַמטערן, פּישוף־צויבער־
קוסט, פּישוף־צויבער־קרניז; פּאַרפּישפּטע
ראָד, פּאַרפּישפּטער עינוגל, פּאַרפּישפּטער
קרניז.

קענגפּישוף; סגולה, קמיע, האַעלע,
שמירה (פֿון אַ גוטן־יידן), תּוספּתל; טאַליסמאַן,
אַמולעט; עיך־רע־בייגעלע, װאַל־פּצינדל,
קראַמפּפּיינערל, קראַמפּפּיינערל, גריגרי,
מיערקעפּל, געשלידערעכץ, האַנפּיסל, זשוק,
װינדערשטיין, שלאַגענושטיין; פּאַדקעװע,
מאַסקאַט; הַצְלָחָה־ברענגער; באַבסקע
סגולה; פּישוף־טרונק, צויבערטרונק, ליבע־
טרונק, װונדער־װאַסער, גן־עֶדֶן־װעסערל
(װאַסערל), פּאַרשפּראַכענער (אַפּגעשפּראַ־
כענער) בוימל; פּעטיש.

אָפּברעכן און אָפּשפּרעכן איז אַ וואָלדעלע
רפואה; מכשפה לא תחיה.

וען אויך: גלויבן 329, פֿאַרויסזאָגונג 345.

616. אָקולטיוז

ס: אָקולטיוז; מעסמעריוז, בעל־חיימאָג
נעטיוז; ספּיריטיוז, ספּיריטואַליזם; אַנג־
מיוז; היפּנאָז, היפּנאָטיוז; טעלעפּאָטיע;
געדאַנקעקאָיאַבערטראָג (איבערגאַב); טעלע־
פּאַטישע, אַנוואַנדיקע, וואַרענענדיקע חלומות;
טעלעפּאַטישע האַלוצינאַציעס, טעלעפּאַטישע
טראַנסמיסיעס; טישדרייערע, גייסטער־
(גייסטן־)קלאַפּערע; גייסטער־ (גייסטן־)קאַנ־
טראַל; מעדיזימיטישע קאָמוניקאַציעס; גייס־
טער־ (גייסטן־)שרייבונג, פּסיכאָגראַפֿיע, פּנעו־
מאַטאַגראַפֿיע; אויטאָמאַטיוז, אויטאָמאַטישע
שרייבונג; טראַנס; טראַנסשרייבונג, טראַנסריי־
דונג; סעאַנס.

רוח, גייסט ל"ר גייסטער, גייסטן; גייט־
גוטער, פֿאַנטאַם, ספּעקטער, יגעשפּענסט;
גילגול, גייבוק; ערשטער, צווייטער אַאו"ו
גילגול; אַסטראַל־גוף, אַסטראַל־גייסט; גייס־
טערוועלט, גייסטנוועלט; עטערישער צווי־
לינג; נעוואַהיפּנאָל־אַגוע; פֿאַנטאַסמאַל־אַגוע.
אָקולטיסט; ספּיריטיסט, ספּיריטואַליסט,
מעסמערטיסט; היפּנאָטיזירער; מאַהאַטמאַ,
יאַגי, אַדעפט, פֿירער; מעדיזם; העלזענער,
נביא ← 345.

וו: מאַגעטזירן, מעסמערזירן, היפּנאָטיזירן;
האַלטן אַ סעאַנס; אַרויסרופֿן גייסטער
(גייסטן); אַרמברענגען און אַ טראַנס; מאַטער־
יאַלזירן אַאו"ו.

וען אויך: פֿאַרויסזאָגונג 345, פֿישוף 615.

617. קהילה, כלי־קודש

ס: קהילה; קהילה קדושה, ק"ק, קהל
הקודש; קהל, קעקעלע קהל [שם]; צדה,

עדת ישראל, ציבור, אינוואַמלונג, פּריקאַהאַ־
ליק, גליק, גמיע [פּוילן], (קולטוס)געמיינדע
[דייטשלאַנד, עסטרייך]; [אם] קאָנגרעגאַציע, קאָנגרע־
גיישן; קאָנסיסטאָריע, פּולס, וועד; וועד
הפּולס, וועד הכּללי, וועד הקהילות, וועד כּל
הפּולסים, וועד הפּשרות; חברה־קדישה, חברה־
קדישא; קהל־שטיבל, חדר הקהל, בית־דין
שטיבל; ראַבינער־סעמינאַר, ראַבינער־שול,
טעאַלאָגישער סעמינאַר.

גבאות; רבנות; פּיסא הרבנות; דיינות,
ספּרות, מגידות, חונות, שוחטות; מוהלרות,
מוהל־שאַפּט; שמשות; כּהונה (גדולה); סמיכה;
סמיכות, היתר הוראה; קבלה; כתב (רבנות).
פּני; פּני־העיר, פּיאַגי העיר [שם]; טובי
העיר, טובי הקהל ← 544; כּל־יְקוּדשׁ, לעפּל־
לִיט; שמש, בּדחן, סאַרווער; שב"ס; פּרנס,
פּרנס־חודש, קולטוסראַט, דאָואַר; ראַש
הקהל, ראַש־זרעאָשון, עיקר (הקהל); גבאי,
גבאי ראַשון, גבאי שני, אונטער־גבאי, גבאי
הפּולס; שטאַט־פֿאַרזאַרגער, קהל־ס־מאַן,
קהל־ס פֿאַרזאַרגער, קלאַץ־פֿאַרזאַרגער [שם];
כּל־לִטווער, כּל־ל־מענטש, עוסק בּצרכי ציבור
(באַמונה); קהל־שע קליאַמקע [שם]; שטאַט־
יורש, קהל־ס יורש, קהל־שער יורש, קהל־שער
צאַפּ, *קילע־ גראַבלער; קהל־ס שייגעץ,
קהל־ס סטראַפּטשע, קאַכלעפּל; קהל־שע באַ־
בע, גבאייטע; בעל־הבית, שטאַט־בעל־הבית;
שול־ידן, שול־בעל־ביתים; חברה־ש"ס; חברה־
תהילים, דוד המלכס גוואַרדיע [שם]; חברה־
משניות, חברה השכמה אַאו"ו.

רַב, רבב, רבב־לשניע [שם]; רב הפּולס,
רב הגליל; קרא דאַתרא; אב בית־דין, אב־ד,
ראַש־בית־דין; ראַש הגולה, ריש־גלותא; ראַבי
נאַט; ראַבינער, אייבער־ראַבינער, קרימוראַ־
בינער, פֿאַדראַביניק, פֿאַדראַבינטישק; [אם]
ראַבי, רעווערענד; קאָיאַנער רב; חכם;
[קל] קאַלפּאַן, לעוויט, לאַפּ, ליאַב; רביצין,
[קל] לאַפּעכע, ליאַבעכע; מורה־הוראה, תיה
רעה [שם]; ווינקל־מורה־הוראה; מורה־צדק,

הָאֵט עַר פֿאַרלוירן, נאָר דער ביזער האַלדו
איז אים געבליבן; לויטן פֿנים דאַרף ער זיין
אַ חזון, לויטן קול מוז ער זיין אַ גרויסער חכם;
ער איז אַ גרויסער נאַר; וואָלט חוץ מיר קיינער
ניט געווסט—איז ער אָבער אַ חזון, וויסט) די
גאַנצע קהילה.

שפּר: קהל איז אַ גב; עס איז ניטאָ קיין
אַרעם קהל; קהל האָט קיין חייב נישט;
קהל איז קיין גוֹלן נישט (נאָר אַ סך גוֹלנים [ש]);
קהל ווערט ניט בדלות; מיט קהל איז זיך
שלעכט צו מישפטן; קהל גיט דעם אַרעמאָן
תּכריכים און ערד אַ שפּאַן; אַז מען האָט ניט
וואָס צו טאָן נעמט מען זיך צו קהלשע זאַכן;
קהלס קערבל (קהלש געלט) האָט אין זיך אַ
מאַגעס; אין אַ קהלשער קליאַמקע איז זיך
גוט אָנצוהאַלטן; צו קהל דערלייגט מען ניט;
איטלעכער שטאַטפירער האָט פֿאַרשטאַכענע
אויגן; אַ גבאי דערלייגט קיין מאָר ניט צו דער
גבאות; דער גבאי האָט דאָס בעסטע מילכיכיס
(ווייל ער מערקט דעם עולם); דער גבאי גייט
אַליין איבער די היזער; אַז דער גבאי גייט
נישט אין שול אַרײַן איז אַ סימן, אַז די שול גייט
אין גבאי אַרײַן; איך דאַרף ניט די עולם־הבא
פֿון גימפל דעם גבאי; אַ קהלשער באַק לאָזט
זיך פֿון גאַרטן ניט אַרויסטרייבן; (פֿל) פֿרנס לִפֿי
דורו; וואָס פֿאַר אַ קהילה, אַזאַ פֿרנס; אַ פֿרנס
מעג זיין גרויס ווי אַ האָן, זיצט ער פֿאַרט אויבן
אַן; אַ פֿאַרד טאָר ניט זיין קיין ראַשה־קהל;
אַ קלפֿי איז אַ פֿאַרקערטע פֿאַפּירמיל; אין
מטריחין אַתּ הַציבור יוֹתר מְדִי; אין גוֹרין
גוֹרָה עַל הַציבור אָלָא אַם פֿון רוֹב הַציבור
יכולין לעמוד בו; אַל תּפּרוֹשׁ מִן הַציבור.

[רַבנים] אַהב אַתּ הַמִּלְאָכָה וּשְׂנָא אַתּ
הַרְבּוּת; הַרְבּוּת מַקְבֵּרַת אַתּ בַּעֲזִיָּה; פֿאַר
דריי האָט גאַט אָנגעגרייט אַ באַזונדער גַן
עֵדן; פֿאַר רַבנים, נאַמנים און מְמַדִּים—נאָר
עס שטייט נאָך עַד הַיּוֹם לִיִּדִיק; דריי זאַכן
טויגן ניט: אַ פּויער אַ חרוץ, אַן אַרעמער פֿריץ
און אַ רַב אַן עס־האַרץ; אין אַ רַב וואָס קען

מו"צ, מורה־ואָדיק [ש]; זיין, לינקער לעוויט
[קל]; שׁיץ מ״ץ, שאַץ מאַץ.

מגיד, בעל־דרשן, פּיעכאַטנער מגיד,
מטיף < 373; זאַגערין [שול]; סופּר, סופּר
סתּ"ם; בעל־מגיה; בעל־קורא; בעל־תּפֿילה;
בעל־שחרית, בעל־מוסף, בעל־ניצלה אַאו"ח;
שליח ציבור, שׁיץ, שליח ציבעלע [ש];
חזן, שטאַט־חזן, קאַר־חזן אַאו"ח < 285;
מוהל, כיטכיק [ש]; מסדר־קדושין; שוחט
< 259; משרתי הקהל, משועבדי הקהילה;
מקבליים; סופּרה־קהל; שמש, קהל־שמש,
שאַלאַטן־שמש, שליח בית־דין, שב"ד; שול־
קלאַפּער, שולרופּער, קלינגער וקל; קברן,
באַגרעבער, חברה־קדישה, חברה־קדישא
< 245.

פּהן; פּהן־דורל; פּהן צדק, פֿ"ץ; בן אהרן
הפּהן, מורע אהרן; לוי, בן־לוי, סן־לוי, סג"ל.
ו: אַרבעטן (וואַרן) לטובַת הפֿלץ; עוסק זיין
בצרכי ציבור (באמונה); אויפנעמען אַ
רַב (אַ שוחט אַאו"ח); געבן אַ כתב; ויצן אויף
רבנות; קוואַקען אויף רבנות [ש]; באַקליידן אַ
שטעלע; האָבן אַ התמנות; פֿסקענען (פֿסקנען)
שאלות; זיין אין מעמד.

פּראַזען רבנישע שטיק; קליידן זיך אין
אַן איצטלאַ דרבּן; שמשן; ויצן בײַ דער
שיס; לעבן פֿון דער קהלשער שיס; ויצן
אויף קאָזיאַנע קעסט.
אַדי: רבניש, דייניש, גבאיש אַאו"ח < 5;
דוכאַזנע.

אינוו: מוסמך; ראוי להוראה; חונה פּה
קהלתנו, חופּק.

פֿראַז: ווי ער וועט זיין רַב וועט אָפּברענען
דאָס שטעטל; ווי ער איז רַב שמוּדט זיך
די קהילה; מען הערט די מגילה ווי דעם רַב,
דעם רַב ווי די מגילה און ביידע אין איינעם ווי
דעם פֿאַראַיאַריקן שניי; מי בחרבּ ומי ברעבּ—
ווער עס וואָל נישט ווערן דורך דער שווערד
און ווער דורכבּ רַב; ווי קומט אַ הונט זיין צו
זיין?; דער שׁיץ האָט קיין שאַץ ניט; דאָס קול

אנדערע מאָל אויף ביידע אויגן, דאָס דריטע מאָל שטאַרבט מען; אַז מען קוקט דאָס ערשטע מאָל אויף כּהנים דוכנען ווערט מען בלינד, דאָס צווייטע מאָל ווערט מען זעעדיק; דער שמש שטייט אויבן אָן; קהל קריגט זיך און דעם שמש שמייסט מען.

חוננים אָז מען זיי(ע)ט אינדיקעס וואַקסן חוננים אָדער נאַראַנים; לעבן די שער־גינה שטייען די שער־רחמים; דער חזן איז אַ נאַר; דאַכט זיך אַזוי נאַענט געווען פֿון די שער־רחמים און זיך ניט אַרײַנגעכאַפט; (אַלע) חוננים זיינען נאַראַנים; „חזן“ מאַכט: חוננים זיינען נאַראַנים; צווישן ייִדן געפֿינען זיך נאַר צען פּראָצענט נאַראַנים—אויף יעדער מיני אַ חזן; לעבן צמוד איז פֿאַראַן אַ ברעט; ווי נאַר מען טרעט אַרויף אויף איר, ווערט מען נאַריש (ווערט מען אַ נאַר); אַ נאַר אַ חזן ציקל־ט זיך און דרייט זיך אַרום דעם פֿסוק ווי רשי אַרום בהעלדוּת; אַ חזן זאָגט צוויי מאָל; אַ חזן עסט פֿאַרן דאַו(ע)נען; פֿאַר תקיעות האָט דער חזן נקיות; ווייל (בשעת) דער חזן זאָגט ברכו זאָגט דער קהל יתְּבַרַךְ; אַ חזן דאַרף זײַן אַ באַווייב־טער, ער זאָל דאַו(ע)נען מיט אַ צעבראַכן האַרץ [17]; דער גרעסטער בעטלער איז דער חזן; אַ חזן טאָר מען קיין שְׁלוֹם - עֲלֵיכֶם ניט געבן; אַ גוטער חזן טאָר זיך ניט שמוֹד; * אויב דער חזן פֿאַרשטייט אין דער מחילה ווי אין דער סליחה מעג ער ווערן די כּפֿרה; אַז מען איז אין כּעס אויפֿן חזן זאָגט (ענטפֿערט) מען ניט קיין אָמן (שפּרינגט מען ניט קיין קדושה); אַז מען וויל ניט דעם חזן הייסט ער זיך נאָך געבן אַ הוֹספֿה; אַז דער חזן האָט ווייניק שכירות דער־לייגט מען אים אַ פֿאַר זינגערס; דער חזן איז גענליכן צו אַ שמאַטע; אַ שמאַטע רייבט זיך אויס און אַ חזן רייבט זיך אויך אויס; אַ יום־טובֿ־זעקל פֿאַר פֿסח רייסט זיך און אַ בעל־תּפֿילה אום ראַש־השנה ווערט היזעריק; אַ חזן און אַ פֿערד זיינען נאַר גוט ביז פֿערציק יאָר; אַ חזן אויף דער עלטער בילט ווי אַ הונט

זיינען און אין אַ חזן וואָס קען לערנען איז קיין ברכה ניט; אַ פֿעטער רבֿ און אַ מאַגערער גלח טויגן ביידע ניט; אַ גוטער רבֿ מוז קענען דעם פֿינפטן שוֹחַן־ערוך (אויך); יאַקאָ סינאַגאָגאַ טאַקי ראַבין; אַז דער רבֿ גייט אַרויס פֿון שול מעג זיך אַיטלעכער זעצן אויף זײַן שטול; אַ חזן נעמט געלט פֿאַר שרייען און אַ רבֿ פֿאַר שווימן; אַ רבֿ איז גוט אָפּצוקלײַבן, אָבער ניט אָפּצוואַגן; אַז מען וויל ניט דעם רבֿ וויל ער אַ הוֹספֿה; אַז מען האָט אַ הונט און אַ טעפּער אין שטאַט דאַרף מען קיין רבֿ ניט; אַ שיקסע בײַ אַ רבֿ קען אויך אַ שאלה פֿסקענען; דער רבֿ האָט דאָס רובֿ כּנות (ווערט ערשפּיל: רבּנות); אַז דער רבֿ טוט אַ שידוך מיטן בעדער האַלט זיך דער בעדער פֿאַר אַ רבֿ; אַז דער רבֿ טוט אַ שידוך מיט אַ רענדאַר בלײַבט ער תּמיד אַ נאַר; בעסער אַ זון אַ בעדער אידער אַ טאַכטער אַ רביצין; * אַ רבֿ מיט אַ רביצין איז אַ גאַנצע מעשה, אַ רבֿ אָן אַ רביצין איז אַ האַרבע מעשה, די רביצין אַליין איז גאָר קיין מעשה ניט; אַז דער רבֿ גייט אין שטרײַמל גייט די רביצין אין ספּאַדיק; בעסער זיך אַנצור געהערן מיט דער רביצין אידער מיטן רבֿ; * דער רביצין מעג מען אויך אָנמוטן; אַ רביצין האָט לאַנגע הענט און אַ קורצן אויער; עס איז גוט צו זײַן אַ רביצין—זי בלײַבט ניט קיין עגונה; אַז דער זײַן וויל ניט פֿסקענען מעג דער טוען טראַסקענען (צעטראַסקעט ווערן); אַ הונט טאָר קיין זײַן ניט זײַן; אַז דער מאַן איז אַ זײַן איז דאָס ווייב אַ דאַניצע (דיניצע).

מגיד דבריו ליעקב לאַ עשה—מאַכט רשי; דער מגיד שטראַפֿט קהל און אַליין טוט ער פֿאַרקערט; אַז דער בעל־תּקיעה קען ניט בלאָזן לייגט זיך דער שטן אין שופֿר אַרײַן; אַ פּהן איז אַ כּעסן; כּהנים זיינען רגונים; „פהן“ מאַכט: כּעסן, הונט, נאַר; ווייל (בשעת) די כּהנים דוכנען גיבעט מען זיי די שטיחל אַוועק; אַז מען קוקט דאָס ערשטע מאָל אויף כּהנים דוכנען ווערט מען בלינד אויף איין אויג, דאָס

והלְבָשֶׁת] גִּלְחִים־מֵאֲנָטֶל, רִיאָסֶע, מֵאֲנָטֶיע, סוּטָנֶע, סֵטְאָלֶע, דֵאָמֵאָטִיקֶע, דֵאָמֵאָ; מֵאָנֵאָכְךָ־מֵאֲנָטֶל, סִקֵאָפּוֹלִיעֶר, קֵאָפּטוֹר, קֵאָפּ־שֶאָן, קִיטֶל, הֶעֱמַד, כֵאָרְהֶעֱמַד, טוֹנִיקֶע; שְפִיצְךָ־קֵאָלְנֶעֶר, פֵאָרְטֶעכֶל, פֵאָרְצִיִם; יֵאָרְמֶלְקֶע, בֶּעֶרֶט, מִיטְרֶע, כֵלֵאָמִידֶע, קֵאָרְדִינֵאָל־הוּט, קְרוּן, טִיאֶרֶע, דִיאָדֶעם; צֵלֶם־שְטֶעקֶן, בִּי־סוּפ־שְטֶעקֶן.

קְלוּיִסְטֶעֶר־אָמֵט; קֶלֶרוֹס; קֶלֶרִיקֶעֶר; גִּיִסְטֶלֶעכֶעֶר, ׀ דּוּכֵאָוֹנֶעֶר, רֶעוּעֶרֶעֶנְדֶ; עֵמִינֶעֶנְץ, הִיעֶרֶאָרְךָ; רֶעֶלִיגִיע־לֶעֶרֶר; מִיִסְיֵאָנֶעֶר; נְשֵמָה־פֵאָרְוֵאָרְגֶנֶר; פֵאָסְטֶעךָ; פֵאָטֶעֶר, פֵאָטֶעֶרֶל, פֵאָטֶעֶר; גִלְחֶ, פּוֹמֶר, קְסִיָאָנְדוּ, פֵאָפּ; [ש] שְחוֹרֶעֶר, מוּחֶל עוֹנוֹת; פֶרִיִדִיקֶעֶר; הוּיֶפֶרִיִדִיקֶעֶר, הוּיֶגֶלְחֶ.

פֵאָסְטֵאָר, קֵאָפּ־לֵאָן, דֶעקֵאָן, דִיאָק, דִיאָ־קֵאָן, אֹונְטֶעֶר־דִיאָקֵאָן, אָרְכִיִדִיאָקֵאָן, קוֹרֵאָט, פֶרִיִמֵאָט, רֶעקְטֵאָר, וּיֵקֵאָר, פֶרֶעֶלֵאָט, אָרְכִי־עֶרִי, יֶעֶרִי; בִּי־סוּפ, בִּישֶאָף, בִּישֶאָפּ; פֶרִשְט־בִּי־סוּפ, טִיטוֹלֵאָר־בִּי־סוּפ, אֹונְטֶעֶר־בִּי־סוּפ, אָרְצִיִבִּי־סוּפ; סוּפֵרֵאָנְאָן, עֶפֶאָרְךָ; מֶעֶטֶר־אָפּ־אֵלִיט, פֶרִיִמֵאָס, אָרְכִיִמֵאָנְדֶרִיט, פֵאָט־רִיאָרְךָ, קֵאָטֵאָלִיקֵאָס, קֵאָרְדִינֵאָל, נוּנִצִיס, אֹונְטֶעֶר־נוּנִצִיס, אָפּ־אָסְטֵאָלִישֶעֶר דֶעֶלֶעֶנֵאָט; פּוּפּס, פּוּפּסֶט, פּוּפּסֶט, פֵאָנְטִיֶפֶ(ע)קֶס, הִיעֶלִיקֶעֶר פֵאָטֶעֶר; עֶקֶלֶעֶוִיאָרְךָ, אָרְכִיִסִינֵאָ־גֵאָנֵאָס, קְלוּיִסְטֶעֶר־עֶלֶטֶסְטֶעֶר, פֶרֶעֶבֶנְדֵאָר, פֶרֶעֶסֶבִיטֶעֶר, קֵאָנְאָגִיקֶעֶר, קֵאָנְאָגִיסֶע; קְלוּיִס־טֶעֶר־בֵאָאָמְטֶעֶר, קְלוּיִסְטֶעֶר־דִינֶעֶר, אָלְטֵאָר־דִינֶעֶר, מֶעֶסֶנֶעֶר; אָקֵאָלוֹט, גֶלְאָקֶן־קֶלִינֶעֶר, ׀ וּוּאָנְאָר; אָרְגֵאָגִיסֶט; צֵלֶם־טֶרֶעֶנֶעֶר; אָפּ־צִיאָט, אָפּ־צִיאָל, קוּוֵאָלִיֶפִיקֵאָטֵאָר ← 601; כֶהֶן, פֶרִיסְטֶעֶר ← 614; עֵמִינֶעֶנְץ.

[מִחְמַדֵאָנִישׁ] אִימֵאָם, שִיך, מוּלֵא, מֵאָלְנֵאָ, מוּפְטִי, הֵאָדוּשִי, מוּעֶדוּן, דֶעֶרוּיֶשׁ, פֵאָקִיר, קֵאָלִיף, כֵאָלִיף, שֶעֶרִיף; [והינדוסיש] בֵרֵאָמֵאָן, בֵרֵאָמִין, פּוֹנְדִיט, פֵאָנְדִיט, גוֹרו, יֵאָגִי; [ובודיסי־טִישׁ] פּוֹנְגִי, בֵאָנוּע, לֵאָמֵאָ, דֵאָלֵאָל־אָמֵאָ. מֵאָנֵאָכְךָ־אָרְדֶן־בֶרּוּדֶעֶר, מֵאָנֵאָסִיֶר־

אֹונְטֶעֶר וּיֵ אֶפֶעֶרד; אֶ חוֹן וּיִנְגֵט אֹונְ אֶ הֵאָן־קֶרִיִמֵ(ט)ט אִיז נֵאָךְ נִיט גֶלְמֶךְ; אֶ חוֹן אָן אֶ קוֹל־אִיז וּיֵ אֶ שֶאָף אָן וּוּאָל; נֵאָךְ אֶ שְלֶעכְטֵן חוֹן־אִיז גוּט צו דֵאָוֹנֶעֶנְץ; פֹון אֶ שְלֶעכְטֵן חוֹן־הֶעֶרֶט מֶעֶן דִי גֶרִיזוֹן אֹונְ מֶעֶן זֶעט דִי מִיאֹוסֶע־הֶעוּיוֹת; אֹו דֶעֶר חוֹן קֶען קִיין עֶבְרִי נִיט הִיִיסֶט־עֶר אֶ קֵאָנְטֵאָר; אָלֶע יִידן קֶענֶען זִיין חוֹנִים, נֵאָר דֵאָס רֹוב זִינֶען זִי הִיזֶעֶרִיק; אִינֶעֶר אִיז אֶ מִבֵּין אִוּיֶאֶ אֶ פֶשְטֶל, דֶעֶר צוּוִיטֶעֶר אִוּיֶאֶ חוּיר־הֵאָר, אָבֶעֶר אָלֶע זִינֶען מִבֵּינִים אִוּיֶאֶ אֶ חוֹן; וּיֵ אֹוּיֵ דֶעֶר חוֹן וּוּאָל־נִיט וּיִנְגֵט קֶרִיגֵט עֶר־אָלֶץ אִין טֵאָטֵן אָרִיין; „חוֹן וּקֵהֶל“ מֵאָכֶט: חוֹן זֶעט נִיט, וּיֵ קֵהֶל הִיטֵן לֵאָכֶט; צוּם קוֹל־קֵמוֹן; אֶ הֶעכֶט אִיז נִיט קִיין שְטִינְקֶע, אֶ הֵאָלְדוֹ־אִיז נִיט קִיין קֵאָטֶעֶרִינְקֶע; אֶ הֵאָלְדוֹ אִיז נִיט־קִיין פִידֶל.

יען אויך: יתום 544.

618. גלחות

ס: קְלוּיִסְטֶעֶר, קְלוּיִסְטֶעֶר־שֶאָפּט, יֶקִירְךָ, יֶקִיר־כּוּטוּם; מֵאָנֵאָכִיס, מֵאָנֵאָסִיֶצִיִס; מֵאָנֵאָכְךָ־אָרְדֶן; גִּיִסְטֶלֶעכֶעֶר שְטֵאָנְד, הִיעֶר־אָרְכִיֶע, פֶרֶעֶלֵאָטוֹר; קֶלֶרִיקֵאָלִיזִים, גִּיסֶט־לֶעֶכֶקִיט, גִלְחוֹת, ׀ דּוּכֵאָוֹעֶנְסֶטוּע; מֵאָנֵאָכ־שֶאָפּט, מֵאָנֵאָכ־שְטֵאָנְד; פֵאָסְטֵאָר־שֶאָפּט, פֵאָסְטֵאָרֵאָט; קֵאָנְאָגִיקֵאָט, קֵאָפּ־לֵאָנְשֶאָפּט; דֶעקֵאָנְשֶאָפּט, דֶעקֵאָנֵאָט; פֶרֶעֶסֶבִיטֶעֶר־שֶאָפּט, קוֹרֵאָט־שֶאָפּט, רֶעקְטֵאָר־שֶאָפּט; וּיֵקֵאָר־שֶאָפּט, וּיֵקֵאָרֵאָט, פֶרֶעֶבֶנְדֶעֶר־שֶאָפּט, פֶרֶעֶלֵאָט־שֶאָפּט; בִּי־סוּפ־שֶאָפּט, אָרְצִיִבִּי־סוּפ־שֶאָפּט; עֶפִיסֶקֵאָפּט, אָרְכִיֶעֶפִיסֶקֵאָפּט; פֵאָטֶרִיאָר־כֵאָט, קֵאָרְדִינֵאָל־שֶאָפּט, קֵאָרְדִינֵאָלֵאָט; נוּנ־צִיאָטוֹר; אָפּ־אָסְטֵאָל־שֶאָפּט, אָפּ־אָסְטֵאָלֵאָט; פּוּפּסֶנְשֶאָפּט, יֶפּוּפּסֶטוּם, פֵאָנְטִיֶפִיקֵאָט; אָפּ־אָסְטֵאָלִישֶעֶר(ר), פּוּפּסִישֶעֶר(ר), הִיעֶלִיקֶעֶר(ר)־שְטוֹל; וּוּאָטִיקֵאָן; קֵאָנְקֵאָלִיזִי(ע), קֵאָרְדִינֵאָל־ךָ־קֵאָלֶעֶגֶיע, סִינֵאָד, קֵאָנְסִיטֶטֵאָרִיע, פֶרֶעֶסֶבִי־טֶעֶרִיע, קְלוּיִסְטֶעֶר־אָט, קְלוּיִסְטֶעֶר־אָט.

אָפּער, קרבן חטאת; שוידאָפּער, קרבן אָשם;
פּרידאָפּער, פּרידנסאָפּער, קרבן שָׁמִים;
דאָנקאָפּער, קרבן תּוֹדָה; בָּכוֹר; קרבן פֶּסַח,
זָבַח פֶּסַח; קרבן מִינְחָה; גִּיסאָפּער, קרבן
נֶסֶךְ; געטראַנקאָפּער; נִיסוֹךְ הַמִּים; קרבן
קָמִיד; קטורת, וּזְרַעַךְ, קֶלְבָנָה; וּזְרַעֲכֶפֶאָן,
פִּייער־פֶּאָן; וּזְנִיבֶאָק, שְׁעִיר לַעֲזָאוֹל; תְּרוּמָה;
הִיבאָפּער, (קָח־חַס)תּוֹנֶפֶה; בִּיבוּרִים; קָקֵט,
שִׁיכְחָה, פֶּאָה; מַעֲשֵׂר; מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן, מַעֲשֵׂר
שְׁנִי, מַעֲשֵׂר עֲשִׂי, מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר.

דאָס דאָו(ע)נען; תּפִּילָה; תּפִּילָה בְּצִיבוּר,
תּפִּילָה בְּחֵשׁ; נוּסַח אֲשַׁכְנֹה, נוּסַח סְפָרַד, נוּסַח
הַאֲרָ"י; לִיטוּרִיגֵע, לִיטוּרִיגִיק; לִיטוּרִיגִי(א)לְאָגִיע.
הוֹפְרַת־נְשָׁמוֹת, יוֹכוֹר; נְשִׂיאֵת־כֶּפֶסִים, דאָס
דוּכנען; קריאה, קריאת־הַתּוֹרָה; פּתִיחָה,
פּתִיחַת־הַאָרֶן; הוֹצָאָה, אויסנעמעניש, אויס־
הֵיבְנִים; אויפ־רופֿנס, עֲלִיָּה; פֶּעטע עֲלִיָּה;
כַּהֵן, לְוִי, שְׁלִישִׁי, רִבְעִי, חֲמִישִׁי, שְׁשִׁי, שְׁבִיעִי,
הוֹסֵפֶה, אַחֲרוֹן, מַפְטִיר; תּוֹכַחָה; עֵם כֹּל
הַנְּעָרִים; הַפְטוּרָה; הַגְּבוּהָ; גִּילָה; הַגְּבוּהָ
גִּילָה; הַכֶּנֶסֶה, איינעמעניש.

נְטִילַת־יָדִים; דאָס בענטשן; קידוש־הַחוּדֶשׁ,
קידוש לַכֹּהֵן, דאָס מִקְדָּשׁ וְזֵינן דִּי לַכֹּהֵן; קידוש
הַחֲמָה; יָיִן, קידוש, נֶר, הַבְּדִלָּה, זֵמֶן; יִקְנֹה"ו;
קֶלֶה, גִּידָה, הַדִּלְקָה; חֲנִיָּה; הַדִּלְקַת הַנֶּר,
לִיכַט־בענטשן; טְבִילָה, לִיל טְבִילָה; שְׁחִיטָה
← 259; חוֹפֵה־זִקְדוּשִׁין ← 563.

בְּרִית־מִילָה; חִיתוּךְ, ייִדישונג, באַשנײַ
דוּג; מִילָה, פּרִיעָה, מִצִּיעָה; סַנְדְקָאוֹת;
קוואַטערשאַפֿט; כִּיסָא שֶׁל אֱלֹהֵי; מוֹהֶל־
מַעֲסַע; מוֹהֶל־מַעַל; עִירוּב; עִירוּב חֲצֵרוֹת,
עִירוּב תּחִוּמִין, עִירוּב תּבִשְׁלִיטִין; מִלְּקוֹת;
תּשְׁלִיךְ, תּשְׁלִיךְ־נִיִּילֵן; תּקִיעַת־שׁוֹפָר; נְטִילַת־
לִילָב, נַעֲנוּעִים; הַקְּפוֹת; מִכִּירַת חֶמֶץ, שְׁטַר
מִכִּירַת חֶמֶץ; בְּדִיקַת חֶמֶץ, בִּיעוֹר חֶמֶץ; בִּשְׁרֵי
שְׁטִיין; סֹדֵר, סֹדֵר שֶׁל פֶּסַח; עֶרֶשְׁטער סֹדֵר,
צווייטער סֹדֵר.

תּשְׁמִישִׁי קדוּשָׁה; תּפִּילָה(ה), תּפִּילִין, תּפִּילִין
מַעוֹר אֶחָד, (תּפִּילִין) שֶׁל־דָּאָש, (תּפִּילִין) שֶׁל־יַד,

ברודער, מיטמאַנאַך, באַרעמהאַרציקער
ברודער, פּראַטער, בעטל־ער־מאַנאַך, עוֹלָה
רְגֵל, פִּילִגְרִים, זִפִּילִגער; מאַנאַשקע, מנישקע,
נאַנע, נון־נִיִּילֵן, דעוואַטקע, אָרדן־שוועסטער,
מאַנאַסטיר־שוועסטער, מיטמאַנאַשקע, באַרעמ־
האַרציקע שוועסטער, גאַטס פֿלֶה; פּריאַר,
פּריאַרין, אונטערפּריאַר, אַבאַט, אַבֶּע; איג־
מען, איהומען; איגומענשע, איהומענשע, פּאַג־
מאַטקע, אַמאַ; מאַנאַסטיר־אויפֿזעער; יעוויט,
פּראַנציסקאַנער, סערוויט, מינאַריט, קאַפּוּר־
צינער, אַמבראַזיאַנער, דאַמיניקאַנער, קאַר־
מעליט, וענאַביט, בענעדיקטינער, רעקאַל־עט,
אויגוסטינער, אילומינאַט, קאַריט, טעאַטינער,
אַנונציאַט, אורסולינער, קאַרטוויאַנער, ציס־
טערציענער, טראַפֿיסט, פּרעמאַנסטראַ־
טענער, נאַרביטענער, מאַטורינער, טעמפל־ער,
האַספּיטאַל־ער, בערנאַרדינער, ליגוריאַנער,
לאַרעטינער, קרייצריטער, באַרוועסער, אַנאַ־
כאַרעט; קרייצפּאַרערס, קרייצטרגעוּערס,
נוסע־י(נושא־)הצֶלָב.

אַדִי: גייסטל־עך, דוּכאַוּנע, פּויפּסיש,
ביסקופּיש, עקל־עוואַנטיש, מאַנאַסטיריש,
קל־עריש, קל־עריקאַל, גל־חיש, פּאַנטיפּיש אַאַו"ח
← 5.

שפּר: אַז דער גל־ח פֿילט דאָס טרעפּל חייס(ט)
ער, אַז עס רעגנט; צום קל־ענסטן פּוּר
לייגט דער גל־ח ניט צו; אַז מען באַענגט אַ גל־ח
האַט מען אַ גוטע וועטשערע; אַ פֿעטער רַב
און אַ מאַנערער גל־ח טויגן ביידע ניט.

וען אויך: עבודה־זָרָה 614.

619. גאַטסדינסט (ייִדיש)

ס: גאַטסדינסט, עבודה; עבודה הקודש,
עבודה הבורא; רעליגיעזער ריטואַל.

וקרבנותו קרבן, אָפּער־נִיִּילֵן, זאָפּפּער;
בלוטאָפּער, כּפּרָה; שלאַכטאָפּער, זָבַח;
זבחי מִתִּים; בראַנדאָפּער, פֿייער־אָפּער,
עוֹלָה; גאַנצאָפּער, עוֹלָה תּמִימָה; רייניק־

שבת-קודש, יום השבת; א שבת ווער צו גאט האַפֿט; א פֿאַרשטערטער שבת; מוצאי-שבת, מוצ"ש, מוצאי-שבת-קודש, מוצ"ש"ק, שבת-צור נאַכט, שאַבייִסע־נאַכט; שבת מַכְרָכִים; עַרֵב ראָש־חודש, ער"ח; יום־כִּיפּוּר קטן, יו"כ; ראָש־חודש, ר"ח.

עַרֵב יוֹסֵטוֹב, עיו"ט; יוֹסֵטוֹב, יו"ט, רגל, מועד; חוֹלֵה־מוֹעַד, חוה"מ; בֵּין רִגְלֵי לְרִגְלֵי; שבת-חולֵה־מוֹעַד; מוצאי־יוֹסֵטוֹב; אֶסְרֵרְחֶנּוּ; שְׁלֹש רִגְלִים, די יוֹסֵטוֹבִים; די יָמִים נוֹרָאִים; די וויינע(ו)דיקע טעג, די משוגענע נעכט; סְלִיחוֹת־טעג, שבת סְלִיחוֹת; ראָשֶׁה־שָׁנָה, ר"ה, יום הוֹכְרֵן; עֶשְׂרֵת יָמֵי תְּשׁוּבָה, עש"ת, בֵּין כָּסָא לְעֶשׂוֹר; צוּם גְּדִיָּה; שבת־שׁוֹבָה, שבת־תְּשׁוּבָה, ש"ת; עַרֵב יוֹם־כִּיפּוּר, צו קנייטלעך לייגן; יוֹם־כִּיפּוּר, יו"כ, יום הדין, שבת־שְׁבָתוֹן; מוצאי־יוֹם־כִּיפּוּר; מְחַרֵת יוֹם־הַכִּיפּוּרִים; עַרֵב סוּפוֹת; סוּפוֹת, חג הסופות, חג האָסִיף, זמן שִׁמְחַתְּנוּ; שִׁמְחַת־בֵּית־הַשְּׁאֵבָה; חוֹלֵה־מוֹעַד סוּפוֹת, חוה"מ; הוֹשַׁעֲנָא־רַבָּה, הוֹשֵׁר, הוֹשַׁעֲנָא־רַבָּה נֶאֱכָן קוּחִיט; וואַכֵּנאַכט; שמיני עֶצְרַת־שִׁמְחַת־תּוֹרָה, שִׁמְחַת־תּוֹרָה צו הַקָּפוֹת; שבת־בְּרָאשִׁית; חֲנוּכָה, שבת־חֲנוּכָה, זאת חֲנוּכָה; עֶשְׂרֵה בְּטֻבֹת שבת־שִׁירָה; חֲמֵשֶׁה עֶשֶׂר בִּשְׁבֻט, ראָשֶׁה־שָׁנָה לֵאילָנוֹת; שבת שְׁקָלִים; תְּעִנִית אָסְתֵּר, אָסְתֵּר־תְּעִנִית; פּוּרִים; פּוּרִים; פּוּרִים ראַשׁוֹן, פּוּרִים שְׁנֵי שוּשַׁן־פּוּרִים, פּוּרִים קַטָּן, חוֹלֵה־מוֹעַד פּוּרִים [ש1]; שבת־הַפֶּסֶקָה; שבת הַגְּדוּלָּה; די נאַכט צו חֲמִיץ־בִּטְלֵעֵן; עַרֵב פֶּסַח; פֶּסַח, פֶּעֲטֵעַר פֶּסַח, חג הַפֶּסַח, חג הַמַּצּוֹת, חג הַאֲבִיב, זמן חֲרוּתְנוּ; לֵיל־שִׁמּוּרִים; חוֹלֵה־מוֹעַד פֶּסַח, חוה"מ"פ; די ערשטע טעג, די צווייטע (די אַנדערע) טעג פֶּסַח; די דריטע טעג פֶּסַח [ש1]; שְׁבִיעֵי שֵׁל פֶּסַח, אַחֲרוֹן שֵׁל פֶּסַח; פֶּסַח שְׁנֵי; ל"ג בעומר; שלשת ימי הַגְּבֻלָּה; שְׁבֻעוֹת, חג השְׁבֻעוֹת, חג הַבּוּרִים, זמן מתן תּוֹרָתְנוּ; חוֹלֵה־מוֹעַד שְׁבֻעוֹת [ש1]; בֵּין הַמַּצָּרִים, די דריי וואַכֵּן; שְׁבֻעָה עֶשֶׂר בַּתְּמוּזָה; שבת חוּן; תְּשֻׁעָה בְּאֵב; שבת נַחְמוּ, שבת נַחְמוּ; חֲמֵשֶׁה עֶשֶׂר בְּאֵב.

רֶשִׁים תְּפִילִין, רבינו תַּמֵּס תְּפִילִין; קָשֶׁר שֵׁל תְּפִילִין; קָשֶׁר שֵׁל יָד, קָשֶׁר שֵׁל רֶאֶשׁ, פְּרִיכָה; שִׁין יִמִּינִית, שִׁין שְׁמָאלִית; רְצוּעָה ל"ר רְצוּעוֹת; מַעֲבָרְתָא; פֶּרֶשָׁה, אַרְבַּע פֶּרֶשִׁיּוֹת; בְּתִים, שִׁידֵל; תְּפִילִין־זַעֲקָל; מוּזוּה; טְלִית; טְלִית שְׁכּוּלָה תְּכַלֵּת; עֶטְרָה; טְלִית־אוֹן־תְּפִילִין; טְלִית־זַעֲקָל, טְלִיתִינִיק; קִיטֵל; טְלִית־קַטָּן, אַרְיֵב־בְּנִפּוֹת, צִיצֵה־בְּנִפּוֹת, לִיבְסֵעַרְדָּאָק, לִיבְבִי צוּדַעֲקָל); צִיצִית, תְּכַלֵּת, שְׁמֵשׁ; כְּפֹלֵש־מוֹנֵה דִיקַע צִיצִית; צִיצֵה, בְּנִפָּה; סִידוּר, תְּפִילָה וּמַעֲרַב־יִיִּדִישׁ; בְּלֶה־סִידוּר, (סִידוּר) כְּלִיבּוֹ, כְּלִיבּוֹיִקָל; נַלְלֵי בִיבְעֵרְנִיק, בִּיבְרַאֲלֵינִיק; סִידוּר שֵׁל"ה, קָרַב־מִינַחַה־סִידוּר, ראָשֶׁחֻדֶשׁ סִידוּרֵל; בַּעַנְטֶשְׁעֵרֵל; תְּהִילִימֵל); תְּחִינָה, ש"ס־תְּחִינָה, תְּחִינָה שָׁרָה בְּתוֹמִיבִים, מַעֲנֵה־לְשׁוֹן; סְלִיחָה, קִינָה, מַחוּר, קִרּוּבֵן וּמַעֲרַב־יִיִּדִישׁ; הַגְּדָה (שֵׁל פֶּסַח).

יִין־קִידוּשׁ; קִידוּש־בַּעֲכַעֵר; בַּעַנְטֶשְׁלִיכֵט; חֲנוּכָה־לִיכֵט, נָר שֵׁל חֲנוּכָה; שְׁמֵשׁ; חֲנוּכָה־לְאָמֶפ; נֶשְׁמַה־לִיכֵט, נָר נֶשְׁמָה; שבת־לִיכֵט, יאַרְצִיט־לִיכֵט, יוֹם־כִּיפּוּר־לִיכֵט, נָר מִצְוּוּה, גִּרְתֵּמִיר, שֶׁשֶׁה גְרוֹת; בְּשָׁמִים־בִּיקֶסֶל < 275; שוֹפָר; כְּפָרָה, כְּפָרָה־הוֹן; כְּפָרָה־גַעֲלֵט; סוּפָה; פֶּסוּלַע סוּפָה; סַכֵּךְ; אַרְבָּעָה מִינִים; אַתְרוּג; טוֹיטער אַתְרוּג; פִּיטוּם; לִילֵב; הָדָס; עַרְבֵּה; הוֹשַׁעֲנָא; אַפּוֹעֶשְׁלֶאָגַענע, פֶּסוּלַע הוֹשַׁעֲנָא; שֵׁל חֲמֵנוֹת, מַתְּנוֹת לֵאבִיוִנים; מִצָּה < 258; אַרְבַּע פּוֹסוֹת; קַעֲרָה; חֲרוּסֵת, זְכַר לְטִיט; כְּרַפֶּס, חוֹרֵת, מְרוּר, בְּצִים, זְרוּע, ראָשׁ כְּבֵשׁ, זאַלְצוואַסער, כּוּרֵךְ; אַפִּיקוֹמֵן; הֶסְבִּיבֶעט; מוּזֵמן.

מַתְּפַלְדִּינִים, עוֹלָם; מַנִּין; עֶשְׂרֵה הַרְאֻשׁוֹנִים, שְׁבֻעָה קְרוּאִים; פֶּהֵן, לְיוֹי, יִשְׂרָאֵל; יִשְׂרָאֵל בְּמִקּוּם פֶּהֵן, לְיוֹי בְּמִקּוּם פֶּהֵן, יִשְׂרָאֵל בְּמִקּוּם לְיוֹי; אַחֲרוֹן; (בַּעַל־מַפְטִיר; חֲתַן־תּוֹרָה, חֲתַן־בְּרַאשִׁית, חֲתַן־מַפְטִיר; בַּעַל־מִצְוּוּה, בְּר־מִצְוּוּה.

ושבת און יוֹסֵטוֹב עַרֵב שבת, ע"ש, עַרֵב שבת קודש, עש"ק, פֿרײַטאַג־נאַכטס; שבת,

רבי אלעזר, אָנא בַּכּח, אָנסיכה, אָנעים זמירות, אָנקה מסלדיך, אָף ברי, אָץ קוצץ, אָרוי הל' בָּנון, אָשמנו, אָשרי, אָשרי תמימי דרך, אָשר יצר, אָתה אָחד, אָתה בחרתנו, אָתה הראַית, אָתה זוכר, אָתה חוננתנו, אָתה יצרת, אָתה נגלית, אָתה קדוש, אָת צמח; בואי בשלום, בְּמָה מדלִיקין, בני אָדם, בספֿר חיים, ביצאת ישְׂרָאֵל, בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ, בְּרוּךְ שְׁאָמַר, בְּרִיךְ שְׁמִיָּה, בְּרַכּוֹ, בְּרַכִּי גַפְשִׁי; גָּאָט פֿון אַבְרָהָם; הָא לְחַמָּא עֵינַי, הוֹדוּ, הַיּוֹם הַרְת עוֹלָם, הַיּוֹם תֵּאמְצֵנוּ, הַכֵּל יוֹדוּךְ, הַמְּאִיר לְאָרֶץ, הַמְּבַדֵּל, הַמְּלַךְ, הַמְּלַאךְ הַגּוֹאֵל, הַמְּפִיל, הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה, הַנְּנִי הַעֲנִי מִמַּעַשׂ, הַנְּרוֹת הַלָּל, הַרְחֵמֵן, הַשְׂכִּיבֵנוּ; וְאָהֲבַת, וְאִמְרַתֵּם נְבַח פִּסְחַת, וְאִנְחֵנו כּוֹרְעִים, וְכָא לְצִיּוֹן, וּבְכֵן מִן פַּחַדְךָ, וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם, וּבְנוּחָה יֹאמַר, וְהוּא רְחוּם, לְאֵנָּה וְהוּא רְחוּם, וְהִיָּה אִם שְׁמוֹעַ, וְהִיָּה כִּי יִבְיָאךָ, וְזֹאת הַתּוֹרָה, וְיֹאמַר דָּוִד, וַיִּכְרַךְ דָּוִד, וְהִי בַחֲצִי הַלַּיְלָה, וְהִי בְּנוֹעַ, וְהִי נוֹעֵם, וַיְחַלֵּל, וַיִּתֵּן לָךְ, וְכֵל חַיִּים, וְכֵל מֵאֲמִינִים, וְלִירוּשָׁלַיִם צִירְךָ, וּמִפְּנֵי חַטְאֵינוּ, וְנֹאמַר, וּנְתַנֵּה תּוֹקֶף, וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ, וְשִׁמְרוּ, וְתַחֲנוּנָה, וְתַעֲרַב; נָה חֲלִי פִתִּי, זְכוֹר אֱב, זְכַרְנוּ; וְתַף טַל וּמָטָר; יִבְרַכְךָ, יְהִי כְבוֹד, יְהִי רַצוֹן, יְהִי שְׁמִיָּה רַבָּה, יְהִלְלוּ, יוֹצֵר אוֹר, יוֹשֵׁב בְּסֶתֶר, יַחֲדָשֶׁהוּ, יַעֲלֶה וַיְבֹאֵהוּ, יַעֲלֶה תַחֲנוּנֵנוּ, יִקּוּם פּוֹרְקֵנוּ, יִשְׁמַח מִשָּׁה, יִשְׁמַח, יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדַּשׁ; כִּי לֹא נָאֵה כִּי לֹא יָאֵה, כֵּל חַמִּירָא, כֵּל נְדָרִי, כֵּתָר; לְאֵל בְּרוּךְ נַעֲמִוּת, לְאֵל עוֹרֵךְ דִּין, לְדוֹד אוֹרִי, לְשׁוֹעֲתְךָ קוֹיִתִּי, לְכָה דוֹדִי, לְכֹו נְרַנֵּה; לְמַעַן אֲמִיתְךָ; מִן אַבּוֹת, מִה טוֹבוֹ, מִה נִשְׁתַּנֵּה (דִּי פִיר קְשׁוּת), מִזֹּדָה אֲנִי, בְּרַכְּהוּ [קִידְרִישׁ], מוֹדִים, מוֹמור לְדוֹד, מוֹמור לְתוֹדָה, מוֹמור שִׁיר חַנוּכַת, מוֹמור שִׁיר לַיּוֹם הַשַּׁבָּת, מִי כְמוֹךְ, מִי שְׂבָרְךָ, מִי שְׁעָשָׂה נְסִים, מְכַלְכֵּל חַיִּים, מְלַךְ צִיּוֹן, מִמְקוֹמְךָ, מִן הַמְצַר, מְשִׁיב הַרוּחַ; נַעֲרִיצְךָ, נִשְׁמַת; עֲבָדִים הֵינּוּ, עוֹזֵר דְּלִים, עוֹשֶׂה שְׁלוֹם, עַל הַנְּסִים, עַל הַתּוֹרָה וְעַל הַעֲבֹדָה, עַל חַטָּא, עַלֵּנוּ, עַל כֵּן נִקְוָה לָךְ, עַל נְהוֹרוֹת בְּבֵל, עֲנֵנוּ; פִּיטוּם הַקְּטוֹרֶת,

שְׁמַחַת מִיצוּהָ, שְׁמַחַת שְׁלֵ מִיצוּהָ; סְעוּדַת מִיצוּהָ; קִידוּשׁ הַבְּרִיָּה; שְׁלֵ שִׁסְעוּדוֹת, שְׁאֲלַעֲשִׂידַעַס, שְׁמַאֲלַע סְעוּדוֹת [שׁ]; מְלִוּהָ; מְלַכָּה; שְׁלוֹם־זְכַר; בְּרִית; שְׁלֵי לְמִילָה; בְּרִית־נִיצֵעַ; שׁוֹלְפִירִין; פְּדִינְהֶבֶן; בְּרִמִּיצוּהָ; תְּנָאִים, חַתוּנָה ← 563; יֹאֲרַצְמִט, הַתְּחַלֵּת הַסְּפֵר; סִיּוּם הַסְּפֵר, סִיּוּם, סִיּוּם מִסְּכַתָּא; סְעוּדָה הַמְּפִסְקַת; סְעוּדַת פּוֹרִים; סֵדֶר.

וּתְפִילּוֹתוֹ סֵדֶר תְּפִילּוֹת; דָּאָס דְּאוּוֹעֵנְעֵן; שׁוֹמְרִים לְבּוֹקֵר, הַשְׂכָּמָה; דָּאָס אִינדֶערֶפֿרִיעַ־דִּיקַע, דָּאָס פֿונֶפֿאַרְנוֹטִיקַע, דָּאָס שַׁבַּת־דִּיקַע, דָּאָס יוֹם־טוֹב־דִּיקַע אַאוֹ"ו דְּאוּוֹעֵנְעֵן; פֿון פֿאַרְנוֹט, קְטוֹרֶת, דַּעַר פֿסוּק, דַּעַר יוֹם, דִּי הַיּוֹמֵס, דִּי אֲנִי מֵאֲמִינֵס; פֿסוּקֵי דוֹימֶרָה; שַׁחֲרִית, מוֹסֵף, מִינְחָה; מִינְחָה יִטְנֶה, מִינְחָה גְדוֹלָה; מַעֲרִיב; קְבֻלַּת־שַׁבַּת; שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה; אַבּוֹת, חֲנוּת־הַשֶּׁץ; שְׁטִילַע שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה, הוֹיכַע שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה; קְדוּשָׁה; בְּרַכְת־כֹּהֲנִים; רֹאֲשׁ חוֹדֶשׁ־עֲנַשְׁן; הוֹקְרַת־נְשׁוּמוֹת, יוֹכּוֹר; קְדִישׁ, קְדִישׁ יְתוֹם, קְדִישׁ שְׁלֵם, קְצִי קְדִישׁ, רְבֵנְךָ־קְדִישׁ, קְדִישׁ דְּרַבָּנִין; תַּחֲנוּן, קְרִיִן תַּחֲנוּן; יוֹם־כִּיפּוֹר, קָטָן, יוֹכֵ"ק; חֲצוֹת, תִּיקוֹן חֲצוֹת; קִידוּשׁ, הַבְּרִיָּה; קִידוּשׁ לְבָנָה; קְרִיאַת־שְׁמַע; הַתְּרַת נְדָרִים; וְיִדּוּי, וְיִדּוּי הַגְּדוּלָּה, וְיִדּוּי יוֹם־כִּיפּוֹרִים, וְיִדּוּי שְׁלֵ רַב נְסִים; פִּיּוּט, סִילּוֹק, זוֹלַת; מְלַכּוּת, זְכוּרוּת, שׁוֹפְרוֹת; פִּיּוּמוֹן; יוֹצֵר, קַעֲלֶבֶרֶנַע יוֹצֵרוֹת [שׁ]; הוֹקְרוֹת, סְלִיחוֹת; קִינוּת; תִּיקוֹן־שַׁבּוּעוֹת; סְפִירַת הַעוֹמֵר; הַלֵּל, קְצִי הַלֵּל, הַאֲלֵב הַלֵּל, גָּאֲנִץ הַלֵּל, הַלֵּל הַגְּדוּלָּה, אַקְדָּמוֹת, טַל, גֶּשֶׁם, אוֹשְׁפִיּוֹן, הוֹשַׁעְנוּת, הַקְּפוֹת, תְּשַׁלֵּיךְ, יַעֲלֹת, נַעֲלֶה, עֲבֹדָה, שִׁיר הַיְחוּד, שִׁיר הַכְּבוֹד, תְּהִלִּים, מַעֲמָדוֹת, תְּפִילַת־הַנֶּדֶךְ.

וְאִינִיצִיקַע תְּפִילּוֹת אֵן פִּיּוּטִים לִיּוֹטֵן א"ב] אֱב הַרְחַמִּים, אֱב הַרְחַמֵן, אֱבִינו מְלַכְנוּ, אֱבִין שְׁמִיָּה, אֱדוֹן בְּפִקְדֶךָ, אֱדוֹן עוֹלָם, אֱהַבָה רַבָּה, אֱהַבַת עוֹלָם, אֱהַלְלָה, אוֹדְךָ, אוֹחִילָה, אֲוִ יִשִּׁיר, אִיקוּהוּ מִקוֹמֵן, אִין כַּאֲלֵהֵנוּ, אִין כְּמוֹךְ, אֵל אֱדוֹן, אֵל מְלֵא כַחֲמִים, אֵלָה אֲוֹכְרָה, אֵלָה נְצוֹר, אֵלָה נְשָׁמָה, אָמֵנִם כֵּן, אָמְרוּ לֵאלֹהִים, אָמַר

וּמַעֲרַב־יְיִדִישׁ, בִּיבְעֵרן וּלְאִ; אָפּוּעֵבן אַ שְׁבָח
 צוּם רֵבּוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם; דְּאוּוֹעֵנען פֿאַרן עָמוּד;
 מֵאָרִיךְ זִמן אִין דְּאוּוֹעֵנען; אָפּאָכאַפּן (אָפּמאַץן,
 אָפּקֶלֶאָפּן, אָפּשְׂאַל־עֵמוּזִין, אָפּסאַל־עֵמִידוּשְׁען)
 דָּאָס דְּאוּוֹעֵנען; מֵאָכֵן מִינַחַה לְעֵשׂוּ; דָּא־
 וּוֹעֵנען פֿון פֿאַרְנֵט (מֵיט אַ מִנְיָן, בְּצִיבּוּר,
 בִּיחִידוּת, הַשְּׁכָמָה, שְׁחָרִית, מוֹסֵף אַאוּ"ח);
 מִקְבֵּל שַׁבַּת זִמן; שְׂטַעלֵן זִיךְ (אוּסִיגִיין) שְׁמוּנָה
 עֲשָׂרָה; אַרְיֵנכֶאָפּן אַ מִינַחַה (אַ קְדוּשָׁה, אַ
 בְּרָכוּ אַאוּ"ח); זְאָגֵן קֶרְבָּנוֹת (בְּרָכָה, קְדוּשָׁה,
 תִּיקוּן אַאוּ"ח); נֶאָכְזָאָגֵן (עֵנטפֿעֵרן) אָמֵן (בְּרוּךְ
 הוּא וְבָרוּךְ שִׁמוֹ); דּוּכְנֵען; צִיילֵן סְפִירָה, צִיילֵן
 עוֹמֵר וַיֵּאֵל, עוֹמֵרן וּמַעֲרַב־יְיִדִישׁ; אוּסִשְׂפֵיעֵן;
 מַעֲבִיר סְדֵרָה זִמן, מַעֲבִיר זִמן דִּי סְדֵרָה;
 בַּעֲנִטשן; בַּעֲנִטשן רֵאש־חֹדֶשׁ (מוּזֵמֵן, גוּמֵל,
 אַתְרוּג, לֵילֵב אַאוּ"ח); פֿאַלֵן תַּחֲנוּן; מֵאָכֵן
 אַ מִנְיָן (אַ מוּזֵמֵן אַאוּ"ח); מַצְרֵף זִמן צו
 אַ מִנְיָן (צוּם בַּעֲנִטשן); לֵימֵן תְּפִילִין; קוּשֵׁן
 צִיּוּרֵי; אוּסִנְעֵמֵן; פֿאַרקוּיפֵן מִיצוּת (עֲלִיזוּת);
 גַּעבֵן אָן עֲלִיָּה (מַפְטִיר אַאוּ"ח); בֶּאָקוּמֵן אָן
 עֲלִיָּה (שֵׁישׁ אַאוּ"ח); אוּיפֿרופֿן צו דַּעַר תּוֹרָה;
 (צו אָן עֲלִיָּה, עִם כֶּף הַנְּעָרִים אַאוּ"ח); עוֹלָה
 לַתּוֹרָה זִמן; מֵאָכֵן אַ מִישְׁבֵּרֵךְ; מִנְדֵר זִמן,
 שְׁנֵדֵרן וּמַעֲרַב־יְיִדִישׁ; אוּסִרופֿן דַּעַם מוֹלֵד;
 שְׂטַעלֵן אַ יֶאָרְצִיט; מֵאָכֵן אַ בְּרָכָה (אַ
 הַמוּצִיא, קִידוּשׁ, הַבְּרָלָה, שְׁהַחֲיֵנו אַאוּ"ח);
 לֵייעֵנען קְרִיאַת־שִׁמְעַ; פֿראַוּעֵן חֲצוֹת (תִּיקוּיִם);
 אָפּרִיכְטֵן חֲצוֹת, אָפּרִיכְטֵן דִּי לַוִּיז [שס]; בַּעֲנִטשן
 לִיכְט (תַּחֲפֵל־לִיכְט אַאוּ"ח); אָפּהִיטֵן קִידוּשׁ;
 טֵרִינְקֵען פֿון הַבְּרָלָה; מִסְדֵר קְדוּשִׁין זִמן ← 563;
 גִּיין (פִּירֵן) טְבִילָה; גִּיין אִין וואַסֵּער; נַעֲמֵען
 תְּלָה; וואַלֵּצן (ווייקן) פֿלֵישׁ; פֿשֵׁרן, כֶּשֶׁר מֵאָכֵן,
 מֵאָכֵן עַל טְהָרַת הַקּוֹדֶשׁ; מֵל זִמן, מֵלַע זִמן
 מֵלֵן, מֵלַען, יִידִישׁן, בֵּאשְׁמִידֵן; גַּעבֵן (מַכְבֵּד
 זִמן מֵיט) סְנֹדֵק (סְנֵדקֵאוּת); גַּעבֵן (מַכְבֵּד זִמן
 מֵיט) מַצִּיצָה, קוואַטֵער(שאַפֿט); אַיִנמֵאָכֵן, אוּסִי־
 מֵאָכֵן צִיּוּרֵי; מַחֲנֵךְ בְּמִיצוּת זִמן; אַיִננֵעֵבן אַ
 סְפֵר־תּוֹרָה (אַ רֵינִיקֵיט, אַ הֵיילִיקֵיט, אַ
 תְּכֵשִׁיט); מַכְבֵּד זִמן מֵיט שְׂרֵיבֵן אָן אֹתוֹ.

צְדוּק הַדִּין, צִדְקָתְךָ צְדֵק; קְדוּשׁ אַתָּה, קְדוּשׁ
 לֵי; רֵבּוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, רִצָּה; שׁוֹכֵן עַד, שִׁיר־
 הַמַּעֲלֹת, שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה מִידוּת, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל,
 שְׁמַע קוֹלֵינוּ, שְׁפֹךְ חַמָּתְךָ; שְׂאוּ יְדֵיכֶם, שִׁישׁוּ
 וְשִׁמְחוּ, שִׁים שְׁלוֹם; תַּכְנֵת שַׁבַּת, תְּפִילָּה נְכֵחַ,
 תְּפִילַת הַדָּרֵךְ.

וּבְרָכוּת בְּרָכָה; בְּרָכָה לְבִטְלָה; סְדֵר
 בְּרָכוּת; מֵאָה בְּרָכוּת; בְּרָכַת פְּהִינִים, בְּרָכַת
 הַתּוֹרָה, בְּרָכַת הַפֶּטוּרָה; עַל מִיצוּת צִיּוּרֵי,
 עַל נְטִילַת יָדַיִם, הַמוּצִיא לְחֵם מִן הָאָרֶץ, בּוֹרָא
 פְּרִי הָאֲדָמָה, בּוֹרָא פְּרִי הָעֵץ, בּוֹרָא פְּרִי הַגֶּפֶן,
 בּוֹרָא מִינֵי מוֹנוֹת, שְׁהַבֵּל נִהְיָה בְּדַבְּרוֹ, שְׁהַחֲיֵנוּ,
 בְּרָכַת הַמִּינִים, בְּרָכַת הַמּוּזֵן, הֵנּוּ אֵת הָעוֹלָם,
 הַטוֹב וְהַמְּטִיב, בּוֹרָא נְפֻשׁוֹת, בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה,
 בּוֹרָא מֵאוּרֵי הָאֵשׁ, הַמְּבַדִּיל בֵּין קוֹדֶשׁ לְחוֹל,
 בּוֹרָא מִינֵי בְשָׂמִים, לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל תְּנוּפָה,
 לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל שַׁבַּת, לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל יוֹם־טוֹב,
 לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל יוֹם־הַכִּיפּוּרִים, עַל מִיצוּת
 עִירוּב, עַל בִּיעוּר חֵמֶץ, עַל אֲכִילַת מִצֵּה, עַל
 אֲכִילַת מָרוֹר, לְשִׁמּוּעַ קוֹל שׁוֹפֵר, עַל נְטִילַת
 לֹולֵב, בְּרָכַת הַגּוּמֵל, בְּרוּךְ שְׁפִטְרָנִי (מַעֲנוּשׁוּ
 שֶׁל זֶה), שְׂכוּחוֹ וּגְבוּרָתוֹ מְלֵא עוֹלָם, בְּרוּךְ מֵתִיר
 אֲסוּרִים, בְּרוּךְ חֲכָם הַרְוִים, בְּרוּךְ מְשֻׁנֵּה
 הַבְּרִיּוֹת, בְּרוּךְ מְשֻׁנֵּה הָעֵתִים, בְּרוּךְ רוֹפֵא
 חוֹלִים, בְּרוּךְ מַחִיָּה הַמֵּתִים, בְּרוּךְ דִּינֵן אֲמַת.
 שְׁבַע בְּרָכוּת.

וּמִירוּתוֹ שְׁלוֹם עַלְיֵכֶם, אֲשֶׁת חַיִל, אֲנֹמֵר
 בַּשְּׁבָחִין, כֶּף מִקְדָּשׁ, מְנוּחָה וְשִׁמְחָה. מֵה יִידוּתוֹ,
 מֵה יִפְיֵית, יֵה רְכוּן, צוּר מִשְׁלֹו אֲכִלְנוּ, אַתְקֵינוּ
 סַעוֹדָתָא, בְּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם, בְּרוּךְ אֵל עֲלִינוּ,
 יוֹם זֶה מַכּוּבֵד, בְּנֵי הַיְכָלָא, יוֹם שְׁכַתְנוּ, הַמְּבַדִּיל,
 וַיִּתֵּן לָךְ, בְּמוֹצָאֵי יוֹם מְנוּחָה, אִישׁ חֲסִיד הָיָה,
 אָנִיל וְאֵשְׁמַח, אָמַר ה' לְעַקֵּב, אֲלֵהוּ הַנְּבִיא,
 מְעוּז צוּר, שׁוֹשְׁנַת עַקֵּב, אֲדִיר הוּא, אַחַד מִי
 יוֹדַע, חַד נִדְיָא.

וו: עוֹלָה רִגֵל זִמן; מִקְרִיב זִמן (קֶרְבָּנוֹת);
 בַּרְעֵנְעֵן אַ קָרְבֵן; גַּענֵעֵנען אַ קָרְבֵן (אַן
 אָפּעֵר וַאֲרִיכוֹ); מִקְטִיר זִמן קְטוֹרֵת.

דְּאוּוֹעֵנען, תְּפִילָּה טָאָן, מַתְפַּלֵּל זִמן, אָרֵן

שטריקל, דרייען וועל איך שוין אליין; קול
תקיעה (רינה) וקול תרועה—אן עס קומט נאך
אליץ גיט די ישועה; ווען א ביסל בויםל מאכט
מען אזא גרויסן יום טוב; מפותיווין גיט מען
דעם גוי; א שלאק האב איך שוין, נאר קיין
סוכה נאך נישט ווערטערשפיל: שלאק—סוכה
פליגל.

שפר: אויף דריי זאכן שטייט די וועלט: אויף
תורה, תפילה און גמילות חסדים; מען
זאל אייביק לויבן דעם וואס ויצט אויבן; לעבן
די שערי גינה שטייען די שערי בינה (הרחמים);
אלע טויערן זינען פארמאכט, נאר דער
טויער פון רחמים בלייבט אפן; אז מען קלאפט
אן ענטפערט מען (עפנט מען); הצועק
לשעבר הרי זה תפילת שווא; המבקש רחמים
(המתפלל) על חברו הוא נענה תהילה; אז מען
בעט גוטס פאר (אויף) יענעם ווערט מען אליין
געהאלפן.

געוונט און פרנסה איז די בעסטע בקשה;
אויף פיר זאכן זאל א מענטש בעטן: אויף א
גוטן מלך, אויף א גוטער חובב, אויף א גוט
יאר און אויף א גוטן חזן; מען זאל גיט בעטן,
אז די צרות זאלן ויך אויסלאזן, ווארעם אז די
צרות לאזן ויך אויס לאזט ויך דאס לעבן אויך
אויס; איטלעכער בעט אויף א שטיקל ברויט
און מיינט נאר א טרונק בראנפן; דער קצב
בעט אויף קשר, דער בעדער בעט אויף
טריפה; ווען עס זאל נאר העלפן גאט בעטן
וואלט מען שוין צוגעדונגען מענטשן; מען דארף
נאר בעטן אויף יארן, קיין צרות וועט שוין גיט
פעלן; עס זאגט נישט קייער אדון עולם ביו
עס איז נישט פריער מה טובו; אז ס'איז וואלד
פיש איז א געפאקטע השקמה; לאנגע תפילות
איז א מיאוסע רגילות; אז א ידענע קען גיט
דאווענען ציילט זי כאטש די שויבן אין שר;
ווען עס שטייט גיט דארט זאגט מען גיט; שתיקה
יפה בשעת התפילה; ווער עס רעדט אין מיטן
דאווענען און ווער עס דאוונט אין מיטן רעדן;
גיט געדאוונט, גיט געלערנט, אבי גאט (דעם

יום טובן; מאכן יום טוב; מאכן אן צירוב
תבשילין; ליגן אן צירוב; שלאגן כפרות;
שלאגן מלקות; בלאגן שופר; גיין צו תשליך,
אפטרייסלען די עברות; שאקלען לולב, מאכן
די נענועים; שלאגן השענות; גיין מיט הקפות;
בשרן די באד (דעם מרחץ, די מיקוה, די טוק
ומערבידישו, דעם אויוון, די מיל, די פלים);
בודק חמץ זיין, מבער חמץ זיין, בטלען (דעם)
חמץ, פארקויפן דעם חמץ; אריינברענגען
דעם פסח; פראווען (ריכטן, אפריכטן) דעם
סדר; סדרן; פרעגן די פיר קשיות; זאגן די
הגדה.

מאכן א קידוש (שימחה); עסן (פראווען)
שלושעודות (מלוהמלכה); מלוה מלכה
זיין, מלוהמלכה; מאכן (פראווען) א קן
(שלוש) זכר, א ברמיצווה, א סיום אאו"ו.
אדי: קשר, גלאט קשר, שבתדיק, יום טובדיק
אאו"ו ← סאו"ו; ריטועל, ליטורגיש.

אינוו: ביחידות; ביבור; בזומן; בלחש;
בתכלית הפשרות, בחוקת פשרות, למהדר
רין מן המהדרין, ארטאדאקסיש אאו"ו ← ס
או"ו.

פראו: מהשנא געהיפט, מהשנא געשפרונגען
[קדושה]; [צו איינעם וואס דאוונט הויך]
שרי גיט, וועסט נאך אויפועקן גאט!; רבונו
של עולם, איך בעט דיך נאר לחם לאכול
ובגד לבוש—א טרונק בראנפן וועל איך מיר
שוין אליין קויפן; רבונו של עולם, וויילסט מיר
העלפן, איז גוט—אניש האב איך א שוועסטער
אין אמעריקע; גיסט מיר, גאט, א גוט יאר, איז
גוט—אניש פאר איך נאר אועק צו מין שוועס
טער אין דארף; רבונו של עולם, הייב מיך
גיט און ווארף מיך גיט; רבונו של עולם, גיב
מיר ברויט אזוי לאנג איך האב ציין; גאט, גאט,
פארווך מין קאמפאט (, וועסטו וויסן, וואס
פאר א טעם ער האט); גאטקע, גאטקע, גיב
מיר א העכטל, נא דיר א פלאטקע; גאט,
העלפטט מיר גיט, העלף לפחות מינע
פרמינד; רבונו של עולם, הארט מיר נאר דאס

מלכה, אָבער ניש קיין בת־מלכה; אָ מען האָט
 בַּחוּן הָאָט מען אויף שבת; עֶשֶׂה שְׁבֵתךָ חוֹל
 וְאַל תִּצְטָרֵךְ לְבִרְיוֹת; נִי שְׁרַח בְּעֶרֶב שֶׁבֶת
 יֵאָכֵל בַּשַּׁבָּת; אָ מען גרייט ניש אָן עֶרֶב־שֶׁבֶת
 הָאָט מען ניש אויף שבת; אָ מען הָאָט ניש אויף
 שבת הָאָט מען ניש אויף וּזְנוּטִיק; אָ מען הָאָט
 ניש פֿרײַטיק שפּעט הָאָט מען ניש וּזְנוּטִיק פֿרי;
 אָ מען קאַכט ניש אין דער וואָכן הָאָט מען שבת
 ניש וואָס צו עסן; אַ שְׁעָה פֿאַר שבת איז נאָך
 אַלץ ניש שבת; בָּא שבת בָּאה מְנוּחָה; שבת
 הָאָט אַפֿילו דער רֶשַׁע אָן גִּיהֶנּוּם אויך רי;
 שבת רוט אַפֿילו דער סמבטיון אויך (הָאָט
 אַפֿילו דער סמבטיון אויך רי); שבת הָאָט אַ
 פֿנים פֿון יענער וועלט; ווען מען מאַכט קידוש
 איבער בראָנפֿן איז מען מְהַנְפֶּשֶׁךְ אַ פּויער;
 שבת אָן קינז איז ווי אַ פּויער אָן פֿלויגל; אָ
 מען עסט שבת קוּל איז מען די גאַנצע וואָך
 זאָט; אָ מען עסט שבת טשאַלנט איז מען ביז
 מיטוואָך זאָט; שְׁנֵה בַשַּׁבָּת תַּעֲנוּ; אָ מען
 קלערט אום שבת צו פֿיל אַרבעט מען וויי
 ניקער אין דער וואָכן; אָ מען פֿאַרט אום שבת
 זיצט מען אין דער וואָכן אין דער היים; אָ
 מען האַנדלט אום שבת גייט מען אין דער וואָכן
 צוריק; שבת גערעדט—פֿיר וואָכן פֿרי; פּיקוח
 נֶפֶשׁ (איז) דוּחָה שבת; אָ דער קאַזאַק זאָגט
 סטופּֿ מוז מען מחלֿל שבת זיין; אָ דער שבת
 קודש גייט אַהין קומט די ליבע וואָך אַהער;
 נְמִין בְּמוֹצָאי שבת מְלוּגָה.

פּוּרִים קֶטֶן דאַרף (מעג) מען זיך אָנשפּורן,
 אָבער יוֹסֶפֿיפּוּר קֶטֶן דאַרף מען ניש פֿאַסטן;
 אום ראָשה־שְׁנֵה הָאָט דער גרעסטער קבצן אַ
 טראַפּעלע האָניק; ווען מען שלאַגט קאַכט מען
 קרעפֿלעך; בעסער פֿסח איין מלכה איידער
 יוֹסֶפֿיפּוּר פֿערציק מלכות; דער מענטש זיך
 דיקט און דער האָן ווערט די כּפּוּרה; אָן אַפֿי
 געשלאַגענע כּפּוּרה טויג אויף כּפּוּרות; עֶרֶב
 יוֹסֶפֿיפּוּר זינען אַלע ייִדן מֵתִים; עֶרֶב יוֹסֶפֿ
 כּיפּוּר ווערן אַלע גִּבִּים פֿרום; אַ גאַנציקן
 יאָר כּמאַרעט זיך און יוֹסֶפֿיפּוּר גיסט אויס

אייבערשטן) ניש דערצערנט; מינוחה איז ניש קיין
 ציג, זי וועט ניש אַנטלויפֿן (זי גייט ניש אין שאַדן);
 מחנן איז קיין קוד ניש; אַ טרוקענער מי־שֶׁבֶרך
 העלפֿט ווי אַ טויטן באַנקעס; די תּפֿילה גייט
 אַרויף און די ברכה גייט אַראָפּ (מִשְׁקֵה);
 קרענק גענעסן, קנחת געבענטשט; פֿתֿ תּהיִלִּים
 זאָגן טוט דער בויך ניש ווי, אָבער זאָט ווערן
 קען מען ניש; טיי און תּהיִלִּים שאַטן ניש;
 תּהיִלִּים שטאַפט [ש]; תּהיִלִּים קאַסט טייער,
 מעמדות קאַסט וועל־וועלער; מעמדות איז
 וועל־וועלער ווי תּהיִלִּים; אָ מען ליינעט אַפּ
 קריאת־שמע שלאַפֿט מען רויק; פֿתֿ קריאת־
 שמע ווערט מען ניש טראַגעדיק.

פֿרשת אָמור שערט מען די לעמער; אָ
 ס'גייט די סדרה קרח קומען אויף; קאַרשן,
 רעטעך, כּריין; תּוֹרֵיע־מְצוּרַע ריטט קריעה
 דער בעל־קורא; אָ מען גייט צו סִיחוח
 ברֿיבן אין דער היים די רוחות; אָ מען ציילט
 ספֿירה קומט אויף די קלעזמער אַ פּוּרה; אָ
 מען בענטשט טל קאַזט מען אַרויס די פֿערד פֿון
 שטאַל; אָ מען ליינעט דריי טעג כּסדר רעגנט
 (עס); אָ מען קלאַפט מוז מען אויפֿשטיין; מְעוּ
 צור איז גוט צו פֿאַרבייסן מיט תּוּכָה־קעו;
 נאָך נעילה ווערט מען ווידער ברוגז; צו קריגן
 די הפֿטורה דאַרפֿסטו די קליינערס, ניש די
 בכורה.

אַ כּשָׁרֵר טאַפּ און אַ כּשָׁרֵר לעפֿל איז
 כּשָׁר; אָ די יידענע הייסט ברֿינדלֿ מעג מען
 עסן פֿתֿ איר רינדלֿ; אָ זי הייסט הענדלֿ
 (גענדלֿ) מעג מען עסן פֿתֿ איר פֿענדלֿ; אָ דו
 הייסט מענדלֿ מעג מען עסן פֿתֿ דין פֿענדלֿ
 (און טרינקען פֿתֿ דין קענדלֿ); אַ ייִדיש קינד
 שטאַרבט ניש פֿתֿ דער מילה און אַ ייִדיש וויבֿל
 שטאַרבט ניש פֿתֿ דער טבֿילה; אָ איין וויבֿל
 שטאַרבט אין דער קימפעט שייט זיך דאָס
 אַנדערע וויבֿל אין מיקוּהָה (אַרין) צו גיין;
 בעסער אַ סעודה איידער אַ חתונה.

[שבת און יוֹסֶטוּב] יעדער שבת מיט זיין
 מזל; שבת נייע בִּנְיָחִיד; שבת איז טאַקע אַ

ערב פסח קאכט מען אין באָד אויך דאָקשן;
פסח־לעבן איז אַ שווערער, אָבער אַ ריינער
יוֹם־טובֿ; אויף מצות און תּכריכים מוז זיין;
מצות און וויין מוז זיין, שמאַלץ און אייער—ניט
זייער; ווער עס עסט ניט קיין כריין באַקומט
ניט קיין אייער; דאָס בעסטע פֿון די עשר
מפות זינען די קניידלעך מיט יויד; צו די
עשר מפות נעמט מען קיין חתן ניט צו גאָסט;
אַ חתן נעמט מען ניט צו גאָסט אויף פסח; חד
גדיא שטייט תּמיד אויף איין מקח.

אַ ד״ר בעזמרגענער אַל איז אויף איין טאָג;
שבועות איז דער בעסטער יוֹם־טובֿ (: פסח
עסט מען וווּ מען וויל, אָבער ניט וואָס מען
וויל, סופות עסט מען וואָס מען וויל, אָבער
ניט וווּ מען וויל, שבועות קען מען עסן וווּ
מען וויל און וואָס מען וויל); נאָך יוֹם־טובֿ
בלײַבן איבער חובות און קריטיקע וועש; ביזם
תּשעה־באַב ווערט דער שוסטער אַ רב; מען
טאָר ניט עסן תּשעה־באַב, וויל מען ליינט
תּפֿילין צו מינחה; תּשעה־באַב האָבן די פֿלײ
אַ יאָריד (יריד); אַו תּשעה־באַב איז ניטאָ קיין
פֿלײ איז מען יוצא מיט וואַנצן; שבת חוון קויר
לעט מען אַ האָן, שבת נחמו קוילעט מען אַ קו.

וען אויך: פֿרומקייט 611.

619 א. גאַטסדינסט (ניט־ייִדיש)

ס: גאַטסדינסט; קולט; ריטואַל, צערעמאָניע,
צערעמאָניאַל; ליטורגיע, ליטורגיק;
קריסטיקונג, טויפונג, באַפטיזם; הייליקונג;
קאָנפֿירמאַציע; ווידוי, קאָנפֿעסיע, אַיספֿאַ
ויעד; אינדולגענץ, אַבסאָלוציע, זינד־פֿאַרגע
בונג; בוימלונג, זאַלבונג; סאַקראַמענט; היי
ליקער, אייכאַריטיטישער נאַכטמאַל; אַגאַפּע.
מעסע, (פֿרי) מאָרגעבעט, פֿרייקע מע
סע; וועספּער, אָונטגעבעט, נאַכטמעסע,
נאַקטורן; געבעט, תּפֿילה, מאָנד־ליטווע,
פּאַטשער(ע); ליטאַניע; פּאַטער נאַכטער, פֿאַ
טער אונדזערער; אָוע מאַריאַ, דאַקסאַליאַניע;

דער ייד זיין האַרץ; יוֹם־פֿיפור אין אונס איז
אויך מכּפּר עוונות; סופות עסט מען גוט און
מען שלאָפּט שלעכט; הושענא רבה פֿירט מען
די פּאַרכעס אין באָד אַרײַן; הושענא רבה
שפּאַלט זיך דער הימל; אין דער נאַכט פֿון
הושענא רבה שרעקט זיך זשוק און זשאַבע;
שימחת־תּורה (שמייני־עצרת) איז אַ מיצווה דעם
גבאי צו פּאַטשן; חמשה עשר בשבֿט האָבן די
יינגלעך דאָס נאַכטיגן זאָט; שבת שירה איז
דאָס איין גלײַך ווי אַ ווירע; שבת שירה וואַרפֿט
מען די פֿייגעלעך קאַשע.

ניט אַלע פורים איז (טרעפֿט זיך) אַ נס;
ווען אַלע טאָג זיין דער נס פֿון פורים, וואָס
וואָלטן יידן געהאַט צו זאָרגן מיט זייערע טעכ
טער?; אַ סך המנס און איין פורים; אָווי פֿיל
המנס און נאָר איין פורים; פורים איז נאָר איין
טאָג און אַ קבצן איז מען אַ גאַנץ יאָר; חנוכה
און פורים ווערן די אַרעמע לייט עשירים;
פורים איז ניט קיין יוֹם־טובֿ, קדחת (פֿיבער)
איז ניט קיין קרענק (*און קוש אין תּחת איז ניט
קיין קלֿלה); פורים ניט סוויאַט, טראַסצאַ ניט
כוואַראַבאַ; ווען משיח וועט קומען וועלן אַלע
יוֹם־טובֿים בֿטל ווערן, נאָר פורים וועט בלײַבן;
אַ שלעכטער פורים איז אַ גוטער שושן־פורים;
אַ עס קומט פורים פֿאַרגעסט מען אין אַלע
יסורים; אַן קניידלעך איז ניט קיין פסח, אַן
קרעפלעך איז ניט קיין פורים; פורים נאָך
דער סעודה איז קיין ייד (איז אַפֿילו אַ הונט)
ניט הונגעריק; אַלע שיפורים זינען ניכטער
אום פורים; אַ גאַנץ יאָר שיפור, פורים ניכטער;
פורים דאַנקט מען ניט.

וואָס פֿאַר אַ פורים זאָג פסח; יאַקי פורים
טאַקי פסח; אַז מען האָט אויף פורים יסורים
האָט מען אויף פסח חושך; ראַש־חודש ניסן
ווערן די חמבער אויסגעריסן; אַז עס זאָל ניט
קומען דער ליבער פסח וואָלט מען פֿון דער
בלאָטע ניט אַרויס; ווען ניט פסח וואָלטן די
שליאַכעס אַוועקגעשוומען; אַז עס קומט ערב
פסח דרייט זיך בײַ די חמבער דער שלײער;

טאָן, װאָס (דאָס) זײַן זײַך; זײַמען זײַך, קײַזן זײַך, װאָס קײַזט זײַך; קײַזן זײַך. אַדײַ: לײַטוויג, אײַקאָניש אַזױך-ס. שפּר: נײַטל איז אַ בײַן לײַדל. זען אײַך: עבֹוהִיזֶה 614.

620. געבעטהויז (יידיש)

ס: מײַשכּן, אױל מױעד, מײַשכּן שײַה; מײַקדש, בײַת-הַמײַקדש, בײַת-הַבְּחִירָה, הײַכל; בײַת ראשון, בײַת שני, בײַת הַיְּהוּדִים; עֲזָרָה, עֲזָרַת־נְשִׁים, עֲזָרַת כְּהֹנָיִם; קדש־קדושים, לַפְּנֵי־לַפְּנָיִם; אָרוֹן, כַּפֹּרֶת, כְּרוּבִים; מִזְבֵּחַ; מנורה, לְחֵם הַפָּנִים. חוּשׁוֹן, אֶפֶס, אֲבָנִים, מַעֲרֵל, מִגְבַּעַת, מִצְנַפֶּת, צִיץ, שְׁטַעַרנִבְלָעַךְ, נֹר הַקֹּדֶשׁ, אױרים וְתוּמִים.

שׁוֹר, בײַת־הַכֹּנֶסֶת, קאַלטע שׁוֹר, בײַת (הַמְּדַרְשׁ, מִנְן, שְׁטִיבֵל, חֲסִידִים־שְׁטִיבֵל, חֲסִיד דאַרניע, קלויז, קלײַזל, חב״דניצע; כאַרשׁוֹל, קאַרשׁוֹל, טעמפּל, סינאַגאָגע, סינאַגאָדע [ש], כאַראַל־סינאַגאָגע; מְקוֹם־קֹדֶשׁ, מְקוֹם־תּוֹרָה, בײַת־תְּפִלָּה, מײַקדשׁ מַעֲט; מױסר־שְׁטִיבֵל; וּמִבְּעֵרֹוֹשׁ שׁוֹר; פּאַלײַשׁ; מִזְרַח, מִזְרַח־וואַנט, שפּײַגל־וואַנט; שטאַט, מִזְרַח־שטאַט.

אָרוֹן, תְּבֵה, אָרוֹן־קֹדֶשׁ, אָרוֹן־קֹדֶשׁעֵטש [ש]; צֶמֶד; בֵּימָה, בעל־עמער, בעל־מִימָר, אַלמערער, שׁוֹלְחֵן; שטענדער, שטענדער; כִּיסֵּא שֶׁל אֱלֹהִים, קוואַטערשטול; סְפָר־תּוֹרָה, רײַניקייט; כְּלִי־קֹדֶשׁ; עֵץ־חַיִּים לײַךְ עֵץ חַיִּים, כְּתָר, צִיץ, יָד; מענטש־עלע; פּרױכּת; מִפֶּה; מִזְרַח; נִרְתְּמִיד, מנורה; שׁוֹפָר; מִגִּילָה; פּראַטש, שׁוֹרֶל־אַפּער; כִּיּוֹר, האַנטפּאַס.

שפּר: וואָס נעענטער צו דער שׁוֹר, אַלץ ווייטער פֿון גאַט; ווי די שׁוֹר, אַזױ שפּרינגט מען קדוש; יאַקאָ סינאַגאָגאַ טאַקי ראַבּין; בע־סער אָן אײַגענער דאַרף אין דרויסן אײַדער אָן אײַגענע שטאַט אין שׁוֹר [ש]; די שחאַל־בן האָבן דאָס בײַת־הַמײַקדשׁ געלֶאַשן (און די שפּײַען האָבן פֿײַער געטראָגן).

הוּשְׁעֵנאַס, הַלְלוּיָהֶם, אַנגעלױס, אַנגױס דען; מױזערערע, רעקוויעם; פּסאַל־ם, פּסאַל־מאַדיע; הײַמען, הײַמע, קאַל־יאַדע, קאַל־ענדע; ענט־פֿער, אַנטעם; מאַטעט, אַנטיפּאַן, אַנטיפּאַניע; געוואַנגבּוך; פּרײַדיק, דרָשה, סױרמאַן [ש]; פּאַסטאָראַל.

געבעטבּוך, תְּפִלֵּי־הַבּוֹךְ, מײַסאַלֶע, אײַכאַ־לֶאַניע, װאָס־לײַטעוויניק, װאָס־לײַטעוויניק, פּסאַל־טער, הײַמעבּוך.

רעל־יקוויע; פּאַטשערקעס, רױזן־קראַנץ, קאַרעל־ן; קרוציפֿיקס, קרײַץ, צל־ם, צל־ם, שְׁתִּירְעֵב; הײַליק בילד, יײַראה, אײַקאַנע; טרײַפּטאַכאַן; אַבֿלאַטע, האַסטע, דאָס הײַ־לִיקע ברויט, אַטאַרברױט; סאַקראַמענט־וויין; דאָס הײַליקע וואַסער, קרײַטיק־וואַסער, טױפּוואַסער; שְׁלֹם־ברעטל; ווי־רעכֿלאַן; הײַליקער בעכער; קרײַטיק־בעקן, טױפֿ־בעקן; קרײַטיק־שטיין, טױפֿ־שטיין; שפּרענג־פענדל, קאַוירֶע, קאַדוילֶע; נײַטל־בוים, יאַלֶקע, ווי־נאַכטבוים, קרײַט־מעסבוים [ש]. קוואַ, שׁוועניטע; פּאַסטאַג, פּאַסט; נײַטל, ווי־נאַכט, בלִינדע נאַכט [ש], קרײַט־מעס [ש], ראַדוועסטוואַן [ש], באַזשע נאַראַדוועניע [ש] לײַש, קאַל־יד [ש]; סײַד־וועסטער־אַזױט; עפּײַאַניע, פּאַסט־צײַט, לײַדנאָך, הײַליקע וואַך, (גע)בעטוואַך; פּסח, קײַסעך [ש], פּאַס־כע, אײַסטער [ש]; הײַליקער (גרינער) דאַנער־שטיק; אַשמיטוואַך; גרין־קוואַ, גרין־קוואַזױטיק, דרײַאַיניק־זױטיק; אַלֶע הײַליקע, אַלֶע די בלִינדע [ש]; מײַכאַעלִים.

רײַטוואַלִים, צערעמאַניאַלִים; הײַמנאַ־לֶאַניע, לײַטוויג־אַלֶאַניע, אײַקאַנאַלֶאַניע.

ו: קרײַטיקן, טױבלֶען, טױפֿן, הײַליקן; באַ־שפּריצן מיט הײַליק וואַסער, שׁוועניטשען.

* (באַ)שׁווענצֶלֶען; פּרײַדיקן; בענטשן; זאַגן ווידוי, ספּאַוואַדען זײַך, אײַספּאַוועדעווען זײַך; געבן (באַקומען) סאַקראַמענט (אײַנדולֶגעניץ, די לֶעצטע בױמלונג); גײן אין קלױסטער (אין צערקווע, אין קירך, צו מעסע); בעטן, תְּפִלָּה

620 א. געבעטהויז (ניטיידיש)

פרעסביטעריע, דיאקאניקאן; קלויסטער-טורעם, קרייצטורעם, גלאַקטורעם, קאמ-פאנילע, קאלאקאלניע, וואַניצע; [מחמדאניש] מינארעט.

מאָנאַסטיר, פֿרויעןמאָנאַסטיר, קלויס-טער, קאַנווענט; גלח-בית [שפ]; וואטיקאן. אַלטאַר, אַלטאַרטיש, אַלטאַרשירעם, באַלדאַכן, אַלטאַרטוך, אַלטאַרדעק, פאַל-יום; אַלטאַרקישעלע, קניקישן.

אַדי: קלויסטער(יש), צערקוויש, קירכיש, מאָנאַסטיריש אַנז'ו - ס.

ס: דער קלויסטער; צערקווע [פראַוואַטלאַויש] קירך [עוואַנגעליש], [פּוילישקאַטויליש] קלויסטער, קאַשטשאַל, טום; [שפ] תּיפּלה, טומאה; טשוירטש [אט]; דאָם, קאַטעדראַע, קאַטעדראַלע, מינסטער, טעמפל, געבעטהויז, באַויליקע, פאַגאָדע, קאַפעל(ע), קאַפּולע [שפ], קאַפּליצע, טאַבער-נאַקל; [מחמדאניש] מעטשעט, מאַסק, קאַאַבאַ; [טיילן קלויסטערן] סאַקראַריע, סאַקריסטיע; קאַר, אַרנל קאַר, טריפּאַר; פּאַדערקאַפעלע,

זוכצעטל

אָנוויײַזונגען צום זוכצעטל

איידער איר הייבט אָן זיך באַנוצן מיטן זוכצעטל ליענט איבער מיט קאָפּ די אַינסטערן קאָפּ
צײַט וואָס גייען אין דער ערשטער אָפּטיילונג פֿון דעם אוצר. באַקענט זיך אויך מיט די
איצטיקע אָנוויײַזונגען.

1. די ווערטער אין זוכצעטל זיינען אויסגעשטעלט שטרענג ע"פּ אלף-בית. אַמ
איז דער סדר פֿון די אותיות בהספּם מיט די תקנות פֿון ייִדישן אויפלייג, וואָס דער
ייוואַ האָט אויסגעאַרבעט: א, ב, ג, ד, ה, ו, ז, ח, ט, י, כ, ל, מ, נ, ס, ע, פּ, צ, ק, ר, ש, תּ.

האַט גוט אין זינען, אַז ב—ב, כ—כ, ד—ד, פּ—פּ, ש—ש, תּ—תּ רעכענען זיך
פֿאַר באַזונדערע אותיות.

פֿריער גייען אַלע ווערטער מיט ב, און דערנאָך ערשט גייט ב; דעריבער
שטייען פֿריער אַבדיקירן... אַביטוריענט... אַביעקטיוו... אַבסערוואַציע... אַברעוואַציע
און דערנאָך ערשט: אַב-בית-דין, אַבדה, אַבות, אַביון אַאָזיוו.

פֿריער גייען אַלע ווערטער מיט כ, און דערנאָך ערשט גייט כ; דעריבער שטייען
פֿריער הכחשה, הכל-בכל און דערנאָך ערשט הכבדה, הכנה אַאָזיוו; פֿריער כבד-
פה... כסדר... כתר-מלכות און דערנאָך ערשט כאַאָס, כאַבאַר, כאַווען אַאָזיוו.

פֿריער גייען אַלע ווערטער מיט פּ, און דערנאָך ערשט גייט פּ; דעריבער
שטייען פֿריער אַפּאַגיי, אַפּאַדיקטיש... אַפּשריפּט, אַפּשרעקן און דערנאָך ערשט אַפּאַר,
אַפּאַריזם אַאָזיוו; פֿריער פּאַגאַדע, פּאַגאַדע... פּשרה, פּתח און דערנאָך ערשט פּאַבולע,
פּאַביע אַאָזיוו.

פֿריער גייען אַלע ווערטער מיט ש, און דערנאָך ערשט גייט ש; דעריבער שטייען
פֿריער בשום און... בשותפות... בשתיקה און דערנאָך ערשט בשורה, בשמים אַאָזיוו;
פֿריער שאַבלאַן... שתדלנות און דערנאָך ערשט שונא... שטן אַאָזיוו.

פֿריער גייען אַלע ווערטער מיט תּ, און דערנאָך ערשט גייט תּ; דעריבער
שטייען פֿריער בתים, בתמיה, בתנאי און דערנאָך ערשט בת-גדולים, בתוכס אַאָזיוו;
פֿריער מתיר נדר זייג, מתן בסתר... מתנת יד און דערנאָך ערשט מת, מתבודד אַאָזיוו.

2. א, א, א; וו; וי; י; י; יי רעכענען זיך ניט פֿאַר קיין באַזונדערע
אותיות אינעם אלף-בית.

בלויז ווען עס דאַרפֿן אויסגעסדרט ווערן נאָכן אלף-בית ווערטער, וואָס די
דאָזיקע וואַריאַנטן זיינען דער איינציקער חילוק צווישן זיי, ווערט אינגעשטעלט דער
סדר וואָס איז דאָ געגעבן, א שטייגער: ראיה, ראיה; קאָ, קאָ; באַשיינען, באַשיינען.

3. פֿון דעם מאַטעריאַל פֿונעם אוצר נעמט דער זוכצעטל אַרײַן די מער אָנגע-
נומענע עלעמענטן פֿון דער פּלל-שפּראַך (אַחוץ אַ געוויסער צאָל ניט-רעקאָמענדירטע
ווערטער, וואָס וועגן זיי קומט צו רייד אינעם נאָענטסטן פּאַראַגראַף). איר קענט

גרינג אַפּזוכן אַלץ וואָס איר דאַרפֿט, אויב איר וועט אויסקלייבן דאָס פּאַסיקע זוכוואָרט, דאָס הייסט אַ וואָרט פֿון דער פּלל-שפּראַך, וואָס לויטן באַגריף איז עס נאָענט צו דעם וואָס איר דאַרפֿט.

אויב איר ווילט אַ שטייגער אַ פֿאַרבייט פֿאַר סילוק, קוקט אונטערן זוכוואָרט צאָל; דאָס וועט אייך פֿירן צו דער גרופּע 493. צאָלונג, אַ פֿאַרבייט פֿאַר אַהויב־ידידי-בריוול וועט איר זוכן אונטער קאַרעספּאַנדירן אָדער אונטער בריוו; ביידע וועלן אייך ברענגען צו דער גרופּע 355. קאַרעספּאַנדענץ.

4. פּדי אַרויסצוהעלפּן דעם באַנוצער איז אין זוכצעטל אויך אַריינגענומען אַ געוויסע צאָל ווערטער, וואָס הגם זיי ווערן ניט רעקאַמענדירט אין דער קולטורשפּראַך (און דערפֿאַר זיינען זיי אין טעקסט פֿונעם אוצר געצייכנט מיט ♣) זיינען זיי אַבער היפש פֿאַרשפּרייט ביי מענטשן וואָס זיינען ניט גענוג מקפּיד אויף זייער שפּראַך. ביי די דאָזיקע ווערטער איז אַבער אין זוכצעטל קיין נומער ניט אַנגעוויזן, נאָר אַנשטאַט דעם ווערט אַפּגעשיקט דורך אַ פֿייל (←) צו דער גרופּע וווּ איר וועט געפֿינען דעם קאַרעקטן פֿאַרבייט, און דאַרמין וועט איר יאָ געפֿינען דעם געהעריקן נומער. ביי "אויסגאַבן" אַ שטייגער איז אַפּגעשיקט דורך אַ פֿייל צו הוצאה; ביי "אומ-פֿאַסן" צו איינשליסן; ביי "איבונג" צו געניטונג; ביי "אַנצנגן" צו אַנווייזן; ביי "אַרט" צו קלאָס; ביי "באַטרוג" צו אַפּנאַרן; ביי "בוכשטאַב" צו אות אַאָז"ו.

טייל מאָל טרעפֿט, אַז מיט איין טייטש איז אַ וואָרט יאָ אַנגענומען אין דער קולטורשפּראַך און מיט אַ צווייטן ניט; יעמאַלט ווייזט דאָס אונדז דער זוכצעטל אויך. אַ שטייגער אונטערן זוכוואָרט פֿאַמיליער שטייען צוויי אונטערווערטער: איינס איז פֿריינדלעך 522, און דאָס מיינט, אַז אין דער גרופּע 522 וועלן מיר געפֿייען גען דאָס וואָרט און נאָך ווערטער פֿון דעם מין. דאָס צווייטע איז אַן אַפּשיק דורך אַ פֿייל צו באַהאַונט, אַן אַ נומער, וואָס דאָס מיינט, אַז מיטן פּשט באַהאַונט ווערט פֿאַמיליער אין דער יידישער קולטורשפּראַך ניט גענוצט; אַ פֿאַרבייט וועט איר געפֿינען אונטער באַהאַונט.

5. אַלע צאָלן אין זוכצעטל זיינען שייך צו די גרופּעס באַגריפֿן. די נומערן פֿון די דאָזיקע גרופּעס, פֿון 1 ביז 620 א, קומען צום אַנהייב פֿון יעטוועדער גרופּע און אויך אויף יעדער זייט איבערן טעקסט מיט שוואַרצע ציפֿער.

האַט גוט אין זינען, אַז די צאָלן איבערן טעקסט זיינען ניט שניך צו דער פּאַגיי-נאַציע פֿון בוך (די זייטן זיינען אַנגעוויזן אונטערן טעקסט, מיט דינע ציפֿער). ווען איר זעט אַ שטייגער אין זוכצעטל באַלד צום אַנהייב אַאָזיס, אַאָזע 225, מיינט דאָס, אַז איר דאַרפֿט זוכן אין דער גרופּע 225, וואָס דאָס איז די גרופּע יבשה (און ניט אויף זייט 225). ווען איר זוכט אין זוכצעטל אַדערויף און געפֿינט אַדערויף 490 מיינט דאָס, אַז איר וועט דאָס וואָרט געפֿינען אין דער גרופּע 490 (וואָס דאָס איז די גרופּע הוצאה); און אַזוי כּסדר.

6. ווען איר געפֿינט ביי אַ זוכוואָרט צוויי אָדער מער צאָלן מיינט דאָס, אַז דאָס דאָזיקע וואָרט געפֿינט זיך אין צוויי אָדער מער גרופּעס באַגריפֿן. דער ערשטער נומער באַלד נאָכן וואָרט באַצייכנט די גרופּע, וואָס צו איר געהער דאָס וואָרט דירעקט לויטן

טייטש; די אנדערע נומערן באצייכענען די גרופע, אָדער גרופעס, ווו דאָס וואָרט באַגעגנט זיך אַסאַיאַטיוו, אָדער מיט אַן אַריבערגעטראַגענעם פּשט.

ביים וואָרט אַבֿל אַ שטייגער שטייען די נומערן 512 און 245. דער ערשטער נומער שיקט אָפּ צו דער גרופע 512. זאָרג, ליידי, טרויער; אַבֿל איז דער מענטש וואָס טרויערט נאָך אַ נילטער. דער צווייטער נומער שיקט אָפּ צו דער גרופע 245. קבורה; דאָ זינגען אויסגערעכנט אַלע וואָס נעמען אַנטייל אין דער קבורה, און צווישן זיי אויך דער אַבֿל.

7. אויב די פֿאַרשיידענע טייטשן פֿון אַ זוכוואָרט זינגען ווייט פֿון אַנאַנד, שטייען ניט ביים זוכוואָרט קיין נומערן, נאָר א ו נ ע ר ן זוכוואָרט קומען, מיט קלענערע אותיות, עטלעכע אונטערווערטער מיט נומערן.

ביים זוכוואָרט אַדראַ אַ שטייגער שטייט ניט קיין נומער, נאָר אונטער דעם קומען אונטערווערטער מיט נומערן: איינשטימיקייט 331; ווילדקייט 385; היפּוך 11. אונטער אויסגעבן געפֿינט איר אַזוינע אונטערווערטער מיט נומערן: מאַכן הוצאות 490, 405; חתונה מאַכן 563; מסרן 587. איר וועט גיין צו דער גרופע, וואָס אַיך דוכט זיך, אַז זי איז צום נאָענטסטן צום פּשט וואָס איר זוכט.

8. די אונטערווערטער מיט קלענערע אותיות זינגען נ י מ קיין דירעקטע אָפּ-טייטשונגען פֿון דעם אייבערוואָרט; זיי דאַרפֿן בלויז אויסהעלפֿן דורך געבן אַן אַנצו-הערעניש אויף דער גרופע באַגריפֿן, וואָס איר זוכט.

אונטערן זוכוואָרט אויסטערליש געפֿינט איר אַזוינע אונטערווערטער: שפּראַך 369; גרויס 20, 413; ווונדערלעך 543. דורך דעם וועט אַיך זיין גרינג אַפּצוהאָבן די גרופעס וואָס איר דאַרפֿט; אָבער די אונטערווערטער זינגען ניט קיין דירעקטע אָפּ-טייטשונגען פֿון דער אייבערוואָרט.

9. ווערטער פֿון איין שורש זינגען אין זוכצעטל בדרך-כלל געגעבן בלויז אין איין ווערטערקלאַס, דאַרמין ווו ס'איז צום האַנטיקסטן; אַנדערע ווערטערקלאַסן וועט איר גרינג געפֿינען אַליין.

אויב איר זוכט אַ שטייגער אַבסטראַקציע און ס'איז ניטאָ וועט איר זיך אָפּ-שטעלן אויפֿן זוכוואָרט אַבסטראַקט; אַנשטאָט אַגענטוו וועט איר גיין צו אַגענט; אַנשטאָט אַדרעסירן צו אַדרעס; אַנשטאָט אינסטאַלירן, אַפּערירן, אַרגאַניזירן וועט איר נעמען די זוכווערטער אינסטאַלאַציע, אַפּעראַציע, אַרגאַניזאַציע; אַנשטאָט אַרבעטן וועט איר געפֿינען אַרבעט, אַנשטאָט בוי וועט איר געפֿינען בויען, אַנשטאָט גליקלעך וועט איר געפֿינען גליק; און אַזוי וועט איר נעמען האַרעווען, ווען איר זוכט האַרעוואַניע; וואַריאַציע, ווען איר זוכט וואַריירן; טעכניק, ווען איר זוכט טעכניש; הפֿקות, ווען איר זוכט הפֿקר אָדער הפֿקדיק אַאָזױ.

10. אויב די פֿאַרעם פֿון וואָרט איז אידענטיש אין עטלעכע ווערטערקלאַסן איז אין זוכצעטל אַנגעוויזן דער ווערטערקלאַס: ס [=סוכסאַנטיוו], וּ [=ווערב], אַדי [=אַדיעקטיוו], אינוו [=אינוואַריאַנט].

גיט אַ קוק אַ שטייגער אויף די זוכווערטער אַביעקטיוו, אויסען, גוט, וויסן אַאָזױ.

11. אויב אַ טייל פֿון אַ וואָרט איז אַרײַנגענומען אין האַלבע לבנות () מײַנט דאָס, אז בײַדע פֿאַרמען פֿונעם וואָרט זײַנען קאַרעקט, אי מיטן אײַנגערײַנגלטן טייל אי אַן אײַם. — נאָך טייל ווערן קומט אין האַלבע לבנות דאָס וואָרט זײַך. די האַלבע לבנות באַטייטן דאָ, אז אין די גרופעס וואָס זײַנען באַצײכנט דורך די נומערן וועט מען געפֿינען אי דעם פשוטן ווערב, אי דעם רעפֿלעקסיוון ווערב.

אויספֿאַרשטן (טן) מײַנט, אז בײַדע פֿאַרמען זײַנען קאַרעקט: אויספֿאַרשן און אויספֿאַרשטן; אומבײַגעוודיק (עוודיק) מײַנט, אז בײַדע פֿאַרמען זײַנען קאַרעקט: אומבײַגעוודיק און אומבײַגעיק.

אָוועקשטעלן (זײַך), אויסבאַהאַלטן (זײַך), אויסלאָזן (זײַך) מײַנט, אז אין די גרופעס איז פֿאַראַן אי דער ווערב מיט זײַך אי דער ווערב אַן זײַך. אויב אַ ווערב איז פֿאַראַן אין אַ גרעסערער צאָל גרופעס, אָדער אויב די טײַטשן פֿונעם פשוטן און פֿון רעפֿלעקסיוון ווערב זײַנען ווייטער פֿון אַנאַנד, שטייען בײַדע ווערבן אין זוכצעטל באַזונדער — געוויינטלעך, ווי דער אַלף-בית פֿאַדערט, פֿרײַער דער פשוטער ווערב און דערנאָך די פֿאַרעם מיט זײַך: אויסשטעלן, אויסשטעלן זײַך; אויסרײַסן, אויסרײַסן זײַך אַזױו.

12. בײַ טייל ווערטער אין זוכצעטל זײַנען צוגעגעבן אויסטייטשונגען אין קאַנ-טיקע קלאַמערן.

בײַם זוכוואָרט אַקטאַוו (א) איז אַנגעקאַנטיקט [בוך]; בײַם זוכוואָרט ברענען איז צום אונטערוואָרט צוברענען צוגעגעבן אין קאַנטיקע קלאַמערן [קאַכן].

א

נאַנץ 32	אַביעקטיוו אָדי	אַזױם, אַזױע 225
געוויס 322	אויסווייניקסט 6	אַבזאָשור 289
אַבסאָלומים	געראַנג 309	אַבאַיעם 113 א
הערשאַפֿט 456	ערלעך 573	אַבאַליציאַניזם 469
שטרענגקײט 464	אַביעקטיווירן 6, 309	אַבאַליציע 463
אַבסאָלוציע 572, 579	אַבליגאַטאָריש 386, 577	אַבאַנירן (זײַך) 462, 379
אַבסאָרבירן 192	אַבליגאַציע	אַבאַרט
אַבסורד 338	מוז 386, 577	געבורט 229
אַבסטינענץ 407, 594	התחייבות 492, 474	דורכפֿאַל 496
אַבסטראַהירן 309	אַבנאַרמאַל	אַבדיקירן 461
אַבסטראַקט	אויסנעמיק 53	אַבזאָץ 369
אומממשות 4	משוגע 342	אַבי 50, 414
געראַנג 309	אַבנעגאַציע	אַבימוריענט 360
אַבסטרואַקציע 445	פֿאַרניינונג 332	אַביעקט
אַבסענטעיום 112	נזירות 594	זאָך 3
אַבסערוואַטאָריע 203	אַבסאָלוירן 572, 579	טעמע 310
אַבסערווירן	אַבסאָלוט ן	צײַל 392
זען 305, 313	עקסיטענץ 1, 117	אַביעקטיוו ן
אינטעלעקט 308	טעמפּעראַטור 254	שפּאַקטיוו 305
אַבעראַציע 180, 93, 12	אַבסאָלוט אָדי	

אוויר	אדע	אבערגלויבן
לופט 219	פאעזיע 382	← גלייבעכץ
שלעכטער ריה 276	לויב 583	אבראגאציע 463
אווירן, אווירן 566	מוזיק 284	אברעוויאציע 381
אוונט 83, 290	אדעקאלאן 275	אב-בית-דין 601, 617
אוונטברויט 258	אדעקוואט	אבדה 496
אווערטור 39, 284	גלייכווערטיק 18	אבות 237
אוועקאפילן 188	גענוג 67, 409	אביון 498
אוועקבלאזן 186	אדער	אכל 245, 512
אוועקבלייבן 112	אנאטאמיע 240	אכן-טוב 529
אוועקגיין	געאלאגיע 204	אכן-נגף 445
אפניין 188	אדער אייוו 391	אכר 240
הוצאה 490	אדערויף 490	אגאניע 420
אוועקגנבענען זיך 188	אדער לאזן 427	אגב
אוועקגעבן	אדרבא	רעכטציטיקייט 89
געבן 479, 484	אינשטימיקייט 331	ניט-אפגעהיטקייט 314
מייסענען 417	וויליקייט 385	אומבפיוונדיקייט 393
אוועקדרייען זיך	היפוך 11	אגדה, אגדהא 381, 609
ניט קוקן 306	אדרעס	אגישאמאר 360
אפניין 188	קארעספאנדענץ 355	אגישירן 359
אוועקווארפן 186, 461	ווינונג 114	אגלאמעראציע 47
אוועקזיין 112	ווענדונג 373, 472	אגלומינאציע 30
אוועקזעצן זיך 196	אהינטאן 111	אגנאסטיציזם 330, 613
אוועקטראגן 172, 481	אהינטאן זיך 188	אגענדע 397
אוועקטראגן זיך 188	אהינקומען 188	אגענט
אוועקטרייבן 186	אוהב ישראל 566	פארמיטלער 402
אוועקיאגן 186	אוהב כבוד 541	פארטרעטער 460
אוועקלאזן 478, 461	אוהב ממון 501	האנדלס-פארשטייער 485
אוועקלויפן 188	אוהל	אגעניץ 485
אוועקלייגן	געזעלט 114	אגער
פארגרייטן 403	מצבה 245	פערד 173
בייקומען 464	אוואל 156	סטראשילדע 359
טייטן 244	אוואנגארד	אגראנאמיע 251
צעשטערן 107	פארדעמדיקייט 39	אגריקולטור 251
אוועקלייגן זיך	מלחמה 452	אגרעגאציע 47
אראפנידערן 196	אוואנטוריסם	אגרעסיע 452
ווערן קראנק 420	ריזיקאנט 540, 400	אדאפטירן 15
אוועקפאלן	שווינדלער 363	אדאפטירן 467
ווערן קראנק 420	ריזונדער 170	אדוואקאט 601
פלוצלינג פאלן 196	אוואנטורע	אדווערב 371
אוועקפארן 188	אינשטעל 429, 400	אדיוטאנט
אוועקקומען 243	שווינדל 363	נעהילה 446
אוועקקריגן זיך 188	געשעעניש 99	מיליטער 453
אוועקרוקן 186	אוואנס	אדיעקטיוו 371
אוועקרוקן זיך 188, 432	פראגרעס 181	אדיציע 25, 54
אוועקשארן 186	פארויסצאלונג 490, 491	אדיר
אוועקשארן זיך 188	אוואציע 583, 551	גביר 497
אוועקשטויסן 186	אוודאי	הערשער 456
אוועקשטופן 186	געוויס 322	אדלמאן 544
אוועקשטיין 119, 166	וויליקייט 385	אדמיניסטראציע 459, 456
אוועקשמעלן (זיך) 130	אוויאציע 177	אדמיראל 453
אוועקשיפלען זיך 188	אוויאציע 353	

אױסברעכן	אױטאָקראַטיע	אױעקשיקן
א' אַ שױב 193	אױטאָר	אױעקשלידערן 186
א' אין צאָרן 510	שאַפּער 106	אױעקשלעפּן
קראַכן 279	שרײַבער 381	צײַטן 184
מײַקענען 417	אױטאָריזירן 598, 575	טראָגן 481, 172
אױסברענגען	אױטאָריטעט	גנבֿענען 482
אױפֿוויזן 318	באַרעכטיקטייט 456, 575	אױעקשלעפּן זײך 188
פֿאַרשווערן 490, 507	קענער 333	אױעקשפּאַנען 188
פֿאַרקױפֿן 484	מבֿין 437	אױעקשרײַבן (צו) 355
אױסברענגער 507	אױטאָריטעטן 456	אױזרפּאַציע 464
אױסברענען	אױטענטי(פֿי)צירן 318	אױטאָפֿיע 535, 346
פֿאַרלעשן זײך 257	אױטענטיש 322, 335	אױטיליזירן 406
בראַנדיקן 604	אױסאַטעמען 219	אױטיליטאָר 566
א' אַ לאַך 160	אױסאײַדלען 424	אױטריין 364
אױסגאַב	אױסאײַצלען 484, 57	אױבנאױפֿיק
רעשט 486	אױסאַרבעטן	דרױסנדיק 6, 136
← הוצאה	שאַפֿן 106	אַנטפּלעקט 352
אױסגאַבן	פֿורעמען 151	געױיס 322
← הוצאה	פֿאַרשענערן 520	עם־האַרצײ 334
אױסגאַבע 379	האַבן הכנסה 489	ניט־אַפּגעהײט 314
אױסגאַלן 528	אױסאַרבעטן זײך 441	אױפֿן רײדן 374
אױסגאַנג	אױסכאַהאַלטן (זײך) 351	אױבן אַן 580
סוף 43	אױסכאַקן 260	אױבערפֿלעכלעך
געשעעניש 99	אױסכאַרגן 492, 491	← אױבנאױפֿיק
צואה 416	אױסכּונד 574	אױג 240
אױסגאַנגפּונקט 329	אױסכּייגן 154	אױגנבליק 74
אױסגאַס	אױסכּייטלען 482	אױגנברעם 240
אױסניסונג 193	אױסכּייטלען זײך 496	אױגנגלעזער 305
אומגליק 498	אױסכּייטן 96	אױגן־ױיטאַג 420
אױסגײן	אױסכּילדן	אױגן־פֿעלער 420
שטאַרבן 243	שאַפֿן 106	אױגנשיין 305
פֿאַרלעשן זײך 257	פֿורעמען 151	אױגנשיינלעך
ױערן פֿינצטער 290	לערנען 359	אַנטפּלעקט 352
ענדיקן זײך 43	אױסכּלאָזן	מיגלעך 320
אַנטלױפֿן 432	פֿאַרלעשן 257	געױיס 322
געשען 99	מאַכן פֿינצטער 290	אױדיטאָריע 287, 383, 361
א' פֿאַר הונגער 266	אױסכּלױען 302	אױדיעניץ
ניין אַ סך 170	אױסכּלױיזן 523, 352	אױפֿנעם 373
ניין שפּאַצירן 188	אױסכּלױכן 294	← צוהערערשאַפֿט
אױסגיסן	אױסכּליק	אױוון 254
א' אַ פֿליסיקייט 193	פּאַנאָראַמע 307	אױטאָ 175
שמעלצן 217	מיגלעכקייט 320	אױטאָביאָגראַפֿיע 381
פֿורעמען 151	אױסכּעטלען 489	אױטאָגראַף 377
אױסגליטשן זײך	אױסכּעטן	אױטאָ־דאַ־פֿע 256, 244
פֿאַלן 196	קריגן פֿון 489	אױטאָדידאַקט 360, 333
האַבן אַ דורכפֿאַל 496	א' אַ בעט 139	אױטאָמאָביל 175
מאַכן אַ טעות 336	שניידערני 526	אױטאָמאָט
באַניין אַ זינד 574	אױסכּעסערן 424	רעסטאָראַן 264
אױסגלייבן (זײך)	אױסבראַקירן 36	רעױאַלױער 541
מאַכן גלייך 153, 163	אױסברױען	שפּילצײג 517
מאַכן גלייכווערטיק 18, 28	רױניקן 415	אױטאָנאָמיע 469, 456
מאַכן אַ פּשרה 484, 455	א' הינדלעך 230	אױטאָפּסיע 245

- אויסגליקן 495
 אויסגעלטן 153, 163
 אויסגעבונדן
 אין גאנצן 32
 פריינדלעך 552
 אויסגעבן
 מאַכן הוצאות 405, 490
 חתונה מאַכן 563
 מסרן 587
 אויסגעבן זיך
 פאסירן 99
 באווייזן זיך 187
 אויסגעגאָסן
 שוין 520
 פאסיס 15
 אויסגעדינט 420, 425
 אויסגעדראַשן
 אַלט 52, 75, 425
 אבסורד 338, 519
 אויסגעהאַלטן
 פאסיס 15
 איינמיניס 28
 באַשלאָסן 387
 אויסגעוואַרצלמער 432
 אויסגעווינגען 495, 516
 אויסגעוועפט
 אומטעם 269
 אומריח 274
 נאַריש 340
 אויסגעלאָסן 597
 אויסגעמאַכט
 געוויס 322
 שווינדלעריש 363
 אויסגעמאַמערט 441
 אויסגעפאַשעט 117
 אויסגעפוצט 529
 אויסגעפרוּווט 411, 573
 אויסגעפֿינגען 106, 328
 אויסגעצויגן
 האַריוואַנטאַל 131
 לאַנג [צײַט] 73
 לאַנג [שח] 117
 אויסגעצייכנט
 מערווערטיס 23, 544
 גוט 411, 437
 אויסגעקאַכט
 פֿעיק 437
 רוינירט 496
 אויסגערונגען ווערן 107
 אויסגעריבן
 אַלט 425
 פֿעיק 437
- אויסגערעכנט
 אָפּגעהיט 313
 בפיוונדיק 392
 עקאָנאָמיש 506
 אויסגעשטערנט 289
 אויסגעשניטענער 105
 אויסגעשעפט 441
 אויסגעשפּילט
 אַלט 425, 75
 קראַנק 420
 פֿעיק 437
 רוינירט 496
 אויסגעשריי 372
 אויסגראַבלען 160
 אויסגראַבן
 פֿאַרשן 315
 אויסגעפֿינגען 328
 אויסגריזשען 160
 אויסדאַמפּן 220
 אויסדאַרן 118
 אויסדויער
 באַשלאָסנקייט 387
 קאַלטבלוטסיקייט 509
 אויסדויערן
 געדויערן 73
 האָבן האַפּט 208
 אויסדינגען זיך 474
 אויסדעמפּן 260
 אויסדערוויילט
 אויסוואַל 391
 מערווערטיס 23, 544
 גוט 411
 אויסדערוויילן 391
 אויסדערציילן 373
 אויסדרוק
 שפּראַך 369, 374
 אָנבליס 307
 אויסדרייען
 איבערדרייען 135
 א' וועש 224
 א' אַ פֿום 420
 אויסדרייען זיך
 געשען 99
 אָפּגיין 188, 432
 זאָגן אַ תּירוץ 588
 אויסדרינגען
 א' וועש 224
 רעדוצירן 326
 אויסדריקלעך
 קלאַר 352
 געוויס 322
- פֿאַרשטענדלעך 347
 באַשטימט 357
 אויסדריקן (זיך)
 א' וועש 224
 האָבן אַ זינגען 347
 זאָגן 373
 זאָגן פֿעסט 357
 אויסהאַבן
 ענדיקן 43
 פּטור ווערן פֿון 193
 אויסהאַדעווען 359
 אויסהאַלמונג
 אַלימענטן 258
 אויסהאַלטן
 האָבן האַפּט 208
 לאַנג לעבן 73
 שטיצן 446, 479
 האָבן אין זאַפּאָס 403
 א' אַן עקזאַמען 359
 א' מיט עסן 264
 זײַן באַשלאָסן 387
 זײַן קאַלטבלוטסיקייט 509
 אויסהאַמערן 151, 368
 אויסהאַקן 160, 151
 אויסהאַרכן 287
 אויסהאַרעווען 489
 אויסהאַרעווען זיך 441
 אויסהוילן 160
 אויסהונגערן זיך 266
 אויסהיטן זיך פֿון 313
 אויסהיילן (זיך) 426
 אויסהעלפֿן 479
 אויסהערן 287, 427
 אויסוואַל 391
 אויסוואַלגערן 260, 261
 אויסוואַנדערן 188
 אויסוואַקסן
 אַרויסשפּראַצן 190
 אָנקומען 187
 ווערן גרעסער 117
 אויסוואַרטן
 שפּעטיקן זיך 88
 האָבן געדולד 509
 אויסוואַרעמען 254
 אויסוואַרף
 אוממענטש 574
 שטיפֿער 517
 אויסוואַרפֿן 584
 אויסוואַרצען
 יעטן 184, 251
 צעשטערן 107
 אויסוואַשן 415

אויסמאָרדן	אָנבליק 368, 307	אויסווקס
מאַכן טרוקן 224	פנים 240	געוויקס 249
ווערן דאָר 118	קאָליר 293	קרענק 420
אויסטרעטן	אויס(נ)ווייניקייט 6	אויסווייזן
א' אַ וועג 178	צושטאַנד 7	באווייזן 318
א' שיד 425, 119	אויסזען וו	← דעפּאַרטאַציע
אויסטרענען 526	פאָרשן 315	אויסווייזן זיך
אויסכאָווען 359	אויסוויילן 391	פאָנטאַזיע 346
אויסכאַפן	דאַכטן זיך 329	השערה 329
כאַפן 481	אויסזען ווי 10	אויסוויילן 391
קויפן 484	אויסזעצן	אויסווייניק 6, 136
אויסלאָג 490	עקספּלאָדירן 279	אויסווייזן 295
אויסלאָזן (זיך)	א' אין אָרדענונג 37	אויסווייען 224
א' אַ משא 207, 112	ניט אינשטימען 332	אויסוויקלען זיך
געווינען אַ מישפט 603	קייטיקירן 584	אַרויסקומען 102, 190
אויסלאָזן (זיך)	אויסחזוקן 518	באַפרייען זיך 469
ניט אינשליסן 36	אויסחזרן 359	אויסוויירקן
מאַכן אַ טעות 336, 314	אויסחנפּענען 489	דורכפירן 43
ענדיקן זיך 43	אויסחשבונגען 54	באַאיינפלוסן 394
געשען 99	אויסמאַזן זיך 523	אויסווישן
אויסלאָמען 526	אויסמאַפן 315	מאַכן טרוקן 224
אויסלאָכן 518	אויסמאַפּעצירן 113 א	מאַכן ריין 415
אויסלאָנד 119	אויסמאַקן	אויסוועגן
אויסלויפן [קאָכן] 260	טאַקן 115	מעטאָד 401
אויסלופּטערן 219, 255	פּורעמען 151	פלאַן 397
אויסליווערן 193, 480	מאַכן שיין 520	פאַרבייט 95
אויסלייגן	אויסמייגן זיך 437	תירוץ 588
אַרטאַגראַפיע 369	אויסמיניטשן 349	אויסוועלגערן 261, 260
געבן אַן אַדערויה 490	אויסמייילן	אויסוועפן זיך 269, 220
לייגן האַריוואָנאַל 131	צענעבן 479	אויס ווערן 461
א' אין אָרדענונג 37	אויסוונדערן 51	אויסזאָגן
א' אַ חלום 349	אויסמיליקן 244	אַרויסריידן 372
אויסליידיקן 112	אויסמענהן זיך	מסרו 587
אויסלייזן 469, 446	שמועסן 373	אויסזאַמלען 523
אויסליינען 492, 491	קריגן זיך 447	אויסזאַלצן 260
אויסלינקען [אַ פּוּם] 420	אויסמער 247	אויסזוכן
אויסלעבן זיך 242	אויסמערליש	זוכן 315
אויסלערנען זיך 359	שפראַך 369	אויסגעפיינען 328
אויסלעשן	גרויס 20, 413	אויסקלייבן 391
מאַכן פּינצטער 257	ווינדערלעך 543	אויסוונדערן 51
אַפּמעקן 367	אויסמאַרגן	אויסווידלען
אויסמאַגערן (זיך) 118	געבורט 229, 381	באַליידיקן 581
אויסמאַטערן זיך 441	באַטרעפן [פּרייז] 500	דעפּאַרטירן 193
אויסמאַלן 368	ברענגען ריווח 409	אויסזייגן 481
אויסמאַלן זיך 346	אַפניצן 405, 425	אויסזיכט
אויסמאַכן	אויסמאַרצכמן	אָנבליק 368, 307
דערקענען 308, 305, 328	פלאַן 397	האַפּענונג 535
באַאַרבעטן [פּעל] 525	פאָנטאַזיע 346	מייגלעכקייט 320
צעשטערן 107	קאַפּריו 389	אויסזיצן
רייניקן [אויגן] 415	שקר 363	אַראָפּגיין 196
אַנגיין [אינטערעס] 311	אויסמרייבערן 259	א' הינדעלעך 229
אויסמאַרדן 244	אויסמרינקען 595	אויסוועקן (?) ט

- אויסמארקירן
פלאנעווען 506
מאכן א גרנעץ 144
א' מיט דער הוצאה 506
אויסמיידן (זיך)
ווייכן פֿון 542
אָפּווייכן פֿון 180
ניט באַגעגענען זיך 48
אויסמייקענען 480
אויסמישן 29
אויסמעב(ע)לירן 476
אויסמעלקן 248
אויסמענטשלען (זיך) 359
אויסמעסמן 55
אויסמעקן
אָפּמעקן 36, 367
צעשטערן 107
אויסן
דרויסן 136
אָנבליס 307
אויסנאָם
יוצא מן הפּלל 53
סופּעריאָריטעט 23
גוטקייט 411
אויסנאָרן 363
אויסן בלייבן
ניט ווערן 188
איבערבלייבן 27
ווערן קראַנק 420
ניט איינשליסן 36
אויסנווייניק 6, 136
אויסן זיין 392
אויסנייען 526
אויסניכטערן זיך 341
אויסניצן 405, 406
אויסנעם
תנאי 319, 474
אויסשליסונג 36, 579
יוצא מן הפּלל 53
סוף 43
גוטקייט 411
סופּעריאָריטעט 23
אויסנעמען
א' א תנאי 319, 474
אויסשליסן 36, 579
געפֿעלן ווערן 511, 560
האָבן דערפֿאַלג 383
געווינען [קאָרטן] 495
אויסנעמען זיך
ענדיקן זיך 43
אויסראַכטן זיך 329, 346
אויסנעמעניש
- הוצאת הפּער 619
אויסעטעמען 219
אויסענצילען 57, 484
אויסעסן 160, 425
אויסעצן 160
אויסערגעוויינט(ט)לעך 53
אויספּאַטשן 183
אויספּאַקן
באַזייטיקן 112
אנטפלעקן 523
אויספּאַרען
פּאַרען 220, 526
קאָכן 260
רייניקן 415
וואַרעמען 254
אויספּאַר(ק)ען 160
אויספּאַשען 117, 264
אויספּויקן 353
אויספּועלן 43
אויספּוצן (זיך) 529
אויספּיקן 160
אויספּיקן זיך
געבורט 229
וועגעטאַציע 249
רעזולטאַט 102
אויספּלאַטשן 159
אויספּלאַנטערן 37
אויספּלאַנטערן זיך 188
אויספּלאַפלען 353
אויספּלאַצן 279
אויספּלוידערן 353
אויספּלעטן
פּרעסן 526
גורלען 516
אויספּראַצעווען 489
אויספּרווון 316
אויספּרייען 260
אויספּרעגלען 260
אויספּרעסן
פּרעסן 526
א' געלט 481
אויסקוועטשן 193
אויספֿאַלן
געשען 99, 100
אינפֿאַלן [געראַנק] 309
בלייבן פֿון הינטן 146
אויספֿאַרטיקן 106
אויספֿאַרן
א' א וועג 178
א' א פֿערד 248
פֿאַרן 188
אויספֿאַרקויפֿן 484
- אויספֿאַרש(ט)ן 315
אויספֿורעמען 151
אויספֿייערן 117
אויספֿייערן זיך
א' מיט צדקה 479
אָנשטעל 531
אויספֿייערן 424
אויספֿייען 584
אויספֿילן
אויספֿאַרשן 315
אָנשטאַפּן 139
מאַכן דיך 117
אויספֿיר 326
אויספֿירלעך
בפֿרטיות 51
מינלעך 320
אופֿן ריידן 374
אויספֿירן
ענדיקן 43
עקשנות 387
פֿירונג 401
מצליח זיין 495
א' א התחייבות 577
אויספֿירן זיך
געבורט [ב"ח] 229
אַרויסקלייבן זיך פֿון 188
אויספֿלאַכן 159
אויספֿלוג 170
אויספֿלוס 226, 241
אויספֿלעכטן 151
אויספֿעלן 66
אויספֿעלן זיך 188
אויספֿרעגן 315
אויסצאָלן 493, 490
אויסצאָקען (זיך) 529
אויסצוג 381
אויסצייכענען
רעקאָרדירן 366
צייכענען 151, 526
באַלוינען 605
אויסצייכענען זיך 23, 544
אויסצייילן 54
אויסציען
פֿאַרלענגערן [שטח] 117
פֿאַרלענגערן [צייט] 73
מאַכן א קיצור 381
שאַרפֿן [מעסער] 161
אַנטלויפֿן 432
ריידן פֿאַרצויגן 376
אויסצירקלען
מאַכן א צירקל 156
מאַכן שיין 520

- 584 מוסרן
 אָפּשפּרעכן [נישוח] 615
 מַפְסִיק זײַן 46
 טײַטשן [חדר] 349
 מאַכן אַ טעות 336
 אויסרײַטן
 א' אַ וועג 178
 א' אַ פֿערד 173, 248
 אויסרײַטער 39, 257
 אויסרײַכערן 415, 220
 אויסרײַניקן
 רײַניקן 415
 באַזײַטיקן 112
 אויסרײַסן
 נעמען 481
 אַנטלױפֿן 432
 אויסרײַסן זיך 188
 אויסרײַכמן 479, 398
 אויסרעכענען
 חשבונען 54
 זײַן אָפּגעהײט 313
 פֿאַרויסזאָגן 345
 אויסרעכענען זיך 506
 אויסשדכנען 563
 אויסשווענקען 415
 אויסשולן 359
 אויסשטאַטן 479, 398
 אויסשטאַמפּן 368, 151
 אויסשטאַפּן
 אונטערלײַגן 139
 מאַכן דיקער 117
 אויסשטאַרבן 243
 אויסשטודירן 359
 אויסשטוקעווען זיך 32, 526
 אויסשטיגן
 אַרונטערנײַן פֿון 196
 געבן אַ העכערן פּרײַז 502
 אויסשטיין
 לײַדן 512
 האָבן געדולד 509
 האָבן געלט בײַ 492
 אויסשטיין זיך
 אויסוועפּן זיך 220, 269
 קרענק 426
 אויסשטייערן 479, 398
 אויסשטימען 15
 אויסשטעלונג 367, 307
 אויסשטעלן
 אַראַנזשירן 37
 אויסלערנען 283, 359
 א' בילדער 368, 352
 באַשווינדלען 567, 363
- אויסקלײַכער 389
 אויסקלײַדן זיך 522
 אויסקלעפּן
 פֿורעמען 151
 שפּאַלירן 113
 אויסקלערן
 פּלאַן 397
 שקר 363
 אויסקנעמן
 א' טײַג 261
 פֿורעמען 368, 151
 אויסקער [הכנסה] 489
 אויסקערן
 באַזײַטיקן 193, 112
 איבעררײַען 526, 135
 אויסקערעווען זיך
 מצליח זײַן 495
 שפּאַרעוודיקײַט 506
 אויסקראַצן
 אויסהוילן 160
 אָפּמעקן 367
 אויסקריכן
 האָר 523
 צו נישט ווערן 463
 געבורט [ב'ח] 229
 אויסקרימען 154
 אויסקריצן 160
 אויסקראַטן
 טײַטן 244
 צעשטערן 107
 אויסראַמען 112
 אויסרויכערן
 ← אויסרײַכערן
 אויסרוימען 112
 אויסרונד(יק)ן 156
 אויסרוען זיך 442
 אויסרופּן
 באַקאַנט מאַכן 353
 אויסשרײַען 372, 373
 אויסטרױף-צײַכן 369
 אויסרײַבן
 מאַכן אַ לאַך 160
 אָפּמעקן 367
 אויסרײַבן זיך
 אָפּטראַגן זיך 425
 ווערן אַ מענטש 359
 אויסרײַד
 תּירוץ 363, 588
 תּנאי 474
 טײַטש [חדר] 349
 אויסרײַדן (זיד)
 רײַדן 372, 373
- אויסצערן (זיד) 118
 אויסקאַכן 260
 אויסקאַלופּען 160
 אויסקאַרטשעווען
 אויסוואַרצלען 184, 251
 צעשטערן 107
 אויסקאַרמען 264, 117
 אויסקאַרענייען
 צעשטערן 107
 אויסוואַרצלען 184, 251
 אויסקוועטשן 224, 193
 אויסקויען 244
 אויסקויען (זיד)
 קופּף 484
 באַפֿרײַען (זיד) 469
 האָבן אַ תּיקון 593
 אויסקומען
 געשען 99
 באַטרעפֿן [פּרײַז] 500
 אויסוויזן זיך 309
 זײַן גענוג 67
 א' מיט הוצאה 506
 א' צו טאָן 392
 לעבן בשלום מיט 455
 אויסקומעניש
 טײַל 34
 הכנסה 489
 אויסקוק
 אָנבלײַק 368, 307
 פֿאַרשונג 315
 האַפּענונג 535
 מיגלעכקײַט 320
 אויסקוקן
 זען 305
 האָבן דעם אָנבלײַק 307
 האַפּן 535
 פֿאַרשן 315
 דאַכטן זיך 329
 אויסקוקער 177, 453, 315
 אויסקורירן (זיד) 426
 אויסקילן 255
 אויסקינגצלען 520
 אויסקירעווען זיך
 מצליח זײַן 495
 שפּאַרעוודיקײַט 506
 אויסקלאַפּן
 פֿורעמען 368, 151
 רײַניקן 415
 אויסקלאַרן 415, 349
 אויסקלינגן זיך 339
 אויסקלייבן 391
 אויסקלייבן זיך 88

געשוואָן 117	אויסשפראַך 372	אויסשטעלן זיך 531
בולט 158	אויסשפרייטן זיך 117	אויסשטעפן 526
באַרימערש 550	אויסשפריצן 223	אויסשטעקן 117
נאווהדיק 456	אויסשרויפֿן 184	אויסשטראָלונג 289
באַמבאַסטיש 374	אויסשריבן	אויסשטריכן 36, 367
אויפֿגעבן	שריבן 377	אויסשטרעקן 117
דערלאַנגען 479	אַבאַנירן 379, 462	אויסשטרעקן זיך 196
אינלאָזן 478	רעקאָרדירן 366	אויסשטימ [צרעת] 420
באַפֿעלן 462	אויסשרייען	אויסשייגעצן 581
פֿאַרלייגן 471	לאָזן זיך הערן 372	אויסשיידן 51
רעזיגנירן 461	באַקאַנט מאַכן 353	אויסשיסן 279
אויפֿגעבראַכט 510	אויסער 240	אויסשלאַג 420
אויפֿגעזעצטער 600	אויפֿם 250	צרעת 420
אויפֿגעטראַגן	אויפֿאַקערן 251	קאַפיטאַל 486
אויפֿגערעגט 510	אויפֿבאַהאַלטן 404	אויסשלאַפֿן זיך 442
פֿריינדלעך מיט 552	אויפֿבויען 113, 106	אויסשלייערן (זיך) 529
געשוואָן 117	אויפֿבונטעווען 394	אויסשליסלעך
אויפֿגעטרייסלט 539	אויפֿבייגן 163, 153	ספּעציפֿיש 51
אויפֿגעלאַפֿן	אויפֿבינדן	אויסשליסן 36
בולט 158	צונויפֿבינדן 30	אויסשמועסן זיך 373
געשוואָן 117	פֿונאַנדערבינדן 31	אויסשמעקן 328
אויפֿ(גע)לויף 47	אויפֿבלאָזן	אויסשנאַפֿן 328
אויפֿגעלייגט	פֿאַרגעסערן 117	אויסשנאַרן
געשטימט צו 508	מזומ זיין 364	באַקומען פֿון 489
פֿריילעך 511	מאַכן בולט 158	פֿאַרשן 315
אויפֿגעציטערט 539	אויפֿבלויען	אויסגעפֿינען 328
אויפֿגעקומענער 545, 495	וואַסן 250	אויסשניט 36
אויפֿגעקלערטער	מצליח זיין 495	אויסשליסונג 36
געלערנטער 333	אויפֿבליצן 289	טייל 34
אַפֿיקורס 613	אויפֿברויזן 510	שניידעריי 526
אויפֿגערודערט 510, 508	אויפֿברעכן 166	אויסשניידן
אויפֿגערוימט 511	אויפֿברענגען	אויסהוילן 160
אויפֿגעריכט ווערן	אינזאַמעלן 47	פֿורעמען 151
מצליח זיין 495	דערציען 106, 248	אויסשליסן 36
באַנייט ווערן 426	פֿאַרמיטלען 402	קאַסטירן 105
אויפֿגערעגט 510	אויפֿברענען 510	אויסשניצן 151
אויפֿגעשטאַנענער 467	אויפֿגאַב	אויסשעכטן 244
אויפֿגראַבן 166	באַפֿעל 462	אויסשענקען
אויפֿדינגען זיך 484	עובדה 433	פֿאַרקויפֿן 484
אויפֿדעקן	האַנטגעלט 490	ניסן [משקה] 223
אַנטפֿלעקן 352, 353	אויפֿגאַבע	אויסשפּאַטן 518
אויסבלייזן 523	באַפֿעל 462	אויסשפּאַנען
אויסגעפֿינען 328	עובדה 433	ניין אַ סך 170
אויפֿהאַדעווען 359, 106	התחייבות 577	אויפֿבינדן 31, 173, 469
אויפֿהאַלטן (זיך)	טעמע 310	אויסציען 117
שטיצן 133	אויפֿגיין	אויסשפּיאַנירן 315
העלפֿן 446, 479	וואַסן 250	אויסשפּילן
שטערן 445	ווערן גרעסער 117	שפּילן [מוזיק] 283
אויפֿהיטן 404	אויפֿגיין זיך 47	געווינען 516, 495
וואַרטן 88	אויפֿגעבונדן 579	אויסשפּירן 315
האַלטן [באַזיין] 476	אויפֿגעבלאָזן	אויסשפּירער 315, 453
געפֿינען זיך אין 111	אַנשטעל 531, 534	אויסשפּעמן 518

← אנלירן	ארויפֿשטייגן 195	אויפֿהאַקן 166
← באַשיידן	אויפֿהתמענען 166	אויפֿהייבן 404, 506
אויפֿלייכטן 289	אויפֿטאָן	אויפֿהייבן זיך
אויפֿליינען 47	פֿאַרענדיקן 43	שטעלן זיך 130
אויפֿלעבן 426	אויסגעפֿינען 328	ארויפֿשטייגן 195
אויפֿמאַכן	אויפֿטאַקט	וואַקסן 250
פֿראָדוצירן 378	מוזיק 283	בונטעווען זיך 467
עפֿענען 166	פֿאַעזיע 382	אויפֿהייבן 513
א' אַ נדבֿה 47	אויפֿטו(עניש)	אויפֿהענגען 244
אויפֿמאַלן 368	טעטיקייט 433	אויפֿהעצן 447
אויפֿמאַנען 47	רעזולטאַט 102	אויפֿהערן 46
אויפֿמוטיקן	פֿלאַן 397	אויפֿוואַכן 508, 433
טרייסטן 513	שווינדל 517, 363	אויפֿוואַקסן
באַאַינפֿלוסן 394	אויפֿטויער	וואַקסן 250
אויפֿמישן	אויסגעפֿינער 106, 328	ווערן גרעסער 117
צעמישן 29	פֿעיקער 437	אויפֿוואַרטן
א' אַ ספֿר 523	אויפֿטראַג 484, 462	וואַרטן 88
אויפֿמערקזאַם 313	אויפֿטראַגן	באַדינען 468
אויפֿנגען	נעבן 479	אויפֿוואַרפֿן
קבלת־פנים 192, 554	זאַמלען 47	צונויפֿזאַמלען 47
פֿאַטאַגראַפֿיע 384	אויפֿרעגן 510	מוסיף זיין 25
אויפֿנעמען	אויפֿטראַגן זיך 552	באַשולדיקן 584, 587
אַרייננעמען 192	אויפֿטריט	אויפֿווייזן 318
אַינשליסן 35	אַריינקום 189	אויפֿוויקלען
שפירן 252	אַנהייבן 41	עפֿענען 166
א' אַ געפֿיל 508	טעאַטער 383	אַנטפֿלעקען 523, 352
באַנעמען 308	אויפֿטרייבן 47	גלייך מאַכן 153
מקבל פנים זיין 554	אויפֿטרייסלען 539, 202	וויקלען 157
אויפֿנעמען זיך 47	אויפֿטרעט	אויפֿוועקן 394
אויפֿעמעמען 426	אַריינקום 189	אויפֿוועקן זיך 508
אויפֿפעסן 264	אַנהייבן 41	אויפֿזאַמלען (זיך) 47
אויפֿעפֿענען 166	טעאַטער 383	אויפֿזאַץ
אויפֿפֿאַסן 459	אויפֿטרעטן 460	דרוק 378
אויפֿפֿאַקן	אויפֿטרענען 526	ליטעראַטור 381
אַנטבלייזן 166, 523	אויפֿטרעפֿן זיך 47	באַקליידונג 522
אַיינזאַמלען 47	אויפֿמשעפֿען 30	אויפֿזוכן 328
אויפֿפֿלאַנמערן 37, 444	אויפֿיאַגן 47	אויפֿזיין 433
אויפֿפֿראַלן 166	אויפֿיירן 117	אויפֿזיכט 313, 459
אויפֿפֿאַדערן	אויפֿכאַווען 106, 350	אויפֿזען 8
באַפֿעלן 462	אויפֿכאַפֿן זיך 508, 433	סענסאַציע 353
אַרויסרופֿן 449	אויפֿלאַג 25	← ווינדער
אויפֿפֿאַסן 308	אויפֿלאַגע 379	אויפֿזען וו 459
אויפֿפֿאַרן זיך 47	אויפֿלאַזן 31	אויפֿזעער 459
אויפֿפֿירן	אויפֿלויפֿן	אויפֿזעצן
אַיינזאַמלען 47	ווערן בולט 158	אַיינזאַמלען 47
א' אַ פּיעסע 383	ווערן געשוואַלן 117	דרוק 378
אויפֿפֿירן זיך	אויפֿלויפֿן זיך 47	שאַפֿן 106
מעטאָד 401	אויפֿלייגן 25	הייבן 197
מינהג 52	אויפֿלייגן זיך 479, 47	געבן אַ התמנות 460
אויפֿפֿלאַמערן 195	אויפֿלייזן 31	אויפֿזעצן זיך
אויפֿפֿלאַמען 510, 256	← צעשטערן	אויפֿהייבן זיך 130
אויפֿפֿלאַקערן 510, 256	← צעשמעלצן	

אויפֿשטייג	אויפֿרופֿן	אויפֿלעכטן 37
ארויפֿשטייג 195	אויפֿרופֿנס	אויפֿפֿרישן (זיך) 426
שיפּוע 154	חתונה 563	אויפֿצאָנקען 256
אויפֿשטיין	עליה 619	אויפֿצאָפלען 539
שטעלן זיך 130	אויפֿרוקן 47	אויפֿצימערן 539
א' פֿון שלאָף 433	אויפֿריגלען 166	אויפֿצייכענען
בונטעווען זיך 467	אויפֿריידן זיך	רעקארדירן 366
אויפֿשטעכן	שמועסן 373	צייכענען 368
עפֿענען 166	פֿלאַנעווען 397	אויפֿציילן 54
צוזאמעננייען 526	קומען צו אַ הסכּם 331	אויפֿצייען
אויפֿשטעלן	אויפֿריים 510, 279	אויפֿכאָווען 106, 248
שאַפֿן 106	אויפֿרינסן	וואַרטן 88
בויען 113	עקספֿאָדירן 279	אויפֿקאָכן 510, 260
נעבן אַ התמנות 460	עפֿענען 166	אויפֿקאָמען 415
אויפֿהייבן 197	צעשטערן 107	אויפֿקאָמפּאָנירן 30
אויפֿשטעלן זיך 195, 130	אויפֿרינסן זיך 130	אויפֿקאָרקעווען 166
אויפֿשטיינען 289	אויפֿרייצן 510, 447, 394	אויפֿקוואַלן
אויפֿשלאַגן	אויפֿריכטיק 573, 362	פֿליסן 223
וויבראָציע 202	אויפֿריכטן	אָנשוועלן 117
עפֿענען 166	העלפֿן 446	אויפֿקוועטשן 47
זאמלען 47	באלעבן 426	אויפֿקויפֿן 484
אויפֿשלינגען 264	דערהייבן 197	אויפֿקומען
אויפֿשליסן 166	הייבן אין גראַד 544	ווערן אַ מאָדע 530
אויפֿשלעפֿן 47	הייבן אין מצב 495	ווערן אַ מינהג 52
אויפֿשנאָרן 47	מאָכן גלייך 153	אויפֿלעבן 426
אויפֿשנורעווען 31	אויפֿמונטערן 513	מצליח זיין 495
אויפֿשניידן 166	שאַפֿן 106	דערהייבן ווערן 544
אויפֿשפּאַלטן 166	אויפֿריכטן זיך 195, 130	אויפֿוואַכן 433
אויפֿשפּאַרן 166	אויפֿרייען 166	געבוירן ווערן 102
אויפֿשפּיל 283	אויפֿרירן	אויפֿקייטלען 166
אויפֿשפּרינגען 195	וויבראָציע 508, 202	אויפֿקלאַפֿן
אויפֿשרייבן 377	טומל 280	עפֿענען 166
אויפֿשרייבן זיך מיט 355	אומאַרדענונג 38	א' אַ נדבּה 47
אויפֿשריפֿט 381, 370	אויפֿרעגן (זיך)	אויפֿקלייבן (זיך) 47
אויקען 512	וויבראָציע 202	אויפֿקלעפֿן
אויקציאָן 484	הייסבלוטטיקייט 508, 510	עפֿענען 166
אויקציאָנער 485	אויפֿרעכענען 54	צוזאמענקלעפֿן 30
אוירינג(ל) 529	אויפֿשאַרן 47	א' אַ באַנדעראַל 365
אולטימאַטום 431	אויף שוואַרץ	אויפֿקלערן
אום [ניט-גראַד] 54	שריפֿט 377	אַנטפֿלעקן (סוד) 353
אומאויסמיידלעך 100, 386	פֿלאַן 397	לערנען מיט 359
אומאויספֿירלעך 321	אויפֿשווינג 195	פֿאַרטימטן 347, 349
אומאויסשטיילעך 512	אויפֿשוועלן	אויפֿקנויילן 165
אומאויסשעפֿלעך 68	ווערן בולט 158	אויפֿקנייטשן 165
אומאויפֿהערלעך	ווערן גרעסער 117	אויפֿקניפֿן
המשך 45	אויפֿשוידערן 510, 539	פֿאַרבינדן 30
אייביס 73	אויפֿשטאַנד 467	אויפֿבינדן 31
אומאיבעררייסלעך 45	אויפֿשטאַפֿן 166	אויפֿקעמען 415
אומאיינשטימיקייט 332	אויפֿשטופֿן 47	אויפֿקערן 47
אומאַנגענעם 512	אויפֿשטורעמען	אויפֿראַמען 415
	וויבראָציע 202	אויפֿרודערן 508, 202
	הייסבלוטטיקייט 510	אויפֿרוף 381

- 420 מנפה
 554 פארקער
 אומגאנץ 33
 אומגארטלען (זיד) 141
 אומגוט 412
 אומגיין
 170 גיין
 נהג זיין זיד 52
 אומגלויבן 613, 330
 אומגלייבלעך
 אוממינלעך 321
 חידושימדיק 20, 543
 אומגליק 498
 אומגליקלעך 512, 498
 אומגליקלעך מאכן 567
 אומגעבילדעט 334
 אומגעבעטן 536
 אומגעגנט 120, 110
 אומגעדולד 541, 510
 אומגעהארכוזאם 467
 אומגעהייער
 חידושימדיק 543
 פארברעכעריש 574
 אומגעווייני(ט)לעך
 אויסנעם 53
 חידושימדיק 543
 גרויס 20
 אומגעוויס 323
 אומגעזאמט 87
 אומגעזונט
 קראנק 420
 געזונטשערלעך 423
 אומגעזעצלעך 599
 553, 589, 363 אומגעטריי
 512 אומגעטרייסט
 534, 438 אומגעלומפערט
 496 אומגעלונגען
 אומגעלעגן
 אומגעניט 410, 90
 312 אומגייעריק
 אומגעניט 438
 אומגעפעלישט 411
 אומגעפערענט 469
 אומגעצווונגען
 פריי 469
 וויליס 385
 374 אופן ריידן
 אומגעצוימט 469
 אומגעקניצלט
 תמימותדיק 362
 פשוט 532
 374 אופן ריידן
- 511 אומבאלעסטיקט
 אומבאנוץ 407
 אומבאנעמלעך 543
 אומבאפלעקט
 ריין 415
 573, 591 אומשולדיק
 צניעותדיק 596
 אומבאצווינגלעך 419
 אומבאקאנט
 פערמד 553
 פארהוילן 351
 ניטבארימט 545
 אומבאקלערט
 ניטבאהיט 314
 אינשטעלעריש 540
 אומבארופן 558
 אומבארירט
 אומפילעוודיק 253
 אומגייעריק 312
 צניעותדיק 596
 אומבארירלעך 469
 אומבארעכטיקט 576
 אומבארעכנט 540
 אומבארעמהארציק 567
 אומבאשטימט 323
 אומבאשטעטיקט 323
 אומבאשטענדיק 74
 אומבאשטרייטלעך 322
 אומבאשיידן 549
 אומבאשיצט 429
 אומבאשלאסן 388
 אומבאשעפטיקט 434
 אומבאשרייבלעך
 גרויס 20
 ווונדערלעך 543
 אומבאשרענקט
 אומבאגרענעצט
 אומבבייג(עווד)יק
 הארט 212
 שלעכט 567
 עקשנותדיק 387
 אומבבייט
 חילוף 96
 פארבייט 95
 שינוי 93
 אומבבייטעוודיק 98
 אומבביוונדיק 393
 אומברחמנותדיק 567
 אומברענגען 244
 אומבשלומודיק 447
 אומבברכותדיק 557
 אומגאנג
- אומאנטוויקלט
 יונג 84
 אומבאארבעט 399
 עמ"הארציש 334
 אומאפהענגיק
 אומשניכות 9
 גוטער מצב 497
 פריי 469
 אומאפווענדלעך
 געוויס 322
 באשערט 100
 אומאפפערענלעך 322
 אומאפיציעל 599, 323
 אומארבעטפעיק 420
 אומארגאניזירט 38
 אומארדענונג 38
 אומארנטלעך 574
 אומבאארבעט 399
 אומבאגרייפלעך
 אומפארשטענדלעך
 פארהוילן
 ווונדער
 אוממינלעך
 אומבאגרינדעט 323
 אומבאגרענעצט
 אומענדלעך 68
 פריי 469
 אומבאדייטנדיק 414
 אומבאדינגט 322
 אומבאזאונט 334
 אומבאזאלפן 438
 אומבאזאליט 314, 429
 אומבאזוויסט
 פארהוילן 351
 אומבאזוויסטיק
 אינטעלעקט 308
 אומבביוונדיק 393
 אומשפירעוודיק 253
 אומבאזעגעלעך
 שטילשטאנד 169
 געלאסנקייט 439, 434
 אומבאזארגט 511
 אומבאזיגלעך 419
 אומבאזעצט 521
 אומבאזיטיק 414
 אומבאזייליקט 434
 אומבאזעמט 269
 אומבאזראכט
 ניטבאהיט 314
 אינשטעלעריש 540
 אומבאזיכט 553
 אומבאלעכט 243

אומגעלבשטענדיק 466	אומדרייען	אומגעראָמן
אומחן	שינוי 93	ניטגעלונגען 496
אומשיינקייט 521	אומקערן 94	אומפֿעיק 438
דערווידער 542	איבערדרייען 135	אומגעריכט 536
אומטאָלעראַנט 464	אומדרך-אַרץ 557	אומגערן
אומטאַקטיש 557	אומה 232	אומבביוונדיק 393
אומטויגיק	אומהאַפֿטיק 209	אומוויליק 386
שלעכט 412	אומהאַרמאַניש	אומגערעט(עניש) 66
אומפֿעיק 438	אומפּאַסיק 16	אומגערעכטיק 574
אומטעטיק 434	קענ(ע)נעריש 447	אומגעשמאַלט(יק)ן 93
אומטראַנגן 172	גרילציק 382	אומגעשמערט 469
אומיושרדיק 574	אומהיילעוודיק 420	אומגעשיקט
אומפֿבֿוֹד 581	אומהעפֿלעך 557	אומפֿעיק 438
אומלאַגניש 338	אומהערשאַפֿט 457	געלאַסן 439
אומלאַיאַל 589, 553	אומוואַלגערן 198	אומגעשליפֿן
אוממאַכט 420	אומוואַלגערן זיך 112	ניטבאַאַרבעט 399
אוממאַרעליש 574	אומוואַנדלען	שלעכטער געשמאַק 534
אוממזויקאַליש 282	אומוואַנדערן 170	אומדערצויגן 557
אוממיגלעך 321	← שינוי	תּמימותדיק 362
אוממיטלבאַר 401	אומוואַרפֿן	אומגראַד
אומממשותדיק 4	וואַרפֿן 198	ניטגלייך 154
אוממעגלעך 321	איבעראַנדערשן 93	אומיק 54
אוממענטש	צעשמערן 107	אומדאַנקבאַר 569
אויסוואַרה 574	אומוויכטיק 414	אומדויערדיק 209
אַכזר 567	אומוויליק 386	אומדורכדרינגלעך
אוממשמערתדיק 321	אומוויסיק	געריכט 210
אומנאַטירלעך	אומבאַוואַסטיגיק 308	פֿאַרהוילן 351
אוממיגלעך 321	אומבביוונדיק 393	פֿאַרמאַכט 167
אַפֿעקטירט 531	אומוויסנדיק 334	אומדורכפֿירלעך 443, 321
שלעכטער געשמאַק 534	אומוועגן 180, 178, 401	אומדייטלעך
אופֿן ריידן 374	אומוועטער 219	אומפֿאַרשטענדלעך 348
אומנאַרמאַל 342, 53	אומווענדן	אופֿן ריידן 374
אומנוציק 410	שינוי 93	אומדיסציפּלינירט
אומנות 435, 437	איבערדרייען 135	אומפֿאַלגעוודיק 467
אומניגעריק 312	אומקערן 94	אומדערצויגן 557
אומנייטיק 410	אומווערדיק	אומדירעקט 401
אומנישטערן 315	אומפֿבֿוֹדיק 581	אומדענקלעך 321
אומנערעוודיק 423	אומיושרדיק 574	אומדערבאַרעמדיק 567
אומסדר 38	אומווערטיק 414	אומדערגרייכלעך 321
אומסימפּאַטיש 553	אומזאַץ	אומדערהערט 574
אומעט 512	האַנדל 484	אומדערוויון 323
אומעמום 108, 50	קאַפּיטאַל 489	אומדערטרענגלעך 512
אומעטיק 512, 519	אומזויבער 416	אומדערלאַזלעך 599
אומעטיש 574	אומזוכן 315	אומדערמידלעך 433
אומענדלעך	אומזיכער 323	אומדערפֿאַלג 496
אַנסופֿיק 68	אומזיניק	אומדערצויגן 557
אייביק 73	אַבסורד 414, 338	אומדערקלערלעך
אומענדלעך 12	אומפֿאַרשטענדלעך 348	מיסטעריען 351
אומער 508	אומזיסט	אומפֿאַרשטענדלעך 348
אומערלעך 574	בחינם 503	חירושימדיק 543
אומפּאַסיק 16	אומנוציק 410	אומדערשעפֿלעך 68
אומפּאַרטייש 362, 573	א' און אומנישט 395	אומדערשראַקן 540

אומקערן זיך 187, 64	טעות 336	אומפינקמלעך 336
אומקרייזן	שלעכטפֿארטייטשונג 350	אומפערפֿעקט 412
קרייז 156	אומפֿארשעמט 549	אומפראדוקטיוו 231
אַרומליניע 142	אומפֿולקום 412	אומפראפֿארציע 152
נאַענטקייט 120	אומפֿולשמענדיק 412	אומפראקטיש 438
אומקרייטיק 416	אומפֿילעוודיק 253, 509	אומפֿאלן 196
אומראַם 517, 433	אומפֿירן 172	אומפֿאַנגן
אומרו	אומפֿלייט 247, 416	← אַרומליניע
באַוועגונג 202, 168	אומפֿעיק 438	← געשפּרייט
טייל זיינער 71	ניט־פֿעיס 438	אומפֿאַסן
זאָרג 539, 512	קראַפֿטלאָז 105	← איינשליסן
הייסבלוטיקער 510, 508	אומפֿרוכפּערדיק 231	אומפֿאַראַנטוואַרמלעך
טעטיקער 517, 433	אומפֿריינדלעך 553	אימון 579
אומרווען 38	אומצאָליק 68	פֿליכט־פֿאַרגעסונג 578
אומריין 416	אומצוגענגלעך	אומיושר 574
אומרעגולער	שוועריקייט 443	חרטה 390
אויסנעם 53	אוממיגלעכקייט 321	אומפֿאַרבייטלעך 51
אומפֿאַרעם 152	גאוה 546	אומפֿאַרבעמערלעך 574
אומרעכט 574	אומצווייפֿלדיק 322	אומפֿאַרגלייכלעך
אומרעכטפֿאַרטיק 574	אומצוטרוי 330	גוט 411
אומשאַרף 307, 142	אומצוטריטלעך	מערווערטיק 23
אומשולדיק	ווייטקייט 119	אַנדערש 9, 12
ניט־שולדיק 591	שוועריקייט 443	אויסנעמיק 51, 53
תּמימותדיק 362	אוממיגלעכקייט 321	גרויס 20
ציניעותדיק 596	גאוה 546	אומפֿאַרגעבלעך 574
אומשטאַנד 7	פֿאַרשלאַסנקייט 167	אומפֿאַרגעסלעך 343
אומשטאַרביק 73, 242	אומצוכט	אומפֿאַרדיינג 420
אומשטערבלעך 73, 242	אומריינקייט 416	אומפֿאַרדיילעך 423
אומשייכות 9	אויסגעלאַסנקייט 597	אומפֿאַרזיכטיק
אומשיקן 354	אומצולאָזלעך 321	איינשטעלעריש 540
אומשליידערן 198	אומצופֿירן	← ניט־אַפּגעהיט
אומשעדלעך 422	ניט־צופֿירן 512	אומפֿאַרלאָזלעך
אומשפיר(עוווד)יק 523	ברונג 562	פֿליכט־פֿאַרגעסונג 578
אומתּרבות 581, 557	אומציטיק	אומיושר 574
אונמן 125	ניט אין צייט 410, 90	חרטה 390
אונטער	צו פֿרי 87	אומפֿאַרמיטלט 401
נידעריקייט 125	ניט־ציטיק 249, 399	אומפֿאַרמיידלעך 100
איינשליסונג 35	יונג 84	אומפֿאַרמעגלעך 498
מינערווערטיק 24	אומצייליק	אומפֿאַרן 170
אונטעראַיילן 394	← אַנצאָליק	אומפֿאַרעמדיק 152
אונטעראַרדענען 464	אומציכטיק 416	אומפֿאַרענדיקט 44
אונטערבאַוויסונג 308	אומצעשטערלעך 208	אומפֿאַרענדערלעך 98
אונטערבאַמקען	אומצעשיידלעך 30	אומפֿאַרשמייעניש
געזאַנג 285	אומקאַמפּעטענט 438	טעות 336
מספים זיין 331	אומקאַמפּראַמיסלעך 464	שלעכטפֿארטייטשונג 350
אונטערבעטן 139	אומקולמורעל 557, 334	אומפֿאַרשטמענדיק 340
אונטערברעכן	אומקומען 244	אומפֿאַרשטמענדלעך
שמערן 445	אומקערן	אומזינען 348
← מפּסיק זיין	אַפּגעבן 480	פֿאַרהוילן 351
אונטערברענגען 107	שינוי 93	חידושדיק 543
	איבעררייען 135	אומפֿאַרשטמענדעניש
	אומקערן 94	טיפּשות 340

אונטערלייג 115, 139	אונטערהעצן 447, 394	אונטערנאנג
אונטערלענען זיך	אונטערהערן זיך 287	צעשטערונג 107
אָנשפּאַרן זיך 133	אונטערוואַקסן	טויט 243
עסן 264	עלטער ווערן 84	קרענק 420
אונטערלעקן זיך 585	נרעסער ווערן 117	אונטערגארטלען זיך 540
אונטערמאַכן 117	אונטערוואַרטן 88	אונטערגיין
אונטערמוטיקן 394	אונטערוואַרפֿן	גענענען 187
אונטערמינעווען 425	אָפּגעבן 480	זון 83, 290
אונטערנעמען	אונטערטעניקן 464	מאָדע 534
אונטערנעמונג 400	אונטערוואַרפֿן זיך	צעשמערט ווערן 107
באַשפּאַטיקונג 435	פֿאַלן 466	שטאַרבן 244
טעטיקייט 433	קרענק 420	רוינירט ווערן 496
דערוועגן זיך 540	אונטערוויסיקייט 308	אונטערגענבענען זיך 187
אונטערערד	אונטערוועג(נ)ס 178, 170	אונטערגעאַרדנט
טיפֿקייט 126	אונטערוועלט	אונטערטעניק 466
פֿאַרהוילונג 351	גיהנום 608	מינערווערטיק 24
אונטערפֿאַרן 187	שאַטנוועלט 614 א	אונטערגעבן
אונטערפֿיסל 445	פֿאַרברעכער־וועלט 574	אונטערבעטן 139
אונטערפֿירן	אונטערוועש 522	פֿאַרלענגערן 117
ברענגען 172	אונטערוואַגן	אונטערגעבן זיך 466
באַ(נ)לייטן 563, 63	באַאיינפֿלוסן 394	אונטערגעוואַקסענער 84
אָנפּאַרן 363	סופֿלירן 383, 373	אונטערגעריסן 420
מאַלן 113 א	אונטערזוכן 427, 315	אונטערגעשמעל 133
אונטערצינדן 256	אונטערהלק 240	אונטערגראַבן
אונטערקויפֿן 590	אונטערהנפֿענען זיך 585	אויסהוילן 160
אונטערקויפֿן זיך 585	אונטערהתמענען זיך	רוינירן 567
אונטערקומען 187	אונטערשריטן זיך 365	צעשמערן 107
אונטערקוקן זיך 305, 315	באַשמעטיקן 331	אונטערגרונט
אונטעררוקן 479	אונטערטאַן ט	באַדן 225
אונטעררוקן זיך 187	מוזיק 278	טיפֿקייט 126
אונטערייניסן 425	אונטערטאַן וו	פֿאַרהוילונג 351
אונטערייניסן זיך 420	געבן 113	אונטערדרייען זיך 187
אונטעריינענען 54, 32	אונטערטאַנ(ער) 466	אונטערדריקן 464
אונטערשאַצן זיך 547	אונטערטונקען זיך 200	אונטערהאַלט
אונטערשמופֿן 446, 479	אונטערטויקן זיך 200	שפּיו 258
אונטערשמופֿער 583, 446	אונטערטייל 125	שטיץ 133
אונטערשמוקעווען 117	אונטערטעניק 548, 466	הילף 446
אונטערשטיין זיך 540	אונטערטראַגן	פֿאַרוויילונג 514
אונטערשטיצן	טראַגן 172	שמועס 373
געבן אָן אָנשפּאַר 133	דערלאַנגען 479	געזאַנג 283
העלפֿן 479, 446	באַדינען 468	אונטערהאַלטן (זיך)
אונטערשמעלן זיך 540	אונטערמרייבן 394	געבן שטיץ 133
אונטערשמרייבן	אונטעריאַבן 464	העלפֿן 446
אָפּצענטירן 372	אונטערבאַפֿן	געזאַנג 283
וויכטיקייט 357, 413	געבן שטיץ 133	אַמוזירן 514
אונטערשייד 12	מוזיק 283	שמועסן 373
אונטערשיידן 305, 308	אונטערשלאַגן	אונטערהאַנדלען 402
אונטערשיקן 172	געבן 113	אונטערהויען 522
אונטערשלאַגן	שניידערני 526	אונטערהייבן 197
אונטערלייגן 526, 139	אונטערלאַשטשען זיך 585	אונטערהייבן זיך 195
גנבענען 482	אונטערלויפֿן 187	אונטערהיצן 447, 394
	אונטערלייב 240	אונטערהעלפֿן 479, 446

אטלאַם	← סיבה	אונטערשלאַק 526, 139
העלד 614 א	אורט(י)ל	אונטערשמירן 590
שטערן 203	אַפּשאַץ 326	אונטערשפּאַרן 133
אטלעט	פּסקדין 601	אונטערשפּילן
ספּאַרטסמאַן 514	אורין 416	אויפּהעצן 394
ניבור 419	אורינירן 417	טעאטער 383
ריז 117	אורלויב 442, 469	קאַרטן 516
אטלעטיק 514	אורעלטערן 237	אונטערשפּרייטן 139
אטלעס 524	אות	אונטערשפּרינגען 187
אטמאָספּעָר	אלה-בית 365, 369	אונטערשרייבן זיך
לופּט 219, 203, 368	באוויזן 318	חתמענען זיך 365
סבינה 110	אות באות 335	באַשמעטיקן 331
אטנמאט 452, 244	אותו מקום	צוזאַגן 474
אטעיום 613	בית-הכיסא 416	ערב זיין 475
אטעליע 435	ערווה 240	אוינווערס 203
אטעם 219	אותות ומופּתים	אוינווערסאַל ס
אטעמען	באוויזן 318	דאָקומענט 366
שעפּן לופּט 219	ווינדער 543	אוינווערסאַל אַדי
לעבן 242	אזאַרט	וועלטיש 203
אטעסמאט 361, 366	סכנה 429	אַלגעמיין 50
אטעסטירן	אינישטעלערישקייט 540	אוינווערסיטעט 361
באַשמעטיקן 331	אזאַרטשפּיל 516	אוינסאַן
מאַכן אַ סימן 366, 365	אזהרה 431	שלום 455
אויפּוויזן 318	אזיל 430	פּאַסיקייט 15
אטראָפּיע 425, 118	אזכרה 245, 343	מוזיק 283
אטראַקטיוו	אזערע 226	אוינפּאַרס ס
מאַנגעטיש 185	אזשור	קליידונג 522
שיין 520	נעוועב 113, 291, 524	אוינפּאַרס אַדי
אטראַקציע	ציט 488, 75	איינפּאַרטיק 151
צוצייוקייט 185	אחדות	איינמיניק 28
טעאטער 383	אייניקייט 30	אוינפּיצירן
אטריבומ 371, 103	קאַפּטעראַציע 446	פּאַרינגן 30
איבונג	אחדות הבורא 606	מאַכן איינס 57
← געניטונג	אחד מאלף 23, 53	אוינקאַט 53
איבלען	אחריות	אויניקום
עקלען 542	פליכט 573, 577	איינס 379, 57
קרענט 420	באוואָרעניש 475	אויסנעם 53
טאַן שלעכטס 567	סכנה 429	סופּעריאָריטעט 23
איבעראייליק 440	אטאווזם 94	אוינ
איבער אַכט טאַג 77	אטאַם 118, 104	וואָג 206
איבער אַנאַנד 37, 45	אטאַמאָן 453	מאַס 55
איבעראַנדערשן 93	אטאַמאָן 115	אופּן 7, 51, 401
איבעראַרבעטן 93	אטאַמיזירן 216	אוצר
איבעראַרבעטן זיך 441	אטאַק(ע)	קאַפיטאַל 486
איבעראַרדענען 93	קרענט 420	זאַמלונג 403, 47
איבערבאַטן 502	מלחמה 452	בוך 379
איבערבויען 93	מלחמה 452	אוקאַז 462
איבערבייטן	קריטיק 584	אוקאַס 154
שינוי 93	פּאַרגנ(ע)וואַלדיקן 597	אוקראַפּ 270, 250
חילוף 96	אטאַשע 460	אוראַגאַן 219
פּאַרבייט 95	אטאַהיין זיך 426	אורבאַניזירן זיך 111
		אורזאָך

- איבערזאגן 64
 איבערזאלצן
 נוזמא 364
 גרויסצאליקייט 67 יקרות 502
 איבערויגן 111
 איבערווען
 זען 305
 לויגענען 359
 מאכן קארעקטורן 378
 פאָרשן 315
 זיין אָפּגעהיט 313
 איבערוועצן
 אַריבערטראָגן 172
 ליטעראַטור 369, 349
 איבערוועצן זיך 171
 איבערוועצער 349
 איבערחזרן 64
 איבערטאָן זיך 522
 איבערטראָגן
 אַריבערטראָגן 172
 איבערוועצן 369, 349
 האָבן געדולד 509
 טרײַבן רכילות 586
 איבערטראָגן זיך 171
 איבערטראַכטן
 טראַכטן 309
 זײַן אָפּגעהיט 313
 שרעקן זיך 539
 זײַן נײַטבאַשלאָסן 388
 איבערטרייבן
 איבעריאָגן 172
 מגזם זײַן 364
 איבערטערען
 איבערגיין 171
 זינדיקן 574
 איבערטערעפֿן 23
 איבעריק
 צו פֿיל 54, 67
 אומנוציק 410
 איבערכאַפּן זיך 171
 איבערכײַטערעווען 363
 איבערלאָדן
 אַריבערטראָגן 172
 גרויסצאליקייט 67
 איבערלאָזן
 א' שיריים 27
 איינלאָזן 478
 מוותר זײַן 572, 547
 איבערלויפֿן
 איבערגיין 171
 גרויסצאליקייט 67
- איבערגעלאָדן 67
 איבערגעלאָפֿן 38
 איבערגעלייגט
 אָפּגעהיט 313
 בכיוון 392
 איבערגעפּאַקט 67
 איבערגעפּאַלן 539
 איבערגערעכנט 313
 איבערגעשטאַלט(יק)ן 93
 איבערגעשטאַנען 75, 425
 איבערגעשפיצט
 קלוג 339
 כיטרע 363
 איבערגרופּירן 93
 איבערדערציילן 373
 איבערדערציען 359
 איבערדרוקן 379
 איבערדרייען
 שינוי 93
 היפּוך 11
 איבערטערן 135
 אומקערן 94
 איבערהאַלטן
 באַזײַג 476
 האָבן געדולד 509
 איבערהאַקן
 מפֿסיק זײַן 46, 375
 שטערן 445
 איבערהאַרעווען זיך 441
 איבערהייבן זיך
 ווערן מיט 441
 שטאַלצירן 546
 איבערהיפּ(ער)ן 36, 336
 איבערוואַגן
 שווערקיט 206
 עורף 25
 גרויסצאליקייט 67
 סופּעריאָריטעט 23
 איבערוואַנדערן 171
 איבערוואַקסן 23, 117
 איבערוואַרטן 88, 434
 איבערוואַרפֿן 172
 איבערוואַרפֿן זיך
 איבערגיין 171
 שינוי 93
 חרטה 613, 390
 שלום מאַכן 455
 איבערווייטאַגן 509
 איבערווינקען זיך 305
 איבערוועגן 23
 איבערוועלן זיך 542
 איבערווערטלען זיך 447
- איבערבייטן ט
 פֿרישטיק 258
 איבערבייטן וו
 עסן 264
 איבערבלײַב 27, 54, 366
 איבערבליק 381
 איבערבלעמען 135
 איבערבעט 138, 115
 איבערבעטן 502
 איבערבעטן זיך 455
 איבערבראַך 93
 איבערברעכן 31
 איבערגאַנג
 גאַנג 171
 שינוי 93
 קרענג 420
 איבערגיין
 א' אַ שטח 171
 איבערחזרן 64
 פּאַרשן 315
 זײַן צו פֿיל 67
 זײַן ווערט מער 23
 איבערגיין זיך 170
 איבערגיסן
 אַריבערטראָגן 172
 שינוי 93
 איבערגיסן זיך 67
 איבערגלייבן 615, 329
 איבערגליקלעך 511
 איבערגנבֿענען 172
 איבערגנבֿענען זיך 171
 איבערגעכײַרן ווערן 426
 איבערגעכּן
 איבערטראָגן 172
 געבן 479
 דערציילן 353
 לערנען 359
 געבן צו פֿיל 67
 איבערגעכּן זיך
 אונטערטעניקייט 466
 פֿליים 387, 433
 פֿריינדשאַפֿט 552, 560
 איבערגעגעבן 560
 איבער געוואַלד 386
 איבערגעוואַלדיקן 464
 איבערגעוואַקסן 85
 איבערגעוואַרפֿענער 507
 איבערגעווינגען 394
 איבערגעוועלטיקן 464
 איבערגעזאַלצן 364
 איבערגעזעמיקט 519
 איבערגעטריבן 364

- איבערלופטערן 255, 219
 איבערלייגן
 אריבערטראָגן 172
 איבערעזעצן 369, 349
 איבערלייגן זיך
 האָבן אַ יושב־הדעת 309
 זײַן אָפּגעהײט 313
 זײַן נײַט־באַשלאָסן 388
 איבערלייענען 359
 איבערלעבן
 א' אַ געשעעניש 99
 האָבן האַפּט 208
 דויערן 73
 דולדן 509
 איבערלעבעניש
 געשעעניש 99
 אומגליק 498
 איבערמאַכן
 שינוי 93
 אימיטאַציע 14
 איבערמאַסן
 גרויסצאָליקייט 67
 סופּער־אַרייטעט 23
 איבער מאָרגן 77
 איבערמוטשען זיך
 גערולד 509
 מיטעלער מצב 499
 איבערמישן
 איבערדרייען 135
 אימיטירן 14
 איבערמענטש 23
 איבערמעסמן 55
 איבערנאַטירלעך
 אויסנעם 53
 פּישוף 615
 איבערנייען 526
 איבערניצעווען 135, 526
 איבערנעמען
 אריבערטראָגן 172
 מקבל פנים זײַן 556
 נעמען טײַער 502
 איבערנעמען זיך
 ווערן ווייניקער 26
 ענדיקן זיך 43
 ווערן מיד 441
 קאַפּרױזען 389
 יחסנען זיך 546
 איבערסענסיטיוו 562, 508
 איבערענטפּעקן
 נעבן 479
 אריבערטראָגן 122
 אויפֿליווערן 193
- איבערענטפּעקן זיך 387
 איבערערדיש
 נײַטיק 4
 שײַן 520
 איבערפּעקלען 172
 איבערפּעקלען זיך 171
 איבערפּלאַן 452
 איבערפּאַרן 171
 איבערפּאַרן זיך 170
 איבערפּוילן 425
 איבערפּורעמען 93
 איבערפּוילן 67
 איבערפּירן
 אריבערטראָגן 172
 קאַליע מאַכן 507, 425
 איבערפּלאַנצן 172
 איבערפּלאַנצן זיך 171
 איבערפּלום
 געוואָסער 226
 גרויסצאָליקייט 67
 איבערבלײַב 27
 איבערפּעקען
 גרויסצאָליקייט 67
 נוזמא 364
 יקרות 502
 איבערפּירן 425
 איבערפּרעגן 315
 איבערצאָלן 502
 איבערצאַמען 140
 איבערצוג 138
 איבערצוימען 140
 איבערצײַגונג 329
 איבערצײַגן
 אויפֿווײַזן 318
 באַאײַנפֿלוסן 394
 איבערצײַלן 54
 איבערצײַען 138
 איבערצײַען זיך 171
 איבערצײַער 522
 איבערקאַכן
 קאַכן 260
 פֿאַרדײַען 264
 איבערקויפֿן
 האַנדל 484
 נעבן שוחד 490
 איבערקומען
 א' אַ קרענק 426
 געלעגן ווערן 229
 פֿאַרענדיקן 43
 געהאַלפֿן ווערן 446
 דורכלײַדן 509
- איבערקוקן 315, 313
 איבערקוקן זיך 305
 איבערקלאַנג 277, 371
 איבערקלינגן 363
 איבערקלייבן
 אָרדענונג 37
 זײַן קאַפּרױזע 389
 איבערקלייבן זיך 171
 איבערקערן (זיך)
 איבערדרייען 135, 526
 היפּוך 11
 איבעראַנדערשן 93
 פּלאַן 196
 צעשטערן 107
 חרטה האָבן 390, 613
 מאַכן אַ רעוואָלוציע 467
 מאַכן אַן אומאַרדענונג 38
 איבערקערעניש
 ← איבערקערן (זיך)
 איבערקריכן 171
 איבערקרימען (זיך)
 אימיטירן 14
 אָפּשפּעטן 518
 איבערקרענקען 426
 איבערראַשן
 אומגעריכטיקייט 536
 ווונדער 543
 איבעררוקן 172
 איבעררוקן זיך 171
 איבערריידן
 שמעסן 373, 458
 באַאײַנפֿלוסן 398
 איבעררייסן
 מפֿסיק זײַן 46
 איינלאָזן 478
 מחלוקת 447
 איבעררעכענען
 טראַכטן 309
 זײַן אָפּגעהײט 313
 זײַן נײַט־באַשלאָסן 388
 נעמען טײַער 502
 מאַטעמאַטיק 54
 איבערשאַצן
 לױבן צו פֿיל 583
 מגזם זײַן 364
 איבערשאַצן זיך 546
 איבערשמאַרקן 464
 איבערשמופֿן
 אריבערטראָגן 172
 האָבן גערולד 509
 מיטעלער מצב 499

- איבערשטיגן
 אריבערגיין 171
 זיין מערווערטיק 544, 23
 איבערשטעלן 172
 איבערשיכטן
 שינוי 93
 אריבערטראָגן 172
 איבערשיכטן זיך 435
 איבערשיפֿ(לען) (זיך) 171
 איבערשיפֿן 172
 איבערשיקן 172
 איבערשלאָגן
 הפסקה 46
 שטערן 375, 445
 רעקוויזירן 481
 אויסדינגען 500
 מאַכן אינווענטאר 366
 קאָרטשפיל 516
 א' א באַרשט 270, 260
 איבערשלאָפֿן זיך 442
 איבערשלאַק 526, 138
 איבערשלעפֿן 172
 איבערשלעפֿן זיך 171
 איבערשמוגלען 172
 איבערשמוגלען זיך 171
 איבערשמועסן 458, 373
 איבערשניידן 31
 איבערשעה 435
 איבערשפאלטן 31
 איבערשפאָנגען
 איבערגיין 171
 א' א פֿערד 173
 איבערשפיצל 363
 איבערשפיצן
 באַשווינדלען 363
 זיין מערווערטיק 23
 איבערשפּרייזן
 אריבערגיין 171
 באַגיין א פֿארברעך 574
 איבערשפּרייטן 138
 איבערשרייבן 377
 איבערשרייבן אויף 479
 איבערשרייבן זיך 355
 איבערשריפֿט 381
 איבערשרעקן (זיך) 539
 אינגאראַנץ 334
 אינגארירן 578, 582
 אידיאָם
 משונענער 342
 שוסה 340
 אידיאָם 369
 אידיאָסינקראַזיע 51
- אידייליע 455, 552
 אידעאָלאָגיאָע 377
 אידעאָל ס
 מאָדעל 13
 פֿאַנטאַזיע 2, 346
 אידעאָל אַדי
 נאַנץ 32
 שייַן 520
 אידעאָלאָג 360
 אידעאָליזירן
 לויבן 583
 פֿאַנטאַזירן 346
 אידעאָליזם
 אינטעלעקט 309, 308
 פֿאַנטאַזיע 346
 גוטתאָרציקייט 566
 אידענטיפֿיצירן 308
 א' זיך מיט 10
 אידענטיש 10
 אידעע
 געדאַנק 2, 309
 פֿלאַן 397
 אידעעל 308
 אידעע-פֿיקס 327
 איזאָלאַטאָר
 עלעקטריע 104
 שפיטאַל 427
 איזאָלירן 31
 איזאָלירן זיך 555
 איזוואַשטישק 173
 אימלעכער 50
 איי
- אַנאַטאָמיע 240
 שפּיץ 258
 אייביק 73
 אייבערדעק
 שיה 176
 בנין 113
 אייבערהאַר 456
 אייבערהערשאַפֿט 456
 אייבערוואָגן
 שווערקייט 206
 עודה 25
 גרויסצאָליקייט 67
 סופּעריאָריטעט 23
 אייבערחכמה
 פֿלאַן 397
 שווינדל 363
 אייבערטאָן 283
 אייבערטערפֿער 495
 אייבערמאַכט 456
 אייבערמאַן 459
- אייבערמענטש 23
 אייבערפֿלאַך 54, 136
 אייבערפֿלעכלעך
 ← דרויסנדיק
 ← עס-תאָרציש
 ← נאַריש
 ← ניטאַפּגעהיט
 ← פֿאָראָרטייליק
 אייבערציניג 526, 138
 אייבערקול 286
 אייבערשט
 מערווערטיק 23
 הייך 124
 אייבערשטאַף 138
 אייבערשטיבל 114
 אייבערשטים 286
 אייבערשטער (דער) 606
 אייבערשיכט 250, 122
 אייבערשלאַק 526, 138
 אייבערשעה 435
 אייבערשפיצל
 פֿלאַן 397
 חכמה 363
 אייגל
 אויג 305
 באַטאַניק 249
 וועבערני 524
 אייגן
 באַזונדער 5, 51
 אייגנס 476
 קרוביש 239
 אייגנאַרטיק 5, 51
 אייגנאַרטיק 377
 אייגנווילן 464, 387
 אייגנוניק 387
 אייגנטום
 ← אייגנס
 אייגנטימלעך
 ← ספּעציפֿיש
 אייגנטימער 476
 אייגנטימלעך 349, 362
 אייגנלויב 546, 583
 אייגן-ליבע 546, 567
 אייגנמאַכטיק
 תּרשאַפֿט 464, 456
 אומגעזעלעכקייט 599
 אייגננוציק 567
 אייגנס ס
 פֿאַרמעגן 476
 אייגנס אינוו
 אליין 57
 כּפּיוון 392

איינגעגלייבט	איינאטעמען 273, 219	איינגשאפט 51, 52
נלויבן 329	איינאייגענען זיך 489	אייגעניק 424
נאוה 546	איינאקטער 383	אייגענער
איינגעגעסן	איינארדענען 37	קרוב 239
עקשנות 387	איינארדענען זיך	פריינד 552
שלעכטהארציק 567	באזעצן זיך 111	איידל
סוביעקטיוו 5	בעליהבתישקייט 476	העפלעך 556
איינגעדארט 118	איינבאהאלטן 506, 404	ערלעך 573
איינגעהאלטן	איינבאלזאמירן 404	יהסניש 544
שווייגעוודיק 375	איינבייגן	אומהאפט'ס 209
שפארעוודיק 506	קנייטשן 165	נוטהארציק 566
ניזרות 594	קרימען 154	שוואך [קראנק] 420
קאלטבלומ'ס 509	איינבילדונג	גוטער נעשמאק 533
עניוות 547	פאנטאזיע 346	קאפירונע 389
צניעות 596	נאוה 546	דאך 118
אופן ריידן 374	איינבינדן [בוך] 380	אופן ריידן 374
איינגעהויקערט 154	איינבינדער 380	איידלמוט 566
איינגעוואקסן 5	איינכירגען זיך 111	איידלשטיין 529
איינגעווארצל'ט 5, 52, 208	איינברעכן	איידעם 238
איינגעווינען זיך 52	צעשמערן 107	איווייסל 241
איינגעזונקען ווערן	איבערנעוועלטליקן 464	איז 255
טיפקייט 126, 196	שטוביקן [ב"ח] 248	איינוואסער 223, 258
מפלה 496	אויסלערנען 359	איינולאך 166
פארפאלן ווערן 188	גנבה 482	אייזן
איינגעזעסענער 116	האָבן א דורכפאל 496	מעטאל 217
איינגעטריקנט ווערן 224	איינברעכן זיך 189	פרעסאייזן 526
איינגעלאף	איינברענגען	אייזנבאן 174
אומארדענונג 38	הכנסה 489	אייזנברעך 410
פארזאמלונג 47	שפארן 506	אייזנווארג 263
איינגעמאטערט 441	איינגיין	אייזערן
איינגעמאכטס 258	אריינגיין 189	הארט 212
איינגעניטן זיך 359	איינגעשרומפן ווערן 118	קערפטיק 419
איינגענעם	מסכים זיין 331	באשלאסן 387
שיין 520	איינגייער 189, 552	שטרענג 464
באטעמט 268	איינגלידערן זיך 111	אומפילעוודיק 509
פארגעניגן 511	איינגלייבן זיך 329	איינזקלער 403
איינגעפלעטש(ע)ט 159	איינגלייבעניש 329, 615	אימל
איינגעפינען 326	איינגעבוירן 5, 52	איינמיניק 28
איינגעפינען זיך 111	איינגעבילדעט	נאוה 546
איינגעפלאנצט 5, 6	פאנטאזיע	אייטער
איינגעקערעוועט 555	נאוה 456	ציץ [בהמה] 240
איינגעקערפערט 35	פארארטייל 327	מאטעריע 416
איינגערעדט	איינגעבן	אייטערן זיך 417
פאנטאזיע 346	א' אין געריכט 601	אייל
נאוה 546	א' א רפואה 427	פעטס 221
איינגעשמעלט	א' א ספראתורה 479	מאס 55
געדיכט 210	איינגעבן זיך 495	איליק
ארדענונג 37	איינגעבראכן ווערן	געאיל 440
ספנה 429	קרענק 420	זויער 272
נארמע 52	מידקייט 441	אילן 163, 221
איינגעשפארט 327, 387	אומערפאלג 496	אילן (זיך) 440
איינגעשרומפן 118	צעשטערונג 107, 425	אילפארב 293

272 אינמארנירן	465 מאַלעראַנז	118, 224 אינדארן
441 אינמידן זיך	אינוועניש	210 אינדיקן
28 אינמיניק	נוטהארציקייט	138 אינדעקן
587 אינמסרן	465 מאַלעראַנז	אינדרוק
187, 366 אינמעלדן (זיך)	572 מחילה	קארב 160, 365
554 איננאָדזשען זיך	אינוועצן	רושם 252, 508
138 איננורען (זיך)	470 אַרעסטירן	אינדרימלען
איננייען 526	37 אַרדנען	אינהאַלטן
איננעמען	אינחורן 343, 359	שטערן 445, 470
489 הכנסה	אינטאַניק	אַפּראָטן 396
נצחון 464, 495	נודנע 519	אינהאַלטן זיך
פאַרשמעלערן 118, 526	מוזיק 283	ניירות 594
א' מעדיצין 427	אינטויליען (זיך) 138	קאַלטבלוטיקייט 509
אינוואַפּן 223	אינטויטשן 349	אינהאַמעווען
באַרויקן 513	אינטויל 433, 477	אינשטילן 513
איננעסטיק(יק)ן 111	אינטוילן 37	א' די וועלט 541
איננעצן 223	אינטענהן 373	אינהאַנדלען 484
אינסטאַלירן	אינטראַגן 489	אינהייטן 404, 506
גרינדן 106	אינטרויען זיך 329	אינהייט 57
מסדר זיין 37	אינטרעטן	אינהייטלעך 28
אינסטאַלירן זיך 111	אויסטרעטן אַ וועג 178	אינהייצן 254
איננעמען 219	אינשמוצן 416	אינהילן 138, 351
איננעקשנען זיך 387	איניקייט	אינהערן זיך 287
איננפאַקן 37	אינס 57	אינוואַלגערן 107
אינפלאַצירן (זיך) 111	אינשטימיקייט 331	אינוואַנדערן 189
אינפלאַטש(ע)ן 159	שלום 455	אינוואַרפֿן 107
אינפּעקלען	פאַרבונדנקייט 30	אינוואַרצלען 394, 359
איננרעקן 138	איניקל 238	אינוואַרצלען זיך 111
קאַנסערווירן 404, 270	אינלאַדן	אינוווינער 116
אינפּרױען 260	← (פאַר)בעטן	אינווינגן 442
אינפּרעסן	אינלאַזן 478	אינווייקן 223
פּרעסן 526	אינלויפֿן 118	אינוויליקן 331
פאַרקלענערן 118	אינליבן זיך 560	אינווילקען 138
אינפּאַך	אינלייגן	אינווירקן 394
אינסיקייט 57	דעפּאַנירן 490, 475	אינוועבן 191
פּשוט 532	צעשטערן 107	אינווענדן 325, 332, 447
תּמימותדיק 362	אַראַנזשירן 37	אינונג 105
נזירות 594	קאַנסערווירן 404, 270	אינזאַלצן 270, 404
עקאָנאָמיש 506	א' שלאָפֿן 442	אינזאָם
פאַרשמענדלעך 347	אינלייזן 489	← עלנט
המוניש 545	אינלייטונג	אינזאָמלונג 47, 617
אופֿן ריירן 374	← אַרײַנפֿירן	אינזאָפּן 192, 223
אינפּאַל	אינלעבן זיך	אינזאָץ 526
אידעע 309	נעווינהייט 52	אינזייגן 223
פּלאַן 397	פֿרײַנדשאַפֿט 552, 455	אינזייטיק
קאַפּרין 389	אינלערנען 359, 343	זײַט 147, 54
אינטוויציע 393	אינמאַטערן זיך 441	פאַראַרטײַל 327, 574
ווייץ 518	אינמאַפּן	אינזײַגן 111
מפּלה 496	קאַנסערווירן 404, 206	אינזײַערן 272, 404
חורבֿה 107, 425	זײַערן 272, 261	אינזײַקען 196
ניוועץ 410	באַשווינדלען 363	אינזײַען(ן)
אינפּאַלעריש 328	אינמאַנען 47, 489	אינטעלעקט 308

אינשלאפע(ערן)	פֿאַנטאַזיע	אינפֿאַרהויז
לייגן שלאָפֿן 519, 442	אינרײַסן זיך מיט 447	אינפֿאַרמיק 151
מאַכן אומשפּרײַק 253	אינרײַכמן	אינפֿאַרשטיין זיך
אָדער 420	אינשמױצן 416	אינשטימען 331
אינשמױעסן 394	← גרינדן	פּשׂרה 455
אינשמױעסן זיך 346	← אַראָנושירן	אינפֿונדעווען 106
אינשמױצן (זיך) 416	אינרײַנגלען 141	אינפֿונדעווען זיך 111
אינשניט 365, 160	אינרעדן 394	אינפֿיר 52
אינשפּאַנען 470, 173	אינרעדן זיך	אינפֿלאַנצן
אינשפּאַרן 470	נאווה 546	אַרײַנטאַן 191
אינשפּאַרן זיך 387	פֿאַנטאַזיע 346	לערנען 359
אינשפּאַרן 506	אינשאַפֿן (זיך)	אינפֿלאַנצן זיך 111
אינשפּיכלערן 403	פֿאַרגרייט 403	אינפֿלום 394
אינשפּריצן 427	הכנסה 489	אינפֿעדעמען 191
אינשרומפֿן 118	אינשווערן 460, 358	אינפֿעסטיקן 208
אינשרײַבן (זיך) 366	אינשמודירן 343, 359	אײַנצאַל 57
אינשרעקן 539	אינשטיין (זיך)	אינצאַלן 493
אײַערנעכמן 75	ווינען 111	אינצאַמען
אײַערשטאַק 240	נעדיכט 210	אַרומצאַמען 141
אײַפֿעמיסטיש 533, 374	אינשטייפֿן 118	באַגרענעצן 470
אײַפֿער	אינשטיילן (זיך)	אינצאַרענען 510
באַנער 541	שווינגן 375	אײַנצײטיק 78
קינאה 570	שלום מאַכן 455	אינצױען 118
הייסבלוטקייט 510	באַרויקן 509, 513	אײַנצלהייט 51
← פֿלייס	אינשטימיק 283	אינצערן 490, 405
אײַפֿערזוכט 570	אינשטימיק	אינקאַלעקטירן 47
איך 5, 308, 51	הספּמה 331	אינקאַסירן 47, 489
איכות 5	פּאַסיקייט 15	אינקאַרבן 160
אילווע 346	אינשטעל(ונג)	אינקאַרגן 506, 505
אילומינאַציע	מיינונג 329	אינקוואַרטירן (זיך) 111
באַלייכטונג 289	אַרדענונג 37	אינקוויפֿן 484
צײַכענונג 529, 368	רױזקע 540	אײַנקום [הכנסה] 489
אילוסטראַציע	סכּנה 429	אײַנקוקן זיך 305
צײַכענונג 368	קאַרטנשפּיל 516	אײַנקירצן 118
פֿאַרגלייך 349, 317	אינשטעלן	אײַנקלאַגן 587
אילעגטימם 599	אַראָנושירן 37	אײַנקלאַמען 141
אימאַביליזאַציע 169	אײַנלערנען [מוזיק] 283	אײַנקלאַנג
אימאַניאַציע 346	קאַנסערווירן 272, 404	מוזיק 283
אימאַזש 374, 309, 368	קאַרטנשפּיל 516	אײַנשטימיקייט 331
אימאַזשינער 346	רױזקירן 400, 540	פּאַסיקייט 15
אימאַטעריעל 4	גרינדן 106	שלום 455
אימאַטריקולאַציע 366	אַפּשטעלן 46	אײַנקנייטשן 165
אימאַנענט 5	א' זיך [געדיכט] 210	אײַנקנעלן מיט 359
אימה 539	אַננעמען זיך 588	אײַנקערפֿערן 35
אימוניטעט 579, 422	אײַנשיט 138	אײַנקערפֿערן זיך 111
אימיגראַנט 189	אײַנשיפורן (זיך) 595	אײַנקריצן 359, 160
אימיגראַציע 170	אײַנשלאָפֿן 519, 442	אײַנרוגן 510
אימיטאַציע 14, 368, 383	אײַנשליסן	אײַנרוימען [סוד] 353
אימינענט 77	אַרײַננעמען 35	אײַנרופֿן 47
אימעצער 232	טורמע 470	אײַנריידן 394
איבערסיע 200	אַרומצױמען 141	אײַנריידן זיך
		נאווה 546

נאַנצקייט 32, 54	אינדזל 225	אימפּאָזאַנט
אינטעגראַל	אינדיוויד 57, 232	גרויס 20
מאַטעמאַטיק 54	אינדיווידוואַלימעט	שיין 520
נאַנצקייט 32	באַזונדערקייט 51	באַרימט 544
אינשליסונג 35	איינסיקייט 57	וויכטיק 413
אינטעגראַציע 35	סוביעקטיווקייט 5	אימפּאַמענט 105
אינטעליגענט	אומממשות 4	אימפּאַנירן
קענטשאַפּט 333	אינטעלעקט 308	544 ייִהוס
קלונשאַפּט 339	באַרימטקייט 544	וויכטיקייט 413
פֿעיקייט 437	אינדיסקרעט 353	אימפּאַרטירן 192, 484
אינטעלעקט 308	אינדיפֿערענץ 312	אימפּולס
ייִהוס 544	אינדיקאַטאָר 365	שטויס 104, 183
אינטעלעקט 308	אינדירעקט 401	אינטוויציע 393, 508
אינטעלעקטואַל 309	אינדעקס	אימפּלאַזיע 279
אינטענדאַנט 453, 459	פֿינגער 240	אימפעט 183, 433
אינטענדירן 392	צייכן 54, 365	אימפּעראַטאָר 456
אינטענסיוו 433	רעקאָרד 381, 366	אימפּעראַטיוו
אינטענסיפֿיקאַציע 208	אינהאַלאַציע 192, 219	באַפֿעלעריש 462
אינטענץ 392	אינהאַלט	נייטיק 409
אינטערוואַל	אינשליסונג 35, 381	התחייבות 577
צייט 69	זינען 5, 347	אימפּערוואַנאַציע 383
דימענסיע 121	א-פֿאַרצייכעניש 381	אימפּעריאַליזם 456
אינטערוויו 315, 353	אינהאַלמלאַז	אימפּעריע 109
אינטערווענץ 402	אומזינען 348	אימפּערפֿעקט 412
אינטערלוד(יע)	אומוויכטיקייט 414	אימפּראַווויזאַציע
צייט 69	אינהאַלירן 219, 192	אומצוגעגרייטקייט 399
מוזיק 284	אינהייביציע 445	פּאַעזיע 382
טעאַטער 383	אינוואַזיע 452	טעאַטער 383
אינטערמיסיע 46	אינוואַלוציע 118	מוזיק 284
אינטערמעדיע	אינוואַליד 420	אימפּראַמפּטו 399
מוזיק 284	אינוואַריאַנט 371	אימפּרעגנירן 223
טעאַטער 383	אינווענטאַר	אימפּרעסאָריאַ 400, 285
אינטערמעצאַ	רעקאָרד 566	אימפּרעסיע
הפּסקה 46	בעל-הבתישקייט 251	מאַלעריי 368
מוזיק 284	אינוועסטירן	פֿילעוודיקייט 508, 252
אינטערן ט	הוצאה 490	אינאָוואַציע 81
דאַקטער 427	הרשאה 460	אינאָקולאַציע 191, 251
אינטערן אינוו	אינווערסיע	אין ברירה 386
אינעווייניק 137	אומקער 94	אינגבער 270, 250
אינטערנאַט 361, 114	איבעררדיי 135	אינגעווייד 240, 137
אינטערנאַציאָנאַליזם 448	אופֿן ריידן 374	אינד
אינטערנירן 470	אינווגוראַציע	כוואַליע 226
אינטערעס	אַנהייב 41	בעל-חי 247
מיסחר 484	זאַלבונג 551, 460	אינדאַרסירן
נייטיקייט 409	אינוענדאָ 353	באַוואַרענען 475, 365
וויכטיקייט 413	אינוויכזום 309	באַשטעטיקן 331
נייגעריקייט 311	אינושעניר 436, 453	אינדוסטריע 106
אינטערפּאָלאַציע 191, 54	אינטאַנאַציע 372, 283	אינדוקציע
אינטערפּונקציע 369	אינטוויציע 393	עלעקטריע 104
אינטערפּעלאַציע 315	אינטים 552	עקספּערימענט 316
אינטערפּרעטאַציע 349	אינטעגער	אויפֿווייז 318
	מאַס 55	לאָגיק 324

601, 315	פֿאַרשער	359	לערנען	אינטערפֿערענץ
604, 464	אַכזר	אינסטרומענט	שטערונג	445
587	אינקרימינאַציע	435	געצייג	פֿאַרמיטלונג
599	איסור	286	פּלי-זמר	אינטערציווע
225	איסטמוס	אינסטרומענטאַל	אינטערקאָמוניקאַציע	355
612	איסלאַם	402	פֿאַרמיטלונג	אינטראַדוקציע
600	איספּראַוויק	283	מוזיק	אַריינפֿיר
11	איפּכא מסתברא	360	אינסטרוקטאָר	ליטעראַטור
76	איצט	אינסטרוקציע	מוזיק	284
76	איצטיקייט	598, 462	באַפֿעל	קבלת-פנים
איקאַנע	619 א	לימוד	359	אינטראַספּעקציע
289	איראַדיאַציע	אינסיגניע	365	אינטריגאַנט
איראַניע	518	אינסינואַציע	353	אויפֿהעצער
שפּאַט	518	אינסעקט	247	אַקטיאָר
ביטול	582	אינספּיראַציע	363	שקר
אופֿן ריידן	374	געפֿיל	508, 382	פּלאַן
איראַציאָנאַל	338	אינפֿלוס	394	ליבע
איריגאַציע	251, 223	אינטוויציע	393	אינטריגע
אירצן	556	אינספּעקטאָר	313, 459	שקר
אַכבעראַש	574	אינספּעקציע	313, 315	פּלאַן
אומלייט	574	פֿאַרשונג	459	דראַמע
חוצפּהניק	549	פֿירערשאַפֿט	459	ליבע
שטיפֿער	517	אינסצענירן	383	אינונקציע
אַכזריות	567	אינערציע	434, 509	איניעקטאָר
אַכט	61	אינפֿאַרמאַל	53	איניעקציע
אַפּגעהיטקייט	313	אינפֿאַרמאַציע	353	איניציאַטיוו
אַכטונג	580, 556	אינפֿאָווע	191, 427	369
אַפּגעהיטקייט	313, 431	אינפֿילטראַציע	191	אינלאַנד
אַכטונג געבן	313	אינפֿיניטיוו	371	אינסובאַרדינאַציע
זיין אַפּגעהיט	313	אינפֿיניטעסימאַל	68	אינסולאַציע
אויפּפּאַסן	459	אינפֿלאַטאָר	502	איין-סוף
באַוואַכן	430	אינפֿלעקסיע	93	געשפּרייט
אַכטן	580	אינפֿעקציע	420, 425	73
אַכילה	258	אינפֿעריאָרימעט	24	אומענדלעכקייט
שפּיז	264	אינפֿ-געפֿיל	547	606
דאַס עסן	264	אינצידענט	7, 99	אינסורגענט
אַכלען	114	אינצידענטאַל	7	אינסטאַלאַציע
אַכסניא	580	צושטאַנד	7	באַזעצונג
אַכפּערן	512	אַביעקטיוו	6	אַראַנושירונג
אַכצען	527	אינציווע	31	זאַלבונג
אַל	204	אינצענטער	54	טעכניק
אַלאַכאַסטער	37	אינקאַגניטאַ	351, 370	אינסטאַנץ
אַלאַקאַציע	431	אינקאַסע	489	אינסטיטוט
אַלאַרם	368, 284	אינקאַסענט	489, 472	שאַפּונג
אַלבוים	54	אינקאַרנאַציע	3	106
אַלגעברע	50	אינקאַרפּאָראַציע	3	שול(ע)
אַלגעמיין	32	ממשות	3	361
אַלדינג	353	אינזשליסונג	35	אינסטיטוציע
אַלוויע	217	געוועז	598	אינסטינקט
אַלומיני(יום)	217	אינקובאַציע	229, 248	געפֿיל
		אינקוויזיטאָר		508
				אינטוויציע
				393
				באַנער
				541
				אינסטרוירן
				462
				באַפֿעלן

אמוניציע	אלכעמיע 218	אלוף
פֿאָרגרייט 403	אלכסון 54, 154	← הייסט עם
וואָפֿן 454	אלמאָ מאַמער 361	אלוויטיק
אַמט	אלמאָנאָך 379, 71, 366	זײַט 147
באַשעפֿטיקונג 435	אל מלאַ רחמים 245, 619	נאַנץ 32
אַדמיניסטראַציע 459	אַלמן 565	אַלגעמיין 50
אַמטירן 435	אַלמנאָ 566	אַלמ ס
אַם ירצה השם 77	אַלמעכטיק 456	שטים 286
אַם כּן 319	אַלמעמער 620, 124	מוזיק־אינסטרומענט 286
אַמן 331	אַלמער 485, 115	מוזיקשטיק 284
אַמניפֿאַמעניץ 456	אַלן 160	אַלמ אָד
אַמנעזיע 344	אַלן פֿאַלם 322	עלמער 86
אַמנעסטיע 572	אַלע 32	ניט־ניי 52, 75
אַמעליאָראַציע 424, 251	אַלעגאָריע 374, 381, 317	אַלמאַנקע 113
אַמפּוטאַציע 427	אַלעמען 32	אַלמאַר 620 א
אַמפּלואַ 383	אַלערגיש 252	אַלמ געבאַקן 75, 425
אַמפּליטודע 17, 54	אַלערהאַנט 29	אַלמ־געזעסענער 116
אַמפּערן זיך 447, 324	אַלערליי 29	אַלמוואַרג
אַמפֿיביע	אַלף 41	אַלמע זאַכן 75, 425
זאַאַלאַניע 246	אַלפֿאַכעטישקייט 333	אַלמע לײַט 86
אַעראַפּלאַן 117	אַלפֿאַנס 597	אַלמווייבער־זומער 123
אַמפֿיטעאַטער 514, 383	אַלף־בית	אַלמוועלטיק 75
אַמת(דיק)	אַנאָר 359, 369	אַלממאַדיש 534, 75
וואָר 362	אַנהייב 41	אַלמעגלעך
עקסיסטירנדיק 1	אַלץ	נאַרמאַל 52
עכט 411, 13	נאַנץ 17, 32	אַומוויכטיק 519, 414
פּשוט 573, 532	אַאַנגדויער 73	אַלמער [זקן] 86
אַנאַויפֿהערדיק 98, 93	אַלצדינג 32	אַלמערטום 75
אַנאַטאָמיע 240	אַלצווייטער 333	אַלמערנאַטיוו 391
אַנאַטאָמירן 315	אַלציקענער 333	אַלמער ענאָ 4
אַנאַטאָציע 381	אַלקאַהאָל 218	אַלמפֿרענקיש 369, 75
אַנאַכראָניזם 369, 72	אַלקאַהאָליקער 595	אַלמטרונזם 566
אַנאַלאָגיע 317	אַלקאַוו 114	אַליאַנץ 456, 448
אַנאַליז 31, 309, 315	אַלקער 114	אַליבי 601, 112
אַנאַלן 71, 381, 366	אַלס 264	אַליגאַרכיע 456
אַנאַלפֿאַכעט 334	אַלס 55	אַלימעראַציע 382, 64
אַנאַמאַליש 53	אַלמאַטאַר	אַליין 57
אַנאַניזם 597	אַמאַטאַר	אַליין־אַפּנאַרעריי 329
אַנאַנים 351, 370	אַמאַטער־ליבהאַבער 383	אַליין־באַגרענעצונג 594
אַנאַנסירן 356, 353	אַונט־קענער 533	אַליין־באַהערשונג 505
אַנאַרכיזם 457, 448	בּעלן 385, 541	אַליין־באַצוימונג 594
אַנאַרכיע 38, 457, 599	אַמאַלנאַמירן 30, 217	אַליין־באַשטימונג 469
אַנאַרמאַל 53	אַמאַר 614 א	אַליין־דערנידערונג 547
אַנבאַוואָפּענען (זיך) 452	אַמאַראַליש 574	אַליין־הערשער 458
אַנבאַמן 471	אַמאַרטיואַציע 493	אַליין־פֿאַרהערלעכונג 546
אַנבאַרגן 492	אַמבאַסאַדאַר 354, 460	אַליין־קאַנטראָל 509, 594
אַנבלייערן זיך 510	אַמבולאַטאָריע 427	אַלייע 178
אַנבלייסן	אַמבולאַנס 173, 427	אַליירטער 446, 552
מאַלציעט 258	אַמבוציע 541	אַליירן 30
אַנבלייסן ו	אַמבונאַנט 518, 514, 511	אַלימענטן 403, 258
עסן מאַלציעט 264	אַמוזירן זיך 518, 514, 511	אַלימפ 614 א
	אַמונה 329, 611	אַלימפֿיאַדע 514

אָנדרודלען 394
 אָנדרודלען זיך 562
 אָנדרייען 394
 אָנדרייען זיך 187
 אָנהאַלטן
 אַמשך 45
 אָנשפּאַר 133
 לאָנגדויער 73
 אײגנס 476
 האַפּטיקייט 208
 באַשלאַסנקייט 387
 אָנהאַלטפּונקט 323, 133
 אָנהאַרעווען 489
 אָנהויך 220
 אָנהויפּן 32, 403
 אָנהייב(ן) 41
 אָנהייבער
 אָנהייב 41
 לערנבוך 361, 379
 תּלמיד 360
 אָנהענגען (זיך)
 הענגען 132
 פֿאַרבנדונג 30
 אַן אין 103
 אָנהענגער
 באַלייטער 63
 חסיד 40, 560
 אָנהעצן 447
 אָנהעגען 183
 אָנוואַפּענען (זיך) 452
 אָנוואַרעמען
 וואַרעמען 254
 קאַכן 260
 אָנוואַרף
 פּלאַץ 397
 אויף שוואַרץ 377
 ליטעראַטור 381
 מאַלעריי 368
 אָנוואַרפּן
 אומאַרדענונג 38
 פּלאַץ 397
 אויף שוואַרץ 377
 ליטעראַטור 381
 מאַלעריי 368
 אָנוונק 353
 אָנווייזן
 ווייזן 365
 אינפּערקוציע 462
 אויפּמערקזאַמקייט 313
 אָנווילנדיק 386
 אָנווענדן 406, 401
 אָנווערן 496, 516

קרובישאַפּט 239
 אָנגעוואַרפּן
 אומאַרדענונג 38
 אומנוציק 410
 אָנגעזען 544, 413
 אָנגעטאָן 522
 אָנגעטרוען 329, 460
 אָנגעלאָדן
 הייסבלומיק 510
 ברונז 562
 אַ מיט 476
 אָנגעלאָף 47
 אָנגעלייגט [דאַנק] 568
 אָנגעלייענטער 333
 אָנגעלעגנהייט 310
 אָנגעמאַסטן 15
 אָנגענומען
 אַלגעמיין 50
 נאַרמאַל 52
 באַרימט 544
 אָנגענומען אַז [תּנאי] 319
 אָנגענעם(ען)
 שיין 520
 געשמאַקפּול 533
 פֿאַרגעניגיק 511, 268
 אָנגעצויגן
 שטיף 212
 לאַנג 117
 אומאַטירלעך 534
 נאווה 456
 רונג 562
 אופּן ריידן 374
 אָנגעקלאַגטער 601
 אָנגעשטויסן
 פּול 32
 ברונז 562
 אָנגעשמעלטער 435
 אָנגראַ 32
 אָנגרוועווען 206
 אָנגריימן 403
 אָנגרייכן 187
 אָנגרייפּן
 מלחמה 452
 קריטיק 548
 אָנדאַנקען 568
 אָנדייטן
 ← אָנוונק
 ← אָנווייזן
 אָנדינגען (זיך) 492, 491
 אָנדענק 343
 אָנדערציילן 373
 אָנדערויגנס 232, 53

אָנבלאָזן זיך
 גרעסער ווערן 117
 ברונז זיך 562
 אָנבלויען 302
 אָנבליק 307
 אָנברוגן זיך 562
 אָנברייטן 403, 398
 אָנברענגען 479
 אָנגאַזשירן (זיך) 492, 491
 אָנגאַזשעמענט
 דינונג 492
 באַשפּטיקונג 435
 אָנגאַנג
 אַנקום 187
 המשך 45
 פֿירונג 401
 אָנגורטן זיך 522
 אָנגיין
 אַנקומען 187
 פֿאַרטייפּן זיך 484
 המשך 45
 זיין טעטיק 433
 זיין נוציק 409
 פֿירונג 401
 שניכות 8
 נייגעריקייט 311
 באַגעגענען 47
 אָנגיין זיך 70
 אָנגיסן
 מאַכן נאַס 223
 מאַכן פּול 32
 אָנגס(ט) 539
 אָנגעבוירן 5
 אָנגעבלאָזן
 דיק 117
 נאווהדיק 546
 אָנשמעל 531
 ברונז 562
 באַמבאַסטיש 374
 אָנגעבן
 געבן 491, 479
 שטיפּן 517
 אָנגעבן זיך
 וואַלונטירן 471, 452
 פּרעטענדירן 363
 אָנגעברייט
 צוגעברייט 398
 וויליק 385
 אָנגעהערן (זיך)
 אײגנס 476
 אינשליסונג 35
 שניכות 8

אָנאָלידן 463	לימוד 359	אָנאָלידן 463
אָנאָמלע 75	פֿאַרמערונג 25	אָנאָמלע 75
אָנאָנאָגן	שינוי 93	אָנאָנאָגן
בשורה 353	רעזולטאַט 102	בשורה 353
אָזאָהרה 431	פֿאָליעריקייט 85	אָזאָהרה 431
אָייסטרוקציע 462	אָנאָמוועגן זיך 540	אָייסטרוקציע 462
פֿאַרויסזאָגן 345	אָנאָמוועקן 508, 394	פֿאַרויסזאָגן 345
אָנאָמלען 173	אָנאָמווערטיקן 503	אָנאָמלען 173
אָנאָמלען (זיך) 47	אָנאָמישן (זיך) 537	אָנאָמלען (זיך) 47
אָנאָמאָפּן זיך 192	אָנאָמועכז 522	אָנאָמאָפּן זיך 192
אָנאָזיפֿן זיך 264, 595	אָנאָמידאַט 427, 422	אָנאָזיפֿן זיך 264, 595
אָנאָזידלען 581	אָנאָמיטען	אָנאָזידלען 581
אָנאָזיגן 264	היפּוך 11	אָנאָזיגן 264
אָנאָמטיקן זיך 264	אָפֿן ריידן 374	אָנאָמטיקן זיך 264
אָנאָנען ס	אָנאָמיילן 479	אָנאָנען ס
יִיחוס 544	אָנאָמייל נעמען	יִיחוס 544
וויכטיקייט 413	טעטיקייט 433	וויכטיקייט 413
אָנאָנען (זיך) וו	שוואַכע 477	אָנאָנען (זיך) וו
זען 305	הילף 446	זען 305
באַטראַכטן 109	אָנאָמילאָגיע 11, 324	באַטראַכטן 109
זיין אָנטפּלעקט 352	אָנאָמיסעמיטיזם 553	זיין אָנטפּלעקט 352
זיין וויכטיק 413	אָנאָמיסעפּטיק 422	זיין וויכטיק 413
זיין פֿון יִיחוס 544	אָנאָמיפּאָדן 203	זיין פֿון יִיחוס 544
אָנאָנעוודיק	אָנאָמיפּאַטיע 542	אָנאָנעוודיק
וויכטיק 413	אָנאָמיפּראָז(ע) 369	וויכטיק 413
גרויס 20, 117	אָנאָמיק	גרויס 20, 117
הויך 124	אַלטקייט 75	הויך 124
שיין 520	סאָפּעריאָריטעט 411, 23	שיין 520
אָנאָמפּלעקט 352	אָנאָמיקוואַריש 75	אָנאָמפּלעקט 352
אָנאָנעצן [באַנקראַט] 494	אָנאָמיליפֿן 432	אָנאָנעצן [באַנקראַט] 494
אָנאָנעצער 494	אָנאָמיליען 492, 491	אָנאָנעצער 494
אָנאָמאָנזיום 447	אָנאָמאָטיקן 396	אָנאָמאָנזיום 447
אָנאָמאָלאָגיע 379	אָנאָמיציפּירן 535	אָנאָמאָלאָגיע 379
אָנאָמאָן (זיך) 522	אָנאָמעצעדענץ 39	אָנאָמאָן (זיך) 522
אָנאָמאָנט(ע) 456	אָנאָמעפּריז(ע) 400	אָנאָמאָנט(ע) 456
אָנאָמבלייזן 352, 523	אָנאָמפּלעקן (זיך)	אָנאָמבלייזן 352, 523
אָנאָמגייזן	אויפֿדעקן 352	אָנאָמגייזן
אָנאָרונען ווערן 234	מודיע זיין 353	אָנאָרונען ווערן 234
קראַנק ווערן 420	אויסנעפֿינען 328	קראַנק ווערן 420
אָנאָמדעקן	באַוויזן זיך 307, 187	אָנאָמדעקן
דערזען 305	אָנאָמזיקונג 508	דערזען 305
אויסנעפֿינען 328	אָנאָמזיקנדיק	אויסנעפֿינען 328
געווייר ווערן 353	געפֿיל 508	געווייר ווערן 353
אָנאָמדרימלע ווערן 442	שיין 520	אָנאָמדרימלע ווערן 442
אָנאָמאָלמאָן	פֿאַרגעניגן 511	אָנאָמאָלמאָן
← פּאָלל זיין	אָנאָמקומען 188	← פּאָלל זיין
אָנאָמווירן	אָנאָמקעגנמאָרגן 479	אָנאָמווירן
← אָנוואַרף	אָנאָמקעגנאָממען	← אָנוואַרף
אָנאָמוויענען זיך 53	פּשרה 484, 331, 455	אָנאָמוויענען זיך 53
אָנאָמוויקלונג	נוטהאַרציקייט 566	אָנאָמוויקלונג
צוגרייטונג 398	אָנאָמקעגנריידן	צוגרייטונג 398
שאַפֿונג 106	ניט־אָיינשטימיקייט 332	שאַפֿונג 106
הוצפה 549		הוצפה 549
אָנאָמקעגנשמעלן		אָנאָמקעגנשמעלן
אַפּפֿרענן 325		אַפּפֿרענן 325
פֿאַרגלייכן 317		פֿאַרגלייכן 317
אָנאָמקעגנשמעלן זיך 467		אָנאָמקעגנשמעלן זיך 467
אָנאָמאָפּאַלאָגיע 232		אָנאָמאָפּאַלאָגיע 232
אָנאָמאָקט		אָנאָמאָקט
הפּסקה 383, 46		הפּסקה 383, 46
מוזיקשטיק 284		מוזיקשטיק 284
אָנאָמרויען 329		אָנאָמרויען 329
אָנאָמרונען ווערן 432		אָנאָמרונען ווערן 432
אָנאָמרינג		אָנאָמרינג
מאַטיוו 394		מאַטיוו 394
אינטוויציע 393		אינטוויציע 393
באַנער 541		באַנער 541
אָנאָמרינען 432		אָנאָמרינען 432
אָנאָמרינקען (זיך) 264		אָנאָמרינקען (זיך) 264
אָנאָמערפּרעניאַר 383		אָנאָמערפּרעניאַר 383
אָנאָמערפֿן זיך 47		אָנאָמערפֿן זיך 47
אָנאָמשווינג ווערן 375		אָנאָמשווינג ווערן 375
אָנאָמשולדיקן 572		אָנאָמשולדיקן 572
אָנאָמשולדיקן זיך 583, 593		אָנאָמשולדיקן זיך 583, 593
אָנאָמשומט ווערן 375		אָנאָמשומט ווערן 375
אָנאָמשטיין		אָנאָמשטיין
ווערן געדיכט 210		ווערן געדיכט 210
אומבאַוועגונג 169		אומבאַוועגונג 169
← רעזולטאַט		← רעזולטאַט
אָנאָמשיידן וו 326, 391		אָנאָמשיידן וו 326, 391
אָנאָמשיידן אַר		אָנאָמשיידן אַר
באַשאַפֿן 387		באַשאַפֿן 387
געוויס 322, 357		געוויס 322, 357
אָנאָמשלאָסן		אָנאָמשלאָסן
מוט 540		מוט 540
עקשנות 387		עקשנות 387
אָנאָמשלאָפֿן ווערן 442		אָנאָמשלאָפֿן ווערן 442
אָנאָמשליסן זיך 387		אָנאָמשליסן זיך 387
אָנאָמשעפּעניש 567		אָנאָמשעפּעניש 567
אָנאָמדערלייגן זיך 196		אָנאָמדערלייגן זיך 196
אָנאָמדערפֿאַלן 196		אָנאָמדערפֿאַלן 196
אָנאָמאָמין 329, 611		אָנאָמאָמין 329, 611
אָנאָמיע 527		אָנאָמיע 527
אָנאָמאָפּן (זיך)		אָנאָמאָפּן (זיך)
מאַכן חובות 492		מאַכן חובות 492
פֿאַרגלייכן 317		פֿאַרגלייכן 317
חשק 541		חשק 541
אינטשטימען 331		אינטשטימען 331
ברענען 256		ברענען 256
אָנאָמפּער		אָנאָמפּער
לווה 492		לווה 492
אָנאָמעצער 494		אָנאָמעצער 494
אָנאָלאָד(עווען) 206		אָנאָלאָד(עווען) 206
אָנאָליפֿן (זיך) 47, 487		אָנאָליפֿן (זיך) 47, 487

- 117 ווערן גרעסער
 אַנקויפֿן 484
 אַנקומען
 קומען 187
 געשען 99
 א' אויף אַ שטעלע 468
 זיין אַפהענגיק אין 323
 אויסגעפינען 328
 אַנקוקן
 זען 305
 באַטראַכטן 309
 אַנקלאַגן 601, 587
 אַנקלייבן (זיך) 403, 47
 אַנקניפֿן 30
 אַנקעמען 315
 אַנקער
 שיה 176
 מאַס 55
 פֿאַס 263
 אַנקערן זיך
 שיכּות 8
 קרוישישאַפֿט 239
 אַנקרייגן 489
 אַנקרייטיק 423
 אַנדורפֿן (זיך)
 ריידן 373
 האָבן אַ נאַמען 370
 אַנרוקן 187
 אַנרחמנותדיק 567
 אַנדריווחדיק 496
 אַנריחדיק 274
 אַנריידן
 רכילות 586
 באַאיינפֿלוסן 394
 אַנריידן זיך 373
 אַנרייסן
 גרעסער ווערן 420, 117
 אויסנעמען 495
 אַנרייצן 447, 394
 אַנריכטן 398
 אַנרירן 252
 אַנרעגן
 אַנטוועקן
 אַנרעדן
 רכילות 586
 באַאיינפֿלוסן 394
 אַנרעדן זיך 373
 אַנרעכענען
 מאַטעמאטיק 54
 באַשווינדלען 363
 אַנשוועלן 117
 אַנשווינג 329
- אַנפנימען 305
 אַנפעלצן זיך 522
 אַנפראַפֿן 210, 32
 אַנפֿאַל(ן)
 מלחמה 452
 הייסבלוטיקייט 510
 קרענק 420
 קאַפּריז 389
 אַנפֿאַנג(ען)
 אַנפֿאַנגער 41
 אַנהייבער 41
 תּלמיד 360
 לערנבוך 379
 אַנפֿאַרטרויען
 אַנגעטרויען
 אַנפֿאַרן (זיך)
 פֿאַרן אַ סך 170
 אַנקומען 187
 זאַמלען זיך 47
 אַנפֿיפֿן
 באַשווינדלען 363
 באַנקראַטירן 494
 אַנפֿילן 210, 32
 אַנפֿירן 459
 אַנפֿירער 459
 אַנפֿרעגן זיך 315
 אַנצאָליק 68
 אַנצוג 522
 אַנצו(גע)הערעניש 353
 אַנצווייפֿלדיק 322
 אַנצייגן
 אַנטוויין
 אַנצייגן 54
 אַנציל 179
 אַנצינדן (זיך)
 רענען 256
 אויפֿרעגן זיך 510
 אַנציען
 אַנקומען 187, 87
 מאַכן שטינה 212
 ווערן גרעסער 117
 באַדעקן 138
 טיי 269
 אויפֿרייצן 447, 394
 א' אַ זייגער 157
 אויסנעמען 383
 אַנציענדיק
 אַ צוצייגן
 אַ שייין
 אַנקאַרמען 264
 אַנקוועלן
 האָבן נחַת 511
- אַנלייגן 32, 111
 אַנלייגן זיך
 אַנשפּאַרן זיך אויף 133
 שווער מאַכן 206
 אַנלעבן זיך
 לעבן לאַנג 242, 86
 דערווערבן 489
 אַנלענען זיך 133
 אַנלערנען 571, 604
 אַנמאַכט
 אַנאַרכיע 457
 חלשות 253, 420
 אַנמאַסיק 68
 אַנמוטן 471
 אַנמושבֿן 416
 אַנמיתן 183
 אַנמעכטיק
 אַנאַרכיע 457
 חלשות 253, 420
 אַנמעסטן 15, 526
 אַנמערקן 54, 381
 אַננייען 526
 אַננעמען
 נעמען ביי 492, 481
 זיין אין דער מיינונג 329
 איינשטימען 331
 חשק 541
 אַננעמען זיך
 קאַסטן 500
 קרענק 420
 וועגעטאַציע 249
 פֿאַרטיידיקן 448, 588
 אַנסאַמבל
 זאַמלונג 32, 47
 מוזיק 283, 285
 אַנסופֿיק 68
 אַנסטראַשען 539
 אַנספֿקדיק 322
 אַנעמיש 420
 אַנענדלעך 68
 אַנעסטעזיע 427, 253
 אַנעקדאָט 518
 אַנעקס 133
 אַנעקסיע 30, 25, 481
 אַנעקענונג
 דאַנק 568
 צושטימונג 331
 לויב 544, 583
 אַנפֿאַס(טן) 15, 526
 אַנפֿאַקן 210, 32
 אַנפֿיקעווען 210, 32
 אַנפֿלאַדושען 230

- אנשטאט 460, 95
 אנשטאט 459
 אנשטאט 210, 32
 אנשטאט 210, 32
 אנשטאט 210, 32
 אויסגעפינען 308, 328
 באנגענען זיך 99, 47
 אנשטאט 210, 32
 אנשטאט 15
 אנשטאט
 אפעקטאציע 563, 531
 וויז 518
 אנשטאט
 געבן א שטעלע 460
 באאיינפלוסן 394
 א' א פיל 37
 אנשטאט
 איידל 544, 556
 צניעותדיק 596
 ערלעך 573
 גוטער געשמאק 533
 אוף ריידן 374
 אנשטאט (זיך) 420
 אנשטאטענגען זיך 433
 אנשים 452, 225
 אנשטאט 210, 32
 אנשטאט 559
 אנשיקעניש
 אומגליק 498
 שד 608
 נודניק 519, 567
 אנשטאט
 מאכן פיל 210, 32
 אנטומען 187
 שלאגן 183
 רעוולטירן 102
 צווייצן 270
 פארלייגן [שידוך] 471
 א' אין 111
 אנשטאט זיך 47
 אנשטאט 38
 אנשטאט זיך 552, 30
 אנשטאט
 מאלעריי 113 א
 רפואה 427
 אנשטאט 559
 אנשטאט 212
 אנשטאט (זיך)
 אגלען 133
 באגער 541
 אנטום 187
 אנשטאט זיך 305
- אנשטאט 347, 353
 אנשטאטען 210, 32
 אנשטאט 381, 377
 אנשטאט 510
 אנשטאט 539
 אנטאגן 382, 15
 אנטאגן 555
 אנטאגן
 שניכות 8
 פארבינדונג 30
 פארגלייך 317
 געדאנק 308
 גרופע 448
 אנטאגן
 קלאס 49
 זאמלונג 484, 47
 אנטאגן 37
 אסור 599
 אנטאגן 345
 אנטאגן 203
 אנטאגן 486
 אנטאגן 490
 אנטאגן
 צופאסיקייט 52, 15
 פארשידנמיניקייט 29
 אנטאגן
 העלפער 435, 446
 דאקטאר 427
 אנטאגן 70
 אנטאגן 47
 אנטאגן 228
 אנטאגן
 שאצער 326
 ריכטער 601
 אנטאגן 422
 אנטאגן 474
 אנטאגן 360, 471, 541, 541
 אנטאגן 541
 אנטאגן
 צושטאנד 7
 אנטאגן 307
 סביבה 110
 אנטאגן 178, 221
 אנטאגן 594
 אנטאגן 599
 אנטאגן 177
 אנטאגן 188
 אנטאגן 203, 128
 אנטאגן 357, 322
 אנטאגן
 היפוך 11
 ענטאגן 447
- אנטאגן 509
 אנטאגן 442, 219
 אנטאגן 554
 אנטאגן 381, 588
 אנטאגן א 614
 אנטאגן 332, 447
 אנטאגן 613, 589, 390
 אנטאגן 610, 354
 אנטאגן 40
 אנטאגן 369
 אנטאגן 420
 אנטאגן
 מאשין 436
 פארזאמלונג 459
 אנטאגן
 ענדיקן 43
 צאלן מיט ארבעט 493
 אנטאגן
 באזונדער 119
 פארמערונג 25
 אויפבינדונג 31
 שטיל [רייד] 278, 383
 אנטאגן 390, 409
 אנטאגן 260, 261
 אנטאגן 153
 אנטאגן 96, 95
 אנטאגן 118
 אנטאגן 368, 14
 אנטאגן 31
 אנטאגן 478
 אנטאגן 255
 אנטאגן 294
 אנטאגן 425
 אנטאגן 469
 אנטאגן 260
 אנטאגן 260, 254
 אנטאגן
 פארקלענערן 118
 ענדיקן 46, 43
 אויפבינדן 31
 אנטאגן 480
 אנטאגן
 ברענען 256
 פארקלענערן 118
 אנטאגן 118
 אנטאגן
 דאס אנטאגן 480
 שטייער 501
 אנטאגן 561, 614
 אנטאגן 528

פאלטבלומטיקייט 509
 נזירות 594
 אָפּהאַנג 154
 אָפּהאַנדלונג 381
 אָפּהאַקן
 ענדיקן 43
 מַפְסִיס זײַן 375, 46
 פֿאַרקלענערן 118
 איבעררייסן 478
 אָפּהײַטן
 וואַכן איבער 430
 טאן חוב 577
 ניט באַניצן 506, 407
 אָפּהײַטן זיך 313
 אָפּהײַבן 122, 198
 אָפּהײַלכן 277
 אָפּהענגיק
 שניכות 8
 הנאי 319
 ספֿס 323
 צושטאַנד 7
 אונטערטעניק 466
 אָפּהענטיק 538
 אָפּהעקלען 31
 אָפּוואַנדערן 188
 אָפּוואַרטן
 אומבאַשלאַסנקייט 388
 אומטעטיקייט 434
 שפּעטיקן זיך 88
 אויפֿנעמען 554
 אָפּוואַרפֿן
 אָפּשטויסן 186
 כּפּײַל זײַן 229
 אויסשליסן 36
 אינלאָזן 478
 אָפּזאָגן 473
 אַנולירן 463
 אָפּפֿרעגן 325
 אָפּוואַרפֿן זיך
 חרטה 390
 פֿליכט־פֿאַרגעסונג 578
 אָפּוואַשן
 רייניקן 415
 אָפּמעקן 294, 367
 אָפּווייטערן 186
 אָפּווייטערן זיך 188
 אָפּווייכן
 ווען 180
 שינוי 12, 93
 אָפּוויינען
 באַרוקן זיך 513
 באַקומען צורײַס 489

אָפּגענומען ווערן 420
 אָפּגעניצט 425
 אָפּגעפֿינען 328
 אָפּגעפֿרעמדט 119, 553
 אָפּגעצירקלט 520
 אָפּגעצערט 118
 אָפּגעקומענער 496
 אָפּגעקראַכן 425, 294
 אָפּגעריסן
 נאַקעט 523
 ווייט 119
 אָפּגעשלאַט 269, 274
 אָפּגעשאַסן 425, 294
 אָפּגעשוואַכט 420
 אָפּגעשטאַנען
 עמ־האַרצות 334
 אינפֿעריאָר 24
 שלעכטער געשמאַק 534
 אָפֿן 166
 געדיכט 210
 אָפּגעשיידט 555
 אָפּגעשלאַסן 555
 אָפּגעשלאַפֿט 420
 אָפּגעשמאַקט 534
 אָפּגרונט 226
 אָפּגריזשען 118
 אָפּגרענעצן 140
 אָפּדאַך 114, 113
 אָפּדאַנקען
 דאַנקען 451, 568
 רעזיגנירן 461
 אָפּדאַרן 118
 אָפּדיכען 442, 219
 אָפּדינגען
 דינגען 492
 אָ פֿון פֿרײַז 503
 אָפּדיגען
 ענדיקן דיגען 425, 468
 רעטריבוציע 451
 דאַנקען 568
 אָפּדעקן 523
 אָפּדערציילן
 אינפֿאָרמירן 352
 רכילותן 586
 אָפּדרוק
 דרוק 378
 קאַפּע 14, 366
 אָפּדרייען 31
 אָפּדריקן 118
 אָפּהאַכן 359, 43
 אָפּהאַלטן 470, 396, 445
 אָפּהאַלטן זיך

אָפּגאַנג
 דאַס אָפּגיין 188
 פֿאַרנוי 405
 פֿאַרקוויר 484
 שמוץ 416
 אָפּגאַס
 שמוץ 416
 רער 228
 שמעלצונג 217
 טײַל 34
 קאַפּיע 14
 אָפּגיין
 אוועקגיין 75, 119, 188
 אָפּבליאַסירן 294
 זײַן ווײַניק [פֿעלן] 66
 פֿאַרלוירן גיין 496
 אָפּגליקן 495
 אָפּגעבליאַקעוועט 294
 אָפּגעבן 568, 480
 אָפּגעבן זיך
 רײַח 273
 קלאַנג 277
 איבערגעבן זיך 433
 אָפּגעדראַשן
 אַלט 75, 425
 אַבסורד 519, 338
 אָפּגעהײַט
 פֿרום 611
 אויפֿמערקזאַם 313
 אָפּגעווײַנען זיך 53
 אָפּגעווײַנען 495
 אָפּגעזונדערט
 אומשניכות 9
 צעטיילט 31
 ווייט 119
 פֿרײַוואַט 351, 555
 אָפּגעזעגענען זיך 478, 188
 אָפּגעטאַקט 520
 אָפּגעטעמפֿט 509, 253
 אָפּגעטראַגן 425
 אָפּגעלאַזט, אָפּגעלאָזן
 אומריין 416
 ניט־אָפּגעהײַט 314
 ניט־שטיג 213
 ניט־טעטיק 434
 אָפּגעלעבט
 קראַנק 420
 אַלט 86
 פֿאַרעלטערט 425, 75
 אָפּגעלעגן 119
 אָפּגעמאַטערט 441
 אָפּגענאַרטער 363

טרייבן רכילות 586
 אַפּטראַנגן זיך 432, 188
 אַפּטראַכטן 397
 אַפּטרייבן 296
 אַפּטרייט
 רעגרעסיע 182
 בית-הפיסא 416
 אַפּטרייבן
 אַפּשטיסן 186
 אַבאָרט 231
 אַפּטרייסלען זיך
 חרטה 390
 פֿליכט-פֿאַרנעמונג 578
 איינלאָזן 478
 אַפּטרייניק 613, 390
 אַפּטריקענען זיך 224
 אַפּטרעט
 רעגרעסיע 182
 בית-הפיסא 416
 אַפּטרעטמגעלט 605
 אַפּטרעטן
 איינלאָזן 478
 אַפּווייבן פֿון 180
 רעגרעסירן 182
 פֿאַלן 466
 אַריינגיין 189
 נעבן 479
 אַנטריינען 432
 פֿליכט-פֿאַרנעמונג 578
 אַפּטרענען 526, 31
 אַפּטשעפען 31
 אַפּטשעפען זיך
 אַפּניין 188
 איינלאָזן 478
 אַפּיאַנגן 186
 אַפּיום 595, 523
 אַפּיקורס 613, 332
 אַפּכאַפּן 440, 359
 אַפּל 240
 אַפּלאַגערן
 באַזעצן זיך 111
 באַזייטיקן זיך 112
 פֿאַרגרייטן 403
 אַפּלאַדירן 583
 אַפּלאַדן 112
 אַפּלאַזן
 איינלאָזן 478
 אַנולירן 463
 יוערן וואַרעמער 254
 אַ זאַפּאָס 526
 פֿאַרקויפֿן 484
 באַפֿרייען 469

אוועקווייטן 112
 דינען 468
 אַפּזיצן
 אַ' אַ שטראַף 604
 אַ' אַ פֿום 212
 אַפּטשעפען זיך 188
 אַפּזעגן 118
 אַפּזעגענען זיך 478, 188
 אַפּזענגען 118, 256
 אַפּזעצן
 דרוק 378
 פֿאַרקויפֿן 484
 אַפּזעצן זיך 210
 אַפּזיפּען 219
 אַפּפּוּר 553
 אַפּפּוּקן 518
 אַפּפּוּרשן 590
 אַפּפּוּמענען זיך 365
 אַפּפּאַן
 ענדיקן טאָן 43
 אַ' אויף גיך 440
 אַ' אַ רישעות 567
 אַפּפּאַן זיך
 צעשטערונג 107
 געשעעניש 99
 אַפּשיידונג 188
 אַפּפּאַציע 391
 אַפּפּאַקן
 טאָקן 115, 118
 מאַכן שייין 520
 אַפּפּאַקסירן 500
 אַפּפּייטן
 מאָרד 244
 מאַכן קראַפֿטלאָז 105
 אַפּפּייטשן 349
 אַפּפּייל(ונג)
 טייל 34
 קופּע [באַן] 174
 מחיצה 140
 אַפּפּייילן
 אויפֿבינדן 31
 מאַכן אַ מחיצה 140
 אַפּפּייק 427
 אַפּפּיימיום 511, 535
 אַפּפּייק 305
 אַפּפּירן 391
 אַפּפּעמפּן 253, 162
 אַפּפּראַנגן
 טראַנספּאָרט 172
 אַפּפּעבן צוריק 480
 אַפּפּיצן 405
 דערציילן 353

אַפּווייטן 295
 אַפּווייען 255
 אַפּווייקן 31
 אַפּוויקלען 153
 אַפּווישן
 רייניקן 415
 אַפּמעסן 367
 צעשטערן 107
 אַפּוועגן 206
 אַפּוועלן [מילך] 260
 אַפּוועלקן 294
 אַפּווענדן (זיך)
 אַפּפּרעגן 332, 325
 אַפּפּראַטן 396
 רעוואַלטירן 467
 קרימען 154
 אַפּווייבן 180
 זיינען פֿון 542
 פֿאַרנאַכלעסיקן 314
 אַפּווערן זיך 452
 אַפּטרופּום 459
 אַפּוּתיקן 486
 אַפּוּאַנג
 ענדיקן ריידן 373
 אַ' אַ בקשה 332, 473
 אַנולירן 463
 אַ' ירושה 479
 אַפּוּאַנג זיך
 רעזיגנירן 461
 חרטה האָבן 390
 איינלאָזן 478
 זיין איינגעהאַלטן 594
 נים טאָן זיין הונד 578
 אַפּוּאַמלען 31
 אַפּוּאַץ
 טייל 34, 381
 הפּסקה 46
 פֿאַרקויף 484
 געדיכטקייט 210
 אַפּווימען 526
 אַפּוּבן
 אויסוויילן 391
 אויסגעפֿינען 328
 אַפּוּנדערן
 אויפֿבינדן 31
 מאַכן אַ מחיצה 140
 אַפּוּנדערן זיך 555
 אַפּוּפּן 26
 אַפּוּדלען 581
 אַפּוּדן זיך 210, 260
 אַפּוּיגן 26
 אַפּוּיין

- מעאטער 514
 אָפּערעמע 383, 284
 אָפּערצעפציע 252, 308
 אָפּפּאָסן 351
 אָפּפּאָסן בײַ זיך 387, 326
 אָפּפּטן 43
 אָפּפּסק(ע)נען 463
 אָפּפּאַל 416
 שמוץ 410
 ניוועץ 574, 545
 המון 27
 איבערבלייב 118
 קלענערונג 332
 ניט־אײַנשטימונג 182
 רעגרעסיע אָפּפּאַלן
 איבערבלייבן 27
 ווערן קלענער 118
 ניט־אײַנשטימען 332
 רעגרעסירן 182
 אָפּפּאַסטן 264
 אָפּפּאַרטיקן זיך 43
 אָפּפּאַרן 188
 אָפּפּאָשן 438
 אָפּפּיילן 118
 אָפּפּירן 172
 טראַנספּאָרט 63
 באַ(ג)לייטן 480
 אָפּגעבן 88
 אָפּלייגן אויף שפּעטער 417
 שטולגאַנג אָפּפּאַלום
 רעגרעסיע 182
 געוואַסער 226
 רער 228
 אָפּפּלייץ
 רעגרעסיע 182
 געוואַסער 226
 רער 228
 אָפּפּלייץ
 אָפּניין 188
 רעגרעסיע 182
 מינערונג 26
 אָפּפּליסן
 אָפּניין 188
 רעגרעסירן 182
 מינערן 26
 אָפּפּליען 188
 אָפּפּליקן 118
 אָפּפּעסטיקן 31, 166
 אָפּפּרישן זיך 426
 אָפּפּרענגן 332, 325
- אָפּמעקן 367
 אָפּמשלען 349
 אָפּנאַרן 363
 אָפּנוצן (זיך) 405, 425
 אָפּנייג(ונג)
 אָפּווייך 180
 קרומקייט 154
 שינוי 12, 95
 דערווידער 542
 נעגאַציע 332
 אָפּניצן (זיך) 405, 425
 אָפּנעמען
 נעמען 481
 קויפֿן 484
 צוגעגען 482
 ווערן קלענער 118
 ווערן געליימט 253, 420
 מקבל פנים זײַן 554
 אָפּנעצן 367, 223
 אָפּסאַפען 442
 אָפּסמען 244
 אָפּסקראַבען 118
 אָפּעטיט 266, 541
 אָפּעטיטלעך 511, 268
 אָפּעטעמען
 אָמעמען 219
 אָפּרוען זיך 442
 אָפעל 381, 472
 אָפעלירן 373, 472
 אָפעלסין 258
 אָפענדיקן 43
 אָפענדיקס
 צוגאַב 25
 ליטעראַטור 381
 אַנאַטאָמיע 240
 אָפענטפּערן 325
 אָפעצהנען 396
 אָפעקון 459
 אָפעקלען 542
 אָפעקן 43
 אָפּעראַציע
 טונג 433
 מעטאָד 401
 האַנדל 484
 מלחמה 452
 מעדיצין 427
 אָפּערוויליק 566
 אָפּערן זיך
 פֿריינדשאַפֿט 552
 נוטהאַרציקייט 566
 אָפּערע
 מוזיקשטיק 284
- אָפּלאַזן זיך 416
 אָפּלאַכן 518
 אָפּלויפֿן
 אָפּניין 188
 רעגרעסיע 182
 עבר 75
 סוף 43
 אָפּלייגן
 אָ אויף שפּעטער 88
 פֿאַרנרייטן 403
 קנייטשן 165
 אָפּלייגן זיך
 פֿלייס 433
 עקשנות 387
 אָפּליידיקן 112
 אָפּליימן 31
 אָפּלייקענען 332
 אָפּליקאַציע
 בקשה 472
 באַנוץ 406
 אָפּלעבן
 לעבן 242
 שטאַרבן 243
 אויפֿלעבן 426
 אָפּלעגערן
 באַזעצן זיך 111
 באַזײַטיקן זיך 112
 אָפּלערנען זיך 359
 אָפּלעשן
 פֿאַרלעשן 257
 אָפּמעקן 367
 אָפּמאַגערן (זיך) 118
 אָפּמאַכן
 מאַכן אָן אָפּמאַך 474
 ענדיקן 43
 צעשמערן 107
 מאַכן 526
 אויסטראַכטן 346
 אָפּווייען 219
 אָפּמאַכן בײַ זיך 387
 אָפּמאַלן
 אָ תבואה 216
 מאַלעריי 368
 ליטעראַטור 381
 אָפּזאַגן אויף גיך 359
 אָפּמאַרקירן
 מעסטן 55
 אָפּנרענעצן 144
 אָפּמאַרשירן 188
 אָפּמוטיקן 396
 אָפּמינטערן 426
 אָפּמעסטן 55

- 314, 306 ניט זען
 489 אָפּקריגן
 455 אָפּקריגן זיך
 425, 294 אָפּקריכן
 513 אָפּקריכען
 426 אָפּקריקען
 331 אָפּראַכירן
 528 אָפּראַזירן
 396 אָפּראַטן
 446 אָפּראַטעווען
 426 אָפּראַטעווען זיך
 107, 244, 112 אָפּראַמען
 89 אָפּראַפּאָט
 482, 481 אָפּראַפּריאַציע
 אָפּראַקסימאַטיוו
 17 מדרגה
 8 שיכות
 120 נאַענטקייט
 107, 244, 112 אָפּרוימען
 156 אָפּרונד(יק)ן
 442 אָפּרוען זיך
 אָפּרופּן
 390, 481, 463 אַנולירן
 356 מעלעפּאַנירן
 אָפּרופּן זיך
 373, 325 ענטפּערן
 420 קומען צוריק [קרענק]
 269 טעם
 188 אָפּרוקן זיך
 39 אָפּריאַזי
 166 אָפּריגלען
 367 אָפּרייבן
 אָפּריידן
 * 373 ענדיקן ריידן
 481, 396 אָפּראַטן
 474 מאַכן אָן אָפּמאָך
 אָפּרייניקן
 415 מאַכן ריין
 112 באַזיטיקן
 אָפּרייסן
 31 אויפּבינדן
 118 פּאַרקלענערן
 188 אָפּרייסן זיך
 אָפּריכטן פּון
 586 רכילות
 אָפּרייסן
 34 טייל
 154 שיפּוע
 אָפּרעדן
 373 ענדיקן רעדן
 481, 396 אָפּראַטן
 474 מאַכן אָן אָפּמאָך
 560 באַצויבערן
 590 געבן שוחד
 446 אויסלייזן
 אָפּקויפּן זיך
 469 ווערן פּריי
 אָ' פּון שטראַף
 604 אָפּקומען
 26 ווערן ווייניקער
 118 ווערן קלענער
 496 ווערן אָרעם
 498 לייזן צרות
 31 אויפּגעבונדן ווערן
 אָ' אַ שטראַף
 604 תשובה טאָן
 593 אָפּקומעניש
 512 לייזן
 593 תשובה
 אָפּקוקן
 351 טשאַטעווען
 359 לייענען
 אָפּקיימלען
 31, 166 אָפּקילן (זיך)
 509, 255 אָפּקיינצלען
 520 אָפּקירצן
 526, 118 אָפּקלאַנגן
 אויפּהערן קלאַנגן
 513 קאַלע מאַכן
 425, 438 אָפּקלאַנגן
 277 אָפּקלאַנגן
 אָפּפּרעגן
 325 פּאַרטיידיקן זיך
 452 שטעלן זיך קעגן
 467 רעטריבוציע
 451 גערעסיע
 182 קאַפּירן
 14, 368 טיפּירן
 377 פּאַרקלענערן
 118 לייענען גיך
 373 אָפּקלייבן
 391 אָפּקלייען
 31 אָפּקלינגען
 277 אָפּקלעפּן
 31 אָפּקלעקן
 367 אָפּקלערן
 397 אָפּקניפּן
 118 אָפּקניפּן
 31 אָפּקניפּן
 31 אָפּקנעפּלען
 אָפּקערן
 112 באַזיטיקן
 180 אָפּווייכן
 אָפּקערן זיך
 ווייכן פּון
 542
 553 אָפּרעמדן זיך
 אָפּצאָלן
 501 שטינער
 493 צאָלונג
 480 אָפּגעבונג
 451 רעטריבוציע
 568 דאַנק
 604 שטראַף
 אָפּצאָלן
 493 צאָלן
 480 אָפּגעבן
 451 רעטריבוציע
 568 דאַנק
 604 שטראַף
 אָפּצאָמען
 140 אָפּצאָס
 527 אָפּצאָפּן
 184 אָפּצוגן
 קאַפּיע
 14, 378 הנחה
 503 אָפּצווייגן
 34 טייל
 34 אָפּשטאַמלער
 238 אָפּצווימען
 140 אָפּצופּן
 118 אָפּצוקערן
 271 אָפּצוילן
 54 אָפּצויען
 לאַנגדויער
 73 שפּעטיקייט
 88, 388 פּאַרלענגערן
 526 אַנטלויפּן
 432 קאַפּירן
 14, 378 שאַרפּן
 161 פּרעסן
 526 געבן אַ הנחה
 503 אָפּצויען זיך
 118 אָפּצירקלען
 מאַכן אַ קרייז
 156 מאַכן שיין
 520 אָפּצערונג
 420 אָפּצערן זיך
 118 אָפּקאַכן (זיך)
 260 קאַכן
 ווערן געדיכט
 210 אָפּקאַלופּען
 118 אָפּקאַמען
 118 אָפּקאַרמען
 117 אָפּקאַרקעווען
 166 אָפּקוילען
 244 אָפּקויפּן
 האַנדלען
 484

ענדיקן שמועס 373
 מאַכן און אָפּמאַך 474
 אָפּשמייסן 183
 אָפּשניט
 טייל 34, 381
 אויפֿהערן 46, 169
 מפּלה 496
 שטרַף 604
 זידלונג 581
 אויפֿבינדונג 31
 אינלאָזונג 478
 סוף 43
 פֿאַרקלענערונג 118
 מלחמה 452
 אָפּשניידן
 אויפֿבינדן 31
 אינלאָזן 478
 ענדיקן 43
 אויפֿהערן 46, 169
 פֿאַרקלענערן 118
 מלחמה 452
 אָפּשניצל
 טייל 34
 פּלאַן 397
 שווינדל 363
 שפּאַס 518
 פּרט 51
 פּילפּול 324
 שטיפּעריי 517
 אָפּשניר(עווען)ן 31
 אָפּשעמען זיך 549
 אָפּשערן 118, 528
 אָפּשפּאַטן 518
 אָפּשפּאַנען 31, 173
 אָפּשפּאַרן
 אָפּשטויסן 186
 עפֿענען 166
 פֿאַרמאַכן 167
 שטערן 445
 אַרעסטירן 470
 שטעלן זיך קעגן 467
 אָפּשפּאַרן 506
 אָפּשפּיגלען 289
 אָפּשפּיליען 31
 אָפּשפּילן 383
 אָפּשפּילטערן 31
 אָפּשפּעטן 518
 אָפּשפּרינגען
 פּלאַצן 31
 עלאַסטישקייט 214
 רענערסירן 182
 אָפּשפּריצן 223

אָפּשטעלן
 באַשטימען 326
 שטערן 445
 אָפּשטעלן זיך
 איבערבלייבן 27
 מפּסיק זײַן 46, 169, 388
 באַטראַכטן 309
 ספֿקן 330
 אָפּשטעפּן 526
 אָפּשטעקן
 עפֿענען 166
 אָנגעבן 479, 480
 אָפּשטראַלן 289
 אָפּשײַ 556, 580
 אָפּשײַדן
 אויפֿבינדן 31
 מאַכן אַ מחיצה 140
 אָפּשײַדן זיך 188
 אָפּשײַלן 122, 118
 אָפּשײַן 289
 אָפּשילדערן 381, 518
 אָפּשינדן 122
 אָפּשיקן
 טראַנספּאָרט 172
 אָפּגעבן 480
 אָפּשלאַגן
 שטעלן זיך קעגן 467
 אָפּפּרעגן 325, 332
 מינערן 26, 503
 זײַן דערווידער 542
 ווערן וואַרעמער 254
 אָפּעצהנען 396
 אַ' וואַסער 417
 אָפּשיינען 289
 טעם 269
 אָפּשלאַסן 43
 אָפּשלאַפֿן 420
 אָפּשלוסן
 סוף 43
 אָפּמאַך 474
 אָפּשליידערן 186
 אָפּשליסן
 פֿאַרמאַכן 167
 עפֿענען 166, 31
 האַלטן אַרעסטירט 470
 מאַכן און אָפּמאַך 474
 ענדיקן 43
 אָפּשליסן זיך 555
 אָפּשלאַפֿן
 לאַנגדויער 73
 שפּעטיקייט 88
 אָפּשמועסן

אָפּרעכענען זיך
 נקמה 571
 רעטריבוציע 451
 אָפּשאַכן 118
 אָפּשאלן 277
 אָפּשאַפֿן 107, 463
 אָפּשאַצן
 אורטיילן 308, 326
 טאַקסירן 500
 מעסטן מיטן אויג 55
 השערה 329
 לויבן 583
 דאַנקבאַר זײַן 568
 האַלטן פֿאַר וויכטיק 413
 זײַן אַ מבין 533
 אָפּשוואַכן 420
 אָפּשוואַרצן 296
 אָפּשווימען 188
 אָפּשוועבן 188
 אָפּשוועקען 415
 אָפּשווערן זיך 358
 אָפּשווימען 415, 26
 אָפּשמאַסן 237
 אָפּשמאַלערן 238
 אָפּשמאַמען 102
 אָפּשמאַנד
 ווייטיקייט 119
 אינטערוואַל 121
 הינטמייט 146
 אָפּשמאַפֿן 166
 אָפּשמאַרבן 169
 אָפּשמויבן 415
 אָפּשמויסן
 אָפּשטופּן 186, 478
 אָפּפּרעגן 325
 שטעלן זיך קעגן 467
 זײַן דערווידער 542
 אָפּשטויסנדיק
 מיאוס 521
 אומריין 416
 עקלדיק 542
 אָפּשטופּן 186
 אָפּשמינגן 196
 אָפּשמיין
 בלייבן פֿון הינטן 146, 24
 זײַן ווייט פֿון 119, 122
 זײַן בולט 158
 מפּסיק זײַן 46
 ניט פֿאַרענדיקן 44
 ווערן מיד 441
 ווערן געדיכט 210
 אָפּשטימען 391

אַקט	פֿאַרברעך 574	אַמשפּרעכען 615
טעטיקייט 433	שווינדל 363	אַפּשקראַכען 118
דאָקומענט 366	ענין 310	אַפּשרויפֿן 31
באַפֿעל 462	אַפֿראַנט 581	אַפּשרייבן
מאָלעריי 368	אַפֿרוער 39	רעקאָרדירן 366
דראַמע 383	אַפֿשר 323	קאָפּירן 377
געזעץ 598	אַצונד 76	קאָרעספּאָנדרין 355
ווייץ 518	אַצילות 4	אַ' ירושה 481
וונדער 543	אַצינד 76	אַפּשרייען
פֿאַרברעך 574	אַקאָדעמיע	צוריקקריגן 489
אַקטאַוו(א) [בוך] 379	שול 361	אַנולירן 463
אַקטאַווע	פֿאַרזאַמלונג 47	אַפּשריפֿט 14, 377
פּאַעזיע 382	אַקאָדעמיקער 333	אַפּשרעקן 539
מוזיק 283	אַקאָדעמיש	אַפֿאַר 13, 377, 361
אַקטאַליזירן 3	טעאָריע 329	אַפֿאַריום 337
אַקטואַר 601, 377, 488	קאלט 509	אַ פֿולע 67
אַקטועל	אופֿן ריידן 374	אַפֿט 91
עקסיטענץ 1	אַקאַזיע	אַפּיציאַז 379
אַביעקטיוו 6	צושטאַנד 7	אַפּיציאַנט 459
אַמתדיק 362	שעת הַפּוּשֶׁר 89	אַפּיציעל
אַיצטיק 76	אַקאַמאָדאַציע	מלוכיש 456
אַקטיאָר 383	צופּאַסיקייט 15, 241	זיכער 357, 322
אַקטיוו ט	געשפּרייט 108	אַפּיציר 453
אַייגנס 476	גוטאַרציקייט 566	אַפּיקס 371
בוכפֿירונג 488	אַקאַמפּאַניאַטאָר 285	אַפּיר 13, 377, 361
גראַמאַטיק 371	אַקאַמפּאַנירן	אַפּירניין 187
אַקטיוו אָדי 433	באַ(ג)לייטן 63	אַפּירכאַפּן זיך 188
אַקטיווי(זי)רן 394	מוזיק 284, 283	אַפּירמאַטיוו 331
אַקטריסע 383	אַקאַפּ(ע) 452, 140	אַפּיש 383, 353
אַקלאַמירן	אַקאַרד	אַפּישירן 353
אַינשטימען מיט 331	פּאַסיקייט 15	אַפֿן
לויבן 583	מוזיק 283	ניט־פֿאַרמאַכט 166
אַקלימאַטיווירן זיך	אַקאַרדיאַן 286	אַנטפּלעקט 352, 523
באַזעצונג 111	אַקאַרשט 17	אַמתדיק 362
נאַרמירונג 52	אַקאָואַר(יום) 248	ערלעך 573
אַקס	אַקאָואַרעל 293, 368	פֿאַרשטענדלעך 347
צענטער 42, 54, 203	אַקאָועדוקט	אַפֿנאַרציק
טייל וואָגן 173	רער 228	געפֿיל 508
אַקס 247	וועג 178	אַמתדיק 362
אַקסיאַם	אַקוט 420	אַפּענסיווע 452
אַמת 362	אַקולאַציע 251	אַפּעקט 508
שפּראַך 337	אַקולאַר 305	אַפּעקטאַציע
מאַטעמאַטיק 54	אַקולטיום 616	געפֿיל 508
אַקסיגען 218	אַקוליסט 427	אַנשטעל 531, 534
אַקסידאַציע 256, 218	אַקומולירן 47	אופֿן ריידן 374
אַקסל	אַקוסטיק 277	אַפּעריכט 363
אַנאַטאַמיע 240	אַקופּאַנט 481, 452	אַפּעריירן 363
טייל וואָגן 173	אַקופּאַציע 111, 452	אַפּעריירן 471
אַקסלכאַנד 365, 522, 526	אַקוראַט	אַפּערע
אַקסעסואַרן 25	פּינקטלעך 335	געשעעניש 99
אַקעאַן 226	ענלעך 10	מלחמה 452
	אַקושער(ין) 427	מישפט 601

שניט 251	אַרצאָפּליטשן זיך 196	אַקעגן (זשע)
שיילן 122	אַרצאָפּגנבֿענען זיך 196	מדרגה 17
אַרצאָפּפּטרן 43	אַרצאָפּגעבן [הנחה] 503	שייכות 8
אַרצאָפּפּאַלן	אַרצאָפּדינגען 503	תנאי־קייט 319
אַרצאָפּשטייג 196	אַרצאָפּדערלצאָנגען 198	היפּוך 11
שפּאַלקייט 548	אַרצאָפּדרייען 198	אַקער
אַרצאָפּפּאַרן	אַרצאָפּדריקן 198	מכשיר 251
נידערן 196	אַרצאָפּהאַנג 225	מאַס 55
אַנקומען 187	אַרצאָפּהאַקן 198	אַקערן 160, 251
ווערן דאַר 118	אַרצאָפּהייבן 198	אַקערשט 17, 75
אַרצאָפּפּירן 198	אַרצאָפּהענגען 132	אַקציאָנער 477
אַרצאָפּפּליען 196	אַרצאָפּהרגענען 198	אַקציוו 501
אַרצאָפּציען	אַרצאָפּוואַרפֿן	אַקציע
מינערן 26, 503	אַרצאָפּשלינדערן 198	געשעעניש 99
שיילן 122	אַנולירן 463	טעטיקייט 433
אַרצאָפּדריקן 198	אַרצאָפּוואַרפֿן זיך 196	מלחמה 452
אַרצאָפּקאַטשען 198	אַרצאָפּוואַשן 198	ווונדער 543
אַרצאָפּקאַטשען זיך 196	אַרצאָפּווייזן 198	ווערטפּאַפּיר 492
אַרצאָפּקאַפּען 196	אַרצאָפּוועגן 206	געלזאָמלונג 479
אַרצאָפּקוועטשן 198	אַרצאָפּזינקען 196	אַקציע-געזעלשאַפּט 477
אַרצאָפּקוילערן 198	אַרצאָפּזעצן	אַקצעלעראַציע 440
אַרצאָפּקוילערן זיך 196	אַרצאָפּדריקן 198	אַקצענט
אַרצאָפּקוליען זיך 196	אַנולירן 463	שטים 372
אַרצאָפּקומען	מבטל זיין 582	קלאָנג 277
נידערן 196	אַרצאָפּפּאַן 198	מוזיק 283
אַנקומען 187	אַרצאָפּטראַגן 198	פּאַעזיע 382
ווערן אַ יורד 496	אַרצאָפּטרייבן 198	אַקצעפּטירן
אַרצאָפּקוקן 582	אַרצאָפּטרייסלען 198	אַננעמען 481
אַרצאָפּקינקלען 198	אַרצאָפּטרייפֿן 196	אַינשטימען 331
אַרצאָפּקינקלען זיך 196	אַרצאָפּטרעטן 196	אַקראַבאַטיק 514
אַרצאָפּקלייבן זיך 196	אַרצאָפּיאַנגן 198	אַקרעדיטיוו 486
אַרצאָפּקלעמערן 196	אַרצאָפּיאַנגן זיך 196	אַקרעדיטירן
אַרצאָפּקריכן 196	אַרצאָפּכאַפּן	הלוואה 491
אַרצאָפּראַמען 198	כאַפּן 198	באַפּולמעכטיקן 460
אַרצאָפּרופֿן 198	פּאַטאַגראַפֿירן 384	אַראַבעסק
אַרצאָפּרוקן 198	אַרצאָפּכאַפּן זיך	געבוי 113
אַרצאָפּרוקן זיך 196	אַרונטערקומען 196	מוזיק 284
אַרצאָפּרײַסן	אַנקומען 187	אַראַגאַנגן 549
אַרצאָפּדריקן 198	אַרצאָפּלאַזן [הנחה] 503	אַראַטאַר 373
קריטיק 381, 584	אַרצאָפּלאַזן זיך	אַראַטאַריע 284
אַרצאָפּרינגען 196	נידערן 196	אַראַטאַט 267, 275
אַרצאָפּרעכענען 26, 503	אַנקומען 187	אַראַנזשירן
אַרצאָפּשאַרן 198	הכנעה 548	סדרן 37
אַרצאָפּשאַרן זיך 196	אַרצאָפּפּלייפֿן 196	מוזיק 283
אַרצאָפּשווימען 196	אַרצאָפּפּלייגן 198	אַראַנזשעריע 251
אַרצאָפּשווענקען 198	אַרצאָפּמאַכן 198	אַרצאָפּאַיילן 196
אַרצאָפּשטויסן 198	אַרצאָפּמאַרשירן 196	אַרצאָפּבייגן 198
אַרצאָפּשטופּן 198	אַרצאָפּנידערן 198	אַרצאָפּבייגן זיך 196
אַרצאָפּשטייגן 196	אַרצאָפּניק 604	אַרצאָפּבעטן 198
אַרצאָפּשמעלן 198	אַרצאָפּנעמען	אַרצאָפּברעכן 198
אַרצאָפּשטראַמען 196	מינערן 26	אַרצאָפּניין 196
אַרצאָפּשיטן 198	פּאַטאַגראַפֿירן 384	אַרצאָפּניסן 198

אַרויסגעבן	אַרדינאַנט	אַרצאָפּשימן
געבן	אַרדינאַנס	אַרצאָפּשיקן
אַרויסשטויסן	אַרדינאַנץ	אַרצאָפּשלאַגן
מסרן	באַפֿעל	אַרצאָפּשליידערן
א' אַ בוך	וואָפֿן	אַרצאָפּשליידערן זיך
אַרויסגעבער	אַרדינאַציע	אַרצאָפּשלעפֿן
אַרויסגעוואָרפֿן	אייננס	אַרצאָפּשלעפֿן זיך
אַרויסגעשטויסענער	פֿאַרטערטערשאַפֿט	אַרצאָפּשפּרינגען
אַרויסגראָזן	אַרדינאַר	אַראַקל
אַרויסדערטאַפֿן	אַרדינאַריום	אַרביט
אַרויסציען	אַרדינאַריע	אַרביטירן
אויסנעפֿינען	אַרדינירן	אַרבל
אַרויסדרייען	באַפעלן	אַרבן
אַרויסדרייען זיך	נעבן סמיכה	אַרבעט
אַפּגיין	אַרדינער	שאַפּונג
מצליח זיין	פּשוט	102, 106
אַרויסדרינגען	פּראָסטער געשמאַק	מעטיקייט
אַרויסהאַקן	534	פּראָפעסיע
אַרויסהייבן	אַרדן	אַרבעט-געבער
אַרויסציען	פֿאַראַיין	אַרבעטגעלט
אונטערשטרייכן	מעראַל	אַרבעטדינסט
אַרויסהייסן	אַרדנטלעך	אַרבעטהויז
אַרויסהעלפֿן	אַרדענונג	אַרבעטזאַם
אַרויסהעלפֿער	אַרדענונג	← האַרעפּאַשנע
העלפֿער	אַרדענען	אַרבעט(ם)לאַזן
געזעלן	סדרן	אַרבעטער
אַרויסוואַנדערן	אַרדעלן	בעל-מלאַכה
אַרויסוואַקסן	אַרדער	עסקן
אַרויסוואַרפֿן	באַפעל	אַרבעטפּלאַץ
אַרויסשטויסן	בוכפֿירונג	אַרבעטקראַפֿט
פֿאַרשווענדן	אַרויסבאַגלייטן	אַרבע פּוסות
אַרויסווייזן זיך	אַרויסבאַווייזן זיך	אַרבע-פּנפֿות
אַרויסזאָגן	אַרויסבאַלייטן	אַרבעס
זאָגן	אַרויסבאַקומען	אַרבעטשוים
א' אַ מיינונג	אַרויסבלאַנדזשען	אַרג
אַרויסזאָגן זיך	אַרויסבעטן	אַרגאַזם
אַרויסזען	אַרויסברענגען	אַרגאַן
אַרויסזען זיך	אַרויסציען	אַבר
אַרויסזען זיך	אַנטפּלעקן	פּענים
אַרויסמאַרשען	אויפּווייזן	אַרנל
אַרויסמאַר(ק)ען	אויסנעפֿינען	אַדמיניסטראַציע
אַרויסמאַרלאַגן	שאַפֿן	אַרגאַניזאַציע
אַרויסציען זיך	אַרויסגיין	פֿאַרבינדונג
אַרויסמאַרשען	אַרויסקומען	קאַמפּאַזיציע
אַרויסמאַר(ק)ען	אַפּגיין	אַרדענונג
אַרויסמאַרלאַגן	בוך	פּאַרטיי
אַרויסציען	האַבן שטולגאַנג	אַרגאַניזם
אַרויסציען	רעוולטירן	אַרגאַניסט
טרייבן רכילות	געדרונגען זיין	אַרגומענטירן
אַרויסטרייבן	אַרויסגיין	אַרגייע
← אַרויסטרעטן	אַרויסגנבֿענען	אַרגל
אַרויסטרייבן	אַרויסגנבֿענען זיך	אַרדאַנאַנץ
אַרויסטרייסלען		אַרדינאַמאַר

אַרויסשטעלן זיך	אַרויסצאלן 493	אַרויסטרעטן
באווייזן זיך 187	אַרויסצאפֿן 481	אַנקומען 187
באַקאַנט ווערן 353	אַרויסצופֿן 193	אַפֿגיין 188
א' זיך פֿאַר 588	אַרויסציען 481, 184	אַנהייבן 41
אַרויסשמעקן 158	אַרויסציען זיך 188	ריידן 373
אַרויסשמראַמען 190	אַרויסקאַטשען 193	דעקלאַרירן 357
אַרויסשיטן 193	אַרויסקומען	שפּילן טעאַטער 383
אַרויסשיילן זיך 190	אַרויסקום 249, 190	זיין בולט 158
אַרויסשיסן 249	אַנגום 187	קריטיקירן 584
אַרויסשיקן 193, 604	ענדיקן זיך מיט 43	שטעלן זיך קעגן 467
אַרויסשלאַגן	באַקאַנט ווערן 353	אַרויסיאַגן 193
אַרויסשטויסן 193	רעזולטירן 102	אַרויסכאַפֿן 481
צרעת 420	האַבן אַ חובֿ בני 491	אַרויסכאַפֿן זיך
אַרויסשלינדערן 193	אַרויסקוק	אַפֿגיין 188, 432
אַרויסשלייבן זיך 188	אַנבליק 307	א' זיך מיט אַ וואָרט 393
אַרויסשלעפֿן 184, 481	אַפֿענגונג 535	אַרויסלאַזן
אַרויסשמיסן 193	אַרויסקוקן 535	פֿאַרפֿעלן 36
אַרויסשמיצן 193	אַרויסקייקלען 193	באַפֿרייען 379, 469
אַרויסשפּאַרן 193	אַרויסקלאַפֿן 193	א' זאַפּאַס 117, 526
אַרויסשפּראַצן 190	אַרויסקלייבן 184	א' אַ בוך 379
אַרויסשפּרינגען	אַרויסקלייבן זיך 188	אַרויסלאַזן זיך 188
אַנקומען 187	אַרויסקערן 193	אַרויסלויפֿן 188
רעזולטירן 102, 190	אַרויסקריגן 184, 482	אַרויסלייגן 352
אַרויסשרויפֿן 184	אַרויסקריכן 188	אַרויסמאַכן 184
אַרויסשרייבן 377	אַרויסראַטעווען 446	אַרויסמאַכן זיך 188, 432
אַרויפֿאַרבעטן זיך 495	אַרויסראַטעווען זיך 432	אַרויסמאַרשירן 188
אַרויפֿבעטן 197	אַרויסרופֿן	אַרויסממיתן 193
אַרויפֿברענגען 197	אַרויסציען 184	אַרויסמשלחן 193, 463
אַרויפֿגיין 195	א' אויף אַ רועל 449	אַרויסנאַרן 184
אַרויפֿגנגבענען זיך 195	באַפֿעלן קומען 462	אַרויסנאַרן זיך 188
אַרויפֿגעבן	א' אויף דער בינע 583	אַרויסנהרגן 193
הייבן 197	אַרויסרוקן 193	אַרויסנעמען 184
באַדעקן 138	אַרויסרוקן זיך	אַרויספּויען 188
אַרויפֿדערלאַנגען 197	אַפֿגיין 188	אַרויספּויען 158
אַרויפֿדרינגען 464	גיין פֿאַר 39	אַרויספּטרן 193
אַרויפֿהייבן 197	אַרויסריידן 372	אַרויספּיקן זיך 190
אַרויפֿוואַרפֿן 197	אַרויסריידן זיך 353	אַרויספּלאַנטע(ר)ן זיך
אַרויפֿוואַרפֿן זיך 452	אַרויסרייסן 184, 481	אַפֿגיין 188
אַרויפֿזעצן 197	אַרויסרייסן זיך 188	באַפֿרייען זיך 469
אַרויפֿזעצן זיך 195	אַרויסרינען 190	אַרויספּלאַצן
אַרויפֿמאַן 197	אַרויסרעדן 372	קראַך 279
אַרויפֿמראַנגן 197	אַרויסרעדן זיך 353	רויך 190
אַרויפֿמרייבן 197	אַרויסשאַרן 184, 193	אַרויספֿאַדערן 449, 462
אַרויפֿיאַגן 197	אַרויסשאַרן זיך 188	אַרויספֿאַר 170
אַרויפֿיאַגן זיך 195	אַרויסשמאַמען 102	אַרויספֿאַרן 188
אַרויפֿכאַפֿן 197	אַרויסשמאַרצן 158	אַרויספֿירן
אַרויפֿכאַפֿן זיך	אַרויסשטויסן 193, 604	אַרויסציען 184
אַרויפֿקלייבן זיך 195	אַרויסשטופֿן 193	אַרויסשטויסן 193, 484
אַנפֿאַלן 452	אַרויסשטעלן	פֿאַטאַנראַפֿיע 384
באַליידיקן 581	אַרויסשטויסן 193	אַרויספֿלייצן 190, 102
אַרויפֿלאַזן זיך 195	באווייזן 318	אַרויספֿלייסן 190, 102
אַרויפֿלייפֿן 195	אַנטפֿלעקן 352	אַרויספֿליען 188

אָרומנעם	אָרומגארטלען 141	אָרויפלייגן 197
געשפּרייט 108	אָרומגיין	אָרויפמאַכן זיך 195
היקף 17, 117	ניין 170	אָרויפמאַרשירן 195
אָרומצוים 141	ניין אַרום און אַרום 201	אָרויפפאַלן 452
אינישליסונג 35	קורסירן [נייט] 353	אָרויפפאַרן 47, 195
אָרומנעמען	פֿירן זיך 401	אָרויפפֿירן 197
אָרומצוימען 141	אַפּנאַרן 363	אָרויפפֿליען 195
אינישליסן אין 35	באדינען 427, 468	אָרויפצווינגען 464
באַגנבענען 482	אָרומגעבן	אָרויפציען 197
באַשווינדלען 363	צעטיילן 479	אָרויפציען זיך 195
אָרומנעמען זיך 561	אָרומצוימען 141	אָרויפקומען 195
אָרומצאַלן זיך 493	אָרומגראַבן 141	אָרויפקוקן 580
אָרומצוימען 141	אָרומגרענעצן 141	אָרויפקייקלען 197
אָרומצענטער 54	אָרומדרייען (זיך) 201	אָרויפקייקלען זיך 195
אָרומקוקן (זיך)	אָרומהילן 141, 138	אָרויפקלייבן זיך 195
זען 305	אָרומהענגען	אָרויפקלעטערן 195
פֿאַרשן 315	פֿאַרהענגען 141	אָרויפקערן 197
באַטראַכטן 309	זיין אין 111	אָרויפקריכן 195
זיין אָפּגעהיט 313	פֿרינדשאַפֿט 552	אָרויפרוֹפֿן 197
חרטה האָבן 390	ליבע 561	אָרויפרוקן 197
אָרומקלערן 309	אָרומוואַלגערן זיך 170	אָרויפרוקן זיך 195
אָרומקרייזן	אָרומוואַשן 415	אָרויפֿרעכענען 25
קרייזן 201	אָרומוויקלען 138	אָרויפֿשארן 197
אָרומצוימען 141	אָרומזוימען 526, 141	אָרויפֿשארן זיך 195
אָרומקריכן 170	אָרומזוכן 315	אָרויפֿשווימען 187, 195
אָרומריידן	אָרומזען (זיך)	אָרויפֿשטויסן 197
שמועסן 373	זען 305	אָרויפֿשטויסן זיך 195
מאָריד זיין 374	באַטראַכטן 309	אָרויפֿשטופֿן 197
אָרומרייניקן 415	זיין אָפּגעהיט 313	אָרויפֿשטופֿן זיך 195
אָרומרייסן זיך 447	חרטה האָבן 390	אָרויפֿשטויגן 195
אָרומרייפֿן 141	אָרומזעצן 141	אָרויפֿשטעלן
אָרומרינגלען 141	אָרומטאַן 141	הייבן 197
אָרומרעדן	אָרומטאַנצן	פֿאַרשרייבן 366
שמועסן 373	ניין 170	אָרויפֿשטעלן זיך 195
מאָריד זיין 374	דרייען זיך 201	אָרויפֿשיקן 197
אָרומרעמלען 141	טאַנצן 515	אָרויפֿשליידערן 197
אָרומשמעלן 141	חנפֿענען 585	אָרויפֿשלייכן זיך 195
אָרומשמעקן 141	נוהג כבוד זיין 580	אָרויפֿשלעפֿן 197
אָרומשיקן 354	באדינען 468	אָרויפֿשלעפֿן זיך 195
אָרומשלאַגן זיך 447	אָרומטאַפּן 315	אָרויפֿשפּאַנען 195
אָרומשלעפֿן 172	אָרומטיילן 479	אָרויפֿשפּאַרן 197
אָרומשלעפֿן זיך 170	אָרומטראַכטן 309	אָרויפֿשפּאַרן זיך 195
אָרומשמועסן 373	אָרומטרייבן 354	אָרויפֿשפּרינגען 452, 195
אָרומשרייבן 374, 381	אָרומטרייבן זיך 170	אָרויפֿשרייבן 366
אַרן	אָרומכאַפּן 141	אַרום און אַרום
שוו 620	אָרומכאַפּן זיך 561	סניבה 110
קבורה 245	אָרומלויפֿן	סדיהנפֿ 17, 32
אָרומטערבייגן זיך 196	ניין 170	אָרומבויען 141
אָרומטערגיין	קרייזן 201	אָרומכינדן 141
נייערן 196	אָרומלייגן 141	אָרומברעמען 141
פּאַסן 15, 35	אָרומליניע 142	אָרומגאַנג
אָרומטערהענגען 132	אָרוממויערן 141	← אָרומגיין

אַריינזעל	קינסטלעריש 383, 368	אַרונטערזעצן
מאָדעל 13	אַרטיק	אַראָפּדריקן 198
אַנהייב 41	← גוט דערצויגן	דעגראַדירן 463
אויסנעם 51, 53	אַרטיק 110	אַרונטערטאָן 139
פֿאַנטאַסטיש 346	אַרטיקולאַציע 283, 372	אַרונטערלאָזן 503, 198
אַריינמאַטיק 54	אַרטיקל	אַרונטערלאָזן זיך
אַריינזאַמעמען 191	טייל 34, 474	אַראָפּשטייגן 187, 196
אַריינזאַרבעמן	חפֿץ 3	מאָגער ווערן 118
אַריינטאָן 191	נראַמאַטיק 371	הכנעה 548
זיין פֿליסיק 483	ציטונג 381	עניוות 547
אַריינבאַקומען 489	אַרטיקער 116	אַרונטערמאַכן 582
אַריינבלאָזן 191	אַרמעל 435	אַרונטערנעמען
אַריינבעמן 192	אַרמעריע 240	חיסרון 54, 26
אַריינבראַקן	אַרטישאַפֿט 110	קאָפּירן 377
אַריינטאָן 191	אַריבערגאַנג 178	פֿאַטאַגראַפֿירן 384
אינוועסטירן 490	אַריבערגיין 187	אַרונטערפֿאַלן
אַריינברעכן זיך 189	אַריבערגיסן זיך 67	פֿאַלן 196
אַריינברענגען	אַריבערהענגען 124	זיין איינגעשלאָסן אין 35
אַרייננעמען 198	אַריבערוואַנדערן 171	ווערן אונטערטעניק 466
זיין הכנסהדיק 489	אַריבערוואַקסן 23	אַרונטערציען 54, 26
אַריינגאַנג 189	אַריבערוועגן	אַרונטערטרייסן
אַריינגיין	זיין מערווערטיק 23	צעשמערן 107
אַריינקומען 189	באַאיינפֿלוסן 394	קריטיסירן 584
זיין איינגעשלאָסן 35	אַריבערטראַגן	אַרונטערדרעכענען 54, 26
באַטראַכטן 309	זיין געדולדיק 509	אַרונטערשטימען 332
פֿאַרשן 315	טראַנספֿאַרטירן 172	אַרונ-קודש 620
אַריינגייער	איבערזעצן 349	אַרט
אַריינקומער 189	אַריבעריאָגן 23	← קלאַס
פֿריינד 552	אַריבערכאַפֿן זיך 187	אַרט
אַריינגיסן	אַריבערלויפֿן 187	געגנט 109
אַריינטאָן 191	אַריבערלייגן 524	פֿלאַץ 108
שיפורן 595	אַריבערלעבן	סביבה 110
אַריינגעבענען 192	לײַדן 509	אַמט 435
אַריינגעבענען זיך 189	לאַנדוויער 73	טייל 34
אַריינגעבן 191	אַריבערנאַרן 394	אַרטאַגראַפֿיע 369
אַריינגעטאָן 433	אַריבערפֿאַרן 187	אַרטאַדאַקסיע 611
אַריינדרייען 191	אַריבערקומען	אַרטאַדאַקסיש
אַריינדרייען זיך 189	ניין צו 187	פֿרום 611
אַריינדרינגען 189	לײַדן 509	נאַרמאַל 52
אַריינדרינגער 189, 452	אַריבערקוקן 124	אַרטאַעפֿיע 369
אַריינהאַקן 191	אַריבערקלייבן זיך 171	אַרטאַפעדיק 427
אַריינהאַקן זיך 189	אַריבערשמופֿן 509	אַרטאַצענטער 54
אַריינהויבן 191	אַריבערשטימען 391	אַרטיזם 437
אַריינוואַנדערן 189	אַריבערשיקן 172	אַרטילעריע 454, 453
אַריינוואַרפֿן 191	אַריבערשפּרינגען 187	אַרטיסט
אַריינוואַרפֿן זיך 189, 433	אַריינגאַטאַר 106	מיניסטער 437
אַריינווייען 191	אַריינגאַל	מאָלעריי 368
אַריינוויקלען 191	מאָדעל 13, 368	מעאַטער 383
אַריינוועבן 191	אויסנעם 51, 53	מוזיקער 285
אַריינזאַגן	משוגענער 342	אַרטיסטיש
קריטיק 584	שריפֿט 377	נוטער געשמאַק 533
שפּאַט 518	אַריינזאַלימעט 346	מיניסטעריש 437

189 אַרײַנקלײַבן זיך	363 באַשווינדלען	אַרײַנזעצן
191 אַרײַנקלעפּן	אַרײַנגאַרן זיך 189	אַרײַנטאָן 191
313, 309 אַרײַנקלערן זיך	אַרײַנגנייען 191, 526	נעמען תּפּוּס 470
191 אַרײַנקעטן	אַרײַנגעם	אַרײַנזעצן זיך 189
אַרײַנקערן	קאַפּאַציטעט 108	אַרײַנטאָן 191
189 אַרײַנגיין	אַרײַנברענגונג 192	אַרײַנטאָן זיך 433
191 אַרײַנטאָן	נעמונג 481	אַרײַנטייטשן 349
אַרײַנקריגן	אינשליסונג 35	אַרײַנטיפּן זיך 309
481, 489 באַקומען	הכנסה 489	אַרײַנמענהן 373
נעמען תּפּוּס 470	שמעלונג 118, 526	אַרײַנטראַגן
189 אַרײַנקריכן	אַרײַנגעמען	ברענגען 192
192 אַרײַנרופּן	אַרײַנגעם 192	פּאַרשרײַבן 366
191 אַרײַנרוקן	נעמען 481	זײַן הַכנסה־דיק 489
189 אַרײַנרוקן זיך	אינשליסן 35	אַרײַנטראַכטן זיך 309
אַרײַנרויךן 373	האַבן הַכנסה 489	אַרײַנטריט
189 אַרײַנרײַסן זיך	מאַכן שמעלער 118, 526	אַרײַנגאַנג 189
אַרײַנרעדן 373	אַרײַנסיל(י)ען 191	אַנהייבן 41
אַרײַנרעכענען 35	אַרײַנעמעמען 191	אַרײַנטרייבן 191
191 אַרײַנשאַרן	אַרײַנפּאַסן (זיך) 15	אַרײַנטרעמן 189
189 אַרײַנשאַרן זיך	אַרײַנפּאַקן 191	אַרײַנטרעפּן
אַרײַנשווימען 189	אַרײַנפּאַקן זיך	טרעפּן 335
אַרײַנשמאַפּן 191	אַרײַנגיין 189	מצליח זײַן 495
אַרײַנשמױסן 191	אַרעסטירט ווערן 470	אַרײַנגאַנג 191
189 אַרײַנשמױסן זיך	אַרײַנפּוּזען 189	אַרײַנגאַנג זיך 189
אַרײַנשמױפּן 191	אַרײַנפּרעסן 191	אַרײַנכאַפּן
189 אַרײַנשמױפּן זיך	אַרײַנפּרעסן זיך 189	נעמען 481
191 אַרײַנשמױקעווען	אַרײַנפּאַלן	באַשווינדלען 363, 482
אַרײַנשטייגן	אַרײַנגיין 189	טאָן פּרײַ 87
189 אַרײַנגיין	האַבן אַ הײז 496	טאָן אויף ניד 440
484, 502 אַ/ אין פּרײַז	אַרעסטירט ווערן 470	אַרײַנכאַפּן זיך 189
191 אַרײַנשמעכן	אַרײַנפּאַרן 189	אַרײַנלאַזן 192
אַרײַנשמעלן	אַרײַנפּיר 39, 381	אַרײַנלאַזן זיך 189
191 אַרײַנטאָן	אַרײַנפּירן	אַרײַנלײַפּן 189
פּאַרשרײַבן 366	אַרײַנטאָן 191	אַרײַנלײַגן
אַרײַנשמעלן זיך	אַרײַננעמען 192, 484	אַרײַנטאָן 191
189 אַרײַנגיין	פּאַרשמעלן 556	אינוועסטירן 490
אַנקומען 187	מאַכן אַ הַקרמה 391, 284	אַרײַנלײַגן זיך 402
אַרײַנשמעקן 191	אַרײַנפּלאַנצן 191	אַרײַנלעכען
189 אַרײַנשמראַמען	אַרײַנפּלײַצן 189	לעבן לאַנג 242
191 אַרײַנשיטן	אַרײַנפּלײַסן 189	עולם־הוהווען 511
אַרײַנשיפּן זיך 189	אַרײַנציילן 35	אַרײַנמאַכן
אַרײַנשיקן 383, 479	אַרײַנצילעווען 191	אַרײַנטאָן 191
191 אַרײַנשלאַנגן	אַרײַנציען 192	אַפּגאַרן 363
אַרײַנשלינדערן 191	אַרײַנציען זיך 189	אַרײַנמאַכן זיך 189
189 אַרײַנשלייכן זיך	אַרײַנקוועטשן 191	אַרײַנמאַרשירן 189
אַרײַנשלייערן	אַרײַנקוועטשן זיך 189	אַרײַנמויערן 191
פּאַרקױפּן 484	אַרײַנקומען	אַרײַנמישן 191
אַפּגאַרן 363	אַרײַנגיין 189	אַרײַנמישן זיך
פּאַרשדכען 563	זײַן הַכנסה־דיק 489	שמערן 445
192 אַרײַנשלעפּן	אַרײַנקױקלען 191	מאַכן שלום 455
אַרײַנשלעפּן זיך 189	אַרײַנקױקלען זיך 189	אַרײַנגאַרן
אַרײַנשמוגלען 192	אַרײַנקלאַפּן 191	אַרײַנגעמען 192

קבצנות 498	אַרן	אַרײַנשמוגלען זיך 189
בעל הבתישקייט 476	אינטערעס 311	אַרײַנשפּאַצירן 189
אַרענדאַ(טאַ)ר 248, 492	טאַלערין 512	אַרײַנשפּאַרן 191
אַרענדע 491, 492	אַרנאַמענט	אַרײַנשפּאַרן זיך 189
אַרענדע-געלט 605	פּוץ 529	אַרײַנשפּרינגען 189
אַרענע 109, 514	מאַלעריי 368	אַרײַנשפּריצן 191
אַרעסטאַנט 470	אַרנמלעך	אַרײַנשרויפּן 191
אַרעסטירן 470	גוט 411	אַרײַנשרייבן 366
אַרץ 204	ערלעך 573	אַריכט ימים 242
אַרציביסקופ 618	צניעותדיק 596	אַריסטאָקראַט 544
אַרצע 23	אַרסענאַל	אַריע 284
אַרקאַדע 156, 113, 178	וואָפּן 541	אַריענטאַציע
אַרקע 113	פּאַרנרייט 403	אינטעלעקט 308
אַרקעסטער 283, 285	אַרסעניק 428	אַינשטעל 329
אַרקעסטירן 283	אַרעאַל	אַריענטירן זיך
אַרשין 55	ליכט 203, 289	אינטעלעקט 308
אַש 416, 254	באַרימטקייט 544	ריכטונג 179
אַשה	אַרעם ט	אַריערגאַרד 452
נקבה 234	אַנאַטאָמיע 240	אַרכאַיום 369, 75
זיווג 563	ברעם [האַלץ] 47	אַרכי 23
אַ שטייגער 317	אַרעם אָד	אַרכיוו 379, 366
אַשיק 297, 294	ניט-רייך 498	אַרכימעקט 113, 106
אַשמד (אַי) 608	קליין 21	אַרכימעקטור 113, 106
אַשמורה 83	ווינציק 66	אַרכימאַנדרייט 618
אַשפה 412, 416	שלעכט 412	אַרכיעריי 618
אַשר-יצר-פּאַפּיר 415	אופּן ריידן 374	אַרכיפּעלאַג 225
אַשת-אַיש 563	אַרעמאַן 498	אַרכעאַלאָגיע 75
אַשת-אַישניצע 597	אַרעמבאַנד 529, 365	אַרלעקינאַדע 383
אַשת-אַישניק 597	אַרעם-בּחור 360	אַרמאַדע 176
אַשת-חיל	אַרעם ווערן 496	אַרמאַטור
בעל-הביתטע 476	אַרעם-מענטש 498	וואָפּן 541
בריה 437	אַרעמע-לייט 498	טעכניק 436
אַתרוג 258	אַרעמקייט	אַרמיי 453

ב

באַגנין זיך 401, 407	דערציילונג 381	באַבאַכטן
באַגניסמערונג	אַבסורד 338	← אָבסערווירן
געפּיל 508	שקר 363	באַאומרויזן 567
אַינפּלּאָס 394	באַבקע	באַאומרויזן זיך 512
באַגילטן 205, 529	צואה 416	באַאַינפּלּאָסן 394
באַגינען ט	אומוויכטיקייט 21, 414	באַצאַמער 459, 435
פּאַר טאַג 289, 82	באַברעמען 143	באַאַרבעטן
באַגינען וו	באַגאַכט	צוגרייטן 398
אַנהייבן 41	← געראַטן	פּאַרבעמערן 424
באַגיסן 223	באַגאַזש 206	באַב 258
באַגליביקן 460	באַגאַמעל 21, 414	באַבע
באַגלייטן	באַגייטיקן	שמאַם 237
אונטערפּירן 430, 63	באַלוינען 566, 605	הייבאַם 427
מוזיק 284	אַמעליאַרירן 251	באַבעלע 247
באַגליקט ווערן 495	באַשטעטיקן 331	באַבע-מעשה

באָהענגען 138	באָדי 25, 319	באָנגאָדיקן
באָהעפֿטן 30	באָדיט(ונג)	← באָנגעדיקן
באָהעפֿטן זיך 561	← באָטיט	באָנגוגענען זיך 506
באָהערשן	באָדינג(ונג) 474, 319	באָנגעדיקן 572
באָצווינגען 464	באָדינגגען 7	באָגעניש
קענען 333	באָדינגען זיך 474	טרעפֿונג 47, 554
באָהערשן זיך	באָדינען 427, 468	פּאָסירונג 99
זיין איינגעהאַלטן 594	באָדינען זיך 406	אומגליק 498
זיין קאַלטבלוטטיק 509	באָדינער 468	באָגענוגענען זיך 506
באָוואַכן 430	באָדן 129, 133, 251, 225	באָגער 385, 541
באָוואַלדיקן 251	באָדן זיך 67, 415	באָגראַפֿן
באָוואַסערן 223, 251	באָדנלאָז 112	מסבר זיין 245
באָוואַפֿענען זיך	באָדעם 129	באָהאַלטן 126, 351
מלחמה 452	באָדענקען (זיך)	שלעכטס מאַן 567
צוגרייטן זיך 398	אַפּגעהיטקייט 313	קאַליע מאַכן 425
באָוואַקסן 528, 164	באָטראַכטן 309	באָגראַפֿן ווערן
באָוואַרענען	חרטה האָבן 390	האַבן אַ היזן 496, 516
גאַראַנטירן 475	באָדעקן 138	פֿאַרשוויגן ווערן 188
פֿאַרהיטן 404	באָדעקנס 563	באָגריפֿן
באָווינגען 111	באָדערפֿטיק	← באָנעמען
באָווינדערן 583, 543	אַרעם 498	באָגרינדן 103, 318
באָוויסם	נייטיק 409	באָגרינדעם 362, 322
באָקאַנט 353, 544	באָדערפֿעניש	באָגריסן 556
אַנטפֿלעקט 322, 352	נייטיקייט 409	באָגריף 308
בכיוון 392	שטולנאַנג 417	באָגרעכער 245
← באָוויסמיניק	באָהאַונט 333	באָגרענעצט
באָוויסמזיין 252, 308	באָהאַלטן (זיך) 351	גרענעץ 144
באָוויסמזיניק 252, 308	באָהאַלט (פֿלאַץ) 351	ווינציעס 55
באָוויזן 362, 322	באָהאַנדלען 427, 401	עם־האַרציש 340, 334
באָוויבט 563	באָהאַרצט	ניט־פֿריי 470
באָוויזן 318	מוטיק 540	תּנאַיניק 319
באָוויזן	שאַרפֿטעמיק 270	נאַריש 340
אויפֿוויזן 318	מוזיק 283	מדרגה 17
אַנטפֿלעקן 352	באָהויזן 111	באָגרענעצן
קומען בני צייטנס 87	באָהויפֿטן	מאַכן אַ גרענעץ 144
קענען 104	דערקלערן 357	ב' די פֿרייהייט פֿון 470
באָוויזן זיך 187	קענען 104	שמערן 445
באָוויינען	באָהיט	באָגרענעצן זיך
טרויערן 245, 512	אַפּגעהיט 313	זיין איינגעהאַלטן 594
באָדויערן 593	באָוואַכט 430	זיין עקאַנאָמיש 506
באָוויליקן	באָהייבן 104	ב' אויף [תּנאַי] 319
דערלויבן 598	באָהייצונג 254	באָד
נאַכגעבן 331, 566	באָהעביק 497	מרחץ 415
נעבן 479	באָהעלמעניש 351, 430	ספּאַ 427
באָווירקן 394	באָהעלמער	באָדאַכט
באָוול	שוצאַרט 351, 430	אַפּגעהיט 309, 313
פֿאַדעם 123, 526	פֿאַרגרייטאַרט 403	קאַלטבלוטטיקייט 509
געוויסס 250	באָהעלפֿן זיך 481, 409	באָדאַנקען זיך 461
באָוועגונג	באָהעלפֿער	באָדאַרפֿן 409
דאָס באָווענן זיך 168	אַרויסהעלפֿער 446	באָדויערן
וויבראַציע 202, 365	מלמד 360	רחמנות 566
פֿאַרטיי 448	באָהעם 511, 368	חרטה 593

באטראכטן (זיך)
 באקלערן 309
 אַנקוסן 305
 זײַן אָפּגעהײט 313
 חרטה האָבן 390
 באַטרוג
 ← אָפּמאַרן
 באַטרונקען 595
 באַטריבט 512
 באַטריבן 567
 באַטרעטן [פּרײַז] 471
 באַטרעף
 סומע 32
 פּרײַז 500
 באַטרעפֿן
 קאַסטן 500
 שײכות 8
 באַטשאַפֿטער
 ← אַמבאַסאַדאָר
 באַיאַנעט 454
 באַיאַען 331
 באַיאַרע 251
 באַין אױפֿן 332
 באַין ברירה 386
 באַיקאַט 467
 באַכײשוּפֿן 560, 615
 באַל
 סעודה 554
 פּילקע 156, 514
 ← צײכן [שול]
 באַלאַג 526, 138
 באַלאַגאַן 383, 114
 באַלאַגאַנעווען 518, 383
 באַלאַגערן
 ← באַלענערן
 באַלאַדן
 משא 206
 א סך 67
 באַלאַדע
 פּאַעזיע 382
 מוזיק 284
 באַלאַמירן 391
 באַלאַליקע 286
 באַלאַמוטשען 88
 באַלאַן
 אַעראַפּלאַן 177
 פֿלאַש 263
 באַלאַנגען
 זײַן געווענדט אין 323
 געהערן צו 575, 476
 אײַנגעשלאָסן אין 35
 האָבן אַ שײכות צו 8

באזינען זיך 313, 309
 באזים 133
 באזיין 476
 באזיצער 476
 באזירן 133
 באזירן זיך 318
 באזע
 אַנשפּאַר 133
 מלחמה 452
 באזעסענער 342
 באזעצן (זיך)
 אָקופּירן 452, 481, 111
 שניידערני 526
 חתונה 563
 באַהנט 520
 באַהשבוּנען 54
 באַמאַנט 86
 באַמאַליאַן 453
 באַמאַליע 452
 באַמאַניק 249
 באַמאַנען 372, 357
 באַמאַפֿן 315
 באַטויב-מיטל 253
 באַטויבן
 טויב 288
 אומשפּירעוודיק 253
 באַטויען 223
 באַמיטלען 544, 370
 באַטײבן
 טויב 288
 אומשפּירעוודיק 253
 באַטײטן
 זײנען 347
 טײטש 349
 וויכטיקייט 413
 באַטײליקן זיך
 קאַאַפּעראַציע 433
 שותפֿות 477
 הילף 446
 באַטײלן 479
 באַטן 471
 באַטעמט 268
 באַטעמען 270
 באַטעריע
 וואָפֿן 454
 מיליטערי־טייל 453
 ליכט 289
 באַטראַכט
 אָפּגעהײט 309, 313
 קאַלטבלוטיק 509
 בפּיון 392

באוועגיק 394
 באוועגלעך
 אײליק 440
 אין באוועגונג 168
 וויברירנדיק 202
 רירעוודיק 334
 פֿילעוודיק 508
 באוועגן (זיך)
 זײַן אין באוועגונג 168
 וויברירן 202
 זײַן טעטיק 334
 געפֿיל 508
 באַאַינפֿלוסן 394
 זײַן די סיבה פֿון 101
 באַוועלדערן 251
 באַוּפֿן 319
 באַזאַכט 439
 באַזאַלצן 270
 באַזאַץ 529, 526, 138
 באַזאַר 485
 באַזאַרגט
 פֿאַראַמערט 539, 512
 באַמיטלט 497
 באַזאַרבן
 פֿאַרגרײטן 479, 403
 ב' אַ בריוו 172
 אָפּמאַן 43
 באַזוך 554
 באַזוכן
 פֿאַרשן 315
 וויזיטירן 189, 554
 באַזוכער 189, 554
 באַזונדער
 אינדיווידועל 51
 אָפּגעטיילט 119, 31
 באַזונדערס 23
 באַזונגען וו
 באַשײנען 289
 באַזונגען אַדי
 אָפּגעהײט 313
 קאַלטבלוטיק 509
 באַזיגן 464
 באַזײטיקן
 צונעמען פֿון 112
 צעשטערן 244, 107
 אַנולירן 463
 באַזײטיקן זיך 188
 באַזײלבערן 529
 באַזײנגען
 פּאַעזיע 382
 לױבן 583
 חתונה 563

באַנע	באַלשעוויזם 448	באַלאַנס
מײל 479, 403, 34	באַמבאַסטיק	גליכוואָג 18
דערציערין 360, 468	נוזמא 550, 364	איבערבלייב 488, 27
באַנעם 308	אַנשטעל 531	באַלאַסטן
באַנעמען	אופֿן ריידן 374	באַשווערן 443, 206
פֿאַרשטיין 308	באַמבאַרדירן 452, 279	בוכפֿירונג 488
באַשווינדלען 482, 363	באַמבלען זיך 202	באַלכירער 528
באַנעמען זיך 52, 401	באַמבע 454, 297	באַלד
באַנעצן 223	באַמיטלט 497	קורצדייער 74
באַנק	באַמיסטיקן 251	עתיד 77
קאַסע 487	באַמיען זיך 433	באַלדאַכין 113
מעבל 115	באַמעכטיקן 460	באַלווערק 452
באַנקביכל 486	באַמערקן	באַלויגען 605
באַנקירער 487	זען 305	באַלוסטראַד(ע) 140, 113
באַנקנאַט 486	אינטעלעקט 308	באַלזאָם 427, 221
באַנקע 156	באַהויפטן 381, 357	באַלזאַמירן 404, 245
באַנקעט 554	באַמקען, באַמקען 283	באַליבט 560
באַנקעס [רפֿואה] 427	באַמת 362	באַליבטער 561
באַנקראַט 494	באַן 178, 174	באַליביק 50
באַם 486, 484	באַנאַל	באַלייבט 117
באַסטאַרד 238	אַבסורד 338	באַלייגן
באַסיין	אַפּגעדראַשן 519, 52	צוגעבן 25
יבשה 204, 225	באַנאַנד 58	באַדעקן 526, 138
נעוואַסער 403, 176, 415	באַנאַרישן זיך 438	געבן האַנטגעלט 490
באַסיסט 285	באַנג טאָן	ב' אַ בריוו 355
באַעוולטער 512	האַבן עגמתינאַש 512	ב' שלאָפֿן 442
באַעוולען 567	חרטה האַבן 593	באַלייגנס 563
באַערדיקן 245	האַבן רחמנות 566	באַליידיקן 581
באַערן 580	באַנד	באַלייטן
באַפּוצן 526, 529	שנור 526, 123, 30	אונטערפֿירן 430, 63
באַפּטיזם 619 אַ	טייל [בוך] 379, 34	מוזיק 284
באַפּטיסט 612	באַנד 492, 475	באַלייכטן 289
באַפּאַלן	באַנדאַזש 427, 123	באַליסטיק 454
אַנרעכטע 452	באַנדאַזשירן 427, 30	באַליע 415
קריטיק 584	באַנדוריסט 285	באַלכסון 154
באַליידיקן 581	באַנדורע 286	באַלן 47
פּאַסירן 99	באַנדיט	באַלעבן
באַפֿוילן 462	גזלן 483	געבן לעבן 242
באַפֿולמעכטיקן 598, 460	מערדער 244	אַקטיווירן 394
באַפֿייכטן 251, 223	באַנדע 574, 47	באַנייען 426
באַפֿלאַנצונג 251	באַנדער 597	באַלעגערן 452
באַפֿעלן 462	באַנדער 115	באַלעווען 561
באַפֿעלקערונג 232, 116	באַנדעראַל 30, 365	באַלעט 383, 515
באַפֿעלקערן 111	באַנוגעוודיק 594	באַלעם 514, 156
באַפֿעסטיקן 208	באַנוגענען זיך 506	באַלעמער 124
באַפֿעסטיקן זיך 452	באַנומען	באַלעסטיקן 443, 567
באַפֿרוכפֿערן 106, 229	פּאַראַליזירט 420	באַלעקן זיך
באַפֿריידיקן	מאָנע 342	האַבן הנאה 541, 511
פּאַרשאַפֿן תּענוג 511	באַנומעניש 118	עסן 264
נאַכגעבן ווינטש 566	באַנום 479, 605	באַלערינע 515
באַלוינען 605	באַנוץ 406	באַלקאַן 383, 114
באַפֿריינדן זיך 552	באַנייט ווערן 426	באַלקן 113

- באַרײַען (זײַך)
פֿאַרלײכטערן 513
מאַכן אײמון 579
אױפֿבײַנדונג 31
פֿרײַהײַט 446, 469
אײַנלאָזן 478
באַפֿרעמדן 553
באַצאָלן
צאָלן 493
ווערן באַשטראַפֿט 604
באַלױנען 605
נעמען נקמה 571
באַצאָלן זײַך 495, 489
באַצוג
← באַדעק
← שײַכות
באַצױנגען 464
באַצױנגען זײַך 594
באַצױעקן
האַבן אַ זײַנען 347
צײַלן צו 392
באַצױבערן 508, 560, 615
באַצױבערנדיק 520
באַצױנג 7, 8
באַצײכענען
נאָמען 370
סײַמן 365
האַבן אַ זײַנען 347
באַצײל 428
באַצײען
באַדעקן 526, 138
אײַמפֿאַרטירן 489, 192
באַצײען זײַך 8
באַצמאַן 176
באַק 240
באַק
בעל־חי 247
מכשיר 115
באַקאַל 263
באַקאַלײ 258
באַקאַנט 333, 544, 352
באַקאַנט מאַכן 353
באַקאַנטער 552
באַקאַנטשאַפֿט
פֿרײַנדשאַפֿט 552
קענטעניש 333
באַקױעם
פֿאַרגעניגיק 511
לײַכט 444
נוציק 409
באַקומען
קריגן 489
- געזונטנוציק 422
באַקומען זײַך
שינוי 93
רעזולטאַט 102
באַקוקן
זען 305
פֿאַרשן 315
באַקטעריע 249, 428
באַקלאָגן
טרויערן 245, 512
באַדױערן 593
באַקלאָגן זײַך
קלאָגן זײַך 512
באַשולדיקן 587
קרענק 420
באַקלײַדן (זײַך) 522
באַקלערן (זײַך)
טראַכטן 309
זײַן אָפֿגעהײַט 313
חרטה האָבן 390
באַקן
שפּײַן 261, 260
זײַן וואַרעם 254
באַקנבערד 528
באַקס(יר)ן 514
באַקע [זײַט] 259, 240
באַקעם 147
באַקעמפֿן 447
באַקענטשאַפֿט 552
באַקענען (זײַך)
באַפֿרײַנדן זײַך 552
מורה זײַן 331
געױיר ווערן 353
לֵערנען 359
באַקרױודען 567
באַקרײַזן 526, 143
באַקרעפֿטיקן 208
באַקשיש 479, 590
באַר
באַרנע 258
טרינקפֿלאַץ 595
← מוזמן
באַראַבאַן 286
באַראַבאַנעווען 279
באַראַזש 279
באַראַט
עצה 458
סכּנה 429
באַראַטן זײַך 458
באַראַטן 544
באַראַנע 251
באַראַק 452, 114
- באַרבאַר
מערדער 244
אַכזר 567
שלעכטער געשמאַק 534
באַרבאַריזם
מאַרד 244
אַכזריות 567
שלעכטער געשמאַק 534
שפּראַך 374, 369
באַרבירער 528
באַרג
יבשה 225
בױדעם 114
באַרגן 492, 491
באַרד 528
באַרדעל 597
באַרווע 524
באַרוועס 523
באַרױכן 482
באַרױקן (זײַך) 513
באַרױשונג 508, 595
באַרוף
פֿליכט 577
פּראַפֿעסיע 435
שם 544
באַרױפֿענער 342
באַרושע 176
באַרטן
ברעג 143
יבשה 225
באַרײַמאַן 286
באַרײַדן 586
באַרײַדעױודיקײַט 373
באַרײַכערן
פֿאַרפּוצן 529
פֿאַרבּעסערן 424
באַרײַסן [פּרײַז] 502
באַרײַכות 374
באַרײַכט 353
באַרײַמט 353, 544
באַרײַמען זײַך 550
באַרײַנגלען 141
באַרײַער 140, 445
באַרײַקאַדע 140, 445
באַרײַר־לײַניע 54, 120
באַרײַרן
אַנרײַן 252
זײַן נאָענט 120
רײַדן 373
לײַטעראַטור 381
ווערן גערירט 508
האַבן אַ שײַכות 8

נאָט 606	באַשטייערן 501	באַרירפונקט
באַשערונג 100	באַשטימט	צענטער 47
באַשערטער 563	געוויס 322	נאָענטקייט 120
באַשפּיזן 403	באַזונדערקייט 51	באַרעדן 586
באַשפּריצן 223	באַשלאָסן 326	באַרעדעוודיקייט 373
באַשרייבן 381	באַשערט 100	באַרעכטיקן
באַשרענקט	באַשטעטיקן	נעבן דאָס רעכט 575
← באַגרענעצט	אינישטימען 331	פֿאַרטיידיקן 588
באַשרענקען זיך	אויפוויזן 318	באַרעכענען (זיך)
← באַגרענעצן זיך	באַשמעלונג 554, 462	מאַטעמאַטיק 54
בכּא-מעשה	באַשמענדיק	טראַכטן 309
דערציילונג 381	המשך 45	זיין אָפּגעהיט 313
אַכסורד 338	אייביק 73	האַבן חרטה 390
שקר 363	האַפּטיק 98, 208	באַרעליעף 158
בכּל-סחורה 412	נאַרמאַל 52	באַרעמהאַרציק 566
בגד 522	באַשמעק 47	באַרעמלען 141
בגידה 589	באַשטראַפֿן 604	באַרען זיך 514, 450
בגילופֿין	באַשמרײַטן	באַרשט 415
שיפור 595	שטעלן זיך קעגן 467	באַרשט 258
פֿריילעך 511	זיין קעגן 332, 447	באַרשמן 415
בגנבּה	באַשיידן וו	באַשאַנקען
גנבה 482	פֿאַרטייטשן 349	האַבן אייגנס 476
בסוד 351	אויסגעפינען 328	טאַלענטירט 437
בגרות 85	באַשיידן אָד	באַשאַפֿן 106
בדוחק 66	עניוות 547	באַשוועגערן 563
בדחן 382, 563	צניעות 596	באַשווערן
בדיוק 335	פּשוטקייט 532	נעבן אַ שבועה 358
בדיל הדל ווערן 496	איניגעהאַלטנקייט 594	פּישוף 615
בדיעבד 75	עקאָנאָמישקייט 506	באַלאַסטן 443, 206
בדיקה 315	קליינקייט 21	באַשוכן 522
בדיקת חמץ 619	אופֿן ריידן 374	באַשולדיקטער 601
בדלות ווערן 496	באַשיימפּערלעך 352	באַשולדיקן 587
בדקענען 259	באַשיינען 529	באַשולדיקער 601, 587
בדרך אַגבּ 89	באַשיינען 289	באַשמאַטן 111
בדרך כלל 50	באַשיצן (זיך)	באַשמאַנד
בהדרגה 17	שוץ 430	עקסיסטענץ 1
בהכרח 386	פֿאַרטיידיקונג 452	איניגשליסונג 35
בהלה 38, 280, 539	באַשירעמען 430	צושטאַנד 7
בהמה 247, 259	באַשלאָגן 205, 138	אומאַרדענונג 38
בהן שלי 358	באַשלאָפֿן 597, 561	אַרעמקייט 498
בהסבם 331	באַשליסן 387, 326	האַפּט 98, 208
בהרווחה 511	באַשמוצן 416	באַשמאַנדטייל 35
בהרחבה 511	באַשנימענער 235	באַשמויבונג 106, 240
בוגד במלכות 589	באַשניידן 619, 118	באַשמיין
בוגרת 85	באַשענקען 479	האַבן האַפּט 208
בודואר 114, 529	באַשעפּטיקונג	מספים זיין 331
בודזשעט 488	טעטיקייט 433	פֿאַלגן 466
בודק זיין 315	פּראָפּעסיע 435	לעבן 242
בודק חמץ זיין 619	באַשעפּטיקן 406	נעדולדיקייט 509
בודקע 114	באַשעפּעניש 247	אינישפּאַרן זיך 387, 357
בוזעם 240	באַשעפּער	זיין צונויפּגעשטעלט 35
בומאָן 249	באַשאַפּער 106	זיין גלייך מיט 18

בורר	רעליעף 368, 158	בומאָפֿאַר 383
פּשרה-מאַכער 455	אַנזעעוודיק 352	בוּיגן ס
וויילער 391	פֿאַרשטענדלעך 322, 347	קרייז 54, 156
בושה	בוליאָן	געבני 113
אומגבור 581	יויך 258	וואָפֿן 541
שעמעוודיקייט 596	געשמעלץ 486, 217	סמיטשיק 286
בושל	בולעטיין 353	פּאַפּיר 377
פֿויגל 247	בולקע 258	בוּיגן וו
מאָס 55	בומעראַנג 451, 182, 541	← בייגן
בושעווען 510, 219	בונד	בוּיגן-שיסער 453
בושת-פנים 596	איינבונד 380	בויד
בזדון 392	פּאַרטיי 448	וואָגן 173
בוה הלשון 335	בונט	קראָם 485
בוזי 545	בינטל 47	בוידעם 114
בזיון 581	רעוואָלט 467	בוּיך 240
בחור	פֿאַרשיידנפֿאַרביק 304	בוּיכוווייטאָג 420
יונגערמאַן 84, 85, 233	בונטעווען זיך 467	בוים 250
ניט-באווייבטער 564	בונקער	בוּימיסמער 113
בחינה	באהאַלטפֿלאַץ 430, 351, 351	בוּימל 221
פֿאַרהער 361	קוילן-קאַמער 254, 114	בויען
קלאַס 49	בוף	געבני 113
בחינם 503	קאַמיקער 383, 518	שאַפֿן 106
בחיפּוזן 440	טייל אַרבל 526	איינשליסן 54, 35
בחיר	בוּפֿאַנאַדע 383	פֿורעמען 151
שיינקייט 520	בוּפֿעט	גלייבן 329
גוטקייט 411	מעבל 115	האַפֿן 535
סופּעריאָריטעט 23	עסטיש 264	בויערן 160
בחירה 391	בוּפֿער 445, 140	בויערער 205
במוח ס	בוּצקען (וויך) 183	בוך
באַגלייבטער 329, 573	בוּקן זיך 548, 154	ספֿר 379
פֿאַרמעגלעכער 497	בוּקעט 529	שרייבעפֿט 488
במוח אַדוו 322	בור	בוכהאַלטעריע 488
בטחות 475	עם-האַרץ 334	בוכהאַנדלונג 379
בטחון	פּראָסטאַק 545	בוכמע
גלויבן 329	בורא	געוואַסער 226
האַפֿענונג 535	באַשאַפֿער 106	טייל וואָגן 173
בטל מאַכן	גאַט 606	בוּכן 488, 366
אַנולירן 463	בורבלען 278, 282	בוכפֿירונג 488
צעשטערן 107	בורג 114	בוכשטאַב
בטלן	בורגמייסטער 600	← אות
תּמים 362	בורזשאַויע 497	בוכשמעבלעך 369, 335
לערנער 360	בורטשען 281	בולבע
אומפֿעיקער 438	בורלעסק	קאַרטאַפֿל 258
ליידיק-נייער 434	טעאַטער 383	פּענכער 240
בטלנות	מוזיק 284	בלעזל 222
אַבסורד 338	שפּאַט 14, 518	טעות 336
תּמימות 362	גוזמא 364	בולוואַן
בטלען	בורגעם 522	מאַנעקען 526
ריידן נאַרישקייטן 338	בורען	נאַר 340
אַרומגיין ליידיק 434	ענבערן 160	בולוואַר 178
ביאַגראַפֿיע 381	העצן 447, 394	בולוואַרג 452
ביאה 561	שוימען 222	בולט

- 259, 258 בייליק
 258, 240 ביין
 370 בנינאמען
 בנינאנד
 58 צוויי
 30 פארבינדונג
 30 ביינ(ערד)יק
 212 הארט
 118 דאר
 514 בייסכאל
 בייסיק
 567 שלעכטהארציק
 582, 518 שפאטיש
 255 קעלט
 512 ווייטויק
 270 שארפטעמיס
 374 אופן ריידן
 בייסן
 264 עסן
 541 באגערן
 420 וויי טאן
 567 שלעכטס טאן
 368 גראווירן
 בייסן זיך
 447 אפאזיציע
 ביי צייטנס
 87 פרי
 89 רעכטצייטיק
 298 בייצן
 286 בייקול
 464, 495 בייקומען
 446 ביישמאנד
 113 ביישמידל
 ביישטיין
 111 בייזיין
 479, 446 העלפן
 446, 479 ביישטייערן
 286 ביישמים
 369 ביישמריכל
 561 ביישלאף
 596 ביישן
 13, 317 ביישפיל
 587 בילכול
 בילד
 384, 368 מאלעריי
 14 קאפיע
 381 ליטעראטור
 307 אַנבליס
 בילדונג
 333 וויסן
 359 לערע
- 331 זיין אינשטימיס
 213 זיין ווייך
 בייגעוודיק
 213 ווייך
 466 פאָלגעוודיק
 בייַדל 114
 בייַדע 58
 305, 111 בייַוווינען
 בייַוול
 123 פאָרעם
 250 געוויקס
 בייַז ט
 567 רישעות
 498 אומגליק
 574 זינד
 512 לייַד
 בייַז אָד
 510 כעסיק
 464 שטרענג
 567 שלעכטהארציק
 20 גרויס
 615 בייַז אויג
 בייַזאך
 543 ווינדער
 414 אומוויכטיקייט
 567 בייַוויליק
 111 בייַזיין
 111 בייַזיצן
 בייַזיצער
 111 זיצן בייַ
 601 ריכטער
 305, 318 בייַזעער
 510 בייַזערן זיך
 160, 251 בייַט
 82 בייַ טאָג
 487 בייַמל
 415 בייַמלען
 בייַטן (זיך)
 484, 96 חילוף
 93 שינוי
 97 בייַטעוודיקייט
 267 בייַטעם
 בייַטראַגן
 490, 479 געבן
 25 מערן
 604 בייַמיש
 בייַביק
 117 פֿעט
 158 כולט
 420 בייַל
 379, 25 בייַלאַגע
- 349 ביאור
 241 ביאָלאָגיע
 610, 609 ביבל
 381 ביבליאָגראַפֿיע
 366, 379 ביבליאָמעק
 387, 611 בינאט
 563 בינאמיע
 526 ביגלען
 498 בידעווען
 452, 114 ביוואַק
 452, 111 ביוואַקירן
 ביוסט
 368 מאַלערייַ
 240 בריסטן
 ביוראַ
 115 מעבל
 435 קאנצעלאַריע
 459 אנשטאַלט
 456, 459 ביוראַקראַט
 ביוש
 581 אומפֿבוד
 596 שעמעוודיקייט
 53 ביוזאַר
 ביוזעס
 484 האַנדל
 435 פראַפֿעסיע
 433 טעטיקייט
 485 ביוזעסמאַן
 ביטול
 463 אַנולירונג
 582 גרינגשאַצונג
 594 ביטול-היש
 ביטן
 558 ווינטשן
 471 פֿאַרלייגן
 472 ביטע
 ביטער
 512 לייַדן
 498 שלעכטער מצב
 553 שינאה
 567 שלעכטהארציקייט
 510 כעס
 269 ניט-געשמאַק
 427 ביטערזאָליך
 ביטערן
 512 לייַדן
 498 אַפּקומען
 258 בייגל
 בייגן (זיך)
 154 קרימען
 165 קנייטשן
 196 נידערן

283 שפילן	116 בירגער	בילדן
בלאָזן זיך	בירגעלט 486, 605, 479	לערנען 359
562 רונז	בירגער־מינסטער 600	← פֿורעמען
546 נאווה	בירושה	← איינשליסן
בלאָט ט	ירושה 479	← שאַפֿן
379 בוך	עבר 75	ביליאָן 61
249 געוויקס	פנימות 5	ביליאָרד 514
122 שיכט	בירושע 485	ביליק 503
בלאָט אָד	בישאָף	בילכער 409
אומגעזעצלעך 599	← ביסקופ	בילן 281
351, 482 נגביש	בית־דין 601	בילעט
קאָרופט 590	בית־דין־שטיבל 617	פֿאַרשיין 170
בלאָטירן 590	בית־דין של מעלה 606	פֿאַרבעטבריוו 472
בלאָטע 416, 227	בית־דין־שמש 601	איינשריטקארטל 365
בלאָטער	בית־הפֿבֿוד 416	געלמציין 486
נגנ 574, 483	בית־הפיסא 416	בימה 620, 124
כאַבאַרניק 590	בית־הפנסת 620	בין 247
בלאָטער 420	בית־המדרש 361, 620	בינאָקל 305
בלאָמירן	בית־המיקדש 620	בינדן 30, 380
באַשולדיקן 587	בית־הקברות 245	בינדן זיך
באַליידיקן 581	בית־זונות 597	צוזאַגן 474
בלאַנד 295	בית־חולים 427	מחלוקת 447
בלאַנדזשען	בית־חיים 245	בינדע 427, 123
אָפּווייכן [וועגן] 180	בית־יתומים 479	בינדשטריך 369
טועה זיין זיך 336	בית־מדרש 361, 620	בין הזמנים 361, 442, 69
בלאַנדין 295	בית־עולם 245	בין השמשות 290, 83
בלאַנק ט	כפֿבֿוד 580	בינו לבינו 69
פּאַפּיר 488, 377	כפֿבֿוד ראַש 508	בינטל 47
בלאַנק אָד	כפֿוונה	בין פֿך ופֿך 74
פּוסט 112	געפֿיל 508	בין מנחה למעריב 83
ריין 415	פניה 392	בינע
ליכטיק 289	כפיוון 392	עסטרעדע 124
בלאַנקען	כפֿלל 50	טעאָטער 383
אָפּווייכן [וועגן] 180	ככדי 394, 392	בינעריי 248
טועה זיין זיך 336	ככור 238	בינשטאָק 248
בלאַם 294	ככורה	בים
בלאַף	רעכט 575	עסן 264
שקר 363	אויסקלייב 391	שפיין 258
באַרימערני 550	סופֿעריאָריטעט 23	איבערחורונג 64
בלאַק	ככלל 50	ביסירן 64
פֿאַראייניקונג 30	ככן 102, 103, 324	ביסל
געבני 113	בלאָ 302	טייל 34
שרייבביכל 377	בלאָז	קליינצאָליקייט 66
טייל שטיין 204	געשווילעכץ 420	ביסלעכווייז 17
טעכניק 436	פענכער 427	ביסקוויט 258
קוואַרטאַל 109	ווינט 219	ביסקופ 618
בלאַקאָדע 445	שפיל 283	ביפשטיק 258
בלוזע 522	בלאַזאָק 205	ביקור־חולים
בלוז 241	בלאַזירט 509, 519	ווייזט 554
בלוטאַרעם 420	בלאַזן 518	שפיטאַל 427
בלומבאָד 244	בלאַזן	ביקם 454
בלומדאָרשטיק 244, 567	ווייען [ווינט] 219	ביר 595

בן-נח	בלניצע 258	בלומדרוק 241
גוי 236	בלי ספק 322	בלומזייגער
קמצן 505	בליען 249	אכור 567
פראָסטאָק 545	בליץ 289	פראָצענטניק 491
ריוויקאנט 540	בליץ-אפציער 430	בלומיין 417
בנין 113	בליצלאַמפּ 289	בלוט לאָזן 427
בנעימות	בליצן 289	בלוטסמראָפּן 241
געזעצט 509	בליק	בלוט-פֿאַרניסונג 244, 452
ציפּרירן 511	קוס 305	בלוט-פֿאַרניפּטונג 420
בן-עיר 116, 552	ווונג 365	בלוטשאַנד 597
בן-תורה 333	מיינונג 329	בלוטשולד 244, 592
במוד 351	בלישמשען	בלוטשטורץ
בסירוגין 46	ליכטיקייט 289	← בלוטאויסגאָס
בסך-הכל 32	ריוויקייט 415	בלוטשמראָם 241
בעבל 258	בלית ברירה 386	בלוטשלאַג 202
בעבעכעס	בלע"ז 369, 349	בלוי 302
אינגעווייד 240, 259	בלעזל 222	בלויז אָדי
בעל-הבתישקייט 476	בלעזלען זיך 222	פּוסט 112
בעבען 376	בלעטל	נאַקעט 523
בעדוין 170	בוך 379	בלויז אינוו
בעדנער 115	געוויס 249	איינמיניק 28
בעדער	שיכט 122	מדרגה 17
וואַרעמבעדער 427	הכשר 366, 575, 598	בלויען 302
באָדבאָזיער 415	באַנדעראַל 365	בלום 250
בעז 250	בלעך	בליאַסקען
בעזדיעמניק 231	מעטאַל 217	ריוויקייט 415
בעזעם 415	באַקפּלי 261	ליכטיקייט 289
בעט	בלעכל	בליאַקירן 294
מעבל 115	מעטאַל-אַרבעט 205	בלי גוזמא 322
דנאָ 129	ראַנגצייכן 365, 456	בליונג 249
בייט 160, 251	טרינקפּלי 263	בלי 217, 218
בעטאַן 217	מאַס 55	בלייבן 27, 208
בעטאַנירן 113	בלעכער 205	בלינוואַג 55
בעטגעוואַנט 115	בלענדן 289	בלינווייס 295
בעטל	בלעקע(כצן) 281	בלייז
בעטלעריי 472	במזיד 392	פּוסטקייט 112
בעט 115	במילא 102	אינטערוואַל 121
בעטלען 472	במציאות 1	בלייך 294
בעטלער 498	במקום 95, 460	בלייכזוכט 420
בעמן	במשך 69	בלייכן 294
פֿאַרבעטן 554	במתנה 479	בלייער, בלייפען 377
קשה 472	בן-אדם 232	בלייפֿענער 377
תפילה טאָן א 619	בנאמנות 358	בליישנור 55
בעמצינג 138	בן-בית 552	בלימל 250
בעמשען 281	בן-גיל 78	בלינד 306
בעכער 263	בן-דור 78	בלינדאָוש 452
בעל-אכסניא 264, 476	בנוגע 8	בלי נדר
בעל-בטוח	בן-זוג 563	צוואַג 474
באַגלייבטער 329, 573	בן-זקונים 238	געוויס 322
באַמיטלטער 497	בני-בית 238	בלינצ(לען)
בעל-בטחון 535	בן-יחיד 57, 238	ב' מיט די אויגן 306
בעל-ברית 619	בנימצא 1	שניגען 289

554 בעל-שימחה	521, 420 בעל-מום	546 בעל-גאוה
339 בעל-שכל	617 בעל-מוסף	364 בעל-גוזמא
בעל-תאוה	611 בעל-מופת	בעל-גוף
511 פארגעניגן-זוכער	495 בעל-מזל	פוער 251
497 נואף	381 בעל-מחבר	נביר 497
בעל-תורה 333	309 בעל-מחשבות	דיקער 117
בעל-תכלית	237 בעל-מטופל	בעל-דבר
409 פראקטישער	544 בעל-מיוחס	מענטש 232
506 איינשפאָרער	בעל-מיצווה	מינוול 608
617 בעל-תפילה	611 פֿרומער	צד [מישפט] 601
593 בעל-תשובה	666 גוטהארציקער	בעל-דימיון 346
בענדל 123	פֿוליעריקער 85	בעל-דין 601
בענוזן 221	בעל-מכנים-אורח 554	בעל-דיקדוק 371, 369
בענקל 115	בעל-מלאכה	בעל-דעה
541 בענקשאַפֿט	האנטווערקער 435	פֿירער 459
בענטשן	מייסטער 437	באשלאַסענער 387
תפילה 619	בעל-מנגן 285	בעל-דרשן 373
דאנקען 568	בעל-מסביר 349, 360	בעל-הבית
ווינטשן 558	בעלמע 420	באזיצער 476
בעסטיע 247	בעל-מפֿונק 389	פֿירער 459
בעסטער 23	בעל-משפחה 237	מייסטער 526
בעסער 23	בעלן	איינשפאָרער 506
בעסערן זיך 426	ווייליקער 385	בעל-הבתישקיים
בעצם 5	באגעריקער 541	אייגנס 476
בעקן	נייגעריקער 311	פֿירונג 401
אנאטאָמיע 240	קונה 485	בעל-הבתעווען
שיסל 263, 415	בעל-ניצרך 498	פֿירן 459
בעקנברויט 479	בעל-נסיון 437	באפֿעלן 462
בעקען 281	בעל-נצחון 387	בעל-הוצאה 490
בעקעריי 261	בעל-סוד 351, 552	בעל-המצאה 518
בער 247	בעל-עברה 597	בעל-הסברה 349, 360
בערווע 485	בעל-עגלה 173	בעל-זכרון 343
בערך	בעלעמאָזש 114, 113	בעל-חוב 492
מדרגה 17	בעלעמריסט(יק) 381	בעל-חי 247
שיכות 8	בעלעמער 124, 620	בעל-הלומות 346
פֿאָרגלייך 317	בעל-עסקן	בעל-חשבון 54
בערלינע	ווייליקער 385	בעל-מאָקע 501
שיף 176	באגעריקער 541	בעל-טובה 566
אויטאָ 175	נייגעריקער 311	בעל-יועץ 458
בערשמל 415	קונה 485	בעל-יושר 573
בערשמלען 415	עסקן 433	בעל-ייהום 544
בעת מעשה 74	בעל-פחד(ן) 539	בעל-יכולת 104
בפועל ממש 3	בעל-פעולה 360	בעל-יסורים 420, 512
בפירוש	בעל-פרנסה 497, 489	בעליק 113
קלאָר 352	בעלפֿער 360	בעל-פוח 419
געוויס 322	בעל-צדקה 566, 479	בעל-פעס(ן) 510
בפֿרהסיא 352	בעל-קבלה 351, 609	בעל פרחו 386
בפֿרט 51	בעל-קורא 617	בעל-לשון 369, 374
בצימצום 66	בעל-רחמים 566	בעל-מגזם 364
בקיאות 333	בעל-שחרית 617	בעל-מגיה 424, 378
בקיצור 373	בעל-שם (טוב) 611	בעל-מדקדק 313
בקרוב 77	בעל-שפֿע 479	בעל-מוח 309

ברוסט	בראשירן	בקשה
טארטא 240	בראשקע 529	בראדזשען 170
פאל 240	ברדעת 339	בראדיאגע 170
פלייש 258	ברואים 247	בראדעווקע 420
ברוסטקאסמן 240	ברוגז 562	בראוו 573, 540
ברוק 178	ברוד 416	בראווא 583
ברוקירן 178	ברודער	בראוואדע 550
ברוד וידוע 322, 352	קרוב 552, 239	בראמן
ברוד פחמה 322, 352	מאנאך 618	קאכן 260
בריאה	ברודערן זיך	זיין היים 254
מענטש 232	פריינדשאפט 552	בראמפאן 263
בעל-חי 247	שלום 455	בראך
בריגאדיר 453	ברוסא 32	צרה 537, 498
בריגאדע 453	ברוסאל 567	אויפבינדונג 31
ברידערן זיך	ברויהויו 262	בראכווארג 425, 410
פריינדשאפט 552	ברויז	קרענק 420
שלום 455	ברעקל 118	בראכפעלד 251
כריה 437	ברויהויו 262	בראכווארג 410
כריהנען זיך	ברויזן	בראכצאל 54
טעטיקייט 433	שטורעמען 219	בראכשטול 229
מוט 540	זויברירן 202	בראם
בריוו 355	שוימען 222	טויער 109, 113, 140
בריווטאש	טעטיקייט 433	רפואה 427
פאליארעם ←	הייסבלוטטיקייט 510	בראנד
בריוון-שמעלער 379	ברויט	שרפה 256
בריווקאסמן	נעבעס 258	היז 254
פאסט 355	תבואה 250	שאנדציין 365
ציטונג 381	פרנסה 435	קרענק 420
כרייזחסין 544	ברויטגעבער 563	תבואה-קרענק 249
כרייזונג (א) 244	ברויכן	טעטיקער 517, 433
כריטווע 161	← דארפן	בראנדז 217
כרימשקע 173	ברויזן 298	בראנדזוויל 527
כרייהויו 262	ברוינען 298	בראנדזירן 205
כרייזעלע 118	ברוינען 362	בראנדזעלעם 529
כרייזער 262	ברוינען 362	בראנדמארקן 365, 604
כרייט 117	ברוך	בראנזשע 435
כרייטיביק 504	אויפבינדונג 31	בראנירן 205
כרייטהארציק 566, 504	← בראך	בראנכעם 240
כרייען	ברוכבענדל 427	בראנע 251
ברויען 262	ברוך-הבא 556	בראנעווען 251
פלוידערן 373	ברוכטייל 34	בראנפן 595
כרי לי 322	ברוכפעלד 251	בראמלעם 529
כריליאנט ס	ברוכצאל 54	בראק
אבן טוב 529	ברוכשטיק 34	ניווען 410
כריליאנט אדי	ברוך שפמרני 579	פאלער [קרענק] 420
שיין 520	ברומבלען 277	בראק 118, 34
קאלירפול 293	ברומען 283, 281	בראקאט 524
ארפן ריידן 374	ברונעם 298	בראקירן 412, 389
ברילן ס	ברונעם	בראש
אוינגלעזער 503	וואסערמוואל 226	פויז 525
ברילן וו	היילקוואל 427	אין דער שפיץ 39
וואיען 281		בראשור 379

ברעקלען זיך
 זיין אומהאָפּטיק 209
 קאַפּריזען 389
 ברוגזן זיך 562
 מאַכן אָנשטעלן 531
 בר-שכל 339
 בשוגג 393
 בשום אופֿן 332
 בשופֿי 67
 בשותפֿות 477
 בשלום 455
 בשלמא 324
 בשלמות 32
 בשעתו 75
 בשעת 69, 74
 בשעת הדחק 386
 בשעת מעשה 74
 בשפֿע 67
 בשתיקה 351
 בשורה 353
 בשמים 270, 275
 בשר ודגים 258
 בשר ודם 232
 בתים [תפֿילין] 619
 בתמיה 543
 בתנאי 319, 474
 בת-גדולים 544
 בתוכם 35
 בתולה
 יונגפֿרוי 84, 85, 234
 פֿרנילידיקע 564
 צנועה 596, 591
 בתולים 240, 596
 בת-מובים 544
 בת-יחידה 238
 בת-ישראל 235
 בת-כהן 238
 בת-מלכה 544
 בת-קול
 גאָטס שטים 606
 עכאָ 277

ברעכן זיך
 זיין אומהאָפּטיק 209
 גימנאַסטיק 514
 מאַכן אָנשטעלן 531
 ברעלאַק 529
 ברעם
 אויג 240
 ברעג 143
 ב' האַלץ 47
 (ברעמוז(ע)
 ← טאַרמאָז
 ברעמוזען
 קלינגען 277
 ← פֿאַרהאַמעווען
 ברען
 ← ברענען
 טעטיקער 433, 517
 בראַנדצייכן 365
 פֿלעק 521
 הייסבלוטיקער 510
 ברענאַיזן 604
 ברענגען
 דערלאַנגען 172
 באַאינפֿלוסן 394
 זיין די סיבה פֿון 101
 ברענוואַרג 256
 ברענען
 פֿלאַקערן 256
 זיין ליכטיק 289
 זיין היים 254
 זיין טעטיק 433
 זיין הייסבלוטיק 510
 ב' בראַנפֿן 262
 פֿאַרהאַרטעווען 212
 מאַכן רויט 299
 באַנערן 541
 איינל 440
 צוברענען [קאָכן] 260
 וויי טאָן 420
 ברענפֿונקט
 צענטער 42
 טעמפּעראַטור 254
 ברעקל 34, 118

בריען
 קאָכן 260
 זיין היים 254
 ב' הינדעלעך 248
 בריק
 וועג 178
 טייל בנין 113
 בריק-בראָק 529
 בריקל 113
 בריק(עו)ען זיך 183
 בריקעט 204
 ברירה 391
 ברית
 אָפּמאַך 474, 552
 ברית-מילה 619
 סעודה 554
 ברית-חדשה 610
 ברכה
 הצלחה 495
 ווינטשונג 558
 תפֿילה 619
 לויב 583
 דאַנק 568
 בר-מזל 495
 בר-מינן 243
 בר-מיצווה
 פֿוליעריקער 85
 סעודה 554
 בר-מצראַ 575
 בר-סמכא
 קענער 333
 מבין 533, 437
 ברעג
 קאַנט 143
 סוף 43, 128
 יבשה 225
 ברעזענט 524
 ברעט(ל) 115
 ברעכן
 שפּאַלטן 31
 מייקענען 417, 420
 בוגד זיין 589
 צעקריגן זיך 447

ג

פֿאַרע 220, 254
 שניט-סחורה 524
 גאַזאָלין 221
 גאַזעט(ע) 379
 גאָט 606

גאָווערן 417
 גאָולה 446, 469
 גאָון 333, 437
 גאָות 546
 גאָז

גאָב 479
 גאַבעלין 138
 גאַנאַמשען 281
 גאָווה 546
 גאָווער 416

גאַראַנטיע 475	גאַמלקע	גאַטונג
גאַרב 251, 47	מיסט 251	← קלאַם
גאַרב 420	קעז 258	גאַטזאָך 516, 100
גאַרבאַרניע 525	גאַמע 283	גאַטלאַז 613
גאַרבן	גאַנג	גאַטסדינסט 619
גאַרבֿעריי 525	נייונג 170	גאַטספֿאַרכטיק 611
אַגריקולטור 251	פֿירונג 401	גאַטקעס 522
גאַרבֿעריי 525	ריכטונג 179	גאַל 241
גאַרגל 240	באַוועגונג 168	גאַל 523
גאַרגלען 427	וועג 178	גאַלאַ 551, 529
גאַרגלען זיך 283	שליחות 354	גאַלאַן 55
גאַרדין 140	אַליור 307, 51	גאַלאַנט
גאַרדעראַכ 522	גאַרמע 52	אַיידל 556
גאַרטל	מייונג 329	ליבעניש 561
אַנאַטאָמיע 240	הלבשה 522	מאָדע 530
קרניז 156	נעריכט [שפּניז] 258	פּוז 529
אַרומליניע 142	זאַמלונג 263, 47	גאַלאַנטעריע 529
זאַנע 203, 109	גאַנג 286	גאַלאַפּ
באַנד 526, 123	גאַנגרענע 420	אַינליקייט 440
גאַרטן	גאַנדאַלע 176	טאַנג 515
אַגריקולטור 251	גאַנדז 247	גאַלד 217, 218
פּאַרק 514, 109	גאַניק 113, 114	גאַלדאַרבעט 205
גאַרטנוואַרג 250, 258	גאַנער 247	גאַלדגרוב 204
גאַרטשיצע 270	גאַנערן 281	גאַלדוואַרג 529
גאַרילע	גאַנצקייט 32	גאַלדענע חתונה 554
מאַלפע 247	גאַנצשער	גאַלדענע קייט
פּאַרטיזאַנער 453	פֿלאַש 263	שטאַם 237
גאַרן ס	עוף 247	המשך 45
פֿאָדעם 123, 256	גאַס 178	גאַלדשטיק 486
גאַרן וו	גאַס 151, 223	גאַלדשטיקעריי 524
באַנערן 541	גאַסט	גאַלדשמידעריי 205
גאַרן 113	פֿריינד 554	גאַלוואַניזירן 217
גאַרניז 115	אַיינוויינער 116	גאַלון 123
גאַרניזאָן 430	גאַסטטהויז 264, 114	גאַליאַרקע 383
גאַרניטור, גאַרניטער	גאַסטטהיזער 264, 476	גאַליק
פֿאַרפּוצונג 526	גאַסטיגען	שלעכטהאַרציק 567
זאַמלונג 47	וועג 178	פעם 510
הלבשה 522	אַכסניאַ 114	טרויעריק 512
גאַרניר 526, 113 א	מתנה 479	ביטער 269
גאַרני(ש)ט 56	גאַסטירן 554	גאַלמעסער 528, 161
גאַרם 526, 523	גאַסטפֿריינדשאַפֿט 554	גאַלן 528
גאַרקיד 264	גאַסטראָלירן 383	גאַלף
גאַרשט 47	גאַסטראָנאָמיע 258	געוואַסער 226
גבאי 479, 459, 617	גאַסניונג 574	ספּאַרט 514
גבול	גאַסנפֿרוי 597	גאַלעריע 113, 183
גרענעץ 144	גאַפּל	גאַלקע
גענג 109	עס־מכשיר 263	פּילקע 156
גבורה 419	אַגריקולטור 251	גלעזל 595, 263
גביר 497	גאַפּל־מעסער 263	טייל שטעקן 133
גבית־עדות 318	גאַפּן 305, 543	וואַלקיילעכל 391
גבר 419	גאַראַזש 175	גאַלקעווען 391
	גאַראַלניע 262	גאַמבע 240

- גדול
בארימטער 544
נעלערנטער 333
הויכער 117
גדולה
פרייד 511
בארימטקייט 544
גדלות 546
גדר
מחיצה 140
קלאס 49
דעפניציע 349
געזעץ 598
גואל 446
גואל הדם
קרויב 239
נוסם 571
גואל-צדק 607
גובערנאטאר 600
גובערנאנטקע 360
גובערניע 109
גויבר זיין 464
גוואלדאווונע 20
גוואלדעווען 280
גווארדייער 453
גווארדיע 453
גווינט 205
גוזמאדיק
גוזמא 364
א סך 67
גרויסקייט 20
אופן ריידן 374
גוזר זיין 598, 462
גוט ס
איינגם 476
נחלה 109, 251
גוט אדי
פערפעקט 411
פארנעניגק 511
נוטהארציק 566
נעשמאק 268
פריינדלעך 552
נוטער מצב 497
שלום 455
הסכם 331
יושרדיק 573
גוט אויג 615
גוט ארט 245
גוטבאזיצער 251, 476
גוט-ברודערשאפט 552
גוט דערצויגן 556
גוטתארציק 566
- גוטהייסן 331
גוטווייליק 385
גוטווינטשן 566
גוטזאגן 475
גוט טאן 422
גוטמאכן
באצאלן חוב 480, 493
מאכן גאנץ 32
טאן זיין פליכט 577
תשובה טאן 593
גוטמוטיק
ווייליק 385
גוטתארציק 566
פריינדלעך 552
תמימותדיק 362
גוטם [איינגם] 476
גוטסטוער 566
גוטסקייט
פערפעקציע 411
גוטתארציקייט 566
גוטער-ייד 611
גוט-פריינדשאפט 552
גוטקייט
פערפעקציע 411
גוטתארציקייט 566
גוטשטיין 475
גוי 612, 236
גוידער
אנאטאמיע 240
קרענק 420
גולדן 486
גוליאש 258
גוליע 420
גולל 245
גולם
סטאטוע 368
נאר 340
לא-יוצלה 438
נעלאסענער 439
גומי 214
גומי-ארצביק 30
גומילאסטטיק
גומי 214
שניט-סחורה 524
גומען 240
גומר זיין 43
גונסט
← גינציקייט
גום
דאס גיסן 223
פארעם 151
- גוסם
כאנער 541
גוטער נעשמאק 533
מוזיק 283, 284
גוטסירן 541
גוסם 420
גוף
אנאטאמיע 240
מאטעריע 3
גוראלניע 262
גורל
אזארטשפיל 516
כאשערטקייט 100, 34
גורם זיין
סיכה 101
מאטיוו 394
גורם זיין 349
גולה 482
גולן
רויבער 483
מערדער 244
אכור 567
גולנען 482
גזע 237
גזר
שטראף 604
כאשערטקייט 100
אומגליק 498
אורטייל 326
מישפט 601
גזרה
אומגליק 498
שטראף 604
געזעץ 598
געבאט 462
גזרה שווה 317
גט 365
גיבור 540, 419
גיגאנט 117, 419
גיהנום 608
גיטארע 286
גיזוער 204, 427
גייוק 484
גיין
שפאנען 170
כאוועגן זיך 168
גיסן [רעגן] 223
אנהייבן 41
פארקויפן זיך 484
אויסנעמען 495
ג' אָנגעטאָן 522
הוצאה 490

- גלוח 523, 613
 גלוט
 ← גלי
 גלויבן
 אמונה 611
 האָפּענונג 535
 ← מיינונג
 גלוסטן 541
 גלות 193, 604
 גלח 618
 גלחות [שפראך] 369
 גלי 254
 גליאַמפּ
 טייל קרויט 258
 נאר 349
 גליד
 אַנאַטאָמיע 240
 טייל 34
 גליווערן 210, 255
 גליטיש 514
 גליטישן זיך 170, 514
 גליון 379
 גלייבונג 329
 גלייביק 329, 611
 גלייבלעך 320
 גלייבן
 האָבן אמונה 611
 האָפּן 535
 ← מיינען
 גלייזן 205, 163
 גלייך
 גלייכרױם 153, 151
 גלאַט 163
 ווערטיקאַל 130
 ענלעך 10
 גלייכווערטיק 18
 פאַראַלעל 134
 דירעקט 179, 401
 שניכות 8
 איינמיניק 28
 באַלד 74
 קומעדיקייט 77
 אמת 362
 יושרדיק 573
 גלייך-באַרעכטיקונג 575
 גלייכגילטיק
 גלייכגעוויכט
 קאַלטבלוטיק 509
 ← גלייכוואַג
 גלייכוואַג 18
 גיפּס 204
 גיפּסירן 205
 גיפּט 423
 גיפּטיק
 גיפּט 423
 שלעכטהאַרציק 567
 שפּאַטיש 518
 ביטול 582
 גיריק 541
 גירליאַנדע 529
 גירסא 349, 369
 גלאַב(ױם)
 קוּיַל 156
 די ערד 203
 גלאַדיאַטאָר 514
 גלאַווניע 254
 גלאַז
 מעטאַל 217
 טרינק-פּלי 263
 טייל לאַמפּ 289
 גלאַזהוטע 217
 גלאַווואַרג 263
 גלאַזור 221
 גלאַזירן 205, 163
 גלאַזן 205, 163
 גלאַזשלייפּער 217
 גלאַס אַזוי 395
 גלאַטיק
 גלאַס-שאַרפּטיק 163
 לייכט 444
 פּשוט 532
 אופּן ריידן 374
 גלאַסשטיין 161
 גלאַנץ
 לייכטיקייט 289
 פּויז 529
 שיינקייט 520
 ייחוס 544
 פאַראַד 551
 גלאַנצן 305
 גלאַסמאַר 349
 גלאַסאַר 369
 גלאַנצן 305
 גלאַק 277
 גלאַריע 520, 551
 גלאַריפּיצירן
 לויבן 583
 אָפּגעבן פּבּוד 580
 גלגל החוזר
 אוניווערס 203
 באַשערטקייט 100
 גלגלים 203
 אָנשפּאַרן זיך 133
 מלחמה האַלטן 452
 האָבן אַ סך 67
 יערן זיך 84
 האָבן אַ באַנער 541
 זיין נייגעריק 311
 באַדינען 427
 ג' ביז 119
 ג' מיט 331, 446
 ג' נאָך 45
 ג' פֿאַר זיך 476
 ג' קעגן 452
 גניסם
 נשמה 4, 308, 339
 רוח 616
 גניסמלעכער 618
 גניסטרייך
 קלוג 339
 וויציק 518
 גניציק
 באַנעריק 541
 קאַרג 505
 פֿליסיק 433
 גיך 440
 גילגול
 רוח 616
 שינוי 93
 גילדיע 49, 485
 גילדן ס
 מטבע 486
 גילדן וו
 אָפּגילדן 205
 גילטיק 598
 גיליאַטיני(ע) 244
 גימנאַזיע
 שול 361
 ← ספּאַרטפּלאַץ
 גימנאַזיסם 360
 גימנאַסטיק 514
 גינגאַלד 217
 גינסטיק
 ← גינציקייט
 גינציקייט
 נוציקייט 409
 פֿריינדשאַפּט 552
 לייבע 560
 גוטהאַרציקייט 566
 גיסן
 רינגען 223
 שמעלצן 217
 טרינקען 264, 595
 גיסעריי 217

גן-עדן 607
 גמסיה 243, 420
 גם רוח 546
 געאגראפיע 203
 געאגיל 440
 געאלאגיע 204
 געאמפעריי 447, 324
 געכאט 462
 געבוי
 ביוונג 113
 קאמפאזיציע 35
 פאָרעם 51
 געבוירן-מומער 240
 געבוירן-הויז 114
 געבוירן ווערן 229
 געבוירן-טאָג 554
 געבוירן-לאַנד 109
 געבוירן-שטאָט 109
 געבוירן-שיין 365
 געבורט
 געבערונג 229
 שאַפונג 106
 אָנהייב 41
 געבורטס-טאָג 554
 געביט
 געגנט 108, 109
 פראָפּעסיע 435
 געביטן [געכאָט] 462
 געבוי
 ביוונג 113
 קאמפאזיציע 35
 פאָרעם 51
 געביידע 113
 געבייזער 510
 געביין 240
 געביל 280
 געבילדעטער 333
 געבירט 232
 געבירטיקער 116
 געבלאָט 249
 געבלום 249
 געבליטן 241
 געבלעטער 249
 געבן
 געבונג 479
 געשעעניש 99
 געבעט
 בעטגעוואַנד 115
 בקשה 472
 תפילה א 619
 געבעטבוך א 619
 געבעטהויז א 620

גלאַט מאַכן 163
 גלעטשטיין 161
 גלעטשער 255
 גלענצנדיק
 ליכטיקייט 289
 פּוץ 529
 שיינקייט 520
 ייחוס 544
 פאראר 551
 גלעקל 277
 גלעקלען 277
 גמילות-חסד
 טובה 566
 הלוואה 491
 גמינע
 שטעטל 109
 פארוואַלטונג 617, 459
 גמר
 סוף 43
 באשלוס 326
 אָפּמאָך 474
 גמרא
 תלמוד 609
 ספּר 379
 גמר-דין 601
 גנאָד
 חסד 566
 מילדקייט 465
 פאָרגעבונג 572
 ליבע 560
 שיינקייט 520
 גנאָט 604
 גנאָטעווען 183
 גנאָי 581
 גנאָי 251, 416
 גנאָסמיציום 613, 330
 גנב 483
 גנבָה 482
 גנבֿיש
 גנב 482
 קלוג 339
 שווינדלעריש 363
 גנבגען 482
 גניאָדע 298
 גנידעס 416
 גניזה 379
 גניטל 604
 גנעדיק
 מיט חסד 566
 מילד 465
 פאָרגיביק 572
 מיט ליבע 560

גלייכוואָרט
 פּאַלסטווערטל 337
 ווייז 518
 גלייכווערטיק 18
 גלייכווערטלען זיך 518
 גלייכמוטיק 509
 גלייכמיניק 28
 גלייכמעסיק 18
 גלייכן
 גלייכווערטיקייט 18
 קאָפּיע 14
 פּאַרגלייך 317
 ליב האָבן 560
 גלייכן זיך
 ענלעך 10
 פּאַסן זיך 15
 שלום מאַכן 455
 גלייכווערטיקייט 18
 גלייכפּאַרטיק 151
 גלייכצייטיק 78
 גלייכשטעלן 153
 גלילה 619
 גלימערן 289
 גלימער(שטיין) 529, 204
 גליען
 זיין היים 259
 זיין ליכטיק 289
 פּיבערן 420
 באַגערן 541
 הייסבלוטטיקייט 510
 גליצערין 221
 גליק
 הצלחה 495
 גוטער מצב 479
 פּאַרגעניגן 511
 גליקוויגמשן 558
 גליקזאָך 516
 גליקזעליק
 ← זענפּטיק
 גליקן 495
 גלעזל
 טרינק-פּלי 263
 מאַס 55
 טייל לאָמפּ 289
 טייל בריילן 305
 גלעזער
 בעל-מלאכה 113
 ברילן 305
 גלעמאָזיין 161
 גלעטן
 באַרירן 252
 צערטלען 561

411 ניט-שלעכט	544 ייחוס	258 געבעקס
102 רעוולטאט	374 אופן ריידן	225 געבערג
322 געווים	251 געהויף 114,	געבער-מוטער 240
געוויכט	313 געהיט	געבערן 106, 229
וואָג 17, 206	549 געהיט	געבראָטנס 258
413 וויכטיקייט	512 געהייל	געבראָכן
געוויכטער 206	געהיים-אַגענט 315, 600	קראַנט 420
געוויכער 219	געהיימעניש 351	יורדיש 496
געווילד 247	געהיים-פּאַליציי 600	שלעכטער מצב 498
געווילמל	געהיים 462	פּאַרצווייפּלט 512
אומאַרדענונג 38	געהייף 141	געברויכן
זאַמלונג 47	געהיל 138	← ניצן
געווימער 512	געהילך 277	געברום 280
געווינס 495	געהילץ 115	געברייכט 420
געווינען	געהירן 240	געבריל 280
מצליח זיין 495	געהעפּט	געעמטער (ר) 365
האַבן אַ קינד 229	געוועב 524	געגליכן צו 10
געווינערין 229	אַרומצוים 141	געגנט 110, 109
געווים 322	הויף 114	געגראַנער 279
געוויסן 573	געהער 287	געגרייזל 157
געוויסן-ביסן 593	געהערן	געגרייל(ן) 282
געוויסנדיק	אַינשליסונג 35	געדאַנק
אַמתריק 362	שייכות 8	אינטעלעקט 309
יושרדיק 573	אייגנס 476	זינען 347
געוויסער	פליכט 577	פלאַן 397
מבול 223	רעכט 575	געדויערן 73
אַלגעמיינקייט 50	געוואַי 512	געדולד 509
געוויקל 157	געוואַלגער	געדופּט 275
געוויקס	דריוונג 201	געדייען 249, 495
צומח 250	פאַרמעסט 450	געדיכט ט
גרויספאַרנעם 117	געוואַלד	← פּאַעזיע
געווירבל	געשריי 280	געדיכט אַדי
נעדריי 201	פאַרברעך 574, 599	ניט-שימער 210
געוואַסער 226	געוואַלדאַקט 464, 567	געדעכעניש 343
געווירץ 270, 275	געוואַלדטאַט	געדענקען 343
געוועב	← געוואַלדאַקט	געדעק 47, 138
וועבעריי 524	געוואַלדעווען 280	געדעריקער 420
ביאַלאָגיע 241	געוואַנט 524	געדערעם 240, 259
קאַמפּאָזיציע 35, 7	געוואַקל 202	געדראַנג
געוועט	געוואַר ווערן 353	געשטוים 183
אַזאַרטשפּיל 516	געוואַרנט 313	דערוקציע 326
פאַרמעסט 450	געווינהייט 52	געדריי
געוועטלויף 514, 517	געווייר ווערן 353	דריוונג 201
געוועלבל	געווינמשן	וויסלונג 157
וועלכונג 113, 156	נייטיק 409	געדערענג 183
קראַם 485	כאַנער 541	געהאַווקע 280
געוועלטיקן 456	געוויג 202	געהאַלט 605
געווענדן זיך 323, 320	געווימער 219	געהאַמפּעריי 324, 447
געווענטשניט 524	געוויין 512	געהאַרכזאַם 466
געווער	געוויינט(ט) לעך	געהויבן
וואַפּן 454	נאַרמאַל 52	הויכקייט 124
געצייג 436	פשוט 532	גאוה 546

- געלענדער
 געביי 113
 אומאָרדענונג 38
 געלעכטער 511
 געלענק
 אַנאַטאָמיע 240
 געביי 113
 פֿעיקייט 437
 געלערנטער 333
 געמאַךט
 געביי 113
 וווינונג 114
 געמאַךט אַרױ
 אומבאַװענונג 169
 געמאַרק(ן) 349, 144
 געמבע 240
 געמױזעכץ 251, 227
 געמונקל 278
 געמורמל 278
 געמיט 508
 געמיטלעך
 קאַלט געמיט 509
 באַװעם 511
 געמױזעכץ 251, 227
 געמױן
 אומבבֿור 581
 פֿאַרברעכעריש 574
 המוניש 545
 שלעכטהאַרציק 567
 מיט אַ חסרון 412
 אָרעם 498
 געמױנדע
 ← געננט
 ← קהילה
 געמױנהייט 574
 געמױנזאַם
 ← שותפֿות
 געמױנשאַפֿט
 ← מענטשהייט
 ← שותפֿות
 געמיש 29, 38
 געמעל
 בילד 368
 פֿאַרגלייך 317
 געני(ע) 241
 גענאָד
 חסד 566
 מילדקייט 465
 פֿאַרנעבונג 572
 ליבע 560
 שױנקייט 520
 גענאָמע 552, 448
- געזשום 282, 281
 געמאַ 109
 געמומל 280
 געמלאַק 183, 47
 געמלעך
 גאַט 606
 גוט 411
 געשמאַט 268
 שױן 520
 געמראַמפל 170
 געמראַנק 595, 258
 געמרויען 491, 329
 געמרויען זיך 540
 געמריי
 פֿינקמלעך 335
 פֿריינדשאַפֿט 552
 געמיש 614
 געיאַכטער 512
 געיאַמער 512
 געיעג 514
 געל
 קאַליר 301
 סענסאַציאָנעל 353
 געלאַסן 439
 געלאַף 440
 געלויפֿיק 374
 געלונגען 495
 געלוסטן 541
 געלוצכט 420
 געלט 486
 געלמגיזיק 541, 505
 געלמשמראַף 604
 געליאַרעם 280
 געליבטע 597, 560
 געליימט 253, 420
 געלינגען 495
 געלינקט 150
 געלכל 258
 געלעגן
 נױטיק 409
 רעכטצײטיק 89
 געלעגנהייט
 רעכטצײטיקייט 89
 צושטאַנד 7
 נסיעה 173
 געלעגער
 בעט 115
 דנאָ 126, 129
 געלעכטער
 דאָס לאַכן 511
 װײַץ 518
- געווערן 208, 73
 געווערק 436
 געווערקשאַפֿט 448
 געזאַלכטער 456
 געזאַלצן 270
 געזאַלצנם 258
 געזאַנג 283
 געזאַנדטער
 ← געשיקטער
 געזונט
 כּריאות 418
 געזונטנוציק 422
 נבֿורה 419
 געזונט װערן 426
 געזונקען 574
 געזיכט
 אַנאַטאָמיע 240
 דרויסן 136
 פֿאַרנט 145
 אַנבליק 307
 געזיכערט
 באַװאַרנט 475
 באַשיצט 430
 געזימס 113, 113 א
 געזינד, געזינט 238
 געזינדל 47
 געזעגענען זיך
 זאַגן זײַ געזונט 188
 אײַנלאָזן 478
 ייאוש 538
 געזעל(ן)
 בעל־מלאַכה 435
 פֿרײַנד 552
 געזעלשאַפֿט 232, 554, 47
 געזעלשאַפֿטלעכקייט 554
 געזעמל 47
 געזעס
 אַנאַטאָמיע 240
 טײל שטול 115
 טײל בגד 526
 געזעץ 598
 געזעץ־געבונג 598
 געזעצט
 קאַלטבלוטיק 509
 באַשלאַסן 387
 סטאַביל 98
 געלאַסן 439
 נבֿורה 419
 באַשטימט 326
 געדריכט 210
 געזעצלעך 598
 געזעץ־פֿראַיעקט 598

- גענארן (זיך)
 אָפּגאַרן 363
 אַנטווישן 537
 גענדון-פֿיסלעך 369
 גענדוער 247
 גענוג 67
 גענוי
 פּרטימדיק 51
 ריכטיק 335
 אופֿן ריידן 347
 גענום
 קלאַס 49
 פֿאַרירשונג 241
 ← תּענוג
 געניאל 333, 437
 געניגן 67
 געניום 333, 308
 געניט 437
 גענימונג 361, 359
 גענישווין 371
 געניי 526
 גענייגט
 קרום 154
 וויליק 541, 385
 געשטימט 508
 גענייטיק 409
 גענייטיקן זיך
 נייטיקייט 409
 אָרעמקייט 468
 געניסן
 עסן און טרינקען 264
 פֿאַרניצן 405
 האָבן פֿאַרגעניגן 511
 געניק 240
 גענעאלאָגיע 366, 237
 גענעזים 106
 גענעזן ווערן 426
 גענעטיק 241, 106
 געניגען 187
 גענעצן
 מירקייט 441
 פֿוילקייט 434
 לאַנגוויליקייט 519
 גענערזאָר
 שאַפֿער 106
 מעכאַניק 436
 גענערזאל 453
 גענערזאליזירן 50
 גענערזאליסמוס 453
 גענערזאל-שטאַב 452
- גענערזאציע
 צייטאַפּשניט 70
 דור 238
 שאַפּונג 106
 געסאַפּאַץ 600
 געסטיקולירן
 ← זשעסטיקולירן
 געסל 178
 געסרוחה 276
 געענגט 498
 געענדיקטער 360, 333
 געפאַקט
 אַ סך 67
 פֿעט 117
 געפילדער 280
 געפלאַנטער 443, 38
 געפלאַפּל 373
 געפלוידער 373
 געפּלעפּט 543, 253
 געפּסלמ
 אומגעזעצלעך 599
 אומריין 416
 געפּעק 206, 170
 געפּרווין 437
 געפּרעפּל 278
 געפּלאַן וו
 פּאַסירן 99
 געפּלאַן אָדי
 אומדערפּאַלג 496
 אָרעם 498
 אומעטיק 512
 הכּנעה 548
 געפּלאַענע 597
 געפּאַנג 514
 געפּאַנגענישאַפּט 470
 געפּאַסם
 קאַלטבלוטיק 509
 מוטיס 540
 געפּאַר
 ← סכּנה
 געפּיל 252, 508
 געפּינען
 דערפּאַלג 495
 מיינען 329
 אויסגעפּינען 328
 אורטיילן 326
 געפּינען זיך
 צושטאַנד 7
 סביבּה 110
 בנייניקייט 111
 געפּינים 495
 געפּליגל 247
- געפֿליסמער 278
 געפֿלעכט 157, 524
 געפֿעכט 450
 געפֿעליק
 גוטמאַרציק 566
 איידל 556
 געפֿעליק זיין
 געפֿעלן 511
 געפֿעלן 511, 541
 געפֿענקעניש 470
 געפֿעם 263
 געפֿערלעך 429
 געפֿרוירן
 קאַלט 255
 פֿאַרגליווערט 210
 געפֿרוירנס 258
 געפֿרויר 255
 געץ 308, 614
 געצאַלמ (ס) 605
 געצאַנג 447
 געצווונגען
 צוואַנג 464
 אומוויליק 386
 אַנשטעל 531, 546
 אופֿן ריידן 374
 געצוקט
 וויקלונג 157
 שריפֿט 377
 אופֿן ריידן 374
 געצייג 435
 געצימבל 279
 געציש 282
 געצנדינסט 614
 געצעלמ 114
 געקאַכטם 258
 געקוויטש 280
 געקינסמלמ
 ← געקינצלמ
 געקינצלמ
 אימיטאַציע 14
 שיין 520
 אַנשטעלעריש 531
 אופֿן ריידן 374
 געקלאַנג 277
 געקלימפּער 277
 געקנאַל 279
 געקנויל 157
 געקעכטם 258
 געקעסמלמ 304, 524
 געקראַך 279
 געקענקט 512

263 געשיר	גערעכטיקייט 598, 573	געראַמן
געשלאָגן	גערעם	גוט 411
אונטערטעניק 466	פֿאַרעם 151	פֿעיק 437
אַרעם 498	אַרומצוים 141	הצלחהדיק 495
געשלוכץ 512	גערעש 280	ג' אין 10
געשלידער 522	גערשטן 250	געראַם 108
געשליפֿן	געשאַל 277	געראַנגל
גלאַט 163	געשאַנק 479	פֿאַרמעסט 450
פֿעיק 437	געשאַרף 282	וויכוח 324
איידל 556	געשוואַלן	גערב
גוטער געשמאַק 533	קרענק 420	← הערב
קלוג 339	פֿעט 117	גערנגלען זיך 283
אופֿן ריידן 374	אופֿן ריידן 374	גערודער 202, 280
געשלעגן	געשוואַרענער 601	גערוים 108
מחלוקת 447	געשווירענער 601	גערויש 282, 280
מלחמה 452	געשווילעכץ 420	גערוד 273
געשלעכט 49	געשווינד 440	גערוכלאַז
געשלענג 240, 259	געשוויר 420	← אַנריחדיק
געשלענגלאַט 157	געשוועסטער-קינד 239	גערונען ווערן 260, 210
געשמאַק ס	געשולט 333	גערום 556
טעם 267	געשושקע 278	גערטנער 251
באַנער 541	געשמאַלט	געריוול 282, 226
גוטער געשמאַק 533	פֿאַרעם 7, 151	געריטשעריי 280
אופֿן ריידן 374	בילד 307, 368	גערייד 373
געשמאַק אַרי	געשמאַמל 376	גערייסעריי
באַטעמט 268	געשמאַנק 276	קריג 447
געשמאַקלאַז 534	געשמאַפּאַ 600	וויכוח 324
געשמיידיק	געשמיינער 450	געריכט
בייניק 213	געשמעל	שפּיז 258
אַייליק 440	פֿאַרעם 151	מישפט 601
געשמעטער 279	אַנשפּאַר 113, 133	גערילע 453
געשמעליץ 217	גרויספֿאַרנעם 117	געריל 47
געשנאָרף 282	קראָם 485	גערילפּל 277
געשניץ 368	געשמעלט	גערירט
געשען 99	קאַלטבלומיק 509	געפֿיל 508
געשענק 479	באַשלאַסן 387	משוגע 342
געשענעניש 99	סטאַביל 98	גערמע 249
געשעפּטשע 278	באַשטימט 326	גערן וו
געשעפּט	געשטרויכלט ווערן	← יערן
מיסחר 484	פֿאַלן 196	גערן אַדוו
טעטיקייט 433	מאַכן אַ טעות 336	ווייליק 385
באַשעפּטיקונג 435	זינדיקן 574	באַנער 560
קראָם 485	האַבן אַ דורכפֿאַל 496	ליבע 541
געשעפּטסמאַן 485	געשמייפּט 304, 524	גערעווען (ע) 280, 281
געשעפּטסמעסיק	געשניט 339	גערעמעניש
טעטיק 433	געשיכטע	גוט יאָר 67
פּראַקטיש 409	מעשה 381	פֿעיקער 437
געשעצט 544, 580	רעקאָרד 366	קלוגער 339
געשפּאַן 173	געשיקט	גערעכט ס
געשפּאַנט	פֿעיק 437	זאַמלונג 47
אויסגעצויגן 117	מיגלעך 320	גערעכט אַרי
נייגעריק 311	געשיקטער 460	אמתדיק 362

אומאיידל 557	פאלקע 115	געשפארערני 324
חוצפהדיק 549	גרצוויטציע 185, 206	געשפין 157
פראסטאק 545	גרצווירן 160, 368	געשפעט 14
עםהארץ 334	גרצו 250	געשפרייט 54, 108
גרוי 297	גרצטולירן 558	געשפרעך
גרויזאם 567	גרצטים 503	← שמועס
גרויל(יק)	גרצטיפיקציע 605	געשריי 280
שרעקלעך 539	גרצטע 140, 470	געשריפט(ס) 366, 377
דערווידערדיק 542	גרצטע 114, 160	גר 235
אכזריש 567	גרצטעסק	גרצ 297
מיאוס 521	אומפארעמדיקייט 152	גרצב
גרויס 20	טעאטער 383	דיק 117
גרויס	נוזא 53, 364	אומאיידל 557
גוואלדאוווע 20	שפאט 518	חוצפהדיק 549
גרויספארנעם 117	שלעכטער געשמאק 534	שלעכטער געשמאק 534
פוליעריק 85	אופן ריידן 374	נאריש 340
וויכטיק 413	גרצטקע 115	עםהארציש 334
בארימט 544	גרצטשען 183	פראסטאקיש 545
נאווהדיק 546	גרצם	אופן ריידן 374
גרויסארטיק	פאעזיע 382	גרצבאניזן 251
גוט 411	וואג 206	גרצביאן
יחסניש 544	גרצאמאטיק 371, 379	אומאיידל 557
גרויסהאלטן זיך 546	גרצאמאנע 333	חוצפהדיק 549
גרויסמוטיק	גרצאמאפאן 286	פראסטאק 545
גוטהארציק 566	גרצאמען 382	עםהארץ 334
פרייניביק 504	גרצן 206	גרצבליע 251
גרויספארנעם 117	גרצאנאט	גרצבליעווען 251
גרויסצאליק 67	באמבע 454	גרצבלען 215, 252
גרויף 249	אבן טוב 529	גרצבמאשין 160
גרויפן 258	קאליר 302	גרצבן ס
גרונד 394	גרצאנד 544	גרוב 251, 228
גרונדלאזן 395	גרצאנדאוויניק 483, 574	גרצבן וו
גרונט	גרצאנדיאן 20, 551	אויסהוילן 126, 160
דנא 129	גרצאנדע 482, 574	גרצבן זיך 309, 315
אנשפאר 133	גרצאנולירן 216	גרצגערן 280
הינטערגרונט 146	גרצאניט(שטיין) 204	גרצד
פארב 113 א	גרצאנירן 216	גלייכקייט 153
אפזאץ 210	גרצם 61	מדרגה 17
יבשה 225	גרצף 544	קלאס 49
ערד 108, 476	גרצפאמאן 381	וואג 206
סוף 43	גרצפאמאן 204	גרצד
גרונטאוווע 313	גרצפאנקע 263	גלייך 153
גרונטבאזיין 476	גרצפאיק 377	דירעקט 401, 179
גרונטוואג 55	גרצפאיע	פינטקלעך 335
גרונטיק 313	שיינקייט 520	צאל 54
גרונטיקן 106	גוטער געשמאק 353	גרצד איבער 148
גרונטלייגער 106	מיטאלאגיע 614 א	גרצד(ו)ציע 37, 17
גרונטעווען	גרצשיצע 240, 258	גרצדוירן 359
גרצבן 160	גרצשן 486	גרצדירן 37
פארשן 309, 313 א	גרוב 160, 204	גרצדע 54
מאלן 113 א	גרובן 204	גרצדקע
טונקען זיך 200	גרוביאן	בייט 160, 251

438 ניט־פֿעקס	געשפּרייט 108	גרונטפֿעסט (יק)
329 נאָיוו	ווייטקייט 119	פֿונדאמענט 133
גרינג	גרויספֿארנעם 117	שאַפֿן 106
444 לַיַכט	מדרגה 17	גרונטשמאָף 218
גרינגוואָניק 207	גריינלעך	גרונטשמייַן 113
581, 582 גרינגשאַצונג	אויסנעם 53, 543	גרום
106 גרינדן	באָזונדערקייט 51	556 איידלקייט
258, 250 גרינוואָרג	גרויס 20	בריוו 355
313 גרינמלעך	מיגלעך 320	גרופירן
258, 250 גרינס	גרייס 17, 54	זאַמלונג 47
גריסן	גרייסן	אַרדענונג 37
556 איידלקייט	אַפּגעבן פֿבור 580	גרופע
355 בריוו	לויבן 583	זאַמלונג 47
377 גריפֿל	גרייפֿן 481	קלאַם 49
258 גריץ	גרייצער	גרוש
250 גריקע	מטבע 486	דעפֿאַרטאַציע 604
גרעב	עפֿענער 166	גרוש, גרושה 565
17 מדרגה	שרויפֿשליסל 205	גריבלען זיך 315, 309
117 גראַכקייט	גריישל 240, 259	גריבענע 258
445, 140 גרעבליע	גרייל 247	גריוון 258
517 גרעגער	גרייצן 281	גריוונע 486
279 גרעגערן	גריים 293, 383	גריווע 173, 528
גרעט	גרימאַסע	גריזאַמע 512
וועש 522	צייכן 365	גריזל(ע) 420
← פֿישביין	אַנשמעל 531	גריזשען
גרעטשקע 250	באָזונדערקייט 51	עסן 264
גרעל	גרימיק 510, 567	ערגערן 567
← גרייסיק	גרימירן זיך 383	גריזשען זיך 512
גרענאַדיר 453	גרימען	גרייז
גרענדע 551	זיין אין פעם 510	טעות 336
גרענעץ 128, 144	האַבן ווייטאַגן 420	← זקן
גרענעצן זיך 120	גרימען זיך	גרייזלען 157, 528
גרעסער 23	ערגערן זיך 512	גרייזן
גרעסערן 117	באָדויערן 593	מאַכן אַ טעות 336
גרעפֿצן 282, 219	גרימפלען 277, 283	זינדיקן 574
גרעפֿטן 251	גרימצאָרן 510	גרייזשיק 259, 420
גרעפֿין 544	גריין	גרייט
גר־צדק 235	קאַליר 300	צוגעגרייט 398
גר־תּושבֿ 116	ניט־צייטיק 249	ווייליק 385
גשמיזות 3	ניי 81	גרייטן זיך 398
	ניט־צוגעגרייט 399	גרייכן

ד

דאַיק	דאַזיין 111	דאָנה 512
עקסיסטענץ 1	דאַזע 34	דאַגמאַטיש
סביבה 110	דאַמירן 71	גלויבן 223, 611, 329
דאַך 113	דאַמע 71	עקשנות 327, 387
דאַכטן	דאַמשניק 116	דאַגמע 329, 611
טראַכטן 309	דאַמשע 109, 114	דאַווי(ע)נען 619
זאַגן 373, 353		דאַזאַר 459, 617

דומע 460	נייטיקן זיך 409	דאכטן זיך
דומפ 278	מחויב זיין 577	מיינען 329
דומפיק 276, 425	דארפסמאן 116, 251	פאנטאזירן 346
דונאם 55	דארשטן, דארשטן	דאכלאז 112
דוניצע 263	באנערן 541	דאכלקע 113
דונערן 279	וועלן טרינקען 266	דאלאניע 240
דועט	דאשיק 522	דאלאר 486
צוויי 58	דברן 373	דאם 445
מוזיק 284, 285	דבקות 508, 611	דאם 113, 620 א
דועל 452	דב־יחול 373, 613	דאמאלס(ט) 75
דועלאנט 453	דברים במלים 338	דאמבע 140, 226, 445
דופליצירן 14, 64	דהיינו 317, 349	דאמינא
דופליקאט 14, 58, 377	דואליזם 58, 612	שפיל 514
דופליקירן 14, 64	דובינע 541, 604	מלבוש 522
דופלעקס 58	דובליקאט 14, 58, 377	דאמינאן 109
דופט 275	דובליקירן 14, 64	דאמינירן 456
דופען 535	דובלירן 58, 383	דאמע 234, 85
דופק 241	דובלעט 58, 516	דאמפ 220
דופקן 202	דובלער 383	דאמפער 176
דוצן 552	דוגמא	דאמקעס 514
דוקאט 486	מאדעל 13	דאנאם 587
דוקען 552	פארגלייך 317	דאן-זשואן 597
דור	דודע	דאנטיסם 427
צײַטאָפּשניט 70	מוזיקאינסטרומענט 286	דאנק 568
אָפּשטאַמלער 232, 238	משא 206	דאן-קיכאט 346, 540
דור המבול 75	דומוויראט 456	דאנקען 568
דור המידבר 75	דווקא	דאפלא(ט)
דור הפלגה 75	היפוך 11	← טאָפּל
דורך און דורך 32	באזונדערקייט 51	דאצענט 333, 360
דורכאלן 194	געוויססייט 322	דאָק 176
דורך אנאנד 45	דוחה זיין 186, 478	דאָקומשען 567
דורכבויערן 194	דוחק	דאָקומענט 366
דורכבליק 307	קליינע צאָל 66	דאָקומענטירן 366
דורכבלעטערן	שלעכטער מצב 498	דאָקטאר 333
ניט מקפיד זיין 314	דוחק את השעה זיין 540	דאָקטאָריע 427
פאָרשן 315	דויערהאָפּטיק	דאָקטער [מעדיצין] 427
דורכברעכן (זיך) 194, 452	דויערדיק 73	דאָקטערן [פֿעלשן] 363
דורכגאנג	האָפּטיק 98, 208	דאָקטערן זיך 424, 427
וועג 178, 121	דויערן 73	דאָקטריין 329, 359
דאָס דורכגיין 194	דוכס 544	דאָר
דורכגיין 194	דוכאָווקע 254	מאָנער 118
דורכגיין זיך 170	דוכטן זיך	טרוקן 224
דורכגייער 170	מיינען 329	דאָר 420
דורכגיסן 194	פאָנטאזירן 346	דאָרבן 498
דורכגנבענען זיך 194	דוכנען 619	דאָרט(ן)
דורכגעטריבן	דול 342	סניבה 110
קלונ 339	דולדן	ווייטקייט 119
כיטרע 363	מילדקייט 465	דארמאיעד(ניק) 434
דורכדרינגען 194	געדולד 509	דארן 224
דורכהאָבן	דולהויז 427	דארן 250
לערנען 359	דולן 373	דארף 109, 251
דורכלעבן 437	דומס 3, 204	דארפן

- 315 פֿאַרשן
 313 מרדקס זיין
 359 לייענען
 291 דורכקוקן זיך
 194 דורכקלייבן זיך
 309 דורכקלערן
 194 דורכקרייגן זיך
 דורכקרייצן
 170 דורכגיין
 524 וועבעריי זיך
 דורכקרייכן
 194 דורכגיין
 426 גענעזן ווערן
 דורכרוקן זיך
 194 דורכרייבן [לאַך]
 160 דורכרייבן זיך
 דורכגיין
 194 אויסלערנען זיך
 359 דורכריידן זיך
 373 דורכרייזן
 194 דורכרייטן
 194 דורכרייטן זיך
 194 דורכריינען
 373 דורכרעדן זיך
 דורכרעכענען
 54 חשבונען
 309 טראכטן
 194 דורכשאַרן זיך
 דורכשוועבן
 194 דורכשמודיין
 דורכשמודיין
 359 לערנען
 315 פֿאַרשן
 194 דורכשמופֿן זיך
 194 דורכשטראַמען
 194 דורכשניינען
 דורכשלאַגן זיך
 489 פֿרנסה
 דורכשלאַק
 קאָד-פֿלי
 415 דלאַמע
 205 דורכשלייכן זיך
 194 דורכשמוגלען זיך
 194 דורכשמועסן זיך
 373 דורכשנימלעך
 מיטלמעסיס
 22 ניטשלעכט
 411 דורכשניידן
 194 דורכשפּאַנען
 דורכשפּאַצירן
 194 דורכשפּאַצירן זיך
 170 דורכשפּאַרן זיך
 194 דורכשפּיון
- 509 דולדן
 דורכמאַס
 54, 17 דורכמאַרשירן
 194 דורכמעסטער
 54, 17 דורכנעמען
 נעמען דורך
 194 באַנעמען
 308 אָפּשאַצן
 326 נאַסקייט
 223 דורכנעצן
 194 דורך ס'באַנק
 22 דורכגעבערן
 194 דורכעסן
 425 דורכפרעסן זיך
 194 דורכפֿאַל
 מפֿלה
 496 ← שילשול
 דורכפֿאַלן
 412, 496 דורכפֿאַר
 דאָס דורכפֿאַרן
 194 ווען
 178 דורכפֿאַרן זיך
 170 דורכפֿאַרער
 170 דורכפֿילן
 508 דורכפֿירונג
 401 דורכפֿירלעך
 194 דורכגיין
 194 מיגלעך
 320 דורכפֿירן
 פֿירן דורך
 194 פֿאַרענדיקן
 387, 43 מצליח זיין
 495 טאָן חוב
 577 פֿירונג
 401 דורכפֿלוס
 226 דורכפֿלייצן
 194 דורכפֿלייסן
 194 דורכפֿלייען
 194 דורכפֿעלן
 אויסלאַזן
 36 מאַכן אַ טעות
 336 דורכפֿרעסן
 425 דורכציען
 194 דורכקוועטשן זיך
 194 דורכקומען
 מושווה ווערן
 484 פֿשרה
 474, 455 דורכלעבן זיך
 499 זיין עקאָנאָמיש
 506 האָבן גענוג
 67 דורכקוקן
 זען
 305
- דורכהאקן
 194 דורכוואַנדערן
 194 דורכוואַרפֿן
 וואַרפֿן דורך
 194 בראַסירן
 412 דורכוועגן
 178, 194 דורכויס
 המשך
 45 נייטיק
 409 גאַנץ
 32 געוויס
 322 דורכזאַפֿן
 194 דורכזיכטיק
 דורכזעענדיק
 291 ריין
 415 שימער
 211 דורכזען
 אינטעלעקט
 308 פֿאַרשונג
 315 לייענען
 359 דורכזען זיך
 291 דורכזעענדיק
 291 דורכזעצן
 דורכפֿלייסן
 194 פֿאַרענדיקן
 387, 43 דורכמאַרשן
 טראַגן דורך
 172 פֿאַרענדיקן
 43 דורכמאַרשן זיך
 194 דורכמאַרשן
 309 דורכמאַרשן זיך
 194, 193 דורכמאַרשן
 193 דורכמאַרשן זיך
 194 דורכמאַרשן זיך
 194 דורכמאַרשן זיך
 דורכמאַרשן זיך
 194 ניט איינשליסן
 36 מאַכן אַ טעות
 336, 314 ניט טאָן חוב
 578 מוחל זיין
 572 מוותר זיין
 547 דורכלויפֿן
 194 דורכלופֿטערן
 255, 219 דורכלופֿטערן זיך
 170 דורכלייכטן
 194 דורכלעבן
 לעבן
 242 איבערלעבונגען
 437 שלעכטער מצב
 498 דורכלעבן זיך
 489 דורכלעכערן
 194 דורכמאַכן
 איבערלעבונגען
 99, 437

- 368 מאָלעריי
 דילעמע
 324, 315 לאַגיק
 ספֿס 323
 443 שוועריקייט
 מעמע 310
 דימיון
 געדאַנק 309
 פֿאַנטאַזיע 346
 בילד 14, 368
 דימינוטיוו 371
 דימיסיע 463, 461
 דימענט
 529 איידלשטיין
 מאַטעמאַטיק 54
 גלאַזשנידער 161
 דרוקשריפֿט 378
 דימענסיע 17, 117
 דין ט
 געזעץ 598
 דין אַדי
 דאַר 118
 שימער 211
 קליינצאָליק 66
 דינאַמאָ 436
 דינאַמיזירן 394
 דינאַמיום 168
 דינאַמיט 279
 דינאַמיק 168, 104
 דינאַסטיע 456
 דינגען 492
 דינגען זיך
 האַנדל 484
 וויפּוח 324
 דיין-וויפּוח
 פֿאַרשונג 315
 באַריכט 353
 דיניע 258
 דיניצע 263
 דינסט
 דאַם דינען 468
 דינסטמויד 468
 פֿאַרניץ 406
 נייטיקייט 409
 באַשעפֿטיקונג 435
 דינסטמויד 468
 דינען
 באַדינונג 468
 מיליטער-דינסט 452
 זיין אונטערטעניק 466
 זיין גוטהאַרציק 566
 זיין ניצלעך 409
- 359 דיאָקטיק
 360 דיאָקטיקער
 די-ווי-ווי 67
 די-ווי-ווי
 סאַפֿע 115
 פֿאַרלאַמענט 460
 די-ווי-די-ענד 54, 489
 די-ווי-זאַר 54
 די-ווי-זאַנער 453
 די-ווי-זיע
 טייל 54, 34
 אָפּאָזיציע 447
 מיליטער-טייל 453
 די-ווי-געניץ 180
 די-ווי-טיסמענט 384, 383
 די-ווי-טיע
 שינוי 93
 אָפּווייך 180
 מלחמה 452
 די-ווי-נע 225
 די-ווי-מאַטאַר 436
 די-ווי-נע-טיע 420
 די-ווי-שור 430
 די-ווי-טאָ 10
 די-ווי-טקע 486
 די-ווי-זשע 263, 261
 די-ווי-מלעך
 קלאָר 352
 אָפּן ריידן 374
 די-ווי-ן
 ← טי-ווי-טלען
 די-ווי-טש
 גערמאַנער 236
 שפּראַך 369
 די-ווי-טש-מער-זום 369
 די-ווי-טש-מער-יש
 שפּראַך 369
 קליידונג 522
 די-ווי-ן 601, 617
 די-ווי-קנות 313
 די-ווי-ך [אַנאַטאָמיע] 240
 די-ווי-כט 115
 די-ווי-כונג 382
 די-ווי-כער 382
 די-ווי-כען 219
 די-ווי-ל 113
 די-ווי-זשאַנע 173
 די-ווי-מאַטאַ
 קונסט-ליבהאַבער 533
 ע-ווי-האַרץ 334
 מע-ווי-טער 383
 מו-ווי-ט 285
- 194 דורכשפרייזן
 194 דורכשפריינגען
 דורכשרייבן זיך 355
 דורם זיין 183
 דורשטיק
 ← דאַרשטן
 דוש 415, 223
 דושנע 254
 דושען
 שטיקן 183
 קאַכן 260
 דושאַכען
 פּוין 183
 עסן 264
 דושוב 240
 דושובען 264
 דושעגעכץ 221
 דושענטעלמען
 איידעלער 556
 אַדעליקער 544
 זכר 233
 גוט-געקליידטער 530
 פֿיינער מענטש 573
 דחק 66, 498
 דחקות 66, 498
 דיאַבעטיקער 420
 דיאַגנאָז 154, 54
 דיאַגנאָז 158, 368
 דיאַגנאָז 349, 427
 דיאַגנאָסטיק 420, 427
 דיאַגנאָס 368
 דיאַדעם 529, 456, 522
 דיאַכראַניש 75
 דיאַלאָג 283, 373
 דיאַלעקט 369
 דיאַלעקטיק 324, 373
 דיאַמעטער 17, 54
 דיאַספּאַרע 109
 דיאַפּאָזאָן 283
 דיאַפּטריק 289, 55
 דיאַפּראָנמע 240
 דיאַקטאָן 618
 דיאַקאָסטיק 277
 דיאַקריטיש 12, 365
 דיבאַם 130
 דיבוק 616
 דיבור
 שפּראַך 369
 שטים 372
 רייד 373
 דיבורן 373
 דינגיטאַר 544

- באזונדערקייט 51
 דיק ט
 מדרגה 17
 שיכט 122
 דיק אָדי
 פעט 117
 נעדריכט 210
 דיקדוק 371
 דיקמאַט
 שריפט 377
 באפעל 462
 דיקמאַטור 464
 דיקמאַנדע 361, 377
 דיקטום
 באפעל 462
 באהויפטונג 357
 דיקמירן
 פֿירוואַן 377
 באפעלן 462
 זיין שטרענג 464
 באאינפֿלוסן 394
 דיקציע 372
 דירה 114
 דירה-געלט 605
 דיריגירן 462, 283
 דיריגענט 285
 דיריושאַבל 177
 דירעקט
 גלייך 153
 ריכטונג 179
 אומפֿאַרמיטלט 401
 אויפֿריכטיק 362
 דירעקטאָר 459
 דירעקטיוו 462
 דירעקטירן
 פֿירן 459
 באפעלן 462
 דירעקציע 459
 דישל 173
 דישיען
 אָטעמען 219
 קאָכן 260
 דלאַמע 205, 115
 דלאַניע 240
 דלות 498
 דליבען 415
 דלפֿון 498
 דמים
 געבליטן 241
 געלט 486
 דם-שוואַ 553
 דן זיין 601, 326
- דיספּאָזיציע 9, 16
 דיספּיגורירן 425
 דיסציפּלין
 אָרדענונג 37
 פֿאַלגעוודיקייט 366
 באַגרענעצונג 470
 לימוד 359
 דיסציפּלינירן
 אונטערטעניקן 464
 לערנען 359
 דיסק, 159, 205
 דיסקאָלאָרירן 425
 דיסקאָנט 286
 דיסקאָנט 26, 503
 דיסקאָנטירן 26, 503
 דיסקאָרד
 אָפּאָזיציע 447
 אומפּאַסיקייט 16
 גרילציקייט 282
 דיסקוואַליפּיקאַציע
 קראַפֿטלאָזיקייט 105
 אומפּעיקייט 438
 אומבאַרעכטיקטקייט 576
 אומנייטיקייט 410
 דיסקוטירן 324
 דיסקוסיע 324
 דיסקוראָזשירן 396
 דיסקרימינאַציע
 אנדערשקייט 12
 אינטעלעקט 308
 גוטער געשמאַק 533
 קאַפּריזונעקייט 389
 דיסקרעדיטירן 581
 דיסקרעט 351
 דיסקרעציע 351
 דיעמע
 עסן 264
 רעזשים 422
 דיפּלאַם 598, 366
 דיפּלאַמאַטיע
 הערשאַפֿט 456
 פֿאַרטערטערשאַפֿט 460
 פֿאַלשקייט 363
 דיפּלאַמירטער 360, 333
 דיפּוזיע 218, 48
 דיפּמאַנג 369
 דיפּערענץ
 אנדערשקייט 12
 איבערבלייב 54
 דיפּערענציאַציע
 אינטעלעקט 308
 אנדערשקייט 12
- דינער
 באַדינער 468
 מיטאַג 258
 דין-תּורה 601
 דיסאילווע 537
 דיסאינפֿעקציע 422
 דיסאָנאַץ
 אומפּאַסיקייט 16
 גרילציקייט 282
 דיסאָציאַציע 31
 דיסאָרגאַניזירן 38
 דיסהאַרמאָניע
 אומפּאַסיקייט 16
 אָפּאָזיציע 447, 332
 גרילציקייט 282
 דיסאָנירן 282
 דיסאָנאַץ 119
 דיסטילירן 262
 דיסטניגירן 51, 308
 דיסטניקטיוו
 אנדערש 12
 באַזונדערקייט 51
 פֿאַרשטענדלעך 347
 אופֿן ריידן 374
 דיסטינקציע
 באַזונדערקייט 51
 אנדערשקייט 12
 אינטעלעקט 308
 וויכטיקייט 413
 ייִהום 544
 דיסטריבוציע
 צעטיילונג 479
 טאַבעקקראַם 265, 485
 דיסטריקט 109
 דיסידענט 447
 דיסימולאַציע 363
 דיסקעציע 31, 315
 דיסקערמאַנט 360
 דיסקערמאַציע 361, 381
 דיסאָזיאַציע
 אָרדענונג 37
 פּלאַצירונג 111
 צושטאַנד 7
 שטימונג 508
 נייגונג 541
 וויליקייט 385
 דיספּאָנירן 406, 478
 דיספּוט 324, 447
 דיספּענסירן
 אומבאַנוץ 407
 אימוניטעט 579
 דיספּערסיע 48

- 510 דענערווירן
 343, 366 דענקמאל
 522 דענקע
 דענקען
 309 קלערן
 ← מיינען
 309 דענקער
 452 דעסאנט
 218 דעסטילאט
 218, 415 דעסטילירן
 דעסן 113 א, 368
 דעמערט 258
 דעספאט 464, 567
 דעספעראציע
 עקשנות 387
 מוט 540
 510 הייסבלוטטיקייט
 יואוש 538
 דעסקריפציע 381
 דעפא
 סקלאר 403
 סטאציע 174
 475, 490 דעפאזיט
 דעפאזיציע
 נבית-עדות 318
 באהויפטונג 357
 אנולירונג 463
 דעפאנירן
 פלאצירן 111
 490 איינלייגן געלט
 318 עדות זאגן
 403 פארנרייטן
 604, 193 דעפארטאציע
 דעפארטעמענט
 טייל 34
 109 ראיאן
 459 אַמט
 460 דעפוטאט
 356 דעפעשירן
 דעפאמאציע
 586 רכילות
 581 אומפבור
 152 דעפארטאציע
 דעפיניטיוו
 באשלאסן 387
 געוויס 322, 357
 דעפיניציע
 זינען 347
 פארטייטש 349
 דעפּים 369
 דעפיציט 496
- 219 דעכען
 225 דעלמע
 443, 533, 566 דעליקאט
 209
 342 דעליריום
 דעלעגאט
 460 פֿארטרעטער
 354 שליח
 48 דעמאָביליזאציע
 464, 459 דעמאָגאָ
 דעמאלט 75
 דעמאלירן 107
 דעמאָן 608
 דעמאָנסטראַציע
 צוג 170, 551
 אויפווייזן 318
 אַנטפלעקונג 352
 דעמאָסקירן 352
 דעמאָקראַט
 פארטיימאן 448
 מילדער 465
 דעמאָקראַטיע 448, 456
 דעמאָראַליזאציע
 זינד 574
 פֿארערנערונג 425
 דעמאָקראַציע 144
 דעמארש 401
 דעמב
 בוים 250
 האַלץ 115
 234, 544 דעמוואַזעל
 דעמוטיק 547
 דעמימאָנד 597
 דעמיסיע 463, 461
 דעמערונג
 ← בין-השמשות
 דעמפּ (יק)
 אַנקלאַניק 278
 וואַרעם 254
 דעמפּן
 לעשן 257
 קאָכן 260
 595 דענאָטוראָט
 269, 425 דענאָטורירן
 דענאָמינאציע 500
 דענונציאציע 357, 587
 דענטיסם 427
 דעניק
 129 דנאָ
 טייל פֿלי 263
 טייל היטל 522
 דענסטמאַל 75
- 129 דנאָ
 דעכאָטירן 324
 דעבאָרקאָדער
 אייזנבאָן 174
 האָוון 176
 דעבויט
 אָנהייב 41
 טעאָטער 383
 פּאָראָד 551
 דעביט 488, 492
 דעביטאָר 488, 492
 דעביטירן 488
 דעגענעראַט 574
 דעגענראַציע 425
 דעגראַדאָציע
 פֿארערנערונג 425, 463
 אומפבור 581
 דעדוצירן 326
 דערוקציע 326
 דעריקאציע 611, 381, 406
 דעה
 אינטעלעקט 308
 אויסוואַל 391
 מיינונג 329
 הערשאַפֿט 456
 פניה 392
 איינפֿלוס 394
 דעה-זאָגער 459
 דעוואַלואַציע 500, 503
 דעוואַלוירן 501
 דעוואַציע 180
 דעוויז
 מאַטאָ 337
 געלט 486
 דעוואַגאַניזירן 38
 דעוואַריענטאָציע 180
 דעזיגנאַציע 460
 דעזינטעריע 420
 דעזינפֿעקציע 422
 דעזערטיר 390, 589, 432
 דעזשור 430
 דעמאַל
 איינצלהייט 51
 האַנדל 484
 דעמאָנאַציע 279
 דעמעקסיוו 600, 315
 דעמערמינאַציע
 אורטייל 326
 פניה 392
 באַשלאָסנקייט 387
 דע-יווע 598
 דע-פּיקאַציע 614

273 דערשמעקן	379 דף	דעפֿענסיווע
דערוואַכן	דעראַבערן	פֿאַרטיידיקונג 452
← אויפֿוואַכן	← פֿאַרנעמען	געהיים-פּאָליציי 600
דערוואַקסנשאַפֿט 84, 85	← איינשאַפֿן זיך	דעפֿעקט 412
דערוואַרגן 244	דערבאַרעמען זיך 566	דעצידירן 387, 326
דערווידער	דערביי זײַן 111	דעציזיע
עפל 269, 542	דערבייזערן 510	באַשטימונג 326
אַפּאַזיציע 323, 447	דערבליקן 305	פּסקדין 601
היפּוך 11	דערגאַדזשען 566	דעצימאַל 54
גענאַציע 332	דערגאַנצן 32	דעצעמוויראַט 456
דערווידערן	דערגיין	דעצימירן
גענירן 332	צוקומען 187	צעטיילן 31
אַפּפֿרעגן 325	געווויר ווערן 353, 359	טייטן 107, 244
דערווייזן 322	ווערן צײַטיק 249	דעצענמראַליזאַציע 48
דערווייזן 318	דערגעבן	דעצעניום 70
דערוויימערן 186	פֿאַרמערן 25	דעק
דערוויימערן זיך 188	דערגאַנצן 32	באַדעק 138
דערווייל 76, 69	דערגראַבן זיך 328	דנאָ 129
דערווייליק 74	דערגרונטעווען זיך 328	טייל שיף 176
דערוויילן 391	דערגרייכלעך	דעקאָדאַנס 381
דערוויסן זיך 353, 328	גרינג 440	דעקאָדירן 352, 349
דערוויש 618	מיגלעך 320	דעקאָדע 70, 61
דערווישן	דערגרייכן	דעקאָדעניץ 381, 425
אויסגעפֿינען 328	אַנקומען 187	דעקאָלאַג 609, 462
באַקומען 489	מצליח זײַן 495	דעקאָלמע 523
דערוועגן זיך 178	אויסלערנען זיך 333	דעקאַן
דערוועקן	דערהאַלטן	פֿירער 459
געפֿיל 508	באַקומען 489	גלח 618
אינפֿלום 394	לינדן 512	פּראָפּעסאָר 360
דערוועקן זיך 483	דערהויבן	דעקאַראַציע
דערווערבן 489	הצלחהדיק 495	פּוץ 529
דערווערגן 244	שיין 520	מעדאַל 605
דערום 103, 392	יחסניש 544	טעאַטער 383
דערונטער	הויך 124	מאַלעריי 368
בתוכם 35	דערהייבונג	דעקטוך 563, 522
נידעריק 125	הצלחה 495	דעקל 263
אַרעם 498	שיינקייט 520	דעקלאַמירן 373, 383
יורד 496	יחוס 544	דעקלאַראַנט
עניוות 547	הויכקייט 124	דערקלערער 353
געמיינער גראַד 545	דערהייבן (זיך)	ערב-בירגער 116
דערווען	יחוס 544	דעקלאַראַציע
זען 305	אויפֿהייבן (זיך) 195, 197	באַקאַנטמאַכונג 353
טראַכטן 308	דערהייכט	באַהויפטונג 357
אויסגעפֿינען 328	הצלחהדיק 495	דעקלינאַציע 371
דערטאַפֿן	שיין 520	דעקן
אומגעריכטיקייט 536	יחסניש 544	קאַמפּענסירן 18, 54
הכנסה 489	הויך 124	צאָלן 493
אויסגעפֿינען	דערהיצן זיך	גאַראַנטיע 475
דערטראַגן זיך [ריח] 273	וואַרעמקייט 254	איינשליסונג 35
דערטראַכטן זיך	הייסבלוטמיקייט 510	דעקן ניים 353
פּלאַן 328	דערהערן	באַשיצן 430
אויסגעפֿינען 397	האַרבן 287	דעקערט 326, 462

- אויסגעפֿינען 328
 דערקענטעניש 308
 דערקענען
 אויסגעפֿינען 328
 אינטעלעקט 308
 דעררגונען 510
 דערווענער
 באַלעכטער 426
 משוגענער 342
 דערקלייבן זיך 187
 דערשטוינען 543
 דערשטופן זיך 187
 דערשטיקן
 מאַרדן 244
 לעשן 257
 דערשטיקעניש
 וואַרעמקייט 254
 געזעמל 47
 דערשמעכן (זיך) 244
 דערשיטערן
 וויבראָציע 202
 געפֿיל 508
 דערשיינונג
 געשעעניש 99
 נייסט 4
 אַנקום 187
 ווונדער 543
 אַנבלויס 307
 דערשיינען
 אַנקום 187
 אַנבלויס 307
 פֿאַרשטייער 460
 ← בוך
 דערשייבן (זיך) 244
 דערשלאַגן וו
 טייטן 244
 דערשלאַגן אַדי
 טרויעריק 512
 פֿאַרצווייפֿלט 538
 דערשלאַגן זיך 187
 דערשלעפֿן זיך 187
 דערשמעקן
 אויסגעפֿינען 328
 חושד זיין 330
 ריח 273
 דערשנאָפֿן 328
 דערשפּירן
 ריח 273
 אויסגעפֿינען 328
 דערשרעקן (זיך) 539
 דעשיפֿרירן 349
 דפֿק 240, 241
- ← דערוויסן זיך
 דערפֿאַרן
 ← געניט
 דערפֿאַרן 187
 דערפֿאַרשן 328
 דערפֿילן
 דערגאַנצן 32
 טאָן חוב 577
 ענדיקן 43
 דערשפּירן [ריח] 273
 דערפֿינדן
 ← אויסטראַכטן
 ← אויסגעפֿינען
 דערפֿירן
 מוסיה זיין 25
 דערגאַנצן 32
 ענדיקן 43
 דערפֿרישן (זיך)
 באַנניונג 426
 טרויסט 513
 אָפּקילונג 255
 דערפֿרעגן זיך 328
 דערצאָרענען 510
 דערציונג 359
 דערציילן
 צוציילן 54
 אינפֿאַרמירן 353
 זאָגן 373
 ליטעראַטור 381
 רכילות 586
 דערציען
 לימוד 359
 דויערן 73
 דערציערן 360
 דערצערענען 510
 דערקוויקן (זיך)
 באַנניונג 426
 טרויסט 513
 אָפּקילונג 255
 דערקוויקנדיק
 באַנניונג 426
 פֿאַרנעניגן 511
 ווילטעמיקייט 268
 דערקומשען 567
 דערקונדיקן זיך 353
 דערקלערלעך 347
 דערקלערן
 באַהויפטן 325, 357
 פֿאַרטייטשן 349
 באַקאַנט מאַכן 353
 דערקלערן זיך
 פֿלאַן 397
- דערטרונקען ווערן 196
 דערטרינקען (זיך) 244
 דערטרענגלעך 411
 דעריאָגן 187
 דעריבער 392, 324, 103
 דערוואַציע 369, 102
 דערפעסן 510
 דערלאַזן 598
 דערלאַנגען
 געבן 479
 באַדינען 468
 גרייכן ביז 117
 דערלויבן (זיך)
 געזעץ 598
 רעכט 331, 575
 פֿרינהייט 469
 פֿליכט־פֿאַרנעסונג 578
 דערלייגן
 מוסיה זיין 25
 האָבן היזק 496
 דערליידיקן
 ← פֿאַרענדיקן
 ← טאָן חוב
 דערלייזן 446, 469
 דערלעבן 242
 דערלעבעניש 99
 דערמאַנען, דערמאַנען
 אינפֿאַרמירן 353
 באַאיינפֿלוסן 394
 דערמאַנען זיך 343
 דערמוטיקן
 קוראזשירן 540
 באַאיינפֿלוסן 394
 טרויסטן 513
 דערמונטערונג 513
 דערמינמערן 426
 דערנידעריקן 581
 דערנידעריקן זיך 548
 דערנעבן 120
 דערנע(ע)נמערן זיך 187
 דערנערן זיך
 עסן 264
 מפרנס זיין זיך 435, 489
 דערענדיקן 43
 דערעסן 519
 דערפֿאַלג
 רעזולטאַט 102
 הצלחה 495
 דערפֿאַרונג
 ← איבערלעבונג
 ← געניטשאַפֿט
 ← געפֿראו

- 527, 115 דרייַפֿום
 דרייקאָפּ
 485 סוחר
 363 שווינדלער
 433 עסקן
 דריל
 עגבער 205
 גליווער 210
 דריל(עווען) 160
 דרימלען 442
 דרינגלעך
 אינדוקטיוו 326
 נייטיס 409
 וויכטיס 413
 דרינגען
 אינדוצירן 326
 צווינגען 464
 באַאיינפֿלוסן 394
 וויסלען 157
 דריקן
 מאַכן שווער 206
 צווינגען 464
 שלעכטס מאַן 567
 אַקצענטירן 372
 דרך
 איינפֿיר 52
 מיינונג 329
 דרך-אַנג
 רעכטצייטיס 89
 אומבכּוונדיק 393
 580, 556 דרך-אַרץ
 דרך-הטבע 52
 דרך הישר 573
 דרך-המלך 178
 דרענדאָומ 176
 דרעל 205
 דרעלעווען 160
 דרעמלען 442
 דרענאָוז 224
 דרענגען
 באַווענן 394
 שטויסן 183
 וויסלען 157
 דרענירן 224
 דרעסירן
 לערנען 359
 שטוביקן 173, 248
 דרעפּמשען 359
 דרעק
 צואה 416
 שלעכטע סחורה- 412
 378 דרוקערייַ
 דרוקפֿונקט 42
 דרוקפֿעיק 381
 דרוקפֿעלער 378, 336
 דרוש
 תורה 609
 פּירוש 349
 דריבלען 184
 דריבלען זיך 425
 דריבנע 118
 דריגען 183
 דריזל 420, 240
 דרימל 59
 דרייַ 59
 דרינגליד 54
 דריידל
 פֿלאַן 397
 שווינדל 363
 קלאַמער 30
 שפּילציג 517
 טאַגן 515
 דריידלען (זיך)
 וויסלען 157
 דרייען 201
 דריילינג 59, 238
 דרייסט 540
 דרייען
 וויסלען 157
 קרייז 201
 קיימען 154
 פֿלאַנעווען 397
 שווינדלען 363
 דרייען זיך
 טאַנצן 515
 גיין 170
 בלאַנדושען 180
 מעטאָד 401
 זיין צעקריגט 447
 האַנדל 484
 שייכות 8
 דרייעק 54
 דרייער
 שווינדלער 363
 פּילפֿוליסט 324
 עסקן 433
 דרייער [מטבע] 486
 דרייפֿונקט
 רעכטצייטיקייט 89
 צענטער 42
 אומקער 94
 דרייפֿ 178
 דרייפֿאַכיק 59
 דראַבנע ט
 קליינגעלט 486
 דראַבנע אַר
 קליין 118
 דראַגאַמאַן 349
 דראַגונער 453
 דראַזגען 279
 דראַזשקע 173
 דראַט 436, 123
 דראַטווע 527, 123
 דראַכמע
 געוויכט 206
 מטבע 486
 דראַמאַטיזירן
 טעאַטער 383
 נומא 364
 ליידן 512
 דראַמע 383
 דראַנג
 באַווענער 394
 באַנער 541
 צוואַנג 464
 אימפּולס 183
 אומבכּוונדיקייט 393
 דראַנג 113
 דראַנזשיק 173
 דראַנק 258
 דראַסטיש 464
 דראַען
 ציטערן 202
 סטראַשען 539
 דראַפּירן 138
 דראַפּען
 ריבן 215
 שלאַנג 183
 דראַקאַניש 567
 דרגא 17
 דרוזשינע 453
 דרויב 259, 258
 דרומל 263
 דרומלען 279, 283
 דרוק
 שוועריקייט 443
 וויכטיקייט 413
 וואַגיקייט 206
 צוואַנג 464
 איינפֿלוס 394
 אַקצענט 372
 אַפּדרוק [שפור] 366
 דראַנג 113
 דרוקערייַ 378
 דרוקן 378

פארטייטשן 349
דת 598, 611

דרשנען
זאָן דרשה 373
רעפערירן 359

דרעשן 251
דרשה 359, 373
דרשה-געשאַנק 479, 563

ה

האַניק 271
האַניקוואַכן 563
האַניק-טייגל 258
האַניק-לעקעך 258
האַניקשויב 248
האַנער
פּבּוד 580
ייִחוס 544
יושר 573
האַם 542, 553
האַסט
אימפּולס 183
אַייליקייט 440
איבערגעאַיילטקייט 540
האַספּיטאַל 427
האַפּ(ס)ען 515, 199
האַפּקע 515
האַפּט
שטאַרקייט 208
שיאַם 521
אויסנייונג 526
האַפּטן
ערב זיין 475
וועבן 524
האַפּן 535
האַפּענונג 535
האַפּענונגסלאַז 538
האַפּערדיק
האַפּענונג 535
פּרייד 511
שטאַלץ 546
האַצקען זיך 199, 202
האַק
מכּוּר 161
ה' און פּאַק 32
האַק 30
האַקס-פּאַקס 363, 514
האַקמעסער 161
האַקן ט
האַק 30
האַקן ו
קלאַפּן 183, 279
האַר 456
האַר 528, 123
האַרטאַפּניק 604

רויערן 73
האַבן האַפּט 208
זיין אין דער מיינונג 329
פּולל זיין 35
ה' מיט [הספּם] 331
ה' פּון [לויב] 583
נאוּה 546
האַלמע 173
האַלמעווען 470
האַלעדריגע 545, 523
האַלץ 249, 254
האַלצהעקער 251
האַלצשיניט 368
האַמאַנים 370
האַמעווען 248, 470
האַמעווען זיך 509
האַמעטנע
שווער 206
נעלאַסן 439
אומגעלומפּערט 438
האַמער 205
האַמערן
קלאַפּן 183
מעטאַל-באַאַרבעטונג 205
האַמפּערן זיך 324, 447
האַן 247
האַנאַר
פּבּוד 580
ייִחוס 544
יושר 573
האַנאַראַר 605
האַנדל 484
האַנדלען
פּירן זיך 401
זיין טעמיק 433
מיסחון 484
האַנט 240
האַנטאַרבעט 435
האַנטגעלט 490, 475
האַנטווערק(ער) 435
האַנטעך 415
האַנטפּאַם 415, 263
האַנטפּול 66
האַנטשלאַק 474
האַנטשריפּט 365, 377

האַב [אייגנס] 476
האַבן
באַזיצן 476
געבערן 229
האַבעווען 505
האַבערין 229
האַגל 255
האַדעווען
אויפּציען 359, 248
קאַרמען 264
האַדעם 614 א
האַוון 176
האַווען 440
האַווקען 280, 281
האַז 247
האַמל 114
האַמלמאַן 476
האַמשיק 205, 30
האַמשקען זיך 199, 202
האַלאַבליע
טייל וואָגן 173
טייל ברילן 305
האַלאַוועשקע 254
האַלאַמע 47
האַלב 62
האַלבוועג 22, 42
האַלביירן 62
האַלבע לַבּנָה 369, 156
האַלדז 240
האַלדזבאַנד 529
האַלדזשור 522
האַלדזן זיך 561
האַלדערן 281
האַלובען זיך 561
האַלוצינאַציע 346, 342
האַלם האַבן
ליב האַבן 560
באַנערן 541
האַלמונג
פּירונג 401
צושטאַנד 7
באַזונדערקייט 51
האַלמן
האַבן אין באַזיץ 476
טאַן חוב 577

324 וויבוח	מוזיק-אינסטרומענט 286	האַרב
309 הוויית העולם	205 קונויע	464 שטרענג
453 הוזאַר	30 האַרנאַדל	443 שווער
280 הוזשען	האַרעווען	שאַרפֿטעמיק 270
522 הוט	אַרבעטן 435	האַרב 521, 420
217 הוטע	אַנשטרענגען זיך 433	האַרבסט 70
522 הויב	האַרעם 597	האַרבסטן 251
514 הוידע(ווקע)	האַרעפּאַשניק 435, 433	האַרבען זיך 154
202 הוידען זיך	האַרעפּאַשנע 433	האַרבֿעריק
114 הויז	האַרפּון 541	מקום-מיקלט 430
435 הויזאַרבעט	האַרפֿ(ע) 286	אַכסניא 114
476 הויזאַזיער	האַרץ 240	בײַבנין 113
238 הויזגעזינד	האַרצווייטאַג 512	האַרבֿעריקן 111
476 הויזוירטשאַפֿט	האַרציק	האַרדע 47
הויזן ס	ליבע 560	האַרט
522 הלכשה	פֿרינדשאַפֿט 552	ניט־ווייך 212
הויזן װ	נוטהאַרציקייט 566	שטרענג 464
לעבן בשלום 455	פֿילעוודיקייט 508	אומפֿילעוודיק 509
476 הויזפֿרוי	איידלקייט 556	שלעכטהאַרציק 567
249, 240 הויט	האַרצלעזיק 509, 567	ניט־איידל 557
הויטשינדער 502	האַרצפֿעלער 420	פּראָזאָזש 519
הויך ס	האַרצרייטנדיק	אופֿן ריידן 374
בלאָז 219	לײַדנדיק 512	האַרט־קולטור 251
הויך אָד	רחמנות 566	האַרט־לייביק 420
הויכקייט 124	האַרצשלאַק 420	האַרטנעקיק 387, 540
לענג 117	האַרשפּילקע 30	האַר־זאָנט
שטים 280	הבדלה	אוניווערס 208
יחסניש 544	ריטואַל 619	געשפּרייט 108
נאווהדיק 546	ליכט 289	ווייטקייט 119
הויך האַלטן 580	הבטחה 474	האַפֿענונג 535
הויכוואַסער 226	הבֿל־הבֿלים 414	האַר־זאָנטאַל 131
הויכלאַנד 225, 124	הבֿנה 308, 339	האַרבֿן
הויכמוטיק	הבֿרה 372, 369	הערן 287
נאווה 546	הגבּה (גלילה) 619	פֿאַלגן 466
נוטהאַרציקייט 566	הגדה 379	האַרמאַט 541
הויכפּונקט 413	הגהה 424, 378	האַרמאַניום 286
הויכפֿאַרראַט 589	הגם 103, 319	האַרמאַניע
הויכשול 361	הדיוט 345, 334	שלום 455
הויך שאַצן 580	הדלקה 289, 619	אַײַנשטימיקייט 331
הויל	הדם 250, 275	פֿרינדשאַפֿט 552
נאַקעט 523	הדרגה 17, 195	פּאַסיקייט 15
פּוסט 112, 56	הדרכה 359	מוזיק 283, 284
אויסגעוויילט 160	הדרן 324, 609	האַרמאַניק
אײַנמיניק 28	הדרת־פנים 520	האַרמאַניע־לערע 283
קלאַנג 282	הובלינקעס 410	מוזיק-אינסטרומענט 286
הוילן	הובלעווען 115	האַרמידער 433, 280
בעל־י־חיים-קולות 281	הוגענאַט 612	האַרמע 47
שרייען 280	הודושען 280	האַרן
וויינען 512	הודעה 353	אַנגײַן 311
הויפּט ס	הווה 76, 331	יואַרטן 88
ראַש 459, 544	הווייה	האַרן
	עקסיסטענץ 1	אַנאַטאָמיע 240

היידנמום	וויילדפלייש	הויפט אָר
← פאנאניזם	הוסמן 219, 420	מערווערטיק 23
הייזן 261, 222	הוספה 25	נרוים 20
הויז 114	הוצאה	וויכטיק 413
בית-זונות 597	אויסגעבונג 490	הויפטזאך 413
הייזלעך 522	ריטואל 619	הויפטמייל 413
הייזעריק 282, 278	הוק	הויפטטרעפער 495, 516
הייט	האטשיק 30	הויפטמאן
שלעכטער מצב 443, 498	טומל 280	הערשער 456
צושטאנד 7	הוקען 280	ארמייראנג 453
היינטער 511	הור 597	הויפטקווארטיר 452
היינאר 76	הורא 583	הויפטראלע
הייך	הורבע 47	מעצטער 383
מדרגה 17	הורגן	וויכטיקייט 413
הויכקייט 124	טייטן 244	הויפטשמאט 109
הייכן	שלאגן 183	הויף
הייבן 197	הורג נפשות 244	ארומצוים 114, 141
שטייגן 195	הורט	גוט 251
הייל 114	נאנץ 32	מלוכה 456
היילונג 427, 426	האנדל 484	הויפדאמע 544
הייליק 611	הורטאוויק 485	הויפלייט 456
הייליק 272	הורטע 47	הויפן 47
הייליקן	הוריקאן 219	הויקען 281
זאלבן 611, 619 א	הורמע 47	הויקער 420
דעדיקירן 381, 406	הושענא 619	הויקערן זיך 154, 196
הייליקער 611	הושענא-רבה 619	הולטיי
היילמיטל 427	הזהרה 431	פארשווענדער 507
היילן (זיך) 427, 426	הזכרה 245, 343	עולם-הזנהיט 511
היילן	הזכרת-נשמות 619	אויסגעלאסענער 597
בעלי-חיים-קולות 281	הזמנה 462, 472	אומלייט 574
שרייען 280	החלטה 326	אפיקורס 613
וויינען 512	הי 110	הוליאנקע 554
היילקראפט 427	היבריד 29	הוליען 511
היים	הייגענע 422	הולך 522
הויז 114	היגער 120, 110	הומאניזירן 424
שווארט 430	הידד 583	הומאניטאר 566
היימזיצער 555	הידראגען 218	הומאר
היימיש	היזק 496	שטימונג 508
אליין געמאכט 258, 106	היטל 522	ווייז 518
פרינדלעך 552	היטן	הומאריסט 381, 518
היימישער 116	שיצן 430	הומארעסקע
היימלאזער 432, 112	טאן חוב 577	ליטעראטור 381, 518
היימלאנד 109	ה' זיך פון 313	מוזיק 284
היימלעך 511	היי 258	הון
היינו	הייבאם 427	בעל-חי 247
פארטייטש 349	הייבמאשין 197	פלייש 258
פארגלייך 317	הייבן 197	קריגער 453
היינט	הייבן זיך	הונגער
איצטיקייט 76	הויכקייט 124	פאסטונג 266
תנאי-קייט 319	שטייגן 195	כאנער 541
פארמערונג 25	הייבראד 436	הונט
	הייבשמאנג 436	בעל-חי 247

- הינמוועלטיק 81
הינממאָדיש 81
היים 254
הייסבלוטיק
עמאַציאָנעל 510
איבערגעאנילט 540
הייסט עם 324, 102
הייסן
רוֹפֿן זיך 370
באַפֿעלן 462
הייער 76
הייפּטל [קרױט] 34
הייפֿל 47
הייצן 254
היישעריק 247
היכא תמצא 321, 330
הילוך
מאַניר 51
הלבשה 522
הילו(ע)
באַטאַניק 249
וואָפֿן 541
פּאַפּיראַס 265
הילו(יע) 522
הילכן 277
הילן 138
הילע 138
הילף
העלפֿונג 446
רפואה 427
צדקה 479
פֿאַרמיטלונג 402
הילפֿלאַז 429
הילפֿרוף 472
הימל 203
הימל-געשריי 574
הימלזאָך 100
הימל(י)ש
הימל 203
געטלעך 606
שיין 520
גוט 411
פֿאַרגעניג 511
הימל-קראַצער 113
הימלשרייענדיק 574
הימנע
נאַטסדינסט א 619
פֿאַעזיע 583, 382
מוזיק 284
הינזיכט
← שניכות
- הינמיש
הונט 247
שלעכטהאַרציק 567
פֿאַלגעוודיק 466
קריכעריש 548
אומישרדיק 574
הינטן
אַנאַטאָמיע 240
הינטערטייל 146
הינטער 40
הינטערנגעדאַנק 363
הינטערגרונט 146
הינטעררוויילעכץ
הינטן 146
רעגערסיע 182
הינטער-חלק 240, 146
הינטערלאַנד 225
הינטערפֿיסל 397, 363
הינטערשמעליק
פֿון הינטן 146
חוב 494, 492
אינפֿעריאָר 24
עם-האַרציש 334
הינטערשיסעלע 397, 363
הינטשלעגער 244
הינען 110, 137
הינעראויג 420
הינערפלעט 253
הינער-פֿרעסער
פֿרעסער 264
אויסגעלאַסענער 597
דורכגעמאַכטער 437
הינערשמויג 248
הינקען 420
הינריכטן
← קעפּן
היסטאָריע 75, 366, 381
היסטאָריקער 366, 381
היסטעריק (ע)
קרענק 342, 420
געוויין 512
הייסבלוטיקייט 510
היעראָגליפֿיק 377
היפּאָדראַם 514
היפּאָמעז(ע) 329
היפּאָמעק 491, 475
היפּאָבאַנדריע
מרה-שחורה 512
משוגעת 342
היפּאָקריט 611, 363
היפּוך 11
היפּן 199
- היפּנאָז 616, 253
היפּנאָטיזירן 616, 253
היפּערבאַל(ע)
נוזמא 374, 364
מאַטעמאַטיק 54
היפּערן 199
היפּש
שיין 520
גרויס 20
היפּמן 240
הייץ
פֿיבער 420
וואַרעמקייט 254
היצן זיך 510
היצעל 244
היצקאַפּ
הייסבלוטיקער 510
איבערגעאנילטער 540
היצשלאַק 420
היקען 280
היקף
אַרומליניע 142
מדרגה 108, 17
הירחר
געדאַנק 309
ספּס 323
חשד 330
הירזש 250
הירזשען
בעלי-חיים-קולות 281
לאַכן 511
הירש 247
היתכן 321
היתר 593
היתר-הוראה 598, 366
היתר-עיסקא 492, 593
הפּחשה 332
הפּל-כפּל 32
הכבדה
שוועריקייט 206
זאָגן 512
הכנה 398
הכנסה
באַקום 489
ריטואַל 619
הכנסת-אורחים
אינסטיטוציע 114
נאַסטפֿרינדשאַפּט 554
הכנסת-פּלה 479
הכנעה 548
הכרזה 353

נעבן צדקה 479	פּשטל 324	הכרה
זיין נוציק 409	שפיצל 363	מוז 386
העלפער	וויז 518	צוואנג 464
הילפנעבער 446	פלאן 397	נייטיקייט 409
צדקה-נעבער 479	שטיפערני 517	הכרעה
משורר 285	אינפאל 393	קרימונג 154
נעזעלן 261, 435	הסכם	עודף 67, 25
העמאראידן 420	אינשטימיקייט 455, 331	הכשר 366, 598
העמד 522	פאסיקייט 15	הכשרה 398
העמיספער 156	הסכמה	הלבשה 522
הענגל [צווייג] 249	אינשטימיקייט 455, 331	הלוואה 491
הענגען (זיך)	לויב 583	הלוואי 353
מאָרד 244	ספר 381	הליאָק 263
אַראָפּהענגען 132	הספד 245, 512	הלכה 609, 598
הענגער 526, 132	הספקה 258	הלל 583, 619
הענדלער 485	הסתדרות 448	הללויה 583
הענטל	הסתלקות 243	הלמאי 103
טייל געציג 435	הסתפקות	הלצה 518
פען 377	צופרידנקייט 511	המבדיל 619
הענטשקע 522	אינגעהאלטנקייט 594	המון
הענקער 244	העברעיש 369	מענטשהייט 232
העסלעך 521	העגעמאניע 459	נעזעמל 47
העסע 289	העוויות 531, 51	נחות-דרגא 545
העפען 515, 199	העזה 549	המוציא
העפּט	העכסט 20, 23	טייל ברויט 258, 34
שרייבבוך 377	העכסטמם 17	ברכה 619
בוך 379	העכער 23	המלצה 554
שראם 420	העכערן	המן 567
העפּטן	הייבן 197	המן-טאָש 258
פאַרבינדן 30	פאַרמערן 25	המן-קלאַפער 517
וועבן 524	העכערן זיך	המצאה
העפּלעך 556	הייך 124	נעדאָנס 309
העצע(ע)	שטייגן 195	פּשטל 324
אויפרייז 447	העל ט	שפיצל 363
שפּאַט 518	ניהנום 608	וויז 518
צירק 514	העל אָד	פלאן 397
העצן 394, 447	ווייס 295	שטיפערני 393
העצקען (זיך)	ליכטיק 289	אינפאל 517
שפרינגען 515, 199	העלד	המשך 45
וויגן זיך 202	מוטיסער 540	הן 25
שפּאַטן 518	באַרימטקייט 544	הנאה 511
שווינדלען 363	ליטעראַטור 381	הנהגה 401, 52
העק	העלם	הנחה
אַרומצוים 141	היטל 522	מיינונג 329
פאַרוואָרפֿן ווינקל 119	רודער 176	תנאיִקייט 319
העקמאָגראַפֿירן 377	העלפּאַנד 247	טרויזם 337
העקמאָר 55	העלפּט 62	ראַבאָט 26, 503
העקטיקע 420	העלפּמיטל 401	הן צדק 358
העקל	העלפּן	הסכ־בעט 115
האַס 161	נעבן הילף 446	הסברה
האַטשיס 30	פאַרמיטלען 402	פאַרטייטש 349
העקלען 524		נעדאָנס 309

336, 381, 36	השמטה	הפֿקר-יונג	העקער
329	השערה	אומלייט 547	קצב 259
394	השפעה	אינשטעלער 540	הענדלער 485
606	השפעה עליונה	409 הצמרכות	העקערן 484
455	השתדלות	הצלחה	הער
543	השתוממות	נוטער מצב 497	זכר 233
541	השתוקקות	דערפֿאלג 495	הערשער 456
416	השתנה	הקדמה 381, 39	טיטל 544
512, 508	השתפכות-הנפֿש	הקדש	הערפֿאָזם 540
	השגה	הייליקונג 406, 611	הערפֿאלד 354, 353, 39
339, 308	באגריף	אָויל 430, 114	הערב 365
346	פֿאנטאזיע	שפּיטאָל 427	הערה 381
541	באנער	הקפדה 313	הערונג
482	השגת-גבול	הקפה	שמיעה 287
	השכלה	ריטואל 201, 619	פֿארהער 601, 315
333	קענטשאַפֿט	הלוואה 491	הער-חוש 287
359	לימוד	הרגל 52	הערינג 247, 258
594, 555	התבודדות	הרגענען	הערכה
309	התבוננות	טייטן 244	אָפּשאַצונג 329, 326
352	התגלות	שלאָגן 183	בודזשעט 500, 488
606	התגלות אלהות	הרגענען זיך	שטייער 501
508, 30	התדבקות	קריגן זיך 447	הערלעך
	התחייבות	מלחמה 452	שײן 520
492	חוב	הרגשה 508	יומ־טובֿדיק 551
577	פֿליכט	הרובע 254	פֿארגעניגיק 511
474	צוואַג	הרוג 244	הערמאָפֿראַדיט 29
	התחלה	הרווחה	הערמענעוומיק 349
41	אָנהייב	הצלחה 495	הערן
359	לימוד	באקוועמלעכקייט 511	האַרכן 287
508	התלהבות	הרחבה 511	שפּירן [ריח] 273
433	התמדה	הריגה 452, 244	פֿאָלגן 466
460	התמנות	הרפכה 251	נעוויר ווערן 353
332, 447	התנגדות	הרעבליע 445	הערעטיקער 613
401, 52	התנהגות	הרף-עין 74	הערצאָג 544
588	התנצלות	הרשאה	הערצאָגשאַפֿט 109
	התעוררות	דערלויבעניש 598	הערקולעס 614, 117, 419
508	נעפיל	פלעניפּאָטעניץ 460	הערשאַפֿט 456
394	מאָטיוו	השאַרת-הנפֿש 73, 242	העשען
594	התפשטות הגשמיות	השבעה 615	בעל־יחיים-קולות 281
552	התקרבות	השגחה 459, 430	וויינען 512
	התקשרות	השגחת הבורא 606	הפֿטורה 619
30	פארבינדונג	השפמה	הפֿלא ופֿלא 543
552	פֿריינדשאַפֿט	פֿרימאַרגן 82	הפֿסד 496
431	התראה	תפילה 619	הפֿסקה 69, 46
508	התרוממות (הרוח)	השלמה	הפֿקרות
553	התרחקות	נאַנצקייט 32	אַנאַרכיע 457
		קענטשאַפֿט 333	אומיושר 574
			אויסנעלאַסנקייט 597

ו

וואַמפּ	זעלנער	וואָג
מאַן 240	וואַלגערהאַלץ	שווערטייט 206
פאַרפירער 394	קיר-מכשיר 263	וויכטיקייט 413
וואַמפיר 567, 608	מאַנגל 526	אינפלוס 394
וואַנדאַל	וואַלגערן	וואַנאַבונד
זעשמערער 107	וואַרפֿן 183	וואַנדערער 170
אַכור 567	ו' טייג 261, 260	אומלעגט 574
אומדערצויגענער 557	מאַנגלען 526	וואַנאַן 174
שלעכטער געשמאַק 534	דרייען 201	וואַגלען 170, 180
וואַנדלען 170, 180	וואַלגערן זיך	וואַגן 173
וואַנדערן 170, 180	ו' זיך אויף דר'ערד 125	וואַגשאַל 206
וואַנט	דרייען זיך 201	וואַדעוויל 283
טייל בנין 113	גע ונד זיין 112	וואַזאַנע 529
מחיצה 140, 445	זיין אין 111	וואַזע 263, 529
וואַנטורע 99	וואַלד 250	וואַזעלין 221
וואַנטען 273, 219	וואַלדהעקער 251	וואַזשנע
וואַנע 415	וואַלדקולטור 251	גרויס 20
וואַנץ 247	וואַלואַציע 500	וויכטיק 413
וואַנצ(ע) 528	וואַלוול 503	וואַטיקאַן 618
וואַסאַל 466	וואַלומע 17, 500	וואַטע 139, 526
וואַסער 223	וואַלונמיר	וואַיט 600
וואַסערדיק	פֿרעווייליקער 385, 471	וואַיעוואַדע 600
וואַסער 223	זעלנער 453	וואַיעווען 517, 510
ניט-באַטעמט 269	וואַלמאַזש 55	וואַיען
אופן ריידן 374	וואַלטן 456	בעלי-חיים-קולות 281
וואַסער-מיידל 608	וואַלז(ע) 170	וואַך 430
וואַסערפאַל 226	וואַליע 240	וואַך זיין 433
וואַסער-פֿירונג 228	וואַליען 183	וואַך 70
וואַסער-פֿירער 173	וואַליען זיך 201	וואַכמיניסטער 453
וואַסערפֿראַנט 178	וואַליק	וואַכן
וואַסערשטאַף 218	טייל מאַשין 436	ניט שלאָפֿן 433
וואַפּנע 113	פּאַסטקע 363	זיין אָפּגעהיט 313
וואַפֿן 541	וואַליק 524, 527	וואַכנאַכט 430, 619
וואַפֿן-שטילשטאַנד 455	וואַלן 391	וואַכעדיק
וואַפֿענונג 452	וואַלנס 524	וואַך 70
וואַקאַבולאַר 369	וואַלס 515	נאַרמאַל 52
וואַקאַל 369, 372	וואַלעכל	פּשוט 532
וואַקאַליזירן	מוזיקשטיק 284	אומוויכטיק 414
שטים 372	טאַנץ 515	ניט-אינטערעסאַנט 519
מוזיק 283	וואַלף 247	אָפֿן ריידן 374
וואַקאַליסט 285	וואַלפֿיש 247	וואַכער 491, 489
וואַקאַנט 112	וואַלץ	וואַכערניק 491
וואַקאַנט(יע) 435	טייל מאַשין 153, 156	וואַל
וואַקאַציע 442	טאַנץ 515	טייל מאַשין 436, 156
וואַקאַציע 435	מוזיקשטיק 284	אויסוואַל 391
וואַקיום 112	וואַלקולאַק 568, 555	באַפּעמטיקונג 452
וואַקואַל 174	וואַלקן 201	כוואַליע 226
וואַקבאַנאַליע	וואַלקן 290	וואַל 157
הויליאַנקע 511, 595	וואַלקן-קראַצער 113	וואַלאַנטיר
אומפֿאַרענונג 38	וואַלעכט 391	פֿרעווייליקער 385, 471

566 ווילטו
 566 ווילמויק
 ווילמוינדיק
 409 נייטיס
 422 געזונטנוציק
 268 ווילטעמיק
 וויללערנער
 360 תלמיר
 333 למדן
 566 ווילמויק
 (ווילער יונג)
 540 אינישטעלער
 483, 574 אויסווארף
 597 אויסגעלאסענער
 ווילקלאנג
 283 ווילקענער
 497 ווילשטאנד
 ווינארט 108, 114
 ווינונג 114
 ווינען 111
 ווילגאר
 פראסטאקיש 545
 שלעכטער געשמאק 534
 אופן ריידן 374
 ווילגארזום 374
 ווילקאן
 בארג 204
 גאט 614 א
 ווילקאניוירן 212
 ווינד 420
 ווינדער 543
 ווינדערלעך
 ווינדער 543
 גרויס 20
 גוט 411
 פארגעניגיק 511
 ווינדערן זיך 543
 ווינדערקינד 543
 ווינדערקראפט 615
 ווינטש
 ווינטשונג 558
 באנער 541
 ווינק
 בליק 305
 צייכן 365
 ווירשט 258
 וויאדוקט 178
 וויאלאנטשעל 286
 וויאלין 286
 וויאלע
 פארוועלט 425
 אַנקאַליריק 294

← סחורה
 ווארעם 254
 ווארעם ס
 בעל-חי 247
 עופעלע 84
 ווארעם אינו
 מחמת 103
 ווארעמען
 הייצן 254
 קאכן 260
 ווארעמעס 258
 ווארעניק 258
 ווארענען 431
 ווארפן 183
 ווארפן זיך
 וויבראציע 202
 בעס 510
 קאפריו 389
 ווארצייכן 365
 ווארצל
 באטאניק 249
 אנטאטאמיע [צאן] 240
 שמאם 237
 שפראך 369
 ווארקען 278, 281
 ווארשמאט 435
 ווארשט(ע)
 זאמלונג 47
 שיכט 122
 וואשן 415
 וואשקע 173
 וואל 522
 וויל
 נומער מצב 497
 דערפאלג 495
 גוט 411
 פארגעניגיק 511
 גוטסארציק 566
 אינישטימיק 331
 וויל באקומען 422
 ווילגעפיל 511
 וויל געפעלן
 ליבע 560
 באנער 541
 פארגעניגן 511
 ווילגערוך 275
 וויל דערצויגן 556
 ווילזיין
 נומער מצב 497
 געזונט 418
 ווילטאג 551, 511
 ווילטאגן זיך 511

וואקלען זיך
 שאקלען זיך 202
 ספקן 388, 323, 330
 וואקס 213
 וואקסן
 איילן 221
 ווענטאציע 249
 גרעסער ווערן 117
 עלטער ווערן 84
 וואקצינאציע 422
 וואך 362
 וואראנע 247
 ווארבל 240
 ווארג [סחורה] 484, 403
 ווארגן זיך
 ווארהאפטיק
 אמת 362
 ערלעך 573
 געוויס 322
 ווארזאגן 345
 ווארט
 שפראך 369
 צוואגן 563, 474
 ארויסוואנגן 357
 ניס 353
 רעדע 373
 ווארטארין 427
 ווארטבילדונג
 ← ווערטער-פורעמונג
 ווארטוואגער 460, 459
 ווארטן
 אומטעטיקייט 88, 434
 האפענונג 535
 ווארטסמאן 362, 573
 ווארטספריי 427
 ווארטע 430
 ווארטעריין 427
 ווארטפירער 460
 ווארטצייכן 365
 ווארטשען 562, 278
 ווארטשפיל 518
 וואריאנט
 אנדערשקייט 12
 טייטש 349
 וואריאציע
 שינוי 93
 אנדערשקייט 12
 מוזיקשטיק 284
 וואריעמע 383
 ווארמעס 258
 ווארע
 מאכן א ו' 556

ווייכן 542	וויזירן 366	וויאלעם
וויילן 391	וויזע	בלום 250
וויילן	לאַנקע 251	רויט 299
האַבן האַפּט 208	אינשרייב 366	וויאַנדזלען 220
פאַרויזן זיך שפּעט 88	וויטאַלימעט	וויאַנען 425
זיין אין 111	לעבן 242	וויאַסלע 176
וויילן זיך 514	קראַפּט 104	וויאַרסט 55
וויילע 74	וויכטיקייט 413	וויבראַציע 202
וויילער 391	וויטאַמין 241	וויגאַדע
וויימוט 512	וויט(עו)ען זיך 556	ריווח 495
ווימפּערל 258	וויטראַזש 113	באַקוועמלעכקייט 511
ווינ 595	וויטרינע 485	וויגל 115
ווינגאַרמן 251	ווי טאַן	וויגן זיך 202
ווינטרויבן 258	פֿילן אַ ווייטאַג 420	וויגפונקט 42
ווייניק 66	ווי טאַן יענעם 567	ווידי
וויניק 271	וויב 563, 234	בפילה 595, 619
וויניקסטנס 17	וויבעלע	אויסזאַג 318, 353
וויניקער 24	זי [ב"ח] 234	ווידמען
וויניקערן 26	טייל העקעלע 30	← דעדיקאַציע
ווינמאַכער 262	וויבערניק 597	ווידמענען (זיך) 230
ווינען 512	וויגעשריי 512, 280	ווידעראויפֿבױ 94
ווינקעלער 595	וויידל 240	ווידעראַנאַנד 11, 324
ווינשמאַק 250	וויידלען 202	ווידערגעבױט 426
ווינשל 258	וויזן	ווידערגעפיל 542
ווינשענק 595	אַנטפּלעקן 352	ווידערוויקס 249
ווינס 295	אַנוויזן 365	ווידערווילן 542
ווינסגוואַרדייער 453	האַבן אַ זינען 347	ווידערמעס 269
ווינסגלי 254	וויזן זיך 187, 307	ווידערקול 277
ווינסגרעט 522, 138	וויזער	ווידערקומען 94
ווינסל 240, 258	זינער 71	ווידערקלאַנג 277
ווינסלען זיך 295	אינדעקס 365	ווידערקערן
ווינסלשמאַף 241	ווייט 119	אומקער 94
ווינסן	ווייטאַג 512, 420	איבערחזרן 64
מעטאַל-באַאַרבעטונג 205	ווייטזיכטיק 306	תשובה טאַן 593
מאַלן אַ 113	ווייטזעונג 345	ווידערשמאַנד 467
ווינסע חבֿרה 518, 47	ווייטערדיק	ווידערשמראַל 289
ווינסער 333	המשך 45	ווידערשיין 289
ווינסער חבֿרהניק	נאַכדעמדיקייט 40	ווידערשפעניקן 467
וויצלער 518	קומעדיקייט 77	ווידערשפרוך
שטיפּער 517	ווייך	← אַפּפּרעג
ווייסיציג 138, 522	ניט-האַרט 213	← סתירה
ווייעלקע 251	אומהאַפּטיק 209	וויואַט
ווייען ט	מילד 465	לויב 583
ווייטאַגן 420	גוט-האַרציק 566	מוזיקשטיק 284, 563
ווייען וו	פֿילעוודיק 508	וויזאַווי 148
פּאַכען 202, 365	איירל 556	וויזועל 305
לופּטיקן 219	שטיל 278	וויזאַנער 346
ווייער 522	אופֿן ריידן 374	וויזיט 554
ווייץ 250	ווייכביין 240	ווייט-קאַרמע 365, 554
ווייצנס 258	ווייכהאַרציק 566	וויזיע
ווייקן 223	ווייכלייביק 420	אַנבליק 307
ווייקשאַף 263	ווייכמוטיק 566	פּאַנטאַזיע 346

ווירדע	ווינציק 66	ווירערך 275
← ווערדע	ווינקל	וויפוח 324
ווירוואַר 38, 443	גענגט 109	וויכטיק 413
ווירום 428	עק 54, 155	וויכער 219
ווירט 476	ווינקלשטיין 113	ווילגאַטש 223
ווירטואַז	ווינקען 305, 365	ווילד
מיסטער 437	וויסט	משונע 342
מוזיקער 285	ליידיק 112	אומפאַנגעוודיק 467
ווירטשאַפֿט	אומפֿרוכפֿערדיק 231	פֿרין 469
פֿירונג 401	שלעכטער מצב 512, 498	קאפֿריונע 389
אייגנס 476	וויסטע	אינישטעלעריש 540
ווירטשאַפֿטלעך 506	מידבר 225	זיהש [שלעכט] 567
ווירטשאַפֿטן 459	פֿאַנאַראַמע 307	הייסבלוטטיק 510
ווירע 55, 377	וועקסל 492	אניליס 440
וויר(עו)ען 377	וויסטעניש	אויסנעמיק 53
ווירצן 270	מידבר 225	גרויס 20
ווירקונג	פוסטקייט 112	רוי 399
טעטיקייט 433	וויסיק	שלעכטער געשמאַק 534
סיבה 101	אינטעלעקט 252, 308	ווילדגראַז 250
שאַפֿונג 106	בפיוון 392	ווילדוואַרג 247
השפעה 394	וויסן ט	ווילדווילן 464, 540
רעזולטאַט 102	קענטשאַפֿט 333	ווילדלאַנד 225
פֿאַרמיטלונג 402	וויסן וו	ווילדעווען
ווירקלעך	קענען 333	משונעת 342
עקסיסטירנדיק 1	זיין באַקאַנט מיט 353	שטיפֿן 517
אמתדיק 362	וויסנשאַפֿט 359	ווילדע(ר)ניש 225
געוויס 322	וויסנשאַפֿטלעך	ווילדפֿלייש 420
ווישמוד 415	וויסנשאַפֿט 359	וויליק 385
ווישן 224	אמתדיק 362	ווילן
ווישניק 595	פינקטלעך 335	וויליקייט 385
וולושקע 123	וויסעוודיק	עקשנות 387
וועבן 524	אינטעלעקט 252, 308	באַנער 541
וועבשטול 524	בפיוון 392	ווילנדיק [בפיוון] 392
וועג	וויספע 225	ווילע [דאַמשע] 251
שטעג 178	וויצע 240	ווילקיר
ריכטונג 179	וויצען (זיך) 201	← מוטווייליק
אופֿן 401	וויפל 17	ווימלען
וועגווייזער	וויץ	← שוויבלען
פֿאַרגייער 39	לצנות 518	ווינדל 30
פֿירער 459	אומוויכטיקייט 414	ווינדלען 157
ווענצייכן 365	וויצלען זיך 518	ווינדע
וועגן וו	וויצע	← הייבמאַשין
טראַכטן 309	פֿאַרטרעטער 460	ווינט 219
פֿאַרשן 315	ריטל 249	ווינטמיל 216
וואָג 206	וויקטראַלע 286	ווינטער 70, 255
וועגן אינוו 8	וויקלען	ווינטערן 111
וועגעמאַציע 250	שפינען 157	ווינטשן
וועגעמאַריער 594	באַדעקן 138	באַנערן 541
וועגפֿאַרער 170	וויקלקינד 84	בענטשן 558
ווענצייכן 365	וויקלשנור 123	ווינטשנסווערט 409
ווערליג 7, 52	ווירבלען 201	ווינטש-פֿינגערל 615

17 מדרגה	128 שפיץ	וועזן
ווערמ	89 רעכטציטיט	נפֿש 247
500 פרייז	429 סכנה	ממשות 3
476 אייגנס	94 אומקער	סוביעקטיוויטיט 5
413 וויכטיקייט	וועגנס	טומל 28
409 נייטיקייט	נעטין א 614	וועמאָ 599
575 באַרעכטיקט	פלאַנעט 203	וועגנעלויף 514
17 מדרגה	שיינהייט 520	וועמן זיך 516
ווערמזאָך	ווענטורע 99	וועמער 219
476 אייגנס	ווענטיל 228	וועמערזאָן
411 גוטקייט	ווענטילירן	זעלנער 453
486 ווערטיק	רייניקן 415	דורכגעמאַכטער 86, 437
ווערטיקאַל 130	לופטיקן 219	וועמערניצער 427
ווערטל 518	אַפּקילן 255	וועמער-נביא 219
ווערטלאַז 414	ווענטקע 363	וועמשערניקע 554
ווערטלען זיך 518, 584	ווענע 240	וועמשערע 258
ווערטערבוך 379	ווענעריקער 420	וועכמער 430
ווערטערלעך 335	וועסמיבול 114	וועכנטלעך 91
ווערטער-פֿורעמונג 371	וועסמל 522	וועל [כוואַליע] 226
ווערטערשפּיל 518	וועסלע 176	וועלאַסיפּער 175
ווערטפּאַפּיר 492	וועסנע 70	וועלגערזאַלץ 263
ווערטפּול 413	וועסערל	וועלגערן
ווערפּיצירן 318	פֿליסיקייט 223	ווי' טייג 261
ווערד	רפּואה 427	מאַנגלען 526
עודה 25	וועסערן	דרייען 201
באָדעס 138	נעצן 223	וועלגערן זיך 111
ווערן 102	פֿאַרוואַסערן 269	וועלדל 250
ווערן זיך 467	וועפּן 220	וועלט
ווערסמ 55	וועקן 508, 394	אוניווערס 203
ווערסיע 349	וועקסל 492, 475	מענטשהייט 232
ווערספּיצירן 382	וועקסלען	וועלמזאַכן 613
ווערעמדיק 425	חילוף 96	וועלמלעך
ווערף 176	מאַכן גלאַט 163	קענטשאַפּט 333
ווערפּל 34, 516, 517	וועקסן 163	דורכגעמאַכט 437
ווערפּלשפּיל 516	וועראַנדע 114, 113	וועלן
ווערק	ווערב 371	האַבן דעם ווילן 385
מעכאַניזם 436	ווערבאַמים 335	צילן 392
קרעאַציע 102	ווערבירן 452	באַגערן 541
ליטעראַטור 381	ווערגן (זיך)	קאַכן מילך 260
ווערקפּירער 459	קרענק 420	וועלקן 425
ווערקצייג 435	מאַרד 244	ווענדונג
ווערקשטוב 435	ווערדיקן 580	שינוי 93
וועש	ווערדע	ריכטונג 179
געוואַש 415	באַרימטקייט 544	קרימונג 154
וועשצייג 522	פּבּוד 580	שפּראַך 371, 369
וועשערני 415	פּרייז 500	אַדרעס 381, 373
ווערן	אייגנס 476	ווענדזלען 220, 404
נאַכניביקער 547, 465	וויכטיקייט 413	ווענדן (זיך) 320, 472
פּרייניביקער 504	נייטיקייט 409	ווענדפּונקט
וצדקתך 611, 363	באַרעכטיקטקייט 575	סוף 43

ז

זאמש 525
 זאנאדיען זיך 111, 554
 זאנג 249
 זאנדירן 513
 זאנע
 ארומליניע 142
 נענט 109, 203
 שניטסחורה 524
 זאנפטיק
 גלאט 163
 שטיל 278, 169
 ווייך 293
 מילך 465
 פֿילעוודיק 508
 איידל 556
 גוטאהרציק 566
 זאפאם 403, 526
 זאפינקע 522
 זאפט 258, 241
 זאפטיק 268
 זאפרען 270
 זאץ
 גראמאטיק 371
 מאטעמאטיק 54
 זאמלונג 47
 דרוק 378
 גרענעץ 114
 זאק 403
 זאק 527
 זאקנבענדל 527
 זאקרויב 482
 זארזע 420
 זארג
 דאגה 512
 עול 433
 אָפּגעהיטקייט 313
 זארגלאַז
 צופֿרירן 511
 אומפֿילעוודיק 509
 גליכניגליטיק 312
 זארגעוודיג 313
 זארגען 183
 זארקען 183
 זבענקען 279, 183
 זגאל 49
 זגראבנע
 שיון 520
 פֿעיס 437
 געשמאקפֿול 533

גראמאטיק 371
 אופן ריידן 374
 זאכן
 איינגם 476
 מלבושים 522
 ממשות 3
 טעמע 310
 ליטעראטור 381
 מוזיק 284
 זאכקענער
 פֿעיקער 437
 מבין 333, 533
 זאל 114
 זאלב
 אייל 221
 רפואה 427
 זאלבן
 איילן 221
 קרוינען 460
 הייליקן 611, 619 א
 זאלדע 27, 488
 זאלע [אש] 254
 זאלפ
 קראך 279, 425
 סאלוט 551
 זאלץ 270, 241
 זאלצברעטל 263
 זאלצמעסטל 263
 זאלצן 270
 זאלמאך 183
 זאמאכעווען זיך 183
 זאמד 216
 זאמדבאנק 225
 זאמדן 225
 זאמלארט 42, 47
 זאמל-בויגן 479
 זאמלבוך 379
 זאמלגלאַז 305
 זאמלונג
 קאנצענטרירונג 47
 זאמלבוך 379
 זאמלען (זיך)
 זאמלונג 47
 שפארן 506
 זאמלפונקט 42, 47
 זאמלפלאץ 42, 47
 זאמען 249
 זאמען זיך
 פֿארוויילן אין 69
 שפעטיקן זיך 88

זאג 109, 514, 248
 זאגלעניע 246
 זאבאבאנעם 329, 414
 זאגן
 ריידן 373
 באהויפטן 357
 באקאנט מאכן 353
 לייענען 359
 זאגע 381
 זאגעריין [שול] 617
 זאד 259, 240
 זאדווען 244
 זאדיאק 203
 זאדיק
 אנטאמאמיע 240, 259
 הינטן 146
 זאדישקע 420
 זאוואד
 פֿאבריק 435
 פֿערד 173
 זאוואליק 178
 זאווייע 219, 255
 זאוויקעס 113, 436
 זאוולקעס
 אנטאמאמיע 240
 קרענק 420
 זאווערוכע 219
 זאט 519
 זאט
 זריעה 249
 זודיקייט 254, 260
 זאטל 173
 זאטשמעליען 253, 183
 זאטשעפע 587
 זאטשעפען 447
 זאיקען זיך 376
 זאך
 ממשות 3
 טעמע 310
 ליטעראטור 381
 מוזיק 284
 זאך 420
 זאכט
 געלאסן 439
 שטיל 278
 זאכט 420
 זאכלישנען (זיך) 420
 זאכלעך
 ממשותדיק 3
 פראקטיש 437

6, 36	290, 83	זהירות
154	597	אָפּגעהיטקייט 313
446, 331	זונטאָג, זונטיק 70	פֿרומקייט 611
זייל	זוניק [ליכטיק] 289	זוג [צוויי] 58
נשמה 4	זופ	זוד 254, 260
אינטעלעקט 308	יויד 258	זודיק 254
פנימיות 5	טרינקען 595, 264	זוהר 609
מענטש 332	זופן 595, 264	זויבער
געפיל 508	זופנגרינג 270	415 ריין
זייל 113, 133	זופנפֿלייש 259, 258	איינמיניט 28
זיילשטיין 245, 204, 366	זי 51, 232, 234	זויבערן 415
זיים 526, 143	זיבן 61	זויגלינג 84
זיין	זיבעלע 84	זויגן
עקסיטירן 242, 1	זיג 495	עסן 264
געפֿינען זיך 111, 110	זיגזאָג	אַריינציען 184, 192
ז' אָן 498	קרוםקייט 154	זויקניד 84
זייעלעקע 251	אָפּווייך 180	זויל 527
זייען 251	זויבראָציע 202	זוים 526, 143
זייען 415	אומזען 401	זוימען ט
זייער 20	זיגל 365	באַטאַניק 249
זייער 415	זיגן 495	זרע 241
זייערן 404, 272	זידיק 254	זוימען וו
זייערס 218, 241	זידלען 581	מאַכן אַ זוים 526, 143
זייה 415	זידן	זוימען זיך 88, 69
זיפֿנבלאַז	קאַכן 260	זויער 272
שוים 222	זויברירן 222, 202	זויערזאַלץ 270, 272
אומממשות 4	טעטיקייט 433	זויערטייג 261
קורצזויער 74	טומל 280	זויערמילך 258
אומזויכטיקייט 414	הייסכלומטיקייט 510	זויערן 272
זיכער	זידדונקט 254	זויערשטאַף 218
געוויס 322	זיווג 563	זויפֿן 595
באַשיצט 430	זימלעך	זוכה זיין
באַזאָרנט 475	← רעכטפֿאַרטיק	דערלעבן 242
זיכער-מיטל 430	← צניעותדיק	זיין באַרעכטיקט 575
זיכערן 430	זימן	זוכט
זילב	מידות 51	← קרענק
← טראָף	אָנשטעלן 531	← באַנער
זילבער 218, 217	זייגן	זוכן 315
זילבערנעלם 486	עסן 264	זוכצעטל 381, 366
זילבערוואָרג 263	אַריינציען 184, 192	זול 503
זילבערן 205	זייגער 71	זולל וסבא 264
זילבערן זיך 295, 289	זייגערין 264	זומ(ז)ען 281
זילבערנע חתונה 554	זייגער-מאַכער 71	זומער 70
זילזול 582	זינד 524	זומערן 111
זילזול-מקח 503	זיידע 237	זומערפלאַץ 109
זינגען 382, 283	זינט	זומער-פֿייגעלע 247
זינגפֿויגל	קאַנט 54, 147	זומער-שפּרענקל 521
פֿויגל 247	עמוד [בוך] 379	זומפ 416, 227
זינגער 285	צד [פּאַרטיי] 448	זון
זינד 592, 574	← זינט	שטערן 203
זינדיקן 597, 574	זינט	אָפּשטאַמלער 238
זינט 75	זינט	זונאוויפֿגאַנג 289, 82

זענפֿטיק 511	זעגל 176	זינגען
זענקבלוי 55	זעגלען 170	אינטעלעקט 308
זעפונקט 305	זעגלשיף 176	באטייט 347
זעפעלד 305	זעגמיל 115	זינקבלוי 55
זעצן	זעגן 115, 282	זינקזאמדן 225
פלאצירן 111	זעגעכץ 410	זינקען 196
קראכן 279	זעגענען זיך 188	זים 271
שלאָגן 183	זעווינקל 329	זיפּ 415
דרוק 378	זעונג	זיפּן 251, 315, 415
באשטימען [אַמט] 326	ראיה 305	זיפּצן 512
שטראָמען 223	אַנבליק 307	זיץ
בעקערי 261	פֿאַנטאַזיע 346	וויינג 114
ז' אויף אייער 248	ראַנדעווו 554, 563	טייל שטול 115
פלאַנצן 251	זע-הוש 305	זיצונג 368, 460, 47
זעצן זיך	זעטיק 258	זיצן
נייערן 196	זעטן זיך 264	האַרזיאַנטאַלע לאַגע 131
ווערן געדיכט 210	זעל	אומבאוועגונג 169
ווערן אינגעשרומפן 118	נשמה 4	אומעטיקייט 434
זעצער	אינטעלעקט 308	ז' אין טורמע 470
בעקער 261	פנימיות 5	אַנשפאַרן זיך 133
שריפֿטזעצער 378	מענטש 232	האַבן הכנסה 489
זעצערני 378	געפֿיל 508	וויינען 111
זעראַ 56	זעלאַט 387, 611	זיצפֿלייש 240
זערנע 249	זעלביקייט 10	זיקנה
זקן 86	זעלבסט	עלטער 86
זראַזע 258	← אַליין	באַרד 528
זריז 440	זעלבסטהערשונג 456	זפרון 343
זריעה 249	זעלבסטמאָרד 244	זכות
זריען 289, 82	זעלבשוין 430, 452	רעכט 575
זרע	זעלבשמענדיק 469	פֿאַרטיידיקונג 588
ספּערמע 241	זעלטן	זכות אַבֿות 575
קינדער 238	ניט-אַפֿט 92	זכיה
זשאַבע 247	ווייניק 66	רעכט 575
זשאַברע 240	שיטער 211	כבוד 580
זשאַווער	גוט 411	זכר
אייוז 425	ווינדערלעך 543	מין זכר 233
געווייס 250	אויסנעמיק 53	שלום-זכר 554
זשאַלאַב 512, 245	זעליניע 305	זכר [איבערבלויב] 366
זשאַלוזן 140	זעלנער 453	זכרונות
זשאַלעווען	זעמל 258	דערמאַננען 343
קארנן 505	זען	מעמאָרן 381
באדויערן 566	קוקן 305	זלידניע
זשאַנגלירן 514	טראַכטן 309	פֿליג 247
זשאַנדאַר 600	מיינען 329	צוטשעפעניש 567
זשאַנער	זיין אָפּגעהיט 313	זמירות 284, 619
ליטעראַטור 381	פֿאַרמיטלען 402	זמן
מאַלערי 368	באַפֿעלן 459	ציניט 69
טעאָטער 383	זען זיך	סעזאָן 361, 70
זשאַקיי 514	אַנטפֿלעקן זיך 352	זמר 284
זשאַקעט 522	באַגעגענען זיך 47	זנאַכער 615
זשאַר 254	זעניט 124, 128, 203	זנות 597
זשאַרגאַן 348, 369	זענעפֿט 270	זענ 115

236 נוי
 זשלויב 173
 זשליאקען 595, 264
 זשמוט 47
 זשמורען 306
 זשמעניע 47
 זשעברע 240
 זשעדנע 541
 זשעמאן 529
 זשעלאמין 221
 זשעני 437
 זשענירון זיך 596
 זשעכט, 363, 202
 זשעכטיקולירן 202, 363

ציניטשריפט 379
 מאָרע-זשורנאַל 526
 זשורנאַליזם 381
 זשילע 240
 זשילעט 522
 זשיפען 242, 219
 זשיראַנדעל 289
 זשיראַנט 475
 זשירע 365, 331, 475
 זשלאַב
 פּראָסטאָס 545
 עס-האַרץ 334
 נאַר 340
 פּויער 251
 ריז 117

זשארען 254, 256
 זשוואַווע 440
 זשוזשען 281, 282
 זשויב 484, 489
 זשוליק
 אומלייט 574
 שטיפער 517
 זשום(זש)ען 281, 282
 זשופיצע 522
 זשוק 247
 זשורמשען 278, 282
 זשורי 601
 זשורנאַל
 רעקאָרד 366
 בוכהאַלטעריע 488

ח

חופּה וקידושין 563
 חוץ
 אויסשליסונג 36
 מערווערטיק 23
 חוץ דעם 25
 חוצפּה 549
 חוק 598
 חוקר (ודורש) זיין 315
 חורבן
 פאַרערגערונג 425
 צעשטערונג 107
 אומגליק 512, 498
 חורבַה
 פאַרערגערונג 425
 וווינונג 114
 קראַנקער 420
 חוש
 שפּירעוודיקייט 508, 252
 גוטער געשמאַק 533
 חושד זיין 330, 587
 חוש-המעם 267
 חוש-המישׁוש 252
 חוש-הראיה 305
 חוש-הרית 273
 חוש-השמיעה 287
 חושים
 שפּירעוודיקייט 252
 טויבער 288
 חוששמניק
 אָריגינאַל 53
 נאַר 340
 צעדרייטער 342
 חושך 290

געפֿענקעניש 470
 חדר
 צימער 114
 לערן-אַנשטאַלט 361
 חדר-יינגל 84, 360
 חוב
 געלטשולד 492
 פֿליכט 433, 577
 מוז 386
 חודש 70
 חוזק
 שפּאַט 518
 נאַרישקייט 340
 חוזר בתשובַה זיין 593
 חומא 574
 חוט-השדרה 240
 חוכא-ומלולא 518
 חולאת 420
 חולה 420
 חול-המועד 619
 חולם 369
 חולק 324
 חולשה 420
 חומר
 אַנאַטאָמיע 240
 מאַטעריע 3
 חומרא 464, 599, 598
 חומש
 תּורה 609
 ספֿר 379
 חונף 585
 חופּה
 באַלדאַכין 113, 563

חב"ד(ניק) 611
 חבלי-לידה 420, 229
 חבֿר
 פֿריינד 255
 פאַרטיימאַן 448
 חבֿרה
 קאַמפּאַניע 554, 47
 פאַרטיי 448
 העלפֿפֿאַראיין 479
 שותפֿות 479
 חבֿרה-מאַן
 פאַרטיימאַן 448
 שווינדלער 363
 אויסוואַרף 574
 שטיפער 517
 סוטענער 597
 חבֿרה-קדישא 617, 245
 חבֿרותא
 קאַמפּאַניע 554, 47
 שותפֿות 479
 חבֿרן זיך מיט 552
 חגא 619 א
 חגיגה 511
 חד כּדרא
 אויסנעם 53
 באַרימטקייט 544
 למוֹן 333
 חד-גדיא
 ליד 619
 אַבסורד 338
 שקר 363
 אומוויכטיקייט 414
 טומל 280

האפֿן 535	ה־יוקים	הושבן 498
ניט־אויפֿמערקזאם 314	נאָט 606	חזיר
ניט־טעטיק 434	מענטש 232	בעל־חי 247
חלוץ 39, 41, 251	חיות	חזיר־פֿלייש 259
חלוצה 565	לעבן 242	פֿרעסער 264
חלוקה 475	שפּיז 258	שמוציקער 416
חלוקהניק 481	קראַפֿט 104, 419	שלעכטער 567
חלוש 240	ווילטעמיקייט 511, 268	קארנער 505
חלילה (וחם) 332	חייב 577, 592	חזיר־אויער 531
חליצה 565	חיי־שעה	חזיר־האַר 123
חלל 166, 160	קורצדויער 74	חזירי
חלף 251, 259	פֿאַרנעניגן 511	שמוץ 416
חלפֿן 487	חיל 453	ניבול־פה 374
חלק	חילול־השם 613, 581	אומרעכט 574
חיל 54, 34	חילוף 484, 96	חזיר־מאַרק 416
חוב 577	חילוק	חזירניק
באַשערונג 100	מאַטעמאַטיק 54	קיילער 259
חלשות	אונטערשייד 12	חזירים־האַדעווער 248
אוממאַכט 253, 420	פּשטל 324	בעל־עברה 613
עקל 542	חילוקי־דעות 447, 332	אוממענטש 574
חלשן 420	חינוך	חזיר־שטאַל 416
חם	באַנוץ 611, 406	חזן 617, 285
נראָבער יונג 545	לימוד 359	חזניש 284, 283
נאַר 340	חיסור 54, 26	חזקה
חמור	חיריק 369	רעכט 476, 575
אייוול 247	חפירה 491	מיינונג 329
נאַר 340	חכם	חזרה 480
עם־האַרץ 334	קלוגער 339	חמא 574
חמור־אייוול 597	נעלערנטער 333	חמאת
חמיטה 254	חכמה	זינדיקער 574
חמץ	קלוגשאַפֿט 339	מאכיל טרפֿות 259, 613
ניט־פּסחדיק 599, 258	ווינסשאַפֿט 333	חיבוט־הקבֿר
שלעכטע סתורה 412	לערע 609, 359	שטראַף 604
חמרים 67	וויץ 518	ווייטאַגן 420
חזן 520	חכמהנען זיך	לייד 512
חז־גריבעלע 520	קלינג זיך 339	חיבור
חנדרל	וויצלען זיך 518	מאַטעמאַטיק 54, 25
גרימאַסע 51	פּילפֿולן זיך 324	פֿאַרפֿאַסונג 377, 381
קאַקעטירערי 561	חכמים 609	פירוש 349
אַנשטעל 531	חכמת־היד 345	חיבורן 54, 25
חנוכה 619	חל זיין 577, 99	הידוש
חנוכה־הבית 554	חלבנה 619, 221	ווונדער 543
חניפֿה 585	חלץ 259, 221	נייקייט 81
חם האַבן 566	חלה	נייס 353
חמד 566	נעבעקס 258	אויפֿטו 397
חסידי	ריטואַל 619	פּשטל 324
פֿרומער 611	חלום	נוטקייט 411
אַנהענגער 446, 63, 40	סריום 346	ווילטעמיקייט 511, 268
חסידיאַרניע	האַפֿענונג 535	חידושן זיך 543
חסידים 611	חלומען	חיה 247
חסידים־שטיבל 620	זען אַ חלום 346	חיוב 577
חסידי אומות העולם 566	פֿאַנטאַזירן 363, 2, 346	חיונה 489

חשוב
 וויכטיג 20, 413
 ייחוסדיק 544
 חשיבות
 וויכטיקייט 20, 413
 ייחוס 544
 חשכות 290
 חשק 541
 חשש
 געדאנק 309
 רעקארד 366
 חתונה האבן 563
 חתונה מאכן 563
 חתונה-עלמער 85
 חתימה
 אונטערשריפט 365, 377
 באווארעניש 475
 באשטעטיקונג 331
 חתימה-געלט 563, 479
 חתימה-שמעכער 368
 חתימת-זקן 85, 528
 חתן
 זיווג 563
 געליבטער 560
 סוטענער 597
 חתן-באור 85
 חתן-היובל 551
 חתן-פלה 563

פילפולן זיך 324
 חרוב
 צעשמערט 107
 קראנק 420
 חרוסת 619, 270
 חרטה (האבן)
 בניטן מיינונג 390
 תשובה מאן 593
 חריף
 געלערנטער 333
 קלוגער 339
 חריפות
 פעיקייט 437
 קענטשאפט 333
 קלוגשאפט 339
 נוסקייט 268, 411
 חרם 559
 חרמות 559
 חרפה 581
 חשבון
 מאטעמאטיק 54
 רעכענונג 366, 488
 חשבון-הנפש
 טראכטונג 309
 תשובה 593
 חשד
 אומגלויבן 330
 באשולדיקונג 587

חסידים 611
 חסידים-שטיבל 620
 חסר
 מינערונג 26
 היוזק 496
 חסר-דעה 342
 חסרון
 פעלער 412
 קרענק 420
 חפץ 3
 חפצות
 אָנשטעלן 51, 531
 קאפּריון 389
 חפצים 476
 חצופה
 חוצפהניצע 549
 אויסגעלאסענע 597
 חצות
 האלבע נאכט 83
 ריטואל 619
 חציפות
 חוצפה 549
 אויסגעלאסנקייט 597
 חקירה (ודרישה)
 טראכטונג 309
 פּאָרשונג 315
 חקרנען זיך
 טראכטן 309

ט

טאמער
 נוי 236
 מכשף 615
 טאכטער 238
 טאל 225
 טאלאנט
 פעיקייט 437
 פאך 435
 טאליסמאן 615
 טאליע
 אַנאַטאָמיע 526, 240
 קארטן 516
 טאלירן 516
 טאלענט
 פעיקייט 437
 פאך 435
 ארטיסט 383
 טאלענטלאז 438
 טאלענטפול 437

טאג-טעגלעך
 נאַרמאַל 52
 פשוט 532
 אומוויכטיק 414
 אָפּט 91
 טאָגן
 ווערן טאָג 82, 289
 זיין אין 111
 האלטן ביים סוף 43
 טאָגע 522
 טאָגפּראָגע 310
 טאָדלעך 584
 טאָוול 380, 366, 159
 טאָט
 אָקט ←
 טאָמאַל 32
 טאָמאַלימאַר 456
 טאָמוירן 368
 טאָמע(מאמע) 237

טאכאק 265
 מאכאקירקע 265
 מאבו 599
 מאבולירן 366
 מאבון 47
 מאבורעמקע 115
 מאבלאז 383
 מאבליצע 377
 מאבלעמקע(קע) 365, 159
 מאבעלע 366
 מאבעק 265
 מאבעק-פּוּשקע 265
 מאָג
 צייטאַפּשניט 70
 ניט נאכט 82, 289
 מאָג-אַרדענונג 37, 397
 מאָגבוך
 רעקארד 366, 381
 בוכפירוונג 488

טויגן	טאקסידע 522	טאלער 486
פאסיק 15	טאקסירן 326, 500	טאלערצנט
נוצלעך 409	טאקסע 501	מילד 566, 465
פעיק 437	טאקע 362	געדולדיק 509
טויגענישט 438	טאקער 115	טאלק
טויט	טארטראמ(עיו)ען 280	אָרדענונג 37
געשטארבן 243	טארבע 403	סוף 43
אומבאוועגלעך 169	טארגעווען 484 (זיך)	טאמער 323
אומפֿילעוודיק 509, 253	טארט 258	טאן ט
שטיל 278	טארי 448	קלאנג 277
מיד 441	טאריף 501	מוזיק 283
שוואַך 420	טארמאז 173, 175, 445	מאַלעריי 368
לאַנגווייליק 519	טארמאזירן 445	באַזונדערקייט 508, 7, 51
דורכפֿאַל 498, 486	טארן 598	וואָג 206
טויטאורטייל 602	טארנאדע 219	טאָן וו
טויטנבעט 243	טארסא 368, 240	ארבעטן 435
טויטער 243	טארע 206	זיין טעטיק 433
טויטפונקט 169	טארעאדער 514	שאַפֿן 106
טויטקלאַפּ 244	טארען 183	טאַנאַזש 206
טויטשוויים	טארפעדע 454	טאַנגעבער 459
שרעק 539	טארפעדין 452	טאַנדעט(ניק) 526, 438
ליידן 512	טארף 254	טאַנטיעמע 605
טויטשרעק 602, 244	טארקלען 281	טאַנלייטער 283
טויטשלאַנג 244	טארקען 183	טאַנצן 199, 515
טויטשען	טאש 526	טאַנק
שלאַנג 183	טאשמע 123	געפֿעס 263
טומלען 280	טאשנגעלט	וואַפֿן 541
קאָכן 202, 260	← בירגעלט	טאַסט 551
טויטשרעק 539	טבילה 619, 415, 200	טאַסטמינסטער 551
טויטער 113	טביעת-עין 308, 305	טאַסקען 172
טויפֿן	טבע 5, 51	טאַפּ
געבן אַ נאָמען 370	טהרה	געפֿעס 263
ריטואַל 619 א	ריינקייט 415	מאַס 55
טויק 251	קבורה 245	טאַפּטישאַן 115
טוישן	טו 433	טאַפּטישען 170
← ביטן	טואלעט 529, 522	טאַפל 58
טויך	טובערקולאז 420	טאַפֿן 561, 252
שניט-סחורה 524	טובה	טאַפעטן 113 א
פֿאַטשיילע 522	נוצן 409	טאַפען 170
טויכלע 269, 425, 276	גוטס 566	טאַפעצירער 138
טולוף 522	טויבלען זיך 619, 200 א	טאַפֿליע 113, 115
טוליען זיך 561	טובת-הכלל 409	טאַק
טומאה 416	טונגט	ליאַקע 517
טומאַן 290	← יושר	שייער 251
טומטום 53	← צניעות	טאַקאַרניע 115
טומל	טוונג	טאַקט
גערודער 280	טעטיקייט 433	טויק 283
אומאַרדענונג 38	ארבעט 435	איידלקייט 556
סענסאַציע 353	טוי 223	טאַקטיק 452, 401
טומלען	טויבנשלאַק 248	טאַקטלאז 557
רודערן 280, 373	טויבקיט 288	טאַקן 163
זיין טעטיק 433	טויבשטומקייט 375	טאַקסאַציע 501

טינפֿון 219
 מיכטיק 433
 מיכל
 ווישטוך 415
 באקליידונג 522
 מינוף, מינופֿת 416
 מינט 296
 מינט-און-פֿעדער 377
 מינמלען 377
 מינמער 377
 מינק 113
 מינקטור 221
 מינקעווען 113
 מיפ
 קלאס 49
 פֿארעם 151
 באזונדערקייט 51
 ליטעראטור 381
 מיפֿאגראפֿיע 378
 מיפֿאזש 381
 מיפֿירן 377
 מיפֿיש 340
 מיפֿשות 338, 340
 מיף
 מיפֿקייט 126
 קלוגשאפֿט 339
 שוועריקייט 443
 מיפֿום 420
 מיפֿזיניק 339
 מיך
 מייל בנין 113
 ← חיה
 מיראדע 369
 מיראזש 516
 מיראזן 567, 464
 מירגארטן
 ← זאָאָ
 מירדות
 מעטיקייט 433
 זאָרג 512
 מירוף
 משונעת 342
 קאפֿריו 389
 מירחה 433
 מיש 115
 מישמעך 138
 מישלער 115
 מישציג 138
 מישקעמל 115
 מלא 240
 מלומאמשען 349
 מלומיק 170

טיול 524
 מיטאן 419, 117
 מיטול
 ← מיטל
 מיטולאר 370
 מיטולירן 544
 מיטון 265
 מיטל
 נאָמען 370
 ייחוס-נאָמען 544
 בינטל [נעלט] 47
 אייגנערעכט 476
 מיטלבלאט 379
 מיטל-ראַלע 383
 מיי 258
 מייג 213, 261
 מייגל 258
 מייגע 225
 מייגעכין 258
 מייגעלט 479
 מיידיהוויז 264
 מייוויל 608
 מייך 226
 מיימל 258
 מיימל 365
 מיימלען 365
 מיימן 244
 מיימן
 האָבן אַ זינען 347
 אויפווייזן 318, 352
 ווייזן 365
 מיימער 54
 מיימש
 שפראך 369
 זינען 347
 פֿירוש 349
 מימש-חומש 609
 מיימשן 349
 מיייל 34, 54, 433, 577
 מיילווייזן 17
 מיילווייזער 54
 מיילווערט 54
 מיייל מאל 91, 92
 מייילן 31, 54
 מייילער 54
 מייסמער 487
 מיינען 217
 מיינער
 יקרות 502
 נוט 411
 וויכטיק 413
 ליב 560

טומפ(יק)
 ניט-שארף 162
 אומשפירעוודיק 509
 נאריש 340
 טון ס
 פֿאם 263
 מאָם 55
 טון וו
 אַרבעטן 435
 זיין טעטיק 433
 שאפֿן 106
 טוניק 522
 טונעיאַדעין 434, 483
 טונעל 160
 טונקל 290
 טונקען (זיך) 200
 טועה זיין זיך 336, 537
 טועכין
 באשעפֿטיקונג 435
 מעטיקייט 433
 געשעעניש 99
 טועם (טעם) זיין 264
 טוען 587, 601
 טוער 433
 טופֿען 279
 טופֿליעם 527
 טויך 61
 טוק
 מיקווה 415
 נערונג 258
 טוקן זיך 200
 טוקערין 415
 טור 170
 טורבאן 522
 טורבינע(ע) 436
 טוריסט 170
 טורמע 470
 טורניר 450
 טורנע 170
 טורעם 113, 124
 טורעמען זיך 124, 195
 טורען 183
 טוש
 שפריצבאך 415
 סאַלוט 280, 551
 טינט 296
 טושירן 293, 384
 מיאכ(ק)ען 183, 279
 מיאפֿקען 170
 מיאָרע 529, 618
 מיגל-אויבן 217
 מיגער 247

מעראמע 225
 מעראפיע 427
 מעראר
 מארד 244
 שרעק 539
 מערימאריע 109
 מערמאמעטער 55
 מערמאסמאטיק 254
 מערמאפֿיצירן 254
 מערמין
 צייט 69
 נאָמען 370
 מערמינאָלאָגיע 370
 מערעבענצען 183, 279
 מערעליקען 281
 מערפענמיין 221
 מערפקע 270
 מערצעמ 284, 285
 מערקיש
 אומפֿארשטענדלעך 348
 מערקלען 278, 281
 מפֿח 55
 מפֿל 414
 מפֿלה 597
 מפֿלן
 זקן 86
 נואף 597
 מראגיום 512
 מראניקער 383
 מראגיש 512
 מראגן
 מאסקען 172
 זיין מעוברת 229
 קליידן זיך 522
 הערן זיך [ריח] 273
 קלעקן 67
 מראגן זיך
 ניין 170
 איילן 440
 מראגע 115
 מראגעדיע 512, 383
 מראגעדיק (ווערן) 229
 מראגשטול 115
 מראדיציע
 עבר 75
 מינהג 52
 מראוועקסטיע 518, 14
 מראם
 טייל פֿום 240
 נאנג 170
 פֿוסצייכן 366
 מראמואר 178

נעשמאס 268, 267
 נוטער נעשמאס 533
 מאָטיוו 394
 מעמאטיק 310
 מעמבער 283
 מעמע 310
 מעמפֿ
 ניט־שארף 162
 אומשפירעוודיק 253, 509
 נאריש 340, 519
 מעמפאָ 283
 מעמפארער 74
 מעמפול 620, 620 א
 מעמפערמאטור 254, 255
 מעמפערמענט 508
 מענאר 286
 מענדעניץ 179
 מענה (ומענה)
 קריטיק 584
 באשולדיקונג 587
 מחלוקת 447
 וויכוח 324
 רייד 373
 פֿארטיידיקונג 588
 מענמאטיוו 316
 מענים 514
 מענצלען 199, 515
 מענצער 515
 מעסט 217, 316
 מעסטמאטאר 479
 מעסטמאמענט
 צוואה 366
 בריית־שלום 552
 ביבל 610
 מעסטמאמעטירן 479
 מעסטירן 316
 מעסלער 113
 מעסען 113, 115
 מעפעך 138, 415
 מעפען (זיך) 425
 מעפעריי 368
 מעצל 263
 מעקמאניק 113
 מעקמור 280
 מעקל 517
 מעקסט
 מעמע 310
 ליטעראטור 381, 383
 מעקסטבוך 361, 379
 מעקסטועל 533
 מעקסטיל 524
 מעקע 170, 377

מלוקען 183
 מליען 256
 מלית (און תפילין) 619
 מלית־קטן 619
 מומא 416
 מעצמער
 שפילהויז 383
 חווק 518
 מעצמער־שטיק 383
 מעצמארל 383
 מעצמארליש
 מעצמער 383
 אָנשטעלעריש 531
 מעאלאגיע 611
 מעאסאָפֿיע 612
 מעאקראַמיע 456
 מעאריע 329
 מעאָרעמיקער 329
 מעאָרעם
 פֿלל 337
 מיינונג 329
 מעמע 310, 315
 מאטעמאטיק 54
 מענגלעך
 טאָג 70
 אָפֿט 91
 מעות 336
 מעזים, מעזע
 מעמע 310
 באהויפטונג 357
 מעטיקייט 433
 מעכנאָלאָגיע 436
 מעכניק
 מעכניק 436
 פֿעטיקייט 437
 מעמאָד 401
 מעכניקום 361
 מעכניקער 436
 מעלעבענצען 183
 מעלעגראַם 356
 מעלעגראַפֿירן 356
 מעלעגראַפֿן־אָגענטור 353
 מעלעוויזיע 356
 מעלעמעטשען 183
 מעלעסקאָפֿ 305
 מעלעפאָטיע 345, 616
 מעלעפֿאָן 356
 מעלער 263
 מעלער־לעקער
 חונה 585
 ליידיק־נייער 434
 מעם

מראמווע 176	מראפן	מראנגל
מראיקע	פליסקייט 223	מאטעמאטיק 54
דריי 59	קליינער סכום 66	מוזיק-אינסטרומענט 286
דרייגעשפאן 173	מראפנווייז 17	מריב ט
מראכט	מראפעציע(ע)	זייגער-מעכאניזם 71
מוטערטראכט 240	מאטעמאטיק 54	← באוועגער
קליידונג 522	נימאטטיק 514	← באנער
מראכטן	מראף	מריב אדי
קלערן 309	צופאל 99, 516	אומריין 416
מיינען 329	דאס טרעפן 329	מריכום
מראכ(ק)ען 279	טייל ווארט 369	נאָב 479
מראלד 132	מראפארעט 13	שטייער 501
מראם 174	מראפעע 551	מריבון 373, 459
מראמאסען 183, 279	מראקט	מריבונאל 601
מראמכאן 286	וועג 178	מריבונע 124
מראמכאניסם 285	שטיק לאנד 109	מרינגאמעטריע 54
מראמבעניק 264, 434	מראקטאט 381	מריוזאקס 213
מראמוויי 174	מראקטאר 175, 251	מריוויאל 338, 414
מראמפייט 286	מראקטירן	מריומויראט 456
מראמפלען 170	באהאנדלען 401	מריומפירן 495
מראן	נעבן פיבור 554	מריומפצוג 551
כסא-מלוכה 115, 456	מרוכאדור 285, 382	מריט
אייל 221	מרוכע	נאנג 170
מראנואקציע 484, 433	רער 228	מיטלען 397, 401
מראנויט 171	מרומיט 286	מריי
מראנאטע 425	מרווד 433	← נעטריי
מראנאם 616	מרויב	מרייב
מראנמלאציע 172	רער 228	באוועגער 394
מראנמלימערציע 369	פֿרוכט 258	באנער 541
מראנממיסע	מרוויזם	מרייבל
איבערשיק 194	פֿלל 337	רערל 228, 356, 265
ראדיא 175, 356	אמת 362	מרייבן
מראנספאזיע 171, 172	מרויים 346	אימפולס 183
מראנספאראנט 377	מרויען	באוועגן 394
מראנספארט 488, 172	← נעטרויען	ברענגען [בראַנגאַן] 262
מראנספלאַנטאציע 172	מרויער 512	מרייבערן 259
מראנספֿארמאציע 93	מרוימיער 286, 285	מרייבקרעפֿט
מראנספֿווע 427	מרומף	קראפֿט 104
מראנספֿיגוראציע 93	נצחון 495	מאָטיוו 394
מראנסצענדענמאל 308	קארטן 516	מרייסם 513
מראנסקריפציע	מרונע 245	מרייסלען (זיך) 202
קאָפּיע 14, 377	מרונג 264, 595	מרייף 599, 482
רעקאָרד 284, 366	מרום 539	מרייפֿניאָק 613
מראנשעע 452	מרופע 47, 383	מרייף-פסול 379
מראנסקען 279, 183	מרוקן	מרייל 283
מראַפ	ניטנאם 224	מריילעמע 315
פליסקייט 223	אומפֿילעוודיקייט 509	מריילערן 281, 283
קליינער סכום 66	לאַנגווייליק 519	מריימעסמער 70
שכל 308	נריציק 282	מריינקעלט 479
אָקצענט 284, 372	אופֿן ריידן 374	מריינקען 264, 595
מראַפיק 203	מריאַ 284, 285, 59	מרייפלעט 59, 382
		מרייפער 420

264	משוואקען	געשען 99	מריפה 482, 599
282	משוויקען	פארויסזאגן 345	מריפה-פסול 379
215	משוכען (זיד)	זיין פינקטלעך 335	מריפן 223
528	משופרינע	מרעפן זיך 47	מריקא
263	משייניק	מרעפער	שניטסחורה 322
459	משינאוויק	פארויסזאגער 615	באקליידונג 522
	משינמשילע	געווינס 516	מריקאטאזש 524
525	פוטערווארג	מרעפונקט 42	מריקעניש
524	שניטסחורה	מרערן 512	טרונקייט 224
	משיקאווע	מרעשמען	יבשה 225
311	נייגערק	פלאצן 31	מריקענען
543, 53	אויסנעמיק	קראכן 279	מאכן טרוקן 224
351, 315	משיקעווען	מרפות 259, 258	קאנסערווירן 404
264	משמאקען	משאד 220	מרעגער 172
183	משמעליען	משאמע 47	מרעוואגע 431
138	משעכאל	משאמעווען 315	מרעמירן 567
286	משעלא	משאכאמקע 420	מרעמן 170
285	משעליסט	משאכנען 224, 420	מרעלבו(י)ך 117, 240
170	משעמאדאן	משאכען זיך 215	מרעלן
	משעמפיאן	משאלנט 258	בעלי-חיים-קולות 281
514	ספארט	משאמקען 264	זינגען 283
495, 23	סופעריאריטעט	משאקעדיק	חנפענען 585
115	משעמלעווען	פוז 529	מרעמולירן
113	משעמלער	פאראד 551	וויבראציע 202
	משעפען	גוטסייט 411	מוזיק 283
252	רירן	משארמער 575, 598	מרענירן 359, 248
311	זיין נייגערק	משוב 528	מרענען 31
251	מרפיב זיין	משוגון	מרעסט
251	משעפקע [הרפכה]	אינון 217	שנירל 123
486	משעק	טאפ 263	שותפות 477
600	משעקא	משודאק 53, 342	מרעסמירן 248
459	משערמאן	משודנע 53, 543	מרעסען 202
47	משערעדע	משוהון	מרעסקען 279, 183
247	משערעפאכע	אינון 217	מרעפ 113
113	משעשלעווען	טאפ 263	מרעפל [מדרגה] 17
113	משעשלער	משוואק 205	מרעפן

9

366	אינמלדן זיך	יאדען 567	יא 331
170	יאדע	יאדען זיך 512	יאכעדניק 587
	יאמ	יאדער(דיק)	יאגד
84	יינגל	קערל [פֿרוכט] 258	← געיעג
117	געוויקסיקער	צענטער 42	יאגן
233	זכר	תוך 5, 413	טרייבן 394
545	פראסטאס	גבורה 104, 419	איילן זיך 440
433	אויפמוער	יאדעשלייווע 420	יאגן זיך
544	יא-מעבע-דאם	יאהודי 235	שמרעבן 541
417	יאמערן זיך	יאווען זיך	יאג(ע)דע 258
259	יאמקע	אנקומען 187	יאד 218

יונג אדי	ידישקייט 611	יא
יונגער 84	יהודי 235	עול 466
ניי 81	יהי רצון 535, 619	פליכט 433, 577
יונג ווערן 426	יובילאר 551	זאגן 512
יונגאטש	יובלען 511	יאכמערן 512
זכר 233	יובל	יאכצן 280, 511
הויכער 117	ציטאָפּשניט 70, 73	יאָלד
ניט־פרומער 613	יום־טוב 551	זכר 233
אויסוואַרף 574	יובלען 551, 511	פראַנט 529
חוצפהניק 549	יונגט 84	נאַווער 362
עם־האַרץ 334	יודאָים 611	נאַר 340
פּעיקער 437	יודאָפּאָביע 542	אַפּגענאַרטער 363
שטיפּער 517	יודנטום	ניט פֿון דער פּראָפּעסיע 36
יונגאַטשעווען 517	← יודנטום	יאָלדעווען
יונגערמאַן	יודע זיין 333	פראַנטעווען 529
יונגער 84	יודע הפּל 333	שווינדלען 363
זכר 233	יודע נגן 285	שטיפּן 517
יונגפֿרוי	יודע ספּר 333	שפּאַטן פֿון 518
יונגע 84	יווועליר(ער) 529	יאָלקע ס
פּוילעריקע 85	יוון	ביימל 250
נקבה 234	זעלנער 419	יאָלקע אָדי
פּרייליריקע 564	ריו 117	שלעכטער טעם 425, 269
יוניאַן 448	גיבור 419	יאָמערן 512
יוניאַן־שאַפּ 435	יוין	יאָסלע 240
יונקער 453	נאַר 340	יאָקבע 363
יוסט	מיווסער 521	יאָקע 522
גוטער מצב 497	קראַנקער 420	יאָר 70
יִי־הום 544	וויינענדיקער 512	יאָרהונדערט 73, 70
יוסטײַן 598	יויך 258	יאָרום 383, 156
יועץ 458	יויכצן 511, 512, 280	יאָרטוויזנט 73, 70
יופּימער 614 א	יוירן 222, 202	יאָריד
יופּעצע 522	יומא דפּגרא 551, 442	האַנדלספּלאַץ 485
יוצא זיין 577	יום־הדין 619	טומל 280
יוצא ונכנס 554, 552	יום־החופּה 563	יאָרידניק 485
יוצא מן הכלל 53	יום־הקצר 74	יאָרמלקע 522
יוצר	יום־טוב	יאָרן (זיך)
באַשעפּער 106	רעליגיעזער יו"ט 619	פֿאַרברענגען אין 111
פּיוט 619	וועלטלעכער יו"ט 551	עלטערן זיך 84
יוקס 412	רוטאַג 442	יאָרצייט 554, 343
יווד 496	פֿריידנטאַג 511	יאָשטשערקע 247
יורדיש 598	יום־טובֿדיק	יבשה 108, 225, 224
יוריסדיקציע 600	פֿאַרפּוצט 529	יבמה 565
יוריסט 601	גוטער מצב 497	יגון ואַנחה 512
יוריספרודעניץ 598	גוט 411	גייע־פּפּימניק 485
יורש 40, 476	פֿריילעך 511	גייעה 433
יורש־עצר 456, 454	יום־כיפור 619, 266	יד־עזת 397, 477
יושב־אוהל 555	יונג ס	ייד 552
יושב־במל 434	יונגערמאַן 84	ידיעה
יושב־ראַש 459	זכר 233	נייס 353
יושען 233	הויכער 117	קענטשאַפּט 333
יושר 573	משרת 485, 468	יהדות
יותר מדאי 67	נעזעלן 435	יושר 573

- 512 יללה
 226 ים
 ימה-שמוניק
 574 אויסוואַרף
 517 שטיפער
 619 ימים נוראים
 176 ים-לניט
 608 ים-מיידל
 226 ים-פאס
 יניקה
 403 קוואל
 489 הכנסה
 409 נוצן
 יסוד
 113, 133 פונראמענט
 413, 3 משות
 יסורים
 420 פזישע פיין
 512 ניסטיקע פיין
 יעגער
 154 ספאָרט
 453 קריגער
 177 אַעראַפּלאַן
 322 יעדן פֿאַלס
 51, 50 יעדער(ער)
 יעוואַנגעליע
 ← עוואַנגעליע
 יעווונך
 ← איינוך
 יעזויט
 618 נלחות
 363 היפאָקריט
 50 יעטוועדער
 184, 250 יעטן
 280, 512 יעלה(ן)
 425, 269 יעלקע
 יעמאַלט
 75 יענמע
 פראָסטאטשקע
 545 נקבה
 234 באַריידעוודיקע
 373 יענע וועלט
 607 יענקעוואַמע
 376 יעפֿרייטאַר
 453 יעצט
 ← איצט
 יעראַגליפֿן
 ← היעראַגליפֿן
 92 יערלעך
 70, 222 יערן
 202, 84 יערן זיך
 84 יפיפיה
 520
- אַפּשטאַם
 237 ייחוס-בריוו
 237, 366, 544 ייחוסן זיך
 546 יינגל
 זכר
 233 יונגער
 84 שוטח
 340 יינגלען זיך
 מאַכן זיך יונג
 84 פּוצן זיך
 529 יראה
 שרעק
 539 אמונה
 611 איקאַנע
 619 א
 611 יראה-אלהים
 יראה-הפֿכוד
 580 פּכוד
 539 שרעק
 יראה-הרוממות
 580 פּכוד
 539 שרעק
 611 יראה-שמים
 יראה-שמים-פּנימל
 611 יירן
 202, 222 יישובֿ
 געדאַנק
 309 עצה
 458 ווינאַרט
 116 דאָרף
 251, 116 יישובֿ-הדעת
 געדאַנק
 309 עצה
 458 ספֿס
 323 אָפּנעהיטקייט
 313 קאַלטבלוטקייט
 509 יישובֿן זיך
 געדאַנק
 309 עצה
 458 ספֿס
 323 אָפּנעהיטקייט
 313 קאַלטבלוטקייט
 509 יישובֿניק
 דאָרפֿסויד
 116, 251 נאַווער
 362 יישר-פּוח
 568 ייהור
 איבערבלייב
 27 ננכה
 482, 526 יכולת
 104, 320 יכלען
 יכלען
 קענען
 333 זיין פֿעיק
 437
- 619 יזכור
 יחיד
 איינער
 57 מענטש
 232 יחיד בדורו
 אויסנעם
 53 מערווערטיק
 23 למדן
 333 באַרימטקייט
 544 יחיד במינו
 אוניקום
 57 אויסנעם
 53 מערווערטיק
 23 למדן
 333 באַרימטקייט
 544 יחידות
 איינציקייט
 57 אָפּגעזונדערטקייט
 555 יחיד-סגולה
 544 יחסן
 23, 575, 544 יחסנות
 ייחוס
 544 גאוה
 546 יחסנען זיך
 546 ייאוש
 538 ייד
 בן-ישראל
 235 זכר
 233 פֿוליעריקער
 85 יידיש
 שפראַך
 369 יידישער
 235 יידישן
 619, 235 יידישקייט
 יושר
 573 אמונה
 611 יידיש קינד
 235 יידנטום
 235 יידענע
 יידישע פֿרוי
 235 נקבה
 234 עלטערע פֿרוי
 86 ווייב
 563 נאַרשע פֿרוי
 340 קרענקלעכער
 240 ייהוד
 אחרות הבורא
 606 זיווג
 563 אָפּגעזונדערטקייט
 555 ייחוס
 יחסנות
 544 גאוה
 546

עקסיסטנץ 1
ממשות 3
וויכטיקייט 413
יש אומרים 329
ישועה 446
ישיבה 361
ישיבה-בחור 360
ישרנות 573
ישראל 235
יתום, יתומה
איינער (ר) 57
אן טאטע-מאמע 238
יתומים-אנשטאלט 479
יתר-הפליטה 432
יתרון 23, 391

ירא-שמים 611
ירושה
איינגס 476
הכנסה 489
נאָב 479
רעזולטאט 102
יריד
האנדלספלאץ 485
טומל 280
ירידה
מפלה 496
דעגראדאציע 545, 581
ירידניק 485
ירשענען 489
יש

יפת-תואר 520
יציאת-נשמה 420
יצירה 106, 102
יצר
באוועגער 394
באנער 541
יצר-הרע
באוועגער 394
באנער 541
שטן 607
יצר-טוב 541, 607
יקר-המציאות 411
יקרות
רוחק 66
טייערסייט 502

כ

שטיפער 517
אומלייט 574
פלץ 247
פלה
זיווג 563
נעליבטע 560
פלה-באדעקנס 563
פלה-מויד 85
פל-זוכל
אלע און אלץ 32
פעיקער 437
פלומר 349
פלומרשט 363
פלי
געפעס 263
געציני 435
מוזיק-אינסטרומענט 286
קול 286
מושלם 437
פלי-בית 476
פלי-זיוון 541
פלי-זמרים 285
פל יכול
נאָט 606
מושלם 437
פלי-קודש 617
פלי-ישראל 235
פלל
מענטשהייט 232, 47
נאנץ און אלץ 32
איינשליסונג 35
געזעץ 598, 337
פלל-זאך 477

כומר 618, 614
כום(ע)
גלעזל 263
טרונג בראַנפֿן 595
כופֿר (בעיקר) 613
כורעים 196
כותל-מערבי 620
כזב (ושקר) 363
כזית 34, 258
כיאור 82
כיבוד
כבוד 580
טראַקטאמענטן 554, 258
כיבוד-אָב 580
כיבוד-אם 580
כיד-המלך 67, 504
כיוון 392
כיוור 263, 620
כינה 247
כישוף 615
כישרון 437
כיתה
כלאם 49, 34
שולקלאם 361
פארטיי 448
קאמפאניע 47
כפתוב 335
כך-הווה 99
כך וכך 17
כלאָח-ריד 314
כל-בונ(ניק)
סידור 619
פעיקער 437

כבר-פה 376
כבוד 580
כביכול 606
כדאי
הכנסהדיק 489
ריווחדיק 495
נוצן-ברענענדיק 409
כדבעי 37
כדי 392, 394
כדין 52
כדת 52
כהן
כנ-אהרן 617
כריסטער 614, 618
כוונה
נעפיל 508
ציל 392
אָפּגעהייטסייט 313
כוח
קראַפֿט 104
גבורה 419
פלעניפאטענץ 460
כוח-הדיבור 372
כוח-הדימיון 346
כוח-הדם 104, 419
כוח הרשאה 460
פולל
איינשליסונג 35, 54
אלגעמיינסייט 50
צדקה-אנשטאלט 479
קהילה 617, 47
פולל זיין 35, 54
פוללות 500

ריין 415	פעם 510	כלל-מוער 617
אומשולדיק 591	כפרה 572, 619, 593	כלל-ישראל 235
כשרן 598, 619	כפרה-הינדל	כל-נדרים 619
כת	פֿאַרכײט 95	כלפי 8, 317
פארטיי 448	כף-הקל(ע) 608	כמו 10
קאמפאניע 47	כפול-שמונהדיק 208, 524	כמו שכתוב 335
כתב	כפי	כמות 17
האנטשריפט 377	נאַרמע 52	כמעט 17
כתב-יד 377	צושטאַנד 7	כנגד 8
קאנטראקט 474, 617	כפי ערך 8	קענ(ע)נער 332, 447
כתב-הרשאה 460	כפירה 613	כנגד אינוו
כתבא רבא 377	כפל 54, 58	שניכות 8
כתב-יד 377	כפל-כפלים 67	כנופיה 47
כתב-הקודש 609	כפלען 54, 58	כנסת-ישראל 235
כתובה 563, 474	כצפיהת בדבש 268	כסא-הכבוד 580, 606
כתוב והתום 477, 100	כרך [שמאט] 109	כסא-המלכות 456, 115
כתיב [דיקדוק] 369	כרפס 619	כסא-הרבנות 617
כתיבה-אותיות 377	כרת (יאָרן) 74, 243	כסדר
כתר-מלכות 456, 522	כשורה 37	המשך 45
	כשר	אַרדענונג 37
	געזעצלעך 619, 598	לאנגרויער 73

כ

פֿעיקער 437	באַטרעפֿן 500	כאַאס 38
מעטיקער 433	קלעקן 67	כאַבאר 590
כוואליע 226	כאַפֿן זיך	כאַווען 359
כוואליען זיך 202, 223	פלאן 397	כאַמע 114
כומער 114, 251	אויסגעפֿינען 328	כאַמש 319
כוליגאן	נעמען זיך צו 433	כאַכאַטשען 511
אוממענטש 574	כאַפּקע 363	כאַלאַט 522
אָכור 567	כאַקי 524	כאַלוואַ 258
כוליע 240	כאַר	כאַלופּע 114
כיבע 319	מוזיק 284, 285	כאַליאַסטרע 47
כיטרע 363	קלויסטר-באַלאַקאָן 113	כאַליעווע 527
כימיע 218	כאַרעל 284	כאַלערי(י)ע 420
כימערע 346, 2	כאַראַקטער	כאַלעריש 510
כיראמאנטיע 345	באַזונדערקייט 49, 5, 51	כאַם
כירורגיע 427	צושטאַנד 7	פּראָסטאַס 545
כלאָפּ	כאַראַקטעריזירן 381, 51	ניט-איידעלער 557
פויער 251	כאַראַקטעריסטיק	נאַר 340
פּראָסטאַס 545	באַזונדערקייט 5, 51	כאַמעט 173
עם-האַרץ 334	סימן 365	כאַפטע 47
שומה 340	כאַראַקטערלאָז 388	כאַפֿ-לאַפּ 440
ניט-איידעלער 557	כאַראַקטער-שמירן 51	כאַפֿן
געוויקסיקער 117	כאַרטיע 598	נעמען 481
כלאַרפֿאַרמירן 253, 427	כאַריסם 383, 285	פֿאַנגען 514, 470
כליאבען 264, 595	כאַרבלען 282	איבערראשן 536
כליאסקען 279, 282, 183	כאַרעאַגראַפֿיע 515	טאָן גיך 440
כליאפטשען 264	כוואט	לייענען גיך 359
כליאפען 223, 282, 183	מוטיקער 540	פֿאַרשטיין 309

כראנאמעטער 71
 כראניק 71, 366, 381
 כראניש 73
 כראפען 282, 442
 כראקען 417
 כרויקען 281
 כריין 258, 270
 כריפען 282
 כרעמזל 258
 כרעסטאמאטיע 379

חסיד 611
 גוטהארציקער 566
 שלימזל 438
 בניקען 512
 כעמיע 218
 כראביע 544
 כראברע 540
 כראמאטיום 293
 כראמ(ש)קען 264
 כראנאלאגיע 71

כליפון 512
 כלעבן 362
 כמאל
 טייל 34
 קלאם 183
 כמאליען 183
 כמארע 290
 כמורנע 290
 כניאק
 אומריינער 416

ל

לאחדים 57, 484
 לאטומניק
 שניידער 526
 שוסטער 527
 לאטיק 483
 לאטכענען 482
 לאטע
 ליסט 115
 פארריכטונג 424
 לאטען 526
 לאטעריע 516
 לאטקע
 שפיץ 258
 לאטע 424
 שיסל 263
 לאטשן 527
 לאיצאל 552, 573
 לא-יוצלה
 אומפעיקער 438
 ניט-מזלדיקער 496
 לאך 166, 160
 לאכן 511
 לאכן פון [שפאט] 518
 לאכעריקע 518, 381
 לאם
 בעל-חי 247
 קליי 30
 לאם ט
 האמער 205
 לאם אדי
 מום 420
 קרום 154, 438
 לאמבארד 491
 לאמטערן 289
 לאמענטאציע 512
 לאמפ 289
 לאמפאם 123
 לאמפן-פוצער 415

לאווירן
 מעטאד 401, 433
 פארשונג 315
 שווינדלען 363
 אומבאשלאסן 388
 לאווע
 ווילקאן 204
 טראטאר 178
 שורה 37
 לאוורירן
 ← לאווירן
 לאזארעט 427
 לאזונג 337
 לאזור 302
 לאזן
 צעניין 217
 אפבליאקטעווען 294
 ניט טאן 434
 ל' שיריים 27
 לאזן זיך [טאן] 41
 לאזן גיין
 איינלאזן 478
 זיין ניט-אפגעהיט 314
 זיין מילד 465
 ניט טאן 434
 לאזן געמאך 434
 לאזן הערן
 זאגן 373
 באקאנט מאכן 353
 לאזן וויסן 353
 לאזן צו רו 434
 לאזענגע 54
 לאזשי 114
 לאזשירן 111
 לאזשירער 116
 לאזשע
 פאראיין 479
 מעטמער 383

לאבארטאטאריע 534
 לאבונג
 שפיץ 258
 עסן 264, 511
 לאבום
 אומלייט 574
 שטיפער 517
 לאבירינט 531
 לאבן [ברויט] 258
 לאבן (זיך)
 עסן 264
 קוויקן זיך 511, 513
 לאג
 שיכט 122
 קנייטש 165
 לאגאריטם 54
 לאגונע 226
 לאגיסטיק 452
 לאגיק 324
 לאגל 263
 לאגע 7, 17
 לאגער
 סקלאד 485, 403
 ביוואקס 114
 לאד 37
 לאד 206
 לאדאווייע 403
 לאדן
 ← פארבעטן
 לאדן ט
 פענצטער 113
 לאדן וו
 לאדן געווער 541
 לאדן משא 206, 111
 לאדן אין געריכט 601
 לאדער(ן) 434
 לאדקע 176
 לאזן 599

- 544 לאַרד
 לאַרווע 229
 לאַרנעמ(ע) 305
 לאַרעליי 608
 לאַשטשען זיך 561
 לאַשיק 173
 לברוש
 פֿאַרעם 151
 צושטאַנד 7
 לבנה 203
 לנאָמע 575
 לגבי 8, 317
 ל"ג בעומר 619
 לגמרי 32
 לזור-דורות 73
 להאָמע 575
 להבא 77
 להוט 541
 להכעיס 567
 לזב 122
 לזגן 305, 315, 351
 לוזה 492
 לזוי 617
 לוזיה 245
 לוזיז 247
 לזושע 226
 לזח 71, 377
 לזחות 609
 לזמעראַנער 612
 לזיב(ן) 583
 לזיבנסזוערמ 573
 לזיג 415
 לזיז ס [פֿינה] 247
 לזיז אַדי
 אָפֿן 166
 פֿרזי 469
 אַימזן 579
 אַנאַרכיש 457
 ניט־געבזנדן 31
 שיטער 211
 לזיזלזיבזיקייט 420
 לזיזזן
 רזיזניקן 415
 פֿאַרשן 315
 לזיזער
 סבזן 498
 סאַרגער 505
 לזיט ס 206
 לזיט אַזוו
 נאַרמע 52
 צושטאַנד 7
 427 לאַפּסירן
 לאַפּסערדאַק
 מלבוש 522
 צעריסענער מלבוש 523
 לאַפע 240
 לאַפעמע 160, 261
 לאַפעמקע
 אַנאַטאָמיע 240
 מכשיר 113
 לאַפּקע
 אַנאַטאָמיע 240
 שזחד 590
 לאַץ 526
 לאַק 221
 לאַק 157, 528
 לאַקאָוט 467
 לאַקאַטאַר 116
 לאַקאַל ס
 זאַמלפּלאַץ 47
 פּאַרטיי 448
 לאַקאַל אַדי 110
 לאַקאַלזיזירן זיך 111
 לאַקאַלימעט 110
 לאַקאַטאַטזיון 174
 לאַקאַטאַציע 168
 לאַקאַמען זיך
 עסן 264
 קוויזן זיך 511
 קוואַפען זיך 541
 לאַקאַניש 374
 לאַקאַציע
 סביבה 110
 באַזעצזנג 111
 לאַקזן 121
 לאַקזי 468
 לאַקזי
 אַייל 221
 לעדער 525
 לאַקזירן 163
 לאַקזירן (זיך) 111
 לאַקזן [רזיזזן] 394
 לאַקס 247, 258
 לאַקסזירן 417
 לאַקסען 258
 לאַקעמקע 258, 268
 לאַקערזן 305, 315
 לאַקערפּלאַץ 351
 לאַקרעץ 271
 לאַקשן 258
 לאַקשנברעט 263
 לאַרבערבלאַט 270
 לאַרבערקראַנץ 605
 539 לאַמפּן-פֿיבער
 לאַזן 251
 לאַנג 117
 לאַנגזוויערדיק 73
 לאַנגזוויליק 519
 לאַנגזאַם 439
 לאַנד
 געשפּרייט [רוזם] 108
 געגנט 109
 יבשה 225
 ערד 251
 לאַנדאַרבעט 251
 לאַנדבאַזיזער 476
 לאַנדגוט 476
 לאַנדגראַף 544
 לאַנדגראַפּשאַפּט 109
 לאַנדווירטשאַפּט 251
 לאַנדזווער 453
 לאַנדזנגפּלאַץ 176
 לאַנדטאַג 460
 לאַנד(ז)יקן 187
 לאַנדמאַיאַר 600
 לאַנדמעסמער 251
 לאַנדסמאַן 116, 552
 לאַנדפּאַס 225
 לאַנדשאַפּט 307, 368
 לאַנדשיץ 453
 לאַנד-שמה 109
 לאַנטוך
 זאַק 403
 ניט־גזמער 608
 לאַנקע 251
 לאַסאַ 123, 363
 לאַסט 206
 לאַסטזיק 524
 לאַסטפֿירער 173
 לאַסקע
 חסד 566
 צערטל 561
 לאַפּמשעס 527
 לאַפּזיטוט
 בעטלער 498
 ניכנע 548
 שזטה 340
 שד 608
 לאַפּזיס
 שטיין 204
 רפּואה 427
 לאַפּן 470, 481
 לאַפּני(ע)ן 31
 לאַפּנזיצל 522
 לאַפּסזיס 336

פּריוויו 452	לונק 420	לויטער
ליאַסקען 183, 279	לומט	איינמיניט 28
ליאַפען	באַנער 541	ריין 415
שלאָגן 183	פֿאַרנעניגן 511	דורכזיכטיק 291
ניסן 223	לומטיק 518, 511	לויכמן
שמירן 113 א	לומטיק מאַכן 513	ליכטיקייט 289
שרייבן 377	לומטער 289	ריינקייט 415
ליאַק 270	לופע	שיינקייט 520
ליאַרעם 280	שפּאַטמיוו 305	לולעך 255, 254
ליב	ליפּ 240	לויזן 605
ליבע 560	לופען 122	לוינע
פֿריינדשאַפֿט 552	לופֿט 219	← שטימונג
נוטהאַרציקייט 566	לופֿטבאַלאַן 177	לוינען זיך
פֿאַרנעניגן 511	לופֿטיק	האַבן ריווח 489, 495
ליב האַבן 541, 560	לופֿט 219	האַבן נוצן 409
ליבהאַבער	ליכט 207	לוינקעמניק
ליבע 560	קאַלט 255	וועבער 524
באַנער 541	לופֿטערן	שניידער 526
אַקטיאָר 383	רייניקן 415	לויערן 305, 351, 315
ליבלייג 561	ווענטילירן 219	לויף
ליבלעך	קילן 255	באווענונג 168
פֿריינדלעך 552	לופֿטפֿליער 177	ריכטונג 401, 179
איידל 556	לופֿטציג 219	געאָיל 440
נוטהאַרציק 566	לופֿטרייזע 177	נאַסקייט 223
ליבסט 23	לופֿטרער	לויפֿגעוועט 514
ליבע	רער 228	לויפֿטריט 440
ליבשאַפֿט 560	אַנאַטאַמיע 240	לויפֿן
באַנער 541	לופֿטשיף 177	באווענן זיך 168
נוטהאַרציקייט 566	לופֿטשיק 113	אָיילן זיך 440
ליבערלאַל	לוקסוס	פֿליסן 223
פּאַרטיי 448	אומנייטיקייט 410	קאַנדידירן 471
מילדער 465	פֿאַרשווענדערשיקייט 507	לויפֿער
פֿרייניביקער 504	פֿאַרנעניגן 511	בעל־חי 246
ליבערשט 23	לוקע 176, 113	נייער 170
ליברע 61, 377	לויטשען 122	הענדלער 485
ליברעטאָ 383	לוישען 183, 279	שליח 354
ליבשאַפֿט 560	לחות 223, 416	שאַכשפּיל 514
ליגן ט 363	לחלוטין	טעטיקער 433
ליגן וו	נאַנץ 32	מילשטיין 216
אומבאווענונג 169	געוויס 322	וויניעטקע 113 א
געפֿינען זיך [סביבה] 110	ליאַלקע	← ליידיק־נייער
נידעריקייט 125	טעקל 517	← אומלייט
האַרזאָנאַטאַליקייט 131	מאַנעקען 526	לולֿט 619
ל' אין 111	ליאַמאַווקע 526, 123	לומדות 333
ליגנער 363	ליאַמע	לומדי־תורה 360
ליגע 448	שנירל 123	לומען 31
ליגעמינע 258	ברעג 143	לומפּ 545, 574
ליד	סעודה 554	לומפּן [שמאַטעס] 425
מוזיק 284	ליאַמעווען 526	לונאַטיקער 170, 342
פּאַעזיע 382	ליאַן 250	לונג 240
לויבאָוּניצע 597, 560	ליאַם	לונגען [שפּייזן] 258
לויבאָוּניק 597, 560	גורל 516	לונגעט 176, 113

- 540 אינשטעלעריש
 597 אויסגעלאסן
 365 לייכטטורעם
 לייכטן
 289 לייכטייט
 415 ריינקייט
 520 שיינקייט
 לייכטער 289
 לייכעץ 223, 416
 ליילעך 138
 ליים 217
 ליים 115
 ליימבאדן 251
 ליימען 105, 253
 ליימער 113
 ליינן 250
 ליינווימען 249
 ליינקוכן 221
 לייסם
 527, 526, 123 שנור
 115 סטאליעריי
 לייסטער 366
 לייטן 492, 491
 לייטען 373, 359
 לייטען זיך 369
 לייטער 373
 לייטשטאף 381
 לייצע (ע) 173
 לייקאסע 491
 לייקע 415
 לייקענען 332
 ליכווע 491, 605
 ליכט 289
 ליכטבענטשן 619
 ליכטיק
 289 זוניק
 415 ריין
 520 שיינ
 293 העל
 295 ווייס
 ליכטיקן זיך 295, 289
 ליכטציער 289
 לילא 299
 ליליפוט 118
 לילית 608
 לימאנאדע 258
 לימוד 359
 לימיט 144
 לימיטאציע
 באגרענעצונג 470
 319 תנאי
 לימענע 258
- 524 ליינונט
 לייזן
 446, 469 אויסלייונג
 שניט [תבואה] 251
 לייזונג
 489 הכנסה
 פארטייטש 349
 אויסגעפינען 328
 לייזיק [אומריין] 416
 לייט
 מענטשן 232
 אָנשטענדיקער 573
 באַרימטקייט 544
 עושר 497
 לייטונג
 ← פֿירונג
 לייטזעליקייט
 ליבע 560
 רחמנות 566
 חזן 520
 לייטזעליקן
 שענקען 479
 רחמנות האָבן 566
 לייטמאטיוו
 טעמע 310
 ליטעראטור 381
 מוזיק 284
 לייטן
 מעטאל 205
 ← פֿירן
 לייטענאָנט
 וויצע 460
 אָפיציר 453
 לייטער
 טרעפּ 17, 195
 ← אָנפֿירער
 לייטערן 424, 262, 415
 לייטערן זיך
 ליכטיק ווערן 289
 תשובה מאָן 593
 לייטש 173
 לייכט
 גרינוואַניק 207
 ניט־שווער 444
 קליין 21
 קליינצאָליק 66
 לייכטגלייביק
 גלויבן 329
 תמימות־דיק 362
 לייכטזיניק
 ניט־אָפּגעהיט 314
 אָן זאָרגן 511
- 239 לייבלעך [קרוב]
 לייבסערדאָק 619
 לייבנקעכט 466
 לייגן 111
 לייגן 363
 לייגן זיך
 נידערן 196
 ניין שלאָפֿן 442
 לייך 420
 לייך מאָן
 ← תשובה
 ← רחמנות
 ליינדאָק 574
 ליידיק 112
 ליידיק־גייער 434
 ליידין ט
 פֿיוישע ל' 420
 גיטטיקע ל' 512
 ליידין וו
 פֿיויש 420
 גיטטיק 512
 פֿארטראָגן 509
 שלעכטער מצב 489
 ליינדשטאָפּ
 ליבע 560
 באַנער 541
 לייבען זיך 561
 לייועראַנט 403
 לייורען 172
 לייורען 377, 61
 לייורען 522
 ליולקע 265
 לייסטער 289
 לייזש(ב)עס 514
 ליחה 223, 416
 לייטאָגראַפֿיע 368, 378
 לייטאָווע 286
 לייטאָמפֿער 204
 לייטוואַק 235
 לייטורגיע
 נאָטסדינסט 619
 מוזיק 284
 לייטער
 מאָס 55
 אייזנבאָן 174
 לייטעראַטור 381
 לייטקע 240
 לייאָנשטאָלמ 491
 לייב 247
 לייב 240
 לייבגוואַרדיע 453, 430
 לייבל 522

אופֿן ריידן 374	ליריק 382	לימפֿע 241
לעבער	ליריש 382, 508	לינאלעום 138
אנאטאָמיע 240	לירע	לינגוויסטיק 369
שפּניז 258	געלט 486	לינד 254
לעגאָט	מוזיק־אינסטרומענט 286	לינדז
ירושא 479	לישני 420	אנאטאָמיע 240
פֿארטרעטער 354, 460	לישען 183, 279	שפּניז 258
לעגאָטאָר 479	לישקענען זיך 585	לינדערען 513
לעגאל 598	לית ברירה 386	לינמשן 244
לעגאָליזירן 598	לכל הדעות 329	לינייקע
לעגאָציע 354, 460	לכל הפחות 17	ווירע 55
לעגיאָן 453	לכל הפנים 322	וואָגן 173
לעגיאָנער 453	לכן 103	ליניע
לעגיאָטים 598	לכתחילה 41	שריפֿט 365, 377
לעגיאָטירן	למד-וואָוניק	ריכטונג 179
פֿאַרנעזעלעכן 598	ניסטר 611	מאָס 54, 55
באַשטעטיקן 318, 335	צדיק 573	המשך 45
לעגיאָלאָטור	למדן 333	אינונבאָן 174
געזעץ־געבונג 598	למדנות 333	אַנבליס 307
פֿאַרלאָמענט 460	למך	לינירן 377
לעגירן 30, 217	נאר 340	לינק
לעגענדאָריש	אומפֿעיקער 438	היפּוך פֿון רעכט 150
לעגענדע 381	געלאָסענער 439	ראַדיקאַל 467
וונדערלעך 543	ניט־באַשלאָסענער 388	ניט־כּשר 258, 482, 599
פֿאַנטאַסטיש 346	למשל 317	ליסטיק 363
נרוים 20	לעבהאַפֿטיק	ליסמע 366
ניט־בינימצאָריק 2	← לעבעדיק	ליסינע 523
לעגענדע 381	לעביונג 511	ליפֿ
לעגערן	לעבל [כרויט] 258	אנאטאָמיע 240
פּלאַצירן 111	לעבלעך 254, 255	באַטאַניק 249
ביוואַקירן 452	לעבן ס	קאַרע 122
לעדער 525	דאָס לעבן 242	ליפעץ 271
לעדערל 123	נפֿש 232	ליפֿט 197
לעוואַרע 251	עקסיסטענץ 1	ליפֿערן
לעולם ועד 73	סוביעקטיווקייט 5	← לייווערן
לעזן 251	טעטיקייט 433	ליציטאַציע 484
לעזן	לעבן וו	ליציי 361
← לייענען	אַטעמען 242	ליצענץ
לעזער	עקסיסטירן 1	רעכט 598, 469, 575
← לייענער	דויערן 208, 73	רעקאָרד 366
לעזשאַנקע 115	וווינען 111	ליצענציאַט 333
לעטאַרגיע	לעבן אינוו 120	ליקווידירן
קרענק 420	לעבנס־לויף 73	באַצאָלן חוב 493
אומשפּירעוודיקייט 253	לעבנס־מיטלען 258, 403	פֿאַרערדיקן 43
אומטעטיקייט 434	לעבנס־פֿאַרזיכערונג 474	טייטן 244
לעכערלעך	לעבנס־פֿראַגע 413	צעשטערן 107
חוזק 518	לעבנס־שטייגער 52	ליקוי חמה 290
אַבסורד 338, 414	לעכעדיק	ליקוי לַבַּנָה 290
לעכערן 160	בנים לעבן 242	ליקע
לעכצן 266, 541	טעטיק 433	קאַרע 122
לעלע 229	מונטער 511	שוואָם 415
לעמע 54, 324	קאַליר 293	ליקער 595

לערע	לעצמ	לעמעלע
לימוד 359	סוף 43	בעל-חי 247
תורה 598	נרוים 20	נאר 340
לערער (יין) 360	ניי 81	אומשולדיקער 591
לעשן	לעצמגילטיק	ניכנע 548
פֿייער 257	סוף 43	לעמעשקע
אַפּפּאַלן חוב 493	באשלאָסן 387	קאשע 258
אַפּמעקן 367	לעצמנס 75	נאר 340
לעשפּאַפּיר 367	לעק	אומשולדיקער 591
לעתיד 77, 607	לעקן 264, 252	ניכנע 548
לעת-עתה 76, 74	טראַפּן 66	לענג 117, 17
לפחות 17	לעקטאָר 360	לענגסט 75
לפנים 363	לעקיש 340	לענגערן 117
לפי ערך 8	לעקן 264, 252	לענדן 240
לפנים משורת הדין 566	לעקסיק 369	לענטע 123, 526
לץ	לעקסיקאָן 379	לענען זיך 154
וויצלינג 518	לעקער 258	לעסטיק
שטיפער 517	לעקער-און-בראַנפֿן 554	שווער 443
לצנות 518	לעקציע 359	לאַנגווייליק 519
לרוכ 67	לער ס	לעסערן
לשון	לימוד 359	מחלל זיין 408, 613
שפראך 369	לער אַר	שפּאַטן 518
רייד 373	פוסט 112	באַלידיקן 581
לשון-ה(ה)קודש 369	לערך 8	לעפּיש
לשון-הרע 586	לערן-אַנשטאַלט 361	האַמעטנע 439
לשון יחיד 371	לערנגעלט 605	אוממעטיק 434
לשון נקיה 374, 533	לערניונג	לעפּל [אויער] 240
לשון סגי-נהור 374, 533	תלמיד 360	לעפּל 263
לשון רבים 371	בעל-מלאכה 435	לעפּעלע
לשם שמים 611	לערנען (זיך) 359	לעפּל 263
לשנה-טובה	לערער	אַנאַטאָמיע 240
ווינטש 558	תלמיד 360	לעפּצונג 226
ווינטשקארטל 355	למון 333	לעפּצן 240
		לעצגעלט 479

מ

מאָדול(וס) 54, 55	מאַנגעמ 185, 104	מאַכיל 168
מאָדולאַציע	מאַנגעמזום 185, 104	מאַביליזאַציע 47, 452
שינוי 93	מאַנגעם 185, 104	מאַנאַזין
שמים 372	מאַנער	קלייט 485
מוזיק 283	דאַר 118	שפּינכלער 403, 251
מאָדוס 7	ווייניק 21	ציטשירפּט 379
מאָדים	קליין 66	מאַגיסטער 360, 333
פלאנעט 203	מאָדאָלימעט 7	מאַגיסטראַט
פֿעיקער 437	מאָדאָם	שטאַט-פֿאַרוואַלטונג 459
פֿלויסיקער 433	פֿרוי 234	נעריכט 601
שטיפער 515	בעל-הביתמע 476	מאַגיק(ער) 615
מאָדיסט(קע)	יחסנטע 544	מאַגן 240
פראנט 529	מאָדאַנע 234, 520	מאַגנאַט 544
שניידער(קע) 526		מאַגנאַט-קאַרטאָ 474

- 520 שיין
 פֿאַראַדנע 551
 מאַכאַרקע 265
 מאַכט 456
 מאַכטמאָזעך 456
 מאַכטלאַז
 אומהערשאַפֿט 457
 קראַנק 420
 מאַכניאַציע
 פֿלאַן 397
 שווינדל 363
 מאַכל
 שפּיני 258
 ווילטעמיקייט 511, 268
 מאַכן
 שאַפֿן 106
 זאָגן 373
 טייַטש 349
 לייַענען זיך 369
 אייַנשליסן אין 35
 האָבן הכנסה 489
 זשעסטיקולירן 202, 365
 האָבן שטולגאַנג 417
 באַוועגן 101, 394
 מאַכן זיך
 פֿאַסירן 99
 סימולירן 363
 מאַכער
 שאַפֿער 106
 אויפֿטוער 433
 פֿעיקער 437
 פֿירער 459, 544
 שווינדלער 363
 מאַל
 אינסעקט 247
 אָנשיט 225
 מאַלצייַט 258
 מאַלאַריע 420
 מאַלברעט 368
 מאַלוסק 247
 מאַליגעס 258
 מאַלן
 מאַלערייַ 113, 368 א
 פּולוועריזירן 216
 שילדערן 381
 מאַלע וואָס, ווער 414
 מאַלער 113, 368 א
 מאַלערייַ 113, 368 א
 מאַלאַן 262
 מאַלצייַט 258
 מאַמועל 234, 84
 מאַמין 611
- מעם 394
 סיבה 101
 מעלאַדיע 284
 ליטעראַטור 381
 מאַטעמאַטיק 54
 מאַטעריאַל
 פֿאַרגרייַט 403
 שניט־סחורה 524
 וואָפֿן 541
 מאַטעריאַליזירן
 ממשות 3
 אָקולטיזם 616
 מאַטעריאַליזם
 פֿילאָסאָפֿיע 309, 613
 ממשות 3
 ענאָזם 567
 מאַטעריע
 שמאָף 3
 עלעמענט 35
 טעמע 310
 שניט־סחורה 524, 526
 אויספֿלוס 416
 מאַטערן 567
 מאַטערן זיך
 לייַדן פֿיזיש 420
 לייַדן גייַסטיק 512
 אָנשטרענגען זיך 433
 אָרעמקייַט 498
 מאַטראַנע 234, 544
 מאַטראַס 176, 453
 מאַטראַץ 115
 מאַטריאַרץ 237, 456
 מאַטרייַן 13, 378
 מאַטריקולאַנט 360
 מאַטריקולירן זיך 366
 מאַיאַליק 368
 מאַיאַנטיק
 אייַגנס 476
 עשירות 497
 נוט 251
 מאַיאַנעז 372
 מאַיאַר 453
 מאַיאַראַט 475, 476
 מאַיאַריזירן 391
 מאַיאַריטעט 23
 מאַיעסמעט
 הערשער 456
 טייַטל 544
 מאַיעסמעטיש
 הערשער 456
 ייַהוסדיק 544
 גרויס 20
- מאָדיִפֿיקאַציע
 שינוי 93
 אַנדערשקייַט 12
 תנאי 319
 מאַדמואַזעל 234, 544
 מאַדנע 53
 מאַדע
 מינהג 52
 קליידונג 530
 מאַדעל
 מוסטער 13, 151
 מאַלערייַ 368
 מאַדערעאַטאַר 455
 מאַדערעאַציע
 מיטל־קייַט 22
 מיל־קייַט 465
 געמיט 509
 מאַדערן
 נייַ 81
 מאַדיש 530
 מאַדערניזירן 81
 מאַדערניזם 81
 מאַדרינאַל
 פּאַעזיע 382
 מוזיק 284
 מאַווואַלייַ 366, 245
 מאַוומדיק
 שרעקלעך 539
 גרויס 20
 מאַזאָיק
 פֿאַרשידנמיניקייַט 29
 קונסט 113, 368
 מאַזאַליע 420
 מאַזאָרקע
 טאַנץ 515
 מוזיק 284
 מאַזלען 420
 מאַזשנאַר(ע) 363
 מאַזש(ג)ען 113 א, 377
 מאַט
 מיר 441
 לאַנגווייליק 519
 נייַטלאַט 164
 קלאַנגלאַז 278
 שאַכשפּיל 514
 מאַטאָ 337, 365
 מאַטאָדאַר 514
 מאַטאָציקל 175
 מאַטאָר 436, 175
 מאַטאָריטעט 85
 מאַטאָרע 366, 361
 מאַטיוו

- מאַנסכיל 233
 מאַנסון 219
 מאַנסטער
 ריז 117
 פֿארזעניש 53, 521
 אַכזר 567
 מאַנספֿארשויִן 233
 מאַנעווער
 פּלאַן 397
 מעטאָד 401
 טעטיקייט 433
 מלחמה 452
 מאַנעווירן
 פּלאַן 397
 מעטאָד 401
 טעטיקייט 433
 מלחמה 452
 מאַנעזש 109
 מאַנען
 בעטן 472
 אָנקלאַגן 587
 אַרויסרוף 449
 מאַנעקען 526
 מאַנעריזם 51
 מאַנקאַליע
 משוגעת 342
 קאַפּריו 389
 באַנער 541
 מאַנקירן 36, 578
 מאַנקעטן 522, 526
 מאַנשאַפֿט 47, 453
 מאַם
 מרנה 17
 מעסטונג 55
 מאַסאָזש 427
 מאַסאָזשירן
 רייבן 215, 252
 רפֿואה 427
 מאַסאָן 448
 מאַסגיביק 322
 מאַסטבוים 176
 מאַסטקאַציע 264
 מאַסטערמאַניע 526
 מאַסטקע 270
 מאַסיוו ס
 טייל באַרג 225
 מאַסיוו אָדי
 האַרט 212
 ממשותדיק 3
 שווער 206
 געדיכט 210
 גרויספֿאַרנעם 117
 מאַנדאַט 460, 462
 מאַנדאַלינע 286
 מאַן-דאָמער
 מענטש 232
 מיינונג 329
 פֿעיקער 437
 מאַנדל
 פֿרוכט 258
 צאָל 61
 מאַנדל 258
 מאַנדלען
 אַנאַטאָמיע 240
 קרענק 420
 מאַנהויז 427
 מאַנומענט 366, 245
 מאַנוסקריפֿט 377
 מאַנופֿאַקטור
 שאַפֿונג 106
 שניט-סחורה 524
 מאַנופֿאַקטוריסט 106
 מאַנוזשעטן 522, 526
 מאַנטאָזש 436, 384
 מאַנטירן 436
 מאַנטל 522
 מאַניאַק 342
 מאַניאַטאָר 459, 360
 מאַניע
 משוגעת 342
 באַנער 541
 מאַניען 394
 מאַניפֿולאַציע
 פּלאַן 397
 שווינדל 363
 מעטאָד 401
 טעטיקייט 433
 באַרירונג 252
 מאַניפֿאַרגע 363, 397
 מאַניפֿעסט 353
 מאַניפֿעסטאַנט 170
 מאַניפֿעסטאַציע
 פּראָצעסיע 170
 אַנטפֿלעקונג 352
 אויפֿוויז 318
 מאַניקיר 415
 מאַניר 51, 401
 מאַנירלעך 531
 מאַנישקע 522
 מאַנכע
 ← מערצאָליקייט
 ← קליינצאָליקייט
 מאַנס זיין 597
 מאַנסאַרדע 114
 מאַמלען 376
 מאַמע 237
 מאַמעלוק 466
 מאַמעליגע 258
 מאַמע-לשון 369
 מאַמענט
 צייטאַפֿשניט 70
 קורצדויער 74
 וויכטיקייט 413
 מאַמענטאַל 74
 מאַמקע 264
 מאַמער
 שפּראַך 337
 צייטונג-אַרטיקל 381
 מאַן
 זכר 233, 85
 באַווייבטער 563
 מאַנאַגאַמיע 563
 מאַנאַגראַם 368, 369
 מאַנאַגראַפֿיע
 ליטעראַטור 381
 מאַלעריי 368
 מאַנאַד 57
 מאַנאַדראַמע 383
 מאַן-און-ווייב 563
 מאַנאַט 70
 מאַנאַטאַן
 איבערחזרונג 64
 לאַנגווייליק 519
 מאַנאַטלעכע 417
 מאַנאַטעזים 611
 מאַנאַך 618
 מאַנאַלאַנג 383, 373
 מאַנאַם 54
 מאַנאַסטיר 618, 620 א
 מאַנאַפּאַל
 אייגנס 476
 באַנפֿאַקראַם 595
 מאַנאַפּאַליזירן
 אייגנס 476
 האַנדל 484
 מאַנאַפּאַליסם 485
 מאַנאַפּאַלקע 263
 מאַנאַקל 305
 מאַנאַרך 456
 מאַנאַרכים
 רעגירונג 456
 פּאַרטיי 448
 מאַנאַשקע 618
 מאַנגל
 דוחק 66, 498
 פּרעסמאַשין 526

מאָרציפּאַנעם 258, 268	מוזיק 283	מאָסירן
מאַרק	מאַראַן 464	רייבן 215, 252
נעגנט 109	מאַראַן 340	רפּואַה 427
האַנדלספּלאַץ 485	מאַראַנץ 258	מאַסלינע 258
מטבע 486	מאַרג	מאַסמיטל 401
מאַרקענדלעך 485	טויטנשטיבל 245	מאַסע
מאַרקיו 544	מאַם 55	נרויסקייט 20
מאַרקידענע 485	מאַרגינעם	נרויסצאָליקייט 67
מאַרקירן	← גיליון	המון 545
צייכענען 365	מאַרגן 77	זאַמלונג 47
צילן 392	מאַרגן-שטערן 203	נרויספאַרנעם 117
מאַרקן 305, 313	מאַרגע 55	נאַנצקייט 32
מאַרקסיזם 448	מאַרד 244	נעדיכטקייט 210
מאַרקע 365	מאַרדן 244	שווערקייט 206
מאַרש	מאַרדעווען זיך	ממשות 3
פּראָצעסיע 170, 551	וואַרפֿן זיך 202	מדרגה 17
מלחמה 452	כּעם 510	מאַספֿ זיין 47
מוזיקשטיק 284	אַנשטרענגען זיך 433	מאַסקירן זיך 363
מאַרשאַל 453	שלעכטער מצב 498	מאַסקע
מאַרשעליק 518, 563	מאַרטאַר 451	פֿאַרהוילונג 351
מאַרשרוט	מאַרטירער 512, 594	מעאַטער 383
ווען 178	מאַריאַנעטקע	באַקליידונג 522
ריכטונג 179	מעקל 517	פֿאַלשקייט 363
מאַשמש	סקולפּטור 368	סקולפּטור 368
זאַלכ 221	מאַריטים 226	נעדיכטקייט 210
רפּואַה 427	מאַריך זיין	לאַרווע 229
קאַליר 293, 516	נעלאַנסקייט 439	מאַסקעראַד
מאַשין	שפּעטיקייט 88	פֿאַרהוילונג 351
מעכניק 436	אופֿן ריידן 374	פֿאַלשקייט 363
אויטאָ 175	מאַריך ימים זיין 242, 86	טאַנצאַוונט 554, 515
פּאַרטיי 448	מאַרין 453	מאַסשמשאַב
מאַשינביקס 541	מאַרינאַד 258	מדרגה 17
מאַשין-געצייג 435	מאַרינאַרקע 522	מעסונג 55
מאַשיניזירן 436	מאַרינרן 272, 404	מאַפע 203
מאַשיניסט 436	מאַרינע 176	מאַקולאַטור 378
מאַשינעריע 436	מאַרינער 176, 453	מאַקיאָוועליזם
מבול 223	מאַרך	פֿאַלשקייט 363
מבולען 223	אַנאַטאַמיע 240	בנידה 589
מבאַר זיין 349	שפּייו 258	פּלאַן 397
מבּוהל(דיק) 342	מאַרכביין 258	מאַקסיס 310, 337
מבּוזה מאַכן 581	מאַרליע 524	מאַקסימאַל 23
מבּויש ווערן 581	מאַרמאַן 612	מאַקסימום 23
מבּוכה 38	מאַרמאַר 204	מאַקעט 368, 383
מבּולבל 342	מאַרמעלאַד 258	מאַראַדיר 483
מבּוסמדיק 595	מאַרם 203	מאַראַטאַריום 494
מבּושמדיק 342	מאַרעל 258	מאַראַל
מבּוזה זיין 581	מאַרען (זיך)	שפּראַך 337
מבּטיה זיין 474, 357	הוננערן 266	יושר 573
מבּמל זיין	נזרות 594	מאַראַליזירן 584
ביטול 582	תשובה 593	מאַראַליש
אַנולירן 463	מאַרפֿיום 253, 427	יושרדיק 573
מבּייש זיין 581	מאַרפֿין 253, 427	צניעותדיק 596

מוטוויליק	טומל 280	מבין 326, 437
ווילן 385	מהות	מבנינות 326, 437
מוט 540	סוביעקטיווקייט 5	מבין זיין 308
שטרענגקייט 464	ממשות 3	מבלבל זיין 342, 38
בניוונדיק 392	אינגשליסונג 35	מבקר חולה זיין 554
אומגעזעצלעך 599	וויכטיקייט 413	מבשר זיין 353
פארברעכעריש 574	מהיכא תירי 331	מגביל זיין
הפטרדיק 457	מה-יעשהניק	באשטימען 326
מוטיק 540	אויסוואַרף 574	באגרענעצן 470
מוטיקן	שטיפער 517	מגדל זיין
באוועגן 394	ליידיק-גויער 434	לערנען 359
טרייסטן 513	מה-יפיתניק 548	אויפציען 248
מוטל זיין 577	מהלך 119	מגולגל ווערן 93, 111
מוטלאַז(יק)	מהנה זיין 566	מגושמדיק
דערשלאַגן 512	מהרהר זיין	גרויס 20
פחדנותדיק 539	נעדאנק 309	אומגעלומפערט 438
מוטל בספק 323	אומגלויבן 330	ריוזיק 117
מוטנע 416	ספק 323	המוניש 545
מוטער 237	אומבאשלאַסנקייט 388	שלעכטער געשמאק 534
מוטערלייב 240	מהרהר בתשובה זיין 593	ממשות 3
מוטערשפראך 369	מובחר מן המובחר 23	מגזם זיין 364
מוטשען 567	מובטח 322	מגיד 584, 617, 373
מוטשען זיך	מודה זיין 331	מגיה זיין 378, 424
ליינדן פֿיויש 420	מודה זיין זיך 593	מגייר זיין זיך 235
ליינדן גניסטיק 512	מודיע זיין 353	מגילה
אַנשטרענגען זיך 433	מודעה 353	שריפט 379, 377
אַרעמקייט 498	מוהל 617	תורה 609
מויד 84, 234	מוותר זיין	מגילת-יוחסין 237
מויל 240	אניגלאַזן 478	מגין זיין 430
מויער	מוחל זיין 547, 572	מגלה זיין 353
געבני 113	מוז(זאך)	מגן-דוד 365
מחיצה 140	אומוויליקייט 386	מגע-ומשא 8
מויערן 113	פליכט 577	מגפה 420
מויערקעפל 247	נייטיקייט 409	מדויק 313
מוכח 584	צוואַנג 464	מדחה זיין
מוכן ומוזמן 398	מוזוי 366, 368	אַפשטויסן 478, 186
מוכר-ספרים 379	מוזיק 284, 283	אַפלייגן 88
מוכשר	מוזיקער 285	מדידה 55
בארעכטיקט 575	מוזיקשטיק 284	מדויק זיין 313
פֿעיק 437	מוזן	מדינה 109
מולאַט 236	אומוויליקייט 386	מדקדק זיין 313
מולד 70, 203	פליכט 577	מדרגה 17
מולטיפליקאַציע	נייטיקייט 409	מדריך זיין 360, 359
מאַטעמאַטיק 54	צוואַנג 464	מדרש
פֿרוכפערדיקייט 230	מוזע 382, 614 א	שפראך 337
מולמער	מוח 308	ספר 379
קנעט-פלי 261	מוחל זיין	פירוש 609
שיפּ 176	פֿאַרנעבן 572	מהדר זיין 313
מוליאַרקע 113	מוותר זיין 478	מהדר במיצוות זיין 611
מוליד זיין	מוחלט 326	מהודר(דיק) 529
געבערן 229	מוחן זיך 309	מהומה
שאַפּן 106	מוט 540	אומאַרדענונג 38

מורשה 460	מאָראַל 573	מולינעם 222
מושב 109	מוסר-השפל 326, 337	מוליען 215
וווינאָרט 114	מוסר מודעה זיין 353	מוליער 113
קאַלאָניע 251	מוסרניק 584	מולך בפיה 456
אומאַרדענונג 38	מוסר נפש זיין זיך 540	מולכן 482
שמוץ 416	מוסר-שמיכל 620	מום 521, 420
מושב-זקנים 479	מועד 320	מומה
מושב-לצים 518	מופמי	מיטער 437
מושווה ווערן	נייסטלעכער 618	מבין 533
אויסגלייכן זיך 484, 455	באַקליידונג 522	רופא 427
אינישטימען 331	מופמע 522	מכשף 615
מושטאַרדע 270	מופלג 333	מומלען 278, 353
מושמיר	מופקר	מומע 237, 239
פאַראַד 551	אויסוואָרף 574	מומר
לימוד 359	אויסנעלאַסענער 597	רענענאַט 390
מושל	ריזיקאַנט 540	פופר 613
← מויערקעפל	מופת	מומר להכעים
מושל [הערשער] 456	באוויז 318	פופר 613
מושלם 333	וונדער 543	צולהכעיסניק 567
מושקאַט 270	מוציא 34, 258	מום רע 420
מותר 598	מוציא זיין	מונדיר 522
מותרות 67	באַקאַנט מאַכן 353	מונדלעך 369, 373
מובח 620	יוצא זיין פֿאַר 577	מונמער
מוהיר זיין 431	מוציא חן זיין 560, 511	פריילעך 511
מווווג (זיווגים) זיין 563	מוציא שם-רע זיין 586	געזונט 418
מוווה 113	מוציא שנתו זיין 242	מעטיק 433
מוזמן	מוצלה 495	מוניציע
דריי 619, 59	מוקדם 39	פֿאַרגרייט 403
געלט 486	מוקען 281	וואָפֿן 451
מוזנות	מוקצה 599	מוניציפּאַליזירן 477
הכנסה 489	מורא 539	מוניציפּאַליטעט 459, 109
שפּינזפֿאַרגרייט 403	מוראדיק	מונקלען
מויז 574	שרעקלעך 539	רכילות 586
מוזיק	גרוים 20	שעפּטשען 353, 278
שד 608	מוראַשניק 248	מוסולמענער 612
טעטיקער 433	מוראַשקע 247	מוסמער 13
ריזיקאַנט 540	מורגל 437	מוסטערדיק 573, 411
שטיפער 517	מורד (במלכות) זיין 467	מוסטערונג
שאַדן-מאַכער 425	מורה-דרך	מאָדעל 13
מוזיקן 183	וועגווייזער 39	פריזיוו 452
מוצה זיין	לערער 360	מוסטערן 13
באַערן 580	מורה-הוראה 617	מוסיף זיין 25
באַרעכטיקן 575	מורה היתר זיין 598	מוסירן 222
מופיר זיין 343	מוריד זיין 582	מוספם ווערן 331
מופיר נשמות זיין 245	מורליקען 278	מוסלין 524
מזל	מורמלען	מוסמך 617
קאַנסטעלאַציע 203	שעפּטשען 353, 278	מוסף 619
הצלחה 495	רכילות 586	מוסקולאַטור 240
גליק 497	באַשולדיקן 587	מוסקולען 419
באַשרעמקייט 100	מורנו 544	מוסקעמיר 453
צופאַל 516	מורעשקע 247	מוסר
	מורקען 278, 281	קריטיק 584

מטיף 373, 617
 ממלמלין 476
 מטמא זיין
 פֿאַראומרייניקן 416
 פֿאַרשוועכן 408
 מטמון
 נרויסצאָליקייט 67
 עשירות 497
 ממעים זיין 357, 413
 מטעם 394
 מטעמים 258, 268
 מטפל זיין זיך 433
 מטריח זיין זיך 433
 מי 433, 435
 מיאום
 ניט־שיין 521
 לאַנגווייליק 519
 פֿאַרבכעריש 574
 דערווידער 542
 ווילנאַר 374
 מיאוסן זיך 542
 מיאָו(ק)ען 281, 287
 מיאָטע
 נעוויס 250
 נעווירן 270
 רפואה 427
 מיאש זיין זיך 538
 מיבם זיין 563
 מיגלדיק 542
 מיגלעכקייט 320
 מיגראַנט 170
 מיגראַציע 170
 מיגרען 420
 מיד 441
 מידבר 225
 מידה
 אייגנשאַפֿט 51
 מאָס 55
 מידה פנגד מידה 451
 מידות 531
 מידלענעם 222, 415
 מידת־הדין 598, 602
 מידת־הרחמים 566
 מיוחד 51
 מיוחס 544
 מיושב
 אָפּגעהיט 313
 קאלמבלוטיס 509
 ביים שכל 341
 מיזאַנטראַפּיע 553
 מיזיניק 238
 מיזמור 382

מחילה
 פֿאַרנעבונג 572
 אַנאַטאָמיע 240
 מחיצה
 נענגט 109
 איבערצוים 140
 מחלה 420
 מחלוקת
 קריג 447
 וויכוח 324
 מחלל זיין 408, 613
 מחלל שבת זיין 613
 מחלק 479
 מחמדאָנער 612
 מהמיר זיין
 מישפט 602
 זיין שטרענג 464
 זיין אָפּגעהיט 313
 מחמת
 אַטריבוציע 103
 פניה 392
 מחנה
 חיל 543
 לאַגער 114
 מהנך זיין
 דערציען 359
 הייליקן 406, 611
 מחסר זיין 26
 מחק
 אָפּמעק 367
 איבערבלייב 27
 מהריב זיין 107
 מהרים זיין 559
 מהרף ומגדף זיין 613
 מחשבה 309
 מחשבותן 89
 מטבע 486
 מטרה זיין
 רייניקן 415
 קבורה 245
 מטורף
 משוגענער 342
 קאַפּריו 389
 מטושמש
 ניט־קלאַר 351, 323
 צעדולט 342
 מטיב זיין
 מאָן נוטס 566
 באַלוינען 605
 מטיל אימה זיין 539
 מטיל ספֿק זיין 323
 מטיל קינאה זיין 570

מזל-ברכה 495
 מזלול זיין
 ביטול 582
 שפּאַט 518
 מזלול מקח זיין 508
 מזל-טוב
 וויגנטש 558
 שימחה 554
 מזמין זיין 462
 מזנה זיין 597
 מזרו זיין 394
 מחבל
 שד 608
 צעשטערער 107
 אויסוואַרף 574
 אויפֿטוער 433
 שטיפֿער 517
 מחבר 381
 מהדש 41
 מחדש זיין 328
 מחויב זיין 577
 מחולק 332
 מחוסר־להם 498
 מחויף 136
 מחוצף 549
 מחותן
 חתן־בלהם פֿאַטער 563
 חתונה־גאַסט 563
 פֿריינד 552
 מחזור
 צייטאָפּשניט 70
 ספֿר 379
 מחזיק טובה זיין 568
 מחזיר למוטב זיין 424
 מחזק זיין 208
 מחזקות 518
 מחיה
 שפּניו 258
 פרנסה 489
 קראָם 485
 מחיהדיק
 פֿאַרנעניגט 511
 נעשמאַק 268
 מחיה זיין 513, 566
 מחיה זיין זיך
 קוויסן זיך 511
 אויפֿלעבן 426
 מחיה מתים זיין 426
 מחיה נפֿשות
 פֿאַרנעניגט 511
 נעשמאַק 268
 מחייב זיין זיך 577

מיל-עלמער	מיוזערנע
← מיטל-עלטער	קליין 21
מיטלכאר 401	קליינפארנעם 118
מיטלזעק 401	אָרעם 498
מיטלזיפער 63	המוניש 545
מיטליאריק 85	מיוזערערע
מיטלינדן 566	ליטורגיע 619 א
מיטלמאן	מוזיקשטיק 284
מיטלשטאנד 499	מיוזרה
פארמיטלער 402	מיוזרה-זינט 147
מיטלמעסיקייט	מיוזרה-וואנט 620
מיטלסקייט 22	באפוז 620
מיטעלער מצב 499	מיחד זיין זיך 555
נוטקייט 411	מיחוש 420
נחות דרנא 545	מיטאג 258
מיטלסטער 42	מיטאגן 264
מיטל-עלטער 75	מיטאגצייט 82
מיטלען 402	מיטאלאגיע 614 א
מיטלען זיך	מיט אַנאַנד 63
עקאָנאָמיע 506	מיטאַנטייל
פּשרה 455	הילף 446
מיטלפונקט 42	שוהפּות 477
מיטלצאל 54, 22	מיטאָם 614 א
מיטלקלאָס 499	מיטאַרבעטן
מיטלשול 361	קאָאָפּעראַציע 446
מיטלשטאנד 499	טעטיקייט 433, 435
מיטלשטיק 42	מיטבאַזיץ 477
מיטמאַכן	מיטניין 63
איבערלעבן 437	מיטגליד
לינדן 498	טייל 34
מיטמענטש 232	קאָמפּאַנענט 35
מיטן 42	מיטגעפיל 566
מיטפונקט 54	מיטגרינדער 106
מיטפארן 63	מיטה 245
מיטפילן 566	מיטהאַבן 477
מיטציטלער 78	מיטהאַלטן
מיטקומען 63	העלפן 446
מיטקעמפער 446	באַ(ג)לייטן 63
מיטרייבן (זיך) 508	אינישטימען מיט 331
מיטשטימען 331	מיטהעלפן 402, 446
מיטשלעפער	מיטווירקן 446
זיוון 563	מיטזיין 62
קווארטיראַנט 116, 552	מיטמאַנצן 63
מיטשמועסער 373	מיטטיילן 353
מידל	מיטינג 47
זי 84, 234	מיטל
בתולה 564, 596	צענטער 42
מידלניק 597	מיטלסקייט 22
מידן 542	פלאן 397
מידן זיך 48	און 401
מיטקעם 522	רפואה 427
מייל 55	
מייל(ג)שטיין 365	
מיין ט	
זינען 347	
פניה 392	
מיין אינוו	
מער 23, 25	
מיינונג 329	
מיינסט 23	
מיינסט האַלבן 51	
מיינען	
האַלטן 329	
זינען 347	
מינסטער	
פּעקער 437	
פירער 459	
מינסטערדיק	
פּעק 437	
נוט 411	
מינסטערזוערק 411, 368	
מינסטערן 106	
מינסטערשאַפּט 437	
מינסטערשטיק	
פּעקייט 437	
נוטקייט 411	
פלאן 397	
מינסטערזוען 106	
מיער 258	
מייקענען 417	
מירע 34, 261	
מיכשול	
שמערונג 445	
עברה 574	
מיל 216	
מילב 247	
מילגרוים 258	
מילד	
גוטהאַרציק 566, 508	
פּרייניביק 504	
טאַלעראַנט 465	
איידל 556	
וואַרעם 254	
אומטעמיק 269	
מילדערן 513	
מילה	
באַשנידונג 619	
אַנאַטאָמיע 240	
מיליאָן 61	
מיליאָנער 497	
מיליאָסן 61	
מיליאָרד 61	
מיליאָרדער 497	
מיליגראַם 206	

- 24 מיעוט
 455, 433 מיען זיך
 458 מיעץ זיין זיך
 מיצווה
 462 באפעל
 566 חסד
 522 מיצל
 415 מיקווה
 מיקסמור
 29 געמיש
 427 רפואה
 428 מיקראב
 מיקראסקאפ
 305 מיקראפאן
 356, 287 מיראזש
 346 מירמל(שטיין)
 204 מירצעשעם
 77 מיש [משוגעת]
 342 מי שברך
 619 מישיש זיין זיך
 458 מישכץ
 620 מישימאש
 געמיש
 29 אומארדענונג
 38 מישמור
 430, 95 מיין
 29 מיין זיך
 433 מישיענינע
 געמיש
 29 אומארדענונג
 38 מישיפט
 601 פראצעס
 326 אורטייל
 מיתה
 243 טויט
 244 מאָרד
 495 מיתר זיין
 מכה
 420 ווונד
 498 צרה
 8 מפוח
 363 מפלורמשט
 מכבד זיין
 580 באערן
 געבן פיבוד
 554 מכוון זיין
 392 מכולה
 425 מכורעת
 שיינע
 520 מיאוסע [שפ]
 521 מכין זיין זיך
 398 צייטאפשינט
 70 קורצדויער
 74 מינום
 54, 26 מינחה
 619 מינטערן
 394 מיניאטור
 קליינפארנעם
 118 מאָלערני
 368 מינימאל
 24 מינימום
 24 מינימזירן
 582 מיניסטער
 459 מינירן
 452, 160 מינסטרעל
 פאָעט
 382 זינגער
 385 מינע
 גרוב
 204, 160 באַמבע
 541 גרימאסע
 51, 531, 365 מינעווען
 452, 160 מינער
 24 מינערלאַגניע
 204 מינערווערטיק
 24 מינערן
 26 מיניץ
 486 מינצן
 486 מינצעווען
 96 מינק
 בעליחי
 247 פֿוטער
 525 מיסחר
 484 מיסט
 416 מיסטיפֿיצירן
 351 מיסטיפֿיקאַציע
 351, 363 מיסטיפֿיציום
 351 מיסטיקן
 אַגריקולטור
 251 אויסשיידונג [ב"ח]
 417 מיסמעריע
 פֿאַרהוילונג
 351 דראַמע
 383 מיסמעריען
 351 מיסמקאַסטן
 416 מיסיאָנער
 618 מיסיע
 שליחות
 354 פֿאַרטערשאַפֿט
 460 התחייבות
 577 מיספֿר
 צאָל
 17 צייטמאַס
 71 מיליטאָריזם
 453 מיליטער
 453 מיליטער־דינסט
 452 מיליטער
 55 מיליטעריסם
 415, 222 מיליטעריסם
 מיליטעריסם
 צושטאַנד
 7 סביבה
 110 נאַענטקייט
 120 מיליטעריסם
 פּאָליציי
 600 מיליטער
 453 מיליטעריסם
 600 מיליטעריסם
 געטראַנק
 258 אַנאַטאָמיע
 240 מילכגאַס
 203 מילכוירטשאַפֿט
 248 מילכוועג
 203 מילכיקס
 258 מילכיקער
 248 מילכפֿאַרם
 248 מילנער
 216 מילעניום
 צייטאָפֿשינט
 70 עתיד
 346, 77 מילץ
 258, 240 מילשמיין
 216 מימאָרדאַמע
 383 מים אַחרונים
 415, 223 מימיק
 קאַפּיע
 14 צייכן
 365 שפּאַט
 518 מימיקער
 383 מימיקרי(ע)
 14 מימעאַגראַפֿירן
 377 מימרא
 337, 381 מין
 קלאַם
 17, 49 גראַמאַטיק
 371 אַפּיקורס
 613 נודניק
 519 מינאַריטעט
 24 מינאַריע
 באַזונדערקייט
 51, 531 שווינדל
 363 מינאַרעט
 620, א, 113 מינדלעך
 369, 373 מינדסט
 24 מינהג
 52 מינוט
 927

- 343 מנעמאָניק
 495 מנצח זיין
 259 מנקר
 501 מס
 349 מסביר זיין
 37 מסדר זיין
 563 מסדר קדושין זיין
 מסוגל
 437 פֿעיס
 320 צוגעפאסט 15
 420 מסופן
 323 מסופק זיין
 587 מסור
 מסורה
 52 נאָרמע
 369 שפראַך
 381 ליטעראַטור
 609 תורה
 75 עבר
 554 מסיבה 47
 43 מסיים זיין
 587 מסירה
 429 מסירת-נפֿש
 331 מספים זיין
 609 מסכתא 34
 493 מסלק זיין
 460 מסמך זיין
 245 מספיד זיין 512
 67 מספיק זיין
 326 מסקנא
 587 מסרן
 105 מסרם זיין
 320 מסתמא
 115 מעבל
 476 מעב(ע)לירן זיך
 245 מעבֿור-יבוק
 481 מעביר נחלה זיין
 619 מעביר סדרה זיין
 119 מעבֿר לים
 מעגאלאָמאַניע
 546 נאוה
 342 משוגעת
 287 מעגאַפֿאַן
 320 מעגלעכקייט
 598 מעגן
 595 מעד
 365 מעדאַל 605
 529 מעדאַליאַן
 368 מעדאַליער
 605 מעדאַלירן
- 360 מלמד
 588 מלמד זכות זיין
 602 מלמד חובֿה זיין
 619, 118 מלע זיין
 593, 604 מלקות
 587 מלשין זיין
 391 ממה-נפֿשך
 459 ממונה
 238 ממזר
 183 ממתן (זיך)
 452, 244 מלאָגן זיך
 מאָרדן
 452, 244 ממלא זיין
 דערגאַנצן
 32 מאָן התחייבות
 577 ממלא-מקום
 95, 460 ממש
 3 ממשות
 335 פינקטלעך
 10 ענלעך
 322 געוויס
 3 ממשות
 25 ממשיך זיין
 456 ממשלה
 486 ממתקים [געלט]
 258 מן
 285 מנגן
 479 מנדב זיין
 מנדר זיין
 474 צוואַגן
 479 נעבן נרבה
 459 מנהיג
 497 מנהיפֿה
 מן הסתם
 329 מן השמים
 606 מנוול
 574 מנוול
 מנוחה
 442 רו
 455 שלום
 169 אומבאַוועגונג
 289 מנורה
 513 מנחם אָבֿל זיין
 מניה וביה
 77 מנין
 17 צאָל
 61 צען
 619 מתפללים
 שול
 620 מניעה
 445 מנישקע
 שפּניו
 258 מאָנאַשקע
 618
- מכנים-אורה
 פֿריניבֿיקייט 504
 געזעלשאַפֿטלעכקייט 554
 מכס 501
 מכסן
 שטייער-נעמער 501
 אַרענדאַטאָר 248
 מכפר זיין 572
 מכריז (ומודיע) זיין 353
 מכריע זיין 326
 מכשיל זיין 574
 מכשיר 435
 מכשיר זיין
 צוגרייטן 398
 פֿאַרנעמענדיג 598
 מכשירים 435
 מכשף 615
 מלאך 607
 מלאכה
 באַשעפֿטיקונג 435
 טעטיקייט 433
 מלאך-המוות 607, 243
 מלאכה-נען
 אַרבעטן 435
 פֿאַרמאַטשעווען 438
 מלאך-חבלה 607
 מלאָסנע 420
 מלבוש 522
 מלואים 25, 381
 מלווה 491
 מלווה-מלכה 554
 מלויטשען 251
 מלוכה
 מדינה 109
 רעגירונג 456
 מלומד 333
 מל זיין 619, 118
 מלחמה 452
 מליטשען 251
 מלינה 351, 430
 מלינצע 258
 מליץ
 דיכטער 381
 פֿאַרטיידיקער 588
 מליצה 374
 מליץ-ישר
 מלאך 607
 פֿאַרטיידיקער 588
 מלכה 456
 מלך 456
 מלכות 456
 מלכות-שמים 607

מענלעך	מעלאַדיע 283, 284	מעדיום
זכרש 233	מעלאַדראַמע 284, 383	מיטנקייט 42
פֿוליעריס 85	מעלאַמאַן 285	פֿאַרמיטלונג 402
מוטיס 540	מעלאַן 258	אַקולטיזם 616
גראַמאַטיק 371	מעלאַנכאַליע	מעדיטאַציע 309
מענסטרואַציע 417	אומעט 512	מעדיצין 427
מענער-שוואַכקייט 420	משוגעת 342	מעדיקאַמענט 427
מענש זיין 604	מעלדונג 353	מעדיקער 427
מעסטל 55	מעלדן	מעדינים 268, 258
מעסטן 55	באַקאַנט מאַכן 353	מעוברת 229
מעסטער	פֿאַרשטעלן 556	מעורר זיין 394
מדרגה 17	מעלדן זיך 187	מעות 486
מעסטאיינס 55	מעלה	מעות-חמין 479
מעסיקייט	סופּעריאָריטעט 23	מעזאַנין 114, 113
מיטלקייט 22	באַזונדערקייט 51	מעטאַבאָליזם 241, 93
מיטלשטאַנד 499	מעלה-גרהן 264	מעטאָד
מילדקייט 465	מעליאָרירן 251, 424	פֿירונג 401
אינגעהאַלטנקייט 594	מעלצוקער 271	אַרדענונג 37
נישקשהדיקייט 411	מעלקן 248	מעקסטובך 361
קאַלטבלוטטיקייט 509	מעמאָ 343	מעמאַזש 55
מעסע 619 א	מעמאַראַנדום 343, 366	מעמאַל 204, 217
מעסער 161	מעמאַריאַל	מעמאַלורניע 217
מעפֿימיש 220	נעדענקונג 245, 343	מעמאַליסט 217
מעצענאַט	רעקאָרד 366	מעמאַמאַרפֿאַז 229, 93
שטיצער 446	בוכפֿירונג 488	מעמאַפֿאַר 374
קונסטקענער 533	בקשה 472	מעמאַפֿיזיק 308
מעקלער 402, 485	מעמבראַן 240	מעמאַפֿער 374
מעקלעריי (געלט) 605	מעמד	מעמע 514, 179, 392
מעקן 367	צושטאַנד 7	מעמעאַר 203
מעקען	פּראָפֿעסיע 435	מעמעער
בעלי-חיים-קולות 281	אומאַרדענונג 38	מאַס 55
ריידפֿעלער 376	מעמדות 605, 501	ווייליקער 385
מעקענע 250, 410	מעמואַרן 381, 343	בעלן 541
מעקער 367	מענאַזשעריע 248, 514	פֿעיקער 437
מעקר זיין 107, 105	מענדל 47	פּאַעזיע 382
מער ס 258, 249	מענה-לשון	מעטראָנפּאַזש 378
מער אינוו 25, 23	תפֿילה 610	מעטראָפּאָליט 618
מערביק 261, 213	רייד 373	מעטראָפּאָליע 109
מערב-זייט 147	מענטאַליטעט 308	מעטריק
מערדער 567, 244	מענטאַר 459	מוזיק 283
מערדערן	מענטש 232	פּאַעזיע 382
מאַרדן 244	מענטשילעך	מעטריקע 366, 365
שאַנגן 183	מענטש 232	מעטרעסע 597
מעהרייט 23	יושרדיק 573	מעטשעט 620 א
מער-ווייניקער 17	נוטהאַרציק 566	מעיד זיין 318
מערונג	מענטשילען זיך	מעיו פנים זיין 549
פֿאַרמערונג 25	מעטיקייט 433	מעיון זיין 309
פֿרוכפֿערדיקייט 230	מוט 540	מעכאַניזם 436
מערזשער 216	מענטשנפֿינד 553, 542	מעכאַניק 436
מעריב 619	מענטשנפֿינד 566	מעכטיק 20, 456
מערידיאַן 203	מענטשן-פֿרעסער 244	מעכטיקן זיך 462
מערידן 420	מעניו 366, 264	מעל 216

מקבר זיין 245
 מקדים זיין זיך 87
 מקדיש זיין 406, 611
 מקדש זיין 563
 מקדש השם זיין 611
 מקובל 609
 מקוים ווערן 99
 מקום
 נעשפרייט 108
 נעגנט 109
 סביבה 110
 מקום-מיקלט 114, 430
 מקום-מנוחה
 רוארט 442
 וויינג 114
 מקום-ספנה 429
 מקום-פרנסה 109, 485
 מקום-קבורה 245
 מקום-קדוש 620
 מקום-תורה 361, 620
 מקוונ 382, 512
 מקור
 סיבה 101
 שטאם 237
 מקורב
 פריינד 552
 מ' ביים רבין 611
 מקורב למלכות 544
 מקח 500
 מקח-וממכר 484
 מקח-טעות
 טעות 336
 האנדל 484
 מקטיר זיין 619
 מקטרג זיין 587
 מקיים זיין 577
 מקיים פסק זיין 604
 מקיל זיין 465, 603
 מקנא זיין 570
 מקפיד זיין 313
 מקף 369
 מקצר זיין
 מירצן 118
 אופן ריידן 374
 מקצר ימים זיין 567
 מקרב זיין 552
 מקריב זיין (זיך)
 קרבן 619
 פריינדשאפט 552
 נוטהארציקייט 566
 מקשה לילד 229
 מקשן 315

שטיפעריי 517
 מעשר 501
 מעת-לעת 70
 מפולת 114, 425
 מפיל זיין 229
 מפיל-קינד 84
 מפלה 496
 מפונק 389
 מפורסם 544
 מפורש 349
 מפתיר 619
 מפיים זיין 455
 מפליג זיין 364
 מפלפל זיין זיך 324
 מפסיק זיין 46
 מפצת זיין 455
 מפקיר זיין 457
 מפקיר זיין זיך פאר 566
 מפרנס זיין זיך 489
 מפרסם זיין 353
 מפרש זיין 349
 מפרשים 349
 מצב 7
 מצבה 366, 345
 מצה 258
 מצה וואסער 261
 מצה-מעל 216
 מצומצם 66
 מצורע 555, 420
 מצמער זיין זיך 512
 מצטרף זיין זיך 30
 מציאה
 געפינס 495
 וואלווקייט 503
 מציאות [זיין] 1
 מציאות הכורא 606
 מציל זיין 446
 מציצה 619
 מצליח זיין 495
 מצמצם זיין 506
 מצער זיין 567
 מצער זיין זיך 512
 מצרף זיין (צו) 35, 25
 מקבל 481
 מקבל באהבה זיין 509
 מקבל זיין 577, 489
 מקבל נחת זיין 511
 מקבל פנים זיין 192, 556
 מקבל קנין זיין 474
 מקבל שבת זיין 619
 מקבל שכר זיין 605
 מקבל תענוג זיין 511

מערישקע 247
 מערכה
 באשערטקייט 100
 הצלחה 495
 מערן זיך
 פארמערונג 25
 פרוכפערדיקייט 230
 מערסטנס 23
 מערעוודיק 230
 מערעזשע 524
 מערעזשקע 524
 מערעטשקע 247
 מערצאל 23, 65
 מערצאליקייט 65
 מערקאנמיליום 484
 מערקוויירדיק
 ← מערקווערדיק
 מערקווערדיק
 גרוים 20
 ווינדערלעך 543
 וויכטיק 413
 אויסנעמיק 53
 מערקן
 זען 305
 אבסערווירן 308
 מקפיד זיין 313
 מערקצייכן
 באזונדערקייט 51
 סימן 365
 מערשוים 204
 מעש 217
 מעשיר זיין 497
 מעילה
 פאסירונג 99
 דערציילונג 381
 טעטיקייט 433
 אנאטאמיע 240
 מעשה-ביכל 379
 מעשה-בראשית 106
 מעשה-ידי 102
 מעשה-מרפכה 609
 מעשה-נורא 381
 מעשה-נמים 543
 מעשה שהיה
 געשעעניש 99
 עבר 75
 מעשים טובים
 מיצוות 573
 חסדים 566
 מעשים רעים 574
 מעשים תעוועים
 מעשים רעים 574

קלאס 49	משוגעת	מרא דאתרא 617
אפשטאם 237	שגען 342	מראה
משפיע זיין 394	קאפריז 389	פנים 240
משקה 595	באנער 541	נעשטאלט 368
משקולת 18	אידע-פֿיס 327	קאָליר 293
משקר זיין 363	משולח	צושטאנד 7
משרת 468	שליח 354	מראה-מקום
משתדל זיין זיך 402	פֿאררעטער 460	סימן 381, 365
משתין זיין 417	משומד	האָפענונג 535
משתתף זיין זיך 446, 477	רענענאט 390	מראית-עין
משיג זיין 308	נופֿר 613	אויסזען 240
משיג גבול זיין 482	משומד (צו) להכעיס	שיינער 520
משפיל	נופֿר 613	מ-ר-ב-ר-ב-א-ש
אויפֿגעקלערטער 333	רשע 567	למון 333
אפיקורס 613	משונה	יחס 544
משמח זיין (זיך) 511	אויסנעם 53	מרגיש זיין 508
מתיר נדר זיין 579	וונדער 543	מרגל 315
מתן כסתר 479	משועבד	מרה-שחורה
מתנה	מחויב 577	אומעט 512
נאָב 479	אונטערטעניק 466	משונעת 342
פֿעיקייט 437	משופֿע 154	מרוכע 54
מתנת-יד 479	משורר	מרוויח זיין 495
מת 243	זינגער 285	מרוצה 331, 385
מתבודד זיין זיך 594, 555	דיכטער 382	מרוק 562, 555
מתבונן זיין זיך 309	משהית 425, 107	מרוקען 281
מתוודה זיין זיך 593, 353	משיח 607	מרור 619, 270
מתחייב זיין זיך	משיחם צייטן 607, 365, 77	מרחם זיין זיך 566
פֿליכט 577	משפון 475	מרחץ 415
צוואַג 474	משל	מרחק 119
מתחתן זיין זיך 563	פֿאַרגלייך 317	מרידה 467
מתכוון זיין זיך 392	פֿאַרטייטש 349	מרפיב זיין 251
מתמיד	ליטעראַטור 381	מרמוז זיין 353
פֿלייסיקער 360	משלוח-מנות 479	מרעיש עולם זיין
לערנער 433	משלח זיין 463, 193	היצן זיך 510
מתנגד	משלחת 519, 567	קלאַנג 512
קעגנ(ע)נער 332, 447	משלם זיין 493	מרשעת 567
אומגלייביקער 330	משמעות 320	משא
ניט קיין חסיד 611	משמש 611, 468	לאַסט 206
מתנצל זיין זיך 381	משנה 609	זאָרג 512
מתעסק זיין זיך 433	משנה בדיבורו זיין 390	אויפֿגאבע 433
מתפלל זיין 619	משנה זיין 95	משא-ומתן
מתפרנס זיין (זיך) 489	משנה מקום זיין 171	האנדל 484
מתקנא זיין זיך 570	משנה שם זיין 615, 370	באַשעפֿטיקונג 435, 433
מתקן זיין	משניות	משניה 459
מאכן אַ תקנה 598	ששה סדרים 609	משוגע
פֿאַרבעסערן 424	ספֿר 379	פֿון זינען 342
מתרה זיין 431	משער זיין זיך 329	קאפּריונע 389
מתרעם זיין זיך 587, 332	משפחה	משוגעים-הויו 427
	לרובים 329	משוגעים-העמדל 470

נ

- 566 זײַן גוט־אַרצײק
 331 אײַנשטימען מיט
 466 פּאַלנ
 267 נאָכגעשמואַק
 315 נאָכגריבלען
 72 נאָכדאַמירן
 14 נאָכדערציילן
 נאָכדרוק
 ← איבערדרוק
 ← טראַפּ
 63 נאָכהענגען
 132, 40 נאָכוואַרט
 420 נאָכווייען
 14 נאָכזאָגן
 315 נאָכזוכן
 315 נאָכזען
 290, 83 נאָכט
 14 נאָכטאָגן
 14, 40 נאָכטאַגצן
 430 נאָכטוואַך
 420 נאָכטוואַנדלעך
 229 נאָכטווייען
 416 נאָכטמעפל
 114 נאָכטלעגער
 267, 269 נאָכמעם
 258 נאָכמעסן
 309 נאָכטראַכטן
 40 נאָכיאָגן
 נאָכלאָזן
 214 זײַן עלאַסטיש
 213 זײַן ווייך
 426 קרענק
 503 הנחה [פּריין]
 254 פּראָסט
 478 אײַנלאָזן
 נאָכלויפֿן
 40 גיין נאָך
 541 שטרעבן צו
 נאָכלויפֿער
 40 נאָכלעסיק
 נאָכנעם
 314 גיט־נעהיט
 434 פּויל
 ← אומריין
 נאָכמאַכן
 383, 368, 14 קאַפּירן
 363 פּאַליפּיצירן
 נאָכמיטאָג
 82 נאָכנאַמע
 493 נאָכפּלאַפּלען
 14 נאָכפּאַלגן
 40
- 399 נאָטור־צושטאַנד
 נאָטורקינד
 362 נאָטורקראַפֿט
 104 נאָטיפּיצירן
 353 נאָטיץ
 353 באַקאַנטמאַכונג
 381 ליטעראַטור
 נאָטיציביל
 377 נאָטירלעך
 נאָרמאַל
 52 אמתדיק
 362 פשוט
 532 פּאַרשטענדלעך
 347 מיגלעך
 320 גוטער געשמאַק
 533 רעזולטאַט
 102 סוביעקטיוו
 5 אופֿן ריידן
 374 נאָטירן
 377 נאָמע
 353 מוזיק
 283 נאָטשאַלסטווע
 600 נאָטיוו
 362 נאָטיען
 420 נאָכאַנאַנדיק
 73 לאַנגדויער
 37 אַרדענונג
 נאָכבאַמקען
 331 נאָכגיביק
 214 עלאַסטיש
 ווייך
 213 ריחדיק
 273 ווהרניש
 572 מילד
 465 גוט־אַרצײק
 566 אײַנשטימיק
 331 פּאַלגעוודיק
 466 נאָכגיין (נאָך)
 גיין נאָך
 40 באַ(ג)לייטן
 63 נ' דער מאַדע
 52 אײַנשטימען מיט
 381 נאָכגייער
 40 נאָכגעבן
 214 זײַן עלאַסטיש
 זײַן ווייך
 213 ריח
 273 מוותר זײַן
 572 זײַן מילד
 465
- נאָבל
 ייִחוּסדיק
 544 גוט־אַרצײק
 566 ערלעך
 573 נאָבלמאַן
 544 נאָגניקע
 604 נאָגל
 טייל קערפּער
 240 טשוואַק
 205 נאָגן
 192, 264 נאָגראַפֿיקע
 30 נאָדיר
 203, 129 נאָדל
 526 נאָהייקע
 604 נאָוואַטאַר
 328 נאָוויגאַטאַר
 177 נאָוויגאַציע
 170 נאָוועליסט
 381 נאָוועלע
 381 נייקייט
 81 ווינדער
 543 נאָז
 240 נאָזבאַנד
 529 נאָזטיכל
 415 נאָזנבאַנד
 529 נאָט
 526 נאָטאַר
 366 נאָטאַריזירן
 598 נאָטאַריש
 535 נאָטור
 וועלט
 203 כאַראַקטער
 51, 7, 5 נאַרמע
 52 אמת
 362 רוישטאַף
 399 נאָטוראַליזירן זיך
 52 נאָטוראַליזם
 פּילאָסאָפּיע
 309 ליטעראַטור
 381 מאַלעריי
 368 נאָטור־געזעץ
 52 נאָטורעל
 נאָרמאַל
 52 אמתדיק
 362 פּאַרשטענדלעך
 347 גוטער געשמאַק
 533 סוביעקטיוו
 5 אופֿן ריידן
 374 פשוט
 532

- נארמאליווירן 52
 נארמירן 52
 נארמע 52, 598
 נארן
 אפגארן 363
 אנטוישן 537
 נארע 115
 נארע 160
 נארקאז 253
 נאש
 דאס נאשן 264
 נאשעריי 258
 נאשן 264
 נאשעריי 258, 268
 נבואה 345
 נביא 345
 נביאות 345
 נבלה 343
 נבלה [פארברעך] 574
 נבלען
 רכילות 586
 ניבול־פה 574, 597
 נניד 497
 ננינה 283
 נגישה 567
 נגע 567
 נדבֿה 479
 נדבֿן 446, 504
 נדיבֿ 504
 נדן 479, 563
 נדר 474
 נהנה זיין 264
 נהרגן
 שלאגן 183
 מאַרדן 244
 נואף 597
 נוגע בדבֿר 311
 נוגע בכבוד זיין 581
 נוגע זיין 311
 נוגש 567
 נודאָמע
 קרענק 420
 לאַנגווייליקייט 519
 נודזים 523
 נוד(י)ען
 קרענק 420
 לאַנגווייליקייט 519
 עקלדיקייט 542
 נודניק 519
 נוהג זיין זיך 52, 401
 נוהג כבוד זיין 580
- נאָמענס 338
 נאָנע 618
 נאָנשאַלאַנט 314
 נאָם(קייט) 223
 נאָם 219, 282
 נאָםטאָליגע 541
 נאָסילקע 115
 נאָסיק 527
 נאָענט
 דערבני 120
 שניכות 8
 קרוביש 239
 בערך 17
 נאָפל 240
 נאָפֿט 221
 נאָפֿטקוואַל 204
 נאָצי 448
 נאָציאָנאַל 232
 נאָציאָנאַליזירן 477
 נאָציאָנאַליזם 232
 נאָציאָנאַליסט 448
 נאָציוזם 448
 נאָציע 232
 נאָקן 240
 נאָקעט 352, 523
 נאָר 340
 נאָרגילע 265
 נאָרד 275, 250
 נאָרהאַפֿטיק
 ← נערעוודיק
 נאָרונג
 ← נערונג
 נאָרטלען זיך 514
 נאָרטעם 514
 נאָרײַען
 צושארן 479
 רעקאָמענדירן 458
 נאָריש
 נאָר 340
 אַבסורד 338
 פֿאַרגלייבט 329
 לעכערלעך 518
 לאַנגווייליק 519
 נאָרישקייט
 שטות 340
 אַבסורד 338
 קלייניקייט 21
 אומוויכטיקייט 414
 נאָרמאַל
 נאָרמע 52
 ביים שכל 341
- נאָכפֿאלגער 360, 40
 נאָכפֿאַרן 40
 נאָכפֿאַרשן 315
 נאָכפֿרעגן 315, 484
 נאָכפֿרעגן זיך 315
 נאָכקומען
 קומען נאָך יענעם 40
 טאָן פֿליכט 577
 נאָכקומערשאַפֿט 238
 נאָכקוקן
 קוקן 305
 פֿאַרשן 315
 נאָכקלאַנג 277
 נאָכקלערן 309
 נאָכקריכן 40
 נאָכקרימען
 קאָפּירן 14
 נאָכשפּעטן 518
 נאָכרופֿן 373
 נאָכריידן
 קאָפּירן 14
 רכילות 586
 נאָכשטופּן זיך 40
 נאָכשטופּער 40
 נאָכשליסל 166
 נאָכשלעפּן זיך
 נ' נאָך עמעצן 40
 באַ(ג)לייטן 63
 הענגען 132
 נ' נאָך פֿרויען 597
 נאָכשפּיאַנירן 351
 נאָכשפּיזן 258
 נאָכשפּירן 315
 נאָכשפּעטן 14
 נאָל 527
 נאָם 264
 נאָמאַד 170
 נאָמינאַל 370
 נאָמינירן
 פֿאַרלייגן 351, 471
 נ' אַ פֿאַרטרעטער 460
 נאָמינעל 370
 נאָמן 459, 460
 נאָמנה 329, 611
 נאָמנות
 אַמט פֿון נאָמן 460
 ערנוואַרט 474
 נאָמען
 אָנרוה 370
 שם 544
 נאָמענקלאַטור 370

269 ניט-באטעמט	ניגור ווערן 100	נומה
393 ניט-באטראכט	ניגלה 609, 352	וויליק 385
553 ניט-באליכט	נידחה 88	באנערוי 541
393 ניט-באקלערט	נידער	געשטימט 508
576 ניט-בארעכטיקט	נידעריקייט 125	הסכמה 331
393 ניט-בארעכנט	טאל 225	נומה למות 420
112 ניט-ביוויין	נידערשלאגן	נומריקון 369
2 ניט-בנימצא	← דערשלאגן	נויט
608 ניט-גומער	נידערטרעכטיק 574	באדערפעניש 409
542 ניט-גומטיקייט	נידעריק	שלעכטער מצב 498
ניט-גולאט	אין דער נידער 125	נויט-באדערפטיק 498
שארסטיק 164	נחות דרגא 545	נויטווענדיק
ניט-בשר 574	אומבנד 581	נייטיק 409
ניט-געבונדנקייט 579	פארברעכעריש 574	מוז 386
ניט-געווארנט 314	שלעכטהארציק 567	נויטפאל
ניט-געווינשן 410	עניוהדיק 547	שלעכטער מצב 498
ניט-געזאלצן 269	הכנעהדיק 548	שוועריקייט 443
ניט-גענוג 66	פרייו 503	נול 56
ניט-געשליפן	שמיל [קלאנג] 278	נוליפצירן 463
שארסטיק 164	נידערלאנד 225	נומער 54
פראסט 532	נידערן 196	נומערציע 54
ניט-געשמאק 269	נידעריש 126	נונציום 354, 460
ניט-דאנקבאר 569	ניהילוזם	נום 258
ניט-דערוואקסענער 84	אומלוובן 613	נומה 381, 369
ניט-ווילנדיק 393	ניט-זיין 2	נוץ
ניט ווערן 243	ניואנס 12, 51	פארנוץ 406
ניט זיין 2	ניווע 18	נוציקייט 409
ניט-זיכער	ניוויק	נוצן
ניט געוויס 323	אומלייט 574	פארנוצן 406
ספנה 429	מיאוסער 521	זיין ניצלעך 409
ניט-זעלמן 91	נחות דרגא 545	נוקלעום 104
ניט טויגן	ניוועלירן 18, 153	נוקם זיין זיך 571
שלעכט 412	ניוועץ 410	נושא הן זיין 511, 560
אומפעק 438	ניוכען 273, 219	נויר 555, 594
ניט-טייער 503	ניזהר 313	נחות דרגא 545
ניט-טיף 127	ניזוקן 183	נחלה 251, 476
ניט-פראי 410, 496	ניחום-אבליים 513	נחמה 513
ניט-בשר 599	ניט	נחת 511
ניטל 619 א	נישט 332	נטיה
ניט-ליב 542	שטיפט 205	בארקסטער 508
ניט-נאטירלעך 531	ניטא	וויליקייט 385
ניט-נייעריק 312	אומעקסיסטענץ 2	ליבע 560
ניט-ענלעך 12	אוועקזיניקייט 112	באנער 541
ניט-עקאנאמיש 507	ניט-אינגענעם 542	ניאווקען 281
ניט-ערדיש 4	ניט-אינשטימיק 332	ניאנמשען 264
ניט-ערלעך 363	ניט-אינטערעסאנט 519	ניאנקע 468
ניט-פראקטיש 410	ניט-אמת 363	ניבול-פה 374, 597
ניט פארניגען 570	ניט-אנגעמאן 523	ניבזה
ניט פארניגען זיך 505	ניט-אפגעהיט 314	אומלייט 574
ניט-פארניגער 570	ניט-אריינמישונג 569	מיאוסער 521
ניט-פארזיכטיק	ניט ארן 509	נחות דרגא 545
← ניט-אפגעהיט	ניט-באארבעט 399	ניגון 284

- 545 המוניש
 414 אומוויכטיק
 315 נישמען
 160, 113 נישע
 נישקשה
 17 מדרנה
 67 גרויסצאליק
 20 גרויס
 411 גוט
 499 מיטלמעסיק
 496 נישרף
 476 נכמים
 נם
 543 ווונדער
 446 הילף
 נסיון
 316 עקספערמענט
 394 יצר
 498 אומגליק
 512 ליידן
 נסיעה 170
 נסתלק ווערן 243
 נעאלאגיים 369
 נעאן 218
 נעבל
 ← נעפל
 נעבן
 ← לעבן אינוו
 נעבעדיק 591
 נעגאטיוו
 היפוך 11
 נעגירונג 332
 מאדעל 13, 384
 נעגאציאנט 455
 נעגאציע 332
 נעגירן 332
 נעגל-וואסער 415
 נעגליזשע 522
 נעגעלעך 275, 250
 נעגער 236
 נעווראן 420, 342
 נעווראסמעניע 342
 נע-וונדניק 170
 נעם
 שיון 520
 נעשמאקפול 533
 ריין 415
 נעילה 619
 נעימותדיק 511
 נעכטיקן 111
 נעכמן 75
 נעלם ווערן 188
- 266 ניט קיין געגעסענער
 34 ביים שכל
 34 ביים פֿארשטאנד
 קאלטבלוטיק 509
 פראזאיש 519
 548, 466 ניכנע
 420 ניכפה
 ניכשל ווערן
 מאכן א טעות 336
 באגיין אן עזרה 574
 נימאם ומאום 519
 נימום 52, 556
 נימוק(ים) 394
 נימפע 608
 נימצא 324, 102
 נימשל 337
 נים
 שפיין 258
 נגידעם 416
 ניםן 417, 219
 ניםתר
 דויק 611
 תורה 609
 ניפל
 אפל 240
 רערבאהעפט 205
 ניפמר ווערן 243
 ניצגעלט 491, 406
 ניצול ווערן 446
 ניצוץ 21, 256, 366
 ניצן
 פֿארניצן 406
 זיין ניצלעך 409
 ניצעווען 526
 ניצרך 498
 ניקאמין 428
 ניקוד 369
 ניקל
 מעטאל 217, 218
 מטבע 486
 ניקלען 205
 ניקן 531, 51
 גירוואנא 607, 442
 גירן 240
 נישאר הייב 27
 נישט
 נול 56
 ניין 332
 נישטא 112
 נישטיק
 נול 56
 קליין 21
- 613 ניט-פֿרום
 ניט-צוגעגרייט
 399 ניט-גרייט
 438 אומפעיק
 393 אומבפיוון
 351 ניט-קאנטיק
 351 ניט-קלאר
 218 ניט-ראנגען
 534 ניט-ראפנירט
 363 ניט-ריכטיק
 574 ניט-רעכט
 444 ניט-שווער
 ניט-שיין
 מיאום 521
 ניט-יושרדיק 574
 ניט-שפארעוודיק 507
 ניי 81
 נייגונג
 קרימונג 154, 93
 ריכטונג 179
 כאראקטער 508
 וויליקייט 385
 באנער 541
 ליבע 560
 ניי-געבוירענער 84
 נייגעריקייט 311
 נייטאריין 526
 נייטיק 409
 נייטיקן זיך 409, 66
 ניימן 464
 נייטערקע 526
 נייטראל
 שלום 455
 אומבאשלאסן 388
 גלייכגילטיק 509
 גראמאטיק 371
 ניי-יאָר 551
 ניימאדיש 81
 ניימאשיין 526
 ניין 332
 נייען 526, 30
 נייערט 23
 נייציג 75
 נייקייט 81
 נייראן
 ← נעווראן
 נייראסמעניע
 ← נעווראסמעניע
 ניפר 352
 ניכבד 544
 ניכמער
 ניט-שיפור 594

571 נקמה	539 שרעקעדיק	נעמלעכקייט 10
289, 620 נר-תמיד	נערונג	נעמען
234 נשים	דאס נערן זיך 264	צונעמונג 481
נשמה	שפיץ 258	זיווג 363
רוח חיים 4	נערן (זיך) 264	אנהייבן 41
אינטעלעקט 308	נערעוודיק 422, 258	באשלאסנקייט 387
פנימיות 5	נערשטאף 258	צוזאג 474
צענטער 42	נפֿיחה 219	התחייבות 577
מענטש 232	נפֿלע 84	אונטערנעמונג 400
נעפֿיל 508	נפֿקא 597	נעגש ווערן 604
נשתומם ווערן 543	נפֿקא-מינא 12	נעסט 248
נשיא 456, 544, 549	נפֿש 232, 247	נעסטאר 339, 459
נתגדל ווערן 495, 544	נצחון 495	נעפטון 614 א
נתגלה ווערן 187, 353	נצחנות	נעפל 290
נתחדש ווערן 426	שטרעבונג 541	נעץ
נתחמץ ווערן 613	עקשנות 387	נאסקייט 223
נתינה	אָפּאָזיציע 447	פֿאָנגימכשיר 363
נאָב 479	נקבֿה	נעצוואָרג 524
שטינער 501	זי 234	נעקטאר 249, 595, 250
שוחר 590	זונה 597	נעקראָלאָג 245, 381
נתנען 479	נקבֿים 417	נערוו 240
נתעלה ווערן 495, 544	נקודה 369	נערווען
נתערש ווערן 495	נקיות 417	קראַנק 420
נתפעל ווערן 543	נקי-פֿימניק 591, 573	הייסבלוטס 510

ס

387 שטאנדהאַפֿטיק	סאַטראַפּ	סאַבאַטאָזש 467
פֿאַרטעגלעך 497	הערשער 456	סאַבוויי 174
סאַלידאַריש 552, 446	טיראַן 464	סאַד 251
סאַלידיפֿיצירן 210	סאַכאַרין 271	סאַדזעווקע
סאַליסט 285	סאַכניען 224	← סאַזשלקע
סאַליע 114	סאַכע 251	סאַדיום 597
סאַלינצע 263	סאַלאַ	סאַדע-וואַסער 258
סאַלעמניטעט 551	אַיינ 57	סאַווכאַז 477, 251
סאַלעציזם 374, 324	מוזיק 284	סאַוונאַרקאַם 460
סאַלעמקע	סאַלאַט 258	סאַוועט 460
← סערוועטקע	סאַלאַן 114	סאַוועטן-פֿאַרבאַנד 456
סאַלקע 114	סאַלאַריום 427, 114	סאַזשלקע 226
סאַמאָוואַר 263	סאַלאַט 453	סאַזשע 416, 296
סאַמאַרעדיע 413, 411, 23	סאַלום 551, 556	סאַטין 524
סאַמאַמבוליוזם 346, 420	סאַלמאַ-מאַרטאַלע 514	סאַמיספֿאַקציע
סאַמע 28	סאַליד	חוב-אַפּפּאַל 577
סאַמעט 524	האַרט 212	נקמה 571
סאַנאַטאָריע 427	געריכט 210	פֿאַרגעניגן 511
סאַנאַטע 284	האַפֿטיק 208	סאַטיר 608
סאַנאַנץ 277	ממשותדיק 3	סאַטירע 382, 381, 518
סאַנגוויניש 510	ערלעך 573	סאַטניע 453, 61
סאַנדאַלן 527	ראַיעל 362	סאַטעליט
סאַנטימעטער 526, 55	זיכער 322	אַסטראָנאָמיע 203
סאַניטאַר 422	מושבֿדיק 509	נאַכנייער 63, 40

סובקווארטיראנט 116	סדר	סאניטאריעם 427
סוב רעזע 351	אָרדענונג 52, 37	סאניטאריש 422
סוברעוויזיע 452	פסח 554, 619	סאניעם
סובל זיין 509	סדרה	פאָעזיע 382
סוג 49	טייל 609, 34	מוזיק 284
סוגיא 381	המשך 45	סאנקציאנירן
סוגעסטיע	געשעעניש 99	באשטעטיקן 331
געדאנק 309	סדר-היום 37, 397	פֿאַרנעזעלעכן 598
עצה 458	סדרן [אָרדענונג] 37	סאנקציע
איניפֿלוס 394	סדרן [סדר] 619	שטראָפֿמיטל 464, 604
רמו 353	סובאלטערן 459	באשטעטיקונג 331
פלאן 397	סובארדינירן 464	פֿאַרנעזעלעכונג 598
סוגעסטירן, סוגעריין	סובווענץ 446, 479	סאפיאר 453
געדאנק 309	סובטיל 339, 324, 293	סאפיר (שטיין) 529
עצה 458	סובטיליזירן 324, 309	סאפען, סאפען 219
איניפֿלוס 394	סובטראַפיק 203	סאפראַנ(אָ) 286
רמו 353	סובטראַקציע 54, 26	סאפֿאָמאר 360
פלאן 397	סוביעקט	סאפֿיסטיק 324
סוד	מענטש 232	סאפֿע 115
פֿאַרהוילונג 351	גראַמאַטיק 371	סאציאלאָגיע 232
באַקאַנטמאַכונג 353	אָנגעשטעלטער 485, 435	סאציאל־דעמאָקראַט 448
פירוש 349	אומליט 574	סאציאליזירן 477
סודען זיך 278	סוביעקטיוו	סאציאליזם 448, 477
סוואַנד 220	סוביעקטיווקייט 5	סאציאליסט
סוואַסטיקע 365	אומממשות 4	פארטיימאן 448
סוואַרבע 379, 609	גראַמאַטיק 371	מורד 467
סוועניר 343	סוביעקציע 512, 433	סאק
סווערען 456	סובלאַקאַמאַר 116	זאָפֿט 271
סוויטע	סובלים	נעץ 363
באַ(ג)לייט 63	נוט 411	סאַקאַטשען 373, 281
מלבוש 522	שיין 520	סאַקוואַיאַזש 170
סוויסמשען 281, 282	מעווערטיק 544, 23	סאַקסאַפֿאָן 286
סוועטשאַפּ 526, 435	גרויס 20	סאַקראַמענט 619 א
סווערען 456	סובלימירן 218, 424	סאַרדאַניש 518
סוזשעט 310	סובמאַרין 176	סאַרדין 258
מוחר 485	סובנאַרמאַל 53	סאַרווער 264
סומאַנע 522	סובסומירן 35	סאַרווערן 468
סומה 597	סובסמאַנטיוו 371	סאַרט 17, 49
סומערינע 114	סובסמאַנץ	סאַרטירן 37
סויבל 525	שטאַף 3	סאַרקאַזם 582, 518
סיווע 245	סוביעקטיווקייט 5	סאַרקאַפֿאַג 245
סוכאַמניק 118, 420	וויכטיקייט 413	סבֿיבֿה
סוכאַמע 420	סובסמאַנציאַליזירן 3	אומגענוט 110
סוכאַר 258	סובסטיטוט	נאַענטקייט 120
סופה 114	פֿאַרבייט 95	סבֿלנות
סופות 619	פֿאַרטרעטער 460	מילדקייט 465
סולמאַן 456	סובסדיע 446, 479	קאַטבֿלומטיקייט 509
סומאַטאַכע	סובסיסטענץ 1	סבֿרא 329
אומאַרדענונג 38	סובסעקווענט 40	סגולה 615
טומל 280	סובסקריבירן	סגי-נהור 306
סומאַציע 54	צדקה 479	סגל 369
	אַבאַגענט 379	סגן 460

113	סוויפ	7	צושטאנד	סומאריש
183	סמוסאק	17	מדרגה	סך-הפלדיק 54
113	סמוקא	100	סביבה	קורצדויערדיק 74
183	סמורקען	98, 75	סמאטום קוואַ	סומירן 32, 54
	סטיגמע	368	סמאטמע	סומך זיין זיך 318, 329
365, 604	שמראַפצייכן	151	סמאטמור	סומנע 512
240	אנאטאָמיע	383	סמאטמיסמ	סומע
581	שאַנד	54	סמאטמיסטיק	צאָל 17
47	סמייע		סמאטיק	סך-הנל 32, 54
67	סמייען	169, 436	אומבאווענונג	געלט 486
	סמיל	556	איידעלער	סומפענדירן 603, 463
71	ציטמאָס		סמאטמעטשנע	סופ 258
368	מאַלעריי	509	מיושבדיק	סופערב 411
369	שפראַך	439	געלאָסן	סופעריאָריטעט 23
381	ליטעראַטור	556	איידל	סופערלאַטיוו
283	מוזיק		סמאטקעווען זיך	סופעריאָריטעט 23
	סטימולאָנט	85	ווערן פֿוליעריק	גראַמאטיק 371
394	מאַטיוו	593	תשובה טאָן	סופערנאָרמאַל 53
427	רפואה		סמאָציזם	סופרעמאַטיע 23, 456
394	סטימולירן	594	אינגעהאלטנאָקייט	סופרעמאַציע 23, 456
47	סטיסק	509	סבלנות	סוף
474, 319	סטיפולאָציע	309	פֿילאָסאָפיע	אויסלאָז 43
481	סטיפענדיאַט	113	סמאָלב	רעזולטאַט 102
360, 489	סטיפענדיאַנט	115	סמאָליער	שפיץ 128
479, 605	סטיפענדיע	210	סמאָלירן זיך	סופֿים 113
	סטירדעם		סמאָן	סופֿיקס 369, 371
567	שלעכטהאַרציקייט	240	אנאטאָמיע	סופֿליר 383
510	נעם	526, 522	טייל מלבוש	סופֿלירן 383, 373
387	עקשנות		סמאָנדאָרד	סופֿר 377, 617
213	סמעאַרין	55, 17	מאָס	סופֿראַזש 391
178	סמעזשקע	13	מאָדעל	סוק 249
96	סמעכעווען	52	נאָרמע	סוקצעס 495
113	סמעליע	365	פֿאָן	סוקצעסיע 40
173	סמעלמאַך		סמאָנדאָרדיווירן 13	סורדוט 522
271	סמעלניק		סמאָנציע	סורפריז 536
377	סמענאָגראַפיע	114	וווינונג	סותר זיין זיך 11
526	סמענגע	174	אינוואַן	סחורה
620, 115	סמענדער		סמאָנצע	פֿאַרנרייט 484, 403
251, 225	סמעפ	382	פֿאַעזיע	שניט-סחורה 524
	סמערדעם	284	מוזיק	סמאָביל 98
567	שלעכטהאַרציקייט	174	סמאָציע	סמאָדאַלע 251
510	נעם	452	סמאָקאָד	סמאָדיום 514
387	עקשנות	459, 600	סמאָראַסמע	סמאָדיע 17
251, 47	סמערטע	67	סמאָרטשען	סמאָדע 47
231	סמעריל	455, 433	סמאָרען זיך	סמאָוו 226
	סמעריליזירן	183	סמאָרקען	סמאָווקע 516
105	קראַפֿטלאָזיקייט	459	סמאָרשע	סמאָזש
422	לייטערן	459	סמאָרד	באַשעפֿטיקונג 435
464	סמראָגע	435	סמאָדיע	ייִחוס 544
430, 600	סמראָזשיניק	360	סמאָדענט	סמאָזשירן 435
397	סמראָמאַגעס	47, 251	סמוינג	סמאָזש 598
203	סמראָמאַספֿער	251	סמויגעווען	סמאָזש

- 508 געפֿיל
 566 גוטאָארציקייט
 365 סימפּטאָם
 סימפּטאָניע
 284 מוזיק
 455 שלום
 פּאַסיקייט 15
 סינאָגאָגע 620
 סינאָד 460
 סינאָנים 370
 סינאָפּסיס
 רעקאָרד 366
 ליטעראַטור 381
 דראַמע 383
 סינגולאַר
 איינס 57
 גראַמאַטיק 371
 סינדיק 601
 סינדיקאַט 477
 סינדיקאַליזם 488
 סינטאַגמע 371
 סינטאַקס 371
 סינטעז 35, 324
 סיניאַק 420
 סינכראָניזירן
 צייט 78
 מוזיק 283
 סינעקור 489
 סינקאַפע
 ליטעראַטור 381
 מוזיק 283
 סינקע 302
 סימטעם
 אָרדענונג 37
 מעטאָד 401
 סיסמעמאַטיוזירן 37
 סיסמעמלאַזן 38
 סיעסמאַ 442
 סיפור־מעשה 381
 סיפּאָן
 רער 228
 פֿלאַש 263
 סיפּילים 420
 סיץ
 ← ציץ
 סיראַפּ, סירופּ 271
 סירכּה 259
 סירענע
 פֿיפּל 286, 431
 זינגעריין 285
 זונה 597
 שריכע 608
- 369 סינגון
 365 סינגע
 51, 531 סיגע
 סידור
 תּפֿילה 379, 619
 אָרדענונג 37
 סיום
 סוף 43
 סיום־הספּר 619, 554
 סימואַציע
 סביבה 110
 ליטעראַטור 381
 סיטראַ אַחראַ 608
 סידן 319
 סין ווי סין 322
 סיים 460
 סיימזום 448
 סייסמאָגראַפּ 202
 סיכּוּך 324, 447
 סילאַ 251
 סילאַביזירן 372, 359
 סילאַגיום 324
 סילועט
 אַרומליניע 142
 מאָלעריי 368
 סילוק
 צאָלונג 493
 סוף 43
 פּוים 619
 סילען 526
 סימבאָל
 סימן 351, 365
 מאָלעריי 368
 ליטעראַטור 381
 סימולירן
 אימירן 14
 פֿאַלסיפּיצירן 363
 סימן
 צייכן 365
 פֿאַרצייכן 345
 באַווייזן 318
 סימעטריע 151
 סימפּאָזיום 324
 סימפּאָטיע
 ליבע 560
 באַנער 541
 געפֿיל 508
 גוטאָארציקייט 566
 סימפּאָטיש
 שייין 520
 ליבע 560
 באַנער 541
- 122 מטראַטיִפִיקאַציע
 122 מטראַטע
 453 מטראַטעג(יקער)
 452, 397 מטראַטעגניע
 מטראַטי
 אָרדענונג 37
 פּוין 529
 113 מטראַיען
 529 מטראַיען זיך
 588 מטראַפּטשע
 מטראַפּע
 פּאַעויע 382
 מוזיק 284
 מטראַכירן 474
 מטראַקע 123
 מטראַש
 שרעק 539
 שד 608
 539 מטראַשוניק
 מטראַשידלע
 שרעק 539
 שד 608
 539 מטראַשנע
 539 מטראַשען
 430 מטרוזש
 410 מטרוזשקעם
 122 מטרוזשע
 מטרונע
 פֿאַרעם 123
 טייל פֿירל 286
 420 מטרופּ
 מטרוקטור
 נעבני 113
 קאָמפּאָזיציע 35
 פֿאַרעם 151
 צושטאַנד 7
 37 סמרי
 526 סמריגעווען
 467 סמרייק
 589 סמרייקברעכער
 428 סמריכניין
 סמריקט
 335 פינקטלעך
 313 אָפּגעהיט
 573 ערלעך
 סיבה
 גורם 101
 צופּאַל 99
 סיג (לתורה) 598, 599
 265 סיגאַר
 365 סיגנאַטור
 431, 365 סיגנאַל

מעלקעזיע 391	סמאָקען 522	סישטשיק 315
מעלצער 258	סמאָקעווען זיך 264	ספּנה 429
סעמאָנטיק 371, 359	סמאָרעוואָז 173	ספּנה-נפּשות 429
סעמינאַר 361	בעל-עגלה 416	ספּנה גרויס 20
סעמינאַריסט 360	שמוציקער 221	סך
סעמיקאַלאַן 369	סמאָרעווידלע 219	צאָל 17, 54
סעמעסטער 70, 361	סמאָרען 219	א סך 67
סענאַט 460	סמאָרק 416	סכאָלאַסטיק 309
סענאַט 486	שמוץ 84	נעדאַנט 359
סענטימענט 508	יינגל 545	לערע 324
סענטענץ 381, 369	ניוויק 417	וויכוח 349
סענטענציען 374	סמאָרקען 512	סכאָליע סך-הכל 54
סעניאָר 456, 544	סמוטנע 286	צאָל 17, 32
סעניאָריטעט 86	פּידל 25	גאַנצקייט סכום 54
סענסאָציע 366, 460	עודף 366, 460	צאָל 17, 32
וונדער 543	סמיכה 460, 366	גאַנצקייט 501
ניים 353	סמיכות 8	שטייער סכיומע 447
שפּירעוודיקייט 508, 252	אַטעסטאַט 371	אַפּאָזיציע 332
סענסטועל 508, 252	שינוי 8	חילוקידעות 113
סענסבייליטעט 508, 252	גראַמאַטיק 286	סכך 397
סענסטייוו 562, 508, 252	סמיכות-פּרשה 8	סכעמע 365
סענץ 258	סמיק 318	סלאַגאַן סלאַי 263
טיי 347	סמך 416	פּלי 122
זינען 249	סמעטניק 500	שיכט 113
סענץ 460	סמעטע 258	סלופּ 366
סעפּאַראַטיזם 51	סמען 244	סליאַכאַטע 227
סעפּאַרירן 546	סנאַב 47	סליונע 416, 417
אויפּבינדן 31	סנאַפּ 619	סליחה 572
מאַכן אַ מחיצה 140	סנדק 601	פּאַרנעבונג 379
סעפּטיש 423	סנהדרין 588	סליחות 619
סעצעסיע 447	פּאַרטיידיקער 607	סלינע 416, 417
אַפּאָזיציע 368	מלאך 607	סלע המחלוקת 310, 447
מאַלעריי 368	סעאַנס 47	ס"ם 608
סעקווענץ 40	זיצונג 368	סם 428
נאַכדעמדיקייט 326	מאַלעריי 616	סמאַחע 416
געדראַנג 54	אַקולטיזם 34	סמאַרע 315, 551
מאַטעמאַטיק 481	סעגמענט 31	סמאַטשקען 184
סעקוועסטער 613	סעגרעגאַציע 31	סמאַל (אַשמאַי) 608
סעקולאַריזירן 453	סעדעכע 485	סמאַלאַרניע 221
סעקונדאַנט 452	הענדלערקע 373	סמאַלינעם 256
סעקונדירן 74, 70	באַריידעוודיקע 559	סמאַליען 254
סעקונדע 74, 70	שעלמערקע 251	הייז 256
רנע 54	סעדער 251	ברענען 221
מאַטעמאַטיק 283	סעדעריי 554	סמאַלע (מש)ען 192, 264
מוזיק 286	סעודה 70	
צווייטע פּידל 6	סעזאָן 484	
סעקונדער 156	ציטאַפּשניט 258	
סעקטאַנט 611, 448, 447	האַנדלצייט	
קרייז 258	סעטשקע	

מפּראָדזשקע 30
 ספּרו(נ)זשינע 214, 436
 ספּרימנע 440
 ספּינקס 53, 351
 ספּירות העליונות 309
 ספּערע
 קרייז 156
 געשפּרייט 108
 נענט 109
 קלאַס 49
 מדרגה 17
 ספּק
 צווייפּל 330
 אומזיכערקייט 323
 ספּר 379
 ספּראַ רבה 381
 ספּרדי 235
 ספּר הזכּרונות 607, 366
 ספּרי הקודש 609
 ספּר-יוחסין 366
 ספּרי חול 379
 ספּרים חיצונים
 תורה 609
 אפּיקורסישע ביכער 379
 ספּר-תורה 620
 סצענאַר
 קינאָ 384
 טעאַטער 383
 סצענע
 אַנבליק 307
 געשעעניש 99
 דראַמע 383
 עסטראַדע 383, 124
 סקאַנדאַל 510
 סצעפּטער 456, 133
 סקאַדראַן 176
 סקאַוואַראַדע 263
 סקאַוויטשען 281, 280
 סקאַווערדע 263
 סקאַלע
 פּעלדון 225
 מדרגה 17
 המשך 45
 סקאַמפּאַניען זיך 552
 סקאַנדאַל
 טומל 280
 געקריג 447
 ניס 353
 באַליידיקונג 581
 פּאַרברעך 574
 סקאַנדאַליזירן 581

ספּאַזמע
 וויבראַציע 202
 קרענק 420
 ספּאַנמאַן
 קורצויער 74
 ניט-אויסגעעכנט 393
 ספּאַראַדיש 48
 ספּאַרט
 פּאַרוויילונג 514
 פּריניביקער 404
 פּראַנט 529
 ספּאַרטאַניש 506
 ספּאַרטפּלאַץ 514
 ספּיוזאַרניע 403
 ספּילשליווע 510
 ספּינקע
 אַנאַלען 115
 קאַלנעקנעפּל 522
 ספּיראַל
 וויקל-ליניע 157
 מאַטעמאַטיק 54
 ספּירט
 אַלקאָהאָל 262
 טעטיקער 433
 ספּיריטיזם 616
 ספּלעטניע 586
 ספּעציאַליזירן זיך 435
 ספּעציאַליטעט
 באַזונדערקייט 51
 פּעקטייט 437
 באַשעפּטיקונג 435
 ספּעציעל 51
 ספּעציפּיקאַציע 51
 ספּעציפּיש 51
 ספּעקולאַציע
 טראַכטונג 309
 השערה 329
 עקספּערימענט 316
 האַנדל 484
 אונטערנעמונג 400
 אַזאַרטשפּיל 516
 ספּעקטאַקל
 אַנבליק 307
 טעאַטער 383
 פּאַראַד 551
 ספּעקטע 251
 ספּעקטער
 קאַליריקייט 293
 ניסם 616
 ספּערמע 241
 ספּראַווען זיך 43

סעקטאָר 54, 34
 סעקטאָריאַניזם 611
 סעקטע
 קלאַס 34, 49
 פּאַרטיי 448
 סעקס 49
 סעקסועל 560
 סעקציאָנירן
 טיילן 31
 מאַכן אַ מחיצה 140
 סעקציאָנער 448
 סעקציע 34
 סעקרעט 351
 סעקרעטאַר 459, 366
 סעקרעטאַריאַט 459
 סעקרעציע 241
 סער 544
 סעראַטע
 ← צעראַטע
 סערוויז 263
 סערווירן
 דערלאַנגען 479
 באַדינען 468
 סערוועטקע 415
 סערום 422
 סערזשאַנט 453
 סערטיפּיקאַט 366
 סעריע
 המשך 45
 אָרדענונג 37
 ליטעראַטור 381
 סעריען
 שווערמוטיק 512
 מיושבּדיק 509
 געפּילפּול 508
 פּלייסיק 433
 וויכטיק 413
 באַשלאַסן 387
 דעפּיניטיוו 357
 סערענאַדע 284
 סערפּ 251
 ספּאָ 427
 ספּאַגעטי 258
 ספּאַדיק
 הוט 522
 טעלערל 263
 ספּאַדניצע 522
 ספּאַזמאַדיש
 וויבראַציע 202
 קורצויער 74
 בייטעוודיק 97
 מיט הפּסקות 46

מקעלעט 240
 מקעפטיש 613, 330
 מקעפטער 456, 133
 מקראבען 415, 215
 מקראמנע 596
 מקראפֿול 420
 מקרופל 573
 מקריפט 377
 מקריפען 282
 סרים 105
 סרסור 402
 סתירה 11
 סתם 395
 סתרי-תורה 609, 531

← קוואדראט
 מקולפטור 368
 סקי 514
 מקילה 244
 מקיצירן 368
 מקיצע
 פלאץ 397
 מאַלעריי 368
 ליטעראטור 381
 מוזיק 284
 מקלאד
 קראם 485
 לאַגערהויז 403
 מקלעראַז 420

מקאנפֿוזשען
 צעמישן 38
 צעטומלען 342
 מקאסירן 463
 מקאסע 154
 מקארבאָוע
 אַלט 75
 נאַרמאל 52
 לאַנגווייליק 519
 מקאַרינקע 258
 מקאַרלאַטין 420
 מקאַרפעטן 527
 סקווער
 ענגנט 109

ע

עולם הבא [לוינ] 605
 עולם הבא 607
 עולם הדימיון 346
 עולם-הזהו 511
 עולם העליון 607
 עולם התהו
 מלכות שמים 607
 פֿאַנטאַזיע 346
 אומאַרדענונג 38
 עולם התחתון 203
 עולמות (ה)עליונים 309, 607
 עונג 511
 עונש 604
 עוסקן זיך 433
 עוף
 בעל-חי 247
 פֿלייש 258
 עופֿעלע 118, 84
 עוקר מן השורש זיין
 צעשטערונג 107
 מאַרד 244
 עושר 497
 עזבון 27, 489, 479
 עזות 549
 עזות-פנים 549
 עזרת-נשים 620
 עטאבלירן 106
 עטאבלירן זיך 111
 עטאזש 113
 עטאזשערקע 115
 עטאט 501
 עטאט 430, 470

עובדא
 אויפֿגאַבע 433
 פֿליכט 577
 אויפֿטו 397
 עובר במל
 זמן 86
 שוטט 340
 עובר זיין 574
 עובר שבועה זיין 578
 עודף 25
 עוואַלוציע 500
 עוואַלוציע
 באַווענונג 168
 דרייונג 201
 אַנטוויקלונג 106
 עוואַנגעליע 610
 עוואַקואַציע 452, 188
 עוויקציע 193
 עוולה 567, 574
 עוולהן, עוולען 567
 עווענטואַלימעט
 קומעריקייט 100, 77
 נעשעעניש 99
 עוכר ישראל 574, 613
 עול
 אונטערטעניקייט 466
 פֿליכט 577
 זאָרג 512
 שווערסייט 206
 אויפֿגאַבע 433
 עולה יפה זיין 495
 עולה רגל זיין 619, 170
 עולם 373, 383, 232, 47
 עולם האמת 607

עבֿד-פֿנעני 435, 466
 עבֿודה
 אַרבעט 433
 תפילה 619
 עבֿודה-זרה 614
 עבֿודת-הבורא 619
 עבֿודת-פרך 433, 435
 עבֿר 75
 עבֿרה 567, 574
 עבֿרי 377
 עבֿרי-טייטש 369
 עגא 4, 308
 עגאטיזם 546, 567
 עגאזים 546, 567
 עגאל 10
 עגאמאניע 342
 עגאצענטריש 546
 עגבער 205
 עגבערן 160
 עגונה 565
 עגלה 173, 245
 עגל הזהב 614
 עגמת-נפֿש 512
 עד בלי די 67
 עדה 322, 617, 47
 עד היום 75
 עד הנה 75, 144
 עדוקאציע 359
 עדות (זאָגן) 318
 עדיקט 353, 462
 עד פֿאן 144
 עדערן 567, 604
 עד עתה 75
 עדת-ישראל 617

עלעקטראראט
 391 ווילערס
 456, 109 ראיאן
 244 עלעקטראקוציע
 עלעקטריע
 104 קראפט
 289 ליכט
 254 ווארעמקייט
 436 עלעקטריפֿיצירן
 עמאל 113, 205 א
 עמאנאציע 289
 עמאנציפאציע 469
 עמאציע 508
 עמבארג 599
 עמבארקאציע 111
 עמבלעם 365
 עמבריאן 222
 עם-הארצות 334
 עמוד
 379, 34 בוך
 620 שטענדער
 עמולסיע 210
 עמיגראציע 170, 188
 עמינענט
 20 גרויס
 124 הויך
 413 וויכטיק
 544 ייחוס
 עמינענץ 618, 544
 עמיסאר
 460 פֿארטרעטער
 354 שליח
 עמיסיע
 190 ארויסקום
 492, 491 הלוואה
 526, 435 עמך
 עמעצ(ער) 50, 232
 עמער
 263 כלי
 55 מאָס
 עמעריטום 461
 עמעריטור 605, 479
 עמעריטירן 463
 עמפֿאז(ע) 413, 372, 357
 עמפֿינדן
 ← שפירן
 עם-רב 67
 ענג(שאַפֿט) 118
 ענד
 43 סוף
 128 שפיץ
 392 ציל

עלמער
 צינטאָפּשניט 70
 עבר 75
 אַלטקייט 86
 עלמער ווערן 85
 עלמער-באַכע 237
 עלמער-זיידע 237
 עלמערן 237
 עלמערן זיך 86
 עליה
 619 ריטואל
 עמיגראציע 189
 עליים 544
 עליכם-שלום 556
 עלילת-דם 587
 עלימינירן
 אויסשליסן 36
 באזיטיקן 112
 צעשמערן 107
 עליפטיש 54, 156
 עליפם 54, 156
 עליקסיר
 תמצית 5
 רפואה 427
 עלית-נשמה 508
 על-כל-פנים 17, 322
 על-מנת 319
 עלנבויגן 240
 עלנט ט
 498 אומגליק
 עלנט אָדי
 555, 498 אליין
 עלעגאנט ט
 529 פֿראַנט
 247 פֿויגל
 עלעגאנט אָדי
 533 געשמאַקפֿול
 530 מאַדיש
 520 שיין
 פֿארפּוצט 529
 אופֿן ריידן 374
 עלעגיע
 284 מוזיקשטיק
 פּאָעזיע 382
 עלעוואַטאר
 הייבמאַשין 197
 תבואה-לאַנער 403
 עלעמענט
 באַשטאַנדטייל 35
 ממשות 3
 אָנהייב 41
 סיבה 101

עטיוד
 284 מוזיק
 מאַלעריי 368
 ליטעראַטור 381
 עטימאָלאָגיע 369
 עטיק 573
 עטיקעט
 איידלקייט 556
 מאַדע 530
 בלעטל 365
 עטיש 573
 עטלעכע
 מערצאָל 65
 קלוינצאָליקייט 66
 עטנאָלאָגיע 232
 עטעמען 242, 219
 עטער
 לופֿט 219
 מעדיקאַמענט 253
 עטרה
 619 טייל טלית
 אַנאַטאָמיע 240
 עיבור-יאָר 70
 עיגול 156
 עיון 309
 עיכוב 445
 עילוי 339, 333
 עינהרע 615
 עיננים (קשים) 512, 420
 עין תחת עין 571, 451
 עיפּוש
 שלעכטער ריח 276
 מנפֿה 420
 עיקר
 329 דאַנמע
 תמצית 5, 413
 עירוב 619, 144
 עירוב תבשילין 619
 עיר-מיקלם 430
 עכא 64, 325, 277
 עכט
 אָריגינעל 13
 אמת 362
 גוט 411
 פשוט 532
 ערלעך 573
 עלאַסטיש 214
 עלאַקווענץ 374, 373
 עלאַקוציע 373
 עלול 320
 על חמא 593, 619
 עלטסטער 459

- עפיסקאפאט 618
 עפיציקל 156
 עפיק 382
 פאָעזיע 382
 ליטעראַטור 381
 עפיקור 389
 עפל 298
 עפּלבוים 250
 עפעם
 קליינצאָליקייט 66
 ממשות 3
 מדרגה 17
 וויכטיקייט 413
 עפּנמלעך 352
 עפּעמעריש 74
 עפּענדי 544, 456
 עפּענען
 אויפּמאַכן 166
 אָנהייבן 41
 עפּעקט
 ווירקונג 394
 רעזולטאַט 102
 קונץ 383
 עצבות 512
 עצה
 ראַט 458
 פּלאַן 397
 עצירות 420
 עצם
 ממשות 3
 סוביעקטיווקייט 5
 וויכטיקייט 413
 עק
 סוף 43
 אָרט 108
 ווינקל 54
 וויידל 240
 עקאַנאָם 459
 עקאַנאָמיע
 פּירונג 401
 אָרדענונג 37
 שפּאַרעוודיקייט 506
 עקבויער 205
 עקדיש 247
 עקוואַטאָר 203
 עקוויװאַלענט
 פּאַרבייט 95
 גלייכווערטיק 18
 עקוויליבריום 18
 עקוויליבריום 614
 עקוויפּאַטענץ 18
 עקזאָטיש 53
 עסעסיט 381
 עסענץ
 שפּיץ 258
 רפּואה 427
 פּערפּום 275
 זינען 347
 תּמצית 5, 413
 עסענציעל 5
 עסער 264
 עספּלאַנאָד 109
 עספּרי 339, 518
 עסצימער 114
 עסק
 טעטיקייט 433
 מיסחר 484
 באַשעפּטיקונג 435
 טעמע 310
 עסקאַדראַן 435
 עסקאַדרע 176
 עסקאַלאַד 452
 עסקאַלאַטאָר 113
 עסקאַרט 63
 עסקולאַפּ 614 א
 עסקיז
 ליטעראַטור 381
 מאַלעריי 368
 עסקן 433
 עסקן זיך 433
 עפּאַכע 70
 עפּאַלעט 365, 526
 עפּאַם 382
 עפּאַפעע 382
 עפּאַרך 618, 456
 עפּאַרכיע 109
 עפּיגאַן 40
 עפּיגראַם 382, 518
 עפּיגראַף 337
 עפּידעמיע 420
 עפּיזאָד
 נעשעעניש 99
 ליטעראַטור 381
 עפּיזאָדיש 9
 עפּיטאַף 245
 עפּימעט
 נאַמען 370
 אױפּן ריידן 374
 עפּיזאָג
 נאָכדעמדיקייט 40, 43
 ליטעראַטור 381
 דראַמע 383
 עפּילעפּסיע 420
 עפּיסמל 355, 610
 ענדגילטיק 43
 ענדיקן (זיך) 43
 ענדלעך 43
 ענדערן (זיך)
 ← בייטן (זיך)
 ענדציל 392
 ענטוויאָזם 510
 ענטל 247
 ענטפּער ט
 תּשובה 325
 באַשייד 394
 אויסגעפּינען 328
 בריוו 355
 ענטפּער איוו
 אָדער 391
 ענטפּערן
 תּשובה 325
 באַשייד 394
 אויסגעפּינען 328
 בריוו 355
 שולדיק זיין אין 103
 ערב זיין פּאַר 475
 פּאַרטנערן 460
 שניכות 8
 עניגמע 351
 עני ואביון 498
 עניוות 547
 ענין
 טעמע 310
 עסק 433, 484
 עניני-דיומא 310
 ענלעך 10, 317
 ענערניק 433, 104
 ענציקלאָפּעדיע 379
 ענציקליק 355, 462
 ענצל 57
 עסטאַפּעט 354
 עסטאַקאָד 452
 עסטעט 533, 389
 עסטראָדע 124
 עסיי 381
 עסיק 272
 עסלעפּל
 לעפּל 263
 אַ ביסל 66
 עסן ט
 שפּיץ 258
 עסן וו
 פּאַרצערן שפּיץ 264
 ערגערן יענעם 567
 עסנוואַרג 258
 עסן זיך 512

- עקסקורסיע 170
 עקסקרעמענמן 416
 עקר 231
 עקראן 384
 עקרה 231
 עקשנות 387
 עראטיק 560
 ערש 39
 ערב זיין 475
 ערב רש 47, 545
 ערנסט 24
 ערנגען 108
 ערנער 24
 ערנערן
 ע' יענעם 567
 ע' זיך 512
 ערד
 וועלט 203
 יבשה 225
 געשפרייט 108
 אנריקולטור 251
 ערדארבעט 251
 ערד-טרעמעניש 67
 ערדיש
 ממשותדיק 3
 וועלט 203
 יבשה 225
 געשפרייט 108
 אנריקולטור 251
 ערד-צימערניש 202
 ערדקויל 203
 ערדקיילעך 203
 ערד-שוח 108, 109
 ערודיציע 333
 ערווה
 נכה 234
 פארבאטענע פרוי 563
 אנאטאמיע 240
 ערזאץ 95
 ערך
 מדרגה 17
 שיכות 8
 פארנליך 317
 אפשאץ 326
 ערל 236
 ערלה 240
 ערלעך 573
 ערלעכן 580
 ערן 580
 ערנווארט 474
 ערנמאן 573
 ערן-פראגע 573
 עקסיסטירן
 זיין 1
 לעבן 242
 עקסיסטעניץ-בארעכטי-
 קונג 392
 עקסמיסיע 193
 עקסעלעניץ 544
 עקספאזיציע
 אנטפלעקונג 352
 פארטייטש 349
 פאטאגראפיע 384
 ליטעראטור 381
 דראמע 383
 עקספאזע 352
 עקספאטריאציע 604
 עקספאנאט 368
 עקספאנסיע 108, 117
 עקספארט 184, 193
 עקספלאדירן 279
 עקספלאזיע 279
 עקספלאראציע 315
 עקספלאמאציע 464
 עקספעדימאר 485
 עקספעדיציע
 אריבערשיק 172
 רייווע 170
 מלחמה 452
 עקספעדירן 172
 עקספערט 437
 עקספערטיוו(ע) 329
 עקספערימענט 316
 עקספראמפט 383, 399
 עקספראפריאציע 482
 עקספרעם
 אויטא 175
 באן 174
 בריוו 355
 עקספרעסיאניזם
 ליטעראטור 381
 מאָלעריי 368
 עקספרעסיוו 374
 עקספרעסיע 372
 עקספרעסמאן 173
 עקסצענטריש
 מאטעמאטיק 54
 אומגעוויינטלעך 53
 משוגע 342
 קאפריזנע 389
 עקסצעסן 38
 עקסקאזאמאר 160
 עקסקאמוניקירן 555
 עקסקורם 349
 עקאלמאציע 508
 עקזאמען
 פאָרשונג 315
 פאָרהער 361
 עקזאקט 335
 עקזעגעטיק 349, 609
 עקזעמפלאר
 מאָדעל 13
 בוך 379
 עקזעקוטאר 244, 604
 עקזעקוטיוו(ע)
 פירער 459
 פארטרעטער 460
 עקזעקוציע
 פארענדיקונג 43
 מאָרד 244, 567
 עקיפאזש 173
 עקיפירן 398
 עקלדיק 542
 עקליפטיק 203
 עקליפס 290
 עקלען 542
 עקן זיך
 סוף 43
 טויט 243
 עקס אָפּיציע 575
 עקסהיביציע 352, 368
 עקסמאן 508
 עקסמעמפאָרירן 399, 393
 עקסמענסיע 108, 119
 עקסמערן 360
 עקסמראַרדינער 53, 20
 עקסמראַדיציע 604
 עקסמראַהירן 184
 עקסמראַוואַגאַנט
 אומגעוויינטלעך 53
 נוזמאדיק 364
 פאָנטאסטיש 346
 פאָרשווענדערשי 507
 עקסמראַקט
 רפואה 427
 תמצית 5, 413
 עקסמער, עקסמער
 באַזונדער 51
 הוספה 25, 379
 אומיסטן 392
 עקסמערעם
 גרויס 20
 סוף 43
 שטרענגקייט 464

ערשמקלאַסטיק
 מערווערטיק 23
 נוט 411
 וויכטיק 413
 עשאַפֿאַט 244
 עשירות 497
 עשעלאַן 453
 עשו 236
 עשרת הדיברות 462
 עשרת ימי תשובה 619
 עתיד 77, 371
 עת-צרה 498, 443
 עת-דצון 89

ער(ע)פֿאַרכט
 מורא 539
 פֿבור 580
 ערשט
 איצט 76
 מערווערטיק 23
 אָנהייב 41
 תנאי 319
 אומגעריכטקייט 536
 ערשמלינג
 געווינערין 229
 ערשט-געבוירענער 238
 ערשמנס 41

ערנצט
 שווערמוטיק 512
 מיושבדיק 509
 געפֿילפֿול 508
 פֿליסיק 433
 וויכטיק 413
 באַשלאָסן 387
 דעפֿיניטיוו 357
 ערע
 צייטאָפֿשניט 70
 פֿבור 580

פ

פֿאַטראַניזירן 446
 פֿאַטראַנעסע 446
 פֿאַטרויל 430
 פֿאַטריאַט 566, 383
 פֿאַטריאַרד
 שטאַמפֿאַטער 237
 זקן 86
 הערשער 456
 גלח 618
 פֿאַטריציער 544
 פֿאַטשן 183
 פֿאַטשערקעם 529, 619 א
 פֿאַטשקען
 שרייבן 377
 מאָלן 113 א
 פֿאַיאַץ 518, 383
 פֿאַיאַצעווען 518, 383
 פֿאַיען 264
 פֿאַכט
 אָנדינג 492, 491
 פֿאַסעסיע 251, 248
 פֿאַל
 פֿאַלוס 203, 42
 פֿאַרלאַגע 113
 באַנס 115
 פֿאַלאַטע
 צימער 114, 427
 געריכט 601
 פֿאַלאַטקע 114
 פֿאַלאַנעז 515
 פֿאַלאַץ 114
 פֿאַלומיסיק 263
 פֿאַלוס 203, 42
 פֿאַלוציע 417
 פֿאַלמאַ 522

פֿאַרנה 17
 מיינונג 329
 מלחמה 452
 באַשעפֿטיקונג 435
 פֿאַזירן 368
 פֿאַזע 120
 פֿאַזע
 צושטאַנד 7
 אָנשטעל 531
 מאָלעריי 368
 פֿאַזש 468
 פֿאַמאַס 508
 פֿאַמאַקעווען 331
 פֿאַמיל(ג)יצע 240
 פֿאַטלאַזשאַן 258
 פֿאַמלע 528
 פֿאַמעטיק 512
 פֿאַמענט 598, 366, 575
 פֿאַמענטאַט 456
 פֿאַמענטירן 598, 575
 פֿאַמעניץ 104, 320, 419
 פֿאַטראַווע 258
 פֿאַטראַל 430
 פֿאַטראַן
 הערשער 456
 באַשיצער 430, 446
 קונה 485
 קויל 454
 מעכאַניק 436
 טייל פעטליע 526
 ישיבה-בחור 360
 פֿאַטראַנאַזש
 הערשאַפֿט 456
 שטיצע 446
 פֿאַטראַנאַט 479

פֿאַגאָדע 113
 פֿאַגאָדע 219
 פֿאַגאַניום 614
 פֿאַגראַם 107, 38, 244
 פֿאַגראַרע 420
 פֿאַדיום 124, 383
 פֿאַדלאַגע 113
 פֿאַדמיאַטקע 527
 פֿאַדען 468, 440, 561
 פֿאַדעשווע 527
 פֿאַדקלאַדקע 139, 526
 פֿאַדקעווע 527, 173
 פֿאַדריאַד 435, 261
 פֿאַדריאַמשיק 400
 פֿאַדשעווקע 139, 526
 פֿאַה 528
 פֿאַהיבעל 107
 פֿאַוואַליע 439
 פֿאַווידלע 258
 פֿאַוויליאַן
 בייַדל 114
 פֿאַרהאַנג 140
 פֿאַווייעסמקע 462
 פֿאַזע 46, 442, 283
 פֿאַזוכע 240
 פֿאַזומענט 526
 פֿאַזומענטירער 524
 פֿאַזיטיוו ט
 פֿאַטאַנראַפֿיע 384
 פֿאַזיטיוו אָדי
 זיכער 322
 פֿאַזיטיוויזם 613, 309
 פֿאַזיזיע
 שטאַנד 7
 סביבה 110

פאסקארטל 355, 377	ציען 184	פאליאטייוו 427
פאסקטקע 363	פארשן 315	פאליגאמיע 563
פאסיוו ס	פאמפלעט 379	פאליושקען (זיך) 223
גראמאטיק 371	פאמפלעטיסט 381	פאליטור 221
בוכפירונג 492, 488	פאנאצעע 427	פאליטיק 401, 456, 397
פאסיוו אָדִי	פאנאראמע 307, 368	פאליטיקאנט 397
אומטעטיק 434	פאנאטימע 383	פאליטיקער 456
אומפילעוודיק 509	פאנאפֿל 527	פאליטיש
רעזיגנירט 466	פאנאעאן 245	הערשאפט 456
פאסיידאָן 614 א	פאניק 539	פֿאַלש 363
פאסיע	פאנסיאָן	איידל 556
לינדשאפט 541	שול 361	פאליטישער 470
הייסבלוטיקייט 510	האַטעל 114	פאלימעכניקום 361
פאסיק ס	פאנסיאָנאַט 361	פאליטורע 368
רימען 123	פאנסיאָנער 360	פאליטאָד 140
פאסיק אָדִי	פאנעגיריק 583, 382	פאליסאָדניק 251
פאסיקייט 15	פאנעל	פאליפּ 420
יושר 573	ברעט 113, 115	פאליציאָנט 600
נייטיקייט 409	רייסטער 366	פאליציי 600
בארעכטיקטייט 575	פאנצער 452	פאליצע 115
פאסיקל 365, 377	פאנצערן 205	פאליקליניק 427
פאסיר(וואַרט 365	פאנשטשינע 464	פאלירן 205, 163
פאסירן	פאס	פאליש 620
ניין 170	רימען 123	פאלימעסן 31, 245
געשען 99	פאספּאָרט 365	פאליע 526
פאסמאָקעווען זיך 264	אָרומליניע 142	פאליעטיק 324
פאסמע	פאסאָזש	פאליטיאָציע 202
פאָדעם 123, 526	נאָנג 170	פאליק 453
המשך 45	וועג 178	פאליקאָוויניק 453
שורה 37	דורכנאָנג 194	פאליקע
פאסן (זיך) 15, 18	טייל 34, 381, 284	מעבל 115
פאסעווען	פאסאָזשיר 170	אָנאַטאָמיע 240
מאָכן אין פאסן 304	פאסמ	טאָנג 515
שניידן 31	קאַרעספּאָנדענץ 355	מוזיק 284
שמיסן 183	תענית 366	פֿריוור 528
פאסעסאָר 476, 251	פאסמאָמענט 133	פאמאָדע 221
פאסעסיוו 371	פאסמאָר 618	פאמו(י)ניצע 416
פאסעסיע 476, 251	פאסמאָראַל	פאמידאָר 258
פאספּאָרט 365	פּאַעזיע 382	פאמיעשטישען (זיך) 111
פאספּאָרטו	מוזיק 284	פאמעלע 254, 415
רעם 141	ליטורגיע 619 א	פאמעלעך 439
בילעט 365, 383	פאסמולאָט 357	פאמערלאַנג 258
פאסקוויל 587, 381	פאסמון	פאמעשאַף 416
פאסקודני(א)ק 574	באַשעפּטיקונג 485	פאמפּאָנע 132
פאסקודנע	מיליטער 452	פאמפּוּשקע 258
אומריין 416	בוכפירונג 488	פאמפע
דערווידער 542	פאסמנע 269	פּלומפּ 184, 436
שלעכטער מצב 498, 512	פאסמעך 248	פאראַד 551
פאסקודסטווע	פאסמעקע 51, 351	פאמפען
אומריינגייט 416	פאסמעריאָרימעט 40	פאראַד 551
אומלינגט [פֿרוי] 574	פאסמעריאָציע 422	אָפּן ריידן 374
אויסנעלאָסענע 597	פאסמערינאָק 258	פאמפען

- פאעזיע 382
פאפ 30
פאפ 618
פאפולאריזירן 349
פאפולער
בארימט 544
באליבט 360
פאפיר 377
פאפיראם 265
פאפירוס 377
פאפעליאטע 297
פאפקע 377
פאפקע 520, 368
פאפראווען (זיך) 426
פאפריקע 270
פאפן 442
פאצינענט 420
פאציפיום 455
פאק 47
פאק 420
פאקאסט 221
פאקט
אפמאך 474
הפירה 248, 491, 492
פאקטער 248
פאקירן 37
פאקל(י)ע 123
פאקן
אָרדענונג 37
אָרנינבאָקומען 489
כאפן 470
פאקן 420
פאקן-טרעגער
הענדלער 485
מוכרספּרים 379
פאקן-שמעלונג 422
פאקעווען 37
פאקעט
הילע 377
פעקל 47
פאר
שיינקייט 520
ייחוס 544
פאר
צוויי 58
זיווג 563
קליינצאָליקייט 66
מערצאָל 65
פאסיקייט 15
זעלביקייט 10
גלייכווערטיקייט 18
פארזאכאל(ע)
- מאטעמאטיק 54
ווערטל 337
אופן ריידן 374
פארזאכאל
מאטעמאטיק 54
ווערטל 337
אופן ריידן 374
פארזאגן 13
פארזאגראם 374, 518
פארזאגראף 369, 34
פארזאד 170, 551
פארזאדאקס
אבסורד 338
שוועריקייט 351, 443
פארזאדיגמע 14, 13
פארזאדיע
קאפיע 14
וויץ 518
ליטעראטור 381
טעאטער 383
מוזיק 284
פארזאווען 140
פארזא 160
פארזאזיט
בעל-חי 247
באטאניק 249
אומטעטיקער 434
פארזאל
צייכן 337, 365
צוואַג 474
פארזאָגניזם 324
פארזאָליו 420
פארזאָליירן 105, 253
פארזאָליטיקער 420
פארזאָלעל
גלייכלויפיק 54, 134
פֿאַרנאַליך 317
פארזאלעלאָגראם 54
פאראם 176
פארזאסאל 522
פארזאפעט 113
פארזאפראז 349, 369
פארזאקסיום 420
פארזאשוט 430
פארזאשויטס 453
פארזינ(ע) 524
פארזוק 383, 522
פארז 176
פארזא 605
פארזאטש 438
פארזאטש(עו)ען 438
פארזאטאל 113
- פארזיזאן
וואָפּן 454
קריגער 453
פארזיימאן 448
פארזימטור 284
פארזיי
טייל 34
חברה 49, 448
שידוך 563
← פארזיע
פארזייזש
פארזיי 448
צודימדיק 327, 574
פארזיע
סחורה 484
שפיל 514, 516
זאמלונג 47
מוזיקשטיק 284
← פארזיי
פארזיער 140
פארזיציפ 371
פארזיקל 371
פארזימאנע 487
פארזיער 113, 114
פארזיער 172, 468
פארזיפֿאָליע 377
פארזיפֿעל 377
פארזיעט 368
פארזיעט 18
פארזיער 545, 555
פארזיקמאכער 528
פארזירן 452, 467
פארך
קרענק 420
אומריינקייט 416
חוב 492
ניבזה 545
אומלייט 574
פארזאמענט 460
פארזאמענטאריים 456
פארזאמענטאריער 460
פארמעט 377
פארן
צוויינקייט 58
גלייכווערטיקייט 18
פארבינדן 30
פארזאגראפיע 374, 381
פארזאג 382, 614 א
פארן זיך
זיווג 563
קאפולאציע 248, 597
פארסקען 219

- פונקטירן 369 פוסט
 ליידיק 56, 112
 לאנגווייליק 519
 עמ-הארציש 334
 אומזיניק 348
 אומוויכטיק 414
 אופן ריידן 374
 פוסט-און-פאסטניק 434
 פוסטעווען 112
 פוסק 601
 פוסקים 609
 פועל 435
 פועל-יוצא 43, 102
 פועלן
 באוועגן 394
 דורכפירן 43
 פופיק 240
 פופע
 ← ליאלטע
 פויג 529
 פוצן (זיך)
 צירן (זיך) 529
 רייניקן 415
 פוצן זיך צו 561
 פוצערקע
 מאדיסטקע 522
 פראנטיכע 529
 פוקל 420
 פוקלע 158
 פוריום 374
 פוריטאניש 594
 פורים 619
 פורים-שפיל 518, 383
 פורעניות 498
 פורפור 299
 פושע (ישראל)
 אפיקורס 613
 אויסוואַרף 574
 פושקע 506, 403
 פותר (חלום) זיין 349
 פורנות 507
 פחד 539
 פחדנות 539
 פחיתות-הפכוד 581
 פחת 410
 פמור ווערן
 באפרייען זיך 469
 אינלאַזן 478
 אנולירן 463
 פמור זיין 579
 פמירה 243
- פובליציסטיק 381
 פובליקאציע
 באקאנטמאכונג 353
 בוך 379
 פובליקום 232, 47
 פוגיליזם 514
 פוגע כפכוד זיין 581
 פוד 206
 פודינג 258
 פודלע 403
 פודער 216
 פודערן זיך 529
 פוזאטע 117
 פוזע 117
 פומער 258
 פומש 38, 599
 פויזירן 46
 פויזע 46
 פויזען 439
 פויער 251
 פויפם 618
 פויפעריזאציע 498
 פויק 286
 פויקן 279, 283
 פוך 240
 פוכיק
 ווייך 213
 גרינג 207
 שאַרסטיק 164
 פוכלע 117
 פוכקע 213
 פול 216, 416
 פולווער
 שים-מאטעריאַל 279
 שטויב 216
 פולוועריירן 216
 פולט 115
 פולס 241, 240
 פולסירן 202
 פולקע 240
 פונקט ט
 אַרט 108
 פאָזיציע 110
 פאראַגראַף 474
 טעמע 310
 מדרגה 17
 צושטאַנד 7
 פיינטל 369
 פונקט אַדוו
 ריכטיק ווי 335
 ענלעך 10
 פונקטואַציע 369
- פארע 219, 220
 פארע 166
 פארעווע 258
 פארעז 160
 פארען 245, 220
 פארען זיך 433
 פארענמען 369, 141
 פארענמיש 140, 115, 113
 פאר עקסעלענאם 413, 23
 פארפאלק 58, 563
 פארפום 275
 פארציע 34
 פארצעלין
 מעטאל 217
 פלים 263
 פארצעלירן 31
 פארצעלע 251, 108
 פארק 251, 109
 פארק(א)ן 140
 פארקעט 113
 פארקען 252
 פארקען זיך
 נישטערן 315
 טאָן פאַמעלעך 433, 439
 פארשוין
 מענטש 232
 פערסאָנאַזש 381
 פאסאזשיר 170
 שיינער 520
 אויסוואַרף 574
 פארשווע 420
 פאשטעמ 258
 פאשע
 שפיון 258
 פֿעלד 251
 פאשען
 פֿיטערן 264
 פרייכן 219
 פאשק(ע)וויל 381, 587
 פגימה 412, 259, 160
 פגירה 243
 פגם 412
 פגע (רע) 567, 519
 פגען 567
 פגר 243
 פגרן 243
 פדיון
 נאָב 501, 479
 לייזונג 489
 פדיון-הבן 619, 554
 פדיון שבויים 446, 469
 479

פירסום 353, 544
 פישמשעווקעס
 באזונדערקייט 51
 פוז 529
 פישמשען 281
 פישן 417
 פיתחון-פה 588
 פלא 543
 פלאג
 קרענק 420
 ליידן 512
 אומגליק 498
 נודניק 519, 567
 פלאגיאט 482
 פלאדזשען 248
 פלאדזשען זיך 230, 25
 פלאזא 109
 פלאזמע 241
 פלאטא 225
 פלאטאניש 560, 596
 פלאטיניע 217, 218
 פלאטינירן 205
 פלאטע 159
 פלאטפארמע (ע)
 עסטרארע 124
 פראגראם 397
 פלאטישק
 פלאך 159
 נאריש 340
 ניט-אינטערעסאנט 519
 פלאכמע 138
 פלאמבירן 365
 פלאמבע 365
 פלאן 397
 פלאנמאציע 251
 פלאנמער
 אומאָרדענונג 38
 שוועריקייט 443
 פלאנירן
 פלאנעווען 397
 פליען 177
 פלאנמעסיק 37
 פלאנעווען 397
 פלאנעט 203
 פלאנען 397
 פלאנער 177
 פלאנקע 115
 פלאנקען 140
 פלאסט 122
 פלאסטטיקע 286, 366
 פלאסטטיק 213, 368

פינצעט 205
 פינקמלעך 335
 פינקס 379, 366
 פיטאן 286, 167
 פיטעמקע 51, 531
 פיטע 224, 259
 פיסק 240
 פייערעסמאל 133
 פייערזום 313, 611
 פייעטע 313, 611
 פייעכאטע 453
 פייען 249
 פייעסע 383
 פייעקעליק 254
 פייעשמשען 561
 פייעשמשען זיך 389
 פיפסען 281
 פיפּקע
 ליולקע 265
 אָפּל 240
 בויד 240
 קרעצל 420
 באטאניק 249
 פיצל 118
 פיקאלא 286
 פיקאנט
 שיין 520
 שאַרפּטעמיק 270
 פיקוה-נפש
 סננה 429
 רעטונג 446
 פיקחות 339
 פיקטורעס
 שיין 520
 ביילדלעך 368
 אופּן ריידן 374
 פיקירן 584
 פיקל 34, 526
 פיקן 264
 פיקניק 554
 פיקע 454
 פיקעט 430, 467
 פיראט 483
 פיראטעכניק 289
 פיראמיד (ע)
 זאמלונג 47
 רעקארד 366
 הייד 124
 מאטעמאטיק 54
 פירועט 201, 515
 פירוש (המלות) 349
 פירכען 219, 420

פטרן
 פאַרשווענדן 507
 אָפּטאָן 43
 פיאַווקע 247
 פיאַטאק 486
 פיאַטע 240
 פיאַלע 250
 פיאַנאָ 278
 פיאַניסט 285
 פיאַניצע 595
 פיאַניר 41, 398
 פיאַנע
 טויק-אינסטרומענט 286
 שוים 222
 פיגמענט 293
 פיוט 619, 382
 פיומון 619
 פיועם
 בעל-חי 247
 געווירץ 270, 275
 רפואה 427
 פיטאק(ל) 286
 פיר-טבעת 240
 פיטום 249, 619
 פיטשעווקעס
 באזונדערקייט 51
 פוז 529
 פוי 492
 פיוזאש 368
 פיוטן 382
 פיון 512, 420
 פיוניקן 567, 604
 פיוניקן זיך 512
 פיונלעך 512
 פיוקל 286
 פיוקלען 283, 279
 פיוקלער 285
 פיל 156, 427
 פילאט 176, 177
 פילגרים 170, 618
 פילדערן 280
 פילפול 324
 פילקע 156, 514
 פינטל
 פלאץ 108
 אָפּשטעל-צייכן 369
 ווונק 305
 פינטלען
 פונקטירן 369
 פאַרבן בונט 304
 פ' מיט די אויגן 306
 פינען 222

פענאָס (אַס) 614 א	פלינט(ים) 133	פלאַסטער
פעדאָנאַג 360	פליעסקען	← טינק
פעדאָנאַניק 359	ניסן 223	← פלאַסטער
פעדאַל 436	פאַטשן מיט די הענט 583	פלאַפלען 373
פעדאַנט 313	פּלעביסציט 391	פלאַץ
פעדלען 484	פּלעבעער 545	געשפּרייט 108
פעדלער 485	פּלעוורייט 420	פּאַזיציע 110
פעולה	פּלעוורע 240	באַשעפּטיקונג 435
רעוולטאַט 102	פּלעט 516	פּלאַצדאַרם 109, 452
פּראָגרעס 181	פּלעטן	פּלאַצהאַלטער 600, 456
דערפּאַלג 495	נורלען 516	פּלאַצירן (זיך) 111
ווירקונג 394	פּרעסן 163, 526	פּלאַצן 31
פּעטאַרדע 454	שפּאַלטן 31	פּלאַקאַט 353
פּעטיט 378	פּלעיַאָדע	פּלגש 597
פּעטיציע 472	אַסטראָנאָמיע 203	פּלוגתא 324
פּעטליע 526, 30	קיבוץ 47	פּלודערן 522
פּעטראָל(יום) 221	פּלענום 47, 460	פּלוט
פּעטרישקע 258	פּלעניפּאַטעניץ 460	איבערנעאַנילמער 540
פּעטשאַ 258	פּלעפּן 253	שווינדלער 363
פּעך 296, 221	פּלעצל 258	פּלוטאַן(?) א 614
פּעלמשיק 425	פּמליא של מעלה 607	פּלוטאַקראַטיע 456, 544
פּעלערניע 522	פּני (העיר) 617, 544	פּלוט(עו)ען 540, 363
פּעליץ	פּניה 392	פּלוידערזאַק 373
רויכוואַרג 525	פּנים [אַנאַטאָמיע] 240	פּלוידערן 373, 338
בגד 522	פּנים [אינעווייניקייט] 137	פּלויט 140
פּעמפּיק 117, 240	פּנים אל פּנים 148	פּלויזן 225
פּען	פּנימיות 5	פּלומפּ ט
פּעדער 377	פּנעוומאַטיק 220	פּאַמפּ 184, 436
שטראַף 604	פּנעוומאַניע 420	פּלומפּ אַדי
מכשיר 205	פּנעוומע 4, 308	← שווער
פּענדזל 368	פּסול 412	פּלומפּן 184
פּענדל(שטיק) 71	פּסול מאַכן 599	פּלוס 25, 54
פּענמע 470, 30	פּסולת 574, 410	פּלוצעם 536
פּענמען	פּסוק	פּלוראַל 65, 371
פּאַרבינדן 470, 30	פּטיל טעקסט 369, 34	פּל(י)אַזשע 225, 178
בעטלען 472	נ"ך 609	פּליאַטקע 586
פּעניואַר 522	פּסח 619	פּליאַמ(ע) 416
פּענכער 427	פּסידאָנים	פּליוכען 223
פּענסילאַן	← פּסעוודאָנים	פּליוש 524
שול 361	פּסיכאַז 420, 342	פּליושקען (זיך) 223
האַטעל 114	פּסיכאָלאָגיע 308	פּליט [געהילץ] 176
פּענסילאַנירן	פּסיכאַפּאַטיע 342	פּליט [בורח] 432
געבן פּענסיע 479	פּסיכיק 308	פּליטה 432
געבן דימיסיע 463	פּסיכע 4, 308	פּלימע
פּענסילאַנער 360, 489	פּסלען	פּלאַטע 205, 159
פּענסיע	פּסול מאַכן 599	אויזן 254
נאַב 479	פּישוף 615	פּליין
הכנסה 489	פּסעוודאַ 14, 363	פּלאַך 54, 159
שכירות 605	פּסעוודאַנים 370	יבשה 225
שול 361	פּסק(דין) 601, 326	פּלייצע 240
פּענסע 305	פּסק(ע)נען 601, 326	פּלימעניק 239
	פּעבל 545, 47	פּליך 523

פראָדוקט	פערל-מומער 204	פּענע
רעזולטאט 102	פּערלען	פּערער 377
מאַטעמאַטיק 54	רײַנקײט 415	פּערער פֿון בעל-חי 240
פראָדוקטיוו	ליכטיקייט 289	פּענעץ
לײַעווודיק 495	שױם 222	שיכט 122
פֿרוכפּערדיק 230	אופֿן רײַדן 374	טייל ברויט 34, 258
פראָדוקטיוויזאַציע 435	פּערמאַנענט 98, 73	פּענק 47
פראָדוקציע	פּערסאָנאַזש	פּענקע 250
שאַפֿונג 106	מענטש 232	פּענקען 31
רעזולטאט 102	ליטעראַטור 381	פּעסט 420
פראָהיביציע 599	באַרימטקייט 544	פּעסטל 249
פראַוואַסלאַוונער 612	פּערסאָנאַל ס	פּעסטען 561
פראַוואַצירן	מיטאַרבעטערס 47, 435	פּעסטען זיך 389
אַרויסרופֿן 449	פּערסאָנאַל אַדי	פּעסימיזם
העצן 447	מענטשיש 232	אומגלויבן 330
באוועגן 394	באַזונדער 51	יאוּש 538
פראַוויאַנט	פּערספּעקטיוו	אומעט 512
פֿאַרגרייט 403	אַנבליק 307, 368	פּעפּער 434
שפּניו 258	האַפּענונג 535	פּעקל 47
פראַוויאַנטירן 403	פּערענע 138	פּעקער 37
פראַוויאַ 474	פּערפּענדיקולאַר 54, 130	פּער 544
פראַוויאַר 427	פּערפֿאַרירן 160	פּעראַן 174
פראַוויאַריש 74	פּערפֿומע 275	פּערווערסיטעט 597
פראַוויזיע	פּערפֿעקט 411	פּערוואַן 3, 232
פֿאַרגרייט 403	פּערפֿעקטירן 411	פּערוואַניפֿיצירן 3, 383
שפּניו 258	פּערציעפּציע 308, 252	פּערווענלעך
תנאי 319, 474	פּקדון 490	באַזונדער 51
פראַווינץ 109	פּקוח נפֿש	סוביעקטיוו 5
פראַווינציעל	ספּנה 429	פּערווענלעכקייט
פראַווינץ 116	רעטונג 446	אינטעלעקט 308
נאַיוו 362	פראַברין	סוביעקטיווקייט 5
שלעכטער געשמאַק 534	פראַוון ←	באַרימטקייט 544
פראַווען	רעפּעטיציע 64	פּעריאָד 70
שאַפֿן 106	פראַבלעם	פּעריאָדיק(ע) 379
הערשן 456	שוועריקייט 443	פּערימעטער 54, 142
פראַווען זיך 611	טעמע 310	פּעריסקאָפּ
פראַוואַקער	פראַבלעמאַטיש	פּעריפֿעריע
שרײַבער 381	ניט-זיכער 323	קרייז 156
אומפֿילעווודיקער 509	פֿאַרהוילן 351	אַרומליניע 142
פראַוואַטיש	פראַכע	דרויסן 136
אומפֿילעווודיק 509	עקספּערימענט 316	פּעריפֿראַז 369
אומאינטערעסאַנט 519	רעפּעטיציע 64	פּערל 529
אופֿן רײַדן 374	מוסטער 13	פּערלגרויפֿן 258
פראַזע 381, 383	צייכן 365	פּערלדיק
פראַזעליט 390	פראַגמאַטיש 327, 322	שיין 520
פראַזשען 260	פראַגנאַז 427, 345	רײַן 415
פראַזשעקטאָר 289, 365	פראַגראַם 397	ווייס 295
פראַזאַגאַניסמ	פראַגראַם 181	גרוי 297
פֿירער 459	פראַגרעס 465, 181	פֿאַרשיידנפֿאַרביק 304
העלד [דראַמע] 383	פראַגרעסיוו 181	קײַלעכדיק 156
פראַמאַטיפּ 13	פראַגרעסירן 181	אופֿן רײַדן 374
פראַמאַן 104	פראַדוצירן 106	שריפֿט 377

- פראַטאָפלאַזמע 249
פראַטאַקאַל 366
פראַטעזשע 561
פראַטעיון 241
פראַטעסט
ניט־אינישטימיקייט 332
באַנקראַט 494
פראַטעסטאַנט
פראַטעסטירער 332
קריסט 612
פראַטעקטאָר
באַשיצער 430
הערשער 456
פראַטעקטאָראַט 456
פראַטעקציאָניזם 501
פראַטעקציע
שוך 430
רעקאָמענדאַציע 558
פראַיעקט 397
פראַיעקציע 368
פראַכט 520
פראַלאַנג 39, 381, 383
פראַלאַנגאַציע 73
פראַלן 196
פראַלעמאַטאָריער 435
פראַם 176
פראַמינענט
וויכטיק 413
באַרימט 544
פראַמענאַד
וועג 178
שפּאַציר 170
פראַנאַמ(ען) 371
פראַסאַדיע 382
פראַסט
עם־האַרציש 334
ניט־איידל 557
המוניש 545
פשוט 532
שלעכטער געשמאַק 534
אָפֿן ריידן 374
פראַסטאַמע 240
פראַסטיטוציע
פראַפּאַנאַציע 408
אויסגעלאַמקייט 597
פראַסטיטומקע 597
פראַסילאָגיום 324
פראַמע 250
פראַספּעקט
פלאַן 397, 381, 366
אַנבליק 307
← האַפּענונג
- פראַטעניום 145, 383
פראַטעקריפּציע 599
פראַפּאַגאַנדע 359
פראַפּאַגאַציע 106, 230
פראַפּאָזיציע
פֿאַרשלאַג 471
הנחה 329
פלאַן 397, 310
מאַטעמאַטיק 54
פראַפּאַנירן 471
פראַפּאַרץ
← פראַפּאַרציע
פראַפּאַרציע
סימעטריע 151
שניכות 8
פּאַסיקייט 15
פראַפּינאַציע 362
פראַפּן 167
פראַפּן־ציער 166
פראַפּעלער 177
פראַפּאַן 518
פראַפּאַנירן 408, 613
פראַפּיטירן 495
פראַפּיל
זייט 147
אַרומליניע 142
אַנאַטאָמיע 240
פראַפּילאָקטיק 404, 422
פראַפּעסאָר 360
פראַפּעסיאָנאַל 435
פראַפּעסיע 435
פראַצע 433
פראַצעדור 401
פראַצעווען 433
פראַצענט
טייל 34
לויף 491, 605, 489
פראַצענטניק 491
פראַצעם
מישפט 601
פֿירונג 401
פראַצעסיע
גאַנג 170
פאַראַד 551
המשך 45
פראַצעסירן (זיך) 601
פראַקאַט 491, 605
פראַקאָראַטאָר 459
פראַקאָראַר 601, 587
פראַקאָרענט 459
פראַקטיציום 437
- פראַקטיק
באַשעפּטיקונג 435
פֿירונג 401
געניטונג 361
געניטשאַפּט 437
פראַקטיקאַנט 435
פראַקטיש
געניט 437
צוועקמעסיק 409
פראַקלאַמירן 353
פראַקליטיש 357
פראַטיק
שטויב 216
רפּואַה 427
פּרדס 251
פּרוכירן 316
פּרוו
עקספּערימענט 316
פֿאַרהער 361
נסיון 512
פּרווון 316
פּרוזשישע
← ספּרונזשינע
פּרוטה 486
פּרוכנע 216
פּרוכת 140, 620
פּרוש
צעשיידטער 565
קלויזניק 360
צוריקגעצויגענער 555
סעקטאַנט 611
פּרט
איינסיקייט 57
באַזונדערקייט 51
צייטמאַס 71
פּרי
פּרוכט 258
געוויקס 250
פּריאַך 618
פּריאַריטעט 39
פּרייה־זרביה 25, 230
פּריוואַט
איינסיקייט 57
באַזונדערקייט 51
געהיים 351
אומגעזעלשאַפּטלעך 555
אייגנס 476
פּריוילעגיע
פּרייהייט 469
באַרעכטיקטקייט 575
אימוניטעט 579
פּריוט 114

פרעמירן 605
 פרענאָמען 370
 פרענומעריירן זיך 379
 פרענט 205, 113
 פרעס 205
 פרעסאָיזן 526
 פרעסביטעריאַנער 612
 פרעסמיזש 544
 פרעסירן 440
 פרעסן
 דריקן 206
 גלאַט מאַכן 163, 526
 אונטערדריקן 464
 באַאיינפֿלוסן 394
 פרעסע 381
 פרעסער 526
 פרעסקריפציע
 תקנה 598
 רעצעפט 427
 פרעפּאָזיציע 371
 פרעפּאָראַט 427
 פרעפּאָרירן 398
 פרעפּלען 359
 פרעפּיקס 371, 369
 פרעפּעקטור 600
 פרעפּעריירן 391
 פרעפּערינען 391
 פרעציז 335
 פרעצעדענט 39, 52
 פרעראַנאַטיוו 575, 456
 פרצוף 240
 פרק
 טייל ספֿר 34, 381
 פרסיאַבֿות 609
 פרשה
 טייל ספֿר 34
 חומש 609
 פרשת-דרכים 178
 פשוט
 איינפֿאַך 532
 תמימות 362
 קלאַר 322
 המוניש 545
 פֿאַרשטענדלעך 347
 עניוּת־דיק 547
 איינגעהאַלטן 594
 עקאָנאָמיש 506
 אופֿן ריירן 374
 פּשט 349
 פּשטות
 פּשוטקייט 532
 תמימות 362

נומבאָזיצער 251, 476
 ייחוס 544
 פּריקאָז 462
 פּריקאָשטישק
 אָנגעשטעלטער 485, 468
 פֿאַרוואַלטער 251
 פּריקער 542
 פּרישטיש 420
 פּרנס 617, 479
 פּרנסה
 הכנסה 489
 באַשעפֿטיקונג 435
 פרעאַמבל 39, 381
 פרענגלען 260
 פרעדילעקציע 508
 פרעדיספּאָזיציע 541, 508
 פרעדיקאַט 371
 פרעדעסטינאַציע 100
 פרעוואַלירן 23
 פרעזידיום 459
 פרעזידענט
 פֿאַרויצער 459
 ראַש־מדינה 456
 פרעזענט 479
 פרעזענטירן
 געבן מתנה 479
 פֿאַרשטעלן 556
 נאָמינירן 471
 טעאַטער 383
 פרעזענטירן זיך 187
 פרעזעס 459
 פרעזערוואַטיוו 404, 422
 פרעזערווירן 404
 פרעטענדירן 363
 פרעטענדענט 575
 פרעטענזיע
 באַשולדיקונג 587
 גאוּה 546
 אָנשמעל 531
 פֿאַדערונג 482
 פרעטענציען
 גאוּהדיק 546
 מיט אַן אָנשמעל 531
 פרעטעקסט 588
 פרעכטיק 520
 פרעלאַט 618
 פרעלודיע 39, 284
 פרעלימינאַר 39
 פרעמיס(ע) 329, 318
 פרעמיע 605, 479
 פרעמיער 459
 פרעמיערע 283, 284

פּריז 605
 פּריזבּע 114
 פּריזיוו 452
 פּריזיווניק 453
 פּריזמע 293
 פּריטשמעליען 253
 פּריידיק(יק) 240
 פּריידיקן 373
 פּריידיקער 373, 618
 פּריז
 קאָסט 500
 לויב 583
 פּריז 605
 פּריזן
 שאַצן 500
 לויבן 583
 פּריזיקוראַנט 366, 500
 פּרייכן 219, 282
 פּריירי 225
 פּרימאָדאַנע 383, 285
 פּרימאַט 544
 פּרימטייוו
 אָנהייב 41
 פּשוט 532
 אַלט 75
 ניםצוגעגרייט 399
 פּרימע
 גוט 411
 מערווערטיק 23
 מוויק 284
 פּרינץ 544
 פּרינציפּ 329
 פּרינציפּאַל ט
 אייגנטימער 476
 לערער 360, 459
 פּרינציפּאַל אַרי
 עיקרדיק 413
 פּרינציפּאַליטעט 109
 פּרינצעסין 544
 פּריסטאָוו 600
 פּריסטער 614, 618
 פּריזען
 פּאַרען 220
 שוויצן 417
 קאַכן 260
 פּריפּאַרקע 427
 פּריפּעטישק 254
 פּריץ
 נומבאָזיצער 251, 476
 יחסן 544
 פּריצות
 אויסגעלאַסנקייט 597

פּראָסטאַטשקע 545
שעלטערקע 559
פּשרה 455
פּתח 369

פּשיטא 322
פּשענדזע 123
פּשעקופּקע
הענדלערין 485

פּשטל
וויכוח 324
פּאַרטייטש 609, 349
פּשטן 349

פּ

פּאַנגנדיק
← ווייטערדיק
פּאַלגע 205
פּאַלד 165
פּאַלוואַרק 251
פּאַליץ 379, 377
פּאַליאַנט 379
פּאַליע 226
פּאַליקע 420
פּאַלירטשיק 258
פּאַלן
נידערן 196
ירידה 496
שטאַרבן 243
פּאַלסיפּיקאַציע 363
פּאַלצן
קנייטשן 165
אויסהוילן 160
פּאַלצעט 286
פּאַלק
מענטשהייט 232
המון 545
פּאַלקלאַר 381
פּאַלקסטימלעך 381, 232
פּאַלקסמענטש 545
פּאַלש
שקר 363
ניט-געטריי 553
גרייציק 282
פּאַלשמיןצער 363
פּאַלשעווען
שווינדלען 363
פּוישן 438
פּאַמיליאַנט 544
פּאַמיליאַר 552
פּאַמיליע
שטאַם 237
אַפּשטאַמלער 238
קרוב 239
נאַמען 370
פּאַמיליע-נאַמען 370
פּאַמיליער
פּריינדלעך 552
← באַהאַונט

פּאַמאַגראַוויר 368
פּאַמאַגראַפּיע 384
פּאַמאַליום 100
פּאַמאַמאַרגאַנאַ 346
פּאַמעל 115
פּאַמער
טאַטע 237
סיבה 101
שאַפּער 106
גלח 618
פּאַמערלאַנד 109
פּאַמערשטול 115
פּאַמשיילע 522
פּאַמשיילקע 415
פּאַיאַנס
מעטאַל 217
בלים 263
פּאַיבאַם 614 א
פּאַיע 114
פּאַך
פּראָפּעסיע 435
פּאַליצע 115
שיכט 122
פּאַכמאַן 437
פּאַכ(ע)ן
לופּטיקן 219
קיין 255
זשעסטיקולירן 365, 202
פּאַכער 255, 219
פּאַל
נידערונג 196
מפּלה 496
שיפּוע 154
צעשטערונג 107
צופּאַל 99
נעץ 363
טעמע 310
גראַמאַטיק 371
פּאַלב(אַנע) 165
פּאַלבן
קנייטשן 165
וועלסן 425
פּאַלגן 466

פּאַבולע 381
פּאַביע 539
פּאַבל 381, 382
פּאַבריצירן
שאַפּן 106
פּאַנטאַזירן 346
אויטראַכטן 363
פּאַבריק 435
פּאַבריקאַט 102, 484
פּאַבריקאַנט 106
פּאַבריקאַציע 106, 346
פּאַגע 290
פּאַדעם
גאַרן 123
המשך 45
פּאַדערגרונט 145
פּאַדערדעק 176
פּאַדערהויז
טייל וווינונג 114
טייל הויזן 526
פּאַדערונג
באַפּעל 462
בסשה 472
פּאַדערויט 145
פּאַדערהלק
פּאַרנט 145
פּאַלייש 258
אַנאַטאַמיע 240
פּאַדערטייל
פּאַרנט 145
פּאַלייש 258
אַנאַטאַמיע 240
פּאַדעריצמער 114
פּאַדערישט
פּאַרנט 145
מערווערטיק 23
פּאַוואַריט 561
פּאַוואַריטיזם 552
פּאַונע 247
פּאַזים, פּאַזע
אַנבליק 307
צושטאַנד 7
פּאַזער
← פּיברע

- פֿאַר אורטייל 327
 פֿאַר אורטיילן 602
 פֿאַראיבל האָבן 562, 587
 פֿאַראיבעריקן 506, 495
 פֿאַראייביקן 73
 פֿאַראייגענען 481, 476
 פֿאַראיידלען 424
 פֿאַראיינן 448
 פֿאַראיינהייטלעכן 28
 פֿאַראייניקונג 448, 30
 פֿאַראייניקן 30
 פֿאַראיינפֿאַכן 532
 פֿאַראינטערעסירט 311
 פֿאַראכטונג
 ביטול 582
 דערווידער 542
 פֿאַרזאָגטע מיינערן 50
 פֿאַרזאָטוואַרטלעך 577
 פֿאַרזאָנ(ען) 1
 פֿאַרזאָנקערן 169
 פֿאַרזאָרדענען 462
 פֿאַרזאָרעמט ווערן 496
 פֿאַרז 293
 פֿאַרזאָדינג 319
 פֿאַרזאָהאלטן (זיך) 351
 פֿאַרזאָוווסטזיין 308
 פֿאַרזאָט 599
 פֿאַרזאָנד 448
 פֿאַרזאָרגן 351
 פֿאַרזאָשטימונג 392
 פֿאַרזיטן 599
 פֿאַרזיטערט 512
 פֿאַרזיין 165
 פֿאַרזייגן זיך 556, 196
 פֿאַרזייטן
 פֿאַרזייט 460, 95
 חילוף 96
 פֿאַרזייטן 258, 264
 פֿאַרזיילד 13
 פֿאַרזייליקערן
 פֿרניז 503
 געשמאַט 534
 פֿאַרזינדונג
 פֿאַראייניקונג 30
 שניכות 8
 זיווג 563
 פֿאַרזיסן
 באַשלאָסן 387
 שלעכטהאַרציקייט 567
 ברוגז 562
 פֿאַרזיק 293
 פֿאַרבלאָז 294
- נאַרמע 52
 צושטאַנד 7
 פֿאַסאַנירן 151
 פֿאַסטן 539, 226
 פֿאַסטריגע 526
 פֿאַסיל 204
 פֿאַסן זיך 509
 פֿאַסע 452, 160
 פֿאַסעט 136
 פֿאַספֿאַט 289
 פֿאַספֿאַר 218, 289
 פֿאַספֿאַרעסצענין 289
 פֿאַעטאָן 173
 פֿאַצעט
 פנים 136
 פֿראַנט 529
 פֿאַצעיאַטע 114
 פֿאַקולטעט 361
 פֿאַקום
 זאַמלאַרט 42, 47
 קונץ 514
 פֿאַקוסניק 514
 פֿאַקט
 עקסיסטעניץ 1
 אמת 362
 געשעעניש 99
 באַוויזן 318
 געוויסיקייט 322
 פֿאַקטאָר
 פֿאַרמיטלער 402
 סיבה 101
 מאַטעמאַטיק 54
 מעקלער 485
 פֿאַקטאָריאַל 54
 פֿאַקטורע 488
 פֿאַקטיש 322, 318, 362
 פֿאַקטנדיק 99, 1
 פֿאַקיר
 נזיר 594
 פֿאַקוסניק 514
 פֿאַקל 289
 פֿאַקליצוג 289, 551
 פֿאַקסימילע 377, 14
 פֿאַקע
 בעל־חי 247
 רויכוואַרג 525
 פֿאַקציע
 פֿאַקציע ←
 פֿאַרזאָ 55
 פֿאַראַמווערדיקן 416
 פֿאַראַומערט 512
 פֿאַראַומרייניקן 416
- פֿאַן 263
 פֿאַן
 הינטערונג 146
 דנאָ 129
 פֿאַנע 365
 טיטל 544
 פֿאַנאַגראַף 286
 פֿאַנאַטיזם
 אמונה 611
 עקשנות 327, 387
 פֿאַנגען
 אַרעסטירן 470
 ספּאַרט 363, 514
 פֿאַנד 479, 486
 פֿאַנט 475
 פֿאַנטאַזיאַר 346
 פֿאַנטאַזיע
 לופֿטבילד 346
 קאַפּריו 541, 389
 אומרעאַליטעט 2
 אומממשות 4
 ליטעראַטור 381
 מוויק 284
 פֿאַנטאַזירן 346
 פֿאַנטאַזומאַגאָריע 307
 פֿאַנטאַם 616
 פֿאַנטאַזן 226
 פֿאַנטאַטיש
 לופֿטבילד 346
 קאַפּריו 541, 389
 אומרעאַליטעט 2
 אומממשות 4
 ליטעראַטור 381
 מוויק 284
 פֿאַניע
 רום 236
 טאַני 284, 515
 פֿאַניר 115
 פֿאַנירן 115
 פֿאַנעטיק 369, 277, 372
 פֿאַנעם 371, 369
 פֿאַנפֿאַר 280
 פֿאַנפֿען 376
 פֿאַנקובן 258
 פֿאַם
 פֿלי 263
 מאַם 55
 פֿאַסאַד 113, 145
 פֿאַסאַליע 258
 פֿאַסאַן
 פֿאַרעם 151
 מאַרע 526, 530

- פֿאַרבלאַנדזשען 336
 פֿאַרבלייבן
 זיין אין 111
 איבערבלייבן 27
 פֿאַרבליען 425
 פֿאַרבלענדן 363, 351
 פֿאַרבן 113, 293 א
 פֿאַרבעטן
 בעטן 554, 472
 פֿ' א בעט 37
 פֿאַרבענקען זיך 541
 פֿאַרבעסערן 424
 פֿאַרבעסערן זיך 593, 526
 פֿאַרבער 113 א
 פֿאַרבראַנירן 452, 430
 פֿאַרבראַקן 270
 פֿאַרברודיקן 416
 פֿאַרברוינען 261, 298
 פֿאַרברעכ(ן) 574
 פֿאַרברעכער 574
 פֿאַרברעמען 143
 פֿאַרברענגען
 צייט 111, 69
 געלט 490
 פֿאַרוויילונג 514
 פֿאַרברענען 256
 פֿאַרגאַזן 244
 פֿאַרגאַנגענהייט 75
 פֿאַרגאַנצן 32
 פֿאַרגאַפֿט 543
 פֿאַרגוואַלדיקן
 צווינגען 464
 זנות 597
 פֿאַרגיטיקן 605
 פֿאַרגיין
 צייט 75
 שטאַרבן 243
 צעשטערט ווערן 107
 ניט האָבן קיין האַפֿט 209
 פֿאַרלעשן זיך 290
 בייטן זיך 97
 גיין ווייט 119
 אַרזינגיין 187
 פֿאַרגיין זיך
 וויינען 512
 קניכן 219
 געזאַנג 283
 געלעכטער 511
 דבֿקות 508
 פֿאַרגייער 39
 פֿאַרגיכערן 440
 פֿאַרגינען 566
- פֿאַרגיפֿט(יקן)
 טייטן 442
 פֿאַרענערן 425
 פֿאַרגלוסטן זיך 541
 פֿאַרגליווערט ווערן
 קעלט 255
 געדיכטיקייט 210
 אומשפּירעוודיקייט 253
 פֿאַרגלייבן 491
 פֿאַרגלייבן זיך 329
 פֿאַרגלייך
 משל 374, 317
 פּשרה 455
 פֿאַרגלייכן 317
 פֿאַרגלייכן זיך 455
 פֿאַרגלעטן
 באַרויקן 513
 פּשרה 455
 פֿאַרטיידיקונג 588
 פֿ' די האָר 37
 פֿאַרגעבן
 מוחל זיין 572
 פֿ' אויפֿגאַבע 462
 געבן צו פֿיל 516
 צווייצן 270
 פֿאַרגעוואַלדיגן
 צווינגען 464
 זנות 597
 פֿאַרגעטערן
 עבודה זרה 614
 ליבע 560
 כבוד 580
 פֿאַרגעלט(יקן) 605
 פֿאַרגעניגן 511
 פֿאַרגעסן 344
 פֿאַרגעפֿיל 345
 פֿאַרגעריכט 258
 פֿאַרגעשרימטן
 פּראָגרעסיוו ←
 פֿאַרגרויזען 140
 פֿאַרגרונטיקן 106
 פֿאַרגריין
 זינדיקן 574
 אופֿן ריידן 374
 פֿאַרגרייטן 403
 פֿאַרגרינגערן
 טרייסטן 513
 מאַכן גרינגער 207
 פֿאַרגרעכט 557
 פֿאַרגרעסער-גלאַז 307
 פֿאַרגרעסערן
 פֿ' אין שטח 117
- פֿ' אין צאָל 25
 מגזם זיין 364
 פֿאַרדאַגהט
 פֿאַרזאָרגט 512
 פֿאַרזען מיט 497
 פֿאַרדאַכט 330
 פֿאַרדאַמען 602
 פֿאַרדאַרבן 107, 425
 פֿאַרדאַרבן
 קאַליע 425
 זינדיק 574
 פֿאַרדאַרן
 ווערן טרוקן 224
 ווערן קליין 118
 פֿאַרדבֿקה זיך 508
 פֿאַרדולן 280
 פֿאַרדומפֿן 425, 276
 פֿאַרדזשען 257
 פֿאַרדזיינג 241
 פֿאַרדזילעך 422
 פֿאַרדזייען 264
 פֿאַרדזייען 264
 פֿאַרדזינגען 491
 פֿאַרדינסט
 ריווח 495
 לויזן 605
 באַרעכטיקטיקייט 575
 פֿאַרדזינען
 באַקומען ריווח 495
 באַקומען לויזן 605
 זיין באַרעכטיקט 575
 מאַכן דיין 211, 118
 פֿאַרדזינער 495
 פֿאַרדזיק(ער)ן 210, 117
 פֿאַרדעכטיקן 330, 587
 פֿאַרדעקן
 צודעקן 138
 סוד 351
 פֿאַרדראָם 512
 פֿאַרדרייען
 פֿאַרמאַכן 167
 אומאַרדענונג 38
 שוועריקייט 443
 שווינדל 363
 פֿאַרדריסן 512
 פֿאַרהאַוועט 433
 פֿאַרהאַלטן 445
 פֿאַרהאַלטן זיך
 נאַרמע 52
 צושטאַנד 7
 אומבאַווענונג 169
 פֿירן זיך 401

- פֿאַרלייענען 373
 נביאות 345
 פֿאַרזאַמלונג 47
 פֿאַרזאַמען זיך
 וויילן אין 69
 שפּעטיקן זיך 88, 90
 פֿאַרזאַרגט
 באַמיטלט 497
 טרויעריק 512
 פֿאַרזאַרגן 403, 479
 פֿאַרזיך
 ← אַטמאַט
 ← עקספּערמענט
 ← פּרוּוו
 פֿאַרזוכן
 עסן 264, 267
 ← עקספּערמענטירן
 ← אונטערנעמען
 פֿאַרזוימען
 מאַכן אַ זויס 143
 קומען שפּעט 88, 90
 זיין לאַנג אין 69
 פֿאַרזונקען ווערן 196
 פֿאַרזונפן 264
 פֿאַרזיגלען 167
 פֿאַרזייען 251
 פֿאַרזיכטיק
 ← אָפּגעהייט
 פֿאַרזיכערן
 זאָגן פֿעסט 357
 מאַכן זיכער 322
 צוואַנגן 474
 באַוואַרענען 475
 באַשיצן 430
 פֿאַרזילכערן 205
 פֿאַרזינדיקן זיך 574
 פֿאַרזינקען 196
 פֿאַרזיסן
 מאַכן זיס 271
 פֿאַרזיכטערן 513
 פֿאַרזיצער 459
 פֿאַרזען
 ניט זען 306
 מאַכן אַ טעות 336
 זיין ניט אָפּגעהייט 314
 מותר זיין אויף 572
 פֿ' מיט [גרייטן] 403
 פֿאַרזעעניש 521, 53
 פֿאַרזעצן
 פֿ' אַ משבּוּן 492, 475
 פֿ' אין תּפּיסה 470
 פֿלאַנצן 251
 אויסשליסן 36
 אַנולירן 463
 פֿאַרוואַרפֿן 584
 פֿאַרוואַרפֿן ווערן
 זיין אין 111
 שינוי 93
 אומפֿרוכפֿערדיקייט 231
 פֿאַרוואַרפֿערין 231
 פֿאַרוואַנד(י)קן 183, 425
 פֿאַרוואַנדערן (זיך) 543
 פֿאַרוואַלען 425
 פֿאַרוואַנ(י)ען 425
 פֿאַרוויילן (זיך)
 צייט 69
 פֿאַרנענין 514
 פֿאַרוויסן
 מאַכן ווייס 295
 צופּראַווען [מאַכל] 270
 פֿאַרוויסטן 107
 פֿאַרוויסיקייט 308
 פֿאַרוויקלען
 פֿאַרשוועריקן 443
 אינשליסן 35
 פֿאַרווירקלעכן 43
 פֿאַרווישן
 אָפּמעקן 367
 פֿאַרהוילן 351
 פֿאַרוועטן זיך 450
 פֿאַרוועלטלעכן 613
 פֿאַרוועלן זיך 541
 פֿאַרוועלעניש
 באַגער 541
 קאַפּרי 389
 פֿאַרוועלקן 425
 פֿאַרווענדן 405
 פֿאַרווערטס
 ← פֿאַרויס
 פֿאַרווערן 599
 פֿאַרויס 181
 פֿאַרויסגיין 39
 פֿאַרויסגעפֿיל 345
 פֿאַרויסזאָגן 345
 פֿאַרויסזען 345
 פֿאַרויסזעצונג
 ← תּנאי
 ← גלויבן
 פֿאַרום 324
 פֿאַרזאָגן
 פֿאַרווערן 599
 באַפֿעלן 462
 וואַרענען 431
 פֿאַרזאָגן
 פֿאַרהאַלטן 584
 פֿאַרהאַלמעווען 445
 פֿאַרהאַמעווען 445
 פֿאַרהאַמערן 167
 פֿאַרהאַנג 140
 פֿאַרהאַנדלען 484
 פֿאַרהאַקן 167
 פֿאַרהאַקן זיך 443
 פֿאַרהאַטעווען
 האַרטקייט 212
 אומשפּירעוודיקייט 253
 פֿאַרהאַרעווען 489
 פֿאַרהוילן 114
 פֿאַרהוילן 351
 פֿאַרהוסטן זיך 420
 פֿאַרהיט-מיטל 427, 430
 פֿאַרהיטן
 וואַכן איבער 430
 אויפֿהיטן 404
 פֿאַרהייליקן
 עבודה-זרה 614
 כבוד 580
 פֿאַרהיילן זיך 426
 פֿאַרהיימישן 248
 פֿאַרהילכן 280
 פֿאַרהילן 351
 פֿאַרהיפּנאַטיזירן 253
 פֿאַרהיקען זיך 376
 פֿאַרהעלטעניש 8, 7
 פֿאַרהעלטענישמעסיק 8
 פֿאַרהענגען 290, 351
 פֿאַרהער(ונג)
 ניט הערן 288
 פֿאַרשוונן 315, 601
 פֿאַרהערלעכן 580
 פֿאַרהערן
 ניט הערן 288
 פֿאַרשן 315, 601
 פֿאַרוואַגלט ווערן 111
 פֿאַרוואַכן 470
 פֿאַרוואַכעדיקן 613
 פֿאַרוואַלטן 459
 פֿאַרוואַנדלונג 93
 פֿאַרוואַסערן 269
 פֿאַרוואַרט
 הקדמה 39, 381
 גראַמאַטיק 371
 פֿאַרוואַרלאַזט
 אַליין [עלנאָ] 57
 אומריין 416
 פֿאַרוואַרפֿן
 פֿאַרלירן 496

- פֿארטרויערט 512
 פֿארטריבן ווערן 111
 פֿארטרייבן 604, 193
 פֿארטרינקען
 צוטרינקען 264
 דערטרונקען ווערן 196
 פֿארפֿלייצן 223
 פֿארשווערן 507
 פֿארטרינקעניש 223
 פֿארטרעגער 373, 360
 פֿארטרעטן
 פֿארבייטן 95, 460
 פֿארלעשן פֿיער 257
 פֿארטרעטער 95, 460
 פֿארטרענקען 223
 פֿארטשאַדען 253
 פֿארטשעפען 447
 פֿאריאָנט 433
 פֿאריאָנט ווערן 111
 פֿאריאָנט 193
 פֿאריאָנט 433
 פֿאריאָנטערט 433
 פֿאריאָנטערט 512
 פֿאריאָנט 512, 538
 פֿאריידישן 235
 פֿאריסעער 611
 פֿאריע 531
 פֿאריענקען זיך 376
 פֿארישונג 241
 פֿארבישוֹפֿן
 כּישוף 615
 ליבע 560
 נעפֿיל 508
 איינפֿלוס 394
 פֿאַרכאַפּט ווערן
 אַנטציט ווערן 508
 שטאַרבן 243
 פֿאַרשווינדן ווערן 188
 פֿאַרכאַפּן
 פֿאַרנעמען 482, 481
 אַנטציקן 511, 508
 פֿאַרכט 539
 פֿאַרכטיק
 שרעקלעך 539
 גרויס 20
 פֿאַרכליניען זיך 420
 פֿאַרכמאַרעט 290
 פֿאַרלאַג 379
 פֿאַרלאַזלעך
 זיכער 322
 ערלעך 573
- פֿאַרטושן 351
 פֿאַרטושען 257
 פֿאַר(ט)זעצונג
 ← המשך
 פֿאַרטייבן
 מאַכן טוב 288
 מאַכן אומשפּיריק 253
 טומלען 280
 פֿאַרטיידיקן (זיך)
 פֿאַרענטפֿערן (זיך) 588
 מלחמה 452
 פֿאַרטייטשן 349
 פֿאַרטיילן
 געבן 479
 באַשווינדלען 363
 פֿאַרטייען זיך 351
 פֿאַרטייליקן
 מאַרד 244
 צעשטערונג 107
 פֿאַרטיפֿיקאַציע 208, 452
 פֿאַרטיפֿן זיך
 טראַכטן 309
 זיין אָפּגעהיט 313
 פֿאַרטיק מאַכן
 צוגרייטן 398
 ענדיקן 43
 פֿאַרטל 363, 397
 פֿאַרטעך 522
 פֿאַרטעמפּן 162
 פֿאַרטעפּיאַן 286
 פֿאַרטקע 113
 פֿאַרטראַג 373, 359
 פֿאַרטראַגן (זיך) װ
 לייַדן 509
 זיין שלום מיט 333, 455
 זיין פּאַסיק 15
 פֿ' ווערן 111
 פֿאַרטראַגן אַדי
 באַשעפֿטיקט 433
 פֿאַרטראַגן 373, 359
 פֿאַרטראַכטן 397
 פֿאַרטראַכטן זיך
 געדאַנק 309
 פֿאַנטאַזיע 346
 וואַקלען זיך 388
 פֿאַרטראַף 369
 פֿאַרטרוימט 346
 פֿאַרטרויען
 פֿ' סוד 353
 גלייבן 329
 באַפֿולמעכטיקן 460
- פֿאַרזשאַווערט 425
 פֿאַרהושט
 פֿאַרטראַכט 309
 ניט־אָפּגעהיט 314
 פֿאַרהושכט
 פֿינצטער 290
 קראַנק 420
 לייַדנדיק 512
 פֿאַרהושן זיך
 פֿאַרטראַכטן זיך 309
 זיין ניט־אָפּגעהיט 314
 פֿאַרחזירן 416
 פֿאַרחידושן זיך 543
 פֿאַרחלומט
 פֿאַנטאַזיע 346
 ניט־אָפּגעהיט 314
 פֿאַרחלשט
 הונגעריק 266
 קראַנק 420
 פֿאַרחתמענען
 פֿאַרמאַכן 43, 167
 פֿ' זיך פֿאַר 475
 פֿאַרט 452
 פֿאַר טאַג 82
 פֿאַרטאַמעווען 445, 167
 פֿאַרטאַן װ
 פֿאַרשווערן 507
 פֿאַרנוצן 405
 אויסגעבן 490
 פֿאַרקויפֿן 484
 פֿאַרלייען 491
 פֿאַרטאַן אַדי
 באַשעפֿטיקט 433
 פֿאַרטאַפֿלען 25, 58
 פֿאַרטאַקט 382, 283
 פֿאַרטויבן
 מאַכן טוב 288
 מאַכן אומשפּיריק 253
 טומלען 280
 פֿאַרטווישן
 ← פֿאַרבייטן
 פֿאַרטומלען 280
 פֿאַרטון
 פֿאַרשווערן 507
 פֿאַרנוצן 405
 אויסגעבן 490
 פֿאַרקויפֿן 484
 פֿאַרלייען 491
 פֿאַרטונקלען
 פֿאַרשוואַרצן 296
 פֿאַרפֿינצטערן 290
 זיין מערווערטיק 23

- אָפּמעקן 367
 פֿאַרם 251
 פֿאַרמאַגן 476
 פֿאַרמאַט 17
 פֿאַרמאַטערן זיך 441
 פֿאַרמאַכן 167, 445
 פֿאַרמאַל
 נאַרמע 52, 598
 מאָדע 530
 אָפּנעהיט 313
 אוּפֿן ריידן 374
 ביוראָקראַטיע 459
 פֿאַרמאַלזיירן 598
 פֿאַרמאַציע 427
 פֿאַרמאַציע
 פֿורעם 151
 שאַפֿן 106
 אינשליסונג 35
 פֿאַרמאַצעווטיק 427
 פֿאַרמאַצעווען 208
 פֿאַרמוחן זיך 309
 פֿאַרמיוערן 167
 פֿאַרמולאַר 377
 פֿאַרמולירן 598
 פֿאַרמולע 598
 פֿאַרמיואָסן 542
 פֿאַרמיטלט 401
 פֿאַרמיטלען 402
 פֿאַרמינערן 26, 54
 פֿאַרמירן
 פֿאַרעם 151
 שאַפֿן 106
 אינשליסן אין 35
 פֿאַרמישן 29
 פֿאַרמישפּטן 602
 פֿאַרמל 598
 פֿאַרמסרן 587
 פֿאַרמע
 צושטאַנד 7
 פֿאַרעם 151
 מאָדעל 13
 פֿאַרמעגלעך 497
 פֿאַרמעגן
 איינגם 476
 רייכקייט 497
 גרויסצאָליקייט 67
 פֿאַרמעל
 נאַרמע 52, 598
 מאָדע 530
 אָפּנעהיט 313
 אוּפֿן ריידן 374
 ביוראָקראַטיע 459
- פּלאַן 397
 פֿאַרלייגן
 פֿאַרלירן 496
 פֿאַרמאַכן 167
 קרייצן 524
 עטאַבלירן 106
 פֿאַרלייגן זיך
 געוועט 516
 באַנער 541
 פֿלייס 433
 שנאָרערייַ 472
 פֿאַרלייגן 471
 פֿאַרליידן
 האָבן געדולד 509
 זיין מילד 465
 פֿאַרלייזיקט 416
 פֿאַרלייטן 167, 205
 פֿאַרלייכטן 520
 פֿאַרלייכטערן
 פֿ אַ משאַ 207
 מאַכן גרינגער 444
 העלפֿן 446
 טרייסטן 513
 פֿאַרליינען 491
 פֿאַרלייענען 359
 פֿאַרלייענער 383
 פֿאַרלייקענען 332
 פֿאַרליישן 205
 פֿאַרלירן
 היזט האָבן 496
 פֿאַרשפּילן 516
 פֿאַרלירן זיך
 בלאַנדזשען 180
 זיין ניט־באַשאַסן 388
 פֿאַרלעבן
 הוצאָה 490
 פֿאַרשווענדן 507
 פֿאַרלעבן זיך 489
 פֿאַרלעגן
 אַלט 75, 425
 ← צעטומלט
 פֿאַרלעגנהייט 323
 פֿאַרלעגער 379
 פֿאַרלעגערט 75, 425
 פֿאַרלענגערן
 שטח 117
 צייט 73
 פֿאַרלענדן
 מאָדע 244
 צעשטערונג 107
 פֿאַרלעשן
 פֿ אַ פֿיער 257
- פֿאַרלאָזן וו
 אָפּניין 188
 אינלאָזן 478
 רעזיגנירן פֿון 461
 לאָזן וואַסן 249
 פֿאַרלאָזן אַר
 אומפֿרכפּערדיק 231
 עלנט 57, 565
 פֿאַרלאָזן זיך
 גלייבן 329
 האָפֿן 533
 פֿשרה 455
 פֿאַרלאָזטען 424, 526
 פֿאַרלאָזנג
 באַנער 541
 וויליקייט 385
 באַפֿעל 462
 בקשה 472
 פֿאַרלאָפֿן
 פֿאַרגאַננען 75
 געשען 99
 ניט־אַנזעעוודיק 292, 351
 פֿאַרלאָזן
 אָנגעוואָרן 496
 צעטומלט 342
 פֿאַרצווייפֿלט 512, 538
 אומזיכער 323, 388
 פֿאַרטראַכט 309, 314
 פֿאַרפֿאַלן 188
 פֿאַרלוויבן 583
 פֿאַרלוימדן
 ← באַשולדיקן
 ← רכילות
 פֿאַרלויפֿיק
 ← לעת־עתה
 פֿאַרלויפֿן
 פֿאַרגאַנגענקייט 75
 געשען 99
 פֿאַרלויפֿער 39
 פֿאַרלוירן
 אָנגעוויירן 496
 צעטומלט 342
 פֿאַרצווייפֿלט 512, 528
 אומזיכער 323, 388
 פֿאַרטראַכט 309, 314
 פֿאַרפֿאַלן 188
 פֿאַרלוסט 496
 פֿאַרלושען 288
 פֿאַרליבן זיך 560
 פֿאַרליטן 512
 פֿאַרלייגן
 פֿאַרשאַגן 471

- פֿארמעסטן זיך
 אימפולס 183
 געוועט 450
 פֿארמעקן 367
 פֿארמעריי 251
 פֿארמערן 25, 230
 פֿארמשפונען (זיך) 492
 פֿארן 170
 פֿארנאָמירן 366
 פֿאר נאכט 83, 290
 פֿארנאכלעסיקן
 צייט 90
 ארבעט 314
 חוב 578
 פֿארנאנט 545, 353
 פֿארנאָרן 363, 394
 פֿארנודזשען 519
 פֿארנומען
 טעטיק 433
 באזעצט 111
 פֿארנופֿט 308
 פֿארנוי 405
 פֿארנט 145
 פֿארניט(עווען)
 צונאָלען 167
 צוברוינען 261, 298
 פֿארנייגן זיך 196, 556
 פֿארניינען 332
 פֿארנייען 167, 526
 פֿארניכטן 107, 244
 פֿארניצן 405, 406
 פֿארניקלען 205
 פֿארנעבלט
 ← פֿארנעפֿלט
 פֿארנעם
 מאָס 17, 117
 שטח 108
 וויכטיקייט 413
 ייחוס 544
 באגריף 308
 פֿארנעם 544
 פֿארנעמען
 פֿארנאכפֿן 482, 481
 הערן 287
 באזעצן 111, 452
 ארעסטירן 470
 שמעלן 118, 526
 באנעמען 308
 פֿארנעמען זיך
 אָפֿניין 188
 באשעפֿטיקונג 453, 483
 פֿארנעפֿלט 351
- פֿארם
 ווייז 518
 טעאטער־שפּיל 383
 אומוויכטיקייט 414
 פֿארסטריגעווען 526
 פֿארסירן
 צווינגען 464
 געזאנג 282, 283
 פֿארסכהלען 32, 54
 פֿארסמען 425, 244
 פֿארסע 531
 פֿארעלטערט
 אַלט 86
 צייט 75
 פֿארעם
 פֿאָרעמדיקייט 151
 נאָרמע 52
 מאָדע 530
 צושטאַנד 7
 פֿארענגט 498
 פֿארענדיקן 43, 474
 פֿארענדערלעך
 ← בייטעוודיק
 פֿארענדערן
 ← בייטן
 פֿארענטפֿערן
 אָפֿפֿרענן 325
 דערקלערן 349
 פֿ' זיך [תירוץ] 588
 פֿארעסן זיך 512
 פֿארעפֿנטלעכן
 באקאנט מאַכן 353
 פּובליסירן 379
 פֿארעקשנען זיך 387
 פֿארערגערן 425
 פֿארערלעכן 580
 פֿארערן 580
 פֿארפֿאַטשקען 416
 פֿארפֿאַכטן 491
 פֿארפֿאַרעט 433
 פֿארפֿאַרען 260
 פֿארפּוּצן (זיך) 529, 520
 פֿארפֿלאַמבירן 167
 פֿארפֿלאַנטע(ר)ן 38, 443
 פֿארפֿראַבקעווען 167
 פֿארפֿראַווען
 פֿארבעסערן 424
 ווירצן 270
 פֿארפֿראַטאַקאָלירן 366
 פֿארפֿראַפֿן 167
 פֿארפֿרעסן 526, 118
- פֿאַרפֿאַגעט 290
 פֿאַרפֿאַל
 ← צופֿאַל
 פֿאַרפֿאַלכּן 425, 294
 פֿאַרפֿאַלגן 464, 467
 פֿאַרפֿאַלן ווערן
 פֿאַרלירן 496
 פֿאַרשוויגן ווערן 188
 פֿאַרפֿאַסטן 264
 פֿאַרפֿאַסן 381
 פֿאַרפֿאַסער 381, 383
 פֿאַרפֿאַרן
 צופֿאַרן צו 187
 מאַכן אַ טעות 336
 הוצאה 490
 שלאָגן 183
 פֿאַרפֿאַילט 425
 פֿאַרפֿאַלן 32
 פֿאַרפֿאַלקומען 411
 פֿאַרפֿאַשן 425
 פֿאַרפֿאַינטן זיך 553
 פֿאַרפֿאַינע(ר)ן
 פֿאַרבעסערן 424
 פֿאַרפּוּצן 529, 520
 פֿאַרפֿאַילפֿאַכן 25
 פֿאַרפֿאַינצטערן 290
 פֿאַרפֿאַיקסירן 366
 פֿאַרפֿאַירן
 אָפּמאַרן 363
 אַנטווישן 537
 זנות 597
 פֿ' אַן ענין 400
 עטאַבלירן 106
 באַאַיינפֿאַלום 394
 פֿאַרפֿאַל 258
 פֿאַרפֿאַלוכן
 ← פֿאַרשעלמֿן
 פֿאַרפֿאַלייצן 223
 פֿאַרפֿאַליכטן זיך 474, 577
 פֿאַרפֿאַלעקן 416
 פֿאַרפֿאַלען
 דורכפֿאַזן 36, 578
 מאַכן אַ טעות 336
 פֿאַרפֿאַעטיקן 208
 פֿאַרפֿאַעמדן זיך 553
 פֿאַרפֿאַץ 219
 פֿאַרצאַנגן 538, 512
 פֿאַרצאַמען 140
 פֿאַרצאַפֿלט ווערן 510
 פֿאַרצאַרנט 512, 562
 פֿאַרצווימען 425
 פֿאַרצווייפֿלען 538, 512

- 490 הוצאה
 פֿאַרראַטן, פֿאַרראַטן 589
 פֿאַררופֿן װ
 פֿ' אַ פֿאַרזאַמלונג 47
 פֿאַרבעטן 554
 פֿאַררופֿן אַדײַ
 נומער נאַמען 544
 שלעכטער נאַמען 545
 פֿאַררופֿן זיך 318
 פֿאַררופֿן 351
 פֿאַררוקן זיך 111
 פֿאַרריגלען 167
 פֿאַררייבן 367
 פֿאַרריידן
 פֿישױפֿן 615
 באַרויסקן 513
 פֿאַרריימלען זיך
 רויטקייט 299
 צניעות 596
 פֿאַרריכטן 424
 פֿאַרריכטן זיך 426
 פֿאַררינגלען 141
 פֿאַרריקט
 ← פֿון זינען
 פֿאַררעדן
 פֿישױפֿן 615
 באַרויסקן 513
 פֿאַררעדען 39, 381
 פֿאַררעטער 589
 פֿאַרשאַטן 423
 פֿאַרשאַפֿן זיך
 קריגן 489
 לאָזן זיך באַדינען 462
 פֿאַרשאַרמט 597
 פֿאַרשאַרצן 197
 פֿאַרשווינדן װערן 188, 75
 פֿאַרשווייגן
 שווייגן 375
 מוותר זײַן 572, 547
 מבטל זײַן 582
 זײַן מילד 465
 פֿאַרשווינדן 188, 75
 פֿאַרשוועכן 408, 581
 פֿאַרשווענדן 507, 405
 פֿאַרשווערונג 397
 פֿאַרשוועריקן 443
 פֿאַרשווערן
 שווער מאַכן 443
 משביע זײַן 615
 פֿאַרשווערן זיך 358
 פֿאַרשווערער 397
- פֿאַרקוקן זיך
 פֿאַרנאַפֿיען זיך 305
 אימיטירן 10
 פֿאַרקייטעווען 167
 פֿאַרקייטלען 167
 פֿאַרקייכן זיך 219, 420
 פֿאַרקייטלעכ(ד)יקן 156
 פֿאַרקילן זיך 420
 פֿאַרקירעווען 182
 פֿאַרקירצן 118
 פֿאַרקלאַנגן 587
 פֿאַרקלאַפֿן
 פֿאַרמאַכן 167
 פֿאַרטומלען 280
 פֿאַרקלייבן זיך 111
 פֿאַרקליידן זיך 351
 פֿאַרקלייען 167
 פֿאַרקלעמט 512, 498
 פֿאַרקלעמען 118
 פֿאַרקלענערן
 מאַס 118
 צאָל 26
 פֿאַרקלעפֿן 167
 פֿאַרקלערן 397
 פֿאַרקלערן זיך 309
 פֿאַרקנייטשן
 פֿאלדן 165
 דורכלאָזן 578
 פֿאַרקניפֿן 30
 פֿאַרקנסן 563
 פֿאַרקנעמן 261
 פֿאַרקנעכט(יק)ן 464
 פֿאַרקנעפלען 167
 פֿאַרקערט 11
 פֿאַרקערט װערן 93
 פֿאַרקער-מיטל 174
 פֿאַרקערן
 רייניקן 415
 אומניין 554
 פֿאַרקערפֿערן 3, 232
 פֿאַרקרומלעכן 154
 פֿאַרקריגן זיך 447
 פֿאַרקריכן
 זײַן אין 111
 קומען 187
 מאַכן אַ טעות 336
 פֿאַרקרימען (זיך)
 קרומקייט 154
 רונג 562
 פֿאַרקריפלען 425, 152
 פֿאַרקרענקען
 קראַנק װערן 420
- פֿאַרצױבערן
 פֿישױף 615
 ליבע 560
 פֿאַרצױמען 140
 פֿאַרצוקן 244, 107
 פֿאַרצוקערן
 מאַכן זײַס 271
 פֿאַרקויפֿן 502, 484
 פֿאַר צײַטונג(ס) 75
 פֿאַרצײכן 365, 345
 פֿאַרצײכענען 377, 366
 פֿאַרצײלן 373, 353
 פֿאַרצײמער 114
 פֿאַרצײען
 שטח 527, 526
 צײַט 73
 בעטען 561, 389
 פֿ' רויך 219, 265
 פֿאַרצירן (זיך) 529, 520
 פֿאַרצירעווען 424, 526
 פֿאַרצין 219
 פֿאַרצערטלט
 צעפעטעט 561
 קאַפֿריזע 389
 פֿאַרצערן
 פֿאַרנוצן 405
 צעשטערן 107
 װערן מאַנער 118
 פֿאַרקאַכט
 באַשעפֿטיקט 433
 פֿאַרליבט 560
 פֿאַרקאַפֿטשען 296, 416
 פֿאַרקאַרק(עווען) 167
 פֿאַרקױטיקן 416
 פֿאַרקױלן 256
 פֿאַרקױף 484
 פֿאַרקױפֿט
 באַשעפֿטיקט 433, 435
 פֿאַרשקלאַפֿט 466
 קאַרומפֿירט 590
 פֿאַרקױפֿן
 פֿאַרהאַנדלען 484
 װערן פֿאַלש 363
 פֿאַרקומען
 פֿאַסירן 99
 אױסװײַזן זיך 329
 פֿאַרקוקן
 ניט זען 306
 ניט מאַן חוב 578
 מאַכן אַ טעות 336
 מוותר זײַן 572, 547
 ניט מקפֿיד זײַן 314

- פֿאַרשולדיקן זיך
 חוב 492
 ויגד 574
 פֿאַרשונוג 315
 פֿאַרשמאַנד
 שכּל 308
 קלוגשאַפֿט 339
 פֿאַרשמאַנען
 אוממעם 269
 גארמע 52
 פֿאַרשמאַפֿן 167, 445
 פֿאַרשמאַקט
 האַרט 212
 פֿאַרעקשנט 387
 שלעכטהאַרציק 567
 אומשפּירעוודיק 253, 509
 פֿאַרשמאַרט
 פֿאַרגליווערט 255
 האַרט 212
 אומשפּירעוודיק 253, 509
 שלעכטהאַרציק 567
 פֿאַרשמאַרקן 208
 פֿאַרשמוביקן 248
 פֿאַרשמויבן 416
 פֿאַרשמויסן 193
 פֿאַרשמומט ווערן 375
 פֿאַרשמומפּליקן 162
 פֿאַרשמונקען ווערן 425
 פֿאַרשמופֿן 351
 פֿאַרשמופֿן זיך 111
 פֿאַרשמיינן
 אינטעלעקט 308
 קלוגשאַפֿט 339
 מיינונג 329
 פֿ' זיך אויף 437
 פֿאַרשמיינן
 האַפֿענונג 535
 באַשערטקייט 100
 פֿאַרשמיינען 244
 פֿאַרשמיינערט
 פֿאַרגליווערט 255
 האַרט 212
 אומשפּירעוודיק 253, 509
 שלעכטהאַרציק 567
 פֿאַרשמייער 460
 פֿאַרשמייפֿן 212
 פֿאַרשמיקן 351
 פֿאַרשמעלן 369, 371
 פֿאַרשמעלן
 שמערן 445
 פֿאַרהוילן 351
 פֿאַרטונקלען 290
- פֿאַרשמעלן זיך
 מאַסקירן זיך 363
 פֿאַרשמעלן (זיך)
 פֿאַנטאַזיע 346
 איידלקייט 556
 טעאַטער 381
 פֿאַרשמענדיק 339, 308
 פֿאַרשמענדיקן 353
 פֿאַרשמענדיקן זיך
 איינשטימען 331
 שלום מאַכן 455
 פֿאַרשמענדלעך
 מיט אַ זינען 347
 מיגלעך 320
 פֿאַרשמענדעניש
 שכּל 308
 שלום 455
 פֿאַרשמעפֿן 167, 526
 פֿאַרשמעקל 167
 פֿאַרשמעקן
 פֿאַרשמאַפֿן 167
 פֿאַרהוילן 351
 פֿאַרשמרייבן 367
 פֿאַרשמריכלען 367
 פֿאַרשידן 12
 פֿאַרשיידן 12
 פֿאַרשיידנמיניק 29
 פֿאַרשיידנפֿאַרביק 304
 פֿאַרשייט 597
 פֿאַרשיינען 520
 פֿאַרשימלט ווערן 425
 פֿאַרשיקונג 470, 604
 פֿאַרשיקן 193, 406
 פֿאַרשלאַג
 פּראָפּאַזיציע 471, 397
 מוזיק 283
 פֿאַרשלאַגן וו
 פֿ' אין [קאַליר] 307
 פֿ' זיך אין 111
 פֿאַרשלאַגן אַדי
 ריה 276
 פֿאַרהוילן 351
 פֿאַרשלאַגן
 ← פֿאַרלייגן
 פֿאַרשלאַסן
 פֿאַרמאַכט 167
 פֿאַרהוילן 351
 ברוג 562
 שוויגעדיק 375
 פֿאַרשלאַפֿט ווערן 420
 פֿאַרשלאַפֿן וו 90
- פֿאַרשלאַפֿן אַדי
 מיד 441
 ניט־אַפֿגעהיט 314
 אוממעטיק 434
 פֿאַרשלוּמפֿערן 416
 פֿאַרשליידערט ווערן 111
 פֿאַרשלייערן
 פֿאַרהוילן 351
 פֿאַרקויפֿן 484
 חתונה מאַכן 563
 פֿאַרשלייערן זיך 522
 פֿאַרשלינגען
 עסן 264
 צעשמערן 107
 פֿאַרשליסן 167
 פֿאַרשלעפֿן 88
 פֿאַרשלעפֿן זיך 187
 פֿאַרשלעפֿן(ערן) 253, 442
 פֿאַרשמאַכט
 הונגער 266
 קרענק 420
 פֿאַרשמאַלן 118
 פֿאַרשמאַלצן
 צוגעפּראַוועט 270, 260
 אומריין 416
 פֿאַרשמוצן 416
 פֿאַרשמייסן 244
 פֿאַרשמירן
 פֿאַרמאַכן 176
 פֿאַרשמוצן 416
 געבן שוחד 590
 פֿאַרענטפֿערן 588
 פֿאַרשמעלן(ערן) 118
 פֿאַרשמעלצן
 צופּראַווען 260
 פֿאַראומרייניקן 416
 מעטאַל־אַרבעט 205
 פֿאַרשמעקן
 נוסער ריה 275
 פֿאַרגלוסטן 541
 פֿאַרשן 315
 פֿאַרשנאַרן 426
 פֿאַרשנורעווען 30
 פֿאַרשניידן
 קאַליע מאַכן 425, 526
 צעשמערן 107
 טייטן 244
 קאַסטירן 105
 פֿאַרשניצן 161
 פֿאַרשניר(לען) 30
 פֿאַרשנעלערן 440
 פֿאַרשעלטן 559

מאכן אָרדענונג 37
 פֿארשטיין 308
 פֿונאַנדערקלייבן (זיך)
 מאכן אָרדענונג 37
 פֿארשטיין 308
 פֿונאַנדערשרייבן זיך 365
 פֿונדאמענט 113, 133
 פֿונדאמענטאַל 413, 133
 פֿונדאציע 479
 פֿונדירן
 גרינדן אַ פֿאַנד 479
 טראַקטירן 554
 פֿונדעווען 554
 פֿון זינען 342
 פֿונט
 געוויכט 206
 מטבע 486
 פֿונצענטרישקייט 48
 פֿונק
 ליכטיקייט 289
 פֿייער 256
 פֿונקציאָנאַר 459, 435
 פֿונקציע
 טעטיקייט 433
 באַשעפֿטיקונג 435
 אַמט 459
 פֿליכט 577
 קלאַס 49
 מאַטעמאַטיק 54
 פֿום
 אַנאַמאַמיע 240
 מאָס 55
 אָפּפֿאַל 410
 פֿום-האַרמאָניע
 ← פֿיסהאַרמאָניע
 פֿוסנאַגע
 פֿום [בהמה] 259
 פעטשאַ 258
 פֿוקס 247
 פֿוקסלאַך 452, 160
 פֿוראַזש 258, 403
 פֿוראַר 495
 פֿורטקע 113
 פֿוריע
 מיטאַלאָגיע 614, 608 א
 מרשע 567
 אָנשטעל 531
 פֿורמאַן 173
 פֿורעמען
 פֿורעם 151
 שאַפֿן 106
 אינשליסונג 35

מוזיק 284
 פֿוטבאָל 514
 פֿוטוריסט 368
 פֿוטליאַר 403
 פֿוטער
 מאַנטל 522
 רויכוואַרג 525
 שפּיזן 258
 פֿוטערוואַרג 525
 פֿוטרינע 113, 141
 פֿויגל 247
 פֿויגלדיק
 לייכט 444
 גוט 411
 נוטער מצב 497
 פֿויגלנעמט 248
 פֿויגל-שרעקער 539
 פֿוילן 425
 פֿוילן זיך 434
 פֿוימט 240
 פֿול 32
 פֿולאַר 524
 פֿולבליטיק
 רויט 299
 הייסבליטיק 510
 שטאַרק 419
 פֿולוואַרק 251
 פֿוליעריק 85
 פֿולמאַכט 460
 פֿולקום
 גאַנץ 32
 פּערפֿעקציע 411
 פֿולשמענדיק 32
 פֿומיגאַציע 422
 פֿונאַנדערבינדן זיך 31
 פֿונאַנדערגיין זיך
 צעשפּרייטונג 48
 ניט-אינשטימונג 332
 אָפּאַזיציע 447
 גטן זיך 565
 פֿונאַנדערגרענעצן 140
 פֿונאַנדערזאָגן
 באַפֿעלן 462
 פֿאַרטייטשן 349
 פֿונאַנדערלאָזן
 באַפֿרייען 469
 צעשפּרייטן 48
 פֿונאַנדערפֿאַלן
 אויפֿבינדונג 31
 צעשטערונג 107
 קאַליע ווערן 425
 פֿונאַנדערקלויבן (זיך)

פֿארשעמען 581
 פֿארשעמען זיך 596
 פֿארשענערן
 שיינקייט 520
 פּוץ 529
 פֿארשענקען 479
 פֿארשער
 חוקר 309
 אויספֿאַרשער 315
 פֿאַרשפּאַטן
 פֿאַרשפּאַרן
 פֿאַרמאַכן 167
 שמערן 445
 אַרעסטירן 470
 פֿאַרשפּאַרן 506
 פֿאַרשפּיזן 258
 פֿאַרשפּייכלערן 403
 פֿאַרשפּייען 416
 פֿאַרשפּיל
 פֿאַרדעמדיקייט 39
 מוזיק 284
 טעאַטער 383
 חתונה 563
 פֿאַרשפּיליען 167
 פֿאַרשפּילן
 פֿאַרלירן 516, 496
 באַרויטן 513
 פֿאַרשפּיצן 161
 פֿאַרשפּעטיקן (זיך) 88
 פֿאַרשפּעטן 518
 פֿאַרשפּענדירן 507
 פֿאַרשפּרייטן
 באַדעקן 138
 באַקאַנט מאַכן 353
 פֿאַרשפּרייטן זיך
 גרויספֿאַרנעם 117
 באַקאַנט ווערן 353
 מאַריך זיין 374
 פֿאַרשפּריצן 416
 פֿאַרשפּרעכן
 נישוף 615
 ← צוזאַגן
 פֿאַרשפּרעכער
 ← פֿירשפּרעכער
 פֿאַרשקלאַפֿן 464
 פֿאַרשרויפֿן 167
 פֿאַרשרייבן (זיך) 366
 פֿאַרשרייבן 598, 462
 פֿאַרתכלעווען 507
 פֿאַשיזם 448
 פֿוגע
 אויסהוילונג 160

פֿילאָזאָף 309
 פֿילאָזאָגיע 369
 פֿילאָנאָמאָפֿיע 566, 479
 פֿילאָסאָף 309
 פֿילאָסאָפֿירן 309
 פֿילאָסאָפֿעם 362
 פֿילהאַרמאָניע 284
 פֿילהאַרן 252
 פֿיל־ווּיניק 17
 פֿילמער 384, 415
 פֿילמראַט 218
 פֿילמטירן 218, 415
 פֿיליאַלע 34
 פֿיליבוסמער 445
 פֿיליסטער 334, 545
 פֿילם 384, 122
 פֿילן
 שפּירן 509, 252
 ריח 273
 טעם 267
 פֿאַרש(ט)ן 315
 אָנפֿילן 260
 פֿילעק 54
 פֿילפֿאַך 54
 פֿילפֿאַרביק 304
 פֿילץ 524
 פֿילצאָליק 67, 65
 פֿינאַל(ע)
 סוף 43
 מוזיק 284
 פֿינאַנץ 486
 פֿינאַנצירן 490
 פֿינגער 240
 פֿינגער־הוט 526
 פֿינגערל 529
 פֿינדל־קינד 238
 פֿינ(ע)ף 61
 פֿינצמער
 טונקל 290
 שוואַרץ 296
 אומעטיק 512
 שלעכטער מצב 498
 פֿאַרהוילן 351
 אומוויסן 334
 ברונו 562
 פֿינצמערלינג 334
 פֿינקלען
 זיין ליכטיק 289
 זיין ריין 415
 פֿיסהאַרמאָניע 286
 פֿיסק(ום) 487
 פֿיסקאַל 501

פֿיין
 שיין 520
 איידל 566
 גוט 411
 באַשיידן 596
 פֿילעווידק 508
 אופֿן ריידן 374
 גוטער געשמאַק 533
 שיטער 211
 יושרדיק 573
 אומהאַפֿטיק 209
 קליינפֿאַרנעם 118
 אָנגענעם 511
 הסבֿם 331
 פֿינגעפֿיל
 גוטער געשמאַק 533
 איידלקייט 556
 צניעות 596
 פֿינדשפֿאַמ 553
 פֿינקוכן 258
 פֿינקונסט 368
 פֿינשמעקער 533, 389
 פֿייע 608
 פֿייער
 פֿלאַם 256
 ליכטיקייט 289
 היץ 254
 הייסבלוט־קייט 510, 433
 שיסער־י 452
 פֿייער־זוונט 442
 פֿייערוואַרג 551, 289
 פֿייערונג 551
 פֿייער־זיכער 430, 167
 פֿייערמאַג 551
 פֿייערמאַפ 254
 פֿייערלעך 551
 פֿייער־לעשער 257
 פֿייערן
 ברענען 256
 שיסן 452, 183, 279
 קאַכן זיך 510
 ← יום־טובֿן
 פֿייער־סינגאַל 365, 431
 פֿייער־פֿאַסטקע 114
 פֿייערפֿלאַץ 254
 פֿייער
 מוזיק־אינסטרומענט 286
 ליולקע 265
 פֿייערן 283, 282
 פֿייעקע 228
 פֿייעקע 265
 פֿיך 247

פֿרש(עווען) 438
 פֿרשער 438
 פֿי
 ← פֿיך
 פֿיאַלקע 250
 פֿיאַסקאָ 496
 פֿיאַקער 173
 פֿיאַרד 226
 פֿיבער
 היץ 254, 420
 פֿאַדעם 123, 249
 פֿיבעריש
 קראַנק 254, 420
 הייסבלוט־טיק 510, 433
 פֿיברע 123
 פֿיגור
 פֿאַרעם 151
 קערפּער 240, 368
 באַרימטקייט 544
 מאַטעמאַטיק 54
 אופֿן ריידן 374
 מאַנעקען 526
 פֿיגוראַטיוו 374, 317
 פֿיגוראַנט 383, 515
 פֿיגוראַציע
 פֿאַרעם 151
 מוזיק 284
 פֿיגורירן
 אָנבליק 307, 352
 מאַלערי־ 368
 פֿידל 286
 פֿידלען 283
 פֿידלער 285
 פֿיזיאָלאָגיע 241
 פֿיזיאָנאָמיע 240, 307
 פֿיזיק 104
 פֿיזיש 3
 פֿיטערן (זיך) 264, 248
 פֿי
 בעל־חי 247
 פֿוטער־וואַרג 525
 פֿייג 258
 פֿייגנבוים 250
 פֿייכט 223
 פֿייל
 מכשיר 205
 קויל 454
 פֿיילכל 250
 פֿיילן 205, 215, 163
 פֿיילן־בויען 454
 פֿיילעכץ 410, 216

פֿלאַנקען	פֿירשפרעכער	פֿיפֿיק
אָנאַטאָמיע 240	פֿאַרטיידיקער 588	קלוג 339
פֿלייש 258	פֿאַרמיטלער 402	כיטרע 363
פֿלאַסטער 427	פֿאַרטרעטער 460	פֿיצקען 183
פֿלאַסטערן	דראַנאָמאָן 601	פֿיקטיוו
← ברוקירן	פֿירשריפֿט 377	פֿאַנטאַזיע 346
פֿלאַקאָן 263	פֿיש	שקר 363
פֿלאַקן 113	בעל־חי 247	פֿיקסירן 98, 322
פֿלאַקן־שימער	שפּיץ 258	פֿיקציע
בריה 437	פֿיש־איייל 221	פֿאַנטאַזיע 346
פּחדן 539	פֿיש־ביין 240, 204	שקר 363
פֿלאַקס 250, 123	פֿישן	← בעלעטריסטיק
פֿלאַקערן	אַרויסציען 184	פֿיר
זיין וואַרעם 254	כאַפּן פֿיש 514	צאָל 60
ברענען 256	פֿישנעץ 363	איניפֿיר 52
זיין ליכטיק 289	פֿישער 258, 514	פֿירגריזל 361, 377
זיין רויט 299	פֿלאַג 365	פֿיררהאַבן
זיין הייסבלוטטיק 510, 433	פֿלאַך 258	מחלוקת 447
כאַנערן 541, 560	פֿלאַט 176	זנות 597
פֿלאַריסט 251	פֿלאַטערל 247	פֿיררהאַלטן 584
פֿלאַרע 250	פֿלאַטערן	פֿיררהאַנג 140
פֿלאַש	פֿליען 440	פֿיררהויז 114
פֿלי 263	וויבירן 202, 399	פֿירוואַרט
מאַס 55	פֿלאַטערקאַפּ 97, 390	ליטעראַטור 381, 39
פֿלאַרעסצענץ 291	פֿלאַך ט 159, 54	גראַמאַטיק 371
פֿלוג 305, 41	פֿלאַך אָד	פֿירוואַרפֿן 584, 587
פֿלוי 247	פֿלאַטשיק 159	פֿירונג
פֿלויס 258	ניט־טיף 127	מינהג 52
פֿלובן	האַריוואָנטאַל 131	מעטאָד 401
← שעלטן	ניט־כאַטעמט 269	אַריבערטראָגן 172
פֿלום	נאַריש 340, 338, 519	פֿירזאָרג 403
נעוואַסער 226	עם־האַרציש 334	פֿירטאָן 283
נעשמעלץ 217	טעמפּ 509	פֿירלייענער 383
אומריין וואַסער 416	פֿלאַכלאַנד 225	פֿירמאַמענט 462
כאַווענונג 168	פֿלאַם	פֿירמע
פֿלום־פֿעדער 240	ליכטיקייט 289	האַנדלס־הויז 485
פֿלוקטורן 202	וואַרעמקייט 254	נאַמען 370
פֿליאַגמע 416	פֿייער 256	פֿירן
פֿליאַנס 250	הייסבלוטטיקייט 510	אַריבערטראָגן 172
פֿליאַסקען	פֿלאַמען	דירעקטירן 459
שלאָגן 183	זיין וואַרעם 254	פֿירן זיך
שמירן א 113	ברענען 256	מינהג 52
פֿליאַקעס 259, 240	זיין ליכטיק 289	מעטאָד 401
פֿליג 247	זיין רויט 299	פֿירנעמען זיך
פֿליגל	זיין הייסבלוטטיק 510, 433	אונטערנעמונג 400
אָנאַטאָמיע 240	כאַנערן 541, 560	כאַשלאָנסקייט 387
זייט 143	פֿלאַנג 452	פֿירעק 54
טייל 34	פֿלאַנעל 524	פֿירער
הלכשה 522	פֿלאַנג 250	מנהיג 459
געבני 113	פֿלאַנצן 250, 251	מטבע 486
שניידערין 526	פֿלאַנק 147	פֿירשט 544
טייל שרויף 205		פֿירשטנשאַפֿט 109

- פֿעכלדיק
 ליכטיק 289
 ריין 415
 פֿעכלען
 קילן 255
 זיין ריין 415
 זיין ליכטיק 289
 פֿעכער 219, 522
 פֿעכערן
 קילן 255
 זיין ריין 415
 זיין ליכטיק 289
 פֿעל 240, 525
 פֿעלאך 251
 פֿעלבלען 165
 פֿעלד
 געשפרייט 54, 109, 108
 אַגריקולטור 251
 בית-עולם 245
 באַשעפֿטיקונג 435
 פֿעלדאַרבעט 251
 פֿעלדן 225
 פֿעלדלען 165
 פֿעלדמאַרשאַל 453
 פֿעלדפֿעבעל 453
 פֿעלדשער 427
 פֿעלדטריט
 טעות 336
 דורכפֿאַל 496
 פֿעליעמאַן 381
 פֿעליק 66
 פֿעלן
 אומגאַנצקייט 33
 ווייניקייט 66
 זינדיקן 574
 ניט געלינגען 496
 פֿעלן זיך 188
 פֿעלער
 חסרון 412, 521
 טעות 336
 קרענק 420
 פֿאַרברעך 574
 פֿעלשן
 פֿאַלשעווען 363
 בוגד זיין 585
 פֿעלשער 363
 פֿענאָמען
 ווינדער 543
 געשעעניש 99
 פֿענאָמענאַל
 נוט 411
 גרויס 20
- געלאַסענער 439
 קאַלטבלוטיקער 509
 פֿוילער 434
 פֿלעדערגראַז 250
 פֿלעדערוויש 415
 פֿלעדערל 247
 פֿלעדערמזוי 247
 פֿלעכטן 157, 524
 פֿלעכטנגראַז 250
 פֿלעק
 אומריינקייט 416
 חסרון 412, 521
 שאַנד 581
 פֿלאַץ 110, 108
 פֿלעקל 205
 פֿלעקן 304
 פֿלעקסיע 213
 פֿלעקסן 240
 פֿעאַדאַל
 נוטבאַזיצער 251
 הערשער 456
 פֿעבוס 614 א
 פֿעדעמען 526
 פֿעדער
 אַנאַטאָמיע 240
 טעכניק 436
 פֿען 377
 פֿעדעראַליום 456
 פֿעדעראַציע
 פֿאַרבינדונג 30
 רעגירונג 456
 פֿעדערוויש 415
 פֿעדערונג 181
 פֿעדעריק 214
 פֿעדערן זיך 87
 פֿעדערשטריך 377
 פֿעט 117
 פֿעטום 229
 פֿעמיש 615
 פֿעטן 117
 פֿעטם
 ביאָלאָגיע 241
 שפּיז 258
 אייל 221
 פֿעמער 239
 פֿעמטאַף 241
 פֿעיק(ייט)
 מיסערשאַפֿט 437
 מינלעכקייט 320
 קראַפֿט 104
 פֿעכטקונסט 514
- פֿליגל-אדיוטאנט 453
 פֿלינגער 365
 פֿלימערנאַלד 526
 פֿלימערטעג
 ← קושוואַך
 פֿלימערלעך 529, 526
 פֿלימערן 289
 פֿלייט 286
 פֿלייטיג 285
 פֿלייט 433
 פֿלייצן 223
 פֿלייש
 שפּיז 258
 ממשות 3
 פֿליישיק
 פֿלייש 258
 ווייך 213
 פֿעם 117
 פֿליישיקם 258
 פֿליישער 259
 פֿליכט
 חוב 386, 577
 טעטיקייט 433
 פֿליכטלינג
 ← פֿליט
 פֿלימאַשין 177
 פֿלינק 440
 פֿליסטערן 353, 278
 פֿליסיק
 נאַם 223
 באַוועגלעך 168
 ליכט 444
 אַפֿן ריידן 374
 פֿליסן 223, 168
 פֿליספֿאַפּיר 367
 פֿליען
 שוועבן 177
 איילן 440
 פֿליער
 פּילאַט 177
 טעטיקער 433
 פֿליקן
 פֿ' פֿעדערן 184
 שלאָגן 183
 רייסן 31
 פֿלירט 531, 561
 פֿלעגמאַטיקער
 געלאַסענער 439
 קאַלטבלוטיקער 509
 פֿוילער 434
 פֿלעגמע
 לייכעז 416

- פֿרום 611
פֿרי 87
פֿרידלעך 455
פֿרידן 455
פֿריוואַל 414
פֿריז 113, 113 א
פֿריזור 528
פֿריזירן 528, 157
פֿריי
- פֿרייהייט 469
פֿאַרביע 457
פֿריגעבונדן 31
ניט־באַזעצט 112
אַנטפֿלעקט 352
ניט־פֿרום 613
בחינם 503
פֿריילידיק 564
אימון 579
פֿרייגיביק 504
פֿרייגייט 613
פֿרייד 511
פֿריידענקער 613
פֿרייהייט 469, 579
פֿרייהייטסקאַמף 452
פֿרייהייטסקעמפֿער 467
פֿרייוויליק 385
פֿרייזיניק 613
פֿריי לאַזן 469
פֿריילידיק 564
פֿריילין 234, 84
פֿריילעך 511
פֿריימויערער 448
פֿריינד 552
פֿריינדלעך
- פֿריינדשאַפֿט 552
פֿרידלעך 455
איידל 556
פֿריינדשאַפֿט 552
פֿריינט(ל) 239
פֿרייען זיך 511
פֿריישפּרעכן
← באַפֿרייען
פֿרילינג 70
פֿרימאַרגן 82
פֿריער
- פֿאַר דעם 39
פֿאַרנאַנגענקייט 75
פֿריץ
- פֿאַהייבער [תלמיד] 360
פֿאַגענאַרטער 363
נאַווער 362
נאַר 340
- פֿערמענטאַציע
ביאָלאָגיע 241
שוים 222
פֿערמער 251
פֿאַגמענט 34
פֿאַרנע
פֿאַרשונג 315
טעמע 310
ספֿע 323
פֿאַרזיכער 374
פֿאַרזירן 283, 369
פֿאַרזע 381, 396
פֿאַרזאַט(ער)ירן 163
פֿאַרזעטרייזירן זיך 455
פֿאַרזכט 206
פֿאַרזמוגע 113, 160
פֿאַרזנדז 526, 132
פֿאַרזנט 529
פֿאַרזנט
- פֿאַרנט 145
מלחמה 452
פֿאַרזאַטאָויק 453
פֿאַרזאַטעווען 529
פֿאַרזאַצן 420
פֿאַרזאַצעוואַטע 420
פֿאַרזאַנקאַ 503, 355
פֿאַרזאַט 255
פֿאַרזאַקען 183
פֿאַרזאַקיע
טייל 34
פֿאַרטיי 448, 47
פֿאַרזש 247
פֿרוי
- נקבה 85, 234
זיווג 563
פֿרויען־האַנדל 597
פֿרויענצימער 234
פֿרוכט
- געוויס 250
אויפֿם 258
רעזולטאַט 102
הכנסה 489
פֿאַרמערונג 25
אַפֿשטאַמלער 238
פֿרוכטבוים 250
פֿרוכטגאַרטן 251
פֿרוכטזאַפֿט 258
פֿרוכטיק 230
פֿרוכטלאַז 231
פֿרוכטער 251
פֿרוכטפֿערדיק 230, 25
פֿרוכטפֿערן זיך 230, 25
- פֿענרל 263
פֿעניג 486
פֿענצטער 113
פֿעסט ט
← פֿיערונג
פֿעסט אַדי
האַפֿטיק 208
געדיכט 210
האַרט 212
אומבײַטעוודיק 98
באַשלאָסן 387
מוטיק 540
פֿעסטונג
- באַשיצונג 452
תּפֿיסה 470
פֿעסטיוואַל 551
פֿעסטיקונג 357
פֿעסטיקן 357
פֿעסטשמעלן
אויפֿווייזן 318
באַשטימען 326
פֿעמל
- כלי 263
מאַם 55
פֿעסקע 522
פֿעפֿער 270
פֿעפֿערל
שפּיץ 258
חסרון 521
פֿעפֿערמיניץ
געוויס 250, 270
שפּיץ 258
פֿעפֿערן 270
פֿעפֿערניצע 263
פֿעקונדאַציע 229
פֿערד 173
פֿערד־און־וואַגן 173
פֿערדגעיעג 514
פֿערז
- פֿאַעזיע 382
מוזיק 284
פֿערטיליזאַציע 251, 229
פֿערטל
- פֿערט־חלק 60
מאַם 55
טייל 113
פֿערטקע 113
פֿעריען
← וואַקאַציע
פֿערמע 251
פֿערמענט 222, 241

ניט־צוגעהערט 36	מונטער 511	פֿריציטיק 87
אויסנעמיק 53	קאליר 293	פֿריצעווען 363
אָביעקטיוו 6	פֿרישטיק 258	פֿירן
פֿרעמדקערפער 36	פֿרעבעליסטין 360	קעלט 255
פֿרעסן 264	פֿרעגן 315	געדיכטקייט 210
פֿרעסער	פֿרעגזייכן 369	פֿריש
עסער 264	פֿרעך 549	ניי 81
מויל 240	פֿרעזער 205	נוט 411
פֿרעסקא 113	פֿרעמד	געוונטנוצט 418
פֿרעסקא־מאלעריי 368	אומפֿרינדלעך 553	מער 25
פֿרעקווענץ 91, 356	דערווייטערט 119	קיל 255
	ניט־באקאנט [סוד] 351	טעטיק 433
	אומשייכות 9	אייליק 440

צ

צביועק 363, 611	צאצא(ק)ע	צאינה־וראינה 609
צבוע, צבועק 363, 611	פויז 529	צאל
צבועות 363, 611	קינדערשפיל 517	מיספר 17, 54
צד, צדדים	גוטקייט 411	מאס 55
פארטיי 448	יחסן 544	טייל 34
מישפט 601	בלימל 250	מעראַצאָליקייט 65
צדדימדיק 327	צאצאקען זיך	קלוינצאָליקייט 66
צדה־לדרך 403, 258	פֿאָרנעניגן 511	שטייער 501
צדיק 611	לויב 583	צאלאמט 501
צדיקת 611	וויילן זיך 514	צאלן 493
צדקה 479	ליבעניש 561	צאם 140
צדקה־פושקע 487	צאר 456	צאמען 470, 248
צד שבנגד 447, 332	צאראפען 183	צאמען זיך 509, 594
צואה 416	צארט	צאן
צואייגענען 476, 481	ווייך 213	אָנאַטאָמיע 240
צואַיילן	שיטער 211	טעכניק 436
דערנע(ע)נטערן זיך 187	נלאט 163	צאנבערשמול 415
אָקטיווירן 394	אומהאַפטיק 209	צאנווייטאָג 420
צובאַמקען	איידל 556	צאנקען 256
מסכים זיין 331	מילד 465	צאנקעריי 447
זינגען 283	פֿילעוודיק 508	צאנשמעכער 161
צובונד 30	גוטער נעשמאק 533	צאפ 247
צובנים 258, 554	גוטאַרציק 566	צאפ 528
צובניסן 264	שטייל 276	צאפלען זיך 202
צובינדן 30	שוואַך 420	צאפן ס
צובעטן 37	מאָנער 118	סטאַליעריי 115
צובער 263	קאליר 293	שטאַפער 167
צוברויגען 298	מוזיק 283	באַטאַניק 249, 250
צוברענגען	מאַלעריי 368	צאפן וו
ברענגען 172	ליבע 560	אַרויסציען 184
פֿאַרמערן 25	צניעות 596	נעמען 481
פֿאַרוויילן זיך 514	צאריזם 456	באַשווינדלען 363
וויילן אין 111	צאַרן 510	פֿאַרשן 315
צוברענגען 256	צאַרענען 510	

- 518 ווייז
 363 שקר
 374 אופן ריידן
 347 זינען
 צווייטקלאסיק 24
 צווייטראנגיק 24
 צווייפנימדיק 363
 צווייפל
 323 ספס
 330 אומגלויבן
 צווייפלאץ
 ← אנספאקדיק
 392 צוועק
 צוועקמעסיק 409
 צוזאגן 474
 צוזאמען ס 30
 צוזאמען אינו 63, 25
 צוזאמענבונד
 פארבינדונג 30
 שיכות 8
 צוזאמענברענגען
 זאמלען 47
 פארמיטלען 402
 צוזאמענגיין 15
 צוזאמענגיין זיך
 זאמלען זיך 47
 דערנע(ע)נטערן זיך 120
 צוזאמענהאנג
 המשך 45
 שיכות 8
 צוזאמענוואקסן 30
 צוזאמענטראגן 47
 צוזאמענטרייבן 47
 צוזאמענטרעפן זיך
 באגעגעניש 47
 ענלעכקייט 10
 צוזאמעניאגן 47
 צוזאמענלויפן זיך 47
 צוזאמענלייגן 37, 54
 צוזאמענלייגן זיך 47, 479
 צוזאמענמאכן 47
 צוזאמענמישן 29
 צוזאמענפארן 563
 צוזאמענפאל
 ענלעכקייט 10
 פאסיקייט 15
 גלויבצייטיקייט 78
 צעשטערונג 107
 צוזאמענפארן
 פארזאמלונג 47
 קאנגרעס 460
 צוזאמענפארן זיך 47
- צוהערן זיך
 אינהערן זיך 287
 פאלגן 466
 זיין אפגעהיט 313
 צוהערער 287
 צוהערערשאפט 283, 287
 צוואגן (זיך) 415
 צוואה 479
 צוואנג 205
 צוואנגארבעט 435, 464
 צוואנגמיטל 464
 צווארעך 258
 צוואקס 25, 117
 צוואקסן
 פארבינדונג 30
 פארלענגערונג 117
 צווארטן 88
 צווארעמען 260
 צווארפן
 אפגעבן 480
 פארמערן 25
 צוואקס 25, 117
 צוויינטיש(עווען) 558
 צו וויסן טאן 353
 צוויירצן 270
 צוויבאק 258
 צווייט 249, 250
 צווייטשע(ר)ן 281
 צוויילינג
 צוויי 58
 קינדער 238
 צווייגען 464
 צווייק 258
 צוויישן 140
 צוויישן אנאנד 8
 צוויישנבאציונג 8
 צוויישנרוף 373
 צוויישנשייד 140
 צוויישנשיכות 8
 צוויישנשפרייט 121
 צווייג
 באטאניק 249
 טייל 34, 49
 אפשטאמלער 238
 באשעפטיקונג 435
 צוויידייטיק
 ← צווייטייטיק
 צווייזייטיק
 זייט 147
 צינעות 363
 צווייטייטיק
 ניטזיכער 323
- צונג
 המשך 45
 פראצעסיע 551, 170
 באן 174
 לופט 219
 פערערשטיין 377
 צונאכט 25
 צונגוינט 219
 צונגוינטעווען 30
 צונגיין
 דערנע(ע)נטערן זיך 187
 נעשען 99
 צוגיטן 25
 צוגלופט 219
 צוגלייכן 317
 צוגנבענען 482
 צוגנבענען זיך 187
 צונעבן
 מוסיה זיין 25
 לענגער מאכן 117
 צוגעהער 35, 270
 צוגעהעריק 35
 צוגעהערן 35
 צוגעהערן זיך 239
 צוגעוויינען זיך 52
 צוגעלאזט 465
 צוגעלעגערט
 אלט 425, 75
 גרילציק 282
 צוגענגלעך
 מיגלעך 320
 פארשטענדלעך 347
 גרינג 444
 אפן 166
 נאענט 120
 וואלוול 503
 אופן ריידן 374
 צוגעשריבענער 116
 צוגרייטן
 גרייטן 403
 באארבעטן 398
 צודאסן 526
 צודינען 566
 צודעקן 138, 167
 צודרייען 30
 צודרינגלעך 567
 צוהאקן 30, 167
 צוהאקן 30
 צוהונגען 266
 צוהייליקן 406
 צוהעלפן 446

צולערנען (זיך) 359	צומרייבן 394	צוזאמענפֿירן
צומאכן 167	צומרינקען 264	זאמלונג 47
צו מאַרגנס 77	צוטרעטן	פֿאַרמיטלונג 402
צומישן 29	דערנענטערונג 187	צוזאמענקומען זיך 47
צומישפּמן 602	אונטערנעמונג 400	צוזאמענקייטלעך 30
צומעסמן 15	צוטרעפֿן 335	צוזאמענקלאַנג 15, 283
צומצענטריש 48, 47	צוטשעפען 30	צוזאמענרופֿן 47
צונאָגלען 30	צוטשעפעניש 567	צוזאמענריידן זיך
צונאַמען 370	צויאַגן זיך 187	אינשטימיקייט 331
צונג	צויבער 615	שלום 455
אַנאַטאַמיע 240	צויבערקרייז 615	צוזאמענשאַרן 47
שפּיו 258	צויבערשלאַם 346, 615	צוזאמענשטויסן 447
צונויפֿבונד 30	צויג 247	צוזאמענשטעלן 35, 106
צונויפֿבעטלעך 47	צויט 132	צוזאמענשלעפֿן 47
צונויפֿבעטן 47	צוים 140	צוזאמענשנאָר(ען) 47
צונויפֿברענגען 47	צוימגעבים 173	צוזאָץ 25
צונויפֿגנין זיך 47	צוימען 470, 248	צוזוכן 15
צונויפֿגיסן 30	צוימען זיך	צוזונג 284
צונויפֿגלידערן 30	קאלטבלוטיקייט 509	צווינגען 283
צונויפֿזאַמלען (זיך) 47	נזירות 594	צווען
צונויפֿזעצן	צוימער 248	צוקוקן 305
קאַמפּאַנירן 35	צוכאַפּן 481	קאַרמען 264
זאַמלען 47	צוכאַפּן זיך	אַכטונג געבן אויף 427
פֿאַרבינדן 30	פֿליים 483	צווען זיך 422
צונויפֿלויפֿן זיך 47	באַגער 541	צוועצן
צונויפֿלייגן	צוכט	מוסיה זיין 25
קנייטשן 165	ציונג [ב"ה] 248	פֿאַרלענגערן 117
אַרדענונג 37	ריינקייט 415	הרפּכה 251
חיבורן 54	צוכמער 248	צוחנפֿענען זיך 585
צונויפֿלייגן זיך 47, 479	צולאַג 25	צוטאָן
צונויפֿלייען 47	צולאַזן	פֿאַרבינדן 30
צונויפֿלעכען זיך 552	אַרייננעמען 192	פֿאַרמאַכן 167
צונויפֿמאַכן 47	אינשליסן 35	מוסיה זיין 25
צונויפֿמישן 29	צ' זאַפּאַס 25, 117, 526	צוטייל(ונג) 34
צונויפֿנעמען (זיך) 47	דערלויבן 598	צוטיילן 479
צונויפֿפֿאַרן 563	אינשטימען 331	צו טייל קומען 99
צונויפֿפֿרעסן	געבן 479	צוטראַגן
זאַמלען 47	קאַפּולירן [ב"ה] 248	ברענגען 172
געדריכט מאַכן 210	צולאַזן זיך	אינוועסטירן 490
צונויפֿפֿאַל	אַנקומען 187	מוסיה זיין 25
זאַמלונג 47	פֿריינדשאַפֿט 552	אַפּדערצוילן 353
איינצויטיקייט 78	צו להכעים 567	מסור 587
צונויפֿפֿאַרן זיך 47	צולויפֿן 187	צוטראַכטן 397
צונויפֿפֿירן	צו ליב טאָן 566	צוטרוי 329
זאַמלען 47	צולייגן	צוטרימלעך
פֿאַרבינדן 30	מוסיה זיין 25	מינלעך 320
צונויפֿקומען זיך 47	פֿאַרלירן 496	פֿאַרשמערלעך 347
צונויפֿקלייבן (זיך) 47	רפּואה 427	גרינג 444
צונויפֿפֿרופֿן 47	צולייגן זיך 442	אַפֿן 166
צונויפֿפֿריידן זיך	צולייטן 30	נאַענט 120
ריידן 373	צולענען זיך 442	וואַלוו 503
פּלאַנעווען 397	צולעקן זיך 585	אופֿן ריידן 374

- צוקערִוואַרג 258
 צוקערל 258
 צוקערן
 מאַכן זיס 271
 צוראַמען 415
 צוקערן זיך 239
 צוקערניץ 258, 264
 צוקערניצע 263
 צוקער־פּוּשקע 263
 צוקערקע 258
 צוקריגן זיך 187
 צוקרענקען 420
 צוראַמען 37
 צורה 368
 צורוקן זיך 187
 צוריגלען 167
 צוריקטן (זיך)
 צורייטן 398
 איינשמוצן 416
 צוריק אויפֿשטעלן 426
 צוריקבליק 343
 צוריקברענגען 480
 צוריקגיין 182
 צוריקגעבן
 אָפּגעבן 480
 מייקענען 417
 צוריקגעהאַלטן
 ← איינגעהאַלטן
 צוריקגעצויגן
 צניעות 596
 אומגעזעלשאַפֿטלעך 555
 צוריקגעשטאַנען
 ← אָפּגעשטאַנען
 צוריקדרייען
 אומקערן 94
 חרטה 390
 צוריקוואַרפֿן 480
 צוריקטראַגן 480
 צוריקטרעטן 182
 צוריקכאַפֿן 481
 צוריקלויפֿן 182
 צוריקלייגן 480
 צוריקמאַרשירן 182
 צוריקנעמען
 נעמען 481
 אָפּשאַפֿן 463
 צוריקענטפֿערן 325
 צוריקפֿראַלן 182
 צוריקפֿאַלן
 רענרעסיע 182
 אומקערן 94
 בליטבן היגטן 146
- צופֿרידנשמעליק
 גענוג 67
 גוט 411
 פֿאַרגעניגט 511
 צופֿרידן שמעלן 566
 צוציען
 מאַנגעמייזירן 185
 באַוועגן צו 394
 צוציענדיק
 מאַנגעט 185
 איינפֿלוס 394
 שוין 520
 פֿאַרגעניגט 511
 צוקאַווען 30
 צוקאַמען 37
 צוקאַפּנס 124
 צוקומען
 געענענען 187
 ווערן מער 25
 צוקומעניש
 הוספּה 25
 געשעעניש 99
 צוקונפֿט 77
 צוקוקן 305
 צוקייטלען
 פֿאַרבינדן 30
 פֿאַרמאַכן 167
 צוקילן זיך 420
 צוקינפֿטיק 77
 צוקלאַגן 587
 צוקלאַמערן 30
 צוקלאַפֿן
 פֿאַרבינדן 30
 פֿאַרמאַכן 167
 אָפּמאַכן 474
 איינשטימען 331
 צוקלייבן
 סדרן 415, 37
 צופּאַסן 15
 צוקלייען 30
 צוקלעפֿן 30
 צוקלערן 397
 צוקן
 וויבראַציע 202
 שריפֿט 157, 377
 צוקניפֿן 30
 צוקנעלן 359
 צוקנעפלען 30
 צוקעמען 37
 צוקער
 זיסקייט 271
 ביאָלאָגיע 241
- צונויִפֿרעכענען 54
 צונויִפֿשאַרן 47
 צונויִפֿשטייטן זיך 47
 צונויִפֿשמעלן 106, 35
 צונויִפֿשלאַגן 47
 צונויִפֿשליסן 30, 35
 צונויִפֿשלעפֿן 47
 צונויִפֿשנאָרן 47
 צונויִפֿשרייבן זיך 355
 צונמער 254
 צונייען 30, 526
 צו נישט מאַכן 107, 463
 צונעמען
 נעמען 481
 נגענען 482
 קבלת־פנים 554
 רעקרוטירן 452
 צונעמען זיך
 געוויס 249
 צונעמעניש 370
 צוסטריגעווען 30
 צועסן זיך 519
 צופּאַס(ט)ן 15
 צופּאַסן זיך 52
 צופּאַרן 15, 30
 צופּוויזען 187
 צופּן 184
 צופּסק(ע)נען 602
 צופּראַווען 15, 270
 צופּאַל 99, 516
 צופּאַלן
 הכנסה 489
 באַנער 541
 פֿלייס 483
 צופּאַרן 187
 צופּוסנס 125
 צופּירן
 ברענגען 172
 באַ(ג)לייטן 63
 מוסיה זיין 25
 צופּלוס
 הוספּה 25
 געוואַסער 226
 צו פֿלויסן 392
 צופּעליק
 געשעעניש 99
 אומבביוונדיק 393
 אומשניכות 9
 אָביעקטיוו 6
 צופּעסטיקן 30
 צופּרידן 511

- 442 אפרוען זיך
 צושפנין 258
 צושפילן הוספה 25
 פארדינסט 495
 מוזיק 284
 צושפילי(עו)ען 30
 צושפילן
 באאיינפלוסן 394
 מוזיק 283
 צושפיצן 161
 צושפרייזן 187
 צושפרינגען 187
 צושרויפן 30
 צושרייבן 103
 צושריפט 40, 355, 381
 ציבוך 265
 ציבור 47, 617
 ציבעך 265
 ציבעלע
 שפיין 258
 באטאניק 249
 ציג 247
 ציגאר 265
 ציגינער
 פאלק 236
 וואנדערער 170
 זנאכער 615
 ציגל 113
 ציגלארניע 113
 ציגלען זיך 229
 ציגעלניע 113
 צירקות
 פרומקייט 611
 יושר 573
 ציוויל 116
 ציוויליזירט
 געלערנט 333, 359
 קולטיווירט 424
 איירל 556
 נומער געשמאק 533
 ציוניזם 448
 ציוועלירן 160, 368
 צימאדעל 452
 צימאט 318, 381
 צימירן 318, 381
 צימער [צימער] 286
 צימערן
 וויברירן 202
 שרעק 539
 קעלט 255
 צ' איבער 561
- צושטופן זיך 187
 צושטוקעווען 117, 526
 צושטיין
 פאסן זיך 15
 ווערן מיד 441
 נאענטקייט 120
 פנען 567
 פארבינדן זיך 30
 צושטייער
 הוספה 25
 נאך 479
 הילף 402, 446
 צושטימען 331
 צושטיקעווען 30
 צושטעכן 30
 צושטעלן
 מוסיה זיין 25
 ליוערן 172
 צוגרייטן 403
 צ' קאכן 260
 צושטעפן 30, 526
 צושטעקן זיך 252
 צושטראמען 187
 צושימן 25
 צושיקן 172
 צושלאגן 25
 צושלאגן
 פארבינדן 30
 פארמאכן 167
 אפמאכן 474
 צושלאגן זיך 187
 צושלאק 25
 צושלייכן זיך 187
 צושלימן 167
 צושלעפן זיך 187
 צושמידן 30
 צושמייכלען זיך 585
 צושמעלצן
 פארבינדן 30
 צופראווען 270
 פראוואצירן 447
 ערנערן 567
 צושנאלן 30
 צושנאפן 481
 צושנור(עו)ען 30
 צושניידן 526
 צושניידער 526
 צושערן 528
 צושפאנען 187
 צושפארן 167
 צושפארן זיך
 צושטופן זיך 187
- צוריקפארן 182
 צוריקצאלן
 אפגעבן 480, 493
 רעטריבוציע 451
 צוריקציען
 נעמען 481
 אנולירן 463
 חרטה האבן 390
 צוריקציען זיך
 רענרעסיע 182, 188
 רעזינירן 461, 478
 צוריקקומען
 אומקערן זיך 94
 איבערהוזן 64
 נענעזן ווערן 426
 צוריקקערן (זיך)
 אפגעבן 480
 אומקערן זיך 94, 187
 איבערהוזן 64
 צוריקקריגן 489
 צוריקרופן
 חרטה האבן 390
 אנולירן 463
 צוריקשטויסן 467, 452
 צוריקשטיין 146
 צוריקשמעלן 480
 צוריקשיקן 480
 צוריקשלאגן
 רעזיסטאנץ 467
 רעטריבוציע 451
 צוריקשליידערן
 אפגעבן 480
 רעזיסטאנץ 467
 צוריקשפרינגען 182
 צו רעכט מאכן
 פארבעסערן 424, 37
 קאליע מאכן 425
 צעשמערן 107
 אויפעסן 264
 צו רעכט קומען 455
 צורעכענען
 מוסיה זיין 25
 אטריבוציע 103
 צורר 567
 צושאנצן 479
 צושארן 479
 צושארן זיך 187
 צושווערן
 שווערן 358
 צוואגן 474
 צושטאנד 7
 צו שטאנד ברענגען 43

- 214 עלאסטשיסקייט
 המשך 45
 לאנגרויער 73
 שטח 117, 119
 ציפער
 מאטעמאטיק 54
 צייכן 365, 369
 ציפערבלאט 71, 356
 ציץ
 ברוסט 420
 שניטסחורה 524
 ציצה-כנפות 619
 ציצית 619, 139
 ציקאריע 258
 ציקל
 קרייז 156
 המשך 37, 45
 צייטאפשיניט 70
 ליטעראטור 381
 וועלאסיפער 175
 ציקלאיד 156, 54
 ציקלאן 219
 ציקלאפ
 רייז 117, 419
 בעל-חי 247
 ציקלען זיך
 זינגען 283
 געבערן 229
 צירה 369
 צירונג 529
 צירוף
 שייכות 8
 פארבינדונג 30
 צירלעך 529, 520
 צירלעך-מאנירלעך
 אָנשטעל 531
 איידלקייט 556
 צירן (זיך) 529
 צירעווען 526
 צירק 514
 צירקולאציע
 דריינג 201
 באקאנטמאכונג 353
 צירקולאר 355
 צירקל
 קרייז 156
 מכשיר 55
 פאליציי-אָמט 470, 600
 ציש(ע)ן 281, 282
 צלאם
 אומצוכט 416
 חסיד 611
- 596 צניעותדיק
 ציכטן
 ← האָדעווען
 ציכל 138
 ציל
 ריכטונג 179
 סוף 43
 פניה 392
 זינגען 347
 צייט [טערמין] 69
 ציל-באָווויסמזויניק 387
 צילברעט 179, 514
 צילגעווענדט
 ריכטונג 179
 פּוּנע 392
 צילינדער
 קרייז 156
 הוט 522
 צילן 179, 392
 צילפונקט 392
 צימבאליסט 285
 צימבאלן 286
 צימבל 286
 צימבלען 279, 283
 צימבלער 285
 צימעס 258
 צימער 114
 צימצום 374
 צימרינג 270
 צין 217, 218
 צינדן 501
 צינדון 489
 צינדן 256
 צינדשטאף 256
 ציניזם 518, 597
 ציניקער 518, 597
 צינק 217, 218
 צינקעווען 205
 ציסטערנע 263, 226
 ציען
 גיין 107
 אַרויסציען 184
 האָדעווען 248
 באַנערן 541
 לופט 219
 רייכערן 265
 נעמען 481
 וויברירן 302, 365
 שטריכלען 377
 אופן ריידן 374
 ווייטאָג 420
 ציען זיך
- 258 צימרים
 ציטרע 286
 ציטרעשפילער 285
 צייג 524
 צייגן
 ← ווייזן
 צייגעניש 366
 צייט
 צייט-משך 69
 לאנגרויער 73
 ווסט 417
 פּרײַע צייט 442
 צייטאָפּשיניט 70
 צייטגייסט 81, 365
 צייטווייליק 74
 צייטונג 379
 צייטונג-שרייבער 381
 צייטיק
 צייט 69
 רעכטצייטיק 89
 פּרײַ 87
 פּאָליעריק 85
 אויסגעצייטיקט 249
 צייטמעסטונג 71
 צייטמעסיק 89
 צייטנווייז 91, 92
 צייטפּאַרטרייב
 צייט 69
 פּאַרוויילונג 514
 צייטפּראָגע 310
 צייט-רעכענונג 71
 צייטשריפּט 379
 צייכן 365, 318
 צייכענען
 מאַכן אַ סימן 365
 מאָלן 368
 שילדערן 381
 צייל 37, 45
 ציילן
 צאַל 54
 האָפּן 535
 ציילן זיך 35
 ציין
 אַנאַטאָמיע 240
 טעכניק 436
 ציינבערשטל 415
 ציינדלען 160
 ציינווייטאָג 420
 צינקלען זיך 229
 ציך 138
 ציכטיק
 ריין 415

- צעוויקלען 166
 צעוועגן 206
 צעוועקן 510, 508
 צעווערטלען זיך 447
 צעוועהרנען זיך 504
 צעום 614 א
 צעזאר 456
 צעזור 46
 צעזייען 48
 צעזעגן 31
 צעזעגענען זיך 188, 48
 צעזעצט ווערן 31
 צעזעצן
 סדרן 37
 צעשפרייטן 48
 צעמאלן 216
 צעשמערן 107
 צעהושט 342
 צעמאפמשען 107
 צעטומלמט
 ניטזיכער 323
 אומאָרדענונג 38
 משוגע 342
 צעטיילן
 האַלברן 62
 אויפֿבירן 31
 געבן 479
 צעטל 474
 צעטראָגן וו
 אַריבערטראָגן 172
 קאַליע מאַכן 425
 צעשמערן 107
 צעשפרייטן 48
 באַקאַנט מאַכן 353
 צעטראָגן אַר
 ניטזיכער 323
 פֿאַרטאַן 433
 משוגע 342
 צעטרייבן 48
 צעטרייבערן 107
 צעטריימלמט 342
 צעטריימלמט 508
 צעטרעטן 107
 צעטרענען 526
 צעטרענגלען 507
 צעטשוּכען זיך 433
 צעיאָגן 48
 צעיאַכמען זיך 373, 510, 510
 צעיורן 117
 צעיושען זיך 510
 צעפעסן זיך 510
- צעגייין זיך
 צעשפרייטונג 31, 48
 גט 565
 חילוקי־דעות 332
 קריג 447
 צעגיסן 31, 48
 צעגלידערן
 טיילן 31
 אַנאַליזירן 315, 309
 צעגנבענען 482
 צעגעבן 479
 צעגריזשען 31
 צעדמען 183
 צעדער 250
 צעדראַפֿען 183
 צעדרויבלען 107
 צעדריבלען 107
 צעדרייט
 אומפֿאַרעם 152
 אומזיכער 323
 אומאָרדענונג 38
 פֿאַרדאַנהט 512
 משוגע 342
 צעדריקן 107
 צעהאַמפֿערן זיך 447
 צעהאַקן
 צעטיילן 31
 צעמאלן 216
 צעשמערן 107
 צעהיצט
 וואַרעם 254
 הייסבלומטיק 510
 צעהרגענען
 שלאָגן 183
 קאַליע מאַכן 425
 צעוואַלגען 107
 צעוואַקסן זיך 250
 צעוואַרעמען זיך
 ← צעהיצט
 צעוואַרפֿן
 צעשפרייטן 48
 אומאָרדענונג 38
 צעשמערן 107
 צעוואַרפֿן זיך
 הייסבלומטיקייט 510
 קרענק 420
 פֿאַרשווענדן 507
 צעווייכן 213
 צעווייען 48
 צעווייקן 223
 צעוויילדעווען זיך 342
- צלאַפען
 ניין 170
 גרילצן 282
 צלם
 געשטאַלט 368
 קרייג 619 א
 צלם-אַלקים 240
 צלמען זיך 619 א
 צלם-קאַפֿ
 קלוגער 339
 אַפיקורם 613
 ליטוואַק 235
 שווינדלער 363
 צניעות 596
 צעאַמפֿערן זיך 447
 צעבאַלעווען 561
 צעבויט(ש)ען 38
 צעבוּצקען זיך 447
 צעבורען 38
 צעבושעווען זיך 510
 צעבייגן 165
 צעבייזערן זיך 510
 צעבייטן 96
 צעביילן 183
 צעבייטן 31
 צעבינדן 31
 צעבלאַזן
 צעשפרייטן 48
 מנום זיין 364
 צעבלומטיקן 183
 צעבליען זיך 84, 117
 צעבער 263
 צעבערשטן 37
 צעבראַכן
 צעשמערט 107
 מיד 441
 קראַנק 420
 פֿאַרצווייפֿלט 538
 צעבראַקן 107, 216
 צעברויז
 שטורעם 202, 219
 אויפֿרענונג 510
 צעברעכן
 צעטיילן 31
 צעשמערן 107
 קאַליע מאַכן 425
 צעברענען זיך 254
 צעברעקלען 107, 216
 צענאַרטלען זיך 523
 צעגייין
 צעשמאַלצן ווערן 217
 הוצאה 490

צעד	צענואר 326, 315	צעד	פֿאַראַיין 448
צענווירן 326, 315	צענוויממעטער 526, 55	פֿאַרמלצן 260, 217	סעודה 554
צענמטל 61	צענמנער 206	צעכן 554, 264	צעכראַסמעט 523
צענמנער 47, 42	צענמטראַליזירן 42	צעל	← קעמערל
צענמטראַלפֿונקט 42	צענמטראַל-קאָמיטעט 460	צעלאַזן װ	
צענמטריפֿעטאַל 48, 47	צענמטריפֿוגאַל 48	צ' פֿאַרזאַמלונג 48	באַפֿרײען 469
צענמטריפֿוגע 48, 436	צענישמען 38	צעפעסטען 561	צעלאַזן אַרײַן
צענישמשען 507, 107	צענעמען	אויסנעלאַסן 597	שטיפֿעריש 517
אויפֿבירן 31	צעטרענען 526	קאַפֿירונג 561, 389	צעלאַזן זיך
צעפֿאַמלען 38	צעפֿאַמשקען 438, 425	טומלען 280	רעדן 373
צעפֿאַמעווען	צעשטערן 107	אינלן 440	צעלאַמען
שלאַגן 183	צעפֿאָרען 523	צעקרימען 154, 152	צעברעכן 216, 107
צעקאָדלען 38	צעפֿודלען 38	צעלויפֿן זיך 48	צעלייגן
צעקוואַ(ט)שען 213	צעפֿודערן 216	סדרן 37	צעשפֿרייטן 48
צעקוועטשן 183, 107	צעפֿומען 38	צעשטיילן 31	צעשמערן 107
צעקניען	צעפֿויקן 353	אַנאַליזירן 315, 309	צעלייגן זיך
עסן 264	צעפֿולווערן 107, 216	נידערן 196	קאַליע מאַכן 435
פֿאַרשטיין 339, 308	צעפֿמער 456	ריידן 374	צעלייגער
צעקלאַפֿן	צעפֿמירן	פֿאַרדינער 495	פֿעיקער 437
צעמאַלן 31, 216	קאַליע מאַכן 438, 425	צעלעכצן 160	צעמאַכן 107
צעהרגענען 183	פֿאַרשווענדן 507	צעמאַלן 107, 216	צעמורש(ט)ן 107, 216
אונטערטעניקן 464	צעפֿיעשמשען 561, 389	צעמישט	אומבאַרדענונג 38
צעשמערן 107	צעפֿיצלען 107, 216	ניט־זיכער 323	משונגע 342
צעקלינגען 353	צעפֿל 528	צעממיתן 183	צעמענט 217
צעקנאַדערן 38	האַר 427	צעמענטירן 30	צעמעסטן 55
צעקנאַקן 107, 31, 216	רפֿואה 427	צען 61	צענהרגן 183
צעקנוילן 38	צעפֿלאַנמען 38	צענו 366	
צעקניישן 165	צעפֿלעטשען 159		
צעקניקן 244	צעפעסטען 561, 389		
צעקנעפֿלען (זיך) 31, 523	צעפֿראַלן 166		
צעקראַכן	צעפֿאַרן זיך 31, 425		
קאַליע 425	צעשפֿרייטן 48		
שוואַך 420	קאַליע װערן 31, 425		
נעלאַסן 439	צעפֿיילן 425		
נוטהאַרציק 566	צעפֿירן		
צעקריגן זיך 447	צעטראַגן 172		
צעקריכן (זיך)	פֿאַרוואַסערן 269		
פֿונאַנדערפֿאַלן 425	צעפֿלאַמען זיך		
צעשפֿרייטן זיך 48	ברענען 256		
צעקרימען 154	הייסבלוטטיקייט 510		
צעקריש(ל)ען 107, 216			
צעקעלן 183			
צער 512			
צעראַמע 524			
צעד-בעלי-חיים			
רהמנות 566			
קאַליע 420			

- צערווערמ
 אומאָרדענונג 38
 משוגע 342
 צערוינירן 107
 צערונג
 שפיז 258
 עסן 264
 צערוקן 48
 צערמלעך
 ליבלעך 561
 פֿרינדלעך 552
 נוטהארציק 566
 צערמלען (זיך) 561
 צערייבן 107, 216
 צערייסן
 צעטיילן 31, 62
 קאליע מאַכן 107, 425
 צערייצן 394
 צערויען 38
 צערינגעווען 107
 צערינגען 217, 48
 צעריסן
 נאָקעט 523
 צעקרינט 447
 צערן זיך
 עסן 264
 הונגערן 266
 צערעווען 526
 צערעמאַניאל
 פאָראַד 551
 נאָטסדינסט 619 א
 צערעמאַניען זיך 439
 צערענען 510
 צערקווע 620 א
- צעשאַפֿן 216
 צעשאַסמען 507
 צעשווימען
 גרויס 117
 ניט־קלאַר 351, 323
 צעשוויבערן 38
 צעשמויבן 107, 216
 צעשמויסן 107, 216
 צעשמורעמען זיך 510
 צעשטיקלען 107, 216
 צעשמעלן
 סררן 37
 צעשפּרייטן 48
 צעשמערן 107
 צעשמרייט
 ← צעפֿלויגן
 צעשמרייען זיך
 ← וויילן זיך
 צעשיטן 48
 צעשיידן (זיך)
 אויפֿבינדונג 31
 מחיצה 140
 צעשפּרייטונג 48
 גט 565
 צעשניגען זיך
 ליכטיקייט 289
 פֿרייד 511
 צעשיסן 107
 צעשיקן 48
 צעשלאַגן
 שלאָגן 183
 צעמאַלן 216
 צעשמערן 107
 צעשלאַגן זיך 447
- צעשלינדערן
 אומאָרדענונג 38
 צעשפּרייטן 48
 צעשלעפֿן 482
 צעשמירן 364, 374
 צעשמעטערן 107
 צעשמעלצן 217
 צעשניידן
 האַלכירן 62
 צעטיילן 31
 קאליע מאַכן 425
 צעשמערן 107
 צעשעדיקן 425
 צעשענקען 479
 צעשפּילמערן 107, 216
 צעשפּיליען זיך 523
 צעשפּלימערן 216, 107
 צעשפּרונגען ווערן 31
 צעשפּרייט
 שטח 117
 צעשפּרייטונג 48
 צעשרויפֿט
 ניט־זיכער 323
 משוגע 342
 צעשרייבן זיך 365
 צעשריייען זיך 280, 510
 צפֿון־זייט 147
 צרה
 אומגליק 498
 מפֿלה 496
 שוועריקייט 443
 צרעת 420

ק

- קאָהעזיע
 קאָהעזיע 30
 קאָהעזיע 35, 391
 קאָהעזיע
 שותפֿות 477
 פֿאַרגרייט 403
 קאָהעזיע
 הילף 446
 שותפֿות 477
 קאָהעזיע
 פּאַסיקייט 15, 37
 גלייכווערטיקייט 18
 קאָהעזיע 351
 קאָהעזיע 514, 383
 קאָהעזיע 173
- קאָהעזיע 284
 וויידל 240, 258
 קאָהעזיע
 מיליטערי־שילער 453
 רועה זונות 597
 קאָהעזיע
 קרימונג 154
 צייט 69
 מוזיק 284
 קאָהעזיע 958
 קאָהעזיע 435
 קאָהעזיע 515
 קאָהעזיע 47
 קאָהעזיע 30
- קאָהעזיע 176
 קאָהעזיע
 צימער 114
 פֿאַרוואַלטונג 460
 קאָהעזיע 123
 קאָהעזיע 356
 קאָהעזיע 370
 קאָהעזיע 349, 351, 377
 קאָהעזיע 366
 קאָהעזיע 37, 598
 קאָהעזיע 25, 40
 קאָהעזיע 608
 קאָהעזיע
 סוף 43

קאלאבארירן 446	קאמטראקט	קאוואדלע 205
קאלאדקע 527	וואסערפאל 226	קאוואל 205
קאלאמבור 374, 518	בעלמע 420	קאוואליר, קאוואלי(י)ער
קאלאן 369	קאמטארגע 604, 470	יונגערמאן 233, 84
קאלאנאד(ע) 113	קאמטארזשניק 470	טאנצפארטנער 515
קאלאניאציע 111	קאטויל 612	ארלמאן 544
קאלאניסט 251, 116	קאטושקע 157	קאוואלעריסט 453
קאלאניע 116, 251, 109	קאטיק	קאוואלקאד 170
קאלאנע	בעלחי 247	קאוויאר 258
זייל 113	רויכווארג 525	קאוויאר 138
שפאלט [בוך] 379	קאמליער 205	קאוויארניע 258, 264
אָפטייל [מיליטער] 453	קאמלעט 258	קאווירן 475
קאלאנעל 453	קאמעגאריע 49	קאווע 258
קאלאם 419	קאמעגאריש	קאווען 173, 205
קאלאסאל 20, 117	זיכער 357, 322	קאווענע 258
קאלאציע 317	באפעלעריש 462	קאווציע 475
קאלאראטור 284	קאמעגארעם 324	קאזאצקע 515
קאלאריט 293	קאמעדראלע	קאזאק
קאלאריע 254, 55	← קלויסטער	מיליטער 453
קאלאשן 527	קאמעדערע	אינישטעלער 437, 450
קאלב 247	עסטראדע 124	קאזארמע 452, 114
קאלבע 205	לערן־אנשטאלט 361	קאזויסטיק 324
קאלד(ע)רע 138	קלויסטער א620	קאזיאנע 52
קאלדקרעם 221	קאמעווען 183	קאזידלע 619, 275 א
קאלוועראט	קאמעכיום 361, 329	קאזינא 514
קעסלגרוב 226	קאמער 420	קאזלע
גרענעץ 144, 445	קאמער 247	וואַגן 173
קאלוזשע 226	קאמערינקע 286	סטאליעריי 113, 115
קאלזומע	קאמערינשטיק 285	קאזע
בוך 379	קאמטש 173	ציג 247
אָפטייל [מיליטער] 453	קאמשלקע 263	תפיסה 470
קאמט	קאמשען זיך 165, 201	קאזעמאט 452, 470
ניט־ווארעם 255	קאמשערע 254	קאזשעליק 201
אומפילעוודיק 509	קאמשקע	קאמטאבליום
אומניגעריק 312	בעלחי 247	שינוי 93
אומפריינדלעך 355, 553	פלייש 258	פיוזאלאגיע 241
קאלמבולטיק 509	קאציאר 82	קאמאד 104
קאלמן 420	קאציומע 114, 176	קאמאווועם
קאליבער 17	קאציומום 561	שפאם 514, 518
קאליגראפיע 377	קאכל(יע) 113	אומוויכטיקייט 414
קאליזיע 47, 447	קאכלעפל	קאמטאלאג 366
קאליידאסקאפ 304	לעפֿל 263	קאמטאלאגירן 37, 366
קאלייקע	מאכער 617, 459, 433	קאמטאליק 612
קליינבאן 74	קאכן (זיך)	קאמטאסטער 366
באגדע 47	ק' שפניו 260	קאמטאסטראפֿע 498
קאליסטעניק 514	דערהיצן 254	קאמטאפֿאלק 245
קאליע	וויברירן 202	קאמטאקאמבע 245, 160
וועג 178	טומלען 280	קאמטאקליום
באן 174	הייסבלוטטיקייט 510	מבול 223
צירונג 529	קאכען זיך	צעשטערונג 107
קאליעטשען 183	ליבע 560	אומגליק 498
קאליע מאכן 425	באגער 541	קאמטאר 420

- קאמין 254
 קאמיסאר 459
 קאמיסאריאט 600, 459
 קאמיסאנער 485, 172
 קאמיטיע
 פארטרעטערשאפט 460
 מעקלענעלט 605
 קאמיקער
 אקטיאר 383
 וויצלינג 518
 קאמיש 383, 518
 קאמלעט 524
 קאמע
 ערד 251, 34
 אָפּשטעל־צייכן 369
 הינערפּלעט 420
 קאמעדיע
 וויץ 518
 טעאטער־שטיק 383
 צירק 514
 קאמעט 203
 קאמען 415
 קאמענדאנטור 452
 קאמענדע
 ← קאמאנדע
 קאמענטאר 349
 קאמענטירן 349
 קאמער
 צימער 114
 פארטרעטערשאפט 460
 קאמערעד 552
 קאמער־דינער 468
 קאמעהער
 באדינער 468
 אריסטאקראט 544
 קאמערטאן 286
 קאמערסאנט 485
 קאמערע 384
 קאמערין 484
 קאמפאזיט
 איינשליסונג 35
 גראמאטיק 371
 קאמפאזיטאר 285
 קאמפאזיציע
 איינשליסונג 35
 ליטעראטור 381
 מאָלעריי 368
 מוזיק 284
 דרוק 378
 קאמפאט 258
 קאמפאטריאט 116, 552
- קאמאדאר 453, 176
 קאמאנדאר 459
 קאמאנדיר 453
 קאמאנדיראָווקע 462
 קאמאנדירן 462
 קאמאנדע
 געזעמל 47
 ספארט 514
 ארמיטייל 452
 באַפֿעל 462
 פֿירערשאַפֿט 459
 קאמאנדעווען
 באַפֿעלן 462
 שטיפֿן 517
 סאָנדראַלעווען 581
 היצן זיך 510
 קאמאר 247
 קאמאריליע 456
 קאמארינסקע 515
 קאמארניק
 לאָקאַטאָר 116
 פֿעלדמעטער 251
 באַממער 600
 קאמאש 527
 קאמאשן־מאַכער 527
 קאמבינאַט 477
 קאמבינאַטאר 363
 קאמבינאַציע
 איינשליסונג 35
 פֿלאַן 397
 שווינדל 363
 קאמגאר(ן) 524
 קאמוניזם
 שותפות 477
 פארטיי 448
 מלוכה־פֿאַרעם 456
 קאמוניקאַציע
 באַקאַנטמאַכונג 353
 פֿאַרקער־מיטל 174
 קאמונע
 שותפות 477
 קיבוץ 109
 קאמפֿלאַזש 351
 קאמזוויל 522
 קאמ(י)זעלקע 522
 קאמי 485
 קאמיזאָיאַזשאַר 485
 קאמיום 518
 קאמיטעט
 פֿירערשאַפֿט 459
 פארטרעטערשאפט 460
 קאמיטענט 485
- קאליף 618, 456
 קאליפֿאַט 456
 קאליקע
 בעל־מום 420
 אומפֿעיקער 438
 קאליר 293
 קאלירלאַז 294
 קאליך 217
 קאליכאווין 217
 קאליכאָז 251, 477
 קאליכן 113 א
 קאליכשטיין 204
 קאלינער
 האַלדזשטיק 522
 טייל מלבוש 526
 קאליעגיאַל 552
 קאליעגיע 460
 קאליעדוש 361
 קאליעזשע 226
 קאליעמונטע
 אומריין 416
 אומעטיק 512
 קאליענדאר 71
 קאליענקאר 524
 קאליעקטאר 47
 קאליעקטיוו
 שותפות 477
 פארטיי 448
 זאַמלונג 32, 47
 קאליעקטיוויזם
 שותפות 477
 מלוכה־פֿאַרעם 456
 קאליעקציע 47
 קאליער(ל) 157
 קאליערן זיך 201
 קאליפֿאַק
 טייל לאָמפ 289
 טייל בנד 522
 קאליפֿאַרטירן 484
 קאליקאָגראַפֿיע 368
 קאליקולאַציע 500, 54
 קאליקולום 54
 קאליקולירן 54
 קאליקירן 14, 368
 קאליקע 368, 377
 קאם
 מכשיר 522, 415
 אַנאַטאָמיע 240
 קוים 66
 קאם [ערד] 251, 34
 קאמא 420, 253
 קאמאד 115

קאנוואי 430	מלחמה 452	קאמפאניאן
קאנוואלוציע 201	קאמפארט 511	פריינד 552
קאנוואלעסצירן 426	קאמפער 427, 422	שותף 552
קאנוואקאציע 460	קא משמע לן 324, 318	קאמפאניעל 277, 620 א
קאנוואלמיע	קאן 263	קאמפאניסט 285
קרענס 420	קאן	קאמפאניע
וויבראציע 202	קארטנשפיל 516	פירונג 401
קאנווייער 436	טאנץ 515	מלחמה 452
קאנווע	קאנאווע 228, 160	געלטזאמלונג 479
וועבעריי 524	קאנאט 123	קאמפאניע
מאלעריי 368	קאנאל 228, 160	שותפות 477
קאנווענט	קאנאליוואציע 228	גרופע 554, 47
פארזאמלונג 47	קאנאליע	קאמפאנירן
געבעטהויז 620 א	אומגענטש 574	אינשליסונג 35
קאנווענירן	מרשעת 567	ליטעראטור 381
האָבן הכנסה 489	קאנאן	מאלעריי 368
האָבן ריווח 495	הארמאט 454	מוויס 284
האָבן נוצן 409	געזעץ 611, 610, 598	דרוק 378
קאנוועניץ 474	מוזיקשטיק 284	קאמפאניענט 35
קאנוועניציאנאליטעט	קאנאנאדע 452	קאמפאס 179
נארמע 52	קאנאניזירן 614	קאמפאקט ט
מאָדע 530	קאנאפליע 123, 250	אָפּמאָך 474
קאנוועניציע 47	קאנאפע 115	קאמפאקט אדי
קאנוועקס 158	קאנארטיק 247	געדיכט 210
קאנווערגעניץ 154	קאנגאר 524	קאמפארטיוו
קאנווערט 377	קאנגלאַמערצאט 204	פארגלייך 317
קאנווערסיע 93	קאנגלאַמערציע 47	גראממאטיק 371
קאנוויקען 512, 281	קאנגרעגאט 47	קאמפילאציע
קאנום 54, 156	קאנגרעגאציע	זאמלונג 47
קאנורע 160	געזעמל 47	אינשליסונג 35
קאנט	קהילה 617	ליטעראטור 381
זייט 147	קאנגרעס	קאמפלאַט 397
ווינקל 155	פארזאמלונג 47	קאמפלאַנירן 159
ברעג 143, 123	פארלאמענט 460	קאמפלימענט 583
געגנט 110, 109	קאנגרעסמאן 460	קאמפליצירט
קאנטאמע 284	קאנדאָלעניץ 513	שוועריקייט 443
קאנטאָן 109	קאנדוקטאָר	פארהוילונג 351
קאנטאָניסט 453	אינובאן 174	קאמפלעט 32
קאנטאָקט	עלעקטריע 104	קאמפלעטירן 32
נאָענטקייט 120	קאנדידאט 541, 471	קאמפלעקס 443
באָרוונג 252	קאנדידירן 471	קאמפלעקציע 240, 293
קאנטאָר 435	קאנדיטעריי 264, 258	קאמפעמענט 437
קאנטאָר [חזן] 285	קאנדיציאָנעל 319	קאמפענדיום 381
קאנטאָרקע 115	קאנדיציע	קאמפענסירן
קאנטוויזע 420	צושטאנד 7	באָלוינען 605
קאנטור 142	תנאי 474, 319	רעטריבוציע 451
קאנטיין	שמעלע 435	גלייכווערטיקייט 18
קראָם 435	קאנדל-צוקער 271	קאמפראַמיתירן 581
פלאַש 263	קאנדעלאַכער 289	קאמפראַמית 455
קאנטינגענט 17	קאנדענסירן	קאמפרעס 427
קאנטיניוועט 45	מאָכן געדיכט 210	קאמף
קאנטינענט 225	פירצן 381, 118	מחלוקה 447

333 האָבען קענטעניש	329 איינשטעל	352 קאנטיק
104 זיין ביכולת	371 קאניוקטיוו	488, 491 קאנטע
זיין פֿעיק	קאניקולעם	511 קאנטעט
קאנען זיך 552	← וואַקציע	קאנטעמפּאָרער 78
קאנפּאַרמאָציע 151	קאנסאָלידירן 30	קאנטעמפּלאַציע 309
קאנפּאָז 38	קאנסאָנאָנט 369	קאנטענט 511
קאנפּיגוראָציע 151	קאנסאָנאָן	קאנטעסט 514, 450
קאנפּידענץ 329	פּאַסיקייט 15	קאנטעקסט 381
קאנפּידענציעל 351	מוזיק 283	קאנטעראַקציע 447
קאנפּיקירן 481	קאנסאָרט 63	קאנטערפּראָיעקט 451
קאנפּירמירן	קאנסאָרציע 477	קאנטראַבאַנד 482
באַשטעטיקן 331	קאנסול 460	קאנטראַבאַנדיסט 483
דערווייזן 318	קאנסולטאַנט 427	קאנטראַכאַס 286
ריטואַל א 619	קאנסולטאַציע	קאנטראַכאַסיסט 285
קאנפּליקט 447	עצה 458	קאנטראַדיקציע 11
קאנפּעדעראַציע 30, 456	בוכהאַלטעריע 488	קאנטראַהענט 106, 474
קאנפּעטי 529	קאנסולעם 427	קאנטראַל
קאנפּעסיע 331, א 619	קאנסומירן 405	הערשאַפט 456
קאנפּעקט 258	קאנסומענט 405	פֿירערשאַפט 459
קאנפּעקציע	קאנסטאַטירן 357	באַרענעצונג 470
זיסוואַרן 271, 258	קאנסטיטוציע 460	פֿאַרשונג 315, 313
מלאַכה 435	קאנסטיטורן 35	קאנטראַלירן זיך
קאנפּער 422, 427	קאנסטיטוציע	איינגעהאַלטנקייט 594
קאנפּעראַנסיע 383	איינשליסונג 35	קאַלטבלוטטיקייט 509
קאנפּערירן 458, 373	אַטאַמיע 240	קאנטראַמאַרקע 365, 383
קאנפּערענץ	געזעץ 598	קאנטראַסט 11, 317
שמועס 373, 458	קאנסטיפּאַציע 420	קאנטראַפּונקט 283
פֿאַרזאַמלונג 460, 47	קאנסטלעאַציע 203	קאנטראַפּאָקציע 363, 14
קאנפּראָנטירן 318	קאנסטרוקציע	קאנטראַפּונע 284
קאנצלער	בויונג 113	קאנטראַקט 474
מיניסטער 459	שאַפּונג 106	קאנטראַקטאַר 106
ריכטער 601	פֿאַרמירונג 151	קאנטראַקטירן 474, 492
פּראָפּעסאָר 360	איינשליסונג 35	קאנטריבוציע
קאנצעלאַריע 435	קאנסיליום 427	צושטייער 479
קאנצענטער 42	קאנסיסטאָריע 617, 618	שטייער 501
קאנצענטראַציע	קאנסעקווענץ	שטראַף 604
צענטער 42	פּאַסיקייט 15	פֿאַרמיטלונג 402
זאַמלונג 47	רעזולטאַט 102	קאנטרעבאַס 286
ק'־לאַגער 470	וויכטיקייט 413	קאנטרעזאַנס 515
קאנצעסיע	קאנסעקראַציע 611	קאנטרעפּאָלד 526, 165
רעכט 575	קאנסערוואַטאָריסט 285	קאנטישאַפּט 552
געזעץ 593	קאנסערוואַטאָריע 283	קאנטישיק 604
פֿרײַהייט 469	קאנסערוואַטיוזם 448	קאנטישערטאָ 284
הנחה 503	קאנסערווירן 404	קאניאַק 595
קראַם 485	קאנסערוון 258, 404	קאניבאַל
קאנצעפט	קאנספּיראַציע	מערדער 244
געדאַנק 309	פּלאַן 397	אַכור 567
פּלאַן 397	בונט 467	קאניוואַציע 371
אַנוואַרף 377, 368	קאנספּעקט 381	קאניווקציע 371
קאנצעפּציע 308, 346	קאנסקריפּציע 366, 452	קאניוקטור
קאנצערט 284	קאַנע 427	צושטאַנד 7
קאנצערטניע 286	קאַנען	רעכטציטיקייט 89

- קאנצערטיסט 285
 קאנצערטירן 283
 קאנצערט-מיסטער 285
 קאנקאוו 156, 160
 קאנקארדאט 474
 קאנקארדאנין 379
 קאנקורירן 450
 קאנקורם 514, 450
 קאנקורעניץ 450
 קאנקלאוו 460, 47
 קאנקלוזיע
 אויסלאָז 43
 באשלוס 326
 קאנקרעט 3
 קאסאציע
 בקשה 472
 אנולירונג 463
 קאסאקע 306
 קאסטארקע 221, 427
 קאסטיום 522
 קאסטיומירן 522
 קאסטן 115
 קאסטן
 פרייז 500
 הוצאה 490
 קאסטע 49
 קאסטעווודיק
 טיער 502
 גוט 411
 קאסטעט 454
 קאסטער 244, 256
 קאסטירן 105
 קאסינא 514, 516
 קאסיר(ער) 487
 קאסירן
 בניטן 96
 אנולירן 463
 קאסטאגראפיע 203
 קאסטאם 203
 קאסטאספער 203
 קאסטאפאליט 232
 קאסטעטיק 529
 קאסטע
 געלטשאנק 486
 באנק 487
 קאסטע ס
 שניידמעסער 251
 אנטאטמיע 240
 קאסטע אדי
 קרום 154
 קאסטען
 שניידן 251
- קאסענירן 503, 484
 קאסקאד 226
 קאסקע 522
 קאעקסיסטעניץ 1
 קאפ
 טראָפּן 223
 קליינצאליקייט 66
 יבשה 225
 קאפ
 אנטאטמיע 240
 פֿירער 459
 מיטל 370, 381
 שכל 308
 חכמה 339
 זכרון 343
 קאפאבל 320
 קאפאטע 522
 קאפאציטעט
 ארייננעם 17
 בארימטהייט 544
 קאפהאן 247
 קאפווייטאג 420
 קאפוט 496
 קאפווי(ע)ר 11
 קאפול 527
 קאפולאציע 251
 קאפושאן 618
 קאפטור 522
 קאפטשען 220, 265
 קאפירערך 11
 קאפיטאל ס
 געלט 486
 פֿארגרייט 403
 קאפיטאל אדי
 גרויס 20
 וויכטיק 413
 קאפיטאליזירן
 הכנסה 489
 שותפות 477
 קאפיטאליסט 497
 קאפיטאן
 שיה 176
 מיליטער 453
 קאפיטולירן 466
 קאפיטל 34, 381
 קאפיטע
 אנטאטמיע 240
 שוסטעריי 527
 קאפילאר 118
 קאפיסט 14, 377
 קאפייע 14
- קאפיען
 שטייטן 183
 גראָבן 160
 קאפיקע 486
 קאפירן 14
 קאפישאן 522
 קאפּל 522
 קאפּלאַן 618
 קאפּליצע 620 א
 קאפּמענטש
 דענקער 309
 חכם 339
 קאפּ-שורה 370
 קאפּעטיש 220, 416, 296
 קאפּעל(ע) 620 א, 245
 קאפּעליש 522
 קאפּעליע 285
 קאפּען 223
 קאפּערטע
 זיינער 71
 ← קאנווערט
 קאפּקע 522
 קאפּראַל 453
 קאפּריז 389
 קאפּטאָן 522
 קאפּטל 522
 קאפּטן 522
 קאפּל(יע) 113
 קאפּע
 ← קאווע
 קאפּעהויז 264
 קאפּע-שאַנטאָן 383, 514
 קאָץ 247
 קאָץ 138
 קאצאפ 236
 קאצן-יאמער
 גרילציקייט 282
 שיבורת 595
 קאצנשפרונג 120
 קאצעט 470
 קאק 428
 קאקאא 258
 קאקאין 253, 427
 קאקאין 229
 קאקאפאניע 282
 קאקארדע 365, 600
 קאקום 47, 460
 קאקליוש 420
 קאקס
 קוילן 204
 פֿריזור 528

- קארנאוואל 551
 קארניוואל 551
 קארניז 113, 115
 קארנעט
 מיליטער 453
 מוזיקאינסטרומענט 286
 קארנעמיסט 285
 קארסאזש 526, 522
 קארסעט 526, 522
 קארע
 שמראף 604
 שווארץ 296
 קארע 122, 250
 קארעגירן 424
 קארעטע (ע) 173
 קארעטע 173
 קארעל 204
 קארעלאציע 8
 קארעספאנדירן 355
 קארעספאנדענט
 ברוישריבער 355
 זשורנאליסט 381
 קארעקט
 אָרדענונג 37
 גומער געשמאק 535
 ערלעך 573
 איידל 556
 ריכטיק 335
 אופֿן ריידן 374
 קארעקטור 378, 424
 קארפ 247
 קארפאראציוו 477
 קארפאראל 453
 קארפאראציע
 פֿארבינדונג 30
 שותפות 477
 קארפאָרירן 30, 477
 קארפולענץ 117
 קארפוס
 קערפער 240
 מיליטער-טייל 453
 קארפוס דעליקטי 318
 קארפוסקל 118
 קארצער 470
 קארק 240
 קארק 122, 249
 קארקן-ציער 166, 263
 קארש 258
 קאשאַר 114
 קאשמאָן 258
 קאשמאָל 620 א
 קאשיק 403, 263
- קארט
 קארטנשפיל 516
 שניטסחורה 524
 קארטאווען 376
 קארטאטעק 366
 קארטאָן 403
 קארטאָפֿל 258
 קארטוו 522
 קארטל
 פאפיר 377
 אידענטיפיקאציע 365
 בריוו 355
 קארטן 516
 קארטן-וואַרפֿערקע 345
 קארטנשפיל
 אזארטשפיל 516
 ריווקע 429, 540
 קארטע
 מאפע 203
 ← קארטל
 קארטעזש 63
 קארטעטש 454
 קארטעל 474, 477
 קארטש
 שטאם 250
 קרענק 420
 קנייטש 165
 קארטשען זיך 420, 165
 קארטיגירן 424
 קארדיראַר 114
 קארירעריסט 435, 541
 קארירערע 435
 קארירֿיי
 טענצער 515
 פירער 544, 459
 קאריק
 פֿארשטאָפער 167
 קארע 250
 קאריקאטור
 נומא 364
 שפאטבילד 518
 מאַלעריי 368
 קאריין 304
 קארליק
 קליינער 118
 שד 608
 קארמין 299
 קארמע
 שפיז 258
 וודער 176
 קארמען 264
 קארן 250
- קאקעטירן
 אָנשמעל 531
 ליבעניש 561
 קאקעטקע 531, 561
 קארע 54
 קארעבייניק 485
 קארעבעלניק 485
 קארעבקע
 שטייער 501
 קעסטל 403
 קארעבקען זיך 439
 קארעהאָד 515
 קארעוואָן 47, 173
 קארעויל 430
 קארעט 206
 קארעזימער 611
 קארעל 204, 247
 קארעמיסלע 263
 קארעמעל 258
 קארענאָציע 460, 551
 קארענט
 גוט 411
 באוואָרנט 475
 ריך 497
 ערלעך 573
 קארענטין 422, 430
 קארעפּו 84
 קארעפּינקע 263
 קארעקול 525
 קארב 160
 קארב 403
 קארבאָן 218
 קארבאָניזאציע 256
 קארב(יר)ן 160
 קארבע 205
 קארג
 קארגשאַפֿט 505
 ווייניק 21
 קארגאָ 206
 קארגן 505
 קארדאָן
 גרענעץ 144
 מחיצה 140
 קרייז 156
 שויז 430, 452
 קארדאָן-סאניטער 422
 קארדיאָגראַף 427
 קארדינאַל 618
 קארומפירן 590
 קארומעל 514
 קארופּציע 590

- קוואס 258
 קוואפען זיך 541
 קוואקטשען 281
 קוואקע 247
 קוואקען 281
 קוואר
 טרוקן 224
 דאר 118
 קווארום 17, 460
 קווארט 379
 קווארט
 מאס 55
 טרינק-פלי 263
 קווארטאט 379
 קווארטאל 109
 קווארטיר
 ווינונג 114
 שטאב 452
 קווארטיראנט 116
 קווארטירן 111
 קווארטל
 צייטאפשינט 70
 געגנט 109
 קווארטע 283, 60
 קווארטעט
 פיר 60
 מוזיק 284, 285
 קווארן 224
 קווארץ 204
 קוויט 366
 קוויטירן 493
 קוויטל 366
 קוויטשען 281, 280
 קוויטל 250, 529
 קוויטלען 529
 קוויטלען זיך 250
 קווייקער 612
 קווינט
 וואג 206
 קלייניקייט 66
 קווינטאל 206
 קווינטע 283
 קווינטעט
 פינה 61
 מוזיק 284, 285
 קווינטעסענץ
 עיקר 413
 סוביעקטיווקייט 5
 קווי פרא קווא 95
 קוויקן זיך
 עסן 264
 האבן פארגעניגן 511
- קהל
 פאלק 232
 געזעמל 47
 פארוואלטונג 459, 617
 קהלן זיך 433
 קהלסמאן 617
 קהל-שטיבל 617
 קהל-שמש 617
 קו 247
 קוב 54
 קוביק
 מאס 55
 טרינק-פלי 263
 קובעבע 250, 270
 קובעל
 וואסער-פלי 263
 אבאזשור 289
 קובר זיין 245
 קוגל
 שפיין 258
 ← קיילעך
 קוגלמאס 263
 קודאכטשען 281
 קודלצטע 528
 קודלע 528
 קודם 39
 קוואדראט 60, 54
 קוואדראנגל 54
 קוואזי
 ענלעכקייט 10
 שער 363, 370
 קוואטירל 263, 595
 קוואטע 34, 17
 קוואטער 237
 קוואטשע 247
 קוואל
 געוואסער 204
 געאלאגיע 226
 פארגרייט 403
 סיבה 101
 קוואלימעט
 באזונדערקייט 51
 סוביעקטיווקייט 5
 גוטקייט 411
 קוואליפיקאציע
 תנאי 319
 צוגעגרייטקייט 398
 פעיקייט 437
 בארעכטיקטקייט 575
 קוואלן 223
 קוואנטימעט 17, 54
- קאשמאר 346, 539
 קאשמיר 524
 קאשע 258
 קאשענירן 485, 503
 קאשקע
 אנאטאמיע 240
 פערדל 173
 קאשקעט 522
 קבלה
 מיסטס 351, 609
 עבר 75, 52
 באשטעטיקונג 366, 493
 קבלן
 נעמער 481
 פאדריאטשיק 400
 קבלת-פנים 551, 556
 קבלת-קניין
 אפמאך 474
 שידוך 563
 קבלת-שבת 619
 קבצנות
 ארעמקייט 498
 בעטלעריי 472
 קברן 245
 קב הישר 609
 קבוצה
 געזעמל 47
 שותפות 477
 יישוב 109, 251
 קבורה 245
 קבר 160, 245
 קבר-אבות 245
 קברות-מאן 245
 קדוש 611, 594
 קדושה
 הייליקייט 611
 תפילה 619
 קדושין 563
 קדימה-געלט 490
 קדיש
 אבן 245
 זון 238
 תפילה 619
 קדחת 420
 קדר
 מאטער 236
 מכשף 615
 קדשה 597
 קהילה
 געזעמל 47
 פארוואלטונג 617, 459
 געגנט 109

- קונד 485
 קונדס 84, 517
 קונה 485
 קונה זיין 489
 קונה זכות זיין 489
 קונה שם זיין 544
 קונטרס 380, 379
 קונסט 437
 קונסטשווערק
 גוטקייט 411
 שיינקייט 520
 ליטעראטור 381
 אָפּבילדונג 368
 קונסט-ליבהאַכער 533
 קונע 604, 470
 קונץ
 אויפֿטו 397
 שווינדל 363
 אַקראַבאַטיק 514
 קונציק
 מיסטעריש 437
 שוין 520
 אויפֿטויק
 שווינדלעריש 363
 אַקראַבאַטיש 514
 קונצן-מאַכער 514
 קונצשטיק 514
 קונקל-מונקל 363
 קוסט 250
 קוסטאַר 435
 קופּאַל 124, 113
 קופּאַן 486
 קופּידאַ(?) 614 א
 קופּלעט
 פּאַעזיע 382
 מוזיק 383, 284
 קופּלעטימט 383, 285
 קופּע
 געזעמל 47
 באַן 114, 174
 קופּער 218, 217
 קופּערשטאָך 368
 קופּקע 522
 קופּל 263
 קופּערט 115
 קוצעניו-מוצעניו 561, 560
 קוק
 בליק 305
 מיינונג 309, 329
 קוקאַווקע 247
 קוקווינקל 329
 קוקורוזע 250
- קוימען 228
 קוימען-קערער 415
 קויפּ
 זאַמלונג 47
 עורף 25
 בערגל 225
 קויפּ
 האַנדל 484
 פּאַס 403, 263
 קויפּן 484
 קויציע 475
 קויק 156
 קויקלען זיך 201
 קויש 403
 קוכן 258
 קוכער 260
 קול 280, 286, 732
 קולאַק
 פּויסט 240
 פּויער 251
 קולורן 460, 114
 קולות (וּבְרָקִים) 280
 קולט 619 א
 קולטור
 קענטשאַפּט 333
 פּאַרבעסערונג 424
 דרך-אריז 556
 קולטור-טוער 360
 קולטיווירן
 פּאַרבעסערן 251, 424
 צוגרייטן 398
 לערנען 359
 קוליסן 383
 קוליע 133
 קוליען זיך 514, 201
 קוליש 258
 קולמינאַציע
 אויסלאַז 43
 שפּיץ 128
 קומולאַציע 47
 קומים 258
 קומדיקייט 371, 77
 קומען
 אַריינקומען 189
 געשען 99
 חוב 491, 492
 זיין באַרעכטיקט 575
 פּאַסן 15
 זיין שייך 35, 8
 קומען צו זיך
 היילונג 426
 קומער 512
- קוועטשן
 שווערקייט 206
 אימפּולס 183
 אַקצענט 372
 צוואַנג 464
 קוועטשן זיך
 אַרבעטן 433
 ניט-באַשלאָסן 388
 דבֿקות 611
 קוועל
 געוואַסער 226
 ← קוואַל
 קוועלן
 פּליסן 223
 האָבן פּאַרגעניגן 511
 פּאַרשאַפּן לידן 567
 קוועלן זיך
 האָבן ענמת-נפֿש 512
 האָבן ווייטאַגן 420
 אַנשטרענגען זיך 430
 שלעכטער מצב 498
 קווענקלען זיך 323, 388
 קוועקזילבער
 מעטאַל 204
 מעטיקער 433
 קווער 154
 קווערטל 263
 קוויזן 239
 קווינע 205
 קומאַס 132
 קוטשמע
 היטל 522
 האָר 528
 קוטשעראַווע 528
 קויבער 403
 קוידערוועל(י)ש 348, 369
 קוויזאַלימעט 101
 קויטיק 416
 קויטשוק 214
 קויל
 קיילעך 156
 וואָפּן 454
 מינעראַל 254, 204
 קוילנגרוב 204
 קוילן-וואַרפּער 454
 קוילעמיש 258
 קוילען 567, 244
 קוילער 567, 244
 קוילערן זיך 201
 קוילערשטוב 259
 קוילשטאַף 218
 קוים 17, 66

קינכהוסט 420	קורץ	קוקן
קינבן	קורצדויער 74	זען 305
אַטעמען 420, 219	ניטגאנץ 33	זיין געהיט 313
לאַכן 511	ניטלאַנג [שטח] 118	קלערן 309
קינלן	אופֿן ריידן 374	קוקערקו 281
מאַרדן 259, 244	קורצדויערדיק 74	קור 427
שלאַגן 183	קורצזיכטיק 306	קוראַזש 540
קינלעך 156	קורצשלוס 104	קוראַזשירן (זיך)
קינלער 259, 244	קושוואַך 563	אינפֿלוס 394
קינמא לין	קושן 561	מוט 540
צאָל 17	קושעטקע 115	קוראַט 618
טרויוז 362	קושענירקע 485	קוראַטאַר
קיין מאָל 79	קטורת 275, 619	פֿירער 459
קיינער 56	קטיגור	לערער 360
קייסער 456	מלאַך 607	קוראַנט
קייסערינע 456	באַשולדיקער 587	זיכער 322
קייען 264	קמלן 244, 565	עובר לטוחר 484
קינקל 156	קמניות	בטוח 497
קינקלען זיך 201	שפיין 258	ערלעך 573
קיך 264, 114	אומוויכטיקייט 414	באַוואַרנט 475
קיכל	אַנאָנים 370	קוראַציע
שפיין 258	קיאָסן 114	רפֿואה 427
צינגל 113	קיבוץ	פרעזערווירונג 404
קיכלען	געזעמל 47	קוראַרט 427
קאַרמען 264	שותפֿות 477	קורווע 597
צערטלען 561	קיבעצאַרניע 264, 586	קורוש 416, 216
קיל	קיבעצן	קורטאַזש 605
קאַלט 255	ריידן 516, 373	קורטיזאַנקע 597
קאַלטבלוטטיג 509	קריטיקירן 584	קוריאַז
ניטניגעריוס 312	אַפּשפּעטן 518	אויסנעם 53
קילאַ 61, 206	קידוש	ווינדער 543
קילאַגראַם 206	ריטואַל 619	קוריע 601, 391
קילאַליטער 55	סעודה 554	קוריער
קילאַמעטער 55	קידוש-השם 611	שליח 354
קילאַצענטער 55	קידוש-לבֿנה 619	צוג 174
קילן 255	קיווער 522	קוריקולום 361
קילע 420	קיום 208	קורירן
קילעריב 258	קיומים 575	היילן 427
קילקע 247, 258	קיזשטיין 204	פרעזערווירן 404
קילשמיבל 245	קיט 213, 30	קורנאַסע 521
קימאַנע 522	קיטל 522	קורס
קימל 270, 250	קימעווען 113	קרייז 156
קימערן זיך 512	קיטקע 258	ריכטיג 179
קימפעט 229	קיטרוג 587	פֿרייז 500
קימפעטאַרין 229	קינ-און-שפּיי 21, 66, 414	לערע 361
קימפעטקינד 84	קינזער 456	קורסאַנט 360
קיין	קייט	קורסיוו 378
אַנאַטאַמיע 240	פֿאַרבינדונג 30	קורסירן
האַלץ 256	צירונג 529	קרנין 170, 156
קינאַ 384	קייטל 167	אינפֿאַרמאַציע 353
קינאַה 570	קייטלען 524	קורפֿירשט 544
קינאַפֿיצירן 384	קייטן 470	קורפֿירשטנשאַפֿט 109

- קינעמאטאגראפיע 384
 קינבאָק 240
 קינד
 יונגער 84
 אָפּשטאַמלער 238
 קינדהייט 84
 קינדיש
 נאַריש 340
 אַבסורד 338
 יונג 84
 תּמימותדיק 362
 קינדלען 230, 229
 קינדער [תּלמידים] 360
 קינדער-נאַרמן 361
 קינדער-גערמנער 360
 קינדער-יאָרן 84
 קינדערני
 אַבסורד 338
 אומוויכטיקייט 414
 קינדער(י)ש
 אַבסורד 338
 יונג 84
 תּמימותדיק 362
 קינדערלאַז 231
 קינדערשפּיל
 שפּיל 517
 אומוויכטיקייט 414
 ליכטיקייט 444
 קלייניקייט 21
 קינה
 קלאָנליד 382
 סַפֵּר 379
 קינוּשלאַ 454
 קיניג 456
 קיניגן 456
 קיניגרייך 109
 קינסטלעך
 מינסטעריש 437
 ניט-עכט 363
 אופֿן ריידן 374
 שיין 520
 קינסטלער
 מינסטער 437
 ליטעראַטור 381
 טעאַטער 383
 אָפּבילדונג 368
 קינעטיק 104, 168
 קינעמאטאגראַף 384
 קינפֿטיק 77
 קינצלעך 437
 קינצלען 520
- קינצלער
 ← קינסטלער
 קיסר 456
 קיפלען 510, 576
 קיצבֿה 479
 קיצור 374
 קיצור-ימים 74
 קיצלדיק
 שווער 443
 סכּנותדיק 429
 ניט-פֿשר 599
 קיצלען
 באַזירן 252
 באַזערן 541
 קיראַסיר 453
 קירבֿות
 קרובֿישאַפֿט 239
 פֿרינדשאַפֿט 552
 נאַענטקייט 120
 שניכות 8
 קירבעם 258
 קיר"ה 236
 קירושנער 525, 522
 קירך 618, 620 א
 קירעווען 459
 קירץ 567
 קירצן
 קלענערן 118
 וויי טאַן 567
 קישן 115
 קישקע
 אַנאַטאָמיע 240
 שפּריצער 223, 257
 שפּיין 258
 קל 574, 597
 קלאַ 240
 קלאַצקע
 רער 228
 אַנאַטאָמיע 240
 קלאַגמוטער 512
 קלאַגן
 וויינען 512
 אַנקלאַגן 587
 קלאַגע
 ← באַשולדיקונג
 קלאַגעדיק
 קלאַגן 512
 פּאַרטאַטשיש 438
 קלאַוויאַטור 286
 קלאַוויר 286
 קלאַווישן 286
 קלאַזן 383, 518
- קלאַזעט
 בית-הפיסא 416
 ← שאַפֿע
 קלאַטשע 526
 קלאַמער
 פֿאַרבינדער 30
 אַרומצויסן 141
 קלאַן
 קלאַם 49
 שטאַם 237
 געזעמל 47
 קלאַנג
 שפּראַך 369
 קלינגען 277
 ידיעה 353
 קלאַנגלאַז 278
 קלאַניצע 113
 קלאַם
 קאַטעגאָריע 49
 שול(ע) 361
 קלאַסיפֿיצירן 37
 קלאַסיקער 381
 קלאַסירן 37
 קלאַסיש
 עבר 75
 געשמאַקפֿול 533
 סימעטריש 151
 אָריגינעל 13
 ליטעראַטור 381
 מאַלעריי 368
 קלאַפּ
 קראַך 279
 שלאַגן 183
 צרה 498
 קלאַפּאַט 512
 קלאַפּע
 טייל מאַשין 436
 טייל בנד 526
 קלאַפּטער 55
 קלאַץ 113
 קלאַקמאַכער 526
 קלאַר
 געוויס 322
 ליכטיק 289
 דורכזען 291
 ריין 415
 אַנטפֿעקט 352
 בקי אין 333
 בניס שלבֿ 341
 פֿאַרשמענדלעך 347
 איינמיניק 28
 אופֿן ריידן 374

קלינגל 161	כיטרע 363	קלאַר מאַכן
קלינגען 277	פילפוליסטיש 324	פֿאַרטייטשן 349
קליניק 427	קליי 30	קלאַרן (זיך)
קליסטיר 427	קלייבן	ליכטיק ווערן 289
קליסקע 258	וויילן 391	לייטערן 262
קליענט 485	שפּאַרן 506	קלאַרנעט 286
קליפה	קלייבן זיך	קלאַרנעטיסט 285
שדיבע 608	גרייטן זיך 392, 398	קלוב 514, 516
מרשעת 567	זאַמלען זיך 47	קלוגשאַפֿט 339
קליפּער-געצייג 435	קליידונג 522	קלויזומר 317
קליפּערלעך 51	קליידל 522	קלוי
קליקע	קליידן (זיך)	← טלאָ
חברותא 47	פּאַסן 15	קלויבן
קלאס 49	אַנטאָן זיך 522	וויילן 391
קלישע 13, 384	קלייזל	שפּאַרן 506
קלה	גרופע 47	קלויבן זיך
שעלטינג 559	קלאס 49	גרייטן זיך 392, 398
אומגליק 498	שול 620	זאַמלען זיך 47
קלסהר-פנים 240	קלייט	קלויז 361, 620
קלעגער 587, 601	קראָם 485	קלויזניק
קלעזמער 285	לאַגער 403	פרוש 555
קלעמערן 195	קליין	לערנער 360
קלעם	קליינקייט 21	נאַווער 362
אַנאַטאָמיע 240	קליינפֿאַרנעם 118	אומפֿעיקער 438
צוואַנג 205	שפֿל 574	קלויסטער
שלעכטער מצב 498, 429	קליינגעלט 486	געבעטהויז 620 א
שוועריקייט 443	קליינוואַרג 84	← מאַנאַסטיר
קלעמעניש	קלייניקייט	קלומביק 157, 526
ווייטאָג 420	אומוויכטיקייט 444	קלומיק
עגמת-נפש 512	לייכטע זאַך 414	פעקל 47
קלעמערל 30	קליינלעך	רענצל 170
קלענערונג 54	קליינקייט 21	קלומפּ
קלעפּטאַמאַניע 482, 342	אומוויכטיק 414	שטיק ערד 34
קלעפיק	צדדימדיק 327	פעקל 47
קלעפן 30	אומיושרדיק 574	קלונג 277
אַנשטעקיק 423	קליינפֿאַרנעם 118	קלופֿט 121, 225
קלעפן	קליינצאָליקייט 66	קליאַטשע 173
פֿאַרבינדן 30	קליינקעפּלדיק 340	קליאַטשע 123
מאָדעלירן 368	קליין קריגן 464	קליאַמקע 113
פֿריינדשאַפֿט 552	קליינשטעטלדיקער	קליאַנטשען 472
ליבע 560	אינווייניגער 116	קליאַפע
קלעפּקע 263	נאַווער 362	טייל בנד 522
קלעצל	קליינטער 30	טייל טיש 115
קלאַץ 113, 205	קליינען 250, 410	צודעק [פּלין] 263
טייל שוך 527	קלימאַט 219	קליאַק 240
שטיקל צוקער 271	קלימאַקס 128	קליאַש
וויסל 157, 526	קלימפּערן 277, 283	פּלי 263
קלעק	קליין	טייל בנד 526
פֿלעק 416	ווינקל 155	קליגלען זיך 324
מעקער 367	טייל בנד 526	קליגן זיך 363
גודניק 519, 567	סטאַליעריי 115	קליגעריש
		קלוג 339

- קעגנדרונד 325
 קעגנדרוויז 325
 קעגנוואג 447
 קעגנווארט ← איצטיקייט
 קעגנווירקן 467, 447
 קעגנזאץ ← היפוך
 קעגנזיניט אנטקעגן 148
 אָפּאָזיציע 447
 קעגנזיניטיק אנטקעגנדיק 148
 שייכות 8
 רעטריבוציע 451
 קעגנזעצלעך ← היפוכדיק
 קעגנשטאַנד ← זאך
 ← טעמע
 ← לימוד
 קעגנשטיין 467
 קעגנשמעלן זיך 447
 קעגנשמראַם 447
 קעגנ(ע)נער 447
 קעגנ(ע)נערשאַפֿט 447
 קעז 258
 קעזיקבל 258
 קעמע 524
 קעכין 260
 קעכלען קארמען 264
 צערטלען 561
 קעל 240
 קעלבל 247
 קעלכן זיך 229
 קעלט 255
 קעלמער קילער 255
 וויינקעלמער 262
 קעלישיק 263
 קעלניע 173
 קעלנער 264, 468
 קעלער ווינונג 114, 113
 לאַגער 403
 קעלערשטוב 114
 קעלקאַפּ 240
 קעמל בעל-חי 247
 קאם 415, 522
 קעמען 415
- קנייטשן 165
 קנייפיע 595, 264
 קנייפן 183
 קנייפער מכשיר 205
 מעסערל 161
 קנין 484
 קניען 548, 196
 קניפ 183
 קניפיק מעסערל 161
 מויל-פֿאַרשטאַפּער 470
 קניפֿל פֿאַרבינדער 30
 פעקל 47
 אָפּשפּאַר 506, 403
 קנוט 604
 באַטאַניק 249
 קניפֿלען 524
 קניש 258
 קנס 604
 קנס-מאַל 563
 קנסען 604
 קנעמן 213, 261
 קנעכט שקלאַח 466
 ניכנע 548
 קנעכל אַנאַטאָמיע 240
 טייל זאַק 527
 קנעלונג מלמדות 360
 באַשעפֿטיקונג 435
 קנעלן לערנען 359
 אינזריידן 373
 קנעפֿל שניידעריי 526
 ראַנגצייכן 365, 456
 פֿרינד 552
 קרוב 239
 קנעפֿלען זיך 239
 קסיאַנדז 618
 קעגן אָפּאָזיציע 447
 ריכטונג 179
 אַנטקעגן 148
 שייכות 8
 קעגן איבער 148
 קעגנבאַציונג 8
 קעגנניפֿט 427
 קעגנגעוויכט 447
- קלעקו געניגן 67
 אָפּמעקן 367
 קלעקפּאַפּיר 367
 קלער(ום) 618
 קלעריקאַליום 618
 קלערן טראַכטן 309
 גלייבן 329
 צווייפֿלען 323
 רייניקן 262, 415
 קלערן זיך ליכטיקן זיך 289
 ווערן זויים 295
 קלעשמש 205
 קלפֿי 391
 קמיע פּישוף 615
 צירונג 368
 קמין 369
 קמצן 505
 קנאַבל 270, 258
 קנאַדערן 165
 קנאַי 387, 611
 קנאַכ(ן) 240
 קנאַלן 279
 קנאַספּ 249
 קנאַפּ 66
 קנאַפּ פֿאַרבינדער 30, 526
 אַנאַטאָמיע 240
 באַטאַניק 249
 קנאַפֿל אַנאַטאָמיע 240
 טייל שוך 527
 קנאַקן 279
 קנאַקער פֿירער 459
 אויפֿטוער 437
 מוטיקער 540
 קנוט 604
 קנומעווען 183
 קנויט 289
 קנוייל(ן) קיילעך 156
 וויקל 157
 קנייטש 165
 קנופּ 30
 קניה 484
 קניידל שפּיז 258
 קויל 454

קרען 228	קערל	קעמערל
קראנט ס	יאָדער 258	וווינונג 114
קראן 228	זכר 233	פארטיי 448
קראנט אָר	גרויסער 117	באַטאַניק 249
גוט 411	קערמע 176	ביאָלאָגיע 241
באוואָרנט 475	קערמעשל 554	קעמפ 114
רייך 497	קערן ס	קעמפן 111
ערלעך 573	יאָדער 258	קעמפע 225
קראַניקע 366, 381	פנימות 5	קעמפער 116
קראַניץ 156	ביאָלאָגיע 241	קעמפֿן 452
קראַנקייט 420	פֿיזיק 104	קעמפֿער 453
קראַנקער 420	צענטער 42	קענדל 263
קראַפירן 243	וויכטיקייט 413	קענט 51, 366
קראַפליע 223	קערן וו	קענטאָווער 614 א
קראַפּעווע 250	רייניקן 415	קענטיק 352
קראַפֿט	באוועגן 202	קענטעניש
נוח 104	שניכות 8	פֿעיקייט 437
גבורה 419	חיוב 577	געלערנטקייט 333
קראַפֿטלאַז	קערעווען 459	קענטשאַפֿט
קראַפֿטאַנווער 105	קערפונקט	פֿעיקייט 437
קראַנק 420	מיטן 42	געלערנטקייט 333
מיד 441	שעת־הבושר 89	קעניג 456
קראַצן	שפיץ 128	קעניגן 456
רייבן 215	סוף 43	קענען
קרעלן 183	סכנה 429	זיין ביכולת 104
קראַק 526	אומקער 94	זיין פֿעיק 437
קראַקאָדיל 247	קערפער	האַבן קענטעניש 333
קראַקווע 113	אַנאַטאָמיע 240	קענען זיך 552
קראַקען 281	מאַטעריע 3	קענציִיכן 51, 365
קרבן	קערפערשאַפֿט 47	קעסט
אַפער 619	קעשענע 526	שפּיץ 258
מאַרטירער 512	קפּדן 510	קאַשטאַן 250, 258
קרוב ס	קץ 43	קעסטלדיק 524, 304
אייגענער 239	קצבות 259	קעסטלען 529, 304
קרוב אינוו	קציין	קעסטניק 360, 264
נאַענט 120	גביר 497	קעסטקינד 360, 264
קרובֿיש	יחסן 544	קעסל 263
קרוב 239	קראַ	קעסלגרוב 160, 226
שניכות 8	קראַגן	קעסלער 205
קרובֿ למלכות 544	טייל מלבוש 526	קעסלפויק 286
קרונ 263	האַלדזשטיק 522	קעסלשטראַם 226
קרויט 258	קראַגן 240	קעפּן 244
קרויז	קראַוואַט 522	קעפּסווייב 563
וויסל 157	קראַמע 470	קעפּיר 258
האַרלאַק 528	קראַמער 160, 204	קעצל 247
קרויזן 157	קראַכמאַל 212, 241	קעצלען זיך 229
קרויזן	קראַכן 183	קעקוואַק 515
קאַפּ-באַקליידונג 522	קראַם 420	קעראַמיק 368
הערשאַפֿט 456	קראַם 485	קעראַסין 221
שפיץ 128	קראַמפ 420	קערבל
	קראַמף 420	קאַרב 403
		רובל 486

- קרוינען
 אָנטאָן קרוין 456, 522
 פֿאַרענדיקן 128
 זאָלכן 461
 קרוינפונקט 128
 קרוינפרינג 544
 קרוינשטאַט 109
 קרוכלע 261, 209
 קרום
 קרומקייט 154
 לאָם 420
 ניטיוושרדיק 574
 קרומע 54, 154
 קרוע-בלוע 523
 קרופניק 258
 קרוציפֿיקס 619 א
 קריאת-התורה 619
 קריאת-שמע 619
 קריג
 מחלוקה 447
 מלחמה 452
 קריגל 263
 קריגן 489
 קריגן זיך 447
 קריגם-געפֿאַנגענער 470
 קריגער 453
 קריגשיף 176
 קרוידע
 שלעכטס 567
 פֿאַרברעך 574
 קרוידען 567
 קרויים
 רעכטצייטיקייט 89
 סוף 43
 שוועריקייט 443
 שלעכטער מצב 498
 צושטאַנד 7
 סכנה 429
 קרענק 420
 קרוישעם 240
 קריטיק 584, 381
 קריטיש
 סוף 43
 סכנה 429
 שוועריקייט 443
 קריטעריום 318
 קרייד 204
 קרייז
 ראָד 156
 אומזעג 401
 געגנט 109
 קלאַס 49
- קרויז-באַוועגונג 201
 קרויזל
 ברעג 143
 געזעמל 47, 448
 האַרלאַס 528
 וויקל 157
 קרוזשעווע 526
 קרויזלויף 201
 קרויזליניע 142, 156
 קרויזלען
 וויקלען 157, 528
 רינען 223
 קרויטעך 250
 קרויסער 176
 קרויסירן 170
 קרויען 281
 קרויץ
 אַנאַטאָמע 240
 צלם 619 א
 מעדאַל 365, 605
 מוזיקצייכן 283
 קרויזיקן 244
 קרויץ
 מאָרדן 244
 קאַפּולירן 248
 וועבערי 524
 צלמען 609 א
 קרויצפֿאַרהער 315
 קרויצצוג 452
 קרויקע 123
 קריכן 439, 125
 קריכער
 געלאַסענער 439
 ניכנע 548
 חונף 585
 קרימינאַל 470
 קרימינאַלאָגיע 598
 קרימינעל 574
 קרימען
 מאַכן קרום 154
 קרוידען 567
 קרימען זיך
 אָנשטעל 531
 דערווידער 542
 קרינאַלינע 522
 קריסט 612, 236
 קריסטאַל 204
 קריסטאַליזאַציע 204, 212
 קריסטיקן 619 א
 קריסטנטום 612
 קריעה 245
- קריצן
 אויסהוילן 160, 368
 גרילצן 282
 ריבן 215
 קריצער 268
 קרירה 255
 קרישטאַל 204
 קרישלען זיך 209
 קרישקע 118
 קרן
 קאַפיטאַל 479
 פּרייז 500
 זיווג 563
 קרעאַטור
 נפֿש 232
 ניכנע 548
 קרעאַציע 106, 102
 קרעדע 329
 קרעדיט
 גלויבן 329
 הלוואה 488, 491
 לויב 583
 קרעדיט-אַנשטאַל 491
 קרעדיטאָר 491
 קרעדעניץ
 שאַפֿע 115
 פֿלים 263
 קרעטשמע 114
 קרעטשמער 476
 קרעכצן 512
 קרעל
 קאַראַל 204, 529
 נאַגל 240
 קרעלן
 קראַצן 183
 וויברירן 202, 222
 קרעם 221
 קרעמאַטאָריע 245, 256
 קרעמאַציע 245, 256
 קרעמער 485
 קרעמערני 484
 קרעמפלען 524
 קרעניצע 226
 קרענצל 554
 קרענק 420
 קרענקען
 זיין קראַנק 420
 ערנערן 567
 קרענקען זיך 512
 קרעמלע 115

קרקע
 245 כּבר
 399, 251 קרקע בתולה
 250 קשאַק
 348 קשה
 315 קשיה
 387 קשי-עורף

גבורה 419
 האַפטיקייט 208
 קרעפטיקן זיך 426
 קרעץ
 צרעת 420
 אַפפאל 410
 קרעקן זיך 420

קרעפל 258
 קרעפּקע
 האַפטיק 208
 גבורהדיק 419
 שאַרפטימיק 270
 קרעפטיק
 געזונט 418

ר

ראַטע
 צייטאַפּשניט 70
 מיליטער 453
 ראַטעווען 446
 ראַטשקען זיך 439
 ראַיאַל 286
 ראַיאַליום 456
 ראַיאַן 34, 109
 ראַיאַנירן
 טיילן 31
 מחיצה 140
 ראיה
 זעראַפּט 305
 ראיה
 באַווייזן 318
 ראיעל
 זיכער 322
 באַוואַרנט 475
 ערלעך 573
 אמת 362
 גוט 411
 ראיען
 גראַבן 160
 שוויבלען 67
 ראכע
 ← נקמה
 ראַל
 ← ראַלע
 ראַלע
 קרייז 156
 אויפגאַבע 435
 פּירונג 401
 טעאַטער 383
 ראַליסט 383
 ראַלן
 וויקלען 157
 דרייען 201
 ראַלן זיך 170
 ראַלעמן 140

ראַווער 175
 ראַוי 320, 575
 ראַזבאָיניק
 מערדער 244
 אַכזר 567
 ראַזיר-מעסער 161
 ראַזירן 528
 ראַזירשמוב 528
 ראַזמאָך 183
 ראַזע 299
 ראַזעמ(ק)ע
 הויזמאַלעריי 113 א
 מעבל 115
 געבני 113
 ראַזשינקעס 258
 ראַט
 עצה 458
 פאַרטערטערשאַפּט 460
 פּירערשאַפּט 459
 ראַטאַגראַוויור 368
 ראַטאַנדע 522
 ראַטאַציע 201
 ראַטאַר 436
 ראַטאַגעבער 458
 ראַטהויז 459
 ראַטונדע 113
 ראַטוניק 446
 ראַטיפּיצירן 331
 ראַטירן 446
 ראַטירן 201
 ראַטמאַן 460
 ראַטן
 עצהנען 458
 טרעפּן 345, 335
 משער זיין זיך 329
 ראַטן-פאַרבאַנד 456
 ראַטע
 טייל 34
 צאלונג 493
 שינכות 8

ראַב [קאַליר] 304
 ראַכאַט 503
 ראַכאַרבער 258
 ראַכאָליסטיק 324
 ראַכנינער 617
 ראַכירן 482
 ראַכעווען 482
 ראַג 109, 155
 ראַגאַזשע 138
 ראַגאַטקע 144, 445
 ראַגאַל 258
 ראַגזשע 138
 ראַגלאַנ(יק) 522
 ראַד
 קרייז 156
 טייל מאַשין 436
 טייל וואַגן 173, 175
 ראַדאַר 177
 ראַדזשאַ 544
 ראַדיאָ 356
 ראַדיאָ-אַקטיוויטעט 104
 ראַדיאָגראַם 384, 356
 ראַדיאָמאָר 254
 ראַדיאַל 54, 48
 ראַדיאַציע 289
 ראַדיום 54, 17
 ראַדיצירן 54
 ראַדיקאַל ט
 קראַפּט 104
 מאַטעמאַטיק 54
 בונטאר 467, 448
 ראַדיקאַל אַדי
 סוביעקטיוו 5
 וויכטיק 413
 ראַדירן
 ראַדיאָ 356
 קריצן 160, 368
 ראַוו 160
 ראַוומשיק 251
 ראַוועלין 452

ראצער	ראמלפלייש 258	ראלקע
יינגל 84, 545	ראסן 442	וויקל 157
אומריינער 416	ראסע	טייל מאשין 436
ראצעמארע 524	קלאם 49	טיטל [געלט] 486
ראק	שמאם 237	ראם
בעל-חי 247	קאלנגרוב 217	ארומצוים 141
קרעק 420	ראסע 223	פארעם 7, 151
ראק 522	ראספער 526	ראמאן
ראקאם 131	ראסקאש 511	ליטעראטור 381
ראקאקא 368, 113	ראפארט 353	ליבע-אפערע 560
ראקעט	ראפוכע 229	ראמאנטיים
ליכטיינגאל 289, 365	ראפמאם 536	פילעוודיקייט 508
וואפן 289	ראפיר 541	ליטעראטור 381
ראר	ראפסאדיע	אפבילדונג 368
אויסנעם 53	פאעזיע 382	ראמאנס
שיטער 211	מוזיק 284	ליבע-אפערע 560
קליינצאליק 66	ראפע	מוזיק 284
זעלטן 92	נעזאלצנס 270	ראמאנסירן 561
גוט 411	מאטעריע 416	ראמאנעסק 368, 113
ראר ט	ראפינירט	ראמאשקע 250
געוויקס 250	כיטרע 363	ראמב 54
ראר אדי	איידל 556	ראמען 415
אויסנעמיק 53	נעאיידלט 424	ראמש 47, 448
זעלטן 92	נערייניקט 415	ראנג 17, 544
ראש 440	נוטער געשמאק 533	ראנגלען זיך
ראש 459	ראפינירן	פארמעסט 450
ראש-בית-דין 601, 617	איידלען 424	ספארט 514
ראש הגולה 617, 544	רייניקן 415	מחלוקה 447
ראש המדברים 459	ראפינעריע 271	וויכוח 324
ראש-הקהל 459, 617	ראץ	ראנד 143
ראש-השנה 619	מיון 247	ראנד
ראש-וראשון 459, 544	קריץ 160	ארדענונג 459
ראשו ורובו 32	ראץ 416	שורה 45
ראש-חודש 619	ראצטיכל 522	פארוואלטונג 459
ראשט 442	ראציאנאל	ראנדא
ראשטשינע 261	שכלדיק 308	שריפט 377
ראשטשינען 372, 261	קלאר 341	פאעזיע 382
ראש-ישיבה 360	פארשטענדיק 347	מוזיק 284
ראש-יפרקים	ראציאנאליזירן 309	טאנץ 515
אנהייב 381, 41	ראציאנעל	קארטנשפיל 516
תנאים [חתונה] 563	שכלדיק 308	ראנד-כאמערקונג 381
ראשיק	קלאר 341	ראנדעווו 47
איליק 440	פארשטענדיק 347	ראנטיע 489
מעטיק 433	ראציע	ראנמשא 251
ניט-איבערגערעכנט 540	טייל 34, 258	ראנירן 425
ראשית-תבות 369	מיינונג 329	ראסט 169, 442
ראשית 41	מדרגה 17	ראסט
ראשית-הכמה 41	ראצן 160	← זשאוער
ראשית-פל 41	ראצן	ראסטן 442
רבנו-של-עולם	סמארקען 417	ראסטן
נאט 606	← זשאוערן	← זשאוערן
תפילה 619		ראסל 258

- רבי
 מלמד 360
 גוטער-ייד 611
 רבי-געלט
 שכר-לימוד 605
 שטראף 604
 רבים
 מענטשהייט 232
 מערצאל 65
 סופער-יאריטעט 23
 רביצין
 רבס ווייב 617
 רבים ווייב 611
 מלמדס ווייב 360
 פרומע 611
 יחסנמע 544
 רבנות 617
 רבנן-קדיש 245, 619
 617 רב
 רב-הכולל 617
 רבותא 23
 רגזנות 510
 רגילות
 געווינהייט 52
 פעיקייט 437
 רגע
 סעקונדע 70
 קורצדויער 74
 רדיפה 567
 רר
 אפרו 442
 הפסקה 46
 אומבאוועגונג 169
 רוארט 442
 רוביקאן 144
 רובל 486
 רוכריק 34, 379
 רוב 23
 רוב בנין 23
 רוב דעות 23
 רוב מנין 23
 רוגז 562
 רוגזא
 רוגז 562
 פעם 510
 רודימענט 41
 רודער 176
 רודערן
 שיף 170
 טומלען 280
 טעטיקייט 433
 רודף 464
- רודף זיין 567
 רודף פבד 541
 רודף ממון 505, 541
 רודפן 464, 567
 רודף שלום 455
 רוה 616
 רוה-הקודש
 נאט 606
 אינספיראציע 382, 508
 אינטוויציע 393
 נביאות 345
 רוה-חיים 242
 רוה-חיות 4
 רוה-שמות 342
 רוט 249, 604
 רוטאג 442
 רוטיין
 ארענונג 37
 נארמע 52
 באשעפטיקונג 435
 רוי
 ניט-קולטיווירט 399
 ניט-פארענדיקט 44
 ניט-דערבאקן 261
 ניט-דערקאכט 260
 ניט-צייטיק 249
 ניט-גלאט 164
 ניי 81
 עם-הארציש 334
 שלעכטער געשמאק 534
 ניט-דערצויגן 557
 אומפעיק 438
 פשוט 532
 רויב 482
 רויבאנפאל 482
 רויבמארד 244
 רויבער 483
 רויג(ז)
 ביאלאגיע 241
 שפיני 258
 רויווארג 403
 רויז
 בלוס 250
 קרענק 420
 רויזנקראנץ 619 א
 רויט
 קאליר 299
 רעוואלוציאנער 467
 רויטארמייער 453
 רויטגווארדייער 453
 רויטגלי 254
 רויטער מגן-דוד 566
- רויטער קרייץ 566
 רויך 220, 265, 396
 רויכווארג 525
 רויכערן
 ← רייכערן
 רויס 108
 רויס-אטעריאל 399
 רוימען 415
 רויין
 צעשמערונג 107
 פארערנערונג 425
 רוינירן
 צעשמערן 107
 שלעכטס טאן 567
 בדלות שטעלן 482
 פארערנערן 425
 רויק
 אומבאוועגלעך 169
 אומפילעוודיק 509
 פרידלעך 455
 אן זארגן 511
 רוירשטעקל 250
 רוישטאף 403
 רוישן
 שארכען 282
 טומלען 280
 רולעט
 אזארטשפיל 516
 פארהאנג 140
 רום
 שם 544
 לויב 583
 רומל
 זאמלונג 47, 484
 ספרים 379
 רומפל 563
 רונג
 קרייז 156
 טייל קייט 30
 פינגערל 529
 רונדיק 156
 רונדיקן 156
 רונצלען 165
 רוס
 רוסישער 236
 סאזשע 416, 296
 רוסאלקע 608
 רועה זונות 597
 רוען
 זיין אומבאוועגלעך 169
 אפרוען זיך 442
 רוען אויף 133

- רויזען 223
 ריזן 170
 ריזנדרער 170
 ריזע 170
 רייזעלע 529
 ריימוואַגן 173
 ריימוועגעלע 175
 רייטלען זיך 299, 596
 רייטן 170
 רייך ט
 מינה 109
 רייך אָד
 עשירות 497
 גרויסצאָליק 67
 פֿאַרפּוצט 529
 געשמאַק 268
 קאַליר 293
 אופֿן ריידן 374
 רייך ווערן 495
 רייכמונג 497
 רייכסמאַג 460
 רייכסראַט 460
 רייכערן
 קאַפּטשען 220, 256
 ר' פּאַפּיראַס 265
 ר' פֿלייש 404
 ר' בראַנפֿן 262
 ר' קטורת 275
 ריין
 ניט־שמוציק 415
 ליכטיק 289
 דורכזעיק 291
 איינמיניק 28
 אומשולדיק 591
 פשוט 532
 צניעותדיק 596
 אמתדיק 362
 ריין פֿון חובות 493
 אָן געלט 498
 ריינבלומיק 28
 ריינוואַשן
 רייניקן 415
 פֿאַרטידיקן 588
 באַפֿרייען 603
 ריינמלעך 415
 רייניקייט 620
 רייניקן (זיך)
 רייניקייט 415
 תשובה טאָן 593
 רייניש 486
 ריינשריפֿט 377
 רייטער 366
- רייזקאָנט
 איינשטעלער 540
 אַזאַרטשפּילער 516
 רייזקע
 ספּנה 429
 איינשטעלעניש 540
 אונטערנעמונג 400
 אַזאַרטשפּיל 516
 רייזען 223
 ריח 273
 ריח-ניחוח 275
 ריטואַל 619 א
 ריטורנעל 284
 ריטמיסמער 453
 ריטמיק
 מוזיק 283
 פּאַעזיע 382
 ריטעם
 מוזיק 283
 פּאַעזיע 382
 ריטער 544
 ריטער(י)ש 544
 ריטער 540
 מוטיק 540
 גוטתאַרציק 566
 איידל 556
 יושרדיק 573
 ריטשען
 בעלי-חיים-קולות 281
 שרייען 280
 וויינען 512
 ריטשקעלע 226
 ריי
 אָרדענונג 37
 המשך 45
 מאַטעמאַטיק 54
 רייבונג
 ריבן 215
 מהלוקת 332, 447
 רייבן
 מאַסאָשירן 215, 252
 שרייען 415
 גרילציקייט 282
 עסן 264
 רייבן זיך
 האַנדל 484
 פֿרינדשאַפֿט 552
 רייד
 שפּראַך 369, 372
 שמועס 373
 ריידן 372, 373
 רייז 258
- רויך 280, 373
 באַפֿעל 462
 שם 544
 רופֿא
 דאָקטער 427
 שערער 528
 רופֿן
 רופֿן יענעם 373
 געבן אַ נאָמען 370
 באַפֿעלן 462
 רוצח
 מערדער 244
 אכזר 567
 רוציניט 442
 רוק-און-לענד 240
 רוקזאָק 170
 רוקן
 אַנאַטאָמיע 240
 הינטן 183
 טייל בוך 380
 רוקן זיך
 שאַרן זיך 439
 מישן זיך 433
 רוקנביין
 אַנאַטאָמיע 240
 צענטער 42
 רושטאָוואַניע 113
 רושם 252, 508
 רחבות
 געשפּרייט 108
 באַקוועמקייט 511
 רחמים 566
 רחמנות 566
 רח"ש 479
 ריאה 240
 ריאלטאָ 383
 ריבאַניזן 216
 ריבן 258
 ריגאַריום 594
 ריגל 167
 ריגעווען
 שניידעריי 526
 שוסמעריי 527
 רידיקויל 487
 רידל 160, 251
 רידלען 160
 ריוו 160
 ריווה 495
 ריז 117, 419
 ריזיק 117, 419

נעפיל 508	ריכטער 601	ריימיק
רירן זיך	ריכטצייכן 178, 365	גדילציק 282
באוועגונג 168	ריכטשנור 55	שלעכטער געשמאק 534
וויבראציע 202	רימען 583	קאליר 293
מעטריקייט 433	רימען זיך 550	ריימן
אניליקייט 440	רימענ(ט) 123	צעטיילן 31
משוגעת 342	רימער 525, 173	נעמען 481
רירנדיק	רימפלען 283, 277	ארויסציען 184
ליידן 512	רינג	שמארצן 420
נוטהארציקייט 566	טייל קייט 34	ריימן זיך
רירעוודיק	קרייז 156	שרייען 280
אקטיוו 433	חברה 448	קריגן זיך 324, 447
אנילעדיק 440	פֿינגערל 529	שטרעבן 541
רישעות	רינגל 529	ריף
אומרעכט 574	רינגלען 157	קרייז 156
שלעכטהארציקייט 567	רינגלער 448	טייל ראָד 173
רכילות 586	רינגעלע 141	טייל פֿאס 263
רך לֵב	רינגער 448	ריף
נוטהארציקער 566	רייד 247	← צייטיק
פחדן 539	רינדערנס 259	← פֿוליעריק
רמאי 363	רינווע 228	רייפֿערקע 402, 485
רמז	רינע	רייץ
אָנשפיל 309, 353	רער 228	שיינקייט 520
סוד 351	אויסהוילונג 160	חשק 541
פֿארטייטש 349	רינען 223	אנטוועקונג 394
סתרי-תורה 609	רינשמאָק 228, 160	רייצמיטל 394
רעאגירן 447	ריס	רייצן
רעאגענט 218	אינטערוואַל 121	זיין שפירעוודיק 252
רעאל	אויפֿגידונג 31	הייסבלוטטיקייט 510
זייק 1	ארויסצי 184	נעפיל 508
אָביעקטיוו 6	קעג(ע)נערשאַפֿט 447	אנטוועקן 394
אמת 362	צאָל [פּאַפּיר] 377, 61	רייצן זיך 567
רעאליזם	ריסעווען 368	ריכטונג
פֿילאָסאָפֿיע 309	ריען 160	ציל 179
אמת 362	ריען זיך 315	צוועק 392
ליטעראַטור 381	ריפ 240	סביבה 110
אָפּבילדונג 368	ריפּס 524	ריכטיק
רעאליזירן	ריפען	פינקטלעך 335
ממשות 3	ארויסציען 184	ענלעך 10
פֿאַרענדיקן 43	גדילצן 283, 282	אָרדענונג 37
האָבן הכנסה 489	ריף 225	יושר 573
← פֿאַרשטיין	ריץ	ריכמן
רעאליזם	אינטערוואַל 121	אויסגלייכן 153
פֿילאָסאָפֿיע 309	אויסהוילונג 160	שאַפֿן 106
אמת 362	משוגעת 342	מישפטן 601
ליטעראַטור 381	רייצן	ריכמן זיך
אָפּבילדונג 368	אויסהוילן 160	ווארטן 535
תלמיד 360	רייבן 215	צופאַסן זיך 52
פּראָקטישער 437	ריצנאָייל 427	צילן 179
רעאליזשול 361	ריקודל 515	ריכטעווען
רעאסטאַט 436	ריין	שניידעריי 526
רעאקופּאציע 111	אָנטאַפּן 252	שוםטעריי 527

רעווען	רעגן-מאנטל	רעאקטיוו
בעלי-חיים קולות 281	רעגן-שירעם 522	רעאקטיווירן 426
שרייען 280	רעגענט 456	רעאקציאָנער 464
וויינען 512	רעגענען 223	רעאקציע
רעוועראַנס 556	רעגענעראַטאָר 254	אַפּאָזיציע 447
רעווערענד 618, 617	רעגענערירן 95, 426	צוואַנג 464
רעווערענץ 580	רעגערסיע 182	אומקער 94
רעזאָלוט	רעדאַקטאָר 381	רעגרעסיע 182
זיכער 322	רעדאַקטירן 381	רעאַרגאַניזירן
באַשלאָסן 357, 387	רעדוטע 452	שינוי 93
רעזאָלוציע 397, 326	רעדוצירן	באַנייונג 426
רעזאָנאַנץ 277	מינערן 503, 26	רעכום 351
רעזאָניאַר 383, 373	פֿאַרקלענערן 118	רעכעל 467
רעזאָנירן 373	רעדל	רעכעלירן 467
רעזולטאַט 43, 102	קריוו 156	רעכרע 240
רעזומע 381	געזעמל 47	רעגאַליע 456
רעזורעקציע 607, 426	מעכניס 436	רעגולאַטאָר 436
רעזיגנאַציע	רעדלען	רעגולאַמין 598
רעזיגנירונג 461	← טעכניס	רעגולאַריזירן 598
אונטערטעניקייט 466	פּערפֿאַרירן [מצה] 261	רעגולאַריטעט
אומפֿילעודיקייט 509	טעלעפֿאָנירן 356	פֿאַרעם 151
רעזידירן 111	רעדל-פֿירער 459	נאַרמע 52
רעזידענץ	רעדלען זיך 170	רעגולירן
ווייונג 114	רעדן 372, 373	געזעץ 598
רעזידענץ-שטאַט 109	רעדנסאַרט	אַרדענונג 37
רעזיסטאַנץ 467	← שפּראַך	נאַרמע 52
רעזערוו 403	רעדנער 373	רעגיאָן 109
רעזערוואַט 250	רעדע 373	רעגיימענט 453
רעזערוואַציע 474, 319	רעדערן 604, 567	רעגיסטער 366
רעזערוואַר	רעה 425	רעגיסטראַטאָר 366
פֿאַרגרייט 403	רעהאַביליטירן	רעגיסטרירן 366
פֿלי 263	באַנייונג 426	רעגירונג 456
רעזערוויסט 453	פֿאַרטיידיקונג 588	רעגירן
רעזערווירט	באַפֿרייונג 603	הערשן 456
עניוותרדיק 547	רעוואָלוציאָנער 467	שטיפֿן 517
פּשוט 532	רעוואָלוציע	רעגל
צניעותדיק 596	שינוי 93	זוסת 417
שווייגעוודיק 375	דרייונג 201	← פֿלל
פֿאַרהוילן 351	אומאַרדענונג 38	רעגלאַמענט 598
קאַמבלוטסיק 509	רעוואָלט 467	רעגלאַמענטירן 598
אופֿן ריידן 374	רעוואָלט 467	רעגלאַמעסיק
רעזערווירן	רעוואַנש 571	סימעטריע 151
עקאַנאָמיע 407, 506	רעוויזירן 315	אַרדענונג 37
פֿאַרגרייט 403	רעוויזיע	נאַרמע 52
רעזערוון	פֿאַראַד 551	רעגן ס 223
געלט 486	ליטעראַטור 381	רעגן וו
היל 453	טעאָמער 383	← באַוועגן זיך
רעזשי 383	רעוויזאָר 315	← וויכירן
רעזשים	רעוויזיאָניזם 448	← פֿילעודיקייט
פֿירונג 401	רעוויזיע 315	← הייסבלוטסיקייט
אַרדענונג 37	רעוויזירן 109	← טעטיקייט
הערשאַפֿט 456	רעוומאַטיזם 420	רעגן-בויגן 304

רענעסאַנס	וויכטיקייט 413	רעזשימירן 383
באַנניונג 426	ציילן זיך צווישן 35	רעזשימער 383
מאַלעריי 368	רעלאַטיוו 8	רעטאַרטע 218
ליטעראַטור 381	רעלאַציע 8	רעטאַריק 374, 373
אַרכיטעקטור 113	רעליגיע 611	רעטונג 446
רענצל 170	רעליגיעז 611	רעטושירן 368, 384
רעסאָרן 175, 173	רעליעף	רעטן 446
רעסורסן 403	בולט 142, 158	רעטעך 258
רעסטאָורירן 426	מאַלעריי 368	רעטעניש 351
רעסטאָראַטאָר 264	רעליף 479	רעטענישדיק 323, 351
רעסטאָראַן 595, 264	רעליקוויע	רעטער 446
רעסטריקציע 445	איבערבלייב 27	רעטראַאָקציע 182
רעספעקט	זכר 343	רעטראַגרעסיע 94
פּבּוד 580	רעקארד 366	רעטראַספעקט
דרך-אַרץ 556	רעלם	עבר 75
שיכות 8	אינונבאַן 174	אומקער 94
רעספעקטאַבל 544	געבני 113	זכרון 343
רעספעקטירן 580	רעם	רעטריבוציע 451
רעסקריפט 462	פּאַרעם 7, 151	רעטשיטאַטיוו 284
רעטאַבלירן 426	אַרומצוים 141	רעיון 397, 309
רעעמיגרירן 187	רעמאָדעלירן 93	רעכט ס
רעפּאַטריירן 171	רעמאַטעס 420	געזעצלעכקייט 598
רעפּאַראַטור 424	רעמאַנט 424	יושר 573
רעפּאַראַציע	רעמאַנענט	פּרינהייט 469
פּאַרבעסערונג 424	איבערבלייב 27	באַרעכטיקטקייט 575
שטראָף 604	איניריכטונג 485	רעכט אָדער
רעפּאַרט 353	אינווענטאַר 251	אַמת 362
רעפּאַרטאָזש 381	געצייג 435	גוט 411
רעפּאַרטי 518, 325	בוכהאַלטעריע 488	אינישטימיקייט 331
רעפּאַרירן 353	רעמאַרקע 381	ריכטיקייט 335
רעפּאַרטער 381	רעמיגראַציע 182	גרוים 20
רעפּאַרירן 424	רעמיזע 173	רעכטגילטיק 598
רעפּובליק 456	רעמיניסצירן 343	רעכטלאָז 576
רעפּובליקאַנער 448	רעמל	רעכט מאַכן
רעפליק	פּאַרעם 7, 151	פּאַרטיידיקן 588
ענטפּער 325	אַרומצוים 141	רעכטמעסיק 598
טעאַטער 383	געזעמל 47	רעכטע האַנט
מוזיק 284	רענאָוירן 426	רעכטס 149
קאַפּיע 368, 14	רענאָמיסט 550	העלפּער 435
רעפּעטיטאָר	רענאָמירן	רעכטער 448
לערער 360	לויבן 544, 583	רעכטפּאַרטיק 573
מוזיקער 285	רימען 550	רעכטפּאַרטיקן 588
רעפּעטיציע	רענאָמע 544	רעכטציטיק 89
טעאַטער 383	רענדל 486	רעכטיקייט 149
מוזיק 283	רענטלעך 415	רעכענען
רעפּעטירן	רענטע	חשבונען 54, 488
איבערהורן 64	הכנסה 489	פּרייוו 500
קאַפּירן 14	לוי 605	טראַכטן 329, 309
פּאַרנעדענקען 343	רענעגירן	האַפּענונג 535
טעאַטער 383	חרטה 390	רעכענען זיך
מוזיק 283	בגידה 589	נקמה 571
רעפּערטואַר 383	פּפּירה 613	רעטריבוציע 451

ר' באָדן 426	רעצידיוויזם 94	רעפראָדוקציע 14
רעקלאַמע 353	אומקער 94	קאָפּיע 64
רעקרוט 453	פֿאַרברעך 574	איבערהזרונג 230
רעקרוטירן 452	הרטה 390	פֿרוכפּערדיקייט 368
רעקרימינאַציע 587	קרענק 420	רעפּרעזענטאַטיוו 51
רער 436, 228	רעציטירן 373, 383	רעפּרעזענטאַנץ 460
רעש 280	רעצענזירן 381	רעפּרעזענטאַציע 383
רעשעמקע 140	רעצעפט 427	רעפּרעזענטירן 460
רעשט(ע) 54, 27, 486	רפּואה 427	רעפּרעסיע 464
רעשן 280	אַנווייזונג 598	רעפּאַרם 424
טומל 433	קאַכן 260	רעפּאַרמאַטאָר 611, 424
טעטיקייט 415	רעקאָנגאַסצירן 315	רעפּאַרמאַציע 611, 424
רעשעמע 580, 556	רעקאָמביע 604, 492	רעפּאַרמירן 424
רעשעמקע 426, 427	רעקאָמענדירן 458	רעפּאַרמירן זיך 593
רפּואה 426, 427	עצהגען 583	רעפּטל 34, 258
רצון 385	לויבן 426	רעפּלעקטאָר 289, 365
ווילן 541	רעקאָנוואַלעסצירן 95	רעפּלעקטירן 289
באַגער 123, 619	רעקאָנסטרוקציע 426	ליכטיקייט 309
רצועה 244	שאַניו 426	געדאַנק 182, 214
רציחה 567	באַניינג 349	רעפּלעקס 14
מאַרד 510	פֿאַרטײַטש 315	קאָפּיע 309
אַכזריות 510	רעקאָנסאַנס 64	געדאַנק 289
פּעם 574	רעקאָפיטולירן 366	ליכט 277
פֿאַרברעך 28	רעקאָרד 23	רעפּלעקציע 359
רק 515	פֿאַרצייכענונג 286	רעפּעראַט 359
רקידה 575	סופּעריאָריטעט 383	רעפּערירן 601
רשות 598	מוזיקדיסק 481	רעפּערענדאַר 391
רעכט 109	רעקווויזירן 481	רעפּערענדום 359
געזעץ 141	רעקווויזיעס 54, 619, א, 245	רעפּערענט 601
גענגט 108	רעקווירירן 54	לעקטאָר 8
אַרומצוים 108	רעקטאַנגל 360	באַזמטער 318
רשות היחיד 609, 349	רעקטאָר 459	אויפּווייז 353
רשות הרבים 378, 377	לערער 618	ידיעה 289
רשי-כתב 366	רעקטום 240	רעפּראָקציע 289
רשימה 574	רעקטום 262	רעפּריין 64
רשע 574	רעקטיפּיצירן 262	איבערהזרונג 284
פֿאַרברעכער 613	רעקטיפּיקאַציע 262	מוזיק 382
אומגלייביקער 567	רעקלאַמירן 583	פּאַעזיע 94
אַכזר 567	לויבן 353	רעצידיוו 353
רשעמע, רשעת 567	פּירסום 353	

ש

שאַבלאָן 13	שאַדן 425	שאַבליץ 338
מאָדעל 338	היזק 604	קוואַטש 215
קוואַטש 215	שאַדן-פֿאַרגיטיקונג 604	
	שאַוויניזם 550	
	שאַווער 250	
	שאַול (תּחתיה) 608	
	שאַמין 298	

אורטיילן 326	שאַנדפֿלעק 368, 293	שאַמירונג 293, 368
שאַצקאָמער 366, 487	שמראָף 604	שאַטן
שאַק	אומבבד 581	פֿאַרערגערן 567, 425
צאָל 61, 67	שאַנדפֿרוי 597	ש' צום געזונט 423
אַפֿעקט 508	שאַנדצייכן 581	שאַטן 290
שאַקלאַד 258	שאַנדקלאַץ 604	שאַטען 298
שאַקירן 581	שאַנטאָזש 482	שאַטענען 368
שאַקלען (זיך) 202	שאַנטאָזשימט 483	שאַך
שאַראַדע 351	שאַנס	קיניג 456
שאַרבן	שעת־הבושר 89	← שאַך
אַנאַטאָמיע 240	מינלעכקייט 320	שאַך 514
שערבל 34	אַזאַרט 516	שאַכברעט 514
שאַרזש	שאַנסאַנעסקע 285	שאַכמע 204, 160
גוזמא 364	שאַנעווען	שאַכמאַט 514
שפּאַט 518	אַפּגעבן כבוד 580	שאַכער 485
טעאַטער 383	זיין איידל 556	שאַכער-מאַכער
שאַרזשע ד'אַפֿער 460	אַפהיטן 407, 430	הענדלער 485
שאַרכ(ע)ן 282	זיין גוט צו 566	שווינדלער 363
שאַרלאַטאַן	שאַנץ	שאַכערן
אויסברענגער 507	טראַנשעע 452, 160	האַנדלען 484
אויסוואָרף 574	אַזאַרט 516	שווינדלען 363
שווינדלער 363	שאַנק 115	שאַכשפּיל 514
נואַף 597	שאַנקער 420	שאַל
שאַרלאַך 420	שאַם 452, 279	באַקליידונג 522
שאַרן 183, 215	שאַסמען 507	קלאַנג 277
שאַרן זיך	שאַסיי 178	שאַל
געלאַסנקייט 439	שאַפּ 435	באַקליידונג 522
ש' זיך צו 561	שאַפּע 251, 403	קלאַנג 277
שאַרסטיק 164	שאַף	שיכט 249, 122
שאַרע 297	שאַפּע 115	כּלי 263
שאַרף ס	שעפֿל 263	וואַנשאַל 206
טייל שווערד 161, 454	געבאַט 462	שאַלאַטן 258
שאַל 522	שאַף 247	שאַלאַטן-שמש 617
שאַרף אַדי	שאַפּונג	שליח 354
שאַרפֿקייט 161	יצירה 102, 106	שאַלה
קלוג 339	טעטיקייט 433	פֿראַגע 315
שמרענג 464	שאַפֿן	מעמע 310
פֿאַרשמענדלעך 347	מאַכן 106	ספֿא 323
מעם 270	באַדינען 468	ספֿאָטריפֿה 259
כיטרע 363	באַקומען 489	שאַלות-תּשובֿות 609
אַניליס 440	שאַפֿן זיך 354, 462	שאַלטן 456
אַקטיוו 433	שאַפּע 115	שאַלן 511, 277
אופֿן ריידן 374	שאַפּער	שאַלעכץ 249, 122
שאַרפֿזינען 339	באַשעפֿער 106	שאַלעשידעם 619, 554
שאַרפֿן 161	מעקלער 485	שאַלקהאַפֿטיק 574
שאַרפֿשטיין 161	פֿאַרוואַלטער 251, 459	שאַם, שאַם 222
שאַרקען	שאַפּקע 115	שאַמפּאַניער 595
רייבן 215	שאַץ 403, 47	שאַנד 574, 581
גרייצן 282	שאַצמייסער 487	שאַנדגליד 240
שאַשקע 454	שאַצן	שאַנדגעפֿיל 596
שבולת 365	פּרייזן 500	שאַנדהויז 597
שבת 619	ערן 580	שאַנדסלופּ 604
		שאַנדע 574, 581

צולייטן 220	שוואַלב 247	שבת-גוי
שוויצער	שוואַם, שוואַם	באדינער 435
טוער 433	געוויקס 250	ניט-פֿרומער 613
שווינדלער 363	בעל-חי 247	שבועה 358, 474
פֿראַנט 529	שוואַנגערשאַפֿט 229	שבועות [יו"ט] 619
שוועבל 204, 218	שוואַנץ	שבח 583
שוועבלען 205	אַנאָמאַמיע 240	שבט [חודש] 70
שוועבן 177	נאַר 340	שבט
שוועבעלע 256	שוואַרץ	שבט
שוועגערין 239	פֿינצער 290	שבט 237
שוועל	קאַליר 286	קלאַם 49
טייל הויז 113	שוואַרצאַפֿל 240	שבט ברכות
קלעצל 113	שוואַרצהגעוודיק 520	ברכות 619
שוועלן 117	שוואַרץ-יאָר 608	סעודה 563
שוועמל 250	שוואַרצן	שבועה 245, 512
שווענגערן 229	מאַכן שוואַרץ 296	שבועים-מאַל 554
שווענדעריי 507	שמוגלען 482	שבֿרי-כּלי
שווענקען	שוואַרצע פינמעלעך 369	צעבראַכענע זאַך 425
ניסן 223	שוואַרצער	אַלטער 86
רייניקן 415	קאַליר 286	קראַנקער 420
ש' דעם האַלדז 427	גענער 236	שבֿרים 284
שוועסטער 239	שמוגלער 483	שגעון
שוועסטער-קינד 239	שוואַרצקונסט	משוגע 342
שווער ס 237	בישוף 615	קאַפּרויז 541, 389
שווער אָדי	קונצן-מאַכעריי 514	שד 608
וואַניק 206	שוואַרץ-שבת 511	שדכן 402, 563
שלעכטער מצב 498	שוואַרצקס 213	שדכות
שוועריקייט 443	שוואַנג	פֿאַרמיטלונג 402
געלאַסנקייט 439	וויבראַציע 202	לויז 605
שווערד 454	אימפּולס 183	שדכנען
שווערוואַניק 206	געשפּרייט 108, 117	פֿאַרמיטלען 402
שווערן (זיך) 358	שוויבלען 67	ש' זיך 563
שווערפּונקט	שוויגער 237	ש' זיך צו 561
צענטער 42	שוויגן 375	שדרה 240
וויכטיקייט 413	שוויגער	שהחיינו 619
וואַניקייט 206	שוויגעוודיקער 375	שהי-פהי
שוחד 590	פּאַכטער 248	אומוויכטיקייט 414
שוהט 259	שוויגן 247	קלייניקייט 21
שומה 340	שוויגעריי 574	קליינצאַליקייט 66
שויב 113	שוויים 416	שוואַגער 239
שויבֿפענצטער 485	שווייצאַר 468	שוואַך
שוידערלעך	שווייצער קעז 258	קראַנק 420
שרעקלעך 539	שווימען 170, 514	אומאַפֿטיק 209
גרוים 20	שווינגען 202	אַן טעם 269
ליידן 512	שווינדזוכט 420	מיד 441
אַכוריות 567	שווינדלען	קליין 21
שוידערן	אַפּפּאַרן 363	קלאַנגלאַז 278
ציטערן 202	דרייען 289, 201	זינדיק 574
קעלט 255	שווינדלער 363	שוואַכזימיק 306
שרעק 539	שוויצבאַד 415	שוואַכזיניק
שוים 122, 249	שוויצן	אידיאָטיש 342
שוים 222	זין היים 254, 417	נאַריש 340
		שוואַכן 417, 420

196, 202	שטאלפערן	430	שוצמיטל	שווימען
546	שטאלץ	45, 37	שורה	וויבירן 222, 260
546	שטאלצירן	361, 377	שורה-גריזל	אפשווימען 122
133	שטאלצע	574	שורקע	שוינען
289	שטאלקארץ	שורש	שטאם 237	אפהיטן 407, 430
	שטאם	101	סיבה	ש' דעם גראָשן 506
237	משפחה	369	שפראך	זיין מילד צו 465
49	קלאם	282, 278	שורשען	זיין גוט צו 566
101	סיבה	619	שושן-פורים	שוינער 415
249	באָטאניק	278	שושקען	שוים 240
205	שטאמאיזן	477	שולףות	שויפל 251
544	שטאמבוים	שחיטה	שעכטונג 259	שוישפיל
	שטאמגאסט	244	מארד	← טעאטער
552	פריינד	619	שחרית	שוך 527
574	אויסוואַרף	שטאב	פערסאָנאל 435	שוכן זיך 522
376	שטאמלען	452	מיליטער	שול
102	שטאמען	113	שטאבע	לערן-אַנשטאַלט 361
	שטאמפ	551, 529	פון ייחוס	סינאָנאָגע 620
13	מאָדעל	אָנשטענדיקייט 573	← מלוכה	שיטה 329
7, 151	פאַרעם	109	נעגנט	שולד
216	שטייטל	620	ש' אין שול	חוב 492
	שטאמפירן	שטאמהאלטער	← פלאַצהאַלטער	פליכט 277
196, 202	שטאמפערן	שטאָך	שטעכן 160	שולדיקייט 592
	שטאנג	שטעבן 526	נאָט 584	שולחן-ערוך 609, 598
	שטאנד	קריטיק 584	שלעכטהאַרציקייט 567	שולט זיין 456
49	קלאם	ווייטאָג 420	שטאַכעט 140	שולטער 240
7	צושטאַנד	שפאָט 518	שטאַל 248	שוליער 516, 363
17	מדרגה	קריטיק 584	שטאַל 217	שולן 359
	פאָזיציע	שטאַלגיסער 217	שטאַל 217	שולע
	שטאַנדהאַלטיק	בילד 307, 368	שיינהייט 520	לערן-אַנשטאַלט 361
	מוטיק 540	גרויספאַרנעם 117	גרויספאַרנעם 117	שיטה 329
98, 208	האַפטיק	שטאַלן 368, 151	פֿים 115, 133	זאַפֿט 250
387	באַשלאָסן	שטאַלן וו 253	אָנשטאַלן 253	שומען 280
	ערלעך 573			שומר 430
	איניגעאַלטן 594			שומר ומציל זיין 430
	שטאַנדפונקט 329			שומר שבת 611
	שטאַפל			שונד
113	געבוי			ליטעראַטור 383, 381
17	מדרגה			נבלה 243
195	שטאַפלען			שוסטעריי 527
32	שטאַפן			שופ 122, 249, 247
167	שטאַפער			שופֿט [אוממענטש] 574
167	שטאַפקע			שופֿט [ריכטער] 601
	שטאַף			שופֿל 251, 160
3	מאַטעריע			שופֿלאַך 115
524	שינטיסחורה			שופֿלען 251, 160
403	פֿאַרגרייט			שופֿר 619, 286
35	באַשטאַנדטייל			שוין 452, 430
	טעמע 310			שוצאַרט 430
	פֿלאַש 263			שוצגראַבן 140, 452
	טריינדפֿלי 263			שוצלאַז 429
	מאָם 55			

שמות	שמו"ב	שמואל
טיפשות 340	צעמאלונג 216	שמואלעט 354
אבסורד 338	אומדיינקייט 416	שמואלציק 154
אומוויכטיקייט 414	שמוינגען 458 543	שמואלק 133
שמה 108	שמוים	שמעקן 113
שמיבל	שטופ 183	שמאקן 46
ווינונג 114	מאטיוו 394	שמאקעט 140
חסידים-שמיבל 361, 620	ביכער 47	שמאק
שמיבלעמן 527	שמויסק זיך	הארט 212
שמיברע 133	דערטראכטן זיך 308	אומבאוועגלעך 169
שמינג 113	שטול 115	אומשפירעוודיק 253
שמיול 527	שטולגאנג 417	שמארכיק
שמינג 470	שטולפן 526	מייט 243
שמינג	שטולקארץ 289	בניטעוודיק 97
אויפהייבן זיך 124, 195	שמום 375	קורצווערדיק 74
ש' אין פרינץ 502	שמום-לשון 369	אומהאפטטיק 209
שמינגער	שמומען 375	שמארכן 243
צושטאנד 7	שמומער 375	שמארן 305
פירונג 401	שמומפ ט	שמארן 140
באזונדערקייט 51	טייל בוים 249	שמארץ 140
נארמע 52	שמומפ אדי	ברעג 143
מוזיק 284	טעמפ 162	שמערצל 263
שמינגרימען 173	אומשפירעוודיק 235	שמארצאם 130
שמינגרינג 173	שמונד(ע)	שמארצן 158
שמיטיק 130	לעקציע 359	שמארק
שמיין ט	← שעה	האפטטיק 208
מינעראל 204	שמונג	נבורהדיק 419
מצבה 366, 245	נעסרחה 276	שאַרפטעמיק 270
שמיין וו	שמינקער 276	באשלאָסן 387
בניזין 111	נעלאַסענער 439	גרוים 20
זיין אומטעטיק 434	אומריינער 416	אופן ריידן 374
זיין אומבאוועגלעך 169	שטופלען 160	שמארקן
לאַנגדויער 73	שטופן	מאכן האַפטיקער 208
צושטאנד 7	שמויסן 183	טרייסטן 513
ש' געשריבן 377	באוועגן 394	אקטיווירן 394
אַנשפארן זיך 133	שמופע	שמארקן זיך
האַבן הכנסה 489	← מדרגה	מיט 540
פאַרטרעטן 460	שמוקאטור 113	באניינונג 426
באצייכענען 365	שמוקע 517, 363, 518	שמארקען 183
שמינגהאקער 204	שמוקעווען 526	שמוכ 114
שמינגקוילן 204	שמורכען 183	שמוכזאכן 476
שמינגקריצער 368	שמורמאן 176	שמוכזיצער 555
שמייסל 216	שמורעם	שמוכיקן 248
שמייער 501	ווינט 219	שמודיע
שמייערמאן 176	טומל 280	פאַרשונוג 315
שמייערן 459	שמורעמען	לימוד 359
שמייערן זיך 514, 450	ווינט 219	ליטעראטור 381
שמייער-רווער 176	טומל 280	מאַלעריי 368
שמייער	מלחמה 452	מוזיק 284
הארט 212	ש' קעגן 584	שמודירן
געדיכט 210	נעם 510	פאַרשן 315
האפטטיק 208	שמורקאץ 289	לערנען 359

אויפבויען 106
 ש' א פיעכע 383
 ש' קרויט 272, 404
 ש' א חלה 161
 גלייבן 329
 ש' אויף זיך 387
 שטעלן זיך
 לאנגדויער 73
 פרייגביקייט 504
 באנקראטירן 494
 מאכן אַנשטעל 531
 ש' זיך דינען 468
 בארימען זיך 550
 וואָלונטירן 452, 471
 זיין מומים 540
 ש' זיך קעגן 467
 אַנקומען 187
 פֿארטרעטן 460
 שמעלע 435
 שטעל־פֿארטרעמער 460
 שמעמפל
 מארעל 13
 צושטאַנד 7
 פֿאַרעם 151
 צייכן 365
 שמעמפלען
 צייכענען 365
 בראַנדיקן 604
 שמענגל 249
 שמענגלען זיך 249
 שמענדיק 73
 שמענדער 620, 115
 שמעפֿן 526
 שמעפסל 263, 167
 שמעפער 526
 שמעקן ס
 אַנשפּאַר 133
 שמעקן וו
 פּלאַצירן 111
 שמעקשיך 527
 שמער 445
 שמערבלעך
 ← שטאַרביק
 שמערונג 445
 שמערקען 183
 שמערן ס
 הימלי־קרפּער 289, 203
 צייכן 369, 365
 אַרמיסט 383
 אַנאַטאָמיע 204
 שמערן וו 445
 שמערנבאַנד 529, 522

שטיצן זיך
 אַנשפּאַרן זיך 133
 גלייבן 329
 האָפֿן 435
 אויפֿווייזן 318
 שטיק
 טייל 34
 לענות 518
 אַנשטעל 531
 מעאַטער־שטיק 383
 מוזיקשטיק 284
 שטיפּעריי 517
 שטיקל־פֿאַם 220
 שטיקן
 וועבעריי 524
 ווערגן 183
 שטיקן זיך 420
 שטיקעניש 254
 שטיקעריי 529, 524
 שטיקשטאַף 218
 שמירדות 567
 שמירדעם 567
 שמעג 179, 178
 שמעטיק 98
 שמעטיקן 357
 שמעמל 109
 שמעכדראַט 452, 445
 שמעכוואַרט 584
 שמעכלקע 250
 שמעכן
 אויסהוילן 160
 קויצן 368
 נייען 526
 וועבן 524
 וויי טאָן [קרענק] 420
 שלעכטס טאָן 567
 קריטיקירן 584
 שמעכעווען 96
 שמעל
 גרויספֿאַרנעם 117
 פּלאַץ 108
 מאַרקקראַם 485
 אַליוור 51
 באַשעפֿטיקונג 435
 שמעלברעט 436
 שמעלונג
 צושטאַנד 7
 גלויבן 329
 מדרגה 17
 פּאַזיציע 110
 שמעלן
 פּלאַצירן 111

שטרענג 464
 קאַטבילוטסיק 509
 שלעכטער געשמאַס 534
 אַנשטעל 531
 גאווה 546
 אויפֿן ריידן 374
 שטיל ס
 הענטל 435
 שטיל אַדי
 קלאַנגלאַז 278
 אומבאוועגלעך 169
 צינעוודריק 596
 עניוודריק 547
 קאַטבילוטסיק 509
 פֿרידלעך 455
 שטיללעכן 368
 שטיל מאַכן
 מאַכן שוויגן 375
 טייטן 244
 שטילעט 454
 שטילשוויגן 375
 שטילשמאַנד 169
 שטים
 קול 372
 מוזיקאַלישע שטים 286
 מוזיקשטיק 284
 וואַלשטים 381
 שטימונג
 געמיט 508
 מוזיק 283
 שטימען
 אויסקלייב 391
 פּאַסן 15
 מסכים זיין 331
 שטימקאַסטן 391
 שטימערעכט 391, 575
 שטיינקען 276
 שטייפֿברודער 239
 שטייפֿזון 238
 שטייפֿט 205
 שטייפֿטאַמע 237
 שטייפֿטאַכטער 238
 שטייפֿטאַמע 237
 שטייפֿן 517
 שטייפֿער 517
 שטייפֿפֿאַטער 237
 שטייפֿקינד 238
 שטייפֿשוועלסטער 239
 שטייץ
 אַנשפּאַר 133
 היף 479, 446
 אויפֿווייזן 318

563	שירוך	467	שמרניק	203	שמערנבילד
329	שיטה	589	שמרניקברעכער	345	שמערן-זעער
209, 183	שימן (זיך)		שמרין	522	שמערן-טיכל
211	שימער	369	פֿעדערשטראך	263	שמערצל
205	שייבע	51	באזונדערקייט	178	שמראן
	שייגען	55	שמריכמאם	369	שמראך
549	חוצפהניק	258	שמריצל		שמראל
613	ניט־פרומער	30	שמריק	289	ליכט
574	אויסוואַרף	123	שמריקוואַרג	54	מאטעמאטיק
517	שטיפער	524	שמריקן	289	שמראלן
236	ניט־ייד	484	שמר-מכירה		שמראם
467	אומפֿאַלגעוודיקער		שמרעבונג	153	גלייך
561	צערטל־נאָמען	541	באָנער	130	ווערטיקאַל
	שיידונג	392	ציל		שמראם
188	אַפּגאַנג	179	שמרעמונג	226	וואַסער
565	גט		שמרענג	168	באָוועגונג
	שיידל	464	צוואַנג		שמראַמען
403	הילע	594	אינגעהאַלטן	223	פֿליסן
240	אַנאַטאָמיע	335	פּינקטלעך	67	גרויסצאָליקייט
289	אַבאַזשור	532	פּשוט	178	שמראַנד
	שיידן זיך		שמרעקע	169	שמראַנדן
188	אַפּגאַנג	108	געשפּרייט		שמראַף
565	גט	119	ווייטקייט	498	אומגליק
479	אַוועקגעבן	526	שמשאַבען	604	קנס
478	אינלאַזן	258	שמשאַוו	604	שמראַפֿירן
	שייטל	254, 34	שמשאַפען	584	שמראַפֿן
522	האַרבאַדעק	240	שמשאַקע	584	שמראַפֿרייד
528	שרונט	184	שמשופּען	258	שמרודל
34	שייטל [האַלץ]	247	שמשור	249	שמרוי
244, 256	שייטער (הויפּן)		שמשיפען	115	שמרויזאַק
8	שייכות	183	קניפּן		שמרויכלען
122	שיילן	184	אַרויסציען	196	פֿאַלן
379	שיימע	415	שמשירקע	496	יירדה
	שיין	281	שמשיעבעמשען	574	זינדיקן
520	שיינקייט	123	שמשיעט(ש)ינע	445	שמרויכלשטיין
20	גרויסקייט	160	שמשיערב	522	שמרוימפֿעדער
	שיין		שמשיערבאַטע	492	שמר-הויב
289	ליכט	160	הויל		שמרניט
307, 6	אויסנווייניקייט	164	אומגלאַט	452	מלחמה
366	רעקאָרד	21, 414	שיבוש	324	ווינוח
309, 533	שיינגייסט		שיבן	447	מחלוקת
	שיינדל	183	רוקן		שמרניטפּונקט
289	ליכטיקייט	264	עסן	310, 447	שמרניטפֿראַנע
529	פּוץ		שיבער	447	שמרניכמאָם
544	ייִהום	436, 205	טעכניק		שמרניכן
520	שיינהייט	206	וואַג	367	מעקן
	שיינען	254	טייל אויוון	368	שמירן
289	ליכטיקייט	34	טייל האַלץ	225	גאַרבערני
520	שיינקייט	261	בעקער	522	שמרנימל
415	ריינקייט		שיבערן (זיך)		שמרניף
307	אַנבליק	215	רייבן זיך	123	פּאַסיק
329	אויסווייזן זיך	202	וויברירן	377	שמראַך

בייל 420	וואסער 176	שׂוֹנְצֵמֶל 366
יחסן 544	וועבערײַ 524	שׂוֹנְקֹנְמַט 368
אויפֿטוער 437	שיף אָרײַ	שׂוֹנְעֵן זײַך 539
שכונה	← קרום	שׂוֹנְעֵר 251, 403
סביבה 110	שיפֿפֿאַן 524	שׂוֹנְעֵרן
געגנט 109	שיפֿפֿאַניער 115	רײַבן 215
נאַענטקײַט 120	שיפֿפֿאַרף 107	רײַניקן 415
שכּיח 91	שיפֿפֿלױט 581	שׂוֹנְקֵע 47
שכּינה 606	שיפֿפֿלען זײַך 170	שׂוֹנְפֹר 595
שכּן	שיפֿפֿן (זײַך) 170, 172	שׂוֹנְפֹרן 595
קוואַרטיראַנט 116	שיפֿפֿער	שׂוֹנְפֹרױט 595
שכּנות 120	קאַד 377	שׂוֹנְפֹר 527
שכּנות	מעטאַל 204	שׂוֹכְט
ווּינױנג 114	שיפֿפֿירן 369, 377	קלאַם 49
נאַענטקײַט 120	שיפֿ 430	שאַל 122
שְׁלֹאֲבאַנ(ט) 445, 144	שיק 551, 533	פֿאַרבייט 95
שְׁלֹאֲבֶערִיק	שיקאַנירן 567	שׂוֹלד
שוואַך 420	שיקאַנע 567	פֿלאַקאַט 353
אומהאַפֿטיק 209	שיקאַזל 100	הערב 365
שְׁלֹאֲגבּוֹים 445, 144	שיקױנגל	באַשיצונג 452
שְׁלֹאֲגוואַרט 337	שליח 354	שׂוֹלדערן 381
שְׁלֹאֲגלער 435	באַדינער 468	שׂוֹלמֵן 559
שְׁלֹאֲגן	שיקלדיק 306	שׂוֹלינג(ער) 486
ווּיברירן 202	שיקלעך	שׂוֹלער 360
ממיתן 183	פֿאַסיק 409, 15	שׂוֹלשׁול 417, 420
באַצווּינגען 464	מאַדיש 530	שׂוֹמל
שְׁלֹאֲגן זײַך	מינגלעך 320	פֿוֹילונג 425
מלחמה האַלטן 452	יושרדיק 573	שוואַם 250
ספּאַרט 514	שיקלען 306	שׂוֹמלען 425
קריגן זײַך 447	שיקן 172	שׂוֹמעריין 289
שְׁלֹאֲכט 452	שיקן זײַך	שׂוֹמפֿן
שְׁלֹאֲכטהוּיז 259	זײַן פֿאַסיק 409, 15	← זײַלען
שְׁלֹאֲכטן	זײַן מינגלעך 320	שׂוֹנדל 113
מאַרדן 244	זײַן יושרדיק 573	שׂוֹנדן
שעכטן 295	שיקסע	שׂוֹילן 259, 122
שְׁלֹאֲכטפֿעלד 244	נויע 236	שְׁלֹאֲגן 183
שְׁלֹאֲכצן 512	חצופֿה 597	שׂוֹנוּי 93
שְׁלֹאֲם 416, 227	שיקעווען (זײַך) 398	שׂוֹנע 205, 113
שְׁלֹאֲנג	שיר ס	שׂוֹנעל 522
בעל־חי 247	פֿאַעזיע 382	שׂוֹסגעווער 454
פֿאַלשער 363	מוזיק 284	שׂוֹסל 263
פֿאַררעטער 589	שיר אײַנוו 40, 17	שׂוֹסן
שְׁלעכטהאַרציקער 567	שירה	מלחמה 452
שְׁלֹאֲנק	פֿאַעזיע 382	מאַרדן 244
הויד 117	לױבגעזאַנג 583	קראַכן 279
דין 118	שיריים 27	שׂוֹספֿולווער 279, 541
שְׁלֹאֲם	שירמע 140	שׂוֹעור 359
פֿאַרמאַכער 167	שירעם 522	שׂוֹער 17
פֿעסטונג 445, 114	שירעמען 430	שׂוֹפּוע 225, 154
אַנאַטאַמיע 240	שירץ 522	שׂוֹפּען 281
שְׁלֹאֲאַרניע 205	שישקע	שׂוֹפּער 176
שְׁלֹאֲמֶרִי 205	געוויקס 250	שיף ס

מוזיק 283	שלום 43	שלחף
סיבה 101	שלוסרצק 522	קראנק 240
וויכטיקייט 413	שלוק(ן) 264	אומהאפטיק 209
שליסלגעלט 605	שלוקערצן 219	ווייך 213
שליסן	שלח-מנות 479	שלחף 442
פארמאכן 167	שליאך 178	שלחפבאנק 115
פארענדיקן 43	שליאכטע 544	שלחפגעטרענק 253, 427
שליסער 430	שליאכטשיין 476, 544	שלחפלאזיקייט 420
שליף	שליאק	שלחפמיטל 253, 427
פארנט 145	ברעג 143, 526	שלחפן
דרויסן 136	מאס 55	רוען 442
איירלקייט 536	שליומפער	זיין אומטעטיק 434
גוטער געשמאק 533	שלעפע 40, 522	ש' מיט 597
גלאטקייט 163	אומצוכט 416	שלחפצימער 114
שליפע 365	שליח 354, 460	שלחפראק 522
שליין 160	שליח בית-דין 601	שלאק
שליש 455	שליחות	קרענק 420
שלישורת 455, 475	שיונג 354	שד 608
שלל 67	פארטרעטערשאפט 460	לא-יוצלה 438
שלמות	מיסיע 577	אפפאל 216, 217
פערפעקציע 411	שליה-ציבור 617	פנערע 567
רעכטפארטיקייט 573	שליטה 456	טויבנהיזל 248
שלעכט	שליטוועג 178	פליגל [געביידע] 113
מיט א חסרון 412	שליטלען זיך 170	ברעג 143, 526
שלעכטהארציק 567	שליטן 173	שלאקס(רעגן) 223
שלעכטער מצב 498	שליידערן 183	שלאקריריק 420
ליידן 512	שליידערן זיך	שלווע 228
זינדיק 574	ווארפן זיך 202	שלוז 228
שלענגלען זיך	פעסן זיך 510	שלוכצן 512
וויסלען זיך 157	שלייכן זיך 439, 351	שלום
דרייען זיך 201	שליים 416, 227	באגריסונג 556
שלעפ 40, 522	שלייסן 184	פרידן 455
שלעפן	שלייער 522	שלום-בית 455, 552
נעמען פון 481	שלייערן זיך 522	שלום-זכר 554, 619
ציען 184	שלייף	שלומיאל
גנבענען 482	קריז 156	לא-יוצלה 438
שלעפן זיך	פארבינדער 30	ניט קיין ברמול 496
ניין געלאסן 439	באקליידונג 522	נאר 340
דויערן 73	שלייפן	שלום-עליכם
שלעפע 40, 522	שארפן 161, 205	באגריסונג 556
שלעפער 498, 523	גלאטקייט 163, 205	זמירות 619
שלעפערן זיך 441	שלייפערני 205	שלומער 442
שליש 512, 245	שלייקעס 522	שלומפער
שלישלת-היוחסין 366	שלימול	שלעפע 40, 522
שליש-סעודות 258, 619	אומפעיקער 438	אומצוכט 416
שם 544	ניט-מזליקער 496	שלונג
שמאטע 425	שלימעזארניצע 416	יבשה 225
שמאכטן	שלינגען 192, 264	אנאטאמיע 240
באנערן 541	שליסל	שלינגען 264
הונגער 266	עפענער 166	שלונד
שמאכטע 414	נענגט 109	אנאטאמיע 240
שמאל 118	ליטעראטור 381, 349	אפשטאנד 121

שם רע 545	בערער 415	שמאלק 258
שמש	רועה-זונות 597	שמאלצגרוב
קהילה 468, 617	שמייען	עשירות 497
ציצה 619	ניין 170	גוט געשעפט 484
חנוכה-ליכט 289	אנילן 440	גוטער שידוך 563
שנאבל	שמיני-עצרת 619	שמאנט 258
אנאטאמיע 240	שמינקען זיך 383, 529	שמאראגד
מוזיק-אינסטרומענט 286	שמיעה 287	← שמאראק
שנאטערן 281	שמיץ 183	שמאראוואָזניק
שנאל, שנאל 526, 30	שמיצל 21, 25	שטאליונג 173
שנאלצן 282	שמיצן זיך	פראסטאק 545
שנאפן	וואָרפֿן זיך 202	שמאראק 529
נעמען 482, 481	פעסן זיך 510	שמארג 512, 420
פֿארשן 315	שמירה	שמד 613
שנאפס 595	וואך 430	שם-דבר 544
שנארכן 282	קמיע 615	שמדן זיך 613
שנאר(ע)ן 472	שמירן	שמד-קאפ
שנארער 498	מאָלן 113 א	קלוגער 339
שנדרן 619, 474	איילן 221	שווינדלער 363
שנויפֿלען 376	אונטערקויפֿן 590	שטיפער 517
שנויפֿן 219	שמירעכץ	אויסוואַרף 574
שנויץ	אייל 221	שם-המפורש 606
אנאטאמיע 240	רפואה 427	שמוגלען 482
ליכט 289	שמן-זית 221	שמוים 522, 525
שנופטיכל 415	שמע 379	שמויש 522, 525
שנוק 240	שמעטן 258	שמונה-עשרה 609
שנור	שמעטערן 279	שמועס 373
בענדל 123, 30	שמע ישראל 619	שמוץ 416
המשך 45	שמעל(ער)ן 526, 118	שמוצערן 281
זונס ווייב 238	שמעלצטאָפּ 217	שמוק 529
שניט	שמעלצן	שמוקלער 524
אָנריקולטור 251	צעלאָזן 217	שם-טוב 544
פֿאַרעם 151	צופראַווען [שפּיזן] 260	שמיד 205
צושטאַנד 7	שמעלקע	שמידן 205
שיכט 122	פֿריינד 552	שמיטה
אויפֿבינדונג 31	יחסן 544	ציטאָפּשניט 70
קארב 160	שמע מינא 326, 324	לאַנגדויער 78
אינטערוואַל 121	שמען 544	שמינדיק
איניבידערני 380	שמעקשאַבעק 265	ווייך 213
נאַרמע 52	שמעקן	קאפּריונע 389
מאָדע 530	אַטמענען 219	יחסניש 544
פּאַסאַן 13, 526	הערן ריח 265, 273	שמיכלען
שנימגעשעפֿט 524	פֿאַרשן 315	לאַבן 511
שנימ-סחורה 524	האַבן גוטן טעם 268	חנפֿענען 585
שנימער 251	האַבן גוטן ריח 275	שמינליק
שנימקראַם 524	שמערגל 163	וויכטיק 413
שניי 255	שמערגלען 260	גוט 411
שניידן	שמערץ	יחסניש 544
צעטיילן 526, 31	← שמאָרץ	שמיסן 183
אַפּעריין 427	שמערצלעז 253	שמיסער
ש' תבואה 251	שמערצן, 512, 420	באַשמראַפֿער 604
שניצן 368	שמץ 21, 66	בעל-עגלה 468

שפאלט	אומיושר 574	שניידן זיך 535
צווישנשפרייט 121, 160	שענדן	שניידעניש 420
רים 31	אומפבור 581	שניידעריי 526
דרוק 379	שלעכטבאנוי 613, 408	שנייצן
שפאלטונג	שעניק 115	שניצן 31
צעטיילונג 31	שענער 23	ש' די נאז 415, 417
האלבירונג 62	שענק 595	שנייצשערל 161
מחלוקת 447	שענקען	שני למלך 456
שפאלטן	געבן 479	שניפן 481, 482
צעטיילן 31	מוהל זיין 572	שניפס 522
האלבירן 62	פארקויפן 484	שניפלען 219, 273
שפאלי(ע)ר 113 א	שענקער 595	שניצן
שפאן	שעפ 263	שניידן 31
טראַט 170	שעפטאל 258	גראווירן 368
מאָס 55	שעפטשען 278	קארבירן 160
געשפאן [פערד] 173	שעפן 184	שניצער 368
נאָענטקייט 120	שעפן 247	שנעל [ניך] 440
שפאן 34	שעפסלען זיך 229	שנעלן 183
שפאָנגע 30	שעפסנפלייש 258	שנעלצוג 174
שפאָנדרע 259	שעף	שנעק
שפאָנונג	הויפט 459	בעל-חי 247
נינגעריקייט 311	קוכער 260	יינגל 84
האָפּענונג 535	שעפּל	זייגער-מעכאניזם 71
געפיל 508	פלי 263	ש"ס 379, 609
אויסציונג 117	מאָס 55	שעדיקן
שפאָניער 526	שעפּלעך	קאליע מאכן 423, 425
שפאָנען	בעל-חי 247	שלעכטס טאָן 567
ניין 170	ניכע 548	שלאָגן 183
ש' א פערד 173	אומשולדיקער 591	שעדלעך 423
שפאָנצער 522	שעפּער	שעדעווער 381, 411
שפאָנקע 522	שאפער 106	שעה 70
שפאָס	פאסטעך 248	שעוויאַט 524
וויץ 518	שעצן 580	שעוועליור 528
אומוויכטיקייט 414	שער(ל) 526	שעטנז
שפאָסן 518	שערבל 34	געמיש 29
שפאָצירן 170	שער-בלאט 379	בבל-סחורה 412
שפאָקולן 305	שערקען 278, 282	שעטקעווען 31
שפאָקטיוו 305	שערן 528	שעכטהווי 259
שפאָרבאנק 487	שערענגע 37	שעכטן 244, 250
שפאָרגאלן 379, 414	שערער 528	שעלמן 559
שפאָרגל 258	שעת-הדחק	שעלמען
שפאָרווע 121	שלעכטער מצב 498	אויסוואַרף 574
שפאָרזאָם	שוועריקייט 443	שווינדלער 363
← שפאָרעוודיק	שעת-הפּוּש 89	שטיפער 517
שפאָרן 183	שעת-רצון 89	שעלעכל 263
שפאָרן זיך 324	שפאָגאָט 123	שעלעשמשען 282, 278
שפאָרן ט	שפאָגע 454	שעלקעס 522
פּערדגעשפאן 173	שפאָדל(ע) 251, 160	שעמעוודיקייט 596
אַנאַטאַמיע 240	שפאָט 518	שעמען זיך 596
שפאָרן וו	שפאָט 518	שעמערידן 289
פּאַרגרייטן 403	שפאָטלעווען 113 א	שענדלעך
עקאָנאָמיע 506	שפאָט(ן) 205, 113	אומפבור 581

- שפארע 121
 שפארעוודיק 506
 שפארקאסע 487, 403
 שפול(ע) 522, 157
 שפוליען 157
 שפונדע 157
 שפונט 263, 167
 שפור
 ריה 273
 רעקארד 366
 שפיאן 315, 600
 שפיאנירן 315
 שפיגל 115
 שפיגלדיק
 ריין 415
 ליכטיק 289
 שפיגלען (זיך)
 ריין 415
 ליכטיק 289
 סוועלן 561, 511
 לויב 583
 שפיז 454
 שפיזארניע 403
 שפיטאל 427
 שפיין 258
 שפיזארניע 403
 שפיזוגעוועלב 258
 שפיזומיטלען 403, 258
 שפיזן זיך 264
 שפיזופראדוקטן 258
 שפיזוקראם 258
 שפיזשענקל 115
 שפיזכלער 251, 403
 שפיל(ן) 205
 שפייעכץ 416
 שפייען
 מויל 417
 שפיאנירן 315
 שפינקעסמל 416
 שפישיסעלע 416
 שפיל
 פֿאַרוויילונג 514
 אזארט 516
 טעאטער 383
 מוזיק 283
 שפילווארג 414
 שפילטער 34
 שפילטערן 31
 שפיליטער 485, 172
 שפילכל
 שפילווארג 517
 אומוויכטיקייט 414
- שפילן
 טעאטער 383
 מוזיק 283
 שוימען 222, 202
 שפילן זיך
 ספאָרט 514
 קינדערשפיל 517
 ליבעניש 561
 שפילציניג
 ← שפילווארג
 שפילקאסטן 286
 שפילקע 30
 שפינאט 258
 שפינדל
 שפייןמכשיר 157
 מאָס 55
 שפינוועב(ס) 123
 שפינעט 286
 שפינען
 וויקלען 157
 דרייען 201
 שפינעריי 157
 שפיץ
 סוף 43
 ווינקל 155
 שפיץ 128
 הייך 124
 שאַרף 161
 רעזולטאט 102
 וויכטיקייט 413
 סופעריאָריטעט 23
 שפיציק
 מיט אַ שפיץ 161, 128
 וויציק 518
 קלוג 339
 אופֿן ריידן 374
 שפיצל
 פלאַן 397
 שווינדל 363
 שטיפֿעריי 517
 טייף ברויט 258
 שפיאָן 513, 600
 שפיצן 526
 שפירט
 טעטיקער 433
 שטיפֿער 517
 שפירן
 אַנטאָפֿן 252
 פֿילן 508
 ש' ריה 273
 פֿאַרשן 315
 שפיליטער 34
- שפליטערן 31
 שפעט 88
 שפעטיקן זיך 88
 שפעטן 518
 שפעטנע 413
 שפעטערדיקייט 77
 שפענדל 34
 שפענצער 522
 שפעקט(ע) 251
 שפראַט 258
 שפראַך
 לשון 369
 רייד 373
 שפראַך 337
 שפראַכווין 369
 שפראַכקענער 369
 שפראַץ 249
 שפראַצן 250
 שפרודל 226
 שפרודלען
 פֿליסן 223
 שוימען 222
 שפרוך
 ← שפראַך
 שפרונג
 שפרינגען 199
 נאַענטקייט 120
 איינליקייט 440
 שפרייז
 טראַט 170
 מאָס 55
 אינטערוואַל 121
 מויל-פֿאַרשטאַפֿער 470
 שפרייזהעלצל 470
 שפרייזן 170
 שפרייט
 רוים 108
 ווייטקייט 119
 נרויספֿאַרנעם 117
 מאָס 17
 שפרייען 223
 שפריכוואַרט 337
 שפרינגברעט 514
 שפרינגען 199
 שפרינגפֿעדער 436, 71
 שפרינקל
 שפריץ 223
 פֿלעס 416
 שפרינקלען
 שפריצן 223
 פֿאַרשיידנפֿאַרביקייט 304

שרייבן
 שריפט 377
 ליטעראטור 381
 קאָרעספּאָנדענץ 355
 שרייבער
 שריפט 377
 סעקרעטאר 366
 לערער 360
 מחבר 381
 שרייעדיק
 טומלדיק 280
 גרילציק 282
 רייסיק 293
 שלעכטער געשמאק 534
 שרייען 280
 שרייפֿל 205
 שריפט
 שרייבונג 377
 דרוקשריפט 378
 מאָנוסקריפט 377
 האַנטשריפט 366
 שריפטניסער 378
 שריפטזעצער 378
 שריפטצייכן
 צייכן 365
 אות 369
 שריפטקאָסטן 378
 שריפטשמעלער 381
 שרעג 154
 שרעטל 608
 שרעק 539
 שרעקלעך
 שרעק 539
 מיאום 521
 לידן 512
 אכוריש 567
 שרעקעוודיק 539
 שרץ
 בעל-חי 247
 יונגל 84
 חצוה 549
 שתדלנות 402

שקוטל 403
 שקועדיק 160
 שקיעה 290, 83
 שקל 486
 שקלאף
 קנעכט 466
 ניכנע 548
 שקלאפֿן
 באַדינען 468
 האָרעווען 433
 שקעטל 403
 שקר 363
 שקראַכען
 רייבן 215
 רייניקן 415
 שקראַפֿ(ו)ל 420
 שקר-בילכול 587
 שקרות 363
 שקרן 363
 שראַגע
 הענגער 132
 קארטן 516
 שראַט 454
 שראַם
 צווישנשפרייט 121
 פֿלעק 521, 420
 שראַנק 115
 שראַנקען
 גרענעץ 144
 שטייעראַמט 501
 שראַפּנעל 454
 שרובשטיק 205
 שרויט 454
 שרויף 205
 שרויפֿן-ציער 205
 שרומפֿן 165
 שרונט 528, 160
 שריט
 טראַט 170
 מיטלען 401
 שרייבגעצייג 377
 שרייבמאַשין 377

שפריץ
 שפּריצבאָד 415
 שפּרינקל 223
 פֿלי 223
 פֿלעק 412, 416
 שפּריצן 223
 שפּריצער 223
 שפּרעכן
 פּישוֹפֿן 615
 ← ריידן
 שפּרענגען 223
 שפּרענקל
 שפּריץ 223
 פֿלעק 416
 שפּרענקלען
 שפּריצן 223
 פֿאַרשיידנפֿאַרביק 304
 שפֿלקייט
 געמיינער גראַד 545
 הכנעה 548
 עניוות 547
 ירידה 496
 שלעכטער מצב 498
 לידן 512
 זינדיקייט 574
 שלעכטקייט 412
 שפֿע
 גוטער מצב 497
 גרויסצאָליקייט 67
 הכנסה 489
 הצלחה 495
 שקאַטולקע 403
 שקאַלע 55
 שקאַפּיק 415
 שקאַפּע 173
 שקאַץ
 חוצפהניק 459
 שטיפֿער 517
 אומפֿאַלגעוודיקער 467
 צערטל-נאַמען 561
 שקאַרמוץ 403
 שקאַרפּעמקע 527

ש

זינען 347
 פֿלאַן 397
 שבלען זיך
 חסרנען זיך 309
 וויצלען זיך 518
 קלינגן זיך 339

סעודה 619
 שינאה 542, 553
 שכירות 605
 שכל
 אינטעלעקט 308, 309
 פֿלוגשאַפֿט 339

שונא 553
 שונא ישראל 553
 שזמן 608
 שיהת-חולין 373
 שימחה
 פֿרייד 511

הערשער 456
 יחסן 544
 פריץ 476
 נביר 497
 ששון ושימחה 511

מלאך 607
 שריד (ופליט) 27
 שרפה 256
 שרף ל"ר שרפים 607
 שררה

שכר 605
 שכר-לימוד 361, 605
 שעיר לעזאזל 95
 שר
 פירער 459

ת

תכשיט
 פוז 529
 נויטקייט 411
 ייחוס 544
 שטיפער 517
 זשוליק 574
 תל 107, 496
 תליה 244
 תלין 244
 תלמוד 609
 תלמודים 333, 609
 תלמוד-תורה 361
 תלמוד-תורה-יינגל 360
 תלמיד 360
 תלמיד-חכם 333
 תם
 נאר 340
 צעחושטער 432
 תמיד 73
 תמיכה 479
 תמים 611
 תמימות 362
 תמצית
 אינעווייניקייט 5
 זינען 347
 וויכטיקייט 413
 תנא 333, 544
 תנאי 319, 474
 תנאים
 צושטאנד 7
 באדינגונגען 319, 474
 חתונה-אפמאך 563
 מאלציט 563
 תנועה
 באוועגונג 202
 גרימאסע 51, 531
 תנ"ך
 תורה 609
 ספר 379
 תענוג 511
 תענית 266
 תפוס 470
 תפילה 472, 619

תושב 116
 תחבולה
 פלאן 397
 שפיצל 363
 תחום 109, 144
 תחום-המושב 109
 תחום-שבת 108
 תחילת 41
 תחינה
 תפילה 619
 ספר 379
 תחית-המתים 607, 426
 תחנון 619
 תחנונים 472
 תחתונים 522
 תחת 240
 תיכף (זמיד) 74, 77
 תיקון
 פארבעסערונג 524
 מינהג 52
 תשובה 593
 משקה 595
 תיקון-חצות 619
 תיקון-טעות 378, 424
 תיקונים 381
 תיקון-סופרים 369
 תיקון-שבעות 619
 תירוץ
 ענטפער 325
 פארטיידיקונג 588
 פירוש 349
 שקר 363
 תכלית
 רעזולטאט 102
 סוף 43
 ציל 392
 פראפעסיע 435
 עקאנאמיע 506
 נייטיקייט 409
 תכלית-פארזארגער 459
 תכלת 157, 302
 תכריכים 245

תאוה 541
 תבה
 שיף 176
 עמוד 620
 תכואה 250
 תביעה 587
 תג(ין) 529
 תהו ובהו 38
 תהום 126, 226
 תהילים
 תפילות 619
 ספר 379
 תובע
 מאנער 587
 באשולדיקער 601
 תובע (בפה) זיין 472
 תוך
 אינעווייניקייט 5, 137
 אינהאלט 35
 צענטער 42
 וויכטיקייט 413
 תוכחה
 פרשה 619
 קללות 559
 תוכן
 אינהאלט 35, 5
 אסטראנאם 203
 תוכן-הענינים 381
 תופס זיין 308
 תוקף 331, 394, 456
 תורה
 תורת משה 609
 לערע 359
 נעזען 598
 תורה-ווערטל 337
 תורת-אמת
 תורה 609
 אמת 362
 תורת-משה
 תורה 609
 אמת 362
 תורת-שקר 363

תרומה 501	תקיפות 456, 459	תפילין 619
תרופה 427	תקנה	תפיסה
תרעומה 587	פארבעסערונג 424	באנעם 308, 399
תרהי-דסתרי 11, 324	אינפיר 598	געפענקעניש 470
תשכורת 54	תרבות	תקומה
תשובה	דרך-ארץ 556	באניונג 426
ענטפער 325	קולטור 333	האפט 70
חרטה 593	תרגום	תקופה 70
תשוקה 541	תורה-איבערזעצונג 609	תקיעה (גדולה) 284, 280
תשליך 619	פארטייטש 349	תקיעת-כף 474
תשמיש (המיטה) 561	תרגום-לשון	תקיף
תשעה באב 266	שפראך 369	הערשער 456
	אומזינען 348	פירער 459

תיקון-טעות

זײַט	ס'שטייט	ס'דאַרף זײַן	זײַט	ס'שטייט	ס'דאַרף זײַן
51 ב	שעה(ד)יק	שעה(עד)יק	349 א	פּאַלאַטיליזירטע	פּאַלאַטאַליזירטע
73 ב	קצק יד	קצר יד	355 ב	פיסטעווען	פיסקעווען
88 א	[נאָך אויטאָמאַטאָן]	סאָברע [א"י]	409 ב	סאָמנאַבוליום	סאָמנאַמבוליום
102 א	פּאַדערוויילעכטס	פּאַדערוויילעכץ	411 א	סאָמנאַבול	סאָמנאַמבול
102 א	הינטערוויילעכטס	הינטערוויילעכץ	418 ב	פּאַראַיילעצט	פּאַראַייילעצט
106 א	האַרעליעף	אַרעליעף	425 ב	הויפּקער	הויפּקער(ער)
112 א	סאָמנאַבוליסטן-יזום]	סאָמנאַמבוליסטן-יזום]	471 א	אַבאַלוציע	אַבאַליציע
112 א	אַרתי-פרחי	אַרתי-פרחי	482 א	קאָנטראַקטיק	קאָנטראַקטיק
138 ב	פּאַסטוך	פּאַסטעך	541 ב	האַט איך	האַב איך
142 ב	אַבזווענגע	אַפּזווענגע	550 א	דערצערענן	דערצערענען
142 ב	אַרכימעטישער	אַרכימעדישער	562 ב	פּיזיקולטורניק	פּיזיקולטורניק
160 א	אויספלוס	אויספלוס	570 א	גריידיקער	גריידינגער
161 א	מעאַטמאָרפּאָז	מעטאַמאָרפּאָז	598 ב	פּלוצלים	פּלוצלעם
186 ב	מיתת-גישיקה	מיתת גשיקה	600 ב	בלמך	בלייך
204 א	פּאַסטוך	פּאַסטעך	603 א	אויסגערעכנטקייט	אומאויסגערעכנטקייט
210 ב	אויבסבוים	אויפסבוים	609 ב	גרנילך	גרנילעך
211 ב	אויבס	אויפס	673 א	ניט דערפילן,	▼ ניט דערפילן,
226 א	אויבס	אויפס	678 ב	בריף	בריוו
230 ב	טדעפטשיכע	טשעפטשיכע	682 א	אין דעם היים	אין דער היים
245 א	פּאַראַיילעצט	פּאַראַייילעצט	688 א	מהיכר-תייתי	מהיכא-תייתי
255 א	וויאַליגטשעליסט	וויאַלאַנטשעליסט	699 ב	אויבערשטן	אייבערשטן
264 ב	בראַנזפּולווער	בראַנזפּולווער	735		
265 א	בראַנזירן	בראַנזירן	שורה 9	קפּן	קפּין
284 א	גרנילך	גרנילעך	שורה 12	וויזדקייט	וויזיקייט
288 א	פּילפּולן	פּילפּולען	736		
297 ב	דקאמרה	דקאמרי	שורה 6	און	און
299 ב	מסכה	מסכתא	שורה 10	מיט... און	מיט... און
347 א	גיפּטאַפּגוס	גיפּטאַפּגוס			

אין דער ביבליאָגראַפֿיע (זײַט 177א) איז ע'פֿי טעות אַרויסגעפֿאַלן די פּאָזיציע 22, וועלכע לייענט זיך :
 22. גאַלאַמב, א., פּראָקסישע אַרבעט אויף נאַטור-לימוד, פֿאַרלאַג קולטורליגע, וואַרשע, 1922

אין עטלעכע ערטער אין טעקסט זײַנען אַרויסגעפֿאַלן גקודות און פּאַסיקלעך איבער 5 און 5 ; אין עטלעכע ערטער זײַנען פֿאַררוקט אָדער דורכגעלאָזן געוואָרן די מקפֿן. דער גאַנג פֿון אויסלייגן איז אָבער אַזוי פּרטימדיק פֿאַרמולירט אין די אינסטרוקציעס פֿאַרן באַנוצער, אַז ס'איז ניט פֿדאַי געווען אויסצורעכענען דאָ די אַפּוויכונגען פֿונעם פֿלל. וואָס זײַנען אַרײַנגעפֿאַלן ע'פֿי טעות.

The THESAURUS OF THE YIDDISH LANGUAGE comprises over one hundred and fifty thousand words, idioms, phrases, and proverbs. It consists of three sections: introductory part (I-LVI); the material proper arranged, according to concepts, into groups from 1 to 620a (pp. 1-730); alphabetical index (731-932).

YIDISHER VISNSHAFTLEKHER INSTITUT—YIVO

Nahum Stutchkoff, der oytser fun der yidisher shprakh

**THESAURUS
OF THE YIDDISH LANGUAGE**

By

NAHUM STUTCHKOFF

Edited by

MAX WEINREICH

YIDDISH SCIENTIFIC INSTITUTE—YIVO

535 West 123rd Street, New York 27, N. Y.

